

ŽIVOTOPISY SVATÝCH

V POŘADÍ DĚJIN CÍRKEVNÍCH

NAPSAL ISIDOR VONDRUŠKA

1 9 3 0

LADISLAV KUNCÍŘ V PRAZE

UKŘIŽOVÁNÍ PÁNĚ

„Přestaňme již uctívatí hrdiny válečné a pěstujme nadšení pro hrdinství mravní!“ - volal anglický dějepisec Tomáš Carlyle k svým vrstevníkům. Tato výtku jistě se nedotýká veliké učitelky a vychovatelky národů i jednotlivců, Církve Kristovy, neboť ta ve všech dobách stavěla svým synům a dcerám za vzory jen vznešené hrdiny mravní, kteří, i když nekonali velikých skutků, jimž se obdivuje svět, zasloužili se o lidstvo více než největší dobyvatelé. Jsou to svatí a svěťice. A Církev katolická může se právem chlubit, že vychovala za svého působení veliký počet slavných synů a dcer, ve všech zemích a národech, v nichž zapustila kořeny, ve všech stavech a poměrech. Procházíme-li dějiny, září nám celou cestou velkolepé zjevy svatých, skvělících se hrdinnými ctnostmi, i v nejsmutnějších dobách - a právě svatí to vždy byli, kteří v dobách poklesu mravnosti budili znovu ctnost k životu a připravovali lepší budoucnost.

Komu přísluší název „svatý“?

Sv. Pavel píše Korintským: „Pozdravuji vás všichni svatí“ (II. Kor. 13, 12) a z Říma píše „všem svatým v Efesu“ (Efes. 1, 1). Míni tím věřící křesťany. Tak i na jiných místech Písma sv. se užívá tohoto názvu o spravedlivých, ctnostně žijících křesťanech. Svatý totiž jest, kdo milostí Kristovou byl od hříchu očištěn a posvěcen a v milosti té setrvává. Svaté je tedy již dítě, jež bylo pokřtěno. Svaté jsou i duše v očistci, neboť i když pykají ještě za své hříchy, jsou v milosti Boží a jsou dědičkami slávy nebeské.

Církev však nazývá ve zvláštním smyslu svatými a svěťicemi ty věrné následovníky Kristovy, kteří se zaskvěli ve svém životě hrdinnými ctnostmi křesťanskými, vykonali veliké skutky a pro své zásluhy byli od Boha zvláštní slávou v nebesích odměněni a též zázraky poctěni. „Světec je katolický křesťan, který pro heroickou ctnost a pro zázraky od Boha na jeho přímlovu konané byl Církví do seznamu svatých zařazen čili kanonisován“, praví papež Benedikt XIV. (De servorum Dei beatificatione l. 3. c. 21). Heroismem se rozumí mimořádně vynikající skutky ctností. Mimořádnost může záležeti buď ve velikosti díla vykonaného pro oslavu Boží a spásu duší, v těžkých bojích, jež bylo třeba podstoupiti, v úsilí, sebezapírání a obětech a utrpeních pro Boha, a hrdinnost musí se též projevovati v tom, že veliké ty věci pro Boha byly konány čile, radostně a vytrvale.

Svatost, ač jest Bohem samým vštípena a pěstěna, vyrůstá přece ze země; proto mylné ponětí o svatých mají ti, kdož si je představují jako bytosti nadzemské, bezkrevné, žijící mimo svět. „V tom tkví jeden z velikých bludů světa, že si

představuje svaté jako bytosti docela cizí člověčenstvu, jako voskové figury“, praví Arnošt Hello (*Physiognomies des Saintes*). „Svatost neznamená útek před světem,“ správně dí Dr. Foester. I když mnozí svatí se uchýlovali do samoty a trávili celý život v odloučenosti, nepřetrhovali tím svazků, jež je poutaly k ostatním lidem: brali na sebe jejich tísně a starosti, za ně se modlili a obětovali, svolávali milosrdenství Boží a usmiřovali jeho spravedlnost a tím prokazovali světu veliká dobrodiní. Rovněž by byl na omylu, kdo by myslel, že svatí jsou zvláštním druhem lidí, že se již narodili jako výjimečné bytosti ve zvláštním duchovním prostředí, že byli uchráněni pokušení a svodů, jimž jsou ostatní lidé vydáni. Naopak mnozí vstoupili na dráhu křesťanské dokonalosti po letech života výstředního, hříšného, za mnohé i po jejich obrácení dorážela strašlivá pokušení. Hrdinství těchto obrácených hříšníků tkvělo v tom, že dovedli s napětím veškerého úsilí přervati pouta hříchu, oddati se celým srdcem Bohu, bojovati statečně a vytrvale proti novým pokušením a hrdinnými skutky pokání odčiňovati svá dřívější poblouzení. Mohou tedy v životopisech svatých čerpati poučení a povzbuzení netoliko zbožní, aby se v ctnostném životě upevnili, ale i hříšníci, aby se nadchli k obrácení.

Svatí a světice se snažili co nejdokonaleji se připodobniti Ježíši Kristu, věrně plnili jeho vůli, používali všech svých schopností a sil k jeho oslavě a byli již na zemi miláčky a důvěrníky Božími. Bůh si je volil za prostředníky a vykonavatele zvláštních svých záměrů a přispíval těm, za něž se přimlouvali. Již ve Starém Zákoně pro spravedlivost Abrahama, Isáka a Jakuba žehnal Hospodin jejich potomstvu a pomáhal Israelitům, když Mojžíš, David a jiní svatí mužové za ně prosili. Když Juda Makabejský byl tísněn nepřáteli, ukázal mu Bůh nedávno zesnulého velekněze Oniáše. Oniáš pozdvihl ruce a modlil se za lid israelský a ukazuje na Jeremiáše, jenž se též zjevil jakožto vznešený úctyhodný kmet, zvolal: „Tento jest milovník bratří a lidu israelského; tenť jest, jenž se mnoho modlí za lid a za všecko město svaté“ (II. Mak. 14, 15). Od té chvíle, kdy Kristus Pán dokonav výkupné dílo, vstoupil na nebesa, otevřena je brána nebeská jeho věrným následovníkům, a svatým se dostává podílu na jeho slávě a moci. Jsme tudíž povinni uctívati svaté jakožto přátele Boží a utíkati se k nim o pomoc a přimluvu, neboť oni, jak praví Katechismus sněmu tridentského, „za spasení lidí ustavičně se přimlouvají a pro jejich zásluhu a lásku mnohých se nám dostává dobrodiní. Neboť když jest v nebesích radost nad jedním hříšníkem pokání činícím, zdaž nebudou tito měšťané nebesí kajícím též napomáhati? zdaliž, jsouce od nás vyzýváni, nebudou nám vyprošovati odpuštění hříchů a vydobývati milosti Boží?“ (IV. kap. II, ot. 12).

Proto úcta svatých byla v Církvi již od prvních dob. Nebylo však ponecháno věřícím, aby sami za svatého prohlašovali a uctívali, koho by sami takové úcty uznali hodným. První svatí, kteří v křesťanstvu byli uctíváni, byli mučedníci. Ne-

byly jim však vzdávány pocty, dokud jejich akta nebyla od biskupa prozkoumána a schválena, což slulo „*vindicatio martyrum*“. Církevní obce pak si navzájem sdělovaly jména a akta mučedníků a zejména do Říma je posílaly a tak kult význačných mučedníků, schválený biskupy a papežem, se šířil po celé Církvi. Jména svatých byla zapisována do zvláštních seznamů, jež sluly Martyrologia. K mučedníkům přibyli později i „vyznavači“, kteří si hrdinně vedli v bojích o víru a projevili vynikající svatost. Postupem času, od papeže Alexandra III. vyhrazeno bylo právo prohlašovati svaté a blahoslavené výlučně římskému veleknězi. První formální a slavnostní svatořečení, vykonané apoštolskou Stolicí, bylo svatořečení sv. Oldřicha Augsburského za papeže Jana XV. r. 993. Tehdy se nevyžadovalo procesu; stačilo ujištění příslušného biskupa. Takto byli kanonisováni sv. Jindřich, Bernard, Tomáš Cauterburský a j. Papež Innocenc III. († 1216) požadoval svědků o životě světcově. Papež Urban VIII. vydal 13. března 1625 dekrety o beatifikaci a kanonisaci, jež jsou normou podnes.

Postup k svatořečení je dnes tento: Je-li známo o někom, že vynikal neobyčejnými ctnostmi, a připisují-li se mu i zázraky, bývá zahájeno důkladné a zevrubné šetření, jež se koná jednak v místech, kde žil a zemřel, jednak v Římě. Přisežně se zjišťuje vše, co o zemřelém je známo, a shledá-li se, že by bylo možno s úspěchem jednati o beatifikaci, předkládá „*postulator causae*“ Apoštolskému Stolci žádost, „*positiones et articulos*“, t. j. sepsání všeho, čeho se mohl o služebniku Božím dopátrati, s uvedením svědků. Kromě svědků jmenovaných *postulatorem* musí býti ještě aspoň dva jmenovaní soudem, aby byla zaručena nestrannost. Pro úřední jednání jak u diecéšní komise, tak u posv. kongregace římské jsou vydány zevrubné a přísné předpisy, jejichž nedodržení by znamenalo neplatnost řízení. Kromě toho Apošt. Stolicе jmenuje „*promotora fidei*“, jehož úkolem jest upozorňovati během procesu na vše, co by bylo podezřelé nebo proti stanoveným podmínkám a vyhledávati všecko, čím by se beatifikace znemožnila neb ztížila. Odtud jeho jméno „*advocatus diaboli*“. Výsledky šetření jsou předmětem jednání komise kardinálů konsultorů kongregace ritů, a jsou-li příznivé, předkládají se papeži, jenž pak zahájí t. zv. „proces apoštolský“. Koná se přísný soud o tom, zda služebník neb služebnice Boží vynikli ctnostmi vpravdě heroickými, zda požívají pověsti svatosti a zda divy jim přičítané jsou pravými zázraky. V komisích mají slovo nejen kardinálové a učení theologové, nýbrž i vynikající dějepisci, přírodopytčové a lékaři. Když vše bylo dokonale prokázáno a papežem schváleno, vydá se beatifikační dekret a v chrámě svatopetrském se koná slavnostní prohlášení blahoslaveného. Jde-li o mučedníka, je proces jednodušší, protože hrdinnost ctností byla již dokázána smrtí pro Krista.

Stanou-li se na přimluvu blahoslavencovu aspoň dva další zázraky, může po-

stulátor žádati o jeho kanonisaci čili svatořečení. Rozdíl mezi beatifikací a kanonisací je hlavně ten, že beatifikací se jen dovoluje kult blahoslavence, kanonisací však se ukládá, a to celé Církvi. Při beatifikaci papež sám nevystupuje jako soudce, nýbrž jen schvaluje dobrozdání kongregace ritů, při svatořečení však vystupuje jakožto nejvyšší rozhodčí ve věcech víry, proto většina theologů soudí, že mluví „ex cathedra“, neomylně. „Poněvadž úcta, kterou vzdáváme Svatým, je jakýmsi vyznáním víry, že požívají věčné slávy, jest zbožně věřiti, že ani v těchto věcech soud Církve se nemůže mýlit“, praví již sv. Tomáš (Quodl. 9, a 16).

Srovnáváme-li poměrný počet svatořečených u jednotlivých národů, pozorujeme, že u slovanských, německých a vůbec u severních národů je méně svatých než u jižních. Zjev ten si vysvětlíme dle M. Hubera S. J. (Die Nachahmung der Heiligen, I, 31) tím, že v XVI. století odpadla veliká část severních národů od katolické Církve a že styk s jinověrci ochromuje náboženský život; povaha pak severanů, více v sebe uzavřená, neprojevuje života náboženského tak intenzivně na venek, jako povaha národů románských. Ostatně nejsou svatými jen ti, kteří byli za svaté prohlášeni. - Co do pohlaví, mužů bylo asi šestkrát více svatořečeno a blahořečeno nežli žen. Nepoměr ten se vysvětluje, že ženy nemají v Církvi přístupu k veřejným úřadům, v jejichž výkonu se zvláště mohou projevit vynikající vlastnosti, a vůbec ve veřejné činnosti se více uplatňují mužové a pro své zásluhy bývají i po smrti ctěni a vzývání a tudíž i zázraky oslavováni (Huber, l. c. II, 265).

Nejstarší písemné záznamy o svatých jsou „Acta martyrum“. Základem jejich byly soudní protokoly určené pro archiv prokonsulův. Křesťané se snažili získati si, i za značné úplatky, ony zápisy o výsledku mučedníků a vyznavačů Kristových. Některé se zachovaly v původním znění, jiné doplněné a upravené k četbě. Také věřící, kteří byli přítomni výsledům, mučení a smrti mučedníků, zapisovali, co byli viděli a slyšeli, na př. průvodčí sv. Ignáce, křesťané smyrnenští o sv. Polykarpu. Brzy biskupové určovali zvláštní notáře, aby o mučednících vedli záznamy. V Římě papež Fabian ustanovil sedm notářů a jim přidělil sedm podjáhňů, aby pořizovali záznamy o mučednících. V Karthagině volá sv. biskup Cyprian k jáhnům: „Zaznamenávejte dni jejich skonu, abychom při výročních vzpomínkách mučedníků mohli slaviti jejich památku“ (list 12). Za účelem výročních vzpomínek byla pořizována kalendaria, martyrologia, menologia.

Acta martyrum byla velmi stručná, a že zvláště soudní protokoly neobsahují nic o divech, jež se udály při mučení, je pochopitelné, neboť pohané o nich nechtěli věděti. Záhy tudíž byla původní akta doplňována zprávami odjinud získanými a rozšiřována, aby byl věřícím podán úplnější obraz světcův. Tak vznikaly obšírnější „Passiones“. Avšak ponenáhlu se uplatňuje již tvořivost spisovatelů. Mučedníkům vkládány do úst řeči, jimiž obhajují svou víru před soudci, vyvracejí ná-

mitky pohanů, ospravedlňují křesťany z povšechného osočování a dokazují prázdnotu pohanských filosofů. Měly tyto spisy sloužiti ku vzdělání a povzbuzení věřících, aby příkladem svatých se nadchli k jejich následování. Poněvadž pak později byla ona pojednání o svatých pravidelně předčítána při jejich oslavách, byla nazvána „legenda“, t. j. čtení na ten který svátek připadající. I když v těchto skladbách skutečné děje jsou přizdobeny, zpestřeny, někdy až fantasticky, nelze přece říci, že by byly tím, co se dnes nazývá legendárním, totiž zbožnou smyšlenkou, výtvozem pouhé obraznosti, bez jakékoli historické ceny. Jsou ovšem legendy, jež jsou v oboru náboženském tím, čím je báje nebo povídka v oboru literárním. Ale většinou obsahují aspoň v jádru zprávy zaručené. Ani ve středověku se nebralo jako předmět víry vše, co legendy podávaly. Tak Jacobus a Voragine, jenž sestavil sbírku „Legenda aurea“, uvádí sice stručně vše, co kde o svatých nalezl, ale k leckterým podáním se staví skepticky a odmítavě.

„Světům není potřeba zbožných smyšlenek básnických, netoliko snesou světelné paprsky historické kritiky, ale získají jimi na své slávě“, praví učenec Ludvík Pastor (*Zeitschrift für kathol. Theologie* 1898 p. 147). Je tedy třeba, aby nehistorické přídavky byly odloučeny od historické pravdy. Jestliť křesťanská pravda tak vznešená a vzory křesťanských ctností v životech Svatých tak zářící, že netřeba se uchýlovati k plodům obrazotvornosti. Jest třeba, aby životopisy Svatých byly psány kriticky. Prvním zákonem historika jest, aby podle slov Ciceronových neodvažoval se tvrditi nic nepravdivého, a aby se neodvažoval zamlčeti nic pravdivého. „Prima historiae lex, ne quid falsi dicere audeat, deinde ne quid veri reticere audeat“ (de orat. 2, 15, 62). Nutno se vystříhati dvou extrémů: nekritičnosti i hyperkritiky. „Nekritičnost je právě tak zavrženíhodna jako hyperkritika“ (Huber l. c. I, 79 a 183). Církev nežádá, aby všemu, co se v životopisech svatých vypravuje, byla příkládána víra, nezakazuje podrobovati je kritice, ano právě katoličtí učenci to byli, kteří se podjali vědeckého hodnocení legend. Ohromné dílo vykonali učenci řechen bollandistů, kteří sebrali všechny legendy a uveřejnili v přeošáhlé sbírce „Acta Sanctorum“, při čemž je kriticky zhodnotili. „Dílo bollandistů vyniká věrností, pilností, kritikou, ba někdy je hyperkritické v úsudku. V celku lze v něm zřít ducha vpravdě vědeckého“ (Pierer). Stadler nazýval je „vůdcem a učitelem pravdy“ a dodal žertovně, že je mu „papežem ve věcech hagiografických“.

Na základě pramenů a studií vydaných bollandisty zpracováno bylo i přítomné dílo. Kromě četných novějších monografií hojně posloužily autoru spisy: Ludwig Donin: „Leben und Taten der Heiligen Gottes“, Wien 1861, Dr. Johann Stadler: „Vollständiges Heiligen-Lexikon“, Augsburg 1858, P. O. Bitschman O. S. B.: „Das Leben der Heiligen Gottes“, Einsiedlen 1881. Z domácích „Církevní rok“ od Beneše M. Kuldy a „Církev vítězná“ od Fr. Eckerta.

Dílo Kuldovo ocenil Dr. Kryštofek slovy: „Přesvědčil jsem se, že jest to dílo krásné, dějepisné v každém ohledu spolehlivé. Když jsem dlouhé životopisy svatých u bollandistů se všemi kritickými rozborů přečetl, měl jsem totéž v nové formě krátce dle nejnovějších výzkumů upravené v „Církevním roce.“

Kdežto však většina souborných životopisů svatých se řídí církevním rokem, Stadlerův pak seznam uspořádán je abecedně, jest přítomné dílo sepsáno chronologicky podle doby, kdy svatí žili, a podle zemí, v nichž působili. Mnozí čtenáři nejsou v dějinách tak zběhlí, aby si dovedli představití ráz a povahu doby, v níž ten který světec žil. Bývá tudíž spisovatelům líčiti obraz doby tolikrát, kolik životopisů podávají. Na př. Eckert líčil hrůzy pronásledování Deciova devětkrát, Dioklecianova třicetkrát, kdežto v tomto díle stačí jediné vyličení příslušné doby. Do osnovy pojatý byly všechny důležité události církevní a obrazy svatých jsou zasazeny do rámce dějin. Pokud se týče zemí, zachován většinou tento pořad: Afrika, Asie (Palestina, Syrie, Mezopotamie, Malá Asie atd.), Balkán, Itálie, Británie a jiné země severní; pak Španělsko, Germanie a země slovanské. Tentýž směr na pevnině evropské zachován je i v jednotlivých zemích; na př. ve Francii: Gaskoňsko, Poitou, Bretoňsko, pak Languedoc, Limousin, Normandie atd. - Na konci celého díla bude kromě abecedního seznamu otisknut i kalendářní rejstřík, v němž na každý den roku budou uvedeni svatí toho dne slavení, takže i ti, kdo chtějí sledovati životopisy podle církevního roku, budou si je moci na příslušných místech vyhledati.

Uváděním pramenů bylo by celé dílo nadmíru vzrostlo, proto, ač v rukopise byly namnoze udány - v tisku bylo se omeziti na nejmenší míru. Bibliografie svatých žádala by si zvláštního sepsání. Zkratky, jichž v tisku bylo použito, značí: *E* dílo Eckertovo, *K* dílo Kuldovo, *D* Doninovo, *St* Stadlerovo. Rok uvedený v kratších životopisech je zpravidla rok smrti; přesné udání roků není vždy možné, zvláště v nejstarších dobách křesťanských, proto jest se spokojiti s údajem pravděpodobným. Právě-li historický pramen, že mučedník trpěl za Decia, udán zde pro snazší přehled rok 251, řečeno-li, že trpěl za Diokleciana, rok 303. Eckert projednává 527 životopisů a zmiňuje se kromě nich ještě o 1692 jiných světcích. Kulda podává životopisy 2025 světců. Přítomné dílo obsahuje na 5000 jmen svatých, blahoslavených a ctihodných, o nichž přináší buď životopis neb aspoň stručný údaj.

O zčeštěných jménech svatých budiž podotčeno, co praví časopis „Naše řeč“ (1927): „Je nemožno zjišťovati, kterým křesťanským světcům odpovídá na př. jméno Vratislav nebo Bořivoj, protože tato jména nevznikla překladem jmen latinských, řeckých a pod., nýbrž jsou to jména původní. Klade-li se v kalendářích Vratislav = Restitutus, je to čirá libovůle, je to pokus o překlad slovanského jména do latiny. Jazykozpyt a věda vůbec nemá s tím co dělat - leda konstatovat, že Vratislav není = Restitutus, protože jsou to dvě jména zcela samostatná.“ Uvádíme v závorkách jen

ta zčeštěná jména, jež vznikla asimilací původních jmen (Hyacint-Jacek, Vincenc-Čeněk) nebo překladem už vžitým (Theodor-Bohdan).

Na námitku, že nemá pro čtenáře praktického významu, uvádějí-li se celé řady svatých, o nichž není pověděno více, nežli kdy a kde žili a zemřeli, odpovídáme, že šlo o výčet svatých, kteří ve světě katolickém jsou uctíváni, o jakési chronologické martyrologium. Náhrobky našich hřbitovů nebo pomníky padlých vojáků neobsahují o našich zasnulých též nic více, a přece chceme, aby aspoň jména jejich zůstala i vzdálenému potomstvu na očích. Budiž tedy toto dílo pojímáno jakožto Památník, zbudovaný v naší vlasti na počest všem těm vítězným bojovníkům Kristovým, jejichž jména a činy jsou skvělým písmem zapsány v Knize Života. Ani četba pouhých těch jmen nebude marnou, připojí-li se zbožný úmysl uctíti tím slavnou jejich památku s vroucí prosbou: Orodujte za nás!

Nakonec prohlašuje vydavatel, poslušen dekretů papeže Urbana VIII. ze dne 13. března 1625, z 5. července 1634 a 5. června 1631, že nepřipisuje skutkům zde vypravovaným více autority než jakou připouští Církev katolická, jejímž rozhodnutím se ve všem podrobuje. Toto prohlášení je zde tím důležitější, že při orientálních světcích, o nichž bylo použito díla Jana Martinova S. J. „Annus Graeco-Slavicus“ (Boll. Oct. tom XI) pro nedostatek zaručených zpráv není snadno vždy určití, kdo právem a kdo neprávem byl jako světec, blahoslavenec nebo ctihodný uctíván.

Ve Znojmě ve svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie 1927.

Isidor Vondruška.

ŽIVOTOPISY SVATÝCH

V POŘADÍ DĚJIN CÍRKEVNÍCH

ČÁST PRVNÍ

1. JEŽÍŠ KRISTUS, ZAKLADATEL CÍRKVE

JEŽÍŠ KRISTUS, Syn Boží, Vykupitel proroky předpověděný, narodil se za krále Heroda roku asi 750 po založení města Říma. Jednorozený Syn Otce věčného zázračným způsobem vzal na se lidskou přirozenost a tak se stal člověkem. Narodil se v Betlemě z Marie Panny. Maria pocházela z rodu Davidova a byla zasnoubena Josefovi, muži spravedlivému. Kristus žil nejprve život skrytý v Nazaretě a začal konati úřad učitelský, když mu bylo 30 let. Chodil po své vlasti židovské, všude dobře činil, přijímal učedníky a vyvolil z nich dvanáct apoštolův. O sobě učil, že je zaslíbený Vykupitel, kterého Bůh na svět poslal, aby věčné blaženosti dosáhli všichni, když by v něho uvěřili. Učil pravdám, které věřití, a

ctností, které konati máme. Nauka Kristova odpovídá přemoudře na nejdůležitější otázky člověčenstva a ukojuje všechny potřeby a tužby srdce lidského. Podle této nauky člověk poznává svůj cíl a cestu k dokonalosti. Kristus Pán ustanovil oběť Mše svaté a svátosti, aby lidem přivlastnil ovoce vykoupení. Založil Církev, duchovní to království, a ustanovil Petra viditelnou hlavou Církve. Kristus potvrzoval pravdu svého učení svatostí svého života, mnohými zázraky a proroctvími. Všichni neuvěřili v Ježíše Krista; zvláště nejvyšší kněží, fariseové a zákoníci nenáviděli ho pro jeho učení a hleděli ho usmrtiti; obžalovali jej u vladaře římského, jako by byl buřič proti vládě římské a jako by se byl rouhal Bohu. Pontius Pilát, vladař judský, z bázně před židy odsoudil Krista na kříž. Ukřižován byl na hoře Kalvárii, která slove i Golgotha. Zemřel, avšak třetího dne vstal z mrtvých;

zůstal ještě 40 dní na zemi, zjevoval se a pak vstoupil na hoře Olivetské před očima svých učedníků na nebesa (r. 33). Ježíš Kristus jest osoba historická. Svědčí o tom nejen čtyři knihy Evangelia, ale i pohanští spisovatelé Tacitus, Suetonius a Plinius. Jasně mluví o něm židovský dějepisec Josef Flavius, který zemřel kolem r. 100. Těmtýž praví ve svém spise „Starožitnosti židovské“ (18, 3) takto: „Tou dobou vystoupil Ježíš, člověk moudrý, ač lze-li jej člověkem nazývati. Konal skutky zázračné. A když jej Pilát odsoudil na kříž, ukázal se třetího dne opět živý. A až dosud lid křesťanský nepřestává jmenovati se po něm.“ Zjev Kristův na zemi jest nejdůležitější událostí dějin světových, je středem dějin.

2. SVATÁ MARIA, MATKA SPASITELOVA

PANNA MARIA (Mirjam t. j. krásná) pocházela z královského rodu Davidova. Rodiče její sluli Joachim a Anna. Svati Otcové píší, že Maria byla již v útlém věku rodiči svými obětována v chrámě jerusalémském, aby tam s jinými dívkami sloužila Bohu až do let dospělosti. Maria učinila již v chrámu jerusalémském slib ustavičného panenství. Dospěvši vrátila se domů a byla zasnoubena s Josefem, tesařem, taktéž z rodu Davidova pocházejícím. Po způsobu u Židů obvyklém Maria zůstala ještě celý rok v domě otcovském v zátíši rodinném. Tam jí Anděl přinesl poselství od Boha, že se má státi matkou

Spasitele světa. A když svolila, přijal v ní Syn Boží, počat jsa mocí Ducha Svatého, lidskou přirozenost, tělo totiž a duši. - Římský císař vydal rozkaz, aby sčítáno bylo veškeré obyvatelstvo říše; každý byl povinen jíti k zápisu tam, odkud jeho předkové pocházeli. Proto Josef a Maria se odebrali do Betlema a tam se naplnil čas: Maria Panna porodila Ježíše Krista, jenž je Bůh a spolu člověk, předpověděný Vykupitel světa. Maria jej porodila, zůstavši pannou před porodem i po porodu.

Další osudy Panny Marie jsou spjaty se životem Kristovým. Církevní podání svědčí, že sv. Panna Maria žila po nanebevstoupení Páně u apoštola Jana. Konečně přišla hodina smrti její: duše její vzata byla do nebe, povýšena nade sbory andělů i v vyvolených. Apoštolové pochovali tělo její. Podle téhož podání apoštol Tomáš nebyl přítomen pohřbu, a přišed třetího dne žádal sobě viděti tělo její. Avšak když apoštolové otevřeli hrob, poznali byli úžasem: svatého těla nenalezli, shledali pouze roucha. I byli přesvědčeni, že Panna Maria byla oslavena, a že i podle těla vzata byla do nebe. Rok smrti a nanebevzetí Panny Marie není s určitostí znám. Církevní dějepisec Eusebius praví, že Panna Maria žila po nanebevstoupení Páně ještě 15 let a že prý dosáhla 63 let. Protože porodila Pána Ježíše asi v patnáctém roce věku svého, byla by zemřela asi r. 49. Jiní spisovatelé kladou rok úmrtí Panny Marie do r. 52, když se apoštolové sešli v Jerusalemě, aby konali sněm. Spor, kde Panna Maria ze-

mřela, zdali v Jerusalemě nebo v Efesu, není dosud vědecky rozřešen, ale tolik je jisto, že víra v nanebevzetí její byla v Církvi už od V. století všeobecná. Maria, jsouc vyvolená za matku Boží, byla jakožto jediná ze všech lidí počata bez poskvrny hříchu dědičného, což prohlášeno za článek víry papežem Piem IX. dne 8. prosince 1854.

Jiná pojmenování Panny Marie jsou: *Alma* (t. j. Vyvýšená), *Elekta* (t. j. Vyvolená), *Mercedes*, *Dolores*, *Immaculata*, *Consolatrix*, *Annunciata*, *Carmen* a j. Zasvěcené svátky Panny Marie jsou: Neposkvrněného početí bl. Panny Marie 8. prosince a Nanebevzetí P. Marie 15. srpna. Jiné svátky: Narození Panny Marie 8. září, Zasnoubení 23. ledna, Obětování P. Marie čili Hromnic 2. února, Zvěstování 25. března a Navštívení 2. června.

3. S V A T Í V R S T E V N Í C I P Á N Ě

Sv. JOACHIM (Joakim či Heliakim, zkráceně Eli) a sv. Anna; tak sluli podle podání rodiče Panny Marie. Jméno Joachim značí „příprava na Pána“, jméno Anna značí „milostná, laskavá“. V evangeliích nemáme o nich žádných zpráv. Apokryfní protoevangelium sv. Jakuba poskytuje tyto zprávy: Manželé Joachim a Anna zachovávali zákon Boží bez úhony, jsouce vzory manželů. Časné statky svoje - výtežek zaměstnání svého pastýřského - rozdělovali na tři díly: část obětovali chrámu jerusalémskému, druhou chudým a

třetí užívali na vlastní potřeby svoje. Neměli však dítek. Neplodnost, nečestná u Židů, těžce doléhala na jejich srdce. Kdysi Joachim chtěl obětovati v chrámu jerusalémském a kněz nepřijal oběti jeho pro neplodnost, již pokládal za kletbu Boží. Joachim takto pohaněný odešel s lítostí z chrámu. Avšak těžce zkoušená důvěra staříckých manželů byla odměněna; modlitby jejich došly vyslyšení. Bůh je obdaril dcerou, již dali jméno Maria. Po třech letech ji odvedli do Jerusalema, aby při chrámě pod správou kněží byla vychovávána. Joachim zemřel záhy, snad čtyři roky po narození Panny Marie; Anna pak zesnula u vysokém věku. - Svátek sv. Joachima 16. srpna, svátek sv. Anny 26. července.

Sv. JAN KŘTITEL, syn kněze Zachariáše a jeho manželky Alžběty, narodil se v horách judských, snad v Karimu (nyní Ain Karim). Již v mládí odešel na poušť, kde žil nadmíru sebezapíravě, oděn jsa šatem ze srsti velbloudí a maje kolem beder kožený pás. Pokrmem mu byly kobylky upražené na kameni a lesní med. Opojných nápojů nepil. Připravoval lid na Mesiáše volaje: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království Boží.“ „Připravte cestu Páně“ (Luk. 3, 4). Moc jeho kázání byla tak veliká, že posluchači se dávali v řece Jordáně křtiti vyznávající hříchy své. Také Kristus přistoupil, než začal konati úřad svůj učitelský, na místo k Jordánu, kde Jan křtil, aby byl od něho pokřtěn. Jan pokřtil Ježíše Krista a spatřil nad hlavou jeho nebesa otevřená a Ducha Svatého ve způsobě holubice sestupujícího. Bůh

Otec vydal hlas: „Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo“ (Mat. 3, 17).

Veřejná činnost Janova netrvala pak už dlouho. V Galileji vládl tenkrát Herodes Antipas, muž oddaný vášním, jenž vstoupil ve hříšný svazek s Herodiadou, manželkou bratra svého Filipa, tehdy ještě žijícího. Jan Křtitel, neznající bázně, vytýkal mu hřích ten. Proto byl uvězněn ve tvrzi Machajrské u Mrtvého moře. Jan poslal z vězení učedníky své ke Kristu, aby je přesvědčil, že Ježíš je Mesiáš předpověděný. Kristus chválil Jana pro jeho neohroženost, nazýváje jej prorokem, ba andělem, který připravuje cestu Páně. - Zatím Herodias ukládala Janu o život. Herodes odpíral, neboť bál se lidu a sám si Jana vážil. Konečně Herodianě se naskytla příležitost k pomstě. Herodes vystrojil ve výroční den svého korunování hostinu. Tu vešla dcera Herodianina, jménem Salome, do síně jídelní a jala se tančiti. Hosté byli nadšeni; Herodes vínem a vášní rozpálený, řekl tanečnicí: „Začkoliv prositi budeš, dám tobě.“ A když Salome návodem matky zažádala o hlavu Janovu, král sice se zarmoutil, ale nechtěje rušiti slova svého, kázal Janovi hlavu stíti. (Mat. 14, 12; Mar. 6, 29.) Svátek narození sv. Jana Křtitele 24. června, památka stětí jeho 29. srpna.

Sv. ZACHARIÁŠ byl zbožný kněz v horách judských, snad v Karemu (nyní Ain Karim). Jeho manželka nazývala se *Alžběta*; pocházela z pokolení Davidova a byla příbuzná Marie Panny. Oba manželé byli spravedliví před Bohem, chodíce ve všech přikázáních bez úhony. Neměli

syna, protože Alžběta byla neplodná, a oba už byli zestárlí. Evangelista Lukáš vypravuje (1, 5-25), kterak Anděl zvěstoval Zachariášovi narození syna, a kterak Panna Maria navštívila Alžbětu, přibuznou svou. Stalo se, co zvěstoval Anděl. Alžběta porodila syna, jemuž dáno bylo jméno Jan (t. j. dar Boží). - Další osudy Zachariáše a Alžběty nejsou známy. Podle Baronie Zachariáš byl na rozkaz Heroda krále zavražděn. Svátek sv. Zachariáše a sv. Alžběty, rodičů sv. Jana Křtitele, 5. listopadu.

Sv. JOSEF pocházel z královského rodu Davidova, v té době zchudlého. Byl tesařem. Evangelium nazývá jej „mužem spravedlivým“. Zasnoubiv se s Pannou Marií, setrval v ustavičném panictví, k němuž se byl slibem zavázal. Podle obyčeje židovského Panna Maria zůstala ještě celý rok v ústraní domu otcovského. Evangelista Lukáš (1, 26-38) vypravuje, kterak Anděl zvěstoval Marii narození Vykupitelovo. Josef pak, když zpozoroval požehnaný stav Mariin, hodlal jí dáti list propustný v soukromí bez úředního dosvědčování, aby nebyla u lidu v lehkost uvedena. Avšak poučen byv Andělem, uvedl Pannu Marii do domu svého. Josef nebyl toliko ženichem, nýbrž pravým manželem Panny Marie; uzavřel s ní skutečné a pravé manželství; pojátkem jejich byla láska Boží, jež obdařila jejich manželství Plo dem nebeským, záračně počatým.

Evangelista Lukáš (2, 1-20) vypravuje, že Josef šel s Pannou Marií do Betlema, kdež se mu dostalo skvělé odměny za obětavou péči a věrnost jeho: první po Marii

spatřil vtěleného Syna Božího a klaněl se jemu; byl svědkem slávy, kterou tři mudrcové z východu poctili narozeného Vykupitele. Také Josefovi požehnal Simeon v chrámu jerusalémském, když božské Dítě bylo tam obětováno. Josef odvrátil nebezpečí, hrozící Dítěti, útekem do Egypta. Vrátil se s dítětem a matkou jeho do Nazareta, dobýval oběma prací rukou svých živobytí. Evangelista Lukáš (2, 41-52) vypravuje, kterak Josef a Maria vzali dvanáctiletého Ježíše s sebou na slavnost velikonoční do Jerusalema, a dodává, že Syn Boží byl „rodičům svým poddán“.

Nevíme nic určitého o roku a místě smrti sv. Josefa. Podle obecného mínění Josef zemřel v Nazaretě dříve ještě, nežli Kristus Pán počal konati veřejný úřad učitelský. Neboť Písmo sv. už o něm nečiní zmínky, ani při svatbě v Káni Galilejské. Že při smrti Kristově ho nebylo už mezi živými, jest souditi s jistotou z té okolnosti, že by byl Kristus matku svou odevzdal do ochrany jeho.

Svátek sv. Josefa, pěstouna Páně, 19. března. Papež Pius IX. prohlásil dne 8. prosince 1870 sv. Josefa ochráncem Církve katolické, a ustanovil svátek Ochrany sv. Josefa, jenž se slaví ve středu po II. neděli po Velikonocích.

Sv. SIMEON, prorok, byl spravedlivý a bohabojný muž v Jerusalemě, jenž s toužebností očekával příchodu Vykupitelova. Z vnuknutí Ducha Svatého přišel do chrámu v ten den, když Maria a Josef se chystali vykonati obřady, při obětování pacholátka obvyklé. Simeon poznal božské Dítě, vzal je na lokty své a předpověděl, že Kristem

bude způsoben boj nejen v Izraeli, ale i ve veškerém lidstvu, že On bude k věčné spáse všem, kdož v něho uvěří, ale že bude i znamením, jemuž budou zatvrzeli hříšníci odpírati ku své zkáze (Luk. 2, 22-38). Více o něm Písmo svaté nemluví. Zemřel v Jerusalemě podle podání tři dni po té, když Gamaliel promluvil památná ona slova v radě židovské (Skutky ap. 5, 38). Svátek sv. Simeona, starce a proroka 8. října.

Sv. ANNA, prorokyně, o níž mluví Lukáš (2, 22-38), byla nábožná stařenka v Jerusalemě. Pocházela z pokolení Aserova a byla dcerou Fanuelovou. Od panenství svého byla s mužem svým živa sedm let a pak ovdověla. Nevycházela z chrámu sloužíc Bohu posty a modlitbami ve dne i v noci. I ona poznala božské Dítě při obětování jeho v chrámě a mluvila o něm všem, kdož očekávali vykoupení israelského. Svátek sv. Anny, vdovy a prorokyně 1. září.

Sv. KAŠPAR, MELICHAR (Melchior) a BALTHASAR sluli prý oni mudrci, kteří z dalekého východu, snad z Arabie nebo z Persie šli na západ, vedeni jsouce hvězdou, aby se poklonili novorozenému králi židovskému, slíbenému Vykupiteli. Kašpar zastupoval lidské plemeno Chamovo, Melichar Semovo a Balthasar plemeno Jafetovo. Byli mudrci, kteří se zabývali vědami přírodními, zvláště hvězdopravectvím, ale byli i pohlaváři či králi, jak o tom svědčí podání. Když přibyli do Jerusalema, tu král Herodes, bojese o svůj trůn, vyzvěděl od knížat kněžských a zákoníků, kde se má Mesiáš naroditi. I pro-

pustil mudrce do Betlema, nařídív jim, aby, naleznou-li Krista, přišli zvěstovat jemu, aby i sám šel a poklonil se novorozenému králi. Mudrcové odejeli do Betlema a klaněli se Ježíši Kristu, jakožto Pánu svému, nic se nepohoršující chudobou dítěte. Také mu obětovali zlato, kadidlo a myrrhu. A uposlechnuvše napomenutí andělova, nevrátili se více k Herodovi, nýbrž jinou cestou vraceli se do vlasti své (Mat. 2, 1-12). Herodes nemohl se dočkat příchodu mudrců; i rozkázal, aby zavražděna byla všechna pacholátka od dvouletých a níže, a to nejen v Betlemě, ale i v okolí; počítal bezpečně, že zabít budesními i novorozený „král židovský“. Krutý rozkaz byl sice vykonán, avšak Josef poslušen napomenutí andělova, zachránil dítě tím, že s ním i s matkou jeho ušel do Egypta. Zavražděná pacholátka, která pro Krista krev svou prolila, nazývají se „*mláďátka*“. Svátek jejich je 28. prosince. - Oni mudrcové byli podle starobylého podání pokřtěni apoštolem Tomášem. Také se praví, že zemřeli jako mučedníci pro viru Kristovu. První, kdo je jejich jmény, nyní běžnými, dříve však neslýchanými, nazval, byl kancléř university pařížské Petr Comestor ve XII. stol. Svátek svatých tří králů a mudrců je 6. ledna.

Sv. LAZAR, učedník Páně, bratr *Marie* a *Marty*, přebýval v Bethanii za horou Olivetskou, asi 2000 kroků od Jerusalema. Kristus Pán nalézal v Bethanii přístřeší a pohostinství v domě Lazarově. Evangelista Lukáš (10, 38-42) vypravuje, že Marta byla pečlivou hospodyní a že

Maria naslouchala slovům Kristovým, dbajíc o věci duchovní. Evangelista Jan (11) vypravuje, kterak Kristus vzkřísil mrtvého Lazara. Krátce před svým utrpením se Kristus zastavil naposledy v Bethanii. Tenkrát dlel v domě Šimona malomocného. Zastolem seděl i Lazar vzkříšený. Marta posluhovala i v tom cizím domě, Maria pak pomazala nohy Ježíšovy drahou masť (Jan 12, 1-3).

Lazar prý žil po svém vzkříšení ještě 30 let. Legenda praví, že Lazar, Maria, Marta, Josef Arimathejský, Maria Kleofášova, Salome a *Marcella* byli po nanebevstoupení Páně od židů polapeni a dáni na loď bez vesel, aby na moři zahynuli. Avšak loď byla hnána ke břehu země Gallie; oni pak tam hlásali evangelium Kristovo, Lazar byl prý biskupem v Marseilli. Podle jiných zpráv Lazar zemřel jako biskup na ostrově Cypru. - Někteří se domnívají, že Maria, sestra Lazarova, jest totožná s Marií Magdalenou. - *Marcella* shora jmenovaná byla prý služkou Martinou. - Připomenouti dlužno, že také ženě, která, podle Lukáše (11, 27) zvolala: „Blahoslavený život, který tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval,“ církevní podání dává jméno „*Marcella*“. - Svátek sv. Lazara, učedníka Páně, 17. prosince. - Svátek sv. Marie a sv. Marty, učednic Páně, 29. července. - Také sv. *Marcella* se připomíná 29. července.

Sv. MARIA MAGDALENA pocházela z městečka Magdaly na břehu Genesaretském. Jsouc bohata a slična a majíc živou povahu a vznětlivou mysl, stala se záhy lehkomyslnicí a propadla životu hříš-

nému. Avšak srdce její nenalézalo v rozkošnictví blaha a pokoje. Zvěst o Ježíšovi, o jeho učení a divech dotkla se rozervaného srdce jejího. A když Magdalena uslyšela Krista, stala se v ní náhlá změna: milost Boží zlomila v ní okovy hříchu, i pocítila hořkou litost nad posavadním životem svým. Písmo sv. (Luk. 8, 2) praví, že z ní vyšlo sedm zlých duchů. Podle souhlasného podání Magdalena je onou hřišnicí, jež mazala masti nohy Kristovy, když stoloval v domě Šimonově. Kristus jí odpustil hříchy její (Luk. 7, 36-50).

Od té doby Magdalena činila přísné pokání. Přidala se k nábožným ženám, které provázely Krista a apoštoly, pečující o potřeby jejich. Maria Magdalena neopustila Ježíše ani na bolestné cestě jeho na horu Kalvarii. U dveří hrobových zůstaly Maria Magdalena a druhá Maria (t. j. Kleofášova), praví evangelista Matouš (27, 61). Marii Magdaleně Kristus Pán se zjevil po svém zmrtvýchvstání (Mar. 16. Jan 20).

O dalších osudech Marie Magdaleny nemáme určitých zpráv. Někteří praví, že žila v Efesu u apoštola Jana. Jiní, zvláště, kdož ji mají za totožnou s Marií, sestrou Lazarovou, praví, že s Lazarem přišla do jižní Francie, k ústí řeky Rhony, a že žila v poustevně v Beaume. - Svátek sv. Marie Magdaleny, kajícnice, učednice Páně, 22. července.

Sv. DISMAS byl jedním z lotrů, kteří byli spolu s Kristem ukřižováni. Dismas pokáral spolulotra nekajícího, sám pak řekl k Ježíšovi: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.“

A Ježíš řekl jemu: „Vpravdě, pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji.“ Svátý Dismas se vyzývá na vyprošení šťastné hodinky smrti. Svátek jeho 25. března.

Sv. LONGIN (po česku Dluhoš) slul podle starobylého podání setník, který v čele vojinů byl na stráž při ukřižování Kristově. Byl svědkem muk Spasitelových, slyšel slova, jimiž odpustil katanům svým, pozoroval neobyčejné zjevy při smrti Páně a byv osvěcen milostí Boží, řekl: „Opravdu, Syn Boží byl tento“ (Mat. 27, 54). Longin uvěřiv učení Kristovu, odebral se do Caesaree Kappadocké a tam žil o samotě 28 let; konečně byl pro víru stát. - Evangelista Jan (19, 34) mluví o vojínovi, který otevřel bok Ježíše ukřižovaného kopím. Nazýván bývá také Longinem; pocházel z Kappadocie. Jsou-li oba jedna a táž osoba, není známo. Jméno pochází asi od řeckého *lonché*, kopí. Svátek sv. Longina, setníka, 15. března.

Sv. JOSEF ARIMATHEJSKÝ, uředník Páně (ale tajný, pro strach před židy), pochoval spolu s Nikodemem tělo Ježíšovo do nového hrobu (Jan 19, 38). Svátek sv. Josefa Arimathejského, uředníka Páně, 17. března.

Sv. NIKODEM byl členem synedria v Jerusalemě. Evangelium sv. Jana znamená rozmluvu Pána Ježíše s Nikodemem o znovuzrození duchovním. Nikodem uvěřil v Krista; svědčí o tom též zmínka Jana (7, 50), kde fariseové se tážou Nikodema: „Což i ty jsi následovník Ježíše Galilejského?“ - Nikodem pochoval s Josefem Arimathejským tělo Ježíšovo; „nesl smíšeninu myrrhy a aloe,

asi 100 liber“ (Jan 19, 39). Po nanebevstoupení Páně židé chtěli prý Nikodema zbavit členství ve vysoké radě, a byli by ho ukamenovali, jako Štěpána, kdyby se ho Gamaliel byl neujal. Svátek sv. Nikodema, prvokřesťana, 13. prosince (nebo i 3. srpna).

Sv. VERONIKA (Berenice) jest jméno, jež podle církevního podání se dává ženě, učednici Páně, která provázela Krista na cestě křížové, a která chtějíc Spasiteli trpícímu uleviti, potní roucho mu podala, aby utřel tvář svou potem a krví zbrocenou. Její osoba se nedá zjistiti. Později prý přišla s Lazarem a j. do Gallie; odtud zanesla prý ono roucho potní, na němž byl vytisknut obraz tváře Kristovy, do Říma a odevzdala je papeži Klementovi. Svátek sv. Veroniky, učednice Páně, 4. února.

Sv. VERONIKA z Caesaree Filipské pocházející jest podle pověsti ona žena krvotokem trpící, jež dotknutím roucha Kristova uzdravena byla (Mat. 9, 20). Svátek sv. Veroniky, učednice Páně, 12. července. (Totožnost obou Veronik nelze ani tvrditi, ani popírat.)

4. PRVNÍ ČINNOST CÍRKVE; SVATÍ APOŠTOLOVÉ, EVAN- DĚLISTÉ, UČEDNÍCI PÁNĚ A JÁHNOVÉ

Církev vstoupila v život desátého dne po nanebevstoupení Páně, o svátku Letnic. Duch Svatý sestoupil na apoštoly,

osvětil, posvětil a posilnil je a dal jim dar jazykův a zázrakův. Apoštolové počali ihned činnost misionářskou. Na kázání jejich obrátilo se asi 3000 lidí ke Kristu a přijalo křest. Tak povstala v Jerusalemě první obec křesťanská. Apoštolové, mezi nimiž první byl Petr, řídili církev, konali Oběť nejsvětější a rozdávali svaté svátosti. Vyznavači učení Páně jmenovali se mezi sebou učedníky, věřícími, bratry, svatými; židé je nazývali posměšně Galilejskými, Nazaretskými, pohané pak nazývali je Kristiany to jest Kristovci, křesťany. Tak se potom věřící nazývali sami veřejně. - Věřící konali modlitby své v chrámě židovském; kromě toho se scházeli v domech soukromých, aby slyšeli učení apoštolův a „lámali chléb“ t. j. aby slavili svatá tajemství. Žili v lásce vzájemné, věrně plnící vůli Boží, jsouce vzorem všelikých ctností. Byli jednou rodinou bratří a sester a měli všechny věci společny (Skutky ap. 4, 32). Bohatí přinášeli apoštolům své jmění, aby je rozdělovali, jak bylo komu potřebí. Avšak když apoštolové nestačili na rozdělování, zvolili si ku pomoci sedm jáhnů, kteří měli kázati, křtiti, rozdávati svátost nejsvětější, zvláště pak míti péči o chudé. Jména jáhnů jsou: Štěpán, Filip, Prochor, Nikanor, Timon, Parmen, Mikuláš, přichozí z Antiochie, o kterémžto posledním máme nejméně zpráv. Víme o něm pouze, že byl rodilý pohan a pak židovský novověrec čili proselyta. Hellenistická jména jáhnů dokazují, že byli většinou Řekové.

Židé vidouce, že nenáviděné učení Kris-

FANNA MARIA

tovo vždy víc a více se rozšiřuje, usilovali vášnivě, aby je vyhubili. Vysoká rada zakázala apoštolům, aby nekázali o Kristu. Avšak marně. Apoštolové nedbali zákazu žkouce, že sluší Boha více poslouchati než lidí. Znovu byli uvězněni a byli by usmrčeni bývali, kdyby rozvázný Gamaliel byl neporadil synedriu, aby ničeho nepodnikalo proti nim. První oběti rozhořčenosti židovské stal se Štěpán; pak vzniklo všeobecné pronásledování křesťanů. Tito opustili Jerusalema a rozptýlivše se po Palestině, Syrii a po jiných krajinách okolních, šířili všude víru Kristovu.

Sv. PETR nazýval se dříve Šimon; narodil se v Betsaidě jako syn Jana či Jonáše. Měl bratra jménem Ondřeje. Petr nechodil do škol rabínských a velelada viděla v něm člověka neučeného. (Sk. 4, 13.) Ale nabyl vzdělání obecného v domě otcovském a v synagogách. Oženil se a usadil se v Kafarnaum, u jezera Genesaretského; tam se živil rybářstvím i s bratrem svým Ondřejem. Petrova manželka slula podle podání *Perpetua*, dcera jeho *Petronilla*. Petr stav se učedníkem Kristovým, opustil všecko, chodil s Ježíšem, jsa svědkem jeho učení i jeho zázrakův. Kristus mu změnil jméno řka: „Ty jsi Šimon, syn Janův; ty budeš slouti Kéfas“, t. j. v překladě „Petr“, Skála, jelikož na skále té měla býti založena všecka ostatní stavba, všecko zřízení Církve. - Petr slavnostně vyznal, že Kristus je Syn Boha živého (Jan, 6, 70 a Mat. 16, 16). S Jakubem Větším a s Janem náležel k důvěrným přátelům Kristovým.

Tito tři byli svědky proměnění Páně (Mat. 17, 1) a smrtelné úzkosti jeho v zahradě Getsemanské (Mat. 26, 37). Petr zapřel si ce Krista z bázně lidské, ale hořce oplakával poklesku svého. Kristus Pán mu slíbil nejvyšší hodnost v Církvi (Mat. 16, 17) a po svém zmrtvýchvstání mu ji skutečně odevzdal (Jan, 21, 15).

Petr si byl vědom této hodnosti a vystupoval všude jako hlava apoštolův, a tito uznávali jeho prvenství (primát). Petr řídil volbu apoštola Matěje (Skutky ap. 1), měl první kázání o Ježíši Nazaretském, učinil první zázrak, uzdraviv chromého u dveří chrámových. Petr mluvil jménem všech apoštolů před synedriem židovským. Petr rozhodl, poučen byv viděním, otázku, mají-li se přijímati pohané do Církve, a pokřtil prvního pohana Kornelia (Sk. ap. 10). K Petrovi spěchal Pavel, dříve než počal učit. Ve všech čtyřech seznamech apoštolů, jak je napsali evangelisté, Petr uvádí se na prvním místě, ač nebyl nejstarší věkem a ač nebyl první povolán k úřadu učitelskému.

Až do kamenování Štěpána jáhna Petr působil v Jerusalemě. Pak biřmoval s Janem v Samaři. Tam přísně pokáral Šimona, že chtěl za peníze obdržeti duchovní moc. V Antiochii Syrské Petr spravoval Církev po sedm let. Vrátiv se z Antiochie do Jerusalema, Petr byl králem Herodem Agrippou r. 42 vsazen do žaláře, avšak byl Andělem zázračně vysvobozen. Pak se odebral do Říma a tam založil kvetoucí obec křesťanskou, řídil ji i celou Církev po 25 let; konal tamodtud cesty apoštolské. Z Říma rozeslal asi 40 kněží a

biskupův do Itálie, Gallie a Germanie hlásat evangelium. Po několika letech Petr se odebral z Říma do Jerusáléma a předsedal prvnímu sněmu církevnímu, t. zv. apoštolskému kolem r. 50. Té doby byl totiž v Církvi spor: někteří přepjatí křesťané ze židovstva jali se hlásati, že pohané nemají býti pokřtěni, dokud se nepodrobí obřízce, a že jsou povinni zachovávatí obřadní předpisy Mojžíšovy. Petr, jakožto viditelná hlava Církve, zahájil sněm a prohlásil rozhodnutí sněmu, že věřící nejsou povinni zachovávatí všech obřadních předpisů Mojžíšových (Sk. 15).

Poté Petr navštívil některé církve asijské, vrátil se do Říma. Tam bydlil v Zátiběři; poslal věřícím na východě dvě epístoly. V první epístole dí: „Pozdravuje vás Církve, která jest v Babylonu spolu vyvolená a Marek syn můj.“ Babylonem rozumí se tu pohanský Řím, modloslužebný, a Markem míněn jest duchovní syn jeho, Marek evangelista. Za císaře Neronu byli Petr a Pavel jati a uvrženi do žaláře Mamertského. Tam zůstali po 9 měsíců. Posléze byli oba 29. června r. 67 umučeni. Petr byl ukřižován, a to hlavou dolů, jak dosvědčuje církevní spisovatel Origenes. - Svátek sv. Petra, apoštola, 29. června.

Sv. PAVEL, jemuž rodičové podle zvyku židů žijících mezi Řeky dali dvojí jméno: Saulus a Paulus, narodil se kolem r. 2 v městě Tarsu v Kilikii (v Malé Asii) z hebrejské rodiny, která požívala práv občanství římského. V Tarsu byla pohanská škola; tam se vzdělával ve vědách řeckých. Při tom se vyučil řemeslu stanařskému

(buď zhotovoval látky na stany nebo lodní plachty ze srsti koz, anebo zhotovoval stany samy, přenosné, pro cestovatele, vojiny a pastýře); neboť po stanech byla tehdy veliká poptávka. Pak byl Pavel poslán do Jerusáléma, kde jeho starší sestra byla provdána. Pavel stav se žákem slovatného Gamaliele, vyspěl v důkladného znalce Starého Zákona a v horlivého fariseje. Zahořel nenávistí proti učení Kristovu a stal se krutým pronásledovatelem křesťanů. Jeho fanatismus vyvrcholil kamenováním Štěpána. Nekamenoval sice Pavel vlastníma rukama Štěpána, ale hliadal šaty katanům. Brzy mu již Jerusálém nestačil ke krvavé honbě. Vymohl si plnou moc do Damašku, aby mohl i tam pátrati po učednících Kristových. Avšak na cestě do Damašku Šavel byl zjevením Kristovým obrácen, byl změněn v okamžiku, a změněn na vždy. Pavel stal se nejhorlivějším hlasatelem učení Kristova. Jasně světla onoho oslepl, Ananiáš, učedník Páně, uzdravil Pavla od slepoty a pokřtil jej. Z Damašku odebral se Pavel do Arabie, aby se tam v samotě připravoval na úřad apoštolský. Poté šel do Jerusáléma, „aby viděl Petra“. V Jerusálémě mu věřící zprvu nedůvěřovali; i ujal se ho Barnabáš a uvedl jej k Petrovi a k Jakubovi. Pavel podnikl provázen jsa společníky (Barnabášem, nebo Lukášem, nebo Silou, nebo Timotheem, nebo Titem) tři veliké cesty missionářské.

První cesta, vykonaná v letech 46-48, vedla Pavla přes ostrov Cypr do jižních krajín maloasijských. Pavel kázal všude nejprve židům, a pak, když tito odporo-

vali, pohanům a vrátil se do Antiochie Syrské. Tam se přistříl spor o tom, zdali obřadní předpisy Starého Zákona zavazují také pokřtěné pohany. Petr z jakési shovívavosti se přiklonil k židokřesťanům, ale Pavel odporoval Petrovi v této věci a Petr přijal domluvu jeho (Gal. 2).

Po sněmu jerusalémském Pavel vydal se na *druhou* cestu apoštolskou (r. 50-53). Prošel krajinami, kde už dříve obce byl založil, a vyzván zvláštním viděním, přešel do Makedonie. Tak přišel i do Athén, do středu vzdělanosti řecké, do sídla věd a umění. Vzbudil zvědavost. Někteří řekli: „Co chce ten tlachal pověděti?“ Ale Pavel, veliký duchem a ozbrojený neodolatelnou výmluvností, stojí uprostřed Areopagu, jal se řečniti: „Mužové athenští! Procházíte městem vašim, nalezl jsem také oltář, na kterémž napsáno jest: Neznámému Bohu! Co vy ctíte neznajíce, to já zvěstuji vám“ - a počal hlásati nauku o Bohu a o soudu Božím. Někteří uvěřili, Dionysius Areopagita, Damaris a j. (Skut. 17). V Korintě Pavel se zdržel půldruhého roku a napsal svoje listy k Thessalonským. Pak se vrátil přes Efes a Jerusálém do Antiochie.

Na *třetí* cestě (r. 53-58) Pavel zdržel se přes dvě léta v městě Efesu. Tam nemalé divy činil Bůh skrze ruce Pavlovy. Odtud jej vypudilo vzbouření, zosnované zlatníkem Demetriem. Pavel pobyv čas v Makedonii a v Řecku a rozloučiv se u Mileta s představenými církví maloasijských, vrátil se do Jerusáléma.

V Jerusálémě Pavel byl jat od rozžehných židů; avšak římská posádka ho

odvedla do hradu Antonie. Byl postaven před synedrium. Řekl: „Se svědomím zcela dobrým obcovať jsem před Bohem až do dnešního dne.“ Tu kázal velekněz Ananiáš udeřiti Pavla v ústa. Pavel řekl k němu: „Bíti bude tebe Bůh, stěno obílená; sedíš zde, abys mne soudil podle zákona, a proti zákonu velíš mne bíti?“ (Sk. 23, 1). Pavel, řečník obratný a duchapřítomný, v ničem nebyl usvědčen. A tu umluvilo se více než 40 židů, že nebudou ani jísti ani píti, dokud nezabijí Pavla. Proto vojenský velitel dal Pavla dopravit do Caesarey k vladaři Felixovi. Tam byl Pavel držen po dvě léta v mírném vězení. Pavel mluvil k Felixovi a k Drusille, jeho manželce, která se byla zpronevěřila svému pravému manželu králi Arizovi, o spravedlnosti, o čistotě, o budoucím soudě. Felix byv jat strachem, pravil: „Pro nynížšek jdi, v čas příhodný tě povolám. (Skutky 24.) Po hrabivém Felixovi nastoupil v úřadě nový vladař, Portius Festus. Ten, aby se zalíbil Židům, chtěl jim Pavla vydati. Avšak Pavel použil svého práva jako římský občan, vědom jsa své nevinu a touže také v Římě vydati svědectví o Kristu, řekl: „K císaři se odvolávám.“ A Festus odpověděl: „K císaři jsi se odvolal, k císaři půjdeš.“

Tak byl Pavel dopraven na loď. Po bouřlivé plavbě ztroskotala loď u ostrova Melity, avšak Pavel i všichni ostatní, 276 počtem, byli zachráněni. Do Forum Appii a do Tres Tabernae přišli mu naproti Aquila, Priscilla, Junius a jiní. Konečně Pavel přibyl do Říma. Tam byl

chován v mírné vazbě, ač přivázán dlouhým řetězem k vojínovi. Pavel hlásal evangelium židům i pohanům, a psal listy do dalekých obcí křesťanských. Roku 63 byl propuštěn na svobodu; i cestoval až ke „hranicím západu“, čímž se vyznačuje Španělsko. Odtud se odebral opět do Malé Asie, do Řecka a na Kretu. Vrátil se do Říma, byl za pronásledování Neronova jat a s Petrem uvržen do Marmetského žaláře; po devítiměsíční vazbě byl na nich vykonán ortel smrti dne 29. června 67. Pavel byl stat na Silnici Ostijské. Oběma společně Církev dává název „knížat apoštolských“. Pavel sluje „apoštolem národů“.

Pavel je velkolepý zjev v dějinách církevních. V nepatrném jeho těle vládl veliký duch, plný nadšení pro Krista, plný lásky k člověčenstvu. „Všechněm všecko učiněn jsem, abych vůbec některé přivedl ke spáse,“ tak píše sám o sobě (I. Kor. 9, 22). Povahy byl přímý, ohnivý, s počátku i prudký. Ale co bylo nedokonalého v povaze, zdokonalil přijav křesťanství. Z krutého zeloty stal se mírný horlivec pro věc dobrou. Vynikal neobyčejnou bystrostí ducha, pronikal všude k podstatě věcí. Ježíše miloval nade všecko. „Já pokládám za škodné všecko pro vznešenost poznání Ježíše Krista, Pána mého, pro nějž to všecko jsem obětoval a pokládám za výkal, abych získal Krista (Filip. 3, 8). - Starověk křesťanský líčí nám Pavla jako muže postavy nevzhledné, holohlavého, snežkou tváří, vroubenou šedivým voussem. Ale málokterý člověk byl tak milován od lidí jako Pavel. - Pavel cítil se poko-

řen, že v jeho těle slabém, nevzhledném přece hořela žádostivost, takže si pozasteskl: „Já nešťastný člověk! Kdo mne vysvobodí z těla smrti této?“ (Řím, 7, 24). - Veliká byla jeho pokora; považoval sebe za nejmenšího ze všech apoštolů, „který není hoden slouti apoštolem, protože se protivil Církvi Boží.“ - Svátý Pavel dosavad jest „učitelem národů“, neboť myšlenky jeho, uložené ve čtrnácti listech, jsou jakožto slovo Boží předcítány a vykládány po celém světě. Svátky sv. Pavla, apoštola národů, 29. a 30. června.

Sv. ONDŘEJ (Andreas, Andrej), syn Jana či Jonáše a bratr Šimona Petra, pocházel z Betsaidy a byl rybářem v Kafarnaum. Zprvu byl učedníkem Jana Křtitele. Kristus Pán pravil jemu a Šimonovi: „Pojďte za mnou a učiním vás rybáři lidí“ (Mat. 4, 19). Tak se stal Ondřej apoštolem Páně. Jeho jméno se uvádí při nasycení pěti tisícův mužů (Jan 6, 1-13). Po seslání Ducha Svatého Ondřej se odebral podle církevního podání do země, která se rozprostírá severně od Černého moře, a která se nazývala Skythie. - Ze Skythie Ondřej procestoval Malou Asii a Řecko. V Patrasu, hlavním to městě achajském, Ondřej byl od císařského vladaře Egea odsouzen ku smrti na kříži. Ondřej veden jsa na popraviště a vida kříž přichystaný, zvolal prý: „Buď pozdraven, o kříži, jenž jsi byl posvěcen tělem Kristovým! Po tobě toužím.“ Na kříž nebyl přibit hřeby, nýbrž byl přivázán provazy; trpěl po tři dny, až dne 30. listopadu roku snad 70. vypustil duši. Svátek sv. Ondřeje, apoštola, 30. listopadu.

Sv. JAN apoštol byl syn Zebedeův a Salomin. Měl bratra jménem Jakuba. Otec i synové byli rybáři v Galilei. Jan byl zprvu učedníkem Jana Křtitele. Pak byl zvolen za apoštola Páně. Jan byl božskému Mistru pro svou něžnost a panickou mysl nejmilejší; sám zve se „učedníkem, kterého Ježíš miloval.“ Odtud Jan nazývá se „miláčkem Páně.“ S počátku byli Jan a Jakub povahy prudké; tak na př. přáli si kdysi, aby oheň sstoupil s nebe a spálil kterési město samařské proto, že odepřelo Kristu Pánu přijetí. Proto jim Kristus dal příjmení „Boanerges“ t. j. synové hromu. Jan byl svědkem zázraků Kristových, byl při proměnění Páně na hoře Tábor, byl i svědkem jeho ukřižování. Kristus umírající svěřil svou matku Janovi v ochranu (Jan 19, 26). Po nanebevstoupení Páně Jan s Petrem rozšiřovali církev jsouce v čele ostatních apoštolův. Oba byli zmrskáni od židů; spolu také biřmovali v Samaři.

Po smrti a nanebevzetí Panny Marie Efez se stal střediskem apoštolské činnosti Janovy. Kolem něho se družili žáci Papias, Polykarp, Ignác a j. Tenkrát Jan, chtěje doplniti zprávy tří evangelií, napsal svoje evangelium. Kromě toho napsal tři epístoly. Roku 94 za pronásledování císaře Domiciána Jan byl jat, do Říma odveden a před branou latinskou uvržen do kotlu naplněného vroucím olejem. Mocí Boží zůstal neporušený. I byl vypověděn do vyhnanství na ostrov Pathmos. Tam napsal „Zjevení“, knihu obsahující hluboká tajemství o stavu a budoucích osudech Církve. R. 96 vrátil se do nedalekého Efesu.

Z pozdního jeho stáří zachovaly se ještě tři zprávy. Kdysi prý vstupoval do lázní; uslyšev, že v lázni jest rouhač Cerinth, Jan zvolal: „Utecme odtud, aby střecha se nezbořila; neboť dlí pod ní Cerinth, popírač pravdy.“ - Jindy prý odevzdal sličného jinocha jistému biskupovi na vychování; ale jinoch odešel k lotrům a stal se jejich náčelníkem. Jan přišed obrátil a zpět přivedl zbloudilého jinocha. - Jan jsa staříčkový říkával ve shromážděních místo promluv: „Synáčkové, milujte se vespolek!“ A když se ho učedníci tázali, proč stále tutéž řeč opakuje, odpověděl: „To jest hlavní přikázání Páně, a toto-li naplníte, dosti jest.“ Jan zesnul jsa devadesátiletý smrtí klidnou a blaženou. - Svátek sv. Jana, apoštola a evangelisty, 27. prosince.

Sv. JAKUB (česky také Jašek) Větší byl syn galilejského rybáře Zebedea a jeho manželky Salome. Měl bratra Jana evangelistu. Oba bratři šli radostně za Kristem, když je volal k úřadu apoštolskému (Mar. 1, 19, 20). Jakub spolu s Janem a s Petrem byli nejdůvěrnějšími učedníky Páně. Byli svědky proměnění Páně na hoře Tábor, i svědky úzkosti jeho v zahradě Getsemanské. Matka jejich Salome i synové přistoupili kdysi k Pánu, žádajíce míti přední místo v království Božím (Mat. 20, 20-28). A tu je Kristus Pán poučil, že nekyne jim na světě odměna, ale že jim nastává boj, a že možno vejíti do království Božího jen bojem a utrpením.

Nemáme jistých zpráv, kde Jakub Větší hlásal evangelium. Je pouhou domněnkou, že kázal ve Španělsku. - Jakub první

dal život za Krista. Král Herodes Agripa, vnuk onoho Heroda, jenž dal zavraždit pacholátka betlémská, chtěje se zalíbiti židům, rozkázal r. 42 Jakuba stíti. - Svátek sv. Jakuba Většího, apoštola, 25. července.

Sv. FILIP pocházel z Betsaidy. Byl ženat a měl tři nebo čtyři dcery. Dychtivě očekával příchod Mesiášův a stal se horlivým apoštolem jeho (Jan, I, 43). Jeho jméno uvádí evangelista Jan při nasycení 5000 mužů; tážal se Filip: „Odkud nakoupíme chlebě, aby pojedli tito?“ Také z kapitoly 14. téhož evangelia, kde Kristus praví Filipovi: „Kdo vidí mne, vidí i Otce“, lze seznati, že Filip, jako i ostatní apoštolové, nechápal všeho učení Kristova. Teprve sesláním Ducha Svatého byl rozum jejich osvěcen. - Později Filip kázal ve Frygii (v Malé Asii). Posléze byl podle podání v Hieropolu a tam byl ukřižován a na kříži vise ukamenován. Tělo jeho bylo tamtéž pohřbeno a vedle něho byly dvě dcery jeho pochovány. Svátek sv. Filipa apoštola 1. května.

Sv. BARTOLOMĚJ, také Nathanael nazývaný, pocházel z Kány Galilejské. Poznav Krista, vyznal upřímně nadšeně: „Mistře, ty jsi Syn Boží; ty jsi král israelský“ (Jan 1, 49). Nathanael slul po otci Bar-Tolmai, syn Tolomajův. Evangelisté Matouš (10, 3) Marek (3, 18) Lukáš (6, 14) mluví o Bartoloměji a tento Bartoloměj je totožný s Nathanaelem u Jana jmenovaným. - O dalších osudech a pracích apoštola není zpráv. Dějepiscové vykládají, že Bartoloměj přišel do Indie t. j. do Štátné Arabie, a že tam zanesl opis evangelia sv. Matouše v ara-

mejském jazyku psaného. Pantaenus († kolem 216) přišel po stu letech do krajiny té, našel tam stopy křesťanství i řečené evangelium. Bartoloměj vrátiv se putoval pak do Frygie, kde se sešel s apoštolem Filipem; posléze Bartoloměj přišel do Armenie, kdež byl umučen; kůže mu byla s těla sedřena a pak byl ukřižován hlavou dolů. Svátek sv. Bartoloměje apoštola 24. srpna (či 25. srpna).

Sv. MATOUŠ, dříve Levi nazývaný, syn *Alfeův*, byl celníkem v Kafarnaum. Kristus Pán uzdraviv v Kafarnaum člověka ochrnutého, zastavil se u mýtnice, kde Levi seděl, a řekl: „Pojď za mnou.“ A on opustiv všecko, vstal a šel za ním (Luk 5, 28). Tak byl povolán do sboru apoštolův. Po nanebevstoupení Páně Matouš první napsal evangelium pro svoje krajany židokřesťany. Neličil života Ježíšova soustavně a podrobně, nýbrž jen přehledně; hlavním jeho účelem bylo dokázati, že, co předpověděli proroci, vyplnilo se na Ježíši Kristu. Knihusvou nazval „evangeliem“ t. j. blahým poselstvím. Psal je nářečím aramejským. Protože však všichni židé rozptýlení nerozuměli nářečí tomu, bylo evangelium toto - neznámým - přeloženo do řeči řecké a jen v té se nám uchovalo.

Podle církevního podání Matouš kázal v Syrii, v Persii a v Ethiopii. V Ethiopii pokřtil dceru královu *Ifigenii*, která učinila slib ustavičného panenství. Avšak její strýc Hirtak stav se králem, chtěl Ifigenii za manželku. Ifigenie odmítla, jsouc věrna slibu svému. A když Matouš ji utvrzoval v předsevzetí jejím, král dal

Matouše zavraždit. Matouš byl kolem r. 70 proklán oštěpem. Svátek sv. Matouše, apoštola a evangelisty 21. září. - Svátek sv. Ifigenie panny též 21. září. Svátek sv. Alfea 26. května.

Sv. ŠIMON KANANEJSKÝ čili *Zelotes* byl dříve přívržencem strany „horlivců“, kteří v nadšení pro zákon Boží přísně kárali přestupníky zákona Božího. Horlivci sluli v hebrejské řeči Kananejští, v řecké řeči Zeloti. O mládí Šimonově není v Písmě zpráv; povolán byv ve sbor apoštolův, byl svědkem všech řečí a skutků Páně. Po seslání Ducha Svatého - podle podání - kázal evangelium s Judou Tadeášem v Persii a byl pro víru v městě Suaniru ukřižován a na kříži pilou rozřezán. Jiní praví, že kázal v Egyptě a že snad tam zemřel smrtí přirozenou. Svátek sv. Šimona apoštola 28. října.

Sv. TOMÁŠ apoštol. Slovo Tomáš je hebrejské a vykládá se po řecku „Didymus“, po česku Bliženec. Tomáš pocházel z Galilee a byl snad rybářem. V evangeliu sv. Jana (11, 16) je o něm zmínka, ze které vysvitá, že Tomáš byl povahy srdnaté a zmužilé; je hotov pro Krista trpěti i umřít. Po vzkříšení Páně Tomáš neuvěřil, když ostatní apoštolové mu radostně zvěštovali, že Kristus Pán vstal z mrtvých. Nedůvěřoval jejich smyslu; nevěra jeho nepocházela ze zlého srdce, nýbrž odtud, že toužil po poznání pravdy. Spatřiv pak Ježíše, úžasem a láskou byl překonán a padl k nohám Kristovým řka: „Pán můj a Bůh můj“.

Později Tomáš hlásal evangelium u národa Parthů a u Peršanů. Podle podání

Tomáš pokřtil mudrce, kteří se byli klaněli novorozenému Ježíši v Betlémě. Podle jiných zpráv byl v Ethiopii a v Habeši. Ještě jiní praví, že Tomáš hlásal víru křesťanskou v Indii, a že tam zemřel jako mučedník; snad byl kopím proboden v městě Meliapuru, které se pak nazývalo „městem Tomášovým.“ Ostatky byly prý přeneseny do města Edessy v Mesopotámii. Více však zasluhuje víry ta zpráva, která obmezuje Tomáše na zemi Partskou, a která praví, že zemřel v Edesse. Svátek sv. Tomáše apoštola 21. prosince.

Sv. JAKUB Menší byl synem Kleofáše (Alfea) a Marie řečené Kleofášovy, sestry či příbuzné Marie Panny. Kleofáš a Maria měli kromě Jakuba ještě tři syny: Judu Tadeáše, Simeona (Šimona) a Josefa. Tito čtyři bratři jsou tedy pokrevní příbuzní Ježíše Krista a v evangeliích slují podle obyčeje židovského „bratřími Páně.“ Jakub a Juda byli Kristem přijati do sboru apoštolů. Jakubovi se ukázal Kristus, když vstal z mrtvých (I. Kor. 15, 7).

Kdežto ostatní apoštolové se rozešli do různých končin světa, zůstal Jakub Menší v Jerusalemě a byl tam prvním biskupem. Ustanovili jej v úřadě tom apoštolové proto, že byl příbuzný Páně a že byl muž veliké zbožnosti. Na sněmu ujal se Jakub slova, a jeho návrh byl přijat a prohlášen těmi slovy, jak je navrhl Jakub. Pavel nazývá v listu ke Gal. (2, 9) tyto tři: Petra, Jakuba a Jana sloupy Církve.

Jakub Menší byl postavou a tváří velmi podoben Kristu Pánu. (Proto chtěl sv. Ignác, biskup antiochijský, cestovati do Jerusalema, aby spatřil Jakuba a učinil si

představu o podobě Krista Pána.) Dějepisec Eusebius (Histor. eccl. 2, 23) píše o Jakubovi: „Jakub zachovával po celý život panickou čistotu, nepil nikdy vína a nepožíval masa kromě beránka velkonočního. Chodil bos a nosil jen lněné roucho. Ilavy své nikdy neholil, lázni se zdržoval a těla svého nikdy nenatíral olejem. Stálým klečením zmозolovatěla mu kolena a ztvrdla jako kůže velbloudova... byl nazýván obecně „Spravedlivým“, „Obranou či Ohradou lidu“, a židokřesťané ctili ho tak velice, že, kdekoliv šel, hrnuli se k němu, aby se dotkli roucha jeho.“ - Na konci r. 61 nebo na počátku r. 62 Jakub napsal epistolu obecnou (t. j. nemající na zřeteli některou osadu neb osobu), v níž učí, že víra bez skutků je mrtvá.

Po smrti vladaře Festa židovský velekněz Anan, syn Annášův, použil této příležitosti, aby mohl zahubit nenáviděného Jakuba. I povolali Jakuba před vysokou radu a žádali, aby prohlásil Krista za lichého Mesiáše a aby odvolal vše, čemu dosud učil. Měl tak učiniti s cimbuří chrámu. Podle Hegesippa tázali se ho: „Rci, Spravedlivý, co máš souditi o Kristu?“ A Jakub zvolal: „Co ptáte se mne na Krista? On sedí na pravici Boží a přijde opět jednou v oblacích nebeských.“ I svrhli rozzuření židé Jakuba střemhlav dolů a pak ho kamenovali. Jakub modlil se za své katany. Jeden z přítomných kněží vykřikl: „Přestaňte! Co děláte? Hle, Spravedlivý se za vás modlí.“ Tu jistý valchář se chopil sochoru, udeřil jím Jakuba do hlavy a dotloukl ho. To se stalo roku 62. Svátek sv. Jakuba, apoštola 1. května.

Sv. JUDA THADDAEUS (Tadeáš) či Lebbeus byl synem Kleofáše (Alfea) a Marie, která se nazývá v Písmě sv. „sestrou“ Panny Marie. Pro příbuzenství matky jeho s Pannou Marií bývá nazýván v evangeliu „bratrem“, t. j. příbuzným Páně. Juda Thaddaeus měl bratra Jakuba Menšího. Juda byl ženat, a když byl povolán do sboru apoštolů, opustil manželku, děti a statky a šel za Kristem. V evangeliích není o něm mnoho zpráv. U sv. Jana čteme (14), že božský Mistr při poslední večeři loučil se suedníky svými. Tu se tá-
zal Juda, nikoliv onen iškariotský: „Pane, co se to stalo, že se hodláš zjevití nám, a ne světu?“ Načež Kristus poučil apoštoly o království Božím a řekl: „Miluje-li kdo mne, slovo mé zachovávatí bude a Otec můj bude homilovati, i přijdeme k němu, a příbytek u něho si učiníme.“

Juda Tadeáš hlásal evangelium v Syrii, v Armenii, v Mesopotamii a v Persii. Kolem r. 65 napsal list obecný (t. j. psaný ke křesťanům vůbec). List ten velmi se podobá 2. listu sv. Petra obsahem, ba často i slovem; povzbuzuje věřící, aby hájili víru proti odpůrcům Kristovým. Když Juda se vracel do vlasti své, zemřel smrtí mučednickou ve Fenicii. Jako místo smrti udává se Bejrut nebo Arad. Svátek sv. Judy Tadeáše, apoštola, 28. října.

Sv. MATĚJ (latinsky Mathias, česky i Bohdan), byl podle domnění zprvu jedním ze 72 učedníků Páně. Po nanebevstoupení Páně byl na místě zrádného Jidáše Iškariotského losem zvolen (Skutky ap. 1, 23-26) a připočten k jedenácti apoštolům. Později Matěj hlásal evangelium

SVATÁ ANNA

v Palestině, v Malé Asii; pak se odebral do Nubie a do Habeše v Africe. Podle Jeronyma Matěj kázal v Ethiopii. Není o něm zaručených zpráv; také se neví, kdy a kde a jakou smrtí skončil život svůj. Jeronym tvrdí, že Matěj zemřel v Ethiopii, jiní tvrdí, že Matěj se vrátil do vlasti své a že byl kolem r. 61 od židů kamenován a sekýrou stat. - Svátek sv. Matěje, apoštola, 21. února.

Sv. BARNABÁŠ nazýval se dříve Joses či Josef. Jméno Barnabáš značí: Syn utěšení. Joses pocházel z kněžského pokolení Levitského a narodil se na ostrově Cypru (Skut. 4, 36). Jak církevní podání vypravuje, Joses přišel do Jerusaléma, aby se ve škole Gamalielově naučil Starému Zákonu. Tenkrát poznal Krista Ježíše a byl podle zprávy Klementa Alexandrijského přijat do sboru 72 učedníků Páně. Skutky apoštolské vykládají, že Joses či Barnabáš prodal statek svůj, vzal peníze a položil je k nohám apoštolů na rozdělení pro chudé věřící. Barnabáš se chváli jako muž dobrý, plný Ducha sv. a víry. Že Barnabáš se ujal Pavla v Jerusalemě, bylo nahoře vypravováno.

Barnabáš se vydal s Pavlem na apoštolskou cestu (I). K nim připojil se sestřenec Barnabášův, příjímím Marek (Skutky 12, 25). Na této cestě, v Lystrě, stalo se, že Pavel uzdravil chromého od narození, a že pohané užřevše zázrak užasli a pokládali oba apoštoly za bohy: Barnabáše, že byl mohutné postavy, za Jupitera, Pavla pak výmluvného za Merkura. To když užřeli Pavel a Barnabáš, vytknuli lidu početilost jeho (Skut. 14). Na sněmu je-

rusalémském kolem r. 50 všichni shromáždění vyslechli nejprv Petra a potom Barnabáše a Pavla (Skutky ap. 15, 1-30). - Později Pavel a Barnabáš opět hodlali vydati se na cesty, navštívit zřízené obce křesťanské; a tu se stala malá nesvornost mezi nimi. Barnabáš totiž opět chtěl vzíti sestřence Marka za průvodce, Pavel však namítal, že Marek tehdy nebyl dosti vytrvalý na cestách. Proto Pavel vzal Silu za průvodce, Barnabáš pak odešel s Markem na ostrov Cypr (Skutky 15, 36). - Pak už není zmínky v Písmě sv. o Barnabáši. Podle podání byl na ostrově Cypru r. 60 od židů ukamenován. (D. udává r. 62.) Barnabáši dostalo se již v prvních dobách křesťanských čestného názvu „apoštola“. - Svátek sv. Barnabáše 11. června.

Sv. MAREK slul dříve Jan. Ve Skut. ap. 12. se praví, že „Petr vysvobozen byv ze žaláře šel k domu *Marie*, matky Jana, příjímím Marka“ a tamtéž (12, 25) čteme, že „Barnabáš a Šavel vzavše s sebou Jana, příjímím Marka, vrátili se z Jerusaléma.“ Unaven obtížemi cesty, Marek se vrátil do Jerusaléma. A tu Pavel nehodlal ho přibrati na další cesty, nýbrž vzal si Silu za průvodce; Barnabáš pak odešel s Markem na ostrov Cypr.

Později provázel Marek sv. Petra (5, 13): „Pozdravuje vás spoluvyvolená obec, která jest v Babyloně, a Marek, můj syn,“ píše sv. Petr v 1. svém listě. Podle zpráv sv. Epifania a sv. Jeronyma Petr vyslal Marka kolem r. 50 do Egypta hlásat víru Kristovu. Vypravuje se (D), že Marek si dal v Alexandrii, hlavním městě egyptském, spraviti obuv u jistého *Aniana*,

obuvníka. Anian bodl se prý při práci šídlem a v návalu bolesti zvolal: „O Bože!“ Marek navázal na výkřik ten a počal mluvit o pravém Bohu, o prorocích a o Kristu. Anian řekl: „O těch spisech jsem nikdy neslyšel; slyšel jsem jen o Iliadě a o bludných cestách Odysseových, jak se o tom učí žákové moudrosti.“ Na to Marek jal se hlásati víru Kristovu. Anian uvěřil a byl pokřtěn; později stal se nástupcem Markovým na biskupském stolci v Alexandrii. Anian zemřel r. 86; svátek sv. Aniana, biskupa, 25. dubna. -

Kolem r. 62 Marek byl pomocníkem apoštola Pavla v Římě. Neboť Pavel píše ke Koloss 4, 10: „Pozdravuje vás Marek, příbuzný Barnabášův.“ - Marek přilnul nejvíce k Petrovi a naslouchal kázáním jeho. Na žádost křesťanů římských Marek napsal evangelium, ve kterém věrně vyličil všecko, co od Petra byl uslyšel v kázání a v důvěrném hovoru. Tak o tom svědčí svatý Jeronym na základě spisů sv. Papiáše, Ireneae, Klementa Alexandrijského a Eusebia, a dokládá, že Petr evangelium Markovo schválil, potvrdil a veřejně v církvi předčítati dal. Podle některých zpráv však Marek napsal evangelium až po r. 67, když prve už evangelium Matoušovo v jazyku syrochaldejském sepsáno bylo. Marek opomíjí ve svém evangeliu všecko, co slouží Petrovi ke cti a chvále, na př. oddanost Petrovu ke Kristu, slova Kristova: „Ty jsi Petr...“; neboť pokorný Petr mlčel o těchto událostech; avšak zapření Petrovo Marek líčí podrobně (14, 66).

Podle církevního podání Marek byl

v egyptském hlavním městě, kamž se kolem r. 67 vrátil, pronásledován od židů, kteří s nenávistí pozorovali rozkvět křesťanské obce v Alexandrii. Marek ušel úkladů jejich na venkov a přicházel jen časem a jen potají do Alexandrie řídit církev. Kdysi však židé jej přepadli, a uvázavše mu provaz na hrdlo, smýkali jím po ulicích, až ducha vypustil. Rok smrti jeho je 68. Svátek svatého Marka, evangelisty, 25. dubna, svátek sv. Marie, prvokřesťanky a matky Jana, příjímím Marka, 29. června.

Sv. LUKÁŠ pocházel ze syrské Antiochie a byl synem rodičů pohanských. Nabyt vědeckého vzdělání a věnoval se povolání lékařskému. Víru Kristovu poznal ve svém rodišti, v Antiochii, a pokřtěn byl apoštolem Pavlem, pročež Jeronym nazývá Lukáše „synem Pavlovým.“ Lukáš stal se důvěrným společníkem apoštola Pavla. Zdá se, že častější churavění Pavlovo zavdalo příčinu, že Lukáš zůstal věrným průvodcem jeho a že stal se účastníkem všech námah a nebezpečí tohoto apoštola. Pavel nazývá Lukáše „svým pomocníkem, lékařem svým nejmilejším.“ Lukáš zůstal při Pavlovi i ve vězení, jak v Caesarei, tak i v Římě. Pavel stýská si (I Tim 4, II): „Lukáš jediný je se mnou.“

Lukáš napsal v letech 67-70 dva spisy velmi důležité: Evangelium a Skutky apoštolské. Byl k tomu nad jiné povolán vyšším svým vzděláním. V evangeliu dal obšírnou a věrnou zprávu o životě Kristově a o začátku Církve. Co napsal v evangeliu, znal z vypravování svědků, kteří Krista viděli a slyšeli. Zaznamenal mno-

hé věci, které v ostatních evangeliích nejsou obsaženy, na př. o Marii Panně, o mládí Ježíšově. Také napsal více dojemných příkladů o kajícnosti; na př. o marnotratném synu, o kající ženě. V jeho spisech zřítí lze znalost věcí a obyčejů východních. Sloh jeho je umělejší a jasnější, mluva přesnější, než u ostatních apoštolů a evangelistů.

Napsav tyto listy, Lukáš mizí z dějepisu. Podle některých zpráv Lukáš kázal v Itálii, v Macedonii a v Řecku. Isidor Sevillský tvrdí, že Lukáš zemřel v Achaji jako mučedník dosáhnuv vysokého věku. Byl pověšen na stromě olivovém. Svátek sv. Lukáše evangelisty 18. října.

Sv. BARSABAS, učedník Páně, je tentýž jako Josef Justus. Měl tedy tři jména: Josef - Barsabas (t. j. syn Sábův), - a Justus (t. j. Spravedlivý). O jeho slovutnosti svědčí událost, že obec křesťanská v Jerusalemě jej a Matěje navrhla pro uprázdnění místo apoštolské (Skutky 1, 23). Svátek sv. Barsaby čili Josefa Justa učedníka Páně 20. července.

Sv. JASON (po česku Boreš) čili Mnason z Cypru, učedník Páně, o němž je řeč ve Skut. ap. 21, 16: „vedli nás v Jerusalemě k jakémusi Mnasonovi z Cypru, abychom se u něho uhostili.“ Jason měl dům v Jerusalemě, v němž pohostil Pavla. Svátek jeho 12. července.

Od Jasona sluší rozlišovati:

Sv. JASON a sv. SOPATER, žákové sv. Pavla. Ve Skut. ap. 17, 5 se praví, že Jason měl dům v Thessalonice (v Soluni, při zálivě Thermaiském), a že asi hostil apoštola Pavla. A v listu k Řím. 16, 21

píše Pavel: „Pozdravuje vás můj spolupracovník Timotheus a moji příbuzní Lucius, Jason a Sosipater.“ - Jason byl pak biskupem v Tarsu, Sopater biskupem v Ikonii Achajské. Oba usmrčeni byli na ostrově Korcyře a s nimi i Cercyra, dcera knížete tohoto ostrova, která přijala křest. Táž prohlásila otci svému, že je křesťankou. Otec odevzdal ji mouřenínovi, aby jí učinil násilí. Řízením Božím přiběhla medvědice; tak se stalo, že Cercyra zůstala neporušena. Cercyra byla po mnohých mukách ukamenována. Svátek sv. Jasona a Sopatra, učedníků apoštol. 25. června; svátek sv. Cercyry panny a mučednice 29. dubna (nebo 25. června).

Sv. JOANNA nebo Johanna, učednice Páně. Evangel. sv. Lukáše 8, 1-3 praví: „(P. Ježíš) chodil (a kázal) a dvanáct (apoštolů) s ním, též některé ženy. . . Maria zvaná Magdalena . . . Johanna, manželka Chuzy, správce Herodova, a Susanna, a mnoho jiných, které mu přisluhovaly ze svých statkův“. Chusa prý je onen královský úředník, jemuž Kristus uzdravil syna (Jan 4, 6). Táž Joanna byla u hrobu Krista Pána, když byl z mrtvých vstal. Svátek sv. Johanny, učednice Páně, 24. května.

Sv. JUDA BARSABAS, učedník Páně, byl podle Skut. 15, 22 poslán s Pavlem a Barnabášem po sněmě apoštolském z Jerusalema do Antiochie. Svátek sv. Judy Barsabáše, učedníka Páně, 10. dubna.

Sv. KLEOFÁŠ byl jedním ze 72 učedníků Páně, a jest o něm řeč u sv. Lukáše 24, 13-35, kde se líčí, jak dva z učedníků Páně šli do Emaus a jak Kristus šel

s nimi a pokáráv nedůvěru jejich, poučil a povzbudil je. Podle sv. Jeronyma Kleofáš měl v Emausích dům a podle podání Kleofáš byl v témž domě, kde stoloval s Kristem, od židů pro viru zavražděn. Podle některých zpráv jest tento Kleofáš totožný s Kleofášem či Alfeem, manželem Marie Kleofášovy a otcem apoštolů Jakuba a Judy Tadeáše. Svátek sv. Kleofáše, učedníka Páně 25. září.

Sv. KLEOFÁŠ, prvokřesťan, byl manželem Marie Kleofášovy, sestřenice (consobrina) Panny Marie a otcem čtyř synů a dcery Salome. Synové jejich jsou: Jakub Menší, apoštol a biskup jerusalémský, Juda Tadeáš, apoštol, Simeon (či Šimon), který po Jakubu Menším byl biskupem jerusalémským, a Josef, o němž se neví nic bližšího. Snad je to Josef Justus s příjímím Barsabas. Dcera Salome se provdala za Zebedea a byla matkou apoštolů Jakuba Většího a Jana. Kleofáš (hebrejsky Kolfaj) nazývá se také Alfeus; avšak tento Alfeus je rozdílný od Alfea, otce Matouše apoštola. -

Manželka Kleofášova je nazývána „*Maria Kleofášova*“, totiž manželka Kleofášova (Jan 19, 25), anebo matka Jakubova a Josefova (Mat. 27, 56) anebo kratčeji: „*Matka Jakubova*“ (Mark. 16, 1). Podle Jana 19, 25 Maria je sestrou či příbuznou, sestřenicí (consobrina) blah. Panny Marie. Tato Marie Kleofášova provázela Krista cestou křížovou na horu Kalvárii (Mar. 15, 40) a byla s oněmi ženami, jimž anděl se zjevil po zmrtvýchvstání Páně.

Salome, manželka Zebedeova, je matkou apoštola Jakuba Většího a Jana. Jak

vypravuje Mat. 20, 20, Salome přistoupila ke Kristu, žádajíc o nejvyšší důstojenství pro syny své v království Kristově. Salome kráčela za křížem Kristovým (Mar. 15, 40), byla se ženami, které šly pomazat mrtvé tělo Páně (Mar. 16, 1). Podle Luk. 24 byla též svědkyní zmrtvýchvstání Ježíšova. Víc se o ní neví. Snad zemřela v Jerusalémě. V Řím. Martyrologiu je uvedena pode jménem „*Maria Salome*“. - *Zebedeus*, otec apoštolů Jakuba a Jana, uvádí se pouze v některých Martyrologiích jako svatý; svátek jeho je 15. března. - Svátek sv. Kleofáše (Alfea), prvokřesťana, 26. května. - Svátek sv. Marie Kleofášovy, učednice Páně, 9. dubna. - Svátek sv. (Marie) Salome, 22. října (nebo i 30. června). - Svátek sv. Zebedea, 15. března.

Sv. PRISKUS, učedník Páně, byl podle pověsti majitelem onoho domu, kde Kristus Pán slavil poslední večeři. Priskus provázal prý Petra do Říma a byl od něho svěcen na biskupství pro město Kapuu. Priskus hlásal tam slovo Boží horlivě a byl za císaře Nerona lidem pohanským zabít. Je také v Řím. Martyrologiu. Svátek sv. Priska, učedníka Páně, 1. září.

Sv. SOSTHENES. Neví se, byl-li dříve učedníkem Páně, či byl-li představeným synagogy korinthske (Skutky 18, 17); později byl žákem apoštola Pavla (I. Kor. 1, 1). Svátek jeho 28. listopadu.

Sv. ZACHEUS, vrchní nad celnými v Jerichu, o němž je řeč u Luk. 19. Později byl učedníkem Páně. Podle nezaručených zpráv Zacheus přidržel se sv. Petra a byl od něho ustanoven biskupem v Cae-

sareji Palestinské (Constit. apost. VII., 46). Svátek sv. Zachea, učedníka Páně, 23. srpna.

Sv. MANAHEN snad byl též jeden ze 72 učedníků Páně. Jeho jméno je také v Řím. Martyrologiu. Svátek 24. května.

Sv. JUNIAS, jeden ze 72 učedníků Páně. Apoštol Pavel činí o něm zmínku v listě k Řím. 16, 7, kde říká: „Pozdravte Andronika a Junia, mé to příbuzné a spoluvězně, kteří jsou znamenití u apoštolů, kteří též přede mnou byli v Kristu.“ Svátek sv. Junia, učedníka Páně, 17. května. Andronik měl prý sídlo ve Srému; neboť Kocel prose, aby sv. Metoděj se stal biskupem srémským, dodal: „in sedem Andronici apostoli, qui ex septuaginta fuit.“ Svátek jeho 17. května.

Sv. APELLES a sv. LUCIUS byli snad z počtu 72 učedníků Páně. Je-li Apelles totožný s Apellem, o němž apoštol Pavel činí zmínku v listě k Řím. 16, 10 „Pozdravte Apella, osvědčeného v Kristu“, není známo. Podle Řím. Martyrol. Apelles byl biskupem ve Smyrně, Lucius pak biskupem v Laodiceji. Svátek sv. Apella a Lucia 22. dubna.

Sv. TERTIUS snad byl též jeden ze 72 učedníků Páně. Svátek sv. Tertia, učedníka Páně, 10. listopadu. Ostatně rozlišuj *Tertia*, žáka apoštolského, jehož svátek je 21. června.

Sv. EVODIUS prý byl z počtu 72 učedníků Páně; sv. Pavel jej ustanovil nástupcem sv. Petra na stolci biskupském v Antiochii; to je historicky zajištěno. Více zpráv o něm není. Zemřel prý po roku 67 smrtí mučednickou. Svátek sv. Evo-

dia, učedníka Páně, biskupa, 6. května.

Sv. THADDAEUS, jeden ze 72 učedníků Páně, rodem Žid z Edessy; vrátiv se do rodiště svého, obrátil prý na víru vévodu Abgara.

Eusebius I, 13 vypravuje, že prý Abgar v mesopotámském městě Edesse poslal list Ježíši Kristu a že jej zval k sobě prose, aby ho uzdravil. Kristus prý odpsal, že pošle jednoho ze svých učedníků. Thaddaeus, učedník Páně, odebral se do Edessy a uzdravil vévodu toho. Abgar se dal pokřtiti. O jeho dalších osudech není nic známo. Thaddaeus byl prý prvním biskupem edesským. - Svátek sv. Thaddaea, učedníka Páně, 21. srpna.

Sv. ARTEMAS byl prý též členem sboru učedníků Páně. Apoštol Pavel činí v listě k Titovi 3, 12 zmínku: „Až pošlu k tobě Artema nebo Tychika...“ Svátek sv. Artemy, učedníka Páně, 30. října.

Sv. ARTEMON, biskup v Seleucii, ustanovený od sv. Pavla, svítil zbožností a ctnostmi, byl tělesným i duchovním lékařem každému. Dožil se dlouhého věku. Slaví se 24. března. Jsou-li oba totožní, není známo. - Kromě toho srovnej Tertius a Artemas, 21. června.

Sv. ANANIÁŠ byl snad jeden ze 72 učedníků Páně; v Damašku uzdravil Savla a pokřtil ho (Skut. ap. 9, 17). Ananiáš byl r. 40 býkovci rozšlehán a pak ukamenován. Svátek 25. ledna.

Sv. ARISTON je ze sboru 72 učedníků Páně, jak to dosvědčuje Papias; Ariston hlásal víru na ostrově Cypru; byl-li tam biskupem, není známo. Zemřel kolem roku 70. Svátek jeho 22. února.

Sv. ARISTOBUL, jeden ze 72 učedníků Páně, jmenován je v listě k Římanům, 16, 11. Podle některých zpráv byl prý bratrem Barnabáše, apoštola. Byl-li Aristobul skutečně vyslán do Britannie hlásat evangelium, není známo. Ctí se jako „apoštol Britannie“. Zemřel kolem roku 70. Svátek jeho 15. března.

Sv. ŠTĚPÁN, jáhen, vynikal mezi všemi ostatními jáhny nadáním řečnickým, ale také dary nadpřirozenými. Ve svých kázáních hlásal, že Kristus Pán je Mesiáš, proroky předpověděný, a že předpisy Starého Zákona nemají více platnosti. Proti němu povstali představení škol, které židé mezi pohany rozptýlení sobě zřídili v Jerusalemě. Avšak všem cizokrajným židům odolal Štěpán, který vyučen byl ve vědách řeckých a byl muž plný víry a Ducha Svatého. Proto horlivci židovští usilovali zabít Štěpána. Vhodná příležitost se jim naskytla, když došla zpráva, že římský císař Tiberius zemřel. Židé mohli, ježto prozatím nikdo jim nebránil, odvážit se čehokoliv. I prohlásili Štěpána rouhačem a vlekli ho před veleradu židovskou. Štěpán začal obranu svou poukázáním, kterak Abraham byl vyvolen Hospodínem; chtěl naznačiti, že Abraham byl vyvolen dřív než bylo dáno ustanovení o obřizce; dále mluvil o Josefu egyptském, chtěl naznačiti, že Josef, od svých vlastních bratrů zavržený, byl předobrazem Spasitelovým. Nakonec Štěpán vytkl židům (Skutky 7, 51): „Vy se vždycky Duchu Svatému protivíte, jak otcové vaši, tak i vy. Kterého z proroků nepronásledovali otcové vaši? Ano i usmrtili ty,

kterí předpovídali přísti toho Spravedlivého, jehož zrádci a vrahy jste se nyní stali.“ I obořili se Židé na Štěpána, vedli ho z města a ukamenovali jej. Vrchy roucha svá odložili k nohám mládence, který slul Šavel. Štěpán pak modle se za katany své, zesnul v Pánu. Rok jeho smrti uvádí se 37. Bohabojní muži pochovali Štěpána a zbudili veliký pláč nad ním. R. 415 bylo tělo jeho nalezeno a přeneseno na horu Sion. Svátek sv. Štěpána, jáhna a prvomučedníka, 26. prosince; památka nalezení ostatků jeho 3. srpna.

Sv. FILIP, prvojáhen, pocházel z Caesarey Palestinské. Byl ženat a měl čtyry dcery, obdařené duchem prorockým. Sv. Pavel přišed do Caesarey, zůstal po několik dní v jeho domě. (Skutky ap. 21, 8-10). Když židé byli ukamenovali Štěpána, Filip odešel do města Samaří, kázal učení Kristovo a uzdravil mnoho nemocných. Obyvatelé uvěřili v Krista a dali se pokřtiti. Odtamtud Filip se odebral, poslechnuv vnuknutí Božího, na silnici do Gazy vedoucí. Tam poučiv dvořenína královny ethiopské Kandake o víře Kristově pokřtil ho (Skutky, 8). Pak odešel z Caesareje. O dalších jeho osudech není nic známo. Práví se, že zemřel smrtí klidnou. Filip jáhen je rozdílný od Filipa, apoštola; Filip jáhen nazývá se také „evangelista“, ne že by byl evangelium napsal, nýbrž že evangelium hlásal, a to horlivě; ba i „apoštolem“ se někdy nazývá. Svátek sv. Filipa, prvojáhna, 6. června. Z jeho dcer jedna jmenovala se *Hermiona (Hermina)*; zemřela jako mu-

čednice za císaře Trajana (kolem r. 117). Svátek sv. Hermiony, panny a mučednice, 4. září.

Sv. PROCHOR, prvojáhen, byl prý od sv. Petra svěcen na biskupství se sídlem v Nikomedii. Později byl prý umučen. Svátek sv. Prochora, prvojáhna, 9. dubna.

Sv. NIKANOR byl podle latinských i řeckých zpráv prvojáhнем; kázal na ostrově Cypru a byl umučen r. 78. Svátek sv. Nikanora, prvojáhna, 10. ledna.

Sv. TIMON, jáhen apoštolský, byl později v Berei (nyní Aleppo v Syrii); podle legendy byl od židů a pohanů v řeckém městě Korintu ukřižován. Svátek sv. Timona, prvojáhna, 19. dubna.

Sv. PARMENAS, prvojáhen, byl podle Usuarda umučen za císaře Trajana; podle jiných zpráv za Vespasiána kolem r. 77. Svátek sv. Parmeny 23. ledna.

5. ŽÁKOVÉ APOŠTOLŠTÍ;

VRSTEVNÍCI SVATÝCH APOŠTOLŮ

Sv. KORNELIUS byl setníkem pluku italského v Caesareji Palestinské za císaře Tiberia. Kornelius, pohan, víře židovské nakloněný, byl muž bohabojný a dobročinný; poslal tři muže do města Joppe k Petrovi, aby přišel a naučil ho, co má činiti. Petr viděním povzbuzen byv, aby přijímal i pohany do Církve Kristovy, vydal se na cestu do Caesarey. Kornelius z úcty padl k nohám Petrovým a poklonil se jemu. Ale Petr pozdvihl ho řka: „Vstaň,

i já také jsem člověk.“ Petr poučiv Kornelia ve víře Kristově, pokřtil jej i všechny, kteří se u něho sešli (Skutky ap. 10, 1-48). Později Kornelius byl snad biskupem v Caesareji Palestinské, a podle některých zpráv stal se tam mučedníkem pro víru Kristovu. Svátek sv. Kornelia, 2. února.

Sv. GAMALIEL, vnuk Hillelův, byl členem vysoké rady židovské v Jerusalemě. Byl fariseem a vzácným zákona učitelem. Skutky apoštolské (5, 35) znamenávají slova, která vyřkl v židovské radě, když apoštolové byli postaveni před soud: „Muži israelští... upustte od těchto lidí a nechte jich; neboť je-li z lidí ten záměr nebo to dílo, rozpadne se; je-li však z Boha, nebudete moci ho zrušiti.“ Gamaliel se obrátil na víru křesťanskou, a to podle svědectví sv. Jana Chrysostoma ještě před obrácením Šavlovým. Gamaliel zemřel s Nikodemem smrtí blaženou. Svátek sv. Gamaliele 19. prosince.

Sv. SILAS (nebo Silvan) byl snad ze sboru 72 učedníků Páně; byl soudruhem sv. Pavla a váženým členem křesťanské obce v Jerusalemě (Sk. 15, 32-40); dává se mu jméno „prorok“, protože nadšeně kázal. Silas byl s Pavlem v macedonském městě Filippi zmrskán. O jeho dalších osudech nemáme zpráv. Svátek sv. Sily, druhá sv. Pavla, 13. července.

Sv. KARPUS byl snad ze sboru 72 učedníků Páně; pak byl žákem sv. Pavla a biskupem v Beroei (podle K v Pergamu). Zemřel kolem roku 80. Svátek sv. Karpa, žáka sv. Pavla a biskupa, 13. října.

Sv. QUARTUS, žák apoštolský, o němž sv. Pavel činí zmínku k Řím. 16, 23:

„Pozdravuje vás... bratr Kvartus.“ Později byl prý biskupem v Berythu (podle *It* v Caesareji Kappadocké). Je též v Řím. Martyrologiu. Svátek sv. Quarta, žáka apoštolského, 3. listopadu.

Sv. TERTIUS, JESUS, JUSTUS a ARTEMAS jsou žáci sv. Pavla. V listě k Řím. 16, 22: „Pozdravuji vás v Pánu já, Tertius, který jsem napsal (tento) list.“ Jesus byl prý prvním biskupem v Eleutheropoli, Justus pak v Lystře. O Artemovi viz mezi učedníky Páně. Svátek těchto žáků apoštolských, 21. června.

Sv. TYCHIKUS, učedník apoštola Pavla (Skutky 20, 4), nazývaný od sv. Pavla „milovaným bratrem a věrným služebníkem v Pánu“, cestoval s Pavlem do Jerusáléma; také donesl listy jeho Kolosenským a Efeským a byl s Pavlem i při jeho uvěznění. Snad byl později biskupem v Baffě, t. j. ve starém Paphos, snad v Kolofonu nad řekou Halesem; snad zemřel na ostrově Cypru. Svátek 29. dubna.

Sv. LUCIUS Cyreňan, hlásal slovo Boží v Antiochii (Skut. 13, 1); svátek 6. května.

Sv. ZENAIDA a sv. FILONILLA, dvě židovské sestry, příbuzné a učednice sv. apoštola Pavla v Tarsu v Kilikii. Pavel je obrátil na víru křesťanskou a pokřtil je Zenaida (či Zenai-s) prý kdysi hledala léčivé byliny v lese a poranila se trnem do nohy. Poranění ji přivodilo smrt. Filonilla po životě bohabojném zemřela smrtí klidnou. Svátek sv. Zenaidy a Filonilly, žákyň apoštola Pavla, 11. října.

Sv. EPAFRAS, žák sv. apoštola Pavla, vyučil Kolossenské ve víře Kristově (Kol. 1, 7). Proto také nazván byl od sv.

Pavla „služebníkem Krista Ježíše, povždy starostlivým (o Kolosské) na modlitbách (Kol. 4, 12)“. Byl prý i biskupem koloským. Později sdílel vězení se sv. Pavlem v Římě (Filem. 1, 23). Zápisy však dosvědčují, že Epafra usmrčen byl nikoliv v Římě, nýbrž v Kolossách. Svátek sv. Epafra, žáka apoštola Pavla, 19. července.

Sv. FILOLOG a sv. PATROBUS (či Patrobios), žakové sv. Pavla, o nichž je zmínka v listě k Řím. 16. Filolog byl později snad biskupem v Sinope. Svátek jejich 4. listopadu.

Sv. NYMFOS a sv. EUBUL, prvokřesťané. O Nymfovi v Laodiceji je řeč v listě ke Kolos. 4, 15. Eubulus (z Říma?) je žák apoštola Pavla, a je o něm řeč II. Tim. 4, 21. Více o nich nevíme. Svátek jejich je 28. února.

Sv. ZENAS, pomocník apoštola Pavla, také se počítá do sboru 72 učedníků Páně. Byl učený v Zákoně, jak o něm praví Pavel k Tit. 3, 13: „Zákoníka Zenu a Apolla opatří pečlivě (na cestu; totiž do Nikopole), aby v ničem neměli nedostatku.“ Svátek sv. Zeny 27. září.

Sv. STACHIS, žák sv. Pavla, jemu milý (k Řím. 16, 9) byl prý dříve učedníkem Páně. Později byl biskupem v Konstantinopoli. Svátek jeho 31. října.

Sv. FILEMON byl bohatý měšťan v Kolossách ve Frygii. Appia byla podle svědectví sv. Jana Chrysostoma jeho manželkou. Archippus jejich synem. Filemon byl pokřtěn buď od sv. Pavla neb od sv. Epafra, žáka Pavlova. Filemon byl horlivý křesťan, a v jeho domě shromažďovali se křesťané ke službám Božím. Filemon měl

také otroky ve svém domě. Jeden z nich slul *Onesimus*. Ten se zpronevřil pánu svému, snad jej i okradl a uprchl. Přišel do Říma; tam byl apoštolem Pavlem získán pro víru Kristovu. Zběhlý otrok měl podle zákona vrácen býti pánu svému, a mohl býti i na hrdle trestán. Apoštol Pavel poslal Onesima Filemonovi zpěťspolu s listem doporučujícím, ve kterém se přimlouvá, aby Filemon Onesima laskavě přijal a mu odpustil. V listu (k Filemon. 1, 2 a násled.) Pavel chválí Filemona jako „dobrodince pronásledovaných“ jako „miláčka a spolupracovníka svého“ a žádá ho, aby přijal Onesima „ne již jak otroka, nýbrž jako bratra milého“, a dodal: „Jestli že ti v něčem ublížil nebo dluhuje, já, Pavel, píši to svojí rukou, já to zaplatím.“ Filemon odpustil Onesimovi, a propustiv jej na svobodu, poslal jej do Říma, aby Pavlovi byl ke službě.

Podle svědectví Pavlova Filemon tedy náleží k nejkrásnějším vzorům ve staré církvi křesťanské. Tradice svědčí, že Filemon byl pak prvním biskupem kolosským. Podle Římského Martyrologia byl Filemon i s Appií (manželkou svou) za císaře Nerona mrskán, v jámě uzavřen a kamením zasypan. - Onesimus byl později ustanoven biskupem v Efesu, jako nástupce sv. Timothea, ještě za života sv. Jana apoštola. Pak byl poslán do Říma a tam ukamenován a to (dle *Str.*) r. 107. (<*D.* udává mylně r. 95.) O Archippovi nemáme více zpráv. - Svátek sv. Filemona 22. listopadu; sv. Appie 22. listopadu - svátek sv. Archippa, 20. března - sv. Onesima 16. února.

Sv. TABITHA (což se vykládá po řecku: „Dorkas“, po česku: „srna“) matróna v Joppe, byla plná dobrých skutkův a almužen, kteréž prokazovala. Náhle se roz nemohla a umřela. Petr apoštol přišel do Joppy, modlil se nad ní a obrátiv se k tělu řekl: „Tabitho, vstaň!“ Ona pak otevřela oči a uzřevši Petra, posadila se. Svátek sv. Tabithy 25. října.

Sv. ANTIPAS, biskup v Pergamu, městě mysijském; mluví o něm Zjevení sv. Jana apoštola (2, 13) kde Jan obraceje se k církvi pergamské praví: „Antipas, svědek můj věrný, jenž byl usmrcen u vás.“ Antipas byl upálen za císaře Domiciána. Svátek jeho 11. dubna.

Sv. EUTYCHES (nebo také Eutychius) žák sv. Apoštola Jana, jest asi oním učedníkem, jenž při kázání apoštola Pavla v městě Troadě spadl s třetího patra dolů, a o němž řekl Pavel (Sk. 20): „Nekormutte se, neboť jeho duše je v něm...“ Mládence však přivedli živého a potěšili se nemálo. Později byl asi mučedníkem v Malé Asii. Svátek jeho 24. srpna.

Sv. TIMOTHEUS (Timotej, česky: Bohuslav) byl rodem z Lystry v Lykaonii. Jeho otec byl pohan, jeho matka, Eunika jménem, byla israelitka; vedla syna svého ke znalosti Pisma sv. Starého Zákona (II Tim. 3, 15). Apoštol Pavel obrátil Timothea i matku Euniku i bábu Loidu na víru křesťanskou. Roku 52 Pavel opět přišel do Lystry a vyvolil si Timothea, „jemuž dávali i zlé svědectví“, za průvodce a spolupracovníka svého (Skut. 16, 1-3). A ježto Pavel na svých apoštolských cestách obracel se vždy prve ke křesťanům

ze židovstva, uznal za příčinou snadnějšího přístupu k židokřesťanům za vhodné, aby Timothej byl obřezán. Stalo se tak a Pavel posvětil Timothea na kněžství za vzkládání rukou staršinstva (I Tim, 4, 14). Od té doby Timotej byl Pavlovi „milým synem, pomocníkem“ a průvodcem. Timotej konal také poselství Pavlovo v církevních záležitostech, na př. Thessalonickým (I Thess. 3, 1), ke Korintským (Sk. 19, 22 a I. Kor. 4, 17). Pavel doporučuje Timothea Korintským řka: „Přijde-li Timotheus, hleďte, aby byl u vás beze strachu, neboť koná dílo Páně, jako já. Nikdo tedy jím nepohrdej, nýbrž doprovodte ho v pokoji, aby přišel ke mně, neboť ho očekávám“ (I Kor. 16, 10).

Timotheus byl také v Římě v době prvního věznění Pavlova, neboť Pavel se o něm zmiňuje v listech ke Koloským, k Filipenským a k Filemonovi; ba Timotheus sám byl vězněn, ale byl z vazby propuštěn (k Žid. 13, 23). Když pak Pavel navrátil se z cesty na západ konané, odebral se do Malé Asie, zanechal Timothea v městě Efesu, posvětiv jej k úřadu biskupskému, aby řídil církev efeskou. Pavel poslal Timotheovi dva listy; v prvním listě, odeslaném z Macedonie, dal mu moudrá naučení a nařízení k vedení pastýřského úřadu. Později Timotheus při stálých útocích bludařských učitelů a při vazbě Pavlově poněkud zmalomyslněl a ve své horlivosti ochabl. Proto Pavel, když byl ve vězení v Římě po druhé, seznáv, že smrt se mu blíží, poslal Timotheovi druhý list, plný otcovské lásky. Píše: „Toužím tebe uzříti, pamětliv jsa tvých

slz, abych byl naplněn radostí, neboť jsem se rozpomenul na nelíbenou víru (která je) v tobě (II Tim, 1, 4).

Timotheus byl neúnávným šířitelem pravdy Kristovy. Ač namáhavými cestami si porušil zdraví, přece šetřil přísně postu a dobrovolně se zdržoval vína, tak že sv. Pavel posléze sám ho napomenul, aby se mírnil v askesi řka: „Nepij již (jen) vody, nýbrž požívej skrovně vína pro svůj žaludek a časté choroby své.“

Další osudy Timotheovy známe jen z ústního podání. Kdysi konala se v Efesu hlučná slavnost pohanská a tu sv. biskup Timotej vytýkal pohanům pošetilost modloslužebnosti jejich. Za to byl ukamenován (*E*), nebo podle jiných zpráv sochory utlučen, buď za Nervy (r. 97) nebo již za Domiciána. Svátek sv. Timothea, 24. ledna.

Sv. ONESIFOR, žák sv. Pavla apoštola, pocházel snad z Efesu. Pavel o něm píše II. Tim. 1: „Dejž Pán milosrdenství domu Onesiforovu, neboť on mě často občerstvil a nestyděl se za mé okovy, nýbrž přišel do Říma, pilně mě hledal a nalezl... a jak velké služby konal v Efesu, ty viš lépe.“ Sluha Onesiforův jmenoval se

sv. PORFYR; podle Řím. Martyrol. byli oba v Parium (v úžině Dardanellské) polapeni, pro víru mučeni, k divokým koňům přivázáni a do smrti usmýkáni. Svátek sv. Onesifora 6. září; svátek sv. Porfýra 6. září.

Sv. LYDIA, prodavačka šarlatu, obchodnice purpurem a nachev v Thyatíře (v Lydii, Malá Asie, nyní na onom místě stojí město Akhisar), nazývá se ve

Skut. 16, 14 ctitelkyní Boží, proselytkou „a Bůh otevřel srdce její, aby byla pozor na to, co Pavel mluvil“. I byla pak hostitelkou apoštola Pavla a společníka jeho. Svátek sv. Lydie, prvokřesťanky, 3. srpna (či dle některých seznamů 27. března).

Sv. EPAFRODIT, pomocník sv. Pavla, o němž je zmínka k Filip. 4, 18 a 2, 25, byl později biskupem ve Filippech (v Macedonii nebo v Terracině v Itálii). (D.) Více se o něm neví. Slaví se 22. března.

Sv. SYNTYCHE a sv. EVODIA byly žákyně apoštola Pavla a jáhenky v macedonském městě Filippech (blízko řeky Strymonu); Pavel jich napomíná (Filip. 4, 2), aby „jednotně smýšlely v Pánu“. Neboť jejich názory ve věci chudinství se rozcházely. Památka jejich je 22. července.

Sv. ARISTARCH, učedník apoštolský, pocházel z Thessaloniky (Sk. 27, 2), byl spoluvězněm Pavlovým (Koloss. 4, 10). Snad byl později biskupem soluňským. Neví se, zdali zemřel smrtí klidnou, či umučen byl za císaře Nerona. Svátek sv. Aristarcha 4. srpna.

Sv. DIONYSIUS (česky Diviš) *Areopagita*, narozen v Athénách, a vyučen byv vědám v Heliopoli, městě egyptském, byl předsedou areopagu čili soudního sboru v Athénách. Dionysius prý zvolal, vida zjevy podivné na přírodě v hodinu ukřižování Kristova: „Buď trpí Bůh všehomíra, anebo rozpadává se ústrojí světa“. Když apoštol Pavel přišel do Athén, Dionysius uvěřil v Krista. Skutky ap. 17, 34 praví prostě: „Někteří muži přidrževše

se Pavla, uvěřili; mezi nimi též Dionysius Areopagita a žena, jménem Damaris. a jiní s nimi.“ - Více zpráv o Dionysiovi není. Snad byl upálen za Domiciána. Podle Martyrologia řím. Dionysius se odebral přes Řím do Gallie; v Paříži pak prý byl stát kolem roku 96. (Proto se Diviš Ar. často zaměňuje s Divišem, biskupem a mučedníkem pařížským, který zemřel r. 300.) - *Damara* nebo Damaris, učednice sv. Pavla v Athénách, snad byla manželkou sv. Dionysia Areopagity. Svátek sv. Dionysia Areopagity 4. prosince; svátek sv. Damary 9. října.

Sv. HIEROTHEUS byl prý učitelem Dionysia Areopagity a žákem apoštola Pavla. Bollandisté jej opomíjejí. Svátek 4. října.

Sv. QUADRAT, žák apoštolský (podle Eusebia), ustanoven byl biskupem v Athénách a nástupcem sv. Publia. Kvadrát napsal a doručil císaři Hadrianovi písemnou obranu víry křesťanské. Tato obrana byla toho druhu první a je skvělým pomníkem ryzí víry a hluboké učenosti Kvadrátovy. Dějepiscové chválí dílo toto velmi. O smrti Kvadrátově nevíme nic. Zemřel r. 130 smrtí klidnou. Svátek 26. května.

Sv. KRISPUS a sv. KAJUS, učedníci apoštola Pavla v Korintě (Skut. 18, 8); slovo Krispus značí tolik jako „kudrnatý“. Svátek jejich 4. října. (Krispus prý byl biskupem v Egině u Athén.)

Sv. ERAST, spolupracovník sv. Pavla, důchodní korintský; je o něm řeč ve Skut. ap. 19, 22 a k Řím. 16, 23: „Pozdravuje vás městský důchodní Erastus“. Také v II. Tim., 4, 20 je o něm zmínka.

Snad byl umučen v Korintě; anebo zemřel jsa biskupem filipským. Svátek sv. Erasta 26. července.

Sv. FĚBA, učednice sv. Pavla v Kenchreách (jest to přístav korintský v moři Jonském); Pavel byv přijat pohostinstvím v domě jejím, ustanovil ji diakoniskou, t. j. jáhenkou. Fěba donesla list Pavlův k Římanům. Pavel ji chválí (Řím. 16, 1): „Poroučím vám sestru naši Fěbu, která jest jáhenkou církevní obce kenchrejské, abyste ji přijali v Pánu, jakož je důstojno svatých, a abyste jí přispěli v každé záležitosti . . . neboť také ona přispěla mnohým, i mně samému.“ Byla tedy zajisté vzorem křesťanských žen. Víc se o ní neví. Svátek sv. Fěby 3. září.

Sv. FLEGONT, jehož pozdravuje Pavel v listě k Řím. 16, 14, byl asi později biskupem marathonským v Řecku; svátek jeho 8. dubna.

Sv. TITUS narodil se v řeckém městě Korintě; podle řecké legendy narodil se v Gortyně na ostrově Kretě. Ještě jini udávají Antiochii Syrskou za rodiště jeho. Když apoštol Pavel přišel do Korintu a hlásal učení Kristovo, Titus uvěřil a dal se pokřtiti. Pavel ho nazývá „milým synem svým“ (Tit. 1, 4). Roku 51 Pavel vzal Tita s sebou do Jerusalema (Gal. 2, 1). Tenkrát se jednalo o to, je-li obřízka i bývalým pohanům potřebna. Mnozí z bývalých Židů usilovali o to, aby také Titus obřezán byl. Ale Pavel nikterak nesvolil, háje křesťanské svobody.

Titus stal se výtečným šířitelem evangelia; proto Pavel jej chválí v II. Kor. 12 i jinde. Pavel poslal Tita s listem do

Korintu, chtěje odkliditi považlivé roztržky v církvi té. Titus byl v Korintě uctivě přijat; roztržky zanikly. Ještě jednou Pavel poslal Tita s listem ke Korintským, a od té doby Titus provázel Pavla na všech jeho cestách apoštolských. Později, asi v té době, když se Pavel vracel z římského vězení a na ostrově Kretě se zastavil, ustanovil Tita biskupem na Kretě, jakož potom Timothea v Efesu. Poté Pavel psal Titovi z Macedonie list, zvaný pastýřský, protože mu v něm dává potřebná naučení a napomenutí k vedení pastýřského úřadu.

Titus byl také v čas druhého věznění Pavlova u něho v Římě a odešel odtud do Dalmacie (II. Tim. 4, 10); a skončiv hlásání evangelia v krajinách dalmatských, Titus se vrátil na ostrov Kretu; tam zůstal až do smrti. Zachoval vezdy panictví; zemřel r. 90 (podle D) stárj sa 94 let, v městě Gortyně. Svátek sv. Tita, žáka sv. Pavla, biskupa kretskeho a věrověsta dalmatskeho, 4. ledna. Řekové konají památku jeho 25. srpna.

Sv. HERAKLIDES a sv. MYRON, žákové apoštolští, byli později biskupy na ostrově Cypru. Byli-li mučedníky, není známo. Svátek jejich je 17. září.

Sv. AKVILA (česky Orel) a sv. PRISCILLA, manželé římstí. Akvila vykonával řemeslo stanařské či čalounické. Židovští tito manželé byli roku 44 na víru obráceni sv. Petrem; bylo jim uprchnouti z Říma za císaře Klaudia (Skut. 18, 2); i přišli do Korintu, kde se sešli se sv. Pavlem, a pak do Efesu. V Efesu obrátili na víru učeného žida Apollona. Z Efesu

se vrátili do Říma. Pavel, který u nich nějaký čas zůstal - bylť téhož zaměstnání stanařského - dal jim v listě k Řím. (16, 4) čestné vysvědčení: „... kteří pro můj život nasadili hrdlo své.“ A opět Akvila a Prisca (či Priscilla) byli v Efesu, jak vysvítá z listu k Tim. 4, 19. Víc se o nich neví. Svátek sv. Aquily a sv. Priscilly 8. července.

Sv. NIKOMEDES, učedník sv. Petra, kněz a mučedník v Římě. Akta o něm jsou nespolehlivá. Když Nikomedes byl pohřbil tělo Felikuly, usmrcené pro víru Kristovu, byl jat a oloveným sochořem utlučen kolem r. 90. Svátek jeho 15. září.

Sv. URBAN, AMPLIAT a NARCIS, učedníci apoštola Pavla (k Řím. 16, 8-11), byli vynikající členové křesťanské obce římské. Urban prý zemřel jako mučedník při vzbouření lidu. Ampliatových a Narcisových dalších osudů neznáme. Památka těchto učedníků sv. Pavla 31. října.

Sv. HERMAS, učedník sv. apoštola Pavla (Řím. 16, 14), byl asi vynikajícím členem křesťanské obce římské. Sv. Jeronym píše, že jmenovaný Hermas byl považován za spisovatele knihy nadepsané „Pastor“, t. j. Pastýř. Kniha ta jedná o Církvi, o víře a o křesťanských ctnostech; byla vždy u veliké vážnosti u křesťanů a dochovala se až na naše doby. Jiní mají za spisovatele knihy jistého Hermu, bratra papeže Pia I. Svátek sv. Hermy 9. května; kdežto řečený bratr papeže Pia I., sv. *Hermes*, o němž není více zpráv, ctí se 1. května.

Sv. ASYNKRITUS, žák sv. apoštola Pavla, o němž praví Pavel k Řím. 16,

14: „Pozdravte Asynkrita...“ Svátek jeho 8. dubna.

Sv. POLYXENA a sv. XANTIPPA byly podle tradice žákyňe Apoštola Pavla. Xantippa prý byla manželkou jistého Proba. Vlastí její bylo prý Španělsko. V Řím. Martyrologiu jsou uvedeny, ale Bollandisté je rozeznávají mezi praetermissi, t. j. mezi nejistými. Svátek jejich jest 23. září.

Sv. PERPETUA, římská matrona, byla podle legendy pokřtěna sv. apoštolem Petrem. Perpetua obrátila na víru i manželasvého Afrikána i syna svého *Nazaria*, jehož památka se ctí 28. července. Perpetua pohřbila mnoho mučedníkův. Svátek sv. Perpetuy, prvokřestanky, 4. srpna.

Sv. PERPETUA, podle pověsti manželka apoštola Petra a matka sv. Petronilly; byla usmrcena za císaře Nerona. Svátek sv. Perpetuy, mučednice, 4. listopadu.

Sv. PETRONILLA, panna římská, byla podle podání dcerou sv. apoštola Petra. Spíše je asi duchovní dcerou sv. Petra, t. j. byla sv. Petrem na víru Kristovu obrácena a pokřtěna. Podle svědectví sv. Augustina a Jeronyma Petronilla skvěla se krásou, bohabojností a čistotou srdce. Kdysi onemocněla prudkou zimnicí. Sv. Petr uzdravil modlitbou svou mnoho nemocných, avšak zdráhal se uzdravit dceru svou. A když mu to někteří ve zlém měli a na příčinu toho se tázali, odpověděl prý: „Tato nemoc je dceři mé ku blahu, je výborným lékem pro duši její.“ Petronilla se uzdravila. Byla ozdobou všech panen. Mnozí mladí mužové se ucházeli o její ruku. Bohatý Flaccus zahořel láskou k ní tak, že přišel s mnohými slu-

žebníky, aby Petronillu, kdyby se snad zdráhala státi se jeho manželkou, násilím unesl. I řekla k němu Petronilla: „Nevázanče nezkrocený, ty! Násilí užíváš proti slabé bezbranné dívce? Srdce dívky nedobudeš mečem, ale dary; ne hrozbou, ale tichou láskou. Chceš-li mne mít za ženu, popřej mi lhůty tři dnů, abych se mohla vystrojiti ke svatbě. A pak pošli vzácné panny, aby mne uvedly do domu tvého.“ Flaccus uposlechl a odešel. Petronilla, jež již dříve byla slíbila Bohu ustavičné panenství, modlila se k Bohu, aby jí dal zemřítí tak panenství své zachovati. Bůh vyslyšel modlitbu její. Petronilla zemřela. Po třech dnech přišly ozdobené panny, slavným průvodem a zpívající, aby šťastnou nevěstu uvedly k ženichovi. Vidouce však Petronillu mrtvou a zsinalou, zbledly a spěchaly, aby to Flaccovi oznámily. Flaccus dal vystrojiti místo svatby pohřeb. Petronilla zůstavila svou soukojenku a společníci, sv. Felikulu. Svátek 31. května.

Sv. PLAUTILLA, podle legendy učednice sv. Petra, matrána v Římě, matka sv. Flavie Domitilly, prokázala uvězněnému apoštolu Pavlovi poslední skutek lásky ošetřujíc jej. Zemřela smrtí klidnou roku 68. Někteří spisovatelé kladou smrt její do r. 66, avšak tím ruší legendu o prokázaném skutku lásky apoštolu Pavlovi. Svátek sv. Plautilly 20. května.

Sv. RUFUS, prvokřesťan v Římě, o němž píše apoštol Pavel k Řím. 16, 13: „Pozdravte Rufa, vyvoleného v Pánu, a matku jeho i mou,“ t. j. kterou i já jako matku ctím. Rufus byl podle pověsti synem Šimona Cyrenského, o němž je řeč

u sv. Mat. 27, 32. Pavel, když byl na studiích v Jerusalemě, byl v domě Šimona a manželky jeho, rodičů Rufových, s láskou chován. Víc se o Rufovi neví. Rufus je uveden i v Řím. Martyrologiu. Svátek 21. listopadu. (Viz Rufa 12. listopadu.)

Sv. LUCINA, matrána římská, učednice apoštolů Petra i Pavla; prý ošetřovala sv. Processa a Martiniána v žaláři a pohřbila je. Mučednicí asi nebyla. Svátek její 30. června.

Sv. NARNUS, biskup v Bergamu, podle Řím. Martyr. od apoštola Barnabáše na biskupství vysvěcený, zemřel kolem roku 75. Svátek 27. srpna.

Sv. PROSDOCIM, žák apoštola Petra a první biskup padovský (v Benátsku) a mučedník za doby císaře Hadriana. Svátek 7. listopadu.

Sv. HERMAGORAS (slovansky: Mohor) žák sv. Marka evangelisty a první biskup akvilejský (u moře Jaderského). V pronásledování za císaře Nerona Hermagoras byl kyji ztlučen a hořícími pochodněmi pálen. Věřící a duchovní vidouce, že Hermagoras touží po smrti mučednické, otázali se ho: „Co učiníme, až budeš od nás vzat?“ I řekl jim svatý biskup: „Zvolte si biskupem mého jáhna Fortunata.“ Hermagoras byl posléze stat. Nástupcem jeho stal se jáhen jeho *Fortunat*; i ten zemřel smrtí mučednickou za císaře Nerona. Svátek sv. Hermagory i sv. Fortunata 12. července.

Sv. KANDIDA, učednice sv. Petra v Neapoli. Petr ji pokřtil, když se z Antiochie ubíral do Říma. Kandida byla manželkou sv. *Asprena* a zemřela kolem

r. 80. Aspren byl pak biskupem neapolským. Svátek sv. Kandidy 4. září; svátek sv. Asprena 3. srpna.

Sv. HESYCHIUS, učedník sv. Pavla, byl snad po návratu Pavlově z cesty na západ poslán do Španělska. Práví se, že byl ukamenován ve španělské provincii Jaén. Svátek 1. března.

Sv. SERGIUS PAULUS, prokonsul na ostrově Cypru, žák apoštola Pavla. Skutky ap. 13, 12 praví: „Tu prokonsul užřev co se stalo (podivné potrestání čarodějníka Elemy), uvěřil žasna nad učením Páně.“ Římské Martyrologium svědčí, že apoštol Pavel vzal Sergia Pavla na cestu do Španěl s sebou, a že jej zanechal jako biskupa v městě Narbonně (v krajině Languedocské). Svátek jeho 22. března.

Sv. KRESCENC, žák apoštola Pavla (II. Tim. 4, 10) šel z Říma do Galácie před rokem 67., pak se odebral do Gallie a byl ustanoven biskupem vienneským, jsa podle Bollandistů první v řadě tamějších biskupů. Zemřel kolem r. 80. Památka jeho se světí 29. prosince.

Sv. JULIAN je prý totožný s oním Šimonem, u něhož Kristus Pán byl hostem (Mat. 26). Později byl věrověstem a prvním biskupem v Mansu ve Francii. Nemáme o něm zaručených zpráv. Svátek 27. ledna.

Sv. TROFIM, nebyl-li učedníkem Páně, byl zajisté žákem apoštola Pavla, a to slavným. Pocházel z Efesu. Později odebral se do Gallie a kázal v krajině Arlesské. Svátek 29. prosince.

Sv. XISTUS (či sv. Sixtus), žák apoštola sv. Petra, byl později, jak svědčí Římské

Martyrologium, biskupem v Remeši v Gallii. Umučen prý byl za císaře Nerona. Avšak Bollandisté tvrdí, že Xistus přišel do Remeše a do Soissonsu až po r. 257. Svátek sv. Xista 1. září.

Sv. MATERNUS, žák apoštolský, podle ústního podání byl onen mládenec naimský, kteréhož Kristus Pán vzkřísil opět k životu. Byl zajisté muž znamenitý, neboť o něm vzniklo mnoho pověstí. Přišel do Gallie, hlásal evangelium u Kolína, Trevíru a Tongersu. Odtud sluje biskupem kolinským a trevírským. V Martyrologiu sv. Jeronyma není řeči o žáku apoštolském Maternovi. Jiní spisovatelé popírajíce, že Maternus byl žákem apoštolským, tvrdí, že žil za císaře Diokleciána; neboť je historicky jisto, že na sněmě Římském r. 313 byl přítomen biskup Maternus. Maternus nazývá se, ať žil ve století prvním nebo kolem 313, „apoštolem Alsas“. Svátek sv. Materna 14. září.

6. Z K Á Z A J E R U S A L É M A

Židé nesli těžce, že byli poddáni Římanům. Když někteří římsští vladaři Židy víc a více utiskovali, vzbouřil se celý národ židovský proti panství římskému. Císař Nero poslal proti nim zkušeného vojévůdce svého Vespasiana. Vespasian již zamýšlel udeřiti na Jerusalema; v tom zemřel císař Nero, a Vespasian povolán byv na trůn císařský, odevzdal vedení boje synu svému Titovi. Křesťané prchli z Jerusalema a odebrali se do městečka Pelly za Jordánem, jsouce přesvědčeni, že na-
dešla doba zkázy Jerusalema Kristem před-

pověděná. Titus obklíčil město se všech stran; v městě zužil hlad a mor; tisíce mrtvol nepohřbených šířilo nákazu. Dne 10. (nebo 15.) srpna r. 70 vojáci římsí vniknuvše dovnitř města vraždili, loupili a ničili všecko. Titus by byl rád alespoň chrám zachránil. Avšak přes zákaz svého vojévůdce vojáci zapálili chrám a zakrátko nezbylo z něho nic než pustá zřícenina. Víc než 90.000 Židů bylo odvedeno do otroctví. - Za císaře Hadriana r. 135 Židé se vzbouřili opět a naposledy; vedeni byli Bar-Chochbou, jenž od rabína Akiby byl prohlášen za mesiáše. Avšak byli opět přemoženi, země byla zpustošena a místo Jerusáléma založeno bylo město pohanště Aelia Capitolina. Stát židovský zanikl, Židé opustili svou vlasť a rozptýlili se mezi všemi národy. Přestaly starozákonní oběti židovské a tím přestal u nich i stav kněžský. Nyní se čítá asi 16 milionů Židů na celém světě; z těch je 11 milionů v Evropě, 350.000 v československé republice.

7. ROZŠÍŘENÍ NÁBOŽENSTVÍ KŘESŤANSKÉHO

Náboženství křesťanské se rozšířilo v prvních třech stoletích rychle po všech zemích říše římské. Místodržitel v Bithynii, pohan Plinius mladší, napsal v listě svém 97. císaři Trajanovi kolem r. 100 takto: „Nejenom města, nýbrž i dědiny a venkov jsou proniknuty nákazou té pověry.“ Přispěl k tomu i útvar státu římského; různí národové žili v něm pod

jedním žezlem; řeckou řečí bylo lze se dorozuměti v celé říši. Všichni křesťané konali dílo misionářské: vojíní, řemeslníci, kupci, úředníci, učenci. Zvláštní zásluhu o křesťanství měli otroci, jimž tenkrát svěřena byla výchova v rodinách. I ženy se přičinily o obrácení pohanů. Zajatci poznávše učení Kristovo, rozšiřovali je, když se navrátili do vlasti své, mezi rodáky svými. Také písmem známost učení Kristova se rozšířila; první křesťané si velice vážili Písma sv. Záhy spojeno bylo 27 spisů apoštolských v jednu pevně uzavřenou sbírku. Prvopisy apoštolů se časem rozpadly, mnoho knih bylo od pohanů za pronásledování zničeno, ale přece zachovalo se do dneška 12.000 překladů a opisů; z těch poznati lze, že na obsahu po všechnu tu dobu nebylo nic změněno.

Bůh obdařil apoštoly, jejich nástupce a mnohé křesťany darem zázrakův, aby jimi pravdu evangelia dokazovali. Svatý život křesťanů, jejich péče o chudé, jejich láska k nepřátelům byly pohanům divadlem podivuhodným. Apoštolové hlásali evangelium v hlavních městech jednotlivých zemí; z měst pak se křesťanství šířilo do okolí. Mezi jednotlivými osadami křesťanskými čili církvemi požívaly některé veliké vážnosti; tak zvané *církev apoštolské* byly založeny od apoštolův a jejich učedníků. Z nich vynikají církev v Jerusalemě, v Antiochii, v Alexandrii a v Římě. Později k nim počítána také církev v Cařihradě. Biskupové těch církví sluli *patriarchové*.

Římané se chovali s počátku lhostejně

NAROZENÍ PÁNĚ PANNA MARIA S JEŽÍŠKEM, 2 ANDĚLY A 2 APOŠTOLY

ke křesťanství, trpíce všechna náboženství v zemích svých. Ale brzy se stali úhlavními nepřáteli křesťanství a pronásledovali je se vším úsilím, chtějíce je vyhubiti. Křesťané byli vyhlášeni za velezrádce a nepřátele vlasti, protože odpírali císaři a jeho obrazům božskou poctu a protože se vystříhali státních slavností, spojených s modloslužbou. Společnost římských prostopášníků nenáviděla křesťanství, protože zavrhovalo jejich nemravnost a protože hlásalo čistotu, pokoru a sebezápor. Pohanští kněží brojili proti křesťanství ze strachu, aby nepozbyli vlivu svého u lidu; k nim se přidružili umělci a řemeslníci, kteří při chrámech pohanických nalézali výnosné zaměstnání. Kdykoliv nějaká pohroma stihla město či krajinu, pohané dávali vinu křesťanům, že prý nechtějíce se bohům klaněti, popudili je ke hněvu. Ironicky vyčítá Tertullian († 240) pohanům ve své „Obraně“ čl. 40: „Vystoupili v Itálii řeka Tiber až ke zdem města Říma, nebo nezaplaví-li Nil žádoucí měrou niv, nebo třese-li se země, vzrůstá-li se hlad a mor, ihned se volá: Předhodte křesťany lvům!“

8. PRONÁSLEDOVÁNÍ KŘESŤANŮ

Podle sv. Augustina historikové počítají obvykle deset velikých pronásledování křesťanů. Pronásledování bylo dvojí: buď lid podrážděný pohanými kněžími týral a vraždil křesťany o své újmě, anebo pronásledování vyšlo od císařů. Vydány

edikty, a kdo ediktů nedbal, byl pohnán před soud. Před soudem křesťan byl tázán, je-li křesťanem a chce-li odpadnouti od Krista, či chce-li poslechnouti ediktů císařských. Kdo Krista zapřel, byl propuštěn, kdo se nezřekl Krista, byl mučen. Bylo mnoho odpadlíků, kteří se zděsili muk, jimiž jim hrozili, a kteří zapřeli víru svou; anebo odpadli od víry teprve mezi mučením. Někteří odpadlíci obětovali bohům na důkaz, že přestali býti křesťany (*sacrificati*); sypali do ohně kadidlo (*thurificati*); vydali Písmo sv. nebo jiné knihy posvátné (*traditores*); dali se zapsati do veřejných seznamů (*acta facientes*); nebo vymohli si vysvědčení od úřadů, jako by byli obětovali (*libellatici*).

Kdo pro víru Kristovu nebo pro vykonávání některé ctnosti křesťanské podstoupil smrt nebo trpěl životu nebezpečné zranění, sluje *mučedník* (*martyr*, t. j. svědek božství Kristova). Mučednictví je nejvyšší stupeň lásky k Bohu. Naproti tomu, kdo umírá za blud, není mučedníkem, nemá právé víry ani lásky k Bohu. Kdo za víru obětoval jen majetek nebo svobodu, sluje *vyznavač* (*confessor*). Když minula doba pronásledování, vyznavačem je každý světec, který nebyl umučen. Nesčíslné je množství svatých mučedníků a vyznavačů ze všech stavů, každého věku a obou pohlaví. Muži, ženy, slabí kmetové, panny i dítky snášeli se statečnou myslí a s důvěrnou oddaností do vůle Boží krutá muka, ano radovali se, že jim dopřáno pro Krista trpěti. Čím více pohané pronásledovali církev, tím více rostla a mohutněla, tím četněji hlásili se noví věřící lidé

k nim. Mnozí pohané vidouce statečnost křesťanů v nejbolestnějších mukách, tak mocně byli dojati, že ihned vstoupili do Církve, volající pokřtu. Nejednouse stalo, že katané odhodili nástroje mučitelské a že stali se křesťany. Tertullián praví ve své „Obraně“, kapit. 50, 5 k pohanům: „Křtižte nás, mučte, drťte nás... tím více nás přibývá, čím více nás žnete. Símě jest krev mučedníkův.“ - Vyznání víry před soudcem bylo křesťanům radostí. Plesali, metajíce vyznání víry soudci ve tvář. Soudce nemohl leč jim vytýkati zpozdilost jejich jednání, a tak utvářel se spor v zajímavý dialog, připomínající spíše školu filosofů, než soudní síň. Z odpovědi křesťanů bylo poznati jakýsi posvátný vzdor. Proto Minutius Felix napsal: „Jaká to slast, tropiti si žerty ze soudce.“ Za pronásledování Církev kvetla nejkrásněji a doba ta stala se všem křesťanským věkům příkladem k pravé horlivosti ve víře. Také zázraky ukázal Bůh, že mučedník trpí pro jeho pravdu: tu světlo ozářilo vězení mučedníkovu, tu oheň nebo voda vypověděly svoji službu, tu zahojily se podivuhodně přes noc rány mučedníků.

Ještě před Neronem kolem r. 46 byla podle pověsti v Limoges (ve Francii)

sv. VALERIA pro víru usmrcena. Je také v Řím. Martyrologiu. Svátek její 9. prosince. - V oné době trpěla též mimo jiné

sv. THEKLA. Narodila se podle podání kolem roku 30 v Ikonii, hlavním to městě Lykaonie (nyní Konieh) z rodičů pohanských. Bohatí její rodiče bedlivě dbali výchovy své dcery. Thekla pilně

četla spisy mudrců a básníků řeckých; byla duchaplná, vnímavá mysl a dobrého srdce a neobyčejně sličná. Nebylo divu, že brzo se o ni ucházeli nejpřednější mladíci. Thekla byla zasnoubena jinochu Thamirovi a blížila se doba sňatku.

Toho času však zavítal do Ikonie sv. Pavel s Barnabášem a kázali o Kristu Ukřižovaném, o potřebě pokání, o křtu, o životě věčném. Thekla uslyševši slova jejich, zahořela láskou ke Kristu a rozhodla se, že se stane učednicí jeho. Sv. Pavel ji vyučil ve víře a pokřtil ji. Od té doby Thekla „umřela v sobě násilně (jak praví o ní Řehoř Nysský) všechny tělesné myšlenky a žádosti, aby umřel svět pro ni, a aby ona odumřela světu“. Také se odřekla pohanského ženicha svého Thamira a zaslíbila se Kristu slibem ustavičného panenství, umiňujíc sobě, že bude sloužiti Kristu celým srdcem. Rodiče a odmítnutý ženich se snažili lichocením a hrozbami ji odvrátiti od Krista. Když Pavel s Barnabášem odešli do Lystry, Thekla, aby ušla nátlaku příbuzných, uprchla z domu za sv. Pavlem, aby jeho vedením našla útočiště a mohla sloužiti Bohu. Avšak na útěku byla dohoněna, polapena, nazpět přivedena a od svého zamítnutého nápadníka u soudu obžalována.

Thekla byla, jak praví někteří sv. Otcové, odsouzena na smrt upálením. Ale oheň byv uhašen prudkým lijákem, neublížil ji. Poté byla předhozena dravým šelmám. Sv. Ambrož praví (De virg. II., 3): „Když Thekla byla se šatů svlečena, klopila zraky své, jsouc polita ruměncem studu, cudně

k zemi, aby se její zrak nesetkal se zrakem nížádného muže; cudnost její působila, že diváci, kteří přišli na divadlo se zraky nestoudnými, vrátili se se zraky cudnými.“ Avšak dravé šelmy jí neublížily. Obě tyto chystané muky jsou tak zaručeny, že by bylo opovázlivostí, o nich pochybovati.

Thekla se dostala na svobodu a měla útěchu, že zase uvidí sv. apoštola Pavla a že ho snad provázeti bude na cestách apoštolských. Spolehlivější zpráva je, že Thekla se odebrala z Ikonie do Seleucie v Kilikii (v Isaurii podle *D* a *St*), kdež mnoho let v panenství neporušeném živa byla a kdež (podle breviáře) ve věku 90 let zemřela přirozenou smrtí „v pokoji“. Jmenuje se mučednici, protože jí bylo trpěti různé strasti. Svátek sv. Thekly, panny a mučednice, 23. září.

První pronásledování za císaře Nerona 54-68.

Za císaře Nerona vyhořela r. 64 veliká část Říma a vznikla pověst, že císař sám dal město zapáliti, aby si znázornil hořící město Troji. Nero však uvalil podezření ohavného skutku na křesťany, vyhlásiv je za původce požáru. Tu nastalo nelidské pronásledování křesťanů. Lid se vrhl na křesťany, křižoval a stínal je, zašival je do koží zvířecích a předhazoval psům, obkládal je smolou a zapaloval v noci, aby osvětlovali zahrady císařovy pochodněmi. Počet mučedníků byl veliký. Tacitus mluví ve svých annálech XV., 44 o „ohromném množství“ usmrčených

křesťanů. V tu dobu kromě Petra a Pavla, Filemona, Appie a Aristarcha usmrčeni byli:

Sv. BASILISSA a sv. ANASTASIE, vznešené matrony římské, žákyně sv. apoštolů Petra a Pavla, pohřbívaly podle legendy těla sv. apoštolů a mučedníků, byly však vyzrazeny a jaty. Prsy jim byly uřezány, jazyk jim byl vyrván, posléze byly státy. Tak to dosvědčuje Řím. Martyrologium. Rok smrti je 67. Svátek jejich se slaví 15. dubna.

Sv. PROCESSUS a sv. MARTINIÁN byli podle legendy žalávníky a náleželi ke strážci mamertinského žaláře. Byli strážci uvězněných apoštolů Petra a Pavla; slyšíce slova jejich, obrátili se na víru Kristovu. Byli pro víru svou biti a státi r. 67. V mukách prý volali: „Jméno Boží budiž velebeno.“ V některých martyrologiích bývá s nimi i Firmin jmenován. Svátek jejich 2. července.

Sv. MARCEL a sv. APULEJ v Římě byli zprvu přívrženci Šimona čarodějníka, o němž je řeč ve Skut. ap. 8, 9; ale později se stali horlivými učedníky apoštola Petra a byli pro víru usmrčeni a na silnici appijské pohřbeni. Svátek jejich 7. října.

Sv. ALEXANDER (česky: Olech, Lech) pocházel z Brescie; za pronásledování křesťanů odešel do Marsilie a pak do Aixu ke sv. Maximovi, kdež u víře byl vyučen. I Maxim byl prý učedníkem Páně. Alexander vrátiv se do Brescie, hlásal víru Kristovu. Za Nerona byl prý uvázán k divokému býku a usmýkán. Slaví se 26. srpna.

Sv. TORPÉT (Torpes) byl prý dvoře-
nímem císaře Nerona. On a jistý Evilius
nebo Evellius jsou snad míněni slovy
apoštola Pavla k Filip. 4, 22, an dít: „Po-
zdravují vás všichni svatí, zvláště ti, kteří
jsou z domu císařova.“ Torpét byl pro
víru mrskán tak, že tělo jeho byla samá
rána. Konečně byl stát. Svátek jeho 17.
května.

Sv. NAZARIUS byl, jak legenda vy-
pravuje, synem vznešeného muže pohan-
ského, jménem Afrikána, v Římě, a křes-
ťanské jeho manželky Perpetuy, která od
apoštola Petra byla pokřtěna. Nazarius jsa
devítiletý, pozoroval rozdílnost vyznání
u svých rodičů a byl v rozpacích, ke
kterému náboženství se má přikloniti,
neboť otec i matka se snažili získati syna
pro svoje náboženství. Nazarius rozhod-
nuv se pro víru křesťanskou, byl od pa-
peže Lina ve víře vyučen a pokřtěn. Když
vzniklo pronásledování křesťanů, rodiče-
vé vypravili syna do ciziny a opatřili jej
bohatstvím, aby byl v bezpečí. Nazarius
přišel do Milána, zastihl sv. Gerváse a
Protase v žaláři. Když císařský náměstek
uslyšel, že Nazarius ony křesťany povzbuzo-
val, dal ho bít a z města vyhnati. I ode-
bral se Nazarius do Gallie, a tam na
žádost jisté matky pokřtil syna jejího
Celsa; také kázal v Treviru. Vraceje se,
zanechal *Celsa* v Miláně a sám se ode-
bral do Říma. Tam se shledal se staříč-
kým otcem svým Afrikánem, který také
byl na víru obrácen. Avšak pohanskými
kněžími donucen byl opustit Řím; při-
byv do Milána, byl i s *Celsem* stát za Ne-
rona roku 68. Sv. Ambrož našel jejich

těla a přenesl je do chrámu. Svátek sv. Na-
zaria a *Celsa*, mučedníků, 28. července.

Sv. AUGUSTA, panna v Seravallu
(u Benátek), byla prý dcerou pohanského
knížete *Matruka*. Otec seznav, že dcera
vyznává víru křesťanskou, udal ji jako
křesťanku a vydal ji na smrt. I byla na
dva stromy přivázána, pod ní pak byl
rozdělán oheň, kterým byla upálena. Rok
její smrti není znám. Praví se, že žila
v prvním století. Svátek 27. března.

Sv. EUFEMIA (čes. Ofka), DOROT-
HEA (č. Bohdanka), THEKLA a ERA-
SIMA (či Erasma), panny akvilejské. První
dvě byly dcery pohana *Valencia*, druhé
dvě byly dcery křesťana *Valentiniana*.
Pro víru Kristovu byly bičovány; pak
obnažené vedeny městem a státy. Snad
Valencius sám konal popravu. Svátek je-
jich je 3. září.

Sv. RUFUS, konsul ravennský, byl
prý od místního biskupa, sv. Apollináře,
pokřtěn i s dcerou svou *Rufinou*, která
pak slíbila Bohu ustavičné panenství.
Rufus byl zvolen biskupem v italském
městě *Kapui*. Za císaře *Nerona* byl prý
stát. Jiní však udávají jako rok smrti 80.
Svátek sv. *Rufa* 26. či 27. srpna.

Sv. VITALIS a sv. VALERIA byli man-
želé v italském městě *Ravenně*; snad byli
rodiči sv. Gerváse a Protáse. *Vitalis* byl vo-
jín. Podle legendy prý povzbuzoval lékaře

Sv. URSICINA k vytrvalosti u víře.
Za to byl usmrcen, a to buď upálen anebo
za živa pohřben. Stalo se tak snad r. 60.
Jeho manželka byla, že nechtěla bráti
účasti na pohanské modloslužbě, lidem
na cestě z *Ravenny* do *Milána* usmrcena.

Svátek sv. Vitališe, Valerie a Ursicina, mučedníků, 28. dubna.

Sv. JUSTUS (Pravoslav), ORONTIUS a FORTUNATUS. Justus byl poslán apoštolem Petrem do Říma, zastavil se v Lecce, kdež byl pohostinu přijat od Orontia. Justus vyučil Orontia a Fortunata ve víře křesťanské a vykonav své poselství, vrátil se do Korintu, bera s sebou Orontia a Fortunata. Sv. apoštol Pavel vysvětil Orontia za biskupa pro jmenované město Lecce a přidal mu Justa jako věrověsta. Justus a Orontius byli za Neronu r. 68 umučeni. Fortunat, nástupce Orontiův, zpečetil později mučednickou smrtí víru svou. Svátek jejich 26. srpna.

Sv. FELIX a KONSTANTIA mučedníci v italském městě Noceře. Rok smrti 68, svátek 19. září.

Po smrti Neronově zaznamenávají se tito mučedníci:

Sv. PAULIN, narozený v Antiochii Syrské (na řece Orontes) odešel r. 46 s Petrem do Říma a z Říma do Lukky, kamž byl od sv. Petra ustanoven za biskupa. Byl muž moudrý, spravedlivý a dobrotivý. Za pronásledování křesťanů byl jat i s knězem

Sv. SEVEREM (čes. Šebířem), s jáhnem Lukášem a s vojínem Theobaldem (čes. Děpoltem), Paulin byl ubit, ostatní byli stíati, r. 69. Svátek sv. Paulina 12. července, sv. Severa, Lukáše a Theobalda 12. července.

Sv. LEONCIUS vojevůdce, *Hypacius* důstojník, *Theodul* vojin byli umučeni v Tripoli (ve Fenicii) za císaře Vespasiána v letech 69-79. Svátek těchto sv. mučedníků je 18. června.

Druhé pronásledování za císaře Domiciána 81-96.

Krutý císař Domicián uslyšev, že křesťané mluví o říši Kristově, jal se je pronásledovati. Ze sv. Jana apoštola dal mučiti, bylo nahoře řečeno. Také dal usmrtni potomky Davidovy, kterých se dopátral. A když mu bylo řečeno, že žijí ještě dva příbuzní Kristovi, dva vnukové Judy Tadeáše, dal si je přivésti do Říma; seznav z mozolů jejich, že živi jsou prací rukou svých, propustil je s posměchem. Mučedníci, větším dílem z Itálie, jsou tito:

Sv. LINUS papež (67-79) narodil se ve Volaterra (v Etrurii, ve Střední Itálii) a byl sv. Petrem obrácen na víru Kristovu. Je o něm zmínka v II Tim. 4, 21: „Pozdravuji tě... Linus a všichni bratři.“ Linus byl prvním papežem po sv. Petrovi. Vydal nařízení, aby ženy nepřicházely bez závoje na služby Boží. Zemřel smrtí mučednickou r. 79. Svátek sv. Lina, papeže a mučedníka, 3. září. (u Řeků 5. listopadu.)

Sv. KLETUS nebo ANAKLETUS papež (79-91) narodil se v Římě a byl na biskupství vysvěcen sv. Petrem a byl povýšen na stolec apoštolský po Petrovi a Linovi, čemuž nasvědčuje také zývání svatých při Mši sv. před pozdvihováním. Kletus papež vynikal učeností a svatým životem. Rozděлил Řím na 25 okresů. Po prvé užil ve svých listech formulky: „Salutem et benedictionem apostolicam.“ Kletus zemřel jako mučedník r. 91. Svátek jeho 26. dubna.

Sv. KLEMENT a sv. SEMPRONIUS. Klement byl podle Migne příbuzný císa-

ře Domiciána. Domicián dal Klementovi svou příbuznou Flavii Domitillu za manželku. Klement a Flavia Domitilla měli dva syny, kteří se měli státí nástupci císaře Domiciána. Císař dozvěděl se, že Klement vyznává viru křesťanskou, dal ho zabít r. 95. S Klementem se uvádí spolu i Sempronius. Svátek slaví se 9. listopadu.

Sv. FLAVIA DOMITILLA, dcera sv. Plautilly, manželka uvedeného Klementa, byla též umučena. Podle jiných zpráv byla vyhnána na ostrov Pontiana v Tyrrenském moři. Viz ostatně Flavii Domitillu ze dne 12. května. Svátek sv. Domitilly, mučednice, 7. května.

Sv. FLAVIA DOMITILLA byla panna v Římě, neterť císaře Domiciána. V jejím služebnictvu byli dva rodni bratři, *Nereus* a *Achilleus*. Oba byli horliví křesťané a pohnuli slovem i svatým životem svým Domitillu, že i ona potajmu se dala pokřtiti. O její ruku se ucházel bohatý syn římského konsula, Aurelian. Kdysi Flavia Domitilla, očekávajíc návštěvu nápadníka svého, strojila se počlivě, a tu jí řekl jeden z obou jmenovaných komorníků: „Ó Domitillo, kdybys rovnou pili věnovala ozdobě své duše, aby ses zalíbila nebeskému ženichu, Kristu Ježíši! Jak bys byla šťastna!“ Domitilla odpověděla: „Což může býti pro ženu větší radosti, nežli mítí muže? nežli mítí dítky? Či mám užiti radosti, kterých život poskytuje?“ *Nereus* líčil, co zkusi nejedna žena od muže žárlivého. „Ó vím,“ vece Domitilla, „znám ze svého mládí, co zkusila matka moje; otec

můj byl velmi žárlivý, a matka tím mnoho trpěla. Ale což nutno, aby i mně se tak přihodilo, kdybych se vdala?“ Na to *Achilleus* jal se líčiti obtíže stavu manželského, nebezpečí mateřství. „Co vytrpí matka před zrozením dítěte, co po zrození! Co starosti dají děti,“ a *Nereus* doložil: „Jak krásné jest panenství! Čistota zdobí i duši i tělo. Porušení čistoty dá se napravit pokáním, ale ztracená nevinnost se nikdy nevrátí.“

Domitilla se rozhodla, že odstoupí od zamýšleného sňatku a že se zasvěti Kristu Ježíši slibem ustavičného panenství. Oba komorníci se odebrali k biskupu (papeži) Klementovi a zjevili mu úmysl Flavie Domitilly. Klement přišel k Domitille řekl: „Milá dcero! Úmysl tvůj chválím; avšak zdaž jsi uvážila, že nastává tobě boj krutý, když odřekneš Aurelianovi a zvolíš Krista ženichem svým? Máš-li dosti odvahy trpěti zlé, které ti nastane?“ Domitilla odpověděla: „Spoléhám na milost nebeského Ženicha svého. On mne neopustí.“ Domitilla složila v ruce svatého papeže slib ustavičného panenství a přijala od něho závoj posvátný.

Valerian dozvěděl se, že byl Domitillou odmítnut, zuřil. Snažil se lichocením a dary odvrátiti nevěstu od jejího předsevzeti, a když se mu nedařilo úsilí jeho, udal Nerea a Achillea jako křesťany. Oba bratři byli do vyhnanství posláni do Terraciny u Velletri (na konci poncinských bařin) a tam stáli kolem roku 98. Také Domitilla byla poslána do Terraciny, a byly k ní do vězení přidány dvě pohanské družky její, *Theodora* a *Eufrosina*, aby

přemluvíly Domitillu k odpadu od Krista. Vychvalovaly jí ženicha Aureliana, jeho urozenost, bohatství a sličnost, domlouvaly jí, aby neodmítala sňatku s ním a posmívaly se stavu panenskému. Avšak marně. Stalo se, čeho se nenadály. Domitilla nejen že neodpadla, ale přivedla i obě družky ke Kristu Ježíši, takže uvěřivše v něho, daly se pokřtíti; také slíbily Bohu ustavičné panenství. Když polianský soudce poznal, že Domitilla i obě dívky trvají ve víře Kristově, dal zapáliti vězení, ve kterém byly držány, takže v plameni uhořely. Tolik praví legenda. Akta o nich nejsou spolehlivá. Historicky zjištěna jest jejich mučednická smrt, kolem roku 98. Svátek sv. Flavie Domitilly, sv. Theodory a Eufrosiny, sv. Nerea a Achillea, mučedníků, 12. května.

Sv. EUTYCHES, MARO a VIKTORIN byli sluhové Flavie Domitilly v Římě; také ji utvrzovali v jejím předsevzetí. Byli také usmrceni, snad v tutéž dobu. Viktorin, horlivý křesťan, povzbuzoval Nerea a Achillea a jiné křesťany vypovědění do Terraciny k vytrvalosti u víře. Také Domitillu utvrzoval, aby nezvratně stála ve slibu svém, že zachová ustavičné panenství. Viktorin obrátil mnoho lidu k víře Kristově a byl pak zvolen biskupem v sabinském městě Amiterne (Contigliene). Posléze byl usmrcen; byl pověšen za nohy nad zapáchající vodou sirnatou. Svátek sv. Eutycha, Marona a Viktorina, mučedníků, 15. dubna. Kromě toho svátek sv. Viktorina, biskupa a mučedníka, 5. září.

Sv. APOLLINARIS (Apollinář) přišel

s apoštolem Petrem z Antiochie do Říma a byl poslán do Ravenny za biskupa. V Ravenně Apollinář konal úřad svůj horlivě; byl i obdařen darem uzdravovati nemocné. Uzdravil jistého Bonifáce, jenž delší nemocí ztratil řeč, i dceru jeho, která tělesně i duševně churavěla, jsouc v moci ducha zlého. Bonifác a celá jeho rodina uvěřili v Krista. Ale modloslužebníci se vzbouřili proti Apollinářovi, zbičovali jej a vyhnali z města řkouce: „I když uzdravuješ nemocné, neodvažuj se více vkročit do města! Jinak tě zabijeme.“ Apollinář se odebral do krajiny Emilie, kde pokřtil celou rodinu konsula ravennského Rufa, o němž byla nahoře řeč (a jehož svátek je 27. srpna). Polianský soudce dal si předvolati Apollináře a započal výslech: „Jak se jmenuješ, a odkud jsi?“ - „Apollinář a pocházím z Antiochie.“ - „Které máš zaměstnání? Jsi křesťan?“ - „Jsem křesťan a učedník apoštolů Kristových.“ - „Kdo je Kristus?“ - „Syn Boží.“ - „Je to ten, kterého Židé ukřižovali? Jak to, že má býti bohem?“ - „Stal se člověkem, narodiv se z čisté Panny, aby člověčenstvo vykoupil.“ - „Také jsem o tom něco slyšel; ale mohu tomu stěží věřiti. Zakazuji ti přísně, abys se více neodvážil víru Kristovu hlásati a rozšiřovati“.

Ježto však svatý biskup zákazu toho šetřiti nemohl a nešetřil, dal ho soudce na skřipci mučiti, kamenem do tváře tlouci, konečně na loď posaditi a do vyhnanství odvésti. Loď ztroskotala a Apollinář zachrániv život, přišel do Malé Asie, odtud ke břehu řeky Dunaje, až

došel do Thrakie. Když počal hlásati víru Kristovu, vypudili jej modloslužebníci, donutivše jej, aby se přeplavil po lodi jinam. Takovým způsobem Apollinář se dostal z vyhnanství zase do Ravenny. Pohanský soudce opět uvěznil Apollináře; žalárník však, tajný křesťan, propustil jej na svobodu. Žoldnéři pronásledovali Apollináře a dohonivše jej, tloukli jej tak zuřivě, že se domnívali, že jest již ubit a mrtev. Po jejich odchodu přišli věřící a odnesli polomrtvého mučedníka a ošetřovali ho pečlivě. Sedmého pak dne zemřel Apollinář. Stalo se tak v letech 75-78 (podle *D* 101). Svátek sv. Apollináře, biskupa a mučedníka, 23. července.

Sv. PTOLOMAEUS, snad žák apoštola Petra, biskup v Nepi, umučen v I. stol.; sv. ROMANUS (dle Řím. martyrol.), biskup v Nepi v I. století; svátek jejich je 24. srpna.

Sv. ROMULUS umučen byl roku 90 ve Ficsole; svátek 6. července.

Sv. VALERIUS, biskup v městě Luce, žák sv. Paulina, byl za císaře Domiciána r. 90 umučen. Svátek 29. ledna.

Na východě umučeni byli:

Sv. IRENA, panna, podle řeckých pramenů překrásná prý dcera pohanského velmože Licinia na Bosporu (v nynějším Cařihradě). Řekové o ní vykládají mnoho pověstí a nazývají ji „slavnou mučednicí“. Na př. vykládají, že otec zvěděl, že Irena je křesťankou, dal ji na divokého koně přivázati, že kuň při tom mu prokousl ruku, a že se dal pokřtíti. Irena byla státa buď za Domiciána nebo za Trajana. Slaví se 5. května.

Sv. SEBASTIÁNA, panna v Heraklei (v Thrakii), prý apoštolem Pavlem na víru obrácená a pokřtěná, zemřela prý smrtí mučednickou r. 93. Připomíná se 7. června.

Sv. ZOSIM, vojn v Pisidii, byl stát za Domiciána nebo za Trajana. Některé legendy pokládají Ursicina Ravennského za jeho společníka. Ale mylně. Svátek 19. června.

Sv. PANKRACIUS byl prý od apoštola Petra ustanoven za biskupa v Taormině na Sicílii. Pro horlivost, se kterou šířil víru Kristovu, byl zabit. Stalo se tak za císaře Domiciána kolem roku 95. Svátek jeho 3. dubna.

Sv. FELIKULA, panna římská, přítelkyně sv. Petronilly, byla za císaře Domiciána pro víru usmrcena, mrtvola byla hozena do stoky, kněz Diomedus ji vytáhl a pohřbil; za to sám byl usmrcen. Svátek sv. Felikuly 13. června.

Třetí pronásledování za císařů Trajana 98-117 a za Hadriana 117-138.

Trajan chtěje zachrániti pohanství, vydal zákon, jímžto bylo zakázáno zaváděti nový kult bez svolení státního. Rovněž vydal zákon proti tajným spolkům (heteriím). Obou zákonů bylo užito proti křesťanům. V Bithynii byl tehdy (kolem roku 103) náměstkem císařovým Plinius Mladší; přestrašen množstvím uvězněných křesťanů, tázal se listem císaře, svého přítele, co má činiti s křesťany, má-li je trestati pouze proto, že jsou křesťany,

SV. PLACID, SV. SCHOLASTIKA A SV. BENEDIKT KLANĚNÍ SV. TŘÍ KRÁLŮ

anebo jen tehdy, jsou-li usvědčeni z ně-
kterého zločinu. Trajan odepsal, aby křes-
ťané nebyli vyhledáváni, ale, budou-li
udáni a neodstoupí-li od víry své, aby
byli trestáni. Podle zákonů těch vzešlo
veliké pronásledování křesťanů.

Císař Hadrian vydal sice r. 125 zákon,
o němž se zdálo, že by přinesl úlevu křes-
ťanům. Poručil, aby křesťané nebyli na
hrdle trestáni, leč jsou-li usvědčeni ze
zločinů. Avšak zákona nebylo dbáno. Te-
prve za císaře Antonína Pia (138-161)
nastal klid, tím více, když sv. Justin ode-
vzdal císaři tomu „apologii křesťanskou“.
Mučedníci v této době jsou:

Sv. FIDENCIANUS mučedník africký
za Hadriana; svátek 16. listopadu.

Sv. SIMEON JERUSALÉMSKÝ byl
synem Kleofáše a Marie Kleofášovy, pří-
buzné Panny Marie; měl bratry: Jakuba
Menšího, Judu Tadeáše, apoštoly, pak
Josefa, o nichž byla nahoře řeč. Zajisté Si-
meon byl svědkem divů Kristových a jed-
ním z prvních učedníků Páně. Když r.
62 Jakub Menší, biskup jerusalémský,
byl od židů zavražděn, apoštolové usta-
novili bratra jeho Simeona nástupcem
jeho. Simeon šířil neúnavně víru Kris-
tovu. Za povstání židovského Římané zlo-
mivše odpor Židů, dobyli brannou mocí
Judsku a Galileje. Tu křesťané biskupem
svým Simeonem, pamětlivi jsouce vý-
stražných slov Kristových, uchýlili se do
města Pelly za Jordánem; a když pominuli
dnové hrůzy, křesťané se vrátili z Pelly a
usadili se ve zříceninách města Jerusa-
léma. Tam církev křesťanská znovu roz-
kvetla péčí biskupa Simeona. Za císaře

Trajana židé udali Simeona u císařského
náměstka Attika, že je křesťanem a že je
potomkem krále Davida. Attikus maje
útrpnost s ctihodným stařečkem Simeo-
nem, domlouval mu, aby odpadl od Krista.
Ale když Simeon zůstal stálý ve víře,
náměstek rozkázal mučiti Simeona na
skřipci a na kříž přibíti. Tak skončil Si-
meon r. 107. Svátek sv. Simeona, biskupa
a mučedníka, 18. února.

Sv. EUDOXIA narodila se v městě pa-
lestinském Samaří. Dospěvši, vynikala
neobyčejnou krásou těla a vzácnými dary
ducha. Vychována byla ve víře samari-
tánské, která byla směsicí pověr pohan-
ských a některých pravd ze Starého Zá-
kona vzatých. Eudoxie jsouc veselá, leh-
kovážné mysli, stala se marnivou, záhy se
oddala životu hříšnému a prostopášnému.
Odebrala se do města Balbeku (Heliopole)
v Syrii; byla nejkrásnější, nejbohatší, ale
také nejlehkomyslnější ženou v celém
městě.

Kdysi přišel do Balbeku poustevník
Germán a ubytoval se u svého příbuz-
ného, jenž bydlil vedle domu, ve kterémž
přebývala Eudoxie. Germán, jak bylo zvy-
kem jeho, po půlnoci vstal, konal modlit-
by jitřní, zpíval žalmy a četl úryvky
z Písma sv., v nichž byla zmínka o tre-
stech a odměnách na věčnosti. Eudoxie
zvědavě naslouchala modlitbám, žalmům
a čtení. Ráno vzkázala neznámému mu-
ži, aby přišel k ní. Poustevník neznaje jí
přišel do příbytku jejího. Eudoxie tázala
se: „Jakého stavu jsi? Jaký život vedeš?
A proč jsi v noci tak hlasitě mluvil? Četl
jsi věci podivuhodné. Jakživa jsem něco

podobného neslyšela.“ - Germán jí vysvětlil modlitby, obsah čteného Pisma sv., mluvil o pravdách víry Kristovy. Eudoxie s hrůzou slyšela, jaké tresty očekávají ty, kdož v nepravostech život svůj ztrávil. Germán se jí vyptával: „Odkud pocházíš? Máš-li muže? a odkud máš jmění své?“ Eudoxie líčila svůj život, původ svého bohatství; řekla: „Myslíš-li, že bohatství je u Boha ošklivostí?“ Germán odpověděl: „Bohatství samo o sobě ne; pouze bohatství, jehož kdo zle nabyl a zle užívá, jen toto bohatství je u Boha ošklivostí.“ - Eudoxie namítala: „Ale vždyť dávám ze svého bohatství almužny.“ Germán na to: „Bohatství tvé je získáno hříchem.“

Pláčíc řekla Eudoxie: „Jsem mořem hříchů! Chci sestáti křestankou! Mohu-li uniknouti hrozným trestům, kterých za své hříchy zasluhuji? Mohu-li dojíti odpustění?“

„Ovšem, že je to možno,“ odpověděl Germán: „Bůh ti odpustí, obrátíš-li se kajícně k němu, uvěříš-li v Krista, dáš-li se pokřtiti a budeš-li podle víry své čistě a ctnostně žíti. Svoje bohatství a své šperky, nabyté hříchem, rozdej chudým a žij v chudobě, pokoře a kajícnosti!“ Eudoxia poslechla. Odebrala se ke knězi, který ji vyučil ve víře. Germán našel ji po osmi dnech všecku změněnu a poslal ji k biskupovi, aby od něho byla pokřtěna.

Biskup se doslechl o obrácení Eudoxie, avšak nevěděl, je-li její polepšení upřímné a trvalé. Avšak když Eudoxie přišla k němu v rouše kajícím, na kolena padla, a plačíc hříšnost svou vyznávala, přesvědčil se biskup, že tu zřejmě působila mi-

lost Boží. Eudoxie byvši pokřtěna, plnila sliby své horlivě. Svoje jmění odevzdala biskupovi pro chudé. Otroky a otrokyně své propustila, dávši jim napomenutí, aby vedli život bohumilý. Pohrdala rozkošemi světskými, živila se těžkou prací, postila a modlila se v chudém přibytku svém. Na radu Germánovu se odebrala na poušť, aby tam nerušeně v kajícím životě setrvala.

Obrácení známé hříšnice Eudoxie budilo všude úžas. Někteří bývalí společníci její nechápali kroku jejího; jeden z nich ji vyhledal na poušti. „Eudoxie,“ pravil, „co to? V Heliopoli tě všichni hledají! Poslali mne, abych tě přivedl nazpět. Důvěřuj mi! Hle, mám zlata dost až do Heliopole.“ - Avšak Eudoxie řekla: „Kristus zná tvůj zlý úmysl; boj se spravedlivého soudce!“ Muž onen se dal na pokání. Avšak jiní záletníci obžalovali Eudoxii u císařského náměstka Aureliána, že jest křestankou a že má veliké bohatství. Náměstek poslal biřice, ale ti žádného bohatství nenalezli. Nástupce Aureliánův Vincenc ukrutně pronásledoval křesťany. Protože však se obával povstání lidu, kdyby slavnou světicí Eudoxii veřejně soudil a usmrtil, dal ji tajně polapiti a beze všeho vyšetřování mečem popraviti. To se stalo r. 114. Svátek sv. Eudoxie, kajícnice syrské 1. března.

Sv. FOKAS byl podle legendy biskupem Sinope (v Pontu); umučen snad za Trajana. Svátek jeho je 14. července.

Sv. SARBELIUS byl dříve veleknězem modloslužebným v mesopotámském městě Edesse; obrácen byv na víru Kristovu,

byl krutě mučen. Hřeby mu byly vraženy do hlavy aťpak byl pilou přerežán. Také jeho sestra Barbea byla umučena na začátku II. stol. Svátek sv. Sarbelia, mučedníka, 29. ledna.

Sv. HYACINTH (čes. Jacek) byl komorníkem u císaře Trajana. Podle císařského rozkazu měl v Caesareji Kappadocké jísti při modloslužebné slavnosti maso obětní. Když se zdráhal, a když se vyzradilo, že je křesťan, byl mrskán a v žaláři po 40 dní chován bez pokrmu. Zemřel hladem r. 115. Svátek 3. července.

Sv. PROKLUS, křesťan v Ankyře, byl za císaře Trajana pro víru drásán až do krve; obnažen byv, veden byl na popraviště. Rozsudek zněl, že má býti šípy ustrílen. Na cestě se potkal s příbuzným svým *Hilarionem*; objal jej. I byl Hilarion jako křesťan poznán, také drásán a nah odveden. Hilarion byl stat. Proklus šípy prostrílen. Svátek sv. Prokla a Hilariona, mučedníků, 12. července.

Sv. ARIADNE (t. j. hezká) byla otrokyní u náčelníka města Primnesie ve Frygii. Byla pro víru jata, avšak podařilo se jí ze žaláře uprchnouti. Utíkala do hor. Žoldnéři za ní. Ariadne se skryla v jeskyni, která se stala pro ni hrobem. Svátek sv. Ariadny mučednice 17. září.

Sv. HERMIONA (Hermína), jedna z dcer sv. Filipa jáhna (Skutky ap. 21), jemuž dáváno bývá jméno evangelisty, ba i apoštola. Jiní spisovatelé se domnívají, že Hermiona je dcerou apoštola Filipa. Hermiona šla se svou sestrou Eutychoou do Efesu za apoštolem Janem. Ale nezaستihly ho už na živu. Hermiona byla pro

víru státa v Caesareji kolem r. 117. Svátek její 4. září.

Sv. IGNÁC byl prý, podle Simeona Metafrasta, onen pacholíček, kterého Kristus Pán postavil uprostřed apoštolů, jak sv. Matouš vypravuje. Pocházel z Antiochie syrské a byl učedníkem apoštola Jana a snad i apoštola Petra. Po smrti Evodia, nástupce Petrova na stolci antiochijském, Ignác byl ustanoven biskupem v Antiochii. Miloval Krista Pána láskou něžnou, proto nazýván byl „Theoforus“, t. j. Bohanositel. Přechkal pronásledování císaře Domiciána, posiluje věřící a nabádaje je ke stálosti. Za císaře Trajana vzniklo nové kruté pronásledování křesťanů. Trajan přišel r. 107 na své výpravě proti Arménům a Parthům do Antiochie syrské. Ignác byl obžalován, že obrátil mnoho lidu ke Kristu. Trajan se na něho obořil: „Tak ty jsi onen duch zlý, který přestupuješ zákony moje a i jiné lidi k tomu svádíš?“ Ignác odpověděl: „Nikdo nemůže Theofora nazývatí zlým duchem.“ - „A kdo je Theofor?“ tázal se císař. - „Ten, kdo nosí Krista Ukřižovaného v srdci svém.“ Císař na to: „Což myslíš, že my nenosíme v srdci svém bohů svých?“ Ignác odpověděl: „Bohové vaši jsou lžibohové, jeden jest Bůh Stvořitel a jeden jest Kristus, Syn Boží.“ - I vydal Trajan rozsudek: „Rozkazuji, aby Ignác, jenž praví, že v sobě nosí Krista Ukřižovaného, byl veden spoutaný do Říma a byl dán dravcům za pokrm na obveselení lidu.“

Ihned vojínové se chopili Ignáce, dovedli ho do přístavního města Seleucie. Tam vstoupili na loď a podél maloasijské

ského pobřeží se plavili do Smyrny. Ignáce provázeli dva jáhnové a 10 žoldnérů. K jednomu z vojinů Ignác byl připoután řetězem. Ignác vystoupiv ve Smyrně na břeh, chvátal k tamnímu biskupu a příteli svému Polykarpovi, který také byl učedníkem apoštola Jana. Polykarp s celou církví uctivě uvítal Ignáce a poskytl mu po delší čas pohostinství. Z daleka přicházeli do Smyrny poslové církví, aby Ignáce uvítali. Ignác psal různým církvím děkovací listy, plné spasitelných naučení. Efezským napsal: „Doufám, že dosáhnu modlitbami vašimi, abych se mohl v Římě potýkati s divokými zvířaty... modlete se za církev v Syrii.“ Jiným psal: „Zůstaňte ve svornosti; vím, že jsou mezi vámi bludaři; odpovězte jim pokorou a tichostí.“ Křesťanům římským psal: „Bojím se lásky vaší, abymně nebyla k úrazu (t. j. bojím se, abyste mne přimluvou nebo jinak nezbavili mučednické smrti). Rád umru pro Boha, jestli vy mi neučiníte překážky. Prosím vás tedy, neprokazujte mi nevčasné přízně. Dopustte mi, pokrmem býti šelem... Jsem pšenici Boží a musím býti rozemlet zuby dravých zvířat, abych čistým chlebem Kristovým shledán byl. Mám touhu po šelmách, které mne mají roztrhati. Kéž by se tak stalo hned! Budu je dráždit, aby se mi nestalo, jako mnohým mučedníkům, před kterými šelmy uprchly. Teď teprve začínám býti učedníkem Páně. Tenkrát budu pravým učedníkem Církve, když svět těla mého nespátří. Nevelím vám jako Petr a Pavel; oni byli apoštolové; já pak jsem odsouzenec.“

Ze Smyrny pluli vojáci s Ignácem do Troady. I tam zůstali několik dní. Ignác psal odtud listy do Říladelfie, do Smyrny a příteli svému Polykarpovi. List ke Smyrnenským je pozoruhodný tím, že tam poprvé nazvána byla církev „katolickou“. Dí: „Kdekoliv biskup se okáže, tam buď církev, jako kde Kristus jest, tam jest též katolická církev.“ Z Troady plula loď na břeh macedonský, a odtud Ignác v průvodu vojinů cestoval pěšky napříč Macedonií až do Epidamnu (nynějšiho Durače) v Illyrii. Tam vstoupili opět na loď, obepluli jižní cíp Italie a jeli mořem Tyrrhenským k Římu. Ignác si přál vystoupiti v Puteoli u Neapole, aby jako kdysi Pavel toutéž cestou kráčel na smrt. Avšak nestalo se mu po vůli. Vojinové byli netrpěliví, protože veřejné hry, při nichž měl Ignác býti předhozen dravcům, blížily se již ke konci; i spěchali s odsouzenecem svým. Loď přistála k ústí řeky Tiberu u Ostie.

Sotva se roznesla zvěst o příchodu biskupa Ignáce, šlo mu v ústřety množství křesťanů. Radovali se, že spatří slavného biskupa, ale zároveň se rmoutili, že se ubírá na smrt. Někteří projevíli úmysl, nakloniti římský lid, aby ne žádal smrti Ignácovy. Ignác však jich snažně prosil, aby toho nečinili, a aby mu přáli smrti mučednické. Ignác přiveden byv do římského amfitheatru, byl ihned vlečen na arenu, aby se stal kořistí šelem. Puštění byli na něho dva lvové; ti vskočivše na něho rozsápali jej tak, že zůstalo z něho pouze několik kostí. Takto se vyplnila žádost jeho, aby nebylo nutno sbírat o-

statky jeho. Přece však věřící sebrali několik jeho kostí a poslali je do Antiochie. Rok smrti jeho je 107. Svátek 1. února.

Sv. FILO asv. AGATHOP byli jáhnové církve antiochijské. Z listu sv. Ignáce na filadelfijské křesťany vysvítá, že Ignác si vážil Filona a Agathopa. Filona nazval „osvědčeným sluhou Božím“ a Agathopa „mužem výborným“. Zdá se, že Filo doprovázel Ignáce do Říma, a že přinesl jeho ostatky do Antiochie. Filo i Agathop byli po roku 107 utopeni. Svátek těchto jáhnů a mučedníků 25. dubna.

Sv. HERO byl žákem a nástupcem sv. Ignáce na biskupském stolci antiochijském. Biskupem byl od roku 108 až do roku 131, ve kterémžto roce zemřel, snad mučednickou smrtí. Mučednictví jeho od málokterých se popírá. Bližšího o něm nevíme nic. Svátek 17. října.

Sv. HESPER (u D. Exsuperius) a sv. ZOĚ, manželé, byli se syny svými *Cyriakem* a *Theodulem* stavu otrockého v Pamfylii. Římský boháč Katulus a manželka jeho Tetradia byli pány jejich. Katul dozvěděl se, že Hesper s rodinou je křesťanem, dal je všechny usmrtit v rozpálené peci. Jako místo uvádí se Atalie nebo Satalie, rok 130. Svátek těchto mučedníků 2. května.

Sv. ROMULUS (česky Hron) byl prvním dvořenínem (praefectus aulae) u císaře Trajana. Zprvu byl pohan popouzel Trajana proti křesťanům. Ale později litoval činu svého a uvěřil v Krista. Podle svědectví Simeona Metafrasty prý vytýkal císaři, že je jednání nespravedlivé a politicky nemoudré, pronásledovati statečné

vojiny pouze proto, že jsou křesťany. Císař rozzuřen slovy těmi dal Romula zmrskati. Romulus byv zmrskán řekl: „Nevíš, o císaři, jaké dobrodiní jsi mi prokázal, poručiv mne zmrskati. Prolitá krev mne očistí od poskvrn, které způsobil pohled na modly.“ Romulus byl stát roku 112. Poté došlo na vypovězený pluk v Meliténě v Armenii. Velitel

sv. EUDOXIUS (čes. Dobroslav) byl obžalován, že je křesťan. Žoldnéři přišli do domu jeho, aby ho jali. Neznali ho. Pohoštění byvše žádali Eudoxia: „Ukaž nám Eudoxia.“ „Já jsem Eudoxius,“ prohlásil hostitel. Žoldnéři nechťejíce býti nevděčni, přemlouvali hostitele, aby uprchl. Ale Eudoxius vydal se vojínům a předveden byv před vladaře, odhodil odznaky své hodnosti a prohlásil, že je křesťan. I byl kuličkami olovenými mrskán a pak stát. Důstojníci *Zeno* a *Makarius* a mnozí vojínové byli usmrceni. Svátek sv. Romula, Eudoxia, Zena a Makaria, mučedníků, 5. září.

Sv. FLORUS (Květoň) a sv. LAURUS (čes. Vavřík) byli kameníky a zedníky, vyučili se u Prokula a Maxima řemeslu svému. Odebrali se z Cařihradu do Illyrie, a sice do Ulpiany (slov. Velbužď, nyní Kjöstendil); pohané žádali, aby jim vystavěli chrám pohanský, a zaopatřili jim k tomu mnoho peněz a dělníků. Florus a Laurus vystavěli sice chrám, ale rozbili modly, které tam pohané rozestavili. I byli biti býkovcem, shozeni do hluboké studně a zasypani zemí. Stalo se tak za Hadriána. Také jejich mistrové *Prokul* a *Maxim* byli pro viru umučeni (*Sr*). Svátek těchto

sv. kameníků a mučedníků 18. srpna. Sv. PUBLIUS byl, jak se myslí, přednostou ostrova Malty, když Pavlova loď na blízku ztroskotala; Publius byl pak biskupem v Athénách a zemřel snad jako mučedník r. 125; svátek 21. ledna.

Sv. PAPIAS, PEREGRIN a LUCIAN POMPEJUS byli utopeni v moři; stalo se tak v macedonském městě Dyrrhachiu (Durazzo na Adriatickém moři). Jsou v Řím. Martyrol. Svátek těchto mučedníků 7. července.

Sv. ELEUTHER byl synem římského konsula a jeho manželky Anthie. Byv vyučen ve víře Kristově, konal úřad biskupský v Illyrii. Za císaře Hadriána byl stat. Matka Anthia plačíc vrhla se na mrtvolu synovu a byla také ihned sřata (D). Rok smrti 135. Svátek sv. Eleuthera a jeho matky Anthie 18. dubna.

Sv. RUFUS a sv. ZOSIMUS, mučedníci r. 116 v macedonském městě Filippi. Svátek jejich je 18. prosince. (Stadler je uvádí ve spojení se sv. Ignácem, když cestoval napříč Macedonie městem Filippi.)

Sv. KLEMENT (čes. Klimeš, Těšek) nazývá se Clemens Romanus na rozdíl od Klementa Alexandrijského. Dějepisec Eusebius praví, že Klement je totožný s oním Klementem, o němž píše apoštol Pavel k Filip. 4, 3: „Prosím tebe, pravý Synzygu (t. j. souspřežníku; myslí tu asi biskupa církve Filippenské), pomáhaj jim (totiž Evodii a Syntyche), neboť ony se mnou pracovaly v evangeliu i s Klementem a ostatními spolupracovníky mými, jejichž jména jsou v knize života.“ Zdá se tedy, že Klement pocházel z města Fi-

lippi v Macedonii a že kázáním apoštola Pavla obrácen byv na víru Kristovu, odebral se s Pavlem do Říma a že tam seznámil se s Petrem. Klement byl později zvolen papežem.

Řada prvních papežů není úplně zjištěna a jsou o věci tvrzení protichůdná. Nástupcové sv. Petra uvádějí se v tomto pořadu: Linus (67-79), Kletus či Anakletus (79-91), Klement (91-100). Někteří však otcové církevní pokládají Klementa za bezprostředního nástupce Petrova. Nesrovnatelnost tu lze vysvětliti takto: Petr spravoval církev římskou dílem sám, dílem prostřednictvím Lina a Kleta, když mu bylo konati cesty apoštolské. Po smrti Petrově Klement spravoval církev, avšak k zamezení rozkolu vzdal se úřadu toho; následovali Linus a Kletus, a teprve po smrti Kletově byl Klement biskupem římským.

O působení Klementově na stoličce papežské víme málo. Ustanovil v Římě po okresech sedmero notářů čili zapisovatelů, aby zaznamenávali skutky mučedníků Kristových. Tou dobou vznikly v korintské křesťanské obci rozbroje. Představení církve té obrátili se v té věci k jiným církvím a zvláště k církvi římské. Klement napsal Korintským list, žádaje, aby křesťané tamější osvědčovali víru živou a úctu k představeným. Na konec vyslovil naději, že poslové nesoucí list vrátí se do Říma s radostnou zprávou. Podle podání Klement vyslal věrověsty do různých zemí.

O smrti jeho není zaručených zpráv. Císař Trajan poslal Klementa do vyhnan-

ství na Taurický Chersones (polostrov Krim na Černém Moři), a když Klement neustal víru hlásati, byl na rozkaz císařův r. 100 nebo 101 s kotvou na hrdlo přivázanou uvržen do moře. Křesťané našli tělo jeho a pohřbili je, zřídívše nad hrobem svatyňku. Časem však hrob přišel v zapomenutí, až sv. Konstantin (Cyrill), věrověst slovanský, r. 861 našel kosti sv. Klimenta i kotvici. - Podle jiných spisovatelů Klement byl roku 100 v řece Tibeře utopen. Ještě jiní praví, že Klement zemřel smrtí přirozenou, a že byl v seznam mučedníků vzat proto, že pro víru Kristovu byl týrán. Někteří udávají rok smrti jeho 77. Svátek sv. Klimenta 23. listopadu. Jiný sv. *Klement*, biskup, nemučedník, v Metách; svátek též 23. listopadu.

Sv. EVARISTUS byl národností Řek; jeho otec byl Žid. Evaristus zvolen papežem, vydal rozmanitá nařízení o kázni církevní, na př., aby nejen v Římě, ale i v sídle biskupském bylo 7 jáhnův, dále aby sňatky byly podle podání apoštolského knězem veřejně posvěcovány. Neví se, byl-li mučedníkem nebo ne. Byl asi vrstevníkem sv. Ignáce. Zemřel snad r. 109. Svátek sv. Evarista, papeže, 26. října.

Sv. ALEXANDER, podle církevních spisovatelů „mladý v letech, ale stařec ve víře a ve ctnostech“ byl zvolen papežem. Vydal různá nařízení, na př., aby při oběti mše sv. byl od věřících obětován jen chléb a víno - aby k vínu přimíchala se voda - aby svěcená voda ustavičně chována byla v chrámech i v soukromých domech. Také opravil obřady mešní („Qui

pridie“). Jméno jeho je v Kánonu mešním. Za pronásledování byl dán do vězení, ve kterém Kvirin byl velitelem. Byli tam také kněží

sv. EVENCIUS a sv. THEODUL. „Začala tam býti křesťanská obec“ („coepit esse quasi ecclesia“) pravi se v Aktech. Alexander byl proboden, Evencius a Theodul byli stati. Svátek jejich 3. května.

Sv. SIXTUS, papež, byl pečliv o důstojné konání služeb Božích; nařídil, aby nikdo vyjma kněze nedotýkal se posvátných nádob - aby korporale bylo z pravého lněného plátna - aby lid při mši sv. zpíval třikráte: „Svatý“ (Trishagion): „Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi.“ Sixtus hájil víry křesťanské proti gnostikům. Snad zemřel jako mučedník r. 127 nebo 128. Svátek 6. dubna.

Sv. TELESFOR, papež, je v nejstarších Martyrologiích. O úřední jeho činnosti se mnoho neví; že by byl zavedl do ritu čtyřicetidenní postní dobu, chvalozpěv Gloria při mši sv., tři mše o vánocích - o tom lze pochybovati. Karmelitáni ho oslavují jako svatého svého řádu, protože prý žil po nějaký čas jako eremita na hoře Karmelu. Snad byl umučen r. 138. Svátek 5. ledna.

Sv. MONTAN, voják římský, žil stříd-mě, skvěl se mravní čistotou a všemi ctnostmi křesťanskými, podporoval chudé a nemocné. Za vyznání víry byl mu jazyk vyříznut, pak byl spoutaný odvezen do Terraciny (u Velletri, střední Itálie). Konečně byl vhozen do moře za Hadriana kolem roku 130. Svátek sv. Montána 17.

června. Téhož dne uveden i sv. *Diogenes*, mučedník římský.

Sv. SYMFOROSA a sedmero synů jejich v Tiburu (Tivoli, 3½ mile od Říma). Legenda vykládá: Manžel její jmenoval se *Getulius* (či *Zotikus*) a bratr její *Amancius*. Oba byli důstojníci u vojska a oba byli pro víru svou usmrceni; soudce, který je vyšetřoval, uvěřil v Krista a podstoupil s nimi smrt mučednickou. Jmenoval se *Cerealis*.

Symforosa ovdověvši pohřbila těla těchto mučedníkův a byla svým synům pečlivou matkou. Jména jejich synů jsou: *Krescenc*, *Julian*, *Nemesius*, *Primitivus*, *Justinus*, *Stakteus* a *Eugen*. Kdysi tázala sematka Eugena nejmladšího syna svého: „Dítě, co bys učinil, kdyby tě nutili obětovati modlám?“ Eugen odpověděl: „Raději se dám na kusy roztrhati, než bych obětoval modlám.“ Také ostatní prohlásili, že žádná hrůza a ukrutnost jich neodvrátí od Krista. - V tu dobu dal si císař Hadrian vystavěti v Tiburu palác; i přišel do Tiburu; dozvěděl se o Symforose a o sedmero synů jejich, dal si je předvolati a rozkázal matce: „Ty a synové tvoji obětujtež bohům, jinak budete sami obětováni. Přisahám tak u nesmrtelných bohů.“ Na to Symforosa: „Jaké štěstí pro nás, že budeme Bohu obětováni.“ Hadrian opáčil: „Našim bohům budete obětováni.“ Symforosa byla nejprv zbičována a pak s těžkým kamenem na hrdle v řece Aniu utopena. Synové byli různým způsobem umučeni kolem r. 120. Mrtvolky jejich byly hozeny do jámy, a lid dával místu tomu potupné jméno: „Ad septem

biothanatos,“ u sedmi sebevrahů. Svátek sv. Symforosy a sedmera jejích synů 17. (či 18.) července; svátek sv. *Getulia* 10. června; svátek sv. *Amancia* a sv. *Cereala* 17. (či 18.) července.

Sv. EUSTACHIUS (řecky *Eustathius*, čes. *Ostach*, *Hostaš*), důstojník v Římě, uvěřil v Kristovo učení a dal se i s rodinou svou pokřtiti. Za války ztratil manželku svou i syny, ale zase se s nimi shledal. A všichni, otec, matka i dva synové podstoupili za císaře Hadriana smrt mučednickou. Toť je trest životopisu jeho. Ale původní zápisy o životě jeho se ztratily a pozdější spisovatelé přidávali ke skutečným událostem vlastní dodatky a výmysly, tak že není možno rozlišiti, co se zakládá na dějinném faktu a co je přibásněno.

Legenda vykládá: Vojevůdce Eustachius (dříve *Placidus* nazývaný) pohnut zjevením kříže mezi parohy jelena a povzbuzen hlasem tajemným dal se pokřtiti. Také manželka *Theopista* a synové *Agapet* a *Theopist* byli pokřtěni. Různými nehodami Eustachius byl ožebračen; odhodlal se jeti do ciziny. Loď, na kterou vstoupil, plula do Egypta. Když dojeli přístavu egyptského, majetník lodi odňal Eustachovi sličnou manželku jeho Theopistu, k níž zahořel nezřízenou vášní; odňal mu ji proto, že Eustachius nemohl jízdné zaplatiti, a ujel s ní, aniž se mohl Eustachius s ní rozloučiti. Řízením Božím však majetník lodi zemřel náhlou smrtí, a Theopista opuštěná vstoupila do služby jako zahradnice. Eustachius se ubíral se syny svými dále; kdysi chystal se přebřísti řeku a hrůzou ustrnul; spatřil,

jak vlk a lev uchvátili jeho syny a uháněli s nimi od řeky dále, každý jiným směrem. Eustachius nemyslel jinak, než že synové budou šelmami roztrháni. To se však nestalo; neboť pastýři vytrhli oběma šelmám kořisti jejich, vychovali pacholíky, ale na různých místech, tak že jedni o druhých nevěděli. Eustachius opuštěný hledal si obživu; patnáct let byl polním hlídačem.

Císař Trajan postrádal svého osvědčeného vojevůdce Placidia-Eustachia. I dal ho hledati po celé říši římské. Konečně vypátrali ho dva vojínové, poznavše ho po rání na hlavě. Eustach uposlechl volání císařova a zahnal nepřátelské vojsko přes hranice. Vraceje se přišel v místa, kde žila jeho manželka Theopista, kterou pokládal za mrtvou. Dva z jeho důstojníků ubytování jsouce v domě, ve kterém Theopista byla zaměstnána jako zahradnice, vypravovali si navzájem osudy své od dětství, všechno, co jim utkvělo v paměti a co slyšali od pěstounů svých. Seznali, že jsou bratři, Agapet a Theopist. Hovor jejich naslouchala Theopista a namanula se jí myšlenka, nejsou-li oba důstojníci jejími syny. Odebrala se k vojenskému veliteli Eustachiovi, chtějíc ho poprositi, aby směla pod ochranou vojska vrátiti se do Říma. Tak se shledali otec, matka i synové a vrátili se šťastně do Říma. Avšak zatím nastoupil vládu nový císař Hadrian; ten seznav, že Eustachius je křesťanem, zbavil jej všech hodností a dal jej upáliti i manželku a syny jeho. Svátek sv. Eustachia, Theopisty, Agapeta a Theopista 20. září.

Sv. ELEUTHER, EXPEDIT, HOMO-

GEN, mučedníci buď v Armenii nebo v Římě kolem r. 100. Svátek 18. dubna.

Sv. Sulpicius a sv. Servilian byli prý obrázceni při mučednické smrti sv. Flavie Domitilly. Byli umučeni za císaře Trajana buď v Římě nebo v Terracíně. Svátek 20. dubna.

Sv. HERMES byl prefektem v Římě. Vyučen byv ve víře od sv. papeže Alexandra, přijal křest i s celou svou rodinou. Pro víru byl uvězněn. Jeho žalárníkem byl tribun *Kvirin*. Kvirin měl rozkaz přemluvit Hermeta, aby odpadl od víry Kristovy; proto spílal papeži sv. Alexandrovi, toho času již zemřelému. Ale Hermes hájil pravdy křesťanské tak výmluvně a přesvědčivě, že sám Kvirin se začal kloniti ke křesťanství. A když jeho dcera *Balbina* byla podivným způsobem od své nemoci uzdravena, Kvirin se dal pokřtiti i dcera jeho Balbina; také pohnul vězně pohanské, aby se odřekli pohanství. Císař Hadrian dozvěděl se o tom, povolal Kvirina k sobě, vytýkal mu zradu a nevědk, a když Kvirin neohroženě vyznal víru svou, císař rozkázal vyříznouti mu jazyk, usekat i ruce a nohy a posléze stiti hlavu. Poté došlo na ostatní.

Dcera Kvirinova Balbina byla usmrcena a rovněž *Theodora* sestra Hermetova. Rok smrti 130. Stadler však praví, že Balbina nebyla usmrcena, nýbrž pouze mučena, a že uzdravivši se z ran svých, žila v panenství svém ještě po nějaký čas. Také prý našli okovy sv. Petra apoštola. Řím. Martyrologium nemluví o jejím mučednictví, nýbrž že „po dokonání běhu života“ zemřela a že byla pohřbe-

na na Appijské silnici, vedle otce svého Kvirina. - Theodora, sestra sv. Hermeta, byla státa a pohřbena na Salarské silnici. Svátek sv. Hermeta mučedníka 28. srpna, sv. Kvirina, mučedníka 30. března, sv. Balbiny 31. března, sv. Theodory 1. dubna.

Sv. MARIA byla otrokyní u pohana Tertulla v Římě. Zářila křesťanskými ctnostmi. Tertullus seznal, že Maria je křesťankou, kázal jí, aby obětovala modlám; ona však prohlásila, že věří v Ježíše Krista, a že od víry neodstoupí, děj se co děj. Tertullus ji dal uvrhnouti do tmavého sklepa a mučiti hladem, aby ji přiměl k odporu. Ale marně. Proto ji udal u soudu. U soudu prohlásila Maria: „Jsem křesťanka a křesťankou zůstanu.“ Byla mrskána a železnými hřebeny drásána. Poté soudce ji dal žoldnéřům pod stráž. Maria se obávala, že jí nastane ještě tužší boj na záchranu panenské čistoty. Avšak podařilo se jí závčas uprchnouti a skrýti se. Maria snad zemřela smrtí přirozenou, ale Řím. Martyrol. ji nazývá mučednicí pro mučení, které vytrpěla. Totéž martyrol. praví, že dokonala život svůj za Hadriana. Ale dle jiných pramenů žila a zemřela v době Dioklecianově. Svátek sv. Marie 1. listopadu.

Sv. SABINA byla vdovou po vojenském hodnostáři Valentinovi v Římě. Byla pohanka. Měla ve své službě pannu křesťanskou, která pocházejíc z Antiochie, při pronásledování křesťanů s rodiči svými uprchla do Říma a po smrti svých rodičů si hledala výživu u cizích lidí. A tak přišla do domu vdovy Sabiny. Služebnice ta se nazývala Serapia. Obě ženy záhy k so-

bě přilnuly. Sabina pohnuta ctnostmi, které pozorovala na Serapii, zamilovala si víru křesťanskou, dala se od Serapie ve víře vyučiti a přijala křest. Od té doby byla jí Serapie ještě milejší; měla ji za svou dceru. Obě ženy závodily v křesťanské dokonalosti.

Když vešlo v Římě ve známost, že Serapia pohnula Sabinu ke křtu, byla Serapia pohnána k soudu. Sabina ji provázela. Vladař Berillus vida vzácnou paní římskou, prozatím propustil Serapii na svobodu. Ale již po třech dnech dostavili se žoldnéři znova, majíce rozkaz Serapii samotnou přivést k soudu. Vladař Berillus seznal její neohroženost a stálost ve víře, rozkázal zprvu, aby byla dvěma mladíky znásilněna. Avšak podivuhodným způsobem zůstala uchráněna násilí. I byla zmrskána a státa. Stalo se tak za Hadriana r. 120 (podle K 125). Vdova Sabina slyševši, že přítelkyně její Serapie zemřela smrtí mučednickou, dala tělo její pochovati. Avšak i na Sabinu v brzku došlo. Soudce Elpidius vyřkl rozsudek: „Sabina budiž pro nenávisť k bohům popravena mečem.“ To se také stalo. Svátek sv. Sabiny a sv. Serapie 29. srpna.

Sv. ŽOFIE (řecky: Sofia, česky Moudrost) byla podle legendy vdova a matka tři dcer, které se nazývaly *Fides*, *Spes* a *Charitas* t. j. Věra, Naděje a Láska (u Řeků: Pistis, Elpis, Agape) v Římě. Byly ve stáří 12, 10 a 9 let. Něžné dcerušky vyznaly svou víru před soudcem; za to byly zbičovány a státy za císaře Hadriana. Matka Žofie pohřbila těla jejich, a když kdysi přišla na hrob, aby se pomodlila,

zesnula klidně v Pánu. Svátek sv. Žofie vdovy a jejích tří dcer 30. září (u Řeků 1. srpna).

Sv. AFRA byla manželkou císařského náměstka, jenž jsa pohan na rozkaz císařův křesťany pronásledoval v Brescii. Sv. Faustin a Jovita obrátili Afru na víru křesťanskou, a když ovdověla, odebrali se s ní do Říma, do katakomb, kde papež Telesfor Afru ve víře utvrdil a pokřtil. Sv. bratři se vrátili s Afrou do Brescie; tam byli oba státi, a brzy i Afra byla usmrcena za Hadriana kolem r. 130. Svátek 24. května.

Sv. FAUSTIN kněz a JOVITA jáhen (Boll. Febr. II. 811) byli rodní bratři v lombardském městě Brescii. Konali horlivě úřad svůj a za pronásledování křesťanů obcházeli domy a skryše věřících, těšíce a povzbuzující je. Císař Hadrian přišel do Brescie, snažil se oba bratry pohnouti k odpadu od víry Kristovy. Marně. I rozkázal, aby byli předhozeni litým šelmám v závoďšti. Dva lvové vyřítily se na ně. Legenda vykládá, jak lvové neviditelnou silou zkroceni položili se na zemi, aniž jim ublížili. Posléze byli oba bratři státi, což se stalo kolem roku 128. Svátek sv. Faustina a Jovity 15. února.

Krásně mluví Eusebius ve své Historii círk. VIII. c. 7 o tom: „Kdož by se nepodivoval neohroženosti křesťanů v boji s litými šelmami! Sám jsem byl přítomen mnohým zápasům! Šelmy vyřítily se s očima oheň sršícíma a s tlamami otevřenými; dlouho se neodvažovaly dotknouti setěl mučedníkův. Hrozně řvouce vyřítily se proti nim, avšak náhle, jakoby

neviditelnou mocí zkrotly a ustupovaly; a když jeden dravec nenapadl oběti své, vyštvali druhého a třetího. Úžasná byla neohroženost křesťanů, kteří stáli bezbranni a obnaženi.“

Sv. PRIMUS kněz, MAREK jáhen a JASON a CAELIAN v Terstu. Soudce tážal se prvně jmenovaných: „Proč hlásáte Krista boha, a snižujete bohy?“ - „Arciť tak činíme,“ odpověděli; „bohové vaši nejsou nic; jeden toliko jest Bůh, Stvořitel všeho.“ - Soudce: „Jestliže takto mluvíte před námi, kterak teprve mluvíte jinde?“ I byli státi. Jason a Caelian byli kyjem utlučeni. Roku 121. Svátek 10. května.

Sv. MAURUS, biskup ve Veglii (dle E. v Apulii) byl umučen za Trajana roku 118. Bezpečných zpráv o něm nemáme. Svátek jeho 27. července.

Sv. HYACINT, mučedník v Terracinu, podle jiných v Portu (v Italii). U soudu byl tento výslech: „Jak se jmenuješ?“ - „Hyacint.“ - „Jsi svobodný nebo nevolník?“ - „Jsem nevolník.“ - „Či?“ - „Ježíše Krista.“ Hyacint byl po různých mukách stát za Trajana. Svátek sv. Hyacinta 26. července.

Sv. TERCENCIAN, biskup v Tódi, uzdral svou modlitbou slepého

sv. FLAKKA, modloslužebníka; Flakkus se dal pokřtiti. Roku 118 byli oba pro víru státi. Svátek sv. Terenciana a Flakka 1. září.

Sv. POTITUS, chlapec třináctiletý, mučedník na ostrově Sardinii, snad roku 154, svátek 13. ledna.

Sv. GABINIUS a sv. KRISPULUS (též Savinus nazývaný), slavní mučedníci na

ostrově Sardinii za Hadriana. Svátek jejich 30. května.

Sv. JUSTA (Pravoslava), JUSTINA (Pravomila) a HENEDINA, mučednice v Oristaně na ostrově Sardinii. Svátek jejich 14. května.

Sv. ZACHARIÁŠ prý byl žákem apoštola Petra; na biskupský stolec ve Vienně (v Gallii) byl prý posvěcen od sv. Krescence, žáka apoštolského. Zachariáš byl veden do pohanského chrámu, aby obětoval; vidamnohozlatých darův obětních. Zachariáš řekl s úsměvem: „Oč by bylo lépe darovati zlato chudým, než modlám. Dle Řím. Martyr. byl ukamenován za Trajana kolem r. 115. Svátek sv. Zachariáše 26. května.

Sv. MANCIUS, mučedník v Eboře v Portugalsku, snad za Trajana, kolem r. 100. Svátek jeho 15. května.

Sv. CECILIUS prý byl od sv. Petra vysvěcen na biskupa a poslán do Španělska. Snad zemřel jako mučedník. Svátek sv. Cecilia 1. února.

Sv. EPITACIUS biskup a mučedník v Tuy (ve Španělsku); rok smrti není znám. Svátek 23. května.

Sv. GERUNCIUS, (Boll. Aug. 108), biskup ve španělském městě Italika, byl mučedníkem kolem r. 100. Svátek jeho 25. srpna.

Po r. 138 byli tito mučedníci:

Sv. LAZAR, jáhen v Terstu, byl předvolán k vladaři; vladař mu domlouval: „Nikoliv jako soudce, ale jako přítel napomínám tebe, abys obětoval našim bohům.“ Lazar odmítl. Za to byly mu zuby vyraženy a pak byl stát; za císaře An-

tonína Pia. Svátek sv. Lazara 12. dubna.

Sv. HERKULÁN, vojnín a mučedník za Antonína Pia buď v Římě nebo u Řima. Svátek jeho 25. září.

Sv. ALBINA a její bratr sv. PAXENCIUS byli mučedníci v Paříži za doby Antonína Pia kolem r. 150; svátek jejich 23. září.

Sv. VENERANDA narodila prý se v Paříži; křesťanská tato panna vyučovala ženské katechumenky a ve věku 39 let se odebrala do Řima a tam byla umučena. Dle Martyrol. Řím. trpěla v Gallii kolem r. 144. Svátek sv. Venerandy 14. listopadu.

Ctvrté pronásledování za císaře Marka Aurelia 161-180.

Císař Mark Aurel, přivrženec stoické filosofie, vydal nařízení, aby křesťané byli vyhledáváni, z bezbožectví a z thyeistických hodů a různých zločinů obžalováni. Edikt zněl: Císař Mark Aurel (píše) všem vladařům, soudcům a úředníkům říše římské! Slyšíme, že jistí lidé, jménem křesťané, jednají proti zákonům státním. Vyhledejte je, a nebudou-li bohům obětovat, nuťte je k tomu mučením; avšak přísnost zůstane v mezích spravedlnosti! - I nastalo kruté pronásledování. Zaznamenáni jsou tito mučedníci:

Sv. VIKTOR (Vítězslav), vojnín. Nevěděl se s jistotou, zdali v Egyptě nebo v Syrii. Při výslechu odpovídal svému veliteli tak, že velitel řekl: „Jsi-li v církvi lektorem nebo jáhnem, že jsi tak výmluvný?“ Viktor byl stát. Mezi diváky byla manželka jistého důstojníka, jménem

KORONA, šestnáctiletá. Velitel jí poručil, aby obětovala bohům. Odpověděla: „Korona se jmenuji, a ty chceš, abych zbavena byla koruny?“ I byla na dvě palmy sehnuté přivázána a tak roztržena. Někteří ji pokládají za manželku Viktorovu. Svátek sv. Viktora a sv. Korony 14. května. Korona jmenuje se také Stephana (Stěpánka).

Sv. ANTONINUS v Apameji (město v Syrii, nyní Famieh) hájil víry proti pohanům a nemlčel na námitky jejich. Oni ho zákeřně přepadli a zavraždili. Stadler praví, že Antonín se ctí v Pamiers (Apamea) ve Francii. Svátek jeho 2. září.

Sv. GLYCERIA, panna v Herakleji, byla pro víru mučena a konečně divokým šelmám předhována a jimi roztrhána. Zálárník její,

sv. LAODICIUS, vida její neohroženost ve víře, vyznal svou víru v Krista. Byl stát za Marka Aurelia kolem r. 177. Stadler uvádí jako místo mučednické smrti: Trajanopolis v Thracii. Svátek sv. Glycercie a sv. Laodicia 13. května.

Sv. ELEUSIPPUS, SPEUSIPPUS a MELASIPPUS, trojčata, byli krotiteli koní buď v Kappadocii nebo v Gallii. Jistá *Leonilla* je vychovala ve víře křesťanské. Za císaře Marka Aurelia byli bratři zprvu věšeni a ještě žijící upáleni. *Leonilla* a jiná žena *Jonilla* byly staty. *Neon*, písař soudní, byl ukamenován, *Turbon*, jeho nástupce v úřadě, také. Svátek 17. ledna.

Sv. HERMIAS, voják v Kománu Kappadockém (ne v Pontu, jak udává Řím. Martylog.). Byl již vysokého věku a statečně vyznal víru před soudem. Byl stát

po ukrutných mukách. Snad ještě před r. 160. Svátek sv. Hermia 31. května.

Sv. SAGARIS (podle *E'*), žák apoštola Pavla, biskup v Laodiceji ve Frygii, mučedník za císaře Marka Aurelia. Je i v Řím. Martyrol. Svátek sv. Sagara 6. října.

Sv. TRASEÁŠ, biskup v Eumenii ve Frygii, byl umučen kolem r. 171. Svátek jeho 5. října.

Sv. GERMANIKUS, žák sv. Polykarpa, byl mučen a dravé zvíři předhoben buď r. 166 nebo 168 ve Smyrně. Svátek jeho je 19. ledna.

Sv. POLYKARP byl prý kolem r. 70 jako opuštěný chlapec jistou zbožnou vdovou ve Smyrně v Jonii, na pobřeží Malé Asie, přijat do domu a vychován. Byl pak žákem apoštolův a jiných prvokřesťanův. Zvláště přátelsky obcoval podle vlastního výroku s apoštolem a evangelistou sv. Janem; od něho byl před r. 95 ustanoven za biskupa ve Smyrně. Myslí se, že na Polykarpa se vztahují ona slova Zjevení sv. Jana 2, 8-10: „Andělu církve Smyrenské, piš... nic se neboj toho, co budeš trpěti... buď věrný až do smrti. a dám ti korunu života.“ -

Polykarp zastával úřad biskupský horlivě po 70 let. Sv. Ireneus, žák sv. Polykarpa, napsal: „Mohu i místo udati, na kterém Polykarp sedě učival. Mohu udati jeho přicházení i odcházení, celý způsob jeho života, tvářnost těla a řeči, jež mival k lidu. Je mi, jako bych slyšel jeho rozhovory se sv. Janem a s jinými učedníky, kteří viděli Pána.“ Polykarp napsal list k Filippenským, v němž napomíná křesťany k životu bohumilému a udává po-

vinnosti jednotlivých stavů. (Přeložil Fr. Sušil: „Spisy sv. Otců apošt.“)

R. 107 veden byl sv. Ignác v okovech z Antiochie do Říma. Přistál ve Smyrně. Polykarp ho uvítal s celou církví a zulíbal okovy jeho. Sv. Ignác dal o Polykarpovi krásné svědectví: „Poznav zbožný smysl tvůj založený na skále, cítím se šťasten, že jsem poznal očima svýma biskupa tak svatého, jako jsi ty. Zapřisahám tě, abys pokračoval v milosti Boží na dráze započaté. Bojuj jako velkomyslný bojovník a nedej se svěsti žádným bludem. Dbej, aby schůze věřících často sekonaly. Zkoumej, kdo je na nich často přítomen. Dbej o vdovy, ale nezapomínej ani otroků; dbej, aby nezpyšněli (otroci), když vidí, že požívají téže cti, jako jejich páni, a aby neupadli v otroctví hříchu.“

Kolem r. 160 cestoval staříčkový biskup Polykarp do Říma k papeži Anicetovi, aby urovnal některé sporné otázky kázně církevní; na př. velikonoční svátky byly slaveny na Východě jindy než na Západě. Záležitost ta sice urovnána nebyla, zůstalo při dosavadním zvyku, ale oba, papež i Polykarp, se rozešli v míru. - Tehdy byli v Římě mnozí kacíři. Zaslechnul-li Polykarp učení kacířské, zhrozil se toho a zacpával si uši, řka: „Bože, jakých časů jsem se dočkal!“ Tak to vykládá sv. Irenej a dodává: „Jednoho dne Polykarp se potkal s bludařem Marcionem. Marcion se tázal: „Znáš-li mne?“ Polykarp odpověděl: „Ano, znám prvorozence Satanova.“

Za císaře Marka a Aurelia vzniklo pronásledování křesťanů. Poštvaný lid pohan-
ský vykřikl: „Pryč s bezbožníky! Hleďte

Polykarpa!“ Na domluvu křesťanů Polykarp ustoupil ze Smyrny na stateček venkovský. V noci měl sen; zdálo se mu, že poduška jeho hoří. I řekl: „Mám býti za živa upálen.“ Žoldnéři návodem jistého otroka, jenž jim vyzradil pobyt Polykarpův, dostihli biskupa na statečku. Polykarp dlel v horním poschodí; sestoupiv dolů, dal pohostiti žoldnéře. Izastyděli se žoldnéři, že na slabého kmeta podnikají takové úsili; pak jali Polykarpa a posadivše ho na osla, dopravili ho do Smyrny. Městský smírčí soudce Herodes a jeho otec jeli Polykarpovi vstříc, vzali ho na svůj vůz a přemlouvali ho k odpadu od Krista, řkouce: „Což je to něco tak zlého říkati císaři: Pane? nasypati kadidla? a takto sebe samého zachovati?“ Polykarp s počátku neodpovídal; pak řekl zkrátka: „Neučiním podle rady vaší.“ I obořili se na něho, shodili ho s vozu, tak že sobě zlomil holeň. Polykarp, jako by byl nic neutrpěl, vstal a radostně kráčel k městu.

Když Polykarp vcházel do divadla, uslyšen byl hlas tajemný: „Polykarpe, vemuž se!“ Přítomní vyznali: „Hlas jsme slyšeli, ale volajícího neviděli.“ Prokonsul Statius Quadratus se tázal: „Ty-li jsi Polykarp?“ - „Jsem.“ - „Rozmysli sobě, ušetři stáří svého, rouhej se Kristu, a propustím tebe.“ - Polykarp na to vece: „Šest a osmdesát let sloužím Kristu, nikdy mi neublížil, naopak dobrodiním mne zahrnoval. Jak bych mohl rouhati se králi svému, jenž mne vykoupil? Křesťan jsem. Chceš-li zevrubněji seznati nauky Kristovy, poslyš mne.“ - „Mluv k lidu!“ velel vladař. - „Neuznávám lidu toho za hodna, abych

před ním víry své hájil. K tobě chci mluvit, neboť jsme naučení vrchností prokazovatí náležitou úctu. - Prokonsul hrozil: „Dám tě předhoditi dravým zvířatům.“ - Polykarp: „Dej jim přijíti.“ - „Dám tě upáliti.“ - „Čiň, cokoliv ti libo.“ - Prokonsul poslal hlasatele do závoďiště, aby po třikráte provolal: „Polykarp vyznal se býti křesťanem.“ Tu vzkřikli pohané: „Polykarp je otec křesťanů, je nepřítel našich bohů. Pusťte na něho lvy!“ Protože však doba štvance s dravci již byla uplynula, a zápasy se šelmami už ukončeny byly, nebylo více dovoleno Polykarpovi předhoditi šelmám, nýbrž bylo jednomyslně voláno, aby Polykarp byl upálen.

Tu lid horlivě počal snášeti polena a otýpky, aby nakupili hranici. Zvláště ochotně nápomocni byli židé. Žoldnéři svlékli Polykarpa a dali mu smolnou košili pryskyřicí napuštěnou; chtěli ho přibíti ke sloupu, přinesli řetězy a hřeby. Polykarp řekl: „Nechte mne tak. Ten, jenž mi dá oheň snést, dá mi i bez připevnění státi na hranici nepohnutě.“ Tedy ho nepřibíli, nýbrž pouze přivázali. Polykarp se modlil: „Pane Bože všemohoucí, velebím tebe, že mi ráčíš v počtu tvých mučedníků podíl dáti na kalichu Krista tvého ku vzkříšení k životu věčnému. Chválím tebe za všechno, čest budiž tobě i se Synem tvým Ježíšem Kristem v Duchu Svatém.“ Tu zanítily žoldnéři oheň; plamen vyšlehl, avšak vzdul se jako v klenbu a obkličoval tělo mučednicko ve všech stran. Vidouce žoldnéři, že oheň nestravuje těla Polykarpova, probodli ho dýkou. To stalo se roku 167. Svátek 26. ledna.

Ličení křesťanské obce Smyrenské o mučednické smrti Polykarpově náleží k nejkrásnějším a nejdojemnějším episdám starověku křesťanského. Akta o mučednictví Polykarpově byla veskrze uznána za pravá. Obraz, který se nám tu podává, je v hlavních rysech nedotknutelný.

Sv. HYGIN, papež, nařídil prý rozdělení farních okresů římských. Snad byl mučedníkem r. 141 nebo 144 (*K a E; D* uvádí dokonce r. 158). Svátek 11. ledna.

Sv. PIUS, syn Rufinův v městě Akvileji (v severní Itálii) odebral se se svým bratrem Hermou do Říma. Prospíval ctnostmi i horlivostí pro víru Kristovu. O Hermovi praví někteří, že je spisovatelem knihy nazvané „Pastýř“. Pius byl po smrti Hyginově zvolen papežem. Tehdáž požívala Církev pokoje, i věnoval se Pius péči o církevní kázeň u duchovenstva i u lidu věřícího. Jemu se připisují prastará nařízení, jak při nejsvětější oběti Tělo a Krev Páně s účtivostí přijímati se má, jak církevní statky a odkazy chudým učiněné spravovány býti mají, a kterak povolání svému zasvěcovány býti mají panny, jež si umínily žíti podle evangelické rady v chudobě, čistotě a pokojě. Také vydal výstrahy proti lehkovážnému přísahání a neuctivému vyslovování jmen svatých. Kromě toho bojoval papež proti kacířství spolu se sv. Justinem, který tehdy měl v Římě mudrcovou školu. - Neshody Východu a Západu v příčině doby slavení velkonoc mírumilovný Pius nehodlal urovnávati a zůstavil křesťany východní při obyčeji jejich. - Že Pius měl otcovskou péči o řízení celé Církve, po-

znati lze z listu jeho k biskupu vienneskému Justovi, kde praví: „Starej se bedlivě o to, aby těla svatých mučedníků uctivě pohřbena byla! Navštěvuj vyznavače v žalářích, aby žádný z nich neochabl ve víře... Ku kněžím a jáhnům nechovej se jako pán, ale jako bratr a služebník Kristův. Podporuj věřící svou vlastní svatostí.“ - Sv. Pius zemřel r. 157. Řím. Martyrol. praví, že byl mučedníkem. Ale nezdá se býti pravdou, že byl umučen, neboť v té době pronásledování nebylo, zvláště ne v Římě. A dává-li se mu tento čestný název, činí se tak proto, že v pohan-ském Římě zakoušel mnoho strastí. Svátek 11. července.

Sv. ANICET byl papežem v tu dobu, kdy Polykarp přišel do Říma, aby s papežem vyjednával o době slavení velkonoce. Anicet nebyl sice mučedníkem, ale dává se mu ten název pro mnohé útrapy. Zemřel r. 168. Svátek 17. dubna.

Sv. SOTER (také Konkordius od některých nazývaný), narodil se ve Fondi (v Kampánii); zvolen byv papežem, ujímal se horlivě uvězněných křesťanů a těch, kteří odsouzeni byli do dolů. Horlivost tato dala sv. Dionysiovi, biskupu korintskému, podnět, aby zani v listu svém vzdal díky. - Papež Soter vydal nařízení, aby všichni věřící, vyjma vyobcované, na Zelený čtvrtek přijímali Tělo Páně a aby žádný laik ani panna Bohu zasvěcená nedotýkali se bohoslužebných rouch a nádob. Soter zemřel prý jako mučedník r. 176. Svátek sv. Sotera 22. dubna. Papež Kájus, jenž s ním sdílí svátek, žil o 100 let později.

Sv. LUCIUS, HYACINT a KVINTUS, mučedníci římsí, r. 180; svátek jejich 29. října.

Sv. DONAT, důstojník římského vojska, byl poslán proti Markomanům. Pro víru Kristovu byl stat kolem r. 180. Svátek jeho 30. června.

Sv. MARIUS, bohatý Peršan, připutoval s manželkou *Martou* a se dvěma syny *Audifácem* a *Abachem* za času Marka Aurelia ke hrobům apoštolským. V Římě byli jakožto křesťané polapeni a stati. Sv. Felicitas pohřbila těla jejich. Svátek těchto čtyř mučedníků 19. ledna.

Sv. CECILIE podle legendy pocházela ze slavného rodu Ceciliů a Metellů v Římě a záhy přilnula k víře Kristově. Oděna byla šatem, jenž byl protkán zlatem, jak bylo zvykem; ale pod šatem nosila žinici. Nezakládala si na statcích pozemských a trvala nejraději v tiché domácnosti; návštěvou katakomb upevňovala se její víra a rozněcovala se její láska ke Kristu. Také prý se naučila hrát na hudebním nástroji, prozpěvujíc chválu Bohu. Zavázala se Bohu slibem ustavičného panenství.

Urozený jinoch *Valerianus* zažádal o její ruku. Byl pohan, ale šlechtný mysli; něžná láska k bratru *Tiburciovi* jej zdobila. Cecilie se octla v trapné úzkosti, slyšíc, že rodiče její sňatku jejímu s Valerianem přejí. Konečně z vnuknutí Božího poslechla rodičů, vedena jsouc myšlenkou, že Kristus bude chotěm jejím i ve stavu manželském a že zachrání panenství její. Přišel den svatby. Svatební veselí se rozvířilo, hudební nástroje zazněly, ale v srdci Cecilie rozezvučela se jiná hud-

UMUČENÍ SV. VIKTORINA JEŽÍŠ ZJEVUJE SE SV. MÁŘI MAGDALENĚ

ba, hudba nadpozemská. I vzývala anděly a svaté o přimluvu a o vnuknutí, jak by mohla panenství své zachovati.

Po svatbě oslovila ženicha svého takto: „Milý Valeriane! Zjevím tobě tajemství, ale ty o něm pomlčiž! Věz, že vyvoleným chotěm mým jest Kristus Ježíš; zasnoubila jsem se mu slibem ustavičného panenství, a Bůh mi dal za strážce anděla, jenž tělo mé žárlivě střeží. Proto nesmíš se mne dotknout, sice by se na tebe rozhněval anděl a zahubil by mladý život tvůj. Chceš-li však šetřiti panenství mého a žiti se mnou jako bratr se sestrou, bude i on tebe milovati a zjeví se tobě.“ - Slova ta, pronesená lahodně a vážně, dojala Valeriana. Rekl: „Mám-li uvěřiti slovům tvým, ukaž mi anděla toho; miluješ-li však jiného muže, tebe i jej probodnu mečem.“ Cecilie odpověděla: „Pouhého ducha mohou spatřiti jen oči na křtu svatém očištěné a posvěcené; přejesh-li si viděti anděla, jest třeba opustiti modloslužbu, uvěřiti v Krista a dáti se pokřtiti.“ Valerian vece: „A kdo jest ten, který by mne mohl očistiti, abych viděl anděla? Kdo by mne naučil znáti učení křesťanské?“ Cecilie odvětila: „Jdi na silnici Appijskou; nalezneš tam chudé žebrající o almužnu. Řci jim: Cecilie mne poslala, abyste mi ukázali svatého kmeta Urbana. A když ti jej ukážou, sděl mu všechno, co jsem ti pravila; on tě očistí, dá tobě bílý šat a s tím šatem se vrať sem; pak uvidíš anděla.“ Valerian poslechl, našel kmeta Urbana a byl od něho vyučen a pokřtěn. Vrátil se domů, zastal Cecilii, ona klečela a modlila se, a vedle ní spatřil zářící zjev an-

děla; anděl měl v ruce dva věnce z růží a lilii a podav jeden Cecilii, druhý Valerianovi, řekl: „Přináším tyto věnce z ráje nebeského; květy jejich nepozbudou krásy a vůně, budete-li je chovati s čistým srdcem a neporušeným tělem.“

Vtom vkročil do světnice Valerianův bratr Tiburc; pozdravil bratra a políbil podle zvyku příbuznou Cecilii a zvolal: „Podivuji se, že je zde cítiti v této roční době vůni z růží a lilii!“ Valerian řekl: „Kdybys uvěřil v Krista, uviděl bys věnce z růží a lilii očima svýma! Až dosud věřil jsi v bohy, a ti jsou klamní.“ Cecilie doložila: „Figurky hliněné, dřevěné, kamenné nebo zlaté přece nemohou býti bohy! Ty figurky, které pavučina opřádá, ptáci výkalem pošpiňují! Jestliže jsi ochoten zavrhnouti liché bohy a uvěřiti v Krista, jdi s bratrem svým, abys také byl očištěn od svých vin a hodným se stal, uviděti anděla. Budeš mi pak tím milejším příbuzným.“ Tiburcius na to: „Řekni mi, bratře, kam mne hodláš zavést?“ - Valerian: „K jistému velkému muži, jménem Urbanovi, který má andělské vzezření a nebeskou moudrost.“ - Tiburcius se tázal: „Míníš-li onoho Urbana, ježž křesťané nazývají svým otcem? Slyšel jsem, že již byl po druhé odsouzen, a že se skrývá. Prý neujde upálení na hranici. A nás také upálí, když nás naleznou ve společnosti jeho; tak hledající Boha sídlícího na nebi, popudíme si zde na zemi lidi proti sobě.“ - Cecilie: „Když by nebylo jiného života, leč tento pozemský, pak bychom se ovšem rozpakovali, ztratili tento život. Ale ie ještě jiný život, ne-

hynoucí!“ - Tiburc: „To jsem věru ještě nikdy neslyšel! Po tomto životě že je ještě jiný život? A nehynoucí?“ - Cecilie odpověděla: „Ano! jest život blažený pro dobré lidi, a jest život plný muk pro zlé lidi!“ - Tiburc namítl: „A kdo tam byl? Kdo tamodtud přišel, aby nám to dosvědčil?“ - Cecilie: „Bůh, všemohoucí Stvořitel všehomíra, od věčnosti zplodil Syna svého, který vtěliv se vykoupil člověčenstvo. Ten to dosvědčuje.“ A pak Cecilie vyložila Tiburciovi všechny nauky křesťanské, načež byl pokřtěn.

Za pronásledování křesťanů byli oba bratři jati a vyslýcháni. Tiburcius vyloživ nauku křesťanskou, dodal: „Tak jsem to slyšel, a tomu jsem uvěřil!“ Vladař Almachius řekl: „Ale proč já nerozumím tomu všemu, co tu vykládáš? Proč já nemohu se vpravit do způsobu řeči a jednání vašeho?“ - Tiburc: „Protože smyslný člověk nechápe toho, co je z ducha Božího.“ - Almachius rozkázal Tiburcia odvésti, a obrátiv se k Valerianovi řekl: „Valeriane, jak vidíš, tvůj bratr se patrně zbláznil; nuže očekávám alespoň od tebe slovo rozumné.“ - Valerian vece: „Jest jenom jeden lékař, který mysl bratrovu moudrostí svou léčí a osvědčuje. Ten lékař je Kristus, Syn Boha živého.“ - Almachius na to: „Odpovídej přece rozumně! Vy křesťané se honíte po zpozdilostech a nedbáte o to, co je potřebné a užitečné; požitky a radosti tohoto světa za nic nemáte; naopak vyhledáváte věci, které jsou na odpor radostem smyslovým.“ - Valerian řekl: „Přijde čas, že ti, kteří hovoří radostem tohoto světa, budou kvíleti,

my pak, kteří se neradujeme s rozpustilými, my se budeme radovati.“ - Almachius pln hněvu: „Jak že? My nepřemohnutí, nepřemožitelní, my že budeme kvíleti, vy pak se radovati? Což pak celý svět tone v bludu, jen ty a tvůj bratr znáte pravého boha?“ - Valerian: „Nikoliv! Veliký jest počet křesťanů, kteří vedou život svatý.“

Poté byli oba bratři odsouzeni na smrt. Na popraviště vedl je *Maxim*, vojenský velitel. Jejich mládí, urozenost a neohroženost jej dojaly až k slzám. Tázal se bratři, proč plesají jdouce na smrt a zdali jim skutečně kyne posmrtný život. Tiburc odpověděl: „O tom nepochybuj! Věř, že duše lidská je nesmrtelná a že po smrti nastane nový život!“ Maxim si umínil zřici se pohanství a přijmouti křest. Valerian a Tiburcius byli popraveni mečem, a když vyšlo najevo, že Maxim také vyznává Krista, byl kyjem utlučen.

Pak došlo na Cecilii. Ta bažíc po koruně mučednické, rozdala všechno jmění své chudým i jmění bratří svých, aby se nestalo obětí hrabivého prefekta. Prefekt předvolal Cecilii a žádal, aby vydala všechno jmění a kromě toho aby obětovala bohům. Cecilie odpověděla: „Marně žádáš ode mne pokladů; rozdala jsem je chudým. Němým modlám obětovati nemůžu; jsem křesťanka.“ Vladař rozkázal, aby byla ve vlastním domě v lázni (*caldarium*) vedrem a horkou parou udušena. A když Cecilie zůstala i ve žhavé komoře živa a zdráva, rozkázal, aby byla státa. Kat jí zasadil mečem tři rány do šíje, a vida, že nedává známky života, odešel. Ale mu-

čednice se probrala ze smrtelných mrákot, žila ještě tři dni a pak zemřela. Podle legendy Cecilie zemřela r. 230, ale podle novějšího badání je skoro jisto, že žila a zemřela za císaře Marka Aurelia. Zemřela tedy kolem r. 170. Tehdy byl papežem Soter, a po něm Eleuther. „Papež Urban“, o němž v aktech je řeč, není papež, nýbrž papežský vikář. Svátek svaté Cecilie 22. listopadu - svátek sv. Valeriana a Tiburcia 14. dubna - svátek sv. Maxima 14. dubna. Tiburc sluje po česku Ctibor.

Sv. FELICITA byla urozená paní v Římě; měla sedm synů, kteří se jmenovali: *Januar, Felix, Filip, Silvan, Alexander, Vitalis a Marcialis*. Všichni hluli k víře Kristově, jsouce hotovi z lásky ke Kristu i život svůj obětovati. Matka řekla k synům svým před vladařem: „Milé ditky, pohleďte vzhůru k nebesům, tam vás očekává Kristus, aby vám dal korunu slávy. Nedbejte muk, ale myslete na radost, kterou vám slíbil Bůh.“ Tu zvolal vladař Publius hněvivě: „Ty se opovažuješ přede mnou ponoukati syny své, aby císařskými zákony pohrdali?“ I kázal ji zpoličkovati. Poté jal se Publius přemlouvati syny, aby se odvrátili od Krista. A když se mu nedařil úmysl jeho, dal je umučiti. Umučeni byli každý jiným způsobem. Posléze i matka byla státa. Mluví o ní papež Řehoř Veliký (homil. 3 in evangel.). Rok smrti je buď 150 nebo 175. Svátek sv. Felicity 23. listopadu - svátek sedmera synů 10. července.

Sv. KONKORDIUS, jehož otec se stal později knězem, ušel při pronásledování křesťanů z Říma do Tiburu; tam měl

podle rozkazu obětovati bohům; ale učinil jim posměch. Byl stát r. 175. Svátek sv. Konkordia 1. ledna.

Sv. PTOLOMEJ, křesťan v Římě, přivedl podle svědectví sv. Justina jistou lhářskou ženu na cestu spásy. Za to obžaloval ho jistý zhýralý člověk u soudce, že je křesťan. Ptolomeovi bylo strádati po dlouhou dobu ve smrdutém žaláři. Také jistý Lucius prohlásil, že je křesťan. Oba byli usmrceni r. 165. Podle některých zpráv žili a zemřeli oba v Alexandrii. Svátek jejich 19. října.

Sv. GERVASIUS a sv. PROTASIUS (česky Tas), bratři v Miláně, byli snad synové sv. Vitalise a sv. Viktorie. Otcovské dědictví prodali a výtěžek rozdali chudým. Když vojevůdce Astasius táhl s vojskem na sever do války a přibyl do Milána, žádal modloslužebné kněze, aby vyzvěděli od bohů, zdali výprava jeho skončí šťastně či nešťastně. Kněží modloslužební odpověděli, že bohové se zdráhají dáti odpověď, protože v městě přebývají Gervás a Protás, kteří bohům neobětují a je tupí. Astasius polnal ihned oba bratry k sobě, a dal Gerváse, když neohroženě vyznal víru, palicemi utlouci; pak se rozkřikl na Protáse: „Bídniče! chceš také tak zahynouti jako tento bratr tvůj? Anebo chceš býti opatrnější, abys život uchránil?“ Ale Protas odpověděl: „Kdo medle je bídny? Já, jenž tebe se nebojím, nebo ty, jenž se bojíš mne, jenž máš strach, že tě potká neštěstí ve válce, jestliže nebudu obětovati bohům tvým?“ Astasius dal Protase mečem stíti.

Těla obou mučedníků odnesl jistý křes-

tan Filip a pochoval je. Hrob přišel časem v zapomenutí. Teprve sv. Ambrož našel ostatky jejich a dal je přenést do chrámu stoličního. Při tom udál se zázrak: Jistý slepec Severus, když se dotekl ostatků, nabyl opět zraku. Sám sv. Augustin, jenž tenkrát přebýval v Miláně, napsal: „Také já jsem byl svědkem velkého oslavení těchto mučedníkův. Byl jsem v Miláně a viděl jsem zázraky. Víím, že Bůh sám potvrdil, že vzácná je smrt svatých jeho.“ Totéž napsal ve spisu *De civitate Dei*, 22, 8. Svátek 19. června.

Sv. DANIEL (česky Daněk), jáhen a mučedník v městě Padově; svátek 3. ledna.

Sv. POTHINUS a spolu mučedníci lyonská náleželi dvěma církvím: lyonské a viennské. Pothinus se narodil r. 86, znal snad ještě sv. Jana apoštola a může tedy sloužit jako apoštolským jako Irenej. Pothinus byl biskupem v Lyoně (*Lugdunum* v Gallii). Tam se rozzuřilo za císaře Marka Aurelia kruté pronásledování křesťanů. Akta o tom praví: Za nepřítomnosti císařského náměstka povstala pohan-ská luza proti křesťanům: spílala jim, vyháněla je z lázní, z fora a z jiných veřejných místností i domů; tupili křesťany na ulicích, házeli po nich kamením, brali jim násilně statky a vrhali je do žalářů. Císařský náměstek uslyšev o tom, přispěchal do Lyonu, avšak nedovedl vzbouření lidu jinak utišit, leč že se jal krutě pronásledovati křesťany. A když se křesťanů ujal jistý Vettius Epagathus, byl i on přidružen k ostatním vězňům. Několik křesťanů bohužel podlehlo hrůzám muk a zapřelo Krista. Ale ostatní křesťané stáli

pevně ve víře jako žula. Aby dosvědčili svou příchýlnost k Církvi, poslali prostřednictvím sv. Irene list papeži Eleutheriovi.

Pak byli dáni do vazby i služebníci uvězněných křesťanů. Pohanští služebníci vypovídali ze strachu před mukami všechno, čeho si katané přáli, na příklad, že křesťané prý vraždí nemluvňátka ve svých sborech, že pojídají jejich krev a maso, že se dopouštějí krvesmilství i jiných ohavných nepravostí. Tu nastalo všeobecné zuření proti křesťanům. Zvláště proti některým se obracel zuřivý hněv pohanů. Byl to *Sanctus*, jáhen církve viennské, *Maturus*, muž sice teprv nedávno pokřtěný, ale ve víře nad jiné utvrzený, *Attalus*, nazývaný „ozdobou církve Lyonské“, a jistá dívka služebná, jménem *Blandina*. Blandina panna byla tak útlého těla, že křesťané, a zvláště její velitelka taktéž vězněná obávali se, aby snad mukami nebyla zviklána ve víře.

Blandina byla podrobena hroznému mučení; od rána do večera snášela všechny bolesti s podivuhodnou tichostí a vytrvalostí. Jeden katan za druhým prováděl na těle jejím své ukrutné řemeslo, unavoval se, odstupoval, až posléze všichni prohlásili, že nevědí, jakou mukou by podvrátili statečnost té rekyňe, ač se domnívali, že osoba tak slaboučká nepřechká ani mučení prvního. Celé její tělo byla samá rána, a přece její odpověď zněla: „Jsem křesťanka, u nás neděje se nic nešlechtného.“ - Jistá *Biblias* odpadla při prvním mučení, ale potom se vzmužila a prohlásila: „Jsem křesťanka! Jak pak bychom

mohli my křesťané pojídati děti, když nám není ani dovoleno jísti z krve zvířecí?!“ - Sanktus byl mučen rozpálenými měděnými deskami. Ale on odpovídal na otázky: „Jsem křesťan! To je mé jméno, má vlast a mé všecko.“

V žaláři byli křesťané uzavřeni do klad, jejich tělo bylo do nepřírozené délky nataženo; mnozí z uvězněných zahynuli v těchto útrapách. Staříčkého biskupa Pothina tázal se vladař výsměšně: „Pothine, kdo jest Bůh křesťanů?“ Pothin odpověděl: „Poznáš Ho, budeš-li toho hoden.“ Pothin byl týrán a kopán, tak že v žaláři po dvou dnech zemřel. - Maturus a Sanktus byli zbičováni a pak posazeni na železnou trdlici, pod níž hořel oheň. Nejhorší mučidlo, které mohl si vymyslet člověk. Nesnesitelný zápach spáleného masa byl i pohanům obtížný. Attalus řekl: „Hle: neni-li toto lidožroutství? Ale my křesťané nejíme lidského masa, a my vůbec nic zlého nečiníme.“ Nakonec byli oba státi. - Hned poté byla Blandina v divadle s rozpjatýma rukama v podobě kříže přivázána na kůl a vydána dravým šelmám na pospas. Ty jí však neublížily; proto byla zase odvedena do žaláře.

Attalus byl voděn po divadle, maje na hrdle desku s nápisem: „Tentoť jest křesťan.“ Lid vidá ho, náramně se rozvzteklil; ale když měl býti mučen, dozvěděl se vladař, že Attalus je římským občanem. Ihned dal Attala a jiné křesťany, římské občany, odvésti do žaláře, a vyžádal si zatím listem rozkaz od císaře, co má činiti s uvězněnými křesťany, jsou-li římskými občany.

Zatím trvali křesťané v žaláři v pokoji; propěvovali chválu Bohu, těšili se navzájem, doporučovali se navzájem do modlitby o sílu a milost vytrvalosti, modlili se za zpronevěřilé druhy své a dodávali jim mysl, aby poklesky svůj napravili. Konečně došel rozkaz císařův. Zněl: „Křesťané, pokud jsou římskými občany, mají býti státi, ostatní usmrceni dravou zvěří, odpadlí křesťané mají býti na svobodu propuštění.“ Tak se stalo. Odpadlíci měli ještě jednou před vladařem zapřítí Krista. Kráčeli s hlavami sklopenými, hanbou pokryti, svědomím sužováni; mnozí jako zbabělci zapřeli Krista před soudnou stolicí vladařovou. Ale mnozí kromě nadání odvolali své dřívější výpovědi, litovali své zrahy a slavnostně vyznali víru svou v Krista. Byli ihned usmrceni.

Toto mučení a vraždění trvalo několik dní, a každodenně bývali voděni Blandina a jistý mládencěk patnáctiletý, jménem *Pontik*, do divadla, aby vidouce muka, byli zvikláni ve víře. Mladistvý Pontik omdlával hrůzou, ale Blandina mluvila k němu sladká slova plná nebeské útěchy, tak že snášel všeliká muka statečně, až posléze vypustil nevinnou duši svou. Blandina byla pak zbičována, na rozpálenou stolicí posazena, a potom do sítě zavinuta a předhozena divokému býku, jenž ji do výšky vymrštil, usmýkal, utrkal, ušlapal. I pohané se divili statečnosti této hrdinské mučednice uznávající, že žádná žena posud netrpěla tolik jak ona. Ostatky mučedníků byly spáleny a popel z nich hozen byl do řeky Rhony; tak chtěli pohané zničiti naději křesťanů na budoucí vzkří-

šení. A tu teprv nasýtila se krvelačnost pohanská. Rok smrti 177.

V prvních aktech bylo jmenováno 48 mučedníků. Nejsou to všichni, kteří byli tehdy usmrceni; byl to „celý národ mučedníků“, jak napsal sv. Eucherius, pozdější biskup lyonský. Ale ze všech vyniká slovitností svou sv. Blandina. Slabá podle pohlaví svého, jsouc stavu služebného, a přece zaujímá hrdinstvím svým přední místo. V ní znázorněn triumf křesťanství nad pohanstvím. Svátek sv. Pothina 2. června, svátek sv. Blandiny 2. června.

Akta jsou asi veskrze věrohodná, neboť jsou sepsána od svědků, kteří události v nich líčené viděli a slyšeli a jsou od Eusebia, otce církevního dějepisu, přijata do dějin církevních. Ale jména uvedená nejsou úplně zaručena. - Obsáhlé a zajímavé líčení do pronásledování křesťanů v Lyoně a ve Vienne viz: *Geschichte der Religion Christi*, Stolberg, svaz. VIII., § 20.

Sv. MARCELLUS a sv. VALERIAN byli křesťané v Lyonu, kteří v tu dobu, když sv. Pothin byl mučen, uprchli ze žaláře. Marcel uprchl do Kabilonu (nyní Chalons sur Saone) a odtud do Argentoratu (Strassburg v Alsasku); tam byl zaživa v jámě zasypan a tak usmrcen. Valerian uprchl do krajiny Autunské. Tam byl stát. Rok smrti jejich je 177. Jejich historie je dodatkem k životopisu sv. Pothina Lyonského. Svátek sv. Marcella a Valeriana 15. září.

Sv. EPIPOD a sv. ALEXANDER byli dva křesťanští jinochové v Lyoně. Alexander byl Řek, Epipod pocházel z Lyo-

nu; uzavřeli spolu nerozlučné přátelství. Když nastalo pronásledování křesťanů, oba ušli z Lyonu do blízké dědiny; tam se skryli v domě křesťanské vdovy Lucie. Avšak žoldneři je stíhali i tam. Epipod a Alexander se pokusili o útek, ale byli zadrženi, spoutáni a vlečeni do Lyonu; při tom Epipod ztratil střevíce; vdova Lucie je našla a uschovala jako vzácnou památku. Oba jinoši byli předvedeni před vladaře. Vladař se na ně obořil: „Vy se odvažujete vzdorovati bohům nesmrtelným? Vy vzdorujete císaři? Přece víte, že křesťané v tomto kraji jsou již vyhubeni, takže ani hrobů jim popřáno nebylo! Jak můžete trvati v tomto zapověděném náboženství?“ Vladař zahlédl, jak oba pohledem si dodávají navzájem myslí; proto poručil odvésti staršího Alexandra a jal se mluvit k Epipodovi úlisně: „Epipode! Tys přece mládenec tak sličný! Nejednáš moudře, trváš-li při křesťanském učení. Proč se vrháš do záhuby? Pohleď na nás! My ctíme bohy své radovánkami, zpěvem a rozkošemi lásky; vy pak se klaníte člověku ukřižovanému, který zapovídá rozkoše, v postech však si libuje. Užijte světa s námi!“ Epipod odpověděl: „Mluvil jsi, vladaři, o člověku ukřižovaném, ale nepravil jsi, že Ukřižovaný vstal z mrtvých. Tak se zdá, že nevíš, že člověk se skládá z těla a z nesmrtelné duše. U nás křesťanů vládne duše, tělu pak jest poslouchati, vy však nedbáte o duši a vraždíte ji ohavnými neřestmi.“ Vladař kázal, aby Epipod byl mučen na skřipci a aby byl mečem popraven. Tak se i stalo.

Ze dva dni vladař si zavolał Alexandra

ze žaláře a řekl: „Přítel tvůj zahynul a ze všech křesťanův zbýváš už jen ty jediný! Avšak ještě se můžeš zachránit. Buď moudrý a obětuj bohům nesmrtelným.“ Alexander odpověděl: „Mýlíš se, myslíš-li, že křesťané vymizeli a že křesťanství je vyhlazeno. Duše usmrčených křesťanů jsou v nebi, a náboženství křesťanské vyhlazeno být nemůže, protože zakladatel jeho Ježíš Kristus ho chrání; čím více mučedníků za ně umírá, tím více se rozšiřuje. Jsem křesťan a chci zůstat křesťanem až do posledního dechu.“ Na rozkaz vladařův Alexander byl mrskán a přivázán na kříž. Protože tělo jeho bylo rozsápáno, vypustil duši v tom okamžiku, když katané ho vyzdvíhovali s křížem. Rok jejich smrti 178, svátek 22. dubna.

Sv. JUSTUS, biskup viennský, zemřel r. 178 jako mučedník. Slaví se 6. května.

Sv. FELIX a sv. FORTUNAT, mučedníci ve Valence v Gallii. Svátek 12. července.

Sv. PASCHASIA, panna v Dijonu v Galii, byla ve víře vyučována od sv. Benigna a byla sťata kolem r. 178. Svátek 9. ledna.

Sv. BENIGNUS (čes. Benuš, Dobrotivý), kněz, byl prý od sv. Polykarpa poslán do Gallie, jak svědčí Řím. Martyrologium. V Autunu prý pokřtil Fausta a jeho syna Symforiana. Benignus odebral se pak do Dijonu; tam byl ustanoven biskupem a za císaře Marka Aurelia byl kopím proboden. Nazývá se „apoštolem Burgundska“. Svátek 1. listopadu.

Sv. SYMFORIAN byl podle legendy syn Fausta, měšťana a radního v Autunu (Augustodunum ve střední Francii). Kdy-

si zavítal do Autunu sv. Benignus a byl přijat pohostinu v domě Faustově. Benignus vyučil Fausta ve víře křesťanské, pokřtil jej i celou rodinu jeho. Symforian byl tehdy tříletý; týž byl od otce svého pečlivě vychován. Kdysi se konala v Autunu slavnost modloslužebná k počtě bohyně Cybely. Pohané nutili i Symforiana, tehdy dvacetiletého, aby bohyni obětoval, a když se zdráhal, obžalovali jej u vladaře Heraklia. Heraklius se ho tázal na jméno. „Jmenuji se Symforian“, odpověděl. „Tys-li křesťan? Proč se nechceš klanět matce bohů Cybeli?“ - „Právě proto,“ odvětil Symforian, „že jsem křesťan. Klaním se jen Bohu nebeskému, nikoliv však obrazům dábelským. Kdybys dovolil, roztloukl bych všechny modly kladivem.“ Heraklius zvolal s údivem: „Tento člověk není toliko rouhač, ale i buřič. Nahlédněte do knih městských, zda-li je občanem tohoto města.“ Nahlédli, a tu se ukázalo, že Symforian pochází ze vzácného rodu. Vladař řekl mírněji: „Šlechtný Symforiane, jak se můžeš klonit k bludům těmto? Či neznáš zákonů císařských, vydaných proti křesťanům?“ A na rozkaz vladařův písař četl nařízení Marka Aurelioio (jak je uvedeno ve všeobecné části o pronásledování křesťanů za císaře tohoto). Vladař se otázel: „Nuže, co tomu říkáš? Nahlížíš-li, že nutno poslechnouti rozkazu císařova? Neuposlechněš-li, budeš potrestán smrtí!“ Symforian odpověděl: „Neučiním toho. Bůh jest bohatý v odplatě, ale také hrozný v trestání. Zůstanu pevný ve víře, abych byl spasen.“

Vladař dal Symforiana bičovati. Po ně-

kolika dnech dal si jej opět předvolati a snažil se získati jej po dobrém. Sliboval mu čestné úřady. Ale Symforian odpovídal: „Všecko na světě zahyne, jen blaženost u Boha nemá konce, poklady uložené u Krista trvají na vždy; proto rád obětuji pro Krista život svůj.“ Vladař řekl netrpělivě: „Nechal jsem tě dost dlouho vychvalovati velikost nevím jakého Krista, ale nyní ti dávám na vybranou: buď budeš obětovati bohyni, anebo budeš mečem popraven.“ Symforian odepřel obětovati, a vladař vyřkl rozsudek: „Symforian je vinen rouháním a buřičstvím proti císaři; proto budiž mečem popraven.“ Symforian byl veden na popravu; jeho matka volala ze zástupu křesťanů k němu: „Synu můj Symforiane, buď zmužilý a neboj se smrti; ona tě uvede do života věčného.“ Symforian byl stát. Rok smrti jeho je 178, svátek 22. srpna.

Sv. SEVERIN (nebo Severian), *Exsuperius* a *Felicianus* byli umučeni v městě Vienne r. 175, svátek jejich 19. listopadu.

Sv. LUKANUS, mučedník v Paříži: umučen byl snad kolem r. 177; svátek jeho 30. října.

Sv. MELITINA, mučednice v Marcianopolis, nyní Přeslav nazvané (v Moesii, t. j. v nynějším Bulharsku a ve východ. Srbsku. Byla státa za Marka Aurelia kolem r. 180. Svátek sv. Melitiny 15. září.

Císař Kommodus (180-192), ukrutník, nevydal sice nových zákonů proti křesťanům, ale na mnohých místech vladařové dále pronásledovali křesťany. Tehdy trpěli:

Sv. JULIUS, senátor v Římě, vzal křesťany *Eusebia* (Smila), *Vincence* (Čeňka,

Častolova), *Peregrina* (Pelhřima), *Ponciana* a bývalého kněze Jovišova *Lupula* do domu svého. Za to byl na rozkaz císaře Kommoda bit, až vypustil duši. Křesťané shora jmenovaní pohřbili tělo Juliovo a byli proto pohnáni k soudu. Soudce řekl: „Vy jste pochovali tělo Juliovo a jmění jeho jste si присvojili.“ - „Ano,“ odpověděl; „tělo jsme pochovali a jmění jeho jsme rozdali chudým.“ Eusebiovi byl vyřiznut jazyk, pak byl ubit. Také Vincenc, Poncian a Peregrin byli usmrćeni. O Lupulovi se nepraví v aktech, že by byl zemřel smrti mučednickou; praví se o něm, že nabyv zraku tělesného, dal se pokřtiti. Svátek sv. Julia a ostatních mučedníků 19. srpna.

Sv. APOLLONIUS, člen senátu římského, byl na víru obrácen papežem Eleutheriem. Měl otroka Severa, který udal Apollonia u městského prefekta Perennice, že jest křesťan. Perennius nařídil, aby se Apollonius zodpovídal ze své víry před senátem, jehož členem byl. Apollonius si složil znamenitou řeč na obhájení víry své, a v uložený den přednášel svou řeč vesboru městských radních. Dokazoval nicotu pohané modloslužby a vyvracel všechny námitky a pomluvy, proti křesťanství šířené. Prefekt však prohlásil, že Apollonius se musí vrátiti k náboženství v Římě platnému, musí se zřici víry Kristovy, jinak že nebude na svobodu propuštěn. Apollonius se ujal ještě jednou slova a pravil: „Divné jest mi, že, ačkoliv obrannou řeč mou jsi slyšel, přece mne vyzýváš, abych se zřekl víry křesťanské. Jsem hotov za víru svou i život

obětovati.“ Perennius vyřkl nad Apollo-niem ortel smrti, a přítomní senátorové, ač byli dojati řečí Apolloniovou, dali k or-telu souhlas. Apollonius byl sťat r. 189 (E) nebo r. 186 (D). Svátek sv. Apollo-nia, obránce víry a mučedníka, 18. dubna.

Sv. ANTONÍN byl katem v Římě; dle rozkazu měl mučiti Eusebia, Ponciana, Vincence, Peregrina shora jmenované. Ale Antonín raději uprchl. Později se dal pokřtiti. Pro víru byl usmrčen a byl po-chován „iuxta formam Trajanam“ (u vo-dovodu Trajanského) za císaře Kommoda. Svátek 22. srpna.

Páté pronásledování za císaře Sep-tima Severa 193-211.

Císař Septimus Severus zakázal záko-nem r. 202 vydaným, aby nikdo nepři-stupoval k náboženství křesťanskému ne-bo židovskému. I tento zákon dal podnět k pronásledování křesťanů. Mučedníci této doby jsou:

Sv. CAECILIUS (Boll. Jun. I. 270) byl slavený právní zástupce v Římě. Jeho soudruhové v povolání byli Oktavius a Minutius Felix. Všichni tři byli pohané. Oktavius a Felix se dali pokřtiti, avšak Caecilius zůstal pohanem. V rozhovoru s přáteli svými vychvalovával pohanství říka: „Náboženství pohanské je nábožen-ství bohatých. Křesťané jako lidé přepjatí zřikají se rozkoši, které život poskytuje, a všeho toho, co rozumný člověk vysoko cení. Jsou to lidé chudobní a opovržení. A co chtějí křesťané se svou vírou v bu-doucí vzkříšení?“ Oktavius však vyvrátil

námítky Caeciliovy část po části a pře-svědčil ho o pravdě křesťanské. Caecilius uvěřil a byl pokřtěn; pak byl knězem v Karthágu v Africe. Pokřtil prý sv. Cy-priana (D). Neví se, byl-li Caecilius mu-čedníkem. Smrt jeho klade se do r. 211. Svátek sv. Caecilia 3. června.

Sv. PERPETUA a sv. FELICITAS, dvě mučednice v Karthagu v Africe za císaře Severa, jejichž mučednictví je zvláště po-hnutlivé.

Perpetua byla urozená paní dvaadvacetiletá, matka nemluvnátka, jež kojila, a měla na živu ještě oba rodiče; z jejich bratrů jeden byl katechumen. Také Per-petua byla katechumenka. Otec její byl pohan. Felicitas pak byla mladá matka stavu služebného a též katechumenka. Obě tyto mladé ženy byly jaty za pro-následování a s nimi *Revokatus*, *Satur-ninus*, *Sekundulus*, k nimž se přidal i *Sa-tur*. Otec Perpetuin přišel do vězení a snažil se odvrátiti dceru svou od víry Kristovy prosbami i hrozbami. Ona však stála pevně u víře Kristově; řekla: „Otče, můžeš-li tu nádobu, která zde na zemi leží, ten džbánček, jinak pojmenovati, než čím je?“ - „Ne.“ - „A tak také ne-mohu sobě žádného jiného jména dáti, než co jsem, totiž křesťanka.“ I vrhl se na ni a tloukl ji zuřivě. Mlčky snášela Perpetua toto trýznění; jen hořké slzy svědčily, jakou bolest cítí v srdci. Perpe-tua přijala pak s ostatními vězni křest.

Žalář, v němž bylo křesťanům úpěti, byl hrozný a hnusný; nebylo ani světla ani vzduchu, tak že vězňové sotva dýchatí mohli; k tomu přistoupila jiná trýzeň,

nesnesitelné horko, surové chování vo-
jinů a j. Dva jáhnové Tertius a Pompo-
nius podplativě stráž, vymohli křesťanům
dovolení, aby se mohli denně na čerstvém
vzduchu zotaviti. Tu pak Perpetua kojila
své dítě hladem umdlévající. Bratr Per-
petuus žádal svou sestru Perpetuu, aby se
modlila k Bohu o zjevení, zda-li věžňové
budou propuštěni či usmrceni. I modlila
se a měla vidění. Vypravovala: „Viděla
jsem žebřík, který sahal až do nebe, místo
příčlů ostré dýky, tak že jen stěží a jen
opatrně mohl kdo kráčeti vzhůru a snadno
bylo spadnouti dolů. Dole pak číhal drak;
pohled naň odstrašoval každého. První vy-
stoupil Satur. My za ním. Přišli jsme do
krásné zahrady, jakýsi stařec nás uvítal;
kemně řekl: „Buď vítána, dcero!“ a všich-
ni přítomní odpověděli: „Amen.“ Z vi-
dění toho Perpetua poznala, že všem věž-
ňům uchystána je koruna mučednická.
- Otec Perpetuin opět přišel do vězení,
aby odvrátil dceru svou od víry křesťan-
ské. Řekl: „Ustrň se, dcero má, nad šedi-
nami mými. Hle, dochoval jsem tě do
kvetoucího věku tvého; nevydávej mne
v pohanění lidu. Rozpomeň se na mat-
ku svou; pohleď na toto dítě své, které
nebude moci býti živo bez tebe.“ Tak
mluvil otec, padl dceři k nohám, nazýváje
ji „velitelkou (domina) svou, miláčkem
svým.“ Perpetua, bolestně dojata, že otec
jediný se nebude radovati z mučednictví
jejího, konejšila a těšila ho řkouc, že ja-
kožto vděčná dcera miluje otce svého, a
že ostatně se stane, co se Bohu líbí. Otec
odešel zarmoucen.

Při výslechu všichni vyznali neohro-

žené víru svou v Krista. Když došlo na
Perpetuu, otec ji stáhl s lešení o stupeň
nižě řka s pláčem: „Smiluj se nad dítě-
tem svým.“ Soudce se jí tázal: „Jsi křes-
ťanka?“ načež ona prohlašuje: „Jsem
křesťanka.“ A poněvadž otec neustal ji
stahovati s lešení, soudce se rozhněval,
dal otce strhnouti dolů a udeřiti holí, což
Perpetuu tak zbolelo, jako by byla sama
uhozena. Všichni křesťané byli odsouzeni
k usmrcení dravými zvířaty a vrátili se
do žaláře. Velikou bolest působil Perpetui
otec, který opět přišel do žaláře, hořem
vlasy si rval, na zemi se vrhl a stáří svoje
proklínal. Perpetua měla v žaláři opět vi-
dění, jímž duše její pookřála. Viděla ve
snu svého zemřelého bratříčka Dinokrata,
trpícího na onom světě. Procitnuvši mod-
lila se za něho, a v následujícím snu vi-
děla téhož bratra svého, svěžího a potěše-
ného. Také spoluvězeň Satur měl vidění.
„Viděl jsem,“ tak vykládal, „Krále slávy;
andělé volali: Svátý, svátý, svátý Bůh.
A já jsem řekl Perpetui: Vidíš, sestro, tu
máš, po čem jsi vždycky toužila.“ - V ža-
láři zemřel jinoch *Sekundulus* útrapami.
Před smrtí řekl: „Rád bych umřel pro
Krista! Vaše koruna bude mnohem krás-
nější než moje! Ale dějž se vůle Páně!“
Pak zemřel.

Felicitas byla tehdáž v osmém měsíci
těhotenství. Když tedy přicházel den ve-
řejných závodů a her, obávala se, že za
příčinou těhotenství svého nebude moci
společně zemříti s ostatními mučedníky.
Římské zákony nedovolovaly popravovati
těhotné ženy před porodem. Avšak porod-
ní bolesti přišly na Felicitu předčasně.

Rodila těžce, stenala bolestí a tu jí řekl jeden ze žalárníků: „Když už nyní tak naříkáš, jak se ti teprve povede, až budeš předhozena divokým šelmám?“ Felicitas odpověděla: „Co nyní trpím, trpím sama; co potom budu trpět, bude ve mně trpět i ten, pro něhož trpím, protože za něho trpím.“ Felicitas porodila děvčátko, kteréž přítomná její sestra ihned přijala za svoje. - Tribun trápil vězně hladem. Perpetua ho kárala řkouc: „Proč nás trápíš hladem, když máme závoditi o narození náč cisařových? Nebude-li to čestnější pro tebe, když nás předvedeš na arenu svěží?“ Tribun se zastyděl a zacházel s vězni snesitelněji. - Přicházeli také zvědavci; když věžňové učinili z hostiny jim podle zvyku naposled podávané „hostinu lásky“, lid se sběhl a zevloval na křesťany. Satur volal k nim: „Podívejte se nám dobře do tváře, abyste nás poznali v den soudný.“ I odešli zevlouni zahanbeni.

Konečně nastal den určený k zápasům. Křesťané vyšli ze žaláře a ubírali se s jasnou tváří na zápasíště. V čele všech kráčila Perpetua, krásná a důstojná jako královna. Cudně klopila oči a nevšímala si cestou nikoho. Také Felicitas, uzdravená po porodu, šla radostně na smrt. V bráně divadla se měli podle obyčeje převléci: mužové v červený šat modloslužebných kněží, ženy v bílý šat bohyně Cerery. Avšak oni se zdráhali. Perpetua řekla: „Dobrovolně jsme sem přišli, a právě proto, abychom nic takového (t. modloslužebného) činiti nemuseli. Dovolávám se svého práva.“ Tribun povolil. Lid žádal, aby všichni byli napřed zmrs-

káni. Stalo se. Potom hlídači pustili na ně šelmy. - Na Saturnina a Revokata poštívání levhardi, kteří však je jen poranili; pročež puštěni byli na ně medvědi, a ti je ihned udávili. - Na Saturu poštíván divoký kanec; ten jej vláčel chvíli po zemi, ale víc mu neubližil. - Perpetua a Felicitas byly napřed svlečeny se šatů a tkaninou zaobaleny, ale lid seznal, že jedna je útlého těla a že druhá teprve před třemi dny porodila, žádal, aby jim opět byly dány šaty jejich. Poté hlídači na ně pustili divokou krávu; kráva je porazila a vláčela po zemi. Perpetua upadla na bok. Jsou více pamětliva studu než bolestí, zpozorovala, že roucho její je na jedné straně roztrženo; urovnala si je cudně a stydlivě, pak pomohla Felicitě vstáti ze země. Obě byly odvedeny k bráně; tam stáli Rustik a Perpetuus, jimžto řekla Perpetua: „Stůjte pevně u víře.“ Pak byli všichni statí mečem. Perpetua byla poslední. Neobratný kat ji bodl nemotorně do žeber; Perpetua vykřikla bolestí, ale ihned se vzpamatovala a položila meč na hrdlo své. Státa byvši vypustila rekovnou svou duši. Bylo to roku 202 nebo 203. Zprávy o umučení těchto svatých trpitelů pocházejí dílem od sv. Perpetuy, která den před svou smrtí je napsala, dílem od Satury a jiných současníků. Svátek sv. Perpetuy a Felicity 7. (nebo 11.) března.

Možno-li, aby někdo líčil prostěji a úchvatněji scenu z areny, než jak to vypisují Akta o Perpetui?

Jména některých z těch mučedníků jsou: *Optat*, biskup. - *Aspasius*, kněz. - *Pudens*, žalárník, jenž byl pokřtěn od sv.

Optata, Sekundulus, Revokatus, Saturninus. Svátek jejich je 7. (nebo i 11.) března. *Speratus, Felix, Veturius, Januaria, Generosa*, Sekunda, Akylin, *Laetancius, Vestina*, Donata (a podle *K*: Nanzan, Citin) byli státi v Karthagu kolem r. 202. Nazývají se mučedníci „Scillitánští“, protože kolonie Scillita v Africe byla jejich domovem. Speratus řekl, jsa vyslýchán: „Nedopustil jsem se žádného zločinu proti státním zákonům, platím řádně daně, ale klaním se Bohu jedinému.“ Jiní spisovatelé praví, že byli umučeni za císaře Decia. - Jsou též v Řím. Martyrologiu. Svátek těchto sv. mučedníků je 17. července (nebo i 3. srpna).

Sv. GUDDENA, mučednice karthaginská, byla (snad roku 203) sřata. Svátek 18. července. Tillemont popírá - ne událost mučednictví - nýbrž jméno, a praví, že vzniklo omylem opisovatelů ze jména „Gaudencius“.

Sv. FILIP, císařský náměstek v Alexandrii, otec sv. Eugenie (21. prosince), zprvu vypovídal podle císařských rozkazů všechny křesřany z města. Dcera Eugenie, tajná křesřanka, převlečena v mužské šaty skryla se v klášteře. Filip našel dceru svou a sám přijal křest. Propustil křesřany uvězněné. I byl na místo jeho poslán nový císařský náměstek Perennius, jemuž bylo naříděno, aby Filipa usmrtil. Avšak nebylo snadno rozkaz vykonati; neboť křesřané jakoby živým řetězem lásky obklopovali Filipa, obhájce a miláčka svého, tak že nebylo přístupu k němu. Perennius poručil několika vojínům, aby se vydávali za křesřany a tak se do chrámu vetřeli.

Poslechli a zavraždili Filipa. Bylo to kolem r. 210. Manželka Filipova a Eugenie odebraly se do Říma. Svátek sv. Filipa 13. září.

Sv. ORION, mučedník alexandrijský, s nímž uváděni v seznamech zároveň jiní mučedníci: *Serenus, Theodor, Leonidas, Julius, Heraklid, Heron, Basilides, Plutarch, Marcella, Herais*. Leonidas byl otcem učence Origena a byl pro víru uvězněn. Origines zamýšlel vydati se soudcům, aby společně trpěl s otcem. Matka úmysl synův překazila tím, že mu schovala všechny šaty. Leonidas byl sřat kolem roku 205; s ním byli usmrćeni *Arator, Kviriak a Basilia*.

Sv. HERAIS či RHAIS (podle Bollandistů je slovo Rhais zkomolené ze slova Herais), panna teprve dvanáctiletá od města Alexandrie; vyznala neohroženě víru v Krista a byla sřata. Jako rok smrti se udává 222 nebo až 308. Heraklius (nebo i Heraklides), žák Origenův, a Heron, mladí mužové byli pro víru usmrćeni. - Rovněž Plutarch.

Sv. POTAMIONA, dcera Marcelly, byla od matky své pečlivě ve víře vyučena. Křesřanská tato panna byla otrokyní u bohatého, ale bezbožného pána. Pán zahořel k mladé a sličné otrokyni nečistou láskou a sváděl ji sliby a hrozbami. Avšak ani lichocení ani hrozby nepodvrátily její ctnosti. I obžaloval ji u soudu jako křesřanku. Byla uvězněna. Žalárník Basilides ji chránil před vojny, jimž byla odevzdána, aby ji zneuctili. Vladař odsoudil Potamionu k smrti; rozkázal Basilidovi, aby Potamianu obnažil a

aby ji vhodil do kotle naplněného vroucím olejem a smolou. Cudná Potamiona více se děsila obnažení než muky. I zvolala k vladaři: „Zapřisáhám tě u života císaře, jehož miluješ, abys mi ponechal šat a tak mne ponořití dal do oleje.“ Vladař svolil a Potamiona skonala v mukách. Žalářník Basilides, že se ujímal křesťanů a že Potamionu chránil výsměchu luzy, byl obžalován, a když vyznal svou víru v Krista, byl stat. Také matka Marcella byla upálena. Rok smrti je zajisté před r. 240, protože Tertullian mluví o Potamioně.

Svátek sv. Leonidy, otce Origena, Aratora a j. mučedníků 22. dubna, svátek sv. Oriona, Serena, Theodora, Julia, Heraklida, sv. Potamiony, sv. Marcelly, sv. Herona a Plutarcha 28. června, svátek sv. Heraidy 5. září (nebo 22. září), svátek sv. Basilida 32. června.

Sv. SEKUNDUS, mučed. v Africe, za Septimia Severa, r. 207; svátek 5. ledna.

Sv. ZOTIKUS, biskup a muč. v Armenii (podle martyrolog. *Jeron.*), svátek 21. července.

Sv. ASKLEPIADES, biskup a mučedník (podle *St. pouze vyznavač*). Snad v Antiochii Syrské; rok smrti snad 218; svátek 18. října.

Sv. ELEUTHER, papež, byl vrstevníkem sv. Pothina, mučedníka lyonského. Liber pontificalis praví, že Eleuther poslal králi Luciovi do Britannie kněze Fugacia a Damiana, aby blásali víru; jiní spisovatelé však to popírají. Zemřel roku 190. Neví se, byl-li mučedníkem. Svátek jeho 26. května (nebo i 1. června).

Sv. VIKTOR I., papež, byl energický muž; ze všeho, co konal, září horlivost pro Církev Boží. Ale neznáme podrobnosti jeho úřadování. Viktor odsoudil bludy montanistů; ve sporu o slavení velikonoce chtěl vyobcovati odpůrce z Církve; sv. Irenej tomu zabránil a přivodil smír. - Viktor prvně psal listy v řeči latinské; zakázal dřevěné a skleněné nádoby při mši sv.; dal předpisy o velkonočním přijímání a o soudnictví biskupů. Zemřel r. 202. Neví se, byl-li mučedníkem. Svátek sv. Viktora 28. července.

Sv. ZEFYRIN, papež, žil za pronásledování v úkrytu, a proto asi nemáme určitějších zpráv o činnosti jeho. Zavrhoval přílišnou přísnost proti kacířům, jsa hotov jim odpustiti. Ze spisů Tertulliana (adv. Prax. č. 1) víme, že Zefyrin chtěl montanisty přijmouti do Církve, když by odvolali blud. Zajisté hnětlo Zefyrina, že Tertullianus jej plísnil pro zavržení bludů montanistických. Zefyrin byl uznáván jako „*summus pontifex*“, jako „biskup biskupů“. Sám Tertullian, ač odpůrce jeho největší, tak nazývá papeže. O smrti jeho nevíme nic. Mučedníkem asi nebyl. Zemřel roku 217 nebo 218. Svátek jeho 26. srpna.

Sv. FELIX a sv. BLANDA, manželé a mučedníci římsští; spolu s nimi byli statí: *Palmacius*, konsul, *Simplicius* i s manželkou, a *Kalepod*, kněz; konsul Palmác stal se z pronásledovatele horlivým křesťanem. Císař se ho tázal: „Zbláznil ses, Palmáci, že bohy zapíráš a mrtvému člověku se klaníš?“ - „To nejsou bohové,“ odpověděl; „ať mluví, umějí-li!“ - „A proč jsi je

tedy ctil od mladosti?“ - „Z nevědomosti,“ zněla odpověď; „odpustiž mi to Bůh.“

O Palmáci neděje se více zmínka v aktech; byl tedy asi usmrčen. Akta snad nejsou pravá, ale mají historický podklad. Svátek těchto mučedníků je 10. května.

Sv. BENIGNUS a sv. EVAGRÍUS, mučedníci v Syrakusách; rok smrti kolem 202; svátek 23. května.

Sv. DIONYSIUS, rodem Řek, žák učeníků Páně, biskup a mučedník ve Vienne v Gallii; zemřel kolem r. 190. Svátek sv. Dionysia 9. května.

Svatý FELIX, kněz, FORTUNÁT a ACHILL, jáhnové, byli od sv. Irene, biskupa lyonského, posláni do města Valence, aby tam hlásali víru. Byli stíháni kolem r. 212. Svátek jejich 10. května.

Sv. IRENEUS, biskup lyonský a mučedník. (Viz mezi spisovateli církevními.)

Za nástupců Septimia Severa, Karakally 211-217 a Heliogabala 218-222 a Alexandria Severa 222-235 byli tito mučedníci:

Sv. THEODOR (Bohdar), FILIPA čili *Filipina*, matka jeho, SOKRATES a DIONYSY byli mučedníci v Perze (Perga v Pamfylí, na jižním pobřeží maloasijském). Theodor, krásný mladý muž, byl předveden před císařského náměstka ještě s jinými nováčky, aby byl oblečen ve vojenský šat. Při tom náměstek seznal, že Theodor je křesťanem; poručil odvésti jej do žaláře. Matka Theodorova přišla syna navštívit. Náměstek jí řekl: „Přemluv syna, aby obětoval bohům; jinak zahyne, a ty zůstaneš bezdětna.“ Odepřela. Theodor byl ukřižován, matce stali hlavu. Také

vojínové Sokrates a Dionysius, kteří vyznali, že jsou křesťané, byli kopím prohnáni (*K a St*). Stalo se tak roku 220 za císaře Heliogabala. Svátek sv. Theodora, Filipíny, Sokrata a Dionysia 20. září.

Sv. KALLIXTUS (Kallistus t. j. nejkrásnější, Krasavec) byl synem námořního vojína v Římě a byl otrokem císařského náměstka Karpofora. Kalist sloužil poctivě a obdržel za služby své velikou částku peněz, s níž si zařídil obchod směnečný na trhu římském. Neměl však štěstí v obchodě; ze strachu před svým pánem, jenž za něho ručil, Kallist utekl do Ostie. Karpofor však ho pronásledoval, a tu Kalist skočil do moře, aby mu unikl. Lodníci však jej vytáhli a odevzdali Karpoforovi. Karpofor dal Kallista za trest do mlýna; tam Kallist konal těžké práce, máje železný kruh na hrdle a okovy na rukou. O hladě býval a dozorcí ho otloukali. Někteří křesťané, dozvěděvše se, že Kallistus má peníze u několika dlužníků, vyprosili mu propuštění, aby si mohl dluhy vymáhati. Nejvíce dlužníků měl mezi židy; i vstoupil v sobotu do židovské modlitebny a žádal přítomných dlužníků, aby mu vrátili peníze. Židé se však na něho obořili a vlekli ho k městskému prefektovi žalující, že ruší jejich bohoslužbu. Prefekt dal Kallista zbičovati a odsoudil ho k nucené práci v dolech sardinských. Několik let po tom papež Viktor prosil milostníci císařovu Marcii, aby křesťanští odsouzení v dolech sardinských byli propuštěni. Marcia vyhověla prosbě. Kallist nebyl sice v seznamu těch, kteří měli býti propuštěni, avšak

poklekl před vyslancem císařským a prosil s pláčem, aby byl také propuštěn. Vyslancem mu daroval svobodu. Tak přestal Kallist býti otrokem a takto po zákonu stal se svobodným občanem římským.

Papež Viktor seznal záhy pevnou víru Kallistovu a poslal ho do přímořského města Antia, kde mu povolil z křesťanských almužen peněžitou podporu; to dosvědčuje Kallistovu uznávanou hodnotu. Papež Zefyřin svěřil Kallistovi vedení nižšího duchovenstva a ustanovil jej správcem rozsáhlého pohřebiště u silnice Appijské. (Prvotně slulo jen toto pohřebiště *ad catacombas*.)

Roku 218 Kallist se stal papežem. Tenkrát panoval císař Heliogabal (218-222), jenž nepronásledoval křesťanů; nemělť jiných starostí, než ukájení chlipnosti a požívavosti. Ale také za císaře Alexandra Severa (222-235) Církev požívala pokoje. Papež Kallist se moudře a obezřetně ujal řízení Církve. Protože prošel za mládí trpkou školou života, osvědčoval v církevní kázni moudrou umírněnost. V příčině pokání hříšníkův a návratu odpadlíkův do Církve, jsa shovívavý, pronesl katolickou zásadu „o neobmezeném odpouštění hříchů“, ježto žádný hřích není tak veliký, aby nemohl býti odpuštěn mocí klíčů, od Krista Církvi daných. - Dále dovolil duchovním nižších svěcení, kteří se byli oženili, aby směli setrvati v úřadech. - Ve věcech manželských Kallist prohlásil, že zákonodárství je nezávislé na zákonodárství světském. A znaje z vlastní zkušenosti smutný stav otroků a znaje všechny společenské poměry, Kallist do-

volil vznešeným pannám a vdovám křesťanským, aby směly uzavíratí sňatky církevně platné s muži nižšího stavu, tedy i s otroky a s propuštěnci; neboť se obával, aby křesťanky z nedostatku mužů křesťanských se neprovdávaly za muže pohanské; a tak učiněn byl značný krok ke zrušení otroctví. - Kallist ustanovil tři soboty do roka na vyprošení polní úrody. Tyto posty, k nimž přistoupil později čtvrtý, daly podnět k zavedení čtvera Suchých či kvatembrových dnů. - Kallist, ač mírný a shovívavý, vedl si ve věcech víry rozhodně a přísně. Dbal o zachování přesnosti a čistoty katolické víry. Touto rázností se dostal do sporu se slovutným Hippolytem, žákem sv. Ireneae. Hippolyt potíral bludy sabellianů, ale sám se při tom dopustil některých nesprávností v učení křesťanském. Kallist vyloučil nejen Sabellia, ale i Hippolyta z Církve. Hippolyt však se nechal posvětit za biskupa; i nastal v Římě neblahý rozkol církevní. Avšak časem přistoupily všechny obce křesťanské ke Kallistovi, uznávající ho za řádného papeže.

Jakým způsobem Kallist zemřel, není známo. Někteří praví, že zemřel smrtí přirozenou, ale že pro veliké útrapy počítán je v seznamu mučedníků. Praví se, že papež Kallist dal tělo umučeného kněze Kalepoda (10.V.) pochovati a že tím popudil proti sobě modloslužebníky. Ti prý jej bili kyji, mořili jej hladem v žaláři; posléze jej shodili s okna žaláře do studně a ukamenovali jej. Stalo se tak r. 222. Kněz Asterius vytáhl tělo jeho ze studně a pohřbil je. Svátek sv. Kallista,

papeže a mučedníka, 14. října; svátek sv. Asteria, kněze a mučedníka, 21. října.

Sv. URBAN I (223-230) pocházel ze vznešené rodiny římské a stal se roku 223 papežem. Řím. Martyrolog. vypravuje, že Urban obrátil na víru Valeriana a Tiburcia (viz životopis sv. Cecilie); avšak dle novějšího badání „Urban“ tam jmenovaný, není papež Urban, nýbrž vikář tehdejšího papeže.

Papež Urban vydal prý nařízení, že bohoslužebné nádoby mají býti jenom ze stříbra. Zapronásledování Urban se skryl, avšak úkryt jeho byl vyzrazen a Urban byl přiveden k soudu. „Jsi ty Urban,“ tázale prefekt Almachius, „ten Urban, který svádí lid?“ - „Ano, já je svádím, aby opustili bezbožnost a šli cestou pravdy.“ Poté Urban byl odveden do žaláře. V noci přišli zarmoucení křesťané a uplatili žalářníka, aby si vymohli vstup do žaláře; když spatřili milovaného pastýře v poutech, klesli slzice na zemi a zůstali tam po celou noc za modlitby a zpěvu. Prefekt dal oba s Urbanem uvězněné kněze, *Jana* a *Mamiliána*, olovenými kuličkami mrskati a řekl k Urbanovi: „Bídniče! Protože jsi starý, toužíš po smrti, a těmto mladým závidíš mládí, a proto jsi je svedl, aby, když ty život ztratit musíš, i oni s tebou život ztratili.“ - Kněz Jan se ujal Urbana řka: „To není pravda. Náš svatý otec už jako mladík byl hotov za Krista umřít, a není po prvé, že byl předveden před soudce.“ - Druhou noc opět přišli věřící. *Anolin* žalářník je vpustil do žaláře a dal se pokřtiti. Když se toho dověděl prefekt, dal Anolina stít mečem. Také Urban byl stát,

i Jana Mamilian a řada jiných. Rok smrti je 230. Svátek sv. Urbana 25. května (nebo i 28. května), svátek sv. Anolina, Jana a Mamiliána 25. května.

Sv. MARTINA pocházela podle legendy z bohaté rodiny římské; otec její byl členem senátu. Martina byla diakoniskou čili jáhenkou a zářila ctnostmi křesťanskými. Pro neohrožené vyznání víry byla tlučena do tváře; ale i v mukách volala: „Kristus je mou silou a útěchou.“ Byla státa r. 230. Svátek sv. Martiny, panny a mučednice, 30. ledna.

Sv. VALENTIN, biskup v Interamně (nyni Terni v Umbrii) snažil se povznést náboženský život věřících a zřídil dvě kongregace čili společenstva, a to kněží a panen. Mezi těmito byla i Agape. Valentin uzdravil několik lidí od nezhojitelných nemocí. Rhetor (řečník) *Kraton* měl syna Cerimona, bolestnou dnou zmrzačeného. Valentin položiv Cerimona na svůj žíněný šat, modlil se a uzdravil nemocného. Poté přijali křest nejen Kraton a Cerimon, ale i tři žákové řečnictví, rodem Řekové, kteří byli u Kratona bytem a jmenovali se: Prokul, Efeb a Apollonius. Tito svým příkladem přivedli k víře Kristově i Abundia, syna římského prefekta Placida. Placidus dozvěděl se o tomto obrácení, pohnal biskupa Valentina na soud do Říma, rozkázal ho bičovati a hladem mořiti a posléze mečem odpravit. Vděční jeho žáci *Prokul*, *Efeb*, *Apollonius* zavezli jeho tělo do Terni a pohřbili je tam. I oni byli pro víru usmrceni. Valentin žil na začátku III. století, rok smrti ostatních mučedníků udává se kolem ro-

VZKRÍŠENÍ LAZARA

ku 270. Svátek sv. Valentina, sv. Prokula, sv. Efeba a Apollonia 14. února; svátek sv. Kratona 15. února. Svátek Prokula a Apollonia je také 14. dubna.

Sv. FERREOLUS kněz a FERRUCION jáhen byli poslání od sv. Irenea do Gallie; přišli do Besançonu a hlásali slovo Boží po 30 let. Za pronásledování křesťanů byli stíháni. Rok se udává 215. Svátek 16. června.

Sv. DYONIS, biskup a mučedník ve Vienně (v Gallii) za císaře Septimia Severa, viz shora.

Šesté pronásledování za císaře Maximina Thrace 235-238.

Maximin vydal zákon, aby představení Církve byli usmrčeni. Avšak pronásledování toto rozšířilo se na všechny křesťany. Ostatně vláda jeho neměla dlouhého trvání. Z jeho nástupců Filip Arabs (244 až 249) ukázal se býti mírný k víře křesťanské, takže vznikla domněnka, není-li sám křesťanem. V těchto dobách byli mučedníci tito:

Sv. BARBORA byla dle Martyrologia římského dcerou kupce Dioskura v bithynském městě Nikodemii. Otec byl horlivý modloslužebník. Pojal prapodivnou myšlenku, buď aby dorůstající dceru uchránil svedení, anebo aby zabránil obeznámení jejímu s vírou Kristovou: zavřel dceru do zvláštní části svého domu, vystavěné na způsob věže, a zřídil jí skvostný příbytek, odloučil ji od světa, aby se nemohla stýkati s nikým jiným než se spolehlivou čeledí a s učiteli, kteří ji měli

vyučovati ve vědách a v umění. Barbora četla spisy mudrcův a básníkův řeckých, ale ony neukájely její vědychtivosti. Přemýšlela o nicotě pohanských bohů, o člověku, o věčnosti a prahla po pravdě. Konečně poznala viru křesťanskou; jakým způsobem poznala křesťanství, není známo; buď některý ze služebnictva anebo některý z učitelů byl tajný křesťan. Jiná legenda dle, že Barbora si dopisovala s křesťanským učencem Origenem.

Barbora vyspěla ve sličnou pannu; pověst o její kráse a vzdělanosti, o jejím bohatství, přilákala nejednoho jinocha, aby se u otce ucházel o její ruku. Otec jí oznámil ty návrhy, ale Barbora odmítala všechny. Otec maje odcestovati, dal Barboře na její žádost pořídití světnici pro lázeň; lázeňská světnice měla dle návrhu otcova míti dvě okna, ale Barbora dala přidělati třetí okno, aby ustavičně měla na paměti tajemství nejsvětější Trojice. Kromě toho zavěsila do světnice i kříž. V tu dobu byla pokřtěna. O pokřtění jejím jsou v legendách zprávy neshodné; podle jedné zprávy Barboru pokřtil posel Origenův Valentin či Valencius.

Když se Dioskorus vrátil s cesty domů, brzo zpozoroval kříž a tři okna a tážal se, co to má znamenati. Barbora řekla přímo: „Stala jsem se křesťankou, a také jsem se zasnoubila nebeskému choti, Kristu Ježíši, slibivši ustavičné panenství. Modloslužba je pošetilost a bezbožnost a jenom v křesťanství je pravda spasení.“ Když to uslyšel Dioskorus, byl ohromen; otcovská jeho láska k jediné dceři zvrhla se v šílenou nenávisť; chopil se meče

a hnál se po Barboře, a byl by ji byl na místě zavraždil, kdyby nebyla uprchla a v horách se skryla. Dioskur vyzvěděl její úkryt, ztrýznil ji, a dopraviv ji nazpět do věže, chtěl ji hladem donutiti k povolnosti. Pak ji dopravil k soudci Marcianovi a u-
dal ji jako křesťanku.

Marcian spatřiv sličnou Barboru, zhrozil se ran, které jí vlastní otec zasadil; rozvázal pouta, jimiž byla spoutána, a domlouval jí laskavě, aby se zřekla víry Kristovy. Barbora odpověděla: „Jsem křesťanka a nikdy nebudu obětovati modlám pohanským.“ Soudce dal přinést mučidla, a když Barbora se jich nezalekla, dal jí strhnouti šaty a do krve ji zbičovati, rány pak střepinami rozdíratí. Jistá žena, jménem *Julia* (podle jiných *Juliána*), viděla její trýzeň; předstoupila před soudce řkouc: „Já jsem také křesťanka.“ - Barbora byla podivuhodně brzo vyhojena z ran svých; soudce řekl: „Hle, jak bo-hové tebe rychle vyhojili! Obětuj jim z vděčnosti!“ - „O nikoliv, vece Barbora, mne vyhojil Ježíš Kristus, pravý Bůh.“ I rozzuřil se soudce a dal utlou pannu železnými mučidly drásati, hořícími pochodněmi páliť a na potupu prs jí uře-zati. V hrozných mukách Barbora se modlila: „Pane Ježíši Kriste ! přijdiž mi na pomoc; vezmi všecko ode mne, jenom ne Duchasvého svatého.“ Posléze Barbora byvši úplně ze šatů svlečena, byla vede-na na popraviště; mělať býti popravena. Sám otec Dioskur stal dceři své hlavu; toho se zhrozili i přítomní pohané. Také Juliana byla sřata. Svátek sv. Barbory a sv. Julie (či Juliány) 4. prosince. Rok

smrti je snad 237. Svatá Barbora náleží k tak zvaným „čtrnácti svatým pomocní-kům,“ jejichž společná památka se koná 4. prosince. Jsou to: sv. Blažej (ze dne 4. února); sv. Jiří (24. dubna); sv. Era-zim (2. června); sv. Vít (15. června); sv. Markéta (13. července); sv. Křištof (25. července); sv. Panteleon (27. května); sv. Cyriak (8. srpna); sv. Jiljí (1. září); sv. Eustach (20. září); sv. Diviš (9. října); sv. Kateřina (25. listopadu); sv. Achác (31. března) a sv. Barbora (4. prosince).

Sv. GELATION a EPISTEMA, man-želé křesťanští v Emesi (nyní Hems), syrském městě na řece Orontes; byli u-mučeni r. 249.

Sv. MARCIAN byl r. 243 v Ikoniu městě lykaonijském (nyni Konieh) upá-len; svátek 11. července.

Sv. TACIAN DULAS náležel podle jména svého stavu otrockému; žil v Ki-likii. U výslechu řekl: „Jmenuji se Tac-ian, u lidu Dulas nazývaný.“ Na skřipci vzýval Krista, sedícího na pravici Boha Otce. - „Máš-li tedy dva bohy?“ tázal se soudce. - Tacian: „Jest jeden Bůh ve třech osobách, a ty se o tom přesvědčís na soudu Božím.“ Byl umučen r. 536. Svátek 15. června.

Sv. HELIKONA, mučednice v Korintě; rok smrti 244; svátek její 28. května.

Sv. HIPPOLYT ABULIDES slove i „*Portuensis*“, protože u Porto (Portus Romanus) byl mučen. Hippolyt je slavný spisovatel církevní. Po smrti papeže Zefy-rina r. 218 byl zvolen papežem Kallistus, který dbal rozhodně o přesnost víry. Pra-vili jsme v jeho životopise, že Kallist se

dostal do sporu i se slavným Hippolytem, žákem sv. Irenea. Hippolyt potíral hlady sabellianů, ale sám se při tom dopustil některých nesprávností v učení křesťanském. Kallist vyloučil nejen Sabellia, ale i Hippolyta z Církve. Hippolyt však se dal posvětit za biskupa; i nastal v Římě neblahý rozkol církevní. Avšak časem přistoupily všechny obce křesťanské ku Kallistovi, uznávající ho za řádného papeže. Ostatně co Hippolyt zavinil jako protipapež, odkál tím, že trpěl za víru. Byl poslán do vyhnanství na ostrov Sardinii a zemřel mučednickou smrtí r. 235. Jeronym (ep. 70 ad Magn.) praví, že Hippolyt byl mučedníkem; podle římských zápisů byl uvržen do hluboké jámy, vodou naplněné. Svátek sv. Hippolyta Abulidy 22. srpna.

Sv. PONCIAN, papež (230-235); o jeho pontifikátu není zpráv, leč že na př. rozdělil žaltář na kanonické hodiny, že zavedl žalm „Judica“ a vyznání „Confiteor“ do ritu mše sv. Císař Alexander Severus, jinak mírný vladař, poslal Ponciana do vyhnanství na ostrov Sardinii. Podle jiných zpráv Poncian byl ubit za císaře Maximina Thrace r. 235. Svátek 19. listopadu.

Sv. ANTER, papež (235-236), dal horlivě sbírat akta o sv. mučednících. Byl usmrčen roku 236. Svátek 3. ledna (či 11. února).

Sv. CHRYSANTHUS byl synem senatora Polemia, který z Alexandrie přišel do Říma. Chrysanth seznal víru křesťanskou, dal se pokřtiti. Křtil ho kněz Karpofor. Otec pohanský snažil se odvrátiti syna od víry Kristovy hojností pokrmů, slu-

žebnicemi a nabízenými smyslnými rozkošemi. Také navedl krásnou dívku pohanskou, jménem *Darii*, aby přivedla Chrysantha na jiné myšlenky. Ale všechna snaha se ukázala marnou. Daria řekla: „Otec tvůj poručil, abych tě přivedla k bohům.“ - „Máš důkazy pro bohy?“ tázal se Chrysanth, a jal se vyvracet víru v pohanské bohy. Daria se dala pokřtiti a oba vstoupili v manželství s podmínkou, že budou žít v dobrovolné zdržlivosti jako bratr a sestra. Vladař Klaudius dal je předvésti k soudu, ale nejen Klaudius, nýbrž i jeho manželka Hilaria a synové Jason a Maurus byli příkladem jejich přivedení k víře křesťanské. Všichni proto byli usmrceni. Chrysanth byl zašit do kůže volské a postaven na nejpalčivějším slunci. Přetrpěl však tu útrapu. Darii zavedli do hampejzu mezi ženy necudné; avšak i tam zůstala nedotknutá a hanby prostá. Posléze byli oba vhozeni do jámy a zaházeni kamením. Stalo se tak asi roku 237. Svátek sv. Chrysantha a Darie 25. října.

Sv. ISIDORA a sv. NEOFYTA, sestry lentinské (Lentini v Katanii, v jižní Itálii); Isidora je matkou sv. Thekly, Neofyta pak matkou sv. *Neofyta* (1. září). Obě byly umučeny r. 236. Svátek sv. Isidory a Neofyty 17. dubna.

Sv. MAGINUS, mučedník v Tarragoně (ve Španělsku). Rok smrti 235. Není jistých zpráv. Svátek jeho 25. srpna.

Sv. HERMES a spolumučedníci v Marseilli (v Gallii), kolem roku 239; svátek jejich 1. března. - Sv. *Felix a Fortunát*, mučedníci v Dauphiné (ve Francii) roku 212. Svátek 23. dubna.

Decius patří mezi nejukrutnější pronásledovatele křesťanů. Pronásledování vzalo na sebe jinou tvářnost. Decius jako státník poznal, že nevede k cíli usmrcovati křesťany. Právil si, že každého občana je škoda. I snažil se přivést křesťany k odpadu od víry. Vydal r. 250 rozkaz, aby všichni křesťané v celé říši se zřekli náboženství křesťanského; kdo by neuposlechl, má býti mukami k tomu donucen. Biskupové ať jsou ihned usmrceni. Také hrozil trestem státním úředníkům, kteří by nedbale prováděli jeho nařízení. I rozpoutalo se pronásledování křesťanů tak lité, že krutostí převyšovalo všechna dosavadní. Celé obce musely se dostaviti k obětování bohům. Kdo uprchl, ztratil majetek, kdo se zpěčoval obětovati modlám, byl mučen. Muky obyčejné nedostačovaly, i vymyšleny nové a bolestnější.

Doba Deciovy vlády byla krátká, ale jeho nástupce Gallus (251-253) zuřil rovnou měrou dále. Mučedníci za této doby byli:

Sv. TERCENC, AFRIKÁN, MAXIM a POMPEJ v Karthagu byli jakožto křesťané uvrženi do žaláře. Napřed byli Zenon, Alexander a Theodor zmrskáni, rány jejich byly octem polévány, solí posypány a hořícími pochodněmi připalovány. Posléze byli státi. Vladař Fortunacian snažil se odvrátiti Terence a jeho spoluvězně od Krista. Oni odpověděli: „Jsme křesťané; tvým bohům obětovati nebudeme, čiň s námi, jak se ti líbí.“ Též oni byli

po různých mukách státi. Svátek všech 10. dubna.

Sv. MAPPALIKUS, slavný vůdce velkého počtu mučedníků afrických. Umučen byl snad v Karthagu r. 250. Sv. Cyprian velmi chválí Mappalika i společníky jeho. Svátek 17. dubna.

Sv. CHEREMON, biskup a mučedník egyptský; rok 250; svátek 22. prosince.

Sv. METRAS, stařeček v Alexandrii; byl bit a ukamenován roku 249. Svátek 31. ledna.

Sv. NEMESIUS byl dříve loupežníkem, ale později se stal křesťanem; byl ukřižován s Ammonem v Alexandrii; jini praví, že byl upálen se Serapionem a Apollonií. Zprávy jsou nezaručené. Rok 249. Svátek 19. prosince.

Sv. SERAPION, mučedník alexandrijský za Decia; svátek 14. listopadu (nebo také 14. prosince).

Sv. AMMON a sv. ZENO, vojínové a mučedníci v Alexandrii; svátek 20. prosince.

Sv. THEOFIL, vojín a mučedník v Alexandrii; svátek 1. června.

Sv. AGATHON, vojín a mučedník v Alexandrii; svátek 7. prosince.

Sv. CHRONIAN, JULIAN, MAKARIUS, FAUSTUS (?) mučedníci v Alexandrii r. 251; svátek jejich 30. října.

Sv. KVINTA (QUINTA), žena křesťanská v Alexandrii; hned po umučení stařečka Metrasa (31. 1.) uchopili Kvintu, aby se klaněla modlám. Odepřela. Uka-menovali ji. Rok 249. Svátek 8. února.

Sv. EPIMACH, mučedník v Alexan-

drii, jenž byl upálen vroucím vápnem. Ostatky jeho byly zavezeny do Říma; a v témž hrobě byl později pohřben Gordian. Svátek 12. prosince (a 10. května).

Sv. EPIMACH a sv. ALEXANDER, mučedníci v Alexandrii r. 249. Epimach je asi týž jako zprvu jmenovaný. S nimi byly usmrčeny: *Ammonaria*, panna, *Merkuria*, starší žena, *Dionysia*, matka několika dítek. Svátek těchto 12. prosince.

Sv. HERON, ARSENIUS (či *Ater*?), ISIDOR, SERAPION a chlapec DIOSKUR, mučedníci alexandrijští za císaře Decia. Isidor byl upálen, Heron a Arsenius jinak usmrčeni, Serapionovi byly zpřeráženy kosti, chlapec Dioskur byl po několikerém mučení propuštěn. Rok 249. Svátek všech 14. prosince.

Sv. KASTUS a sv. EMILIUS, mučedníci afričtí; oba vidouce mučidla, zprvu odpadli od Krista, ale pak litovali poklesku svého a napravili hřích smrti mučednickou. Byli upáleni r. 250. Svátek sv. Kasta a Emilia 22. května.

Sv. FAUSTUS, kněz a 12 spolumučedníků, mezi nimiž byl sv. *Theoktist*, v Alexandrii; svátek 6. září.

Sv. JULIANUS PODAGRICUS, starzec v Alexandrii; nazýván tak pro podagru, kterou trpěl. Umučen za Decia r. 250. Svátek 27. února.

Sv. MACER (či Makarius), mučedník v Alexandrii; upálen r. 249. Svátek 8. prosince.

Sv. VITALIS, mučedník africký za Decia. S ním trpěl i *Epiktet*. Svátek sv. Vitališe a Epikteta 9. ledna. Sv. *Possessor*, spolumučedník jejich.

Sv. NEOTERIUS, mučedník v Alexandrii, trpěl zároveň s Ammorem, jehož svátek je 20. prosince; svátek sv. Neoteria 8. září.

Sv. APOLLONIA byla panna již pokročilejšího věku v městě Alexandrii. Otec její byl senátorem. Za pronásledování Deciova zvyráželi jí zuby a vlekli ji k zapálené hranici hrozíce, že ji tam uvrhnou, nebude-li mluvit rouhání proti Kristu. Apollonia jako by vnuknutím Božím povzbuzena (tak zní výklad sv. Augustina) vyžádala si maličko času, jako by se rozmysliti chtěla. Modlila se, odevzdávajíc duši svou Bohu. Zatím co pohané tupě na ni zevlovali, vymkla se jim a vrhla se do plamenů pro ni přichystaných. Rok smrti 250. Svátek sv. Apollonie 9. února.

Sv. ALEXANDER CARBONARIUS čili „Uhlíř“ byl uhlíř v Kománě (v Pontu). Když se uprázdnila stolice biskupská v Kománě, žádali věřící biskupa caesarejského sv. Řehoře, aby jim ustanovil biskupa; přáli si biskupa urozeného a bohatého; ale Řehoř řekl, že biskup může býti muž chudobný, ale má býti ctnostmi bohatý a dokonalý. I volali žertem: „Chceš-li nám dáti biskupa z lidu, nezbyvá, než abys nám dal za biskupa Alexandra Uhlíře.“ - „Kde je?“ tázal se Řehoř. Přivedli jej. Všichni se smáli. Bylť Alexander oděn v černé hadry a ve tváři začazený kouřem. Nebyl rozpačit, ale vesel. V tváři bylo lze poznati oduševnělost, zbožnost. Byl ještě mladý. Vypravoval, že pochází ze vzácného rodu, ale že dal výhost světu, aby v samotě, živě se uhlířstvím, sloužil Bohu. Řehoř učinil naň několik otáz-

zek o různých věcech a Alexander dával odpovědi moudré a výmluvné. Řehoř seznal, že Alexander je muž vzdělaný a dokonalý. I učinil ho biskupem, ačkoliv Alexander spravovav svůj úřad horlivě, byl za císaře Decia pro víru upálen. Svátek sv. Alexandra Carbonaria 11. (nebo i 19.) srpna.

Sv. MOSEUS a sv. AMMONIUS byli snad vojínové; neboť křesťané stavu vojenského bývali odsouzeni k nucené práci v dolech (ad metalla). Oba byli (v dolech) v Pontu upáleni za Decia r. 250. Svátek 18. ledna.

Sv. POLYEUCTUS, setník císařského vojska v Malé Armenii byl ve víře Kristově vyučen od přítele svého Nearcha a nedal se odvrátiti od víry křesťanské prosbami své manželky Pauliny ani svých dětí. Byl stát za Decia. Svátek 13. února.

Sv. POLYCHRONIUS, biskup v Babyloně, neodpovídal při výslechu nic; byl kamením tlučen, až ducha vypustil; za Decia r. 251. Slaví se 17. února. - Jeho příklad viděli:

Sv. PARMENIUS, kněz a jini a následovali ho; byli rovněž usmrceni. Svátek sv. Parmenia 22. dubna.

Sv. TROADIUS, jinoch, mučedník v Nové Caesareji (v Pontu) za Decia; svátek 28. prosince.

Sv. ALEXANDER, biskup v Jerusalemě, byl již za císaře Severa předhozen lvům, ale šelmy mu neublížily; tak vyvázl. Alexander vysvětil Origena na kněžství a založil knihovnu, která Eusebiovi přišla vhod, když spisoval Dějiny církevní.

Za Decia Alexander opět byl mučen, ale přece zemřel smrtí přirozenou. (Dle K byl za Decia odveden do Caesareji Palestinské a tam usmrcen; K poznamenává také, že Alexander byl dříve pomocníkem staříkého biskupa Narcise.) Svátek sv. Alexandra 18. března.

Sv. REPARATA, panna v Caesareji Palestinské, byla za Decia pochodněmi pálena a poté úplně nahá vedena městem na popraviště a tam státa. Tak praví Řím. Martyrologium. Svátek její 8. října.

Sv. GERMANUS, Theofil a spolumučedníci v Caesareji Kappadocké, kolem roku 250; slaví se 3. listopadu.

Sv. MENIGNUS, koželuh v Pariu (na Hellespontu v Mysii), zprvu prý ošetřoval uvězněné křesťany, pak sám byl drásán a stát. Jeho žena následovala ho na cestě na popraviště. Rok smrti 251, svátek 22. listopadu.

Sv. MERKURIUS, syn vojenského velitele ze Skythie, zemřel jako mučedník za Decia v Caesareji Kappadocké. Svátek 25. listopadu.

Sv. EFEZŠTÍ SPÁČI. Legenda o nich je známa od Norvéžska až po Arabii; i v Koranu se nachází. Historický základ legendy je: Sedm mladých křesťanů v Efezu v Malé Asii uprchlo za pronásledování Deciova do jeskyně; císař prý řekl: „Nechat tam zahynou,“ a dal jeskyni zazditi; všichni zemřeli smrtí mučednickou roku 250. Jména jejich jsou: *Maximian, Malchus, Martinian, Dionysius, Jan, Serapion* a *Konstantin*. Jeskyně byla prý po 172 letech za císaře Theodosia roku 447 otevřena, mučedníci nalezeni i s tabulkou

obsahující jejich jména. Svátek jejich 27. července.

Sv. NESTOR, biskup v Magydis (na jižním pobřeží Malé Asie, nyní provincie Anatolie). Za pronásledování poručil císařský náměstek Pollio, aby Nestor byl předveden. Nestor se tázal žoldněřů: „Děti, co vás vede ke mně?“ - Oni: „Císařský náměstek tě předvolává.“ Nestor se poznamenal křížem a šel. Císařský náměstek se ho tázal: „Znáš zákon císařský?“ „Znám.“ - „Podrobuješ se? Chceš-li býti s Kristem mučen, anebo s bohy ctěn?“ - „Nepodrobuji se zákonu tomu. S Kristem jsem byl, s Kristem jsem a budu.“ - Náměstek prohlásil rozsudek: „Když tedy vyznáváš Krista, jenž byl ukřižován, budeš i ty ukřižován.“ Na to byl Nestor dopraven do Pergy a ukřižován roku 250 za Decia. Slaví se 26. února.

Sv. PIONIUS, kněz ve Smyrně v Lydii (nyní Ismir), napsal apologii víry. Hájl se při výslechu, řka mezi jiným, ať se pohané nemýlí tím, že jest jich více a křesťanů že méně; neboť i při čištění obilí je více plev, než čistého zrna. Člověk hříšný pak dojde svého potrestání; mrtvé moře v zemi judské je, pravil, důkazem spravedlnosti Boží; sopka Etna na Sicilii, horké prameny v různých zemích jsou, pravil dále, důkazem ohně v pekle plápolajícího. - Tu se ozval kdosi ze zástupu: „Nyní poslouchej i nás, co my ti řekneme.“ - Pionius na to: „Ty slyš raději mne; neboť co víš ty, vím i já; ale tobě je neznámo, co vím já.“ - S Poniem byli vyslýcháni i *Asklepiades*, *Sabina* a *Dionysius*. Když soudce hrozil Sabině smrtí, po-

usmála se. Soudce Polemon na ni vzkřikl: „Ty se směješ? Nevíš-li, že ženy, které nechtějí obětovati, budou zavedeny do veřejných domů? Zavedou tě tam, a smích tě přejde.“ Na to Sabina odpověděla: „Vše, co Bůh chce, a jak Bůh chce. Všude Bůh bude ochráncem mým.“

Po několika dnech přišel prokonsul Quintilianus a vyslýchal Pionia: „Jak se jmenuješ?“ - „Pionius.“ - „Obětuj bohům!“ - „Nebudu.“ - „K jaké sektě náležíš?“ - „Jsem křesťan, kněz Církve.“ - „Byls jejím učitelem?“ - „Ano.“ - „Učitelem bláznovství a pošetilosti.“ - „Nikoliv,“ odpověděl Pionius; „učitelem pravdy a zbožnosti.“ - Prokonsul Quintilianus vynesl rozsudek: „Pionius, muž bohaprázdny, který se prohlásil býti křesťanem, budiž ztráven ohněm mstícím - bohům na zadostučinění, lidu na zastrašení.“

Pionius kráčel ke hranici; vysvlékl se, postavil se ke sloupu tak, aby jej bylo lze připevniti. Jeho poslední slova byla: „Amen, o Pane, vezmi mou duši k sobě!“ S ním usmrćeni byli Dionysius, Sabina a Asklepiades. Rok smrti 250. Svátek jejich 1. února.

Sv. QUADRAT, mučedník v Nikodemi; byl stát za Decia; svátek 7. května.

Sv. KALLINIKA a BASILINA, mučednice v Galacii; ošetřovaly uvězněné křesťany a byly kolem r. 252 staty. Svátek 22. března.

Sv. TRYFON byl mladý pastýř v Kampades ve Frygii; byl pro víru železnými drápy trhán. Vojenský velitel *Respicus* vida statečnost mučedníků křesťanských, obrátil se na víru křesťanskou. Oba, Try-

fon i Respicius, byli utlučeni v bithynském městě Nicei (K); dle St. byli po tři hodiny mučeni; bosí a obnaženi museli pak běžet přes sníh a led; pak byly jim hřebíky vráženy skrze nohy a posléze byli sťati. Rok smrti snad 250. S nimi ctí se i *Nymfa*. Ale v Aktech je řeč pouze o Tryfonu a Respiciovi. Nymfa, je-li vůbec mučednicí, trpěla asi později. Nymfa je rozená Sicilianka z Palerma; za vpádu Gótů trpěla pro víru a uprchla do Itálie, kdež zemřela smrtí přirozenou buď v Savoně nebo v Římě (St.) K praví, že „sloučila s věncem panenským korunu mučednickou.“ Svátek sv. Tryfona, sv. Respicia a sv. Nymfy 10. listopadu.

Sv. THYRSUS, LEUCIUS a KALLINIKUS byli mučedníci v Appolonii (ve Frygii) za Decia r. 250. Akta o nich nejsou zaručená. Podle nich Leucius byl mučen, Thyrsus vytýkal vladaři nespravedlivou krutost; za to byl bit, za palce pověšen, zbaven očních víček a hlava jeho byla polita žhavým olovem. Umřel od těchto útrap. Svátek 28. ledna (u Řeků 14. prosince).

Sv. URBAN, žák sv. Babyla, biskup v Antiochii, mučedníkem kolem r. 250; svátek 24. ledna.

Sv. KONON pocházel z Nazaretu a odebral se do Pamfylie (dle K na Karmel, na jižním pobřeží v Cilicii) a tam živil se prací rukou svých. Byl zahradníkem. Za císaře Decia byly mu vráženy hřebíky do obou noh a donucen, jsa spoután železnými okovy, běžeti před vozem, až bezduch klesl. Svátek 5. března.

Sv. KRIŠTOF (Christofor t. j. Kristo-

noš) byl horlivý křesťan v Lycii na jižním pobřeží maloasijském, za doby Deciovy byl uvržen do žaláře. Podle legendy byly do jeho žaláře poslány dvě sličné dívky pohanské, aby ho svedly. Jmenovaly se *Niketa* a *Akvilina*. Ale zhrzly se pohledu svatého vyznavače; místo aby byly nad ním zvítězily, on zvítězil nad nimi. Přijaly víru Kristovu a daly se na pokání. Císařský náměstek je dal popraviti mečem. - Kristof zemřel smrtí mučednickou. Smrt jeho je známější než jeho život.

Křištof není osoba smyšlená, nýbrž historická. Řecká legenda, jež vznikla v šestém století, vypravuje:

Křištof byl muž obrovského vzrůstu a vynikal velkou silou a obratností. Byl vojínem. Uminil si, že bude sloužiti jenom nejmocnějšímu pánu na zemi. I šel hledat takového pána, ale dlouho pátral po něm marně. Kdysi se potkal s křesťanským poustevníkem. Ten ho poučil o Kristu Ježíši, Synu Boha všemohoucího. „A jakým způsobem mohu Kristu sloužiti?“ tázal se vojín. - „Jdi na poušť,“ vece poustevník, „a postí se!“ - „Postit?“ opáčil Křištof; „postit se nemohu; nejsem toho schopen; udej mi jinou věc.“ - „Hle, tamo napouští žijí malomocní; jdi, a služ jim!“ - „Ani toho nedovedu.“ - „Konej tedy dlouhé modlitby!“ - „Otče,“ řekl vojín; „jsem prostý člověk a nesvedu dlouhých modliteb.“ - I zamyslel se poustevník a řekl: „Poslyš! vidíš tamo tu dravou řeku, která žádným mostem není překlenu, a mnozí, kteří ji chtěli přebřísti, zanechali tam svého života. Ubytuj se u břehu, máš široká ramena a velkou sílu, přenášej po-

cestné se břehu na břeh! Buď služebníkem všech a tak spatříš krále Ježíše Krista!“ - „Ano,“ di Křištof, „to mohu dělati a budu dělati.“ Ubytoval se u břehu, vystavěl si tam příbytek a přenášel na své šíji pocestné se břehu na břeh. Tak míjel život jeho klidně; Křištof byl služebníkem všech, sloužil všem, a tím sloužil Kristu, jenž pravil, že milosrdné skutky prokazované bližnímu jsou skutky prokazované Jemu.

Kdysi na večer Křištof zaslechl dětský hlásek. Vyšel ven. Milostné pacholátko volalo: „Křištofe, pojď mne přenést!“ Převozník vzal dítě na rameno a opíraje se holí, sestoupil do řeky, aby ji přebředl. Avšak v té chvíli voda se dmula výš a výše, dítě bylo těžší a těžší. Křištof postupoval dále, ale tíha dítěte pořád rostla. Jako by tam někdo celý svět byl hodil, tak rozvodňovala se řeka. Konečně Křištof s napětím posledních sil dospěl druhého břehu. Tam složil břímě své, oddechl si a v úžase pravil: „Myslíl jsem, že zahynu; kdybych byl snad celý svět měl na ramenou, nebyl bych více zkusil.“ - „Křištofe!“ řeklo dítě, „nesl jsi více nežli celý svět, nesl jsi stvořitele světa. Já jsem král Ježíš Kristus.“ To dořečši, pacholátko zmizelo.

Silák převozník, jenž na své šíji nesl Krista, slul od té doby Kristonoš čili Kristofor. Svátek jeho 25. července; svátek sv. Nikety a Akviliny 24. července.

Sv. LUCIAN a sv. MARCIAN byli pohánští kouzelníci v bithynském městě Nikomedii, kteří kouzelnictvím svým mámili a klamali lid. Tenkrát žila v Nikomedii sličná panna křesťanská, kterou oba

si zamilovali. Aby si ji získali, slibovali jí hory doly, snažili se dobytí přízně její modlářskými kejklemi a brali útočiště k pohanským zloduchům. Ale všechno úsilí bylo marné. Poznali, že křesťanská panna přemáhá pohanské zloduchy mocí Ježíše Krista; poznání toto a milost Boží je osvětila, tak že se odvrátili od modlářství a od nepravosti; uvěřili v Ježíše Krista a činili pokání. Rozbili své modly, spálili své kouzelnické knihy i čarodějské nářadí, a když se tomu lidé podívovali, Lucian a Marcian řekli: „Zavrhujeme to, co jsme činili dříve a vyznáváme Ježíše Krista jako pravého Boha.“ Pak byli přijati do sboru katechumenů, vyznali se zkroušeně ze svých hříchů, a byvše ve víře vycvičeni, přijali svátost křtu. Věnovali se modlitbě a pilnému čtení Písma svatého.

Tu vzniklo pronásledování křesťanů za císaře Decia; císařský náměstek Sabinus dal si Luciana a Marciana předvolati a řekl: „Jak se stalo, že jste opustili naše nesmrtelné bohy a klaníte se člověku ukřižovanému?“ - Oni odpověděli: „Právě Kristus Ukřižovaný nás přeměnil a těšíme se, že u něho najdeme nový život věčný.“ Náměstek rozkázal, aby byli oba mučeni železnými hřebeny. Lucian řekl v mukách: „Dokud jsme páchali nepravosti, dokud jsme činili křivdy a bezpráví jiným, dokud jsme znásilňovali cudné ženy, - netrestal jsi nás; nyní pak, když činíme dobré, mučíš nás.“ Císařský náměstek vynesl rozsudek, aby byli upáleni. Svatí vyznavači vidouce podpálenou hranici, dobrovolně vstoupili do pla-

menů, kdež našli smrt. Rok jejich smrti je 250. Svátek 26. října.

Sv. MAXIMUS, muž prostého stavu někde v Malé Asii (někteří tvrdí, že v Efesu); sám se přihlásil u soudce jako křesťan. I nastal výslech: „Kdo jsi?“ - „Maximus.“ - „Co jsi?“ - „Podle stavu jsem svobodný (ingenuus), podle víry jsem křesťan.“ - „Jaké máš zaměstnání?“ - „Jsem muž z lidu a žiji ze svého obchodu.“ - „Jsi křesťan?“ - „Ovšem, jsem křesťan, hříšný sice, ale přece křesťan.“ Maximus byl za císaře Decia kolem roku 250 ukamenován. Svátek 30. dubna.

Sv. METHOD EUBULOS (t. j. dobročinný, blahovolný), biskup snad v lykijském městě Pataře (nyni Skamandro). Byl stát za Decia. Ale jistých zpráv o něm není. Ba někteří spisovatelé jej zaměňují za Metoda Olympského či Tyrského (18/9). Svátek sv. Methoda 20. června.

Sv. MYRON, kněz v Kyziku, městě mysijském (podle *D* v Řecku), byl za císaře Decia mučen; soudce Antipater dal s jeho těla odřezati pásy kůže; Myron jeden z pásů vrhl soudci ve tvář. Posléze byl stát. Svátek sv. Myrona 17. srpna.

Sv. ACHÁC (Acacius), byl biskupem v Antiochii (neznámo, zdali v syrské nebo na hranici Frygie a Lykaonie); působil tak pozeňnaně, že věřící ho nazývali „dobrým andělem“ a „blahověstitelem“. Za císaře Decia císařský náměstek Marcian dal si Acháce předvolati a řekl mu: „Proč neposloucháš zákonů a nectíš císaře?“ Achác odpověděl: „My křesťané máme v úctě císaře a modlíme se za něho k Bohu.“ -

Vladař na to: „To je ovšem chvalitebno; avšak císař dal zákon, aby každý obětoval císaři, a ty toho nečiníš.“ - „Nikoliv, císaři obětovati nemohu a nesmím; vždyť je pouhý člověk. Klaním se jedinému pravému Bohu.“ - „A kterému Bohu se kláníš?“ - „Klaním se Bohu, jenž trůní nad serafy a cheruby.“ - „Kdo je ten seraf?“ tázal se vladař, mysle, že Achác mluví o bytostech z pohanského bájesloví. „Hle, uctívej raději Apolla; ten osvěcuje a řídí celý svět.“ - „Jakže?“ opáčil Achác. „Apolla že mám ctíti, o němž sami pravíte, že zahořel šílenou láskou k děvě Dafně, a že se od ní dal oklamati? Anebo Joviše mám ctíti, jehož spisovatelé líčí jako chlipníka a prznitele žen? Tyto nazýváš bohy? Jméno „Bůh“ přísluší pouze Bohu pravému, bezhříšnému, jenž má všechny dobré vlastnosti v míře největší.“ Na to vladař: „Ano, takto pomlouváte vy křesťané naše bohy! Avšak dosti těch řečí! Buď poslechněš zákona a budeš obětovati, nebo zemřeš!“ - Achác řekl neohroženě: „Tak mluví loupežníci. Přepadnou člověka a řeknou: Peníze anebo život! Já však jsem se nedopustil žádného zločinu; nemůžeš mne odsouditi, leč by ses provinil proti spravedlnosti.“

Vladař řekl: „Já mám rozkaz, abych tě k obětování donutil.“ - Achác: „A já mám rozkaz, abych Boha svého nezapíral. Když ty posloucháš člověka smrtelného, tím více já musím poslouchati Boha věčného. Neboť Kristus řekl: Kdožkoliv mne zapře před lidmi, toho i já zapru před Otcem svým, jenž jest v nebesích.“ - Vladař se tázal: „Což pak Bůh má syna?“ -

„Má.“-„Od které ženy Bůh dostal syna?“
- „Bůh neploď jako člověk,“ odpověděl Achác a vyložil vladaři tajemství vtělení Syna Božího.

Vladař rozkázal, aby Achác mu udal jména všech křesťanů, kteří jsou mu jako biskupu podřízeni. Achác odepřel říka: „Jména jejich jsou zapsána v knize života na nebesích. Ostatně, jméno moje znáš i jména spoluvězňů, čiň s námi, co ti libo. Nepřemůžeš mne, aniž přemůžeš všech křesťanů. Biskupa můžeš usmrtili, ale Církve nezhubíš.“

Císařský náměstek dal neohroženého biskupa opět odvésti do žaláře. Psal list císaři a tázal se, co má činiti s vězněm Achácem. Císař Decius četl obšírnou zprávu o výsledku Achácově; pádné a rozhodné odpovědi Achácovy tak se mu zalíbily, že se usmál a dal rozkaz, aby Achác byl propuštěn na svobodu. O dalších osudech Achácových a o jeho smrti nemáme zpráv. Svátek 30. března.

Sv. THEMISTOKLES, pastýř v lykijském městě Myře, trpěl pro víru; byl mrskán a byv obnažen, byl válen po střepinách, až vypustil duši. Rok smrti asi 250. Svátek 21. prosince.

Sv. CYRIL, biskup a mučedník v Gortyně (na ostrově Kretě, Kandii) jsa 84 let star, byl mučen ohněm a pak stát, snad za Decia. Svátek 9. července.

Sv. ISIDOR byl vojínem a přišel jako vojenský zásobovatel na ostrov Chios; tam byl r. 151 stát. Svátek 10. května.

Sv. MYROPE, křesťanka na ostrově Chios, pohřbila tělo sv. Isidora, mučedníka. Byla pro víru bičována a v žaláři za

císaře Decia zemřela. Svátek 13. července.

Sv. PETR byl křesťan v Lampsaku (na Hellespontě). Akta vypravují: Prokonsul Optimus se ho tázal: „Jak se jmenuješ?“- „Petr.“-„Jsi-li křesťan?“-„Ano.“-„Obětuj bohyni Venuši!“-„Jak? té necudné a nestoudné ženě mám obětovati, která prováděla věci, jež mluvití stud zapovídá? Vy sami trestáte skutky, jež činila, a tím ji označujete jako bohaprázdnou veřejnou nevěstku. Kterak mne chcete nutit, abych já ji obětoval? Jen Bohu pravému a jedinému se budu klanět.“ Petr byl stát; stalo se tak za císaře Decia r. 250. S ním trpěli mučedníci:

Sv. PAVEL, sv. ONDŘEJ a sv. DIONYSIA. Dionysia, panna šestnáctiletá, byla odevzdána dvěma mladým mužům pohan-ským, aby ji zneuctili; ale odolala všem svodům a útokům a zůstala netknuta a neporušena; uprchla a přišedši k vězení, v němž dleli Pavel a Ondřej, zvolala: „Voliťm s vámi umřítí.“ Dionysia byla státa, Pavel a Ondřej byli ukamenováni. Svátek jejich 15. května.

Sv. KALLIOPE, křesťanka v Řecku, vynikala krásou těla i duše; soudce jí dal uřezati prsy, dal ji stlouci, po střepinách váletí a mečem odpravití. Stalo se tak za císaře Decia kolem r. 250. Svátek sv. Kalliopy 8. června.

Sv. KRÉTŠTÍ mučedníci čili mučedníci z Kandie jsou: *Theodul, Saturnin, Gelasius, Zorikus, Kleomenes, Agathopus, Basilides, Evarist, Eunician a Europus*; byli za císaře Decia kolem r. 250 různým způsobem usmrceni. Svátek jejich je 23. prosince.

Sv. FABIAN, papež (236-250), rodem z Říma, řídil Církev po čtrnácte let. Ne-ní o něm mnoho určitých zpráv. Ustanov-il sedm jáhnů, aby v Římě pečovali o chudé, o nemocné, o vdovy a sirotky. Sedmi podjáhnům uložil, aby pokraču-jíce v díle papeže Antera, pečlivě zapiso-vali události ze života mučedníkův. - Ta-ké nařídil, aby na Zelený čtvrtek svěceny byly oleje a aby oleje pozůstalé z minu-lého roku byly spalovány. - Fabian hájil víry proti bludařům v Africe. Také prý poslal sv. Dionysia a jiné věrověsty do Gallie. - Za krutého pronásledování De-ciova Fabian byl usmrcen, snad stát, r. 250. Cyprian ho nazýval „vynikajícím mužem, jenž neměl sobě rovného.“ Svátek sv. Fabiana, papeže a mučedníka, 20. ledna.

Sv. KORNELIUS, papež (251-252). Kornelius byl syn Kastinův v Římě a již jako kněz v čele sboru jiných kněží spra-voval církev římskou, když po smrti Fa-biana papeže papežský stolec zůstal po 18 měsíců uprázdňen. Nebyloť tehdy rad-no voliti nového papeže. Krutý císař De-cius byl by snad raději vzdorocísaře snesl, než aby byl zvolen po Fabianovi nový papež; tak velikou důležitost přikládal dů-stojnosti římského papeže. Teprve když Decius vytáhl do boje proti Gótům, bylo lze zvoliti nového papeže. A tak byl zvol-en Kornelius.

Za něho vznikl nový boj uvnitř Církve. Kněz Novát a jáhen Felicissimus žádali, aby odpadlíci přijímání byli opět do svaz-ku církevního ihned bez jakýchkoliv tres-tův. Kněz Novacián však, bývalý stoik, ob-

noviv bludy montanistů, rozhodně se to-mu opřel a chtěl, aby odpadlíkům, i kdy-by sebe více pokání činili, nedostalo se odpuštění a aby nebyli přijímáni do Cír-kve. Sv. biskup Cyprian však i papež Kor-nelius zaujali správné stanovisko: nemá se bráti padlým bratrům všecka naděje, nýbrž, když by vykonali přiměřené po-kání, mají býti opět přijati do svazku církevního. Novacián rozhlašoval o Kor-neliovi, že prý je hříšně ústupný a sna-žil se vzbuditi proti němu odpor. Papež Kornelius slavil r. 251 v Římě veliký sněm, na němž shromáždění biskupové a kněží schválili moudré jednání Cypri-anova a Korneliovo; zároveň vyloučili No-vaciána i jeho stoupence z Církve.

Ale rozkol nebyl prozatím ani v Kar-tagině ani v Římě potlačen. Novacián se dal od některých neprozíravých bis-kupů posvětit za biskupa, získával si stou-pence a učinil odvážný pokus, svrhnouti Kornelia a uchvátiti jeho úřad. Pokus se nezdařil: biskupové, v čele majíce Cyp-riana a Dionysia Alexandrijského, odmítli Novaciána. K tomu se přidal Felicissi-mus; tak se spojili dva muži, kteří dosud příkře proti sobě stáli, z nichž jeden hájil v příčině odpadlíků do Církve se vracejících nekřesťanskou příkrost, druhý pak výstřední mírnost. Spojila je nenávist pro-ti papeži, oběma společná. Ostatně rozkol-nické rejdy neměly úspěchu.

Císař Decius byl na konci r. 251 ve válce s Góty poražen a zabit a nástupce jeho Gallus, rozmařilec, nevíšmal si zprvu křesťanů. Tenkrát rozmohl se skoro po celé říši římské mor, a císař Gallus dal

rozkaz, aby na usmíření bohů bylo jim všude obětováno. Nastalo takto nové pronásledování křesťanů. Když v Římě první křesťan byl uvězněn, přichvátil za něj do žaláře papež Kornel, aby ho potěšil a ve víře utvrdil. Tu byl Kornel sám uvězněn a pak vypověděn do Centumcell (nyní Civita vecchia při ústí řeky Tibery). Legenda vypravuje, že jeden ze žoldnéřů, kteří Kornelia vedli, jménem Cerealis, poprosil ho, aby v Centumcellách navštívil a uzdravil jeho manželku, raněnou mrtvicí. Papež prý vyhověl přání a ve jménu Páně uzdravil onu ženu, jejíž jméno bylo Sallustie. Oba manželé i žoldnéři byli pak ve víře vyučeni a pokřtěni. Císař dal prý je všechny popravit. Kromě Kornelia a manželů Cereala a Sallustie bylo ještě 21 mučedníků. Všichni byli státi r. 252. Těla jejich pohřbila jistá Lucina v katakombě sv. Kallista u silnice Appijské. Římský breviář však praví, že Kornel byl usmrčen v Římě. Svátek sv. Kornelia 14. září, svátek sv. *Cereala* a *Sallustie* i spolumučedníků 14. (nebo i 26.) září.

Sv. LUCIUS, papež (252-253) energický, psal některé listy, které se však nedochovaly na naše časy, v nichž dal nařízení v příčině přijímání odpadlíků do Církve. Zemřel smrtí mučednickou r. 253. Svátek dne 4. března.

Sv. SEKUNDIAN byl vznešený měšťan v Římě, muž vědecky vzdělaný. Když pozoroval statečnost křesťanů, stal se křesťanem a přivedl i svého přítele *Marceliana* k víře Kristově. Jakmile o tom zvěděl třetí přítel *Verian*, přidal se k nim. Kněz Timotej je pokřtil, papež Kornel udělil jim

svátost biřmování. Všichni tři přátelé byli pro víru křesťanskou uvězněni, do Centumcell odvlčeni a tam sekýrou odpraveni za Decia. Svátek sv. Sekundiana, Marceliana a Veriana 9. srpna.

Ruinart nepřijal jejich akt do své sbírky. Ale v Řím. Martyrologiu jsou uvedeni.

Sv. ABDON (čes. Bořivoj) a sv. SEN-NEN byli zajatci perštů, které císař Gordianus (238-244) přivedl ze svojí vítězné výpravy do Říma. Za císaře Filipa Araba (244-249) dostalo se zajatcům svobody. Abdon a Sennen byli urození a bohatí a zakoupili sobě statky u Říma. Byli horlivými křesťany. Za pronásledování Deciova zůstali víře Kristově věrni a pohřbívali těla umučených křesťanů. I byli také polapeni a do žaláře uvrženi. Císař Decius dlel mimo Řím a dozvědév se, že v Římě zemřel senator Galba, spěchal do Říma. Ve slavném průvodě Deciově vedeni byli také spoutaní Abdon a Sennen. Císař dal je postavit před soud a rozkázal, aby obětovali modlám. Oba odepřeli řkouce: „My jsme křesťané a nebudeme obětovati modlám.“ I byli odsouzeni, aby byli předhozeni divoké zvěři. A když divoké šelmy jim neublížily, byli státi. Jáhen Kvirin je tajně pochoval v svém domě. Svátek sv. Abdona a Sennena 30. července.

Sv. ALFIUS, FILADELFUS a CYRIN, ONESIM a ERASMUS (česky Erazim), synové městského přednosty Vitala, byli rodem Baskové (z krajiny poblíž Pyreneí ve Francii). Všichni tito mladí mužové křesťanství byli za císaře Decia roku 250 dopraveni do Říma a tam umučeni. Svá-

tek těchto sv. mučedníkův 10. května. Jiný *Filadelfa Onesim*, mučedníci v Pu-teoli, cti se 31. července.

Sv. AURELIAN, měšťan římský, hájil víry Kristovy; i byl mu jazyk vyřezán a pak byl usmrčen. S ním i synáček jeho Maxim. Rok smrti 250. Svátek 22. května.

Sv. VIKTORIE byla dcera vznešených rodičů v Tiburu (nyní Tivoli u Říma). Legenda vypravuje: O Viktorii se ucházel Eugen, urozený Říman. Byl pohan. Viktorie jsouc horlivou křesťankou, nadála se, že časem přivede Eugena ku poznání pravdy a k víře Kristově. Měla přítelkyni jménem *Anatolii*. Anatolie měla podle vůle rodičů vstoupiti do stavu manželského s jistým Aurelianem. Avšak Anatolie byla slíbila Bohu ustavičné panenství a proto odmítla Aureliana. Ten chtěje si získati její svolení, požádal Viktorii, přítelkyni její, aby naklonila Anatolii pro obmyslený sňatek. Viktorie vyhověla přání a vychvalovala před Anatolií Aureliana jako muže urozeného a bohatého, jehož nebude nemožno obrátiti z pohanství na křesťanství. Chválila stav manželský, že je Bohem samým ustanovený a posvěcený. Ale Anatolie řekla: „Když Bůh stvořil svět, pravil k prvním lidem: „Rosťte a množte se,“ aby svět se zalidnil; ale nyní svět už není chudý na lidi, nyní je třeba růsti v lásce Boží a naplňovati království nebeské. Panenství je stav vznešenější než stav manželský.“ A Anatolie mluvila o panenství tak důrazně a lahodně, že Viktoriina mysl se změnila. Viktorie prohlásila, že také učiní slib ustavičného panenství. Ihned vzkázala

Eugenovi, že nesvolí státi se jeho manželkou, protože si vyvolila Krista Ježíše za chotě. Také rozdala klenoty své chudým.

Oba odmítnutí nápadníci přemýšleli o pomstě. Věděli, že kdyby obžalovali nevěsty své u soudu jako křesťanky, soud by je sice odsoudil, ale že by zároveň i zabral jmění jejich pro stát. Nápadníci však chtěli se zmocniti jmění obou nevěst. I žalovali u soudu, že dívky Viktorie a Anatolie jim slíbily manželství, slovu svému nedostály a rozmrhávají své jmění. Takovým způsobem Eugen dostal Viktorii ve svou moc; se svolením soudce dal ji na svém statku uzavřít, chtěje ji donutiti, aby mu byla po vůli. Ale Viktorie se nedala ani sliby ani hrozbami, ani hladem ani týráním pohnouti, aby se slibu svému zpronevěřila. Navštěvovaly ji pohanské přítelkyně, aby na návod Eugenu naklonily Viktorii ke sňatku. Rozhovory měly opačný účinek: Viktorie přivedla obě dívky k víře křesťanské, ba některé z dívek učinily i slib ustavičného panenství. Posléze Viktorie byla mečem státa r. 253.

Také Anatolie byla vlečena do žaláře a přidán jí do žaláře jedovatý had. Krotitel zvíře *Audax* vida její neohroženost, uvěřil v Krista a dal se pokřtiti. Byl stát. Anatolie byla probodena mečem. Svátek sv. Viktorie 23. prosince, sv. Anatolie a sv. Audáce 9. července.

Sv. CYRIAKA, vdova římská, žila 30 let ve ctnostném vdovství, štědrě pomáhajíc chudině z hojných statků svých. Za pronásledování Deciova bez bázně pro-

půjčila dům svůj na římském pahorku „Caelius mons“ zvaném, křesťanům, aby se tam scházeli na služby Boží. Byla vzražena a pohnána k soudu. Tázali se jí: „Budeš-li obětovati bohům?“ - „Nikoliv bohům, ale Ježíši Kristu, Synu Boha živého, sebe sama obětovati budu!“ - Byla šlehána býkovicem, až duši vypustila. Bylo to kolem r. 250. Svátek 21. srpna.

Sv. FAUSTUS, křesťan v Římě, byl za císaře Decia přibit na kříž; na kříži žil 5 dní, až posléze byl šípy ubodán. Rok smrti 250, svátek 16. července.

Sv. FELICIAN byl od papeže Eleutheria odevzdán do školy sv. Viktoria a později od papeže Viktora vysvěcen na biskupa a ustanoven ve Foligno (v Itálii). Za Decia Felician jsa stařec 94 let, byl mučen. Sv. *Messalina* ho ošetřovala. Felician i *Messalina* byli umučeni r. 249. Svátek sv. Feliciana 24. ledna, sv. *Messaliny* 23. ledna.

Sv. HERAKLIUS, JUSTUS a MAURUS, vojínové, byli na víru obráćeni sv. Felicianem, biskupem. Byli státi ve Folignu za Decia. Slaví se 4. května.

Sv. KALOCER a sv. PARTHENIUS, eunuchové na císařském dvoře Deciové, byli pro víru Kristovu umučeni v Římě r. 250. Svátek jejich 19. května.

Sv. MAXIMUS, kněz a mučedník v Římě, byl roku 250 hozen do řeky Tiberu. Svátek 19. listopadu.

Sv. MOJŽÍŠ (Moyses), kněz, přišel bezpochyby jako zajatec z Karthaga do Říma; proto, když úpěl v žaláři, poslal mu sv. Cyprian list, ve kterém praví, že ho pojí s ním laskavá účast (affectio) a povzbu-

zuje ho ke statečnosti. Mojžíš byl usmrćen. Svátek 25. listopadu.

Sv. PATERNUS pocházel z Alexandrie, putoval do Říma, odtud do Fondi, města v Latii. Že pochovával těla mučedníků, jali jej slidiči pohanští a zavraždili jej na rozkaz soudcův kolem roku 250. Slaví se 21. srpna.

Sv. HERKULAN, mučedník v Ostii u Říma; kolem r. 252; svátek 5. září.

Sv. MARCIALIS, mučedník v italském městě Porto za Decia. V Řím. Martyrol. je jeho jméno s 5 spolumučedníky. Svátek jeho 22. srpna.

Sv. MINIAT (Minias) vojín, mučedník ve Florencii, kolem r. 250; není o něm zaručených zpráv; svátek jeho 25. října. *Visia* a *Žofie*, křesťanské panny a mučednice v italském městě Fermo (v Římsku), za Decia, kolem r. 250; svátek sv. Visie 12. dubna, svátek sv. *Žofie* 30. dubna.

Sv. VENANCIUS (či Venant) byl patnáctiletý jinoch v Kamerinu, umbrijském městě. Venanc byl pokřtěn od kněze *Porfyra*; oba byli mučeni; trpělivostí jejich obrácen byl na víru křesťanskou vojín a žalářník *Anastasius*. Všichni tři byli státi za Decia. Svátek sv. Venance, *Porfyra* a *Anastasia* 18. května.

Sv. PERGENTIN a sv. LAURENTIN, dva bratři křesťanští v Arezzu v Toskánku. Laurentin řekl u výslechu: „Víme, že bohové nejsou nic než dřevo a kov. Nevidí, neslyší, nemluví, nechodí. Kdyby nebyli hlídáni, zloději by je ukradli; kdyby nebyli podepřeni a připevněni železnými sponami, sřítli by se.“ Oba byli

státi za Decia. Svátek těchto sv. mučedníků 3. června.

Sv. MAGNUS byl zprvu pomocníkem svého otce pastýře, pak biskupem v Anagni (v Itálii); za pronásledování Deciova Magnus byl ve Fondi postaven před soud a na smrt odsouzen. Když vojínové šli pro něho, našli jej mrtvého. Jeho jméno je také v Martyr. Řím. Svátek 19. srpna.

Sv. KARUS, biskupa mučedník v Atinu (v Itálii); † 249; svátek 29. dubna.

Sv. FLORENCIUS, mučedník v Perugii (v Umbrii); † 250; svátek 1. června.

Sv. FUSKA, panna v italském městě Ravenně, dala se i se svou pěstounkou *Maurou* pokřtiti; obě byly státy za Decia roku 250; svátek obou 13. února.

Sv. ANASTASIUS CORNICULARIUS, t. j. úředník civilní v Kamerinu v Umbrii; byl i s manželkou Theopistou, s dcerami svými *Eufemií* a *Primitivou* umučen kolem r. 250; svátek sv. Anastasia, sv. Eufemie a sv. Primitivy 11. května. Jiný sv. *Anastas Cornicularius* byl vojínem a mučedníkem v Dalmacii. Svátek 21. srpna.

Sv. SEKUNDINA, panna a mučednice, snad v Anagni (v Itálii); svátek 15. ledna.

Sv. ALBINA, panna a mučednice ve Formiu (v ital. provincii Kampanii); za Decia; svátek její 16. prosince (podle St 17. prosince).

Sv. MERKURIUS vojn trpěl mučednickou smrt s jinými 19 vojin v sicilském městě Leontini. Byli mučeni a pak státi; kolem r. 253. Sv. Thekla je pohřbila. Svátek sv. Merkuria a spolumučedníků 10. prosince.

Sv. AGATHA (t. j. Dobrá; po česku *Háta*) byla panna na ostrově Sicílii. Podle legendy narodila se buď v Palermu nebo v Katánii. Vynikala schopnostmi duševními i krásou tělesnou. Její rodiče byli zámožní a jsouce křesťany, vychovali dceru svou v bázni Boží. Protože zvěst o její kráse i ctnosti a o jejím bohatství daleko se rozšířila, hlásili se nápadníci, kteří si ji přáli za manželku. Ona však volila raději sloužiti Bohu.

V tu dobu přišel do Katanie císařský náměstek pohan Kvintian, který dozvěděl se o bohatství Agathinu, umínil si, že ji pojme za manželku, aby se takto obohatil a vstoupil s předními rodinami ve svazek příbuzenský. Uslyšev, že Agatha je křesťankou, tím více se utvrdil ve svém úmyslu věda, že bude mu možno použití úřední moci, aby Agathu tím snáze pohnul ke sňatku. Agatha zpravena byvši o zámyslech Kvintiana vladaře, ulekla se, neboť předvíдалa, že jí nastává tuhý boj. I vzala útočiště k modlitbě řkouc: „Všemohoucí Bože! dej mi zmužilost a sílu! Tobě odevzdávám duši svou a tělo své. Ty znáš mou dobrou vůli, že jsem hotova za víru a ctnost i život svůj položit, ale znáš i slabost a nedostatečnost mou; pomáhej mi, abych v boji neklesla.“

Kvintian dal Agathu předvolati; vybízel ji, aby od Krista odpadla. Vida před sebou spanilou dívku, chtěl ji stůj co stůj získati; k jeho tělesné žádostivosti a mrzké chlipnosti se přidružila nezkrocená hrabivost. Avšak Agatha břitce odbyla jeho sliby a lichocení. I vymyslel Kvintian ďábelskou lest; rozkázal zavést cudnou

SMRT PANNY MARIE

Agathu do pověstného domu nestydatéženy Afrodisie (dle jiných: Eufrodonie) a nařídil této, aby vším úsilím odvrátila pannu od víry křesťanské a aby ji zároveň svedla k necudnostem. Doufal, že když Agatha ztratí viru a s vírou stud, bude povolna jeho záměrům. Agatha byla po 30 dní držána v tom brlohu necudnosti; bylo jí slyšeti nestydatá slova vilných zhýralců a ženštin, býti svědkyní hanebných jejich skutků. A uprostřed té zvrhlosti Agatha zůstala srdce neporušeného a nedala se odvrátiti od víry a čistoty ani slovy ani příklady. Afrodisie přesvědčivše, že její úsilí je marné, řekla k náměstkovi: „Odejmi odtud tuto křesťanku; snáze bych asi kámen obměkčila a železo ohnula, než bych oblomila pevnou její mysl.“

Vladař uslyšev, že lest jeho se nezdařila, povolal Agathu na soud. „Vyvol sobě,“ řekl jí, „co ti libo; buď budeš obětovati bohům, anebo se připrav na hrozné mučení!“ - Agatha odpověděla: „Kterak bych mohla obětovati vašim bohům? Věru, divní to bohové! Chtěl bys, aby ženou tvou byla třeba žena podobná vaší Venuši? Anebo chtěl bys sám podobati se cizoložnému Jovišovi?“ - Vladař rozkacený vzkřikl: „Jakže? Ty se odvažuješ tupiti svého vladaře a jeho bohy?“ a rozkázal žoldněřům, aby ji zpoličkovali. Agatha zpoličkovaná řekla: „Jací jsou vaši bohové, když se stydíte býti jim podobní?“ Zahanbený vladař dal Agathu odvésti do žaláře. Druhého dne jí rozkázal: „Zapři Krista!“ - „Zapři ty své bohy liché,“ odvětila Agatha, „a klaň se Bohu

pravému!“ Vladař pohrozil: „Dám tě mučiti tak, že na kolenou mne budeš prositi za smilování,“ a rozkázal ji bičovati a železnými hřebeny drásati a pochodněmi páliiti. Vída její trpělivost a stálost, dal nový rozkaz, jehož bez hrůzy nelze ani vysloviti ani slyšeti. Zvolal: „Jak dlouho budeš mi vzdorovati? Nuže uřežte ji ňadra, však jich na kojení nikdy nebude potřebovati!“ S panenským uzarděním řekla Agatha: „Ukrutníče! nestydíš-li se řezati prsy moje? Což nepožíval jsi v dětství svým prsu mateřského? Ci hyena tebe kojila? Však Bůh všemohoucí vzkřísí a oslaví i zohavené tělo moje!“

Katané vykonali nelidský rozkaz a uvrhli mučednici do žaláře. Legenda vypravuje, že sv. Petr se jí zjevil a že zhojil její rány ve jménu Pána Ježíše. Druhého dne vladař dal pannu, když opět vyznala, že nikdy neodstoupí od víry Kristovy, obnažiti a na ostrých střepinách a na žhavém uhlí váleti. Za mučení toho Agatha vypustila duši. Rok smrti 251. Svátek sv. Agathy (Háty) 5. února.

Někteří mají akta o sv. Hátě za nezaručená. Proti tomu jiní poukazují na to, že už sv. Damas složil hymnus ke cti sv. Agathy a že zajisté měl pravá akta před sebou. Úcta ke sv. Agathě byla v Církvi všeobecná a Církev vložila její jméno v počet těch světcův, jež při každé Mši kněz po pozdvihování vyzývá.

Sv. NIKON, biskup a mučedník v Taormině (na ostrově Sicilii); za císaře Decia; svátek 23. března.

Sv. MARTHA, panna a mučednice

snad v městě Astorga (bliže řeky Minho) ve Španělsku. Sřata byla, zdř se, za císaře Decia r. 251. Ale není zaručených zpráv. Svřátek její 22. února.

Sv. AMARANTH, mučedník v Albi v jižní Francii za císaře Decia; svřátek 7. listopadu.

Sv. BASSUS, biskup bliže Nizzy (jižní Francie) - dle Eckerta Bassus byl biskupem v Niceji; byl za císaře Decia r. 251 povřšen na dvou hřbech a tak usmrčen. Svřátek 5. prosince.

Sv. EUGEN, řák sv. Dionysia, nikoliv Areopagity, jak se někteří domnívali, nýbrž Dionysia Pařížského, biskup, byl umučen za císaře Decia v Paříži. Svřátek 15. listopadu.

Sv. NIKASIUS, dle některých zpráv řák sv. Polykarpa, přišel prý se sv. Ireneem do Gallie. Byl věřovřstem v krajině rouenské. Umučen za císaře Decia. Svřátek 19. října (nebo 11. října).

Sv. SATURNIN byl biskupem v Tolose. Tolik jest historicky jisto. Akta vypravují:

Saturnin byl r. 245 vyslán papežem Fabianem do Gallie, aby hlřsal evangelium Kristovo. Usadil se v městě Tolóse a brzy tam vznikla kvetoucí obec křesřanská. Modloslužební kněži prohlřsili, že bohové nevydřávají řádných věřteb, protože prý nesnesou přitoměnosti a činnosti biskupa Saturnina. A tak pošřvali lid proti němu. - Kdysi se opět konala slavnost modloslužebná a veden byl obřtní býk do chrřmu. V té chvíli ubřral se Saturnin se třemi průvodci na služby Boží do svatyně křesřanské. Jistý pohan spatřiv

biskupa Saturnina, jal se volati: „Hle, tu jde Saturnin, nepřítel našich bohů, jenž zavřnil, že bohové nevydřávají věřteb. Hle, tu jde hlavní řiřitel věřry křesřanů! Chopte se ho! Buř bude obřetovati našim bohům, anebo zemřel!“

I hnali se podrážděni pohané za Saturninem. Jeho průvodcové, kněž a dva jáhnové, uprchli. Biskup byl jat, veden k soudu a vyzřván, aby obřetoval modlřm. Odpověděl neohřožen: „Jř znám jediného Boha pravého, ale vy slouříte lichým bohům. Kterak můřete řádati, abych jř se břl vařich bohů, kdřž bohové vaři boři se mne a nedřávají, jak sami pravřte, věřteby proto, že jim překřřžím?“ - Jasnř odpověř Saturninova zahanbila modloslužebníky a tím více je popudila proti řtatečnému vyzřnavači. Vřhli se naň, svřzali mu nohy provazem a přivřzali jej k býku; pak hnali býka s mučedníkem po schodech soudní budovy dolů. Tak usmřkřn byl Saturnin; neboř hned na prvnřich schodech se rozřřřřila hlava jeho a vyřařenř mozek postřřikal půdu. Býk smřřkal zobavenou mřtvolu v ulicřch, až se provaz přetřhl a tělo mučedníkovo zřřstalo leřeti. Muřžové křesřanřti vidouce tu ohavnost, rozprchli se, avřřak dvě křesřanské řeny, jejichř jmen neznřme, neřdbajřce zuřřivosti pohanské, odnesly tělo mučedníkovo a pohřřbily je. Svřátek 29. listopadu.

Akta o Saturninovi nejsou nesřřavnř. Jenom co se třče doby, jest otřřzka sporna.

Sv. PARAMON, mučedník toulousřský za císaře Decia; svřátek 29. listopadu.

Sv. REGINA (Rynka) narodila se podle

legendy kolem r. 235 v Aixu (Alexia, město burgundské, diecese autunská); otec byl pohan, matka křesťanka zemřela porodivši Reginu. Regina byla vychována na venkově od pěstounky, tajné křesťanky. Když se vrátila, otec seznal, že Regina je křesťankou, rozhněval se a dal jí volbu, buď aby se zřekla víry Kristovy, nebo aby opustila otcovský dům. Regina vytrvala ve víře, vrátila se k pěstounce, pásala jí dobytek a snášela raději nedostatek a obtíže života venkovského, než aby odřeknouc se Krista, zůstala v bohatém domě otcově. Kdysi Regina pásala dobytek a císařský náměstek (Olibrius dle K) spatřiv ji, zahořel k ní láskou a žádal ji za choť. Regina odmítla jeho návrhy, a císařský náměstek seznal, že Regina je křesťankou, dal ji železnými nástroji rozsápati a mečem popraviti. Stalo se tak r. 251 za císaře Decia. Svátek 7. září.

Sv. ORENCIUS a PATIENTIA, manželé ve španělském městě Huesca byli podle některých zpráv rodiči sv. Vavřince; byli umučeni za císaře Decia roku 250. - Svátek 1. května (nebo i 10. srpna).

Osmé pronásledování za císaře Valeriana 253-260.

Valerian vydal r. 257 první edikt, jímž měli býti všichni biskupové a kněží posláni do vyhnanství a jímž pod trestem smrti bylo věřícím zakázáno konat schůzky ke službám Božím a vkročiti na křesťanské hřbitovy. Roku 258 nařídil druhým ediktem, aby biskupové a věřící církve Kristovy byli usmrcováni a aby

statky byly křesťanům odňaty. I nastalo krvavé pronásledování křesťanů. Roku 259 Valerian byl jat od Peršanův. Jeho syn a nástupce Gallienus (260-268) ustal v pronásledování a vrátil křesťanům svatyně a hřbitovy. Církev mohla se všude volně rozšiřovati. Ano i při dvoře císařském zastávalo mnoho křesťanů důležité a vysoké úřady. V té době stavěli si křesťané na mnohých místech i nádherné chrámy.

Mučedníci v těchto dobách byli:

KARTHAGINŠTÍ mučedníci, počtem tři set (Augustin mluví o 150), kteří byli buď živí nebo umučení vhozeni do žhavého vápna. Nazývají se „*massa candida*“. Uvádějí se jména: *Jukundus, Januar, Nabor, Felix* a j. Svátek jejich 24. srpna.

Sv. ANTONIE a sv. TERKULLA, paniny, sv. AGAPIUS a sv. SEKUNDINUS, biskupové, sv. EMILIAN voják byli za Valeriana mučedníky v Cirthě v Numidii. Dle St. Sekundin byl biskupem v Alexandrii. Svátek jejich 30. (nebo 29.) dubna.

Sv. CELERIN, jáhen, odešel po umučení papeže Fabiana z Říma do Afriky, kdež přečkal Deciovo pronásledování. Zdali byl mučedníkem později, není známo. *Celerina*, jeho bába, mučednice, *Laurentin*, bratr otcův, voják a mučedník, *Ignác*, bratr matčin, voják a mučedník. Svátek všech jmenovaných 3. února.

Sv. THASCIUS CYPRIAN narodil se asi r. 200 z bohatých pohanských rodičů v Karthagině; nabyt důkladného vzdělání vědeckého a stal se veřejným učitelem řečnictví. Byl vynikajícím učencem

a řečníkem. Tehdy seznámil se s knězem Ceciliem. Cecilius jal se mu vykládati nauku křesťanskou. Cyprian poznal hluboké pravdy víry křesťanské a dal se pokřtiti. Na křtu svatém přidal si z věčnosti ke svému učiteli, k němuž jej pojilo upřímné přátelství, jméno „Cecilius“. V jeho duši nastal obrat, o němž sám píše v listu k Donátovi: „Pokud jsem trval v temnosti, kolísaje se na vzbouřeném moři... zdálo se mi věci těžkou a tvrdou, že by mohl člověk býti znovu zrozen a podle ducha i srdce přetvořen. Po křtu proudilo s hůry jasné a čisté světlo do hrudi od hříchů očištěné.“

Cyprian čítal pak nejraději Písmo sv. i spisy Otců a jiných spisovatelů církevních. Z těchto byl mu nejoblíbenějším Tertullian; proto když na svého sluhu zavolał: „*Da magistrum*“ (t. j. podej učitele), sluha hned porozuměl, že má podati knihy Tertullianovy.

Křesťané karthaginští vědouce, že Cyprian je muž vzdělaný a dokonalý, žádali ho, aby přijal svěcení kněžské a zvolili jej r. 248 biskupem. Cyprian se vzpíral nabízené důstojnosti, ale chtěl nechtěl byl posvěcen za biskupa. Církvi karthaginské bylo tehdy třeba horlivého biskupa. Bylo nutno napravit mravy duchovenstva i věřícího lidu a povznést pokleslou kázeň církevní. Cyprian se o to snažil, seč byl. Tu vypuklo kruté pronásledování křesťanů za císaře Decia. Pohané nenáviděli Cypriana pro jeho horlivost; spílali mu, nazývajíce ho „Koprian“ (*κόπρος* t. j. lejno). Pohanská láje ihned pokřikovala: „Cyprian musí býti první předhozen

lvům“ (Cyprianus ad leones). Cyprian maje na paměti slovo Boží k apoštolům, aby vyhnáni byvše z jednoho města, šli do jiného, ušel s několika kněžími na venkov a skrýval se na místě bezpečném. - Tak učinil později i Klement Alexandrijský a jiní biskupové, ne ze strachu o sebe, ale aby mohli pečovati o svoje stáde.

Mnozí odpadlíci zapřevše za pronásledování svou víru, litovali odpadlictví svého a žádali o opětné přijetí do svazku věřících. Jak už bylo řečeno v životopisu sv. papeže Kornelia, žádali kněz Novát a jáhen Felicissimus, aby odpadlíci byli přijímáni zpět do svazku církevního ihned bez jakýchkoliv trestů. Tu se vrátil Cyprian z úkrytu svého do Karthaginy, napsal svou knihu „O padlých“ a slavil sněm, na němž byly stanoveny zásady, jak s padlými dlužno jednati. Usneseno, aby se jim nebrala všechna naděje, nýbrž aby jim bylo uloženo přiměřené pokání a aby byli takto opět přijati do svazku církevního. Také následujícího roku 252 nový církevní sněm karthaginský rozhodl ve shodě s papežem, aby všichni odpadlí křesťané, učiní-li přiměřené pokání, byli v pokoji do Církve přijati, neboť jak Cyprian pravil: „Nemůže býti k boji způsobilým, kdo od Církve není k boji vyzbrojen.“ Nejen s papežem Korneliem, ale i s jeho nástupci Luciem a Štěpánem Cyprian pěstoval přátelské styky. Na př. na Štěpána se obrátil, aby sesadil arelatského biskupa Marciana, jenž byl zjevným stoupencem kacíře Novaciána. Takto požíral bystrozraký Cyprian na celou Církve katolickou, aby nikde netrpkla ú-

hony. Cyprian napsal 81 listů, provanutých duchem veliké víry a hlubokou učeností; vynikají jasným slohem a uchvatnou výmluvností. Jsou důležitým pramenem poznání tehdejšího života církevního v Africe. Na příklad o pokání dí Cyprian, že nejhlavnější částí jeho je lítost, a k té že musí přistoupiti zpověď. „Vyznávejte se jeden každý, prosím vás, bratři, z hříchu svého, pokud ten, který se provinil, na světě jest, pokud jeho vyznání připustiti se může, pokud dostiučinění a odpuštění kněžími udělené před Bohem milé jest.“ - O biřmování pravil: „To se děje u nás dosud, že ti, kteří v Církvi byli pokřtěni, bývají uváděni k představeným Církve a že modlitbou naši a vzkládáním rukou přijímají Ducha Svátého a bývají zdokonaleni pečeti Páně. (Ep. 73, 9.)

Krásný Cyprianův spis „De unitate Ecclesiae“ (o jednotě Církve) zasluhuje býti čten od každého kněze; praví v něm k. 6: „Nemůže míti Boha za otce, kdo Církve nemá za matku“, a k. 5: „Kdo se odlučuje od Církve mateřské, je cizinec, je nesvatý, je odpůrce.“ Církve římskou nazval „kořenem a roditelkou Církve katolické“ (radix et matrix Ecclesiae catholicae).

Cyprianovy listy jsou nám důkazem, že Církve prvních století měla totéž učení jako nyní.

Ale je zajímavé, že tento nadšený obhájce církevní jednoty a apoštolské Stolicí octl se ve vážném sporu s papežem samým. Jak se to stalo? Vyskytla se sporná otázka, zdali křest od kacířů udělený

má platnost čili nic, a mají-li ti, kdož z kacířských sborů vracejí se do Církve katolické, býti znovu pokřtěni čili nic. Sněm karthaginský, r. 255 konaný, rozhodl, že křest od kacířů udělený nemá platnosti. O usnesení sněmovním Cyprian podal papeži Štěpánovi zprávu domnívaje se, že Štěpán usnesení schválí. Avšak papež odpověděl, že Církve římská pokládá křest od kacířů udělený za platný, byl-li tak udělen, jak Kristus Pán ustanovil. Ostatně Cyprian zůstal i za tohoto sporu v církevním obcování s papežem Štěpánem. Ve sporu tom odpovídal Cyprian svým odpůrcům s jakousi podrážděností, tak že Liebermann (Instit. Theol. IV. 222) říkal, že tu „v Cyprianovi pohřešuje Cypriana“; avšak tato malá nedokonalost byla odčiněna jednak spisy „De bono patientiae“, „De livore et zelo“, jednak přátelskou shodou s papežem a hlavně smrtí mučednickou.

R. 252 rozšířila se morová rána téměř po celé říši římské. Také v Karthagině bylo mnoho lidu morem zachváčeno. V tento čas všeobecného zděšení Cyprian se osvědčil jako dobrý pastýř svého lidu. Věřící příkladem biskupa svého povzbuzení ošetřovali nemocné křesťany i pohany. A když loupežníci vtrhli do Numidie a mnoho lidu do zajetí odvěkli, Cyprian vyzval věřící, aby sbírali příspěvky na výkup zajatců. Vyzvání mělo znamenitý účinek: sebráno bylo více než 100.000 sestercei na ten účel.

Když nastalo pronásledování křesťanů za císaře Valeriana, karthaginský prokonsul Paternus rozkázal, aby Cyprian mu

byl předveden. Řekl mu: „Božští císařové Gallienus a Valerianus poslali mi rozkazy, aby všichni lidé ctili bohy, jimž Římané se klanějí, a kdož by tak nečinil, mají býti mečem stati. O tobě pak slyším, že bohů nectíš!“ - Biskup odpověděl: „Jsem křesťan a neznám jiných bohů kromě jediného pravého Boha, kterému my křesťané sloužíme.“ Cyprian byl poslán do vyhnanství do přímořského města Kurubisu v Zengitáně. Rok poté prokonsul Paternus zemřel a Cyprian se vrátil z vyhnanství do Karthaginy. Uslyšev, že v Římě papež Štěpán a jáhen Vavřinec zemřeli smrtí mučednickou, poslal svým věřícím list, ve kterém píše: „Jsa ještě živ piši vám, že toužím po smrti;“ a tak se chystal na smrt mučednickou. Nový prokonsul karthaginský Maxim povolal Cypriana k sobě a tázal se: „Jsi-li ty Thascius Cyprian, kterého křesťané nazývají svým biskupem?“ - „Jsem.“ - „Dobře bys učinil, kdyby ses bohům klauěl. Radím ti učiniti tak.“ - „Není lepší rady pro mne, než abych se klaněl Bohu pravému.“ - Prokonsul vynesl tento rozsudek: „Thascius Cyprian odpírá obětovati bohům, pročež budiž mečem odpraven.“ - „Chvála Bohu,“ řekl Cyprian.

Cyprian byl veden vojenskou stráží za městů na popraviště a věrní jeho kněží a lid křesťanský jej doprovázeli. Na popravišti Cyprian svlékl vrchní roucho, též sukni, a stál v rouchu lněném očekávaje kata. A když kat přistoupil, rozkázal biskup svým věrným, aby katu vyplatili 25 zlatníků. Křesťané rozestřeli kolem něho roucha, aby krve jeho nachytali a ji v úctě

měli. Cyprian byl stat dne 14. září r. 258. Svátek sv. Cypriana 16. září.

Téhož dne byli usmrceni:

Sv. KRESCENCIAN, VIKTOR, ROSULA a GENERALIS; příkladem jeho se utvrdili ve víře. Svátek jejich je 14. září.

Sv. EUGENIE byla podle legendy dcerou Filipa, vladaře v Alexandrii. Byla vzdělaná a sličná. Měla se provdati za Aquilina, náměstka císařského. Eugenie poznavši listy sv. Pavla a víru křesťanskou, dala se pokřtiti a slíbila Bohu ustavičné panenství. Aby nebyla ke sňatku nucena, opustila dům otcovský a vstoupila do kláštera. Později se vrátila k rodičům a získala je pro víru křesťanskou. Otec Filip byl stat od nového náměstka. Eugenie se odebrala s matkou svou *Klaudii* do Říma; tam shromáždívši kolem sebe panny, žila bohumile. Roku 258 Eugenie neušla pronásledování; byla usmrcena. Svátek sv. Eugenie 25. (nebo 21.) prosince. Svátek sv. Klaudie, její matky, 15. prosince.

Sv. PROTUS (také Probus nazývaný) a sv. HYACINTHUS bratři, byli ve službách sv. Eugenie a zároveň s ní byli pokřtěni v Alexandrii a s ní a s její matkou Klaudíí se odebrali do Říma. Tam byli pro víru bití a pak stati; možná, že také r. 258. Svátek sv. Prota a Hyacintha 11. září.

Sv. HERAKLIUS, mučedník karthaginský v letech 253-268; s ním byli umučeni *Ysik* (Ysicius) vojnín a jiní. Svátek jejich 11. března.

Sv. ISCHIRION, mučedník alexandrijský; r. 253; svátek 22. prosince.

Sv. JAKUB (Jakeš, Jašek), kněz a sv. MARIAN (Mareš), kostelní lektor (předčítatel), byli členy církve cirtské (Cirta, město v Numidii, t. j. východní Alžírsko v severní Africe). Jakub vyznal před soudem, že je knězem, Marian, že je kostelním lektorem. Vladař však se domníval, že Marian zapírá vyšší důstojenství církevní a dal jej pověsitiza palce a na nohy mu kázal zavěsiti závaží, aby takto na něm vynutil vyznání. Pak byli oba vyznavači státi. Maria, matka Marianova, byla popravě přítomna; radovala se z mučednické slávy svého syna a zlíbala mrtvolu jeho. Rok smrti jejich je 260 nebo 259. Svátek 22. října (nebo i 30. dubna).

Sv. LIBUSUS, mučedník v Numidii; † 254; svátek 10. června (sluje i Libosus).

Sv. LUCIUS a sv. CHARAEMON byli mučeni roku 257, ale nebyli usmrceni; svátek 4. října.

Sv. MONTAN, LUCIUS, FLAVIAN, jáhen a DONACIAN v Africe byli od sv. Cypriana ve víře vyučeni a za Valeriana na smrt odsouzeni. Montan roztrhal pásku, kterou mu zavázali oči a půli dal Flavianovi. Pak byl stát. Dva dni poté došlo na Flaviana jáhna. Matka jeho, horlivá křesťanka, jej povzbuzovala k vytrvalosti. Jiní naopak mu radili, aby povolil naléhání soudcovu a aby obětoval; potom prý že přece zase bude moci žiti podle svého přesvědčení. Flavian je pokáral za tu řeč. Matka naň volala: „Chválím tě, chválím tě, že si vedeš při svém mučednictví jako žádný jiný.“ Všichni byli státi, s nimi také Viktorin, kněz; svátek těchto mučedníků 24. února.

Sv. NUMIDIKUS byl i s manželkou v Africe upálen; ale dcera ho našla ještě žijícího. Byl pak od Cypriana vysvěcen na kněžství. Zemřel kolem r. 260. Svátek 9. srpna.

Sv. SUKCESSUS, mučedník v Tertullu (v Africe); rok smrti 259. Svátek 19. ledna.

Sv. ROGACIAN, kněz a sv. FELICIS-SIMUS byli mučedníci afričtí; sv. Cyprian o nich píše ve svém listu k vyznavačům. Zemřeli tedy před r. 258. Svátek jejich 26. října.

Sv. KVINTUS a sv. SIMPLICIUS, mučedníci afričtí, buď za Decia nebo za Valeriana. Svátek jejich 18. prosince.

Sv. NEMESIAN (po česku Bohaboj), biskup v Numidii (v Africe), zavlčen byl do dolů, kde týráním a útrapami brzy zemřel. S ním trpěli i *Felix*, *Lucius* a j. Cyprian jim poslal dojemný list, ve kterém je chválí, těší a povzbuzuje. Zemřeli buď roku 257 nebo 258. Svátek těchto mučedníků 10. září.

Sv. NIKEFOR byl horlivý křesťan v Antiochii Syrské. Měl přítele Sapricia, také křesťana. Avšak oba tito přátelé se pro nějakou věc zneprátelili tak prudce, že se druh druhu vyhýbal, až z toho bylo veřejné pohoršení u křesťanů. Nikefor po čase poznal, že hněv ten je nekřesťanský a byl hotov smířiti se s bývalým přítelem svým Sapriciem. Poslal k němu jiné přátele, aby Sapricia jménem jeho odprosila usmíření připravili. Poslové se vrátili s nepořízenou. Nikefor šel tedy sám k Sapriciovi a odprosil ho řka: „Odpusť mi, pro Boha.“ Avšak Sapricius nedovedl ukrotiti svého hněvu.

V té době vzniklo pronásledování křesťanů na rozkaz císaře Valeriana. Sapricius byl dříve pohnán k soudu než Nikefor. Když vyznal svou víru, byl nad ním vynesen ortel, aby byl mečem sťat. Nikefor dozvěděl se, že bývalého přítele Sapricia vedou na popraviště, spěchal za ním a volal: „Vyznavači Kristův! Odpusť mi, čím jsem se proti tobě provinil!“ Ale Sapricius nedal odpovědi; přítele si ani nevšiml a kráčet dále. Nikefor opakoval svou prosbu po druhé a po třetí, tak že i žoldnéřové se mu posmívali řkouce: „Bloude! proč ho prosíš za odpuštění? Či nevidíš, že se ubírá na smrt?“ Sapricius zůstal neúprosný, i když nastala chvíle, že měl býti sťat. A v té chvíli rázem se změnil Sapricius; když kat se chystal sraziti mu hlavu, Sapricius pojednou vykřikl: „Zadržte! Jsem hotov poslouchati císařských zákonů a obětovati bohům.“ Katové ustali, neboť událo se někdy, že vyznavač jat hrůzou smrti, zřekl se víry. Ale mnohem více užasl Nikefor; padl Sapriciovi k nohám a prosil: „Příteli! bratře! Vzpamatuj se! Nehřeš! Nezapírej Krista! Nepohrdej korunou mučednickou.“ Ale všecko bylo už marno. Sapricius zůstal odpadlíkem, aby zachoval život časný.

Nikefor, jako by chtěl dáti Bohu náhradu, chtěje napravit pohoršení zvolal ke katům: „Já jsem také křesťan! Věřím v Krista, jehož tento muž právě zapřel! Nuže, usmrťte mne místo něho!“ Ichvátal jeden ze žoldnéřů k náměstkovi se zprávou, že Sapricius se zřekl víry křesťanské, ale že se vyskytl jistý křesťan jiný, jenž volí raději zemřítí, než by se víry své

zřekl, a žádal další rozkaz. Vladař uslyšev tuto podivnou zvěst, rozkázal, aby Sapricius byl propuštěn na svobodu, Nikefor pak aby byl sťat. To se i stalo. Rok smrti je snad 259. Svátek sv. Nikefora 20. února (nebo i 30. prosince).

Sv. MALCHUS, PRISKUS a ALEXANDER v Caesareji Palestinské uprchli za pronásledování; avšak když uslyšeli, jak neohroženě si vedou jiní křesťané, zastyděli se a vrátili se. Byli předhozeni divokým šelmám. Rok smrti 259. Svátek těchto sv. mučedníků 28. března.

Sv. CYRILL narodil se v Caesareji Kapadocké z rodičů pohanských. Poznav víru křesťanskou, přilnul celou duší svou ke Kristu a dal se pokřtiti. Bylo mu tehdy dvanáct let. Když se o tom dozvěděl otec, činil mu ostré výčitky a zakázal mu vyznávatí Krista; také ho tloukl a týral, ale Cyrill, čím krutěji otec s ním nakládal, tím radostněji se hlásil ke Kristu Ježíši. Také prohlásil otci, že ho bude rád poslušen ve věcech dovolených a že mu bude prokazovati synovskou úctu, avšak že od víry Kristovy odpadnouti nemůže a nechce. Otec se rozhněval a vyhnal Cyrilla z domu.

Císařský náměstek dozvěděl se o věci té, dal si Cyrilla přivést k sobě; domlouval mu příkře, aby se vrátil k otci, aby se zřekl víry Kristovy, jinak že bude souzen jako křesťan. Chlapec odpověděl: „Nelekám se smrti; otec pozemský mne vyhnal z domu, ale Otec nebeský mě přijme do domova lepšího.“ - Náměstek chtěje Cyrillovi nahnati strachu, kázal ho svázati, ukázati mu rozličná mučidla,

věsti ho k zapálení hranici a pohroziti mu upálením. Ale marně. Žoldnéři se vraceli s jinochem řkouce: „Cyrill patřil lhostejně na zapálenou hranici, nezbledl, ba ani brvou nepohnul. A když spatřil mučidla, nebědoval, neplakal.“ Náměstek řekl Cyrillovi: „Mládenče! Zmoudři! poslechni mne, aby ses mohl vrátiti domů.“ Cyrill odpověděl: „Ó proč jste zapálili hranici a přece nedali jste mi umřítí! Proč mukami jste hrozili, a nevykonali brozeb? Nechte mne umřítí, abych došel spasení!“ Přítomní křesťané vidouce stálost jinochovu, nemohli se zdržeti slz. „Proč pláčete?“ řekl jim Cyrill; „spíše se radujte se mnou, toužím po Otcí nebeském.“ Posléze Cyrill byl stat. Rok smrti 258. Svátek 29. května.

Sv. KODRÁT (čisnad *Quadrat?*), lékař korinthský, byl s jinými křesťany r. 258 umučen. Svátek 10. března.

Sv. ŠTĚPÁN narodil se v Římě; horlivě navštěvoval a těšil uvězněné křesťany. R. 253 zvolen byl papežem (253-257). Tehdy byl spor o platnosti křtu uděleného od kacířů. Štěpán rozhodl spornou otázku památným výrokem: „*Nihil innovetur, nisi quod traditum est*“ (t. j. Nezáváděj se ničádná novota, ale držíme se toho, co jsme od předků přejali) a napsal Cyprianovi: „Když kacíř se k vám obrátí, nebudiž nic zavedeno, než dle podání buďtež naň ruce vzkládány; a kdo se nepodvolí, není prý věřící biskup, ale Jidáš.“ Štěpán pokřtil Olympia, jeho manželku Exsuperii a syna jejich Theodula, pak Nemesia a j. Za pronásledování křesťanů za císaře Valeriana Štěpán byl jat,

uprchl, ale brzy byl v katakombách Luciny u oltáře buď proboden nebo stat roku 257. Svátek 2. srpna.

Sv. SIXTUS byl rodem Atheňan; z pohanského mudrce stal se vyznavačem Kristovým. Roku 257 byl zvolen papežem (257-258). Za pronásledování křesťanů císařem Valerianem papež Sixtus stal se první obětí zuřivosti pohanské. Byl polapen v Kalixtově coemeteriu a vlečen do žaláře. Dojemný jest rozhovor jeho s jáhnem sv. Vavřincem, jak se lze dočísti v životopisu tohoto světce. Sixtus byl bez dlouhého výsledku hned druhého dne, 6. srpna 258 mečem stat. Spolumučedníci jeho jsou: jáhnové *Felicissimus* a *Agapit*; podjáhnové *Januar*, *Magnus*, *Vincenc* a *Štěpán*. Svátek 6. srpna.

Sv. DIONYSIUS, rodem Řek, vyznamenával se vělou nábožností a ctnostným životem. Byl knězem v Římě. Již tehdy Dionysius Alexandrijský nazval jej „mužem učeným a podivuhodným“. Byv zvolen papežem (259-269), vyslovil nauku o Trojici Boží proti bludařům sabelliánům přesně a důkladně. Zemřel smrtí přirozenou r. 269. Slaví se 18. listopadu (podle jiných 26. prosince aneb 3. února).

Sv. SYNNESIUS, lektor a mučedník římský; byl stat snad roku 258. Svátek 12. prosince.

Sv. PRAETEXTATUS, jáhena mučedník římský; 6. srpna.

Sv. VAVŘINEC (Laurentius) byl rodem Španěl, syn Orontia a Patientie. Za mládého věku přišel do Říma a byl od ctnostného a vzdělaného kněze Sixta vyučen ve víře křesťanské. Týž Sixtus (či Xystus)

zvolen býv papežem, přijal Vavřince do počtu sedmi jáhnů římských. Jako jáhen Vavřinec přísluhoval papeži při oltáři, hlásal slovo Boží, konal jiné služby jáhen-ského úřadu, hlavně měl péči o chudé a nemocné, býv ustanoven správcem církevního jmění.

Když vzniklo pronásledování křesťanů za císaře Valeriana, stal se Sixtus papež, jak nahoře bylo řečeno, první obětí zuřivosti pohanské. Byl polapen na Kalixtově pohřebišti a vlečen do žaláře. Cestou do vězení přichvátal za ním jáhen Vavřinec a prolévaje hořké slzy, že nemůže spolu s ním trpěti, jal se k němu mluvit: „Kam jdeš, otče, bez syna svého? Kam kráčíš, kněže, bez svého jáhna? Vždyť nikdy jsi nevstupoval k oltáři bez sluhy svého a nyní chceš dokonati svou oběť beze mne? Co se ti znelíbilo na mně? Či jsem nebyl dosti dbalý svých povinností? Vždy jsem s tebou měl podíl při rozdávání svátostí, a nyní nechceš, abych podíl měl ve vylití tvé krve?“ - Sixtus odpověděl hluboce dojat: „Synu milý, neopouštím tebe. Já jako stařec mám snadnější boj, ale tebe jinocha čeká těžší zkouška, tužší boj, ale také slavnější vítězství. Jen slabí jinoši nesvedou ničeho bez mistra, silní jinochové jdou za mistrem a vůdce jim netřeba. Neplač! po třech dnech mne budeš následovati. Zatím sebež všechny církevní poklady rozdej je chudým.“ Hned poté papež Sixtus byl mečem stat. - Vavřinec sebral všechno církevní jmění, aby ho pohané neuchvátili; prodal i drahocenné nádoby bohoslužebné a rozdal ztržené peníze chudým a nemocným křesťanům.

Tehdy živila Církev římská asi 1000 chudých a posílala almužny i do vzdálených zemí.

Císařský náměstek římský domnívaje se, že Církev má veliké poklady, jež Vavřinec ukrývá, povolal jej k sobě a vyzval jej, aby je vydal bez odkladu. Vládne a úlisně řekl: „Vy křesťané sobě stěžujete, že se s vámi nakládá krutě. A co činíte pro vlast? Hle, císař je nyní zapleten do války s Perskem, peněz nemá, stát, fiskus (aerarium) potřebuje peněz, a o vás křesťanech je známo, že u obětí užíváte zlatých nádob, že pijete svěcené víno ze stříbrných pohárů a že pálíte voskovice na zlatých svícnech. Bůh váš, ježž židé ukřižovali, nerazil peněz, žil v chudobě, vás povzbuzoval k chudobě a napomínal dávatí císaři, co jest císařovo. Vydejte mi všechny svoje poklady a spokojte se tím, že budete bohatí dobrými skutky.“ - Na to odpověděl Vavřinec vlídně: „Ano, nezapírám, Církev je bohata a nikdo na celém světě není nad ni bohatší; císař nemá ve svém paláci těch pokladů, jak ona. Také neváhám ti je ukázati; žádám toliko o lhůtu tři dny, abych všechno mohl uspořádati a pak tobě ukázati.“ - Náměstek svolil radostně, nemysle jinak, než že spatří množství zlata a stříbra.

Vavřinec shromáždil zatím všechny křesťanské chudé, nemocné, mrzáky, starce, vdovy a sirotky. Pak pozval náměstka, aby si přišel prohlédnout poklady církevní. Ukázal mu množství chudých a řekl: „Hle! to jsou poklady naší Církve; to je naše zlato, perly a šperky, jež jsem slíbil ti ukázati a dáti. Nehněvej se, čekal-lis

jiných! Věz, že zlato, po němž dychtiš, je statkem hynoucím, pramenem mnohého zla. Jsou však i statky nehynoucí, ctnosti a dobré skutky. Vezmi tyto naše poklady, pečuj o ně, tím obohatiš sebe, rozmnožíš slávu města římského a bohatství císařovo.“ - Zklamáný náměstek vzkřikl zlostně: „Zlosyne ty! Tuto očividnou potupu potrestám krutě. Víím, že vy křesťané bažíte po smrti; ale ty nezemřeš rychle! Ne. Chci, abys zahynul smrtí zdoluhavou a tím bolestnější.“ Na rozkaz náměstků Vavřinec byl spoután a odvléčen na pahorek Viminalský na cestě Tiburské. Katané svlékše s Vavřince oděv, zmrskali jej ukrutně, a když se zdráhal obětovati modlám, mučili jej poznovu na skřipci bičováním.

Pak byla na rozkaz vladařův zapálena hranice a když zbyla jen hromada žhavého uhlí, byl mučedník přivázán na železný rožeň a naložen na ohnivé uhly, aby byl takto zvolna upálen. Tak ležel mladý mučedník na žhavém rožni jak obětní beránek; ohnivý žár pronikal kůži, svaly, krev i kosti jeho a působil mu hrozné bolesti. Vavřinec snášel muka tiše, zmužile a radostně; zajisté kojil se nadějí, že za chvíli dojde blaženosti nebeské u svého Spasitele. Když takto poležel na jedné straně a tělo jeho již bylo napolo uškvařeno, řekl náměstkovi: „Dejž mě obrátiti! Na této straně jsem již dosti upečen.“ A když se tak stalo, pravil mu po chvíli: „Nyní je tělo mé dostatečně upečeno; libo-li, jez.“ Potom prosil Boha, aby svaté evangelium víc a více se šířilo po všech krajinách; takto trpěl, modlil se a dokonal život svůj dne 10. srpna r. 258. Z mučedníků ří-

ských byl již ve starověku nejvíce sv. Vavřinec ctěn a oslavován. Mluví o něm Augustin a j. Básník Prudenc vylíčil jeho život ve spanilé básni. Svátek sv. Vavřince 10. srpna.

Sv. AGRIPPINA, dcera bohatých rodičů v Římě, panna, žila svatě a podstoupila mučednictví v době Valeriana císaře. Svátek sv. Agrippiny 23. června.

Sv. ANASTASIA, panna římská, byla za císaře Valeriana mučena; nehty jí byly vytrženy, zuby vylámány, prsy useknuty. Také byla pálena; za palčivých muk prosila, aby jí podali vody. Žoldněř *Cyrrill* se smiloval a přinesl jí nádobu s vodou. Za to sám byl, když prohlásil, že věří v Krista, odsouzen na smrt a usmrčen. Anastasie byla sfata. Svátek sv. Anastasie 28. října. Svátek sv. Cyrilla 28. října.

Sv. CYRILLA, dcera sv. Tryfonie, panna římská, byla umučena buď za Galliena nebo za Klaudia, tedy před r. 268. Svátek sv. Cyrilly 28. října.

Sv. EUSEBIUS, kněz římský, *Marcel*, jáhen, *Hippolyt* a sedm jiných byli umučeni za císaře Valeriana roku 255. Svátek jejich je 2. prosince. Jiný sv. *Eusebius*, mučedník římský kolem r. 285. Svátek 25. srpna.

Sv. PAULINA, manželka v Římě, před svým mužem vypustila duši svou na skřipci; rok 255. Svátek 2. prosince.

Sv. DIGNA a sv. EMERITA (nebo i Merita), panny římské; snad sestry; umučeny pro víru za císaře Valeriana; byly roztáhnuty, býkovcem bity, za vlasy pověšeny a upáleny. Svátek 22. září.

Sv. EUTHALIA (nebo snad Euthasia)

byla dcerou pohanských rodičů v Leon-
tini (na Sicilii), panna; matka i dcera
poznavše víru křesťanskou, přijaly křest.
Vlastní syn, zarputilý pohan, Sermilian,
dal matku vhoditi do vody. Ale jistá o-
trokyně ji vytáhla ještě živou. Euthalia
vytýkala bratrovi tento zločin. „Jsi-li i ty
křesťanka?“ tázal se jí. - „Jsem.“ - Počal
ji tupiti. Euthalia však prohlásila, že je
hotova pro víru i muky snášeti. Když
kdysi opět se zdráhala zříci se víry Kristo-
vy, nelidský bratr ji svlékl se šatů, mrskal
ji do krve a pak ji odevzdal služebníkově,
aby jí zneužil. Avšak Euthalia vzavši ú-
točiště k Bohu, zůstala podivuhodným
způsobem netknuta a neporušena. Tu jí
bratr stal hlavu. Svátek 27. října.

Sv. EUTICIUS, kněz vapulském městě
Forenze, byl sťat za císaře Klaudia, tedy
kolem r. 268. Svátek 15. května.

Sv. EXSUPERIA, mučednice římská;
† 254; svátek její 26. července.

Sv. BASILIA (nebo Basilissa), mučed-
nice římská; rok smrti 260. Svátek 20.
května.

Sv. NARCIS, křesťan ve vsi Kanár-
ské (vicus Canarius, bezpochyby blízko
Říma), přechovával ve svém domě pro-
následované a nuzné křesťany; mezi nimi
byl *Krescencian*, slepec. Jáhén sv. Vavří-
nec prý též kdysi přišel do toho domu a
vrátil Krescencianovi zrak. Narcis i Kres-
cencian byli umučeni asi za té doby, jako
sv. Vavřinec, tedy kolem r. 258. Svátek
obou 17. září.

Sv. FELIX (po česku Štastný), Domi-
naedius nazývaný, pocházel z města Noly
v Kampanii. Jeho otec, rodem Syřan, bý-

val vojínem. Felix byl povahou tichý a
zbožný, zastával úřad lektora, t. j. před-
čitatele Písma sv. Staříčský biskup nolský
Maximus posvětil Felixe na kněžství a
měl v něm přítele a pomocníka ve svém
úřadě.

Za pronásledování Deciova biskup *Ma-
ximus* uprchl z Noly, svěřiv správu církve
své Felixovi. Tu se přihnali biřicové do
obydli Maximova, hledající biskupa. Ne-
nalezše ho, chopili se Felixe, odvedli ho
k soudu, a když se nechtěl odřici víry
Kristovy, zmrskali ho a položili ho na
střepiny ze skla a z nádobí hliněného.
Legenda vypravuje, jak Felix byl podi-
vuhodným způsobem ze žaláře vysvobo-
zen, jak uprchl a jak hledal v horách
svého otcovského přítele, biskupa Maxi-
ma. Nalezl jej zmořeného hladem, žízni
a zimou, an leží opuštěn a nemaje odni-
kud pomoci, očekává smrt. Felix ihned
mu přispěl na pomoc. Na blízkém révovi
nalezl hrozen, vzal jej a vytlačil jeho šťávu
stařečkovi do úst na vyprahlý jazyk. Kmet
se probral ze smrtelných mrátek, otevřel
oči a se slzami v očích objímal svého za-
chránce. Felix odnesl stařečka na místo
bezpečné; sám se vrátil sice do Noly, ale
bylo mu opět uprchnouti do hor, neboť
biřicové po něm stále slídili. Kdysi se
setkal Felix se žoldněři. Ti ho neznali a
tázali se: „Kde je Felix?“ Felix dal vy-
hýbavou odpověď, ušel a skryl se ve zbo-
řeništi. Zatím vchod byl zapředen pavu-
činou. Biřicové přišedše k onomu zbo-
řeništi a uviděvše pavučinu, nepomyslili
sobě, že by se ve zbořeništi mohl někdo
skrývati. Takto Felix byl zachráněn.

Když nastaly časy pokojnější, Felix se vrátil do Noly. Biskup Maxim byl zatím zemřel a křesťané žádali, aby Felix byl jejich biskupem. Avšak Felix se zdráhal z pokory přijmouti úřad ten a konal dále svůj úřad kněžský. Dědictví po rodičích bylo mu v čas pronásledování vzato, Felix se nedomáhal jeho vrácení, aniž přijal podpory, jež mu nabízeli někteří z křesťanů bohatších. Aby nikomu nebyl obtížný, Felix si najal kus pozemku, živil se prací rukou svých a uděloval z toho, co mu zbývalo, almužny chudým. Jsa u vysokém věku, Felix zemřel smrtí přirozenou roku 256 nebo 266. Není sice mučedníkem, ale nazývá se mučedníkem pro útrapy, jež mu bylo snášeti. Svátek sv. Felixe 14. ledna a svátek sv. *Maxima*, biskupa a mučedníka (?) 7. února.

Sv. FELIX, mučedník, sv. JULIE a sv. JUKUNDA, mučednice v Nole; rok smrti není znám. Svátek jejich je 27. července.

Sv. FELIX, mučedník v italském městě Sutrium; byl bit kameny do ústa usmrčen r. 257. Svátek 23. června.

Sv. HIPPOLYT byl dle Bollandistů (Aug. II. 14) vojenským velitelem v Římě, žalářníkem sv. Vavřince; byl pokřtěn od sv. Vavřince. Byl jat a u soudu tázán: „Jsi-li také kouzelníkem?“ - „Nikoliv,“ odpověděl, „jsem křesťan.“ - Když Hippolyt byl na smrt odsouzen, soudce se odebral do jeho příbytku, aby pobral jeho majetek. Tam shledal, že celá rodina Hippolytova je křesťanská. I odvedli je všechny k soudu, ubili nejprve *Konkordii*, starou pěstounku Hippolytovu. Hippolyt však byl odsouzen na smrt hroznější. Vybralit

dva koně nejbujnější, přivázali je k sobě dlouhým provazem a k druhému konci připevnili Hippolita za nohy. Koně hnáni po místech křovím a bodlácím porostlých. Tak byl Hippolyt usmýkán. Rok snad 255. Svátek sv. Hippolyta a sv. Konkordie 13. srpna.

Sv. HIPPOLYT byl kněz římský. Upadl ve blud Nováta a Novaciána. V životopisu sv. Kornelia papeže bylo řečeno, že Novacián učinil odvážný pokus svrhnouti Kornelia a uchvátiti jeho úřad. Také Hippolyt oklamán pokrytcem Novaciánem přidal se k tomu rozkolníku. Ale brzy poznav svou chybu, odvolal blud, litoval ho a vyznal svou pravověrnost. Za pronásledování křesťanů Hippolyt byl poslán do Porta, města na ústí Tibery; cestou se potkal s křesťany, kteří se ho tázali: „Koho se máme přidržeti, Kornelia či Novaciána?“ Hippolyt odpověděl: „Vystříhejte se bludu Novaciánova jako moru! Zůstaňte věrni své víře! Ó jak lituji pohoršení, jež jsem dal já.“ Smrt jeho je líčena právě tak jako Hippolyta předešlého. Svátek 22. srpna.

Ještě jiný sv. HIPPOLYT jmenován jest s Eusebiem knězem, Marcellem jáhnem a sedmi spolumučedníky římskými za císaře Valeriana r. 255. (Viz shora.)

Sv. KLEONIK a sv. STRAKONIK, křesťané v Leontini na ostrově Sicílii, uchýlili se za pronásledování císaře Valeriana na statek sv. Thekly; ale potom se odebrali odhodlaně k soudu a vytýkali soudci bezpráví páchané proti křesťanům. Byli ztlučeni a usmrčeni. Svátek jejich 24. července.

Sv. MAXIMIN, kněz a mučedník římský; Faustin a Euseb, spolumučedníci; svátek jejich 19. listopadu.

Sv. NEMESIUS byl vojenským velitelem bezpochyby v Římě. Jeho dcera Nemesia byla slepá. Při křtu prohlédla a dáno jí jméno *Lucilla* t. j. ve světle zářící. Otec Nemesius se obrátil na víru křesťanskou a byl posvěcen na jáhenství. Oba, Nemesius i Lucilla, byli r. 254 v Římě stati. Svátek sv. Nemesia 31. října, svátek sv. Lucilly 31. října.

Rok a místo zdají se býti pravděpodobny, neboť se praví, že papež Štěpán pohřbil oba mučedníky na silnici Appijské.

Sv. SYMFRONIUS byl správcem u sv. Nemesia, vojenského velitele v Římě; pro víru byl buď upálen nebo udušen; snad r. 256. S ním stejně usmrceni byli *Olympius*, jenž žil nedaleko Říma, manželka téhož *Exsuperia* a syn *Theodul*. Svátek 16. července (nebo i 31. října).

Sv. RUFINA a SEKUNDA byly panny římské (dle K. sestry). Zamítaly sňatky s Armentariem a Verinem, kteří za Valeriana r. 257 od víry odpadli. Obě zůstaly věrny víře Kristově a odhodlaly se uprchnouti do Etrurie. Tam byly předvedeny před soud. Soudce dal Rufinu mrskati. Sekunda pravila: „Proč mé sestře prokazuješ čest a mne při tom potupuješ? I já chci býti mrskána, neboť rovněž vyznávám Krista.“ Byly pak obě státy. Stalo se tak za císaře Galliena, tedy v letech 260-268. Těla jejich pohřbila jistá Plautilla. Svátek jejich 10. července.

Sv. TERTULLIN (nebo i Tertullian) byl pokřtěn od papeže sv. Štěpána a pak

byl vysvěcen na kněžství. Za pronásledování křesťanů Tertullian byl surově tloučen kamenem do úst, na bocích pálen, pak stat roku 257. Svátek 4. srpna.

Sv. AUREA (t. j. Zlatá), panna římská, byla na skřipci roztažena a mučena, pak do Ostie zavlčena a tam utopena. V Ostii byli zároveň s ní usmrceni: *Censurin* měšťanosta, *Cyriak* biskup (v žaláři popraven), *Maxim* kněz (v žaláři popraven), *Archelaus* jáhen (v žaláři popraven), *Nonos* křesťan (utopen), *Sabain*, sluha Aurein (zemřel na skřipci), pak tito žoldnéři: *Felix*, *Herkulin*, *Venerius*, *Styracin*, *Cenas*, *Komod*, *Hermes*, *Maurus*, *Eusebius*, *Rustik*, *Mongreus*, *Amandin*, *Olympius*, *Cyprius* a *Theodor*. Žoldnéři byli stati. Eusebius - asi jiný než jmenovaný - těla pohřbil; o něm pak nic více se nepraví. Rok smrti 270 (dle jiných zemřeli v letech 260-268). Svátek sv. Aurey 24. srpna; svátek sv. Veneria, sv. Olympia a ostatních 24. srpna. Svátek sv. Censurina m. 5. září (24. srpna).

Sv. LUCILLA a sv. FLORA, panny a mučednice římské; za Galliena 260-268. Svátek jejich 29. července.

Sv. IRENEUS, mučedník římský; kromě něho jsou uvedeni: *Antonius*, *Viktor*, *Theodor*, *Saturnin* a 17 jiných spolumučedníků za Valeriana. Svátek těchto mučedníků 15. prosince.

Sv. ROMAN, voják v Římě, jeden ze žoldnéřů, kteří střežili sv. Vavřince. Roman viděl pokoru a svatost tohoto mučedníka, jeho starostlivost o chudé a neohroženou stálost u víře křesťanské; andělským zjevením pohnut Roman obrátil

se na víru křesťanskou. Právil k Vavřincovi: „Viděl jsem před tebou mladíka krásného, který stíral krev s těla tvého. Roman uvěřil v Krista, sám přinesl vodu křestní a dal se od sv. Vavřince pokřtít. Mučednickou smrt podstoupil Roman v předvečer onoho dne, kdy jeho učitel Vavřinec došel slávy mučednické; tedy 9. srpna 258. Svátek 9. srpna.

Sv. JUSTIN, kněz římský, vysvěcený na kněžství od papeže Sixta, hlásal horlivě slovo Boží a pochovával těla mučedníků. Kdysi byl na statku Patriciově za městem Římem a s ním mnoho křesťanů, 73 počtem, obojího pohlaví. Justin slavil s nimi služby Boží. Tu přišel jáhen Vavřinec z Říma a umýval nohy všem mužům; přišel k Justinovi, políbil mu nejprv nohy a pak umyv mu nohy, doporučil se do jeho modliteb.

Hned poté vzniklo kruté pronásledování křesťanů. Usmrcení byli papež Sixtus i Vavřinec. Justin s Hippolytem vzali upálené tělo sv. Vavřince a pomazavše je drahou mastí, pochovali je u silnice Tiburské na statku křesťanské vdovy Cyriaky. Také tělo svatého Romana pohřbil Justin. Jenom těla umučené Konkordie nemohl nalézt. Ale šťastná náhoda mu přála. Třináctého dne po smrti sv. Konkordie přišel ke stokaři *Ireneovi*, jenž byl tajný křesťan, jistý voják jménem Porfyr a svěřil mu toto: „Umíš-li mlčeti, vyzradím ti něco, z čehož bychom oba mohli mítí velký zisk. Onehdy byla usmrcena jistá křesťanka, jmenem Konkordie, a do stoky vhozena. Zajisté měla v šatech svých mnoho skvostů. Víím o tom místě.“

Ireneus řekl: „Ukaž mi je.“ Šli. Ireneus sestoupil do stoky, tělo Konkordiino nalezl, ale skvostů při něm nebylo. Voják Porfyr uprchl; stokař Ireneus odebral se ihned ke knězi Justinovi, aby mu oznámil, že nalezl tělo Konkordiino. Justin a Abundius přibравše k sobě křesťana Abundia, pohřbili tělo sv. Konkordie vedle hrobu sv. Hippolyta.

Druhého dne pohanský soudce dozvěděl se, že Ireneus a Abundius pohřbívali těla křesťanů, dal je polapiti a za živa do těžé stoky uvrhnouti. Ale i jejich mrtvá těla pohřbil Justin. Brzo poté přišla jistá *Tryfonia*, dle Řím. Martyrologia vdova po císaři Deciovi (dle jiných příbuzná jeho) s dcerou svou *Cyrillou* ke knězi Justinovi, prohlásila, že uvěřila v Krista a žádala o křest pro sebe i pro svou dceru. Justin je pokřtil, a když Tryfonia hned druhého dne zemřela, - mučednici asi nebyla - pohřbil ji Justin vedle těla svatého Hippolyta.

Justin dbal také, aby stolec papežský, po celý rok uprázdňený, obdržel nového náměstka Kristova. Zvolen byl Dionys. K němu přivedl Justin 46 pohanských vojáků i s jejich manželkami, aby je papež vyučil ve víře a pokřtil. To se i stalo. Císař dal oněch 46 vojáků pokřtěných usmrtiti. Justin těla jejich pohřbil u Solné cesty (Via Salaria); nápomocen mu byl jistý Jan. Také tělo mučednice Cyriilly pohřbil blízko matky její Tryfonie. Za císaře Galliena posléze došlo i na Justina; byl umučen a na hřbitově sv. Cyriaky pohřben r. 268. Svátek sv. Justina 17. září; svátek sv. Irene a 26. srpna; svátek sv. Tryfonie vdovy 18. října.

Sv. VALENTIN byl kněz římský, vynikající svatostí života a velkými dary ducha. Pro svou dobročinnost požíval úcty i mezi pohany. Za císaře Klaudia byl polapen a odveden před soud. Akta o tom vypravují: Císař mluvil k němu vlídně říka: „Slyším tě chváliti jako muže moudrého; proto tím více se podivuji, že si libuješ v pošetilé a bohaprázdné pověře křesťanské. A krom toho: křesťané jsou nepřáteli říše.“ Valentin odpověděl: „Křesťané nejsou nepřáteli říše. Já sám chovám k tobě a k lidu lásku, jsem poslušen zákonů říšských a modlím se za tebe i za celou říši.“ Jeden z přítomných rádců císařových se obával, aby císař moudrými slovy Valentinovými nenaklonil se k víře křesťanské a proto se otázal Valentina: „A co soudíš o našich bozích? o dobrotvém Joviši? a o rozšafném Merkuriovi?“ - Valentin odpověděl neohroženě: „Tito bohové vaši buďto nikdy nežili, anebo trávili svůj život v oplzlостech a prostopášnostech; sami vaši spisovatelé a básníci tak vypravují.“ Císařský rádce zahánben zvolal: „Rouhá se bohům nesmrtelným, hoden je smrti.“ Ale císař nedbaje řeči rádce svého, řekl k Valentinovi: „Je-li Kristus pravým Bohem, dokáž!“ - Valentin vece: „Přesvědčíš se o tom, ale dříve třeba, abys pokání činil, v Krista věřil a křest přijal.“ - Císařský náměstek Kalpurnius obávaje se, aby se císař nenaklonil k víře křesťanské, pravil: „Nedej se, o císaři, zmámiti lichými slovy tohoto muže. Či máme poslechnouti pošetilé jeho rady a prohlásiti nesmrtelné bohy své za klamné?“ - Císař přerušil soud-

ní řízení a odevzdal Valentina náměstku Kalpurniovi s rozkazem, aby Valentina vyšetřoval dále; shledá-li na něm něco zlého, aby s ním naložil podle zákona, jinak aby s ním jednal šetrně.

Náměstek císařský Kalpurnius vida, že císař je nakloněn Valentinovi, nehodlal se Valentinem déle zabývati, nýbrž odevzdal jej soudci Asteriovi. Valentin přiveden byv do obydlí Asteriova, uviděl tam sošky domácích bůžků; i zvolal: „Kéž by Ježíš Kristus, světlo pravé, vyvedl obyvatele tohoto domu ze tmy bludu! Kéž by je osvětil, aby poznali jediného a pravého Boha.“ Pohan Asterius vykládal si slova ta o světle hmotném a řekl: „Uvěřím v tvého Krista, dokážeš-li, že on každého osvětluje. Mám v domě dívku, pastorkyni, slepou již po dvě léta. Otevře-li jí Kristus oči, uvěřím.“ I přivedli nevidomou dívku. Valentin pozdvihnuv ruce k nebi, modlil se takto: „Bože všemohoucí, Otče Pána našeho Ježíše Krista! Tys poslal Syna svého na svět, aby nás ze tmy k pravému světlu přivedl, volám k Tobě, abys tuto služebnici svou ráčil osvětit světlem moudrosti své.“ A když dokončil modlitbu svou, slepá dívka ihned prohlédla. S úžasem Asterius padl na kolena a prosil Valentina o vyučení ve víře křesťanské a okřest. Také rozbil všechny své bůžky. S ním se obrátili k víře Kristově i domácí jeho a jiní, kolem čtyřiceti osob. Zvěst o zázračném uzdravení nevidomé dívky a opokřtění tolika osob roznesla se rychle po celém městě. Pohané zuřili; hnali se k domu Asteriovu, vedrali se dovnitř, ztloukli Valentina a vyvlékše ho za město k sil-

SV. JAKUB, BARTOLOMĚJ A FILIP

nici Flaminiově, stali ho mečem. Stalo se to r. 269. Matrona Savinella ho pohřbila. Svátek sv. Valentina, kněze a mučedníka, 14. února.

Mučednictví Valentinovo je zaručené; také místo: „před branou Flaminskou“, na silnici k Rimini, teď Porta di Popolo.

Sv. FRUKTUOSUS, biskup v Tarragoně (ve Španělsku), byv za pronásledování křesťanů předveden se svými jáhny *Eulogiem a Auguriem* před prefekta, vyznal svou víru. Prefekt řekl k Auguriovi: „Nedbej slov Fruktuosových! Což pak se mu klaníš jako bohu? - „Ne“, odpověděl Augurius, neklaním se biskupu jako bohu, nýbrž klaním se Bohu pravému, jemuž i biskup se klání. - „Ty-li jsi biskup?“ tázal se prefekt Fruktuosa. - „Ano, jsem.“ - „Ne,“ vece prefekt, „byl jsi!“ chtěje naznačiti, že ho dá usmrtiti. - Všichni tři byli upáleni r. 259. Fruktuosus se velmi ctí ve Španělsku. Svátek sv. Fruktuosa, sv. Eulogia (po česku: Ložek) a Auguria 21. ledna (nebo i 5. února).

Sv. FLORENCIUS, biskup viennes-ský ve Francii, umučen r. 259 (dle *D* za císaře Galliena 260-268); svátek 3. ledna.

Sv. EUTROPIUS, biskup v Saintes ve Francii, byl od modloslužebníků umučen. Křesťanská panna *Eustella* jej pohřbila. Svátek sv. Eutropia, biskupa a mučedníka, 30. dubna. Památka Eustelly, panny a mučednice, jejíž jméno není v seznamech svatých, koná se rovněž 30. dubna.

Sv. JULIA, narozená ve Troyes ve Francii, byla v mládí zavlčena do zajetí. Její pán, pohan Klaudius, svěřil jí správu svého domu a chtěl si ji vzít za manželku,

když by se zřekla víry křesťanské. Julie však odepřela. Sloužila v domě ještě 18 let, zachovávajíc panenskou čistotu a vrátila se pak do svého rodiště, aby i tam vyznala svou víru. Klaudius, který se stal křesťanem, ji provázel. V Troyes Julie byla mučena a státa; kolem r. 260 Klaudius pak, když vyznal svou víru, byl stát. Svátek sv. Julie, panny a mučednice, 21. července.

Sv. PRIVATUS, biskup ve Francii bez určitého místa, tedy biskup regionární, hlásal evangelium v krajině languedocké, trpěl pro víru za Valeriana a Galliena, kolem r. 260. Svátek jeho 21. srpna.

Sv. VALERIUS, arcijáhen v Langres ve Francii, byl stát r. 264; slaví se 23. října.

Deváté pronásledování křesťanů za císaře Aureliana 270-275.

Císař Aurelian chtěl být nazýván „Pán a bůh náš“; vydal rozkaz, aby křesťané byli pronásledováni. Mučedníci té doby byli:

Sv. KONON, křesťan v Ikoniu (v Isaurii); byl i se svým synem, dvanáctiletým chlapcem, pro víru usmrcen za císaře Aureliana roku 275. Svátek 29. května.

Sv. MARINUS, voják Caesarei Palestinské, měl být povýšen na setníka; avšak jistý spoluvoják obžaloval Marina, že je křesťanem, a proto prý mu hodnost ta nepřínáleží. Marinus byl pro víru svou usmrcen; svědkem jeho smrti byl senátor římský, jménem *Asterius*; ten pohřbil Marina. Za to byl i Asterius usmrcen. Rok smrti 272. Svátek jejich 3. března.

Sv. MAMAS, chudý pastýř v Caesarei Kappadocké, živil se u cizích lidí. Později si zbudoval malou chyšku a živil se lesními zelinami a kořínky. Ochočené laňky přicházely a od nich Mamas mívál mléko a sýr. Z výtěžku toho uděloval dobrodiní chudým. Za pronásledování Aurelianova Mamas byl předveden k soudu. Soudce Alexander se ho tázal: „Užil-lis nějakého kouzla, abys laňky k sobě přivábil a je krotil?“ – „Nikoliv,“ odpověděl Mamas; „to je dílo Boží, jenž pečuje o své věrné služebníky.“ Když se Mamas nechtěl odříci své víry, byl ukamenován, roku 275. Svátek 17. srpna.

Sv. PAVEL byl horlivý křesťan v palestýnském městě Ptolemais. Potíral věru židů i pověru pohanů. Když byl před soudcem pro víru svou nemilosrdně týrán, Pavlova sestra *Juliana* vytykala soudci jeho nespravedlnost. Proto byla Juliana usmrcena spolu s Pavlem. Svědky mučení Pavlova byli také vojínové: *Stratonik*, *Kvadrata Akacius*; vyznali víru v Krista a byli usmrceni. Rok smrti není jistý, zdali 275 nebo 257. Svátek sv. Pavla, sv. Juliány, sv. Stratonika, Quadrata a Akacia 17. srpna.

Sv. MAGNUS, křesťan v Caesarei Kappadocké, usmrcen za Aureliana. Pokládá se za totožného se sv. Mema-sem (čili Mamasem). Svátek 19. srpna.

Sv. PORFYRUS, mučedník efezský; je též v Řím. Matyr.; svátek 4. listopadu.

Sv. QUINTUS, mučedník frygijský za císaře Aureliana; svátek 2. července.

Sv. FILOMEN, křesťan v Ancyře v Galicii; za císaře Aureliana dal soudce Filo-

menovi přibítí ruce i nohy ke sloupu, konečně pak i hřebík mu vraziti do hlavy, čímž dokonáno bylo jeho mučednictví. Svátek sv. Filomena 29. listopadu.

Sv. HELIODOR, mučedník v Pamfylíi za císaře Aureliana; svátek 21. listopadu.

Sv. TROFIM, křesťan v Antiochii (v Pisidii). Trofima vedli biřicové k vladaři země frygijské. Na cestu mu obuli stře- více opatřené ostrými hřebíky. V žaláři navštěvoval Trofima *Dorimedon*, člen rady, a sloužil mu. Oba byli býkovcem bití. Trofim byl oslepen a oba pak byli mečem odpraveni roku 280. S nimi byl uvězněn i *Sabacius*. Ten jsa mučen, v hrozných bolestech hlasitě zaplakal. Soudce se domníval, že mučedníka obměkčil a tázal se: „Proč pláčeš?“ – *Sabacius* na to: „Jen tělo pláče, duše nikoliv“ a v těch mukách vypustil duši. Svátek sv. Trofima, Dorymedona a Sabacia 19. září.

Sv. BABYLAS, biskup v Antiochii syrské, po sv. Ignácovi nejslavnější. Byl stat za císaře Aureliana. Slaví se 24. ledna.

Sv. KAJUS a sv. ALEXANDER, mučedníci ve frygijském městě Apamea roku 279 (podle Donina; *St* udává r. 171). Svátek jejich 10. března.

Sv. LEV a sv. PAREGORIUS, mučedníci v lykijském městě Patarce (podle *D* v Řecku); kolem roku 270. Svátek jejich 18. února.

Sv. HYPACIUS, mučedník v Byzanciu; spolu s ním jmenují se sv. *Lucillian*, mučedník a sv. *Pavla*, panna a mučednice v Cařihradě. Rok smrti 273. Svátek jejich 3. června.

Sv. FELIX I., papež (269-274), zavrhl bludy Pavla Samosatského. Pavel Samosatský byl biskupem alexandrijským, ale neprávem, a s místa svého ustoupit nechtěl. Sporná věc o Pavlu Samosatském byla tehdy předložena císaři Aurelianovi, když právě dlel v Antiochii. Císař Aurelian, ač pohan, máje rozhodnouti, kdo má býti biskupem v Alexandrii, rozhodl, že pro biskupské sídlo v Alexandrii má býti ustanoven ten, koho určí biskup římský a biskupové italští. Toť důkaz, jaké vážnosti požívala apoštolská Stolica již v tehdejší době, i u císaře pohana. Papež Felix ovšem rozhodl proti Pavlu Samosatskému.

Mnoho zpráv o Felixovi nemáme, leč že doporučil prastarý obyčej církevní, aby Mše sv. se obětovala nad hroby mučedníků. Felix zemřel bezpochyby smrtí přirozenou r. 274. Dle K papež Felix byl usmrcen za císaře Aureliana; ale to se nesrovnává s pravdou; Felix se jmenuje pouze mučedníkem, protože mu bylo přetrpěti mnohé útrapy. Svátek sv. Felixe 30. května.

Sv. EUTYCHIAN, papež (275-283), pochoval vlastní rukou 342 mučedníků; potvrdil ritus svěcení polních plodin. Mnoho zpráv o něm není. Počítá se mezi mučedníky, ale mučednictví jeho není zaručené. Rok smrti 283. Svátek 8. (nebo i 9.) prosince.

Sv. KLAUDIUS, tribun vojenský, jeho manželka *Hilaria*, jejich synové *Jason* a *Maurus* byli pro víru usmrceni; Klaudius byl vhozen do řeky Tibery a utopen, oba synové a 70 vojáků byli státi, matka

zemřela modlíc se na hrobě svých synů. Její smrt klade se do r. 284. Svátek všech tu jmenovaných 3. prosince. S nimi byla usmrcena i *Magina*.

Sv. PRISKA (také *Priscilla* nazývaná), dcera vzácné rodiny římské, byla třináctiletá, když ji přivedli do pohanského chrámu, aby obětovala bohům. Priska však řekla neohroženě: „Jsem křesťanka, jen Bohu budu obětovati, vaši pohanští bohové jsou ďáblové.“ Za to byla zpoličkována, až se jí krev z úst i nosu řinula. Pak byla různým způsobem, také hladem, mučena, posléze státa. Rok smrti 270 (za císaře Klaudia II. 268-270). Jiní však praví, že doba jejího mučednictví je okolo roku 50 (za císaře Klaudia I., 41-54). Priska byla uctívána jako první mučednice na západě, právě tak, jako Thekla byla uctívána na východě. Svátek 18. ledna.

Sv. AGAPIT, patnáctiletý jinoch křesťanský v Praeneste (nyní Palestrina, 4 míle od Říma), byl suchými zvířecími žilovatinami dlouho mrskán; konečně stáť; za Aureliana r. 270 nebo 273. Svátek sv. Agapita 18. srpna.

Sv. FABIAN, jáhen mučedník akvilejský; rok smrti 283. Svátek 6. března.

Sv. IRENEUS (Hyreneus), mučedník v Sutri. S ním usmrcena i *Mustiola*, žena, která ošetřovala uvězněné křesťany. Rok smrti 275. Svátek 3. července.

Sv. KONSTANC, biskup v Perugii, byl stáť za císaře Aurelia. Svátek 29. ledna.

Sv. AGAPE, panna a mučednice v Interamně v Italii; táž, jak je jmenována v životopise sv. Valentina, biskupa v Interamně. Zemřela smrtí mučednickou

kolem r. 270 jako řečník Kraton. Svátek 15. února.

Sv. MARINUS, senátor římský a mučedník; rok smrti 283; v seznamu není. Svátek 26. prosince.

Sv. FELIX, kněz v Kastellane v Neapolsku. byl ukamenován r. 270 za císaře Aureliana. Spolumučedník *Ireneus* jáhen byl dopraven do Chusi (Sutri podle St. - v Toskánsku); byl nucen bosý běžeti před vozem prefektovým, pak byl oloveným sochorem utlučen r. 275. *Mustiola*, žena křesťanská, byla ubita. Svátek sv. Felixe, sv. Irene a sv. Mustioly 3. července.

Sv. RESTITUTA, panna římská, šla podle Aktů z Říma do Sory (v jižní Itálii). V Soře Restituta uzdravila malomocného člověka, obrátila jistého *Cyrilla* na víru křesťanskou. Cyrill posvěcen byl později na kněžství. Oba byli státi r. 272. Svátek obou 27. května.

Sv. SABAS, rodem Gót, setník vojen-
ský, byl v Římě za císaře Aureliana v letech 270-275 pro víru stat. Svátek 24. dubna.

Sv. KOLUMBA (česky holubice) pocházela ze Španěl; rodiče její byli pohané. Poznala víru křesťanskou a uprchla s jinými družkami do Gallie, zprvu do Vienne, pak do Sensu. Byla šestnáctiletá a sličná. Když císař Aurelian ji spatřil, chtěl ji za manželku pro svého syna a řekl jí: „Kolumbo, holubičko krásná, obětuj bohům, a staneš se nevěstou mého syna.“ Kolumba odřekla, namítajíc, že je křesťankou a že slíbila Bohu ustavičné panenství. Císař ji dal odvésti do amfiteatru s rozkazem, aby neřestný mladík *Barukas* ji zneužil.

Barukas přišel a Kolumba spatřivši jej zvolala: „Co tu chceš činiti ve své surovosti? Myslíš-li, že nebudu moci tobě odpírati? Neopovažuj se dotknouti se mne, aby tě můj Pán Ježíš neztrestal!“ Mladík Barukas uslyšev tato slova, ulekl se a pozbyl odvahy. (Podle *K* medvěd ve zvěřinci se utrhł a vrazil do hampejzu, vysvobodil dívku z rukou smilníkůvých.) Dotkla se mladíka toho milost Boží. Barukas čili Baruch uvěřil v Krista a víru svou veřejně osvědčil. Zemřel smrtí mučednickou. Kolumba byla sáta. Rok smrti není jistý, zdali 280 nebo 180. Svátek sv. Kolumby 31. (nebo 30.) prosince.

Sv. GERMANUS, biskup mučedník (podle *D*) v Besançonu, podle dodatků Stadlerových za císaře Aureliana; svátek 11. října.

Sv. BEATA či BENEDIKTA (po česku Božena) panna, pocházela ze Španělska a přišla s bratrem svým *Sanktianem* a s jistým Augustinem do Gallie, do Genis (Sens na dráze Paříž-Lyon). Tam se ujímala chudých dítek a vyučovala je. Proto je patronkou industriálních učitelek a pěstounek. V Sensu byli všichni tři pro víru státi. Stalo se tak r. 273. Svátek 22. prosince (nebo i 29. června); svátek sv. Sanktiana 6. září.

(Jungmann rozeznává: Beata = Božena, Beatrix = Blažena.)

Sv. MARCELLUS a ANASTASIUS byli snad věrověstové v Gallii. Neví se o nich něco určitého. Byli umučeni buď za Aureliana nebo už za Decia. Svátek jejich 29. června.

Pravá akta o nich neexistují, a co vypravují akta, dle bollandisty Henscheny

bylo vymyšleno od lidí, kteří chtějí mítí raději taková akta nežli žádná.

Sv. REVERIANUS (nebo také Reverencianus), biskup autunský ve Francii; byl umučen za císaře Aureliana buď r. 273 nebo 274. Svátek sv. Reveriana 1. června.

Sv. VINCENC levita (jehož sluší rozlišovati od Vincence levity, jehož svátek je 22. ledna), byl stat. Kde Vincenc utrpěl smrt mučednickou, neví se. Snad v Agenu (ve Francii). Rok smrti snad 273. Svátek sv. Vincence 9. června.

Sv. PATROKLUS měl dům v Troyes (na řece Sequaně, kraj aubesský); byl muž učený a ctnostný. Podle legendy byl stat v té chvíli, kdy statečně vyznával svou víru. Rok smrti buď 275 nebo 259. Svátek sv. Patrokla 21. ledna.

Sv. SABINA panna, mučednice troyeská, a sv. SABINIAN (o němž se myslí, že byl její bratr), mučedník; rok 275; svátek 29. ledna.

Jiná (?) sv. *Sabina*, panna v Joarre (ve Francii); svátek 30. dubna.

Sv. DIADOR kněz a sv. MARCIAN jáhen, mučedníci, buď roku 253 nebo 283 v Římě. Svátek jejich 1. prosince.

Desáté pronásledování křesťanů za císaře Diokleciana 284-305.

Skoro 20 let měli křesťané volnost. Byli v úřadech dvoru císařského i v úřadech státních. V novém sídelním městě císařském, v Nikomedii, měli nádherný chrám a konali veřejné služby Boží. Biskupům byly prokazovány různé pocty; přistupování pohanů do Církve dělo se v takovém

množství, že musely býti budovány nové chrámy. Ale modloslužební kněží a spoluvladař Galerius podněcovali císaře Diokleciana k nenávisti proti křesťanům. I jal se r. 303 krutě pronásledovati křesťany. Doba Dioklecianova sluje „dobou mučedníků“ (aera martyrum).

Dioklecian vydal proti křesťanům čtyři edikty. Zprvu nařídil bořiti kostely, páliťi Pismo sv., zbaviti křesťany všech práv občanských. - Druhým ediktem velel zjímati duchovenstvo. - Třetí ponechával uvězněným pouze volbu, buď odpadnouti od víry Kristovy nebo vytrpěti muka. - Čtvrtý velel křesťanům vůbec buď obětovati modlám nebo umříti. - Výnosy tyto byly přesně prováděny. Očitý svědek Laktancius (De mortibus persecutorum, c. 16) praví: „Kdybych měl sto řečí, sto jazykův a hlas železný, nedovedl bych ani vypsati všech ohavností, ani udati všech jmen mučedníkův, ani vylíčiti, co všechno soudcové spáchali v provinciích na nevinných a spravedlivých.“ A jiný dějepisec, Eusebius (Církevní dějiny, VIII., 9) napsal, že meče katanův otupěly a se lámaly, že katané umdlévali a střídati se musili. Odpadlých křesťanů bylo málo; nejvíc bylo těch, kteří vydali Pismo svaté pohanům. Dioklecian již se domýšlel, že křesťanství jest úplně vyhlazeno. Dal raziti peníz s nápisem: *Deleto nomine christiano*, t. j. na památku vyhlazení křesťanstva.

Tehdy byla říše římská rozdělena na dvě polovice, nad nimiž vládli dva císařové, majíce každý na pomoc jednoho spoluvladaře čili místocísaře. Na východě vládl císař Dioklecian, sídle v Nikomedii, a mi-

stocísař Galerius, nepřítel křesťanů. Na západě vládl Maximian, sídle v Miláně, místocísař Konstancius, jenž křesťanům byl nakloněn. Proto křesťané na západě požívali většího pokoje nežli na východě. Roku 305 oba císařové složili vládu nad svými říšemi a stali se císaři jejich spolucísařové, Galerius na východě, Konstancius na západě. Konstancius trpěl křesťany ve své říši a nepronásledoval jich; ale Galerius zuřil proti nim dále se stejnou ukrutností; až když těžce onemocněl, dovolil křesťanům, aby Boha vzývali po svém způsobu. Když pak zemřel, stal se na jeho místě císařem na východě Maximus, jenž opět křesťanům činil mnohá příkoří.

Za jeho pronásledování dosáhli palmy mučednické:

Sv. MARCEL, rodem Španěl. Byl setníkem v městě Leonu. Uzavřel sňatek s Nonou. Oba i jejich synové *Klaudius*, *Luperkus* a *Viktorius* uvěřili v Krista a byli pokřtěni. Trajanská legie, u níž Marcel konal vojenskou službu, odebrala se do Tingisu v Mauretanii (nyní Tanger). Roku 298 konala se v Tingisu vojenská slavnost; byl den narozenin císaře Maximiana. Vojínové měli podle tehdejšího zvyku obětovati pohanským bohům. Ale Marcel se přičila modloslužebnost; umínil si, že raději vystoupí ze svazku vojenského, než by víru svou zradil. Když slavnost byla zahájena, Marcel předstoupil před vojenské prapory a odloživ odznaky své vojenské hodnosti, zvolal: „Já chci obětovati jen Ježíši Kristu; neboť jsem křesťan; modloslužbou opovrhují, a je-li vojín nucen obětovati pohanským bohům

a císařům, nezbyvá mi, než abych přestál ve vojsku sloužiti.“

Těmito slovy Marcel se nevzepřel poslušnosti vojenské, k níž se byl zavázal, nýbrž odepřel jen konati modlářství, s vojenskou službou spojované. Plukovník Fortunát dal Marcela ihned odvésti do žaláře a po slavnosti si jej dal předvésti a řekl: „Co ti přišlo na mysl, žeš proti věškeré vojenské kázni, veřejně, složil odznaky své hodnosti vojenské?“ - Marcel odpověděl: „Jsem křesťan, a proto nemohu bráti účast na modloslužbě; kloním se toliko Bohu pravému.“ Plukovník poslal Marcela k veliteli císařské stráže tělesné, jménem Agrikolánu, a vzkázal mu: „Tento setník odhodil před vojskem odznaky své vojenské hodnosti, pravil, že je křesťanem a tupil bohy. Posílám ti jej, abys jej podle zákona potrestal.“ Agrikolan se tázal Marcela: „Je-li pravda, že jsi křesťanem?“ - „Ano, jsem křesťan.“ - „Což pak jsi se zbláznil, že jsi se stal přísaze své nevěrným a taková slova mluvil?“ - „Kdo Boha se bojí, ten neblázní,“ vece Marcel. - „Mluvil's to, co psáno v dopisu?“ - „Ano,“ odpověděl Marcel, „mluvil jsem to a zbraň jsem odložil, neboť nemohu uposlechnouti předpisů, jež kážou obětovati mrtvým modlám.“ Velitel Agrikolan vynesl rozsudek: „Marcel setník odložil veřejně odznaky své vojenské hodnosti; tím porušil svou povinnost, nechť se podrobí zákonům. Za to zasluhuje trestu; budiž stát.“

Soudní písař *Kassian* uslyšev nespravedlivý rozsudek, byl tou měrou dojat, že hodil spisy i náčiní písařské na zemi

a že Agrikolanovi vyčtl nespravedlivé jednání s Marcelem. Za to byl ihned odveden do vězení. Marcel byl stát a Kassian, když byl vyznal svou víru v Krista, byl rovněž umučen. Zvěst o smrti Marcelově se donesla i k uším jeho manželky Nony a jejich synů. Také synové trvali neo-
hroženě při víře Kristově, i byli státi. Nona pak, jejich matka, po životě ctnost-
ném dokonala smrti přirozenou. Svátek sv. Marcela, Klaudia, Luperka a Vikto-
ria 30. října; svátek sv. Kassiana 3. pro-
since.

Sv. MARCIANA byla křesťanská pan-
na v Caesarei mauretánské. Kdysi ve sva-
tém rozhorlení rozbila pohanské modly;
i byla od rozkaceného lidu týrána a gla-
diátorům do jejich zvůle dána; pomocí
Boží však zůstala všech nástrah uchrá-
něna a neposkvrněna. Konečně byla před-
hozena divokým zvířatům a jimi rozsá-
pána. Svátek 9. ledna.

Sv. ARKADIUS, měšťan v Mauretánii,
dal, když vypuklo pronásledování křesťanů,
svůj dům v opatrování svému strýci,
pohanu; sám pak se uchýlil na poušť, aby
modlitbou a postem se posiloval k nastá-
vajícimu boji. Jediný sluha věděl o jeho
úkrytu. Císařský náměstek dal prohledati
jeho dům, a když nenalezli Arkadia, od-
vedli strýce jeho do vězení. Arkadius u-
slyšev o tom, spěchal k soudu a pravil:
„Můj strýc je nevinný; nevěděl o úkrytu
mém. Žádám, aby byl propuštěn.“ Ná-
městek řekl: „Rád ti odpustím tvůj útek,
budeš-li obětovati bohům.“ Avšak Arka-
dius odpověděl: „Toho neučiním. Jsem
křesťan. Lichým bohům obětovati nebu-

du a jsem hotov podstoupiti i nejhroz-
nější smrt pro víru Kristovu.“

Tu vzkřikl rozzuřený náměstek: „U-
vrzte toho zatvrzelce na zemi, svezte ho,
svažte mu ruce a nohy a odřezujte mu
úd za údem od těla, aby tolikrát pocítil
smrtnou úzkost, kolik údů má.“ Stalo
se. Nejprve jali se mu katané usekávati
prsty na rukou a nohou. Podle rozkazu
konali své krvavé řemeslo pomalu a v pře-
stávkách, aby Arkadius tím více trpěl.
Arkadius se modlil: „Bože věčný, tys mi
dal tyto údy, a proto je obětuji Tobě, ne-
boť Ty mi je opět vrátíš v den vzkříšení.“
I katané slzeli nad nevidanou zmužilostí
a trpělivostí jeho. Konečně leželo zkom-
lené a zohavené tělo jako bezvládné na
zemi v krvi. Arkadius žil ještě a pravil
k přítomným: „Věřte, že všechny muky
nejdou ničím proti koruně, kterou uch-
ystal Kristus na nebesích. Věřte mně umí-
rajícimu, že bohové vaši nejsou ničím;
přestaňte se jim klaněti. Poznejte pravého
Boha, pro něhož umřítí jest živu býti.“ Tak
zemřel. Rok smrti 312. Svátek 12. ledna.

Sv. ROMULUS a svatý SEKUNDUS,
bratři mučedníci v Mauretánii; † 304.
Svátek jejich 24. března.

Sv. NINUS, SOKRATES, LUCIUS,
DONATA, BASILLA a VIKTORIA a j.
mučedníci v Mauretánii; † 304; svátek
jejich 17. října.

Sv. BONIFÁC (Dobroděj) a sv. THE-
KLA byli manželé v Hadrumetu (na se-
verním pobřeží v Africe), byli horliví
křesťané; měli 12 synů. Za pronásledo-
vání byli mučeni, ale umřeli smrtí při-
rozenou. Svátek jejich 30. srpna.

Sv. LUCIUS, senátor v Cyreně (Lybie), velmi bohatý muž a také silného těla; viděl v Cyreně umíratí sv. Theodora, biskupa cyrenského; odebral se na ostrov Cypr, přijal víru křesťanskou a byl proto stát po r. 310; svátek jeho 14. srpna.

Sv. THEODOR, biskup v krajině cyrenské v Lybii, nechtěl vydati knih posvátných a za to byl bit a drásán až na smrt. S ním popraveny byly i Lucie a Cyrilla. Rok smrti je snad 310. Svátek 4. července.

Sv. CYRILLA byla vdova v krajině cyrenské. Sloužila Bohu horlivě. Pro víru Kristovu byla předvedena před soud. Soudce rozkázal: „Dejte jí na dlaň žhavé uhlí a držte ji pevně, aby byla nucena obětovati.“ Cyrilla pravila: „To pak nebude oběť dobrovolná; já budu obětovati jenom Bohu pravému.“ Byla umučena snad r. 310 a s ní Lucia a Aroa. Svátek těchto mučednic 5. července.

Sv. SATURNIN byl knězem v Abitině (v Africe), jeho synové Saturnin ml. a Felix, lektoři, dtera Maria, jeptiška, a nejmladší synáček Hilarion a jiní křesťané, byli vedeni z Abitiny do Karthaginy před soud. Bylo jich všech 42 a Bolland. Febr. II., 513 vypočítávají jejich jména. Vůdcem všech byl *Dativus*, radní.

Prokonsul Anulin počal konati výslech. Sekunda a Restituta vyznaly, že jsou křesťankami. - *Ampelius* nechtěl vydati posvátných knih. - *Emeritus* vyznal, že v jeho domě se konaly nedělní shromáždění křesťanů a že on je svolával. Prokonsul se tázal: „A proč jsi to trpěl?“ - „Protože bez služeb Božích nemůžeme býti.“ Prokon-

sul: „Máš-li písma (křesťanská)?“ - „Mám je v srdci zapsána,“ odpověděl Emerit. - *Thelik* byl mučen na skřipci. - Akta se zvláště obšírně rozepisují o výsledku a mučení mladistvé krásné panny *Viktorie*. Ona byla vždy odmítala návrhy k manželství, neboť byla slíbila panenství Bohu. Při výsledku vyznala neohroženě: „Jsem křesťanka. Nikdo mne nepřemlouval ke křesťanství.“ Její bratr *Fortunacian* chtěje ji omlouvati, pravil: „Ona není při zdravém rozumu.“ *Viktorie* však řekla rozhodně: „Nikoliv, jsem při zdravém rozumu, a co jsem vyznala, na tom trvám.“ - „Chceš-li jíti,“ tázal se jí prokonsul, „se svým bratrem domů?“ - „Ne. Křesťané jsou moji bratři, s nimiž jsem byla v neděli na shromáždění.“

Konečně přišel na řadu *Hilarion*, synáček kněze *Saturnina*. Co do věku byl dítě, ve statečnosti byl muž. Místodržitel *Felix* se ho tázal: „Viď, žeš byl přinucen nebo sveden otcem a svými bratry jíti do bohoslužebného shromáždění.“ - *Hilarion* odpověděl: „Jsem křesťan a šel jsem bez nucení a z vlastní vůle na shromáždění.“ *Felix* jal se mu hroziti tresty dětskými. *Hilarion* se trestům smál. *Felix* hrozil: „Já ti uřežu nos a uši a pošlu tě mezi lidi, a oni se ti budou smáti.“ - „Učiň, co ti libo; jsem křesťan.“ Všichni byli umučeni. Krev *Saturnina* syna smísila se krví *Saturnina* otce. Zemřeli buď od ran nebo hladem r. 303. Svátek sv. *Saturnina*, sv. *Viktorie* a všech ostatních mučedníků 11. února. Slují „mučedníci karthaginští.“

Sv. EVA, mučednice karthaginská, zemřela r. 304; svátek 11. února.

Sv. FELIX, biskup v africkém městě Thibaře, byl veden do Italie, aby byl představen císaři Dioklecianu. Ale již na cestě, ve Venose (v Apulii), že nechtěl vydati knih posvátných, byl stat, ve věku 56 roků. Soudce jsa povahy nad jiné laskavější a chtěje Felixovi naznačiti vytáčku, které by užil, tázal se: „Felixi! proč jsi nevydal Písma? Ty jich asi nemáš, není-liž pravda?“ Felix, jenž si nechtěl vykoupiti život lží, odpověděl na suggestivní tuto otázku se vzácnou pravdymilovností krátce a rozhodně: „*Habeo, sed non do.*“ t. j. Mám, ale nedám. Rok smrti 303. S ním byli statí kněží *Adaukt* (Přibík), *Január* a *Africkán* a lektori *Fortunát* a *Septim*. Svátek jejich 24. října. Viz ostatně Felix a Adaukt ze dne 30. srpna.

Sv. PAVEL, JULIUS, FELIX, FLORIDA, PIA a jiní spolumučedníci (početem kolem 600) v Africe r. 302; svátek jejich 19. ledna.

Sv. AGILEUS, mučedník africký, zemřel kolem r. 310; svátek 15. října.

Sv. KRISPINA byla podle slov sv. Augustina urozená žena v Thebaste v Numidii; pocházejíc ze vznešených rodičů, žila v manželství a byla matkou několika dětí. Ani láska k dětem, ani slabé ústrojí těla jí nezadrželo od mučednictví. Za pronásledování Dioklecianova, když nechtěla obětovati modlám, byla jata; vlasy jí byly uštíženy, byla všeobecnému posměchu vystavena a pak sřata. Sv. Augustin ji nejdnou chválí ve svých spisech. Rok smrti 304. Svátek 5. prosince.

Sv. MAMILIÁN byl vojenský rekrut v Thebaste v Numidii; odmítl výzvu, aby

vstoupil do svazu vojenského; prohlásil, že mu to není dovoleno, protože je křesťan; mínil tím nespravedlivost, které se vojínové často dopouštějí, a modloslužbu ve stavu vojenském konanou. Vojenští představení však nedbali a měřili Mamiliána. Měřič řekl: „Měří 5 střeviců a 10 palců.“ Když Mamilián opět se zdráhal jejich výzvě vyhověti, byl pro víru svou stat r. 295. Svátek 12. března.

Sv. CYRUS, mnich, sv. JAN, voják a sv. panny: *Theoktista*, patnáctiletá, *Theodosia*, třináctiletá, *Eudoxia*, jedenáctiletá a jejich matka *Athanasia*, mučedníci v Kanopu na Nilu v Egyptě. Všichni byli statí kolem r. 300. Svátek jejich 31. ledna.

Sv. DONÁT, křesťan, pocházel z Istrie a za pronásledování Dioklecianova uprchl do Egypta; avšak tam byl s *Makariem* a *Theodorem* rozsekán a vhozen do moře. Svátek těchto sv. mučedníků 22. května.

Sv. TIMOTHEUS (Bohabor) a sv. MAURA byli křesťanští manželé v Perapě v Horním Egyptě. Timotej vynikal horlivostí ve víře a zbožností. I byl záhy přijat do služby církevní; jako lektor předčítal shromážděným křesťanům částky z Písma svatého a ze životopisů mučedníků. Byl teprve 3 neděle ženat s Maurou, sedmnáctiletou křesťankou, když vypuklo pronásledování křesťanů.

Také Timotej byl jat a předveden před vladaře Adriana; tam byl zprvu vyzván, aby obětoval modlám. Odepřel. Vladař žádal, aby Timotej vydal aspoň Písmo sv. na spálení. Ale Timotej řekl neohroženě: „Raději bych vydal vlastní dítky své, kdybych jaké měl, než bych vydal

posvátné naše knihy.“ Tato slova popudila vladaře tak, že rozkázal přiložit Timoteovi na oči a na uši žhavé železo, aby vícekrát Pisma sv. neviděl a učení jeho neslyšel. Timotej zůstal neoblomný ve víře, i když byl dán na skřipec a když nohy mu byly sevřeny do klády. Také mu vrazili do úst roubík. Vtom přistoupil k vladaři jakýsi rádce a upozornil ho, že Timotej má mladou manželku, a že by bylo prospěšno zavolat ji; že by snad přemluvila svého muže k odpadu od víry Kristovy.

Vladař svolil, dal si Mauru předvolati a vyzval ji, aby přemluvila svého muže: „Jinak,“ dodal, „zahyne ukrutnou smrtí muž tvůj.“ Mladičká Maura nebyla tehdy ještě ve víře dostatečně utvrzena. Slíbila, že učiní, co se od ní žádá. Zavedli ji k Timotheovi; ona pak mu začala domlouvat, jak vladař jí kázal.

Timotej, jemuž vyndali roubík z úst, požádal okolostojících, aby mu zahalili hlavu šátkem, neboť nechtěl, jak řekl, cítiti umrlčího puchu, vycházejícího z roucha manželčina. A když Maura neustávala mu domlouvat, aby aspoň na oko povolil žádosti vladařově, Timotej jí řekl, vážně: „Mauro! jsi-li pak křesťanka, nebo pohanka? To jsou řeči osoby ve víře vychované? Místo abys mne povzbuzovala k statečnosti v mukách, ty mě od nich zdržuješ? Mám-li snad pro časné štěstí ztratiti blaženost věčnou? Mám-li se uvrhnouti do věčných muk, abych ušel krátkému mučení?“

Maura jako by procitla z chvilkové slabosti; poznala své provinění a tázala

se: „Co mám činiti, abych odkála a napravila své provinění?“ Timotej odpověděl: „Jdi k vladaři a řci mu, že netoliko nehodláš mne přemlouvati k odpadu, ale že i sama jsi hotova podstoupiti mučednictví pro víru.“ Slova těch se zalekla Maura; namítala, že se necítí dosti silnou předstoupiti před vladaře, tím méně pak podstoupiti mučednictví. Timotheus řekl: „Vzpomeň, Mauro, svaté Felicity, svaté Cecílie a jiných panen a žen, které obětovaly svou krev za Krista a nebyly тебе silnější; čítala a slychala jsi o nich. Ty pak by ses bála muk? I tebe bude Kristus síliti v boji! Koruna mučednická kyne i tobě; kéž ji oba dosáhneme u Krista!“

S Maury spadla všechna bázeň; odhodlala se obětovati pro Krista všechno, i život svůj. Odebrala se k vladaři a prohlásila, že nebude více přemlouvati manželak odpadu od víry, ba že sama hotova jest pro Krista trpěti. - Vladař byl nemile překvapen; sliboval jí štěstí a radost, kterých užije po smrti Timoteově; jiným mužem. A když Maura statečně vyznávala Krista, vladař rozkázal, aby jí byly vytrhány krásné její vlasy. Stalo se. Pak jí hrozil, že jí dá vložiti žhavé uhlí do úst. Maura řekla: „Učiň, jak ti libo; takto aspoň žhavým tím uhlím očistím se od poklesků spáchaných jazykem.“

Když vladař seznal, že oba manželé se nedají odvrátiti od víry Kristovy, odsoudil je oba k trestu ukřižování. Na popravišti bylo Mauře přetrpěti ještě jednu zkoušku. Matka její přichvátala a přemlouvala ji, aby se odřekla víry Kristovy, ukazovala jí její svatební šaty a líčila ra-

dosti a slávu, které prý by ji v životě ještě čekaly. Ale Maura řekla: „Všecka sláva, a radost světská je jako dým, který se ztratí ve vzduchu; radost mučedníků Božích je věčná.“ – Pak byli oba manželé ukřižováni, a to podle rozkazu vladařova tak, aby visíce naproti sobě musili hleděti na sebe, a aby takto jim byla působena tím větší bolest. Timotej a Maura si dodávali na kříži zmužilosti a trpělivosti a za modlitby zemřeli. Rok smrti jejich je 305, svátek 19. prosince (nebo i 3. května).

Sv. FILEAS (nebo také Filates) byl zprvu setníkem, pak biskupem ve Thmuis v Egyptě. Za pronásledování byl jata předveden k soudu. Soudce Kulcian mu řekl: „Mohl bys také přijíti k rozumu a obětovati bohům.“ – „Jsem při rozumu,“ odpověděl, „ale lichým bohům obětovati nemůžu.“ Byl odsouzen k smrti. Když byl veden na popraviště, učinil bratr Fileův, jenž byl též přísedícím soudu, poslední pokus, aby zachránil bratra. Začal volati: „Fileas žádá o zrušení rozsudku.“ Soudce Kulcian zastavil průvod a obrátiv se na Fileu, tázal se: „Z jakého důvodu žádáš o zrušení rozsudku?“ – Fileas odpověděl: „Já jsem nežádal o zrušení rozsudku. Neďte na slova mého nešťastného bratra. Chci rád trpěti pro Krista, Pána svého.“ Byl v Alexandrii roku 306 stat. Svátek sv. Filea 26. listopadu.

Sv. FILEMON a sv. APOLLONIUS byli mučedníci v Antinous v Egyptě roku 287. Tolik je jisto. Ostatní zprávy z akt nejsou zjištěny. Jáhen, nebo snad lektor, Apollonius byl jat jako křesťan; s ním

byl předveden k soudu i herec a hudebník Filemon. Zdálo se, že Filemon jen ze žertu prohlašuje, že je křesťanem. Proto soudce mu řekl: „Víme, že je tvým řemeslem nás obveselovati všelijakými žerty; ale nyní musíš obětovati bohům, aby lidé viděli, že jen ze žertu jsi hrál úlohu křesťana.“ Filemon odpověděl: „Nebudu bohům obětovati; jsem v pravdě křesťan.“ – Oba byli statí; později stat byl i císařský náměstek *Arrianus*, který vida rekovnou smrt mučedníků, obrátil se k víře Kristově. Císař poslal totiž nového náměstka, který dal *Arriana* popraviti. Svátek sv. Filemona a Apollonia 8. března, svátek sv. *Arriana* 14. prosince.

Sv. LEONIDES, mučedník v Thebaidě; svátek 28. ledna.

Sv. PELEUS byl biskupem v Egyptě; byl upálen za císaře Diokleciana a s ním usmrceni byli i *Nisus* a *Eliáš*. Svátek jejich 19. září.

Sv. SABINUS, mučedník v Hermopolí; † 287; svátek 13. března.

Sv. SERAPION, mučedník v Diospoli, byl stat; jeho spolumučedníci, kteří vesměs pocházeli z Korinthu, jsou: *Viktorin*; byl dán do velkého hmoždíře a roztlučen; pak *Viktor*; Nikeforovi byl úd po údu uřezán; *Papias* byl utopen; *Diodor* (nebo *Dioskor*) byl upálen; a jiní Viktorin a Viktor Ninivita podstoupili smrt mučednickou jako první. Jejich mučednictví je podivné a ukrutné. Někteří byli dáni do dutého stromu dřavého a k smrti ubodáni. Rok smrti 285. (Jiní praví, že 249). Svátek jejich 23. (nebo i 25.) února.

Sv. VARUS, voják, křesťan v Egyptě,

ujímal se uvězněných křesťanů; za to byl usmrčen; jeho tělo bylo od vdovy Kleopatry a od jejího dvanáctiletého synáčka pohřbeno. Rok smrti 307; svátek 19. října.

Sv. HESYCHIUS, biskup v Egyptě, byl snad (dle Bollandistů) vydavatelem překladu Pisma sv. „Septuaginta“; umučen byl kolem r. 305. Svátek 26. listopadu.

Sv. JAN EGYPTSKÝ byl umučen r. 310; byly mu oči vypáleny a pak byl usmrčen. Svátek jeho 20. září.

Sv. JULIAN byl synem bohatých rodičů v Antinonii v Egyptě a byl od nich vyučen ve víře křesťanské; umínil si trávit svůj život ve stavu panickém. Avšak rodičové jeho, nemajíce jiného syna, přinutili jej ke sňatku s křesťanskou pannou *Basilissou*, která se mu rovnala nejen bohatstvím, ale i ctnostmi. Na jeho domluvu slíbila i ona ustavičnou zdržlivost. Umínil si a slíbili, že budou dobrovolně žít v panické čistotě jako bratr a sestra a slibu toho šetřili po celý život.

Za pronásledování křesťanů oba se ujímali uvězněných křesťanů. Basilissa ustavila družinu nábožných žen a panen, které by pečovaly o uvězněné ženy křesťanské a které by se snažily, aby i samy prospívaly v dokonalosti. Basilissa však záhy zemřela. Julian byl nedlouho poté předveden k soudu. Císařský náměstek se tázal: „Juliane, je-li pravda, že pohrdáš bohy i císařem a že kouzly mámiš lehkověrné lidi?“ - Julian odpověděl: „Nepohrdám císařem a nemámím nikoho kouzly; ale pravda je, že jsem křesťanem.“ Byl odsouzen na smrt mečem. Zprvu byl hole-

mi zbit a veden jsa na popraviště, cestou byl bičován, při čemž biřic provolával: „Tak se děje buřičům a tupitelům bohů.“ Cestou se Julian potkal s *Celsem*, synáčkem císařského náměstka. Celsus spatřiv mučedníka, prohlásil, že chce být křesťanem; i byl později pokřtěn. Julian byl mečem stát, v letech snad 305-312, a také Celsus umřel smrtí mučednickou pro víru. Svátek sv. Juliana, sv. Basilissy a sv. Celsa 9. ledna.

Sv. ARATOR, kněz a mučedník alexandrijský; spolumučedníci jsou Fortunatus, Felix a j. Zemřeli v žaláři. Rok smrti 303. Svátek jejich 21. dubna.

Sv. THEODORA (Bohdarka) byla dcerou vzácných rodičů v Alexandrii v Egyptě; Inula ke Kristu něžnou láskou a slíbila Bohu ustavičné panenství. Za pronásledování Dioklecianova byla jata a přivezena k soudu. Soudce Prokul se jí tázal: „Jakého stavu jsi?“ - „Jsem křesťanka, panna a svobodnice; pocházím z rodičů urozených.“ - Prokul zavolał městského úředníka, aby zvěděl, je-li toto udání pravdivé; akdyž úředník udání potvrdil, řekl soudce: „Když tedy jsi svobodnice a když pocházíš z rodičů urozených, proč se nevďáváš?“ - Theodora: „Protože jsem slíbila panenství Kristu.“ - Soudce na to: „Císařové rozkázali, aby panny buď obětovaly bohům, anebo aby byly dány do nevěstince; ty tedy jsi z urozeného stavu, rozmysli sobě!“ - Theodora se ulekla; avšak ihned se vzpamatovala a odvětila: „Bůh hledí na vůli lidskou; k čemu je někdo nucen a kde si pomoci nemůže, tam není hříchu. Stane-li se mi surové násilí, ne-

budu vinna; chci zachovati panenství a Bůh bude mým ochráncem.“ – Soudce: „Mýlíš se, domníváš-li se, že Kristus ukřižovaný tě ochrání, až tě zavedou do nevěstince.“ Theodora znovu prohlásila: „Učinila jsem slib čistoty, a Bůh bude mým ochráncem.“ Poté rozkázal soudce dáti jí dvě rány na lice a prozatím vynesl tento rozsudek: „Theodora, protože pochází z urozených rodičů, budiž dána do slušného vězení, a nikdo ať jí nečiní násilí.“ Avšak když po třech dnech zůstala ve své víře nezciklána, byla zavlčena do nevěstince.

Brzo poté vstoupil do komůrky, ve které Theodora byla držána, mladík v oděvu vojenském. Byl to *Didymus*, horlivý křesťan, jenž podle svých sil se ujímal pronásledovaných křesťanů. Theodora spatřivši cizího muže, ulekla se; chvějíc se běhala po světnici a hleděla uprchnouti. Avšak cizinec ji upokojil řka: „Neboj se, šlechetná panno! Zdám se býti vlkem, ale jsem beránek. Nedej se klamati mým oděvem! Přišel jsem, abych tě zachránil. Rychle, oblec se vojenským šatem mým, vezmi přilbici i pancíř i můj meč, zahal se mým pláštěm a prchni odsud!“ Theodora poslechla, učinila, jak muž pověděl, oblekla se do vojenského šatu, svrchní roucho své zanechavši svému ochránci. Poradil jí, aby vyjdouc hleděla k zemi, k nikomu nepromluvila a kvapně aby odcházel. Poděkovavši Didymovi za záchranu, vyšla přestrojena za vojína z domu a odkvapila.

Didym se zahalil vrchním šatem ženským, radoval se, že se mu podařilo za-

chrániti křesťanskou pannu a očekával klidně, co se bude dít dále. Za nedlouho vkročil do komůrky nestoudný pohan; užasl nemálo spatřiv před sebou statného muže v oděvu ženském. Uprchl a v městě rozhlašoval, co viděl, řka: „Vždycky jsem slyšel od křesťanů, že Kristus proměnil vodu ve víno, ale že by byl proměnil dívku v muže, to jsem ještě neslyšel.“ Pověst o tom se dostala až k uším soudcovým. Soudce pojal ihned podezření a dal zahadného muže z onoho domu předvésti k soudu. Vyslychal Didyma a Didymus odpověděl: „Kde Theodora nyní je, nevím, ale vím, že zůstala neporušena a netknuta. Já jsem křesťan a ke skutku tomu mne nikdo nepohnul, ale raduji se, že Bůh mi dal vnuknutí, abych zachránil nevinnou pannu křesťanskou. Rád podstoupím muka za Ježíše Krista.“

I byl Didymus odsouzen na smrt mečem. Vypravuje se, že když Didym byl veden na popraviště, Theodora přiběhla a chtěla býti popravena místo něho, řkouc k němu: „Přijala jsem tě, Didyme, za rukojmí svého panenství, ale ne za rukojmí života. Utěk můj byl příčinou tvé smrti.“ Didymus byl stát, a Theodora brzo poté také byla státa. Rok smrti 304. Svátek sv. Theodory i sv. Didyma 28. dubna.

Sv. FAUSTUS, jáhen v Alexandrii, musil se odebrati s biskupem Dionysiem r. 257 do vyhnanství; vrátil se, avšak za císaře Diokleciana, snad r. 295, byl umučen. Svátek 19. listopadu.

Sv. NAPOLEON, úředník v Alexandrii, byl pro víru Kristovu rozsápán a umrcen. Svátek 15. srpna.

Sv. PAVEL a sv. BASSUS, mučedníci
prý v Alexandrii; neznámo kdy; svátek
14. února.

Sv. KATEŘINA (lat. Catharina; Ře-
kové ji nazývají: aei katharina t. j. stále
čistá) byla, jak Eusebius († 340) ve svých
Dějinách zkrátka uvádí, panna bohatá a
krásná v Alexandrii a křesťanka. Maxi-
mian prý ji žádal za manželku. Kateřina
však odmítla návrhy. Maximian pak ji
odňal statky a poslal ji do vyhnanství.

V řecké legendě nacházíme tyto po-
drobnosti: Kateřina, křesťanská panna
v Alexandrii, vynikala bohatstvím, těles-
nou sličností, skvělými dary ducha i kře-
stánskými ctnostmi. Pilně četla spisy
mudrců a básníků řeckých, znala však
také pravdy Kristovy. Tak se skvěla vzác-
nou učeností nad mladistvý svůj věk i nad
své pohlaví. Roku 305 přišel spolucisář
Maximian Daja do Alexandrie a rozkázal
konati hlučnou slavnost modloslužebnou;
zapalovány byly na pohanských oltářích
ohně s obětními zvířaty a městem zněly
písně a modlitby pohanských kněží. Po-
hříchu i někteří křesťané měli účasten-
ství v modloslužbě. To rmoutilo horlivou
křesťanku Kateřinu. I prodrala se zástu-
pem lidu až k Maximianovi a jala se mu ne-
ohroženě vytýkati modloslužebnostřkouc:
„Císaři! již zdravým rozumem bys mohl
poznati, že bohové vaši jsou přeludem a
holou pošetilostí! A vaši mudrcové, přede-
vším už Diodorus Sikulus, tě mohli po-
učiti, že tito domnělí bohové byli pouze
smrtnými lidmi, kteří silou nebo dobro-
srdečností nebo jinak sobě získali úcty a
po smrti byli od nevědomých lidí po-

kládáni za božstva. Jest jen jedna nej-
vyšší bytost, Bůh, a jen v Kristu Ježíši,
Synu Božím, je spása.“ Maximian ohro-
men její smělou řečí tázal se: „Kdo jsi?
A kde ses tomu naučila, co jsi nyní řek-
la?“ - „Jmenuji se Kateřina,“ odpověděla
dívka, „jsem obeznámena v rhetorice a
ve všech vědách, ale toto všechno nemám
za nic proti víře v Krista Ježíše“; pak jala
se potíratí pohanské báhorky a vyklá-
dati pravdy křesťanské. Ale Maximian, ne-
uměje vyvrátiti jejích vývodů, propustil
ji prozatím na svobodu.

Maximin sezval velký počet učenců a
mudrců pohanských k veřejné rozpravě
s Kateřinou a pravil jim: „Ta žena je jako
nějaký nový Plato, je vzdělaná; buďte
proto připraveni; slibuji hojnou odměnu
tomu, kdo by tuto křesťanku v moudrosti
překonal a čest našich bohů zachránil.“
Jeden z mudrců podotkl: „Je sice možno,
že některá žena je rozumná a že vyniká
bystrým postřehem; ale soudím, že utlá
dívka se neodváží mluvití před námi.“ -
V den ustanovený se sešli všichni pozvaní
učenci, slynoucí v zemi věhlasem. Kate-
řina byla předvedena. Rozprava začala.
Jeden z mudrců se obořil na Kateřinu řka:
„Tak, ty jsi ta dívka, která má odvalu ne-
stydatě tupiti naše nesmrtelné bohy?“ -
„Ano, já jsem ta dívka, nikoliv však ne-
stydatě mluvím o bozích, nýbrž s klidem
a s rozvahou a pravdou mluvím o nich.“ -
Nato mudrcové řečnili o vznešenosti ne-
smrtných bohů, o jejich oslňujících zje-
vech a podivuhodných skutcích. Kateřina
klidně vyslechla jejích řeči, ale rázem po-
mátla je otázkou, mohou-li pravdu toho,

co mluvili, dokázati? Nevěděli odpovědi. Kateřina pak vyvrátila liché jejich vývody a rozebravši jejich výklady, odhalila nicotnost pohanských bohů; poté líčila nadšeně a výmluvně pravdu víry Kristovy dokládajíc, že jest jeden toliko Bůh, stvořitel všehomíra, a že víra vtěleným Synem Božím zjevená obsahuje pravdu oblažující člověka pro čas i věčnost.

Pohanští učenci byli její řeči zahanbeni, ale také dojatí. Někteří z nich uvěřili v Krista. Maximin vida, že Kateřina zvítězila nad pohanskými mudrci, byl zklamán a snažil se různými sliby odvrátiti Kateřinu od víry Kristovy. Mezi jiným jí sliboval, že si ji vezme za manželku. Kateřina odmítla jeho návrhy rozhodně. Proto Maximin rozkázal zmrskatí Kateřinu a odvléci ji do žaláře, aby tam zemřela hladem.

Maximin byl muž chlipný a zneužíval všech žen a dívek, jež mu dvořané dovedli; které z žen, jsouce křesťankami, se protivily, byly usmrčeny; mezi těmito byla i Kateřina, - tak praví někteří spisovatelé.

Zvěst o hrdinné zmužilosti panny Kateřiny donesla se též k císařovně Justině. Puzena jsouc zvědavostí a také soustrastí, odebrala se s vojenským průvodem 200 mužů v noci do žaláře, aby spanilou a učenou pannu poznala a aby jí, bude-li možno, v něčem ulevila. Velitelem vojenské čety byl Porfyr. Císařovna spatřivši Kateřinu řekla: „Všeka jsem šťastna, že se mi vyplnilo moje přání, abych tebe mohla viděti a slyšeti. Za blaženou tě pokládám, že sloužíš Kristu, jenž ti tolik

milostí poskytuje.“ Kateřina trvala již 11 dní o hladě, ale duch její byl stále svěží; rozmlouvala o Bohu a o křesťanství tak lahodně a přesvědčivě, že uchvátíla mysl a srdce císařovny Justiny pro Ježíše Krista a dodala: „Také ty, císařovno, jsi šťastna; neboť po nemnohých dnech se ti dostane koruny nehynoucí.“ - „Ach,“ vece císařovna, „jsem ještě tak slabá a bázlivá a bojím se císaře; jeť zlý a ukrutný.“ - „Neboj se,“ těšila ji Kateřina, „jakmile budeš míti Krista v srdci, přestaneš býti malomyslnou.“ - Také Porfyr, jsa svědkem rozhovoru, byl zjevem a slovy křesťanské panny dojat; přistoupiv blíže, tázal se Kateřiny: „A co by mi dal Kristus, stal-li bych se jeho služebníkem?“ - Kateřina odpověděla: „Dá ti život věčný a nikdo nedovede vyličiti radosti nebeské, jež slíbil Kristus věrným služebníkům svým. Což pak jsi nikdy nečetl Pisma křesťanů? Anebo čísti neslyšel?“ - „Ne, nikdy. Jak jinak? Vždyť jsem vojínem od malička.“ Kateřina vyložila mu Pismo svaté a pravdy křesťanské a Porfyr uvěřil v Krista.

Císař Maximin si dal Kateřinu předvolati a vida ji zdravou, svěží a sličnou, užasl, vzpomněv, že byla bičována a po 12 dní držána o hladě. Vyzval ji naposlady, aby obětovala modlám, a když odešla, odsoudil ji na smrt mučednickou. Muka jí byla schystána krutá. Byl připraven stroj o čtyřech kolech, která byla na loukotích opatřena ostrými železnými hroty; byla přivázána na ten stroj, aby při otáčení kol tělo její bylo rozbodáno a rozdrceno. Avšak v tu chvíli, kdy kat chtěl stroj uvéstí v pohyb, pro-

vazy se přetrhly a stroj se rozpadl. Kateřina zůstala bez úrazu. Maximin rozzouřen vydal rozkaz, aby Kateřina byla sfata. Tak se i stalo. Den a rok se udává 25. listopadu 307. Legenda posléz vykládá, že tělo sv. mučednice bylo od andělů přeneseno na horu Sinaj. Svátek sv. Kateřiny, panny a mučednice, patronky filosofů, 25. listopadu.

Spisovatelé rozumějí slovem „andělé“ mnichy basiliánské, jimž lid tamější dával název „andělé“. - Prastarý klášter sv. Kateřiny leží tam 1528 m nad mořem, blíže hory Mojžíšovy, a je dosud místem od poutníků hojně navštěvovaným.

Česká legenda o sv. Kateřině byla ve Stokholmě objevena Drem Pečirkou a vydána K. Erbenem r. 1859. Patří k nejkrásnějším plodům naší poesie legendární a řadí se po bok podobným výtvorům poesie světové.

Sv. PETR byl patriarchou alexandrijským. Posvětil Aria, pozdějšího bludaře, na jáhenství. Vypravuje se, že se Petrovi ve snách ukázal Kristus s trhlinou v šatě a že řekl: „Tuto trhlinu mi způsobil Arius. Za pronásledování Dioklecianova Petr uprchl z města, následuje příkladu Dionysia Velikého a Cypriana, aby se déle zachoval svým věřícím; z úkrytu psal věřícím svým list vyzýváje je, aby se chránili rozkolu Meleciova. Vrátiv se z úkrytu, Petr sesadil nepovoleného Melecia z úřadu a později také Aria, bludaře tvrdošíjného. Napsal několik spisů, na př. „O božství“, „O pokání“. - Roku 311 císař Maximin dal z nenadání Petra patriarchu polapiti a uvrci do žaláře. V ža-

láři navštívili svého pastýře věrní kněží Achilles a Alexander. Petr jim předpověděl, že budou nástupci na stolci arcibiskupském, jeden po druhém. Petr byl r. 311 sfat. Svátek 26. listopadu.

Sv. PIERIUS, kněz a katecheta alexandrijský, působil výtečně živým slovem i obratným perem. Vynikal učeností tak, že byl nazýván „malým Originem“. Také život jeho byl bezúhonný. Bratr jeho nazýval se Isidor. Za pronásledování Dioklecianova Pierius byl snad mučedníkem; jiní praví, že Pierius odešel po skončeném pronásledování do Říma a že tam zemřel. Svátek sv. Pieria 4. listopadu.

Sv. HIERODIN (Kronides), mučedník alexandrijský; svátek 12. září.

Sv. POLYKARP, mučedník alexandrijský; † 303; svátek 2. dubna.

Sv. EDESIUS (Aedesius) byl filosof v Alexandrii; byl za císaře Galeria pro víru umučen. Svátek 10. dubna. Jiný (?) sv. *Edesius* (nebo i *Hedesius*), bratr sv. Apiana a žák sv. Pamfyla, byl pro víru odsouzen do dolů, aby dobýval rudu. Když byl na svobodu propuštěn, odebral se z Caesaree palestinské do Alexandrie. Když uslyšel, že bratr jeho Apian statečně potíral modloslužbu a že byl usmrčen, přichvátal do Caesarey palestinské a vytkl vladaři Heraklovi, že ukrutně nakládá s křesťany vůbec a s pannami zvlášť. Za to byl ztrýzněn a vhozen do moře. Stalo se tak po r. 311. Svátek sv. Edesia či Hedesia mučedníka 8. dubna.

Sv. MAKROBIUS pocházel snad z Pafagonie a byl sluhou na císařském dvoře; byl umučen v Alexandrii před r. 323.

SV. PETR

Není o něm mnoho zpráv. Svátek 13. září.

Sv. TIMOTHEUS (po česku Bohuslav, Bohaboj, Bohuš) byl r. 302 v Gáze Palestinské pozvolným ohněm upálen. Čtyři roky po tom byli v Caesarei Palestinské polapeni křesťané Agapius a Thekla. Císař Maximian slíbil Agapiovi propuštění z vězení, zřekne-li se víry Kristovy. Agapius odmítl. Císař rozkázal, aby Agapius byl předbozen divoké zvěři. V divadle vozili Agapia na podívanou a před ním nesená byla tabulka hlásající jeho „vinu“. Zněla: „Agapius křesťan.“ Poté šel Agapius vstříc divoké medvědi; ta jej pokousala a zůstala polomrtvého. Druhého dne Agapia utopili. Podle jiné zprávy Agapius zemřel v žaláři. Thekla byla rozšápána divokou zvěří. Rok smrti 306. Svátek sv. Timothea, Agapia a Thekly 19. srpna.

Sv. MARCIA a sv. ZENAIDES byly mučednice v Caesarei Palestinské za císaře Diokleciana. Svátek jejich 5. června.

Sv. HADRIAN, mučedník v Caesarei Palestinské; sťat r. 308; svátek 5. března.

Sv. THEA pocházela z Egypta. Byla panna útlého těla, ale mohutného ducha. Za pronásledování křesťanů byla zvléčena k soudu do Caesareje Palestinské. Byla drásána na skřipci. Jistá Valentina (nebyla sestrou Theinou; Valentina pocházela z Caesarey) vidouc muky Theiny zvolala k soudci Firmiliánovi: „Jak dlouho budeš ještě týrati mou sestru křesťanku?“ I chopili se jí žoldněři; ona však bránila se, povalila oltář na blízku stojící, tak že se zřítíl. Zuřivost Firmiliánova neznala mezí. Dal obě mučednice upáliti.

Rok smrti snad 308 (podle D 303). Téhož dne byl sťat jistý Pavel, o němž se někteří domnívají, že byl bratr Thein. Před popravou Pavel modlil se za Církev, za soudce i za svého kata. Svátek sv. They, sv. Valentiny a sv. Pavla 25. července.

Sv. PETRUS BALSAMUS, křesťan snad v Caesarei Palestinské, byl za doby pronásledování křesťanů předveden k soudu. Soudce Severus se ho tázal: „Jak se jmenuješ?“ - „Balsamus je mé rodné jméno, Petr moje křesťanské jméno.“ - „Z jakého rodu pocházíš?“ - „Jsem křesťan.“ - „Jaké zaměstnání nebo jakou živnost provozuješ?“ - „Mohu-li provozovati čestnější zaměstnání, mohu-li vůbec na světě něco lepšího konati, než býti křesťanem?“ - Severus: „Znáš-li zákony a rozkazy císařů?“ - Petr: „Znám zákony a rozkazy Boha svého, krále všech králů.“ - „Viš-li, že milostivý císař vydal zákon, aby všichni křesťané obětovali našim bohům, jinak že budou smrtí trestáni?“ - Balsam: „Vím, že Bůh věčný dal zákon neobětovati modlám. A koho medle, myslíš, že mám poslouchati?“ - Severus: „Ubohý Balsame! Obětuj, sice toho budeš litovati.“ - Balsam: „Nebudu obětovati a nebudu toho litovati.“ - „Já tedy tě odsoudím na smrt.“ - „To je, po čem já toužím.“ - Soudce vyřkl rozsudek: „Nařizujeme, aby Balsam, protože odporoval zákonům nepřemožitelných císařů, byl ukřižován.“ Tak se i stalo. Rok smrti snad 309. Řekové nazývají Petra „asketou“. Svátek sv. Petra Balsama 3. ledna.

Sv. PROKOP (po česku Proch, Prošek) narodil se v Jerusálémě (v Caesarei Pa-

lestinské podle *St*) a byl lektorem. Když vyšlo nařízení Dioklecianovo, Prokop byl první, jenž v Caesarei Palestinské byl veden k soudu. Byl sťat roku 303. Řekové ho nazývají „Megalomartyr“, t. j. veliký mučedník. Svátek sv. Prokopa 8. července.

Sv. APIAN, právník v Lykii (na jižním pobřeží Malé Asie), bratr sv. Edesia, byl vyučen v Beirutu. Za pronásledování křesťanů Apian se objevil z čista jasna v Caesarei Palestinské a vida že náměstek císařův hodlá obětovati modlám, chopil se jeho ruky, aby ho zadržel. Apian byl rozsápán a do vody vhozen. Rok smrti 311. Svátek 2. dubna.

Sv. ZACHEJ byl jáhen v Gádaře (v krajině perejské, zajordánské); za pronásledování křesťanů byl v Caesarei Palestinské železnými nástroji drásán. S ním v žaláři dlel *Alfeus*, lektor čili předčítatel v Caesarei Palestinské; byl rovněž bit a drásán. Oba byli sťati r. 303. Svátek sv. Zachea a Alfea se slaví 17. listopadu.

Sv. PAMFIL pocházel z Beirutu v Syrii a vzdělal se na slavné škole alexandrijské. Nebažil po hodnostech a stacích pozemských a nabyv rozsáhlých vědomostí, věnoval se posvátným vědám křesťanským. Odebral se do Caesareje Palestinské a přijal tam svěcení kněžské. Tam až do smrti pěstoval vědy církevní. Sbíral pilně díla sv. Otců i jiných spisovatelů církevních, opsal valnou část spisů slavného Origena a založil v Caesarei jednu z nejslavnějších knihoven starokřesťanských. Shromáždil na 30.000 knih, které pak odkázal místnímu chrámu. Někteří křesťanští učencové se usadili rov-

něž v Caesarei Palestinské a tak se tam utvořila učená společnost mužů pěstujících vědu. Caesarejský biskup Eusebius snahy jejich podporoval. Mužové ti opativše sobě vzácné biblické dílo Origenovo, opravili podle něho řecký překlad Písma sv. Starého Zákona, řečený Septuaginta. Kromě knihovny Pamfil zřídil i bohosloveckou školu.

Roku 307 byl na rozkaz vladaře jat a uvězněn. Před soudem hájil s oslňující učeností a výmluvností pravdy křesťanské. Vladař přes to přese všechno vyzýval Pamfila, aby se zřekl víry Kristovy. Pamfil odepřel a byl drásán železnými hřebeny, poté byl opět uvržen do žaláře. Časem Pamfil se vyléčil ze svých ran, jež utrpěl, a jal se opět pěstovati své vědy. Zvláště se obíral spisy Origenovými. Origena si zvláště vážil, prohlédaje více k velikým zásluhám jeho o rozkvět křesťanských věd, než k bludům, do nichž Origenes zabředl. S Pamfilem byli také uvěznění staříčký jáhen *Valens*, jenž znal Písmo sv. z paměti, statečný křesťan *Pavel* a biskup Eusebius. Biskup Eusebius byl však z nepovědomé příčiny propuštěn na svobodu.

V tu dobu vracelo se pět egyptských křesťanů, kteří vyprovázeli své druhy, k práci v dolech cilicijských odsouzené, do Egypta. Cestou se zastavili v Caesarei Palestinské. Tam byli zadrženi; vladař se domníval, že jsou spiklenci nebo vyzvědači a dal je mučiti na skřipci. Vyznali, že jsou křesťané. Když byli tázáni po jménech, dal si první z nich jméno *Eliáš*, chtěje naznačiti, že věří v toho, jehož proroci předpo-

vidali. Druží následovali jeho příkladu a dali si jméno: „*Isaiáš, Jeremiáš, Daniel a Samuel*.“ Všichni byli jakožto křesťané pro víru stí. Vyšetřování tomu byl přítomen *Porfyr*, služebník Pamfilův, slušný mladík. Porfyr vyznal veřejně, že jest křesťan. Byl upálen. Jiný přítomný křesťan, *Seleukus*, bývalý voják, byl stí. - *Theodul*, úředník caesarejský, kmet, byl pro víru Kristovu r. 308 ukřižován. Jistý *Julian*, dozvěděv se, že v Caesarei zuří pronásledování, odebral se tam; líbal ostatky svatých mučedníkův. Byl upálen r. 309. Mučedníkem byl i *Ezechiel*, v Caesarei Palestinské roku 309. - Posléze došlo na Pamfila a jeho společníky, Valenta a Pavla. Zemřeli pod mečem katovým roku 309. Svátek sv. Pamfila a ostatních 16. a 17. února; svátek sv. Valenta a Pavla 1. června.

Sv. ANNEKTUS, mučedník v Caesarei Palestinské r. 303. Svátek 27. června.

Sv. FORTUNATA byla panna v Caesarei Palestinské. Byla umučena pro víru Kristovu kolem roku 303. S ní byli usmrceni stětím její tři bratři, sv. *Karponius*, sv. *Evarist* a sv. *Priscian*. Svátek jejich 14. října.

Sv. EUBUL, mučedník v Caesarei Palestinské; † 309; svátek 7. března.

Sv. ROMAN, jáhen v Caesarei Palestinské, přišel do Antiochie a seznal, že někteří křesťané hrůzou pronásledování jati ochabují ve statečnosti, povzbuzoval je k stálosti u víře. Vladař Asklepiades dověděl se o tom, dal Romana uvrcti do žaláře a mrskati bičičky, na jejichž koncích byly olověné kuličky. Katané pak rozdírali tělo Romanovo železnými hřebeny;

sám Asklepiades se neostýchal pomáhati jim v krvavém jejich řemesle. Poté Roman byl veden ulicemi a židé vidouce ho, volali posměšně: „Kdo jest Bůh jeho?“ Asklepiades rozkázal vyřiznouti Romanovi jazyk až po kořen a jízlivě poznamenal, že mu dovoluje mluvit. Vypravuje se, že Roman zázračným způsobem povznesl svůj hlas a že k přítomným divákům vyznal svou víru, napomínaje je, aby uvěřili v Krista. Posléze Roman byl zardousen roku 306. S ním umučen i jistý *Barulus* chlapec. Svátek sv. Romana a Baruly 18. listopadu.

Sv. SILVAN byl zprvu vojínem a pro neúhonné mravy byl povýšen na důstojnost biskupskou. Biskupem byl v Gáze Palestinské. Za pronásledování křesťanů byl odsouzen do dolů a když neustal hlásati slovo Boží, byl za Diokleciana stí. Svátek sv. Silvana 4. května.

Sv. SILVAN, biskup v Emese na Libanonu (v Coele-Syrii), byl pro víru Kristovu divokým šelmám předhozen a od nich roztrhán; r. 312 (podle *St* před r. 311). Podobně i jáhen *Lukáš*. *Julian*, křesťanský lékař emesský (ve Fenicii) povzbuzoval tyto mučedníky k vytrvalosti a stálosti u víře; byl na skřipci sevřen a tak usmrcen. Podle jiných hřebem přibit ke sloupu. Svátek těchto mučedníků 6. února. S nimi umučen i jáhen *Mucius*.

Sv. THEODOSIA byla křesťanská panna v Caesarei Palestinské; ve věku 18 let šla k uvězněným křesťanům, kteří byli odsouzeni do dolů, blahopřála jim, povzbuzovala je a doporučovala se do jejich modliteb. Ihned bičicové ji chytili a vedli

na soud. Byla mučena různým způsobem a pak usmrčena, bezpochyby r. 308. Svátek 2. dubna.

Sv. ANTONIUS, sv. ZEBINUS, sv. GERMANUS a spolumučedníci, mezi nimiž byla sv. Ennatha panna; usmrčeni byli r. 308 v Caesarei Palestinské. Svátek jejich 13. listopadu.

Sv. ZENO byl důstojníkem v Palestině z ajordánské (podle *St.* v Arabii); *Zenas* byl jeho sluhou. Zeno za pronásledování křesťanů zprvu rozdal svoje jmění chudým; máje obětovati pohanským modlám, povalil je a zvrátil oltář. Byl odsouzen na smrt. Pak vyzván byl Zenas, aby obětoval; řekl: „Mám-li se klaněti modlám, které pán můj povalil?“ Pán i sluha byli sťati r. 304. Svátek jejich 23. června.

Sv. ZENOBIUS byl knězem v Sidoně; pro víru Kristovu zemřel r. 304, mučen byv na skřipci. Svátek 29. října (podle *E* 29. prosince). *Zenobia*, sestra sv. Zenobia, mučednice v Kilikii; svátek 31. října.

Sv. PELEUS, biskup a mučedník ve fenickém městě Tyru za Diokleciana; (podle *K* jsou Zenobius, Peleus, Nilus, kněží, spolumučedníky Tyranniovými.) Svátek 20. února.

Sv. TYRANNIO byl biskupem v Tyru; zemřel smrtí mučednickou kolem r. 310 (podle *St.*; podle *K* za císaře Diokleciana). Svátek 20. (nebo 21.) února.

Sv. ANANIÁŠ, kněz a sv. PETRUS CLAVIGER, žalárník, byli r. 303 umučeni ve Fenicii (anebo snad v Mauretánii?); svátek jejich 25. února.

Sv. DOMNINUS, mučedník emesský (ve Fenicii); za Maximiána; svátek 5.

listopadu. S ním se uvádí i *Filotheus*.

Sv. GELASIUS pocházel z Mariamne blíže Heliopole ve Fenicii. Jako pohan posmíval se křtu. Ale potom se obrátil na víru křesťanskou a byl pokřtěn. Nazývá se „řeckým Genesiem“. Jako křesťan byl ukamenován nebo utopen r. 297. Svátek 27. února.

Sv. ULPIAN (nebo Vulpian) byl za císaře Maximina v Tyru zprvu zmrskán a pak se psem a hadem zašit do pytle a tak vhozen do moře. Je také v Řím. martyrol. Svátek jeho 3. dubna.

Sv. SERGIUS a BACCHUS, Římané rodem, byli zprvu činní při vojenské škole a pak byli jmenováni notáři u císařského dvora. Přízeň císařova k nim se proměnila ve hněv, když uslyšel, že oba jsou křesťany. Ihned jim byly vzaty vojenský plášť, zlatý řetěz a jiné odznaky jejich hodnosti; oba byli oblečeni v ženské šaty a vedeni na posměch lidu ulicemi města Rasafu (Augusta Eufratesia, v diecesi hierapolské, v Syrii). Vladař Antiochus dal oba statečně křesťany řemeny tak krutě bití, že Bacchus v mukách zemřel. Sergius však donucen byl ještě 18 mil běžeti ve střevících, do nichž dány špičaté hřeby. Konečně byl stat. Svátek jejich 7. října.

Mučednictví jejich je zaručeno nejstaršími martyrologií, prastarou úctou a spisovatelem Theodoretem.

Sv. JULIA, panna v Rosafu (v Syrii), byla po Sergiovi a Bacchovi umučena. Svátek 7. října.

Sv. PELAGIA byla panna křesťanská v Antiochii Syrské (na řece Orontes). Když

jí bylo 15 let, měla být přivedena k soudu, aby buď víru zapřela anebo aby byla násilně oloupena o panenskou čistotu. Když žoldnéři pro ni přišli, Pelagie jich prosila o svolení, aby se mohla převléci. Převlékla se, vystoupila na střechu domu a střemhlav se vrhla dolů. Byla ihned mrtva. Tu nemůže být řeči o sebevraždě; neučinila tak z bázně před mukami, nýbrž aby zachránila panenství. K záchraně panenství bylo jí zajisté dovoleno obětovati svůj život. Sv. Jan Chrysostom praví: „Svatá Pelagia byla hotova přetrpěti muky, ale obávala se, že ztratí korunu panenskou. Nechtěla se spokojiti toliko jednou korunou mučednickou, mohouc získati koruny dvě.“ Rok smrti je asi r. 303. Svátek 9. června.

Sv. HESYCHIUS byl vojínem, „palatinem“, tedy u císařského dvora v Antiochii. Za císaře Maximiána Hesychius raději se vzdal svého vojenského úřadu (vrátil *cingulum militiae*), než by se byl zřekl víry Kristovy. Byl umučen. Svátek 18. listopadu.

Sv. BASSA, matka svaté Theognis a svatého Agapia v Edesse v Syrii; povzbuzovala své ditky k mučednictví. Všichni byli státi za císaře Maximiána. Svátek 21. srpna.

Sv. FEBRONIA byla panna a jeptiška v klášteře sibapolském v Syrii. Byla znalá křesťanských věd a předcítávala ostatním z Písma svatého. Císařský náměstek rozkázal vyhubiti všechny křesťany sibapolské a klášter zničiti. Febronia ležela právě ve své jizbě, jsouc těžce nemocná. V klášteře nastalo veliké vzrušení. Jeptišky se

utekly ke své představené Brienně a tázaly se: „Co si počneme? Nepřátelé budou brzy ve městě, kdo mohl, uprchl; i duchovní i biskup uprchli. Utecme i my! Febronii vezmeme s sebou.“ Avšak Febronia řekla: „Jsem pevně odhodlána v klášteře zůstat i a zemřiti, bude-li tak vůle Boží.“ I rozprchly se všechny jeptišky, jen Brienna a Thamaïs zůstaly.

Thamaïs pravila: „Milá dcero Febronio! Nastává boj na život a na smrt. Vojínové vniknou až sem, nás staré ženy zabijí, tebe však budou chtít zkaziti. Jak snadno můžeš pozbyti lilie panenské nevinnosti, a ty víš, jaká je její cena. Hleď, aby ses nezpronevěřila svému slibu. Měj na paměti, že i slabé ženy, ba i děti podstoupily mučednickou smrt. Vzpomeň dvanáctileté Eutropie!“ - Febronia odpověděla: „Dobře činiš, že mě posiluješ k nastávajícímu boji. Ale věz, kdybych se byla chtěla boji vyhnouti, mohla jsem uprchnouti s ostatními. Já však chci přijíti ke Kristu, jemuž jsem se zaslíbila.“

Za nedlouho bylo slyšeti řinčení zbraní. Vojáci vnikli dovnitř a namířili dýky na prsa starých žen, chtějíce je zabít. V tom přichvátala Febronia a prosila, aby dříve ji zabili. Vojáci spatřivše mladou a sličnou dívku, zavedli ji k veliteli Selenovi. Selenus vyslýchal Febronii a uslyšev, že učinila slib ustavičného panenství, řekl jí: „To je škoda, že ses dala svěsti bídnou tou sektou. Ostatně na tom zaslíbení mnoho nezáleží. Vypuť všechno z hlavy! Víím pro tebe o mladém důstojníku, je můj příbuzný, Lysimachus se jmenuje, ten z tebe učiní vzácnou paní,

jednu z prvních celé říše. " A při těch slovech dal Febronii sejmouti pouta. Ale Febronia opět uchopila pouta se slovy: „Prosím tě, pane, neber mi mé nejkrásnější ozdoby. Co se týká nabídnutého sňatku, věz, že jsem zasnoubena nejvyššímu pánu nebe i země. A proti němu jsou všichni pozemští páni příliš, příliš nepatrní. Jsem slabá dívka, ale proto přece se muk nelekám. Jsemť křesťanka, a čím více budu mučena, tím větší očekávám odměnu. "

Tu Selenus rozkázal Febronii mučiti a pak mečem popraviti. To se stalo r. 310. Svátek sv. Febronie, panny a mučednice, 25. června.

Sv. LIBYA, sestra Leonidy a Eutropie, mučednice v Palmyře v Syrii r. 310; svátek 15. června.

Sv. MORIC a spolumučedníci z Apamey v Syrii, 70 počtem, mezi nimiž je i *Theodor*. Syn Mořicův *Fotin* vyznal při výslechu za ostatní, že jsou hotovi zemřít pro víru. Soudcové mu řekli, že je blázen. Odpověděl: „Pro mne je moudrostí vyznati víru Kristovu. " Pak byli býkovcem ztlučeni, pak ukřižováni; rány byly natřeny medem a mučedníci byli vystaveni bodání hmyzu. Rok smrti snad 310. Svátek sv. Mořice, Theodora a Fotina, mučedníků, 21. února.

Nastává otázka: nejsou-li totožní s Mořicem a s thebajskou legií? Není-liž Apamea totožná s Agaunem? Odpověď: Nikoliv! Apamea je v Syrii, Agaun pak ve Švýcarech. Akta jsou různá, ale stejná je doba umučení.

Sv. DOMNINA byla z prvních paní antiochijských, jsouc bohatá, ctnostná

i krásná; její dcery byly *Berenice* a *Prosdoce*. Za pronásledování Dioklecianova uprchla s nimi do Edessy, avšak manžel pohan ji prozradil. Všechny tři byly vedeny do Hieropole v Syrii; cestou však, zajisté aby unikly zvířecím choutkám žoldnéřů, vrhly se do řeky, kde se utopily. Byly nalezeny ve svých šatech. Svátek jejich je 4. října.

Sv. Jan Zlatoústý mluví o nich pochvalně; ale Bollandisté je opomíjejí.

Sv. ATHENODOR, křesťan v Mezopotamii, byl stat za císaře Diokleciana. Svátek 11. listopadu.

Sv. GURIAS a SAMMONAS, křesťané v mezopotámském městě Edesse; byli pro víru mučeni takto: za jednu ruku pověšení a těžké kameny majíce na sobě, viseli ve vzduchu. Gurias asi dotrpěl v mukách. Sammonas byl stat. (*E* je uvádí omylem jako panny). Přítel Guriův, jáhen *Abibus* byl též usmrčen. Svátek těchto tří sv. mučedníků 15. listopadu.

Sv. HIPARCH a sv. FILOTHEUS byli úředníci v Samosatě na Eufratu za císaře Maximiana. Za pronásledování křesťanů uzavřeli se Hyparch a Filotheus v bytě prvého a poslali pro kněze Jakuba, aby přišel a pokřtil jejich druhy: *Paragra*, *Habida*, *Romana* a *Lolliana*. Psali knězi Jakubovi: „Přiď co nejdříve k nám a vezmi s sebou vodu a hostii a olej na mazání; jsouť zde mladí beránci, kteří jsou nedočkaví Ježíše. " Kněz Jakub přestrojen za žebráka přišel, máje pod vrchním rouchem, co žádali, a pozdravil přítomné slovy: „Pokoj Páně budiž s vámi. " Pak udělil svaté svátosti.

Císař Maximian dal Hyparcha a jeho druhý pro víru Kristovu ukrutně bít i pak do žaláře uvrci. V žaláři byli ponecháni od 15. dubna do 21. června při skrovné potravě jen tolik stačující, aby hladem nezahynuli. Císař vyzval pak staříckého Hyparcha, aby se zřekl Krista. Ctihodný kmet položil ruku na svou holou lebku a odpověděl: „Tak jako za přirozeného běhu světa není možno, aby má lebka opět byla vlasy pokryta, tak také není možno, abych svou mysl změnil a tebe poslechl.“ Tu dal císař přinéstí kozí kůži, dal ji Hyparchovi přibítí na hlavu a pravil s úsměškem: „Hle, lebka tvá už je pokryta vlasy; nuže, obětuj, jak jsi slíbil.“ Konečně císař poručil, aby všichni byli ukřižováni; Hyparch umřel první; Filotej, Habidus a Paragrus žili ještě druhého dne; proto jim byly hřeby vráženy do hlavy, až mozek tek l po tváři. Rok smrti 297. Svátek jejich 8. (nebo 9.) prosince.

Sv. EUSTRACIUS, křesťan v Armenii, a jeho sluha Eugen byli r. 303 umučeni. Svátek jejich 13. prosince.

Sv. LEONCIUS, MOŘIC a DANIEL, mučedníci v Nikopoli v Armenii; svátek 10. července. S nimi i sv. *Oktavius*.

Sv. ORENCIUS, FARNACIUS, EROS, FIRMUS, FIRMIN, CYRIAK a LONGIN, vojínové a mučedníci v Armenii (dle *St. ve Thracii*) za Maximiana r. 305. Svátek jejich 24. června.

Sv. SEVERIAN byl vojenským důstojníkem v Sebastě v Malé Armenii. Byl obžalován, že povzbuzoval 40 mučedníků sebastejských. Za to byl obnažen a na zemi leže suchými žilami volskými ne-

milosrdně bit. Pak mu byly zavěšeny kameny na hrdlo a na nohy, on pak pověšen. V mukách těch zemřel. Svátek sv. Severiana 9. září.

Sv. SEBASTEJŠTÍ MUČEDNÍCI. V Pontském městě Sebaste (nyní jsou z něho jen zříceniny) - jak legenda vypravuje - ležel posádkou pluk, řečený bleskový (*legio fulminatrix*); vojínové statní, pěkně urostlí, byli sebráni z rozličných krajin; osvědčili svou udatnost v mnohých bitvách. V pluku tom bylo 40 rozhodných křesťanů. Jména jejich jsou: *Kvirion* a *Kandid*, rodem nejvzácnější, pak *Domnus*, *Meliton*, *Domician*, *Eunoikus*, *Sisinnius* či *Usicius* (?), *Heraklius*, *Ielian*, *Ekditus*, *Vibianus*, *Chudion*, *Sacerdon*, *Priskus*, *Smaragdus*, *Filotimon*, *Aetius*, *Michallio*, *Lysimach*, *Theofil*, *Xanthea*, *Angia*, *Leoncius*, *Hisichio*, *Alexander*, *Joannes*, *Klaudius*, *Athanasius*, *Valens*, *Akacius*, *Helias*, *Theodus*, *Cyrrill*, *Flavius*, *Severian*, *Valerian*, *Eutyichius*, *Eutyches* a *Mikuláš*; jméno čtyřicátého vojína není známo.

Císařský náměstek Agrikola nařídil, aby všichni vojínové obětovali modlám. Křesťanští vojínové pravili: „Sloužili jsme věrně a poctivě jako vojáci svému císaři, ale jsme křesťané a Kristu se nezpřonevěříme. Modlám obětovati nemůžeme a nebudeme.“ Náměstek jim sliboval a hrozil. Marně. Odpověděli: „Na válečných výpravách jsme vytrpěli mnohé obtíže, vrhali jsme se statečně do nejprudších bitevních sečí; proč bychom nepodstoupili i muk pro nejvyššího Pána nebe a země? Hodnosti nám slibované pomínou,

ale blaženost nebeská trvá navždy. "Agrikola dal vojíny potupně zbičovati a do žaláře uvrći, aby je donutil k poslušnosti. Když setrvali ve svém úmyslu, byl jim oznámen ortel smrti. Měli zemřít zmručením.

V drsné krajině armenské ležely spoustysněhu a bouřil mrazivý vítr. Křesťanští vojínové byli vedeni na zamrzlou vodní nádrž u městských lázní. Tam byli nejprv svlečeni se šatů. Stáli pak v řadě, v pevném šiku, nazi, za třeskutého mrazu, a měli tak stát po celou noc. Napomínali se vespolek řkouce: „Také Kristus, náš Pán, byl se šatů svlečen; proč bychom neměli pro Krista, Pána a Boha svého, trpět? Čtyřicet nás vstoupilo na bojiště; kéž také všech čtyřicet je odměněno vítězným věncem! Ó Kriste, králi náš, dej, ať neschází žádná koruna.“ - Tak se modlili, tak trpěli s onou podivuhodnou odvahou, s jakou se shledáváme v dobách prvních křesťanů. Láska k božskému Trpiteli je silila. Stáli mlčíce, druh druhu v tichém zápolení svým příkladem povzbuzující. A mráz jimi lomcoval, do krvava sešlehlával jejich těla; údy křehly, krev jim stydla v žilách, oči se svíraly omamující mráкотou. Aby muka jim byla ještě krutější a pokušení k útěku bylo ještě lákavější, Agrikola poručil vyhřátí lázně na blízku stojící a naplniti dráždivou vůní. Veselá společnost zasedla za stůl, poháry zazvonily, radost a rozkoš hýřila za osvětlenými okny. Ale křesťanští vojíní slyšíce, nechtěli slyšeti, vidouce osvětlená okna, nechtěli viděti.

V tu chvíli však držící nad nimi stráž

spatřil podivný zjev. Viděl, že mučedníci jsou ozáření podivuhodným světlem a že se nad nimi vznášejí 39 světlých věnců, zlatých a zářivých korun. „Hle,“ pravil k sobě, „Bůh křesťanů posílá svým vyznavačům koruny.“ Udiven, užaslý počítal koruny a napočítal jich 39. „Co to?“, pravil; „vojínů je 40, korun pak jen 39. Kde je koruna pro čtyřicátého? Či jeden z nich korunován nebude?“ - A v tom upozoroval vojín na stráží stojící, že jeden z trpitelů opustil řadu svých druhů a že se plížil k lázni, žádaje o vpuštění. Touha po životě přemohla jeho vůli. Byl vpuštěn; sestoupil rychle do teplé lázně. Sotva však z mrazivé zimy se octl v teplé vodě, náhlou změnou teploty raněn mrtvicí, mrtev klesl k zemi. Časného života přece nezachránil a život věčný ztratil. Vojín na stráží jsoucí všechno to viděl a milostí Boží osvěcen zvolal: „Věřím v Boha křesťanů, v něhož tito věří. Kéž bych na místě jeho došel koruny, které on pozbyl. Bratři! vezměte mne mezi sebe, já toužím po koruně mučednické.“ Dořekl, odložil zbraň i šaty a nah se postavil do řady na místo odpadlíka za jáсотu 39 světců. Mučedníci, kteří se rmoutili nad druhem, jenž je opustil, s radostí přijali nového vyznavače do svých řad. A zaleskla se i na jeho hlavě zlatá koruna. V seznamech mučedníků je jako čtyřicátý uveden „Gorgonius“. Je-li totožný s tímto vojínem na stráží, není známo.

Ráno pak rozkázal vladař, aby těla mučedníků byla naložena na káry, odvezena k spálení a spálena. Jeden z mučedníků, Melito, dával ještě známky života. I chtěli

jej ponechat v lázni a svěsti k odpadu. Tu příběhla stařícká jeho matka a do-
dávala mu zmužilosti řkouc: „Synu, trp
ještě maličko! Hle, Kristus otvírá ti již
bránu nebeskou a jde již pro tebe.“ A po-
mohla mu na vůz. V té chvíli mučedník
vypustil duši. Rok smrti je snad 308.
O těchto mučednících mluvili sv. Basil
Veliký a Efrém chválice je. Svátek čty-
řiceti mučedníků sebastejských 10. břez-
na.

Sv. PETR, biskup sebastejský, pohřbil
řečené mučedníky sebastejské. Svátek
10. března.

Sv. TOBIÁŠ, mučedník sebastejský,
† 320; svátek 2. listopadu.

Sv. ATHENOGENES, biskup seba-
stejský, byl r. 303 sťat; svátek 17. čer-
vence.

Sv. ANTIOCHUS, lékař v armenském
městě Sebaste, byl snad bratrem mučed-
níka sv. Platóna. Za pronásledování křes-
ťanů Antiochus byl předhozen dravým
šelmám a když mu neublížily, byl sťat.
S ním byl sťat i kat Cyriakus, když byl
prohlásil, že chce býti křesťanem. Svátek
sv. Antiocha 15. června.

Sv. BLAŽEJ (latinsky Blasius), biskup
v pontském městě Sebastě (Megalopo-
lis) na rozhraní Armenie a Kappadocie,
provozoval také umění lékařské, aby mohl
svěřenému lidu co nejvíce prospěti. Jsa
nábožným a horlivým pastýřem a záro-
veň i dovedným lékařem, získal si vše-
obecnou důvěru a vážnost u lidu. V oněch
krajínách zuřilo pronásledování dále, ač-
koliv císařové Konstantin a Licinius vy-
dali r. 313 prohlášení, jímž dána byla

úplná svoboda náboženská; Licinius sám
totiž nedbal svého prohlášení. Jeho ná-
městkové, aby se mu zalíbili, stihali vě-
řící. Také vladař a císařský náměstek Agri-
kolaus dal pátrati po křesťanech.

Biskup Blažej uprchl z města na horu
Aegeus, kde trávil drahý čas slouže Bohu
modlitbou a prací. Plachá lesní zvěř, již
zkrotl svou laskavostí, byla jedinou jeho
společností. Kdysi však lovci honili zvěř
a ta, hledajíc útočiště v jeskyni Blaže-
jově, prozradila jeho úkryt. Takovým způ-
sobem Blažej byl jat a předveden před
Agrikolaa. Náměstek vyzval Blažeje, aby
obětoval bohům; biskup však rozhodně
odepřel tak učiniti a rozhodně vyznal víru
v Krista; proto byl přivázán k sloupu a
železnými hřebeny drásán. Pak byl vle-
čen do žaláře. Pět křesťanských žen ho
následovalo na cestě k žaláři. Náměstek
seznav, že jsou křesťanky, dal je mečem
odpraviti. Jedna z nich měla dva synáčky;
i ti byli odsouzeni na smrt mečem. Zbož-
ná pověst vypravuje, že jistá vdova, jejíž
synáček spolkl rybí kost, která mu v hrdle
uvázla a život chlapcův ohrožovala, při-
nesla plačíc synáčka svého k Blažejovi,
aby svou modlitbou mu vyprosil od Boha
uzdravení. Blažej se modlil k Bohu, po-
ložil své ruce na pacholika, požehnal jej
a chlapec byl uzdraven. Posléze Blažej
byl sťat. S ním popraveni byli i oni dva
synáčkové řečené matky. Rok smrti je
316. Svátek jeho 3. února.

Boll. Febr. I. 338. - Celá řada podrob-
ností uváděných v aktech ukazuje, že akta
jsou apokryfní. Komise Benedikta XIV.
nazvala akta: „Inepta et male consuta.“

Ani zázrak o uzdraveném chlapci, jemuž uvázla kost v hrdle, není historicky zajištěn. Srov. Günther p. 20.

Sv. VALERIAN, KANDIDUS, EUGEN a AKVILA byli r. 303 (či 310?) v Trapezuntu sťati. Svátek jejich 21. ledna.

Sv. FOKAS (lat. Phocas) byl zahradníkem v Sinope v Pontu u Černého Moře. Legenda vykládá, že měl zahradu před branou městskou. Z výtěžku zahrady uděloval dobrodiní chudým lidem. Za císaře Diokleciana jistý člověk ze závisti a chtivosti, aby za udání obdržel onu zahradu, udal Foka jako křesťana. Biřicové byli vysláni, aby Foka zabili. Neznali ho. Vstoupili do jeho zahrady. Fokas právě se obíral květinami a zpíval si píseň. Tázali se: „Kde bydlí Fokas?“ Fokas pohostil biřice a tázal se jich, za jakou příčinou hledají Foka. Odpověděli: „Hledáme ho jako křesťana a máme ho usmrtiti beze všeho vyšetřování.“ Fokas na to: „Zítřka vám o něm povím.“ V noci pak se připravoval na smrt a vykopal si hrob. Z rána řekl Fokas: „Fokas už je nalezen.“ - „Kde je?“ - „Já jsem Fokas, jehož hledáte.“ - I užasli vojínové a z vděčnosti nemohli se odhodlati, aby usmrtili muže tak přívětivého. Ale pak, vidouce, že Fokas je hotov zemřít, srazili mu hlavu a pohřbili mrtvolu v připraveném hrobě. Svátek jeho 29. února (a také 22. září).

Sv. AGATHONIK a sv. ZENO, mučedníci v Pontu; za vlády Maximiánovy; svátek 22. srpna.

Sv. MARDONIUS a sv. METELLUS, mučedníci v Nové Caesarei v Pontu; rok 305; svátek jejich 24. ledna.

Sv. MARDONIUS a sv. MIGDONIUS, mučedníci nikomedští, 23. prosince.

Sv. THEODOR (česky Bohdar), příjímím *Tiro* (t. j. rekrut, nováček - na rozdíl od Theodora, jenž slove Stratelates nebo Dux), pocházel z Armenie anebo ze Syrie a dospěv let jinošských, byl vřazen do římského pluku v Amasii (na řece Irisu či Irmaku). Theodor se nikterak netajil svou křesťanskou vírou. Když došlo na něho, aby obětoval modlám, vyznal před celým plukem, že je křesťan a že modlám obětovati nebude. Řekl: „Klaním se jen pravému Bohu a jednorozenému jeho Synu.“ Jeden z přítomných důstojníků, chtěje se zdátí vtipným, tázal se uštěpačně: „Což pak tvůj Bůh má syna a plodí podroben žádostem tělesným jako člověk?“ Theodor odpověděl: „Bůh není podroben žádostem tělesným jako člověk, neboť je pouhý duch; má Syna zplozeného způsobem neskonale vznešeným nade všechnu smyslnost. Boží Syn je narozen, jak Božího Syna je důstojno... Ale kterak ty pošetilý, který o Bohu nic nevíš a jehož rozum dále nesaáhá, než smysly svými poznáváš, odvažuješ se vtipkovati o něčem, čemu nerozumíš? Ty vzdáváš úctu božskou ženě, která podle pošetilých báchorek vašich s vlastním bratrem svým měla dvanáct dětí, ne nepodobná jsouc prasnici, která snadno počne a vrhá svá mláďata?“ Těmito slovy Theodor narážel na bohyni Cybélu a posměvážka po zásluze odbyl. Soudcové pokládali jeho slova za ukvapená a uradili se, že dají mladému vojínu několik dní na rozmyšlenou.

U města Amasie stál na břehu řeky

chrám bohyně Cybély, k jejíž počtě se konávaly slavnosti s divokými hrami a necudnými tanci. Rozhodnému křesťanu Theodorovi chrám byl na pohoršení. Pojal úmysl, zničit modlu i chrám. Úmysl vykonal bez meškání. V noci položil do chrámu oheň a chrám shořel i s modlou. (Nelze schvalovati tento skutek se stanoviska křesťanského. Theodor neměl práva na cizí věc, byť byla sloužila ohavné modloslužbě. Mladická jeho rozhorlenost jej omlouvá. Církev nepokládá za mučedníky ty, kteří slepou horlivostí nebo vyzývacím drážděním přivodili si muky a smrt. Theodor byl dalek vyzývacého dráždění pohanů a chtěl svým činem pouze osvědčit, že je rozhodným nepřítelem nemravného modlářství a že je hotov pro svou víru i smrt podstoupiti.) Záhy byl Theodor pohnán před soud, aby se zodpovídal ze zhářství. Theodor pravil: „Položil jsem oheň také proto, abych vyzkoumal moc vaší bohyně, a ona ve zkoušce neobstála. Zapálil jsem dřevo - a aj! matka vašich bohů shořela.“ - Tu mu nabízeli, že ho učiní veleknězem pohanským. Odpověděl: „Lituji vašich velekněží a pohrdám jimi. Mezi zlými horším bídňíkem je ten, který je mezi nimi první. Je mezi nespravedlivými nespravedlivější, mezi necudnými necudnější. Raději chci být posledním v domu Páně, nežli prvním v domech hříšníků. Lituji také císařů a vladařů světských, když přistupují k obětním oltářům, a zaměňují úlohu vladařů za úlohu kuchařů, zabíjejí obětní zvířata a rukama krvavými řezníkům nepodobní přebírají vnitřnosti zvířat.“

Soudce vyzval Theodora: „Rci, zdali uposlechněš rozkazů císařských čili nic?“ - Theodor: „Raději chci tisíckrát zemřít, než bych zapřel Krista Ježíše.“ - Soudce: „Nešťastníče! Uvaž, jakého bláznovství se dopouštíš, an velikou naději stavíš na Krista, jenž sám zemřel potupnou smrtí!“ Theodor odpověděl: „Pro Krista rád přijímám muky i potupu a nedbám, že to nazýváš bláznovstvím.“ Poté Theodor byl natažen na skřípec a ukrutně mučen; když jeho tělo bylo drásáno železnými hřebeny, nevyšlo z úst jeho ani jediné slovo nářku. Ještě dvakrát vlečen byl Theodor k soudu; tělo jeho bylo tak rozdrásáno, že bylo viděti i vnitřnosti. Soudce se ho tázal: „Nuže, Theodore, volíš býti mezi námi živými, či raději u svého Krista mrtvého?“ Theodor odpověděl: „S Kristem jsem byl, jemu všecek náležím, u něho býti sobě žádám.“ I byl odsouzen na smrt upálením; byl vlečen na popraviště, kde přichystána byla hranice dříví. Cestou ušel přítele svého Kleonika a volal na něho: „Bratře Kleoniku, budu na tebe čekat! přijď brzy za mnou! Byli jsme nerozdílní druhové zde na zemi, ať zůstaneme pospolu i tam!“ Theodor stoje na hranici zapěl chvalozpěv, až vypustil duši. Rok smrti jeho je 306. Jeho spolu-mučedníci jsou vojínové *Eutropius*, *Kleonik* a *Basiliskus*. Svátek sv. Theodora 9. listopadu (v řecké církvi 17. února); svátek sv. Eutropia, Kleonika a Basiliska 3. března.

Sv. THEODOR, vojenský velitel (dux; *Stratelates*) v Bithynské Heraklei, byl usmrčen kolem r. 310. Řekové dávají mu

název „Megalomartyr“, t. j. veliký mučedník. Svátek jeho 7. února.

Legenda o Theodoru Stratelatu není leč groteskní rozpředení a vyzdobení mučednictví Theodora Tirona ze dne 9. listopadu. Oba jsou vojínové, oba pohřbeni v Auchaitě blíže Amasie, oba potupují bůžky: Tiro zapaluje modlu, Stratelates rozbíjí pohanské sošky. Řehoř Nyssenský, který za 70 či 80 let po mučednictví jejich koná homilii o sv. Theodoru, zná jen Tirona. Oba mají původ v jedněch Aktech. Srovn. Görres: Kritische Untersuchungen über die Licinischen Christenverfolgungen, 1875.

Sv. ATHENODOR, bratr Řehoře Divo-tvůrce, nabyl s bratrem svým vědeckého vzdělání na vysokých školách v Caesarei Palestinské. Byl statečným hlasatelem víry Kristovy. Byl biskupem v Pontu. Byl-li mučedníkem, neví se s jistotou. Svátek 18. října.

Sv. BASILISKUS, voják a mučedník v Pontu (snad v Amasii); dle *E* v Kománě za císaře Maximiána. Svátek jeho 22. května (nebo také 3. března).

Sv. ALEXANDRA, THEODOSIE, KLAUDIA, EUFRASIA, MATRONA, JULIANA a EUFEMIE (česky Ofka), křesťanské to ženy v Amisii (na hranici Paflagonie a Pontu na břehu Černého moře), prohlásily, že neodstoupí od víry křesťanské. Byly svlečeny se šatů a mrskány; byly jim uřezány prsy, byly drásány, až střeva vyhřezla, konečně byly upáleny. Za císaře Maximiána. Svátek jejich 20. března.

Sv. BASILEUS byl biskupem v Amasii v Pontu u Černého moře. Za jeho času

byla u císařovny Konstancie v Nikomedii komorná jménem *Glafyra*, křesťanka. Císař Lucinius, chlipník, usiloval připravit Glafyru o nevinnost. Konstancie ujala se své služebnice a poslala ji na Pontus. Tam právě Basileus budoval chrám. Glafyry věnovala na stavbu všechny své kle-noty. Císař Lucinius, dověděl se, kde Glafyry se zdržuje, dal Basilea i Glafyru dopravit do Nikomedie. Avšak než rozkaz byl vykonán, Glafyry zemřela. Když Basileus byl v Nikomedii předveden, obořil se na císař Lucinius, proč přechovával Glafyru a vyzýval ho zároveň, aby obětoval bohům. Basileus odpověděl: „Za celé císařství nezhadím pravého Boha.“ Byl stat r. 319 nebo 323. Svátek sv. Basilea 26. dubna, svátek sv. Glafyry 13. ledna.

Martyrium je zaručeno historicky; ale akta o mučení jsou nejistá. - Görres l. c. str. 115. - Dr. Gunther p. 63.

Sv. ELPIDIUS, biskup v Chersonu v Taurii; umučen za Diokleciana; svátek 4. března.

Sv. EUGEN, biskup v Chersonsu na Krymu usmrčen kolem r. 310; svátek 7. března.

Sv. KAPITOLINA a její služka *Erotheidis*, mučednice v Kappadocii, za Diokleciana; svátek jejich 27. října.

Sv. EUFEMIE, mučednice v Amisu v Paflagonii; viz shora: Alexandra.

Sv. DOROTA (lat. Dorothea, po česku také Bohdanka), byla křesťanská panna v Caesarei, hlavním městě kappadockém. Legenda vypravuje: Dorota vynikala bohabojností, čistotou a tělesnou sličností. Za pronásledování křesťanů byla předvedena

k císařskému náměstkovi Sapriciovi. (Podle legendy nazýval se Fabricius.) Sapricius ji vyzval, aby obětovala pohanským bohům a hrozil tresty, neuposlechneli. Dorota však prohlásila neohroženě: „Nikdy nebudu obětovati vašim bohům, kteří přebývali jako my v těle smrtelném, nepřestně žili a pravého Boha nepoznali.“ – Náměstek jí domlouval, aby se zřekla víry Kristovy, život svůj takto zachovala, aby se provdala a radostí užívala. Dorota odpovíděla: „Jsem křesťanka a víry Kristovy se nezřeknu. Za muže se nevdam, neboť jsem Kristu slíbila své panenství.“ Sapricius dal Dorotu odvléci do žaláře a poslal k ní dvě sestry, Chrestu (či Kristu) a Kallistu, které dříve byly křesťankami, ale z bázně před mukami zapřely svou víru. Tyto dvě dívky měly Dorotu odvrátiti od křesťanské víry. Záměr náměstka Sapricia se však nezdařil. Nejen že dívky ty neodvrátily Doroty od víry Kristovy, ale i samy, slovy jejími zahanbeny a povzbuzeny, znovu prohlásily, že chtějí setrvati ve víře Kristově a za své poblouzení činiti pokání. Náměstek dal obě sestry usmrtiti v kotli, naplněném vroucí smolou.

Také Dorota byla odsouzena na smrt mečem. Kráčela na popraviště, jak by šla na svatbu. Křesťané ji doprovázeli. Legenda vypravuje dále: Byl zimní den; ledový vítr burácel krajem, všude spousta sněhu. Dorota řekla ke křesťanům ji doprovázejícím: „Jak pustá a nevlídná je země. Jak plesám, že mám vstoupiti do ráje, kde blaženost nikdy nemizí, kde je krása a blaho, jehož oko nikdy nevidalo,

kde lilie se skví, vonné růže kvetou a sladké ovoce zraje.“ – Poslední slova náhodou zaslechl jistý Theofil, pohanský úředník, jenž mučeným křesťanům se rád posmíval štipavým slovem. Přistoupil k Dorotě a se smíchem řekl: „Nevěsto Kristova! pošli mi z ráje, o němž mluvíš, kytici vonných růží a sladkého ovoce.“ Dorota vážně posměváčkovi odpověděla: „Ano, dostaneš, čeho si přeješ. A hleď, ať jsi daru hoden.“ Brzo poté přistoupilo prý k Dorotě sličné pacholátko, držíc v rukou tři vonné růže a tři jablka, a podalo jí je se slovy: „Sestro milá, tento dárek posílá ti nebeský ženich.“ Dorota nato: „Zanes růže i jablka úředníku Theofilovi, neboť jsem mu je slíbila.“ – Theofil vypravoval svým druhům s veselým smíchem, co řekl Dorotě a co Dorota odpověděla. V tom přišlo pacholátko a odevzdalo mu svěží růže a čerstvá jablka se vzkazem, že dárek ten posílá Dorota ze zahrady svého ženicha, stojící ve svém slovu. Theofil zvážněl. Právil si: „Celá krajina je pokryta ledem, zavata sněhem, odkud se vzaly tyto růže a plody?“ Srdce jeho roztálo a milost Boží dokonala jeho obrácení; Theofil uvěřil v Krista. Byl pro víru Kristovu stát. Rok smrti 303. Svátek sv. Doroty panny 6. února; svátek sv. Theofila (zvaného Theophilus Scholasticus) 6. února.

Akta o sv. Dorotě nejsou ve všech podrobnostech věrohodná. Neví se s jistotou o mnohem více, než že Dorota trpěla, a to v Kappadocii. Podivno, že u Řeků je neznáma. Ucta k ní počala teprve v VII. století. V mnohem podobá se její životopis životopisu sv. Justiny (13. VII.)

Sv. GORDIUS, setník v Caesarei Kappadocké byl horlivým křesťanem. Za pronásledování křesťanů vyznával svou víru neohroženě. Sv. Basilus vzpomenuť ve své homilii smělého Gordiova vystoupení v závoďišti, jehož byli svědky lidé, kteří - jak dodal - „jsou ještě na živě.“ Svátek sv. Gordia 3. ledna.

Sv. TIMOLAUS, DIONYSIUS, ROMULUS, AGAPIUS a PAUSIDES, mučedníci v Caesarei za císaře Diokleciana. Jsou také v Římském Martyrologiu. Svátek jejich 24. března.

Sv. JULITA byla panna v kappadockém městě Caesarei. Byla velmi bohata a dobročinná. Odpůrce její si přivlastnil mnohé její statky věda, že Julita, jsouc křesťankou, nebude ho moci pohnat k soudu. Julita úplně ochuzená přece její pohнала k soudu. Odpůrce její u soudu řekl, že Julita jsouc křesťankou nemá práva volati její k soudu. Soudce uslyšev to, dal ihned přinést kadidlo a vyzval Julitu, aby obětovala modlám. Julita však prohlásila: „Vezměte si všechny moje statky i můj život; raději se nechám rozsekat, než bych upustila od víry Kristovy.“ A obrátivši se k přítomným ženám, napomínala je: „Neodvolávejte se na svou ženskou slabost; jste také k obrazu Božímu stvořeny. Vytrvejte u víře!“ - Soudce přiřkl statky Julitiny onomu lupiči, Julitu pak odsoudil na smrt upálením. Julita skonalá, byvši zadužena kouřem. Rok smrti 303. Svátek 30. července.

Sv. ORESTES, křesťan v Tyáně v Kappadocii; byl umučen roku 304; svátek 9. listopadu.

Sv. RUFINA, mučednice v Caesarei Kappadocké; svátek 31. srpna.

Sv. JULIA, panna a mučednice v Ancýře v Galacii; svátek 17. května.

Sv. THEODOTUS (po česku Bohdan), narodil se v Ancýře v Galacii, oženil se a zařídil sobě živnost hostinskou. Vedl bezúhonný život; mnohé židy a pohany přivedl k víře Kristově. Za pronásledování křesťanů stala se hospoda jeho všem ustrašeným křesťanům útočištěm, ba koštěm. Theodot byl jim ochráncem, lékařem, učitelem, rádcem a po jejich mučednické smrti hrobařem. Byl podporovatelem chudých a utiskovaných. Maje na sobě roucho hostinského, byl takorba biskupem věřících.

Tehdy nikdo nebyl jist životem. Císařský náměstek Theoteknus uvěznil sedm křesťanských panen, starších to žen, a rozkázal, že mají býti zneuctěny od nezvedené chasy. Jména těchto žen jsou: *Tekusa* (která odchovala Theodota), *Alexandra*, *Faina*, *Klaudia*, *Eufrasia*, *Matrona a Julita*. Již vojínové se chystají tropiti si s nimi žerty. Teusa padla před zbůjníkem, který si nejdívočeji vedl, na kolena a zaprosila: „Synu, co chceš? Vidíš přece, že jsme všechny zničeny stářím, postem a nemocemi. Mně je 70 let, průvodkyně moje také nejsou mnohem mladší. Bylo by hanbou, chtít tropiti kratochvíli s našimi těly, mrtvolám podobnými. Pohled na moje šediny! Nedojsme-li tě pohled ten? Snad máš matku v mém stáří. Smiluj se; nechceme nic, než abys nás nechal plakat. Bůh ti to odplatí, smiluješ-li se.“

Těmi slovy byli vojíni zaraženi a zahanbeni a odešli.

Brzo poté všechny tyto ženy byly sťaty, mrtvoly pak byly hozeny do vody. Theodot vytáhl bezhlavé jejich mrtvoly a pohřbil je. Císařský náměstek byv o tom zpraven, dal Theodota předvésti před soud a vyzval ho, aby obětoval bohům. Theodot odpověděl: „O tvých bozích sluší z hanby raději ani nemluvit. Jupiter, nejvyšší váš bůh, tropil se ženami i schlapci neřestné věci; svého otce Saturna zabíjel; svou matku Rheu si vzal za ženu a zplodil s ní Persefónu, ke které také zahořel nečistou láskou; podobně se zachoval i ke své sestře Junoně. Apollo zneuctil svou sestru u oltáře. Podobně jednali Mars s Venuší, Vulkán s Minervou. Kdyby dnes někdo takových zvrhlostí se dopouštěl, zdaliž by nemusil býti potrestán? A vy schvalujete tyto neřesti? Nestydíte se klanět se bohům? Ale Kristus Pán, Syn Boží, zázračným způsobem se stal člověkem, aby lidstvo vykoupil; zázraky činil; ukřižován byv vstal z mrtvých, náš Pán a budoucí soudce...“ tak se jal hájiti víry Kristovy.

Theodot byl pálen pochodněmi; zuby mu byly vyraženy; když ho položili na žhavé střežiny, cítil takovou bolest, že vzýval Krista Ježíše o úlevu a sílu. Posléze byl sťat. Rok smrti 303. Svátek sv. Theodota a jmenovaných mučedníků 18. května.

Akta dle Franchi de Cavalieri nejsou zaručeně pravá; ale jádro mučednictví Theodotova je z jistě historické (Harnack 480). Dr. Günther l. c. p. 21.

Sv. PLATO, křesťan v Ancyře v Galicii, byl položen na rozpálenou železnou plotnu a svrchu poléván vroucím olejem smíšeným se smolou. Roku 302. Svátek 22. července.

Sv. PAPAS, křesťan (podle K biskup) v Lerandě v Lykaonii, byl za císaře Maximiana mrskán; pak byl obut do střeviců, do nichž natlučeno ostrých hřebíků, a nucen, aby před vozem císaře Maximiana běžel z Lerandy až do Seleucie, takže pod fikovým stromem zemdlene klesl a skonal; (podle jiných pověsili jej na fikový strom, na němž vypustil duši). Svátek sv. Papy 16. června.

Sv. EUSTOCHIUS, rodem Řek, kněz v Lystře, byl umučen za císaře Maximiana. Svátek 23. června.

Sv. PROBA pokřtěna od sv. Eustochia, mučednice, svátek též 23. června.

Sv. CYRENIA a sv. JULIANA, mučednice v Tarsu v Kilikii; svátek 1. listopadu.

Sv. AFRODISIUS, mučedník v Tarsu; rok smrti 304. Svátek 28. dubna.

Sv. KOSMAS a sv. DAMIAN narodili se podle legendy v Arabii a byli vychováni v Syrii. Matka jejich *Theodora* (nebo Theodota) měla kromě nich ještě tři syny: Anthima, *Leoncia* a Euprepia. Vychovala pečlivě všechny své děti ve víře Kristově. Kosmas a Damian se vyučili umění lékařskému a přebývali v Aegeji (v Kilikii), provozovali své umění s úspěchem. Byli nejen dovednými lékaři, ale i nábožnými a horlivými křesťany. Cestou, k nemocným modlívali se za ně, a vyzkoumavše původ a podstatu nemoci, nejen léčili ne-

duhy tělesné, ale také snažili se oblažiti duše nemocných útěchou náboženskou. Povzbuzovali nemocné k pokání a oživovali v nich víru a důvěru v Boha. Pohany pak hleděli nakloniti k víře Kristově. Jsouce nezištní, nebrali peněz ani jiných odměn za svoje lékařské služby a proto byli nazýváni „anargyry“, t. j. muži peněz nepřijímajícími. Takto byli sv. bratři nejen šlechtnými lidumily, ale i neúnavnými šířiteli pravdy Kristovy. Jejich vážnost byla u křesťanů i u pohanů veliká; ale tím větší byla závist a nenávist kněží modloslužebných, kteří dosud byli zaklínávali nemoci pohanů a kteří pohanům podávali věci pověřené proti chorobám.

Za doby Dioklecianovy byli udáni u císařského náměstka Lysiáše v Kilikii, že jsou nepřáteli bohů. Lysiáš předvolav je tázal se jich, jak se jmenují, odkud jsou a jakého jsou náboženství. Kosmas odpověděl: „Narodili jsme se v Arabii; já zovu se Kosmas, tento jest můj bratr Damian. Máme pak ještě tři bratry. Jsme lékaři a křesťané.“ Lysiáš dal také tři ostatní bratry přivést a řekl jim všem: „Zapřete Krista a dobrovolně obětuje našim nesmrtelným bohům, jinak budete mučením přinuceni.“ Bratři odpověděli: „Nebudeme obětovati bohům lichým, protože jsme křesťané a protože se klaníme jedinému pravému Bohu. Muk tvých se nehrozíme.“ Lysiáš je dal zprvu mučiti na skřipci a pak svázané vhoditi do moře. Avšak vlny vynesly mučedníky bez pohromy na břeh. Lysiáš přičítal záchranu pověřeným kouzlům a dal mučedníky vhoditi na zapálenou hranici dříví. Když

ani plameny jim neuškodily, dal je vladař stíti mečem. Rok smrti je 287 (podle D 303). Svátek sv. Kosmy a Damiana 27. září. Svátek sv. *Leontia*, jejich bratra, rovněž 27. září.

Sv. BARLAAM (chaldejsky: Syn lidu) byl rolníkem z vesnice poblíž Antiochie a statečným křesťanem. Za pronásledování křesťanů byl vyzván, aby obětoval kadidlo pohanským bohům. Odpověděl rozhodně, že obětovati nebude. I dali mu do ruky kadidlo, ruku pak drželi nad plamenem, chtějíce, aby bolesti ruku otevřel a tak mimovolně obětoval. Když by tak učinil, byli hotovi pokládati to za obětování bohům. Barlaam však nepohnutě držel ruku nad plamenem a kadidlu nedal spadnouti do ohně. I byl odsouzen na smrt. Trpěl v Caesarei Kappadocké. Rok smrti 303. Jakou smrtí zemřel, není známo. Hrdina Barlaam, křesťanský Mucius Scaevola, byl odedávna ctěn v křesťanstvu; sv. Basil Veliký velmi ho chválí ve svých řečech. Svátek sv. Barlaama 19. listopadu.

Sv. HIERON byl za vlády Dioklecianovy stát. Chválí se jeho něžná láska k matce. Byl rodák kappadocký, ale dotrpěl v Melitině u Eufratu. Svátek 7. listopadu.

Sv. JIŘÍ (řecky: *Georgios*) pocházel z urozených rodičů v Kappadocii. Otec jeho zemřel smrtí mučednickou; jeho matka se odsťehovala po smrti manžela se synáčkem do své otčiny Palestiny. Jiří byl povahou ohnivý a věnoval se stavu vojenskému. I jako voják zůstal ctnostným a bohabojným vyznavačem Kristovým. Záhy byl povýšen na hodnost plukovníka v císařském vojsku.

KAMENOVÁNÍ SV. ŠTĚPÁNA

Císař Dioklecian sídlil tehdy v Nikomedii. Když vzniklo pronásledování křesťanů, plukovník Jiří se odebral k císaři Dioklecianovi a neohroženě vyznal svou víru řka: „Císaři a shromáždění rádcové! Jak dlouho ještě budete pronásledovati křesťany, kteří jsou věrnými poddanými říše? Křesťané se modlí za císaře a za vlast, ale mrtvým modlám nemohou obětovati.“ Císař a rádcové byli ohromeni, že vysoký důstojník takto mluví. Císař prohlásil slova ta za velezradu a kázal Jiřího uvězniti. Po několika dnech ho povolal k sobě a snažil se ho pohnouti sliby a hrozbami k odpadu od Krista. Jiří odpověděl: „Císaři! co mi slibuješ, tím pohrdám, a čím mi hrozíš, toho se nelekám,“ a hájil své víry křesťanské jako pravý křesťanský bohatýr, ač věděl, že ho čeká mučednická smrt.

Na rozkaz císařův byl Jiřímu na hrdlo zavěšen těžký kámen, tělo jeho bylo drásáno kolem, na němž byly připevněny hřeby. I poslední pokus přinutit Jiřího k modloslužbě zůstal marný. Jiří byl pak odsouzen na smrt mečem. Na popravišti se modlil za obrácení pohanů, až skonal pod mečem katovým r. 303. - Jeho mučednictví je historické; to dokazují mezi jiným chrámy v Trachonitis, zbudované k jeho počtě (Dr. Günther str. 25). Akta o sv. Jiří sepsaná od ariánů nejsou však zaručená. Bollandisté o nich praví: „Acta s. Georgii qualiacumque fabulam potius quam historiam videri.“

Sv. Jiří byl vždy ctěn jako jasný vzor bojovníka za víru a ctnost křesťanskou. Zobrazuje se jako mladistvý sličný rytíř

v plné zbroji na bujném oři, an kopím potírá lítou saň před ním se svíjející. Toto vypodobnění je symbolické. Saň značí buď zlého ducha, odvěkého nepřítele lidstva, nebo staré pohanství. Někdy bývá na obrazech sv. Jiří zobrazena ženská postava. Značí duši sv. Jiří; podle jiných značí Alexandru, o níž nahoře je řeč. V řecké církvi Jiří sluje Megalomartyr t. j. velemučedník. Svátek sv. Jiří 24. dubna.

Sv. ALEXANDRA, manželka císaře Diokleciana, byla svědkyní muk svatého Jiří; prohlásila, že je křesťankou, i byla téhož roku 303 v Nikomedii státa. Podle jiných zemřela na cestě na popraviště nebo v žaláři (St). Její dvořané *Apollo, Isacius, Kodrat* byli pro víru usmrceni; Kodrat byl stát, Apollo a Isacius byli hladem umořeni. Rok smrti jejich udává St. 303. Svátek sv. Alexandry i ostatních jmenovaných 21. dubna.

Sv. EUSEBIUS (po česku Smil) byl duchaplný kněz palestinský, který horlivě konal svůj úřad a neúnavně hlásal víru Kristovu. Náměstek císařův Maxencius dal si Eusebia předvolati a vyzval ho k modloslužbě řka: „Vol si, co chceš! buď obětuj bohům nesmrtelným, anebo, budeš-li se zdráhati, dám tě za živa upáliti.“ - Euseb odpověděl: „Je proti zákonu Božímu i proti rozumu, klaněti se dřevu a kamenu.“ - Náměstek řekl: „Vy křesťané jste svéhlaví lidé; smrti dáváte přednost před životem,“ a dal Eusebia natáhnouti na skřípec a tělo jeho drásati železnými drápy.

Staříčků Eusebius hrdině snášel tyto muky modle se: „Pane Ježíši Kriste, tobě náležíme, ať jsme živi nebo mrtvi.“ Touto

nezlomnou statečností Maxenc popuzen rozkázal, aby ho biřicové vedli k upálení. Vida, že Eusebius klidně kráčí na smrt, podivil se náměstek a řekl mu: „Nepochopuji, že tak zatvrzele a odhodlaně jdeš na smrt. Rozmysli sobě, a daruji ti život.“

- Eusebius věda, že císař Dioklecian v tu dobu ještě nevydal nějakých zákonů proti křesťanům, odvolal se k císaři. Maxenc dal tedy Eusebia odvésti do žaláře a psal císaři list: „Pane, přiveden byl ke mně člověk, jenž tupí nesmrtelné bohy a prohlašuje, že se jim nebude klanět ani úctu vzdávati obrazu a jménu tvému.“

Císař velel, aby Eusebius byl předveden. Jeden z rádců poznamenal: „Pane, spatříš-li toho člověka a uslyšíš-li jeho slova, budeš na své mysli omámen a změněn.“ - „Jakže?“ tázal se císař; „ten člověk že by dovedl změnit mou mysl?“ - „Nejen tvou mysl, ale i smýšlení všeho lidu,“ zněla odpověď. Císař rozkázal, aby Euseb byl do Nikomedie předveden. Euseb byl předveden před císaře a všichni přítomní byli zjevem jeho zaraženi; bylť Euseb ctihodný kmet; celá postava mučením nezlomená budila úctu, ve tváři bylo zřítí laskavost i odhodlanost. Císař Dioklecian dlouho hleděl na velebného kmeta a řekl mu vlidně: „Starče, neboj se, rád bych tě zachránil.“ - Euseb odpověděl: „Záchrany nečekám od lidí, nýbrž od svého Boha. Ty, o císaři, vynikáš sice mocí a důstojností nade všechny ostatní lidi. Ale přece jsi smrtelný člověk. Nebojím se vyznati, co jsem vyznal už dříve: Jsem křesťan, a klaním se jedinému pravému Bohu.“ - Císař obrátiv se k Maxenciovi,

řekl: „Neshledávám žádné viny na tomto člověku; vždyť praví, že se klaní bohu.“ - Maxencius pravil: „Nemyl se, o císaři! Eusebius nemyslí na Joviše nesmrtelného, nýbrž míní jakéhosi Krista.“ - Císař rozkázal: „Vezmi tohoto starce; nechci ho souditi; učiň s ním, co podle zákonů sluší.“ Maxencius ještě jednou vyzval Eusebia, aby se odřekl víry Kristovy; a když Eusebius neuposlechl, Maxencius dal ho mečem popravit. Rok smrti kolem 290, svátek 14. srpna. Dlužno rozlišovati: sv. *Eusebius*, kněz římský, žil za doby císaře Konstancia; potíral horlivě arianismus. Svátek jeho je též 14. srpna.

Sv. TARAK (Tarachus), PROBUS a ANDRONIKUS, křesťané v Tarsu (na řece Cydnu v Kilikii), byli předvedeni k soudu. Soudce Maxim se tázal Taraka: „Jak se jmenuješ?“ - „Jsem křesťan.“ - „Ušetří si toho bohaprázdného vyznání a řekni, jak se jmenuješ?“ - „Jsem křesťan.“ - „Rozbijte mu čelist, aby nedával převrácené odpovědi.“ - Tarak: „Chceš-li věděti mé jméno po rodičích, jmenuji se Tarachus, jsem vysloužilý voják, římský měšťan, a že jsem křesťan, žádal jsem o propuštění z vojstva.“ - „Já tě přivedu k rozumu,“ a dal ho mrskati. - Probus byl též mrskán leže na skřipci, ale Maxim poručil, aby byl obrácen a mrskán na břicho. - Mnozí diváci vidouce známky utrpení - Probus byl oslepen - počali reptati. Ale Maxim dal jejich jména zapsati a prohlásil, že je bude stíhati za příčinou protistátní demonstrace. Tarak, Probus a Andronikus byli posláze státi. Rok smrti je bezpochyby 304. Akta o nich náležejí k nejstarším a nej-

vzácnějším památkám křesťanského starověku. Ruinart je vydal podle řeckého textu. Svátek sv. Taraka, Proba a Andronika 11. října.

Sv. KLEMENT, biskup ancyrský, byl za pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem mučen, rozličnými městy smýkán a posléze v Ancyře stat. Řekové nazývají ho Megalomartyr. V jeho společnosti uvádí se častěji Agathangelus. Svátek 23. ledna.

Sv. KALLIOPUS, křesťan v Pompejopolu v Kilikii, byl r. 304 obráceně na kříž přibit a na kříži skonal. Jeho matka přichvátala, objala jej a držíc jej v objetí, skonala. Svátek 7. dubna.

Sv. ZENOBIUS byl dříve lékařem, pak biskupem. On i jeho sestra *Zenobia* byli za císaře Diokleciana v městě Aegei (v Kilikii) pro víru Kristovu usmrceni. Svátek jejich 31. října (srovn. str. 140).

Sv. KLAUDIUS, sv. ASTERIUS a sv. NEON byli křesťanští bratři v Aegei v Kilikii; za pronásledování křesťanů byli od macechy udáni, že jsou křesťané. I byli umučeni r. 285. S nimi trpěly i dvě ženy: *Domnina* a *Theonilla*. Svátek 23. srpna.

Sv. MARINUS, křesťanský kmet anazarbský v Kilikii nechtěl se zřítci víry v Krista a proto byl stat. Za císaře Diokleciana. Svátek 8. srpna.

Sv. THALALEUS (nebo Thaleus podle *D*), lékař v Kilikii byl r. 284 umučen; slaví se 20. května.

Sv. PELAGIA, panna v Tarsu v Kilikii, zamítla nabídnutí k sňatku, které jí učinil syn soudce Simplicia; pro víru Kristovu byla pak podle rozkazu soudce Sim-

plicia v mčděném býku rozžhaveném upálena. Rok smrti 290. Svátek 4. května.

Sv. THEODULA, křesťanka v Anazarbu v Kilikii, byla za pronásledování Dioklecianova jata a pro víru Kristovu na cypřišovém stromě za nohy pověšena a železnými hřeby ubodána. Protokolista (*commentariensis*) Helladius vída její stálost u víře, obrátil se ke Kristu. S Theodoulou byli usmrceni Boethus, Evagrius a Makarius. První byl stat, ostatní upálení. Svátek jejich 5. února.

Sv. ZOSIMUS a sv. ATHANASIOS byli křesťané v Kilikii. Athanasius byl soudním písařem (*commentariensis*?). Oba byli umučeni r. 304, jak Bollandisté se domnívají. Podle řeckých menaeí Zosimus a Athanasius nebyli usmrceni, nýbrž zemřeli později jako poustevníci smrti přirozenou. Svátek jejich 3. ledna.

Sv. JULIANUS ANAZARBENUS (protože pocházel z Anazarby v Kilikii) nebo také „Silix“ nazývaný, byl synem radního a stal se knězem. Za pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem byly mu víno a jiné obětní dary násilím vlitý a vepčány do úst. Císařský náměstek hleděl Juliana svěsti k odpadu stůj co stůj. Celý rok ho držel v okovech, dal ho páliť, tělo jeho drásati a posléze vymyslíl pro něho ukrutnou smrt. Dal jej se zmijemi a štíry a s pískem zašít do pytle a vhodit do moře. Stalo se tak v městě Aegei. Křesťané pochovali jeho tělo, jež bylo mořskými vlnami vyneseno na břeh. Svátek sv. Juliána Anazarbena 16. března.

Sv. DIOMEDES narodil se v Tarsu v Kilikii a byl pak lékařem v Niceji.

Byl lékařem tělesným i duchovním. Nespoléhal výhradně na vědu, ale vzýval Krista Boha o přispění. Město Niceu miloval, jako by bylo bývalo jeho rodištěm. Obcházel městem, aby věděl, kdo potřebuje jeho pomoci. I do žalářů docházel, aby léčil opuštěné vězně. Všeobecně byla chválena jeho mravní bezúhonnost a jeho milosrdenství ke každému člověku, pomoci potřebnému. Císař Dioklecian uslyšev o něm rozkázal, aby mu byl předveden. Ale Diomedes umřel na cestě a žoldnéřové jeho mrtvole usekli hlavu (K). Podle *St* byl Diomedes mučedníkem v Tarsu. Rok smrti snad 303, svátek 16. srpna.

Sv. ANTHIM byl biskupem nikomedijským. Spravoval obec křesťanskou slovem i příkladem znamenitě. Za pronásledování křesťanů přišli biřici, aby ho jali. Anthim je vyučoval ve víře a pokřtil je, i byl pak pro víru mučen a stat roku 303. Slaví se 27. dubna.

Sv. NIKOMEDIJŠTÍ MUČEDNÍCI, počtem několik tisíc, shromáždili se v den Narození Páně na služby Boží a byli v chrámu dílem upálení, dílem udušeni. Stalo se to asi r. 303. Svátek 25. prosince.

Sv. TROFIM a sv. THEOFIL, mučedníci; svátek 23. července.

Sv. HADRIAN (také *Adrian*), rodem Říman, byl důstojníkem a dvořanem na císařském dvoře v Nikomedii. Akta vypravují: Hadrian vida statečnost a vytrvalost mučených křesťanů, dal se od nich poučiti o víře Kristově. Poznal, že náboženství, které má tak ctnostné a statečné vyznavače, je pravé; uvěřil v Krista a vyznal veřejně, že je křesťan, a že

je odhodlán jako křesťan žíti a zemříti. Císař Maximian dozvědév se o tom, povolal Hadriana k sobě a rozkázal, aby odvolal všecko, co byl mluvil. Ale Hadrian stál pevně ve své víře; byl spoután a odveden do žaláře. Manželka Hadrianova, *Natalie*, která byla horlivou křesťankou již od svého dětství, spěchala za ním do žaláře, povzbuzovala svého manžela k vytrvalosti, zulíbala jeho okovy i okovy jeho spoluvězňů.

Po několika dnech Hadrian si vymohl od žalářníka dovolení odebrati se do svého domu a manželku svou navštívit. *Natalie* dozvědévši se, že manžel přichází, domnívala se, že Hadrian snad zapřel svou víru, a že byl propuštěn na svobodu. I nechtěla ho zprvu ani vpustiti do domu, teprve když ji ubezpečil, že nikterak se nezpronevěřil Kristu, vpustila jej do domu. Pak vzavši plátno, vrátila se s ním do žaláře a obvázala rány všech vězňů křesťanských. Když nastal den soudu, *Natalie* napomínala Hadriana ke stálosti řkouc: „Měj Boha na mysli a nedej se zastrašiti mukami.“

Císař Maximian dal Hadriana kyjem ztlouci, když se zdráhal víry se zřici; ale poté jal se mu vlídně domlouvati: „Hadriane, měj přece ohled na mladý svůj věk a na svou urozenost! Vráťm ti tvůj úřad a budu tobě přízniv; jen se pokloň bohům nesmrtelným.“ Avšak Hadrian zůstal stálý nejen v mukách, ale i při slibech císařových; proto byl vržen do žaláře; tentokráte byl vlečen po ulici. Manželka jeho *Natalie* se radovala, že manžel její tuhý boj opět statečně přetrpěl. Umy-

la mu krvácející rány, namazala je masť a obvázala plátnem. Aby i ostatním vězňům mohla prokázat potřebné péče, zavolala si několik nábožných žen na pomoc. Císař dozvěděl se o tom, zakázal, aby ženské osoby nebyly vpuštěny do žaláře. Natalie si ostříhala vlasy, oblékla se v mužský oděv a takto přestrojena chodila do žaláře, aby vězně ošetřovala.

Císař rozkázal, aby křesťanům uvězněným byly ruce a nohy zpřelámány a utáty a aby jejich mrtvoly byly spáleny. Natalie doprovodila mučedníky na popraviště; Hadrian byl první, jemuž údy měly být usekány. Natalie obávajíc se, aby Hadrian, vida jiné trpěti, nezahrozil se muk nebo nezviklal se u víře, dodávala mu myslí a sama mu přidržela ruce a nohy na špalku a katové je zpřeráželi a utáli. Tak Hadrian i ostatní vypustili duši. To se stalo před r. 310. Natalie si ponechala jedno rámě manželovo, a když později jí byly činěny návrhy k novému sňatku, odmítala všechny nabídky. - Později vzavši rámě manželovo zavinuté v drahocennou látku, odjela potají do Byzance, kdež žila v ústraní a po ctnostném životě dokonala svůj život klidnou smrtí. Svátek sv. Hadriana 8. září. Svátek sv. Natalie 1. prosince.

Sv. GORGONIUS a sv. DOROTHEUS byli dvořané na císařském dvoře v Nikomedii. Spravovali císařskou pokladnu a císař Dioklecian si jich velmi vážil. Když Dioklecian vydal zákony proti křesťanům, byl dvořenin *Petr* (*Petrus Cubicularius*) první, jenž padl za oběť krutosti pohanů. Byl zmrskán a pak upálen. Gorgonius a

Dorotheus byli svědky muk Petrových. Ale také na ně došlo. Byvše zavoláni k císaři, vyznali svou víru neohroženě. Gorgonius řekl: „Proč, o císaři, dal jsi trápit věrného svého sluhu? Pro víru, kterou i my vyznáváme? Sloužili jsme ti spravedlivě; proč nás nenecháš sloužiti Bohu pravému?“ Dioklecian sliboval, že jim bude přízniv, odřeknou-li se víry Kristovy. A když zůstali ve víře neoblomni, dal je natáhnouti na skřípec a železnými drápy rozdirati; do živých ran pak nakapati octa prosyceného solí. Také je dal položit na rozpálený rožeň a posléze rozkázal, aby byli uškrceni. Tak se i stalo; rok smrti snad 303. Svátek sv. Petra, Gorgonia i Dorothea 9. září.

Sv. BASILISSA, panna devítiletá v Nikomedii, snášela muka jí způsobená s tak hrdinnou a radostnou myslí, že přítomný vladař na kolenou ji odprošoval a že prohlásil ochotu k víře křesťanské. Basilissa zemřela od ran. Svátek 3. září.

Sv. EUFRASIE, panna nikomedijská, žila za času sv. biskupa Anthima, jehož svátek je 27. dubna. Legenda vypravuje: Za pronásledování křesťanů byla Eufrasie vyzvána, aby obětovala pohanským bohům. Odmítla. Byla odevzdána pohan-skému surovci, aby ji zneuctil. Řekla sama u sebe: „Zůstanu-li věrna víře Kristově, smrti neujdu. Ale raději podstoupím smrt, dokud jsem čista, nezhanobena.“ Pravila k tomu pohanovi: „Slyš, co ti řeknu! Neporušíš-li mé nevinnosti, dám ti jistý účinný lék, aby ti neuškodil meč ani šíp.“ Pohan svolil. Eufrasie rozpustila svíci v oleji, připravila masť a natřela si

mastí tou hrdlo i štíji. „Nyní,“ řekla k němu, „abys poznal účinnost masti, chop se moče a vši silou tni mne do šíje.“ - Pohan poslechl, ťal ji mečem a Eufrasie klesla mrtva k zemi, zachránivši takto panen-skou čistotu. Svátek sv. Eufrasie 19. ledna.

Sv. ANICET, velmož (comes; přednosta dle K) nikomedijský, vytkl císaři Dioklecianovi, v Nikomedii dlicímu, jeho ukrutnost proti křesťanům. Dioklecian dal Aniceta pro neohrožené vyznání víry býkovcem bítí. *Photinus*, synovec Anicetův, vida mučeného Aniceta, přiběhl k němu a před celým shromážděním jej políbil. Anicet i Fotinus byli pak pro víru mučení a umřeli v žaláři (dle K byli v roz-pálené peci usmrčeni). Rok smrti 304 nebo 305. Svátek jejich 12. srpna.

Sv. EUTHYMIUS byl za pronásledování Dioklecianova v Nikomedii stat. Svátek 24. prosince.

Sv. EULAMPIUS horlivý křesťan v Nikomedii Bithynské, strhl listiny obsahující císařské rozkazy o pronásledování křesťanů se zdí a bran městských. Za to byl jat. Sestra jeho *Eulampia*, panna, uslyševši o uvěznění svého bratra, přichvátala k němu do žaláře. Eulampiovi byly oči vypíchány. Po dlouhém mučení byli oba statí. S nimi bylo asi 200 křesťanů usmrčeno. Rok smrti asi 308. Svátek sv. Eulampia a sestry jeho 10. října.

Sv. EUKARPIUS, voják a mučedník v Nikomedii, r. 303; svátek 18. března.

Sv. PUBLIUS, voják a mučedník v Nikomedii, za Licinia; svátek 25. dubna.

Sv. JUSTINA byla, jak legenda vypravuje, dcera modloslužebného kněze

Edesia (či Edusia) v Antiochii Pisidské; byla vzdělávána ve vědách. Edesius poznal křesťanskou víru, dal se pokřtiti. Justina vyspěla ve sličnou pannu; pohanský jínoch Aglaides jí nabízel manželství. Ale Justina odmítla jeho návrh nejen z toho důvodu, že nápadník byl pohan, ona však křesťanka, nýbrž i proto, že slíbila Bohu ustavičné panenství. Aglaides ji chtěl získať stůj co stůj, dary nebo násilím.

Tehdy žil v Antiochii čaroděj jménem *Cyprian*. K tomu se utekl Aglaides se žádostí, aby tajemným svým uměním mu získal srdce Justinino. Čaroděj se pokusil ihned vyplniti jeho žádost a obvyklými svými pomůckami kouzelnickými dovolával se pomoci zlého ducha, ale nikoliv, aby Justinu získal pro Aglaida, nýbrž aby ji získal pro sebe, neboť sám zahořel k ní láskou. Justina dozvěděvši se o nástrahách jí činěných, vzala útočiště k modlitbě; zvláště vroucími slovy prosivala Matku Boží řkouc: „Panno čistá, panně přispěj na pomoc!“ Cyprian záhy seznal, že jeho pomůcky nic nemohou proti křesťanské panně, a že duch zlý nezvítězí proti Kristu. Připadla naň těžkomyslnost, v zoufalství chtěl si vzíti život. Ale tu ho osvětila milost Boží a Cyprian poučen byv ve víře křesťanské od kněze Eusebia, konal upřímné pokání. V opravdové kajícínosti rozdal své statky chudým a spálil kouzelnické knihy a pomůcky. Poté byl pokřtěn. Přijal v církvi zprvu pouze úřad „ostiaria“ (t. j. vrátného); později byl knězem a snad i biskupem v Antiochii. Také Aglaides se stal horlivým křesťanem.

Když vypuklo nové pronásledování křesťanů za císaře Diokleciana, Cyprian byl jat, Justina byla přivedena z Damašku, kamž se uchýlila. Oba postaveni před téhož soudce. Soudce Eutolmius dal oba, když se nechtěli zříci víry křesťanské, mučiti. Cyprian byl drásán ostrými hřebeny, Justina byla býkovcem mrskána. Muka nezvklala jejich víry. Cyprian řekl, že muka je povedou k slávě věčné! „Je-li tomu tak,“ smál se soudce, „mohu-li tě přivésti do vašeho nebe, nepřestanu tě mučiti.“ Hrozbu svou vykonal; poté poslal oba mučedníky k císaři Dioklecianovi do Nikomedie. Ten rozkázal, aby byli stati. Na popravišti Cyprian obávaje se, aby Justina neochabovala ve statečnosti, postavil ji před sebe, aby byla dříve státa. Tu přistoupil k Cyprianovi jistý *Theoktist* a políbil jej, naznačuje tím, že je též křesťanem. Byl ihned zároveň s Cyprianem státa. Rok smrti je snad 304. Svátek sv. Cypriana, sv. Justiny a sv. Theoktista 26. září. Cyprian bývá často zaměňován s Cyprianem biskupem a mučedníkem; sám Řehoř Nazianský tak učinil. -

Sv. LUCIAN se narodil v syrském městě Samosatě (na řece Eufratu) z křesťanských rodičů, od nichž byl ve víře křesťanské vychován. Vzdělal se v posvátných vědách a byl v Antiochii vysvěcen na kněze. Založil tam školu a přednášel výklad Písma svatého. Protože poznal, že řecký překlad Starého Zákona, řečený Septuaginta, byl od bludařů valně porušen, opravil tento překlad podle původního jazyka hebrejského, jež dobře znal. Také knihy

Nového Zákona uspořádal. Tehdy Lucian upadl nevědomky a ne úmyslně do bludů, jež o Božské Trojici proslovil biskup antiochijský, Pavel Samosatský. Bludaři byli z Církve vyobcováni. Lucian poznal své bludy, zřekl se jich a smířil se s Církví.

Když vypuklo pronásledování křesťanů za císaře Diokleciana, byl také Lucian po nějakou dobu držán v žaláři nikomedijském. Ale byl opět propuštěn. Tehdy sepsal obranu víry křesťanské a odevzdal ji pohanskému soudci. V této obraně zmiňuje se na příklad o zemětřesení, které nastalo při smrti Kristově. - Lucian požíval veliké úcty pro svou apoštolskou horlivost a pro svůj bezúhonný život. Císař Maximian chtěl získati Luciana lichocením řka: „Nemohu pochopiti, jak může člověk tak učený hlásati víru, které nelze dokázati.“ Proto Lucian napsal novou obranu víry křesťanské. Protože zůstal ve víře neoblomný, byl zbičován, hladem trýzněn, načež mu byly nabídnuty pokrmy ze zvířat obětovaných modlám. Ale Lucian jich nepožil a víry se nezřekl, prohlásiv: „Jsem křesťan a jako křesťan jsem hotov i muka i smrt pro Krista trpěti.“ Byl odsouzen na smrt.

Křesťané navštívili Luciana v žaláři a prosili ho, aby k nim naposledy promluvil a Tělo Páně jim podal. Lucian byl přikován, jen ruce měl volné. Křesťané mu položili na prsa chléb a kalich s vínem a tak Lucian konal oběť Nového Zákona a podal přítomným Tělo Páně. Hrud jeho byla oltářem, žalář svatyní. Druhého dne poté, 7. ledna 312, Lucian byl státa. Svátek 7. ledna.

Sv. Jeronym překládá Písmo svaté měl pilné zření k dílu Lucianovu. Luciana veleslavného chválil nejen Jeronym, ale i Jan Chrysostom.

Sv. LUCIAN, urozený Říman, žák apoštola Petra, byl poslán s jinými do Gallie hlásat slovo Boží. Tam byl kolem roku 120 sťat. Svátek 8. ledna.

Jehospolečníci prý byli Maximian, Julian a také Dionysius. Byl-li však Dionysius společník Lucianův, nemohl býti Lucian žákem Petrovým, leč že by se pravilo, že Lucian hlásal víru, kterou hlásal Petr. Lucian přišel tedy do Gallie (a sice do Beauvais) buď za Domiciana nebo za Diokleciana; smrt jeho udála se tedy buď, jak řečeno, r. 120, nebo kolem 303.

Sv. ANTONIE, křesťanka v Nikomedii v Bithynii, byla za císaře Diokleciana ukrutně mučena; po tři dni visela pověšena jsouc za jedno rameno, načež úpěla dva roky v žaláři. Posléze byla r. 303 (?) upálena. Slaví se 4. května.

Jiná sv. ANTONÍNA, křesťanka v Niceji, starodávném městě nad jezerem Askanským, 11 mil od Cařihradu, byla za císaře Diokleciana svlečena, bičována a na rozpáleném rožni mučena; posléze byla v pytli (Martyrolog. řím. praví: in vase quodam) pohřžena do jezera a uto pená. Svátek její 1. března.

Sv. SERGIUS byl dvořenínem buď v Římě nebo v Nikomedii. Jako křesťan byl předveden k soudu. Soudce Sapricius mu řekl se smíchem: „Vy křesťané mluvíte o Kristu jako o Bohu. Nuže! proč vám nepomůže? Dám ti utíti hlavu, abys vešel do života věčného, jímž se honíš.“

Sergius vytrval neohroženě ve víře a Sapricius vynesl rozsudek: „Sergius, který bohů nectí, císaře neposlouchá, budiž sťat.“ Tak se i stalo. Rok smrti 304. Svátek 24. února.

Sv. STRATON, FILIP a EUTYCHIUS, křesťané v Nikomedii v Bithynii. Při hrách divadelních dovozovali hnusnost pohanských her divadelních a modloslužby. Za to byli upáleni roku 303. Svátek jejich 17. srpna.

Sv. EUKARPIUS, vojin umučený v Nikomedii kolem r. 303; svátek 18. března.

Sv. FILOTHER, mučedník nikomedijský za Diokleciana; svátek 19. května.

Sv. GLYCERIIUS, mučedník v Nikomedii; r. 303; svátek 21. prosince.

Sv. ISACIUS, křesťan nikomedijský; byl r. 303 umučen hladem.

Sv. AUTONOM, biskup, mučedník v Bithynii; † 303; svátek 12. září.

Sv. JULIÁNA pocházela z bohatých rodičů pohanských v Nikomedii. Vyspěvši vesličnou pannu, byla chloubou a radostí svých rodičů. Pilně četla spisy mudrců a básníků řeckých. Ale ty neukájely její vědychtivosti. Šlechetná mysl její prahla po pravdě, ale pravdy nenalezala v pověrách a bájkách pohanských. Panenská její mysl se štítila neřestí, o nichž se dočítala v pohanském bájesloví. Odvrátila se od bludů modlářských a snažila se poznati víru křesťanskou. Byvši vyučena v pravdách křesťanských, uvěřila celou duší v Ježíše Krista, dala se pokřtiti a stala se horlivou křesťankou.

Pověst o její vzdělanosti a sličnosti a o jejím bohatství přilákala nejednoho

UMUČENÍ SV. ONDŘEJE

jinocha, že se ucházel o její ruku. Bohatý a urozený Eleusius požádal rodičů Juliániných o její ruku, a rodiče ochotně svolili. Avšak Juliána prohlásila, že se nemíní provdati. Otec pokládaje zdráhání dceřino za mladickou blouznivost, domlouval jí laskavě řka: „Považ, dcero, že jsi mým nejmilejším dítětem, mou radostí a útěchou. Způsobilas mi jednu bolest, když jsi se zřekla nesmrtelných bohů a když jsi se stala křesťankou; druhé bolesti, kdybys pohrdla bohatým a ušlechtilým jinochem Eleusiem, bych ani nesnesl. Sama si maříš svou skvělou budoucnost.“ - Juliána hluboce dojata laskavými slovy svého otce odpověděla: „Otče milý! Kterak bych mohla ruku svou spojit s rukou pohana, který obětuje lichým bohům? Kterak bych mohla život svůj spojit se životem muže, který je ve věcech víry, týkajících se ducha i srdce mého, názorů zcela protichůdných? Vždyť by život náš byl ustavičným soubojem! Rozdvojenost ve víře vedla by ke stálým různicím! Jen v Kristu je manželství posvátným a milostiplným svazkem dvou lidských srdcí.“

Otec v duchu uznával pravdivost slov dceřiných, ale proto jí přece nepřestal domlouvati. Juliána vzkázala Eleusiovi: „Věříš-li v Boha mého a jsi-li ochoten dáti se pokřtiti a klaněti se Bohu Otcí i Synu i Duchu Svatému, podám ti svou ruku. Ne-li, hleď si jinou nevěstu.“ Eleusius uražen odmítnutím, žádal otce Juliánina, aby ji přemluvil. Otec uposlechl a líčil Juliáně, že Eleusius má šlechtné a ryzí srdce a že k ní chová upřímnou lásku. Ale ani tehdy Juliána

se nedala pohnouti ke sňatku s pohanem. Odpověděla, že láska ženichova, byť byla sebe horoucnější, jest jen pozemská, a že mu podá ruku jen tehdy, očistí-li a posvětit-li tuto pozemskou lásku vírou v Krista Ježíše.

Poté rozhněval se otec a čeho nedosáhl po dobrém, chtěl dosíci po zlém. Zmrskal Juliánu a křičel: „Budeš-li pak se klaněti bohům nebo ne? Proč se jim neklaníš?“ - „Protože v ně nevěřím,“ zněla odpověď; „jsou hluší a němí. Klaním se toliko Bohu pravému.“ Tu otec uvrhl dceru do vězení a sužoval ji hladem. Také láska Eleusiova se proměnila v zuřivou nenávisť; pohnal Juliánu k soudu a obžaloval ji, že je křesťanka. Vladař ji dal obnažiti a pak rozkázal pannu studem se zardávající na zemi hoditi a mrskati. Mrskal ji tak ukrutně, že tři vojínové se v mučení vystřídali. Poté ji pálili pochodněmi a stáli ji mečem. Rok smrti asi 303. Svátek sv. Juliány 16. února.

Sv. CYRIAKA, mučednice nikomedijská; † snad 303; svátek 7. července.

Sv. MARCELLINA, mučednice nikomedijská za císaře Diokleciana; svátek její 22. února.

Sv. EILEUTHERIUS byl v Nikomedii pro víru upálen. Svátek 2. října.

Sv. MARIAN byl v Nikomedii snad roku 303 umučen; svátek 17. října.

Sv. PANTALEON (původně řecky: Panteleémon t. j. Všeslitovník) pocházel ze vzácného rodu v bithynském městě Nikomedii. Otec Eustorgius byl pohan, matka Eubula byla křesťanka. Eubula vstúpila svému synu Pantaleonovi do srdce

símě víry Kristovy. Ale když matka záhy zemřela, tu křesťanská víra synu ponehlahu ze srdce vyvanula. Pantaleon se věnoval vědám lékařským a vyučiv se umění lékařskému, provozoval je s velkým úspěchem, tak že pověst o něm se víc a více šířila. Pantaleon přišel i na císařský dvůr Maximiana Galeria a v tu dobu se stalo, že přízeň světská oslnila mladého lékaře, tak že víru v duši dřímající zapřel.

Legenda vypravuje dále: Pantaleon chodě do lékařské školy měl denně cestu mimo domek, ve kterém přebýval staříčkový kněz křesťanský Hermolaus s několika soudruhy. Že se tito mužové často vidali, došlo mezi nimi, ač byli nestejného stáří, k rozmlouvám a přátelským rozhovorům. Kdysi Pantaleon v důvěrné řeči se přiznal staříčkému svému příteli: „Má zesnulá matka byla horlivá křesťanka, chovám ji stále ve vděčné paměti, slova její ozývají se ustavičně v mé duši; ale podle přání svého otce přidržuji se náboženství státního, abych, bude-li mi štěstí přát, stal se osobním lékařem císaře Maximiana Galeria.“ - Hermolaus jal se nejprve mluvit o vědě lékařské. „Čemu se učíš ve škole lékařské?“ tázal se. - „Učím se vědám Aeskulapovým, Hippokratovým a Galénovým. Až je budu dokonale znáti, budu moci léčiti lidské nemoci.“ Hermolaus pravil: „Všecka ta věda Hippokratova a Galenova je skrovná. Jest jeden lékař, moudřejší a mocnější nad jiné, jenž pouhým slovem zázračně léčil tělesné nemoci. Avšak i duchovní nemoci uměl vy-
léčiti, jsa pomocníkem a těшитelem ve

všech utrpeních a souženích, v životě i ve smrti. Jest to Ježíš Kristus.“ A Hermolaus přešel takto na obor náboženský a vysvětlil hlavní pravdy křesťanské víry dokládaje, že pohanství je plodem zkažené lidské obrazotvornosti.

Tak se rozešli. Slova Hermolaova se neminula u Pantaleona s dobrým účinkem. Od té doby horlivěji navštěvoval staříčkového kněze, aby s ním rozmlouval o Kristu. Kdysi kráčeje cestou spatřil dítě, které jako mrtvé leželo poblíže jedovatého hada. Patrně bylo dítě hadem uštknuto. Mladý lékař se ulekl, ale ihned se vzmužil a vzal dítě do náručí. Přišlo mu na mysl, aby zkusil, je-li Kristus skutečně všemohoucím lékařem. Zvolal: „Ježíši Kriste! Jsi-li vládcem života a smrti, učin, aby obživilo toto dítě. Stane-li se tak, uvěřím v tebe.“ A ejhle! dítě obživilo v jeho náručí. Pantaleon s radostí spěchal k svému příteli Hermolaovi, aby mu oznámil, co se stalo. Pantaleon uvěřil v Krista a byl od Hermola pokřtěn.

Šťasten byl Pantaleon, poznav Krista a stav se údem Církve křesťanské. Jen jedna věc kalila jeho štěstí, a to pomyšlení, že otec jeho dosud tápe ve tmách pohanských. Kdysi mu přišlo na mysl, aby svému otci rozbil všecky jeho modly. Jen úcta k šedinám otcovým ho zdržela. „Ne,“ řekl si; „neučiním toho. Raději cestou rozumu, cestou laskavosti a trpělivosti přesvědčím svého otce o pošetilosti modlářských pověr, tak že své modly sám zavrhne.“ - Pantaleon s úctou kotci povinnou, někdy jako mimochodem, někdy napolo žertem mu vysvětloval, že je vážného muže nedů-

stojno, aby věřil báhorkám pohanským; též ho poučoval o pravdách křesťanských.

Kdysi přivedli k Pantaleonovi muže slepého. Na otázku, čeho žádá, prosil slepec: „Prosím, abys na mně zkusil svého lékařského umění. Hledal jsem pomoci ulékařů nejvyhlášenějších, obětoval jsem skoro všechny svůj majetek, ale ztraceného zraku jsem nenabyl. Kéž bych opět viděl slunce!“ - Pantaleon řekl žertem: „Co mi dáš, když tě vyhojím? Vždyť jsi všechny majetek svůj dal lékařům!“ - Slepce odpověděl: „Cokoliv ještě mám, všechno tobě dám.“ - Pantaleon řekl: „Nikoliv! Bůh ti vrátí zrak, a co jsi slíbil dáti mně, dej chudým.“ - Do rozhovoru se vmísil otec Pantaleonův, řka k synovi hlasem výstražným: „Nepokoušej se vyléčiti tohoto muže, aby ti z toho nevzešel posměch, když by se ti dílo nepodařilo.“ - Pantaleon odpověděl: „Žádný z těch lékařů neléčil toho člověka způsobem, jakým léčiti chci já. Znáám jiného, lepšího lékaře, který jediný může navrátiti slepci zrak.“ Pantaleon se ujal ubohého slepce, vštípil mu do srdce víru v Ježíše Krista. Potom vyzývá jméno Krista Ježíše, dotkl se očí slepových, a ejhle! slepec opět prohlédl, a nejen on, ale i otec Pantaleonův zázrakem tímto se obrátil k víře Kristově.

Od té doby Pantaleon působil ještě po dlouhou dobu nejen jako dovedný lékař, ale i jako horlivý a ctnostný vyznavač Kristův. Léčil rány a neduhy tělesné, ale oblažoval také duše trpících útěchou náboženskou, poučoval je o Bohu, oživoval v nich důvěru v Boha napomínaje jich k pokání. Pohanští lékaři vzplanuli proti

němu závistí a nenávistí a udali ho u soudu jako křesťana. Pantaleon byl uvězněn a postaven před soud. Byl vyzván, aby obětoval bohům. On však radostně vyznal svou víru v Krista Ježíše. Tázali se: „Kdo tě vyučil ve víře?“ - Odpověděl: „Hermolaus.“ - Hermolaus byl ihned vyhledán a s ním též jeho žáci *Hermippus* a *Hermokrates*. Pantaleon byl zprvu mučen, pak přivázán k olivovému stromu a mečem sťat. Sním podstoupili mučednickou smrt také staříčkový kněz Hermolaus a křesťané Hermip a Hermokrates. Pantaleon nazýván byl záhy *Thaumaturgos* a *Megalomartyr*. Je patronem lékařů a náleží do sboru čtrnácti svatých pomocníků. Svátek sv. Pantaleona 27. července, svátek sv. Hermolaa, sv. Hermippa a sv. Hermokrata 27. července.

Sv. PANCHAR, učený křesťan, přišel za císaře Diokleciana do Říma. Stal se archivářem v císařském paláci. Oslněn přízni císařovou, zapřel víru Kristovu. Avšak na domluvu matčinu a sestřinu poznal svůj poklesek a činil pokání. Císař dozvěděv se o tom, zavolal ho k sobě a tázal se ho vlídně: „Pověz mi, rozmilý Panchare, jsi-li křesťanem?“ - „Jsem,“ odpověděl Panchar; „jsem, a lituji svého odpadlictví.“ - Na rozkaz císařův Panchar byl odveden do Nikomedie. Tamější císařský náměstek rovněž sváděl Panchara řka: „Panchare, jsi mladý a krásný, nekaz si radosti, odpadni od Krista a obětuj nesmrtečným bohům. Budeš-li se zdráhati, čekají tě muka a smrt!“ - „Ano, smrt pro Krista,“ odpověděl Panchar, „a ta mi zjedná život věčný.“ Panchar byl sťat snad

r. 302 (nebo 303). Svátek 19. března.

Sv. DONÁT, císařský úředník na dvoře císařském, byl jako jiní dvořané Dorotheus, Gorgonius, Petrus Cubicularius (t. j. komorník) a j. umučen roku 302. Svátek sv. Donáta 12. března.

Sv. KVIRIN, mučedník bithynský; rok smrti 302; svátek 12. března.

Sv. ROGATUS, mučedník nikomedijský; rok smrti 303; svátek 24. října.

Sv. THEOFILA, panna křesťanská v Nikomedii, byla usmrcena za císaře Maximiana; s ní i někteří císařští úředníci na př. sv. *Indis*, císařský komoří, sv. *Euthymius*, sv. *Glycerius*, sv. *Domna*, bývalá kněžka pohanská. Svátek jejich je 28. prosince.

Sv. ZENO, křesťanský voják v Nikomedii, pousmál se vida modloslužebné úkony. Za to mu byly vyraženy zuby a po dlouhém mučení byl stát. Rok smrti 303. Je také v Řím. Martyrologiu. Svátek sv. Zenona 22. prosince.

Sv. SOSTHENES a sv. VIKTOR z Chalcedonu v Bithynii byli svědky mučednické smrti sv. Eufemie a uvěřili v Krista. Proto byli odsouzeni na smrt: byli uzavřeni do sudu a upáleni. Rok smrti 302. Svátek sv. Sosthena a Viktora 10. září.

Sv. AKVILINA, panna v Bithynii, snad v městě Byblos (podle jiných v Byblosu ve Fenicii na břehu Středomoří), byla teprve dvanáctiletá, ale horlivě vyznávala víru křesťanskou. Prokonsul Volusian ji dal roku 293 předvésti, a když se nechtěla zřici víry Kristovy, dal ji do tváře bít, rozkázal, aby jí byly vráženy háky do uší; tak byla různým

způsobem mučena. Když měla býti štáta, padla mrtva k zemi. Ale i mrtvé kati štáli hlavu. Rok smrti 293. Svátek 13. června.

Sv. CINDEUS (či Syndeus), kněz mučedník v Sidě (v Pamfylíi), zemřel kolem r. 303. Svátek 11. července.

Sv. THEODOTA (česky Bohdanka), mladá vdova křesťanská, pocházela z Nicee v Bithynii. Měla tři syny, z nichž jeden se jmenoval Evodius. Městský přednosta chtěl sličnou tu vdovu za manželku. Theodota odepřela. Jako křesťanka byla pak ztlučena a měla býti násilně zneuctěna; od zneuctění byla uchráněna podivuhodným způsobem. Posléze byla i se svými syny upálena. Trpěli za císaře Diokleciana. Svátek sv. Theodoty 2. srpna.

Jméno její vyskytuje se i v životopisu sv. Anastázie Římské.

Sv. MENODORA, METRODORA a NYMFODORA byly sestry, panny a mučednice v Bithynii. Menodora byla první pro víru mučena; ruce i nohy jí byly zpřeráženy, až skonala; Metrodore rozbili tělo těžkým železem; Nymfodora byla železnými drápy roztrhána. Rok smrti snad 303. Svátek těchto sv. mučednic 10. září. Zprávy o nich nejsou zaručeny.

Sv. EUFEMIA (č. Ofka), křesťanská panna v Chalcedonu, byla při pronásledování Dioklecianovu předhozena hladovým dravcům, z nichžto jeden ji smrtelně kousl, tak že svou nevinnou duši odevzdala Bohu (K). Svátek sv. Eufemie 16. září. S ní se ctí jiní mučedníci, kteří trpěli v téměř pronásledování, ale na jiném místě. Jest to:

Sv. LUCIA, vdova římská, 75 roků

stará; ta byla vedena, byvši obtížena železem, po ulicích římských. Také *Geminian*, její adoptivní syn, vážený měšťan, pro víru Kristovu byl jat. Oba byli současně státi v Římě kolem r. 303. Svátek sv. Lucie a sv. Geminiana 16. září.

Bollandisté (Sept. V 209) prohlásili, že Akta o sv. Eufemii jsou prastará, nikoliv však neporušená. Eufemia byla jedna z nejslovnějších mučednic východních.

Sv. MENNAS, rodem Egyptán, vojn za císaře Diokleciana, odebral se, složiv službu vojenskou, do samoty ve Frygii, avšak na rozkaz císařského náměstka byl vyhledán a trýzněn různým způsobem; byl vláčen po kostrbatých cestách a posléze sťat. Jeho společníci v mučednictví byli: *Viktor, Vincenc a Stefanides*. Misto utrpení: Kotyakum (nyní Kutahya) ve Frygii. Rok smrti snad 295 nebo 304. Svátek těchto sv. mučedníků 11. listopadu.

Sv. AGAPIT, biskup v Synnadě (ve Frygii); císař Maximian ho hleděl usmrtiti, avšak Agapit ušel do samoty a zemřel později smrtí přirozenou. Svátek sv. Agapita 24. března.

Sv. MAREK a sv. ŠTĚPÁN, mučedníci v Antiochii Pisidské; rok smrti 303. Svátek 22. listopadu.

Sv. MARKÉTA (Margareta, po česku: Perla; Řekové ji nazývají Marinou) narodila se v Antiochii, hlavním městě Pisidie (v Malé Asii). Otec její Edesius (podle legendy: Theodosius) byl pohanský kněz. Matka její záhy zemřela a proto ji otec odevzdal pěstounce na venkově, aby ji vychovala. Pěstounka však byla tajná

křesťanka a vstúpila do srdce své svěřenky víru Kristovu. Markéta poznávši víru Kristovu, přilnula celým srdcem ke Kristu, dala se pokřtiti a učinila slib ustavičného panenství.

Markéta vyspěla ve sličnou pannu. Otec ji povolal do svého domu, avšak záhy seznal, že Markéta je křesťanka. Zhrozil se. Zvolal k ní: „Je-li možno věriti, že ty, dcera knězova, dcera veleknězova, jsi křesťankou? Řci, že to není pravda, a učiníš mne nejšťastnějším otcem!“ „Ano, jest tomu tak; jsem křesťanka.“ - I jal se jí otec ličit muka, jaká bylo křesťanům snášeti. Markéta však odpověděla; „Žádná moc tohoto světa mi nevyrve ze srdce víru v jediného, pravého Boha, a v Ježíše Krista, Syna jeho, jenž život svůj položil za nás.“ - Edesius se nenadál takového odporu a vzplanuv hněvem prohlásil, že Markéta přestává býti jeho dcerou a že bude příště pokládána za otrokyni. Dal jí obléci ošumělé šaty a nařídil, aby pásla dobytek. Kojil se nadějí, že se dcera jinak rozmyslí. Markéta, vlastním otcem zavržená a zapuzená, nedala se zvíklati ve víře Kristově. Neomrzele pásla dobytek, spojujíc se chudičkou stravou.

Jednoho dne spatřil Markétu vladař pisidský Olibrius a neobyčejnou sličností její zaujat dal se s ní do řeči; uslyšev její skromné a duchaplné odpovědi, nařídil, aby se k němu dostavila. Markéta se ulekla; předvíдалa, že jí nastává těžký boj; modlila se k Bohu o dar síly, aby panenství své bez porušení zachovala. Když byla předvedena, Olibrius se jí tázal na jméno a rod řka: „Jsi-li nevolnicí nebo svobod-

nici?"- Markéta odpověděla: „U lidí sluji Markéta, od křtu pak se nazývám křesťankou; pocházím z rodu svobodného.“- Olibrius pocítil žhavou žádostivost toto stvoření nazývatí svým a proto jí řekl laskavě: „Že se jmenuješ Margarita a že pocházíš ze svobodného rodu, to sluší tvé veliké kráse. Ale že jsi křesťanka, to je zpozdilost a škoda pro tebe. Neboť: může-li pak býti větší zpozdilosti, než pokládati člověka za Boha, a to člověka ukřižovaného?“- Avšak Markéta nezůstala odpověď dlužna. „Odkud víš,“ tázala se, „že Ježíš Kristus, vtělený Syn Boží, byl ukřižován?“- „Z Písma vašeho.“- „Nuže,“ řekla Markéta, „v těchž knihách, ve kterých je řeč o ukřižování Ježíše Krista, je také řeč o zmrtvýchvstání jeho. Jak to, že jedno bys chtěl věřiti a druhé nikoliv? My křesťané věříme nejen, že Kristus trpěl a umřel, ale i že z vlastní moci vstal z mrtvých.“- Olibrius domlouval Markétě, aby se odvrátila od Krista, a ličil, jaké štěstí by jí kynulo na zemi; řekl jí, že by ji pojal za manželku, kdyby obětovala bohům. Markéta se takto octla u velkém pokušení; ale s milostí Boží je přemohla. Odpověděla, že se klaní Kristu, že nikdy nezradí víry v něho a že Kristu zaslíbila ustavičné panenství. Vladař se pokusil zastrašiti Markétu hrozbami a ličil muky, které bylo křesťanům podstoupiti. Řekl: „Smiluj se nad svou krásou.“- „Smiluj se nad svou duší, která je odleskem a obrazem Božím,“ odpověděla.

Akta o ní nejsou veskrze zaručená. Z legendy vyjmouti historickou pravdu je velmi obtížno. Jsou o ní pověsti tak

nechutné, že jsou více k pohoršení než k povzbuzení. Sám Bollandista Papebroch jim upřel „i stín pravdy“ (St).

Když Olibrius seznal, že všechny hrozby jeho jsou marny, dal ji ukrutně zbičovati, tělo její železnými hřebeny drásati. Přítomní pohané vidouce kruté mučení, byli jati útrpností; domlouvali Markétě, aby sama nad sebou se smílovala, aby vladaře poslechla a bohům obětovala. I zvolala k nim: „Přestaňte již, velectění mužové, odejděte vy, vznešené paní, a nechtějte ničiti svými slzami směru mé mysli. Špatné řeči kazí dobré mravy. Odpouštím vám. Vy vidíte jen lidsky; kdybyste znali Krista, nesváděli byste mne, abych jej opustila, nýbrž sami byste jeho jméno uznávali a život svůj pro něho vydali.“

Uslyšev tuto řeč, vladař se rozzuřil ještě více, dal Markétu natáhnouti na skřípec a mučiti. Konečně nabaživ se trapného divadla, kázal Markétu uvrći do žaláře. V žaláři se rány její podivuhodným způsobem zacelily. Vladař předvolav Markétu a uviděv její zacelené rány, řekl, že div ten učinili bohové a pročez prý Markéta má z vděčnosti jim obětovat. Avšak mučednice řekla: „Toho nedokázaly mrtvé vaše modly; to mi učinil Kristus, Syn Boží. Onť hojí nemoci tělesné a uzdravuje i choré duše, aby potěšil věrné vyznavače svoje.“ Posléze dal ji vladař různým způsobem mučiti a pak stíti (E a St). Stalo se tak asi v letech 275-284. Příběh s ještěrem nazývá již Jakub a Voragine, spisovatel „Zlaté legendy“, podvrženým a frivolním. Úcta k sv. Markétě záhy se rozšířila a zobecněla. Čítá se k 14 sva-

tým pomocníkům. Svátek 20. července.

Sv. SELEUKUS a sv. STRATONIKA byli pohanští snoubenci v Kyziku v Mysii. Stratonika, pohanská panna, byla často svědkyní, jak neohroženě vyznávali křesťané svou víru i v mukách. I tážala sama sebe: „Kdo jest ten Ježíš, že křesťané z lásky k němu chvátají na smrt, tak jako lační chvátají k prostřenému stolu?“ - O víře ji poučil jistý křesťan. Otec její, vznešený pohan jménem Apollonius zvěděl, že dcera jeho vyznává víru křesťanskou, zhrozil se, káral ji hněvivě a odevzdal ji soudci Juliovi. Soudce kázal ji popraviti mečem. Na cestě k popravišti podařilo se jí získati pro víru Kristovu i snoubence svého Seleuka. Oba snoubenci byli mečem sťati (dle St. upálení). Rok smrti 297. Svátek jejich 4. srpna (nebo 8. prosince).

Sv. EVILASIUS, soudce v Kyziku na Hellespontě, umučen pro víru za císaře Maximiana; s ním i jeho manželka *Fausta*. Svátek jejich 20. září.

Sv. SESINNUS, mučedník v Kyziku za císaře Diokleciana kolem r. 295. Svátek 23. listopadu.

Sv. CHARITINA panna, mučednice v Amisiu (v Pontu); usmrcena r. 303. Svátek 5. října.

Sv. TROFIM a THALEUS, křesťané laodicejští, byli za císaře Diokleciana ukřižováni. Svátek jejich 11. března.

Sv. THEODOR (Bohdar), OCEAN, JULIAN a ANIAN, křesťanští vojínové v Lydii, byli pro víru Kristovu odvedeni do vřelých lázní a lázně byly uzavřeny. A přece vojínové vyvázli bez pohromy.

Pak byli upálení, když jim byly prve nohy useknuty. Stalo se tak za císaře Maximiana. Svátek jejich 4. září.

Sv. JULITA byla nábožná křesťanská žena v městě Ikoniu v Lykaonii. Měla jediného synáčka *Cyra* (= *Kviriakus*). Když vzniklo pronásledování křesťanů, uprchla se synáčkem a dvěma služkami z Ikonie do Seleucie a odtud do Tarsu v Kilikii. Avšak ani tam nebyla bezpečna před slídivými biřící císařovými. Za nedlouho už byla Julita poznána jako křesťanka, do žaláře dána a druhého dne předvedena před císařského náměstka Alexandra. Obě služby její uprchly, ale brzo se vzpamatovaly, dodaly si mysl i odebraly se k soudu, aby zvěděly, co se stane s jejich velitelkou. Julita držíc své dítě v náručí, odpověděla na otázky náměstkovy: „Jsem křesťanka a modlám pohanským obětovati nebudu.“ - Náměstek se rozhněval, dal jí synáčka z náruči odebrati, ji pak natáhnouti na skřípec, bít i mučiti. Chlapeček Cyrus vida, jak katané ukrutně bijí jeho matku, dal se do usedavého pláče a hleděl se k ní prodrati. Soudce chtěje ho utišiti, vzal ho na klín, lichotil mu a chtěl ho políbiti; ale hošík malýma svýma ručkama odstrkoval hlavu jeho, vjel mu do vousů, poškrábal mu nehty tvář a volal, jak slyšel volati svou matku: „Jsem křesťan, jsem křesťan.“

Náměstek se rozzuřil, popadl hošíka za nožku a mrštil jím vši silou o zemi. Hlavička hošíkova se rozbila, a celé místo bylo postříkáno krví a jeho mozkiem. Diváci se zhrozili té nelidské ukrutností a i pohané ji odsuzovali. Julita, ač něžná

matka, zůstala klidná. Vidouc dítě umíratí, překonala přirozený cit mateřský a modlila se: „Díky vzdávám tobě, o Bože, že jsi synu mému přede mnou dal palmu mučednickou.“ Náměstek dal Julitu opět natáhnouti na skřípec, liti jí na nohy vroucí smolu a tělo její drásati rozpálenými železnými hřebeny. Posléze kázal, aby byla sfata. Na cestě k popravišti jí dali do úst uzdu, aby jí bylo zabráněno promluvit k lidu. Sfata byla r. 305. Svátek sv. Julity a jejího synáčka Cyra 7. (nebo i 16.) června.

Sv. PASIKRATES, sv. VALENTIO a j. mučedníci, vojínové v Dorostorum v Moesii (teď Silistria); byli za Dioklecianovy vlády sfati. Také Řím. Martyr. má jejich jména. Svátek 24. května.

Sv. AGATHIUS, setník ve vojsku císařském, vyznal při vydání zákonů Dioklecianových před svým plukovníkem, že je křesťanem. Velitel Bibian se ho tázal: „Jak se jmenuješ?“ - „Agathius,“ odpověděl setník. - Plukovník: „Kterak se můžeš nazývat, „dobrým“ (neboť slovo „agathos“ značí „dobrý“), když jsi zlý?“ - „Právě proto mohu slouti dobrým, že se neklaním modlám.“ - Velitel dal Agathia ukrutně zmrskati; patře na rozedrané tělo mučednickovo, tázal se velitel: „Budeš-li teď obětovati bohům?“ - „Nebudu,“ zněla odpověď. - I dal velitel odvléci Agathia do Byzance.

Císařský náměstek cařihradský Flacius, napomenut byv od své manželky, pokáral velitele Bibiana, že císařského důstojníka tak dlouho a tak nelidsky týral; pak rozkázal, aby Agathius byl sfat. Tak

se i stalo. Rok smrti 303. S ním byli umučeni *Barachius* a *Processus*. Svátek sv. Agathia 8. května.

Boll. Maj. II., 293. Bollandista Henschen pokládá akta o Agathiovi za pravá a zaručená.

Sv. MATRONA a sv. MAXIMA, mučednice v Cařihradě; rok umučení 303; svátek 8. května.

Sv. LUCIUS, mučedník v Cařihradě; rok † 303; svátek 8. května.

Sv. ANTONÍNA, panna křesťanská, pocházela z města Kardama (není známo, zdali město to je v Moesii, t. j. v nynějším Bulharsku, nebo v Myssii, v Malé Asii). Že vyznávala víru křesťanskou, byla zavlečena do domu hanby. Odtud byla vysvobozena neporušená od křesťanského vojína *Alexandra*. Oba byli pak upáleni, do jámy vhozeni a hlinou zasypáni. Rok smrti 313. Svátek sv. Alexandra a sv. Antoníny 3. května.

Sv. ALEXANDER, vojin římský, důstojník, nechtěl obětovati modlám a za to byl bičován a vlečen do Cařihradu. Avšak na cestě, v tracijském městě Drisipaře, byl sfat. Stalo se to za císaře Maximiana. Svátek 13. května. Jiný

sv. ALEXANDER v Pydně (v Macedonii) byl, že nechtěl obětovati modlám a že je rozbil, sfat. Svátek 14. března.

Sv. MUCIUS, kněz a mučedník v Cařihradě; za doby Dioklecianovy; svátek 13. května.

Sv. PAULA, panna a mučednice cařihradská. S ní se jmenují i *Lucillian* a 4 chlapci křesťanští. Rok smrti 273. Svátek jejich 3. června.

Sv. FILIP byl biskupem v thráckém městě Hierakleji (sluje též i Perinthus; nyní jest na onom místě přístavní město Ereglia). Když nastalo pronásledování křesťanů za císaře Diokleciana, radili mnozí křesťané Filipovi, aby odešel z města do úkrytu. Ale Filip, ač staříčkový, nepustil svých věřících.

Kdysi konal Filip služby Boží; tu vstoupil do sboru věřících velitel městské posádky Aristemach, aby křesťany vyhnal, chrám zavřel a dveře zapečetil. Biskup Filip spatřiv ho zvolal: „Jak zpozdílý je tento muž; domnívá se, že Bůh sídlí toliko uvnitř zdi chrámových a nikoliv také v srdcích lidských.“ - Aristemach učinil, jak měl přikázáno: věřící vyhnal a dveře zapečetil. Druhého dne sešli se křesťané před zapečetěným chrámem. Filip je vybízel k stálosti u víře. Vtom přišel císařský náměstek Bassus a tázal se: „Kdo z vás je představený a učitel křesťanů?“ - „Já jsem to,“ přihlásil se Filip. - Náměstek pravil: „Znáš císařský zákon, není-liž pravda? Proto vydej mi dobrovolně všechny zlaté i stříbrné nádoby; také i knihy; neučiníš-li tak ihned, donutím tě k tomu mukami.“ - Filip odpověděl: „Drahocenné nádoby můžeš si ihned vzít; zřekneme se jich snadno. Bůh nebývá ctěn kovem, ale svatou bázní; knih však nemohu, a nechci vydati.“

Bassus rozhněván těmi neohroženými slovy, poručil Filipa mučiti. Jáhén *Hermes* zvolal k Bassovi: „I kdybys všechny posvátné knihy zničil, tak že by nic z nich nezbylo, nespomohlo by tobě, neboť mnozí křesťané znají svaté knihy do slova, a jsou

s to, z paměti je znovu napsati.“ Císařský náměstek poručil vojínům, aby hledali posvátné nádoby a knihy, a tu jeden z nich, Publius, chtěl některé z nádob pro sebe uchvátiti a ztrýznil Herma, jenž mu v lupu bránil, do krve. Císařský náměstek dal Hermovi rány obvázati a nalezené nádoby a knihy vhoditi do ohně. Také poručil zbořiti křesťanský chrám.

Náměstek Bassus vyzval Filipa, aby obětoval pohanským bohům. Filip odpověděl: „Zlato a stříbro, ze kterého jsou zrobeni vaši bohové - zda nepochází ze země? Po čem šlapeme, to přece nemůžeme ctítí za božstvo! Bohy vaše zrobil ze zlata, stříbra, z kamene nebo ze dřeva člověk, buď umělec, anebo třebas i opilec. Podaří-li se mu nějaké dílo, ihned se dílo to vyzdvihuje na oltář jako modla a připisuje se mu božská moc. Když doma k denním potřebám pálíte dřevo, tu pálíte těla vašich bohů. Namítneš mi: To dřevo nebylo bohem. Dobře! Ale já pravím: Mohlo se státi bohem, kdyby se bylo umělci tak zalíbilo. Kámen parický je dobrý, uměle vydlabaný bude dobrým Neptunem. Opakuji: Po čem šlapeme, tomu nemůžeme, a nebudeme seklaněti.“

Bassus vida, že Filip se nedá zviklati ve víře, rozkázal Hermovi, aby obětoval bohům. Hermes odvětil: „Nikoliv; jsem křesťan. Tak jako biskupa nepřinutíte k modloslužbě, tak ani mne nepřinutíte. Smýšlíme oba rovnostejně a vytrváme u víře Kristově.“ Filip a Hermes byli vedeni do vězení. Cestou porazili někteří zuřiví pohané biskupa k zemi a ztloukli ho pěstmi. Staříčkový biskup snesl trýznění

mlčky a trpělivě. Vězení obou mučedníků ostatně nebylo tuhé. Křesťané se u nich scházeli. Proto byli oba dáni do horšího žaláře; a však z toho žaláře vedla podzemní chodba do sousedního divadla, kde křesťané a oba vězňové se scházeli za noční doby na služby Boží.

Ponějakém čase odešel Bassus a nástupcem jeho se stal Justin. Ten byl ukrutník. Dal Filipovi, když se zdráhal obětovati, svázati nohy a smýkati ho městem. Polomrtev byl Filip uvržen do žaláře. - Kněz Sever se ukryl při pronásledování křesťanů do skrýše. Uslyšev, jak trpí biskup jeho, zastyděl se, opustil svou skrýš, dostavil se k Justinovi a prohlásil: „I já jsem křesťan. Muč mne, jak je libo!“ Justin řekl: „Mluvíš, že neznáš muk; až poznáš tresty, budeš pykati, ale bude již pozdě.“ Justin dal Filipa, Severa a Hermu dopravit do Adrianopole; tam byli držáni v domě jistého Sempora.

Justin se tázal Filipa: „Popřál jsem ti dosti dlouhého času, abys sobě rozmyslil; nuže, co hodláš učiniti?“ - Filip odpověděl: „Jsem křesťan a zůstanu věren svému Bohu.“ Filip byl na rozkaz Justinův do naha svedčen a ukrutně zmrskán. Potřech dnech Justin Filipovi vytýkal tvrdohlavost, že nechce býti poslušen rozkazů císařových. Filip odpověděl: „Co činím, nečiním ze svéhlavosti; poslušen jsem císaře ve všech věcech spravedlivých; ale bohům obětovati nebudu, neboť jsem křesťan.“ Podobně mluvil i Hermes. Justin řekl: „Ty mluvíš, jako bys mne chtěl obrátiti na víru křesťanů.“ I Hermes na to: „Ano, netoliko tebe, ale i všechny přítomné

chtěl bych obrátiti k víře Kristově.“ Císařský náměstek odsoudil oba na smrt upálením. Filip byl mučením tak zeslaben, že ho musili na popraviště nésti. Jáhen Hermes, maje bolesti v nohou, upadl; ale se smíchem řekl: „Dáble, ani teď mi nedáš pokoje.“ Filip a Hermes byli upáleni; také kněz Sever podstoupil druhého dne smrt mučednickou na hranici. Těla mučedníků byla vhozena do řeky Hebru (nyní Marice). Rok smrti je 304. Svátek sv. Filipa, sv. Severa a sv. Hermý 22. října.

Sv. THEODOTA (Bohdanka) byla dříve nevěstkou ve Filippi nebo v Thrácii. Avšak když při pronásledování křesťanů Theodota, jsouc křesťankou, měla obětovati modlám, zdráhala se tak učiniti říkou: „Dosti mi na tom, že mne každý nazývá záletnici; nevolím také ještě na soudě Božím býti obžalována, že jsem zapřela víru v Boha. Chci vytrpěti pokání za svůj hříšný život!“ Soudce se jí tázal po jméně a po stavu. Odpověděla: „Jsem Theodota, bývalá nevěstka; jsem křesťanka, ač jsem-li toho jména hodna.“ - Katané jí vyrazili zub za zubem, natáhli ji na skřípec, drásali ji železnými hřebeny. Posléze byla ukamenována. Rok smrti 318. Svátek 29. září.

Sv. AGAPE, CHIONIA a IRENA byly sestry v městě Soluni; tyto tři křesťanské panny uschovaly za pronásledování křesťanů posvátné knihy. Za to byly Agape a Chionia upáleny. Soudce se tázal Ireny: „Byly u tebe nalezeny knihy křesťanů. Můžeš-li pak to zapřít, žeš je uschovala? Tvé sestry už jsou potrestány. Tebe ztrestám jinak. Obnaženou tebe vystavím

v hampejzu.“ - Rozsudek byl vykonán. Irena byla dána nahá do nevěstince a hlí-dána vojáky. Každý den dostala kus chleba. Ale panenství její přece nebylo porušeno; nikdo ji neposkrvnil, nikdo před ní nepromluvil necudného slova, nikdo neodvážil se přistoupit k ní, jak praví Akt. Irena byla za živa upálena. S třemi pan-nami těmito byly usmrčeny i tři křesťan-ské ženy: *Kassia*, *Filipa* a *Eutychia*. Eutychia ovdověla ve stavu těhotenství; byla zprvu zpět odvedena do žaláře a později usmrčena. Rok smrti 304. Svátek jejich 3. dubna. Svátek sv. Ireny koná se někde také 5. dubna.

Sv. AGATHOP, jáhen, THEODUL, křesťan, mučedníci solunští; za císaře Maximiana; svátek 4. dubna.

Sv. ANTIGONUS, spolumučedník Ale-xandrův (ze dne 13. V.) buď v Římě nebo v Soluni. Svátek 27. února.

Sv. ANYSIA, křesťanka soluňská, velmi bohatá a sličná, byla, jdouc do shoru vě-řících na služby Boží, žoldněm r. 305 probodena. Svátek její 30. prosince.

Sv. PEREGRIN a IRENEJ, mučedníci solunští, uctívají se 5. května.

Sv. DEMETRIUS pocházel ze Soluně a byl prokonsulem čili správcem v Řecku. Byl rozhodný křesťan; vyznal svou víru i před císařem. Za to byl kopím proboden. R. 306. Slaví se 8. října.

Sv. PATRICIUS byl horlivým křesťan-em v Brusse na Olympu. Poblíže jsou sir-naté lázně. Prokonsul Julius, vykoupav se v nich, řekl k Patriciovi: „Ile! jak mocní jsou bohové! A ty je stále zapíráš.“ - Pa-tricius odpověděl: „Nikoliv bohové vytvo-

řili lázně, ale Bůh všemohoucí, Stvořitel všehomíra.“ - „Nuže,“ řekl Julius, „dám tě hoditi do horkých lázní, protože tu-píš bohy. Tvůj Kristus ať ti pomůže!“ Patricius byl vhozen do lázní a když zů-stal bez pohromy, byl stát, jak se čte v Martyrol. řim. Svátek sv. Patricia 28. dubna.

Sv. KRISTINA narodila se buď v Řec-ku nebo v Tyru na ostrově jezera Vol-senského (Isola Bisentina v Itálii) jako dcera pohanského soudce. Mívala často příležitost viděti muky pronásledovaných křesťanů. Trpělivost a statečnost mučed-níků dojmaly útlocit dvanáctileté dívky; vyzvíдалa, za jakou příčinou bývají po-drobeni mukám. A tak poznala Krista. Uvěřila v něj a donášela uvězněným po-traviny. Otec její měl u domu věž s bůž-ky, jímž denně bylo zapalováno kadidlo. Kristina modly rozbila a výtěžek z kovu rozdala křesťanům.

Otec její, zarytý modloslužebník, do-zvěděl se, že dcera jeho je křesťankou, dal ji přivést k soudu a tázal se jí, proč roz-bila sochy bohů? - Odpověděla: „Boho-vé jsou kov, který se nemůže pohnouti. Klaním se jen Bohu pravému, Stvořiteli všehomíra.“ Otec rozhníván ztloukl dce-ru, dal ji bičovati a do žaláře uvrći. Matka její přiběhla a plačíc volala: „Moje dcero, co ti připadlo na mysl, že uctíváš cizího boha? Smiluj se nade mnou a podrob se otci! Vždyť jsi světlem mých očí!“ Kris-tina však prohlásila, že se Kristu nestane nevěrnou.

Otec dal Kristinu uvázati na kolo a s kolem otáčeti nad ohněm. Také dal

rozdrásati její tělo; ona pak podala kus těla otci řkouc: „Hle, vlku, nasýt se mase, jež jsi zplodil.“ Posléze Kristina byla šípy na smrt ustrílena. Stalo se tak kolem r. 303, za císaře Diokleciana. Svátek sv. Kristiny 24. července.

Sv. KÁJUS narodil se v Saloně (v Dalmácii); pocházel z rodu císaře Diokleciana. Roku 283 byl zvolen papežem (283-296). Nemáme o něm podrobnějších zpráv; jméno jeho se čte v životopisech sv. Šebestiana a sv. Zuzany, jejichž byl strýcem. Když vypuklo pronásledování křesťanů, také Kájus uprchl z Říma a skrýval se v jeskyních (in cryptis). Zatím v Římě byli všude na náměstích, blíže kupců, ba i u studní postaveni strážcové, aby zabránili obchodu, ba i užívání vody každému, kdož by prve bohům neobětoval. Kájus poradil Chromaciovi, který ukrýval křesťany, aby se uchýlil do Kampanie a aby tam setrval, až se bouře utiší. Kájus pak zůstal v Římě u jistého Kastula. Kázal a vyučoval neúnavně. - Kájus nařídil, aby nikdo nebyl ustanoven biskupem, kdo by nebyl ve vědách obeznalý a kdo by nebyl shledán způsobilým ku svěcení na biskupství. Kájus byl na rozkaz Dioklecianův usmrčen r. 296. Někteří spisovatelé popírají mučednickou smrt jeho. Svátek sv. Kája, papeže (a mučedníka) 22. dubna.

Sv. MARCELLIN papež (296-304) prý posilňoval vojny legie thebské u víře Kristově ještě za života papeže Kája. Pokřtil vojny *Papina* a *Maura*. Tito dva vojínové vidouce prý statečnost sv. *Saturnina* a sv. *Sisinnia*, kteří pracovali v ther-

mách Dioklecianových a pro víru byli státi, také prohlásili, že chtějí býti křesťany. Papias a Maurus byli olověnými holemi tlučeni, až duši vypustili. Marcellin káral proto císaře Maximiana řka: „Proč zabiješ sluhy Boží, kteří se modlí za vládu a stát?“ Proto Marcellin byl vyhnán a snad i usmrčen r. 304.

Někteří spisovatelé praví, že Marcellin za pronásledování se dal obelstíti a aby zabránil dalšímu mučení, nasypal kadidla na oltář pohanský. Bludaři donatisté roztrušovali o něm, že se podrobil zákonům rouhavým a že se na sněmě v Sinuessi konaném sám vinil z onoho poklesku a pokání činil. - Naproti tomu svědčí Theodoret, že Marcellin se choval za pronásledování statečně. A také Augustin (de unico bapt. c. 16) hájil Marcellina proti té pomluvě. Lživé pověsti vyvrátil Marcellin nejlépe svou neohrožeností vůči císaři a mučednickou smrtí, kterou podstoupil. (Někteří spisovatelé a podle nich Kryštofek I, 127, popírají jeho mučednickou smrt.) Poslední službu vykonal mrtvému papeži kněz Marcellus, pozdější to papež; pohřbil tělo Marcellinovo na hřbitově sv. Priscilly.

Svátek sv. Marcellina 26. dubna, svátek sv. Papias, Maura, Saturnina a Sisinnia 29. ledna.

Sv. MARCELL I. papež (304-310) se často ztotožňuje s papežem Marcellinem. Ale církevní dějepiscové jasně dokazují, že Marcell byl nástupcem papeže Marcellina, který r. 304 zemřel, možná, že po sedisvakanci čtyři roky trvavší. Marcell byl rodem Říman. Rozděлил město

Řím na 22 okresů, aby všem věřícím slovo Boží mohlo být hlášáno a aby svátosti jim byly snadno udělovány. Také zřídil nové pohřebiště. - Proti odpadlíkům zachovával církevní předpisy, tak že někteří jej vinili z přílišné tvrdosti, jiní pak z přílišné mírnosti a shovívavosti.

„*Liber pontificalis*“ čili „*de vitis Romanorum Pontificum*“ vypravuje toto: „Na prosbu Marcellovu odkázala jistá římská paní, jménem Lucina, celé své jmění Církvi. Uslyšev o tom císař Maxencius, pohrozil papeži smrtí, nevzdá-li se úřadu papežského a nebude-li obětovati modlám. Marcell rozkazu toho uposlechnouti nemohl a nechtěl a proto byl odsouzen, aby ve zvěřinci poklízal dravá zvířata. Marcell konal tuto práci po devět měsíců. Ale i odtud pečoval o celou církev; poslal list do Antiochie, ve kterém dovozoval, že církev římská je hlavou celé Církve, a že bez svolení papeže římského žádný sněm se nemá konati. Marcell není mučedníkem, nýbrž toliko vyznavačem. Byl ztlučen kyjem a vyhnán z města. Usouzen zemřel r. 310 a byl pochován jako jeho předchůdce na hřbitově sv. Priscilly u silnice Solné. Chrám sv. Marcella je na místě někdejšího domu blah. Luciny. Svátek sv. Marcella 16. ledna.

Sv. EUSEBIUS (po česku Smil) papež (310-311), rodem Řek, byl vyučen i lékařskému umění a následoval po Marcellovi na papežské stolici. Tehdy žádali odpadlíci, aby byli přijati do Církve i bez předepsaného pokání. Eusebius k tomu nesvolil a proto byl z Říma vytlačen na ostrov Sicílii. Tam zemřel roku 310; u-

mučen nebyl, avšak pro svá utrpení nazýván bývá mučedníkem. Svátek sv. Eusebia 26. září.

Sv. MELCHIADES (také Miltiades nazývaný) rodem z Afriky, papež (311-314), následoval snad roku 310 (rok není jistý) po papeži Eusebiovi. Dočkal se r. 313 dekretu milánského, jímž císař Konstantin přiznal křesťanům úplnou svobodu náboženskou. Melchiades využil dekretu k rozkvětu církve. - K donatistům byl smířlivý a proto Augustin jej nazval „otcem křesťanského lidu“ a „synem křesťanského míru.“ Ale donatisté přece očerňovali Melchiada, že prý byl traditorem, že prý v čas pronásledování vydal knihy posvátné a že prý bohům zapaloval kadidlo.

Melchiades přikázal, aby v neděli se nekonal půst; také vydal dekret o „consecratae oblationes“, t. j. o hostiích naznamení příslušnosti k Církvi.

Melchiades byl první papež, který bydlil v Lateraně; byl i posledním papežem, který byl pochován v katakombách. V breviáři je naznačen jako mučedník; ale byl toliko vyznavačem. Že mu bylo trpěti pro víru, dává se mu název mučedníka. Zemřel na konci roku 313 nebo roku 314. Slaví se 10. prosince.

Sv. SILVESTER byl rodem Říman. Jeho rodiče se jmenovali Rufin a Justina. Vědeckého vzdělání a náboženské výchovy se mu dostalo od kněze Cyrina. V čas pronásledování křesťanů se ujímal křesťanů utiskovaných; podle příkladu svých rodičů pečoval o poutníky. Horlivý křesťan Timotheus, jenž připutoval do Říma, snad z Antiochie, byl v Římě pro víru Kristovu

jat a usmrčen. Umučené jeho tělo pohřbil kněz Silvester u cesty Ostijské.

Na počátku roku 311 Silvester byl zvolen papežem (314-335). V tu dobu konal se v Arlesu sněm církevní a psal nově zvolenému papeži: „Vítáme tě, přenábožný papeži (religiosissime Papa) s náležitou úctou..... Protože jsi nemohl opustiti místo, kde svatí apoštolové měli své sídlo, projednali jsme záležitosti našich církví.“ A Silvester potvrdil usnesení sněmovní.

Papež Silvester užíval vydatně svobody náboženské, císařem Konstantinem udělené křesťanům. Ale přece mu bylo snášeti mnoho starostí i soužení. Buď Konstantin ochladl ve své horlivosti a nebo byl zaměstnán válkami proti spolicísařům; v Římě trvalo pronásledování křesťanů dále; i Silvestrovi bylo uprchnouti z města na horu Sorakte, která nyní se nazývá horou Silvestrovou. - Mnoho zlého natropili donatisté, kteří hlásali, že Církev nesmí ve svém lůně trpěti hříšníků. Horší ještě zmatky způsobil v Církvi neblahý Arius, který popíral božskou přirozenost Ježíše Krista. Aby jeho zhoubné bludy byly potlačeny, papež Silvester svolal ve shodě s císařem Konstantinem první všeobecný sněm církevní do města Niceje (v Bithynii). Sněm se konal r. 325. Papež se nemohl osobně sněmu účastniti pro sešlost stářím; i poslal do Niceje svoje plnomocníky, španělského biskupa Hosia z Korduby a dva římské kněze Víta a Vincencia. Sněm prohlásil: „Věříme v Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího... téže podstaty s Otcem (ὁμοουσιος τῷ Πατρὶ - consubstantialis).“

O životě a činnosti papeže Silvestra dochovalo se nám jen málo zpráv zjištěných. Jsou o Silvestrovi pověsti, které zaznamenal Kanisius, že obrátil a pokřtíl císaře Konstantina Velikého a Helenu a že uzdravil císaře z malomocenství; císař utržil si v Egyptě nemoc zvanou „elephantiasis“ a podle tehdejšího zvyku chtěl nemoc vyléčiti lázni v krvi dětské. Už byly děti donešeny; v tom Konstantin upustil od zvyku toho a dal se od Silvestra ve víře vyučiti a pokřtiti. Eusebius však praví, že Konstantin se dal pokřtiti teprve před svou smrtí.

Papež Silvester byl zvelebitelem služeb Božích a vydal předpisy o posvátných obřadech. Připisuje se mu nejedno liturgické nařízení, které bylo už před ním, na př. aby oltáře byly ne ze dřeva, ale z kamene - aby oltáře byly pokryty jen plátnem, nikoliv hedbávím - a jaké stupně vedou ke svěcení kněžskému atd. Silvester zemřel dne 31. prosince r. 335. Pochován byl na hřbitově sv. Priscilly a na hrob mu byl dán prostý nápis: „*Catholicus et confessor quiescit*.“ Katolík a vyznavač odpočívá (tuto).“ Silvester je první vyznavač, který byl přijat do liturgických knih a který byl záhy vzýván. Ale dějiny o jeho působení jsou namnoze temné. Svátek sv. Silvestra 31. prosince.

Sv. Řehoř SPOLETSKÝ, voják a mučedník ve Spoletě. Když přišel vojevůdce Flaccus do Spoleta, tázal se Řehoře, proč neobětuje modlám. Řehoř vyznal, že je křesťan a hájil víry Kristovy. Flaccus na to: „Nedělej dlouhých řečí! Jsem voják; u mne platí: buď poslouchat, nebo...“

Řehoř neustoupil, i byl stát r. 304. Svátek 24. prosince.

Sv. THEOGENES, PRIMUS a CYRINUS, vojínové mučedníci, za císaře Licinia; svátek jejich 3. ledna.

Sv. SATURNIN a Sv. SISINNIIUS pracovali v thermách Dioklecianových (u Říma?); státi kolem 304; svátek 29. listopadu.

Sv. KRESCENCIAN pocházel z Říma a věnoval se vojenství; za pronásledování Dioklecianova uprchl z Říma do Città di Castello. Avšak i tam byl jat a pro víru Kristovu r. 287 stát. Světí se 1. června.

Sv. MENNAS byl předním rádcem císaře Maximiana, tajným a horlivým křesťanem. Císař ho poslal do Egypta; Mennas se ujímal pronásledovaných křesťanů; proto byl od modloslužebníků u císaře obžalován. Císař poslal do Alexandrie jiného důvěrníka, Hermogena. *Hermogenes*, jenž jako Mennas pocházel z Řecka, pohnal Mennu, ač nerad, na soud a vyzval ho, aby se zřekl víry Kristovy, jinak hrozil přísným trestem. Mennas odpověděl: „Jenom zločincům se hrozí trestem; křesťanem býti není zločinem; a císaři jsem vždy sloužil věrně,“ a jsa filosofem mluvil přesvědčivě a výmluvně o zpozdilosti pohanské a o pravdě Kristově. *Hermogenes* byl vývody těmi, jež došly hlasitého souhlasu přítomného lidu, zahanben a dal Mennu krutě mučiti a odvléci do žaláře. Ale ihned se probral ze svého hněvu, litoval své unáhlenosti, že svého krajana, spravedlivého to muže, tak krutě dal mučiti. Nedomníval se jinak, než že Mennas od ran zemřel. Když přišla zpráva, že

Mennas žije, radoval se, vyvedl Mennu ze žaláře, odprosil ho, dal se od něho ve víře poučiti a přijal brzo poté křest.

Císař byv zpraven, že Mennas i *Hermogenes* jsou křesťané, přišel do Alexandrie, pohnal oba na soud a vzkřikl: „Bídníci, oklamali jste mne a zradili. Za to budete potrestáni!“ A než se mohli hájiti, pochopové ztloukli *Hermogena* tak nelidsky, až vypustil duši. *Mennovi* byly oči vylopány, jazyk uřezán; posléze byl ubit sekerou. Sluha *Mennův*, písař císařský *Eugraf* (slovo to značí asi ne přijmení, nýbrž stav), líbal mrtvolu *Mennovu*. Císař vida to, vlastním mečem skolil *Eugrafa*. Rok smrti snad 310. Svátek sv. *Menny*, *Hermogena* a *Eugrafa* 10. prosince.

Sv. GENESIUS Říman byl divadelním hercem. Starořímská divadla sloužila k zábavě pohanského lidu, ale i k modloslužbě. Proto křesťané měli divadla v ošklivosti a vystříhali se účasti na zábavách v nich. Kromě toho herci se netěšili dobré pověsti. *Genesius* pocházel sice z rodiny křesťanské, avšak na jevišti si tropil často posměch z víry křesťanské.

Kdysi uminil si *Genesius*, že provede frašku s obřady křesťanskými. Sám císař *Dioklecian* se dostavil do divadla. Hra začala. Na jevišti bylo viděti *Genesia*, který ležel na loži. *Genesius* stenal jako člověk těžce nemocný. Tu přiběhli jiní herci a tázali se: „Ubožáku, je ti zle? Kterak ti máme ulehčiti? Zdali jsme truhláři, abychom tě ohoblovali?“ Vtipu tomu smál se všecken přítomný lid. *Genesius* rozkřikl se: „Vy blbci! chci ulehčení duchovní

Přeji si umřítí po křesťanskou. “ Opět divadlo se otřásló smíchem. Herci se tázali: „Proč si toho přeješ?“ - Odpověď zněla: „Protože chci v den vzkříšení býti shledán jako uprchlík od služby bohů. Proto přiveďte mi kněze křesťanského, ale rychle!“ Vystoupil herec přestrojený za kněze, posadil se u Genesisia a tázal se: „Synu milý! proč jsi mne obeslal?“ - A v tu chvíli Genesis osvícen byl milostí Boží a uvěřil v Ježíše Krista. V srdci jeho se udála nadpřirozená změna. Odpověděl herci žádaje za křest, ale již ne hlasem ličeným a způsobem strojeným, nýbrž ze srdce upřímného a zkroušeného. Řekl: „Žádám si dojíti milosti Kristovy, abych byl znovuzrozen a hříchů svých zbaven.“ - A pak se dály otázky a odpovědi přede křtem obvyklé. Herec představující kněze nepozoroval změny, která se s Genesiem stala; pokřtil jej ve jménu tří Božských Osob, oblékl jej bílým rouchem, podal mu chleba a medu a vložil mu do ruky hořící svíci.

Hra spěla k dramatickému zakončení. Na jeviště vrazili herci, přestrojení za vojáky, vrhli se na Genesisia, volajíce naň, že bude jako odpůrce bohů veden na soud. Lid jásal a řičel rozkoší a sám Dioklecian dával na jevo svoje zalíbení v této hře. Avšak Genesis vytrhnuv se vojínům, předstoupil před císaře řka: „Slyš mne, císaři! slyšte mne, senátoři a občané římstí! Až dosud jsem se posmíval víře Kristově a i dnes jsem pro vaši zábavu z křesťanství posměch si tropil. Avšak poznávám svůj blud. Když křestní voda se dotkla mého těla, zdálo se mi, že vidím anděla,

kterak smývá moje hříchý v knize otevřené, v níž byly zapsány. Vyznávám, že Kristus je pravý Bůh, a že jen skrze Krista lze dojíti spásy věčné.“

Císař Dioklecian nebyl tehdy ještě zjevným nepřitelem a pronásledovatelem křesťanů; ale to, co Genesis přede vším lidem činil a mluvil, zdálo se mu hrubou potupou bohů a velezradou. Proto odevzdal Genesisia prefektu Plaucianovi, aby s ním jednal po zákonu. Plaucian dal Genesisia natáhnouti na skřípec a mučiti. Ale Genesis volal v mukách; „Není jiného Boha, leč ten, jehož nyní znám a ctím. Zůstanu mu věren až do posledního dechu. Žádná muka mi nevyrvé ze srdce víry v Krista Ježíše. Lituji, že jsem tak pozdě v něho uvěřil. Lituji, že jsem se mu tak dlouhorouhal.“ Genesis byl pak sťat. Rok smrti 285 nebo 286 (K udává r. 330). Svátek sv. Genesisia 25. nebo 26. srpna.

Křest vykonaný od herců na posměch nebyl sice platný; Genesis přijal křest žádosti a křest krve, podstoupiv smrt mučednickou. - Jiný *Genesis* písař čili notář měl napsati zákony proti křesťanům vydané. Nespravedlivé zákony ho dojaly tak, že hodil spisy soudci pod nohy. Uprchl a dlouho se uměl skrývati, ale posléze byl jat a pro víru Kristovu usmrcen za císaře Maximiana. Svátek jeho je rovněž 25. srpna.

Sv. TRASO byl prý pokřtěn papežem Kájem. Možná, že na rozkaz papežův Traso byl přítomen výslechům křesťanů u soudu; také podporoval křesťany uvězněné, v čemž mu byli nápomocni Maxim a císařovna Serena. Traso byl pro víru Kri-

OBRÁCENÍ SV. PAVLA

stovu usmrcen. Svátek sv. Trasona 11. prosince.

Sv. ŠEBASTIAN pocházel z vážené rodiny šlechtické. Otec jeho Trankvilin byl rodák narbonnský, matka pocházela z Milána. Šebastian dospěv věku jinošského vstoupil do vojska, kde záhy upozornil na sebe císaře Diokleciana, který jej učinil plukovníkem a velitelem své tělesné stráže. Dioklecian mu byl velmi nakloněn; nevěděl ovšem, že Šebastian je křesťan. Šebastian jako důvěrník císařův a vojenský hodnostář měl přístup do zálaří k uvězněným křesťanům, pilně je navštěvoval, donášel jim potravu, těšil a povzbuzoval je. I papež Kájus nalezl u něho útočiště a dal Šebastianovi čestný název: „Obhájce římské církve.“

Toho času byli dva bratři, dvojčata, *Marek* a *Marcelian*, synové zámožných rodičů Trankvilina a Marcie pro víru Kristovu jati a v domě jistého císařského důstojníka *Nikostráta*, jemuž v aktech se dává jméno „*primiscrinus*“, t. j. kancléř, u mírné vazbě držáni. Na prosbu rodičů povolil jim městský prefekt *Chromatius* lhůtu třiceti dní na rozmyšlenou. Přátelé je navštěvovali. Příběhla i jejich matka Marcie, hořekující: „Slitujte se, synáčekové moji, nad svou matkou, která vás vychovala, a nevydávejte se svévolně na smrt. Kdybyste do války byli šli, byla bych se pro vás i do nejprudší seči vrhla. Kdybyste do zajetí byli upadli, byla bych běžela za vámi, abych vás vysvobodila. A hle! teď sami pospícháte na smrt!“ - Také otec Trankvilin, kmet stříbrovlasý, tklivě mluvil k synům: „Synové moji!

na dál jsem se, že děti pochovají mne, a zatím já pochovávati mám je. Rozvažte, jaké pošetilosti se dopouštíte, když sami hledáte svou smrt. Podrobte se vůli císařově, abych neviděl téci vaši krev!“ - Manželky obou bratří přišly, majíce dítky v náručí a plakaly: „Co bude z nás? Co bude z těchto nemluvnátek? Komu nás zůstavíte za služby? Komu budou náležeti naše domy? Ó ukrutní manželové, že takto opouštíte manželky a děti své, a sami se vydáváte katům.“

Oba vězňové se ocitli takto v hrozném duševním zápase. Nárek a domluvy příbuzných oslabovaly jejich statečnost, tak že již ochabovali. V pravý čas dostavil se do vězení Šebastian; napomínal je, aby nedbali nářků a vytrvali u víře. Pak se obrátil k oněm příbuzným a řekl: „Nepremlouvajte těchto bojovníků Kristových, nechtějte, aby si vážili života časného více než života věčného. Pamatujte: Krátkým utrpením lze získati radost bez konce.“

Co takto Šebastian mluvil, vrhla se manželka Nikostrátova *Zoa* (Zoë), jsouc mnoho let němá (podle legendy pozbyla v těžké nemoci řeči, ale ne sluchu), k nohám Šebastianovým a dávala posunky na jevo, že uvěřila v Krista Ježíše. Šebastian se modlil k Bohu a pravil: „Abyste měli jistotu, že pravdu mluvil jsem vám, ženě této mocí Ježíše Krista rozvázán bude jazyk, aby opět mluvila.“ A tu počala *Zoa* zřetelně mluviti velebic Boha. Tu všichni příbuzní uvězněných bratří a *Klaudius* žalárník se dvěma syny prohlásili, že věří v Krista.

Jakmile lhůta 30 dní uplynula, povolal prefekt Chromatius Trankvilina k sobě a otázel se ho, jak se synové rozhodli. Trankvilin vypravoval, co se ve vězení přihodilo. To uslyšev Chromatius, obrátil se k víře Kristově a na důkaz upřímného svého obrácení dal všechny své modly a modlářské věci v domě svém rozbiti. Zadal, aby byl pokřtěn i se svým synem. Přítomný kněz *Polykarpus* dával Chromatiově otázky přede křtem obvyklé. „Odříkáš se model a hříchů?“ - „Odříkám; odpustím, kdo mi ublížil; dlužní úpisy dlužníkům svým vrátím; nahradím, komu jsem ukřivdil; ty dvě ženské osoby lehkomyšlné, které mám po smrti své manželky u sebe, provdám nebo propustím; slibuji býti věrným víře Kristově...“ Poté Chromatius byl pokřtěn i syn jeho Tiburcius.

Naradu papeže Kája odešli všichni křesťané z Říma na venkov, aby ušli pronásledování. Chromatius odešel na venkovské své statky v Kampanii. Ale obrácení tolika křesťanů nezůstalo v tajnosti. Nastalo přísné vyšetřování, stíhání a mučení křesťanů. První obětí byla Zoe; byla nechána šest dní o hladě, pak byla pověšena nohama na kůl a kouřem ohně pod ní rozdělaného byla udušena. Trankvilin uslyšev o jejím mučednictví, zvolal: „Ženy před námi berou koruny; proč my žijeme?“ Za nedlouho Trankvilin byl ukamenován, Nikostrát a Klaudius byli utopeni, Chromác byl usmrčen, Marek a Marcelian byli kopím probodeni. Utopeni byli dále *Kastor*, *Viktorin* a *Symforian*. To se stalo roku 286 nebo 287.

Posléze došlo na Šebastiána. Jistý zrádný odpadlík oznámil císaři, že Šebastián, velitel tělesné stráže, jemůž tolik důvěřuje, je křesťanem. Dioklecian překvapen povolal Šebastiána k sobě a podrážděn řekl mu: „Učinil jsem tě v paláci svým důvěrníkem, a tys odsloužil se nevďekem. Živil jsem hada na svých řadrech. Kul jsi zradu proti bohům i proti říši.“ Šebastián však odpověděl: „Věř mi, pane, že nemáš věrnějšího sluhy nade mne a lepších poddaných nad křesťany. Ale bohů ctíti nemohu a při víře Kristově setrvám.“ Císař rozkázal, aby Šebastián byl svlečen se šatů, přivázán ke sloupu, a aby vojnové na něho stříleli z lučiště. Stalo se. Šebastián krvácej z mnohých ran omdlel. Vojini, domnívající se, že je mrtev, odešli.

V noci přišla Irena, vdova po Ilaštalovi, aby mrtvé tělo mučedníkovy pohřbila. Vidouc, že Šebastián ještě dýchá, vyňala šíp z jeho těla; odnesla jej do domu svého a léčila a ošetřovala jej. Šebastián za nedlouho se uzdravil. Křesťané mu radili, aby se spasil útekem. Ale křesťanský náš hrdina neznaje bázně, vstoupil do císařského paláce, šel císaři v ústrety a řekl: „Proč, ó císaři, pronásleduješ křesťany? vždyť se proti tobě ničím neprovinili.“ Dioklecian ustrnul. Viděl před sebou Šebastiána, kterého za mrtvého pokládal. Nevěda, klam-li to či skutečnost, tázel se: „Jsi-li ty Šebastián, jež jsem dal šípy usmrtiti?“ - „Ano, tentýž jsem, ale Bůh mne uzdravil. Uznej, že všemohoucí je toliko Bůh, jemůž my křesťané se klaníme.“ - Císař probrav se z překvapení svého, rozkázal, aby Šebastián byl

popraven. I vlekli ho katové na popraviště a tam ho utloukli železnými sochory. Tak dokonal Šebastián svůj život dne 20. ledna 288 (dle některých zpráv roku 304). Tělo jeho bylo hozeno do stoky, aby ho křesťané nenalezli. Ale sv. Lucina přece našla jeho tělo a pochovala je v katakombách. Původní akta o tomto mučedníku, již ve starověku křesťanském tolik velebeném, se ztratila. Popis mučednictví podal sv. Ambrož na základě tradice.

Sv. TIBURC, o němž nahoře byla řeč, syn Chromácův, zůstal v Římě a vstoupiv do služeb církevních, prospíval křesťanům slovem i skutkem. Avšak jistý křesťan, jménem Torkvat, jemuž Tiburc vytýkal nevázaný jeho život, udal Tiburce jako křesťana. A aby se sebe smyl výtku, že je udavačem, požádal, aby i sám byl s Tiburcem jat a na soud pohnán. Soudce se tázal Torkvata: „Jsi-li křesťan?“ - „Jsem,“ odpověděl Torkvat; „na víru křesťanskou obrátil mne tento Tiburc.“ Tiburc však zvolal: „Nepokládám tebe za křesťana, protože nežiješ po křesťansku.“ Poté Torkvat byl propuštěn, Tiburc stat. Rok smrti je 295. Svátek sv. Šebastiána 20. ledna, sv. Marka a Marceliana 18. června, sv. Nikostrata, Klaudia, Kastora, Viktorina, Symforiana 7. července, sv. Zoë 5. července, sv. Polykarpa 23. února, sv. Chromáce a Tiburce 11. srpna.

Sv. LUCINA byla manželkou císařského náměstka Piniána, který za doby pronásledování křesťanů stal se těžkomyslným. Lucina věděla, že nemoc pochází z pobouřeného svědomí následkem

ukrutého nakládání s křesťany. I zavolala kněze *Athima* a jáhna *Sisinnia*, kteřížto uzdravili Piniána, ale zároveň jej obrátili na víru křesťanskou. Pak se všichni odstěhovali z Asie do Říma. V době císaře Diokleciana byl Anthim na silnici Sallarské sít a s ním i *Dioklecianus*, *Florentius*, *Maxim* a *Bassus*. S nimi ctí se i *Fabius*, jenž usmrčen byl ve Vescovo v Sabinsku. Rok smrti 304. *Pinián* však zemřel později smrtí přirozenou a Lucina, která byla pochovala sv. Šebastiána, Cyriaka, Larga a Smaragda a j., zemřela ve věku 95 let kolem r. 320 smrtí blaženou. Svátek sv. Luciny, sv. Athima a všech tu jmenovaných 11. května.

Sv. TRANQUILIN byl od sv. Šebastiána na víru obrácen, křtem zhojen ode dny a na kněze vysvěcen; roku 276 byl při vzbouření lidu ukamenován. Svátek 6. července.

Sv. KASTULUS (po česku *Haštal*) byl správcem císařského paláce v Římě. Byl horlivý křesťan a za doby pronásledování pomáhal křesťanům, seč byl. Největší službu prokázal křesťanům tím, že jim poskytoval útočiště v horním patře císařského paláce, ve kterém sám přebýval. Tam skrýval i papeže Kája; tam shromažďoval věřící ke službám Božím. Jeho věrný pomocník byl Tiburc, syn Chromácův. Nikdo netušil, že křesťané se scházejí v samém císařském paláci. O křesťanské ženy a panny starala se zbožná manželka Haštalova *Irena*.

Avšak pohané vyslídili tajné shromáždění křesťanů v císařském paláci. Císařský náměstek Fabian dal všechny křesťany

v císařském paláci polapiti. Byli usmrceni všichni. Haštal byl natažen na skřípec a ukrutně zmrskán. Polomrtvý byl vhozen do hluboké jámy a pískem zasypán. Rok smrti snad 296. Svátek sv. Kastula (Haštala) 26. března, svátek sv. Ireny, vdovy po sv. Haštalu, 22. ledna.

Sv. KANCIUS a jeho manželka *Kanciana* šli z Říma do Aquileje; byli umučeni. Svátek 31. května.

Sv. SUSANNA (Zuzana) byla dcera vznešeného Římana Gabinia, jenž byl snad zpřízněn s císařem Dioklecianem. *Gabinus* měl bratra Kája, jenž byl papežem od r. 283 do r. 296. Když Gabiniovi zemřela manželka, vstoupil do služeb církevních a byl od svého bratra vysvěcen na kněžství. Zuzana nabyla za vedení svého otce Gabinia a svého strýce Kája značných vědomostí a zaskvívala se všemi křesťanskými ctnostmi. Rozvila se v krásnou květinu v zahradě Boží; ve sličném těle žila krásná duše. Ale s věkem vzrůstalo i rozmanité nebezpečí, ohrožující mládí ženské. I učinila slib ustavičného panenství.

Tu se stalo, že ji kdysi spatřil císař Dioklecian; umínil si ji dáti Galeriovi Maximovi za manželku. Když otec Gabinius a strýc Kájus jí to oznámili, řekla rozhodně: „Nikdy se nespojím s pohanem! Děkuji Bohu, že mi dal poznati víru Kristovu.“ Kdysi přišel námluvčí k Susanně a chtěl ji podle tehdejšího zvyku polibiti; ale Susanna se od něho odvrátila řkouc: „Čeho jsem dosud nedovolila žádnému člověku, to tím rozhodněji odpírám modloslužebníkovi.“ Když se zdráhala vejiti

ve sňatek s pohanem, byla udána u soudu, že je křesťanka. Byla dána i s otcem do vězení. Byl k ní poslán kněz modloslužebný, aby ji od Krista odvrátil. Donesl s sebou zlatou modlu Jovišovu a vybídl Zuzanu: „Nuže pokloň se a obětuj bohu, jak činí i císař.“ Ale Zuzana zvolala: „Uchovej Bůh, abych se dopustila této ohavnosti,“ a srazila rukou sošku se stolu na zemi. Byla odsouzena na smrt mečem. Byla státa ve vlastním domě tohotéž dne jako sv. Tiburc r. 295. Otec její byl umučen roku následujícího. Svátek sv. Zuzany 11. srpna, svátek sv. Gabinia 19. února.

Sv. FILOMENA byla podle legendy panna křesťanská, která přišedši s otcem z Řecka do Říma, zalíbila se císaři Dioklecianu tou měrou, že ji chtěl mít za manželku. Nepovolila však ani slibům ani hrozbám, neboť se byla zavázala slibem panenství. I byla různým způsobem mučena a pak státa kolem roku 303. R. 1802 nalezeny byly v katakombách sv. Priscilly u Říma její ostatky a nápis: *Filomena - pax tecum - Amen*, a znaky lilie a palmy. Ostatky byly odneseny do Mugnana v Neapolsku. Filomena bývá nazývána „velikou svatou“ a „Divotvůrkyní 19. století“. Sv. farář arský horlivě pěstoval její úctu a mnoho podivuhodných přispění přičítal jejímu přimlouvání. Svátek sv. Filomeny 10. (nebo i 11.) srpna.

Sv. ANEŽKA (lat. *Agnes*) byla křesťanská panna, která se skvěla jak neobyčejnými vědomostmi, tak spanilými ctnostmi. Hořela posvátným ohněm lásky ke

Kristu Ježíši a pokládala svět i jeho poklady a rozkoše za marnost. Upřímně své nábožnosti se naučila od svých bohabojných rodičů. Ač byla věkem mladičká, byla duchem již dospělá. Ve věku 13 let učinila slib ustavičného panenství.

Že Anežka byla dcerou bohatých rodičů, že byla sličná a bohatá, hlásili se odevšad nápadníci, kteří ji chtěli za manželku. Zvláště syn městského prefekta Symfronia zahorel k ní láskou. Kdysi k ní přišel nesa drahocenné šperky a vzácné roucho, žádaje ji, aby se stala jeho manželkou. Anežka však darů nepřijala řkouc: „Nepřijímám těchto darů; jsem již zasnoubena jinému ženichu.“ - Mladý Říman zvolal: „Kdo se mi může rovnati rodem, krásou nebo bohatstvím?“ - Anežka se zápalem mluvila o Kristu řkouc: „Můj snoubenec je krásnější než všichni smrtelní jinoši. Jeho matka je Panna a Otec ženy nepoznal. Můj snoubenec je všemohoucí, nebe je mu trůnem a země podnožím. Můj snoubenec je nejbohatší, neboť všechny poklady jsou jeho. Kterak bych mohla opustiti svého snoubence, který mi slíbil neskonale dary, zůstanu-li mu věrna?“

Odmítnutý jinoch odešel a ochuravěl hořem. Jeho otec Symfronius zvěděv, že Anežka je křesťanka a že mluvila o Kristu jako o svém snoubenci, dal si ji předvolati a snažil se hrozbari ji donutiti, aby obětovala modlám. Anežka se však nelekla a odpověděla: „Jako nemohu tvého syna míti za manžela, tak také nemohu mrtvým modlám obětovati.“ - Symfronius podrážděn vzkřikl, že kdyby nešetřil jejího mládí,

ihned by pomstil urážku, kterou bohům byla právě učinila. Statečná dívka odpověděla: „Nehleď na mou mladost, neboť vira a věrnost nepřebývá v letech, nýbrž v nesmrtelné duši. Bůh zkouší více mysl nežli věk. Jsou-li vaši bohové tak mocní, nuže ať mne přinutí, abych jim obětovala.“ - Symfronius jí dal na vybranou: „Buď se odřekneš Krista a staneš se chotí mého syna, anebo, chceš-li zůstatí pannou, půjdeš mezi vestálky a zasvětiš se bohyni Vestě. Anebo budeš zavedena do nevěstince, abys tam byla zprzněna.“

Anežka se zhrozila těchto slov. Má obětovati buď víru nebo nevinnost. Zůstala však pevná a neohrožená. „Ani Vestě ani žádné modle sloužiti nebudu,“ odpověděla odhodlaně; „jsem zasnoubena Kristu a nikdy se mu nezpronevěřím. Kristus bude mým ochráncem, Bůh nedopustí, aby poskvrněno bylo moje panenství.“ - Symfronius vykonal svou hrozbu. Kázal Anežku dovésti do chrámu bohyně Vesty, aby tam obětovala. Násilím ji vložili kadidlo do ruky, ale Anežka jím pohodila. Biřicové ji svlékli do naha a zavlekli ji do domu hanby. Avšak panna zůstala podivuhodným způsobem uchráněna zneuctění.

Symfronius požádal, aby Anežka byla souzena jiným soudcem. Stalo se podle jeho žádosti a soudce Aspasius vynesl nad ní rozsudek, aby byla sřata mečem. I vedena byla Anežka na popraviště; kat vida útluu dívku, zachvěl se a váhal, ale Anežka samam dodávala mysli řkouc: „Nač prodléváš? Nedej přece nebeskému mému Snoubenci dlouho na mne čekat!“ Na to

kat jí stal hlavu. Bylo to asi roku 304. Rodičové Anežčini pochovali dceru v zahradě za městem a chodívali se na hrob modlit. Jednou zjevil prý se rodičům na hrobě se modlícím sbor svatých panen mučednic, mezi nimiž poznali svou dceru Anežku ozářenou nebeskou slávou a chovající beránka narukou. Anežka prý řekla: „Neplačte nade mnou, rodičové moji, ale radujte se, že Kristus mi dal korunu slávy věčné.“ Církev svatá ji zvláště pociťvátím, že při Mši svaté po pozdvihování jméno její vzývá. Svátek sv. Anežky 21. ledna a po druhé 28. ledna.

Sv. EMERENCIA (nebo Emerenciana) byla soukojenka sv. Anežky římské. Ač byla teprve katechumenkou, kárala modloslužebníky, a ti ji za to kamenovali. Takto zemřela jako mučednice roku 304. Svátek 23. (nebo i 21.) ledna.

Sv. FELIX byl knězem v Římě; za pronásledování křesťanů byl veden po silnici do Ostie, aby tam byl popraven mečem. Cestou se potkal Felix s jiným křesťanem, kterýž vida, že Felixe vedou na popravu, zvolal: „I já jsem křesťan.“ Ihned se ho vojínové chopili a popravili ho spolu s Felixem. Protože křesťané neznali jeho jména, dali mu název „*Adauktus*“, t. j. Přimnožený, Připojený. Svátek sv. Felixe a Adaukta 30. srpna.

Sv. MAXIMA byla křesťanská otrokyně v Římě; byla kmotrou dvanáctiletému synku římského měšťana Trankvilina, jménem *Ansanovi*. Křtící kněz se jmenoval Protasius. Maxima a Ansan byli pro víru Kristovu umučeni r. 296 (podle *St Ansan* byl umučen v Sieně). Maxima byla

kyjem ubita. Svátek sv. Maximy 2. září svátek sv. Ansana 1. prosince.

Sv. ABUNDIUS kněz, ABUNDANTIUS jáhen a MARCIAN v Římě byli za císaře Diokleciana pro víru usmrćeni; požívali veliké úcty již v nejstarších dobách křesťanských. Svátek jejich je 16. září (nebo 26. srpna).

Sv. PRIMUS a sv. FELICIAN byli rodní bratři v Římě. Žili zbožně a spravedlivě a jsouce zámožni, udíleli hojně almužen lidem trpícím, zvláště pak křesťanům. Modloslužební kněží je obžalovali usoudu, že jsou odpůrci bohů. Ale Primus a Felician odpověděli: „Vaším dřevěným a kamenným bohům nikdy se nebudeme klaněti; jsou bezmocni; jsou mrtvi a nechodí, ba ani státi by nemohli, kdyby nebyli železnými tyčemi a svory připevnění.“

Dioklecian uslyšev, že bratři dali tak rozhodnou, odmítavou odpověď, dal je ukrutně zbičovati a dověztí na Numenta (teď Mentana) u Říma. Tam je vyslýchal císařský náměstek Promotus. Ten vida, že bratři se navzájem povzbuzují a těší, kázal je od sebe oddělití. A pak domlouval staršímu z nich Felicianovi, jemuž bylo bezmála 80 let, takto: „Šetři vysokého věku svého, poslechni rozkazů císařských a neuvaluj na sebe muk!“ Felician odpověděl: „Jsem už stařec a po 30 let znám pravdu Kristovu. Zůstanu jí věren až do smrti.“ Náměstek dal Feliciana natáhnouti na skřípec, mrskati bičíky s olověnými kuličkami, odvésti do žaláře a tam mučiti hladem.

Poté si náměstek dal předvolati Pri-

ma a řekl úlisně: „Bratr tvůj Felician konečně se umoudřil, poslechl rozkazů císařských a vzdal poctu bohům nesmrtelným. Nuže, následuj jeho příkladu, abys si získal přízně císařovy.“ - Avšak Primus prohlédl tuto lest a odpověděl: „Nevěřím, že by můj bratr na sklonku svého života se stal Kristu nevěrným. Mluvíš nepravdu. Rozdělil jsi nás podle těla, ale duši našich nemůžeš rozloučiti. I kdybys nás usmrtil, shledáme se opět u Krista.“ - Náměstek dal Prima tlouci sochory a kázal přivést Feliciana. Primus spatřiv svého bratra, řekl: „Ejhle, bratr můj neobětoval modlám, jak jsi mi lhal. Oba chceme vytrvati ve víře Kristově.“ Náměstek dal oba bratry po různých mukách popraviti mečem. To se stalo r. 287. Svátek sv. Prima a Feliciana 9. června.

Sv. ANASTASIE byla z nejvznešenějších a nejkrásnějších dcer římských. Otec Praetextatus byl pohan, matka *Flavia* (dle *St. Fausta*) byla křesťanka. Ta vychovávala dceru pečlivě ve víře Kristově. Také kněz a slovatný učitel Chrysogon ji vzdělával a vyučoval. Když zemřela matka Flavia, byl Anastasii Chrysogon učitelem a vůdcem na cestě dokonalosti křesťanské.

Když Anastasie dospěla, zasnoubil ji otec s urozeným pohanem Publiem. Marně se Anastasie vzpírala tomu sňatku. Bylť Publius odpůrcem křesťanské víry a člověkem zpustlých mravů. Sňatek uzavřen, ale Anastasie se vyhýbala tělesnému obcování se svým manželem. Po boku tohoto zhýralce nastala Anastasii

doba těžkých zkoušek; zakoušela od něho surového týrání. Publius ji nenáviděl na smrt, že se nechtěla ozdobovati, že byla bezdětná a že koná dobročinné skutky. Anastasii rmoutil jeho nevázaný život a posměch, který si tropil z náboženství Kristova.

V tomto soužení Anastasie hledala úlevy a útěchy v modlitbě a ve skutečích křesťanského milosrdenství; navštěvovala žaláře, uplácějíc žaláčníky, a občerstvovala vězně pokrmý a nápoji a povzbuzovala je k vytrvalosti ve víře Kristově a těšila je křesťanskou útěchou. Také nezapomínala lidí trpících ve městě. Tyto návštěvy nezůstaly ovšem Publiovi tajny; i rozhněval se a rozkázal služebníkům, aby slidili všude, kde manželka dle; od té doby služebníci se počali chovati k ní urputně. Posléze manžel ji odloučil ode všeho styku se světem a držel ji přísně uzavřenu v domácnosti. Veliký byl její zármutek, když nesměla více docházeti ke křesťanským vězňům. Zármutek její byl dovršen, když uslyšela, že její bývalý učitel a rádce *Chrysogon* byl pro víru uvězněn. Po dvě léta žil v žaláři na její útraty. Dopisovala si s ním a jeho listy jí byly jedinou útěchou. Kdysi mu psala: „Viš, že jsem od matky své ve víře Kristově vychována, a nyní mám na to patřiti, jak muž s modloslužebníky rozharzuje mé statky.“ Chrysogon odpověděl listem, že Bůh dopouští, ale neopouští.

Pojednou stal se v životě jejím obrat. Její manžel byl poslán na dvůr perský jako vyslanec. Než odešel, rozkázal, aby manželka byla dále přísně střežena. Avšak

Publius sám zemřel na cestě, a tak byla Anastasie rázem zbavena všeho soužení. Stala se vdovou a paní velkých statků. Majíc plnou svobodu, sloužila zase pronásledovaným křesťanům a byla jim pečlivou matkou. Chrysogon byl v okovech odveden do Akvileje. Anastasie ho provázela a ošetřovala ho až do smrti. Chrysogon byl předvolán císařem Dioklecianem, a když se nechtěl zřici víry Kristovy, dal mu císař hlavu stíti. Bylo to roku 303. Mrtvola jeho byla hozena do moře, ale kněz *Zoilus* ji našel a pohřbil.

Posmrti sv. Chrysogona Anastasie rozdala všechny své statky chudým a odebrala se do Macedonie. Tam se s ní spřátelili Theodota a její tři synové. Kdysi přišla do žaláře a našla jej prázdný. Plakala. Ptali se jí, proč pláče. Odpověděla: „Pláči, protože nemám, koho bych ošetřovala.“ Z toho poznali, že je křesťankou, a vedli ji k illyrskému vladaři Floru. Florus dozvěděl se od ní, že je vdovou po vznešeném Římanu Publiovi, netroufal si proti ní zakročiti a oznámil věc císaři Dioklecianovi.

Dioklecian se ptal především, kam se poděly její statky. Odpověděla: „Kdyby mi bylo ještě něco zbylo z mých statků, nebyla bych se ještě zjevila, nýbrž byla bych v tichosti rozdala statky své služebníkům božského Mistra. Ale protože jsem statky své vyčerpala a nemohu více statky svými trpícím křesťanům pomáhati, nemám jiného přání, než abych i život svůj pro Krista obětovala, abych měla podíl na zásluhách svatých.“

Dioklecian nechápal takové řeči, po-

hrdal Anastasii jako šílenou, nechtěl se jí více zabývatí a poslal ji Florovi nazpět; ten ji odevzdal soudci, aby s ní naložil po zákonu. Soudce ji dal tři dni na rozmyšlenou, a když byla předvedena, chtěl se jí dotknouti nestoudným způsobem. Ale Anastasia jej odstrčila s odpořem. Byla odvedena do žaláře a tam trápena hladem. Konečně byla vyhnána na ostrov Palmyru a tam byla ještě s jinými mučedníky, 200 muži a 70 ženami, upálena. Rok smrti je asi 304. Místo se udává buď Palmyra nebo illyrské město Sirmie (Srjem). Její jméno denně se vzývá při mši svaté. Svátek sv. Anastasie 25. prosince; sv. Chrysogona 24. listopadu, sv. Zoila 24. listopadu; sv. Flavia (či Fausty), matky svaté Anastasie, 19. září.

Sv. ARTEMIOUS byl žalářníkem v Římě. Jeho manželka se jmenovala *Kandida*. Jejich dcera *Pavčina* trpěla zlým duchem, Petr exorcista ji uzdravil, načež kněz Marcelin, jehož svátek je 2. června, celou rodinu pokřtil. Za císaře Diokleciana Artemius byl šat, Kandida a Pavčina byly ukamenovány. Rok smrti 303 nebo 304. Svátek 6. června.

Sv. MARCELIN, kněz a sv. PETR, exorcista u římské církve, byli za císaře Diokleciana odvezeni do žaláře. Tam utvrzovali křesťany ve víře a obraceli pohany na víru křesťanskou. Byli popraveni asi r. 304. Jména jejich se vzývají v kánonu Mše svaté. Svátek jejich 2. června.

Sv. BASILIA byla roku 304 v Římě s Krispolem a Restitutem umučena. Svátek 11. června.

Sv. BASILIDES, CYRIN, NABOR a

NAZARIUS, ZABINIUS, vojín a mučedníci římsí; byly jim sekerou utfaty hlavy. Svátek 12. června. S nimi je uveden také sv. *Tripas* mučedník. Svátek 12. června.

Sv. BEATRIX (Blažena), SIMPLICIUS a FAUSTIN byli sourozenci v Římě. Simplicius a Faustin byli různě mučeni, klacky ztlučeni a státi r. 302 nebo 303 (podle *K* s kamenem na hrdle do Tibery vhozeni). Blažena, jejich sestra, pohřbila jejich těla a žila pak u zbožné matrony Luciny. Příbuzný Beatricin Lukrecius chtěl se zmocniti jejího vinohradu a udal ji jako křesťanku, v žaláři pak ji zardousil. Svátek sv. Beatrice (Blaženy), Simplicia a Faustina 29. července.

Sv. CYRIAK, LARGUS a SMARAGD byli horliví křesťané v Římě a přátelé bohatého měšťana Trasona, jenž po nich posílal podpory v penězích a potravinách křesťanům pracujícím v nádherných lázních Dioklecianových; neboť nelidští dozorcové krutě nakládali s křesťany odsouzenými k této práci. V ošetřování ubohých křesťanů vynikal zvláště Cyriak, pocházející z rodiny vyššího důstojníka. Proto papež Marcellin posvětil Cyriaka na jáhenství. Avšak horliví tito křesťané byli polapeni a sami k těžké práci na stavbě donuceni. Kdysi spatřili křesťana Saturnia, an pod svým břemenem klesal. Ihned se ho ujali a žádali dozorce, aby jim za něho uložil dvojnásobnou práci. Toho času uzdravil Cyriak svou modlitbou několik slepců, vrátiv jim zrak.

Když o tom uslyšel císař Dioklecian, žádal Cyriaka, aby uzdravil jeho nemocnou dceru Arthemii. Cyriak uzdravil ji,

vyučil ji pravdám víry Kristovy a tázal se jí, věří-li v Krista? - Odpověděla: „Ano, věřím, a žádám o křest.“ I byla pokřtěna. Dioklecian z vděčnosti za uzdravení dcerino propustil z vězení všechny tři vězně. Ti opět se věnovali službě křesťanů, pracujících na stavbě lázni. Avšak když Dioklecian se odebral do Nikomedie, byli Cyriak, Largus a Smaragdus na rozkaz prefekta Karpasia jati. Karpasius při výslechu vykřikl na Cyriaka: „Počkej, ty šedivče, já z tebe udělám mladíka“ a rozkázal liti mu na hlavu žhavou smolu. Posléze byli všichni tři ještě s jinými dvaceti státi mečem. Mučednictví jejich se klade r. 303. (Jiní udávají rok 309.) Sv. Cyriak se čítá do sboru 14 pomocníků. Svátek sv. Cyriaka, Larga a Smaragda 8. srpna (nebo 16. března).

Sv. DONATA, mučednice římská, r. 303 (spolu s Cyriakem); svátek její 16. března.

Sv. DONÁT a sv. SEKUNDIAN, křesťané, pocházeli z Vicenzy; za pronásledování Dioklecianova se utekli do Konkordie; ale tam jim rozbili čelisti, polili je vroucím olejem a stali jim hlavy. S nimi jmenují se i: *Solon, Polykrates a Romulus*. Svátek těchto 17. února.

Sv. EMILIA a JANUAR, mučedníci italsí, svátek 17. února. O Emilii a Januarovi dí Bollandisté: „Quae ad tempus et locum spectant, hactenus latent.“

Sv. EPICHRIS (nebo Epicharida) byla manželkou římského senátora; byla pro víru pověšena, olovenými holemi bítá a státa. Za Diokleciana. Svátek sv. Epicharidy 27. září.

Sv. DECENTIUS, mučedník u Pesara (v Itálii). Rok smrti 311. Svátek 28. října

Sv. BONIFÁC (lat. Bonifacius) byl správcem u mladé Římanky Aglaj. *Aglaja* byla tak bohatá, že lidu římskému vypravila po třikráte hry pro obveselení na své útraty. Byla sličná a ač křesťanka, nežila životem křesťanským. Kromě toho její poměr ke správci Bonifácovi byl hříšný. Bonifác byl opilec. I on byl křesťan. Oba tito lidé trvali drahně let ve stavu smrtelných hříchů, ale při tom byli velmi dobročinní. Aglaja užívala svého velkého bohatství na skutky křesťanského milosrdenství, a také Bonifác se rád ujímal trpících lidí. Konečně Aglaja poznavši svou hříšnost, činila pokání a snažila se sebezapíravostí zadostučiniti za předešlé své hříchy; zřekla se všech rozkoší a zábav a rozdala své šperky a drahocenné šaty. Také povzbuzovala Bonifáce k pokání.

Kdysi Aglaja řekla k Bonifácovi: „Bonifáci, ty víš, do jaké propasti hříchu jsme spolu zabředli. Nepomněli jsme, že budeme kdysi souzeni. Ale onehdy jsem slyšela, že kdo ctí a vzývá svaté mučedníky a mučednice, stane se jednou účastným slávy jejich u Krista. Víš, že potřebujeme přímluvců u Boha. Slyšela jsem, že právě teď zuří v Malé Asii pronásledování proti vyznavačům Kristovým. Nuže! Jeď tam a přines tamodtud tělo některého mučedníka. Vystavím nad jeho ostatky svatyni a možná, že na jeho přímluvu dosáhneme odpuštění hříchův a spasení.“ Bonifác odpověděl: „Učiním tak. Avšak kdybych já tam měl podstoupiti smrt mučednickou, přijala bys i mé tělo?“ - Aglaja

pokládala tato slova za žert a řekla: „Koruna mučednická nesluší hříšníkovi; jdi a vykonej, co jsem pravila.“

Bonifác byl tedy s tím záměrem srozuměn; vzal mnoho peněz, aby za ně koupil tělo mučednickovo, a vydal se s několika služebníky na cestu. Na cestě uslyšel, že zvláště v Tarsu v Kilikii zuří krvavé pronásledování. Proto zamířil slodi k Tarsu. Cestou nejedl masa, nepil vína, ale hořce oplakával svých nepravostí a žádal si napravití svůj hříšný život smrtí mučednickou. Když přišel do Tarsu, dal své služebníky do hospody a vyšel na náměstí. Jaké se mu tam naskytlo divadlo? Asi dvacet křesťanů bylo právě usmrčováno. Jeden vise na sloupu byl pálen, jiný kleštěmi a háky drásán, jiný pilou řezán, opět jinému byly ruce a nohy usekávány. Lid se díval s úžasem na to mučení. Bonifác se prodral zástupem, jal se mučedníky líbat i povzbuzovati je k vytrvalosti: „Bojujte statečně dále, vy zmužili rekové! Vytrvejte maličko, věčná odměna je vám přichystána.“ - Vida ho císařský náměstek Simplicius, kázal si jej předvolati a tázal se: „Kdo jsi ty?“ - „Jsem křesťan,“ odpověděl Bonifác, „a nemám vroucnějšího přání, než také pro Krista umřítí.“ - I rozkázal Simplicius vrážeti Bonifácovi třísky za nehty a liti mu do úst tekuté olovo. Druhého dne vynesl Simplicius rozsudek, aby Bonifác byl stat. Tak se i stalo.

Služebníci Bonifácovi čekali zatím v hospodě, nevědouce, kam jejich pán odešel. Když se dlouho nevracel, šli ho hledat. Cestou se potkali s člověkem, který jim

sdělil, že včera jakýsi cizinec dobrovolně se přihlásil k mučednické smrti pro Krista. Služebníci neblahou předtuchou jati, že to je jejich pán, odebrali se na náměstí, našli tělo Bonifácovo, vykoupili je (dali za ně 500 zlatáků), pomazali drahými mastmi, zaobalili do kmentu a zavezli je do Říma. Aglaja uslyševši jejich zprávu, přijala tělo mučedníkovo s velikou uctivostí; pohřbila je u Latinské cesty, vystavěla nad ostatky svatyni, a rozdavši všecko jmění své, trávila život v kajcnosti. Žila ještě 15 let. Smrt Bonifácova se klade do roku 307, Aglajina do roku 322. Svátek sv. Bonifáce i bl. Aglaje 14. května.

Boll. Maj. 279. - Akta o mučednictví Bonifácově se pokládají za pochybná. Jsou řeckého původu. Do VII. století v Římě nebyla známa. Historická skutečnost mučednictví Bonifácova zůstává však při tom nedotčena (Dr. Günther, str. 23).

Sv. TIMOTHEUS pocházel z Antiochie a přišel do Říma, byl pro neohroženost ve víře bičován, hašeným vápnem polit a pak sťat buď r. 310 nebo 311. Svátek sv. Timothea 22. srpna.

Sv. URANIUS a sv. KAJUS, mučedníci římsí; svátek jejich 4. března.

Sv. JAN a sv. KRISPUS byli kněží a mučedníci v Římě; za Diokleciana; svátek 18. srpna.

Sv. KRESCENCIAN, mučedník římský (o němž činí se zmínka v obšírnějším životopise sv. Marcella, papeže); svátek jeho 24. listopadu.

Sv. LUCIE, panna a mučednice; neví se, zdali v Římě nebo v Soluni; svátek 25. června (či 15. května). S Lucií uvádí

se i sv. *Tertullus*, mučedník; svátek 25. června.

Sv. DOMINIKA, mučednice za císaře Diokleciana; místo smrti není známo. Svátek 6. července.

Sv. KLAUDIUS byl konsulárem u císaře Diokleciana. Jeho manželka se nazývala *Praepedigna*, jejich děti sluly *Alexander* a *Kucias*. Bratr Klaudiův *Maxim* byl hofmistrem na dvoře císařském. Všichni tu jmenovaní byli vyučeni ve víře od sv. Zuzany; pokřtěni od sv. papeže Kája. A všichni jmenovaní byli pro viru po různých mukách usmrceni, snad upálení. Snad v Ostii. Svátek těchto svatých mučedníků 18. února. (Klaudius se nazývá „*Clarissimus*“, t. j. veleslavný.)

Sv. PANKRÁČ narodil se jako syn vznešených rodičů pohanských v Synnadě ve Frygii. Osířel záhy. Otec Kleonik umíraje odevzdal syna svému bratru Dionysiovi. Dionysius byl Pankráčovi pěstounem pečlivým. Aby Pankráč nabyl vědeckého vzdělání, odebral se s ním strýc do Říma. Dionysius a Pankráč bydleli v Římě se svými služebníky na vrchu Coeliu.

Tam na vrchu Coeliu vidali za noční doby záhadné postavy mizeti v sousedním domě. Pátrali po těch lidech a seznali, že jsou křesťané, kteří za doby pronásledování se shromažďují v úkrytu, ve kterém papež Marcellin konal služby Boží. Dionysius byl dychtiv poznati náboženství, které je tak ukrutně stíháno a které vychovává lidi dokonalé. I odebral se s Pankráčem k papeži a papež Marcellin vyučil oba pravdám Kristovým a pokřtil je. Papež radil, aby se oba v této zlé době uchýlili

na venek. Pankrác byl věkem sice skoro chlapec, ale pevností u víře dokonalý křesťan. Poděkoval starostlivému papeži za radu, ale ujišťoval, že je dosti silný a statečný, aby víru svou zachoval. Brzo poté zemřel Dionysius; mučedníkem nebyl, „zemřel klidně v Pánu“, dí zpráva.

Pankrác byl přiveden k soudu. Soudce máje útrpnost se sličným čtrnáctiletým jinochem, snažil se ho odvrátiti od víry Kristovy. Uváděl mu na paměť vzácný rod, z něhož pochází, bohatství, jež zdědil po rodičích, dovozoval, že křesťanství brzo bude vyhubeno, a napomínal jinocha, aby se nedal sváděti od křesťanů. Pankrác odpovídal klidně a s úsměvem: „Třebas jsem i mlád, má mysl je pevná. Mýlíš se, domníváš-li se, že jsem sveden od křesťanů. Stal jsem se křesťanem z přesvědčení a zůstanu křesťanem do smrti. Tvými bohy opovrhují. Kdyby se tvůj sluha dopustil skutků, které o bozích vypravujete, byl by trestán. Kterak tedy možno bohů ctíti?“

Soudce vynesl rozsudek, aby Pankrác byl mečem sťat. S veselou myslí kráčel městem za bránu. Pohané vidouce jej, pravili: „Hle, i chlapi opovrhují bohy! Co medle se bude dít?“ Pankrác byl sťat u silnice Aurelievy r. 304. Jistá křesťanská žena, Oktavilla, pochovala jeho tělo potají na svém statku, kde později bylo pohřbiště, zvané „u sv. Pankráce“. Svátek 12. května.

Některí pochybují o jeho mučednictví; ale bezdůvodně. Neboť sv. Řehoř Vel. pravil v homilii o něm: „My víme, jakou smrti mučedník, na jehož hrobě tu stojíme, dosáhl blaženosti nebeské.“

Sv. PAULÍNA, DONATA, RUSTIKA, NOMINANDA, SEROTINA a HILARIE, mučednice římské. Rok není znám. Jsou také v Řím. Martyrologiu. Svátek 31. prosince.

Sv. KVIRIAK a 272 jiných mučedníků římských, mezi nimiž jsou tribun Blasius, Diogenes, Nikander a Longin; za císaře Diokleciana. Svátek 17. června.

Sv. RESTITUTUS byl dle nezaručených aktů římským měšťanem. Když za pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem byl volán k soudu, rozpřel se rozhovor, jaký jsme seznali u jiných mučedníků. Restitutus byl podle legendy pro víru Kristovu rozsápán psy. Svátek 29. května.

Sv. RUFUS, dle Martyr. říms. mučedník římský za císaře Diokleciana; svátek 28. listopadu.

Sv. VIKTORIN a CAJUS PALATINUS, mučedníci římsí, buď r. 259 nebo za Diokleciana. Svátek 4. března.

Sv. SERENA, křesťanská matrona v Římě. Byla pokřtěna jáhmem Cyriakem. Pohřbila sv. Zuzanu, svou příbuznou. Zemřela snad smrtí přirozenou, od zimnice. Svátek 16. srpna.

Sv. SEVERUS (po česku Šebíř), SEVERIAN, KARPOFOR a VIKTORIN slují „čtyři svatí korunovaní“, protože majíce věnce s ostrými hroty na hlavách, byli olověnými metlami ubíčovani. Stalo se tak buď r. 294 nebo 304. Protože jejich jména byla po delší dobu neznáma, nařídil papež Melchiades, aby byli oslavováni pode jménem „Quatuor coronati“. Byli poddůstojníci. Snimi jmenují se ještě

také sochaři: *Klaudius, Nikostrát, Symforián, Kastorius a Simplicius*. Ti nechťeli zhotovovati sošky pohanských bůžků; za to byli bičováni a do vody uvrženi. Poznává se, že čtyři ze jmenovaných sochařů jsou uvedeni v den 7. července jako vrstevníci sv. Šebastiana. Svátek jejich 8. listopadu.

Sv. SOTERIS (Sotera) byla panna křesťanská v Římě, kterou sv. Ambrož velebil jako vzor heroické víry a ctnosti. Pro víru a panenskou čistotu trpěla tak statečně, že katané umdlávali v bití. Byvši zbičována, byla sřata, asi za císaře Diokleciana. Pohřbena byla na hřbitově, jež sama založila pro křesťanské mučedníky. Svátek sv. Sotery 10. února.

Někteří se domnívají podle řeckého jejího jména, že Soteris je orientálka. Naproti tomu sluší uvést, že ani jedno řecké menologium se o ní nezmiňuje. (Menologium, t. j. měsíční přehled svatých.)

Sv. VITUS (Vít) a sv. CEREALIS, mučedníci římští, neznámo kdy; svátek 29. května.

Sv. HADRIAN, syn císaře Proba, byl roku 320 zabit, že se ujímal křesťanů. Svátek 26. srpna.

Sv. ZENO, vojenský tribun, trpěl smrtí mučednickou r. 298 v Římě prý s 10. 203 společníky. Svátek 9. července.

Sv. JUSTUS, vojin a mučedník římský (*E*); svátek 14. července.

Sv. ADVENTOR, SOLUTOR a OKTAVIUS, mučedníci turinští. *Juliana*, křesťanská vdova v piemontském městě Ivrea, vezla tělo sv. mučedníka Solutora z Eporedie do Turina a pochovala je i s těly

Oktavia a Adventora. Sama zemřela smrtí přirozenou. Rok smrti není znám. Svátek těchto svatých 20. listopadu, sv. Juliany 13. února.

Sv. VALENTINA, VIKTOR, FELIX, FAUSTINA, HILARIAN, VIKTORIA, POSTUMUS a jiní mučedníci milánští kolem roku 286. Svátek jejich 6. května.

Sv. NABOR a sv. FELIX byli křesťanští vojinové, ne v Miláně, nýbrž v Lodi Vecchiou Lodi. Byli císaři Maximianovi dobře známí. Když roku 303 vypuklo pronásledování křesťanů, zřekli se raději služby vojenské, než by byli zradili víru v Krista. Byli vedeni do Lodi a tam klacky tlučeni a pak stati. Rok smrti 303. *Sabina*, křesťanská vdova v Lodi, pohřbívala mnohé mučedníky; i těla sv. Nabora a Felixe převezla z Lodi do Milána. Zemřela pak kolem r. 311 přirozenou smrtí. Svátek sv. Nabora a Felixe 12. července, svátek sv. Sabiny 30. ledna.

Sv. FIDELIS, vojin ve vojsku císaře Maximiana, obrátil mnohé soudruhy na víru Kristovu. Byl sřat kolem roku 307. Místo smrti udává se Como u Milána. Svátek 28. října.

Sv. KARPOFOR, vojin a mučedník komský; *Exanthus*, mučedník tamtéž; též *Faustus*; svátek těchto sv. 7. srpna.

Sv. VIKTOR MAURUS (nazývá se tak, že pocházel z Mauretanie), mučedník (v Miláně?); sřat r. 303. Svátek 8. května.

Sv. ALEXANDER byl křesťanský důstojník v legii thébské; pokládal za nečestnou úlohu voditi křesťany k soudu. Také rozbil modly, kterým měl obětovati. Byl uvězněn. Uprchl však z milánského

vězení. V Bergamu však byl vypátrán a stát roku 297. Jeho tělo pochovala Asteria s Gratom. Svátek sv. Alexandra 26. srpna.

Sv. ASTERIA (asterion t. j. podobný hvězdě - po česku: Hvězdoslava, jinak i Hesteria) byla dle legendy panna v Bergamu, lombardském městě na úpatí Alp. Byla slavná rodem, slavnější ctnostmi. Libovala si v Písmu svatém a toužila po stálém panství. Kněžna *Grata*, vdova po jistém Germaniku, vzala si Asterii za společnici. Obě konaly skutky milosrdenství tělesného i duchovního. Pochovaly tělo mučedníka Alexandra, jehož svátek je 26. srpna. Po letech Grata zemřela nepomenuvši velmože, aby si vážili Asterie. Ti jí to slíbili a svěřili Asterii správu obce. Avšak za pronásledování Dioklecianova přišli dva soudcové k Asterii a řekli: „Ctihodná paní! Měšťanstvo svěřilo tobě řízení obce; proto je slušno, abys obětovala Joviši!“ - „Nikdy toho neučiním; jsem křesťanka.“ - „Ty že jsi křesťanka?“ opáčili soudcové; „uboháženo! Nuže! Buďto obětuj Joviši, anebo zaměníš smrt za život! Kdo při zdravém rozumu bude prahnouti po mukách smrti mučednické?“ - Asteria se nezřekla víry Kristovy; dali ji mečem popravit (kolem r. 303). Svátek sv. Asterie 10. srpna, sv. Graty 1. května.

Jiná *Grata* byla dcerou sv. *Lupa* a sv. *Adelaidy*; *Lupus* byl velmož v lombardském městě Bergamu za času císaře Karla Velikého (podle *St*; podle *K* za času císaře Konstantina Velikého). Právě se o ní podobně. Jsou o této věci zprávy nejisté a protichůdné. Svátek sv. Graty 4. září, sv.

Lupa 9. června a sv. *Adelaidy* 27. června.

Sv. DALMACIUS, biskup a mučedník pavijský za císaře Maximiana. Svátek 5. prosince.

Sv. INNOCENCIE, panna, byla obžalována, že se modlila klečíc u kříže. Po různých mukách byla r. 303 stata v italském městě Vicenza, anebo v Akvileji, anebo v Rimini. Svátek 16. září.

Sv. FIRMUS byl zámožný měšťan v lombardském městě Bergamu, horlivý křesťan. Ujímal se pronásledovaných křesťanů. Biřicové vyslaní od císaře ho vedli do Milána. Cestou se s ním potkal přítel jeho *Rustik*, bohatý muž a také křesťan, jenž právě chtěl Firma navštívit. *Rustik* užřev Firma spoutaného, ihned se domyslí, že ho vedou k soudu pro viru křesťanskou. Zvolal: „I já půjdu a zemru s tebou; i já jsem křesťan.“ Vůdce biřiců dal *Rustika* řetězem připoutati k Firmovi. A tak byli oba křesťané přivedeni do Milána. Císař Maximian je dal, když se zdráhali obětovati pohanským bohům, zbičovati; ale potom jim domlouval lahodnými slovy a sliboval jim, že zřeknou-li se víry Kristovy, učiní je svými přáteli a předními muži v říši. Oba křesťané však statečně vytrvali u víře. Císař je odevzdal soudci Anolinovi. Soudce Anolin maje odcestovati z Milána do Verony, dal oba mučedníky svázati a za svým vozem po dva dny hnáti. Když zajatci přibyli do Verony, byli zprvu v domě plukovníka Kangaria trápeni hladem.

Jakmile se rohlásilo, že Anolin bude souditi, přispěchal i biskup veronský *Prokul* do jejich žaláře, políbil je a řekl: „Buď-

te mi vítání, bratři! Přijměte mne za společníka svých muk, abychom si zasloužili vejíti do slávy všemohoucího Hospodina.“ Firmus a Rustikus odpověděli: „Amen.“ Když vojínové spatřili u zajatců Prokula, zvolali: „Co chce ten stařec u mužů, kteří mají býti odsouzeni?“ Prokul odpověděl: „Já jsem také křesťan.“ I spoutali jej a vedli všechny tři k Anolinovi. Ten užev neznámého muže, tázal se: „Kdo jest ten muž?“ - Biřicové odpověděli: „Nalezli jsme jej u Firma a Rustika; prohlásil se býti také křesťanem.“ - Anolin na to: „Což nepozorujete, že ten stařec je dětinský a že mluví nesmysl? Vyžeňte ho ven.“ I sňali biřicové okovy s rukou Prokulových, spílali mu, tloukli ho pěstmi a vyhnali ho ven. Prokul smutně řekl: „Bůh nepřijímá ode mne smrti mučednické.“

Když se Firmus a Rustik zdráhali obětovati modlám, dal je Anolin svléci a váleti po rozpálených skelných střepinách. Konečně byli na jeho rozkaz sťati. Rok smrti 303. Prokul putoval pak do Svaté země a vrátiv se zemřel r. 305 smrtí přirozenou. Svátek sv. Firma a Rustika 9. srpna, svátek sv. Prokula 23. března.

Sv. JUSTINA byla dcerou císařského vladaře Vitaliana a jeho manželky Praepedigny v Patavii (t. j. v Padově). Byla vychována v bázni Boží. Když zemřeli její rodičové, přebývala na zděděném otcovském statku blíže Patavie. - Nový císařský vladař Maximian zvěděv, že dcera jeho předchůdce je křesťanka, vyslal biřice, aby ji polapili. Potkali se s ní právě, když se služkou byla na cestě do města

Padovy. Mínila jíti do sboru věřících. Justina spatřivši vojíny, ulekla se, že jí učiní násilí, a chtěla uprchnouti. Biřicové však ji dohonili, spoutali a vedli k Maximianovi.

Ten se na ni obořil: „Oznam mi své jméno a svůj stav!“ - „Jsem křesťanka.“ - „Jméno chci věděti!“ - „Justina.“ - „K jaké sektě náležíš?“ - „Jsem křesťanka.“ - Vladař: „Chceš-li zachovati svůj život, obětuj velikému bohu Martovi.“ - Odpověděla: „Řekla jsem již, že jsem křesťanka. Od víry Kristovy neustoupím nikdy. Toužím přijíti ke Kristu Pánu mému!“ - Vladař vynesl rozsudek: „Rozkazujeme, aby Justina, která vyznala, že je křesťanka a zákonů našich poslechnouti nechce, byla mečem popravena.“ - Poté byl jí bok proboden mečem. Kdy se tak stalo, není známo, zdali za Diokleciana kolem r. 303, anebo již ve II. století. Neboť dle jiných zpráv byli rodiče panny Justiny, Vitalian a Praepedigna, pokřtěni od sv. Prosdocima. Dle Mart. Řím. byla Justina pokřtěna od sv. *Prosdocima*. Prosdocim však, žák sv. Petra, biskup padovský, zemřel r. 141. Svátek sv. Justiny 7. října.

Sv. JUSTINA narodila se v Terstu. Jsouc křesťanka, přivedena byla před soud. Byla čtrnáctiletá. Byla odsouzena k smrti mečem. Přisedící soudu Zeno řekl jí posměšně: „Nevěsto Kristova, pošli mi jablka ze zahrady ženichovy.“ Justina byla usmrcena r. 289. Přisedící *Zeno* vyznal víru Kristovu a byl rovněž usmrcen. Svátek sv. Justiny a Zenona 13. července.

Legenda tu vykládá příběh ze života sv. Doroty.

Sv. CYRIA a sv. MUSKA, rodné sestry, panny a mučednice v Akvileji za císaře Diokleciana. Svátek jejich 17. června.

Sv. FELIX a sv. FORTUNÁT, rodni bratři, horliví křesťané, byli polapeni v Akvileji a císařskému náměstkově Eufemiovi předvedeni. Ten se jich tázal, jak se jmenují a odkud jsou. Felix, starší z nich, odpověděl: „Já se jmenuji Felix a bratr můj Fortunát. Pocházíme z města Vincencie (t. j. Vicenza) a jsme křesťané.“ - Eufemius se tázal: „Což jste neslyšeli, že podle císařských zákonů bude každý křesťan přísně trestán?“ - Odpověděl: „Nespravedlivých zákonů nebudeme poslušni.“

Eufemius nařídil, aby byli na skřipci sevřeni a kyji ztlučeni. Mezi mučením volal na ně Eufemius: „Bídníci! Jakou slávu budete z toho mít, když vás zbavím hrdla?“ Fortunát odpověděl: „Svět pomine, i sláva jeho, ale sláva, kterou Bůh připravil věrným svým služebníkům, nepomine na věky.“ Eufemius je dal polévat vřelým olovem a bítí olověnými palicemi do čelistí. Posléze Eufemius vynesl rozsudek, aby byli mečem popraveni. Byli vedeni za město. Na popravišti poklekli, dali sobě políbení a modlili se společně modlitbu Páně. Pak byli stati. Rok smrti 296, svátek 11. června.

Sv. HILARIUS, biskup akvilejský, 2 míle od moře Adriatického, znal skoro celé Písmo sv. zpaměti. Za pronásledování křesťanů císařem Diokleciánem chtěl vladař Beronius zastráhati křesťany; předvolal Hilaria a tázal se ho: „Kdo jsi a jak

se jmenuješ?“ - „Jsem biskup křesťanský a jmenuji se Hilar.“ - „Obětuj nesmrtelným bohům, sicetě dám zmučiti.“ - Hilar odpověděl mezi jiným toto: „Od malička jsem se učil ctíti Boha živého a pravého; sochám mrtvým obětovati nebudu.“ - Vladař na to: „Mnohými slovy a lichými důvody mne nepřesvědčíš. Buď budeš obětovati, anebo budeš trestán.“

A protože Hilar modlám nechtěl obětovati, byl mrskán tak ukrutně, že několik mužů se střídalo v ukrutném tom díle a že dvakrát byly přineseny nové metly. Rány byli zality solí a octem. Pak byl stat. S ním byli mučeni a usmrceni jáhen *Tacian*, pak *Felix*, *Largus* a *Diviš* (t. j. *Dionysius*). Rok smrti 285. Svátek jejich 16. března.

Sv. LEONCIUS a sv. KARPOFOR, lékaři a mučedníci v Akvileji; † 296; svátek 20. srpna.

Sv. VITALIS byl otrokem křesťanského šlechtice *Agrikoly* a byl od svého pána obrácen na víru křesťanskou. Za Maximiana Herkulea byli oba jati a pro víru Kristovu usmrceni. Vitalis umřel byv mučen, Agrikola byl ukřižován. Rok smrti 304. Svátek 4. listopadu.

Sv. PROKUL, voják a mučedník boloňský; byl stat r. 303; svátek jeho 1. června.

Sv. VALENTIN, FELICIAN, VIKTORIN, pak *Oktavius*, *Felix*, *Januar*, *Julian*, *Vincenc*, *Bonifac*, *Firma*, *Felicitas*, *Felicia*, *Innocencia*, *Fortunata*, *Principia*, *Klementin*, *Januaria* a *Viktoria* jsou mučedníci ravenští. - V Řím. Martyr. jsou jen 3 prvně jmenovaní; ostatní jména

UMUČENÍ SV. KLEMENTA SOCHA SV. CECILIE NA JEJÍM HROBĚ

jsou také v Elenchu. Rok smrti 304. Svátek 11. listopadu.

Sv. AKTINEA, panna a mučednice volterská; rok smrti asi 303; svátek 16. června.

Sv. VALENTIN, SOLUTOR a VIKTOR, mučedníci ravennští; za Diokleciana; svátek 13. listopadu.

Sv. VALENTIN, důstojník, jeho syn *Konkordius*, *Navalis*, *Agrikola*, mučedníci ravennští; po r. 303; svátek 16. prosince.

Sv. EMYGDIUS pocházel z krajiny trevírské, a byv vysvěcen na biskupa, odebral se do krajiny ankónské v Itálii; umčen r. 303. Svátek 5. (neb 9.) srpna.

Sv. PALLACIAS (či Pallaciata) a svatá LAURENCIA (Vavřinka), křesťanské panny, byly za císaře Diokleciana poslány do vyhnanství. Zemřely v přílišných strastech a utrpeních, jež jim bylo trpěti od pohanů. Nemáme o nich mnoho zpráv. Svátek 8. října (nebo 13. března).

Sv. SABINUS, biskup spoletský (podle *E*, aniský podle *St*) byl za císaře Diokleciana předveden k soudu. Prefekt Venustian se tázal: „Kdo jsi a jak se jmenuješ?“ - „Jmenuji se Sabinus a jsem otrok Kristův.“ - „Jaký je tvůj stav?“ - „Jsem nehodný hříšník a mám jméno biskupa.“ - „Proč uctíváš člověka, který byl ukřižován?“ - „Když víš, že byl ukřižován, měl bys také vědět, že vstal z mrtvých.“ - „Vyber si: Buď budeš obětovat bohům nesmrtelným, anebo budeš podle zákona trestán.“ - „Když mi dovoluješ činiti co chci, hned ti ukáži, co zmohou tvoji nesmrtelní bohové. Podej mi jednoho

z nich.“ - Podali mu sošku Jovišovu uměle vypracovanou. Sabin jí uhodil o zem, až se roztržila. Prefekt se rozzuřil a dal Sabinovi ihned obě ruce utíti. Sabina v žaláři navštěvovala zbožná vdova Serena. Namodlitbu sv. Sabina vrácen byl zrak jejímu slepému synu Priscianovi. Se Sabinem usmrceni byli také jeho jáhnové: Marcell a *Exsuperancius*. Oba v mukách vypustili duši. Svátek sv. Sabina 30. prosince. Svátek sv. Exsuperancia 30. prosince.

Sv. SERENA (čes. jasná) vdova v ital. městě Spoletě; legenda o ní vypravuje, že Serena po smrti mužově se věnovala službě Boží a péči o blaho bližních. Spoletský soudce ji dal popravit r. 291. Svátek 30. ledna.

Sv. KARPOFOR kněz a sv. ABUNDIUS jáhen, mučedníci spoletští za císaře Diokleciana; svátek 10. prosince.

Sv. PRIMIAN, mučedník spoletský; neví se o něm mnoho; byl za Diokleciana železnými drápy roztrhán. Svátek 31. srpna.

Sv. AMBROŽ, setník a mučedník ve Ferentině (v krajině Latium) za císaře Diokleciana. Svátek 16. srpna.

Sv. ARCHELAA, THEKLA, ZUZANA, křesťanské panny, uprchly za císaře Diokleciana z Romagny do města Nóly (v jižní Itálii). Avšak i tam byly polapeny a staty r. 293. *St* udává u Thekly jako místo popravu Salerno. Svátek těchto 18. ledna.

Sv. ERASMUS (po česku Erazim; slovo Erasmus značí: milování hodný), římský biskup formijský v Kampagni, byl dříve biskupem u Antiochie; za pronásledování

křesťanů uprchl na pohoří libanonské, kde ve skrytosti žil po 7 let. Avšak i tam byl jat, mučen a do žaláře odvečen. Ušel zase a na svých cestách přišel až do Sirmia (Mitrovice v Pannonii) a odtud do Formi v Kampagni (nyní Mola de Gaëta). Za Diokleciana Erasmus byl r. 303 po různých mukách usmrčen. V Itálii Erasmus nazýván jest St. Elmo nebo St. Ermo. Svátek sv. Erasma 2. června.

Sv. VALENTIN kněz a HILAR jáhen ve městě Viterbu byli za císaře Maximiana vhození s kameny na hrdla přivázanými do řeky Tibery; a když se neutopili, byli sťati. Svátek sv. Valentina a Hilara 3. listopadu.

Sv. EUTHYMIUS, Říman, uprchl za Dioklecianova pronásledování křesťanů se svou manželkou, jejíhož jména neznáme, a se svým synem, pacholíkem *Krescencem* z Říma do Perugie (ve střední Itálii). Otec tam sloužil Bohu v úkrytu a zemřel smrtí přirozenou. Syn Krescenc však byl pro víru sťat. Svátek sv. Euthymia 29. srpna, sv. Krescence 14. září.

Sv. SEMPRONIUS kamenník, že nechtěl zhotovovati modly, byl usmrčen kolem r. 303; svátek 5. prosince.

Sv. CAESARIUS jáhen a sv. JULIAN kněz, mučedníci v Terracině (v Kampanii); rok smrti snad 303. Svátek 1. listopadu. Též 1. listopadu je památka sv. Cyrenie a Juliány, umučených za Maximiana v Tarsu (v Kilikii). Podivná je podobnost jmen.

Sv. DASIUS a sv. ZOSIMUS, mučedníci v Puteoli (nyní Puzzuoli) v Itálii; kolem r. 310. Svátek 20. října.

Sv. GRATILIAN byl synem bohatých rodičů ve Falerii (v Etrurii, ve střední Itálii). Dopřidiv se Pisma svatého, čítal v něm pilně a dal se pokřtiti. Pak oznámil rodičům, že je křesťanem. Za pronásledování křesťanů Gratilian byl uvězněn a s ním *Felicissima*, dcera vdovy Fortunaty, pokřtěná Gratilianem. Oba byli pak mečem popraveni snad r. 311 (K). Svátek sv. Gratiliana a Felicissimy 12. srpna.

Sv. MAXIM byl vojenský velitel (snad v Římě), jeho manželka se nazývala *Sekunda*. Jména jejich dětí jsou: *Kalendin*, *Marika* a *Severa*. Všichni byli horliví křesťané. Císař Maximian odsoudil Maxima za to, že šířil víru Kristovu, do prací v dolech (ad metalla). A když Maxim nepřestal víru šířiti, byl oslepen a sťat. Jeho manželka Sekunda zemřela při výslechu. Synové a dcera Severa, panna, byli tak dlouho biti, až duši vypustili. Místo se udává i Pyrgum a dnešní St. Severa; uctívají se v Toskánsku. Snimi usmrčen byli i soudce *Flavian*. Svátek všech těchto mučedníků 29. ledna.

Sv. OLYMPIAS byl podle Martyr. Řím. několikrát konzulem; byl obrácen na víru křesťanskou od sv. Firminy. Za císaře Diokleciana Olympias byl pro víru umučen snad v Umbrii. Svátek sv. Olympiada 1. prosince.

Sv. FIRMINA pocházela z římského rodu Pisonů a narodila se jako dcera prefekta Kalpurnia v Římě. Firmina zdržovala se na venkovském statku otcovském v Agalianum (nedaleko Amerie v Umbrii); jsouc horlivou křesťankou, obrátila na víru Kristovu též starostu místa, Olympiada, konsula; žila životem nábožným

a pokorným. Za pronásledování křesťanů Firmina byla pověšena na sloup a pochodněmi upálena. Snad r. 303. - *Romana* prý je její sestra; narodila prý se po mučednické smrti sv. Firminy. Romana odmítla nabízený sňatek a odešla z Říma do Etrurie na horu Soraktes, kde se také skrýval papež Silvestr. Papež Silvestr pokřtil Romanu, která se pak odebrala k městu Tuderu (na řece Tibeře; nyní se nazývá Todi; *St* však udává: Lodi v Umbrii). Tam, v jeskyni, která se dosud nazývá „jeskyni sv. Romany“ žila sebezapíravě. Křesťané se u ní scházeli. Romana jsouc ještě mladíčká, odevzdala čistou svou duši Bohu, kolem r. 324. Jiní spisovatelé popírajíce, že Romana je sestrou Firminy, praví, že Romana žila v VI. století. Svátek sv. Firminy 24. listopadu; svátek sv. Romany 23. února.

Sv. BENIGNUS, kněz tuderský (Tódi v Umbrii) byl za doby císaře Diokleciana umučen; svátek 13. února.

Sv. VINCENC, biskup v umbrijském městě Bevagna (u Foligna); byl umučen se svým bratrem sv. Benignem za císaře Diokleciana kolem roku 303. Svátek 6. června.

Sv. PONCIAN, biskup v Tódi, uprchl za pronásledování křesťanů císařem Diokleciánem a ukryl se v cisterně; ale byl nalezen a jat. Prokonsul mu dal sedřítí s těla pás kůže a poslal jej takto zmučeného do Říma. Tam Poncian obrátil na víru Kristovu Kassiana. Zemřel kolem r. 310. Svátek sv. Ponciana 9. července (a též 2. prosince).

Sv. JANUAR (italsky San Gennaro)

narodil se, jak legenda vypravuje, v Neapoli z rodičů urozeného stavu. Zvolen byv biskupem beneventským, šířil víru Kristovu slovem i příkladem. Tehdy hrozilo největší nebezpečí křesťanům v Misenu u Neapole. Tam pohané oslavovali všctkyni Sibyllu Kumánskou slavnostmi na jejím hrobě konanými. V Misenu byl jáhen *Sosius*, jenž křesťany posiloval u víře. Křesťané ho milovali; i Januar přicházel do Misena, a oba uzavřevše věrné přátelství, pracovali spojenými silami o blaho křesťanů. Januar předpověděl Sosiovi, že dosáhne koruny mučednické. A tak se i stalo. Když císařský náměstek Drakoncius uslyšel, že Sosius podporuje křesťany, dal jej přivést k sobě do Noly, do krve zmrskati a pak do Puteoli (nyni Puzzuolo) odvésti. Puteolští křesťané, jáhen Prokul a měšťané Akucius a Eutyches navštěvovali Sosia, přinášejíce mu do žaláře útěchu a úlevu. Za to byli též zmrskáni a uvrženi do žaláře.

Po Drakonciovi stal se císařským náměstkem Timotheus. Ten byl ještě krutějším pronásledovatelem křesťanů. Povola Januara do Noly a kázal mu, aby obětoval bohům. „Obětují pouze Bohu pravému, a to denně; lichým bohům nebudu obětovati,“ odpověděl Januar. Za to byl mučen ohněm a na skřipci; pak byl odveden do žaláře. Jakmile uslyšeli beneventští, že jejich milovaný biskup Januar je uvězněn v žaláři, byli velmi zarmouceni. Ihned přišli jáhen *Festus* a lektor Desiderius do Noly, aby útrapy biskupovy mírnili. Timotheus dozvěděv se o tom, dal všechny tři předvésti. „Kdo

jsou tito mužové?“ tázal se Januaria. - Januarius odpověděl: „Jeden z nich je můj jáhen, druhý můj lektor.“ - „Jsou také křesťané?“ - „Zeptej se jich,“ vece Januarius, „jsem jist, že Krista nikdy a nikde nezaprou.“ - Festus a Desiderius jednomyslně volali: „Ano, jsme křesťané a položíme život za Krista.“

Náměstek Timotheus dal tyto tři mučedníky v poutech vléci do Puteoli. Tam se v žaláři shledali se Sosiem, Akuciem a Eutychem. I zaplesali mučedníci, že společně dají život svůj za Krista. Zprvu byli dáni dravcům za kořist, a když lité šelmy jim neublížily, byli mučedníci vyvedeni na rovinu Solfatar, aby tam byli popraveni mečem. Odsouzcenci kráčeli zmužile na smrt. Cestou poklekl jistý člověk před Januarem prose ho, aby mu dal něco ze svých šatů na památku. Januarius odpověděl: „Odkazuji ti šátek, kterým budou moje oči při popravě zavázány.“

Na popravišti poklekl všichni a druh za druhem přijal smrtící ránu. Poslední byl Januarius. Klečel maje ruce k nebesům pozdvížené. Kat ťal mečem a uťal nejen hlavu, ale i prst jedné ruky. Jistá zbožná žena křesťanská zachytila jeho krev a šátek s očí vzal si onen člověk, jak mu bylo slíbeno. Ve století XV. byly ostatky sv. Januaria přeneseny do Neapole, do rodiště sv. Januaria; a tam požívají podnes veliké úcty věřícího lidu. Tam chová se podnes ssedlá krev tohoto mučedníka i jeho lebka. Lebka sv. Januaria bývá ve slavném průvodu nesena městem a potom vystavena k veřejné úctě. A tu se

děje něco podivuhodného! Když byla lahvička se ssedlou krví tohoto mučedníka přinesena a postavena na blízku lebky, stává se skoro vždy seschlá krev mučedníková tekutou a vře, jako by právě byla prolita. Bůh takto oslavuje sv. Januaria podivuhodným způsobem. Tato změna na krvi, přirozeným způsobem nevysvětlitelná a nade všecku pochybnost zázračná, se opakuje, a nescíslná svědectví očitých svědků dotvrzují její pravdivost.

Spisovatel Eneáš Sylvius, který se stal papežem pode jménem Pius II., dosvědčil r. 1456, že krev sv. Januaria se ukazuje hned seschlá, hned tekutá, ačkoliv již před 1200 lety pro jméno Kristovo byla prolita. Také bollandista Stiltina dosvědčil r. 1756 tento zázrak. Dr. Hurter napsal roku 1844 v knize „Geburt und Wiedergeburt“, Schaffhausen, svaz. II., strana 551, ač byl tehdy protestantem: „Něco tak zázračného anebo alespoň nevysvětlitelného nemůže býti popíráno ani největším nevěrcem, má-li jen trochu dobré vůle...“ „Ruka kněžova nepřijde ani do styku s krví, teplota ruky a temperatura kostela nemá tu žádného vlivu.“ - Totéž pravil anglický přírodovědec Watterton a něm. Dr. Isenkrahe.

Dr. Günther praví (p. 107): Akta o Januariovi, zpracovaná Janem Diakonom, nevědí o zřídnutí krve ještě nic. O tomto zázraku mluví dějiny teprve od XV. století počínaje. Je to problém, před kterým kritika je bezradná. Ale událost sama je nad každou pochybnost jistá. - Ve článku „Il miracolo di san Gennaro“ (Civiltà cattolica 2./9. 1905) se praví: „Vysvět-

lení této podivuhodné události není ještě nalezeno. Historikovi nezbývá, než registrovat, že zázrak na krvi Januárově v pozdějším středním věku pojednou se vyskytl... " Svátek sv. Januara 19. září, sv. Festa a Sosia 19. září.

Sv. FORTUNÁT, mučedník salernský z doby Dioklecianovy; svátek 26. srpna.

Sv. EUPLIUS (Boll. Aug II., 711) jáhen v Katanii na Sicilii, byl polapen, když četl v knize sv. evangelia. Soudce se ho tázal: „Kdes vzal tu knihu? Z domu?“ - „Měl jsem ji u sebe, když mě pochopové polapili.“ - „Přečti mně z ní něco!“ - Euplius čte: „Blahoslavení, kteří protivěnsťv trpí pro spravedlnost...“ Euplius byl umučen r. 304. Svátek sv. Euplia 12. srpna.

Sv. EPIFANIE, panna a mučednice v Leontíně na Sicilii; prsa jí byla částečně uřezána. Umučena kolem roku 303. Svátek 12. května (nebo 12. července).

Sv. KLAUDIUS, SABINUS a MAXIMUS v sicilském městě Palermu. Rok smrti 303. Svátek 21. února.

Sv. LUCIE byla podle legendy křesťanská panna v Syrakusách (na ostrově Sicilii), pocházející ze vzácného rodu. Její matka, vdova Eutychia, vychovávala Lucii v bázni Boží. Lucie si libovala ve čtení životů sv. mučedníků, zvláště ctěla a vzývala sv. Agathu, která v městě Katanii na Sicilii byla podstoupila smrt mučednickou. Matka Eutychia trpěla po čtyřech letech nebezpečným krvotokem a když umění lékařské jí nedovedlo pomoci, Lucie si umínila, že svou matku dopraví do

Katanie na hrob sv. Agathy, kde již mnozí nemocní přimluvou této svěřice byli uzdraveni. Matka svolila. Obě se odebraly do Katanie a vzývaly sv. Agathu za přimluvu. Jejich modlitba byla vyslyšena, Eutychia pocítila, že je uzdravena. I vrátily se radostně do Syrakus.

O ruku Luciinu, jež vyspěla ve slíčnou pannu, ucházel se pohanský jinoch; matka mu slíbila svou dceru za manželku. Nevěděla, že dcera učinila již dřívěslib ustavičného panenství; proto domlouvala dceři, aby si výhodným sňatkem opatřila šťastnou budoucnost. Avšak Lucie odpověděla: „Drahá matko! Tys došla zdraví milostí Boží. Učiň také mně tu milost a nemluv mi o ženichu smrtelném. Zasnoubila jsem se už dávno ženichu nesmrtelnému, Kristu Ježíši. Vydej moje věno, abych je dala Kristu v osobách chudých a trpících.“ - Matka svolila řkouc: „Věno, které tobě přináleží, jsem opatrovala a vydám je tobě. Avšak svoje dědictví a svůj vlastní podíl si ponechám až do své smrti, a teprve potom budeš jím moci volně nakládati.“ - Lucie pravila: „Matko! slyš rady mé! Kdo dává Bohu jen to, co umíraje nemůže s sebou vzít na věčnost, ten z toho darování nemá zásluh. Chceš-li však učiniti obět Bohu milou, obětuj z toho, čeho bys mohla ještě užívati, dokud jsi živa; tak budeš mít zásluhu u Boha.“ Eutychia uposlechla své dcery; obě rozprodaly svoje klenoty i statky a rozdaly výtěžek chudým, podrževše si jen, čeho jim na výživu bylo třeba.

Nápadník Luciin dozvěděl se, že Lucie rozdala všechny své statky, pátral po při-

čině; tázal se služebnice Luciiny, avšak ta mu dala vyhýbavou odpověď řkouc, že paní její asi zamýšlí zakoupiti veliký statek. Avšak když zpozoroval, že pozbyl netoliko naděje na věno Luciino, ale i naděje na sňatek s ní, rozhněval se a obžaloval Lucii na soudě jako křesťanku, doloživ, že ho oklamala a věno své rozplýtvala. Soudce Paschasius povolal Lucii před soud a vyzval ji, aby obětovala bohům. Lucie odpověděla: „Neznám jiného Boha, než pravého Boha, živého a všemohoucího Stvořitele světa. A rozdala-li jsem statky svoje chudým, obětovala jsem je Bohu.“ - Soudce na to: „Takové zpozditosti povídej svým souvěrcům; mne neoklameš; já jsem strážce a vykonavatel císařských rozkazů.“ - Lucie odvětila: „Ty si poslouchej rozkazů císařských, já pak poslouchám rozkazů Božích. Ty se boj knížat smrtelných, já se bojím Boha věčného. Ty si číň, co ti libo, já budu činit, co je k blahu mému.“ - Soudce: „Je-li pravda, že's promarnila své jmění s lidmi darebnými, kteří nepracují?“ - Lucie odmítla rozhořčeně výtku, řkouc: „Nemám co činiti s lidmi darebnými. Darební lidé jsou, kteří svádějí k modloslužbě.“ - Soudce se rozkřikl: „Však zmlknou slova tvoje, až zpívat budou důtky (Cessabunt verba, cum perventum fuerit ad verbera).“ Lucie: „Slova jsou mi vnuknuta Duchem Božím.“ - „Ty tedy máš Ducha Božího?“ tázals soudce. - „Ano,“ řekla Lucie, „apostol pravil, že kdo žije zbožně a čistě, je chrámem Ducha Svatého a Duch Boží že v něm přebývá.“ - Soudce pohrozil jí živě: „Toho ducha božího vypudíme z tebe

ve veřejném nevěstinci, až budeš zprzněna.“ - Lucie pravila: „Stane-li se mi násilí, netrpí moje čistota úhony; ano ještě nový věnec mi přibude.“

Pochopové vztáhli ruce na Lucii, aby ji odvedli do domu neřesti; ona však stála jakoby držena neviditelnou mocí, tak že nemohli ji hnouti s místa. I vrazil jí kat dýku do hrdla (podle Suria: in viscera). To se stalo roku 304. Sláva sv. Lucie se rozšířila po celém křesťanském světě. Církev zařadila její jméno mezi mučedníky a mučednice, které kněz denně vyzývá při Mši svaté po pozdvihování. Svátek sv. Lucie 13. prosince.

Sv. VÍT byl podle legendy synem vznešeného Římana, pohana Hylasa. Pobyl v přístavním městě Mazaře (na západním pobřeží ostrova Sicilie) vychován od své chůvy, křesťanky *Krescencie* (Rostislavy) a jejího manžela *Modesta*. Pěstounové tito vedli Víta slovem i příkladem k bázni Boží. Mládeneček Vít přilnul celým srdcem ke Kristu. Když bylo Vitovi 12 let (podle jiných zpráv 7 let), seznal jeho otec Hylas, horlivý modloslužebník, že syn jeho je křesťanem. Idomlouval svému synu a snažil se ho odvrátiti od víry Kristovy. Avšak Vít stál pevně ve víře křesťanské a odvětil svému otci: „Kéž bys i ty poznal pravého Boha a Syna jeho Ježíše Krista.“ - Hylas odvětil: „Vím, že Kristus, kterého nazýváš bohem, byl ukřižován za času Pontského Piláta.“ - Vít pravil: „Ano! Ale je to veliké a svaté tajemství.“ - Hylas namítal: „Trest to byl, a ne tajemství.“ - Vít hájil článek víry řka: „Toto ukřižování Kristovo je naše spasení. Sám sebe vydal,

abychom měli věčnou spásu. A proto nic na světě mneneodloučí od Krista. “- Hylas však nepřestal domlouvami, sliby i hrozbami naléhati na syna, aby ho odvrátil od viry Kristovy.

V tu dobu vzniklo pronásledování křesťanů za císaře Diokleciana. Císařský náměstek Valerian se dozvěděl, že Hylasův syn pohrdá bohy a klaní se Kristu. Zavolal si Hylasa a napomenul ho, aby synu domluvil, neboť, jak pravil: „křesťané budou jako nepřátelé bohů vyhlazeni.“ Hylas poslechl a přemlouval syna, ale vida, že všecko domlouvání je marné, požádal náměstka Valeriana, aby dětinskou tvrdošijnost zlomil úřední mocí. Valerian si tedy zavola Vít a tázal se ho u přítomnosti otce: „Proč se zdráháš obětovati nesmrtelným bohům? Což pak nevíš, že císař tak rozkázal?“ - Vít odpověděl: „Neklaním se kamenům a řezbám, klaním se toliko pravému Bohu Kristu.“ - Uslyšev to otec Hylas zaúpěl: „Ach! naříkejte se mnou všichni! můj syn se sám vrhá do záhuby!“ - Vít řekl: „Nevrhám se do záhuby, ale toužím po sboru vyvolených Božích.“

Náměstek dal Víta zmrskati a odevzdal jej opět jeho otci. Otec se snažil přivést syna na jiné myšlenky lichocením, měkkou lůdkou, luzným tancem mladých otrokyň a pod. Ale nepodařilo se mu svěsti Víta; proto, aby neupadl sám v podcezení, že je příznivcem křesťanů, rozhodl se odevzdati svého syna náměstkovi. - Mezitím si uminili pěstounové Vítovi, Modest (kteréhož legenda označuje čestným názvem: „vir religiosus“) a Krescencie, že prchnou; neboť se obávali, že budou jako křesťané

polapeni. Vít prohlásil, že se přidá k nim. Vsedli všichni tři za noční doby na loďku a ujeli na pobřeží lukánské v jižní Itálii. Avšak tam byli polapeni, a když nechtěli viry Kristovy zraditi, byli na smrt odsouzeni. Mládeneček Vít byl ponořen dokotle naplněného vřelou smolou a roztaveným olovem. Dle legendy vyvázl neporušený. Všichni byli nataženi na skřípec a hrozně trápeni, až skonali. Rok smrti 305. Vít náleží do sboru 14. sv. pomocníkův. Vít byl vždy v západní církvi velmi uctíván, zvláště v Německu. Na počest jeho bylo po celém světě posvěceno množství chrámů. Nejznamenitější však je svatyně na hradě Pražském. - Někteří spisovatelé neprávem se domnívají, že úcta k sv. Vítu byla v Čechách zavedena, aby byla zatlačena úcta pohanského boha Svantovita, jemuž prý byl v chrámu svatovítském každoročně obětován kohout. To se nesrovnává s pravdou. Svantovita uctívali Slované pomořští, pohanským Čechům Svantovit byl neznám. Vyzývá se proti padoucnici. Něm. „Veitstanz“ však původně znamenal tanec v době slunovratu. Svátek sv. Víta, Modesta a Krescencie 15. června.

Sv. DEVOTA byla křesťanská panna na ostrově Korsice, zaměstnaná v domě radního Euticia. Za pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem přibyl na Korsiku císařský náměstek Barbar a zařídil pohanskou slavnost. Dozvědév se, že Euticius má v domě dčvu, která se zdráhá obětovat bohům, nařídil: „Vydej mi ji, já ji donutím obětovati.“ - „Nevydám,“ řekl Euticius. Barbar dal Euticia otrávit a Devotu, která se byla skryla, vypátrati a

dáti naskřípec. Devota v mukách zemřela. Svátek sv. Devoty 27. ledna.

Sv. EFISIUS, mučedník v Kagliari na Sardinii; za Diokleciana r. 286. Svátek 15. ledna.

Sv. PROTUS a JANUAR byli křesťané v Torre na ostrově Sardinii. Putovali do Říma. Papež Kájus vysvětil Prota za kněze, Januara za jáhna a poslal je zpět, aby hlásali víru křesťanskou. Avšak když nastalo pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem, byli oba ztrýzněni a odevzdáni vojínu Gavinovi, aby je měl pod stráží. *Gavin* však uvěřil v Krista, přijal křest svatý a propustil oba vězně na svobodu. Vladař dal Prota a Januara opět polapiti a je i Gavina mečem popravit. Svátek sv. Prota, Januara a Gavina 25. října.

Sv. LUXORIUS byl mrskán a štat za císaře Diokleciana na ostrově Sardinii. Svátek jeho 21. srpna.

Sv. ROBUSTIAN a MAREK, mučedníci sardinští; svátek 31. srpna.

Sv. MODEST narodil se na ostrově Sardinii a byl jáhnem (či levitou dle *St.*). Vyznačoval se skvělou mravností, nábožností a dobročinností. Byl mučen a upálen r. 303 v italském městě Beneventu. Svátek sv. Modesta 2. října.

Sv. ALBAN se narodil ve Verulam (nyní St. Alban) v Británii; byv vyučen v Římě, vrátil se do své vlasti, nejsa ještě křesťanem. Byl mčšťanem verulamským a hostinským. Kdysi přijal u sebe v pohostinství kněze *Amfibala*, kterému bylo se skrývatí za pronásledování křesťanů. Amfibal vyučil Albana ve víře Kris-

tově. Vladař dal Albana předvésti a tázal se ho: „Kdo jsi?“ - „Jsem Alban, hostinský.“ - „Kde je Amfibal?“ - „Nevím,“ zněla odpověď; „už jsem ho propustil.“ „Obětuj bohům!“ - „Nebudu.“ - Alban byl odsouzen na smrt mečem. Když měl býti štat, kat odepřel konati svou povinnost; také jiní diváci se dali od Amfibala poučiti ve víře Kristově. Alban byl štat, Amfibal kamenován, buď roku 286 nebo roku 303. Svátek sv. Albana 22. června.

Sv. AUGULUS (franc. St. Ouil), biskup v Británii, mučedník z doby Dioklecianovy; svátek 7. února.

Sv. JULIUS, sv. AARON a j. mučedníci v Caër Leon (= legionis urbs) v Británii. Rok smrti 303. Svátek 1. července.

Sv. SOKRATES a sv. ŠTĚPÁN ve Walesu v Británii byli od sv. Amfibala obráceni na víru Kristovu. Jako křesťané byli umučeni kolem r. 303. Svátek těchto sv. mučedníků 17. září.

Sv. KOLUMBA a její sestra, které bylo dáno jméno „*Anominata*“, protože neznali jejího jména, byly mučednice v Turagu (blíže Evory) v Portugalsku za císaře Diokleciana r. 303. Svátek 1. května.

Sv. VERISSIMUS a jeho sestry MAXIMA a JULIA, mučedníci v Evoře (?) v Portugalsku; byli štati roku 303 nebo 304. Svátek 1. října.

Sv. FAKUNDUS a sv. PRIMITIVUS, mučedníci v Galicii, španělské to provincii, za císaře Diokleciana; svátek 10. března.

Sv. EVODIUS a sv. VITALIS, mu-

UMUČENÍ SV. IGNÁCE SV. KRYŠTOF

čedníci v Galicii za Diokleciana; svátek 14. února.

Jiný *Vitalis*, *Felikula* a *Zeno* umučeni r. 270 v Římě; svátek jejich je také 14. února.

Sv. IRUS (či Erus), biskup a mučedník v Galicii ve Španělsku kolem r. 300; svátek 14. února.

Sv. CYRIAK byl křesťanský mládenec, PAVLA (Paula) byla křesťanská panna ve španělském městě Malaga; roku 305 byli pro víru ukamenováni. Svátek jejich 18. června.

Sv. EULALIE byla dcerou vznešených rodičů v Barceloně. Prospívala v bázni Boží a v upřímné nábožnosti. Rodiče odstěhovali se s ní na svůj statek nedaleko města, aby ji uchránili všeho pohoršení a zlých příležitostí. Tu vypuklo pronásledování křesťanů a císařský náměstek Dacian pátral po křesťanech a trestal je ukrutnými mukami.

Eulalie zahořela touhou obětovati také pro víru Kristovu život. Nesvěřila se s úmyslem svým ani družkám ani rodičům; kdysi v noci odešla tajně z domu a odebrala se do Barcelony. Zrána přišla k vladaři Dacianovi a vyznavši svou víru v Krista, jala se jej kárati, že uctívá pohanské modly a že nespravedlivě a ukrutně pronásleduje nevinné křesťany. Dacian užaslý tázal se: „Co že pravíš, děvčátko? A kdo tě učinil tak drzou, že se odvažuješ takto na mne mluvit?“ - Eulalie řekla: „Jsem malá, je mi třináct let, ale nebojím se tvých hrozeb; dost dlouho jsem žila a přeji si přijíti do nebe. Vaši pohanští bohové nejsou bohové; to jsou ďáblové, a nejraději

bych vám všechny modly roztrískala. - Nač váháte? Roztrháte-li mé tělo, na mou duši přece nemáte moci!“ Vladař se rozzuřil a dal Eulalii krutě bičovati. Pak jí domlouval, aby odvolala, co řekla z ukvapenosti a nevědomosti, sliboval, že ji propustí, odvolá-li a zřekne-li se své víry. - Eulalie odpověděla: „Kdybych odvolávala, lhala bych, a Bůh nenávidí a tresce lež. Krista Boha svého nezapru.“ Dacian dal ji natáhnouti na skřípec a železnými hřebeny drásati. Kat jí rozdrásal prsa a boky tak, že bylo viděti vnitřnosti. Také byla pochodněmi pálena. V mukách se modlila slova žalmu 55; pak vypustila duši. Stalo se tak r. 303. Svátek 12. února. Jiná *Eulalie* a s ní *Julie*, křesťanské panny ve španělském městě Meridě, byly umučeny r. 303 (či r. 362) (*D*). Svátek jejich 10. prosince.

Sv. LUKRECIE, panna a mučednice ve španělském městě Meridě (v provincii Badajozské na řece Guadiáně), za doby císaře Diokleciana. Svátek 23. listopadu.

Sv. CENTOLA, panna křesťan. v Burgosu byla mučena. Přítomné ženy jí litovaly. Centola řekla: „Kdybyste věděly, jaká odměna je připravena tomu, kdo Boha miluje, nelitovaly byste mne, ale záviděly byste mi. Jedna z přítomných žen, vdova *Helena*, chválila Centolu. Centola i *Helena* byly státy r. 303. Svátek jejich 13. srpna.

Sv. NARCISS, biskup geronský (Gerona, dříve Gerunda ve východním Španělsku) uchýlil se za pronásledování křesťanů do Gallie a přišel s jáhnem svým *Felixem* až do Augsburgu v Bavorsku. Tam obrátil

zbožnou svou modlitbou Afru, pokřtil ji, matku a příbuzné její, posvětil strýce jejího Dionysa na biskupství, upravil dům Hilariin ve svatyni a nazývá se „apoštolem augsburgským“. Vrátil se pak do Gerony a dozvěděl se o mučednictví sv. Afry. Představení města Gerony dali podle legendy z bázně před císařským náměstkem biskupa Narcisse i jáhna Felixe usmrtiti; snad r. 306. Svátek 1. srpna (nebo 18. března).

Sv. ANASTASIUS vojn a SERGIUS kněz, oba mučedníci v Leridě ve Španělsku; rok smrti 303. Svátek jejich 23. ledna (nebo i 24. srpna).

Sv. VIKTOR, mučedník v Meridě (ve Španělsku); svátek 24. července.

Sv. FAUSTUS, sv. JANUAR a MARCIAL, mučedníci ve španělském městě Kordově. Rok smrti 304. Svátek 23. října.

Sv. ZOILUS, KRESCENC a NOVCIAN, mučedníci kordovští; za doby císaře Diokleciana; svátek 27. června.

Sv. SANDALIUS, mučedník kordovský; za císaře Diokleciana; svátek 3. září.

Sv. SEKUNDIN, mučedník kordovský; byl dle Baronie umučen r. 306. Je také v Řím. Martyrol. Svátek 21. května.

Sv. LEOKADIE (t. j. ozdobalidu), křesťanská panna ve španělském městě Toladě, pocházela z urozených rodičů a sloužila Bohu věrně. Císařský náměstek Dacian pátral po křesťanech a dal Leokadii k sobě povolati. Zjev spanilé panny křesťanské působil na krvežíznivce tak, že k ní mluvil slova mírná a lahodná. Domlouval jí, aby se zřekla víry Kristovy a aby vyznávajíc víru křesťanskou, nesnižovala

svého vzácného rodu. Leokadie odpověděla neohroženě: „Marně se namáháš, abys mne odvrátil od víry Kristovy. Marně se dovoláváš, že pocházím ze stavu urozeného. Neboť největším blahem mým je, že jsem poznala Krista, Syna Božího, jenž pro mne na kříži umřel. Nic na světě mne neodloučí od Něho, a ráda budu i smrt pro Něho trpěti.“

Dacian dal Leokadii ukrutně zmrskati a odvésti do žaláře. Tam jí dávali náiaď k obětování modlám, ale ona je vzala a hodivši je na zemi, rozbila je. Z toho Dacian seznal, že každá domluva by byla marna. Leokadie slyšela v žaláři vypravovati o mučednictví sv. Eulalie, která v téže době život svůj za Krista byla položila. Příkladem tím se povzbuzovala Leokadie k vytrvalosti. Leokadie zemřela v žaláři smrti přirozenou. Nazývá se „mučednicí“, protože pro víru Kristovu byla ukrutně zmrskána a protože v okovech vypustila duši. Rok smrti její 304. Svátek sv. Leokadie 9. prosince.

Sv. JUSTUS (Pravoslav) a PASTOR, rodní bratři, panicové křesťanství v Komplutu (nyní Alkala u Madridu), zahodili za pronásledování křesťanů své knihy, z nichž se učili, aby také byli účastni mučednických útrap. Uslyšev o tom Dacian, nechtěl jich zprvu souditi, aby snad neutrpkěla jeho autorita a aby lid nebyl povzbuzován ke křesťanské víře. Proto je dal tajně a bez soudního vyšetřování mrskati, a když viděl, že setrvávají ve víře Kristově, dal je stíti mečem. Rok smrti 304. Svátek 6. srpna.

Sv. VINCENC (Čeněk, Častolov) byl

křesťanský mládenec ve španělském městě Evóre. Císařský náměstek přišel do Evory, vypátral jej a dal jej k sobě předvésti. Domlouval mu: „Slyšel jsem, že jsi křesťanem. Z mladické nevědomosti se hlásíš k náboženství opovrženému. Křesťané budou vyhlazeni a darmo si působíš muka. Přidrž se náboženství, jež mají císař a všichni bohatí.“ Vincenc odpověděl neohroženě: „Mýlíš se! křesťanství není náboženstvím opovrženým. Jenom křesťanství dodává člověku cti a důstojnosti a zaručuje mu slávu, slávu věčnou. Nerozumně jednají modloslužebníci, uctívající bohy liché.“ Dacian uslyšev tato slova, podivil se neohroženosti Vincencově a poručil, aby byl zmrskán. Ale pochopově se ostýchali mrskati tak útlého mládence a proto ho odvedli do vězení a dali mu tři dni na rozmyšlenou.

Sestry Vincencovy *Sabina* a *Christéta* uslyševše, že bratr jejich je v žaláři, navštívily ho a domlouvaly mu, aby uprchl. Vincenc uposlechl; podařilo se mu se sestrami uprchnouti do starokastilského města Avily. Avšak Dacian přišel do Avily a dozvědév se, že se tam zdržuje Vincenc se svými sestrami, dal je polapiti, a když se nedali zvíklati ve víře, dal je na skřipci mučiti. Potom katané položili jejich hlavy na kámen a tloukli do nich sochory, až z nich vyrazili mozky. Rok smrti 304. Svátek sv. Vincence, sv. Sabiny a Kristěty 27. října.

Sv. VINCENC a ORONCIUS pocházeli prý z Nizzy a šli do Španělska hlásat víru. Byli bratři. Jejich matka slula Akvilina. Byli umučeni v Gironě kolem r. 303.

Svátek jejich 22. ledna. S nimi umučen byl i *Viktor*. Svátek 22. ledna.

Sv. VINCENC, syn Euthicia a Emoly, horlivých křesťanů, pocházel z Aragonie. Saragosský biskup Valerian vysvětil Vincence na jáhna, a protože sám, ač vzdělán, neměl daru řečnického a zajíkal se, svěřil mu úřad učitelský. V tu dobu císařský náměstek Dacian se jal krutě prováděti zákony císaře Diokleciana o pronásledování křesťanů. Pátral zvláště po křesťanských duchovních. Dal polapiti biskupa *Valeriana* i jáhna Vincence a v okovech ze Saragossy přivést do Valencie, kde sám sídlil. V žaláři kázal je ponechat i o hladu, aby byli povolnějšími jeho rozkazům.

Když Dacian při výslechu viděl vězně zdravé a svěží, obořil se na žaláříka, neboť se domníval, že podával vězňům pokrmy proti jeho zákazu. Poté domlouval Dacian oběma, aby se zřekli víry Kristovy, hrozil i sliboval. Valerianovi řekl: „Proč se odvažuješ protiviti se zákonům? Což jich neznáš?“ Vincencovi řekl: „Vincenci, jsi mladistvý, pocházíš z estavu urozeného. Umoudři se!“ A oběma: „Slibte, že už budete obětovati bohům.“ Valerian neodpovídal; mluvil těžko a nejasně. Vincenc mu řekl: „Dovol, otče, abych soudci odpovídal.“ A biskup na to: „Nejen dovoluji, ale i nařizují, abys odpovídal, vždyť máš už ode dávna svěreno hlásání pravdy Kristovy.“

Vincenc prohlásil: „My jsme křesťané a vyznáváme víru v Krista Ukřižovaného; jsme služebníci jediného pravého Boha. Za víru jsme hotovi i život položit. Nevnučuj nám svých mrtvých model.“ - Ná-

městek Dacian se rozzuřil neohroženou tou řečí a odsoudil Valeriana do vyhnanství, Vincence pak kázal natáhnouti na skřípec tak ukrutně, až se mu klouby vymkly. Tázal se Vincence jízlivě, jak se mu daří. Vincenc odpovéděl: „Jsem hotov pro Krista trpěti více, než tvá zloba vymysleti může.“ Kati byli unaveni; Dacian se na ně obořil a vymýšlel nové a nové muky. Dal Vincence rozdrásati železnými drápy. Krev tekla v proudech, vnitřnosti byly patrný. Pak byl Vincenc položen na rozpalený rožeň a pálen rozžhavenými deskami kovovými. Vincenc se modlil v mukách tak dojemně, že i suroví kati jati byli soucitem. Poté Vincenc byl uvržen do žaláře. Rány jeho se zahojily podivuhodným způsobem. Dacian dal Vincence ze žaláře vyvésti a položit na měkké lůžko; mělť v úmyslu Vincence znovu trýzniti. Vincenc však umřel z velikého utrpení. Stalo se tak r. 304. Valerian pak (podle St. Valerius) zemřel ve vyhnanství buď v Arragonii nebo ve Vienně kolem r. 315. Svátek sv. Vincence 22. ledna, svátek sv. Valeriana 28. ledna.

Akta o sv. Vincenci nejsou spolehlivá. Básník Prudencius však uživ původních aktů a tradice, napsal hymnus o sv. Vincenci, veršovaný. Životopis sv. Vincence byl všude rozšířen, byl čten při službách Božích a věřící mu rádi naslouchali, ač byl obsáhlý.

Sv. LIBERATA (Vilgefortis, či Virgo fortis, panna statečná nazývaná; sluje u Němců St. Hulpe, Kummernis, u Čechů Starostka, u Španělů Liberata) byla podle pověsti (viz Kuldu) dcera pohanského

krále v Lusitanii (t. j. v Portugalsku). Byla křesťankou. Chtějíc zachovati panenství, prosila Boha, aby jí dal takovou podobu, aby se nelíbila žádnému muži; Bůh vyslyšel její modlitbu; Liberatě narostly vousy. Otec se ptal, kterak se tak stalo? Odpověděla: „Ukřižovaný Spasitel připodobnil mne sobě.“ Pohanský otec ji proto dal ukřižovati, aby prý se mu úplně připodobnila. Tak stala se mučednicí pro víru a čistotu. Rok se udává 238 nebo 308. Svátek 20. července. - Kritikové praví, že pověst vznikla z obrazu Ukřižovaného ve městě Lucca. Písemné zprávy se objevily teprve v XV. století (Correspondenz-Blatt für den kath. Klerus, Wien 1910 pag. 304).

Sv. HONESTUS, kněz v provincii novarrské, vyučil v Pampeloně radního Firma a jeho manželku Eugenii a spoluradní Faustina a Fortunata. Firmus měl syny Fausta a Firmina. Firmin vyučen byv ve víře, zastával Honesta v úřadě učitelském. Honestus byl usmrčen za císaře Diokleciana. Svátek 16. února.

Sv. OPTÁT, *Marcialin, Felix, Kasian, Caecilian, Faustus, Januar, Primitivus* a j. (18 celkem) mučedníci za císaře Diokleciana v Saragosse ve Španělsku; svátek 16. dubna.

Sv. PUBLIUS, mučedník saragosský; svátek rovněž 16. dubna.

Sv. ENGRACIA, panna a mučednice v Saragosse; tělo její bylo rozdrásáno, játra byla vytržena. Zemřela v žaláři. Rok smrti 304; svátek rovněž 16. dubna.

Sv. LUPERKUL (také Lupercius) pocházel ze Saragossy a byl biskupem v Euse

(ve Španělsku); rok mučednické smrti 303. Svátek 28. června.

Sv. GERMAN, PAULIN, JUSTUS, SICIUS, mučedníci v Barceloně za císaře Diokleciana. Nazývají se „lapicidae“, t. j. kameníci. Svátek jejich 8. června. - Jiný *Justus* a *Abundius*, mučedníci v Baěce (ve Španělsku) r. 283, uctívají se dne 14. prosince.

Sv. KUKUFAS (ve Francii St. Guinefort nazývaný) pocházel ze Scillitany v Africe. Vědeckého vzdělání nabyl v Alžíru. Za pronásledování křesťanů se odebral se společníkem svým *Felixem* do Barcelony. Felix odešel odtud do Gerony v Katalonii. Byl tam „učitelem a prorokem obyvatelstva“. Avšak za pronásledování křesťanů Felix byl vlečen dvěma bujnými mezky po městě. Takto byl umučen. Roku 304. Počítá se k nejslavnějším mučedníkům španělským.

Kukufas zůstal v Barceloně. Vyučil ve víře *Julíanu* a *Sempronii*, panny barcelonské, a pokřtil je. Když Kukufas byl pro víru stat, obě křesťanské panny jej pohřbily. Avšak i samy byly pro Krista usmrčeny. Rok smrti je 303. Svátek sv. Kukufa 25. července; svátek sv. Felixe 1. srpna; svátek sv. Juliany a Sempronie 27. července.

Sv. JUSTA (Pravoslava) a sv. RUFINA byly hrnčířky sevillské ve Španělsku. Byly sestry a horlivé křesťanky. Vyráběly a prodávaly hliněné nádoby. Pro svou nábožnost, pracovitost a dobročinnost požívaly vážnosti i u pohanů. Kdysi žádali pohané, aby Justa a Rufina vyrobily sošku Venuše bohyně, a přinesli obraz její jako vzor. Justa

a Rufina však se zdráhaly sošku zhotoviti; obraz Venušin vyhodily ven na ulici. (Podle jiné zprávy pohané prý sbírali příspěvky na modloslužebnou slavnost a přišli také k oněm křesťankám. Ty však odepřely dáti příspěvek řkouce, že jsou křesťankami.) Pohané jim rozbili celý krám. Soudce je dal svázati a po místech kostrbatých vléci. Dovlekli je až do žaláře. V žaláři Justa skonala od útrap, Rufina byla zardoušena. Rok smrti 304 (podle jiných 287). Svátek sv. Justy a Rufiny 28. (nebo také 17.) července.

Sv. ROGACIAN a sv. DONACIAN byli dva rodní bratři v městě Nantes (v Gallii; na řece Loire v Bretoňsku) a byli předvedeni k soudu, protože vyznávali víru Kristovu. Rogacian byv vyzván, aby obětoval bůžkům, řekl soudci: „Oni (t. j. bůžkové) nemají života, vypak uctívající je, nemáte rozumu.“ Oba bratři byli mučeni a pak stati. Rogacian nebyl ještě pokřtěn a takto přijal křest krve. Rok smrti 287. Svátek sv. Rogaciana a Donaciana 24. května.

Sv. FIRMIN byl narozen v Pampeloně (na řece Arze; Argna ve Španělsku, v provincii novarské) a byl vyučen ve víře od sv. Saturnina, biskupa toloského. Později šel do Gallie a hlásal sv. evangelium v Auvergne (ve střední Francii) se zdarem, později v Angersu a v Normandii. V městě Beauvais byl uvězněn. Záhy však nabyl svobody. Posléze byl v Amiensu pro víru stat potají, protože lid k němu lnul. Rok smrti 290 nebo 300. Svátek 25. září.

Sv. VIKTORIK, věrovest amienský, byl pro víru děsně mučen; oči mu byly vyloupnuty, hřebíky do důlků vráženy,

posléze byl stat. Rok smrti 286. Jeho spolumučedníci sluli *Gencian* a *Fuscian*. Svátek jejich 11. prosince.

Sv. JUSTINUS (nebo Justus), pacholík devítiletý z okolí Paříže, byl pro víru za císaře Diokleciana umučen. Svátek sv. Justina 1. srpna (nebo 18. října).

Sv. DIONYS byl vyslán od papeže Fabiana do Lutécie (t. j. do Paříže) jako biskup tamější. Horlivě šířil víru Kristovu po 30 let. Kolem r. 286 byl pak stat, a to podle podání na výšině u Paříže, zvané Montmartre (t. j. hora mučednická). Nad jeho hrobem zřízeno bylo kolem r. 630 slavné benediktinské opatství Saint Denis. Svátek sv. Dionysia 9. října. S ním byli stati

sv. RUSTIK kněz a sv. ELEUTHER, jáhen, oba členové sboru duchovních sv. biskupa Dionysia. Svátek jejich též 9. října.

Sv. TIBERIUS, MODEST a FLORENCIE, křesťané v Agdě (v přímořském městě v jižní Francii u Narbonne); umučeni byli za císaře Diokleciana tam, kde je místo St Tibery. Svátek těchto sv. mučedníků 10. listopadu.

Sv. ELENARA a sv. SPONSARIA, pan-ny a mučednice v Pikardii (v sev. Francii); za doby Dioklecianovy; svátek 2. května.

Sv. VENERANDUS, křesťan v Troyes, byl kolem r. 275 stat; a ježto nebyl dotud pokřtěn, přijal takto křest krve. Svátek sv. Veneranda 14. listopadu.

Sv. MITRIUS, mučedník prý v Aixu (v Provincii); za doby císaře Diokleciana. Je také v Řím. Martyrol. Svátek jeho 13. listopadu.

Sv. PIAT (nebo Piaton) kněz v Tour-

nay (na dráze z Lille do Brusselu). Narodil se v Beneventu v Neapolsku, putoval do Říma, odkudž jej papež vyslal se sv. Divišem do Gallie, aby tam zvěstoval Boha Krista. Piat konal horlivě svůj úřad v Tournay a za pronásledování byl císařem Maximianem umučen, a to velkými hřebíky probodán. Rok smrti 287 nebo 299. Nazývá se „apoštolem tournayským“. Svátek jeho 1. října.

Sv. CHRYSOL, biskup mučedník od Tournay, r. 303. Svátek 7. února.

Sv. VIKTOR (Vítězslav) byl vojínem setníkem v městě Marseilli. Když přišel císař Maximian do Marseille, velmi se rozhněval uslyšev, že Viktor je křesťanem. Viktor byl pohnán na soud; vyčítali mu, že neposlouchá císařských zákonů. Hájl se: „Nikdy jsem nejednal proti císaři a proti republice, ale jsem křesťan a bohům obětovati nebudu.“ Pak vyznával otevřeně svou víru a hájl ji. Soudcové řekli: „Tu není místo na filosofickou disputaci. Je třeba, abys obětoval bohům!“ A protože se zdráhal tak učiniti, byl dán do žaláře.

V žaláři Viktor obrátil na víru Kristovu své strážce *Alexandra*, *Longina* (Dluhoše) a *Felicianu*. Viktor byl prý dán pod mlýnské kolo; ale mlýn se zastavil. Pak byl Viktor přivázán a celým městem vláčen, při čemž každý jej mohl po chuti tupiti. Ulice byly skropeny jeho krví. A přece zůstal na živě. Posléze byl stat. Ostatní vojínové byli též umučeni. To se stalo v letech 290-303. Svátek sv. Viktora, Alexandra, Longina a Feliciany 21. července.

Sv. FIDES (francouzsky Ste Foi, po česku Věra), narozená v Agenu v kraji garonnnském, panna křesťanská. Že se nechtěla zřítí víry Kristovy, byla položena na měděné lože a připevněna řetězem; pod ložem pak byl rozdělán oheň. Tak byla ozdobena věncem panenským i korunou mučednickou. Sv. Kaprasius uslyšel o její statečnosti a byl jí nadchnut. Rok smrti 303 (310). Svátek 6. (nebo 8.) října.

Sv. KAPRASIIUS, křesťan v Agen v jižní Francii. Za pronásledování křesťanů se zprvu skrýval v jeskyni, však když uslyšel o statečnosti svaté Fides, neohroženě vyšel z jeskyně; byl rovněž umučen. Rok smrti v době od 303-310. S ním se jmenují *Primus* a *Felician*. Svátek sv. Kaprasia, Prima a Felician 20. října.

Sv. DOMNINUS, křesťan v Apriliaku ve Francii; byl v době císaře Diokleciana mrskán; pak mu byly hřebíky za nehty vráženy; posléze byl stat. Stalo se tak kolem r. 303. Svátek 16. července.

Sv. FLORINA, panna overňská (Auvergne ve střední Francii) byla netoliko pro víru, ale i pro panenskou stydlivost a cudnost pronásledována a usmrcena za císaře Diokleciana. Svátek sv. Floriny 1. května. Dle *St* byla společníci sv. Voršily.

Sv. EUBERT byl snad pomocníkem sv. Piatona, věrověsta tournayského, byl snad také biskupem a zemřel na začátku IV. století. Jeho akta - ač existovala-li - se ve zmatcích způsobených vpády normanskými ztratila. Svátek 1. února.

Sv. PEREGRIN (Pelhřim), rodem Říman, byl poslán od papeže Sixta II. do

Gallie, nynější Francie, aby tam zvěstoval učení Kristovo. Byl ustanoven biskupem auxerreským. Za císaře Diokleciana byl umučen. Svátek sv. Peregrina 16. května.

Sv. JOVINIAN (či také Jovian) lektor byl poslán od papeže Sixta II. s Peregrinem do Gallie. Protože mužně odporoval pohanům, byl umučen, a to v Auxerre; bezpochyby ke konci III. století. Svátek sv. Joviána 5. května.

Sv. KRISPIN a sv. KRISPINIAN, rodni bratři římsí, přišli jako průvodčí sv. Dionysia do Gallie a usadili se v městě Soissons (nad řekou Aisnou), aby hlásali víru Kristovu. Vyučili se řemeslu obuvnickému, dílem aby si zjednali práci rukou svých živobytí, dílem aby měli snadnější přístup k lidu pohanskému. V dílně své, při hovoru se svými zákazníky, dávali své řeči směr vyšší, ušlechtlejší. Mluvili jim o duši nesmrtelné, o pravém Bohu, o Kristu, který přinesl s nebe pravou víru. Ctnostným životem a dobročinností svou získali mnoho pohanů pro víru Kristovu.

Když císař Maximian přibyl do Soissons, byli mu mezi jinými udáni i Krispian a Krispinian jako křesťané a odpůrcové modloslužby.

Na rozkaz Maximianův dal je císařský náměstek Rikciovarus přivést k soudu. Sliboval a hrozil jim, aby je odvrátil od víry Kristovy. Bratři odpověděli: „Slibovaných statkův a důstojenství nedbáme, a hrozeb se nelekáme. Mrtvým modlám klanět se nebudeme, jsme křesťané, a přišli jsme sem, abychom lid vedli ke Kristu.“ - Rikciovarus, jenž byl zvláště krutý

pronásledovatel křesťanů, dal oba bratry natáhnouti na skřípec a vymýšlel nové a nové muky proti nim; dal jim vrážeti šídla za nehty; dal s kůže jejich na zádech řezati řemínky; posléze je dal stíti mečem. Stalo se tak kolem r. 287. Svátek sv. Krispina a Krispiniana, 25. října.

Sv. MAKRA (Maria), křesťanská panna v městě Soissons, hlásala víru křesťanskou v Champagni. Neví se o ní mnoho. Za císaře Diokleciana byla umučena, a to upálena žhavým uhlím. Svátek 6. ledna.

Sv. VALERIUS a sv. RUFINUS byli věrověstové v krajině soissonske. Odkud pocházeli, zda-li z Říma jako Krispin a Krispinian, není známo. Byli státi za císaře Diokleciana kolem r. 287. Jejich jména jsou ve všech martyrologiích. Svátek jejich 14. června.

Sv. FERREOL, velitel vojska v městě Vienne v Gallii za času císaře Diokleciana, řekl svému příteli Julianovi důstojníku: „Nastává nové pronásledování křesťanů; odejdi a nevracej se, dokud se neskončí.“ Julian odešel do Auvergne. Ferreol zůstal. Brzo poté byl předveden k císařskému náměstku Krispinovi. Ten řekl: „Tys vojín; buď poslušen císaře, od něhož máš důstojnost i plat svůj a obětuj bohům!“ Ferreol odepřel tak učiniti a byl sít roku 303; Julian, důvěrný přítel Ferreolův, skrýval se v chýšce v Brionde blíže Auvergne, ale byl polapen a mečem popraven. Svátek sv. Ferreola 18. září; svátek sv. Juliana 28. srpna.

Sv. PIENCIA, panna a mučednice v diecesi rouenské; kolem r. 286; svátek 11. října.

Sv. AFRA byla dříve veřejnou hřišnicí v Augsburgu v Bavorsku. Její matka Hilaria, pohanka, pocházela z ostrova Cypru, a jsouc věrnou služebnicí necudné bohyně Venuše, přidržovala svou dceru k životu chlipnému. Přestěhovala se s dcerou do Augsburgu, kdež Afra se oddávala dále prostopášnému životu, živíc se svou neřestí.

Kdysi přišli do jejího domu dva cizinci. Afra se domnívala, že přišli, aby hověli tělesným žádostem; uvítala je vlídně a připravila jim večeři. Starší cizinec maje zasednouti za stůl, požehnal se křížem, pozdvihl oči vzhůru, modlil se a zpíval píseň ke chvále Boží. Ctihodná jeho tvář jevila zbožnost a lásku k Bohu. Afra patřila udiveně na divadlo, v jejím domě nevidané. Žasla, byla dojata a tázala se hostů, kdo jsou, odkud jsou a co je vede do jejího domu. Dozvěděla se, že tito mužové jsou křesťané, kteří za ukrutného pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem prchají do ciziny. Starší velebný muž byl biskup Narcis z Gerony, mladší byl jeho jáhen Felix. Přišli navečer po namáhavé cestě do Augsburgu a vstoupili do prvního domu, který se jim namanul, kde, jak doufali, by nalezli žádoucího odpočinku. Byl to dům Afřin. Božská Prozřetelnost zařídila, že vstoupili právě do domu hřišnice.

Afra řekla: „Pánové! Vy jste asi zabloudili. Neboť tento dům je dům neřesti a nehodí se pro křesťany a svaté. Křesťanská ctnost je tu v nebezpečí.“ - „Neboj se!“ pravil Narcis; „právě naopak. Milost Boží neposkvrní se hříchem, ale

očistí a posvěti člověka tak jako sluneční paprsek se neznečistí, i když vnikne do bahniska. “- „Jak bych mohla býti očištěna,“ děla Afra úzkostlivě, „když mám na sobě hříchů více nežli je písku v moři, než je kapek v dešti? Nejen že jsem žila lehkomylně, ale klaněla jsem se i modlám. “ - Starší cizinec odpověděl: „U Boha není nic nemožného,“ a pak mluvil o pronásledování křesťanů, kterak křesťané snášejí pro Krista vyhnanství, chudobu, muka i smrt, mluvil o víře Kristově, která vede lidi k ctnostnému životu a učí je zapíratí náruživosti. Cizinec uhodl, v jakém domě se s jáhnem octl; neodešel, nýbrž po příkladu božského mistra Ježíše, jenž hříšníků od sebe neodmítal, jal se z křesťanského milosrdenství Afru těšiti a povzbuzovati, aby litovala a zanechala dosavadních svých nepravostí, aby se odvrátila od pohanství a aby uvěřila v Krista. Afra slíbila tak učiniti a spěchala ke svým družkám, aby jim oznámila, co se přihodilo, a aby se jich otázala, jak ony smýšlejí o té věci. Družky, jejichž jména byla *Eunomia*, *Digna* a *Euprepia*, uslyševše její slova, řekly: „Tys naši vůdkyni; tebe budeme následovati.“

Afrase svěřila se všem své matce Hilarii a žádala ji, aby přijala cizince do svého domu. *Hilaria* přijala biskupa Narcisa a jáhna Felixe do domu, a biskup po sedm dní vyučoval domácí ve víře křesťanské. *Hilaria* řekla Narcisovi: „Prosím tě, pane, abys také mne od hříchů očistil. Přišly jsme z Cypru jako ctitelkyně bohyně Venuše. Ale jen lehkovážné ženy mohou uctívati Venuši. My, dcera a já, jsme se

věnovaly službě Venušině. Naši pohanští kněží říkávají: „Čím rozpustilejší je žena, tím milejší je Venuši její služba.“ *Narcis* pokřtil všechny domácí, mezi nimiž byl i *Afer*, strýc *Affin*, a jistý *Dionysius*, ježtož posvětil na kněžství. Tak se stal dům *Hilarii* svatyní, v níž se shromažďovali i jiní křesťané z města *Augsburgu*.

Náhly převrat ve smýšlení a v životě *Afry* a ostatních jejích příbuzných a domácích neušel pozornosti pohanů. Soudce *Kájus* vzkázal *Afre*: „Předved mi ony muže, neboť jsou křesťany.“ *Afra* ihned ukryla oba cizince pode lnem na půdě. Přišli pochopové hledat jich, ale *Afra* řekla žertovně: „Jsou-li křesťany ti, jež hledáte, co by u mne dělali? A nevěříte-li, pojďte a prohlédněte celý dům.“ Pochopové jí uvěřili a odešli. Ale záhy poté *Afra* byla předvolána k soudu, že vyznává víru křesťanskou. Soudce *Kájus* ji vyzval, aby obětovala bohům. *Afra* řekla statečně: „Dost jsem se nahřešila, dokud jsem praveho Boha nepoznala. Nyní pak modlám obětovati nebudu.“ Soudce ji znovu vyzýval řka: „Jen jdi do chrámu a obětuj bohům; najdeš dosti milovníků; ti tě budou obohacovati.“ - *Afra*: „Ó jak se hanbím, že jsem žila z neřesti. Peníze takto získané chtěla jsem darovati nuzným bratrům a sestrám křesťanským; ale oni jich nechťeli přijmouti. A když tedy nemohu obětovati svých statků, chci obětovati své tělo, jímž jsem hřešila, aby mukami bylo očištěno.“ - Soudce jí namítal: „Vždyť ty nemůžeš býti křesťankou; neboť bůh křesťanů zavrhuje život, jaký jsi vedla.“ *Afra* odpověděla: „Proto

také zanechávám takového života a doufám, že Kristus, jenž nezamítá hříšníků, nezamítne ani mne. Jsem křesťanka, ačkoliv nejsem hodna býti křesťankou.“ - Kájus rozhněván vzkřikl: „Obětuj bohům! Jinak tě dám mučiti a za živa upáliti.“ - Afra však odvětila: „Nechť moje hříšné tělo trpí mučením a pálením, jak právem zasluhuje. Své duše neposkvřním více ani modloslužbou ani jiným hříchem.“

Afra byla přivázána ke stromu na ostrůvku v řece Lechu a byla ohněm kolem ní rozdělaným upálena. Matka její Hilaria pochovala její tělo, pokud nebylo ohněm stráveno, ve hrobce.

Družky Affiny Eunomia, Digna a Euprepia, že vyznaly víru Kristovu, byly ve hrobce Affině uzavřeny a kouřem udušeny. Také Hilaria zemřela smrtí mučednickou. Rok smrti 304. Svátek sv. Afry 5. (nebo i 7.) srpna; svátek sv. Afra, strýce sv. Afry, 5. srpna; svátek sv. Eunomie, Digny a Euprepie 12. srpna; svátek sv. Hilarie 7. (nebo 12.) srpna. Hilariin bratr, tedy strýc Affin, jmenoval se *Dionysius*. Stal se prvním biskupem augsburgským. Zemřel smrtí mučednickou. Svátek sv. Dionysia 26. února.

Boll. Aug. II. 39. - Martyrium je zaručeně historické, tak zv. *conversio* je pozdější dodatek, pravil Dr. Günther (pag. 13), následuje asi Tillemonta, jenž životopis Affin kriticky rozebral a věrohodnost jeho v pochybnost bral řka, že „celá historie je výplodem 12. století!“ - Neprávem! Rhabanovo Martyrologium z 9. století obsahuje životopis Affin a tím

je tvrzení Tillemontovo vyvráceno. Akte-rak by si Tillemont dovedl vysvětliti slova Venancia Fortunata, biskupa poitierského († kolem r. 603), jenž ve „Vita s. Martini“ (lib. 6.) praví takto:

„Pergis Augustam . . . Illic ossa sacrae venerabere martyris Afrae?“

Sv. FILADELF, mučedník augsburgský; rok smrti 303; svátek 12. srpna.

Sv. KASSIAN byl v Akvileji posvěcen na biskupství, odebral se na sever, aby hlásal víru Kristovu, a usídlil se v Saeben (jižně od města Brixen v Tyrolsku) a pak nedaleko odtud na místě, kde stojí město Klausen. Tam obrátil valný počet lidí ke Kristu. Avšak modloslužebníci přepadli kdysi sbor křesťanů a uchopivše Kassiana, uvrhli ho do vězení. Z vězení byl sice Kassian tajně vysvobozen, ale vida, že nemůže v kraji se zdarem konati dále apoštolské dílo, uminil si jíti do Říma, aby si u papeže vyžádal nové působišťe. Cestou se zastavil v Imole u Bologně a vida, že město je obydleno modloslužebníky, zůstal tam, aby šířil víru křesťanskou.

Tentokrát obrátil svůj zřetel k mládeži. Zřídil školu pro hochy, učil je počátkům vědomostí, ale přitom je učil také hlavním pravdám víry křesťanské, mluvil k nim o Bohu, o Kristu a o vykoupení, povzbuzoval žáky ke ctnostem a ličil jim ošklivost hříchu. Žákové jeho, jsouce syny pohanských rodičů, ne vždy se jevíli vděčnými k svému učiteli. Ale Kassianova trpělivost byla neomrzelá.

Když vzniklo pronásledování křesťanů za císaře Diokleciana, mnozí hoši poštváni jsouce svými pohanskými rodiči, do-

pouštěli se nezbednosti, a Kassiánovi bylo je trestati pro nezbednosti. Soudce pohnal proto Kassiána před soud a učinil tento rozsudek: „Kassián, jenž svádí žáky ke křesťanství, budiž jim vydán, aby ho po své vůli mučili.“ Nezvedení kluci, jichž bylo ke dvěma stům, vrhli se na svého učitele, strhali s něho šaty a přivázali jej ke sloupu; pak posmívajíce se mu, tloukli jej školními deskami do hlavy, bodali jej ostrými kovovými pisadly, jimiž tehdy psáváno bylo na tabulkách potažených voskem. Brzo bylo tělo rozbodáno a krví zalito. Po dlouhém a bolestném utrpení Kassián vypustil duši. Stalo se to kolem r. 303 (podle *D* kolem 340). Svátek sv. Kassiána 13. srpna.

Sv. PELAGIUS se narodil v Aemoně, (t. j. Lublani, v Pannonii); za pronásledování křesťanů přišel prý jako jáhen s knězem Uraniem do Kostnice (Constanza ve Švýcarsku). Tam byl mučen a šat. Kolem roku 290. Svátek sv. Pelagia 28. srpna.

Sv. FLORIÁN, bývalý plukovník v císařském vojsku v Cetii (nyní Zeiselmauer v Dolních Rakousích), byl horlivý křesťan. Ulyšev, že v Lorchu (Laureacum nedaleko řeky Enže v Horních Rakousích) jsou věznění a mučení křesťané, mezi nimi i bývalí jeho podřízení vojínové, rozhodl se, že se přidá k nim, máje touhu po smrti mučednické. Odebral se do Lorchu. Cestou se potkal s vojiny, kteří na otázku, kam jdou, odpověděli, že pátrají po křesťanech. Florián řekl: „I já jsem křesťan,“ a přidal se k nim.

Císařský náměstek v Noriku, Akvilin, jal se Floriána, když mu byl předveden,

přemlouvat, aby se zřekl víry Kristovy; tázal se, proč se Florián protiví rozkazu císařovu, jsa jako bývalý voják poslušnosti navyklý. Florián odpověděl: „Pokud jsem sloužil u vojska, klaněl jsem se Bohu potají. Nyní poslechnu rozkazů tvých, pokud se týkají vojína, ale jako křesťan nedám se nikým přinutiti, abych se klaněl mrtvým modlám.“ Náměstek Akvilin dal Floriána vysvléci se šatů a mrskati. Posléze Akvilin vynesl rozsudek, aby Florián, máje těžký kámen uvázaný na hrdle, shozen byl s mostu do řeky Enže a aby byl utopen. Biřicové mu uvázali kámen na hrdlo, avšak vidouce neohroženého mučedníka, jak se modlí máje býti shozen, byli tak dojati, že nikdo z nich se neodvážil dotknouti se ho. Tu však přiběhl jakýsi surový pohan a svrhl Floriána do řeky. Stalo se tak bezpochyby r. 304. Svátek sv. Floriána 4. května. Nad jeho hrobem je nyní klášter St. Florian v Rakousích.

Sv. MOŘIC (lat. Mauritius) byl dle podání plukovník legie thebajské, pluku sebraného v Horním Egyptě a skládajícího se ponejvíce z horlivých křesťanů. Mořic dával svým vojínům příklad nejen ve vojenské kázni a udatnosti, ale i v živé víře a lásce ke Kristu. Jeho druhové byli *Exsuperius* a *Kandidus*, rovněž věrní křesťané. Eucherius dává Mořicovi název: Primicerius t. j. asi plukovník, Exsuperiovi: Campi ductor, t. j. major a Kandidovi „senátor“.

Pluk obdržel rozkaz, aby potlačil vzpouru Bagaudů v jižní Gallii. Císař Maximian překročil Alpy, rozbil tábor v údolí

rhonském (u nynějšího města Martigny). Císař nařídil vojsku, aby se konala slavnost modloslužebná k počtě bohů. - Legie thebská se přibližovala rychlým pochodem k hlavnímu táboru císařskému. Velitelé thebské legie uslyševše, že císař nařídil pohanskou slavnost, pozměnili směr cesty a dali svému vojsku táhnouti úžlabinou agaunskou k jezeru ženevskému; vzkázali císaři, že jsouce křesťany, nechtějí obětovati modlám. Maximian se rozzuřil a rozkázal, aby podle zákonů vojenských každý desátý muž thebské legie byl pro neposlušnost usmrcen. Rozkaz byl vykonán; ale ostatní vojínové zůstali u víře nezvikláni. Maximian nařídil poznovu, aby pluk byl opět decimován.

Mořic, Exsuperius a Kandid povzbuzovali vojíny řkouce: „Stůjte pevně ve víře! Naši bratři zvítězili již a stojí před trůnem Božím, obdrževše odměnu za svou stálost. Následujme jich ve statečnosti křesťanské.“ Zároveň poslali císaři list toho znění: „Císaři! Jsme tvoji poddaní, ale jsme také služebníci Boží. Budeme tebe poslouchati ve věcech vojenských. Pošli nás do boje proti nepřátelům, a my půjdeme ochotně, a buďto zvítězíme nebo čestně padneme. Ale nikdy nebudeme obětovati modlám; jsme křesťané; také nebudeme a nesmíme vraždit svých spolukřesťanů.“

Krvelačný Maximian nebyl těmito slovy nikterak dojat, nýbrž velel pluk thebský obklíčiti vojskem a všechny jeho vojíny do posledního muže porubati. Oni pak se nebránili. Tak byli Mořic, Exsuperius a Kandid a jiní (úhrnem 6600 mužů?) usmrceni. Rok smrti se udává 286, místo

vraždění ve švýcarském kantonu walliském tam, kde je město St. Mauric.

O mučednictví thebské legie zůstavil sv. Eucherius, biskup lyonský, věrohodné svědectví. Další svědkové jsou Martin Túrský, který kolem roku 388 obdržel ostatky některých mučedníků thebských a nazval je „ostatky agaunských mučedníků“. Také sv. Avitus († 524) konal homilii o nich. - Avšak odpůrcové popírají svědectví Eucheriovo. Rettberg spojil historii thebské legie s historií sv. Mauricia a spolumučedníků z Apamee (na řece Orontes), jejichž svátek je 21. února. Srovnával jména: Oba jsou Mořicové - tatáž doba - tentýž pronásledovatel - tam Apamea, zde Agaunum - tam 70 mučedníků, ale zde 6600 (kdežto římská legie mívávala jen 4200 vojinů!) a doložil, že historie z východu, dotvrzená Theodorettem, je původní.

Záhada tato dá se rozluštití takto: V Agaunu byl povražděn větší oddíl thebského pluku, jednotlivé pak oddíly byly povražděny na různých jiných místech, mezi jinými též v Apamei. A netřeba legendu nazvati zbožnou pověstí, jak to učinil Alzog. Jistý vojin Viktor nepatřil k thebské legii; přišel, když vojínové císařští se dělili o pozůstalost a učinili sobě hostinu. Zvali veterána Viktora také k hostině, avšak on prohlásil, že je křesťanem. Byl ihned stat. Místo, kde byl usmrcen, sluje Solothurn. S ním byl stat jistý *Ursus*. - Svátek sv. Mořice a jeho druhů 22. září.

Jiný důstojník thebské legie *Tyrsus* byl stat na Marsově poli u Trevíru a s ním stati byli *Bonifác*, *Papirius*, *Palmác* (Pla-

matius), *Maxencius*, *Konstanc*, *Krescenc*, *Justin*, *Leander*, *Simplicius*, *Alexander* a j. S Tyrsem státa byla i jeho žena. - *Kassius a Florencius* usmrceni v Bonnu, *Ge-reon* v Kolině, *Antonín* v Piacenze, *Sekundus* ve Ventemiglii, *Alexander* v Bergamu, *Felix* a jeho sestra *Regula* v Curychu. Svátek sv. Tyrsa, Palmacia a j. mučedníků 4. října; svátek sv. Maxencia, Konstance a Krescence 12. prosince; sv. Gereona a Viktora 10. října; svátek sv. Sekunda a Alexandra 26. srpna; sv. *Alvaria* 26. srpna (?); sv. *Felixe* a *Reguly* 11. září.

Sv. VIKTORIN, biskup ptujský (v kraji mariborském ve Štyrsku; za doby římské Petovium v Pannonii), rodem Rek, byl učený muž; napsal výklad některých částí Pisma sv., jak o něm svědčí sv. Jeronym (*De viris illustribus* c. 74). Viktorin stal se r. 304 pro víru mučedníkem. Svátek jeho 2. listopadu.

Jeronym praví, že Viktorin napsal pěkné a užitečné spisy, ačkoliv neuměl dobře latinsky (*non aequae latine ut graece noverat*). Baronius však jmenuje Viktorina v řím. Martyrol. biskupem v Poitiersu (*Pictaviensis*) poznamenáváje o něm, že měl chiliastické názory.

Sv. JULIUS byl starý vysloužilý voják a tajný křesťan v Silistrii na Dunaji (v Moesii, nyníjším to Bulharsku). Za pronásledování křesťanů byl předveden k soudu. I rozpřel se tento hovor. Soudce Maxim: „Hle, Julie! Je-li pravda, co se o tobě povídá, že's křesťan?“ - „Ano, jsem křesťan!“ - „Co teď? Znáš přece rozkazy králů, že mají všichni obětovati bohům?“ - „Znám; ale nesmím tak učiniti a zapřítí Krista

Boha svého.“ - „Což pak je tak těžká věc, vzítí kadidlo, zapáliti je a odejítí v pokoj?“ - „Nemohu se státi Bohu nevěrným. Sloužím již 26 let císaři, byl jsem v sedmi válkách, a nikdo mne nepředčí udatností. Byl jsem věrný skrovnějšímu pánu, tím více budu věren všemohoucímu Pánu.“ - „Julie, vidím, že jsi hodný a rozumný muž. Obětuj! Počítáš-li to za hřích, na mne padne hřích a odpovědnost. Když povoliš násilí, nebudeš tedy mítí hříchu. Můžeš si vzítí své peníze a jítí domů, a nikdo tě nesmí více obtěžovati.“ - „Ne, nechci těch peněz, ale i bludné tvé poučení odmítám. Nezapru Boha svého.“ - „Tedy ti dám sraziti hlavu.“ - „Učiň tak; budu děkovati Pánu.“

Když Julius byl veden na popraviště, uviděl známého svého vojína, *Hesychia* jménem, i políbil jej řka: „Bratře! přijď brzo za mnou!“ Oba byli státi. Rok není znám. Někteří myslí, že se tak stalo za Alexandra Severa; ale jiní, poukazující na slova „rozkazy králů“, praví, že byli usmrceni za Diokleciana a Maximiana. Svátek sv. Julia 27. května; svátek sv. Hesychia 15. června.

Sv. MARCIAN a sv. NIKANDER byli křesťanští důstojníci, kteří se ctí sloužili ve vojstě. Byli důvěrní přátelé. Kdysi pravil Nikander k Marcianovi: „Bratře, sloužil jsem dosud císaři pozemskému, ale nyní chci sloužiti králi nebeskému.“ Marcian byl také srozuměn. Oba složili svou vojenskou hodnost a vrátili se do svého domova, snad do Dorostorum v Moesii. Jiné zprávy udávají za domov jejich Venafrum a Atinu.

Brzo poté byli předvedeni k císařskému náměstkovi Maximovi. Maxim jim řekl: „Zákony císařské jsou vám známy, nuže, obětujte bohům!“ Nikander odpověděl: „Rozkazy ty se týkají vojinů, ale ne nás, kteří jsme z vojska už vystoupili.“ - Náměstek setázał: „Proč jste vystoupili z vojska?“ - Odpověděli: „Protože jsme byli v ustavičném nebezpečí, že budeme nuceni k modloslužbě.“ - V tu chvíli manželka Nikandrova Daria, jsouc přítomna výsledku, přistoupila k svému muži a povzbuzovala ho, aby neohlížej se na ni a na její dítě, zůstal neoblomný ve víře. Maxim ji okřikl: „Mlč, zlá ženo! Či žádáš si, aby tvůj muž byl usmrcen? Chceš-li se ho zbavit? A bažíš po nějakém záletném milovníku?“ - Daria se zarděla hněvem nad tou urážkou, ale přemohla hněv a jsouc si vědoma své nevinnosti, řekla k náměstkovi: „Smýšlíš-li tak zle o mně, nuže rozkaž, abych nejprve já byla pro víru Kristovu usmrcena.“ - Náměstek však nemaje žádných nařízení o ženách, dal ji toliko na krátký čas uvězniti. Nikandrovi pak řekl: „Vyvol si, co chceš! Co je lepší, sladký život či hořká smrt?“ - Nikander však odpověděl: „Zvolil jsem si život věčný a pohrdám životem časným. Jsem křesťan. Čin se mnou, co ti libo.“ - Náměstek se tážal Marciana: „Co ty tomu říkáš?“ - Marcian odpověděl: „Souhlasím ve všem s Nikandrem.“

Po dvacetidenní vazbě dal náměstek Maxim, muž jinak dobromyslný, předvésti sobě Marciana a Nikandra, a když setrvali při víře Kristově, pravil jim: „Nemám proti vám ani záští ani nepřátelství;

ale mojí povinností je, abych vás donutil poslechnouti císaře a obětovati bohům. Budete odsouzeni na smrt, já pak jsem nevinen vaší krvi.“ A ihned vynesl rozsudek: „Marcian a Nikander, kteří opustili vojsko a pohrdají bohy, buďtež státi.“ Oba mučedníci řekli: „Pokoj tobě, dobrý soudce!“

Oba kráčeli klidně na popraviště. Vedle Nikandra šla jeho manželka Daria. Ne tak zmužile vedla si manželka Marcianova. Nařikala: „Proč opouštíš mě a dítě? Vrať se k nám! Proč pospícháš na smrt? Běda mně ubohé!“ Na popravišti Nikander políbil svou manželku Darii řka: „Dario! Pán s tebou.“ Ona pak, ač nemohla potlačit slz, pravila pevným hlasem: „Miláčku a pane můj! Dobojuj slavně boj svůj! Obětuj mučednictví svoje i za mne, abych od věčné smrti osvobozena byla.“ - Poté Marcian a Nikander byli státi. Stalo se tak kolem r. 302. Svátek jejich 17. června.

Sv. PASIKRATES, vojin a mučedník v Dorostoru (t. j. v Silistrii, v Bulharsku); svátek 25. května.

Sv. KVINTILIAN a MAXIM, mučedníci v Dorostoru za doby císaře Diokleciana; svátek 13. dubna.

Sv. IERMOGENES byl lektorem v Singidunu v Moesii (nynější Semendria v Srbsku) nebo v Sirmiu. Prefekt se ho tážal: „Který úřad zastáváš v křesťanské obci?“ - „Úřad lektora.“ - „Kterému bohusekláníš?“ - „Pravému Bohu, všemohoucímu Stvořiteli všehomíra.“ - „Naši bohové tedy nejsou skuteční a praví bohové?“ - „Ne.“ - Hermogenes byl stát roku 303. Svátek 21. srpna.

Sv. HERMYLAS byl jáhnem v Singidunu v Moesii. Byl pro víru drásán, tak že bylo viděti jeho vnitřnosti. Jeho žalářník vida jeho muka, dal se nad ním do pláče. Slul *Strakonikus*. Tázali se ho, proč pláče? Zdali je snad též křesťanem? Odpověděl, že jest. Byli oba usmrceni kolem r. 315. Svátek jejich 15. ledna.

Sv. IRENEUS (po česku Miroslav nebo Lubomír) byl křesťan v Sirmiu (slovansky Srēm, na břehu řeky Sávy ve Slavonsku, tam, kde je dědina Mitrovíce). Byl ženat a otcem několika dětí. Křesťanská obec si ho zvolila biskupem pro jeho zbožnost. Irenej přijal svěcení na biskupství a zřekl se podle církevních zákonů své manželky.

Za pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem byl i Ireneus předveden k císařskému náměstku Probovi. Probus řekl: „Zákon císařský zní, abys obětoval bohům.“ - Irenej odpověděl: „Zákon pravého Boha mého žádá, abych v něho věřil a raději muka vytrpěl, než abych odstoupil od své víry.“ - Probus dal Ireneu zmrskati a přivést manželku a děti jeho, aby pohledem na ně a prosbami jejich zviklán byl ve víře. Marně. Po několika dnech Probus opět vyslýchá Ireneu a mezi jiným se ho tázal, má-li manželku a děti - Ireneus odpověděl: „Nemám.“ - Probus na to: „A kdo byli ti lidé, kteří onehdy u tebe tolik plakali?“ - Irenej odpověděl: „Vzpomenu-li na slova Kristova: Kdo miluje otce, matku, syna, dceru, manželku více nežli mne, není mne hoden. Zapomínám, že jsem manželem a otcem. Synové moji mají Boha svým otcem, jenž nad nimi bude bdíti.“

Probus vynesl rozsudek: „Rozkazuji, aby Irenej, protože nechce poslechnouti císařských zákonů a obětovati bohům, byl mečem sťat a potom do řeky uvržen.“ Tak se i stalo. Bylo to r. 304. Svátek 25. března.

Sv. SEVERUS a MEMNON, křesťanští vojínové v Thracii, byli za doby císaře Diokleciana umučeni; legenda o nich vypravuje věci příšerné: že byli uvrženi s usekanýma rukama a nohama do ohně a pod. Svátek jejich 20. srpna.

Sv. SERENUS byl zahradníkem v Srěmu v Pannonii (ve východní Slavonii). Byl rodem Řek a odebral se do Srěmu a koupil si tam zahradu. Kdysi pracoval v zahradě; tu přišla paní nádherně oděná se dvěma dívkami. Zdálo se, že se tam chce procházeti. Seren se jí tázal: „Co zde hledáš?“ - Odpověděla: „Pohled na tvou zahradu mne naplňuje pravou rozkoší. Chci se zde potěšiti.“ - Seren řekl: „Zdá se mi, že máš hříšné myšlenky a úmysly. To se nesluší. Jdi odtud!“

Odešla. Avšak jako odmítnutá manželka Putifarova, i ona se chtěla pomstíti ctnostnému zahradníkovi za to, že neukojil její hříšné žádostivosti. Bez průtahu napsala list svému manželu, veliteli vojenskému u císaře Maximiana; žalovala mu, že zahradník Seren jí učinil násilí. Manžel její šel k císaři a řekl: „Pane, mezitím, co my vojínové věnujeme život svůj tvé službě, naše vzdálené manželky jsou vydány prostopášnosti svůdců.“ Na rozkaz císařův Seren byl předveden před soudce; vyličil, jak se věc vpravdě sběhla, dokázal svou nevinu. Ale při výslechu soudce seznal, že Seren je křesťanem, a

protože Seren se zdráhal obětovati bohům, byl stat. Rok smrti 307. Svátek 23. února.

Sv. MAXIMILIAN narodil se podle podání v městě Celji (jižně od Štyrského Hradce) jako jediný syn bohatých rodičů. Rodiče mu záhy zemřeli a Maximilian, jenž nebažil po bohatství a po světských požitcích, propustil všechny své otroky, rozdál všecko své jmění chudým, maje v úmyslu věnovati se službě Boží. Vydal se jako chudý poutník na cestu do Říma k papeži Sixtovi II. Papež ho přijal laskavě a odevzdal mu úřad věrověsta v Panonii a pravomoc vykonávati úřad biskupský.

Maximilian se odebral do Pannonie, a usadiv se v Laureaku (nyní ves Lorch na stoku Enže a Dunaje), šířil učení Kristovo s neúnavnou horlivostí a potíral modloslužbu v Laureaku i v celém okolí. Práce apoštolská se mu dařila, zřídil malou obeckřesťanskou. Sedmadvacetlet působil Maximilian v Lorchu. Tenkrát podnikali suroví národové vpády do Norika. Římané se domnívali, že bůh války Mars se na Římany rozhněval; i vyšel rozkaz, aby bohové byli usmířeni obětní a aby se každý klaněl bohu Martovi. V Celji byl chrám boha Marta; tamějším křesťanům hrozilo tedy veliké nebezpečí, že budou donucováni k modloslužbám.

Maximilian uslyšev, že jeho krajanům hrozí pronásledování, spěchal jim na pomoc, aby je u víře sílil a k statečnosti povzbuzoval, ačkoliv věděl, že sám se vydává v nebezpečí mučednické smrti. Přišed do Celje, odebral se k císařskému náměstkovi Eulasiovi a řekl mu neohro-

ženě: „Císař tě poslal do této země, abys ji bránil a ne abys pronásledoval lid, jehož ochráncem máš býti.“ Náměstek Eulasius se rozhněval a rozkázal, aby Maximilian ihned byl odveden do chrámu Martova a aby tam obětoval. Maximilian odepřel obětovati a proto byl odsouzen na smrt mečem. Byl stat, a to bezpochyby roku 308. Svátek sv. Maximiliana 12. října.

Bořl. Oct. VI., 23. - Akta o Maximilianovi pocházejí ze XIII. století, ale úcta ke sv. Maximilianovi je prastará. Zvláště sv. Rupert ji horlivě šířil. V životopise sv. Ruperta čteme: „Maximilianus ex Celeja Laureacensem ecclesiam optime rexit... locum nativum adiit, ubi capite mulctatur.“

Sv. POLLIO, lektor v Cibalae (toto místo je zbořeno; je na něm osada Vin-koveze) v Dolní Panonii, byl za pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem předveden před prefekta. Prefekt Probus se tázal: „Jsi-li křesťan?“ - „Ano, jsem křesťan.“ - „Jaký úřad zastáváš u křesťanské obce?“ - „Jsem lektorem.“ - „Ach, lektori, to jsou ti, o kterých se praví, že lehkověrným ženštinám matou hlavy, kteří jim zakazují manželství a je přemlouvají, aby zachovávaly panenství?“ - Pollio pravil: „Svatá víra Kristova učí panny vystoupiti na vrchol panenské čistoty, učí manželky zachovávat manželskou cudnost, učí míti úctu k rodičům, odpouštět nepřítelům, milosrdným býti k chudým a trpícím; přikázání Boží zapovídají, aby kdo křivdu činil svému bližnímu a aby cizího statku nejen neuchvacoval, ale ani

SV. JOACHIM A ANNA SV. CECILIE A VALERIAN SMRT SV. KATEŘINY VIDĚNÍ SV. HELENY

ho nepožádal.“ - Probus: „A co má kdo z toho, když pak umře a statků svých pozbude?“ - Pollio: „Jsou statky pomíjející a nepomíjející. Tyto sluší ceniti nad ony.“ - Probus: „Nač všechno tohle mluvení? Obětuj, jak císař nařídil.“ - „Nebudu obětovati.“ - A tak Pollio byl usmrčen, a to upálením. Rok smrti 304, svátek 28. dubna.

Sv. KVIRIN (Quirinus) byl biskupem v Siscii (t. j. Sissek na vtoku řeky Kulpy do Sávy v Charvátsku). Přechkal pronásledování za císaře Diokleciana. Za císaře Galeria dal vladař Maxim po Kvirinovi pátrati. Kvirin ušel tajně z města, ale byl biřící dohoněn, polapen a k vladaři přiveden. Maxim se tázal: „Proč jsi uprchl z města?“ - „Ušel jsem z města proto, že Kristus, Pán a mistr náš, pravil: Když se vám budou protiviti v městě tomto, utecte do jiného.“ - Maxim: „Tedy vidíš, že všude tebe zastihnou zákony, a že ten, kterého bohem nazýváš, tě neuchrání.“ - Kvirin: „Jsi na omylu; Bůh je všude s námi, byl se mnou, když jsem byl jat, je se mnou i zde.“ - Maxim: „Mluviš na prázdno, abys získal čas a abys jazykem z tísně si pomohl. Za dlouhý čas svého života naučil ses různým báchorkám; ale nyní slyš rozkaz císařův: Vezmi kadidlo a obětuj bohům. Neučiníš-li tak, čeká tě bolestný trest, ba i hrozná smrt.“ - Kvirin: „Nikdy nebudu obětovati bohům. To, čím mně hroziš, pokládám si za čest. Smrti, kterou mě strašíš, se nelekám.“ Maxim řekl: „Šílenost tvá tě usmrtí,“ a dal Kvirina holemi nemilosrdně ztlouci. Za tohoto mučení Maxim

řekl Kvirinovi: „Zmoudři přece! Kdybys obětoval, učinil bych tě knězem boha Joviše. Nebudeš-li obětovati, pošlu tě vladaři Amanciovi do Sabarie. Ten tě odsoudí na smrt.“ - Kvirin odpověděl: „Jsem knězem a chci obětovati svůj život právě mu Bohu.“

Podle rozkazu Maximova Kvirin byl okovy spoután a vlečen ze Siscie do Sabarie, nejprv po souši, pak na Dunaji. Ve všech pobřežních městech křesťané uctivě pozdravovali mučedníka a opatrovali jej pokrmem a nápojem, začož se jim odměňoval modlitbou. V Sabarii byl Kvirin veden k vladaři Amanciovi. Ten byl právě v divadle a když byl přečetl listinu od Maxima ze Siscie poslanou, otázal se Kvirina: „Je-li všechno pravda, co v listině psáno o tobě?“ Kvirin odpověděl: „Vyznal jsem svou víru v Siscii a nic na světě mne nepohne, abych ji zradil.“ - „Lito je mi tebe pro vysoké tvoje stáří a nerad bych tě vydal na smrt. Poslechni tedy mé rozumné rady, obětuj bohům a můžeš odejít v pokoji.“ - Kvirin odpověděl: „Slova tvá jsou lahodná a mohla by změnití mysl mladíka, který je žádostivý pozemského života; ale já toužím po životě věčném a milerád za Krista položím život časný.“

Poté Amanc odsoudil Kvirina na smrt utopením. Kvirinovi byl zavěšen veliký kámen na hrdlo a uvržen do řeky Gun-sy. To se stalo r. 309. Svátek sv. Kvirina 4. června.

Jeho martyrium je dobře zaručené. Akta jsou prastará a zajisté pravá.

Sv. ANASTASIUS, rodem z Akvileje,

byl valchářem (dle jiných barvířem) v Saloně u Splitu. Veřejně vyznával svou křesťanskou víru. Na hostinci, ve kterém bydlil, nakreslil kříž a veřejně se křížem znamenal. Pro víru byl utopen buď roku 285 nebo 304. Svátek jeho 7. září.

Sv. JUSTUS (po česku Pravoslav) mučedník terstský; svátek 2. listopadu.

Sv. URSICIUS byl křesťanským vojínem v Illyrii; vyznamenal se statečností a stal se tribunem, velitelem legie. Avšak jistý spoluvojín ho ze závisti udal u vrchního vůdce, že je křesťanem. Vrchní vůdce se tázal Ursicia: „Proč se protivíš zákonům císařským?“ - Ursicius odpověděl: „Neprotivím se zákonům císařským, pokud se nepříčí zákonům Božím.“ Vojevůdce odsoudil Ursicia na smrt mečem. Ursicius byl veden na popraviště. Jeho udavač a žalobník se už nemohl dočkati smrti Ursiciovy; chopil se meče katova, aby mu sám srazil hlavu. Rána se mu nepodařila, opakoval ji po druhé a po třetí. Rozezlený lid ukamenoval hnusného a krvelačného udavače. Ursicius zemřel mečem kolem r. 310. Svátek jeho 12. (nebo i 14.) srpna.

Sv. DOMNIUS (nebo i Damianus) biskup a osm vojínů byli prý umučeni v Saloně v Dalmacii. Svátek 12. (nebo 11.) dubna.

Sv. AMMON, jáhen v Drinopolu (v Rumelii na Marici, 28 mil severozápadně od Cařihradu) vyučoval 40 panen ve víře křesťanské; kolem r. 215 byl on i panny vedeni do Herakleje na Černém Moři. Tam byli různým způsobem usmrceni. Svátek sv. Ammona 1. září.

9. SVATÍ MUČEDNÍCI, O NICHŽ NENÍ ZNÁM ROK JEJICH MUČEDNICTVÍ

Sv. RESTITUTUS, biskup a mučedník karthaginský. Snad na počátku IV. století. Rok nelze určit s jistotou. Sv. Augustin měl o něm řeč. Svátek jeho 9. prosince.

Sv. PIA a sv. *Priskaria*, mučednice karthaginské; svátek 19. ledna.

Sv. SALVIUS, biskup karthaginský, žil ve IV. století. Donatisté mu přivázali mrtvé psy ke hlavě a ubili ho. Svátek jeho 11. ledna.

Sv. SALVATOR, mučedník karthaginský; není o něm bližších zpráv. Svátek 15. března.

Sv. KATULIN a sv. *Január*, mučedníci karthaginští. Jsou v Římském Martyrologiu. Svátek 15. července.

Sv. LUCIAN, *Metrobius* a spolumučedníci Aripolští (v Africe). Svátek jejich 24. prosince.

Sv. FOTINA je prý ona Samaritánka, která mluvila s Kristem u studnice Jakubovy. Pak prý zvěstovala víru v Karthagině a za Nerona byla umučena i se svými syny Josefem a Viktorem. Svátek její 20. března.

Sv. RUFUS, mučedník v africkém městě Tuburbiu; svátek 30. července.

Sv. MAXIMA, *Donatella* a sv. *Sekunda*, panna a mučednice v Tuburbiu; nazývají se „mučednice z Tuburbia“. Sekunda byla dvanáctiletá. Svátek 30. července.

Sv. VERULUS, *Viricius, Servulus, Saturnin* a j. mučedníci v africkém městě Adrumetu. Neví se, zdali za Diokleciana nebo za doby Vandalů. Svátek 21. února.

Sv. DONÁT, *Vitalis, Felix* (I), *Aroncius, Honorat, Fortunat, Savinian, Septimin, Januar, Felix* (II), *Satur, Reposit*, byli přivedeni z afrického města Adrumeta do Itálie, do Neapolska. Byli sťati. Těla byla převezena do Beneventu, a odtud slují „mučedníci beneventští“. Umučeni byli za císaře Maximiana. Svátek sv. Aroncia 27. srpna; svátek sv. Donáta, Vitalisa, Reposita, Satura a ostatních mučedníků 1. září.

Sv. TELESFOR, kněz a mučedník africký, rok snad 139; svátek 13. února.

Sv. JUSTINIAN (a Celerin), mučedníci afričtí; svátek 7. května.

Sv. CELERIN odešel po mučednické smrti svatého Fabiana roku 250 z Říma do Afriky; tam byl ustanoven jáhnem. Byl umučen a s ním byli umučeni: *Celerina*, jeho bába, *Laurentin*, bratrotcův, *Ignác*, bratr matčin; oba posledně jmenovaní byli vojínové. Laurentin byl statečný vyznavač Kristův. Oba vojínové zprvu souhlasili s kacířem Novacianem, ale pak poznali svůj blud. Zdali zemřeli mučednickou smrtí se sv. Cyprianem, není známo.

Sv. BASA, *Pavla, Agathonika*, mučednice karthaginské; svátek 10. srpna.

Sv. DEMETRIUS, mučedník africký, (I.-IV. stol.); svátek 14. srpna.

Sv. BEATA, mučednice africká; svátek 8. března.

Sv. DAMIA, panna a mučednice; svátek 27. května.

Sv. LUCIUS a *Matrosius*, mučedníci afričtí; svátek 27. ledna.

Sv. KRISTOFOR, *Marcial, Valeria, Priska, Emil a Viktoria*, mučedníci afričtí; svátek 28. září.

Sv. JULIUS, *Publius, Julian, Marcel, Gratus*, mučedníci afričtí; jsou v Řím. Martyrol. - Svátek 19. února (a 5. prosince).

Sv. SABIAN, mučedník africký; není o něm bližších zpráv. Svátek 3. března.

Sv. SAVINIÁN, mučedník africký cti se 1. září.

Sv. ONDŘEJ, *Jan, Petr a Antonín*, mučedníci afričtí. Jan a jeho synové Petr a Antonín byli na ostrově Sicílii vladařem Ebrahim zajati, do Afriky vlečeni a tam ukrutně pro viru mučení a usmrceni. Ondřeje, staříckého křesťana, Ebrahim probodl kopím. Snad r. 312. Svátek těchto mučedníků 13. září.

Sv. RESTITUTA, panna v Africe (místo není známo), měla býti upálena, ale zemřela byvši mučena. Buď za Valeriana nebo za Diokleciana; tedy kolem r. 258 nebo 303. Svátek 17. května.

Sv. KASTOR a sv. Viktor, mučedníci afričtí; století I.-IV.; svátek 28. prosince.

Sv. RUFIN, *Marek a Valerius*, mučedníci afričtí; dlužno je rozeznávat od Rufina a Valeria mm. soissonsých. Svátek 16. listopadu.

Sv. PRIVATA a sv. *Vikturus*, mučedníci afričtí; svátek 8. června.

Sv. SUCCESSUS, *Petr, Bassian* a

Primitiv, mučedníci afričtí; jsou i v Řím. Martyrol. Svátek 9. prosince.

Sv. SUCCESSUS a sv. *Rogatus*, mučedníci afričtí; svátek 28. března.

Sv. FUSKUL, biskup, mučedník africký; století I.-X.; svátek 6. září.

Sv. SERAPION, mučedník s Pavlem a s mnoha jinými v Egyptě. Rok smrti snad 303. Svátek 19. ledna.

Sv. FIDENCIUS a *Terencius*, mučedníci v Africe (či snad v Ikoniu?); svátek 27. září.

Sv. VENUSTUS a sv. *Heliodor*, mučedníci afričtí; svátek 6. května.

Sv. FAUSTIN, mučedník a spolumučedníci afričtí; svátek 15. prosince.

Sv. FELIX a sv. *Gennadia*, mučedníci afričtí; svátek 16. května.

Sv. JUKUNDIAN, mučedník africký; svátek 4. července.

Sv. RUTILIUS, mučedník africký; † podle Don. r. 211; svátek 2. srpna.

Sv. POLLIENUS, *Hermes* a *Serapion*, mučedníci v Alexandrii (či snad v Římě?); I.-IV. stol.; svátek 28. (či 18.) srpna.

Sv. EMBRONIUS byl zprvu tkalcem, pak biskupem; o mučednictví jeho *D* se nezmiňuje. Svátek 21. června. (U bolandistů je „*praetermissus*“.)

Sv. SERAPION, mučedník, a sv. *Trofima*, panna a mučednice v městě Alexandrii; svátek 13. července.

Sv. EUTROPIA, křesťanka alexandrijská, byla obnažena a pak pochodněmi pálena, posléze sřata. Rok její smrti není znám. Svátek sv. Eutropie 25. května.

Sv. KANDIDUS byl mučedníkem, ni-

koliv v Římě (jak *St* udává), nýbrž v Alexandrii. Svátek 3. října.

Sv. MARINA, panna a mučednice v Alexandrii; svátek 18. června.

Sv. PAVEL a sv. *Bassus*, mučedníci v Alexandrii (prý); neznámo kdy.

Sv. KONCESSUS, mučedník alexandrijský; svátek 10. dubna.

Sv. KRONIDAS (*E* píše: Hierodinas), *Leoncius* a *Serapion*, mučedníci alexandrijské; byvše zmučeni, byli hozeni do moře a utopeni. Svátek 12. září.

Sv. THEODOR, křesťan alexandrijský, šířil horlivě víru Kristovu; i byl za to trýzněn a sřat. Svátek 12. září.

Sv. EUTYCHIUS, mučedník alexandrijský; svátek 26. března.

Sv. AMMON a sv. *Zeno*, vojínové v Alexandrii, byli pro víru Kristovu kolem r. 249 ještě s jinými křesťany umučeni. Jsou také v Římském Martyrologiu.

Sv. BASILLA, mučednice alexandrijská, svátek 17. května; nutno ji rozlišovati od *Basilly*, dcery římských pohanských rodičů. Této Basille poslala panna Eugenia eunucha Prota a Hyacintha, aby ji vyučovali ve víře. Tato Basilla byla sřata kolem roku 260. Svátek 8. června.

Sv. PELEUSIUS, kněz a mučedník alexandrijský (před dobou sv. Jeronyma), je také v Řím. Martyrol. Svátek 7. dubna.

Sv. TRYFON, mučedník alexandrijský; svátek 3. července.

Sv. EUTHYMIUS, jáhen alexandrijský; svátek 5. května.

Sv. MANSUET, mučedník alexandrijský; stol. I.-IV.; svátek 30. prosince.

Sv. CELER a sv. *Pupillus*, mučedníci alexandrijští; svátek 28. února.

Sv. FORTUNÁT a sv. *Lucian*, mučedníci afričtí; svátek 13. června.

Sv. KANDIDUS a sv. *Kandidian*, s nimi i sv. *Sobel*, mučedníci afričtí; svátek 5. srpna.

Sv. LIKARION, mučedník egyptský; svátek 7. června.

Sv. MAREK a sv. *Marcian*, mučedníci egyptští; stol. I.-IV.; svátek 4. října.

Sv. PAFNUC, poustevník a mučedník v Egyptě; dle Řím. Martyrologia byl za císaře Diokleciana na palmovém stromě přibit i se společníky; avšak určitých zpráv není. Svátek 24. září.

Sv. PALLADIA, manželka vojína, mučednice v Egyptě; svátek 24. května.

Sv. DIOSKUR, mučedník a sv. *Potamon*, biskup a mučedník, oba v Egyptě, uctívají se 18. května. Potamonovi bylo za pronásledování křesťanů císařem Maximianem Dajem vyloupeno oko; také mu byly kolenní svaly přerézány. Na sněmě Nicejském, roku 325 konaném, byla sv. mučedníkovi prokazována všeobecná úcta. Avšak za arianského císaře Konstancia dal alexandrijský arianský biskup Řehoř bítí Potamiona jakožto neohroženého obhájce Athanasiova holi tak dlouho, až se zdálo, že je mrtev. Potamon zemřel brzy poté, a to r. 341.

Sv. AKVILA, mučedník v egyptském kraji Thebais; svátek jeho 20. května.

Sv. TERTULLA, panna a mučednice v Cirthě (v Numidii). Svátek 30. dubna.

Sv. THEODUL kněz, *Proklus*, *Hypacius*, *Isák*, *Eliáš*, *Benjamin* utrpěli

mučednickou smrt na hoře Sinaj snad r. 373 nebo v V. století od Saracenů. Byl-li Theodul synem sv. Nila, opata, není známo. Svátek jejich 14. ledna.

Sv. THEA a sv. *Mauris* (Meuris), mučednice v Gaze palestinské ve III. stol. Svátek 19. prosince.

Sv. JUDAS *Kviriakus*, biskup a mučedník jerusalémský; kdy žil, zdali za Hadriana neb za Juliána Odpadlíka, není známo; svátek 4. května.

Sv. ZENAIDES, mučednice v Caesarei Palestinské (jiná Zenaides uvedena je v Cařihradě).

Sv. CYRIA a sv. *Valeriana*, mučednice v Caesarei Palestinské; svátek 5. června.

Sv. FLORIAN a sv. *Kalanik*, křesťané eleutheropolští (v Palestině), utrpěli mučednickou smrt od Saracenů za času císaře Heraklia. Svátek 17. prosince.

Sv. THEOFIL (Bohumil) byl biskupem v Caesarei (není známo, zdali v Palestinské či v Kappadocké); za něho nastal spor, mají-li se velikonoce slaviti po 14. březnu anebo zároveň se židy. Podle bolandistů zemřel kolem r. 200. Svátek 5. března.

Sv. ENATHA, panna v Caesarei Palestinské, byla pro víru bičována a upálena kolem r. 310. Sní zároveň usmrcení byli *Antonín*, *Germán* a *Zebinas*. Svátek jejich 13. listopadu.

Sv. PLATONIDES, mučednice v Askalu (v Palestině); svátek 6. dubna.

Sv. KVADRÁT biskup, *Theodosius*, *Emmanuel*, *Sabina* a spolumučedníci, bezpochyby v Syrii. Kvadrát byl vypuzen

a pak od modloslužebníků jat a stát. Svátek jejich 26. března.

Sv. GELACIAN a *Epistema* byli pantičtí manželové ve městě Emese (nyní Hems, v údolí řeky Orontes, v Syrii). Učinili slib zdržlivosti a později se odebrali na horu Sinaj, každý do jiného kláštera. Za pronásledování křesťanů (císařem Deciem?) Gelacian byl jat. Jakmile Epistema o tom uslyšela, přiběhla k němu a oba byli předvedeni k soudu. Soudce se tázal: „Jsi-li ten lehkomyšlník a zlosyn, jenž pohrdá našimi bohy?“ Pak dal Geliaciana mučiti. Epistema vytýkala soudci ukrutnost; byla obnažena, mučena a usmrcena. Rok smrti se udává 253. Svátek jejich 5. listopadu.

Sv. DRUSUS a *Zosimus*, mučedníci v Antiochii Syrské; svátek 14. prosince.

Sv. DRUSILLA, panna antiochijská, byla podle svědectví Jana Chrysostoma upálena. Svátek 22. září.

Sv. PIONIUS, mučedník antiochijský; svátek 14. března. (Viz Pionia ze dne 1. února.)

Sv. MAKARIUS a *Julianus*, mučedníci syrští; stol. I.-IV.; svátek 12. srpna.

Sv. BASILEUS, *Auxilius* a *Saturnius*, mučedníci antiochijsští; stol. I. IV.; svátek 27. listopadu.

Sv. DONÁT, *Restitutus*, *Valerian*, *Fruktuosa* a 12 spolumučedníků v Antiochii Syrské (K mylně uvádí Antiochii v Pisidii). Byli umučeni ve IV. stol. - Svátek 23. srpna.

Sv. TIMOTHEUS a *Faustus*, mučedníci antiochijsští; svátek 8. září.

Sv. OKTÁVIA, mučednice v Antio-

chii Syrské; s ní i Prosdokus. Svátek 15. dubna.

Sv. PRUDENCIA, mučednice v Antiochii Syrské; svátek 15. dubna.

Sv. ERASMUS, mučedník antiochijský; svátek 25. listopadu.

Sv. POLYKARP a *Theodor*, mučedníci v Antiochii Syrské; jsou i v Řím. Martyrologiu. Svátek 7. prosince.

Sv. AGAPE a *Mariana* (či Maryna) panny (a mučednice) v Antiochii Syrské. Svátek 10. března.

Sv. NICEAS a *Pavel*, mučedníci antiochijsští; svátek 29. srpna.

Sv. PROTOGENES, biskup v Karae v Mesopotamii, byl od císaře Valenta spolu s biskupem edesským a sv. Eulogiem poslán do vyhnanství do Egypta. Sv. *Eulogius* (česky Ložek) zemřel r. 381. Protogen založil v Egyptě školu, v níž mládež vyučoval a nábožensky vychovával. R. 379 se vrátil do své vlasti. Svátek 5. května.

Sv. JANUAR a *Pelagia* byli mučedníci v Nikopoli v Malé Armenii za císaře Licinia. Svátek 11. července.

Sv. RUFUS a *Rufinian*, bratři mučedníci v Armenii (podle D v Kománě); svátek 9. září.

Sv. KARPUS biskup, Papilus jáhen, Agathonika, sestra Papilova, Agathodor, jejich sluha, mučedníci v Pergamu (v Malé Asii); svátek 13. dubna.

Sv. ADAUKT, otec sv. Kallistheny, byl z Efesu do Mesopotamie vyhnán a tam, když se nechtěl vřít zřít, stát kolem roku 305. Kallisthena zemřela kolem r. 318 blaženou smrtí. Svátek 4. října.

Sv. RYPSIMA (či Ripsimis), panna a

mučednice v Armenii; rok smrti 310 (podle *D*); svátek její a spolumučednic 29. září.

Sv. THEOTIM a *Basilián*, mučedníci v Laodiceji Syrské; stol. I.-IV.; svátek 18. prosince.

Sv. VALENUS, mučedník na pohoří araratském; svátek 12. června.

Sv. MELECIUS, biskup v Pontu, žil kolem r. 310. Někteří se domnívají, že je totožný s Meleciem, jehož památka se koná 12. února. Jméno jeho je v Řím. Martyrol. Svátek 4. prosince.

Sv. ACHACIUS a *Hierenarch*, mučedníci; stol. I.-IV.; svátek 27. listopadu.

Sv. KLEMENCIA, mučednice v Kapadocii. S ní bylo umučeno 78 mučedníků, mezi nimiž se uvádějí: *Kvartus, Saturnin, Decimus, Dacius, Januar, Viktor, Lucius, Markus, Justus, Optatus, Maxima* a *Venustus*. Svátek jejich 12. dubna.

Sv. THESPESIUS, mučedník v Kappadocii; svátek 1. června.

Sv. FABIUS, mučedník v Caesarei Kappadocké; svátek 2. března.

Sv. ABSALON, mučedník v Caesarei Kappadocké; svátek 2. března.

Sv. RUFINUS a spolumučedníci, na př. *Vitalikus* v Ankyře v Galacii; svátek jejich 4. září.

Sv. KALINNIKUS, mučedník v Paflagonii; I.-IV. stol.; svátek 29. července.

Sv. MAKROBIUS, narozený v Paflagonii, byl snad sluhou císařským na dvoře Liciniově. Byl pro víru umučen před rokem 323. S ním byl umučen i *Seleukus*,

a to v Ankyře, městě galackém. Svátek jejich 13. září.

Sv. EUTYCHIUS kněz, *Domician* jáhen, mučedníci v Ankyře (v Galacii); svátek 28. prosince.

Sv. SODALIS, *Zeno, Genesius, Marinus, Zotikus, Elpidius, Eutychius* a *Lupicin*, mučedníci v Lydii; svátek 27. dubna.

Sv. DIONYSIUS a *Privatus*, mučedníci frygijské; svátek 20. září.

Sv. DIODOR, *Diomedes* a *Didymus*, mučedníci laodicejské; svátek 11. září.

Sv. MAXIM, mučedník apamejský; stol. I.-IV.; svátek 30. října.

Sv. KRESCENC, mučedník v lycijském městě Mura. Byl upálen. Svátek 15. dubna.

Sv. APOLONIUS, mučedník v Ikóniu (St udává Sardes v Lydii); byl ukřižován snad za Decia. Svátek 10. července.

Sv. ROMAN (s Firmem) umučen v Nikomedii; stol. I.-IV.; svátek 6. dubna.

Sv. FIRMUS, mučedník nikomedijský; svátek 1. června.

Sv. VIKTOR, *Viktorin, Klaudius* a jeho manželka *Bassa*, mučedníci v Nikomedii; svátek 6. března.

Sv. CAESARIUS, mučedník nikomedijský; svátek 20. dubna.

Sv. VIKTORINA a sv. *Libosa*, mučednice nikomedijské; při obou je jmenován jistý sv. Euterius. Svátek 22. února.

Sv. VIKTORIK, mučedník nikomedijský; svátek 24. února.

Sv. PATRICIA, mučednice nikomedijská; svátek sv. Patricie 13. března.

Sv. STRATON, mučedník nikome-

dijský, byl takto umučen: sehnuli dva stromy, přivázali mu k nim nohy a rozpoltili jej. (K). Svátek sv. Stratona 9. září.

Sv. DULA byla dcerou chudých rodičů křesťanských v Nikomedii (v Bithynii; nyní Ismid). Sloužila u pohanského důstojníka. Ten ji chtěl svěsti ke hříchu. Dula (jejíž pravého jména neznáme; jméno „Dula“ značí tolik jako „služka“) mu statečně odporovala a do očí mu řekla, že zákon křesťanský zapovídá cizoložství. Důstojník uslyšev, že Dula je křesťankou, namísto ji usmrtil. Svátek 25. března.

Sv. JAN strhl dekret císařský o pronásledování křesťanů se zdi; byl umučen v Nikomedii; svátek 7. září.

Sv. DASIUS a sv. *Zotikus*, mučedníci, kromě 12 jiných; v Nikomedii; svátek jejich je 21. října.

Sv. CYRIAKUS, *Paulillus* a *Syndimus*, mučedníci nikomedijští; svátek 19. prosince.

Sv. PLAUTUS, mučedník nikomedijský; svátek 5. dubna.

Sv. AUGUST (a *Flavius*), mučedník nikomedijský; svátek 7. května.

Sv. AMBIKUS, mučedník nikomedijský; svátek 3. prosince.

Sv. ARSACIUS, Peršan, voják, vyznal za císaře Licinia svou křesťanskou víru; odešel do samoty u Nikomedie; zemřel roku 358; svátek sv. Arsacia 16. srpna.

Sv. SOLOCHON, voják a mučedník v Chalcedonu; svátek 17. května.

Sv. EUSTOCHIA, mučednice v Tarsu v Kilikii; svátek 2. listopadu.

Sv. KRISTA, mučednice v Kilikii (či

snad na Sicilii); s ní se připomíná sv. *Expergencius*. Svátek 4. června.

Sv. PRIVATUS a sv. *Afrodisius*, mučedníci v Tarsu (v Kilikii), s nimi *Prima*, *Peregrina* a j.; svátek 10. května.

Sv. SOZON, přijímám „*Opilio*“ (t. j. pastýř, snad podle zaměstnání tak nazývaný), mučedník v Pompejopoli (v Kilikii); podle jiných zpráv v Nikomedii; svátek 7. září.

Sv. KASTOR a sv. *Dorotheus*, mučedníci v Tarsu (podle *D*); svátek 28. března.

Sv. DARIUS a *Sozimus* (Zosimus), *Pavel* a *Sekundus*, mučedníci nicejští; svátek 19. prosince (podle *St* 30. prosince).

Sv. EUFRATA, mučedník nicejský. Svátek 25. března.

Sv. POLYCHRONIUS, kněz nicejský, byl za císaře Konstancia kolem roku 350 od ariánů při mši svaté přepaden a proboden. Jeho jméno je také v Řím. Martyr. Svátek 6. prosince.

Sv. ZELUS, mučedník frygijský; svátek 20. srpna.

Sv. REVOKATUS a sv. *Fortunata*, mučedníci ve Smyrně; svátek 9. ledna.

Sv. SERVILIAN, mučedník smyrnenský; svátek 27. února.

Sv. KALLISTRAT, křesťanský voják v Cařihradě, byl pro víru uvězněn. Vyučil ostatní vězně hlavním článkům víry křesťanské, takže neohroženě vyznali svou víru. Kallistrat byl bit a po ostrých střepinách válen. Ostatní vězňové, počtem 49, byli utlučeni. Stalo se tak za císaře Diokleciana. Svátek jejich 26. září.

SV. VERONIKA

SV. LONGIN

NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE

SMRT SV. MONIKY

Sv. HERMELLŮS, mučedník cařihradský; svátek 3. srpna.

Sv. MUCIUS, kněz a mučedník cařihradský; svátek 13. května.

Sv. MAURA a sv. *Justina*, panny a mučednice cařihradské. Maura je v Řím. Martyrol. - *D* je uvádí pospolu. Svátek jejich 30. listopadu.

Sv. MARTYRIUS, podjáhén, a sv. *Marcian*, kostelní zpěvák v Cařihradě; byli pro víru roku 355 státi. Jména jejich jsou v Řím. Martyrol. Svátek 25. října.

Sv. ŽOFIE, podle řeckých zpráv lékařka a mučednice; svátek 22. května.

Sv. KLEMENTIN, *Theodot* a *Filomen* byli umučeni v Ereglii (t.j. stará Hieraklea na Černém Moři; také se nazývá Perinthos); svátek 14. listopadu.

Sv. EUTYCHIUS a sv. *Plautus*, mučedníci v Thracii; svátek 29. září.

Sv. PRIMUS, *Priskus*, *Krescenc* a *Evagrius*, mučedníci v Tomi v jižní Moesii, na Pontu; svátek 1. října.

Sv. JUSTINA, panna a mučednice cařihradská; rok smrti není znám; svátek 30. listopadu.

Sv. DIOGENES či Diomedes, mučedník v Macedonii; svátek 6. dubna.

S. ATTALUS Thaumaturgus žil přísně v Řecku; proč se nazývá mučedníkem, když zpráva dří, že jsa blízek smrti, žádal přítomné bratry, aby mu dali políbení v lásce Kristově - to není známo. Svátek 6. června.

Sv. PATRICIUS, mučedník v Brusse v Řecku, století I.-IV.

Sv. AGATHOKLIA, mučednice. Bližších zpráv není. Svátek 17. září.

Sv. AUKTUS, *Taurion* a *Thessalonika*, mučedníci amfipolští (v Macedonii); svátek 7. listopadu.

Sv. THEODOL a sv. *Julian*, mučedníci soluňští; svátek 2. dubna.

Sv. FLORENCIUS, mučedník soluňský; svátek 13. října.

Sv. ALEXANDER, mučedník soluňský; svátek 9. listopadu.

Sv. KASTA, mučednice soluňská; svátek 1. června.

Sv. MATRONA, otrokyně u židovky (snad bylo její jméno Plautilla) nebo u pohanské vdovy v Soluni. Paní mučila svou služku Matronu až k smrti. Sama prý byla potrestána tím, že spadla do bečky kalů a tam se zadusila. Kdy se tak stalo, není známo. Svátek sv. Matrony 15. března.

Sv. LIGORIUS byl poustevník v Řecku; byl usmrcen od pohanů. Kdy se tak stalo, není známo. Svátek 13. září.

Sv. ELEUTHERIUS, radní (či dvořán?) v Cařihradě; byl stáť; svátek 4. srpna.

Sv. KALIXT (Kallist), *Charisij*, *Leonides*, *Kristiana*, *Tercia*, *Nika* (nebo Nice), *Galla* a *Nunechia*, mučedníci korintští ve III. století; svátek 16. dubna. S nimi se uvádí i sv. *Theodora*, mučednice.

Sv. ISACIUS a sv. *Melecius* byli biskupové na ostrově Cypru. Isacius byl pro víru umučen. Svátek 21. září.

Sv. ZENON, mučedník na ostrově Lesbos; dle Řím. Martyr. byla mu kůže s těla sedřena. Ale bollandisté to popírají. Svátek 5. dubna.

Sv. PRIMITIVA, mučednice římská; kdy, není známo. Svátek 23. července.

Sv. KRESCENCIA, mučednice římská; kdy, není známo. Svátek 5. května.

Sv. TARSICIUS, akolyta, nevydal při pronásledování křesťanů Těla Páně; hledali je u něho, on pak je buď požil nebo někomu odevzdal; raději se dal utlouci a ukamenovati, než by byl vydal Tělo Páně. Byl pohřben na Appijské silnici. Svátek 15. srpna.

Sv. APRONIANUS, žalářník (či commentariensis?) v Římě; pro neohrožený vyznání víry byl umučen. Svátek 2. února.

Sv. HYACINTH, *Lucius, Quintus a Felician*, mučedníci v Římě (anebo za Vandalů v Africe?); svátek 29. října.

Sv. MENANDER, mučedník římský; stol. I.-IV.; svátek 1. srpna.

Sv. EVAGRIUS a sv. *Priscian*, mučedníci římsští; svátek 12. (či 3.) října.

Sv. ARETAS, mučedník římský; svátek 1. října.

Sv. JUSTUS, mučedník římský; svátek 14. července.

Sv. CELSUS a sv. *Klement*, mučedníci římsští; svátek 21. listopadu.

Sv. KRISPULUS a sv. *Restitutus*, mučedníci, a *Basilia*, mučednice v Římě (dle *E* ve Španělsku). Rok smrti 304. Svátek 11. (10.) června.

Sv. LIBERATUS a sv. *Bajulus*, mučedníci římsští; svátek 20. prosince.

Sv. STAKTEUS, mučedník římský (viz ostatně 18., VII.); svátek 28. září.

Sv. BENEDIKTA a sv. *Krispus* mu-

čedníci římsští; svátek 4. ledna (nebo 8. října).

Sv. KANDIDA, panna a mučednice římská; rok smrti není znám; svátek 29. srpna.

Sv. KRESCENCIANA, mučednice v Římě(?); svátek 5. května.

Sv. GREGORIA, mučednice římská (s Felikulou); svátek 5. června.

Sv. THEODOSIUS, voják a mučedník římský; svátek 25. října.

Sv. FAUSTIN a sv. *Venustus* a j. mučedníci římsští; svátek 22. května.

Sv. DEMETRIUS jáhen, mučedník římský; svátek 9. dubna.

Sv. JUVENCIUS, *Cyriak*, *Exsuperancius* a *Heraklia*, mučedníci římsští; svátek 1. června.

Sv. APPIUS, kněz a mučedník římský; svátek 19. listopadu.

Sv. KASTA, mučednice soluňská nebo římská; svátek 1. června (viz shora).

Sv. GENNESIA, panna a mučednice; země i doba není známa. Svátek 8. června.

Sv. ŽOFIE, panna a mučednice římská; s ní se jmenuje i Quirilla či *Cyrilla*. Svátek obou 15. května.

Sv. HYACINTH, *Alexander* a *Tiburc*, mučedníci blíže Říma (v Sabinu). Svátek 9. září.

Sv. ARISTON, mučedník římský; svátek 2. července.

Sv. ARECIUS a sv. *Dacian*, mučedníci římsští; svátek 4. června.

Sv. SILVIUS se sv. *Naborem*, mučedníci římsští; svátek 23. dubna.

Sv. FELIX, kněz, a sv. *Eusebius*, mnich v Terracině (v Kampánii), pocho-

vali tělo sv. Caesaria, jáhna a mučedníka, jehož svátek se koná 1. listopadu. Byli i sami pro víru umučeni (tedy bezpochyby po r. 303). Svátek jejich 5. listopadu.

Sv. OKTAVIA, mučednice terracinská; svátek 1. listopadu.

Sv. FESTUS a Jan, mučedníci v Toskánsku; svátek 21. prosince.

Sv. EMIL (Aemilius), mučedník v Genulii; svátek 19. května.

Sv. EMILIANA, panna a mučednice; není o ní zpráv. Svátek 30. června.

Sv. DEMETRIUS a sv. *Honorius*, mučedníci ostijští; svátek 21. listopadu.

Sv. GAUDENCIA, panna a mučednice římská; svátek 30. srpna.

Sv. PAMFIL, mučedník římský; svátek 21. září.

Sv. EUTROPIUS, *Zosima* a *Bonosa*, sourozenci a mučedníci v Portě u Říma; svátek 15. července.

Sv. VIOLA, panna a mučednice veronská; není o ní zpráv; neznáme doby jejího mučednictví. Svátek 3. května.

Sv. GUNIFORT, mučedník u Milána, snad r. 303; svátek 22. srpna.

Sv. FAUSTUS, vojin a mučedník v Miláně (?); svátek 7. srpna.

Sv. JAN, biskup a mučedník v Bergamu; svátek 11. července.

Sv. EVASIUS, biskup a mučedník v Asti (v Piemontsku); kdy, není známo; svátek 1. prosince.

Sv. ZACHARIÁŠ, mučedník, prý v Akvileji. Svátek 10. června.

Sv. LEONCIUS a sv. *Theodor* jsou v Řím. Martyrologiu uvedeni jako bis-

kupové a mučedníci v Africe nebo ve Vicenzu. Svátek 19. března.

Sv. EUSEBIA, panna a mučednice bergamská (Bergamo v severní Itálii); není o ní zpráv; svátek 29. října.

Sv. EDISTIUS, mučedník ravennský; není mnoho zaručených zpráv; svátek 12. října.

Sv. OLIVA, panna v italském městě Anagni; zpráva dí, že ve smyslných pokušeních se bodala jehlou. Rok její smrti není znám. Svátek 3. června.

Sv. OLIVA, panna a mučednice; cti se v Palermu; svátek 10. června.

Sv. DOMNINA, panna a mučednice v italském městě Terni; kdy žila, není známo; svátek 14. dubna.

Sv. AGAPE, panna a mučednice v Interamně; svátek 15. února.

Sv. FELIX, mučedník v Tunisu (či ve Fundi v Latii?); svátek 6. listopadu.

Sv. FACION, mučedník v Kalabrii (?); svátek 24. srpna.

Sv. ANTHILIA, panna arezzská v Toskánsku, byla sřata, protože odepřela císařskému náměstku Kvadraciánovi manželství řkouc, že chce zachovati panenství neporušené. Rok smrti 360. Svátek 25. září.

Sv. RUFINUS, mučedník v Umbrii (podle K v Assisi); svátek 30. července.

Sv. MINERVINUS, mučedník v Katanii; s ním se jmenují také: *Štěpán*, *Poncián*, *Attalus*, *Fabian*, *Kornel* a j.; svátek 31. prosince.

Sv. MAXIMIAN, biskup a mučedník, sv. *Valentin*, biskup a vyznavač; svátek 29. října. Valentin je též jako Va-

lentin († 470), jehož svátek je 7. ledna.

Sv. EVODIUS, *Hermo genes* a *Kallista* (Donin uvádí mylně: Kallistus) byli sourozenci v Syrakusách na ostrově Sicílii. Básník sv. Josef Hymnograf (zemřel r. 883) napsal: „Na popraviště zmužile vstoupila Kallista, vyznávajíc Boha se dvěma bratry...“ Všichni tři byli pro víru usmrceni; kdy se tak stalo, není známo; svátek sv. Evodia a Hermogena 25. dubna; svátek sv. Kallisty 2. září.

Sv. AMPELIUS a sv. *Kájus*, mučedníci sicilští; svátek 20. listopadu.

Sv. FELIX, biskup a mučedník nolský; svátek 15. listopadu.

Sv. SENATOR, *Viator* a *Kassiodor*, mučedníci v Kalabrii (?); svátek 14. září (či 26. srpna).

Sv. DOMINATA, matka sv. Senátora; svátek 14. září.

Sv. PROSPER, mučedník beneventský; svátek 15. května (nebo i 5. dubna).

Sv. SATURNIN, mučedník na ostrově Sardinii; svátek 30. října.

Sv. TICIAN, mučedník na ostrově Sardinii; svátek 27. května.

Sv. ROBUSTIAN, mučedník na ostrově Sardinii; svátek 31. srpna.

Sv. EMILa spolumučedníci na ostrově Sardinii; svátek 28. května. Mezi nimi sv. *Priamus*.

Sv. KRESCENS a sv. *Zoilus*, mučedníci kordovští (ve Španělsku) snad za císaře Diokleciana; svátek 27. června. K nim náleží i sv. *Venetus*.

Sv. MARINA, panna ve Španělsku, opustila dle legendy s jinými pannami svou vlast a odebrala se do cizí krajiny,

aby tam šířila víru křesťanskou. Císařský náměstek Olibrius ji dal mučiti a usmrtiti. Svátek 18. července.

Šť praví, že Marina je totožná s Markétou ze dne 20., případně 13. července, čemuž nasvědčují stejné jméno „Olibrius“.

Sv. SERVANDUS a sv. *Germán*, mučedníci španělští, snad r. 303; svátek 23. října.

Sv. MARON byl žákem sv. Hesychia, jenž v I. století byl poslán do Španělska a snad v provincii Jaén byl ukamenován; Maron byl usmrcen v Elviře. Svátek sv. Hesychia sv. Marona 1. března.

Sv. FABRICIAN, mučedník toledský, rok smrti není znám. Svátek 21. srpna. S ním i *Filibert*.

Sv. EUTYCHIUS, mučedník španělský; svátek 11. prosince.

Sv. LAMBERT, rolnický pomocník v Saragosse ve Španělsku; ve III. století byl pro víru mučen; byl zabit od svého pána. Svátek sv. Lamberta 16. dubna.

Sv. VINCENC a sv. *Laetus*, mučedníci snad v Tarbes (v Gaskoňsku). Svátek 1. září.

Sv. SOLINA, panna a mučednice v Chartres, žila za doby Sabina (či Sabianiana) a Potenciana, biskupů senských. Svátek její 17. října.

Sv. LUKANUS, mučedník pařížský; dle bollandistů není totožný s Lukanem ze dne 20. července. Svátek 30. října.

Sv. PROKUL, mučedník autunský; svátek 4. listopadu.

Sv. HESYCHIUS byl zardoušen; jeho spolumučedníkem byl *Diomedes*; snad ve Francii; svátek 2. září.

Sv. ALVERA, panna a mučednice v provincii perigorské. Svátek 25. srpna.

Sv. HONORINA (česky Ctirada), panna a mučednice v Normandii. Doba mučednictví není známa. Snad kolem roku 250. Svátek 27. února.

Sv. AGOARD a sv. *Agilbert*, mučedníci v Creteili blíže Paříže; rok smrti je velmi nejistý; buď 270 nebo kolem 400. Svátek 24. června.

Sv. SIMPLICIA, panna a mučednice snad v Nizze (v Gallii); také doba jejího mučednictví je nejistá. Svátek 12. dubna.

Sv. SIMPLICIAN v Poitiersu anebo v Poitou byl od vlastního otce pro víru zabit. Svátek 31. května.

Sv. ITALIKA, panna a mučednice v Namuru; svátek 30. června.

Sv. FLAMINA, panna a mučednice buď v Nikomedii (v Malé Asii) nebo v Auvergni (v Gallii). Peregrin, Machoratus a Vivencianus bránili panenství své sestry Flaminy. Flamina byla státa za císaře Diokleciana, tedy kolem r. 303. Je patronkou v nemocech očních. Svátek 2. května.

Sv. APOLLINARIS a *Timotheus*, mučedníci snad v Remeši v Gallii; snad ve III. století. Svátek 23. srpna.

Sv. PROTAS, mučedník v Kolíně; svátek 4. srpna.

Sv. SIGILINDA, panna a mučednice v Kolíně(?); stol. I.-X.; svátek 30. srpna.

Sv. ROSINA, panna a mučednice; neví se kde a kdy. Uctívá se na př. ve Wenglingen v diecési augsburské. Je tam vyobrazena s palmou a s mečem. Svátek 11. března.

Sv. MONTAN kněz, sv. *Maxima*, jeho manželka, a 40 spolumučedníků; neví se, zda-li v Sirmiu (v Pannonii), anebo ve Smyrně (v Malé Asii). Svátek těchto sv. mučedníků 26. března.

Sv. SÁBAS, rodem Gót, byl kantorem v Dacii (t. j. ve Valašsku); lnul ke křesťanské víře; rád čistil a ozdoboval oltáře; vystříhal se styku s druhým pohlavím. Když král Góťů Athanarich pronásledoval křesťany, měl Sábás podle rozkazu požívatí masa modlám obětovaného. Mnozí křesťané, aby života uchránili, jedli z toho masa. Ne tak Sábás. Prohlásil, že čin ten se rovná zapírání víry a odepřel poslechnouti rozkazu. Byl proto po dlouhých mukách ponořen do vody a pomocí dřeva na hrdlo uvázaného tak dlouho držen pod vodou, až se utopil. Rok smrti 372. Svátek sv. Sáby 12. dubna.

Sv. SÁBAS, také Gót, důstojník v Římě, usmrcen pro víru kolem roku 275; svátek 24. dubna.

Sv. DEMETRIUS, mučedník v Sirmiu (teď Mitrovica na Sávě), svátek 26. října.

Sv. NIKETAS, rodem Gót, žil v krajině, kde je nyní Valašsko a Bessarabie. Za doby krále Athanaria byl upálen, po r. 372. Řekové ho nazývají „Megalomartyr“. Svátek sv. Nikety 15. září.

Sv. NIKETAS, biskup v Dacii (to jest v nynějším Valašsku); žil kolem r. 400 nebo 600. Svátek 7. ledna.

10. O B R Á N C O V É V Í R Y

Pohané nebojovali proti víře křesťanské jen hmotnými zbraněmi a násilím,

ale i zbraněmi duchovními, učenými spisy. Pohanští mudrcové čili filosofové snažili se dokázati, že víra křesťanská je záhubná a že nespočívá na pravdě. Jistý Celsus snižoval ve svém díle *Alethés Logos*, obratně psaném, osobu Kristovu a jeho učení. Zmínil se i o zázracích Kristových a tím, ač nechťeje, potvrdil jejich skutečnost. Jiný, Lucian ze Samosaty, napsal vtipný, ale povrchní spis: „O smrti Peregrinově“, kde chtěl křesťanství spíše v posměch uvést nežli je vyvrátiti. Na př. posmíval se tu obětavosti křesťanů a lásce k bližnímu, ale tím bezděčně dal křesťanům krásné svědectví.

Proti těmto nepřátelům víry bojovali učení spisovatelé křesťanští; vyvracovali námitky odpůrců a hájili pravdivost víry křesťanské. Nazývají se *apologetové* čili obráncové víry. Mezi nimi vynikají: sv. Justin, sv. Cyprian, Tertullian, Origenes; sv. Theofil; sv. Quadrat, sv. Aristides, sv. Melito, sv. Apollinaris; sv. Pantén, sv. Dionys Veliký. K nim možno připočítati sv. Ireneu.

Sv. JUSTIN, řečený „filosof“, narodil se kolem r. 100 v Sichemu, hlavním městě samarském. Rodiče jeho byli zámožní pohané. Justin dospěv, věnoval se dráze vědecké. V Efezu se učil filosofii stoiků. Stoikové učili, že ctnost je nejvyšší dobro a vybízeli své přívržence, aby pohrdali světem. Ale Justinovi se znelíbily jejich pýcha a plané bezbožství, ku kterému vedli. - Tu se seznámil s peripatetikem, jenž mu přednášel nauky Aristotelovy; avšak když po několika měsících se tázal, kolik dá Justin za vyučování, zne-

chutilo se Justinovi výklady jeho poslouchati. - Poté se snažil vniknouti do hlubin filosofie Pythagorovy. Ten učil, že Bůh je pouhá síla přírodní, všecko pořádající. Avšak Justin byl od pythagorejců brzy odmítnut pod záminkou, že by nevnikl do filosofické jejich soustavy, dokud by se nevyznal ve hvězdářství, měřictví a hudbě. - Rozmrzen odebral se Justin do školy filosofa podle soustavy Platonovy. Plato učil, že je jeden toliko Bůh, pouhý duch a všemohoucí, a že člověk může Boha poznati jedině, když Bůh sám jej poučí. Tuto nauku oblíbil si Justin ze všech filosofických soustav nejvíce a doufal, že v ní najde odpověď na nejdůležitější otázky, které mu stále tanuly na mysli: Co je má duše? Co bude se mnou po smrti? Justin vyhledával samotu, poušť, aby mohl nerušeně přemýšleti.

Kdysi se potkal Justin se starcem, jenž se ho tázal, co ho vede do té nehostinné krajiny? Justin odpověděl, že přemítá podle filosofické soustavy Platonovy o Bohu a o věcech nejvážnějších. Stařec se usmál a řekl, že všichni ti mudrcové nevědí nic jistého o Bohu a o životě po smrti. Justin se tázal netrpělivě: „Jestliže filosofové nic nevědí, kde najdu učitele, který by ukojil mou touhu po pravdě? Který by upokojil mou duši?“ - Stařec odpověděl: „Dávno před mudrci řeckými žili proroci, mužové Bohem nadaní, kteří hlásali víru v jediného pravého Boha a v Syna jeho Ježíše Krista. Především se musíš modliti k Bohu o milost, aby ti otevřel brány světla a osvětlil tě, neboť

bez milosti Boží bys nevnikl v dokonalé poznání všech těch věcí.“

Justin poslechl. Čítal pilně Písmo svaté, pozoroval život křesťanů, podivil se vida, jak čistě a svatě žijí, jak se vespo-
lek milují, za víru svou trpí, ba i smrt podstupují. „Řekl jsem sám k sobě,“ tak napsal později, „je nemožno, aby tito lidé byli oddáni neřestem a tělesným žádostem; neboť člověk smyslný vidí svou blaženost jen v ukájení svých nečistých pudů, hoví svým chťičům a bojí se smrti, proto že smrt ho vyrve z radovánek.“ Justin uvěřil v Krista, odvrátil se úplně od pohanství, přijal křest, stal se mudrcem křesťanským. Bylo mu tehdy něco přes 30 let. I jako křesťan podržel plášť a způsobu filosofů, aby měl snadnější přístup u Řeků a Římanů. Konal daleké cesty po Malé Asii a po Řecku. V Efesu měl učenou rozmluvu se slavným filosofem, židem Trifonem. Rozmluva trvala dva dny a náleží mezi nejvýznačnější památky křesťanského starověku. Justin pravil, že Starý Zákon byl dán pouze pro dětský věk lidstva a že všechna proroctví se vyplnila na Kristu Ježíši, který je pravý Mesiáš a pravý Bůh. Obrátil-li se Trifon, není známo. Tolik se ví, že Trifon poprosil Justina, aby jej měl dále za přítele.

Justin přišel na svých cestách do Říma a zřídil tam mudrckou školu. Tam hájil a šířil křesťanskou pravdu; psal spisy, ve kterých dokázal, že křesťanství je neskonale vznešenější nad veškeré soustavy filosofické sebe důmyslnější. V Římě napsal Justin dvě „Apologie“ čili

obran, v nichž hájil křesťanství a dokazoval, že křesťané vedou život bohumilý a čistý, poslušni jsou i občanských zákonů; také v nich líčil, která se konají služby Boží a udělují svátosti atd. V druhé obraně předpověděl: „Ani já neočekávám, leč že budu... úklady postižen... Ale nic nežádám, než za Ježíše Krista trpět.“ Stalo se, jak předpověděl.

Justin byl předveden k soudci Rustikovi. Rustik se ho tázal mezi jiným: „Ptám se tebe, jenž slyneš jako veliký učenec, věříš-li, že když tě dám ubíčovati k smrti, vstoupíš na nebesa? A že tam obdržíš odměnu?“ A hlučně se smál svému domnělému vtipu. Justin odpověděl: „To netoliko myslím, nýbrž vím to tak jistě, že nemám o tom žádných pochybností.“ Justin byl zmrskán a pak mečem odpraven. Rok smrti jeho je bezpochyby 166. Justin je nejstarší spisovatel, od něhož máme větší spisy; spisy jeho jsou dokladem, že učení katolické je podnes totéž, jakéž bylo hlášáno již na počátku II. století. Na příklad v Obraně I, 65 popisuje obřady Mše sv. a praví: „Jsme vyučeni, že pokrm onen, skrze modlitbu slova od něho (t. j. Ježíše Krista) pocházejícího, jímž po jeho proměně krev a tělo naše se živí, jest Tělo a Krev onoho vtěleného Syna Božího.“ - Svátek 13. dubna.

Sv. THEOFIL (Bohumil) již jako pohan se důkladně vzdělal ve vědách. Čtením Písma svatého poznal křesťanství a stal se biskupem v Antiochii. Církevní dějepisec Eusebius (Hist. eccl. 4, 24) svědčí, že Theofil napsal učené spisy proti blu-

dařům. Spisy ty však se ztratily. Theofil zemřel smrtí přirozenou r. 181. Svátek 3. října.

Sv. QUADRATUS, biskup v Athénách, podle Eusebia žák apoštolský, apologeta, chválí se velice od dějepisců. Napsal a doručil císaři Hadrianovi písemnou obranu víry Kristovy. Tato obrana, první toho druhu, je skvělým pomníkem ryzí víry a hluboké učenosti Quadrátovy. O smrti jeho nevíme nic. Zemřel kolem roku 130.

Sv. ARISTIDES, filosof, narozený v Athénách, apologeta; žil též za doby Hadrianovy (117-138). Jeho obrana, o níž svědčí Eusebius (cap. 3 lib. 4 p. 116), se bohužel nedochovala. Svátek 31. srpna.

Sv. MELITO, biskup v asijském městě Sardes; napsal apologii a věnoval ji císaři Marku Aureliovi (161-180). Svátek 1. dubna.

Sv. APOLLINARIS, biskup v Hierapolis ve Frygii, nazývaný „světlem Církve“, žil za času císaře Marka Aurelia (161-180); slaví se 7. února.

Sv. METHOD byl biskupem v Olympu (v Lycii) a pak v Tyru; byl muž učený. Byl protivníkem pohanstva, velebitelem bezženství u duchovních a vykladačem Písma. Napsal spis „o zmrtvýchvstání“, pak knihu: „Convivium decem virginum“, kde napodobuje knihu Platonovu „Symposion“ formou; ale obsahem ji odsuzuje. V této knize Method chválí celibát a panenství. „V jeho spisech lze zřítí všecku nádheru řeči řecké; závodí tu obrazotvornost s výmluvností“, praví

Möhler. Method byl mučedníkem, ale neví se, zdali kolem r. 250 nebo kolem r. 310. Nutno jej rozlišovati od Methoda Eubula.

Velkou činnost vědeckou rozvinuli učenci křesťanští na katechetské škole v Alexandrii. Tam vyučováno bylo dialektice, vědám přírodním a filosofii. Nejprve byli čtení klasikové pohanští, pak následovalo učení o víře a mravech křesťanských. Prvním představeným této školy, pokud se na nás dochovala zpráva, je Pantén. Nástupci jeho byli Klement Alexandrijský a Origenes. *Klement Alexandrijský* napsal tyto spisy: „Napomenutí pohanům“, „Vychovatel“ (Paedagogus), ve kterém předkládá mravouku křesťanskou; pak „Stromata“ (t. j. Koberce, protože v pestrém postupu probíral náboženské otázky). V jeho spisech jsou však místa temná, i bludy. *Origenes*, syn mučedníka Leonidy, byl nejznamenitější představený této školy a největší učenec III. století. Veliký byl počet jeho posluchačů. I paní a dívky poslouchaly jeho přednášky. Mnozí žáci jeho podstoupili smrt pro víru Kristovu. Také Origenes byl pro víru trýzněn. Spisy jeho, zabírající všechny obory křesťanské vědy, vynikají hlubokými myšlenkami a klasickou formou. Ale také se ve spisech Origenových vyskytují bludy. Origenes má veliké zásluhy o studium biblické. Sestavil bibli šestisloupcovou, ve které položil hebrejský text a překlady vedle sebe (Hexapla). Jeho žákem je Dionys Alexandrijský.

IRENEUS a TERTULLIAN († 240) byli apologeté na západě. Tertulian, zprvu

právník, potom kněz, hájil Církve slovem a písmem. Napsal knihu „Apologeticus“ (totiž liber). Později však upadl v bludy montanistů. Klement Alexandrijský, Origenes a Tertullian dobyli sobě sice velkých zásluh o Církev, hájíce jejího učení, ale protože sami upadli v některé bludy, nepožívají spisy jejich té vážnosti, jako spisy Otců církevních.

Sv. PANTÉN (Pantaenus) byl veliký znalec Pisma svatého a filosofie řecké. Klement Alexandrijský nazýval Panténa „včelkou sicilskou“ (sicilskou proto, že pocházel ze Sicílie). Eusebius počítal Panténa mezi největší učence. Pantén šířil víru Kristovu také v krajinách dalekých, snad v Ethiopii nebo v Indii; vrátil se do Alexandrie, aby pokračoval ve svém díle. Zemřel snad roku 216 (či 212?). Svátek sv. Panténa 7. července.

Sv. DIONYS (česky Diviš) ALEXANDRIJSKÝ narodil se v Alexandrii a byl po 16 let správcem školy katechetické, až r. 247 zvolen byl biskupem alexandrijským. Horlivě pečoval o spasení svých věřících slovem i příkladem a hájil víry proti bludařům a pohanům. - Když nastalo pronásledování křesťanů za císaře Decia, Dionysius ušel na venkov, avšak i tam byl jat slídícími pochopy; křesťanští rolníci v Tabosiře vysvobodili Dionysia i jeho průvodce Petra a Kája a odvedli je na poušť lybijskou do bezpečného úkrytu. Z úkrytu svého se Dionys vrátil do Alexandrie. S křesťany, kteří ze strachu před mučením zradili víru, nakládal mírně, jestliže svého poklesku upřímně litovali. Za císaře Valeriana Dionys byl s knězem

Maximem, s jáhny Faustem, Eusebem a Chairemonem odveden do nehostinné krajiny Kefra a poté do Koluthiona. Po smrti Valerianově Dionys mohl se opět vrátiti.

Za této doby jistý Sabellius, popíraje Svatou Trojici, učil, že Bůh Otec sám se vtělil. Biskup Dionys vyvrátil blud Sabelliův a hájil správnou nauku o nejsvětější Trojici, ale při tom mimovolně nesprávně se vyslovil o Synu Božím. Proto ho afričtí biskupové obžalovali v Římě a papež sv. Dionysius mu poslal list věroučný, v němž objasnil pravé učení o nejsv. Trojici. Biskup Dionys odpověděl dvěma listy, v nichž odvolává svůj omyl a připojuje se k učení papežovu. Kromě toho Dionys Alexandrijský odsoudil blud chiliastů o tisíciletém království Kristově na zemi.

Athanasius nazýval Dionysia „učitelem církve katolické“. Dionysiovi se dává název „Veliký“. Zemřel roku 246. Svátek jeho 2. října (nebo 17. listopadu).

Sv. IRENEJ (*Irenaeus*, Lubomír) pocházel z Malé Asie, snad ze Smyrny. Narodil se kolem r. 140 z rodičů křesťanských. Za učitele měl sv. Papiu a sv. Polykarpa, kterýžto byl učedníkem sv. Jana apoštola. Irenej napsal o sobě: „Měl jsem štěstí, že ve svém mládí obdržel jsem výuku od Polykarpa.“ Slova Polykarpova si vepsal do srdce. Pilně studoval i mudrce a básníky řecké; nečinil tak z pýchy a zvědavosti, ale aby mohl lépe obhájit víru křesťanskou, kterou nadšeně miloval.

Polykarp poslal Ireneu do města Lyonu v Gallii. Řekové maloasijské měli čilé styky

s Řeky galskými. Ireneus se tedy odebral do Lyonu a byl biskupem Pothinem vysvěcen na kněžství. Že věřící lyonští si vážili Ireneu, seznati lze z listu, který poslali po Ireneovi do Říma k papeži Eleutheriovi; v listu tom praví: „Ireneus dodá ti tento list, a prosíme, abys ho měl sobě poručena jakožto horlivého milovníka zákona Kristova.“ - Když roku 177 zužilo pronásledování křesťanů, byl i biskup lyonský Pothin jat a usmrčen. Nástupcem jeho se stal Irenej. Horlivě konal svůj úřad, kdy církev lyonská protivenstvím tolik utrpěla. Za krátko Lyon opět se stal městem křesťanským, jak dosvědčuje Řehoř Túrský. Irenej šířil víru Kristovu i v jiných krajinách, posílaje tam věrověsty: Ferreola do Besançonu, Felixe a Fortunata do Valence. Z jeho žáků vynikl i sv. Hyppolit, biskup a mučedník, a Kájus, kněz; Kájus napsal zprávu o umučení sv. Polykarpa, jak ji byl od Ireneu uslyšel.

V tu dobu papež Viktor vznesl na ně, které maloasijské biskupy církevní klatbu, protože byli odchylného mínění o době slavení velikonoce. To se zdálo býti Ireneovi činem ukvapeným a nad slušnou míru přísným; i napsal papeži Viktorovi výstražný list, ve kterém ho uctivě, ale vážně napomenul, aby upustil od přílišné přísnosti proti bratřím, kteří nikoliv ve věcech věroučných, ale ve věci pouhé kázně církevní jsou jiného názoru, přidržující se podání svých církví. Tak Irenej zjednal mír, ač obě strany při svém obyčeji setrvaly.

Irenej napsal obranný list proti gnosti-

kům, kteří se chvástali dokonalým poznáním věcí nadpřirozených (gnosi). Hlavní dílo Irenovo je kniha „Proti kacířstvím“ (Patero knih proti kacířstvím, Desolda, Praha, 1876), která byla řecky napsána a dochovala se na naše časy v latinském překladě. Píše na př. o podání: „Kdyby nám apoštolové žádných písem byli nezanechali, zdali pak bychom tedy nebyli přinuceni držeti se řádu podání, kteréž odkázali těm, jimž Církev svěřili?“ (Kniha III, 4.) - O římské církvi napsal: „S touto církví pro obzvláštní přednost její musí se srovnávati každá církev“ (III, 3, 2). - Dále doličuje (III. 21) důmyslně neporušené panenství Rodičky Kristovy. Irenej požíval pro svou vzdělanost veliké autority. Jeronym se dovolával jeho výroků. Eusebius chválí jeho zdatnost. Irenej náleží k nejznamenitějším spisovatelům prvních století křesťanských. Vyniká vždy korektním stanoviskem církevním.

Roku 202 nastalo v Lyoně opět krvavé pronásledování křesťanů. Čítá se 19.000 umučených křesťanů. V těch dnech i Irenoj byl sťat mečem. Svátek sv. Ireneu 28. června.

11. KONSTANTIN VELIKÝ A JEHO NÁSTUPCOVÉ

Po smrti Konstancia Chlora stal se jeho syn Konstantin císařem v západní části římského císařství, r. 306. Ale jeho místo-císař Maxencius, chtěje býti sám císařem, vzbouřil se proti němu a vytáhl do pole s velikým vojskem.

Konstantin, ač pohan, obrátil se v modlitbě za pomoc k Bohu křesťanskému. Tu uzřel, jak sám vypravoval Eusebiovi Caesarejskému a přísahou dosvědčoval, na obloze světlý kříž s nápisem: „Tímto (značením) zvítězíš!“ A v následující noci se mu zdálo, že mu Kristus přikazuje, aby dal udělati korouhev se znamením kříže a jíti s ní do boje. Konstantin tak učinil a zvítězil nad Maxenciem u mostu Mulviová v Římě roku 312. Rok poté (313) Konstantin vydal se švakrem Liciniem památný edikt Milánský. Tímto ediktem byla křesťanům přiznána úplná svoboda náboženská, dovoleno přistupovat k křesťanství a nařízeno vrátiti zabrané budovy a pozemky církevní. Licinius se ediktem tím nespravoval; pronásledoval křesťany dále. Když byl poražen od Konstantina a brzo poté popraven, Konstantin stal se jediným císařem čili samovládcem celé říše římské (r. 323).

Konstantin se prohlásil zjevně pro křesťanství a získal si o Církev veliké zásluhy, obdařiv ji zvláštními právy a výsadami. Biskupům dal jistá práva i v soudnictví světském, kněze osvobodil od služby veřejné, církevní majetek od daní; chrámům křesťanským dal právo asylu (aby chránily vinníka před násilným ukvapeným trestem), a dovolil, aby chrámy mohly přijímati odkazy. - Všude vyznamenával biskupy a kněze, k nejdůležitějším úřadům bral nejvíce křesťany. K pohanům byl mírný; zapověděl jen ty obřady pohanské, které byly spojeny s nemravností. - Konstantin zrušil ukrutné a nelidské tresty, zvláště trest ukřižování, z úcty ke Spasi-

teli; zakázal vpalovati otrokům potupné znamení na čelo, zakázal pohazovati dítky, snažil se, aby zákonodárství bylo provánu duchem křesťanským; pro den nedělní přikázal klid. - Konstantin dal vystavěti několik chrámů křesťanských v Římě, v Nikomedii, v Jerusalemě a jinde. Také jeho matka Helena se starala o stavbu křesťanských chrámů.

Konstantin přeložil své sídlo z Říma do Byzance, kterou skvostně vystavěl a podle svého jména Konstaninopolis (Cařihrad) nazval. - Konstantin se dal pokřtiti teprve před svou smrtí r. 337. Pro zásluhy, jichž si dobyl o říši a Církev, přísluší mu název „Veliký“. Řekové a Rusové nazývají jej dokonce „Svatým“. Avšak církev římská ho neřadí do počtu svatých, protože jeho život nebyl úplně přiměřený víře křesťanské.

Synové jeho sluli Konstantin II († 340), Konstans († 350) a Konstancius († 361).

12. DĚJINY VNITŘNÍ, KULT A KÁZENĚ CÍRKEVNÍ

Ústavy dostalo se Církvi od božského jejího zakladatele. Záhy bylo lze seznati rozdíl mezi duchovenstvem a věřícími. Rozdíl mezi biskupy, kněžími a jáhny uvádí se již v Písmě svatém. Ve třetím století setkáváme se i s nižšími stupni; s podjáhny, s akolyty (přísluhovači), s lektory (předčitateli), s exorcisty (zaklínači) a s ostiáři (vrátnými). Diakonisky čili jáhenky přibírány bývaly při křtu žen a k obsluze nemocných.

Biskup byl volen od biskupů téže provincie; k volbě byl přibírán i lid, aby vydával svědectví o životě voleného. Biskupové, kteří nejbližše sousedili, uznávali za svého představeného biskupa církve mateřské t. j. *metropolitu*. Metropolitové byli podřízeni patriarchům. *Patriarchové* byli v Římě, v Alexandrii a v Antiochii; později k nim přibyl patriarcha jerusalemský a cařihradský. Všichni biskupové, metropolitové a patriarchové měli svůj střed v biskupu římském, uznávající jeho primát, nejenom cti (honoris), ale i moci (jurisdictionis). Ze biskup římský je nástupcem sv. Petra a hlavou celé Církve, je četně zaznamenáno u církevních spisovatelů. Svědectví viz v životopisech sv. Klementa, Cypriana, Irenea a j. V důležitých věcech seradivali biskupové se svými kněžími, nebo biskupové jedné země; v nejdůležitějších věcech scházivali se biskupové celé Církve, radíce se vespolek, dávající zákony celé Církvi a osvědčující svou víru. Tato shromáždění nazývala se synody, koncily čili *obecné sněmy církevní*.

Kněží bývali vybíráni obyčejně ze starších křesťanů, kteří byli neúhonných mravů, znalí Písma sv. a vynikající vědomostmi svými nad ostatní. Duchovní vyšších svěcení byli povinni zachovávatí bezženství (celibát). Kdo byl na kněžství posvěcen, nesměl vstoupiti ve sňatek manželský. Kdo, ač ženatý, byl na kněze vysvěcen, mohl sice podržeti svou manželku, ale v nejčastějších případech buď manželku propustil anebo žil ve zdržlivosti. Synoda elvirská (ve Španělsku r. 305 ko-

naná) a ancyrská (v Galicii r. 314) vydaly první předpisy o bezženství kněžském. Papež Lev rozšířil r. 445 celibát i na podjáhnny. - Duchovní žili dílem z výdělku svých rukou, dílem z dávek věřících. Příjmy Církve plynuly z dobrovolného odvádění prvotin a desátků a z odkazů věřících. Církevní jmění bylo dílem k živobytí biskupa a jeho duchovenstva, dílem na potřeby bohoslužebné, dílem na almužny pro chudé.

Již od počátku udělovala Církve všech sedmero *svátostí* podobným v podstatě způsobem, jakým je uděluje dnes. Kdo chtěl do Církve vstoupiti, tomu bylo napřed se připravovati na přijetí sv. křtu a vyučiti se základním pravdám víry. Ten slul *katechumen*. Katechumenát trval i několik let. Byly v něm tři stupně. „Slyšící“ směli jen při počátku mše sv. býti přítomni a kázání po evangelium vyslechnouti; před obětováním museli odejiti z chrámu do předsíně. „Klečící“ zůstali ve chrámě a když biskup se nad nimi pomodlil a jim požehnání udělil, odešli ke slyšícím do předsíně. „Vyvolení“ směli býti přítomni celé Mši sv. a v čas příhodný byli pokřtěni. Křest býval obyčejně udílen trojím ponořením do vody. - Svátost oltářní se rozdávala obyčejně pod jednou způsobou. Středem veškeré bohoslužby byla *oběť Mše svaté*, jež v hlavních částech právě tak byla konána jako nyní. Mše sv. nazývána byla „lámání chleba“, „večeře Páně“ a „Eucharistia“.

Křesťané konávali zprvu služby Boží v soukromých příbytcích a i na jiných místech, v katakombách. *Katakomby*, z nichž

nejslavnější jsou římské, byly podzemní chodby, v nichž křesťané pochovávali těla svých mrtvých a v nichž se scházivali ku konání služeb Božích a se ukrývali. Ve stěnách chodeb byly vytesány výklenky pro zemřelé; výklenek se uzavřel deskou s nápisem; mučedníkům se dávala do výklenku nádobka s jejich krví a na desku se vtesávala palma. Těla předních mučedníků uložena bývala ve zvláštní podzemní kapli; nad hrobem býval postaven oltář. Za stěhování národů byly římské katakomby drancováním zpustošeny; upadly v zapomnutí a staly se nepřístupnými. Staletí uplynula. Dne 31. května 1578 náhle se strhl pokřik na ulicích římských: „Na salarské silnici následkem deštů z nenadání se propadla ulice a objevilo se jakési nové město.“ První přiběhl Baronius. Ukázala se katakomba sv. Priscilly. Někteří se odvážili s pochodněmi do vnitř. Studiu katakomb věnoval se Antonín Bosio. Co našel, všecko popsal a obkreslil v knize „Roma sotterranea.“ - Jiný badatel je Giovanni Battista Rossi, římský šlechtic (zemřel 1894). Jeho žáky jsou prof. Kraus, Antonín de Waal, J. Wilpert, Orazio Marucchi.

Křesťané slavívali některé dny za *svátky*. Na místo soboty, židovského svátku, byla zavedena neděle. Kromě toho světívali křesťané od pradávna svátky velikonoční, svatodušní, svátek Zjevení Páně (6. ledna) a později slavnost Narození Páně. Taktéž slavívala se památka svatých mučedníků a jiných svatých, a to v den jejich smrti, který se považoval za den jejich narození pro nebe. - Staří křesťané se po-

stívali často a přísně. Zachovávali *půst* ve svatvečery čili vigilie před velikými svátky, každý týden ve středu a v pátek, později i v sobotu, a pak ve čtyřicetidenní postní době.

Církev bděla přísně nad *mravy* svých údův; kdo se nějakého hříchu dopustil, musil nejenom přijmouti svátost pokání obvyklým způsobem, ale musil také veřejně před veškerým shromážděním věřících z něho se vyznati a předepsanou pokutu či pokání veřejně vykonati; dokud nevykonal veřejné pokání, byl považován za vyloučen z Církve. Veřejné pokání trvalo někdy i řadu let. Veřejným kajcům bylo takořka projíti čtyřmi stupni pokání (podobnými jako u katechumenů). Jevil-li některý kajcník neobyčejnou horlivost v konání skutků kajicných, byla mu za odměnu jeho horlivosti odpuštěna buď část pokuty nebo celá zbývající pokuta. Odtud mají původ odpustky.

První křesťané byli mravů ryzích, vzorných. List k Diognetovi ve II. století praví (kap. 5): „Křesťané jsou chudí - a obohacují mnohé; ubližuje se jim - a oni žehnají; dostává se jim posměchu - a prokazují čest.“ Laktancius (Instit. div. 5, 14) píše: „U nás mezi chudými a bohatými, mezi služebníky a pány není rozdílu pražádného (nihil interest).“ Působením učení Kristova, že všichni lidé jsou si rovni před Bohem, počalo mizeti otroctví v zemích křesťanských. Náboženství Kristovo osvobodilo ženu z nedůstojného postavení jejího a vrátilo jí právo v rodině a na dítky. Četní křesťané dobrovolně se zavazovali zachovávat evangelické rady. Sluli asketové.

13. VYZNAVAČI A JINÍ SVATÍ V PRVNÍCH STOLETÍCH KŘES- ŤANSKÝCH

Sv. PONCIUS, jáhen sv. Cypriana v Karthagu, napsal spis o mučednictví sv. Cypriana, ve kterémž vyslovil lítost, že není sám také mučedníkem. O jeho smrti není zpráv. Zemřel po r. 260. Svátek sv. Poncia nebo Ponciana 8. března.

Sv. ABILIUS byl třetím biskupem v Alexandrii po sv. Markovi. Zemřel kolem r. 97. Svátek jeho 22. února.

Další patriarchové alexandrijští:

Sv. *Eumenius* do r. 143; svátek 7. října, - sv. *Marcian* do roku 153; svátek 1. ledna, - sv. *Serapion*, do r. 213; svátek 30. října, - sv. *Demetrius*, do r. 231; svátek 9. října, - sv. *Herakleas*, do r. 246; svátek 14. července, - sv. *Maximus*, do r. 282. Potiraje bludy Pavla Samosatského trpěl soužení i vyhnanství; svátek 27. prosince.

Sv. PAFNUC, opat u Herakleje Egyptské; obrátil prý Thaidu k životu kajícímu. Svátek 29. listopadu.

Sv. THAIS byla sice ve víře křesťanské vychována, ale udusila v sobě milost Boží rozkošnictvím. Zabředla do nepravostí. V celé krajině vůkol se mluvilo o krásné, bystrozraké, ale i zpustlé Thaidě. Sváděla kdekoho ke hříchu. Kdysi ji vyhledal poustevník sv. Pafnuc, přestrojiv se za lehkomyslníka; žádal s ní mluvit o samotě. Zavedla jej na místo skryté řkouc: „Tu nás nevidí nikdo, leč Bůh.“ - „Jak že? Ty víš, že je Bůh?“ - „Ano.“ -

„A nebojíš se hřešiti? Nevíš-li, že Bůh tebe bude souditi?“ - Thais slíbila život svůj polepšiti. Pafnuc uloživ ji pokání, odešel. Thais shromáždívši všechn nábytek a všechny své skvosty na velkou hromadu, spálila všecko. Pak odešla do poustevny. Pafnuc ji tehdy řekl, že není ani hodna slovo „Bůh“ vysloviti a ruce k nebi pozdvihnouti; a proto prý má denně ráno obracejíc se k východu slunce říkati: „Ó Ty, který jsi mne stvořil, smiluj se nade mnou.“ Po třech letech vstoupila do kláštera; avšak byla tam pouze 14 dní, zemřela v tuhé kajícínosti. Svátek sv. Thaidy 8. října.

Sv. MAXIMIAN, biskup v Numidii, hájil víry proti donatistům. Ti ho málem utloukli k smrti. I žádal ochrany od císaře Honoria, ne aby se pomstil, ale aby církev obhájil. Zemřel po roku 406. Svátek 3. října.

Sv. PAFNUC, biskup v Horní Thebaidě, byl mučen za pronásledování křesťanů císařem Diokleciánem; bylo mu pravé oko vyraženo a ohbí pod kolenem levé nohy žhavým železem přepáleno. Pak byl odsouzen „ad metallā“, t. j. k těžké robotě do bání, aby dobýval rudy. R. 325 Pafnuc se dostavil do Niceje v Bithynii na první obecný sněm církevní. Tam mu mnozí prokazovali poctu jako statečnému vyznavači. Císař Konstantin mu líbal uctivě prázdnou dutinu oční. Podle Sokrata (V. 12) Pafnuc byl proti návrhu zákona, aby kněží před svěcením ženati nuceni byli odloučiti se od manželek; jen kněží již svěcení nemají se ženiti. U biskupů rozuměla se zdrželivost sama sebou.

Pafnuc pokládán byl všeobecně za muže zdrželivého od mládí.

Pafnuc zůstal vždy horlivým zastán-
cem biskupa alexandrijského sv. Athana-
sia. Také Maximovi, biskupu jerusalém-
skému, muži bezelstnému, který nevě-
domky se přidržel ariánů, vysvětlil všechny
obmysly ariánů a přivedl jej do sboru
biskupů pravověrných. Zemřel kolem r.
356. Svátek jeho 11. září.

Sv. PIAMONA, panna egyptská; není
o ní zpráv. Svátek 3. března.

Sv. ARCHELAUS, biskup v mezopo-
támském městě Kaskaru; napsal spis proti
bludu manichejskému (?); proto Jeronym
jej čítá do řady církevních spisovatelů.
Řím. Martyrologium praví, že Archelaus
vynikal učeností a svatostí. Není o něm
více zpráv. Žil asi v IV. století. Svátek sv.
Archelaa 26. prosince.

Sv. MAREK, biskup jerusalémský, byl
asi šestnáctý v řadě biskupů toho města.
Římské soupisy o něm praví, že byl muž
slovutný a učený a že zemřel smrtí mu-
čednickou. Snad r. 156. Svátek 22. října.

Sv. NARCIS narodil se bezpochyby
v Jerusalémě a přijav svěcení kněžské, ko-
nal povinnosti svého úřadu tak horlivě,
že ho věřící všeobecně nazývali „knězem
svatým.“ Zvolen byv biskupem jerusa-
lémským, hlásal neúnavně slovo Boží a
ujímal se trpících a utiskovaných; sám
žil nadmíru zapíravě. Na řeč byl opatr-
ný a přísně káral ty, kdož bohaprázdnou
řečí dávali pohoršení. Věřící ho milovali
a ctili, ale odpůrcové ho nenáviděli a čí-
hali na příležitost, aby Narcise zničili
nebo aspoň očernili. Tři ničemové, kte-

ří pro svou prostopášnost Narcisem byli
pokáráni, umluvili se a obvinili Narcise
z mrzké nepravosti; prohlásili, že jsou ho-
tovi žalobu svou přísahou stvrditi. Nar-
cis byl své neviný jist, avšak domnívaje
se, že by nemohl v Jerusalémě dále s pro-
spěchem působiti, odešel tajně z města a
skrýl se na poušti.

Trestající spravedlnost Boží zastihla
ony křivopřísežníky. Byli různým způ-
sobem za křivou obžalobu potrestáni. Na
stolici biskupské následoval biskup Ger-
manion, po něm Gordius; Gordius ze-
mřel, a tu Narcis po osmiletém pobytu
na poušti opustil svůj úkryt a přišel do
Jerusaléma a na žádost věřících se ujal
opět svého úřadu. Jsa staříčkový, přibralsobě
Alexandra, biskupa z Kappadocie, za po-
mocníka v úřadě. Narcis zemřel r. 212
ve věku 116 let. Svátek 29. října.

Sv. ZAMBIDAS (=Zabdas = Bazas), bis-
kup jerusalémský, obrátil podle Řím.
Martyrol. na víru a pokřtil vojíny thebaj-
ské legie. Zajisté dosti trpěl za pronásle-
dování křesťanů císařem Dioklecianem,
ale zemřel smrtí přirozenou kolem r. 304.
Svátek sv. Zambdy 19. února.

Sv. MAKARIUS, biskup jerusalémský,
byl statečný vyznavač Kristův. Za jeho
doby přišla císařovna Helena hledat kříže
Kristova. Athanasius pravil o Makariovi,
že je muž bezelstný a upřímný, muž du-
cha apoštolského. Zúčastnil se sněmu Ni-
cejského (r. 325) a podepsal, jsa z prvních
přítomných, úchvaly sněmovní. Žil pak
ještě 10 let. Zemřel tedy roku 335. Jeho
nástupcem byl sv. Maxim. Svátek sv. Ma-
karia 10. března.

Sv. MAXIMUS, biskup jerusalémský, pozbyl za pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem oko i nohu a proto požíval velké úcty a vážnosti. Že horlivě víry hájil, byl od arianů pronásledován, ba i sesazen. Zemřel po roku 355. Svátek jeho 5. května.

Sv. JULIÁN, biskup v Apameji, zemřel kolem r. 200 nebo 400; svátek 9. prosince.

Sv. CHARITON, opat palestinský, zemřel po r. 350. Svátek 28. září.

Sv. CYRILL, patriarcha antiochijský, vynikal učeností a zemřel smrtí přirozenou kolem r. 300. Svátek 22. července.

Sv. THEODOT, biskup laodicejský (na břehu mořském u Antiochie syrské) proslavil se výmluvností a ctnostmi, jak o něm psáno v římském seznamu světců. Svátek sv. Theodota 2. listopadu.

Sv. AGAPÉ a MARIANA (či Marina), panny v Antiochii syrské (na řece Orontès). Svátek 10. března.

Sv. ABERCIUS, biskup hierapolský ve Frygii, prý žil za času císaře Marka Antonína, jehož dceru Lucillu, ďáblem posedlou, prý vyhojil. Abercius připravoval se na smrt, vykopal si hrob a napsal nápis, v němž mluví o Kristu jako o tajemné rybě. Svátek sv. Abercia 22. října.

Sv. AMFION, biskup v Cilicii; kdy zemřel, není známo. Svátek 12. června.

Sv. EUSTACIUS, mučedník v Ancyře; stol. I.-IV; svátek 28. července.

Sv. AKÁC, mučedník milétský; svátek 28. července.

Sv. ARTEMON, biskup v Seleucii, od sv. Pavla ustanovený, svítil svou zbožností

a svými ctnostmi. Byl tělesným i duchovním lékařem svým svěřencům. Dočkal se vysokého stáří, odešel na věčnost. Svátek sv. Artemona 24. března.

Sv. ANTHUSA, panna a poustevnice, pocházela z Seleucie; zemřela kolem roku 280. Svátek její 22. srpna.

Sv. ZENO, biskup majumský, udělil sv. Janu Chrysostomovi nižší svěcení. Je také v Řím. Martyrol. Svátek 26. prosince.

Sv. EUSTORGIUS, kněz nikomedijský; svátek 11. dubna.

Sv. PARTHENIUS, biskup v Lamp-saku v Mysii, od Řeků nazývaný „slávou Hellespontu“, žil ve IV. století. Svátek 7. února.

Sv. MIKULÁŠ (Nicolaus) narodil se kolem roku 250 v lykijském městě Patara jako syn křesťanských rodičů. Byv od nich zbožně vychován, zamiloval si stav duchovní a přijal nižší svěcení. Když mu zemřeli rodičové, rozdával zděděné jmění chudým a uděloval almužny plnými rukama, a to nejraději potají. Kdysi se dozvěděl, že jistý otec se ocitl v tak kruté nouzi, že projevil úmysl zaprodati nevinnost tří svých dcer. Ihned byl Mikuláš odhodlán zachrániti nešťastnou rodinu. Po třikráte vhodil, nejsa nikým pozorován, do příbytku onoho ubožáka částky peněz, takže otci tomu umožněno bylo dcery své dobře provdati s věnem takto darovaným. Časem se lid dozvěděl, že Mikuláš činí potají dobrodíní, chválil jej, ale Mikuláš odmítal chválu, a aby ušel projevům vděčnosti, umínil si putovati do Palestiny. Úmysl vykonal.

Vraceje se do své vlasti, přišel do města

UMUČENÍ SV. ANEŽKY

NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE

SMRT SV. SABINY

SV. BASIL

Myry, na jižním pobřeží Malé Asie. Tam právě osiřel stolec biskupský. Biskupové lykijští se shromáždili, aby zvolili nového biskupa; sjednotili se na tom, že má ten býti zvolen biskupem, jenž příštího dne první vstoupí do chrámu. Stalo se, že toho dne časně zrána Mikuláš, jenž právě přibyl do Myry, vstoupil první do chrámu. A když biskupové vkročili do svatyně a seznali, že cizí muž vstoupil první do chrámu, vzali ho a posvětili ho na biskupa, ač se vzpíral. Byl to Mikuláš.

Mikuláš ve své pokoře seznal, že jeho dosavadní život není tak dokonalý, aby důstojně zastával svůj úřad a proto víc a více se zapíral. Žil velmi přísně, odpočíval na holé zemi a konal vroucí modlitby. Láska k bližnímu, již si osvojil již od mladosti, pudila jej, aby podporoval nuzné a aby se ujímal děti osiřelých vdov a všech nevinně pronásledovaných. Při tom těšil trpící a povzbuzoval je k důvěře v Boha a k trpělivosti.

Za pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem Mikuláš byl jat a poslán do vyhnanství. V žaláři ztrávil Mikuláš několik let. Když císař Konstantin r. 313 vydal edikt milánský, Mikuláš propuštěn byl na svobodu a konal dále pastýřský svůj úřad. Zúčastnil se také sněmu Nicejského, jsa jedním z nejzkusnějších a nejhorlivějších biskupů. Po sněmu Nicejském vykonal, jak legenda vypravuje, pouť do Říma a na zpáteční cestě se zastavil v městě Bari. Rok jeho smrti není jistý. (St. udává dobu 345 až 352.) Svátek sv. Mikuláše biskupa 6. prosince.

Sv. ARABELLA (jméno zdobné z A-

raba, Arabia) mučednice v Niceji. Je o ni příliš málo zpráv. Svátek 13. března.

Sv. ŘEHOB (*Gregorius Thaumaturgos*) pocházel z Nové Caesaree v Pontu. Jeho rodiče byli bohatí pohané. Otec zemřel záhy a matka si přála, aby Řehoř se učil umění řečnickému a stal se právníkem. Řehoř neměl o křesťanství velkých vědomostí, ale byl ozdoben ušlechtilými vlastnostmi. Byl pravdymilovný, nehájil nikdy, co bylo bezprávím; měl útlý cit mravní, že nechtěl ani čisti, co nemravného bylo v knihách řeckých básníků a spisovatelů.

Matka poslala Řehoře, i druhého svého syna Athenodora do Caesaree palestinské. Tam právě založil Origenes, vypuzen byv z Alexandrie, bohosloveckou a filosofickou školu. Origenes čítal s oběma bratry spisy mudrcův i básníkův řeckých, ale při tom jim vykládal vznešené pravdy křesťanské a četl s nimi Písmo svaté. Vzdělal je ve vědách, ale vedl je i ke Kristu. Kladl jim na srdce, že život lidský bez mravní dokonalosti prožitý je život bezcenný a že člověk povinen je bdíti nad svými náklonnostmi. Řehoř se zprvu vzpíral radám o tuhé sebekázní, neboť byl ctižádostivý, ale nemohl odpírati mocným důvodům Origenovým; rozhodl se státi se křesťanem.

Když za nového pronásledování křesťanů Origenes odešel do Kappadocie, i Řehoř opustil Caesareu palestinskou a odebral se do Alexandrie, kdež byl Dionys jeho učitelem. V Alexandrii byla studující mládež nevázaných mravů. Bezúhonnost Řehořova budila u nich závist a nepřá-

telství. I umínili si někteří, že připraví Řehoře o čest a vážnost. Kdysi měl Řehoř s několika učenici vědeckou rozpravu; tu se vedrala návodem oněch zvrhlých mladíků jakási nestoudná ženština do místnosti a požádala Řehoře o zaplacení mzdy za rozkoše, kterých prý s ní užil. Řehoř nepozbyl duchapřítomnosti při tomto hanebném útoku na jeho čest; aniž by se s ní dal do řeči, požádal jednoho ze svých přátel, aby jí dal, čeho si přeje, a pokračoval ve svém rozhovoru. Sotva opovážlivá ženština obdržela peníze, litovala svého činu a ihned odvolala své nařčení, prosíc Řehoře za odpuštění.

Řehoř vrátiv se z Alexandrie, sešel se opět s Origenem v Caesarei palestinské a dal se pokřtít. Na rozloučení s Origenem Řehoř konal řeč (oratio panegyrica in Origenem), o níž se pravilo, že prý nebylo krásnější řeči ve starověku. Také Origenes miloval Řehoře; nazýval ho „svým svatým pánem a v pravdě synem“. Patrně tedy Origenes pokřtil Řehoře.

Příbuzní Řehořovi se nadáli, že se bude ucházeti o veřejný státní úřad; ale Řehoř dal výhost světu a šel na poušť, aby v přísné odříkavosti sloužil Bohu. Ale stalo se jinak. Řehoř byl ustanoven biskupem v Nové Caesarei. Obyvatelé novocaesarejští byli velkou většinou pohané, oddáni modloslužbě a rozmařilému životu. V celém městě bylo jen 17 křesťanů. Když Řehoř přišel do svého biskupského města, neměl, kde by se ubytoval. Jistý Muson ho přijal do svého domu. Bůh obdařil Řehoře vzácným milodarem zá-

zraku, aby pohany naklonil k víře Kristově. Modlil se nad nemocnými a oni byli uzdraveni. Počet věřících rostl a Řehoř budoval novou svatyni.

Pohané si vážili Řehoře a předkládali mu své spory na rozsouzení. Židé nazývali jej „druhým Mojžíšem“. Řehoř slynul netoliko moudrostí a divotvornou mocí, ale také milosrdnou láskou a štědrostí k chudým. Této štědrosti chtěli kdysi dva židé zneužiti. Jeden z nich se položil na zemi, kudy Řehoř měl jíti, a dělal se mrtvým; druhý pak nařikaje prosil Řehoře o podporu, aby prý mohl mrtvého spolubratra pohřbiti. Řehoř nemaje při sobě peněz, položil svůj plášť na domněle mrtvého a odešel. Druhý žid měl z poraženého šibalství radost a vyzval soudruha, aby vstal, ale s hrůzou seznal, že jeho druh je skutečně mrtev.

V životopise sv. Alexandra kománského bylo řečeno, že Řehoř doporučil a vysvětil bývalého uhlíře za biskupa. Za pronásledování křesťanů císařem Deciem Řehoř ušel na skryté místo v blízkých horách a vrátil se teprve po smrti Deciově. Když r. 270 Řehoř ležel na smrtelném lůžku, zvěstovali mu, že je jen 17 pohanů v Nové Caesareji. „Díky Bohu!“ odpověděl Řehoř; „když jsem nastoupil úřad biskupský, bylo tu 17 křesťanů.“ Umíraje řekl: „Cizincem jsem byl na této zemi za živa, cizincem chci tu zůstat i po smrti. Nežádám si náhrobku.“ Řehoř zemřel roku 271. Svátek sv. Řehoře 17. listopadu.

Sv. ONESIMUS (Thaumaturgus), mnich caesarejský(?), putoval do Magnesie (v Malé Asii) a zemřel po pronásle-

dování císařem Diokleciánem smrti přirozenou. Svátek jeho 14. července (nebo i 18. září).

Sv. ZOTIKUS byl římský kněz, který šel s císařem Konstantinem z Říma do Cařihradu. Zřídil prý první útulek pro sirotky v Cařihradě. Svátek sv. Zotika 31. prosince (či 21. prosince).

Sv. EVAGRIUS, biskup cařihradský(?); rok smrti není znám. Svátek 6. března.

Sv. METROFANES, biskup cařihradský, zemřel po r. 325; svátek 4. června.

Sv. EUBULA, matka sv. Pantaleona, horlivá křesťanka, hájila své víry proti Eustorgiovi, svému manželu, zaslepenému cititeli pohanských model. Zemřela jistě před svým synem, ale smrtí přirozenou. Svátek její 30. března.

Sv. DIONYSIUS, biskup korintský, napsal osm t. zv. katolických listů k Atheňanům. Ztratily se až na malé zlomky. Zemřel smrtí přirozenou r. 180 (podle některých zpráv byl stát). Slaví se 8. dubna.

Sv. AUXIBIUS, dříve pohan, byl od Marka, příbuzného sv. Barnabáše, ve víře vyučen a pokřtěn, a pak ustanoven byv od sv. Pavla biskupem na ostrově Cypru, působil tam skoro 50 let a zemřel r. 102. Svátek 19. února.

Sv. THEODOT, biskup v Cyrinii na ostrově Cypru, byl mučen za Licinia, ale propuštěn. Zemřel kolem r. 320. Svátek 6. května.

Sv. PINITUS, biskup na ostrově Kretě ve II. stol.; svátek 10. října.

Sv. FILIP, biskup gortynský na ostrově Kretě, byl z nejznamenitějších biskupů

tehdejší doby. Řím. Martyrol. o něm praví, že hájil víry Kristovy proti pohanům i protikacířům. Žil za císařů Marka Aurelia a Kommoda, tedy kolem r. 185. Mučedníkem nebyl. Svátek 11. dubna.

Sv. MYRON (*Thaumaturgus*), biskup kretský, byl zpívu ženat, bedlivě obdělával svá role a z úrody štedře podporoval chudinu. Víc a více se rozhojňovala jeho nábožnost a dobrotivost. Zemřel smrtí přirozenou kolem r. 300. Svátek 8. srpna.

Sv. PUDENT byl synem Punikaa a *Priscilly*, jak svědčí některé zprávy. *Priscilla*, matka *Pudenta* a bába *Pudenciány* a *Praxedy*, byla horlivá křesťanka. Založila první křesťanské pohřebiště na silnici Salárské. Pudent byl senátorem v Římě; hostil prý sv. Petra a Pavla. První jeho manželka se jmenovala *Sabinella*; dcery jejich byly *Pudenciána* a *Praxedis*. - *Pudenciána*, vnučka sv. *Priscilly*, byla podle tradice první, která v Římě slíbila Bohu panenství a přijala závoj. Rozdala své statky chudým; přijímala křesťany přívětivě do svého domu a obětavě pečovala o výživu a jiné jejich potřeby. - Nejinak činila i *Praxeda*, vnučka *Priscilly* a sestra *Pudenciány*, panna římská. *Praxeda* podporovala utiskované křesťany v Římě svým jménem, svou útěchou a všelikou službou lásky křesťanské. V domě obou sester se slavila večere Páně a konalo se vyučování ve víře. Obě sestry pečovaly o křesťanské vězně a o mučedníky; pohřbívaly jejich mrtvá těla. - Z druhého manželství s *Klaudiou* měl Pudent dva syny: *Novata* a *Timothea*. *Novat*,

syn sv. Pudenta, bratr Timothea, Pudenciány a Praxedy, kněz, odkázal umíraje r. 151 své jmění sv. Praxedě, aby je rozdala chudým. Bratr Timotheus, kněz, byl s tím srozuměn a řekl: „Co se líbilo bratru mému, líbí se i mně. Ať naloží kněz Pastor a Praxeda s odkázaným jméním podle libosti.“ - Kdy tito jmenovaní žili, zdali v II. století nebo v I. (dle poznámky o pohostění sv. Petra a Pavla), není známo. O Praxedě se praví, že byla mučednicí za Marka Aurelia, tedy kolem roku 160. Svátek sv. Pudenta 19. května; svátek sv. Priscilly 16. ledna; svátek sv. Pudenciany 19. května; svátek sv. Praxedy 21. července; svátek sv. Novata 20. června.

Sv. PASTOR byl horlivý kněz římský. I podle přísné kritiky lze seznati z pramenů, že s pannami Pudencianou a Praxedou pohřbil mnoho mučedníků. Byl-li spisovatelem knihy „Pastor“, byl by to-tožný se sv. Hermou. Svátek sv. Pastora 26. července.

Sv. FANTIN ušel, když rodiče jeho byli za pronásledování císařem Dioklecianem usmrceni, na místo skryté v Kalabrii (?); zemřel smrtí přirozenou. Svátek sv. Fantina 24. července.

Sv. HELENA pocházela z rodičů stavu prostého, snad v bithynském městě Drepane, podle jiných z rodu knížete v Britanii. Vynikala sličností těla a vzácnými dary ducha. Římský důstojník Konstancius Chlorus ji pojal za manželku a r. 274 narodil se jim Konstantin. Sv. Ambrož praví o ní, že byla, když ji Konstancius Chlorus poznal, poštmistrovou. „Věru,

dobrá to správkyně stáje“ - tak napsal - „která všechno pokládala za výkal, aby získala Krista; proto ji Kristus od odpadků povýšil na trůn (de stercore levavit ad regnum).“ Oba rodičové, Konstancius i Helena, byli pohané, ale ušlechtilí. Avšak r. 292 Konstancius stav se spolucísařem, propustil manželku svou Helenu a oženil se s dcerou svého příznivce císaře Herkulea. Zapuzená manželka Helena usadila se v Trevíru.

Když syn její Konstantin zvítězil nad svými nepřáteli, povolal matku svou Helenu na císařský dvůr, prokazoval jí všelikou poctu, udělil jí název „císařovny“ a dal na její počest stavěti pomníky a raziti mince s jejím obrazem. Tenkrát Helena jsouc šedesátiletá, přijala víru křesťanskou. Přilnula celým srdcem ke Kristu a stala se vzornou křesťankou. Udílela chrámům hojných podpor, propouštěla na svobodu zajatce a otroky a prokazovala křesťanům nesčíslná dobrodiní. Při tom zůstala nadále pokorná.

Helena podnikla r. 325 pouť do Svaté Země, uctila místo narození Páně v Betlemě, místo ukřižování Páně, na hoře Kalvarii a jiná Svatá místa. Zhrozila se ohavnosti zpuštění, kterou zřela na místech posvátných. Kázala rozbítí modlu pohanské bohyně Venuše a pátrati po svatém kříži. S přispěním sv. Makaria, biskupa jerusalémského, nalezla přesváté dřevo kříže, nástroje mučení i jeskyni hrobu Spasitelova. Vystavěla v Betlemě a na Olivetské hoře svatyni a položila základ ke chrámu Božího Hrobu v Jerusalemě. Poté se odebrala k synu svému Konstantinovi,

snad do Nikomedie, a tam zemřel r. 328. Svátek sv. Heleny 18. srpna.

Sv. ANATHALON, žák sv. apoštola Barnabáše, biskup milánský, zemřel roku 62. Svátek 25. září.

Sv. MATERNUS, biskup milánský, byl ctěn a milován i od bludařů, což jest zajisté řídký zjev. Není pravda, že Maternus byl bratrem sv. Materniana (z 30. dubna). Podle některých zpráv Maternus zemřel jako mučedník roku 307, podle jiných byl jen vyznavačem. Svátek sv. Materna 18. července.

Sv. MYROKLES (Miroklet), biskup milánský, zemřel r. 315, brzo poté, když byla křesťanům přiruknuta volnost náboženská. Svátek 12. září (nebo i 3. prosince).

Sv. MONAS, biskup milánský; neví se, kdy žil; snad kolem roku 200. Svátek 12. října.

Sv. SYRUS, biskup janovský; na jáhenství byl svěcen sv. Felixem. Zemřel r. 330. Svátek sv. Syra 29. června.

Sv. SYRUS, biskup pavijský, byl poslán od sv. Hermagory, učedníka apoštolského, ne-li od samého sv. Petra do severní Itálie. Syrus prý posvětil Chrysanta a Fortunata na kněžství, Juvencia a Pompeja na jáhenství. Zemřel smrtí přirozenou kolem r. 96. Svátek 9. prosince.

Sv. SYRUS, biskup padovský. Zemřel r. 230 smrtí přirozenou. Svátek 31. srpna.

Sv. JUVENCIUS, biskup pavijský, nástupce sv. Syra, zemřel r. 139 smrtí přirozenou. Svátek 8. února.

Sv. POMPEJUS, biskup pavijský, zemřel kolem r. 150. Někteří pravi, že

žil ve IV. století. Svátek 14. prosince

Sv. URSICIN, biskup pavijský, osvědčoval od mládí úžasnou nábožnost a rozšafnost. Jako biskup byl všechněm otcem dobrotivým. Otcovské svoje statky rozdal, chudobu sobě zamiloval. Zemřel r. 216. Svátek 21. června.

Sv. KRISPIN, biskup pavijský, byl nástupcem sv. Ursicina; zastával po 34 let úřad svůj a zemřel roku 248 smrtí přirozenou. Svátek 7. ledna.

Sv. KRISPIN, biskup pavijský, ustanovil sv. Epifania, aby usmířil jisté dva bratry rozvaděné. Zemřel r. 465. Také jeho svátek je 7. ledna.

Sv. APOLLONIUS, biskup brescijský, žil za císaře Hadriana, tedy kolem r. 130; vysvětil Faustina a Jovitu. Svátek 7. července.

Sv. LATINUS, biskup brescijský, zemřel kolem r. 106(?); svátek 24. března.

Sv. TICIÁN, biskup brescijský, vyznamenával se pokorou, láskou a ctnostmi všemi. Je v Řím. Martyrol. Zemřel r. 326 (Št. udává, snad omylem, r. 526). Svátek 3. března.

Sv. MAXIM, biskup padovský; není o něm bližších zpráv. Zemřel kolem roku 166. Svátek 2. srpna.

Sv. AUGUSTA, manželka císaře Diokleciana v Římě (či Nikomedii), uvedena Doninem v den 21. dubna.

Sv. JULIÁN, biskup lodijský, zemřel r. 324; svátek 12. října.

Sv. PROBUS, biskup veronský; není o něm bližších zpráv. Žil za Maximina Thrace císaře. Zemřel po r. 236. Svátek 12. ledna.

Sv. EUPREPIUS, biskup veronský; nemáme o něm určitých zpráv. Zemřel kolem r. 250. Svátek 21. srpna.

Sv. SENATOR, biskup veronský; neví se kdy; zdali před Probem (svátek 12. ledna) nebo po Prokulovi (svátek 23. března); svátek 7. ledna.

Sv. PROKUL, biskup veronský. Neví se o něm nic jistého. Snad ošetřoval sv. Firma a Rustika. Za pronásledování křesťanů císařem Dioklecianem vyšel z úkrytu svého a prohlásil, že je křesťanem. Soudce se domníval, že Prokul není při zdravém rozumu, ježto prahne po smrti mučednické; dal jej bít a vyvésti za město. Prokul putoval do Sv. Země a vrátiv se zemřel r. 305 smrtí přirozenou. Svátek 23. března.

Sv. FAUSTINIAN, biskup boloňský, žil za času císaře Diokleciana a zemřel smrtí přirozenou. Svátek 26. února.

Sv. KALOCER, biskup ravennský, žil za doby císaře Hadriana. Zemřel smrtí přirozenou. Svátek 11. února.

Sv. MARCIAN, biskup ravennský, zemřel v letech 112-127; nemáme o něm určitých zpráv. Svátek 22. května.

Sv. ADERITUS, biskup ravennský, nástupce sv. Apollináře, zemřel kolem roku 100. Svátek 27. září.

Sv. PROBUS, biskup ravennský, zemřel smrtí přirozenou, snad kolem roku 142. Svátek 10. listopadu.

Sv. LIBERIUS, biskup ravennský, zemřel kolem roku 200, smrtí přirozenou. Svátek 29. dubna.

Sv. MARCELLÍN, biskup ravennský; není o něm mnoho zpráv, vyjma tu, že

život jeho byl tak svatý, že kdo se s ním stýkal, buď zanechal neřestí nebo byl k životu bohumilému povzbuzen. Jeho jméno je v Řím. Martyrol. Byl vyznavačem. Zemřel kolem r. 310. Svátek 5. října.

Sv. VIVENCIUS, biskup v Sarsíně (provincie Forlì v Itálii). Přišel tam za pronásledování císařem Dioklecianem z ciziny; zemřel smrtí přirozenou kolem roku 325. Svátek 28. srpna.

Sv. BRIKCIUS, biskup martulský v Umbrii, trpěl za doby císaře Diokleciana, ale zemřel smrtí přirozenou. Svátek 9. července.

Sv. ANTHIM, biskup spoletský; zemřel roku 176; svátek 21. února.

Sv. SATYR, biskup v Arrezu; není o něm určitých zpráv; svátek 19. srpna.

Sv. GELASIUS, pacholík piacenzský, vkročil kdysi do pokoje svého bratra sv. Opilia (svátek 12. října) a zastal ho na modlitbách. Také pak dychtil po dokonalosti. Skonal za věku mládeneckého. Svátek 4. února,

Sv. GAUDIUS, biskup v Rimini, zemřel smrtí mučednickou buď kolem r. 310 (od úředníků císaře Diokleciana) nebo kolem r. 360 (od arianů). Svátek 14. října.

Sv. JUKUNDA, panna v Emilii v Itálii. Svátek 25. listopadu.

Sv. ILLUMINATA, panna v italském městě Tuderu; zemřela asi po r. 311; svátek 29. listopadu.

Sv. FLORIDA, panna; není o ní bližších zpráv; svátek 10. ledna (viz Florida 19. ledna § 8, X).

Sv. JUSTINUS, biskup v Theate; svátek 1. ledna.

Sv. PARISIUS, biskup v městě Theano v Neapolsku; zemřel r. 346, svátek 5. srpna.

Sv. PATRICIA, panna, vykonala z Cařihradu pouť do Říma; vrátivši se, prodala všechny své statky, koupila zlaté posvátné nádoby a jela do Neapole. Tam onemocněla a zemřela v době císaře Konstantina Velikého. Svátek její 25. srpna.

Sv. BERYL, biskup katanejský na ostrově Sicílii; narozen v Antiochii Syrské, byl učedníkem sv. Petra, který ho ustanovil biskupem katanejským. Svátek 21. března.

Sv. MAMILIAN, biskup v Palermu, zemřel r. 297; svátek 16. června.

Sv. MARCIAN, biskup v Syrakusách (na ostrově Sicílii); podle tradice sv. Petr byl u něho hostem, vysvětil jej a ustanovil jej biskupem. Marcian zemřel byv shozen s věže. Svátek 14. června.

Sv. SEPTIMIUS, biskup v Jesi (Aesinum), byl bezpochyby germánský voják, jenž přišel do Říma, byl od papeže Marcella ustanoven biskupem v Jesi. Šířil evangelium až do krajiny Askoli. Zemřel kolem r. 308. Svátek 22. září.

Sv. CHRESTUS, biskup v Syrakusách na Sicílii v I. stol. Svátek 3. července.

Sv. EXSUPERANCIUS pocházel z Afriky, přišel do Říma a stal se biskupem v Cinguli. V Řím. Martyrol. není jeho jméno. Rok smrti není znám. Svátek sv. Exsuperancia 24. ledna.

Sv. RESTITUTA, matka sv. Eusebia Vercellského, žila v Kagliari; zemřela r. 311, neznámo zdali jako mučednice. Svátek 1. srpna.

Sv. INOCENC, biskup tortonský (na ostrově Sardinii). Zemřel r. 353. Svátek 17. dubna.

Sv. FILIP ARGYRIO, věrověst sicilský v I. nebo v II. století. Svátek 12. května.

Sv. THEKLA z Leontina (na Sicílii) přijala sv. Neofyta do domu svého v čas pronásledování. Snad je dcerou sv. Isidory. Zemřela ve III. století. Svátek 10. ledna.

Sv. PAVLA BARBATA, panna v Avile ve Španělsku, dcera rolnických rodičů, prosila Boha, aby byla zohyžděna ve tváři, aby snáze ušla nástrahám jí činěným. Modlitba její byla vyslyšena. Žila ve IV. století. Svátek 20. února. (Srovnej sv. Liberatu.)

Sv. SEKUNDUS, biskup v Avile, byl prý od sv. apoštolů do Španělska poslán. Svátek 2. května.

Sv. Sekundus, *Torquatus, Ktesifon*, Caecilius, Hesychius, Eufrasius byli biskupové - missonáři ve Španělsku. Sekundus měl sídlo v Avile. Torkvát ve Quadixu, Ktesifon ve Vierko, Caecilius v Elviře, Hesychius v Orgazu nebo snad v Gibraltaru, Eufrasius v Andujaru. Byli prý posláni sv. Petrem nebo Pavlem. Slují „apoštolové španělští.“ Svátek sv. Torkváta biskupa 15. května; svátek sv. Ktesifona biskupa 1. dubna (nebo 15. května).

Sv. MONITOR, biskup v Orleansu; je o něm málo zpráv; svátek 10. listopadu.

Sv. SABINIAN (nebo také Sabinus) prý byl jedním ze 72 učedníků Páně. Prý

hlásal sv. evangelium se svým žákem Pontencianem.

Sv. PONTENCIAN, biskup v Sensu v Galii; není o něm více zpráv, leč že byl žákem a nástupcem sv. Sabiniana. Svátek jejich 31. prosince.

Sv. REGULUS (francouzsky: Rieul), byl prý žákem apoštola Jana; podle jiných šel prý s Dionysiem, Rustikem a Eleutheriem do Gallie a byl tam biskupem v Senlis u Arles. Zemřel smrtí přirozenou kolem r. 130. Avšak jiní praví, že Regulus žil kolem roku 300. Svátek 30. března.

Sv. RETICIUS byl zprvu ženat; po smrti své manželky stal se biskupem autunským v Gallii. Vyučoval prý císaře Konstantina ve víře. Zemřel r. 334. Svátek 15. května (či 19. května).

Sv. RUFUS prý byl synem Šimona Cyrenského; později prý se odebral se sv. Pavlem do Španělska. Římské Martyrol. jmenuje Rufa prvním biskupem avignonským. Zemřel r. 90. (Srovnej sv. Rufa ze dne 21. listopadu.) Svátek 12. listopadu.

Sv. MARCIALIS byl dle ústního podání prý onen pacholík, který podle evang. sv. Jana 6. měl pět chlebů při zázračném rozmnožení chlebů. Pak byl učedníkem Páně. Odebral se do Gallie a hlásal slovo Boží v krajinách Limoges, Bordeaux, Cahors a j. Sluje „apoštolem Gallie“. Marcialis byl biskupem v Limoges. Podle jiných zpráv žil za doby císaře Decia, tedy kolem r. 250, a byl vyznavačem. Svátek 30. června. Dne 3. července je uveden sv. *Marcial*, biskup v Gallii.

Sv. AURELIAN byl dříve modloslužebníkem a pronásledoval sv. Marciala, biskupa limožského. Později však se dal od něho vyučiti ve víře. Marcial ustanovil pak Aureliana svým nástupcem. Aurelian, biskup v Limoges, zemřel 15 let po smrti Marcialově. Svátek 8. května.

Sv. GRACIAN byl poslán z Říma do Gallie jako missionář (sv. Dionys prý byl jeho průvodcem). Gracian byl prvním biskupem tourským. Jeho nástupci byli: Litovius a pak sv. Martin. Za pronásledování křesťanů císařem Deciem Gracian se skryl, a když pronásledování minulo, opět se horlivě ujal svého úřadu. Zemřel r. 304 smrtí přirozenou. Svátek 18. prosince.

Sv. HONORATUS, biskup v Toulouse v Gallii; žil ve III. století. Svátek 22. prosince.

Sv. MARTIN, biskup vienneský, byl nástupcem sv. Krescence, žákem žáků apoštolských. Zemřel smrtí přirozenou kolem r. 112. Svátek jeho 1. července.

Sv. MAXIMUS (nebo i Maximin) přišel prý s Marií Magdalenou do krajiny provencské v Gallii. Byl biskupem v Aixu. Svátek 8. června.

Sv. MEMMIUS přišel s jáhnem Donaciánem (svátek 7. srpna) a podjáhnem Domiciánem z Říma do Gallie a šířil víru Kristovu v krajině chalonské. Memmius jsa biskupem v Chalons sur la Marne, proměnil chrám pohanský v chrám sv. Petra a kolem chrámu se seřadila první obec křesťanská. Sestra Memmiova, Poma, uslyševši, že víra Kristova se zdarem se

šlá, odebrala se z Říma do Gallie za svým bratrem. Memmius zemřel jsa starcem osmdesátiletým kolem r. 290. Životopis praví „adulto saeculo tertio“. Po něm zemřela Poma. Svátek 5. srpna.

Sv. PASCHASIUS, biskup ve Vienně, zemřel před r. 314; svátek 22. února.

Sv. DOMNUS, biskup vienneský; rok smrti není znám. Svátek 3. listopadu.

Sv. NEKTARIUS, biskup vienneský, zemřel po r. 337; svátek 5. května.

Sv. PEREGRIN (Pelhřim), kněz lyonský, uprchl r. 202, když zuřilo pronásledování, s jinými křesťany na ostrov v řece Saoně; tam Peregrin žil jako poustevník. Zemřel kolem roku 230. Svátek 28. července.

Sv. TANCHIA narodila se z rodičů syrských, kteří za pronásledování křesťanů ze Syrie se přestěhovali do Gallie, a to do nynější Champagně, do krajiny blíže Arcis sur Aube. Její otec šel kamsi na slavnost a odtud poslal, chtěje mítí dceru u sebe, pro ni posla, spolehlivého, jak se domníval. Avšak posel činil cestou šestnáctileté sličné panně Tanše nemravné návrhy, a když je statečně odmítala, tu rozzuřen jejím odporem rozpoltil ji hlavu. Její tělo bylo později uloženo v Troyes. Svátek sv. Tanchy 10. října.

Sv. POMA, křesťanka chalonsská, zemřela kolem r. 280; svátek 5. srpna.

Sv. GERON biskup a sv. EDENCIUS, oba v Aire v Gallii; zemřeli smrtí přirozenou. Svátek 6. května.

Sv. KORKODEM, jáhen auxerreský; žil ve III. století; svátek 4. května.

Sv. SIDONIUS (nebo také Cedonius,

po česku Zdeněk), o němž se myslí, že jest oním slepcem uzdraveným od Krista podle evangelia (srovn. Maxima shora), byl biskupem nebo vyznavačem v Aixu. Svátek jeho 23. srpna. Nutno jej rozlišovati od *Sidonia Apollinara*, jehož svátek je rovněž 23. srpna.

Sv. AMANCIUS, kněz klermontský, byl r. 259 od Alemanů, když vpadli do Gallie, usmrčen. Svátek 7. února.

Sv. VALENTIN, biskup v Tongernu; zemřel po r. 337. S ním uctívá se i sv. *Kandidus*. Kde Kandidus byl biskupem, se neví; přišel do Maastrichtu pomodlit se na hrobě sv. Serváce a zůstal tam. Možná, že byl také v Tongernu. Svátek jejich je 7. června.

Sv. MAURUS, biskup a vyznavač ve Verdunu. Svátek 8. listopadu.

Sv. URBIKUS byl ženat; když pak byl ustanoven biskupem klermontským, odloučil se od své manželky. Jen jednou se stalo, že jeho manželka přišla za ním, a to jej tolik hnětlo, že činil pokání po celý život. Zemřel smrtí klidnou r. 312. Svátek sv. Urbika 3. dubna.

Sv. EUCHARIUS, žák sv. Petra apoštola, první biskup trevírský; jiní však popírají, že Eucharis je žákem apoštolským, tvrdí, že žil ve III. století. Svátek sv. Eucharie 8. prosince.

Sv. VALERIUS, biskup trevírský, nástupce sv. Eucharie. Legenda z něho činí jednoho ze 72 učedníků Páně. Ale ve skutečnosti Valerius nenáleží do I. století, nýbrž do III. století. Svátek sv. Valeria 29. ledna.

Sv. CELSUS, biskup trevírský, zemřel

roku 150 smrtí přirozenou; svátek 9. ledna.

Sv. JOLANDA, panna křesťanská, byla poustevnicí blíž města Soissonsu v Gallii. Žila snad ve IV. stol. Svátek 22. května.

Sv. PATIENS, biskup metský; zemřel kolem roku 152. Svátek 11. září.

Sv. VERENA byla příbuzná (podle *St* nevěsta) sv. Viktora, vojína z thébské legie. Odebrala se za ním z Egypta do Itálie. Thébská legie odepřela konati katanskou službu proti křesťanům, i byla decimována. V té době Verena byla v Miláně u sv. Maxima. Uslyševši o mučednické smrti tolika členů thébské legie, spěchala do Solothurnu ve Švýcarsku. Ale sv. Viktora už tam nebyla. Usadila se v Solothurnu. Byla uvězněna a zase propuštěna. Odebral se do Koblenzu (t. j. Confluentia: Aar, Reuss, Limat). Zemřela u vysokém věku jako poustevnice smrtí přirozenou v Zurzachu (ve švýcarském kantonu Aargau, jímž protékají řeky Aar a Rýn). Její legendě nelze mnoho vytýkati. - V Solothurnu se ukazuje podnes jeskyně, ve které prý žila Verena. Rok smrti není znám; snad zemřela kolem roku 340. Svátek sv. Vereny 1. září.

Sv. NAVITUS, biskup v Lutychu; zemřel kolem r. 191; svátek 20. září.

Sv. MARTIN, biskup tongernský a trevírský, nazývá se „apoštolem Hasbanie“, t. j. části diecése lutyšské. Zemřel buď r. 276 nebo o sto let později. Svátek 21. června.

Sv. VENANCIUS, biskup, možno že v Dalmacii; dle legendy byl prý od sv. Petra poslán do Dalmacie. Dle toho žil v I. století. Svátek 1. dubna.

14. KTERAK KŘESŤANSTVÍ SE ŠÍŘILO DO HABEŠE, DO IBERIE, PERSIE A DO JINÝCH KRAJIN

Ethiopii, kde sv. Pantén šířil viru, Herodot rozuměl nynější Nubii, egyptský Sudan a Abessynii čili *Habeš*. Jsou to krajiny na jihu od Egypta položené. Kolem r. 316 podnikl jistý učený kupec a přírodopysmec Mesrop z Tyru výzkumnou a vědeckou cestu do Abessinie, tenkrát málo známé, a za společníky sobě vzal dva svoje synovce, Frumencia a Edesia, křesťanské bratry. Celá výprava byla pobita až na tyto dva bratry. Pohříchu byla církev abessynská porušena bludařstvím monofysitů (či eutychiánů). V bludu monofysitském vězi křesťanství Habešané až podnes. Jazyk ethiopský vyhynul a užívá se ho pouze v bohoslužbě. Do *Iberie* (na Kavkaze, nynější Georgie a Gruzie) přinesla křesťanství Kristiana. - V *Armenii* šířili viru křesťanskou Řehoř Osvětitel a Mesrop. - V *Persii* bylo již ve IV. století několik biskupství. Avšak za císaře Saporu II. (309-381) nastaly křesťanům časy zlé. Sapor byl horlivý vyznavač učení Zoroastrova (kultu ohně). Kromě toho židé a magové namlouvali králi, že křesťané perští udržují vlastizrádné styky s křesťanskou říší římskou. Z toho vzniklo r. 343 velké pronásledování křesťanů. Sapor kázal popravovati křesťanské kněze, bořiti kostely a zabavovati posvátné ná-

doby. Počet mučedníků udává historik Sozomenus (II, 9) na 16.000. Historikové mluví o „tormenta persica“ t. j. o perských mukách, na př. o jamách s krysy a pod. Také králové Isdegerdes (400-420) a Varannes (420-438) pronásledovali křesťany. Nejukrutněji si vedl král Chosroes II.; ten dobyl r. 614 Jerusalema a odnesl s sebou do Persie kříž Kristův, jež byla císařovna Helena nalezla. Císař Heraklius porazil r. 627 Peršany u Ninive a přinesl sv. kříž zase do Jerusalema. Odtud svátek Nalezení a Povýšení sv. Kříže. R. 651 stala se Persie kořistí Arabů. Arabové zaváděli učení Mohamedovo.

Sv. FRUMENCIUS a Edesius, synovci tyrského kupce Mesropa, byli pro svůj útlý věk a pro svou sličnost zachováni a přivedeni jako otroci do Axumu na dvůr královský. Král si je velice oblíbil, Edesia učinil svým číšníkem, Frumencia, že vynikal nadáním, svým tajemníkem. Oba bratři byli horliví šířitelé křesťanství; také královského prince seznamovali s naukami křesťanskými. Když se král chystal na smrt, dal jim svobodu, aby buď v úřadech setrvali, anebo aby se do své vlasti navrátili. Oba bratři zůstali v zemi a pomáhali královně vdově vládnouti, až by dospěl princ královský. Tak Frumenc se stal takoruka vládařem v zemi; pečoval o hmotný blahobyt lidu, ale snažil se také povznést celý národ ke znalosti víry křesťanské a k mravnosti. Podporoval křesťanské kupce; poněmhu vznikla v Abyssinii malá křesťanská obec.

Když princ Aeizanas dosedl na trůn, oba

bratři opustili zemi. Edesius se odebral do Tyru a stal se tam knězem. Frumenc přišel do Egypta, vypravoval Athanasiovi, arcibiskupu alexandrijskému, jak se ujalo křesťanství v Ethiopii. Tu sv. Athanasius posvětil Frumence na biskupa a přidělil mu několik horlivých duchovních, poslal ho zpět do Ethiopie. Biskup Frumenc se usadil v městě Axumu (v severní Habeši, v provincii Tigré). Země tato stala se mu druhou vlastí. Frumencius pokřtil krále i lid, který příkladu králova následoval. Apoštolské práce biskupa Frumence nesly utěšené ovoce; založeno 7 nových biskupství. Kdy Frumenc zemřel, není známo. Svátek sv. Frumencia 27. října.

Sv. ELESBAAN, král ethiopský, hrdinně potíral nepřátele svaté víry a uchránil národ svůj od bludů. Žil kolem r. 520. Slaví se 27. října.

Sv. KRISTIANA (*Kristina*), věřovnětka iberská, byla otrokyní v Iberii. Římský seznam světců ji zove Kristianou čili křesťankou. Křesťané kavkazští ji nazývají *Ninou*. Byla bezpochyby jata od loupežníků armenských, odvečena z vlasti své a prodána do Iberie jako otrokyně. Ale její páni nakládali s ní nemilosrdně. Bylo jí konati těžké práce bez úlevy; jen v modlitbě nacházela útěchy. Jako horlivá křesťanka vystříhala se obřadů a zvyků pohanských a snažila se i jiné od hříchu odvracet. Nade všecko byla pilna své panenské čistoty. Není divu, že svými mravy získala si úctu a vážnost nejen u svých pánů, ale i u jiných lidí. Tázali se jí, odkud že čerpá trpělivost a sílu, že svůj těžký osud snáší tak klidně. Odpovídala: „Jsem křesťanka.“

I jala se jim vykládati vznešené pravdy víry Kristovy.

Kdysi se stalo, že jistá matka donesla do domu, ve kterém Kristina přebývala, nemocné své dítě, hledajíc rady a pomoci. Také Kristina byla tázána, nezná-li pomoci. Kristiana odpověděla: „Přirozeného léku pro dítě neznám. Ale Ježíš Kristus může je uzdraviti.“ Kristiana se modlila nad dítětem. Bůh vyslyšel modlitbu její, dítě ozdravělo. Pověst o tomto zázraku rozhlásila se rychle po vši zemi a donesla se až k nemocné královně. Královna rozkázala, aby Kristiana byla k ní přivedena. Kristiana však, pokorná otrokyně, ostýchala se vkročit do královského domu; proto se královna dala k ní donésti. Kristiana poklekla a modlila se s důvěrou k Bohu o uzdravení nemocné královny. A také tato modlitba byla vyslyšena. Z vděčnosti dala se královna vyučiti ve víře Kristově a pokřtiti.

Král Mirian se radoval z uzdravení své manželky, avšak váhal přijmouti víru Kristovu z obavy, že by lid pohanský se bouřil. Teprve později se dal pokřtiti. A aby všechno obyvatelstvo se seznámilo s vírou Kristovou, král se obrátil na císaře Konstantina Velikého s prosbou o věrověsty. Přibylí kněží dokonali dílo začaté. Další osudy sv. Ninony nejsou známy. Zemřela kolem r. 320. První životopis její napsal spisovatel Rufin Akvilejský († 410), jenž zprávy svoje obdržel od iberského krále Miriana. Svátek sv. Kristiny či Ninony 23. (nebo i 15.) prosince.

Sv. JONÁŠ, křesťan perský, byl ztlučen; pak byl svázán a postaven na zmrzlý ryb-

ník, aby tam zůstal po celou noc. *Barachius*, jeho bratr, byl mučen žhavým železem; pak mu lili roztavené olovo do úst, do očí, do nosu a do uší. Druhého dne zavolali Jonáše a tázali se ho, jak se mu líbil nocleh na ležď? A zvěstovali mu, že Barachius se zřekl víry. Jonáš odpověděl: „To je lež! Zřekl se ďábla i všech skutků jeho.“ Posléze byli oba lisem rozmačkáni. To se stalo r. 327. Také *Zanitas*, *Eliáš*, *Maruthas*, *Lazar*, *Sabbas*, *Marses*, *Ihabib* (čili *Abibus*) a *Sembaiteh* byli r. 327 pro víru usmrceni. Svátek všech těchto mučedníků 29. (nebo i 27.) března.

Sv. MILES (nebo Milles), biskup v Elamu v Persii, neměl úspěchu i odešel do Alexandrie, kde ztrávil dvě léta mezi mnichy, pak se odebral do Nisibis, kde právě Jakub Nisibský stavěl chrám. Miles poslal Jakubovi velkou zásobu hedvábí, aby mu vypomohl. Byl od modloslužebného kněze Hormisdy někde na Perském zálivu kopím proboden. Jeho společníci *Abrosim* a *Sina* byli ukamenováni. Rok smrti asi 341. Svátek těchto mučedníků 5. listopadu.

Sv. SIMEON slul dříve Barsaboë, t.j. syn valchářův a byl arcibiskupem v Seleucii a primasem perským. Byl muž apoštolský, horlivý, milující Boha a bližního. Král Sapor rozkázal: „Dovedte mi Simeona, nejvyššího z kouzelníků; on pohrdá mým majestátem, jestpočlen s římským císařem, neboť klaní se témuž bohu.“ Akta tu výslovně připomínají, že židé pozornost od sebe odvracovali a krále dráždili. Simeon byv předveden, nevzdal úcty králi poklekutím. Král: „Proč nečiniš, co jsi dříve činíval?“ - „Protože jsem dosud nebyl vo-

lán, abych svého Boha zapřel.“-„Klaň se slunci!“-„Ty, o králi, jsi více nežli slunce, neboť máš rozum a svobodnou vůli, a přece neklaním se tobě; kterak bych se mohl klaněti slunci, které nemá duše, ani rozumu a vůle?“- Sapor: „Protože se nechceš klaněti ani slunci ani mně, dám ti tvoji krásnou tvář znetvořiti ranami.“

Simeon byl veden do žaláře; blízko stál Arzabodes (čili Arades, také Usthazanes nazývaný), komorník královský, který dříve Boha z bázně byl zapřel. Ten Simeona uctivě pozdravil. Avšak Simeon se od něho odvrátil, protože jej neměl za hodna ani pohledu. Arzabodes litoval svého skutku a prohlásil před králem, že je křesťanem. Král ho odsoudil na smrt. Arzabodes poprosil krále, aby bylo rozhlášeno, že byl odsouzen na smrt ne pro přečin služební, nýbrž pro víru Kristovu. Král svolil doufaje, že přísnost jeho přiměje všechny křesťany k poslušnosti královy vůle. Arzabodes byl stát. Simeon s radostí slyšel zprávu o mučednické smrti Arzabodově. Simeon byl stát a s ním státi byli i kněží Ananiáš a Abedechales (*Abdaikla*). Rok smrti snad 343. Svátek sv. Simeona 17. dubna (nebo i 11. prosince); svátek sv. *Abdaikla* 17. dubna.

Sv. PUSICIUS, úředník krále Sapora II.; *Usthazanes* (čili Arzabodes nebo *Azades* nebo *Guhsiatazades*), komorník, eunuch, odpadl od víry, jak bylo řečeno v životopise sv. Simeona. Ale pak litoval skutku svého a svou víru zpečetil smrtí mučednickou. S ním umučeno bylo ještě 118 křesťanů. Ošetřovala je vznešená paní Jezdundochocta z Arbely v Assyrii. Rok smrti snad

343. Svátek obou 21. nebo 22. dubna.

Sv. TARBULA, sestra Simeonova, byla u soudu sváděna k odpadu od víry slibem manželství. Byla i se společníci přerézána pilou. Svátek její 8. května (nebo 22. dubna).

Sv. PAPA, kněz mučedník v Persii za Sapora I. 343; svátek 20. listopadu.

Sv. ABDAS a EBEDJESU, biskupové, *Abdalah*, *Barchadbesab*, *Samuel* a 35 spolumučedníků; byli stati; svátek 28. května.

Sv. ACEPSIMAS biskup, *Josef z Betkaluby* kněz, *Aitilahas* jáhen, mučedníci v městě Arbele. Acepsimas byl muž krásného vzrůstu; byl pro víru po tři léta trýzněn. Všichni byli tak trýzněni, že se ani nepodobali lidem. Před soudem řekli: „Raději umřeme, abychom byli věčně živi, než bychom byli tak živi, abychom věčně zahynuli.“ Byli ubiti. Svátek jejich je 10. prosince.

Sv. MAMA, panna a mučednice perská; † 343; svátek 20. listopadu.

Sv. ISAAK, kněz, mučedník perský; byl ukamenován za krále Sapora II.; svátek 20. listopadu.

Sv. MAMELTA, mučednice perská; zemřela snad roku 344; svátek 17. října.

Sv. NERSES, (podle Řím. Martyrol. Narses), mučedník perský; rok smrti 343. Svátek 9. (nebo 20.) listopadu. S Narsesem se uvádí i *Josef*.

Sv. ROSA, persky *Verda* nazývaná, mučednice perská; rok smrti 344; s ní umučen *Daniel*, kněz. Svátek jejich 21. února.

Sv. SAPOR, biskup betnikorský, ISÁK, biskup karchaský, MAHANES (či Ma-

nes), ABRAHAM a SIMEON, mučedníci perští kolem roku 343; svátek 20. prosince (nebo i 20. listopadu).

Sv. PEGASIUS, mučedník perský; umučen roku 345; svátek 2. listopadu.

Sv. GUDELIA (či Gabdela), mučednice perská; svátek 29. září.

Sv. SADOOTH (či Sadok či Šahdust či Siadustes), biskup v Seleucii, a 127 jiných, byli umučeni roku 345. Svátek jejich 20. února.

Sv. JAKUB kněz a sv. MARIA, jeho sestra, mučedníci perští; † 346; svátek 22. března.

Sv. BARBAŠMÍN, biskup perský, sestřenec sv. Simeona Barsaboë; byl stát roku 346. Svátek 14. ledna.

Sv. BARSABIAS opat, byl roku 342 stát. Svátek 3. června.

Sv. KRISTINA, mučednice perská; byla k smrti ubičována. Rok smrti není znám. Svátek 13. března.

Sv. MARIANNA, THEKLA, MARTHA, MARIA, ENEIMA byly panny a mučednice perské v Akša v Assyrii. Odpadlý kněz Pavel byl jejich udavačem; také je měl stiti mečem. Řekly mu: „Podlý pastýři! Z lakomství chceš nás zabít? Svátost jsme přijaly z tvých rukou, krev Páně pily z tvého kalicha a nyní...!? Přijďme k Bohu, soudci všech!“ Zrádce pak byl zardoušen od jiných, kteří sechtěli zmocnit jeho peněz. Svátek 9. června.

Sv. BADEMUS, mučedník perský † 376; svátek 8. dubna.

Sv. IJA a sv. EUDOXIA, mučednice perské. Eudoxia se dostala do perského zajetí - bylať narozena někde v Malé Asii;

táž byla mučena a jsouc napolo mrtvá, štata, snad r. 360. Svátek obou mučednic 4. srpna.

Sv. HORMISDAS byl syn úředníka perského. Buď král Sapor II. nebo Varannes jej vyzval, aby Krista zapřel. Hormisdas tak neučinil. Byl odsouzen, aby nah, maje toliko zástěru, vodil vojenské velbloudy. Po nějakém čase král spatřil Hormisdu prachem pokrytého. Zdálo se, že král byl jat soucitem; slíbil mu, že mu dá úplný šat, odřekne-li se „syna tesařova.“ Hormisdas roztrhal poslaný šat. Král jej dal nahého vyvésti přes hranice království. O způsobu smrti Hormisdovy nevíme. Svátek sv. Hormisdy 8. srpna.

Sv. JAKUB byl důstojník na královském dvoře perském. Ač byl synem křesťanských rodičů, odřekl se víry Kristovy. Za to byl povýšen do stavu mágů, perských to kněží a mudrců, kteří se zabývali modloslužbou, kouzelnictvím a hvězdářstvím. Jakubova manželka byla nábožná křesťanka a s ní přebývala matka Jakubova, rovněž horlivá křesťanka.

Po králi Isgerdovi, jenž byl Jakubovi nakloněn, nastoupil syn jeho Varannes. I ten byl Jakubovi nakloněn. Kdysi byl Jakub s králem na válečné výpravě a tu se manželka jeho teprve dozvěděla, že se Jakub odřekl Krista. Poslala mu důtklivý list. „Nešťastníče!“, psala mu, „došla nás zpráva, že jsi opustil víru a Boha k vůli králi! Nedojdou-li nás o tobě lepší zprávy, odřekneme se tebe; neboť s odpadlíkem nemůžeme a nechceme mítí žádného společenství.“ - List ten mocně dojal Jakuba. Litoval hořce provinění svého a stal se opět horlivým křesťanem.

Králi Varannovi neušla tato změna v životě Jakubově. Pohrozil mu ukrutnou smrtí, neodstoupí-li od Krista. Jakub odpověděl: „Vy pohané neznáte a nectíte pravého Boha, ale stvořeným věcem se klaníte.“ - Král rozkázal, aby Jakub byl natažen na skřípec a aby mu postupně uřezali prsty, nohy, ruce a posléze aby mu stali hlavu. Když Jakub ležel na skřípci, ani přítomní pohané se nemohli zdržeti pláče. Soudce sám plakal a po uříznutí prvního prstu domlouval Jakubovi: „Jakube, už jsi dost učinil pro víru svou! Zachraň se a poslechni krále! Aspoň na chvíli! Vždyť později zase budeš moci šetřit víry! Máš jmění dost, abys almužnami sobě vyprosil odpuštění u svého boha.“

Jakub však byl pevný u víře. Když uřezávány mu byly ostatní prsty na rukou a na nohou, snášel bolesti s nadpřirozenou trpělivostí. „Jsem jako réva, která se na zimu oklešťuje a jest pak jako mrtva, ale na jaře opět pučí a kvete.“ Když mu byly ruce i nohy usekány, ležel umíraje na zemi jako peň zbavený všech větví - holý trup bez končetin. Posléze byl stát. Rok smrti 411. Nazývá se Jakub Rozsekaný čili Komolý (t. j. zkomolený, lat. *Jacobus Intercisus*). Svátek jeho 25. (nebo 20. nebo 27.) listopadu.

Sv. VIOLA, panna a mučednice perská; rok smrti není znám. Svátek 8. září.

Sv. MAHARSAPOR, kníže, byl pro víru Kristovu za krále Varanna trýzněn hladem, pak vhozen do jámy, zavřen a nechán bez pokrmu, až umřel. Rok smrti 421; svátek 10. října.

Sv. BENJAMIN, jáhen a mučedník

perský; kolem r. 424; svátek 31. března.

Sv. SIRA, panna a mučednice perská; rok smrti 558; byla příbuznou Magundatovou. Svátek 18. května.

Sv. ANASTASIUS, Peršan, slul dříve Magundat; byl vojínem a s vojskem se dostal do Jerusalema. Tam bydlil u jistého křesťanského zlatníka, od něhož dokonale poznal víru Kristovu. Dal se pokřtiti a přijal jméno „Anastasius“. Pak žil 7 let v klášteře. Uslyšev, že křesťané v Caesarei jsou pronásledováni od vládnoucích tam Peršanů, odebral se do toho města. Byl zbičován a dán do hnusného žaláře. Avšak po nějakém čase byl v okovech poslán do Persie. V Persii nabyl svobody a šířil horlivě víru křesťanskou. Za krále Chosroa, r. 628, byl opět mučen a posléze stát. Svátek jeho 22. ledna.

Sv. ARETAS (či Haret) byl kníže křesťanského města Negranu v Arabii. Kolem r. 524 přitáhl Dunaan, kníže jihoarabského města Jemenu, k Negranu s velkým vojskem a dobyl ho. Dunaan byl žid. Stav se pánem města, dal zbořiti křesťanský chrám a rozkázal kněžím a věřícím, aby se odřekli Krista a aby přistoupili k židovství. Oni však jednomyslně odepřeli tak učiniti. Dunaan je dal všechny povraždit, nejprv muže, poté ženy. Aretas se obrátil k lidu a řekl: „Bratři! Kdožkoliv z vás obává se se meče zapřít Krista, ať odstoupí od nás.“ - Odpověděli: „Chraň Bůh, abychom se lekali. Zemřeme s tebou pro Krista!“

Po zavraždění mužů došlo na ženy, mezi nimi na Rumu, manželku knížete Arety. Měla 5 dcer. Dunaan přemlou-

val Rumu, aby plivla na kříž a aby prohlásila, že Kristus je pouhý člověk. Devítiletá dceruška kněžny naplila mu do tváře řkouc: „Tebe patří poplvaťi, ty drzý žide! Tvoje rouhavá ústa měla by býti zacpána, ty vrahu našeho Pána Ježíše Krista!“ - Ruma, její dcery a jiné křesťanské ženy byly pak usmrčeny. Svátek jejich 25. října.

Sv. Řehoř OSVĚTITEL (lat. *Gregorius Illuminator*) byl synem armenského knížete Anaga (dle jiných: Arsaga); Otec pozbyl trůnu a byl zabit. Dvouletý Řehoř byl přinesen do Caesaree Kappadocké a tam od jisté křesťanské ženy vychován. Dospěv oženil se a měl dvě dítky. Avšak za dvě léta se odloučil od své manželky s jejím svolením a šel do Armenie. Kníže armenský Tiridates dozvěděl se, že Řehoř je synem jeho bývalého odpůrce Anaga a že kromě toho je křesťanem, dal Řehoře hoditi do hluboké jámy, určené pro zločince. V jámě bylo plno hniјících těl, neřádu a plazů. Tam Řehoř žil 13 let, denně mu házela chléb jistá křesťanská žena jménem Anna. V tu dobu kníže Tiridates dal popraviti i dvě křesťanské panny Rypsimu (Ripsimis) a Gajanu, z nichž Rypsima odmítla jeho nabídku sňatku.

Kníže Tiridates onemocněl; když nemohl nikde naléztí pomoci, dal zavolati Řehoře. Řehoř uzdravil Tiridata, načež se kníže tento dal pokřtiti. Řehoř byl ustanoven biskupem armenským, a vedl si tak, že byl nazýván „apoštolem armenským“. Po 31 letech usilovné práce se odebral s knížetem Tiridatem do Říma; navštívili Konstantina Velikého, a přáli

mu štěstí, že přijal víru Kristovu. Oba, Řehoř i Tiridates, byli papežem Silvestrem s náležitými poctami přijati. Řehoř vrátiv se do vlasti, napsal některé spisy a zemřel pak kolem roku 340. Svátek sv. Řehoře Osvětitelce 30. září (nebo i 1. října); svátek sv. Rypsimy a Gajany 1. října.

Sv. SAHAG (Isak), „katolický metropolita“ armenský, podporoval studium řeči řecké, aby mohl s prospěchem šířiti víru křesťanskou. Dává se mu název „Veliký“. Žil v VI. století. Svátek 14. ledna.

Sv. MESROP se narodil v armenské provincii Taranu a vzdělal se v literatuře řecké. Naučil se také jiným jazykům. Byl tajemníkem královým, avšak opustil život dvořanský a vstoupil do kláštera. Vynalezl pro zvuky armenské abecedu a přeložil celé Písmo sv. na jazyk armenský; tak se stal zakladatelem literatury armenské. Získal si takovou úctu, že po smrti metropolity Isáka (či Sahaga) byl zvolen metropolitou armenským. On však hodnosti nepřijal a biskupství toliko spravoval. Zakládal školy, byl vychovatelem mládeže a v tom byl, což jest potěšitelné znamení, podporován i vladařem. Působil pro čistotu víry a zvelebení mravů daleko přes hranice armenské. Horlivostí a sebezapíráním vyčerpal své síly. Zemřel roku 441. Svátek sv. Mesropa 17. ledna.

15. CÍRKEV ZA CÍSAŘE JULIÁNA ODPADLÍKA

Po smrti synů císaře Konstantina Velikého nastoupil Julián, jeho synovec, na

SV. HELENA

SV. AMBROŽ

SV. JERONÝM

SV. CECILIE

trůn císařský. Byl sice pokřtěn a u víře křesťanské vychován, ale stav se císařem odpadl veřejně k pohanství. Proto se nazývá „Odpadlík, Apostata“. Vytkl si dvojí cíl: zničení křesťanství, vzkrísiti a zvelebiti pohanství. Ozničení křesťanství nepracoval tak zbraněmi hmotnými, jako spíše duchovními. Krve křesťanů sice mnoho neprolil, přece však po celé říši nacházíme mnoho mučedníků, usmrčených vladaři, kteří znali smýšlení císařovo.

Julián kde mohl škodil křesťanům, ačkoliv se vystříhal, aby mu nemohli vytýkati žádného násilí a ukrutenství. Tropil si z křesťanů jenom smích a nenazýval je jinak než „Galilejskými“. Vyloučil křesťany z úřadů. Zavíral před nimi učené školy, aby se nemohli vzdělaností rovnati pohanům. Oloupil kostely a duchovenstvo o jejich práva; rozněcoval spory mezi křesťany, podporoval ariány a povolával biskupy ariánské z vyhnanství. I židům nadřezoval; chtěl je dokázati nepravdivost předpovědi Kristovy o zkáze města Jerusalema a chrámu, vyzval židy, aby opět stavěli chrám v Jerusalemě; ale zemětřesení a plameny ze země vyšlehující překážely dělníkům, takže museli ustati od započaté práce. To dosvědčuje i pohanský spisovatel Ammianus Marcellinus (23, 1).

Julián chtěl starému pohanství vdechnouti nový život a přijal do něho mnoho pravd a předpisů mravních z náboženství křesťanského, zavedl větší slavnosti při obětech pohanských a napodobil dobročinné ústavy křesťanské. Ale všechno jeho úsilí bylo marné, což sám Julián uznal.

Setrval v nenávisti ke Kristu až do smrti (363). Panovav necelé dva roky, byl ve válce proti Peršanům smrtelně raněn. Umíraje zvolal prý: „Zvítězil jsi, Galilejský!“ Tak praví Theodoret (3, 23).

16. MUČEDNÍCI ZA CÍSAŘE JULIÁNA ODPADLÍKA

Sv. PRIMUS a DONÁT, jáhnové v Ce-male v Africe, chránili oltáře při pronásledování křesťanů. Avšak pronásledovatelé byvše poštváni donatisty, vylezli na střechu a házeli na oba jáhny cihly a kameny a zabili oba. To se stalo za císaře Juliána r. 362. Svátek jejich 9. února.

Sv. EUSEBIUS, NESTABUS, ZENO a NESTOR, mučedníci v Gaze Palestinské roku 362; svátek 8. září.

Sv. SUSANNA byla panna židovská v Palestině, obrácená na víru Kristovu. Otec její byl modloslužebný kněz, matka pokřtěná židovka. Susanna rozdavši všechnen svůj majetek, odešla do Jerusalema a vstoupila pode jménem „bratr Jan“ do mužského kláštera. Když bylo její pohlaví seznáno, odešla na rozkaz biskupa Kleofáše do Eleutheropole, kdež konala službu jáhenky. Za doby Juliána Odpadlíka, roku 362, byla odsouzena k smrti. Svátek 20. září.

Sv. DOMICIUS, Peršan, odebral se zprvu do Nisibe v Mesopotamii, kdež byl pokřtěn, a pak do samoty v Syrii, poblíž řeky Marsyas. Tam přebývá v jeskyni žil velmi přísně. Když císař Julián táhl do pole proti Peršanům, viděl u oné je-

skyně státi zástup lidí. Tázal se, kdo to? Odpověděli, že poustevník. Julián poslal Domiciovi vzkaz: „Chceš-li sloužiti Bohu, nehledej cti u lidí, nýbrž u Boha.“ Domicius vzkázal na odpověď, že slouží Bohu a že nemůže lidu brániti, aby nepřicházel. Poté Julián dal zlobný rozkaz, aby Domicius byl v jeskyni zazděn a hladem usmrcen. To se i stalo. Rok smrti 363. Svátek sv. Domicia 5. července.

Sv. DOROTHEUS byl dříve snad komorníkem císaře Diokleciana, později byl knězem (či biskupem?) v Tyru; za císaře Juliána Dorotej byl, jsa 107 let stár, tak dlouho mrskán, až duši vypustil. Rok smrti 362, svátek 5. června.

Sv. DOROTHEUS, poustevník v Africe, zemřel roku 380; svátek jeho těž 5. června.

Sv. MAXIMILIAN (nebo Maximian) a BONOSUS byli křesťanští vojínové v Antiochii Syrské, kteří odepřeli strhnouti znamení kříže s praporů vojenských. Byli sťati za císaře Juliána r. 363. Svátek 21. srpna.

Sv. EUSIGNIUS, křesťan, voják v Antiochii Syrské, stal se důstojníkem již za císaře Konstancia Chlora, přečkal vládu Konstantina Velikého; jsa stařeč stodesátiletý, vytkl císaři Juliánovi, že je odpadlíkem od víry Konstantina, „za kterého“, tak doložil, „měl jsem čest sloužiti a nositi zbraň.“ Eusignius byl usmrcen roku 362 nebo 363. Slaví se 5. srpna.

Sv. PUBLIA, vdova v Antiochii Syrské, zpívala s jinými ženami žalm o nicotě pohanských bůžků právě v tu chvíli, kdy císař Julián jel mimo ono místo do

pole. Julián ji dal ztlouci po ústech. Publia zemřela po r. 363 smrtí přirozenou. Svátek 9. října.

Sv. ARTEMIOUS byl císařským správcem (dux augustalis) v Egyptě. Když císař Julián jel do pole proti Peršanům, dal si své všechny okolní náměstky svolati do Antiochie. Artemius při tom vyznal víru v Krista, čímž Juliánovi výčitky za příčinou jeho odpadu. Za to Julián dal Artemia stíti. Podle jiných zpráv pohané alexandrijští prý obžalovali Artemia, že jim zbořil chrámy. Rok smrti 363. Řekové počítají Artemia mezi „megalomartyres“, t. j. velké mučedníky. Svátek 20. října.

Sv. THEODORET, kněz antiochijský, byl pro víru Kristovu a proto, že nechtěl vydati církevní jmění, pohnán před soud vladaře Juliána, jenž byl strýcem císaře Juliána Odpadlíka a rovněž odpadlíkem. Vladař Julian přemlouval Theodoretu k odpadu říka: „Buď poslušen rozkazu císařova; vždyť je psáno v knize, že „srdce královo je v ruce Boží.“ - Theodoret odpověděl: „Ano, srdce královo je v ruce Boží, ale jen srdce toho krále, jenž Boha se bojí, nikoli však srdce tyranovo.“ - „Cože?“, vzkřikl Julián rozhněván, „ty se odvažuješ císaře našeho nazývati tyranem?“ - „Dává-li rozkazy,“ vece Theodoret, „abych Boha zapřel, pak jest ovšem tyran.“ Theodoret byl nemilosrdně mrskán, na skřipci mučen a pochodněmi pálen; i katané ustrnuli nad jeho nadlidskou trpělivostí a odhodili mučící nástroje. Posléze Theodoret byl sťat, roku 362. Svátek 23. října.

Sv. MACEDONIUS, THEODUL a TACIAN, mučedníci ve frygijském mě-

stě Meros. Rok smrti 361 nebo 362; svátek 12. září.

Sv. EUGEN a MAKARIUS, kněží, vytýkali Juliánovi cisaři odpad od víry křesťanské; i byli vyhnáni do arabské pouště a stati. Svátek 20. prosince.

Sv. EUPSYCHIUS, křesťan v Caesarei Kappadocké, právě když byl vstoupil do stavu manželského, byl pro viru stat; za císaře Juliána, avšak jiní praví, že se tak stalo za císaře Hadriana. Svátek 9. dubna.

Sv. MANSUET (či spíše Manuel), SABEL a ISMAEL byli tři bratři, kteří snad z Persie přišli do Chalcedonu na císařský dvůr Juliánův jako vyslanci. Že nechtěli ctiti bohy pohanské, jsouce křesťany, byli prý stati. Zaručeno je pouze, že trpěli v době císaře Juliána kolem r. 362. Svátek jejich 17. června.

Sv. BASILIUS, kněz v Ancyře v Galicii, mučedník. Na rozkaz císaře Juliána Odpadlíka byl mu každého dne kus masa z těla odříznut. Posléze byl usmrčen žhavými železy. Rok smrti 363. Svátek 22. března.

Sv. GEMELLUS, mučedník v Ancyře, vytýkal Juliánovi odpad od víry, i byl usmrčen buď tím, že mu byla kůže s hlavy stažena, nebo byl ukřižován. Rok smrti 362. Svátek 10. prosince.

Sv. MELAXIPP, křesťan v Ancyře, *Karina*, jeho manželka, *Antonín*, jeho syn, byli za císaře Juliána pro viru přivedeni k soudu. Když soudce při výslechu předvedených křesťanů se rouhal Bohu, Antonín mu naplil do tváře. Otcí Melasippovi byly uřezány nohy, matce prsa, oba byli na slabém ohni upáleni. Také

syn byl usmrčen. Rok smrti 362. Svátek jejich 7. listopadu.

Sv. ELPIDIUS, MARCELLA EUSTOCHIUS, mučedníci v Lystře? či v Italii? roku 362; svátek 16. listopadu.

Sv. ALEXANDER, mučedník blíže Korinthu za doby Juliána Odpadlíka. Svátek 24. listopadu.

Sv. PORFYR, divadelní herec snad v Cařihradě, stoloval často s Juliánem Odpadlíkem. Obveseloval ho vtipy ažerty svými. Kdysi císař Julián rozkázal, aby Porfyr na potupu a posměch křesťanů dal na sobě vykonati obřady křestní, podobně jak Genesius (svátek 25. srpna) byl učinil. Avšak milost Boží se dotkla i Porfyra. Uvěřil v Boha a v Krista. Císař Julián zahořel hněvem a dal bývalého miláčka svého děsným způsobem mučiti a mečem odpravit. Rok smrti 361. Svátek sv. Porfyra 15. září.

Sv. BIBIANA a sv. DEMETRIE (Demeter či Ceres; tedy Cerealis, křesťanské panny římské, byly sestry. Otec jejich jménem *Flavian* byl prefektem v Římě, matka slula *Dafrosa*. Oba manželé byli horliví křesťané. Za císaře Juliána Flavian byl vsazen do žaláře. Soudce Apronian mu domlouval, aby se odřekl Krista. Ale on řekl: „Křesťan jsem a křesťanem zůstanu.“ I odňali mu odznaky stavu šlechtického a vpálili mu na čelo žhavým železem potupné znamení, jaké mívali otroci a zločinci. Jméno jeho bylo zabaveno a Flavian byl vypovězen do vyhnanství do Taurinských lázní u Turina. Tam zemřel v bidě a v hladu. Jeho manželka Dafrosa byla státa mečem. Obě osiřelé

dcery, Bibiana a Demetrie, byly dány do vězení. Chtěli je přemluvit k odpadu od víry Kristovy slibovaným manželstvím. Když odepřely, byly trápeny hladem. Demetrie jsouc útlejšího ústrojí, zemřela ve vězení. Bibiana byla odevzdána zpustlé ženštině Rusinii, aby v ní vzbudila oheň hříšných žádostí, aby ji svedla ke hříchu a aby ji poučovala o neřestech. Avšak Bibiana odolala všemu svůdnictví i trýznění. Byla odsouzena, aby ji obnažili, ke sloupu přivázali a metlami s olověnými kuličkami mrskali. V mukách těch Bibiana vypustila duši. Rok smrti 362. Svátek sv. Flaviana 22. prosince, sv. Bibiany 2. prosince; sv. Demetrie 21. června.

Sv. GORDIAN byl soudcem římským za císaře Juliana; byl knězem Januarem vyučen ve víře a pokřtěn. Když císařský náměstek Apronianus se dozvěděl, že Gordian přijal křest, dal jej bičovati a mečem odpravit. Gordian byl pohřben v témž hrobě, ve kterém byly uloženy ostatky sv. *Epimacha*, mučedníka alexandrijského, jenž zemřel za Decia. Proto se koná památka sv. Epimacha a Gordiana společně 10. května. V některých zprávách uvádí se jako společník Gordianův sv. *Primitivus*, mučedník římský r. 362; svátek 10. května.

Sv. FELIX a sv. SPINELLA byli v Římě roku 362 pro víru státi. Svátek 27. června.

Sv. JUVENTIN a sv. MAXIM, setníci tělesné stráže u císaře Juliána, byli pro víru r. 363 umučeni a státi. Svátek jejich 25. ledna.

Sv. LEOPARD, dvořan u císaře Juli-

ána Odpadlíka a mučedník; rok smrti 363. Svátek 30. září.

Sv. KONSTANCIA, byla dcera císaře Konstantina Velikého. Proto bývá jí dáván název „Augusta“. Byla stížena malomocenstvím. Když se na hrobě sv. Anežky z nebezpečné nemoci své uzdravila, obrátila se na víru křesťanskou a dala se pokřtiti. Vojevůdce Gallikán si ji žádal za manželku. Bylo mu však odebrati se do pole. Konstancia mu dala s sebou své nejlepší služebníky Jana a Pavla, sama pak si vzala jeho dvě dcery zprvního manželství k sobě. Jména jejich byla Attika a Artemia. Konstancia sama jsouc panna, žila s těmito dvěma pannami pospolu v domě, který jí dal její otec u chrámu sv. Anežky. Konstancia zemřela u vysokém stáří r. 354. Svátek její 18. února.

Sv. GALLIKÁN, konsul, vojevůdce, obrácen byv na víru Kristovu, odřekl se všech hodností a žil v Ostii v modlitbě a dobrých skutcích. Práví se, že byl vyučen ve víře od sv. Jana a Pavla. Podle některých zpráv Gallikán byv vypuzen z Ostie do Alexandrie, zemřel tam smrtí mučednickou. Svátek sv. Gallikána 25. června.

Sv. JAN a sv. PAVEL, rodní bratři, byli komořímí u Konstancie, dcery císaře Konstantina Velikého. Jan byl dvorním správcem, Pavel tajemníkem. Oba byli horliví křesťané, vynikající zbožností, mravností a dobročinností. Konstancia jim svěřovala veliké částky peněz pro chudé a trpící. Po smrti panny Konstancie oba zůstali ve službách císařských.

Když se Julián Odpadlík ujal vlády, oba bratři složili svoje úřady, nechťejíce miti

společenství se zrádcem víry křesťanské. Nadarmo je Julián přemlouval, aby se opět uvázali ve své úřady, nadarmo jim dával 10 dní na rozmyšlenou. Odpověděli: „Tak učiň, císaři, jako by již těch deset dní minulo; neboť to jistě věz, že tebe následovati nebudeme.“ Jan a Pavel rozdáve všecko své jmění, připravovali se spolu s Krispinem, Krispinianem a Benediktou k nastávajícímu boji. Když lhůta desíti dní uplynula, dostavil se do příbytku obou bratrů náčelník tělesné stráže císařské, Terencius; přinesl s sebou sošku pohanského boha Joviše a vyzval je, aby obětovali Joviši, oznámiv jim, že budou-li se zdráhati, má je na rozkaz císařův dáti usmrtni. Doložil: „A sice máte býti zabiti v tichosti, neboť zakazuje vážnost příslušící vám, kteří jste byli vychováni v císařském paláci, abyste usmrceni byli u veřejnosti.“ Jan a Pavel odpověděli: „Když Julián je tvým pánem, žij s ním dále v míru a štěstí, ale my nemáme jiného pána, než Boha, jehož on zavrhl. Jsme ochotni poslouchati císaře ve věcech pozemských, ale rozkazu jeho, abychom modlám obětovali, uposlechnouti nemůžeme. Jsme křesťané.“

Terencius dal oba bratry za noční doby mečem odpraviti a těla jejich zahrabati. Poté rozhlásil, že poslal oba bratry do vyhnanství. Avšak usmrcení obou bratrů vešlo přece ve známost lidu. Dům, ve kterém byli státi, byl později přeměněn ve chrám. Jejich jména byla vzata mezi jména, jež kněz při Mši svaté vyzývá před pozdvihováním. Rok smrti 362. Svátek sv. Jana a Pavla 26. června. (Janovi dává se v češtině také jméno Burian.)

Sv. TERENCIUS, tu jmenovaný, obrátil se k víře křesťanské a byl pro víru usmrcen. Svátek též 26. června. Sluje i Terencian.

Sv. PRISKUS, kněz a sv. PRISCILLIAN jáhen a jistá žena křesťanská Benedikta, byli v Římě r. 362 státi pro víru. Podle některých zpráv jsou uvedeni: Krispin, Krispinian a Benedikta. Svátek těchto svatých mučedníků 4. ledna.

Sv. JAN, kněz a mučedník římský za císaře Juliána; r. 362. Svátek 23. června.

Sv. HILARIUS (podle *E Hilarian*), mnich a mučedník za císaře Juliána. Pohřben byl v Ostii. Není o něm mnoho zaručených zpráv, ale přesto je mučedníkem velmi ctěným a jméno jeho jest ve všech Martyrologiích. Svátek jeho 16. července.

Sv. ANTHILIE, panna arezská, byla působením zlého ducha tak šílená, že všecko na sobě a kolem sebe trhala. Uzdravil ji sv. Donát, biskup arezský. Anthilie byla sličná; když ji uviděl císařský náměstek Kvadracian, chtěl ji za manželku. Ona však odepřela řkouc, že volí zachovati panenství své Kristu. Kvadracian ji dal mučiti a mečem odpraviti. Rok smrti kolem 361; svátek 25. září.

Sv. PELINUS, biskup a mučedník brindisský za doby císaře Juliána. Svátek 5. prosince.

Sv. VALENTIN a sv. DAMIAN, mučedníci za císaře Juliána. Svátek 16. března.

Sv. ELIFIUS, mučedník v Toulou v Gallii r. 362. Jeho bratr se jmenoval Eucharis, jeho sestry *Libaria*, *Susanna* a *Menna*. Také Libaria byla r. 362 pro víru Kristovu

usmrcena. - Menna, panna, odmítala návrhy kšňatku a žila jako poustevnice snad v Toulou. Zemřela kolem r. 380. Svátek sv. Elifia 16. října, sv. Libarie 8. října, sv. Menny a Zuzany 3. října.

Sv. TIMOTHEUS, biskup, *Komasius a Eusebius*, mnichové, *Theodor*, biskup, *Petr, Jan, Sergij, Theodor, Nikefor*, kněží, *Basilij a Tomáš*, jáhnové, *Hierothěj, Daniel a Chariton*, mnichové, Sokrates, vojín, opustili za císaře Juliána Odpadlíka svou vlast a šli do ciziny. Bylo jich patnáct. Z Nicey přišli do Solunu a odtud do Strumice v Macedonii. Tam hlásali víru a svítili všemu obyvatelstvu ctnostmi křesťanskými. Mluvílo se o nich i v Soluni. Ale byli vypátráni a kolem r. 362 usmrceni. Svátek 29. srpna.

Sv. EMILIÁN byl křesťanský otrok u pohanského velmože v Dorostolu v Bulharsku. Jsa horlivcem pro víru Kristovu, vešel do chrámu pohanského a všechny modly roztloukl. Pohané nevědouce, kdo to učinil, jali jistého rolníka, ale Emilián řekl: „Ját jsem, který to učinil.“ I zbičovali ho a upálili. Rok smrti 362. Svátek 18. (či 28.) července.

17. SVATÍ ZA NÁSTUPCŮ CÍSAŘE JULIÁNA VE IV. STOL.

Nástupci císaře Juliána Odpadlíka byli Jovian, Valentinian, Valens, Gracian, Theodosius I. a jeho synové Arkadius a Honorius. Byli vesměs křesťané; někteří však nadržovali kacířům. Císař Theodosius I. (378-395) zakázal všechny druhy

modloslužby. Pohané vymizeli. Theodosius rozdělil říši mezi své syny: Arkadius (395-408) obdržel východ, Honorius (395-423) obdržel západ. Západ byl zmítán návalem národů germánských.

Sv. OPTÁT, biskup mileveský v Numidii, bránil víry proti donatistům, napsal proti nim 7 knih, pro které Augustin ho nazval „pastýřem ctihodné památky“. Zemřel snad po r. 370. Svátek 4. června.

Sv. SARMATA, poustevník egyptský, zabit od Saracenů kolem r. 375, svátek 11. října.

Sv. ZACHEUS, mnich egyptský, zemřel ve IV. století; svátek 27. listopadu.

Sv. JOSEF, HRABĚ (*Josephus Comes*), narozen v Tiberiadě. Jako Žid se narodil, byl členem židovské velerady; kdysi prý skulinou dveří spatřil udílení křtu a stal se křesťanem. Roku 529 byl od Konstantina ustanoven císařským náměstkem. Tehdy všude stavěl kostely. To vypravuje sv. Epifanius. Zemřel kolem r. 330. Svátek 22. července (v řecké církvi 18. prosince).

Sv. APOLLINARIS *Synkletika*, dcera vysokého státního úředníka, panna křesťanská, putovala (z Cařihradu?) do Palestiny a do Alexandrie. Potom, aby uhájila panenství, oblekla na sebe mužský šat a vstoupila do družiny poustevníků ve Scethe, byvši přijata sv. Makariem. Tam žila v osamělé chýšce pode jménem „bratr Dorotheus“. Později se odebrala k svým rodičům a dala se poznati. Vrátila se pak do samoty a zemřela

na konci IV. století. Svátek 5. ledna. - S ní snad jest totožná

Sv. SYNKLETIKA, panna, jejíž rodičové se přestěhovali z Macedonie do Alexandrie. Synkletika odmítala návrhy nápadníků. Pohrdala světskými radovánkami i drahocennými skvosty. Po smrti rodičů se odstěhovala do malého domku před městem, kde žila o samotě se svou slepou sestrou přísným životem jako panna Bohu zasvěcená. Později dávala ženám naučení pro duchovní život. Mnohé z nich si žádaly žítí blízko ní a tak vzniklo jakési klášterní sdružení. Heslem panny Synkletiky bylo: „Kéž bychom hleděli Bohu se líbiti tak, jako světští lidé snaží se líbiti se světu.“ Synkletika zemřela r. 350 ve stáří 84 let. Svátek rovněž 5. ledna.

Sv. IRENION, biskup v Gáze v Palestině, zemřel kolem r. 380. Svátek 18. prosince.

Sv. PORFYR se narodil r. 353 v Soluni. Dospěv odebral se, ač nemocen, do Jerusáléma a podpíraje se o hůl navštěvoval každodenně svatá místa. Živobyť si vydělával obuvnictvím a jirchářstvím; kromě toho čítal Písmo sv., vykládal je a přepisoval knihy. Ubytován byl ve vlhké jeskyni a žil sebezapíravě. Svého spolčenika Marka poslal do Soluně, aby prodal zděděné statky. Výtěžek Porfyr rozdával chudým. Metropolit Jan Caesarejský byl na Porfyrův upozorněn a přesvědčiv se o jeho vědomostech, zvláště pokud se týče Písma sv., posvětil ho na biskupství a ustanovil biskupem v Gáze Palestinské. Porfyr se odebral do svého nového

sídla; ale už před Gázou poznal, co ho čeká; na cestách bylo plno trní a neřádu; to mu pohané připravili na uvítanou. - Brzo poté Porfyr cestoval s metropolitou caesarejským Janem do Cařihradu žádat za ochranu křesťanů.

Jan Caesarejský vykládal o tom: „Když jsme dorazili do Cařihradu, přijal nás arcibiskup Jan (t. Chrysostom) velmi laskavě.“ Tázał se nás: „Proč jste se vydali na tak dalekou cestu?“ - Odpověděli jsme: „Hledáme ochrany proti pohanské modloslužebnosti.“ - Jan na to: „Nemohu o tom jednat s císařem; a císařovna mi není nakloněna. Ale zavedu vás ke správci pokladu Amanciovi; je křesťan a sluha Boží.“ - Stalo se a Amancius nás zavedl k císařovně. Císařovna seděla na zlatém lůžku a řekla nám: „Promiňte, že vás nevitám v přijímací síni. Jsem t churava a dobré naděje; dejte mi své požehnání.“ - A když uslyšela, proč přicházíme, řekla: „Upokojte se; učiním pro vás, seč budu.“ - „A dala nám peněz na uhrazení potřeb. My pak jsme rozdělili obdržené peníze mezi dekaný, stojící u bran. Po několika dnech císařovna povolala syna a u křtu dítěte byla podána císaři žádost o zrušení všech pohanských chrámů. Císař svolil.“

Takto byly i v Gáze pohanské chrámy zrušeny, po případě ve křesťanské svatyně proměněny. Ale pohané se vzbouřili a vedrali se do biskupského domu chtějíce Porfyrův zabít. Porfyr řekl k Markovi: „Uprchněme přes střechy!“ Prchli. Na jedné střeše našli dívku čtrnáctiletou, která poznala biskupa a padla mu k no-

hám. „Kdo jsi?“ tázal se jí, „a kde jsou tvoji rodičové?“ - Odpověděla: „Jsem sirotek a nemám nikoho než babičku.“ „Jsi křesťanka?“ - „Ráda bych se hodnou stala křtu svatého.“ - „Přines nám sem na střechu rohožku; zůstaneme tu, až se město uklidní. Neříkej nikomu, že jsme tu.“ - Donesla rohožku, chléba olivy. „Jak se jmenuješ?“ , tázal se biskup. - „*Salafta*“ (t. j. řecky Irena).

Konsul Klarus utišil bouři v městě a Porfyr se vrátil do svého domu. Vzpomněl si na *Salaftu*, dal ji zavolat a tázal se: „Dcero, chceš se státi křesťankou?“ - „Ano,“ odpověděla, „nejen já, ale i moje babička.“ - Obě byly ve víře vyučeny a pokřtěny. Biskup se tázal: „Chceš také přijmouti svátost stavu manželského? Mluv! Jsi dosti stará a Písmo sv. nezakazuje vejíti v zákonitý počestný sňatek.“ - Dívka odpověděla slzíc: „Dobrý otče! spojil jsi mne s velikým mužem! hodláš-li mne opět od něho odtrhnouti? a spojití mne s mužem obyčejným? nízkým? Nečíná toho!“ - „Kdo jest,“ tázal se Porfyr, „se kterým jsem tě, jak pravíš, spojil?“ - „Ježíš Kristus, náš Vykupitel, můj snoubenec, a já od něho neustoupím do nejdelší smrti.“ - Tu zaplakal Porfyr pohnutím a propustil dívku i její babičku, žehnaje oběma.

Porfyr zemřel r. 421. Svátek 26. února. Památka sv. *Salafty* 26. února.

Sv. ABIBUS, jáhen v mesopotámském městě Edesse, byl r. 322 upálen. Svátek 15. listopadu.

Sv. SABBAS a *Isaidš* byli na hoře Sinaj r. 373 nebo v V. století od pohanů zavražděni. Svátek jejich 14. ledna. Kromě

nich i sv. *Theodul Sinaita*; svátek 14. ledna.

Sv. JULIAN SABAS (Sabas je syrské jméno a značí „stařec“), poustevník na Eufratu. Svátek 18. října.

Sv. EULOGIUS (česky Ložek), biskup v Edesse (v Mesopotámii) a *Protogen*, také biskup mesopotamský. Eulogius zemřel v letech 369-381. Svátek jejich 5. května.

Sv. HYPACIUS, biskup v Gangře (Gangra), byl, vraceje se ze sněmu nicejského r. 325, od ariánů (snad v Paflagonii) ukamenován. Svátek 14. listopadu.

Sv. JAKUB řečený „*Veliký*“ a „*Mudrc*“, biskup nisibský (Nisibe, město mezi řekami Eufrat a Tigris), bratranec sv. Řehoře Osvětitel, osvědčoval velikou horlivost pro čest a slávu Boží a pro spásu bližních. Horlivost svou dokázal i na sněmu nicejském. V Nisibě ustanovil ředitelem školy sv. Efréma. Zaslужný svůj život dokončil v letech 350-361. Svátek 14. června.

Sv. ANATOL byl biskupem v Laodicei a vynikal učeností jako filosof, počtář, zeměměřič a přírodopysmec; založil školu v Alexandrii, odešel do Caesaree Palestinské. S ním uvádí se i sv. *Eusebius*, rovněž biskup laodicejský. Svátek jejich 6. července.

Sv. ANATOL, patriarcha alexandrijský, byl pravověrný, což někteří spisovatelé popírají; jinak by ho byl papež Lev neuznal patriarchou alexandrijským. Zemřel r. 459. Svátek jeho také 3. července.

Sv. MARCELLUS se narodil na ostrově Cypru; byl ženat; po smrti své manželky, vychovav své syny, se uchýlil do samoty. Ale byl zvolen biskupem v Apamei v Sy-

rii. Tam se soustředili zbylí pohané kolem chrámu Jovišova. I vypravil se Marcel se žoldněři proti nim. Žoldněři dobyli chrámu a zapálili jej. Marcel zůstal opodál, a tu pohané hájením nezaměstnaní přepadli Marcella a vhodili jej do hořícího pohanského chrámu. Stalo se tak r. 389. Synové chtěli smrt otcovu pomstít, ale krajinský sněm jim to zapověděl. Svátek sv. Marcella 14. srpna (nebo i 12. října).

Sv. EUSEBIUS, biskup v městě Samosate v Syrii, hájil víry proti bludům ariánským. Byl přítelem sv. Basilia Velikého a sv. Řehoře Nazianského. Za císaře Valenta Eusebius byl vypověděn do Thracie. Odešel však, převlečen jsa do vojenského šatu, na apoštolské cesty. Teprve za císaře Theodosia r. 378 Eusebius se mohl vrátit do svého sídla, avšak když brzo poté přišel za svým úřadem do Dolichu, vrhla mu jistá žena ariánská cihlu na hlavu; od rány té zemřel buď r. 379 nebo 380. Svátek sv. Eusebia 21. června.

Sv. MARANA a sv. *Cyra*, panna a poustevnice v Aleppu, vykonaly pout do Jerusalema; vrátily se pak do své milé chatky a zemřely kolem r. 440. Svátek jejich 3. srpna.

Sv. HESICHIUS, biskup armenský, byl r. 346 pro víru stát. Svátek 30. září.

Sv. EUSTATHIUS, patriarcha antiochijský, byl na sněmu nicejském hlavním odpůrcem ariánů, neboť vynikal zbožností, bystrým rozumem a obratným perem. Proto byl ariánům nejvíce v cestě; proto jej chtěli učiniti neškodným. Obžalovali jej z bludu sabellianismu a pod-

platili jistou frejírku, aby vypověděla, že se stala od Eustathia matkou. Eustathius marně ujišťoval, že je nevinný. Lichá synoda antiochijská sesadila Eustathia a vypověděla jej do Thrakie. V Antiochii proto vzniklo vzbouření lidu; ona frejírka vypověděla před svědky, že Eustathius je nevinný a vyzradila šest ariánů. Eustathius zemřel však ve vyhnanství r. 338. Svátek 16. července.

Sv. FRUKTUOSA, mučednice v Antiochii Syrské; ve IV. století; svátek 23. srpna. (Táž je uvedena v § 9.)

Sv. FILOGONIUS byl zprvu právníkem, pak biskupem antiochijským. Arius jej čítal mezi své hlavní odpůrce. Sv. Jan Chrysostom chválil Filogoniovu horlivost. Zemřel r. 323. Svátek 20. prosince.

Sv. AUXENCIUS byl vojínem za císaře Licinia, avšak pro víru křesťanskou se zřekl vojenského povolání, aby nebyl nucen obětovati modlám. Auxenc zemřel přirozenou smrtí kolem r. 330. Svátek 18. prosince.

Sv. AMFILOCH, biskup v Ikonii (Konie v Pisidii), byl přítelem sv. Basilia a sv. Řehoře Nazianského, ač byl jich mnohem mladší. Udatně bojoval pro víru a proslavil se učeností i ryzí svatostí. Zemřel kolem r. 380. Svátek 23. listopadu.

Sv. MACEDONIUS, poustevník v Syrii, nazýván byl „Gulba“ t. j. jáma, protože v jamách přebýval; také byl nazýván „Crithophagus“, protože jedl ječmen ve vodě rozmočený, nikoli však chléb nebo zeleninu. Zemřel snad r. 420. Svátek 24. ledna.

Sv. MARCEL, kněz nikomedijský. Řím. Martyr. o něm praví, že byl r. 349 s jinými druhý svržen se skály a tak usmrčen. Svátek 26. listopadu.

Sv. NICERATA, panna cařihradská za císaře Arkadia, zemřela kolem roku 400; svátek 27. prosince.

Sv. DACIUS (či Dasius), biskup silistrijský v Moesii. Rok smrti není znám. Svátek 20. listopadu.

Sv. ANYSIUS, biskup soluňský, žil za doby sv. Jana Chrysostoma. Rok smrti 405. Svátek 30. prosince (je též uveden v § 8, X).

Sv. ANYSIA, křesťanka soluňská, velmi bohatá a sličná, jdouc do kostela byla pro víru od žoldnéřů probodena. Rok smrti není znám. Svátek 30. (27.) prosince.

Sv. EULOGIUS, sv. *Eufemia* a jiní byli pro víru za doby císaře Valenta, tedy kolem r. 370 v Cařihradě usmrčeni. Svátek 5. července.

Sv. ISACIUS (či Isák) opat odebral se do Cařihradu a napomenul císaře Valenta, aby vrátil uloupené chrámy. Byl uvězněn. Po smrti Valentově Isacius žil v chudé cele v Cařihradě až do své smrti r. 383. Svátek 30. května.

Sv. JULIUS a sv. *Julianus* byli bratři, kněz a jáhen; pocházeli z řeckého ostrova Eginy a stavěli v Italii za císaře Theodosia na mnoha místech kostely. Zemřeli kolem r. 380. Svátek jejich 31. ledna.

Sv. DONAT, biskup v městě Euroei na ostrově Cypru, zemřel r. 387, svátek 30. dubna.

Sv. TRIFILIS, biskup v Leukosi na ostrově Cypru, o němž je řeč v životopisu

sv. Spiridiona. Zemřel kolem r. 370. Svátek jeho 13. června.

Sv. SPIRIDION narodil se kolem r. 270 z chudých křesťanských rodičů rolnického stavu na ostrově Cypru. Byl pokorný, střdmý, spokojený s málem. Výklady Písma sv. poslouchával dychtivě a opakoval si je, když pásł stáda otcova. Nevázanost měl v ošklivosti a zachoval si dětinou prostomyslnost až do stáří. Oženil se s rolnickou dcerou a žili svorně. Měli několik dětí, z nichž jedna dcera se jmenovala Irena; ta zaslíbivši se Bohu ustavičným panenstvím, vedla otci po smrti matčině hospodářství. Spiridion byl člověk pokojný; nikdo ho neviděl hněvivého. Kdysi zastihl zloděje, kteří mu v noci chtěli ukrásti ovce z ovčína. Řekl jim žertovně: „Aby vaše noční chůze nezůstala bez odměny, vezměte si onoho berana.“ Spiridion rád udílel hojné podpory chudým a trpícím.

Za císaře Galeria byl i Spiridion pro víru trýzněn, byl odsouzen k těžké práci v dolech na dobývání rudy. Také prý mu bylo pravé oko vyloupnuto a byl na ohbí pod kolenem levé nohy zmrzačen. Avšak za císaře Konstantina Spiridion byl propuštěn na svobodu a jako mučedník požíval velké úcty u věřících. Věřící v městečku Trimitském zvolili si Spiridiona za biskupa. Přijal svěcení chtěj nechtěj a ujal se svého úřadu. Jeho věřící byli lidé chudí, pastýři a rybáři. Biskup Spiridion zůstal na svém skrovném hospodářství a vzdělával se svou dcerou Irenou svá role a pečoval o své stádo. Chodil bos, šatil se prostě, žil střdmě. Z vý-

těžku své práce opatroval své životní potřeby a zbytek rozdával chudým. Také poskytoval bezúročné půjčky lidem potřebným. Půjčku obdržel, kdožkoliv o ni požádal; vzal si ze skříně Spiridionovy, kolik potřeboval, a když částku vrátil, uložil ji do téže skříně. Spiridion, jsa člověk beze-lstný, nepře-počítával peněz. Jistý nepo-citivý člověk zneužil biskupovy dobroty a důvěřivosti; místo aby vložil vrácené peníze do skříně, ponechal si je. Ale brzo poté opět požádal o půjčku. Spiridion ho vyzval, aby si vzal ze skříně, kolik potřebuje. Nepoctivec řekl: „Skříň je prázdná.“ Spiridion řekl: „Podivuji se, že skříň je prázdná. Od tvé poslední půjčky nikdo tu nebyl. Rozpomeň se, vrátil-lis poslední půjčku? Ne-li, sám sebe klameš a ne mne.“ Tak vyšla šalba na jevo a zahanbený nepoctivec prosil za odpuštění. - Věřící chovali ke Spiridionovi velikou úctu. Kdysi zavítal na svých cestách do příbytku jistého křesťana. Domáci se těšili z jeho příchodu a myli mu nohy. Také jakási žena jim chtěla býti nápomocna. Spiridion však nepřijal jejích služeb a také jí řekl v soukromí, proč odmítá její služby: bylať se nedávno dopustila mrzkého činu. Spolu jí domlouval, aby se dala na cestu pokání.

Spiridion, ačkoliv neměl vědeckého vzdělání, přece vnikal do pravd svaté víry a uměl pravdy ty lidu ku podivu jasně a srozumitelně vykládati. Účastnil se i sněmu nicejského, konaného r. 325. Církevní dějepisec Rufin vykládá odtud tuto charakteristickou příhodu: „Jeden z těch, kteří ze zvědavosti nebo z jiných nekalých pohnutek se účastnili sněmu

církevního, jal se jízlivou řečí podřývatí víru katolickou. Ale tu se ozval prostý neučený stařec, odsoudil jeho námitky a vývody doloživ, že království Boží nezáleží ve skvělém řečnění, nýbrž v duchu a v pravdě. A mudrák zahanben umklkl a později řekl, že rozumovým důvodům odpíral, ale že nemohl odolati duchu Božímu, jenž mluvil v onom starci. Kdo onen stařec byl, neví se, ale je všeobecné mínění, že stařec onen byl Spiridion.“

Spiridion se odebral kdysi k císaři požádati ho, aby hájil víry katolické. Biskup Spiridion byl tak chatrně a chudobně oděh, že stráž ho nechtěla k císaři vpustiti. Ba, jeden ze strážníků ho udeřil. Biskup mlčky snesl potupu a prosil císaře, aby chránil pravověřících křesťanů. Císař mu nabízel mnoho zlata. „Jak že?“ tázal se Spiridion, „zlato mám přijmouti, pramen zla?“ A když mu císař zlato vnutil, vzal je, ale vyšed z paláce, ihned je rozdál. Zemřel kolem r. 349. Svátek 14. prosince.

Bl. FLACILLA či Placilla, manželka císaře Theodosia Vel., zemřela roku 388. Skvěla se všelikými ctnostmi. Památka 14. srpna.

Sv. MAREK, rodem Říman, papež (r. 336), ustanovil, aby při Mši sv. se říkalo nicejské Vyznání víry. V hrobním nápisu chváli se jeho mimořádná horlivost v modlitbách a neobyčejná nezištnost. Za něho se děje zmínka o palliu, které dosud nosil jenom biskup římský; Marek byl první papež, který je propůjčil biskupu ostijskému. Svátek sv. Marka 7. října.

Sv. JULIUS, papež (337-352), ujímal se sv. Athanasia, pronásledovaného od ariánů. Pozval Athanasia i bludaře do Říma. Avšak ariáni se nedostavili a proto Julius zahájil r. 341 sněm římský bez nich, prozkoumal žaloby proti Athanasiovi, prohlásil je za lživé a dal témuž skvělé vysvědčení pravověrnosti. Aby byly ukončeny spory, sešel se na žádost Juliovu církevní sněm v Sardice v Thracii, ale i tomu se ariáni vyhnuli. - Papež Julius nařídil, aby kněží své rozepře jenom církevnímu soudu předkládali. Také nařídil, aby všechny události církevní byly od zvláštních notářů zaznamenány. Breviář praví o Juliovi, že nezanedbal ničeho, co k povinnosti dobrého pastýře náleží. Zemřel r. 352. Svátek 12. dubna.

Sv. LIBERIUS, papež (352-366), rodem Říman, hájil pravé víry a Athanasia proti bludařům ariánským. I když r. 355 předveden byl do Milána před císaře, řekl neohroženě: „Je-li Athanasius vinen, ať sněm o něm soudí.“ Císař řekl: „Buď podpíšeš usnesení sněmu milánského, anebo půjdeš do vyhnanství do Thracie.“ Liberius jsa pevný u víře, odebral se do vyhnanství. Felix se stal vzdoropapežem. Když císař zavítal do Říma, lid prosil o Liberia. Císař řekl: „Liberius i Felix ať jsou biskupové v Římě.“ Ale lid volal: „Jeden Bůh, jeden Kristus, jeden biskup.“

Roku 358 Liberius směl se vrátit do Říma. Proč se vrátil, zdali podepsal třetí formulí srémskou, ve které blud ariánský chytře byl zakrytý anebo zdali lid římský si ho vyžádal, není známo. Theodoret a

Sokrates o tom mlčí a Rufin píše, že neví, zdali první nebo druhý důvod byl pravý. Ostatně podepsáním řečené formule Liberius nezapřel své víry. Neboť ihned vyobcoval z církve každého, kdo porušoval ryzí pravdu katolickou. Dostatečně osvědčil svou pravověrnost, tak že sv. otcové jej nazývají „statečným vyznavačem“; jméno jeho právem se nalézá v nejstarších seznamech světců. - Za doby Liberiovy vystavena byla v Římě basilika S. Maria Maggiore. V příčině církevní kázně Liberius zakázal sňatky v postní době. Zemřel r. 366. Svátek 24. září.

Bollandista Stilting popírá, že by Liberius byl svolil k odsouzení sv. Athanasia. - To byla doba, o které Jeronym pravil: „Ingenuit totus orbis, et arianum se esse miratus est.“

Sv. DAMASUS, papež (366-384), pocházel ze Španělska. Otec jeho Antonius se přistěhoval do Říma a věnoval se stavu duchovnímu. Syn Damasus vynikal zbožností a ctnostmi a byl vysvěcen na jáhenství. Jako jáhen provázel papeže Liberia do vyhnanství do Bereje (v Thracii); Liberius vrátiv se z vyhnanství, zemřel roku 366. Damasus byl většinou duchovenstva i lidu římského zvolen papežem. Avšak jistý ctižádostivý jáhen Ursicin dal se od svých přívrženců zvoliti vzdoropapežem. Tak začal v Římě neblahý rozkol. Stoupenci Damasovi i Ursicinovi se potírali navzájem; v hrozných těch bouřích zabito bylo ke třem stům lidí. Mírný Damas neměl na krveproliti žádné účasti, avšak jako papež řádně zvolený ustoupiti nemohl, nýbrž hájil pouze svého práva. Císař

Valentinian I. vyhnal Ursicina do Gallie, a tak skončil neblahý rozkol.

V té době bujelo bludařství Ariovo. Damas odsoudil na církevním sněmě římském r. 369 bludařství Ariovo a schválil usnesení druhého obecného sněmu cařihradského r. 381, jímž zavrženo bylo bludné učení Macedoniovo o Duchu Svatém. - Damas se ujímal biskupů pravověrných, pro víru pronásledovaných, na př. Petra, patriarchy alexandrijského, a Paulina, patriarchy antiochijského. - Damas pozval do Říma sv. Jeronyma, učinil ho svým tajemníkem a svěřil mu opravu starého latinského překladu Písma svatého (Italy). Zveleboval církevní kázeň. Zakázal, aby duchovní a mnichové se nevтіrali do domů vdov a panen a nepřijímali od nich odkazů a svěřenských statků na újmu oprávněných dědiců. Zákaz ten způsobil Damasovi nové odpůrce; jali se ho očerňovati, čistotu jeho podezírati, ba i ze zločinu ho viniti; také mu snad vytýkali, že vyhnav bludaře z Říma, osobil si veřejnou moc. Avšak nejen císař, ale i shromáždění biskupové prozkoumajše žaloby, odmítli obvinění.

Damas věnoval také velikou péči chrámům římským a zvelebení služeb Božích; vyzdobil katakomby veršovanými nápisy, mramorem, obrazy. Nařídil, aby se přidávalo k žalmům chvalořečení: „Sláva Otci...“ Jeronym napsal o Damasovi, že byl „člověk výborný, panický učitel panické církve“. Theodoret Syrský napsal, že Damas byl muž všemi ctnostmi ozdobený. Damas zemřel r. 384. Svátek sv. Damasa 11. prosince.

Sv. SIRICIUS, papež (385-398), rodem Říman, byl horlivým strážcem přesné a ryzi víry katolické, rázně nastupoval proti manicheům a priscillianistům. Priscillianův blud byl na sněmě saragosském r. 380 zamítnut a Priscillian byl pět let poté na rozkaz tyрана Maxima v Trevíru stat. To byl první hrdelní trest vykonaný na heretikovi.

Siricius odsoudil blud Joviniánův, který tvrdil, že Panna Maria porodem Kristovým pozbyla panenství. - Na pravověrnosti Siriciově není úhony, ač by někteří spisovatelé rádi některý blud naň uvalili. Císař Valentinian II. nazval Siricia „vzorem bezúhonnosti a spravedlnosti.“ - Siricius se proslavil učeností, nábožností a horlivostí; „napravil církevní kázeň spásitelnými zákony;“ tak o něm pravil papež Benedikt XIV. Na př. celibátní zákon pro duchovní měl v Siriciovi velikého zastánce. Nařídil, že tam, kde proti zákonu tomu se jeví odpor, mají býti přibráni kněží z mnichů. - Také Siricius prý zavedl modlitbu „Communicantes“ do Kanonu Mše svaté. Siricius zemřel roku 398. Svátek 31. ledna.

Sv. ANASTASIUS, papež (398-402), zavrhl bludy Origenovy; vydal nařízení, aby věřící z úcty k slovu Božímu stojíce naslouchali čtení sv. evangelia, aby se churavé osoby nepřijímaly do řádů duchovních. Zemřel r. 402 (dle některých 401). Svátek 27. nebo 26. dubna.

Sv. PIGMEN, kněz a mučedník římský; byl bezpochyby při vzbouření luzy usmrčen a vhozen do řeky Tibery; r. 363. Svátek 24. března.

Sv. ARTEMIA, panna římská, zemřela kolem r. 330; svátek 18. února.

Sv. IRENA, panna, sestra papeže sv. Damasa, dlela celé noci v katakombách, pomáhajíc trpícím. Zemřela r. 389. Svátek 21. února.

Sv. LEA, vdova římská, byla takořka matkou panen, které se k ní přidružily, učíc je více příkladem nežli slovy. Sv. Jeronym ji nazval „monasterii princeps“ a chválil její smrt. Zemřela snad r. 384. Svátek 22. března.

Sv. ALEXIUS narodil se podle legendy kolem roku 360 v Římě jako jediný syn senátora Eufemiana a Aglaisy a byl od svých rodičů vychován v bázni Boží. Slíbil Bohu panictví, avšak na přání rodičů se zasnoubil s ctnostnou pannou Sabinou. Svatba se slavila nádherně. Ale téhož večera Aleš svěřil nevěstě, že slíbil Bohu panictví a že odejde do světa; odevzdal jí svůj prsten a pás řka: „Vezmi tyto dary na památku a budiž mým rodičům dobrou dcerou.“ Rychle zmizel, sedl na loď a dostal se do Asie. - Rodičové zahájili usilovné pátrání po svém synu; otec vypravil posly na všechny strany, ale nadarmo. Truchlili rodiče i opuštěná nevěsta. Řekla si: „Neopustím tento dům, ale jako opuštěná hrdlička chci tu lkáti.“ I ona se zavázala slibem panenství.

Aleš dospěl až do Mesopotamie, do města Edessy, rozdal všechny peníze a klenoty své chudým a opuštěným lidem; žil pak z almužny. Dal si jméno Riscia. Po 17 letech chtěl se odebrat do Tarsu v Cilicii. Avšak loď, po níž se plavil, byla mořskou bouří zahnána na břeh italský.

Alexius viděl v tom pokyn Prozřetelnosti Boží a odhodlal se žádati o přístřeší v domě otcovském. „Smiluj se náde mnou pro lásku Boží!“ řekl k svému otci, „a dej mi přístřeší! Popřej mi drobtů padajících se stolu! Bůh ti to odmění!“ - Byl hluboce dojat spatřiv své rodiče i manželku svou. Ale oni ho nepoznali. Neboť tvář jeho byla ožehnutá palčivým sluncem a tělo jeho bylo schřadlé životem odřikavým. Nedal se poznati rodičům.

Otec milosrdenstvím hnut jsa, přijal cizího poutníka do domu, vykázal mu komůrku pod schody a nařídil svým otrokům: „Kdo z vás bude se o něho starat, ten bude prohlášen svobodníkem a v mém domě zaopatřen.“ Ale přece bylo Alexiovi snášení příkoří od služebníků; ti se mu posmívali, za vlasy ho tahali, smetli naň házeli. Patřil denně na zarmoucené rodiče a i na svou choť, ale sebezapíravost mu bránila dáti se jim poznati. Byl-li tázán na jméno a vlast, odpovídal vyhýbavě, že jméno po rodičích odložila nově žesť u Boha získati musí a že hledá pravou vlast na nebesích.

Po 17 letech tohoto života v pokoře a zbožnosti prožitého přiblížila se Alexiovi smrt. Na vyžádaném listě napsal jméno i osudy své a klidně v Pánu zemřel. Rodičové nalezše u cizího žebráka ten list, užasli a slzami smáčeli mrtvolu svého syna, kterého tak pozdě poznali. Také snacha hořekovala nad smrtí svého manžela. Když se rozletěla zvěst o podivné této události, přišel lid v zástupech uctít památku podivuhodného světce. Mezi nimi byl i papež Innocenc I. a císař Honorius.

Rok smrti Alexiovy je snad 417. Svátek 17. července.

Sv. EUSTORGIUS, rodem Řek, biskup milánský, zemřel r. 331; svátek 18. září.

Sv. PROTAS, biskup milánský, zemřel r. 352; svátek 24. listopadu.

Sv. DIONYS, biskup milánský, hájil Athanasia a raději šel do vyhnanství, než by byl ariánům povolil. Zemřel r. 360. Svátek 25. května.

Sv. SIMPLICIUS, biskup milánský, nástupce sv. Ambrože. Podle zpráv byl biskupem svědomitým. Zemřel r. 400. Svátek jeho 16. srpna.

Sv. VENERIUS, biskup milánský, byl za doby sv. Ambrože jáhnem, potom nástupcem sv. Simpliciana na stolci biskupském. Těšil sv. Jana Zlatoústého v jeho útrapách. Zemřel r. 409. Svátek 4. května.

Sv. MARULUS (čili Marol), biskup milánský, zemřel r. 424; svátek 23. dubna.

Sv. FELIX, první biskup kómský v severní Itálii, zemřel r. 391; svátek 14. července.

Sv. PAULIN, biskup brixijský či brescijský; svátek 29. dubna.

Sv. FAUSTIN, biskup brescijský; zemřel snad r. 380; svátek 16. února.

Sv. FILASTER, narozený ve Španělsku, dovršil svou vědeckou dráhu v Athénách. Přišel pak do Říma, kde mu papež Damas, jeho spolurodák, svěřil učitelskou stolicí, vysvětiv jej na kněžství. Od té doby bezúhonnost Filastrova zaměnila se ve svatost. Filaster šířil viru na různých místech; na př. v Miláně zařídil veřejné

rozmluvy náboženské, na nichž hájil ví-
tězně víry proti bludařům ariánským. Za
to ariáni zahrnovali Filastra útrapami.
Posléze Filaster byl ustanoven biskupem
brescijským v Lombardii. Zemřel r. 387
nebo 384. Svátek sv. Filastra 18. čer-
vence.

Sv. SEVERUS (český Šebíř), byl tkal-
cem vitalském městě Ravenně; jeho man-
želka se jmenovala *incencie*, jejich dcera
Innocencie. Severus zvolen byl r. 345 bis-
kupem ravennským. Zúčastnil se sněmu
v Sardice konaného a tam činily jeho
vědomosti z Písma sv. na ostatní biskupy
ten dojem, že jsou milosti Boží vlitý a
nikoliv studiem získány. Manželka i dce-
ra umřely a brzy poté i Sever byl do je-
jich hrobu pochován. Rok smrti snad 390.
Svátek sv. Severa biskupa 1. února. Též
sv. Vincencie a Innocencie 1. února.

Sv. URSUS, biskup ravennský, pochá-
zel ze Sicílie; ušel z domu svého pohan-
ského otce; zveleboval uctívání svatých.
Zemřel r. 398 nebo 396; svátek 13. dubna.

Sv. EUSEBIUS narodil se na ostrově
Sardinii a přišel s ovdivělou matkou svou
Restitutou do Říma a vstoupiv do stavu
duchovního, ustanoven byl lektorem; po-
zději ustanoven byl biskupem ve Vercelli.
Přední svůj zřetel obrátil k výchově du-
chovenstva; Eusebius byl první na západě,
který spojil život kněžský se životem mniš-
ským. Proto řeholní kanovníci cti jej se
sv. Augustinem jako svého zakladatele.
Eusebius totiž žil se svým duchovenstvem
v jednom domě a sdružil duchovní správu
s kázní řeholní. Sv. Ambrož napsal o této
družině: „Co zasluhuje větší pozornosti,

než tento způsob života? Tato družina je sborem andělským, jenž dnem a nocí propěvuje chválu Boží, jenž pěstuje posvátnou vědu a práci.“

Císař Konstanc byl příznivcem ariánů a chtěl prosadit na sněmu milánském r. 355 odsouzení sv. Athanasia. Pravověrní biskupové Eusebius Vercellský, Dionysius Milánský a Lucifer Cagliarský namítali, že přece není spravedlivě, odsuzovati nepřítomného Athanasia na pouhou žalobu nepřátel. Císař se rozhorlil a zvolal: „Tedy vznáším naň žalobu já sám.“ Biskupové odpověděli, že sluší v této věci šetření zákona církevního. Avšak císař vykřikl: „Zákonem církevním já mám vůli!“ Oni tři biskupové byli posláni do vyhnanství, Eusebius do Scythopole v Palestině.

Ve Scythopoli katolíci projevovali svatému vyhnanci úctu a lásku; ariánský biskup Patrofil však činil mu ze závisi mnoho příkoří. Jeho návodem ariáni odvěkli Eusebia do vězení; Eusebius odpiral přijímatí od těchto nepřátel pokrmu a nápoje; i byl blízek smrti. Pronásledovatelé přivázali mu provaz k nohám a smýkali jím po schodech dolů a nahoru. Zvěst o tomto týrání roznesla se městem a způsobila jitření lidu. Eusebius byl ze žaláře propuštěn a zaveden do Thebaidy v Horním Egyptě. Odtud se vrátil teprve r. 362, když za císaře Juliána Odpadlíka vyhnání biskupové obdrželi povolení, aby se vrátili na svá sídla.

Přibyv do Vercell, Euseb byl uvítán s úctou a láskou. Na obranu víry Euseb se spojil s věhlasným biskupem piktavským sv. Hilariem. Eusebius zemřel, stár

jsa 88 let, roku 370 nebo 371. Ač zemřel smrtí přirozenou, nazývá se mučedníkem, protože mu bylo ve vyhnanství pro pravou víru snášeti různé útrapy. Ze spisů jeho zachovalo se několik listů. Svátek 15. (či 16.) prosince nebo 1. srpna.

Sv. JUVENCIUS, biskup pavijský, nemučedník; zemřel roku 139. Svátek 8. února.

Sv. MAXIMUS, biskup veronský, vzdělaný a ctnostný, zemřel r. 352; s ním se často zaměňuje Maximus v Città Nuova, jenž zemřel po r. 381. Oba mají svátek 29. května.

Sv. ZENO pocházel prý z Afriky (dle *St z okolí Verony*); vykonal pout do Sv. Země, aby navštívil posvátná místa. Z Palestiny se odebral přes Řecko do Italie, tam hlásal víru v Benátsku. Okolo roku 360 byl zvolen biskupem veronským. Zeno pečoval horlivě o rozkvět víry křesťanské. Každoročně o velikonocích Zeno pokřtil mnoho pohanů, takže bylo nutno vystavěti novou svatyni. Staral se však také o hmotné blaho křesťanů i pohanů, takže mu byl dáván čestný název: „Otec vlasti“. Ve Veroně neznali chudých a žebráků. Každý se naučil práci a spořivosti, takže umíraje každý měl, co by mohl odkázati svým dědicům.

Mnoho panen slíbilo Bohu doživotní panenství, ať už žily v klášterích nebo ve svých domech. Zeno byl první na západě, který zřídil klášterní družiny. Učil panny, aby v klášterní odloučenosti se zříkaly světa a aby šetřily chudoby, čistoty a dokonalé poslušnosti. Zdá se, že Zeno jest z oněch biskupů, které sv. Au-

gustín chválil, že zrušili „Agapy“, hostiny to, jež se vystrojovaly z přebývajících darů obětních, při nichž se vyskytovaly i zlořády. - Zeno také zapověděl upřílišené nářky při pohřbech, že rušily Svatou obět. Zeno napsal také některé řeči a výklady z Pisma svatého. Zemřel r. 380. Snad dokončil smrtí násilnou, takže byl počítán do počtu mučedníků. Svátek jeho 12. dubna.

Boll. Apr. II 69. - Jiný Zeno, biskup Veronský a mučedník; zemřel za císaře Galliena kolem r. 260. Jeho svátek rovněž 12. dubna.

Sv. KRESCENCIUS, podjáhne ve Florencii; † 396. Svátek 19. dubna.

Sv. ZENOBIUS, žák sv. Ambrože, biskup florencký; o jeho působení nemáme bližších zpráv. Zemřel r. 426 nebo 427. Svátek 25. května.

Sv. PLACIDA, křesťanská panna snad ve Veroně. Umučena snad ve IV. století. Svátek 11. října.

Sv. VALERIAN, biskup akvilejský, je velmi chválen od sv. Jeronyma proto, že, ačkoliv nastoupil po ariánském biskupovi, přece si vychoval „chor svatých“. Je také v Řím. Martyr. Zemřel roku 389. Svátek 27. listopadu.

Sv. SABINUS, biskup piacenzský, zemřel po r. 381; svátek 11. prosince.

Sv. HELIODOR byl dříve vojínem na dvoře císařském, pak sestál knězem v Akvileji. Sv. Jeronym, se kterým Heliodor procestoval Východ, jej velmi ctil. Římské Martyr. o něm praví, že se vyznamenával zbožností a učeností. Když zemřel, není známo (kolem roku 410?). Svátek 3. července.

Sv. JUVENAL, biskup v Narni (v Umbrii); není o něm jistých zpráv. Zemřel r. 376. Breviář ho uvádí s Alexandrem a Theodulem. Svátek 3. května.

Sv. URBAN, biskup (podle D v Theanu) v Campanii; ve IV. století; svátek 7. prosince.

Sv. DIGNA, panna tuderská (Tódi v Umbrii), skrývala se za pronásledování v rozličných jeskyních; sloužila Bohu bděním, postem a zachováváním panenství v neporušenosti. Konečně zemřela klidnou smrtí kolem roku 330. Svátek 11. srpna.

Sv. ELPIDIUS, biskup v Atelle u Neapole, ke konci IV. stol. Svátek 24. května.

Sv. LEUCIUS, biskup v Brindisi, žil za císaře Theodosia Velikého. Svátek 11. ledna.

Sv. INNOCENC, biskup na ostrově Sardinii; zemřel r. 353; svátek 17. dubna.

Sv. LUCIFER, biskup na ostrově Sardinii; byl po nějaký čas ve schismatu. Zemřel r. 371. Památka jeho 20. května. (Týž je uveden v § 13.)

Sv. OROSIUS, kněz španělský, šel do Říma a zemřel tam kolem r. 340 hladem. Svátek 14. srpna.

Sv. DELFIN, biskup bordeauxský, křtil sv. Paulina, pozdějšího biskupa v Nôle. Také sv. Ambrož psal list svému příteli Delfinovi. Delfin zemřel roku 388. Jeho nástupcem byl sv. Amand. Svátek jeho 24. prosince.

Sv. SIMILLIANUS, biskup v Nantes, ve IV. století; svátek 16. června.

Sv. MAURILIUS narodil se u Milána a byl od sv. Ambrože svěcen na lektorát;

pak odešel do Gallie a byv vysvěcen od sv. Martina tourského na biskupství, ustanoven byl biskupem v Angersu. Mnozí porovnávali jeho činnost s dílem apoštolským. Rok smrti není možno udati. Snad zemřel r. 417. Svátek jeho 13. (nebo 29.) září.

Sv. VIKTOR, biskup v Le Mansu v Gallii, byl posvěcen od sv. Martina tourského. Zemřel r. 422. Svátek 26. srpna.

Sv. LIBORIUS manský, zemřel kolem r. 306. Svátek 23. července.

Sv. RUSTIKUS, biskup narbonneý. Rok smrti se udává 460. Svátek 26. října.

Sv. LEOGONCIUS, biskup klermontský, zemřel r. 366; svátek 5. června.

Sv. ALLIDIUS (či *Illidius*), biskup klermontský; † 385; svátek 5. června.

Sv. ILPIDIUS, vyznavač maudský (ve Francii), svátek 16. června.

Sv. ARTEMIUS zamýšlel vstoupiti do stavu manželského v Trevíru; byl vyslán za jistou záležitostí do Španělska, ale na cestě se roznemohl, dal výhost světu, stal se duchovním a biskupem klermontským. Zemřel r. 396. Svátek 24. ledna.

Sv. VENERANDUS byl zprvu úředníkem, pak biskupem klermontským a nástupcem sv. Artemia. Zemřel r. 423. Svátek 22. prosince.

Sv. TIGRIDIUS, kněz klermontský; asi omylem se praví, že byl bratrem sv. Illidia (či Allidia). Zemřel r. 388 nebo 390. Svátek 16. února.

Sv. APRA, dcera sv. Hilaria z Poitiersu (než se stal biskupem). Chtěla se vdávati, avšak otec jí psal z vyhnanství, aby, sezná-li, že má dosti síly, zůstala pannou.

Zároveň jí poslal několik zpěvů, mezi nimi hymnus: *Lucis largitor. Apra poslechla. Zemřela v mladém věku r. 361. Svátek 13. prosince.*

Sv. MARCELLIN přišel se sv. Vincencem z Afriky do Gallie a byl biskupem v Embrunu. Zemřel po r. 363. Svátek 20. dubna.

Sv. MARCELIAN, biskup auxerreský, nemučedník, zemřel r. 314. Svátek 13. května.

Sv. GENITOR, mučedník v Toursu, snad od Gótů; svátek 25. října.

Sv. MARTIN se narodil v Sabarii (nyní Kamenec, něm. Steinamanger, maďarsky Szombathely v Pannonii) jako syn římského setníka. Rodiče jeho byli pohané; odstěhovali se s ním do Pavie v severní Italii. Tam Martin poznal víru křesťanskou; chodil zprvu ze zvědavosti bez vědomí rodičů do schůzek bohoslužebných; ale záhy vstoupil do sboru čekatelů na křest svatý. Podle vůle otcovy Martin byl vřazen do vojska, složil vojenskou přísahu a byl odveden k jízdnímu pluku do Gallie. Žil nábožně a ctnostně uprostřed prostopášností páchaných u vojska, byl k mužstvu vldný a laskavý, i s otrokem, jenž mu byl dán za sluhu, nakládal jako s bratrem. K chudým lidem byl milosrdný; pod vojenským krunýřem bilo mu srdce plné lásky k Bohu i k lidem.

Kdysi za krutého mrazu jel Martin s několika druhy koňmo do Amiensu (ve staré Pikardii). Před městskou branou žebрал polonahý, zimou se třesoucí chůdas. Nikdo z jezdců si ho nepovšiml. Martin byl jat soucitem a nemaje, co by chu-

časovi udělil, rozťal mečem svůj vojenský plášť ve dvě polovice, z nichž jednu dal žebrákovi, druhou pak se zabalil sám, nic nedbaje, že druhové se mu posmívají. V noci pak se mu zdálo, že vidí Spasitele přioděného kusem pláště darovaného od něho žebrákovi a že slyší Spasitele řkoucího: „Tímto rouchem mne přioděl Martin ještě nepokřtěný.“ - Martin se dal pokřtiti a jsa dvacetiletý vystoupil z vojska a odebral se do samoty, aby sloužil Bohu. Později se odebral k slavnému biskupu Hilariovi do Poitiersu, aby se tam zdokonalil ve vědách a ctnostech křesťanských.

Rodičové jeho se odstěhovali opět do Pannonie a Martin si umínil, že k nim půjde a že je obrátí na víru křesťanskou. V Alpách ho přepadli loupežníci; ale vidouce ho klidného, tázali se, zdali se nebojí? Odpověděl: „Jsem křesťan a nebál jsem se ještě nikdy; v této chvíli bojím se ještě méně, neboť Bůh je můj ochránce; vy však máte příčinu Boha se báti.“ Tato odpověď zarazila lupiče; i propustili jej. - V Pannonii Martin se shledal s rodiči; ale jen matka přijala víru Kristovu, otec setrval v modloslužbě. - Když se Martin dozvěděl, že jeho otcovský přítel Hilarius, který od ariánů byl poslán do vyhnanství až do Malé Asie, se vrací, šel mu vstříc do Říma, a nezastav ho, šel za ním do Poitiersu. Hilar přijal mladého svého přítele s radostí a znaje touhu jeho po životě poustevnickém, daroval mu pozemek na založení mnišské osady. Tak vznikla první klášterní družina v Ligugé, dvě hodiny vzdáleném od Poitiersu. Avšak brzo po

tom, r. 371, zvolili jej věřící v Toursu svým biskupem a vědouce, že by důstojnosti té nepřijal, použili i lsti, aby se ho zmocnili. Tak byl Martin chtěj nechtěj na biskupství posvěcen.

Martin zůstal i jako biskup milovníkem pokory a chudoby. Zřídil si dřevěnou chyšku blíže města, pod skalní strání, na břehu řeky Loiry. Kolem něho povstala osada mnichů, kteří se věnovali modlitbě, ruční práci a opisování knih. Postili se přísně, vina neokusili nikdy, měli drsný oblek; lůžkem jim byla holá země, podhlavničkou kámen. Z této družiny vzniklo slavné opatství Marmoutier (t. j. majus monasterium Martini), které náleželo k nejznamenitějším klášterům francouzským.

Martin byl velmi horlivý, konaje povinnosti úřadu biskupského. Císařský náměstek tourský Avitian byl tvrdý a ukrutný člověk. Kdysi přivedl do města zástup zajatců, jež chtěl dáti druhého dne popravit. Martin dozvěděv se v noci o záměru tom, ihned spěchal k domu vladařovu. Naleznuv dům uzamčený, položil se na stupně a čekal. Avitian spatřiv ráno biskupa Martina řekl: „Jdi domů! Víím, proč jsi přišel. Udělím milost všem zajatcům!“ Na apoštolských cestách kácel pohanské modly, oltáře, kameny, stromy. Přihlížel k tomu, aby chrámy byly v dobrém stavu a aby duchovní i věřící si jich vážili a je ozdobovali. Kdykoliv vstupoval do některého chrámu, bylo na něm pozorovati, že se chvěje, a byv tázán, proč se chvěje, odpověděl: „Kterak nemám se chvěti a báti se, když vstupuji před Boha,

budoucího svého soudce!“ Martin uměl ze všedních zjevů přírodních vyvozovati slova naučná. Na př. kdysi viděl ovci nedávno ostříhanou; řekl: „Tato ovce naplnila jedno přikázání Páně; měla dva pláště a jeden z nich dala někomu, jenž neměl žádného. Tak máme i my činiti.“ - Jindy spatřil ptáky poletovati nad vodou, aby chytali ryby; řekl: „Vizte ty ptáky; podobně i nepřátelé spasení našeho chtějí polapiti a zahubiti naše duše.“

Císař Gracian ctil Martina; kdysi seděl Martin, jsa císařovým hostem, na prvním místě; císař mu podal číši s vínem, ale Martin okusiv vína nevrátil číše, nýbrž dal z ní připíti i svým kněžím. Císař se tomu podívoval, že Martin se odvažuje činiti, co dosud nebylo zvykem; ale úcta jeho k Martinovi se tím nezmenšila. Sama císařovna sloužila Martinovi při stole, předkládajíc pokrmy a podávajíc vody na umytí; činila tak na důkaz hluboké úcty své k němu. - Někteří kněží zesvětačili, libovali si v nádherném obleku, jezdili pyšně na koních a žili životem nepřikladným. Ano, posmívali se pokornému biskupovi. Ale dobrota a trpělivost Martinova byla nevyčerpatelná. Zvláště jeden, Brikcius, kněz a mnich, člověk lehkomyšlný, vedl si až nepřátelsky proti Martinovi. Brikcius choval sobě pro kratochvilu koně, nakoupil si barbarských hochů a sličných dívek na posluhu. Stal se prostopášníkem. Martin mu domlouval vlídně, aby se polepšil. Ale Brikcius vyčítal Martinovi nespravedlivě, že prý byl jako voják rozmařilý, že zestárl v pověrách a směšných vidinách. Ba i pěsti proti Martinovi zdvi-

hal. Ostatní mnichové žádali Martina, aby Brikcia vyloučil z kláštera. Avšak Martin odpověděl: „Kristus Pán trpěl mezi apoštoly svými Jidáše a já bych neměl snést Brikcia ve své družině? Ostatně vězte: Brikcius se stane kdysi mým nástupcem v úřadě biskupském.“ Prorocká tato slova se vyplnila; neboť Brikcius dokonale polepšil svůj život a stal se nástupcem Martinovým na biskupském stolci turonském.

Jistá panna žila v ústraní; zvláště se varovala styku s mužským pohlavím; nekonala návštěv a nepřijímala jich. Martin ji chtěl navštívit, aby s ní pohovořil o věcech duchovních. Ona však mu vzkázala, že návštěvy jeho, byť i si jí přála, přijmouti nemůže, protože by pak i jiným kněžím nemohla odříci jejich návštěvy. Martin pochválil toto jednání a výjimkou přijal dary od ní jemu poslané.

Martinovi zmíry pokojnému byly sváry a rozepře velmi protivny. Kdysi uslyšel, že v duchovenstvu kandském v Tourainu vznikly spory. Ihned se odebral do Kande, aby spory urovnal. Na zpáteční cestě onemocněl; seznal, že je blízek smrti. Žákové jeho plakali nad ním řkouce: „Neopouštěj nás, otče! Víme sice, že toužíš po Kristu, ale přece si žádáme, aby s nás neopouštěl. Pros Krista, aby tvá smrt byla poodložena.“ Martin zaplakal radostí nad vděčností svých žáků a modlil se: „Pane, jsem-li ještě potřeben lidu svému, neodmítám další práce, avšak tvá vůle se staň!“ - Ale úloha Martinova byla už dokonána. Martin ležel trápen jsa zimnicí po několik dní; ležel, oblečen jsa rouchem ka- jicným na zemi posypané popelem. Čhtěli

mu podložit trochu slámy, aby si pohodlněji odpočinul. Martin však řekl: „Křesťanovi nepřísluší jiné lože smrtelné než země popelem posypaná. Synáčkové, dal-li jsem vám někdy jiný příklad, než příklad kajcnosti, chybil jsem.“

Žádali ho, aby neležel stále naznak, nýbrž aby se obrátil na bok a aby si takto poulevil, ale Martin řekl: „Bratři! nechte mne divati se k nebi, abych viděl cestu k nebi.“ Martin zemřel ve věku 81 let v Kandes dne 8. listopadu r. 397 (dle *St. r.* 399). Tělo jeho bylo pohřbeno v Toursu. Život jeho sepsal jeho žák Sulpicius Severus († 410) s ujištěním, že uvádí pouze věci pravdivé a zaručené. Dodal: „Z úst žádného člověka neslyšel jsem tolik moudrosti a řeč tak ryzí, jako z úst sv. Martina. A přece nevzdělával se na vysokých školách! Z očí mu vyzírala dobrota a nadpozemská radost.“ Sněm Tourský r. 461 konaný praví: „Ačkoliv Martin nežil za časů apoštolských, přece nebyl prost milodarů apoštolských“. Svátek sv. Martina, biskupa, apoštola Gallie, 11. listopadu.

Sv. BRIKCIUS se narodil v Toursu a byl vychován od sv. Martina. Ale stal se lehkomyšlným světákem. Kdysi Martin stál před klášterem; tu přišel kdosi a tápal se Brikcia: „Kde zůstává Martin biskup? Jsem nemocen a mám důvěru, že jeho modlitbou se uzdravím.“ - Brikcius odpověděl: „Hledáš-li toho blázna, toho potrhleho člověka, popatř tamhle; stojí, oči k nebi obrácené, a dívá se, jako by byl pozbyl rozumu.“ - Martin slyšel tuto řeč a domlouval Brikciovi: „Brikci, podle

tvého drzého jazyka jsem potrhlý člověk.“ - Brikci uschtěl zapírat. - „Slyšel jsem,“ řekl Martin; „ale poslyš, co ti řeknu: Po mé smrti budeš biskupem. Připrav se na to! Budeš mít dost obtíží!“ - Brikcius: „Neřekl-li jsem, že jsi blázen? Co jsou to za hloupé řeči? Já a biskupem! Teď vidím, žeš potrhlý člověk a že všechna bytost tvoje silibuje ve směšných vidinách.“ - A přece stalo se, co Martin předpověděl. Brikcius proniknut vítěznou milostí Boží obrátil se náhle, kál se vzorně, žil svatě.

Po smrti sv. Martina Brikcius se stal biskupem tourským. Obtíže ho neminuly. V jeho domě zůstávala mladá žena, která měla na starosti kostelní prádlo. Ta byla svedena. Pověst označovala Brikcia za spoluvinníka. Házeli po něm kamením. Marne ujišťoval Brikcius, že je nevinný. Odešel do Říma, aby hledal pomoci. Papež nařídil, aby okolní biskupové věc vyšetřili. A tu se ukázala nevina Brikciova. Brikcius pokládal utrpení toto za trest, že slovy i skutky pohanil Martina. Zemřel roku 444. Svátek sv. Brikcia 13. listopadu.

Sv. MAURA a sv. Britta, panny tourské, žily za času sv. Martina (či snad za doby sv. Řehoře Tourského?). Řehoř Tourský († 595) o nich píše. Svátek 15. ledna.

Sv. KLARUS, kněz tourský, pocházel z bohatých rodičů, ale opustil všecko a dal se sv. Martinem vysvětit na kněžství. Sv. Paulin biskup napsal na hrob Klárův nápis. Svátek sv. Klára kněze 8. listopadu,

Sv. TUDINUS, poustevník bretoňský, byl souvěkovec sv. Martina; svátek 9. května.

Sv. ROMANUS DE BLAVIA (Roman z Bloye), kněz, žák sv. Martina Tourského, zemřel v II. polovici IV. století. Svátek 24. listopadu.

Sv. VALERIAN, biskup auxerrský, vyučoval sv. Amatora. Zemřel podle bolandistů kolem r. 364. Svátek 6. května.

Sv. HELLADIUS, biskup auxerrský, zemřel r. 387; svátek 8. května.

Sv. AGOARD a *Agilbert*, mučedníci v Creteili u Paříže; jsou již uvedeni v § 9.

Sv. EVORCIUS, biskup orleanský, zemřel r. 381; svátek 3. září.

Sv. VALERIUS, biskup v alpském městě Cineliu a později v městě Nizze; zemřel kolem r. 451. Svátek 24. července.

Sv. PONCIUS ROMANUS, snad senátor, byl snad usmrcen návodem Židů v Cimelii (v Alpách). Svátek 14. května.

Sv. VIKTRICIUS byl dříve vojínem; za pronásledování císařem Julianem složil vojenskou službu, ale byl pro víru bit; později byl propuštěn a jeho přítel Paulinus nazýval Viktricia „živým mučedníkem“. Kde se Viktricius pak zdržoval, není známo; jen tolik je jisto, že zůstal ve styku se sv. Martinem, Hilariem a j. Sešli se na př. ve Vienně, kam také sv. Paulin zavítal. Asi r. 385 Viktricius se stal biskupem v městě Rouenu a učinil z něho „nový Jerusalelem“. Avšak při vši horlivosti bylo se Viktriciovi zodpovídati u papeže Innocence I. z obžalob protivníků. Zemřel roku 405 nebo 407. Svátek 7. srpna.

Sv. ALBIN, biskup lyonský, zemřel po r. 380; svátek 15. září.

Sv. JUSTUS, biskup lyonský, zachovával svědomitě příkázání Boží, obětavě pečoval o chudinu, avšak pro horlivé hájení víry bylo mu snášeti mnoho útrap. I odešel tajněs *Viatozem*, kostelním lektorem, do Egypta. Antioch, kněz lyonský, ho tam navštívil. Justus zemřel kolem r. 390. Svátek 2. září.

Sv. JUSTUS, biskup clermontský, zemřel před r. 630; svátek též 2. září.

Sv. ANTIOCHUS, biskup lyonský, zastával, jak praví Řím. Martyr., svědomitě svůj úřad. Snad byl nástupcem sv. Justa. Svátek 15. října.

Sv. URSUS, biskup troyesský, zemřel r. 426 na visitační cestě; svátek 25. července.

Sv. URSICIN, biskup v městě Sens, zemřel po r. 356. Není o něm určitých zpráv. Svátek 24. července.

Sv. MANSUETUS (Mansvét, po česku Miloslav, Spytihněv) rodem ze Skotska, biskup toulský, byl horliv v rozšiřování víry Kristovy, zemřel dle bollandistů r. 375. Někteří však se domnívají, že byl žákem sv. apoštola Petra. Svátek 3. září (nebo i 14. června nebo 25. dubna).

Sv. AMMON, biskup toulský, žák sv. Mansueta; svátek 23. října.

Sv. MENNA, panna, snad v Toulu, odmítala návrhy k sňatku a žila jako poustevnice. Zemřela snad r. 380. Zároveň s ní se uvádí sv. Zuzanna. Svátek obou 3. října.

Sv. VITALINA, panna artonská (v kra-

jině auvergueské, zemřela kolem roku 390; svátek 21. února.

Sv. TROJECIA (či Trieza), panna poitierská, připutovala do Rhodéz v Akvitánii; žila jako poustevnice u kostela; ve IV. století. Svátek 9. června.

Sv. INJURIOSUS, senátor či radní v Auvergni, a jeho panenská manželka *Scholastika* nazývání byli od Guerina „dvojicí milujících“. Injuriosus zemřel kolem r. 388. Svátek 25. května.

Sv. DESIDERAT, biskup besançonský, zdobený skvělou cudností a dobročinností; o sirotky se staral, zajatce vykupoval. Žil ve IV. století. Svátek 27. července.

Sv. DOMICIAN byl zprvu poustevníkem v pohoří Jurském; když uslyšel, že císař Julian míní všechny poustevníky vřaditi do vojska, uprchl do Říma a odtud do Arelate; tam zemřel jako poustevník kolem r. 380. Svátek 1. července.

Sv. DOMICIAN (či *Donacian*) vypraven byl z Říma s Memmiem a Donacianem do Gallie. Tam šířili víru Kristovu. Po obou jmenovaných Domician byl biskupem v Chalons sur Marne. Svátek 9. srpna.

Sv. SILVESTER, biskup besançonský, zemřel kolem r. 396; víc se o něm s jistotou neví. Svátek 10. května.

Sv. MATERNIANUS, biskup remešský; nevíme o něm nic určitého, leč že ke konci svého života navštívil sv. Hilariu v Poitiersu. Zemřel kolem r. 370. Svátek 30. dubna.

Sv. VIVENCIUS, biskup remešský, zemřel kolem r. 395; svátek 7. září.

Sv. ONESIM, biskup soissonsý, zemřel r. 360; svátek 13. května.

Sv. LUBENCIUS, kněz církve trevírské, zemřel v letech 353-369; svátek 13. října.

Sv. FELIX, biskup trevírský, zemřel kolem r. 400; svátek 26. března.

Sv. AMAND, biskup strassburský, apoštol Alsaska, zemřel roku 350; svátek 26. října.

Sv. URBICIUS, biskup metský; je o něm málo určitých zpráv; zemřel roku 420; svátek 20. března.

Sv. SERVÁC (nebo Sabbacius Arvacius) žil zprvu životem světským, ale nikoliv hříšným. Byv posvěcen na kněžství, hlásal slovo Boží a pak se stal biskupem v Tongersu v Belgii. Už dříve, roku 355, seznámil se v Trevíru se sv. Athanasiem, přilnul k němu a byl mu věrným přítelem. Servác se zúčastnil sněmu církevního v Thrácii, kde stál věrně při Athanasiovi. Navštívil Řím, kde uctil hroby svatých apoštolů, vrátil se do Belgie a zemřel roku 384 v Maastrichtu. Svátek sv. Serváce 13. května.

Sv. THEODOR, biskup ve Švýcarsku, zemřel roku 391; svátek 16. srpna.

Sv. PATERNUS, biskup švýcarský (snad v Kostnici), byl umučen roku 412; svátek sv. Paterna 23. září.

Sv. KASTOR, kněz, přišel z ciziny do Koblenzu na Rýně, poustevničil a zemřel kolem roku 380. Svátek 13. února.

Sv. SABAS, mučedník v Dácii (Valašsko), nechtěl požívatí masa modlám obětovaného; proto byl usmrčen utopením roku 372. Svátek 12. dubna.

18. BLUDY A ROZKOLY V PRVNÍCH STOLETÍCH KŘESŤANSKÝCH

I v samém lůně Církve mezi křesťany povstali nepřátelé víry Kristovy: bludaři čili kacíři a rozkolníci. Způsobili Církvi větší škodu než krvavá pronásledování. Vydávali své rozličné bludné nauky za články víry křesťanské, lpěli na nich tvrději, zamítajíce všeliké poučení Církve a snažíce se získati i jiné lidi pro své bludy. Bojovali proti věrouce a proti mravouce křesťanské.

Gnostikové přikládali si vyšší, dokonalejší vědění, než jaké zjevení Boží křesťanům poskytuje. Slovo „gnosis“ značí poznání; oni tedy se honosili hlubším poznáním. Perská forma gnosticizmu nazývá se manicheismus, založený od Mánesa († 277).

Manicheové chtěli býti v Církvi jakousi vyšší třídou. Sv. Augustin potíral jejich bludy. Manicheismus se udržel až do středověku v sektě „albigenských“.

Montanisté zavrhovali mravouku křesťanskou jako příliš mírnou. Co Kristus Pán jen radil, montanisté povýšili na zákon všeobecný. Tertullianovi se zalíbilo přísné jejich učení a přistoupením slavného Tertulliana sekta jejich velmi získala. Učili, že církev sestává toliko ze svatých členů a kdo se dopustil těžkého hříchu, že musí býti z církve vyloučen (Novaciané).

Na východě vznikla celá řada bludů

o osobě Krista a Ducha Svatého, na západě o církvi a o stavu člověka.

Antitrinitáři popírali nejsvětější Trojici, tvrdíce, že tři božské osoby jsou pouhá jména nebo pouhá naznačení jediného i v osobě Boha.

Arius, kněz alexandrijský, způsobil největší zmatek v Církvi. Učil, že Kristus není Bohem, nýbrž nejvýtečnějším toliko tvorem Božím. Bůh prý mu udělil důstojnost božskou a Kristus teprve se stal Bohem. Když Arius nechtěl odvolati bludné své učení, byl blud jeho odsouzen na prvním obecném sněmu církevním v Niceji roku 325. Sněm prohlásil, že Ježíš Kristus je pravý Bůh, téže podstaty (*homoousios, consubstantialis*) jak Otec. Ačkoliv Arius byl z Církve vyloučen a z Alexandrie vypověděn a ač jeho knihy byly spáleny, arianismus nebyl vyhuben, nýbrž se šířil; císařové Konstancius a Valens mu přáli. Působením Valentovým arianismus se šířil po celé Evropě: Visigótové, Ostrogótové, Suevové, Vandalové, Longobardové a j. seznali křesťanství původně v bludu ariánském. V sedmém století arianismus zanikl.

Macedonius, patriarcha cařihradský, upíral božství Ducha Svatého; ale Církev odsoudila jeho blud na II. obecném sněmu v Cařihradě roku 381 a symbolum nicejské bylo doplněno vzhledem k Duchu Svatému takto: „(Věříme) i v Ducha Svatého, Pána a Oživovatele, který z Otce vychází a s Otcem i Synem zároveň ctěn a veleben bývá, jenž mluvil skrze proroky.“

Nestorius, patriarcha cařihradský, tvrdil, že Panna Maria byla pouze matkou

Ježíše člověka, s nímž se až teprve později, při křtu jeho v Jordáně, Syn Boží spojil. Proto prý se Panna Maria nemá nazývatí Matkou Boží, Bohorodičkou. Toto učení bylo zavrženo na III. sněmu obecném v Efesu roku 431. Schůze, ve které bylo učení Nestoriovo odsouzeno, trvala až do večera. Příznačno je, že věřící, jakmile se na večer dověděli, že Panna Maria se právem nazývá Bohorodičkou (Theotokos) s jásotem, nesouce pochodně, doprovodili biskupy do jejich bytů.

Eutyches, archimandrita čili představený kláštera v Cařihradě, učil, že Kristus měl jednu toliko přirozenost (monofysitě), t. j. přirozenost božskou, a proto prý neměl skutečného těla lidského, nýbrž měl jen tělo zdánlivé. Církev však na IV. obecném sněmu v Chalcedonu roku 451 prohlásila, že v Kristu Ježíši jsou obě přirozenosti, lidská i božská, v jedné osobě nerozlučně spojeny. Proti učení monofysitů opřel se sv. Flavian, patriarcha cařihradský.

Někteří učení mužové (na př. Theodor Mopsuestenský, biskup a j.) napsali spisy, v nichž byly obsaženy bludy, podobné nestoriánským bludům. Tyto spisy byly odsouzeny na V. obecném sněmu v Cařihradě, roku 553.

Pelagius, britský mnich, učil v Římě a v Palestině, že lidé přicházejí na svět právě v tom stavu, v jakém se nalézali prarodiče před svým pádem; popřel tudíž hřích dědičný; učil dále, že lidé i bez milosti Boží mohou svatě žítí a spasení dosíci. Pelagius podvrátil tedy nauku o vykoupení Kristem Pánem; Kristus byl prý

pouze pomůckou a příkladem, aby člověk snadněji konal dobro. I toto nepravé učení bylo zavrženo od Církve a při tom bylo vyhlášeno za učení křesťanské, že rozum a vůle lidská byly zeslabeny hříchem prvotným a že milosti Boží je člověku nevyhnutelně třeba. - Hlavním odpůrcem tohoto bludu byl sv. Augustin. Také

sv. KONSTANCIUS hájil pravověrné učení proti pelagiánům, a to snad v té době, kdy Coelestin, soudruh Pelagiův, přišel roku 417 do Říma. Svátek sv. Konstancia 30. listopadu.

Sv. FLAVIAN nastolen byl na stolec patriarchy cařihradského r. 447. Flavian byl první, jenž se opřel bludu eutychianů čili monofysitů. Flavian byl muž pevně a živě víry, neposkvrněných mravů a posvátné horlivosti pro čest a chválu Boží. Vynikal křesťanskou pevností a statečností.

Když po volbě císařští úředníci žádali, aby Flavian učinil obvyklý dar, totiž chleby zlaté, Flavian poslal „eulogie“, to jest posvěcené chleby skutečné. Bylo tehdy zvykem posílati eulogie na znamení míru a jednoty. Císařští úředníci vrátili eulogie se vzkazem, že chleby mají být zlaté. Flavian odpověděl neohroženě: „Zlata a stříbra nemám, kostelní pak poklady nejsou moje; těch smím vynaložiti pouze na potřeby chrámové a na výživu chudých.“ - Od té doby nenáviděl Chrysafius, eunuch a vrchní úředník císařský, Flaviana a vyčkával příležitosti, aby se mu pomstil. Příležitost se naskytla brzy. Když Flavian se opřel bludu monofysitů, odpůrci jeho namluvili slabému císaři, že

Flavian rozdmychuje církevní spory, a jichž uklizení prý je třeba nového církevního sněmu. Slabomyslný císař poslechl a sněm se sešel r. 449 v městě Efesu. Sněm tento svědčí, že církev cařihradská upadla dozahanbujícího otroctví císařů cařihradských. Pověstný sněm sluje synodou loupežnickou či zbojnickou (řecky synodos lestriké, latinsky synodus latrocinális).

Na sněmu tomto biskupové bludařští za vedení Dioskura, patriarchy alexandrijského, nepřipustili, aby list papeže Lva I. byl předčítán, a odsoudili Flaviana, jako by byl původcem sporu, a složili jej s úřadu. A když pravověrní biskupové a papežští vyslanci prosili, aby Církev nebyla vrhána do nových zmatků, a když Flavian se odvolával na rozsudek papežův, tu na pokyn Dioskurův vnikli do sněmovny žoldnéři a chystali se ztýrati pravověřící biskupy. Ti se rozprchli hledajíce úkrytu pod stoly a sedadly; Dioskur a jeho přívrženci se vrhli na Flaviana, tloukli ho pěstmi, povalili na zemi a kopali do něho. Posléze poslali ho zkrvaveného do vyhnanství v Lydii. Od ran zemřel utýraný Flavian již potřech dnech. Rok smrti jeho je 449. Svátek 18. (nebo 17.) února (či 24. listopadu).

19. SVATÍ, KTERŽÍ TRPĚLI ZA DOB ARIANISMU

Sv. ACHILLAS, biskup alexandrijský, bývá podezříván, že byl stoupencem ariánů; avšak není tomu tak; jinak by ho bylo nechválilo Římské Martyrolo-

gium. Zemřel r. 313. Svátek 7. listopadu.

Sv. ALEXANDER, patriarcha alexandrijský, proslavil se zvláště bojem proti bludům ariánským; osvědčil při tom svou učenost, pravověrnost a statečnost. Zvláště na prvním všeobecném sněmu nicejském r. 325 Alexander, podporován jsa svým jáhnem Athanasiem, vytkl Ariovi jeho bludy a hájil pravého učení o božské přirozenosti Ježíše Krista. Zemřel roku 326. Svátek 26. února.

Sv. ATHANASIUS, hlavní odpůrce arianismu; viz § 21.

Sv. SEKUNDUS, kněz pentapolský, byl r. 356 v Alexandrii od ariánů k smrti ušlapán. Svátek 21. května.

Sv. MELECIUS, kněz v Antiochii Syrské, byl snad po nějaký čas přívržencem arianismu. Avšak když byl ustanoven biskupem antiochijským, tu bylo zřejmo, že je biskupem pravověrným. Na příklad: Kdysi kázal Melecius o Trojici Boží a dovozoval, že Syn Boží je tétěž podstaty jako Bůh Otec. Avšak v chrámu P. nastal hlomoz a arcijáhen Meleciov, smýšlející ariánsky, odvážil se položití svému biskupu Meleciovi ruku na ústa, aby takto dále nemluvil. Melecius pozdvihl tři prsty vzhůru a pak dva z nich zahrnul a jeden pozdvihl, aby znázornil, že jsou tři božské osoby, ale že je jeden toliko Bůh. Arcijáhen chtěl zameziti i tuto němohru a proto uvolniv ústa, podržel mu ruku, načež Melecius zvolal: „A tito tři jedno jsou.“ Ale pravověřící křesťané přece ještě nedůvěřovali Meleciovi, neboť byl, jak Řehoř Nazianský pravil „cizí“ čili ariánskou naukou trochu načichlý. Proto zvo-

lil jiného biskupa. Takto byli v Antiochii tři biskupové, dva pravověrní a jeden ariánský. Tento rozkol byl císaři Juliánu Odpadlíkovi velmi milý a proto povolil Meleciovi, aby se vrátil do Antiochie. Za císaře Valenta Melecius opět byl poslán do vyhnanství, z něhož se vrátil r. 379. Za dvě léta pak zemřel. Sv. Jan Chrysostom mluví o Meleciovi s pochvalou. Epifanius ho nazývá „miláčkem lidu“. Theodoret o něm pravil, že měl „zdravou víru“. Svátek jeho 12. února.

Sv. LEONCIUS, biskup v kappadockém městě Caesarei, byl velikým odpůrcem ariánů. Zemřel r. 337 smrtí přirozenou. Svátek 13. ledna.

Sv. PELAGIUS křesťan byl zprvu ženat, ale když zvolen byl biskupem v syrském městě Laodicei (K praví: ve Frygii), zavázal se i s manželkou svou slibem dokonalé zdržlivosti. Pelagius horlivě hájil jednoty u víře. Proto byl r. 374 do vyhnanství poslán. Zúčastnil se sněmu cařihradského, r. 381 konaného. Zemřel po r. 381, neznámo kdy. Svátek 25. března.

Sv. OLYMPIUS, biskup v thráckém městě Aenos, byl od ariánů očerněn u císaře Konstancia, takže mu bylo uprchnouti, aby nepřišel o život. Olympius se zúčastnil sněmu v Sardice, r. 343 konaného. Kdy zemřel, neví se. Svátek 12. června.

Sv. LUCIUS, biskup drinopolský, jsa odpůrcem ariánů, byl poslán do vyhnanství. V Římě se sešel s Athanasiem. Ten chválil Lucia pro neohroženost u víře. Na sněmu v Sardice, r. 347 konaném,

ukázal okovy, ve kterých upěl. Zemřel r. 348 (St) Svátek 11. února.

Sv. URBAN, *Theodor* a jiní pravověřící křesťané cařihradští byli na rozkaz ariánského císaře Valenta vsazeni na loď a na moři upáleni. Stalo se tak kolem r. 370. Svátek 5. září.

Sv. ALEXANDER, biskup cařihradský, žádal, aby se konal r. 325 nicejský sněm, aby hájil víry pravé proti bludům ariánským. „Na modlitbu Alexandrovu Arius se rozpukl a vyhřezly z něho vnitřnosti,“ praví se v Římském Martyrologiu. Alexander zemřel roku 340. Svátek 28. srpna.

Sv. PAVEL, patriarcha cařihradský, narozený v Soluni, byl již jako kněz cařihradský r. 336 pro horlivé potírání bludů ariánských vypovězen do Pontu. Vrátiv se, byl povýšen na prestol biskupský. Ješitný sok jeho, Macedonius (bludně věřící o Duchu Sv.), hleděl Pavla odstraniti. Vytýkalo se Pavlovi, že prý byl zvolen bez souhlasu císařova. Pavlovi bylo odebrati se do vyhnanství do Trevíru. Tam byl biskupem Maximinem vlídně přijat. Také papež Julius se ujal Pavla. Pavel vrátil se do Cařihradu. Bludaři však opět odvěkli Pavla do vyhnanství na poloostrov Krym (dle St na pohoří Taurus); tam jej žalářovali, mučili hladem; a když dlouho neumíral, zardousili jej štolou. Rok smrti 351, svátek 7. června.

Sv. NEKTARIUS, patriarcha cařihradský, opatrným jednáním získal bludaře pro pravou víru. Vydal nařízení, kterým se zrušila veřejná zpověď pro různé zlořády a pohoršení předepsaná, a jen ušní

zpověď zůstala dále. Nektar zemřel r. 397. Svátek 11. října.

Sv. THEONAST, biskup v Altinu, kamž podle legendy přišel z macedonského města Filippi, když byl zahrán od ariánů. V Altinu byl pro víru r. 425 stat. Svátek 30. října.

Sv. MAXIMUS, biskup neapolský; neví se o něm mnoho, leč že pro horlivou obranu víry byl od ariánů do vyhnanství poslán. Trpěl pro víru, ale mučedníkem nebyl. Zemřel kolem r. 365. Svátek 12. června.

Sv. PACIAN, biskup ve španělském městě Barceloně, byl znamenitý řečník a spisovatel. Jeho syn byl prefektem císařské stráže. Pacian je původcem proslulého rčení: „Christianus mihi nomen, catholicus vero cognomen“ t. j. mé jméno je křesťan, mé příjmení katolický. Bludař tak o sobě nemůže říci. Byl v Církvi byli nesvatí a hříšníci, tak jako v zahradě nejsou pouze užitečné a ladné květiny, bludaři nemají v církvi místa. - Zemřel r. 370. Svátek 9. března.

Sv. SEVER (česky Šebíř) biskup barcelonský ve Španělsku, byl za pronásledování pravověřících křesťanů visigotským králem Eurichem, který byl arián, zároveň s rolníkem *Matinem* usmrcen pro víru. Severovi vrazili hřebík do hlavy a tak ho usmrtili. Matinovi stáli hlavu. Svátek sv. Severa 6. listopadu, sv. Matina 3. března. Matin sluje i Emeterius. V Barceloně ho nazývají „San Madin“.

Sv. MAXIMIN, biskup trevirský, byl horlivý obránce víry, byl vrstevník a přítel sv. Athanasia, byl muž, jakého církev

trevírská v oné době potřebovala. Jemu sluší přičítati zásluhu, že západ nestal se ariánským, jak císařský dvůr o to usiloval. Athanasius byl hostem sv. Maxima od r. 336 do r. 338. Rovněž Pavla, patriarchu cařihradského, Maximin přijal pohostinstvím. Žákové Maximinovi byli: Paulin, Kastor, Lubencius a j. Maximin zemřel v letech 347-349, podle jiných r. 352. Svátek sv. Maxima 29. května (nebo 6. ledna).

Sv. PAULIN se narodil v Akvitánii, šel s Maximinem do Trevíru. Jiný průvodce byl Kviriak. V Trevíru byl zprvu Maximin ustanoven biskupem; po něm pak Paulin. Také Paulin hájil pravé víry proti ariánům, seč byl; Athanasius nazval Paulina „mužem apoštolským, ryzí a upřímné mysli“. Paulin byl pro neohroženou obranu víry poslán do vyhnanství až do Frygie; tam umřel roku 358. Je také v Římském Martyrologiu. Svátek sv. Paulina 31. srpna.

Sv. LUBENCIUS, kněz diecese trevirské, zemřel v letech 353-369; svátek 13. října.

Sv. QUIRIAK (Kviriak či Cyriak) přišel s Maximinem do Trevíru; Maximin se stal biskupem, Kviriak knězem. Někteří odpůrcové obžalovali Quiriaka, jako by se byl oddal neřestnému životu. Také Maximin uvěřil obžalobě a zakázal příteli svému Quiriakovi, aby nekonal obět mše sv. Avšak nevina Kviriakova přišla na jevo. Kdy zemřel, není známo. Svátek sv. Quiriaka 6. března.

Sv. KASTOR, kněz, přišel do Koblenzu na Rýně. Žil tam v poustevně. Zemřel

kolem roku 380. Svátek 13. února.

Sv. KASTOR narodil se v Nimesu, byl soudcem a žil v panickém manželství. Věřící a duchovenstvo v Aptu (Apta Julia v krajině narbonské) žádali si Kastora za biskupa. Kastor se zdráhal, ale marně. Tak se stal Kastor biskupem. Založil klášterní dům v Mamanche u Aptu a napsal „Klášterní poučky“. Záslužný svůj život skončil r. 420 (podle jiných r. 426). Svátek sv. Kastora 21. září.

Sv. LIBERALIS narodil se v Altinu (blíže Aquileje), žil za času sv. Heliodora, biskupa altinského, jehož kázání jakochlapec rád poslouchával. Liberalis dospěl, stal se pomocníkem v úřadě sv. Heliodora. Bděl nad svou čistotou. Ariané opět a opět ho věznili. Zemřel kolem r. 400. Svátek 27. dubna.

Sv. MAXIMUS, biskup mohučský, byl horlivým obráncem víry proti ariánům. Ariané ho sedmkrát zbili a vyhnali, ale on se opět vrátil, a když nemohl veřejně kázati, kázal v lesích a v domech. Rok smrti není znám, zdali 380 nebo 430. Svátek 18. listopadu.

Sv. THEODOR byl biskupem v Oktodurum a pak v Sedunum (Sitten ve Švýcarsku.) Neměl určitého sídla. Nazývá se „apoštolem Helvetie“. Roku 390 se zúčastnil sněmu milánského, na kterém odsouzeny byly bludy Jovinianovy; tito bludaři tvrdili, že Maria Panna mylně se nazývá pannou, dále že panenství pro Boha zachovávané není dokonalejší než manželství a že všechny hříchy jsou stejně veliké. Theodor zemřel r. 391. Svátek sv. Theodora 16. srpna.

Sv. THEODOR, jiný biskup oktodurský, zemřel r. 516 a světi se 27. srpna.

20. OTCOVÉ POUSTEVNÍCI, MNICHOVÉ, ŽIVOT ŘEHOLNÍ

Již za času, kdy křesťané pro svou víru byli pronásledováni od pohanů, odcházeli mnozí na osamělé pouště, aby se skryli a aby daleko od světského ruchu žili jen pro Boha a službu jeho. Zabývali se modlitbou a ruční prací; nazývali se poustevníky a eremity čili anachorety. Oboji znamená ústraní; neboť k životu asketickému je nejvhodnějším prostředkem samota. S počátku žili po různu, každý sám pro sebe, v jeskyni nebo nějaké chatrči, na poušti. Nejstarší z nich dějepisně známý je sv. Pavel Thébский († 340). Později však spojovalo se jich vždy více v jednu společnost a žili podle jistého pravidla (regula, řehole.) Nazývali se „mnichové“ (řecky: monachos) a volili sobě jednoho ze svého středu za představeného čili opata (abbas t. j. otec). Poustevnické osady sluly laury. Svátý Antonín († 356) poprvé shromáždil poustevníky v jednu společnost; je tedy zakladatelem a původcem mnišského života.

Pachomius († 348) spojil poustevníky dosud v soukromých chyších bydlící v jediný celek pod jednou střechou (řecky mandra, lat. claustrum odtud „klášter“, t. j. místo před světem uzavřené). Pachomius předepsal jim společné pravidlo života. První klášter mužský byl na ostrově nilském Tabenně. V čele kláštera stál opat

(hegumenos, archimandrita). Mnichové bývali většinou laikové. Kněží bylo mezi nimi jen tolik, kolik bylo třeba na konání bohoslužby. Základním pravidlem všech řeholí byly tři evangelické rady: chudoba, čistota a poslušnost představeného.

Pachomius napsal řeholi také pro ženské pohlaví a sestra jeho se sestrou Antonínovou byly první představené klášterů ženských. Tyto klášternice nazývaly se egyptským jmenem „nony“ (panny). Pachomius proměnil život poustevnický v život řeholní a je *organisátorem života řeholního*.

Sv. PAVEL THEBSKÝ narodil se kolem r. 230 v Thébách v Horním Egyptě a naučil se vědám egyptským a řeckým. Rodiče jeho byli zámožní křesťané, ale záhy zemřeli. Pavel žil od patnáctého roku svého věku u své sestry, jejíž muž byl pohan. V čas pronásledování křesťanů za císaře Decia svat Pavlův, chtěje se zmocnit jeho jmění, udal ho jako křesťana. Pavel včas se o tom dozvěděl a uprchl na poušť v Thebaidě, jsa odhodlán vyčkati tam konce pronásledování křesťanů. Bloudil dlouho krajem, až se dostal k vysoké skále, na jejímž úpatí našel jeskyni. Vchod byl zatarasen. Pavel odvalil kámen, krácel odhodlaně dovnitř, až přišel na místo skalními stěnami obehnané. Byl tam obrovský strom palmový a opodál prýštila čerstvá voda. Viděl sem tam pohozená kladiva, dláta a jiné nástroje, ze kterých soudil, že penězokazi měli tam svou skrýš.

Pavlovi se zalíbilo to místo a shledav,

že z palmy bude mít datle za pokrm, ze studánky nápoj, v jeskyni přistřeší, rozhodl se, že tam zůstane navždy. Umínil si, že bude sloužiti Bohu; žil přísně, modlival se denně 300 modliteb a počet jejich určoval kaménky, z nichž po každé modlitbě jeden odkládal. Žil tam mnoho let a po všecka ta léta nikdo ho neviděl ani s ním nemluvil. - Tu jednou přišel nenadálý host, vnikl do jeskyně, kde v pozadí skulinou spatřil světlo. Pavel zprvu zatarasil dveře, ale pak otevřel; dozvěděl se, že cizinec, kmet asi devadesátiletý, se jmenuje Antonín a že je rovněž poustevníkem na poušti thebaiské. Posadili se oba a rozmlouvali. Pavel se vyptával na věci, které se zběhly od dob, kdy opustil svět, tázal se, zdali ještě zuří pronásledování křesťanů a jak se jmenuje nynější císař. Když nadešla chvíle rozchodu, Pavel řekl k svému hosti: „Bůh poslal mi tebe, bratře, abys mé tělo pochoval. Neboť hodina mé smrti se blíží. Jdi tedy domů a přines plášť, který ti Athanasius daroval; do něho zabal mé mrtvé tělo.“

I rozloučili se oba starcové, Antonín se ubíral do svého příbytku. Z mysli nevycházela mu otázka, kterak Pavel věděl o darovaném plášti. Když přišel do svého obydlí, bratři poustevníci se ho tázali, kde byl. Antonín odpověděl: „Nejsem nic! Nejsem hoden mít jméno mnicha nebo služebníka Božího! Neboť viděl jsem Eliáše! Viděl jsem Jana na poušti. Viděl jsem Pavla v ráji!“

Poté vzav plášť, který mu byl darován sv. Athanasiem, chvátal k jeskyni Pavlově. Avšak už ho nezastihl na živu. Antonín

zalkal řka: „Proto-li jsem tě poznal tak pozdě, abych tě tak záhy ztratil?“ Antonín zaobalil ztuhlé tělo Pavlovo do pláště a uložil je do hrobu. Pavel, otec a zakladatel poustevnického života, zemřel starý asi 112 let kolem r. 342. Slaví se 15. ledna.

Někteří popírají podrobnosti ze životopisu sv. Pavla. Avšak neprávem; neboť život Pavlův je popsán od jeho vrstevníka Athanasia a od sv. Jeronyma, který za nectelých 50 let přišel na východ a mohl tudíž život sv. Pavla znáti.

Sv. ANTONÍN narodil se kolem r. 251 v Kómě v severním Egyptě. Jeho rodiče byli zámožní křesťané. Antonín a sestra jeho pomáhali rodičům v hospodářství, konajíce práci rolnickou. Rodičové záhy zemřeli a Antonín zdědil po nich rozsáhlé hospodářství, z něhož měl však pečovati i o osiřelou sestru. Antonín kromě prací svých rolnických vzdělával se i dle svých sil ve vědách, jsa nadán výbornými dary ducha. Zamíloval si odloučenost od světa a čistotu mravů. Chodil pilně do chrámu Páně. Tam kdysi uslyšel slova Kristova: „Chceš-li dokonale býti, jdi, prodej, co máš, a dej chudým, a budeš mít poklad v nebi; a pojď a následuj mne.“ Uposlechnuv těch slov, která pokládal za vnuknutí Boží, rozdal svoje jmění chudým, ponechav pouze částku na výživu své sestry.

Odešel na poušť. Modlil se, postil se, čítal Písmo sv. a ruční práci si opatroval živobytí. Vyhledával rád společnosti sousedních poustevníků; ty věrně napodobil v tom, co na nich shledal dobrého.

U jednoho se přiučil zbožné modlitbě, u druhého tichosti a trpělivosti, u třetího tuhým postům. Ačkoliv Antonín žil v přísné sebekázní, přece mu bylo bojovati proti různým pokušením. Obrazotvornost jej pokoušela vábnými představami o bohatství a slávě, o pohodlí a rozkoších; tělesnost jeho se bouřila, smyslné žádosti naň dorážely, ale Antonín bojoval proti všem útokům smyslnosti vítězně a pomocí Boží šťastně překonal tuto zkoušku. Aby všechna pokušení snadněji zdolal, vyhledal si jinou skrýši. Přeplavil se na druhý břeh Nilu a našel na jisté hoře rozvaliny staré tvrze; zatarasiv se v nové skrýši, žil tam dvacet let. Pouze jediný poustevník znal jeho úkryt a přicházel dvakrát do roka, aby mu přinesl chléb. Ale ani s ním se neviděl; chléb mu byl spouštěn přes hradbu.

Posléze r. 305 vypátrali Antonína dřívější jeho žáci. Prosili ho snažně, aby je opět přijal za žáky. Antonín vyhověl jejich žádosti. Odebral se s nimi do roviny thebajské, usadil se v poustevně, žáci pak sřízřdili na dvou blízkých kopcích chyšky. Tak vznikla první osada řeholní, první družina mnichů. Slula Fainum. Znenáhla rostl počet členů. Antonín vzdělával všechny v duchovním životě svým slovem i příkladem. Z pravidel, která jim dal, stůjítež zde některá: Ctnost není tak těžká, jak se zdá. Nejvíce prospívá křesťanu, když si každodenně pomyslí: Dnes teprve počínám sloužiti Bohu svému a den tento může také býti posledním života mého. - Proti vlažnosti nejvydatnějším prostředkem je myšlenka, že krátký je život člo-

věka a nejistý jeho konec. Ďábel nenávidí všech křesťanů, nejvíce však panen a mnichů. - Antonín se tázal kdysi žáků svých, kterou ctnost pokládají za nejdůležitější. Jeden velebil kající skutky, druhý mlčelivost, třetí dobročinnost atd. Antonín řekl: „Bratři! Co jste řekli, všechno je dobré, a blaze tomu, kdo se v těchto bohumilých skutcích cvičí. Ale často lidé toužící po dokonalosti zbloudili, protože zašli až do výstřednosti, tam, kde ctnost ztrácí svou libeznou tvář, kde přestává být ctností a začíná být poblouzením. Nejdůležitější je opatrnost; ta udržuje pořádek ve ctnostech, a pořádek přivádí umírněnost a vytrvalost; opatrnost vyměřuje zlatou střední cestu a jdouc v čele ostatních ctností, chrání je od upřílišenosti a výstřednosti.“

Antonín vyšel z ústraní svého r. 311 do Alexandrie, aby povzbuzoval a silil křesťany, pronásledované císařem Maximinem. Když pronásledování se skončilo, Antonín se vrátil opět na poušť. Život řeholní rozkvétal, celá poušť thebajská stala se velikou osadou mnišskou. Ale Antonín zatoužil po větší samotě. Odešel, aby si vyhledal nový příbytek. Po třidenním putování nalezl na skalnaté hoře Kolzin místo příhodné. Avšak i tam jej vypátrali jeho žáci a s jeho dovolením sizarřidili chyše kolem jeho poustevny. Takto vznikla nová řeholní osada, která v krátké době vzrostla na 5.000 členů. Antonín obdělával role a z výtěžku jejich se živil. Žáci dělali rohožky ze sitiny; přebytek z výtěžku dáván byl chudým.

Antonín požíval veliké úcty. Nejen

poustevníci, ale i mudrcové egyptští přicházeli k němu, aby si vyžádali poučení z jeho úst. Řeční mudrcové mívali rozhovory s Antonínem pomocí tlumočníka, protože Antonín neznal jiného jazyka, leč egyptský. Někteří z mudrců počali si tropiti žerty z Antonína poukazující na to, že nemá vyššího vzdělání. Antonín odpověděl posměváčkům: „Proč jste konali tedy tak dalekou cestu, abyste spatřili hloupého člověka?“ - Odpověděli, že pokládají Antonína za rozumného. Antonín vece: „Nuže, máte-li mne za člověka rozumného, buďte jako jsem já.“ - Jindy se jich tázal: „Co myslíte, co bylo dříve, věda anebo rozum? Je rozum původcem vědy, anebo věda původkyní rozumu?“ - Odpověděli: „Nejprve byl rozum, a rozum vymyslel vědu.“ - Antonín odvětil: „Kdo tedy zdravý rozum má, tomu vědy netřeba.“ Také císařové Konstancius a Konstans poslali listy Antonínovi, doporučeli se do jeho modliteb a žádali, aby Antonín jim odepsal a je potěšil. Mnichové vyslovili svůj podiv, že císař píše Antonínovi. Antonín řekl: „Nedivte se, že císař mi píše, vždyť je pouhý člověk; divte se spíše tomu, že Bůh sám napsal lidem zákon a že Syn Boží mezi lidmi přebýval.“ - Antonín nechtěl císaři odpovědět; učinil tak teprve na domluvu mnichů. List byl napsán Antonínovým žákem, který byl písma znalý. Antonín v listě dal pochváliti císaře, že je křesťan, dal připojiti napomenutí, aby vládl spravedlivě, aby byl laskavý k chudým, aby se nevynášel nad ostatní lidi, protože také on bude kdysi souzen Bohem.

Toho času ariáni pronásledovali Atha-

KŘEST CÍSAŘE KONSTANTINA

nasia a živě roztrušovali, že Antonín sdílí jejich názory. Antonín se velmi rozhorlil; odebral se do Alexandrie, zastal se Athanasia a vyznal svou pravověrnost u přítomnosti křesťanů, židů i pohanů. V Alexandrii se Antonín seznámil s učeným Didymem, jenž byl slepý již po 40 let. Antonín těšil slepce těmito slovy: „Nic se nermuť, že nemáš zraku tělesného; zrak tělesný máme společný se zvířaty i s mravenci a mouchami; ale z toho se těš, že máš zrak duchovní, víru, kterou měli apoštolové a svatí. Světlo víry má nekonečně větší cenu, než světlotělesné.“

Po čase zastesklo se Antonínovi v lidnatém městě Alexandrii a zatoužil po samotě. Když ho zdržovali mudrcové, aby neodcházel, řekl: „Mnich se podobá rybě; ryba zhyne, není-li ve vodě, a mnich hyne, není-li v ústraní.“

Když se Antonín vrátil na svou poušť, zjistil, že mu nastává konec života. I svolal všechny žáky své a dal jim poslední napomenutí. Řekl: „Bůh mne volá a já toužím po nebi. Buďte pamětlivi slov, která jsem mluvil vám! Následujte Krista! Vystříhejte se odpadlíků a bludařů! Přijde čas, že mnichové zřídí sobě nádherné budovy v městech a že budou v pohodlí žít, ničím se nelišíce od světských lidí, leč oděvem svým. Avšak vždy naleznou se mezi nimi, kdož si zachovají ducha povolání svého. A nyní se loučím s vámi, bratří! Můj plášť odevzdejte Athanasiovi, můj ovčí kožich biskupu Serapionovi a zbytečný oděv ponechejte si sami na památku. Mějte se dobře! Antonín se už ubírá od vás!“ - Žáci jej uctivě políbili;

Antonín sejev ruce, zemřel ve věku 105 let. Bylo to r. 356. Antonín sluje zakladatelem a tvůrcem života mnišského a arcioptcem mnichů; on spojil rozptýlené poustevníky v jednu společnost. Náleží mezi nejznamenitější osobnosti v dějinách církevních a dává mu název „Veliký“. Svátek 17. ledna.

Sv. PAVEL, eremita, nazývaný „Simplex“, t. j. Prostý, byl dříve nádeníkem. Byl ženat. Kdysi přistihl manželku svou v cizoložství; opustil ji a šel za sv. Antonínem. Avšak Antonín ho nechtěl za žáka přijmouti. Pavel prosil čtyři dni pokorně o přijetí; byl přijat a stal se dobrým následovníkem Antonínovým. Zemřel roku 330. Svátek 7. března.

Sv. PAMBO, rodák egyptský, byl žákem sv. Antonína, arcioptce mnichů v nitrijské a někdy ve skethické poušti. Pambo sice se neučil vědám, ba neuměl ani čísti, avšak modlitbou a rozjímáním si osvojil neobyčejnou moudrost. Kdysi dal si předčítati žalmy. Mnich mu četl žalm 38, jenž začíná takto: „Ostříhati budu cest svých, abych nezhrěšil jazykem svým. Položil jsem ústům svým stráž.“ Pambo uslyšev slova tato, přerušil mnicha čtoucího řka, že jediný tento verš mu postačí. A odešel. Od té doby se cvičil v mlčenlivosti. Mnich se ho tázal, proč nepřichází, aby slyšel čtení z Písma svatého. Pambo odpověděl: „Vždyť jsem se dosud nenaucil plniti ani jediný ten verš, který jsi mi přečetl.“

Kdysi navštívil biskup alexandrijský poustevníky thebajské. Pambo byl od nich vyzván, aby uvítal svou řeč biskupa. Ale

Pambo odtušil: „Jestliže biskup nevzdělá se mým mlčením, nevzdělá se ani řečí mou.“ - Kdysi přišla bohatá Římanka Melanie do Alexandrie a uslyševši zvěsti o poustevnících thebajských, vyhledala je. Pambo pletl právě koš, když vzácná paní zavítala do jeho poustevny. Nabídlá mu mnoho stříbra. Pambo zavolav učedníka svého, řekl mu: „Vezmi stříbro a rozděl je mezi chudé poustevníky.“ Nevšiml si cizinky a pletl koš dále. Bohatá Melanie se nadála, že poustevník ji za veliký dar pochválí anebo jí alespoň poděkuje. Pambo však mlčel dále. Melanie se tázala: „Viš-li pak, jakou cenu má toto stříbro? Je ho na tři sta liber!“ - Pambo nedav se vyrušit, pletl koš dále a odpovídal: „Dcero, kdybys kov darovala mně, právem bys mohla udávat jeho váhu. Ale ty jsi obětovala stříbro Bohu, který zná váhu jeho, který zvážil na váze i hory i lesy i vesmír, jež stvořil, a který nepohrdá ani haléřem chudé vdovy. Proto raději pomlč o daru svém!“

Pambo říkával, když byla řeč o ctnostech, že poslušnost je nejdůležitější ze všech. Proto poslechl ihned, když biskup Athanasius mu vzkázal, aby ho přišel do Alexandrie navštívit. Když se Pambo octl v ulicích alexandrijských, potkal se s jakousi prostopášnou herečkou. Spatřiv ji, dal se do pláče. Tázali se ho, proč pláče? Řekl: „Pláči nad záhubou této ženy. Pláči i proto, že sám nehledím se zalíbiti Bohu, tak jako ta žena se hledí zalíbiti lehkomyslným světákům.“

Kdysi dva bratři se zřekli svého jmění a stali se mnichy. Jeden z nich rozdál svůj

statek chudým, druhý vystavěl ze jmění svého klášter a dům pro nemocné a opuštěné starce, jež pak sám ošetřoval. Pambo byl tázán, který z obou bratří učinil lépe a má před Bohem větší zásluhu. Pambo rozsoudil takto: „Oba jsou před Bohem dokonalí.“

Pambo se živil pletením košů a mohl právem o sobě říci, že nikdy nepožíval darovaného chleba. Když mu bylo osmdesát roků, seznal, že se blíží jeho smrt. Svolal své žáky a loučil se s nimi říkajíce, že lituje nemnohých těch řečí, které byl promluvil; také řekl, že odchází na věčnost jako člověk, který bohabojně žiti dosud ani nezačal. Jediný svůj majetek, koš, odkázal nejmilejšímu žákovi svému. Žil ve IV. století. Rok jeho smrti není znám. Svátek 1. července.

Sv. PASTOR, opat ve skethické poušti, vrstevník sv. Antonína, žil tak odumřele, že nechtěl přijmouti ani matky své, když ho přišla navštívit. Vzkázal jí, že se spolu uvidí v nebi. Svátek sv. Pastora 26. července.

Sv. AMMON, syn zámožných rodičů křesťanských v severním Egyptě, zdědil, jsa jedenadvacetiletý, po rodičích výnosný statek. Strýc naléhal, aby se Ammon oženil. Ammon se zdráhal, ale strýc mu vyhlédl nevěstu a činil přípravy ke sňatku. Ammon uposlechl, avšak ihned po sňatku vyzval manželku, aby společně žili v ustavičné čistotě. Manželka svolila a tak žili po 18 let v čistotě a bohabojnosti. Ale stále v něm dřímala touha, aby všechno opustil a aby na poušti Bohu dokonale sloužil. Manželka svolila říkouc: „Byls

mým vůdcem a učitelem na cestě do nebe, i nebudu tě zdržovati, odejdeš-li na poušť, aby ctnost a moudrost tvoje se zjevila také jiným lidem.“

Ammon zůstavil manželce dům a veškeren svůj statek a odešel na poušť libyjskou, tam, kde odnože vápencových vyvýšenin se sbíhají v horstvonitrijské. Tam žil veskalní jeskyni. Sám arciolec Antonín mu byl přítelem. - Ammon byl stydlivý; kdysi maje přebrodit řeku, odložil šat a poslal žáka svého Theodora opodál, aby ho neviděl obnaženého. - Byl dobrodincem lidu. Přinášeli k němu nemocné, aby je uzdravil svou modlitbou. Jistí rodičové mu přinesli nemocné dítě. Ammon jim řekl: „Modlitba moje neučiní na dítěti žádného zázraku. Ale vy sami můžete mu pomoci. Jenom navraťte vola, kterého jste ukradli chudé vdově, a dá Bůh, že se dítě vaše uzdraví.“ Rodičové žasli, že Ammon ví o jejich krádeži, učinili podle slov jeho a dítě se uzdravilo. Ammon zemřel kolem roku 254 (podle *D* 380). Svátek sv. Ammona 3. října.

Sv. PAFNUC, anachoreta v poušti thebajské, přítel sv. Antonína, uvádí se pouze v některých seznamech. Svátek 8. května.

Sv. ONUFRIUS, poustevník egyptský, bytoval v jeskyni, živil se planým ovocem a zeleninou; pak žil v klášteře thebajském. Římské Martyrologium o něm píše, že žil po 60 let v egyptské poušti a že o něm psal Pafnuc. Zemřel kolem roku 400. Svátek 12. června.

Sv. SERAPION, poustevník a později biskup ve městě Thmuis na dolním Nilu

a přítel sv. Athanasia, zemřel po r. 362. Je také v Římském Martyrologiu. Svátek 21. března.

Sv. PATERMUTHIAS, poustevník v egyptské poušti, a žák jeho Kopres byli předvedeni před soudce za císaře Juliana. Kopres odpadl od víry. Patermuthias spatřiv Kopresa v krásných šatech, plakal nad ním. Ale Kopres se zase obrátil. Oba byli pak státi kolem r. 362 a s nimi jistý voják. Svátek 9. července.

Sv. ZENO, poustevník ve skethické poušti, žil ve IV. století. Svátek 19. června.

Sv. ARSEN byl římský jáhen. Papež Damas jej doporučil císaři Theodosiovi za vychovatele jeho syna Arkadia. Svěřenec Arseniův, princ Arkad měl při vyučování státi. Arsen učitel seděl. Arkad pokládal za veliké ponížení, že má státi před svým učitelem, a hledal bezživotí Arsenova. Arsen uprchl do Egypta. Vyhledav družinu mnišskou, zakryl svou učenost. Řekl sám k sobě: „Já mám více učenosti; oni však znají lépe cestu k dokonalosti křesťanské; mohu se učit i od nejprostšího.“ Žil sebezapíravě. Říkával, že jedna hodina spánku stačí pro mnicha. - Jeho představený a cvičitel se jmenoval Jan Kolobus. Ten zkoušel Arsena různým způsobem. Už když Arsen žádal o přijetí do družiny, přijal ho Jan Kolobus teprve po delším zdráhání. Při obědě nechal Jan Arsena uprostřed jizby. Arsen, bývalý dvořan, cvičil se v pokoře a zůstal nepohnutě státi; jindy Jan hodil Arsenovi kus chleba k nohám řka: „Jez, chceš-li!“ Arsen padl na zemi a jedl chléb na zemi. Jan žasl nad vzácnou tou pokorou a řekl:

„Bratři! Tento muž je způsobilý pro život poustevnický.“

Zatím Arkadius stal se císařem, pátral po svém bývalém vychovateli, ne aby ho zabil, ale aby mu nabídl mnoho pokladů a peněz. Arkadiovi byly ty peníze doručeny, ale on jich nepřijal řka: „Nejsem schopen spravovati statky pozemské, protože jsem už dávno odumřel světu!“ - Kdysi přinesl císařský úředník závěť Arsenovi, podle které jistý senátor učinil Arsenia svým dědicem. Arsenius vzal závěť a roztrhal ji řka: „Kterak mohu býti dědicem svého příbuzného, když jsem dříve umřel než on?“ - Arsenius často si říkával: „Arsenie, Arsenie, proč jsi opustil svět a šel jsi na poušť? Ne-li proto, abys mohl Bohu lépe sloužiti?“

Kdysi přišla z Říma vzácná, ale zvědavá dáma jménem Melanie. Prostřednictvím biskupa alexandrijského byla připuštěna k Arsenovi. Padla mu k nohám, ale Arsen řekl chladně: „Žena nemá zbytečně opouštětí domu svého. Vykonala jsi dalekou cestu, abys mohla říci, že jsi viděla Arsena a abys také v jiných lidech vzbudila zvědavost.“ - Melanie žádala, aby se za ni pomodlil. - „To učiním,“ vece Arsen, „už proto, abych neměl ani vzpomínky na tebe.“ Melanie odešla zdrcena, a biskup alexandrijský, jemuž si požalovala, těšil ji řka: „Arsen tím míní, že se bude modlití, aby na tvou osobu zapomněl, protože jsi žena; ale co se týče duše tvé, budiž ujistěna, že se bude modlití za tvou duši.“

Arsenius měl za svého dřívějšího života nechvalný zvyk, že když seděl, položil nohy

křížem. Tato poloha méně slušná nelíbila se starším poustevníkům. Žádný však z nich neodvážil se jej pokárati pro velikou úctu, již měli k němu. Konečně se umluvili, že opat Pastor při nejbližším shromáždění také položí nohy křížem a jsa od druhých upozorněn na svou chybu, že bude prositi za odpuštění. Stalo se podle úmluvy. Takto Arsen poznal, že chyboval, a příště se chyby své vystříhal.

Když Arsen byl na sklonku života, tázali se ho bratři, kde mají pohřbíti jeho tělo? - „Uvažte mi provaz na nohu,“ odpověděl, „a zavlečte mrtvolu na kopec a nechte ji tam ležeti.“ Maje umíratí slzel. Tázali se ho: „Bojíš se snad umřítí?“ - Odpověděl: „Přiznávám se upřímně, že jsem se odjakživa bál této chvíle. Od té doby, kdy jsem přišel na poušť, třesu se před hodinkou smrti.“ Arsen zemřel r. 449, stárjasa 95 let. Svátek 19. července (nebo také 1. září).

Sv. AGATHO, poustevník v poušti skethické, žil ve IV. století. Slynul moudrými svými průpovědmi. Kdysi tázal se ho jistý poustevník: „Dle rozkazu svého představeného mám cosi vykonati, avšak na takovém místě, kde číhá na mne pokušení. Rozkazu se chci podvoliti, ale nebezpečí se obávám. Co mám činiti?“ Agatho odpověděl: „Já na tvém místě bych rozkaz vykonal a pokušení bych se snažil přemoci.“ - Kdysi šel Agathos učedníky svými cestou. Tu nalezl jeden z nich svazeček čerstvého hrachu. „Otče, svolíš-li, vezmu jej s sebou,“ pravil. Agatho se tázal: „Položil-lis jej sem?“ - „Nepoložil.“ - „Kterak tedy jej chceš vzíti, když jsi ho sem nepoložil?“

Kdysi chtěli jiní poustevníci vyzkoušet pokoru a ctnost Agathovu. Řekli mu: „Agatho! mnozí lidé se nad tebou pohoršují, že prý jsi pyšný, jinými pohrdáš. Někteří také pravili, že prý jsi smilstvu oddaný a že proto jiné odsuzuješ, abys nebyl sám za hříšníka pokládán.“ - Agatho odpověděl: „Všecky tyto nepravosti na sobě pozoruji. Nemohu to zapírat. Prosím Boha za odpuštění.“ - Pokračovali: „Někteří také pravili, žeš prý kacír!“ - „To ne!“ odporoval Agatho živě, „kacířem nejsem. Kacířství budiž daleko ode mne vzdáleno!“ - Tu se podivili bratři řkouce: „Proč jsi, otče, zůstal klidným, když jsme ti vytýkali neřesti, a proč jsi se zhrzil slova „kacíř“?“ Agatho odpověděl: „První obvinění jsem snesl, abych byl pokládán za to, co jsem, za hříšníka. Ježíš Kristus snášel nespravedlivé obviňování a potupy. Ale výtky o kacířství nemohu klidně snést, protože kacířství je odloučení od Boha. A odloučí-li se člověk od Boha, nemá pak už nikoho, ke komu by se mohl utíkat, a zahyne.“ - Svátek 22. října.

Sv. PALEMON, poustevník thebajský, učitel sv. Pachomia. Žil tedy na začátku IV. století. Víc se o něm neví. Svátek 11. ledna.

Sv. PACHOMIUS narodil se kolem r. 292 z rodičů pohanských. Byl vyučen ve vědách egyptských a ve svém dvacátém roku šel k vojsku. Odvedení nováčkové vedeni byli na loď po Nilu. Jednoho dne přistála loď u většího města. Obyvatelé přivítali vojíny laskavě. Častovali je pokrmy a nápoji, ošetřovali jejich ne-

mocné a rozmlouvali s nimi vlídně. Pachomius užasl nad touto laskavostí a dozvěděl se, že ti lidé jsou křesťané. A protože se vojínové v městě déle zdrželi, měl Pachomius příležitost zevrubněji poznati život křesťanů. I pocítil v srdci úctu k náboženství, které vede ke ctnosti a k bratrské lásce. Nezůstal na vojně dlouho. Maximin zvítězil nad Liciniem a vojsko, v němž byl Pachomius, bylo rozpuštěno.

Pachomius se vrátil do Thebaidy a naučiv se pravdám víry Kristovy, dal se pokřtiti. Pak se odebral k poustevníku Palemonovi s prosbou, aby ho přijal za svého žáka. Palemon odpověděl: „Věc obtížnou chceš podniknouti, o níž snadněji mluvíš, než ji provedeš. Rozvaž, že žiji životem přísným! Požívám v létě jen chleba a zelin jednou za den, v zimě pak pouze ob den, pracuji bez ustání a potom se modlím, rozjímám a čítám ve svatých knihách dlouho do noci.“ Pachomius řekl: „Doufám, že s pomocí Boží vytrvám.“ Zůstal 12 let u svého mistra a vzdělal se dokonale v kázni poustevnické. - Kdysi o velikonocích řekl Palemon Pachomiovi, aby připravil oběd. Pachomius poslechl, a že byly svátky velikonoční, domníval se, že musí pokrmy chutněji ustrojiti; přibral k nim trochu koření a olej. Jakmile Palemon to zpozoroval, udeřil se do čela řka: „Kristus umřel na kříži a já bych měl lahoditi smyslům svým tou měrou, že bych požíval oleje?“ - A nejedl nic.

Po dvanácti letech se Pachomius rozhodl, že zřídí družinu poustevnickou na někdejší osadě Tabenně na Nilu. Palemon, učitel a vůdce jeho, nerad ztrácel

svého odchovance, jež si byl zamiloval, ale propustil jej a pomohl zříditi poustevnu, sám pak se vrátil a zemřel brzo poté. K Pachomiovi se přidružil starší jeho bratr Jan, jenž byl déle na vojně; ale ten brzy zemřel. Kolem Pachomia se shromáždilo asi sto poustevníků a on je sdružoval ve společnost a předepsal jim společné pravidlo života. Jeho klášterníci (coenobité) žili pod společnou střechou a tím se lišili od mnichů Antonínových, kteří obývali chyšky odděleně stojící.

Počet učedníků Pachomiových množil se velmi rychle. Nával byl tak veliký, že brzo již nestačil klášter tabennský a Pachomius zřídil pak ještě sedm klášterů v krajině thébské. Nejvíce proslul klášter v Pabě, kde Pachomius obyčejně se zdržoval. Všecky kláštery hostily až několik tisíc mnichů. Pachomius byl vrchním náčelníkem. Vedle toho každý klášter měl svého hospodáře čili starostu. Mnichové se zabývali polní prací, řemesly, vyráběním rohožek, tkaním koberců a pletením košů. Co zbývalo kromě výživy, dáno chudým. „Modli se a pracuj!“ bylo heslem jejich života.

Mnichové byli rozděleni ve sbory po 24 podle abecedy a jednotlivci nebyli voláni jménem, nýbrž dotyčným písmenem. Každý sbor měl svého náčelníka, jemuž každý mnich dobou večerní odevzdával zhotovenou práci. Náčelník pak odevzdával práci jednou týdně hospodáři či starostovi kláštera hlavního, načež vyrobené zboží bylo zpeněženo; výtěžek pak byl rozeslán do jednotlivých klášterů. Utržil-li mnich prodávající zboží více za

zboží než Pachomius ustanovil, musil přebýtek kupcům vrátiti a byl za svou nevděčnou horlivost pokárán. Mnichové neměli práva na majetek. Jeden za všechny, všichni pro Boha, bylo jejich heslem. (Správné to řešení sociální otázky!) - Vědami se mnichové nezabývali. Kromě ruční práce cvičili se v modlitbě, ve čtení Písma sv., v mlčelivosti, v zapírání těla. Veliká přisnost nebyla doporučována. Mlčelivost byla důležitější. Ke společným pobožnostem a k přijímání sv. svátostí byli svoláváni troubením na polnice. - Mnichové jídali majíce hlavy zahaleny kápěmi a mlčtce. Pokrmem jejich byly zeleniny, chléb, solené ryby a ovoce. Ve středu a v pátek mívali přísný půst. - Pachomius nedal žádného mnicha posvětit na kněžství, aby nevzbudil v bratřích závist a pýchu. Také sám z pokory nepřijal svěcení kněžského, ačkoliv biskup často mu je nabízel. Služby Boží konávali kněží, kteří odjinud dobrovolně se přihlásili. Taci kněží byli přijati, ať jejich předešlý život byl dobrý nebo zlý. Také stáří a vědomosti nerozhoďovaly, nýbrž, byli-li ve zkušebním čase shledáni způsobilými. - Styk se ženami byl přísně zapovězen, i když láska k bližnímu by styk byla vyžadovala. Kdysi vyhojil Pachomius ženu zlým duchem posedlou tím, že si dal poslati šat její a nad šatem se modlil. - Sestra Pachomiova přišla kdysi ke klášteru, aby Pachomia viděla a slyšela. Pachomius s ní nemluvil, nýbrž vzkázal jí: „Hle, sestro, jsem živ a zdrav; tedy upokoj se a jdi domů! A nermuť se, že jsi mne neviděla. Chceš-li však žíti jako já, rozmysli si! Setrváš-li

při tom úmyslu - nuže, ve vzdálenosti odtud lze vystavěti příbytek, kolem něhož i jiné ženy a panny by se sdružily ke službě Boží.“ Tak se i stalo. Panny a vdovy sdružovaly se ke společnému životu; Pachomius jim sepsal zvláštní pravidla; také jim dal svou sestru za představenou. Sestra pak sv. Antonína stala se představenou jiné družiny podobné.

Pachomius máje neobyčejnou znalost lidských povah, spravoval obezřetně všechny družiny. Nejvíce kladl bratřím na srdce, aby se cvičili v poslušnosti a v pokoře. Kdysi obdržel kuchař rozkaz, aby vařil zvláštní pokrmy pro nemocné nováčky; místo aby poslechl, upletl s jinými 500 rohožek. Pachomius mu uložil pokání za neposlušnost a dal všech 500 rohožek spáliti. - Jindy vyrobil jistý mnich zvláštní pilností více rohožek než bylo jeho povinností a chlubil se svou prací, ale Pachomius ho veřejně pokáral řka: „Bratři! Nemáte-li soucit s tímto mnichem? Od rána do večera pracoval a tu práci svou věnoval ďáblu, neboť hleděl se zalíbiti lidem a ne Bohu.“ Kromě toho uložil mu pokání: pět měsíců o chlebě a vodě a přísnou mlčelivost. - Jiný mnich snažil se vyniknouti nad jiné kromobyčejnou zapíravostí; ale Pachomius ho pokáral řka, že přední povinností je pokora a mnich že se má spokojiti obecnou kázní řeholní a nechťiti býti lepším nad jiné.

Pachomius předcházal sám svým dobрым příkladem. Když mnichové popatřili naň, měli živé pravidlo řeholní před očima svýma. Pachomius byl pokorný. Kdysi přišel navštívit jeden ze svých pod-

řízených klášterů a pomáhal mnichům plésti rohožky. Tu upozoroval malý chlapec, který mnichům při pracích pomáhal, že Pachomius, jehož neznal, neplete stejným způsobem jako jiní. „Otče,“ řekl, „vy nepletete dobře, opat Theodosius umí líp plésti.“ - „Tak? dítě, ukaž mi tedy,“ řekl Pachomius, „jak plésti mám,“ a pletl, jak chlapec mu ukázal. A přece se stalo, že Pachomius byl nařknut z nepravosti u biskupa latopolského; Pachomius volán byv k odpovědnosti, ihned pokorně se dostavil k biskupovi; pouhým zjevem svým vyvrátil obžalobu; biskup poznal v něm velikého světce a choval k němu velikou úctu. Také sv. Athanasius navštívil Pachomia. Světec Makarius byl též po nějaký čas žákem Pachomiovým. - Když r. 348 kláštery thebajské stíženy byly morem, tehdy i Pachomius se roznemohl a zemřel. Pachomius je předním zakladatelem a zákonodárcem klášternictví. Všichni církevní dějepiscové píší o něm s obzvláštní úctou. Svátek sv. Pachomia 15. května.

Sv. MAKARIUS narodil se v jižním Egyptě. Otec jeho byl pastýřem. Kdysi Makarius pásal s jinými chlapci stáda; chlapci šli krást fíky a když utíkali, upadl jim jeden fík. Makarius fík zdvihl a snědl. Kdykoliv si později vzpomněl na tuto příhodu, plakával hořce nad nepatrným poklesem svým. Makarius poznáv život poustevnický, zatoužil po něm; přál si žíti v tuhé sebekázní. Máje 30 let, odešel na poušť a živil se pletením košů. Žil tak přísně a byl vzezření tak vážného, že mu říkali „mladý kmet“ (Paidariogeron). Proto přátelé naň naléhali, aby se dal vy-

světiti na kněžství. Tak byl přese všecko své zdráhání posvěcen na kněžství.

Tu naň dolehla znenadáni těžká zkouška. Jedna dívka obcovala hříšně s jakýmsi mladíkem, a když byla od svých rodičů tážána, kdo ji svedl, vydávala lživě Makaria za svého svůdce. Rodiče křivému obvinění uvěřili, polapili Makaria a podle tehdejšího zvyku navěsili mu hliněné nádoby na hrdlo, vodili jej ulicemi a tlukouce ho volali: „Hle! tento mnich svedl naši dceru. Nepropustíme ho, dokud se nezaručí on anebo jiný za výživu naší dcery.“ Makarius pokynul jednomu z přátel svých, jenž výjev ten sledoval, aby se zaručil za výživu dívky. Přítel tak učinil. Ztrýzněný Makarius se vrátil do své chyšky, prodal všechny vyrobené koše a dal je přítelem doručiti na výživu drzé ženštiny. Od toho dne pracoval tím usilovněji říkajesi: „Makarie, když jsi dostal teď manželku, musíš tím pilněji pracovati, abys ji uživil.“ Když přišel den, že dívka měla poroditi, tu teprve vyznala, že nikoliv Makarius, ale mladík, jež jmenovala, ji svedl. Věc se rozhlásila a nenávisť proti Makariovi se proměnila v uctivost. Kdekdo se podivoval mlčelivosti, kterou trpěl křivě obvinění. Makarius odešel, aby lidmi nebyl vyrušován, na poušť sketejskou, kde toho času byl i sv. Isidor, kněz a mnich.

Kolem Makaria se shromáždili mužové a jinochové, jimž byl vůdcem a učitelem. Kdysi se tázal jistý poustevník: „Mám vzácné knihy, z nichž s prospěchem předčítávám bratřím. Mám-li si je ponechat, anebo prodati a výtěžek rozdati chudým?“ Makarius odpověděl: „Dobré jest předčí-

távání z knihy užitečné, ale nade všecko je chudoba.“- Jindy se vloudil zloděj do chyšky Makariovy a odnášel jeho nábytek na svého velblouda. Makarius nenadále se vrátiv, zastal zloděje; i bral sám z nářadí svého a také kladl na velblouda. Pak řekl v jizbě vyprázdněné: „Nic jsme na svět nepřinesli, nic z něho neodneseme.“- Přísně se postil. Chleba a vody nikdy nepožil do sytosti. Kdykoliv navštívil jiné poustevníky a s nimi stoloval, umínil si, že kolik pohárů vypije, tolik dní potom ani vody neokusí. Když mu tedy podávali vína, s radostí je brával, aby později žízni se mučil. - O modlitbě říkával: „Když se modlíte, nemusíte konati dlouhých modliteb; stačí, když z upřímného srdce řeknete: Bože, smiluj se nade mnou, jak to uznáváš za dobré ve svrchované dobrotivosti své.“

Makarius byl pokorný. Řekl kdysi: „Viděl jsem mnichy, ale sám nejsem mnichem.“- Jednoho dne uslyšel, že v nedalekém městě bydlí dvě ženy vdané a že jsou dokonalé křestanky. Ihned se vydal na cestu, aby se o tom přesvědčil. Ženy nalezl; dozvěděl se, že se vdaly za dva bratry a že bydlí již patnáct let v jednom domě společně a nikdy zlého slova proti sobě neřekly, nikdy žádných hádek neměly a že Bohu slouží modlitbou a prací. Jejich příkladný život byl proň povzbuzením.

Makarius byl vlídný a tichý. Kdysi nalezl churavého poustevníka a tázal se ho, jakého pokrmu by si přál. Nemocný přál sobě hnětenek. Makarius, aby mu jich opatřil, nelenil a odebral se do vzdálené

Alexandrie, aby mu hnětenek přinesl. - Kdysi se Makarius ubíral na horu a svého žáka poslal napřed. Žák se potkal s modlo-služebným knězem, který nesl břevno na rameni; žák vzkřikl z nezbudnosti na kněze: „Kam běžíš, ďáble?“ Ale kněz shodil břevno na zemi, ztloukl žáka citelně a pospíchal dále. Pak se potkal s Makariem. Makarius ho vlídně pozdravil, dal se s ním do řeči a získal jej pro víru křesťanskou. Ne nadarmo říkával později: „Hrdá, zlá řeč dráždí i hodné lidi ke zlému, pokorná, dobrá řeč získá i zlé lidi pro dobro.“ - Makarius Egyptský pokáral kdysi i Makaria Alexandrijského za to, že kterési provi-nilce ukvapeně vyobcoval.

Za ariánského císaře Valenta Makarius byl odvečen na bahnitý ostrov v Nilu; ale za nedlouho směl se opět vrátiti na svou poušť. Aby se vyhnul četným ná-vštěvám, vykopal si podzemní chodbu, zděli půl honu, a kráčeje chodbou koná-val své modlitby. Zemřel r. 390 ve věku 90 let. Svátek sv. Makaria Egyptského, přijímám Velikého, 15. ledna.

Sv. MAKARIUS ALEXANDRIJSKÝ narodil se v Alexandrii a živil se v mládí cukrářstvím. Den co den procházel ulicemi, nabízejí koláče, sladké ovoce a pamlsky. Zaslechnuv slovo Páně, že nelze Bohu sloužiti i mamoně, prodal všechno, co měl, rozdal chudým a dav se pokřtiti, odebral se kolem r. 335 na poušť. Bylo mu již 40 let. Aby přemohl své slabosti a vášně, krotit své tělo a postil se tak přísně, že jeho druhové nemálo se tomu divili. Posedm let nepožíval jiného pokrmu, leč toliko syrových kořinek a zelenin.

Když naň dotíralo silné pokušení, naplnil velký meč pískem a nosil jej semo tamo, až zemdlel. Jiný poustevník vida ho tázal se: „Proč se tak trápiš?“ - Makarius odpovéděl: „Trápím toho, jenž trápí mne“ (myslil tím své tělo). Tak přemohl luzná pokušení a došel žádoucího klidu.

Poté odebral se Makarius do tabenn-ského kláštera a žádal o přijetí. Sv. Pachomius se zdráhal přijmouti neznámého muže do kláštera, namítaje, že je již stár a nedovedl by tedy snášeti tuhé kázně. Ale Makarius neustal prositi: „Otče, přijmi mne alespoň na zkoušku a neobstojím-li, vyžeň mnes hanbou.“ Makarius jej přijal. Když přišla doba masopustní, Makarius se postil mnohem přísněji nežli mnichové. Po všechnu tu dobu stál pokorně v koutku, mlčel a pracoval, a požíval toliko v neděli trochu zeleniny. Ostatní mnichové vidouce to, zhrozili se a zahanbeni jsouce naléhali na Pachomia, aby cizince toho propustil. Pachomius svolil a teprv tehdy se dozvěděl, že cizí poustevník se jmenuje Makarius Alexandrijský.

Makarius se vrátil do své poustevny a stal se brzo slavným mužem po celém Egyptě. Patriarcha alexandrijský ho posvětil na kněžství. Makarius dával dobrý příklad bohabojnosti a sebezapíravosti. Kdysi přinesl mu jistý vinař zralý hrozen darem. Již chtěl Makarius okusiti hrozn, ale vzpomněv mnicha, který nedaleko něho těžce pracoval, poslal mu hrozen; ten však daroval hrozen mnichu nemocnému, ten jinému, a tak hrozen po delším puto-vání vrácen byl zase opatu Makariovi; Makarius zaslzel pohnutím a děkoval

Bohu, že mezi mnichy trvá bratrská láska.

Kdysi jel Makarius alexandrijský s Makariem egyptským ve člunu po řece Nilu. Cestou se potkali s jiným čluncem, ve kterém seděli vysocí hodnostáři světsí. Ti zpozorovavše na tvářích obou chudíčkých poustevníků spokojenost a mír, zvolali: „Jak jste blaženi v chudobě své!“ Makarius alexandrijský odpověděl: „Ovšem, že jsme blaženi. Už naše jméno (makarios = blažený) to naznačuje. Štěstí naše přjít z pohrdání světem.“

Jako Makarius egyptský, byl i Makarius alexandrijský od ariánského císaře Valenta vypovězen do vyhnanství; avšak za nedlouho byl opět odveden do své poustevny. Makarius byl těla malého, nepatrného, ale jeho duch jevil sílu v odříkání. Zemřel roku 394 nebo 395. Svátek sv. Makaria alexandrijského 2. ledna.

Sv. JAN TRPASLÍK (*Joannes Colobus*, či Mutilus, či Exiguus, či Parvus, to jest malý) byl opatem ve skythické poušti (mezi Egyptem a Libyí), tam kde byl i Ammon a Makarius. Žil před r. 450. Jeho jméno se vyskytuje v životopise sv. Arsena. Svátek sv. Jana 17. října.

Sv. JAN Z EGYPTA narodil se v Lypokoli z rodičů chudých. Naučil se řemeslu buď tesařskému nebo kovářskému, pak poustevničil zároveň s Kassianem v tuhé kázni. Zrobil si chyši na osamělé skále; zazdil dveře a ponechal jen malý otvor, kterým by se mu podával pokrm jednou za 5 dní. Všecek čas věnoval modlitbě, rozjímání a poučování lidí, kteří k němu přicházeli. Kdysi přišel poustev-

ník Palladius navštívit Jana. Za hovoru přišel i císařský úředník. Jan přerušil rozmluvu s Palladiem a obrátil se k císařskému úředníku. Palladius čekal a mrzel se. Když úředník odešel, Jan řekl: „Ty ses mrzel, že snad beru ohled na vzácný stav. Nikoliv! Což nevíš, že zdravý nepotřebuje lékaře, nýbrž nemocný? Ty se můžeš vzdělávati kdykoliv. Ale tento úředník, zahrabaný ve starostech pozemských, vyprostil se z nich na krátkou dobu, aby se poradil v příčině své spásy. Nemohl jsem ho tedy propustiti hned.“ Jan zemřel roku 394. Je-li Jan, tesař a poustevník, totožný s Janem Kolobem, není známo. Svátek sv. Jana 20. (nebo i 27.) března.

Sv. APOLLOS, opat v Thebaidě; na jeho tváři bylo pozorovati stálou veselost, tak že jej každý snadno poznal. Před jeho smrtí jej navštívil sv. Petronius, biskup bologneský. Apollos zemřel kolem roku 395. Slaví se 25. ledna (nebo i 20. prosince).

Sv. JONÁŠ, mnich egyptský, za času sv. Pachomia; Jonáš byl i zahradníkem; vysázal mnoho ovocných stromů, ale nikdy neokusil ovoce z nich, maje potěšení, může-li posloužiti bratřím mnichům. Jonáš nepožíval nikdy vařených pokrmů; nespál nikdy leže, nýbrž jen sedě; ohně, světla nepoužil. Svátek 11. února.

Sv. MAREK, poustevník v poušti Scete, byl poslušný a pokorný a světu odumřelý. Kdysi ho přišla navštívit jeho matka s velkou družinou. Na rozkaz opatův Marek ji šel uvítat; uvítal ji slovy: „Pozdrav vás Bůh, matko!“ aniž by bylo cíl pozdvihl;

a ihned odešel. Matka nepoznavši syna, tázala se opata, proč nejde její syn, aby ji uvítal. A tu se ukázalo, že syn to byl, který ji byl krátce uvítal. Bylo jí odejiti s nepořízenou. - Marek nazývá se „scriptor antiquarius“; byl tak poslušný, že nedopsal písmene, když byl od představeného zavolán. Zemřel kolem r. 400. Svátek 2. února.

Sv. MOYSES (*Mojžíš*) byl zprvu velký hříšník a zbujník. Byl těla silného a povahy divoké, ukrutné. Sloužil u jistého pána, ale byl propuštěn pro bezbožnost. I šel mezi loupežníky a stal se jejich náčelníkem. Jistý pastýř zamezil a překazil nenadálým příchodem Mojžíšovi loupež; proto se mstil pastýři, seč byl. Kdysi jej pronásledoval, plaval přes Nil, maje šaty svázaný na zádech, zbraň v zubech. Pastýř stěžil se před ním ukryl. Mojžíš zabil tedy alespoň čtyři nejlepší jeho berany. Posléze byl zločinec Mojžíš stíhán světským úřadem a hledal útočiště v jistém klášteře; a tam došlo k jeho obrácení. Jeho duchovním vůdcem byl svatý opat Isidor. Po delší době kajcnosti biskup přijal Mojžíše mezi kleriky; oblékaje mu bílou albu, řekl: „Hle, Mojžíši, nyní jsi zbělel!“ - „Ano, otče,“ odpověděl, „káž bych také uvnitř zbělel!“ - Mojžíš chtěl poté vkročiti do svatyně, ale biskup zkoušeje ho, dal jej vykázati ven. Mojžíš řekl pokorně: „Dobře se mi tak stalo.“ Stal se poustevníkem a později i opatem v poušti skethické. Kdysi byl volán od bratří, aby uložil trest poustevníkovi, který se byl provinil. Mojžíš šel, vzal na záda těžký pytel pisku. Tázali se: „Co to znamená?“

Odpověděl: „Moje hříchy jsou za mnou, nevidím jich, a já jdu, abych odsuzoval cizí chyby.“ Mnichové porozuměli, zastyděli se a onomu poustevníkovi provinení odpustili. - Jindy přišel vzácný úředník na poušť skethickou, aby poznal Mojžíše. On uslyšev o tom, šel mu v ústrety. „Rci mi, starochu,“ tázal se úředník, „kde je cela opata Mojžíše?“ - „Proč se po něm ptáš?“ dí Mojžíš; „vždyť jest to hlupák a zbloudilec.“ - Úředník se vrátil, a když později tuto příhodu vypravoval, poznali podle popisu osoby, že Mojžíš to byl, který mluvil takto o sobě s úředníkem. Nakonec prý byl se 7 bratřími zabit od barbarů, kteří vtrhli do země. Svátek sv. Mojžíše, opata, 17. února neb 28. srpna.

Sv. MOJŽÍŠ, biskup, ale bez určitého sídla, na hranici egyptsko-syrské. Zemřel kolem roku 400. Svátek jeho 7. února.

Sv. ISIDOR, žák sv. Antonína, mnich a kněz, byl správcem chudobince poutnického domu v Alexandrii. Byv od ariánů vyhnán, odešel zprvu do Nitrie a poté do Cařihradu ke sv. Janu Chrysostomovi. Bohatá vdova darovala Isidorovi značnou částku peněz na ošacení chudých žen alexandrijských, ale s tou výminkou, aby se o tom nedozvěděl arcibiskup alexandrijský, neboť ten věnoval všechen majetek na stavby; to byla jeho libůstka. Isidor slíbil mlčení. Ale Theofil se přece o tom dozvěděl a chtěl se na Isidoru pomstíti. Neměl mu co vytýkati a proto ho vyhnal z chrámu. Isidor uprchl na horu Nitrijskou, ale Theofil jej pronásledoval i tam, obviniv jej z bludů Origenových. Isidor

uprchl do Cařihradu, tam byl Janem Zlatoustým do církve přijat, ovšem teprve, když dokázal svou pravověrnost.

(Tak se stalo, že Jeronym počítá Isidora mezi stoupence Origenovy; dal se oním očeřňováním oklamati.)

Zemřel kolem r. 400. Svátek 15. ledna. Dne 2. ledna připomíná se sv. *Isidor*, biskup v egyptské Nitrii, který žil ve IV. století a o němž se neví nic jistého.

Sv. *NILAMON*, poustevník nedaleko Pelusia, byl proti své vůli zvolen biskupem a zemřel vzpíraje se této hodnosti, kolem r. 404. Svátek 6. ledna.

Sv. *THEON* (nebo *Theonas*), poustevník egyptský, ve IV. století; zemřel kolem r. 380. Svátek 4. dubna.

Sv. *THEODOR*, poustevník egyptský ve IV. století; svátek 7. ledna.

Sv. *FRONTO*, opatalexandrijský, poustevničil také na hoře Karmelské; proto karmelitáni ho počítají mezi své. Povzbuzoval své druhy k důvěře v Boha. Mělť heslem slova: Ku předu! Vzhůru srdce! Rok smrti není znám. Svátek 14. dubna.

Sv. *POEMEN* (jinak také *Pastor nazývaný*) poustevníka a opat veskethické poušti. Zachovával mlčelivost. Tázali se ho, proč nemluví? Odpověděl: „Zemřel jsem, a zemřelý nemluví.“ - Jindy se ho tázali, co je lepší, zda mluvit nebo mlčet? Odpověděl: „Kdo mluví pro Boha (t. j. k vůli Bohu), dobře činí, a kdo mlčí pro Boha, také dobře činí.“ - Také říkával: „Kdo jest dobrý, tomu dlužno činiti dobrého jednou tolik; kdo je zlý, tomu dlužno činiti dobrého dvakrát tolik, neboť je nemocný.“ - Přílišnou strohost v sebestmrtvení nechválil;

říkával: „Nemáme hubiti tělo, nýbrž vášně.“ Poemen zemřel prý kolem r. 451. Svátek 27. srpna.

Sv. *SISOES*, příjímím Veliký, opat v Thebajské poušti, den cesty od Červeného moře, byl muž pokorný. Kdysi hovořili mnichové o pekle a bratři poustevníci přiznávali se, že je trápí myšlenka na muky pekelné. Sisoes řekl na to prostomyslně: „Přiznávám se, že jsem na muky pekelné dosud nemyslel. Závidím vám. Zajisté tyto myšlenky vás zdržují od hříchů! Co bude ze mne zatvrzelce? To je příčina, že mám tolik hříchů a chyb!“ - Jindy žádal jistý cizinec o přijetí za mnicha. Sisoes se ho tázal: „Máš-li ještě nějaké závazky k tomuto světu?“ - Odpověděl: „Ano, mám syna.“ - Sisoes na to: „Tak jdi, hoď ho do vody, pak přijď, budeš mnichem.“ Cizinec nemeškal a šel. Sisoes rychle za ním poslal posla, aby tak nečinil, neboť chtěl jej pouze vyzkoušeti v poslušnosti. Cizinec se vrátil, a byl poslušným mnichem.

Kdysi ptal se žák opata Sisoa: „Otče, co mám činiti, klesnu-li (do hřichu)?“ - „Zase povstati.“ - „Povstal jsem, a zase jsem klesl.“ - „Tedy opět a opět povstávej.“ - „A jak dlouho takto mám činiti?“ - „Tak dlouho, až Bůh tě přijme buď ve stavu dobrém nebo zlém; neboť ve kterém stavu člověk umíráje se nalézá, v tom stavu stěhuje se na věčnost.“ - Zemřel kolem roku 429. Svátek sv. Sisoa Velikého 6. července.

Sv. *THEODOR* z Tabeny, žák sv. Pachomia, opat, zemřel r. 376; svátek 28. prosince.

Sv. AMADA či *Talida*, abatyše anti-noiská v Thebaidě, žila v V. století. Svátek 5. ledna.

Sv. SÁRA, abatyše v Líbyi v Africe, úzkostlivě střežila své panenství, avšak také jiná pokušení, k marnivosti a j. vítězně přemáhala. Zemřela kolem r. 380. Svátek sv. Sáry abatyše 13. července.

Sv. ZACHEUS, mnich tabennský, žák sv. Pachomia, přísný v postu. Svátek 27. listopadu.

Sv. THEODORA, kajicnice (dle některých spisovatelů však byla pannou) v Alexandrii, žila pode jménem „Theodorus“ v mužském klášteře až do smrti. Zemřela r. 480. Svátek 11. září.

21. CÍRKEVNÍ OTCOVÉ, UČITELÉ A SPISOVATELÉ

Sv. ATHANASIOS narodil se kolem r. 300 v Egyptě. Mezi poustevníky egyptskými pod vedením sv. Antonína Athanasius obrnil srdce své ryzí svatostí; vědou pak opatřil sobě potřebné zbraně duchovní proti nepřátelům pravdy Boží. Jako jáhen církve alexandrijské Athanasius stal se pomocníkem sv. Alexandra, patriarchy alexandrijského, provázel jej na sněm Nicejský (r. 325) a tam hájil s velikou účinností a obratností jako dokonalý řečník a křesťanský mudrc božství Kristova proti bludům ariánským. Když r. 328 patriarcha Alexander zemřel, Athanasius byl povolán na biskupský stolec alexandrijský. Volbou Athanasiovou na toto důležité sídlo byla ariánům zasazena citelná

rána. Vytužili v něm nebezpečného a nezdoelného odpůrce. Soustřeďovali naň všechnu svou nenávisť. Athanasius, obratný a rozhodný odpůrce ariánův, stal se vůdcem všech pravověrných křesťanů. Celý boj otáčel se takofka okolo osoby jeho: s ním stoupala, padala i vítězila orthodoxie.

Na přímělu Eusebia Nikomedijského císař ujal se odsouzeného Aria a rozkázal Athanasiovi, aby bez odkladu přijal Aria opět do církve. Ale Athanasius odpověděl císaři neohroženě, že církev nikdy nemůže přijmouti zřejmé bludaře do svého lůna. Eusebius Nikomedijský stal se pak hlavním strůjcem úkladů, směřujících k tomu, aby Athanasius byl z Alexandrie vypuzen. Ariáni obžalovali Athanasia u císaře v Nikomedii, že prý zavedl novou jakousi kostelní dávku a že zlatem podporoval velezrádce Filumena. Císař předvolal Athanasia, zkoumal žaloby a přesvědčiv se, že jsou lživé, propustil Athanasia milostivě, napsav list alexandrijským tohoto znění: „Přijal jsem vašeho biskupa milostivě, mluvil jsem s ním jako s mužem Božím. Poznal jsem z jeho řeči, že je způsobilý, aby hájil viru, a že je tichý a pokojný.“

Ariáni však vymohli u císaře, že svolal r. 335 církevní sněm do Tyru ve Fénicii. Umínili si, že sesadí Athanasia stůj co stůj. Athanasius přišel s 49 pravověrnými biskupy do Tyru. Tam bylo 60 ariánských biskupů a ti, vedeni Eusebiem, vymýšleli nové a nové obžaloby. První žaloba zněla, že Athanasius učinil jisté ženě násilí. Žena jimi podplacená přišla, aby drze obvinila Athanasia. Avšak ha-

nebná obžaloba ukázala se ihned vyhláskou. Kněz Athanasius v Timotej vystoupil řka k ženě: „Tak ty prohlašuješ, že já jsem tě v domě tvém svedl?“ - „Ano,“ odpověděla, „tys to, kterýs mne svedl.“ Tak bylo zjevno, že žena nikdy neviděla Athanasia a ani ho neznala. - Podle druhé obžaloby prý se ariánům ztratil biskup Arsenius z Hypsaly; Athanasius dal prý jej na kusy rozsekati; ariáni ukázali useknutou ruku zabitého biskupa. Ale Athanasius vypátrav Arsenia, přivedl jej na sněm a tázal se: „Jest to biskup váš, o němž pravíte, že jsem jej zavraždil?“ Ariáni zahanbení volali zuřivě: „Ano, je! Ale ruku jsi mu přece usekl!“ Athanasius odhalil plášť Arseniův, a hle! měl obě ruce zdravé. - Také třetí obžaloba, že prý Athanasius dal knězi Ischyrovi zlámat kalich a spálit knihy, ukázala se nepravdivou, neboť Athanasius dokázal, že Ischyros knězem není a kalicha a knih že neměl. - Ariáni obžalovali Athanasia u císaře, že prý vyhrožoval, že překazí dovoz obilí z Alexandrie do Cařihradu. Tomuto křivému obvinění císař uvěřil a poslal Athanasia do vyhnanství do dálného Trevíru. V Trevíru byl Athanasius vlídně uvítán sv. biskupem Maximinem.

Ariáni plesali, že se jim podařilo Athanasia umlčeti a odkliditi; umínili si uvéstí Aria do Cařihradu u slavném průvodu. A tam Arius nalezl nenadálou smrt; odstoupil z průvodu, aby vykonal tělesnou potřebu, a nalezen byl mrtev; měl otevřenou žílu a střeva mu vykydla. Bylo to r. 336. Po smrti císaře Konstantina Velikého Athanasius se vrátil do Alexan-

drie. Ale bludaři ariánští nelenili; osočovali Athanasia u císaře i u papeže Julia I. Císař Konstancius dovolil, aby Athanasia sesadili a na jeho místo dosadili jistého Řehoře Kappadockého. Athanasius uprchl z Alexandrie a odebral se do Říma. Papež Julius I. se ho ujal a pravověrnost a nevinnost jeho veřejně osvědčil. Pobyt Athanasii v Římě velmi prospěl životu církevnímu. Neboť Athanasius donesl do Říma první zprávy o poustevnících a o mniších egyptských. - Císař Konstancius dal Athanasiovi r. 346 povolení k návratu do Alexandrie. Stalo se tak na nátlak bratra císaře Konstancia, Konstanta, kterýž byl ochráncem Athanasiovým. Tak se vrátil Athanasius do Alexandrie.

Pohříchu Konstans zemřel r. 350 a Konstancius, bratr jeho, stal se samovládcem. Jsa smýšlení ariánského, žádal od biskupů v Miláně shromážděných, aby Athanasia odsoudili, a hrozil vyhnanstvím, neuposlechnou-li ho. Biskupové namítali, že podle církevních zákonů je povinnost jejich, hájiti Církve. Císař se rozkřikl: „Má vůle je kánon“ (t. j. církevní zákon) a dal papeže Liberia odvléci do vyhnanství do Thracie. Na rozkaz císařův vojsko obsadilo biskupský chrám alexandrijský, když Athanasius s lidem v něm dlel. Athanasius na radu přátel uprchl z chrámu na poušť Libyjskou a bloudil tam po šest let z místa na místo, jsa ustavičně stíhán. Ale i v těchto nebezpečích dopisoval svým přátelům a skládal spisy na obranu pravé víry. Císař Konstancius usiloval víru katolickou v celé říši úplně potlačit. Biskupové pravověřící byli skoro

všichni posláni do vyhnanství. Tenkrát to bylo, že celý svět takřka přes noc se poariánštil. Jeronym pravil: „Ingemuit orbis totus, et arianum se esse miratus est“; a sv. Hilar napsal, že by raději byl živ za Nerona než za Konstancia.

Konstancius však umřel roku 361 a Athanasius opět se mohl vrátiti do Alexandrie. Horlivě působil pro rozkvět víry pravé, jal se hojiti rány od bludařů věřícím zasazené a získal tak nejen mnoho ariánů, ale i pohanů. To však se znelíbilo císaři Juliánu Odpadlíkovi. Ten rozkázal, aby Athanasius byl zavražděn. Jakmile se Athanasius dověděl o těchto úkladech, těšil svévěrné řka: „Nebuďte malomyslní! To jest jen mráček, a ten brzy přejde!“ - I vsedl na loď a plul po řece Nilu z Alexandrie do Thebaidy. A již mu byli v patách vojíni, slídíce po něm, aby ho polapili a zabili. Athanasius seznal, že je nemožno uniknouti. I rozkázal loď obrátiti a veslovati stíhačům v ústřety. Pronásledovatelé neznali Athanasia osobně. A tu jejich vůdce se tázal, když obě lodi se potkaly: „Viděl jsi Athanasia?“ - „Viděl,“ odpověděl Athanasius. - „Je-li daleko?“ - „Není daleko.“ - Stíhači jeli dále a Athanasius byl zachráněn. Skrýval se v okolí Alexandrie až do smrti císaře Juliána Odpadlíka, načež se vrátil do svého sídla.

Císař Valens, zarytý arián, dal rozkaz, aby Athanasius a mnozí jiní katoličtí biskupové odešli opět do vyhnanství. Athanasius předvídal tuto bouři a skrýval se po čtyři měsíce v hrobce otcově. Ale poněvadž lid se jitřil a žádal bouřlivě návrat

Athanasiiův, Valens chtěj nechtěj dal svolení, aby Athanasius se vrátil.

Pětkrát byl Athanasius ve vyhnanství; jsa 45 let biskupem, ztrávil 20 let ve vyhnanství. Co všecko vytrpěl pro víru! Jakých zásluh si získal o Církev! Dočkal se, že kacířství ariánské počalo upadat, na příklad v Cařihradě byly po 40 let všechny chrámy v rukou ariánských, a pak jim zbyla jen jediná kaple. Kolem r. 350 zdál se býti svět ariánský a ku konci století IV. byl zase katolický. A přední zásluha toho náleží Athanasiovi, který i v největších bouřích ani o píď neustoupil od pravé víry; ji neohroženě hájil a za ni trpěl jako mučedník. Také ostatní jeho ctnosti byly zářící. Řehoř Nazianský pravil: „Chváliti Athanasia jest chváliti ctnost.“ Byl Athanasius pokorný, na modlitbách vytrvalý, v postech přísný, srdce dobrotivého, k lidu vládný; byl povolný bez slabosti, byl neoblomný bez tvrdosti. Káral jako otec, chválil jako učitel, uměl lásku spojovati s vážností. V jeho jednání byla podivuhodná moc, která srdce všech si podmaňovala. Také jeho spisy vynikají důvtipem a lahodným slohem. Napsal čtyři knihy proti ariánům, dvě řeči proti pohanům, tři apologie a Život sv. Antonína. Zemřel roku 373. Zove se sloupem a učitelem Církve, otcem pravověrnosti, Athasiem Velikým. Abbé de Bletterini praví v Životopise Joviána I., str. 128: „Sv. Athanasius byl největším mužem IV. století; ano, když se všecko uváží, neměla Církev nikdy většího muže nad něho.“

Řecké menee popisují Athanasia, že byl

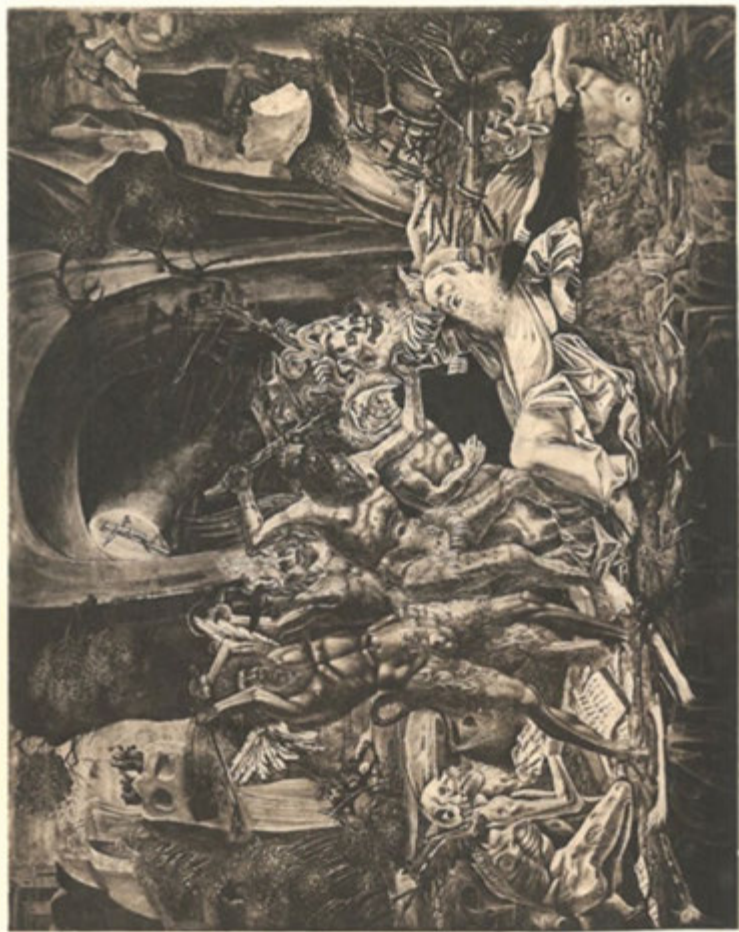
prostřední velikosti, poněkud nachýlen do předu, přívětivého pohledu, vousu nedlouhého, ale bujného, světlých vlasů. Řeč v jeho spisech je tak jasná a pronikavá, že starý mnich Kosmas říkával: „Kdykoliv najdete něco pozoruhodného ve spisech sv. Athanasia, napište to, a nemáte-li u sebe papíru, napište to na své šaty!“ Svátek sv. Athanasia Velikého 8. nebo 2. května.

Sv. BASIL (rusky Vasilij) byl syn Basila, právníka a učitele řečnictví, a Emmelie (či Eumelie) v Caesarei, hlavním městě v Kappadocii. Rodiče tito měli 10 dětí: Makrinu, Basila, Naukracia, Řehoře (řečeného Nyssenského) a Petra. Jména ostatních nejsou známa. Tři rodní bratři, svatých rodičů svatí synové, Basil, Řehoř a Petr stali se biskupy. Vzácný to zjev!

O výchovu Basilovu pečovala matka Emmelia a bába sv. Makrina, zákyně sv. Řehoře Divotvůrce. Basils vděčností vzpomínal své báby Makriny, která mu vštínila do srdce slova blahoslaveného Řehoře, vzpomínal zbožné své matky Emmelie. Sestra Makrina po smrti otcově pečovala vedle churavé matky svědomitě o mladší své sourozence. - Basil vyspěv v jinocha, odebral se do Cařihradu, kde poslouchal přednášky slavného tehdy řečníka Libania, a pak do Athén, do sídla řecké vzdělanosti. Spolužáky jeho byli Řehoř Nazianský a Julián, který později odpadl od víry křesťanské. Basil bydlil spolu s Řehořem, svým důvěrným přítelem; vyhýbali se světu a závodili spolu v pilnosti a bohabojnosti. Znali jen dvě ulice v městě, jimiž chodili do chrámu a do školy.

Když Basil dokončil své vzdělání, stal se právníkem ve své vlasti. Sláva jeho rostla, ale jeho srdce nebylo upokojeno.

Na domluvu své sestry Makriny Basil opustil rozrušující zaměstnání v soudní síni a věnoval se službě Boží. Studoval posvátné vědy s toutéž horlivostí, jako dříve pěstoval řečnictví, lékařství, matematiku a jiné vědy. Poté se odebral na cesty; v Egyptě a v Palestině navštěvoval poustevníky a naučil se od nich základům prostého a dokonalého života. Pokora, apoštolská chudoba, bratrská láska otcův pouště působily na Basila mocným dojmem. Stal se novým člověkem. Litoval, že mladá léta ztrávil v honbě po světské moudrosti. Vrátiv se po dvou letech do vlasti, usadil se na samotě. Psal svému příteli Řehoři: „Zůstávám tu v poušti Matarii, na břehu řeky Iridy. Toho údolí rozkošného! Toho ptactva zpěvného! Malý ráj!“ - Řehoř přišel za ním a oba přátelé tam žili blaženě v tuhé kázni, požívající jen chleba a bylin a spokojující se tvrdým lůžkem. Zvláště Basil žil tak sebezapíravě, že podle svědectví Řehořova podobal se mrtvole. Oba skládali spisy a posvátné zpěvy; kolem nich se shromáždili jiní poustevníci a všichni sloužili Bohu modlitbami, čtením Písma svatého; vzdělávali půdu, zřizovali cesty. Basil složil pro celou družinu klášterní pravidla, řeholi velikou a řeholi malou a stal se takto zákonodárcem klášterníků na východě. Vzpomínal ještě v pozdním věku na blažená léta, jež ztrávil na samotě. „Kdo mi vrátí,“ tak píše, „ty šťastné dny, které jsme prožili v oné samotě? Kdo mi vrátí to prozpěvo-

POKUŠENÍ SV. ANTONÍNA

vání žalmů, to noční bdění, ty modlitby společné, které nás pozdvihovaly vzhůru k nebesům?“ Opodál Nové Caesaree založila Makrina panenský klášter a žila v něm s matkou Emmelií a svými družkami v nábožnosti a dobročinnosti.

Avšak utěšený život v ústraní na řece Iridě se skončil. Staříčkový biskup caesarejský Eusebius povolal k sobě Basila a vysvětil ho na kněze, aby mu byl pomocníkem v úřadě. Basil nejen se stal rádcem biskupovým, ale jsa ve vědách posvátných obeznalý, byl věhlasným obhájcem pravověrného učení proti ariánům. V té době nastal v Kappadocii hlad z neúrody. Basil se zastával lidu nuzného, donutil lichváře obilím, aby otevřeli naplněné špýchary, povzbuzoval boháče k štědrosti, chudé k trpělivosti. Sám předcházel dobrým příkladem; každodenně sytil mnoho lidí, a to nejen křesťanů, ale i židů. Ucta lidu k němu byla všeobecná. Když roku 370 biskup Eusebius zemřel, Basil byl zvolen jeho nástupcem na stolci caesarejském. Žil dále přísně a chudě, jak byl zvykl na poušti. Statků biskupských užil na účely dobročinné. Zřídil obrovský ústav křesťanského milosrdenství pro lidi chudé, pro lidi k práci neschopné, pro nemocné, malomocenstvím stížené, pro pocestné a pro sirotky. V domě byly i školy i dílny i byty pro kněze, pro lékaře a opatrovníky. Ústav ten, zvaný „Basiliás“, byl „divem starověku křesťanského.“

Basil konaje cesty apoštolské po své diecési, utvrzoval věřící i kněze v pravé víře a vedl je k bohabojnému životu. Za-

ložil i několik klášterů. Po smrti Athanasia Velikého r. 373 Basil stal se nerozbornou zdí proti návalu kacířů ariánských, mohutným sloupem katolictví na východě. Byl výtečným kazatelem; napsal několik spisů: Patero knih o božství Kristově, homilie, pojednání asketická a 366 listů. Spisy Basilovy vynikají hlubokou učeností, jasností myšlenek a lahodným slohem; jsou pro nás důležité, protože z nich můžeme správně posouditi povahu tehdejší doby. Erasmus Rotterdamský pravil, že v Basiliovi sloučeny jsou všechny přednosti slovutných řečníků řeckých.

Když císař Valens, který byl nakloněn ariánům, uslyšel, že Basil pohnul mnoho ariánů, aby se vrátili kajícíně do Církve, rozhněval se a poslal velitele císařské stráže Modesta do Caesareje k Basilovi, aby mu oznámil, že bude z Caesareje vyhnán, nepřidá-li se k ariánům. I rozpředl se památný a zajímavý rozhovor. Modest řekl: „Což nebojíš se císaře? Nevíš-li, jakou moc má nad tebou? Může ti zabrat majetek, může tě poslati do vyhnanství, může tě ztrestati mukami a smrtí!“ - Basil odpověděl vyslanci byzantského despoty sklidným úsměvem: „To bys mi musil jinými věcmi pohroziti. Kdo nic nemá, tomu nemohou býti statky zabaveny. Nemám, leč několik těch knih, skývu chleba a ty cáry na mém těle. Těch mi snad přece nevezmeš. Vyhnanství neznám, neboť celá země je Hospodinova, všude budu hostem jeho. Muka se mne nedotknou, protože takorča žádného těla nemám. Smrt je mi vítána, neboť mne přivede dříve k Bohu.“ Modest řekl: „Dám ti den na rozmyšle-

nou.“ - Basil na to: „To je zbytečno; nebožtítra budu tentýž, jaký dnes.“ - Modest užaslý nad těmito odpověďmi řekl: „Věru, takto ještě ke mně nikdo nemluvil!“ Basil odvětil: „Pak asi nemluvil s tebou žádný biskup.“ Této rozmluvě byl přítomen císařský kuchař; ten chtěje se pochlubiti učeností, vmísil se do rozmluvy; ale Basil ho odbyl řka, že se má starati o kuchyni, a ne o bohosloví, jemuž nerozumí.

Modest se vrátil k císaři a zvěstoval: „Jsme přemoženi; hrozby na Basila nepůsobí.“ Císař byl dojat, pocítil úctuk Basilovi a neodvážil se provésti rozkaz, aby Basil byl vyhnán, ač rozkaz byl už podepsán, ano poslal Basilovi mnoho darů na rozdání chudým, a o svátcích vánočních zavítal ze zvědavosti do Caesareje, aby viděl biskupa Basila uprostřed jeho věřících. Císař byl překvapen, jsa očitým svědkem vroucí nábožnosti lidu, jímž svatyně přeplněna byla, slyše velebné zpěvy a hledě na Basila, který s vážnou důstojností konal služby Boží. Také císař šel k oltáři, aby věnoval dary obětní, ale nikdo jich od něho nepřijal, ježto jako kacíř stál mimo Církev.

Basil byl od sebezapírávého života svého téměř ustavičně churav.

Tělo chřadlo posty a bděním. V poslední nemoci své zavolal si židovského lékaře, ale ne, aby od něho byl léčen, nýbrž aby jej na víru Kristovu obrátil, což se mu i podařilo. Vysloviv poslední modlitbu svou: „V ruce tvé, ó Pane, poručím ducha svého“ zemřel, ve věku 50 let. Skonal 1. ledna 379. Smrti jeho želeli netoliko katolíci, ale i židé a pohané; zů-

stal u všech v dobré paměti pro svou dokonalost a dobročinnost. Dává se mu příjmi „Veliký“. Vzácnou památkou po sv. Basilovi je jeho liturgie t. j. obřady a modlitby při Mši svaté; církev řecká ji užívá o některých dnech církevního roku; jindy užívá církev řecká obřadů a modliteb dle sv. Jana Zlatouštěho. Všichni Slované obřadu řeckého, katolíci i rozkolníci, mají rovněž obě tyto liturgie ve staroslovanském překladě. Svátek sv. Basila 14. června.

Sv. Řehoř NAZIANZSKÝ narodil se před r. 330 v Arianzu blíž města Nazianzu v Kappadocii, kde jeho rodiče měli poplužní dvorec. Otec slul Řehoř a byl biskupem v Nazianzu. Matka slula Nonna. Kromě Řehoře měli ještě syna Caesaria a dceru Gorgonii. Oba rodičové vedli své děti k bohabojnosti slovem a příkladem. Řehoř se odebral na další vzdělání do Caesareje Kappadocké a seznámil se tam s Basilem, jenž mu byl pak až do smrti nejvěrnějším přítelem. Poté Řehoř cestoval za účelem dalších studií po moři do Alexandrie v Egyptě. Nedaleko Cypru byla loď zachváćena prudkou bouří, stěžen se zlomil; ve smrtelné tísní Řehoř učinil slib, že bude-li zachráněn, zasvěti celý svůj život Bohu. Loď vyvázla a přistála šťastně v Alexandrii. V Alexandrii Řehoř poznal sv. Athanasia a učil se řečnictví u učeného Thespesia. Z Alexandrie Řehoř se odebral do Athén, kde se opět sešel s Basilem. Učili se básnictví, řečnictví, mathematice, filosofii, hudbě a lékařství. Řehoř napsal o této době svého života: „My oba jsme znali dvě toliko

ulice, jednu, kterou se chodilo do školy, druhou, kterou se chodilo do chrámu; cest do divadla, na závodistiště, do místností zábavných jsme neznali. "A dále napsal: „Kdysi se mi zdálo, že vidím dvě dívky spanilé; tázal jsem se jich, jak se jmenují? Jedna odpověděla, že Čistota, druhá, že Střídmost. Napomínaly mne, abych se těm ctnostem oddal.“

Z Athén se Řehoř vrátil domů, do Nazianzu, a tehdy přijal křest; neboť tenkrát bylo zvykem, přijímati křest až za věku dospělého. Dle vůle otcovy spravoval dvorec v Arianzu, ale již tenkrát „počal jsem se umrtvovati“, tak napsal sám o sobě, „počal jsem zapíratí sebe, bdíti nad smysly svými, tlumiti svou přirozenou hněvivost a dusiti v sobě oheň smyslnosti.“ Ještě v přísnější kázni žil Řehoř, když trval s Basilem v samotě u řeky Iridy; tam pracovali, modlili se, pěli žalmy a vzdělávali se vzájemně. - Když Řehoř uslyšel, že staříčkův jeho otec podepsal vyznání víry, jež obsahovalo ariánské učení zakrytými slovy, spěchal domů, aby napravit tuto chybu. Otec poznal, že pochybil, a složil vyznání pravověrné. Brzo poté se stalo, že staříčkův otec Řehoř, když kdysi konal služby Boží, přistoupil nenadále k synu svému Řehořovi a posvětil jej na kněžství. Mladý Řehoř nesl těžce toto zneužití moci otcovské a odešel opět na poušť k Basilovi a teprve na úpěnlivé prosby otcovy se vrátil do Nazianzu. - V tu dobu vrátil se i mladší bratr Řehořův Caesarius z Cařihradu domů. Býval tam osobním lékařem na dvoře císařském, ale vzdal se své služby, když Julián se stal císařem.

Odpadlíkovi nehodlal sloužiti. Císař Julián nelibě nesl horlivost otce Řehoře i obou jeho synů. Nemohl jim odepřítí úcty říka: „Ó šťastný to otec! Šťastní synové!“

Basil naléhal na svého přítele Řehoře, aby přijal svěcení biskupské a aby se ujal biskupského úřadu v Sasimě. Sasima ležela v chudém nehostinném kraji kappadockém; obyvatelé byli pověstni svou surovostí. Jemnocitný Řehoř se zhrozil, spatřiv své nové sídlo; v prvním návalu rozhořčenosti a zklamání napsal Basilovi příkře: „Poznal jsem, že nelze důvěřovati žádnému příteli.“ Na štěstí činil si biskup tyánský nároky na Sasimu, a proto Řehoř se mohl vrátiti do Nazianzu. V tu dobu zemřeli sourozenci Řehořovi Caesarius i Gorgonia; a brzo přišla zpráva, že Basil zemřel. Zarmoucen psal Řehoř jistému Eudoxiovi: „Tážeš se mne, jak se mi vede. Zle. Nemám již více ani Basila, ani Caesaria, ani duchovního ani tělesného bratra.“

Tehdy byl v Cařihradě jen nepatrný hlouček křesťanů pravověřících. Měli jednu toliko kapli, a to v domě soukromém; všechny chrámy byly v rukou ariánských. Pravověřící tamější žádali Řehoře, aby řídil církev cařihradskou. Řehoř vyhověl jejich prosbě. Ariáni spatřivše Řehoře a seznavše, že je stařec vyzáblý, chatrným šatem oděný, pohrdali jím; neboť si pravili, že nevzbudí zvláštního nadšení. Avšak kdo slyšel Řehoře kázati, býval unesen jeho hlubokou znalostí Písma svatého i řeckých mudrců a uchvatnou výmluvností. Po způsobu horkokrevných východanů posluchači mu tleskávali i

ale on je napomínal důrazně, aby méně hloubali o víře, ale více k ní přilnuli a podle ní život svůj zařídili. Tehdejší lidé si libovali ve sporech víry se týkajících. Řehoř o tom napsal: „Ulice, tržiště, sině penězoměnců a všechny veřejné místnosti cařihradské jsou plny lidí, kteří se prou o věcech víry; tážeš-li se, po kolika obolech se prodává ta neb ona věc, kupec ti bude hovořiti o tom, je-li Syn zplozen čili nic; kupuješ-li maso, řezník řekne: „Otec je větší Syna“; zeptáš-li se u pekaře, je-li chléb uzen, odpoví ti: „Syn Boží z ničeho stvořen jest.“ Obec věřících v Cařihradě rostla, kaple pro pravověřící nestavěla a byla přestavěna v prostorný chrám, jemuž Řehoř dal jméno „Anastasia“, t. j. Vzkříšení. Řehořovi dáván byl název „Theolog“, t. j. bohoslovec, a sám Jeronym přišel do Cařihradu, aby osobně slavného řečníka a bohoslovce poznal.

Tu ariáni přestali pohrdati Řehořem a počali jej pronásledovati, tu kamením, tu najatým vrahem. Jistý podplacený arián se vloudil do příbytku Řehořova; avšak spatřiv churavého Řehoře na loži, ulekl se a s pláčem se přiznal, jakého zločinu se chtěl dopustiti. Řehoř řekl: „Bůh ti odpust, bratře, jakož i já ti odpouštím. Nežádám od tebe, než abys zanechal bludařství svého.“ A právě tato velkomyslnost a trpělivost zjednala Řehoři úctu i mezi ariány. Jiná bolestná zkouška pro Řehoře byla, když jistý Maximus se dal vysvětit od některých biskupů egyptských potají za biskupa cařihradského. Maximus takto zklamal Řehoře, v jehož přízeň se vetřel zakrýváje své pokrytství.

Řehoř odešel z Cařihradu. Císař Theodosius učinil v Cařihradě arianismu náhlý konec; nařídil, aby všechny chrámy byly pravověřícím vráceny. Tak se i stalo a na sněmu obecném r. 381 v Cařihradě konaném Maximus byl sesazen a Řehoř byl zvolen arcibiskupem cařihradským. Avšak opět se našli odpůrcové; ti namítali, že Řehoř nemůže býti arcibiskupem cařihradským, jsa po právu sasimským biskupem. Proto řekl Řehoř ve shromáždění biskupů: „Nežádal jsem si tohoto biskupství a rád ustoupím, aby církev zdejší došla pokoje. Odeberu se opět na poušť.“ Řehoř odešel z Cařihradu. Takto, pochybil-li, opustiv chudičké biskupství sasimské, napravil chybu svou, vzdav se dobrovolně biskupství cařihradského.

Řehoř usadil se r. 383 na statečku v Arianzu po rodičích zděděném. Tam dosáhl klidu. Napsal o tom: „Žiji mezi skalami a dravou zvěří. Ohně nikdy nevidím, obuvi nenosím; sláma je mým ložem, pytel mojí přikrývkou, sprostý plášť mým oděvem.“ Jedinou rozkoší mu byla zahrádka, studánka, stinný les. Spisoval pilně, skládal duchovní písně a básně plné nadšení a posvátné něhy. Básně jeho, 507 počtem, opěvují pravdu a krásu sv. evangelia a ctnosti. Jeho 45 řečí vydává z oboru theologie svědectví o hluboké jeho učenosti. Listů je 243; jsou mistrně psány. Básně jeho, v nichž velkolepost se pojí s něhou, věru zasluhují, aby byly studovány na vysokých školách.

Připravuje se na smrt, napsal závěť, která ve výtahu zní: „Já Řehoř, biskup katolické církve v Cařihradě, jsa při plném

užívání rozumu, činím tuto závěť... Všec-
ko moje jmění náleží církvi v Nazianzu
pro chudé... moje příbuzná, ctihodná
panna Russiana ať obdrží výživu stavu
přiměřenou až do smrti. Pacholik Theo-
fil obdržel sice už něco do ruky; ať do-
stane ještě 5 zlatých; Alypiana, moje mi-
lovaná dcera (o dvou druhých dcerách
Eugenii a Nonně nemluví, protože je-
jich život nebyl bezúhonný) ať mi odpu-
stí, že jí nic zanechati nemohu; neboť
děditi budou chudí... Notář Elafius ať
obdrží jeden spodní šat, dvoje vrchní šaty,
tři pláště, pečeť a 20 zlatáků. To je můj
testament. Ve jménu Otce i Syna i Ducha
svatého..." Podepsáni jsou Řehoř, sedm
biskupů a notář.

V poslední nemoci své Řehoř měl na
radu lékařů užívati lázní. Učinil tak; ale
hovořil takto k svému tělu: „Proč se
stále na mne věšíš? Kristus volá mne, a
ty zůstaň, kam budeš hozeno.“ Řehoř ze-
mřel r. 389. Svátek 9. května.

Sv. JAN řečený ZLATOÚSTÝ, *Chrysos-
tostomus*, narodil se v Antiochii Syrské.
Otec Janův Sekundus, vyšší důstojník vo-
jenský, zemřel brzy po narození synáčka;
matka Anthusa ovdověvši ve svém dva-
cátém roce, neprovdala se již, nýbrž vě-
novala všecku svou péči zdárné výchově
Janově. Jan prospíval ve všelikém umění;
již jako chlapec upozorňoval každého na
sebe rozhodností a neohrožeností svých
úsudků. Učitel jeho v řečnictví byl slav-
ný Libanius; ten byv na smrtelném loži
tázán, kdo by měl býti nástupcem jeho
v úřadě učitelském, odpověděl: „Jan, -
kdyby ho křesťané nebyli získali pro sebe.“

Z toho poznati, jak vysoké ponětí měl
o řečnickém nadání Janově.

Jan zamýšlel věnovati se povolání práv-
nickému; proto začal navštěvovati tržiště,
kde se konaly soudy a hrála se divadla.
Tam poznal světlé i stinné stránky života
lidského. Ale zanedlouho znechutilo se
mu soudnictví svými úskoky a divadlo
svou rozpustilostí. Důvěrný jeho přítel
Basil mu poradil, aby pilně čítal Písmo
svaté, aby světské roucho zaměnil za mniš-
ský oděv, aby se ponořil do nitra a snažil
se o křesťanskou dokonalost. Jan poslechl,
přemáhal v sobě přirozenou prchlivost,
stával se mírným a trpělivým, žil čistě
a bezúhonně, láska k Bohu rozhořela se
v něm v živý plamen. Nebyl dosud po-
křtěn. Sv. Melecus, biskup antiochij-
ský, pokřtil Jana a učinil jej lektorem.
Jan se snažil zdokonalovati sebe; nikdy
neselhal, nikdy nepřisahal, nikoho ne-
pomluvil...

Když Melecus a jiní pravověřící bis-
kupové byli ze svého sídla vypuzeni, za-
slechl Jan, že má býti vysvěcen na bis-
kupství. Ulekl se, neboť nepokládal se za
hodna této důstojnosti, uprchl z Antio-
chie a napsal v samotě, kde šest let žil,
spis „O kněžství“, v němž pojednával
o posvátnosti, o povinnostech a obtížích
stavu kněžského. V samotě rozvinul se jeho
duševní život; tam nabyt podivuhodné
znalosti lidských povah i ráznosti a ne-
ohroženosti v hájení pravd katolických.
Po šesti letech Jan byl ustanoven kaza-
telem v Antiochii. Město to, nazývané
„krásným městem“ a „královnou Východ-
du“, bylo co do lidnatosti a bohatství tře-

tím městem veleříše římské; ale bylo nakloněno všem nevázanostem i vzpou-
 ráám. Roku 387 vzbouřilo se obyvatelstvo
 antiochijské pro novou tíživou daň, kte-
 rou císař Theodosius na lid uvalil. Ro-
 zezlený lid se srotil, pohanil císařského
 náměstka, spálal císaři, rozbil sochy jeho
 i císařovny Flakcilly a zapálil radnici. Ale
 již druhého dne lid vystřízlivěl. Mnozí
 utekli z města, nikdo se neodvažoval jíti
 na ulici; tržiště a divadla byla prázdná.
 Šla pověst, že Theodosius ve své známé
 prehlivosti město krutě potrestá. V této
 tísni ujal se města biskup antiochijský
 Flavian; odebral se do Cařihradu, aby
 císaře usmířil. Řekl císaři mezi jiným:
 „Vzpomeň, o císaři, příkladu Konstanti-
 nova. Když mu dvořané kdysi radili, aby
 dal usmrtiti buřiče, kteří rozbili sochy
 císařovy, Konstantin si přejel rukou po
 tváři a řekl s úsměvem: „Necítím se zra-
 něn,“ a odpustil buřičům. Odpusť i ty.“
 Císař slíbil, že odpustí. - Zatím v Antio-
 chii hrnul se lid do chrámu Páně, bylať
 doba postní a Jan konal každodenně ú-
 chvatná kázání; vytýkal lidu hříšný ži-
 vot, povzbuzoval jej k pokání, ale také
 k důvěře. Tato kázání, počtem 21, po-
 kládají se za nejvýbornější plody jeho
 výmluvnosti. Pro ně dávano bývá Janovi
 příjímí Chrysostomus, to jest Zlatoustý.
 V jeho kázáních se družila skvělá díkce
 Ciceronova k britkým vývodům Demos-
 thenovým.

Roku 397 zemřel patriarcha cařihrad-
 ský sv. Nektor. Císař Arkadius si přál, aby
 chvalněznámý kazatel Jan nastoupil úřad
 patriarchy cařihradského. Pod nějakou

záminkou dal Jana přivést do Cařihradu
 a od Theofila, patriarchy alexandrijského,
 posvětití na biskupa, ač se Jan vzpíral.
 Tak dosazen Jan na biskupství v Cařihra-
 dě. Poměry byly neblahé: Císařský dvůr
 byl znemravnělý, slabého císaře ovládala
 hrdá a zlomyslná jeho manželka Eudoxie
 se svým rádcem Eutropiem, kleštěncem,
 duchovenstvo bylo bez kázně, lid mravů
 nevázaných. Jan nejprv spořádal vlastní
 dům svůj; rozprodal drahocenný nábytek
 po předchůdci, rozdal všecko chudým,
 podporoval nemocnice, živil a šatil chudé.
 Duchovenstvo nabádal k horlivosti v ko-
 nání povinností, neposlušné sesazoval
 s úřadu. Pak se obrátil na ostatní stavy,
 aby je napravil.

V kázáních Jan tepal nestřídmost a mar-
 notratnost, bohatým vytýkal, že utiskují
 chudé. Napomínal velmože, aby na ven-
 kovských svých statech budovali kostely a
 poskytl peněz potřebných na výživu jáhna
 nebo podjáhna. „Vypravte církev, jako by
 byla vaší dcerou. Pro císaře učinili byste
 mnoho, pro Církev a Boha nechtěli byste
 nic obětovati?“ - V Cařihradě byly bohaté
 obchodní domy a nádherné paláce. Ale
 vedle největšího přepychu, vedle bujně
 prostopášnosti byla i bída a zoufalství. Ja-
 nova láska náležela lidu chudému, pro-
 stému řemeslníku, rolníku i otroku. Jan
 něžným i přísným přítelem každého člo-
 věka. Řekl na příklad: „Kdybyste mohli
 otevřítí moje srdce, našli byste v něm
 zapsány sebe samy, sebe všechny se svými
 dětmi i statky i se vším, co se vás týká;
 vy všichni máte tam místo mocí lásky,
 která srdce rozšiřuje.“ - Kdysi se sešlo málo

posluchačů do chrámu. Nic se nad tím nemrzelo Jan a kázal, připomínaje, že Kristus promlouval slova pravdy i jediné posluchače, ženě Samaritance, u studnice Jakubovy. Kdysi Jan spatřil zástup Gótů, kteří byli většinou ariáni. I rozkázal gótskému knězi, aby v mateřském jazyku kázal lidu tomu, jehož horlivost pro slovo Boží pak Jan kladl za vzor svým posluchačům. - Často vytýkal, že mnozí chodí do chrámu, aby užřeli své známé, že mnozí v posvátných chvílích si volně hovoří, že mnozí za příčinou dostihů a jiných radovánek zanedbávají návštěvu chrámu. Herci a kurtisány byli Janem často káráni, též ženy, které nepočetným oděvem anebo přílišnou strojivostí dávaly pohoršení.

Jan Chrysostom podoben jsa Janu Křtiteli, tepal otevřeně nepravosti císařského dvora; tím na sebe uvalil hněv císařovny Eudoxie a jejích stvůr. Kdysi káral po zásluze dva přečiny: Císařovna Eudoxie odňala jistému Theognostovi bezprávně jeho statky, a Eutropius rušil útočištné právo chrámů. Ale oba pokáraní zahořeli pomstychtivostí proti Janovi. Uminili si ustanoviti jistého Severiána patriarchou cařihradským. K odpůrcům Janovým se přidružil i Theofil, patriarcha alexandrijský, tentýž, jenž byl Jana světil na biskupství. Theofil shromáždil v Chalcedonu, v předměstí „u dubu“ 36 biskupů, stvůr císařovny Eudoxie; ti poslali vzkaz Janovi, aby se dostavil do sboru jejích a aby se zodpovídal ze žalob proti němu vznesených. A co mu vytýkali? Že prý je pyšný a pánovitý, že jedno z kázání o ženské

marnivosti bylo obráceno proti císařovně Eudoxii, že kteréhosi jáhna sesadil a kteréhosi kněze nazval zkaženým, že některým lidem dovolil přijímati Eucharistii, ač nebyli laiční a j. Jan se nedostavil a sbor se odvážil Jana sesaditi s důstojnosti patriarchy cařihradského. Lid cařihradský uslyšev o tom, bouřil se; proto Jan hleděl lid utišiti; řekl na kazatelně: „Vlny se zdvíhají, ale já se nebojím, neboť stojím na skále. Čeho medle bych se bál? Smrti? Či vyhnanství? Celá země náleží Hospodinu. Či odněti statků? Nic jsme na svět nepřinesli, nic s sebou nevezmeme. Hrozbami pohrdám.“

Jan byl vypovězen, ale dříve než rozkaz byl vykonán, Jan ušel na lodi na pobřeží v Bithynii. Lid se však jitřil a žádal bouřlivě, aby Jan byl městu a stolci biskupskému vrácen. Císařovna Eudoxie se ulekla a poslala list Janovi, omlouvala čin svůj a žádala ho, aby se vrátil. Jan se vrátil a lid cařihradský v rukou nesa hořící voskovice s jásotem uvítal milovaného svého biskupa. Jan řekl na kazatelně: „Mám velkou radost, že jsem s vámi opět spojen. Vy jste mi zahradou, kvetoucími stromy osázenou. Jestli snad někteří nenesou dobrého ovoce, já leniti nebudu, dokud jich nezušlechťím a úrodnými neučiním. Vždyť je to povinností mou. Nejsem-li já služebník vás všech? Ani ve vyhnanství jsem na vás nezapomněl!“

Klid netrval dlouho; jen dva měsíce. Před hlavním chrámem cařihradským stála stříbrná socha císařovny Eudoxie; před sochou se konala kdysi slavnost spolo-pohanskými radovánkami. Jan horlil proti

nekrřestanským tēm radovánkám. Mar-nivá císařovna zanevřela na Jana. Bisku-povějí oddaní opět hosedadili a císař Arka-dius mu zakázal konati služby Boží o slav-nosti velikonoční. V této tísní Jan hledal útočiřtē u papeže Innocence, vyličiřv mu listem své utrpení. Papež žádal císaře zá-pado-římského Honorio, aby zprostředko-val uklizení sporu. Zatím vřak byl Jan vy-pověřen do vyhnanství. Zprvu uřel tajně na pobřeží bithynské, a když odtud roze-sílal listy svým přátelům a svěřencům, byl návodem císařovny Eudoxie odveden do Kukusu, bidného měřtyse na horřtvu Antitauru v nehostinné krajině kappadocké. Cestu tu vykonal Jan ve vojenském průřvodu za 70 dní, pěřky a za různých útrap; zimnice ho trápila. V Kukusu byl lidem přijat vřidně a uctivě; tamní bis-kup chtěl Janovi odevzdati svůj úřad, ne-boř se měl za nehodna, aby u přítomnosti slavného vypověřence zastával úřad bis-kupský. Tři léta ztrávil Jan v Kukusu. Psal listy do Cařihradu a byl v ustavič-ném spojení s věřícími svými. Pečoval i o křestany perské a gótské. Vřechen lid ho ctil jako světce. Křestané antiochiřřti vykonalí pout do Kukusu, aby spatřili a uctili svého rodáka. Za vpáduloupeživých Isaurů Jan byl donucen se odebrati jeřřtē dále do hor, do Arabisu. Ale ani tam ne-zůřstal v klidu; císařovna Eudoxie, zarytá nepřítelkyně Janova, zemřela, ale odpůřřcové Janovi nelenili; uslyřevře, že Jan poživá veliké vářnosti u lidu, vymohli si od Arkadia nový rozkaz, aby Jan byl od-veden až do Pithyusu na Černém moři. Tak nastoupil vyhnanec poslední cestu

svou. Za velikého vedra hnán byl vojiny bez ustání, bez odpočinku, pustou kra-jinou pontskou. Dovlekl se až do Komány, a z Komány jeřřtē kus cesty; tam u sva-tyně sv. Basilika Jan umdlený a churavý si chtěl odpočinouti. Vojiní svolili. Lid kománský se u něho seřel. Sv. Jan seznav, že poslední jeho hodinkase přibřžila, roz-dal vře, co měl, žádal, aby kněř komán-ský mu podal nejsvětěřřší Svátost, a když ji přijal, vyřekl svou obvyklou modlitbu: „Sláva Bohu za vřecko“ a skonal 14. zářř 407. Bylo mu 60 let. Sv. Jan Zlatoústý vynikl nade vřecky Otce řecké svou vý-mluvností. Napsal znamenité výklady na knihy Starého a Nového Zákona a 243 listů. Spisy jeho dosvěřřčují, že Církev hlá-sala tehdy tytéř pravdy jako nyní. Roz-kolníci Řekové vyčítají, že přý církev starověká učila, že Duch sv. vychází pou-ze z Otce. Sv. Jan vřak výřlovně napsal: „Vřecko, co Otec má, náleřř i Synu, vy-jma Otcovství. Poněvadř vycházení Du-cha sv. není Otcovstvím, je tedy jisto, že Syn je má právě tak jako Otec.“

Vřácnou památkou po sv. Janu Zlato-ústém jsou obřřady a modlitby při Mři sv., které Jan zavedl. Řecko-katolická církev, řečtí a slovanřřti rozkolníci užívají v pod-statě liturgie sv. Jana Zlatoústého.

Účin řeči Janových na lid prostý i vzdě-laný byl neodolatelný; Isidor Pelusiota nazval Jana „Orfeem výmluvnosti“. Na př. řeč, kterou Jan měl při záchraně od-půřřce svého Eutropia, jeřřtē jedna z nej-krásněřřších, která kdy lidskými rty prošla. „Jan má srdce lidské ve své moci; činí s ním, co mu libo! A ten zlatý tok řeči

jeho!“ dí pln obdivu Jan šl. Müller (v listě 374.) ač nebyl katolíkem.

Sv. Jan Zlatoústý byl reskriptem apoštolské Stolicе z dne 8. července 1908 prohlášen patronem kazatelů katolických.

Již r. 414 rozkázal papež Innocenc I., aby jméno Janovo bylo do „seznamu Svatých“ zaneseno, a pohrozil církevním trestem těm, kdož by Jana jako světce nectili. Tělo jeho bylo r. 438 převezeno do Cařihradu. Svátek 27. ledna (někde i 14. září).

Sv. CYRIL (z perského Chur, t. j. slunce, tedy malé Slunce, Velebný) *Alexandrijský* byl synovec Theofila, patriarchy alexandrijského, téhož, jenž byl odpůrcem a pronásledovatelem sv. Jana Zlatoústého. Strýcem svým byl i Cyril stržen do těchto sporů; i Cyril se zúčastnil roku 403 pověstného sněmu „u dubu“ v Chalcedonu, kterýžto sněm nespravedlivě sesadil sv. Jana Zlatoústého. Avšak když po smrti svého strýce Cyril sám se stal patriarchou alexandrijským, poznal svou chybu a přesvědčil se, že Chrysostomovi bylo ukřivděno; proto, jakmile papež nařídil, aby jméno Janovo bylo zaneseno do seznamu svatých, Cyril ihned poslechl.

Nestorius, patriarcha cařihradský, tvrdil, jak bylo v § 18. řečeno, že Panna Maria byla pouze matkou Ježíše, člověka, s nímž se teprv později spojil Syn Boží, a že tedy se nemá nazývati matkou Boží. Cyril hned napsal rozšiřovatelům toho bludu poučný list, ve kterém obšírně vložil, že „Maria Panna porodila nikoliv člověka, nýbrž vtěleného Syna Božího. Božství spojilo se v osobě Páně s člově-

čenstvím hned v mateřském lůně Marie Panny, a že proto je Matkou Boží.“

Cyril také předsedal na obecném sněmu v Efesu r. 431, dříve než se dostavili vyslanci papeže Celestina. Na tomto sněmu byl Nestorius sesazen a jeho blud odsouzen. Avšak přívrženci jeho si získali přízeň císaře Theodosia, tak že na jeho rozkaz Cyril i jiní pravověřící biskupové byli uvězněni. Věznění netrvalo dlouho; Cyril byv propuštěn, vrátil se do Alexandrie a hájil víry až do své smrti. Byl plodným spisovatelem; napsal 10 knih proti Juliánu Odpadlíkovi, 5 knih proti Nestoriově a jiné spisy. Vynikal jasností posudku, všeobecným vzděláním a mluvou přístupnou. Zemřel r. 444. Svátek 28. ledna.

Sv. CYRIL JERUSALEMSKÝ, narodil se asi r. 313 z křesťanských rodičů buď v Jerusalemě nebo v okolí jeho. Bedlivě čítával v Písmech sv. a v knihách Otců církevních.

R. 345 byl vysvěcen na kněze. Bylo mu svěřeno vyučování katechumenů. Po smrti biskupa Maxima r. 350 Cyril byl zvolen biskupem jerusalemským. Byl tak dobročinný k chudině, že v čas nouze prodal drahocenné nádoby chrámové, aby lidu pomohl. A to mu protivníci měli za zlé. Sesadili na sněmu r. 358 Cyrila se stolce biskupského. Sněmu předsedal Akacius, biskup caesarejský, nakloněný ariánům. Avšak rok poté jiný sněm sesadil Akacia, Cyrila pak povolal zpět na biskupský stolec; tak se Cyrilovi dostalo zadostiučinění. Roku 360 Cyril byl na popud Akaciův opět sesazen, za Juliána opět se vrátil; roku 367 se po třetí musel ode-

bratři do vyhnanství; vrátil se a zůstal pak až do smrti na stolci svém, pracuje o časném a věčném blahu svých světců.

Cyryl napsal 23 katechesí, řečí nebo přednášek, v nichž objasňuje jednotlivé články vyznání apoštolského. U Sozomena byla Cyrylovi učiněna výtku, že byl arián. - Cyryl nikdy nebyl ariánem. Vysvítá to nejen z toho, že byl od ariánů pronásledován, ale i z katechese XI, 16. Že Cyryl neužívá slova „homousios“, pochází odtud, že psal pro lid. Někteří spisovatelé pochybují o pravosti katechesí Cyrylových. Zvláště tak činí protestanti, neboť katechese ty odporují učení protestantskému. Avšak čelní theologové protestantští, na př. Mosheim, Pearson uznávají pravost katechesí. - Díkce katechesí je jednoduchá, ale místy přece povznášející. - Katechese přeložil do češtiny Dr. Sýkora roku 1892. Zvláště důkladně pojednává o svátosti křtu, břimování a svátosti oltářní. Na př. (v Katech. myst. 4, 6) praví: „Co se zdá býti chlebem, není chléb, ačkoliv chuť tak připadá, nýbrž tělo Kristovo; a co se zdá býti vínem, není víno, ačkoliv chuť tomu chce, nýbrž krev Kristova... Právě-li o víně sám Kristus: Totoť jest krev má, kdo bude pochybovati a mysliti, že to není krev Jeho? Dříve proměnil vodu ve víno, a my bychom neměli věřiti, že proměňuje víno v krev?“ Charakteristické je, jak Cyryl v Kat. myst. 5 napomíná žáky své: „(Při přijímání) podstrčte ruku levou pod ruku pravou, aby ji sloužila jako trůnu, protože má přijmouti velikého krále; přijavše Tělo Páně na holou dlaň řekněte: Amen, a dbejte, abyste ani nejmenší částky

neupustili na zemi.“ Cyryl také zaznamenal ve svých spisech, že dne 7. května roku 351 bylo viděti veliký světelný kříž od hory Kalvarské až k hoře Olivetské. - Proto církev řecká oslavuje „Zjevení sv. kříže“ 7. května. Zúčastnil se r. 381 sněmu Cařihradského. - Zemřel r. 386. Svátek jeho 18. března.

Sv. Řehoř Nyssenský pochází z rodiny světcův, o níž byla řeč v životopise sv. Basila. Bába byla Makrina, otec Basil, matka Emmelie, bratři Basila Petr, sestra Makrina - všichni jsou ctěni jako světcové. Řehoř narodil se v Caesarei Kappadocké. Sestra Makrina byla po smrti otce místo churavé matky mladším svým sourozencům druhou matkou. Vychovávala také Řehoře. Řehoř se věnoval právníctví; stal se soudním obhájcem a učitelem řečnictví. Oženil se s Theosebií, a když zemřela, Řehoř přijal v Caesarei nižší svěcení a konal úřad lektora. Avšak brzy složil ten úřad a vrátil se zase ke světskému zaměstnání svému. Bratr Basil a jeho přítel Řehoř Nazianský nelibě nesli tuto vrtkavost a nestálost; domlouvali Řehoři, aby se trvale věnoval službám církevním. Řehoř Nyssenský uposlechl a osvojiv si studium Pisma sv. znalost víry křesťanské, byl vysvěcen na biskupství a ustanoven biskupem v Nysse, nepatrném městysi kappadockém. Tou dobou byl bratr jeho Basil biskupem caesarejským, Petr biskupem sebastejským, sestra Makrina dlela s matkou Emmelií v klášteři u řeky Iridy.

Řehoř hájil v Nysse učení pravověrného horlivě a proto ho ariáni nenávi-

děli. Pod záminkou, že nebyl zákonitě nastolen, sesadili jej. Pontský náměstek rozkázal, aby Řehoř byl jat. Teprve po smrti císaře Valenta, ariánsky smýšlejícího, Řehoř vrátil se r. 378 do Nyssy, aby dále působil na vinici Páně. Rok po té zemřeli mu bratr Basil a matka Emmelie. Řehoř se odebral k řece Iridě navštívit svou sestru Makrinu. Byla na smrt nemocna. Ležela na holém dřevě, majíc pod hlavou místo podušky vyhloubenou kládu. Řehoř zůstal u ní celý den. Rozmlouvali o nesmrtelnosti duše a o vzkříšení těla. Rozmluvu tuto napsal Řehoř pod názvem: „O duši a zmrtvýchvstání.“ Makrina zemřela a Řehoř pochovával ji, navštívil památná místa ve Svaté zemi, Nazaret, Betlém a Jerusalem; shledáv, že usedlí křesťané i poutníci nežijí, jak víra káže, zaváděl všude řád a kážeň podle předpisů církevních; také odsoudil a pokáral pouti, které se konají bez přísného dozoru církevního.

Řehoř se zúčastnil r. 381 obecného sněmu církevního v Cařihradě a hájil pravdy katolické proti bludům macedoniánským. Pro svou výmluvnost a horlivost nazýván „otcem otcův“ a „sloupem katolické pravověrnosti.“ Byl ducha pokorného. Kdysi chtěje uvítati biskupa caesarejského Helladia, muže ješitného ve své diecesi, dal se u Helladia ohlásiti. Ale Helladius nechal Řehoře několik hodin čekati před domem; a když ho k sobě připustil, choval se k němu chladně a nenabídl mu ani stolice. Řehoř snesl tuto pohanu trpělivě a pokorně. - Řehoř býval jako slavný kazatel zván, aby kázal při

vzácných příležitostech. Tak na př. konal v Cařihradě pohřební řeč nad hrobem císařovny Flakilly.

Hlavní Řehořův spis je spis katechetický (Oratio catechetica magna) o 40 kapitolách; je to návod k obrácení pohanů, židů a bludařů. Sloh je poněkud strojený. Základním rysem povahy Řehořovy je neobyčejná horlivost pro ryzost víry. Zemřel kolem r. 396. Svátek 27. března. Řecká církev slaví jeho svátek 10. ledna a velebí jej jako „kazatele pravdy“, jako „pero Ducha svatého“.

Sv. EPIFANIUS narodil se v Eleutheropoli v Palestině a studoval řeči: egyptskou, syrskou, řeckou a hebrejskou. Odešel pak do Egypta, aby v ústraní sloužil Bohu. Vrátiv se, byl ustanoven biskupem v Salamině na ostrově Cypru; požíval takové úcty, že když ariané r. 371 jali se pronásledovati katolíky, nechali Epifania na pokoji. Lidé setlačivali k Epifaniově, trhávali mu nitky z oděvu a měli je v úctě jako ostatky. Epifanius šel s biskupem Pavlinem do Říma a zůstával v domě sv. Pavly. Vrátiv se, posvětil v Jerusalemě Pauliniana, bratra sv. Jeronyma, na kněžství. (Patriarcha Jerusalemský proti tomu protestoval řka, že Epifanius si osobuje právo ordinovati v cizí diecesi. Nemějme to Epifaniově za zlé! Neměť přesného pojmu o právech biskupských.) Epifanius napsal spis: Panarion, t. j. lék proti všem jedům; vypočítává 80 bludů od Krista až do jeho doby, vyvrací je a připojuje krátce, ale přesně nauku katolickou. Zemřel roku 403. Svátek 21. ledna.

Sv. EFRÉM (nebo Ephraim) SYRSKÝ

narodil se v městě Nisibis v Mesopotamii. Tam měli rodiče jeho malé hospodářství; nemohli mu poskytnouti vyššího vzdělání, ale přece honaučili čísti Písmo svaté. Efrém byl hoch rozpustilý a nevázaný. Jak se později sám ve svých spisech přiznal, býval rváčem, choval v srdci závist, zatvrzelost k chudým lidem; také pochyboval u víře, zvláště o prozřetelnosti Boží, domnívaje se, že všechno na světě se děje slepou náhodou.

Kdysi spatřil na pastvě krávu chudého člověka; z rozpustilosti pustil se za ní, házel po ní kamením a honil ji tak dlouho lesem, až schvácena upadla a byla dravou zvěří roztrhána. Brzo poté Efrém přenocoval u jistého člověka v jeho ovčinci. V noci vnikla dravá zvěř do ovčince a rozehnala ovce po lese. Majetník ovcí se domníval, že zloděj vnikl do ovčince a ovce uloupil, a že Efrém byl se zlodějem srozuměn. Efrém prohlašoval, že je nevinný, ale majetník ovcí mu nevěřil a dal jej vsaditi do žaláře. V žaláři byli s ním uvězněni ještě dva provinilci; naříkali, že byli nevinně dáni do žaláře, jeden že je obviněn z vraždy, druhý, že učinil násilí jisté ženě. Avšak z dalších rozmluv seznal Efrém, že mužové ti, byť se byli nedopustili oněch zločinů, mají na svědomí jiné poklesky. První z oněch mužů nepomohl totiž kdysi tonoucimu, ač mohl, druhý pak vinil jistou vdovu z nepočestného skutku. Podobně Efrém si pravil v duchu, že byť na ztrátě ovcí viny neměl, přece dopustil se jiného zločinu, když chudého člověka připravil o krávu, a že tedy nebyl slepou náhodou vsazen do ža-

láře, nýbrž že Bůh jej trestá za dřívější poklesek. I litoval hořce svých hříchů, umínil si, že opustí svět a že bude výhradně sloužiti Bohu. Po 70 dnech Efrém byl propuštěn na svobodu, neboť nevinnost jeho vyšla na jevo.

Efrém se odebral na poušť mezi městy Nisibis a Edessou, kde se učil u staříčkého poustevníka Jakuba základům dokonalosti křesťanské. Žil přísně a kajicně, vyprostil se z pout smyslnosti, krotil své náklonnosti zlé, jmenovitě svou prchlivost. Kdysi mu nesl bratr poustevník oběd, avšak na cestě upadl a rozbil hliněnou nádobu, ve které byl oběd. Efrém nikterak se nehoršil, nýbrž řekl s úsměvem: „Když pokrm nechce k nám, půjdeme my k pokrmu.“ A lehl si ke střepinám na zemi a pojídal, co na nich ještě zbylo.

Tenkrát se stalo, že jistá lehkomyšlná dívka sváděla Efréma ke hříchu. Řekl: „Mám-li tak učiniti, chci si vyvoliti místo, které by se mi zamlouvalo.“ - „A jaké by to bylo místo? Kam spolu půjdeme?“ - „Na veřejné náměstí, na tržiště.“ - „Jaký to nápad! Vždyť bychom se tam museli stydět lidí!“ - „Bláhová! Lidé se stydíš a před Bohem všudepřítomným hřešiti bys se nestyděla?“ Tato slova způsobila v dívce obrat a polepšila svůj život.

Roku 325 Efrém provázel biskupa nísibského Jakuba na sněm nicejský. Vrátiv se, usadil se v mesopotámském městě Edesse. Občas vycházel do poustevny, kterou si na blízku města zřídil. Tam se věnoval modlitbě a zbožnému rozjímání. Kněží i lidé poznali záhy neobyčejné schopnosti a vzácné ctnosti Efrémovy a naléhali

naň, aby přijal svěcení kněžské. Efrém přijal z pokory pouze svěcení na jáhenství a věnoval se úřadu kazatelskému. Stal se kazatelem, kterému daleko široko nikdo se nevyrovnal. Řeč jeho byla přesvědčivá a uchvacovala všechny posluchače. Efrém hájil pravé víry proti tehdejším bludařům a zvláště mohutně promlouval o posledních čtyřech věcech člověka. Nejednou se všichni posluchači rozplakali. Při vši pravověrnosti Efrém byl mírný a laskavý k bludařům a prokazoval jim skutky křesťanské lásky. - Připomíná se, že roku 372 Efrém navštívil svatého Basila v Caesarei Kappadocké. - Napsal exegetické výklady skoro na celé Písmo svaté, pak spisy věroučné a mravoučné, pohřební řeči i promluvy k mnichům. Kromě toho skládal jazykem syrským překrásné písně církevní. Pro tyto byl nazýván citarou Ducha svatého. Spisy Efrémovy jsou vzácným svědectvím, že Církev učila ve starověku křesťanském těmtěž pravdám, jako nyní. Tak píše o Eucharistii: „Požívej tedy, bratře nejmilejší, neposkvrněné Tělo Pána svého, jsa pevně přesvědčen, že samého Beránka Božího přijímáš.“ - K Panně Marii volal Efrém v modlitbě: „Neposkvrněná, neporušená, přesvatá Panno... rač za mne u Syna svého, Pána a Boha mého orodovati.“

Kdysi nastal v Edesse hladomor; Efrém spěchal z poustevny své do města, aby lidu prospěl a milosrdenství své skutkem osvědčil. Na kazatelně hrozil boháčům trestem Božím, budou-li necitelní k potřebám lidu a budou-li mítí uzavřeny svojespižirny; chudým pak kladl na srdce,

aby nezoufali, nýbrž aby v Boha důvěřovali. I zřídil mnoho lůžek pro nemocné, jimž obětavě ve dne v noci sloužil. Když hladomor zanikl, vrátil se do své samoty.

Efrém připravil se zbožně na smrt, napsal poslední vůli svou, ve které praví, že nemá statků pozemských žádných, že všechny věřící naposledy žehná; také žádal, aby byl prostě bez okázalosti jako chudý poustevník pohřben: „Nezpívejte při mém pohřbu žádných smutečních zpěvů, nedopustte, aby se konala pohřební řeč. Nechci kadidelnic ani pochodní, nýbrž přejí si býti pohřben po způsobu chudých. Nevkládejte mé mrtvoly do látky cennější, nýbrž vezměte mrtvolu a hoďte ji do hrobu jako vyvrhele světa; nezřizujte mi pomníku - jsemť hniloba...“ Efrém se nazývá „theologem“. Zemřel r. 379 nebo 380. Svátek sv. Efréma slaví se nyní 18. června.

Sv. AMBROŽ (Ambrosius) narodil se kolem roku 338 snad v Trevíru. Jeho otec Ambrosius byl císařským místodržitelem v Gallii, ale záhy zemřel. Ovdovělá matka se odebrala s dětmi do Říma. Ambrož dokončiv studia právnická, stal se zprvu soudcem v Miláně, pak místodržitelem v Ligurii a Emilii. Sídlo své maje v Miláně, spravoval úřad svůj svědomitě a mírně.

Tehdy se stalo, že zemřel biskup milánský Auxencius, jenž byl ariánského smýšlení. Nastala volba nového biskupa; katolíci milánští chtěli mítí biskupa katolického, ariáni pak snažili se opět prosadit volbu svého přívržence. Mysli obou stran byly zjitřeny tou měrou, že bylo

se obávati vzbouření a krveprolití. Proto Ambrož se odebral mocí svého úřadu do chrámu a domlouval lidu, aby volbu vykonal v pokoji. Po jeho řeči zavládlo ticho; vtom bylo slyšeti hlas dětský: „Ambrož budiž biskupem,“ načež shromáždění jednomyslně volalo: „Ano, Ambrož budiž naším biskupem.“ Volání dotklo se Ambrože ranou hromovou. Překvapen snažil se přesvědčiti shromážděnou obec, že nemůže býti jejich biskupem, protože nemá bohosloveckého vzdělání, ba že není ještě ani pokřtěn. Avšak oni neuznali výmluv a vývodů jeho. Proto Ambrož vymyslel sobě lest; chtěl je naznačiti, že je mužem ukrutného srdce a prostopášných mravů, dal dva zločince položit na skřípec a rozkázal, aby byly přivedeny do jeho paláce ženštiny pochybné pověsti. Avšak duchovní i věřící prohlédli jeho lest a trvali na své volbě. Ambrož hodlal uprchnouti do Pavie, avšak když císař Valentinián I. volbu schválil, Ambrož svolil, a přijav po důkladné přípravě křest i svěcení, byl dne 7. prosince 374 pomazán na biskupství. Prvním činem jeho bylo, že rozdal ihned svoje zlato a stříbro chrámům a lidem chudým, rozdal i zděděné statky své, vymínilv toliko doživotní důchod pro svou sestru Marcellinu; pak světil staršímu bratru svému Satyrovi péči o svůj dům, aby se sám nerušeně mohl věnovati svému úřadu. Vzdělával se v bohosloví, studoval Písmo svaté, spisy sv. Řehoře Nazianského, Basila i Origena a jiných církevních spisovatelů za vedení sv. Simpliciana.

Ambrož kázával výmluvně a lahodně; pověst o jeho řečnickém umění se roz-

nesla po celé říši. Také Augustin přišed r. 384 do Milána, začal choditi na kázání biskupa Ambrože, zprvu z pouhé zvědavosti, aby zkoumal řečnické umění Ambrožovo, ale ponenáhlu obrátil pozornost svou z formy řeči na jejich obsah, přemýšlel o pravdách víry křesťanské a dal se pokřtiti. Ambrožovi tedy náleží zásluha, že získal veleducha Augustina Církvi. Ambrož byl dobrým pastýřem; plakával nad hříšníky tak pohnutlivě, že i zatvrzelci se polepšili; byl laskavým otcem chudých; jeho dům býval po celé dni obklopen množstvím lidu a nikdo neodcházel od něho bez útěchy a pomoci. Ambrož vymáhal milost odsouzencům, ujmál se utlačovaných ubožáků, snažil se usmířiti nepřátele a vykoupiti zajatce z otroctví; na vykupování těchto nešťastníků neváhal věnovati i kostelní nádoby zlaté a stříbrné. Sám žil přísně; postil se vyjma neděle a svátky každodenně až do západu slunce a trval dlouho do noci na modlitbách. - Maje péči o církevní kázeň, svolával schůze duchovenstva a sám se jich zúčastňoval; dbal, aby duchovní žili bezúhonně; vážil si kněží vzorných. - Ambrož vychvaloval panenskou čistotu tak líbezně, že dívky nejen z okolí, nýbrž i z dále, až z Afriky přicházely, aby slyšely jeho kázání. Mnohé panny učinily slib ustavičného panenství. Ambrož jim vystavěl klášter a počet jejich se tak rozmnožil, že některé matky bránily svým dcerám docházeti na kázání Ambrožova z obavy, že budou pohrdati manželstvím. Proti námitkám některých lidí, že přílišným množstvím těch dívek, které se za-

vázaly slibem ustavičného panenství, lidstvo se počtem zmenší, ba dokonce vymře, Ambrož řekl s úsměvem: „To bych rád věděl, komu kdy scházela žena? (To jest: Kdokdy nemohl naléztí ženu?) Vždyť je všude více žen než mužů.“

Císařovna Justina, která vládla za nezletilého syna svého Valentiniána II., byla zarytá ariánka; vidouc, že horlivým působením Ambrožovým ariánství klesá, katolictví rozkvétá, snažila se Ambrože vypuditi. Ale záměr její se nezdařil. Roku 386 chtěla katolíkům odníti kostel ve prospěch ariánů. Nezletilý syn císařovny Valentinián souhlasil s ní a vydal o tom rozkaz Ambrožovi. Avšak Ambrož odepřel tak učiniti a řekl: „Císař má moc nad hradbami a příkopy městskými, ale na svatyně práva nemá; jsou domy Božími. Kdyby císař žádal, což mého jest, dal bych mu všecko, ale bludařům chrámu nevydám; i kdybych měl na stupních oltáře zemřítí. *Imperator enim infra Ecclesiam, non super Ecclesiam est,*“ jsou slova Ambrožova. Tak byl záměr ariánů zmařen.

V tu dobu se vzbouřil jistý Maxim proti Valentiniánovi II.; sebrav vojsko a dáv se provolati císařem, vtrhl nenadále do Itálie a táhl přímo na město Milán. Justina s Valentiniánem uprchli do Soluně pod ochranu císaře Theodosia, jenž vládl na Východě. Theodosius, jsa šlechtyný muž, ujal se uprchlíků, vytáhl do pole a porazil r. 388 na řece Sávě Maxima a dal jej popravití mečem. Vítězný Theodosius vjel slavně do města Milána a zůstal tam tři léta. V Miláně Theodosius měl příleži-

tost poznati vzácné ctnosti velikého biskupa Ambrože. Přilnul k němu synovskou oddaností a řídil se radou jeho. A také Ambrož si vážil šlechtyného panovníka Theodosia, že byl horlivý katolík. Jenom jednu vadu měl Theodosius; byl popudlivý a prchlivý.

Roku 390 se vzbouřil v Soluni lid a zavraždil císařského velitele a několik důstojníků. Jakmile Theodosius obdržel o tom zprávu, rozlitil se a umínil si, že vykoná na obyvatelích soluňských krvavou pomstu. Ambrož a katoličtí biskupové ho prosili sice, aby se ve hněvu mírnil a aby potrestal jen vinníky, kancléř Rufinus však radil, aby Theodosius krvavou odplatou dal odstrašující výstrahu. Theodosius poslechl Rufina. Na rozkaz císařův vnikli ozbrojení vojínové do divadla soluňského, uzavřeli východy a zabíjeli lid shromážděný bez rozdílu stavu, stáří a pohlaví. Vinníci i nevinní byli porubáni bez milosrdenství. Tři hodiny trvalo vraždění. Všech lidí zabitých bylo sedm tisíc. Císař poslal odvolání prchlivého rozkazu do Soluně; ale posel s rozkazem tím přišel pozdě; děsný čin byl vykonán.

Ambrož uslyšev o hromadném vraždění, zarmoutil se velmi; odešel v ústraní na znamení smutku; pak napsal císaři (r. 396) list, ve kterém mu připomněl velikost a ohavnost tohoto zločinu; doložil, aby se Theodosius neosměloval vkročiti do chrámu Páně a přijímati svátosti, dokud by upřímným pokáním spravedlnosti Boží zadost neučinil. Ale Theodosius se nad tím nezabíral; brzo poté odebral se do hlavního chrámu milánského. Uslyšev

to Ambrož, vyšel mu v biskupském ornátě v ústřety, zastoupil mu cestu a řekl: „Ani krok dále, císaři! Zdá se, že nepoznáváš provinění svého! Ještě jsou ruce tvé potřísněny krví nevinnou a ty se odvažuješ přistoupiti, abys přijal Tělo Páně? Ku vraždě chceš připojit i svatokrádež? Podrob se dříve spasitelné kázni církevní!“ - Císař zaražen omlouval se řka: „Také král David se dopustil hříchů - cizoložství a vraždy.“ - Načež Ambrož odpověděl: „Jestliže jsi následoval Davida ve hříchu, následuj ho i v pokání!“ - Theodosius se odmlčel, vida pevnost Ambrožovu a podvolil se veřejnému pokání podle tehdejší kázně církevní; po 8 měsících se uzavřel v paláci svém.

Zatím se blížily svátky vánoční. Theodosius se kormoutil, že mu není dovoleno vstoupiti do chrámu Páně, což i poslednímu z jeho poddaných je volno. Poslal zprvu kancléře Rufina k Ambrožovi. Když Rufin nepochodil, císař šel k Ambrožovi sám a řekl: „Nepřicházím jako zatvrzelec, ale abych prosil o rozhršení.“ Ambrož se tázal: „Vykonal jsi pokání?“ - Theodosius odpověděl: „Ulož mi pokání, neboť tobě přísluší je ukládati.“ - Ambrož vida upřímnost Theodosiovu, kázal mu postaviti se mezi kajícími ve chrámu. Theodosius poslechl, a lid vida pokoru císařovu, plakal s ním. Po vykonaném pokání, když císař byl slibil, že každý císařský rozsudek o popravě neb o zabavení majetku má nabýti právní moci teprve třicátého dne, Theodosius byl od Ambrože opět přijat do církve a ke svátostem připuštěn.

Kdysi císař Theodosius dlel v chrámu

milánském a zaujal místo v presbytáři. Biskup Ambrož vzkázal Theodosiovi, že presbytář je vyhrazen duchovním, a císař ochotně a pokorně ustoupil mezi ostatní věřící. Později zachovával tento zvyk i v Cařihradě, a když se ho patriarcha Nestorius tázal, proč se vzdával svého starého zvyku dlíti v presbytáři, císař odpověděl: „Teprve v Ambroži jsem shledal muže, který mi pověděl pravdu. Zním pouze jediného, jenž je hoden důstojnosti biskupské; a to je Ambrož. Od něho jsem poznal rozdíl mezi biskupem a císařem.“ - Když Theodosius r. 394 stal se jediným vládcem v říši, povolal oba syny své Arkadia a Honoria do Milána a nařídil jim, aby Ambrože jak otce ctili a poslouchali. Brzo potom 17. ledna 395 Theodosius zemřel smrtí bohabojnou. Biskup Ambrož měl nad hrobem jeho znamenitou řeč. Theodosiovi dává se přijmí „Veliký“. Řecká církev ctí jej za světce a koná jeho památku 17. ledna.

Ambrož pečoval o zvelebení služeb Božích. Když nalezl ostatky sv. bratří Gervasia a Protasia a později sv. mučedníků Nazaria a Celsa, dal je přenést do chrámu milánského. Biskup Ambrož byl výborným znatelem hudby posvátné a pokládá se za prvního zakladatele pořádané soustavy hudební. Základem bohoslužebného zpěvu byly prvním křesťanům žalmy a jiné písně duchovní ze Starého Zákona. Zpěv prvních křesťanů spočíval na základech současného antického umění hudebního, ale provanut byl novým duchem křesťanským. Snadšením velcí učitelé církevní pěstovali zpěv kostelní.

SV. MARTIN

(Srovn. Jakob, Die Kunst im Dienste der Kirche, str. 379). O způsobu přednesu pavi sv. Augustin (Confess. X): *Primitiva ecclesia ita psallebat, ut modico flexu vocis faceret resonare psallentem, ita ut pronuntianti vicinior esset, quam canenti*. Zpívající tak málo měnil svůj hlas, že spíše mluvil než zpíval.

Ambrož ustálil čtyři hlavní toniny, ve kterých by se pohyboval veškeren zpěv; ty začínaly tóny D, E, F, G; ale podržel antickón metríku. Zavedl zpěv antífonární, ve kterém zpěváci a shromáždění věřící se střídali místo zpěvu dotud sborově konaného. V čem záležela krása ambrosiánských zpěvů, toho nelze se dopátrati. Nejvíce asi se přiblížili pravdě ti, kteří tvrdí, že jednoduchost a metrické rozdělení bylo příčinou, proč tak velice dojímalý mysli posluchačů. Ambrož vybral ze zpěvů užívaných nejlepší, ale skládal také nové původní; pět se jich podnes užívá.

Ambrož uspořádal dle vzoru liturgie sv. Basila liturgii, kteráž sluje ambrosiánská a kteráž podnes v Miláně se užívá. Napsal výklady Písma sv. a různá pojednání věroučná a mravoučná. V těch nachází se na př. památné rčení: Ubi Petrus, ibi ecclesia t. j. Kde je Petr, tam je církev (In psalm. 40).

Ambrož náleží do čtveřice velikých učitelů církevních s Augustinem, Jeronymem a Řehořem Velikým. Zemřel 4. dubna 397. Svátek sv. Ambrože 7. prosince.

Sv. AUGUSTIN (plným jménem Aurelius Augustinus) narodil se 13. listopadu

354 v městysi Tagastě v Numidii. Jeho otec slul Patricius; byl radním a měl velké hospodářství. Byl pohan a liboval si v rozmařilostech; býval náruživě hněvivý. Manželka Particiova Monika byla horlivá křesťanka, ozdobená zbožností, mírností a jinými ctnostmi křesťanskými; vzorně vedla hospodářství a pečlivě vychovávala syny své Augustina a Navigia. Podle tehdejšího zvyku Augustin nebyl v dětském věku pokřtěn, nýbrž křest byl odložen na pozdější dobu. Augustinova bujná a nestálá povaha činila matce velké starosti. Otec Augustinův nepřekážel Monice, aby vedla Augustina ke zbožnosti; byl odhodlán obětovati své jmění, aby se nadaný syn Augustin stal mužem učeným a slaveným. Proto poslal Augustina do školy do blízkého města Madaury. V Madaure Augustin záhy vynikl nade všechny spolužáky vědami, ale nikoliv mravností. Srdce jeho zdivočelo; v cizině nikdo se nestaral o jeho duši, o jeho mravy; Augustin pozbyl čistoty a nevinnosti. Když se vrátil domů, matka Monika záhy postřehla bystrým zrakem mateřským, jaká změna sestala s Augustinem. Domlouvala mu. Ale otec byl potěšen úspěchem jeho v učení a rozhodl, že Augustin bude dále studovati na vysokých školách v hlavním městě Karthagině. Celý rok dlel Augustin u svých rodičů; vyhledával společnost zvrhlých druhů a dal se špatným jejich příkladem sváděti a když se druhové veřejně chvástali svými hanebnými skutky, Augustin se zardíval, že je nepravostí méně znal než oni. Důtklivých napominání matčiných nedbal; pokládal je za pozdilé

vrtochy ženské a styděl se, že má matky poslouchati.

V Karthagině byli sice křesťané, byl tam biskup, ale vládla tam stále ještě modloslužba pohanická; oslavnostech byly veřejně páchány hnusné neřesti. Augustin se spouštěl Boha víc a více a liboval si ve hříšných rozkoších. Ale v duši často se mu ozýval hlas matky Moniky a on nemohl hlasu toho umlčeti. Když smyslnost tělem nejvíce lomcovala a duše se mu chvěla jako list, vzpomínal na matku svou, na její upřímnou nábožnost, vzpomínal, jak chodívala denně do chrámu, jak mu vykládala o Kristu, jak jej učila modlitbám, jak byla milosrdná k chudým. Tu pak se ozývaly v duši jeho výčitky a zmocnila se ho nespokojenost a rozervanost. Tenkrát - bylo to roku 371 - zemřel Augustinovi otec, který na smrtelném loži na domluvu své manželky se dal pokřtiti. Augustin se obával, že mu nebude lze dále studovati; ale matka byla odhodlána věnovati na jeho vědecké vzdělání nejen veškerou pozůstalost po manželu, ale i své vlastní věno. Také se nalezl dobrodinec, jménem Romanianus, jenž se uvolil poskytnouti Augustinovi byt v Karthagině a přispívati penězi. Augustin vešel v Karthagině v nepořádný svazek s jistou Melanií a měl s ní syna, jemuž dal jméno Adeodat. Čím více Augustin hřešil, tím byl nespokojenější a svědomí mu nedalo pokoje, zvláště když byl o samotě. Teprve nyní pozoroval, že mravy jeho druhů jsou surové a mizela stará náklonnost jeho k přátelům.

Kdysi četl Augustin knihu Ciceronovu

„Hortensius“, ve které se líčí, že člověk má úsilně hledati pravdy; v tom že záleží moudrost a účel života. Kniha se Augustinovi zalíbila. Proto počal čísti spisy pohanických mudrců, aby nalezl pravdu. Hledaje pravdy, Augustin upadl do bludů manichejských. Mánes usiloval náboženství perské sloučiti s křesťanstvím. Učil, že prý jsou dva prazdroje všech bytostí, dvě božstva, jedno dobré a jedno zlé, a že člověk i proti své vůli bývá zlým božstvem nucen ke hříchu. Blud manichejský byl nechutnou slátaninou báchorek pohanických ve skořápce na pohled křesťanské. Augustin nenalezl v těch bludech ukojení své touhy po pravdě. V duši jeho byl stálý boj a ozývala se v něm vzpomínka na pravdy matkou do srdce vštípené, na zlaté křesťanské srdce mateřské.

Augustinovi bylo dvacet let, když se vrátil do Tagaste; zřídil tam školu, na níž počal vyučovati. Matka se rmoutila, seznavši, že Augustin je přivržencem sekty manichejské. Augustin se jí pokoušel vysvětliti učení manichejské; ale Monika o bludu nechtěla ani slyšeti, ba prohlásila, že nechce se synem, dokud bude manichejcem, v jednom domě přebývati, u jednoho stolu sedati. Plakala nad bloudícím synem a modlila se za něho ve dne v noci. Kdysi se jí ve snách zdálo, že se jí zjevil ozářený mládenec a že se jí tázal, proč stále pláče, a když mu odpověděla, že se trápí hořem nad bloudícím synem, že jí řekl: „Upokoj se a pohlédni vůkol; kde stojíš ty, tam bude i tvůj syn.“ Monika vypravovala svůj sen Augustinovi; ten pak si jej vykládal v ten smysl,

že matka se také přidá k manichejcům. Ale Monika řekla: „Nebylo mi řečeno, že já budu tam, kde jsi ty, nýbrž, že ty budeš, kde jsem já.“ Tato důvtipná odpověď velmi dojala Augustina; vícekrát před matkou nepromluvil o manichejství. Ale život v Tagastě byl mu čím dál tím trpčí; zdálo se mu, jako by každé známé místo k němu volalo, je-li on synem zbožné a vzorné Moniky. Znechutil se mu tam život a odešel proto potají do Karthaginy a počal na tamějších vysokých školách vyučovati mládež umění řečnickému a vědě právníké. Záhy si získal pověst slavného učenice. Jeho příznivec Romanianus mu svěřil svého syna Licencia. Augustin měl tři mladé přátele, Alypia, Nebridia a Honorata, k nimž upřímně lnul. V Karthagině měl příležitost se přesvědčiti, že potají žijí nemravně, ač se vychloubají domnělou svatostí svých přívrženců. I vzdaloval se manichejců, ale proto se neblížil k víře křesťanské. V jeho srdci zůstalo pusto a prázdno.

Přátelé radili Augustinovi, aby odešel do Říma, kdež, jak pravili, bude mu lze dojíti větších příjmů a skvělejší budoucnosti. Augustin byl ochoten, ale matka odrazovala od cesty, bojí se, aby se Augustin v cizině nezkalil úplně. Augustin oklamal matku: řekl, že cestu odkládá, zatím však potají sedl na loď a ujel. Přišel do Říma; tam se roznemohl zimnicí. Uzdraviv se, zřídil školu, ale shledal, že žáci jsou nezvedení a nadto že ani řádně neplatí za přednášky. Tím se stal Augustin ještě rozmrzelejším. Tu zemřel roku 384 v Miláně učitel řečnictví a Augustin za-

ujal jeho místo. Toto město bylo tehdy slavnější než Řím, jsouc sídlem císařského dvora. Augustin již v Římě slyšel o slavnosti milánského biskupa Ambrože. Těšil se, že jej blíže pozná. Navštívil Ambrože a byl od něho vlídně přijat. Augustin byl dychtiv slyšeti toho slavného kazatele. I chodil na jeho kázání, zprvu z pouhé zvědavosti, aby seznal jeho řečnické umění; nedbal toho, co mluvil, nýbrž jak mluvil. Co do formy přesvědčil se Augustin, že řeči Ambrožovy vynikají učeností, důmyslností a lahodným slohem. Ponenáhu věnoval svou pozornost i obsahu kázání a přemýšlel vážně o pravdách náboženských, jež slyšel z výmluvných úst biskupových. Tu pak shledával, že bludy manichejců jsou nicotné, a sám sobě se podivoval, že tak dlouho v nich vězel. Služby Boží, posvátné zpěvy, jejichž reformátorem Ambrož byl, působily naň mocně. Vzpomínáje později velebného zpěvu církevního v Miláně, Augustin napsal: „Kolik slz jsem prolil slychaje hymny a posvátné písně, které s dojemnou zbožností v chrámě tvém, ó Pane, byly prozpěvovány, a jak hluboce bývala jimi moje mysl dojata! Libezně vcházel zpěv do mých uší, pravda zpívaných slov vnikala mi do srdce a posvátný cit zbožnosti z něho proudil.“

Augustin si umínil, že vstoupí ve sbor katechumenů, kteří mají býti pokřtěni. Neklid se v něm mírnil. Kol sebe měl své přátele Alypia a Nebridia; i Romanianus zase mu přivedl svého syna na výchovu. Také matka Monika s mladším synem Navigiem přijela za Augustinem do Mi-

lána. Matka uslyševši, že Augustin zanechal manichejských bludů, zaradovala se a řekla mu: „Mám naději v Ježíše Krista, že dříve, nežli vykročím z tohoto světa, spatřím tebe věřícím katolíkem.“ Ale Augustin neprosplával ve víře tak rychle, jak matka mysliila a jak sám si přál. Scházela mu křesťanská pokora a byl dosud svázán okovy ctižádosti a smyslnosti. Ze spisů Platonových se naučil, že kdo chce opravdově poznati svět duchový, musí zprvu překonati svoje tělesné žádosti. Také zmítaly Augustinem různé pochybnosti. Rád by si byl vyžádal poučení od sv. Ambrože, ale ostýchal se otevřítí své srdce před ním. Otevřel své srdce před staříčkým knězem Simplicianem; ten mu řekl: „Hledáš-li pravdy, musíš se pokoriti; neboť Bůh nedává moudrým tohoto světa znáti svoje tajemství, ale zjevuje je malíčkým a pokorným.“ Augustin si umínil, že přemůže svou ctižádostivost, že rozdrtí hříšné okovy, jimiž doposud byl spjat. Ale jeho vůle byla slabá; podobal se ospalému, jenž by se rád probral ze spánku, ale přemožen ospalostí opět upadá ve spánek. Smyslnost jej poutala, a když chtěl začít nový život, tu přiběhly staré přítelkyně (totiž staré vášně) a šeptaly mu do uší: „Jak? Ty nás chceš opustiti? Od nynějška už nemáme býti s tebou? Již nikdy? Od nynějška ta věc, kterou dobře znáš, a ona věc, nemají ti býti dovoleny? nikdy? Navěky ne?... Ostatně, ty nebudeš moci býti bez nás!... Počkej ještě trochu! Zítřa!...“

Kdysi - bylo to v srpnu r. 386 - Augustin byl pospolu s Alypiem, důvěrným svým přítelem. Rozmlouvali o věcech vážných.

Tu vstoupil do obydlí krajan, jistý Pontinián, úředník a zbožný křesťan. Ze zvědavosti vzal do ruky knihu, která ležela na stole. Byly to listy sv. Pavla. Pontinian se zaradoval, že Augustin se obírá Písmem svatým a jal se vykládati o sv. Antonínu, otci pouště, jenž když uslyšel slova Kristova: „Chceš-li býti dokonalý, prodej, co máš, rozdej chudým, a potom přijď a následuj mne,“ jat milostí Boží, hned rozdal statky své chudým a odešel na poušť, kde svatě žil a svatě zemřel. Pontinian připomínal, že i na blízku zná podobný příklad snažení po dokonalosti křesťanské. Augustin a Alypius byli řečí tou hluboce dojati. Když Pontinian odešel, Augustin zvolal: „Co se děje? Co tu slyšíme? Neučení prospívají v dokonalosti, uchvacují království Boží a my se všemi vědami svými válíme se v rozkoších a v marnostech. Či snad stydíme se následovati jich, protože nás předešli?“

Oba přátelé odešli do zahrady za domem a usedli. Augustin cítil velikou lítost, že nedovedl dosud zlomit okovů hříchů a sloužiti Bohu; tázal se sám sebe: „Co mohli ti a jiní, proč bys ty nemohl, Augustine?“ - I poodešel maličko, sklesl pod stromem fíkovým a oplakával hořce hříchů svých, volaje k Bohu hlasem usedavým: „Jak dlouho, o Hospodine, budeš hněvati se na mne? Až do konce života mého? A jak dlouho já budu říkati: Zítřa, zítřa? Proč ne hned? Proč nemá v tu hodinu býti konec mé hanbě?“ - V tu chvíli zaslechl ze sousedního domu dětský hlas; chlapec nebo děvčátko zpívalo pro sebe slova: „Vezmi a čti, vezmi a čti.“ *Tolle,*

lege. Augustin si vykládal slova tak, jako by Bůh ho napomínal, aby vzal Písmo svaté do ruky a četl. Vrátil se k Alypiovi, vzal do ruky knihu Pisma svatého a kde ji otevřel, tam četl. Byla to slova apoštola Pavla k Řím. 13, 14: „Jako ve dne počestně choďme; ne v hodování a opilství, nevsmilstvu a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, nýbrž oblect se v Pána Ježíše Krista, a nemějte péče o tělo tak, aby povstávaly chťiče.“ V tu chvíli zvítězila milost Boží v něm, zapudila všecku nejistotu a přinesla jeho srdci klid. Od té doby Augustin nehledal více slávy ani bohatství, neb našel štěstí v čistotě, zdrželivosti a mírnosti. Srdce jeho oplývalo svatou radostí a volal v modlitbě: „Hospodine! Tys roztrhl okovy moje! Kdo jsem já? A jaký jsem byl já? Co jest zlého, čeho bych byl nespáchal buď skutky svými nebo aspoň vůli svou? Ale Tys slitoval se nade mnou.“

Augustin odebral se do samoty v Kasíaku u Milána. S ním byli i matka, bratr Navigius, syn Adeodat, Alypius a jiní přátelé. Kolega Verecundus nabídl Augustinovi svůj dvůr na venkově k pobytu s podmínkou, aby spravoval majetek a dohlížel na práci. Práce bylo dosti. Augustin vedl vrchní správu, rozdělával dělníkům úkoly, Alypius měl starost o koupě a prodej. Monika pečovala o domácnost. Bylo jich 9 ke stolu. „Starala se o nás, jako bychom všichni byli jejími dětmi, a obsluhovala nás, jako by každý z nás byl jejím otcem.“ Rozhovory, byť začínaly od náhodných a malicherných událostí, byly vážné a měly účelem poučiti.“ Augustin dopsal Ambrožovi; vyličiv mu

své poblouzení a obrácení, prosil ho o radu, které knihy Pisma sv. by měl čísti. Ambrož radil, aby četl Isaiáše, jenž nejzřejměji mluví o Kristu. Poté Augustin se přihlásil ve sbor čekatelů na křest sv. a naslouchal - bývalý učitel filosofie a řečnictví - spolu s mládeží pokorně učen, které konali kněží-katecheté. Na Bílou sobotu pak byl pokřtěn od sv. Ambrože. S ním také Alypius a Adeodat. Bylo to r. 387. Kdo vypoví radost matky Moniky? Po čem toužila, stalo se! Syn její stal se katolickým křesťanem!

Augustin ujednal s přáteli svými, že se odeberou do Afriky, aby tam ve skrytosti sloužili Bohu. Avšak v Ostii u Říma matka Monika se roznemohla a devátého dne zemřela. Augustin s pláčem pohřbil její tělo v Ostii a dal za ní obětovati Mše svaté; neopominul nikdy modlit se za ni, jak matka byla na něm žádala. Uběhl skoro rok, než vstoupil na loď. Když Augustin spatřil s lodi pobřeží africké, zvolal: „Pozdravena buď, Afriko, otčino moje! Znáš-li pak dosud svého Augustina? Vracím se k tobě a pozdravuji tě pozdravem synovským. Ale přicházím jako sirotek. Matky Moniky není více! Je pochována v daleké cizině, mne pak obrodila milost Kristova k životu novému!“ Augustin usadil se s přáteli svými na zděděném statečku v Tagastě. Žili v tuhé kajícínosti. V této době zemřel syn Adeodat, maje ještě na sobě bílé roucho ode křtu svatého. Na žádost lidu Augustin byl r. 391 posvěcen na kněžství a stal se spolupracovníkem biskupa hipponského Valeria. Augustin napsal o tom: „Kekormidlulodičky církve

po prvním kormidelníku dostal jsem se já, jenž veslovati ani neumím. Nic není vznešenějšího nad svaté úřadování biskupů, kněží a jáhnů, jestliže se koná podle zásad Kristem daných, ale také není nic těžšího a nebezpečnějšího.“ Když biskup Valerius po roce zemřel, Augustin byl zvolen biskupem hipponským.

Augustin přeměnil biskupské obydlí v jakýsi klášter. K jeho přátelům přidružili se i jiní nábožní mužové. Všichni se zřekli pozemských statků, trvali spolu u bratrské svornosti, jídali u jednoho stolu a konali společně duchovní cvičení pod správou biskupovou. To je první počátek řeholních kanovníků a seminářů duchovních. Pokrm býval prostý, jen hostům dávány byly vybranější krmě. Za společného jídla čítána byla duchovní kniha nebo konány byly náboženské rozhovory; řeči zbytečné, utrhačné byly vyloučeny. Na stěnu dal Augustin napsati průpověď: „Kdožkoliv oblíbil sobě hyzdití život bližních, tomu je tento stůl zapověděn.“ - V domě nesměla bydleti žádná osoba ženská, ani z přibuzenstva, aby snad nebyla zavdána příčina k pomluvám. Augustin byl v této věci opatrný a obezřetný; kdykoliv měl, konaje úřad svůj, jednati s osobou ženskou, vždy míval u sebe duchovního jako svědka. - Osvobodil se skoro ode všech slabostí dřívějších, nejen od tělesných neřestí a zálib, ale i od chyb snadněji omluvitelných, až snad na zbytek staré literární marnivosti.

Horlivost biskupa Augustina o časné i věčné blaho duší svěřených neznala mezí. Dveře jeho obydlí byly stále ote-

vřeny všem, kdož poučení nebo pomoci potřebovali. Založil pokladnici, doníž dobrodinci skládali pro církev a chudé. Když se kdysi sešlo málo darů, řekl věřícím: „Žebrám na žebráky, abyste se stali syny Božími.“ Skládal o správě této pokladnice účty a sděloval je věřícím; přiznával se, mýlil-li se někdy, prosil za odpuštění, když snad někoho nevlídně přijal anebo mu nelaskavou odpověď dal. Tak veliká byla jeho pokora. Pokorou jeho byli věřící často až k slzám dojeti. Jako biskup pečoval o majetek církevní. Církev jeho měla živit celý zástup žebráků. Sám byl nezištný, ale lid si přál, aby církev bohatla, a to proto, aby lid první z toho měl užitek. Proto Augustin jezdě na koni nebo na mezku, objížděl vinice a hospodářství, všeho si všímal, dělníků se vyptával, dbal opatrnosti ve smlouvách. - Kromě toho bylo Augustinovi vyslyšati sporné strany a vynášeti rozsudky. Vyhýbal se zápletkám soudním. Říkával: „Lépe je protivníku dátí peníze, než ztráceti čas a ničiti svůj klid.“ U soudu říkával: „Zloděj bude okraden od zloděje ještě většího.“

Potíral nejen v promluvách, ale i ve svých spisech bludy ariánů, manicheů, ke kterým kdysi sám náležel, a pelagiánů. Nejdůležitější spisy Augustinovy jsou: Vyznání (*Confessionum libri XIII*), O nejvyšší Trojici 15 knih, O městě Božím *De civitate Dei* 22 knih. Ve Vyznáních Augustin líčí svůj vlastní život od dětství, odkrývá všechny své poklesky, líčí vnitřní boj, který zmítal jeho duší, nežli odložil svůj blud a než se rozhodl pro pravdu a ctnost. Sladkými slovy vzpomíná tu své

matky, odprošuje ji, děkuje ji, že modlitbami svými ho zachránila. Na věky památná jsou slova jeho v předmluvě tohoto spisu: „Ježiši Nazaretský, synu Davidův, Bože a člověče! Duše lidská nemá pokoje, dokud nespočine v Tobě, jenž jsi pramenem milosti a slitování.“ - Ve spise O městě Božím Augustin vyvrací celé pohanství, mluví o zjevení Božím od počátku světa a pojednává o víře a Církvi Kristově.

Výstižné jsou výroky Augustinovy, jimiž vyjadřuje pravdy katolické nauky; mluvě o hříchu dědičném připomenul: „Když je však řeč o tomto hříchu, vyjímám nejblahoslavenější Pannu.“ O zpovědi: „Nedej se zavést pověrou lhářů, že spasí tě zpovídání se Bohu samému, bez povolání kněze. Žaluj každý hříšník na sebe před knězem... co víš zevrubně, říkej zevrubně; všední pak hříchy vylož aspoň všeobecně. Nestyd' se vyznati před jedním, co konati nestyděl's se snad před mnohými.“ - Mluví o očištění, že „ohněm jeho neočišťují se hříchy těžké, nýbrž všední.“ - O modlitbě: „Kdo se umí náležitě modlit, umí také náležitě žít.“ - Osebezapírání dí: „Hněv krotiti, nečistoty se varovati, lakotou pohrdati, spravedlnosti šetřiti, pýchu ponížovati - je také mučednictvím, a naskytuje se k němu hojná příležitost.“ - O Církvi napsal: „Držte se všichni jednomyslně svého otce Boha a své matky Církve!“ - O víře: „Není bohatství, není pokladu nad víru katolickou...“ „Nešťastný je, o Bože, kdo mnoho ví, ale Tebe nezná; tisíckrát šťastnější je, kdo Tebe zná, byť i všech ostatních věcí ne-

znal a nevěděl.“ - O primátu římského papeže napsal (Sermo 131): „Od apoštolské Stolicе přišly příписы, spor je ukončen.“ Na konci svého života Augustin napsal spis: *Retractationes* (Opravy), kde rozebral všechny svoje spisy, tu něco hájil, doplnil a vysvětlil, tam něco pozměnil nebo odvolal. Dojemná je jeho pokora, an praví o svých spisech: „Cov nich pravdivého nalezneš, podrž a přičítej Církvi; co by tam však bylo chybného, zavrhní, a mně, jenž jsem člověk, odpust.“

Až do své smrti Augustin nepřestával vzpomínati hříchů svého mládí a litovati jich. Říkával: „Pozdě jsem tě poznal, pozdě si Tě zamiloval, o Bože!“ Nad ložem měl zavěšeno sedmero kajících žalů; modlíval se je se slzami. Na sklonku jeho života dolehla naň a na celou krajinu těžká zkouška. Ariánští Vandalové, počtem asi 50.000, vtrhli se svým králem Genserichem ze Španěl do Afriky. Ve své surovosti nešetřili nikoho. Počali obléhati město Hippo. Staříčkový biskup Augustin pečoval o své věřící, ošetřoval raněné, sytil hladové, žehnal umírajícím. Nakonec sám se roznemohl. Znamenaje, že smrt se blíží, zvolal: „Spravedlivého Boha máme!“ Zemřel ve věku 76 let, dne 28. srpna 430. Jeho tělo bylo později převezeno na ostrov Sardinii a odtud do Pavie.

Augustin je nejslavnější učenec bohoslovecký na západě, jenž celé učení Církve katolické všestranně prozkoumal, jasně a přesně vyslovil, vědecky sestavil a důkladně odůvodnil. Uvedl křesťanskou vědu na nejvyšší stupeň. Nazýván bývá „všeobecným učitelem“ všech křesťanských století.

Církev katolická nikdy neměla biskupa, jenž by byl své době vtiskl tak zřejmou pečeť; ve staré době ho nikdo nepředčil a ve středověku nikdo mu nemůže býti postaven po bok, vyjma jediného sv. Tomáše Akvinského, jenž spisy Augustinovy učeně vykládal. Svátek sv. Augustina 28. srpna.

Sv. JERONYM, plným jménem: Sofronius Eusebius Hieronymus (čes. také Jarolím), narodil se kolem roku 342 ve Stridonu v Dalmacii z rodičů křesťanských, zámožných. Otec; Eusebius jménem, poslal Jeronyma na studie do Říma. Jeronym poslouchal přednášky učenců Donáta a Viktorina, četl spisy latinských a řeckých mudrců, básníků a řečníků, opisoval si knihy nebo si je kupoval, aby si zřídil knihovnu. Památky města Říma jej poutaly: podívoval se uměleckým stavbám starých Římanů, ale také katakomby křesťanské činily naň hluboký dojem. Horoval oslavě starého pohanského světa, ale také pravdy křesťanské, vštípené mu v mládí do duše, nemizely mu z mysli. Jeho povaha byla nerozhodnutá, nestálá; obcoval s lehkomyšlnými druhy, hýřil s nimi a tak pozbyl nevinnosti. Avšak ozývala se v něm často touha po životě víře Kristově přiměřeném, po životě, který by mu přinesl klidu a pokoje.

Jeronym dal se pokřtiti a vydal se pak na cesty. S druhem svým Bonosem odešel zprvu do Akvileje k příteli Rufinovi a pak do Gallie; v Trevíru se zdržel, aby opsal pro Rufina dva spisy sv. Hilaria. Tam v něm uzrál úmysl, že zasvěti svůj život službě církevní. Vrátiv se do Akvileje, do-

nesl Rufinovi knihy opsané a pak se odebral na cesty do Asie, máje s sebou jako průvodce Innocence, Hylasa a sv. Heliodora. Unaven jsa cestami, zdržel se v Antiochii a ztrávil nějaký čas u poustevníka Malcha blíže města Antiochie. I Jeronym začal na blízké poušti Chalcis poustevničiti. Obíral se čtením Písma svatého a skutky kajícími. Aby mohl čísti Písmo svaté Starého Zákona v původním jazyku, učil se jazyku hebrejskému podle návodu kteréhosi poustevníka, pokřtěného žida. Živil se ruční prací, požíval jen chleba a zelin a vody, spával na holé zemi a žil životem sebezapíravým. Tělo bylo unaveno prací, zchřadlé postem, ale uvnitř bylo mu podstoupiti prudké hoje s tělesnou žádostivostí. Duch jeho dlel v Římě, v divadle, v lázních, kde prožil mladá léta, viděl tanec lepých děv, slyšel sladké jejich písně. Napsal sám o sobě: „Byl jsem kost a kůže, a přece srdce hořelo ohněm smyslných žádostí. Celé dny a noci volal jsem vrhaje se na zem, k nebi o pomoc proti nezřízenému vnitřnímu hnutí. Styděl jsem se před svou chyší, že znala nečistě moje vášně. Častokrát jsem se tloukl, vzývaje milosrdenství Boží, kamenem do prsou, až jsem krvácel.“ Dlouho trvalo, než Jeronym zvítězil nad tělesnými žádostmi a než došel vnitřního klidu.

Také od čtení pohanských spisů se nemohl odtrhnouti. Tak si je byl zamiloval. Uznával, že záliba v nich se nesrovnává s životem křesťanským; činil si z toho výčitky, sahal po Písmu svatém, ale opět se vracel ke spisům pohanským; byl takřka omámen jejich obsahem. Kdysi se

mu zdálo ve snách, že stojí na soudu Božím a slyší hlas: „Kdo jsi?“ Řekl: „Křesťan jsem.“ Ale hlas na to: „Nikoliv, křesťan nejsi! Jsi ciceronián; neboť kde poklad tvůj, tam i srdce tvé.“ Zaražen tímto snem, Jeronym se vystříhal od té doby čtení spisů pohanských.

Biskup antiochijský Paulin posvětil r. 379 Jeronyma na kněžství, ač Jeronym se dlouho vzpíral, pokládaje se nehodným stavu kněžského. Téhož roku se odebral do Cařihradu, aby poznal a slyšel věhlasného Řehoře Nazianského. Zdržev se v městě tom déle, překládal Eusebiův Církevní dějepis do latiny. Roku 382 Jeronym byl pozván do Říma na sněm, svolaný papežem Damasem, aby uklizen byl církevní rozkol v Antiochii. S Jeronymem byl pozván Paulin Antiochijský a Epifanius z ostrova Cypru. Papež Damas poznav duchaplného a vzdělaného Jeronyma, významával jej velmi. Učinil jej svým tajemníkem a vyzval jej, aby zrevidoval Italu, t. j. starý latinský překlad Písma svatého. Jeronym opravil Italu a přeložil samostatně z rukopisů hebrejských a aramejských celý Starý Zákon do latiny. Tento Jeronymův překlad Starého Zákona (vyjma žalmy) a opravený text Nového Zákona (a žalmů) se do doby Řehoře Velikého všude ujal, odtud název jeho „Vulgata“ čili obecný. Sv. Augustin pravil, že za tuto práci Jeronymovu nemůžeme Bohu dost děkovati!

Jeronym vynikal znalostí Bible a proto naslouchali mnozí mužové jeho výkladům. Tato znalost ve vykládání Písma sv., spojená s úchvatnou výmluvností a s ve-

likými ctnostmi Jeronyma, poustevníka světu odumřelého, způsobily, že mravní úroveň města Říma se povznese. Také mnohé vznešené ženy římské zvolily si Jeronyma svým duchovním vůdcem; dávše výhost světu, žily životem odřikavým. Byly to: Pavla a její dcera Eustochium, Marcella, Asella, Felicitas, Fabiola, Lea, Laeta, Marcellina a Melanie. Jeronym jako kazatel tepal ráznými slovy rozmařilost a náboženskou vlažnost lidu římského; nemlčel k prostopášnostem vznešených; takto si vzbudil mnoho nepřátel, kteří jej pomlouvali a podezřívali ze styku se ženskými osobami, ba neostýchali se poštvati proti němu i luzu. Papež Damas chránil Jeronyma, seč byl; avšak Damas zemřel a nástupci jeho Siriciovi nezamlouvala se příkrost Jeronymova. Jeronym pozbyv mocného ochránce proti zlobě a útokům svých nepřátel, opustil Řím a odebral se s bratrem svým Paulinianem a s knězem Vincenciem opět na Východ.

Jeronym procestoval celou Palestinu, aby poznal zemi, mravy a život obyvatelstva, jak bylo třeba k studiu biblických knih. Z Palestiny odešel do Egypta, navštívil učeného slepce Didyma a poustevníky, aby seznal tuhou kázeň jejich. Posléze se vrátil do Betlema a usadil se tam na vždy. „Městečko Betlem“ tak napsal, „je prostoučké; kromě žalmů tam neuslyšíš jiných zvuků. Rolník prozpěvuje za pluhem Alleluja, a vinaři a ženci jásají chvalozpěvy Davidovými.“ Jeronym si vystavěl poustevnu vedle samé jeskyně, v níž se narodil Spasitel. Tam se modlil

a postil, tam pracoval a zapíral se. Oplakával hříchy svého mladí, rozjímal o posledním soudu; napsal: „Kdykoliv si vzpomenu na brozný den soudu, všecek se chvěji. Ať jím nebo piji, ať konám co jiného, vždy se mi zdá, jako bych slyšel strašný hlahol trouby a hlas: Vstávejte, mrtví, a pojdte k soudu!“

Římská matrona Pavla také opustila Řím s dcerou svou Eustochií a odebrala se do Svaté země. Navštívivše někdejší hosti své, sv. Epifania na ostrově Cypru a Pavlína v Antiochii, obě odešly do Betlema. Jeronym jim byl duchovním vůdcem a povolav učeného žida Baradána, učil obě jazyku hebrejskému. I četly Písmo sv. v řeči hebrejské. Pavla jsouc zámožná, vystavěla v Betlemě dva kláštery, mužský a ženský; kromě toho ještě dva kláštery ženské v Palestině. Kláštery ženské řídila Pavla, klášter mužský Jeronym. Pavla zemřela r. 404, Eustochium r. 419.

Jeronym věnoval dvacet let překládání a výkladu Písma svatého. Hněval se, pozoroval-li ať u přátel, ať u odpůrců, mělkost a domýšlivost v této příčině. „Dovedou si jiné kritisovati, alesami nic nečiní,“ tak pravil. Jindy napsal ironicky: „Ku čtení Písma svatého každý člověk si přisuzuje dosti rozumu... umělci, učenici... zedníci, kováři a jiní nemohou být bez mistra; pouze Písmo svaté jest tím uměním, jež sobě vůbec všichni osobují. Chceť každý učití dříve, nežli se sám naučil, a mluví, čemu sám nerozumí. Co mne se týče, nemohu se sám chlubití a ujišťovati, že bych Písmu svatému veskrze rozuměl.“ - Církev dává Jeronymovi

titul: *doctor maximus in exponendis Scripturis*, t. j. největší učitel ve vykládání Písem sv. Proto sv. Augustin, slovatný učenec, vážil si Jeronyma a napsal mu: „Ačkoliv podle názvu důstojností, které jsou v církvi zavedeny, rád biskupský postaven jest nad kněžským, přece stojí ve mnohých věcech Augustin níže Jeronyma.“ Jeronym napsal také mnoho krásných listů mužům a ženám, na př. neporovnatelně krásný list k Eustochií, jednající o panenství; dopisoval si s nejslavnějšími církevními učenici; napsal životy sv. Otců poustevníků, sv. Pavla Thébského, sv. Hilariona a Malcha, pak sv. Pavly; kromě toho mnoho pojednání na obranu učení katolického a na útěchu křesťanů.

Ač Jeronym byl zaneprázdněn pracemi biblickými, všímal si bedlivě, co se dalo ve světě náboženském, a potíral bludy, kdekoli se objevily. Od Jeronyma pochází výrok: „Ingenuit totus orbis et arianum se esse miratus est,“ t. j. „zaúpěl okrsek zemský a podivil se, že je ariánský.“ Jeronym potíral blud pelagiánský. Proto byl pro svou horlivost v hájení Církve nazýván „kladivem na kacíře.“ Napsal: „Pes štěká na prospěch svého pána, a já bych neměl mluvití pro Boha? Umřítí mohu, ale mlčeti nedovedu.“ - Nermalou mrzutost si však Jeronym způsobil v příčině Origenových spisů. Jeronym byl velikým ctitelem Origenovým. Napsal: „Jen nevědomci hyzdí památku Origena učenice; odpůrcové povstávali proti němu, protože nemohli snéstí učenosti a výmluvnosti jeho; byliť pokládáni za němé, když

on (Origenes) mluvil. "Avšak ve spisech Origenových jsou mnohé bludy. Jeronym posléze prohlásil veřejně, že zavrhuje bludy Origenovy. Avšak někdejší přítel Jeronymův, Rufin, dále hájil Origena a odvolával se přitom na Jeronyma, jenž byl dříve ctitelem Origenovým. Tato neupřímnost Rufinova vyvolala písemný boj mezi Jeronymem a Rufinem, a Jeronym psal polemiku s velikou prudkostí. Vůbec Jeronym nezhostil se ani ve stáří přirozené své ohnivosti a prudkosti. Byl drsný i k přátelům. Rozčiloval se, když kdokoliv, byť i přítel, náhledů jeho nesdílěl. Psal ostře, až vášnivě. Neušetřil ani slavného učenice Augustina, ani Jana Zlatoústého. Nedůtklivost Jeronymova dá se vysvětliti ustavičnou a neúmornou napjatostí duševní a samotářským jeho životem. Ostatně životy tohoto duševního velikána a odříkavého světce září tolika ctnostmi vznešenými, že stíny ony mizí.

Posléze Jeronym ochuravěl. Tělo odříkavosti a duševními pracemi tak zesláblo, že se nemohl na loži ani obracet. K tomu přistoupila i slabost zraku. Přicházeli žákové a Jeronym jim diktoval do péra některé spisy. Chystal se zbožně nasmrt. Přátelům řekl: „Miláčkové! přinášíte mi zvěst, že smím již odcestovati. Bůh vám zaplať za tuto blahou zvěst! Nadešla nejvzácnější chvíle mého života. O smrti, jak jsi krásná a příjemná! Jak chybuji lidé, když si tě zobrazují šeredně! Jen bezbožníkům jsi hrozná.“ Takto mluvě skončil. Bylo to 30. září 420. Jeho ostatky byly později přeneseny do Říma (E). Svátek sv. Jeronyma, kněze a učitele církevního, 30. září.

Sv. HILARIUS narodil se v Piktavii t. j. v Poitiersu ve Francii, jak praví Venancius Fortunatus. Navštěvoval školy v Řecku a v Římě, prostudoval spisovatele řecké i římské. Sám o sobě praví, že se narodil v pohanství a že pokračoval po stupních k poznání pravdy křesťanské. Po 10 letech se vrátil do svého rodiště a přijal křest. Také jeho manželka a dcera Apra byly pokřtěny. Požíval takové úcty, že r. 350 (dle D r. 353) jednomyslně zvolen biskupem poitierským. Při jím svěcení biskupské, žil v úplné zdržlivosti manželské. Dcera jeho Apra zemřela sedmnáctiletá.

Hilarius sepsal na obranu katolického učení spis „O nejsvětější Trojici“, knihu „O synodách či o víře východanů“ a výklady Písma svatého. První z latinských spisovatelů složil posvátné hymny. Byl tak oddán Církvi, že se vystříhal každého styku s bludaři a ani se s nimi nepozdravoval. Této přísnosti bylo třeba, aby věřící lid nebyl maten obojetným chování svých představených. Císaři Konstanciovi II., zjevnému ariánu, psal: „Je čas k mluvení, neboť mlčení by nebylo znamením mírnosti, nýbrž slabosti... Kdo má vyřknouti pravdu, ne-li služebník pravdy? ... Chci k tobě, ó císaři Konstanci, mluvit, jako bych byl mluvil k Neronovi: Ty vedeš boj s Bohem a s jeho služebníky a přetvařuješ se, jako bys byl křesťanem... věrně stoupence své pozdvihuješ na biskupská sídla, v poutá jímáš sněmy církevní.“

Hilarius vzbudil svou horlivostí odpor a nenávisť ariánů. Císař Konstancius II.

vypověděl Hilaria do Frygie v Malé Asii. Tam ztrávil Hilar čtyři léta; zúčastnil se tam sněmu v Seleucii, na kterémž ariáni chtěli zvrátiti úchvaly obecného sněmu nicejského o božské přirozenosti Kristově. Nedal se ani lichocením ani hrozbami zastrašiti a statečně hájil pravé víry katolické. Na onom sněmě kdosi promluvil nepatříčně o Bohu; a tu Hilar zvolal rozhorleně: „Nešťastné uši, které zaslechly slova tak hanebná. Je-li pak možno, aby lidé mluvili o Bohu tak rouhavě?“

Ariáni nemohli čeliti učenému a ráznému zastanci víry katolické a proto naléhali na císaře, aby poslal Hilaria, „původce sváru a buřiče“ do Gallie zpět. To se i stalo. Ubíraje se Illyrii a Itálií do své vlasti, Hilar byl všude vítán a ctěn pravověřícími křesťany. Cestou se k němu přidal sv. Martin. Vrátiv se, Hilar šířil činnost svou i na sousední Itálii, aby vykořenil bludařství. Byl pro svou statečnost a přímost nazýván „Athanasielem Západu“. Zemřel 13. ledna 368 (podle *D* 369). Svátek sv. Hilaria 14. ledna.

Sv. *Lev I. Veliký* a sv. *Řehoř I. Veliký* uvedeni v § 24.

Sv. PROSPER AKVITANSKÝ byl laik, ženatý, žil v krajině provenčské, snad v Marseilli. Byl učencem v bohosloví znamenitým a ctihodným. Slavní mužové si s ním dopisovali, sv. Augustin jej povzbuzoval v hájení víry proti pelagiánům. Byl mistrem v theologii, nejnesnadnější otázky víry luštil s podivuhodnou bystrostí. Přihlédaje k prozřetelnosti Boží, pravil: „Kdo klesá ve hříchy, činí dílo člověka, kdo statečně setrvává v dobrém, činí dílo Boží.“

Napsal také světové dějiny na způsob kroniky a ukončil je rokem 455. Zemřel snad v letech 457-466. Svátek jeho 25. června.

Sv. PROSPER, biskup v Kómu, žil do r. 565; svátek 2. března.

Sv. FULGENC se narodil r. 467 v městě Thaleptě v severní Africe. Otec jeho Klaudius brzy zemřel. Vychován byl svou matkou Mariannou v bázni Boží, prospíval znalostí řeči a vzdělaností; dospěl stal se důchodním. Avšak úřad ten se mu znechutil, jelikož nezřídka vede k nevrlosti a necitelnosti. Fulgenc však zatoužil po životě řeholním; i když vykonával své povolání světské, přece žil, jako by byl mnichem přísného řádu. Později vstoupil do kláštera v Byzaceně (ve východní části Afriky). Matka jeho byla sice zbožná žena, ale rmoutila se, že ztratí syna, který jí byl jedinou útěchou a podporou; neboť Vandalové se zmocnili jejích statků. Docházela ke bráně klášterní a volala syna, aby se k ní vrátil. Na biskupa Fausta volala: „Fauste, vrať mi mého syna! vrať zemi jejího prokuratora! Církev byla vždy ochránkyní vdov; kterak můžeš býti tak ukrutný a vyrvatí mi syna?“ Pro Fulgence byl výjev ten bolestnou zkouškou, neboť miloval svou matku. Avšak chtěli setrvatí na své dráze, bylo mu přemáhati přirozený cit lásky k matce.

V tu dobu král Vandalů Thrasimund, arián, počal sužovati pravověřící křesťany. Fulgenc i jeho biskup Faustus uprchli. Fulgenc se mnil odebrati do Egypta k poustevníkům. Cestou navštívil biskupa Eulalia v Syrakusách na Sicílii; ten mu po-

radil, aby nechodil do Egypta, ježto prý jsou mezi tamějšími mnichy rozepře. Proto se Fulgenc vrátil do své vlasti a vystavěl r. 500 v Byzaceně klášter, v němž ztrávil osm let.

Roku 508 byl ustanoven biskupem v Ruspě (na pobřeží mořském, jižně od Karthaga). Thrasimund vypověděl Fulgence do vyhnanství na ostrov Sardinii. Když se r. 520 vracel z vyhnanství, hrnuli se k němu věřící, aby jej přivítali. Byl právě prudký liják a tu vzácní mužové svlékali své pláště, aby jimi přioděli Fulgence za deště. Od té doby Fulgenc žil v pokoji a působil v apoštolském úřadě nerušeně až do smrti. Napsal výtečné spisy na obranu katolické pravdy proti bludařům, na př. „*Regula verae fidei*“ (Pravidlo pravé víry), O prozřetelnosti Boží a j. Spisy svými tak proslul, že nazýván byl druhým Augustinem. Na smrt se chtěl připraviti na ostrově Circině, ale na prosbu lidu se vrátil do svého sídla. Po dva měsíce stížen byl bolestnou nemocí. Modlíval se: „Uděl mi, o Pane, trpělivosti, potom mi však dej smilování a odpuštění.“ Zemřel 1. ledna 533. Svátek 1. ledna.

Sv. VINCENC LERINSKÝ se narodil v Gallii a vyučiv se ve vědách, věnoval se stavu vojenskému. Pak se odebral, jak sám pravil, „z bouří života světského, aby se vyprostil z marnivosti a pýchy,“ do samoty klášterní na lerinském ostrově u města Nizzy. Další podrobnosti o jeho životě nejsou známy. R. 434 napsal pode jménem Peregrin: *Commonitorium* t. j. Výstrahu proti kacířům, ve kterémžto

spise vystižně vysvětluje nauku katolickou. Základní pravdy spisu jsou: Kdo náleží k víře katolické, trpí škodu na svém spasení. Prameny víry jsou: Písmo sv. a Tradice čili ústní podání. - To nutno uznati za nauku katolickou, co vždy a všude a ode všech věřících se věřilo. - Kristus odevzdal Církvi své úřad učitelský; Církev zachovává nauky víry neporušeny, aniž by od nich ubírala anebo k nim přidávala. Vzniknou-li odchylná mínění, tu sněmy obecné dávají rozhodnutí jasná a srozumitelná. - Známkou bludaře je, vzpírá-li se rozhodnutí Apoštolské Stolicе. Sněmy pozbývají moci, odporují-li rozhodnutí Apoštolské Stolicе. - Vincenc nadšeně velebil blahoslavenou Pannu Marii. Zemřel r. 450. Svátek 24. května.

Sv. SOFRONIUS se narodil v Damašku; věnoval se filosofii; v Alexandrii se stal mnichem a putoval pak do Říma. V Římě se utvrdil ve víře a stal se neohroženým obhájcem víry proti bludařům. Byl tak vzdělán ve filosofii, že mu byl dán název „sofista“. Četl tak horlivě v knihách, že málem oslepl. Vrátiv se z Jerusalema, rozvinul spisovatelskou činnost proti monotheletům. Roku 634 Sofronius byl zvolen patriarchou jerusalemským; zakusil mnoho útrap od Saracenů, kteří dobyli Jerusalema. Hořkým pláčem kvílel, když kalif Omar vstoupil do chrámu Vzkříšení Páně. Bolest nad znesvěcením míst svatých mu podrývala zdraví a utrápila jej. Zemřel r. 638 (či 639). Jak smýšlel o Apoštolské Stolicе, lze seznati z jeho slov, která jsou obsažena v řeckých meneích: „Tam (v Římě) nachází

se základna ryzí víry". Svátek 11. března.

Sv. MAXIM, biskup turinský, vynikal zbožností a uměním řečnickým a napsal několik homilií. Když zemřel, není známo, snad r. 470. Svátek 25. června.

Sv. PETR CHRYSOLOG narodil se asi r. 406 v italském městě Imole; vynikal nadáním, zbožností a čistými mravy; byl vysvěcen na jáhenství. Když se uprázdnilo místo biskupské v Ravenně, papež Sixtus III., obdržev poučení ve snách, ustanovil Petra biskupem ravenským. Petr byl dobrým pastýřem svěřeného lidu. Byl výmluvným kazatelem; káral rozhodně a vytrvale zlořády, které se v městě udržely od dob pohanských. Tak na př. ravennští se shromažďovali o Novém roku u jakési modly a majíce škrabošky na tvářích, konali rozpustilé radovánky. Petr vyzýval lid, aby se vystříhal polopohanských radovánek řka: „Kdo se zde na zemi chce baviti s ďáblem, nebude se radovati s Kristem na nebi.“ Posléze Petr vykořenil neplechu tím, že modlu rozbil a na jejím místě postaviti dal kříž. Pro svou výmluvnost byl zván Chrysologus, t. j. Zlatořečník.

Petr neúnavně vyučoval věřící pravdám svaté víry a svítil jim příkladem dobrým; bylť těшитelem nešťastníků a životelem chudých. Bludař Eutyches se domníval, že Petra získá svým názorům o jediné přirozenosti v Kristu Ježíši; ale Petr mu odpověděl rozhodně; pokáral jeho rýpalství a napomenul ho, aby ve všech věcech poslušen byl papeže, poněvadž papežem sv. Petr na římském stolci ustavičně žije, Církev spravuje a pravdu po-

dává všem badatelům, kteří pravdy povitě hledají. "Není ani jediné důležitější věci ve věrouce a mravouce křesťanské, kterou by byl Petr neosvětlil způsobem ryze církevním.

Na sklonku svého života Petr se odebral do svého rodiště, Imoly, aby se tam připravil na smrt. Zemřel r. 450. - Sv. Petr napsal 160 duchovních řečí; jsou stručné, spíše poučující než dojímavé. Jednotlivé věty, ač podobny průpovědím a sentencím, nejsou bez vnitřní spojitosti. Svátek sv. Petra Chrysologa či Ravenského 4. prosince.

Sv. CAESARIUS se narodil v kraji chalonském. Už v mládí miloval žebráky a rozdával jim šaty a pokrmy. Vstoupiv do kláštera lerinského, byl ustanoven klášterním hospodářem; že však nedával mnichům pokrmů, když jich nutně nepotřebovali, byl úřadu svého sprostěn. Odešel do města Arles (Arelate) a tam byl po čase povýšen na stolec biskupský. Ihned počal Caesarius působiti jako pravý apoštol, aniž přestal pracovati o stálém vnitřním zdokonalování sebe. Kázal horlivě a vybízel posluchače, aby, co slyšeli, vypravovali svým domácím a nemocným; také se vyptával, zdali porozuměli jeho slovům. Rozesílal i psaná kázání jiným kostelům. Velmi dbal o církevní kázeň. Duchovním nařídil, aby denně dvakráte zpívali církevní hodinky; nařídil, aby každý svěcenec nejméně čtyřikráte přečetl celé Pismo sv.: Lidu se postaral o zpěv žalmový. Založil v Arelate panenský klášter, jehož řízení svěřil své sestře Caesarii. Řeholnice, jimž napsal

moudrou řeholi, zhotovovaly krásné přepisy Písma sv. Pro nemocné Caesarius zbudoval veliký ústav, jemuž opatřil kostel, potřebná lůžka a lékaře. Chudobným se postaral o útulnu; také vykupoval zajatce a k tomu cíli nešetřil drahocenných nádob kostelních.

A přece byl od špatných lidí podezříván; byl i uvězněn, ale brzy byl propuštěn. Když Ostrogótové opanovali krajinu arelatskou, odvedli Caesaria do Ravenny ke králi Theodorichovi, žalující naň, že nedodrжуje věrnosti králi. Král Theodorich však, sotva spatřil ctihodnou tvář Caesariovu, zvolal: „Caesarius není zlého skutku schopen.“ Nevina Caesariova vyšla na jevo. - Ještě jednou bylo Caesariovi jíti do vyhnanství; tenkrát se odebral do Říma, kde byl papežem Symmachem uctivě uvítán. Na sněmu v městě Orange biskupové odsoudili blud semipelagiánů slovy, která navrhl Caesar. Zemřel roku 542. Svátek sv. Caesaria Arelatského 27. srpna.

Sv. HEGESIPPUS, rodem Žid, pokřtěný v Jerusalemě, putoval do Říma a zůstal tam až do smrti. Jest z nejstarších křesťanských spisovatelů. Napsal patero knih: „Památné události křesťanské“; ale zachovaly se z nich jen zlomky. Dějepisec Eusebius velmi chválí Hegesippa. Hegesippus tento nesmí býti zaměňován s jiným Hegesippem, který, následuje židovského dějisce Josefa Flavia, napsal patero knih o zboření Jerusalema. Zemřel kolem roku 180. Svátek sv. Hegesippa 7. dubna.

Sv. HESYCHIUS, kněz jerusalemský,

ve vědách důkladně obeznalý, napsal výklady na některé části Písma sv. a Dějiny církevní, jichž se však jen zlomky zachovaly. Na Božím hrobě čerpal z pramenů pravé vědy a moudrosti. Každý se divil jasným výkladům Písma sv., jež napsal. Zemřel roku 434. Slaví se 28. března.

Sv. SULPICIUS SEVERUS narodil se blíž Toulouse; byl právníkem. Po smrti své manželky odešel ke sv. Martinovi do Marmoutieru u Toursu. Pak žil v ústraní; není známo, zda u Tarbesu či u Marseille. Dopisoval si se sv. Paulinem Nolským a napsal „Posvátné dějiny“ až do roku 300, životopis sv. Martina, svého učitele, a „Dialogy“. Zemřel kolem roku 420. Slaví se 29. ledna.

Sv. SEVERUS SULPICIUS, biskup bourgesský, žil do roku 591; svátek též 29. ledna.

22. SVATÍ, JEJICHŽ JMÉNA JSOU UVEDENA V ŽIVOTOPISECH CÍRKEVNÍCH OTCŮ A SPISOVATELŮ

Sv. BASILIUS a sv. *Emelia* byli rodiče sv. Basila. Kromě něho měli ještě děti: sv. Makrinu, sv. Řehoře Nyssenského, Naukracia, sv. Petra Sebastejského a pět jiných dětí, jejichž jmen neznáme. Basil Starší zemřel roku 340, Emelie roku 372. Svátek jejich 30. května.

Sv. MAKRINA STARŠÍ, bába sv. Basila, byla žákyní sv. Řehoře Divotvůrce.

Za císaře Galeria, při pronásledování křesťanů roku 304 uprchla a tím si zachránila život. Její jméno není v žádném starším martyrologiu, ani ve řeckém; teprve Baronius ji přijal do Římského Martyrologia. Nazývá se „Starší“ na rozdíl od následující Makriny. Svátek sv. Makriny Starší 14. ledna.

Sv. MAKRINA MLADŠÍ, sestra sv. Basila Velikého a Řehoře Nyssenského, vyhledávala si už za svého mládí v Písmě sv. poučení svému věku přiměřená a modlivala prý se s jinými dívkami žaltář ve stanovené hodiny. Byla prý tak krásná, že žádný malíř ji nedovedl zobraziti. Vdala se za jistého obhájce a řečníka, avšak ten brzy zemřel. Nový sňatek zamítala. Říkala, že dle přírodních zákonů jen jediný sňatek je přípustný, právě tak jako že člověk toliko jednou se narodí a toliko jednou zemře. Ostatně prý její manžel neumřel, nýbrž je podoběn tomu, kdo na čas odcestoval; odcestovavším však prý nutno zachovati věrnost.

Makrina zařídila po smrti otcově ve svém domě v Pontu (nikoliv v Kappadocii) sesterstvo; ona i její matka Emmelie si libovaly v životě zbožném, v postech a v dobročinnosti. Makrina trpěla rakovinou, a když její bratr Řehoř Nyssenský ji navštívil, zastal ji těžce nemocnou a ležící na holých prknech. Mluvili o věcech nebeských, o vzkříšení; Makrina poznamenavši se křížem, zemřela. Asi v letech 375-380. Svátek 19. července.

Sv. PETR SEBASTEJSKÝ byl nejmladší z desíti dětí sv. Basila Staršího a Emmelie. Byl vychován od své sestry Ma-

kriny a byl později představeným v klášteře, jež zřídila jeho matka Emmelie v Caesarei Kappadocké. Když tehdy nastal hlad v Kappadocii a v Pontu, Petr pomáhal ubožákům, seč byl, aby je vysvobodil od smrti. Roku 379 Petr se stal biskupem v Sebastě; zemřel roku 387. Slaví se 9. ledna.

Sv. ŘEHOŘ NAZIANZSKÝ STARŠÍ a sv. *Nona* byli rodiče sv. Řehoře Nazianzského Mladšího, sv. Caesaria a sv. Gorgonie. Řehoř byl zprvu oddán bludům hypsistariů, kteří dle pohanského způsobu konali kult ohně. Působením manželky Řehoř se obrátil k pravé víře a stal se biskupem v Nazianzu. Ale i tam kdysi podepsal formulku ariánskou, zmaten byv jejich úskokem. Syn Řehoř napsal o tom: „Inkoust počernil papír, ale srdce zůstalo pravověrné.“ A otec Řehoř skutečně poznal svou chybu a učinil vyznání víry. Jeho manželka

sv. NONNA je matkou tří světců. Možná že „Nonna“ značí klášterní život, který vedla ve stavu vdovském. (Ostatně i „Monika“ je podle Baronia „Monaka“, t. j. jeptiška, tak že dva církevní učitelé, Řehoř Nazianzský a Augustin mají matky téhož jména.) Nonna zemřela kolem roku 373. Svátek sv. Řehoře Nazianzského 1. ledna, svátek svaté Nonny 5. srpna. Jejich syn

sv. CAESARIUS, učil se v mládí řečnictví a vědě lékařské. Svou krásnou postavou a vlídností se zalíbil císaři Konstanciovi tak, že jej učinil čelným svým lékařem. Avšak když nastoupil vládu Julián Odpadlík, Caesarius odešel raději ze

SV. JIŘÍ

služby císařské a odebral se do Nazianzu. R. 363 se stal quaestorem (t. j. pokladníkem) v Bithynii. Polekav se velikého zemětřesení v Bithynii, opustil své zaměstnání a dal se pokřtiti a učiniv chudé svými dědici, zemřel r. 369. Svátek sv. Caesaria 25. února. - Jeho sestra

sv. GORGONIA vystříhala se za mládí všeho marného přepychu v šatech a lnula k pravé víře. Provдалa se za jistého bohatého muže a konala hojné skutky milosrdenství. Její bratr, biskup Řehoř, o ní napsal, že je „světlem slepcům, berlou chromým, matkou sirotkům, útočištěm chudáům“. Dočkala se radosti, že pohanský její manžel přijal sv. křest. Zemřela r. 372. Svátek sv. Gorgonie 9. prosince.

Sv. SATYR, bratr sv. Ambrože a sv. Marcelliny, narodil se r. 335. Vychován byl v Římě, neboť matka vdova žila v tom městě. Satyr byl zprvu právníkem a advokátem, později náměstkem císařským. Byl výmluvný a spravedlivý, ale nebažil po důstojnostech. Jakmile Ambrož byl zvolen biskupem milánským, bratr Satyr se ubytoval u něho a spravoval veškeren dům jeho. Nebyl ženat, ačkoliv nebyl knězem. Také sestra Marcellina žila s nimi v tiché domácnosti. Přebývali v malých celách, kdežto velký sál byl vyhrazen chudým, jiný pak pocestným. Satyr vynikal dobročinností. Později cestoval do Afriky a tam teprve se dal pokřtiti, ačkoliv už dříve žil podle víry křesťanské. Navrátiv se z cesty, roz nemohl se a zemřel, asi r. 383 nebo 393. Ambrož chválil Satyra v pohřební řeči. Svátek 17. září.

Sv. MARCELLINA (nebo Marcella),

panna, sestra sv. Ambrože a Satyra, obdržela v Římě od sv. Liberie papeže závoj panenský. Po smrti matčině odešla do Milána k svému bratru Ambrožovi. Žila v tiché odloučenosti skutkům pobožnosti a dobročinnosti. Satyr zemřel první ze sourozenců, pak Ambrož. Marcellina zemřela r. 399. Připomíná se 17. července.

Sv. MONIKA narodila se r. 332 v Tagastě v Numidii z rodičů křesťanských. Rodiče svěřili dceru na vychování staré bohabojné služce, která po dlouholeté službě byla pokládána za příslušnici rodiny. Stařenka vychovávala dívku pečlivě; vedla ji ke zbožnosti, skromnosti, stydlivosti a tichosti. Bylo-li třeba, také ji mateřsky kárala. - Brávala Moniku s sebou do sklepa, kdykoliv byla poslána pro víno; dávala dívence okusiti vína. V Monice probudila se záliba pro pití vína, jehož vypila i plné číše. To když zpozorovala stařenka, pokárala ji a nazvala ji pijankou. Tato výtky ji zastrašila, že si pití vína odvykla.

Monika vyspěvši, provдалa se za městského radního, pohana Patricia v Tagastě. Stav manželský jí přinesl mnohé soužení. Její muž byl lehkomyšlný světák, rozmařilý a hněvivý; honil se po pustých rozkoších; nezachovával věrnosti k své manželce. Ale Monika snášela po dlouhá léta jeho nevěrnost i prchlivost, potlačovala před ním své slzy, neodporovala mu, byl-li zachvácen hněvem, nikdy ani slovem ani skutkem; teprve když se vybouřil a vyzuřil, domlouvala mu slovy lahodnými a mírnými, a on poznal, že se zlobil zbytečně. Tak tišila prudkou

povahu mužovu. Jiné ženy v sousedství měly muže mírnější, a přece měly pruhu od ran na těle i ve tváři; ty se divily, jak může Monika v míru žiti s mužem tak prchlivým. Tu jim Monika vykládala, že ona toho docílila mírností a tichostí; řekla: „Když podáte ruku některému muži, činíte jej svým panovníkem; je-li vášnivce nebo podivín, přemůžete jej pouze tichostí a moudrostí. Držte jazyk za zuby.“ Některé sousedky se zachovaly dle její rady a poznaly, že má pravdu. - Také měla tchyni v domě, která jí ve všem odporovala a služebnictvo zlým našeptáváním proti ní podněcovala. I tu přemohla Monika snášením jejích vrtolů, vytrvalou tichostí a povolností, tak že si ji posléze naklonila a s ní žila v nejlepší přátelství. - Monika byla opatrná v rozmluvách, aby nikdy nezavdala příčiny ke svárům; nemilovala klevet; rozvaděné osoby snažila se usmířiti. Posléze svou rozšafností ve vedení hospodářství, svými ctnostmi křesťanskými a neméně svou modlitbou napravila svého muže. Patricius si jí začal vážiti; vzdal se nezřízeného způsobu života a přilnul k rodině. Byl pak věrným a vzorným manželem. Ale ještě stále trval v pohanství. Monika neustávala k němu mluvit o lásce Ježíše Krista a líčiti pravdy svaté víry, až se posléze dal pokřtiti. Nedlouho poté zemřel, r. 371.

Ovdovělá Monika snažila se pak ještě více sloužiti Bohu a konati dobré skutky. Navštěvovala chrám Páně i hroby sv. mučedníkův; svým služebným byla pečlivou matkou a podporovala štědře chudi-

nu. Měla s Patriciem tři děti, Augustina, Navigia a dceru, jejíhož jména neznáme. Nejvíce lnula k Augustinovi, a právě ten v ní vzbuzoval nejvíce obav; byl prudký, nevázaný, oddal se životu hýřivému a chlipnému. Monika mateřsky napomínala a kárala syna, plakala a modlila se za něho. Ale Augustin v jejích slovech viděl ženský tlach (monitus muliebres) a napsal později, že by se byl styděl jí poslechnouti. Když Augustin se stal přívržencem bludů manichejských, matka s ním nechtěla ani u jednoho stolu sedávati a v jednom domě přebývati. Kdysi měla sen; zdálo se jí, že se jí zjevil ozářený mládenec, anděl, a že se jí tázal, proč stále pláče, a když odpověděla, že hořem se trápí nad bloudícím synem, že jí řekl: „Upokoj se a pohlédni vůkol! Kde ty jsi, tam bude i syn tvůj!“ Monika vypravovala svůj sen Augustinovi; ten pak si jej vykládal v ten smysl, že matka také se přidá k manichejcům. Ale Monika řekla: „Nebylo mi řečeno, že já budu tam, kde jsi ty, nýbrž, že ty budeš tam, kde jsem já.“ Tato důvtipná odpověď matčina velmi dojala Augustina; říkával, že jej duch a přítomná odpověď jej více pohnula než její sen. - Matka Monika si pozasteskla v trápení svém jistému biskupovi. Biskup vyslechnuv ji, řekl: „Zdá se, že ještě nepřišla chvíle milosti pro syna tvého; věz ještě v bludech manichejských! Nech, ať vystřízliví! Jen se za něho modli!“ Monika plačíc prosila biskupa, aby Augustinovi domluvil; ale biskup odvětil: „Upokoj se! Není možno, aby na vždy ztracen byl syn tolika slz mateřských.“

Velikou bolestí bylo pro Moniku, když Augustin potají opustil otčinu. Jakmile se dozvěděla zarmoucená matka, že syn dle v Miláně, odloukla tam. Jaké bylo shledání! Augustin nebyl sice ještě obrácen, ale stál už na cestě k obrácení života. Matka seznávši, co se v něm děje, radovala se a vyslovila pevnou naději, že dříve než umře, spatří jej jako pravověřícího křesťana. Zatím chodívala do chrámu Páně a poslouchávala pilně kázání Ambrožovo. Ambrož poznáv ji, blahoslavlil Augustina, že má tak výtečnou matku. Podivuhodná byla svědomitost Moničina u zachovávání křesťanských zvyků. Monika dávala v Miláně dle zvyku afrického na hroby mučedníků chléb a víno, kteréžto dary dávány byly pak chudým. Vrátný hřbitova jí to však zakázal a Monika se podrobila ihned. - Monika pozorovala, že v Miláně se nezachovává půst v sobotu, kdežto v Římě a v Africe se zachovával. Tázala se Ambrože na tuto věc. Ambrož odpověděl: „Jsem-li v Miláně, nepostím se v sobotu; jsem-li v Římě, postím se. Učiň také tak, řiď se dle zvyku, kde právě jsi.“

Když Augustin se dal pokřtiti, Monika se rozplývala svatou radostí. Augustin opustil r. 388 Milán, aby se vrátil s matkou do vlasti. V Ostii, při ústí Tibery do moře, roznemohla se matka a chystala se klidně a spokojeně na smrt. Řekla Augustinovi: „Život nemá pro mne více půvabu a ceny. Co bych tu na světě ještě dělala? Přála jsem si žítí, abych se dočkala, prve než umru, že tě uvidím katolickým křesťanem. Dočkala jsem se této radosti,

Bůh mi udělil tuto milost v míře hojnější, než jsem se nadála.“ Monika onemocněla hlavníčkou. Před smrtí řekla Augustinovi: „Pochovejte tělo mé, kdekoliv chcete; nemám obavy, že by Bůh nevěděl v den soudný, kde mne vzkřísí z mrtvých. Jen za to vás prosím, buďte mne pamětliví u oltáře.“ Zemřela ve věku 56 let, asi r. 387. Augustin s pláčem pohřbil její tělo a dával za ni obětovati Mše svaté a neopominul nikdy za ni se modliti, jak byla po něm žádala. Svátek sv. Moniky 4. nebo 21. května.

Sv. ALYPIUS byl přítel sv. Augustina. Kdysi měl tuto nehodu. Viděl zloděje, který se dobýval do bytu penězníkova; zloděj vida, že je pozorován, odhodil sekyru a uprchl. Alypius zdvihl a prohlížel sekyru. Vtom přišli lidé a vidouce Alypia se sekyrou, měli jej za zloděje a vedli jej k soudu. Na cestě se potkali s chlapečkem, kterého Alypius viděl pospolu se zlodějem. Tázal se chlapečka: „Či je ta sekyra?“ - „Naše,“ řekl chlapeček. Takto byl zloděj vypátrán a Alypius propuštěn na svobodu.

Alypius odešel z Karthaginy do Říma, aby se vycvičil pro státní úřad. Vášnivě miloval divadelní hry, kde otroci šermovali a se potýkali. Alypius chtěl tuto vášně v sobě utlumiti. Kdysi táhl přátelé vzpouzejícího se Alypia do divadla; Alypius napolo donucen šel sice, ale řekl: „Donutili jste tělo moje, aby přítomno bylo krvavým hrám, ale ducha mého nepřinutíte k pozornosti.“ I sedl si a oči měl zavřeny. Ale uši zapomněl si zacpat. Nenadále zatleskali přítomní, Alypius ote-

vřel oči, aby viděl, co se děje, a hle, tu stará vášnivá záliba probudila se v něm znovu a bylo mu těžce proti ní bojovati. („Opět se opájel rozkoší krve,“ dí o něm Augustin.) Alypius šel s Augustinem do Milána a vrátil se s ním do Afriky; vykonal pouť do Jerusalema a seznámil se se sv. Jeronymem. Zvolen byv biskupem v Tagastě, konal horlivě úřad a svatě dokonal život svůj po r. 429. Svátek 15. srpna.

Sv. PAULA pocházela ze vzácné a bohaté rodiny římské. Narodila se r. 347. Rodiče její sluli Rogatus a Blesilla. Provádala se za vznešeného Římana Toxocia. Manželství bylo šťastné. Měli pět dětí: dcery Blesillu, Pavlínu, Eustochium, Ruffinu a synáčka Toxocia. Ale Pavla záhy ovdověla. Zármutek její byl hluboký. Sv. Marcella ji přivedla k Bohu. Pavla dala světu výhost, nádhera ji přestala těšiti; všecko své bohatství rozdala chudým, veškeren čas svůj věnovala modlitbě, svatému čtení, výchově dětí a podporování chudých a nemocných.

Roku 382 zavítali sv. Paulin, biskup antiochijský, a sv. Epifanius, biskup salaminský, do Říma. Pavla poskytla Epifanioví pohostinství ve svém domě. Snimi přišel i Jeronym. Duchovní rozmluvy, jež Paula s těmito muži vedla, vzbudily v ní horoucí touhu, aby navštívila posvátná místa ve Svaté zemi a aby tam ztrávila ostatek svého života. Paula žila životem přísným; „jejím zpěvem byly žalmy, její rozmluvou evangelium, její rozkoší zdrželivost, jejím životem byl půst“. Když ji chtěli zdržovati od sebe-

mrtvení, říkávala: „Ne, ne, - ať to tělo, které si libovalo v marnostech a v pohodlí, podrobí se kázní spasitelné! Můj častý smích ať se napraví pláčem! Na místě měkkých rouch sluší roucho žíněné. Nyní toužím libiti se Bohu, když jsem dlouhá léta se snažila libiti se světu a svému muži.“

Paule bylo vytrpěti mnohostrastí. Děti jí umíraly. První Blesilla provdaná ovdověla již po sedmi měsících; oddala se askesi, ale zemřela, než Paula odejela do Svaté země. Paula provázena jsouc dcerou Eustochií, odebrala se do přístaviště na loď. Vyprovázeli ji kromě jiných dcera Ruffina, která měla před svatbou, a synáček Toxocius. Všecko plakalo, když vystupovala na loď. Toxocius spínal ručky po matce. Paule krvácelo srdce, ale z nadpřirozených pohnutek přemohla lásku mateřskou. Na cestě navštívila sv. Epifania na ostrově Cypru a sv. Pavlína v Antiochii; vykonala pobožnost v Jerusalemě a šla do Betlema. Spatřivši jeskyni, ve které se narodil Kristus, zvolala: „Budiž pozdraven, Betleme, dome chleba, který s nebe sestoupil! Jaké štěstí pro mne, ubohou hříšnici, že smím polibiti jesle, ve kterých spočinulo božské Dítě! Mám-li snad hledati jinou zemi, kde bych přebývala, nežli tuto?“ (Sv. Jeronym, list 108).

Z Betlema se odebrala Paula přes Jerusalema do Egypta. Na poušti Nitrijské poznala Makaria, Arsenia, Serapiona, jejichž život tak sobě oblíbila, že toužila žiti se svými svěřenkami tam na poušti, „zapomenuvši svého pohlaví a své křeh-

kosti.“ Vrátivši se, založila čtyři kláštery, jeden pro mnichy, tři pro jeptišky. Paula řídila kláštery ženské moudře, předcházejíc dobrým příkladem. Nikdy nepožívala ani masa, ani ryb, ani mléka, spávala na holé zemi a oplakávala i nejmenších poklesky, jako by se byla dopustila velikých hříchův. Sám Jeronym ji napomínal, aby sebemrtvení nepřepínala. „Její vášní bylo sebeumrtvování,“ (píše o ní Jeronym, ep. 108). Co jí zbylo ze jmění z Říma přineseného, rozdala chudým a žila sama s dcerou v nouzi. Pro její štedrost Jeronym byl nucen prodati svůj statek v Dalmacii a výtěžek věnovati na vydržování klášterů. Pavla se naučila jazykům hebrejskému a řeckému, tak že žalmy pěla v původním jazyku hebrejském. V Písmě sv. byla velmi obeznalá.

Láska mateřská ji nedala zapomenouti na děti, jež zanechala v Římě. Každázpráva o nemoci nebo o smrti dítek ji rozrušila. Dcera Pavlína, která se byla provdala za patricia Pammachia, zemřela r. 395 bezdětná. Také Rufina předčasně zemřela. Syn Toxocius, když dospěl, oženil se s Laetou a dal prvnímu dítěti jméno po babičce „Pavla“. Jeronym se těšil, že maličká Pavla přijde do Betlema. „Budu jí učitelem a pěstounem,“ sliboval, „vymyslím já stařec žvatlavá jména... a vychovám (z ní) nevěstu Kristovu“. Ale Pavla se ani nedočkala své vnučky. Roznemohla se na smrt. Vyslovila žádost, aby umřela a aby s Kristem byla spojena. Zatoužila: „Kéž bych byla od světa oddělena a s Kristem spojena! Kdo mi dá křídla, abych vzlétla k Bohu svému?“ Když umírala,

byli přítomni Jeronym, též biskup jerusalemský, mnoho kněží, mnichů a panen. Na otázku, jak se jí vede, odpověděla řecky: „Jsem klidna a spokojena; necítím žádných bolestí.“ Zemřela r. 404 ve stáří 56 let. Tělo její nesli biskupové, zpívajíce žalmy, do chrámu, vystavěného na místě, kde se narodil Kristus Pán. Zástupové lidu se sešli k pohřbu. „Který mnich zdržel se ve své cele? Která pan- na zůstala v ústrani? Vdovy a chudši ukazovali šaty od ní darované. Celý zástup diváků naříkal, že ztratil matku a živitelku.“ Svátek sv. Pavly vdovy 26. ledna.

Sv. EUSTOCHIUM byla dcerou římského patricia Toxocia a sv. Pavly. Narodila se snad r. 367. Odmítla nabízený sňatek s jistým konsulem a záhy se naučila pohrdati věcmi světskými. Pro ni napsal Jeronym svůj spis „De virginitate“ (o panenství), vzácnou apologii čistoty. V listech psaných sv. Augustinovi a Alypiovi nazývá ji „svatou, ctihodnou pannou“. Odebrala se s matkou do Svaté země a řídila po smrti své matky ženské kláštery; také vychovávala dceru svého bratra Toxocia, jménem Pavlu. Zemřela r. 419. Svátek sv. Eustochium 28. září.

Sv. BLAESILLA, dcera sv. Pavly, vdova římská, učednice sv. Jeronyma, zemřela r. 383 ve věku 20 let. Svátek sv. Blaesilly 22. ledna.

Sv. PAMMACHIUS narodil se v Římě r. 350; jsa vysokým úředníkem (viz consularis), oženil se s Paulinou, dcerou sv. Pavly. Manželka však po třech letech zemřela. Co konal pro mrtvou v modlit-

bách, v obětech Mše sv. a v almužnách, o tom rozšířila se pověst všude. Skutky milosrdenství konal zároveň s Fabioulou, oba závodili v lásce k bližnímu. „Co zamýšlel jeden, provedli oba.“ Pammachius byl muž nábožný a pokorný, pravý otec chudých. Snad později se stal knězem. Zemřel r. 410. Svátek 30 srpna.

Sv. FABIOLA byla dáma z nejvyšších kruhů římské šlechty. Její život byl dříve pohnutý. Vdala se; ale její muž byl prý oddán takovým neřestem, že ani nevěstka a sprostá otrokyně by toho nebyla snesla. Opustila ho a pojala jiného, nešetříc předpisů církevních o nerozlučitelnosti manželské. Když nový sňatek ten byl brzkou smrtí manželovou rozvázán, Fabiola, seznávši, že přestoupila zákon evangelia, litovala skutku svého a činila veřejné pokání. Prodala všecky své statky a zřídila nemocnici, první nemocnici, která tehdy byla známá. Pak se odebrala do Jerusalema za sv. Jeronymem, který již v Římě byl jejím duchovním vůdcem. Vrátila se do Říma, žila skutkům milosrdenství a konala ve své nemocnici službu ošetřovatelky. Závodila s Pammachiem v lásce k bližnímu. Zemřela kolem r. 400. (Fabiola je osoba historická. Ale kniha „Fabiola“ od kardinála Wisemanna není přísně historická. Jeho rekyne „Fabiola“ ani neexistovala. Jsou však v knize velmi poutavé obrazy z křesťanského starověku.) Svátek sv. Fabioly 27. prosince.

Sv. MARCELLA, vznešená Římanka, ovdověla v sedmém měsíci po svatbě. Bývalý prefekt Cerealis, bohatý a věkem

pokročilý muž, nabídl mladé vdově ruku. Matka její Albina si ho velmi přála za zetě. Ale Marcella odmítla nový sňatek řkouc: „Kdybych se byla chtěla vdáti a nebyla si zvolila stálou čistotu, muže bych byla hledala, nikoliv bohatství.“ Tenkrát přišla do Říma první zvěst o slavných činech Otců pouště. Marcella nelekajíc se veřejného mínění, přihlásila se ze všech patricijek první za stoupenkyni nových ideálů. Shromáždila kolem sebe kroužek žen a dívek křesťanských a vedla je k Bohu slovem a příkladem. V Písmě sv. byla velmi obeznalá; čtení to jí působilo největší radost. Jeronym praví (Comm. in Gal.): „Nepokládala každou mou odpověď z Písma sv. za správnou. Všecko zkoumala myslí břitkou. Nebyla proto mou žákyní, ale spíše mým soudcem.“ Byla z těch žen, které nevrhají ani nejmenšího stínu. Proto také pomluva, která nikoho neušetří, byla nucena zastaviti se u jejího prahu. Byla dobročinná. Palác její se stal dostaveníčkem ubožáků v hadrech. Když r. 410 Alarich dobyl Říma a jeho divocí Gótové vnikli do jejího paláce, šla jim směle vstříc. Ale nedovedla je přesvědčiti o své dobrovolné chudobě, proto byla ztrýzněna. Nepřežila dlouho pádu města římského a zemřela téhož roku. Svátek sv. Marcelly 30. nebo 31. ledna.

Sv. ASELLA, panna římská, prodala všecko zděděné zlato a rozdala chudým. Žila v tuhé sebezapíravosti. Jeronym ji nazval „vzorem panenství“; odívala se s jistou nehledanou nedbalostí, ale byla to křesťanská slušnost, zavrhuující vše-

liký přepych. Zasluhovala býti obdivována ode všech, i od prostopášníků; kněží ji měli za div svatosti. Zemřela roku 410. Svátek sv. Asselly 10. prosince.

Sv. CAESARIA, sestra Caesaria, biskupa arelatského, panna, jeptiška v klášteře, pro něžž Caesarius napsal stanovy, zemřela r. 530. Svátek 12. ledna.

SEZNAM OBRÁZKŮ

(Římské číslice značí přílohu, arabské obrázek.)

I., 1. Ukřižování Páně. Deska z oltáře mistra třeboňského. Po r. 1580. Obrazárna Spol. vlast. přátel umění v Praze.

II., 2. Obětování Panny Marie. Giotto. Kaple Madonna del arena v Padově.

III., 3. Svatá Anna. Leonardo da Vinci. Louvre v Paříži.

IV., 4. Narození Páně. Giotto. Kaple Madonna del Arena v Padově.

5. Panna Maria s Ježíškem, 2 anděly a 2 apoštoly. Giotto. Basilika sv. Petra v Římě.

V., 6. Sv. Placid, sv. Scholastika a sv. Benedikt. Perugino. Vatikánská pinakoteka.

7. Klanění sv. Tří králů. Mosaika v absidě S. Maria Maggiore v Římě.

VI., 8. Vzkříšení Lazara. Mik. Frumenti. Galerie Uffici ve Florencii.

VII., 9. Umučení sv. Viktorina. Škola Senese ze století XV. Vatikánská pinakoteka.

10. Pán Ježíš zjevuje se po svém z mrtvých vstání sv. Maří Magdaleně. Giotto. Kaple Madonna del Arena v Padově.

VIII., 11. Smrt Panny Marie. Deska z oltáře blah. Anežky u Křižovníků v Praze.

IX., 12. Sv. Jakub, Bartoloměj a Filip. Deska z oltáře mistra třeboňského. Po r. 1580. Obrazárna Spol. vlast. přátel umění v Praze.

X., 13. Svatý Petr. Tumba v kapli ve Vatikáně.

XI., 14. Kamenování sv. Štěpána. Blah. Fra Angelico. Vatikán.

XII., 15. Ukřižování sv. Ondřeje. Mat. Preti. Sv. Ondřej della Valle v Římě.

XIII., 16. Obrácení sv. Pavla. Michelangelo. Vatikán.

XIV., 17. Umučení sv. Klimenta. Giovanni Odazzi. Kostel sv. Klimenta v Římě.

18. Socha sv. Cecilie na jejím hrobě Maderna. Kostel sv. Cecilie v Římě.

XV., 19. Umučení sv. Ignáce v Colosseu. P. Ghezzi. Kostel sv. Klimenta v Římě.

20. Svatý Kryštof. Patinir. Escorial.

XVI., 21. Sv. Joachim a sv. Anna se potkávají pod Zlatou branou. V. Carpaccio. Akademie v Benátkách.

22. Sv. Cecilie a sv. Valerian Domenichino. Kostel sv. Cecilie v Římě.

23. Umučení sv. Kateřiny. Ignoto. Škola Římská. S. Maria Maggiore v Římě.

24. Vidění sv. Heleny. P. Veronese. Národní galerie v Londýně.

XVII., 25. Sv. Veronika. Mochi. Basilika sv. Petra v Římě.

26. Sv. Longin. Bernini. Basilika sv. Petra v Římě.

27. Navštívení Panny Marie. Garafalo. Galerie Doria v Římě.

28. Smrt sv. Moniky. Gagliardi. Kostel sv. Augustina v Římě.

XVIII., 29. Umučení sv. Anežky. Guercino. Galerie Doria v Římě.

30. Nejsvětější Trojice. Bassano da Ponta. Galerie Borghese v Římě.

31. Umučení sv. Sabiny. Kostel sv. Sabiny v Římě.

32. Sv. Basil. Greco. Museum Prado. Madrid.

XIX., 33. Sv. Helena. P. Veronese. Pinakoteka ve Vatikáně.

34. Sv. Ambrož. Pinturicchio. Kostel s. Maria del Popolo v Římě.

35. Sv. Jeronym. Lorenzo Lotto. Andělský hrad v Římě.

36. Sv. Cecilie, patronka hudby. Raffael. Pinakoteka v Bologni.

XX., 37. Svatý Jan Křtitel křtí Pána Ježíše. Verocchio. Galerie Uffici ve Florencii.

38. Svatý Vavřinec. Zurbaran. Eremitáž v Leningradě.

39. Smrt sv. Vavřince. Fra Angelico. Vatikán.

40. Umučení sv. Kateřiny. Masoline. Kostel sv. Klementa v Římě.

XXI., 41. Křest císaře Konstantina. Raffael. Vatikán.

XXII., 42. Pokušení sv. Antonína. Parentino-Galerie Doria v Římě.

XXIII., 43. Svatý Martin veden k císaři Juliánovi. S. Martini. Basilika sv. Františka v Assisi.

XXIV., 44. Svatý Jiří. Socha na hradě pražském. Rok 1373 a 2. pol. 16. století.

O B S A H

Předmluva	9	Deváté pronásledování za císaře Au-	
1. Ježíš Kristus, zakladatel Církve	17	reliana 270-275	121
2. Svatá Maria, matka Spasitelova	18	Desáté pronásledování za císaře Di-	
3. Svatí vrstevníci Páně	19	okleciana 248-305	125
4. První činnost Církve ; svatí apošto-		9. Svatí mučedníci, o nichž není znám	
lové, evandelisté, učedníci Páně a		rok jejich mučednictví	218
jáhnové	24	10. Obráncové víry	229
5. Žákové apoštolští; vrstevníci svatých		11. Konstantin Veliký a jeho nástupcové	234
apoštolů	39	12. Dějiny vnitřní, kulta kázeň církevní	235
6. Zkáza Jerusalema	47	13. Vyznavači a jiní svatí v prvních sto-	
7. Rozšíření náboženství křesťanského	48	letích křesťanských	238
8. Pronásledování křesťanů	49	14. Kterak křesťanství se šířilo do Ha-	
První pronásledování za císaře Ne-	51	beše, do Iberie, Persie a do jiných	250
rona 54-68		krajin	256
Druhé pronásledování za císaře Do-	53	15. Církev za císaře Juliána Odpadlíka	257
miciána 81-96		16. Mučedníci za císaře Juliána Odpad-	
Třetí pronásledování za císařů Tra-	56	líka	262
jana 98-117 a za Hadriana 117-138		17. Svatí za nástupců císaře Juliana ve	
Čtvrté pronásledování za císaře	68	IV. století	280
Marka Aurelia 161-180		18. Bludy a rozkoly v prvních stoletích	
Páté pronásledování za císaře Sep-	81	křesťanských	282
tima Severa 193-211		19. Svatí, kteří trpěli za dob arianismu	285
Šesté pronásledování za císaře Ma-	89	20. Otcové poustevníci, mnichové, život	301
ximina Thrace 235-238		řeholní	
Sedmé pronásledování za císaře De-	92	21. Církevní otcové, učitelé a spisovatelé	335
cia 249-251		22. Svatí, jejichž jména jsou uvedena	
Osmé pronásledování za císaře Va-	107	v životopisech církevních otců a	
leriana 253-260		spisovatelů	

ISIDOR VONDRUŠKA
ŽIVOTOPISY
SVATÝCH v pořa-
dí dějin církevních

Část první

V redakci Antonína Strí-
že vydal nakladatel Ladi-
slav Kuncíř pod záštitou
Svatováclavské ligy v Pra-
ze. Podle osnovy Ant. Lís-
kovce vytiskla knihtiskárna
Frant. Obziny ve Vyškově
Bylo též vydáno 30 číslova-
ných výtisků na měditisko-
vém ručním papíře Dassel

SVATÍ PATRONOVÉ ČESTÍ.

ŽIVOTOPISY SVATÝCH

V POŘADÍ DĚJIN CÍRKEVNÍCH

ČÁST DRUHÁ

23. STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ

V Evropě nastalo asi od r. 375 do r. 568 tak zvané stěhování národů. Mnozí národové opouštěli svá sídla a stěhovali se do jiných zemí, vytiskující odtud obyvatele jejich a bývalou vlast ponechávající jiným. Říše *Gotů* byla rozdělena řekou Dněprem na ostrogotskou a visigotskou. Gotové byli odděleni od říše římské pouze Dunajem, tudíž seznámili se záhy s křesťanstvím. Roku 375 se přivalil ze střední Asie turecký kmen Hunů, udeřil na Goty a porazil je. Visigotové poslali poselství, v jehož čele stál biskup Ulfilas, k císaři Valentovi, aby je přijal do své říše. Valens svolil a vykázal jim obydlí v Thrácii a v Moesii, přistoupili-li k ariánství. Gotové zůstali pak ariány a od nich ariánství se dostalo k ostatním národům germánským. Germáni vyvrátili r. 476 říši římskou a na jejích troskách založili

ve všech zemích západních nová království.

Suevové, Aláni a Vandalové vtrhli bez překážky až do Španělska; Vandalové však založili svoji říši v severní Africe. - Visigotové dobyli Říma r. 410 a poté založili říši visigotskou ve Španělsku a v jižní Gallii. - V Italii byla říše ostrogotská a pak longobardská. - V Britannii založili *Anglové a Sasové* říši anglosaskou. - *Burgundové* se usadili ve Švýcarsku ve východní Gallii. - *Frankové* pak založili v severní Gallii říši franckou, největší ze všech říší germánských. V některých těchto zemích se smísili germánští národové s původním obyvatelstvem, tak že jejich latinský jazyk smísili se svojí řečí. Tak vznikli noví národové, Francouzové, Španělé a Italiani (Vlachové). Mají společný název: národové románští.

Stěhováním národů utrpěla Církev v některých zemích veliké škody; blahodárná

činnost její byla přerušena. Národové ariánští potlačovali katolíky; zvláště Vandalové v Africe se stali pověstni svou krutostí. Teprve když se dal francký král *Chlodvik* pokřtiti, vzešla Církvi naděje lepší budoucnosti. Obrácení Chlodvika a národa (roku 496) jest velmi důležité v dějinách církevních a ve vývoji států západních.

Sv. VORŠILA (lat. *Ursula*) byla podle prastaré legendy dcerou britského knížete Deonota (či Theonota, nebo také Rola nazývaného) a *Darie*. Kralevič Piktů Etherius ji žádal za manželku. Piktové a Skotové byli národ, který sužoval starousedlé Brity v Britannii. Britové si vyžádali pomoc Anglosasů. Ti s vůdci svými Hengistem a Horsou zahnali sice Pikty a Skoty, ale usadili se sami v zemi. Proto křesťanští Britové v zástupech opustili svou vlast a uchýlili se do Bretońska a do jiných zemí přímořských.

Protože kralevič Piktů byl pohan, zdráhala se Voršila podati mu ruku a slíbila manželství po tříletém odkladu, až by byl vyučen ve víře. Ale než lhůta vypršela, Voršila ujela s mnohými pannami do Kolína nad Rýnem. Křesťanští Britové, kteří se uchýlili do přímořských zemí, vzkázali do Britannie o své nevěsty a o jiné panny. Panny, s nimi i Voršila, vydaly se na cestu, ale byly mořskou bouří zahnány na Rýn (*D*). V Kolíně prý je uvítal biskup Aquilinus. Voršila prý bydlila ve Hvězdové ulici. Poté podnikly prý pout do Říma, papež Cyriakus je vlídně přijal, složil prý hodnost svou a šel s nimi do Kolína; cestou se k nim přidali biskupové a jiní křesťané:

Vincenc, Poncius, Ignác, Jakub a Foilanus. V Basileji tři panny nemohly pro únavu dále, i zůstaly tam jako poustevnice: Kunigunda, Mechtindis a *Vilibrandis*. Ve Strassburgu umřela Aurelia. V Mohuči čekal na ně ženich Voršilin, Etherius. Cyriak jej pokřtil.

Když přišli do Kolína, zpozorovali shrůzou, že nechtíce dostali se v moc divokých pohanů Hunů. Hunové byli roku 451 v bitvě na Katalaunských polích (u města Chalons sur Marne) od Aetia poraženi; jeden oddíl poraženého vojska hunského přitáhl k městu Kolínu. A právě v ten čas přibyli Voršila a společníci a společnice její. První byl zabit Etherius. Voršila napomenula své družky důrazně, aby raději mučednickou smrt podstoupily, než by od víry křesťanské odpadly anebo čistoty panenské pozbyly. Panny se opřely rázně chťičům sveřepých Hunů. Král Attila spatřiv Voršilu, byl oslněn její sličností a požádal ji za ruku. Když pak nábožná panna návrh jeho odmítla, zastřelil ji šípem. Těž ostatní byly usmrceny; mezi nimi se uvádějí jménem: *Kordula*, *Benigna* (čes. Dobrotivá), *Verena*, *Pinnosa* (či Vinnosa), *Marta*, *Saula*, *Undecimilla*. Možná, že neobyčejné jméno panny posledně jmenované „Undecimilla“ (t. j. Jedenáctitisicka), zavdalo podnět k podání, že všech panen bylo 11.000. Jiný výklad je, že 11 mučednic se psalo latinsky: XI. M. M. V., to j. undecim martyres virgines, což omylem pak bylo čteno: 11 tisíc mučednic panen. Usmrceni byli také Jakub, Kristina, Basilia, Odilia, Konstancia a Viktoria. Kordula unikla zprvu smrti;

neboť se ukryla na lodi; ale druhého dne vyšla odhodlaně z úkrytu a podstoupila rovněž smrt mučednickou.

Původních aktů nikdy nebylo. Zaručeno je, že za Diokleciana byl veliký počet křesťanských panen od pohanů usmrcen. Kromě panen byly usmrceny i manželky a vdovy „v celých řadách“, *agmina, intanto numero*. Dále je historicky zjištěno, že také roku 451 bylo mnoho panen od Hunů usmrceno. Mučednictví křesťanských panen v Kolině dokazuje též slavnost stále konaná a chrám sv. Voršily, kde na místě jistý Klemacius byl zbudoval první svatyni. Na kůře chrámu sv. Voršily je nápis asi tohoto znění: „Slávou panen těchto přiváben přišel slavný muž Klemacius a věren slibu svému svatyni tuto zbudoval. Kdo by zde pochoval jinou mrtvolu, budiž proklet!“ Totéž dokazují návrší zvané „Hunnenrücken“ a vykopávky. R. 1105 dělníci pracující na opravě zdi městských našli množství lidských kostí, mezi nimi i mužských. Tento nález, jakož i vidění abatyše kláštera Šenavského (u Trevíru) sv. Alžběty († 1165) daly podnět k dalšímu vytváření se starobylého podání o mučednické smrti sv. Voršily.

Protože Voršila svým slovem a příkladem mnoho duší získala pro nebe, uctívá se jako patronka vychovatelů. Sv. Angela Merici nazvala svou řeholní družinu „společnosti sv. Voršily“.

Svátek sv. Voršily 21. října. Též spolu mučedníků a sv. *Cyriaka, Klementa, Willebranda a Rainalda* biskupa a panen mučednic *Flory, Kandidy, Vereny, Honoraty, Panefridy, Kolumbiny, Konstan-*

cie, Nikolitty, Udeliny, Spenny, Sentie. Rovněž sv. *Darie*, matky sv. Voršily. Svátek sv. Korduly 22. října.

Sv. BENIGNA (Dobrotivá, Doubravka), čelná panna z družiny sv. Voršily, mučednice, již dějepisci kladou před sv. Kordulu, slaví se 9. května.

Do téže družiny se počítají panny mučednice: sv. *Kora* či Korada (14. března), sv. *Florina* či Floriana (1. května), sv. *Sigilenda* (30. srpna), Vivencia (17. března) a Aurelie (15. října). Rovněž mučedníci sv. *Pantulus* (12. října) a *Protas* (4. srpna).

Sv. ALBAN přišel snad z Albanie do Mohuče, aby zvěstoval evangelium. Avšak za vpádu Hunů byl usmrcen; v letech 400-451. Slaví se 21. června.

Sv. AUREUS, biskup mohučský, i sestra jeho *Justina* byli za vpádu Hunů do germánských zemí usmrceni; kolem r. 451. Svátek obou 16. června.

Sv. GERMANA panna byla v Baru sur Aube zavražděna od Hunů, neboť nechtěla vyhověti jejich nestydatým a hnusným žádostem. Hájíc své nevinnosti a viry obětovala svůj život. Svátek 1. října.

24. SVATÍ PAPEŽOVÉ OD

ROKU 402 DO ROKU 618.

Sv. INNOCENC I. (402-417) pocházel z města Albana blíž Říma a byl r. 402 zvolen papežem. Brzo po svém zvolení jmenoval sv. Anicia, biskupa soluňského, svým zástupcem pro východní Illyrii a tím osvědčil, že Illyrie patří k patriarchátu římskému. - Vydal nařízení, že spory du-

chovnicích se mají rozsuzovati toliko církevními soudy; aby ženy nebyly pro cizoložství přísněji trestány než mužové; aby mužové, kteří za života své manželky vstupují v nový neplatný sňatek, byli z církve vyloučeni. V listě biskupovi gubijskému napsal, že všechny zvyky jiných církví, které se liší od římských zvyků, porušují tradici a mají býti vymýceny. Synoda karthaginská psala papeži ve věci bludu pelagiánského: „Hoc gestum Domine frater sanctae caritati tuae intimandum ducimus, ut statutis nostrae mediocritatis etiam apostolicae Sedis adhibeatur auctoritas,“ t. j.: Máme za svou povinnost usnesení svá předložit tvé Svatosti, aby je Stolicí apoštolská svou autoritou potvrdila. A papež úchvaly sněmu potvrdil moci apoštolského úřadu. - Innocenc se rázně ujal pronásledovaného sv. Jana Zlatoústého. - Za něho byl Řím r. 410 od Gotů za vedení krále Alaricha obléhán, dobyt a vydrancován. Innocenc, jeden z největších papežů prvních století křesťanských, zemřel r. 417. Svátek 28. července.

Sv. ZOSIMUS papež (417-418) byl snad žákem sv. Basilia. Vydal nařízení, aby jáhnové nosili manipul na levé ruce, aby paškál se světil v každém chrámu, nejen v katedrálních, aby kněží bez nutné potřeby nechodili do hospod, aby při svěcení kněží zachováány byly interstitie, aby svěcení nebyla udělována *per saltum*. - Sv. Augustin nazval Zosima „velmi milosrdným.“ Svátek 26. prosince.

Sv. BONIFÁC I. papež (418-422) rodilý Říman, byl jako kněz letitý a učený proti své vůli povýšen na Stolec sv. Petra.

Menšina dnchovních zvolila Eulalia za protipapeže, císař Honorius však ho vypudil. Bonifác hájil práv apoštolské Stolicí. V příčině bludařů pelagiánů psal papež Bonifác Augustinovi, jehož velmi ctíl. Augustin věnoval Bonifáci své dílo: „*Contra duas epistolas Pelagii*.“ Svátek sv. Bonifáce papeže 25. října.

Sv. CELESTIN papež (422-432) mou-dře bděl nad kázní církevní, pochválil Augustina za jeho horlivou obranu proti bludařům a napsal biskupům v Gallii list, ve kterém jim kladl na srdce, aby nauky Augustinovy, jakožto nejlepšího učitele církevního, se přidrželi. - Poslal Palladia a Patrika jako věrovesty do Irska. Odsoudil blud Nestoriův. Svátek sv. Celestina papeže 6. dubna.

Sv. SIXTUS III. papež (432-440) potvrdil výroky obecného sněmu církevního efezského r. 431, na kterémž byly zavrženy bludy Nestoriovy a Pelagiovy. V té příčině dopisoval si už dříve se sv. Augustinem. - Když jistý Basus, osobní nepřítel papežův, vznešený Říman, který roznášel o papeži utrhačné pomluvy, se roznemohl, Sixtus otcovsky o něj pečoval. - Sixtus nepotvrdil za arcibiskupa v Ravenně navrženého kněze, nýbrž Petra Chrysologa, jak o tom měl zvláštní vidění. Poznal v něm totiž tutéž tvář, jak užíval ve vidění. (Jiní však tvrdí, že se nesrovnává s pravdou, jako by Sixtus se byl míchal ve volbu arcibiskupa ravennského a jako by ho byl vyšetřoval pro domnělé přečiny.) Sixtus věnoval mnoho na okrášení chrámů, na př. v Lateráně. Z mosaikových obrazů je nejslavnějšíypodobnění koncilu efez-

ského s krásnými nápisy na př. *Sixtus plebi Dei* t. j. „Sixtus (věnuje) lidu Božímu“. Jeden oltář byl z ryzího stříbra. Sixtus zemřel r. 440. Slaví se 28. března.

Sv. LEV (Leo) I. papež (440-461), syn vznešeného Římana Quintiliana, byl důkladně vzdělán v písemnictví starých Řeků a Římanů a ve vědách bohoslovných. Záhy vstoupil do stavu duchovního a stal se svou učeností, výmluvností, zbožností a horlivostí mužem na slovo vzatým. Proto byl roku 440 po smrti papeže Sixta III. jednomyslně zvolen papežem. Každý se podívoval jeho neobyčejné statečnosti, vážnosti a sklonné lahodnosti, jeho pokoře a bodrosti ducha uprostřed sebe větších svízeli. V první své řeči k shromážděným duchovním a věřícím učinil pokorný proslov: „V jakém medle poměru je břímě toto k mé slabosti? Jaký je poměr mezi touto důstojností a mou nicotou? Co jest hroznějšího nad vznešenou hodnot bez zásluhy?“

Papež Lev ujal se vesla lodičky Kristovy rukou pevnou a zkušenou. Především hájil Církve proti různým bludům. Oni bludaři, kteří se odřekli bludů, byli opět přijati do Církve, ale zatvrzelí byli vyhnáni z Říma. - Blud eutychianský byl odsouzen na obecném sněmu církevním v Chalcedoně r. 451. Lev nemoha osobně přijít, zaslal biskupům shromážděným věroučný list, ve kterém objasnil katolickou nauku, že v Kristu je dvojí přirozenost, božská a lidská. Když ten list byl na sněmu čten, zvolali biskupové: „Toť víra otců! Toť víra apoštolů! Tak věříme všichni! Skrze Lva promluvil Petr.“ - Lev

dbal, aby pravá víra a přísná církevní kázeň všude rozkvétaly; proto posílal biskupům listy, vybíral si za rádce z duchovních nejmoudřejší a nejctnostnější; bděl, aby duchovenstvo žilo bezúhonně; říkal: „Neúhonné obcování představených je životem podřízených.“

V tu dobu Hunové za vůdcovství krále či chána Attily se hnali jako zhoubná vichřice střední Evropou, byli r. 451 v bitvě na Katalaunských polích zadrženi a obrátili se do Itálie, ničili všeska města a zamířili posléze na Řím. Jméno Attilovo naplňovalo obyvatelstvo hrůzou. Tu papež Lev jako dobrý pastýř povstal bránit svého lidu. Vydal se se dvěma radními k Attilovi. Attila měl stan tam, kde řeka Mincio ústí do Pádu. Attila seděl na trůně, když papež Lev s oběma svými průvodci k němu předstoupil. Lev, z jehož tváře zářila velebnost, promluvil takto: „Senát a lid římský, kdysi podmanitel celého světa, nyní však poražený, žádá tebe o milost a ušetření. Je veliká čest pro tebe, že tě prosí ti, před nimiž dříve mnozí k zemi se klonili. Zvítězil jsi! Nyní zvítězíš také sám nad sebou, aby ti, kdož pocítili bič tvůj, pocítili i tvou dobrotivost. Nazýváš se „bičem Božím!“ Hleď, aby Všemohoucí ti nevzal ten bič z ruky a neobrátil jej proti tobě!“ Na divocha Attilu působila neohroženost papežova, jeho velebná tvář, nadšení z očí sálající neodolatelně. Všecek užaslý odpověděl: „Buď si kdo buď, člověk nebo ďábel, Řím i Itálie budou ti povděčny, že's je zachránil. Čeho nedovedli císařové vojsky svými, tys dokázal málo slovy!“ A Attila dal svému vojsku rozkaz

vrátiti se do Uher. Když byl později tázán, proč se choval tak neobyčejně mírně a povolně k papeži, odpověděl: „Viděl jsem po boku jeho starce, oděného kněžským rouchem, jenž mi hrozil mečem.“

Za málo let po té připlul král vandal-ský Genserich s mocným loďstvem k ústí řeky Tibery a chystal se k útoku na město Řím. Římané se neodvážili na obranu ani pomýšleti. Jediný papež Lev neztrácel rozvahy a vydal se do nepřátelského tá-bora žádat o mír. Tentokráte však se mu nepodařilo uprositi Gensericha, „nového vlka severu“, aby ustal od plenění města. Genserich pouze slíbil, že bude života Římanů šetřeno, že město nebude spá-leno a že zajatci nebudou mučeni.

Papež Lev pečoval o utvrzení církevní kázně a o obnovu vnitřního života. Po-zoruhodno je, že když r. 444 vypukl spor mezi biskupy Gallie, Lev rozsuzoval roze-při a nešetřil při tom ani sv. Hilaria, od-kázav jej v meze práva. Lev napsal 96 duchovních řečí a mnoho listů, jež poslal různým osobám. Řeči i listy vynikají jadr-nými myšlenkami, řečnickým vzletem a rázností. Lev jest z nejslavnějších pape-žů a právem dán mu byl název „Veliký“. Počítá se mezi přední učitele církevní. Zemřel 10. listopadu 461. Svátek sv. Lva I. Velikého 11. dubna.

Sv. HILAR (Hilarius) papež (461-468) byl zprvu vyslancem Lva Velikého na liché synodě v Efesu r. 449. Lev byl spo-kojen s jednáním Hilarovým na synodě. Hilar zvolen byv papežem, vydal naří-zení, aby mužové po dvakráte ženatí ne-byli připuštěni ke svěcením, rovněž ne

neobeznali ve vědách, zmrzačení na těle. Hilar zakázal zakořeněný zvyk, aby bis-kup sám si jmenoval svého nástupce. Hi-lar byl učený muž a dobyt si zásluh za-ložením Vatikánské knihovny. Zemřel r. 468. Slavi se 21. února (nebo 10. září).

Sv. SIMPLICIUS papež (468-483), na-rozený v Tiburu, zavrhl monofysitské blu-dy, ohradil se proti tomu, aby cařihradský patriarchát následoval přímo po Římu, nařídil, aby bylo dbáno apoštolského zří-zení, na př. aby kostelní příjmy byly roz-děleny na čtyři části, pro biskupa a kněze, pro kostel a chudé. - Simplicius byl první papež, který opustil starý obyčej, světití jenom v měsíci prosinci, a světil též v ji-ných měsících. Svátek 2. března.

Sv. FELIX III. papež (485-492) po-cházel z rodu Aniciův a byl dříve ženat; z jeho rodu pochází Řehoř Veliký. Jako papež vyobcoval z Církve Petra Fulona, zavrhl tak zvané „henotikon“, t. j. poli-tické prohlášení císaře Zenona, jímžto se víra katolická sloučiti měla s bludy mono-fysitskými, ale jímžto ještě více zmatků se způsobilo. Též stanovil kající pokuty, jimž odpadlíci se měli podrobiti. Nařídil, aby jen biskupové světili kostely. Felix III. byl první papež, jenž oslovil císaře ná-zvem „Synu!“, dav takto na jevo, že jest duchovním otcem všech křesťanů, i cí-saře samého. Zemřel r. 492. Svátek 24. (nebo 25.) února.

Sv. GELASIUS I. papež (492-496) há-jil svrchovanosti Stolice římské proti od-boji byzantskému; hájil přesnosti a ryzosti víry apoštolské proti bludařům manichej-ským a proti pelagiánům; hájil čistoty

mravů křesťanských proti zbytkům pohanstva. Protože manichejci zakazovali požívání vína a předpisovali přijímání pouze pod jednou způsobou, papež nařídil po tu dobu, aby věřící přijímali pod obojí způsobou. - Zavedl místo pohan- ské slavnosti „Luperkalií“, (při které dva jinochové se zahalili kožemi zabitých koz) významnou slavnost „Obětování Panny Marie“. Uspořádal „kanon“ t. j. onu část mešní, která se podstatně nikdy nemění, a to od Sanktus až do modlitby po sv. při- jímání. - Též ustanovil, aby svěcení kněž- ské se konalo na čtvero Suchých či kva- tembrových dnů. - Gelasius nazývá se v Římském Martyrologiu papežem „pro- slaveným učeností a svatostí“. - Gelasius zhotovil seznam čili index církevních knih, v němž authentické knihy oddě- leny jsou od apokryfů. Uvádí seznam knih Písma sv., mluví o přednosti církve řím- ské, vypočítává církevní sněmy, uvádí patristické spisy sv. Cypriana, Augustina, Jana Chrysostoma a j. Zemřel r. 496. Svá- tek sv. Gelasia papeže 21. listopadu.

Anastasius II. papež (496-497) se uvádí také v některých seznamech svatých; není o něm zpráv. Svátek sv. (?) Anastasia, pa- peže, 18. května.

Sv. SYMMACHUS papež (498-514) byl rodem ze Sardinie; při jeho volbě zvolen byl i protipapež Vavřinec. Arian- ský král Theodorich nepletl se do volby; řekl pouze: „Ten ať je papežem, kdo ob- držel více hlasů.“ Papež Symmachus, aby zamezil spor o volbách papežových, svolal sněm do Říma, na němž bylo stanoveno: „Ať není za živobytí papežova žádná agi-

tace bez jeho vědomí; papežem ať je ten, kdo obdržel nejvíce hlasů, ne-li všechny.“ Vavřinec se podrobil na oko; žaloval na Symmachu u císaře a biskupové shromáž- dění uznali, že Symmachus je očištěn od nařknutí cizoložství a prodeje statků cír- kevních, a že celá věc se ponechává soudu Božímu. Vydáno usnesení: *Aliorum homi- num causas voluit Deus per homines ter- minari, sed Sedis istius Praesulem suo sine quaestione reservavit iudicio*. Sněm za před- sednictví papežova zrušil dekret krále Odoakra, že k platné volbě papeže je třeba potvrzení krále italského. - Papež Symma- chus odsoudil blud manichejeů, dal jejich knihy spáliti a bludaře z města vyhnati. Ujímal se biskupů a kněží od vandalského krále Trasimunda v Africe pronásledo- vaných a posílal jim šatstvo a peníze. - Do- kázal úctuk velebné Svátosti zbudováním svatostánků. Také nařídil, aby se zpívalo při Mši svaté v neděle a ve svátky mu- čedníků *Gloria*. Slaví se 19. července.

Sv. HORMISDAS papež (514-523). Nemáme zpráv o jeho mládí. Snad byl ženat. Jeho syn, jáhen Silverius, stal se později papežem. Papež Hormisdas zavrhl blud eutychiánů; císař východořímský Anastasius bludu toho hájil, ačkoliv žá- dal papeže, aby v této věci rozhodl „apo- štolskou mocí“. Ale Anastasius nebyl upřímný. Neboť napsal Hormisdovi pa- peži: *Volumus jubere non juberi* „Chceme rozkazy udíleti a nikoliv přijímati.“ Te- prve nástupce jeho Justin byl ochoten ke smíru a udělil skvostné dary apoštolské Stolicí. Svátek sv. Hormisdys 6. (nebo 14.) srpna.

Sv. JAN I. papež (523-525) se odebral v průvodu pěti biskupů do Cařihradu, aby císař Justin vrátil chrámy katolické, uzmuté Církvi. Před městem vyšel Janovi vstříc cařihradský patriarcha Epifanius; pak jej uvítal císař Justin s celým dvorem. Císař ssedl s koně, padl na kolena a dal si od papeže požehnati. Jan měl ostatně ještě jiné úkoly, které mu svěřil králitalský. Jan slavil v Cařihradě slavnou Mši svatou, teprve když byl patriarcha cařihradský přiznal papežovu přednost přede všemi knížaty církevními a když mu byla dána stolice vyvýšená nade všechny biskupy i nad stolicí patriarchy cařihradského. Jan korunoval císaře. Bylo to první korunování císaře papežem. Ale když se papež vrátil do Itálie, do Raveny, bylo mu ihned putovati do žaláře, protože nevy-mohl věci tak, jak si Theodorich přál. V žaláři skonál, snad umučen hladem, roku 525. Svátek sv. Jana 27. května.

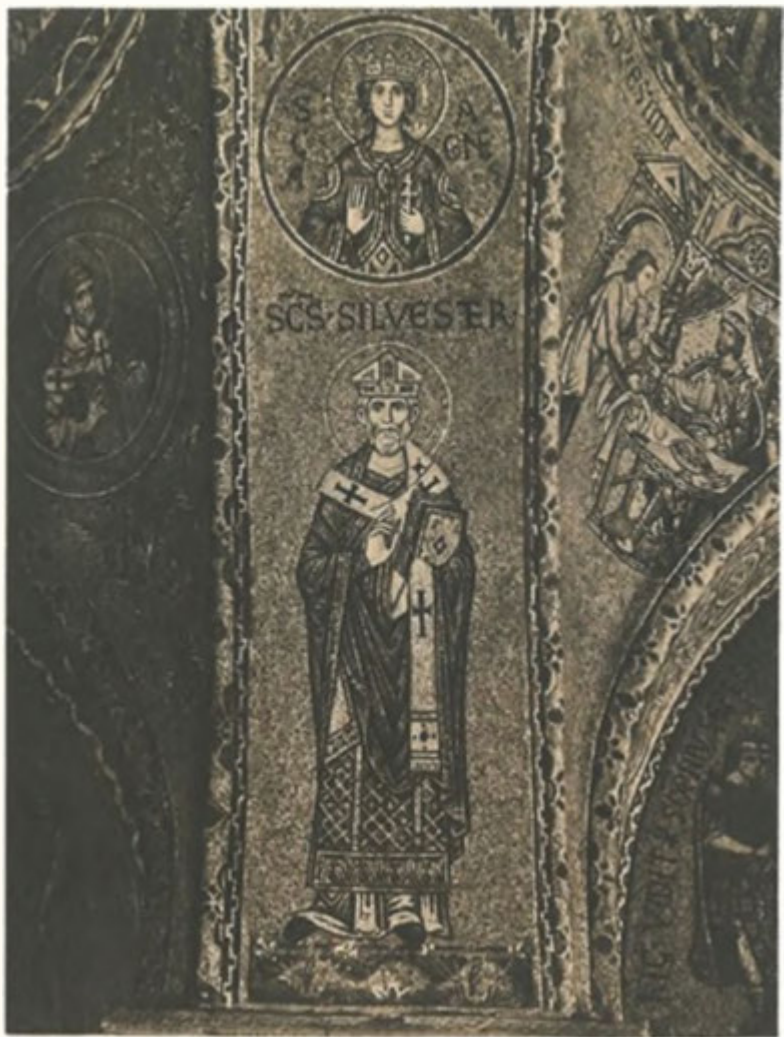
Sv. FELIX III. (či IV., počítá-li se Felix II. protipapež), papež (526-530), byl ustanoven papežem na žádost krále Theodoricha; avšak byl důstojným náměstkem Kristovým. Zemřel roku 529 nebo 530. Svátek 30. ledna.

Sv. BONIFÁC II. papež (530-532) není uveden v Řím. Martyrologiu. Vytyká se mu, že byl málo shovívavým proti svému odpůrci Dioskurovi a že jej i po smrti dal do klatby. Památka jeho se ctí 23. října.

Sv. AGAPET papež (535-536), syn kněze Gordiána, který než se stal knězem, žil v legitimním manželství. Agapet jsa papežem, odhodlal se odebrati do Caři-

hradu pro zájmy náboženské, aby k platnosti přivedl úchvaly sněmu chalcedonského a aby se opřel Anthimovi, který se vtíral na stolec cařihradský. Peníze na cestu si opatřil zastaviv nádoby církevní. Cesta jeho však byla marna. Ale církevně tam osvědčil svůj primát; sesadil patriarcha Anthima a dosadil na jeho místo Mennu. Mennas byl první patriarcha cařihradský posvěcený papežem. Císař a císařovna se sice snažili Agapeta hrozbami donutiti k povolnosti. Agapet řekl: „Nyní vidím, jak jsem se mýlil: měl jsem za to, že stojím před císařem křesťanským, ale teď vidím, že stojím před Dioklecianem.“ Agapet neuviděl více Itálie; roznemohl se v Cařihradě a zemřel r. 536. (Godeau: „Círk. dějiny“ str. 40). Svátek sv. Agapeta 20. září.

Sv. SILVERIUS, také Severus nazývaný, papež (536-540) byl synem papeže Hormisdy, jenž v mladších letech, nejsa ještě knězem, žil v manželství a teprv později se věnoval stavu duchovnímu. Papež Silver se ujal pevnou rukou apoštolského úřadu svého. Manželka císaře Justiniana I., jménem Theodora, chtěla sice prosaditi volbu svého ochránce Vigila, i poslala svého vojevůdce Belisara do Itálie. Belisar vtrhl do Říma a opanoval jej. Císařovna mu rozkázala, aby pod nějakou záminkou svrhl Silveria a na stolec papežský dosadil Vigila. Belisar se octl ve velkých rozpacích. Jednak byl přesvědčen o šlechetnosti papeže Silvera, jednak se obával pomsty svéhlavé císařovny, kdyby rozkazu jejího neuposlechl. Zatím přitáhli Gotové k Římu a chystali se vypuditi voj-

SV. SYLVESTR A SV. ANEŽKA.

sko císařské z města. Z toho si vzala císařovna Theodora záminku k pronásledování papeže Silveria. Na její rozkaz manželka Belisarova, Antonína, dala zhotoviti padělanou listinu, kterouž se mělo dokázati, že papež zavolal Goty proti císařskému vojevůdci a že jim slíbil otevření bran městských. Padělaný list byl doručen Belisarovi a ten povolal k sobě papeže. Manželka Belisarova Antonína se osopila na Silveria řkouc, že prý zamýšlí zraditi vojsko císařské a vydati je Gotům. Adřívě nežli papež se mohl hájiti proti křivému nařknutí, žoldnéři mu odňali odznaky hodnosti papežské a oblékli naň roucho mnišské. Lidu pak bylo oznámeno, že papež byl s důstojnosti své složen a že se stal mnichem.

Belisar dal zvoliti papežem Vigila a Silvera poslati do vyhnanství. Silver byl odveden do města Patary v Lydii na pobřeží maloasijském. Pravověrný biskup patarský přijal papeže uctivě a odebral se do Cařihradu, aby hájil papeže u císaře Justiniána. Řekl: „Mnoho je na světě králů, ale jeden toliko je papež nad Církví celého světa, a ten papež byl vyhnán ze svého sídla.“ - Císař nevěděl, jaké pikle strojila císařovna proti papeži; uslyšev o nich, zhrozil se a nařídil, aby Silver byl bez průtahu odvezen zpět do Italic. Ale císařovna Theodora zvrátila tento rozkaz císařův. Na její pokyn dal Belisar Silvera, sotva přistal na břehu italském, zaveští do vyhnanství na pustý ostrov Palmarii v moři Tyrrhenském. Tam, u vyhnanství, Silverius zemřel: buď hladem nebo jinou násilnou smrtí roku 538 nebo

540. Jeho nástupcem se stal onen Vigil, dřívější protipapež. Svátek svatého Silveria 20. června. - Za papeže Silveria žil v Římě *Dionysius Malý* (*Dionysius Exiguus*), mnich, jenž konal studia chronologická a zavedl letopočet křesťanský (letopočet Dionysiův). Místo olympiád a místo konsulátů počítal dobu od narození Ježíše Krista. Dionysius zemřel asi r. 550. Není v seznamu svatých. Památka jeho se koná 4. října.

Sv. ŘEHOŘ I. (Gregorius) papež (590 až 604) narodil se kolem r. 540 jako syn římského senátora Gordiana a jeho manželky Sylvie, jež se uctívá jako svatá. Věnoval se vědám právnickým a stal se již v 30. roce praetorem t. j. císařským náměstkem v Římě. Avšak maje zálibu v tichém životě, znechutil si všecken lesk svého úředního povolání a zatoužil po klášterním zátiší. Složil svůj úřad, rozdál své zděděné statky a odebral se na ostrov Sicílii, kde založil šest benediktinských klášterů. Vrátiv se do Říma, založil klášter v rodném svém paláci a žil tam jako prostý mnich v tuhé kázni. Dni zažitě tehdy v klášterním zátiší pokládal za nejšťastnější dobu svého života.

Roku 579 poslal jej papež Pelagius jako vyslance do Cařihradu. I v Cařihradě Řehoř žil po způsobu klášterním; tam poznal sv. Leandra, biskupa sevillského, a jiné znamenité muže. Po šesti letech vrátil se do Říma a byl ve svém klášteře zvolen opatem. Jeho sebezapíravost ve bdění a v postech byla tak veliká, že upadal často ve mdloby. Již jako mnich dosvědčoval autoritu papežskou řka, že nástupce

sv. Petra nikdy nemůže poblouditi ve víře a viru svou změnit. - Bděl přísně nad kázní řeholní. Vypravujese, že jistý mnich nešetře slibu chudoby, měl u sebe tři zlaté peníze. Když zemřel, Řehoř dal jej pohřbiti na místě nesvěceném, avšak dal za duši jeho obětovati obět Mše sv. po 30 dní. (Na tom se zakládá obyčej „30 gregoriánských mší“ za zemřelé.)

Řehoř jda kdysi městem, spatřil na trhu otrokářském několik sličných otroků, bílé pleti a rusých vlasů. Byli to Anglosasové. Uslyšev, že jsou pohané, řekl soucitem jat: „Tak krásní tvorové Boží, a mají vězeti v otroctví hříchu?“ Tázal se: „Jakého jsou národa?“ Odpověď zněla: „Anglové.“ - „Vpravdě,“ řekl Řehoř, „mají andělský výraz ve tváři a mají se státi společníky andělů.“ „Z jaké krajiny jsou?“ tázal se dále. - „Z krajiny Deira.“ - „Hněvu Božímu (de ira) mají býti vytrženi a spaseni,“ řekl Řehoř, a tázal se dále: „Jak se jmenuje král jejich?“ - „Alle.“ - „Ba že, Alleluja má zpívati on i každý jeho poddaný k slávě Boží.“ - Řehoř vyplatil mladíky z otroctví, přijal je do svého kláštera a pokřtil je. A od té doby stále se obíral myšlenkou, odebrati se do Britanie a hlásati tam viru Kristovu. S dovolením papežovým vydal se s několika mnichy na cestu do Britanie. Ale lid, nemoha ho postrádati, žádal papeže, aby poslal rychlé posly a aby donutil Řehoře k návratu. Řehoř se vrátil.

Roku 590 zemřel papež Pelagius onemocněv morem. Řehoř byl jednomyslně zvolen papežem. Volba mu nepůsobila radosti. Poslal císaři Mauriciovi do Caři-

hradu list, žádaje ho, aby jeho volbu nepotvrdil. Ale císař volbu potvrdil a Řehoř uprchl z Říma do lesa, aby se skryl, dokud nebude zvolen nový papež. Lid vypátral jeho skrýš a vedl jej u slavném průvodu do Říma, aby jej nastolil na prestol Petrův. Řehoř se rmoutil z potvrzení své volby a psal sestře císařově Theoktistě: „Pozbyl jsem vši rozkoše klidu a pokoje. Zdá se, že jsem povýšen, ale ve skutečnosti jsem klesl vnitřně. Dříve bylo mi možno věnovati se službě Boží, ale nyní dorážejí na mne odevšad vlny světských záležitostí, takže nemám ani pokdy, abych se obíral sám sebou. Dříve jsem sedával jako Maria, abych naslouchal slovům Páně, nyní pak se mám jako Marta zanášeti věcmi pozemskými.“

Řehoř stav se papežem, zavedl nejprve přísnou kázeň na papežském dvoře, předcházaje dobrým příkladem. I jako papež nosil svůj prostý oděv řeholní a modlival se s kněžími svými společně. Pevnou rukou řídil celou Církev katolickou, dopisoval pilně biskupům na Západě i na Východě, chválil a povzbuzoval horlivé, trestal neposlušné biskupy a netrpěl nikde v Církvi nepořádku. Přihlížel, aby v klášteřích bylo pilně šetřeno pravidel sv. Benedikta, a zasloužil si, že mu byl dáván čestný název „Otec mnichů“. - V Italii byly rozervané poměry. Longobardi pustili zemi, město Řím pustlo a hynulo, i hladem. Panovníkem podle jména byl východořímský císař; ale ten, jsa vzdálen, nestaral se o Řím a o Italii. Longobardové po dvakráte, 592 a 593, hrozili dobytím a drancováním města římského; Řehoř

byl jediný, jenž pečoval o Řím a okolí jako svrchovaný zeměpán; s Longobardy zacházel šetrně, platil jim daně, posílal jim skvostné dary a tak je ukrotil, ba dočkal se i toho, že Longobardi byli získáni katolické Církvi. Pečuje o Řím a okolí jako svrchovaný zeměpán, položil základ k potomní světské vládě papežů.

Také Visigotové ve Španělsku se vrátili působením papeže Řehoře, jemuž v té příčině byl sv. Leander věrným pomocníkem, do lůna Církve katolické. - Do Británie vyslal mnicha Augustina se 40 druhy, aby tam zvěstovali víru Kristovu. Kladl jim na srdce, aby šetřili národních zvyků domorodého obyvatelstva a aby se chovali k němu laskavě doloživ: „Ponechají-li se lidu zevnější radovánky, tím spíše souhlasiti bude s vírou Kristovou. Nesnadno je, surovým národům vzlíti po jednu všecko, na čem houževnatě lpějí. Kdo dostoupiti chce vrcholu dokonalosti, tomu třeba je poznenáhlu, ne skokem se povznášeti.“ - Řehoř pokáral biskupa marseillského, jenž z nechvalné horlivosti odstraňoval obrazy a sochy z chrámů, a poučil jej, jak má smýšleti o počtě posvátných obrazů. - K židům byl Řehoř spravedliv; netrpěl, aby židé měli křesťanské otroky; ale také sám židovské otroky vykupoval. Nenutil násilím židy ke křtu, ale snažil se je získati pro Krista dobrotou a láskou. Židům, kteří se dali pokřtiti, bývaly odpuštěny daně a dávky. Řehoř věděl sice, že obrácení tato bývají namnoze neupřímná, ale říkával, že křtem získají se ne-li židovští rodičové, tedy alespoň jejich děti pro víru Kristovu. Kdysi uslyšel Řehoř,

že biskup terracinský vzal židům synagogu; ihned mu poručil, aby jim ji vrátil.

Řehoř si získal velikých zásluh o zvelebení služeb Božích. Až do jeho doby měla každá katolická země svoje zvláštní obřady při službách Božích. Řehoř prozkoumal obřady a modlitby jednotlivých národů, a co bylo nejkrásnější, složil v překrásný řád služeb Božích, jehož v podstatě, až na některé pozdější změny a dodatky, podnes se užívá. Církev římská se stala vzorem pro celý katolický svět; duchovní všech zemí pospíšili si zavéstí nový řád bohoslužebný, Rituale, Responsorium, Graduale a Antifonář. Řehoř také zavedl procesi na den sv. Marka.

Papež Řehoř má velikou zásluhu o zvelebení zpěvu církevního. Vyprostil církevní zpěv z tíživých pout řecké prosodie a postavil jej na základ řečnické metriky, aby rozhodoval přízvuk a nikoliv délka slabik. - Ke čtyřem toninám platným (autentickým), od časů Ambrožových užívaným, Řehoř přidal čtyři toniny vedlejší (plagální), jež začínaly tóny a, h, c, d. - Sebral křesťanské zpěvy doposud porůznu roztroušené v jednotný celek, který rozdělil na celý církevní rok. Kromě toho složil i nové církevní hymny. - Zpěvy opatřil notovými znaky, které se nazývají „neumy“ (od řeckého slova pneuma t. j. dech).

Neumy jsou tečky, čárky, háčky a jiné tvary, které psány byvše nad textem, naznačovaly stoupání nebo klesání hlasu. Nenaznačovaly však, jak vysoko nebo hluboko hlas má stoupati nebo klesati. Později se táhla dle notopisu italského červená

čára přes neумы a všechno, co bylo na té čáře, znamenalo tón f. Mnich Kvido Arretinský (v klášteře pomposánském u Ravenny, v XI. století) po prvé užil čtyř linií a učil, že je možno psátí noty nejen na liniích, ale i mezi nimi. Tak se vyvinul náš notopis. - Buď Hukvald, mnich belgický (kolem 930), nebo jiný mnich zavedl zpěv dvouhlasný.

Bohoslužebný zpěv papežem Řehořem zavedený nazývá se „gregoriánský či římský chorální zpěv“. Zpívá se jednohlasně, tóny hlavními v melodii spojenými, bez určité časomíry, v rytmu řeči. Kniha obsahující zpěvy na celý rok jmenovala se „*Antiphonarium centonem*“, a jsouc přikována řetězem k oltáři sv. Petra, byla normou, dle níž by se řídil všechen zpěv církevní. Pro snadnější provedení své reformy zřídil Řehoř v Římě školu pěveckou, na níž i sám vyučoval; odtud vycházeli učitelé zpěvu římskoliturgického.

Řehoř byl muž pokorný. Za jeho vlády osvojil si cařihradský patriarcha Jan Junator název „oekumenického“ t. j. všeobecného patriarchy, chtěje se takto rovnati římskému papeži. Řehoř tomu odpíral a přijal z pokory titul: „Služebníků služebníků Božích.“ Byl nadmíru dobrotivý; stoloval obklopen žebráky, hostil denně 12 chudých u svého stolu, pečoval o nemocné a o sirotky. Ustanovil otce chudinské, aby každý ve svém okrese pátrali po lidech opuštěných a po těch, kdo se žebrati stydí. Všech se štědře ujímal. Kdysi se dozvěděl, že kterýsi chudák zemřel na ulici opuštěn; i plakal a nesloužil z lítosti Mši svatou po několik dní,

domnívaje se, že snad má na tom vinu, že člověk ten umřel hladem. Na vykupování otroků a zajatců nešetřil ani drahocenných nádob církevních. Slovo Boží hlásal nejraději lidu chudému a utiskovanému.

Papež Řehoř napsal „Pravidlo pastýřské“ zlatou knihu pro duchovní správce. Kniha ta byla už r. 602 přeložena do řečtiny a měla ve středověku význam knihy skoro kanonické. Dále napsal Homilie, Výklady o knize Jobově a mnoho listů. Jeho allegorie bývají příliš hledané, strojené; avšak „má takovou smělost ve svých pozorováních že, sotva bychom se dnes odvážili přeložiti, co on se odvážil říci.“ (Arnošt Hello.)

Řehoř vykonal tolik práce pro Církev a lidstvo, ačkoliv byl tělesně slab a skoro stále churav. Churavěl žaludkem a za posledních pět let svého života nemohl ani s lůžka povstati. Na lože upoutaný stařec řídil pevnou rukou celou Církev a při tom diktoval písařům svoje kázání a listy. Ve věčném těle sídlil veliký duch. Zemřel dne 12. března 604 ve stáří 65 let. Dějiny ho nazývají „Velikým“; bylť zajisté svatý ve svém obcování a veliký ve svém působení. Církev jej počítá mezi nejslavnější svaté Otce západní, vedle Ambrože, Augustina a Jeronyma. Svátek sv. Řehoře 12. března; svátek sv. *Sylvie*, jeho matky, 3. listopadu (nebo také 12. března).

Sv. BONIFÁC IV. papež (608-615) přeměnil Pantheon, chrám věnovaný všem bohům pohanským, ve chrám křesťanský a vysvětil jej ke cti Panny Marie. Zemřel roku 615. Svátek 25. května.

Sv. DEUSDEDIT (také Adeodat, Bohdal), papež (615-618), vyznamenával se velkou pečlivostí o duchovenstvo válkami zchudlé. - Za jeho doby řádilo nebezpečné malomocenství, jimž lidé ve tvářích byli tak zohyžděni, že ani nejbližší příbuzní nepoznali mrtvolu. - Svátek 8. listopadu.

25. MNIŠSTVÍ NA VÝCHODĚ.

BASILIANI. STYLITÉ

Z Egypta se šířilo mnišství na východ svatým Hilarionem.

Sv. Basil složil pro klášterní družinu pravidla - řeholi malou a velkou - a stal se takto zákonodárcem klášterníků na východě. Basilius upevnil mnišství a tak je zorganizoval, že všichni mnichové církve východní po něm slují *basiliani* až podnes. Mniši basiliani se však rozšířili i do zemí jiných, do Řecka, do jižní Italie, do Španělska. Nejproslulejší osada mni-chů basilianů je hora Athos v Macedonii. Z Řecka přišli basiliani i na Rus. Jeskyňový klášter *Pečerská lávra* u Kyjeva stala se kolébkou všech ostatních klášterů na Rusi.

Někteří poustevníci oblíbili si vésti kající život zapíravý na sloupech. Jmenují sesloupovníci čili *stylité*. Ve sboru jejich je sv. Simeon zjevem nejpodivnějším.

Sv. HILARION, jehož život napsal sv. Jeronym, narodil se r. 288 z rodičů pohanských v Tabatě nedaleko Gazy v Syrii. Poznav víru křesťanskou na školách alexandrijských, dal se pokřtiti. Po nějakou dobu byl žákem sv. Antonína. Co

zdědil po rodičích, rozdal mezi chudé a odešel na poušť u Majumy blíže Gazy. Tam bylo rejdiště četných lupičů, proto bylo Hilarionovi měniti častěji obydlí. Žil velmi odříkavě. Za prvních let nejedl po celý den nic, až teprve na večer patnáct fiků. A přece se v něm ozývala tělesná pokušení. Tu říkal k tělu svému: „Pane osle, postarám se, abys nevyhazoval. Nebudu tě krmiti ječmenem, nýbrž plevami. Hladem a žizní tebe zkrotím, vedru a mrazu tebe vystavím, abys měl na starosti útrapy a nikoli nečisté žádosti.“ Posty jeho byly čím dál přísnější. Později byl mu pokrmem kus ječného chleba s vařenou zeleninou; ve stáří nejídal chleba, nýbrž jen pokrm připravený z mouky a zeleniny. Od přísného trestu neuchyloval se ani ve dny nedělní a sváteční. Komůrka, ve které přebýval, byla o málo delší než tělo jeho. Hilarion vida, že jeden ze spolupoustevníků si dělal zásobu potravin a že příliš úzkostlivě obdělává svou zahrádku, zhrozil se toho a řekl mu, aby mu odešel s očí. Poustevník ten chtěje ho usmířiti, dal mu předložití první zelený hrách za pokrm. Hilarion přišed do své chyše, zvolal: „Cozdetak zapáchá?“ Učedník vypravoval o daru. „Necítíš-li,“ tázal se Hilarion, „že z daru zapáchá lakomství? Odnes a předlož jej nerozumným hovád-kům!“

Pověst o tuhém životě poustevníka Hilariona se rozšířila do všech sousedních krajin. Zástupové lidu z Palestiny, Syrie i z Egypta přicházeli, aby jej viděli a slyšeli. Mnozí se stali jeho žáky. Poustevnictví, dosud v těch krajinách neznámé,

rozšířilo se v Palestině a Syrii. Poustevníci přebývali porůznu v osamělých chýškách anebo byli sdruženi v mnišských osadách. Také biskupové, kněží, mužové a ženy všech stavů přicházeli, aby si vyžádali chleba nebo oleje od něho požehnaného. Hilarion vyprošoval od Boha svými modlitbami mimořádných milostí. Při uzdravování nemocných užíval týchž věcí a obřadů, kterých užívá Církev, modlitby, vzkládání rukou a znamení sv. kříže.

V císařském vojsku byl tehdy voják, rodem Němec, posedlý zlým duchem. Nemoc zmítala jím zvláště za noční doby tak, že skřípal zuby. Ten si vyprosil od císaře Konstancia, v jehož osobní strážii byl, dovolenou a list doporučující k vladaři palestýnskému. Vojín byl Hilariem uzdraven a chtěl z vděčnosti dáti dar 10 liber zlata. Hilarion nepřijal toho daru, podal vojínu ječný chléb řka: „Kdož takového chleba požívají, pokládají zlato za smet.“

Ale návštěvy lidu byly mu časem obtížny; neboť toužil, aby mohl Bohu sloužiti v ústraní a žiti po způsobu opravdu poustevnickém. Avšak sotva že se ten záměr rozhlásil mezi lidem, sběhlo se k němu na tisíce lidí se snažnou žádostí, aby od nich neodcházel. A aby neodešel, nepozorovaně ho strážili. Hilarion řekl: „Nebudu jísti ani píti, dokud mne nepropustíte, kam mne Bůh volá.“ Nepožíl po sedm dní ničeho. I směl odejíti. Ale nešel sám, nýbrž nesmírný zástup lidí jej provázel, a jen stěží je pohnul k návratu. Vybral si jen 40 mnichů za průvodce. Putoval do Egypta. Pátého dne

dorazil do Pelusia (na řece Nilu) a navštívil na další cestě sv. Antonína. Nikde se však nezdržel déle, neboť neměl klidu od lidí, kteří neustávali jej navštěvovati a pomoci jeho ve svých potřebách se dožadovati. Proto si umínil, že se skryje na některém ostrově. Procestoval poušť Libyjskou, sedl na loď a přeplavil se na ostrov Sicílii. Když však uzdravil mocí Boží člověka zlým duchem posedlého, hrnuly se opět davy lidstva k němu se všech stran, žádající sobě pomoci nebo poučení.

Jeho žák *Hesychius* hledal svého mistra po všech krajinách a březích mořských. Teprve po tříletém pátrání se dověděl od jistého židovského obchodníka, že na Sicílii dlí křesťanský prorok, který koná mnoho skutků podivuhodných. Hesychius vytušil, že tím prorokem není nikdo jiný než Hilarion. Přeplavil se na Sicílii a šťastně nalezl Hilariona. Hesychius přišel právě včas, neboť Hilarion jižž mínil odejíti ze Sicílie někam, kde by ho neznali. Oba odešli zprvu do Dalmacie a pak na ostrov Cypr; tam v samotě u města Pafu, v hornaté nepřístupné krajině Hilarion došel touženého klidu. Jediný Hesychius měl k němu přístup. Hesychius také navštívil z rozkazu Hilarionova bývalé žáky jeho v Palestině. Hilarion zemřel r. 372 nebo 373. Dává se mu název Veliký. Svátek sv. Hilariona 21. října, sv. Hesychia 3. října.

Sv. AFRAATES, rodem Peršan, pohan, poznal víru křesťanskou, odebral se do Edessy, pak do Antiochie Syrské. Byl poustevníkem. Když se naučil řeči řecké, při-

cházelí lidé v zástupech k němu, aby slyšeli jeho poučení. Žil v chudé cele a pečlivě dbal o zachování čistoty. Jen nerad mluvil s osobami ženskými, a byl-li k tomu donucen, mluvil s nimi vzdálen a máje oči sklopeny. Kdysi se potkal s císařem Valentem mimojdoucím. „Poustevníku, kam jdeš?“ tázal se císař, jenž byl smýšlení ariánského. „Jdu se modlit za blaho tvé říše.“ - Valens se neodvážil vypovědětí ho do vyhnanství. Afraates zemřel kolem r. 380. Slaví se 7. dubna.

Sv. THEOKTIST, poustevník u Jericha, žák sv. Euthymia; zemřel roku 467. Svátek 3. září.

Sv. ZOSIM, poustevník, kterému Maria Egyptská vypravovala celý dosavadní život svůj a který ji i pohřbil. Svátek 4. dubna.

Sv. GERASIMOS (je řecký název za lat. Honoratus, t. j. ctěný) pocházel z Lybie, přišel k Jordánu a založil tam velkou „lauru“ se 70 poustevníky. Žil životem přísným a byl proslavený jako sv. Sabas. Gerasim vytáhl kdysi lvu trn z nohy a lev ho za to následoval jako věrný pes. Zemřel roku 475. Svátek 5. března.

Sv. EUTHYMIUS se narodil v Meliteně v Armenii, opustil v 29. roku rodiče, žil se sv. Theoktistem o samotě; byl od patriarchy jerusalémského vysvěcen na biskupství. Pověst o něm se šířila a dán mu byl název „Veliký“. Přivedl císařovnu Eudoxii zpět do lůna Církve katolické. Zemřel roku 473. Svátek 20. ledna.

Sv. SABAS narodil se v kappadockém městěčku Matulasku. Jeho otec byl setníkem. Když bylo Sabovi pět let, obdržel

jeho otec rozkaz, aby se odebral s vojskem do Alexandrie. I odejel s manželkou, zůstaviv synáčka na výchování svému svatu. Od té doby se dařilo Sabovi zle; neboť hrubá žena strýcova s ním nakládala surově. Po třech letech Sabas uprchl k jinému strýci. A tu mezi strýci těmi vznikl spor, zvláště za příčinou velikých statků, které Sabas měl děditi. Aby se nechutným sporům vyhnul, Sabas se uchýlil do kláštera. Oblíbil si tichý, odříkavý život mnišský; prospíval ve ctnostech tak, že zkušení mnichové jej nazývali „mladým starcem“. Kdysi pracoval namáhavě v klášterní zahradě; utrl zralé jablko a pozoroval je se zálibou, chtěje je pojísti; ale pojednou mu přišlo na mysl, že lákavé ovoce je obrazem smyslného pokušení; hned zahodil jablko, rozšlapal je, aby si navyl krotiti chťice.

Když mu bylo 18 let, odebral se s povolením opatovým do Jerusalema. U Jericha žil tehdy sv. Euthymius poustevník. Sabas žádal Euthymia, aby jej přijal za učedníka. Ale Euthymius ho nepřijal řka, že je ještě příliš mlád a že nedovede překonati obtíže života odříkavého; odkázal jej do blízkého kláštera, kde sv. Theoktist byl představeným. Sabas vstoupil do kláštera Theoktistova. Konal všechny práce, jsa tělesně silný, neomrzele a po celodenní námaze se věnoval modlitbě. Kdysi provázel jednoho z mnichů do Alexandrie a tam se shledal po letech se svými rodiči. Ti jej vybidli, aby zanechal mnišského života a aby se věnoval stavu vojenskému. Sabas však nechtěl opustiti dráhy odříkavého života, na které našel blaho a pokoj.

Rodiče želeli, že se syn nedal přemluvit a nabízeli mu 20 zlatáků. Sabas vzal pouze tři a když se vrátil do Palestiny, odevzdal je svému opatu. Po dvanáctiletém pobytu v klášteře Sabas obdržel dovolení, aby mohl o samotě nad potokem Cedronem poustevničit. Žil pět let o samotě a do kláštera docházel pouze na služby Boží a aby odevzdal 50 košů, jež upletl za týden.

Po smrti sv. Euthymia, u něhož Sabas také po nějaký čas dlel, Sabas si vyhledal nový příbytek na příkré stráni skalnaté hory. Příchod ke své jeskyni měl velice nesnadný; po provaze se spouštěl dolů a vyšplhával se nahoru. Pro vodu bylo mu choditi daleko. Pokrmem mu byly kořínky a plané ovoce. Zakrátko docházeli k němu z blízka i z daleka mužové i jinosti, donášejíce mu potravin a prosíce, aby jim byl učitelem a duchovním vůdcem. Sabas marně odpíral. Posléze dovolil, aby se usadili v okolních jeskyních; prostrannou sluj upravil v modlitebni. Služby Boží mívali jen, přišel-li cizí kněz návštěvou. Proto patriarcha jerusalemský vysvětil Sabu, ač se zdráhal, r. 484 na kněžství. Osada u Jordánu čítala brzy 150 členů. Celé to území laury „Mar Saba“ nebylo ženám přístupno; ani ne císařovně Eudoxii; proto si postavila na blízku věž pro svůj pobyt. Můžeme-li věřit Quarismiovi, jenž tvrdí, že v jeskyních těch bydlilo celkem 14.000 mnichů, pak se nedivíme, že sultán Selim jich dal ze strachu mnoho povraždit.

Kdysi šel Sabas mladším bratrem mnichem blíže Jordánu a potkali se s veselou společností, v níž kráčela dívka vel-

mi sličná. Když poodešli, Sabas řekl: „Ta dívka se mi zdála velmi ošklivá; škoda, že má jen jedno oko.“ - „Odpust, otče,“ řekl mladý mnich, „mýlíš se; ta dívka má dvě krásné oči; můžeš býti ubezpečen; všiml jsem si jí dobře.“ - Sabas dal mnichovi ostrou důtku za tuto řeč, a uložil mu, aby se v odloučenosti kál za svou lehkomyšlnost a aby příště své smysly lépe krotil.

Když Sabovi zemřel otec, matka přišla k svému synu, jemuž tehdy bylo 53 let; přinesla mu veškeré svoje jmění, aby s ním naložil dle libosti. Sabas zbudoval dva rozsáhlé kláštery, jeden pro nováčky, druhý pro zestárlé řeholníky a kromě toho dva domy pro pocestné a pro nemocné. Také v Jerusalemě, na blízkém návrší, zbudoval nemocnici. Jerusalemský patriarcha ustanovil Sabu vrchním představeným všech mnichů a poustevníků palestinských. Někteří poustevníci si stěžovali u patriarchy jerusalemského na Sabu, že prý je příliš přísný. Uslyšev o tom Sabas, řekl: „Dáblovi možno a dlužno odpírati a s ním zápasiti; ale chceme-li zachovati pokoj s lidmi, tu je často lépe, když jim uhneme.“ Sabas odešel na vzdálenou poušť a teprve po dvou letech se vrátil na žádost věrných žáků, ale i potom někteří odpůrcové brojili proti němu.

V tu dobu monofysité či eutychiáni šířili své bludy a císař Anastasius (491-518) jim nadřžoval. Jerusalemský patriarcha Eliáš poslal Sabu k císaři do Cařihradu, aby ho odvrátil od bludařů a aby jej získal pro Církev katolickou. Cesta byla marna. Císař nabízel Sabovi 1000 zla-

táků, ale Sabas jich nepřijal řka: „Moji mnichové zlata nepotřebují; ale město Jerusalema je stíženo velikými daněmi a častými vpády lupičů! Pomoz městu!“ Ale i tato prosba byla oslyšena. Ještě jednou, r. 530, stařík Sabas cestoval do Cařihradu, aby obhájil palestinských křesťanů, jako by měli spoluvinu na vzpouře Samaritánů. Císařem byl tehdy Justinian I; přijal Sabu s velikou uctivostí; poslal mu v ústřety loď s několika biskupy a dvořany; vítaje jej v paláci svém, poklekl před ním, žádaje o požehnání; také vyhověl všem žádostem Sabovým; slíbil, že zakročí proti buřičům v Palestině, že zmírní daně lidu jerusalemskému a že vystaví veliký dům pro poutníky. Zatím co císař vyhotovoval písemné rozkazy, Sabas poodešel, aby se pomodlil církevní hodinky (terci). I přiběhl k němu mnich Hieremias a vytýkal mu: „Co činiš, otče?! Hle, císař ti věnoval tolik pozornosti, snaží se vyhověti všem tvým přáním -, kterak ho můžeš opustiti a činiti něco jiného?“ Sabas se nedal z modlitby vyrušiti; pak řekl klidně: „Co činím, není nic divného; císař koná svůj úřad, my pak konáme svou povinnost.“

Sabas se zbožně připravoval na smrt; tklivě se rozloučil se svými mnichy a zemřel ve věku 93 let, roku 532. Eliáš ho nazval „světlem Palestiny“; protože Sabas často přebýval ve svatém městě Jerusalemě, dostalo se mu čestného názvu „hagiopolita“ (t. j. svatoměšťan). Svátek 10. prosince.

Sv. KVIRIAK (Quiriacus anebo Cyriacus), poustevník palestinský, naučil se

řeholnímu životu u Euthymia a Gerasima. Zemřel r. 553. Svátek 29. (nebo 30.) září.

Sv. JAKUB byl poustevníkem na hoře Karmelu. Kdysi k němu přišla žena nestoudná, aby ho sváděla ke hříchu. Jakub zůstal v boji proti pokušení vítězem a přivedl ženu k pokání. Později však se dopustil mnohých hříchů; činil za ně pokání po 10 let. Žil v VI. století. Svátek 28. ledna.

Sv. DOSITHEUS prožil své mládí v požitcích smyslných. Neznal dobře víry křesťanské. Putoval do Jerusalema a tam byl ve víře utvrzen. Obraz o posledním soudě nejvíce jej polekal a dojal. Dositheus se stal mnichem; žil v VI. století. Svátek 23. února.

Sv. NIL *Starší*, císařský náměstek, ženatý, opustil svět a uchýlil se na horu Sinaj, vzav s sebou syna svého *Theodola*. Vychovával ho v tuhé kázni. Ujal se neohroženě sv. Jana Chrysostoma. Byl po nějakou dobu v zajetí Saracenů, ale opět se vrátil na Sinaj, kde poustevničil. Zemřel kolem r. 430. Svátek sv. Nila staršího 12. listopadu; sv. Theodula 14. ledna.

Sv. JAN KLIMAK (čili také Sinaita nebo i Scholastik nazývaný) narodil se snad v Palestině kolem r. 525. Již v 16. roce se odebral na horu Sinaj, avšak ne do kláštera, nýbrž do blízké poustevny. Živil se ruční prací, žil velmi střídmě a potlačoval všeliké pokušení ke hříchu. Roku 600 byl zvolen opatem kláštera sinajského (odtud ono přímí). Obíral se vědami Zjevení Božího a pro svou učenost nazývá se „Scholastikus“. Papež Řehoř Veliký mu

poslal list, v němž se doporučoval do jeho modliteb, a s listem poslal i peníze na zřízení útulny pro poutníky. Později Jan napsal pravidla života řeholního; název spisu byl „Klimax“, t. j. žebřík; duše lidská vede se tam, když se byla zřekla světa, po 30 stupních k životu dokonalému. V knize jsou i příklady ze života duchovního. Píše: „V Egyptě je klášter se 330 mnichy. Kdysi přišel měšťan alexandrijský Isidor a žádal, aby byl přijat do kláštera. Opat mu řekl: „Přijímám tě a rozkazují ti, abys u brány klášterní seděl, před každým vcházejícím klekl na kolena a abys ho prosil o jeho modlitbu s doložením, že duše tvá je hříchy znešvařena.“ Isidor činil tak po 7 let. Po sedmi letech tázal se ho opat, co si při tom myslíval? Isidor odpověděl: „V prvním roce jsem se pokládal za otroka, pro hříchy své odsouzeného, a měl jsem vnitřní boje, v druhém roce byl jsem tišší, ve třetím a v následujících letech snášel jsem ponížení své s radostí.“ Jan Klimakus zemřel r. 605. Svátek 30. března.

Sv. ABRAHAM či Abram narodil se v Chidane u Edessy v Mesopotamii jako vrstevník sv. Efréma Syrského. Jeho rodiče byli zámožní a vychovávali syna svého v bázni Boží. Z poslušnosti k rodičům Abraham uzavřel sňatek manželský, avšak ihned posvatbě zjevil manželce své, že má úmysl žítí v naprosté zdrželivosti; opustil ji potají a skryl se v opuštěné chyši u Edessy. Rodiče ho našli, ale Abram prohlásil, že se nemíní již vrátiti, a na znamení, že úmysl ten je nezvratný, dal si zazditi chyši až na malý otvor, kte-

rým by se mu podával pokrm. Tak žil po dlouhá léta v tuhé sebekázní. A když po zemřelých rodičích zdědil znamenité statky, prodal je a peníze rozdal chudým.

Po nějakém čase zemřel i bratr jeho a zanechal dceru *Marii* mladistvého věku. Abraham se jí ujala učinil jí chyšku blízko své chyšky a utvrzoval ji v životě nábožném. Maria, sličná dívka, prospívala ve ctnostech. Avšak jistý zvrhlý mnich, který přicházel pod záminkou, že hledá poučení a rady, měl vpravdě úmysl dívku zkaziti a ke hříchu svést. To se mu podařilo. Maria pak nad milosrdenstvím Božím zoufajíc, uprchla do dalekého města a oddala se životu lehkomyšlnému; živila se neřestí. Abraham nevěděl, kam zmizela neteř jeho; dozvěděl se pravdy, modlil se za obrácení Mariino; neznal však místa pobytu jejího. Teprve za dvě léta se dozvěděl, kde Marie přebývá. Opustil chyši, odebral se do onoho města, a přestrojiv se za vojáka, šel do onoho domu, kde přebývala. Neteř mu šla v ústřety, nádherně jsouc oděna; nepoznala strýce, jemuž srdce bolesti pukalo. Abraham řekl: „Budeme stolovati.“ A když seděli u stolu a jedli, Abraham vetkal do hovoru mnohé slovo spasitelné o bázni Boží, o krátkosti života, o lásce Boží. Marii se vyřinuly slzy z očí a povzdychla: „Běda mně ubohé!“ Abraham na to: „Co se ti stalo? Proč vzdycháš?“ „Ach“, řekla, „kéž bych byla před třemi roky zemřela.“ - Tu ujec odloživ šat vojenský, dal se poznati řka: „Maria, dcero má, poznáváš-li mne? Kam se ztratila nevinnost tvá? Jak hluboko jsi klesla do propasti hříchu! Proč jsi se

mi hned tenkrát nesvěřila? Byl bych tě byl zpět přivedl k dobrému pastýři.“

Maria se neodvážila hrůzou a studem ani promluvit. - „Ale nezoufej!“, pokračoval strýc, „vrať se zase k životu ctnostnému! Pojď do samoty! Můj přítel, nábožný Efraim, stále se za tebe modlí! Jsme všichni křehcí tvorové a snadno klesneme do hříchu, ale hanebně je, když se ze hříchu nepovstane. Bůh nechce smrti hříšníka, ale aby se polepšil.“ - Maria dojatá opět nabyla myslí a řekla: „Mohu-li ještě konati pokání, přijme-li Bůh mé zadostiučinění, jsem odhodlána následovati tebe do své bývalé chyše a poslouchati tebe. Ale jsou tu ještě nějaké šaty; co s nimi?“ - „Nech to všechno zde, je to získáno hříchem a spočívá na tom kletba Boží.“ - Maria se odebrala do své bývalé chyše a žila životem sebezapíravým. Abraham zemřel r. 360, Maria r. 363. Svátek sv. Abrahama i sv. Marie kajicnice 15. (nebo 16.) března.

Sv. MARIA EGYPTSKÁ narodila se kolem r. 344 v Egyptě. Vynikala oslnující krásou tělesnou. Ale záhy pozbyla studu panenského. Utekla rodičům a odebrala se Alexandrie; tam se vrhla do proudu rozkošnictví. Nečinila tak pro výdělek, neboť si opatrovala výživu ruční prací, nýbrž aby ukájela hříšné chťiče svoje. Kdysi - bylo to r. 374 - umínili si křesťané alexandrijští vykonati pouť do Jerusalema, aby se tam zúčastnili slavnosti Povýšení sv. Kříže. Také Maria si usmyslila, že pojede s nimi; ovšem nikoliv z pohnutek náboženských, nýbrž aby zaměnila jednotvárný svůj život. Kromě

toho doufala, že i po cestě v Jerusalemě v mrzkém svém životě bude pokračovati. A vskutku! neostýchala se na lodia i v Jerusalemě páchat hříchy, jimž odedávna zvykla. Nehledala Krista; ale Kristus hledal a nalezl ji. To se se stalo takto:

Když nastala slavnost Povýšení svatého Kříže a poutníci se hrnuli do chrámu Božího Hrobu, i Maria se připojila k nim. Ale sotva vstoupila na práh té svatyně, bylo jí, jako by neviditelná ruka ji uchvátila a táhla nazpět. Překonala leknutí a pokusila se opět vstoupiti a opět byla zadržena tajemnou mocí. I třetí pokus byl marný; podivuhodným násilím byla na místě držána. Zachvěla se hrůzou. Sklesla v koutě před chrámem. V jejím srdci se ozval hlas, že není hodna spatřiti posvátné dřevo Kříže, na němž Kristus Pán umřel. Dala se do usedavého pláče, a poprvé ve svém životě hořce litovala svých nepravostí. Spatřivši před sebou na stěně obraz Matky Boží, zaúpěla: „Matko Boží! Nejsem hodna nečistýma očima hleděti k tobě, ale slýchala jsem, že jsi matkou milosrdenství a útočištěm hříšníků. Ujmi se mně! Vypros mi tu milost, abych mohla uctiti Kříž, na němž umřel Spasitel. Stane-li se tak, zavazuji se slibem, že po celý život budu oplakávati hříchy svých.“ Vstala a nejistým krokem zamířila ke vchodu do chrámu, překročila práh, bez překážky vstoupila dovnitř a vzlykajíc uctívala svatý Kříž. Ráno pak upřímně se vyznala ze svých hříchů a posilnivši se svatou Eucharistií, odebrala se na poušť. Dlouho a dlouho šla mrtvou pouští, až konečně nalezla skalní jeskyni, příhodnou k obý-

vání. Tam žila, mrtvila své tělo a oplakávala své hříchy. Avšak ještě 17 let bylo jí podnikati boj s tělem. Vzpomínky z předešlého života ožívaly v její duši a tělesnost se bouřila. Maria však modlitbami a kajícími skutky vítězila nad hroznými pokušeními.

Kolem r. 420 šel staříčkův kněz a mnich Zosimus na poušť za Jordánem, aby o samotě Bohu sloužil. Vnikl hluboko do pouště; tu pojednou uviděl opodál před sebou lidskou postavu s dlouhými splývajícími vlasy; volala naň zdáli: „Otče, jsem žena hříšnice a nemohu s tebou mluvit, nemámť šatů na sobě; hoď mi, prosím, svůj plášť!“ Zosim tak učinil a Maria zahálivši se, přistoupila blíže a poznávši v něm kněze, vypravovala mu s pláčem celý svůj život a řekla: „Činila jsem vše, co je haněbné; po 17 let vedla jsem život nevázaný a veřejně jsem sloužila neřesti, ne za peníze, ale pro rozkoš, protože se mi zdál život jen takto mít cenu. Ba i na lodi jsem se nabízela mladým lidem, a když se zdráhali, nutila jsem je. Není chlipnosti, které bych byla neokusila, není nestoudnosti, ve které bych nebyla mistryní. Také v Jerusalemě jsem dráždila muže, nejen místní, ale i poutníky. A nyní žiji tu, podle mého mínění, 47 let. Živila jsem se kořínky a zelinami. Dříve jsem pívala víno, v poušti pak nemívala jsem ani vody na ukojení žízně. Když se mi šaty roztrhaly, musila jsem zůstatí obnažená a snášeti zimu a bouře. Po celou dobu nespátřila jsem člověka. Často doráželo na mne pokušení, abych se vrátila do světa. Za pobytu svého zde byla jsem zdráva a

bylo mi přetrpěti veliké boje s tělem; tělesné žádosti dorážely na mne jako dravé šelmy. Nyní pak cítím, že se blíží konec mého života a proto tě prosím, abys mi na Zelený čtvrtek donesl Tělo Páně, abych se posilnila na cestu do věčnosti.“

Zosim příslibiv jí to, vrátil se do kláštera; na Zelený čtvrtek dostál svému slibu. A když jí druhého roku opět nesl Tělo Páně, nalezl ji již mrtvou, i pohřbil ji. Zemřela asi roku 421. Svátek její 2. (nebo 8.) dubna.

Sv. MARO, poustevník u Cyru v Syrii, žil kolem roku 370. Svátek 14. února.

Sv. MALCHUS, narozený v Syrii, vstoupil do kláštera. Když mu otec zemřel, chtěl se odebrati domů, aby převzal dědictví. Opat mu v tom bránil řka, že takové jednání porovnává Písmo svaté se psem, který požívá, co vyvrhl. „Ďábel tě posedl, to už vidím,“ dodal opat a propustil Malcha. Malchus se připojil ke karavaně, jedoucí do jeho vlasti. Avšak na cestě Saraceni přepadli karavanu a prodali Malcha a jistou ženu do otroctví. Jejich pán donutil Malcha, aby si vzal onu ženu za manželku. Malchus poslechl, ale oba slíbili býti pospolu v úplné zdrželivosti. Posléze uprchli pánu svému. Malchus se odebral do kláštera, ona v ústraní. Zemřel kolem r. 370. Životopis Malchův napsal sv. Jeronym a dodal: „Tak jsem to slyšel, když jsem byl mladý, od kmeta Malcha.“ Svátek sv. Malcha 20. (nebo 21.) října.

Sv. PALLADIUS, poustevník blíže Antiochie, zemřel r. 380; svátek 28. ledna.

Sv. MARCIAN, syn vysokého úředníka v Cyru (v Syrii), vynikal neobyčejnou krá-

sou tělesnou, ale i vzácným nadáním. Pohrdl světem a uchýlil se do samoty v Chalcidě a žil tam jako emerita, rozjímal Písmo svaté, zpíval žalmy a získal si veliké moudrosti. Kdysi přišli syrští biskupové, na př. Isidor z Cyru a vysocí úředníci, aby slyšeli od něho poučení. Řekl: „Bůh mluví k nám věcmi stvořenými; mluvil k nám ve sv. Evangelii; napsal povinnosti naše do svědomí. Kterak bych vám mohl říci více já, jenž v duchovním životě činím tak malé pokroky?“ Měl dva žáky, Euseba a Agapeta, kteří měli své obydlí odloučené od jeho obydlí. Teprve ku konci svého života strpěl Marcian, aby lidé k němu přicházeli o radu. Zemřel kolem roku 387. Svátek 2. listopadu.

Sv. MARES, v mládí neposkvrněný, ač sličný, žil životem zapíravým v Syrii; byl přítelem Theodoret z Cyru, který zemřel roku 458; svátek sv. Maresa 25. ledna.

Sv. SIMEON PRISCUS, poustevník na pohoří amanusském v Syrii. Byl přítelem sv. Palladia. *Palladius* byl poustevníkem blíže Antiochie a zemřel kolem roku 380. Svátek sv. Simeona Priska i sv. Palladia 26. ledna.

Sv. ROMAN (lat. Romanus Thaumaturgus), mnich antiochijský (v Syrii), nikdy neupotřebil ani ohně, ani světla; byl přísně živ maje železné kruhy na rukou i na hrdle; vlasy mu splývaly až na zemi. Svátek 9. února.

Sv. MACEDONIUS GUBBA nebo Crithophagus byl poustevníkem v Syrii, viz § 17.

Sv. JAKUB HYPAETHRIUS, poustev-

ník v Syrii, žil do roku 450; svátek 26. listopadu. Nazván tak odtud, že stále trval pod širým nebem (*ἐν πᾷ αἰθέρα*).

Sv. THALELEUS, poustevník v Syrii; nazýván byl „Eriklautos“ t. j. mnoho plačící, buď proto, že mnoho oplakával hříchů svých, anebo že po smrti své byl mnoho oplakáván. Theodoret biskup Cyrenský († 458) jej znal. Svátek 27. února.

Sv. THALASSIUS, poustevník blíže Cyru v Syrii. Také tohoto poustevníka znal Theodoret. Svátek 22. února.

Sv. SIMEON SALUS narodil se roku 522 (?) snad v mezopotámském městě Edesse. Žil na poušti 29 let s jistým Janem u Rudého moře. Potom putoval do Jerusalema. Činil se pro Krista bláznem, aby jím lidé opovrhovali. Proto mu dáno bylo jméno „Salus“ t. j. blbec. Kdysi na př. nesl zdechlého psa městem. Lidé volali: „Podívejte se, ten mnich se zbláznil.“ Jindy si hrál s dětmi, anebo házel ořechy polidech. „Vmísil se mezi lidi; kázal-li kdo včas nebo nevčas, byl to on. Myslí, že není zavázán k opatrnosti. Udeřil na zloděje v jejich skryších, na muže a ženy špatného života. Měl úspěch tam, kde jiný by byl stokrát narazil. Říkali: „Simeon je blázen“, anebo neříkali pranic, ale shledali, že jsou obráceni.“ (Arnošt Hello.) Konec života ztrávil v Emesse v Syrii a zemřel kolem r. 600. Slaví se 30. června.

Sv. EPIFANES byl dle řeckých bohoslužebných knih syn pohanských rodičů, odešel do samoty a sloužil Bohu jako poustevník. Zemřel kolem r. 300. Svátek 9. září.

Sv. MARTINIAN narodil se v Caesarei Palestinské za času císaře Konstantina Velikého. V mladém věku 18 let šel na poušť. Jistá chlipná žena si umínila, že ho svede. Oblékla se v cáry a za zlého počasi přišla před jeho chyši volajíc lstivě: „Zbloudila jsem na poušti. Smiluj se nade mnou a přijmi mne do své chyšky, sice mne roztrhají dravé šelmy. Nezaháněj mne! I já jsem tvor Boží!“ V Martinianově nitru se rozpoutal boj. Pravil si: „Neučiním-li jí po vůli, roztrhají ji dravé šelmy; přijmu-li ji však, kdož ví, do jakého neštěstí se uvrhnu! Co činiti?“

Martinian byl mužem víry a rychlého činu. Zavolal ji, dal jí potřebného pokrmu a řekl: „Jez a zítra odejdi!“ Sám pak odešel dozadní skryše poustevny. Žena - Zoë bylo její jméno - zrána vstala, oblékla se do skvostných šatů, které měla dříve ukryty, a řekla Martinianovi: „Chci tě přivést na jinou cestu. Nač ta odloučenost od světa? Nač to odříkání? Kde je psáno v Písmě, že nemáme jísti, píti a v zákonitý sňatek vejíti? Nenazývá-li sv. Pavel manželství ctihodným? Který patriarcha nebo prorok nebyl ženat?“ - Martinian na to: „Vezmu-li si tě za ženu, jak tě užívím? Jsem chudý.“ - Zoë: „Mám dům a mnoho statku: všeho toho budeš pánem.“ - Martinian bojoval sám se sebou; posléze v něm zvítězila milost Boží; řekl: „Počkej chvíli zde!“ - a vyšel ven, rozdělal ohýnek a vložil do něho nohy; a když byl mučen ohněm a bolestí vzdychal, modlil se: „Smiluj se nade mnou, Bože, a odpusť, že jsem měl zalíbení ve zlých myšlenkách.“ - Zoë slyšíc nářek, vyběhla a

vidouc, co se děje, řekla sama k sobě: „Hle, ten muž trpí bolesti, aby duši zachránil; já jsem vyšla sem, abych ho zkažila.“ Hlasitě pak zavolala: „Osluhu Boží, odpusť mi; i já chci zanechat svých hříchů!“ - Martinian: „Bůh ti odpusť!“ - „A co mám činiti?“ - „Jdi do Jerusalema a do Betlema. Vyhledej Pavlu a se vším se jím svěř! U ní se naučíš cestě milosti Boží.“

Zoë šla, učinila dle jeho rady a žila v klášteře sv. Pavly ještě 10 let. - Martinian nalezl si pak jiný příbytek na ostrůvku v moři. Učinil s lodníkem smlouvu: „Ty mi dovezeš potraviny několikrát do roka, dovezeš mi i listů palmových, budu z nich dělati rohožky, a ty je prodáš.“ Tak žil Martinian po šest let. Avšak kdysi ztroskotala loď u ostrova, všichni utonuli, jen jedna dívka se zachránila na ostrov. Martinian jí odevzdal své potraviny, ale ihned se vrhl do moře, aby se přelplavil na břeh pevniny. Dívka - jménem Photina - žila na ostrově, až lodník se opět dostavil s potravinami; pak odešla do Caesareje. Martinian od té doby ještě více se varoval, aby nepřišel do styku s osobami ženskými. Zemřel buď v Caesarei Palestinské nebo v Athénách. Svátek jeho 13. února.

Sv. NONNUS, biskup v Edesse a v Heliodoli (Balbeku) v Syrii; jeho kázání obrátilo Pelagii. Žil asi r. 580. Svátek 2. prosince.

Sv. HYPACIUS, opat v Chalcedonu v Bithynii. Chvála jeho je zkrátka vyslovena takto: Byl učedníkem Kristovým. Zemřel kolem r. 452. Připomíná se 17. června.

Sv. AUXENCIUS pocházel z Persie, byl opatem v Bithynii a jsa mužem vědecky vzdělaným, zúčastnil se sněmu chalcedonského. Káral účast na divadlech, poněvadž duše i tělo se tam porušují a trestuhodné vášně rozdmýchávají. Zemřel roku 470. Svátek 14. února.

Sv. THEODOR SICEOTAS pocházel ze Siceona v Galacii, byl opatem a žil přísně. V době od vánoc až do velikonoce se uchýloval do osamělé chyše. Vyvolen byv za biskupa v městě Anastasiopoli (nyní zbořeném), nemohl dostáti všem svým povinnostem; ba ani ve hmotné správě neměl zdaru. I žekl se své hodnosti a odešel do ústraní. Žil do r. 613. Svátek 22. dubna.

Sv. ŠTĚPÁN THAUMATURGUS, mnich basilánský v lauře sv. Sáby u Jerusalema, zemřel snad r. 794. Svátek 13. července.

Sv. KLEOPATRA, jeptiška řádu sv. Basilia, žila v X. století; svátek 20. října.

Sv. NIKON METANOITA (t. j. kající) byl mnichem na ostrově Kretě po 20 let; pak zemřel v klášteře pelloponéském r. 998. Svátek 25. nebo 26. listopadu.

Jiný NIKON, mnich basilánský, který je také uveden v Řím. martyrologiu, žil v Caesarei Palestinské. Svátek 23. března.

Jiné basilány viz v § 49.

Sv. DALMACIUS byl zprvu vojínem u císaře Theodosia. Když přišel sv. Isacius do Cařihradu, Dalmác se s ním seznámil, opustil manželku a odešel se synem Faustem do samoty. Zemřel kolem roku 440 jako archimandrita cařihradský. Svátek 3. srpna.

Sv. ISACIUS opat byl od císaře Valenta, horlivého ariána, uvězněn, když ho napomínal, aby vrátil uloupené chrámy. Po smrti Valentově Isacius žil v chudé cele v Cařihradě do r. 383. Svátek 30. května. (Týž je uveden v § 16.)

Sv. LIGORIUS, rodem Řek, poustevník, byl od pohanských lovců nalezen a jako křesťan zavražděn. Neví se, kdy. Svátek 13. září.

Sv. JAN KALYBITA narodil se snad v Cařihradě; jeho otec, důstojník, slul Eutropius, jeho matka Theodora. Rodiče přijali kdysi pohostinstvím mnicha cizince. Jan takto poznal život klášterní a zatoužil po něm; uprchl s mnichem a žil v klášteře šest let. Tu však zmocnila se ho lítost, že rodiče tajně opustil; i vrátil se s povolením opatovým do domu otcovského, kde nepoznán vystavěl si s jejich svolením blíže domu jejich chyšku (řecky *Kalybe*; odtud jeho příjímí). Žil tam ještě tři léta. Nazýván byl „žebrákem pro Krista.“ Bylo mu snáseti posměch domácích lidí; ba i matka pocítila kdysi hnus při pohledu naň a kázala, aby odlezl dále. Neznala ho. Před smrtí svou odevzdal matce své knihu sv. evangelia, kterou ve svém mládí od svých rodičů byl obdržel. Rodičové ho po památce té poznali. Zemřel r. 460. Svátek 15. ledna.

Sv. ALEXANDER, opat cařihradský a zakladatel „akoemetů“ t. j. nespících, kteří ve dne v noci se střídali ve zpěvu a v modlitbě. Žil do r. 430. Svátek 15. ledna.

Sv. DAVID, poustevník soluňský, žil do r. 540; svátek 26. června.

Sv. KOSMAS, poustevník na ostrově Kretě, zemřel r. 658; svátek 2. září.

Sv. SIMEON STYLITA čili *Sloupovník* se narodil kolem r. 390 v Sisanu na hranici mezi Syrií a Cilicií. V dětském věku pásal ovce. Kdysi uslyšel ve chrámu Páně slova: „Blahoslavení lkající, neboť potěšení budou; blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou“ (Mat. 5, 8). Dal se od jistého starce poučiti o významu těch slov a od té doby zatoužil po dokonalosti křesťanské. Odebral se k blízkému klášteru a trval po tři dni kleče před branou klášterní. Pak žádal, aby byl přijat do kláštera. Opat Timotej se ho tázal: „Kdo jsi? A kdo jsou tvoji rodiče?“ - Odpověděl: „Jmenuji se Simeon, jsem dobrých rodičů syn. Přijmi mě do kláštera a vysvoboď mou duši od zkázy.“ Timotej ho přijal a Simeon konal všechny povinnosti řeholní tak horlivě, že mnichové se mu podívovali. Po dvou letech odešel do jiného přísnějšího kláštera, ale tamější opat sv. Heliodor mu přikázal, aby, co se týče kázně, nepřekročoval společného pravidla řeholního. Simeon se umrtvoval potají. Usoukal si provaz z listů palmového a přepásal jím svá bedra tak pevně, že se provaz zařezával do těla. Heliodor zvěděv o tom, dal mu provaz z těla vyndati a ránu zahojiti; řekl Simeonovi: „Není ti ještě ani 18 let; jaké máš hříchy, že touto měrou se chceš za ně káti?“

Po několika letech Simeon se usadil na poušti v chatrči, kterou si зробil na lesnatém kopci. Půst čtyřicetidenní chtěl ztráviti tak, že by nic nejedl a nepil. Chtěl

si dáti zazdítí vchod do chatrče. Na biskupův rozkaz Simeon vzal však malou zásobu chleba a vody k sobě do chatrče, vchod byl zazděn, a když po 40 dnech byl odbourán, shledáno, že Simeon po celou dobu chleba a vody se ani nedotkl. - Dvě léta poté Simeon si zřídil na temeni hory Melanissa kamennou chyši beze střechy. Zprvu se dal řetězem přivázati k těžkému kameni; avšak biskup antiochijský Melecus mu to zakázal řka, že vůle sama ho má udržeti v chyši a že vynucená vůle není pravou vůlí. Simeon odložil řetěz a setrval v chyši deset let. Pověst o něm se rozhlásila daleko široko. Zástupy lidí, křesťanů, židů i pohanů se hrnuly k němu, aby jej spatřili, a aby aspoň jeho roucha se dotkli. Jiní však namítali: „Tento Simeon dobrovolně sebe usmrcuje; jeho život není ctnosti křesťanské přiměřený.“

Návštěvy tyto byly Simeonovi obtížny; proto si vymyslel nový a dotud nevídaný způsob života. Vzdělal si sloup 6 stop vysoký, 4 stopy široký, nahoře zábradlím opatřený, a na sloupu tom přebýval. Sloup si po třikráte zvýšil, až posléze mu lid postavil sloup 40 loket vysoký, také se zábradlím. Avšak na vrcholku sloupu nebylo možno ležeti, nýbrž jen státi nebo klečeti. Na tomto sloupu Simeon ztrávil 37 let. Byl oděn šatem ze zvířecí kůže a na hlavě měl pokrývku z ovčí kůže. Tam stál nebo klečel, vystaven jsa sněhu a mrazu, deštům i úpalu slunečnímu. Okolo sloupu v určité vzdálenosti byly vystavěny chyšky pro Simeonovy učedníky nebo pro poutníky. Jednou za týden se mu podával pokrm po žebříku.

SV. BENEDIKT.

Simeon stál na sloupu nepohnutě, podíraje se o zábradlí, s rukama rozpjatýma, s očima k nebi obrácenýma. Každodenně věnoval několik hodin modlitbě rozjímavé; poté měl k lidu promluvy, vyslychal tužby a žádosti poutníků, dával jim spasitelná naučení a s nimi se modlival. Mluvil nejčastěji o pokání, o pohrdání světem, o odplatě na věčnosti. Už zjev jeho byl kázáním uchvacujícím a působil na posluchače dojmem neodolatelným. Poutníci přicházeli ze všech okolních národů, přišli Arabové, Peršané, Indové a j. Jenom ženy nebyly připuštěny ke sloupu. Také matce Simeonově, Martě, která přišla navštívit syna svého, bylo se podrobiti tomu zákazu. Císař Theodosius, maje podstoupiti válku s Peršany, požádal Simeona o přimluvnou modlitbu. Simeon na sloupu nebyl odloučen od světa; dozvěděl se, snad od kupců, kterak sv. Genofefa Pařížská prospívá ve všelikých ctnostech, poslal jí se svého sloupu pozdrav a požehnání.

Simeon nikdy nesestoupil se svého sloupu. Tělo Páně přijímal z rukou kněží, kteří k němu vystupovali po žebříku. Kromě obdivovatelů měl i odpůrce. Ti mu spílali, že je šílenec, pokrytec, pyšný podivín. Duchovní představení chtějící vyzkoušeti poslušnost jeho, poslali k němu vyslance s rozkazem, aby ihned sestoupil se sloupu a žil způsobem, jakým jiní mnichové žijí. Simeon ihned poslechl a jal se sestupovati se sloupu; vyslanci volali naň: „Zůstaň jen dále na svém sloupu! Tvá poslušnost dokazuje, že život tvůj je bohumilý!“ -

Na sklonku svého života Simeon trpěl ještě více; utvořil se mu na noze bolestný vřed a Simeon mohl státi jen na jedné noze. Kdysi stál opět, jak v obyčeji mívál, s rukama rozpjatýma - náhle však se sklonil na zábradlí a v tu chvíli skončil. Bylo to 2. září roku 459. Bylo mu 69 let. Žáci a poutníci nezpozorovali hned, že sloupovník je mrtev; žák Antonín odvážil se vystoupiti po žebříku vzhůru a zvolal: „Můj milý otče! Pozdvihni se! Uděl lidu, který tři dni a tři noci čeká, své požehnání.“ A tu teprve seznal, že Simeon je mrtev. Pohřeb Simeonův se konal v Antiochii a podobal se vítězoslavnému průvodu; zúčastnili se ho patriarcha, šest biskupů, mnoho světských hodnostářů a veliký zástup lidu. Svátek sv. Simeona Stylity či Sloupovníka 5. ledna; svátek sv. Marthy, matky sv. Simeona Stylity, 1. září. Život Simeonův popsal jeho žák Antonín, pak Štěpán Assemanus (r. 474 - Acta Martyr. tom. II. p. 227) a Theodoret, biskup cyrenský, vrstevník Simeonův.

Sv. ALYPIUS CIONITA čili Stylites v Hadrianopoli (ne v Thracii, nýbrž v Paf-lagonii), žil na sloupu, který měl zprvu nad sebou střechu; když Alypius byl navykl nepohodlí živlů, zbořil střechu. Zemřel kolem roku 660. Řekové jej nazývají také „Olympius“. Svátek jeho 26. listopadu.

Sv. SIMEON MLADŠÍ narodil se v Antiochii a žil v Seleucii na sloupu. Zemřel kolem roku 592. Svátek 24. května. Jeho historie není tak zaručená jako jeho staršího jmenovce a druha v povolání.

Sv. LUKÁŠ, sloupovník chalcedonský,

byl zprvu vojínem; zemřel r. 946. Svátek 11. prosince.

Sv. DANIEL, sloupovník cařihradský, znal Simeona Sloupovníka (I.). Žil 4 míle od Černého moře na sloupu. Pro krutou zimu a náraz prudkých větrů byl jeho život ještě obtížnější než život Simeona Sloupovníka. Posléze Danielovi otekly nohy. Dožil se 90 let. Zemřel roku 489 nebo 490. Svátek 11. prosince.

Sv. THEODUL byl zprvu senátorem cařihradským; avšak po smrti své manželky odešel do Edessy a po mnoho let žil na sloupu. Zemřel kolem r. 450. Svátek 28. května.

NIKETAS žil zprvu v nepravostech. Pak opustil ženu, děti a statky a žil přísně na způsob sloupovníků v Perejaslavě Záleské (v ruské gubernii vladimirské). Měl na sobě železný pás, jenž otřen jsa, leskl se jako stříbro. Lupičové byli leskem tím přivábeni a zavraždili Niketu roku 1180. Svátek ctih. Nikety 24. května.

26. POUSTEVNÍCI A MNICHOVÉ NA ZÁPADĚ. ŘÁD SV. BENEDIKTA

První zprávu o životě klášterním přinesl na západ sv. Athanasius. Přivedl s sebou dva mnichy a sepsal životopis sv. Antonína. Také sv. Martin, biskup tourský, sv. Ambrož a sv. Augustin podporovali život klášterní na Západě. Kdežto na Východě v řeholních družinách převládal dle povahy Východanů klid a rozjímavý

život, práce však byla namnoze zanedbávána, Benedikt na Západě uložil mniům, aby vedle služeb Božích a askese hleděli si prospěšné práce, a právě tím dosáhlo mnišstvo na Západě znamenitějšího rozkvětu než na Východě a získalo si o Církev a o lidstvo nehynoucích zásluh.

Sv. ALMACHIUS (= Telemach t. j. poslední bojovník), poustevník, cestoval z východu do Říma, aby zabránil gladiatorským zápasům. Pro svou horlivost byl od vzbouřenců stržen k zemi a rozsápán r. 404. Svátek 1. ledna.

Sv. HILARUS (nebo Hilarius), pocházel z krajiny tuscijské a žil jako poustevník u řeky Bedesy v Apenninských horách. Pak vystavěl na pozemku od šlechtice ravennského darovaném klášter zvaný galeatský (od blízké osady, která později obdržela název St. Ilar). Hilar začal žiti životem mnišským asi v tutéž dobu, jako sv. Benedikt. Proto benediktini počítají Hilara mezi své svaté. Žil do roku 558. Svátek 15. května.

Sv. EMILIAN (Aemilianus Cucullatus) narodil se jako syn chudých rodičů v Arragonii; zprvu pásł stáda, pak byl poustevníkem na vysoké hoře blíže Tarragony, ve Španělsku. Jen někdy přicházel do Tarragony, aby přijal sv. svátosti. Biskup tarragonský ho vysvětil na kněžství a svěřil mu faru. Ale horlivost Emilianova se nelíbila mnohým lidem; obžalovali jej u biskupa, že přílišnými almužnami mrhá jmění kostelní. Biskup uvěřil pomluvám a složil Emiliana s úřadu. Emilian se z toho nermoutil a odešel v ústraní. Žil v V.

století. Slaví se 6. (nebo 12.) listopadu.

Sv. KAPRASIIUS, opat v klášteře le-rinském v jižní Francii, žil do roku 430. Svátek 1. června.

Sv. AVENTIN, opat a biskup troyes-ský, zemřel r. 540; svátek 4. února.

Sv. LAETUS, eremita sologni-jský (v krajině orleanské) zemřel r. 534. Svátek 5. listopadu.

Sv. AUGUST, opat (nebo kněz) ve francouzském městě Bourges (departement Cherský) byl ochromen na rukou i na nohou, takže toliko na kolenou a na loktech se mohl pohybovat s místa na místo. Když se uzdravil, stal se opatem bourgesským; našel a přenesl ostatky sv. Ursina, věrověsta bourgesského. Plál čím dále tím více láskou k Bohu a pečlivostí o spásu bližních. Zemřel snad kolem r. 370. Svátek sv. Augusta 7. října, sv. Ursina 9. listopadu (nebo 29. prosince).

Sv. KONSTANCIAN, poustevník v provincii maineské, žil do r. 565; svátek 1. prosince.

Sv. ANEŽKA schovanka (?) sv. Radegundy (ta ji totiž jako dceru milovala a vychovala) panna a abatyše v Poitiersu; v témž klášteře žila i jeptiška Diskola, neteř biskupa albiského sv. Salvia. Obě zemřely kolem r. 582. Svátek sv. Anežky 13. května.

Sv. GENEROSUS, opat v krajině poitousské, žil do r. 682; svátek 10. července.

Sv. BERTULF, opat v krajině artoisské, žil do r. 705; svátek 5. února.

Sv. EMILIAN, opat saintes-ský, žil do r. 767; svátek 16. listopadu.

Sv. EUSPICIIUS, mnich, kněz a farář

verdunský, zemřel kolem r. 510; svátek 20. července.

Sv. AEDILIA, panna a řeholnice namurská, žila (snad) v VIII. století; svátek 30. června.

Sv. ANTONIN (Antonius) opat tours-ský, žil v VII. století; svátek 4. května.

Sv. BERTILLA, abatyše v Chellesu u Paříže, zemřela r. 692; svátek 5. listopadu.

Sv. ROMEDIUS či *Remedius* narodil se na hradě Thauru (mezi Inšprukem a Halleinem). Čím dále tím více se klonil k výhradné službě Boží. Rozděлил statky své mezi chudé, navštívil biskupa tridentského sv. Vigilia a putoval do Říma. Když se vracel do Tridentu, vyšel mu biskup Vigil ve slavnostním průvodu v ústřety. Zemřel kolem r. 390 (anebo žil v VII. století?). Svátek jeho 2. září (nebo 1. října).

Sv. HYMERIUS vykonal pouť z Lugnezu, rodiště svého v Alpách, do Jerusalema; vrátiv se do Švýcarska, žil jako poustevník v ústraní. Zemřel r. 612. Svátek 12. listopadu.

Sv. GOAR, kněz, vystavěl si poustevnu na břehu Rýna několik hodin cesty od Trevíru, kdež později vzniklo město St. Goar. Žil přísně, kázal a uzdravoval nemocné svou modlitbou. Jeho poustevna byla velmi navštěvována poutníky. Měl zvláštní náklonnost k pohostinství: po Mši sv. zval poutníky ke stolu, jedl s nimi a rozmlouval s nimi o věcech božských. Někteří odpůrci ho obžalovali u biskupa trevírského, že je kouzelník, že prý věší své šaty na paprsky sluneční a že dojí lesní zvěř; dodali: „Goar udělal ze své

poustevný hospodu... bere podíl na výtečných hodech, jež předkládá svým hostům.“ Goar předvolán byv ospravedlnil se, a co do pohostinství pravil, že milosrdenství prokazované poutníkům má přednost před postem. Biskup se přesvědčil, že obžaloba je křivá a že Goar je muž Boží. Lid žádal později, aby Goar byl biskupem; ale Goar se uchýlil v ústraní na jiné místo. Zemřel r. 575. Svátek sv. Goara 6. července.

Sv. KOLUMBIN, opat v městě Lüders v Alsasku, žil do r. 640; svátek 22. listopadu.

Sv. ATTALA (nebo Athalia t. j. vznešená) abatyše strassburgská, neteř sv. Ottilie, žila do r. 741; svátek 3. prosince.

Sv. BENEDIKT (t. j. požehnaný, po česku též Beneš) narodil se r. 480 v Nursii (nyní Norcia, v Umbrii). Otec Euprobos pocházel snad ze vznešeného rodu Aniciův. Matka, jménem Abundancia, porodivši dvojčátka, Benedikta a Scholastiku, zemřela při porodu. Euprobos odevzdal své děti kojné a pěstounce Cyrille, aby je vychovala. Když Benedikt byl třináctiletý a byl poslán na učení do škol římských, šla také Cyrilla s ním do Říma. Tehdejší Řím byl stále ještě prosáklý pohanstvím; stále ještě se tam konaly slavnosti, divadla a hry spojené s nemravnými radovánkami polopohanskými. Studující mládež byla zhýralá. Ale Benedikt se vystříhal styku se zkaženými druhy. Bydlil v otcovském domě za řekou Tiberou a chodil bedlivě do škol; bylo mu zápasiti s pokušením i s příležitostí ke hříchu, ale Benedikt se snažil uchovati si vážnou mysl,

mravní sílu a neporušené srdce. Měl dětinou lásku k Matce Boží, jejíž obraz měl ve svém příbytku.

V ruchu velkého města zatoužil Benedikt, aby Bohu mohl dokonale sloužiti. Rozhodl se, že po příkladu sv. Antonína opustí světa že půjde do samoty. Ze všeho majetku vybral si pouze kříž a obrázek Rodičky Boží a vydal se s Cyrillou, svou pěstounkou, do sabinských hor. První noc ztrávil u vsi Rojate pod širým nebem. Druhého dne dorazil do osady Enfide (nyní Affile). Zanechav tam svou pěstounku, odešel do pusté krajiny u Subjaka (na Teveroně t. j. Anieně, přítoku do Tibery). Tam se potkal s nábožným mnichem Romanem, jemuž se svěřil, že hledá místo k tichému životu ve službě Boží. Roman ujav se mladého poutníka, dal mu mnišské roucho, pláštík s koží a nádobku na vodu a ukázal mu na hoře Lysé (Monte Calvo) na úpatí srázné skalní stěny sluj vhodnou za příbytek. Benedikt se tam usadil, a Roman, jenž jediný znal cestu do sluje, donášel mu časem chléb, jež po provaze spouštěl do sluje.

Benedikt unikl ruchu velkoměsta, ale neunikl různým pokušením a vnitřním bojům. Představy o rozkošnickém životě římském mu vířily v hlavě a zmocňovala se ho malomyslnost, při které se domníval, že ani postem, ani modlitbami nepotlačí smyslné žádostivosti. Myšlenka, aby utekl z hrozné té samoty do hlučného Říma, ho pronásledovala a nedala mu pokoje. Kdysi si vzpomněl na sličnou dívku, kterou byl viděl na ulicích římských; byl na váhách, nemá-li snad jíti do Říma,

aby ji vyhledal. Smyslná žádostivost jej rozrušila. Aby pokušení přemohl, Benedikt se svlékl a válel se po nějaký čas v trní a kopřivách, až ranami, které si trním způsobil, uhasil v sobě nečistý plamen hříšných žádostí. Od té doby podařilo se Benediktovi utlumiti v sobě cit smyslnosti.

Tři léta se skrýval Benedikt ve slují. Po čase však přece byl vypátrán. Mnichové a poustevníci okolní přicházeli k němu, aby od něho slyšeli slova poučení. Mnichové družiny vikovarské u Tivoli neustávali prositi Benedikta, aby byl jejich opatem. Benedikt svolil. Avšak ukázalo se, že kázeň jejich byla pokleslá. Benedikt žádal, aby se chopili užitečné práce, aby se umrtvovali, aby chudoby šetřili a aby konali modlitbu v ustanovené hodiny. Mnichové však nebyli zvyklí na přísnou kázeň, reptali, pojali proti Benediktu nenávisť a vzdorovali mu, ba někteří se usnesli na tom, že ho otráví jedem. Podali mu na večer číši otráveného vína. Benedikt požehnal dle svého zvyku víno znamením kříže, a v té chvíli skleněná číše se rozpadla na padrť, jako by byla kamenem rozbita. Benedikt řekl ohromným mnichům: „Bratři! Odpusť vám Bůh, že jste mi chtěli učiniti něco tak zlého! Zdaliž jsem vám neřekl již tehdy, že moje a vaše mravy se nesrovnávají?“ A ihned odešel na svou oblíbenou samotu.

Avšak od této doby tím větší množství lidu hrnulo se k němu se žádostmi, aby jim byl učitelem a vůdcem na cestě k dokonalosti. I vzácní měšťané římsí mu svěřovali své syny na výchovu; mezi žáky

těmi vynikali zvláště Maurus, syn římského senátora Eutychia, a Placidus, syn patricia Tertulla. Benedikt zřídil v okolí subjackém dvanáct nových klášterů, dal do každého po 12 mniších s opatem v čele, sám pak spravoval jako vrchní opat všechny kláštery. Vypracoval hlavní pravidla své řehole. Při stavbě řeholních domů a chrámů byli mnichové umělci, staviteli, zedníci i dělníky. V klášterích se střídala ruční práce doma a v dílnách, v polích a lesích, s modlitbou, se zpíváním žalmů a rozjímáním. Benedikt bděl nade všemi jako laskavý otec a vedl je svým příkladem k Bohu. Všichni žili podle příkladu prvních křesťanů. Jistý duchovní správce z okolí, jménem Florencius, záviděl Benediktovi přízeň lidu a vážnost, které požíval. I snažil se mrzkými pomluvami lid odvrátiti od Benedikta a jeho žáků, ale marně. Posléze si usmyslil vypuditi Benedikta z krajiny způsobem přímo ďábelským. Poslal několik nestoudných ženštin do klášterní zahrady, ve které právě pracoval Benedikt s bratřími, aby dávaly posunky svými mnichům pohoršení. Nekalý ten záměr ztrpčil Benediktovi pobyt v té krajině. Aby odvrátil od svých žáků, zejména mladších, ty úklady, odešel s několika mnichy z této krajiny, kde po 30 let Bohu sloužil, aby si vyhledal nového bydliště.

Podvou dnech Benedikt dorazil k Monte Cassinu v kraji neapolském. Hora Cassinská vystupuje příkře do výšky 950 metrů nad hladinou mořskou. V krajině ještě se udržovalo pohanství: na úpatí hory měli modloslužebníci chrám boha Apolla a háj

Venušin. Benedikt ihned rozbil sošku bůžkovu, vyvrátil pohanský oltář, vyčistil háj Venušin a vyklidil všechny zbytky starého pohanství. Hora cassinská náležela do vlastnictví Tertulla, otce zmíněného žáka Placida. Tertull daroval horu a 18 svých statků na ostrově Sicílii Benediktovi. Benedikt jal se stavěti rozsáhlý klášter montecassinský podle vlastního plánu. Stavbu provedli mnichové. Stavba, nenepodobná opevněnému městu, byla dokončena roku 532. Opodál založil Benedikt druhý klášter pro panny, sestra Benediktova Scholastika stala se v něm první abatyší.

Nejlépe lze poznati velikého ducha Benediktova z jeho řehole. Má 73 kapitol. Je psána pro řeholníky, nikoliv pro poustevníky. V kapitole 5.-7. jsou pravidla pro duchovní život vůbec, v kapitole 8.-31. pro domácí pořádek, v kapitole 32.-52. je řeč o chudobě, o péči o nemocné, o práci, o postu, o denním řádu, v kapitole 53.-56. o obcování se světem vnějším a o oděvu, v kapitole 57. o pěstování umění a řemesel, v kapitole 58.-67. o ústavě, v kapitole 67.-73. o poslušnosti, lásce vespolečné a o celé družině klášterní jakožto obci rodinné. Řehole předpisuje stálost místa a doživotní slib po noviciátě. Čas je účelně rozdělen k práci a k modlitbě. Každý obdržel takové zaměstnání, ke kterému byl uznán schopným. O šat a stravu bylo postaráno. Pokrmy byly jednoduché, ale dostatečné. Mnichové si vytkli za úkol cvičiti se podle tří evangelických rad, sloužiti Bohu a konati skutky milosrdné. Žádný neměl svého vlastního majetku.

Benedikt se nedal vysvětiti na kněž-

ství, a to z pokory. Byl toliko jáhnem. Ve vědách nebyl sice obeznaný, ale měl pravou moudrost. Jeho osvěcený duch poznával hluboká tajemství, jiným lidem nedostupná, a vnikal do hlubin lidských srdcí. Jistý mnich se chtěl přikovati řetězem, aby se nemohl vrátiti do světa. Benedikt mu řekl: „Jsi-li opravdový služebník Kristův, není ti třeba řetězu. S vazek posvátné lásky je dosti silný, aby tě udržel ve tvém předsevzetí.“ - Gotský král Totila, zarytý arián, podmanil si celou Itálii a octl se r. 542 před Montekassinem. Ze zvědavosti chtěl navštívit Benedikta. Aby Benedikta vyzkoušel, poslal zprvu důstojníka svého Riggona, oblečeného v háv královský s velikým komonstvem k Benediktovi; Riggo měl vzbuditi zdání, že přichází sám král. Ale Benedikt zdaleka volal Riggonovi vstříc: „Synu! Odlož šat, který máš na sobě! Není tvůj, nepřísluší tobě!“ Riggo se vrhl pln strachu a studu na zemi; vrátiv se vypravoval Totilovi, co se stalo. Totila pak přišel sám, a vida velebný zjev Benediktův, vrhl se také na zemi před Benediktem. Benedikt ho pozdvihl a řekl: „O králi! Mnoho zlého pášeš a mnoho zlého jsi spáchal. Ustaň konečně od nepravostí svých! Říma sice dobudeš, devět roků budeš kralovati, ale pak umřeš a předstoupíš před soud Boží, abys účet kladl z panování svého.“ Totila ustal od své ukrutnosti; co Benedikt mu předpověděl, stalo se; Totila ztratil r. 552 korunu i život. - Kdysi posluhoval jistý mnich Benediktovi, drže mu světlo, když večerel. Mnich pocházel z urozeného stavu. A tu se mu namanula

myšlenka: „Kdo jest tento, že já mu posluhuji? Stojím před ním jako služebník, já, jenž pocházím ze stavu urozeného!“ Benedikt četl myšlenky v srdci mnichově a řekl: „Co ti připadlo v mysl? Učiň znamení kříže na srdci svém! Poznáváš-li, že duch pýchy tě pokouší?“ A poručil mu, aby světlo odevzdal jinému, sám pak aby zbývající část večera strávil v ústraní. Mnich ten později vyzradil, že důtka ta byla oprávněna.

Benedikt tužil po smrti své sestry Scho-lastiky, že se mu blíží konec života. Oznámil některým svým bratřím den, kdy zemře. Zachvácen byv zimnicí, dal se dovésti do chrámu, přijal Tělo Páně a stoje, jsa podepřen o bratry své zemřel dne 21. března r. 543. Svátek jeho 21. března.

Benedikt utvrdil svůj řád v době stěhování národů; jeho zásluhou suroví národové přijali víru, mravnost a vzdělanost křesťanskou. Kdekoliv se mnichové usadili, šířili vyšší kulturu a civilisaci. Benediktini naučili národy evropské polnímu hospodářství a řemeslům, mýtili lesy a proměňovali je v úrodné nivy, zavodňovali vyprahlé planiny, zakládali zahrady a vinice, odvodňovali močály, zakládali osady a města. - Benediktini byli pohostinní, ujmali se chudých, sytili v klášterích svých lačné a pocestné, zřizovali nemocnice a sirotčince, chudobince a hospice. - Zakládali školy, vyučovali mládež i dospělé, opisovali spisy klasiků latinských a řeckých i díla církevních otců a spisovatelů a byli jediná umělci po mnohá století. Jejich kláštery byly a jsou sídla znamenitých knihoven, sbírek

a kabinetův uměleckých. Fr. Palacký napsal v Dějinách českého národa (díl I., 2., str. 41): „Ústavové tito zajisté sloužili středověkosti za semenišťe netoliko náboženství, ale i nauky a umy, osvěty a průmyslu; ba i hospodářství samo i řemesla všeliká jimi se více a více vzdělávala.“ - Život sv. Benedikta krásně vypsal sv. Řehoř Veliký ve své knize „Čtyři knihy rozmluv“. (Přel. Kl. Kuffner, vydal Lad. Kuncíř v Praze.)

Sv. MAURUS, syn římského senátora Eutychia (či Ekvicia), byl vychován sv. Benediktem. Miloval a ctěl Benedikta jako otce. Žil v tuhé kázni; v posteli nespal leže; pokrmy spíše jen ochutnával než požíval. Kdysi zachránil Placida tonoucího. Benedikt dával Maura za vzor jiným, ale také jej káral, bylo-li třeba. Tak na př. pokáral Maura, když jevil kdysi radost nad úmrtím kněze, jenž byl klášteru nepřitelem.

R. 543 Benedikt poslal Maura, Simplicia, Antonína, Konstancia a Fausta do Gallie. Šli přes Vercelly do osady sv. Mořice, kde uctili ostatky thebajských mučedníkův, odtamtud až do Anjou; tam obdrželi od ministra Flora, pána na Glanfeuil, místo pro klášter. Maurus požíval v Gallii takové vážnosti, že hlavní jeho dílo, opatství Glanfeuilské, bylo jemu ke cti nazváno opatstvím „St. Maur sur Loire“. Jeho žáci, po něm zvaní Maurini, získali si velikých zásluh o vědu a umění. Maurus zemřel 15. ledna 583. Svátek 15. ledna (nebo 12. června).

Sv. PLACIDUS byl podle svědectví sv. Řehoře Velikého synem římského měšťana Tertulla a byl Benediktovi svěřen k vy-

chově. Kdysi Placidus vážil vodu z jezírka subjackého, ale shýbaje se spadl do vody a byl by utonul, kdyby byl Maurus nepřispěchal na pomoc. Maurus skočil do vody a zachránil tonoucího druhá.

Otec Placidův Tertullus daroval Benediktovi nejen horu Kassino, ale i 18 statků svých na ostrově Sicílii. Placidus se odebral s mnichy Gordiánem a Donátem na ostrov Sicílii, aby statků těch hájil proti nepokojným sousedům. To se mu podařilo; a Placidus jal se pak nedaleko Messiny budovati klášter, první to klášter benediktinský mimo Itálii. Prvním opatem byl Placidus, který předcházal, ač mlád, dobrým příkladem. Modlitba a práce byly jeho největší radostí. Spával jen máličko, a to sedě, vína nepil nikdy a z kajícího roucha žíněného nikdy se nesvlékal. Byl vldný a přívětivý; nikdo ho neviděl rozhněvaného.

Rodní bratři Placidovi, Eutychius a Viktorin, též i sestra jeho *Flavia*, uslyše vše o rozkvětu kláštera řízeného Placidem, umínili si, že se odeberou k bratru svému Placidovi. Ale radost obapolná netrvala dlouho. Kdysi vpadli do krajiny námořní lupiči, snad pohanští Maurové z Afriky nebo ariánští Gótové; přepadli klášter, vrhli se na opata Placida, sourozence jeho i mnichy jeho a odvěkli je k svému vůdci Manuchovi. Manuch jim rozkázal, aby se zřekli víry křesťanské (příp. katolické) a když se zdráhali, dal je Manuch zavraždit, a to buď stíti nebo zardousiti. Jen Gordián se spasil útekem. Usmrceni byli *Placid*, *Donát*, *Firmát*, *Faustus*, *Viktorin* a Eutychius a 24 jiných. Také *Flavia*

byla usmrcena. Rok smrti je snad 541. Svátek sv. Placida a spolumučedníků 5. října.

Sv. EUTYCHIUS, opat, a sv. Florencius, mnich v Itálii, žáci sv. Benedikta, žili snad do roku 540 nebo 547; svátek 23. května.

Sv. FLORUS, opat na ostrově Sardinii, byl snad žákem sv. Benedikta; zemřel roku 570. Svátek 15. března.

Sv. FAUSTUS, mnich montekassinský, založil s Maurem klášter glanfeuilský v Gallii, vrátil se roku 585 (nebo 590) do Italie a usadil se v Římě, protože klášter montekassinský té doby byl zbořen. Zemřel roku 607. Svátek 15. února.

Sv. BERTUFF opat v městě Bobbio v Itálii; žil do r. 600; svátek 19. srpna.

Sv. ATTALAS opat v městě Bobbio v Itálii (nástupce sv. Kolumbana?). Zemřel r. 627; svátek 10. března.

Sv. SPECIOSUS, žák sv. Benedikta, žil v klášteře terracinském, ale zemřel na cestě do Kapuy. Svátek 15. března.

Sv. SCHOLASTIKA (čes. Školastika; naši předkové říkali Škonka) narodila se r. 480 v Nursii (nyní Norcia v Umbrii). Otec Euprobos pocházel snad ze vznešeného rodu Aniciův. Matka Abundancia porodivši dvěčata Benedikta a Scholastiku, zemřela při porodu. Otec Euprobos svěřil své děti kojné a pěstounce Cyrille, aby je vychovala. Scholastika zdědila po otci veliké statky; byla sličná; ale záhy pohrdla světem a umínila si, že bude zachovávat tři evangelické rady, ustavičnou chudobu, čistotu a poslušnost. Proto opustila rodiště a usadila se na ú-

patí hory Kassinské, kde s pomocí bratrovou zřídila u městečka Plumbarioly (Piambarole) první panenský klášter. Římské matky svěřovaly své dcery vedení Školastiky a jejich řeholnic. Scholastika byla sestrám řeholním i svěřenkám svým učitelkou a pěstounkou v pravdě mateřskou. Sv. Benedikt bděl nad jejím klášteřem jako duchovní otec a vůdce na cestě k dokonalosti křesťanské. Školastika vyžadovala si od něho rady a poučení. Proto bratr a sestra se scházivali jednou do roka ve dvorci, který náležel klášteřu monte-kassinskému a který ležel asi uprostřed cesty mezi oběma klášteři.

Kdysi - dle vypravování Řehoře Velikého - Benedikt a Školastika se sešli v onom dvorci. Za rozmluvy nastal večer a Benedikt se chystal k odchodu do klášteřa, ale Scholastika zaprosila: „Prosím tě, bratře, zůstaň ještě chvíli, abychom mohli dále rozmlouvat o Bohu a o spáse duši; ráda čerpám z bohatého pokladu tvých zkušeností a vědomostí. Kromě toho pak cítím, že život můj je na sklonku.“ Benedikt však, jenž přísně zachovával pravidla řeholní, odpověděl: „Co to mluvíš, sestro? Mimo klášter nemohu zůstat.“ Scholastika se obrátila v modlitbě k Bohu, a hle, nenadále se strhla venku bouře a spustil se tak prudký liják, že Benediktovi nebylo lze, aby s mnichy, svými průvodci, odešel do svého klášteřa. Bylo jim zůstat v domě; i rozmlouvali vespolek po celou noc, modlili se a zpívali žalmy. Zrána pak se rozloučili a odešli, každý do svého klášteřa. To byla poslední rozmluva u Scholastiky s bratrem. Třetího

dne, 10. února 543, zemřela. Bylo jí 60 let. Svátek 10. února.

Sv. BENEDIKTA, panna a řeholnice římská. Žila v VI. století. Svátek její 6. května.

27. SVATÍ A SVĚTICE V AF- RICE ZA PRONÁSLEDOVÁNÍ VANDALSKÉHO

Bonifác, římský místodržitel v Africe, pojal úmysl učiniti se samostatným vládařem a zavolal si na pomoc Vandaly ze Španělska. Král vandalský Genserich (Geiserich) přistál s 80.000 Vandaly na břehu africkém, ale zmocnil se Karthaginy i celého území pro sebe. Vandalové, jsouce ariáni, krutě nakládali s katolickými duchovními, pozavírali katolické chrámy, odírali katolický lid o majetek, prodávali katolické ženy a dívky do otroctví. Král Genserich (429-477) i král Hunnerich (477-484) pronásledovali katolíky. Hunnerich dal 300 katolíkům v krajině tipasenské vyříznouti jazyky. („Historie pronásledování v provincii africké“ napsal biskup Viktor z Vity † kolem roku 500. Vydána v Staré Říši 1918).

Žádný jiný národ, ani Turky nevyjímaje, nezůstavil po sobě v dějinách paměti tak ohavné, jako sveřepí kacíři Vandalové. Ostatně Belisar, vojevůdce řeckého císaře Justiniana I. učinil záhy, ator. 534, konec říši Vandalů v Africe. V VII. století Arabové opanovali severní Afriku a vyhubili víru křesťanskou v oněch krajinách.

Sv. PAPIAN (či Papinian) biskup v U-
tice, a *Mansuet*, biskup africký, byli na
rozkaz vandalského krále Gensericha pro
víru katolickou pálení železnými plotna-
mi. S nimi trpěli i jiní biskupové: *Vale-
lerian*, *Urban*, *Eustachius*, *Kreskonius*,
Krescencian, *Felix*, *Florencian*. Rok smrti
asi 450 (či 430?). Biskup *Krescenc* byl vy-
povězen ze země a zemřel ve vyhnanství
(*St*); podobně i *Hortulán*, biskup snad
tripolský. Svátek všech těchto sv. mučed-
níkův je 28. listopadu.

Sv. QUODVULTDEUS (čes. Jakbůh-
ráči), biskup karthaginský, byl od Gen-
sericha dán nahý na porouchanou loď bez
vesel, bez plachet, ale loď přistala v Ne-
apoli. Tam zemřel biskup kolem r. 370.
Svátek 26. října.

Sv. DEOGRACIAS (česky Bohdík),
biskup karthaginský, žil do r. 456; svá-
tek 22. března.

Sv. JUSTUS a sv. *Klement* vyhnaní
byvše králem Genserichem, připutovali
kolem r. 455 z Afriky do Volterry v pro-
vincii pisánské; nebyli kněžími, ale zna-
jíce dokonale Písmo sv., utvrdili mnoho
lidí ve víře a v ctnostech. Hájili města
toho proti vojsku Genserichovu a pak žili
životem poustevnickým. Zemřeli kolem
r. 470. Svátek 5. června.

Sv. JULIE pocházela z bohatých ro-
dičů křesťanských v Africe a byla za vpádu
nepřátel (či od mořských lupičů) polape-
na a prodána do otroctví. Zavlečena byvši
až do Syrie, přišla do domu pohanského
velkoobchodníka Eusebia. Od dětství byla
zvyklá žít po způsobu zámožných lidí, ale
tam bylo jí konati nejtěžší práce. Zprvu

ji bylo krušno a bolestno žít v trudné
opuštěnosti, ale posléze se naučila trpěli-
vě snášeti svůj krutý osud; víra křesťan-
ská jí poskytovala útěchy a síly. Julie či-
távala nábožné spisy, které si potají při-
nesla z vlasti, nosila na hrdle obrázek
Krista Ukřižovaného a ráda rozjímala o u-
trpení Páně. Nade všechno si vážila čistoty
srdce, vyhýbala se každé příležitosti ke
hříchu a chovala se tak vážně, že ani nej-
zpustlejší lidé se neodvážili před ní ko-
nati nebo mluvit něco neslušného.

Po několika letech Eusebius se vydal na
obchodní cestu. Kromě jiných služební-
ků i Julie jej provázela. Eusebius přistal
u ostrova Korsiky. Obyvatelstvo tamější
bylo zčásti ještě pohanské; právě v týž
den, kdy Eusebius vystoupil na břeh, ko-
nala se hlučná slavnost pohanská s rozpu-
stilými radovánkami. Eusebius sezúčast-
nil slavnosti. Julie zůstala na lodi; byvši
od domorodců tázána, proč se neúčastní
slavnosti, odpověděla: „Jsem křesťanka
a lichým bohům se neklaním.“ Jakmile
se o tom dověděl vladař ostrova Felix,
povolal Eusebia k sobě a tázal se ho, proč
trpí, aby jeho otrokyně pohrdala bohy.
Eusebius odpověděl: „Vím, že má otro-
kyně Julie je křesťanka. Všechny po-
kusy moje odvrátiti ji od křesťanství byly
marny. Protože však je poslušná, vzdě-
laná a dobrá, nekladu jí překážek, aby
žila dle své víry.“ Felix žádal Eusebia,
aby mu Julii prodal anebo za jiné otro-
kyně vyměnil. Eusebius však se zdráhal.

Felix užil lsti; dal Eusebia opítí ví-
nem. Když pak Eusebius spal, Felix dal
předvolati Julii. Spatřiv před sebou slič-

nou pannu, jal se jí domlouvati, aby se zřekla víry Kristovy, sliboval, že jí vrátí svobodu a že jí provdá dle jejího šlechtického původu a dle jejích výborných darů tělesných i duchovních. Julie však odpověděla: „Jsem křesťanka a zradou své víry nechci si koupiti ani svobodu ani světského ženicha. Všecka jsem šťastna, že sloužím Kristu.“ Tu Felix rozzuřen jejím odporem, udeřil ji pěstí do tváře, že se jí vyřinula krev z úst a z nosu. Julie řekla: „Jemí ctí, že jsem poličkována jako Kristus, Pán můj.“ - „Odřekneš li se Krista nebo ne?“ tázal se Felix. „Nikdy se neodřeknu Krista, i kdybych proto na kříž měla být přibita jako božský Vykupitel můj.“ - Felix na to: „Stane se ti podle přání“; i dal Julii přibítí na kříž a na kříži zardousiti. - Bylo to kolem r. 540. Svátek sv. Julie 22. května.

Sv. MARTINIAN byl zbrojířem a otrokem u vandalského velmože v Africe. S ním byli jeho tři bratři, z nichž jeden se jmenoval *Saturian*. Spoluslužebná jménem *Maxima* obrátila je všechny na víru Kristovu. Dle rozkazu velmožova Martinian měl si vzít za manželku Maximu, která vynikala nejen krásou tělesnou, ale i duševní. Maxima, aby nerozhněvala pána svého, svolila sice na oko k sňatku, ale svěřila Martinianovi, že slíbila panenství Bohu a že nechce vejíti ve skutečné manželství. Řekla: „Milý bratře Martiniane! Zaslíbila jsem tělo své Kristu Ježíši a nemohu se žádným mužem tělesně se spojovati; mámť pravého ženicha v nebi.“ Martinian svolil. Poté Martinian, bratři jeho a Maxima uprchli k moři, snad do

města Tabraku; tam našli v klášteře útočiště. Ostatně pán jejich našel je opět; dal je bítí sukovitou holí, opatřenou trním, tak krutě, že kusy masa padaly na zemi. Když pán zemřel, Maxima byla propuštěna. Martinian však a bratři jeho byli na rozkaz Genserichův zavěšeni za vozem a vláčeni po místech skalnatých a trnitých tak dlouho, až duše vypustili. Maxima vstoupila po mnohých útrapách do kláštera a zemřela jako abatyše kolem r. 487. Rok mučednické smrti Martiniana a bratří jeho je snad 449. (*K* a *St*). Svátek těchto mučedníků i sv. Maximy 16. října.

Sv. ARKADIUS, *Paschasius*, úředník královský, *Probus*, *Eutychian* a pacholíček *Paulil*, bratříček *Paschasiův*, byli Španělové, kteří byli od Vandalů v Africe pro víru katolickou trýznění a usmrceni. *Paulil* byl nemilosrdně bit holí, protože se nedal odvrátiti od víry katolické. Pak byl odsouzen k nuceným pracím. Rok smrti oněch mučedníků je 437, svátek 13. listopadu.

Sv. GAUDIOSUS, biskup africký, byl od ariánského krále Gensericha poslán do vyhnanství a zemřel kolem r. 450. Svátek 28. října.

Sv. SATUR byl úředníkem na dvoře vandalského krále, zarytého ariána. Když nechtěl zraditi svou víru katolickou, byl zahánán a zemřel kolem r. 458. Se *Saturem* ctí se i hrabě *Armogast (D)* a *Maskulas*, ředitel komediantů; *Maskulas* rovněž trpěl za pronásledování vandalského. Svátek jejich 29. března.

Sv. PRISKUS, *Augustus*, *Heraklius*,

Markus a *Elpidius* byli snad od vandalského krále Gensericha vyhnáni z Afriky do Itálie. S nimi jmenuje se i *Tammar*, biskup; místo jeho působení není známo. Snad byl průvodcem Priskovým (*St*). Svátek 1. září.

Sv. ROSSIUS, biskup africký, byl za pronásledování vandalského trýzněn a poté dán na chatrnou loď a zahnán v širé moře. Přistal na břehu italském. Žil v V. století. Jméno jeho se uvádí ve spojení s Priskem (ze dne 1. září). Svátek sv. Rossia 16. května.

Sv. VALERIAN, biskup v africkém městě Abbenza, byl vandalským králem Genserichem vyhnán na poušť; tam zemřel hladem kolem roku 470. Svátek 15. prosince.

Sv. SEKUNDIN, biskup africký, přišel - jak se praví - za doby vandalského pronásledování do krajiny Kapitanata (v Itálii?) kolem r. 450. S ním se uvádí jistý *Agapius*. Svátek sv. Sekundina a sv. Agapia 29. dubna.

Sv. ORIKULUS a jeho sestry *Orikula* a *Basilissa* byli od Vandalů v Africe usmrceni (či snad v Remeši? podle *D*). Svátek 18. listopadu.

Sv. FLORENCIUS (nebo také Florentinus) a sv. *Vindemialis*, afričtí biskupové, byli od ariánského krále Hunnericha z Afriky posláni do vyhnanství na ostrov Korsiku. Tam zemřeli snad kolem r. 500. Svátek 9. června.

Jiný sv. VINDEMIAL, biskup v městě Kapra (v Numidii), byl za vandalského krále Hunnericha umučen kolem r. 489. Svátek 2. května.

Sv. OKTAVIAN, arcijáhen, podle bohandistů mučedník v Karthagu, za vandalského pronásledování. Rok smrti 484. Svátek 22. března.

Sv. REATRIUS umučen v Africe od Vandalů roku 484 (*D*); svátek 27. ledna.

Sv. LONGIN, biskup a mučedník africký, státní r. 505, uvádí se v Římském Martyrologiu spolu s Vindemialem (ze dne 2. května). S nimi pak uvádí se i sv. *Eugen*. Slaví se 2. května.

Sv. MANSUET, biskup africký, byl za vandalského krále Hunnericha kolem r. 484 pro katolickou víru usmrcen; s ním uvádí se i sv. *Donacian*, biskup a mučedník africký. Svátek obou mučedníků 6. září.

Sv. FIORENCIAN, africký biskup, byl vyhnán ze země od Gensericha a zemřel od trampot. Svátek 28. listopadu.

Sv. REPARATUS, mučedník v Mauritánii za pronásledování vandalského r. 484; svátek 4. prosince.

Sv. DIONYSIA byla žena katolická vynikající tělesnou krásou i bohabojností. Za pronásledování katolíků králem Hunnerichem byla do krve zmrskána. Syn její *Majorikus*, vida ji zmučenou, chvěl se hrůzou; ale ona ho povzbuzovala k statečností. A když byl roku 484 umučen, Dionysia jej pohřbila. Zemřela snad smrtí přirozenou kolem r. 500. S ní se uvádí i *Dativa*, mučednice africká, usmrcená r. 484, a *Leoncie*. Svátek všech jmenovaných 6. prosince.

Sv. LIBERÁT, opat v klášteře Kapsa

(v krajině Byzaciu, v severní Africe), a jeho mnichové *Bonifác, Rustikus, Rogát, Septim a Maxim*, jakož i jáhen *Servus* byli, když se zdráhali zapřít božství Ježíše Krista a víry katolické se zřící, od arianských Vandalů trýznění hladem. Dle rozkazu krále Hunnericha měli býti přikováni na chatrné lodi naplněné chřastím a na moři upáleni. Cestou k moři přemlouvali bludaři nejmladšího z nich Maxima, aby zapřel víru katolickou a život svůj zachránil. Maxim však odpověděl: „Nedám se nikterak odloučiti od otce Liberata a od ostatních bratří, kteří mě v klášteře vychovali. Chci s nimi zemřít pro Boha svého.“ Rozkaz králův byl prováděn, ale oheň po několikráte uhasl. Z toho se král rozhněval a dal všem sedmi mučedníkům veslem rozbítí lebky. To se stalo r. 483. Svátek těchto mučedníků 17. srpna.

Sv. CYPRIAN, sv. *Felix* a 4964 katolíci byli od arianského krále vandalského Hunnericha buď do vyhnanství na poušť vypovězeni, kde veliká část jich pomřela, buď usmrčeni. Hunnerich dal třem stům katolíkům jazyk vyříznouti, jak dosvědčuje císař Justinian I. a jeho kancléř Marcelin i Viktor z Vity. Císař Justinian I. praví v Cod. libr. I. tit. 27: „*Vidimus mirabiles viros, qui abscissis radicibus linguis poenas suas mirabiliter loquebantur*.“ Viděli jsme podivuhodné muže, kteří, ač jim jazyky byly zcela vyříznuty, zázračně mluvili o svých mukách.“ Řečení katolíci, na nichž nelidský onen čin byl proveden, pocházeli z krajiny tipasenské. Bylo to kolem r. 483. Svátek sv. Cypri-

ana, Felixe a jejich spolumučedníků 12. října.

Sv. LIBERATUS byl lékařem v Karthagině; byl i s manželkou i s knězem *Krescenciem* uvězněn za času pronásledování katolíků vandalským králem Hunnerichem. Liberatus a jeho manželka byli uvěznění odděleně, aby se nemohli umlouvat. Kdysi řekli soudcové manželce Liberatově: „Manžel tvůj už se podrobil. Nebuď tedy ani ty zatvrzelá!“ Statečná katolička však odpověděla: „Nevěřím tomu. Až spatřím manžela svého u soudu, rozhodnu se.“ U soudu se přesvědčila, že ji chtěli oklamati. Když byli odsouzceni vedeni na smrt, zvolal sedmiletý synáček Liberátův: „Já jsem křesťan.“ Liberatus slzel nad ním, ale statečná matka domlouvala svému manželu: „Chtěl-li bys pro děti ztratiti duši? Pomysli si, že by ani nebyli zrozeni! A Bůh jejich smrt pomstí!“ - Jakou smrtí tito mučedníci zemřeli, není známo. Rok smrti 484, svátek 23. března.

Sv. VIKTORIÁN byl velitelem (prokonsulem) karthaginským; pocházel z Hadrumeta (na severním pobřeží africkém); jako věrný katolík byl i s jinými soudruhy od vandalského krále Hunnericha bezpochyby r. 484 (dle *D*) umučen. Jev Římském Martyrologiu a píše o něm Viktor z Vity. Svátek jejich 23. března.

Sv. PRAESIDIUS, biskup africký a jiní, mezi nimiž se uvádí Donacian shora řečený, byli pro víru katolickou od vandalského krále Hunnericha buď mučeni nebo posláni do vyhnanství. Stalo se to snad r. 484. Svátek 6. září.

Sv. VIKTOR, biskup v africkém městě Vita, v krajině Byzacii, proto se nazývá Victor Vitensis; ale Římské Martyrologium uvádí jej pode jménem „Victor, episcopus Uticensis.“ Byl vandalským králem Hunnerichem poslán do vyhnanství. Odebral se do Cařihradu, kde prý sepsal dějiny pronásledování vandalského. Kdy zemřel, není známo; snad kolem r. 500. Svátek 23. srpna.

Sv. EUGEN byl biskupem v Karthagině; vynikal zbožností, moudrostí a opatrností. Pečoval o to, aby zahojil rány, které byly sveřepými Vandaly zasazeny obci katolické. Především pomáhal lidu ožebračenému hmotně. Rozdával peníze, šatstvo a potraviny vdovám a sirotkům, nemocným a všem nuzným. Nikdo nevěděl, odkud Eugen bere ty dary. Ba on ani sám často toho nevěděl. Neboť dobrodinci mu přinášeli příspěvky pro chudé nejen veřejně, ale i potají, vědouce, že Eugen všechno rozdá potřebným. Z toho požíval velké lásky u katolíků; ale také ariánští Vandalové ho ctili a chodili do chrámu katolického, aby slyšeli promluvy Eugenovy. Proto ariánští duchovní nenáviděli Eugena a jejich biskup Cyril pošťval krále Hunnericha proti Eugenovi. Král rozkázal Eugenovi, aby do svého chrámu nepouštěl nikoho, kdo nosí vandalský kroj. Eugen odpovídal: „Dům Boží je každému člověku otevřen a nemohu nikoho z něho vyháněti.“ Král dal postavit u dveří chrámových pochopy, aby každému návštěvníku chrámu oblečenému po vandalsku zabránili vstoupiti způsobilým v pravdě ukrutným. Bičové po-

padli Vandala, ať muže ať ženu, tyčí se zahnutým ostrým bodcem za hlavu a odťáhli ho násilím od chrámu. Mnohemu návštěvníku byly takto vyrvány vlasy, seřžena kůže s hlavy, někteří přišli o zrak. Ženy takto zohavené bývaly voděny městem na potupu.

Biskup Eugen byl vypověděn z Tamallumy, na kraj pouště, a odevzdán ariánskému biskupovi na opatrování. Ariánský biskup zavřel Eugena do špinavé díry, a v tomto tmavém, vlhkém vězení Eugen onemocněl hostcem; snášel trapné bolesti; nemohl se ani hýbati, ani promluvíti, máje jazyk ochrnutý. Teprve za nástupce Hunnerichova Gunthamunda Eugen se směl vrátiti do Karthaginy. Avšak nástupce Gunthamundův Thrasimund poslal Eugena do vyhnanství do Gallie. Tak rychle byl rozkaz tento vykonán, že Eugen neměl ani pokdy, aby se rozloučil se svými věřícími. Proto jim napsal na rozloučenou list, dýšící apoštolskou horlivostí a láskou. Usadil se v Gallii u hrobu sv. mučedníka Amaranda na řece Tarnu v Languedocu. Zemřel kolem r. 550. Svátek 13. července.

Sv. SALUTARIS, arcijáhen a vyznavač (či mučedník?) karthaginský za doby Hunnerichovy. Jméno jeho se uvádí s Eugenem. Svátek jeho je též 13. července.

Sv. SERVUS byl za doby Hunnerichovy v africkém městě Tuburbiu mučen: byl vytahován do výšky a dolů pouštěn na ostré střepiny, až duši vypustil, kolem r. 480. Svátek 7. prosince.

Sv. FULGENC viz § 24.

28. KŘESŤANSTVÍ NA OSTRO- VECH BRITSKÝCH

Do Britanie vniklo křesťanství z říše římské. „*Britannorum inaccessa Romanis loca, Christo vero subdita*, Britské krajiny Římanům nepřístupné, Kristu však již poddané“, praví Tertullian (adv. Judaeos c. 7.). Lucius a Emerita uvádějí se jako křesťané v II. století. Ninian byl věro-
věstem Piktů. Piktové byli prý lidojedi; protože byli na těle různě pomalováni, sluli „Pikté“. Anglosasové byli pozváni od starých Britů, aby je chránili proti vpádům Piktů a Skotů. Anglosasové přijali pozvání, připluli kolem r. 449 pod vůdci Hengistem a Horsou, osvobodili staré Brity od Piktů a Skotů, ale podrželi pro sebe země osvobozené. (V té době žil dle pověsti král silurský nebo damnonijský Artus, vítěz proti Sasům a Anglům, bojovník za svobodu, obránce křesťanství († 542). Jeho manželka slula Ginevra. Dle něho dává se někdy křtěncům jméno *Artur*, avšak ve spisech bollandistů není obsaženo. Památka Artura, krále, 20. října nebo 7. ledna. Dle jiných je Artur ze společnosti sv. Voršily. Památka jeho 18. října.) Křesťanští Britové byvše zatlačeni do hor, nezvěštovali Anglosasům víry Kristovy, a proto Anglosasové zůstali ještě 150 let pohany.

Nejprve bylo přivedeno ke křesťanství Irsko. Víru Kristovu tam šířil Palladius; ale práce jeho neměla zdaru. Apoštolem Irska je sv. Patrik. Jeho pomocníci byli Benignus, Kieran, Alkan a j. Irsko bylo

záhy poseto kláštery, kostely a školami. Počet osob, které v Irsku jako svaté prosluly, dostoupil již v prvních dobách několika set, takže Irsko nazýváno bylo „ostrovem svatých“. - Apoštolem Skotska byl Kolumbus a měl věrným pomocníkem krále Konstantina. - Zásluhy o pokřesťanění Anglosasů v Britanii má papež Řehoř Veliký. Zvěděl, že král kentský Ethelbert, jenž měl za manželku Bertu, princeznu franckou, je nakloněn víře křesťanské, poslal do Anglie sv. Augustina se 40 mnichy (jak je o tom řeč v § 21). Král a mnozí poddaní přijali víru křesťanskou. Pomocníky Augustinovými byli Justus, Mellitus, Vavřinec, Paulin, Honorius a j. Z Kentu pak se šířilo křesťanství do ostatních království v Britanii.

Sv. LUCIUS, král v Britanii, byl asi jen knížetem v jedné části této země. Poznám viru křesťanskou od Římanů a žádal od papeže Eleutheria (177-190) věro-
věstů. Papež poslal Fugaciana a Damiana. Lucius snad nebyl ženat, neboť se o něm praví: „Sine prole decessit“. *Emerita* byla snad jeho sestra. Lucius složil vládu a odebral se na pevninu, aby zvěštoval viru Kristovu. Přišel do Churu v Rhaecii (t. j. ve Švýcarsku) a žil tam jako poustevník. *Emerita* ho vyhledala a zvěštovala viru v Trimisu. Lucius byl kolem roku 182 ukamenován. *Emerita* byla od pohanů ubita pěstmi a klackem a pak upálena. Rok smrti její udává se 195. Svátek sv. Lucia 3. prosince; sv. *Emerity* 26. května nebo také 3. prosince.

Sv. NINIAN studoval Písmo svaté a pravil sám k sobě: „Kde bych se mohl

více zdokonalovati nežli v Římě? *Ubi fi-des Petri, nisi in sede Petri?* t. j. Kde je víra Petrova, ne-li v sídle Petrově?“ Šel do Říma a vrátil se po 24 letech jako apoštolský misionář a biskup. Vracje se navštívil sv. Martina Tourského (*St*; podle *K* navštívil hrob sv. Martina). Pak byl věrověstem Piktů v severní Britanii. Ninian vystavěl první kostel z bílého kamene, čemuž se Britové velmi podivili; mívali chrámy dřevěné a tudíž nazvali kostel ten White-House, t. j. bílý dům. Ninian zemřel kolem roku 432. Svátek 16. září.

Sv. PALLADIUS byl zprvu jáhnem cirkve římské. Papež Caelestin poslal Palladia jako biskupa se čtyřmi jinými věrověsty do Irska. Výprava ta neměla však úspěchu, dílem, že suroví ostrované zatvrzele trvali v modlářství, dílem, že misionáři byli neznalí jazyka a mravů obyvatelstva. Palladius se odebral do Skotska jako věrověst a zemřel kolem roku 450. Svátek 6. července.

Sv. PATRIK (Patricius, pocházel z šlechtické rodiny) narodil se dle jedněch pramenů v Bonavenu na místě, kde nyní stojí Kil Patrik (u města Glasgowa ve Skotsku), dle jiných věrohodnějších pramenů (*St*) v Boulogni sur Mer v Pikardii; neboť sám pravil, že Bonaven bylo bydlíštěm jeho otce. Otec byl městským senátorem (decurio) a slul Kalpurnius, matka se nazývala Konchesa. Že by byla spřízněna se sv. Martinem Tourským, popírá se. Když bylo Patrikovi 16 let, polapili jej mořští loupežníci a zavlekli jej do Irska. Proдали ho za otroka pohan-

skému knížeti. Patrik vychovaný v blahobytu musil v otroctví pásti stáda a trpěti hlad. Avšak toto soužení způsobilo, že Patrik se změnil. Dosud málo se modlil, málo se staral o duši; nyní však hledal v modlitbě posily a útěchy a naučil se tiše a trpělivě snášeti smutný svůj osud. Tak ztrávil plných šest let v otroctví; naučil se dokonale jazyku irskému a seznal obyčeje a mravy lidu. Touha po vlasti a po rodičích se v něm ozývala mocněji a mocněji a tu Patrik kteréhosi dne uprchl k moři, vstoupil na koráb připravený k odplutí a přistal po třech dnech na břehu své vlasti. Mnoho dní bloudil Patrik s plavci po břehu o hladu, hledaje potravu; posléze nalezl opět rodiče. Avšak nedlouho byl s nimi. Opět byl uloupen od surových Piktů; tenkrát však byl již po dvou měsících propuštěn.

Za těchto soužení neustále vzpomínal na ubohé pohany irské a v duši se mu ozýval mocný hlas, zvoucí jej, aby šel do Irska zvěstovat víru Kristovu. Patrik poslechl toho hlasu a překonav odpor svých příbuzných, uchýlil se ke sv. Germanu, biskupu auxerresskému, aby se vzdělal k povolání kněžskému. Byl vysvěcen na kněžství a brzo i na biskupství; vykonal pouť do Říma; od papeže Caelestina obdržel plnou moc věrověsta pro Irsko. Irové byli národ svobodmilovný, ale surový. Veškeren život rodinný a národní byl propleten pohanstvím. Modloslužební kněží, zvaní „druidové“, a národní pěvci „bardové“ měli neomezený vliv na lid. Patrik nedbaje protivenství a obtíží, procházel ostrov všemi směry a hlásal všude

SV. MAURUS ZACHRAŇUJE SV. PLACIDA
OD UTONUTÍ

SV. BENEDIKT KÁŽE EVANGELIUM

víru křesťanskou s apoštolskou horlivostí. Lid se k němu sbíhal a dychtivě naslouchal jeho slovům. Druidové a bardové popuzovali lid proti křesťanskému věrověstu; ale lid jich nedbal; i lovci a válečníci opouštěli své zbraně; synové a dcery knížat irských přicházeli poslouchat slova Patrikova. Král Leoghaire uslyšev Patrika mluvit o posledním soudu, řekl prý: „Lepší je pro mne uvěřiti, nežli umřítí,“ a dal se pokřtiti.

Za nedlouho Patrik pokřtil tisíce pohanů. Pokřtěné Irčany Patrik naučil čísti a psátí, nejschopnější z nich světil na kněžství. Pohanských zvyků nehubil násilně, nýbrž jsa prozíravým misionářem, zaváděl místo nich křesťanské slavnosti a zvyky. Tak se stalo, že mnozí druidové a bardové se stali křesťanskými mnichy a že pohanské kněžky začaly žiti dle způsobu řeholnic. Mládež mužská a ženská se učila v klášterích mužských a ženských nejen svatému náboženství, ale i vědomostem pro život prospěšným. Nejhorlivější křesťané byli z bývalých druidů a bardů. Jeden z bývalých bardů jmenoval se Dubrach Mac Volubair; ten nadšeně velebil víru Kristovu svými zpěvy. Za dobu poměrně krátkou byla většina národa irského obrácena na víru Kristovu. Patrik zbudoval v krajině Macha chrám, kolem něhož vzniklo město Armagh; tam měl Patrik svoje sídlo biskupské. Tam přebývají i nyní primasové irští. Patrik vysvětil 30 kněží na biskupy a konal s nimi sněmy. Z učňů jeho prosluli Benen, Kieran, Finian a j. Irčané lnuli k Patrikovi jako k otci; zámožní mu donášeli

skvostné dary; Patrik však jich nepřijímal, říkáje, že chudoba nejjistěji vede k nebi. - Kterýsi kníže Korotich, ač křesťan, vedl si po pohansku, zavraždil několik křesťanů, jiné pak uvedl v otroctví. Patrik ho napomenul, ale Korotich mu dal zpupnou odpověď. I vyobcoval ho Patrik z církve a vybidl jeho poddané, aby s Korotichem žádného styku neměli, u jednoho stolu s ním nejedli, darů od něho nepřijímali, až by zajaté lidi propustil a Bohu zadostučinil za své nepravosti.

Patrik žil prostě a přísně. Většinu noci ztrávil v modlitbách, ostatek noci pak odpočinul na kamenné podlaze. Patrik uměl čtyři řeči: francouzsky, britsky, irsky a latinsky. Kdykoliv mu někdo dal těžkou otázku, na niž nevěděl odpovědi, říkával: „To já nevím, to ví Bůh.“ Rád konal ruční práce. Napsal spis „Vyznání“, v němž dojemně vylíčil osudy svého života, svá pokušení, z nichž největší bylo, zanechatí práce misionářské a vrátiti se buď do Galie nebo do Skotska; popsal i své strasti a pronásledování a dodal: „Kéž bych nikdy neztratil lidu pro Krista získaného. Byl jsem každý den připraven, že budu buď zajat, do vyhnanství zavlečen anebo že budu na smrt odsouzen. Kéž mi dá Bůh milost, abych mohl krev svou prolítí za něho!“ - Zemřel snad roku 465. Dle jiných pramenů (St) Patrik zemřel v samotě sabhulské až roku 493. Svátek sv. Patrika, 16. (nebo 17.) března. Dne 17. března oslavují Irčané zvláště Dublinští sv. Patrika nadšeně. Nosí v rukou a za klobouky kytice jetelové na památ-

ku, že sv. Patrik, když lidé nechápali učení o nejsvětější Trojici, utrl trojlístý lupen jetelový, a na něm hleděl jim vyložiti ono tajemství.

Sv. SEKUNDIN, biskup v Dunsaghlinu, přítel sv. Patrika; v irských kalendářích sluje Seachnal. Žil v V. století. Jeho svátek 27. listopadu (nebo 15. října).

Sv. BENIGNUS (či Benen), přítel sv. Patrika a jeho nástupce na biskupském stolci v Armaghu, žil v V. století. Svátek 9. listopadu.

Sv. KIERAN, biskup v městě Saigiru; snad byl vysvěcen od sv. Patrika. Zemřel kolem roku 500. Svátek 5. března.

Sv. KIERAN (či Kenerin) založil klášter a biskupství v Cloumacnoisu, kdež byl i opatem. Sluje „prvorozeným z domácích světců“. Zemřel roku 550. Je-li totožný s předešlým, není známo. Svátek 9. září.

Sv. FINIAN, biskup klonardský, původce znamenité školy klonardské, slavný zakladatel klášterů, zemřel kolem roku 600; svátek 16. března (či 21. října).

Sv. FAINE žil do roku 570 v Irsku; svátek 1. ledna.

Sv. OLFKAN byl Irčan rodem, křtěn od sv. Patrika; odebral se do Gallie na vzdělání; vrátiv se, stal se v Irsku biskupem. Kdysi Olkan pokřtil jistého Sarana, odpůrce sv. Patrika. Pokřtil jej proto, že kdyby se byl zdráhal, byl by přišel o život. Avšak tím si způsobil hlubokou nevoli u Patrika. Olkan padl Patrikovi k nohám prose ho, aby mu odpustil. Patrik mu udělil ostrou důtku, že překročil jurisdikci. Svátek sv. Olkana 20. února.

Sv. ODRAN, vozká, sloužil věrně sv. Patrikovi. Pohan Falge přísahal smrt věrověstu Patrikovi. Odran o tom věděl. Kdysi vezl Patrika ke hradu Falgeovu a řekl mu: „Po léta jsem ti byl vozkou, dnes budiž vozkou mým ty!“ Stalo se. Falge vyběhl a zavraždil Odrana, maje ho za Patrika. Svátek 19. února.

Sv. BRIGITA pocházela z královského rodu skotského. Její otec ji měl sotrokyní, kterou prodal, když byla těhotná, do ciziny, aby zachoval mír se svou manželkou. Brigita vyspěvši, sdružovala kolem sebe panny, které ve velkém počtu k ní přicházely. Založila zvláštní řád dle řehole sv. Augustina. Všecky ji uznávaly za matku a zakladatelku družiny. Klášter, ve kterém se věnovala výchově mladých dívek, nazýval se „Kill-Dara“, t. j. cela dubů. Slavný ten panenský klášter stal se mateřincem četných irských klášterů. Brigita zemřela ve stáří 70 let roku 523. Je patronkou Irska. Svátek 1. února.

Sv. AGILBERT, věrovest skotský v VI. století; svátek 11. října.

Sv. KOLUMBUS (či Kolumba; Kolumb-Kille), kněz a apoštol Skotska. Žil do roku 597. Svátek 9. června.

Sv. KONSTANTIN byl zprvu králem britského území Cornwallisského; když mu manželka zemřela, nedal se potěšiti, odevzdal vládu synovi, opustil všecko a odešel ke sv. Davidovi, arcibiskupu me-nevskému (jehož svátek je 1. března); po- byl v jeho klášteře nějaký čas, jsa přísně živ. Pak konal službu v klášterském mlýně, donášeje obili a odnášeje mouku. Jistý opat ho však dal vyučiti ve vědách a vy-

světiti na kněžství. Byl pomocníkem sv. Kolumba. Jako kněz kázal kdysi slovo Boží na ostrově Kintyre, byl však od zlo-
myslníků přepaden a těžce raněn, tak že
brzy zemřel, roku 576. Svátek 11. března.

Sv. KANYK, opat skotský; svátek 11.
října.

Sv. AUGUSTIN byl zprvu opatem klá-
štera u sv. Ondřeje v Římě. Papež Řehoř
Veliký uviděl kdysi, jsa ještě opatem,
mezi otroky několik jinochů bílé pleti.
Zvěděl, že jsou Anglové a pohané, chtěl
se odebrati k národu anglosaskému. Ale
byv zvolen papežem, poslal Augustina
opata se 39 mnichy benediktiny do Bri-
tanie. Věrověstové nastoupili cestu; avšak
když přišli do Gallie, uslyšeli o Anglosa-
sích nemilou zvěst: že jsou národem divo-
kým, nepřístupným, že každý kmen mluví
jiným, roztodivným jazykem, že všechny
pokusy o jejich obrácení na víru Kristo-
vu budou marny a že plavba po moři je
nadmíru nebezpečná. Augustin se ulekl
té zvěsti a vrátiv se do Říma, vyličil pa-
peži, co slyšel. Papež Řehoř však povzbudil
Augustina říka, aby nemalomyslněl a
aby měl důvěru v Boha; veliké dílo obrá-
titi všecken národ že se podaří, budou-li
misionáři horliví a neohrožení.

Augustin se vrátil do Gallie, přibral ně-
kolik kněží franckých, aby mu byli tlum-
očníci, a přeplavil se se všemi svými po-
mocníky do Anglie; přistal při ústí Temže
na ostrově Thanetu. Odtud vzkázal králi
kentskému Ethelbertovi, že přichází zvě-
stovat radostné poselství o království Bo-
žím. Král poslal vzkaz, aby misionáři vy-
čkali na ostrově, až si věc rozmyslí. Při-

jal je pak ne ve stanu, ale sedě pod po-
svátým dubem, aby prý mu cizinci ne-
učarovali. Augustin mu krátce vykládal
hlavní pravdy učení Kristova. Král na-
slouchal pozorně a odpověděl, že slyšel
krásná slova, avšak že jsou mu novotou
a že mu nelze zřici se zděděné víry v bohy,
ale že cizincům dovoluje, aby hlásali víru
Kristovu bez překážky.

Augustin a jeho pomocníci potěšeni
tímto vřelým přijetím, odebrali se do
Doroverna (Canterbury), kráčeli městem
u slavném průvodu, nesouce stříbrný kříž
a desku, na které byl zobrazen Kristus, a
pějíce žalmy. U kostelíka sv. Martina,
v němž královna Berta, jež byla křesťan-
ka, vykonávala pobožnost, Augustin se u-
sadil a počal apoštolskou práci. Horlivo-
stí, laskavostí a opatrným jednáním vě-
rověstové si získali přízeň lidu a obrátili
za nedlouho velký počet Anglosasů na
víru křesťanskou. Také král Ethelbert se
dal r. 597 pokřtiti; Augustin odešel pak
do Gallie a dal se v Arelatě posvětit na
biskupství. Do Říma poslal dva ze svých
kněží s radostnou zprávou o výsledku mi-
sionářské práce v Britanii a prosil, aby
mu byly poslány bohoslužebné nádoby,
knihy, roucha a svaté ostatky. Papež Ře-
hoř se radoval vyslechnuv zprávu a ode-
slal Augustinovi vyžádané bohoslužebné
potřeby a kromě toho pallium, odznak
arcibiskupské hodnosti. Také poslal Au-
gustinovi zvláštní instrukci asi těmito
slovly: „Nebořte starých chrámů pohan-
ských, nýbrž pouze vyklidte z nich mod-
ly a postavte v nich oltáře se sv. ostatky.
Nerušte násilně zvyků a slavností národ-

ních, nýbrž ponechejte je lidu a dejte jim ráz křesťanský. Na místě modlářských hodů lze konati křesťanské hody lásky a při nich pamatovati na lidi nužné. Ponechejte lidu starobylý zvyk stavěti stany kolem chrámů a konati oblíbené radovánky, ale poučujte lid, aby se vystříhal všeho, co se nesnáší s křesťanským mravem. Nenít lze skokem dostoupiti vrcholu.“ Také králi Ethelbertovi a královně Bertě papež přiložil list, v němž je pochválil a přirovnal k císaři Konstantinu Velikému a k Heleně. Ethelbert podporoval věrověsty velmi ochotně a daroval jim svůj palác kanterburský. Augustin přeměnil palác v klášter a u něho vystavěl metropolitní chrám. Za městem vystavěl druhý klášter se svatyní sv. Petra a Pavla. (Chrám nazván byl později chrámem sv. Augustina a stal se středem veškerého náboženského života v Anglii.) Canterbury se stalo metropolí země anglické.

Staří Britové sice si zachovali víru Kristovu, ale chovali zaryté nepřátelství ke svým utlačovatelům, kteří země byli dobyli. Augustin si umínil smířiti oba národy. Pozval všechny britské biskupy a žádal jich, aby se snažili zmírniti nenávist lidu britského k lidu anglosaskému; také jich žádal, aby ustoupili od nesprávných zvyků, rozdílných od obyčejů Církve obecné, na př. ohledně doby slavení velikonoce nebo obřadů křestních a j.; zvyky ty zavládly u nich a udržely se, protože katoličtí Britové byli pro odlehlost odloučení od ostatní Církve. Avšak biskupové britští odpírali všem důvodům a prosbám; prohlásili, že nechtějí ani ustou-

piti od starých zvyků ani vcházeťi ve styk s nenáviděnými Anglosasy. Augustin odpověděl: „Nechcete-li mítí Anglosasy bratry svými, učiníte si je svými nepřáteli.“

Augustin právem sluje „apoštolem Anglosasů“. Před svou smrtí ustanovil svým nástupcem na arcibiskupském stolci svého pomocníka Vavřince. Zemřel r. 605. Slaví se 24. května.

Sv. ETHELBERT (či Edilbert), král kentský v Anglii, nazývá se často „králem anglickým“, protože požíval veliké vážnosti po vší Anglii. Oženil se s Bertou, princeznou francskou. Za jeho panování přišel věrozvěst Augustin do Britanie. Ethelbert se dal r. 597 pokřtiti a podporoval misionáře křesťanské velmi ochotně. Jedna z jeho dcer nazývala se Ethelburga. Ethelbert zemřel podle bollandistů roku 616. Svátek 24. února.

Sv. AARON pocházel z Anglie, odebral se do Bretoňska, zemřel tam jako opat r. 550. Svátek 21. června.

Sv. VAVŘINEC (Laurentius) byl rodem Říman a odebral se s Augustinem do Britanie. Od Augustina byl poslán do Říma s radostnou zprávou o požehnaném ovoci práce apoštolské a vrátil se k Augustinovi nesa pallium. Také přivedl dva pracovníky, Justa a Mellita. Augustin ustanovil, aby Vavřinec byl jeho nástupcem na canterburském stolci arcibiskupském. Zemřel roku 619. Svátek 2. února.

Sv. MELLITUS byl, jak praví Římské Martyrologium, od papeže Řehoře Velikého poslán do Anglie s bohoslužebným nářadím, s knihami a se sv. ostatky. Sv. Augustin ustanovil Mellita biskupem lon-

dýnským. Mellitus založil chrám sv. Pavla v Londýně. Od synů krále essexského byl požádán, aby jim podal, ač byli pohané, „z onoho skvěle bílého chleba“ t. j. z velebné svátosti; a když tak neučinil, vyhnaní ho ze země. Když se vrátil, město Londýn ho nechtělo přijmouti. Později byl Mellitus ustanoven arcibiskupem canterburským. Zemřel roku 624. Svátek 24. dubna.

Sv. JUSTUS arcibiskup canterburský, dřívější pomocník sv. Augustina, žil do r. 627. Svátek 10. listopadu.

Sv. HONORIUS přišel zároveň se sv. Augustinem do Británie a stal se nástupcem sv. Justa na stolci arcibiskupském v Canterbury. Nemáme o něm mnoho zaručených zpráv. Zemřel r. 653. Svátek 30. září.

Sv. PAULIN byl poslán Augustinovi, když žádal o nové spolupracovníky, s Melitem a Justem; byl ustanoven biskupem v Yorku. Když král Edwin, jenž podporoval víru křesťanskou, ve válce padl, Paulinovi bylo utéci z Yorku. Stal se biskupem rochesterským. Paulin nazýván bývá „apoštolem sedmi anglosaských království“. Zemřel r. 644. Svátek 10. října.

Sv. VILFRID (Valfrid) narodil se roku 634 v Northumberlandu. Královna Eanfleda jej dala vyučiti vědám v klášteře lindisfarnském. Potom se odebral do Říma, aby seznal řeholi sv. Benedikta a římské obřady. Vráťv se do Anglie, dbal hlavně o jednotné slavení velikonoce; neboť stávalo se, že v některých chrámech zpívali „Alleluja“, kdežto v jiných rozjímali o utrpení Kristově.

Roku 664 ustanoven byl Vilfrid biskupem yorkským; ale když se odebral do Yorku, nalezl své sídlo obsazené jistým Ceaddem, mužem zbožným a pokorným. Vilfred ho nechal konati úřad biskupský a sám se uchýlil do kláštera. A když pak r. 670 se ujal svého úřadu, bylo biskupství jeho proti jeho vůli rozděleno na tři části. Vilfred se odvolal k papeži; papež rozhodl, že právo Vilfridovo bylo přerušeno, ale král Egfrid, jenž se hněval, že Vilfrid pokáral jeho choť, nedbal rozhodnutí papežova a dal Vilfrida uvězniti. Teprv když Egfrid padl ve válce, Vilfrid se mohl vrátiti na své sídlo. Ale také s králem Aldfridem měl spory. I tehdy bylo Vilfridovi jíti do Říma; opět bylo papežem uznáno, že Vilfrid má pravdu.

Hlavní zásluhou Vilfridovou je upevnění autority papežské nad církví anglickou. Vilfrid žil životem přísným; skrovně si dopřával pokrmu i spánku. Modlitby konal v létě v zimě stoje ve svěcené vodě. Čistotu zachovával úzkostlivě. Nikdo, ani odpůrce, nepopíral již za života Vilfridova, že by nežil svatě. Zemřel r. 709. Svátek 12. října (nebo 24. dubna.)

29. K Ř E S Ť A N S T V Í V E Š P A - N Ě L S K U

Jako první věrověstové jsou uváděni Torkvát a Klesifon.

Za doby stěhování národů Visigotové odtáhli do Španělska a založili tam roku 419 říši s hlavním městem Toulousem. Visigotové a románské obyvatelstvo do-

morodé splynuli v jeden národní celek, v národ španělský. Visigotové byli ariáni, avšak Rekkared, bratr sv. Hermenegilda, převedl celý národ do lůna Církve katolické.

Sv. SEVERUS, biskup barcelonský, byl za pronásledování krále Euricha, který byl arián, zároveň s rolníkem Matinem (či Emetriem) usmrčen; Severovi byl věhnán hřebík do hlavy, Matin byl stát; po r. 480. Svátek sv. Severa 6. listopadu, sv. Matina (či Emetria) 3. března.

Sv. HERMENEGILD byl synem krále visigotského Leovigilda a bratrem Rekkaredovým. Dle vůle otcovy byl zasnouben s Ingundou, princeznou franckou. Královská rodina Visigotů byla ariánského vyznání, Ingunda však byla horlivá katolička. Sňatek se konal v Toledě s velikou slávou. Hermenegild žil s Ingundou ve šťastném manželství. Avšak druhá manželka Leovigildova, macecha Hermenegildova, Gosvintha, kalila jejich štěstí. Bylať zuřivá ariánka; nadto jsouc jednoduká a i jinak na těle znetvořená, nenáviděla Ingundu pro její mládí a krásu. Dávala Ingundě svou nenávist na jevo rozličným způsobem. Ingunda tiše a trpělivě snášela výbuchy její mstivosti. Kdysi se dala Gosvintha svou zuřivou vášní strhnouti, že se na Ingundu vrhla, po ní šlapala a do nádrže s vodou ji hodila, aby ji utopila. Hermenegild byl mírného srdce a nemoha snést, aby jeho manželka byla týrána, odstěhoval se z Toleda do Sevilly, hlavního města svého úředního knížectví Andalusie.

V Seville byl biskupem sv. Leander.

Ten vyloživ Hermenegildovi blud ariánský, obrátil králevice k pravdě katolické. Králevic odpřisáhl bludy a byl přijat do lůna katolické Církve. Avšak jeho otec Leovigild dozvěděv se o tom, rozpálil se hněvem; podněcován jsa Gosvinthou, jal se pronásledovati katolíky, Leandra poslal do vyhnanství, svému synu i jeho manželce rozkázal, aby se zřekli víry katolické, a hrozil smrtí, neposlechnou-li. Hermenegild však prohlásil, že raději koruny, ba i života se zřekne, nežli katolické víry. Tu král vytáhl proti němu s velikým vojskem. Hermenegild shromáždil kolem sebe věrné katolíky, opevnil Sevillu a Kordovu; avšak král dobyl obou měst, a když Rekové, kteří přislíbili pomoc Hermenegildovi, nestáli v slově, Hermenegild uprchl do chrámu, hledaje tam útočiště. Bratr Rekkared přišel do chrámu, vyzval Hermenegilda, aby se pokořil otci, načež prý mu otec odpustí. Hermenegild svolil, otec synovi skutečně odpustil, avšak když přišli do vojenského tábora, otec opět byl zachvácen hněvem a rozkázal, aby králevic Hermenegild byl zbaven svého královského roucha a aby byl dán do vězení v Seville. Útrapy žaláře měly pohnouti Hermenegilda, aby se zřekl katolické víry. Před svátky velikonočními přišel do vězení ariánský biskup, aby Hermenegildovi nabídl svobodu a královskou korunu, přijme-li z jeho rukou svátost oltářní. Avšak Hermenegild rozhodně odmítl přijmouti svátost z rukou bludařových řka, že raději oželí království, než by svou víru zapřel. Proto otec Leovigild odsoudil syna na smrt. V noci na Veliký pátek, dne 13.

dubna, katové přišli do vězení a stali Hermenegildovi hlavu. Bylo to r. 586 nebo krátce před tímto rokem. Sv. Řehoř Veliký výslovně praví, že Hermenegild byl usmrčen jako vyznavač pro víru katolic-kou. Svátek sv. Hermenegilda 13. dubna.

Sv. ISIDOR byl biskupem snad v Sa-ragosse; byl prý usmrčen ariány. Rok smrti není znám. Svátek 2. ledna.

Sv. LEANDER byl synem vojenského prefekta Severiána a Theodory, jež prý byla dcerou ostrogotského krále Theodo-richta. Narodil se v Karthageně, přistav-ním to městě španělském. Vzdělání na-byl v benediktinském klášteře sevillském. Vypěl ve výtečného učence křesťanského. Zvolen byl biskupem v Hispale (to jest v nynější Seville). Za hlavní účel života si Leander ustanovil, že bude hájiti víry katolické proti bludu ariánskému a že se vynasnaží, aby přivedl ariánské Visigoty do lůna Církve katolické. Dílo se mu da-řilo. Králevic Hermenegild odpřisáhl blu-dy ariánské. Aleotec II hermenegildův, král Leovigild, jal se pak tím zuřivěji proná-sledovati katolíky a vyhnal Leandra ze země.

Leander se odebral do Cařihradu, aby od řeckého císaře vyžádal pomoci utlačo-vaným katolíkům španělským. Pomoci žádané se Leander sice nedomohl, ale se-znánil se v Cařihradě s papežským vy-slancem Řehořem, pozdějším papežem, přijmím Velikým; od té doby je pojil svazek upřímného přátelství. Král visi-gotský, který dal syna svého Hermene-gilda usmrtiti, protože se nechtěl zřici víry katolické, brzy želel násilného skut-

ku svého, snažil se napravití křivdy ka-tolíkům způsobené a povolal Leandra na svůj královský dvůr v Toledě. Leander přišel, a Leovigild leže na smrtelném loži, doporučil Leandrovi svého druhorozené-ho syna Rekkareda, aby jej vychoval pro víru katolickou. Tak se stalo. Rekkared s celým dvorem se přihlásil k Církvi ka-tolické. Veliké dílo toto, na němž hlavní podíl měl Leander, bylo dokončeno na sněmu r. 589 v Toledě. Leander mělo tom krásnou řeč.

Leander si dopisoval pilně s Řehořem, jenž zatím se byl stal papežem. Řehoř mu kdysi odepsal: „Obdržel jsem tvůj list, který napsala náplň lásky tvé; byli u mne při otvírání listu tvého mnozí vzácní mu-žové; ti všichni byli dojati tvým listem. Doporučuji se do tvých modliteb!“ - Ře-hoř dával Leandrovi v listech svých ná-zev: „Sanctitas vestra“ t. j. Vaše svatost. - Když papež Řehoř uslyšel, že Visigotové jsou vráceni Církvi katolické, zaplesal ra-dosti a poslal svému příteli Leandrovi pal-lium, odznak arcibiskupské hodnosti, a napsal mu: „Posílám ti pallium, abys ho užíval o slavných službách Božích; měl bych ti při tom zároveň předepsati pravidla bohumilého života, avšak proto-že's předešel slova má ctnostnými skut-ky, raději o tom pomlčím.“ - Když Řehoř, jenž trpěl pakostnicí, zvěděl, že Leander trpí tímtež neduhem, napsal mu: „Sly-šel jsem, že neduh tvůj tě často trápí; právě jako i mne. Máme tu příležitost pa-mětlivi býti svých hříchů a děkovati Bohu, že nás chce tělesnými bolestmi očistiti od hříchů, které jsme spáchali tělem.“

- Leander jsa osmdesátiletý zemřel 27. února 596. Slavi se 27. února.

Sv. ISIDOR byl synem vojenského prefekta Severiana a Theodory, jež prý byla dcerou ostrogotského krále Theodoricha; narodil se v Karthageně, přístavním městě španělském. Měl bratry Leandra a Fulgence, sestru Florencii. Všichni jsou v seznamu svatých. Po smrti rodičů Isidor byl vychován svým starším bratrem Leandrem, biskupem sevillským. Měl znamenité vlohy, ale byl povahy nestálé a vrtkavé, a proto musil býti ke studiím donucován přísností. Kdysi však Isidor uprchl bratru. Toulal se po okolí města, až umdlen odpočinul u studnice, obezděné kamenným roubením. Isidor si všiml hlubokých zářezů na hřideli a prohlubin na roubení studně. Přišla žena vážit vody. Isidor se jí tázal, jak vznikly ty zářezy ve hřideli, ty jamky v kameni. Žena odpověděla: „Zářezy způsobil provaz stále se navinující na hřidel, jamky pak vyhloubala voda.“ Isidor vzpomněl své nestálosti a lenosti a řekl sám k sobě: „Co všechno dovede vytrvalost! Dřevo se vyřeže častým navíjením provazu, ba i tvrdý kámen se vydlabe kapkami vody stále kapajícími. Proč bych já nečinil pokroků, budu-li stále a vytrvale pracovati?“ I vrátil se k svému bratru a umínil si, že zanechá dosavadní své lehkomyšlnosti a že se bude pilně učit. A co si umínil, to vykonal. Učil se jazyku latinskému, řeckému, hebrejskému; vzdělával se spisy starověkých spisovatelů. Přitom nezapomínal, aby svou duši obohacoval křesťanskými ctnostmi.

Když bratr Leander byl králem Leovigildem vyhnán ze země, Isidor, jenž zatím byl vysvěcen na kněze, stál v čele horlivým katolíkům, utvrzuje je ve víře. Netrvalo dlouho, král Leogivild uznal své poblouzení, snažil se napravit křivdy katolíkům způsobené a povolal Leandra zpět do vlasti. Isidor se uchýlil do kláštera, přijal řeholní roucho, aby snáze přemáhal tělesnost a samolásku a aby se naučil sebezapíravosti a pokoře.

Brzy poté zemřel Leander, biskup sevillský, bratr Isidorův. Bylo to roku 596. Isidor byl zvolen jeho nástupcem na stolci sevillském. Z toho byla velká radost u všeho lidu, neboť Isidor byl všude znám jako muž hluboké učenosti, ohnivé výmluvnosti a veliké horlivosti pro víru katolic-kou. Když bylo papeži Řehoři Velikému oznámeno, že nástupcem Leandra, jeho důvěrného přítele, se stal Isidor, rodný bratr Leandrův, zaradoval se velice a poslal Isidorovi odznaky arcibiskupské hodnosti. Isidor kráčeje ve šlepějích svého bratra, bránil víry katolické proti bludům ariánským, kázal horlivě slovo Boží, rozesílal listy na obranu víry a založil v Seville znamenitou školu, ze které vyšlo mnoho věhlasných mužů, na př. svatý Ildefons. Isidor dal klášteru honoriskému (u Sevilly) nové pravidlo a zavázal mnichy, aby kromě skutků pobožnosti se věnovali ruční práci, studiím a výchově mládeže. Tento klášter se stal pak vzorem všem ostatním klášterům španělským. Isidor dbal, aby duch církevní vládl též ve světském duchovenstvu. Proto konal i církevní sněmy s du-

chovenstvem roku 619 v Seville, roku 636 v Toledě.

Isidor žil po způsobu mnichů životem přísným; odpíral si jakékoliv pohodlí; k lidu byl laskavý a dobročinný; staral se otcovsky o chudé a nemocné. Není divu, že jméno Isidorovo bylo známo a velebeno po celém Španělsku, ba i v cizině. Též byl plodným spisovatelem. Kromě pojednání z oboru bohovědy a filosofie napsal spisy o hvězdářství, všeobecné dějiny a dějiny králů visigotských. Knihy Isidorovy mají velikou cenu tím, že obsahují výpisy z knih pohanských i křesťanských spisovatelů, kteréžto knihy namnoze se nedochovaly na naše časy. Isidor napsal také naučný slovník obecných vědomostí; „a to je právě zásluhou Isidorovou, že výsledky vědeckého badání předešlých věků s velikou pilností sebral, v encyklopedický přehled seřadil a tak přístupnými učinil“ (Kryštofek, II, 262). - Encyklopedie Isidorova byla velmi rozšířená; říkalo se o ní, že „z ní ssají chlapci, jedí jinoši a učí se starcové“. Pro tyto své zásluhy Isidor byl vřazen do počtu učitelů církevních. Sněm Toledský roku 653 konaný napsal, že Isidor je „ozdoba Církve a znamenitý učitel, jehož jméno má býti vyslovováno s úctou“.

Když bylo Isidorovi 76 let, cítil, že se mu blíží smrt. Irozdal své jmění chudým, odpustil dlužníkům, co mu byli dlužni; pak se dal donést do chrámu Páně a rozloučil se se svými věřícími. Řekl asi toto: „Že i v tomto stavu mluvím k vám, z toho poznávejte, jak vás miluji. Cokoliv jsem k vám mluvil ve svých kázáních, totéž

i dnes opakuji. Smýšlení Církve katolické budiž smýšlením vaším. Jen bázeň Boží působí blaho a pokoj.“ Pak se dal obléci rouchem kajícím, dal se posypati popelem a přijal sv. svátosti. Byv odnesen do svého příbytku, čtvrtého dne zemřel. Bylo to 4. dubna 636. Sotva bude příkladu v dějinách, aby se na témže stolci biskupském vystřídali dva rodni bratři, oba světcové, oba horliví obhájci Církve, jako byli Leander a Isidor. Svátek sv. Isidora 4. dubna.

Sv. FULGENCIUS, bratr sv. Leandra a sv. Isidora, narozený v Seville, biskup karthagenský, znal 7 řečí. Zemřel r. 619. Svátek 14. ledna.

Sv. FLORENCIE (nebo také *Florentina* nazývaná) sestra sv. Leandra, Isidora a Fulgencia, slíbila Bohu panenství a žila v klášteře v Ecyi jako abatyše. Leander ji věnoval svou knihu: „Pravidlo klášterní“, Isidor pak své spisy o panenství. Zemřela r. 630, tedy po Leandrovi a před Isidorem. Svátek 20. června.

Sv. BRANLIO, žák sv. Isidora, pomáhal Isidorovi zvelebovati církevní kázeň; pak byl ustanoven biskupem saragosským. Žil do r. 646. Svátek 18. (nebo 26.) března.

Sv. EUGEN, syn gotského velmože Evapcia, oddal se vědám v Saragosse; pak byl zvolen arcibiskupem v novokastilském městě Toledě. Byl sice postavy malé a zdraví chatrného, avšak rozvíjel velikou horlivost a energii. Opravil chrámový zpěv. Vyznamenal se jako spisovatel a básník. Ze spisů Eugenových lze seznati jeho obratnost, duchaplnost a zbožnost. Zemřel r. 658. Svátek sv. Eugena 13. listopadu.

Sv. ILDEFONS (také Alfons nazývaný)

narodil se r. 607 ve španělském městě Toledě a stal se záhy žákem sv. Isidora. Po smrti svého strýce Eugena r. 658 byl zvolen arcibiskupem toledským. Napsal spis o panenství Panny Marie a knihu: *De scriptoribus ecclesiasticis* t. j. o církevních spisovatelích. Zemřel r. 667. Svátek 23. ledna.

Sv. MARTIN Z DUMY, jmenovec a krajan sv. Martina Toursského, putoval z Pannonie (t. j. z nynějších Uher) do Palestiny, aby uctil svatá místa. Poté se odebral do Španělska, kde mu král Suevů Kararich daroval místo „Duma“ nedaleko Bragy (v Portugalsku). Odtud se nazývá Martin z Dumy. Klášter jeho byl přetvořen v biskupství. Žil do roku 580. Svátek 20. března.

30. KŘESŤANSTVÍ V GALLII (FRANCIÍ). VĚROVĚSTOVÉ A JINÍ SVATÍ

První věrověstové v Gallii byli: Klarus, Ursin, Benignus, Marcial, Piaton, Viktorik, Firmin, Kvintin, Rufin a Valerius, Sanktin, Maturinus, Martin, Vincenc, Taurin a j. Kvetoucí obce křesťanské byly za stěhování národů skoro vesměs zničeny.

Frankové byli pohané. Král jejich *Chlodvik* (Chlodovicus), jenž měl za manželku Klotildu, katolickou princeznu burgundskou, porazil r. 486 Syagria, posledního místodržitele gallského, u Soissons, avšak r. 496 se octl za bitvy s Allemany u Zül-

pichu (jižně od Kolína) ve veliké tísní, i učinil slib, že se dá pokřtiti, zvítězí-li nad nepřáteli. Chlodvik zvítězil, slovu svému dostál a dal se od sv. Remigia v Reměši pokřtiti. Obrácení Chlodvika a jeho národa je velmi důležité v dějinách církevních. Chlodvik sídlil v Paříži; z říše jeho vznikl mocný stát katolický, jenž byl oporou Církve.

Burgundové, dříve ariánského vyznání, byli kolem r. 517 zásluhou svatého Avita přivedeni do lůna Církve katolické. Prvním katolickým knížetem burgundským byl sv. Zikmund (517-524). Poslední zbytky ariánství v Burgundsku vymizely, když Frankové r. 534 té země dobyli.

Sv. KLARUS pocházel z Afriky a odebral se přes Řím do Gallie; byl biskupem a věrověstem v krajině Gaskoňské; tam byl zabit od lidu, když byl lidu rozbil pohanskou modlu. Bylo to za papeže Anakleta kolem r. 91. Svátek 1. června.

Sv. URSIN, věrověst a biskup v gallském městě Bourges. Zemřel kolem r. 100. Sv. August našel jeho tělo a přenesl je do chrámu biskupského. Slaví se 9. listopadu.

Sv. QUINTIN (Kvintin), věrověst amíenský, byl snad v St. Quentinu, kteréžto město má od něho své jméno, pro víru mučen, až vypustil duši. Avšak není o něm určitých zpráv. Sv. Lucian z Beauvaisu byl prý průvodcem Kvintinovým. Lucian buď byl žákem sv. Petra - pak trpěl za Nerona, nebo nebyl jeho žákem, - pak trpěl za Diokleciana. A podobně i Quintin žil buď v I. nebo v III. století. Svátek sv. Luciana a Quintina 31. října.

Sv. PAKACIAN, apoštol Gallie, svátek 30. listopadu.

Sv. MATURINUS kněz věrověst v diecesi sensské; zemřel snad kolem r. 388. Svátek 9. listopadu.

Sv. SANKTIN A ANTONIN, věrověstové v krajině v Meauxské a Verdunské, jsou uvedeni v Řím. Martyrol.; avšak bollandisté pokládají zprávy o nich za nezaručené. Zemřeli snad kolem r. 350. Svátek 11. nebo 3. října.

Sv. VINCENC, biskup a věrověst v galliském městě Digne, kamž přišel z Afriky. Zemřel kolem r. 380. Svátek 22. ledna.

Sv. TAURINUS, biskup a věrověst evreuxský. Není známo, kdy žil; zdali v době poapoštolské nebo až ve století IV. či V. Dle legendy byl poslán papežem Klementem I. z Říma do Gallie. Zemřel prý po službách Božích ve svatyni. Svátek 11. srpna.

Sv. LEUKONIUS, biskup a věrověst troyeský; svátek 1. dubna.

Sv. SOLEMNIUS (franc. Souleine), biskup chartresský, přítel a pomocník Remigiův v díle obrácení národa franckého, zemřel kolem roku 509; svátek 25. září.

Sv. HELANUS, kněz irský, věrověst v Gallii (D); kolem roku 600; svátek 7. října.

Sv. RASYF, věrověsta mučedník v Normandii, zemřel kolem r. 470 (D). Svátek 23. července.

Sv. VEDAST (či Vanst), biskup arrasský, vyučoval krále Chlodvíka a provázal jej do Remeše k sv. Remigiovi. Vedast byl horlivým věrověstem. Zemřel r. 539. Svátek 6. února.

Sv. REMIGIUS narodil se v městě Laudunu (v nynějším Laonu v kraji aisneském) r. 436 z rodičů šlechtických. Otec slul Emilius, matka Cilinie; bratr Remigiův Principius stal se později biskupem soissonským. Remigius záhy se věnoval stavu duchovnímu a byl v 22. roku zvolen proti své vůli arcibiskupem remešským. Král francký Chlodvík, ač pohan, oblíbil si Remigia velmi; kdysi mu vrátil drahocennou nádobu bohoslužebnou, kterou jeho vojínové za války byli v Remeši uloupili.

Roku 496 měl král Chlodvík válku s Allemany. U Zülpichu opodál Kolina nad Rýnem se strhla krvavá bitva. Vítězství se klonilo k Allemanům, vojsko Chlodvíkovo ustupovalo. Chlodvík se utíkal o pomoc ke křesťanskému Bohu, o němž jej byla Klotilda, jeho manželka, poučovala. Zvolal: „Ježíši Kriste! Synu Boha živého, pomoz mi, můžeš-li! Moji bohové nemají moci. Dáš-li mi vítězství, uvěřím v tebe a přijmu křest.“ Tak zvolav, udeřil se svým vojskem znovu na Allemany, porazil je a zemi jejich připojil k své říši. Ihned po bitvě Chlodvík vyslal rychlé posly ke Klotildě s radostnou zprávou o dobytém vítězství i o slibu, jež na bojišti učinil. Na žádost královninu biskup Remigius vyučoval Chlodvíka ve víře křesťanské. Kdysi mu líčil, kterak židé trýznili Ježíše Krista; tu král se rozhorlil a chopiv se meče zvolal: „Kdybych byl tam tehdy býval se svými Franky, já bych toho byl nedopustil!“

Chlodvík obávaje se odporu svého lidu, kdyby se bez jeho vědomí odvrátil od bohů

a stal se křesťanem, svolal sněm, aby se o věci s lidem uradil. Shromáždění Frankové vyslechnuvše ho, zvolali: „I my zavrhne bohy smrtelné a přidržíme se Boha nesmrtelného, ježž nám hlásá Remigius.“ O vánocích r. 496 se měl konati křest Chlodvíkův v Remeši. Město bylo vyzdobeno a chrám Páně se nádherně skvěl; stěny byly pokryty drahocennými látkami, oltář zářil v moři světél, ve chrámu se ozýval hlahol velebných zpěvů. Ve slavném průvodu šli biskupové a velmožové do chrámu. Remigius vedl krále, za králem kráčela šťastná Klotilda se dvěma sestrami královými. Chlodvík spatřiv zářící oltář a oblaky kadidlového dýmu a uslyšev zpěv, tázal se Remigia: „Otče, je-li toto ono království Boží, o němž jsi mi vypravoval?“ Remigius vece: „Nikoliv; to jest pouze počátek cesty, která vede do království Božího.“ A když stanuli v křestní kapli, Chlodvík požádal o křest. Remigius mu řekl: „Sklon hlavu, hrdý Sigambře, od této chvíle spaluj vše, čemu ses dosud klaněl, a klaň se tomu, cos dosud spaloval.“ Skrálem bylo zároveň pokřtěno mnoho Franků.

Pokřtěním krále Chlodvíka a několika tisíců vojáků a velmožů nebyl ještě celý národ Franků obrácen. Avšak od této doby se šířila víra Kristova v zemi francké velmi rychle. Remigius horlivě vykořeňoval pohanské zlozvyky, bořil a kácel modly a stávil oltáře. Také dával Chlodvíkovi moudrá naučení; psal mu na př.: „Buď lidu svému pečlivým otcem! Vol si za rádce muže moudré, duchovenstvo měj v úctě, podporuj chudé a netrp nikde nespravedl-

nosti. Dveře tvoje ať jsou otevřeny každému, kdo hledá práva a ochrany; nikdo neodcházejž od tebe zarmoucený! Vůbec chovej se tak, aby se tě báli, ale aby tě i milovali!“ Chlodvík si vážil Remigia velmi. Kdysi mu daroval tolik půdy, kolik Remigius stačí za určitou lhůtu obejít; pozemek ten byl nazýván „zemí sv. Remigia“.

Remigius nebažil po statcích, a shromáždil-li kdysi zásoby obilí předvídaje, že z neúrody toho roku vznikne drahosta a hlad, učinil tak pouze, aby mohl otcovsky pečovat o chudinu. Někteří nešlechtníci měli tuto starostlivost biskupovu za lakotu; šli a zapálili mu v zimní době zásoby obilí. Remigius spěchal k hořícímu stohu, vida však, že ohně nelze již uhasiti, řekl rozumně: „Chléb jsme ztratili, nuže ohřejme se alespoň.“ - Také mezi biskupy byli odpůrcové, kteří Remigiovi nepřáli. Kdysi se Remigius přimlouval za jistého Klaudia, provinilého kněze, aby mu bylo odpuštěno, bude-li činiti pokání. Avšak tři biskupové odmítli jeho přimlouvku. Arcibiskup Remigius jim odepsal: „Podal jsem vám prosbu ohledně provinilého kněze a vy se mnou jednáte tvrdě, bez ohledu na mojestáří. Třiapadesát let spravuji svůj úřad, a ještě nikdo mi nedal takové odpovědi, jako vy. Zdaž jsem se dopustil provinění, když jsem se ujal zbloudilého kněze? Co sluší biskupovi, hněv-li či mírnost? Má-li biskup býti nemilosrdným kazatelem či láskyplným otcem?“

Papež Anastas II. uslyšev, jak si Frankové váží katolické víry, poslal králi Chlod-

vlkovi list, v němž ho nazývá svým „milovaným synem“ a žádal ho, aby byl katolické Církvi „železným sloupem“. Papež Symmachus jmenoval Remigia „jednatelem Stolice apoštolské v říši francké.“ Biskupové shromáždění na sněmu orleanském r. 511 pozdravili Chlodvíka čestným názvem „nejstaršího syna Církve.“

Remigius byl muž tichý, dobrotivý a pokorný. Kdysi přišel nezvaný host na schůzi biskupů; byl to biskup ariánský a chtěl se přiti o víru a hájiti svého bludu. Remigius vyslechnuv ho dobrotivě, jal se vysvětlovati nauku katolickou slovy prostými a jadrnými tak přesvědčivě, že bludař poznal pravdu a zanechav své domýšlivosti, prohlásil ochotu státi se katolíkem. - Na konci svého života Remigius oslepl; zemřel ve věku 97 let r. 533. Právem se zove „apoštolem Franků.“ Slaví se 1. října.

Sv. KLOTILDA, burgundská princezna, brzy osiřevši, žila na dvoře svého strýce, burgundského krále Gundobalda, zarytého ariána. Francký král Chlodvík se ucházel o její ruku. Svolila. I byla r. 493 konána v městě Soissonsu slavná svatba. Mladá královna se snažila obrátiti svého manžela ke Kristu, líčila mu pošetilost pohané modloslužby, poučovala ho o pravdách víry Kristovy, mluvila mu o Bohu Stvořiteli všehomíra, o Synu Božím, jenž z lásky k lidem podstoupil smrt na kříži. Chlodvík namítl: „Jak je možno klaněti se ukřižovanému jako Bohu?“ Klotilda odpovíděla: „Kdyby se některý služebník tvůj z lásky k tobě vydal na smrt, aby ti zachránil trůn a život -

nectil-li bys služebníka toho? Nevážil-li bys sobě nástroje, kterým služebník byl pro tebe usmrcen? Hle, proto my křesťané se klaníme Kristu a ctíme jeho kříž.“ - Když se Klotilda stala matkou, vymohla na králi, aby synáček byl pokřtěn. Avšak dítě brzy zemřelo. Chlodvík se rozněval a řekl: „Pod ochranou bohů bylo by dítě zůstalo živo; ten křest je zabil!“ Klotilda snášela mlčky tyto výčitky. K pokřtění druhého syna, Chlodomíra, král svolil teprve po mnohých prosbách. Toto dítě rostlo a prospívalo.

Chlodvík na víru Kristovu obrácený měl sice veliké zásluhy o Církev, bořil pohanské chrámy, stavěl křesťanské svatyně, avšak přece dosud nebyl přetvořen vírou Kristovou. Nevzdával se svých náruživostí a šíře svou panovnickou moc dopouštěl se i častých násilností, ba neštilil se i povraždit své příbuzné, aby uchvátil jejich statky. Toto jednání rmoutilo zbožnou královnu. Král Chlodvík zemřel r. 511 a byl pohřben v pařížském chrámu sv. Petra a Pavla, ježž byl vystavěl. Klotilda ovdověvši, odložila královské roucho, zřekla se vši slávy a odebrala se ke hrobu sv. Martina v Toursu. Tam vystavěla panenský klášter, v němž žila až do konce života v přísné kázni. Různé trampoty jí ztrpčovaly poslední dny života. Její synové Chlodomír, Childebert a Chlotar si rozdělili říši, ale válčili proti sobě; ba Childebert a Chlotar zavraždili syny Chlodomirovy; pouze třetí syn, Chlodvald, jim unikl a Klotilda se na něm dočkala radosti, že se stal knězem. Také její dcera, provdaná za krále Visigotů

Amalricha, jenž byl zuřivý arián, snášela mnoho příkoří pro svou víru; ba byla od něho do krve bita, až v útrapách zemřela. Těžce zkoušená vdova-matka Klotilda odumřela světu a žila výhradně modlitbě a dobročinnosti. Zemřela r. 545. Svátek sv. Klotildy 3. června.

Sv. KLODOALD pocházel z rodu francských králů; byl synem Chlodomírovým a vnukem Klotildiným; unikl úkladů svých strýců, kteří hledali jeho bezživoti; stal se knězem a založil na Seině u Paříže klášter, jenž dle něho slul St. Cloud. Zemřel kolem r. 560. Svátek 7. září.

Sv. SIGBERT, král Austrasie, syn Dagoberta I. a Regintrudy, svědomitý vladař, miláček lidu. Od Sigberta dali si biskupové líbiti nařízení, aby nebyla slavena synoda bez jeho vědomí a souhlasu; byliť přesvědčeni, že jim bude nápomocen ve všem dobrém. Zemřel roku 656 nebo 658. Svátek 1. února.

Sv. VULGISUS, kněz vychovaný s Remigiem, byl později poustevníkem v krajině Aisne v severní Francii a zemřel r. 550. Svátek 1. října.

Sv. AVITUS, biskup vienneský, bránil víry katolické proti ariánům. Jeho otec byl senátorem vienneským a pak biskupem tamtéž. Avit byl církevním spisovatelem a křesťanským básníkem. Zemřel r. 524. Svátek 5. února.

Sv. AVITUS, opat v Miscy (St. Maximin = St. Maximin) žil do r. 527. Svátek 17. června.

Sv. AVITUS, biskup clermontský, zemřel r. 594; svátek 21. srpna.

Sv. ZIKMUND (Sigismundus) byl

syn burgundského krále Gundobalda. Došpěv oženil se s Amalbergou, dcerou ostrogotského krále Theodoricha. Měl syna Sigericha. Všichni byli ariánského vyznání. Zasluhou sv. Avita Zikmund se vrátil i s rodinou do lůna Církve katolické. Na radu ženevského biskupa sv. Maxima Zikmund znova zbudoval chrám sv. Mořice v Agaunu (na řece Rhóně v krajině Valliské) a dal do chrámu přenéstí ostatky sv. Mořice a jeho spolumučedníků. Byl král nábožný a bohabojný; dbal o zvelebení kázně duchovenstva; zřídil školy a ustanovil na nich učitele řecké a latinské literatury.

Po smrti své manželky Amalbergy pojal za choť jistou komornou Prokopii (také Konstancii zvanou). Syn z prvního manželství Sigerich neměl lásky ke své matce; kdysi spatřiv ji oděnou drahocenným rouchem královským, řekl jí nerozvážně, že není ani hodna dotknouti se těch šatů. Od té doby si umínila Konstancie zahubiti ho. Vzbudila v králi podezření, že Sigerich se zamýšlí zmocniti trůnu a že ukládá svému otci o život. Sigmund uvěřila a by syna potrestal, najal dva muže, jimž rozkázal, aby královici zardousili. Tak Sigerich byl usmrcen r. 522. Sotva však vražda se stala, Zikmund se vzpamatoval, litoval hořce svého činu, vrhl se na mrtvolu synovu a usedavě plakal. Chodil z chrámu do chrámu a činil pokání modlitbou, postem a almužnou. Také říkával, že si přeje zadost učiniti smrti mučednickou za svůj hřích.

Rok po té Frankové vnikli do země burgundské; Zikmund nemoha jim čeliti

uprchl přestrojen jsa za mnicha na horu Versalskou u Lyonu; král francký Chlodomír zajał Konstancii i její dva syny, a když byl Zikmundův úkryt vyžrazen, dal jej uvězniti v Orleansu. Rok poté dne 1. května 524 Chlodomír dal zavraždiť Zikmunda i Konstancii i jejich syny Gisklada a Gundobalda. Svátek sv. Zikmunda 2. května.

31. KŘESŤANSTVÍ V ZEMÍCH GERMÁNSKÝCH

Jako první věrověstové bývají jmenováni Beatus a Matern. Obce křesťanské v zemích germánských byly za stěhování národů skoro vesměs vyhubeny. Bylo třeba nových věrověstů. Hlasatelé Evangelia přišli většinou z Irska nebo z Britanie. Valentin a Severin hlásal evangelium v Rakousích, Kolumban ve Švýcarsku. Havel na jezeře Bodamském. Kilian v krajině Würzburgské, Emeram a Korbinian v Bavorsku, Rupert v Solnohradsku.

Největších zásluh o zavedení a upevnění křesťanské víry v Německu má Bonifác. Kázal s takovým požehnáním Božím, že jeho působením povstala metropole v Mohuči a 13 biskupství. Z četných benediktinských klášterů jím založených nejznamenitější byl ve Fuldě, neboť se stal kolébkou věd a umění pro celý národ německý. Ku konci života Bonifác zatoužil hlásati evangelium mezi Frisy, mezi nimiž byl počal svůj úřad apoštolský. Tam byl r. 755 zavražđen.

Z německých kmenů vzpírali se více

Kristově nejdéle Frisové a Sasové. Ani sv. Bonifác se neodvážil překročiti pomezí Sasů, aby od nich nebyl zavražđen. Teprv císař Karel Veliký je donutil válkou třicet let trvající k přijetí křesťanské víry. Vynucené obrácení to nebylo ovšem upřímné. Mezi věrověsty v Sasku a Frisku vynikají: Ludger, Suibert, Willibrord, Wolfram a j. Věrověstové v Nizozemsku byli: Martin, Rumold, Servác, Tancho; Ursmar byl ve Flandersku.

Sv. BEATUS prý se dříve nazýval Sueton; opustiv svou vlast Britanii, sešel se prý se sv. Barnabášem, apoštolem, který Svetona pokřtil a Beatem nazval. Barnabáš poslal Beata do země Helvetův, do Švýcar, přiděliv mu jáhna Acháta za pomocníka. - Dle jiné pověsti vysvětil Beata na biskupství apoštol Petr. Věrověst Beatus se živil pletením košů z proutí a rákosí. Na konec života se odebral do samoty u dědiny Interlaken. Zemřel roku 112. Dle Stadlera Beatus přišel někdy ve stoletích V. nebo VI. do Švýcar jako věrověst. Pak šel do samoty do Vendome. Nazývá se (snad neprávem) „apoštolem Švýcarska“. Svátek sv. Beata 9. května.

Sv. VIGIL narodil se kolem roku 365 v tyrolském městě Tridentě, a vzdělav se na vysokých školách v řeckém městě Athénách, kde snad uzavřel přátelství s Janem Chrysostomem, byl v Římě posvěcen na kněžství. Vráťv se do rodného města, byl zvolen biskupem. Jsa si vědom své mladické nezkušenosti, obrátil se na sv. Ambrože, biskupa milánského, o radu a poučení, jak by si měl vésti v pastýřském úřadě. Neúnavnou jeho horlivostí stal se

Trident zakrátko městem ryze katolickým. Vigil roznášel símě slova Božího po nehostinných krajích tyrolských, vnikal neschůdnými stezkami a pralesy do nejodlehlejších salašů a dvorců. Tak pracoval neustále na obrácení jižního Tyrolska k víře Kristově. Též po diecéších brescijské a verónské konal cesty apoštolské.

Z Milána si Vigil přivedl tři zdatné pomocníky v díle misionářském, *Sisinia*, *Alexandra* a *Martyria* a vystavěl jim chrám v krajině anageské (v nynějším Nonsbergu na sever od Tridentu). Tito věrověstové byli však roku 397 od modloslužebníků povražděni. Vigil uslyšev o jejich mučednické smrti, přispěchal na místo vraždy, sebral jejich ostatky a uložil je ve chrámu tridentském. Několik částek z nich poslal sv. Janu Chrysostomovi do Cařihradu.

Za nedlouho poté Vigil uslyšev, že poohané v údolí randenském zatvrzele lpějí na modlářství a až uctívají prastarou modlu boha Saturna, odebral se v průvodu tři duchovních na ono místo, aby zabránil modloslužbě. Nedbaje, že mu hrozí nebezpečí smrti od pohanských modloslužebníků, Vigil převrhl sochu Saturnovu, rozbil ji na kusy a hodil ji do vody; pak zvěstoval přítomnému lidu pravého Boha. Zatím však přiběhl zástup rozkacených modloslužebníků; ti utloukli Vigila kyji a kamením. Bylo to roku 400 nebo 405. Svátek sv. Vigila 26. června, sv. Sisinnia, Alexandra a Martyria 19. května.

Sv. VALENTIN přišel dle Pasovského *propria* „od moře“ (snad z Nizozemska) do Batava t. j. do Pasova jako věrověst.

Nenaleznuv u lidu víry, odešel do Říma. Papež (Lev I.) mu řekl: „Jen jdi, bratře, pros, tresci, žehň . . . a uvidíš dobrý výsledek; ne-li, dávám ti povolení, abys šel k jiným národům.“ Valentin poslechl, vrátil se do Pasova; avšak Pasovští jej ztloukli a vyhnali. I odebral se do Rhaecie (t. j. do Švýcar) a hlásal tam víru Kristovu. Nazývá se „apoštolem Rhaecie“. Byl-li skutečně biskupem, jak jej uvádí Kulda, není známo. Vyobrazuje-li se jako biskup, stává se tak záměnou s Valentinem biskupem, jenž se ctí dne 14. února. Historické faktum je, že Valentin byl po krátký čas v Pasově. Legenda o sv. Valentinu jest dějepisci uznána za naprosto věrohodnou a zaručenou. V hrobě sv. Valentina byla r. 1120 nalezena olovená tabulka s nápisem, dle kterého se lid tamní nazývá „hominum genus ferum ac besti-ale nimis.“ V řadě pasovských biskupů Valentin není uveden. Zemřel kolem r. 470. Pochován byl v Castrum Majense (Mayes v Tyrolsku). Svátek 7. ledna.

Sv. SEVERIN přišel z neznámé krajiny do Norika (asi nynější Rakousko). Nikdo nevěděl, z jakého rodu a národu pocházel. Soudí-li se dle jeho výřečnosti, byl rodem Říman z Afriky. Vyučil se v klášteře lerinském. Sám se tajil svým původem. Kdysi se ho tázal kněz Prime-nius na původ a vlast. Severin odpověděl rozmarně: „Máš-li mne za uprchlíka? Tu bys se měl ohlédnouti po vykupném! Ostatně co má mluvití sluha Boží o svém původu? Jaký prospěch je v tom pro jeho působení? Království Boží je naše vlast; kéž po ní toužilme!“ - R. 454 Se-

SV. ANEŽKA ŘÍMSKÁ A SV. SCHOLASTIKA

MUČENÍ FRANTIŠKÁNŮ V ORIENTĚ.

verin se objevil v okolí Vidně a chodě krajinami, hlásal víru Kristovu, všude uděluje útěchu a poučení. Jako místa jeho působení uvádějí se Asturi, Komagena. V té době nastal v městě Fabianě hlad. Obyvatelé města se utíkali k Severinovi o pomoc. Severin vyhověl jejich žádosti, odebral se do toho města, napomenul lid, aby důvěřoval v Boha, jenž odvrátí hlad v pravý čas. Fabianští uposlechli. Jistá bohatá vdova, jménem Prokula, potají nashromáždila množství obilí, aby je v čas příhodný draho prodala. Severin zavolav ji k sobě řekl: „Bůh pomůže lidu hladovému, a ty, zlá, nebudeš věděti, co máš činiti s obilím, nemáš-li je snad hoditi do Dunaje rybám za pokrm; těm udělíš dobrodiní, kdežto spolubližním je uděliti se zpěčuješ. Nebudíš služebníci mrzké lakoty!“ Žena uslyševši, že Severin seznal její záměry, zastyděla se a otevřela své sýpky a rozdávala obilí chudým lidem. Brzo poté připluly po Dunaji velké lodi naplněné obilím, jak byl Severin předpověděl, a tak byl hlad zažehnán. Od té doby lid choval tím větší důvěru k Severinu a hrnul se za ním v zástupech.

Severin byl živ nadmíru přísně, chodil bos i za mrazů, odíval se žíněným rouchem, spával na holé zemi; vína nikdy nepil a jídal toliko jednou za den, po západu slunce. Modlitby a rozjímání svá prodlužoval až do noci. Byla mu nabízena hodnost biskupská, ale on ve své pokoře ji nepřijal a přebýval dále v poustevnické chatrči. Bohaté dary, jichž se mu dostávalo, rozdával chudým anebo je vynakládal na budování kostelů a kláš-

terů. Zbudoval kláštery ve Fabianě, v Castra Batava (t. j. v Pasově), v Juvavii (v Solnohradě). Pomoc nuzným a výkup zajatců organisoval tak, že od velmožů žádal a obdržel i desátky. Severin spravoval klášter Heiligenkreuz v Dolních Rakousích. Také v Laureaku (t. j. Lorch nedaleko Enže) působil požehnaně.

Ariánští i pohanští panovníci si vážili tohoto misionáře, žádající ho o radu a poučení, prosíce ho o požehnání. Na prosbu Severinovu král Rugů Falcitheus, jenž tehdy vládl v Noriku, propouštěl zajatce a činil lidu mnoho dobrého. Gisa, manželka syna králova, ariánka, přestala pronásledovati katolíky, aby nezarmoutila Severina. - R. 474 stanuli blíže příbytku Severinova neznámí válečníci táhnoucí do Italie. Prosili ho o radu a poučení. Mezi nimi byl mladík obrovského vzrůstu, oděný zvířecí kůží; ten v nízké poustevně se nemohl rovně postaviti. Severin mu požehnal řka: „Jdi do Italie! Nyní jsi oděn prostou kůží zvířecí, ale v brzku poklady budeš rozdávat.“ Mladík ten slul Odoaker, a co Severin předpověděl, se stalo. Odoaker učinil r. 476 konec západnímu císařství římskému a stal se králem italským. Ten vzpomněv prorockých slov poustevníka Severina, poslal mu vzkaz, aby si vyžádal nějakou milost. Severin však nežádal nic, leč aby jistý Ambrož z vyhnanství byl poslán do své vlasti.

Když Severin seznal, že mu nastává konec života, povolal své řeholní bratry a rozloučil se s nimi. Napomenul je: „Neopomíjejte káti se, když jste se nebáli zprvu hřešiti. Varujte se hříchu! Poroučím vás

Bohu a jeho milosti. Budiž jméno Páně pochváleno.“ (Tak znělo heslo Severinovo.) Zemřel 8. ledna snad roku 482. Životopis jeho napsal žák jeho Eugippius. Severin sluje právem „apoštolem Norika“. Svátek sv. Severina 8. ledna.

Sv. MAXIMUS, kněz v Juvavii (t. j. v Solnohradě), usmrčen byl za času sv. Severina. Svátek 8. ledna.

Sv. FRIDOLIN byl rodem Irčan. Po smrti rodičů rozdal veškeré své dědictví chudým, a byv vysvěcen na kněžství, zatoužil, aby mohl víru Kristovu rozšiřovati mezi pohany. I opustil Irsko, přeplavil se do Gallie a přišel asi roku 507 do města Poitiersu, kde kdysi žil a umřel sv. Hilár, biskup a učitel církevní. Fridolin kopal v ssutinách starého chrámu a našel hrob sv. Hilária. Část ostatků sv. Hilária zanechal v Poitiersu pro chrám Páně, část jich vzal na další cestu misionářskou. Přišel k řece Mosele a vystavěl tam chrám sv. Hilária, jemuž daroval část jeho ostatků. Prošel Burgundskem a částí Švýcarska, kdež v Churu opět zbudoval chrám sv. Hilária. Posléze přišel k ostrovu Sekkingen, kde se mu zdálo nejvhodnější místo pro zbudování chrámu a kláštera. Avšak okolní vesničané jej pokládali za zloděje, jenž slídí po jejich stádech, přepadlí, ztýrali a vyhnali jej. Fridolin se odebral k franskému králi Dětřichovi a obdržel od něho listinu s plnou mocí, aby mohl na onom ostrově stavěti chrám a klášter; na listině byla obsažena i vyhrůžka, že stihne každého trest smrti, kdo by Fridolinovi ve stavbě překážel. Takto mohl Fridolin bezpečně stavěti chrám sv. Hilária a vedle

něho klášter panenský. Klášter mužský byl zbudován později a není známo, zdali jej postavil Fridolin sám nebo jeho nástupcové, opatové sekkingenští. Fridolin sluje věrověstem Allemanů. Zemřel 6. března 558. Svátek 6. března.

Sv. KOLUMBAN narodil se v krajině leinsterské v jihovýchodní části Irska a vzdělával se důkladně v klášteře. Jsa sličným jinochem, slychal často od dívek a žen slova lichotná; on však nebažil po světské lahodě a rozkoši, nýbrž zatoužil po samotě klášterní, aby se mohl dále vzdělávati, aby mohl zachovati čistotu a pokračovati na cestě ctností křesťanských. Matka mu bránila, prosila ho s pláčem, aby jí neopouštěl. Ale Kolumban řekl: „Drahá matko! neporodila jsi mne výhradně pro sebe, nýbrž pro Boha. Bohu chci sloužiti, ale přece s láskou chci tebe vzpomínati.“ I zůstal v klášteře a zahloubal se do věd; za nedlouho sepsal znamenitý výklad žalmů.

Když bylo Kolumbanovi padesát let, zachvácen byl také, jako mnozí irští mužové, neodolatelnou touhou opustiti vlast a jíti mezi pohany šířiti víru Kristovu. S dovolením opatovým se přeplavil r. 585 se dvanácti pomocníky do Gallie. Pomocníky jeho byli: Havel, Magnus (Mang), Theodor, Placid a j. Zařídil ve Vogesách klášter v Anegrai, a když ten nestačil návalu těch, kteří se hlásili, druhý klášter v Luxeuilu, a trestal každý poklesek tuhým pokáním. Na př.: Kdo při modlitbě, před jídlem nebo po jídle neodpověděl „Amen“, obdržel 6 ran metlou; kdo v jídelně mluvil, 6 ran, kdo mluvil hněvivě,

50 ran, kdo mluvil s některou ženou, 200 ran nebo 2 dny postu, kdo mluvil s laikem bez dovolení představeného, má zpívat 24 žalmů. Ostatně přísná pravidla, která byla zavedena Kolumbanem, byla později nahrazena mírnější řeholí sv. Benedikta. Kolumban nečinil svým mnichům dlouhých a souvislých přednášek, nýbrž vštěpoval jim zásady života řeholního průpovědmi stručnými a jadrnými. Na př.: „Nezáleží na vědění, ale na konání.“ „Nemůžete-li být nejlepšími, buďte alespoň dobrými.“

Avšak časem nastaly Kolumbanovi pro jeho horlivost různé nesnáze a svízele; neboť Kolumban lpěl příliš na některých obyčejích irských, na př. na zvyku slaviti velikonoce v jinou dobu, než bylo zvykem v Gallii, býval neústupný ve svých názorech, předpisoval mnichům jiný oděv, jinou pleš, než jak bylo tu zvykem. V té době stal se králem burgundským mladistvý Theodorich. Bába Theodorichova Brunhilda, žena pánovitá, chtěla sama spravovati říši a proto nehodlala připustiti, aby Theodorich se oženil obávajíc se, že mladá by zlomila její neomezenou moc. Proto nebránila Theodorichovi, oddal-li se neřestem a vilnosti. Ale Kolumban vytýkal mladému králi pohoršlivý život, žádal, aby propustil od svého dvora zvrhlé ženštiny a aby vešel v početný sňatek. Proto Brunhilda si umínila přísného mravokárce Kolumbana vypuditi ze země. Použila neshod, které měl Kolumban s nespokojenými duchovními, a vymohla u krále Theodoricha, aby „irský onen mnich, rušitel

míru v zemi“ byl vyhnán. Tak se i stalo. Kolumbanovi bylo opustiti Luxeuil, kde z nehostinných lesů a bařin byl učinil kvetoucí zahradu.

Kolumban odebral se s několika bratřími ke králi Neustrie Chlotaru II., kterýž Kolumbana doporučil austraskému králi Theodebertovi. Theodebert dovolil Kolumbanovi, aby se usadil, kde mu bude libo. Kolumban se plavil na lodi po řece Rýnu proti proudu, pak Bodamským jezerem. Tak přišli do Švýcar, zastavili se ve vsi Tuggenu, kde ústí řeka Limat do Curyšského jezera. Tam Kolumban zapálil modloslužebný chrám. Pohanští modloslužebníci ztloukli Kolumbana, Havla chtěli zabít a vyhnali všechny věrověsty. Kolumban se vrátil k Bodamskému jezeru; v lesích arbonských našel kněze a poustevníka *Vilimara*. Vilimar poradil misionářům, aby se usadili na východním břehu jezera Bodamského na místě, kdestávalo město Brigancia (Bregenz). Poslechli; našli opuštěný kostelík sv. Aurelie a jali se kolem něho budovati chyše. Hlásali evangelium Kristovo okolnímu obyvatelstvu.

Avšak i odtud bylo Kolumbanovi odejiti; modloslužebníci namluvili alleman-skému vévodovi Gunzovi, že Kolumban a cizí mnichové plaší zvěř. Zatím Theodorich, král burgundský, dobyl Allemanie. Kolumbanovi nezbývalo než opustiti místo, kde byl po tři léta požehnaně působil. Umínil si putovati do Itálie. Jen Gallovi nebylo možno se připojiti k ostatním, neboť onemocněl horečkou, i zůstal. Kolumban s ostatními bratřími prošel

šťastně Alpami, v Miláně byl králem longobardským Agilulfem vlídně přijat a obdržel od něho povolení založit klášter na místě, které by uznal za vhodné. Kolumban našel vhodné místo na úpatí hor Appeninských na řece Trebbii. Na onom místě stál polozbořený chrám; Kolumban chrám obnovil a přistavěl k němu klášter, řečený Bobbio, jenž se stal později štěpnicí křesťanské vzdělanosti pro celou severní Itálii. Tam se usadil Kolumban se svými mnichy, tam našel, byv tenkrát v životě zklamán a pronásledován, žádoucího klidu. Tam zemřel dne 21. listopadu r. 615. Svátek sv. Kolumbana 21. listopadu. Památka Villimara, kněze, téhož dne.

Sv. HAVEL (*Gallus*, ve starých listinách též Gallian, Gallun) narodil se kolem r. 550 v Irsku a vzdělal se v klášteře bangorském v krajině Ulsterské za vedení sv. Kolumbana. Byv posvěcen na kněze, umínil si, že zasvěti svůj život povolání misionářskému. I odebral se s Kolumbanem do Gallie; kterak založili na úpatí hor Vogesských kláštery v Anegrai a ve Luxeuilu, bylo pověděno v životopise Kolumbanově. Tamtéž uvedeno, že vypuzení byvše z Luxeuilu, usadili se v Bregenci na jezeře Bodamském. Avšak i odtud bylo Kolumbanovi odejítí. Umínil si odejítí do Itálie; Havel stížen byv horečkou, zůstal v Bregenci. Po odchodu Kolumbanově kněz a poustevník Villimar se ujal churavého Havla vykázal mu obydli při svém chrámu a dal mu za ošetřovatele jáhny Magna a Theodora.

Jakmile Havel okřál, hledal příhodné

místo, kde by poustevničil. Villimarův pomocník Hiltibold, který dobře znal hornaté a lesnaté kraje v celém okolí, provázal Havla. Šli po říčce Steinachu. Tam nenadále Havel uvízl v trnitém keři a upadl. Nepatrná ta příhoda zdála se mu býti pokynem, aby se usadil na onom místě. Řekl: „Totot je místo odpočinku mého na věky“ a зробil ze dvou lískových větví kříž a počal se připravovati ke zbudování poustevnických chyší. V té době však onemocněla Frideburga, dcera alemanského vévody Gunzy. Vévoda Gunza nevěda si pro svou nemocnou dceru rady a pomoci, vyptával se na bydlíště Havlovo, aby pomohl dceři a uzdravil ji. Ačkoliv Havel se skrýval se svými druhy, Villimar na rozkaz Gunzův jej přece vypátral, a Havel chtěj nechtěj odebral se k nemocné dívce, aby ji uzdravil. Modlil se nad dívkou, požehnal ji křížem a ejhle! dívka se uzdravila. Z vděčnosti daroval vévoda Gunza Havlovi místo, které by sobě a mnichům svým vyvolil za bydlíště.

Havel, Magnus a Theodor jali se v krajině divoké a nehostinné budovati chyše. Přidalo se k nim několik mužů světu odumřelých; káceli pralesy, hubili dravce, vzdělávali půdu, zakládali cesty, mosty, mlýny; za nedlouho tam stál chrám s příhodnými obydlími mnichů. Klášter obdržel později název *Svatohavelský*, a stal se kolébkou křesťanství pro celou okolní krajinu a středem vzdělanosti pro celé jižní Německo. Mnichové spravovali se zprvu pravidly sv. Kolumbana; později přijali mírnější řeholi sv. Benedikta. Opat Havel dával bratřím i lidu dokonalý pří-

klad křesťanských ctností. Přitom byl pokorný; ač byl zvolen biskupem v Kostnici, nepřijal té hodnosti, nýbrž navrhl, aby byl zvolen Jan, jeho jáhen. Havel zemřel asi v letech 625-650. Svátek sv. Havla 16. října.

Sv. DEIKOLUS (anebo Deikola; francouzský St. Diel) přišel se sv. Kolumbanem z Irska do Gallie. Usadiv se v Lüders (Lure) ve Franche-Comté, chodíval do chrámu i v noci, avšak místní kněz obžaloval Deikola u majitele pozemku, na němž chrám stál. Onen majitel pozemku dal Deikola z trestu vyklestiti. Avšak po smrti onoho majitele pozemku vdova jeho darovala Deikolovi pozemek, na němž zbudoval klášter. Deikolus opat zemřel roku 625. Svátek 18. ledna.

Sv. EUSTAS narodil se v Burgundsku; byl průvodcem sv. Kolumbana. Jako opat luxeuilský se odebral do Bavorska, aby tam hlásal víru Kristovu; vrátiv se zemřel r. 625 nebo 628. Svátek 7. května.

Sv. KILIAN (lat. i Chilianus nebo Coclianus) pocházel ze Skotska a vzdělal se v některém anglosaském klášteře. V jeho srdci vzplanula mocná touha odebrati se do ciziny a hlásati evangelium pohanům. I přeplavil se s několika druhy, mezi nimiž byli *Koloman* (či Kolonat) a *Totnan* (či Donat), do Gallie. Přišel do Würzburgu, kdež vládl duryňský vévoda Gosbert; mnil tam zůstatí. Ale dříve Kilian, chtěje obdržeti od papeže plnou moc a požehnání, odebral se do Říma. Papež Konon přijal Kiliana s jeho společníky vldně a dal Kilianovi plnou moc, aby hlásal víru Kristovu v krajině würzburgské. Kilian vrá-

tiv se do Würzburgu, šířil víru Kristovu. Vévoda Gosbert se dal pokřtiti a křesťanství se utvrzovalo v celé okolní krajině.

Vévoda Gosbert měl za manželku Geilanu, vdovu po svém bratru. Kilian vytýkal Gosbertovi toto manželství, nesrovnávající se se zákony církevními, a žádal, aby ji propustil. Gosbert odpověděl: „Nyní kážeš těžší věci nežli dříve. Protože však z lásky k Bohu opustil jsem všecko, co mi bylo drahého, opustím i milovanou manželku svou Geilanu.“ Než mohl Gosbert provésti svůj úmysl, bylo mu táhnouti do boje. A tu v jeho nepřítomnosti Geilana si umínila, že se Kilianovi pomstí. Najala dva zlosyny, aby Kiliana zavraždili. To se také stalo dne 8. července r. 689. S Kilianem byli zavražděni i jeho pomocníci Koloman kněz a Totnan jáhen. Dle rozkazu Geilany byl tajen spáchaný zločin. Když se vrátil Gosbert z války, řekl: „Kde jsou ti svatí mužové, abych jim dal dary ze své kořisti?“ Geilana lhala, že neví. Zločin však vyšel přece na jevo. Svátek sv. Kiliana, sv. Kolomana a Totnana 8. července.

Sv. ERWALD byl snad žákem sv. Kiliana. Svátek 8. července.

Sv. MARINUS byl snad společníkem sv. Virgila, biskupa solnohradského; byl biskupem regionárním. Byl zavražděn od lupičů u města Freising kolem r. 697. Svátek 1. prosince (nebo i 8. května).

Sv. RUPERT (také Robert nazvaný) snad byl synem francouzského velmože. Jini praví, že Rupert pocházel z Irska, jako mnozí jini věrověstové. Sv. Trudbert není jeho bratr. Ehrentroda pak byla buď

jeho sestra nebo neteř. Rupert přišel kolem roku 580, zavolán byv ušlechtilým vévodou Theodorem II. a jeho manželkou Regintrudou, z Vormsuo Bavor, aby tam hlásal evangelium Kristovo. Dílo misijnářské se dařilo. Rupert pokřtil vévodu Theodora a mnoho poddaného lidu. Poté Rupert se vydal na apoštolskou cestu z Řezna po Dunaji do dolní Pannonie; tam zvěstoval víru Kristovu Avarům a Slovanům. V Laureaku (Lorch) znovu vystavěl zaniklý chrám. Uminil si zříditi biskupské sídlo, aby bylo střediskem církevním pro všechny křesťanské osady. Zprvu je hodlal zříditi při Valském jezeře (Walsersee), kde je nyní město Seekirchen. Avšak upustil od toho úmyslu zvědáv, že na hoře Salice se nacházejí zříceniny starořímského města Juvavie.

I odebral se do Juvavie a shledal, že to místo v rozkošné krajině je vhodné pro stánek víry a osvěty křesťanské. Požádal vévodu Theodona, aby mu to místo daroval. Theodon přišel, prozkoumal místo a daroval je Rupertovi na zřízení biskupského sídla, přičiniv k tomu i důchody ze solního vřídla Reichenhallského a jiné dávky. Rupert se ihned podjal práce; dal srovnati zříceniny města se zemí a na úpatí příkré stěny skalní, blízko poustevny, ve které byl sv. Maximus při ztroskotání města Juvavie od pohanů usmrčen, zbudoval chrám a rozsáhlý klášter. (Skalní jeskyňě sv. Maxima je nejstarší středoevropská památka křesťanského života.) Na východním pak ostrohu mohutné hory, tam, kde stávala římská tvrz, založil druhý chrám s panenským klášterem benedikti-

nek (zvaný Nonnberg), v němž byla sestra (či příbuzná) Rupertova Ehrentruda ustanovena abatyší. Kolem chrámů vzniklo lužné město uprostřed rozkošné kotliny na obou březích Salice, kteréžto město nazýváno bylo zprvu Petrinia (dle chrámu zasvěceného sv. Petrovi) a později Solnohrad (Salzburg). Rupert řídil klášter mužský, Ehrentruda klášter ženský. Na Pongavě (na řece Salici) Rupert také zřídil klášter, z něhož vzniklo nynější město Bischofshofen. Podobně povstalo slavné místo Altötting v Bavorsku. Rupert pečoval i o Slovan alpské a zakládal v jejich zemi chrámy a kláštery. Tyto šlechtné jeho snahy však valného úspěchu neměly.

Rupert pečoval i o blahobyt lidu; jal se těžiti sůl v Halleinu, v Berchtesgadenu a v Reichenhallu, opravoval staré silnice a zakládal nové. Proto Solnohradsko ctí Ruperta jako svého dobrodince. Heslem Rupertovým bylo: „Ze všeho, co máme na světě, můžeme jen to nazývati svým majetkem, co dáme chudým; toť poklad uložený v nebi; všecko ostatní nám bere smrt.“ – Rupert si zvolil za nástupce v hodnosti opatské a biskupské svého žáka Vitala. O době, kdy Rupert zemřel, je spor, jenž dosud není rozřešen. Někteří se domnívají, že zemřel asi r. 548, jiní že zemřel r. 623, ba ještě jiní kladou smrt jeho až do r. 718. Nápis v Seekirchenu nad branou chrámovou zní: Primaeva sedes s. Rupertie piscopia. DLXXXI t. j. prvotní sídlo sv. Ruperta biskupa 581. V solnohradském klášteře u sv. Petra je náhrobek sv. Ruperta s nápisem: „Léta od Narození Páně 623 na den Božího vzkříšení ze-

mřel sv. Rupert, tohoto kláštera zakladatel a první biskup solnohradský. Pochován zde.“ Svátek 27. března.

Sv. VITAL (lat. Vitalis) byl horlivý žák sv. Ruperta věrověsta a byl jím i označen za nástupce v hodnosti opatské a biskupské. Horlivě hlásal slovo Boží horalům i v odlehlých krajích horských. V Pincgavsku na hoření toku řeky Salice dílo apoštolské mělo požehnaný úspěch; horalé drsní, ale nezkažení, naslouchali s velikou uctivostí jeho slovům. Proto Vital se nazývá „apoštolem pincgavským“. Dary, jež dostával, věnoval buď chudým nebo na stavbu a zvelebení chrámů. Vital vynikal mírností, dobročinností a milosrdnou láskou. Chválí se jeho panická cudnost a stydlivost. Také měl zvláštní dar smiřovati lidi rozvaděné, uklízetí sváry velmožů a krotiti vášně všeho lidu. Rok smrti Vitalovy je velice nejistý (viz sv. Ruperta). Snad zemřel kolem r. 646. (E) Svátek 20. (či 23.) října.

Sv. EMMERAM narodil se v Poitiersu ve Francii. Vstoupiv do stavu duchovního, byl záhy posvěcen na biskupa regionárního (t. j. bez stálého místa, krajinského) a umínil si, že půjde do Pannonie k Avarům, aby jim hlásal evangelium Kristovo. Přišel do bavorského města Řezna, byl laskavě přijat vévodou Theodonem I. Vévoda odrazoval Emmerama, aby nechodil k Avarům říka, že působení u toho divokého národa, spojené s velikými obtížemi, by nemělo žádoucího ovoce; zároveň žádal Emmerama, aby zůstal v Bavorsku, aby vykořenil zbytky pohanství a aby se snažil zvelebiti u lidu víru

a mravnost. Emmeram uznáv ty důvody, zůstal v Bavorsku, jal se s neomrzelou horlivostí učiti lid víře a ctnostem křesťanským, hubiti pověry a zlovyky pozůstalé z pohanství. Po třech letech požehnané činnosti Emmeram si umínil odebrati se do Říma, aby uctil hroby knížat apoštolských a aby si vyžádal požehnání apoštolského pro svou práci. Vydal se na cestu s několika průvodčími.

V té době se přihodilo, že vévodova dcera Uta majíc nedovolený poměr se synem soudcovým Sigbaldem, nemohla déle zatajiti následků toho poměru. Ze strachu před otcem si vymyslíla hroznou a osudnou lež. Domnívajíc se, že Emmeram je již vzdálen za horami a lesy a že ho nelze více dostihnouti, udala otcí jako spoluvinníka Emmerama. Vévoda uslyšev hrozné nařknutí, uvěřil a vzplanul velikým hněvem. Bratr Utin, jménem Lambert, nečekaje, co otec v té věci nařídí, o své újmě vsedl na koně a s několika žoldněři spěchal za biskupem sotpě pomstou. Dohonil biskupa ve dvorci Helfendorfu (mezi Mnichovem a Aiblingen). Jal se mu zuřivě spílati volaje: „He, pane biskupe a švagře!“ a hrozil mu zabitím. Emmeram vyslechnuv klidně křivé nařknutí, odmítl je vážně a dovoláváje se Boha za svědka své nevinnosti, doložil: „Putuji do Říma, a má-li kdo stížnost proti mně, ať ji přednese před svatou Stolicí; tam budu odpovídati z žaloby.“ Ale Lambert toho nedbal a porazil biskupa pěstí na zemi a rozkázal žoldněřům, aby biskupa odvěkli do stodoly a aby ho přivázali na žebrík. Emmeram pak byl ukrutně mu-

čen; žoldnéři mu vypíchali oči a usekali mu ruce a nohy. Lambert vykonav krvavý čin, ujel se svými žoldnéři; průvodčí biskupovi a jiní lidé vyšedše ze svých úkrytů, našli biskupa v kaluži krve. Dýchal ještě. Naložili jej na vůz, aby jej odvezli do kostelíka v Ašheimu. Cestou však upozorovali, že Emmeram umírá; proto jej položili na zemi a Emmeram dodýchal. Bylo to 22. září 652 (dle jiných v letech 654-659). Zvěst o ukrutné smrti věrověsta, který požíval neomezené úcty u všeho lidu, naplnila celou zemi hrůzou a lítostí. Uta trápena jsouc výčitkami svědomí, přiznala se otci, že Sigbald byl jejím spoluvinníkem, Emmeram však že neměl žádné viny. Otec ji vydědil a vypověděl do Itálie, kde za krátko zemřela. Sigbald se závčas zachránil útekem, Lambert byl vyhnán do Pavie. Vévoda dal mrtvolu Emmeramovu přenést do Řezna a tam slavně pohřbiti. Svátek 22. (nebo 23.) září.

Sv. KORBINIAN se narodil kolem r. 680 ve franckém městě Chartres. Rodiče jeho se jmenovali Valdegis a Korbiniana. Syn nazván zprvu po otci Valdegis, avšak matka, když ovdověla, přezvala svého syna jménem svým. Korbinian si liboval již v mládí ve službách Božích, v prozpěvování žalmů a v četbě knih duchovních. Když mu matka zemřela, zřídil si neda-leko otcovského domu chyšku, v níž přebýval jako poustevník po 14 let. Věci potřebné k živobytí mu donášeli služebníci z otcovského domu. Každodenně je Korbinian svolával zvonkem do své poustevny, předčítal jim z nábožných knih a

konal s nimi modlitby. Také jiní mužové a jinoši se zúčastňovali těch nábožných schůzek.

Roku 715 se Korbinian vydal na cestu do Říma, aby si vyžádal od papeže poučení, co má činit, aby Bohu dokonale sloužil. Chtěl poustevničit na blízku Říma. Ale papež Konstantin ho odrazoval od toho úmyslu a vyzval ho, aby se věnoval povolání misionářskému. Korbinian byl ochoten poslechnouti a byl papežem posvěcen na biskupa krajinského. Vrátiv se do vlasti, konal horlivě dílo apoštolské. Neznaje bázně lidské, káral netoliko hříchy lidu, ale také zlořády stavů urozených. Tenkrát se stalo, že se Korbinian potkal s odsouzcem, který pro krádeže byl veden na popraviště. Biskup Korbinian hnut jsa soucitem nad tím nešťastníkem, prosil, aby sečkali s popravou, až by požádal říšského správce Karla Martella o milost pro odsouzence. Avšak než biskup vymohl milost, vinník byl zatím již oběšen. Sňali odsouzence, ale tu se ukázalo, že je v něm ještě život. Zachráněný, jenž slul Adalbert, sloužil Korbinianovi vděčně až do smrti a konal pokání za své hříchy.

Po sedmi letech misionářské práce se Korbinian vydal po druhé do Říma. Chtěl požádati papeže, aby se směl zřici biskupské hodnosti a aby směl odejít do ústraní klášterního. Cesta ho vedla městy Řeznem, Frišingami a Tridentem. Avšak ani tentokráte papež nepřivolił jeho žádosti, seznáv, že Korbinian má sílu a schopnosti potřebné k dílu misionářskému. Korbinian se vracel touže cestou domů. Král

SV. URSULA

SV. EULALIE

longobardský Luitprand jej přijal čestně. Starý vévoda bavorský Theodo II. si přál, aby se Korbinian usadil v Bavorsku a proto chtěl syn Theodonův, Grimoald, vévoda frisingský, Korbiniana po dobrém nebo po zlém přiměti k pobytu v Bavorsku. Korbinian byl na rozkaz Grimoaldův v Maysu (u Merana v Tyrolsku) pod nějakou záminkou zadržen a doveden do Frising, aby tam konal biskupský úřad. Korbinian svolil chtěj nechtěj a zůstal ve Frisingách.

Avšak pobyt mu tam byl ztrpčen tím, že vévoda Grimoald pojal za manželku podle staroněmeckého zvyku, Církví zavvrženého, vdovu po svém bratru Theobaldovi, jménem Pilitrudu. Korbinian vzkázal Grimoaldovi, ať Pilitrudu propustí a dané pohoršení pokáním napraví. Toho vyzvání se Grimoald ulekl, neboť vášnivě miloval sličnou Pilitrudu. Ale posléze přece oznámil Korbinianovi, že poslechne. Propustil Pilitrudu. Grimoald ctil přísného biskupa Korbiniana, poslouchal ho, ale byl člověk slabé vůle. Korbinian jej kárával přísně. Kdysi byl biskup pohostěn vévodou Grimoaldem. Korbinian proslovil stolní modlitbu a požehnal předložené pokrmy. Za chvíli poté vévoda vzal kus chleba a hodil jej psům. Biskup se rozhorlil, vstal (snad i povalil stůl, *D*) a řekl: „Není hoden požehnaného chleba, kdo jej hází psům,“ a odešel. Toto jednání biskupovo bylo sice ukvapené, ale Grimoald měl k němu tak velikou úctu, že biskupa odprosíl a usmířil.

Vévoda Grimoald byl povahou slaboch; opět vzal Pilitrudu k sobě. Kdysi se ubíral

Korbinian na hrad. Cestou se potkal se ženou, která přicházela z hradu a přinášela si různé dary. Biskup se jí tázal, odkud jde, a ona uštěpačně odpověděla: „Byla jsem na hradě, dítě Pilitrudino bylo nemocné, bylo trápeno zlými duchy, a uzdravila jsem je; za to jsem obdržela tyto dary.“ Byla to kouzelnice, která prováděla u dítěte různá pohanská kouzla a kejkle. Biskup Korbinian se rozhorlil a ve spravedlivém hněvu potrestal drzou kouzelnici, odebral jí dary a rozdál je chudým. Kouzelnice běžela soptíc vztekem k Pilitrudě a žalovala jí, co se bylo přihodilo. Pilitruda vzplanula vášnivou pomstychtivostí a najala svého písaře Nina, aby biskupa úkladně zavraždil. Avšak Korbinian byv včas varován, uprchl z Frising do Maysu. Teprve r. 725, když Grimoald byl od svých nepřátel zavražděn, když Pilitruda pak odešla do Francie ke Karlu Martellovi a když frisingským vévodou se stal Hugbert, Korbinian se mohl vrátiti do Frising. Od té doby Korbinian působil ve svém úřadě klidně a nerušeně. Zemřel 7. září 730. Svátek sv. Korbiniana 7. (nebo 8.) září (nebo 20. listopadu).

Sv. PIRMIN pocházel snad ze Skotska; roku 427 se nazýval „episcopus Meldensis.“ (Jsou-li tím míněny Meaux nebo Mety nebo nynější Medelsheim u Zweibrücken, není známo.) Pirmin šířil víru v Alsasku, v Lotrinsku, v části Bavorska. Sluje „apoštolem alsaským“. Založil klášter reichenavský na jezeře Bodamském. Napsal knížku: „De libris canonicis“. Roku 830 zavítal k němu na návštěvu sv.

Bonifác, kterému Pirmin klestil cestu v díle apoštolském. Zemřel po r. 739. Svátek sv. Pirmina 3. listopadu.

Sv. EVALDOVÉ byli dva rodní bratři a pocházeli z Britanie. Angličané je rozeznávali dle barvy vlasů a říkali jim: Evald bílý a Evald černý. Evaldové odebrali se z Britanie do Vestfalska, aby tam zvěštovali víru Kristovu. Ale pohanští Sasové usmrtili oba tyto věrověsty r. 690. Svátek sv. Evaldů 3. října.

Sv. BONIFÁC (česky: Dobroděj) slul rodným jménem Vinfrid a narodil se kolem r. 680 v Kirtonu u města Exeteru v Anglii. Již v mládí osvědčoval vážnou mysl; proto zatoužil po životě řeholním. Rodiče ho dali na výchovu do kláštera exeterského. Potřináctiletém výcviku Vinfrid vstoupil do kláštera nutschelského ve hrabství southamptonském. Tam se stal Vinfried učitelem jazyka latinského a umění básnického. V tu dobu přijal klášterní jméno Bonifacius. Všestrannou vzdělaností a čistými mravy si získal důvěry u svých představených i úcty u lidu. Bonifáci, velikánu duchem, nestačil úzký kruh dosavadní činnosti; zatoužil po úřadě misionářském u lidu pohanického. S dovolením svého opata Vinfrid se vydal r. 716 v průvodu několika bratrů řeholních na cestu do Německa; přeplavil se přes moře a přistal u Dorstedtu na pobřeží friském.

Frisové urputně vzdorovali víře křesťanské; stále se zdráhali přijmouti víru Kristovu. Bonifác se odhodlal věnovati se obrácení toho národa. Čas a okolnosti nebyly příznivy jeho záměru; Frisové vál-

čili o svou samostatnost s křesťanskými Franky a přenesli nenávist proti Frankům také na víru křesťanskou. Bonifác se snažil získati Radboda, jejich krále, ale marně. Přesvědčiv se, že nic nepořídí, vrátil se zarmoucen do Anglie do svého kláštera. Tam byl brzo zvolen opatem, avšak myšlenka na obrácení pohanických národů mu nešla z hlavy. Odebral se do Říma, aby dostal od papeže plnou moc k vykonávání úřadu hlasatele víry. Papež Řehoř II. přesvědčiv se o jeho pravověrnosti, udělil mu r. 719 plnou moc k šíření víry Kristovy po celém Německu, doporučil jej knížatům zemí, kterými bude procházeti, a daroval mu na cestu ostatky, bohoslužebné nádoby a knihy.

Bonifác ubíraje se do Německa zastavil se v Pavii, kde jej longobardský král Luitprand přátelsky uvítal, prošel Alpy a přišel do Durynk (něm. Thüringen). Uslyšev však, že friský král Radbod už zemřel, spěchal do Fris a jako pomocník utrechtského biskupa sv. Vilibrorda kázal evangelium Frisům po tři léta s požehnaným výsledkem. Z Friska se vrátil Bonifác do Durynk, pokřtil mnoho pohanů a vystavěl klášter Annaburg (na řece Lahn), kterýž se stal oporou víry křesťanské pro celou zemi. - Také v Hessensku dílo apoštolské prospívalo. Poté konal na vyzvání papežovo druhou cestu do Říma. Papež Řehoř II. plesaje nad znamenitým úspěchem díla Bonifácova, posvětil jej roku 722 na biskupa s pravomocí, aby ve všech národech, které již obrátil anebo které ještě obrátí, směl konati úřad biskupský, aniž by byl obdržel určité sídlo. Bonifác pak

se zavázal papeži přísahou, že zůstane věrným jemu i jeho nástupcům a že vždy bude hlásati pravé učení katolické.

Teprve rok poté, roku 723, Bonifác se vrátil do říše francké. Karel Martell, panovník francký, choval se k němu zprvu nedůvěřivě a také biskupové frančtí nepodporovali Bonifáce v jeho díle. Bonifác jal se hlásati slovo Boží v Hessensku. Nahlédl, že je nutno rázným činem přesvědčiti pohany o nicotnosti jejich bohů. Opodál Fritzlaru (u vsi Geismaru) stál prastarý ohromný dub, zasvěcený bohu Donarovi. Bonifác si umínil strom porazit. Lid se sběhl a čekal, padne-li dub, jedni s bázní, jiní s utajeným vzdorem. Bonifác kázal podsekati posvátný dub sekerou. Strom se skácel, domnělý bůh Donar se nepomstil; mnozí z diváků pozbyli důvěry v bohy a uvěřili v Boha pravého. Bonifác zřídil ze dřeva poraženého dubu na témž místě první křesťanskou svatyni a zasvětil ji sv. Petrovi.

Z Hessenska se Bonifác obrátil do Durynk. Tam byli na mnohých místech kněží, kteří jsouce nevzdělání, neznali církevních předpisů a žili pohoršlivě; ba někteří byli zjevní bludaři, nebo směšovali křesťanství s pohanstvím. Bonifác překonal tyto svůdce lidu, šířil všude blahodárně pravou víru katolickou a založil klášter Ohrdruf na říčce Ohře a panenské kláštery Kitzingen a Bischofshofen. Kláštery ty se staly středisky víry a vzdělanosti křesťanské. Bonifác seznal, že má nedostatek spolupracovníků, požádal listem opata kláštera v Anglii, ze kterého vyšel, o kněze a jiné horlivé muže. Prosba byla

vyslyšena. Z Anglie přišli nejen kněží a mnichové a jiní horliví mužové, ale i řeholnice pomáhat Bonifácovi v misionářském díle. Kněží a učitelé, umělci a řemeslníci hlásali slovo Boží, vychovávali mládež, budovali chrámy a kláštery, zvelebovali pusté krajiny, všestranně vzdělávali lid. Řeholnice pak vychovávaly ženskou mládež. Ze spolupracovníků se uvádějí: Vunibald a jeho bratr Villibald, Lullus, Sturm, Vigbert a Burchard; z řeholnic prosluly Valburga, Lioba, Thekla, Kuntruda, Kunigilda. V ten čas Bonifác byl jmenován arcibiskupem s plnou mocí světit biskupy, kde za dobré uzná.

Roku 738 Bonifác se ubíral po třetí do Říma, aby vydal počet ze svého díla. Papež jej uvítal slavně a jmenoval jej papežským legátem pro Německo. Bonifác se vrátil zprvu do Bavorska. Tam nebylo dosud pevného a jednotného církevního zřízení; dosavadní misionáři pracovali každý o své újmě a nepřihlíželi k tomu, aby zřízené obce křesťanské byly spojeny se středem katolického života, s Apoštolskou stolicí. Bavorsko - což lze ostatně říci o celém Německu - bylo územím misionářské, biskupové byli tak zvaní krajinští bez určitého sídla a bez určitých diecézí. Tomu učinil Bonifác konec. Rozdělil Bavorsko ve čtyři diecése přesně vymezené se sídlem v Solnohradě, v Řeznu, ve Frisingách a v Pasově. Ve středním Německu založil rovněž čtyři biskupství se sídlem ve Würzburgu, v Eichstättě, v Buraburgu (jež bylo později přeloženo do Paderbornu) a v Erfurtu. Sesadil nehodné duchovní a ustanovil na místě jejich kněze řádné

a horlivé a opravil církevní kázeň. Tím upevnil víru křesťanskou v Německu dokonale. Aby všude zavládla církevní kázeň, Bonifác slavil několik synod, a to: sněm germánský r. 742, sněm listinský (v Henegavsku) a soissonský.

O vzdělání a výchovu duchovenstva německého a o rozkvět víry se Bonifác postaral tím, že založil několik klášterů. Nejslavnějším z nich byl klášter ve Fuldě. Klášter ten byl založen na radu Bonifácovu nejmilejším jeho učedníkem Sturmem, bavorským mnichem. Sturm sám vyhlédl to místo pro klášter při vzniku řeky Fuldy v Hessensku. A naleznuv je, odebral se do Itálie, aby v klášteře montekassinském poznal přísnou kázeň dle prvotních pravidel sv. Benedikta. Sturm se stal prvním opatem kláštera fuldského. Řeholníci proměnili pusté okolí v krajinu úrodnou a klášter se stal štěpnicí a vysokou školou učenosti v Německu. Také Bonifác přicházel často do kláštera fuldského, aby načerpal útěchy a síly k další práci.

Ještě něčeho bylo třeba pro Německo; četné církve Bonifácem založené potřebovaly pevného středu neboli metropolitu, aby staré nepořádky se nevrátily dříve nebo později. Bonifác byl sice arcibiskupem, ale neměl určitého sídla. Přál si, aby církevním středem se stal Kolín nad Rýnem. Nestalo se po jeho přání. Na valném sněmu národa franckého r. 447 byla Mohuč povýšena za sídlo arcibiskupa a za metropoli všech biskupství v Německu. Metropolitou mohučský měl býti primasem celého Německa. Prvním primasem usta-

noven byl Bonifác; papež Zachariáš k tomu svolil a tak byla utvrzena církevní jednota v Německu.

Ačkoliv Bonifác byl stále zaměstnán dílem misionářským, nezapomněl své vlasti anglické. Uslyšev, že král Ethibald se oddává životu prostopášnému, napsal mu: „Pomni, jak veliká hanba jest, oddávati se vášni zvířecí a urážeti neřestmi Boha nejvyššího svatého. I u pohanských Sasů čistota je v takové vážnosti, že Sasové zardušují panny, které se dopustily smilstva, a že spalují na hranici ženy, které byly přistiženy v cizoložství, a že věší jejich svůdce. Slované ochraňují lásku manželskou tak horlivě, že žena se zpečuje živa býti, umře-li muž její. Když tedy pohané, neznající pravého Boha, váží si čistoty, jak máš smýšleti o ní ty, křesťane!“ - Také se sv. Kuthbertem, arcibiskupem canterburským, Bonifác si dopisoval. Kdysi mpsal: „Bojujme pro jméno Boží a nebudme němými psy, nýbrž stůjme jako věrní pastýři na stráž!“

Bonifác si umínil věnovati zbytek svého života pokřesťanění Frisů. S dovoláním papežovým i Pipinovým složil svůj úřad arcibiskupský v ruce svého žáka Lulla a odebral se r. 753 do Friska. Vrátil se sice, avšak roku následujícího rozloučiv se s Lullem, plavil se po lodi s několika průvodčími po řece Yssele k zálivu Zuiderskému a odtud se odebral k městu Leuwardenu; všude kácel modly, zřizoval oltáře a kázal slovo Boží s mladistvou horlivostí. O svátcích svatodušních, dne 5. června 755 chtěl v malém háji udíleti svátost biřmování novokřtěncům. Avšak

místo zbožného zpěvu novokřtěnců ozval se v dálce zlověstný lomoz a válečný pokřik. Nenadále se přihnal zástup ozbrojených pohanů a obořil se na věrověsta. Mladí křesťané, kteří u něho byli, chtěli se postavití útočníkům na odpor. Avšak Bonifác nepřivolil; pohané se vrhli na něho a Bonifác, drže knihu evangelia nad hlavou a modle se, byl skolen smrtelnou ranou. Všichni jeho společníci, 52 počtem, mezi nimi biskup Eoban, byli též usmrceni. Pohané hledali pak ve stanech věci cenných a nenalezše nic kromě bohoslužebných nádob, knih a sv. ostatků, rozmetali všecko. Namísto vraždy vznikl onynější město Dokkum. Jest to v severním Holandsku. Tělo sv. Bonifáce bylo převezeno do kláštera fuldského. Němci pokládají Bonifáce právem za apoštola Německa a za největšího svého dobrodince. Svátek 5. června.

Sv. HILTEBRAND, *Valter, Gundakar, Hamund, Adalar* (Adelar), *Williher*, společníci sv. Bonifáce, mučedníci; svátek 5. června.

Sv. ADOLF mnich byl s Bonifácem usmrcen. Svátek 15. června.

Sv. VIGBERT (také Wichbert nebo Wippert nazývaný) narodil se v Anglii a byl Bonifácem povolán do Německa. Bonifác jej ustanovil představeným kláštera fritzlarského, kdež byl ústav vychovavací, ze kterého vyšli mnozí věrověstové. Nejslavnějším žákem Vigbertovým byl Sturm. Vigbert, jsa muž učený, přísný, přívětivý a horlivý, rychle přivedl svěřený ústav k rozkvětu takovému, že nejen blahodárně oživoval nejbližší okolí, ale i vy-

sílal do dálky výtečné věrověsty. Klášterníci zvelebovali zemědělství a naučili lid pěstovati révu. Vigbert byl pilen mlčelivosti, zvláště byla-li řeč o věcech obyčejných a všedních; ale uměl obratně převéstí rozmluvu na věci důležité a vzdělávací, takže každou zábavu učinil prospěšnou a užitečnou. Proto sv. Bonifác rád dlíval v jeho společnosti. Zemřel r. 747. Svátek sv. Vigberta 13. srpna.

Sv. ŘEHOŘ, věrný průvodce Bonifáce, později opat a správce biskupství utrechtského, žil do r. 776 (Dle dodatku St r. 780). Svátek 25. srpna.

Sv. VUNIBALD (nebo Vinibald) byl syn sv. Richarda, krále westsexského (či pouze příbuzence královského rodu anglického) a Vunny; Villibald byl jeho bratr, Valburga byla jeho sestra. Otec a synové se vydali na pouť do Říma, ale když přišli do města Lukky v Toskánsku, otec se roznemohl a zemřel snad r. 720. Synové pochovali otce a ubírali se dále; v Římě vstoupili do stavu duchovního a žili v klášterní kázni. Z Říma Villibald nastoupil cestu do Sv. země, Vunibald, onemocněv horečkou a zeslábnuv, zůstal v Římě.

Když r. 722 Bonifác byl v Římě posvěcen na biskupa, žádal Vunibalda, který byl jeho příbuzný (snad sestřenec), aby mu byl pomocníkem v úřadě věrověsta. Vunibald slíbil a po několika letech se odebral k Bonifácovi do Durynk a pracoval s ním o utvrzení křesťanského mravu a řádu. Počínal si statečně a rázně. Ačkoliv byl těla útlého a zdraví slabého, žil nadmíru přísně. Duch jeho směřoval

jen k Bohu a ke spasení svěřeného lidu. Vína neokoušel nikdy; také nechtěl, aby mnichové pili víno, proto zdála se vinorodná krajina na Rýně méně příhodná ku zřízení kláštera s přísnou řeholní kázní, jaká mu tanula na mysli.

Zatím se vrátil jeho bratr Villibald ze Svaté země a stal se biskupem eichstädtským. Vunibald navštívil Villibalda v městě Eichstädu; tak se sešli bratři opět po mnoha letech. Umluvili se, že založí dva nové kláštery v Heidenheimu u Eichstadtu, jeden mužský, druhý ženský. Opatem mužského kláštera byl Vunibald, abatyší ženského kláštera byla sestra obou bratří Valburga. Vunibald vštěpoval lidu smýšlení křesťanské „a nedal se“, jak praví jeho životopis, „ani hrozbami zlých lidí ani řečí lichotníků odvrátiti s cesty, kterou krácel, říkal každému člověku pravdu do očí, vysokému i nízkému, říkal, že všichni lidé od přírody jsou si rovni. Nacházel lid oddaný pověrečným obyčejům pohanským, souložnictví a jiným neplechám. Nacházel i kněze nehodné („qui immunditiae et fornicationi magis quam divinae servituti se subdiderant“, praví životopis) ... slovy ráznými káral hříšníky, avšak káraje neopomíjel mírnosti.“

Když Vunibald poznal, že dnů jeho je na mále, povolal k sobě svého milého bratra Villebalda. Pak se rozloučil se svými mnichy napomenuv je, aby vytrvali v dobrém, zachovávající věrně jeho předpisy i své sliby. Přijav sv. svátosti, zemřel 18. prosince roku 761. Svátek sv. Vunibalda 18. prosince.

Sv. VILLEBALD (nebo Willibald t. j. ochotná vůle) narodil se r. 700 ve Westsexu. Byl bratrem sv. Vunibalda. V Římě vstoupil do stavu duchovního a žil v klášterní kázní. Z Říma nastoupil cestu do Sv. země. Když s dvěma průvodci přišel do Syrie, mohamedánští Saraceni pojali podezření proti němu, že jest vyzvědač, a vsadili jej do žaláře. Na přimluvu jistého Španěla, jenž požíval na dvoře emmeského vladaře mohamedána veliké vážnosti, byli Villibald i jeho průvodcové propuštěni na svobodu bez výkupného. Pak navštívili všechna místa svatá, památná událostmi ze života Kristova: Nazaret, Kafarnaum, Jerusalems, Betlem. Ve Svaté zemi Villebald pozbyl zraku, ale opět ho nabyl. Pak se všichni tři vraceli domů. Cesta je vedla na město Niceu, kdež se r. 325 slavil všeobecný sněm církevní. Ve chrámu nicejském spatřili obrazy biskupů, kteří se zúčastnili onoho památného sněmu. Z Cařihradu se přeplavil Villebald do Italie a zavítal do Montekassina. Byl v klášteře přijat a ustanoven klášterním vrátným.

Když r. 738 sv. Bonifác přišel po třetí do Říma, vyžádal si u papeže Řehoře III. Villebalda za spolupracovníka. Villebald se ochotně vydal na cestu do Německa. Bonifác jej uvítal s radostí a posvětil jej na biskupa eichstädtského. Villebald byl neúnavně horlivý v apoštolském svém díle. Že dbal o čistotu víry a o zvelebení kázně, rozumí se samo sebou. Sám žil podle pravidel řeholních; byl pokorný a dobročinný. Přečkal bratra Vunibalda († 761) i sestru Valburgu († 778). Zemřel po r.

786. Svátek sv. Villebalda 7. července.

Sv. RICHARD, král wessexský (či pouze příbuzenec královského rodu anglického), manžel Vanny (či Bony), která byla příbuzná, snad sestra sv. Bonifáce, otec sv. Vunibalda, sv. Villebalda a sv. Valburgy, narodil se snad v Southamptonu. Vydal se se svými syny na pouť do Říma; když však přišli do Lukky, roznemohl se a zemřel asi r. 720. Svátek 7. února.

Sv. VALBURGA byla dcerou sv. Richarda. Možná, že i Valburga se s otcem vydala na pouť do Říma a že konala pouť do Sv. země. Prospívajíc nábožností, pokorou a láskou k Bohu, vstoupila do kláštera, aby dle řehole sv. Benedikta pracovala o spasení své duše. Ale nepobyla dlouho v klášterním zátíší své vlasti. Sv. Bonifác, apoštol Německa, se přesvědčil, že je třeba v Německu zřizovati kláštery panenské ku vzdělání a k výchově ženské mládeže. Proto žádal Vunibalda a Villebalda, aby pohnuli sestru, aby s jinými řeholnicemi přišla do Německa. Valburga byla ochotna jíti; ač se lekala nebezpečství, které by ji na cestě do Německa mohlo potkati mezi lidmi, kteří nemají smyslu pro ctnost čistoty.

Posléze se odvážila vstoupiti na loď se 30 řeholnicemi. Po dlouhé a namáhavé cestě přišla r. 748 do Mohuče. Tam ji uvítal Bonifác a Villebald. Družka její Liobe se stala abatyší panenského kláštera bischofsheimského, Valburga abatyší panenského kláštera heidenheimského. Valburga milovala samotu, šetřila přísné mlčelivosti a spravovala svůj klášter více pokorou a láskou, nežli přísnými rozka-

zy. (Že by byla po smrti svého bratra Vunibalda [† 761] spravovala i mužský klášter, jak praví *E*, není asi pravda.) Štědře podporovala chudinu a čím ochotněji přispívala na stavbu chrámů a na osiřelé dítky a na osoby nuzné, tím více darů dostávala od dobrodinců. - Víc než 20 let působila Valburga v Heidenheimu až do dne 25. února v letech 778-780, kdy zemřela. Její tělo bylo na rozkaz Otkara, biskupa eichstädtského, přeneseno do Eichstädtu. Svátek sv. Valburgy 25. února (nebo i 1. května).

Sv. LULLUS, spolupracovník sv. Bonifáce, arcibiskup mohučský, zemřel r. 787. Svátek 16. října.

Sv. SOLA, vyznavač, pomocník sv. Bonifáce, obdržel od biskupa Altina i od Karla Velikého pozemky, které daroval klášteru fuldskému. Od Soly pochází jméno města Solenhofen u Eichstädtu. Zemřel snad r. 794. Svátek 3. prosince (nebo 3. dubna).

Bl. STURM (či *Sturmius*), narodil se někde u Norimberka kolem r. 710. Jakmile sv. Bonifác Sturma spatřil, ihned si jej získal za žáka a odevzdal jej Vigbertovi na výchovu. Sturm se vzdělával ve vědách ve fritzlarském klášteři. Byl bezúhonných mravů a veselá jeho mysl, sdružená s laskavostí, každého vábila. Sturm založil na radu Bonifácovu klášter ve Fuldě; vyhlédl místo pro klášter při vzniku řeky Fuldy v Hessensku. A naleznuv je, odebral se do Italie, aby v klášteři montekassinském poznal přísnou kázeň dle prvotních pravidel sv. Benedikta. Činil si tam poznámky o všem, co viděl a sly-

šel. Vrátil se, stal se prvním opatem kláštera fuldského. Klášter se nazýval: „Monasterium s. Salvatoris in silva Buchonia.“ Byl bezpečen proti nenadálým útokům Sasů a přece jim blízký a měl příhodné spojení s Mohučí. Mnichové žili přísně, nejedli nikdy masa, nepili nikdy vína, pili pivo a vodu; byli chudí, neměli služebníků ani nevolníků, ani jich nesměli mít; častěji třeli nouzi. Avšak když Bonifác byl ve Fuldě pochován, klášter dosáhl takového rozkvětu, že věc se zdála Sullovi, biskupu mohučskému, povážlivou, neboť „vážnost Fuldý zastíňovala vážnost Mohuč“. Papež Zachariáš vyňal klášter ze soudnictví biskupa mohučského a udělil klášteru právo samosprávy. Toto právo potvrdil i král Pipin.

Listina o potvrzení králem Pipinem je dosud zachována v originále. Na pečeti je obraz králův a okolo obrazu je nápis: „Kristus chrání krále Franků.“ - Řevnivost mezi biskupstvím a mezi klášterem rostla. Ve Fuldě říkali: „Sullovi se přiči vážnost kláštera, a co Sullus činí, ze závidí činí.“ V Mohuči naproti tomu šla řeč: „Opat Sturm je sice nadaná hlava a svatý muž, ale povahu má prudkou a nezkracenou.“

Sturm byl u krále očerněn, obviněn ze zrad a král ho vypověděl do Jumiegez (na Seině). Tam Sturm dlel v letech 760-762. Lullus ovládl klášter fuldský. Ale král po čase seznal, že Sturmovi bylo ublíženo, zavolał jej zpět a řekl: „Zapomněl jsem a už skutečně nevím, z čeho tě tvoji bratři u mně obžalovali.“ Sturm odpověděl: „Hříchů nejsem prost, ale

proti tobě, ó králi, jsem se ničím neprovinil.“ Sturm se vrátil do Fuldý; řeholní bratři mu šli u slavném průvodu v ústřety. Sturm okrášlil chrám i klášter, dal všechny práce řemeslnické vykonávat i v klášteře, zavedl kanalisaci atd. V klášteře bylo už 400 mnichů; někteří z nich bydlili jako eremité opodál a byli povinni pohostovati příchozí poutníky. Tak vzniklo kolem kláštera město. Činnosti Sturmově dlužno připisovati i pokřesťanění Sasů, a proto se nazývá „apoštol Sasů“, a „apoštol Paderbornský“ zvláště.

Když Sturm seznal, že se přiblížila poslední jeho hodinka, poručil, aby se zaň modlili a aby se všemi zvony zvonilo. K mnichům řekl: „Odpusťte mi, komu jsem ublížil.“ Zemřel 17. prosince 779. Svátek bl. Sturma 17. prosince.

Sv. BURKARD (či Burchard) narodil se v Anglii a jsa pomocníkem Bonifácovým, hlásal horlivě slovo Boží. Byl ustanoven biskupem ve Würzburgu. Sv. Bonifác představil Burkarda lidu věřícímu řka: „Tu vám odevzdávám věrného svého pomocníka, jenž je hoden biskupského úřadu; poslouvejte ho!“

Burkard našel ostatky sv. Kiliana a přenesl je do chrámu Panny Marie na hradě würzburgském. Pečoval o to, aby služby Boží byli důstojně a slavně konány; postaral se duchovenstvu o potřeby životní. Frankové byli lid nevzdělaný a drsný, a měla-li u nich církev dojíti úcty a vážnosti, bylo třeba, aby se jim jevila v lesku a aby působila na jejich mysl krásnými chrámy, slavnými bohoslužbami a zámožným duchovenstvem. - Bur-

kard dal mýtiti lesy a vzdělávati půdu, na kterýžto účel povolal do krajiny málo zalidněné osadníky ze sousedství, i Slovany.

Burkard byl muž vpravdě apoštolský, horlivý pro čest a slávu Boží, pro spásu svěřených duší, ale k sobě byl nadmíru přísný; vystříhal se všeho přepychu. Ač vládl velikým jméním, nosil vždy jen berlu dřevěnou (E). Každý na něm spatřoval křesťanskou lahodu a laskavost, útrpnost a slitovnost k zarmouceným, jakož i přísné sebezapírání. Burkard zemřel 2. února 752. Svátek jeho 14. října.

Sv. LIOBE (t. j. milá, laskavá; nazývá se také Trutgeba) pocházela z Anglie a byvši povolána sv. Bonifácem a ustanovena abatyší panenského kláštera bischofsheimského, šířila v Německu křesťanské mravy a ctnosti. Někteří pravili mylně, že byla sestrou sv. Valburgy. Lioba byla pokorná, vždy laskavá, nikdy nepromluvila zlého slova. Ač byla veselá letory, přece nikdy se nesmála nemírně. Když Bonifác odcházel r. 754 k národu friskému, povolal k sobě příbuzenku svou Liobu a napomenul ji, aby neodcházela z Německa a aby nařídila, aby také její tělo bylo pohřbeno v klášteře fuldském. Na památku Bonifác jí dal „kukully“, bezpochyby kapuce. - Liobe byla žena vzdělaná, uměla řeč latinskou, četla církevní spisovatele, ba pokusila se i o veršování. Zemřela kolem r. 779. Svátek sv. Lioby 28. (nebo 29.) září.

Sv. THEKLA, panna, narozená v Anglii, byla zprvu řeholnicí v klášteře, kde byla abatyší sv. Tetta (svátek 7. listopa-

du), totiž ve Wimbornu, a zavalána byvši sv. Bonifácem, odebrala se do Německa. Snad byla příbuznou sv. Lioby. Thekla byla ustanovena abatyší v Kitzingách nad Mohanem. Zemřela po roku 766. Svátek 15. října.

Sv. SEBALD (staroněmecky: silný na moři) pocházel snad z Dánska, ale jiní praví, že byl „de Francis genitus“ (t. j. z Franků narozen). Oženil se, avšak se svolením své manželky odešel do Německa a byl poustevníkem u Norimberka. Na svých cestách se sešel s bratřími Vunibaldem a Villebaldem. Snad byl pak knězem. Nazývají jej „apoštolem norimberským“. Kdy zemřel, neví se, snad r. 801. Svátek 19. srpna.

Sv. ALBUIN, přítel sv. Bonifáce, biskup fritzlarský, apoštol duryňský, žil do roku 787. Svátek 26. října.

Sv. EGBERT pocházel z Britanie a byl po nějaký čas oddán životu světskému, pak byl přijat v klášteře rathmelsigském v Irsku. Byl vzdělavatelem misionářů. Nejprve poslal k Frisům vzdělaného mnicha Vigberta, který však se vrátil s nepořízenou, pak Willebrorda, pak oba Evaldy. Egbert byl zachvácen morem a jal se žíti v tuhé kázni. Chtěl zvěstovati víru Frisům, avšak vichřice zahнала jeho loď na ostrov Hy (nyní Kolmkil, ostrov hebridský v Atlantickém moři); tam našel mnichy, jimž byl vůdcem. Zemřel kolem r. 729. Svátek 24. dubna.

Sv. SUITBERT (Swibert) byl žákem sv. Egberta, biskupem a věrověstem Frisů. Když Sasové roku 694 zničili jeho díla, Suitbert se uchýlil na ostrov rýnský, jenž

sluje nyní Kaisersworth. Tam zemřel kolem r. 713. Sv. Vigbert je jeho žákem. Sv. Radbod napsal o Suithbertovi, že co učil, to konal. Svátek sv. Suithberta 1. března.

Sv. SUITBERT, první biskup ve Werdenu ve Vestfálsku. Na rozdíl od Suithberta, apoštola, nazývá se *Suithbert junior*. Podrobnosti ze života jeho nejsou známy. Zemřel snad r. 807. Svátek 30. dubna.

Sv. WILLIBRORD narodil se r. 658 v Northumberlandu. Otec jeho, sv. *Wilgis*, byl vojínem. V klášteře rathmelsinském ztrávil 12 let a vzdělal se ve výtečného věrověsta. Snad byl žákem sv. Egberta. Stárj sa 30 let, odebral se s 11 společníky, mezi nimiž byl sv. Suithbert, sv. Verenfrid a j., ke Frisům a po nějakém čase putoval do Říma, aby podal zprávu o své činnosti a vyžádal sobě plnou moc. Při druhé pouti římské byl ustanoven biskupem utrechtským a obdržel jméno Klement. Vrátil se, zřídil opatství v Echternachu, kde byli vychovávání věrověstové, řemeslníci a umělci. Z národa friského byl Ludger prvním světcem domorodým. Také sv. Bonifác byl pomocníkem věrověsta Willibrorda. Že by byla bývala neshoda mezi Bonifácem a Willibrordem, jak protestantští dějepiscové tvrdí, není pravda. Bonifác chválí „výbornou čistotu a svatost Willibrordovu“.

Ze země friské Willibrord se odebral do Dánska; tam spatřil kdysi lid pohanský, který chystal zvířata na oběť pohanským modlám. Willibrord dal zvířata zabít na pokrm pro sebe a pro své průvodce. Když lid pohanský viděl, že Willibrord požívá těch pokrmů ani nezešílel ani mrtvů ne-

padl, odvrátil se od pověr pohanských a přijal víru křesťanskou. Willibrord působil ve Frisku 50 let, zemřel, 82 let starý, r. 739 nikoliv v Utrechtu, nýbrž v Echternachu. Svátek sv. Willibrorda 7. listopadu. V Echternachu koná se na památku sv. Willibrorda slavnost kromobyčejná, nazývaná „skákový pochod“ (Springprozession). Předchází klerus s křížem a s korouhvemi; pak následuje hudební kapela, která hraje nápěv tance willibrordského; pak následuje lid, který je postaven do řad po pěti, drží se navzájem za šátky, aby byli vespolek spojeni, mužové, ženy, jinochové, dívky, a tento lid ladně seřazený poskakuje rytmičky 5 kroků do předu a 2 kroky do zadu, anebo 3 kroky do předu a 1 krok do zadu. V celém průvodu není nic nenáležitého, nic pohoršlivého. I hostejní diváci zanechávají posměchu a dojati přidávají se k průvodu a zástupy se takto střídají; průvod prochází ulicemi za vážného mlčení a vrací se do chrámu. Svátek sv. Vulgisa (nebo Vilgisa), jenž zemřel roku 720, je též 7. listopadu.

Sv. VERENFRID, kněz a pomocník Willibrordův, kázal víru u Frisů v krajích řek Rýna a Mosely; zemřel v Elstě roku 760. Svátek 7. listopadu.

Sv. WILLEHAD narodil se v Northumberlandu a šel roku 774 do Friska. V Dokkunu, kde byl zavražděn sv. Bonifác, Willehad učinil slib, že bude pokračovati ve šlepičích tohoto sv. věrověsta. Byl od Frisů jat, ale náhodou ušel smrti. Odebral se k Sasům do krajiny bremské. Byl ustanoven biskupem bremským. Bylo mu opět uprchnouti, avšak zase se vrátil a ze-

mřel na misijní cestě v Pleccateshemu na řece Veseře kolem roku 789. Svátek sv. Willehada 8. listopadu (nebo 22. prosince).

Sv. LUDGER pocházel z Friska; narodil se v Dokkumu r. 746. Matka jeho Liefburga chodíc s ním útězkem chvátala svému muži v ústřety a upadla na špičatý kůl, takže se báli o její život a o život nezrozeného dítěte. Avšak pozdravila se. Narozené dítě bylo nazváno Ludger (Lindger). Ludgernabyl prvního vzdělání v klášterní škole utrechtské pod správou opata sv. Řehoře. Poté odešel do Yorku v Anglii, kdež byl žákem učeného mnicha Alkuina. Z Yorku byl donucen odejít ze zvláštní příčiny. Jistý friský kupec zabil v hádce anglického šlechtice, lid se srotil proti Frisům; cizincům těmto bylo uprchnouti ze země. Proto i Ludger po čtyřletém pobytu v Anglii odešel ze země. Vrátiv se do vlasti a vysvěcen byv na kněžství, usadil se ve svém rodišti a po sedm let působil pozeňnaně mezi Frisy. Ale krásné dílo bylo zničeno; vůdce pohanských Sasů vtrhl do Friska, pobořil chrámy a povraždil kněze. Ludger se spasil útěkem.

Ludger se odebral do Říma a pak do Monte Kassina, kde zůstal po tři léta, aby poznal důkladně pravidla řehole sv. Benedikta. Vrátiv se, vystavěl v Monastýru (ve Vestfálsku) chrám a učinil jej střediskem veškeré působnosti misionářské. Na řece Ruře zřídil klášter werdenský dle vzoru kláštera montekassinského. Odtud rozesílal věrověsty do Saska. Ba i na ostrově Helgolandě založil křesťanskou osadu.

du. Císař Karel Veliký mu byl nakloněn a ustanovil jej na radu Alkuinovu prvním biskupem monastýrským (něm. Munster).

Biskup Ludger žil v tuhé kázni řeholní, postil se přísně a byl štědrý k chudým. Každého dne předčítal žákům z knih. Někteří velmožové očernili Edgara u císaře Karla Velikého řkouce, že prý plytvá církevním jméním. Císař povolal Ludgera ke dvoru, aby odpovídal ze žaloby. Posel nalezl Ludgera modlícího se ve chrámě církevní hodinky s kněžími. Ludger vyslechl posla, avšak klidně se modlil dál. Netrpělivý císař poslal po druhé a po třetí. Ludger se dostavil k císaři, až byla modlitba skončena. Císař se tázal, proč neposlechl a ihned se nedostavil? Ludger odpověděl: „Vím, čím jsem povinen císaři, pánu svému. Ale větším pánem mým je Bůh všemohoucí. A s ním jsem právě rozmlouval, konaje modlitbu. Služba Boží je přednější služby světské. Nyní pak jsem hotov vyslechnouti, co císař velí.“ Rozhodná a vážná tato odpověď se císaři zalíbila; nedal žalobcům viny, vážil si Ludgera tím více a podporoval všechny šlechtné jeho snahy.

Ludger zemřel konaje visitační cestu v dědině Billerbeku ve Vestfálsku roku 809. Svátek sv. Ludgera 26. března.

VITEKIND (něm. *Widukind*), vévoda Sasů („Unuse primoribus Uestphalorum“, di životopis) ničila hubil křesťanství. Kam přišli jeho Sasové, tam plenili a pálili chrámy a kláštery, vraždili kněze. Velkou porážku mu způsobil císař Karel Veliký v lese Teutoburském a u Osnabrücku. Widukind se stal křesťanem, byl pokřtěn, sám

Karel mu byl kmotrem. Byl horlivým křesťanem, založil přemnoho chrámů. Zajiště mu jeho krajané vyčítali zradu. Ale Widukind vytrval. Jeho manželka Gheva i jeho syn Wigbert byli též horliví křesťané. Widukind se nazývá „apoštolem Sasů“. Padl ve válce s králem Suevů Geroldem kolem r. 807. Svátek ctihodného Widukinda 17. ledna.

Sv. VOLFRAM (česky: Olbram) narodil se r. 650 a byl biskupem senským. Po několika letech Volfram složil biskupský úřad a umínil si, že bude hlásati evangelium Kristovo Frisům. Tenkrát vládl Frisům Radbod. Po smrti Radbodově Volfram se uchýlil do kláštera fontevellského. Zemřel r. 740. Svátek 20. března.

Sv. URSMAR narodil se ve Foyonu (u Avesnes v Belgii); byv vzdělán v klášteře Lobbeském, stal se tam opatem a později biskupem, když sv. Landelin resignoval. Zemřel r. 713. Nazývá se apoštolem Flanderska. Svátek 18. dubna.

Sv. RUMOLD (nebo také *Grimbaud*, Rimbaud nazývaný) byl rodu snad anglosaského; odebral se do Brabantska; tam v okolí Antverp a Mechliny kázal slovo Boží. Byl biskupem mechlínským (Mecheln) a sluje po Lambertovi „druhým apoštolem mechlínským.“ Kdysi jej přepadli dva zlosynové, z nichž jeden hochtěl oloupiti, druhý se chtěl pomstíti za to, že byl kárán pro cizoložství. Zlosynové zavraždili Rumolda r. 775. Svátek sv. Rumolda 1. července.

Sv. TANCHŮ (nebo Tatto), biskup verduňský (podle D bruselský), pocházel ze

Skotska a byl misionářem (a snad byl i umučen). Zemřel roku 808. Svátek 16. února.

32. BLUD MONOTHELETŮ.

PAPEŽ MARTIN

Monotheleté uznávali v Kristu toliko jednu vůli, totiž vůli božskou. První se opřel tomu učení sv. Sofronius, patriarcha jerusalemský. Avšak Sergius, patriarcha cařihradský, pokusil se získati i papeže Honoria (625-638) novému učení; tvrdil, že učení o jedné a o dvojí vůli v Kristu je pouze spor o slova, a navrhoval, aby vůbec se nemluvilo ani o jedné ani o dvojí vůli. Papež Honorius přistoupil na ten návrh; ale tím neschválil bludů monotheletů. - Císař Heraklius vydal nařízení, zvané ekthesis, kterým rozkázal učiti pouze o jedné vůli v Kristu. Papež Martin I. (649-655) však zavrhl ekthesi a vyslovil klatbu nade všemi monothelety; za to zakusil hněvu císařova. Byl vyhnán na poloostrov Krym, kde zemřel jako mučedník r. 652. Také mnich Maxim byl pro viru mučen. Blud monotheletů byl odsouzen na *VI. obecném sněmu v Cařihradě r. 680* a zároveň bylo stanoveno, že v Kristu jsou dvě vůle, božská a lidská, a to tak, že lidská vůle jeho je podřízena jeho božské vůli.

Sv. MARTIN se narodil v toskánském městě Todi, byl vychován v bohabojnosti a dal se vysvětit na kněze. V tu dobu se šířil blud monotheletů. Martin byl poslán do Cařihradu, aby bludu čelil a aby

zakročil proti bludařskému patriarchu Pavlovi. Ale jeho zakročení nemělo zdaru. Když papež Theodor zemřel, Martin byl zvolen papežem (649-655). Ve své apoštolské horlivosti Martin žádal tehdejšího císaře Konstansa II., sídlícího v Cařihradě, aby zůstal věren víře katolické a aby zanechal šíření bludu. Ale císař, jsa zvyklý vměšovati se i do otázek víry, nejen že nepovolil té žádosti, nýbrž vyzval papeže, aby měl za pravověřící nejen ty, kteří uznávají v Kristu dvojí vůli, ale i ty, kteří jednu toliko vůli uznávají.

Na to ovšem Martin přistoupení nemohl a svolal sněm proti monotheletům do Říma. Císař v tom viděl zemězradu a dal arcibiskupu ravenenskému rozkaz, aby dal papeže buď zavraždit nebo dopravit do Cařihradu. Arcibiskup ravenenský vskutku se dal zneužít k tomuto hroznému činu. Dal v té příčině rozkaz, ale rozkaz nebyl proveden a arcibiskup hořce litoval svého činu a smířil se s papežem. Císař Konstans nařídil vladaři Theodoru Kalliopovi, aby dopravil papeže svázaného do Cařihradu. Kalliopus se odebral k papeži a obviňoval ho, že má uschované zbraně. Dům byl prohledán, ale zbraní nenalezli. Papež pravil: „Hle! takto se užívá proti nám každé pomluvy.“ Vladař vytýkal dále, že papež Martin má zemězrádné styky se Saraceny a že užil slov pohoršlivých o Matce Boží. Avšak ani lid ani duchovní nevěřili těmto obžalobám. Pravda byla, že papež posílal peněžitě příspěvky na Sicílii, do Afriky, do Asie, avšak nikoliv z úmyslu zemězrádných, nýbrž aby podporoval křesťany od Saracenů pronásle-

dované a aby vykoupil vězně. Nicméně papež byl spoután a dopraven na loď. Jednali s ním jako se státním zločincem. Kromě toho trpěl úplavicí a když mu křesťané přinášeli dary, strážcové dary odníмали a dárce týrali. Martin byl držen na ostrově Naxu po celý rok.

Poté byl dopraven do Cařihradu. Úmyslně byla roztrušována pověst, že zradil vlast, aby luza byla poštvána a aby tím větší posměch z něho měla. Dán byl do tmavého, hrozného vězení. Stěžoval si ve svém listě: „Už jsem tu 47 dní a nedali mi ani vody, abych se umyl. Chvěji se na celém těle, jsem velmi slab a nemocen. Trpím úplavicí a nemohu ani rovno státi. Dávají mi pokrm, které se mi hnusí. Modlím se k Bohu, aby ukončil moje trápení a aby odpustil mým pronásledovatelům.“ Pak byl soud. Uplacení svědkové svědčili a chtěli svá svědectví stvrditi přísahou. Martin řekl: „Nechat nepřisahají! Proč by měli křivou přísahou ztráceti blaženost věčnou? Vy pak učíte se mnou, jak se vám uzdá.“ Martin byl prohlášen za sesazena a odsouzen k smrti. Sluhové s něho strhali oděv a nepokrytého, řetězem spoutaného, železný kruh na hrdle majícího vedli městem lidu na posměch. Posléze ho shodili do vězení s takovou prudkostí, že stupně byly potřísněny krví.

Po třech měsících papež Martin byl poslán do vyhnanství na poloostrov chersoneský. Odtud psal několik listů. z nichž vane horlivý duch apoštolský. Ale také hořce nařiká na své strasti. Píše: „Žiji mezi pohany, kteří neznají slitování. Jen

se podivují bezcitnosti svých přátel v Itálii, kteří na mne úplně zapomněli, jako bych už ani nežil. Zvláště se podivují, že duchovenstvo římské má tak málo péče o jednoho ze svých členů. I když církve u sv. Petra nemá žádných pokladů, aby mohla trpící podporovati v jejich soužení, přece má zásobu obilí a oleje na podporu hladových. Ci snad bázeň lidská je zdržuje, aby neplnili příkazu lásky? A já přece se modlím, aby Bůh je zachoval v pravé víře. O své tělo se nestrachuji. Milosrdný Bůh brzy učiní konec strastiplnému mému životu. “- To se stalo brzo. Martin zemřel 16. září 655. Mrtvé tělo jeho bylo převezeno do Říma. Svátek jeho 12. listopadu.

Sv. MAXIMUS byl zprvu tajemníkem císaře Heraklia; potom vstoupil do kláštera chalcedonského. Bojoval proti bludu monotheletů. R. 653 byl dopraven do Cařihradu se dvěma mnichy, kteří oba sluli Anastasiové. Maximus byl u soudu tázán po své víře. Odpověděl: „Nemám svého vlastního vyznání víry, nýbrž shoduji se u víře s církví římskou.“ Nenávist lidu poštvaného proti němu byla tak veliká, že i majitel bordelu byl volán, aby svědčil proti Maximovi. Toto osočování bylo Maximovi bolestnější než bičování. U soudu mu spílali odpůrci Bohorodičky. Obhájl se. Rozsudek zněl, aby byl mrskán, aby mu byl vyříznut jazyk a aby takto byl veden městem. Stalo se. Maximus zemřel brzy poté ve vězení, 82 let star. Bylo to r. 662. Všecka martyrologia jsou plna jeho chvály; nazývají Maxima „filosofem“, „mučedníkem“, „vyznava-

čem“. Řekové ho nazývají „Velikým“. Svátek jeho 13. srpna.

33. OBRAZOBORECTVÍ. MUČEDNÍCI A JINÍ SVATÍ TĚ DOBY

Již za nejstarší doby se užívalo v Církvi obrazů Páně a svatých ke zvýšení pobožnosti a k důstojnému okrášení chrámů i soukromých příbytků. Avšak v osmém století povstali někteří řečtí císařové proti tomuto starému církevnímu obyčeji; z nedorozumění jej vyhlásili za modloslužbu, jako by se byla obrazům vzdávala božská úcta. Císař *Lev III. Isaurický* (717-741) vydal edikt, jímž kázal odstraniti obrazy a úctu k nim přísně zapověděl. Snad chtěl tím nakloniti židy a mohamedány k víře křesťanské. Edikt vyvolal bouři odporu. Obrazy hájil papež Řehoř II., patriarcha cařihradský Germán, Jan Damašský, Lazar a j. - Nástupce Lvův *Konstantin V. Kopronymos* (741-755) (Kopros = lejno; nazývá se tak proto, že jako dítě ponořen byv do vody křestní, ji znečistil) i *Lev IV.* (775-780) postupovali stejně krutě proti úctě k obrazům.

Teprve císařovna Irena hleděla zastaviti obrazoborectví. Na *sedmém všeobecném sněmu nicejském r. 787* bylo obrazoborectví zavrženo a úcta k obrazům byla schválena. Za císaře *Lva V. Armenského* (813-820) a za *Michaele Balba čili Zajíkavého* (820-829) a *Theofila* (829-842)

byli ctitelé obrazů ještě pronásledováni. Teprve r. 842 zjedнала císařovna *Theodora* platnost usnesením sněmu Nicejského. Na památku obnovené úcty k obrazům byla zavedena zvláštní slavnost „pravověrnosti“ (*orthodoxie*).

Mahomed (či Mohamed), kupec v arabském městě Mekce, mnoho cestoval a poznal křesťanství i židovství. Umínil si, že opraví náboženství ve své vlasti, a vystoupil jako prorok. Mezi spoluobčany našel málo stoupenců; bylo mu uprchnouti z Mekky do Mediny. Tento útek (hedžra) r. 622 je počátkem letopočtu mohamedánského. - Učení Mohamedovo sluje „islam“ (t. j. odevzdání se Bohu) a jest smíšeninou židovství, křesťanství a pohanství. Předpisuje víru v jediného Boha, Mohamed je nejvyšším prorokem. Ježíš Kristus je menším prorokem. Islam předpisuje modlitbu, půst, almužnu, pouť do Mekky alespoň jednou za život. Schvaluje se boj proti všem, kdož jsou jiného náboženství. Mohamed dovolil svým stoupencům žít životem docela smyslným; také v nebi dostane se stoupencům smyslných rozkoší. Každý člověk je podroben nezměnitelnému osudu, který je mu předem určen a jemuž nemůže uniknouti. - Islam zakazuje požívání vína a vepřového masa, dovoluje mnohoženství a otroctví. Žena není rovna muži, nýbrž dle koranu (t. j. knihy, v níž je zapsáno učení Mohamedovo) je nižším tvorem, je určena ke službě muže, svého pána; vzdělání není pro ženu. - Vyznavači islamu sluji „moslemáni“, jejich nejvyšší představený „kalif“. Pobožnosti koná „imam“ v modli-

tebně, zvané „mešita“, opatřené štíhlou věží čili „minaretem“. V klášteřích jsou „dervišové“, dnem Páně je pátek, znakem půlměsíc.

Mohamed zemřel r. 632. Náboženství mohamedánské stalo se panujícím v Arabii a rozšířilo se v Syrii a po veškerém severu africkém. Roku 711 Arabové dobyli vítězstvím u Heres de la Frontera Španělska. Další záplavě učinil francý král Karel Martell konec, poraziv Araby u Poitiersu r. 732. Části Španělska podrželi Arabové až do r. 1492. R. 1453 se dostali do Cařihradu a učinili konec císařství byzantskému.

Sv. FOCIUS (*Photius*), mučedník cařihradský, za císaře Lva Isaurského. Rok smrti 726 nebo 730. Svátek jeho 9. srpna.

Sv. ŘEHOŘ byl setník (protospatharius) tělesné stráže v Cařihradě; když viděli Řehoř a jeho společníci, že obrazoborec přes prosby lidu rozbíjí obraz Kristův nad branou chrámovou, rozhorlili se, a odtáhli žebřík, na němž obrazoborec stál. Ten se buď zabil pádem se žebříku, anebo byl zabit při vzbouření, jež vzniklo. Císař dal Řehoři a dvanácti jeho společníkům stíti hlavy. Stalo se tak snad r. 726. Svátek sv. Řehoře 9. srpna.

Sv. THEODOSIA, panna a mučednice, byla mezi oněmi ženami, které poválily žebřík onoho obrazoborce, jenž rozbíjel kyjem obraz Kristův. Byla štáta. Svátek její 29. května (nebo 18. července).

Sv. JIŘÍ (*Georgius*) *Limniota*, mnich, nazýval se *Limniota*, buď že pocházel z ostrova Lemnos, anebo že bydlil blízce rybníka (*Limne*) na Olympu. Když káral

císaře Lva Isaurského pro obrazoborectví, dal mu císař uřezati nos a kázal ho hlavou vstrčiti do ohně. Tak zemřel Jiří. Svátek 24. srpna.

Sv. PAVLÍN, mučedník pro úctu obrazů; zemřel v Cařihradě kolem r. 730. Svátek 7. května.

Sv. HYPACIUS a ONDŘEJ, mučedníci cařihradští; Lev Isaurský dal jim vousy natřítí smolou a zapáliti, kůži sedřítí s hlavy a konečně je uškrtiti. Rok smrti 735. Svátek 29. srpna.

Sv. SERGIUS, že hájil obrazů, byl i s manželkou svou Irenou do vyhnanství poslán. Svátek 27. února.

Sv. THEOFANES, STRATEGIUS a j. trpěli pro víru za císaře Lva Isaurského. Svátek 4. prosince.

Sv. THEOFIL (*Bohumil*), mnich narozený v Tiberiopoli (nyní Varna na Černém moři), vedl život ctnostný a bezúhonný; že hájil úcty k posvátným obrazům, byl bit a poslán do vyhnanství. Zemřel po r. 741. Svátek 2. října.

Sv. ŠTĚPÁN (ho neós t. j. *mladší*; tak nazýván na rozdíl od Štěpána prvomučedníka) narodil se r. 714 v Cařihradě, opustil všechno a jsa šestnáctiletý, stal se žákem poustevníka Jana, a to žákem nejmilejším. Cvičil se ve vnitřním i zevnějším sebezapírání. Uměl prý celé Písmo sv. zpaměti. Nejraději čítával spisy sv. Jana Chrysostoma. Po smrti poustevníka Jana byl Štěpán, jsa teprve třicetiletý, zvolen představeným družiny.

Tenkrát vládl císař Konstantin Kopronymos, obrazoborec zuřivější Lva. Štěpán se uchýlil do osamělé chyše beze sře-

chy, kde byl vydán všemu nepohodlí pověrnosti. Byl jat a vyzván, aby zavrhl obrazy. Řekl: „Je nemožno hořké nazývati sladkým a naopak. I kdybych měl jen tolik krve, co se jí dá udržeti na dlaních, chci ji proliti pro obraz Ukřižovaného.“ Klášter jeho byl spálen. Štěpán byl 6 dní držán o hladě. Také uplatili jistou otrokyni, aby svědčila, že Štěpán má nedovolenou známost s vdovou Annou. Anna byla trýzněna, avšak dosvědčivši svou nevinu, řekla soudci: „Pane, mé tělo je v tvé moci. Muč je, a přece nebudeš nic jiného slyšeti, než že Štěpán je svatý muž, jemuž děkuji za spasení své duše.“ Anna byla mrskána a brzy v žaláři zemřela. Císař dal Štěpána ztrýzniti a vypověděl ho na ostrov Prokonesus v úžině Dardanelské. Avšak i tam se shromáždili kolem něho rozeznání mnichové a utvořili novou společnost.

Podvoul letech císař dalsi Štěpána předvolati. Spatřiv jej zvolal: „To je ten bídák, který mi život ztrpčuje?“ A obořil se na Štěpána: „Proč neodpovídáš?“ Štěpán řekl: „Pane a císaři! Máš-li spravedlivou příčinu zabítí mne, zabij mne! Ne-li, mírni se, neboť zákony říšské zakazují vášnivé jednání i se zločinci.“ Počal se výslech. Císař se tázal: „Proč nás máš za bludaře?“ Štěpán vyžádal si od soudce peníz s obrazem císařovým, otázel se všech přísedících: „Co zaslouží, kdo by pošlapal obraz císařův?“ Všichni zvolali: „Největšího trestu zaslouží.“ - Štěpán vece: „Nuže, kdo zneuctí obraz knížete zemského, je trestuhodný; a ten by neměl býti trestu hoden, kdo zneuctí ob-

UMUČENÍ SV. URŠULY

VIDĚNÍ SV. PETRA NOLASSKÉHO

raz Krista a jeho Matky?“A hodiv minci na zemi, šlápl na peníz. Jako zuřivci všichni se na něho vrhli a vhodili ho do žaláře. Bylo tam 342 vězňů pro víru. Měli uřezány nosy, uši, ruce; někteří byli oslepeni. Císař poslal dva radní do žaláře s rozkazem, buď aby Štěpána donutili k povolnosti, anebo aby ho ubili. Oni však ze soucitu ho nebili, ale hlásili, že ho bili a že je blízek smrti. Císař se dozvěděl, že ho obelhali; zuřil a řekl: „Což pak nemám žádného věrného člověka, který by mne zbavil tohoto mučnicka?“ Slova ta zaslechli dva dvořané a chtějíce se císaři zavděčiti, vyvedli Štěpána ze žaláře, kamenovali ho, jeden ho udeřil železem do hlavy, až mu mozek vyrazil. Štěpán vypustil duši, azlosynové roztrhali i mrtvolu na kusy. Stalo se tak dne 28. listopadu. Svátek 28. prosince.

Sv. ANNA, vdova cařihradská, o níž je řeč v životopise sv. Štěpána, byla pro hájení posvátných obrazů dána do žaláře, kde umřela. Svátek 28. listopadu.

Sv. PETR byl za císaře Konstantina Kopronyma tak dlouho bit, až duši vypustil. Svátek 16. května.

Sv. PAVEL, císařský důstojník, hájil úcty k posvátným obrazům. Císař Konstantin Kopronymos mu dal uřezati nos a vypichati oči, dal mu smolu a síru liti na hlavu a posléze ho vléci po ulicích, až duši vypustil. Rok smrti 776. Svátek 3. července.

Sv. ONDŘEJ KRÉTSKÝ (lat. Andreas Cretensis), také Kalybita nazývaný, mnich, byl pro hájení posvátných obrazů mučen r. 761; byl mrskán, nohy mu byly

uřezány, až vykrvácel. Svátek 17. října.

Sv. THEOSTERIKT, mučedník za císaře Konstantina Kopronyma (*D*); svátek 17. března.

Sv. GERMAN byl synem vysokého úředníka Justiniana v Cařihradě a také měl nastoupiti službu úřednickou. Ale císař Konstantin Pogonatus dal ze žárlivosti zavraždit Justiniana, syna pak jeho Germana na těle zohaviti; určil jej pro stav duchovní. German se stal patriarchou cařihradským. Byl horlivým obhájcem posvátných obrazů. Proto byl vypověděn do vyhnanství, kdež zemřel, stár jsa 100 let, r. 733. Svátek 12. května.

Sv. JAN DAMASCENSKÝ (příjmím Mansur nebo Chrysorroas t. j. Zlatotekoucí), narodil se v Damasku, kteréžto město pro své domy bíle natřené slulo „běloskvoucí“. Otec jeho Sergius byl velickým vezírem u mohamedánského kalifa Abdula Meleka, ale vyznával svou víru křesťanskou, pomáhal křesťanským chudým a vykupoval křesťanské otroky. Kdysi nalezl mezi otroky mnicha Kosmu z Kalabrie, muže vzdělaného, jehož byli arabští lupiči námořní lapili a ke koupi na trhu nabízel. Sergius vykoupil Kosmu z otroctví a svěřil mu výchovu svého syna Jana. Později Kosmas vstoupil do kláštera sv. Sáby u Jerusalema a za několik let se stal biskupem majumským. Když otec Janův zemřel, Jan se stal nejvyšším vezírem u dvora.

V ten čas nastalo pronásledování ctitelů posvátných obrazů. Jan Damascenský sepsal důkladné spisy, v nichž dokazoval, že posvátné obrazy jsou užitečny ku vzdě-

lání a povzbuzení věřícího lidu. Ačkoliv Jan požíval na dvoře kalifově veliké vážnosti a úplné svobody, přece zatoužil po výhradné službě Boží. Rozdal všechno své jmění, propustil své otroky a sluhy a odebral se do kláštera sv. Sáby, kde dlel jeho bývalý učitel Kosmas. Mnich, který Jana učil řeholním pravidlům, byl velmi přísný. Uložil Janovi, aby nikdy nejednal dle svých žádostí, aby se nikdy nevynášel svou učeností, aby neměl žádného styku se světem, aby nikomu nedopisoval a aby skromně v mlčelivosti se cvičil. Na příklad: Kdy si přišel do Janovy cely plačící řeholní bratr. Jan se tázal, proč pláče. Mnich odpověděl: „Umřel mi můj rodný bratr.“ Jan na to: „Považ, bratře, všechno na světě je marnost.“ Těchto několik slov, která cvičitel zaslechl, stačilo, aby Jan byl za trest na čas zavřen do cely. Jindy cvičitel uložil Janovi, aby se odebral v chatrném rouše mnišském do Damašku a aby tam na trhu prodával koše od mnichů upletené za cenu schválně přepjatou. Jan podrobiv se tomu ponižujícímu rozkazu, nespěl do Damašku, kde byl kdysi vysokým státním úředníkem, koše a prodával je na trhu za cenu očividně zveličenou. Lidé se mu smáli, až posléze jeden z bývalých jeho sluhů poznal svého pána a odkoupil mu všechny koše. Jan se poslušně vrátil s vytěženými penězi do kláštera. Kdysi Jan napsal na čísi žádost náhrobní nápis. Cvičitel to pokládal za přestoupení svých nařízení. Zahnal Jana od sebe. Jan, hluboce sklíčený, odprošoval svého mistra, ale marně; prosil spolupoustevníků o jejich přimluvu; přimlouvali se a cvičitel slí-

bil odpuštění s tou krutou výminkou: Jan ať vyčistí záchody všech poustevníků. Poustevníci žasli nad tou tvrdostí a majíce zato, že výminka tato nebude vykonána, ani jí nesdělili Janovi. Jan se však o výmince přece dozvěděl a ihned odešel vykonat rozkaz. Cvičitel nemálo se po-divil jeho pokoře, přiběhl za Janem, objal a políbil ho, ba políbil mu i ruku řka: „Nevěděl jsem, jakého hrdinu poslušnosti jsem v Kristu vychoval.“

Když Jan dostatečně osvědčil svou pokoru, byl posvěcen na kněze a obdržel dovolení, aby směl pěstovati vědy a skládati spisy na obranu víry. Sepsal vzácné dílo: „O pravé víře“, soustavnou to věrouku, pak spis: „O bludech“, dílo historicko-bohoslovné a j. Kromě toho obnovil bohoslužebné knihy řecké v původní ryzosti, upravil služby Boží dle obřadu sv. Sáby; také skládal posvátné zpěvy a sbíral životopisy svatých. Zemřel roku 780 (dle jiných zpráv roku 754) v klášteře sv. Sáby blíže Jerusalema. Počítá se do sboru učitelů církevních. Slaví se 27. března.

Sv. TARASIIUS, patriarcha cařihradský, hájil rázně obrazů a církevních zákonů i proti císaři Konstantinovi, jenž chtěl své manželství zrušiti. Tarasius přísně šetřil práva útočištného v chrámě; kdysi nosil člověku, který se do chrámu uchýlil, pokrm a nápoj, ba přenášel jej z chrámu a do chrámu, aby člověk ten mohl vykonati tělesnou potřebu. - Tarasius správně smýšlel o primátu papežově, jehož nazývá „nejvyšším veleknězem“. Zemřel roku 806. Svátek 25. února.

Sv. NIKEFOR, syn císařského tajem-

nika Theodora a Eudoxie, byl zprvu císařským písařem; skvěl se ve všech vědách; byl znamenitým filosofem, řečníkem, matematikem, hudebníkem. Byl ustanoven patriarchou cařihradským. Náleží mezi nejučenější patriarchy cařihradské. Zůstavil mnoho důležitých rukopisů. Hájil úcty k posvátným obrazům, řka roku 813 k císaři Lvu Armenskému: „Pane, tvoje záměry jsou zbytečné a marné; odporují církevní autoritě. Nemožno přece rušiti starého podání církevního! Uctíváme obrazy svatých, Kříž a knihu Evangelia.“ Za to Nikefor byl vypovězen do Chalcedonu a tam r. 828 zemřel. Svátek sv. Nikefora 13. března.

Sv. METHOD se narodil v Syrakusách na Sicilii, byl mnichem na ostrově Chiu. Odebral se pak do Cařihradu a stál věrně po boku patriarchu Nikeforovi. Neohroženě hájil úcty k obrazům před císařem Michaelem Balbem či Zajímavým; za to byl ukrutně bit. Ba po celých 9 let bylo mu úpěti v úzké tmavé kryptě. Také císař Theofil vytýkal Methodovi úctu k obrazům. Method pravil: „To je podivné! obraz Krista Pána chcete ničiti, své vlastní obrazy oslavujete!“ Pro tato slova byl opět bit a do žaláře uvržen. Za vlády Theodory, císařovny-vdovy, Method byl povýšen za patriarchu cařihradského. Methodovi sluší děkovati, že obrazoborectví přestalo. Methoděj odpustil svým nepřítelům a vodil bludné na cesty dobré. Chválí se jeho učenost, horlivost pro služby Boží, cudnost a katolická mysl hluboce založená i jeho trpělivost. Dávají mu název „Homologeta“ a „Veliký“. Svatě dokon-

čil svůj život činný, všemi ctnostmi ozářený, záslužný a při tom přece tolik strastný r. 847 (nebo 846). Svátek 14. června.

Sv. ŘEHOŘ DEKAPOLITA pocházel z krajiny Dekapolis v Malé Asii a proto sluje Dekapolita. Byl pak v Cařihradě; všude, ve chrámech i na ulicích, hájil úcty k obrazům. Zemřel kolem r. 850. Svátek 20. listopadu.

Sv. LAZAR pocházel z turecké rodiny pod Kavkazem. Vstoupil v Cařihradě do kláštera a byl posvěcen na kněze. V klášteře se naučil malovati posvátné obrazy. Za to byl bičován a na rukou žhavým železem pálen. Avšak rány se mu zahojily a on opět maloval obrazy, které od obrazoborců byly seškrabány a porušeny. Císařovna Theodora, která se ujala úcty k posvátným obrazům, snažila se dáti Lazarovi náhradu za jeho utrpení ve službě církevního umění. Také jej poslala po dvakráte s poselstvím do Říma. Na druhé cestě Lazar, zbožný malíř, zemřel, snad r. 856. Svátek 23. února.

Sv. MAKARIUS, opat v cařihradském klášteře Pelecete, jehož členové vynikali pravověrností a statečností u víře. Hájil obrazů a proto byl poslán do vyhnanství. Dle některých pramenů zemřel před r. 820. Svátek 1. dubna.

Sv. THEOFOR, muž bohatý v Cařihradě, odřekl se bohatství; pro uctívání obrazů byl vypovězen. Zemřel ve vyhnanství kolem r. 820. Svátek 12. března.

Sv. THEOFIL (či *Theofor* či *Theofylakt*), biskup nikomedijský, byl pro obranu obrazů poslán do vyhnanství. Zemřel r. 845. Svátek 7. (či 8.) března.

Sv. THEOFANES HEGUMENOS (či *Isauricus*) byl vychován na dvoře císaře Konstantina Kopronyma. Uzavřel manželství, avšak přemluvil svou manželku k stálé zdržlivosti. Rozdali majetek a zřídili v Mysii dva kláštery řádu basilánského. Theofanes vedl jeden z nich jako představený (čili Hegumenos, odtud jeho jméno). Pro hájení obrazů byl mrskán; obdržel 300 ran. Zemřel ve vyhnanství r. 817 nebo 818. Svátek 12. března.

Sv. HILARION mladší byl syn dvojřana císařského v Cařihradě. Žil odříkavě a stal se v klášteře cařihradském igumenem a archimandritou, ačkoliv se vzpíral té hodnosti. V bouřích obrazoboreckých trpěl útrapy, byl také vypovězen, a vrátil se, až císařovna Theodora obnovila ctění obrazů. Zemřel r. 845. Svátek 6. června.

Sv. JAN HEGUMENOS, opat v klášteře Katharů u Cařihradu, byl pro obranu obrazů ztlučen a poslán do vyhnanství. Zemřel kolem r. 852. Svátek 27. dubna.

Sv. THEODORA pocházela z Paflagonie a pro sličnost byla vyvolena za manželku císaře Theofila. Svolila a jako císařovna všemožně mírnila jeho náklonnost k obrazoborcům a odvracela jej od zhýralosti. Dosáhla toho, že propustil Lazara na svobodu. Když její manžel císař Theofil zemřel, vladařila místo svého synka Michaela III. Sesadila patriarchu Jana, ustanovila patriarchou sv. Methoda a po něm sv. Ignáce. Zavedla opět úctu k obrazům. Avšak když nastoupil vládu její syn, musila se uchýlit do kláštera. Papež Mikuláš jí poslal list, ve kterém ji těšil. Zemřela r. 867. Svátek 11. února.

Sv. THEODOR STUDITA narodil se v Cařihradě, byl žákem sv. Platona a vstoupil do kláštera studitů. Klášter požíval veliké vážnosti a bylo v něm té doby asi 1000 mnichů. V bouři obrazoborců byl uvězněn; psal v té příčině papeži a nazývá papežskou stolicí „skálou, na níž je zřízena Církev“. A když papež, seč byl, pomohl, Theodor mu děkoval a líčil bouři těmito slovy: „Ani Arab nejedná tak nepřátelsky jako křesťan s křesťanem... Není manžel bezpečen, neudá-li jej manželka, a obráceně. Každý, kdo má obraz posvátný, bývá bit a vyháněn.“ Roku 819 Theodor byl dopraven do Smyrny. Odpadlý biskup stal se jeho žalárníkem. Zavřel Theodora do smrduté díry pod zemí a staral se o dostatek bití a ran. Císař Michael II. Balbus (820-829) nastoupiv vládu, byl zprvu snášeliv; vydal rozkaz, aby ctitelé obrazů byli ze žalářů propuštěni a z vyhnanství povoláni zpět. I Theodor se vracel k Cařihradu a usadil se v klášteře Tryfonu na poloostrově Akritském. Napsal list, v němž děkoval „božskému císaři“ za udělení svobody, avšak v němž se ohražoval proti jeho zasahování do církevních práv. „Žádejme o výklad víry starý Řím, jak to činívali naši otcové. Římská církev zaujímá mezi církvemi místo první.“

Roku 826 onemocněl Theodor a připravoval se na smrt přijetím svatých svátostí. Loučil se s mnichy a řekl jim: „Přišla řada na mne, abych se odebral k otcům. Všimněte si poslední vůle, kterou jsem napsal. Střežte svou víru bedlivě a zachovejte svůj život bez poskvrny!“ Ve zmi-

něné poslední vůli uložil svému nástupci, aby zachovával klášterní pravidla, aby neshromažďoval světských statků, aby neměl otroků, neboť otroci jsou lidé k obrazu Božímu stvoření, aby netrpěl v klášteře chovu zvířat, leč k tahu a na nejnutnější potřebu, aby nedopustil ženám vcházeti do kláštera; mnichům doporučoval poslušnost a sebezápor. Doložil: „Nevím, bratří, jaký soud mne očekává, nejsem si vědom dobrých skutků, ale jsem si vědom mnohých chyb. Proto se modlete za mou spásu; já pak, dosáhnu-li jí, neustanu prositi za vás.“ Zemřel 11. listopadu 826. Svátek jeho 12. (nebo 19.) listopadu.

Sv. PLATO, syn bohatých rodičů cařihradských, rozdal všechno a šel do Bithynie, žádaje o přijetí do kláštera. Opat vida před sebou vznešeného jinocha těla útlého, nechtěl ho přijmouti. Plato řekl: „I když nejsem schopen vykonati věci veliké, přece umím jedno, a to poslouchati.“ Byl přijat; stal se pak opatem a háje úcty k posvátným obrazům, zúčastnil se VII. všeobecného sněmu Nicejského. Tělesná slabota jeho pocházela z přísné kázně a byla tak veliká, že nemohl ani choditi ani státi. Za každou prokázanou úslužnost děkoval tklivě. Podrobnosti o jeho životě víme z pohřební řeči, kterou vykonal Theodor Studita. Zemřel r. 813. Slaví se 4. dubna.

Sv. THEODOR GRAPTUS a jeho bratr *Theofanes* - kněz a mnich - byli bratří a členové kláštera sv. Sáby u Jerusalema. Císař Michael Zajímavý je dal pro obranu posvátných obrazů bití, a to ve své přítomnosti. Theodor jsa bit, při-

držoval se šatů pochopů, jinak by byl upadl na stoličku císařovu. Pak vryli Theodorovi do tváře veršiky; proto se nazývá „Graptus“, t. j. Popsaný. Theodor zemřel od útrap, kdežto Theofanes žil pak ještě dlouho jako biskup nicejský. Rok smrti Theodora Grapta je asi 833. Theofanes je také v Římském Martyrologiu. Svátek obou 27. prosince.

Sv. NICETAS (Niketas) opat, vyznavač na hoře Olympu, dal se raději poslati do vyhnanství, než by byl zradil víru a úctu k posvátným obrazům. Zemřel v poustevně u Cařihradu r. 824. Svátek 3. dubna.

Sv. PAVEL, biskup v Bithynii, obhájce obrazů, zemřel - jak se zdá - ve vyhnanství kolem r. 845. Svátek 8. března.

Sv. EMILIAN, biskup kyzický (blíže moře Marmarského) skvěl se nábožností i učeností; horlil pro víru pravou a čistou; neohroženě káral každého, kdo nectil obrazů. Za to mu bylo za císaře Lva V. Armenského přetrpěti steré útrapy. Dokončil svůj život ve vyhnanství kolem r. 820. Svátek 8. srpna.

Sv. EUSTRACIUS Thaumaturgus, mnich v Mysii, byl od obrazoborců zahnan. Vrátiv se, zemřel kolem r. 850. Svátek 9. ledna.

Sv. EUTHYMIUS, biskup v lydijském městě Sardes, zúčastnil se všeobecného sněmu proti obrazoborectví; jako obhájce obrazů byl bit a musil po třikráte se odebrati do vyhnanství. Zemřel kolem r. 828. Svátek 11. března.

Sv. THEOFIL (ale také *Theofylakt* nazývaný), biskup v Nikomedii v Bithynii, byl s Theoforem pro obranu posvát-

ných obrazů poslán do vyhnanství. Tam zemřel kolem r. 845. Svátek 7. března.

Sv. MICHAEL, biskup ve frygijském městě Synnadě, hájil obrazů, začez byl poslán do vyhnanství. Tam zemřel kolem r. 820. Svátek 23. května.

34. POČÁTEK CÍRKEVNÍHO STÁTU

Když sídlo císařské bylo přeloženo do Byzance, papežové si získali velikých zásluh o Řím. Lid v nich viděl své ochránce a vladaře. Papežové měli množství statků po Italii rozptýlených a byli v Italii nejzámožnější mezi všemi velmoži. Ale tento majetek vzbudil závist mnohých. Král Longobardů Aistulf bažil po těch statcích a vytáhl do boje proti Římu. Papež Štěpán II. nemoha se dovolati pomoci u řeckého císaře, jemuž Italie náležela, obrátil se s prosbou o pomoc k franckému králi Pipinovi. Pipin ochotně pomohl, nad Aistulfem zvítězil, a krajiny jemu odňaté daroval papeži. Darovací listiny položil na hrob sv. Petra na znamení, že je to dědictví sv. Petra, *patrimonium s. Petri*, přecházející na nástupce. To se stalo r. 754 a tak byl učiněn počátek papežského státu. Longobardský král chtěl papeži darované země zase odniti, ale francký král Karel ho přemohl, darování Pipinovo potvrdil a rozšířil. I později bylo světské panství papežovo zvětšeno. Tak se stal papež nezávislým vládařem a mohl svůj úřad zastávat s úplnou svobodou.

35. OBNOVENÍ ŘÍMSKÉHO CÍSAŘSTVÍ NA ZÁPADĚ. KAREL VELIKÝ. O BOHOSLUŽBĚ TEHDEJŠÍ DOBY

V nynější Francii byla veliká a mocná říše, v níž se stal vladař Pipin králem, byv od lidu všeobecným přáním povolán a od sv. Bonifáce na rozkaz papeže Zachariáše pomazán (r. 752). Po smrti Pipinově následoval jeho syn Karel, jenž sobě za svého dlouholetého panování dobyl velikých zásluh o Církev. Když roku 800 v Římě vypuklo vzbouření proti papeži Lvu III., spěchal mu Karel se zbrojnou mocí na pomoc a potlačil vzpouru. Papež pak korunoval Karla za císaře a ustanovil jej a nástupce jeho v císařském důstojenství ochránci Církve. Císař římský měl býti prvním z křesťanských knížat na Západě a hlavou jejich ve věcech světských, jako byl papež hlavou ve věcech duchovních.

Císař Karel se osvědčoval v skutku jako ochránce Církve, zakládaje biskupství, kláštery a fary, a všemožně pečoval o vzdělání duchovenstva i lidu; proto kázal zřizovati školy při chrámech biskupských, klášterních a farních. Ve školách katedrálních a klášterních učili sedmi svobodným uměním, a to triviu (gramatice, řečnictví a dialektice) a kvadriviu (aritmetice, geometrii, musice a astronomii), kromě toho bohovědě, právu a lékařství. Umění tato slula svobodnými uměními

proto, že byla pokládána za důstojna muže svobodného na rozdíl od práce hmotné. Císař žádal, aby kněží i po vesnicích lid a mládež vyučovali. Z Itálie si přivedl učence a umělce, mezi nimi Alkuina, Paula Diakona a gramatika Petra Pisánského. Pod vedením Alkuinovým rozkvetla „dvorská škola“ a akademie, jejichž schůzi se i císař zúčastnil. Pečoval o zvelebení bohoslužby, zaváděl varhany, zvony a kostelní malbu. Do zemí pohanských posílal misionáře.

Karel vedl mnoho válek proti národům pohanským, slovanským i německým. Nejdéle trvala jeho válka proti pohanským Sasům, kteří se tvrději vzpírali věrovestům a kteří podnikali nepřátelské vpády do zemí Karlových. Konečně po třicetiletém boji Karel je přemohl a násilím přinutil ke křtu. Tím ovšem porušil zásadu křesťanskou, dle níž každý dospělý jen dobrovolně se má odhodlati k přijetí křtu. Přísností snažil se Karel zlomiti nechuť ke křesťanství. I proti Avarům, surovému lidu kočovnému, jenž z Uher činil časté výpady do sousedních zemí, bojoval Karel vítězně a poslal k nim první hlasatele víry křesťanské. Říše Karlova byla r. 843 rozdělena na říši francouzskou, německou a italskou. Důstojnost císařů římských trvala asi 1000 let; císař František II. složil r. 1806 korunu císaře římského a přijal název císaře rakouského.

Karel zasluhuje název *Veliký*, jenž se mu dává; chránil Církev, konal spravedlnost, utvrdil pokoj. Byl zakladatelem nové kultury, nového řádu společenského,

nové vzdělanosti, nových ideálů. V nařízení z roku 789 píše: „Pokoj a svornost ať je mezi biskupy, opaty, hrabaty, soudci a ve všem lidu křesťanském, poněvadž bez pokoje nic se nelíbí Bohu.“ Sám senazýval „oddaným obhájcem Církve“ a o papeži říkal: „Apoštolská Stolica musí býti ctěna.“

Žil střídme, dával hojně almužny, litoval svých poklesků za mladších let spáchaných; knihu sv. Augustina „O městě Božím“ dával sobě při obědě předčítati. Přál si mít muže ve své říši, jako byl sv. Augustin. Kdysi řekl Alkuinovi: „Kéž bych měl alespoň dvanáct mužů jako byli Augustin a Jeronym.“ Alkuin odpověděl: „Bůh měl pouze dva toho druhu; a ty bys jich žádal dvanáct?“ Zemřel r. 814. Byl veleben jako největší král Německa, jako národní heros. Pro jeho pokání a zásluhy o Církev jest jméno jeho obsaženo v některých seznamech svatých. Ale kanonizován byl pouze protipapežem Paschalem III. Uctívá se hlavně v Čáchách a v některých krajinách německých a francouzských. Svátek jeho 28. ledna.

Nejstarší chrámy se nazývaly *basiliky*, protože byly sídlem Krále králů. Měly v půdoryse tvar obdélníka, vybíhajícího v polokruh, zvaný „absida“. Někdy byla vsunuta loď příčná, takže půdorys měl podobu kříže. Na Východě měly chrámy v půdorysu podobu kříže rovnoramenného a měly klenby báníté (*sloh byzantský*). - První varhany obdržel Pipin roku 757 od byzantského císaře Konstantina Kopronyma.

Chrámy byly důstojně upravené. Karel Veliký vstúpil do mysli lidu přesvěd-

čení, že chrámy musí být důstojně upraveny. Ale Karel zároveň připomínal kněžím, že obec křesťanská, je-li mravně silná, je cennější než sebe lahodnější chrám. Se Mši svatou byly již v dobách apoštolských spojeny hody (*agapy*). Tyto hody se vystrojovaly z přebývajících darů obětních. Později byly tyto hody lásky k chudým odděleny ode Mše svaté a přeloženy na večer. Avšak když se do Agap vetřely zlořády, byly zakázány, a to již ve IV. století. Ku konci služeb Božích obdrželi věřící „eulogie“ - svěcené chleby, jež si brali domů. Venancius Fortunatus velebí zpěv církve pařížské, který (snad) byl vícehlasý. Císař Karel Veliký pečoval o dobrý kostelní zpěv. Vyslovil politování, „že Němci zpívali tak špatně, že se přirovnával jejich zpěv k lomozu nákladních vozů“ (Hauck, Círk. dějiny něm. II., 231).

Služby Boží trvaly déle než nyní. Karel Veliký uložil lidu, aby se alespoň o nedělích a svátcích zúčastnil kázání a Mše svaté a aby při slavnostech knězi respondoval a aby zpíval „Gloria“ a „Sanctus“ s knězem zároveň. Kněží měli častěji kázati, a protože velká část kněží nedovedla sestavit kázání, dána jim byla sbírka promluv (Homiliaria). Také nad biskupy měl císař Karel Veliký přísnou kázeň; někteří z nich byli vynikající mužové, jako na př. Arno Solnohradský, ale byli i nehodní a nevzdělání. Duchovenstvo požívalo různých výsad: osvobození od daní, od vojenské povinnosti, od soudnictví světského. Karel pečoval o nižší duchovenstvo usilovněji než o vyšší; přísně prováděl nařízení, aby jim byly odváděny desátky.

36. SVATÍ A SVĚTICE VE STOLETÍCH V. AŽ VIII.

V Africe a v Asii.

Sv. MARCELIN byl úředníkem (tribunem) za císaře Honoria a byl poslán do Karthaga, aby jako soudce rozsoudil rozepří katolíků a donatistů. Rozhodl, že donatisté jsou v bludu. Spisovatel Orosius chválil Marcelina. Také sv. Augustin napsal některé své spisy na podnět Marcelinův a věnoval mu je. Sv. Jeronym mluvil o Marcelinovi s úctou. Avšak později Marcelin byl křivě obžalován z velezrady; sv. Augustin ho hájil, ale bez výsledku; i připravoval Marcelina na smrt. Marcelin byl r. 413 usmrčen. Ale tu vyšla jeho nevina na jevo, jeho čest byla císařem Honoriem očištěna a sám císař nazval Marcelina mužem „svaté památky“. Svátek sv. Marcelina 6. dubna.

Sv. ANASTASIA PATRICIA (to jest kněžna) narodila se v Cařihradě, byla bohatá, krásná a zbožná. Císařovna Theodora, bývalá herečka, zahořela závistí a nenávistí proti ní. Anastasie prchla do Alexandrie a tam ve vesnici Kvintě zbudovala klášter. Roku 548 chtěl si ji císař po smrti své manželky Theodory vzít za manželku a dal ji hledati. Anastasie uslyševši o tom, uprchla na poušť, světila opatu Danielovi své nebezpečí a přijala od něho mnišské roucho a jméno „eunuch Anastasius“, aby jí nikdo nevyzradil. Bydlila v chýšce, o samotě, a jednou za týden jí donášel mnich na rozkaz opatův

potraviny. Teprve při jejím úmrtí roku 567 oznámil opat Daniel mnichům, že to byla žena. Svátek sv. Anastasie 10. března.

Sv. FIRMUS, biskup v africké Tagastě. Rok smrti není znám. Svátek 31. července.

Sv. PROTER, patriarcha alexandrijský, horlivý obhájce víry proti eutychiánům. Napsal papeži Lvu Velikému list s nadpisem: „Mému pánu, milovanému bratru a spolunknězi! Požehnání v Pánu!“ Byl od kacířů zabit r. 457. Svátek jeho 28. února.

Sv. ANATOLIUS, patriarcha alexandrijský, byl pravověrný, což někteří spisovatelé popírají; jinak by ho byl papež Lev Veliký neuznal patriarchou. Svátek 3. července. (Je uveden v § 17.)

Sv. JAN ALMUŽNÍK narodil se kolem r. 552 v městě Amatě na ostrově Cypru, kde jeho otec byl vladařem. Již za mládí jevil útrpnost k lidem nuzným a pomáhal jim, seč byl. Dle vůle rodičů se oženil; avšak když mu zemřeli i manželka i rodičové, rozdal všecko jmění chudým a žil prostě a přísně jako poustevník. Roku 608 byl zvolen patriarchou alexandrijským. V tom lidnatém městě bylo pouze sedm nevelikých svatyň katolických. Jan budoval nové chrámy a způsobil, že za krátko bylo v Alexandrii 70 chrámů. Pečoval o zvelebení služeb Božích. Kdysi zaslých, že někteří lehkomyslníci po evangeliu chrám opouštějí a venku si čas krátí; patriarcha Jan vyšel za nimi řka: „Kde jsou ovce, tam má býti i pastýř. Půjďte-li dovníř, půjdu i já s vámi; zůstanete-li zde, zůstanu i já s vámi.“ Lehkomyslníci se zastyděli a vrátili se do chrámu.

Největším zalíbením Janovým bylo konati milosrdné skutky; proto se nazývá „Almužník“. Jakmile nastoupil úřad, rozkázal služebníkům, aby sepsali „všecky pány jeho.“ Sluhové nerozuměli slovům těm a tázali se, koho Jan míní. Jan odpověděl: „Pány mými jsou všichni chudí a ubozí lidé; jim sloužiti jsem povinen.“ I napsali na listinu jména 7500 chudých a Jan je všechny podporoval. Jeho dobročinnost neznala mezí. Zámožní lidé mu dávali dary věduce, že z nich ničeho pro sebe nepodrží. Kdysi mu daroval bohatý měšťan drahocennou ložní pokrývku. Jan přikryt jsa touto pokrývkou, nemohl usnouti. Přišlo mu na mysl, že to je zbytečná věc a že mnozí ubožáci nemají ani potřebného oděvu. Ráno ihned Jan prodal onu ložní pokrývku a ztržené peníze rozdal chudým. Měšťan se o tom dověděl, pokrývku koupil a opět ji daroval Janovi. Jan ji opět prodal, a když mu ji měšťan po třetí přinesl, Jan řekl rozmarně: „Uvidíme, kdo z nás se dříve unaví, zda já, či ty.“ - Kdysi mu děkoval člověk podarovaný hojnými slovy za poskytnutou pomoc. Ale Jan přerušil jeho řeč těmito slovy: „Ale bratře! Vždyť jsem ještě neprolil za tebe krev, jak Kristus učinil za nás.“ - Kdysi nepřišel žádný prosebník. Jan nemoha nikoho podarovati, rozplakal se řka: „Dnes jsem nedal žádného zadostčinění za svoje hříchy, aniž jsem si mohl získati zásluh.“ - Kdysi za neúrody a hladu nabízel jistý boháč Janovi mnoho peněz a obilí, avšak s tou podmínkou, bude-li vysvěcen na jáhenství. Jan odmítl dar řka: „Obět tvá je veliká,

ale úmysl tvůj není čistý; Bůh pomůže i bez tvého daru. " A vskutku! Téhož dne přistaly do přístavu dva koráby s obilím.

Stejně horlivě konal Jan skutky duchovního milosrdenství. Kdysi se ubíral do chrámu. Tu ho zastavila plačící žena; žádala ho o spravedlnost proti svému zeti, jenž ji utiskoval. Průvodčí biskupovi měli ženě za zlé, že obtěžuje biskupa na ulici. Jan řekl: „Nechtež ji! Jak by mohl milosrdný Bůh vyslyšeti moje modlitby, kdybych já této ubohé ženy dříve nevyslyšel?“ - Kdysi byl jistý mnich obžalován pro nějaký přečin. Jan jej potrestal; ale pak se ukázalo, že onen mnich se přečinu toho nedopustil. Jan se velmi zarmoutil a od té doby měl pomlouvače tím více v opovržení. - Kdysi potupil drzý žebrák Jana. Sluhové chtěli onoho opovážlivce potrestati, ale Jan jim to zapověděl řka: „Po šedesát let urážím Boha svými hříchy a sám bych nechtěl snésti ani dost malou urážku.“ - Jistý měšťan se nechtěl smířiti se svým nepřítelem. Jan si zavolal nesmířlivého měšťana k sobě do chrámu a když při oběti Mše sv. konána byla modlitba Otče náš a vyslovena byla prosba: „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům“, tu Jan se obrátil k měšťanu nesmířlivému a řekl: „Považ, bratře, co slova tato znamenají!“ Měšťan byl dojat tou měrou, že se slíbil smířiti se svým odpurcem.

Jan zřídil pro sebe hrobku ve hlavním chrámu, ale tak, aby zůstala nedostavěna; chtělť ustavičně býti pamatován na smrt. Kdykoliv o velkých svátcích kráčel

v biskupském šatu k oltáři, tu jáhen volával k němu, jak měl nařizeno: „Hrobka tvá není dosud dokončena. Rozkaž, ať se dokončí, neboť nevíš, kdy přijde tvoje poslední hodinka.“ - Když Jan seznal, že se blíží jeho smrt, odebral se na ostrov Cypr a tam zemřel r. 616, stárjasa asi 64 let. Slaví se 30. (nebo i 24.) ledna.

Sv. EUFRASIA (dle boll. *Eupraxia*) byla dcerou Antigona, příbuzence císaře Theodosia I. (379-393) v Cařihradě a jeho manželky Eufrasie Starší. Antigon zemřel záhy a Theodosius chtěl mladou vdovu Eufrasii Starší provdati za jistého svého dvořana. Avšak vdova zamítla ten návrh a aby se vyhnula dalším domlouvám, odebrala se s dceruškou Eufrašií na své statky do Egypta. Tam seznala přísný život řeholnic v klášteře a chtěla jim dáti část důchodů ze svých statků se závazkem, aby se řeholnice modlily za zemřelého jejího manžela. Představená odmítla dar řkouc, že se nesrovnává s chudobou, kterou řeholnice slíbily; o chotně se uvolila, že se bude s řeholnicemi modliti za zemřelého Antigona, a nepřijala nic, leč trochu kadidla a oleje ke službám Božím. Matka Eufrasie odevdala dcerušku na výchovu do onoho klášteřa; sama žila na svém statku v přísné kázni jako řeholnice a brzy zemřela. Císař Theodosius I. dozvěděv se o smrti matky Eufrasie, chtěl její dceru Eufrašií provdati za svého dvořana. Ale Eufrasie odpověděla: „Vývolila jsem si nebeského chotě Krista a nežádám sobě žádného smrtelného ženicha. Prosím, aby císař

moje statky v Cařihradě prodal a výtěžek aby rozdal chudým.“

Eufrasie žila přísným životem řeholním. Nezakládala si na svém rodu a považovala se za služebnici všech ostatních sester. Byla vzorem sebezapíravosti a pokory, upřímné nábožnosti a dobrotivosti. Časem na ni doléhaly vzpomínky na bývalé bohatství a přicházely jí na mysl představy o kráse a rozkoších, jež skrývá svět a jichž se byla zřekla. Tu pak srdce její se chvělo pokojem; ale vždy svěřovala své nitro představené kláštera a nacházela u ní potěchy a poučení. Jsouc urozená a tělesně sličná, byla některým řeholnicím předmětem závisti a řevnivosti. Jedna z nich, Germana jménem, vytýkala Eufrasii, že prý je pokrytecká a že se dělá pokornou a poslušnou, aby se domohla vlády v klášteře. Eufrasie snesla nespravedlivou výčitku. Germana byla za trest na čas ze společnosti jiných vyloučena, ale Eufrasie se za ni přimlouvala, aby jí byl trest odpuštěn. Zemřela jsouc teprv třicetiletá r. 410. Svátek 13. března. S ní se ctí zároveň: Sv. *Petrionius*, chlapec, mučedník; svátek 13. března. Řekové mají svátek sv. Antigona a sv. Eufrasie Starší dne 11. ledna.

Sv. EUFROSINA byla dcera zámožných rodičů v Alexandrii. Když jí bylo dvanáct let, umřela jí matka. Otec Pafnucius vychovával dceru pečlivě. Eufrosina slyšela mnoho vypravovat o ctnostném a odřikavém životě klášterníků a klášternic egyptských a zatoužila, aby se směla odřici bohatství, slávy i rozkoší světských a aby mohla sloužiti Bohu v zá-

tiší klášterním. Otec Pafnucius však neznaje jejich tužeb, vyvolil ji ženicha. Eufrosina řekla: „Nechci toho mládence; chotěm mým je Kristus; nechci se provdati, nýbrž chci v čistotě sloužiti choti svému nebeskému po celý život.“ Pafnucius maje její zdráhání za pouhé dívčí vrtochy, činil přípravy ke svatbě. Eufrosina chtěla uprchnouti do panenského kláštera. Ale přišlo jí na mysl, že by ji otec brzy vypátral. Tu pojala podivný úmysl, aby se sňatku vyhnula stůj co stůj. Potají si opatřila oděv císařských panošů, ostříhala si vlasy a zapírajíc své pohlaví, žádala v nedalekém mužském klášteře, aby ji tam přijali za mnicha. Opat ji přijal. A Eufrosina přebývala pode jménem „bratr *Smaragdus*“ v chýšce nepoznána v řeholní kázni po 38 let.

Pafnucius litoval své neústupnosti, kterou vypudil jedinou svou dceru z domu. Rozesílal posla za poslem, aby pátrali po Eufrosině; hledali ji ve městě, na lodích, v přístavu, na pouštích a ve skrýších, v panenských klášterích. Nebylo jí nikde. Po čase zarmoucený otec docházel sám do kláštera, aby tam hledal útěchy ve svém hoři. Byl to klášter, v němž žila Eufrosina. Otec ji nepoznal, neboť přísné odřikání ji změnilo, kromě toho pro její mnišský šat a pro jméno „Smaragdus“ nemohl tušiti, že před ním stojí jeho dcera. Eufrosina však poznala ihned svého otce; překonavši prudký vnitřní boj a ovládnuvši se, řekla zarmoucenému otci: „Spatříš dceru svou, dříve než umře.“ Pafnucius odešel. Eufrosina žila ještě několik roků. Když onemocněla na smrt,

dala si zavolatí svého otce a prolévajíc slzy, řekla mu: „Bůh vyslyšel modlitbu tvou. Dceru svou spatříš. Já jsem dcera tvá Eufrosina, tys otec můj. Odpusť, že jsem ti způsobila zármutek. Sloužila jsem Bohu nikým nepoznána. Nyní pak mi uděl svého požehnání. A až zemru, ty sám připrav tělo mé k pohřbu.“ Pafnucius užasl, uslyšev tato slova. Eufrosina zemřela klidnou smrtí a Pafnucius ji pohřbil. Smrt její se klade do r. 470. Svátek 11. února (nebo i 1. ledna).

Sv. ISIDOR PELUSIOTA, kněz a opat v Pelusiu v Egyptě, byl žákem sv. Jana Chrysostoma. - Sv. Cyrill Alexandrijský byl v obhajobě církve proti bludářům někdy poněkud prudký a tu se rád dal vésti radou a poučením rozvážného Isidora, jehož nazýval proto „svým otcem“. Isidor Pelusiota napsal mnoho listů v řeči řecké; listy jsou krátké a končí vždy důraznou, jadrnou větou nebo sentencí. Jsou psány řečí tak lahodnou a květnatou, že Possevin T. J. je doporučoval žákům za řeckou četbu. Isidor žil ve IV. století. Svátek 4. února.

Sv. SALATHIEL, křesťan v Raithu v Arabii; byl zabit od saracenů v V. století. Svátek 14. ledna.

Sv. EULOGIUS, patriarcha alexandrijský, byl všestranně vzdělán. Papež Řehoř Veliký ho velmi chválil pro jeho horlivost v obraně víry proti bludům Nestoria a jiných. Také se činí pochvalná zmínka o přitulnosti Eulogiově k nejvyšší hlavě církevní, k papeži. Eulogius zemřel buď roku 606 nebo 608. Svátek 13. září.

Sv. BARSANUFIOUS, poustevník v Gá-

ze, zemřel kolem r. 550 (za Justiniana); svátek jeho 11. dubna.

Sv. ZOSIMUS, poustevník v Palestině za doby císaře Justina I. (518-527). Svátek 30. listopadu.

Sv. ANDRONIK a jeho manželka *Athanasia* putovali po smrti svých dětí do Jerusalema a tam se rozešli, každý do jiné poustevny. Zemřeli kolem r. 420. Svátek jejich 9. října.

Sv. ELIÁŠ, biskup v Jerusalemě (ve vyhnanství), zemřel kolem r. 500; svátek 4. července.

Sv. GABRIEL, kněz a opat v klášteře sv. Štěpána blíže Jerusalema. Zemřel r. 489. Svátek 20. ledna.

Sv. ZACHARIÁŠ byl patriarchou jerusalemským. Když Peršané (roku 614) dobyli Jerusalema, všechno zničili, poklady a zvláště Kříž Kristův odvezli, také Zachariáš byl odveden do zajetí. Teprve roku 628, když řecký císař Heraklius vítězně pronikl až do Persie, byl Zachariáš opět nastolen. Avšak zemřel již dvě léta poté, roku 631. Jeho nástupcem byl Modest. Svátek sv. Zachariáše 21. února.

Sv. MODESIUS, patriarcha jerusalemský, byl nástupcem sv. Zachariáše. „Manželka perského krále Chosroa II. umožnila Modestovi označiti sv. místa v Jerusalemě sanktuáriemi.“ Jinak o Modestovi je málo zpráv. Zemřel roku 653. Svátek 16. října.

Sv. EUSEBIUS se narodil v Kremoně (v Itálii), přišel do Říma a seznámil se se sv. Jeronymem. S Jeronymem se pak odebral do Palestiny, kde žil, jsa jeho žákem, modlitbě a studiu. Zemřel, jak se praví, tři léta po smrti mistrově, tedy asi

roku 423. Svátek sv. Eusebia 5. března. S Eusebiem ctí se i sv. *Palatinus*, vznaváč.

Sv. SEVERIAN, biskup ve Scythopoli u Jordánu, byl zahánán od bludařů euty-chianů a zabit, snad roku 452 nebo 453. Svátek 21. února.

Sv. ANASTASIUS SINAITA byl zprvu mnichem na hoře Sinaj. Později byl ustanoven patriarchou v Antiochii syrské. Papež Řehoř mu psával a měl jej v úctě. Že Anastasius bránil víry proti bludařům, byl vypovězen. Zemřel r. 598 nebo 599. Svátek 21. dubna.

Sv. DOMNINA, panna syrská, si zvolila v zahradě svých bohatých rodičů chyšku a žila tam přísně a odříkavě; měla tvář ustavičně zahalenou, mluvila hlasem ti-chým a pokorným a živila se pouze čoc-kou ve vodě močenou. Sloužila poutní-kům. Vynikalaplamennou láskou k Bohu. Zemřela kolem r. 460. Svátek 1. března.

Sv. PELAGIA narodila se podle legen-dy v syrském městě Antiochii a vynikala bystrým rozumem a tělesnou sličností. Svět se kořil její krásou, a obdiv lidí ji svedl na scestí. Byla divadelní herečkou, marnivou a lehkomyslnou. Libovala si v nádherném oděvu a žila v přepychu a ve smyslných rozkoších. Byla nazývána „Margaritou“, t. j. perlou. Roku 454 se konal v syrské Antiochii krajinský sněm církevní. Edesský biskup Nonus kázal kte-réhosi dne před chrámem shromážděné-mu lidu. Tu nastal na ulici nezvyklý ruch. Herečka Pelagia jela mimo po ulici, do-provázena jsouc družinou služebníků a služebnic, hýřivými světáky i zástupem

zvědavců. Seděla na mezku nádherně vy-šňořeném, měla nádherný úbor a usmí-vala se na své ctitele. Když poodjela, No-nus řekl: „Hle! kolik hodin asi vynakládá tato žena na vyzdobení svého těla, aby se líbila světu! A kolik hodin věnujeme my křesťané pro nesmrtelnou duši svou, aby-chom se zalíbili Bohu?“ A pokračoval ve svém kázání.

Také druhého dne Nonus měl kázání v chrámu Páně. Tentokráte byla i Pela-gia mezi posluchači. Nepřišla z pobožno-sti, ale z rozmarné chtivosti, aby získala ještě více ctitelů své krásy. Nonus mluvil o spravedlivém Bohu a o trestech, které stihnou hříšníky, setrvají-li zatvrzele ve svém hříchu. Kázání to otevřelo Pelagii oči a otrásló jejím nitrem. Stala se s ní podivuhodná změna. Řekla svým služeb-níkům: „Jděte za kazatelem a pátrejte, kde bydlí!“ A když jí služebníci oznámili jméno a bydliště biskupovo, Pelagia sedla a napsala list: „Svatému uředníku Ježí-šovu - ubohá hříšnice a žákyně ďáblov! Slyšela jsem z tvého kázání, že Kristus se neostýchal přijímati i hříšníky. Pročež prosím tebe, abys přijal i mne, neboť si žádám poznati učení Ježíšovo.“ Nonus pokládal list za pokrytecký; nicméně ne-váhal odpovědět: „Ať jsi kdokoliv, věz, že Bůh zná tvoje smýšlení i skutky; chceš-li mne zkoušeti, pomni! jsem hříšný člo-věk, ale sluha Boží. Chceš-li však upřímně poznati vůli Boží, přijď do chrámu, kdy ostatní biskupové budou se mnou. Samotného mne neuvidíš.“

Pelagia spěchala roztouženě do chrá-mu a přede všemi shromážděnými bis-

kupy se vrhla na zemi, vyznala plačíc svoje hříchy, slibovala polepšení a prosila o křest. Nonus řekl: „Dle církevního nařízení můžeš přijmouti křest toliko pod tou podmínkou, zaručí-li se za tebe rukojmí, že se nevrátíš více k dřívějšímu životu.“ Pelagia vědouc, že by se nenalezl, kdo by záruku tu chtěl dáti, dala se do usedavého pláče a řekla: „Prosím tě, pane můj, smiluj se nade mnou dle příkladu Mistra svého! Učiň ze mne křesťanku! Přiznávám se; jsem opravdu propast hříchu a neřesti. Ale jsem pevně odhodlána, nikdy se nevrátiti do předešlých svých nepravostí a po celý život pokání činiti. Ty budeš kdysi odpovídati i z mé duše! Můj neřestný život bude tobě přičítán, odmítneš-li moji prosbu o křest; nebudeš také míti podílu na blaženosti nebeské, neosvobodíš-li mne z mých hříchů. Tím zapíráš Boha a mne nutíš, abych se obrátila k modlám.“ Biskupové uslyševše tuto řeč, zvolali: „Takové touhy po očistě a po spasení jsme ještě neslyšeli.“

Biskupové poslali ihned pro jáhenku Romanu, nábožnou vdovu, která bývala nápomocna při křtu žen. Romana marně vybízela Pelagii, aby vstala; biskup Nonus řekl Pelagii: „Vstaň, dcero, k exorcismu; zprvu se vyznej ze svých hříchů!“ Pelagia odpověděla: „Když zpytuji své svědomí, nenacházím v sobě ani jediného skutku dobrého. Hříchy moje jsou jako písek v moři, nemám dost slz, abych je oplakala.“ Nonus se tázal: „Jak se jmenuješ?“ „Od svých rodičů nazývána jsem byla Pelagia, ale občané antiochijsí neříkali mi jinak než „Margarita“; byla

jsem perlou, ozdobou, ale ďáblovou, byla jsem najatým kupeckým krámem ďáblovým.“ - „Tedy Pelagia se vlastně jmenuješ?“ - „Ano, pane.“ - Biskup Nonus ji vyučil ve víře a zanedlouho poté ji pokřtil. Téhož dne řekl biskup Nonus k jáhnovi: „Radujme se, bratře jáhne, s anďely Božími, a vezměme si proti zvyku svému trochu oleje k pokrmům a něco vína na znamení svaté radosti, že tato dívka našla cestu ke spasení.“

Pelagia dostala svému slibu. Drahoceenné své šperky, náčiní i úbory poslala Nonovi, aby je zpeněžil a aby výtěžek rozdal chudým; propustila své služebnice a služebnice, darovala svým otrokům svobodu a zbytek svého jmění, ostříhala si vlasy a jala se žíti zmíry odříkavě. Společátku jí bylo bojovati s prudkými pokušeními, ale Pelagia je vítězně přemáhala, a aby nebyla nikým zdržována ve svém úmyslu, odešla z Antiochie v mužském přestrojení do Jerusalema. Toto přestrojení jiní spisovatelé rozhodně popírají. Pouze Nonus věděl o jejím útěku.

V Jerusalemě vzbudil na posvátných místech mladý muž krásných lící a ztepilého vzrůstu značnou pozornost všeho lidu. Jmenoval se Pelagius. Zřídil si na hoře Olivetské chyšku s okénkem a přebýval tam o samotě v tuhém sebezapírání. - Po třech letech biskup Nonus poslal svého jáhna Jakuba, aby pátral v Jerusalemě a v okolí po poustevníku Pelagiovi. Jáhen učinil dle rozkazu a když mu byla ukázána chyška Pelagiova, zaklepal na okénko. Pelagia otevřela okénko; tvář její byla zchřadlá, oči byly vpad-

lé. Ptala se: „Odkud přicházíš, bratře, a co žádáš?“ - Jáhén odpověděl: „Posílámne k tobě biskup Nonus.“ - Pelagia řekla krátce: „Biskup Nonus je muž svatý; rei mu, že se doporučuji do jeho modliteb“, a zavřela okénko. Jáhén odešel nevrle. A když po několika dnech opět zaklepal na okénko, nikdo se neozýval. I řekl si: „Buďto odtud odešla, anebo je již mrtvá.“ Posléze užířel v chyšce její mrtvolu; i svolal okolní mnichy a kněze, aby ji pohřbili. Bylo to asi roku 457. Svátek její 12. (nebo 8.) října; také 19. prosince.

Sv. MELANIE MLADŠÍ se narodila kolem r. 381 v Římě. Otec její se jmenoval Publikola, matka Albina. Melanie si přála žítí v ustavičném panenství, ale dle vůle svých rodičů se provdala za bohatého muže Piniana, syna dřívějšího vladaře afrického. Měla několik dětí, ale zemřely. Později na její žádost Pinian svolil vzdáti se manželských práv a žiti v naprosté zdrženlivosti. Oba manželé se odstěhovali na svůj venkovský statek nedaleko Říma a žili tam bohatě. Toho času přišla z Jerusalema do Říma sv. *Melanie Starší*, kterážto byla bábou Melanie Mladší. Melanie Starší, Římanka, brzy ovdověla a odevzdala svého syna Publikola na výchovu pečlivým učitelům. Sama žila v Egyptě a v Jerusalemě jako poustevnice a řeholnice po 37 let. Každý rok jí posílával syn Publikola značně peněz na vydržování jejich klášterů.

Melanie Mladší byla povzbuzena krásným příkladem své báby Melanie Starší. Pinian a jeho manželka rozprodali roz-

sáhlé svoje statky v Italii a v cizích zemích a věnovali výtěžek na církevní a dobročinné účely, zvláště na vykupování otroků. Pak se odebrali k sv. Augustinu a usadivše se v Tagastě, založili tam klášter mužský a klášter ženský. V této době zemřela Melanie Starší v Jerusalemě, kamž se byla z Říma odebrala. Přidržela se sice po nějakou dobu bludů Origenových, avšak když seznala, že bludy byly papežem Anastasiem zavrženy, zřekla se jich a vyznala pravou víru.

Také Pinian, Melanie Mladší a matka její Albina odebrali se po sedmi letech ztrávených v Tagastě do Jerusalema. Melanie Mladší žila na hoře Olivetské v chyšce jako poustevnice v přísné samotě a odříkání. Pouze když se roznemohla matka její Albina, Melanie vyšla ze svého ústraní, ošetřovala svou matku a připravila ji do hrobu. Také Pinian zemřel v klášteře jerusalemském, a to r. 435. Po jeho smrti Melanie zbudovala v Jerusalemě klášter, v němž se sdružily nábožné panny. Melanie nepřevzala úřadu představené, nýbrž ustanovila jinou a byla jí sama poslušna. Postila se přísně, odpočívala pouze dvě hodiny na tvrdém loži, kdežto ostatkem noci věnovala modlitbě. Šila prádlo a šaty pro chudé, ošetřovala nemocné a udílela hojných almužen. Ráda čítala Písmo sv., vštěpovala si nejkrásnější jeho výroky do paměti, opisovala nábožné knihy a rozdávala opisy lidem chudým. Treštávala sebe za každé neužitečné slovo, za každý hlasitý smích, za každý neuvážený skutek, protože měla obavu, že tím zmenší posvěcující milost ve své duši.

Strýc Melaniin, bratr její matky Albiny, jménem Volusian, byl ještě pohan a žil v Cařihradě rozmařile. Ten se těžce roznemohl a dopsal jí do Jerusalema, aby ho přišla navštívit. Melanie vyhověla jeho žádosti doufajíc, že se jí podaří Volusiana získati pro víru křesťanskou. Když nemocný Volusian spatřil Melanii, chudě oděnou, posty zmořenou, nemohl ji ani poznati; zvolal: „Milá, dobrá Melanie! Jaká změna se s tebou stala!“ - „Z toho poznej, strýče,“ řekla Melanie, „co soudím o statcích pozemských a co o životě posmrtném.“ - Melanie poučovala Volusiana a dosáhla toho, že se dal před smrti pokřtiti.

Poté se Melanie vrátila do Jerusalema a tam zemřela r. 439. Svátek sv. Melanie Mladší a jejího manžela Piniana 30. (nebo 31.) prosince. Památka Melanie Starší 7. ledna.

Sv. PETR (Petrus *Majumenus*, také Chrysorhoas, t. j. Zlatotoký nazývaný), kancléř (chartularius) v Syrii, byl od Arabů zavražděn, protože řekl: „Kdo zamítá víru křesťanskou, bude zavržen, jako váš lichý prorok Mohamed.“ Žil v VIII. století. Svátek 21. února.

Sv. TOMÁŠ přijímám *Salus*, mnich syrský, zemřel snad r. 782; svátek 18. listopadu (nebo i 24. května).

Sv. JOSAFAT byl synem indického krále Abenera. Král vykázal svému synu rozkošný palác s ohromnou zahradou a opatřil ho vším pohodlím a přepychem; služebníkům nařídil, aby pečlivě dbali, aby syn Josafat nikdy nepoznal křesťanův a křesťanské víry a aby nespatořoval

lidské bídy. Kdysi si Josafat vyjel s komonstvem z paláce; ačkoliv služebníci úzkostlivě před ním ukrývali lidskou bídu, přece Josafat ji postřehl, tu člověka malomocného, tam člověka slepého, onde kmeta smrti blízkého. Králevic poznáv lidskou bídu, zarmoutil se a přemítal o tom, co se stane s člověkem po smrti. „Což není žádné pomoci proti smrti?“, teskně se tázal služebníků. - „Není,“ zněla odpověď; „lidé se dožijí osmdesátí nebo sta let, ale potom jest jim umřítí. Nevědí však, kdy, kde a jak umrou.“ - Králevic na to: „Tu pak je život lidský cosi božského; může-li pak býti někdo kliden?“

Kdysi přišel do paláce cizinec *Barlaam*, poustevník z pouště Snaarské v Nubii; přestrojil se za kupce, aby se snáze dostal k princovi a aby mu zvěstoval křesťanskou víru. Králevic radostně přijal učení Kristovo a byv vyučen, přijal křest. Barlaam se vrátil na svou poušť. Král Abener zvěděl, že syn Josafat přijal víru Kristovu, rozhněval se a rozkázal učencům své říše, aby Josafatovi víru křesťanskou vymluvili a zhnusili. Marně. Poradili králi, aby syna odvrátil od víry křesťanské tím, že ho naučí smyslnosti a změkčilosti. Král poslechl a dle jejich rady poslal několik mladých sličných otrokyň, aby Josafata svedly. Jedna z otrokyň byla rozená princezna a Josafatovi bylo uprchnouti do jiné komnaty, aby odolal jejímu svůdnictví. Josafat onemocněl z hnusu, který mu působila myšlenka na hřích. Král navštívil syna, tázal se: „Synu, co je ti?“ - „Ty, otče, jsi vinen mou nemocí,“ odpověděl syn; „zkaziti mne chceš na duši

SV. REHOR VELIKÝ

i na těle. Kdyby mi byl Bůh nepřispěl, byl bych se stal hříšníkem. Chceš-li mne zachovati, zprošť mne špatného služebnictva.“

Král seznal, že se mu nepodaří odvrátiti syna od víry Kristovy. Posléze sám přijal víru křesťanskou. Po jeho smrti vládl Josafat několik roků. Později složil svůj úřad a odešel do ciziny vyhledat Barlaama. Nalezl jej a žili pospolu na poušti, sloužíce Bohu. Jejich smrt oznámil spoludruh na poušti do Indie. Žili asi v V. nebo VI. století. Svátek sv. Josafata a sv. Barlaama 27. listopadu.

(Legendu o sv. Josafatu a Barlaamovi napsal sv. Jan Damascenský. Učený Huntius ji nazval románem, avšak nelze pochybovati, že hlavní osoby legendy žily, neboť o nich svědčí Římské Martyrologium. Pouze podrobnosti nejsou zcela zaručeny.)

Sv. ABO, voňavkář bagdadský, přišel z Bagdadu do Tiflisu; tam jej vyzvali mohamedáni, aby zapřel víru Kristovu. Když odepřel, stáli mu hlavu. Bylo to r. 787. Svátek 6. ledna.

Sv. AKAC (Achacius), biskup v mezopotámském městě Amidě, prodal i nádobu kostelní, aby vykoupil zajatce, řka: „Bůh nepotřebuje našich talířů a koflíků. Zachraňme jimi své zajatce!“ Zemřel po r. 420. Svátek 9. dubna.

Sv. ARCIL, král iberský, nechtěl víry Kristovy zraditi a proto jej dal Kusim, vůdce Arabů, uvězniti a mečem popravit r. 781. Svátek 20. března.

Sv. MICHAEL GOBRON, kníže iberský, byl zajat od mohamedánů a když

on a 133 jeho vojinů nechtěli se zřici víry Kristovy, byli mečem popraveni. Bylo to v VIII. století, snad v téže době, kdy usmrčen byl sv. Abo, totiž r. 787. Svátek 17. listopadu.

Sv. RABULAS, biskup edesský, byl dříve ženat. Cyrill Alexandrijský nazývá Rabulu „skvělým sloupem pravdy“. Ku konci života oslepl. Zemřel r. 435. Svátek 15. ledna.

Sv. RABULUS, opat, zřídil klášter blíže Beirutu a zemřel kolem r. 536. Svátek 19. února.

Sv. ASTERIUS byl zprvu právníkem, pak biskupem v pontském městě Amasii. Byl nazýván „blahoslaveným učitelem“. Zemřel kolem r. 400. Svátek 30. října.

Sv. VINCENCIE, panna a mučednice v Kaurii; rok smrti 424; svátek 15. března.

Sv. MARUTHAS (nebo Marus), biskup v Tagridě (nyní Mejafarekija v Armenii), slovatný spisovatel církve syrské, se kterým si dopisoval sv. Jan Chrysostom, vypsal martyrium křesťanů perských za doby od roku 340 do roku 380. Kniha měla nadpis: „Pravé dějiny mučedníků východních“, totiž perských. Svátek sv. Maruthy 4. (nebo 7.) prosince.

Sv. DOMICIAN byl zprvu ženat; po smrti své manželky byl zvolen biskupem v armenském městě Melitene; požíval takové vážnosti a úcty, že perskému králi Chosreovi II. pomohl zase na trůn. Chosroes mu dal mnoho darů, ale Domician jich užil pro lidi trpící. Později odebrav se do Cařihradu, umřel tam kolem roku 600. Svátek 10. ledna.

Sv. ANATOLIUS, biskup v Adaně v Ki-

likii, přítel sv. Jana Chrysostoma, byl zahrán ze svého místa a odebral se do Salins ve Franche Comté ve Francii. Žil ve IV. století. Svátek 3. února.

Sv. EUSEBIA (či *Xena*) narodila se v Římě; aby se vyhnula sňatku, zřekla se svého bohatství a prchla s dvěma dívkami do Egypta na ostrov Kos; tam ji nazývali Xena, t. j. cizinka. Žila snad v V. století. Svátek 24. ledna.

Sv. ŠTĚPÁN, biskup antiochijský na řece Orontes, chtěl eutychianské a jiné kacíře přivést k jednotě víry; ti však jej v kostele přepadli a ostrými železnými pisadly upíchnali, až vykrvácel. Bylo to roku 479. Papež Simplicius vyslovil nad vraždou své politování a dodal, že se jí mohlo zabránit. Latinská církev uvádí Štěpána v seznamu svatých, řecká nikoliv. Svátek 25. dubna.

Sv. FLAVIAN, biskup antiochijský; rok smrti není znám. Svátek 4. července.

Sv. THEOFIL byl ekonomem v klášteře adanském v Kilikii. Legenda nepřilíš věrohodná vykládá, že prý pozbyl onoho místa a že se uchýlil o pomoc k pohanskému kouzelníku. Kouzelník slíbil, že mu opět zaopatrí onu službu, zapře-li Krista a zaprodá-li svou duši ďáblu. Theofil tak učinil; ale od té chvíle byl všecek zoufalý. Konal přísné pokání a rozdal všechno své jmění chudým. Protože v legendě se praví, že se tak stalo „než Peršané vtrhli do římské říše“, možno souditi, že žil kolem r. 500. Svátek sv. Theofila 4. února.

Sv. JAN MLČELIVÝ (*Hesychiastes* nebo *Silentarius*) narodil se v armenském městě Nikopoli z bohatých rodičů.

Otec slul Enkracius, matka Eufemie. Oba záhy zemřeli. Jan věnoval všechno zděděné jmění na stavbu nového chrámu a kláštera; deset zbožných jeho druhů vstoupilo do kláštera a Jan byl jejich představeným po deset let. Roku 482 byl zvolen biskupem v armenském městě Kolonii. Jen nerad přijal hodnost biskupskou a těžce se loučil s klášteřem, kde se v klidu a tichosti mohl věnovati službě Boží. V Kolonii byl Janovi ztrpčován život jeho svatem Pasinikem. Pasinik byl císařským náměstkem v Armenii a činil chrámu kolonijskému a biskupu Janovi různá příkoří. Jan jsa roztrpčen stálými obtížemi, umínil si po desíti letech svého biskupského působení, že úřad složí a že odejde někam do ciziny, kde by ho nikdo neznal.

I odebral se potají do Jerusalema a utiv posvátná místa, odešel do kláštera sv. Sáby. Sv. Sábas neznal Jana, přijal ho a odevzdal ho klášternímu správci, aby ho vyučil klášterní kázni. Jan zatajil svou biskupskou hodnost a na rozkaz správce konal všechny potřebné práce s velkou pokorou; nosil vodu, štípal dříví, podával zedníkům stavivo, posluhoval v kuchyni. Zvláště si liboval v mlčelivosti; mluvil jen, žádala-li toho nutná potřeba. Přitom však nebyl povahy zádumčivé, nýbrž veselý. Pro své ctnosti byl všeobecně oblíben a bylo uloženo, aby pečoval o příchod.

Představený kláštera vykázal Janovi zvláštní chyšku, aby mohl o samotě Bohu sloužiti, což se dovolovalo jenom zkušeným a spolehlivým mnichům. Po čase si umínil sv. Sábas, že dá vzorného mnicha

Jana posvětití na kněžství. Vydal se s ním r. 497 do Jerusalema. Jan se svěříl patriarchovi jerusalemskému Jonášovi v soukromí, že je již netoliko knězem, nýbrž i biskupem a že biskupský úřad z důležitých příčin složil. Arcibiskup Jonáš se nemálo podivil pokorě Janově; opatu Sábovi pak prohlásil, že z důležité příčiny nelze mu světití Jana na kněžství a doložil: „Nebuďte Janovi v ničem obtížni a nechte ho na pokoji!“

Tak žil Jan v přísné mlčelivosti ještě po mnoho let. Jeho jméno proniklo do širých končin a putovali k němu lidé v zástupech, aby se od něho učili dokonalosti. Kdysi přišli dva cizinci až z Cařihradu a zamířili k poustevně Janově. Jeden z nich byl katolik, druhý přivrženec bludu eustychiánského. Zaklepali na okénko Janovo, prosíce: „Otče, požehnej nám!“ Jan odpověděl tomu, který byl pravověrný: „Tobě požehnám; ale společníku tvému nemohu požehnati, leč vrátil-li by se do Církve.“ Oba se podivili, že Jan zná bludařství jednoho z nich, ač jich nikdy předtím neviděl. Jan zemřel ve věku 100 let roku 559. Slaví se 13. května.

Sv. JIŘÍ (*Georgius*), biskup antiochijský (v Pisidii), žil v IX. století; že hájil svatých obrazů, byl vypovězen. Je také v Řím. Martyrologiu. Svátek 19. dubna.

Sv. DEMOKRIT, biskup frygijský (dle *E*) či mučedník africký (dle *D*); svátek 31. července.

Sv. FILOTHEUS *Thaumaturgus*, kněz v malé Asii, žil před X. stoletím. Svátek 15. září.

Sv. ZENO byl zprvu vojínem a poštov-

ním úředníkem; ale máje obavu o spásu duše, opustil světský život r. 378 a šel do samoty na hoře u Antiochie a žil velmi odříkavě. Neměl ani lože, ani světla, ani knihy, ani jakéhokoliv náradí. Zemřel kolem r. 420. Svátek 10. února.

Sv. ZEBINAS, *Polychronius*, *Moyses* a *Damian* byli poustevníky v Syrii za císaře Theodosia II., tedy kolem r. 440. Svátek 23. února.

Sv. THEODOSIUS (*Coenobiarcha*) narodil se v Magariasse v Kappadocii a byl od svých rodičů Proeresia a Eulogie vychován v bohabojnosti. Záhy vstoupil do služby církevní a stal se lektorem. Pak se vydal na cestu do Jerusalema, aby uctil posvátná místa. Cestou se zastavil u slavného sloupovníka Simeona. Ten spatřiv se svého sloupu Theodosia, volal naň, ač ho dosud nikdy neviděl: „Budiž mi vítán, Theodosie, muži Boží! Budeš pastýřem mnohých duší!“ Theodosius nemálo užasl nad tím pozdravem a přijav od Simeona poučení a požehnání, putoval dál. Na cestě od Jerusalema k Betlemu si Theodosius vyhledal jeskyni, kde minil v ústraní a skrytosti Bohu sloužiti životem sebezapíravým. Avšak brzo rozhlásila se pověst o jeho bohumilém životě a hrnuli se k němu odevšad mužové, aby jim byl rádcem a učitelem. Proto Theodosius vystavěl z příspěvků věřících a za pomoci svých žáků u Betlema klášter, nemocnici, chudobinec a dům poutnický.

V klášteře i v ostatních ústavech vládl vždy vzorný pořádek, ačkoliv stále velký počet lidí se tam zdržoval. Někdy dochá-

zely zásoby klášterní, ale vždy se vyskytli noví a noví dobrodinci. Kdysi se stalo, že zásoby byly tak vyčerpány, že nebylo ani darů obětních, chleba a vína pro oběť Mše sv. Mnichové byli malomyslní, ale opat Theodosius klidně řekl: „Nermuťte se, bratři, a nepečujte příliš! Bůh, který židy na poušti živil a který v Novém Zákoně tolik tisíců lidí nasýtil několika chleby, i nám se postará o chléb; moc a dobrota Boží se nezmenšila.“ A hle! druhého dne přivezli dva neznámí mužové na mezcích tolik potravy, že mnichové i ošetřovanci měli dostatek na delší dobu.

Císař Anastasius zjevně nadřžoval bludařům monofysitům a pronásledoval katolíky; žádal, aby i Theodosius se svými mnichy přestoupil k bludařům. Ale Theodosius prohlásil, že volí raději zemřít, než by zapřel svou víru. Císař poslal Theodosia do vyhnanství. Roku 515, po smrti císaře Anastasia, Theodosius se vrátil z vyhnanství a působil ještě 11 let horlivě ve službě Boží. Řeči, které Theodosius míval k svým mnichům, bývaly tak mocné a dojemné, že nikdo jim nemohl odolati. Kdysi se dva řeholní bratři prudce pohádali. Tu Theodosius jim padl k nohám a prosil jich tak dlouho, až se smířili. - Věda, že myšlenka na smrt mocně odvrací křesťana od hříchu a že nabádá k svatým ctnostem, dal u kláštera vykopati hrob a řekl: „Kdo z nás bude první do hrobu položen?“ Hrob stále otevřený měl mnichům připomínati, že zemrou a že je třeba pamatovati na spásu duše. Theodosiovi mnichové pracovali, a přece měli hlad, i o slavnostech, protože směli

teprve toho požívat, co zbylo chudým, jež podporovali. Nade všechny vynikal sebezapíravostí Theodosius; biskup jerusalemský ho ustanovil dohlížitelem všech okolních klášterů čili coenobiarchou. Theodosius byl nazýván i „mužem Božím“; sloupovník Simeon ho poprvé tak nazval; a právem; čestného tohoto názvu Theodosius si zasloužil svou horlivostí ve víře, svou činnou láskou k bližnímu, svou zbožností, svou důvěrou v Boha. Zemřel r. 529, stár jsa 105 let (*E*). Svátek 11. ledna (nebo také 13. února).

Sv. HESYCHIUS Divotvorce, také Asketa nazývaný, poustevník v Bithynii; žil asi do roku 797. Svátek 6. března.

Sv. PAVEL se narodil v Elea u Pergama (dle *D* na Latrosu); byl synem setníka Antiocha. Záhy si oblíbil samotu. Byl poustevníkem v Bithynii; bydlil v jeskyni, do které mohl jen pomocí žebříku vkročiti. Nikdy nemluvil slova zbytečného. Aby ušel styku s lidmi, odebral se na ostrov Samos; ale na prosbu bratří se vrátil. Zemřel r. 956. Slaví se 15. prosince.

Sv. ANASTAS, biskup v Nikomedii, nástupce Anastase Sinaity, byl kolem r. 610 od židů umučen. Svátek 21. prosince.

Sv. ŘEHOŘ (Gregorius Acritensis) byl představeným kláštera v Akritě v Bithynii. Zemřel r. 820. Svátek 5. ledna.

Na poloostrově Balkánském.

Sv. SOFRONIUS, biskup cařihradský, proslul jako ochránce sirotkův a lidí utla-

čovaných: rok smrti není znám. Dle jiných zpráv byl biskupem na ostrově Cypru. Svátek 9. prosince.

Sv. ATTIKUS, patriarcha cařihradský, byl vychován v bludech Macedoniových; vrátil se sice do lůna Církve katolické, ale zůstal hlavním protivníkem sv. Jana Chrysostoma. Teprve když papež Innocenc Attika suspendoval, změnil své smýšlení a byl od té doby tím horlivější u víře. Zemřel roku 425. Svátek 8. ledna.

Sv. SISINIUS, patriarcha cařihradský, zemřel r. 427. Svátek 11. října.

Sv. MAXIMIAN, rodem Říman, byl patriarchou cařihradským. Papež Sixtus III. byl jeho přítelem z mládí. Dle spisovatele Sokrata Maximian měl vadu, že neuměl řecky a že vůbec ve vědách nebyl obeznalý („idiotou“ jej nazývají). Ale proto přece ukázal se býti rovnocenným odpůrcem nestoriánů; neboť jednak byl ve víře katolické utvrzený, jednak si vyžádal rady zkušených mužů, na př. sv. Cyrilla Alexandrijského. Proto podařilo se Maximianovi, co by se bylo jiným snad nepodařilo, sjednotiti církev cařihradskou. Hefele (Conziliengeschichte II., 332) praví: „Tato povaha, smírná a uklidňující, byla pro Cařihrad pravým dobrodiním.“ V Řím. Martyrologiu jeho jméno uvedeno není. Zemřel roku 434. Svátek 21. dubna.

Sv. PROKUL (nebo *Proclus*) byl od sv. Jana Chrysostoma ustanoven lektorem a sekretářem. Později byl nastolen za patriarchu cařihradského. Byl ochráncem pravdy; na př. první upozornil na blud nestoriánský. Když r. 446 (nebo r.

447) nastalo zemětřesení, Prokul vedl lid k modlitbě: „Svatý Bože, Svatý, Silný, svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi.“ Tato modlitba, „Trisagion“ nazývaná, byla přijata do mešní knihy a užívá se ji v řecké církvi podnes. Prokul je ctěn pro svou zbožnost, vzdělanost a pravověrnost. Je v římských i ruských kalendářích v Římském Martyrologiu. Zemřel roku 447. Svátek 24. října.

Sv. GENNADIUS, patriarcha cařihradský, posvětil slavný klášter, jenž se nazýval „klášterem studitů“, protože zakladatel slul „Studios“. O Gennadiovi ani nepřátelé nemohli leč dobře mluvit. Zemřel r. 471. Svátek 25. srpna.

Sv. MENNAS, patriarcha cařihradský, byl ve sporech ohledně spisů Origenových přivržencem císařovým a odpůrcem papežovým; byl proto vyobcován. Ale poddal se a zachovával pak jednotu u víře. Znovuzbudování a posvěcení chrámu Moudrosti bylo snad jedinou radostnou událostí v jeho životě. Zemřel roku 552. Svátek 25. srpna.

Sv. EUTYCHIUS, patriarcha cařihradský, činil, co bylo biskupa důstojno. Pouze o vzkříšení těla měl jakési bludné mínění, avšak po rozmluvě s Řehořem, pozdějším papežem, slavně odvolal svůj blud; na smrtelném loži prohlásil, ukazuje prstem na své tělo: „Věřím, že my všichni vstaneme z mrtvých s tímto tělem.“ Zemřel r. 582. Svátek 6. dubna.

JAN JEJUNATOR (t. j. Postník), patriarcha cařihradský, přisvojoval si titul „ekumenického čili všeobecného patriarchy“, chtěje se rovnati náměstku sv.

Petra v Římě. Papež Řehoř rozhodně se tomu opřel. Přísně se postil a proto se nazývá „Postník“. Sv. Řehoř Veliký o něm poznamenal, že by bylo lépe bývalo, kdyby více masitých pokrmů bylo šlo do jeho úst, a kdyby méně zlých slov proti římské církvi z úst mu bylo vyšlo. „Ostatně“, tak pravil dále sv. Řehoř, „Jan byl svatý muž, velmi svatý muž, byl muž svaté památky.“ V papežské klatbě Jan nezemřel. Žil do r. 595. Řekové jej uctívají za svatého a mají jeho svátek 2. září.

Sv. KALLINIK, patriarcha cařihradský, měl dle nařízení císaře Justiniana II. konati modlitby za šťastné rozbourání jistého chrámu křesťanského. Kallinikus odpověděl na tuto nesmyslnou žádost, že nezná modliteb za rozbourání, nýbrž za šťastné zbudování chrámu. Císař dal Kallinikovi uřezati nos a jazyk, do cizí země ho vyhnati a konečně ve vápně zadusiti, asi r. 705. Svátek 23. srpna.

Sv. CYRUS, patriarcha cařihradský, uchýlil se ke konci života opět do kláštera, v němž byl prve. Zemřel r. 714. Svátek jeho 8. ledna.

Sv. PAVEL MLADŠÍ, patriarcha cařihradský, souhlasil po nějaký čas s obrazoborectvím, ale pak se uchýlil do kláštera a činil pokání. Zemřel r. 784. Svátek 20. srpna.

Sv. PATAPIUS, mnich cařihradský, žil v VII. století; svátek 8. prosince. Sv. *Heliodor*, mučedník cařihradský; kolem r. 750. Svátek 20. srpna.

Sv. OLYMPIAS byla dcerou císařského úředníka Seleuka v Cařihradě. Rodiče jí záhy zemřeli. Byla vychována od Theo-

dosie, sestry ikonijského biskupa sv. Amfilocha. V šestnácti letech se provdala za správce císařských statků Nebridia. Dle jedněch pramenů odloučila se od něho po 20 měsících, ještě než manželství bylo dokonáno, protože chtěla zůstatí pannou, - dle svědectví sv. Jana Chrysostoma však Nebridius zemřel po oněch 20 měsících. Císař Theodosius Veliký chtěl mladičkou vdovu, bohatou a sličnou, opět provdati za svého příbuzence Elpidia. Ale Olympias prohlásila rozhodně, že zůstane vdovou až do smrti. Císař rozmrzen jejím odporem rozkázal, aby její statky byly spravovány až do jejího třicátého roku státním úředníkem. Olympias se z toho nikterak nermoutila. Napsala císaři: „Jsem vděčna, že jsem zbavena starostí a obavy, že bych snad statků neužívala dobře. Ještě větší radost bych pocítila, kdyby statky ty byly rozdány chrámům a chudým. Jest nebezpečí, že bych pro statky časné zapomínala statků věčných, anebo že bych rozdávajíc statky, upadla do marnivosti a pýchy.“

Když se císař Theodosius po několika letech přesvědčil, že Olympias vyspěla duchem a ctnostmi, vydal ji zadržené statky, aby jimi vládla dle své vůle. Olympias podporovala štědře chrámy, kláštery a nemocnice, ujímala se vdov, siroteků a opuštěných osob, ošetřovala nemocné, starala se o slušný pohřeb chudších a věnovala značné obnosy na vykupování vězňů, otroků a zajatců. Kromě toho konala i skutky duchovního milosrdenství, učila nevědomé pravdám náboženským a těšila zarmoucené. Pověst o jejím bohumilém

životě se roznesla všude v okolí a svatí Řehoř Nazianský, Řehoř Nysský, Epifan a j. mluvili a psali nadšeně o jejich ctnostech. Patriarcha cařihradský Nektarius přijal Olympiadu do sboru jáhenek (diaconisek). Kromě přísluhy při křtu a obsluhy nemocných ženského pohlaví konala i jiné služby církevní, čistila oltářní plátna a j. Nástupcem Nektariovým byl Jan Zlatoústý, ale týž byl na podnět pánovité císařovny Eudoxie poslán do vyhnanství.

Poodchodu sv. Jana Chrysostoma v bouřích a zmaticích oné doby vyhořel stoličný chrám cařihradský. Odpůrci Janovi přičítali požár beze všech rozumných důvodů přivržencům zapuzeného Jana Městský správce Optát pohnal na soud i Olympii, ježto bylo o ní známo, že byla horlivou učednicí Janovou. Když byla předvedena k soudu, tázal se jí Optát: „Proč jsi zapálila stoličný chrám?“ - Na tuto drzou otázku odpověděla Olympias důstojně: „Všecek můj život dosavadní zbavuje mne takového podezření. Kdo vynakládá svůj majetek na budování chrámů, nebude je přece páliťi nebo bořiti.“ Byla tedy propuštěna, avšak neměla od té doby pokoje od svých odpůrců. Byla pronásledována a bylo jí přecházeti s místa na místo a hledati útočiště po vesnicích. A že se zastávala patriarchy Jana, neohroženě hájila práv i cti jeho, byla odsouzena k pokutě dvou set liber zlata. Luza drancovala její domy, vlastní služebníci a lidé, jimž činila mnoho dobrého, ji tupili, život její byl pln útrap a hořkých bolestí.

Sv. Jan Zlatoústý jí psal z vyhnanství několik listů; v jednom ji těšil: „Všecko, co jsi dosud vytrpěla, je pavučina, stín a dým, srovnáš-li to s odměnou, které se ti dostane... odměnou za vítězství je nebe se statky nevýslovnými.“ V jiném listě ji povzbuzoval: „Neklesej srdcem, drahá Olympiado; jestiž jenom jedno zlo, jehož se báti máme, totiž hřích. Všecko ostatní, úklady, nepřátelství, oloupení ostatky - všecko trvá jen maličko a nemůže uškoditi duši bdělé.“ Olympias čerpala z listů Janových útěchu a sílu v těžkých svých zkouškách. Z vděčnosti posílala Janovi na výživu do vyhnanství hojně peněz, aby nejen sám nouze netrpěl, nýbrž aby mohl i podporovati jiné chudé zajatce.

Olympias přežila sv. Jana Chrysostoma; avšak o jejích dalších osudech není zpráv. Snad zemřela r. 410. Svátek 17. prosince (v řecké církvi 25. července).

Sv. PULCHERIA (t. j. Kráska) narodila se r. 397 v Cařihradě; byla dcerou císaře Arkadia a Eudoxie. V útlém mládí složila slib ustavičného panenství. Dospěví osmnáctého roku, ujala se jménem svého nedospělého bratra Theodosia vlády; také bděla nad výchovou svých sester Flacie, Arkadie a Mariny. Žila s nimi po kláštersku. Vštěpovala jim do srdce lásku k Bohu a k svatým ctnostem. Theodosius byl povahy lenivé. Sestry se všechny zasvětily Bohu slibem ustavičné čistoty. Pulcheria vystavěla mnoho chrámů a zřizovala domy milosrdenství pro chudé a nemocné.

Říši spravovala důmyslně a rázně; bystrým postřehem poznávala potřeby a ne-

dostatky říše, rychle a odhodlaně přistupovala k nápravě. Když bratr Theodosius vyspěl, Pulcheria mu vybrala za manžela jistou Athenais, dceru řečníka athénské. Athenais byla ještě pohanka; byvši pokřtěna, obdržela jméno Eudoxie. Roku 421 slaven byl sňatek císaře Theodosia a Eudoxie. Theodosius II. byl sice člověk zbožný, střídavý a mírný, ale byl slabé povahy. O vládu se nestaral. Jeho zábavou byl lov, malba, opisování knih; zvláště v krasopisu vynikal, pročež nazýván byl „Krasopisec“. Jsa dětinsky důvěřivý, podpisoval všechny výnosy, rozkazy a dopisy, aniž by jich byl zprvu přečetl. Císařovna Pulcheria, aby bratra vyléčila z této lhostejnosti, napsala výnos, kterým se jí dává císařovna Eudoxie za otrokyni. Také tento výnos Theodosius podepsal a pečeti státní opatřil bez rozmyslu. A když Pulcheria bratrovi ukázala, jaký výnos podepsal, císař se zarděl studem a sliboval polepšení. Ale dobrá vůle jeho netrvala dlouho. Kromě toho císař podléhal lichotám a úkladům dvorních komorníků a kleštěnců.

Jeden z nich, Chrysafius, vzbudil zprvu žárlivost císařovny Eudoxie proti Pulcherii a pak naléhal na císaře, aby Pulcherii odstranil. Pulcheria odešla na svůj venkovský statek. Avšak i Eudoxie seznala, že pozbyla důvěry a lásky svého manžela, a odebrala se do Jerusalema, kdež svůj život v kajícínosti skončila. Theodosius zemřel roku 450 a Pulcheria prohlášena byvši panující císařovnou, ujala se otěží vlády pevnou rukou. Císařovna Pulcheria byla první císařovnou na trůnu římské říše; ale protože si byla vědoma všeobecných předsudků proti svému pohlaví a protože znala obtíže správy říše, umínila si vstoupiti do stavu manželského, aby manžel spolurozhodoval o záležitostech státních. Vyvolila si vojevůdce a státníka osvědčeného, jménem Marciana, muže šedesátiletého. Vstoupila s ním v manželství toliko s tou podmínkou, že budou žiti ve stálé zdrželivosti, aby mohla dostáti svému slibu o neporušeném panenství. Marcian svolil a zavázal se přísahou, že slibu jejího a stanovené podmínky bude šetřiti. Poté byl prohlášen císařem. Pulcheria žijíc dále v panenství, neustávala konati dobré skutky. Zemřela roku 453. Svátek sv. Pulcherie 9. (či 10.) září, nebo i 7. července.

Sv. MARCIAN, kněz cařihradský, vyučoval víře Kristově nejen chlapce, ale i stříbrovlasé starce. Svou dobročinností uchránil mnohou dívku prostituce. Zemřel buď roku 472 nebo 489. Svátek 10. ledna.

Sv. DOMINIKA panna pocházela z afrického města Karthaginy, odebrala se do Cařihradu a žila tam jako poustevnice. Zemřela r. 475. (St udává r. 745.) Svátek 8. ledna.

Sv. MARCEL, rodem Syr, narodil se v Apamei a naučil se od svého služebníka žiti po křesťanskou. Co vyzískal svou prací, totiž opisováním knih, věnoval na své živobytí i na chudé. Byl dokonalým mnichem, prve než vstoupil do kláštera. Byl zvolen opatem „akoimetů“ v Cařihradě. Nazývali se akoimeté, t. j. bezesní, protože v jejich klášteře zpívány byly žalmy

bez přestání, ve dne v noci. Marcel konal úřad opata po 40 let s tak velikou moudrostí a láskou, že jeho jméno slyňulo po celém Východě. V prázdné chvíli psal pravidla a poučení pro soudce a vladaře, jakož i pro ty, kdož trpěli křivdy skutečné nebo domnělé. Jeho jméno je i v Římském Martyrologiu. Zemřel roku 485 nebo 486. Svátek 29. prosince.

Sv. ROMAN MELOD pocházel z Emesy v Syrii a byl jáhnem cařihradským. Psal mnoho duchovních básní a písní, odtud mu dáno bylo jméno „Melod“, t. j. básník, pěvec. Dokonal činný a záslužný svůj život okolo r. 500. Svátek 1. října.

Sv. SAMUEL, kněz edesský, napsal spis proti biskupu Ibasovi, jenž podporoval eutychiány. Zemřel po r. 535. Svátek 9. srpna.

Sv. SAMPSON, rodem Říman, byl snad lékařem a odebral se do Cařihradu, aby tam sloužil Bohu i bližním. Stal se knězem a ošetřovatelem nemocných. Vystavěl v Cařihradě ze svého majetku nemocnici; v té nacházeli úlevy neduživci všeho druhu. Zemřel kolem r. 530. Svátek 27. června.

Sv. ARTHELAIS panna, dcera cařihradského prokonsula Lucia. Císař Justinian I. (či Justin II.?) chtěl ji, ježto byla sličná, uchvátiti pro sebe, třebas i násilím. Otec poslal pannu potají k jejímu strýci do Dalmacie. Gestou zajali ji zbůjníci a chtěli ji poskvřniti; avšak vyvázla z jejich rukou. V Beneventě ujal se jí její strýc Narsetes. Tam Arthelais zemřela v mladém věku kolem r. 570. Svátek 3. března.

Sv. XENOFON, senátor cařihradský, a jeho manželka Maria byli bohabojní. Svě syny Arkadia a Jana poslali do školy v Beirutu. Žili v V. století. Svátek 26. ledna.

Sv. EUSTOLIA a SOPATRA byly panny cařihradské. Eustolia byla Římanka, Sopatra byla dcerou řeckého císaře Mauricia (dle E byly sestry). Není o nich podrobných zpráv. Zemřely snad kolem r. 640. Svátek jejich 9. listopadu.

Sv. KLEOPATRINA, panna soluňská, byla osmnáctiletá a nemocná, když ji sv. Vivencius, kněz apoštolský, který pocházel ze Samaře, pokřtil. Darovala roucha a posvátné nádoby na církevní potřeby a poslala je po sv. Vivenci do Říma na hrob sv. Petra. Zemřela snad kolem r. 400. Svátek 8. března.

Sv. ANTHUSA, dcera řeckého císaře Konstantina Kopronyma, panna, žila v cařihradském klášteře a zemřela snad kolem r. 780. Svátek 7. dubna.

Sv. THEOFIL MLADŠÍ byl vojevůdcem u řecké císařovny Ireny v Cařihradě; pak byl starostou (či praetorem dle Římského Martyrologia) na ostrově Cypru. Při námořní bitvě byl od Arabů jat. Že nechtěl víru zapřít, byl mečem odpraven snad r. 790. Svátek 22. července.

Sv. ZACHARIÁŠ (Coriarius, t. j. koželuh nebo Calcearius, t. j. obuvník) cařihradský (?), žil se svou manželkou ve zdržlivosti. Svátek 17. listopadu.

Sv. THEODOR TRICHINAS (t. j. se žíněným rouchem kajícím) byl poustevníkem v Thracii, nedaleko Cařihradu.

Není o něm mnoho zpráv. Svátek jeho 20. dubna.

Sv. GEORGIUS SOLITARIUS (Jiří poustevník) v St. Angelo na Pelloponnesu žil v VI. století. Svátek 4. dubna.

Sv. THEOTIM, biskup v Tomech na Pontu Euxinu v Moesii (t. j. v nynějším Bulharsku), přítel sv. Jana Chrysostoma, žil na počátku V. století. Je také v Řím. Martyrologiu. Svátek 20. dubna.

Sv. JOSEF, biskup soluňský, bratr sv. Theodora Studity, zemřel kolem r. 830; svátek 14. července.

Sv. ARSENIUS pocházel ze židovské rodiny, stal se biskupem na ostrově Korfu; zůstával v jeskyni, která byla později nazývána „krypta sv. Arsenia“; zemřel kolem r. 800. Svátek 19. ledna.

Sv. THEOKTISTA LESBIA nazývá se tak, že pocházela z ostrova Lesbos. Není o ní zpráv. Svátek 10. listopadu.

Sv. JIŘÍ (Georgius), biskup mitylenský (na ostrově Lesbos), zemřel r. 816; svátek 7. dubna.

Sv. EUMENIUS, biskup gortinský na ostrově Kandii (Kretě), zemřel snad kolem roku 650. Svátek 18. září.

Sv. TYCHON, biskup v (nynějším) Limissu na ostrově Cypru, byl milosrdný. Už jako chlapec darovával své chleby chudým, a když otec mu domlouval, říkal, že je půjčil Pánu Bohu. Žil v V. století. Svátek 16. června.

V Itálii.

Svaté papeže v době od r. 402 do r. 618 viz § 24 (str. 11).

Sv. MARTIN I. (649-655) viz § 32.

Sv. EUGEN I. (654-657) byl zvolen papežem, když jeho předchůdce, sv. Martin, byl odveden z Říma. Eugen poslal podvakeráte poselství do Cařihradu za účelem sjednocení u víře, ale marně. Ostatně se za jeho krátkého úřadování nic důležitého nepřiřadilo. Jeho jméno není ve všech seznamech svatých. Zemřel roku 657. Svátek 2. června.

Sv. VITALIAN papež (657-672) snažil se znovu zavést pokleslou kázeň; pečoval o zvelebení služeb Božích, zavedl varhany do kostelů římských. Měl různé potíže s císařem Konstantem II., jenž nadržoval monotheletům. Zemřel r. 682. Svátek 27. ledna.

ADEODAT papež poprvé užil ve svých listech rčení: *Salutem et apostolicam benedictionem*. Zemřel r. 676 (dle *St* 677). Památka ctihodného Adeodata 26. června.

Sv. AGATHO (po česku Dobroslav), narozený na ostrově Sicílii, byl papežem od r. 678 do 681. Potvrdil usnesení VI. všeobecného sněmu, jímž se zavrhlly bludy monotheletů. Zemřel roku 681 nebo 682. Svátek 10. ledna (nebo 14. února).

Sv. LEV II. papež (682-683) byl rodem Sicilian. Když císař Konstantin Pogonatus zvěděl o jeho zvolení za papeže, poslal mu list s nadpisem: „Lvu, arcibiskupu města Říma a všeobecnému papeži.“ Lev jsa znatelem řeči latinské i řecké, přeložil úchvaly všeobecného sněmu církevního, konaného roku 680 v Cařihradě. Byl vzdělán ve všech theologických vědách, též v hudbě; zdokonalil gregoriánský zpěv; také zavedl pokropení

lidu při službách Božích. Byl pravým otcem chudých. Zemřel r. 683. Svátek 3. července.

Sv. BENEDIKT II. papež (684-686), rodem Říman, vynikal učeností a zbožností; ujal se ihned Vilfrida, biskupa yorkskeho, vypuzeného ze svého sídla; ustanovil, aby každý nově zvolený papež nastolen byl bez potvrzení císařského. Benedikt svatě žil a svatě zemřel. Rok smrti 686. Svátek 7. května.

Sv. SERGIUS I. papež (687-701) byl synem syrského kupce v Antiochii; jakožto papež zdráhal se podepsati úchvaly synody Trullanské (Trullos byl císařský sál v Cařihradě a měl jméno od vejčité podoby kopuly tohoto sálu). Císař Justinian II. chtěl proto papeže násilně dopravit do Cařihradu; ale lid římský obhájl milovaného papeže; přece však bylo Sergiovi odejít na čas z Říma. - Sergius podporoval sv. Kiliana; poslal Villibrorda k Frisům. Vydal nařízení, aby při Mši sv. lid s knězem po třikráte říkal nebo zpíval: „Beránku Boží . . .“ Zemřel roku 701. Uctívá se v Palermu; někteří se domnívají, že se tam narodil; v pravdě tam byl pouze vychován. Svátek 9. září.

Sv. ŘEHOŘ II. papež (715-731) ustanovil sv. Germana patriarchou cařihradským; poslal do Německa sv. Bonifáce a Korbiniana. Bonifác se naň obracel ve svých trampotách.

Mnoho starostí působilo Řehoři obrazoborectví. Řehoř napsal císaři Lvu Isaurskému: „Musíme ti psáti neučeně a prostě, protože jsi neučený a prostý; měl bys vědět, že dogmata náležejí pod pravomoc

biskupů a ne císařů.“ Znesvěcování obrazů a ukrutnosti při tom páchané nazval „klukovskými kousky.“ - Jindy napsal: „Tak jako papež nemá dohlédacího práva nad císařským palácem a nad udělováním světských úřadů, tak také císař nemá dohlédacího práva nad Církví a nad udělováním církevních úřadů. Každý ať zůstane v povolání, ve kterém ho ustanovil Bůh.“ Ale císař na jeho slova nedbal. Sv. Řehoř zemřel r. 731. Svátek 13. února.

Sv. ŘEHOŘ III. papež (731-741) byl rodem ze Syrie a skvěl se neobyčejnou nábožností a moudrostí. Paměť měl tak dobrou, že bezmála celý žaltář uměl odříkati z paměti. Každého, s kým mluvil, uchvátil svou vzdělaností a výmluvností. - Rázně napomenul císaře Lva Isaurského, aby přestal ničit posvátné obrazy a pohrozil vyobcováním z Církve všem, kdož potlačovali čtení obrazů. Sám dal postaviti krásné sochy Ježíše Krista, Panny Marie a svatých ve chrámu sv. Petra v Římě.

Karla Martella, vladaře franckého, nazval „prvním útočištěm svým po Bohu.“ - Znovuzřídil skoro celý hřbitov Kalixtův. - Také zavedl svátek Všem Svatých. Zemřel r. 741. Svátek 28. listopadu.

Sv. ZACHARIÁŠ papež (741-752) narodil se v Kalabrii; dbal, aby ve všem šetřeno bylo církevních zákonů; zrušil staropohanské průvody o Novém roku. - Odebral se k longobardskému králi Luitprandovi do Pavie se žádostí, aby se ujal utiskovaného lidu. - Jakou péči měl o církev v Německu, patrně z listů papežových sv. Bonifáci; stále a stále kladl důraz na

církevní jednotu. - Obnovoval a obdařoval kostely: do basiliky sv. Petradalskvostné koberce, nový Žaltář, Antifonarium, Passionarium; pak andipendium zlatem protkávané a drahokamy ozdobené. - Přeložil listy sv. Řehoře Velikého do řeči řecké, kterou dokonale ovládal. - Byl pravým otcem kněží; jejich příjmy zdvojnásobil. - Byl zdlouhavý ke hněvu, rychlý k odpuštění; nikdy nesplácel zlého zlým. Zemřel r. 752. Slaví se 15. března.

Sv. PAVEL I. papež (757-767) byl bratrem a nástupcem papeže Štěpána III. Ujímal se těch, kteří pro úctu k posvátným obrazům byli od císaře Konstantina Kopronyma sužováni. Byl milosrdný; i v noci vyhledával chudé a nemocné. Zemřel r. 767. Svátek 21. ledna (nebo 3. července).

Sv. HADRIAN papež (772-795); za něho se rozšířil a vlastně založil stát církevní. Svátek 8. července.

Sv. LEV III., papež (795-816), byl roku 799, když konal průvod na sv. Marka, přepaden od několika vzbouřenců a ztrýzněn. V čele jejich stáli Paschalis a Kampulus, synovcové předchůdce papežova, Hadriana I.; oba byli papežskými úředníky. Vzbouřenci uvrhli svatého papeže do žaláře. Byv ze žaláře vysvobozen, uchýlil se k císaři franckému Karlu Velikému. Císař dal papeži bezpečný průvod do Říma a odebral se i sám do Říma, aby vyšetřil obžaloby proti papeži pronesené. Shromáždění biskupové a jiní duchovní řekli: „Neodvažujeme se souditi apoštolskou Stolicí, která jest hlavou všech církví; neboť táž soudí nás, sama však

od nikoho nebývá souzena.“ Papež přisahal, že si není vědom ani jediného zločinu jemu za vinu přičítaného. Lev III. pomazal Karla Velikého za císaře.

Papež Lev účinně spravoval Církev a horlivě střežil přesnost věrouky katolické. Zemřel r. 816. Svátek 12. června.

KASSIODOR rádce krále Theodorika. † kolem r. 575. Památka jeho 17. března.

Sv. TITUS, jáhen římský, byl zabit od Gotů; snad r. 410; je také v Římském Martyrologiu. Svátek 16. srpna.

Sv. SERVULUS byl žebrák římský. Píše o něm sv. Řehoř Veliký ve svých „Rozmluvách“. Byl sklíčen dnou tak silně, že nemohl ani choditi ani státi ani na lůžku se vzpřímiti, ba ani rukou k útům zdvíhati. Matka a bratr ho ošetřovali. Servulus žebrával v chrámě sv. Klementa a z přijatých almužen ještě rozdával jiným chudším. Rád poslouchal čtení z Písma sv.; koupil si Písmo sv., a jelikož neuměl čísti, prosil milosrdné lidi, aby mu něco z něho předčítali. Tak se naučil celému téměř Písmu nazpamět a přednášel je pak svým návštěvníkům, kteří ho horlivě poslouchali. Děkoval Bohu za utrpení, snášeje je s odevzdaností do vůle Boží. Když nemoc se mu vrazila z údů vnějších do nitra, zemřel svatě v Pánu. Zemřel před r. 604. Svátek 22. (nebo 23.) prosince.

Sv. TARSILLA a EMILIÁNA, panny, byly tety sv. papeže Řehoře I. Velikého, který chválí Tarsillu, že žila životem duchovním. Kdy zemřely, není známo. Svátek jejich 24. prosince.

Sv. GALLA, vdova, přebývala v Římě

publiže Vatikánu a vynikala dobročinností; zemřela asi roku 550. Svátek její 5. října.

Sv. GALLA, manželka Eucheriova, matka Konsorcie a Tullie. Svátek 16. listopadu. Ale Barossius obě ztotožňuje.

Sv. REDEMPTA byla žákyní poustevnice palestrinské Herundony. Papež Řehoř I. Veliký vypravuje (Dial. IV., 15): „Když jsem byl malým žákem, Redempta byla už stařenka; měla dvě žákyň duchovního života, které s ní žily v osamělé komůrce v klášterním ústraní. Byly chudé na statky, bohaté ctnostmi. Jméno jedné ze žákyň bylo *Romula*, jméno druhé už si nepamatuji. Romula oнемocněla úbytěmi a byla dlouhá léta upoutána na lůžko. Snášela trpělivě bolesti své.“ Víc o nich neví. Žily tedy v VI. století. Svátek sv. Romuly, Redempty a *Herundony* 23. (nebo 30.) července.

Sv. PETR, jáhen římský, žák sv. papeže Řehoře Velikého. Když psal spisy, jež sv. Řehoř diktoval, viděl nad jeho hlavou vznášeti se holubici. Žil do roku 605. Svátek 12. března.

Sv. AMPELIUS (řecky: ampelos = hrozen) narodil se v Egyptě kolem r. 410; byl kovářem; kdysi hodil žhavým železem po jisté necudné ženě, která ho sváděla ke hříchu. Později se odebral do krajiny u Janova a žil v odloučenosti a v bázni Boží. Zemřel kolem r. 460. Svátek jeho 8. června (nebo i 14. května).

Sv. SALOMON byl synem senátora Eucheria, pozdějšího biskupa lyonského. Byl ustanoven biskupem, snad v Janově.

Kdy zemřel, není známo, snad po roku 450. Svátek 28. září.

Sv. VENERIUS, opat, snad na ostrově Palmerii v zálivu Janovském, žil v VII. století. Svátek 13. září.

Sv. KASTRICIAN, *Antonín* a *Eugen*, biskupové milánští: rok smrti jejich není znám; sv. Kastrician se slaví 1. prosince, sv. Antonín 31. října, sv. Eugen 30. prosince.

Sv. MAROL (či Marulus) pocházel ze Syrie; byl ustanoven biskupem v Miláně. Sv. Ennodius, biskup pavijský, básnicky opěvoval bezúhonnost Marolovu. Ostatně není o Marolovi zaručených zpráv. Zemřel r. 424. Svátek 22. dubna.

Sv. MARTINIAN, biskup milánský, zemřel r. 430; svátek 2. ledna.

Sv. GLYCERIOUS, biskup milánský; není o něm zpráv; zemřel r. 438. Svátek 20. září.

Sv. LAZAR, biskup milánský, zavedl třídní průvody prosební čili litanie; zemřel kolem r. 449. Svátek 11. února.

Sv. EUSEBIUS, biskup milánský, opravoval chrámy od nepřátel zbořené nebo poškozené; nahradil bohoslužebné knihy, jež za války shořely, novými; povzněl kážeň v duchovenstvu, za války pokleslou; zemřel r. 464. Svátek 12. srpna.

Sv. GERONCIUS, biskup milánský, zemřel kolem r. 470; svátek 5. května.

Sv. BENIGNUS, biskup milánský; není o něm podrobnějších zpráv. Sv. Ennodius, básník a biskup pavijský, nazývá Benigna „ctihodným“. Zemřel r. 477. Svátek 20. listopadu.

Sv. SENÁTOR, biskup milánský, byl

bdělým a činným pastýřem duší, o něž neúnavně pečoval slovem i příkladem (K). Zemřel r. 480. Svátek 28. května.

Sv. EUSTORGIUS, biskup milánský, zemřel r. 518; svátek 6. června.

Sv. MAGNUS, biskup milánský, jehož jméno je také v Řím. Martyrologiu, zemřel kolem r. 525. Svátek 5. listopadu.

Sv. DACIUS (Datius), biskup milánský, sepsal dějiny svého věku; Ostogotové Dacia vypověděli a ten dokonil svůj život v Cařihradě roku 442. Svátek 14. ledna.

Sv. HONORATUS, biskup milánský, zemřel r. 570. Svátek 8. února.

Sv. JAN BONUS (t. j. Dobrý); jmenoval-li se tak podle rodu a nebo podle své dobrotivé povahy, není známo. Byl biskupem v Miláně. Zemřel r. 655. Svátek 10. ledna.

Sv. AMPELIUS, biskup milánský, zemřel r. 672; svátek 8. července.

Sv. MANSUET (Mansvét; po česku dle některých: Miloslav) biskup milánský, byl snad nástupcem sv. Ampelia, skvěl se učeností a životem bezúhonným. Na sněmech v Miláně a Římě odsoudil blud monotheletů. Zemřel morem r. 681 (K). Jeho jméno je v Řím. Martyrol. Svátek 18. února.

Sv. BENEDIKT, příjímím *Krispus*, arcibiskup milánský, muž svatý a učený, zemřel r. 735. Svátek 11. března.

Sv. NATALIS, arcibiskup milánský, zemřel r. 751. Svátek 13. května.

Bl. TOMÁŠ, arcibiskup milánský, pokřtil Giselu, dceru císaře Karla Velikého; hájil obřady a zpěvy zavedené sv. Ambro-

žem. Zemřel r. 783. Slavi se 1. října.

Sv. AKVILIN narodil se ve francéské říši; dle D narodil se r. 784 ve Würzburgu. Již jako chlapec odmítal v rozepřích se svými druhy blud arianský. Věřící chtěli Akvilina zvoliti biskupem kolínským, ale on odešel do Pavie; tam se naučil řeči italské. V Miláně byl od arianů usmrčen. Kdy se tak stalo, není známo; snad v V. nebo VI. století. Svátek 29. ledna.

Sv. EUFRASIA, dcera longobardského krále Aistulfa, vstoupila do kláštera St. Maririno. Zemřel roku 756. Svátek 14. února.

Sv. AMANTIUS biskup v Como v severní Italii, zemřel roku 446; svátek 8. dubna.

Sv. ABUNDIUS pocházel ze Soluně a byl ustanoven biskupem v Como; zemřel r. 468. Svátek 2. dubna.

Sv. PROSPER, biskup comský, zemřel r. 563; svátek 2. března (je též uveden v § 21).

Sv. ADALBERT, biskup v severoitalskému městě Como, zemřel r. 615. Svátek 3. června.

Sv. VIKTORIN, biskup v Como, zkusil mnoho od arianů; zemřel roku 644. Svátek 5. září.

Sv. OKTAVIAN, biskup comský, zemřel r. 680; svátek 23. října.

Sv. LIBERATA a FAUSTINA, sestry, panny, narozené na hradě u Piacenzy, odešly, aby se vyhnuly sňatku, do města Como. Otec jim poslal značné obnosy peněz; i zřídili pak v Comu klášter. Před biskupem Agrippinem učinily slib čistoty. Zemřely kolem roku 580. Svátek 18. ledna.

Sv. DOMINIKA, panna v Como, nežila v klášteře, nýbrž ve světě, ale světem porušiti se nedala, celým srdcem sloužíc Bohu. Zemřela snad kolem r. 590. Svátek 13. května.

Sv. VIATOR, biskup bergamský (Bergamo v severní Itálii) je v Římském Martyrologiu. Rok smrti není znám. Svátek 14. prosince.

Sv. AMAND (po česku Milota), hrabě čili měšťanosta v Gisalbě u Bergama, byl bohabojný a dobročinný. Byl také statečným vojevůdcem v bojích proti nájezdům německých národů. Byl nazýván „Otcem vlasti“. Zemřel roku 515. Svátek 6. dubna.

Sv. ANASTASIUS, biskup pavijský; rok smrti není znám. Svátek 30. května.

Sv. DAMIAN, biskup pavijský, psal proti monotheletům. Zemřel r. 710. Svátek 12. dubna.

Sv. EPIFANIUS narodil se v Pavii; jeho matka byla příbuznou sv. Myrokla. Ustanoven byl biskupem pavijským, snažil se zahojiti rány vojskem krále Odoakra městu způsobené, stavěl kostely a domy, byl dobročinný; vykoupil sestru svou Honoratu a její družku a jiné zajatce z poroby. Zemřel roku 497. Svátek 21. ledna.

Sv. ENNODIUS narodil se ve francském městě Arles z rodičů chudých. Navštěvoval vědeckého vzdělání, liboval si nejvíce v básnění. Oženil se s bohatou nevěstou a v přepychu stal se lehkovážným a oddal se neřestem nejhnušnějším. Také se posmíval lidem nešťastným. Teprve nebezpečná nemoc ho vyléčila z lehkost-

myslnosti. Obrátil se k Bohu. S dovolením své manželky vstoupil do stavu duchovního; manželka se stala jeptíškou. Jako jáhen sv. Epifania, biskupa pavijského, hájil práv Stolce římského a po něm byl ustanoven biskupem pavijským. Byl po dvakrát od papeže poslán do Cařihradu žádat, aby císař řecký nepodporoval bludu eutychiánů, ale nic nepořídil. Z druhé cesty stěží se vrátil domů a zemřel r. 521. Ennodius byl první, jenž pojmenoval papeže jménem „Papa“ t. j. Otec (dle Kuldy). Svátek 11. července.

Sv. HONORATA, panna ticinská, byla sestrou sv. Epifania, biskupa pavijského; byla i s družkou svou *Luminosou* odvedena do zajetí; avšak biskup Epifanius obě dvě, jakož i jiné zajatce vykoupil z poroby. Zemřela kolem roku 500. Svátek sv. Honoraty 11. ledna, sv. Luminosy 9. května.

Sv. SPECIOSA je také dle některých zpráv sestrou sv. biskupa pavijského Epifania, krásná dle těla, ale krásnější dle ducha. Od mladosti zasvětila Kristu své panenství. Rodiče ji sice vyvolili ženicha proti její vůli, ale ženich před svatbou zemřel. - Speciosa každému v nesnázích dobře radila a pomáhala, nemocným sloužila. Zemřela kolem r. 500. Svátek 18. června. - Též sv. *Liberata* se uvádí jako sestra sv. Epifania; svátek 16. ledna.

Sv. PETR LOMBARDUS, biskup pavijský, zemřel r. 738 nebo 743. Slaví se 7. května.

Sv. THEODOR, žák sv. Petra Lombardského, biskup pavijský, pokáral krále longobardského Desideria, škůdce práv

apoštolské Stolice, a proto byl poslán do vyhnanství a vrátil se teprve za přispění císaře Karla Velikého. Theodor poženáně biskupoval 47 let a zemřel v letech 778-785. Svátek 20. května.

Sv. JERONYM výtečně zastával biskupský úřad v Pavii, k němuž byl u vysokém věku zvolen. Zemřel roku 787. Svátek 22. července.

Sv. EPIFANIA, dcera longobardského krále Flavia Rachisea manželky jeho Theisie. Vynikala nejen tělesnou sličností, ale také poslušností, pokorou a sebezapíráním. Slíbila Bohu panenství a vstoupila do kláštera v Pavii. Také oba rodiče i sestra Petruda vstoupili do stavu řeholního. Epifania žila 46 let v klášteře a zemřela r. 795. Svátek 6. října.

Sv. URSICIN, biskup brixenský (*E* a *D*); rok smrti není znám; svátek 1. prosince.

Sv. SILVIN, biskup brescijský, zemřel po roku 410; není o něm mnoho zpráv. Svátek 28. září.

Sv. GAUDENC, biskup brescijský, byl přítelem sv. Ambrože a byl z oněch biskupů, kteří se odebrali do Cařihradu, aby za Jana Chrysostoma orodovali. Cesta se nepotkala se zdarem. Gaudenc byl uvězněn a později poslán zpět do Brescie. Zkázání Gaudencových, jichž se několik zachovalo, vysvítá jeho pravověrnost; na př. o Svátosti oltářní praví: „Ten, jenž dává klasům zráti, proměňuje chléb ve své Tělo.“ Žil asi do r. 427. Svátek 25. října.

Sv. THEOFIL, biskup brescijský, byl nástupcem svatého Gaudencia; svátek 27. dubna.

Sv. VIGIL, biskup brescijský, žil v VI. století. Je také v Římském Martyrologiu. Svátek 26. září.

Sv. HERKULANUS, biskup brescijský, žil v VI. století. Svátek 12. srpna.

Sv. HONORIUS (česky Ctirad), pocházel podle některých zpráv z rodu císaře Konstantina Velikého; odebral se z Říma do Brescie a žil o samotě blíže tohoto města; pak zvolen byl biskupem brescijským, působil svatě. Zemřel roku 586. Svátek 24. dubna.

Sv. FELIX, biskup brescijský, zemřel roku 665. Svátek 23. února.

Sv. MAURUS, biskup severo-italském městě Piacenze, žil do roku 449; svátek 13. září.

Sv. HORTENSIVS, biskup; neudáno místo a rok smrti. Svátek 11. ledna.

Sv. CHROMACIUS, biskup akvilejský, přítel sv. Ambrože a sv. Jeronyma; zanechal pěkné spisy; zemřel roku 406. Svátek 2. prosince.

Sv. NICEAS (nebo Nicetas), biskup v Romacianě (což snad je totéž jako Akvileja), byl nástupcem sv. Chromacia; za vpádu Hunů byl horlivě činný ve prospěch Církve. Zemřel snad kolem r. 458. Svátek 22. června.

Sv. PAULÍN, biskup akvilejský, působil jako misionář u Korutanů, též u Avarů; zveleboval kostelní zpěv lidový; požíval veliké vážnosti u císaře Karla Velikého. Zemřel por. 802. Svátek 11. (nebo 28.) ledna.

THEODOLINDA, královna longobardská; zemřela kolem roku 622. Není prohlášena ani za svatou ani za blahoslavenou. Památka její 22. ledna.

ZÁZRAK SV. ALŽBĚTY

Sv. KUMIAN, biskup irský, složil svůj úřad a odebral se do Itálie; v klášteře Bobbioském žil a zemřel. Rok smrti asi 722. Svátek 9. června.

Sv. NAZARIUS, biskup v Justinopoli (Capo d'Istria - podle K biskup koparský). Rok smrti není znám. Svátek 19. června.

Sv. SILVIN, biskup kremonský, zemřel snad roku 773. Svátek 17. února.

Jiný sv. SILVIN, biskup toulouský, zemřel kolem roku 720. Svátek jeho je rovněž 17. února.

BISKUPOVÉ VERONŠTÍ: Sv. *Maurus*; rok smrti není znám; svátek 21. listopadu. Sv. *Petronius* žil asi do roku 450; svátek 6. září. Sv. *Moderatus* zachovával mírnost; přísnost práva mírnil vlídností. Žil snad v V. století. Svátek 23. srpna. Sv. *Luperius* (nebo i *Liberius*) žil snad v V. století; svátek 15. listopadu. Sv. *Silvin* hlásal jako horlivý pastýř slovo Boží. Nikdy nebyl veselejší, než když rozdával chudiniě almužny. Žil snad v V. století. Svátek 12. září. Sv. *Simplicius* žil v V. století; svátek 20. listopadu. Sv. *Servulus* byl nástupcem sv. Simplicia a předchůdcem sv. Verekunda. Zemřel kolem roku 500. Svátek 26. března. Sv. *Verekundus* zemřel roku 523. Jeho jméno je i v Římském Martyrologiu. Svátek 22. října. Sv. *Va lens*, nástupce sv. Verekunda; zemřel roku 531; svátek 26. července. Sv. *Lupicin* žil (podle D) v VI. století; svátek 31. května. Sv. *Anno* zemřel r. 780; svátek sv. Annona 23. května. Sv. *Alexander* říkával: „Není dobrým člověkem, kdo se nesnaží denně pokračovati na cestě dokonalosti.“ Zemřel roku 788. Svátek 4. června.

Sv. MARIA TĚŠITELKA, panna veronská, sestra sv. Annona, biskupa veronského, zamítala nabídky k sňatku umiňujíc si, že zachová panenství Bohu. Přivezla ostatky sv. Firma a Rustika z ostrůvka Capri v zálivu neapolském. Biskup jel ostatkům v ústřety po klidné řece Adiži a uložil ostatky. Maria zemřela kolem roku 778. Svátek 1. srpna.

Sv. FIDENCIUS, biskup padovský (E); rok smrti není znám. Svátek 16. listopadu.

Sv. GAUDENCIUS, biskup v severoitalském městě Novaře, přítel sv. Eusebia Vercellského, podporoval společné žití kněží. Zemřel r. 418. Svátek 22. ledna.

Sv. AGABIUS, biskup novarrský, nástupce sv. Gaudencia, zemřel roku 438. Svátek 10. září.

Sv. HAYMO a sv. *Veremund*, bratři, založili dle slibu klášter u Milána. Zemřeli r. 790. Svátek 13. února.

Sv. FELIX, biskup boloňský, byl dříve jáhnem sv. Ambrože. Zemřel kolem roku 430. Svátek 4. prosince.

Sv. PATERNIANUS, biskup boloňský, zemřel dle Římského Martyrologia roku 450; svátek 12. července. - Římské Martyrologium uvádí však na den 12. července ještě jiného sv. *Paterniana*, biskupa boloňského, jenž žil po době Dioklecianově.

Sv. PETRONIUS pocházel z Cařihradu; jeho otec byl praefectus praetorio. Přinesl od řeckého císaře Theodosia II. do Říma poselství a při této příležitosti byl od papeže Coelestina vysvěcen a ustanoven biskupem boloňským. Snažil se za-

hojiti rány hordami Alarichovými způsobené. Zemřel r. 450. Svátek 4. října.

Sv. JUKUNDUS, biskup boloňský; rok smrti není znám. Svátek 14. listopadu.

Sv. TERTULLIAN, biskup boloňský, zemřel po r. 470; svátek 27. dubna.

Sv. PROKUL, biskup a mučedník boloňský. Byl stat od krále Totily r. 542. Svátek 1. června.

Sv. THEODOR, biskup boloňský, kolem r. 550. Svátek 5. května.

Sv. JULIANA Boloňská byla dcerou Julia Bancia a Fakundy. Rodiče ji provdali zavelmože Julia. Měla pak tři dcery: Lucii, Perpetuu a Viktorii a syna Vavřince. Julius po desítiletém manželství odešel se souhlasem své manželky do kláštera; vstoupil do stavu duchovního, ale brzo zemřel. Juliana ovdověvši, zařídila svůj dům po způsobu klášterním. Zbožně vychovávala své děti. Vavřinec se stal opatem. V jejím životopise se činí také zmínka o jisté Kandidě, která byla její příbuznou. - Juliana dala ve Florencii zbudovati chrám sv. Vavřince. Svatý Ambrož, jenž chrám vysvětil, ji velmi chválil. Dokonala svůj zbožný a dobročinný život ve věku 75 let roku 435. Svátek 7. února.

Sv. DONÁT, arcijáhen imolský (bliž města Bologně), zemřel por. 431 (K); svátek 7. srpna. Rozlišiti dlužno: sv. *Donát*, mnich luxeuilský a pak biskup besançonský, zemřel r. 660. Svátek také 7. srpna.

Sv. GEMINIAN, biskup v městě Modeně, žil za času sv. Ambrože; zemřel kolem r. 400. Svátek 31. ledna.

Sv. ANSELM byl vévodou furlánským (Friaul ve vévodství modenském). Král

Desiderius jej vyhnal. Anselm žil 7 let v klášteře montekassinském a pak byl zvolen opatem v klášteře nonnantulském. Takto Anselm byl dříve bojovníkem světským a poté bojovníkem pro čest a chválu Boží a pro blaho bližních. Vystavěl na př. hostinec sv. Ambrože pro poutníky a chudé. Zemřel r. 803. Svátek 3. března.

Sv. JUSTINIAN, biskup vercellský, zemřel po r. 451, neboť toho roku se ještě zúčastnil sněmu milánského. Svátek 21. března.

Sv. EMILIAN narodil se ve španělské provincii Arragonii, z chudých rodičů. Žil v poustevně o samotě po 40 let, slouže Bohu. Poté byl ustanoven biskupem vercellským, vyznamenával se nábožností a dobročinností; skvěl se ryzí pokorou a neúnavným konáním povinností a činně se zúčastnil sněmů konaných v Římě. Zemřel asi r. 510 (St). Svátek 11. září.

Sv. MAGNUS, biskup v Oderzu v krajině treviské (dle některých zpráv v Korutansku), zemřel kolem roku 660. Jeho jméno je v Řím. Martyrologiu. Svátek 6. října.

Sv. TITIANUS (Tician), biskup v Oderzu (v Benátsku); svátek 16. ledna.

Sv. BASSIAN, biskup v Lódi v severní Italii, zemřel r. 409; svátek 19. ledna.

Sv. EXSUPERANCIUS, biskup ravennský, zemřel r. 418; svátek 30. května.

Sv. BARBACIAN, kněz ravennský, zemřel r. 445 (D); svátek 31. prosince.

Sv. MAXIMIAN, biskup ravennský, nalezl, když byl ještě jáhnem, při orání půdy nesmírný poklad. I odevzdal povinný díl eráru, ostatek pak věnoval na stav-

bu a výzdobu chrámů. Život Maximianův byl ilustrací slov žalmů: *Dilexi decorem domus tuae*. Umíraje učinil dóm svým dědicem. V sakristii se zachovala biskupská stolice s reliefy ze Starého a Nového Zákona, pak zlatá nádoba na chrisma s nadpisem: *Servus Christi Maximianus A E hoc chrismatarium ad usus fidelium fieri iussit*. Dále daroval dómu endotheis z byssu, t. j. sukno na oltář; v suknu byly vetkány obrazy ze života Ježíše Krista a drahocenný kříž s ostatky sv. Kříže. Také dal zhotoviti 72 posvátné knihy. Zemřel kolem r. 553. Svátek 22. února.

Sv. ONDŘEJ, biskup florencký, žil do r. 459. Svátek 26. února.

Sv. MOŘIC, biskup florencký, byl zabít od vojinů kolem r. 550. Svátek 28. června.

Sv. VALFRID byl zprvu ženat, měl 5 synů; pak vstoupil do kláštera v Monteverdi v Toskánsku, kdež byl pak opatem. Svátek 15. února.

Sv. GAUDENC, biskup v Arezzu v Toskánsku, byl za císaře Valentiniána III. kolem r. 450 usmrcen, jak praví Římské Martyrologium: *Furore gentilium*. Svátek 19. června.

Sv. MARCELLIN, biskup v Ankoně, zachránil prý, jak papež Řehoř Veliký vypravuje, město Ankonu za velikého požáru. Zemřel kolem roku 555. Svátek 9. ledna.

Sv. TEUTERIA prý pocházela z královského rodu anglického; král Osvald ji žádal za manželku, ona však odešla tajně z vlasti a odebrala se do Verony. Když u-

slyšela, že sestra veronského biskupa sv. Prokula, *Tuska* bydlí za městskými hradbami v osamělé chyši sloužíc Bohu, vyžádala si od ní, aby ji přijala k sobě. Obě vedly život bohumilý. Neví se, kdy zemřely. Svátek sv. Teuterie a Tusky 5. května.

Sv. ELEUTHERIUS zřídil klášter blíže města Spoleta. Vypravuje o něm sv. Řehoř. Zemřel r. 585. Svátek 6. září.

Sv. ABUNDANCIA, panna spoletská, vykonala pout do Jerusalema. Zemřela r. 804. Svátek 19. ledna (nebo 26. října).

Sv. FORTUNAT, kněz tarritský v diecesi spoletské, pracoval rukama, aby mohl prokazovati dobrodiní. Když kdysi pracoval na poli, našel zlato a daroval je chudému, který ho žádal o dar. Zemřel kolem r. 400. Svátek 1. června.

Sv. ISÁK Syřan vida, že v Syrii vzmáhá se blud eutychiánů, odešel do Italie; byl poustevníkem u Spoleta v Umbrii. Snad se tam ujal jistě *Gregorie*, aby nebyla nucena k sňatku. Zemřel r. 550. Svátek 11. dubna. Památka Řehořky Spoletské 23. ledna.

Sv. VAVŘINEC (Laurentius *Illuminator*). Není o něm určitých zpráv. Když bludaři eutychiáni pronásledovali katolíky, mnozí věrní katolíci se vystěhovali; tak i Vavřinec. Odešel do Říma; tam byl vysvěcen na kněze; horlivě kázal. Pak byl ustanoven biskupem spoletským. Když se odebral do Spoleta, nechtěl ho lid zprvu přijmouti, že byl cizinec. Vrata uzavřeli. Ale pak jej přece přijali. Vavřinec spravoval po 12 let biskupský úřad; r. 522 jej složil a založil klášter u řeky Far-

faro. Tam i zemřel roku 576. Svátek 3. února.

Sv. BARONCIUS byl dříve ženat, pak byl poustevníkem v Pistoji; zemřel roku 685. Svátek 25. března.

Sv. ADAM, opat fermský (u Ankóny), žil do roku 600; svátek 16. května.

Sv. ALEXANDER, biskup fiesolský (v Etrurii), hájil práv Církve. Protivníci ho utrápili. Zemřel kolem roku 582. Svátek 6. června.

Sv. CERBONIUS, biskup v Piombině v Toskánsku, žil do roku 575; svátek 10. října.

Sv. FORTUNAT, biskup v italském městě Fanum (na řece Metauro), zemřel roku 620 (K); svátek 8. června.

Sv. KASSIUS, biskup v Narni v Umbrii (E uvádí Kassia, biskupa, na ostrově Cypru, jenž, jak pravil Řehoř Veliký, při každé Mši sv. ronil slzy); zemřel r. 558; svátek 29. června.

Sv. KONSTANCIUS, sakristán (mansionarius) čili vrchní kostelník v Ankoně liboval si výhradně ve věcech nebeských, jak praví o něm papež Řehoř Veliký (Dialog I., cap. 5.). Žil v VI. století. Svátek 23. září.

Sv. NONNOSUS, opat na hoře Sorakte v Etrurii, zemřel r. 560; svátek 2. září.

Sv. OKTAVIAN přišel z Afriky do Itálie za pronásledování katolíků králem Genserichem, a to do Volterry blíže Pisy, a žil tam jako poustevník; zemřel kolem roku 500. Svátek 2. září.

Sv. PAMFIL, biskup v Solmonu (v Abruzzách, ve střední Itálii), žil v VII. století. Římské Martyrologium chválí jeho lásku

k bloudicím u víře a horlivost. Svátek 28. dubna.

Sv. SPES nebo *Speus*, opat v klášteře blíže Nursie. Byl po 40 let slepý; prohlédl 14 dní před svou smrtí. Dle bolandistů zemřel roku 513. Svátek 28. března.

Sv. ŠTĚPAN, opat v italském městě Rieti, byl bez hlubšího vzdělání, také jeho mluva byla hrubá, aleslynl tření ctnostmi: sebezapíráním, láskou k nepřátelům a trpělivostí. Na příklad, jak o něm vykládá Řehoř Veliký (Dialog IV., 19), Štěpán kdysi posekal svoje obilí a dovezl je do stodoly. Avšak zlomyslný člověk zapálil stodolu a ta shořela i s obilím. Posel zvěstoval neštěstí opatu Štěpánovi volaje: „Běda, běda! Co se ti stalo zlého!“ - Opat na to: „Běda, běda! Co se stalo zlého tomu, který mi to učinil; neboť k mé škodě se nic zlého nestalo!“ Štěpán žil v VI. století. Svátek 13. února.

Sv. FELICISSIMUS narodil se v umbrijském městě Nocere; byl už v mládí velmi dobročinný; otec se proto rozhněval a učinil Felicissima pastýřem. Felicissimus dal kdysi chudému člověku, který jej prosil o dar, krávu. Báł se proto trestu otcova a uprchl. Zemřel kolem r. 650. Svátek 15. července.

Sv. FLORIDUS, biskup v umbrijském městě Tifernu, zemřel kolem roku 600; svátek 13. listopadu.

Sv. MARIN a *Leus* byli kameníci a lámali mramor v horách; Leus šel do Montefeltro, Marin pak se vrátil do Rimini a zařídil tam vodovod. Marin byl vzorem křesťanských ctností. Tu však při-

šla do Rimini jistá žena a vydávala se za manželku Marinovu. Marin ji zahnal, ona však jej obvinila ze zločinů. Marin uprchl na horu, kde dříve lámal mramor, žena pak se přiznala, že Marina křivě obžalovala. Marin zemřel ke konci V. století. Ctí se jako zakladatel republiky San Marino v Itálii (*St*). Svátek sv. Marina 4. září (nebo 21. září).

Sv. AMANTIUS, kněz v Tifernu; svátek 26. září (*E*).

Sv. VALENTIN, biskup v umbrijském městě Terni, působil po 39 let požehnaně a zemřel r. 533. Svátek 7. ledna. Nutno jej rozlišovati od *Valentina*, biskupa v Terni, jenž zemřel kolem roku 210 a jehož svátek je 14. února.

Sv. CETHEUS či *Peregrin*, biskup ve Vittorinu v Itálii. Byl utopen, protože se ujal jakéhosi odsouzence, a že byla domněnka, že je jeho společníkem. Voda řeky Peskary zanesla mrtvé tělo do města Peskary; tamější biskup jej pochoval a neznaje Cetheova jména, nazval jej „*Peregrinus*“, t. j. cizinec. Rok smrti není znám. Svátek 13. června.

Sv. REDEMPTUS, biskup ve Ferenčinu (z tohoto města jsou jen zříceniny), o němž psal Řehoř Veliký ve svých spisech, zemřel r. 586. Svátek 8. dubna.

Sv. MENNAS, poustevník v Samniu v Abruzzách; zemřel r. 575. Je také v Římském Martyrologiu. Svátek 11. listopadu.

Sv. SEVERUS, kněz v abruzzských horách v nynějším Antrodoco, živil se vinařstvím. Kdysi byl zaměstnán řezáním révy a tu byl volán k nemocnému; chvíli otálel, a nemocný zemřel, než Severus přišel.

Severus si činil hořké výčitky, že svým průtahem připravil nemocného o poslední útěchu. Zemřel kolem r. 530. Svátek 15. února.

Sv. SEVERIN, biskup v městě Septempeda (nyní San Severino), kteréžto město bylo za vpádu Totilova zbořeno. Severin přenesl ostatky svaté Filomeny. Je také v Římském Martyrologiu. Zemřel kolem r. 530. Svátek 8. ledna.

Sv. MAREK, poustevník v Kampánii; svátek 24. října.

Sv. FRIGDIAN, biskup v italském městě Luce; zemřel r. 578 (*D*). Svátek 18. března.

Sv. SABINUS, biskup v Kanossoe u Bari v jižní Itálii, na stará léta oslepl; král gotský Totilas ho chtěl vyzkoušeti; místo chlapce podávajícího pohár vína, podal biskupovi pohár sám. Sabinus řekl: „*Vivat ipsa manus!* - ať žije ruka sama!“ Z toho poznal Totilas, že biskup je vpravdě slepý, a měl jej pak v tím větší úctě. Sabinus zemřel kolem r. 566. Svátek 9. února.

Sv. KONSTANTIN, opat montekassinský, žák sv. Benedikta; zemřel roku 560. Svátek 29. března.

Sv. APOLLINARIS, opat montekassinský, zemřel r. 826 nebo 828; svátek 27. října.

Sv. DEUSDEDIT (*Bohdal*), opat montekassinský, byl tyranem Sikardem z Beneventu zajat, a když nemohl nebo nechtěl zaplatiti výkupné, byl vhozen do žaláře a tam zemřel r. 834. Svátek 9. října.

Sv. ANTONIUS, opat v Sorrentě v Neapolsku (snad byl dříve v Monte Kassinu). Svátek 14. února.

Sv. TASO (nebo *Tato*), opat v klášteře u Neapole, žil přísne; nikdy neležel na loži, nikdy si vousů nestříhal, ba ani si nemyl tváře. Zemřel po roku 729. Svátek 11. ledna.

Sv. NYMFA, panna, narodila se na ostrově Sicílii; za vpádu Gotů uprchla z Palerma do Itálie a zemřela v Savoně. Svátek 10. listopadu (viz § 8.).

Sv. REGULUS uprchl za pronásledování katolíků ariánskými Vandaly z Afriky do Itálie s mnoha jinými a zemřel tam kolem r. 545. Nazývá-li Římské Martyrologium Regula mučedníkem, děje se tak pro útrapy, které mu bylo vytrpěti. Svátek sv. Regula 1. září.

Sv. AGRIPPINUS, biskup neapolský (*E*); rok smrti není znám. Svátek 9. listopadu (nebo 29. března).

Sv. JAN, biskup neapolský (*E*); rok smrti není znám. Svátek 22. června.

Sv. POMPONIUS byl prý biskupem neapolským a zemřel prý r. 536; svátek 14. května.

Sv. VAVŘINEC (Laurentius), biskup neapolský, zemřel roku 716; svátek 19. července.

Sv. RENATUS, biskup v Sorrentě (v Neapolsku). Jest o něm mnoho pověstí, ale málo zaručených. Žil bezpochyby v V. stol. Svátek 6. října (nebo 12. listopadu).

Sv. AGNELIUS, syn bohatých rodičů neapolských, zdědil statky, na nichž hospodařil. Později odešel do poustevny, aby sloužil Bohu. Zemřel jsa 61 let star r. 596 podle *St* (roku 676 podle *D*). Svátek 14. prosince.

Sv. HELIENA, panna v Neapolsku, narozená v Laurianu, bydlela v jeskyni. Mnichové blízkého kláštera poskytovali jí potravu; Heliena pracovala pro klášter, pro kostely i pro chudé. Rok smrti není znám. Svátek 20. dubna.

Sv. JUSTA *Sipontina*, panna v Aquile (či Avelle) v Neapolsku. Její otec Florencius měl dva bratry: Justina kněze a Felixe. Florencius a Felix byli státi za císaře Maximiana r. 305, Justa šipy ubodána. Svátek její 1. srpna.

Sv. KONSTANCIUS, biskup akvinský (u Neapole), zemřel roku 573. Svátek 1. září.

Sv. ROGER, biskup v městě Kannae; neví se, kdy žil, zdali v VI. anebo až v XII. století. Svátek 30. prosince.

Sv. EUSTER, biskup salernský (v jižní Itálii), zemřel snad kolem roku 450. Svátek 19. října (nebo 29. března).

Sv. VERUS, biskup salernský, žil v V. století. Je též v Římském Martyrologiu. Svátek 23. října.

Sv. PAULIN, syn státního úředníka (praefectus praetorii), narodil se v Burdigale (Bordeaux v Gallii) a obdržel první základy vědeckého vzdělání od slavného básníka Ausonia. Oženil se s Therasií a stal se císařským náměstkem v Kampánii. Svou spravedlností a laskavostí si získal u lidu všeobecné oblíbenosti. Byl velmi bohat a zakládal si na svém bohatství i na svých hodnostech. Avšak časem si znechutil posavadní své zaměstnání, které mu vzbudilo mnoho odpůrců. Také jeho zdraví bylo otřeseno, neboť konal mnoho namáhavých cest po moři

i po souši. Na svých cestách se seznámil se sv. Ambrožem, se sv. Martinem i s jinými dokonalými křesťany, kteří ho naučili správně nazírat i na bohatství, slávu a požitky tohoto světa.

Paulin složil svůj úřad, vrátil se do Bordeauxu a dal se od tamějšího biskupa sv. Delfina vyučiti ve víře a pokřtiti. Bylo to roku 389. Pohrdl bohatstvím a neměl jiného přání, než aby sloužil Bohu prostě a skromně v ústraní. V té době jeho manželka mu povila synáčka; ale když ten již po 8 dnech zemřel, tu Paulin tím více byl utvrzen v úmyslu dáti výhost světu. Jeho manželka Therasias s ním smluvila, že budou spolu žiti v naprosté zdrželivosti jako bratr a sestra. Paulin prodal svoje statky ve Španělsku a umínil si vstoupiti do služeb církevních jako duchovní nižšího stupně. Nejraději by byl šel do Jerusalema. Psal v té příčině Jeronymovi. Ale sv. Jeronym mu odpověděl záporně: „Jerusalem je město jako každé jiné město; je tu veřejný senát, jsou tu oficiálové, herci, kejklíři, nevěstky, nesčíslné množství lidu ustavičně se měnícího. vlníci se, ze všech končin světa sehnaného; krátce: vše bys tu nalezl, čemu si přeješ uniknouti; poustevníku jest uchýliti se z města na venkov a v samotě hledati Krista.“ Paulin se tedy rozhodl odebrati se do Kampanie. Tam, v městě Nóle byla nade hrobem sv. Felixe, kněze a mučedníka, svatyňka. Vedle té svatyňky Paulin měl statek se zahradou. Přebýváje v dřívějších dobách na tomto svém statku, znal a zamiloval si tu svatyňku a utíkal se často o přímluvu k sv. Felixovi v mod-

litbách. Avšak než nastoupil cestu do Italie, byl roku 393 v Barceloně na žádost lidu přes všechno zdráhání posvěcen na kněžství.

Při svém úmyslu Paulin setrval, i když přátelé a příbuzní mu vytýkali, že jeho jednání je pošetilé a výstřední. Příbuzní se mu počali vyhýbati a od něho se odvracovati. I bývalí sluhové přerušili styk s ním. Ale Paulin při své chudobě zůstal trpělivý, laskavý, přívětivý. Říkal dle slov apoštolských: „Kdybych lidem se líbil, nebyl bych služebníkem Kristovým.“ Paulin opustil Španělsko a odebral se jižní Gallii do Italie. Sv. Ambrož, s nímž se Paulin sešel, snažil se získati Paulina pro svůj chrám. Ale Paulin toužil po tom, aby v ústraní nolském byl prostým strážcem svatyně sv. Felixe; i pokračoval na své cestě. Přišel do Říma, stal se předmětem obdivu a úcty u všeho lidu. Paulin, bohatý velmož a císařský náměstek - v prostém oděvu poustevnickém. To budilo rozruch. Nechybělo však těch, kdož ze žárlivosti byli mu odpůrci. I papež Siricius, od nich asi popuzen, odepřel Paulinovi slyšení. Paulin šel dále k Nole.

V Nole Paulin ustavil z mužů, kteří se zakrátko kolem něho shromáždili, klášterní družinu; členové družiny nosili prosté, lněné roucho, postili se přísně, zabývali se prací zahradnickou, čistili a zvelebovali svatyňku sv. Felixe, v čemž Paulin předcházal nejlepším příkladem. Do svatyňky putovali až zdaleka zástupy lidu; svatyňka brzo nestačila návalu. Paulin dal ze zbytku svého jmění zbudovati nový, prostranný chrám, vyzdobil kněžský

kůr mramorem, klenbu mosaikovými obrázky a stěny malbami ze Starého i Nového Zákona. Malby ty byly za tehdejších časů neobyčejnou vzácností. - Hrdinská obětavost Paulinova vzbudila všude veliký obdiv. Svatý Ambrož, sv. Augustin a jiní chválili Paulinovu obětavost a velebili ji jako dílo křesťanské dokonalosti. Augustin pravil kterémusi mladíkovi: „Jdi do Kampanie, do Noly, viz Paulina, muže velikého srdcem, nadáním, bohatstvím. Kterak se zhostil všeho pozemského a odřekl se pýchy života!“ Paulin odmítal všecku chválu, říkal jeskromně: „Nic zvláštního a záslužného jsem nevykonal; jenom jsem odložil břímě a šat, které mi vadily na cestě k životu věčnému. Věru, my lidé opouštíme málo, abychom od Boha obdrželi mnoho; opouštíme věci pomíjející, abychom obdrželi nepomíjející.“ - Jméno Paulinovo proslulo tak, že lidé všech stavů, nejen z Itálie, ale i z Galie, ze Španělska i z Afriky putovali do Noly, aby spatřili Paulina, jež „druhým apoštolem Janem“ si oblíbili nazývati. Augustin nazýval Paulina „slávou Boží“ a mívál radost, slyšel-li, že Paulin spisy jeho schvaluje, ba že se jim i podivuje.

Tak žil Paulin v pokoře a zbožnosti 15 let. Roku 409 byl zvolen biskupem nolským. Jako biskup staral se neúnavně očasné i věčné blaho svěřeného lidu. Rozdal vše, co mu z někdejšího bohatství zbylo. Když Gotové roku 410 dobyli města Noly a prohlédali dům Paulinův, nenalezli v něm, leč úplnou chudobu. - Paulin obdržel od ctihodné Melanie starší, která

se vrátila z pouti jerusalemské, částečky sv. Kříže pro svůj chrám a choval je ve veliké uctivosti. Paulin byl mírumilovný. Lid žádal, aby dvě chatrče, stojící před chrámem a hyzdící budovu chrámovou, byly zbořeny, protože majetníci bezdůvodně se zdráhali prodati je ku zboření. Avšak Paulin nedovolil, aby pro tyto chatrče vznikla soudní rozepře. Později oni majetníci dobrovolně postoupili chatrče na zboření. - Co sv. Řehoř Veliký vykládá o Paulinovi, že sebe prodal do otroctví, aby vykoupil syna jisté vdovy, týká se Paulina Mladšího, jehož svátek je 10. září. - Paulin zemřel r. 431. Svátek sv. Paulina 22. června.

Sv. DEODAT, biskup nolský, byl na kněžství vysvěcen od sv. Paulina. Zemřel r. 473. Svátek 27. června.

Sv. PAULIN MLADŠÍ, biskup nolský. Sv. Řehoř I. Veliký píše o něm: „Jistá vdova naříkala, že má syna v zajetí. Stěžovala si sv. Paulinovi. Paulin byl na rozpacích. Peněz na výkupné neměl a přece ji nechtěl zůstaviti bez pomoci. Měl ještě sebe. Řekl jí, že dá sebe v náhradu za syna. Vdova se domnívala, že Paulin žertuje. Paulin však se s ní odebral do Afriky; pán, u něhož syn dlel, nabídku Paulinovu zprvu nechtěl přijmouti; tázal se, může-li Paulin pracovati? Paulin svolil, že bude pracovati. Syn byl propuštěn, Paulin zůstal v otroctví, avšak za nedlouho také byl propuštěn na svobodu.“ Zemřel kolem roku 525. Svátek sv. Paulina Mladšího 10. září.

Sv. GERMÁN, biskup kapuánský (blí-

SV. BONIFÁC

že Neapole); kdy zemřel, není známo, snad r. 520. Sv. papež Řehoř Veliký nazval Germána „mužem Božím“. Svátek 30. října.

Sv. VIKTOR, biskup kapuánský, nástupce sv. Germána, zemřel kolem roku 554. Svátek 17. října (nebo i 2. dubna).

Sv. VITALIAN, biskup kapuánský (*E* dodává, snad omylem: mučedník), žil v VII. století. Svátek 16. července.

Sv. SOFIAS, biskup beneventský v VI. století; byl od ariánů zabít. Svátek 24. ledna.

Sv. BARBÁT, biskup beneventský, snažil se vyplniti pověry pohanské; zemřel r. 682. (Proč *D* jej nazývá „apoštolem Lombardie“, nevím.) Svátek 19. února.

Sv. MERWIG (*Merowig*), mnich dobbijský, † kolem r. 640. Svátek 22. října.

Sv. JAN ze Syrie přišel v VI. století do Italie a u Spoleta vystavěl klášter zvaný Paranský. Svátek 19. března.

Sv. KATOGER, poustevník na ostrově Sicilii, žil do r. 485; svátek 18. června.

Sv. ŽOFIE se skrývala v jeskyni u Sortina v provincii Noto na Sicilii. Rok smrti není znám. Svátek 23. září.

Sv. MAXIMIAN byl přítelem sv. Řehoře. Když Řehoř byl v Cařihradě, Maximian jej navštívil. Při návratu loď ztroskotala a Maximian stěží zachránil život. Když Řehoř se stal papežem, povýšil Maximiana na biskupskou stolicí v Syrakusách. Po smrti Maximianově, r. 594, Řehoř napsal: „Syrakusy nutno politovati, že ztratily pastýře tak výborného.“ Svátek 9. června.

Sv. ŘEHOŘ pocházel z ostrova Sicilie; vykonal pout do Jerusalema, kde se vy-cvičil v tuhé kázni řeholní. Po návratu do vlasti byl ustanoven biskupem ve svém rodišti, v Girgenti. Jeho odpůrcové na-vedli ženu, aby jej obžalovala z hříšného styku. Papež Řehoř dal věc vyšetřiti a prohlásil Řehoře nevinným. Řehoř byl opět nastolen na biskupství. Zemřel kolem r. 600. Svátek 23. listopadu.

Sv. LEV (*Divotvorce*), biskup v Kataně na Sicilii, žil asi do roku 600 (podle *St* † roku 780). Svátek 20. února.

Sv. ZOSIMUS byl dříve mnichem v klášteře, ale uprchl odtud, protože necítil povolání k tomu stavu; z poslušnosti k rodičům se vrátil do kláštera a stal se dokonalým mnichem a poté biskupem v Syrakusách. Zemřel r. 660. Svátek 30. března.

Sv. THEOKLIST, opat v Lukumu na Sicilii, zemřel kolem r. 800. Svátek 4. ledna.

Sv. LUKÁŠ (*Lucas Casalius*) byl opatem na Sicilii; oslepl; žáci ztropili s ním kdysi žert; zavedli jej na místo pusté a obelhali ho řkouce, že je tam mnoho lidu, který čeká, aby slyšel kázání. Lukáš ne-seznal jejich lsti a kázal. Zemřel kolem r. 800. Svátek 2. března.

Sv. FILARET, mnich řádu sv. Basilia v Palermu na Sicilii, dostoupil vrcholu dokonalosti. Odešel do Kalabrie kázat evangelium mohamedánům, ale ti jej polapili a uvěznili. Filaret vytrpěv velké muky, zemřel r. 825. Svátek 8. dubna. (*St* uvádí i sv. Filareta, mnicha v Kalabrii, † r. 1070, svátek 6. dubna.)

Sv. DEUSEDIT, arcibiskup canterburský, zemřel roku 664; svátek 15. července.

Sv. THEODOR pocházel z Tarsu v Kilikii, byl obeznalý v literatuře latinské a řecké; byl od papeže Vitaliana jmenován arcibiskupem canterburským ve věku 66 let. Protože mu, rozenému Řeku, za příčinou bludu monotheletů papež přece nedůvěřoval, přidružil k němu Hadriana, opata niridského kláštera (blíže Neapole). Oba se zastavili v Paříži u Agilberta, bývalého biskupa winchesterského, aby se u něho naučili řeči anglické. Když Theodor byl nastolen na stolec canterburský, zaváděl všude církevní kázeň, i slavnost velikonoční podle předpisů římských, vyžýval velmože, aby na svých statcích stavěli kostely opatřené potřebnými důchody, začez jim a jejich dědicům propůjčil právo patronátní. Konal misionářské cesty ve své diecesi, i po celé Anglii; měl k tomu právo, neboť byl primasem Anglie; věřící jej všude vítali s úctou. - Theodor založil vysokou školu a zřídil při ní knihovnu. Na vysoké škole se vyučovalo theologii, astronomii, arithmetice, metrice a řečtině.

Příkře si počínal proti Vilfridovi, biskupu yorkskému, jehož diecesi rozdělil proti jeho vůli na tři části. Později však uznal, že pochybil, a snažil se chybu napraviti. Zemřel 88letý roku 690. Svátek 19. září.

Sv. JAN, arcibiskup canterburský, nazýval se *Beverlacensis*, protože založil kláš-

ter v Beverley. Beda byl Janovým žákem. Zemřel roku 721. Svátek 7. května.

Sv. BRECHT WALD, arcibiskup canterburský, † r. 731. Svátek 9. ledna.

Sv. PETR (*Petrus Dorovernus*), opat canterburský, žák sv. Řehoře Velikého, se utopil roku 604 na cestě do Francie. Svátek 6. ledna.

Sv. VILFRID, arcibiskup yorkský (zemřel roku 709), viz § 28.

Sv. VILFRID, arcibiskup yorkský, proslavil svůj úřad zásluhami a skvělými ctnostmi, jak dí životopisec. Umřel ustanoviv Egberta svým nástupcem, r. 735 nebo r. 744. Svátek 9. května (nebo i 29. dubna).

Bl. EGBERT (nebo Adalbert), bratr krále northumberlandského, jenž také slul Egbert, arcibiskup yorkský, byl dříve učitelem na biskupských školách yorkských, z nichž vyšli výteční mužové, na př. Alkuin, Albert a j. Egbert byl nazýván *Armarium omnium liberalium artium*, „zbrojnicí všeho umění“. Byl učitel výborný, v obcování bezúhonný, k dobrým lidem přívětivý, na zlé lidi přísný. Ustanovil Alkuina knihovníkem „své drahoceenné knihovny“. Zemřel roku 760 nebo 766. Svátek 19. května (nebo 8. listopadu). Ctihodný *Alkuin* († 804) má památný svůj den též 19. května.

Sv. KOLMAN (či Koloman), biskup lindisfarnský (v Northumbrii), miloval chudinu. Vzdal se svého úřadu a uchýlil se do irského kláštera v Inisbofinde. Zemřel roku 676. Svátek 18. února.

Sv. KUTHBERT narodil se blíže mailroského kláštera v Northumberlandu; tam

byl opatem; pak byl ustanoven biskupem lindisfarnským; i jako biskup zůstal pokorným sluhou Božím a pomocníkem nuzných. Zemřel roku 687. Svátek 20. března.

Sv. BLAANUS, biskup Piktů v Britanii; zemřel roku 446; svátek 10. srpna.

Sv. EADBERT, biskup lindisfarnský, zemřel roku 698; svátek 6. května.

Sv. EGWIN, biskup worchesterský, zemřel roku 720; svátek 11. ledna.

Sv. FELIX, biskup dunchvinchský, zemřel roku 654; svátek 8. března.

Sv. HEDDA, biskup winchesterský, zemřel roku 705 (*D*); svátek 7. července.

Sv. BIRINUS, biskup dorchesterský, zemřel roku 650; svátek 3. prosince.

Sv. ITHAMAR (Edmar), biskup rochesterský, † r. 656. Svátek 10. června.

Sv. BENEDIKT BISKOP, opat v Anglii, zemřel r. 690 (*D*); svátek 12. ledna.

Sv. EMILIAN, biskup v Anglii (? či v Montes či v Angoulême?), uslyšev, že Saracenové plení Francii, vedl vojsko proti nim. Dorazil až k městu Autunu v Burgundsku; tam padl v boji. Jeho válečné heslo znělo: „Pro naši pravou matku Církev!“ Zemřel r. 726. Svátek 25. června (nebo 31. ledna).

Sv. TILBERT, biskup v Hexhamu, žil v VIII. stol. Svátek 7. září.

Sv. DAVID, arcibiskup v Menevii (v Anglii), syn knížete, vynikající muž, jenž žil v skutcích pobožnosti a přísné kázně, vykonal pouť do Jerusalema. Zemřel jsa téměř 100letý roku 544. Svátek 1. března.

Sv. DANIEL, biskup bangorský ve Wa-

lesu, zemřel r. 545; svátek 23. listopadu.

Sv. THELIANUS (Deilo, Eliud, Helios), biskup v Llandalfu v již. Walesu, † r. 560. Svátek 9. února.

Sv. FREMUND, král nebo vojevůdce v Anglii, byl usmrčen od svého poddaného; rok smrti není znám. Svátek 11. května.

Sv. OSWIN, král Deirů, panoval spravedlivě a dobrotivě. Kdysi daroval sv. biskupu Aidanovi koně nádherně osedlaného. Aidan se potkal s žebrákem a nemaje mu co dát, daroval mu koně. Oswin se mrzel, řka, že pro žebráka stačil kůň obyčejný. Aidan řekl: „Dítě Boží je cennější než všechny koně.“ - Později Oswin upadl do zajetí jiného krále (northumbrijského) a byl zavražděn r. 651. Svátek 20. srpna.

Sv. KYNEBURGA a sv. *Kyneswitha*, dcery pohanského krále Pendy v Mercii, v VI. století (?); svátek 6. března.

Sv. EDVIN, král v Northumbrii, dal se roku 627 v Yorku pokřtiti. Jeho manželkou byla Edelburga, dcera sv. Ethelberta, krále. Edwin byl zabit ve válce s Pendou, králem z Mercie, zatvrzelým pohanem. Rok smrti snad 633. Svátek 4. října.

Sv. OSVALD byl syn northumberlandského krále Ethelfreda, pohana. Ethelfred válčil s králem Edvinem, ale byl poražen a zabit v bitvě. Oswald uprchl do Skotska. Tam poznal víru Kristovu a byl pokřtěn. Také Edwin se stal křesťanem; avšak po smrti Edvinově (snad roku 633) byli křesťané northumbrijští sužováni pohanskými vladaři, Pendou z Mercie a Cadvalern. V této tísní křesťané zavolali Osvalda, aby vysvobodil svou vlast z rukou vetřelců.

Osvald poslechl, shromáždil kolem sebe malé, ale odhodlané vojsko a zvítězil nad nepřáteli; král Ceadval padl a Osvald se stal pánem celé Northumbrie.

Osvald pečoval o rozšíření a zvelebení křesťanské víry. Zdatným pomocníkem mu byl skotský mnich Aidan, pozdější biskup lindisfarský. Aidan neuměl dobře anglicky a proto Osvald tlumočil jeho kázání v řeči anglické. Náboženství křesťanské utěšeně v zemi zkvétalo, zakládány byly kostely, kláštery, školy. Beda napsal o tehdejších Anglosasích: „Kudy šel kněz nebo mnich, všude byl vítán s radostí jako sluha Boží. Kdož se s knězem potkali, odstoupili, klekli na koleno, žádající, aby kněz učinil nad nimi kříž a dal jim požehnání.“ Osvald podporoval účinně i sv. Birinu u šíření víry křesťanské. Sám předcházел příkladem bohabojnosti; pozemských statků používal na skutky milosrdenství; nazýval sám sebe „almužníkem Božím“; lid ho nazýval „rukou štědrou“. Kdysi se sešlo u dveří královských mnoho chudých lidí, čekajících na dary. Král právě zasedl za stůl a byly přineseny ryby – neboť byl čas velkonoční – na stříbrných mísách. Služebníci oznamovali, že přichystané dary jsou rozdány a že ještě zástupy nuzných prosí o almužnu; tu král rozkázal, aby přichystané pokrmy ihned jim byly rozděleny, a když pokrmy ještě nestačily, nařídil král, aby stříbrné mísy byly na kusy rozbity a po kusech mezi lid rozdány. Biskup Aidan dojat dobrotivostí královou uchopil ruku jeho řka: „Kčž ruka tato nikdy nezetlí!“

Roku 642 vtrhl král Penda z Mercie

opět do Northumbrie. Osvald byl v bitvě u Maserfieldu obklíčen a těžce raněn. Umíraje zvolal: „Bože, smiluj se nad dušemi!“ (Slova ta stala se v Anglii pořekadlem, jak di Beda, III. c. 12.) Zemřel dne 5. srpna r. 642. Svátek sv. Osvalda 5. srpna, svátek sv. Aidana, jenž zemřel r. 631, dne 31. srpna.

Sv. SEBBUS, král Anglosasů v Essexu, vstoupil do kláštera; zemřel r. 680 (podle *D* r. 697). Svátek 29. srpna.

Sv. HERESVITHA, královna, vdova po králi Westanglů Annovi, byla sestrou sv. Hildy a matkou sv. Etheldredy, sv. Sexburgy, sv. Edelburgy a Vitburgy. Ovdo-věvši odešla do kláštera blíže Paříže; tam zemřela r. 647. Svátek 1. prosince.

Sv. ETHELDREDA (nebo Ediltruda nebo Edeltraud) byla dcerou krále Westanglů Anna a Heresvithy. Záhy se zaslíbila Bohu slibem ustavičného panenství. Otec však ji donutil ke sňatku s knížetem Tondbertem. Tondbert, jemuž Etheldreda svěřila, že učinila slib panenství, svolil žíti s ní ve zdržlivosti a měl ji ve veliké úctě. Když Tondbert brzo umřel, Etheldreda se odebrala na ostrov Ely, aby v ústraní sloužila Bohu. Pět let setrvala takto v samotě; tu ji požádal mocný král northumberlandský Osvin, aby uzavřela sňatek s jeho synem Egfridem. Etheldreda se zdráhala, avšak otec po druhé ji donutil ke sňatku. I tentokrát se svěřila svému manželu, že chce zachovati panenství. Egfrid zprvu odpíral, avšak na naléhání biskupa sv. Vilfrida dal svolení, aby manželství jeho, které sice bylo platně uzavřeno, avšak které nikdy skutkem ne-

bylo dokonáno, bylo zrušeno. To se i stalo, a to r. 671.

Etheldreda přijala řeholní závoj a založila na ostrově Ely nový panenský klášter, ve kterém se stala abatyší. Roku 679 zuřil v Anglii mor. Také panenský klášter v Ely byl morem zachvácen. Etheldreda onemocněla boulí na hrdle. V bolestech řikávala: „Nosívala jsem na hrdle zlato a drahokamy, ozdobovala jsem se, byla jsem marníva, nyní trpím za svou marnivost.“ Zemřela r. 679. Svátek 23. června.

Sv. SEXBURGA provdala se za krále Erkomberta z Kentu. Ovdověvši žila v klášteře Ely pod představenou Etheldredou, svou vlastní sestrou; po její smrti byla pak sama abatyší. Zemřela r. 699 (dle *D* 680). Svátek 6. července. - Třetí sestra

Sv. EDILBURGA (Ethelburga), paní, abatyše v klášteře Faremoutier žila do r. 645. Slaví se 7. července. - Nejmladší sestra

Sv. VITBURGA, sloučila kolem sebe družinu panen, jimž byla představenou. Vychována byla v Holchumu (v Norfolku). Zemřela r. 643. Svátek 17. března (nebo i 8. července).

Sv. INA, král v Británii, stavěl chrámy v krajině Somersetské; dával zákony po úradě s duchovenstvem: „Já, Ina, král Wessexský, uraďiv se s biskupem . . . nařizují spravedlivé soudy . . .“ Zemřel kolem r. 730. Svátek sv. Iny a jeho manželky sv. *Ethelburgy* 6. února.

Sv. MELAR, princ Cornubijský (v Anglii) byl od svého strýce Rinolda, aby nemohl vládnouti, zbaven pravé ruky a nohy

a pak stát v chlapeckém věku. Roku 411. Svátek sv. Melara 1. října.

BERTA, královna kentská, manželka Ethelberta, krále kentského, zemřela po r. 597; svátek ctihodné Berty 24. března.

Sv. ETHELBURGA, abatyše v Barlingu v hrabství essexském, zemřela kolem r. 690; svátek 11. října.

Ctih. ALFRED, král northumberlandský a pak (dle některých zpráv) biskup lindisfarnský, zemřel r. 705. Památka jeho 15. ledna.

Sv. ETHELBERT, král ostangelský, vládl dlouho a dobře; zachovával panictví, aby se mohl věnovati zcela svému lidu; avšak když, chtěje míti nástupce, hodlal si vzíti Afridu, dceru krále Mercierů Offy, tu její matka, která měla jiné politické záměry (anebo která dle *D* sama zahořela láskou k Ethelbertovi) dala Ethelberta zavraždit. To se stalo roku 793. Svátek jeho 21. května.

Sv. KUTHBURGA, královna v Northumbrii a později abatyše v hrabství essexském, žila do r. 724. Svátek 31. srpna.

Sv. ERMENILDA, manželka krále mercijského Vulfera, snažila se vykořeniti zbytky pohanských pověr. Ovdověvši, byla abatyší v klášteře Ela. V tomto klášteře byly tehdy abatyšemi bába, matka a dcera, totiž: Sexburga, Ermenilda a Verburga. Zemřela po r. 700. Svátek sv. Ermenildy 13. února.

Sv. VERBURGA (nebo Vereburga), dcera krále mercijského a Ermenildy. Po smrti otcově vstoupily Verburga i s matkou Ermenildou do kláštera Ely. Tenkrát tam byla abatyší sv. Etheldreda, po

ní byla abatyší sv. Sexburga, pak Ermenilda, posléze Verburga. Žila v VIII. stol. Svátek 3. února.

Sv. ELFLEDA (= *Elfrida* = *Ethelfleda* = *Edelfrida*), dcera krále Osvina z Northumbrie, byla abatyší v klášteře Streaneshalch, nyní Whitby nazvaném (v Yorkshire). Zemřela r. 716. Svátek 8. února.

Sv. ETHELDRIETHA (či *Alfredis*, česky *Miroslava*) byla dcerou Offy, krále mercijského. Když byl Ethelbert, král ostangelský, její snoubenec, úkladně zavražděn, Etheldritha povrhla knížecí nádhrou a žila v komůrce blíže kostela sebezapíravě. Zemřela roku 834. Svátek 2. srpna.

Sv. HERIBERT, kněz v hrabství cumberslandském; kdysi se odebral navštívit svého nemocného učitele sv. Kuthberta, biskupa. Zemřeli zároveň, r. 687. Svátek sv. Heriberta 20. března.

Sv. GUTLACH pocházel z vysokého rodu anglického. Byl poustevníkem na ostrově Croylandě do roku 714. Svátek 11. dubna.

Sv. TATWIN, poustevník na Croylandě, † po r. 700. Svátek 3. července.

Sv. LEVINA, panna, byla od Sasů, než byli obráceni na víru křesťanskou, umučena pro víru a cudnost, snad za doby Theodora Canterburyského († 690). Svátek 24. července.

Sv. MILBURGA, dcera mercijského krále Mervalda, sestra sv. Mildredy, byla vychovávána v klášteře Vendoku, blíže Srewsbury. Pohrdala světskými radovánkami. Jistý princ ji chtěl násilně z kláštera unést, ona však uprchla k řece, kterouž

šťastně přebrodila, a unikla stíhači. Zemřela roku 722. Svátek 23. února.

Sv. EGFRID, kněz, jehož jméno se uvádí v životopise sv. Milburgy, a o němž se praví, že se odebral ke králi mercijskému, aby jej pokřtil. Zemřel kolem r. 722. Svátek 23. února.

Sv. MILDREDA, dcera mercijského krále Mervalda, sestra sv. Milburgy, vstoupila do kláštera. Kdysi přišel nápadník a žádal o její ruku. I abatyše ji domlouvala, aby se zaň provdala. Mildreda prý řekla: „Jsem zde v klášteře, ne abych se vdávala, ale abych měla ochranu čistoty a cudnosti. Ctnosti jsem hledala a ne manželství.“ Mildreda odešla do kláštera v Thanetu a byla tam zvolena představenou. Zemřela kolem roku 700. Svátek 13. července.

Sv. MILDVIDA (Milvida), sestra (?) Milburgy a Mildredy, řeholnice buď v Thanetu nebo ve Vendoku (blíže Srewsbury), zemřela koncem VIII. století. Svátek 17. ledna.

Sv. OSITHA, byla dcerou Fridebalda a Viltebergy, královských manželů v jistém království anglickém. Rodiče dali Osithu do kláštera na výchovu. Vychována byla od sv. Modoveny. Ositha učinila slib ustavičného panenství, rodiče však ji proti její vůli zasnoubili se Sigerichem, princem sousední říše anglosaské. Ositha zjevila Sigerichovi, že učinila slib panenství a že chce slibu dostát. Sigerich svolil, ač nerad, její žádosti a vystavěl jí klášter. Ositha žila v klášteře bohabojně. Kdysi však přepadli dánští námořní lupiči její klášter; jejich vůdce, pohan, jakmile spatřil Osithu, požádal ji za manželku. Když

Ositha se zdráhala svoliti a když se nechtěla zřici křesťanské víry, pohanský vůdce ji srazil mečem hlavu. Rok smrti je snad 635. (Bollandisté mají velké pochybnosti ohledně jejího životopisu; praví, že je pln pověstí, o nichž prý je nejlépe pomlčeti.) Svátek sv. Osithy 7. října.

Sv. FRIDESVIDA (Fredeswinda), dcera knížete Didána v Oxfordu a Safridy, po hrdla nabízeným sňatkem; pak byla abatyší a posléze samotářkou v Thornbury. Zemřela kolem r. 750. Svátek 19. října.

Sv. VENEFRIDA (= Quenvera nebo Vinfrida) byla dcerou zámožných rodičů ve Shrewsbury (v severní části Walesu). Umínla si zachovávat nejen příkazy, ale i rady Páně. Naučil ji tomu kněz Bruno (nebo Benno). Vstoupila do kláštera Guthurinu (Denbighshire). Protože hájila své panenské cudnosti proti královu synu Alainovi, dal ji Alain, nemoha ji svést, utít hlavu. Stalo se tak kolem r. 680. Svátek 3. listopadu.

Sv. NENNOKA, kněžna anglická, opustila bohatství a odebrala se do Kornwalisu, aby sloužila Bohu. Rok smrti není znám. Svátek 4. června.

Sv. HILDA, vnučka krále Edvina, abatyše v Streaneshalchu, učila se konati ctnosti spravedlnosti, čistoty a lásky. Slynula moudrostí tak podivuhodnou, že nejen lidé obyčejní, ale i knížata u ní hledali poučení. Zemřela roku 680. Svátek sv. Hildy 17. nebo 18. listopadu.

Sv. SIGFRID, opat veremouthský v Anglii, zemřel roku 689; svátek 22. srpna.

Sv. KONON pocházel ze skotského rodu královského, byl opatem a biskupem na

ostrovech hebridských u Skotska. Zemřel roku 648. Svátek 26. ledna.

Sv. GUNTHLAUS, kníže walliský, otec sv. Kadoka, jedl jen špatný chléb, pil jen vodu, žil v V. století. Svátek 6. dubna.

Sv. KARADOK, opat v Anglii, svátek 13. dubna.

Sv. AUDOK, biskup v Anglii, zemřel po roku 560; svátek 2. července.

Sv. ADRIAN (nebo Hadrian), rodem Afričan, přišel do Anglie a byl ustanoven opatem kláštera canterburského, zemřel roku 710. Svátek 9. ledna.

Sv. ITA (nebo *Ida*) měla podle vůle svého otce se provdati. Ita však raději odešla do krajiny hua-konaillské a žila s jinými pannami v ústraní. Žila asi v VI. století. Svátek sv. Idy 15. ledna.

Sv. OVIN byl dvořanem a ministrem královským; provázel královnu Etheldredu, která, ač byla dvakrát provdána, přece zachovala panenství. Doprovodil ji do Yorku. Pak se vzdal statků i slávy a vstoupil jako mnich do kláštera lentineckého; prosil, aby opat Ceada ho přijal jako mnicha a jako dělníka. Později žil v Lichfieldu. Zemřel roku 680. Svátek sv. Ovina 5. března.

Sv. CEADA, biskup yorksý, byl muž svatý a mírný; ale když mu papežský vyslanec vytkl, že nebyl zvolen podle církevních předpisů, složil svůj úřad a vrátil se do kláštera, v němž dříve dlel. Později byl biskupem v Mercii. Zemřel r. 672 (podle K). Svátek sv. Ceady 2. března.

Sv. BEDA (t. j. modlící se) narodil se r. 673 ve Virmuthu (blíže Jarrova u Northumberlandu). Byl knězem, mnichem,

učencem. Sepsal „Cirkevní dějiny národa anglického“; odtud se nazývá „učitelem Anglie“. Hluboké byly jeho vědomosti ve vědách přírodních, v počtářství a j. „On je jako Isidor Sevillský jedním z mužů, kteří nedali zhasnouti světlu patristické vědy... snažil se povznést národ.“ (Křišťfek II., 246). Uváděn bývá s názvem *Venerabilis*, úctyhodný. Zemřel roku 735. Byl prohlášen učitelem církevním. Svátek 27. května.

Sv. AIDAN (=Methogh), biskup irský, zemřel kolem roku 632; nutno jej rozlišovati od sv. Aidana, biskupa lindisfarnského; svátek sv. Aidana 31. ledna.

Sv. SENANUS, opat a biskup irský, zemřel kolem roku 544 v Kilnagellagh, nedaleko Iniscathy; svátek 8. března.

Sv. BEAN, biskup aberdonský v Irsku (E); svátek 16. prosince.

Sv. LOMAN, biskup v Athrym v Irsku, žil v V. století; svátek 17. února.

Sv. KOLMAN, biskup v irském městě Cloyne, zemřel r. 604. Svátek 4. listopadu.

Sv. MODOVENA, panna a abatyše irská, zemřela kolem roku 460. Není o ní zaručených zpráv. Snad byly dvě téhož jména, z nichž druhá, vychovatelka princezny Edithy, žila v X. století. Svátek 5. července.

Sv. NEMAN, opat irský (svátek 8. března). Nebudiž zaměňován se sv. *Nenni*em, opatem (svátek 28. února). Oba žili asi v VII. století.

Sv. BRANDANUS, opat v Cluainfertu v Irsku, zemřel r. 587; svátek 16. května.

Sv. BRENDANUS DE BIRR, zaklada-

tel kláštera Birr v Irsku, zemřel roku 572; svátek 29. listopadu.

Sv. DEGA Mc (t. j. Mac čili syn) Cayrill, biskup irský, zemřel r. 586; svátek 18. srpna.

Sv. ETBIN, poustevník irský, zemřel kolem roku 625; svátek 19. října.

Sv. INDRAKT, zbožný princ irský, vrací se z Říma kolem roku 678 byl od lupičů zavražděn. Svátek 5. února.

Sv. MAKESWYN, vyznavač skotský, zemřel roku 560. Svátek 10. března.

Sv. EBBA, sestra sv. Osvalda, krále northumberlandského, byla abatyší v Koldinghamu ve Skotsku. Zemřela r. 683. Svátek 25. srpna.

Sv. KENTIGER, první biskup glasgowský ve Skotsku, † kolem roku 601. Svátek 13. ledna.

Sv. EBBA, abatyše v Koldinghamu ve Skotsku, hájila při vpádu Dánů své cudnosti tak, že si odřízla nos a horní ret, aby se zohydila. Také jiné panny přiměla k témuž skutku. Dánové vnikli do kláštera, avšak zočivše zohyzené tváře, hrůzou uprchli, ale pak se vrátili a klášter vyplenili. Sv. Ebba zemřela r. 870. Slaví se 2. dubna.

Sv. GLASTIAN (Mac Glastian, t. j. syn Glastianův), biskup fifeský ve Skotsku, žil do roku 830. Svátek 28. ledna.

Sv. DONALD (Donevald), otec sedmi dcer, žil v poustevně Ogilny (ve Skotsku). Zemřel kolem roku 716. Svátek 15. července.

Sv. BILFRID, zlatotepec a poustevník ve Skotsku; zemřel snad kolem r. 780. Svátek 6. března.

Sv. VODAL Benedikt pocházel ze Skotska; byl misionářem v krajině soissonske. Zemřel kolem r. 729. Svátek 5. února.

Ve Španělsku a ve Francii.

Sv. SERAFINA, křesťanka v Galicii ve Španělsku, žila v V. století, jak praví Římské Martyrologium. (Někteří neprávem se domnívají, že byla žákyní sv. apoštola Jakuba.) Svátek 29. července.

Sv. MARTIN byl buď opatem nebo biskupem v gallicijském městě Duma; zemřel roku 580. Svátek 20. března (je uveden v § 29).

Sv. PETR, biskup bražský v Portugalsku, žil snad v VI. stol. Svátek 26. dubna.

Sv. FRUKTUOSUS pocházel z královského rodu a vstoupil do kláštera Kornplutu (nyní Alcala de Henares). Celé rodiny, otcové a synové, matky s dcerami se odhodlaly k životu řeholnímu pod jeho vedením. Mnozí ovšem bez povolání nebo aby se vyhnuli daním. Fruktuos odešel do samoty. Odíval se zvířecí kůží. Skvěl se ctnostmi. Poté zvolen byl biskupem v Braze v Portugalsku. Zemřel v letech 665-670. Slaví se 16. dubna.

Sv. IRENA, panna portugalská, žila v ústraní v Thomaru. Mladík Kastinaldus ji pronásledoval nečestnými návrhy a když je odmítala, způsobil jí smrt, také pod záminkou, že má příčinu k žárlivosti. Rok smrti její 653. Svátek 20. října.

Sv. BEATUS, kněz a opat v diecesi leonské, hájil víry proti nestoriánům; zemřel r. 798. Svátek 19. února.

Sv. RAMIR, mnich a mučedník leon-

ský, hájil víry proti ariánům; byl proto zabit r. 585. Rok před tím zabit byl Vincenc z tohotéž kláštera. Svátek jejich 11. nebo 13. března.

Sv. LAURIAN, biskup sevillský, nemoha vyhladiti blud ariánský, šel do Říma; vraccjese, byl u Bourges od zákeřníků Totilových zavražděn. Žil v VI. století. Svátek 4. července.

Sv. ARGIMIR, mnich a mučedník kordovský (E). Rok smrti není znám. Svátek 28. června.

Sv. EMILIAN (*Aemilianus Cucullatus*) se narodil v Rione ve Španělsku; přijal službu za pastýře, později poustevníčil. Když se biskup tarragonský dozvěděl o jeho ctnostech, posvětil ho na kněze a odevzdal mu duchovní správu ve městě Brigagiu. Avšak zesvětačili kněží toho města ho očernili u biskupa, jako by byl kostelní majetek promrhal, a že se za představeného nehodí. Biskup uvěřil pomluvám a sesadil Emilianu. Klidně vrátil se Emilian do své poustevny. Zemřel r. 574. Slaví se 6. (nebo 12.) listopadu.

Sv. RENOVAT, biskup v Meridě (v Estremaduře); není o něm mnoho zpráv. Zemřel r. 653. Svátek 31. března.

Sv. NEBRIDIUS, biskup egarský (u Barcelony); † po r. 527; svátek 9. února.

Sv. VIKTORIAN, poustevník španělský, zemřel kolem r. 566; svátek 12. ledna.

Sv. EUFEMIUS, arcibiskup toledský, žák sv. Benedikta, zemřel r. 590. Svátek 3. března (nebo i 3. září).

Sv. HELLADIUS byl zprvu ministrem obeznalým v diplomacii, pak arcib-

biskupem toledským, zemřel r. 632; svátek 18. února.

Sv. JULIAN, žák sv. Eugena, arcibiskup toledský, napsal obranný spis proti monotheletům, který, když byl opraven sněmem toledským, došel úchvaly apoštolské Stolice. Julian se vyznamenával důstojným konáním služeb Božích, velikou učeností a pilným dozorem v příčině kázně církevní. Zemřel roku 690. Svátek 8. března.

Sv. OBDULIA, panna ve Španělsku (v Toledě?) snad je tatáž jako Otilie; je i v Římském Martyrologiu. Svátek 5. září.

Sv. TURIBIUS, biskup astoržský (Astorga) ve Španělsku, slavil synody proti priscillianistům. Říkával: „Přestanou-li sněmy zasedati, začnou bludy bujeti; bludaři mají ve zvyku porušovati Písmo sv. a vyhledávati spisy apokryfní (liché).“ Zemřel kolem r. 460. Svátek 16. dubna.

Sv. JUSTUS, biskup vichský (Vic nebo Vique u Barcelony ve Španělsku; St pravi, že Justus byl biskupem v Urgelu), liboval si v pobožnostech a ctnostech. Zemřel po r. 546. Svátek 28. května.

Sv. PERSEVERANDA, panna ve Španělsku, buď ve IV. nebo v VI. nebo až v VIII. stol. (D); svátek 25. června.

Sv. EUROSIA (či Orosia), vznešená panna, o níž se někteří domnívají, že pocházela z českého rodu Přemyslovců, byla zasnoubena králevici arragonskému. Na svatební cestě byla prý od mohamedánů přepadena, a když nechtěla zraditi víry Kristovy, byla zavražděna. Žila v VIII. nebo IX. století. Svátek 25. června.

Sv. RICHARIUS (franc. Riquier) na-

rodil se v Centule v Pikardii, byl knězem a opatem, zemřel r. 645. Svátek 26. dubna. Klášter byl podle něho nazván Riquier (v krajině Ponthieu?)

Sv. FAUSTA, panna a mučednice gasoňská (na řece Garonně), svátek 4. ledna.

Sv. KVITERIA, panna, snad v Gaskoňsku, nechtěla vstoupiti v manželství dle vůle otcovy, i byla sřata; r. 477. Svátek 22. května.

Sv. SILVIUS, biskup toulousský (na Garonně), nástupce sv. Hilaria, zemřel kolem r. 400. Svátek 31. května.

Sv. EXSUPERIUS, biskup toulousský, moudře si vedl a dobře pochopil svou úlohu při rozkladu římské říše a při vpádu německých národů. Sv. Jeronym chválil jeho velkodušnou dobročinnost, kterou sám na sebe zapomínal. Sám trpěl hlad, ale nuzné nasycoval. I drahocenné nádoby kostelní prodal, aby nakrmil hladové. Zemřel po r. 411. Svátek 28. září.

Sv. CYPRIAN, biskup toulousský, byl do sboru duchovních přijat od sv. Caesaria Arelatského. Byl apoštolsky horlivý. Zemřel r. 545, napsav životopis sv. Caesaria. Svátek 3. října.

Sv. EREMBERT, biskup toulousský, zemřel r. 671; svátek 14. května.

Sv. SABINIAN, opat v St. Chaffre (v krajině Lanquedocské) zemřel r. 740. Svátek 8. června (nebo 20. listopadu).

Sv. SILVINUS, biskup toulousský, dbal o výzdobu kostelů, o čistotu rouch bohoslužebných a o to, aby v chrámě byli vždy, kdož by se klaněli Bohu, a aby mnoho světel hořelo. Zemřel r. 720. Svátek 17. února. (Týž je uveden v § 36.)

Sv. VIDIAN žil jakopoustevník v Toulouse (nebo v Rieux), když byl prve jako vojevůdce odrazil útoky Saracenů. Prý ho vyznamenával císař Karel Veliký. Dle této zprávy žil Vidian v VIII. století. Dle jiné zprávy Vidian žil v V. století, a byl od arianských Gotů zabit. Svátek 8. září.

Sv. AMAND (po česku Miloš, nebo Milota) žil od mladosti bezúhonně. Sv. Řehoř Tourský jej nazývá „nejhodnějším strážcem celé (t. j. neporušené) vřry“. Amand byl ustanoven biskupem bordeauxským. Kdysi připutoval sv. Severin, biskup kolínský, do Bordeaux; bylo to jeho rodiště. Amand ho přijal vřlídne a odevzdal mu řízení své diecése. R. 408 Severin zemřel a Amand opět převzal svůj úřad. Amand vyučoval sv. Paulina ve víře a byl s ním v přátelském svazku. Kdy zemřel Amand, není známo; snad roku 410. Svátek sv. Amanda 18. června.

Sv. LEONCIUS byl dříve ženat s Placidou (či Placidinou); byl vojin a bojoval proti Vestgotům ve Španělsku. Později byl zvolen biskupem bordeauxským a odloučil se od své manželky. Placida byla zbožná, ale nezískala církevní pocty. Leoncius zemřel r. 565. Svátek sv. Leoncia 15. listopadu.

Sv. MARIAN, poustevník bordeauxský. Živil se, jak praví sv. Řehoř Tourský (*De gloria confessorum* cap. 81.) planým ovocem. Žil tedy před r. 595. Svátek 19. srpna.

Sv. NAMFARIUS (franc. Nauphary), poustevník, věřověst blíže Toulouse; zemřel r. 800. Svátek 12. listopadu.

Sv. MEREADOK, biskup vannesský,

zemřel kolem r. 680; svátek 7. června.

Sv. SACERDOS, biskup v Limoges; zemřel r. 530; svátek 5. května.

Sv. MORTANA, matka sv. Sacerdosa v Limoges, zemřela kolem r. 510; svátek 31. května.

Sv. RURIK, biskup v Limoges; zemřel r. 550; svátek 20. července.

Sv. LUPUS, biskup v Limoges; zemřel r. 636 (dle *D*); svátek 22. května.

Sv. VALFRIK narodil se v Belgii, odebral se do Aquitanie a tam u Limoges si zřídil poustevenu. Zemřel r. 620. Svátek 10. ledna.

Sv. AREDIUS narodil se v Limoges; byl opatem a zemřel r. 591; svátek 25. srpna.

Sv. PADUIN, opat v Limoges; zemřel r. 563 (*D*); svátek 15. listopadu.

Sv. PSALMOCIUS, biskup v Limoges (*D*); svátek 13. června.

Sv. PARDULF, opat v Limoges, žil v tuhé kázni; na př. v létě v zimě spal na holé zemi s rukama rozpřaženými. Zemřel r. 740. Svátek 16. října.

Sv. AUSONIUS, první biskup angoulemský; svátek 11. června.

Sv. GERULF, křesřtan v Angoulemu (*D*); svátek 11. října.

VENANCIUS FORTUNATUS narodil se ve Valdobiadene v Benátsku, vzdělal se v Ravenně ve vědách a v hudbě; pro bouře způsobené ariány se uchýřil do Francie. Na hrobě sv. Martina v Toursu byl uzdraven od očního neduhu. Složil báseň k svatbě krále austrasského Sigberta s Brunhildou. Ustanoven byl biskupem poitierským. Osvědčil se ve všem jako apoštolský muž; předčil souvěkovce

vzdělaností a zbožností. Napsal hymny: *Vexilla Regis* a j. - Hymny *O gloriosa virginum* a *Ave Maris stella* jeví něžnou jeho lásku k Panně Marii. Napsal formou básnickou životopis sv. Martina. Zemřel snad roku 603. Památka jeho 14. prosince.

Sv. MAXENCIUS, kněz-opat na místě, kde je nyní St. Maixent (u Poitiersu), žák sv. Severa, zemřel roku 515; svátek 26. června.

Sv. AICHARD, opat u Poitiersu, zemřel r. 687; svátek 15. září.

Sv. FELIX byl dříve ženat, pak se stal biskupem nantesským; skvěl se zbožností a vědomostmi; zemřel r. 582. Svátek 7. července.

Sv. PASCHARIUS (Paquier nebo Pascaire), biskup nantesský, zemřel kolem roku 700. Svátek 10. července.

Sv. PATERNUS, biskup vannesský (či avranchesský?); není o něm zaručených zpráv. Zemřel kolem r. 463. Svátek 15. dubna.

Sv. MACHUTUS, biskup bretoňský (D), 15. listopadu.

Sv. SAMSON, biskup v Dole v Bretoňsku, vedl, jak o něm dří životopisec, „na zemi život anděla“. Zúčastnil se sněmu pařížského a podepsal sněmovní usnesení dle tehdejšího zvyku takto: „Já Samson, hříšník a biskup, jsem souhlasil a podepsal.“ Když umíral, dával poslední napomenutí řka: „Pracujte, co můžete; neboť nemůžete tolik pracovati, kolik byste měli.“ Zemřel kolem r. 600. Jeho nástupcem byl sv. Maglorius. Svátek sv. Samsona 28. července.

Sv. BRIOK, biskup v Bretoňsku (St. Brieuc) žil snad v VI. století. Svátek 1. května.

Sv. BUDOK (fr. St. Buzen) pocházel z Británie. Byl biskupem v Bretoňsku. Zemřel kolem roku 600. Svátek 19. listopadu.

Sv. MAGLORIUS, biskup v Dole v Bretoňsku, zemřel v letech 600-620. Svátek 24. října. Uveden bývá i pode jménem Magnolius.

Sv. TINIDOR (Teneanus), biskup leonský v Bretoňsku, † kolem r. 635. Svátek 16. července.

Sv. DESIDERIUS, biskup v Redonu v Bretoňsku, a kněz Regnifrid byli kolem r. 700 od lupičů zavražděni. Svátek sv. Desideria, biskupa 18. září.

Sv. RENAN, poustevník v Bretoňsku; rok smrti není znám; svátek 1. června (dle D).

Sv. MARKULF, opat v Nanteuil (tam, kde Vilaine se vlévá do moře; v Bretoňsku) zemřel kolem r. 558. Svátek 1. května.

Sv. TUDVAL (či Pabut) biskup traquierský (v Bretoňsku) zemřel kolem r. 564. Svátek 30. listopadu.

Sv. VIKTOR, poustevník v Cambonu v Bretoňsku; žil snad v VI. století. Svátek 31. srpna.

Sv. MAJANUS opat, vysvěcený od sv. Samsona, biskupa dolského. (St pravi snad omylem: yorkského), vystavěl klášter v Bretoňsku, který se dle něho nazýval „St. Meen“. Zemřel roku 617. Svátek 21. června.

Sv. FINGAR z Irska šel se svou sestrou Píalou do Bretoňska; žili po způsobu

poustevníků o samotě. Avšak jakýsi britský kníže Theodorich je zavraždil kolem r. 450. Svátek sv. Fingara 23. března.

Sv. GILDAS „Moudrý“, opat ve Rhuy v Bretoňsku, zemřel kolem r. 600. Svátek 29. ledna.

Sv. FRIARD byl syn chudých rodičů v Besně, v Bretoňsku. Živil se jako dělník. Kdysi spadl se stromu, ale bez úrazu. Tehdy učinil Bohu slib, že mu bude sloužiti v samotě a ve snaze o dokonalost. Odešel do krajiny nantesské. Tam zemřel v letech 557-600. Svátek 1. srpna.

Sv. RIOK (Rion či Rival), poustevník bretoňský v VII. stol. Svátek 12. února.

Sv. VIRUS, poustevník bretoňský, zemřel r. 585; svátek 15. června.

Sv. ALBIN (nebo Albik) se narodil v Bretoňsku (dle jiných v Britanii) a chtěl je zachovati srdce neporušené, rozhodl se záhy, že vstoupí do kláštera. Vyvolil si klášter v Tintillantě u města Angersu na řece Loire. Řeholníci si jej zvolili opatem a dobře učinili. Klášter rozkvétal pod správou Albinovou znamenitě a stal se vzorem dokonalosti křesťanské pro celou krajinu. Roku 528 Albin byl zvolen biskupem v Angersu; zdráhal se volbu přijmouti, avšak na prosby a naléhání duchovních i věřících dal se vysvětit na biskupství. Jako biskup angerský rozvíjel činnost blahodárnou a bděl nad církevní kázní v duchovenstvu. Byl laskavý a dobrotivý, avšak šlo-li o šetření zákonů církevních, býval přísný, až neústupný. Odsuzoval manželské sňatky osob spříbuzných nebo sešvakřených. Ostatní biskupové neměli dost odvahy, aby rázně

vystoupili proti tomuto zlořádu, který se zahrnil zvláště u mocné šlechty. Albin však se nedal ničím zastrašiti a na sněmě orleanském byly sňatky s osobami příbuznými nebo sešvakřenými jednomyslně zakázány. Albin zemřel 80letý r. 549. Svátek sv. Albina 1. března.

Sv. LICINIUS byl dříve dvořeninem na dvoře Chlotara II. a vévodou anjouským. Právě hodlal uzavřiti sňatek; avšak nevěsta den před sňatkem zachvácená byla malomocenstvím. Licinius si znechutil svět, opustil své statky a věnoval se stavu duchovnímu. Záhy zvolen byl biskupem angerským. Král jej jmenoval nejvyšším hofmistrem (praefectus palatii). Zemřel r. 606. Svátek 13. února.

Sv. MAGNOBOD, biskup angerský, zemřel r. 660; svátek 16. října.

Sv. JODOK (či Judok, česky: *Jož*) rodem Angličan, kněz a poustevník v Pikardii ve hrabství Ponthieu, zemřel v letech 653-678. Svátek 12. prosince. Žák jeho bl. *Vulmar* byl zprvu ženat, pak vstoupil do kláštera v Altmontu (Nizozemí). Zemřel r. 710. Svátek bl. Vulmara 20. července nebo 12. prosince.

Sv. VINOK, syn krále Judikaela z Bretoňska, bratrovec sv. Jodoka, ustanoven byl opatem ve Wormhouldtu na řídce Peen. Bertinus znal Jodokovu přesnou poslušnost a proto jej ustanovil představeným. Dle jiných byl Vinok v Bergues v Nizozemsku. Zemřel r. 717. Svátek 6. listopadu.

Sv. RUSTIKUS, biskup klermontský, zemřel roku 446; svátek 24. září.

Sv. SIDONIUS (česky Zdeněk) *Apolinaris* se narodil v Lyonu kolem roku 430 a dokončil své vzdělání, byl od Sueva Ricimera jmenován vladařem (comes). Oženil se s jistou Papiannillou; měli syna a dvě dcery. Sidonius žil blíže Clermontu životem bohabojného šlechtice. Roku 472 byl zvolen biskupem klermontským. Zkoumal sám sebe a zjistil, že je nehoden té důstojnosti. Řekl: „Jsem mladý klerik a starý hříšník! Sám jsem obtížen hříchy a mám se modlit za odpuštění hříchů lidu.“ Avšak na opětovnou žádost věřících se dal vysvětit na biskupa. Manželka Papiannilla zůstala u něho; žili v naprosté zdrželivosti.

Sidonius byl horlivým reformátorem církevní kázně. Přestal skládati světské básně, počal skládati básně církevní na oslavu svatých. Studoval spisy Origenovy a Jeronymovy, dopisoval si se všemi slavnými biskupy tehdejší doby. - Zlým rokem byl pro něho rok 475. Alarich, král Vizigotů, obléhal město Clermont. Sidonius s měšťany se bránil. Tu přišla z Říma zpráva, že římský císař vykupuje mír za cenu odevzdání Clermontu nepříteli. Sidonius povolil se slzami v očích. - Později byl Sidonius obžalován, že promrhává církevní statek. Bylo mu jíti do vyhnanství. Vrátil se a zbývajících léta strávil jako dobrý pastýř. Sidonius se skvěl pokorou; získal si velikou zásluhu o katolickou víru, když ariánští Gotové zaplavili Gallii. Byl ozdobou Církve pátého století. Zemřel roku 489 nebo 490 (dle některých roku 482). Svátek sv. Sidonia 23. (nebo 24.) srpna.

Sv. NAMASIUS, biskup klermontský, zemřel roku 461; svátek 27. října.

Sv. EUFRASIUS, biskup auvergnský (sidlo biskupské bylo přeloženo do Clermontu); zemřel roku 515; svátek 15. května. - Jiní

Sv. BISKUPOVÉ KLERMONTŠTÍ: sv. *Kvincián* † snad r. 527; svátek 14. června. Sv. *Avitus* † r. 594; svátek 21. srpna (je uveden v § 30). Sv. *Desiderat* † roku 600; svátek 11. února. Sv. *Justus* † před r. 630; svátek 2. září (je uveden v § 17). (Nutno jej rozlišovati od Justa, biskupa lyonského, svátek 2. září). Sv. *Genesius* † roku 662 v Lyoně, kde prý založil nemocnici; svátek 3. června. Avšak také 5. června uvádí se: Genesius, hrabě, o němž se praví, že zemřel snad r. 710 jako biskup klermontský. Sv. *Praejekt* (nebo *Projekt*, *Prix*) byl spolu s Amarinem (či Marinem) a Elidiem od svých odpůrců roku 674 zavražděn. Svátek 25. ledna. Sv. *Bonitus* (nebo Bonus), zemřel roku 710. Svátek 15. ledna.

Sv. GALLUS (č. Havel), biskup auvergneský, vyznamenával se hrdinskou trpělivostí; zemřel roku 550. Svátek 1. července.

Sv. MARTIUS, opat auvergneský, chytil kdysi ve své zahradě zloděje; zloděj obtěžkán ukořistěným ovocem nemohl naléztí dveří. Martius mu je ukázal, ovoce mu daroval a řekl: „Jdi v pokoji a nekraď více!“ Zemřel roku 530. Svátek 13. dubna.

Sv. PORCIAN, opat v Auvergne (?) dle D, zemřel roku 540; svátek 24. listopadu.

Sv. TILLO PAULUS (či Tillman) byl

v mládí loupežníky unesen; ale na štěstí byl koupen v Paříži od sv. Eligia a vyučen zlatotepectví. Později posvěcen na kněze a byl poustevníkem v hornaté krajině auvergueské. Tehda přijal jméno „Pavla poustevníka“. Zemřel bezpochyby u města Limoges, protože tamější biskup jej pochoval. Rok smrti je snad 702. Jeho památka 7. ledna.

Sv. ABRAHAM, opat v Syrii, odešel do Gallie, do hornaté krajiny auvergueské a zemřel roku 472. Svátek 15. června.

Sv. MENELEUS, opat v Menatu v krajině auvergueské, byl přijat sv. Eudonem do kláštera. Zemřel kolem r. 720. Svátek 22. července.

Sv. INJURIOSUS, radní v Auvergni, žil se svou manželkou v dobrovolné zdržlivosti; rok smrti není znám. Svátek 25. května (je uveden v § 17).

Sv. EUTROPIA, vdova v Auvergni, žila v V. století. Svátek 15. září.

Sv. GEORGIA (česky Jiřina), panna v kraji auvergueském; mluví o ní sv. Řehoř Toursský; žila tedy před rokem 595. Svátek 15. února.

Sv. BONITA, panna, pásla husy v krajině Auvergne; kdy žila, není známo (dle některých žila v X. století). Svátek 16. října.

Sv. EUSTOCHIUS, biskup toursský, nástupce sv. Briquia, rozmnožil farnosti a hájil práv církevních. Zemřel r. 461. Svátek 19. září.

Sv. PERPETUUS, biskup toursský, žádal od kleriků zdržlivost řka: „Když laik, chce-li býti vyslyšen, má šetřiti zdržlivosti, tím více kněz, obětující nejdražší

obět Mše svaté... Nikdo z duchovních at nemá v domě cizí osobu ženskou!“ - Perpetuus měl svaté a ostatky ve veliké účtě; chrám zbudovaný sv. Brikiem zdál se mu nedostatečný, i vystavěl nový veliký chrám a přenesl do něho ostatky sv. Martina. Zachovala se poslední vůle Perpetuova: „Ve jménu Jesu Krista, amen! Já, hříšník Perpetuus, kněz chrámu tourského... nechci umříti bez posledního pořízení, aby chudí nebyli snad opomínuti... Chudí jsou mými dědici... všechno budiž prodáno a jim odevzdáno.“ Perpetuus zemřel roku 503; svátek 8. dubna.

Sv. VOLUSIAN, biskup toursský, nástupce svého příbuzného Perpetua. Král Gotů Alarich zajal Volusiana a poslal jej do Toulouse. Že by Volusian byl mučedníkem, bollandisté popírají. Zemřel po roku 503. Svátek 18. ledna.

Sv. ARNULF byl ženat se Skaribergou, která byla neteří krále franckého Chlodvíka. Oba manželé se zavázali slibem panictví a panenství. Arnulf vykonal pouť do Svaté země a do Říma. Když se vrátil a dlel v Toursu, byl zvolen biskupem toursským. Příbuzní manželky Skaribergy zavraždili jej (snad z pohnutek dědicových). Rok smrti snad 532. Skariberga žila jako poustevnice v krajině mezi Paříží a Chartres a zemřela roku 550. Svátek sv. Arnulfa i sv. Skaribergy 18. července.

Sv. LEOBALD (= Leobard), poustevník blíže Toursu; sv. Řehoř Toursský ho před smrtí zaopatřil sv. svátostmi. Zemřel snad roku 582. Svátek 18. ledna.

Sv. EUFRONIUS, biskup toursský, zemřel roku 573. Svátek 4. srpna.

Sv. Řehoř TOURSSKÝ narodil se z bohaté rodiny v krajině auvergueské kolem roku 539; nazýval se Georgius Florencius. Jeho matka byla vnučka sv. Řehoře, biskupa langresského (jehož svátek je 4. ledna). Řehoř Toursský se vědecky vzdělal u svého strýce sv. Galla, biskupa auvergne-clermontského; uzdraviv se z těžké choroby, putoval do Toursu na hrob sv. Martina. Tam ho seznali lid a kněží a zvolili jej roku 573 biskupem toursským. Protože se přidržel krále austraského Sigberta, byl od jeho protivníka Chilpericha, krále neustrijského, souzen, ale uznán nevinným. Když sv. Guntram se stal pánem města Toursu, nastal ihned přátelský poměr mezi ním a biskupem Řehořem. I syn Guntramův Childebert II. ctil biskupa Řehoře.

Řehoř byl obhájcem práv církevních a víry katolické. Ujal se biskupů, od královny Fredegundy pronásledovaných, na př. sv. Praetextata. Řekl tehdy králi Chilperichovi a Fredegundě: „Vy trestáte poddaného, který se vám postaví na odpor. Dobrá! Ale když vy, veličenstvo, se proviníte, nebyl by tu nikdo, kdo by měl právo vás pokárati? Nuže, dovoluji si vašemu veličenstvu připomenouti toto...“ Král poslechl a Praetextata uznal nevinným. - Ujímal se odsouzenců na smrt, mnohým vyprosil milost, mnohým veleudělití svátosti přes obtíže od světských pánů jemu činěné. - Největší dílo jeho je: „Dějiny Franků“ (*Gesta Francorum*); v něm popisuje dobu 174 roků v 16 knihách a končí rokem 594. Dále napsal: „Sláva mučedníkův“, legendy o svatých, o nichž by-

chom jinak nic nevěděli. Řeč jeho je sice drsná; ve spisech schází ladná úprava a žádoucí míra kritiky; ale cožkoliv napsal jako očitý svědek, má pro nás velikou cenu. Ze spisů jeho vyzírá zbožná mysl.

R. 590 (či 594?) byl prý v Římě a byl sv. Řehořem Velikým s náležitou poctou uvítán. Byl prý postavy malé. Když jej papež Řehoř Veliký před sebou spatřil, tu, vida jeho nepatrnou osobu, pomyslíl prý si: „Totot že je Řehoř Toursský?“ Řehoř Toursský uhodnuv myšlenky papežovy, řekl: „Pán učinil nás, ne my sami. A malým dává Bůh právě tolik milosti, jako velikým.“ I podivil se papež. - Na konci svého života Řehoř Toursský nařídil, aby byl pohřben v bráně chrámové, aby prý všichni po něm šlapali a aby brzy naň zapomněli. Zemřel roku 595. Svátek 17. listopadu.

Sv. VENANCIUS narodil se v krajině Berri, snad v Bourges; žil zprvu světským životem; už se chtěl oženiti, tu však poznal život řeholníků toursských a vstoupil do tohoto kláštera; stal se opatem. Zemřel snad roku 570. Svátek 13. října.

Sv. VENANCIUS, syn ariánských rodičů, vyučen byl od sv. Avita, biskupa viennesského; vrátiv se z Říma, byl zvolen biskupem v Viviersu; všichni na něm chválili „horlivost apoštolů, vědu církevních otců, dobročinnost knížat.“ Kdy zemřel, není známo; snad r. 550. Svátek 5. srpna.

Sv. MODEGUNDA byla dokonalá jako panna, manželka, vdova; pak byla „reklusa“, t. j. uzavřenou poustevnicí u Chartres a u Toursu. Zemřela r. 570. Svátek 2. července.

SV. ZENOBIUS.

SV. ANTONIN PADUANSKY

SV. BERNARDIN

SV. BASIL.

Sv. ADA, abatyše v Mansu, † r. 590. Svátek 4. května (nebo 4. prosince).

Sv. HADUIN, biskup v Mansu, † po r. 650. Svátek 20. ledna.

Sv. ALDERICH, biskup v Mansu, vydal soupis kánonů a papežských nařízení pode jménem „capitularia Alderici“; ale nedochovaly se nám. Zemřel r. 856. Svátek 7. ledna.

Sv. ALDERICH, biskup sensský, zemřel roku 841; svátek 6. června.

Sv. SIVIARD, kněz a opat v Saint Calais (v departementu sarthesském); zemřel r. 687; svátek 1. března.

Sv. SIMPLICIUS byl dříve vojín a ženat; pak byl ustanoven arcibiskupem bourgesským; od té doby žil ve zdrženlivosti. Zemřel kolem r. 477. Svátek 1. března.

Sv. ARKADIUS, arcibiskup bourgesský, skvěl se učeností a ctnostmi; zemřel r. 545; svátek 1. srpna.

Sv. DESIDERAT, arcibiskup bourgesský, muž krásný a výmluvný, ač byl miláčkem dvoru králova, žil jako mnich. Horlivě konal úřad biskupský; putoval do Říma, aby uctil hroby apoštolské. Zemřel r. 550. Svátek 8. května.

Sv. APOLLINARIS, arcibiskup bourgesský, zemřel r. 611; svátek 6. října.

Sv. APOLLINARIS, biskup ve Valence v Dauphiné, vychovaný snad od sv. Mamerta; zemřel kolem r. 520. Svátek 5. října.

Sv. SULPICIUS PIUS, arcibiskup bourgesský, byl nábožný (*pious*) od mladosti; byl dříve pážetem na dvoře královském; když se věnoval stavu duchovnímu, byl

od Chlotara II. jmenován představeným dvorních duchovních (abbas castrensis). Sulpiciovi se podařilo obrátiti všechny židy města Bourges na víru křesťanskou. Také prý zřídil klášter s nápisem na bráně: *Deum time! - Pauperes sustine! - Memento finis!* t. j. „Boha se boj, chudým přispívej, na konec pamatuj.“ To lze pokládat za heslo života jeho. Zemřel roku 644. Svátek 17. ledna.

Sv. FLORENCIUS, arcibiskup bourgesský, byl zpovědníkem císaře Karla Velikého. Svátek 5. srpna.

Sv. RAOUL (či Rudolf), arcibiskup bourgesský, zemřel roku 866; svátek 21. nebo 26. června.

Sv. EUSTADIOLA, vdova, abatyše bourgesská, byla pro všechny své podřízené vzorem všech ctností; žila za času Sulpicia Pia. Svátek 28. listopadu.

Sv. GUNDULF byl biskupem snad v Metách; pak odešel do Bourges, kdež poustevničil. Svátek 17. dubna.

Sv. AMATOR žil zprvu v panickém manželství s Martou; oba učinivše v den sňatku slib, zachovávali neporušené panictví. Marta vstoupila do kláštera; Amator byl zvolen biskupem auxerreským. Zemřel roku 418. Svátek 1. května (či 30. dubna).

Sv. GERMAN narodil se v Auxerre v Burgundsku, stal se výtečným advokátem. Císař Honorius ho jmenoval vladařem (dux) v Akvitánii. German měl manželku bohatou, vzácnou, vzdělanou. Byl náruživým lovcem a zavěšoval dle pohanského zvyku hlavy pobité zvíře na stromě ve městě. To připamatovalo kult

Dianin a biskup auxerreský Amator mu to zapověděl. Avšak German neposlechl, a proto dal biskup strom poraziti a hlavy zvířat vyhoditi za město. Za to bylo Amatorovi uprchnouti před hněvem velmože Germana do Autunu.

German litoval své unáhlenosti a začal žiti přísným životem. Amator mu odpustil, ba doporučil jej za svého nástupce. Tak German se stal biskupem auxerreským. Od té chvíle žil ku podivu sebezapíravě. Žebrákům a nemocným byl pravým otcem; u nich zůstal mnohdy po celou noc. Kdysi spatřil, jak stařec těžkým břemenem obtížen nemohl přebřísti řeku; German přenesl nejprv břímě, pak starce na druhý břeh. Roku 429 German se odebral do Britanie, aby hájil víry proti bludům pelagiánů. Sv. Lupus, biskup troyesský byl jeho průvodcem. Na cestě, v Nanterre, German viděl dívku Genovefu a poželhal jí. V Britanii se seznámil se sv. Patrikem, dal mu knihy a bohoslužebná roucha a posvětil jej na kněžství. Roku 446 cestoval German po druhé do Britanie. Vrátiv se z pouti římské German zemřel roku 448. Svátek 31. července. - Jiní

Sv. BISKUPOVÉ AUXERŠTÍ: Svatý *Censurius* † kolem r. 500; svátek 10. května (či 10. června). Sv. *Ursus* † snad r. 508. Svátek 30. července. (Jiný sv. Ursus, opat v krajině Berry, zemřel také r. 508; svátek 28. července.) Sv. *Theodosius* † r. 512; není o něm zpráv; svátek 17. července. Sv. *Optát* † r. 530; svátek 31. srpna. Sv. *Eleuther* † r. 560; svátek 16. srpna. Sv. *Roman* † snad r. 564; Řím.

Martyrol. o něm praví, že byl mučedníkem; avšak není o tom zaručených zpráv. Svátek 6. října. Sv. *Etherius* † r. 574. Svátek 27. července. Sv. *Palladius*, zprvu opat, pak biskup, † kolem r. 661. Svátek 19. dubna. Sv. *Vigil*, nástupce sv. Palladia, vystavěl nemocnici, hájil práv Cirkve a proto byl od majordoma Varatona zavražděn; rok smrti 689; svátek 26. června (nebo i 11. března).

Sv. HELENA, panna auxerreská, žila za času sv. Amátora († 418); svátek 22. května.

Sv. KAMILA, panna a žákyně sv. Germana, biskupa auxerreského; když týž r. 448 zemřel, Kamila byla mezi těmi, kteří jeho mrtvolu vyprovázeli do Auxerre. Kromě ní se jmenují: *Magnencia* (svátek 26. listopadu), *Palladia*, *Porkaria* a *Maxima* (8. října). Svátek sv. Kamily 3. března.

Sv. MAXIM narodil se někde u Cahorsu. Odmítl nabízený sňatek řka, že chce raději s divokými zvířaty bydliti než pomíjející sňatek uzavřítí. Uprchl. Otec ho polapil a byl úkonu sezdačacím přítomen s pozdviženou holí. Ale Maxim uprchl ihned po svatbě zase zprvu do Limoges, pak do Vienne. Byl poustevníkem, pak opatem. Zemřel kolem r. 625 buď přirozenou smrtí nebo zavražděn byv klášterním fojtem Eldebodem proto, že se stal opatem bez fojtova dovolení. Svátek sv. Maxima 2. ledna.

Sv. MAMERTIN, opat auxerreský, byl pokřtěn sv. Germánem. Kdysi upadl mezi lotry. Ve své pravdymilovnosti dal jim i peníz, v plášti zavinutý, jež by byli ne-

nalezli. Zemřel r. 462 nebo 473. Svátek 29. dubna.

Sv. ROMAN, žák sv. Benedikta, odebral se z Itálie do Gallie, do krajiny auxerreské a zřídil tam klášter ve Font Ronge; byl pak opatem a tam nalezl a navštívil jej sv. Maurus. Roman zemřel snad r. 545. Svátek 22. května.

Sv. TETRIK, biskup auxerreský, byl kolem r. 709 zavražděn od nehodného arcikněze Regenfrida. Svátek 12. dubna.

Sv. GUALARICH (či Valarich) byl zprvu pastýřem, pak opatem auxerreským; zemřel r. 622. Svátek 12. října.

Sv. HULDA či Hoylda, panna, žila kolem r. 450 v Troyes Svátek 30. dubna.

Sv. FIDOL (fr. St. Fale), opat u města Troyes, † r. 580. Svátek 16. května.

Sv. FRODOBERT, opat v Münsterzellu (Montier la Celle) u Troyes, † kolem r. 673. Svátek 8. ledna.

Sv. BLITHAR, Irčan, kněz a poustevník ve Verzeracu v diecesi troyeské, žil v VII. století. Svátek 11. června.

Sv. EGMON (Igmon), biskup autunský, nástupce sv. Kassiána, vynikal zbožností a učeností. Žil ku konci V. století. Svátek 8. ledna.

Sv. GUMBERT (Gondebert, Gande-
bert), biskup senský, † roku 676. Svátek 21. února.

Sv. GUMBERT, rytíř v Ansbachu ve francké říši. Zemřel kolem r. 800. Svátek 15. července.

Sv. MADULF či Madelulf, biskup senslisský, zemřel kolem roku 620; svátek 4. května.

Sv. RAINFRID (Regenfrid), jáhen bis-

kupa Desideria (St. Disier), byl v Alsasku r. 720 od lupičů zabit. Svátek 18. září.

VANDON, opat ve Fontanelle v Normandii, zemřel snad r. 756; památka 17. dubna.

Sv. ANIAN, biskup orleanský, sílil věřící a povzbuzoval je k důvěře, když Hunové vpadli do Gallie. Zemřel r. 453. Svátek 17. listopadu.

Sv. FLOSKULUS, biskup orleanský, † kolem r. 500; svátek 2. února.

Sv. NOTARIUS a *Monitor*, biskupové orleanští (*D*); rok smrti není znám. Svátek 10. listopadu.

Sv. EUCHERIUS, biskup orleanský, bránil práv církevních a proto byl od Karla Martella poslán do vyhnanství. Zemřel někde u Maastrichtu kolem r. 738. Svátek 20. února.

Sv. VIATOR, opat a pak poustevník u Orleansu, zemřel kolem r. 550. Svátek 5. srpna.

Sv. LAETUS, poustevník v Sologni u Orleansu, † r. 534. Svátek 5. listopadu.

Sv. ADJUTUS, mnich v Orleansu, žil za času sv. Magna. Svátek 19. prosince.

Sv. AGILUS, vicedom nebo vicecomes v Orleansu, byl zprvu ve svém úřadě neúprosně přísný; ke konci života byl mírný. Zemřel r. 587. Svátek 30. srpna.

Sv. AGILUS, opat v Rebais (u Meauxu), zemřel kolem r. 650. Svátek 30. srpna.

Sv. MAXIMIN, opat v Micy u Orleansu, byl nástupcem svého strýce svatého Euspicia. Žákové Maximinovi jsou: Lisard, bratr jeho, Avitus a j. Maximin zemřel r. 520. Svátek 15. prosince.

Sv. LIFARD (nebo *Lisard*), bratr Ma-

ximinův, poustevník v Meurzu u Orleansu; zemřel r. 550. Svátek 3. června.

Sv. URBICIUS, žák sv. Lifarda, opat meunský u Orleansu; svátek 3. června.

Sv. FRAMBALD, poustevník u Orleansu, † r. 542. Svátek 15. srpna.

Sv. AUSTREGILDA, matka senského biskupa sv. Lupa, žila v orleánské krajině a zemřela po r. 708. Svátek 1. září.

Sv. MARCELLUS, biskup pařížský, jehož život popsal Venancius Fortunatus, zemřel kolem r. 436. Svátek 1. listopadu.

Sv. DROKTOVEUS, opat v Paříži, zemřel (podle boll.) roku 576; svátek 10. března.

Sv. GERMAN narodil se v Autunu; záhy osiřel a zdědil po rodičích velké bohatství. Avšak lakomá jeho tetička chtěla jeho statky uchvátiti pro svého syna Stratida. Uminila si, že sirotka otráví. Naplnila dvě číše vínem a do jedné, určené pro Germana, namíchala jedu. Omylem však se stalo, že z osudného koflíku pil Stratid a otrávil se zemřel. German poznav úklady zlé ženy, uprchl do Lazu ke svému strýci, knězi Skopiliovi. Ten se ho ujal a postaral se o jeho vzdělání. German dosáhnuv svěcení kněžského, byl ustanoven opatem v Autunu, dával dobrý příklad zbožnosti, dobročinnosti a jiných ctností. Často rozdával poslední zásoby, až mnichové proti němu reptali. Avšak vždy se vyskytl dobrodinec, který v čas nejvyšší nouze pomohl.

Roku 555 German byl ustanoven biskupem pařížským. Žil dále jako prostý mnich, přísný na sebe; požíval jen prostých krmí, nosil v létě v zimě též hrubý oděv, nedal si nikdy vytápeti jizbu. Zvláště

rád se staral o zajatce a vězně; kdykoliv se mu nedostávalo peněz na vykoupení zajatců, neustal prositi svých hostů, ba i svých sluhů, dokud nesehnal dostatečný obnos na vykoupení aspoň jednoho zajatce. A tu pak zazářila jeho tvář radostí.

Králové Childebert i Chlotar chovali ke Germanovi velkou úctu. Král Childebert pravil: „Muž apoštolský, otec a pán Germanus učí nás ve svém kázání, že máme často myslet na smrt... Kdysi byl jsem velmi nemocen, lékaři mi nemohli pomoci, German ztrávil celou noc u mne na modlitbách, položil svoje ruce na mou hlavu a ozdravěl jsem.“ - Avšak po smrti Chlotarově German byl nucen pokárati krále Chilpericha, že zapudil svou řádnou manželku a že pojal jinou. A když Chilperich zůstal zatvrzelý, German ho vyobcoval z církve. Chilperich brzo poté zemřel. - German plál svatým zápallem pro čistotu víry a pro zachování církevní kázně. Spisovatel Venancius Fortunatus napsal o Germanovi: „I kdyby hlasy celého národa se spojily v jeden hlas, nedovedly by dosti velebit dobré skutky, jež German byl prokázal chudým.“ - Byl pokorný; podpisoval se takto: „Germanus, hříšník, a ačkoliv nehodný, v Kristově jméně, biskup pařížský.“ Zemřel r. 576, 80 letý. Slavi se 28. května.

Sv. HENDULF, biskup pařížský; rok smrti není znám; svátek 13. listopadu.

Sv. LANDERIK, biskup pařížský, věnoval na podporu chudých své náradí, i kostelní nádoby. Vystavěl špitál nazvaný: „Hôtel Dieu“, t. j. dům Boží. Zemřel kolem r. 660. Svátek 10. června.

Sv. GENOVEFA narodila se snad roku 421 v Nantere u Paříže jako dcera statkáře Severa a jeho manželky Geroncie. Roku 429 cestoval sv. German, biskup auxerreský, a sv. Lupus, biskup troyeský, do Anglie, aby tam hájili víry proti bludům pelagiánů. Cestou věřící uctivě vítali biskupy. Tak se stalo i v Nanterre. Mezi věřícími byla i Genovefa, osmiletá dívka s rodiči. German spatřiv ji, zavolal ji i její rodiče k sobě a pravil: „Blahořečím vám k této dcerušce. Vychovejte ji pro Boha!“ Dívky pak se tázal, je-li odhodlána zasvětit svůj život službě Boží, načež ona přivolila slubujíc, že se vystříhá marnosti světských a že bude žít v panenské čistotě. German ji dal na památku měděný peníz s obrazem Ukřižovaného.

Genovefa jsouc patnáctiletá, složila se dvěma družkami slib panenské čistoty do rukou pařížského biskupa. Od té chvíle žila sebezapíravě; odpočívala na holé zemi a jídala jen dvakrát za týden chléb a vařeně boby. Srdce jí háralo láskou k Bohu, takže plakávala hořce, kdykoliv uslyšela, že někdo svými hříchy urazil Boha. Po smrti rodičů Genovefa se odebrala do Paříže k své tetě, ale tam se roznemohla bolestnou dnou, že se nemohla ani hýbat. Sotva se uzdravila, nová zkouška na ni dolehla. Attila, král Hunnů, zaplavil svými vojsky Gallii a blížil se r. 451 k městu Paříži. Přestrašený lid se chvěl hrůzou a prchal z Paříže. Avšak Genovefa svolala lid, radila, aby nikdo z města neodcházel, nýbrž aby všichni činili pokání a aby neztráceli mysl i důvěry v Boha. Ženy

uslyševše tato slova, upokojily se, ale mužové pomlouvali Genovefu, že prý zamýšlí zrádně vydati město Hunnům. V té době zavítal do Paříže jáhen sv. biskupa Germana, jenž zatím již byl zemřel; ten znaje Genovefu, ujal se jí a bouři utišil. Lid poslechl jejich slov, činil pokání, a aj! Attila se svými vojsky se dal jiným směrem a Paříže se ani nedotkl. Od té chvíle lid si velmi vážil Genovefy; ba považoval ji pro její ctnosti za bytost nadzemskou.

Kdysi obléhal král Chlodvík Paříž. V městě nastal nedostatek a hlad. Statečná Genovefa se vybrala ve člunku po řece Seině proti vodě, a pak po řece Aubě až k městu Arcis sur Aube. Ve všech pobřežních dědinách líčila dojemnými slovy nedostatek a hlad pařížského lidu a prosila o pomoc. Její prosba byla vyslyšena. Vrátila se s jedenácti loděmi naplněnými obilím. Takto zachránila město Paříž po druhé. Když nastal mír, Genovefa prosila krále Chlodvíka, aby propustil zajatce na svobodu. Chlodvík jí vyhověl.

Svatá dívka šířila nábožnost a lásku ke Kristu Ježíši slovem i příkladem. Činnost její se neomezovala na Paříž, ale vztahovala se na města vzdálených krajín. Na Tours, Orleans, Troyes a j. U Paříže zbudovala ke cti sv. Diviše (Dionysia) svatýňku, ze které povstal časem slovutný benediktinský klášter Saint Denis. Jest ku podivu, jaké cti a vážnosti požívala tato prostá panna nejen u lidu, ale i u knížat a králů. Biskupové a kněží se poroučeli do jejich modliteb. Slavný Šimon Sloupovník z daleké Antiochie na svém sloupu uslyšel o ní slova chvály a vzkázal jí

po kupcích pozdrav. V zástupech chodil jí lid v ústřety a vítal ji, jako by byla královnou. Genovefa však zůstala pokorná a užívala své moci a vážnosti jen ve prospěch svaté víry, na zlepšení mravů a na zmírnění lidské bíd. Zemřela devadesátiletá dne 3. ledna roku 512. Svátek sv. Genovefy 3. ledna.

Sv. AUDA či Oda, panna pařížská ze společnosti sv. Genovefy. Svátek její 18. listopadu.

Od Genovefy pařížské nutno rozlišovati:

GENOVEFA BRABANTSKÁ byla manželkou falckrabího Sigfrida či Žibřida na hradě Mayenfeldu v Brabantsku, v nynější Belgii. Žibřid se odebral do pole a odevzdal hrad i manželku, která byla těhotná, do ochrany svého správce Golona, jemuž úplně důvěřoval. Avšak Golon zneužil důvěry pánovy, činil Genovefě nestoudné návrhy. Genovefa je rozhořčeně odmítala; Golon padělal list, ve kterém bylo napsáno, že Žibřid padl ve válce; doufal, že takto snáze dosáhne splnění svého nekalého záměru; ale i to ho zklamalo. Proto zahořel nenávistí proti Genovefě. Uslyšev, že Sigfrid se vrací domů, jel mu v ústřety a plana pomsty chvilostí, pomluvil Genovefu, že prý se stala svému manželu nevěrnou. Falckrabí uvěřil ošemetníkovi, a aniž by byl věc vyšetřil, rozkázal, aby Genovefa i s nemluvnátkem byla zavlčena do lesa, tam zabita, a aby na důkaz smrti byl donesen její jazyk. Zbrojnoš, který měl rozkaz vykonati, slitoval se nad Genovefou a jejím dítětem a pustil ji na svobodu; sám pak donesl svému pánu jazyk zabitého psa.

Genovefa se živila v horách ardenských lesními kořínky a mlékem ochočené laně. Po šesti letech Sigfrid jsa na lovu, náhodou opět spatřil svou manželku, přesvědčil se o její nevině, vzal ji s sebou na hrad a dal Golona potrestati. Avšak Genovefa již tři měsíce poté zemřela. (Mnozí mají celou historii za vymyšlenou. Bollandisté praví: „I když celý životopis zakládá se na pravdě, přece ani zdaleka nestačí na církevní poctu.“ Proto Genovefa jen od některých pokládá se za svatou nebo blahoslavenou; její jméno se nenalézá v žádném officiu.) Svatá Genovefa brabantská žila prý za doby Karla Martella (Dr. Günther, p. 39). Památka ctihodné Genovefy brabantské 3. ledna.

Sv. OSMANA prý pocházela z královského rodu pohanského a uprchla z Irska do Bretoňska. Je o ní málo zpráv. Rok její smrti není znám. Svátek 9. září.

BL. PIPIN, kníže, slavný majordomus a státník za Chlotara II. a Dagoberta I., měl skoro královskou moc. Svým královským pánům říkával: „Spravedlnost povyšuje národy“. Podporoval věrovesty. Jeho rádčové byli Arnulf Metský a Kunibert Kolínský, státníci a zároveň světci. Manželka Pipinova byla *Ita* čili *Iduberga*, jejich dcery byly sv. Gertruda a sv. Beggha. Beggha byla matkou ještě slavnějšího Pipina heristalského. Pipin zemřel snad r. 647. Svátek bl. Pipina 21. února, svátek bl. Ity (Idy, Idubergy) 20. června.

Sv. AUREA (česky Zlata), abatyše v Paříži, ustanovená sv. Eligiem, zemřela morem snad roku 666; svátek 4. října.

Sv. BATHILDA byla pro svou slíčnost vyvolena, aby byla manželkou franckého krále Chlodvíka II. Měla tři syny. Ovdo-
věvši, vládla místo svého syna Chlodvíka
III. Tenkrát se stalo, že biskup lyonský
Annemund byl zavražděn. Někteří při-
četali vraždu Bathildě. Avšak bollandisté
dokázali, že byla na vraždě úplně nevinná.
Bathilda ustanovila sv. Leodegara bisku-
pem antunským. Později vstoupila do
kláštera chellesského a podrobila se aba-
tyši sv. Bertille. Pokládala si za vyzname-
nání, že smí sloužiti chudým řeholnicím.
Říkávala: „Bože, děkuji tobě, smím-li
trpěti!“ - Se jménem Bathildiným je v se-
znamech spojeno jméno *Radegundy*, dív-
ky, již byla Bathilda kmotrou při křtu.
Bathilda i Radegunda umřely současně
roku 670. Radegunda byla tehdy sedmi-
letá (?). (Bollandisté uvádějí Radegundu
mezi „praetermissi“.) Svátek sv. Bathildy
26. ledna.

Sv. FULRAD, opat v St. Denis u Pa-
říže, zemřel r. 784; svátek 16. července.

Bl. GILDARD, biskup rouenský, ze-
mřel r. 511; dle *D* byl bratrem sv. Me-
darda. Svátek 8. června (i 3. července).

Sv. PRAETEXTATUS, biskup rouen-
ský, neohroženým hájením práv církev-
ních uvalil na sebe hněv královny Frede-
gundy, která ho poslala do vyhnanství a
později ho dala zavraždit. Rok smrti 588.
Svátek 24. února.

Sv. ROMAN, biskup rouenský, zemřel
kolem roku 644. Svátek 23. října.

Sv. ANSBERT byl dříve kancléřem,
avšak dal výhost světu a vstoupil do kláš-
tera v městě Fontenelle; pak byl usta-

noven biskupem rouenským. Král Pipin
Heristalský uvěřiv pomluvám, které se
proti Ansbertu rozšiřovaly, poslal ho do
vyhnanství. Tam Ansbert zemřel roku
698 (dle *D* 718). Slaví se 9. února.

Sv. HUGO, biskup rouenský, zemřel
roku 730. Svátek 9. dubna.

Sv. REMIGIUS (v některých zprávách
Aegidius nazývaný), biskup snad rouen-
ský; ostatně v Římském Martyrologiu
není uveden. Zemřel roku 772. Svátek
19. ledna.

Sv. JULIANA žádala o přijetí do kláš-
tera Pavilly v diecesi rouenské; ale ne-
byla přijata, protože byla nízkého stavu.
Kdysi opět přišla do kláštera, opětovala
svou žádost a prohlásila, že se odtud ne-
hne, dokud nebude přijata. Abatyše se
rozhněvala, nazvala toto jednání drzostí
a dala Julianu násilím vyvésti z kláštera.
Brzo poté abatyše se roznemohla a blízka
jsouc smrti, slibovala, že Julianu přijme
do kláštera. Uzdravila se a vskutku při-
jala Julianu mezi sloužící sestry. Juliana
vykonávala všechny práce po dlouhá léta
horlivě a pokorně a vynikala takovou lás-
kou, že ji všeobecně nazývali „sestrou
Ježíšovou“. Po smrti abatyše Juliana sa-
ma se stala představenou. Zemřela ko-
lem roku 740. Svátek 11. října.

Sv. TARSICIA, vnučka franckého krá-
le Chlotara I., panna a poustevnice v kra-
jině Rouerque; zemřela kolem r. 600.
Svátek 14. ledna.

Sv. THEODOR, biskup marseillský,
zemřel kolem r. 594; svátek 2. ledna.

Sv. JAN KASSIAN, žák sv. Chrysos-
toma, opat marseillský, napsal spis *Col-*

lationes, jednající o klášterním životě, ze kterého čerpali i učitelé církevní. Zemřel r. 432. Svátek 23. července. *D* jej jmenuje „blahoslaveným“.

Sv. SERENUS, biskup marseillský, byl kárán od sv. Řehoře Velikého, že v nerozvážné horlivosti, aby křesťané se nevraceli k pohanství, kázal rozbití posvátné obrazy. Bylo mu zároveň nařízeno, aby pořídil nové obrazy a aby lid poučil o významu úcty k posvátným obrazům. Serenus poslechl. Papež Řehoř doporučil mu kněze Augustina a j., kteří se u něho staví, až půjdou do Anglie. Serenus ko-
nal pouť do Říma a vrací se onemocněl v městě Vercelli a umřel. Rok smrti snad 604. Svátek 2. srpna.

Sv. SIAGRIUS, biskup v městě Nizze, příbuzný císaře Karla Velikého, zemřel r. 787. Svátek 23. května.

Sv. HOSPICIUS, poustevník v městě Nizze (*E* a *D*); rok smrti není znám. Někteří udávají r. 518. Svátek 21. května.

Sv. EUSEBIA a 39 společníků na ostrově St. Cyr uřezaly si při vpádu hordy nevěřících nosy, aby takto uhájily svou čistotu. Byly usmrceny r. 732. (Srovnej sv. Ebbu; *D*) Svátek 8. října.

Sv. SEVER, poustevník languedocský, zemřel kolem r. 500; svátek 25. června.

Sv. MAXIMUS, biskup avignonský, zemřel před r. 656; svátek 27. listopadu.

Sv. SIFRID, biskup vysvěcený od sv. Caesaria Arelatského, se sídlem snad v Avignonu, zemřel snad r. 559; svátek též 27. listopadu.

Sv. MAGNUS, dříve ženatý, pak bis-

kup avignonský, zemřel r. 666. Svátek 19. srpna.

Sv. VERAN, biskup cavaillonský u Avignonu, zemřel r. 585; svátek 19. října.

Sv. HONORÁT narodil se v Gallii; záhy dal výhost světu; pocházel z bohatých rodičů pohanských, ale neměl smyslu pro bohatství a požitky tohoto světa. Také jeho bratr Venancius byl stejného smýšlení; i závodili spolu ve zbožnosti a v sebezapírání. Rozhodli se, že odejdou do ústraní, aby nerušeně mohli sloužiti Bohu. Ve společnosti ctihodného starce sv. Kaprasia se vydali na cestu. Měli v úmyslu odebrati se na Východ, aby seznali poustevnický život. Avšak v Mondonu v Řecku Venancius zemřel. Honorát se vrátil do vlasti a usadiv se na jednom ze čtyř ostrovů Lerinských ve Středozemním moři, založil tam klášter. Řeholním svým bratřím byl laskavým otcem a výborným vůdcem na cestě spasení. Klášter se stal semenišťem křesťanských věd a útočištěm trpících lidí. Po čase Honorát byl zvolen biskupem arelatským. Zemřel r. 429. Svátek 16. ledna.

Sv. HILARIUS narodil se r. 401 snad v Belgii a žil zprvu světským životem. Teprve sv. Honorát jej obrátil na cestu spasení. Hilar vstoupil dolerinského kláštera, kde Honorát byl opatem; prospíval ve zbožnosti i ve vědách. Hilar se stal nástupcem sv. Honoráta na biskupském stolci arelatském. On to byl, jenž sloužil duchovenstvo při svém kostele ve sbor společně žijící; sám mu byl vzorem v modlitbě, v dobrých skutcích, v badání vědeckém i v ručních pracích. Říkal:

„Musíme jísti, tedy sejmež; musíme pít, tedy vzdělávejmež vinice.“ Sám provozoval provaznictví. Co přebývalo z výtěžku, náleželo chudým. Nejméně spotřeboval Hilar sám. I v zimě chodil bos a v chatrném oděvu. Pokračoval ve mnišském životě. Aby zajatce vykoupil, prodal i posvátné nádoby a používal pak méně cenného kalicha a patény. Nikdy nebyl netrpěliv. K podřízeným duchovním byl neúprosně přísný. Papež Lev I. chtěl Hilara přivést na mírnější cestu. Ale zdá se, že Hilar nedbal ani pokárání papežova. Hilar se odebral do Říma a tato cesta byla proň blahodárná. Papež seznal, že Hilar pochybil ve své velké horlivosti, ale že byl veden dobrým úmyslem. A Hilar se znal, že je nutno poddati se, smířiti se.

Hilar byl a zůstal neúnávným horlilem pro viru a Církev. V postní době na př. kázával až tři hodiny, neučeným posluchačům prostince, učeným posluchačům způsobem vědeckým a básnickým, ale vždy neohroženě. Hilar jest jeden z nejslovutnějších biskupů francouzských. Zemřel, jsa teprve 48letý, roku 448; je patronem provazníků. Svátek sv. Hilaria 5. května.

Sv. AURELIAN (nebo Aurelius), biskup arelatský, zemřel r. 551; svátek 16. června.

Sv. VIRGIL, biskup arelatský, byl od sv. Řehoře I. Velikého nazýván „mužem svatým, ctnostmi zdobeným“, od souvěkovců byl nazýván dokonce „divem“ (portentum); zemřel kolem r. 600; svátek 5. března.

Sv. FAUSTUS narodil se v Britannii,

vstoupil do kláštera na ostrově Lerinském a stal se pak biskupem v městě Riez v Provençalsku. V boji proti bludům upadl sám do bludu semipelagianismu (o milosti Boží a o vůli lidské), ale za jisté blud uznal a odvolal. Pro svou horlivost byl poslán do vyhnanství. Zemřel r. 490. Svátek 28. září.

Sv. THEOFRID, mnich a mučedník v klášteře lerinském; rok smrti 725. Svátek 18. listopadu.

Sv. PORKARIUS, opat v klášteře lerinském; zabit r. 731 od Saracenů (*D*). Svátek 12. srpna.

Sv. ATGULF, mnich lerinského kláštera, šat od barbarů. Dle jiné zprávy byl opatem Fleuryského kláštera (na Loiře). Že dbal na přísnou kázeň, vzbudil proti sobě nenávisť dvou konventuálů, kteří jej poranili na očích a na jazyku a kteří jej odevzdali mořským loupežníkům. Odtěh byl šat. Svátek 3. září.

Od něho sluší rozeznávati:

Sv. AYGULE, biskup bourgesský, zemřel r. 838; svátek 22. května (viz § 51).

Sv. FLORENTIN, opat arelatský, zemřel r. 553; svátek 12. dubna (nebo i 21. května).

Sv. RUSTIKULA MARCIA, panna urozeného stavu, byla unesena jistým rytířem. Na rozkaz králův rytíř musil pannu vydati. Byla pak vychovávána v klášteře arelatském od abatyše Lilioly. Poté byla Rustikula, ač teprve osmnáctiletá, zvolena abatyší. - Po smrti krále Theodoricha zmocnil se král Chlotar II. říše, dal dva syny Theodorichovy zavraždit, třetí však Childebert se spasil útekem. A tu

svědčili dva velmoži křivě, že Childebert se ukryl v klášteře abatyše Rustikuly. Byla proto z klášteře vyhnána. Teprve později se prokázala její nevina. Rustikula zemřela 77letá r. 632. Svátek 10. (nebo 11.) srpna.

Sv. DESIDERIUS (fr. St. Gery), biskup cahorsský, ustanovil ve své závěti chrám svým dědicem. Zemřel r. 654. Svátek 15. listopadu.

Sv. SIMPLICIUS byl biskupem ve Vienně. Řehoř Toursský chválí jeho horlivost. Zemřel kolem r. 440. Svátek 3. února.

Sv. MAMERT byl snad zprvu ženat; později se stal biskupem viennským a slyšel učeností a zbožností. Věrným pomocníkem ve správě diecése byl jeho rodný bratr Klaudian, skladatel církevních zpěvů. - Kdysi Mamert posvětil biskupa pro město Dieu, maje zato, že to město náleží k jeho diecési. Ale ukázalo se, že město to náleží k diecési arelatské. Okolní biskupové zažalovali Mamerta v Římě, nazývajíce jej „ctižádostivým rušitelem cizího práva.“

Papež Hilarius uvěřil žalobě a pokáral Mamerta. Mamert přijal mlčky a pokorně toto pokárání věda, že neporušil cizího práva zúmyně.

Tou dobou zuřily v Gallii krvavé války; k tomu nastal z neúrody nedostatek, hlad i pád dobytka. Mamert ustanovil veřejné průvody kající po tři dni před Nanebevstoupením Páně. Mamert sestavil zvláštní pobožnost z litanií, žalmů a modliteb, aby Bůh úrodu zemskou dáti a zachovati ráčil a aby všeho potřebného lidu svému uděliti ráčil. (Podle Sidonia Apollináře

byly konány průvody již dříve, ale účast byla nepatrná. Nyní pak podle slov Sidoniových: „Postili se, modlili se, plakali, zpívali.“) Mamert slynul jako výtečný a neohrožený muž. Říkalo se o něm, že není otázky, na kterou by nedovedl výstižně odpovědět, a že má všechny vědomosti, které lze člověku získati. Mamert zemřel r. 477. Svátek 11. května.

Sv. PANTAGATUS, biskup viennský, † kolem r. 540 (D); svátek 17. dubna.

Sv. FILIP, arcibiskup viennský, † kolem r. 578 (St); svátek 3. února.

Sv. VERUS, arcibiskup viennský, † kolem r. 594; svátek 13. ledna.

Sv. EDICTUS (Edicius, Edistus), biskup viennský, † kolem r. 640. Svátek 23. října.

Sv. DESIDERIUS (fran. St. Didier), narozený v Antunu, byl ustanoven biskupem viennským. Pěstoval vědy; ale byl obžalován v Římě, že prý mísí křesťanství s pohanskými bajkami. Papež vyšetřiv věc, usoudil, že Desiderius je nevinný. - Protože Desiderius káral královnu vdovu Brunhildu pro pohoršlivý život, byl vypovězen do vyhnanství. Po čtyřech letech se vrátil, avšak Brunhilda nařídila, aby byl zavražděn. Jeden ze vražedníků udeřil Desideria kamenem, druhý pak ho dorazil polenem. Bylo to r. 608. (Brzo po té dal francký král Chlotar Brunhildu polapiti a pro různé zločiny souditi. Trest byl ukrutný. Brunhilda byla na zemi položena, na každou ruku a nohu byl uvázán divoký kůň; koně byli pak rozehnáni a Brunhilda takto na kusy roztrhána.) Svátek sv. Desideria 23. května.

Sv. DODOLIN, biskup viennský v VII. století; svátek 1. dubna.

Sv. KLARENCIUS, arcibiskup viennský, zemřel kolem r. 620; svátek 25. dubna.

Sv. SINDULF (Syndulf), biskup viennský, zemřel kolem r. 650; svátek 10. prosince.

Sv. JIŘÍ (Georgius), arcibiskup viennský, zemřel r. 669 (D); svátek 2. listopadu.

Sv. LAMBERT (nebo Landbert) konal dříve službu vojenskou na dvoře krále Chlotara III; poté vstoupil do kláštera Fontenelle (blíže Rouenu), kterýžto klášter byv založen sv. Vandregisilem, nazýval se později St. Vandrille. Roku 678 Lambert se stal arcibiskupem viennským. Jak životopisec jeho Aigard praví, Lambert byl cudný, ve víře silný, velkomyslný ve štědrosti, vlídný ve styku s lidem. Zemřel kolem r. 688. Slaví se 14. dubna.

Sv. AUSTREBERT, biskup viennský, svátek 5. června.

Sv. DEODAT, arcibiskup viennský, byl přísně živ; zemřel r. 707. Svátek 15. října.

Sv. THEUDERIUS (nebo Theodor), opat viennský, zemřel r. 575; svátek 29. října.

Sv. LEONIAN, opat viennský, zemřel r. 826; svátek 2. ledna.

Sv. SIKARIUS, biskup lyonský, zemřel kolem r. 425; svátek 26. března.

Sv. EUCHERIUS byl zprvu ženat; jeho manželka slula Galla. Měli syny: Salonia a Veronia, dcery *Konsorciia Tulli*. Eucherius, pro něhož statky a sláva světská neměly ceny, se souhlasem své manželky se odebral do lerinského kláštera a pak byl zvolen biskupem lyonským. - Napsal

několik spisů naučných, na př. „O pohrdání světem“. Spisové jeho zaskvívají se velikou zbožností a učeností, která staví Eucharia do přední řady latinských spisovatelů V. století. Jeho syn sv. *Veranus* (nebo Veronius nebo Veranius) stal se biskupem ve Vence a pak nástupcem Eucheriovým na stolci lyonském a zemřel kolem r. 475. Tullia panna byla Bohu celým srdcem oddána. Salonijs stal se biskupem ženevským. Eucherius zemřel r. 453. Svátek sv. Eucheria 16. listopadu, sv. Verana 10. září, sv. Tullie 5. října, sv. Konsorcie, jež byla řeholnicí v klášteře clugnyjském, 22. června.

BISKUPOVÉ LYONŠTÍ: Sv. *Patiens* † roku 480 nebo 490; svátek 11. září. Sv. *Rustik* † roku 500; svátek 25. dubna. Sv. *Štěpán* † kolem roku 512; svátek 13. února. Sv. *Lupus* † kolem r. 546; svátek 25. září. Sv. *Sacerdos* † kolem roku 551; svátek 12. září. Sv. *Nicecius*, byl nepřitelem nejen necudných, ale i zbytečných řečí. Zemřel kolem roku 573. Svátek 2. dubna. Sv. *Ennemund* byl obžalován pro zemězradu v době, když vládla Bilhilda (totiž sv. Bathilda); proti její vůli nebo jistě bez jejího vědomí byl roku 659 zavražděn. Svátek 28. září.

Sv. BALDOMER (franc. St. Galmier), zámečník lyonský, neženatý, pracoval se svými tovaryši; byl dobročinný; pečoval o svoje pomocníky s obzvláštní svědomitostí jako otec. Jeho příkladem vedení žili i jiní řemeslníci nábožně, pracovitě a šetrně. Opat Vivencius poznav Baldomeřovu šlechtnost, vyzval ho, aby vstoupil do kláštera. Baldomer tak učinil, jsa již

60letý. Při práci bylo jeho heslem: „Ve jménu Páně,“ po práci: „Bohu díky.“ Zemřel roku 660. Svátek 27. února.

Sv. MAXIMUS, opat v Isle-Barbe u Lyonu, † kolem roku 463; svátek 20. srpna.

Sv. EVELLIUS ve Varennes byl roku 760 návodem své manželky zabit; svátek 11. května.

Sv. PERPETUA, abatyše remiremontská; svátek 12. září.

Sv. OPORTUNA, sestra sv. Chrodaganda Metského, odmítla všechny nabídky ke sňatku, rozdala svůj majetek a vstoupila do kláštera v Montreuil; jako abatyše starala se o své podřízené, zvláště o nemocné. Zemřela r. 770. Svátek 22. dubna (nebo 17. května).

Sv. KARILEFUS (franc. St. Calais), opat v městě Anille v provincii Maine, zemřel roku 504. Svátek 1. července.

Sv. ALMIR, kněz a opat v kraji na řece Maine, † po r. 560. Svátek 11. září.

Sv. ROMAN narodil se kolem r. 390 ve Franche Comté z chudých rodičů. Po smrti otcově se odebral do Lyonu, aby v klášteře se naučil od opata Sabina pravidlům řeholního života. Poté odešel do hor Jurských. Urobil si z proutí chyšku a usadil se v ní. Denně čítal v nábožných dvou knihách: V naučení pro poustevníky, sepsaném od opata Kassiana, a v „Životech otců na poušti“. Bratr Romanův *Lupicin*, když ovdověl, umínil si vyhledati svého bratra Romana. Nalezl ho šťastně a zůstal u něho v ústraní. Modlili se a pracovali ve svornosti a lásce. Kdysi se stalo, že na mysli klesali a že horlivost jejich ochabovala; vydali se na cestu najít

nové místo, kde by mohli snadněji sloužit Bohu. Prostá žena, u níž cestou nalezli pohostinství a již vypravovali, proč svou poustevnu opustili, pokárala je a povzbudila je k větší trpělivosti, i vrátili se. Časem přidalo se k nim více mužů, žádostivých řeholního života. Proto Roman a Lupicin vystavěli klášter v pohoří Jurském, zprvu nazvaný „Kondatské opatství“, později nazývaný „klášteřem St. Claude“, protože sv. Klaudius, biskup besançonský, v tomto klášteře žil a zemřel. Roman se tam stal opatem, kdežto Lupicin spravoval druhý klášter, zbudovaný v Lauconně (na druhé straně Jurského pohoří).

Oba bratři řídili své kláštery pečlivě a snaželi se ve svaté shodě a svornosti, ačkoliv nebyli povahou stejní. Roman byl na sebe přísný, na jiné laskavý a shovívavý, Lupicin jsa povahy drsné, byl přísný na sebe i na jiné. Pro shovívavost Romanovu řeholní kázeň v jeho klášteře poněkud poklesla. Někteří mnichové vytýkali Romanovi jeho mírnost, žádající, aby nehodné členy z kláštera vyloučil. Roman však odpověděl: „Bratří! Nikdo z nás neprohlédne srdce lidského; mnohý začal život řeholní horlivě a stal se pak vlažným a lhostejným; jiný začal život řeholní lhostejně a dostoupil vysokého stupně mravní dokonalosti.“ - Nicméně byli opět někteří členové nespokojeni. Někteří žádali Romana, aby dával mnichům hojnějších pokrmů, nežli dosud. Roman si stěžoval Lupicinovi; Lupicin přišel na nějaký čas do kláštera bratrova, utvrdil přísnější kázeň, žádaje pro sebe i pro ně

jen prostičkových pokrmů. Nespokojenci odešli z kláštera, a to mírného Romana velmi rmoutilo.

Roku 444 Roman byl od sv. Hilaria, biskupa arelatského, posvěcen na kněžství. Oba bratři zřídili i panenský klášter v Beaume, kde ustanovili svou sestru abatysi. Klášter ten byl nazván: „St. Romain de Roche.“ Roman zemřel roku 460. Svátek sv. Romana 28. února. Svátek sv. Lupiciana 21. března.

Sv. OYANT, poustevník, snad v Lyonais; zemřel roku 514; svátek 1. ledna.

Sv. QUADRAT, opat bonevalleský u Guyenne, žil snad v VII. století (D). Svátek 22. února.

Sv. GUNTRAM, syn franckého krále Chlotara I., obdržel v úděl Burgundsko. Jeho bratři, Sigbert (jehož manželka slula Brunilda) a Chilperich (jehož manželka slula Fredegunda), se svářili o některá města, ale Guntram byl spokojen tím, co obdržel odkazem od svého otce. Když jmenování bratři padli rukou zákeřnickou, Guntram snadno mohl uchvátiti vládu celé říše francké, ale neučinil tak, jsa mužem přísne spravedlnosti. Ujal se synů svých zavražděných bratří a byl hotov vrátiti každému, co mu bylo zemřelým bratrem Chilperichem urváno. - Guntram vedl obrannou válku proti Gotům, ale byl poražen a ztratil skoro všechno vojsko. Porážku svou připisoval svým hříchům a jevil upřímnou kajícínost.

Guntram zakládal chrámy, kláštery, školy a domy křesťanského milosrdenství. Pokládal náboženství za základ věčného i časného blaha; bedlivě přihlížel, aby

neděle a svátky byly náležitě svěceny, aby zločinci, byť byli urozeného stavu, nezůstali bez trestu. K biskupům choval úctu; když se jednalo o volbu biskupa bourgeského, Guntram se nedal ničím másti a ustanovil Sulpicia Pia biskupem. K lidu byl velmi laskav a proto mu byl všeobecně dáván název „Dobrý“. Avšak nespravedliví velmožové ho nenáviděli a najali kdysi úkladného vraha, aby Guntrama při službách Božích zavraždil. Již již chtěl zlosyn zavraždit Guntrama, ale v rozhodné chvíli mu vypadla dýka na zemi. Guntram dal strážce úkladu popraviti, najatý však muž obdržel milost, protože chrámy požívaly tehdy práva útočištného a úkladník se toho práva dovolával. Guntram panoval 32 let a zemřel r. 595 (E). Svátek sv. Guntrama 28. (či 29.) března.

Sv. VIDRAD, opat flavignyský v Burgundsku, zemřel r. 748; svátek 3. října.

Sv. VIVENCIUS, kněz vergeyský v Burgundsku, pocházel podle legendy až ze Samaří, putoval Řeckem a Římem do Gallie a navštívil sv. Hilaria, vrátivšího se z vyhnanství. Zemřel kolem r. 400. Svátek 13. ledna.

Sv. JILJÍ (Aegidius) narodil se kolem r. 540 v Athénách (v Recku) z rodičů zámožných. Záhy jevil velikou dobročinnost. Kdysi spatřil na ulici polonahého žebráka; rozhodl se rychle, svlekl vrchní své roucho a daroval je chudasovi. Po smrti rodičů rozdal všecko zděděné jmění chudým a touže sloužiti Bohu v ústraní, sedl na loď, která plula do Gallie. Loď přistala v Marseilli a Jiljí se odebral odtud do Arlesu k tamějšímu biskupovi. Tenkrát byl

biskupem arelatským sv. Caesarius. Ten učil Jiljího po dvě léta víře a ctnostem křesťanským. Poté Jiljí odešel k řece Gardě, hledaje místo, kde by se mohl usaditi. Cestou se seznámil s poustevníkem Veredemem, a prosil ho, aby jej přijal za společníka. Veredemus mu vyhověl a byl Jiljímu pečlivým vůdcem. Zvláště jej upozorňoval, že nestačí dáti výhost světu a žítí v ústraní, nýbrž že je třeba bojovati proti vnitřnímu nepříteli, proti náklonnostem ve vlastním srdci.

Tak žili oba poustevníci dlouho ve svornosti a lásce. Když však odevšad přicházeli lidé, aby si vyprosili poučení v rozmanitých potřebách, Jiljí, aby ušel návalu lidu, opustil své místo na řece Gardě a putoval do neznámých a neschůdných krajin. V pralese našel skalní sluj, houštím zarostlou; v té se usadil. Studánka mu dávala občerstvující nápoj, ochočená laň mu dávala mléko. Kdysi však zazněl v pustině lovecký roh, štěkot psů a hovor lovecké družiny. Jeden z družiny střelil šípem po ochočené laňce, šíp minul laňku, ale poranil Jiljího. Král visigotský Flavius Vamba spatřiv poustevníka, vyptával se po jeho jméně a osudech, nabízel mu dary, ale Jiljí jich nepřijal; král dal Jiljímu vystavěti na onom místě klášter, obdaril klášter okolními pozemky i lesy. Jiljí, k němuž se přidružili mnozí mužové zbožní, vedl klášter jako opat a řídil jej řeholními pravidly sv. Benedikta. Zemřel kolem r. 700. Svátek 1. září.

Sv. VEREDEMUS, poustevník, prý vzdělal svatého Jiljí; žil v Uzes v VII. století. Svátek 23. srpna.

Sv. DRAUSIUS biskup v St. Gilles (?) zemřel r. 675 (*D*). Svátek 5. března.

Sv. MAXENCIA, byla dcera skotského krále Moldacha; rodičové ji chtěli provdati, ale ona utekla se svou pěstounkou Rosebií a sluhou Barbanciem do Francie; tam v krajině beauvaiské žila o samotě. Kdysi vtrhli do země lupičové a vůdce jejich zočiv Maxencii, chtěl ji znásilnit, a když se bránila, uťal jí hlavu (*D*; dle *St*) byl vrahem jejím onen Skot, jehož návrh ke sňatku odmítla. *D* udává rok smrti 672. Svátek sv. Maxencie panny 20. listopadu (dle *St* 24. října).

Sv. MONTAN, poustevník bližie Marville (v Belgii) byl prý modlitbou matky Remigiovy uzdraven od slepoty. Žil v VI. stol. Svátek 17. května.

Sv. GEREMAR byl úředníkem na dvoře krále Dagoberta, byl ženat; se svolením své manželky vstoupil do kláštera ve Flay (u Beauvaisu); tam byl zvolen opatem a zemřel r. 658. Svátek 24. září (nebo 16. května).

Sv. ARIGIUS, biskup gapský v Dauphině, vykonal pouť do Říma; papež Řehoř I. Veliký jej ctí. Zemřel kolem r. 604. Svátek 1. května.

Sv. AUDOMAR neb Omer, biskup tarouenský, oslepl na konec svého života; zemřel r. 670. Svátek 9. září.

Sv. AUSTREBERTA, panna, abatyše v Pavilly; zemřela r. 703. Svátek 10. února. Matka její blah. *Franchilda* se ctí 17. května.

Sv. AVITUS, opat v Miscy (čili St. Mesmim); zemřel r. 527; svátek 17. června.

Sv. VALENTIN, poustevník v krajině dijonské, † r. 537; svátek 4. července.

Sv. BALDERIK (franc. St. Baudry) pastýř vepřů snad u Dijonu, zemřel r. 570. Svátek 8. července.

Sv. BALDERIK, opat montfauconský v Champagni, zemřel r. 640; svátek 16. října.

Sv. BERTINUS, opat St. Omerský v kraji artoisském; zemřel r. 709; svátek 5. září.

Sv. FLORENTIN, sv. *Hilar* a sv. *Afrodisius* hlásali víru křesťanskou v kraji bližší Autunu a byli za vpádu divokých národů do Gallie r. 406 usmrceni. Svátek těchto spolumučedníků 27. září.

Sv. FIRMIN, biskup languedocký, zemřel 37letý r. 553; svátek 11. října.

Sv. FILIBERT založil u města Poitou na ostrově Her klášter, nazvaný „Her moutier“ (t. j. Herimonasterium) a tam r. 684 zemřel jako mnich. Svátek 20. srpna.

Sv. EVODIUS, biskup puyský v západní Francii, zemřel snad r. 550; svátek 11. listopadu.

Sv. EUTROPIUS byl zprvu ženat; později byl ustanoven biskupem v Arausice (Orange). Za pronásledování uprchl, ale zastyděl se, vrátil se na své místo. Aby nikomu nebyl břemenem, provozoval zemědělství. Zemřel r. 475. Svátek sv. Eutropia 27. května.

Sv. FRIARD, poustevník u Nantes, † kolem r. 620. Svátek 1. srpna.

Sv. ERMELAND (či HERMELAND), opat aindrešský u Nantes, zemřel kolem r. 720. Svátek 25. března.

Sv. DIOGENIAN, biskup v městě Albi, zemřel r. 428; svátek 12. prosince.

Sv. SALVIUS, biskup v Albi, připravil se na smrt také zevně: umyl se, oblékl na sebe rubáš a položil se do rakve. Zemřel po r. 580. Svátek 10. září.

Sv. SIGOLINA, vdova a batyše trocklarská u Albi (departement tarnský), zemřela snad kolem r. 700. Svátek 24. července.

Sv. DEODAT (franc. St. Dié) byl zprvu biskupem neversským a poté opatem v St. Dié v Lotrinsku; zemřel kolem r. 679; svátek 19. června.

Sv. DEODAT, opat bloisský, žil v VI. století. Svátek 24. dubna (nebo 9. října).

Sv. VIRALDUS (či GUIRANDUS), biskup bezierský; rok smrti není znám. Svátek 5. listopadu.

Sv. DALMÁC (lat. Dalmatius), biskup rhodezský, † r. 580; svátek 13. listopadu.

Sv. BRIGITA DE NOGENT (nazývá se tak dle místa, kde se ctí), panna a mučednice toursská. Žila snad v VI. století. Svátek 15. ledna.

Sv. GANGULF pocházel z Burgundska, byl stavu vojenského; byl návodem své neřestné ženy r. 760 zavražděn; svátek 11. května.

Sv. GERALD, opat-biskup v Mayo, zemřel kolem r. 670. Svátek 13. března.

Sv. VEROL, kněz v krajině chatillonské (nad Seinou), zemřel kolem r. 600; svátek 17. června.

Sv. ULTAN pocházel z Irska a přišel do Gallie; sv. Gertruda Nivellská mu přepustila pozemek na zřízení kláštera. Sv. Furseus a sv. Foilanus byli jeho bratři

Ultan byl r. 886 v Roeux zavražděn. Svátek 1. května.

Sv. THEOFRID, mnich luxeuilský, potom biskup v Albi; zemřel kolem r. 690. Svátek 26. ledna.

Sv. THEOFRID (franc. St. Chaffre nebo Theoffroy), opat snad u Orange, zemřel od ran způsobených mu r. 728 od Saracenů. Svátek 19. října.

Sv. THEODEMIR, opat micyský, zemřel r. 585; svátek 19. listopadu.

Sv. SIDONIUS (česky Zdeněk) přišel pryč z Irska do Jumieges, kde pak žil jako poustevník; zemřel v letech 689 až 695. Svátek 14. listopadu.

Sv. MALARD či Malehard, biskup chartreský, † kolem r. 660. Svátek 19. ledna.

Sv. SENOCHIUS (fran. Senon), poustevník v Tourainu; sv. Řehoř Tourský ho zaopatřoval svátostmi umírajících. Zemřel r. 579. Svátek 24. října.

Sv. SENATOR (franc. Sinier), biskup v Avranches, zemřel snad r. 580. Svátek 18. září.

Sv. LETARD či Lethard biskup ve francouzském městě Senlis, provázel Bertu, manželku krále Ethelberta Kentského, z Gallie do Anglie; tam zvěstoval víru Kristovu tak, že se může pokládati za předchůdce sv. Augustina věrověsta. Zemřel kolem r. 620. Svátek 7. května.

Sv. MANEGILDIS (Manechilda, francouzsky St. Menehould), panna v Bienwillen na Marně, zemřela snad kolem r. 570. Svátek 14. října.

Sv. MARIUS (franc. St. Maire), biskup v Avenches, přeložil později své sídlo do Lausanne. Marius byl i zlatotepec jako

sv. Eligius Noyonský a zhotovoval kostelní nádoby. Také oral a zveleboval zemědělství. Zemřel r. 593. Svátek 31. prosince.

Sv. LUTRAUT (Lintrude), sestra sv. Manegildy. Svátek 22. září.

Sv. MELANIUS, biskup rennesský. Zemřel kolem r. 530. Svátek 6. ledna.

Sv. VALBERT, (nebo Valdeber nebo *Gaubert*) pocházel z krajiny Ponthieu, rozdal velké své jmění, které měl v Meauxu, chudým, vstoupil do kláštera v Luxeuilu a stal se opatem, nástupcem sv. Eustasia. Ustanovil Salabergu představenou ženského kláštera laonského. Zemřel r. 665. Svátek 2. května.

Sv. SALABERGA byla podvakrát vdána; pocházela z diecese langresské, zbudovala klášter St. Jean de Laon a se svolením manžellovým vstoupila do něho. Byla všem řeholnicím vzornou matkou a skvěla se pokorou, mírností, nábožností a dobročinností. Sv. Austruda byla její dcerou. Salaberga zemřela kolem r. 654 (dle K r. 665). Svátek 22. září.

Sv. RODING, opat v Beaulieu (t. j. bellus locus, krásné místo) u Verdunu, zemřel kolem r. 680; svátek 17. září.

Sv. RIGOMER, biskup meauxský, žil snad v V. století; svátek 28. května.

Sv. RIGOMER, kněz misionář v krajině manské, zemřel kolem r. 550. Svátek 24. srpna.

Sv. TENESTINA, panna uvedená sv. Rigomerem na cestu dokonalosti, žila v klášteříku na řece Sartě v diecesi manské asi do r. 570. Svátek 24. srpna.

Sv. HILDEBERT, biskup meauxský, † r. 680; svátek 27. května (nebo 4. dubna).

SV. CASILDA

SV. MARKĚTA SKOTSKÁ

Sv. VIGOR, biskup bayeuxský (v severní Francii), zemřel kolem r. 530; svátek 1. listopadu.

Sv. RAGNOBERT, biskup bayeuxský, zemřel r. 650; svátek 16. května.

Sv. QUINTIN byl prý vychovatelem na dvoře krále Chlodvíka; avšak že nesvolil na necudné návrhy své velitelky, byl jejím návodem v řece Indre utopen; r. 561 nebo 581. Svátek 4. října.

Sv. QUINIDUS, biskup vaisonský, zemřel kolem r. 570; svátek 15. února.

Sv. VULFLAGIUS, farář v Ponthieu, zemřel kolem r. 630; svátek 7. června.

Sv. VULFILAİKUS (nebo Ulfilaikus, franc. Valfroi) pocházel z Lombardie a jsa věrným ctitelem sv. Martina, putoval na jeho hrob do Toursu a odtud do krajiny trevírské. Tam, kde býval obraz Dianin (immensum simulacrum), vystavěl kostel a klášter ke cti sv. Martina. Poté vstoupil po způsobu východních sloupovníků na vysoký sloup a stál na něm drahnou dobu i za zimní nepohody, tak že mu na vousech visely rampouchy zjiní. Avšak okolní biskupové mu zakázali tento přísný způsob života, Vulfilaikus zemřel kolem r. 600. Svátek sv. Vulfilaika 21. října.

Sv. VALERIK se narodil v krajině auvergueské; pásal ovce, naučil se čísti dle abecedy, kterou mu kdosi napsal a vysvětlil, takže brzy uměl žaltář říkati zpaměti. Valerik byl žákem sv. Kolumbana v Luxeuilu a zřídil pak nový klášter v Leukonsu (na řece Sommě v diecesi amienské). Žáků mu přibývalo. Byl jejich opatem. Utrvzoval všecky ve víře a ve ctnostech. Jen řeči planých a necudných

nesnesl. Kdysi se vracel za nepohody dosvého kláštera a chtěl se ohrát na cestě v domě jistého kněze; avšak když uslyšel řeči necudné, které vedl kněz s přítomným svým přítelem, zřekl se želaného odpočinku a se slovy: „Raději volím zimu snášeti, než řeči takové poslouchati“, odešel do tmy a do zimy, bera se dále svou cestou. Zemřel v letech 619-622. Svátek 1. nebo 8. dubna.

Sv. AMFISIUS, vyznavač v Champagni (D), svátek 21. dubna.

Sv. LUPENCIUS, opat v Javoulx, byl zavražděn, asi ne bez souhlasu královny Brunhildy, r. 584. Svátek 22. října.

Sv. TELECHILDIS, panna, abatyše jouarrská, zemřela r. 660; svátek 10. října.

Sv. BALDA, panna, abatyše ve Francii (D); svátek 9. prosince.

Sv. LICERIUS (nebo *Glicerius*, franc. St Lisier) biskup v Couseransu, zemřel r. 548 (D); svátek 27. srpna.

Sv. LUPINUS, vyznavač v Carcassonu (D); svátek 4. května.

Sv. PATROKLIUS, reklus čili zadržný poustevník v Berry, do roku 788. Svátek 19. listopadu.

Sv. URSUS, opat v Berry do r. 508; svátek 28. července.

Sv. GENNADIUS, opat a pak mnich v klášteře fontenelském, zemřel kolem r. 700. Svátek 6. dubna.

Sv. EULADIUS či Eulalius biskup neversský, zemřel r. 517. Svátek 26. srpna.

Sv. PATRICIUS, opat neversský; zemřel kolem r. 550. Svátek 24. srpna.

SV. JERONYM, biskup neversský, do r. 816; svátek 5. října.

Sv. KVINIBERT (*Quinibertus*), benedikt. mnich v Hennegau, byl prý farářem v Quesnois (v cambraiské diecesi). Svátek 18. května.

Sv. ROMARIK (nebo *Remir*) byl prý dříve ženat, byl pak opatem, nástupcem sv. Arnulfa Metského; Římské Martyrologium praví, že byl v Luxeuilu. Žil do r. 653. Svátek 8. prosince.

Sv. KONKORDIUS, biskup saintesský, do roku 510; svátek 25. února.

Sv. TROJAN byl podle tradice synem žida a maurky. Obrácen a pokřtěn biskupem sv. Vivianem stal se jeho nástupcem. Zemřel podle Butlera a Guerina nikoliv r. 400 nýbrž r. 532. Svátek 30. listopadu.

Sv. PALLADIUS, biskup saintesský, zemřel kolem r. 590; svátek 7. října.

Sv. FREDULF, vyznavač saintesský (*D*); svátek 5. srpna.

Sv. HUNEGUNDA, narozená v Pikardii, byla proti své vůli zasnoubena bohatému muži Eudaldovi; ona však chtěla zachovati panenství. Přemluvila jej, aby, než uzavrou sňatek, putovali do Říma. V Římě učinila Hunegunda slib panenství před papežem (Martinem I. či Vitalianem?). Eudald se proto na ni rozhněval a odepřel jí peněz k návratu potřebných, ba i zabítí ji chtěl a spěchal do Pikardie, aby dříve než ona dojde, prodal její statky. Hunegunda se vracela s obtížemi a bez pomoci, ale přece dospěla do vlasti dřív než Eudald. Založila klášter u St. Quentinu. Když snoubenec došel, upustil od svého úmyslu uzavřít s ní sňatek

manželský, hněv jeho proti ní proměnil se v úctu k ní. Byl pak správcem toho kláštera, přebýváje v Xenodochiu t. j. v domě pro poutníky ustanoveném. Ostatně umřel brzo. Hunegunda zemřela jako klášternice kolem r. 690. Slaví se 25. srpna.

Sv. KASTOR, biskup aptský v Provenči, byl zprvu ženat. Napsal „klášterní poučení“. Zemřel r. 420. Svátek 21. září.

Sv. KONSTANTIN, biskup gapský, zemřel po r. 517 (*D*); svátek 12. dubna.

Sv. LAETUS, kněz v Acqs žil v V. století; svátek 1. září.

Sv. LEV, opat v Mantenay u Troyes, žil v VI. století; svátek 25. května.

Sv. LEOBIN, narodil se v Poitiersu a pásł dobytek. Kdysi šel kolem mnich; Leobin ho žádal, aby mu napsal písmena. Mnich nemaje vhodného místa jiného, napsal mu písmena na pás a naučil jej čísti a psátí. (Srovnej Valerika 1. dubna). Leobin chtěl vstoupiti do kláštera lerinského, avšak nezdravým podnebím tamějším byl od svého úmyslu zadržen. Vyučiv se u sv. Lupa a u sv. Avita, byl ustanoven biskupem chartresským. Zemřel r. 557. Svátek sv. Leobina 14. března.

Sv. LEONARD (čes. Linhart) pocházel ze šlechtického rodu, který na dvoře krále Chlodvíka I. požíval velké vážnosti. Také Leonardovi kynula skvělá životní dráha. Ale Leonard neměl smyslu pro slávu a bohatství tohoto světa. Slova a příklad sv. Remigia, jenž jej vyučoval, vzbudily v něm touhu po duchovním životě. Remigius pokřtil Leonharda a král Chlodvík byl při křtu kmotrem. Leonhard slo-

žil svůj úřad na královském dvoře a vstoupil do kláštera v Micy u Orleausu, kde tehdy sv. Maximin byl opatem. Tam se učil Leonard řeholním pravidlům. Po smrti sv. Maximina r. 520 Leonard odešel vyhledat si příhodné místo, kde by poustevničil. V hlubokém lese, řečeném Pauvainu, u města Limoges, Leonard se usadil a žil v chýšce odříkavým životem; živil se planým ovocem a lesními bylinami; oddal se modlitbě a tichému rozjímání.

Kdysi vyšel si austrasský král Theodebert s královnou a s loveckou družinou na lov do lesů limogesských a setkal se s poustevníkem Leonardem. Legenda praví, že královna na blízkém hrádku byla překvapena porodními bolestmi a že šťastně porodila. Král Theodebert rozradostněný prý daroval Leonardovi všechny les, ve kterém poustevničil. Leonard dal lesu název „Nibiliak“ t. j. panský statek, a zbudoval svatyňku. Časem přidružili se k němu zbožní mužové a Leonard je vedl jako opat k Bohu cestou odříkavosti; dával lidem, kteří v zástupech k němu přicházeli, moudrá naučení a radu v jejich potřebách. Zvláště pečoval o vězně a zajatce, které bojovní Frankové z válek přiváděli a s nimiž krutě nakládali; ujímal se zločinců, kteří byli na smrt odsouzeni domlouvaje jim, aby se káli z hříchů svých. Mnozí zajatci propuštění jeho přímluvou začali novým životem žít a přicházeli po čase k Leonardovi, aby mu poděkovali za přímluvu; při tom mu kladli k nohám pouta a řetězy, jimiž kdysi byli spoutáni. Leonard zemřel r. 559. Slaví se 6. listopadu.

Sv. LEONARD, opat v Corbigny (v diecési Autunské), zemřel v letech 565-570; svátek 15. října.

Sv. EMAN, kněz, rodem z Kappadocie, putoval do Říma a pak do Gallie, do krajiny chartresské, asi jako věrověst. Tam byl i se společníky svými Mauriliem a Almarem v VI. století usmrčen (K). Svátek 16. května.

Sv. MARTIN (Martinus Candidus), biskup chartresský (v V. století?). Měl nad hrobem krásný nápis: Te coluit Christe, Martinus Candidus iste, Quem modo tu recreas, et recreando beas, t. j. Tebe ctíl Kriste, Martin Kandidus tento. Ty jej nyní občerstvuješ a občerstvením oblažuješ; svátek 7. prosince.

Sv. SIMPLICIUS, biskup autunský, byl dříve ženatý; ale poněvadž manželka jeho i po vysvěcení manželově dále s ním zůstávala, byť i ve zdrželivosti, brali z toho pohané pohoršení. Simplicius a manželka jeho chtějící dokázat naprostou svou zdrželivost, nesli, jak životopisec jejich vykládá, žhavé uhlí v šatech, aniž by se byli popálili. Kdy Simplicius zemřel, není známo; snad r. 420. Svátek 24. června.

Sv. KASSIAN, biskup autunský, nástupce sv. Simplicia, narodil se v Alexandrii v Egyptě, putoval do Gallie a tam se stal biskupem. Zemřel po r. 420. Svátek 5. srpna.

Sv. SYAGRIUS, biskup puyský; rok smrti není znám. Svátek 12. listopadu.

Sv. EUFRONIUS, biskup autunský, přítel sv. Sidonia Apollinara a sv. Lupa v Troyesu. Zemřel kolem r. 490. Svátek 3. srpna.

Sv. AGRIPPIN, biskup autunský, zemřel roku 540. Svátek 1. ledna.

Sv. SYAGRIUS, biskup autunský, vystavěl několik klášterů. Zemřel po sněmu Macedonském roku 585 konaném, jehož se ještě zúčastnil. Svátek 27. srpna.

Sv. PRAGMACIUS, biskup autunský, zemřel roku 520; svátek 22. listopadu.

Sv. LEODEGAR (také Ludger nazývaný) pocházel ze vzácného rodu francského. Měl bratra Guerina a sestru Bereswindu, která provdána jsouc za alsaského vévodu Ethika, stala se matkou sv. Otilie. Leodegar dokonav své vědecké vzdělání, byl ustanoven pomocníkem biskupa poitiersského v jeho úřadě a brzo poté představeným v klášteře St. Maixentském v Poitiersu. Královna vdova sv. Bathilda povolala Leodegara za vychovatele svého pětiletého syna Chlotara i za svého rádce; roku 660 ho ustanovila biskupem autunským.

Leodegar byl dobrým pastýřem a otcovským přítelem svého lidu; hlásal neúnavně slovo Boží, bděl ostražitě nad mravy lidu a staral se o chudasy a sirotky. Lid jej miloval, ale nešlechtníci ho nenáviděli. Nejhorším jeho nepřítelem byl majordom či královský správce Ebroin, člověk pánovitý a násilnický. Leodegar napomínal Ebroina, když prováděl svou zvlí, a od té doby Ebroin se stal úhlavním odpovědníkem Leodegarovým. - Mladičký král Chlotar III. zemřel, Bathilda, matka jeho, vstoupila do kláštera; austráský král Chilperich stal se vládařem ve francké říši; zpupný Ebroin byl uzavřen v klášteře luxeuilském. Král Chilperich (Childérich)

zprvu moudře spravoval svou říši, řídě se radou biskupa Leodegara, avšak pohřichu! brzy se přiklonil k ničemným lichotníkům, žil prostopáše, hověl svým vášním a utlačoval lid poddaný. Když posléze uzavřel proti zákonům církevním sňatek se svou neteří, tu Leodegarovi nezbývalo, než prohlásiti sňatek neplatným. Král Childerich se rozzuřil vášnivým hněvem tak, že se odvážil při službách Božích taseným mečem napadnouti biskupa Leodegara. Jen stěží zabráněno bylo hroznému zločinu na místě posvátném. Leodegar uprchl, ale byl dohoněn a na rozkaz králův byl zavezen do kláštera luxeuilského. Tak se setkal Leodegar se svým úhlavním pronásledovatelem pod jednou střechou. Avšak ještě téhož roku, roku 673, byl zavražděn král Chilperich i se svou manželkou; Leodegar i Ebroin byli propuštěni na svobodu.

Ebroin se zase domohl vlivu u dvora; prohlásil Chlotara III. králem; Leodegar však zůstal věren pravému králi Theodorichovi. Proto Ebroin poslal vojsko proti městu Autunu, biskupskému sídlu Leodegarovu. Měšťané autunští se přichystali k obraně. Vojevůdce město obléhající řekl: „Přisahali jsme, že proměníme Autun ve zbořeníště, dokud nám nebude vydán biskup Leodegar.“ Leodegar se vydal dobrovolně, jako dobrý pastýř, v ruce svých nepřátel. Žoldnéřové se vrhli na Leodegara jako dravci a vyloupali mu oči. Poté obdržel vévoda Vaymer rozkaz, odvésti slepého, bezbranného starce na pusté místo, aby tam zahynul. Ale vévodu Vaymerovi se zželelo ubohého trpítele. Odvedl

Leodegara, nikoliv na pusté místo, nýbrž do kláštera fekampského. Když Ebroin po dvou letech se dozvěděl, že Leodegar ještě žije, dal mu katem uříznouti rty a kus jazyka, vláčeti ho městem a posléze vložit do žaláře. Avšak ani tenkrát nebyla mstivost Ebroinova ukojena. Tři léta trval Leodegar v žaláři. Potom byl od Ebroina pohnán k soudu. Obžalovali jej, že prý byl spoluvinen na zavraždění krále Childericha. Marně dokazoval Leodegar svou nevinu. Nespravedliví soudcové prohlásili Leodegara vinným, zbavili jej důstojnosti biskupské, roztrhali na něm roucha od vrchu až dolů na znamení, že byl sesazen s hodnosti biskupské. Poté Leodegar měl býti odpraven v odlehlém lese. Tři žoldnéři necítili v sobě síly propůjčiti se k tomu zločinu. Čtvrtý žoldněř stal mučenému trpěteli hlavu. To se stalo 2. října roku 678. Bratr Leodegarův *Guerin* (nebo *Garin* nebo i *Varin*) byl ukamenován. Svátek sv. Leodegara i sv. Guerina 2. října.

Sv. LEODEGAR, kněz v Pertě (v Champagni), žil v V. nebo v VI. století; svátek 23. června.

Sv. RODVIG (Rodegang, Roding) pocházel z Irska; založil klášter Beauliinský v Champagni, kdež byl pak i opatem. Chválí se jeho zbožnost, spravedlnost, pracovitost, nevyrovnatelná pokora. Zemřel 17. září 680. Svátek 17. září.

Sv. MEDERIK, poustevník autunský, zemřel kolem r. 700; svátek 29. srpna.

Sv. FLORENCIUS, biskup oranžský, do r. 526; svátek 16. října.

Sv. DESIDERIUS, biskup v Langres v Champagni, byl od nepřátelských vojsk

- snad Alánů a Suevů - ač se nabízel jako obět místo svého lidu, zabit i se svými kněžími. To se stalo, jak se praví, r. 411. Svátek 23. května.

Sv. ŘEHOŘ, biskup langresský, byl dříve ženat; sv. Řehoř Toursský pocházel z jeho rodu. Řehoř Langresský byl pokorný a sebezapíravý; aby nikdo neviděl, že pije vodu, dal si ji podávati v číši barevné. Zemřel r. 541. Svátek 4. ledna.

Sv. URBAN, biskup langresský, zaměňuje se někdy s Urbanem papežem. Sestra tohoto Urbana Langresského je Leodegaria, abatyše dijonská, jejíž svátek je 2. dubna. Urban zemřel snad r. 450. Je patronem vinařů. Svátek jeho je též 2. dubna.

Sv. ADALRICH, chlapec umučený od Dánů nebo Normanů v diecesi langresské; svátek 21. května.

Sv. WINARD (či Guenard), vyznavač snad v Langresské krajině v VIII. stol. Svátek 11. října.

Sv. PAVEL, biskup langresský, zemřel r. 573; svátek 12. března.

Sv. EVRRARD, pastýř u Langres, v VIII. století; svátek 15. července.

Sv. AMÁT narodil se v Grenoblu v krajině Dauphiné a skvěl se již v mládí bezúhonnými mravy, vlídností, láskou k Bohu i k lidem. Pocítiv v sobě zálibu k duchovnímu stavu, jal se studovati bohosloví a vstoupil do benediktinského kláštera sv. Mořice nad řekou Rhónou v nynějším švýcarském kantonu Vallis. S dovolením opatovým poustevničil pak v samotě horské po několik let. Pověst o jeho bohumilém životě se rozšířila po celém okolí; i nebylo divu, že byl zvolen

biskupem sedunským (nyni Sitten v kantonu vallisském. Amát pečoval svědomitě o věčné a časné blaholidu sobě svěřeného, šířil svaté ctnosti slovem i příkladem a ujímal se lidí chudých nebo nevinně utlačovaných.

Tenkrat byl nejvyšším královským úředníkem na dvoře franckého krále Theodoricha III. jistý Ebroin, majordom. Jest to týž Ebroin, pánovitý a mstivý muž, jenž dal sv. Leodegara oslepit a po nespravedlivém obviňování zavraždit. Také Amát, nábožný a přísný mravokárce, byl Ebroinovi a jeho přívržencům z míry protivný. Ebroin si umínil také Amáta stůj co stůj zničit, anebo aspoň biskupského úřadu zbavit. Křivě obžaloval Amáta pro velezradu. Král uvěřil; nedopustil, aby Amát se mohl hájit, nýbrž jej vypověděl do kláštera peronnského (v departementu sommském). Amát přijal klidně nespravedlivý rozsudek; zarmoucen byl jen proto, že na jeho místo dosazen byl přívržence Ebroinův.

V klášteře peronnském Amát byl uctivě přijat opatem Ultanem. Také když brzo poté Amát byl přivezen do jiného kláštera, a to do hamayského, byl vládně přijat od mnichů, kteří se pokládali šťastnými, že mají mezi sebou věhlasného vyhnance. Amát byl pilen modlitby a kajících skutků; na žádost mnohých uvolil se spravovati klášter merveillský (v kraji nordském) a ustálil v něm vzornou kázeň řeholní. Amát zemřel kolem r. 690. Svátek sv. Amáta biskupa 13. září. Jiný sv. Amát biskup v Remiremontu (u Toul), svátek též 13. září.

Sv. AMBROŽ, biskup cahorsský, zemřel r. 770; svátek 16. října.

Sv. ANTIDIUS, biskup besançonský, byl r. 410 zabit od Alemanů (Vandalů); svátek 25. června.

Sv. KLAUDIUS, biskup besançonský (v Burgundsku), žil do r. 692; svátek 6. června.

Ct. GEDEON, biskup besançonský, zemřel r. 773; památka jeho 7. srpna.

Sv. URSICIN, mnich luxeuilský (ve Franche Comté), žil do r. 630; svátek 20. prosince.

Sv. AUSPICIOUS, biskup toulský, nazýván byl „pater et protomysta Galliae“, t. j. „otec a prvoučitel Gallie“; zemřel r. 478. Svátek 28. července.

Bl. VINDRIK, opat toulský; svátek 9. března.

Sv. BODO, biskup toulský, byl zprvu ženat, avšak oba manželé dali výhost světu. Jejich dcera byla Teutberga. Bodo byl bratrem sv. Salabergy. Zemřel kolem roku 670. Svátek 11. září.

Sv. TEUTBERGA, abatyše v Bonmoutieru, zemřela kolem r. 700. Svátek též 11. září.

Sv. TRESAN, bratr sv. Gibriana, kněz, přišel z Irska do Gallie; poustevničil v krajině Laonské, zachovává přísnou sebekázeň. Zemřel snad kolem r. 560. Svátek 7. února.

Sv. AUSTRUDA, dcera sv. Salabergy; byla abatyší v Laonu a zemřela snad roku 688. Svátek 17. října.

Sv. GENEALD byl ženat; ustanoven byv biskupem laonským, odloučil se sice dle církevních předpisů od své manželky,

ale přece s ní zplodil ještě dvě dítky, a dal takto pohoršení. Zdá se, že Remigius to byl, jenž ho pokáral a k pokání povzbudil. Genebald poslechl a činil po sedm let pokání. Další život jeho byl bohubilý. Zemřel kolem r. 550. Svátek 5. září.

Sv. GAUDUS, biskup evreuxský, složil svůj úřad a šel poustevničit; zemřel kolem r. 491. Svátek 31. ledna.

Sv. LANDORF (nebo Landulf), biskup evreuxský, † po r. 620; svátek 13. srpna.

Sv. AQUILIN byl snad zprvu ženatý; pak byl biskupem evreuxským do roku 660 nebo r. 695. Svátek 19. října.

Sv. LEUFRIID (či Leutfried, franc. St. Leufroi) pocházel z bohatých rodičů; rozdál své dědictví chudým a ze zbytku vystavěl klášter na místě, které se po něm nazývá: „La Croix St. Leufroi“. Leufriid byl přísný k sobě i k jiným. Kdysi se zdráhal zemřelému mnichovi, který byl porušil slib chudoby (neboť se u něho našly tři stříbrné peníze), povoliti církevní pohřeb. Posléze povolil. Svátek jeho je podle Římského Martyrologia a podle Usuarda 21. června.

SENSŠTÍ BISKUPOVÉ: Sv. *Agricius*, do r. 487; svátek 13. června. Sv. *Lev*, asi do r. 549; svátek 22. dubna. Sv. *Lupus*, byl králem Chlotarem II. poslán do vyhnanství; ale lid žádal, aby byl vrácen. Stalo se. Chlotar II. odprosil Lupa. Zemřel r. 623. Svátek 1. září. Sv. *Ebbo*, do r. 743; svátek 27. srpna. Sv. *Gerik*, do r. 750; svátek 20. března.

Sv. PATERNUS, poustevník u Sensu, byl kolem r. 726 od lupičů zabit. Je též

v Římském Martyrologiu. Svátek 12. listopadu.

Sv. TECHILDIS, královská princezna francouzská (E), zřídila klášter sensský; vstoupila-li do něho sama, není známo. Žila v IV. stol. Svátek 28. června.

Sv. TRUDECHILDA, dcera krále Chlodvíka I. a sv. Klotildy, panna v Sensu, zemřela kolem roku 580; svátek 26. června. (Je asi totožná s předešlou.)

Sv. MEDARD narodil se kolem r. 459 v Salency (bližší města Noyonu, v severní Francii) jako syn bohatého šlechtice Nektarda a jeho manželky Protagie. Již jako chlapec jevil dobromyslnost a útrpnost s lidmi ubohými. Rozdával žebrákům pokrmy; kdysi spatřiv starce nuzně oděného a zimou se třesoucího, bez rozpaků svlékl svůj svrchní oděv a daroval mu jej. Jindy daroval cizinci, jemuž loupežníci ukradli koně, ze stáje otcovy jiného koně. Otec nebránil synovi v této věci a těšil se, že syn jeví křesťanskou útrpnost a milosrdnou lásku. Medard vyspěv v jinocha, odebral se do Tournaye, tehdejšího sídla královského, aby se vzdělal ve vědách. Měl druhu Eleutheria, jinocha šlechtěného, k němuž přilnul upřímnou láskou. Oba mladí mužové žili v ústraní, zabývajíce se modlitbou a vědami a neberouce podílu na hlučných radovánkách, v nichž sobě jiní druhové libovali. Lehkomyslníci tito ubíjeli čas honbou, hrou, rytířskými zápasy a jinými rozkošemi, ale Medard a Eleuther věnovali svůj čas studiu a modlitbě, povzbuzující se navzájem.

Medard, jsa 33letý, byl vysvěcen na kněze. Působil zprvu ve svém rodišti Sa-

lency. Byl dobrotivý a konal záslužné skutky, ale nejraději potají. Kdysi vnikl zloděj do jeho zahrady, ale byl polapen. Medard mu daroval ukradené hrozny a pokáral ho, propustil jej. Jindy chtěl kterýsi člověk ukrásti Medardovi včely; ty však se na něho vyrojily a pobodaly jej. Také tohoto zloděje, včelami potrestaného, Medard nechal odejít i v pokoji.

Když bylo Medardovi 70 let, byl zvolen biskupem vermandoiským a posvěcen od sv. Remigia. Medard však brzy poté, roku 531, přeložil své sídlo biskupské do města Noyonu, protože bylo opevněno a netrpělo stálými vpády nepřátelských národů. - Roku 532 zemřel Medardův přítel Eleutherius, biskup tournayský v Belgii. A tu pak byl Medard zvolen biskupem tournayským. Avšak Medard prohlásil, že podle církevních zákonů nemůže spravovati dvě biskupství. Král Chlotar I. a sv. Remigius vymohli u apoštolské Stolicе svolení, aby Medard směl spravovati obě diecése, tournayskou a vermandoiskou. Medard zemřel r. 545. Medard daroval v Salency 12 jiter polí na ten účel, aby z výtěžku jejich každoročně byla podělena nejctnostnější panna ze Salency obnosem 12 tolarů. Slavnost, při níž se tak děje, sluje „růžová slavnost“; vyvolená dívka bývá korunována věncem z bílých růží a sluje „růžová královna“. - Svátek sv. Medarda 8. června.

Sv. ACHARIUS, biskup noyonský, měl spravovati i biskupství tournayské, v čemž mu pomáhal regionární biskup sv. Amand. Nástupcem sv. Acharia byl sv. Eligius. Acharius zemřel r. 639. Svátek 27. listopadu.

Sv. ELIGIUS narodil se kolem r. 588 v vsi Chatelaku blíž města Limoges z rodičů zámožných, ale i nábožných. Otec se jmenoval Eucherius. Eligius jevil vloh y ku kreslení a k umělé práci řemeslné a proto byl dán do učení ke zlatníku a mincmistrovi Abbovi v Limoges. Eligius jsa pilný a dovedný, prospíval v uměleckém řemesle zlatotepeckém a klenotnickém, takže zlatnická díla jeho pokládána byla za vzorná. Eligius odebral se pak do Paříže. Pověst o jeho dovednosti roznesla se po celém městě. Král Chlotar II. poručil Eligiovi, aby mu zhotovil skvostný trůn; k tomu odevzdal mu množství zlata a drahokamů. Král naznačil nákres a rozměry trůnu. Eligius se dal do práce a provedl úkol skvěle; král projevil svůj podiv a svou spokojenost a odměnil jej královsky. Ještě více stupňoval se podiv králův, když Eligius přinesl druhý menší trůn, který zhotovil ze zbytků svěšeného mu zlata, stříbra a drahého kamení. Král se podívil nejen dovednosti mistrově, ale i vzácné poctivosti jeho. Od té chvíle požíval Eligius plné důvěry královy. Král mu vykázal byt v královském paláci, učinil jej dvorním zlatníkem a svěřoval mu zlato, stříbro a drahokamy bez vážení a počítání. Práce zlatnická získávala Eligiovi slávu i bohatství.

Avšak Eligius nebyl jen dovedným mistrem zlatotepeckým, ale též dokonalým křesťanem. Bděl nad svými smysly, vzdaloval se hluchných zábav, postil se a nosil pod jemným oděvem dvořeninským drsné roucho kajicné. Velmi rád čítával životopisy svatých, zvláště těch, kteří žili a pů-

sobili v jeho vlasti. Rozkoši mu bylo vyráběti bohoslužebné nádoby a okrasy pro chrámy, drahocenné skřínky na ostatky svatých čili relikviáře. Tak na př. vyrobil skvostnou schránku pro ostatky sv. Martina. - Hojně důchody své věnoval dobročinným ústavům. Rozdal, co měl. Bylť pro jiné bohat, pro sebe chud. Všeobecně byla známa v Paříži jeho štědrost. Ptal-li se cizinec, kde že zůstává zlatník Eligius, Pařížané odpovídali: „Jděte těmito ulicemi, a kde se sbíhá mnoho žebráků, tam zůstává Eligius, tam ho naleznete!“ Často přivedl ke svému stolu chudasy, nasýtil je a poté pojedl, co po nich zbylo. Se zajatci mívál obzvláštní soustrast; někdy koupil až 100 takových ubožáků, obětoval k tomu cíli skvostné šaty, náramky, ba i ozdobné své střevíce. Zajatce vykoupené ponechal ve svém příbytku, až by si našli nějaké zaměstnání, a žil s nimi bratrsky. Jeden z těchto vykoupených zajatců, vyučených jím ve víře, vyzývá se jako svatý; je to sv. Tillo (Tillman).

Král učinil Eligia vrchním mincmistrem a podle zvyku žádal od něho přísahu věrnosti. Eligius odpověděl: „Bůh zapovídá zbytečně přísahati, ale žádá poslušnost a věrnost k vrchnostem; budiž tedy, ó králi, přesvědčen o mé věrnosti i bez přísahy.“ Král souhlasil. Daroval Eligiovi statek Solignac u Limoges. Eligius tam vystavěl rozsáhlý klášter a opatřil jej všemi potřebami, žádaje mnichů o modlitbu za sebe; v darovací listině napsal takto: „Jsa pamětliv svých hříchů a doufaje v jejich prominutí, prosím vás o modlitbu a přímluvu; dávám vám málo

a žádám mnoho, dávám pozemské statky za statky nebeské, dávám časné za věčné.“ - Kromě toho Eligius vystavěl v Paříži panenský klášter na místě od krále darovaném. Když klášter byl stavěn, tu Eligius upozoroval, že zedníci povystoupili asi o stopu nad hranice pozemku králem darovaného. Ihned zastavil další stavbu a chvátal ke králi, aby si vyžádal prominutí chyby, která se stala při stavbě. Také nabídl náhradu. Král byl poctivostí tou hlucho dojat a řekl k služebníkům svým: „Jaká to poctivost! Úředníci moji často mi odcizují celé statky, aniž jim svědomí z toho činí výčitek, a tento poctivec neodvažuje se postoupiti ani o stopu přes hranici určenou, ač se jedná o dům Boží.“ Čím více rostla důvěra králova k Eligiovi, tím více rostla i žárlivost a závist dvořanů. Nazývali Eligia posměšně „dvorním mničem“ a snažili se podkopati jeho vážnost u krále. Jenom kancléř Audoén byl Eligiovi věrným přítelem.

Roku 639 Eligius byl ustanoven biskupem noyonským a tournayským, Audoén pak biskupem rouenským. Eligius se ujal horlivě svého úřadu. Především se snažil obnoviti církevní kázeň v duchovenstvu a v lidu. Pak se vydal na apoštolské cesty; došel až na pobřeží friské. Někteří Frisové přijali sice křest, ale velká většina trvala zarputile ve starém modlářství. Kdysi Eligius pokáral jejich rozpustilé tance, ale oni odmlouvali řkouce: „Nikdy a nikdy nás neodloučíš od našich starých zvyklostí, ať mluvíš a káráš jakkoliv. Budeme tančiti a činiti, co se nám líbí.“ - Za těchto obtíží Eligius byl osmnáct let biskupem

a pak se chystal na smrt. Přátelé a služebníci stáli plačící kolem jeho lůžka. Ale on řekl: „Nebuďte smutni, děti, ale spíše mi přejte štěstí, že jdu za Pánem.“ Zemřel r. 658 nebo 659. Nazývá se „apoštolem Flanderska“. Svátek 1. prosince.

Sv. DADO (či *Audoen*, franc. St. Ouen) - v životopise sv. Eligia jmenovaný - biskup rouenský, předchůdce sv. Ansberta, zemřel r. 683. Svátek 24. srpna.

Sv. BURGUNDOFARA (nebo pouze *Fara* nazývaná), zakladatelka a první abatyše ve Faremoutier v diecesi Meaux, žila do r. 655. Svátek 7. prosince.

Sv. FARON, biskup meauxský, bratr sv. Fary, byl zprvu ženat; se svolením své manželky se věnoval stavu duchovnímu. Zemřel r. 672; svátek 28. října.

Sv. FIAKRIUS přišel z Irska do Gallie a obdržel od sv. Farona, biskupa meauxského, místo Breuil, kde si zřídil poustevnu. Zemřel r. 670. Svátek 30. srpna (nebo 3. září).

Sv. AIJA, manželka Hildulfa, hraběte hennegavského; svátek 18. dubna.

Sv. CECILIE, abatyše v Lotrinsku, zemřela r. 670; svátek 12. srpna.

Sv. BERLINDIS byla dcera vévody lotrinského. Otec ji vydědil, že nechtěla píti z číše, ze které pil sám; byl totiž stížen malomocenstvím. Berlindis pak vstoupila do kláštera. Zemřela r. 702. Její svátek je 3. února.

Sv. ERMENFRID, opat v Burgundsku, obrátil svého bratra Vandalena k životu zbožnému. Zemřel r. 650; svátek 25. září.

Sv. GERMAN pocházel z Trevíru,

vstoupil do kláštera v Remiremontu ve Vogesách a byl posléze opatem v Grandvillersu (Grandis vallis čili Münsterthal blíže Strassburgu). Hájl práv církevních a proto byl na rozkaz alsaského vévody Bonifácia (podle *D*: Kathika) zavražděn, r. 666 nebo snad 676. Svátek 21. února.

VERDUNŠTÍ BISKUPOVÉ: Sv. *Salvin*, kolem r. 420; svátek 4. září (nebo 12. října). Sv. *Agerik* (franc. St. Airi), † roku 588 nebo 591; svátek 1. prosince (nebo 11. dubna). Sv. *Pavel*, r. 649; není o něm mnoho zpráv; svátek 8. února. Sv. *Vitonius*, žil v VII. století; svátek 14. listopadu. Sv. *Vitanus* (franc. St. Vannes), žil ke konci VIII. století; svátek 1. listopadu.

Sv. VALDETRUDA (franc. Vandru), dcera hraběte Valberta a *Bertilly*, sestra Aldegundy, provdala se za *Vincence Madelgaria*, hraběte hennegavského. Jejich děti byly: Landrik, Aldetruda a Madelberta. Manžel vstoupil do kláštera blíže Maubeuge, Valdetruda do kláštera monského. Manžel zemřel r. 677, manželka roku 686. Svátek bl. Vincence Madelgaria 14. července, sv. Valdetrudy 9. dubna, sv. Bertilly 5. listopadu (Bertilla je uvedena v § 26).

Sv. MADELBERTA, sestra sv. *Adeltrudy* (nebo *Aldetrudy*) a sv. Landrika (jehož svátek je 17. dubna), panna a abatyše v Maubeugu, zhotovovala bílé košílky pro novokřtěnce. Zemřela r. 705. Svátek sv. Madelberty 7. září, sv. Adeltrudy 25. února.

Sv. HILTRUDA, dcera hraběte poi-tousského, byla reklusou čili zazděnou

poustevníci v Liessis a zemřela kolem roku 785. Svátek 27. září.

Sv. LUPUS, biskup soissonsský; jeho otec byl bratr sv. Remigia; Remigius ho uvádí mezi svými dědici. Lupus zemřel kolem roku 570; svátek 19. října.

Sv. VASIUS byl od svých příbuzných zavražděn, protože chtěl rozdati veškeré své jmění chudým. Pocházel z krajiny santonské. Zemřel snad kolem r. 490. Svátek 16. dubna.

Sv. SILVESTR, biskup chalonsský (na Saoně), vysvětil sv. Caesaria arelatského na biskupství. Byl 42 let biskupem. Míval lůžko na provazech zavěšené, jak vypravuje Řehoř Toursský. Žil do r. 532. Svátek 20. listopadu.

Sv. DESIDERATUS, kněz chalonsský (K); svátek 30. dubna.

Sv. AGRIKOLA, biskup v Chalons sur Saone, pečoval o církevní kázeň, o ozdobu chrámů; zemřel roku 580. Svátek 17. března.

Sv. GRATUS, biskup v Chalons sur Saone, zemřel kolem roku 652; je o něm málo zpráv. Svátek 8. října.

Sv. ELAFIUS, biskup v Chalons sur Marne, byl zajisté dobrým pastýřem; měl u sebe bratra Leodemira a oba velice prospěli věřícím v příčině pravé osvěty křesťanské. Elafius putoval do Španělska, aby přinesl ostatky sv. Eulalie meridské. Na cestě se však roznemohl a zemřel snad roku 580. Svátek 19. srpna.

Sv. LEODEMIR, biskup v Chalons sur Marne, bratr Elafiův, žil do roku 589; svátek 2. října.

Sv. HONORATUS, biskup amiens-

ský, zemřel roku 610; svátek 16. května.

Sv. SALVIUS, biskup amiensský, nástupce sv. Honorata; zemřel roku 615; svátek 11. ledna.

Sv. ULFIA (nebo Vulfe, Olfe) přišla z ciziny do krajiny amiensské, byla poustevnící; rok smrti není znám. Svátek 31. ledna.

Sv. GODOBERTA, panna v kraji amiensském, zemřela roku 800; svátek 11. dubna.

Sv. ANGILBERT (nebo Engilbert) pocházel ze vznešeného rodu franckého a byl vychován na dvoře císaře Karla Velikého; požíval důvěry císařovy a pojal také císařovu dceru za manželku. Měl s ní dva syny, z nichž jeden se jmenoval Nithard. Roku 790 Angilbert dal se svolením své manželky světu výhost, složil svůj úřad a vstoupil do kláštera Centula (v diocesi amiensské; *D* udává místo Riquier). Po třech letech byl zvolen opatem. Císař mu pak věnoval ještě větší důvěru a jmenoval ho svým sekretářem a arcikaplanem (ministrem capellae). Angilbert měl ve svém klášteře 300 mnichů a 100 žáků, takže chvála Boží neumlkala ve dne v noci. Roku 814 Angilbert podepsal závěť císařovu a zemřel 22 dní po úmrtí svého císařského příznivce a tchána, totiž 18. února 814; svátek sv. Angilberta 18. února.

Sv. BERTA, dcera hraběte Rigoberta, pocházela z krajiny artoisské a provdala se za Sigfrida, krále kentského; skvěla se tělesnou krásou i velkými ctnostmi. Měla pět dcer. Ovdověvši, dala vystavěti klášter v Blangách u Arrasu; sama však jsouc

abatyši, zůstávala opodál v osamělé chýšce. Zemřela roku 725. Svátek sv. Berty 4. července.

Sv. AGOFRED, bratr Leutfrida, opat v Normandii, zemřel kolem roku 760; svátek 21. června.

Sv. COELINA (*Cilinie*), panna v městě Meaux, žila za času sv. Genovefy († 512); Svátek 21. října.

Sv. SINDULF, poustevník blíže Remeše, pracoval, aby mohl dávatí almužnu; zemřel kolem roku 600 nebo 700; svátek 20. října.

Sv. NIKASIUS, biskup remešský, *Eutropia*, panna, jeho sestra, jáhen *Florens* a lektor *Juvind* byli zabiti od Vandalů roku 407 (dle *E*) nebo od Hunnů roku 451 (dle *St*). Také sv. *Jukund* je mučedník remešský. (*Juvind* a *Jukund* jsou patrně totožní.) Svátek všech těchto mučedníků je 14. prosince.

Sv. BALSAMINA, kojná sv. Remigia, zemřela ku konci V. století; svátek 16. listopadu.

Sv. THEODORIK pocházel z nedo-
brých rodičů; ale by v sv. Remigiem peč-
livě vychován, stal se knězem a opatem
v Mont d'Or a vedl život bohumilý. Zemřel roku 553. Svátek 1. července.

Sv. THEODULF, opat ve St. Thierry u Remeše, zemřel roku 590; svátek 1. května.

Sv. NIVARD, arcibiskup remešský, zemřel před rokem 659; svátek 1. září.

Sv. RIGOBERT, arcibiskup remešský, byl od Karla Martella z politických příčin zahnán a přebýval v Gernicourtu, odkudž častěji navštěvoval své biskupské

sídlo. Zaváděl přísnou kázeň ve svém duchovenstvu. Zemřel v letech 743-773. Svátek 4. ledna.

Sv. BERTA, manželka Gumbertova, vstoupila se svolením svého manžela do kláštera v Avenay u Remeše. Byla zvolena abatyši. Z příčin bezpochyby sobeckých byla od svých nevlastních synů kolem r. 680 zavražděna. Svátek 1. května.

BERTA, manželka Pipina Krátkého, matka císaře Karla Velikého; svátek cti-
hodné Berty 12. července.

Sv. BONA (dle *K Bova*), pocházející z rodu krále Sigberta, sestra sv. Balde-
rika, byla abatyši, snad v Remeši; její neter slula Doda; tuto chtěl nápadník její násilně odvésti, avšak ona učinila slib panenství a žila svatě pod správou své tety Bony. Obě panny žily v VII. století. Svátek jejich 24. dubna.

Sv. ABEL byl od sv. Bonifáce ustanoven biskupem remešským; avšak jistý zvolený vzdorobiskup vytlačil Abela z jeho sídla. Abel zemřel v ústraní kolem roku 755. Svátek 5. srpna.

Sv. VALERIE, panna, klášternice v klášteře cambrayském; kdy zemřela, není známo; snad roku 550. Svátek 8. října.

Sv. GAUGERICH, biskup cambrayský, zemřel r. 619 (*D*); svátek 11. srpna.

Sv. AUTBERT, biskup v Cambray a v Arrasu, žil do roku 668; svátek 13. prosince nebo 18. června.

Sv. MAXELENDA, panna v Caudri u Cambray, byla roku 670 zavražděna od jistého nápadníka jménem Harduina, protože s ním nechťela vstoupiti v man-

želství. Slíbilat Bohu ustavičné panenství. Svátek 13. listopadu.

Sv. HUMBERT pocházel z královského rodu franckého, byl vzděláván na školách v Leydenu a vykonal pout do Sv. země; vrátiv se, věnoval značné své jmění na zbudování kláštera v Marvilles (na řece Sambře u Cambray); v tomtéž klášteře zemřel kolem roku 680; svátek sv. Humberta 25. března.

Sv. PRINCIPIUS, biskup soissonsský, bratr sv. Remigia (a také prý mu podobný ve všem), † kolem roku 505; svátek 25. září.

Sv. ANSARICH, biskup soissonsský, † kolem roku 634; svátek 5. září.

Sv. SIGRADA, vdova soissonsská, matka sv. Leodegara, biskupa autunského, † kolem roku 678; svátek 4. srpna.

Sv. LEODARD, pekař v ženském klášteře soissonsském; jeho heslem bylo: „Raději trpěti, než ukřivditi“; žil v VIII. století. Svátek 28. října.

Sv. HUGBERT, mnich bretigny-ský, † kolem r. 712. Svátek 30. května.

Sv. LUPUS narodil se v Toulou na řece Mosele, vynikal sličností tělesnou i vzděláním; vstoupil do stavu manželského s Pimeniolou, sestrou sv. Hilaria, biskupa arelatského (svátek 5. května). Po sedmiletém manželství se dobrovolně rozešli. Lupus byl povýšen na sídlo biskupské v Troyes. - Cestoval se sv. Germanem, biskupem auxerreským, do Anglie, aby společně potírali bludy pelagiánů. Vrátil se pak do svého sídla. - Když Attila s velikým vojskem se blížil městu Troyes, Lupus oblečen slavnostním rouchem bis-

kupským šel mu v ústřety, aby Attilu obměkčil. To se mu podařilo. Hunnové vtrhli do města, ale nezničili ho. Když Attila poražen byv Aetiem, vracel se k Římu, Lupus ho doprovázel. Z toho vzniklo podezření, že prý Lupus nadržuje Hunnům. Proto bylo Lupovi jíti do vyhnanství. Vrátil se po dvou letech. - Lupus byl vzorem nábožnosti, mravnosti, tuhé kázně a vědecké snaživosti (K). Byl nazýván *pater patrum, episcopus episcoporum, alter saeculi sui Jacobus*, t. j. otec otců, biskup biskupů, druhý Jakub svého století. Zemřel roku 479. Svátek 29. července.

Sv. NEMORIUS, žák sv. Lupa, jáhen troyesský, byl zabit od Hunnů r. 851; Svátek 7. září.

Sv. VINEBALD, opat troyesský, † r. 623; svátek 16. dubna.

Sv. FLODOBERT (nebo Flobert) byl dříve mnichem v Luxeuilu, pak zřídil v Moutier la Celle u Troyes nový klášter. Zemřel r. 673. Svátek 31. prosince.

Sv. SYRA (nebo *Syria*) panna, prý byla sestrou sv. Fiakria; byla prý slepá, zrak prý jí byl vrácen, když se modlila na hrobě sv. Sabiniana. Pak žila jako reklusa v Troyes. Zemřela kolem roku 640. Svátek 8. června.

Sv. MASTIDIA, panna troyesská, žila snad před VIII. stoletím. Svátek 7. května.

Sv. MAUDET (franc. Maudez), poustevník v diecesi troyesské, žil v VII. století. Svátek 18. listopadu.

Sv. VINDICIAN, žák sv. Auberta, biskup arrasský, zemřel kolem r. 700. Svátek 11. března.

Sv. HADULF, biskup arrasský, zemřel r. 728; svátek 19. května.

Sv. SATURNINA panna prchala, aby se vyhnula sňatku, do Belgie; avšak na té cestě byla u Arrasu svými pronásledovateli dohnána a usmrcena. Svátek 4. června.

Sv. TETTA, abatyše remiremontská, † r. 680. Svátek 7. listopadu.

Sv. RICHTRUDA byla v mládí vyučována od sv. Amanda, který byv vypuzen ze svého sídla, přišel do její vlasti, do Gaskoňska. Provдалa se za knížete *Adalbalda*, vnuka sv. Gertrudy. (Matka Adalbaldova, Gerberta, byla dcerou Gertrudinou.) Jejich čtyři děti jsou všechny v seznamu svatých: sv. Mauront, bl. Klotse-nda, sv. Eusebia a bl. Adalsenda. Když Adalbold r. 652 byl od Gaskoňanů zavražděn, Richtruda se nehodlala znovu provdati, ačkoliv sám král žádal o její ruku. Kdysi byl prý král v domě Richtrudy vdovy přijat pohostinstvím. Když byl v dobré míře, Richtruda ho prosila o povolení, aby si směla vzít, co má v domě svém nejmilejšího. Král přivoli-
l nemysle jinak, než že je míněn sám. Richtruda však vzala na hlavu závoj, který měla připravený, na znamení, že se chce věnovati životu řeholnímu. Král rozmrzen odejel. Richtruda rozdavši veškeré své statky, vstoupila do kláštera v Marchiennes (ve Flandersku); byla pak abatyší; žila ozdobená pokorou, sebezapíráním, zbožností a dobrotivostí. Zemřela r. 688. Svátek sv. Richtrudy 12. května, svátek ctih. Adalbalda knížete 2. února. Jejich děti

Sv. MAURONT, kancléř u franckého krále Theodoricha, založil klášter bruel-
ský (u města Merville), v němž jako opat bohumile žil a svatě umřel snad r. 701. Svátek 5. května,

Bl. KLOTSE-ND, klášternice v Marchiennes, † r. 703. Svátek 30. června.

Sv. EUSEBIE, abatyše v Marchiennes (u Arrasu), † r. 680. Svátek 16. března.

Bl. ADALSENDA byla řeholnicí v Hamay; svátek 24. prosince.

Sv. PERPETUUS, biskup tongernský (mezi Lutychem a Maastrichtem), zemřel kolem r. 625. Svátek 4. listopadu.

Sv. NONA, řeholnice v Marbeku v Brabantu byla dříve provdána; je matkou sv. Berlendy. Zemřela kolem r. 720. Svátek 3. února.

Sv. EBRULF (franc. St. Evroul) byl zprvu ženat, pak zřídil v Normandii opatství, později St. Evroul nazvané, a se svolením své manželky do toho kláštera vstoupil. Zemřel jako opat r. 596. Svátek 29. prosince.

Sv. LOTAR, biskup seezský v Normandii, † r. 756; svátek 15. června (nebo i 14. prosince).

Bl. VALTER (*Gualter*) věnoval na založení opatství herfordského celé své jmění a zůstal neženatý. Zemřel r. 825. Svátek 16. listopadu.

Sv. VAMBERT, farář St. Pierrský v diecesi Bayeux byl v IX. století zabit od Normannů. Svátek 26. června.

Sv. VANDREGISIL (nebo také Vando, franc. Vandrille) byl zprvu úředníkem (comes palatii) u krále Dagoberta, oženil se, avšak manželé při sňatku se u-

mluvili, že budou žít ve zdrželivosti, ba odhodlali se vstoupiti do dvou klášterů. Vandregisil odešel do Bobbia, kde poznal sv. Kolumbana, a pak vrátiv se, založil klášter fontenellský. Tam byl pak opatem. Zemřel r. 666 (dle St r. 673). Svátek 22. července.

Sv. LATUIN, mučedník v Normandii; rok smrti není znám; svátek 19. ledna.

Sv. VANING (nebo *Varingo*) byl mistodržitelem v krajině Caux v severní Normandii; podporoval sv. Vandregisila a snad i sv. Leodegara. Zemřel r. 686. Svátek 9. ledna.

Sv. VASNULF (franc. Vanon), kazatel v Condé; zemřel r. 700. Svátek 1. října.

Sv. TREVERIUS (franc. Triviers), narozený v krajině cahorské, poustevník a pak pastýř v St. Didier. Zemřel r. 550. Svátek 16. ledna.

Sv. TURIAN, biskup dolský, † snad r. 749. Ostatky jeho byly přeneseny do Paříže a do Chartres. Svátek 13. července.

Sv. GOMBERT (nebo Gondebert) byl dvořenínem u krále Childericha II. v Austrasii. Jeho manželka byla svatá Berta. Chtěli žít o samotě někde v krajině flanderské; ale Gombert byl od pohanských obyvatelů kolem r. 680 zabit. Také Berta byla zabita, ale při jiné příležitosti. Svátek 29. dubna.

Sv. VULMAR (či Vulkmar), poustevník, opat v Sameru u Boulogne; zemřel r. 697. Svátek 20. července.

Sv. SALVIUS byl biskupem valencienským. Jistý šlechtic, jménem Vinegard, vida u biskupa drahocenné nádoby

kostelní, umínil si biskupa okrásti a uvězniti. Učinil tak, avšak byl od svého otce pokárán. Zatvrzelý syn poslal žalárníka, aby biskupa Salvia i jeho průvodce Superia mečem zabil. Žalárník se zprvu zdráhal; ale pak pozdvihl sekeru a řal Salvia v nakloněné záhlaví (K). Rok smrti buď 768 nebo 801. Svátek 26. června.

Sv. BERTHAR, biskup chartresský, zemřel r. 623; svátek 2. srpna.

Sv. EPARCHIUS, kněz angoulemský, věnoval velikou péči lidem uvězněným; zemřel r. 581. Svátek 1. července.

Sv. EUGEND (či *Augend*) zavedl řád poustevníků v pohoří Jurském. Zemřel jako opat r. 510. Klášter kondatský se pak nazýval klášterem sv. Eugenda. Svátek 1. ledna.

Bl. EUIELA, panna armorická, sestra sv. Judikaela, krále armorického (t. j. západní Francie, později Akvitanie nazývaná). Svátek 1. října.

Sv. BEDA Mladší sloužil 45 let na dvoře císaře Karla Velikého a jeho nástupců. Jsa sedmdesátiletý, odešel do kláštera Gabellského (v Benátsku). Tam žil životem svatým a zemřel r. 885. Papež Sixtus V. ho prohlásil r. 1586 za svatého. Svátek 10. dubna.

V Belgii, v Nizozemi, v Německu

a sousedních zemích.

Sv. VIRO zvěstoval víru v krajinách belgických a nizozemských. Zemřel kolem r. 800. Svátek 8. května.

Sv. LANDELIN vedl zprvu život lou-

peživého rytíře, ačkoliv byl vychován od svatého Autberta, biskupa cambrayského. Kdysi se umluvili ti loupežníci oloupiti jistého boháče. Avšak tu jeden ze soudruhů, raněn byv mrtvicí, klesl k zemi. Náhlou tou smrtí uděšen, Landelin se obrátil k Bohu, život svůj úplně změnil, vstoupil do stavu řeholního a konal jako mnich a kněz pokání až do smrti. Landelin založil klášter Lobbes v Belgii, který se později stal slavným střediskem náboženského a kulturního života (K). Landelin zemřel jako opat v klášteře Crespinském buď r. 696 nebo r. 686. Svátek 15. června.

Sv. ADÉLA, matka sv. Trudóna, zemřela kolem r. 650; svátek 23. listopadu.

Sv. TRUDO byl synem zámožných rodičů, kteří měli statky v Hasbanii a v Hennegavsku. Jeho matka je sv. Adéla. Trudo vystavěl ze zděděného majetku klášter na místě, které dle něho bylo nazváno „St. Truyden“. Také se dal vysvětit na kněze. Zemřel kolem r. 683. Svátek 23. listopadu.

Bl. ADELBERT, hrabě na dvoře krále Pipina a manželka jeho sv. *Regina* měli deset dcer, mezi nimi Ragenfredu. Vykonalí společnou pout do Říma a založili klášter v Denoinu (u Valenciennes), kde jejich dcera *Ragenfrida* (*Reinfridis*) se stala abatyší. Adelbert zemřel snad r. 790. Svátek blah. Adelberta 22. dubna, sv. Reginy 1. července, blah. Ragenfridy 8. října.

Sv. JAN AGNUS, biskup utrechtský, zemřel r. 646. Svátek 25. července.

Sv. ADULF (nebo Adolf a *Botulf*, bra-

tři Anglosasové, opustili vlast a přeplavili se do Belgie, aby šířili víru. Adulf byl zvolen biskupem snad v Maastrichtu, Botulf se vrátil do vlasti a vzdělával se v křesťanských ctnostech. Adulf zemřel kolem roku 650 (či až r. 700?). Svátek sv. Adulfa 17. června.

Sv. ADALBERT, arcijáhen utrechtský, zemřel kolem roku 740; svátek 25. června.

Sv. BEDŘICH (lat. *Fridericus*, něm. *Friedrich*, česky *Mírek*, *Miroš*, *Mirota*), pocházel ze vznešené rodiny friské; snad byl vnukem krále Radboda. Vynikal sličností a dary duševními. Záhy si oblíbil stav duchovní. Byl zvolen biskupem utrechtským. Nabádal lid k věrnému zachovávaní přikázání Božích a církevních; dbal o to, aby přestaly obvyklé sňatky mezi příbuznými. Císařovnu Juditu, manželku císaře Ludvíka, pokáral, protože žila v hříšném poměru a že byla hašteřivá. Kdysi přepadli Bedřicha dva vražové, bezpochyby od Judity najatí, a zavraždili jej dýkami. Bylo to roku 838. Svátek sv. Bedřicha 18. července.

Sv. ADELGUNDA (*Aldegunda*) pocházela z Hennegavska; uprchla z domu otcovského, aby se vyhnula sňatku. Zřídila v Maubengu ženský klášter, v němž sama byla abatyší. Její sestra se jmenovala Valdetruda. Zemřela kolem r. 680. Svátek 30. ledna (nebo 20. června).

Sv. ADELIN, opat v nizozemském městě Crespy, † kolem r. 700; svátek 15. června.

Sv. ALENA byla dcerou knížete forrestského (*Vorst* v Brabantsku); obdržela

SV. CYRIL A METHODĚJ PŘED PAPEŽEM
HADRIÁNEM II.

SV. RAIMUND PENAFORT

SV. HYACINT

první vědomost o víře křesťanské, když kdysi její otec posměšně vykládal, že byl na „mši křesťanů“. Alena jala se potají choditi do Vorstu na křesťanskou bohoslužbu. Otec dověděl se o tom, poslal vojáky, aby ji zabránili choditi do křesťanského chrámu. Alena se bránila vojákům, ti pak užili zbraně, nastala půtka, při níž jí bylo vyvráceno rameno. Od té rány Alena zemřela kolem roku 640. Svátek 17. června (nebo 13. srpna).

Sv. ADILIA, sestra Bavonova, panna řeholnice v Namuru, žila v VIII. století. Svátek 30. června (je uvedena v § 26 pode jménem Aedilia).

Sv. DYMPTNA byla dcerou pohanského krále v Britanii. Poznavši viru křesťanskou dala se pokřtiti. Dospěla v pannu půvabnou a neodolatelnými vnadami ozdobenou. Když její otec ovdověl, chtěl Dymptnu svěsti ke hřichu, ba zahořev k ní nezřízenou láskou, pojal ohavný úmysl, vzíti si ji za manželku; neviděl v tom nic nepatřičného a beze všeho studu projevil jí svou protipřirozenou žádost. Křesťanská panna se zhrozila; na radustaříčského kněze *Geriberta* si umínila uprchnouti do ciziny, aby se vyhnula mrzkému záměru otcovu. Sedla na loď, Geribert a sluha ji doprovázeli. Loď přistala v Belgii, tam, kde nyní město Antverpy; opodál vesnice Chelen byly zřízeny dvě chyšky, z nichž v jedné přebýval Geribert, v druhé pak Dymptna. Oba sloužili Bohu v ústraní. - Otec Dymptnin pátral po své dceři, ale marně. Posléze mu přinesli poslové zprávu: „Přenocovali jsme ve vesnici Vesterlo a když jsme platili

za nocleh, tu nám řekl hostinský, že podobnými penězi platí koupené potraviny jistá poustevnice, která bydlí na blízku.“ Z toho vytušil král, že ona poustevnice jest jeho pohřešovaná dcera. I vypravil se se zbrojnoši do Belgie a nalezl dceru. Rozkázal jí, aby se vrátila domů a aby se stala jeho manželkou. Dymptna však prohlásila, že raději zemře, než by poslechla otce ve věci nedovolené a svou duši obtížila hřichem. Geribert ji utvrzoval v jejím rozhodnutí. Divoký otec dal rozkaz, aby zbrojnoši stali dceři hlavu, a když oni váhali, vrazil jí sám meč do srdce. Také Geribert byl zavražděn. Hrozný ten děj se udál v VII. století. Svátek sv. Dymptny 15. května, sv. Geriberta 15. května nebo 15. března.

Sv. ELEUTHER, biskup tournayský, byl od svých protivníků, pohanů a bludařů zbit a brzy poté zemřel r. 531. Svátek 20. února.

Sv. GERTRUDA, narodila se kolem r. 626 v brabantském městě Landenu. Otec její, blah. Pipin, byl majordomem čili nejvyšším královským správcem; matka její byla bl. Ida (Iduberga). Sestra Gertrudina slula Beggha. Gertruda jsouc útlou pannou, odmítla nápadníka, kterého jí král Dagobert nabízel, řkouc: „Ani tohoto, ani kteréhokoliv jiného ženicha sobě nežádám, neboť jsem již zasnoubena s Kristem, jemuž jsem ustavičně panenství zaslíbila. Když matka její, bl. Ida, ovdověla a klášter nivellesský v Brabantsku založila, mladistvá Gertruda byla ustanovena první abatyší.

Vedla klášterní družiny moudře a las-

kavě. Opatřila církevní knihy, dala ře-
holnice vyučovati v Písmě sv. a ve zpěvu
církevních písní. Čítala vědecké spisy a
hloubala o vznešených pravdách svaté víry.
Nabyla vzácných vědomostí, konávala roz-
pravy s učenci o otázkách víry; rozum její
se vyvíjel, ale srdce chladlo. Když Gertruda
zpozorovala, že pozbývá záliby v modlitbě,
že srdce její se stává vyprahlé a nepokojné,
zřekla se všeho všetečného hloubání o ta-
jemstvích svaté víry a všeho přemýšlení
o věcech záhadných, jež věděti a znáti duši
prospívá buď málo nebo vůbec nepro-
spívá. Poznala, že marnost je všechno kromě
milování Boha a kromě sloužení jemu.
A od té chvíle se věnovala opět modlitbě a
skutkům milosrdné lásky. Řekla: „Krátký
je život lidský, plný práce a soužení. Ale
čím trudnější je den práce, tím sladší je
odpočinek na věčnosti.“ Tuhou kázní a
sebezapíravostí Gertruda chřadla; i složila
úřad abatyše. Zemřela r. 659, jsouc teprve
33 letá. Svátek 17. (či 20.) března.

Sv. GERTRUDA, sestra císaře Karla
Velikého, zbudovala klášter v Karlsburgu
u Würzburgu; zemřela po r. 812. Svátek
17. března.

Sv. BEGGA, dcera Pipina majordoma
a bl. Idy, sestra sv. Gertrudy, provdala se
za Annegisa, syna sv. Arnulfa. Syn jejich
Pipin Heristal stal se předkem rodu Karo-
lingů. Begga ovdověvši, vstoupila do klá-
štera. (Že by byla Begga původkyně be-
guinů, nesrovnává se s pravdou. Beguiny
zavedl Lambert le Beque, kněz lutyšský,
r. 1173.) Zemřela r. 698. Svátek 17. pro-
since.

Sv. AVA byla panna bohatá, ale slepá;

připutovala do Donengu v Hennegavsku;
nabyvši zraku, vstoupila do kláštera. Žila
bezpochyby v IX. stol. Svátek 29. dubna.

Sv. SURA (nebo *Soteris* nebo *Zuwarda*
nazývaná, po česku Zora) panna dort-
rechtská v Holandsku, dala budovati ko-
stel. Legenda vykládá, že tři dělníci do-
mnívající se, že Sura oplývá velikým bo-
hatstvím, usmrtili ji ranami na krk za-
sazenými, ale že našli u ní pouze tři
groše. Ježto tedy budování kostela bylo
příčinou její smrti, pokládá se za mučed-
nici. Rok smrti není ve zprávách udán.
Svátek 10. února.

Sv. AMALIA (nebo *Amalberga*, česky
Libuše) panna pocházela ze vznešeného
rodu frankého. Skvěla se nábožností, cud-
ností panenskou a jinými ctnostmi, tak
že se jí každý podívoval. Kromě toho vy-
nikala takovou krásou tělesnou, že mocný
kníže Karel Martell si ji zvolil za manželku.
Ježto však Amalie, chtějíc zachovati pa-
nenství, po dobrém nevolila s ním jíti,
chtěl ji unést. Amalie statečně odporo-
vala a se bránila, takže Karel Martell
v zápase ji zlomil ruku. Tu teprve poznal,
že Amalie z lásky ke Kristu opovrhne
světem. Amalie vstoupila do kláštera Mo-
nastýr-Bilenského, v němž Landrada byla
abatýši, a sloužila Bohu věrně. Zemřela
r. 772 v Gentu v Belgii; odtud sluje „panna
gentská“. Svátek sv. Amalie 10. července.

Sv. AMALIA (nebo Amalberga, česky
Libuše), spřízněná s Pipinem, provdala
se za lotrinského knížete Vitgera; měli tři
dítky: Eremberta, sv. Rajneldu a sv. Gu-
dulu. Jakmile manžel Amalii zemřel,
vyžádala sobě závoj posvěcený, aby slou-

žila výhradně Bohu. Vstoupila do kláštera v Maubeuge. Zemřela r. 690. Svátek sv. Amalie 10. července (nebo 28. prosince).

Sv. RAINELDA (Reineldis), dcera hraběte Vitgera a sv. Amalie (či Amalberg), sestra Eneberta, biskupa arrasského, a sv. Guduly. Obě sestry Rainelda i Gudula přijaly posvátný závoj panenský. Rainelda vykonala pout do Svaté Země a zůstala tam dva roky. Proslavila se nábožností a sebezapíráním. Nebydlila v klášteře, nýbrž v ústraní na statku Sankten u Halle v Hennegavsku. Kolem roku 680 vtrhli loupežní válečníci do země. Všichni domáčí se rozutekli, jen klerik *Grimoald* a sluha-kostelník *Gondulf* zůstali při ní. Suroví válečníci se posmívali Raineldě a odpravili ji mečem; také Grimoalda a Gondulfa usmrtili. Svátek sv. Raineldy 16. července; rovněž sv. Grimoalda a Gondulfa 16. července. - Jiný

sv. GONDULF, biskup maastrichtský, zemřel kolem roku 608; slaví se zároveň se svátkem sv. Monulfa, taktéž biskupa maastrichtského, 16. července.

Sv. GUDULA (nebo Gudila), dcera hraběte Vitgera a sv. Amalie, sestra Eneberta, biskupa arrasského, a sv. Raineldy, byla vychována od své kmotry sv. Gertrudy. Žila jako poustevnice v Merchtenu. Zemřela r. 712. Svátek sv. Guduly 8. ledna.

Sv. LANDRADA byla snad sestra Pipina Heristalského. Pečlivě střežila svou cudnost a žila přísně, zůstávajíc v úzké cele. Pak zřídila kostel a klášter v Bilsenu (t. j. obydlí blažené čili Elysium; blíže Lutychu). Životopisec její o ní pravil, že

byla „vždy žijící a vždy umírající“. Zemřela roku 790. Svátek 8. července.

Sv. FLORBERT, opat na blandinské hoře u Gentu, zemřel kolem roku 639; svátek 1. listopadu.

Sv. FLORIBERT, biskup lutyšský, zemřel roku 746; svátek 25. dubna.

Sv. GUDVALD (nebo Gudvalt), biskup gentský v Nizozemsku, zemřel r. 597 (*D*); (*Sz* praví, že Gudvald, biskup v Anglii, upadl mezi lotry, ale ti že se mezi sebou pozabíjeli, takže Gudvald unikl). Svátek 6. června.

Sv. LIVIN snad byl žákem sv. Augustina v Anglii; poté odešel do Nizozemska a jsa biskupem, šířil víru v okolí města Gentu. Zemřel kolem roku 650. Svátek 12. listopadu. (Sluje též Levin.)

Sv. KVIRILL (Quirill), biskup tongernský blíže Maastrichtu, zemřel prý r. 539; svátek 30. dubna.

Sv. DODO, opat lobbeský (u Lutychu), zemřel roku 725; svátek 28. října.

Sv. THEODULF, opat a region. biskup v Lobbe, zemřel r. 676; svátek 24. června.

Sv. RAINHOLD, vévoda dordogneský, bojoval se 3 bratry proti císaři Karlu Velikému, ukončil boj smírem, daroval Karlovi výtečného koně Bayarda; usadil se jako nádeník v Kolíně. Ale i tam záviděli mu druhové a hodili ho do Rýna. (Čtení o 4 synech Haimonových je ve Francii rozšířeno.) Zemřel snad kolem roku 800; svátek 12. ledna (a 27. prosince).

Sv. ROTRUDA prý byla příbuzná císaře Karla Velikého; žila v Belgii; svátek 22. června.

Sv. VENANCIUS byl zprvu vojínem;

byv raněn, uchýlil se do samoty v Belgii; avšak Pipin jej ustanovil vychovatelem své dcery Itisberg. Venancius byl r. 768 zavražděn od zlosynů. Svátek 10. října.

Sv. RESIGNATUS, biskup maastrichtský; rok smrti není znám. Svátek 1. prosince.

Sv. DOMICIAN, biskup maastrichtský, zemřel roku 560; svátek 7. května.

Sv. AMAND (česky: Miloš, Milota) se narodil u města Nantes kolem r. 600 jako syn královského soudce. Záhy se věnoval stavu duchovnímu; zprvu žil jako poustevník blíže města Bourgesu a vykonával pouť do Říma, umínil si, že bude hlásati evangelium pohanským národům. Odebral se do Flander; tam v okolí města Gentu počal konati dílo misionářské; avšak bez úspěchu. I putoval po druhé do Říma, aby si vyžádal rady a požehnání. Ale také druhý jeho pokus v Gentu zůstal marný; lid gentský ztloukl Amandu a vyhnal ho z města. Amand si zřídil prozatím v Tournay chýšku a poustevničil. Pak se vybral po Dunaji do Pannonie a do Korutanska, chtěl Slovanům šířiti víru Kristovu. Avšak ani tenkrát nedošel cíle; válka, v níž vůdce Čechů Samo porazil u Vogalisburku franckého krále Dagoberta, nepřála dílu kulturnímu. Když jmenovaný král Dagobert I. zapudil svou manželku a pojal tři jiné ženy, tu Amandovi nezbývalo, než pokárati ohavný život jeho. Vášnivý král vyhnal Amandu ze své země. Amand se odebral k Baskům do hor Pyrenejských, kdež kázal evangelium, ale bez dobrého výsledku.

Amand byv králem Dagobertem zpět

zavolán, vrátil se na své dřívější působiště a jal se ve Flandrech a v Brabantsku hlásati evangelium. Neznal obtíží a dílo jeho neslo tentokrát přece pozeňnané ovoce. Roku 646 Amand byl od austráského krále Sigberta ustanoven biskupem v Maastrichtu. Tři léta takto Amand působil horlivě, ale křesťané i duchovní jej zarmucovali svým nezřízeným životem. Proto putoval opět do Říma, chtěje složit zodpovědný svůj úřad. Papež váhal vyhověti té prosbě; Amand opatřiv si v Římě přepisy bohoslužebných knih, vrátil se do Belgie. Také k Baskům vedla ho opět touha po šíření království Božího. Opět marně. Konec svého života Amand prožil v klášteře Elnon (při ústí řeky Elnon do Skarpy) jako opat. Zemřel dle jedné zpráv (E) r. 684, dle jiných 675. Svátek 6. února.

Sv. LANDVALD byl zprvu pomocníkem sv. Amandu; později byl biskupem gentským (v Belgii). Vinciana byla snad sestra Landvaldova. Landvald zemřel r. 668 nebo 688. Svátek 19. března.

Sv. VINCIANA panna byla dle některých zpráv sestra sv. Landvalda; žila ve Vittershove (v Belgii), zemřela r. 643. Svátek 11. září.

Sv. REMAKLUS narodil se v městě Bourges ve Francii a vychován byl od kněze Sulpicia, jenž později se stal biskupem bourgesským. Remaklus prospíval vědomostmi i ctnostmi. Byl povolán na dvůr austráského krále Sigberta do Met, kde byl i sv. Eligius zlatník. Když Eligius dostavěl klášter v Solignaku, Remaklus byl v něm nejen přijat, ale záhy

zvolen i opatem. Po 16 letech Remaklus se stal nástupcem sv. Amanda na biskupském stolci maastrichtském.

Remaklus konal svědomitě svůj úřad. Uměl kázati tak lahodně, že každý nejen rád naslouchal jeho slovům, ale jimi se i řídil. Pomáhal trpícím ve všech jejich potřebách. - Sv. Lambert byl jeho žákem. - Na konec života zastesklo se Remaklovi po zátiší klášterním; i složil svůj úřad a odebral se do kláštera stavelonského v horách Ardennských. Tam zemřel kolem r. 670. Svátek sv. Remakla 3. září.

Sv. THEODARD byl ustanoven r. 660 nástupcem sv. Remakla, biskupa maastrichtského, když tento se vzdal svého úřadu. Zprávy dosvědčují o Theodardovi, že byl *vir sacerdotali reverentia plenus*, t. j. muž kněžské důstojnosti plný. Z návodu několika nešlechtníků Theodard byl zavražděn, snad r. 669. Slavi se 10. září.

Sv. LAMBERT narodil se v Maastrichtu kolem r. 640 z rodičů slynoucích bohatstvím i bohabojností. Vychován byl sv. Remaklem a později sv. Theodardem. Roku 669 Lambert se stal arcibiskupem maastrichtským, nástupcem sv. Theodarda. Poměry tehdejší byly rozervané, vyžadovaly muže zkušeného; není divu, že mladý Lambert se zdráhal vzíti na sebe břímě úřadu biskupského; avšak na žádost krále Childericha poslechl a ujal se úřadu.

Již po několika letech, r. 675, zosnovali velmoži spiknutí proti svému králi Childerichovi, zavraždili jej a Lamberta vyhnali z říše. Lambert odešel do kláš-

tera stavelonského (v horách Ardennských), kde také jeden z jeho předchůdců, sv. Remaklus, žil a zemřel. Tam Lambert dlel v tuhé kázni a nechtěl býti pokládán leč za posledního z mnichů. Nikdy si nestěžoval do křivdy, jež se mu stala; vždy dával příklad podivuhodné pokory. Kdysi, když se modlil s ostatními mnichy církevní hodinky v chrámě klášterním, spadl mu s nohy těžký dřevěný opánek, což způsobilo nemilý šramot. Nevrlý opat pokládaje to za pohoršení a nevěda, kdo to zavinil, rozkázal, aby, kdo šramot způsobil, šel za pokání modlit se ven na klášterní nádvoří, aby tam před křížem při zimní nepohodě se modlil. Opat seznav, že to byl Lambert a že pokání pokorně konal, podivil se a odprosil Lamberta.

R. 682 Lambert byl vladařem austrálským Pipinem Heristalem opět povolán na biskupskou stolicí maastrichtskou. I pečoval horlivě o rozkvet víry a žil jako prostý mnich v přísném sebezapírání. Také pomáhal biskupu utrechtskému Villibrordovi šířiti víru u Frisů. - Pohříchu nastaly mu nové obtíže v úřadě. Pipin Heristalský žil v hříšném poměru s jistou Alpaisou; zplodil s ní syna Karla Martella. K pohoršlivému svazku Lambert nemohl a nesměl mlčeti. Káral vladaře. Ale tím si vzbudil nové odpůrce. Zvláště příbuzní Alpaisini jali se ho stíhati a úklady mu činiti. Jednou r. 709 Lambert konal služby Boží; tu přihnala se do svatyně tlupa ozbrojenců, mající za vůdce jistého Dodona. Lambert zprvu vyšel ze svatyně; vzal meč, aby se bránil;

ale ihned odhodil meč a také sluhům zapověděl brániti se, napomenuv je, aby se připravili na smrt. Poté se vrátil do svatyně; vrhnuv se na zemi, ležel roztažen v podobě kříže a připravoval se na smrt. Vrahové pobívše jeho služebníky, prohnali i jeho tělo oštěpem. - Lambert počítá se mezi nejslavnější muže své doby. Svátek sv. Lamberta 17. září (nebo i 4. června).

Sv. HUBERT byl zprvu dvořanem u franckého krále Theodoricha III. a lihoval si ve veselých společnostech, ve hrách, hostinách a jiných radovánkách. Byl náruživý milovník honby. I lovení ryb mu působilo rozkoš. Kdysi se chystal se svým služebníkem na lov ryb; i zarázili spolu veliký kůl u rybníka do země. Neopatrný služebník však při tom udeřil Huberta do ruky, div mu ji nerozmačkal. Tři měsíce trvalo, než se ruka zahojila. Hubert okoušeje bolesti, modlival se žalm: *Miserere*. - Kdysi se nepohodl Hubert s mocným Ebroinem; i odešel do Austrasie na dvůr Pipina Heristalského. Tam se oženil s jistou Floribanou; měli syna Floriberta. Avšak manželka Floribana neočekávaně zemřela. Smrt výborné manželky mocně zatřásla jeho duší. Zhnušily se mu světské radovánky; umínil si, že bude sloužiti výhradně Bohu.

Hubert složil svůj úřad a odešel do Maastrichtu, požádal biskupa Lamberta, aby ho přijal do stavu duchovního. Lambert vyučiv Huberta, posvětil ho na kněžství; a když Lambert skončil svůj život smrtí mučednickou, Hubert byl ustanoven jeho nástupcem na stolci maastricht-

ském. Hubert utvrzoval věřící ve víře slovem i příkladem; věrně činil, čemu učil. Klidem ubohým byllaskavý a štedrý, pokládaje biskupské důchody za majetek chudých. - Hubert přeložil sídlo biskupské z Maastrichtu do Lutychu. Lutych toho času byl jen nepatrnou osadou; ale Hubert udělil osadě práva městská a tak položil základ k budoucí velikosti města Lutychu. - Přával si, aby došel koruny mučednické. Ale přání jeho se nevyplnilo. Kázal neúnavně v horách Ardenských, kdež mu byl pomocníkem sv. Beregisus. - Připravoval se na smrt říkaje: „Pokud jsme živi, brány milosrdenství Božího jsou nám otevřeny; po smrti se zavrou! Uvažujme, co jsme byli, co jsme a co budeme!“ Před smrtí se rozloučil se všemi přáteli i se synem Floribertem; zemřel r. 727. Svátek 3. listopadu.

Sv. HUBERT, mnich bretignyský (u Soissonsu); ten rozdal při své primici, již se zúčastnili dva biskupové, všechny své pokrmy chudým. Zemřel r. 712. Svátek 30. května. (Jest asi týž, jako shora uvedený mnich bretignyský.)

Sv. ENGELMUND, kněz harlemský (v Nizozemí) *D*; svátek 21. června.

Sv. ERMELINDA, panna, aby uhájila své čistoty v nástrahách jí činěných, uprchla a usadila se v chyi v Maldriku (v Brabantsku) jako poustevnice. Zemřela kolem r. 590. Svátek 29. října.

Sv. POLLENA, panna belgická, zemřela kolem r. 700 (*D*); svátek 6. října.

Sv. GERTRUDA byla provdána za šlechtice, snad zavědu Ingomara; ovdověvši věnovala se skutkům dobročinné

lásky a vstoupila do kláštera v Hamay v Belgii; tam byla pak i abatyší. Zemřela kolem r. 649. Svátek 6. prosince.

Sv. ALLOVIN či Altoyno či Bavo pocházel z Brabantska. Jeho otec byl hrabě hasbainský. V mládí žil Allovin prostopášně; obrátil se k Bohu, když mu zemřela manželka. Žil pak jakopoustevník. Zemřel kolem r. 653. Svátek 1. října.

Sv. VULFTRUNDA, panna, abatyše v Nivelles v Brabantsku, neteř sv. Gertrudy, † r. 669; svátek 23. listopadu.

Sv. URSMAR, biskup lobbesský, „apostol Flanderska“, zemřel r. 713. Svátek 18. dubna.

Sv. ERMIN pocházel z chudých rodů, ale měl znamenité vlohy; zemřel jako opat a biskup v Lobbe r. 737. Byl nástupcem Ursmarovým. Svátek 25. dubna.

Sv. ULGIUS, biskup lobbesský, † po r. 737. Svátek 3. února.

Sv. GUMMAR narodil se v Antverpách, byl příbuzný krále Pipina. Oženil se s Guinmarií, ženou sice krásnou, ale zlou. Ta po devět let, kdy byl ve válce, sužovala své podřízené. Když se Gummar vrátil a uslyšel, co se dalo, odloučil se od ní a žil v ústraní. Manželka se polepšila. Gummar (franc. St. Gomer) zemřel roku 774. Svátek jeho 11. října.

Sv. VALDEFRID (nebo *Valfrid*) byl i se svým synem Radfridem v VIII. nebo IX. století v Groningách (v Holandsku) od loupeživých Normanů pro víru zabít. Svátek sv. Valdefrida 3. prosince.

TREVÍRŠTÍ BISKUPOVÉ: Sv. *Sever* † kolem roku 420; svátek 15. října (nebo 21. prosince); sv. *Cyryll* † r. 458;

svátek 19. května; sv. *Modestus* † snad kolem roku 486; svátek 24. února; sv. *Terenc* (či byl biskupem metským?) † roku 520; svátek 28. října; sv. *Nicecius* napsal knihy liturgické: *De vigiliis servorum Dei*, t. j. o vigiliích služebníků Božích, *De bono psalmodiae*, t. j. o užitku zpěvu církevního. Z obou spisů dýše patrná zbožnost a vzdělanost. Říkal také, že v noci lze se modliti sebraněji nežli ve dne. Zemřel kolem roku 566. Svátek 5. prosince. Sv. *Rustikus* † roku 574; svátek 14. října; sv. *Magnerik* byl po 20 let vzorným biskupem; byl milosrdný k trpícím, pečlivý o spásu všech. Zemřel kolem roku 596. Svátek 25. července; sv. *Sebald* † kolem r. 620, svátek 20. listopadu; sv. *Modoald* (nebo *Modovalt*) byl bratrem Idy, která byla matkou sv. Gertrudy. Založil klášter Horreum (Oëren) u Trevíru. Římské Martyrologium praví, že zemřel roku 640. Svátek 12. května. Sv. *Numerian* † po r. 658; svátek 5. července; sv. *Leodovin* † kolem roku 718; svátek 29. září; sv. *Veomad* † roku 791; svátek 8. listopadu; sv. *Basin* † kolem r. 700; svátek 4. března. Dlužno jej rozlišovati od sv. Basina, otce sv. Aldegundy.

Sv. FIBICIUS či Vibicius, opat trevirský, zemřel roku 511, (*D*); svátek 5. listopadu.

Sv. HIDULF či Hildulf, biskup trevirský, později opat moyen-moutierský, † kolem r. 730. Svátek 11. července.

Sv. VENDELÍN pocházel snad z královského rodu skotského; umínil si, že se vzdá nároků na trůn královský, že odejde z vlasti a že bude sloužiti Bohu v ti-

ché odloučenosti od světa. Co si umínil, vykonal. Putoval do Říma a vrací se, zastavil se v krajině trevírské a zbudoval si poustevnu. Kdysi se s ním potkal jistý zeman a pokládá Vendelína za lenošivého žebráka, pokáral ho říka: „Pas mi vepře, abys darmo nejedl chleba!“ Vendelín ochotně poslechl a pásł svěřené stádo. Časem mu připadaly myšlenky na vznešený rod, z něhož pocházel, a jímala ho touha po životě, jež opustil. Ale Vendelín zapuzoval znepokojující myšlenky a snažil se utvrdit se ve ctnostech. Neobmeškal bez příčiny služeb Božích, modlival se pobožně, postíval se, aby mohl chudasy nakrmiti, a propůjčoval se každému ochotným službami.

Zeman si oblíbil hodného pastýře a významával jej před ostatními služebníky. Ti pak záviděli Vendelínovi a obžalovali jej u pána, že prý je nedbalý v povinnostech pastýřských, že stádo v pravý čas ani nevyhání ani nepřihání. Zeman chtěje se o tom přesvědčiti, odebral se na místo, kde Vendelín pásł. Bylo vpravdě odlehlé. Lál Vendelínovi. Ale ten řekl: „Upokoj se, pane, stádo bude v pravý čas vohradě“. Askutečně bylo přihnáno v pravý čas. Od té doby si vážil zeman Vendelína ještě více a dovolil mu vystavěti si poustevnu. Kolem ní se ustavila družina řeholníků, jimž Vendelín byl opatem. Na místě tom vznikl později benediktinský klášter Tholey. Zpráva v „Životopisech Svatých“ dle Viléma Auera O. Cap., jako by Vendelín se byl stal opatem benediktinského kláštera tholeyského, nesrovnává se s pravdou. Na smrtelném loži

Vendelín vyjevil, že pochází z královského rodu skotského. Zemřel kolem roku 650. (E udává rok 1015.) Nad hrobem vzniklo město St. Wendel (v Porýnsku). Svátek sv. Vendelína 20. října. Místo ženské formy jména Vendelín říkali staří Čechové „Bohunka“.

Sv. SEVERA, sestra sv. Modoalda, biskupa trevírského, panna a abatyše trevírská; v klášteře se podobala více řeholnici sloužící všem, než pravomocné představené. Zemřela kolem roku 660. Svátek 20. července.

Sv. HELIA, abatyše trevírská, svátek 20. června.

Sv. MODESTA, panna a abatyše v Horreu (Oëren u Trevíru), ctitelka sv. Gertrudy Nivellské; zemřela r. 659; svátek 4. listopadu (nebo 5. října).

BISKUPOVÉ METŠTÍ: Sv. *Adelf*, nástupce sv. Rufa, † asi r. 410; svátek 29. srpna. Sv. *Roman* † r. 489; svátek 3. dubna. Sv. *Firmin* † snad kolem r. 496; svátek 18. srpna. Sv. *Arnold* (či Arnoald) byl zprvu ženat; jeho manželka byla sv. Oda; později se stal biskupem metským; zemřel kolem r. 610. Svátek 9. října. Sv. *Arnulf*, syn Arnolda, pozdějšího biskupa metského, a sv. Ody, oženil se a měl dva syny: Kleodulfa a Ansegisa, kterýžto se pokládá za předka Karolingů. Arnulf byl od lidu zvolen za biskupa metského a manželka jeho Doda vstoupila do kláštera. Ale také Arnulf se vzdal později svého úřadu a odebral se do poustevny ve Vogesách, kdež i zemřel. Rok smrti 640. Svátek 18. července (nebo 16. srpna). Jiný sv. *Arnulf*, biskup metský, zemřel r. 871;

SV. CYRIL

SV. ALBERT VELIKÝ

SV. METODEJ

SV. ALŽBĚTA

SV. KATEŘINA SIENSKÁ

BLAH. COLOMBA

svátek 15. listopadu. Sv. *Goërik* † kolem r. 647; svátek 19. září, je patrně totožný s Godonem. Sv. *Godó* † kolem r. 648; svátek 8. května. Sv. *Sigbald* † por. r. 708; svátek 1. dubna. Sv. *Klodulf* (nebo Kleodald) † r. 792(?); svátek 8. června.

Sv. *ÓDA*, manželka pozdějšího biskupa metetského Arnolda, zemřela kolem r. 640; svátek 23. října (nebo 30. listopadu).

Jiná sv. *ODA*, dcera Childericha, manželka Bóga, žila a zemřela v Hamai. S ní se uvádí v seznamech kněz Pompejus, snad její zpovědník, jenž u lidu sluje Saint Pope. *Óda* zemřela asi před r. 742. Svátek této sv. *Ódy* je taktéž 23. října. Uvádí se ještě jiná sv. *Óda*, dcera skotského krále, jež obdržela na hrobě sv. Lamberta ztracený zrak, odmítala sňatky a žila jako poustevnice v Brabantsku v VIII. století. Svátek 28. listopadu.

Sv. *ARNOLD*, rodem Řek, hudebník, přišel na dvůr císaře Karla Velikého a byl jmenován „citerákem královským“. Arnold žil na dvoře královském svatě, takže i dvořany utvrzoval ve ctnostech. Vynikal čistotou mravů i dobročinností. Kdysi si vyprosil od císaře les ve Arnsvile (u Kolína n./R.) a daroval jej desíti vesnicím. V Arnsvile také zemřel r. 800. Svátek sv. Arnolda 18. července.

Sv. *LANDRIK*, syn hraběte Madelgaria a jeho manželky sv. Valdetrudy, biskup metský, zemřel kolem roku 700. Svátek 17. dubna.

Ctih. *VALDRADA* opustila všechno bohatství, vstoupila do kláštera metetského a zemřela jako abatyše kolem roku 630; památka její 5. května.

Sv. *SEVERIN*, biskup kolínský, nesmí se zaměňovati se Severinem, biskupem bordeauxským, jehož svátek je rovněž 23. října. Zemřel roku 408. Svátek 23. října.

Sv. *EVERGIST*, biskup kolínský, nástupce sv. Severina, byl horlivý v úřadě. Horlivost jej pudila až do Tongern (v Belgii; bylo to ostatně jeho rodiště); tam však jej roku 418 lupiči zavraždili. Svátek 24. října.

Sv. *KUNIBERT*, biskup kolínský, stal se rádcem krále Dagoberta I. a vychovatelem jeho syna Sigberta III. Ba i ve svém stáří musil Kunibert na se vzíti vedení Childericha II., krále austrasského. Zemřel roku 663. Svátek 12. listopadu.

Sv. *MAURIN* byl podle „Gallia christiana“ opatem v Kolíně a zemřel r. 670. Svátek 10. června.

Sv. *BERCHARIUS*, opat v Hautvillers v Champagni anebo v Kolíně nad Rýnem, pokáral kdysi mnicha a ten ho probodl nožem. Rok smrti 685. Svátek 16. října.

Sv. *AGILULF* (nebo Agilolf), biskup a mučedník v Kolíně, zemřel buď r. 712 nebo r. 770. Svátek 9. července.

Sv. *NOTHBURGA*, panna kolínská, zemřela kolem r. 800; svátek 31. října.

Sv. *DISIBOD*, mnich irský, věrověst, odebral se do Francie a zřídil u Mohuče klášter Diesenberga; pro zásluhy byl povýšen na biskupství mohučské. Zemřel kolem roku 700. Slaví se 8. července.

Sv. *LULLUS*, arcibiskup mohučský, † roku 787 (*D*); svátek 16. října.

Sv. *LULLUS*, opat v Ilmünsteru (v Bavorsku); svátek 1. prosince.

Sv. *RADEGUNDA*, manželka franc-

kého krále Chlotara, horlivá v uctívání svatých ostatků. Zemřela roku 587 jako řeholnice v Poitiersu. Svátek 13. srpna.

Ctih. RADEGUNDA, služebná nazámku Wellenburgu (u Augsburgu). Kdyśi nesla ze zámku pokrmu a nápoje do chorobince. Tu se s ní v lese setkal její pán, jenž už dříve byl upozorněn, že odnáší věci ze zámku pro chudé. Zprudka se jí tázal, co nese. Ustrašená prý řekla: „Mýdlo a hřeben na čištění nemocných.“ Pán uvěřil. Touto lží ušla důtce. Avšak krátce poté v témže lese byla, jdouc do chorobince, napadena vlky. Ti ji zle pokousali. Služebníci ji našli v tratolišti krve a donesli ji do zámku. Po třech dnech zemřela. Její smrt se udála kolem r. 1340. Radegunda není kanonisována, ale lid ji ihned po její smrti ctil. Památka její je rovněž 13. srpna.

Sv. DAGOBERT II., král austrasský, a manželka jeho Bathilda (ne ta, jež za svatou je prohlášena) jsou rodičové sv. Irmy (či Irmíny) a sv. Adély. Dagobert byl ve válce s Burgundskem přepaden a zavražděn. Rok smrti 679. V některých seznamech sluje „mučedníkem“. (Tehdy dáván byl název „mučedníka“ i těm, kdož po svatém životě zemřeli smrtí násilnou, nepřirozenou.) Svátek 23. prosince.

Sv. IRMA (nebo *Irmína*) byla dcera austrasského krále Dagoberta II. a sestra sv. Adély. Zpráva dí, že Irma, když jí ženich nenadále před svatbou zemřel, učinila slib ustavičné čistoty, že zděděné statky darovala klášteru Horreu (Oěren u Trevíru) a že založila družinu benediktinek, jimž byla představenou. Zemřela

roku 710 nebo roku 720. Svátek sv. Irmy 24. prosince.

Sv. ADEĽA byla dcera austrasského krále Dagoberta II. a sestra sv. Irmy. Vstoupila v manželství s Alberichem; po jeho smrti, r. 722, stala se abatyší v klášteře u Trevíru. Její vnuk, Řehoř Utrechtský (jehož svátek je 25. srpna), svědčí, že Adéla byla v onom klášteře. Zemřela kolem r. 734. Svátek sv. Adély 24. prosince.

Ct. KARLOMAN, syn Karla Martella, složiv své úřady, uchýlil se do kláštera montekassinského, kde konal prosté práce, nejśa nikomu znám. Zemřel r. 755. Svátek ctihodného Karlomana 17. nebo 21. srpna.

Sv. ADELARD, vnuk Karla Martella, spisovatel, vstoupil do kláštera corveyského; poté byl nějakou dobu ministrem, ale opět se vrátil do samoty klášterní; posléze založil klášter „Nový Corvey“ ve Vestfálsku; tam zemřel jako opat 2. ledna 827. Svátek 2. ledna.

Sv. ENIMIA, dcera krále austrasského Chlotara II. a Bertetrudy, panna, odmítla návrh k manželství, do něhož ji rodiče nutili; z malomocenství svého uzdravila se koupáním v řece Ternu (v jižní Francii); otec jí tam zbudoval klášter, ve kterém žila v tuhé kázni. Zemřela kolem r. 650 (*K*). Svátek 6. října.

Sv. IDA, kněžna vestfálská, spříbuzněná s královským rodem franckým, provdala se za Egberta. Žili životem vzorným. Když manžel zemřel, Ida žila o samotě jako pravá vdova, jako dobrotivá, štedrá matka nuzných. Opatřila si mramorovou rakev, kterou denně dvakrát

plnila potravinami pro chudé. Zemřela ve své cele blíže chrámu Herzfeld-Münster r. 813 (K). Svátek sv. Idy 4. září.

Sv. SUIBERT, biskup verdenský ve Vestfálsku, † r. 807; svátek 30. dubna.

Sv. HADELOGA, dcera krále Karla Martella, panna sličná a ctnostná, byla od svého otce, protože odmítala každý nabízený sňatek, vyhnána. I zbudovala klášter v Kitzingenách u Würzburgu. Otec uznal svou chybu a bohatě opatřil klášter všemi potřebami. Hadeloga byla nazývána „matkou chudých“. Žila v VIII. století. Svátek 2. února.

Sv. AUSTREGISIL, biskup würzburgský, zemřel r. 624; svátek 20. května.

Sv. BILHILDA vévodkyně narodila se v Hochheimu u Würzburgu; rodiče se jmenovali Iberius a Mechtilda; sestry její byly Hildegarda a Rainhilda. Bilhilda se provdala za francouzského velmože Hetana, pohana. Když tento zemřel, Bilhilda založila klášter Altmünster; tam zavedla řád sv. Benedikta a stala se první abatyší. Protože měla pochybnost, je-li sama křtěna, dala se od svého strýce biskupa Rigoberta pokřtiti. Zemřela ve Würzburgu (?) kolem r. 650. Svátek 27. listopadu.

BI. HILDEGARDA, královna francká, manželka císaře Karla Velikého, byla od starších spisovatelů nazývána „přebhlahoslavenou, spravedlivou a dobročinnou“. Zemřela r. 783. Svátek 30. dubna.

Sv. LUKANUS, biskup sebenský (později bylo toto sídlo přeloženo do Brixenu), zemřel por. 424. Svátek 20. července.

Sv. SEVERIN, opat a vyznavač ve sv.

Mořici (Agaunum v kantónu wallisském), zemřel vraceje se od krále Chlodvíka I. daleko od domova, kolem r. 506. Svátek 17. února.

Sv. PLACIDUS, opat u sv. Mořice, zemřel r. 548; svátek 7. (či 5.) května.

Sv. AMBROŽ, opat v klášteře sv. Mořice, † r. 560; svátek 2. listopadu.

Sv. SIGBERT byl prý žákem sv. Kolumbana a vnikl Švýcarskem až do Disentisu. Tam byl zřízen klášter, ve kterémž Sigbert byl opatem. *Placidus* byl jeho žákem. Na rozkaz Sigbertův odebral se Placidus do Churu napomenout hraběte Viktora. Ten však, poštván byv svou souložnicí, dal Placidovi stiti hlavu r. 630. Sigbert zemřel r. 636. Svátek obou 11. července.

Sv. THEODUL (lid ho nazývá St. Joder), biskup-sittenský (ve Švýcarsku), zemřel r. 806; svátek 16. srpna.

Sv. SILVIUS, biskup wallisský ve Švýcarsku, byl přítel sv. Eucheria Lyonského; Eucherius mu poslal dějinný spis o thébské legii, Silvius mu navzájem poslal kalendář svatých. Zemřel r. 462. Svátek 30. dubna.

Sv. TRUDBERT, poustevník breisgavský (mezi Rýnem a Černým Lesem), nebyl bratrem sv. Ruperta, jak některé zprávy tvrdí; byl r. 642 od zlosyna v noci zavražděn. Svátek 26. dubna.

Sv. HERLINDA a *Reinilda* (či Renildis), sestry, byly vychovány v klášteře; chovanky učily se tenkrát čísti, psáti, malovati, zpívati ze žaltáře, přísti, tkáti, plést, šiti, vyšívati zlatem a vloženými drahokamy; kasule, kterou zhotovily, u-

žil sám sv. Bonifác. Zemřely kolem roku 770. Svátek 22. března.

Sv. RELINDA, dcera sv. Sventibolda, sestra Benedikty a Cecilie, princezna lotrinská, v IX. století (K); svátek 17. srpna.

Sv. DEOKAR (něm. *Gottlieb*, česky *Bohumil*), opat eichstadtský, založil klášter Herrenried; klášter se tak jmenoval, protože mnichové (Herren) vzdělávali krajinu (Ried). Deokar zemřel r. 850. Svátek 7. června.

Sv. TOSSO (či *Tozzo*), biskup altenhofenský, † r. 778; svátek 16. ledna.

Sv. FLORINUS byl synem Angličana a židovky, kteří v Římě uzavřeli sňatek, vraceli se do Anglie a na cestě v Rhaecii (ve Wintschgau) se zastavili. Tam Florinus byl vysvěcen na kněze a zemřel r. 856. Svátek 16. listopadu.

Sv. VILLEIK, opat kaiserswerthský, † r. 726; svátek 2. března.

Sv. VILLERIK, biskup bremenský, † r. 837; svátek 4. května.

Sv. GERVIN, opat aldenburský (D); svátek 17. dubna.

Sv. HUNNA, manželka bohatého šlechtice v Alsasku, nazývá se „svatou pradleňou“, protože chudým bezplatně prala. Její syn sv. *Deodat* byl mnichem v Eberheimmünsteru. Zemřela r. 679. Svátek 30. listopadu.

Sv. MAGNUS (nebo *Magnoald* nebo *Maginald*) byl opatem kláštera Svatohavelského ve Švýcarsku. Frankové podnikli loupežnou výpravu do té krajiny, vydrancovali a zpusťovali klášter a ztrýznili opata Magna. Magnus se odebral s knězem Tossou do hornatého Allgavsku, založil na

zříceninách města Campiduna (Kempten) novou křesťanskou osadu a ubíraje se podél Lechu, umínil si, usaditi se uprostřed vysokých hor a hlubokých lesů. Učinil tak a zbudoval svatyňku a několik chyší. Tato nepatrná osada poustevnická se stala základem pozdějšího opatství a města Füssen. Magnus byl otcovským dobrodincem lidu po stránce duchovní i hmotné. Nazývá se „apoštolem allgau-ským či švábským“. Zemřel kolem r. 666. Svátek 6. září.

Sv. OTMAR (nebo *Audemar*) byl zprvu dvořenínem u hraběte churského v Graubündten, pak byl farářem v Rumönschu a r. 720 byl od Karla Martella ustanoven opatem svatohavelským. Reformoval kázeň, zveleboval chrám, do něhož od knížete Pipina obdržel zvon. Zřídil nemocnici a hospic pro malomocné, v nichž osobně sloužil chudým a nemocným. Tak se stal velikým dobrodincem lidu. Žil přísně a sebezapíravě. Hájil práv svého kláštera. Thurgauský hrabě Varin si násilně přisvojil některé klášterní statky. Otmar cestoval ke dvoru královskému, aby hledal spravedlnost u knížete Pipina. Avšak lakotný hrabě Varin dal Otmara na cestě polapiti a uvězniti, pak před církevní soud v Kostnici dopravit. Otmar byl obviňován ze skutku nepočetného; najatý svědek, mnich Lambert křivě vinil Otmara z cizoložství se ženou té doby již zemřelou, která prý jemu, svědkovi, se svěřila. Marná byla obhajoba Otmarova; nevinen, bez důkazů, byl odsouzen do žaláře doživotního. Byl dopraven do hradu Bodamského (na Bodamském jezeře) a

hladem mučen. Po půl roce zemřel na Verdském ostrově r. 759. Zločinný mnich Lambert, jenž se propůjčil ke křivému svědectví, je odvolal, přiznal se, že svědectví jeho bylo liché, a také vyhradil ty, kteří jej byli uplatili. Tak byla nevina Otmarova dokázána. Svátek sv. Otmara 16. listopadu.

Sv. MEINOLF, arcijáhen paderbornský, zemřel r. 847; svátek 4. října.

Sv. OTILIA (nebo *Odilia*) byla dcerou hraběte Eticha, (podle jiných: Adalricha), pána na Hohenburgu u Strassburgu, a jeho manželky Beresinty, sestry biskupa antunského sv. Leodegara. Eticho byl povahy drsné a urputné, Beresinta pak byla nábožná a dobrotivá. Otilie se narodila slepá a proto otec pojal úmysl dítě utratiti. Matka však je odevzdala potají chudé ženě na opatrování. Po roce dáno bylo dítě do panenského kláštera Palmy v Burgundsku. Otilii křtil snad sv. Ehrhard, biskup řezenský; všechny zprávy se shodují v tom, že Otilie při křtu prohlédla; biskup křtící ji řekl prý: „Tak, dcero, na mne pohlédni v nebi!“

Z podivuhodného vrácení zraku byla veliká radost; zvláště matka na Hohenburgu plesala; jen otec zůstal zarytý a nechtěl o dceři ani slyšeti. Otilie vyspěla ve sličnou pannu, která se skvěla čistotou, pokorou a dobrotivostí. Klidně plynul život její v klášteře, jen myšlenka, že nesmí otci přijíti na oči, ji rmoutila. Kdysi nemohla déle zdržeti touhu po rodičích; i dopsala svému bratrovi, aby vymohl u otce dovolení, aby směla přijíti domů. Bratr vyhověl její žádosti, snažil se ob-

měkkčiti zarputilé srdce otcovo. Ale marně. Tu syn domnívaje se, že otec se přestane hněvati, až Otilii samu uzří, poslal o své újmě vůz pro Otilii se vzkazem, aby se bez meškání vydala na cestu k domovu. Když vůz s Otilií přibyl do hradu, syn oznámil: „Otče! dcera tvá Otilie přijíždí!“ - „Kdo se odvážil volati ji proti vůli mé?“ tázal se otec hněvivě. - Syn: „Já, otče, jsem se toho osmělil, chtěje zarmoucenou sestru potěšiti.“ V tu chvíli otec zachvácen byl zuřivým hněvem; udeřil syna holí tak prudce, že syn padl k zemi. Od rány chřádl a umřel. Otilie se vrátila do kláštera, avšak otec, jenž smrtí synovou byl nadobro změněn, povolal ji na Hohenburg a nahražoval jí znenáhla dřívější nepřijeň pravou otcovskou láskou. Umíraje daroval Eticho Otilii hrad Hohenburg se všemi příslušnými statky, aby jej upravila v panenský klášter.

Otilie zřídila na Hohenburgu rozsáhlý ženský klášter a stala se tam abatyší. Prokazovala všem nuzným lidem hojně skutky milosrdenství. A protože osoby churavé nebo stářím skličené nemohly snadno dostoupiti strmého vrchu hohenburgského a protože tam býval citelný nedostatek vody, Otilie vystavěla na úpatí Hohenburgu druhý klášter, pro nemocné, chudé a poutníky. Žila sebezapíravě; výjma církevní slavnosti požívala jen ječný chléb, trochu zeleniny a vody. Odpočívala na medvědí kůži, majíc kámen za podhlavničku. - Byla vzdělaná; čtení Písma sv., spisů církevních Otců a Životopisů svatých bylo jí nejmilejším osvětlením. Před skoncem napomínala všechny

řeholní sestry: „Zůstaňte věrny Ježíši Kristu!“ Zpráva dle: „Poté dala donést kalich (calicem, in quo dominicum corpus et sanguis habebatur) a vzala pokrm na cestu do věčnosti (propriis manibus).“ Zemřela r. 720. Svátek 13. prosince.

Sv. EUGENIE, sestřenice sv. Otilie, vstoupila i se sestrami svými Attalou a Gundelindou do kláštera vysokohradského (t. j. Hohenburg či Odilienberg); byla pak abatýší a zemřela roku 735. Svátek 16. září.

Sv. ROSVEIDIS byla příbuzná, nikoliv sestra císaře Karla Velikého; byla abatýší v Liesbornu (v diecési monastýrské - Münster), zemřela roku 815; svátek 30. března.

Sv. ARBOGAST či Algašt pocházel z Aquitanie a odešel ze své vlasti do Hagenvy; tam shromáždil kolem sebe muže prahnoucí po dokonalosti. Zvolen byl biskupem strassburgským. Vyznamenával se pokorou a štedrostí. Florencius byl jeho nástupcem. Arbogast zemřel roku 678. Svátek 21. července.

Sv. FLORENC, biskup strassburgský, byl tak horlivý ve svém úřadě, že byl nazýván „novým apoštolem alsaským“. Zemřel v letech 675-693. Svátek 7. listopadu.

Sv. GERMAN, biskup krajinský, působil v krajině na řece Mosele a byl od protivníků na místě, které později nazváno bylo St. Germain, zabit, r. 840. Svátek 2. května.

Sv. VIKTERP, biskup augsburgský, znovu postavil chrám sv. Afry, od Maďarů zbořený. Jeho úmrtí se klade do roků

652-768 (dle D do roku 654). Svátek sv. Vikterpa (nebo Vigberta nebo Vichona) 18. dubna.

Sv. FILIP, poustevník falcký (na Rýně); žil v VIII. století. Svátek 3. května.

Sv. VINTÍŘ (Winthirus), kramář, přišel po r. 700 s věrověsty anglickými do krajín bavorských a obchoduje šířil víru křesťanskou. Dle jiných zpráv byl rolníkem v Neuhausenu u Mnichova. Svátek 29. prosince (nebo 16. srpna).

Bl. RATHARD, knězaugsburgský, zřídil klášter Diessenský (na jezeře Ammerském, záp. od Mnichova); zemřel roku 825. Svátek 8. srpna.

Sv. VOLFSINDA, panna, pocházela prý z rodičů pohanských a poznavši víru křesťanskou, přilnula k ní a byla od svého otce, surového bojovníka, pro víru zabita. Kdy žila, není známo; zajisté před rokem 760. Už před r. 760 je o ní v „Codex traditionum“ p. 337 (Monumenta boica 1776) tato zmínka: „Notum sit omnibus Christi fidelibus, quod Tazilo, rex Bauvariorum tradidit villam Risbach, in qua sepulta est sancta Volsindis virgo et martyr.“ Svátek 2. září.

Sv. AMOR, opat v Marienmünsteru (později „Amorbach“ nazývaném u Würzburgu), zemřel r. 777. Svátek 17. srpna.

Sv. GOMBERT (nebo Kunibert) biskup würzburgský, žil v VIII. nebo IX. století. Svátek 11. března.

Sv. ALTO ustanoven byl od samého sv. Bonifáce opatem na místě dle něho „Altmünster“ (v Bavorsku) nazývaném. Zemřel r. 760. Svátek 9. února.

Sv. ERHARD (*Heral*) biskup řezan-

ský, pokřtil prý sv. Ottilii; rok jeho smrti není znám. Snad zemřel ke konci VII. století. Svátek 8. či 19. ledna.

Sv. GAMELBERT, farář v Michaëlsbuchu na Dunaji v Bavorsku, rozdal zděděné jmění chudým; byl laskavý a pokorný. Smiřoval lidi zneprátené, a když se mu nedařilo je usmířiti a upokojiti, podaroval je ze svého majetku. - Vykonal pouť do Říma a cestou v kteréosi osadě pokřtil za nepřítomnosti duchovního správce dítě, chlapečka Uthona, a žádal, aby mu o něm podávali zprávu. Uthon byl pak od Gamelberta označen za nástupce v úřadě. Gamelbert zemřel r. 800 (*D*) nebo 787. Svátek 27. listopadu.

Sv. GARIBALDUS (nebo *Gaubald*), žák sv. Bonifáce, biskup řezenský, zemřel r. 761 (*K*); svátek 8. ledna.

Sv. ERENTUDA (*Ehrentraud*) byla snad neteří sv. Ruperta; byla představenou kláštera nonnenbergského (v Solnohradě). Zemřela r. 718. Svátek 30. června (nebo 4. září).

Sv. VIRGIL (nazýval se dříve v irské řeči *Feargil*), pocházel z Irska a nabyt vzdělání ve znamenité škole na ostrově Joně (u Skotska). Zatoužil býti misionářem. Byv posvěcen na kněžství, odebral se roku 742 s Lullem a Altonem a s jinými do Frank, kde od majordoma Pipina Krátkého byl vlídně uvítán. Na dvoře francském dlel tehdy vévoda bavorský Odilo jako zajatec. Odilo vrátiv se pak do Bavor, povolal Virgila do své země. Chtěl ho ustanoviti opatem a biskupem solnohradským.

S úmyslu toho sešlo, protože mezi Vir-

gilem a sv. Bonifácem, jenž organisoval církevní zřízení v Německu, bylo po delší dobu nedorozumění. Virgil totiž, učený muž, jenž učeností předstihoval své souvěkovce, tvrdil, že země nemá tvar ploché desky, nýbrž že je kulatá a že i druhá polovice zeměkoule je obydlena lidmi, našimi protichůdci. Odpůrcové Virgilovi však toho nechápali a domnívali se, že Virgil hlásá věci, které nemají podkladu ani v Písmě svatém ani ve spisech Otců církevních. Bonifác žádal, aby Virgil učení svoje odvolal a aby zanechal planého hloubání; obžaloval Virgila v Římě. Papež Zachariáš domnívaje se, že Virgil učením svým popírá článek víry o jednotě člověčenstva a o vykoupení lidstva Kristem, vyzval Virgila, aby se dostavil do Říma a aby se obhájil nebo odvolal. Není o tom zpráv, zdali Virgil byl v Římě, ale možno míti za to, že se obhájil a také s Bonifácem se srovnal. Jiná rozepře byla: Kterýsi kněz, latinské řeči dobře neznalý, vyslovil formuli křestní nesprávně. Řekl: *In nomine Patria et Filia et Spiritu sancta*. Virgil řekl: Křest je platný. Bonifác ve své horlivosti: Není platný. Odvolal se do Říma. Papež Zachariáš rozhodl, že křest je platný, vyslovil-li kněz onu formuli nesprávně pouze z neznalosti řeči.

Teprve roku 767 se Virgil dal posvětit na biskupa. Prvním biskupským činem jeho bylo posvěcení chrámu oettingského. Pak začal Virgil budovati nový biskupský chrám v Solnohradě. Pověst praví, že Virgil sám dozíral na stavbu a že dělníci si směli vzíti z pokladnice mzdu, jakou zasloužili, a že nikdo nebral více, než bylo

spravedlivo. Chrám byl posvěcen na počest sv. Ruperta. - Vévoda Tassilo založil r. 777 klášter Kremsmünster. Virgil zřídil na ostrově Chiemského jezera školu. - Také kázal otevřít zasypané staré doly a v nich dobývat železnou rudu. Báně staly se největším dobrodiním pro celou zemi. Také léčivé zřídlo gastýnské bylo v tu dobu nalezeno.

Tehdy byl v Korutanech knížetem Chotimír, panovník křesťanský a horlivý. Na jeho žádost Virgil už r. 754 poslal Modesta se čtyřmi kněžími, z nichž jeden, Kozař, byl rodem Slovan. Posléze konal Virgil apoštolskou cestu po Korutanech až k Dunaji. Vrátiv se zemřel r. 784. Pro svou horlivou péči o pokřtění Slovinců nazývá se „apoštolem Slovinců“. Svátek 27. listopadu.

Bl. EZZO, biskup solnohradský, zemřel roku 790; svátek 1. července.

TASSILO II., vévoda bavorský, dobrodinec Církve, založil Kremsmünster; podlehnuv císaři Karlu Velikému v boji, byl dán do kláštera lorschského; ale on šel rád („libens“). Zemřel kolem roku 800. Památka vévody Tassilona 13. prosince.

Sv. AGNELLUS, biskup tridentský, † roku 618; svátek 5. února.

Sv. MAXENCIA, vdova tridentská, byla matkou sv. Vigilia. Vychvaluje se její moudrost, zdrželivost a statečnost. Když syn Vigil se stal biskupem tridentským, odebrala se matka Maxencie do vesnice Majany (na Toblinském jezeře, nyní Santa Masenza), aby synu v horlivém úřadování nepřekážela. Zemřela kolem r. 400 (K). Slaví se 30. dubna.

Sv. INGENUIN, biskup brixenský, byl donucen se odebrat do vyhnanství. Zemřel kolem r. 560. Jeho ostatky přenesl *Albin* (či *Albuin*), též biskup brixenský, roku 993 do Brixenu. Oba, Albin i Ingenuin, uctívají se společně, ač nežili současně. Svátek jejich 5. února.

Sv. DOMICIAN, kníže, náčelník korutanský, a jeho manželka Maria zrušili modloslužbu v Millstattě (mille statuae, t. j. tisíc soch) a šířili křesťanství. Domician zemřel snad kolem roku 800. Svátek 5. února.

Sv. MANUEL, *Jiří, Petr a Lev*, biskupové, *Parod*, kněz, *Jan a Lev*, setníci a 377 jiných věřících, byli r. 818 v Depoltě (v Bulharsku) od Mortagona, nástupce knížete Krumusa, pro víru zabiti. Manuel, biskup drnopolský, byl buď stát nebo na dvě rozsekán. Kněz Parod byl ukamenován. Svátek sv. Manuela a spolumučedníků 22. ledna (nebo i 17. července).

Sv. MICHAEL, opat kláštera blíže Sebastopole, byl za času tureckého vpádu vyzván, aby zapřel Krista; neučinil tak, i byl se 36 soudruhy snad kolem r. 790 stát. Svátek 1. října.

37. KŘESŤANSTVÍ V DÁNSKU, ŠVÉDSKU, NORSKU A V JINÝCH ZEMÍCH SEVERNÍCH

Prvním věrověstem Dánska byl Ebbo, biskup remešský. Avšak teprve sv. Ansgar stal se Dánsku, Švédsku a Norsku tím,

čím byl sv. Bonifác Německu. Král Kanut Svatý († 1086) dokončil pokřesťanění Dánska. - Ve Švédsku šířili víru Kristovu Sigfrid, Eskil, Štěpán a král Olaf (zemřel r. 1008), takže za krále Ericha IX. Svatého (1155-1160) bylo křesťanství u velkém rozkvětu. - V Norsku šířili křesťanství králové Hakon (951), Olaf Trygvesson a Olaf II. Svatý († 1053). - Na ostrově Rügen šířil křesťanství dánský král Valdemar I., v čemž byl podporován roeskildským biskupem Absolonem († 1201).

Sv. ANSGAR (nebo *Oskar*) narodil se roku 801 v Pikardii (v severní Francii) a byl vychován v korveyském klášteře; Radbert byl jeho učitelem. Také Ansgar se stal tam mnichem a učitelem. Když císař Ludvík Nábožný založil ve Vestfálsku klášter, řečený „Novokorveyský“, byl do něho Ansgar s jinými řeholníky přeložen. R. 827 Ansgar poslechnuv žádosti císařovy, odebral se na sever, aby hlásal víru Kristovu. Průvodcem mu byl Harald, vypuzený král dánský. Ansgar kázal evangelium ve Šlesviku. Odtud se odebral do Švédska. Cestou byl od mořských lupičů přepaden a o všechno oloupen. Překonav veliké obtíže, dospěl města Biörkö na jezeře Melarském ve Švédsku.

R. 831 Ansgar byl ustanoven biskupem v Hamburku a jmenován papežským legátem pro Dánsko, Švédsko a jiné severní země. Šířil víru s apoštolskou horlivostí a budoval chrámy. Když Hamburg byl jutsko-fünským králem Erichem přepaden a spálen, Ansgar přeložil své sídlo do Brém. Do Dánska posílal věrovesty,

a činnost jeho se obracela i ke slovanským Bodrcům.

Ansgar byl živ jako pravý mnich, postil se mnoho a nosil žíněný pás na holém těle. Posléze onemocněl úplavicí a zemřel 64letý v Brémách dne 3. února 865. Sluje „apoštolem severu“. Svátek sv. Ansgara 3. února.

HARALD, první křesťanský král dánský. Památka jeho 1. listopadu.

Sv. HERIGAR byl prefekt města Biörkö ve Švédsku; obrácen byv od sv. Ansgara na víru, štědře podporoval dílo Ansgarovo a svým nákladem postavil první křesťanský chrám švédský. Svátek sv. Herigara 3. února.

VITMAR (Vitmor), společník sv. Ansgara; památka 3. února.

Sv. REMBERT pocházel z Friska. Když byl ještě hošík, všiml si ho sv. Ansgar za svého pobytu v klášteře corveyském. Rembert se tam vzdělával a stal se též mnichem corveyským. Po té Rembert doprovázel Ansgara na jeho cestách apoštolských po Dánsku a Švédsku a založil první křesťanskou školu v Ripenu (míli cesty od Severního moře). Ansgar ustanovil Remberta svým nástupcem na biskupském stolci hambursko-brémském a řekl: „Rembert se spíše hodí za arcibiskupa, nežli já za jáhna“. - Arcibiskup Rembert vynikal neobyčejnou nábožností. Pokládal za hřích, nechal-li uplynouti čas bez bohumilého skutku. O chudé pečoval velice a říkával: „Nikdy nevíme, nepřichází-li k nám v podobě chudásové Kristus sám“. Rembert vystavěl klášter bochumský; horlivě pečoval, aby polabští

Slované poznali víru Kristovu. Rembert napsal životopis sv. Ansgara; tento životopis náleží k nejznamenitějším památkám, které se nám zachovaly z křesťanského starověku na severu. Jako arcibiskup cestoval Rembert po Jutech; hlásal slovo Boží a vykupoval zajaté. Zemřel roku 888. Svátek 4. února.

Sv. ADELGAR, arcibiskup brémský, † 904; svátek 15. května.

Sv. UNNI (nebo Wenni, nebo Hunno) arcibiskup hambursko-brémský; podrobnosti jeho života nejsou známy, ale dílo se mu jistě dařilo. Svátek 21. října.

Sv. NITHARD, mučedník švédský, zemřel kolem r. 870; svátek 3. února.

Sv. KANUT (nebo Knut) syn krále Svena III., byl pečlivě vychován ve víře Kristově. R. 1080 se stal králem dánským; ujav se vlády, pečoval o rozkvět víry křesťanské a snažil se vykořeniti pohanské zvyky. Žil prostě, přísně se postil, nosil na těle pod královským šatem roucho drsné a liboval si v modlitbách a rozjímáních. Byl pilen spravedlnosti, jsa pravým otcem svých poddaných. Stavěl chrámy a ozdoboval je; i vlastní skvostnou korunu daroval chrámu v Rošildu řka: „Nesluší se, aby klenot sloužil marnivosti; ale budiž ozdobou místa posvátného“. Byl pokorný a nedbal slov lichotníků. Kdysi mu pochlebovali, že je všemohoucím pánem na moři i na souši; král jsa u břehu mořského, sedl, svěsil nohy nad vodu a zvolal: „Moře, poroučím tobě, aby ses zdvihlo a smočilo nohy mé“ a ihned doložil: „Hle jak jsem mocný! Moře mých rozkazů neposlouchá.“ -

Jeho manželkou byla Eltha (či Adela), dcera flanderského hraběte Roberta; měli syna Karla, jehož pečlivě v bohabojnosti vychovávali.

Kanut se choval k duchovenstvu s velikou uctivostí a vedl k tomu i své poddané. Vyňal duchovenstvo z pravomoci světských soudů a podřídil je soudům biskupským. Dále udělil osmi biskupům důstojnost říšských knížat a vykázal jim první místa na sněmích. Také zamýšlel zavésti církevní desátek, aby o potřeby chrámů a o výživu duchovenstva na budoucí časy bylo postaráno. A právě toto opatření vzbudilo odpor u velmožů, kteří namnoze vězeli ještě v pohanských pověrách a s křesťanským zákonodárstvím nebyli srozuměni. Této nespokojenosti využil králův bratr, Olaf, jenž vyčkával příležitosti, aby mohl svého bratra Kanuta svrhnouti s trůnu.

Příležitost se brzo naskytla. Král Kanut byv anglickým králem požádán o válečnou pomoc proti nepřítelům, žádosti vyhověl a chystal válečné loďstvo. Odevzdal Olafovi vrchní velení. Ale zrádný Olaf získal vojsko a loďstvo pro sebe a přednesl králi všecky stížnosti nespokojenců. Vojsko odešlo poslušnost a rozešlo se. Král Kanut mohl spiklence podle zákona potrestati; avšak odpustil jim trest s podmínkou, aby odváděli církevní desátek. A tu nastala všeobecná vzpoura proti králi. Nezbyvalo mu než uprchnouti. Odebral se do města Odensee na ostrově Fuhnském. V kostelíčku sv. Albana přijal sv. svátosti, neboť předvídal svou smrt. Vzbouřenci záhy vypátrali jeho pobyt. Přihnal se ke chrámu;

nemohouce brány chrámové vypáčiti, házeli oknem po králi kameny a střelili naň šípy z lučišť. Král kleče před oltářem se modlil: „Bože můj! rád obětuji svůj život; přijmi milostivě tuto obět a odpusť mým nepřátelům, jakož i já jim odpouštím.“ Co se ještě modlil, někteří ze spiklenců vnikli do chrámu a probodli krále kopím. Stalo se to roku 1086. Svátek sv. Kanuta 19. ledna (nebo i 10. července).

Sv. OLAF II., král norský, byl odvážlivý; podnikal nájezdné výpravy do Anglie a do Francie. Navrátil se, zjednal si uznání menších knížat a počal se horlivě starati o upevnění křesťanské víry. Zbořil na př. sochu hromovládce a boha války Thora; ze sochy se rozlézalo množství myší a krysy a tím mnoho pohanů přišlo k poznání pravdy. Olaf padl v boji proti svým odbojným knížatům roku 1033. Svátek sv. Olafa 29. července.

Sv. SIGFRID (česky *Žibřid*) narodil se v Anglii a odebral se r. 1018 jako věrověst do Norska a pak do Švédska. Byl biskupem. Kdysi sloužil Mši svatou ve Wexiö; pohanský místodržitel byl přítomen a vypravoval svému králi: „Ti lidé (totiž misionáři a křesťané) jsou lidé mírumilovní. Úctyhodný kmet je jejich představeným. Měl na sobě dlouhý šat a modlil se u stolu, na němž byl chléb a kalich s vínem. Za modlitby pozdvíhoval chléb do výšky.“ - Sigfrid byl muž vzácného rodu a ještě vzácnější povahy. Zemřel r. 1045. Svátek 15. února.

Sv. ESKIL, biskup švédský, káral modloslužbu jako nerozumnou; avšak zatvřelí modloslužebníci mu rozpoltili hlavu. To

se stalo na místě, kde je nyní Eskilstuna (na řece Torshall v Sudermannlandu). Svátek sv. Eskila 12. června.

Sv. ŠTĚPÁN byl vzděláván v klášteře corveyském k dílu misionářskému. Když jako biskup helsingborský (ve Švédsku) přišel do Upsaly, byl usmrcen. Žil v IX. století. Svátek 2. června.

Sv. ULFRID, věrověst, přišel z Anglie do Švédska; avšak když rozbil sochu boha Thorstana, zatvřelí pohané ho usmrtili. Stalo se tak bezpochyby před rokem 1024. Svátek sv. Ulfrida 18. ledna.

Sv. SIR, „apoštol Švédů“ a biskup; svátek 17. února.

Sv. ERIK (nebo *Erich* nebo *Erizzo*) IX., král švédský, zveleboval víru křesťanskou pomocí mnichů, které mu poslal svatý Bernard. Byl panovníkem spravedlivým, k duchovenstvu uctivým; dokončil budovu kathedrály upsalské. Snažil se pokřesťaniti Finy, k nimž poslal sv. Jindřicha, biskupa upsalského. Nespokojení velmožové, kteří byli ještě oddaní pohanství, vzbouřili se proti Erikovi. Králi Erikovi bylo oznámeno, že vzbouřenci se blíží, když právě byl na Mši svaté. „Nechte mne,“ řekl, „abych slyšel Mši svatou až do konce.“ Pak šel vzbouřencům v ústřety; oni jej zranili a utali mu hlavu. Rok smrti klade se do doby 1151-1160. Svátek 18. května (nebo i 12. dubna).

Sv. ERIK, mučedník švédský r. 1055, s nímž usmrcen i Alfard; svátek obou 15. února.

Sv. JINDŘICH (angl. Harry) byl biskupem upsalským. Švédský král Erik si podmanil Finy (Čuchonce); Jindřich hlá-

sal mezi nimi viru Kristovu a proto se nazývá „apoštolem Finska“. Kdysi chtěl Jindřich kterémusi tamějšímu křesťanu uložití pro vraždu, kterou spáchal, církevní trest; křesťan ten zavraždil Jindřicha; bylo to r. 1150. Svátek 19. ledna.

38. KŘESŤANSTVÍ U JIŽNÍCH SLOVANŮV, U MORAVANŮ, U ČECHŮ A SLOVÁKŮ

Když Germáni za doby stěhování národů se usadili v provinciích římských, Slované se stěhovali z posavadních svých vlastí a zaujali opuštěná území.

Chorvaté poznali křesťanství nejdříve, a to od domácího obyvatelstva. Jednou z nejšťastnějších dob chorvatských byla doba panování krále chorvatského Zvonimira (1075-1087). - U *Srbů* počalo křesťanství rozkvétati za krále Štěpána Nemanje († kolem r. 1200), za krále Štěpána a za arcibiskupa sv. Sávy († 1237). V Srbsku spatřujeme dvojici v církevním životě: zápasili tam dva živlové o nadvládu, východní rozkolnický a západní katolický. Nejznamenitější srbsí králové byli katolíci, lnoucí k Římu. Bohužel, směr rozkolnický vzal vrch nad katolickým. - *Bulhaři*, národ uralско-čudského plemene, přijali viru křesťanskou v IX. století. První z knížat přijavších křest byl Boris, kolem roku 864. Rozhodujícím pro jeho obrácení byl prý obraz posledního soudu, který vymaloval mnich Method. Tento Method byl snad Metod, věrověst slovanský, bratr Cy-

rilův. Boris je uctíván v církvi východní jako světec. - Ve XIII. století odtrhli se Bulhaři od všeobecné církve římské a přidali se k rozkolu církve řecké, která však slovanskou liturgii potlačovala a řeckou zaváděla. - U Korutanů neboli Slovinců kázali sv. Armand a sv. Rupert, bez valného výsledku. Velikou zásluhu o pokřesťanění Slovinců má sv. Virgil, biskup solnohradský; nazývá se „apoštolem Slovinců“. Též tam působili Modest a Arno.

Slovinci a Chorvaté zůstali podnes věrní katolické Církvi a zachovali si po celé tisíciletí slovanskou liturgii v četných „hlaholských“ kostelích Istrie, Charvatska, Bosny, Dalmacie a na ostrovech Krku a Lošini.

Moravané poznali viru křesťanskou od kněží ze sousední říše francké. Neujímala se rychle, protože němečtí kněží hlásali viru cizím jazykem a protože Němci byli tenkrát v nepřátelském poměru k Slovanům. Knižata Mojmir a synovec jeho Rostislav, Svatopluk, synovec Rostislavův, Pribina i se synem Kocalem byli křesťané. V Nitře, v Olomouci, v Brně i na Velehradě byly už svatyně křesťanské. Ale křesťanství zapustilo kořeny trvale teprve působením sv. Cyrila a Metoděje. Ti uvedli jazyk slovanský do liturgie církevní. Cyril zemřel r. 869; po smrti arcibiskupa Metoděje († r. 855) vzniklo pronásledování kněží jazyka slovanského. Gorazd a jiní posláni do vyhnanství. Někteří našli útočiště u krále Borise v Bulharsku. Když říše velkomoravská r. 907 vpádem Maďarů byla vyvrácena, zanikl i stolec arcibiskupský na Velehradě.

Český kníže Bořivoj meškal r. 874 u dvora Svatoplukova na Velehradě; seznámil se s Metodějem a přijal od něho křest. Při návratu do Čech Bořivoj vzal s sebou kníže Kajika. Zdá se, že Metoděj sám přišel do Čech; svědčí o tom liturgie slovanská hned s počátku v Čechách zavedená a dokazují to kostely sv. Klementa zbudované podle cesty z Velehradu na Levý Hradec (na sever od Prahy). Mezi prvními dala se pokřtiti Ludmila, chot Bořivojova. - Synové Bořivojovi *Spytihněv* (894-912) a *Vratislav* (912-925) pečovali o rozkvět křesťanství, zakládajíce chrámy; oba vládli mírně a spravedlivě. Po smrti Vratislavově ujala se vdova Drahomíra vlády za nezletilého syna svého Václava. Ta dala Ludmilu zardousiti. Kníže *Václav* (925-929) hájil celistvosti knížectví proti lechům zemským i knížatům sousedním; osvědčoval se jako důmyslný státník. Volal do země věrověsty křesťanské, dal budovati chrámy i školy; na hradě pražském vystavěl chrám sv. Víta. Avšak pro toto své snažení křesťanské stal se neoblíbeným u mnohých lechů a zemanů, kteří byli buď ještě pohané nebo povrchní křesťané. Ti kuli proti němu pikle. Jejich návodem vlastní bratr Boleslav r. 929 zavraždil Václava. - Kníže *Boleslav I.* (929-967), příjímím Ukruťný, činil pokání za svůj zlý skutek. Jeho děti si dobyly zásluh o křesťanství. Dcera Doubravka se provdala za polského knížete Mečislava a získala jej pro Krista. Mlada se stala abatýší prvního ženského kláštera v Čechách a vymohla v Římě papežské schválení pro nové biskupství v Praze.

Boleslav II. (967-999) příjímím Pobožný, založil biskupství v Praze, které bylo podřízeno arcibiskupství mohučskému. K biskupství pražskému, r. 973 založenému, náležely i Morava a Slovensko. Tak byl položen základ k samostatnému životu církevnímu a urychlen rozkvět osvěty křesťanské. Boleslav II. vystavěl r. 993 první mužský klášter v Břevnově u Prahy. Prvním biskupem pražským byl Sas Dětmar, znalý jazyka slovanského. Druhým biskupem byl sv. Vojtěch († 997). Prvním opatem břevnovským byl Anastasius. - Z nástupců Boleslavových nejvíce zásluh o křesťanskou víru si dobyl *Břetislav I.* (1037-1055), který znamenitě pozvedl moc říše české. Břetislav bohatě nadal klášter sázavský, jehož prvním opatem byl sv. Prokop, a založil r. 1048 v Rajhradě první benediktinský klášter na Moravě. - Za *Spytihněva II.* (1055-1061) bylo roku 1063 založeno biskupství olomoucké a kollegiátní chrám na Vyšehradě. *Vratislav II.* (1061-1092) se ucházel sice o schválení slovanské bohoslužby pro celé Čechy. Avšak papež Řehoř VII. dal 2. ledna 1080 zápornou odpověď. - *Břetislav II.* (1092-1100) rozmrzen sváry mnichů sázavských, vypudil je r. 1096 a na místo jejich uvedl mnichy latinské. - Za *Vladislava I.* (1109-1125) byl založen klášter v Třebíči na Moravě.

Slováci, sídlící na Slovensku, tvořili s Moravany jeden národ; proto dějiny prvního křesťanství u Slováků souvisejí s dějinami Moravanů. Sv. Cyril, sv. Metoděj a později sv. Vojtěch tam působili požehnaně. Po vpádu Maďarů do Uher

Slováci byli uvedeni v poddanství Maďarů; ale předávali Maďarům víru křesťanskou. Zřízeno bylo mnoho (snad 80) klášterů. Střediskem náboženského života stal se klášterní na hoře sv. Martina (jižně od Rábu), jehož opatem byl Anastas, rodem Čech, rádce krále uherského sv. Štěpána († 1038). Slováci připojeni byli k metropoli v Ostrihomě.

Sv. ŠTĚPÁN NEMANJA, král srbský, sjednotil země srbské v jeden mohutný celek, nazval se panovníkem „z milosti Boží“ a pracoval neúnavně o zvelebení křesťanské víry. Založil a nadal mnoho klášterů, chrámů a škol. - Měl tři syny: Štěpána, Vukama a Rastka. Rastek nejmladší stal se mnichem a přijal řeholní jméno Sáva. Otec Štěpán složil korunu královskou ve prospěch svého nejstaršího syna Štěpána a vstoupil do kláštera Studenického, přijav jméno Simeon. Také jeho manželka Anna se stala řeholnicí a přijala jméno Anastasie. Štěpán-Simeon odebral se později do Macedonie na svatou horu Athos a po roce do blízkého kláštera Chilandarského. Tam zemřel Štěpán-Simeon, jsa vzorem nábožného a pokorného mnicha, r. 1200 (E). Srbové ctí svátek sv. Štěpána Nemanje (Simeona) 15. února (nebo 2. prosince).

Sv. SÁVA byl synem krále srbského Štěpána Nemanje a jmenoval se zprvu Rastko. Už v mládí zatoužil po životě řeholním, a věda, že otec by nedal k tomu povolení, uprchl tajně na horu Athos v Macedonii; tam obdržel jméno Sáva (Sabbas). Otec dal syna hledati, ale Sáva se ukázal svým stíhačům v mnišském

rouchu na znamení, že nemíní klášter opustiti. Otec Štěpán se časem upokojil, ba složiv vládu, vstoupil sám do kláštera na athoské hoře, ve kterém syn dlel. Sáva byl zvolen opatem kláštera chilandarského; zdráhal se přijmouti hodnost opatskou řka: „Uprchl jsem ze světa, abych unikl hodnostem a slávě, a teď mne povyšujete na hodnost opatskou?“ Posléze však svolil a odstěhoval se i s otcem do kláštera chilandarského. Brzo poté otec zemřel.

R. 1221 Sáva byl ustanoven arcibiskupem srbským. Přál víru zděděnou a stál věrně k Církvi katolické a k papeži. Vypravil posla k papeži Honoriovi III. s mnohými dary a se žádostí o posvěcenou korunu královskou pro bratra svého Štěpána. Papež potvrdil Štěpána za krále srbského a poslal mu darem posvěcenou drahocennou korunu královskou. Sáva pomazal svého bratra na království a korunoval jej. Od té doby Štěpán se psal: „Prvověnčaný král a samodržec země srbské i přímořské.“ - Sáva konal dvě pouti do Svaté země; vracaje se po druhé, onemocněl na cestě a zemřel v Trnově v Bulharsku roku 1237. Sáva byl horlivý katolik obřadu řeckoslovanského a stál pevně k Stolicí apoštolské v Římě. Svátek sv. Sávy 27. dubna (nebo i 14. ledna).

Sv. SÁVA II. slul dříve Predislav a byl synem krále Štěpána, jenž kromě Předislava měl ještě syny Radoslava, Vladislava a Uroše. Predislav vstoupil do kláštera a přijal jméno Sáva. Stal se arcibiskupem srbským a zemřel kolem roku 1300. Po-

chován byl v klášteře pečijském. Srbové
ctí sv. Sávu II. 8. února.

Sv. MODEST pocházel z Anglie a ode-
bral se do Německa hlásat křesťanskou
víru. Sv. Virgil, biskup solnohradský, po-
slal Modesta, jenž byl vysvěcen na bis-
kupství, s několika pomocníky do Koru-
tan, aby hlásal víru Kristovu. Ihned byly
stavěny v Korutansku chrámy. Nejpa-
mátnější z nich byl chrám na Gosposve-
tovském poli (Gospa sveta, t. j. paní svatá,
Rodička Boží; německy: Maria Saal, půl
druhé hodiny od Celovce). Modest ze-
mřel kolem r. 790 a byl v témže chrá-
mu pochován. Svátek 9. února.

Bl. ARNO, arcibiskup solnohradský,
šířil víru Kristovu v Korutansku; císař
Karel Veliký ho velmi miloval; papež
Lev III. ho nazýval ve svých dopisech
„svatým“. Zemřel roku 821. Svátek 24.
února.

Sv. CYRIL a METODĚJ narodili se
v Thessalonice, ve staroslavném přímoř-
ském městě macedonském, které jest od
Slovanů nazýváno Soluň. Důležité to
středisko obchodní i kulturní bylo teh-
dy obklopeno Slovany; jen úzký pás,
asi 20 km zšíří, zůstal majetkem řeč-
kým. Obyvatelé soluňští byli dílem Ře-
kové, dílem Slované; i řečtí Soluňané
znali jazyk slovanský. Cyril a Metoděj
pocházeli z rodiny vznešené a bohaté.
Otec, jménem Lev, byl vysoký hodnostář
vojenský; matka se snad jmenovala Ma-
ria; měli 7 synů, z nichž nejmladší byl
Konstantin, později Cyril nazvaný. Na-
rodil se r. 827. Když bylo Konstantinovi
sedm let, měl zvláštní sen. Zdálo se mu,

že městský velitel či stratég shromáždil
všecky dívky města a že dívky ty zobra-
zovaly ctnosti. Stratég ukázal na ně a
řekl Konstantinovi: „Vyvol si!“ a Kon-
stantin si vyvolil tu, která zobrazovala
Sofii (t. j. moudrost). Hloch vypravoval
o snu svým rodičům a ti se nad jeho vol-
bou zaradovali.

Konstantin vynikal podivuhodnou pa-
mětí a vzácným důvtipem nade všecky
spolužáky. Všední příhoda jej utvrdila
v úmyslu, aby nepoutal srdce k věcem
pozemským, nýbrž aby přilnul k vědám
a k duchovním věcem. Dle obyčeje ji-
ných urozených hochů bavival se i Kon-
stantin lovem. Kdysi si vyšel na lov, maje
s sebou ochočeného krahujce, aby jím
lapal ptáky. Avšak když krahujce vypustil,
strhl se pojednou prudký vítr a unesl mu
krahujce. Nenadálou ztrátou byl jinoch
tak zarmoucen, že dva dni nic nejedl.
Poznal marnost všech radovánek a řekl:
„Hle! takový je život lidský! Na místo
radosti nastupuje žalost. Ode dneška dám
se jinou cestou a nebudu více trávit své
dni ve všedním shonu tohoto světa.“ I vě-
noval se ještě usilovněji studiu. Nejvíce
byl nadšen spisy sv. Řehoře Nazianského.
Nakreslil na stěnu kříž, napsal tam mod-
litbu ke sv. Řehoři a připsal: „O Řehoři!
člověče tělem, anděle duší! Přijmi mne
za učedníka svého!“

O pilnosti a mravnosti Konstantinově
se dozvěděl císařský správce v Cařihradě,
Theoktist a pozval hochu, aby se učil
spolu s císařským princem. Konstantin
s radostí poslechl pozvání, odebral se do
Cařihradu a zavedení potomního biskupa

soluňského Lva a jsa žákem pověstného Fotia, učil se všem tehdy známým vědám, četl Homéra a díla slavných spisovatelů řeckých a při tom se cvičil v počtářství, hvězdářství, měřictví, hudbě i řečnictví, načež se věnoval vyšším oborům filosofie a bohovědy. I byl všeobecně nazýván „filosof“, t. j. mudrc. Hovořil nejraději s těmi, od nichž by něco užitečného získal, vyhýbaje se druhům zabočujícím na scestí. Ve zkaženém ovzduší dvorní společnosti uchoval si panickou čistotu. Theoktist věnoval Cyrilovi velikou důvěru a lásku; kdysi mu řekl: „Konstantine, ty víš, že tě miluji. Mám duchovní dceru, kterou jsem zdvihl z vody křestní (t. j. byl jsem jí kmotrem); je krásná a bohatá; dám ti ji za ženu; a co nevidět, staneš se stratégem.“ Konstantin odpověděl: „Tento dar ať má, kdo po něm touží. Mně není nic dražšího nad vědy.“ A od té doby mysl jeho tím více byla obrácena k stavu duchovnímu. Theoktist a císařovna Theodora se obávali, aby učený Konstantin neodešel z Cařihradu někam do kláštera; proto, když Konstantin byl vysvěcen na kněze, ustanovili jej knihovníkem při chrámu sv. Sofie. Konstantin byl zmáten novými úkoly, které ho odváděly od studia a od služby Boží. Proto potají uprchl do zapadlého kláštera na břehu mořském. Teprve po šesti měsících podařilo se kancléři Theoktistovi vypátrati Konstantina a přemluviti jej, aby se vrátil do Cařihradu. Dřívějšího svého úřadu nechtěl více zastávati a proto mu dali úřad veřejného učitele filosofie.

Tehdy žil v Cařihradě sesazený patri-

archa cařihradský, Jan Grammatik, zatvrzelý nepřítel posvátných obrazů. Ten prohlašoval, že nebyl usvědčen z bludu a že není nikoho, kdo by ho mohl umlčet. Veřejné disputace byly tehdy oblíbeny, lid bral na nich účast živou, až vášnivou. Konstantin, učenec a obratný řečník, byl určen, aby se pustil s Janem veslovní zápas. Jan podal námitku: „Víš, že Bůh řekl Mojžíšovi: Neučiníš si jakéhokoli obrazu. Proč tedy tvoříte obrazy a proč se jim klaníte?“ - Konstantin odpověděl: „Kdybys byl řekl: Neučiníš si žádného obrazu, právem by ses byl přel; ale Bůh řekl: Neučiníš si obrazu jakéhokoli t. j. nedůstojného.“ Jan umklk zahánben, neboť nevěděl, co by mohl namítnuti.

Vladař Saracenů v Melitě, Omar, poslal r. 851 principi Michalovi do Cařihradu tento nadutý vzkaz: „Pošlete nám muže, který by nám dovedl vysvětliti nauku o Trojici Boží; je-li s to nás přesvědčiti, přiznáme se, že jsme překonáni.“ Princ Michael vida, že pozvání nelze odmítnouti a že Saracenové se domýšlejí, jako by Rekové neuměli své víry obhájit, povolal Konstantina a řekl mu: „Poslyš, Konstantine, co mluví Agarjané (Saracené se nazývali „Agarjany“, jako by byli pocházeli od Agary, matky Ismaelovy) proti naší víře... Jdi, a opři se jim! Bůh ti dá milost, abys je porazil jako David porazil Goliáše.“ - Konstantin znaje jazyk arabský, šel. Když přišel do Melity, zpozoroval, že Agarjané pomalovali dveře tamějších křesťanů obrazy dáblů, dveří pak Saracenů se ani netkli. Saraceni se

PANNA MARIA SE ZJEVUJE SV. BERNARDOVI.

tázali posměšně: „Víš-li pak, Konstantine, co ty obrazy znamenají?“ Konstantin odpověděl: „Kde jsou obrazy ďáblů zvenčí, tam zůstávají křesťané uvnitř; kde obrazy ďáblů zvenčí nejsou, tam patrně zůstávají ďáblové uvnitř.“ Vtipnou touto odpovědí byli Saraceni překvapeni a zahanbeni. Při učené hádce Saraceni podali kromě jiných námitek také tuto: „My mohamedáni se držíme zákona Mohamedova; ale vy křesťané nezachováváte zákona Kristova, nýbrž děláte si, jak se komu líbí, ten tak, ten onak.“ Konstantin odpověděl: „Bůh náš je jako hlubina mořská; poznati ho může jen srdce, které miluje pravdu a které je mravně neporušené. Ale vaše mohamedánské náboženství je jako úzký potůček, jež může kdokoli snadno přebročit. Váš Mohamed vám neuložil nic obtížného a povolil vám poddávati se žádostem tělesným. Avšak Kristus Pán žádá sebezapírání.“

Od Agarjanů Konstantin se vrátil do Cařihradu, zřekl se svého úřadu a odebral se do klášterního zátiší na hoře Olympu. Hor zvaných „Olymp“ bylo několik; míněna je buď hora na rozhraní Macedonie a Thessalie anebo nedaleko Cařihradu, na protějším břehu v Bithynii. Dle líčení Dr. Kyselého (viz Našinec 24. února 1927) podobá se hora Olymp v Bithynii dosud rozkošné zahradě. Na Olympu dlel také bratr Metoděj. O mládí tohoto bratra Konstantinova nevíme mnoho. Byl prý krásného vzezření, a věnovav se službě vojenské, stal se místodržitelem v některé provincii Slovany obydlené, čili jak praví legenda: „byl knížetem slovan-

ským... zhostil se vladařství a odešel na Olymp“ (legenda kap. II.), kdež se zachovávala řehole sv. Basilia. Později stal se Metoděj opatem v Polychronském klášteře u Bílého moře. Je-li Metoděj oním věrověstem, který viru Kristovu v Bulharsku šířil a obrazem posledního soudu krále Borise k víře obrátil, z historických pramenů nelze se dopátrati. Činnost obou bratrů v Bulharsku anebo alespoň jednoho z nich není vyloučena. Bulhaři ctí oba bratry jako své apoštoly.

Pobyt Konstantinův v klášteře netrval dlouho. Na severu od Cařihradu, v sousedství Řeků sídlili polodivocí Chazaři plemene uralsko-čudského. Jejich náčelník, kagan či chán, vypravil posly k řeckému císaři Michalu III. s prosbou o muže, který by lid vyučoval víře Kristově. Za věrověsta byl vyvolen Konstantin. Svolil a plul na lodi Černým mořem na poloostrov Taurický (Krim) a zastavil se v městě Chersonu. V tomto městě byla směsice národů; byli tam Chazaři, Rusové, Saraceni i Židé. Konstantin se tam zdržel nějaký čas, aby se naučil jazyku chazarskému i jazyku hebrejskému. Také se dopídil některých částí Pisma sv., přeložených na jazyk ruský a napsaných jakýmsi zvláštním písmem. I tomuto písmu Konstantin se naučil tak brzy, že se tomu všichni podivili. - Konstantin věděl, že u Chersonu je hrob sv. Klementa, který na onom místě kolem r. 100 zemřel smrtí mučednickou. S dovolením biskupa chersonského Konstantin se odebral v průvodu lidu na blízký ostrůvek, kde podle podání tělo sv. mučedníka odpočívalo. Počali ko-

pati a v ssutinách svatyně našli ostatky sv. Klementa i kotvici. Stalo se tak dne 30. prosince r. 861. - Kdysi, když Konstantin se vracel z blízkého města opět do Chersonu, byl nenadále přepaden zástupem divokých Uhrů. Konstantin oslovil divochy jazykem chazarským, a ejhle! divoši zkrotli rázem a propustili jej v pokoji.

Když Konstantin byl na další cestu připraven, odebral se do země Chazarů. Kagan mu poslal několik vážných mužů v ústretu. Jeden z nich, chtěje moudrost Konstantinovu vyzkoušeti, namítal mu :

„Vy křesťané čerpáte moudrost z knih, my však knih nepotřebujeme; my čerpáme moudrost sami ze sebe.“ Konstantin odpověděl otázkou: „Kdybys se setkal s mužem nahým, který by se chlubil, že má mnoho rouch a zlata, uvěřil-li bys mu?“ - „Neuvěřil bych.“ - „Nuže,“ pokračoval Konstantin, „totéž dim i já tobě.“ Touto odpovědí byl muž zahanben a umkl. - Prvního dne se konala učená hádka se Židy. Židé popírali vtělení Syna Božího řkouce: „Je nemožno, aby Bůh se vtělil a v člověku přebýval.“ Konstantin odpověděl: „Bylo nutno, aby Bůh sám přišel k lidem, měli-li býti spaseni. Lékař, když chce člověka vyhojiti mastí, nepřikládá masť někam na strom nebo na kámen, nýbrž na onoho nemocného člověka. A Bůh chtěl-li spasiti člověka, mohl a musil se v něm ubytovati.“ Druhého dne mohamedáni vychvalovali Mohameda a jeho učení, ale Konstantin vyvrátil toto učení a doložil: „Mohamed je lichý prorok, učení jeho vede ke chlipnosti a k ukrutnosti;

Kristovo učení vede ke ctnosti a k svatosti.“ Po těchto slovech první náčelník vstal a řekl: „Poznal jsem, že Konstantin přemohl všechny své odpůrce a že jen víra Kristova je pravá“. Konstantin pokřtil mnoho Chazarů, položil první základy víry křesťanské a vrátil se do Cařihradu s ostatky sv. Klementa, veda s sebou 200 otroků, kteří na přimluvu jeho od kagana byli propuštěni na svobodu. - Radost nad výsledkem díla apoštolského byla v Cařihradě veliká. V tu dobu Konstantin vzbudil všeobecný podiv také tím, že vyložil hebrejský a samaritánský nápis na číši pocházející z dob Šalamounových, kteréhožto nápisu dotud nikdo nedovedl rozluštit. - V Cařihradě vznikly nechutné spory. Ctižádostivý Fotios připravoval roztržku mezi Cařihradem a mezi Stolicí římskou. Konstantin odsuzoval osudný tento krok Fotiův; zatoužil jíti do Říma a zanést tam ostatky sv. Klementa.

Tou dobou přišli do Cařihradu poslové moravského knížete Rostislava, synovce jeho Svatopluka, údělného knížete nitranského, i Kocela, knížete blatenského, prosit o věrověsty. Vyřizovali tento vzkaz: „Lidé naši odstoupili od pohanství a zachovávají křesťanský zákon, ale nemáme učitele takového, který by nám jazykem naším vyložil pravou víru křesťanskou.“ Císař zavolal Konstantina a řekl: „Vím že jsi unaven, filosofe, ale je záhodno, abys šel na Moravu, neboť nikdo jiný by nedovedl dílo to tak dobře vykonati. Vezmi s sebou bratra svého Metoděje, jste Soluňané a umíte dobře po slovanSKU hovořiti.“ - Jiní poslové byli posláni

do Říma k apoštolské Stolicí s toutéž prosbou. Konstantin ihned se uvolil jíti na Moravu; tázal se posluš, zdali Moravané mají zvláštní písmo pro jazyk slovanský; za základ vzal starobylé litery řecké a doplnil je značkami přiměřenými zvukům slovanským. Oba bratři pak překládali některé části Písma svatého i bohoslužebné knihy do jazyka slovanského.

Císař Michal vypravil Konstantina a Metoděje na Moravu a opatřil je hojně potřebami i dary i listem doporučujícím k Rostislavovi. Oba bratři se vydali na cestu r. 863. Cestou hlásali evangelium a zakládali chrámy na počest sv. Klementa, jehož ostatky nesli (na př. u Jajců v Bosně, v Kelemenu v Charvatsku a jinde). Všude je lid vítal s uctivostí. V měsíci červnu došli do hlavního města velkomoravské říše, Velehradu. Thned začali dílo apoštolské s velkou horlivostí. Káceli modly, hubili pohanské pověry, naléhali, aby přestalo obětování modlám, vykořeňovali všeliké zlozvyky, na př. manželství mezi příbuznými, mnohoženství atd. Hlásali slovo Boží a vedli lid k bohabojnému životu. Konstantin prý rozbořil modlu pohanského bůžka Radigasta na hoře Radhošti a modlu Peruna na Špilberku u Brna. V Osvětimanech (u Kyjova) byl založen klášter dle řehole sv. Basila. Zachovaly se mnohé památky jejich působení; chrámy (na př. v Hor. Břečkově u Znojma), studánky (na Velehradě, v Podivíně, v Příbiczích, u Vyškova a j.), kříže, kazatelny (v Třešti, v Telči). Dle pověsti založili i chrámy v Brně a v Olomouci.

Pak překládali církevní knihy na jazyk slovanský: evangelia a epístoly, breviář čili časoslov, mešní knihu (služebník), obřadní knihu (trebník), zpěvník sv. Jana Damascenského (oktoich). - Věrověstové nekonali snad ještě oběti Mše sv. ve slovanské řeči, nýbrž pouze všecko připravili, aby po schválení papežském ihned se tak mohlo státi. Pilně vyučovali žáky, aby z nich vychovali domácí kněze a misionáře. Čelní učedníci byli: Klement, Naum, Angelar, Sáva a Gorazd. S diecési pasovskou nevstupovali v nijaký svazek, protože země, v níž působili, byla zemí misionářskou. Středem jejich činnosti byl Velehrad na Moravě, Nitra na Slovensku. Výsledek jejich práce byl utěšný: do pěti let stala se Morava katolickou. Lid přilnul k věrověstům s dětinnou úctou a láskou jako k svým duchovním otcům. Jazyku jejich, nářečí macedonsko-slovanskému lid dobře rozuměl.

Papež Mikuláš I. (858-867) uslyšev o blahodárné činnosti Konstantina a Metoděje, povolal je do Říma. Poslechli rádi, neboť už dříve se chystali do Říma, aby tam donesli ostatky sv. Klementa, aby podali obvyklou zprávu o dosavadní činnosti misionářské, aby si vyžádali schválení pro slovanský překlad posvátných knih, aby poprosili o povolení slovanské liturgie (bohoslužby) a posléze aby jejich žáci byli vysvěceni na kněze nebo na jáhny. Cestou prodleli nějaký čas v Blatně (v Pannonii) u knížete Kocela. Kocelovi se zalíbilo nové písmo slovanské a nařídil žákům, aby se mu naučili. Kudy se věrověstové ubírali, budovány byly svatyně

na počest sv. Klementa (na př. v Suchole, u Selč a j.).

Nežli věrověstové došli do Říma, zemřel papež Mikuláš I. a nástupcem zvolen byl Hadrian II. Ten uslyšev, že přicházející řečtí kněží Konstantin a Metoděj nesou ostatky sv. Klementa, zaradoval se a vyšel jim ve slavném průvodu s hořícími svícemi v ústřety. Ostatky nesený byly do prastarého chrámu sv. Klementa a tam pochovány. Dle způsobu misionářů prve skládali oba bratři počet z dosavadní své činnosti. Nejen pochybnosti, že někteří rádcové papežovi zamítali zavedení jazyka slovanského do bohoslužby a nazývali to „neslýchanou novotou“. Papež však po zralé úvaze schválil liturgické knihy slovanské; posvětiv a položiv je v kostele Panny Marie Větší (U jeslíček) na oltář, kázal z nich konati liturgii. Takto byla v přítomnosti papeže i rádců sloužena Mše sv. v jazyku slovanském. Biskupové Formosus a Gauderik posvětili dle rozkazu papežova slovanské žáky na kněze a na lektory. Konstantin pak a Metoděj, když byli osvědčili svou pravověrnost vyznáním katolické víry a když byli učinili slib poslušnosti Stolicí apoštolské, byli - snad samým papežem - vysvěceni na biskupy misionářské.

Tu pojednou ochuravěl Konstantin; cítě blížící se smrt, vstoupil do kláštera. Přijal jméno Cyril. Ani na lůžku smrtelném nevycházeli mu Slované z mysli; domlouval bratru svému Metodějovi, aby neopouštěl díla u Slovanů započatého řka: „Hle, bratře Metoději! Až dosud jsme byli oba splezení, jednu brázdu táhnouce.

A nyní já padám na liše a ukončuji den svůj. Víím, že velmi miluješ horu (t. j. klášter Olympský), ale nechtěj pro horu opustiti učení své na Moravě. Zůstaň u toho dobrého lidu a vyučuj ho pravdě Boží!“ - Cyril zemřel 42letý dne 14. února 869. Nad smrtí Cyrilovou byl v Římě veliký zármutek. Papež rozkázal, aby duchovní se shromáždili se svícemi a aby s mrtvým tělem učinili slavný průvod, jakýž strojen bývá samému papeži. Metoděj prosil papeže: „Matka naše loučíc se s námi, když jsme šli na Moravu, žádala a zapřísahala nás, aby, kdo z nás druhého přečká, převezl mrtvé tělo do kláštera (na Olymp) a tam je pohřbil. Papež svolil. Avšak biskupové namítali: „Zemřelý prošel mnohou zemí a zemřel zde; sluší se, aby muž tak slavný, jenž donesl ostatky drahocenné, pochován byl ve městě slavném. Na tom zůstalo. Cyril byl pochován ve chrámu sv. Klementa vedle ostatků sv. Klementa.

Celá osobnost Cyrilova a veškeré vystupování Cyrilovo vyzařovalo svatost a vnitřní velikost. Římané si oblíbili za krátko Cyrila, cizince, obdivuhodného filosofa. (Grivec, str. 80.)

Metoděj se vrátil k Slovanům sám. Zastavil se u Kocela v Blatné. Kocel hodlal znovuzřídit biskupství srémské (Sirmium), jež zaniklo při stěhování národů. I poslal Metoda v průvodu 20 čestných mužů zpět do Říma se žádostí, aby Metoděj byl ustanoven biskupem Slovanů pannonských. Papež Hadrian II. vyhověl přání Kocelovu; jmenoval Metoděje arcibiskupem pannonským, propůjčiv mu

pravomoc někdejších metropolitů směrných. Papež zároveň udělil Metoději výsadu, že smí konati veškeré služby Boží jazykem slovanským s tou tolikou výminkou, aby při Mši svaté zpívány byly epistola a evangelium zprvu latinsky a potom teprve slovansky.

Avšak činnosti nového metropolity postavily se hned s počátku dvě veliké překážky na odpor: pád Rostislavův a nenávisť biskupů franckých. Rostislav byl svržen od synovce svého Svatopluka a vydán Frankům. Ti oslepili Rostislava a zavřeli na vždy do kláštera. Král Ludvík postavil Svatopluka v čelo vojska, které se mělo zmocniti Moravy. Svatopluk však přelstil Franky a zmocnil se vlády nad říší moravskou. Metodějovi nebyl nakloněn; také nebyl přítelem slovanské bohoslužby. - Biskupové pasovský, solnohradský a frisingský nenáviděli nového arcibiskupa, protože si činil nároky na území Moravy a Pannonie. Na jejich rozkaz Metoděj byl jat, do Německa odvezen a do tuhého žaláře uvržen. Tam byl držen půl třetího roku (871-874). Biskupové jej pohnali na svůj soud. Metodějovi bylo jako zločinci státi za prudkého mrazu na dvoře. Biskupové, jsouce spíše vojíny než duchovními, jali se Metodějovi spílati vetřelců. Adalvin, biskup solnohradský, a Hermanrich, biskup pasovský, neostýchali se bíti Metoděje do hlavy a sraziti ho k zemi; ba Hermanrich byl by ho mrskal bičem, kdyby mu v tom jiní byli nebránili. Upřítomnosti krále Ludvíka mu vytýkali, jak si může osobovati pravomoc na území, které přináleží jim? Metoděj odpověděl

mírně: „Kdybych věděl, že to vaše země jest, byl bych se jí vyhnul, ale země ta jest země sv. Petra a přísluší pod pravomoc papežovu; já ji spravuji jeho jménem.“ Metoděj se odvolával k papeži, ale soud toho nedbal a odevzdal Metoděje frising-skému biskupu Hannonovi.

Když nově nastolený papež Jan VIII. (872-882) se dozvěděl o příkoří, které se stalo Metodějovi, otázal se biskupa frisingského Hannonu, jenž náhodou dlel v Římě, po této věci. Avšak Hannon zapřel všecko, a ačkoliv Metoděje sám věznil, přece nestoudně lhal, že prý Metoděje ani nezná. Tu papež poslal do Německa svého legáta Pavla se řádnými instrukcemi. Legát vyložil králi Ludvíkovi, že Metodovou diecésí nikdo není zkrácen v právu, vysvobodil Metoděje z vazby a suspendoval na čas provinilé biskupy. K Adalvinovi, biskupu solnohradskému, řekl legát: „Bez církevního nálezu pokutovali jste biskupa od apoštolské Stolicе poslaného; zpoličkovali a žalářovali jste jej!“ Za to Adalvin byl zbaven práva konati služby Boží na tolik času, na kolik Metoděj byl žalářován. Ostatně Adalvin brzy poté zemřel. - Hermanrichovi, biskupu pasovskému, napsal papež: „Opovázlivost tvá překonala vzteklost tyрана, ba divokost šelem, když jsi bratra a spolubiskupa našeho Metoděje vězením týral... ba, tys ho chtěl koňským bičem sešlehati a byl bys provedl úmysl svůj, kdyby jiní nebyli tobě zabránili. O běda biskupu, když takto vystupuje proti biskupovi!“ - Hannonovi, biskupu frisingskému, napsal papež: „Drzost a opovázlivost tvá převyšuje oblaka... cho-

val ses k bratru svému Metoději spíše tyransky než kanonicky (t. j. podle práva církevního).“ A za to, že Hanno lhal řka, že Metoda ani nezná, byl volán do Říma na soud.

Protože papež se domníval, že nenávisť bavorských biskupů má příčinu svou v jejich odporu proti slovanskému obřadnictví, poslal Metoději list, v němž mu zbraňoval sloužití Mši svatou jazykem slovanským a doporučil mu konati Mši svatou jazykem latinským nebo řeckým.

Metoděj se vrátil na Moravu; radost Moravanů byla veliká, že jim byl vrácen milovaný arcibiskup. V tu dobu (r. 874) Metoděj pokřtil českého vévodu Bořivoje. Pokřtěním knížete Bořivoje učiněn byl veliký a rozhodný krok, aby veškeren národ český byl obrácen na víru křesťanskou. Víra Kristova se šířila velmi rychle. Bořivoj vzal s sebou kněze Pavla do Čech; manželka Bořivojova, kněžna Ludmila, přilnula ke Kristu a záhy zbudován byl chrám na Levém Hradci a na hradě Pražském. Čechy náležely k arcidiecési moravské. Mnozí tvrdí, že Metoděj byli v Čechách hlasatelem víry Kristovy; dosvědčují to památné chrámy klementske, na př. v Litomyšli, v Hradci Králové, v Dobřenicích, v Sadeké a v Praze. Metoděj šířil víru křesťanskou buď sám nebo učedníky svými také v Kladsku, ve Slezsku i v Polsku.

Biskupové němečtí nepřestávali strojit úklady Metodějovi; pomlouvali jej u Svatopluka, že prý není pravověrný, že prý slouží Mši svatou v jazyku barbarském, aby snadněji ukryl svůj blud. Svatopluk vyslal latinského kněze Jana do

Říma a žádal papeže, aby věc vyšetřil. Papež Jan VIII. obeslal listem ze dne 14. června 879 Metoděje do Říma a napsal mu: „Slyšeli jsme o tobě, že neučíš tomu, čemu římská církev od samého knížete apoštolů se naučila... také jsme slyšeli, že zpíváš Mši svatou v jazyku cizím. Vždyť jsme tobě zapověděli, slaviti Mši svatou v tomto jazyku.“ Metoděj se odebral s dvořanem Svatoplukovým Zemižiznem do Říma, obhájil slavně nevinu svou a osvědčil přesnou víru katolickou, zejména článek o vycházení Ducha Svatého z Otce i ze Syna; také přesvědčil papeže o prospěšnosti obřadu slovanského dokládaje, že právě za příčinou slovanských služeb Božích víra křesťanská zapustila hluboké kořeny mezi Slovany. Papež shledal Metoděje úplně pravověrným, ustanovil jej řádným stoličným arcibiskupem moravským a dovolil konati službu Boží jazykem slovanským. List papežův k Svatoplukovi zní (ve výtahu): „Není na úkor zdravé víře nebo nauce, zpívati Mše jazykem slovanským... protože ten, jenž učinil tři nej přednější jazyky, to jest hebrejský, řecký a latinský, stvořil i všechny jiné ke své chvále.“ A znovu papež připojil rozkaz, aby epištola a evangelium zpívány byly nejprv latinsky a potom slovansky. Posléze papež věda, že Svatopluk není nakloněn slovanskému obřadnictví, dodal: „Líbí-li se tobě raději slyšeti Mše jazykem latinským, nařizujeme, aby před tebou Mše svaté slouženy byly po latinsky.“

K žádosti Svatoplukově papež posvětil Němce Vichinga za biskupa nitranského, ovšem s rozkazem, aby ve všem dle cír-

kevních zákonů byl poslušen arcibiskupa svého, Metoděje. Takto Metoděj vyšel po druhé jako vítěz ze zápasu s odpůrci svými. Podřízený biskup Viching nepodporoval však Metoděje v jeho snahách, nýbrž jal se strojiti pikle, aby Metoděje i jeho dílo zničil. Nalhal Svatoplukovi, že prý obdržel od papeže tajné rozkazy a že prý Metoděj z vůle papežovy postaven jest pod jeho dohlídku. Metoděj dověděl se o tom, otázal se listem papeže, zdali skutečně byly dány z Říma tajné rozkazy; také prohlásil, že je hotov jíti do Říma, zřící se úřadu svého a zůstatí v Římě u hrobu bratra svého. Papež Jan VIII. odpověděl Metodějovi listem ze dne 23. března 881; pozdvihoval jeho sklíčenou mysl, pochválil jeho pravověrnost a horlivost, prohlásil, že Vichingovi nedal žádných zvláštních rozkazů, ani veřejných ani tajných, a slíbil, až Metoděj přijde do Říma, že přestupky Vichingovy budou vyšetřovány a že vinník bude potrestán. Viching pak se už neodvážil strojiti pikle; na soud však do Říma - jak se zdá - nešel. Viching byl opravdu dvořanem oněch zkažených nástupců Karla Velikého, o nichž praví německý dějepisec Ginzel (*Geschichte der Slavenapostel*, Wien, 1861), že jim byla věrnost a úcta k právu jen prázdným slovem.

Odtud pak nastaly Metoději pokojné časy a mohl po tři léta klidně pokračovati v apoštolském svém díle. Metoděj dokonal překlad Písem svatých až na knihy Makabejské. Byl asi v šedesátém roce věku svého, když počal znamenati, že mu ubývá tělesných sil. Žákové se ho tázali:

„Koho uznáváš mezi učedníky svými za hodna, aby byl tvým nástupcem?“ Metoděj ukázal na Gorazda řka: „Ten jest vaší země syn, pravověrný a Písma znalý; ten budiž mým nástupcem.“ - Na Květnou neděli, dne 4. dubna 885 Metoděj slavil obět mše sv. naposledy a řekl: „Střežte mne, děti, až do třetího dne.“ Skonal 6. dubna 885. Kněží obětovali za něho Mši sv. v řeči latinské, řecké i slovanské. Pohřbu jeho se zúčastnili velcí zástupové lidu, protože, jak pravil životopisec, „všechněm učiněn byl vůdcem k spasení.“ Oba, Cyril i Metoděj, byli ušlechtilí svatí mužové, vynikající nejen svým vzděláním, ale i mravní dokonalostí. Cyril byl ideální kněz, učený theolog, všude byl v popředí, osobou jednající, a neměl odpůrců. Byl ohnivější než Metoděj, podoben svici, která rychleji hoří a spíše se ztráví. - Metoděj jevil povahu státníka církevního, měl schopnost a odvahu čeliti odpůrcům a býti organisátorem církevnictví uznávaným, vítězným. Ideální svaté smýšlení ukázali oba, když se zřekli vysokých úřadů a uchýlili se do samoty klášterní; volili práci a dobro, snášeli útrapy toužíce jen rozmnožiti slávu Boží na zemi.

Staří Čechové nazývali je i „Crhou a Strachotou.“ Slovo „Strachota“ povstalo chybnou derivací z řeckého slova; metus t. j. hrůza, strach. Svátek 5. července. Papež Lev XIII. nařídil památnou encyklikou ze dne 30. září 1880 „*Grande munus*“, aby výroční památka slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje byla slavena po celé církvi katolické.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje je spo-

lek rozšířený mezi všemi Slovany s ústředím na Velehradě. Účelem jeho jest, pracovati v duchu sv. apoštolů na rozšíření a utvrzení víry mezi Slovany a sjednocení jich v katolické Církvi. Na Velehradě je papežská kolej sv. Cyrila a Metoděje k výchově misionářů mezi Slovany.

Sv. KLEMENT byl žákem sv. Cyrila a Metoděje. Po smrti sv. Metoděje opovážil se Viching vinit Metoděje z pověr a z bludů. Papež Štěpán VI. dal se Istivým Vichingem oklamati a napsal Svatoplukovi list, ve kterém se zmínil o žalobách proti Metodějovi přednesených: „Slyšel jsem, že Metoděj si hleděl pověr a ne spasení, svárův a ne pokoje; i podivil jsem se tomu...“ Klement a Gorazd hájili před papežskými legáty sv. Metoděje. Svatopluk však nehnul ani rukou na obranu sv. Metoděje; Vichingdal všech pět žáků sv. Metoděje zmrskati a do krajín podunajských odvléci. Odtud prchli do Bulharska. Car Boris ustanovil Klementa biskupem velickým (v Macedonii). Klement nazývá se také biskupem ochridským. Klement uvedl Bulhary do Církve katolické a vymýtil bludy kacířů bogumilů. Zemřel r. 916. Svátek 27. července.

Sv. NAHUM (či Těšivoj) žák sv. Cyrila a Metoděje a pomocník jejich; provázal je na cestě do Říma. Po smrti svatého Metoděje bylo Nahumovi uprchnouti do Bulharska; i byl biskupem bulharským a pomocníkem sv. Klementa ve Velici. Svátek 20. června.

Sv. GORAZD, rodilý Moravan, v latinském a v řeckém jazyku obecný, byl od sv. Metoděje označen za nástupce na

stolci arcibiskupském. Avšak návodem Istivého biskupa nitranského Vichinga byl donucen jíti do vyhnanství. Nalezl útočiště v Bulharsku. Car Boris ho vlídně přijal. Slovanská legenda, řečená „pannonská“ pokládá se za práci Gorazdovu. Zemřel kolem r. 900. Památka 17. července.

Sv. LUDMILA, dcera vладыky pšovského (hrad Pšov - nynější Mělník) byla manželkou českého vévody Bořivoje z rodu Přemyslovcův. Bořivoj zavítal roku 874 s četnou družinou na dvůr moravského knížete Svatopluka, tam poznal sv. Metoděje, jenž vyučiv knížete pravdám křesťanským, pokřtil ho i družinu jeho. Bořivoj vraceje se do Čech, vzal s sebou kněze Pavla Kaicha, žáka sv. Metoděje. Byla-li Ludmila pokřtěna tímto domácím knězem Pavlem anebo sv. Metodějem, když zavítal do Čech, není známo. Jisto je, že Ludmila se stala horlivou služebnicí Kristovou; ráda poslouchala slovo Boží, zpívala chvály Bohu a prokazovala hojně skutky křesťanského milosrdenství lidem trpícím, tak že nazývána byla „matkou chudých“. Oba manželé jali se stavěti v Čechách křesťanské svatyně. Práví se, že blahoslavený Ivan, který poustevničil u Lodenic, přišel i na Tetín a oběma manželům poželhal.

Po smrti Bořivojově, r. 894, stal se knížetem syn jeho Spytihněv, a když roku 912 zemřel, Vratislav; Vratislav pojal za manželku Drahomíru, knížecí dceru ze slovanské větve Lutičů čili Veletů ve Stodoru na řece Havole. Někteří kronikáři dí o ní, že byla pohankou, což se asi ne-

srovnává s pravdou. Někteří ji líčí jako ženu dobrou, jiní jako ženu zlou, hrdou a svéhlavou. Drahomíra povila svému manželu tři syny: Václava, Boleslava a Spytihněva a čtyři dcery, z nichž se výslovně připomíná zbožná Přibyslava. Ovdo-vělá Ludmila věnovala nejnežnější péči Václavovi. Vychovávala milého vnuka svého v bázni Boží, učila jej křesťanským ctnostem.

Když kníže Vratislav r. 921 zemřel, měl vládnouti nejstarší syn jeho Václav, ale protože byl nezletilý, ujala se otěží vlády Drahomíra. Rozhodně však slovo v domě rodinném měla kněžna Ludmila, která požívala u lidu veliké vážnosti. Drahomíra žárlila na vliv své tchyně u mladého knížete a na její oblibu u lidu, i uminila si vraždou se ji zbavit. Snad se dala vésti také nezřízenou žádostí po majetku své tchyně. Ludmila záhy postřehla žárlivost a zlobu své snachy a vzkázala jí: „Po žádné části vlády tvé hříšně jsem nezatoužila, ani žádného panování nad tebou si nežádám. Vezmi syny své nazpět, a jak ti libo, vládni jimi. Mně pak dovol sloužiti všemohoucímu Kristu, na kterém místě chceš.“ Ludmila se odstěhovala z hradu pražského na hrad Tetín a předvídjíc, co se stane, připravovala se na smrt dobrými skutky a přijímáním svatých svátostí. Závistivá Drahomíra se nespokojila tím, že Ludmila ustoupila v ústraní; neustávala jí činiti nástrahy. „Důvěrníci její, Tuna a Komoň, nebyli pouze najatými vrahy a nástroji v ruce Drahomířině, nýbrž byli představiteli nové šlechty dvorské, která používala ná-

ruživostí Drahomířiných, aby sama nabyla většího bohatství.“ (Dr. Josef Kalousek, „Obrana knížete Václava svatého“, 1901.)

Tuna a Komoň (podle jiných: Tuman a Kovan) vydali se dne 15. září 921 navečer se zástupem zbrojnošů na Tetín, obstoupili hrad a vrazili do komnaty kněžny Ludmily. Stařenka seznavši úmysl nočních vetřelců, domlouvala jim: „Co chcete činiti? Ublížila-li jsem vám kdy? A nevzpomínáte-liž dobrého, jež jsem vám prokázala?“ Avšak slova ta nijak na ně nepůsobila. Povalili ji na zemi. Ludmila řekla: „Poshovte maličko, až se pomodlím.“ A když se pomodlila, řekla: „Přišli-li jste, abyste mne usmrtili, setněte mi hlavu!“ Vrahové však nedbali její prosby, strhli jí závoj a tím ji zardousili. Hlavní pohnutkou byla nenávist Drahomířina proti více křesťanské a tento odpor byl zesilován snahou pohanů, udržeti pohanství, ba nabýti vrchu nad křesťanstvím. Drahomíra darovala vrahům skvosty a nádherné šaty, ale brzy vznikla roztržka a nenávist s obou stran. Drahomíra přemýšlela, jak by se vrahů zbavila. Tuna dovědév se o tom, uprchl a toulal se v cizině. Komoň byl na útěku chycen a na smrt odsouzen. Drahomíra poskvρνivši se násilnou smrtí své tchyně, jen si zvětšila své nesnáze v řízení země.

Lid záhy začal uctívati Ludmilu jako oslavenou mučednici. Nazýval ji „matkou české země, matkou českého národa“. Sv. Václav dal ostatky své báby Ludmily přenést do Prahy a pochovati v chrámu sv. Jiří. Přenesení ostatků se stalo 21. října

a konečné uložení 10. listopadu, snad roku 925. Sv. Václav šel tomu průvodu v ústřety a zúčastnil se slavných obřadů církevních. Svátek sv. Ludmily, první mučednice české, 16. září.

Sv. VÁCLAV narodil se kolem r. 903 (Dr. Stejskal udává rok 907) snad na tvrzi Stochově jako nejstarší syn českého knížete Vratislava I. a manželky jeho Drahomíry. Měl bohaté nadání a bystrou mysl. Zprvu jej vychovávala jeho bába, sv. Ludmila; vedla jej k bázni Boží a učila jej křesťanským ctnostem; dbala, aby pod vedením kněze Kaicha si osvojil znalost jazyka slovanského slovem i písmem. Protože bylo záhodno, aby dědic trůnu znal také jazyka obřad latinský, jehož se obecně užívalo v zemích západních, byl poslán na hrad Budeč, kde latinský kněz Uceno (Vincenc) jej učil znáti knihy latinské. „I vložil Bůh takovou milost na Václava knížete, že počal tak rozuměti písmu latinskému jako dobrý biskup anebo kněz, že, když vzal knihu řeckou nebo slovanskou, přečítal ji zřetelně bez chyby“ (Pastrnek). Tam se účastňoval her se spolužáky i cvičení se zbraní.

Václav nejen znal zákon Páně, ale konal věrně, co přikázáno. Vynikal něžnou, zbožnou myslí. Rád přísluhoval knězi při Mši svaté; sám připravoval obětní dary, chléb a víno. Radostí mu bylo požínati pšenici o žních, vydrtití, rozemílati ji mezi kameny, mouku zadělávati v těsto a péci z něho hostie. „Podobně spěchával za ticha nočního do své vinice s věrným sluhou. Tam natrhavše hroznů, snesli je na hromadu a donášeli úkradkem či tajně

do odlehlejší místnosti; pak víno lisovali a připravili k oběti.“ Protože věřil v Boha celým srdcem, měl upřímnou lásku k Bohu i k lidem a liboval si už od mládí ve skutcích zbožnosti a dobročinnosti.

Když kníže Vratislav roku 921 zemřel, shromáždil se všechen lid země, vyvolil Václava za vévodu. Ale protože byl nezletilý, vládla za něho po nějaký čas jeho matka Drahomíra. Rozhodné však slovo v domě knížecím měla bába Václavova, Ludmila. Neboť „přednější Čechové se usnesli, že svěří Lidmile, služebnici Kristově, Václava a Boleslava k výchově, dokud by věkem nedospěli.“ Drahomíra záviděla Ludmile přízeň lidu a dala ji roku 921 na hradě Tetině svými rádci Tunou a Komoněm usmrtiti. Tím však sizzatišla své postavení. Choutky zemských vladyk se zbujněly, vážnost trůnu byla zlehčena. Vladkyové se pokusili o zjevnou vzpouru proti Přemyslovcům. Možná, že hrdý vévoda zlický Radislav sám zatoužil po stolci knížecím. O půtkách těch nemáme dosti zpráv; jisto je toliko, že už r. 922 bavorský vévoda Arnulf podnikl válečnou výpravu do Čech a že vlasti-zrádný Radislav, jsa zetěm nebo svakem Arnulfovým, spolčoval se s nepřítelem.

Za těchto zmatků, kolem r. 923, ujal se Václav vlády. Bylo mu tehdy asi 20 let. Čechy byly na pokraji záhuby. Václav zachránil svou statečností a moudrostí celistvost i nezávislost české země.

Radislav Zlický nechtěl uznati svrchovanosti Václavovy a spojoval se s Němci; i nezbyvalo Václavovi, než táhnouti polem proti hrdému nepříteli. U Žitoměře (nyní

Štolmíře, u Českého Brodu) se schylovalo k boji. Václavovi se zželelo krve lidu, která na obou stranách se měla prolévati. Neváhal jako pravý otec lidu, jako křesťanský hrdina vydati vlastní svůj život v sázku. Před tváří obojího vojska vyzval zrádného Radislava na rytířský souboj, aby ten z nich byl hlavním knížetem v Čechách, kdo by v zápase zvítězil. Souboj sotva zahájený se skončil vítězstvím Václavovým. Radislav se pokořil a prosil Václava za odpuštění. Svatý kníže mu odpustil řka: „Vrať se domů v pokoji, měj dosti na svém, já nictvého nežádám.“ Tak osvědčil Václav ducha ušlechtilé smířlivosti, ale zjednal si také touto svou osobní statečností a velkomyslností úctu a poslušnost i u ostatních bojarů dosud nepoddajných.

Snad ještě větší nebezpečí hrozilo české zemi, když výbojný král německý Jindřich, zvaný Ptáčník, jenž si dlouhými, krutými válkami podmanil Slovyany Polabské, vtrhl do Čech, máje po boku Arnulfa bavorského a snad i zrádného Radislava. Kníže Václav se bránil se svým vojskem seč byl, ale vojska jeho nestačila proti ohromné přesile nepřátel. Spojená vojska německá přitáhla až ku Praze a oblehla ji. Václav byl ve velkých nesnázích: zvítězí-li Jindřich, pravil k sobě, uvede Čechy v tuhou porobu, jak učinil s Polabskými Slovyany; poznal, že jediná záchrana závisí na rychlém vyrovnání se s Jindřichem. Obávaje se zbytečných a nejistých bojů, poddal se na ten způsob, že se zavázal k ročnímu poplatku 500 hřiven stříbra a 120 volů, jež Čechové od-

váděli už dříve. Václav také uznával, že pokojné a přátelské styky s říší německou budou zárukou, že snáze odolá nájezdům Maďarů. Kromě toho asi doufal, že obnovením přátelských svazků s Německem bude čeleno nedostatku kněžstva v Čechách; rmoutilo jej, že Čechy postřádají řádného zřízení církevního.

Jisto je, že král Jindřich seznav ušlechtilost Václavovu, přestal požadovati smluvený poplatek a že mu daroval rámě sv. mučedníka Víta. Legenda dí, že Václav byl kdysi králem Jindřichem pozván na společnou schůzi knížat. Václav se opozdil v chrámu Páně, a poradníci čekali jeho příchodu. Král se rozmrzel a nařídil, aby shromáždění nedali pocty Václavovi, až vstoupí, ba aby ho vůbec nedbali. Po chvíli vstoupil Václav do poradní síně. Tu však král sestoupil s trůnu svého, kráčekel mu v ústrety a posadil jej na čestné místo vedle sebe. Knížata zaslá; po skončené poradě se tázali krále, proč tak náhle změnil dřívější svůj úmysl. Král odpověděl: „Nemohl jsem jinak jednati; spatřil jsem na jeho čele lesklý kříž a po jeho boku dva anděly.“ Kristian praví, že Václav byl přátelským svazkem spojen s králem saským.

Kníže Václav dal s povolením řezenského biskupa Tutta přenéstí ostatky sv. Ludmily do chrámu sv. Jiří v Praze a položil základ ke stavbě chrámu sv. Víta. Byl prodchnut duchem obrodného hnutí, jež mělo vznik v Clugny, a otevřel mu cestu do své země.

Aby zajistil pokoj v zemi, vydržoval na četných hradech vojenské posádky, dával

bojovníkům nejlepší zbraně a oděv, mluvil k nim vlídně, ale dbal o přísnou kázeň: surovce a pijany dával přivázati ke stolci a mrskati. Volal do Čech kněze z okolních zemí, vystavěl ve všech hradech kostely a bohatě je nadal, aby služby Boží se mohly slavně konati. Mnoho kněží a řeholníků spěchalo do Čech a přinášeli knihy církevní a ostatky svatých. Václav se jich štědře ujímal. Shromažďoval knihy bohoslužebné a pečoval, aby v Čechách konány byly služby Boží po všechny dny, jak tomu bylo u jiných velkých národů. Navštěvoval chrámy své říše ve výroční dny jejich posvěcení, tam obcovał službám Božím a učil lid svým příkladem, jak mají světiti den Páně.

Jednomyslně líčí životopisy, že Václav horlivě konal skutky tělesného a duchovního milosrdenství. Vdovám a sirotkům ubližovati nedal od nikoho, všechny lidi miloval. Řemesla zveleboval, obchod povznášel, a jsa přesvědčen, že toliko zbožný život a vzdělání je základem blahobytu národů, zřizoval chrámy a školy. Seznav, že chudí rodičové dle neblahého zvyku tehdejšího prodávali své děti v otroctví, zhroutil se toho a vykupoval děti z otroctví a pečoval o jejich křesťanskou výchovu. Vykupoval také dlužníky, kteří, když nemohli zaplatiti svého dluhu, stávali se nevolníky svého věřitele. Tehdy lid ještě lpěl na mnohých pohanských obyčejích; ještě pořád přinášeny bývaly oběti bésům a skřítkům; hadači a čarodějové pohanští měli mnohdy větší vážnost než kněží křesťanští. Svatý kněz se snažil vykořeniti ony pohanské neplechy. Ač povaha jeho

se klonila vždy ke shovívavosti a smířlivosti, nemlčel ke hříchům velmožů, bděl, aby soudcové byli spravedliví a aby nepravosti i u mocných byly staveny; uměl nastupovati na zatvrzelé věnníky s náležitou přísností; při soudním zasedání hájil majetku chudších proti hrabivosti mocnějších.

Modlitby tak byl pilen, že nedostávalo-li se mu času ve dne, modlíval se v noci. (V. Novotný píše v *Ces. dějinách* 465: Základním rysem povahy Václavovy byla pobožnost až chorobně přepjatá. Nechybělo lidí, jež chorobná zbožnost knížete naplňovala obavami (str. 471): Což je zbožnost chorobou? příhanou? Není-li spíše bezbožnost chorobou a příhanou? A odkud ví tento historik, že zbožnost Václavova byla chorobná? Prvním zákonem pro historika je, aby nebyl stranicky zaujatý.) Zvláště horlivě uctíval nejsvětější Svátost, kterou navštěvoval i za času nočního, provázen jsa panošem Podivenem. Pozdější životopis vykládá: „Stalo se jest, když jedné chvíle svatý Václav nočního času bosýma nohama šel ke kostelu prostřed zimy, rytíř Podiven šel za ním. Podivena zablov nohy. Václav řekl: „Stavěj nohy své v mých noh šlépěje.“ Podiven učinil tak, a víc žádné zimy necítil.“ (Vitas. Venceslai, Dr. Podlaha p. 19.) Pod šatem knížecím nosil drsnou žínici, stříd-mě požíval pokrmů. A stalo-li se někdy, že při hostinách, které sám dával a nebo ku kterým byl pozván, požil poněkud více vína nebo medoviny, tu pak časné ráno pospíchal do chrámu a prosil kněze, kteréhokoliv našel, aby hřích mu odpustil

a za něho se modlil. Vzezřením byl velebný, tělem statný. Horoucně si žádal čistotu až do smrti neporušenou zachováti. Někteří soudí, že byl ženat, ale že žil s manželkou jako se sestrou, zůstávaje panicem. Když upevnil říši, pojal úmysl jíti do Říma a požádati papeže, aby jej oděl oděvem řeholním; chtěl se z lásky k Bohu vzdáti důstojenství knížecího a postoupiti je bratru Boleslavovi.

Zbožný život knížete Václava nebyl mnohým lechům a vladýkám po chuti. Mnozí z nich byli buď pohany nebo povrchními křesťany; toužili po nevázaném životě. Nelíbila se jim zbožnost a apoštolská činnost Václavova. Reptali, že kníže věnuje mnoho času službám Božím a že důchody své obrací na účely církevní a na skutky dobročinné; byli by si přáli, aby jim věnoval své důchody na dary a hostiny. Pomlouvali Václava a jednali o jeho utracení. Bratr Boleslav, údělný kníže pšovský, z touhy po trůnu přidal se k spiklencům. Bylť povahy prudké a ctižádostivé; spiklenci mu namlouvali, že je pro trůn způsobilější než Václav, ba neostýchali se lživě tvrditi, že Václav mu ukládá o život.

Boleslav se přiklonil k zločinnému záměru, pozval bratra do Boleslavi na den 27. září, kdy se měla konati památka posvěcení kostela sv. Kosmy a Damiána. Václav, ač dobře věděl, jaké úklady se mu strojí, přijal pozvání a odebral se s družinou do Boleslavi. Byl přítomen službám Božím a pak, než počala hostina, oddal se rytířské hře na nádvoří. „Vsed na koně, počal hráti ve hru rytířskou (turnaji po-

dobnou) a veseliti se s družinou svou na dvoře Boleslavově a pak vkročil vesele do domu, kde se měla konati hostina. Odpůrci Václavovi majíce dýky pod šatem a za zády je skrývajíce, neustále na vraždu pomýšleli; třikrát vstali, aby ji provedli, třikrát opět usedli. K Václavovi přistoupil jeden z jeho přátel a řekl mu potichu: „Aj! chystám pro tebe potají koně, vsedni naň! Upřchni! Hrozí ti tu smrt!“ Václav však po hostině vzal pohár do ruky a proslovil připítek ke cti sv. Michala archanděla. Pak odešel do hostinské síně a odevzdav údy své odpočinku a dlouho se nábožně modliv a žalmy zpívav, konečně znaven usnul.“

V noci sešli se spiklenci v Hněvsově dvoře, pozvali k sobě Boleslava a radili se: „Půjde na jitřní, tehdy jej ulovíme.“ Když pak ráno zvonili na jitřní, Václav uslyšev zvon, řekl: „Sláva Tobě, Pane, že dal mně jsi dočkat se tohoto jitra.“ Vzav opánky a umyv se, šel na jitřní. Boleslav byl přikázal kněžím chrámu sv. Kosmy a Damiána, aby, až Václav přijde, nikterak munedopustili vejíti do chrámu. Vskutku, kněz chrámu, jakmile spatřil muže Božího přicházeti, zavřel chrámové dveře. Boleslav spěchal za Václavem. Václav shlédnuv jej, řekl: „Zdráv buď, bratře! Přijmiž tě Kristus k hostině své věčné, že's mne a družinu mou včera tak hojně pohostil!“ Boleslav odpověděl: „Včera dle možnosti, dnes však bratr bratru poslouží takto!“ a máchnuv mečem, udeřil Václava do hlavy. Václav zachytiv meč, řekl: „Jak neobratně si počínáš, chtěje mne raniti“, a poraziv Boleslava na zemi, řekl: „Aj vi-

diš, člověče, kterak mohu tebe potříti jak nejmenší zvířátko. Než, daleko budiž, aby ruka má se potřísnila krví bratrovou“ a vrátiv mu meč, pospíchal do kostela. Boleslav křičel: „Přátelé, přátelé! Kde jste kdo? Špatně pomáháte pánu svému v úzkosti postavenému!“ Tu se vyřítil celý zástup s meči a oštěpy; Cesta a Tyra zranili Václava, Hněvsa přiskočiv, probodl ho mečem. Václav vypustil duši řka: „Pane, v ruce tvé poroučím ducha svého.“ Bylo dne 28. září roku 929.

Zbrojnoši rozsekali mrtvé tělo na kusy, vrhli se potom na kněze a jiné lidi knížeti oddané, oloupili je a vyhnali je z hradu; jejich ženy pak provdali za muže jiné. Ale od toho je zdržel Boleslav řka, že je na to času dosti. Když hluk na hřadě utichl, vyšel kněz Krastěj a přikryl tělo Václavovo prostěradlem. Pak přichvátala Drahomíra a plačíc sbírala údy těla Václavova; bojíc se, aby ji nezabili, uprchla do Chorvát. Mrtvé tělo bylo zaneseno do chrámu a pochováno. Mučednická krev, která postříkala stěnu chrámovou, nemohla dle pověsti nižádným způsobem býti setřena.

Boleslav spěchal hned po bratrovraždě do Prahy zmocnit se trůnu. Brzy se hrozil ukrutného svého činu a litoval ho. Syna svého Strachkvasa určil, jak pravil, aby byl duchovním a sloužil Kristu po celý život za ten hřích. Když tělo Václavovo bylo r. 932 přeneseno do Prahy, Boleslav čekal na průvod s lítostivým pláčem, svaté tělo přijal a uložil je v chrámu sv. Víta. Václav byl zavražděn pro svou spravedlnost, pro svůj ctnostný život, že

pohanství vymycoval a křesťanství šířil, že svého jmění dle vůle Boží užíval k podpoře chudých. Je pravým mučedníkem Božím. Lid český ctil Václava jako zbožného svatého knížete, jako moudrého státníka, jako zmužilého bohatýra. Nazýval jej „slavným mučedníkem Božím“, „apoštolským šířitelem víry Kristovy“, dědicem (t. j. pánem a majitelem) země české. Den jeho smrti se stal dnem svátečním již v X. století. Svátek sv. Václava, mučedníka, dědice a předního patrona českého, 28. září. Svátek přenesení ostatků sv. Václava 4. března.

Podiven, rytíř a věrný sluha svatého Václava, provázel svého pána při mnohých dobročinných skutcích (viz životopis sv. Václava). Jsa v domě správcem, navedl skoro všechny služebníky tak, že uměli zpívat i žalmy a znali obřady církevní. Byl od nich ctěn jako otec; miloval je; máje na příklad rozdati mezi ně deset peněz, přidal ze svého pět. Po zavraždění sv. Václava uprchl do Němec, aby unikl nebezpečí, že bude rovněž usmrcen, jako ostatní stoupenci Václavovi. Pak se vrátil do své vlasti a skrýval se. Kdysi však bolestí jat a roztrpčen jsa vraždou sv. Václava, vzal meč a běžel do domu muže, jenž nejvíce radil k tomu zločinu a jehož rukama sv. Václav byl utracen. Obořiv se naň, zabil jej. Zabití vražedníka bylo ovšem hříchem, který se nedá omluviti. Boleslav zvědév o tom, dal Podivena polapiti a oběsiti. Svou vinu Podiven smyl vlastní smrtí. - Gumpold však vykládá o smrti Podivenově takto: „Podiven, sluha věrný, byv zbaven svého pána, smutně

bořekoval a dobré skutky (Václavovy) mezi lidmi vychvaloval a rozšiřoval. Když se o tom dozvěděl Boleslav, rozhněval se a dal Podivena oběsiti.“ - Podiven byl záhy od lidu považován za mučedníka a za blahoslaveného. Potvrzení této úcty papežem nikdy se nestalo. Památka jeho je 28. září.

Přibyslava, kněžna, sestra svatého Václava, provdala se za vladyku Chorvatů (v severovýchodních Čechách). Ovdověvši, žila svatě až do smrti, trvající horlivě na modlitbách, zapírajíc se postem a konající skutky milosrdné. Pohřbená byla v Jablonné (pod vrchem Krutinou) kolem r. 960. Její pcta není církevně potvrzena. Svátek 12. prosince.

Bl. MILADA (Mlada) byla dcerou knížete Boleslava. Dle zprávy prvního dějepisce českého, Kosmy, kapitolního děkana v Praze († 1125), Milada se vzdělala ve znalosti Písma sv. v Římě (dle *St v Řezně*). Byla pannou přívětivou, dobročinnou a pokornou. Kolem r. 966 putovala do Říma k papeži Janu XIII. s prosbou svého otce Boleslava I., aby v Praze bylo zřízeno samostatné biskupství a aby směla založiti v Praze klášter panen dle řehole sv. Benedikta. Papež slíbil dáti povolení. Milada se podrobila kázni v panenském klášteře římském a přijala jméno „Maria“. Papež ji ustanovil první abatyší nového kláštera a dal jí na cestu do Prahy listinu, kterouž povoluje i zřízení biskupství pražského i založení panenského kláštera. R. 973 bylo zřízeno biskupství v Praze a byl založen panenský klášter tamtéž. Milada jsouc abatyší, sloužila

Bohu věrně a zemřela 8. února r. 994. Uctívá se jako blahoslavená, ačkoliv Církve o tom dosud rozhodnutí neučinila. Svátek její 8. února (nebo 29. listopadu).

Bl. IVAN pocházel bezpochyby z Bělocharvatska Tatranského (t. j. část Haliče, Slezska, Polska). Byl prý synem knížete charvatského. Někteří dokazují, že otec Ivanův byl nitranský kníže Pribina, jenž r. 830 byl od Mojžíra sesazen a vyhnán. Opustiv vlast, odebral se do Čech a poustevničil u Tetína (při potoku Lodenickém). Přebýval tam mnoholet v jeskyni, zapíraje se a maje u sebe toliko laň, jejímž mlékem se živil. Dle podání přišel kníže Bořivoj s loveckou družinou k jeskyni a spatřiv laň, postřelil ji šípem z lučiště. Ivan vyšel z jeskyně a na otázku Bořivojovu, kdo je, odpověděl: „Jsem Jan z Charvát a poustevničím tu po 42 let.“ Bořivoj pozval Ivana na Tetín. Ivan svolil a na Tetíně přijal svaté svátosti; požehnav knížecím manželům, vrátil se do své poustevny. Kněz Pavel přišel ještě jednou navštívit Ivana. A tu Ivan vzav blánu a černidlo, napsal Bořivoji list, ve kterém sdělil, že jest synem krále charvatského. - Na počest blah. Ivana byla r. 1725 zřízena družina českých poustevníků. Jmenovali se Ivanité. Družina tato zanikla r. 1782. Rok smrti poustevníka Ivana se klade do roků 882-893. Svátek 25. června.

Sv. VOJTĚCH (lat. Adalbertus) byl synem vojvody zlického Slavníka, jenž sídlil na hradě Libici nad Cidlinou. Matka Střezislava pocházela ze slavného rodu slovenského. Životopisec Vojtěchův Bruno

Kverfurtský píše: „Vykvetl nachový květ vlastem českým, z rodičů velkých narodil se syn ještě větší, spanilý tělem, spanilejší duchem.“ Manželé měli šest synů: Vojtěcha, Soběbora, Spitimíra, Pobraslava, Pořeje a Radima. Vojtěch se narodil kolem roku 951. Že vynikal tělesnou krásou a silou, určil jej otec ke stavu světskému. Tu však chlapec onemocněl na smrt; rodiče jej položili na oltář Panny Marie, a když vyvázl z nebezpečí, slíbil otec, že z vděčnosti odchová syna pro stav duchovní. Literním počátkům vyučoval Vojtěcha věrný sluha rodu Slavníků, jménem Radla.

Asi 10 let poté zastavil se na hradě libickém sv. Adalbert, mnich a biskup, jenž se vracel z misionářské cesty z Ruska. Vypravoval o různých národech a o útrapách, jichž zakusil mezi nimi. Jeho vypravování mocně působilo na vnímavou mysl jinochovu. Vojtěch byl vzděláván v učení křesťanském. Protože však v Praze nebylo ani biskupa ani vyšších škol, byl r. 972 vypraven na nově zřízenou školu při metropolitním chrámu v saském městě Děvině (Magdeburku). Arcibiskupem magdeburským stal se sv. Adalbert, někdejší host a přítel Slavníkův. Ten přijal Vojtěcha vlídně, bděl nad ním otcovsky a dal mu při biřmování své jméno Adalbert. Ve škole měl Vojtěch učitelem slavného Otrika, jenž byl nazýván „saským Ciceronem“. Spolužáky měl: Brunona Kverfurtského, pozdějšího arcibiskupa a druhého apoštola Prusů, Dětmara Mezibořského, kronikáře, a j. Doma pak měl spolehlivým rádcem pěstouna Radlu. Záhy

vynikal vědomostmi a líbeznými mravy. Bruno líčí, že Vojtěch se účastňoval žertů chlapeckých, ba že i později, když se vrátil do Čech, zprvu se oddával světským radovánkám.

Roku 981 zemřel arcibiskup Adalbert. Vojtěch se vrátil do vlasti. Matka jeho zatím ovdověla. Pražský biskup Dětmar posvětil Vojtěcha na podjáha. Brzopoté Dětmar onemocněl na smrt. Jsa blízek smrti, nařikal: „Ach, jaký jsem byl, a jaký bych nyní si přál, abych byl býval! Hřích můj by přece došel odpuštění, kdyby hříchy svěceného mi lidu nezvěšovaly mé bídý! Nebránil jsem lidu zběsilému! Nedovedl jsem odvrátiti zkázu, do níž samochtě se vrhal! Běda mi, že jsem mlčel!“ Tyto výčitky a žaloby mocně otřásl Vojtěchem, jenž byl smrti Dětmarově přítomen. Byly mu počátkem přísného života. Dětmar zemřel 2. ledna 982.

Duchovenstvo, kmeti a vladykové čeští s králem Boleslavem II. v čele rokovali, kdo by byl nejhodnější stolce biskupského. Posléze zvolali: „Kdož jiný, než rodák náš Vojtěch, jehož urozenost, učenost a přívětivé mravy s tak velikou důstojností se srovnávají? Ten bude dobrým vůdcem naším!“ (Tak praví druhý životopis sv. Vojtěcha, napsaný Janem Kanapariem, mnichem, který zemřel r. 1004 v Římě.) A přivedše Vojtěcha do shromáždění, pravili: „Ty budeš naším biskupem, chťj nechťej! Ty znáš dobře otevírati cestu, která vede do vlasti nebeské.“ Vojtěch, přijav volbu, ač nerad, odebral se ke dvoru císaře Oty II., jenž byl tehdy ve Veroně. Císař obdařil Vojtěcha prstenem a berlou

SV. PANNA SE SV. BRIGITOU A SV. KATERINOU
ŠVĚDSKOU.

biskupskou na znamení, že volbu schvaluje. Mohučský arcibiskup Willigis, jenž byl rovněž přítomen, posvětil Vojtěcha na biskupa. Vojtěch se vracel z Verony do Čech skromně, beze vši nádhery. Jel na koni používaje nikoliv skvostné uzdy, nýbrž konopného provazu. Přišel do Prahy, krácel bos do stoličného chrámu.

Vojtěch byl učený a nábožný. Ve všem jeho jednání se jevila ušlechtilá povaha ducha i srdce. Jemný a něžný cit se pojil s pevnou a ráznou vůlí. Rozmyslná vážnost držela na uzdě jeho přirozenou čilost. Nikdo ho neviděl se smáti. Vedl život zapíravý, spával na holé zemi. Vždy utíkal odtud, kam tíhlo tělo, vši silou spěchal tam, kam volal duch. Proti návalům náruživosti bojoval tak dlouho, až přemohl zlé návyky, až vymýtil světské rozkoše ze srdce. Brával na se různé svízele, aby se pokořil a aby se uchránil bujnosti. Také ruční práci se obíral; i na poli pracoval; těšil se, že vlastníma rukama si vydělává potřebné výživy (Kanapar). Z biskupských důchodů podržel pouze čtvrtou část na své potřeby, ostatek vynakládal pro dobro církve, duchovenstva a nuzných lidí. Každodenně hostil 12 chudášů. Kdysi pozdě večer přišel kterýsi ubožák a prosil o dar. Vojtěch byl u veliké nesnázi, neboť neměl nic; všecko byl už rozdal. I daroval ubožákovi peřinu, kterou se sám chtěl zahaliti.

Horlivost Vojtěchova pro čest a slávu Boží a pro spásu duší byla neúnavná. Ale neměla valného úspěchu. Nebylo v zemi sice mnoho pohanů, ale udržovaly se pohanské zvyky, na př. sňatky mezi blízký-

mi příbuznými, mnohoženství u šlechty, krevní pomsta, trhy v neděli a ve svátek, prodávání křesťanských zajatců židům; kněží se namnoze ženili, a byvše kárání, utíkali se pod ochranu světských velmožů. Kníže Boleslav II. se spolčoval s pohanskými Lutici, ti pak donášeli do země pohanské bůžky. Kromě toho zapověděl Boleslav II., aby Vojtěch nestavěl kostelů a aby nevybíral povinných desátků. Vojtěch vystoupil rázně proti zlořádům, ale vida tvrdošijnost lidu, stanul na tom, že se vzdá svého úřadu. Nabízel hodnost biskupskou Strachkvasovi, bratru knížete Boleslava II., jenž pode jménem Křišťan žil v klášteře v Řezně, řka: „Tys bratr knížete! S pomocí svého bratra bude ti snadno konati duchovní správu. Budu se snažiti u Stolice římské o to, abys tu byl biskupem.“ Ale Křišťan příkře odmítl: „Nechci této ani jiné hodnosti. Nestačím na to. Mnich jsem. Mrtev jsem.“

I požádal Vojtěch míšenského biskupa Volkolda, aby prozatím spravoval biskupství pražské, a vydal se r. 989 s bratrem svým Radimem na cestu do Říma. Přišel tam, prosil papeže Jana XV. o radu, co by měl činiti. Naříkal: „Lid mi svěřený nechce mne poslouchati. Na místě řádu a zákona vládne libovůle.“ Papež odpověděl: „Synu! nejsi-li s to vésti svůj lid, uchyl se do ústraní a snaž se zachrániti sám sebe!“ Vojtěch se ustanovil na tom, že půjde do Jerusalema. Císařovna Theofana, matka císaře Oty III., jež právě dlela v Římě, dala mu na cestu tolik zlata, kolik Radim mohl unést. Ale Vojtěch je ihned

všeckorozdal mezi chudé. Vydal se na pout' a přišel do kláštera montekassinského, odtud do kláštera valliluckého blíže přimořského města Bari. Tamější opat sv. Nil mu poradil, aby neputoval dále, nýbrž aby v Římě vstoupil do kláštera. Vojtěch poslechl. Také Radim vstoupil do kláštera a přijal jméno „Gaudencius“. Záslibný list (schedula professionis) Vojtěchův, kterým se v Římě zasvětil, zní: „Ego Adalbertus promitto stabilitatem meam et conversionem morum meorum et oboedientiam secundum regulam s. Benedicti, t. j. já Vojtěch slibuji stálost, nápravu mravů i poslušnost podle řehole sv. Benedikta.“ V klášteře Vojtěch konal všední práce: čistil kuchyni, umýval nádoby, do-
nášel vodu a pod.

Zatím se Čechům zastesklo po biskupu Vojtěchovi. Také kníže Boleslav II. si přál jeho návratu. Proto mohučský arcibiskup Willigis dal poselstvu k Vojtěchovi vypravenému, ve kterém byli také Radla a Křišťan, list tohoto obsahu: „Čechové litují svých nepravostí a přejí si Vojtěcha opět mítí svým biskupem. Slibují nápravu.“ Papež Jan XV. souhlasil slovy: „Vraťme jim, oč spravedlivě žádali, ale s tou výminkou: budou-li ho poslušni, ať si jej podrží; nebudou-li však chtít zanechat své obvyklé nešlechtnosti, ať tento náš milý bratr opět odejde od nich.“ Vojtěch se vrátil do Čech. Bylo to r. 992. Na cestě, na Plzeňsku, na Zelené hoře, požehnal své milé vlasti. V Praze jej uvítali duchovní i zástupové lidu radostně a slibovali poslušnost. Kníže Boleslav II., aby Vojtěcha udobřil, vydal v souhlasu

se zemským sněmem ustanovení, že se Vojtěchovi zůstavuje na vůli rozlučovati sňatky proti církevním předpisům uzavřené, stavěti kostely a vybíratí povinné desátky.

Vojtěch podporován jsa knížetem Boleslavem II., založil r. 993 benediktinský klášter v Břevnově u Prahy; prvním opatem se stal bývalý pěstoun Vojtěchův Radla, jenž přijal jméno Anastasius. Klášter břevnovský se stal semeništem křesťanské kultury. Poté se odebral Vojtěch na Moravu, která přináležela k biskupství pražskému; odtud na Slovensko; v Ostrihomě se sešel s uherským vévodou Geyzou a biřmoval jeho syna Vaika čili Vácu na jméno Štěpán. Ubíral se pak Nitrou do Bílého Chorvatska a kázal i v Krakově. Není pravda, že byl odpůrcem obřadu slovanského. Staré letopisy ruské praví, že Vojtěch na svých cestách rušil pravou víru, že zavrhl písmo slovanské a místo něho že ustanovil písmo latinské, že prý pobil nebo rozehnal pravé biskupy - ale spisovatel Karel J. Erben dokazoval, že tato ruská zpráva se nesrovnává s pravdou. Vojtěch rozmnožil píseň „Gospodi pomiluj ny“, památku to po svatých věrověstech slovanských, verši obsahujícími prosbu o mír v zemi. Odtud zpěv tento sluje písni svatovojtěšskou.

Když se Vojtěch z apoštolské cesty vrátil do vlasti, nalezl poměry rozhárané. Mocný rod Vršovců byl v nepřátelství se Slavníkovci. Tehdy se stalo, že manželka jistého Vršovce, nařknutá z cizoložství, utekla se do chrámu na hradě

pražském, dovolávajíc se práva útočištného. Dle pohanského práva měla býti štata vlastním manželem. Biskup Vojtěch jí nevydal, nýbrž žádal, aby byla podrobena soudnímu řízení a pokání. Vršovci však porušili právo útočištné, odtrhli ženu od oltáře, vyveklí ji z chrámu a stáli ji mečem. Vojtěch vyobcoval tyto zbojníky z Církve. Ale tím se jen přiostrilo nepřátelství. I rozhodl se podruhé složit břemeno biskupského úřadu a odebral se do Říma do kláštera. Tentokráte mu byl druhem na cestě Bruno, bývalý spolužák děvinský.

Boleslav neolibě nesl odchod Vojtěchův. Žádal arcibiskupa mohučského: „Buď nám povolej zpět našeho pastýře Vojtěcha, čehož si více přejeme, - anebo nám jiného posvěť, čehož neradi žádáme.“ Arcibiskup Willigissesnažil přiměti Vojtěcha k návratu. Pravit: „Hřích jest, any všecky církve mají své chotě, aby jediná Praha byla ve stavu vdovském bez pastýře.“ Vojtěch si vyžádal u papeže slyšení. Prosil: „Poskytni mi, svatý Otče, útěchy, mám-lismutný odcházeti. Uposlechnou-li ovečky hlasu mého, chci s nimi žiti a umříti; ne-li, chci s tvým povolením jíti kázatevangeliem pohanským národům.“ Papež Řehoř V. svolil. Navraceje se do své vlasti, Vojtěch zašel do Toursu ke hrobu sv. Martina, do Paříže ke hrobu sv. Diviše a do kláštera Fleuryského. V Mohuči byl hostem císařského dvoru. Připomínal císaři jeho povinnosti, aby byl vlídný ke vlídným, aby byl nevlídný k hrdým, aby se bál Boha spravedlivého, jemuž bude kdysi počet klásti z vlada-

ření. Tam z pokory konal Vojtěch služby těm, kteří s ním v paláci bydlili. Potají, za noční doby, brával jejich obuv, čistil ji a vyčištěnou zase kladl na místo. Činil tak dlouho, až císařský komorník Volfar věc vyzkoumal a prozradil. Na další cestě poděsila Vojtěcha nová neblahá zpráva: Vršovci se pomstili na rodě Slavníkovců a zavraždili na hradě Libici čtyři bratry Vojtěchovy.

Proto se Vojtěch odhodlal nejíti do Čech; uchýlil se do Polska. Tam jej kníže Boleslav Chrabrý uctivě uvítal. Týž poslal do Čech poselstvo tázat se, žádají-li sobě Čechové míti Vojtěcha biskupem čili nic. Odpověď došla: „Jsme hříšníci, ty pak světec. Nesluší ti přebývati mezi námi. A pak: jaký to nový mrav, aby biskup tolikrát zapuzené opět vyhledával? Víme, co zamýšlíš, a co hříšného v rouše přívětivosti svatost tato krákorá! Míni potrestati příkoří, jež jsme jeho bratřím spáchali. Není nikoho, kdo by jej mínil přijmouti.“ Vojtěch uslyšev uštěpačnou tuto odpověď, zvolal: „Tak jsou má pouta zpřetrhána, a já starostí pastýřských zbaven! Hle, oni praví zřetelně: Nechceme tě! Kterak mohu spravovati toto stádo?“ I ustanovil se jíti k pohanským Prusům. Vyčkával doby jarní. Zatím pečoval ozvelebení služeb Božích ve Hnězdně. Tehdy prý složil velebnou píseň polskou: „Boga Rodzica“, kterážto píseň náleží k nejkrásnějším plodům básnictví polského. Poláci ctí Vojtěcha jakožto svého apoštola a patrona.

Roku 997 Vojtěch konal přípravy na cestu k pohanským Prusům. Byl to kmen

litevský, později poněmčený. Zavolal Radla z Uher. Ale Radla buď nemohl nebo nechtěl přijít. I vydal se na cestu provázen Radimem a Benediktem. Německý dějepisec J. Voigt představuje si cestu Vojtěchovu takto: „Z Gdanska, kam jej dal Boleslav Chrabrý po lodi dovéztí, plavil se Vojtěch do zátoky frižské a v místech nynějšího města Královce vystoupil na břeh.“ Sotva jej zočili domorodci, obcházelí jej hněvivě a jeden z nich jej udeřil veslem mezi lopatky řka: „Neodejdete-li rychle odtud, budete mučení a usmrceni.“ Vojtěch se pustil hlouběji do kraje a přišel do větší osady. Starosta se ho tázal, kdo je a co tam hledá. „Jsem Slovan,“ vece, „jménem Vojtěch, stavem mnich, dříve biskup, a přicházím k vám, abyste opustili modly a poznali pravého Boha.“ Prusové však mu hrozili zabitím a odvezli ho i s průvodčími na lodi k místu, kde nyní je místo Pilava.

Vojtěch vida, že žádného ovoce nedochází, ztrácel mysl. „Co si máme počítí? Snad vzezření našeho těla a neobvyklý šat náš je nám závadou. Musíme se jim více připodobňovati, musíme vlastníma rukama výživu sobě opatřovati; snad se doděláme úspěchu.“ Gaudencius řekl: „Jsme hladoví a umdleni.“ Vojtěch poodešel do lesa a přinesl hojnost hub a sladkých bylin. Všichni průvodcové se najedli. Poté Vojtěch konal obět Mše svaté, načež kráčet k blízkému městu Cholinum zvanému. Sotva vystoupil na násep, sběhli se lidé a kamenovali jej. Vrátili se a vešli do téhož lesa, Romovské pole zvaného, o němž nevěděli, že je Prusům posvátným

místem a že žádný křesťan pod trestem hrdla tam nesmí vkročit. Tu je přepadli Prusové, vedeni byvše pohanským knězem Sikkem. Ten probodl Vojtěchovu hrud oštěpem, ostatní ozbrojenci bodali umírajícího, až se ze sedmi hlubokých ran valila krev. Vojtěch rozepjav ruce a modle se za vrahy, klesl mrtev k zemi. Pohané mu usekli hlavu a dali ji na kůl. Benedikt a Radim byli spoutáni, později pak propuštění. To se stalo 23. dubna 997 blíže nynějšího města Fischhausen u Královce, jenom několik set kroků od moře. Nyní je na tom místě gotický kříž 8 metrů vysoký s německým nápisem: „Biskup sv. Vojtěch zde zemřel r. 997 smrtí mučednickou pro světlo křesťanství.“ A pod tím psáno: Wielopolská 1831. Tělo sv. Vojtěcha bylo přeneseno zprvu do Třemešné, pak do Hnězdna, r. 1039 pak do Prahy. Svátek sv. Vojtěcha, biskupa, mučedníka, patrona země české, 23. dubna.

Památka *Ditmara*, prvního biskupa pražského († 982), dne 2. ledna. Od něho se rozlišuje:

Bl. DIETMAR, kapitolní děkan brembský, jenž zvěstoval víru Kristovu se sv. Vicelinem u Slovanů polabských. Zemřel r. 1152. Svátek blah. Dietmara 17. května. Dietmar sluje také Tetmar!

Sv. PROKOP narodil se kolem r. 985 v Chotouni u města Kouřimě z rodičů zemanských. Záhy si umínil vstoupiti do stavu duchovního. Tehdy byli v Čechách kněží obřadu latinského i slovanského. Prokop se rozhodl pro kněžství dle způsobu slovanského. Vzdělával se na Vyšehradě v písemnictví slovanském a zdá se,

že prodlel i nějakou dobu ve slovanském klášteře v Uhrách, aby se utvrdil ve znalosti liturgie slovanské. V Uhrách se udržovaly bohoslužebné řády, zavedené sv. Cyrilem a Metodějem; tam byli veliký počet slovanských klášterů dle řádu sv. Basilia, na př. v Čanadu nad Marošem, na Vyšehradě nad Dunajem. A bylo tehdy zvykem, že mnichové horliví a osvědčení obdrželi povolení poustevničiti o samotě. Také Prokop poustevničil. Kde zprvu přebýval, zdali v Uhrách či na Moravě, není známo. Zdá se, že na Moravě byl posvěcen na kněžství.

Po letech Prokop se vrátil do své vlasti. V lesích sázavských našel příhodný útulek; na strmé skále nad Sázavou, na okraji jeskyně, do níž jen trhlinou skalní vnikalo světlo, si zřídil chýši a počal mýtití les a vzdělávati půdu. Kolem r. 1030 přibyl kníže Oldřich (1012-1037) s loveckou družinou do Posázaví, spatřil poustevníka Prokopa a poznav jeho výtečné vlastnosti, zvolil si ho za rádce a zpovědníka. Prokop s bolestí pozoroval zánik bohoslužby slovanské v Čechách. Proto chtěl založiti klášter, kde by se konala liturgie slovanská a kde by se vychovávalo slovanské kněžstvo a řeholnictvo. Kníže Oldřich schválil jeho plány a slíbil podporu. Prokop shromáždil kolem sebe jiné slovanské kněze a založil r. 1032 v údolí řeky Sázavy památný klášter a stal se jeho opatem.

Nová řeholní osada měla býti štěpnicí duchovenstva slovanského; odtud se měly řády cyrilometodějské znenáhla šířiti po vší slovanské zemi. Klášter sázavský byl

vyňat z pravomoci biskupa řezenského i pražského. Řeholí byla pravidla sv. Basilia, spojená s některými články řehole sv. Benedikta, přizpůsobenými domácím poměrům a potřebám.

• V klášteře sázavském byla také škola. Učitelem mladých mnichů byl sám opat Prokop. Maje znalost písemnictví slovanského a jsa milovníkem bohoslužebných řádů cyrilometodějských, přepisoval slovanské evangeliáře, žaltáře i všecky jiné knihy obřadné. Mnichové konali služby Boží, církevní hodinky a svatá čtení v jazyku staroslovanském. Avšak některé pobožnosti konaly se i dle obřadu římského, na př. prosebné průvody. V klášteře se pěstovalo umění, zpěv, malířství, sochařství a stavitelství. Tak vznikla na Sázavě první umělecká škola a klášter slynul v celé zemi. Nával jinochů a mužů do kláštera rostl, ale Prokop dbal úzkostlivě, aby bylo dbáno přísné kázně. Miloval své mnichy, ale také je káral a trestal, bylo-li třeba. Vypravuje se, že kterýsi mnich zpíval kdysi při Mši svaté posvátné zpěvy hlasem vyvýšeným a strojeným, aby došel pochvaly lidu. A vskutku pravili lidé, že zpíval jako anděl. Ale Prokop dozvěděl se o tom, pokáral mnicha řka: „Tys hledal chvály lidské a tím jsi se připravil o zásluhu. Prý jsi zpíval jako anděl. Za to dostaneš nyní šlehy prutem, aby hořkost trestu tě vyléčila ze žádostivosti po chvále lidské.“

Prokop byl muž neobyčejný, hrdina odříkavého života, výtečný vůdce duší na cestě k dokonalosti křesťanské. Neušel pokušení zlého ducha, ale odpíral nástra-

hám ke hříchu srdnatě, ustálil a utvrdil se v pokoře a sebezapíravosti. Z pokory po dlouhá léta se zdráhal přijmouti název opata. Pokrm, jehož požíval, oděv, jímž své tělo kryl, byly dílem vlastní jeho práce a při jeho střídmosti vždy ještě zbylo, co by udělil nuznému. Ačkoliv žil sebezapíravě, byl vždy veselé tváře a pln dobrotivosti ke všem lidem; podřízení měli k němu více lásky nežli bázně. Prokop byl 20 let opatem. Zemřel roku 1053. Svátek sv. Prokopa, opata sázavského, patrona českého, 4. července.

Prokop byl první světec český, jenž prohlášen byl za svatého na základě církevního vyšetřování v Římě. Stalo se tak r. 1204. Jeho nástupcové v hodnosti opatské byli: Vitoš, Jimram a Božetěch. Božetěch prý kdysi, chtěje předstihnouti pražského biskupa Kosmasa, vzal při bohoslužbě korunu s oltáře a vložil ji králi Vratislavovi na hlavu. Za to mu byl uložen trest, aby vydlabal kříž a tělo Ukřižovaného a aby jej na svých bedrách nesl až do Říma. - Sláva kláštera sázavského netrvala ani celé století. Roku 1096 umrl v něm hlalol slovanské liturgie, neboť Břetislav vyhnal opata Božetěcha a jeho svárlivé, nepokojné mnichy z kláštera a uvedl do něho benedikty latinské z Břevnova.

Někteří se domnívají, že rukopis evangelia, který se nachází v Reměši (ve Francii) a jehož se dotýkali králové francouzští při korunovační přísaze, pochází od Prokopa. Rukopis je sice psán písmem cyrilským, avšak jazyková povaha rukopisu dokazuje, že je to spíše památka jihoruská, snad ze XII. století.

39. CÍRKEV VE ŠPANĚLSKU ZA MOHAMEDÁNSKÉ VLÁDY

Maurové dobyli Španělska vítězstvím u Xeres de la Frontera roku 711. Zprvu byli mírní ku kvetoucí církvi španělské. Aby křesťané odpadávali k islamu, o to všemožně pečoval kalif Abderrahman II. (822-852). Pronásledování křesťanů počalo roku 850 a trvalo i za nástupce Mahomeda (852-887). První pronásledovaný křesťan byl:

sv. PERFECT, kněz, znalec arabských věd, mučedník kordovský, zemřel r. 850. Slaví se 18. dubna.

BLISAAC byl úředníkem kordovským; předstoupil před mohamedánského soudce žádaje, aby mu byla víra Mohamedova objasněna. Aby sít, jsa 27letý, roku 851. Svátek 3. června.

Sv. ALODIA a sv. *Nunilona*, sestry ve Vervetě v Kastilii, měly otce mohamedána; ten po smrti své manželky si vzal za manželku mohamedánku. Alodia a Nunilona odešly z domu. Byly roku 851 pro víru státy. Svátek jejich 22. října.

Sv. SANCIOUS (nebo Sanctius), jinoch křesťanský, upadl do zajetí saracenského. Kalif Abderrahman jej dal vyučovati v umění válečném. Sancius byl však horlívým křesťanem; proto jej Saraceni zabili roku 851. Svátek 5. června.

Sv. FLORA, panna kordovská, pocházela ze smíšeného manželství; otec byl mohamedán, matka křesťanka. Dle tehdejšího zákona Flora měla býti mohamedánkou, avšak poznavši víru křesťanskou,

přilnula k ní. Bratr její byl zarputilý mohamedán a činil Floře mnohá příkoří. Flora zprvu se skryla před ním v klášteře, ale pak vrátivši se řekla: „Tu jsem a nebojím se! Čiň se mnou, co se ti líbí, ale věz, že utrpení mne ještě více posilní v lásce ke Kristu.“ Bratr ji surově zbil a obžaloval ji u soudce, že prý odpadla od islamu ke křesťanství. Flora však dokázala, že mohamedánkou nikdy nebyla, a prohlásila, že zůstane na vždy křesťankou. Poté uprchla do města Ossarie, ale brzy se vrátila, ač si byla vědoma, že jí hrozí smrt mučednická. K ní se přidružila *Maria*, sestra jáhna Valabonsa. Obě byly vyzvány, aby zapřely Krista. V tutéž dobu byl uvězněn kněz Eulogius, který uslyšev o Floře a Marii, napsal spis: „Povzbuzení k mučednictví.“ Když Flora a Maria statečně vyznaly víru, byly r. 851 státy. Svátek sv. Flory a Marie 24. (nebo 29.) listopadu.

Sv. EULOGIUS, kněz kordovský, vynikal svatostí, horlivostí a spisovatelskou činností. Napsal spis: „Památník svatých čili 3 knihy o mučednících kordovských.“ Jsa ve vězení a uslyšev o statečnosti Flory a Marie, napsal spis: „Povzbuzení k mučednictví.“ Po jejich mučednické smrti Eulogius byl sice z vězení propuštěn, byl i zvolen biskupem toledským, ale v tehdejších trudných dobách nemohl býti vysvěcen. Asi r. 858 mohamedánská dívka, jménem *Leokricia*, od něho pokřtěná a křesťansky vychovaná, utekla se k němu a k jeho sestře Nuniloně, aby se vyhnula trýznění od rodičů. Eulogius ji svěřil spolehlivým přátelům. Oba však byli uvěz-

nění. Eulogius před soudcem prohlásil, že nemohl odepřít Leokrii vyučování ve víře katolické. Byl stát 11. března 859. Čtyry dni po něm popravena byla i Leokrie. Svátek sv. Eulogia 11. března, sv. Leokrie 15. března.

Sv. VALABONSUS, jáhen a mučedník kordovský, bratr sv. Marie shora jmenované. S ním byl usmrčen jistý Petr. Rok smrti 851. Svátek 7. června.

Sv. THEODEMIR pocházel z Karmony (u Sevilly); vstoupil do kláštera kordovského; byl usmrčen po mučednické smrti jáhna Pavla r. 851. Svátek 25. července.

Sv. PAVEL, jáhen kordovský, ujímal se uvězněných křesťanů; byl usmrčen; jak, zpráva nesděluje. Rok smrti 851, svátek 20. července.

Sv. AURELA sv. *Natalie* (či Sabigotha), manželé kordovští, byli tajní křesťané: neprohlásili se zprvu jako křesťané, ale když byli prozrazeni, vyznali svou víru a byli pro ni popraveni. S nimi byli usmrčeni též *Felix* a *Liliosa*, taktéž manželé, a Jiří, mnich. Rok smrti 852. Svátek 27. července. - *Jiří* (Georgius), jáhen, mučedník španělský, 27. července.

Eulogius, o němž shora je řeč, znal manžely Aurela a Natalii osobně. Po jejich mučednické smrti se setkal kdysi s jejich pětiletou dceruškou. Ta jej prosila vážným hlasem, aby popsal život a mučednictví jejich rodičů. „A co mi dáš, tázal se žertem, učiním-li tak?“ - „Vyprosím ti nebe u Boha!“

Sv. ADULF a sv. *Jan*, synové Maura a Artemie, bratři sv. Aurey, byli pro víru

roku 851 v Kordově štati. Svátek 27. září.

Sv. AUREA, dcera Maura a Artemie, sestra sv. Adulfa a Jana, přestěhovala se z venkova do Kordovy; zprvu odpadla sice od víry, ale pak konala pokání a pro víru Kristovu byla r. 856 štata. Svátek 19. července.

Sv. ANASTASIUS, kněz, *Felix*, mnich, a *Digna*, panna, byli umučeni v Kordově. *Digna* ve své pokoře říkala svým družkám: „Nenazývejte mne *Digna* (t. j. hodná), nýbrž *Indigna* (t. j. nehodná).“ Byli štati roku 853. Svátek 14. června.

Sv. BENILDA byla již letitá, když po Anastasiovi, Felixovi a po *Digně* pro víru podstoupila smrt mučednickou roku 853. Svátek 15. června.

Sv. ABUNDIUS, kněz, farář blíže Kordovy, byl roku 854 pro víru štát; svátek 11. července.

Sv. EMILAS a sv. *Jeremias*, mučedníci kordovští; štati roku 852; svátek 15. září.

Sv. FANDILAS, mnich, bezúhonný kněz kordovský, kázal horlivě slovo Boží a pro své kázání byl od mahomedánů jat a roku 853 mečem popraven. Svátek 13. června.

Sv. ELIÁŠ, kněz, *Isidor*, mnich, a *Pavel*, mnich, byli r. 856 v Kordově umučeni. Svátek 17. dubna.

Sv. KOLUMBA (po česku Holubice), panna, odmítla sňatek, k němuž ji matka nutila a vstoupila do kláštera tabánského u Kordovy; byla roku 853 pro víru štata. Svátek 17. září.

Sv. POMPOSA, panna, odešla i se svou matkou do kláštera Pinna Mellara, 4 míle od Kordovy. Jakmile se rozhlásila pověst,

že sv. Kolumba byla pro víru štata, Pomposa odešla z kláštera do Kordovy a vyznala slavně před soudem, že je křesťanka a nazvala Mohameda lichým prorokem. Byla štata roku 853. Svátek 19. září.

Sv. LEOVIGILD a sv. *Kristofor*, mni- chové a mučedníci kordovští. Rok smrti 852. Svátek 20. srpna.

Sv. LUDVÍK, syn měšťana kordovského, byl i s knězem *Amatorem* a s mni- chem *Petrem* roku 855 pro víru zabit. Svátek 30. dubna.

Sv. ROGER (*Rogellius*), křesťan kordovský, vnikl do mešity, velebil Krista a prohlásil, že Mohamed je lichý prorok. Byl r. 852 pro víru štát. Svátek 16. září.

Sv. HABENCIUS, mnich, mučedník kordovský (*D*); rok smrti není znám; svátek 19. ledna.

Sv. SISENANDUS, jáhen a mučedník kordovský r. 851; svátek 16. července.

Sv. LAURA (jméno toto je zkrácené buď ze jména *Laurentia* nebo ze jména *Eleonora*), vdova kordovská, vstoupila po smrti manžela a dvou dcer do kláštera; byla r. 864 pro víru odsouzena na smrt. R. 864 byla prý hozena do vroucí smoly. (Tato zpráva však se nezdá pravděpodobnou; neboť saracenové stínali; nemučili vroucí smolou.) Svátek 19. října.

Sv. LAURENCIA, panna, mučednice; není o ní zpráv; svátek 13. března (nebo 8. října; táž je uvedena v § 8.).

Sv. RUDERIK (či *Rodriguez*), kněz v Ka- bře, měl dva bratry, z nichž jeden byl mohamedán. Ten udal Ruderika u soudu, že prý byl dříve mohamedánem. Ruderik byl uvězněn. Ve vězení se seznámil

se Šalamounem. Oba byli štati r. 857. Svátek 13. března.

Sv. SERVUS DEI, mnich a mučedník kordovský, † r. 852; svátek 13. ledna.

Jiný sv. SERVUS DEI, mnich a mučedník kordovský zároveň s Rogerem; svátek 16. září.

Sv. ŠTĚPÁN, opat burgosský (vlastně v Cardenně u Burgosu), byl roku 872 od Saracenů zabit. Svátek 6. srpna.

Sv. PELAGIUS, pacholík třináctiletý v Kordově, byl snad jako rukojmě odvezdán Maurům; slíbili mu svobodu, zřekne-li se víry Kristovy. Odepřel. Kalif chtěl jej pro islam získati lichocením; chtěl políbíti krásného pacholíka. Ale Pelagius s odporem ho odstrčil řka: „Nedotýkej semnesvýminečistýmírty; nejsem t tvým kleštěncem.“ Kalif jej dal mučiti, údy s těla odřezávati a konečně hlavu stíti r. 926. Svátek 26. června.

Sv. VIKTOR byl r. 950 od Maurů v Cerezu v diecési burgosské zabit pro víru; svátek 26. srpna.

40. KŘESŤANSTVÍ U POLÁKŮ, RUSŮ, POLABSKÝCH SLOVANŮ A U JINÝCH PŘÍMOŘSKÝCH NÁRODŮ

Prvních zpráv o Kristu dostalo se *Polákům* od sv. Metoděje. Česká kněžna Doubravka se provdala r. 965 za Mečislava, knížete polského, a přivedla s sebou křesťanské kněze. Metropole byla zřízena ve

Hnězdně a bratr sv. Vojtěcha Radim se stal prvním arcibiskupem hnězdenským. Přední světci národa polského jsou: Stanislav, Benedikt s bratřími a Kazimír. - *Rusové* poznali křesťanství činíce nájezdy do říše byzantské. Kněžna Olga byla v Cařihradě pokřtěna. Prvním panovníkem křesťanským byl svatý Vladimír Veliký (980-1015). Za syna jeho Jaroslava (od r. 1019-1054) byl Kyjev povýšen na metropoli a vzemi bylo založeno mnohoklásterů. Nejznamenitější byl klášter u Kyjeva (Pečera), sídlo literatury ruské, semeniště duchovenstva, štěpnice ušlechtilých mravů. V tomto klášteře psal mnich Nestor († r. 1114) své Letopisy jazykem ruským. Služby Boží se konaly slovanickým jazykem a dle obřadů církve východní (řecké). I když řecká církev roku 1054 se od Říma oddělila, církev ruská zůstala ještě po nějaký čas spojena s Římem. Teprve metropolita Nikefor (zemřel r. 1121) začal pracovati o rozkolu. V XV. století však Rusové přerušili spojení nejen s církví řeckou, ale i s římskou a prohlásili svou církev za samostatnou národní církev ruskou. Car Petr Veliký ustanovil „svatý synod“, jenž řídil všechny záležitosti církevní. - *Rusini nebo Ukrajinci* spojili se však opět s katolickou církví; proto byli od carů pronásledováni. Působením svatého Josafata Končeviče († 1623) vrátilo se tisíce řeholníků do církve římské. - *Polabští Slované* jsou hlavně: Srbové, Lutici a Bodrci. O jejich pokřtění usilovali králové němečtí, hledíce i panství své na ně rozšířiti. Slované však se nechtěli podrobiti nadvládě Němců a

proto se vzpírali i víře křesťanské. I domáci kníže Gottschalk marně se snažil o pokřesťanění svých poddaných. Byl zabít. Přece však v těch zemích zřízena byla metropole v Děvině (Magdeburg) a pět biskupství. Po 230 letém zoufalém zápase byli konečně polabští Slované od Němců podrobeni, pokřtěni a postupem času i poněmčeni. („Tragický osud Slovanů polabských naplňuje křesťanské a německé srdce zármutkem a bolestí. Nikdo však nemůže proto Církvi činiti výčitky.“ Tak praví dle Kryštofka (II. 446) spravedlivý Němec Lesker v „Periodische Blätter“ 1879.) Apoštolským však způsobem hlásali slovo Boží u polabských Slovanů: Benno, Vicelin, Ansuerus, Volker, Otto; u Litvinů Meinhard († 1196) a Berthold; u Prusů cisterciák Kristián († 1241); u Čuchonců (Finů) sv. Jindřich.

Ct. RADIM (či *Gaudencius*), bratr sv. Vojtěcha, arcibiskup hnězdenský, zemřel r. 1020; památka jeho 5. ledna.

Sv. STANISLAV byl synem šlechtice Szczepanowského a Bogny; narodil se kolem r. 1030 v Štěpánově (u Krakova). Vzdělal se ve vědách bohoslovných na školách ve Hnězdně a v Paříži, nechtěl však přijmouti titul doktora říkávaje: „Stačí mi, abych byl „doctus“, t. j. v pravdě učený, a není mi třeba titulu doktora“. Vrátiv se z Paříže do vlasti, prodal statek po rodičích zděděný a rozdal ztržené peníze chudým. Krakovský biskup Zula ustanovil Stanislava kanovníkem krakovským.

Stanislav vynikal ctnostmi a vzácnými vědomostmi, i není divu, že byl po

několika letech, r. 1071, ač se vzpíral, ustanoven biskupem krakovským. Žil přísně; nosil na těle žinici a vedl si ve všem pokorně a sebezapíravě. Dům jeho se stal útočištěm všech lidí trpících. Míval seznám všech lidí pomoci potřebujících a pomáhal jim štedře; vystříhal se, aby neobohacoval svých příbuzných. Dbal, aby víra a bohumilé mravy rozkvétaly; kázal neúnavně slovo Boží; jsa výmluvný, dovedl hýbati srdci lidskými. Co kázal, sám konal. Zářil živou věrou, účinnou láskou, pokorou a neporušenou čistotou. Křivdy snášel trpělivě. Kdysi byl požádán od šlechtice Jana Březnického, aby posvětil nový chrám. Stanislav nemeškal a odebral se do oné vsi; byl sice od šlechtice vlídně přijat; avšak za nedlouho se rozhněval prchlivý onen šlechtic na svého hosta tak, že ho potupně vyhnal z domu. Biskup trávil noc na širém poli, ale ráno přiběhl Jan Březnický a uznáv svou chybu, prosil za odpuštění. Stanislav odpustil a vrátil se do vsi, aby posvětil chrám.

Tenkrát byl králem polským Boleslav II. Smělý. Ten ačkoliv byl ženat s ruskou kněžnou Věslavou, oddával se chlipnosti, činil násilí ženám i pannám a dával nezřízeným svým životem pohoršení. Kladli mu za vinu nejodpornější neřesti a mučení bezbranných žen. Šlechticové se ho báli a duchovní se neodvážili mu domluviti. Biskup Stanislav nemohl a nesměl mlčeti. Odebral se ke králi a rozhodnými slovy mu vytýkal nemravný život. Král dal odpověď vyhýbavou. Brzo poté král dal násilně unésti sličnou Kristinu, manželku šlechtice Mstislava z Bu-

ženína, na svůj hrad a žil s ní po několik roků v cizoložství. Rozhněvaná šlechta se obrátila na metropolitu hnězdenského, aby domluvil zhýralému králi. Metropolita váhal. Tedy Stanislav domlouval králi; řekl mu: „Králi! Nesluší tobě mít manželku bližního! Dáváš lidu veliké pohoršení, neboť poddaní pak následují tvého příkladu. Proč nedbáš Boha a jeho přikázání? Proč poskvřňuješ důstojnost královskou? Boj se hněvu Božího!“ - Ale král zůstal zatvrzelý, potupil biskupa, vytkl mu, že je nízkého původu; nazval slova jeho „surovými“, kárání jeho nazval „urážkou královského majestátu“ a rozkačen odešel.

Brzo poté král táhl s vojskem na Rus. Dobyl Kyjeva. V městě tom zůstal s polskými šlechtici a oddal se životu nezřízenému. Zatím manželky těch polských šlechticů, nemohouce se dočkatí návratu jejich, žily cizoložně se svými služebníky. Polští šlechticové zvěděvše o tom, vraceli se z Kyjeva domů. Boleslavovi nezbylo, leč nastoupiti se zbytkem vojska neslavný pochod do vlasti. Doma pak, v Krakově, začal zuřiti proti polským šlechticům i proti jejich manželkám, uchvacoval jejich statky, trestal i osoby nevinné, kázal mnohým urozeným paním uřezati prsy aneb odejmouti jim nemluvňata a dávat jim k prsům štěňata. Přitom hověl dále své neřestné vilnosti, čině násilí ženám vdaným i nevdaným. Pochopitelno, že nastalo v lidu jitření. Biskup Stanislav jsa hotov za ovce své i život položit, ještě jednou napomenul krále s vyhrůžkou, že nepolepší-li se, bude stižen

tresty církevními, a posléze vykl na nenapravitelného Boleslava klatbu a zápověď vstoupiti do chrámu. Boleslav soptil hněvem a přísahal biskupovi pomstu. Dne 8. května 1079 sloužil biskup Stanislav Mši sv. v kapli na Skalce u Krakova a tu se přihnál král se žoldněři a velel, aby žoldněři vyvedli biskupa z kaple ven. Ti váhali a tu král vnikl do kaple a rozpoltil biskupu Stanislavovi mečem hlavu. Na jeho rozkaz žoldněři rozsekali mrtvé tělo na kusy. - Krakov a celá říše se zachvěly hrůzou, když se roznesla zvěst o mučednické smrti Stanislavově. Papež Řehoř VII. vydal na krále klatbu; Boleslav nemoha se na trůně udržeti, uprchl do Uher ke svému strýci, králi Ladislavovi; ale ten se ho stranil, jako každý jiný poctivý člověk. Odtud se toulal světem. Svátek sv. Stanislava 7. května.

Sv. BENEDIKT pocházel z Beneventu v Neapolsku a byl žákem sv. Romualda, k němuž velmi přilnul. Žil sebezapírávě dle pokynů a příkazů svého přísného učitele. Jiní žáci Romualdovi byli Bruno a Jan. Jan byl dříve stižen nešovicemi a v nemoci pozbyl jednoho oka. Vynikal mírností a tichostí. Kdysi Benedikt a Bruno prosadili proti vůli Romualdově volbu opata, jenž, jak se později ukázalo, byl nehoden té důstojnosti. Když vyšlo na jevo, že Benedikt a Bruno zavinili onu volbu, dal je Romuald, ač je oba miloval, veřejně bičovati dle předpisů řeholních.

Na žádost německého císaře Oty III. odebrali se Benedikt a Jan do Polska, aby tam šířili víru Kristovu. Bruno pak

měl přijíti za nimi, až by opatřil v Římě apoštolskou plnou moc k misijnímu dílu. Benedikt a Jan přišedše do Polska, byli králem Boleslavem Chrabrým vlídně přijati; chtějíce vyčkati apoštolského dovolení, usadili se prozatím ve vsi Kaziměři u města Poznaně. K nim se přidružili řeholní bratři *Matouš* a *Isák*, kuchař *Kristin* a dva jiní. Benedikt a Jan se učili jazyku polskému. Bruno obdržev apoštolské dovolení, vydal se na cestu do Polska; přišel až do Řezna; avšak dále, do Polska, nemohl se odvážiti, protože vypukla válka. Když tedy Bruno dlouho nepřicházel, uมินil si Benedikt, že ho vyhledá a že, bude-li třeba, dojde až do samého Říma. Obdržel od knížete Boleslava deset hřiven stříbra na cestu. Vydal se na cestu, přišel až do Prahy, ale z Prahy se vrátil s nepořízenou do Polska, protože nevěděl, kde má Brunona hledati. Darované peníze Boleslavovi ihned vrátil. Tu však někteří loupežníci se umluvili, že klášter za temné noci přepadnou, řeholníky zavraždí a že se zmocní oněch peněz, o nichž nevěděli, že zatím byly knížeti vráceny. Učinili, jak se umluvili, a zavraždili Benedikta, Jana, Matouše, Isáka a Kristina. Stalo se tak dne 12. listopadu roku 1003. Svátek 12. listopadu.

Sv. OLGA byla vdova po ruském knížeti Igorovi (912-945) z rodu Rurikova. Vládla za svého nedospělého syna Svjatoslava od roku 945 až do roku 957. Její muž Igor byl r. 945 zavražděn od Drevanů. Dle zákona jí připadla úloha, aby pomstila násilnou smrt svého manžela. Olga vykonala krutou pomstu na lidu

drevanském. Bylať tehdy ještě pohanka. Ale později poznavši viru křesťanskou, zamilovala si ji a toužila po křtu.

Roku 957 její syn Svjatoslav vypravil do Cařihradu skvělé poselstvo ruských bojarů a kupců. Také Olga se k nim připojila a byla v Cařihradě za veliké slávy pokřtěna. Sám císař Konstantin VII. Porfyrogeneta jí byl kmotrem. Po křtu žádal ji za manželku. Olga odpověděla: „Kterak mohu býti chotí tvou, když tys mi byl křestním kmotrem a nazval jsi mne dcerou svou? Vždyť u křesťanů nesmí, jak sám víš, kmotr si vzíti svou křestnou dceru.“

Olga, která na křtu obdržela jméno „Helena“, vrátivši se do vlasti, domlouvala svému synu, aby se dal pokřtiti. On však odpověděl: „Kterak bych měl přijmouti cizí viru? Družina moje by se smála.“ Olga odvětila: „Dáš-li se pokřtiti, družina nebude se smáti, nýbrž bude následovati tebe.“ Ale Svjatoslav neposlechl. Na její žádost císař Ota I. poslal do Ruska věrověsta Adalberta, mnicha trevírského. Ten však nic nepořídil. Olga žila bohabojně. Na smrtelném loži zapověděla, aby se nekonala na jejím hrobě tryzna, onen obyčej pohanský. Zemřela r. 969. Svátek sv. Olgy (či Heleny) 11. (10.) července.

Sv. VLADIMÍR, syn ruského knížete Svjatoslava, vnuk sv. Olgy, zmocnil se trůnu celé říše, když byl přemohl a zabil bratra svého Jaropolka. Jsa horlivým pohanem, obnovil starou modloslužbu, na př. modly Peruna, Chrsa, Dažďboha. Střiboha, Regla i Mokoše. Také hověl tělesným rozkošem. Kdysi měla býti obě-

tována i oběť lidská, buď mládenec nebo panna, na koho los padne. Metali los a los padl na jistého mladého křesťana Varjaga, jenž právě se svým otcem z Řecka byl přišel do Kyjeva. Otec i syn se sice postavili té ohavnosti na odpor; ale marně; oba byli zavražděni.

Po nějakém čase žádal Vladimír řeckého císaře Basila o ruku jeho sestry Anny. Basil svolil, ale toliko s podmínkou, že Vladimír zprvu přijme křest. Vladimír dal se r. 988 v Korsuni (Chersonu) pokřtiti. Poté slavil sňatek s Annou. Vrátil se pak v průvodu mnoha řeckých kněží, nesoucích posvátné obrazy a svaté ostatky, do Kyjeva. Vladimír se stal křesťanem nejen jménem, ale i srdcem. Nejprv rozkázal, aby modloslužebné obřady všude přestaly a aby modly byly rozbity; socha Perunova byla přivázána k ohonu koně a odvečena do řeky Dněpru. Vida to lid pohanský, zaplakal hořce. Na druhý den Vladimír rozkázal, aby všichni obyvatelé přistoupili k řece, kde budou pokřtěni; prohlásil, že mu bude nepřítelem, kdo neposlechne. Lid pravil: „Kdyby to nebylo dobré, nebyli by toho přijali kníže abojarové.“ I dostavilo se veliké množství lidu k řece Dněpru, někteří vstoupili do vody a stáli v ní až po prsa, jiní po šíji, děti byly buď na břehu nebo v náručí matek. A pak bylo pokřtěno celé to množství lidu; Vladimír zatím klečel na břehu a modlil se.

Bylo ku podivu, jak se změnil surový tento válečník! Z krutého panovníka stal se otec poddaných, z člověka tělesným rozkošem oddaného křesťan bohabojný.

Lid přijímal bez odporu víru křesťanskou, vida příklad svého knížete, na mysl lidu mocným dojmem působily krásné chrámy, skvostné obrazy svatých, posvátné obřady a vznešené pravdy křesťanské. Vladimír stavěl chrámy, ustanovoval při nich kněze a pečoval o vzdělání lidu. Děti svoje učil slovanskému písmu cyrillskému. Zemřel 15. července 1015. (E). Nazýván bývá „Veliký“ a „Apoštolům rovný“. S dovolením apoštolské Stolice cti její i sjednocení Řekové. Svátek sv. Vladimíra Velikého Svjatoslaviče, knížete ruského, 15. července, (nebo 24. července).

Ct. JAROSLAV SVJATOSLAVIČ, kníže muromský, šířil křesťanskou víru. Zemřel r. 1129. Památka 21. května.

Sv. GODŠALK (německy: Gottschalk) byl synem bodrckého knížete Pribigněva (podle *St* venetského knížete Uta). Byl sice vychován v klášteře lüneburgském, ale když uslyšel, že otec byl od jistého Sasa zabit, povzbuzoval své rodáky k pomstě a odvetě proti Sasům. Byl zajat vévodou saským. Propuštěn byv na čestné slovo, odebral se ke králi dánskému Knutovi. Knut dal Godšalkovi za manželku svou dceru Syritu. Godšalk se vrátil do vlasti a založil mocnou říši slovanskou. Horlivě pečoval o to, aby obrátil národ Bodrců na víru křesťanskou. Současníci vyznávají, že Slovanstvo severních zemí nikdy nemělo tak mocného panovníka, jakým byl Godšalk. „Svoboda Církve“ bylo heslo jeho. Horlivost jeho se šířila od Bodrců k Vagirům a Kycinům v nynějším Meklenburgsku. Avšak Godšalk uznával svrchovanou moc saského vévody a tím sobě

vzbudil nelibost, ba nenávist Slovanů, kteří bedlivě střežili svobody a nezávislosti svých praotců. V čelo nespokojenců se postavil Pluso, švagr jeho. Godšalk byl přepaden a zabit v Loučině (Letzen u Meklenburgu), manželka jeho byla zbavena šatů a i s dětmi poslána do Dánska, kněz *Eppo*, který právě sloužil Mši svatou, byl usmrčen, a i jiní duchovní a laikové byli v tomto vzbouření zabiti roku 1066. Syn Godšalkův Jindřich se ujal později vlády a zavedl opět křesťanství do země. Godšalkův vnuk se jmenoval Svantopolk; Svantopolkův syn Zvenko; jím vymřel (roku 1123) rod Godšalkův. Pak nastoupil princ dánský Knut a za něho se objevil nový věrověst sv. Vicelin. Svátek blahoslaveného Godšalka 7. června; též blahoslaveného Eppona, kněze.

Sv. KNUT LAVARDUS, král Obotritů (Vendů), vévoda šlésvický, bratranec sv. Kanuta, jehož svátek je 19. ledna, byl spravedlivý panovník. Kdysi dal Knut pověsiti několik loupežníků. Jeden z nich volal, že pochází z rodu královského, ba že je blízký Knutův příbuzný. Knut dal jej tedy pro vysoký jeho původ od šibenice vyjmouti a pověsiti na vysokém stožáru lodním. R. 1133 byl z politických důvodů zavražđen. Svátek 7. ledna.

Sv. ANSVÉRUS (= společník v boji), mnich racenburský, hlásal evangelium Venetům a jiným polabským Slovanům. Byl r. 1064 i se 30 svými společníky od modloslužebníků usmrčen. Svátek 15. července.

Sv. BENNO narodil se r. 1010 v Hildesheimu jakožto syn hraběte Bullenbur-

ga. Vzdělán byl v klášteře pod dozorem svého příbuzného sv. Bernvalda (Bernvarda, jehož svátek je 20. listopadu) a také pak vstoupil do kláštera hildesheimského, v němž r. 1042 byl zvolen opatem. Ale již po třech měsících složil hodnost opatskou, chtěje zůstatí prostým mnichem. Na přání císaře Jindřicha III. Benno spravoval slavnou školu goslarskou.

Roku 1066 Benno byl zvolen biskupem míšenským. Dbal o napravení a zvelebení kázně a mravů u duchovních a u lidu, obcházel jednotlivá místa své diecése, a aby častějšími návštěvami nebyl ani duchovním ani lidu na obtíž, zřídil si na rozličných místech domy, v nichž by na svých apoštolských cestách i s průvodčími přebýval. Velikou péčí věnoval zvelebení služeb Božích a církevního zpěvu. Sám žil prostě a skvěl se štědrostí k chudým.

V sousedství jeho diecése přebývali slovanští národové: Bodrcové, Lutici čili Vilcové, Milčané a jiní. Bodrcové zabili svého křesťanského krále Godšalka. Vzpouř Slovanů proti německé nadvládě měla ráz národně-pohanský; chrámy a kláštery byly bořeny, kněží kamenováni, biskup rarožský Jan byl ukrutně zavražđen. Benno seznal, že ne násilnou cestou, nýbrž jen mírností a laskavostí bude lze obrátiti národy slovanské na víru křesťanskou. Proto naučiv se důkladně jazyku slovanskému, jal se s neúmornou horlivostí hlásati evangelium pohanským Slovanům a obměkčoval jejich srdce prosbami a domluvami. Slované mu zprvu nedůvěřovali, vyhýbali se mu, ale horlivý

biskup se tím nedal zastrašiti a pracoval neomrzela na misijním díle. Když Slované pozorovali, že Benno se nim chová docela jinak, než jak dosud zvyklí byli u Němců, že se k nim chová jako otec, když ho slyšeli mluvit svým mateřským jazykem, tu poznávali v něm dobrého pastýře, přinášeli k němu své modly, aby je zničil, a dávali se pokřtiti. Benno stavěl chrámy v jejich zemi a apoštolské dílo se mu dařilo.

Zatím se strhla válka mezi králem Jindřichem IV. a šlechtici saskými. Slované použili této vhodné příležitosti, aby nenesitelné jařmo, jímž byli utiskováni, se sebe svrhli. Benno, ač byl rodem Sas, nezúčastnil se nijak této války. A to mu bral za zlé zpupný král Jindřich IV.; vytýkal Bennovi, proč nepřišel králi svému na pomoc proti odbojníkům. Král Jindřich IV. dobyl Mišně a dal biskupa Bennona vsaditi do žaláře. Po roce Benno byv propuštěn, odebral se do Říma, neboť byl věrným stoupencem papeže Řehoře VII. Vrátiv se do svého sídla, pracoval dále mezi Slovaný. Právem si zasloužil názvu „apoštola polabských Slovanů.“ Zemřel r. 1106. Svátek sv. Bennona 16. června.

Sv. VICELIN se narodil v Hameln (na Veseře), stal se zprvu představeným školy brémské a pak byl misionářem v Holštýnsku, u Bodrců a jiných sousedních národů. Čím větší překážky se mu stavěly v cestu, tím větší byla jeho horlivost. Smrt krále Lothara II. († 1137) posílila knížete venetského Přibyslava; Vicelinovi bylo prchati z místa na místo. Roku 1149 byl ustanoven biskupem stargardským (či aldenburským). Nazýván bývá apoštolem

Vágrů a Holsatů či apoštolem Holštýnska. Zemřel r. 1154. Slaví se 12. prosince.

Bl. DIETMAR či Tetmar, pomocník Vicelinův, kapitolní děkan brémský, zemřel r. 1152. 17. května. Str. 220.

Bl. VOLKER, kněz v Holštýnsku, byl r. 1132 od Obotritů zavražděn. Svátek 7. března.

Sv. OTTO se narodil r. 1062 ze šlechtických, ale zchudlých rodičů ve Švábsku. Dokončiv své vzdělání a posvěcen byv na kněze, odešel do Polska a zřídil si v Krakově latinskou školu, aby vyučováním a výchovou jiných došel obživy. Naučil se tam jazyku polskému a zdokonaloval se soukromým studiem ve vědách. Mladý muž Ota, krásného vzrůstu, sličné tváře, vynikající učeností a výmluvností, nabyt zanedlouho zvučného jména. Vzácné rody polské mu svěčovaly své syny; polský vévoda Vladislav Heřman ho učinil svým dvorním kaplanem a tajemníkem. Vévoda poslal Ottu na dvůr německého krále Jindřicha IV., aby jeho jménem požádal o ruku Judity, sestry krále Jindřicha IV. Při té příležitosti král Jindřich IV. poznal Ottona a učinil ho svým dvorním kaplanem, říšským kancléřem a strážcem císařské pečeti. Nabídl mu biskupství v Augsbuřku i v Halberstadtě, ale Otto odmítl, protože král byl stížen církevní klatbou.

Roku 1102 císař Jindřich IV. ustanovil Ottona biskupem v Bambergu. Otto se podrobil, avšak umínil si, že se vzdá hodnosti biskupské, nedosáhne-li potvrzení papežského. Bamberští nechtěli Ottona přijmouti; prohlásili, že nevědí, kdo

je a odkud je. Císař řekl: „Abyste věděli, koho jsem vám ustanovil biskupem, pravím vám: Já jsem mu otcem, Bamberg je mu matkou; neznám nad něho vhodnějšího, a kdo by se ho nešetrně dotkl, zřítelnice mého oka by se nešetrně dotkl.“ Když císař Jindřich byl r. 1106 sesazen, Otto se odebral k papeži, resignoval na biskupskou hodnost, složil odznaky biskupské, prsten a berlu, papeži k nohám a slzy prolévaje vyznával, že se necítí prost simonie. Papež neváhal ho potvrditi v úřadě biskupském; ba nežádal od něho ani obvyklé přísahy, což bylo neslýchaným významáním.

Otta byl dobrým pastýřem lidu, pečoval o rozkvět náboženského života, dáváje nejlepší příklad. Zakládal chrámy a kláštery ve své diecési i v Korutanech. Nejznamenitější chrámy byly opatství na Michaëlsberku u Bamberka, Arnoldštýn v Korutanech, Glin nad Enží v Rakousích a j. Jsa znalý umění stavitelského, řídil sám stavbu chrámů a klášterů, na něž vedl náklad. Když mu měli za zlé, že všechny své důchody vynakládá na kláštery, odpověděl: „Celá naše země je cizinou, my jsme tu hosty a poutníky. Pro tolik hostů a poutníků je potřebí mnoho hostinců; kláštery pak jsou našimi hostinci; čím více hostinců je, tím lépe poutníkům. V klášteřích se snáze žije zdržlivě, nežli ve světě.“ Všecko, co Otta na sobě ušetřil, věnoval na dobré účely, ke cti a slávě Boží, na stavbu chrámů a klášterů. Říkal: „Přijmy církve jsou almužny chudých, nesmíme jich užívat k marnivosti.“ - Sám žil střídme; nikdy nepožíval vybraných

a drahých pokrmů. Kdysi byla přinesena na stůl štika drazé koupená. Odmítl ji řka: „Necíci za jediný den tolik peněz ztráviti, jsem zdrav a spokojím se kusem chleba; rybu dejte nemocným!“ Nosil oděv prostý, záplatový; často sám si spravoval oděv a obuv. Konal rád skutky milosrdenství. Kdysi spatřil mrtvolu ženy nepochované, která byla kořistí ptáků. Sluha Ottův si ucpával nos, ale Otta nesl za jeho přispění mrtvolu na hřbitov, aby byla pohřbena.

Kdysi se zastavil v klášteře bamberském cizí mnich; jmenoval se Bernard; byl věrověstem u Slovanů přímořských. Vypravoval Ottovi, že zvěštoval víru v apoštolské chudobě a pokoře, chatrně oděn, bos, avšak že Slované, jsouce bohatí, pohrdali jím a jeho společníky a že říkali: „Bůh všehomíra nemá za posly žebráky.“ Po této rozmluvě Otta zatoužil jíti tam jako věrověst. Vyžádal si schválení papeže Kalixta II. a byv jmenován papežským zmocněncem pro Pomořany, vydal se na cestu. Aby bohatí, pyšní Pomořané poznali, že misionáři nepotřebují jejich statků a že po nich nebaží, Otto vypravil se na cestu se skvělým průvodem kněží a služebníků, na skvostném povoze, s dlouhou řadou vozů naplněných bohoslužebnými potřebami i dary pro pohlaví. Ubíral se přes Čechy, Prahou, přes Vratislav do Polska, zdržel se u polského krále Boleslava III. Křivoústého a dospěl Pomořan.

Pomořanský vévoda Vratislav uvedl biskupa Ottu na svůj hrad Pyřici. Lid pomořanský se podívoval skvělému ko-

SV. VÁCLAV

monstvu, vozům a sluhům, žasl nad biskupem a kněžími oděnými zlatohlavem. Biskup Otto jal se k lidu mluvit slovanskou řečí takto: „Přišli jsme k vám z daleké země, abyste poznali pravého Boha a abychom vám přinesli blaho a spásu“; a vykládal křesťanskou nauku. I dalo se 7000 mužů a žen pokřtiti; podobně se dařilo dilo i v Kamíně. Vévoda činil pokánia a propustil svých 24 souložnic. Avšak ve Volíně se lid vzbouřil. I Otto byl kyjem zasažen a do přístavní mělčiny hozen; zachránili ho jeho sluhové. - Ve Štětíně sice misionářům nečinili příkoří, ale byli lhostejní k náboženství křesťanskému. Říkali: „Nechceme víry křesťanské! Víme, že mezi křestany je tolik zlodějů a jiných zločincův! U nás tak není.“ Pravdu řekli. O krádežích nebylo u přímořských Slovanů ani slechu. O žebřácích nevěděli. Lid byl poctivý; divil se, vida na vozích misionářských okované bedny zámek a klíčem opatřené a tázal se: „Nač ty zámky a klíče?“ Lid byl zámožný; město Vineta na ostrově Uznojimu rovnáno bylo k Římu a k Cařihradu. O té zemi se říkávalo, kdyby také ještě víno a olej plodila, že by bylo lze ji přirovnati k zemi kanaanské.

Otto se snažil, aby vřidnosti a dary si získal ve Štětíně náklonnost. A dilo jeho se dařilo; mnozí se dali pokřtiti. Otto bořil pohanské chrámy; chtěl také poraziti prastarý ořechový strom, zasvěcený pohanským bohům; zanechal svého úmyslu jen proto, že modloslužebný kněz, strážce stromu, se dal pokřtiti a že prosil, aby směl i nadále požívatí užitku z toho stromu.

Velmožové štetínští nabízelí Ottovi mnoho pokladů zlatých a stříbrných; ale Otto jich nepřijal řka: „Nepřišli jsme, abychom se u vás obohacovali; máme takových a lepších věcí dostatek doma.“ Vzal pouze zlatou postříbřenou sošku pohanského boha Triglava a poslal ji do Říma. - Volynští uslyševše, jaké pokroky víra Kristova učinila ve Štětíně, zastyděli se a projevovali pak tím větší horlivost. Také v Kolobřehu (Kolberg) Otto kázal a vydal pak písemný zákaz mnohoženství, kouzelnictví, otrokářství, pálení mrtvol a jiných pohanských neplech.

Roku 1125 Otto se vydal na cestu do Bamberku; pastýřská povinnost ho volala do biskupského sídla. Cesta ho vedla opět Prahou. V Praze se mu podařilo usmířiti umírajícího knížete Vladislava I. s bratrem jeho Soběslavem. - Druhou cestu apoštolskou podnikl Otto opět s velkým průvodem r. 1128; tentokrát nejel Čechami, nýbrž kratší cestou, Saskem, Děvínem, kde se setkal se sv. Norbertem. V Havelbergu právě se konala slavnost pohanská; hrabě Vidukind, jemuž Otto činil proto výčitky, omlouval se řka, že se tak děje arcibiskupu magdeburgskému (sv. Norbertovi) na vzdory. A jiní pravili, že za jiného arcibiskupa by přijali křest. Avšak Otto se tam nezdržel déle, než bylo třeba. Spěchal do Pomořan. Pomořanští zemané se usnesli na ostrově uznojimském takto: „Jelikož již všechen téměř svět se přidal ke křesťanství, i my Pomořané musíme přijmouti toto náboženství pravého Boha.“ Ve Štětíně však a ve Volíně lid byl pohanskými kněžími

poštván. Průvodcové Ottovi zbraňovali mu, aby se do oněch měst nevydával. Otto však řekl: „Každý ať rozhoduje nad svým životem; vy jste svobodní, ale svoboden jsem i já. Nebraňte mi! Vás však nechci nutiti jíti na smrt mučednickou.“ Otto jim v noci uprchl, ale průvodcové ho našli vstupujícího již na loď. Plakali s ním a řekli: „Půjďme s tebou i na smrt!“ Spiklenci štetinští táhli sice ozbrojeni proti Ottovi. On však je utiřil dobrotou a laskavými slovy. Svedené obyvatelstvo se odvrátilo od modloslužebníků a vyznalo víru Kristovu.

Po roce Otto se vrátil do Bamberka; působil pak na vinici Páně horlivě až do své smrti r. 1139. Svátek 3. července.

Sv. BRUNO pocházel z poboční větve císařského rodu saského. Nabyt vědeckého vzdělání ve škole magdeburgské, kdež byl spolužákem sv. Vojtěcha. Později provázal císaře Ottu III. do Říma, jsa jeho dvorním kaplanem. V Římě se opět sešel se sv. Vojtěchem, seznámil se pak se sv. Romualdem a podrobil se přísným pravidlům družiny kamaldolské. Rozhodl se, že bude věrověstem u pohanských národů. Byv vysvěcen na biskupa, odebral se na Rus, na dvůr velikého knížete Vladimíra. Hlásal víru v zemi Pečenců s požeňnaným výsledkem. Odtud pak šel kázat slovo Boží litevským Prusům. Zprvu se mu dilo dařilo, avšak poté jej přepadli divocí pohané a zavraždili jej i 18 jeho společníků r. 1009 (nebo 1008). Bruno napsal spisy: „Život svatého Vojtěcha“ a „Život a umučení Benedikta a Jana a druhů“. Svátek 14. února.

41. KŘESŤANSTVÍ U MA-

ĎARŮ

Maďari, národ uralsko-čudský, přistěhovali se do Uher kolem roku 896, vrátili kolem r. 906 říši velkomoravskou a činili stálé nájezdy do Německa, až byli r. 955 u Augsburgu poraženi. U Maďarů hlásali víru křesťanskou Pelhřim, biskup pasovský, sv. Wolfgang, který byl později biskupem řezenským, sv. Vojtěch a jiní. Maďarský kníže (chagan) Geyza byl získán pro víru křesťanskou svou manželkou Saroltou, která byla sestrou polského knížete Mečislava. Geyza sice křesťanství podporoval, ale kultu pohanského se zcela nezřekl. Teprve za krále Štěpána (od r. 995-1038) bylo křesťanství zavedeno všeobecně. V jeho šlépějích pokračovali Ondřej (1046-1061) a Bela (1061-1063).

Sv. ŠTĚPÁN slul dříve Vaik (toto jméno pochází snad ze Vjaceslav, Václav); byl biřmován od sv. Vojtěcha, při čemž obdržel jméno Štěpán. Byl synem maďarského chagana či velkoknížete Geyzy. Zasnoubil se s Giselou, křesťanskou princeznou z Bavorska. Zprvu bylo mu potlačovati vzpoury kmenových náčelníků, kteří nechtěli odvyknouti životu loupeživému. V čelo nespokojenců se postavil šomodský náčelník Kupa a usiloval vyhladiti křesťanství v Uhrách a svrhnouti Štěpána se stolce knížecího. Avšak Štěpán porazil vzbouřence u Vesprimu, potrestal je, zrušil moc kmenových dědičných pohlavárů a zavedl v zemi po vzoru slovanském župní zřízení. Pak nařídil, aby

všichni poddaní pod ztrátou volnosti a jmění se dali pokřtíti a aby všichni otroci byli propuštěni na svobodu. Odkud věrověstově pocházeli, bylo Štěpánovi lhostejno, jen když svůj úkol dobře vykonávali.

Štěpán zaváděl u svého lidu moudré řády společenské a křesťanskou vzdělanost. Dostavěl a bohatě nadal klášter sv. Martina na hoře Pannonské. Prvním opatem tam byl Anastasius, dříve opat břevnovský, ježž Maďaři přezvali Astrikem. Štěpán poslal Anastasia-Astrika do Říma se žádostí, aby papež schválil vše, co Štěpán pro náboženství křesťanské vykonal nebo vykonati zamýšlí a aby jej prohlásil králem. Anastasius pořídil v Římě dobře. Papež Silvester II. poznav apoštolskou horlivost knížete Štěpána, přijal Uhry ve vlastnictví sv. Petra a v ochranu církve římské, potvrdil biskupství, která Štěpán zříditi zamýšlel, a poslal Štěpánovi drahocennou korunu královskou, kterou měl připravenou pro polského knížete Boleslava Chrabrého. Také dal Štěpánovi a jeho nástupcům zvláštní výsadu, aby se před nimi nosil kříž, znak apoštolství, a aby jako papežští zástupcové zřizovali biskupství a jmenovali biskupy. Tato bulla „Legati nobilitatis“ ze dne 27. března r. 1000 je apoštolská. Odtud příslušel panovníkům uherským název „krále apoštolského“. Veliká práva obdržel Štěpán od papeže, protože se předpokládalo, že jich nezneužije. Například: Chrám ve Stolním Bělehradě měl býti jen jemu podřízen, takže ani biskup nesměl v něm konati služeb Božích bez jeho vědomí a svolení.

Štěpán založil arcibiskupství v Ostři-

homě, biskupství v Kaloči, ve Vesprimu, v Čanadě, v Rábu, v Jageru (Erlau), ve Vácově, v Pětikostelí a ve Velkém Varadě. A když dobyl Sedmihradska na knížeti Gyulyovi, ježž ze závisti nad rostoucí mocí Štěpánovou vtrhl do Uher, založil také v Sedmihradsku biskupství. Všude zřizoval školy a volal učence a umělce z ciziny do Uher. Velikou péčí věnoval rozkvětu náboženského života. Nařídil, aby každých deset obcí mělo svou svatyni. Bohoslužebná roucha, nádobi a nářadí pořizoval sám král, o výživu duchovenstva bylo pečovati biskupům. Nábožná královna Gisela závodila s ním v ušlechtilé horlivosti; zhotovovala drahá roucha, vyšívala a ozdobovala je zlatem a stříbrem a darovala je chrámům. Král pamatoval i na křesťanské poutníky a zřídil pro ně poutnické domy v Jerusalemě, v Římě, v Ravenně a v Cařihradě. Přihlížel k tomu, aby křesťanská víra pronikala život lidu, a zapověděl život nemravný. Sám dožíral na představené i na lid, objížděl biskupství i kláštery, odměňoval horlivé, trestal liknavé a dbal, aby všude vládla křesťanská kázeň. I sám kázal o víře a o povinnostech, jež ukládá víra.

Štěpán žil scebezapíravě; čítal horlivě Písmo svaté a měl-li nějaké důležité dílo před sebou, modlil se k Duchu Svatému za osvěcení. K Panně Marii lnul láskou dětinnou a zbudoval na její počest mnoho chrámů. Modlitby prodlužoval až do noci buď kleče nebo leže křížem na podlaze chrámové. Nikdo ho neviděl smáti se. Dobročinnost mu činila pravé potěšení; tajil ji před dvořany, navštěvoval chudáky

přestrojen, i v noci. Kdysi prý nehodní žebráci ho přepadli a ztloukli, rozcuchali mu vous, vytrhli mu sáček s penězi a utekli. Štěpán se radoval a na kolenou děkoval Bohu za ponížení. Častým hostem jeho byl blahoslavený Vintíř, poustevník z Bavorského lesa; tomu bývalo dovoleno dle libosti sáhnouti do pokladů královských na podporu chudých. - Štěpán, jakožto muž spravedlivý, popřál volnosti i obřadu východnímu a dbal, aby křesťané obojího obřadu vespolek sesnášeli. Křesťanům obřadu východního postavil Štěpán dva basilánské kláštery.

Štěpánův syn Emmerich byl vychován biskupem čanadským, sv. Gerhardem. Štěpán opatřil svému synu nevěstu, dceru charvatského knížete Křesimíra; také mu dal vlastnoručně psaná moudrá pravidla životní, ve kterých ho napomínal, aby se držel vždy víry katolické; dodal: „Biskupů a duchovenstva šetři jako zřítelnice oka svého! Úředníky a bojovníky zemské měj za bratry! Vládní mírně a pokorně věda, že nic tak neponižuje člověka jako pýcha! Buď trpěliv ke všem, netoliko k velikým, ale i k prostým! Buď zmužilý, nezpychni ve štěstí a neklesej v neštěstí! Buď stydliv a utíkej všeho puchu chlipnosti! Buď milosrdný ke všem utiskovaným!“ Dále ho nabádal k nestrannosti ke křesťanům obojího obřadu, latinského i řecko-slovanského. Již již hodlal Štěpán odevzdati vládu synu svému Emmerichovi, již se konaly přípravy k slavnostnímu prohlášení králevice nástupcem Štěpánovým, tu náhle a neočekávaně Emmerich zemřel r. 1031. Štěpán velmi truchlil nad ztrátou jedi-

ného svého syna; jen živá víra v Boha mu dodávala útěchy.

Ještě sedm let žil pak Štěpán bohumile; byl králem podle srdce Božího, pravým apoštolem a otcem lidu. Stonal dlouho; a tu někteří velmožové, nespokojení jeho křesťanskou vládou a nemohouce se dočkati jeho smrti, najali vraha, aby krále zabil. Král ležel nemocen na lůžku; v tom se vysmekl vrah vcházejícímu meč pod pláštěm schovaný a pádem na zemi způsobil hlomoz. Král spatřiv nenadále člověka, tázal se, proč přichází, a ten jsa hrůzou jat, klesl k zemi a vyznal, co měl v úmyslu. Král mu odpustil, ale spiklenci byli podle zákona popraveni. Štěpán určil svého strýce Varula (Basila) svým nástupcem; avšak sestra Štěpánova, jménem Gisela, vdova po benátském dóžeti, chtěla prosaditi svého syna Petra nástupcem Štěpánovým a dala Varulu oslepit. Když se král o tomto zločinu dozvěděl, zachvěl se hrůzou a zaplakal. Chťej nechtěj prohlásil tedy Petra svým nástupcem na trůně. Seznav, že se blíží konec jeho života, loučil se se všemi přítomnými napomínaje jich, aby setrvali ve víře křesťanské, aby k papeži věrně stáli, příkázání Boží zevrubně zachovávali, aby vespolek sesnášeli a o zvelebení své vlasti pracovali. Pak se modlil: „Královno nebeská! do tvé ochrany odevzdávám církev v Uhersku, království uherské a veškeren lid křesťanský.“ Štěpán zemřel dne 15. srpna 1038. Někteří spisovatelé se pokusili pochybnostmi zatemniti životopis Štěpánův; ale jeho obraz je jasný před našima očima. I protestant Bauer napsal v Historickém sborníku:

„Štěpán byl . . . veliký a zaslouží si úcty, kterou mu dala Církev římsko-katolická, vřadivši jej do seznamu svatých, a je úctyhodný i vočích lidumilů, kteří stojí mimo Církev katolickou.“ Svátek sv. Štěpána, krále, patrona uherského 2. září. V Uhrách se slaví svátek jeho 20. srpna.

Sv. GISELA, dcera bavorského vévody Jindřicha, sestra císaře německého svatého Jindřicha, provdala se za uherského krále Štěpána. Je matkou blah. Emmericha, kterého vychovávala se sv. Gerhardem k životu bohumilému. Po smrti manžela svého sv. Štěpána se vrátila do Německa. Odešla z Uher proto, že král Petr s ní jednal nedůstojně. Žila v klášteře niedernburgském v Pasově jako abatyše. Dožila se věku skoro 100 let. Proto udávaný rok smrti 1095 nezdá se pravdě nepodobný. Někteří ji uvádějí jako blahoslavenou, jiní jako svatou; svátek 7. května.

Bl. EMMERICH, králevic uherský, syn krále sv. Štěpána a Gisely, modlival se zbožně a prospíval ve ctnostech. Zasnoubil se s Chichou (či s Csikou), dcerou charvatského knížete Křesimíra; oba manželé potírali smyslné žádosti. Emmerich opravňoval k nejlepším nadějím, avšak zemřel nenadále 2. září 1031. Příčina jeho smrti není známa. Hildesheimská kronika dří, že Emmericha roztrhal divoký kanec. Svátek 5. listopadu (nebo 2. září).

Sv. GERARD (*Gebhard*, slovensky Radko, česky *Jaromír*) narodil se v Benátkách; byv vysvěcen na kněze, umínil si vykonati pouť do Jerusalema. Šel s několika společníky Uherskem; král Štěpán postřeh-

nuv bystrého ducha a zbožnost kněze Gerarda, domlouval mu, aby zůstal v Uhrách a aby pracoval na utvrzování víry křesťanské. Gerard poslechl a se společníkem Maurem si upravil v Bakoňském lese poustevnu a ztrávil tam sedm let v modlitbě a sebezapírání. Po roce 1000 Gerard byl ustanoven biskupem čanadským. Obyvatelstvo bylo většinou ještě pohanské, ale počet křesťanů se množil každým dnem a Uhři na víru obrácení milovali Gerarda jako svého otce.

Gerard budoval a ozdobil stoličný chrám sv. Jiří v Čanadě, zřídil v něm oltář ke cti Panny Marie a ustanovil, aby dva nábožní starci každou hodinu před oltářem tím zapalovali kadidlo; sám pak se tam modlival církevní hodinky a každou sobotu tam sloužil Mši svatou. Nařídil, aby věřící vyslovující jméno Panny Marie se ukloňovali a aby ji nazývali „naše Pani“. - Gerard žil odřikavě; nosil drsné roucho kající a choval se nad míru dobrotivě ke všem chudášům. Cesty své konal pěšky a přebýval nejraději v chýškách chudých lidí nebo v jeskyních. Kdysi přenocoval v domě o samotě; tu uslyšel dojemný dívčí zpěv; tázal se sluhy, kdo zpíval. Sluha odpověděl: „Dívka mlela obilí na ručním mlýnku a při práci si prozpěvovala.“ Gerard řekl: „O jak šťastný je člověk, když jak ona na rozkaz představeného práci svou trpělivě koná a ne reptá.“ Gerard obdaroval dívku štědrě a řekl jí, aby byla pamětliva toho, že poslouchati je blaženější než poroučeti. - Kdysi se dopustil služebník Gerardův jakéhosi přestupku, a Gerard rozkázal, aby

byl mrskán metlou; avšak než rozkaz byl vykonán, Gerard spěchal k němu, zulíbal mu ruce a nohy, trest odvolal a prosil sluhu za odpuštění, že s ním jednal ukvapeně.

Po smrti sv. Štěpána dosedl na trůn Petr, muž vášnivý a prostopášný; ten přijal Uhry od císaře Jindřicha III. v říšské léno, což bylo pokládáno za vlastizradu. Uherští velmožové prohlásili Petra za trůnu zbaveného a zvolili si králem Arpádovce Ondřeje. Hodlali vyhubiti křesťanské řády v zemi, obnoviti staré maďarské obyčeje, pobořiti křesťanské chrámy a kláštery a povražditi kněze a mnichy. Tak vzplanul v Uhrách požár všeobecné vzpoury proti křesťanství. Gerard se odebral ke králi do Stoličního Bělehradu, chtěje ho pohnouti, aby zakročil proti buřičům na obranu křesťanství. Avšak rota vzbouřenců ho přepadla na cestě a kamenovala ho. Biskup zvolal: „Pane, nepokládej jim toho za hřích!“ Jeden z lotrů mu probodl pak srdce kopím. Tak zemřel Gerard roku 1047. Slaví se 24. září.

Sv. LADISLAV (uhersky Lalo; starofrancouzsky Lancelot) narodil se kolem roku 1040 jako syn bratrovraha Bely I.; narodil se v Polsku, kamž otci jeho bylo uprchnouti za vlády krále Petra. Matka jeho byla Polka; vychovávala syna v bohabojnosti. I když princ Ladislav byl obklopen lichotníky a svůdníky, přece zůstal pokorný a mravně neporušený. Po smrti svého bratra Geyzy byl prohlášen králem, ale Šalamoun, syn bývalého krále Ondřeje, si činil nároky na trůn. Neustále kul pikle proti Ladislavovi, ba spolčil se

i s divokými Kumány, aby krále svrhl. Kumáni byli však roku 1086 v krvavé bitvě u Ungváru poraženi a od té doby Šalamoun se stal nezvěstným.

Brzo poté nastalo v Charvatsku, když byl slavný král Zvonimír zemřel, bezvládlí. Někteří velmožové charvatští povolali Ladislava na trůn charvatský. Ladislav se tam odebral, uspořádal sice království, ale nepřipojil ho ke koruně uherské jako zemi podřízenou, nýbrž spojil je s Uhrami jako zemi samostatnou. V Uhrách obnovil křesťanské řády a zákony dané sv. Štěpánem, nařídil, aby neděle a svátky nebyly zneřecovány služebnou prací, trhy a honbami. Slynul spravedlivostí a otcovskou láskou ke všemu lidu. Ve válkách byl udatný, v souboji zabil krále kumánského, k nepřátelům byl velkomyslný. Štědře pomáhal chudým. Byl muž bohatýrské postavy a ušlechtilé mysli. Žil odříkavě; vína nepil, v jídle byl střdmý a bedlivě si střežil čistoty.

Ladislav přislíbil křižákům, že na se vezme vrchní velitelství křižáckého vojska, které se mělo vypraviti do Svaté země. Avšak tu se roznemohl a poznal, že mu nastává konec života. Doporučil magnátům za svého nástupce Kolomana, syna Geyzova, a zemřel r. 1095. Svátek sv. Ladislava, krále uherského a charvatského, patrona sedmihradského, 27. června.

Bl. MAURUS byl zprvu mnichem kláštera martinského. Kdysi tam přišel králevic Emmerich, poctil mnicha a byl slavně uvítán; políbil všechny mnichy, nejvíce Maura. Král Štěpán dozvěděl se o tom, tázal se ho, proč Maura vyznamenával.

Emmerich odpověděl: „Maurus vyniká ctností nad jiné.“ Král Štěpán se chtěl o tom přesvědčiti. Přišel na půlnoční Mši svatou do klášterního chrámu. Po Mši skoro všichni mnichové odešli do svých komůrek, aby zbývající část noční se oddali spánku. Někteří zůstali a modlili se. Král se k nim přiblížil a pozdravil je. Oni přerušili modlitbu a uctivě mu za pozdrav děkovali. Jen jediný pohřížen jsa v modlitbu, neopětoval pozdravu, ba nedával ani odpovědi na otázky královny. A to byl Maurus. Druhého dne přišel král do konventu a aby Maura ještě více vyzkoušel, jal se mu spílati, jako by byl mnichem nepořádným, ba zvrhlým. Maurus, ač v každé příčině bezúhonný, z pokory neospravedlňoval se ani slovem. Tu král zjevil příčinu svého příchodu a Maura nade všechny pochválil. Brzo poté král Štěpán ustanovil Maura biskupem pětikostelským. Po požehnaném působení zemřel Maurus roku 1070. Slaví se 4. prosince.

42. ROZKOL CÍRKVE ŘECKÉ

Patriarchové cařihradští pohlíželi se závistí na papeže římské, nepřejece jim rozsáhlejší moci a většího důstojenství v Církvi. Císař Michael III. sesadil proti všemu právu patriarchu cařihradského Ignáce, protože káral prostopášnosti na dvoře císařském, a dosadil r. 858 na jeho místo učeného, ale ctižádnostivého Focia. Ten se jal vytýkati římské církvi, že prý porušila apoštolskou viru. Spor byl ukončen *všeobecným sněmem VIII. v Cařihradě r. 869.*

Netrvalo však ani 200 let a mír mezi západní a východní církví byl opět porušen. Cařihradský patriarcha Michael Caerularius opakoval r. 1053 obžaloby Fociovy proti římské církvi a vyhlásil křesťany na západě za bludaře. Papež Lev IX. odsoudil vzdorného patriarchu, načež se tento odtrhl od církve západní. A od té doby, od r. 1053, trvá rozkol církve řecké. Ta se nazývá *církev řecká či východní či pravoslavná*. Řekové neříkají ve vyznání víry při Duchu Svatém: „Jenž z Otce i Syna vychází“, nýbrž říkají: „Jenž z Otce vychází.“ Také vytýkají, že církev římská užívá při oběti Mše sv. chleba nekvašeného. Neuznávají římského primátu. Staly se pokusy na sněmu Basilejském (r. 1438) a Florentském (r. 1439) spojití obě církví; ale marně. Řekové, kteří se spojili s katolickou Církví, nazývají se řeckokatolíci, Řekové sjednocení čili uniáté.

Sv. IGNÁC byl synem řeckého císaře Michaela, jemuž bylo za vzbouření Lva Armenského uchýliti se s celou rodinou do kláštera. Oba synové Michaelovi byli na rozkaz císařův vykleštěni, aby neměli potomstva. Ignác záhy byl ustanoven patriarchou cařihradským. Vynikal neohrožeností. Káral pohoršlivý život při dvoře byzantském, káral Bardasa, bratra císařovny, pro jeho krvesmilný poměr k jeho snáše. Bardas popudil císaře Michala a ten poslal Ignáce do vyhnanství, na jeho místo pak ustanovil Focia, eunucha, tajemníka a náčelníka tělesné stráže. Focius byl muž vzdělaný, ale ctižádnostivý. Focius napsal papeži, že Ignác pro stáří a churavost sám se vzdal biskupského úřadu. Když

se však papež Mikuláš I. (858-867) dozvěděl pravdy, sesadil Focia, Ignáce pak znovu potvrdil. Císař Basil poslal Focia do vyhnanství a Ignáce opět nastolil na stolec patriarchy cařihradského. Ignác zemřel r. 878. Svátek 23. října (nebo 30. prosince).

43. PAPEŽOVÉ OD ROKU 816

DO ROKU 1073

Za Karla Velikého a jeho nástupců papež a císař působili úplně svorně. Konali sobě navzájem přísahu holdovní. Papež nerušeně vykonával svá svrchovaná práva a spravoval církevní statky a císař jako císař požíval rovněž svrchovanosti. „V tomto souhlase a v této harmonii byla nejlepší záruka požehnané působnosti obou mocí“ (Encyklika *Arcanum*, 10. února 1880). V těchto dobách nastoupili na Stolicí apoštolskou papežové skutečně velici. Ale když se rozpadla monarchie Karlovců, tu v Itálii se rozpoutaly boje šlechtických stran. V Římě se zmocnila vlády mocná strana markrabat toskánských. Šlechta římská nabyla vlivu na obsazování Stolice papežské. V čele strany toskánské stály ženy, Theodora starší, Theodora mladší a Marozie. Po 50 let vykonávaly tyto ženy neomezenou moc v Římě, měly volbu papeže v rukou a dosadily ze svého příbuzenstva Sergia III., Jana X., Jana XI. a Jana XII. O této době nemáme mnoho zpráv. Spisy Luitpranda, biskupa kremónského, jsou psány strannicky. O Janu XII. (956-964) dovidáme se však i z jiných pramenů, že byl pa-

pežem nehodným; nastoupil na stolec papežský ve věku 18 let. - Toto smutné postavení dalo podnět k pověsti o papežce Johanně. První zmínku o ní činí Marian Skotský († 1086), Martinus Polonus († 1278). Zaznamenali pověst, že prý po papeži Lvu IV. († 855) vládla po 2 léta a 5 měsíců žena Johanna. - Avšak není pro ni místa v chronologii. Lev IV. zemřel r. 855 a ihned nastoupil Benedikt III. (855-858). Posel poslaný remešským biskupem Hinkmarem do Říma dozvěděl se na cestě o úmrtí papeže Lva IV., a když došel do Říma, už nalezl Benedikta III. na stolci papežském. Peníz ražený na památku nastolení Benedikta III. má na jedné straně poprsí císaře Lothara († 855) a na druhé straně poprsí a jméno Benedikta III. - Žádný současník neví o papežce Johanně. Focius, cařihradský patriarcha († 891), činil církvi římské různé výtky nespravedlivé, ale o této věci se nezmiňuje, ač by se mu byla velmi zamlouvala v jeho polemice.

Teprve až císařství se dostalo do silných rukou králů německých, byli dosazováni jejich působením opět výborní papežové, většinou němečtí, na př. Lev IX. (1049-1054), Mikuláš II. (1058-1061). Papež Mikuláš II. vydal r. 1059 dekret o volbě papežské. Po smrti papeže náleží výhradně kardinálům právo voliti nového papeže. Jest jim však dbáti přání kleru a lidu římského a také zachovati náležitou úctu k císaři. Počet kardinálů může dostoupiti čísla 70; jsou jimi biskupové a kněží z celé Církve; ti tvoří radu papežovu. Volba papeže koná se v „konklave“, t. j. v míst-

nosti od ostatního světa přísně odloučené. Papežem se stane, kdo obdržel dvě třetiny hlasů všech přítomných; poté bývá korunován.

Sv. PASCHAL I., papež (818-824), psal potěšující listy těm, kteří za obrazoborectví v Řecku trpěli, a zřídil jim v klášteře sv. Praxedy útulek. Bylo mu očišťovati se od podezření, že dal souhlas k zavraždění kancléře Lotharova. Ospravedlnil se, vypovídaje pod přísahou, že popravení oni byli zemězrádci. Lothar přijal ospravedlnění jako dostačující. Současní spisovatelé chválí Paschalovu dobročinnost. Žil do r. 824. Svátek 14. května.

Sv. LEV IV., papež (847-855), rozený Říman, obnovil proti útokům Saracenů staré hradby městské a 15 věží; dvě z těch věží dal spojit řetězy tak, aby žádná nepřátelská loď nemohla proplouti. Nová čtvrt města, v níž uprostřed je chrám sv. Petra, byla nazvána „městem Lvovým“. Sám císař Lothar věnoval na opravy ty příspěvek. - Lev IV. zveleboval kázeň církevní; také se zachovala psaná jeho řeč o povinnostech biskupských, která svědčí o zbožnosti a vzdělanosti papežově. Lev IV. zemřel r. 855 a hned po něm následoval papež Benedikt III. Svátek sv. Lva IV. 17. července.

Sv. MIKULÁŠ I. Veliký, papež, (858-867) byl prvním papežem, jenž byl tiarou korunován. Korunovace jeho se zúčastnil císař Ludvík II. Mikuláš svou autoritu jako nejvyšší pastýř vždy uhájil. - Obdržel z Cařihradu zprávu, že patriarcha Ignác byl sesazen; Focius psal, že Ignác prochuravost a stáří se vzdal úřadu; Ignác

vyložil papeži, jak se věci mají v pravdě; avšak legáti papežovi nedoručili psaní Ignácova. A přece Mikuláš prohlédl lest; pokáral Fociařka, že se stal učitelem dříve, než sám poznal učení, že miní posvěcovati jiné a sám není posvěcen; dále píše, že tedy neuznává Focia, dokavad věci nevyšetří; Ignác má prý vysvětliti, *quam ob rem spreverit traditam sibi plebem* t. j. proč tak náhle opustil lid svůj. Císaři napsal, že nikomu není volno, soud papežův poopraviti, nýbrž že jedině apoštolské Stolicí přísluší úsudek svůj poopraviti. Avšak dopisy Mikulášovy nedošly na místo svého určení; ba stalo se, že Focius nazval papeže bludařem. Tu se obrátil Mikuláš na biskupy zemí západních, a ti projevíli při této příležitosti vzácnou přítulnost k papeži, což mu bylo velikou útěchou. Ostatně věci v Cařihradě vzaly obrat, jak je vyličeno v životopise sv. Ignáce.

Jiná záležitost, krále Lothara a manželky Teutbergy, nebyla ukončena dříve, dokud Lothar nezapudil svou konkubinu Valdradu. - Předmětem jeho pastýřské péče bylo též obrácení národa bulharského a misijní dílo Ansgarovo. - Mikuláš byl krásný muž, veleučený a nábožný. Byl tvrdý jako ocel, břitký jako dýmek, praví o něm Dr. J. B. Weiss. Pro nás největšími událostmi ze života papeže Mikuláše jsou blízké styky s našimi věrověsty Cyrilem a Metodem. Zachoval senám (Mansi t. XV. p. 401) přepamátaný list, jímž papež Mikuláš odpovídá na otázky týkající se obřadů a práv církevních. Mikuláš byl papež spravedlivý a moudrý, povahy

pevné bez tyranské domýšlivosti; byl druhý Eliáš; byl z nejmohutnějších papežů; od času sv. Řehoře I. Velikého žádný jiný nemůže mu býti přirovnán. † r. 867. Svátek 5. prosince (nebo i 13. listopadu).

Bl. HADRIAN II. papež (867-872) má velikou důležitost v dějinách českého národa; přijal a slavně uvítal sv. Cyrila a Metoděje, pochválil jejich pravověrnost, posvětil a na oltář položil knihy slovan-ské atd. Byl korunován za přítomnosti císaře Ludvíka II., jenž první z císařů a knížat za uzdu vedl koně papežova kus cesty. Zemřel r. 872. Svátek 6. prosince.

HADRIAN (či Adrian) III., papež (884-885), rodem Říman. Připomíná se 8. července.

Sv. LEV IX. papež (1049-1054) jmenoval se dříve Bruno; pocházel z rodu Dagsburských (v Alsasku) a narodil se r. 1002. Císař Konrád II. mu svěřil záhy důležitý úřad na svém dvoře; poté Bruno zvolen byv biskupem toulským, spravoval tento úřad po 22 let horlivě. Po smrti papeže Damasa II. r. 1048 byl Bruno zvolen papežem. Zdráhal se volbu přijmouti a jen na výslovné přání duchovenstva a lidu svolil k volbě a byl roku 1049 pode jménem Lva IX. nastolen. Ihned svolal do Říma sněm biskupů; na sněmu byly obnoveny úchvaly předešlých sněmů proti svatokupectví i staré zákony o bezženství kněží; také bylo nařízeno, aby duchovní v městech přebývali společně. Dokončiv sněm, nastoupil Lev IX. okružní cestu po Lombardsku, Německu a Francii a všude zakročoval proti nepořádkům. Konal pak ještě druhou a třetí

cestu do Německa. Lev odsoudil bludařství jistého Berengara, jenž hlásal, že ve Svátosti oltářní je pouze obraz Těla a Krve Kristovy.

V tu dobu Normané plenili jižní Itálii, porazili vojsko Lva IX. u Civitelly a papeže drželi v mírné vazbě. Bylo mu teprve 52 let, když cítil, že mu nastává konec života. Dal se dovést k rakvi, kterou si již dříve přichystal, a řekl: „Vizte, jak marná jest všeliká sláva lidská. Ze všeho, co jsem měl, nezbylo mi, leč tato rakev.“ Zemřel r. 1054. Svátek 19. dubna.

44. BOJ O INVESTITURU

Časem domohli se panovníci při volbě biskupů rozhodujícího vlivu, zvláště když jim propůjčovali k užívání léno, obročí, panství nebo celé území. Světským manům podávány byly jako odznak světské moci prapore nebo meč. Biskupovi jmenovanému podával panovník berlu a prsten. A tomu se říkalo *investitura*. Biskup pak skládal panovníkovi přísahu věrnosti. Avšak tím byla církevní práva porušována; tím povstala domněnka, jako by duchovní moc biskupova plynula od panovníka, jako by byla pouhým přívěskem držitele léna. Často biskupem se stal člověk nehodný a nezpůsobilý, člověk, jenž panovníkovi za udělení svého úřadu zaplatil (simonie-svatokupectví) a sám pak také podřízené úřady rovněž za úplatek uděloval osobám často opět nehodným. Biskupové panovníkem investovaní stali se na něm zcela závislími; v první řadě byli jeho služebníky, byli nuceni dostaviti

se ke dvoru na zavolání a zúčastňovati se válečných výprav; teprve v druhé řadě byli biskupy. - Podobně se dělo při volbě opatů. Mnozí tak zvaní „opatové“ ani nesložili řeholních slibů, o mnichy se nestarali a důchodů klášterních používali ke svým radovánkám. „Nad mnohými kláštery panují laikové jako opati, se ženami, dětmi, vojáky a psy,“ nařiká synoda v Troslech r. 909. Hlavní vady duchovenstva tohoto věku byly svatokupectví a přestupování zákona o bezženství.

Bylo voláno po vymýcení těchto zlořádů. Nejrázněji vystoupil proti nim papež Řehoř VII. Spor o investituru ukončen byl teprve r. 1122 úmluvou ve Wormsu. Císař se zřekl investitury prstenem a berlou a dovolil církvi svobodnou volbu biskupů a opatů. Papež pak dovolil, aby panovník odevzdával biskupu neb opatu zvolenému léno a světská práva podáním žezla. Na sněmu IX. Lateránském, konaném v Římě r. 1123, byla úmluva vormská potvrzena.

Za papeže Innocence II. (1130-1143) byl roku 1139 konán všobecný X. sněm v Římě, zvaný Lateránský, na kterém bylo vydáno 30 zákonných ustanovení, směřujících k reformě církevní kázně.

Sv. ŘEHOŘ VII. papež (1073-1085) byl syn chudého tesaře Boniza v Toskánsku a slul zprvu Hildebrand. Dospěv v jinocha, odebral se do proslulého kláštera Clugnyského, kde žil v přísné kázni. Tam ho poznal Bruno, biskup toulský, a když Bruno zvolen byl papežem pode jménem Lev IX., pohnul Hildebranda, aby ho provázela do Říma. V Římě byl Hildebrand

zvolen kardinálem a správcem církve římské a osvědčil se ihned jako statečný obránce práv apoštolské Stolicе. Roku 1073 byl Hildebrand zvolen papežem a přijal jméno Řehoř VII.

Řehoř si umínil, že vymaní apoštolskou Stolicu a veškeré duchovenstvo ze stavu nedůstojné poroby a jařma světské moci, že potlačí hříšné svatokupectví a že napraví kázeň duchovenstva. Proto vydal tyto nálezy: „Kdo dosáhl svěcení nebo duchovního úřadu svatokupectvím, nesmí déle v církvi sloužiti. Kdo za peníze sobě opatřil církevní obročí, ztrácí je. - Nikdo ženatý nebudiž svěcen na kněžství a žádný kněz nesmí se opovážiti vstoupiti do stavu manželského; ženatí kněží buďtež ihned sesazeni a nebudiž jim dovoleno Mši sv. sloužiti nebo jakékoliv výkony církevní konati.“ - Dodal: „Věřící mají sami bděti nad zachováváním těchto nálezu, a každý věřící, jenž by se zúčastnil církevních úkonů takového kněze, jenž nešetří zmíněných nálezu, vyloučen je z Církve.“ - Další ustanovení papežovo znělo: „Kdo by budoucně biskupství nebo opatství z rukou některého nekněze přijal, nebudiž za biskupa nebo opata pokládán a zakazujeme mu vstup do kostela. Kdo by z císařů, vévod, hrabat nebo kterýchkoliv světských osob investituru na biskupství nebo nějakou církevní hodnost uděliti se opovážil, budiž týmž trestem postižen!“

Zákony ty se potkaly s tuhým odporem. Řehoř VII. však nedbal odporu a neustával rozesílati přísné rozkazy, napomínal, prosil, káral, trestal. Nerozpakoval se sesazovati neposlušné biskupy. Ve vě-

řících měl horlivé pomocníky; věřící nedávali si od kněží ženatých nebo ze svatokupectví usvědčených příslibovati sv. svátostmi, stranili se jich a neodváděli jim desátků.

Tehdy vládl v Německu císař Jindřich IV.; ten se nechtěl vzdáti investitury, nýbrž rozdával biskupství nejnehodnějším mužům, papeži na vzdor. Když r. 1075 porazil odbojně Sasy, vedl si ještě libovolněji a násilněji. Legáti papežští vyzvali Jindřicha, aby se dostavil v postě na sněm do Říma a aby tam odpovídal ze svatokupectví a z cizoložství; jinak, pravili, bude vyloučen z Církve. Jindřich poštváný svými rádci nejen že se na sněm do Říma nedostavil, nýbrž svolal r. 1070 biskupy a opaty jemu věrně oddané do Vormsu. Shromáždění vinili tam papeže z rozličných vymyšlených zločinů, z čarodějství a j. a sněm prohlásil papeže za sesazena. Zároveň poslal Jindřich IV. papeži list s nadpisem: „Jindřich ne z osobivosti, ale z Boží milosti král - Hildebrandovi, ne papeži, ale lichému mnichu!“ Konec pak listu zněl: „Ty tedy sestup s apoštolské Stolicе, kterou jsi sobě osobil: Já, Jindřich, a biskupové pravíme tobě: Sestup, sestup!“

Zatím zakoušel papež Řehoř protivenství od svých odpůrců i v Římě. Nejurputnější z nich, Cencius, vrazil s tlupou odpůrců do chrámu, kde Řehoř sloužil Mši svatou, jal ho a zavřel ho do věže. Lid osvobodil papeže a byl by Cencia ukamenoval, kdyby se papež zaň nebyl přimlouval. Protestant Voigt praví o této věci: „To byla chvíle veliká, snad největší v životě Řehořově, když odpouštěl svému nepříteli.“

Když došla zpráva o sněmu vormském do Říma, papež vyloučil Jindřicha z Církve. Tím byl Jindřich podle zákona zbaven moci vykonávati úřad královský, ale sesazen nebyl. Říšská knížata však, nespokojená s jeho špatnou vládou, chystala se k volbě nového krále. Prohlásili, že nesmíří-li se s papežem do roka, pozbude vlády, a žádali papeže, aby o Hromnicích r. 1077 zavítal na sněm do Augsburgu. Jindřich neočekával od sněmu augsburgského nic dobrého a proto si umínil papeže usmířiti. Vydal se s manželkou Bertou a se synáčkem Konradem na cestu k papeži do Říma. Papež se ubíral právě do Augsburgu a uslyšev, že Jindřich přichází, nedůvěřoval mu, nýbrž uchýlil se na hrad Kanossu (v Modensku), který náležel toskánské hraběnce Matyldě. A tu objevil se Jindřich před hradem; stál v kajícím vlněném rouchu od rána do večera prose, aby byl zproštěn klatby a aby byl opět přijat do Církve. Takto podrobiv se veřejnému pokání, pohнул papeže ke smíru. Byl vpuštěn do hradu. Papež dojatý k slzám rozhrěšil jej od klatby, přijal jej zase do Církve a podal mu při Mši sv. Tělo Páně. To se stalo 28. ledna 1077. Pro tento výjev činí se Řehořovi různé výčitky, ale protestantský dějepisec Leo praví ve svém díle „Geschichte des Mittelalters“ (str. 171): „Byl to triumf muže slechetného nad nedůstojným a tyranským slabochem“; a na str. 167 praví: „Hildebrand (Řehoř VII.) byl duševně nejmohutnější a nejgeniálnější státník.“ - Protestant Luden napsal: „Výjev v Kanosse neobsahuje nic nedůstojného. O osobním

nepřátelství Řehořově proti Jindřichovi nemůže býti ani řeči. Řehoř jako biskup je přísný a neoblomný, ale jako člověk není bez soucitu.“ A jinde praví Luden: „Řehoř je vzorem neúhonného života.“

Pokání Jindřichovo však nebylo ani upřímné, ani trvalé. Zavolal opět svoje rádce k sobě, zamezil papeži cestu do Německa a neplnil slibů papeži daných. Se sněmu augsburgského sešlo a knížata německá prohlásila Jindřicha za zbavena trůnu; zvolili králem Rudolfa Švábského. Řehoř konečně uznal Rudolfa také a dal Jindřicha znovu do klatby. Jindřich pak v odvetu s biskupy, sobě povolnými prohlásil Řehoře VII. za sesazena, zvolil vzdoropapeže Klementa III. a táhl s ním do Itálie, aby jej uvedl na Stolec papežský a aby sám od něho byl korunován za císaře. Zmocnil se celého Říma, až na Andělský hrad, ve kterém zůstal Řehoř VII. Vzdoropapež Klement III. byl uveden na stolec papežský a vstavil Jindřichovi na hlavu císařskou korunu. Řehoř VII. nepozbyl myslí ani v největší tísni. Když bylo nejhůř, přikvapil vévoda normanský, Robert Guiskard na pomoc; papeže osvobodil, ale při tom Řím zpustošil. A pro toto zpustošení Říma byli Římané na Řehoře roztrpčeni; Řehoř se tudíž uchýlil na Monte Kassino a odtud do Salerno. Tam zemřel 25. května 1085. Poslední slova jeho byla: „Miloval jsem spravedlnost a nenáviděl jsem nepravosti, proto umírám ve vyhnanství.“

Že Řehoř miloval spravedlnost a že byl nezištný, vysvitá také ze slov, která psal královně anglické Matyldě. Ta na-

bízela Řehoři dary, kolik by sobě žádal. Ale Řehoř odpověděl: „Nežádám od tebe ani zlata, ani drahých kamenů, neboť těmito věcmi pohrdám, ale přeji si od tebe raději ctnostný život a lásku k Bohu a k bližnímu.“ - Řehoř náleží mezi nejslavnější papeže. V církevních hodinkách praví se o něm: „Od časů apoštolských nebylo papeže, který by byl pro Církev Boží větších namáhání a obtíží podstoupil a za pravdu její usilovněji bojoval. Byl to muž vpravdě svatý.“ Svátek sv. Řehoře VII. 25. května.

Sv. Řehoře VII. podporovali v jeho snahách: sv. *Anselm*, sv. *Petr Damiani*, sv. *Hugo*, sv. *Adalbero*, sv. *Altmann* a sv. *Gebhard*.

45. V Ý P R A V Y K Ř Í Ž O V Ě

Pouti do Svaté země dály se v prvních dobách křesťanských četně a bez překážky. Ani Arabové, dobyvše r. 636 Jerusalema, nebránili poutníkům. Avšak když Seldžukové r. 1073 dobyli Jerusalema a křesťany počali utlačovati, křesťané se obrátili k papeži Řehoři VII. o pomoc. Řehoř VII. skutečně vydal svolání k výpravě křížové, ale spor s králem Jindřichem IV. mařil jeho úmysl. Teprv papež Urban II. (1088-1099) pohnul na sněmech v Piacenze a v Klermontě křesťany k tažení křížovému. Poutník *Petr Amienský* viděl na vlastní oči soužení křesťanů ve Svaté zemi a přinesl listy patriarchy jerusalemského Simeona. Papež líčil s úchvatnou výmluvností útrapy, které je snášeti lidu křesťanskému ve Svaté zemi. Vybi-

zel přítomné na sněmě klermontském k tažení křížovému a udělil všem, kdož nikoliv ze ctižádosti nebo ze ziskuchtivosti, nýbrž z pobožnosti se chopí zbraně, odpuštění trestů kanonických a postavil rodiny i statky jejich pod ochranu Církve. Řeč papežova byla přijata s nadšením. Tisícové padli na kolena volající: „Bůh tomu chce!“ a připjali si na plece červený soukenný kříž. Od tohoto kříže nazváni byli křížáci.

První výpravu vedl Bohumír Bouilonský, vévoda lotrinský, s četnou šlechtou. Křížáci po mnohých obtížích dorazili do Jerusalema a dobyli ho 15. července 1099. Králem jerusalemským byl zvolen Bohumír; ale Bohumír nepřijal koruny královské z úcty ke Spasiteli, který na těch místech nesl trnovou korunu, a přijal název „ochránce Božího hrobu“. Křížáci však podléhali v boji proti přesile nepřátelských sousedů. Roku 1144 mohamedáni dobyli Edessy; Edessa však byla jako klíčem ke království jerusalemskému. Událost tato pobouřila Evropu.

Druhou výpravu, kterou na rozkaz papeže Eugena III. (1145-1153) vyhlášoval sv. Bernard, opat kláštera clairveauxského, podnikli francouzský král Ludvík VII., německý král Konrád III. a český kníže Vladislav II. Výprava se nezdařila. Mohamedáni dobyli Jerusalema r. 1187.

Třetí výpravu podnikl německý císař Bedřich I. Barbarossa, francouzský král Filip II. August, anglický král Richard zvaný „Lví srdce“ a rakouský vévoda Leopold V. Výprava se konala r. 1190. Nezdařila se.

Čtvrtou výpravu podporoval energický papež Innocenc III. (1198-1216). Avšak flanderský hrabě Balduin a montferatský markrabě Bonifác místo aby pomáhali křesťanům ve Svaté zemi, dobyli Cařihradu a založili v Cařihradě latinské císařství (1205-1261). Z této výpravy jen Benátčané měli užitek pro své styky s Cařihradem.

Tehdy vznikla nemoudrá myšlenka vypraviti i děti proti mohamedánům. Bez dovolení papežova posláno bylo asi 30.000 dětí z francouzské země a 20.000 dětí z německých a jiných zemí roku 1212 proti mohamedánům. Nadšení zachvátilo děti. Ale tato výprava nemohla ovšem jinak skončiti než s nezdarem. Děti zahynuly z větší části už cestou, ostatní prodány v otroctví mohamedánů.

Pátá výprava křížácká byla ustanovena úsilím papeže Innocence III. na sněmu lateránském r. 1215. Papež uložil duchovenstvu, aby odvádělo dvacátý díl příjmů na tento účel; sám pak a kardinálové odváděli desátý díl příjmů ve prospěch výpravy. Do Svaté země táhl uherský král Ondřej II. a rakouský vévoda Leopold VI. Německý císař Bedřich II. sliboval zúčastniti se výpravy, ale váhal a vydal se teprve r. 1228 na cestu s nepatrnou mocí válečnou.

Šestou a sedmou výpravu křížovou podnikl francouzský král sv. Ludvík IX. roku 1248 a 1270.

A poté šlo nadšení pro Svatou zemi; papež Řehoř X. usiloval na všeobecném sněmě Lyonském, konaném r. 1274, o novou výpravu, ale marně. Křesťané

ve Svaté zemi pozbývali državy za državou, až r. 1291 padla poslední pevnost Akon v ruce mohamedánů. Křížáckými výpravami vzrostlo náboženské vědomí v Evropě, poznáním nových národů a zemí povznese se umění, řemeslo a nastal čilejší ruch obchodní.

Bl. THIEMO (nebo Theodemar nebo *Ditmar*), arcibiskup solnohradský, přidal se k vojsku křížáckému, ale byl od mohamedánů zajat a usmrčen. Rok smrti 1100. Svátek 28. září.

Bl. ARNOŠT (*Ernestus*), opat zwiefaltenský, odebral se s králem Konrádem r. 1147 na křížáckou výpravu. Na této výpravě opat Arnošt pro Krista vytrpěl smrt. Svátek 7. listopadu.

Bl. ARNOŠT, rozený hrabě dillingenský (na Dunaji ve Švábsku), byl prvním opatem neresheimským; účastnil se tažení křížáckého, a když hlásal víru Kristovu, byl od Saracenů polapen a v Korozainu (na břehu jezera Genesaretského) r. 1096 usmrčen. Svátek 12. ledna.

Bl. IDA, hraběnka Bouillonská, matka shora řečeného Bohumíra Bouillonského; ovdověvši stala se vzorem křesťanských vdov; konala skutky milosrdenství. Zemřela r. 1113. Svátek 13. dubna.

46. Ř Á D Y R Y T Í Ř S K É

Řády rytířské byly řeholní společnosti v Palestině, které měly za účel podporovati poutníky, ošetřovati je v nemoci a chrániti jich mečem proti násilí nevěřících. Vedle obyčejných slibů řeholních zavazovali se ještě buď slibem k boji proti

nevěřícím (ti sluli rytíři), nebo slibem sloužiti poutníkům a nemocným (ti sluli bratři služební). Kromě nich byli v řádu také kněží k vykonávání služeb duchovních. Slib chudoby neznamenal nemajetnost, nýbrž že co člen vyzíská, nenáleží jemu, nýbrž celému řádu. Představený slul velmistr. - Když se Turci zmocnili Svaté země, řády rytířské se odstěhovaly do Evropy.

Ve Svaté zemi vznikly tyto řády:

1. *Johannité* měli jméno dle chrámu sv. Jana Křtitele, kdež měli své sídlo. Šatem jejich bylo černé roucho s bílým osmihranným křížem. Od 16. století, kdy sídlili na ostrově Maltě, sluli rytíři maltánští.

2. *Templáři* měli své jméno dle svého sídla blíže bývalého chrámu či templu v Jerusalemě. Nosili bílý plášť s červeným křížem. Největšího rozšíření a bohatství dosáhli ve Francii. Vlivem hrabivého krále Filipa IV. byli od papeže na sněmu vienneském r. 1312 zrušeni; jmění jejich bylo králem zabaveno. Zrušení to nastalo proto, že se vytýkaly templářům různé nepravosti. Poslední velmistr Jakub Molayský popíral vinu jakoukoliv, ale byl i se dvěma soudruhy na rozkaz krále Filipa IV. (1285-1314) upálen. - Nejsme dosti poučeni, byli-li templáři vinni zločiny a sektářstvím, z nichž byli obviňováni, ale podezření, že byli smýšleni volnomyšlenkářského, není bezdůvodné. Jistý templář prý řekl, že člověk právě tak končí život jako pes; pravilo se, že prý novicové odpřisahali víru v Krista a že po kříži šlapali!

3. *Němečtí rytíři* byli založeni na ochranu poutníků z Německa. Řeholním rouchem byl bílý plášť s černým osmihranným křížem. Kanovník brémský založil řád „Schwertbrüder“, podobný templářům. Mečovní bratři přidali se r. 1237 k německým rytířům, kteří rozvinuli velikou činnost mezi pohanskými Prusy. Prusové byli houževnatějšími odpůrci nežli Saraceni. Proti jejich fanatismu, jímž naplnění vraždili křesťanské kněze, jevilí němečtí rytíři žhavé nadšení. Převahu měly tu ideální pohnutky. Tu našel duch křižáků, duch starého ušlechtilého rytířstva, nové působistiště. Němečtí rytířové žili v tuhé kázni; po pobožnosti matutina mrskávali se den co den. Byl jich zprvu nepatrný hlouček, jen 150, ale skrovný počet nahradili železnou kázní a hrdinstvím.

V Čechách povstal *rytířský řád křižovníků s červenou hvězdou*. Ten vzal svůj původ ze špitálního bratrstva, jež povolala blahosl. Anežka († 1282) ke službě do špitálu sv. Františka v Praze, od ní r. 1234 založeného. Papež Řehoř IX. vzal špitál i bratrstvo ve zvláštní ochranu a povýšil je r. 1237 na samostatný řád kanonický, dle řehole sv. Augustina. Dle listiny z r. 1244 řád měl už tehdy své znamení, a to červený kříž, protože první členové byli, jak se zdá, účastníky křižáckých výprav, domů se vrátivšími. Papež Mikuláš IV. přiznal r. 1292 řádu právo řádu rytířského.

Bl. PETR DE IMOLA, rytíř johanitů, zemřel roku 1320 ve Florencii; svátek 5. října.

Sv. HUGO, člen řádu johanitů či maltézů v Janově, žil do roku 1230; svátek 8. října.

Sv. VENTURA, člen řádu křižovníckého v Hispale (na silnici z Foligna do Assisi ve střední Italii), sloužil nemocným a obsluhoval poutníky na jejich cestě do Říma a z Říma. Žil v XII. století. Svátek 3. května.

Sv. VENTURA, kněz v Umbrii, byl kolem r. 1250 (?) od jistého drvaře, kterého káral pro jeho klení, zabit. Svátek 7. září.

Bl. UBALDESKA, panna řádu johanitek či hospitálek v Pise. Byla pokorná, laskavá ke všem, přísná na sebe. Byla kost a kůže, ale vždy veselá a spokojená. Sbírala v čas drahoty dárky pro klášter. Kdysi jí spadl na hlavu kámen z domu nově budovaného, ona však trpělivě snášela bolest. Zemřela roku 1206. Svátek 28. května.

Sv. FLORA, panna z řádu johanitů v Beaulieu (v diecési cahorsské ve Francii) ošetřovala nemocné a nosila pokrmy chudým. Zemřela r. 1299. Svátek 11. června.

Bl. ANEŽKA Přemyslovna viz § 59.

47. VZNIK KANOVNÍKŮ A AUGUSTINIÁNŮ

Po příkladu sv. Augustina a sv. Eusebia Vercellského shromáždil i metský biskup Chrodegang r. 760 kolem sebe klerus své kathedrály a dal jim zvláštní pravidla čili *kánon*, dle něhož se pak tito duchovní nazývali latinsky *canonici*, kanovníci. By-

SOUSOŠÍ SV. NORBERTA, SV. VÁCLAV A SV. ZIKMUND.

dleli pospolu ve zvláštních domech, uží-
vajíc společně jmění a zabývajíce se mod-
litbou, duchovní správou, vzděláváním
mládeže a vědami a jsouce rádci bisku-
povými (*kanovníci katedrální*). Sluli také
„kapituláři“ a celý spolek „*kapitola*“,
protože při společných schůzích každo-
denně předčítávali oddíl čili kapitolu své
řehole. Kanovníci nečinili slibů. Poně-
vadž kapitoly katedrální nemohly při-
jmouti všech, kdož se hlásili, biskupové
zakládali i při jiných kostelích sbory ka-
novnické nebo kollegia. Tak vznikly *ka-
pituly kollegiální*.

Avšak již v X. století kanovníci počali
si jmění kapitolní mezi sebou dělit v jed-
notlivá obročí čili prebendy a bydleti v do-
mech soukromých. Kapitulní probošt Ivo
(† 1117) však způsobil, že někteří kanov-
níci nejen se vrátili k dřívějšímu způ-
sobu života, nýbrž že kromě toho se zřekli
soukromého majetku slibem chudoby.
Tak vznikl rozdíl mezi *kanovníky svět-
skými* (canonici saeculares) a *kanovníky
řeholními* (canonici regulares). Tito za-
chovávali pravidla obdobná pravidlům
sv. Augustina, nazývali se „řeholní ka-
novníci sv. Augustina“. Od nich rozlišo-
vati dlužno řád bratří poustevníků sv.
Augustina. Původ byl tento: V Itálii žili
mnozí poustevníci bez určité řehole. Při-
jali pak řeholi sv. Augustina. Papež Ale-
xander IV. (1254-1261) jim nařídil, aby
si zvolili společného představeného. Tak
povstal r. 1256 *řád bratří poustevníků
(fratres eremitae) sv. Augustina*. V našich
zemích založili r. 1286 klášter u sv. To-
máše v Praze; v Brně u sv. Tomáše (1353),

v Jevíčku, ve Vratěnině na Moravě (r.
1697).

Sv. CHRODEGANG (nebo Godegran-
dus) se narodil kolem r. 712 v Hasbainu
u Lutychu v Belgii; byl spřízněn s rodem
Karlovců. Zprvu byl panošem na dvoře
Karla Martella; brzy byl jmenován sekre-
tářem, kancléřem a pak biskupem met-
ským. „Byl krásné postavy, výmluvný,
ochránce kléru“, tak jej líčí jakožto kan-
cléře Paulus Diaconus. Byl vzorem po-
kory, prostomyslnosti a bázně Boží. Jako
biskup pečoval o vědecké vzdělání svého
duchovenstva, které toho času si libovalo
v šermování, v honbách a jiných nepřisluš-
ných zábavách. Dal svým duchovním pra-
vidla ve 34 kapitolách, aby kanovníci pod
jeho dozorem společně bydlili, společně
se modlili, společně církevní hodinky ko-
nali a při společném stole živi byli. Hlavní
povinnosti byly poslušnost a pokora. Ka-
novníci spali všichni v téže místnosti,
každý na svém loži tak, aby mladší byli
umístěni mezi staršími. Do obydlí ne-
směla vkročiti žádná ženská osoba; ani
laik neměl přístup, leč by byl pozván
biskupem. Který laik nosil zbraně, odložil
je před obydlím. U společného stolu bylo
příkázáno mlčeti; předčítala se kapitola
a homilie. V noci o 12. hodině, případně
o 2. hodině, konáno bylo matutinum. Za
postní doby byl půst zachováván až do
večera. Zemřel r. 766. (Je ku podivu, že
jméno Chrodegangovo není v Římském
Martyrologiu!) Svátek sv. Chrodeganga
6. března.

Sv. IVO (Iro), biskup chartresský, byl
vysvěcen od papeže Urbana II., protože

metropolita ho nechtěl vysvětliti. Snad nebyl tázán při volbě. Francouzský král Filip zapudil svou manželku Bertu a pojal za manželku jistou Bertradu. Ivo ovšem odporoval králi v této věci. Nastal boj. Ivo byl vězněn; lid chartresský chtěl Ivona násilně vysvoboditi z vězení, ale biskup jim bránil řka, že nechce zaviniti neštěstí svého lidu. Rekl králi otevřeně, že by raději s mlýnským kamenem na hrdle do moře se dal vhoditi, než by onomu pohoršení povolil. Ač Ivo byl horlivým zastáncem apoštolské Stolicе, přece papežským legátům neohroženě vytkl svatokupectví a chtivost peněz. Byl horlivým kazatelem a učeným právníkem církevním. Způsobil, že někteří kanovníci se vrátili k dřívějšímu, přísnějšímu způsobu života. Ivo zůstavil 287 listů a Dějiny francouzské. Zemřel roku 1115 nebo 1116. Svátek 20. května.

Sv. BONA, panna z řádu sv. Augustina v Pise, † r. 1207. Svátek 29. května.

Bl. MIRO, řeholní kanovník ripollský (ve Španělsku), † r. 1161; svátek 12. září.

Bl. MARTIN, kněz leonský ve Španělsku, rozdav všecken svůj majetek, putoval do Říma a do Palestiny; vrátiv se, stal se řeholním kanovníkem v opatství leonském. Zemřel roku 1221. Svátek 11. února.

Bl. GAUCHERIUS, převor řeholních kanovníků v Limoges (ve Francii); jsa stařec osmdesátiletý, spadl skoně, na němž slabotou usnul, ale mohl ještě přijmouti svaté svátosti. Zemřel roku 1140. Svátek 9. dubna.

Sv. PETR DE CHAVANON, řeholní

kanovník z Augustina v Pebracu v Augvergni, † r. 1080; svátek 9. září.

HUGO od sv. Viktora, nazýval se tak, protože žil v augustiniánském klášteře sv. Viktora v Paříži, žil jen vědě a rozjímání. Nazýván býval „druhým Augustinem“, „jazykem sv. Augustina“. Napsal spisy: *De sacramentis*, *Summa sententiarum*, *Didaskalion*. Zemřel kolem r. 1150. Památka jeho 5. července.

Bl. ODULF, řeholní kanovník(?) utrechtský, v IX. století; svátek 12. června.

TOMÁŠ KEMPENSKÝ viz § 64.

MARHOLD, řeholní bratr augustiniánský v Indersdoru v Bavorsku. Zemřel r. 1172. Připomíná se 31. prosince.

ŠTĚPÁN, řeholní kanovník krakovský, viz § 64.

Bl. ROBERT narodil se v Bretoňsku (dle K v Arbrisselu u Rennes, proto se nazývá Robert *Arbrisselský*), odešel do samoty, žil přísně; kořínky a byliny mu byly jediným pokrmem; přidali se k němu žakové; dal jim řeholi sv. Augustina a vystavěl klášter v La Roe. - Protože bylo mnoho lidí, kteří se nemohli odebrati na křižáckou výpravu a přece chtěli činiti pokání, založil Robert pro ně „řád chudých Kristových“. Oddělil ženské od mužských, zřídil útulnu pro malomocné a opuštěné osoby a pro hříšnice, které byly odhodlány káti se. Reformoval život kněží a řeholníků, bezdůvodně byl podezříván ze styku se ženskými osobami. Robert nařídil, aby nemocné jeptišky nepřijímaly svátosti ve svých celách, nýbrž aby byly nesený do kaple. Zemřel ve stáří 70 let roku 1117. Svátek 24. (nebo i 25.) února.

48. REFORMY V KLÁŠTER- NICTVÍ. CLUGNY. KAMALDOLI. VALOMBROSIÁNI

V kláštorech časem se uvolnila kázeň; bylyť obdařeny velikými výsadami, na př. exempcí, t. j. vynětím z pravomoci biskupské. A právě tyto výsady, jakož i bohatství z dobrovolných darů vzrostlé přivedlo kláštery na kraj záhuby. Po bohatství klášterů zatoužili králové i šlechticové a vnucovali jim za opaty své milce, muže světské. Reformátorem kázně řeholní byl opat Benedikt Aniánský († 821). Avšak reformace tato neměla trvalého účinku. Proto novou reformu počal nově založený klášter *Clugny* (909) v Burgundsku. V tomto klášteře se zachovávala řehole sv. Benedikta v původní přesnosti a čistotě a dle tohoto vzoru se opravovaly kláštery ve Francii, v Německu, v Itálii, v Anglii i ve Španělsku. Kláštery ty vstoupily ve svaz, nazvaný „kongregace clugnyská“. V tomto bratrstvu byl sdružen veliký počet klášterů pod vrchní správou arcipata mateřského kláštera clugnyského. Tato kongregace obnovila askesi, povznesla život řeholní k původní ušlechtilosti a zvelebila vědy a umění.

Z benediktinské řehole vyrostl i řád poustevníků *Kamaldolských*, založených v Itálii sv. Romualdem († 1027). Řád ten se rozšířil časem z Itálie po celé Církvi. Záležel dílem z poustevníků, dílem z klášterníků. Řád kamaldolský měl i četné kláštery panenské; roucho jejich a škapulíř

byly z bílé šerky; pak měly klášternice bílý vlněný pás, v choru širokou hazuku čili kutnu a přes bílý závoj ještě černý závoj. (Za našich dob je pouze jeden panenský klášter řádu kamaldolského v Římě.)

V nejnovější době (r. 1929) zakládají Otcové kamaldulští, chtějíce přispěti k obrodě náboženského života ve Francii, poustevnu v Roquebrune sur Argens a klášter v La Seyne-sur Mer.

Z benediktinské řehole vyrostl i řád *Valombrosiánů*, založený sv. Janem Qualbertem († 1073); i tento řád pozůstával zprvu z poustevníků a později z klášterníků; náležel mezi nejprísnější odvětví starého řádu benediktinského. - Také sv. Štěpán z Müretu († 1124) založil řád velmi přísný; ten však zanikl.

Sv. BENEDIKT ANIÁNSKÝ pocházel z hraběcí rodiny languedocké. Zprvu byl číšníkem na dvoře krále Pipina Krátkého. Když r. 774 provázel krále Karla Velikého do boje proti Longobardům, spadl do řeky Tessina; málem by byl utonul. Vyváznuv z nebezpečení smrti, umínil si dáti výhost světu a zasvětit život službě Boží; vstoupil do kláštera langresského v Burgundsku. Avšak když jej zvolili opatem, uprchl do Akvitanie a založil u potoka Aniane (v jižní Francii) nový klášter, řečený Aniánský. Tam žil Benedikt s několika mnichy v největší chudobě a umínil si zachovati řeholi sv. Benedikta dle původních přísných pravidel. Byl zbožný a dobrotivý. Nezavrhoval hříšníků, nemaje se za lepšího než oni byli. Kdysi ukradl zloděj klášterního koně, byl však od lidu polapen a do krve zbit.

Benedikt mu dal rány zahojiti a nakládal s ním laskavě. Jindy jda s mnichem potkal se s člověkem, který jel na koni rovněž klášteru odcizeném. Mnich jal se křičeti, ale opat jej utišil řka: „Často kůň koni se podobá.“ Teprve po chvíli, když už nebylo lze zloděje dohoniti, řekl Benedikt, že také poznal koně jako vlastnictví klášterní, ale že nechtěl člověka onoho zahanbiti.

Král Ludvík Nábožný povolal Benedikta k sobě a vystavěl mu u Cách klášter, zvaný Korneliusmünster. Také mu svěřil dozor nade všemi kláštery své říše. Benedikt vypracoval zvláštní řád o 80 kapitolách, aby dle něho ve všech klášterech zachovávána byla jednotejná kázeň. Takto Benedikt se stal druhým otcem řádu benediktinského. Zemřel r. 821. Svátek 12. února.

Sv. ALDEMAR (řečený Moudrý), kněz a mnich montekassinský, učil mnichy hudbě a napsal jim zpěvník k hodinkám církevním. Pobyl nejvíce roků v kraji neapolském. Zemřel kolem r. 1080. Svátek 24. března.

Bl. JORDÁN, benediktin padovský, hájil města Padovy proti ukrutnému velmoži Ezzelinu III. z rodu Romano. Ezze-lin dal Jordána polapiti a uvězniti v hradu Treviso. Odtud Jordán prchl do Benátek a tam zemřel r. 1248. Svátek 7. srpna.

Bl. AURIA (čes. Zlata), panna benediktinka, narozená ve Villa Velayo ve Španělsku, libovala si od mladosti v modlitbě, v nábožném čtení, v postech a almužnách. Zemřela r. 1100. Svátek 11. března.

Sv. HUGBALD, benediktin orbais-ský

(ve Francii), † r. 937; svátek 28. prosince.

Sv. VILÉM (latinsky *Guilelmus*) byl vojínem na dvoře krále Karla Velikého. Pro svou udatnost a obratnost si získal přízeň královu a byl povýšen dostavu hraběcího. Byl jmenován hrabětem toulouským a stal se členem sítní rady. Sloužil králi oddaně. Když r. 786 mohamedánští Saracenové ze Španěl zaplavovali jižní Francii, Vilém, byv poslán vojskem proti nim, porazil a vyhnal je ze země. Vděčný král Karel Veliký jmenoval Viléma vévodou akvitánským. Vilém se snažil v Akvitánii hojiti rány, které zemi způsobili Saracenové. Zaváděl v zemi pořádek a pečoval o blaho lidu. Za příkladem zbožných velmožů i Vilém si umínil zříditi klášter. Vyhledal krajinu pustou v diecési lodo-veské u Languedocu a tam vystavěl chrám a klášter a poutnický dům a uvedl na ono místo benediktiny reformované péčí sv. Benedikta Anianského. A protože sestry Vilémovy si též oblíbily život řeholní, vystavěl na jejich žádost opodál opatství gal-lonského panenský klášter.

Také sám si umínil strávití ostatek svého života v klášteře. Byl ženat, ale děti jeho byly už dospělé; nebylo nic, co by ho ke světu ještě poutalo, a proto se odebral na dvůr císaře Karla a prosil o svolení, aby mohl složiti svůj úřad. Císař, ač nerad, svolil a daroval věrnému služebníku částečku kříže Spasitelova, kterouž byl obdržel od patriarchy jerusalemského. Vilém uspořádal své světské záležitosti; ale měl ještě tuhé bojespřibuznými, kteří ho odrazovali od jeho úmyslu. Nedal se však odvrátiti; se svým jménem naložil,

jak právo a povinnost žádaly, ostatek pak jmění rozdál chudým, odložil meč, svlékl drahocenné roucho a odebral se v chudém šatě a bos do kláštera gallonského, kdež byl r. 806 oděn řeholním oděvem.

Vůdcem a učitelem mu byl sv. Benedikt Anianský. Vilém se podroboval všem řeholním pravidlům a pracím, jako kterýkoliv jiný mnich. Dříve byl Vilém udatným vojínem, nyní byl poslušným a pokorným mnichem. Spával na tvrdém lůžku, postil se mnoho, pracoval v zahradě, v kuchyni a nechtěl býti upamatován na to, čím byl dříve. Zbožně konal všechny předepsané modlitby; hojné slzy se mu z očí řinuly, kdykoliv přijímal Tělo Páně. Později se uchýlil s dovolením opatovým do zvláštní oddělené poustevny. Zemřel roku 812. Svátek 28. května. Tento Vilém zaměňuje se často s Vilémem, jehož svátek je 10. února a jenž také bývá nazýván „vévodou akvitánským“.

Sv. ROBERT založil dle přesné řehole sv. Benedikta klášter v Chaise Dieu (casa Dei; u Clermontu v Auvergni); zemřel jako opat r. 1067. Svátek 24. dubna.

Sv. BERENGAR, mnich languedockský, svatě žil a svatě. 1093 zemřel; svátek 26. května.

Sv. SIARD, opat v Maria Garde ve Frisku, † r. 1230; svátek 17. listopadu.

Sv. AUBERT (nebo i Eubert), mnich bretoňský, zemřel r. 1129; svátek 1. února.

Sv. POPPO narodil se v krajině gentské; sloužil zprvu ve vojsku, pak byl opatem ve Stavelotu a reformoval několik klášterů. Zemřel r. 1048. Svátek 25. ledna.

Sv. ANSBALD, opat průmský u Trevíru, zemřel r. 886; svátek 12. července.

Sv. KLARUS (franc. Claire), opat seligenstadtský u Mohuče, † r. 1043; svátek 1. ledna.

Sv. ODO narodil se r. 879 buď v Toursu nebo ve hrabství Mainu. Otec jeho Abbo byl právník a znal celého Justiniana zpaměti. Odo zprvu se oddal radovánkám vojenského stavu, rytířským hrám a loveckým zábavám. Avšak kdykoliv se ze zábav těch vracel domů, byl nespokojen sám sebou, ač nečinil nic zlého. Pak vstoupil do sboru kanovníků v Toursu. Zprvu se věnoval četbě i pohanských spisovatelů; zvláště si oblíbil básníka Vergila pro jeho lahodnou řeč. Později se vzdal četby pohanských spisovatelů a studoval Písmo svaté a církevní Otce. Také pěstoval hudbu a skládal církevní hymny a antifony.

Odo a jeho přítel panoš Adegrin hledali klášter, v němž by se zachovávala přísná řehole sv. Benedikta. Hledali ve Francii, ale z každé cesty se vraceli s nepořízenou. Tu kdysi Adegrin přišel do kláštera La Beaume u Besançonu a shledal, že život tamějších mnichů je živým obrazem řehole sv. Benedikta; hned podal o tom zprávu Odonovi. Odon bez meškání přišel a nesl si „svůj poklad“, sto knih. Opat La Beaumský Berno slyšel již mluvit o Odonovi, nazýval jej *aperta bibliotheca*, t. j. otevřenou knihovnou, a učinil jej představeným klášterní školy.

V tu dobu zbožný vévoda akvitánský založil s opatem Bernonem dle listiny ze dne 7. září 910 klášter clugnyský na

území maconském. Prvním opatem byl Berno, jeho nástupcem se stal Odo. Odo zostrčil řeholní kázeň; slovem i příkladem učil mnichy milovati chudobu, sloužiti Bohu, konati ruční práce, pěstovati studie. Klášter clugnyský se stal nejslavnějším klášterem v celé západní Evropě, útočištěm kajicníků z vysokých rodů; biskupové vzdávající se svých úřadů přicházeli, aby se tam cvičili v poslušnosti a chudobě. Odo byl všem svým podřízeným zkušeným lékařem duchovním a vůdcem, aby odumřeli světu a aby pěstovali vnitřní život. Nezřídka káral i slovy drsnějšími a peprnými; na příklad řekl komusi: „Kdo břicho plní větry, žije a rozněcuje v sobě divokou žádostivost.“ - Byl milosrdný k lidem trpícím. Kdysi jel do Říma a vida chudého člověka, jak namáhavě nesl pytel se zeleninou, ihned seskočil s koně, dal člověka na koni vézt, sám nesa pytel se zeleninou. Byl třikrát v Římě. Vracel se po třetí, zemřel v Toursu r. 938 nebo 942. Svátek sv. Odon 18. listopadu.

Bl. BERNŮ, opat clugnyský, † r. 928; svátek 13. ledna.

Sv. MAJOLUS, opat clugnyský, vyzna-
menával se krásnou postavou, učeností
a výmluvností. Znamenití mužové hle-
dali jeho přátelství. Papežové a králové
jej ctili. Také sv. Vojtěch, biskup praž-
ský, byl mu přítelem. Majolus měl se státi
dle vůle císaře Oty II. papežem. Ale Ma-
jolus řekl: „Římané se nehodí pro mne,
a já se nehodím pro Římany.“ Žil do r.
994. Svátek 11. května.

Sv. ODILO narodil se v Klermontu
(v Auvergni). Otec jeho se skvěl takovou

spravedlivostí, že jeho slovům se víc vě-
řilo než přísaze jiných lidí. Odilo vstou-
pil do kláštera clugnyského, přijat byv
opatem Majolem. Konal tam služební prá-
ce: čistil lampy, podlahy a pod. Brzy se
stal opatem, a to slavným. Králové (na
příklad: francouzský Robert, německý
Otto III., uherský Štěpán) i papežové,
Silvester II. a nástupci jej měli ve veliké
úctě. Za hladu a moru prodal drahocen-
né nádoby církevní, ale později je opět o-
patřil; co našel ve dřevě, zanechal v mra-
moru. - Odilo zavedl Památku duši v o-
čištcí. Zemřel r. 1049. Svátek 1. ledna.

Sv. ŠIMON, hrabě z *Crespy*, měl ne-
hodného otce. Matka Šimonova se obrá-
tila na papeže Alexandra II., aby přiměl
jejího manžela k polepšení života, neboť
porušoval věrnost manželskou. Ale do-
mluva papežova byla marna. Muž zemřel
v zatvrzelosti. Šimon činil pak pokání za
svého otce, vstoupil do kláštera clugny-
ského. Papež Řehoř VII. svěčil Šimonovi
důležitá poselství; také zaopatřoval Šimo-
na svatými svátostmi. Šimon zemřel v Ří-
mě r. 1080. Slaví se 30. září.

Bl. MATĚJ, převor clugnyský; svátek
25. prosince.

Bl. PETR DE BONO, mnich clugnys-
ký; svátek 4. června.

Sv. OLDŘICH (lat. *Udalricus*) narodil
se kolem r. 1015 v Řeznu; byl zprvu dvo-
řenínem u královny Anežky, manželky
Jindřicha III. Vykonav pout do Sv. země,
vstoupil do kláštera clugnyského. Vyni-
kal zbožností i vědomostmi. Kdysi, aby
přemohl pokušení proti čistotě, páčil se
žhavým železem. Z léků proti bolestem

hlavy nesprávně užívaných pozbyl jednoho oka. Později Oldřich se zabýval spisovatelstvím a oslepl úplně. Zemřel roku 1093. Svátek sv. Oldřicha 10. července.

Sv. HUGO, syn hraběte semurského v Burgundsku, byl od otce vychováván po světsku. Ale matka Aremberga vštěpovala synáčkovi zbožnost. Hugo vstoupil do kláštera clugnyského, když Odilon tam byl opatem. Zároveň s ním byl v klášteře i Hildebrand, pozdější papež Řehoř VII. Stav se opatem, Hugo pracovalo smíru mezi císařem Jindřichem IV. a papežem Řehořem VII.; později se ujal Jindřicha, když měl půtky se svými syny. Klášter zkvétal; čítal 10.000 mnichů. Hugo podnikl stavbu nádherného velechrámu clugnyského, jenž tehdy byl největším kostelem na světě a k rozměrům nynějšího velechrámu sv. Petra v Římě chybělo by mu jen několik stop. (Při sekularisaci byl slavný onen chrám od města clugnyského za 100.000 franků zakoupen a až na některé zbytky zbořen. Kdysi přišli měšťané clugnyští pozvat Napoleona na jakousi slavnost; ale Napoleon jim řekl: „Allez, vous êtes vandales!“ t. j. jděte, vy jste vandalové!)

Hugo také vystavěl klášter La Charité sur Loire. Životopisec Hildebert praví o Hugonovi: „Nemluvil nic zbytečného a nečinil nic nepočetného ... hněvu neznal, leč proti velikým hříchům ... mlčeli, mluvil k Pánu; mluvil-li, hovořil o Pánu a v Pánu.“ Mezi žáky Hugonovými byli: Gerard Ostijský, Urban II., sv. Oldřich. Zemřel roku 1109. Slaví se 29. dubna.

Sv. PETR CITHODNÝ (*Petrus Venerabilis*) byl opatem clugnyským; sv. Bernard zprvu vytýkal jeho klášteru mnohé odchylky od původní přísné řehole, na př. že má krásné budovy, že se podává mnichům vícero pokrmů, že klášter má světské sluhy a služebnice a pod. Petr však se obhajoval řka, že první povinností mnichovou je láska k Bohu a k bližnímu. Žil do r. 1156. Svátek 25. prosince.

Bl. PASCHASIUS RADBERT byl po smrti své matky vychován od řeholnic soissonsých. Dospěv, měl nějaké světské zaměstnání, pak vstoupil do kláštera corveyského, byv přijat od sv. Adalarda. Stal se takorba spoluzakladatelem kláštera novo-corveyského; byl tam 7 let opatem, ale byla to doba pro něho nejtrpčí: samý svár, zjevné buřičství; byl i u krále obžalován. P. napsal komentář na evangelium sv. Matouše a spis: *De corpore et sanguine Christi*. Sněm pařížský pochválil ryzost jeho učení.

P. byl pilen přísné kázně; sám sebe nazýval „monachorum peripsema“, t. j. vyvrhelem mnichů. Zemřel r. 865 nebo 860. Svátek 26. dubna. V Římském Martyrologiu není.

Sv. ROMUALD pocházel z rodu vévod ravennských a narodil se roku 907 v Ravenně. V mládí žil nevázaně a prostopánsně: rytířské zápasy, honby a hry, hlučné pitky, nestoudné ženštiny - to byly jeho radosti. Avšak tyto radovánky zanechaly srdce jeho pusté; často prchal ze společnosti veselých druhů do hlubokých lesů a tam mu přišli na mysl staří pou-

stevníci, kteří žili v ústraní a byli šťastnější a spokojenější než on.

Neobyčejná událost dala jeho životu nový a neočekávaný směr. Jeho otec Sergius se pohádal se svým příbuzným o kus pozemku, vyzval jej na souboj a zabil jej. Romuald byl dle vůle otcovy svědkem souboje. Od té doby svědomí vytýkalo Romualdovi, že je spoluvinníkem hrozného vraždy. Aby došel klidu, odebral se do nedalekého benediktinského kláštera, kde se obrátil trvale a upřímně k bohumilému životu. Oplakával hříchy svého mládí a byl vzorem horlivého kajícího. Avšak ve své horlivosti zacházel někdy daleko; káral mnichy liknavěji; ti pak vytýkajíce mu, že ruší pokoj a svornost v klášteře, vyštvali jej z kláštera. Odešel s povolením opatovým a našel v poustevníku Marinovi, v kraji benátském žijícímu, vůdce na cestě k nábožnému životu. Marinus byl přísný a počínal si někdy až podivínsky.

Po několika letech odebrali se Romuald a Marinus, k nimž se přidal i bývalý dóže Petr Urseoli, do jiných zemí; došli na pomezí španělské a usadili se v Euxaně. Odtud se vrátil Romuald opět do Itálie. Vida, že řeholní kázeň v italských klášterech poklesla, umínil si, že zavede kázeň a řád dle původního pravidla sv. Benedikta. Kamkoliv zavítal, všude horlil proti svatokupectví i proti světáckému duchu a nekázni v klášterech. Roku 1012 přišel i do Toskánska; tam obdržel od občanů arezzského, jménem Aldoliho, pozemek uprostřed hlubokých bukových lešů k založení poustevnické osady. Romu-

ald vděčně přijal tento dar a zřídil pro sebe a pro čtyři své soudruhy chyšky. Tato poustevnická osada nazvána byla „Campus Maldoli“ (nebo casa Maldoli), pozemek Maldolův. Z malé družiny povstal řád kamaldolský.

Romuald dal svým žákům bílé řeholní roucho a předepsal jim pravidla na základě staré řehole sv. Benedikta. Poustevníci žili velmi přísně, zachovávali úplné mlčení a půst o chlebě, zelenině a vodě; chodili bosí s hlavou oholenou a s dlouhými vousy. Každý z nich měl svou chyšku se zahrádkou a kapličkou; řeholní bratři jim dávali pokrmý do okénka; všechny poustevny byly ohrazeny zdi; za zdi se rozkládala hospodářská stavení. Uprostřed chyšek stál chrám. - Romuald byl k jiným laskavý, na sebe přísný; trestal své tělo pro hříchy, jichž se v mládí dopouštěl. Říkal, že z prvních let života svého cítí ustavičnou hořkost a bolest, z ostatních pak let že cítí útěchu. Ať Romuald kázal nebo se modlil, ať byl na cestách nebo ve své cele, všude bylo v něm poznati velikého sluhu Božího. Kdysi byl nařčen z těžkého zločinu; Romuald však k tomu mlčel. A když se tomu divili, řekl: „Lépe je nevinně trpěti a mlčet, než zaslouženě trpěti a mluvit.“ - Když cítil konec života, řekl: „Dvacet let se připravuji na smrt a čím více se na ni připravuji, tím více se mi zdá, že nejsem hoden, abych před Pána předstoupil. Zemřel roku 1027. Svátek sv. Romualda 7. února.

Sv. PETR URSEOLUS, dříve dóže čili vévoda benátský, pak žák sv. Romualda,

poustevník, zemřel v Cusanu v Akvitanii roku 978. Svátek 10. (nebo 14.) ledna; nebo 9. února.

BRUNO či *Bonifác* byl též přijat do řádu kamaldolského; viz § 40.

Sv. THEOBALD (francouzsky Thibaut, česky *Děpolt*) se narodil kolem roku 1030 (podle *D* roku 1017) na hradě Provinsu v krajině Brie ve Francii. Byl synem zámožných rodičů. Záhy si zamiloval tichý, zbožný život. Zábavami a radovánkami pohrdal; bylo-li se mu zúčastniti slavností a radovánek, díval se lhostejně na veselý rej rozmařilých druhů a nechápal, jak mohou míti zalíbení v těch pošetilostech. Raději čítával životopisy starých poustevníků egyptských z prvních dob křesťanských, a čtení to jej přivedlo ke slibu, že opustí svět a že bude o samotě sloužiti Bohu. Poustevník Burkard, k němuž docházel, jej utvrzoval v tom úmyslu. Otec Theobaldův, hrabě Arnulf, měl se synem jiné plány. Hledal pro něj urozenou nevěstu a chtěl mu opatřiti úřad na dvoře královském. Brával syna do vojenského tábora, aby v něm roznítil touhu po skvělé budoucnosti. Ale Theobaldovi se hnusilo řemeslo válečné; zjevil otci svůj úmysl; otec jej pokáral a uzavřel jej v domě, bráně mu vycházeti. Theobald pod záminkou, že vykonáná návštěvu, uprchl z domu otcovského a zaměnil šlechtický háv za žebrácký šat, stal se dobrovolně chudým. S věrným přítelem svým Valterem (franc. Gauthier) odešel do ciziny.

Theobald a Valter přišli až do města Lucemburku (v biskupství trevírském) a usadili se na osamělém místě Pitingu.

Tam si zřídili dvě chyšky a kapličku a žili po způsobu egyptských poustevníků; zapírali se tuhou kázní a domáhali se dokonalosti křesťanské. Kromě služby Boží konali práce nádenické lidem z okolních vesnic z lásky ke Kristu. Zadarmo pomáhali oráčům, žencům, sekáčům na polích, zadarmo donášeli dříví a kamení k stavbám, čistili stáje, pásli dobytek; v zimě pak, když práce nebylo, poráželi v lese stromy, pálili dřevěné uhlí, jež chudým lidem rozdávali. Lidé brzo seznali, že ti nezištní pracovníci jsou urození páni, že v mládí asi nekonali těžkých prací, a počali k nim míti úctu. Pocta však netěšila bohobojných těch mužů, a proto opustili své chyšky a vydali se na pout do proslaveného místa Kompostelly (ve Španělsku). Odtud se vrátili a přišli bosi, v žebráckém šatě do Trevíru.

V Trevíru Theobald se potkal nenadále se svým otcem. Otec syna nepoznal, ale Theobald poznav otce užuž chtěl zvolati: „Otče!“ a vrhnouti se mu kolem krku. Avšak vzpamatoval se, přemohl přirozený cit synovské lásky a odešel s Valtrem opět do ciziny. Učinili si putovati do Jerusalema. Ale protože zuřila válka se Saraceny, oba se usadili u Salanigy v Benátsku. Tam Valter po dvou letech zemřel. Theobald žil v přísné kázní; požíval jen chleba a vody, ba později se spokojil kořínky, zeleninami a ovocem. Vicenzský biskup posvětil Theobalda na kněžství a Theobald přijal, když se přidružili k němu někteří mužové a jinochové, řeholní roucho řádu kamaldolského a předcházel je dobrým příkladem.

Pověst o něm se šířila a došla až do Francie. Rodičové jeho se takto dozvěděli, že jejich syn, oplakávaný a za mrtvého pokládáný, žije a že dlí v severní Italii u Vicenzy. I umínili si, že ho vyhledají. K své radosti jej našli. Arnulf se vrátil, aby uspořádal své rodinné záležitosti; matka si dala zříditi v blízkosti synově příbytek, v němž žila skutkům pobožnosti. Theobald zemřel r. 1066. Svátek 1. července (nebo i 30. června).

Sv. PARISIUS, mnich kamaldolský v Trevisu v severní Italii, zemřel roku 1267. Je také v Římském Martyrologiu. Svátek 11. června.

BIGHERARDESKA, hraběnka, vstoupila, když její manžel se stal členem řádu kamaldolského, též jako oblátka do téhož řádu. Svátek 9. června.

Bl. SILVESTR VENTURA, řeholní bratr řádu kamaldolského ve Florencii, zemřel roku 1348. Svátek 9. června.

Bl. TOMÁŠ, kamaldolský poustevník v Umbrii (D); svátek 30. března.

Sv. GUALFARD, kamaldolský poustevník; svátek 31. března.

Sv. GUALFARD, sedlář, pocházel z Augsburgu a přišel kolem roku 1096 do Verony, kde dělal své řemeslo. Když lid jej počal ctiti jako světce, uchýlil se do samoty, kdež pak žil 20 let. Posléze se vrátil do Verony a tam zemřel r. 1127 nařídív, aby byl pochován před branou chrámovou, aby lidé jdoucí do chrámu šlapali po jeho hrobě. Svátek sv. Gualfarda 30. dubna. Oba uvedení jsou asi totožní.

Bl. ALBERTIN, převor kláštera ka-

maldotského ve Font-Avellaně; neví se o něm, leč že svatě žil a svatě umřel. Rok smrti 1285. Svátek 31. srpna.

Bl. DOMINIK VERNAGALL, poustevník kamaldolský; svátek 20. dubna (D).

Ctih. KVIDO, hrabě Donoratici, poustevník kamaldolský; svátek 20. května.

Sv. JUSTUS, mnich kamaldolský, umučen roku 1008 v Polsku; svátek 9. července.

Sv. JAN GUALBERT narodil se kolem roku 995 ve Florencii. Jeho otec byl vojínem a vychovával syna též pro stav vojenský. Jan byl ctižádostivý a trávil mladý věk v rozmařilosti. Měl jediného bratra Hugona, který byl od jistého šlechtice zavražděn. Dle tehdejšího zvyku, jenž pocházel z dob pohanských, zavázali se příbuzní ke krevní mstě. Otec rozkázal Janovi, aby po vrahu slídl a vykonal pomstu. Jan dychtivě pátral po vrahu, ale marně. Až jednou - byl právě Velký pátek - Jan jede v ozbrojeném průvodu ze statku do města a tu náhle se střetl s hledaným vrahem, a to v soutěsce, kdež mu nemohl uniknouti. Jan spatřiv vraha, vzplanul pomstychtivostí a tasil meč, aby nepřítele zabil. Ten byl bezbranný a uniknouti nemohl; i poklekl, složil ruce křížem na prsou a jal se prositi o smilování řka: „Byl jsem vrahem já, nebuď vrahem i ty! V návalu vášně jsem zavraždil tvého bratra, ale ty pomni, že Kristus Pán dnešního dne za všechny lidi umřel, za nepřátele své se modlil, proto prosím tě, odpusť mi i ty, a nechej mne na živu!“ - Jan se zachvěl a bojoval těžký vnitřní boj. Ruka mu sklesla, meč z ní vypadl. Jan řekl: „Ježto

mne prosíš ve jménu Ukřižovaného v tento posvátný den, nemohu ti odepřítí vyslyšení prosby. Ano! Odpouštím ti. Jdi v pokoji!“ Poté Jan rychle odejel, maje v duši sladkou útěchu. Zastavil se u chrámu sv. Miniata, vstoupil dovnitř a pokleknuv před křížem, jal se vroucně modlití. Milost Boží se dotkla jeho srdce, Jan se úplně změnil, lítostí nad dosavadním životem se rozplývá. Umínil si, že dá výhost světu a že zasvětit celý svůj život Bohu. Žádal opata toho kláštera o přijetí do kláštera. Opat zprvu váhal domnívaje se, že prosebník jen v prvním návalu citů se zříká světa. Teprv na usilovné prosby přijal Jana prozatím do domu, vyličiv mu těžké povinnosti, které mu v klášteře nastávají. Otec Janův dozvěděl se, že Jan vstoupil do kláštera, rozhněval se a spěchal ihned ke klášteru. Opat řekl Janovi: „Jene, tvůj otec je tu a chce s tebou mluvit.“ Jan odpověděl: „Otče opate, nenut mne jít k němu; zajisté mne chce otec odtud násilím vyvést.“ A vskutku bylo slyšeti hlas rozhněvaného otce: „Nedostanu-li jej zpět, rozbiji celý klášter!“ Jan se skryl, oblekl se ve starý mnišský oděv a ostříhal si vlasy. A když otec, jemuž byl opat mírně domlouval, spatřil syna oblečeného mnišským šatem, zhrozil se; ale vyslechnuv pohnutky obrácení Janova, dovolil mu posléze, aby v klášteře zůstal.

Jan začal žít novým životem; potlačoval své zlé náklonnosti a cvičil se v poslušnosti a pokoře. Časem však mu byla kázeň klášterní příliš mírná, proto odešel k poustevníkům kamaldolským a žil s ni-

mi po několik let. R. 1038 však si našel místo, kde by v ústraní mohl sloužit Bohu. Místo to bylo vzdáleno půl dne cesty od Florencie a nazývalo se „Vallombrosa“, t. j. „Stinné údolí“, protože tam rostlo mnoho košatých stromů. Jan si zamíloval to tiché údolí a když se k němu přidružili jiní poustevníci, a když údolí s lesy i s vinicemi bylo klášteru od abatyše panenského kláštera sv. Hilaria darováno, zbudoval Jan kostelíček a kolem něho chyšky. Jan dal svým druhům přísná pravidla, aby šetřili mlčelivosti, aby se umrtvovali, aby na příklad ani za největšího vedra vyjma oběd nehasili žízň douškem vody, aby každý i nejmenší přestupek byl trestán bičováním. Jan zachovával přesně daná pravidla; avšak když několikrát slabostí omdlel, nahlédl, že řehole přísnou strohostí znemožňuje pokrok v duchovním životě, a nezbývalo mu, než aby svoje předpisy zmírnil.

Jan změnil poustevnickou družinu v klášterní družinu; dal svým řeholníkům hrubovlněný oděv šedé barvy. Odtud byli nazýváni „šedí mnichové“; také se nazývali „vallombrosští“ nebo „gualbertini“. Jan nepřijal nikoho, dokud se byl přísnou zkouškou nepřesvědčil, je-li žadatel schopen a ochoten zachovávat řeholní pravidla. Sám předcházel dobrým příkladem své žáky; dbal, aby v klášteře byla přísná kázeň. Kdysi se dozvěděl, že jistý klášter, jemu podřízený, přijal bohatého mladíka, jenž pominuv chudé své příbuzné, odkázal veškeré své jmění onomu klášteru. Jan rozířhal darovací listinu a varoval mnichy před ziskuchtivostí.

Jinde vystavěli mnichové vallombrosští nádherný klášter; Jan to vytkl opatovi řka: „Vynaložili jste na svoje stavení mnoho peněz, které měly raději býti darovány chudým na podporu. To nemůže a nesmí býti, aby pokorní řeholníci bydleli jako vzácní páni.“ Tak pečoval Jan Gualbert o všechny své kláštery. Posléze se roznemohl v Passignaně a napomenuv mnichy kláse a svornosti, zemřel r. 1073. Svátek sv. Jana Gualberta 12. července.

Sv. ATHO, mnich vallombrosský, později biskup pistojský, zemřel r. 1155. Svátek 22. května.

Bl. ORLAND (nebo také *Roland*), řeholní bratr kláštera vallombrosského, konal domácí práce a vyznačoval se podivuhodnou poslušností, pokorou a trpělivostí; zemřel r. 1242. Svátek 20. května.

Bl. TORELLUS (nebo také *Viktorelus*) narodil se v Poppi (v Etrurii), vedl lehkomyšlný život a pak šel do kláštera vallombrosského, kde jako řeholní bratr žil sebezapíravě. S povolením svého opata se odebral do ústraní; oděn byl štětina-tou koží vepřovou; kleče na kolenou připravoval se na smrt. Zemřel r. 1280. Svátek 16. března.

Bl. BENEDIKT, řeholník vallombrosský v Etrurii, žil za času sv. Bernarda. Svátek 20. ledna.

Sv. ŠTĚPÁN MURETSKÝ narodil se v Thiersu v Auvergni; otec hrabě vzal dvanáctiletého synka na pouť k sv. Mikuláši do Bari; vrací se, svěřil synka na výchovu arcibiskupu milánskému. Milonovi. Dospěv, žil Štěpán jako poustevník v Muretu (u Limoges) velmi přísně.

Zřídka jidal vařená jídla; zdál se necitelný proti hladu a zimě; spával na prknech, řetěz kolem těla. Založil velmi přísný řád, jenž se nazýval Grammontský (t. j. *grandis mons*; hodinu od Mureta vzdálený) anebo Muretský. Vštěpoval svým žákům lásku k chudobě a k pokoře. Sám byl pokorný; jídával uprostřed svých žáků sedě na zemi. Říkával: „Pýcha je pro čistotu nebezpečnější nežli pokušení.“ Štěpán zemřel jsa 80letý, roku 1124. Svátek jeho 8. února.

49. KARTUSIÁNI, CISTERCIÁCI, PRAEMONSTRÁTI, KAR-MELITÁNI

Řád *kartuziánský*, založený sv. Brunonem († 1101), měl řeholi sv. Benedikta, ale zostřenou stálým mlčením a úplným zdržováním se masitých pokrmů. Středem a hlavním sídlem řádu je Veliká Kartouza - La Grande Chartreuse u Grenoblu ve Francii. Pátý převor řádový Kvido († 1137) napsal řeholní pravidla, pojav do nich všechny zvyklosti, jež Bruno byl zavedl. Kartuziáni zakládali své kláštery nejraději v divokých úžlabinách horských; zamklé hvozdy, drsné skály, vážné hory, šumějící bystřiny dávaly jim náhradu za knihy. Ukryti v poustevnických chýškách, kartuziáni odumřeli světu; pozdravovali se pozdravem: *Memento mori*, t. j. Pomni na smrt. Starodávná přísnost zachovala se v řadě povždy. Nosili spodní roucho pichlavé, žíněné. Svrchní oděv se škapu-

lířem i s kápí byl z hrubého sukna bílé barvy. Roucho bylo opásáno řemenem. Kartuziáni věnovali jmění řádové na velkolepé stavby, na podporu chudých a ve prospěch věd a umění. Rozsáhlý klášter, vynikající skvělou architekturou, je na př. Certosa u Pavie. - V našich zemích byla zřízena v Praze na Smíchově r. 1342 (či 1341); byla zbořena od husitů. Klášter Kartouzy u Jičína byl r. 1782 zrušen a proměněn ve státní věznici. Na Moravě byly kláštery kartuziánské založeny v Králové Poli u Brna (roku 1376), v Dolanech u Olomouce (r. 1379).

Řád *cisterciácký*, založený sv. Robertem († 1108), odštěpil se od řádu benediktinského a mocně s ním zápolil ve všech oborech činnosti řádové; zvláště horlivě šířil učtu k Panně Marii. Cisterciákům sedostalo zvláštního lesku sv. Bernardem; proto sluli i bernardiní. Nejslavnější klášter řádový byl v Clairveaux ve Francii. Opat Štěpán napsal pravidla řádu, nazývaná „listinou lásky“ *charta charitatis*. R. 1120 ustavilo se v Tartu (blíže Langresu) první ženské odvětví toho řádu. Cistercienské kláštery založeny byly v našich zemích na příklad: v Sedlci u Kutné Hory (r. 1143), v Oseku (r. 1203), ve Vyšším Brodě (r. 1259); na Velehradě (r. 1198), ve Žďáře (r. 1251); panenské kláštery byly na Moravě v Tišnově (Porta coeli r. 1224), na Starém Brně (Aula regia, r. 1322) a j.

Řád *praemonstrátský*, založený sv. Norbertem († 1134), má za základ řeholi sv. Augustina a byl papežem Innocencem III. nazván „řádem kanovníckým podle řeh-

ole sv. Augustina“. Střediskem řádu je opatství v Premontre (u Laonu ve Francii). Praemonstráti se věnovali hlavně misiím mezi pohany a křesťany. Roucho jejich je bílé z hrubé vlny. Praemonstrátské kláštery založeny byly v našich zemích v Praze na Strahově (roku 1138), v Želivě (roku 1149), v Litomyšli (roku 1145), v Teplé (roku 1193), na Moravě v Louce (Klosterbruck) u Znojma (roku 1190), ve Hradišti u Olomouce (roku 1151), v Zábřovicích u Brna (roku 1200) a v Nové Říši (roku 1211). Panenské kláštery tohoto řádu byly zřízeny v Doksanech (r. 1141), v Kounicích na Moravě (roku 1141).

Řád *karmelitánský* byl založen Bertholdem z Kalabrie († 1188), jenž r. 1156 připutoval na horu Karmel v Palestině a založil družinu poustevníků. Albert, patriarcha jerusalemský, dal roku 1209 řádu řeholi obsahující 16 článků; řád byl potvrzen papežem Honoriem III. r. 1224 a nazýval se: „Řád bratří poustevníků Matky Boží s hory Karmelu“ či řád karmelitů. Řehole předpisovala uctívání Panny Marie, úplnou chudobu, přebývání v různých chatkách a tuhé posty. Vrchní představený Simon Stock († 1265) dal úřadu škapulíř (široký pás, jenž se nosí přes řeholní oděv). Později se utvořil druhý, ženský řád, řečený Karmelitek, a třetí řád pro osoby obou pohlaví a jakéhokoliv stavu, žijící ve světě. Členové nosí na hrdle pod obyčejným oděvem na stužce zavěšený „malý škapulíř“, dvě pásy s vytištěným obrázkem Panny Marie. Sv. Terezie obnovila tuhou kázeň a r. 1593 byl celý řád rozdělen ve dvě větve, přísných (*Observan-*

tes, bosých) a mírnějších (*Conventuales, obutých*). Karmelitáni mají roucho hnědé, šedý škapulíř a bílý plášť. V Praze se usadili u Panny Marie Sněžné r. 1347 za Karla IV. V klášterníky se přeměnili, když opustili Svatou zemi.

Sv. BRUNO se narodil snad r. 1035 v Kolině nad Rýnem a osvědčoval již v mládí pilnost, neúhonné mravy a vážnou mysl. Podle tehdejšího neblahého zvyku obdržel již v dětském věku obroč kanovnícké. V učení prospíval tak, že jeho učitel Baldrik jej nazýval „zrcadlem latinských studií“. Bruno ustanoven byl učitelem umění básnického a řečnického v Remeši; snažil se mládež svěřenou nejen vyučovati, ale i vychovávat i zušlechťovati; byl prý proto nazýván „učitelem učitelů“, „světlem církve“.

Tehdejší remešský arcibiskup Manasses žil po světsku a rozmařile a oddával se neřestem. Tohoto pohoršení Bruno nemohl snést a domlouval Manassovi vážně; ale Manasses se nepolepšil a mstil se Brunonovi; Manasses byl r. 1081 sesazen, ale Bruno pozoruje, že církevní kázeň žalostně klesá špatným příkladem představeného, zhostil se všeho, co ho ke světu ještě poutalo, a odešel se šesti druhy k opatu molesmesskému Robertovi a žádal ho, aby mu poradil, co má činiti, aby Bohu mohl v klidu sloužiti. Robert poradil Brunonovi, aby, obdržel-li povolení biskupa grenobleského Hugona, usadil se v pusté krajině chartreusské. Bruno nejen obdržel povolení biskupovo, ale také dostal všechny sousední lesy v užívání. A tato chartreusská pustina stala se

kolébkou proslulého řádu kartouzského.

Bruno vystavěl tam kostelík a kolem něho chyše. Život mnichů byl velmi přísný. V čas postu (od 14. září do velikonoce) jídalo jen jednou za den; masa, másla, omastku nepožívají nikdy. Pokrmy si připravoval každý sám. O půlnoci se scházeli k modlitbám církevním. Chodívali jednou týdně na společnou procházku (*spacimentum*), ale šetřili i tehdy ustavičnou mlčelivost i dorozumívali se pouze posunky. Do obvodu této poustevnické osady ženská osoba nesměla vkročiti; ani do kostela ne. A ačkoliv život těchto řeholníků byl tak neslýchaně odříkavý, přece přicházeli jinochové a mužové a prosili o přijetí do družiny. Grenobleský biskup rád se uchýlil do Kartouzy a byl by se tam nejraději navždy usadil. Bruno, jsa prvním převorem družiny, byl otcem svých podřízených; dbal, aby nikdo ve skutcích sebezapírání neupřílišoval.

Papež Urban II., někdejší žák Brunonův ze školy remešské, povolal Brunona do Říma, chtěje ho učiniti svým rádcem. Bruno poslechl a vydal se tam s několika mnichy. Přebývali v paláci papežském. Ale záhy seznali, že v tom hlučném ruchu velkoměstském nelze jim zachovávat řeholní zvyklosti, zvláště předpisy o mlčelivosti. Ostatně Urbanovi II. bylo uprchnouti z Říma před vzdoropapežem Klementem III. a tu i Bruno odešel hledat samotu. Sicilský hrabě Roger daroval Brunonovi pustou krajinu La Torre (v biskupství Squillacém) a Bruno tam zřídil mnišskou osadu úplně dle vzoru Kartouzy Grenobleské; pro muže pak, kteří si přáli

poněkud mírnějších pravidel, Bruno zřídil řeholní družinu v Stefano de Nemore (t. j. Štěpán v lese). Přitom však zůstal s družinou grenobleskou ve spojení a poslal oné družině list na poučení a povzbuzení. Spisy, které zůstavil, výklady Pisma svatého, svědčí o jeho učenosti. Knězem nebyl. Před svou smrtí Bruno vypravoval mnichům celý svůj život a odříkával hlasitě modlitbu: Věřím v Boha. Zemřel roku 1101. Svátek sv. Brunona 6. října.

Sv. ŠTĚPÁN BOURGESSKÝ, kartusián chartreusský, zemřel r. 1118; svátek 4. ledna.

Sv. LEONHARD, kartusián, později biskup v Dié, přiměl sv. Bernarda k výkladu velepišně Šalamounovy. Svátek 17. prosince.

Sv. ŠTĚPÁN, kartusián, pak biskup v Dié, podržel i jako biskup přísný způsob života, dbal na řádné svěcení neděle; zemřel 53letý r. 1208. Svátek 7. září.

Sv. ROBERT se narodil kolem roku 1017 v Champagni. Jevil vážnou mysl už v mládí a nerozpakoval se jsa 15letý vstoupiti do kláštera montierského (u Troyes); vynikl v duchovním životě tak, že se svolením papeže Alexandra II. odešel do Molesme (v biskupství langresském), aby tam řídil družinu mnichů, kteří si oblíbili život poustevnický. Kázeň mnichů-poustevníků byla přísná. Celý den pracovali na polích a v lese a často se jim bylo spokojiti kořínky v lese nasbíranými, když neměli ani sousta chleba. Kdysi uviděl biskup langresský tyto poustevníky hladem zmořené, chatrným rouchem oděné;

kázal opatřiti je novým oděvem a dal jim plný vůz chleba a sukna.

Avšak když pustá krajina byla zpracována a vydávala užitek a když se k mnichům přidružili bohatí mužové, kteří vstupující do družiny darovali jí všechn svůj statek, tu mnišská družina zbohatla; ale rostoucím blahobytem klesala původní kázeň řeholní a ochabovala horlivost. Robert se snažil domluvami a tresty napraviti mnichy, a když seznal, že se mu nepodaří zadržeti žalostný úpadek kázně, odešel do jiného kláštera. Molesmenští brzy volali Roberta zpět. Robert poslechl a vrátil se. Někteří pak mnichové odhodlali se žiti v nejprísnější zapřavosti v pusté krajině. Nalezli sobě krajinu horskou, divokou, 5 hodin od města Dijonu vzdálenou. Usadili se tam. Krajina slula pro množství cisteren latinsky: Cistercium, francouzsky Citeaux. Mnichové si tam zřídili dřevěné chyšky a trávili život v modlitbách a v ruční práci za největší chudoby. Zvolili si Roberta představeným. Robert se odebral roku 1098 k nim; vévoda burgundský jim vystavěl klášter a daroval jim něco pozemků. Tento klášter cistercienský stal se kolébkou slovutného řádu cistercienského.

Robert pak se vrátil do kláštera molesmesského a zemřel roku 1108. Svátek sv. Roberta 29. dubna.

Bl. ALBERICII, opat a spoluzakladatel sídla citeauxského, jeden z nejlepších žáků Robertových; ten jest, jenž dal cistercienským řeholníkům konstituce a bílý šat místo dřívějšího černého. Zemřel r. 1107. Svátek 26. ledna.

Sv. ŠTĚPÁN (zprvu Harding nazývaný), rodem Angličan, přišel zprvu do molesmesského kláštera a pak šel do Citeaux; zvolen byl opatem, druhým nástupcem Robertovým. Dbal, aby přísná pravidla byla zachovávána; prohlásil na příklad, že si nepřeje přítomnosti dvoru při slavnostech řádových, ač předvídal, že upadne u dvora v nemilost; nedovolil družině míti ani zlata ani stříbra; ba ani rytín a malby netrpěl; říkával, že duch se jimi odvádí od meditace a od vnitřní zbožnosti. Nařídil, aby krucifixy byly pouze dřevěné, aby korunní svícny byly pouze železné, posvátná roucha z látky prosté, nikoliv hedvábné nebo zlatem a stříbrem protkávané, kalichy jen stříbrné, a aby nebyly pozlacovány. V čas nedostatku chodil sbírat almužnu pro své bratry.

Kterak vymírající klášter byl zachráněn sv. Bernardem, bude pověděno v životopise tohoto světce. Na generálním shromáždění řádu r. 1116 bylo ustanoveno, aby opat citeauxský slul „generálním opatem řádovým“ („pater universalis ordinis“). Ke konci života zeslábl Štěpánovi zrak, že téměř oslepl. Zemřel roku 1134. Svátek 17. dubna.

Bl. ŠTĚPÁN, opat cistercienského kláštera obasinského u Tulle, zemřel kolem r. 1159; svátek 8. března.

Sv. BERNARD narodil se r. 1091 ve Fontaigne (u města Dijonu v Burgundsku). Otec jeho byl rytíř *Tecelin*, matka Aletha, rozená Montbar. Měli děti: Kviona, Gerharda, Bernarda, Ondřeje, Bartoloměje, Nivarda a Humbelinu. Otec Tecelin jsa zaměstnán na dvoře burgund-

ském, zůstavil péči o výchovu dětí manželce. Aletha vychovávala děti v bázni Boží. Bernard záhy jevil milosrdnou lásku k chudým; také snažil se prospívati ve ctnostech a mírniti přirozenou svou živost. Kdysi onemocněl prudkou bolestí hlavy. Jistá žena jala se ho léčiti, avšak Bernard spatřiv v jejích rukou pověřivé léky a pomůcky, zahnal ji od sebe. Vzdělal se v básnictví a v řečnictví na klášterní škole chatillonské.

Vypěl v krásného jinocha. Měl ohnivě oči, vášnou tvář, ztepilou postavu. Dosud jeho čistota neutrpěla úhony. Vrátil se z Chatillonu domů, poněkud zvlažněl. Kdysi se díval se zálibou na sličnou dívku, jejíž svůdná krása jej na chvíli upoutala. Pocítil v sobě prudké, dosud nepoznané hnutí, ale ihned se vzpamatoval; běžel k rybníku slabým ledem potaženému a skočil do něho, aby uhasil smyslný žár. Jindy se ubytoval na cestách v domě jisté ženy; byv od ní v noci sváděn, zahnal ji voláním: „Loupežníci!“ A když se ho ráno společníci ptali, proč v noci činil povyk, jako by v domě byli loupežníci, odvětil: „Kdo by mi chtěl vzíti poklad čistoty, byl by v pravdě loupežník.“

Když Bernardovi zemřela matka, umínil si, že dá výhost světu a že se zasvěti Bohu. Z bratří následovali ho Bartoloměj a Ondřej. Kvido se svolením své manželky se přidal k Bernardovi, též i Gerhard, jenž ve válce byl nebezpečně raněn. Bernard si umínil se svými společníky vstoupiti do cistercienského kláštera v Citeauxu, kde se pravidla sv. Benedikta zachovávala s původní přísností. Zprvu

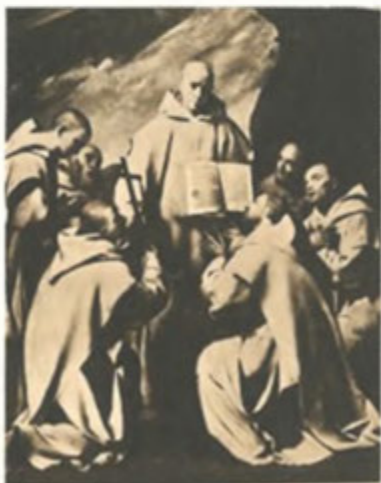
SV. ROCHUS

SV. ROMUALD

SV. MARKÉTA KORTONSKÁ

SV. BRUNO

se šel rozloučit s otcem. Starý rytíř Tecelin zanaříkal, uslyšev prohlášení Bernardovo. Humbelina zapřísahala Bernarda, aby neopouštěl otce. Bernard však přemohl cit bolesti a obdržev od otce požehnání, odcházel se svými bratry. Na nádvoří zámeckém se potkali s nejmladším svým bratrem Nivardem. Bernard mu řekl: „Hle, bratříčku, tenhle zámek a všechny statky budou tvým dědictvím.“ Nivard řekl: „Vy tedy berete si nebe a mně ponecháváte zemi? Aj! to by nebylo dělení spravedlivé.“ I nedal se přemluvit a připojil se k Bernardovi a ostatním bratřím.

R. 1113 byl Bernard přijat se 30 souduhu v klášteře cistercienském; horlivě plnil řeholní předpisy, zapíral se, umrtvoval se tak, jako by neměl ani smyslu pro věci tělesné. Na příklad: pil nejednou olej nebo jinou tekutinu místo vody, aniž to pozoroval; na konci noviciátu nevěděl, je-li strop v jeho cele plochý nebo klenutý, jeho vědomí zjemnělo; i nejmenší poklesek mu působil úzkost; především se snažil opanovati svou prudkou povahu a tázával se sám sebe častěji: „Bernarde, k čemu jsi sem přišel?“ Kromě modlitby pracoval na poli, v lese, okopával půdu, štípal dříví a říkával později žertem, že tehdy neměl jiných učitelů než němé duby a buky.

V tu dobu, roku 1115, obdržel jeho opat Štěpán od hraběte Hugona troyeského místo na zřízení nového kláštera, neboť se přihlašovalo stále více žadatelů do kláštera. Vyhlédnuto bylo místo zdánlivě nejnevhodnější: pustina močálovitá,

neproniknutelnými lesy zarostlá, dosud útulek tuláků a lupičů; nazývala se „údolí pelyňkové“. Bernard na rozkaz opata Štěpána jal se s dvanácti horlivými mnichy vzdělávati pustinu, odvodňovati močály, káceti lesní stromy a zřizovati příbytky. Klášter byl dokončen a Bernard učinil bratra svého Gerharda hospodářem, Ondřeje pak vrátným. Bernard dal pochmurnému tomuto údolí jméno „Clara vallis“, francouzsky Clairvaux (po česku: Jasná Dolina). Údolí leží v diecesi langresské. Biskup chalonský si zamíloval Bernarda a navštěvoval Clairvaux, aby v ústraní mohl dokonaleji sloužiti Bohu.

Bernard táhl za sebou jako magnet nové a nové žáky. Kanovníci, hrabata, vojáci, umělci, doktoři, mužové všech stavů žádali o přijetí do kláštera. Tam se stali pyšní pokornými, bohatí chudými, lidé rozmařilí lidmi dokonalými. Bývali šlechticové a učenci modlili se pokorně, konali práce s motykami, pluhy, vidlemi i sekyrami. Přílišnou sebezapíravostí Bernard, jenž byl útlého zdraví, onemocněl; avšak sotva se uzdravil, opět šetřil řeholních pravidel. Radost naplnila srdce jeho, když staříčkový otec jeho Tecelin přišel na sklonku života, aby v klášteře trávil zbývající svá léta. Jen sestra Humbelina žila světským životem. Kdysi si umínila navštívit Bernarda. Přijela na skvostném voze, s nádherným komonstvem. Ale Bernard vida její marnivost, nepřijal její návštěvy. Rozplakala se řkouc: „Ať jen přijde bratr můj, jsem ochotna poslechnouti ho“; Bernard vyšel a poradil jí, jak by

měla život svůj uspořádati, aby se Bohu libil. Humbelina poslechla a žila v skutečných kajcnosti.

Bernard se odebral na žádost biskupa chalonského Viléma do té diecése, aby kázal lidu slovo Boží. Lid se hrnul všude za ním. Bernard tělesně zmořený působil i svým kázáním i svým zjevem. Tehdy napsal spisy: „Chvály Mariánské“, „O milosti a o svobodné vůli“; tyto spisy došly velkého rozšíření. Mnozí cizinci přicházeli do Clairvaux, aby slavného spisovatele poznali osobně. Velmožové volili si jej rozhodčím ve svých sporech; hodnostáři církevní i světské obraceli se k němu o radu. Bernard byl nazýván „vzorem řeholníků“, „leskem duchovenstva“, „mužem svatým“. Avšak kdykoliv se mu vzdávala chvála, říkával: „Chvála nemá nás pamatovati na to, čím jsme, ale na to, čím máme býti.“ Měl soustrast s hříšníky. Kdysi se potkal s odsouzencem na smrt. Rekl ke zbrojnošům: „Přepusťte mi toho zlosyna; já ho odpravím sám!“ Vzal provaz, jímž byl zločinec spoután, šel k lantkraběti Theobaldovi a prosil ho o milost pro zločince řka: „Já budu odsouzence toho krutěji a déle mučiti; já jej ukřižuji a nechám jej na kříži viseti, pokud dýchatí bude.“ Lantkrabě svolil; Bernard proměnil dravého toho vlka v beránka. Zachráněncem žil ještě 30 let, konaje pokání, a zemřel blaženě v Pánu. Rytířům Templářským Bernard napsal řeholní pravidla a doložil: „Jděte, hodní rytířové! Zažente nepřátele svatého kříže, pamětlivi jsouce toho, že náležíte Pánu živi či mrtvi.“

Mnichové clugnyští vytýkali Bernardovi přehnanou prý přísnost. Ale Bernard vyličil ve svých spisech poklesky klášterů proti staré kázni řeholní a jeho úsilí se podařilo odkliditi nejeden zlořád. Na příklad opat kláštera St. Denisského Segur neváhal na základě spisů Bernardových sebe i své mnichy napravit. Princ Jindřich, syn francouzského krále Ludvíka VI., stal se působením Bernardovým pokorným mnichem a dobrým biskupem. Ale vždy více byla Bernardovi vytýkána přílišná přísnost. Biskupové někteří, žárlíce na jeho vliv, zažalovali ho v Římě. Na rozkaz papeže Honoria II. napsal kardinál Haimeric list Bernardovi, aby se nevkládá do věcí, jež nespádají v obor působnosti mnicha a aby zůstal v klášteře. . . . a na konec poznamenal sarkasticky, že „kvákající žáby nemají vylézat z bahna a znepokojoval apoštolskou Stolicí a sbor kardinálů“. Bernard se obhájil proti výtkám rázně . . . a doložil: „Nenuťte tedy žab, aby se mísily do vašich záležitostí.“ A od té doby uzavíral se Bernard v klášteře a žil svým povinností řeholním a vědám, ale přece byl žádán, aby rozhodoval ve sporných otázkách učenců i v záležitostech soukromých.

Když r. 1130 nastal v Církvi rozkol a proti papeži Innocenci II. zvolen byl protipapež Anaklet II., Bernard byl požádán, aby rozhodl, koho sluší pokládati pravým papežem. A Bernard prozkoumav volby, prohlásil, že řádnou hlavou Církve je Innocenc II. Po nějakém čase papež Innocenc II. zavítal do Clairvauxu, aby

spatřil slovutné středisko života náboženského. - Bernard uklidil mocným slovem svým spor mezi papežem Innocencem II. a francouzským králem a odebral se do Milána, aby i toto město s papežem smířil. Milánští uvítali Bernarda velmi uctivě; vrhali se před ním na kolena a líbali mu nohy. Bernard je smířil s papežem. Milánští si zamilovali Bernarda tak, že ho chtěli násilím učiniti svým arcibiskupem. Ale Bernard jim rychle ušel, apoštoloval v Italii, hájil všude jednoty pravomoci církevní a prvenství papežova, zveleboval kázeň v kněžstvu i v lidu. Když obdržel zprávu o úmrtí opata Štěpána († 1134), prosil papeže, aby se mohl vrátiti do svého kláštera. Papež svolil, ač nerad; Bernard nastoupil cestu z Italie do Clairvauxu. Cesta jeho podobala se vítěznému pochodu královskému; biskupové a kněží, velmožové i lid ho vítali; pastýřové sestupovali s alpských hor, provázeli ho anebo žádali z dále o požehnání.

Bernard jal se stavěti nový chrám klášterní. Avšak již po dvou letech bylo mu opět se vydati na cestu do Italie. V Italii konána byla učená hádka o tom, kdo je pravým papežem, zdali Innocenc II. nebo Anaklet II. Bernard hájil Innocence II., kardinál Petr Pisánský hájil Anakleta. Shromáždění se přesvědčilo, že řádným nástupcem sv. Petra je Innocenc II. Brzy však Anaklet II. zemřel a tím rozkol byl ukončen. Bernard se vrátil do svého milého kláštera. V té době učinil irský biskup Malachiáš návštěvu klášteru clairvauxskému a seznav zevrubně řeholní ži-

vot tamější, zvolal: „Co jsem zde spatřil, překonává všechno, co jsem o svatosti tohoto kláštera slyšel.“ - Po smrti papeže Innocence II. byl zvolen papežem Eugen III., žák Bernardův. Avšak vážnost opata clairvauxského Bernarda, jemuž bývaly předloženy stesky a žaloby, byla tak veliká, že mnozí ne Eugena III., ale Bernarda nazývali papežem.

Roku 1144 se rozletěla světem zvěst, že mosulský panovník Zenkidobyl Edessy. Edessa byla klíčem ke království jerusalemskému. Událost ta pobouřila Evropu. Papež Eugen III. (1145-1153) rozkázal Bernardovi, aby hlásal křižáckou výpravu. Ludvík VII., král francouzský, svolal sněm do Vezelage v Burgundsku. Na sněmu tom Bernard líčil úchvatně bídu lidu křesťanského na Východě a král, královna, rytíři a měšťané slíbili, že půjdou Svaté zemi na pomoc, a žádali od Bernarda odznak křižáků, kříž, aby si jej připjali na prsa. Zakrátko byly připravené kříže rozdány, a aby všechny podělil, Bernard roztrhal svůj plášť a učinil z něho nové odznaky. A když Bernard uslyšel, že lid v Německu se jítí a krvavě pronásleduje židy, spěchal do Německa, aby bouře utišil a židů se zastal. Cestou po Německu všude budil nadšení pro výpravu křížovou. Odebral se do Špýru na valné shromáždění. Biskup, duchovenstvo i lid vyšli Bernardovi v ústřety s křížem a s vlajícími korouhvemi. Průvod se ubíral do chrámu. Lid zpíval: „Zdrávas Královno,“ a když průvod došel do chrámu a když dozněla slova: „Ježíše ... nám po tomto putování ukaž,“ tu Bernard kleče před oltářem Pan-

ny Marie dodal slova: „O milostivá, o přívětivá, o přesladká Panno Maria!“ - Výprava křižácká se nepotkala se zdarem. Byla to bolestná rána pro Bernarda; ještě bolestnější byly proň nezasloužené výčitky, které pro nešťastnou výpravu byly na něho metány.

Také dva z bývalých jeho žáků mu působili zármutek. Jeden z nich, jenž od Bernarda ustanoven byl tajemníkem klášterním, padělal některé listiny a poškodil takto zájmy mnohých biskupů a klášterů; boje se trestu, uprchl do Anglie; poškození pak si stěžovali Bernardovi. - Jiný žák, jménem Hugo, stal se kardinálem v Římě a neostýchal se z pýchy tupiti svého bývalého učitele a hroziti mu. - Vyjma tyto dva chmurné případy prokazována byla Bernardovi pocta, jako by byl papežem, jakoby Clairvaux bylo Římem. Sotva kdy byl někdo za živa tak milován jako Bernard. Tento chudý mnich, postem a žaludeční chorobou zmořený, světu odumřelý, více umrlci než živému člověku podobný, dával rady panovníkům, káral vady, ať je spatřil kdekoliv, třeba na papežském dvoře. A řídil ze své klášterní jizby osudy Církve a veškeré společnosti tehdejší. Na rozkaz papežův se odebral na sněm do Trevíru, aby prozkoumal vidění a knihu zjevení abatyše bingenské, jmenem Hildegardy. Ta kárávala ve svých spisech mravy duchovenstva i lidu; od jedněch byla pokládána za blouznilku, od jiných za světici. Bernard ji navštívil a prozkoumav její knihu, řekl: „Tato zjevení nejsou dilem lidským; ale žádný smrtelník nich nepochopí, nebude lisrdce

jeho proniknuto láskou k Bohu.“ - Biskup trevírský žádal Bernarda, aby urovnal krvavý spor šlechticů a měšťanů v kraji metském. Bernard ač sláb, dal se dovést do Met a urovnal spor; rozvraždění soupeři složili zbraň a smířili se.

Když Bernard cítil, že se mu blíží hodina smrti, dal svolati opaty svého řádu, dal jim poslední napomenutí, vyzýváje je, aby zůstali řádu věrni a aby vytrvali na započaté cestě. Všichni bratři se rozplakali, zaplakal s nimi i Bernard řka: „Nevím, čemu se mám podvoliti, zdali lásce k synům, kteří žádají, abych zůstal s nimi, aneb lásce k Bohu, jenž mne táhne k nebi.“ Bernard zemřel 62letý, dne 20. srpna 1153. Bernard napsal pojednání dogmatická a morální, řeči i listy. Kniha O lásce k Bohu a řeči o velepisni Šalamounově pokládají se za nejlepší jeho díla. Spisy Bernardovy vynikají srdečností a uchvacující výmluvností. Pro líbeznost řeči v jeho spisech dán mu název „magister mellifluus“, t. j. učitel medetekoucí. Hlavní známka jeho spisů je láska k ukřižovanému Spasiteli a k Matce Boží. Z jeho spisů vane duch mystický. Bernard náleží mezi nejslavnější muže XII. století; od papeže Pia VIII. byl vřazen do sboru učitelů církevních. Svátek sv. Bernarda 20. srpna. Památka *Tece-lina*, otce sv. Bernarda, koná se 23. května.

KVIDO, bratr sv. Bernarda, připomíná se 20. května.

Bl. GERARD, starší bratr Bernardův, byl vojenského stavu a žil po světsku, rozmařile. Bernard mu řekl: „Ty ještě přijdeš k rozumu, ale utrpením.“ Gerard

byl ve válce raněn; netrvalo dlouho a Gerard volal: „Já jsem mnich z Clairvaux! já jsem mnich z Clairvaux!“ - Bernard učinil pak Gerarda hospodářem v clairvauxském klášteře; kdysi o něm pravil: „Ve stavitelství, v polním hospodářství nic neušlo jeho péči a pozornosti. Byl kovářům, zedníkům, krejčím a jiným řemeslníkům mistrem. Jen ve vlastních očích se nepokládal za nic, nerozuměl ničemu.“ Gerard zemřel r. 1138. Svátek 13. června. *Nivard*, bratr sv. Bernarda; připomíná se 7. února. *Humbelina* (či *Humberga*), sestra sv. Bernarda, zdědila všechny statky po svých bratřích, kteří vstoupili do kláštera. Když jí Bernard vytkl marnivost, vstoupila s dovolením svého manžela do benediktinského ženského kláštera v Juilly (bliže Molesmes). Zemřela kolem roku 1136. Památka její 12. února. *Galdrik*, strýc a žák sv. Bernarda, zemřel kolem roku 1150 v Clairvaux. Svátek 17. února.

Sv. ASCELINA (dle *St* i *Asklepias* nazývaná), příbuzná sv. Bernarda, záhy slíbila Bohu panenství. (Když byla Ascelina napolo dítě, spatřil ji jistý studující, měl se k ní přívětivě, posílal ji psaníčka, ve kterých ji vyznával lásku, a žádal také od ní lásku. Ona mu ve své andělské nevinnosti řekla: „Jestli se odřekneš světa a staneš se duchovním, budu tě mítí ráda.“ Studující ihned vstoupil do stavu duchovního. Ascelina však se svěřila matce a na její radu zapověděla sobě další dopisy a návštěvy. Studující pak opět vstoupil ze stavu duchovního.) Úzkostlivě bděla nad svou čistotou; každodenně se

bičovala; tuhým postem přemáhala každé pokušení tělesné. Krásné vlasy si ustříhala. Vstoupila do cistercienského kláštera. *St* udává místo pobytu Polongey. Zemřela snad r. 1195. Svátek 23. srpna.

Sv. FRANKA, panna, abatýše cistercienského kláštera piacenzského, obnovila řeholní kázeň; zemřela roku 1218. Svátek 25. dubna.

Sv. PLACIDUS, eremita cistercienského řádu, někde v abruzzském pohoří (prý v Oeri), zemřel r. 1248. Svátek 12. června.

Sv. ROBERT narodil se v hrabství yorkském a byl v nově založeném klášteře Newminsteru u Morpethu v hrabství northumberlandském ustanoven opatem. Nikdy se nenaiedl do syta, a co sobě odepřel, rozdával chudým. Nižádnou věcí nedal se vyrušovati z klidu a vážnosti. Byl přítelem slavného opata clairvauxského Bernarda. Zemřel r. 1159. Svátek 7. června.

Bl. JAN (*Joannes Humilis*) DEMONTMIRAIL (monte mirabili), syn hraběte montmirailského v krajině Brie'ské, byl ženat a měl šest dětí. Se svolením své manželky stal se řeholníkem cistercienským v Longpontu u Soissonsu. Zemřel r. 1217. Svátek 29. září.

Bl. ROGER, opat cistercienského kláštera elanského, zemřel r. 1175; svátek 4. ledna.

Bl. PETRUS DE CASTRO NOVO, cisterciák, byl inkvisitorem v Toulouse; služebník Raimunda Toulousského, náčelníka albigenských, hodil po Petrovi kopím a zabil ho, snad r. 1207. Svátek 5. března.

Bl. RAINER, bratr cisterciák ve Villiers v Brabantsku; svátek 7. února.

Bl. GALTERIUS (německy *Walter*), dříve vojin, pak mnich řádu cistercienského v klášteře vilarijském (Villers v Brabantsku), zemřel r. 1222. Svátek 29. (nebo i 22.) ledna.

Bl. VERRIK, cistercienský převor u Thuinu v Belgii, zemřel r. 1207; svátek 2. prosince.

Bl. GODEFRID (*Godefroy, Bohumír*) narodil se v Kolíně nad Rýnem; byl knězem a mnichem cistercienským v klášteře vilarijském (Villers v Brabantsku). Sloužil Bohu pokorou a sebezapíráním. Zemřel r. 1170. Když mnichové připravovali bezduché jeho tělo k pohřbení, shledali jeho záda bičováním tak rozšvihaná, že se každý podivil, jak přísně podroboval své tělo duchu. Svátek 2. října.

Bl. VOLKUIN (nebo i Vilkin) byl zprvu farářem ve Vestfálsku. Kdysi vyhořela celá jeho osada, jen jeho dům ne; tu rozdál vše, co měl, chudým a vstoupil do kláštera cistercienského v Sittichenbachu, kdež byl pak opatem. Říkal: „Půst je dvojí: zdržlivost od jídla a také od hříchů. Málo platná je zdržlivost prvá bez druhé.“ Volkuin zemřel r. 1172. Svátek 13. listopadu.

Bl. VIGARD či Wighard, převor cistercienský ve Waldsassen; zemřel snad kolem r. 1150. Svátek 22. října.

Sv. NORBERT narodil se snad r. 1080 v Xantenu u Düsseldorfu v Porýnsku. Otec, hrabě Heribert Genepský, byl příbuzenec císaře Jindřicha IV., matka Hedvika pocházela z rodu vévodů Lotrinských.

Norbert obdržel vzdělání všestranné a jako syn šlechtický učil se v mládí jízdě na koni a zápolení se zbraní. Dle tehdejšího neblahého zvyku mladší synové šlechtických rodů vstupovali do stavu duchovního, aby si zaopatřili výnosná církevní obročí. Také Norbert jsa jinochem, stal se kanovníkem v Xanten. Maje sličnou tvář a uhlazené chování, došel všude obliby; oplýval bohatstvím a slávou a ve své lehkomyšlnosti se oddával radovánkám a tělesným rozkošim. Domluv nedbal.

Kdysi - bylo to r. 1115 v době letní - vyjel si na koni provázen jsa sluhou do vsi Vredenu. Měla se tam konati blučná zábava mladých šlechticů. Cestou zastihla Norberta bouře. Obloha se zahalila černými mraky, blesky se křižovaly, hrom burácel. Norbert pobodl koně a hnal se divokým úprkem do předu, aby se dostal pod střechu, neboť nastal silný liják. Obstarlý sluha chtěje zadržeti šílenou jeho jízdu, volal: „Norberte, kam hodláte jeti? Obraťte se, ruka Boží je proti vám!“ V tom sjel blesk do země přímo před jezdcem za strašného rachotu. Kůň se vzepial a svrhl Norberta na zemi. Norbert ležel v mrákotách, a když se probрал ze svého omámení, jal se vážně přemýšleti o dosavadním lehkomyšlném svém životě. Změnil se rázem. Zošklivil si rozkoše, po nichž se slepě honil. Vrátil se domů a činil tuhé pokání. V klášteře siegburském u Kolína, kam se uchýlil, oplakával svých hříchů a připravoval se na kněžské svěcení. Byv vysvěcen na kněze, vrátil se do Xantenu.

V Xantenu Norbert se snažil napra-

viti pokleslou kázeň kollegiátních kanovníků. Starší členové s ním souhlasili, avšak mladší členové mu odpírali, zanevřeli na něj a žalovali naň, že prý je svárlivý, že prý duchovnímu stavu na cti utrhá, že káže bez povolení a že proti obecnému zvyku nosí oděv z ovčí kůže, jako by byl chudým poustevníkem. Jeden z mladších kanovníků pohanil Norberta veřejně a naplval mu do tváře. Norbert křivdu odpustil, z obvinění se snadno očistil, avšak vida, že každá snaha o nápravu pokleslé kázně u druhů je marna, vzdal se kanovnického obročí, prodal dědictví po rodičích, rozdal výtěžek chudým a odebral se k papeži Gelasiovi II., jenž tehdy uprchnuv před nepřáteli, dlel v jižní Francii. Papež dal Norbertovi plnou moc, aby mohl všude dle potřeby konati úřad misionářský.

Norbert chodil krajinami francouzskými a německými, hlásaje slovo Boží. Chodil bos a v chatrném oděvu, byl bez přístřeší, bez domova; často neměl ani suchého chleba, aby hlad svůj ukojil. Kdysi jej uviděl bývalý přítel jeho Burkard, biskup cambrayský. Ten užasl nemálo, zočiv Norberta, a zvolal: „O Norberte, kdo by se byl toho do tebe nadal!“ Kaplan tohoto biskupa, jmenem Hugo, zamiloval si Norberta a přidružil se k němu jako první jeho žák. Později se přidali k Norbertovi Evermod, Antonius a Valdman. Duchovenstvo ilid vycházeli Norbertovi v ústřety a uváděli jej u slavném průvodu za hláholu zvonů do chrámů. Lid se hrnul za ním v zástupech. Norbert kázával nejčastěji o zpovědi, o Svatosti oltářní a o bu-

doucím soudu. Kázání jeho přinášela požehnané ovoce; i zatvřeli hříšníci zanechávali neřestí a činili pokání, nepřátelé se smiřovali. Norbert měl podivuhodný dar smiřovati rozvaděné soupeře. Na příklad ve Fossách, belgickém městě, byl jistý mladík sršící pomstychtivostí proti svému nepříteli. Norbert jej vyhledal a řekl: „Jsem tu cizincem, od nikoho jsem nic nežádal a nic nedostal, ale tebe přece o něco žádám, o nějakou službu.“ Mladík odpověděl: „Ctihodný otče! Kterak bych ti mohl něco odepřít?“ Norbert řekl: „Žádám tě, abys odpustil svému nepříteli, který, jak jsem slyšel, zabil tvého bratra; smiř se s ním!“ A mladík uposlechl.

R. 1119 se konal v Remeši církevní sněm. Také Norbert odebral se do Remeše, avšak nemohal nálezt přístřeší v městě cizinci přeplněném, opustil město provázen jsa Hugonem. Tu se s nimi potkal laonský biskup Bartoloměj, jenž rovněž jel do Remeše se skvělým komonstvem. Ten vida dva chudičké mnichy, vyptával se jich, kdo jsou a kam jdou. A zvěděv všecko, vzal je s sebou do Remeše. Norbert znova tu obdržel od papeže Kalixta II. plnou moc, aby směl všude bez překážky kázati slovo Boží. Biskup laonský si přál, aby Norbert povzbudil jeho kanovníky k tomu, aby zachovávali církevní předpisy. Zesvětačili kanovníci však nechtěli ani slyšeti o apoštolské chudobě a o pohrdání světem. Proto biskup laonský navrhl Norbertovi, aby si vyhledal místo v jeho diecési, kde by mohl trvale působiti ke cti a slávě Boží. Norbert poslechl, obcházel diecési, až přišel do bah-

nitého, nevlídného údolí, dvě hodiny od Laonu vzdáleného. Spatřiv nehostinnou tu krajinu, zvolal: „Toť místo, které nám zvolil Bůh!“

Místo to slulo buď „Praemonstratum“ t. j. území napřed ukázané, anebo „pratum monstratum“ t. j. niva ukázaná. Norbert obdržel to místo darem a jal se ihned stavěti klášter a chrám, do něhož převezl ostatky sv. Gereona a sv. bratří Evaldů. Svým žákům dal Norbert pravidla sv. Augustina; pročež původně nazýváni byli augustiniáni. Norbert nařídil, aby dbali čistoty chrámů, aby o chudé a pocestné měli péči, aby pilně studovali a lid učili k Bohu. Mnichové měli zachovávatí příkaz úplné chudoby, pokory a mlčelivosti. Norbert rozšiřoval svůj řád konaje cesty po Francii, Belgii a utvrzoval kázeň církevní všude, kam zavítal. Ve Vestfálsku, na hradě Kappenbergu, získal šlechtice Bohumíra a Otu; nejen tyto dva bratři, ale i sestra jejich Blažena a manželka Bohumírova vstoupili do řádu praemonstrátského. Šlechticové jako o závod zakládali kláštery praemonstrátské. Hrabě Theobald v Champagni, ač ženat, nosil pod světským rouchem bílý škapulíř řeholní. Také sv. Bernard byl přítelem řehole praemonstrátů. Papež Honorius II. potvrdil listinou ze dne 16. února 1126 řád. - Praemonstráti si získali přísnou životosprávu a svou horlivostí v úřadu misionářském veliké vážnosti a obliby u lidu. - Tehdy řádil v Nizozemí kacíř Tanchelm; tupil Svátost oltářní a zuřil proti bohoslužbě. V Antverpách byl lid nadobro zkažen; město to se podobalo

městu ninivetskému: oltáře zničeny, manželstva uvolněna, necudnost slavila triumfy. Tu přišel Norbert s Evermodem a Valdmanem, jali se lidu zmámenému otvírat oči; zakrátko bylo kacířské býlí vykořeněno a Tanchelm utekl s hanbou.

R. 1126 Norbert byl na říšském sněmu ve Špýru zvolen arcibiskupem děvinským (magdeburským). Norbert přijal volbu a odebral se do svého stoličného chrámu; šel pokorně, bos a v chudobném oděvu. A když chtěl vejti do arcibiskupského domu, vrátný neznaje ho, nechtěl ho vpustiti, maje jej za žebráka. I jako arcibiskup žil Norbert dle pravidel praemonstrátských. - Především bylo mu vymáhati navracení církevních statků, které od šlechticů neprávem byly uchváceny. Dále snažil se napravití nezřízený život zesvětačilých kanovníků. Avšak šlechtickou snahou svou vzbudil sobě Norbert nenávisť šlechticů i duchovních hodnostářů. Zaslepenci ti najali jistého člověka, aby odklidil nepohodlného jím arcibiskupa. Zákeřník se přiblížil k Norbertovi pod záminkou zpovědi. Ale Norbert seznal, co zamýšlí, a vzkřikl naň: „Stůj!“ a poručil, aby byl prohledán. Stalo se, a nalezena byla u něho skrytá dýka. Jiný zákeřník chtěje zabíti Norberta, poranil jeho obřadníka.

Nenávisť odpůrců rostla; rostla však také horlivost a statečnost Norbertova. Dne 29. června 1129 Norbert předsevzal znovuvysvěcení stoličného chrámu, kterýžto chrám byl znesvěcen hříchem necudnosti, od kohosi tam spáchaným. Při této příležitosti vznikla bouře lidu pošva-

ného proti Norbertovi. Vytýkali mu, že prý „rozbíjí oltáře, vyprazdňuje svatostánky, že uzmul ostatky a kostelní poklady.“ Norbert musil před vzbouřenci uprchnouti do sousední silné věže. Buřiči učinili na věž útok křičíce: „Vystěhuj se! Vystěhuj se!“ Jedni stříleli do otvorů věžních, jiní se drali po žebříku vzhůru. Norbert jim vyšel vstříc řka: „Jednoho člověka hledáte, hle, tu jsem! Ostatních ušetřte!“ Tři po něm, ale nezranivše jej odešli. Norbert se uchýlil do augustiniánského kláštera Petersbergu. Občané děvinští vystřízlivěli a poslali posly, aby ho prosili za odpuštění svých zlých činův. Norbert odpustil, vrátil se a byl v Magdeburgu slavně uvítán; také zbavil město církevní klatby, kterou bylo stiženo.

Od té doby měl Norbert klid a byl svěřenému lidu otcem a pečoval o povznesení mravní úrovně u duchovenstva i u lidu. Chudé podporoval štědře. Maje v území sobě podřízeném také mnoho Slovanů, posílal k nim věrověsty. Luticům poslal Vicelina, Bodrcům pak misionáře svého řádu praemonstrátského. Když král Lothar II. se vypravil s vojskem do Italie, aby učinil konec roztržce v Církvi a aby papeže Innocence II. uvedl na Stolicí Petrovu, Norbert se zúčastnil výpravy. Při té příležitosti byl Norbert jmenován primasem Německa. Vrátiv se z Německa, onemocněl a zemřel v Pánu dne 6. června 1134. Svátek sv. Norberta 6. června.

Bl. HUGO, žák sv. Norberta, první opat v Prémonstré, zemřel r. 1164; (dle Acta Apost. Sedis 1927 p. 316, zemřel 10. února 1164). Svátek 10. února.

Bl. EVERMOD pocházel z Belgie, byl žákem sv. Norberta; později byl opatem kláštera praemonstrátského a pak biskupem ratibořským (Ratzenburg). Zemřel r. 1178. Svátek 17. února.

Bl. ISFRID, praemonstrát, biskup ratibořský, nástupce bl. Evermoda, usiloval obrátiti slovanské Polabany na víru Kristovu. Chváli se jeho pokora a zdržlivost. Zemřel r. 1205. Svátek 15. června.

VALTMAN (či Waldmann), žák sv. Norberta, později opat praemonstrátského kláštera antverpského. Zemřel kolem r. 1170. Památka jeho 15. dubna.

Bl. GOTTFRIED (česky Bohumír), hrabě Kappenberg (ve Vestfálsku), poznal sv. Norberta, odhodlal se proměnití svůj zámek v klášter praemonstrátský. Ale proti tomu vyvstaly překážky, jež se zdály nepřekonatelné. Bylo třeba svolení bratra Oty a manželky Bohumírovy Judity. Ota a Judita svolili, ale otec Juditin, hrabě z Arensbergu, velmi zuřil a chtěl statky uchvátiti pro svou rodinu, ale marně. Bohumír odevzdal roku 1112 svůj hrad Norbertovi. On, Ota, Judita i sestra Bohumírova Blažena (Beatrix) vstoupili do klášterů praemonstrátských. Bohumír byl dokonalý řeholník; chtěl býti v klášteře posledním; nikdo ho nesměl osloviti „hrabě“. Na smrt se těšil. Zemřel teprve 30letý r. 1127. Svátek 13. ledna.

Sv. GILBERT pocházel z krajiny auvergueské (ve střední Francii); byl ženat; jeho manželka se jmenovala Petronilla, jeho dcera Poncia. Vrátiv se z křižáckého tažení za krále Ludvíka VII. rozdal polovici svého majetku chudým a za druhou

polovici vystavěl mužský a ženský klášter řádu praemonstrátského. Do prvního vstoupil sám a byl tam zvolen opatem; do druhého vstoupila manželka i dcera. Také vystavěl nemocnici. Zemřel roku 1152 ve Neuffontaines u Clermontu ve Francii. Svátek 6. června.

Sv. PETRONILLA, vdova po Gilbertovi, abatyše v Aubeterre, zemřela kolem r. 1160; svátek 13. července.

Sv. PONCIA, dcera sv. Gilberta a sv. Petronilly, abatyše v Aubeterre, zemřela kolem r. 1180. Svátek 20. května.

Bl. RADULF (či *Raoul*), převor praemonstrátského kláštera v Chateau de Mortaigne, † r. 1217; svátek 22. dubna.

Sv. BERTHOLD se narodil v Limoges, dle jiných v Kalabrii, byl doktorem z pařížské školy. Na křižácké výpravě složil brnění rytířské, oblékl roucho mnišské a s desíti soudruhy zbudoval na hoře Karmelské, nedaleko jeskyně Eliášovy, klášter. Ten byl počátkem řádu karmelitánského. Berthold byl prvním převorem tohoto řádu. Zemřel roku 1188. Svátek 29. března.

Sv. ALBERT narodil se r. 1150 jako syn šlechtických rodičů na zámku Gualteri u Parmy v Itálii; záhy vstoupil do augustiniánského kláštera v Mortaře. Po několika letech přijal na výslovný rozkaz papeže Lucia III. svěcení biskupské a byl dosazen na stolec vercellský. Dvacet let působil horlivě ve svém úřadě. Zvláště byl pilen modlitby; říkával, že práce se mu daří tím lépe, čím zbožněji Boha prosí o přispění a požehnání. Křesťané ve Svaté zemi dozvíděvše se o horlivém půso-

bení Albertově, zvolili jej patriarchou jerusalemským. Albert se zdráhal volbu přijmouti. Avšak papež Innocenc III. mu napsal list: „Jsi vyvolen biskupem církve jerusalemské, kterouž Kristus krví svou posvětil; zdali se budeš zdráhati volbu přijmouti a práci pro něho se vyhýbati?“

Albert poslechl, vstoupil v Janově na loď a odebral se do Jerusalema. Přesvědčil se o smutném stavu křesťanů, kteří úpěli pod vládou sverepých Saracenů. Počal horlivě kázati slovo Boží a napomínal lid ke svatému životu. Žil prostě a byl dobrodincem všech trpících. Získal si úcty a důvěry všeho lidu i Saracenů. Na prosbu poustevníka Brokarda z hory Karmelské sepsal Albert r. 1209 poustevníkům karmelským řeholní pravidla a dal družině jméno: „Bratři Matky Boží s hory Karmelské.“ Řehole obsahovala 16 článků, byla přísná, předpisovala nemajetnost, obývání v různých chatkách, zdržování se masitých pokrmů, tuhé posty, mlčení od nešpor až do třetí hodiny příštího dne a práci ruční. Roku 1265 přijali karmelitě škapulíř, roku 1288 začali nositi plášť a kapuci a v též čas začali žíti pohromadě v klášterích. Papež Eugen IV. (1431-1447) zmínil přísnost řehole.

Albert měl pro svou horlivost některé odpůrce. Jistý prostopášný křesťan, jménem Kolanko, zatvrzele odmítal napomínání biskupovo; byl proto z církve vyobcován. Umínal si, že se na biskupovi kravě pomstí. Když se Albert ubíral do chrámu, zákeřník se k němu prodral a probodl jej dýkou roku 1214. Svátek sv. Alberta 7. dubna.

50. ŽIVOT NÁBOŽENSKÝ ZA ONÉ DOBY

Křesťané většinou se spravovali v životě pevnou a pokornou vírou v Ježíše Krista a v jeho učení. Víra přivedla mnohé k dokonalosti a svatosti. Zvláště bylo mnoho věrověstů čili misionářů. Náboženský život a horlivost křesťanů se jeví ve velickém počtu svatých a světic Božích z paláců, z klášterů i z chat, ve vzniku četných řádů a bratrstev pro obětavou službu lásky k bližnímu, v onom nadšení pro výpravy křížácké a zvláště ve stavbě nákladných a velkolepých chrámů. Známkou tehdejší doby byla nábožnost, dobročinnost a oddanost k Církvi a k papeži.

Papež byl nejen hlavou Církve, ale i duchovním představeným a soudcem králů i poddaných. Učil vladaře, aby vládli dle vůle Boží, poddané pak, aby vrchnosti poslouchali. Když vladař porušoval své povinnosti, mohl papež poddané zprostiti poslušnosti k němu; uvalil-li na vladaře klatbu nebo exkomunikaci, měl v úmyslu jej polepšiti. Byl-li vladař vyloučen z Církve, neměl přístupu k službám Božím ani k svátostem; věřící pak nesměli s ním obcovati. Setrvání v klatbě přes rok bez polepšení mělo za následek ztrátu úřadu a důstojnosti. Interdikt byla záповěď služeb Božích na jistém místě vyjma křest a svátost posledního pomazání. Papežové pečovali o veřejné blaho a pořádek v různých národech a zemích a byli ochránci utlačovaných; snažili se vyhubiti bludy. Na sněmu Lateránském

r. 1139 byly zavrženy bludy Petra Brui-ského, Arnolda z Brescie, kteří způsobili mnoho zkázy svým učením; na sněmu Lateránském r. 1179 byly zavrženy bludy Valdenských a Albigenských. „Bludaři tehdejší jsou komunisté našich dob; kdyby byli zvítězili, byl by nastal všeobecný převrat sociálních řádů a lidstvo by bylo kleslo zpět v barbarství.“ (Grupp II. 394.)

Křesťanství dávalo státům ráz křesťanský. Byl-li panovník korunován od papeže nebo od biskupa, znázornila se tím důstojnost jeho, že je panovníkem „z milosti Boží“, a uváděno mu bylo na paměť, že má svým poddaným spravedlivě vládnouti. Podobně i křesťanský rytíř přijímaje meč buď od církve nebo alespoň náboženským obřadem, byl upamatován, že má meč svého používat i k ochraně Církve a ku pomoci slabým a utiskovaným. - Biskupové byli většinou svědomitými učiteli věřících, obhájcí Církve a ochránci lidí utlačovaných; ale mnozí pro svou knížecí moc a slávu byli spíše rytíři nežli duchovními pastýři a svých povinností nebyli dbalí. Duchovenstvo bylo nejvzdělanějším stavem a nepodléhalo soudům zemským, nýbrž duchovním; mnozí kněží však se prohřešovali simonií a dávali pohoršení svým životem.

Bohoslužba byla mnohem rozsáhlejší a vyžadovala celé hodiny na úsvitě. Liturgie římská všude obdržela vrch a s ní gregoriánský zpěv. První varhany obdržel dle letopisců král Pipin r. 757 od cařihradského císaře Konstantina Kopronyma. Zvony zavedeny byly na západě v VII. sto-

letí, na východě v IX. století. Křest ještě byl udělován ponořováním do vody; synody stanovily, aby děti byly pokřtěny do roka od narození. - Kajícníci byli horliví ve skutcích pokání. V době postní všichni činili pokání, vznešení i prostí, ano každý pátek byl dnem kajcnosti. Mnozí kajícníci se dávali mrskati anebo se mrskávali sami. Znenáhla vyšlo z obyčeje veřejným hříšníkům ukládati veřejné pokání. Církev udělovala odpustky, ustanovujíc k získání jich kromě přijetí svátostí ještě dobré skutky, na př. zúčastniti se křížáckého tažení nebo přispěti na podporu chudých, na zbudování chrámů a j. - Na IV. sněmu lateránském r. 1215 vydala Církev nařízení, aby každý katolický křesťan přijal nejméně jednou v roce svátost pokání a v čase velikonočním svátost oltářní. - Úcta k svatým ostatkům se velmi povznesla; v X. století počali horlivě sbíratí ostatky a je na oltářích k účtě vyzdvihovati. Avšak také mnohé podvody se dály; rozšiřovaly se ostatky věcí nemožných, na př. pozůstatky archy Noemovy, hořícího keře, měděného hada. Církev proti podobným nešvarům zakročovala.

V lidu bylo ještě mnoho staropohanských obyčejů, jimž často nadřžovaly světské zákony. Proti pohanským zvykům a pověrám, proti všem nešvarům a zlořádům Církev bojovala horlivým poučováním, zaváděním užitečných zřízení právních a pečí o vzrůst vzdělanosti. Církev snažila se zušlechťiti mravy lidu. Nejhorší zlořády byly: mnohoženství, sňatky mezi příbuznými, trhy na otroky, pěstní právo, krevní msta, souboje, ordalie čili soudy

Boží. Tehdy byly téměř stále souboje mezi rytíři; málokdo se ohlížel na právo a byl-li silnější nežli jeho sok, násilně jej potlačil. Církev omezovala všemožně bojechtivost rytířů; zavedla „mír Boží“, *treuga Dei*, kterým každý pod tresty církevními byl zavázán, aby v jistých dnech a dobách se zdržoval bojů a sporů. Proti krevní mstě, kterou příbuzní pokládali za svou povinnost, Církev zavedla *právo asyly* v kostele nebo v klášteře; tam se mohl utéci stíhaný a dokud tam prodléval, nesmělo se mu ublížiti. Základní myšlenka *ordalii* byla domněnka, že Bůh nedopustí, aby nevinost podlehla nepravosti, a jakási skrytá výzva, aby Bůh zjevil nevinnost obžalovaného, třeba si zázrakem. Obvinění se podrobovali zkoušce losem, vodou, ohněm, přijímáním Svátosti oltářní a j.; na příklad: obžalovaný měl se dotýkati žhavého železa a nebyl-li popálen, byl prohlášen za nevinného. Církev nemohla rázem odstraniti ordalií; proto je hleděla alespoň očistiti ode všeho pozemského a naléhala na to, aby byly úplně zrušeny.

51. SVATÍ A SVĚTICE VE STOLETÍCH IX. A Ž XII.

V Africe, v Asii a na poloostrově Balkánském.

Sv. THEODOR, řečený *Kraterus*, vojenský velitel v Syrii, byl ve válce proti Saracenům kolem roku 840 zajat a s Konstantinem, s *Kallistem* a s jinými odveden do zajetí. Zajatci byli trýzněni více proto,

že byli křesťané, než že byli zajatci. Řecký císař Theofil marně nabízel výkupné. Po sedmiletém žalářování byli odsouzeni na smrt. K Theodorovi řekl soudce: „Tys byl dříve knězem křesťanské víry, později jako vojín prolil's krev; zřekni se své víry.“ Ale marná byla tato domluva. Theodor se víry nezřekl, jeho druhové také ne. Proto byli stati roku 848. Svátek sv. Theodora i Kallista 6. března.

Sv. PAVEL, poustevník v Bithynii, zemřel roku 956; svátek 15. prosince.

Sv. DAVID, král iberský, zvaný „Obnovitel“, válčil se Saraceny (Iberia, nyní Gruzia, Gurdžistan na Kavkaze). Později vstoupil do kláštera a zemřel roku 1126. Svátek 26. ledna.

Sv. MIKULÁŠ, archimandrita studitů v Cařihradě, ze řádu akoimetů, měl veliké vlohy. V mládí se vzdělával ve vědách a učil se krasopisu a rychlopisu. Pilně se vzdělával na základě životopisů egyptských poustevníků. Všichni se divili, jak Mikuláš se dovede zapíratí. Za bouře obrazoborců byl poslán do vyhnanství i s velikým opatem Theodorem. Vrátil se, byl zvolen opatem studitů. Ale když v nové bouři sv. Ignác byl sesazen, tu i Mikuláš byl uvězněn. Mikuláš, vrstevník sv. Cyrila a Metoděje, zemřel roku 868. Svátek 4. února.

Sv. SIMEON METAPHRASTES se narodil z bohatých rodičů v Cařihradě, byl řečník, filosof a státní sekretář císaře Konstantina VII. Všecky bibliotheky mu byly otevřeny; buď napsal nebo zpracoval 120 životopisů svatých. Simeon žil v X. století. (Snad zemřel roku 957.) Svátek 27. listopadu.

Sv. IRENA byla přivedena do Cařihradu, aby pro svou sličnost se stala manželkou císaře Michaela III. Uslyševši pak, že má vyhlédnuta jinou nevěstu, odmítala návrhy k jiným sňatkům a vstoupila do kláštera. Byla pak ustanovena hegumenou, t. j. představenou. Zemřela buď roku 900 nebo 920. Svátek 28. července.

Sv. ATHANASIE se narodila na ostrově Eginském v zátoce Sarónské v Řecku jako dcera Nikety a Ireny; uměla už v mládí říkatí celý žaltář zpaměti. Podle vůle rodičů se provdala za vojenského důstojníka, který však již za 16 dní padl v bitvě se Saraceny. Podle nařízení císaře Michaela Zajímavého měla se provdati každá panna nebo vdova, která nepřekročila stanovených let. Proto i Athanasie se provdala opět, však prospívala dokonalostí křesťanskou. Činorodá její láska křesťanská pohnula manžela, aby vstoupil do kláštera. Athanasie zřídívši klášter, zvaný Timia, mileráda následovala jeho příkladu. Nemajíc dítek, rozdala všečen svůj majetek; spravovala vzorně jako představená své sesterstvo, ale sama se podrobovala kázní nejtuzší. Kdysi ji povolala k sobě Theodora, vdova po císaři Theofilovi. Chtělať ji seznati. Athanasie poslechla, ale brzo zatoužila po své oblíbené samotě. Vrátivši se, roznuemohla se a zemřela roku 856. Svátek 14. srpna.

Sv. MIKULÁŠ, vojín a paník, žil za času byzantského císaře Nikefora († 811) a táhl s ním do války proti Bulharům, ubytoval se u jisté rodiny, kde domácí dcera, vábena sličnou tváří statného vojína, ho sváděla. Řekl jí: „Mýlíš se ve

mně; pro krátkou rozkoš nezahubím duše své“; při druhém jejím útoku na panickou jeho cudnost se rozhorlil a vyhnal ji; po třetí ji ztloukl. Později vstoupil do kláštera a zemřel po r. 811. (D). Svátek 24. (nebo 31.) prosince.

Sv. JOSEF HYMŇOGRAF, dozorce v chrámu cařihradském, ustanovený od sv. Ignáce, zemřel r. 883. Svátek 3. dubna.

Sv. ŠTĚPÁN, patriarcha cařihradský, syn císaře Basila, žil do roku 893. Svátek 17. května.

Sv. ANTONÍN KAULEAS, patriarcha cařihradský, zemřel roku 895; svátek 12. (nebo 20.) února.

Sv. MIKULÁŠ (*Nicolaus Mysticus*), patriarcha cařihradský, žil do r. 925. Svátek 15. května.

Sv. POLYEUKTUS, patriarcha cařihradský, hájil Církve proti přehmatům císařů řeckých. Zemřel roku 970. Svátek 5. února.

Sv. THEOKLETA *Thaumaturga* byla výborně vychována od rodičů v Cařihradě. Provдалa se za jistého Zachariáše, muže nábožného. Libovala si v modlitbách a ve službách Božích, v neúnavné práci a v konání dobrých skutků. Žila za císaře Theofila (829-842). Zemřela kolem roku 842. Svátek 21. srpna.

Sv. JOANNICIUS (česky Janíček), nazývaný Divotvůrce, opat na hoře Olympu v Bithynii, zemřel kolem r. 830. Svátek 4. listopadu.

Sv. THEODORA pocházela z ostrova Eginského (v zátocce Saronské), byla dcera kněze Antonína a Chrysanthy. Vdala se

a po smrti mužově vstoupila do kláštera soluňského. Vyznamenávala se pokorou a láskou k Bohu a k bližnímu. Také její dcera byla v témž klášteře, avšak obě zachovávaly mlčelivost tak přísně, že, ač bydlely 15 let pod společnou střechou, nepromluvily k sobě ani slova. Zemřela roku 880 (K). Svátek 5. dubna.

Sv. JAN ELIÁŠ, rodem Sicilian, byl roku 832 od Saracenů polapen a za otroka do Afriky prodán. Koupil jej jistý koželuh, muž křesťanský, bohatý a dobrotivý. Jan se utužoval ve všech ctnostech a prokazoval svým druhům dobrodiní tělesná i duchovní. Ale žena kozeluhova zahořela nečistou láskou ke sličnému Janovi a když ji Jan pokáral, obžalovala jej křivě u manžela, jako by ji byl sváděl k nevěrnosti. Koželuh uvěřil a dal Jana zmrskati. Po čase vyšla nevina Janova na jevo; koželuh Jana odprosíl a daroval mu svobodu. Jan vykonal pouť do Jerusalema. Tamější patriarcha Eliáš oblekl Jana v řeholní roucho a dal mu podle sebe jméno Eliáš. Jan Eliáš se vrátil na Sicilii. Podle *St* zemřel v Soluni asi roku 903. Svátek 17. srpna.

Sv. ANNA pocházela z bohatého rodu leukadijského na ostrově Jonském nedaleko Eripu. Když rodičové jí umřeli, věnovala se službě Boží a milosrdným skutkům. Jistý Agarenius ji chtěl za manželku a obrátil se roku 867 na císaře Basila Macedoňana, aby ji ke sňatku přinutil. Jenom náhlý a nenadálý úmrtím byla osvobozena od sňatku jí vnucovaného. Podle *K* mnoho trpěla pronásledováním jistého muže, jehož návrhům manželství odpírala. Rozdala všechno své jmění a re-

kovně sloužila Bohu po 50 let. Zemřela roku 919. Svátek 23. července.

Sv. MICHAĚL se narodil v Malee v krajině peloponnesské v Řecku, vstoupil do kláštera a byl učitelem sv. Athanasia Athosského. Zemřel po roku 923. Svátek 12. července.

Sv. ATHANASIUS a *Lampadius* byli mnichové na hoře Athosské. A. zemřel kolem roku 970. Svátek 5. července.

Sv. ATHANASIUS, jáhen jerusalemský, hájil víry proti bludům eutychiánským; ti jej zbičovali a usmrtili mečem; mrtvolu vlekli za nohu městem a hodili psům. Zemřel po r. 452. Svátek též 5. července.

Sv. ATHANASIUS, biskup modonský na Peloponnesu, zemřel kolem r. 850; svátek 31. ledna.

Sv. ATHANASIUS *Divotvorce*, mnich v Malé Asii, zemřel roku 860. Svátek 3. června.

Sv. LUKÁŠ *mladší, Divotvorce*, pocházel z Řecka; byl dobročinný; sel chudým lidem obilí. Později byl poustevníkem u Korintu. Zemřel r. 945. Svátek jeho 6. (nebo 7.) února.

Sv. PETR *Thaumaturgus*, biskup argoský, zemřel kolem roku 940. Svátek 3. května.

Sv. EUSTRACIUS, mnich v Mysii, zemřel r. 850. Svátek 9. ledna.

V Itálii.

Svatí papežové jsou uvedeni v §§ 43 a 44.

Bl. VIKTOR III., papež (1086-1087),

byl papežem jen několik měsíců; skvěl se pokorou a bezúhonným obcováním. Zemřel r. 1087. Svátek 16. září.

Sv. ADELGIS, biskup v městě Novare, plný zásluh před Bohem i před lidmi, zemřel blaženě v Pánu kolem r. 850. Svátek 7. října.

Sv. KVIDO (latinsky *Guido*) vystudovav, vrátil se do domu otcovského jako poutník a kněz a nepoznán byv, prosil rodičů o almužnu. Rodiče ho přijali do domu a umývali mu nohy. Dle znamení na těle seznali, že jest jejich synem. Z radovali se, že mají syna tak zbožného a pokorného a že je knězem. Pak byl biskupem v Acqui (mezi Alessandrií a Nizzou). Život Kvidonův byl vzorem zdrželivosti. Žil do r. 1070. Svátek 2. června.

Sv. KVIDO (*Guido*) narodil se na zámku Kasemaru u Ravenny. Rodiče jeho Albert a Marocia byli velmi zámožní. Kvido se stal marnivým rozmařilem a honil se za rozkošemi. Pojednou však zvážněl a umínil si sloužiti Bohu a bližnímu. Otec mu nabízel sňatek. Kvido odpověděl: „O ruku mou ucházejí se dvě nevěsty, jedna ctnostná, sličná, ale chudá, druhá lehkovážná, ale bohatá.“ Otec radil: „Vezmi si nevěstu sličnou, ctnostnou, byť byla chudá.“ Kvido si vyvolil cestu chudoby a ctnosti, ale nevyzradil otci svých úmyslů; dal výhost světu a byl pilen skutků zbožnosti. Když otec zpozoroval, jaká změna se stala s Kvidonem, rozmrzel se na syna.

Kvidose dal posvětití na kněze, vykonal pouť do Jerusalema a vrátiv se, vstoupil do benediktinského kláštera v Pompose.

Po čase byl Kvido zvolen opatem. Jako opat upevnil klášterní kázeň, povolal slovutného Petra Damiani do kláštera a učinil jej kazatelem a učitelem mladých řeholníků. Kvido zavedl půst toho způsobu, že třikrát za týden požíval se svými mnichy pokrmů přistojených, kdežto v ostatní dny se spokojovali ovocem a zeleninou. - R. 1046 ubíral se císař Jindřich III. do Říma. Uslyšev o opatu pompoském, přál si jej poznati a pozval ho k sobě. Kvido ač nerad uposlechl pozvání; vydal se na cestu, přišel do Parmy, do Burgu, ale tam se roznemohl a zemřel téhož roku (*E*). Svátek 31. března.

Bl. THEOBALD, příštípkář v ligurském městě Vico, živil prací svých rukou jistého chudého obuvníka, jenž mu nabízel svou dceru Veriduku sňatku. Theobald odepřel sňatek, protože byl už dříve učinil slib panictví. Po smrti onoho obuvníka Theobald putoval do Kompostelly a vrátiv se, živil se jako nosič břemen v Albě v Ligurii. Zemřel r. 1150. Svátek 1. června.

Sv. ALBERT *de Oгна* narodil se ve vesnici Oгна u Bergama. Byl rolníkem; byl ženat, ale bezdětný. Podporoval štedře všechny nuzné; v neděle a ve svátky nikdy neobmeškal služeb Božích. Rád čítával nábožné knihy. Manželka mu činila pro jeho hojné almužny výčitky. Albert konal pout do Říma, ale nevrátil se do svého rodiště, nýbrž, jak se zdá, zůstal v Kremoně u sv. Homobona. Tam zemřel r. 1190. Svátek 7. května.

Sv. HOMOBON (*Homo bonus* t. j. člověk dobrý) narodil se v Kremoně jako syn

zámožného kupce a byl vychován v bázni Boží a věnoval se též kupectví. V obchodu dbal, aby při koupi a prodeji nikoho nezkrátil; úzkostlivě si hleděl spravedlnosti. Dluhy platil řádně a včas. Nikdy nelhal, aniž bez potřeby přísahal. K zákazníkům byl přívětiv. Neděle a svátky světil svědomitě, rád dlel ve chrámu Páně a přijímal svaté svátosti. Modlitbou začínal a končil den, říkávaje, že nejprve dlužno hledati království Božího. Po vůli rodičů se oženil a zdědiv značné statky, stal se nejzámožnějším kupcem v Kremoně. Ale přitom zůstal zbožným, poctivým a ctnostným křesťanem. Štedře pomáhal chudým lidem. Žádný ubožák neodcházel od něho bez podpory a útěchy. Také uděloval skutky duchovního milosrdenství; povzbuzoval své bližní k trpělivosti, k důvěře v Boha, napomínal je, aby činili pokání a aby se obrátili k životu bohabojnému.

Manželka Homobonova byla sice dobrá žena, ale kromobyčejná štedrost manželova se jí nelíbila; strachovala se, že tou štedrostí upadnou do nouze sami. Proto činívala Homobonovi časté výčitky. On pak hájil své dobročinnosti řka: „Považ, že časné naše statky neutrpí škody, jsme-li k chudým dobrotiví a štedří. Kristus Pán pravil: Dávejte a bude vám dáno. Což pak nevíš, že já ušetřím, co jiní vynakládají na hostiny, na drahocenný nábytek, na zábavy? Ostatně Písmo sv. praví, že kdo se smilovává nad chudým, jako by na úrok půjčoval Hospodinu a že Bůh jemu odplatí.“ - Posléze se žena přesvědčila, že manžel má pravdu, a stala se pak

NEBE PRAEMONSTRÁTŮ ČESKÝCH.

i sama dobroditelkou chudiny. Homobon byl nazýván otcem všech chudých.

Roku 1197 snad 14. listopadu Homobon byl podle zvyku v chrámu Páně na jitřních hodinách. Když po nich začala Mše sv. a kněz jal se říkati andělský chvalozpěv: Gloria in excelsis Deo, tu i Homobon rozepjal ruce: pak složiv je křížem na prsou, sklonil se hluboce k zemi. A v tu chvíli vypustil duši. Přítomní věřící znali zbožnost Homobonovu a proto nic nápadného na něm nepoznali. Teprve při evangeliu si všimli, že Homobon nevstává podle zvyku; přistoupili k němu a tu teprve shledali, že je mrtev. Svátek 14. listopadu (E).

Sv. GULDIN, arcibiskup milánský, byl obětavým pomocníkem lidu milánského, když lid znova stavěl město Milán, od Bedřicha I. zpustošené. Guldin šel, i když byl stížen nemocí, hlásat slovo Boží. Smrt jeho se udála r. 1176 (podle D byl zabit po kázání od kacířů). Svátek 18. dubna.

Sv. JAN Z LODI v Lombardii vstoupil do kláštera, v němž byl sv. Petr Damiani představeným, po němž i sám se stal představeným. Ustanoven byv biskupem gubbijským, zůstal věren chudobnému životu mnišskému a aštedrosti k nuzným. Zemřel r. 1106. Svátek 7. září.

Sv. JAN Z PARMY, opat v Parmě, zemřel r. 982. Svátek 22. května.

Sv. LANFRANK, biskup pavijský, hájil práv církevních. Měšťané pavijsí chtěli upotřebiti části zdiva chrámu Páně náležejícího k opevnění hradeb městských; Lanfrank se tomu opřel, nechtěl povolit ani po dobrém ani po zlém a tu měšťané

zapověděli péci mu chléb a prodávat mu potraviny. Lanfrank se uchýlil do Říma, ale papež mu nemohl mnoho pomoci; pouze pohrozil násilníkům. Lanfrank se vrátil, ale odešel do klášterního ústraní a zemřel r. 1194. Svátek 23. června.

Sv. BELINUS (nebo Bellinus) biskup padovský, zúčastnil se sněmu Lateránského, roku 1139 konaného. Jistý bohatý měšťan pošval na Belina psy a ti ho rozšápali. Bylo to r. 1149. Svátek 26. listopadu.

GUALTER (něm. Walter) narodil se v Římě ze šlechtických rodičů a byl pokřtěn od tehdejšího papeže a vychován od kněze Armanda. Jinoch slíbil Bohu panictví. Tu sličného jinocha spatřila dcera zemského náčelníka a prosila otce, aby jí ho vyžádal za manžela. Rodiče jeho svolili, ale Gualter raději prchl z domu otcovského a vystavěl v krajině modenské (u řeky Reno) klášter, kdež byl od družiny své zvolen opatem. Rok smrti není znám. Snad žil v XII. století. Svátek 4. června.

Sv. ANSELM, biskup v Lucce, nechtěl úřadu církevního přijmouti z rukou světského pána. Teprve povolán byv papežem na stolec biskupský, přijal úřad a věrně konal své povinnosti. Když chtěl dle předpisů církevních reformovati sbor kanovníkův ve sbor řeholní, oni se vzbouřili proti němu a Anselm byl nucen odejiti a ubytovati se na hradě mocné hraběnky Mathildy, na hradě Kamosse. Byl tam zpovědníkem. Anselm byl důvěrným přítelem papeže Řehoře VII., na jehož obhajobu napsal spis: „Obrana Řehoře VII.“

Zemřel v Mantově r. 1086. Svátek 18. března.

BL. RAINER DE AQUA žil zprvu světským životem, jsa lhostejný k spáse své duše. Jsa výborným harfeníkem a zpěvákem, hrál a zpíval ve veřejných místnostech města Pisy dlouho do noci. Ale pojednou dotkla se ho milost Boží; přeměnil se dokonale. Tato nenadálá změna působila na jeho matku tak, že ho pokládala za blouznivce. Rainer jí řekl: „Matko, ano, změnil jsem se, z nemoudrého moudrým byl jsem učiněn.“ Ale rodiče měli jej za potrhleho a vysmívali se mu. A protože nejedl a jen plakal, svázali ho a uzavřeli. Od pláče oslepl. Matka se nedala potěšiti. Ale oči se mu zase pozdravily. Jsa povoláním kupec, odebral se na cesty a přišel až do Jerusalema. Zdá se, že když se vrátil, stal se knězem, protože legenda o něm praví, že „častěji kázal“. Přijmení „de Aqua“ t. j. od vody dostalo se mu až později odtud, že voda, jíž se užívalo při modlitbě jeho přimluvou, ukázala se léčivou. Rainer vrátiv se ze Svaté Země poustevničil u Pisy až do své smrti roku 1160. Svátek 17. června (nebo 30. prosince).

Sv. GALGAN žil zprvu světsky a lehkomyšlně. Pak byl poustevníkem u Sieny. Zemřel r. 1181. Svátek 3. prosince.

Sv. OPILIUS a jeho bratr *Gelasius*, vyznavači piacenzští (*K*); svátek sv. Opilia 12. října, sv. Gelasia, pacholík 4. února (viz § 13).

BL. BERTA, abatyše ve Florencii (?), zemřela r. 1163; svátek 24. neb 28. března.

Sv. GUARIN pocházel z Bologny a byl

řeholním kanovníkem mortaraským; biskupství pavijské odmítl, avšak na rozkaz papeže Lucia přijal biskupství palestrinské a hodnost kardinálskou. Koně a vůz - dary to papežovy - prodal a výtěžek rozdával chudým. Zemřel r. 1159. Svátek 6. (nebo 7.) února.

Sv. BALDUIN, stoupenec sv. Bernarda, opat rietský, zemřel r. 1140. Svátek 21. srpna.

Sv. PETR ORVIETSKÝ, měšťanosta, přednosta a papežský náměstek, byl zprvu krutý na abligenské bludaře, kteří se zahnízdili v Orvietu; uvaloval na ně tresty, pokuty, žalář, bičování, zbourání domů; proto ho nenáviděli. Později Petr ustal od krutosti a činil pokání. Ale oni se vzbouřili a přepadli ho v paláci. Petr řekl: „Raději budu trpěti, než bych přešel k vašim bludům.“ Usmrtili jej mečem r. 1139. Svátek 21. května.

Sv. PETR (*Petrus Igneus*) byl zprvu žákem sv. Jana Gualberta, pásal dobytek, pak se stal knězem a biskupem v Albanu. Nazývá se „Igneus“, t. j. ohnivý, protože přešel oheň bez pohromy; podstoupil tuto zkoušku, aby dokázal vinu simonistického biskupa ve Florencii. Zemřel roku 1089. Svátek 8. února.

Sv. UBALD záhy učinil slib zdržlivosti a panictví; proto důsledně odmítal návrhy keslibným sňatkům. Roku 1128 byl ustanoven biskupem v Gubbii. Žil přísně a odříkavě. Ložem jeho byla rákosová rohož, přes níž byla rozestřena chudičká pokrývka. Ubald činil divy svou trpělivostí, od-pouštěním křivd, sebezapíráním a zjednáváním míru a pokoje. Kdysi zabránil

bojům tím, že se vrhl mezi bojující. Také svému městu Gubbii vyprosil Ubald odpuštění, když císař Bedřich I. Rudovous je chtěl ztrestati. Žil do roku 1160 (*St*). Svátek sv. Ubalda či Theobalda 16. května.

Sv. UGO hájil práva kapituly i proti vlastnímu biskupovi; později se stal sám biskupem v toskánském městě Volterra. Zemřel roku 1184. Svátek 8. září.

Bl. MAINARD, biskup v Urbinu, zemřel po sněmu r. 1059 konaném, jehož se ještě účastnil. Svátek 1. června.

Sv. CHELIDONIA, panna v Subjacu v Abruzzách; žila do roku 1152; svátek 13. října.

Sv. ARDUIN (či *Harduin*) se narodil v Ariminu (Rimini, ve střední Itálii) a vstoupil do kláštera; ale poněvadž všichni řeholníci nezachovávali řeholních pravidel, odešel Arduin i s opatem Veneriem do samoty a usadili se jako poustevníci. Arduinu, ještě mladému muži, bylo podstoupiti tuhé boje proti smyslným pokušením. Později přicházeli k němu zdaleka lidé žádostivi dobrého naučení. Oba poustevníci se pak odebrali do kláštera riminského a tam Arduin roku 1009 zemřel. Svátek 15. srpna.

Bl. VILÉM pocházel z krajiny Poitou-ské; jest nazýván vévodou akvitánským. Byl prý udatným bojovníkem a vedl podle svého vlastního vyznání život zpustlý. Sv. Bernard jej přivedl k životu spořádanému a papež Eugen III. mu uložil za pokání pout do Svaté země. Vilém vrátiv se, žil v tuhé sebekázní a usadil se v nehostinné krajině Malavalle v Toskánsku jako poustevník. Žákové jeho Albert a lékař Re-

naldo shromáždili kolem sebe družinu, které dáno bylo jméno „vileminů“ a taktó Vilém, jenž už zatím r. 1057 byl zemřel, stal se zakladatelem řádu, ani nevěda. Řád ten později splynul s augustiniány a s cistercienskými; v XVIII. století zanikl. Svátek 10. února.

Sv. BONONIUS, opat v LucEDIU (v Piemontsku; podle *D* v Bologni), zemřel roku 1026. Svátek 30. srpna.

Sv. BERARD, biskup v městě Terano v Abruzzách, žil do roku 1122; svátek 19. prosince.

Sv. AURELIA a sv. *Neomysia*, panny, pocházely z Asie, zasvětily své panenství Bohu, rozdaly zděděné své statky chudým a putovaly do Svaté země. Pak se vydaly na cestu do Říma, aby uctily hroby svatých apoštolů. Na cestě však upadly v ruce Saracenů; ti je ztrýznili. Obě sestry vystivše se z rukou Saracenů, přišly do Anagni ve střední Itálii. Tam dokončily svůj život kolem r. 1020. Svátek 25. září.

Sv. DOMINIK (*Dominicus Loricatus*, t. j. Obrněnec; nazýval se tak, protože nosil na holém těle železné brnění) byl poustevníkem ve Fontavellano v Umbrii. Kromě brnění měl ještě několik řetězů kolem těla. Přítel jeho, sv. Petr Damiani, schvaloval tento způsob života kajícího. Knězem se nechtěl státi, protože za mládí jeho rodičové žádali od biskupa, aby ho vysvětil na kněžství a chtěli biskupa poplatiti darem beránčí kůže. Dominik zhroziv se simonie, umínil si, že nikdy nepřijme služby oltářní. Zemřel r. 1161. Svátek 14. října.

Sv. KONSTANCIUS, hrabě, stavu vo-

jenského, zakladatel kostelů a kláštera 12 mil od Brescie vzdáleného, žil ve XII. století. Svátek 12. února.

Sv. PETR DAMIANI narodil se kolem r. 1006 v Ravenně z chudé, dětmi požehnané rodiny. Starší bratr Petrův vyčítal matce, že má mnoho dětí a že tím bude dědictví dětí nepatrné. Matka zanevřela na Petra, když se narodil, odpírala mu mateřský prs, ba odložila dítě, aby se ho zbavila. Petr by byl málem zahynul od hladu a zimy, kdyby se ho byla neujala chudá žena ze sousedství; ta jej ohřála, nakrmila a donesla matce s domluvou, aby lépe nakládala s dítětem. Petr zkusil mnoho hladu a jiných strastí. A když otec a matka zemřeli, bylo ještě hůř. Starší bratr ho vzal z milosti do domu, ale Petr nikdy se nenajedl do syta, a jen v nuzných cárech chodil; k tomu bylo mu snášeti od necitelného bratra hojných přezdívek a trpkých výčitek. Tak rostl bez učení a bez výchovy; rád honil vepře na pastvu. Tam alespoň mohl sobě volně oddechnouti, s květinami a s kaménky si pohráti, kořínky a ovocem hlad poněkud ukojiti. Kdysi našel na pastvě cenný peníz. Tak velkého pokladu ještě neměl v rukou. Přemýšlel, co si za peníz koupí. První jeho myšlenka byla, aby si koupil pokrmu nebo kus oděvu; ale vtom si vzpomněl na zemřelého svého otce a rychle se odhodlav, spěchal ke knězi a odevzdáváje mu peníz, prosil, aby za jeho otce byla obětována Mše svatá. Utrpení Petrovo posléze se skončilo, když přišel domů jiný starší bratr, jemuž bylo jméno Damian. Ten vida bledé tváře a chatrný

oděv nejmladšího svého bratra, smíloval se nad ním, vzal ho k sobě a pečoval oň otcovsky. Poslal jej do škol do Faenzy a do Parmy. Petr přijal jeho jméno, nazýváje se „Petr Damiani“ t. j. Damianův syn čili odchovanec.

Petr maje vzácné schopnosti, stal se záhy učitelem svobodných umění. Získal si slávy a bohatství, ale srdce nebylo jimi ukojeno. Hovořil sám k sobě: „Všecka sláva a pocta nečiní mne šťastným; štěstí nezáleží v bohatství, ani v učenosti, ani v rozkoších světských. Proč raději nepomyslím na spasení duše své a na věčnost?“ - A od té doby žil v tuhé kázni, nosil pod oděvem žíněný pás, postil se přísně a odpíral si spáнку. V pokušení říkával: „Dříve nebo později bude třeba odřici se, tedy proč ne hned?“ Proti tělesné žádostivosti nořil své tělo do studené vody. - Později se odebral do kláštera Fonte Avellana na úpatí Apennin, ve kterémž se zachovala kázeň dle pravidel sv. Romualda. Petr byl horlivým reformatorem; chtěl vyléčiti převrácenosti svých vrstevníků a pokládal řeholnictví za nejlepší cestu k tomu. Říkal: „Nepřivedeme sice řeholní stav nikdy k původnímu jeho lesku; avšak kdybychom zanedbali nyní, co je povinností naší, kterak by se v budoucnosti škoda napravila?“ Proto pracoval o nápravě kázně, nenechal ani nejmenšího poklesku bez trestu. Sám k sobě byl přísný; teprve nespavost ho poučila, že není radno překročovati meze horlivosti.

Petr bojoval proti svatokupectví a zlořádům tehdejší doby s apoštolskou neo-

hroženosti a s podivuhodnou rázností. Bez bázně káral nepořádky všude, i u osob v úřadě vysoko postavených; nešetřil nikoho. Dopisoval papežům, biskupům, knížatům, uváděje jim důrazně na mysl jejich povinnosti. Jakousi tvrdost měl v řeči a v jednání. I horliví opatové viděli jen neradi, když přicházel, na př. Hugo Clugnyský. Bellarmin praví o něm: „Znal umění bičovati způsobem lahodným a vtipným, jak lze seznati z veršiků na papeže Alexandra III., na kardinála Hildebranda a j.“ Reformy papežovy byly podle jeho náhledu prováděny příliš pomalu. Kromě listů Petr napsal některé spisy: *Liber Gomorrhialis*, v němž sytými barvami líčí vady kleru; *De perfectione monachorum*, *De coelibatu clericorum*, *O almužně* a jiné věroučné a mravoučné řeči arozpravy, životopisy, církevní pojednání. Modlitby umírajících v Rituale římském počínaje od slov: *Commendo te* pocházejí od Petra. Byl pro svou horlivost nenáviděn od rozmařilců. Papež Štěpán X. jmenoval r. 1058 Petra kardinálem a biskupem ostijským. V Ostii působil Petr 15 let ve prospěch Církve. - Mnoho starostí mu působila diecése milánská. Byla plna kněží ženatých. A když tam přišel Petr, poslán byv papežem Mikulášem II. (1059-1061) v průvodu luckého biskupa Anselma, vznikla vzpoura. Lid poštván svatokupci křičel, že církev milánská, jež se honosí sv. Ambrožem, nebyla prý nikdy služkou církve římské a že se od ní nedá souditi. Lid zvonil na poplach a hrnul se k příbytku Petra a Anselma. Ale Petr se nelek. Promluvil ke vzbouřencům řeč tak

znamenitou, že se utišili a že slíbili varovati se svatokupectví a jiných zlořádův.

Petr Damiani žádal papeže několikrát o propuštění ze svého úřadu. Když obdržel povolení, vrátil se do svého kláštera Fonte-Avellánského; šetřil přísných pravidel řeholních, bičoval své tělo, dal se od jiných bičovati a veřejně se vyznával ze svých provinění; před vánočními a velkonočními svátky po tři dny nepožil žádného pokrmu. V prázdných chvílích sbíral dříví nebo rostliny, zhotovoval dřevěné lžice, které dával lidem darem. Ale dlouhého klidu nedošel; na rozkaz papežův navštívil klášter montekassinský a clugnyský, pohrozil králi německému Jindřichovi IV. zapudí-li svou manželku Bertu. Král sice se zarazil, ale odpor jeho k manželce byl tím větší. Poslední cestu konal Petr do Raveny, aby město s papežem smířil. Vraceje se do Říma, zemřel na cestě dne 23. února 1072 a pohřben byl ve Faënze. Petr Damiani byl pro svou učinnost, mravní přísnost a apoštolskou horlivost nazýván „druhým Jeronymem“. Také byl prohlášen „učitelem církevním“. Svátek 23. února.

Sv. LEV, opat v městě Cava u Salerna, kácel stromy v lese, nosil je na ramenou do města a výtěžek rozdával chudým. Zemřel r. 1070 (podle *D* r. 1075). Svátek 12. července.

Sv. OTHON, Říman, poustevník a obuvník v Arianu u Beneventu. Žil do r. 1120. Svátek 23. března.

Sv. MILO byl rodem Francouz; cestoval s otcem Itálií a v Beneventu onemocněl. Otech osvětil ochraně biskupově. Bis-

kup seznal vlohý hochovy, pečoval o jeho výchovu; Milo se stal jeho nástupcem na beneventském stolci biskupském. Zemřel r. 1076. Svátek 23. února.

Sv. DOMINIK, opat kláštera Sora v Neapolsku, zemřel r. 1031; svátek 22. ledna.

Sv. AMIKUS, mnich montekassinský, postil se přísně, živil se kořínky; zemřel r. 1045. Svátek 3. listopadu.

Sv. BRUNO byl zprvu opatem monte-kassinským, pak biskupem segniským v Campagni; zemřel r. 1123. Svátek 18. července.

Sv. VILÉM (Guilelmus) narodil se ve Vercelli (v Savoysku), vykonal pouť do Kompostelly; byv zvolen opatem salernským, vyučoval své podřízené živým slovem a svatým příkladem. Král neapolský Roger pozval Viléma k sobě a vyžádal si jeho rady. Dvořanézavidice Vilémovi, vyslali k němu nestydatou ženštinu, aby jej pokoušela. Vilém se položil před ní do žhavého uhlí, aniž se popálil. Toho se žena zhrzela a dala se na pokání. Vilém je zakladatelem eremitů zvaných „de Monte Virgine“. Zemřel r. 1142. Svátek 25. června.

Bl. FULKUS, vyznavač akvinský; XII. století; svátek 22. května.

Bl. FULKO, biskup toulousský, zemřel 1232; svátek 25. prosince.

Sv. VILÉM pocházel z Antiochie syrské; německé jeho jméno naznačuje, že se tam narodil po r. 1100, když Antiochia padla do rukou Franků. Syn Vilémův, *Peregrin*, věnoval se službě nemocných v hospitálu. Otec šel hledat syna a našel jej v Jerusalemě. I odebrali se do

Italie a usadili se ve Foggii v Neapolsku. Zemřeli kolem r. 1190. Svátek obou 26. dubna.

Sv. ALBERT pocházel ze vznešeného rodu normannského; byl biskupem montekorvinským u Salerna; konal skutky kající; od častého pláče oslepl. Zemřel r. 1127. Svátek 5. dubna.

Sv. ALFERIUS, opat v městě Cava u Salerna, † r. 1050; svátek 12. dubna.

Sv. HERBERT pocházel z Anglie a stal se arcibiskupem v městě Conzu (v Neapolsku); † r. 1180. Svátek 20. srpna.

Sv. RICHARD byl biskupem andrijským v Apulii. Pocházel prý z Anglie a odebral se do Italie, aby tam neznám sloužil Bohu. Zemřel kolem r. 1200. Svátek 9. června.

Bl. JOACHIM DE FLORE narodil se kolem r. 1130 u Cosenzy v Neapolsku, putoval do Jerusalema a vrátiv se, spisoval knihy ve Fiore v Neapolsku. Napsal tyto spisy: „Souhlas knih Starého a Nového Zákona“, „Žaltář desítistrunný“. Vyskytli se i spisy jemu podvržené, jež obsahovaly bludy. (Bludy ty byly r. 1215 odsouzeny, ale pravověrnost Jáchymova byla dosvědčena). K Jáchymovi přidávalo se víc a více žáků a tak Jáchym stal se zakladatelem řádu Florenského. Zemřel r. 1202. Svátek 29. května.

Sv. GRIMOALD pocházel prý z Anglie, byl knězem v Ponte-corvo v Neapolsku; zemřel kolem r. 1130. Svátek 29. září.

Sv. AMÁT, biskup v krajině neapolské, zemřel r. 1193; svátek 31. srpna.

Sv. FIJÁŠ SPELAEOTES (t. j. obyvatel jeskyně) narodil se v Rhegiu v Ka-

labrii, zemřel jako opat r. 960. Svátek 11. září.

Sv. LEV LUKÁŠ, opat v Kalabrii zemřel kolem r. 900. Svátek 1. března. Jiný sv. Lev, biskup rouenský, svátek rovněž 1. března.

Sv. ATHANASIUS, biskup neapolský, mluvil několika jazyky; žil přísně jako poustevník. Syn jeho bratra, Sergius, poštván byv svou manželkou, sužoval Athanasia a věznil jej, takže zastaveny byly proto i služby Boží v Neapoli. Athanas propuštěn byv z vězení, vydal se na cestu do Říma, aby město bylo sprostěno církevního trestu. Vyřídív věc, vrátil se a brzo poté roku 872 zemřel. Svátek 15. července.

Sv. LUKÁŠ, mnich basilíán v Neapolsku, přítel sv. Eliáše a sv. Vitalise, zemřel r. 993. Svátek 13. října.

Sv. VITALIS narodil se na Novém hradě na Sicilii; putoval do Říma; na cestě v Taracině ho uštknul had, ale bez zlých následků. Vitalis byl pak opatem basilíánským v Rappolle v Kalabrii. Zemřel r. 994. Svátek 9. března.

Sv. JAN THERISTA narodil se v zajetí mohamedánském. Rodiče pocházeli z Kalabrie, otec byl při vpádu Saracenů zabít, matka s útěškem chodící do zajetí zavlčena. Jan ve víře křesťanské vychovaný uprchl do Kalabrie; tam si zamiloval život poustevnický. Zprvu ho nechťeli přijmouti do svého sdružení. „Chlapče,“ řekli, „náš život je strohý, jsme sotva sami s to jej snést.“ Neustal prositi, až jej přijali. Zemřel r. 1124. Svátek 24. února.

Sv. NILUS (nazývaný *Mladší* na roz-

díl od Nila Staršího), narodil se v Rossaně v Kalabrii a vyspěv, vstoupil do stavu manželského. Ale brzo poté vstoupil do basilíánského samostanu; poustevničil a budoval více samostanů. Žil nadmíru přísně a v sebestmrtvení překonal i sv. Antonína. Také konal ruční práce, přepisoval knihy, četl spisy Otců řeckých a latinských. Slynul moudrostí a svatostí tak, že se stal rádcem a učitelem duchovních i světských osob. Přicházeli k němu i lehkomyšní světáci, pokoušeli ho všetečnými otázkami; ale on jim dával odpovědi tak řízné, že z bujnosti vystřízlivěli, nebo jim vůbec neodpovídal. Ženy, byť byly z vysokého rodu, jen v řídkých případech byly přijaty ke krátké rozmluvě.

Císař Otto III. navštívil kdysi Nila a nabízel mu dary. Ale Nilus je odmítl říka: „Jediné, co na tobě žádám, je, abys byl pamětliv spásy duše své; bude ti skládati účty, jako každému jinému smrtelníku.“

Nilus učil své žáky slovem i příkladem, jak mají sebe zapíratí a hříšné žádostivosti už v zárodku dusiti. Kdysi na př. Nilus obdržel pro svůj klášter ve svatý týden koš plný ryb. Avšak když spatřil, že mnichové příliš žádostivě pohlíží na koš a na rybí pokrm se těší, vzal ryby a rozdal je chudým. Kdysi se ho mnichové tázali: „Jaké povolání má mnich?“ Odpověděl: „Mnich má obětovati svůj život, jeho povoláním je milosrdenství.“

Když Saracenové zpustošili Kalabrii, Nilus se odebral do Montekassina. Tamější opat postoupil Nilovi samostan ve Valliluce a tam Nilus byl igumenem čili opatem plných patnáct let. (Nilus ne-

přijal sv. Vojtěcha do svého kláštera, aby si nerozhněval mnichy montekassinské, své příznivce, na jejichž pozemku klášter val-lalucký stál, ale dal Vojtěchovi doporu-čující listy do dvou římských klášterů.) Pozoruhodno jest, že jakožto basiliáni i tam zachovával obřad řecký. Jsa stařec deva-desátiletý seznal, že života jeho je již na mále; i nastoupil cestu do Říma. Na cestě, v Grotta Ferrata u Frascati, onemocněl a uchýlil se do basiliánského samostanu. Aby se pokořil, snažil se vzbuditi domněnku, že je hněvivý a svárlivý. Také žádal, aby nebyl pohřben ve chrámu Páně, ale mezi poutníky. Nazýván byl divotvůrcem. Zemřel dne 27. prosince 1005 (E). Svátek 26. září.

Sv. PETR *Spina*, mnich řádu basilián-ského v Cianě, pomohl založiti klášter v miletské diecési v jižní Italii. Zemřel kolem roku 1100. Svátek 5. června.

Sv. BARTOLOMĚJ, basiliánský mnich v Cryptě Ferratě u Frascati, dal nehod-nému papeži Benediktu IX. radu, aby se vzdal svého úřadu. Žil do r. 1054. Svátek 11. listopadu.

Sv. BARTOLOMĚJ, narozený v Kala-brii, opat bisiliánský, byl vyslán do Caři-hradu, aby navázal styky s církví řeckou. Avšak na cestě byl polapen od sicilského krále Rogera a málem by býval byl upálen jako kacíř. Roger vystavěl na onom místě, kde Bartoloměj měl býti upálen, klášter. Bartoloměj zůstal v tom klášteře; zemřel roku 1134. Svátek 19. srpna.

Sv. SILVESTER, mnich basiliánský v Traině na Sicilii; když řeholníci chtěli jej zvoliti opatem, uprchl do lesa a žil tam

jako poustevník. Zemřel r. 1185. Svátek 2. ledna.

Bl. MIKULÁŠ, rodným jménem Po-lit, narodil se v Adraně u Etny na Sicilii. Když mu rodiče vyhledali nevěstu, uprchl a skryl se v jeskyni trním zarostlé. Později zašel na horu bližší Arkary v biskupství messinském. Tam žil 30 roků. Kdysi při-šel rolník, hledaje zatoulané voly, až k je-skyni a spatřil Mikuláše klečícího, o hůl opřeného, ale mrtvého. Bylo to snad roku 1167 (K). Svátek 17. srpna.

Sv. ROSÁLIA (také *Rosina*, Roza nazý-vaná) byla podle legendy dcerou šlechtice Sinibalda, jenž byl spřízněn s královským rodem novarrským. Byla zprvu ve dvořan-stvu královny Markéty, manželky sicil-ského krále Viléma I. Pobyt na hlučném dvoře královském se jí znechutil a proto opustila dvůr i rodiče a vstoupila do pa-nenského kláštera sv. Basilia. Avšak ani přísný život klášterní nestačil její horli-vosti; proto si vyhledala na lesnaté hoře Kviskvině, náležející k majetku otcovu, jeskyni úzkou a tmavou; tam poustevni-čila. Později odešla na horu Monte-Pe-legrino, drsnými skalisky rozedranou, a ubytovala se ve sluji, obrácené na sever, k moři. Tam na místě nehostinném pře-bývala, sloužíc Bohu v modlitbách až do své smrti kolem roku 1180. Tělo její bylo nalezeno roku 1624; spolu byl nalezen v jeskyni kříž s tímto nápisem: „Já Ro-sália, dcera Sinibalda, pána na Kviskvině a Rosis, přebývala jsem v této jeskyni z lásky k Pánu našemu Ježíši Kristu.“ Dějinných zpráv o ní není, ale úcta k ní je starší než nalezení ostatků jejích. Na

př. kostel v Rakalmuto (v diecési girgentinské) z roku 1208 je zasvěcen sv. Rosalii, ačkoliv ostatky byly teprve roku 1624 nalezeny. (O nalezení ostatků těchto píše Bollandisté na 125 stranách.) Svátek sv. Rosálie, panny, poustevnice palermské, 4. září.

Sv. THEOFANES (také Řehoř Cera-neus nazývaný) se narodil v Taormině na Sicilii a stal se tam arcibiskupem. Napsal kázání v řeči řecké, krásná a řečnický ozdobená a při tom velebnou prostotou se vyznamenávající. Zemřel po r. 1140. Svátek 12. března.

Sv. CHREMES, poustevník a opat na místě, kde později vzniklo město Frankavilla (na Sicilii), byl od některých svých mnichů, nespokojených s přísnou kázní, shozen se strmé skály. Vyzábl životem a odpustil svým odpůrcům, když s pláčem pokání činili. Zemřel roku 1116. Svátek sv. Chremesa 6. srpna.

V Anglii, ve Švédsku a v jiných severních zemích.

Sv. VISTAN, kníže anglický z rodu Mercierských králů, dal své matce radu, aby se již nevδάala; proto byl od jejího nápadníka r. 849 zavražděn. Jeho jméno ostatně není v martyrologiích anglických. Svátek sv. Vistana 1. června.

Sv. DUNSTAN narodil se v Gladstonbury. Byl vzdělán ve všech oborech vědy, také v malířství a v hudbě. Uměl zhotovovat varhany, krucifixy, lil zvony. Byl i dobrým kovářem. Dunstan záhy byl zvolen opatem gladstonburským. Brzy se zneprá-

telil s králem Edvinem. Roku 955 král při slavnosti korunovační opustil velmože a šel do vedlejší světnice, aby s Ethelgiovou a její dcerou hříšně obcoval. Dunstan mu neohroženě vytkl toto jednání a byl proto vypověděn do vyhnanství. Za krále Edgara Dunstan se vrátil a ustanoven byl arcibiskupem canterburským. Reformoval kláštery, propustil kněze, kteří se nechtěli zřít konubinátu, a přiměl krále k rozkazu, podle něhož každý kněz byl povinen provozovati také ještě nějaké řemeslo, aby se šířily potřebné vědomosti v národě. V jeho snahách jej podporoval Ethelvald, biskup winchesterský. Král Edgar vládl dobře. Kdysi však zneužil panny, která před jeho nástrahami utekla do kláštera. Dunstan uložil králi kromě jiného pokání také, aby po dobu 7 let nevkládal na svou hlavu koruny královské. Král poslechl. Po sedmi letech Dunstan opět vložil králi korunu na hlavu. Dunstan zemřel r. 988. Svátek 19. května.

Sv. ELFLÉGUS, arcibiskup canterburský (nástupce Dunstanův?), zemřel r. 1012; svátek 19. dubna.

Bl. LANFRANK narodil se v Pavii v Itálii; nabyv vědeckého vzdělání, věnoval se povolání právníckému. Ale záhy se vzdal svého úřadu. Vydal se na cestu do Francie. Kdysi byl lupiči přepaden v lese a zanechán svému osudu. Vida před sebou smrt hladem, vzdychl si: „Můj Bože! tolik času jsem věnoval vědám, ale jak se mám pomodlit k Tobě, tomu jsem se neučil. Vyproš mne z tohoto soužení a budu Tobě sloužit!“ Ráno uslyšel jíti několik lidí mimo to místo, volalo o pomoc a byl od nich

zachráněn. Požádal v blízkém klášteře Le Bec (u Rouenu) opata, ctihodného Herluina, o přijetí. Herluin právě byl zaměstnán stavením kamen; dal předložit Lanfrankovi knihu pravidel. Lanfrank je přečetl a slíbil, že bude zachovávat i řeholi. Byl přijat. Bylo to asi r. 1042. Lanfrank založil klášterní školu; se všech stran se hlásili žáci. Také sv. Anselm, pozdější arcibiskup canterburský, byl jeho žákem.

Lanfrank vynikal učeností, ale i pokorou. Pohříchu kázeň byla tam pokleslá. Lanfrank mínil potají odejít; cvičil se v pojídání kořinek, aby jako poustevník si zvykl na strohý život. Opat Herluin dozvěděl se o úmyslu Lanfrankově, uprosil jej, aby zůstal. Lanfrank zřídil nový, slavný klášter v Caënu. V ten čas napsal spis: „O svátosti oltářní“ proti bludům Berengara Toursského. - Vévoda Vilém Podmanitel dal sluchu pomluvám a vypověděl Lanfranka ze země. Na cestu mu poslal chromého koně. Když Lanfrank odjížděl, potkal se s vévodou a řekl mu: „Chceš-li, abych rychle opustil zemi tvou. dej mi lepšího koně; tento by mne daleko nedonesl.“ Vilém se zasmál a svůj rozkaz odvolal. - Když Vilém bitvou u Hastingsu r. 1066 si podmanil Anglii, ustanovil Lanfranka arcibiskupem canterburským. Lanfrank přijal úřad, zvelebil kázeň církevní, přivedl školy k rozkvětu, napravil mravy duchovenstva i lidu; ze všeho jednání zastkvivala se jeho moudrost, bystrost ducha, dobrota a čistota srdce. Zemřel r. 1089. Slaví se 28. května.

Sv. ANSELM narodil se r. 1033 v Aostě v Piemontsku ze zámožných rodičů. Otec

se jmenoval Gundulf, matka Ermenberga. Matka záhy zemřela a Anselm, který k drsnému otci neměl náklonnosti, byl zůstaven sám sobě. Oddal se zhoubným náruživostem. Protože otec pro Anselma měl jenom hněv a výčitky, Anselm uprchl z domova a potuloval se po Francii po tři léta. Zábavy a rozkoše, po nichž se honil, nečinily jej šťastným. Posléze přišel do Beku v Normandii, kde slavný Lanfrank vyučoval. Anselm počal setam pilně učit a do jeho srdce vrátila se zbožnost a láska k ctnostnému životu, již matka byla tam vložila. Anselm vstoupil do benediktinského kláštera bekského, a když Lanfrank se stal arcibiskupem canterburským, Anselm se stal nástupcem jeho v úřadě učitelském. Anselm učil na škole, badal a spisoval učené knihy. Je zakladatelem scholastiky. (Viz 58.) Napsal knihy: *Monologium* čili *Soliloquium*, v němž mluví o existenci Boží; - *Alloquium*, (jehož část je známa pod názvem: „Manuales Augustini“); - „*Cur Deus homo*“ (t. j. proč Bůh se stal člověkem?) - Anselm byl jeden z nejslavnějších učenců. Spisy jeho kolovaly po celé Evropě. Dosáhl slovutného jména a žáci se k němu hrnuli v zástupech; papežové i králové obraceli se na něho ve svých potřebách, prosíce o radu a poučení.

Anselm uměl ze všedních příhod vyvozovati důmyslné pokyny a naučení. Kdysi spatřil chlapce, jenž máje na niti uvázaného ptáka, chvílemi jej pouštěl, chvílemi přitahoval. Anselm řekl: „Takhle si ďábel zahrává s dušemi.“ - Když si přiběhl k Anselmovi zajíc od lovců

uštvaný, jako by hledal pomoci. Anselm řekl: „Tak hledá duše člověkovy ochrany, když po vyjití z těla na věčnost se ubírá.“ - Kdysi stěžoval si mu jiný učitel do neposlušnosti svých žáků a řekl, že jich nemůže napravit ani sebe větší přísností. Anselm odpověděl: „Chléb je dobrý a prospěšný pokrm, ale dávej ho dítěti bez mléka a uvidíš, že jsi mu uškodil. Mládež buď vychovávána ne samou přísností, ale i laskavostí a trpělivostí. Bez lásky rozmůže se v ní nedůvěra a nenávisť ke všemu dobrému.“ - Jindy řekl v podobné záležitosti: „Vsaď stromek a ode všech stran jej uzavři, aby se nemohl rozprostírat. Co uvidíš za rok? Stromek bude mít křivé, zmrzačené větve. A kdo je vinen? Ty. Přílišnou přísností děti zkažíš.“ - Anselm navštěvoval i Lanfranka, bývalého svého učitele, v Canterbury. Kdysi řekl Lanfrank k Anselmovi: „Tihle Angličané jsou podivní lidé. Cti jako svatého, koho my bychom nectili. Vezměme na příklad Elfléga; byl mým předchůdcem; on byl zabit proto, že se nechtěl dáti penězi vykoupiti z vězení.“ - Anselm na to: „Musíme životopis Elflégův rozebrati historicky a kriticky. Nebyl zabit proto, že se nechtěl dáti vykoupiti, nýbrž že se apoštolsky protivil svým pronásledovatelům.“ Lanfrank: „Uznávám, řeč tvá je důmyslná; dám životopis Elflégův nestranně prozkoumati.“

Anselm byl 4 roky po úmrtí Lanfrankově zvolen arcibiskupem canterburským. Tehdejší král Vilém II. Ryšavý byl krutý násilník. Nechával biskupství po několik let neobsazena, papeže neposlouchal a bis-

kupům zakázal všeliký styk s papežem. Anselm napomenul krále mírně, a když napomínání ukázalo se marné, rozhodl se, že se odebere k papeži na radu. Král sice hrozil, že odebere-li se Anselm do Říma, nesmí se vrátiti; ale Anselm nedbal a vydal se r. 1097 na cestu. Žádal papeže, aby směl svůj úřad složiti; zatožnil po životě klášterním. Když však král anglický, Vilém II., brzy zemřel, vrátil se Anselm do Anglie, avšak za nástupce jeho Jindřicha I. opět, z těchže příčin, bylo mu jíti do vyhnanství. Vrátil se a žil pak, když král se zřekl domnělých svých práv, klidně až do r. 1109, kdy zemřel. Svátek jeho 21. dubna.

Bl. THEOBALD, opat v klášteře Le Bec, později arcibiskup canterburský; doporučil Tomáše Becketa za kancléře králi Jindřichu II. Žil do roku 1161. Svátek 27. dubna.

Sv. TOMÁŠ BECKET byl synem Gilberta Becketa, měšťana londýnského, jenž na křižácké výpravě v Palestině byv zajat, poznal dceru emirovu; ta s ním odešla do Anglie a byvši pokřtěna, stala se jeho manželkou. Tomáš se narodil roku 1117 v Londýně a nabyv vědeckého vzdělání v Paříži, odešel do Bologny a do Auxerre učit se právu církevnímu i světskému. Když bylo Tomáši 20 let, ztratil matku, jal se zanedbávati učení a horlivě pěstovati lov a cvičení sokolíků. Pro skvělé nadání, živou povahu a sličnost těla, pro uhlazenost a společenskou obratnost byl všude rád viděn; zůstal neporušených mravů, od necudných řečí však se úplně nezdřel.

Na doporučení canterburského arcibiskupa Theobalda byl Tomáš od krále Jindřicha II. jmenován říšským kancléřem a opatrovníkem veliké pečeti královské a správcem královské kaple. Tomáš konal svůj úřad s velikou horlivostí: řídil záležitosti státní pevnou rukou a snažil se zachovati mír v říši; držel nepokojné rytíře na uzdě, potlačil loupežnictví, bděl nad zachováváním zákonů a byl ochráncem všech utiskovaných. Práv koruny a skutečných, ať domnělých hájil i proti biskupům; a nejen státnickým uměním vynikal, ale i obratností na poli válečném, což dokázal, když provázel svého krále Jindřicha II. na výpravě proti francouzskému králi Ludvíku VII.

Tomáš máje ohromné příjmy, žil v přepychu; hodnost jeho vyžadovala, aby se šatil nádherně, aby měl skvělé komonstvo, aby dával bohaté hostiny a pořádal hlučné hony. Pro svou osobu však klonil se více k životu odříkavému. Byl pokorný, zbožný, dobročinný; zachovával čistotu; byly mu činěny v této příčině úklady a nástrahy, i od samého krále, ale Tomáš obstál ve zkoušce vítězně.

Po smrti arcibiskupa canterburského Theobalda († 1161) král Jindřich prohlásil Tomáši, že jest jeho vůle, aby Tomáš se stal arcibiskupem canterburským a primasem říšským. Tomáš předvídaje, že se dostane v tuhý boj s králem, jehož panovačnost, touhu po statcích a zasahování do práv církevních dobře znal, odpověděl: „Nečíná toho, o králi, neboť bojím se, aby dosavadní tvá náklonnost ke mně se neproměnila v nepřízeň, kdybych

pak hájil práv církevních.“ Král však setrval na svém úmyslu a Tomáš přijav svěcení, dosedl na arcibiskupský stolec canterburský. Nepřestal žíti prostě a střídmě; spokojoval se jedinou světnicí v rozsáhlém svém paláci, odíval se drsným rouchem a věnoval veškeren volný čas modlitbě a rozjímání. Navštívil-li některý klášter v čas žní, pracoval s klášterníky na poli. Svůj úřad zastával svědomitě. Od té doby, kdy přestal býti kancléřem, hájil práv církevních nejen proti velmožům, ale i proti králi samému. Žádal navrácení církevních statků, jež byly od šlechticů uzmuty; žádal, aby osoby duchovní nebyly poháněny na soud světský, nýbrž aby soudnictví nad nimi příslušelo výhradně biskupům.

Král však svolal r. 1164 říšský sněm do Klarendonu a předložil mu ku schválení 16 článků, jimiž se mařila všeliká pravomoc apoštolské Stolice v Anglii na př.: Všelike odvolání k papeži je zakázáno; odvolání budiž od arcijáhna na biskupa, od biskupa na arcibiskupa a posléze na krále; žádný biskup nesmí poslechnouti vyzvání papežova, dostaviti se na sněm a cestovati do ciziny bez dovolení králova; žádný držitel léna, žádný úředník, nesmí býti vyloučen z Církve bez svolení králova; spory o důchody z církevních statků prikazují se soudům světským, taktéž přečiny duchovních. Sněm přijal tyto články, které se nazývaly nevinným názvem „The king customs“, t. j. Zvyky království. Jen Tomáš nepřivěsil k nim pečeti; na domluvu ostatních biskupů vzdal se svého odporu a psal papeži,

aby články klarendonské schválil. Ale papež jich neschválil a Tomáš litoval, že málo bránil práv církevních, že přenáhleně se dal strhnouti ke svolení, aby všechna moc v církvi vložena byla do rukou králových. Trestal se sám, konal pokání a zdržoval se sloužení Mše svaté a jiných církevních úkonů.

Jindřich II. seznav, že primas nesvoluje ve články klarendonské, prohlásil jej za odbojníka a velezrádce a pohnal jej před svůj soud. Také konfiskoval veškeré jmění arcibiskupovo. Tomáš se dostavil na soud, avšak když biskupové a soudcové poslušni svého krále nedbali obhajoby Tomášovy, odvolal se k papeži a v noci dne 14. října 1164 uprchl, přestrojen jsa za mnicha, z Anglie do Francie. Odebral se k papeži Alexandru III., jenž tehdy sídlil v Sensu. Papež ho laskavě přijal. Tomáš se usídlil v cistercienském klášteře v Pontigny. Anglický král Jindřich II. konfiskoval statky arcibiskupské; a biskup londýnský se neostýchal přijmouti část konfiskovaných statků pro svůj chrám. Král pronásledoval všechny příbuzné Tomášovy, pobral jim jmění, donutil je, aby přísahali, že půjdou k Tomášovi; neboť chtěl, aby pohled na jejich bídu změnil Tomášovo smýšlení. Pak je vyhnal. V houfech přišli do Pontigny; Tomáš se nemohl zdržet slz, spatřiv je, ale přesvědčení svého nezměnil.

Když Tomáš s úchvalou papežovou vyobcovač rádce krále anglického z Církve a jemu samému hrozil klatbou, král zuřil a hrozil, že všechny mnichy řádu cistercienského ze své země vyžene, budou-li

cisterciáci pontignyští dopřávati vypovězenci dalšího útulku. Cisterciáci skutečně kázali Tomáši odejiti; svědčí to o pokleslé kázni mezi nimi. „Je mi líto,“ řekl král francouzský, když se to dozvěděl, „že cistercienci více se bojí člověka smrtelného nežli Boha.“ A dal Tomášovi na vůli, aby si volil místo k pobytu. Tomáš se usídlil v Sensu. Sporná věc se přiostrčila v zásadní boj mezi mocí duchovní a královskou. Posléze r. 1170 působením papežských vyslanců smířili se Tomáš a král Jindřich II. Tomáš chystal se na cestu do vlasti. Mnozi jej varovali, aby nedůvěřoval zdanlivému smíru. Tomáš odpověděl: „I kdybych věděl, že v Anglii budu na kusy rozsekán, vrátím se tam. Děj se vůle Boží!“ Vrátil se. Podle úmluvy s papežem vyslovil církevní tresty na tři biskupy, na londýnského, saliburského a yorkského, protože byli králi nápomocni v zasahování do práv církevních. Ale oni se odebrali ke králi Jindřichu II. a žalovali mu, že prý Tomáš si vede v Anglii jako král a že místo pokoje rozsévá svár. Yorkský biskup dodal: „Dokavád Tomáš živ bude, nebude pokoje a míru.“ Tak popouzel krále.

Tomáš o vánocích r. 1170 vyloučil kterežosi ze služebníků králových pro velký zločin z Církve a řekl: „Proklet budiž od Ježíše Krista a vyobcován z obcování svatých budiž, kdo mezi králem a mnou seje nenávisť a svár... Církev canterburská má již jednoho mučedníka. V brzku bude míti ještě jednoho.“ Král uslyšev o tom, zvolal: „A já proklínám všechny, které jsem obsypal dobrodiním a přízní, a z nichž není ani jediný, který by měl odvahu zba-

viti mne tohoto popa, který mi působí více mrzutostí, než všichni poddaní.“ Slovo to slyšeli čtyři rytíři; i vyběhli ven. Král vzpamatovav se z návalu hněvu, vytušil jejich záměr; poslal za nimi posly; ale ti jich nedohonili. Rytířové se přihnalisti lupou oděnců k domu arcibiskupskému. Služebníci nutili Tomáše, aby se uchýlil do chrámu. On však řekl: „Chrám není tvrzi; rád položím život za Církev.“ Služebníci zavedli Tomáše do chrámu násilím, aby ho zachránili. Vtom vrazili ozbrojenci do chrámu a volali: „Kde je arcibiskup? Kde je ten zrádce?“ Tomáš řekl: „Arcibiskup jsem, ale zrádce nikoliv.“ Spiklenci žádali, aby Tomáš zrušil církevní tresty, které vyřkl. Tomáš odepřel tak učiniti a nazval jednoho z nich kuplířem, jiného pak, který na něho vztáhl ruku, odrazil tak silně, že dopadl na dlažbu. Vtom řekli spiklenci Tomáše do hlavy několikrát, až mu roztrátili lebku. Tak zemřel. Mezi poddajnými přívrženci královými nescházeli ani duchovní. Podjáhén Hugo vstoupil nohou na šíji svého mrtvého arcibiskupa a nabrať krve a mozku do hrsti, rozstříkal je po stupních oltáře a po dlažbě a řekl: *Abortivus iste posthac non resurget* (t. j. Tento zmetek vícekrát neobživne.)

Vražda se stala 29. prosince r. 1170. Král Jindřich II. se zděsil, uslyšev zprávu o násilné smrti Tomášově. V celé Anglii vzbudila vražda ohromné rozhořčení. Král se bál o svůj trůn a proto vypravil ihned posly k papeži. Poslové docílili, že papež vyřkl klatbu na původce vraždy pouze všeobecně, aniž uváděl jména. Jindřich

pak učinil ve shromáždění papežských vyslanců a biskupů přísedné prohlášení, že utracení Tomášova nerozkázal ani si ho nežádal a že jest hotov dáti zadostučinění za to, že svými ukvapenými slovy zavalil podnět k tomu zločinu. Dále prohlásil, že bude poslušen apoštolské Stolicí, že práva její uznává, že se zúčastní křižácké výpravy, že vrátí statky arcibiskupskému sídlu zabavené, že zruší ony obyčeje, jež na škodu Církve v Anglii byly zavedeny. Posléze uznal Anglii jako léno papežské. Také přijal od přítomných mnichů několik ran na holé tělo. Pak obdržel rozhršení. Církev anglická krví svého statečného primasa Tomáše nabyla opět své svobody a svých práv. Svátek 29. prosince.

Sv. KENELMUS, syn krále z Murcie, byl od své sestry zavražděn r. 819. Svátek 29. července.

Sv. EDMUND nastoupil vládu ve východní Anglii r. 855 jsa jinochem patnáctiletým. Netrpěl pochlebňáků ve svém okolí; o potřebách lidu hleděl se přesvědčiti na vlastní oči. Byl otcem chudých. Dánové (či loupeživí Normanové) vedení Inguarem zajali jej ve válce. Edmund prohlásil, že víra křesťanská je mu milejší než život. Oni zmrskavše jej, stali mu hlavu r. 870. Svátek 20. listopadu.

Sv. ALFRED narodil se r. 849, jsa synem Ethelwulfa II. krále kentského, susexského a westsexského, a jeho manželky zbožné Osburgy. Jsa šestiletý, byl v Římě od papeže Lva IV. na království pomazán, avšak vládu nastoupil teprve r. 871. Tenkrát pohanští Dánové neustávali činiti nepřátelské nájezdy do Anglie, plenili

zemi, bořili chrámy a kláštery a vyháněli domorodé saské obyvatelstvo ze země. Alfred nebyl s to jím odolati; nezbyvalo mu leč hledati spásy útekem. Bloudil krajiny a vstoupil do služby k jistému pastýři. Ale netrvalo dlouho a Alfredovi se podařilo dorozuměti se s hloučkem věrných přátel. K nim se přidali uprchlíci a ukryli se v močálovité krajině. Alfred přestrojen jsa za harfeníka a zpěváka, odvážil se jíti do nepřátelského tábora. Vyzvěděv záměry nepřátel, vrátil se a porazil pak Dány r. 878 u Eddingtonu. Vykázal Dánům sídla v Norfolkku, Suffolku a v Northumberlandu a získal si je za spojení. Také druhý výpad Dánů pod vůdcem Hestingem Alfred vítězně odrazil a žil pak v míru až do konce svého života.

Alfred zveleboval zpustošenou zemi; proti útokům nepřátel postavil pevné hrady, vyhubil loupežnictví na souši i na moři, upravil soudnictví, dal r. 888 napsati staré saské zákony i se všemi dodatky v jednu knihu; rozdělil celou svou říši ve hrabství, hrabství pak rozčlenil v obce, povzněl orbu, zakládal města a silnice, podporoval obchod a průmysl. Za jeho vlády byla v zemi bezpečnost; nikdo prý se nedotkl zlatých náramků, jež král na zkoušku dal podél silnic rozvěšeti. Král volal učence, umělce a řemeslníky z cizích zemí do Anglie; sám se učil latině, když mu bylo 39 let. Chrámy a kláštery od Dánů pobořené vystavěl znovu. Svoobodníkům nařídil, aby posílali syny do škol; nikdo nesměl se státi řemeslníkem, kdo by neuměl čísti knihy v mateřském

jazyku. Alfred dal opisovati knihy a rozdával je chrámům a klášterům. Slyne jako zakladatel a pěstitel písemnictví anglického. Z latiny přeložil knihu Řehoře Velikého: *Regula pastoralis* a Boëthiovu knihu *De consolatione philosophiae*. Také sbíral staré saské písně, vydal Dějiny církve anglické od Bedy, všeobecný dějepis od španělského kněze Orosia a dal sporádati kroniku anglosaskou.

Alfred byl ženat s Alsvitou, dcerou hraběte mercijského. Byl velmi činný, ač trpěl jakýmsi neduhem, jež lékařové tehdejší nedovedli rozpoznati. Rozdělil si den na 3 části; jednu část obětoval službě Boží, druhou úřední činnosti, třetí spánku a zábavě. A že tehdy nebylo hodin, měřil si čas svícemi různé délky a tloušťky; za den shořelo 6 svící; každá hořela 4 hodiny. Alfred byl věrný syn a ochránce Církve svaté; byl apoštolem svého lidu; dáván mu bývá název „Veliký“. Zemřel r. 901. Svátek sv. Alfreda 28. října.

Sv. ELGIVA, královna anglická, pravnučka sv. Alfreda krále, manželka krále Edmunda, skvěla se dobročinností, nábožností a lahodností. Měla dva syny, z nichž Edwin ji mnoho sužoval. Druhý syn Edgar byl králem výtečným. Zemřela kolem r. 850. Svátek 18. května.

Sv. EDGAR, král anglický, syn krále Edmunda, ujav vládu, ihned povolal sv. Dunstana z vyhnanství. Vládl dobře a byl nazýván „druhým Šalamounem“. Avšak kdysi zneužil panny, která se před jeho nástrahami utekla do kláštera. Ze Edgar za tento čin konal pokání, bylo vypsáno v životopise sv. Dunstana. Také založil

v duchu kajícím klášter v Shaftesbury. Zemřel r. 975. Svátek 8. července.

Sv. EDUARD byl syn sv. Edgara z prvního manželství. Měl nároky na trůn, avšak nevlastní matka Elfrida snažila se dosíci, aby se stal králem Ethelred, syn její a Edgarův. Strojila pikle proti Eduardovi. Avšak na sněmu, když se jednalo o volbu nového krále, dokázal sv. Dunstan, arcibiskup canterburský, že Eduard má právo a nároky na trůn. Sněm souhlasil a Eduard byl od Dunstana a od sv. Osvalda, arcibiskupa yorkskeho, na krále pomazán a korunován. Dunstan utvrzoval Eduarda v bázni Boží a vládl za nezletilého panovníka sám. Eduard ujav vládu, stal se panovníkem vzorným, křesťanským. Čest a sláva Boží, spása poddaných - toť bylo jeho heslem, životním úkolem. Byl pilen spravedlnosti, byl otcem chudého lidu. Proto také lid ho miloval. Byl nábožný, pokorný a dobrotivý; bděl nad svými smysly, aby zachoval panictví. Lid si přál, aby Eduard si vyhlédl manželku a aby založil rodinu. Závistivá macecha jeho Elfrida si však umínila Eduarda zahubiti stůj co stůj a svému synu Ethelredovi pomoci na trůn. Ohavný záměr její se zdařil.

Kdysi vyjel si Eduard na lov; vracel se, zastavil se u své macechy, aby ji a svého nevlastního bratra navštívil a pozdravil. Netušil nic zlého. Když se chtěl vrátiti a vsedl na koně, přijal ještě na rozloučenou číši medoviny. Zatím co pil, přiskočil jeden ze služebníků Elfridiných a z jejího návodu zákeřnicky probodl Eduarda kopím. Král raněn odjžděl, ale

zanedlouho klesl ztrátou krve a splašeným koněm byl usmýkán. Elfrida jej dala pochovati potaji na místě bahnitém. Zločin však vyšel na jevo. Smrt Eduardova udála se 18. března 978. Svátek sv. Eduarda 18. března.

Sv. VILFRIDA, šlechtična anglická, matka sv. Edithy, kterou měla z přirozeného svazku s Edgarem králem, vstoupila do kláštera ve Viltonu.. Zemřela kolem r. 980. Svátek 9. září.

Sv. EDITHA byla přirozenou dcerou krále sv. Edgara a jistě šlechtičny jménem Vilfridy (nebo Vulfridy). Vilfrida vstoupila do kláštera a vychovávala svou dceru Edithu v bázni Boží. Editha prospívala ve ctnostech křesťanských; nejraději ošetřovala nemocné stížené hnusnými vředy. Často a často se znamenávala znamením sv. kříže. Avšak zemřela již roku 984 v mladistvém věku 23 let. Svátek sv. Edithy 16. září.

Sv. EDBURGA (nebo Eadburga), dcera Eduarda, krále westsexského, panenská princezna anglická, odvrátila se od věcí světských k věcem náboženským. V klášteře v krajině winchesterské byla zvolena abatyší. Prospívala ctnostmi; z pokory tajně brala každé noci jeptiškám střevice a čisté je opět kladla na jejich místo. Láska byla počátkem každého jejího skutku, pokora pak koncem. Zemřela r. 960. Svátek sv. Edburgy 15. června.

Sv. EDUARD byl synem anglického krále Ethelreda a Emmy, jež byla dcerou normanského vévody Richarda. Královští rodičové uprchli před útoky nepřátelských Dánů do Normandie k Richardovi. Za-

SV. TOMAŠ AKVINSKÝ

SV. VOJTĚCH.

tím opanoval dánský král Sven Anglii. Jeho syn Knut, chtěje si pojistiti trůn, požádal Emmu, jež zatím byla ovdověla, za manželku. Emma svolila a vrátila se do Anglie. Žila s Knutem ve šťastném manželství. Král Knut Veliký vládl v Anglii spravedlivě až do smrti († 1035).

Osiřelý Eduard zůstal u svého děda Richarda. Trudná životní zkušenost jej po- učila, jak má smýšleti o statcích pozem- ských. Nevynášel se svým rodem. Příklad- ná byla jeho zbožnost. Jeho chováním před Velebnou svátostí byli povzbuzováni všichni přítomní. Panické své čistoty šetřil úzkostlivě; neslušných řečí netrpěl; proto dvořané ho nazývali andělem. V řeči byl opatrný a chování jeho bylo vždy vážné.

Když po smrti Knuta Velikého nastou- pil v Anglii vládu Harard, neschopný sla- boch, přátelé nabízelí Eduardovi, aby pod- nikl válečnou výpravu do své vlasti a aby nenáviděné Dány navždy ze země vypu- dil a zmocnil se otcovského trůnu. Edu- ard však odpověděl: „Nežádám si trůnu, jehož si nemohu jinak vydobýti než pro- léváním lidské krve.“ Avšak když nástupce Harardův Hardiknut v Anglii zemřel a angličtí velmožové sami nabízelí Eduar- dovi trůn, Eduard, jsa 37 letý, nabídku přijal, vrátil se do Anglie a byl s jásotem přijat. Snažil se napravití všelikou křivdu, za cizinské vlády domorodému obyvatel- stvu způsobenou. Zakládal a obnovoval kostely a kláštery, neboť pravil, že bázeň Boží je nejlepším prostředkem ku po- vznesení říše. Úpravě zemských zákonů věnoval snažnou péči. Sebral saské a dán- ské zákony v jeden celek, opravil je dle

křesťanských zásad a vydal je pod názvem: „Zákoník Eduarda Vyznavače“.

Eduard dbal o to, aby každému podda- nému se dostalo spravedlnosti a ochrany od úřadů. Chudým lidem dával podpory tak štědře, že velmožové z obavy, aby ne- dostatkem netrpěl sám, usnesli se přispí- vati dobrovolnou daní. Král však podě- koval za vzácnou tu ochotu. Kdo dobrý, každý měl v uctivosti krále Eduarda. - Kdysi seznal král, že komorník mu krade zlaté věci. Když kradl po třetí, řekl mu král: „Dej pozor, abys nemusil vrátiti, co jsi uzmul už po dvakráte.“ Hofmistr chtěl, aby komorník byl vydán soudu. Ale král řekl: „Nečiň tak; kdo věci bral, potřeboval jich více, nežli já.“

Eduard byl zbožný, bděl nad svými smysly a ukládal si různé skutky kající. Obzvláštní úctu měl k Panně Marii a k sv. Janu Křtiteli. Velmožové si přáli, aby se oženil a říši zůstavil následníka. Vyhledli mu za nevěstu Edithu, dceru hra- běte Godvina, pannu sličnou a zbožnou. Eduard jí svěřil, že se zavázal Bohu sli- bem ustavičného panictví. Editha byla srozuměna a prohlásila mu, že je ochotna žiti s ním v ustavičném panenství. Man- želství jejich bylo šťastné, ale otec králov- nin, Godvin, snažil se dosíci rozhodující moci v řízení zemských záležitostí, do- konce zosnoval spiknutí proti králi a chtěl ho zbaviti trůnu, aby mohl svého vlast- ního syna nastoliti na trůn. Eduard od- haliv spiknutí, mohl velezrádce potresta- ti; avšak ve své dobrotě toho neučinil. - Jiní odpůrcové jali se pikle strojiti proti matce králově Emmě; pomluvili ji, že

prý je v tajném spojení s Dány a že porušuje vdovskou čistotu. Prvního podezírání Eduard nedbal, věda, že je bezdůvodné; ohledně druhého nechtěl, aby pomluvy o matce roztrušované se šířily; proto svolil, aby matka se podrobila na důkaz neviny tak zvanému soudu Božimu. Emma majíc oči zavázané šátkem kráčela bosýma nohama po devateru žhavých radlic a neutrpěla na těle úhony. Král se zardoval, že nevina matčina byla dokázána, a odprosil ji veřejně.

Eduard mínil vykonati pouť do Říma, neboť se byl zavázal k tomu slibem. Velmožové však se obávali, že za jeho nepřítomnosti povstanou v zemi nepokoje a že Dánové opět učiní útoky proti Anglii, a proto uprosili Eduarda, aby do Říma neputoval. Eduard poslechl a na jeho prosbu papež Lev IX. proměnil mu slib v jiný dobrý skutek, totiž aby část peněz, jež by byla vyžadovala pouť do Říma, dána byla chudým, část aby věnována byla na opravu chrámu westminsterského, tehdy velmi sešlého. Král uposlechl.

Protože Eduard neměl dětí, ustanovil svým nástupcem zprvu bratrovce svého Eduarda, jenž té doby dlel v Uhrách, a po jeho brzké smrti Viléma z Normandie. - Když chrám westminsterský byl dostavěn, byl dne 28. prosince 1065 posvěcen. Král ač churav zúčastnil se slavnosti. Avšak za krutého mrazu zhoršila se jeho nemoc, král ulehl a připravoval se na smrt. Královna Editha zaplakala, ale on ji těšil řka: „Neplač, vždyť neumru, nýbrž budu živ; odcházím do země živých, kde svatí požívají blaženosti na věky.“ Královnu, man-

želku, doporučil do ochrany velmožů a prohlásil, že jako pannu ji pojal za manželku a jako pannu že ji zůstavuje. Zemřel 5. ledna 1066. Svátek sv. Eduarda Vyzna-vače 13. října (nebo i 5. ledna).

Sv. SVITUN (nebo i *Swithun*), biskup winchesterský, náleží k nejznamenitějším biskupům anglickým IX. století. Byl dříve vychovatelem prince Ethelvolfa. Visitační cesty konal pěšky a v noci, aby se vyhnul veškeré okázalosti. Zveleboval služby Boží. Žádal, aby byl pohřben u vchodu chrámového, aby všichni vstupující a odcházející po jeho hrobě šlapali. Zemřel r. 862 nebo 863. Svátek sv. Svituna 2. (nebo 15.) července.

Sv. VULFHILDA, panna, pocházela z urozené anglické rodiny; král Edgar ji chtěl za manželku, ale ona raději vstoupila do kláštera v Barkingu. Byla abatýši v tomto klášteře a později v Dorsetshiru. Zemřela roku 990. Svátek 9. prosince.

Sv. VULSIN, biskup sheptonský, zemřel r. 958; svátek 8. ledna (nebo i 26. září).

Sv. OLDŘICH (Udalricus) kněz a poustevník anglický (*K*); rok smrti není znám. Svátek 20. února.

Sv. SEXULF, biskup liechfieldský, zemřel kolem roku 1150; svátek 28. ledna.

Sv. ODO pocházel bezpochyby z dánských, pohanských rodičů; byl od otce vyděděn, že lnul k víře křesťanské. Vzdělán byv ve vědách, stal se biskupem winchesterským. Když rozpustil král Edvin roku 955 se neostýchal při korunovační hostině opustiti velmože a uvítati své souložnice (jak bylo vypravováno v životopise

sv. Dunstana), Odo, pod jehož pravomoc asi náležely, dal jim vpáliti znamení na těla a ze země je vyhnati. A když se opět vrátily, odevzdal je soudu; ten je dal popraviti. Odo nazýván byl v životě i po smrti „Dobry“ a *luculentissimum sidus*, t. j. hvězda velmi zářící. Zemřel kolem roku 958. Slaví se 4. července.

Sv. ETHELVALD (či Ethelvold), biskup winchesterský, spolužák sv. Vulstana, zemřel roku 984; svátek 1. srpna. (Sluje i Adelvold.)

Sv. VULSTAN, biskup worcesterský, zvolal prý při svém zvolení biskupem: „Raději býti stát, než státi se biskupem!“ Životopisec o něm praví: *Semper in ore psalmus, semper in corde Christus*, t. j. vždy z úst jeho šla chvála, vždy v srdci jeho byl Kristus. - Vulstan přišel do sporu s Lanfrankem, arcibiskupem canterburským; proč, nevíme; víme jen, že Vulstan byl vždy hotov chrániti práva církve své i proti Lanfrankovi; Lanfrank prý žádal i resignaci Vulstanovu, prý pro jeho prostou mysl; ale Vulstan dokázal své právo a byl opět nastolen. - Vulstan dal ženatým kněžím na vybranou, buď propustiti ženu nebo opustiti faru. Známkou jeho pastýřské opatrnosti je i to, že dal sepsati inventář jmění kostelního, aby nedbalou správou neutrpělo škody. - Vulstan nevěděl, co je únava; biřmoval 2000 biřmovanců za jeden den; kněží přísluhující byli unaveni, Vulstan nikoliv. - V Bristolu kvetl obchod otroky; Vulstan tam zůstal tak dlouho, až se mu podařilo zlo vymýtiti. Vezpovědnici slyňul tak, že z dále lid chodil k němu k svátosti pokání. Vulstan často propukl v pláč. - Kdo

chudému ublížil, byl od Vulstana citelněji potrestán, než kdyby byl Vulstanovi ublížil. Kdy zemřel, není přesně známo, snad po r. 1092. Svátek 19. ledna.

Bl. JAN SKOTSKÝ (*Joannes Scotus Erigena*; Erin-gena t. j. v Irsku narozený), mnich v Malmesbury (v Anglii) zemřel kolem r. 880. Svátek 10. listopadu. Jiný *Jan Skotský*, biskup, věrověst u Vendů a Sasů, zemřel r. 1066. Svátek též 10. listopadu.

Sv. VILFRIK, kněz v Helesbergu (v Anglii), zemřel r. 1154. Svátek 20. února.

Sv. ADELMUS (nebo Adelelmus), biskup v Anglii, sídlo jeho není blíže označeno. Zemřel r. 709. Svátek 25. května.

Sv. OSVALD (nebo také Edvald), synovec biskupa winchesterského Odonu, záhy byl ustanoven kanovníkem. Ač byl věkem mladý, duchem byl vyspělý a osvědčoval velikou horlivost v plnění svých povinností. Jsa zároveň proboštem sboru kanovníckého, naléhal na přísné šetření všech pravidel kapitolních. Alesnahu jeho se nasetkaly s porozuměním, proto raději složil svou hodnost, odešel do Francie, aby v zátiší kláštera Fleuryského nerušeně mohl sloužiti Bohu. Vrátiv se na vyzvání strýce svého Odonu, stal se biskupem worcesterským. Zůstal však při své hodnosti věren životu řeholnímu, pečoval o rozkvět klášterů, podporoval školy a dával příklad milosrdné lásky k bližnímu. Dbal o zdárnou výchovu duchovenstva. Dílo toto se mu dařilo, jak zpráva dí: „non vi sed arte sancta“ t. j. ne násilím, ale svatým uměním. - Po smrti biskupa yorkskeho uvázal se Osvald také ve správu této diecese,

ale kdykoliv mu bylo možno, uchyloval se do kláštera worcesterského, aby tam žil jako prostý mnich. V klášteře i zemřel, vysloviv naposledy chvalozpěv: „Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému.“ Osvald byl na těle i na duchu krásný a láskyhodný (E). Náležel k nejvzdělanějším a nejzbožnějším biskupům anglickým v onom století. Skonal 29. února 992. Slaví se 29. února (nebo 15. října).

Sv. OSMUND, biskup saliburský, zemřel r. 1099; svátek 4. prosince nebo i 1. ledna.

Sv. VILÉM, syn hraběte Herberta a jeho manželky Emmy, byl zvolen biskupem yorkským, ale papež Eugen III. ho nepotvrdil, i když Vilém odešel do Říma žádat o potvrzení. A když konečně mohl nastoupiti úřad svůj za několik týdnů, zemřel roku 1154. Svátek 8. června.

Sv. HUGO, biskup linkolský, člen řádu kartusiánů, byl zbožný a sebezapíravý. Každoročně se uchyloval do kartouzy ve Withamu; rozjímavé modlitbě byl oddán tak, že ji pěstoval i na cestách. Dle rozkazu jeho služebník povždy jel na koni před ním, Hugo ho následoval jako slepě. Stalo-li se, že někdo jiný předstoupil před něho, buď nevědomky nebo úmyslně - Hugoho následoval, a nezpovídal svého omylu. - Tělesná pokušení přemáhal sebezapíráním a modlitbou. - Dokončil stavbu své katedrály; dosud je velepamátným pomníkem z doby katolické. Ošetřoval nemocné; líbával rány malomocných. A když mu namítali, že líbáním neuzdraví malomocných jako sv. Martin, Hugo odpověděl: „Martin uzdravil políbením tělo

malomocného, já líbám rány, abych uzdravil duši svou.“ - Nad zatvrzelci vyslovil klatbu. Jistá mladá manželka opustila muže svého a žila s jiným mužem. Opuštěný manžel žaloval na ni u biskupa. Biskup jí domlouval, aby se vrátila k svému manželu, ona však, místo aby poslechla, naplila mu dotváře. Biskup řekl: „Protože sobě nežádáš požehnání, nýbrž kletbu, buď nad tebou kletba vyřčena.“

Kdysi konal cestu po Francii (pocházel z Burgundska); navštívil kartusiánský klášter v Armerii. Tam se ho tázali, co je ve světě nového? Hugo se podívil této otázce; řekl: „Ovšem, biskup žije ve světě a přirozeně tedy zví mnoho a může o tom mluvit. Ale kterak mají se zajímati o novinky lidé světa odumřelí? Co mají klášterníci společného se světskými záležitostmi?“ - Vrátil se domů, onemocněl na smrt. Někteří kněží a řeholníci plakali. „Proč pláčete?“ , řekl, „raději se za mne pomodlete!“ Dal se položit na zemi popelem posypanou a zemřel. Rok smrti udává se 1200. Svátek 17. listopadu.

Sv. GRIMBALD, opat winchesterský, † r. 904. Svátek 8. července.

Sv. AILRED, opat cistercienského kláštera rievalského, † kolem 1047 ve věku 37 let. Svátek 12. ledna.

Sv. JINDŘICH (Harry) poustevník v Koketu (v Northumberlandu), † r. 1120; svátek 16. ledna.

Sv. GILBERT, biskup caithnessský, † r. 1240; svátek 1. dubna.

Sv. GILBERT (Guilbert) narodil se v Sempringhamu v hrabství linkolském r. 1083. Vzdělání nabyl ve Francii, kde

poznal sv. Bernarda. Vrátil se, stal se ve svém rodišti farářem. Založil řád, jakési splynutí řádu benediktinského a cistercienského. Řeholníci se nazývali: „bílí Gilbertovi kanovníci.“ Řád měl též odvětví ženské. Záhy odhodlalo se 7 panen žiti podle tohoto řádu; každá z nich obývala komůrku, okénkem jim služby donášely pokrm a všeliké potřeby; pole obdělávali nádeníci a služby též dle zvláštního řádu žijící. Řehole pro muže byla podle sv. Augustina, pro ženy podle sv. Benedikta. Kláštery ženské byly pod proboštkou, mužské pod převorem. V čele celého řádu byl velmistr. Řád zůstal obmezen na Anglii. Gilbert žil odříkavě; jedl tak málo, že se každý divil, kterak může zůstat i na živu; spal jen sedě. Miloval chudé. Jakožto přívrženec sv. Tomáše Beketa byl i on vsazen do žaláře. Zemřel ve stáří 106 let r. 1189. Svátek 4. února.

Sv. VILÉM byl jirchářský učedník v Nordwichu; jsa 12letý, byl r. 1137 od židů ukřižován. Svátek 25. března.

Sv. GODRIK pocházel zrodu prostého; narodil se kolem r. 1080 ve Valpole (ve hrabství Norfolkském). Byl podomním obchodníkem; obchod se mu dařil a Godrik zbohatl. Pak chtěl dáti světu výhost a zatoužil po službě Boží. Konal pouti do Říma, do Jerusalema a do Kompostely. Poté byl ve své vlasti, v krajině norfolkské, poustevníkem; bydlil v dřevěné chýšce, živil se ovocem, bylinami a medem lesních včeliček. Zemřel r. 1170. Před smrtí Godrik jal se zpívat. Řeholní bratří, kteří jej ošetřovali, podivili se: „Coti přišlo na mysl?“ Odpověděl: „Zdálo se mi, že

vidím nebeskou jasnost a anděly pějící chválu Bohu. Nemohl jsem se zdržeti a zpíval jsem: Kyrie eleison!“ Svátek 21. května.

Sv. VIBIAN, biskup skotský, † kolem r. 1000 (D); svátek 4. ledna.

Sv. ADRIAN (či Hadrian) snad pocházel z královské rodiny uherské a odebral se do Skotska; anebo byl rodem Skot. Byl biskupem a šířil horlivě víru. Byl se Stotlandem a jinými r. 870 od Dánů zabit. Svátek 4. března.

Sv. KENNOCHA, panna, pocházela z jižního Skotska; byla ze šlechtického rodu. Nejedna velmož přál si ji za manželku; odepřela však a byla proto z domu otcovského vyhnána. Byla krásná, vzdělaná, stydlivá. Žila u velkém sebezapírání. Zemřela r. 1007. Svátek 13. března.

Sv. GUALTENIUS pocházel z hraběcí rodiny northumberlandské; říkával už v mládí: „Co mi to prospěje k životu věčnému?“ Vstoupil do melrosského kláštera cistercienského ve Skotsku. Zemřel jako opat r. 1160. Svátek 3. srpna.

Sv. MARKÉTA SKOTSKÁ pocházela z královského rodu anglického, jsouc dcerou prince Eduarda a Agathy, neteře uherského krále sv. Štěpána. Narodila se v Uhrách a odešla s matkou a se sourozenci do Anglie. Její bratr slul Edgar, sestra slula Kristina. Edgar měl nároky na trůn anglický, avšak vévoda Vilém Normanský zvítězil u Senlaku, podmanil si Anglii a dal se korunovati na království. Proto Agatha se vracela s oběma dceruškami, Markétou a Kristinou, do Uher. Ale bouře zahнала loď na břeh skotský. A tu se

jich ujal skotský král Malkolm III. a přijal je na svůj královský dvůr. Markéta vyspěla ve sličnou pannu a vynikala ctnostmi. Utrpení matky a sourozenců naučilo ji správně oceňovati statky pozemské i slávu lidskou, naučilo ji pokore a milosrdenství k lidem trpícím. Král Malkolm III. požádal o její ruku. Markéta byla na rozpacích, neboť Malkolm byl surový válečník a na jeho rukou lpěla lidská krev. Markéta, tehdy čtyřicetiletá, rozhodla se z lásky k matce a k sourozencům vyhověti žádosti králově a vésti s ním ve svazek manželský.

Učinila tak, a učinila dobře. Neboť přeměnila drsného krále, zušlechtila jeho surové mravy; radívala mu ve věcech státních, ba měla plnou volnost ve správě některých statků královských.

Všeho dosáhla od krále, co chtěla prosadit, ale při tom šetřila královu autoritu. Také se zúčastnila sezení státní rady, nejen jako člen slyšící, ale jako rozhodující, když se jednalo o věci mravnosti nebo dobročinnosti. Markéta pečovala o rozkvět náboženství v zemi a o zvelebení služeb Božích. Zaměstnávala stále několik umělců a řemeslníků, kteří hotovili oltáře, posvátné obrazy, sochy, kříže a bohoslužebné nádoby. Královské komnaty její byly jako skladištěm kostelního prádla a kostelních rouch, jež s dvořankami tkala a vyšívala.

Markéta byla zbožná, modlívala se horlivě, i za noční doby; obcovala službám Božím svědomitě; ráda konávala s kněžími rozhovory o věcech náboženských a církevních. Žádala svého zpovědníka,

aby jí bez obalu vytkl každé provinění neboť říkávala: „Lepší jsou rány laskavého přítele, než polibky lichotícího nepřitele.“ Dbala na kázeň v domě královském. Nařídila, aby púst přesně byl zachováván od popelečné středy počínaje, a aby o Velikonocích všichni se dostavili ke společnému sv. přijímání; aby neděle svědomitě byly svěceny. Za komorné a dvořanky vyvolila si pouze cudné panny a ženy; kterákoliv se oddala lehkovážnému životu, byla ihned propuštěna. Markéta byla opatrná v řeči; nikdo si nedovolil promluvit před ní lehkovážně. Nikdy jí neviděl nikdo smáti se hlasitě, ač byla veselého povahy. Nikdy se nehněvala hněvem prudkým. Byla matkou lidu poddanému. Jednalo-li se o pomoc pro trpící, nešetřila ni drahocenných šatů, ni klenotů svých. Často se jí nedostávalo peněz na podporu chudých. Mívala u sebe sedm sirotek, jež vychovávala, živila a oblékala, a nikdy neusedla k své tabuli, dokud sirotek nenasytila. Kdykoliv se objevila na ulici, v houfech hrnuli se za ní ubožáci všeho druhu. Její pozornosti neušlo žádné bezpráví, jímž lid trpěl.

Markéta povila svému manželu osm dětí. Vychovávala je v bázni Boží, opakovala s nimi, čemu se učily od svých učitelů, vedla je k dobrému slovu i příkladem a bděla ostražitě nad jejich mravy. Neváhala je potrestati, když se ukázala potřeba. Markéta a její manžel byli na cestě do chrámu obklopeni svými dětmi. Markéta jim říkávala: „Děti! bojte se Boha a milujte jej; jen tak si zasloužíte v tomto životě štěstí a požehnání, v bu-

doucím pak věčnou blaženost.“ Také na smrtelném loži kladla knězi na srdce, aby nad dětmi bděl. Čtyři dni před smrtí dostalo se jí smutné zprávy, že její manžel Malkolm a nejstarší syn padli ve válce. Markéta zemřela dne 16. listopadu 1093 ve věku 47 let. Slaví se 10. června. Pozůstatky sv. Markéty a jejího manžela jsou uloženy ve španělském klášteře Eskurialu pod nadpisem: „Svatý (!) Malkolm, král, svatá Markéta, královna.

Sv. CELSUS, arcibiskup armaghský v Irsku, † r. 1128; svátek 6. dubna.

Sv. MALACHIÁŠ narodil se r. 1094 v Irsku a umínil si už za útlého mládí, že bude sloužit Bohu; proto ho nelákaly ni hry ni radovánky. Docházel k poustevníku Imarovi, aby se od něho učil cestám dokonalosti a nic nedbal, že druhové se mu posmívají. Arcibiskup armaghský Celsus poznáv jeho výborné vlastnosti, vysvětil ho na kněze. Malachiáš jsa knězem, sám věrně konal, co věřícím hlásal. K chudým byl milosrdný, pomáhal jim seč byl, docházel k nim přinášeje náboženskou útěchu i hmotnou podporu. Sestra jeho mu činila výčitky, že prý, jsa ze šlechtického rodu, nemá se stýkati s lidem opovrženým, že prý se tím snižuje. Malachiáš však nedbal této pošetilé řeči. V té době také zavedl do kláštera bangorského (v hrabství downském) přísnou řeholní kázeň.

Roku 1124 byl zvolen biskupem konnorským a po smrti svého příznivce Celsa r. 1128 byl ustanoven arcibiskupem armaghským. Někteří velmožové však, kteří usilovali arcibiskupství armaghské učí-

niti hodností dědičnou pro svoje rody, dosadili na uprázdňený stolec jistého příbuzného Celsova. Teprve po čtyřech letech podařilo se Malachiášovi dobrotou a laskavostí překonati úklady zjevných a tajných odpůrců; ujal se svého úřadu a zvelebil nejen v diecési své, ale i v celém Irsku rád a mrav křesťanský. Hefele nazývá Malachiáše „reformátorem irského církevnictví“. Všechn lid, velmožové a kněží ctili jej jako apoštola svého. Uspořádal církevní zřízení, složil svůj arcibiskupský úřad a vrátil se opět na biskupský stolec konnorský; sídlil však v Downu, kteréž bylo s biskupstvím konnorským ode dávných dob spojeno.

Roku 1139 konal Malachiáš pouť do Říma. Cestou se zastavil v klášteře clairvauxském u sv. Bernarda. Vzorná kázeň klášterní naplnila Malachiáše velikým úžasem. Rád by byl zůstal v Clairvaux, ale papež Innocenc II. mu nepovolil, aby směl složiti úřad biskupský, nýbrž žádal, aby se vrátil do Irska, a jmenoval jej apoštolským legátem pro veškeré Irsko. Malachiáš se vrátil do Irska a často mluvil o Clairvauxu; říkával: „Co jsem tam spatřil, převyšuje všecko, co jsem slyšal o svatosti tohoto kláštera. Blaze těm, kdož mají takového otce.“ Kdysi rozmlouval Malachiáš s duchovními o své smrti. Řekl: „Umru-li ve vlasti, přeji si umříti tam, kde je pohřben sv. Patrik; umru-li v cizině, přeji si umříti v opatství clairvauxském; rád bych umřel v den památky duší v očištění, protože Církev udílí v ten den odpustky, které se mohou přivlastniti duším v očištění.“ Přání jeho splnilo

se skoro venkoncem. Roku 1148 Malachiáš odebral se do Clairvauxu k papeži Eugenovi III., kterýž tam právě dlel. Ve svátek Všech svatých Malachiáš onemocněl, a 2. nebo 3. listopadu 1148 zemřel. Malachiáš se pokládá za původce spisu: „Prorocství Malachiášovo o papežích římských“, ve kterém dávána byla papežům stručná hesla o případné názvy, na příklad Piovi IX. dán název; „Kříž z kříže“, - Lvu XIII. „světlo na nebi“... Nelze dokázati, že spis pochází od Malachiáše. Po prvé otiskl tato prorocství benediktin Wion roku 1595. Odkud je vzal, neřekl. Svátek sv. Malachiáše 3. (nebo i 5.) listopadu.

Sv. VAVŘINEC (Laurentius) pocházel z knížecího rodu a byl ustanoven arcibiskupem v Dublině. Žil sebezapíravě; masitých pokrmů vůbec nepožil; v pátek pojídal pouze chléb a vodu. Kdysi šel do Anglie, do města Cantenbury, a kráčeje k oltáři, byl od jakéhosi šilence, který slyšel o jeho svatosti a chtěl jej učiniti také mučedníkem, prudce udeřen do hlavy. Vavřinec padl na zemi, ale vzpamatoval se. Král chtěl násilníka dáti pověsiti, ale Vavřinec mu vyprosil milost. Když Vavřinec byl na smrtelném loži tázan, má-li napsanou závěť, usmál se a řekl: „Co pravíte? Bohudíky nemám ani haléře. O čem tedy mám činiti poslední pořízení?“ Zemřel roku 1180. Svátek 14. listopadu.

Bl. GOTALM byl komorníkem královského prince irského Kolomana, jenž se vydal na cestu do Svaté Země. Gotalm chtěl jej dohoniti, avšak přišel do Ra-

kous, dozvěděl se, že Koloman, byv pokládán za vyzvědače, byl r. 1012 u Stokravvy oběšen. Gotalm došel jen do Maueru u Melku a tam zemřel. Svátek 26. července.

Sv. MALCHUS, biskup v irském městě Limore, † r. 1150; svátek 10. srpna.

Sv. ALIMUND (či Akimund), biskup, mučedník anglický, † roku 819; svátek 19. března.

Sv. BLANKUS, biskup ve Skotsku, † kolem r. 1000; svátek 10. srpna.

Sv. MAGNUS, syn hraběte z Orkney-ských ostrovů, stal se loupežníkem na moři i na souši. Pak se obrátil k Bohu a činil pokání. Byl ženat. Od svého obrácení žil ve zdržlivosti. Že by se byl Magnus stal biskupem, je asi nedorozumění, které vzniklo ze slov hymnu: „Persecutor factus est plebis pastor bonus.“ Smrt našel na ostrově St. Eglis, kdež vylákan byv od svého příbuzného Hakona, byl pro dědictví zavražděn asi r. 1106. Svátek 16. dubna.

Sv. VILÉM, biskup v městě Røskilde ve Skandinávii, † r. 1067. Svátek 2. září.

Sv. VILÉM, narozen v Paříži, stal se řeholníkem řádu sv. Augustina; skvěl se mírností, pokorou a zapíráním sebe. Jsa 60letý, šel na žádost biskupa røskildského Absolona do Dánska, kdy byl od krále Valdemara vřídlně přijat. Ulohou opata Viléma bylo reformovati řeholní kanovníky. Byla to perná práce. Nadarmo se nazývali kanovníky řeholnými; řehole nezachovávali a o řeholní kázni nechtěli ani slyšeti. Klausury neměli; o svátcích mužové a ženy ubírali se společně ke stolu,

hodovali a tančili. Lze mysliti, jakou práci měl Vilém, chtěl-li obnoviti kázeň. Mínil se vrátiti, ale vytrval a strpělivostí a láskou provedl úkol reformy. Zemřel goleý r. 1202 nebo 1203. Svátek 6. dubna.

Sv. AESCHILIUS, biskup švédský, † r. 1048; svátek 7. června.

Sv. BOTVID, švédský obchodník, cestoval za obchodem do Anglie. Byl pohan. V Anglii se ubytoval u kněze. Dal se od něho vyučovati a pokřtiti; vraceje se, cestoval krajinou gothlandskou a byl od bývalého otroka, kterého byl z otroctví vykoupil, zavražděn, snad ze ziskuchtivosti. Rok smrti není znám. Svátek 28. července.

Sv. DAVID pocházel z Anglie a vstoupil do kláštera clugnyského; uslyšev o působení sv. Sigfrida ve Švédsku, odebral se tam též, zřídil klášter ve Snevingen čili ve Munkatorpu, t. j. osadě mnichů ve Westermannlandu, ve Švédsku. Na konci života oslepl. Žil v XI. století. Svátek 15. července.

Sv. HELENA SKOFDESKÁ (latinsky Scovedensis), manželka rytíře ve Skofde v území skaraborgském ve Švédsku, měla mnoho dětí a přece byla velmi dobročinná. Vykonal pouť do Jerusalema. Když se vrátila, byla od svých příbuzných, kteří po ní chtěli dědit, kolem r. 1140 zavražděna. Životopis praví, že byla r. 1164 - „nemnoho let po své smrti“ - kanonisována. Svátek 31. prosince.

Ve Španělsku a ve Francii.

Sv. MARTIN, kněz v Soure, dědince portugalské, ohrožené mohamedány, byl

horlivým pastýřem svého lidu; zvláště horlil proti nezákonným svazkům mužů a žen a snažil se přiměti je ke sňatku. Zúčastnil se výpravy proti Maurům, avšak byl zajat a v zajetí roku 1147 zemřel. Svátek 21. ledna.

Sv. SENORINA, abatyše v diecési bražské (Braga v Portugalsku), zemřela r. 982; svátek 22. dubna.

Ct. ROSIMUNDA, abatyše v klášteře Arouca v Portugalsku, † roku 1120; památka její 15. ledna.

Sv. GENNADIUS, biskup v městě Astorga, † roku 920; svátek 25. května.

Sv. ENEKO, opat španělský, † r. 1057; svátek 1. června.

Sv. DOMINIK SILOSKÝ se narodil ve španělské provincii navarské, byl pastevcem, pak byl knězem a opatem; později odešel do Kastilie a byl v Silosu, v klášteře zprvu zbořeném, opatem. Zemřel 20. prosince 1073. Svátek 20. prosince.

Sv. VEREMUND, opat v klášteře Hiraxa v provincii navarské, † roku 1092; svátek 8. března.

Sv. THEOTONIUS se narodil v diecési tuyské, byl knězem a (snad augustiniánským) převorem v Coimbře do roku 1166. Svátek 18. února.

Sv. KASILDA byla dcerou ukrutného Kana, vladaře mohamedánských Maurů v Toledě. Byla mohamedánka a poznala víru Kristovu od křesťanských zajatců, které potají ošetřovala a podporovala. Přilnula k víře Kristově a umínla si, že se dá pokřtiti. Tu však se roznemohla a na radu lékařů prosila otce, aby ji dal dovézt k jezírku sv. Vincence u města Tarrago-

ny, kde byla léčivá voda. Vladař se zprvu zdráhal, neboť ona krajina náležela křesťanskému králi Ferdinandovi. Posléze vida, že nemoc dceřina se nelepší, vyhověl její prosbě a obdržev svolení Ferdinanda, poslal dceru Kasildu se vzácným komonstvem k jezeru sv. Vincence. Kasilda byla na rozkaz krále Ferdinanda laskavě a s náležitými poctami uvítána. Léčivou vodou se uzdravila. Žijíc v křesťanském ovzduší, zatoužila tím více po křesťanském životě. Dala se pokřtiti. Vědouc, že by jí bylo v domě otcovském pro víru vytrpěti mnoho příkoří, a tušíc, že by byla nucena vejíti ve sňatek s mohamedánem, prohlásila, že se k otci již nevrátí. Zřekla se takto všeho dědictví. Zřídila si skrovný příbytek a svatyni a sloužila Bohu v ustavičném panenství. Zemřela kolem r. 1060. Svátek 9. dubna.

Sv. PETR, biskup v městě Borgo d'Osma, † r. 1109; svátek 2. srpna.

Sv. JULIAN senarodil v Burgosu v Kasitlii; byl robátkem tak krásným, že se mu každý divil. Ustanoven byv biskupem kuenzským, věnoval všecky důchody na vykoupení vězňů z rukou saracenských. Živil se pletením košů, aby mu více zbylo pro vězně. Zemřel roku 1208. Svátek 28. ledna.

Sv. ISIDOR se narodil v Madridě z rodičů rolnických. V mládí se nenaučil ani čísti ani psáti, ježto jeho rodičové, živíce se lopotnou prací, nemohli ho posílati do škol. Ale jsouce bohobojni, vkládali do vnímavého jeho srdce zbožnost a lásku k Bohu i k bližnímu. A tak Isidor prosíval v křesťanských ctnostech. Když Isi-

dor vyspěl v jinocha, vstoupil do služby k zámožnému měšťanu madridskému Janu Vergasovi za oráče. Sloužil mu věrně, jsa přesvědčen, že svou prací slouží Bohu. Každodenní svou práci začínal a končil modlitbou. V úmorné práci se posiloval vzpomínkou na utrpení Páně; po celý týden se těšil na nedělní a sváteční služby Boží. Neliboval si v rozpustilých hrách a zábavách a snažil se uchovati srdce své čisté a neporušené od nákazy hříchu. Vstoupil v manželství s *Marií Torribiovou*, která se mu stala věrnou pomocnicí.

Někteří druhové nenáviděli Isidora, že nechtěl bráti podílu na jejich rozpustilostech; také mu záviděli přízeň pánovu; obžalovali jej, že prý pro skutky pobožnosti se vyhýbá práci, že přichází pozdě na pole a že zbožnost jeho je zástěrou jeho nedbalosti. Jan Vergas uvěřil pomluvám a vytýkal Isidorovi nedbalost. Isidor odpověděl: „Je pravda, že před denní prací chodím na služby Boží a že konám modlitbu, proto však nikdy jsem nezanedbal svých povinností; doufám, že v čas žni bude úroda na polích mnou obdělávaných právě tak hojná a hojnější, než na jiných rolích; ne-li, jsem ochoten nahraditi škodu.“ V čas žni se ukázalo, že úroda na polích jím vzdělávaných byla hojná a Pánem Bohem požehnaná. Od té doby statkář Vergas nejen že nečinil výtek Isidorovi, ale vážil si ho a choval se k němu jako k bratru.

Isidor přijímal svaté svátosti s příkladnou horlivostí. Pilností a šetrností se domohl přiměřeného majetku, jehož používal na podporu chudých. Nejednou dal

žebrákům pokrmu, jež mu k obědu byly přineseny. I k němé tváři byl milosrdný. Hladovému ptactvu sypával zrní v zimě, kdy země pokryta byla sněhem a ledem. Chudým vdovám zoral pole před východem slunce zdarma; kdysi kopal námáhavě po několik měsíců studni, aby dělníci v okolí pracující a pocestní měli vody na občerstvení. - Kdysi za letního parna spatřil starce nescoucího těžké břímě; i běžel k němu a nesl mu břímě. - Jindy se ujal cizího stáda zaběhlého a vzbudil pastýře tvrdě spícího, ačkoliv pastýř ten často si byl posměch tropil z pohožného života Isidorova. Zemřel 60letý, snad r. 1130 (dle jiných zpráv r. 1170). Je patronem města Madridu a celého Španělska a patronem rolníků. Svátek 10. (nebo 15.) května. Svátek Marie Torribiovy, manželky sv. Isidora, 15. května.

Sv. ODO byl zprvu vojínem, pak biskupem v Urgelu na svahu pohoří Pyrenejského. Vyznamenával se šlechtetností a bezúhonným životem. Snažil se napravit mravy válkou zpustlé, vyplnění neřesti a nahraditi je cnostmi. Tak úřadoval 28 let. Zemřel roku 1122. Svátek 7. července.

Sv. PRUDENC (Prudentius), biskup tarragónský, † kolem roku 850. Svátek 28. dubna.

Bl. OLDEGAR, biskup barcelonský, povzbuzoval k válce křižácké proti Maurům. Maurové byli poraženi. Oldegar pak putoval do Jerusalema. Vrátil se, zavedl řád templářů, aby bránili země proti Maurům. Zemřel r. 1137. Svátek 6. dubna.

Sv. DOMINIK (*Calciatensis*), poustev-

ník v Calzaadě sám si připravil hrob k svému pohřbení. Zemřel roku 1109. Svátek 12. května.

Sv. GONDISALVUS (či Gonzalos) biskup v galicijském městě Montonedo, † kolem r. 850. Svátek 1. listopadu.

Sv. FROILANUS, biskup španělský, † r. 1106 (*D*); svátek 5. října.

Sv. GERALD (nebo Gerard) byl vzdělán v klášteře corveyském a byl pak opatem v Sauve Majeure (t. j. silva major, les větší) u Bordeauxu. Trpěl velkými bolestmi hlavy. Jako opat nařídil, aby za zemřelé po 30 dní slouženy byly Mše sv. a officium, a aby po dobu jednoho roku dávány byly chléb a víno chudým. Zemřel r. 1095. Svátek 5. dubna.

Sv. ŠALAMOUN, král bretoňský, byl na království dosazen od císaře Karla Lyseho. Počínal si násilnicku, jako téměř všichni tehdejší panovníci. Na příklad pronásledoval svého protivníka až do chrámu a u oltáře ho zabil. Poté však se obrátil k Bohu a činil pokání. Spiklenci dali Šalamouna oslepit a on zemřel téhož dne. Rok smrti 874. Svátek 25. června.

Sv. MOŘIC (Mauritius), opat bretoňský, † r. 1191; svátek 13. října.

Sv. VILÉM, biskup brieuxský v Bretoňsku, šetřil spravedlnosti a byl pilen zbožností; proto si vzbudil protivníky, kteří ho donutili jíti do vyhnanství do Poitiersu. Zemřel r. 1234. Svátek 29. července.

Sv. VILÉM (příjmím Temperius), biskup poitierský, † roku 1197. Svátek 29. března.

Sv. GUALTERIUS (něm. Walter, snad z Waldherr), narodil se r. 960 v Guyenne

v Aquitanii, byl opatem v Lesterpu v diecesi limogesské. Napodobil ctnosti, které u jiných shledal. Na konci života oslepl. Zemřel r. 1070. Svátek 11. května.

Sv. VALTER, opat snad pontoisský, zemřel r. 1095 (D); snad je týž s Gualteriem svrchu jmenovaným. Svátek 8. dubna.

Sv. GILBERT, biskup meauxský, † r. 1004; svátek 13. února.

Bl. RAINALD, biskup belleyský, † r. 1184; svátek 30. listopadu.

Sv. GIRARD, mnich brossayský, † r. 1153; svátek 4. listopadu.

Sv. ABBO, opat v klášteře fleuryském na řece Loire, hájil práv kláštera i proti biskupovi; pozbyl života při hádce svých průvodců s Gaskoňany r. 1004. Svátek 13. listopadu.

Sv. ANASTASIUS, biskup sensský, nejedl masa od té doby, kdy byl ustanoven biskupem. Zemřel kolem r. 900 či 977. Svátek 7. ledna.

Sv. SULPICIUS, biskup bayeuxský, byl r. 850 od Normannů zabit. Svátek 4. září.

Sv. BOBO, šlechtic, voják, bojoval proti Saracenům; potom putoval do Říma; na cestě onemocněl a zemřel v samotě u Pavie r. 985. Pocházel z krajiny provençenské. Svátek 22. května.

Sv. ARNULF, biskup gapský, vykonal pouť do Říma; zdržoval se tam v klášteře sv. Prisky. Zemřel kolem r. 1070. Svátek 19. září.

Bl. ADEMAR (nebo *Aymard*), opat clugnyský, byl pořádku milovný; na konci života oslepl. † r. 964. Svátek 12. září.

Sv. ADJUTOR, šlechtic, voják, zúčastnil se křížácké války a byl pak poustev-

níkem ve Vernonu na řece Seině. Zemřel r. 1131. Svátek 30. dubna. S ním připomíná se i jeho matka ct. *Rosamunda*, † r. 1100.

Bl. LITBERT, biskup cambrayský, zemřel r. 1076; svátek 23. června.

Sv. BELLINA, panna v Champagni (v Langresu), byla od statkáře La Draceya sváděna ke smilstvu. Když nesvolila, surovec ji srazil mečem hlavu. Svátek 27. července.

Sv. ANTHELM, biskup bellayský, nevedl život pobožný, než byl ustanoven biskupem. Teprve když seznal přísný život v kartusiánském klášteře portesském, život svůj dokonale změnil. Zemřel r. 1178. Svátek 26. června.

Sv. YSARNUS byl zprvu mnichem v Marseilli. Kdysi se konala volba opata a shromáždění se nemohli u volby sjednotiti. Předsedající se ptal jednoho z chlapců, kteří tam byli vychováváni: „Chlapec, pověz nám ve jménu Ježíše Krista, koho máš za hodna, aby se stal opatem?“ Chlapec označil mnicha Ysarna. Shromáždění souhlasili. Tak se stal Ysarn opatem. Byl velmi dobročinný. Odilo, opat clugnyský, říkával o Ysarnovi žertem, že prý je pokrytec; neboť pod všedním zevnějškem skrývá prý ctnosti zářící. Zopatřoval chudým oděv, a neměl-li už oděvu, který by daroval, vstoupil do jizby kteréhokoliv mnicha a jeho šat dal chudým; ovšem pak zaopatřil mnichovi nový, lepší šat. Když mnichové lerinští byli od Saracenů jati, Ysarn zajaté vykoupil. Trpěl před svým skonem po 4 měsíce velké bolesti; bez cizí pomoci nemohl se položit

s boku na bok. Plačící mnichy doporu-
čoval Ježíši Kristu a napomínal je. Ze-
mřel r. 1048. Svátek 24. září.

Sv. ARDO, příjímím *Smaragdus*, pou-
stevník v krajině Lanquedoc; zemřel r.
843. Svátek 7. března.

Sv. VILÉM *Firmatus* byl dříve vo-
jínem, pak se věnoval lékařství; ale se-
znal, že se v něm vzdmáhá žádostivost po
majetku, dal světu výhost a po smrti své
matky, která mu vedla domácnost, šel do
lesní samoty u Mayenne. Kdysi ho svá-
děla frejírka; ale on ji zahnal. Vykonal
pout do Jerusalema a vrátiv se, žil na
ostrově v řece Rhónu (v jižní Francii).
Zemřel r. 1090. Svátek 24. dubna.

Sv. THEODARD (nebo *Audard*), arcibiskup
narbonneský, obnovil nejen svůj
dóm, ale i dóm ausonnský; častými vpády
Saracenů chrámy mnoho trpěly. Když
Theodard cítil, že se blíží smrt, uchýlil
se do kláštera montauriolského; tam r.
893 vykonal veřejnou zpověď a zemřel.
Svátek 1. května.

Sv. BERNARD, arcibiskup viennes-
ský, † r. 842; svátek 3. ledna.

Sv. ADO narodil se v diecesi sensské
a odebral se do Lyonu k biskupu Remi-
giov. Pak byl ustanoven arcibiskupem
vienneským. Byl tak učený, že si s ním
dopisovali papež, císař a knížata. Svá ká-
zání začínal takto: „Poslechněte Pána na-
šeho Ježíše Krista, který s nebe vám po-
silá věčnou pravdu!“ Zemřel roku 875.
Svátek 16. prosince.

Sv. THEOBALD (česky: Děpolt), arcibiskup
vienneský, zemřel po r. 954; svá-
tek 21. května.

Sv. HUGO, opat bonnevauuxský (v die-
cesi vienneské), † kolem r. 1190. Svá-
tek 1. dubna.

Sv. REMIGIUS, arcibiskup lyonský,
dbal o přísnou kázeň církevní a vůbec
byl činným hodnostářem církevním na
sněmech a všudy. Zemřel r. 875. Svátek
28. října.

Sv. SIGO, biskup clermontský, znovu
vystavěl chrám od Normanů zbořený; ze-
mřel v letech 862 až 873. Svátek 10. ú-
nora.

Sv. LAMBERT, biskup venceský v Pro-
vencii, zemřel r. 1154; svátek 26. června.

Sv. BENEDIKT (francouzsky Benezet,
Beníšek) byl pastýřem ovcí v Avignonu;
na jeho popud byl postaven most přes
řeku Rhonu, aby chudí lidé, nemající
lodi nebo člunku, mohli bez nebezpečí
přejíti řeku na druhý břeh. Benedikt byl
mladý věkem, ale vyspělý ve ctnostech.
Nazýván byl malým Benediktem pro ma-
lou postavu. Dokončení stavby se nedo-
čkal. Zemřel roku 1183. Svátek 15. (nebo
14.) dubna. Boll. Apr. II., 958. - Spo-
lečnost „Fratres pontifices“ t. j. stavitelé
mostů, pokládala se za založenou Bene-
diktem, o němž shora je řeč. Také měla
povinnost chrániti cestujících proti lupi-
čům.

Sv. JAKUB byl zprvu vojínem u řec-
kého císaře Lva Armenského; vykonal
pout do Jerusalema. Na dalších cestách
přišel na Korsiku a do Říma. Posléze byl
poustevníkem u Bourgesu. Zemřel roku
865. Svátek 19. listopadu.

Sv. RADULF (nebo *Ravul*), biskup bour-
gesský, napsal instrukci o 45 kapitolách,

jak si kněz má ve zpovědnici počínati, jaké pokání ukládati atd. Zemřel r. 866. Svátek 21. června.

Sv. DAVID, biskup bourgesský, žil v IX. století; svátek 17. června.

Sv. DAGOBERT, arcibiskup bourgesský, † 1013; svátek 19. ledna.

Sv. VILÉM se narodil ze šlechtických rodičů, kteří svému synu záhy chtěli započítati církevní obroč. Avšak Vilém měl už od mládí větší zálibu pro modlitbu a práci než pro časný blahobyť. Vstoupil do kláštera citeauxského, kdež byl zvolen převorem. Od vstupu do kláštera až do své smrti nikdy nepožil masitého pokrmu. Později byl ustanoven arcibiskupem bourgesským. Hájil práv církevních i proti králi Filipu Augustovi, nic nedbaje, že upadne v nemilost. Byl stále činný, stále usměvavý a dobré míry. Nenáviděl nepravdy a křivdy. Nikdy nechtěl hovořiti o chybách svých bližních; zastával se viníka říkáje: „Snad tak učinil, aniž by byl chtěl; vášeň byla mocnější než vůle; než bychom se mu vysmívali a jej odsuzovali, raději ho politujme a za něho se pomodleme!“ Byl na sebe přísný; shledal-li na sobě sebemenší chybu, litoval jí, jako by byla těžkým hříchem, a ukládal si za ni tuhé pokání. Přípravoval se vždy nábožně na Mši svatou; říkával: „Uvážím-li, že Kristus Pán se obětuje ve Mši svaté, chvěje se mi srdce bolestí, jako bych stál na Kalvarii a viděl Krista znovu umírat.“ Vilém umřel leže na holé zemi popelem posypané r. 1209. Svátek 10. ledna.

Sv. SOLONGIA, panna, pocházela z okolí města Bourges; byla krásná a nábož-

ná. Zasvětila své panenství Bohu. Avšak šlechtic Bernard de la Gothia zahořel k ní láskou a přemlouval ji, aby se zaň provdala. Nemohla ji po dobrém přemluvit, násilně ji posadil na koně a unesl ji. Poděšená panna vidouc své panenství v nebezpečí, užila příhodné chvíle, když kůň se brodil potokem. Vyrvala se násilníkovi z ruky a seskočila. Rozzuřený jezdec vytasil meč a usmrtil ji. Tak se stala mučednicí za čistotu panenskou. Bylo to kolem r. 880. Pohřbena byla v St. Martinu du Cros. Svátek 10. května.

Sv. FULBERT, biskup snad v Chartresu, zemřel r. 1208 (D); svátek 10. dubna.

Sv. HERIBALD, biskup auxerresský, † po r. 850; svátek 25. dubna.

Sv. VILÉM (snad *de Regula* nazývaný) pocházel z Piemontska; sám císař Ota I. byl prý mu kmotrem na křtu. Pak byl v Clugny a jsa vzdělaný a zbožný, účastnil se díla reformy. Odvážil se i papeži Janu XX. vytknouti simonii slovy: „Je-li potok u samého zřídla teplý, není divu, že se pak stane smrdutým.“ Vilém zvolen byl opatem dijonským. Byl všude činný, na kazatelně, i v choru, kde opravil církevní zpěv. Zemřel 70letý r. 1031 ve Fécampu v Normandii. Svátek 1. ledna.

Sv. HUGO, poustevník blíže Autunu, zemřel r. 966; svátek 6. června.

Sv. DROGON (či *Brüon* či *Dreux*) narodil se v kraji artoisském nebo (dle *St*) flanderském. Oba rodičové mu umřeli, než se narodil; matka, z níž byl vyřezán, zemřela při porodu. Drogon opustil své bohatství a byl pastýřem ve Valenciennes; pak putoval do Říma. Vrátiv se, žil jako

poustevník v Sebourg. Zemřel r. 1186 80letý. Svátek 16. dubna.

Sv. THEODORIK, biskup orleanský, smířil ctihodného krále Roberta s manželkou Konstancií. Mezi domácím kněžstvem byl Theodorikovi největším nepřítelem klerik Odolrik, který se pokoušel i zavraždit jej. Theodorik putoval do Říma, avšak na cestě, v Tonerre, zemřel r. 1022. Svátek 20. ledna.

Sv. ŘEHOŘ, rodem Armen, byl biskupem v armenském městě Nikopoli; lid ho ctil, a Řehoř, aby ušel poctě, odebral se do ciziny, přišel až do Francie a blízce Orleansu si зробil poustevnu, v níž žil sebezapíravě. Pokrmem na den bylo mu jen tolik čočky, kolik jí udržel v levé hrsti; dřív ji však nechal vzklíčiti na slunci; anebo byly mu potravou chléb v louhu vařený, 3 unce a kořínky. Zemřel kolem r. 1030. Svátek 16. března.

Sv. ADÉLA (něm. *Adelheid*, čes. také *Adléta*) byla dcera burgundského krále Rudolfa a jeho manželky Berty. Provádala se za italského krále Lothara. Avšak jen tři léta trvalo jejich manželství. Lothar zemřel r. 950 a zanechal vdovu a dceru Emmu. V tu dobu uchvátil vévoda ivrejský Berengar panství v Itálii a dal se korunovati za krále. Aby svůj trůn upevnil, požádal mladou vdovu Adélu, aby vešla ve sňatek s jeho synem Adalbertem. Adéla však odmítla a hrdý Berengar rozhněvav se, dal Adélu i její dceru Emmu zajmouti a odvésti na hrad Gardu. Adéle bylo tam snášeti nouzi, ba i tělesné týrání. Berengar ji bil a kopal, že odmítla nabízený sňatek. Po čtyřech měsících ji

vysvobodil hradní kaplan Martin z vězení; za tmavé noci vyvedl matku i dceru otvorem ve zdi z hradu na břeh jezera gardského a převezl je na druhý břeh; přestrojen za žebráka vyprošoval jim chleba a donášel jej do skalních rozsedlin a do lesů, kde se byla ukryla. Posléze poprosil reggijského biskupa Adelharda o pomoc pro nešťastnou vdovu. Adelhard, jenž byl přítelem zemřelého Lothara, ujal se jeho vdovy a dal ji dopravit na bezpečný hrad Kanossu. Císař Ota I. zmocniv se Lombardie, vysvobodil i Adélu. Tehdy byl Ota I. vdovcem; nabídl Adéle svou ruku. Svatba konána r. 952 v Pavii s velkou slávou. Tak stal se velký obrat v životě Adélině.

Adéla majíc životní zkušenosti, nedala se leskem a slávou pozemskou zaslepiti; zůstala pokorná a použila veliké své moci ke cti Boží, na zvelebení Církve a na prospěch chudých. Založila v Itálii i v Německu mnoho kostelů, klášterů a ústavů křesťanského milosrdenství. Více než koruna císařská zdobily ji ctnosti křesťanské, jimiž se zastkvívala. Způsobem hrdiným osvědčila křesťanskou lásku tím, že dvě dcery Berengara, bývalého úhlavního nepřítele svého, povolala na svůj dvůr a že se o ně mateřsky starala. Manželu svému povila čtyři děti. Manžel její císař Ota I. zemřel roku 873 a byl v Magdeburgu od arcibiskupa Adalberta pohřben. (Účastníkem pohřbu toho byl i náš sv. Vojtěch.) Nástupcem jeho stal se syn Ota II., jenž pojal za manželku řeckou princeznu Theofanu. Adéla byla nezkušenému císaři výbornou rádkyní, ale lichotníci, jimž byla

na závalu, osočovali ji u císaře, že prý mnoho statků rozhazuje pro kláštery a chudé; také žárlivá a ctižádostivá Theofana strojila pikle proti své tchyni. Otto uvěřiv jim, zapudil svou matku ode dvora, a teprve když se rozmáhala v zemi nespokojenost a když clugnyský opat Majolus císaři domluvil, uznal své poblouzení, odprosil matku a učinil ji vladařkou v Lombardii.

Ota II. zemřel záhy († 983). Syna jeho Otu III. vychovávala matka Theofana, avšak když i ona brzo zemřela, ujala se Adéla nedospělého vnuka a spravovala říši až do jeho zletilosti. V té době dožila se úmrtí svých dítek: její dcera z prvního manželství, Emma, provdaná za krále francouzského Lothara, zemřela; zemřela i dcera z druhého manželství Mathilda, abatýše kvedlinburská. - Adéla zemřela r. 999. Slaví se 16. prosince.

ROBERT, král francouzský, byl vychován Gerbertem, jenž se stal později papežem pode jménem Silvester II. Robertovo manželství s Bertou bylo později pro překážku pokrevního příbuzenstva prohlášeno neplatným. Manželům bylo nařízeno, aby se od sebe odloučili a aby po dobu 7 let činili pokání. Arcibiskup Archembold, jenž sňatku byl pozhnal, byl suspendován. Král dlouho váhal, má-li se podrobiti čili nic. Byl roku 998 exkomunikován. Ale nepoddal se. Všichni přerušili s ním styk, ba i nádoby, ze kterých jedl a pil, byly po použití zničeny. Robertovi nezbylo než Bertu propustiti. Oženil se r. 1006 s Konstancií, hraběnkou Arelatskou. Konstancia byla zlá žena.

Od té doby přeměnil se Robert a smýšlel církevně. Budoval kostely a chrámy. Jsa hudebně nadán, řídil osobně církevní zpěv a hudbu při slavnostech; uvedl zbožné city do hudby; jemu se připisuje krásná sekvence pro oktávu Ducha Svatého: *Veni Sancte Spiritus*. - Robert byl zbožný; modlival se s kněžími církevní hodinky; v pašijovém týdnu spával na holé zemi. Byl dobročinný; rozdal, co měl. Kdysi mu odřízl jistý chudáš zlaté třísně s pláště; ale Robert mu odpustil. - Na manichejské bludaře byl Robert přísný. Až nad míru. Dal je upáliti. Robert byl nazýván „Moudrý“ a „Zbožný“. Ku konci svého života Robert byl sužován nevděkem svých synů, Jindřicha a Roberta, a rozmary své manželky, vášnivě a rozkoši chtivé. Zemřel 60letý roku 1031. Památka ctihodného Roberta 20. července.

Sv. GERALD, hrabě Aurillac (v Auvergni) byl mírné povahy; kdysi prý volal v noci na zloděje: „Pst! tiše! Aby vás nikdo neslyšel!“ Gerard oslepl 7 let před svou smrtí. Zemřel roku 909. Svátek 13. října.

Sv. GERALD, biskup maconský, zemřel snad r. 940; svátek 29. května.

GERARD (nebo také *Hieralt*) pocházel z Kolína nad Rýnem. Když jeho matku zabil blesk, věnoval se stavu duchovnímu a ustanoven byl biskupem toulským. Podporoval vědy. Za času moru r. 981 osvědčil svou obětavost a lásku k bližnímu. Putoval do Říma. V Římě se seznámil se sv. Majolem a sv. Vojtěchem. Zemřel r. 994. Svátek 23. dubna.

Sv. GERARD ze Staves v diecesi na-

SV. FRANTIŠEK ZJEVUJE SE ZA KAZANI
SV. ANTONÍNA BRATŘIM

SV. FRANTIŠEK A SVATÍ Z JEHO ŘÁDU

murské, vstoupil do státní služby u hraběte Berengara v Namuru. Berengar jej poslal ve věcech důležitých do Paříže. Gerard navštívil opatství sv. Diviše. Uslyšev církevní zpěv řeholníků a spatřiv zbožný jejich život, byl hluboce dojat. Ač byl již pokročilejšího věku, oddal se vědeckému učení; pak se stal opatem v Brogni u Namuru. Poté pracoval po 22 roků o velikém úkolu, napravovati kázeň v klášterích; všude napomínal moudrými slovy i vlastním příkladem. Všichni mnichové měli jej za svého otce a za druhého zakladatele řádu. Reformoval mnoho klášterů v Belgii a v Lotrinsku. Ku konci života se vypravil do Říma, aby svým klášterům vyžádal apoštolského požehnání. Vrátiv se, blaženě dokončil požehnanou svou činnost r. 957. Svátek 3. října.

Bl. GERALD nebo *Gerard*, opat clairvauxský (nebo ve Fontenelle v Norman-dii), chtěl zavést přísnější kázeň a byl proto od jistého mnicha zavražděn. Rok smrti se udává buď 1031 nebo 1177. Svátek 16. října (nebo 29. listopadu).

Sv. ERICH, mnich auxerrský, napsal životopis sv. Germána a sv. Albána; zemřel roku 924; svátek 24. června.

Bl. HUMBALD, biskup auxerrský, měl tuhé boje s tělesnými žádostmi. Vykonal pouť do Svaté země; když se vracel, loď se ztroskotala a on se utopil roku 1115. Jeho nástupcem se stal Hugo. Svátek 20. října.

Sv. HUGO byl spřízněn s Hugonem clugnyským, jehož rodičové, hrabě Dalmác Semurský a Aremburga, byli jeho dědem a bábou. Byl vychováván od svého

prastrýce Hugona Clugnyského. Byv ustanoven biskupem auxerresským, staral se jako otec o časné a věčné blaho svěřeného lidu, podporoval řád cistercienský, jenž za jeho doby vznikl, a štědře pečoval o kostely, kláštery a chudinu. Sám miloval samotu a odříkavý život. Zemřel r. 1136 (nebo 1137). Svátek 10. srpna.

Bl. RICHARD, pacholik pařížský, byl prý roku 1179 (podle *St o velikonocích* roku 1180) od židů ukřižován. Svátek 25. března.

Sv. GUNTARD, opat v Jumieges, zemřel před r. 1100; svátek 26. listopadu.

Sv. FOLKUIN, biskup terouennský (v severní Francii), † roku 855; svátek 14. prosince.

Bl. MILO, biskup terouennský, žák sv. Norberta, přítel sv. Bernarda, † r. 1158. Svátek 15. července.

Sv. HUGO se narodil r. 1053 v Chateau neuf v diecési valenceské. Rodiče jeho byli zámožní šlechticové. Hugo dokončiv své vzdělání, obdržel podle tehdejšího neblahého zvyku obročí kanovnícké ve Valenci, ač nebyl ještě knězem. Mezi zesvětačilými kanovníky Hugo žil pokorně a přísně; byl povahy stydlivé a ostýchavé; šetřil své čistoty a nevinnosti. Papežský legát Hugo de Dié seznav ho, navrhl jej pro uprázdněné biskupství grenobleské. Hugo se zdráhal přijmouti biskupství, znaje obtíže s úřadem biskupským tehdy spojené. K tomu připadaly naň myšlenky těžkomyslné a rouhavé; stával se zámčivým; jal se pochybovati o prozřetelnosti Boží. Ale papež Řehoř VII., jemuž se v Římě se vším svěřil a jenž byl od svého vyslance

o Hugonovi zevrubně zpraven, rozplašil jeho pochybnosti, vyvrátil námitky, potěšil a povzbudil jej; posléze posvětil Hugona na biskupství.

Hugo vrátiv se z Říma, nastoupil svůj pastýřský úřad v Grenoblu. Nastala mu perná práce. V duchovenstvu i v lidu nebylo kázně; kněží byli většinou ženatí; libovali si v honbách a rozmařilostech; zanedbávali svých povinností a obchodovali s úkony posvátnými. Velmožové drželi uchvácené statky církevní. Nebylo divu, že Hugo vida ty ohavnosti, hořce zaplakal. Nejprve se kál sám, aby kajícími skutky si vyprosil od Boha zdaru a požehnání pro své práce. Kázal neúnavně slovo Boží, nabádal duchovenstvo k svědomitému plnění povinností, hrozil neposlušným, trestal zatvrzelé. Po dvě léta napravoval kázeň církevní a dodělal se dobrých výsledků. Později zatoužil po klidu a odebral se do kláštera Chaise Dieu (chyše Boží; u Clermontu), aby tam v ústraní mohl sloužiti Bohu. Avšak na rozkaz papeže Řehoře VII. se vrátil do Grenoblu.

Hugo daroval Brunonovi a jeho šesti soudruhům pustinu Chartreuskou, kde Bruno zřídil chrám a osadu poustevnickou, která se stala kolébkou řádu kartusiánského. Hugo sám, jenž takto se stal spoluzakladatelem řádu toho, stal se i členem a ochráncem řádu a rád se uchýloval do kláštera chartreuského, kdykoliv mu dovoľoval úřad; tam se podroboval tuhé kázni řeholní. Ale i mimo klášter Hugo žil přísně; vyhýbal se světu, bděl nad sebou, aby od sebe i pokušení ke hříchu odvrátil. Oči své krotil tak, že vyjma matku

nepohlédl ani na jedinou tvář ženskou. V řeči byl opatrný; chránil se vypustiti z úst i nejmenší lež. Nepřijímal klevet a pomluv; říkával: „Máme každý svých vlastních hříchů dost a dost, není třeba svědomí si obtěžovati ještě také hříchy jiných lidí.“

Hugo byl horlivým pastýřem svého lidu; prosil, žehral, plakal, jen aby své svěřence uvedl na dobrou cestu. Byl vůbec povahy něžné a citlivé; plakával v radostech a v žalostech. Pro svou dobročinnost nazýván byl otcem chudých. Za času neúrody prodal své klenoty i prsten biskupský ve prospěch lidí nuzných. Trpíval bolestmi hlavy a žaludku; jeho zdraví bylo bděním, posty a horlivou prací oťřeseno. Kromě toho se obával odpovědnosti za svůj úřad před Bohem; proto častěji žádal, aby směl úřad biskupský složiti. Ale žádost jeho nebyla v Římě vyslyšena. I odebral se sám do Říma k papeži Innocenci II., obnovil svou žádost, poukazoval na své stáří a vetché zdraví. Avšak ani tentokráte papež nesvolil, dokládaje, že Hugo, ač stařec, svým zjevem a svou horlivostí v úřadě prospívá církvi více, než by činiti mohl v klášteře. Hugo se tudíž vrátil do Grenoblu. Ale brzo ulehl. Ve své nemoci nepro nesl nikdy slova netrpělivého, nemluvil o svých bolestech, odprošoval duchovní, kteří ho ošetřovali, že jim působí obtíž. Později ztratil paměť pro všechny věci zevnější a mohl se jenom modliti. Zemřel 80 letý dne 1. dubna r. 1132. Svátek 1. dubna.

Sv. PETR, biskup tarantaisský (v Savojsku), zemřel r. 1177 v opatství Bel-

levauxském (u Besançonu); svátek 10. září (nebo 8. května).

Bl. HUMBERT, vladař savoyský, vstoupil do kláštera; opět opustil klášter, aby země měla dědice a nástupce ve vládě; oženil se; později vrátil se do samoty, zemřel r. 1201. Svátek 16. prosince.

Sv. MORAND, kněz a mnich, kázal jako misionář slovo Boží v krajině auvergueské a v Sundgavě. Proto se nazývá „apoštolem sundgavským“. Mnoho nemocných a bídých hledalo u něho pomoci a poučení. Zemřel snad roku 1115. Svátek 3. června.

Sv. MEDIKUS byl snad obuvníkem a poustevníkem v Blois; žil v VIII. nebo IX. století. Svátek 23. května.

Ct. RADKO, mnich v Bezu v Burgundsku, byl r. 887 od Dánů nebo Normanů zabít. Památka jeho 26. února.

Sv. PAVEL, biskup troyesský, † kolem r. 840; svátek 1. února.

Sv. MAURA, panna, byla sestrou Eutropia, biskupa troyesského; starala se o potřeby kostela, o olej, plátno, posvátná roucha; umřela 32 letá v době od r. 846 až 861. Svátek 21. září.

Sv. PRUDENC, biskup troyesský, narodil se ve Španělsku a slul dříve Galiedo. Napsal knihy, jež svědčí o jeho učenosti. Zemřel r. 861. Svátek 6. dubna.

Sv. REGINALD (nebo *Renald*, nebo *Regnaldus*), byl zprvu mnichem soissonským, pak žákem bl. Roberta Arbiselského, posléze poustevníkem. Po přísném životě zemřel r. 1104. Svátek 17. září.

Ct. FASTRAD, žák sv. Leonharda, byl v Cisterci a zemřel kolem roku

1170 v Paříži. Připomíná se 21. dubna.

Sv. OTILDA (nebo také *Hoylda*), panna troyesská, sestra sv. Pusiny, zemřela kolem r. 800. Svátek 30. dubna.

Sv. PUSINA, sestra sv. Otildy, narodila se v Pertoisu (u Chalonsu), odebrala se na statek u Corbie (departem. Sommes), pracovala, modlila se a dávala štědře almužnu. Zemřela kolem roku 800. Když císař Ludvík Pobožný r. 816 založil klášter herfordský, bylo tělo její tam přeneseno; odtud sluje „panna herfordská“. Svátek 23. dubna.

Sv. GEROLD, opat fontenellský, † r. 806; svátek 14. června.

Sv. EREMBERT, opat fontenellský, zemřel r. 849; svátek 11. září.

Sv. IMA či *Ama*, panna ve Joinville (nad řekou Marnou); svátek 24. září.

Ct. BEDŘICH, hrabě verdunský, příbuzný krále Jindřicha, vstoupil do kláštera a neostýchal se před císařem usednouti k nohám svého opata; neostýchal se pomáhati při stavbě kláštera a konati práce, jimž i obyčejní nádeníci se vyhýbali. Nejraději umýval nádobi v kuchyni. Později sestal představeným kláštera arrasského. Zemřel r. 1022. Památka jeho 4. září (nebo i 6. ledna).

Sv. BOHUMÍR (něm. Gottfried) narodil se kolem r. 1066 v Moulincourtu u Soissons. Rodiče jeho byli zámožní. Odevzdali syna, když mu bylo pět let, do kláštera na výchovu. Kdysi vletěl na hlavu Bohumírovi zorav a kloval jej do očí; všichni se obávali, že pozbude zraku, ale nic se mu nestalo. - Bohumír čítal rád Písmo svaté a zamiloval si život tichý a

odřikavý. Když se stal řeholníkem, byl ustanoven ošetřovatelem v domácí nemocnici. Chodil od lože k loži, těšil nemocné a povzbuzoval je k trpělivosti; staral se nejen o tělesné potřeby jejich, ale nabádal je i ke kajcnosti a věnoval jim péči mateřskou. Záhy se roznesla pověst o jeho dobrotnosti; i byl zvolen opatem kláštera nogentského v Champagni. Klášterní budovy byly zpustlé, hospodářství na mizině, pozemky zanedbané. Bohumír uvedl hospodářství do pořádku, zvelebil zemědělství, aby klášter mohl nejen opatřovati mnichům všeliké potřeby, ale aby mohl i poctivě hostiti a chudé podporovati. Pak zreformoval klášterní kázeň. Biskup remešský nabízel Bohumírovi výnosné opatství u města Remeše; ale Bohumír odpověděl: „Chraň Bůh, abych povrhl chotí svou chudobnou (opatstvím nogentským) a volil sobě chotí bohatou.“

R. 1103 byl Bohumír ustanoven biskupem amiensským. I jako biskup zůstal pokorným mnichem. Říkal: „Jsem nejnehodnější člověk na světě, mám více než potřebuji, kdežto mnozí ubožáci nemají ani, čeho nutně potřebují.“ Každodenně hostil 13 chudých. Chránil lidu poddaného proti libovůli násilnických pánů. Kněze nezdrželivé vylučoval od služby církevní. Apoštolskou horlivostí Bohumír vzbudil sobě mnoho odpůrců; i mezi kněžími. Někteří odpůrci mu poslali otrávené víno; biskup neokusiv vína, namočil v něm sousto chleba a dal sousto psu; pes otrávený pošel. Opat kláštera sv. Valericha nechtěl biskupa vpustiti, když biskup chtěl podrobiti klášter církevní prohlídce, vy-

mlouvajese, že klášter ten je vyňat z pravomoci biskupské. Bohumír uhájil svého práva a donutil odbojného opata k poslušnosti. - Jindy přišli šlechticové k ofěře pyšné v oděvu nádherném a rozmařilém. Bohumír je odmítl a připustil je teprve, když oděv jejich byl posvátnosti místa přiměřený.

Všecky tyto smutné zkušenosti ztrpčovaly mu jeho veřejné působení; i odebral se do kláštera kartusiánského u Grenoblu, zamýšleje setrvati tam až do smrti. Ale biskupové shromáždění na sněmu nesvolili a Bohumírovi bylo opět se vrátiti. Zanařikal si: „Nemám již na světě žádné útěchy; jsem jako veslař, jenž pozbyv vesel, je nucen ponechat loď větrům a bouři.“ Brzo poté, když konal cestu do Remeše, onemocněl a zemřel dne 8. listopadu 1118. Římské Martyrologium jej nazývá mužem veliké svatosti. Slaví se 8. listopadu.

Sv. LUDOLF, opat corveyský, volil jen nejctnostnější a nejučenější muže za učitele školy klášterní. Zemřel r. 983. Svátek 13. srpna.

Bl. KRISTIAN, kněz v Douay v severní Francii; není o něm mnoho zpráv; byl štedrý k chudým a k nemocným. Svátek 7. dubna.

Sv. CUTHMANN, nádeník v Steningu v Normandii, pečoval o zestárlou matku svou něžně. Žil v 9. století. Svátek 8. února.

Sv. LUCIE DE MONTE pocházela prý z královského rodu skotského; přišla ze Skotska do krajiny verdunské, pásla dobytek jistému Theobaldovi, v noci pak šla; později poustevničila a zemřela r. 1090. Svátek 19. září.

Sv. ARNULF pocházel z Brabantska a věnoval se zprvu vojenství; poté ustanoven byl biskupem soissonským. Rodem byl slavný, ctnosmi ještě slavnější. Na konci života se odebral do kláštera Aldenburchu ve Flandersku a tam zemřel roku 1085 (dle *St r.* 1087). Svátek 15. srpna.

Sv. LEV, arcibiskup rouenský, hlásal slovo Boží také v krajině mezi Bayonne a Bordeauxem; zavítal i do Španělska; když se vracel, byl přepaden od pirátů; ti zabili jeho bratra Gervasa, Lvovi utkali hlavu; druhý bratr Filip unikl. To stalo se r. 900. Svátek 1. března.

Sv. LUTGARDA, abatyše brixmontská, † kolem r. 835; svátek 27. prosince.

Sv. SVENTIBOLD (česky *Svatopluk*), syn císaře Arnulfa a Ellimary, král lotrinský, vládl svědomitě, získal si lásku lidu poddaného, ale vzbudil i nenávist šlechticů násilných. Normanové pobořili v předešlých válkách mnoho kostelů, Sventibold je zase vystavěl. Byl ženat a měl tři dcery: *Benediktu, Cecilii a Relindu*. Ty odevzdal na výchovu do luteránského kláštera. Představenou onoho kláštera byla Amalberga. Benedikta a Cecilie zůstaly v klášteře a staly se jedna po druhé abatyšemi; nejmladší Relinda se uzamkla v chatce u Lutychu a žila poustevnicky. Všecky tři dcery jsou v seznamu svatých. Zbožný život králův se nelíbil velmožům. Jejich návodem vtrhl do země francouzský král Karel III. Rozepře se skončila smírem. Avšak později bylo Sventiboldovi bojovati i proti vlastnímu bratru; a v této válce padl u řeky Mosy kolem r. 930. Svá-

tek sv. Sventibolda krále 13. srpna; svátek sv. Benedikty, Cecilie a sv. Relindy 17. srpna.

Sv. RAIMUND, narozený v Toulouse, byl zprvu kantorem při chrámu sv. Saturnina. Ovdověv, horlivě se věnoval skutkům milosrdenství k lidem trpícím bez rozdílu náboženství. Zemřel r. 1073 nebo 1074. Svátek 3. července.

V Belgii, v Nizozemí a v Německu.

Sv. MENGOLD (nebo Meningaud), hrabě v Huy (mezi Namurem a Lutychem), potýkal se zprvu se svými sousedy, ale pak činil pokání. Byl r. 892 od svých protivníků zavražděn. Svátek sv. Mengolda hraběte, patrona mlynářů a pekařů, 8. února.

Sv. ROLENDA, kněžna belgická, panna, převyšovala všechny panny své vlasti netoliko krásou a bohatstvím, ale také ctnostmi křesťanskými. Skotský princ ji chtěl za manželku, avšak Rolenda uprchla se dvěma služebníky a se služkou; u Villiersu onemocněla a zemřela snad kolem r. 800. Svátek 13. května.

Bl. THEODORICH, narodil se v Belgii. Otec určil syna pro stav vojenský, matka však si přála, aby se stal knězem. Theodorich vstoupil do kláštera sv. Humberta a stal se opatem kláštera andaiského v Ardenském pohoří. Podroboval své tělo duchu a dbal na přísnou kázeň v řeholním domě. Ale někteří mnichové mu odepřeli poslušnost. Umtnili si, že mu nebudou prokazovati obvyklou poctu a že při sborovém zpěvu nebudou ho žá-

dati o požehnání. Ale když jejich vůdce Lambert poprvé chtěl provést tento vzdor, náhle poznal svou hříšnost a změnil se rázem. - Když Theodorich onemocněl, domlouvali mu mnichové, aby upustil od dosavadního svého zvyku, nositi kající ostnatý pás a jisti pouze jednou za den. Odpověděl: „Nebuďte z milosrdenství nemilosrdní k člověku, který se chystá na dalekou cestu!“ Zemřel r. 1084. Bollandisté jej uvádějí mezi „praetermissi“. Svátek 24. srpna.

Sv. FULGENCIUS opat v Afflighemu v Brabantu, † r. 1122; svátek 10. prosince.

Sv. RADBOD, biskup utrechtský, nikdy nejedl masa, nikdy nepil vína; pečoval jen o spásu duše své i svých svěřenců. Zemřel r. 980. Svátek 29. listopadu.

Sv. ADELHEID (*Adela*) byla manželkou hraběte Baldwina; po jeho smrti vstoupila do kláštera blíže Ypernu. Zemřela r. 1080. Svátek 8. ledna.

Sv. ERLUIN, příbuzný hraběte flanderského, byl zprvu vojínem, pak odumřel světu a vstoupil do kláštera. Lanfrank a Anselm byli jeho žáky. Zemřel r. 1078. Svátek 26. srpna.

Bl. ERLUIN, mnich v belgickém klášteře Lobbe, byl pro svou horlivost oslepen, ale žil ještě 28 let. Zemřel r. 986. Svátek 10. srpna.

Sv. GODOLEVA (*Bohumila*) narodila se v Londefortu v Nizozemsku; provdala se do Flandr za bohatého zemana Bertulfa. Tam jí však nastalo veliké soužení. Tichně proti ní popuzovala syna řkouc: „Proč jsi pohrdl zdejšími dívkami a dovedl sobě tuto vránu? (Nazvala ji vra-

nou, protože Godoleva měla černé vlasy, kdežto flanderské dívky měly většinou světlé vlasy.) Ve své vlasti mohl's najíti sličnější, bohatější a vznešenější a tys pojal tuto cizinku!“ Bertulf jsa povahy drsné a necitelné, počal nenáviděti svou manželku; už od svatební hostiny odešla přišel až třetího dne; sužoval ji a vykázal jí k bydlení zvláštní dům. Godoleva byla trpělivá v tomto protivenství; útechy nacházela jen v modlitbě; ta jí dodávala statečnosti a síly. Bertulf vida, že manželka trpělivě snáší svůj osud, přemýšlel, jak by ji usoužil. Ustanovil čeledína, aby na ni dohlížel a aby jí dával denně kus chleba na výživu. Čeledín věrně posloužil svému pánu a aby se mu zalíbil, nakládal s Godolevou jako s opovrženou děvkou; týral ji a z rozkazu pánova dával jí jen polovici chleba. Ale ani to Bertulfovi nestačilo; na návod matčin si umínil zavraždit ji.

Godoleva uprchla k rodičům; rodiče Godolevini dozvěděvše se, jak ukrutně se zachází s její dcerou, obrátili se na hraběte flanderského a na biskupa nimweyského, aby Bertulf byl donucen jednati s manželkou podle zákona Božího a po křesťanskou. Bertulf to na oko slíbil, ale slibu nedostál. Choval se k ní čím dále surověji, takže Godoleva musila seznati, že usiluje o její bezživoti. Zajisté se chystala na smrt odporučivši svou duši v ochranu Boží. Kdysi vešel k ní Bertulf a řekl, že se hodlá vydati na delší cestu, rozloučil se s ní na oko laskavě. Godoleva zajisté mu nedůvěřovala, znajíc jeho potměšilost. A v skutku! V noci vrazili do její jizby

najatí lotři Lambert a Hakka a zardousili ji. Bylo to r. 1070. Bertulf konal za svůj hřích pokání. Svátek 6. července.

Bl. KAREL DOBRÝ (Carolus Bonus), syn dánského krále Knuta a Adély, hrabě flanderský, snažil se všude uplatňovati spravedlnost; byl r. 1127 od svých odpůrců zavražděn. Svátek 2. března.

Sv. MAKARIUS, biskup v Antiochii (Pisidské) válkou byl donucen uprchnouti. Přišel do St. Bavo v Belgii a zemřel už rok poté, totiž r. 1012. Svátek 10. dubna.

Bl. OLBERT, opat v Gemdloursu u Lutychu, † r. 1048; svátek 14. července.

Sv. GERLACH, syn bohatých rodičů v Belgii, věnoval se vojenství a oddal se rozpustilému životu. Byl silného těla a udatný; ale také surový; vlastní matku týral. Kdysi byl v Jüllichu na rytířských hrách a závodech; tu mu byla zvěstována smrt jeho milované manželky. V tu chvíli stal se v životě jeho obrat. Jako rozmařilý rytíř jel do Jüllichu, jako kající se vrátil domů do Valkenburgu (ve vévodství limburgském). Gerlach ihned se počal káti ze svých hříchů. - Odebral se do Říma žádat o veřejné pokání. Bylo mu uloženo, aby šel do Jerusalema a aby sedm let sloužil v domě poutnickém. Poslechl a konal v Jerusalemě nejnižší práce.

Po sedmi letech Gerlach opět se tázal v Římě, co by měl dále činiti. Odpověď zněla, aby žil ve světě, jako by nežil ve světě. I vrátil se r. 1155 do vlasti a bydlil v dutém dubu, maje drátěný pás kolem těla; jedl jen chléb, a to posypaný popelem; každé noci, pokud bylo lze, chvátal na půlnoční pobožnost do Maastrichtu.

Mnichové blízkého kláštera obžalovali Gerlacha u biskupa lutyšského, že prý je pokrytec a že má ukryté poklady. Vyšetřování ukázalo lichost obvinění. Sláva Gerlachova rostla zvláště od té doby, kdy sv. Hildegarda mu poslala svůj věnec, který obdržela při vstupu do kláštera. Gerlach zemřel kolem r. 1170. Svátek 5. ledna.

Sv. AUBERT, kněz (inclusus) v Nizozemsku; zemřel r. 1140. Svátek 7. dubna.

Sv. BEDŘICH (lat. *Fredericus*) narodil se ve vsi Hallumu u Leeuwardenu ve Frisku z rodičů chudobných, ale bohabojných. Otec Dodo záhy zemřel; matka Suitberga vychovávala syna pečlivě. Bedřich pásł ovce a krátil si chvíli tím, že stavěl z hlíny kostelíček, oltář, že si hrál na kněze a odřikával naučené modlitby. Když matka seznala, že syn má vlohy, poslala ho do Monastýru do klášterní školy. Bedřich se stal knězem a pomocníkem staříckého faráře hallumského; po jeho smrti sám se pak stal farářem. Horlivě kázal slovo Boží a dbal, aby osadníci pilně navštěvovali služby Boží. Nedbalým vzkazoval, že na ně čeká. Pracoval až do úpadu k věčné spáse svých svěřenců. Jeho osada nestačila jeho horlivosti; i obcházel svou vlast a konal dílo misionářské. Všude se snažil lid nábožensky vzdělávati a zušlechťovati. Za tehdejší doby neviděl pro lidi mravně porušené jiné spásy, leč v klášteře. Říkal: „Klášter by měl v sobě uzavíratí lidi porušených mravů, aby se jim zabezpečila spása.“ - Touto zásadou jsa veden, založil r. 1163 u Hallumu klášter, obehnaný příkopem, pro jinochy a muže mravně pokleslé. Opodál pak zřídil kláš-

ter ženský. Oba kláštery spravoval jako opat. Klášter mužský se nazýval Zahrada Panny Marie (hortus Sanctae Mariae), klášter ženský se nazýval Betlém. Jsa milovníkem panictví, uctíval nejvíce Pannu Marii, apoštola Jana a svatou Cecilii a byl pilen neporušené čistoty. Zemřel r. 1175. Svátek 6. března.

Sv. VIVINA, panna bigardenská (u Bruselu), byla sličná a měla mnoho nápadníků; aby jejich návrhům a nástrahám ušla, uchýlila se se svou služebnicí do ústraní; na místě tom vznikla družina panen, která přijala řeholi sv. Benedikta. Vivina zemřela ve stáří 70 let r. 1179. Svátek 17. prosince.

Bl. YUTTA (nebo *Yvetta*), vdova (reclusa) v Orvalu v Belgii, † r. 1228. Svátek 13. ledna.

Sv. GUIDO (*Kvido*) narodil se v Anderlechtu u Bruselu z chudých rodičů. V kruté škole chudoby poznal Kvido záhy vážnou stránku lidského života a naučil se pokoře a poslušnosti. V blízkém klášteře, kamž častěji docházel, slychal vykládati o životě egyptských poustevníků; prostičký život poustevníků se mu zalíbil a přál si, aby mohl také o samotě sloužiti Bohu. Kdysi přišel Guido do Lakeenu (nynějšího předměstí bruselského). Zastavil se v chrámu Páně a vroucně se tam modlil. Tamní farář jej zpozoroval a dal se s ním do řeči; seznav jeho poměry, nabídl mu, aby zastával v Lakeenu službu kostelnickou. Kvido souhlasil. Sloužil horlivě chrámu Páně i svému faráři; strožil a ozdoboval oltáře, čistil podlahu i stěny kostelní a byl pilen skrom-

nosti, zbožnosti a neúhonnosti. Z nepatrné své mzdy ještě dával chudým almužnu.

Po několika letech Kvido se seznámil s jistým kupcem; ten mu navrhl, aby zařídili společný obchod. Kvido souhlasil; bez vědomí svého faráře opustil službu kostelnickou a věnoval se obchodu. Obchodníky tyto však stihla brzy velká nehoda; jejich loď uvázla blízko Bruselu na mělčině; a když ji posunovali ke břehu, potopila se, neboť byla porouchaná. Kvido si zadřel při této práci třisku do ruky, až mu celá ruka otekla. Zanechal obchodu, vrátil se do Lakeenu a odprosil faráře, nastoupil opět službu kostelnickou. Dlouhá léta ztrávil tak ve zbožnosti. Jenom jedno přání choval v nitru: aby mohl někdy navštívit Jerusalema a Řím. Střídal halíř k halíři a když měl přiměřený peníz, vydal se na cestu. Uctiv posvátná místa ve Svaté zemi, odebral se do Říma. V Římě se náhodou setkal s krajany anderlechtskými. Byl to kapitolní děkan Vondolf, který se s jinými chystal na cestu do Jerusalema. Pozdravil je, ale oni ho nepoznali, ježto jeho tvář byla osmahlá a tělo útrapami zchřadlé. Dal se jim poznati. Žádali ho, aby se s nimi vrátil do Jerusalema a byl jim zkušeným průvodcem a rádcem. Svolil, ač byl z míry unaven. Když se pak vraceli do vlasti, roznemohli se Vondolf i ostatní a všichni zimnicí zemřeli.

Kvido se vrátil do vlasti a oznámil kanovníkům anderlechtským úmrtí děkana Vondolfa, předkládaje na důkaz pravdy jeho prsten. Kanovníci z vděčnosti ustanovili Guidona kostelníkem při kollegiálním chrámu anderlechtském. Kvido

zemřel kolem roku 1012. Svátek 12. září.

Sv. EMMA, manželka hraběte Luidgera v Brémách, sestra biskupa paderbornského Meginverka, rozdala všecko své jmění lidem chudým a kostelům. Zemřela kolem roku 1040. Svátek sv. Emmy 19. dubna.

Bl. VIGMANN, hrabě, *Theodorich*, biskup mindeský, *Verinhart*, dvořenín Adalvin, *Osdag* a jiní padli dne 2. února 880 v boji proti Normanům u Ebstorfu (u Hamburku); svátek bl. Vigmanna 2. února.

Sv. GISLEN, vyznavač v Belgii v Ursidongu, zemřel roku 681; svátek 9. října.

Sv. LIBERT (Lybert, Lubert), opat, byl snad roku 883 ve St. Tronu od Normanů zabít. Svátek 14. července.

Sv. KONRÁD (německy *Konrad* nebo *Kuno*, *Kurt*, *Kunz*) byl zvolen biskupem trevírským; avšak úřady, duchovenstvo i lid protivili se tomu a fojt Dietrich přepadl roku 1066 Konráda na cestě do Trevíru a svrhl ho se skály. Svátek 1. června.

Sv. GEZZELIN (nebo Sezzelo; podle *D Gislen*), poustevník v krajině trevírské, žil přísným životem; bydlil v chyšce bez střechy a byl skoro bez oděvu. Konal skutky kajícího. Snad se v mládí dopustil nějakého poklesku. Pověst o Gezzelinovi se roznesla daleko široko a sv. Bernard poslal k němu Acharda s cistercienským oděvem řeholním pro Gezzelina se žádostí, aby poustevník pamatoval v modlitbě na Bernarda. Při této příležitosti podívovali se mnichové cisterciensští strohému životu poustevníkovu. Gezze-

lin přijav sv. svátosti, zemřel kolem roku 1138. Svátek 6. srpna.

Sv. SIMEON narodil se v Syrakusách, žil 32 let v Betlémě, pak na hoře Sinaj a posléze skončil svůj život jako poustevník v Trevírsku r. 1035. Svátek 1. června. Jiný *Simeon*, mnich, poustevník, pocházel z Armenic, putoval do Svaté země a do Kompostelly a skonal v poustevně u Mantovy r. 1016. Svátek 26. července.

Bl. RAMUOLD nebo Rambold, mnich trevírský, vystavěl dům poutnický a špitál; zemřel r. 1001. Svátek 17. června.

Sv. ADALBERT, benediktin trevírský, byl od císaře Oty I. poslán k Rusům, aby jim zvěstoval víru křesťanskou. Pokus se nezdařil. Poté byl ustanoven arcibiskupem děvinským (Magdeburg). Zemřel r. 981. Svátek 20. června.

Sv. ALŽBĚTA ŠENAVSKÁ (*Elisabeth von Schönaue*) narodila se kolem r. 1129 v Porýnsku. Bratr její Egbert byl opatem. Alžběta, jsouc dvanáctiletá, přijata byla v klášter benediktinek v Šenavě v Nasavsku. Byla útlá a churavěla. Když jí bylo 23 let, byla obdařena viděním. Mívala je obyčejně v čas služeb Božích; její tělo pozbylo po ten čas citlivosti. Jsouc u vytržení myslí, viděla věci nadpřirozeného světa, měla hovory s andělem Božím, se svatými. Alžbětina vidění sepsána byla bratrem jejím Egbertem pod názvem: *Liber viarum Dei*, t. j. kniha cest Božích.

Ačkoliv Alžběta stále churavěla, přece vedla přísný, svatý život. Snášejíc různá utrpení tělesná a duševní, byla tím tak vytržena, že dostoupila vysokého stupně dokonalosti. Byla trpělivá a veselá „hi-

laris“pravi Trithemius). Časem však přece upadla v trudnomyslnost; také se ji namanula myšlenka vzít si život; z toho však se opět vzpamatovala a vrátila se k důvěře v Boha. Zemřela ve věku 36 let r. 1165 (nebo 1164). Život Alžběty Šénavské se podobá životu sv. Mechtildy; obě měly vidění asketického rázu; při obou vidíme churavé tělo, předčasnou smrt. Alžběta náleží k velikým ženám, jež přestovaly život vnitřní; spis její nedostupuje sice co do hloubky myšlenek, velkolepého pojetí a hojnosti obrazů spisu svaté Hildegardy, ale je srozumitelnější. Svátek 18. června.

Sv. VIBERT (nebo *Guibert*) narodil se jako syn velmožův v lotrinském vévodství; vstoupil do stavu vojenského. Avšak i jako voják zachoval čistotu mravů. Vystoupiv ze služby vojenské, založil na statku po rodičích zděděném v Gembloux klášter, v němž i sám věrně Bohu sloužil. Pak byl mnichem v Gorze u Met. Zemřel r. 962. Svátek 23. května.

Bl. DĚTŘICH (*Dietrich*), biskup meteský, † r. 984. Svátek 7. září.

Bl. ADALBERO, biskup meteský, proměnil za moru svůj biskupský palác ve špitál. Roku 1000 putoval do Říma. Zemřel r. 1005. Svátek 14. prosince.

Sv. BRUNO (česky *Břenek*, *Břetislav*). syn německého krále Jindřicha Ptáčníka a jeho manželky Mathildy, narodil se r. 925 a byl vychován od utrechtského biskupa Baldericha. Pak byl povolán svým bratrem Otou I. na královský dvůr. Bruno si shromažďoval spisy starých spisovatelů i církevních otců a zamiloval si knihy

tak, že se bez nich nemohl obejít. Bruno nepoletoval od knihy ke knize dle zpusobu povrchních lidí, kteří chtějí rozptýlit svou mysl, ale setrval u knihy, dokud ji neprostudoval. Kdo mu knihy pošpinil, pohněval ho. Později byl Bruno dle tehdejšího neblahého zvyku jmenován opatem několika klášterů. Bruno však nešel ve šlépějích těch mužů, kteří pobírali pouze důchody klášterů, o konání povinností se nestarajíce; nýbrž ač mlád, horlil ve svém úřadě o čest a slávu Boží, o blaho lidí duchovní i hmotné.

Dokončiv své vědecké vzdělání za vedení veronského biskupa Ratheria, byl roku 953 ustanoven arcibiskupem kolínským. Přitom zastával také úřad říšského kancléře. Císař Ota I., bratr, jmenoval Brunona vévodou lotrinským s mocí téměř královskou. Ale Bruno dovedl povinnosti horlivého biskupa spojití s úřadem světského knížete. Šířil křesťanskou vzdělanost a zaváděl církevní kázeň v lidu i v kněžstvu. Pečoval o zachování pokoje a nastupoval rázně proti rušitelům míru. Žil bezúhonně; smýšlení byl ryze církevního. Zemřel 41 letý roku 965. Dává se mu čestný název Veliký. Svátek 11. října.

Sv. GERON, arcibiskup kolínský, † r. 976; svátek 28. června.

Sv. HANNO (či *Anno*) pocházel z Alemanie a věnoval se zprvu službě vojenské. Dokončiv své vzdělání v Bambergu, stal se arcibiskupem kolínským. Nikdo nepovzněl vážnosti arcibiskupské stolice jako Hanno. Také vychovával mladého prince Jindřicha IV. Roku 1072 Hanno

převzal správu říše do svých rukou. Bořil hrady loupeživých rytířů. Ale také násilnickým rozmarům svého krále postavil se na odpor. Svou přisností popudil proti sobě bohaté měšťanstvo kolínského; bylo mu před nimi utéci. Když jeho přívrženci způsobili v Kolíně krveprolití, měšťané obžalovali Annona; Anno však se ospravedlnil. Zemřel r. 1075. Svátek 4. prosince. I protestantští historikové mluví o něm s úctou; Voigt píše: „Anno byl výkřemem národa.“

Sv. ENGELBERT, syn hraběte Engelberta z Bergu a jeho manželky rozené Geldernské, narodil se roku 1085. Maje 21 let, stal se dle tehdejšího neblahého zvyku proboštem při chrámu Páně kolínském; pobíral důchody církevních statků a tak byl zaváděn chtěj nechtěj do víru světského života. Hrubých poklesků se nedopouštěl, jsa šlechetnou povahou udržován na vážné dráze životní. Roku 1215 byl ustanoven arcibiskupem kolínským. Zprvu se snažil domoci se vrácení uloupených statků církevních a jako světský kněz hájil práva a spravedlnosti. Později byv ustanoven správcem říše za nepřítomnosti císaře Bedřicha II., utvrzoval v zemi pokoj a pořádek. Biskupové vytýkali Engelbertovi, že prý utlačuje lid. Ale Engelbert se ospravedlnil řka, že jinak nemohl jednati, chtěl-li pokoj a pořádek v zemi upevniti a zachovati. (Jiní utlačovatelé lidu říkali o poddaných: „Si non timent, tument;“ a: „Rustica gens - est optima flens - et pessima ridens.“) Bořil hrady loupeživých rytířů. Kdysi odevzdal jistému kupci, jenž pro-

hlásil, že se bojí loupeživých rytířů na cestách, svou rukavici řka: „Vezmi tuto rukavici; a v čas nebezpečí ukaž ji lupičům, kteří na tebe vytrhnou.“ A kupec bezpečně cestoval; rukavice biskupova byla mu lepší ochranou než branný průvod. Takto zavládla v zemi bezpečnost života a majetku.

Engelbert pečoval horlivě o věci církevní a o záležitosti duše. Aby reformoval život náboženský, uvedl do města Kolína nové řady: dominikány a františkány. Byl dobrodincem chudých. Snažil se každému pomoci v soužení. Kdysi seděl na soudu ve svém paláci; jistá žena prosila o právního zástupce ve své záležitosti. Arcibiskup řekl: „Ty znáš nejlépe věc, o níž běží; nuže vylož ji sama!“ Přisedící namítali, že je to proti dosavadnímu zvyku a že soud neporozumí její prosté řeči; ale arcibiskup setrval na svém řka: „Porozumíme jí; nač ty okolky a odklady?“ Jindy sestupoval se schodů paláce, jsa připraven na delší cestu; vtom ho kdosi žádal o spravedlnost ve své rozepři. Engelbert se vrátil, zasedl k soudu a učinil, co bylo spravedlivé. - V čas neúrody rozdával své důchody a zapověděl ve svém území vařiti pivo, aby ušetřeno bylo obilí pro hladovící lid, ač tím sám vzal škodu na svých důchodech. Dobří křesťané nazývali Engelberta „otcem lidu,“ „sloupem církve“. Nuzné kněze zval k sobě, učinil je svými rádci, dával jim šatstvo, prádlo, nábytek. V tom byl Engelbert zářící výjimkou mezi biskupy. Mnozí biskupové pohrdali svými kněžími. Engelbert zval své kněze ke stolu a jedl

s nimi z jedné mísy. Tuto poctu biskupové oni prokazovali svým kejklřům a šaškům.

Násilničtí velmožové nenáviděli Engelberta, že jim bránil ve vzpurnosti a násilí. Hrabě Bedřich z Isenburga (v Hesensku) dotřel se za ochránce ženského kláštera essenského (u Düsseldorfu v Porýnsku) za nešlechetným úmyslem klášter všemožně olupovati. Jeptišky podaly svoje stížnosti arcibiskupovi a papež i císař nařídili Engelbertovi, aby zakročil proti této nespravedlnosti. Engelbert napomínal hraběte Bedřicha, jenž byl jeho příbuzným, po dobrém; ale marně; arcibiskup prohlásil, že nastoupí proti němu dle práva. Ale hrabě Isenburg, dozvěděv se o tom, vzplanul hněvem a zvolal: „Mám zbrojnoše a pevné hrady; biskupové monastýrský a osnabrucký jsou moji bratři - ne bojím se Engelberta a pomstím se mu krvavě!“ E. odebral se do Soetu (ve Vestfálsku), kde spor měl býti smírně uklizen; byl sice nepodepsaným dopisem varován, ale nevěřil, že by strýc se mohl nějakého zločinu proti němu dopustiti. Když biskup Engelbert s komonstvem dojel do lesnaté úžlabiny blíže Svelmu (u Arnsberga), tu vyřítil se hrabě Bedřich z Isenburka v čele oděnců na něho a probodl ho mečem; 37 ran zasadili mu ti lotři. Tak zemřel Engelbert. Bylo to 7. listopadu 1225. Engelbert nazývá se „mučedníkem pro spravedlnost“. Vrah se po delší dobu skrýval; ale byl pak v Lutychu poznán, vydán do Kolína a lámán kolem. Svátek sv. Engelberta 7. listopadu.

Bl. ALDERICH prý pocházel z krá-

lovského rodu francouzského; přišel do krajiny kolínské a zastával službu pastýře stád v klášteře premonstrátek. Zemřel 20letý kolem roku 1200. Svátek 6. února.

Sv. HERIBERT narodil se ve Vormsu a byl říšským kancléřem. Roku 999 ustanoven byl arcibiskupem kolínským. Snažil se povznést náboženský život ve své arcidiecési, proto konal apoštolské cesty ve svém území, aby seznal, čeho je třeba. Když v Porýnsku nastal z neúrody hlad, Heribert pečoval o to, aby se dostalo lidem potřebného pokrmu, šatstva a paliva. Doprovázel jako říšský kancléř císaře Ottu III. i Jindřicha II. do Itálie. Odpůrcové Heribertovi snažili se vzbuditi v císaři Jindřichu II. proti Heribertovi podezření z domnělé nedůvěrnosti. Jindřich II. po nějaký čas věřil pomluvám a dával najevo nelibost, že Heribert chtěl mít jiného císařem. Když závistníci neustávali a pomluvami arcibiskupa očerňovali a podezírali, navštívil císař Jindřich II. arcibiskupa v Kolíně, aby osobně vyšetřil žaloby. Heribert se obhájil skvěle; všechny žaloby se rozptýlily. Císař objal Heriberta třikrát a prosil ho za odpuštění, že uvěřiv pomluvám, dopustil se křivdy proti němu. S pláčem se pak rozloučili oba světcové a to na vždy, neboť Heribert brzo po té 17. března 1022 (či 1021) zemřel. Svátek sv. Heriberta 17. (či 16.) března.

Bl. IRMGARGA, hraběnka v kraji kolínském, vynikala dobročinností, vykonala třikrát pouť do Říma. Zemřela roku 1080 nebo 1180. Svátek 4. září.

Sv. VOLFELM, opat braunweilerský (v krajině Julichské), † r. 1091. Svátek 22. dubna.

Bl. RABANUS MAURUS (nebo Rhabanus či Hrabanus) narodil se kolem roku 788 z rodu franckého. Nebyl tedy ani Skot ani Angličan, jak se někteří domnívají. Zbožní rodičové jej vychovávali pečlivě. Kdykoliv přijímali svaté svátosti, vždy synáček směl jít s nimi. Jsa devítiletý, Rabanus byl dán na výchovu do kláštera Fuldy (původně Wuldaha nazývaného). Pilně si psal přednášky svých učitelů. Pak se odebral do Toursu, kde v Alkuinovi nalezl otcovského přítele a vůdce. Alkuin mu kdysi psal: „Synu můj! cvič se v lásce Boží, žij vždy a všude pro Boha! V tom nacházejš své štěstí!“ Rabanus se naučil řeči řecké, hebrejské a syrské a byl ustanoven magistrem, správcem školy klášterní, vykládal Písmo svaté a napsal první svůj spis: *De laudibus sancte crucis*. Později jsa opatem fuldenským, vystavěl na každém klášterním statku kostel, aby nikdo neumíral bez svátostí. Zdobil kostely uměleckými obrazy a sochami; rozmnožil knihovnu fuldenskou, takže se v ní nacházely knihy všech věků. Nařídil, aby po smrti řeholníka ještě po 30 dní dávána byla chudým strava, která zemřelému řeholníku příslušela.

Raban ustanoven byl arcibiskupem mohučským. Choval k papeži dětinnou úctu, takže nazýván byl „otrokem papežským.“ Snažil se rozšířiti víru mezi pohany; snad byl za tou příčinou r. 825 i v Bulharsku. - Též napsal *Martyrologium*. Obsáhlost jeho vědomostí, znalost

spisů církevních otců řeckých a římských klasiků zjedнала Rabanovi název: *Armamentarium scientiae*, t. j. zbrojírna vědy. Raban bývá nazýván tvůrcem německého školství; někdy také „učitelem církevním“, ačkoliv apoštolská Stolica mu tohoto čestného titulu nepřískla. - Raban zůstal pokorným i na stolci arcibiskupském; sám sebe nazýval sprostým a líným mužikem. Vedl život přísný; nejedl masa, nepil vína. Zemřel r. 857. Svátek 4. února.

Ct. VILLIGIS pocházel z chudého rodu. Stal se arcibiskupem mohučským. Také byl kancléřem říšským a spravoval říši za nezletilého Otu III. Villigis posvětil Adalberta-Vojtěcha na biskupství v Praze. Ač vedl skvělý dvůr, přece byl pokorný. Jedinou vadou v životě jeho byl spor o jurisdikci nad (ženským) klášteřem a nad kostelem v Gandersheimu, kteréžto místo bylo na hranicích. Spor vedl se sv. Bernvardem, biskupem hildesheimským. Vedl spor „bona fide“, t. j. veden byl dobrým míněním. Spor ukončen byl v neprospěch Villigisův. Villigis se zřekl domnělého svého práva a žil s Bernvardem v přátelství. Zemřel roku 1001. Památka jeho 23. února.

Sv. RICHARDIS byla manželkou krále Karla Tlustého. Byla vzácná rodem, ale vzácnější vírou a ctnostmi; krásná tělem, ale krásnější duchem. Po dvanáct let žila se svým manželem, jenž byl skoro slabomyslný, ve svornosti. Král jsa pln rozmarů, nařkl Richardu z nevěry manželské. Richarda prohlásila a přísahou stvrdila, že je nevinná, a byla též ochotna nevinu svou prokázati očistou Boží. Richardis

nade všecku pochybnost očištěná odešla do kláštera andlavského v Alsasku. Žila tam přísně. Také putovala do Svaté země a do Říma. Zemřela r. 893 nebo r. 894. Svátek 18. září.

Sv. MATHILDA byla dcerou saského hraběte Dětricha z Ringelheimu a Rainhildy z rodu knížat dánských. Vychována byla v klášteře herfordském. Roku 913 se provdala za Jindřicha, syna saského vévody Oty. Jindřich se stal 6 let po svatbě králem německým. Mathilda stavši se královnou, zůstala skromnou. Svou tičností, trpělivostí a láskou krotila a zúšlechťovala drsnou povahu manželovu. Děti své pečlivě vychovávala; byli to: Otto, Jindřich, Bruno a Gerberga. Vedla i služebnictvo k ctnostnému životu; ujímala se lidí nuzných, nemocných a utlačovaných. Nejvíce se radovala, vyprosila-li milost a odpuštění vězňům a zajatým.

Král Jindřich, řečený Ptáčník, rozne-mohl se roku 936 na smrt. Předě všemi dvoryny chválil svou manželku řka: „Nikdy nevzal kdo sobě ženy nad ni spolehlivější v věrnosti a utvrzenější v dobrém!“ A obrátiv se k ní řekl: „Děkuji tobě, že's mi moudré rady dávala, hněv můj krotívala, od nespravedlnosti mne odvracovala, k milosrdenství mne nakloňovala a děti naše nábožně vychovávala. Doporučuji tebe, děti a duši svou Bohu!“ Když Jindřich zemřel, Mathilda ihned se tázala místních kněží, je-li kdo z nich lač-ný, aby mohl ihned za duši zemřelého konati obět Mše svaté. Přihlásil se kněz Adeldak a Mathilda jej odměnila za obě-

tování Mše svaté zlatými náramky. K synům svým promluvila: „Ustaňte se přiti o důstojnost královskou! Vizte svého otce a pomněte, že pomíjející je všechna sláva lidská.“

Mathilda byla nejvíc nakloněna synu Jindřichovi; přála si, aby on se stal králem. Ale přání její se nevyplnilo. Na království povolán byl Ota. Z toho vznikl mezi bratry krvavý rozpor, a jen stěží se podařilomatce usmířiti rozdvojené bratry. Synové se smířili, ale z návodu dvořenínů počali matce vyčítati, že rozdává mnoho majetku chudým lidem a klášterům. Odňali matce její statky a Mathilda, hluboce zarmoucená nevděkem svých synů, zvláště Jindřichovým, odebrala se do své otčiny, aby tam žila v ústraní. Ota poznal, že pochybil; umínil si, že ji zavolá zpět; také jeho manželka Editha a bratr Jindřich souhlasili. Synové spěchali matce své v ústrety; spatřivše ji, sestoupili s koně. poklekli před ní a prosili ji za odpuštění.

Od té doby dlela Mathilda v Kvedlinburce; žila skutkům pobožnosti a milosrdné lásky. Modlívala se celý žaltář; při Mši svaté obětovala chléb a víno. Dobročinnost její byla nevyčerpateľná. Když r. 955 obdržela zprávu, že Jindřich, její miláček, zemřel, tu jako by odumřela světu. Na hrobě svého manžela si požalovala: „O můj pane a manžele! Jak šťasten jsi, že jsi se této bolesti nedožil. Dosud jsem se těšila tvou podobiznou, tvým synem, nyní i tato útěcha je tatam!“ Mathilda zřídila v Kvedlinburce tři sbory zpěváků a pěvkyní, aby prozpěvovali žal-

my a nábožné písně v chrámu Páně. Ráda čítala životopisy svatých. Rozdávala almužnu lidem potřebným a posílala jim nejlepší pokrmy se svého stolu. Kdykoliv někam jela, vezla s sebou dary pro chudé a pro chrámy. Cestou se modlila a podělovala každého žebráka, jehož z vozu uviděla. V zimě dala u veřejných cest udržovati oheň, aby pocestní a žebráci se mohli ohřátí. Zabývala se také ruční prací, aby, jak řekla, nejedla chleba nadarmo. Dne 14. března r. 968 Mathilda přijavši svaté svátosti z rukou svého vnuka Viléma, arcibiskupa mohučského (jenž byl přirozeným synem Oty I.), zemřela. Svátek sv. Mathildy 14. března.

Sv. JINDŘICH II. (1002-1024) byl syn bavorského vévody Jindřicha Krátkého a jeho manželky Gisely, která pocházela z rodu knížat burgundských. Narodil se roku 972. Vychován byl od sv. Volfanga, biskupa řezenského. Dospěv, vstoupil v manželství s Kunhutou, dcerou hraběte luxemburského. V den svatby učinili oba slib ustavičné čistoty. Jindřich se stal po smrti císaře Oty III. r. 1002 králem německým. Ačkoliv byl přítelem míru a nemiloval válek, přece byl donucen často válčiti s domácími i zahraničními rušiteli míru. Soupeř jeho, Heřman Švábský, podrobil se mu teprve, až brannou mocí k tomu byl donucen. Vlastní bratr Jindřichův, Bruno, činil mu obtíže a Jindřichovi nezbývalo, než přiměti nepokojného bratra Brunona, aby vstoupil do stavu duchovního, a učiniti jej biskupem augsburským.

V Itálii se bouřil markrabě Ivrejský

Harduin a dal se zvoliti za krále italského. Jindřich potlačil vzpouru a dal se v Pavii korunovati železnou korunou královskou. Avšak ještě téže noci lid se jítřil, útočil na dům, ve kterém král přebýval. Stěží vyvázl Jindřich z města; jeho vojsko pak dobylo města po druhé a potlačilo povstání krvavě. Na radu státního kancléře Heriberta Jindřich II. opustil Itálii a spěchal do Německa. Tam bylo jeho přítomnosti třeba. Bodrci a jiní polabští Slované nemohouce snéstí nátisků Němců, povstali k odboji; kníže polský Boleslav Chrabrý jal se s Němci válčiti a takto Jindřich proti své vůli byl nucen, brannou mocí odrážeti útoky na říši a vkládati se do politických záležitostí sousedních říší. Za těchto válek vtrhl král Jindřich II. r. 1005 také do Čech, donutil Boleslava Chrabrého k útěku z Prahy a udělil Čechy Jaromírovi v léno.

Král Jindřich II. se přesvědčil ve válkách, že nemůže spoléhati na pomoc zřetných knížat světských. Proto vyhledával podpory u biskupů. Umínil si, že zřídí biskupství v Bamberku. Biskupství mělo býti jakousi tvrzí proti sousedním Slovanům. Avšak vévoda bavorský Jindřich, bratr královny Kunhuty, zatoužil po statcích, které se měly dostati k novému biskupství; nespokojen byl také bratr králův Bruno; také biskupové eichstädtský a würzburgský, majíce postoupiti části svých diecesí, činili velké potíže. Král však neupustil od svého záměru. Obdržev svolení papežovo, prosadil zřízení biskupství bamberského, daroval mu hojně statků, učinil je říšským knížectvím a na-

dal je právy tak velikými, že se mu žádné biskupství v říši nevyrovnalo. V Bamberku i jinde stavěl chrámy a kláštery, znovu-zbudoval klášter benediktinek na Nonnenbergu v Solnohradě, udílel biskupům a opatům práva říšských hrabat a tak si v duchovenstvu získal mocnou oporu proti sobeckým knížatům, jejichž zvykem bylo krále neposlušovati a bouřiti se proti němu. Pro velké dary klášterům dávané nazýván byl „otcem mnichů“. Za štědrost prokazovanou církevním ústavům bylo Jindřichovi snášeti mnoho výčitek a příkoří, i od vlastních příbuzných. Ale Jindřich toho nedbal a říkával: „Bůh, jemuž chrámy jsou zasvěceny, jest veliký a nemůžeme dosti činiti v uctívání Jeho velebnosti.“

Proti králi Jindřichu II. bouřili se často jeho příbuzní. Bratr královnin Adalbero byl od kapitoly trevírské zvolen arcibiskupem trevírským, ačkoliv neměl ani zákonitého věku, ani potřebných vlastností pro hodnost biskupskou. Jindřich ve své svědomitosti nepotvrdil té volby. Adalbero zdvihl proti králi branný odpor; bratr jeho, vévoda bavorský, se přidal k němu. Jindřich II. je přemohl, dobyl Trevíru, švakrům odpustil, ale sotva odtáhl se svým vojskem, už se opět vzbouřili proti němu. Tu nezbyvalo králi, než vérolomnému švakru Jindřichovi odníti vévodství bavorské.

Jindřich byl upřímně nábožný, přijímal často svaté svátosti, šetřil církevních postů a zapíral se, aby čistotu srdce bez úhony zachoval. Když manželka jeho Kunhuta byla od zlomyslníků osočována, jako

by se byla provinila proti manželské věrnosti a proti panenské čistotě, k níž se slibem zavázala, ulekl se. S jeho svolením podrobila se tak zvanému soudu Božímu. Kráčela po žhavých radlicích a osvědčila svou nevinnost. - Jindřichova zbožnost nebyla na úkor jeho horlivé činnosti a péči o časné a věčné blaho lidu. Dbal, aby se v úřadech šetřilo spravedlnosti. Byl dobročinný; rozdával na svých častých cestách po říši štědré podpory nutným a potřebným, zvláště v čas neúrody. - Ustavičné bouře a vzpoury příbuzných a knížat říšských, neznajících ani kázně ani spravedlnosti a spoléhajících jen na pestní právo, zošklivily Jindřichovi úřad panovnícký. Stával se zasmušilým, malomyslným a umínil si vzdáti se koruny a vstoupiti do kláštera u města Trevíru. Zažádal o přijetí. Opat ho odrazoval od jeho úmyslu, ale marně. Otázal se ho u přítomnosti mnichů: „Trváš nezvratně na svém úmyslu vstoupiti do tohoto kláštera a zavázati se sliby, tedy také slibem poslušnosti?“ Král odpověděl: „Ano, a zavazuji se k tomu slibem.“ Opat na to: „Nuže, přijímám vaši královskou výsost za člena tohoto kláštera, - a rozkazuji tobě na základě slibu poslušnosti, abys zůstal a dále spravoval říši, kterou ti Bůh svěřil; ukaž, že umíš nesti svůj kříž.“ A král poslechl.

Roku 1013 nepokojný Harduin opět uchvátil vládu v Itálii a vypudil papeže Benedikta VIII. Papež se obrátil ke králi Jindřichovi o pomoc. Král vyhověl žádosti a vypravil se s mocným vojskem, provázen jsa manželkou Kunhutou, do

SV. KLÁRA A SV. ALŽBĚTA

Itálie. Přemohl zpupného Harduina a slavil slavný vjezd do Říma. Pak se konala slavnost korunovace. Než Jindřich vstoupil do chrámu sv. Petra, papež se ho tázal, slibuje-li býti věrným patronem a ochráncem římské církve, papeži a jeho nástupcům synem oddaným?“ - „Ano, slibuji,“ odpověděl Jindřich slavnostně. Tu pak bylioba manželé, Jindřich a Kunhuta, korunováni na římské císařství. - A když pět let po té papež žádal císaře o pomoc proti Řekům, kteří v jižní Itálii se bouřili, císař dostal svědomitě svému slibu, přichvátal papeži na pomoc, porazil Řeky, zjednal pokoj a vrátil papeži území jemu uloupená. Tenkrát obléhal město Troji v Apuleji a obyvatelé nemohouce ubrániti města, vyslali k císaři svoje dívky, jež kráčejiice průvodem propěvovaly „Kyrie eleison“. Císař soucitem jat městu odpustil a vojsko odvolal. - Tehdy navštívil Jindřich II. slavné opatství montekassinské. Ve vojsku začala zuřiti zimnice, také král si odnesl z této výpravy zárodek smrti; od té doby churavěl. Ve Veroně Jindřich spatřil sv. Romualda; volal naň pokorně: „Kéž by duše moje přebývala v tvém těle!“ Od tohoto setkání oddával se Jindřich víc a více duchovnímu životu.

Svatý král připravuje se křesťansky na smrt, ještě jednou odprosil císařovnu Kunhutu za podezření, kterému byl, byť na krátkou dobu uvěřil, a podává jí ruku, řekl k jejím příbuzným: „Tuto, kterou jste mi odevzdali jako pannu, odevzdávám Kristu Pánu i vám jako pannu.“ Zemřel 52letý na svém statku Gróně

u Halberstadtu dne 13. července r. 1024. Pochován byl v bamberském dómě. Jindřich nazývá se v dějinách „Pobožný“ nebo „Svatý“; byl veliký jak v dějinách světských, tak v dějinách Církve. Svátek sv. Jindřicha císaře 15. července.

Sv. KUNHUTA (něm. *Kunigunde*, to jest smělá) byla dcerou lucemburského hraběte Sigfrida a manželky jeho Hedviky. Dospěvši, učinila slib ustavičné čistoty panenské; avšak dle přání svých rodičů podala ruku bavorskému vévodu Jindřichovi. Před sňatkem se mu svěčila, že míní sloužiti Bohu v panenské čistotě; šlechtný Jindřich nejen v to svolil, nýbrž i sám se zavázal Bohu slibem ustavičného panictví. Takto vstoupili v manželství. Zůstali svému slibu věrni až do smrti, milujíce se čistou láskou. Jindřich byl hoden své manželky. V den svatby daroval jí jako „Morghengabam“ (Morgengabe, dar obvyklý) vzácný krucifix, cenný za mnoho tisíc zlatých. Také jí upsal jako svatební dar své pozemky v Horní Falci (na hranicích českých), jež Kunhuta později věnovala nově zřízenému biskupství bamberskému. Když manžel její r. 1002 se stal králem německým a roku 1014 císařem, Kunhuta nezpyšněla. Následujíc manžela, konala i ona mnoho dobrých skutků ke cti a slávě Boží, ku zvelebení Církve a ku blahu lidu, hmotnému i duchovnímu. Pečovala o chudé a nemocné, budovala chrámy a kláštery a zhotovovala bohoslužebná roucha.

Někteří zlomyslníci jali se uvalovati na císařovnu mrzké podezření, jako by

se byla provinila proti manželské věrnosti a proti panenské čistotě, k níž se slibem zavázala. Když tyto pomluvy se dostaly ke sluchu císařovu, zhrozil se. Kunhuta nemohla k pomluvám mlčeti. Dle tehdejšího právního názoru hodlala dokázat svou nevinu „soudem Božím“. Bylo jí usouzeno, aby kráčela bosá po rozžhavených radlicích. Provázena císařem, knížaty a zástupem lidu odebrala se Kunhuta do chrámu Páně; při Mši svaté přijala Tělo Páně a pak učinila bosýma nohama 15 kroků po rozžhavených radlicích (super ignitos vomeres); nevzala úrazu; na nohách neshledáno nižádné popáleniny. Jindřich ji veřejně odprosil a vážil si jí od té doby tím více. Když ležel na smrtelném loži, odevzdal ji jejím příbuzným řka: „Tuto, kterou jste mi odevzdali jako pannu, odevzdávám Kristu Pánu i vám jako pannu.“

Po smrti manžela svého († 1024) Kunhuta dala výhost světu; umínila si, že ztráví zbytek svého života v klášteře v Kaufungách v Hessensku, ježž byla sama vystavěla. Když nadešel den vstupu, Kunhuta oděna jsouc v císařský háv, zářící drahokamy a zlatem, přistoupila k oltáři, složila korunu i plášť císařský i všechny svoje šperky, dala si ostříhati vlasy, oděla se v černé roucho řeholní a přijala od biskupa závoj a prsten, znak zasnoubení s Kristem. V klášteře žila pokorně a přísně, v ničem se nelišíc od ostatních řeholnic. Když ležíc na smrtelném loži upozorovala, že řeholnice jí chystají rubáš drahocenný, zlatem protkávaný, řekla: „Odneste ten šat; v drahocenném rouchu

zasnubovala jsem se snoubenci smrtelnému, v řeholním pak rouchu Snoubenci nebeskému. Pochovejte mne vedle bratra a pána mého, císaře Jindřicha.“ Kunhuta zemřela dne 3. března 1040. Svátek její též 3. března.

Sv. GOSBERT (také Drago nazývaný), rodem Švéd, žák sv. Ansgara, biskup osnabrucký, zemřel kolem r. 874. Svátek 2. února.

Sv. ADOLF viděl kdysi cistercienské řeholníky zpovídati se; i obrátil se k Bohu; stal se biskupem osnabruckým ve Vestfálsku; hlásal horlivě slovo Boží, pečoval o chudé. † roku 1222. Svátek 11. února.

Bl. HERMAN byl rodem žid; pokřtěn a vzdělán byv, stal se praemonstrátským proboštem ve vestfálském městě Schedu; zemřel r. 1173; svátek 6. srpna.

Sv. ADELHEID (česky Adéla) a Bertrada, panny, byly dcery hraběte Megengozy (čili *Megengaudia*), hraběte geldernského (v Porýnsku), a Gerbergý. Adéla byla abatyší ve Villichu (u Bonnu na Rýně), Bertrada abatyší v Kolíně. Když Bertrada záhy zemřela, Adéla na rozkaz biskupa kolínského sv. Heriborta převzala i správu kláštera kolínského. Adéla zemřela r. 1015. Svátek obou panen 5. února; památka ctihodného Megengaudia 19. prosince.

Bl. EBERHARD, hrabě Nellenburg, byl příbuzným německého císaře Jindřicha II. Matka jeho Hedvika byla dcerou uherského krále Štěpána. Eberhard se oženil a měl šest synů. Když vyrostli, Eberhard vykonal pout do Říma a do Kompostelly; se svolením své manželky

vstoupil pak do kláštera v Schaffhausenu, který byl založil. Zemřel kolem r. 1070. Svátek 7. dubna.

Sv. LUDAN pocházel ze Skotska a po smrti rodičů vykonal pout do Svaté země a ze zděděného jmění vystavěl hospic pro poutníky a pro nemocné; když se vracel, v Německu onemocněl a u Strassburgu pod jilmem zemřel, roku 1202. V jeho oděvu byl nalezen lístek se slovy: „Jmenuji se Ludanus, syn skotského knížete Hildebolda, křesťan, poutník Peregrin.“ Svátek 12. února (nebo i 28. června).

Bl. MECHTILDA (nebo také Mathilda), dcera hraběte andechsského (v Bavorsku), byla zvolena abatyší kláštera diessenského. Za její správy klášter diessenský zkvétal a proslavil se. Konrád, biskup augsburgský, znaje pozhnanou činnost Mechtildinu, uložil jí, aby napravila pokleslou kázeň v ženském klášteře edestaetenském. Poslechla. Avšak jeptišky znamenajíce, že dle nové reformy nemají se stýkati s lidmi světskými, počaly reptati a brojiti proti nové představené. Konrád byl nucen zakročiti, vzdorovitě a odbojně jeptišky propustiti. Klášter nabyl zase tvářnosti chvalitebné. Mechtilda seznávši, že se blíží konec jejího života, chvátala do svého milého kláštera diessenského. Mechtilda měla tu vadu, že se příliš rozčilovala a že ve hněvu zlé slovo propověděla. Avšak čím dále, tím více se mírnila. Zemřela roku 1160. Svátek 31. května.

Gt. MECHTILDA, abatyše sponheimská (u Mohuče), zemřela roku 1154; památka 26. února.

Bl. MEINVERK byl biskupem paderbornským. Jeho matka se znovu provdala a žádala na synu důchodů z biskupských statků; bylať oddána životu rozmařilému. Ale Meinverk vynakládal příjmy na zovuzbudování vyhořelého domu, její pak nároky odmítal, máje správný názor o účelu církevních důchodů. Matka proto naň zanevřela. - Meinverk visitoval horlivě svou diecesi, a aby se zevrubně přesvědčil o jejím stavu, převlekl se za kupce. - Byl důvěrným přítelem sv. Jindřicha II., císaře. Císař neměl lepšího rádce nad Meinverka. Zemřel r. 1039. Svátek 5. (nebo 17.) června.

Bl. HEMERALD, kněz paderbornský, měl asi zvyk mluvit ostře, od plic; biskup Meinverk ho dal zmrskati, nazval ho potrhlym odpadlíkem (delirum apostatam), ale pak seznáv jcho svatost, na kolenou ho odprosil. Hemerald zemřel kolem r. 1036. Svátek 28. června.

Sv. FINDAN připutoval kolem roku 851 ze Skotska k Rýnu a vstoupil do kláštera rýnavského (Rheinau, hodinu cesty od vodopádu Schaffhausenského). Tam žil v tuhé kajčnosti, máje na těle žíněný pás; kromě ryb nejídal ničeho; maličko spával na holé zemi. Zemřel kolem r. 878. Svátek 15. listopadu.

Bl. RAINOLD (*Rainhold*), mnich v Porýnsku, zemřel r. 960; svátek 7. ledna.

Bl. EGHART, opat v Huysburgu (blíže Halberstadt), zemřel roku 1084; svátek 28. června.

Bl. ECKHART (nebo Hechard), kněz ve Vestfálsku, žil ve XII. století; svátek 1. července.

Ct. VERNHER (Werner) opat viblin-
ský (u Ulmu) zemřel roku 1126; svátek
4. června.

Sv. RUPERT, syn Robolda a Berty,
která pocházela z rodu lotrinských vé-
vodů. Putoval do Říma, a když se vrátil,
rozdal vše, co měl, chudým a uchýlil se
na horu u Bingen, kteráž pak obdržela
jméno „Rupertusberg“. Žil v IX. století.
Svátek 15. května.

Bl. RUPERT, opat ottobeurenský ve
Švábsku, zemřel kolem roku 1145; svátek
15. srpna.

Sv. LUITBERGA (nebo Luetberga),
reklusa t. j. poustevnice v Hercynském
lese, zemřela kolem roku 870; svátek 1.
ledna.

Sv. LUTHARD, hrabě cleveský, ze-
mřel kolem r. 880; svátek 15. září.

Sv. BRUNO, syn vévody korutanského
Konráda, ustanoven byl biskupem würz-
burgským; vystavěl dóm k počtě sv. Ki-
liána. Dóm ten je památkem zbožnosti
a horlivosti Brunonovy. Roku 1045 táhl
s císařem Jindřichem III. do Uher. Na
cestě se ubytoval v Rosenburgu u Ypsu.
Při hostině se probořila podlaha a Bruno
byl tak raněn, že ranám podlehl. Stalo
se to r. 1045. Svátek 17. května.

Bl. ADALBERO studoval v Paříži se
sv. Altmannem; pak stal se biskupem
würzburgským. V boji o investituru věr-
ně stál při Řehoři VII.; zemřel r. 1090.
Svátek 6. října.

Bl. ADELINDA, dcera vévody šváb-
ského Hildebranda, narodila se na hradě
andechsském u Ammerského jezera v Ba-
vorsku; provdala se za Athóna, jemuž po-

vila čtvero synů. V bitvě s Avary u města
Biberachu padl manžel i tři synové; nej-
mladší syn pak také záhy zemřel. Ade-
linda vystavěla klášter čili ústav Buchan
(nedaleko Biberachu, ve Württembersku).
V ústavu tom bylo členkám ze šlechtic-
kého rodu pocházejícím volno opět vy-
stoupiti; pouze abatyše byla vázána sli-
bem čistoty. Adelinda byla abatyší a žila
odříkavým životem. Zemřela dle *D* roku
940. Svátek 28. srpna. (Sluje též Adelina).

Bl. ARNOŠT (latinsky Ernestus), hrabě
z Hohensteinu, vedl život světský, později
však vstoupil do kláštera zwiefaltenského
na Dunaji. Rok smrti není znám. Svátek
27. března.

Sv. GEROLD pocházel snad ze saské-
ho knížecího rodu a přišel se dvěma syny
do krajiny feldkirchské a jal se tam pou-
stevničiti. Synové vstoupili do kláštera
einsiedelského. Gerold zemřel r. 978.
Svátek 19. dubna.

Sv. MARKVARD (staroněmecky tolik
jako hlídač koní, dle jiných strážce hra-
nic), biskup hildesheimský, byl od Nor-
manů r. 885 zabit. Svátek 2. února.

Sv. ALTRID, biskup hildesheimský,
zemřel r. 875. Svátek 15. srpna.

Sv. BERNVARD narodil se v Sasku
a studoval na škole hildesheimské. Jeho
spolužáci byli: Meinverk a Jindřich, po-
zdější císař. Jakmile Bernvard skončil pří-
pravu vědeckou a uměleckou, vysvěcen
byl od Villigisa na kněžství. Roku 987
Bernvard se stal dvorním kaplanem, ba
i říšským kancléřem u císaře Oty III.
Zvolen byv biskupem hildesheimským,
požehnaně působil pro církev, pro lid,

vědu i umění. Vystavěl pevné hrady proti loupeživým Normanům; zakládal osady na místech pustých, učil lid páliti cihly a opatřil město Hildesheim pevnou zdí, takže v celém Sasku nebylo města krásnějšího a bezpečnějšího. Bernvard byl i dobrým zlatníkem, očemž doposud svědčí umělecký, zlatý kříž a dvě svícny. Za dne pracoval a studoval, velikou část noci probděl na modlitbách. Byl 5 let upoután na lůžko a † 20. listopadu r. 1020 (či 1022). Svátek 20. listopadu (nebo 26. října).

Sv. GOTHARD narodil se kolem roku 960 snad v Reichersdorfě na Dunaji v Bavorsku. Otec byl služebníkem altaichského kláštera. Arcibiskup solnohradský Fridrich přišel kdysí do Altaichu a poznav nadějněho hošíka Gotharda, vzal si ho na svůj dvůr a pečoval o jeho vzdělání. Gothard byv vysvěcen na jáhna, vstoupil do kláštera altaišského a byl od sv. Volkanga vysvěcen na kněžství; později byl zvolen opatem svého kláštera. Dbal, aby pravidla sv. Benedikta byla přesně zachovávána. V klášteře zkvétaly křesťanské ctnosti i věda i umění. Nábožný vévoda Jindřich, pozdější císař, seznav horlivost Gothardovu, uložil mu, aby také v klášteře hersfeldském v Duryňsku zavedl pořádek. Učinil tak. Nespokojenci s novým řádem odešli z kláštera, ostatní však se podvolili a poslouchali přísného opata Gotharda. Pak byl poslán do Tegernsee v Horním Bavorsku. Posléze se vrátil do Altaichu a klášter ten stal se za jeho správy štěpnicí vzdělanosti.

Posmrtní hildesheimského biskupa Bernvarda (r. 1020 či 1022) císař Jindřich si

přál, aby jeho nástupcem se stal jeho přítel Gothard. Gothard, jsa věku pokročilého, zdráhal se volbu přijmouti. Posléze dal se vysvětit na biskupství a ujal se s mladistvou horlivostí úřadu apoštolského. Pečoval o služby Boží; dal si záležeti na výchově mládeže; nešetřil k tomu účelu peněz, a kdekoliv našel schopné žáky, ujímal se jich a posílal je na vyšší školy do ciziny. Důchody své vynakládal na výchovu mládeže, na stavbu a ozdobu chrámů a na podporu chudých a nemocných. Vystavěl rozsáhlý ústav pro chudé a nemocné, ale nařídil, aby lenoši nebyli v něm dlouho trpěni. Takové nazýval žertem „peripatetiky“; ti byvše pohostěni, musili po 2 nebo 3 dnech ústav opustiti. Gothard sám pracoval do únavy až do vysokého stáří a požíval jen skrovného, ponejvíce bylinného pokrmu. Zemřel 4. května 1038. Svátek 4. května.

Sv. HILDEGARDA BINGENSKÁ narodila se r. 1098 na hradě Böckelheimském v kraji hornorýnském z rodu stavu rytířského. Otec Hildebert byl správcem na řečeném hradě, jenž náležel biskupu špýrskému. Matka slula Mechtilda. Hildegarda byla jejich desátým dítětem; tělesně slabá, často postonávající, ale v útlém věku byl silný duch, jenž budil úžas rodičů. Jsouc osmiletá, byla dána do panenského kláštera disibodenského u Remlingu na výchovu. Tehdy tam byla mistrovou Juta, sestra hraběte Sponheimského. Ta naučila Hildegardu čísti, psáti, žalmy zpívat i a na harfu hráti. Jiného vzdělání vědeckého ji nemohla poskytnouti. Hildegarda, ačkoliv byla věkem

mladičká, byla ducha vyspělého, rostla v dokonalosti, krácejíc od ctnosti ke ctnosti a majíc v srdci jedinou snahu, aby Bohu se zalíbila. S velikou radostí ji pozorovala abatyše těšíc se, že z učednice stává setak záhy mistrová. Při tom konala Hildegarda ochotně kteroukoliv domácí práci; obsluhovala nemocné řeholnice s takovou trpělivostí a láskou, že všechny k ní přilnuly. Proto se směla dřív, než bylo zvykem, obléci v řeholní roucho a složit klášterní sliby. Byl to veliký a svatý misionář, Otto, biskup bamberský, jenž přijal její klášterní sliby. Hildegarda propívala láskou k Bohu a k bližnímu, čistotou, pokorou, odříkavostí, mlčelivostí. Byla chatrného zdraví, churavěla skoro stále a zřídka kdy mohla choditi, ale čím více tělo chřadlo, tím mohutněji se rozvíjel její duch.

Hildegarda mívala už od dětství různá zjevení. Vykládala o tom takto: „Ve třetím roce svého života jsem viděla takové světlo, že se moje duše zachvěla. Tak i později. Když jsem pozorovala, že abatyše a ostatní sestry podobných zjevení nemívají, ulekla jsem se a zastyděla a ukrývala jsem je v duši, seč jsem byla. Ale později zazářilo mi do duše tak mocné světlo a zaproudilo tolik představ, myšlenek a obrazů, že mi nezbylo, než všechno vypověděti. Viděla jsem to světlo při plném sebevědomí, i nechtíc, ne smyslovýma očima. Z tohoto světla, jež bylo nad slunce jasnější, poznávala jsem pravdy, řeči a věci neobyčejné, mimořádné, nadpřirozené, v pouhém okamžiku, ne jako z lidských úst... Když mi bylo dvacet čtyři let, cítila jsem, kte-

rak z otevřeného nebe přišlo světlo bleskem a rozlilo se ve všechnu mou bytost; od té doby rozuměla jsem žaltáři a evangeliu; obdržela jsem dar vykládati Písma svatá Starého i Nového Zákona.“ - Hildegarda byla sice tělesně churava, ale oduševní churavosti není u ní stopy. Měla jasný rozhled ve světě, byla cílevědomá a energická.

Po smrti abatyše Juty r. 1136 byla Hildegarda zvolena za „mistryni“; teprv později obdržela název „abatyše“. Pečovala o své podřízené jako dobrá matka a vedla je více příkladem než slovy. Nemívala extrémů, výstřední askese; byla prostá bez upejpání, upřímná bez lichoceň a shovívavá. Uměla mlčeti, čekati, přehlížeti, napomínati, modlitise, ale bylo-li třeba, byla odhodlána uschlou větev odělití od kvetoucího stromu.

Protože mnichové benediktinští na hoře Disibodově zvětšili svůj klášter, ubylo místa, a Hildegarda se odhodlala přeložit svůj klášter z hory Disibodovy na horu sv. Ruperta u města Bingenu. Ale opat se tomu protivil. Také jiné překážky, na pohled nepřekonatelné, stavěly se jí v cestu; hořem onemocněla, ba pozbyla na čas i zrak. V této tísní prosila arcibiskupa mohučského o pomoc. Té se jí dostalo; štědrostí dobrodinců, zvláště hraběte Sponheimského, vyrůstaly zdi nového kláštera, odpor opatův ustal a r. 1147 opouštěly benediktinky, vesměs urozeného stavu, počtem asi 20, provázeny jsouce zpěvem duchovenstva, horu Disibodovu a stěhovaly se na horu, pod níž byl hrob sv. Ruperta, do nového domova. Opat

činil nové potíže, protože hora sv. Ruperta byla na pozemku jeho kláštera. Hildegarda, ač churava, jela koňmo do kláštera benediktinů na hoře Disibodově a energickým jednáním vydobila vítězství a nerušeného klidu. Klášter její se také domohl svobodné volby svého duchovního správce a svobodné volby abatyše. Hildegarda spravovala nejen klášter Rupertberský, ale i Eibingenský. Dvakrát týdně navštěvovala tento klášter za příčinou dohledu.

Stavba, zařízení a správa obou těchto řeholních domů vyžadovaly velké opatrnosti, vytrvalosti a mnoho starostí, ale Hildegarda, důvěřujíc v Boha, dovedla statečným svým duchem přemáhati všeliké obtíže a nedala se ničím odvrátiti od toho, čeho se podjala ke cti a slávě Boží. V částých nemocech zůstávala trpěliva, říkávají: „Čím více utrpení na mne sesílá můj Ježíš, tím více jsem přesvědčena, že mne miluje.“ Kdysi ležela po třicet dnů, snášejíc hrozné bolesti; sestry myslely, že umře. Hildegarda ve vidění zaslechla slova: „Ještě nepřišel čas rozdělení tvého.“ A ihned přestaly bolesti a vrátilo se zdraví.

S přesídlením nebyli spokojeni ani lidé ani příbuzní ani poďřízené řeholnice. Ovšem bylo v klášteře mnoho nehotového, nedokončeného. Hildegardě nezbývalo, než kárati sestry nepoddajné. Učinila tak s mateřskou laskavostí. „Mluvila jsem jim slova Písma a řehole, ale některé z nich pohlížely na mne zlobně, zahrnovaly mne výčitkami, prohlašujíce, že nejsou s to snéstí kruté břemeno kázně řeholní.“ Některé vystoupily z kláštera.

Hildegarda pravila: „Dřívějších poměrů nestrpím; je třeba, aby chybní se vrátily na cestu dobrou.“ „Bouře se valily přes klášter, trampoty mne stíhaly, takže jsem vzdychala a hořce plakala.“ Ale právě pro tuto slabost jeví se nám energická Hildegarda tak lidskou a blízkou. Neznala hrdého sebevědomí a tvrdé necitelnosti k cizí bolesti. Její osobnost je tak sympatická, že lidsky cítila, že sobě nelibovala v podivuhodných skutcích odříkání a pokání, že nehledala cesty do nedostupných krajin, kam ji málokterý člověk mohl následovati.

R. 1151 dokončila Hildegarda hlavní svůj spis: „Sci vias“ (t. j. Znej cesty, totiž Páně; srov. Isaiáš 58, 2). Kniha má tři oddělení, ve kterých je 6 a 7 a 13 - úhrnem 26 vidění zaznamenáno, jež svým slohem připomínají starozákonní proroky a Zjevení sv. Jana. Líčí hříchy v mystických obrazech šelem útočících na nebesa, zobrazuje trůn Boží v moři oslňujícího světla, podává křesťanské učení o Bohu a stvoření, o vykoupení a o Církvi, kárá poklesky tehdejší doby, chyby církevních hodnostářů i světských pánů, hrozí jim trestem Božím. Tu mluví něžně, tu prudkým vichrem, tu jasně, tu temně a záhadně. Nemluví jménem svým, nýbrž jménem Božím. „Bůh praví...“ Osvědčuje ohnivou horlivost pro náboženskou pravdu a pro mravní obrození lidstva. Nikde nevybočuje z mezí; všude lze zřítí pravověrnost. Hildegarda pracovala o tomto díle deset let. To má tu nevýhodu, že spis postrádá systematické skladby, jednotné struktury. (Rukopis „Sci vias“

bohatě ozdobený zlatými a stříbrnými malbami a iniciálkami jest nyní vzácným pokladem zemské knihovny wiesbadenské.)

Spis je psán latinsky. Hildegarda znala pouze základy latiny. Proto jí bylo třeba pomocníka, který by její vidění buď sám zaznamenával, anebo od ní sepsaná po stránce mluvnické opravoval, piloval. Prvním spolupracovníkem byl Volmar, benediktin disibodenský, který jakožto proboštrupertberský konal v tomtoklášteře duchovní správu. Volmar dobře spolupůsobil: nic nepřidával, nic neubíral. Když zemřel, podjal se jeho úlohy probošt Gottfrid, po něm Wibert Gemblouxský. Ten chtěl, pokud se týká slohu, volně vládnouti. I prosila jej Hildegarda řkouc: „Hle, Volmar si nežádal volnosti tou měrou a spokojil se tím, že mé spisy pouze opravil dle mluvnických pravidel; nepohoršuj se, prosím, mou latinou; neníť mi dáno vyjadřovati se klasickou latinou.“

Svět přijal zprávu o viděních a zjeveních Hildegardiných různě; mnozí měli ji za výstřední blouznilku, jiní za prorokyni. Sv. Bernard, uslyšev ty zprávy, zavítal do Bingenu, aby vyzkoumal, co na věci je. Hovořil s Hildegardou o posmrtném životě. Probrav pozorně knihu „Scivias“, byl hluboce dojat a pravil ke svým průvodcům: „Tato zjevení nejsou dílem lidským; žádný smrtelník jich nepochopí, nebude-li srdce jeho proniknuto vroucí láskou k Bohu. Hříšným lidem ať zdají se býti pošetilostí.“ - Boku 1147 konal se v Trevíru provinciální sněm církevní, jehož se zúčastnil i papež Eugen III. Tre-

vírský arcibiskup Adalberon prosil papeže, aby prozkoumal vidění Hildegardina. Papež Eugen III. poslal několik theologů, aby vyšetřili, co na věci je. Uslyšev o ní jenom dobré zprávy a obdržev knihu „Scivias“, předčítal některé stati přítomným hodnostářům. Papež schválil její spis, připsav vlastní rukou tato slova: „Zachovej v srdci svém vzácnou milost, kterouž ti udělil Bůh, a zvěstuj dále, co Duch tobě vnukne.“ (Schválením tím není řečeno, že by spis byl bez omylu. Schválili-li církevní mystické nebo jiné spisy, znamená to jen tolik, že v nich nejsou věroučné a mravoučné vady.

Když věhlasný opat sv. Bernard, papež Eugen III., a sněm Trevírský schválili vidění a spisy Hildegardiny, rozšířila se pověst o ní po celém tehdy známém světě, a vážnost její se rozmáhala. Papežové Anastasius II. a Hadrian IV. i císařové jí posílali listy, doporučující se do jejich modliteb. Papeži Anastasiovi II. (1153-1154), devadesátiletému starci, napsala: „Ty muži, který jsi ustanoven pastýřem všeho křesťanstva! oko tvého rozumu umdlévá... před očima svého svědomí stal se's nedbalcem a trpíš pyšné řeči svého dvořanstva.“ - Král Konrád III. jí psal: „Slyšeli jsme, že svatost tvého života a prorocký dar dochází všude chvály. Ačkoliv žijeme světským životem a jsme, jací nemáme býti, běříme útočiště své k tobě a prosíme tebe o napomenutí a modlitbu“. Odpověděla: „Buď stálý ve službě Boží! Doba, ve které žiješ, je lehkavážná jako žena, panuj nad svou vůlí a polepši se!“ „Polepši se“, tak troufala si

napsati řeholnice mocnému králi. - Císaři Bedřichu I. Rudovousovi napsala: „Ten, který jest, praví: Zničím vzor bezbožníků! Slyš to, o králi, chceš-li zachovati život!“ K hrdému Hohenstaufovi ještě nikdo takto nemluvil. Ale Bedřich ctil Hildegardu, a když jeho vojsko v nastalých bouřích pustošilo Bingen - klášter na hoře sv. Ruperta zůstal ušetřen.

Nikdy se nesklonila Hildegarda před zvučným titulem, nýbrž dle potřeby buď napomínala nebo kárala. Cít povinnosti přemohl ženskou ostýchavost. Kromě jmenovaných psali jí kardinálové, biskupové, na př. wormský, trevírský, solnohradský, pražský, ba i jerusalemský. Z Francie, Nizozemí i z Německa přicházeli zástupové lidí duchovních i světských, vznešených i prostých, zdravých i nemocných do kláštera sv. Ruperta, hledající rady i útěchy ve všelikých svých potřebách, ona pak jim udílela poučení z nevyčerpatelného zřídla svých vidění. Její odpovědi osvědčovaly moudrost kromobyčejnou; ve mnohých výrocích jevil se duch prorocký, nadpřirozené poznávání tajemství Božích i srdcí lidských. Přicházeli i židé. Přicházeli pak pochybovači a posměváčkové, ale Hildegarda, prohlédši jejich nitro, kárala nekalé jejich úmysly.

Hildegarda napomínala i řeholníky a kněze. Z dopisů biskupů a kněží Hildegardě poslaných poznáváme, že vedle zpronevěřilých kněží bylo mnoho horlivých kněží. Hildegarda napomenula opata kolínského: „Kdo místo chleba dává trní (t. j. chladná, přísná slova), nenapomáhá k životu. Učitel ať volí slova s mateř-

skou lahodou, aby žáci je radostně přijímali.“ Na svých okružních cestách navštěvovala města a kláštery, a to buď pěšky nebo koňmo nebo po lodi. Přišla až do Toursu a do Paříže. V Mohuči hlásala před lidem a kněžstvem pokání. Že lid a duchovní správci se dostavili na kázání ženy, jest neslýchaným zjevem v dějinách církevních.

Kromě hlavního spisu „Scivias“ složila 69 písní, antifon a sekvencí, jeden melodram. Jsouc šedesátiletá, napsala nové dílo: *Liber vitae meritorum*, t. j. knihu záslužného života. Tu dává Hildegarda slovo ctnostem a hříchům; nenapomíná přímo, nýbrž ponechává čtenáři, aby volil „pro a proti“. Personifikace jsou dobře promyšleny, allegorie duchaplny. Pozorovací bystrý postřeh, znalost duší a přírody překvapuje. Ale mnohé věci jsou vyumělkovány.

Hildegarda bývá nazývána první německou lékařkou vědecky činnou, první spisovatelkou rostlinopisu. Napsala spisy: *Causae et curae*, t. j. příčiny nemocí a léky, a *Physica*, t. j. přírodopis jednající o rostlinách, nerostech, ptactvu, rybách, zvířatech. Činí o všech přiléhavé poznámky; líčí na př. dravost štičky, prohlašuje oproti tehdejšímu předsudkům slepýže za neškodné zvířátko. Místy podléhá však duchu své doby. Většina těchto spisů nemá než historickou cenu. Její spis: *Ignota lingua persimpticem hominem Hildegardem*, asi 900 slov dílem latinských, dílem německých, je podivný pokus tajemné řeči. Zdali tím zamýšlela prostředek k všeobecnému dorozumění, jakési esperanto, není známo.

Do pozdního jejího stáří spadá spor s biskupskou kurií mohučskou. V jejím klášterním chrámě byl totiž roku 1078 pohřben člověk, jenž byl dříve klatbou stižen, ale pak přijav svátosti, smířil se s Církví. Biskupská kurie žádala, aby mrtvola byla z chrámu odstraněna, a hrozila interdiktem. Hildegarda zastávajíc mrtvého, odebrala se do Mohuče obhájit svého jednání. Konec sporu není znám. Snad končil odvoláním interdiktu, když byl proveden důkaz o smíření onoho člověka s Církví.

Hildegarda, ač byla chatrného zdraví a často churavěla, dosáhla požehnaného věku skoro 82 let. Zemřela 17. září 1179. Nebyla sice slavnostně prohlášena za svatou, ale Římské Martyrologium již od 15. století uvádí její jméno, a vždy byla nazývána „svatou Hildegardou“. Klášter Rupertbergský byl roku 1632 Švédy sbořen, řeholnice se uchýlily do kláštera eibingenského. Ve XX. století byl klášter eibingenský znovu postaven a dne 17. září 1904 přistěhovaly se do něho benediktinky od sv. Gabriele z Prahy. Svátek 17. září.

Bl. YUTTA, panna, byla abatyší kláštera disibodenského a učitelkou sv. Hildegardy, zemřela roku 1136; svátek 22. prosince (nebo 22. ledna).

Bl. IDA Z TOGGENBURGU (čili Judita, Guta) narodila se v Kirchbergu u Ulmu, ve Virtembersku; provdala se za hraběte Toggenburgského, v kantónu Svatohavelském. Důvěrník hraběte, Vlach Domenico, pronásledoval mladou manželku nečestnými návrhy a byl by ji kdysi znásilnil, kdyby panoš Kuno ji byl nepřispě-

chal na pomoc. Poté Domenico očerňoval ji u hraběte, vinil ji z nevěry; hrabě jat žárlivostí, svrhl Idu s hradního okna. Ida se však pádem nezabila; odešla do lesa a žila tam 17 let jako poustevnice. Posléze ji manžel našel a seznal její nevinu. Ida však se nechtěla do jeho hradu vrátiti, nýbrž se usadila s jeho svolením ve skrovném příbytku u kláštera Fischingen. Zemřela kolem roku 1180. Svátek 3. listopadu.

Bl. STILLA narodila se kolem roku 1080 v Abenberku u Norimberka jako dcera hraběte Abenberského. Byla příbuznou bl. Konráda, biskupa solnohradského († 1147). Vystavěla chrám na pahorku abenberském. Učinila slib panenství do rukou sv. Otty, biskupa bamberského. Nevstoupila do kláštera, ale žila odloučeně ode světa skutkům pobožnosti a milosrdenství. Zemřela v letech 1140–1150. Svátek 19. července.

Sv. MENRÁD (nebo *Meinhard*, *Meinhardus*, *Menhart*) narodil se roku 797 v Sulgenu ve Švábsku (dle *St* v Sullichgehofen ve Švýcarsku; Sulgen byl asi matčin rodný hrad). Jeho otcem byl Berthold hrabě Zollern nebo Hohenzollern. Menrád byl vychováván od svého strýce Hattona, jenž byl biskupem basilejským a spolu opatem kláštera reichenavského (na ostrově Bodamského jezera). Také Menrád vstoupil do toho kláštera; později byl poslán do kláštera v Bollingenu u Curyšského jezera. Ale jeho srdce toužilo po úplné samotě, ve které by mohl nerušeně sloužiti Bohu. S dovolením představeného odešel do tak zvaného „Tmavého lesa“

a tam mezi dvěma vysokými vrchy u pramene Sihl si vystavěl poustevnu. Abatyše kláštera curyšského Heilviga byla mu ve stavbě nápomocna a darovala do kaple sošku Panny Marie. (Na místě někdejší poustevny zbudován byl klášter a poutní chrám Maria Einsiedeln.) Menrád žil tam životem rozjímavým a přísným. O jeho pobytu věděli jen řeholníci reichenavští. Znenáhla našli i poutníci cestu k němu a žádali od něho rady v různých potřebách. Kdysi však přišli i dva lupičové; domnívali se, že poustevník má mnoho nashromážděných pokladů. Na oko se vyptávali na další cestu; Menrád je pohostil chlebem a vínem; oni však zhurta žádali pokladů, a aby se domnělých pokladů zmocnili, zardousili Menráda. Pokladů ovšem nenalezli i uprchli. Ale Menrádovi ochoteni havraní je pronásledovali svým skřekem; lidé byvše upozorněni kráкотem havranů, polapili lotry v Curychu. Vrahové tam byli popraveni. Rok smrti Menrádovy 861 (dle jiných 863), svátek 12. (nebo 21.) ledna.

Sv. MEINHARD I., biskup livlandský, zemřel 14. srpna 1196.

Bl. MEGINHARD, opat v Hersfeldu (na Fuldě); byl vzorem řeholního života. Zemřel roku 1059. Svátek 26. září.

Sv. VIBORADA (Vilreda) pocházela ze slavného rodu švábského (v Aargau). Odebrala se s bratrem Hittonem do Říma na pout. Záhy se řídila radami evangelickými. Když se oba vrátili do vlasti, Hitto vstoupil do kláštera svatohavelského, Viborada pak se ubytovala nedaleko kláštera toho v chyšce u kostela; zprvu s Kerhil-

lou, neterí Notkera Balbula. Oddaly se tuhému životu a kolem nich se seskupila celá osada poustevnic Bohu v sebezapírání sloužících. Viborada byla duchovní matkou sv. Oldřicha. Přijala pak později k sobě i *Rachildu*, která byla stížena nezhojitelnou nemocí.

Roku 925 podnikli Maďaři (anebo jiný kmen jim příbuzný) vpád do země; Viboradu zavraždili, Rachildy však, ač byla v téže nebo v blízké cele, ušetřili. Rachilda žila ještě 21 let. Zemřela r. 946. Svátek jejich 2. května.

Bl. NOTKER BALBULUS (nazývá se tak pro chybnou řeč, narážet jazykem) byl mnichem svatohavelským ve Švýcarsku. Získal si zásluh o zvelebení církevního zpěvu. Napsal pojednání *De musica et symphonia* a „Knihu sekvencí“. Píseň jeho: „*Media vita in morte sumus*“ stala se válečnou písní křižáků. Také napsal *Martyrologium*. Vykládá se o něm, že na otázku jistého nadutého člověka, co prý teď Bůh v nebi dělá, odpověděl: „Ponižuje pyšné a povyšuje pokorné.“ Zemřel r. 912. Svátek 6. dubna.

NOTKER LABEO, také mnich svatohavelský, jeden z největších tehdejších učenců. Byl vzdělán v theologii, básnictví, v mathematice a v hvězdářství, ve spisech klasických i posvátných. Zemřel roku 1022. Blahorečen nebyl. Památka jeho 28. července.

Ct. VILTRUDA, abatyše v Hohenvartě (u Schrobenuhausenu), † r. 1081. Památka její 30. července.

Sv. KONRÁD (či Kundrat, česky i Kuneš), syn Jindřicha, hraběte z Altorfu,

jenž pocházel ze starobylého rodu Velfů, a Berty, rozené hraběnky Hohenwartové. Konrád byl i za mladičkého věku neobyčejně vážný a usedlý; proto si rodičové umínili věnovati ho stavu duchovnímu. Poslali ho do Kostnice. Za dozoru kostnického biskupa Notinga Konrád činil pokroky ve vědách i ve ctnostech. Noting vysvětliv Konráda na kněze, zvolil si jej za pomocníka a důvěrníka. Zakrátko řízení diecése spočívalo na Konrádovi. Vedl si horlivě a spravedlivě. Proto po smrti biskupa Notinga zvolen byl Konrád jednomyslně biskupem kostnickým. Zdráhal se hodnost tu přijati, avšak na domluvu Oldřicha, biskupa augsburského, jenž volbu řídil, Konrád se podvolil všeobecné žádosti.

Konrád hlásal slovo Boží neúnavně, napomínal k životu ctnostnému, zveleboval církevní kázeň, vystavěl tři nové chrámy v Kostnici, jakož i útulek pro poutníky a pocestné. Oběť Mše svaté konával s dojemnou zbožností; slzival při ní vnitřním pohnutím. Aby osvěžil svou horlivost, putoval po třikráte do Svaté země a zůstavil v Kostnici trvalou památku této pouti, dav zříditi hrob Páně, podobný Božímu hrobu jerusalemskému. Zemřel roku 976. Svátek 26. listopadu.

Bl. GEBHARD, syn hraběte Oldřicha, narodil se r. 947; ztratil matku při porodu. Byl vychován na dvoře biskupa kostnického, sv. Konráda; stal se jeho miláčkem a také druhým jeho nástupcem na biskupském stolci kostnickém. Vystavěl benediktinský klášter u Kostnice. Zemřel r. 995. Svátek 27. srpna.

Sv. BERNARD MENTHON, arcijáhen chrámu v Aostě, kázal po 42 let slovo Boží v kraji Walliském ve Švýcarsku a vystavěl dva ústavy pro cizince na horách, které se podle něho nazývaly „hory Bernardovy“. Zemřel v Novaře r. 1008. Svátek 15. června.

Ct. HEŘMAN (*Contractus*), mnich reichenavský. Vynikal nejen theologickými vědomostmi, ale i jako dějepisec, filosof, astronom, hudebník. Jeho nejdůležitější dílo je: *Chronicon ab orbe condito ad annum 1054*. Pokud se týče dřívějších století, jest to ovšem jen výtah z Bedy. Avšak vždy zasluhuje chvály jeho stručný sloh, opomíjení všech bájí, vystříhání se zbytečných úchylek, vhodné uspořádání knihy. Od něho je píseň „Alma Redemptoris mater“; † r. 1054. Památka 19. července.

Bl. KONRAD pocházel z Albisu u Curychu a založil v Engelbergu klášter. Kdysi se ubíral do Curychu, aby obhajoval darované statky; tu byl od příbuzných nebo od služebníků zavražděn r. 1125. Svátek 2. května.

Sv. BERCHTOLD (nebo *Berthold*), opat v Engelbergu ve Švýcarsku, † roku 1197. Svátek 3. listopadu.

Bl. MARBOD, poustevník v Alberschwenden (blíže Bregenzu), byl kteréhosi dne r. 1120 nalezen mrtev ve své cele. Patrně ho zavraždili loupežníci. Svátek 11. září.

Bl. ADALBERO, biskup augsburgský, † r. 909; svátek 9. října.

Sv. OLDŘICH (lat. *Udalricus*, něm. *Ulrich*, původně také *Vodalrik*, *Othilrik*, *Hylderik*, *Chylderik*), syn hraběte Hu-

paldá, pána na Dillingách, a jeho manželky Thetbirgy (Dětpirchy), narodil se r. 890 v Augsburgu. Jako dítě byl slabounkého těla. Když poněkud zesílil, dali jej rodičové do kláštera svatohavelského. Toho času tam bylo 1000 mnichů, mezi nimi: Notker, Ekkehard, Sintram, Tutilo a Valtram. Prázdné chvíle Oldřich trávil u poustevnice Viborady; ta mu dávala návod k bohumilému životu a poučení, jak má pokušení, najmě proti čistotě, přemáhati. Po dokonaných studiích byl Oldřich od biskupa Adalberona ustanoven komořím. Poté Oldřich putoval do Říma. Zatím Adalbero umřel a nástupcem jeho sestal jistý Hiltin. Oldřich vrátiv se, neuvázal se opět ve svůj dřívější úřad, nýbrž odešel ke své matce, aby spravoval její statky. Hiltin však umřel již po několika letech a Oldřich byl ustanoven biskupem augsburgským.

Tehdy byli biskupové i říšskými knížaty; bylo jim prodlévati občas na královském dvoře, táhnouti v čas války v čele vojinů do pole. Oldřich těžce nesl společenského postavení; vyprosil si propuštění z úřadů světských, na místo sebe navrhnul synovce svého Adalberona. Takto se mohl Oldřich plně věnovati povinnostem biskupského úřadu. Konal visitace po všech farních osadách, aby se přesvědčil, zdali kněží plní pastýřské svoje povinnosti, jak se chovají k osobám druhého pohlaví, zdali se neoddávají honům, hospodám, nestřídmosti, zdali se zúčastňují měsíčních konferencí, - zdali lid světi svátky a po křesťanskou žije. Oldřich jel na visitace ve voze taženém voly, v průvodu svém

maje lid poddaný, ustanovený k ochraně. Při vjezdu do farnosti zazněly zvony, nesený byly kříž, korouhve, kniha evangelií. Po službách Božích Oldřich se vyptával, zdali a v čem by se měla státi náprava. Na vinníky byl přísný, ale není pravda, že by je byl bil. Dbal, aby služby Boží byly konány horlivě, vyslýchal prosby a žaloby, káral a chválil, jak kdo zasluhoval. Budoval školy. Chudým lidem rozdával obilí i oděv, zřídil rozsáhlý špitál a ustanovil kněze, který by pátral po chudých lidech. - Byl zbožný; denně se modlival se svými kněžími officium a žaltář a sloužil dvě nebo tři Mše svaté. Tehdy ještě (až do roku 1065) bylo to dovoleno. Ruku kněze, který sloužil Mši svatou, Oldřich uctivě líbal. Žil střídme jako prostý mnich; masitých pokrmů nepožíval; jídal z dřevěných misek. Ale hostům svým předkládal pokrmy v hojnosti; i neznámé zval; a přišli-li noví a noví hosté, poskakoval radostí. Nespal na loži, nýbrž na pytli, žiněnou příkrývkou se přikrýval.

Roku 955 vtrhli Maďaři do země, plennice a vraždíce napořád. Král Otto I. vytáhl s říšským vojskem proti nim; u Augsburgu, na řece Lechu se strhla bitva, jedna z největších a nejkrvavějších ve středověku, 10. srpna. Maďaři byli na hlavu poraženi a zbytky maďarského vojska, jež chtěly vtrhnouti do Čech, potřel český vévoda Boleslav I. Od toho dne západní Evropa byla ušetřena útoků maďarských. Oldřich se snažil zahojiti rány válkou způsobené. Pobořený chrám sv. Afry v Augsburgu dal vystavěti znova a krásněji.

Oldřich žil v upřímném přátelství s Konrádem, biskupem kostnickým. Když cítil, že život jeho se chýlí ke konci, ustanovil synovce svého Adalberona svým nástupcem. Avšak toto ustanovení se nesetkalo se souhlasem biskupů. Proto Oldřich ustoupil od svého záměru. Ostatně Adalbero umřel záhy, ještě před Oldřichem. Oldřich jsa staříčků kmet, vykonal ještě pout do Říma a vrátiv se, připravoval se na křesťanskou smrt. Rozkázal komorníkovi Luitpoldovi, aby donesl všecko movité zboží na rozdělení pro chudé. Nebylo toho mnoho: dva pláště, několikrát šaty, stolní náčiní a něco peněz. Přijav svaté svátosti, leže na podlaze, popelem v podobě kříže posypané, zemřel r. 973. Pochoval jej a promluvu u hrobu učinil sv. Wolfgang, biskup řezenský. Svátek 4. července.

Ct. REGINBALD, opat augsburgský, pak loršský, zemřel r. 1039; svátek cti-hodného Reginbalda 13. října.

Bl. ENGELMAR, poustevník u Pasova v Bavorsku, byl r. 1100 zavražděn od svého společníka, jenž mu záviděl milost Boží. Svátek 14. ledna.

Bl. HERLUKA narodila se ve Švábsku a žila zprvu bez vážných myšlenek; stihlo ji neštěstí; oslepla; ale opět nabyla zraku. Vždy více se utvrzovala ve ctnostech. Podporovala chudé matky a jejich děti a opatrovala jim šaty. Později se usadila v Epfachu u Augsburgu a žila tam jako poustevnice 36 let. Připojila se k ní starší žena, jménem Douda. Kdysi za zimní doby přišla Herluka z chrámu Páně všeseka zkřehlá domů. Trochu netrpělivě rozhrnula žhavé

uhlí. „Kdes byla, dcero?“ tázala se Douda. - „V kostele“, odpověděla Herluka. „Nevěřím“, opáčila Douda, „sic bys byla s sebou přinesla utěšenější „ovoce modlitby“. Herluka uznala, že chybila netrpělivostí. Také jistá vdova Felicitas dobře působila na Herluku. Kdysi Herluka zalhala, aby od jisté služebné odvrátila trest. Felicitas za to pokárala Herluku řkouc: „Zle's učinila, poskvřnivši ústa svá lži! Nestačí jen vystříhati se styku s osobami mužského pohlaví, ale je třeba vystříhati se lži. Neboť kde se pravda porušuje, tam i tělesná neposkvřněnost pozbývá své pravé ceny.“ - Herluka zemřela kolem r. 1142. Svátek 18. dubna.

Sv. VIKTOR, kněz tomilský ve Švýcarsku, byl od zemana zavražděn buď pro jakýsi vinohrad, anebo že zemana toho pokáral, asi r. 887. Svátek 28. května.

Sv. AMADEUS, opat praemonstrátský, pak biskup lausannský ve Švýcarsku, zemřel r. 1158; svátek 28. ledna.

Bl. EGON (nebo *Egino*) pocházel z měšťanských rodičů augsburgských. Vstoupil do tamějšího kláštera a byl zvolen opatem. Egon měl spor s místním biskupem Heřmanem; spor trval, i když Heřman se smířil s papežem. Heřman vyhnal Egona i jeho mnichy z města; Egon se odvolal k papeži a odebral se do Říma. Papež Kalixt II. jej přijal otcovsky. Když se Egon vracel do vlasti, zemřel v městě Pise r. 1122. Svátek 15. července.

Bl. TUTTO, biskup řezenský, oslepl a říkával, že rád oželel zrak, který má člověk společný s mouchami a s jinými nepatrnými zvířátky, jen když Bůh mu dá,

aby patřil na něho v nebesích. Zemřel kolem r. 931. Svátek 14. května.

Sv. VOLFGANG narodil se kolem r. 924 na hradě Achalmu u Reutlingen ve Švábsku. Otcem jeho byl hrabě Pfulling, matkou Gertruda, rozená Veringová. Nebyli zamožní. Volfgang byl vzděláván ve škole kláštera reichenavského; tam byl spolužákem jeho Jindřich, pozdější arcibiskup trevírský. Jindřich povolal Volfanga do Trevíru, aby uspořádal život kanovníků trevírských podle pravidel zavedených sv. Chrodegangem. Přítel Jindřich však záhy zemřel a Volfgang zatoužil vstoupiti do kláštera. Přese všechny námitky rodičů setrval na svém úmyslu a vstoupil r. 966 do kláštera einsiedelnského. Do toho kláštera docházel i augsburský biskup Otdřich a seznav Volfanga, uzavřel s ním upřímné přátelství a posvětil jej na kněžství. Volfgang se odebral do Uher, aby jako misionář šířil křesťanství, ale mnoho nepořídil. Vrátil se a byl brzo poté r. 972 ustanoven biskupem v Řezně.

Řezenské biskupství bylo spojeno s klášterem sv. Emmerana. Opatové byli spolu i biskupy. To se nezamlouvalo Volfgangovi; řekl: „Není dobře, aby dvě hodnosti byly spojeny; máť biskup dosti starosti s biskupským úřadem, opat pak s klášterní kázní.“ Říkal též: „Až budeme mítí jednou dobré mnichy, všecko ostatní se napraví. Mnichy žijící podle pravidel jejich lze přirovnati k andělům; ale mnichové zesvětačili nejsou o mnoho lepší než apostaté.“ Přes zdráhání duchovenstva rozloučil opatství od biskupství a ustanovil rázného Rambolda opatem; sám pak

se vystěhoval z kláštera do biskupského domu a zařídil sbor kanovníků a ostatních duchovních na způsob řádu sv. Augustina a přidržoval je k společnému životu. - Zpозorovav, že v ženských klášterích řezenských, v Niedermünsteru a v Obermünsteru, se nezachovává přísný řád řeholní, zavedl do nich řádnou kázeň; některé jeptišky se proti tomu ohrazovaly řkouce: „Nemyslíme, že jsme zavázány k přísné kázní“, a odešly z kláštera. Volfgang založil nový ženský klášter, zvaný Mittelmünster, v němž zavládla přísná pravidla řeholní; první abatýší se stala Brigita, dcera panujícího vévody Jindřicha II.

Horlivost biskupa Volfanga byla veliká. Pilně konal cesty po svém biskupství; visitoval faráře na venkově (pagenses sacerdotes), zkoumal, jak učí, jak křtí, v jakém stavu jsou posvátné nádoby a roucha církevní; napomínal kněze ke zdrželivosti, kázal slovo Boží jadrně a výmluvně a povzbuzoval věřící ke ctnostnému životu. Žil přísně jako mnich; v noci se často uzavíral do chrámu Páně k modlitbě nebo obcházel kláštery, aby se přesvědčil, zdali církevní hodinky a pobožnosti se konají v pravý čas. O žebrácích říkával, že jsou jeho bratři, a nasycoval je. V čas neúrody nařídil svým správcům, aby cizím kupcům prodávali obilí lacino a aby jim k tomu přidávali obilí pro chudé v jejich domově. Kdysi polapen byl zloděj v příbytku biskupském, ale Volfgang mu daroval odcizený oděv, napomínaje zloděje, aby nikdy již nekradl. - Volfgang byl přítelem vědy a umění, byl znalcem klasické literatury a

podporoval výtvarné umění. Vystavěl velkou síň pro knihovnu; vchod opatřil nápisem veršů, jež sám složil. O tom, že sv. Wolfgang spolupůsobil ku zřízení biskupství pražského, vypravuje první jeho životopisec, würzburgský mnich Othlo asi takto: „Zvláště pak potřebovaly Čechy sídla biskupského, neboť lid jen nerad (tepide) odložil své modly. Císař Otto žádal Wolfganga o zřízení biskupského sídla v Čechách; kapitula dómská však se tomu protivila a tu řekl Wolfgang tato památná slova: „Vidíme, že v zemi té je uschována drahocenná perla; a nezískáme ji, leč vzdáme-li se pokladů svých. Slyšte tedy, co pravím: Milerád obětuji sebe i vše, co mám, aby tam církev Boží zřízena a utvrzena byla.“ A takto Praha se stala sídlem biskupským. - (Srovnej vývody Dr. Josefa Pekaře v Čes. časop. histor., 1898, č. 3.). - Wolfgang zajisté nebyl v Čechách neznám; pověst vypravuje, že Wolfgang přišel až k Chudenicím (2 hodiny od Klatov; podnes se ukazuje kámen, na němž prý stál; ale prameny historické o tom mlčí). Také v Kladru-bech prý byl. V Kladru-bech byl zřízen klášter již r. 1108. - Kulda napsal: „Řezno, co svět světem zůstane, honositi se bude biskupem Wolfgangem, tak také každý Čech vezdy uctivě a vděčně jmenovati bude Wolfganga dobrodincem národa svého.“ Dával si předkládati úlohy žáků, aby mohl posouditi, jak prospívají ve vzdělání; pilné žáky odměňoval, nedbalce káral.

S biskupstvím řezenským byla spojena i hodnost říšského knížete; ta vyžadovala,

aby biskup v čas války se bral v čele lidu svého do pole. I tuto, ač nemilou povinnost Wolfgang vykonával obezřetně. Kdy si se přeplavil koňmo přes rozvodněnou řeku Aisnu zvolav: „Ve jménu Páně!“ - Vévoda bavorský Jindřich II. odevzdal Wolfgangovi čtyři své děti k výchově: Jindřicha, pozdějšího císaře, jenž pak prohlášen byl svatým, Brunona, pozdějšího biskupa augsburského, Giselu, která se provdala za krále uherského sv. Štěpána, a Brigitu, o které bylo již řečeno, že se stala abatyší v Mittelmünsteru. - Wolfgang se rád uchýloval do ústraní ve Falkensteinu na Aberském jezeře, jež pak nazváno bylo jezerem Wolfgangovým, a poustevničil tam časem.

Navisitační cestě v Puppingenách (mezi Lincem a Pasovem) Wolfgang onemocněl. Dal se z lodi, na které se po Dunaji plavil, donésti do blízké svatyňky sv. Otmara a přijav svaté svátosti, položil se před oltářem na tvář, tak jak kdysi byl skládal sliby řeholní. Tak očekával smrt. Lidé v zástupech chvátili, aby svého biskupa naposledy viděli. Služebníci bránili lidu vejíti do svatyně, aby umírající mohl v klidu zemříti. Ale Wolfgang řekl: „Nechte je vstoupiti a nebraňte jim; nestydím se za to, že umírám. Hřích je hanbou, smrt není hanbou. Smrt má ať poučí každého, co naň čeká. Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ Wolfgang zemřel 31. října 994. Svátek 31. října.

Bl. RAMOLD (Ramuold), opat řezenský, zemřel r. 1001; svátek 30. července.

Ct. AURELIA, dcera Hugona Capeta, knížete francouzského, uprchla, aby se ne-

musila provdati, k sv. Romualdovi, který ji usadil v klášteře řezenském. Zemřela roku 1027. Památka její 15. října.

Sv. MARIAN, skotský benediktin, přišel roku 1077 ze Skotska do Německa; bydlil u Řezna v chyšce; byl muž krásný, učený a výmluvný; napsal Pismo svaté Starého i Nového zákona na pergameně, jež bratři mnichové z kůže připravovali. Kromě toho opisoval knihy bohoslužebné, a to pro panenské kláštery zdarma (jen potřebný pergamen musely sobě opatřiti), pro vdovy a kostelníky za skrovnou odměnu. Zemřel roku 1088 (K). Svátek 9. února.

Sv. ERMINOLD, narozený ve Švábsku, stal se opatem zprvu v Lorsachu a později v Prüfeningách (nebo: Brunnfeningách) u Řezna. Kdysi chtěl král Jindřich V., z Církve vyobcovaný, navštívit klášter. Erminold zavřel bránu a šel králi v ústřety řka: „Rád bych tě byl uvítal s královskými poctami, ale jsi stižen církevní klatbou! Já pak jsem zavázán poslušností k vrchní hlavě křesťanstva.“ Král odešel; nemstil se Erminoldovi. Když Erminold zaváděl přísnou kázeň v klášteře, bouřili se někteří mnichové proti němu; ježen z nich ho udeřil sochořem. Erminold klesl omráčen k zemi, ale vzpamatoval se. Zemřel roku 1121. Svátek 6. ledna.

Sv. LANTPERT, biskup freisingský, † roku 957 (nebo 955). Svátek 19. září.

Sv. EUFEMIA, panna, abatyše altmünsterská v Bavorsku, † roku 1180; svátek 27. června.

Bl. ALTMANN narodil se r. 1015 ve

Vestfálsku, zúčastnil se poutnické výpravy do Palestiny a vrátiv se, byl ustanoven biskupem pasovským. Stál věrně při papeži Řehoři VII. Zákony Řehořovy prováděl důsledně, bojoval proti svatokupecnému obsazování církevních obročí od hrabivých pánů světských; nedbal odporu šlechticů a duchovních necírkevně smýšlejících. Nastupoval rázně proti klášterům, v nichž někteří mnichové nezachovávali řeholních slibů. Roku 1070 založil v Rakousích klášter řádu sv. Augustina u městyse Mautern nad Dunajem, štedře nadal klášter Göttweig, obnovil kázeň v klášteře sv. Floriána a v klášteře sv. Hypolita i v klášteře Kremsmünsterském. Tak vytrhl hlízu, která církevní život hubila.

Altmann se vyhýbal králi Jindřichu IV. a neúčastnil se pověstné schůze vormské roku 1076, na které biskupové a opatové, císaře otrocky poslušní, vypověděli papeži poslušnost. A když papež prohlásil nad Jindřichem IV. klatbu, Altmann neváhal klatbu ve své diecési prohlásiti. Jindřich IV. přitáhl s vojskem do Pasova a Altmannovi bylo uprchnouti. Roku 1081 opět se mohl vrátiti a působil pak klidně a zdárně k prospěchu Církve a k blahu svého lidu. Budoval místo dřevěných kostelíků nové chrámy kamenné a pečoval o jejich výzdobu. Zemřel v Zeiselmaueru v Dolních Rakousích 8. srpna 1091. Svátek 8. srpna.

Bl. OLDŘICH, biskup pasovský, spolupůsobil při zřízení kláštera scitenstenského a herzogenburgského (u Sv. Hypolita). Zemřel r. 1121. Svátek 7. srpna.

Bl. VIRNTO (= Berato = Verint), opat ve Formbachu (v Bavorsku), zemřel roku 1027; svátek 10. března.

Bl. SALOMĚ pocházela snad z královského rodu anglického. Byla panna velmi sličná; životopisec praví, že její tělo mělo toliko jednu nedokonalost, že totiž bylo smrtelné. Krása těla byla však zrcadlem krásné duše, ctnostmi bohaté. Vykonal pout do Svaté země. Když se vracela do vlasti, pozbyla v Řeznu svých společníků, vyjma *Juditu*, která byla vdova, a jsouc příbuznou Salominou, pocházela snad také z královského rodu. Salome v tu dobu oslepla a onemocněla malomocenstvím; avšak než tu nemoc na ní pozvali, ujela po lodi z Řezna do Pasova; tam se jí ujala jistá žena, jmenem Helka. Salome pak žila poustevnický v Pasově a zemřela kolem r. 880 (či 1080?). *Judita* však zemřela v Oberaltaichu nad Dunajem o několik let později. Svátek bl. Salomy a bl. *Judity* 29. června.

Bl. UTTO (nebo *Utho*), poustevník v Metten na Dunaji, byl nalezen ve své poustevně, když Karel Veliký konal vojenskou výpravu proti Avarům. Karel daroval mu pozemek, aby na něm vystavěl klášter, a když byl v Římě, žádal o potvrzení opata Uthona. Papež svolil. Poslal Uthonovi opatskou berlu s nápisem: „*Quod Dominus Petro - Petrus tibi contulit Utho*“, t. j. co Pán dal Petrovi, Petr dal tobě, Uthone! Utto zemřel roku 829. Svátek 3. října.

Bl. LUITPOLD (nebo *Leutgel*), poustevník v Diessen v Bavorsku; † r. 1104; svátek 24. dubna.

Bl. EDIGNA pocházela z královského rodu francouzského; oblekla se v šat chudobný a opustivši vlast, odebrala se do Bavorska, kdež se usadila v Puchu (nebo v Buchu); vedla život sebezapíravý a zemřela roku 1109. Svátek 26. února.

Bl. VILÉM, opat v Hirschau, byl vzdělaný ve vědách přírodních a ve hvězdářství. Napsal naučný slovník, lexikon všech vědomostí, jemuž dal nadpis „*Liber de universo*“. Vilém byl první, jenž zavedl instituci „konversů“, t. j. členů kláštera, kteří podrželi světský život a oděv a zavázali se poslušnosti k opatovi. Zemřel r. 1091. Svátek 4. července.

Bl. GUNTHER (česky: *Vintíř*) pocházel z knížecího rodu, snad durynského, a byl příbuzný německého císaře sv. Jindřicha II. a jeho sestry Gisely, provdané za uherského krále sv. Štěpána. V mládí se nenaučil ani čísti ani psát. Žil lehkomyslně a rozmařile. Teprve ve věku pokročilém si umínil, že dá výhost světu a počne nový život. Putoval do Říma a vrátiv se do vlasti, vstoupil do kláštera altaichského na Dunaji, kde tehdy Gotthard byl opatem.

Gunther pověsil svůj meč u oltáře a oblékl se v mnišské roucho. Statky svoje odkázal většinou klášteru altaichskému, ponechal si jen zbytek, aby mohl hraditi potřeby kláštera gelingského na výživu mnichů. To však odporovalo základním pravidlům života mnišského, jež vyžadují zřeknutí se všech statků. Proto Gunther byl Gotthardem pokárán. - Vintíř si vyžádal později od opata Gottharda povolení, aby směl poustevničit. Obdržev povolení,

usadil se v pralesích šumavských u řeky Černé Řezny. Několik mnichů altaichských přišlo za ním a tak vznikla poustevnická osada, podřízená opatu altaichskému. Vládla tam přísná kázeň. Vintíř vynikal horlivostí v postech a v jiných kajících skutcích, chtěl své tělo trestati za hříchy v dřívějším životě spáchané. Opat Gotthard upřímně se radoval z nábožné horlivosti, kterou spatřoval v oné osadě poustevnické.

Osada se stala útlukem cestujících, kteří se ubírali hustými lesy, a Vintíř klestil se svými mnichy cestu vedoucí z Bavorska do Čech, od Černého Řezna k Eisensteinu a k Sušici. Když vojsko císaře Jindřicha III. bylo od českého knížete Břetislava I. r. 1040 u Všerub poraženo, poustevník Vintíř ukázal zbytkům poraženého vojska cestu, kudy jim bylo z Čech do Bavorska uprchnouti. Následujícího roku Vintíř ukázal německému vojsku cestu příhodnou do Čech; takto vojsko německé dospělo dovnitř země a kníže Břetislav I. byl donucen podrobiti se císaři. - Jak ze zpráv kronikářů vysvítá, byl poměr Vintířův ke knížeti Břetislavovi přátelský. Dle pověsti Vintíř byl v Praze i v Břevnově; mnichové břevnovští žádali si jej míti opatem. Vintíř často zavítal i do Uher; býval hostem u krále Štěpána a bylo mu dovoleno dle libosti vybrati peníze z pokladnice královské na podporu chudých, klášterů a kostelů. Kronikář vypravuje, že český kníže Břetislav I. provázen jsa biskupem Severem (čili Šebířem), zavítal k Vintířovi a že Šebíř podal poustevníkovi Tělo Páně. Brzy potom,

r. 1045, zemřel Vintíř a byl dle svého přání pohřben v Břevnově. Pohřben byl u přítomnosti opata sv. Prokopa. Svátek 9. října.

Bl. LIBENCIUS, arcibiskup brémský, zemřel r. 1013; svátek 4. ledna.

Bl. HILDEGUNDA, vdova, pak abatyše v klášteře Mehre (u Kolína), † roku 1183; svátek 6. února.

Jiná (?) HILDEGUNDA, narozená v Neuss u Kolína, vykonala v mužských šatech pout do Svaté země pode jménem Josef. Pak žila v schönauském klášteře (u Heidelberku); zemřela r. 1188. Svátek 20. dubna.

V Rakousích a zemích sousedních.

Sv. ADALPRETUS (nebo Adelbert, Albert) biskup tridentský, byl, když hájil práv a majetku svého biskupství, od protivníků zavražděn. Rok smrti 1181. Svátek 27. března.

RICHILDA, panna, reclusa (t. j. vzděná), žila se svolením představených mimo klášter Hohenvarťský v Tyrolsku. Zemřela r. 1100. Památka její 23. srpna.

Sv. ALBIN, biskup brixenský, žil za doby císaře Jindřicha Svatého, zemřel r. 1015, avšak ctí se zároveň se sv. *Ingenuinem*, též biskupem brixenským, jenž zemřel kolem r. 560. Svátek obou 5. února.

Bl. HARTMAN byl zprvu proboštem v Klosterneuburgu u Vídně, pak biskupem brixenským; zemřel ve vaně, ve které se koupal, r. 1165. Svátek 23. prosince.

Sv. HARTWIG, arcibiskup solnohrad-

ský, pohřbil sv. Volfanga, biskupa řezenského. Sám zemřel r. 1023. Svátek 14. června.

Bl. GEBHARD studoval v Paříži s Altmannem a Adalberem; pak se stal arcibiskupem solnohradským. Ve sporu o investituru stál, jak se samo sebou rozumí, na straně papeže Řehoře VII. - Roku 1074 založil v divoké krajině admontské (Ad montes) klášter admontský. Císař zahnal Gebharda, a ten po devět let nespěl se vrátiti na své místo a zemřel r. 1088. Pochován byl v Admontě. Svátek 16. června.

Bl. KONRÁD, arcibiskup solnohradský, přidržoval se v boji o investituru papeže a proto byl nucen uprchnouti a blouditi světem jako sv. Athanasius. Zemřel r. 1147. Svátek 31. května (nebo 3. srpna).

Sv. EBERHARD, arcibiskup solnohradský, proslavil se zbožností a horlivostí. Říkal: „Raději chci míti nepřítelem císaře, nežli papeže.“ Zemřel r. 1164; svátek 22. června.

Bl. BERTHOLD byl převorem v Kotvíku (Göttweih) a pak opatem garstenským v H. Rakousích. Byl muž mravů svatých. Zemřel r. 1142. Svátek 27. července.

Sv. KOLMAN (či Koloman) pocházel snad z královského rodu skotského; o jeho mládí není zpráv; chtěl vykonati pout do Jerusalema; když se ubíral Rakouskem a přišel k městyši Štokravě, byl pro svůj neznámý oděv pokládán za špehouna a se dvěma lotry na strom pověšen. Stalo se tak r. 1012. O jeho komorníku Gotalmovi byla řeč shora § 51. Svátek 13. října.

Sv. LEOPOLD byl synem rakouského markraběte Leopolda Sličného (1075-1096) a Ithy, jež pocházela z královského rodu německého. Narodil se r. 1073 (D udává r. 1077) v Melku v D. Rakousích. O jeho výchovu pečoval vedle rodičů i bl. Altmann, když, byv vypuzen ze svého sídla, dlel v Melku. Leopold vyrostl ve statného jinocha, (v Klosterneuburku u Vídne je obraz sv. Leopolda, pod nímž jest udána míra, dle které byl sedm stop vysoký) naučil se šermovati, mečem a lukem zápoliti, oře ovládati. Kvasů, pitek a blučných zábav nemiloval. Byl střdmý a naučil se ovládati svoje žádosti. Už v mládí skvěly se na něm bázeň Boží, horlivost náboženská, milosrdenství a dobrota. Roku 1096 se ujal vlády v markrabství rakouském. Panoval moudře a spravedlivě. Všem dobře činiti, nikomu neublížit, břemena lidu mírniti - toť bylo snahou jeho. Když křižáci táhli zemí rakouskou do Svaté země, Leopold je obětavě podporoval a poslal Bohumíru Bouillonskému 200 hřiven na vydržování jezdců. Proti Maďarům Leopold vystavěl na Lysé Hoře u Vídne pevný hrad, přeložil svou residenci z Melku na Lysou Horu a přispěl tak značně k rozvoji města Vídne.

R. 1106 se Leopold zasnoubil s Anežkou, dcerou císaře Jindřicha IV., vdovou po švábském vévodu Bedřichovi. Anežka byla paní sličná, ušlechtilá a nábožná; manželství obou bylo šťastné. Z manželství toho narodilo se 19 dětí. Oba manželé pečovali svorně o utvrzení víry a křesťanských mravů v zemi. Leopold byl kníže spravedlivý a dobrotivý. Každý poddaný

mohl volně k němu přistoupiti a stížnost svou mu přednáseti, jsa jist, že se mu stane po právu. Chudí a opuštění lidé měli v něm ochránce a proto všechen lid ho nazýval svým dobrým otcem. Leopold způsobil moudrým zákonodárstvím, že v zemi zavládly bezpečnost života i majetku a blahobyť. - Církvi byl ochráncem věrným. Ačkoliv byl mírné povahy, přece přísně trestal toho, kdo způsobil knězi příkoří anebo kdo mu při vykonávání úřadu činil překážky. Úředník, dopustil-li se tohoto přestupku, byl navždy zbaven svého úřadu.

Leopold zakládal nebo hojně podporoval kláštery a školy. Založil klášter v Klosterneuburgu u Vídně. Pověst o tom vykládá, že markraběnce Anežce, stojící u otevřeného okna hradu na Lysé Hoře, prudký vítr odnesl závoj s hlavy a že závoj nalezen byl teprve po 3 týdnech na křiži na úpatí hory. Manželé si umínili, že na tom místě založí klášter. I zbudován tam chrám a kláštera odevzdán řeholním kanovníkům augustiniánům. Leopold založil r. 1134 i cistercienský klášter Heiligenkreuz a podporoval kláštery sv. Floriana v Kremsmünsteru a j.

Leopold panoval po 20 let v míru; avšak nepokojní Maďaři vpadli r. 1117 a i později do Rakous, pleníce a pálíce všechno napořád. Chtěli se zmocniti úrodných krajín mezi Enží a Litavou. Leopold, ač mírumilovný, chopil se zbraně na obranu své země. Brannou moc mu slíbil český kníže Bořivoj II., jenž měl Leopoldovu sestru Gerbírku za manželku. Leopold odrazil Maďary, vnikl do Uher až k Že-

leznému hradu a vynutil si mír. Sláva jeho rostla a byla mu nabídnuta koruna německá. Ale Leopold prosil, aby toto břímě naň vkládáno nebylo.

Lid nazýval panovníka svého všeobecně „Leopoldem Pobožným“ a papež nazýval jej „pravým synem sv. Petra“. Leopold připraviv se na křesťanskou smrt, zemřel jsa 63 let star dne 15. listopadu 1134. Slaví se 15. listopadu.

Sv. AGATHA HILDEGARDIS, hraběnka korutanská, byla manželkou hraběte palatina, nádvorního župana Jana. Jan se odebral do války; jeho necudný bratr ji sváděl k nevěrnosti, ale marně. Tu namluvil vrátivšímu se Pavlovi, že sám byl sváděn a sotva prý se vyvětil z jejích nástrah. Pavel shodil Hátu i komornou její Dorotu oknem s hradu. Stalo se tak na hradě Prosnici (nad řekou Drávou). Agatha i služebnice vyvázly životem. Pavel poznal, že jim křivdil, činil pokání a vydal se na pout do Jerusalema. Vrátiv se, zemřel. Po jeho smrti Hátá se věnovala skutkům milosrdenství, ubytovala se na hradě kamnickém (Stein u Lublaně) a přežila manžela o několik roků. Zemřela roku 1024. Akta o Agathě Hildegardě se ztratila a všechno co se tu o ní praví, má tedy cenu lidového podání. Také podobnost se životopisy Genofezy Brabantské a Idy Toggenburgské překvapuje. Svátek sv. Háty Hildegardy, vdovy, 5. února.

Bl. EMMA (nebo *Hemma*), dcera hraběte Engelberta z Peilšteinu, narodila se roku 983. Dospěvši v pannu, byla poslána na dvůr císaře sv. Jindřicha II. a jeho manželky sv. Kunhuty. Emma provdala

se za knížete Viléma, pána na Bresách (Friesach v Korutanech). Manželé ti měli dva syny: Viléma a Hartvíka. Na panství v Bresách byly zlaté a stříbrné doly; kovkopové tamější vydělali mnoho peněz, zbujněli, žili nestřídmě a necudně. Tropili výtržnosti a dopouštěli se násilí. Kníže Vilém chtěje je zkrotiti a napravit, ustanovil oba své syny za dozorce nad nimi. Stalo se, že jistý horník ze Selče učinil manželce jistého měšťana v Bresách násilí. Násilník byl po zákonu odsouzen na smrt provazem a popraven. Kovkopové se vzbouřili a zabili oba syny Vilémovy. Rodičové byli smrtí obou synů hluboce zarmoucení. Kníže Vilém přísahal, že učini krvavou odvetu za smrt jejich. V čele vojska vytáhl proti buřičům a dal je všechny pobítí.

Když kníže Viléma hněv přešel, rmoutil se, že krutým trestem způsobil křivdu vdovám a sirotkům pobitých horníků. Stal se zádumčivým a umínil si vykonati kající pouto do Říma. Když se vracel domů, roznemohl se v Lavantském údolí a zemřel. Emma ovdověvši, rozhodla se, že odejde do ústraní hledat útěchy v modlitbě a v dobročinnosti. Velkých statků svých použila dílem na podporu chudých, dílem na stavbu nových klášterů a na jiné dobročinné účely. Vystavěla nad Krkou (v Korutanech) rozsáhlou kryptu o stu sloupů a velkolepý chrám mariánský; vedle něho zbudovala ženský klášter a mužský klášter, jež odevzdala řádu řeholních kanovníků augustiniánů. Také sama vstoupila do ženského kláštera; žila v něm a pracovala jako jiné řeholnice.

Zemřela r. 1045. Svátek 27. (nebo 29.) června.

Ct. BLAŽENA (*Beatrix*), kněžna krá-jinská, vdova, rozdala podle příkladu bl. Emmy své statky lidem trpícím, hrdinně se podrobujícím různým svízelům. Rok smrti její není znám. Památka její 29. června.

Bl. VLADIMÍR (nebo Vladomír, *Jan Vladimír*), syn knížete Pretislava, byl vladařem Charvatů na dalmatském území, knížetem dioklejským a zetským. Avšak bulharský car Samuel zajal kolem r. 1000 Vladimíra a vsadil ho do vězení v městě Prespy. Dcera Samuelova Kosara spatřivši Vladimíra, zamilovala si ho a vyžádala si jej od svého otce za manžela. Car Samuel svolil a jmenoval Vladimíra králem dalmatským.

Jan Vladimír a Kosara žili ctnostně a vládli šťastně. Vladimír byl rozhodný katolík, proto potíral bludaře bogomily, kteří z Bulharska se rozcházeli po okolních zemích. Avšak druhý nástupce cara Samuele, Jan Vladislav, byl přivržencem bogumilů; ten vylákal Vladimíra i Kosaru do Prespy; na rozkaz Vladislavův zavraždili zákeřní vrahové Vladimíra, utavše mu hlavu, 22. května 1015. Jan Vladislav, jenž vraždu zosnoval, zahynul tři léta po té, r. 1018 při obléhání pevnosti Drače. Kosara vstoupila do kláštera. Svátek bl. Vladimíra 22. (nebo 17.) května nebo 22. srpna.

Sv. RAINER, biskup splitský (Spalato v Dalmácii), hájil statků biskupských a byl od odpůrců ukamenován roku 1180. Svátek 4. srpna.

Sv. PETKA (rusky Pjatkica, řecky *Pa-*

raskeve), narodila se v Epibatách v Thracii. Odebrala se do samoty, kde zapírávým životem krotila pokušení. Poté putovala do Svaté země; tam u Jordánu na poušti jistý čas bydlela. Vrátivši se, navštěvovala všechny chrámy v Cařihradě. Zemřela ve svém rodišti Epibatách, snad kolem roku 1200 (K). Svátek 14. června.

Sv. ŽOFIE, šlechtična thrácká, provdala se za radního do Cařihradu. Byla vzornou manželkou, pečlivou matkou svých šesti dětí, dbala povinností náboženských. Záhy ovdověla a zemřela 53 letá kolem r. 1030 (K). Svátek 4. června.

Sv. BOHUMILA (Filothea), dcera bohatého dřevaře v bulharském Trnovu (u řeky Jantry), byla cnostna a dobročinná; chtěla v Macedonii vstoupiti do kláštera, aby se vyhnula nabízenému sňatku; vrátila se z cesty uslyševši, že matka jí umřela. Otec Bohumilin byl lakomý a vida, že dcera štědře rozdává podpory chudým, zabil ji sekerou r. 1060. Národ ji ctil za svatou. Ke cti Bohumily (Filothey) byl r. 1518 u řeky Ardžiry pro mnichy basiliány zřízen ohromný klášter „Ardžirský dvůr“. Slaví se 7. prosince.

V Čechách, v Uhrách a Polsku a na Rusi.

Bl. MARKÉTA, dcera českého knížete Vladislava a Kedrúty, abatyše v Doksanech; úcty církevní nemá. Památka 13. července.

Bl. ŠEBÍŘ (lat. *Severus*) pocházel ze vzácné české rodiny a vstoupil do kláštera břevnovského. Ustanoven byv biskupem

pražským (šestým v řadě), snažil se s apoštolskou horlivostí vykořeniti zlořádu, zbytky pohanských pověr. Zemřel r. 1067. Svátek jeho 9. prosince.

Bl. MENRÁD (*Meinhard*), biskup pražský, ctitel sv. Vojtěcha, jehož hrob ozdobil, konal pout do Jerusalema; když se vrátil, byl obžalován ze spiknutí proti knížeti Soběslavovi. Sotva byl z vězení propuštěn, byl obžalován u arcibiskupa mohučského. Ale i tam se obhájil. Menrád vystavěl v Praze chrám. Zemřel r. 1134. Památka jeho 3. července.

Ct. ONDŘEJ, biskup pražský, hájil práv církevních proti králi Přemyslu Otakarovi I. i proti velmožům. Největší potupa stavu duchovního dala se tehdy při placení pomezného cla; každý kněz byl nucen na hranicích českých platiti ze své osoby třicet peněz, kdežto obyčejný křesťan nebo i žid platil pouze jediný peníz. Ondřej se odebral do Říma a odtud vyslovil r. 1217 pro různé násilnické činy, které se v Čechách udály, nad zemí českou církevní trest, záповěď služeb Božích, a spolu vyobcoval několik provinilých úředníků zemských. Roku 1221 byl spor ukončen. Král Přemysl Otakar I., kardinál Řehoř de Crescentio, biskup Ondřej a přední páni světští a duchovní se sešli na vrchu Stožci u Dačic na Moravě a učinili úmluvu a smír. Také nedůstojné osobní clo na hranicích bylo zrušeno. Ondřej se vrátil sice do Prahy, ale když uslyšel, že někteří páni čeští chtějí se ho zmocniti (obava tato byla asi lichá), odešel opět do Říma. Tam umřel r. 1224. Památka cti h. Ondřeje 30. července.

JINDŘICH ZDÍK byl syn slavného českého kronikáře a pozdějšího kapitolního děkana pražského Kosmy a jeho manželky Božetěchy. (Podle Stadlera byl Jindřich Zdík synem krále Vratislava I.; podle jiných byl synem znojemského knížete Oty.) Roku 1126 byl zvolen biskupem olomouckým. Jindřich dostavěl chrám sv. Václava a přeložil k tomuto chrámu svoje sídlo biskupské. Vykonal r. 1137 pout do Jerusalema a tam seznal řád premonstrátský, oblíbil si jej a stal se jeho členem; oblékl se v bílé roucho řeholní a zařídil svůj život podle pravidel toho řádu. Vrátil se do vlasti, snažil se rozšířit řád premonstrátský. Vyhledl pro nový klášter místo nedaleko hradu pražského, nazvané Strahov. Místo to nazval „Sionem“ v upomínku na horu Sion v Jerusalemě. Pak žádal opata kláštera v Premontre o řeholníky. Žádosti bylo vyhověno: do Prahy zavítali Ervin, Godšalk a jiní premonstráti z kláštera steinfeldského. Na Strahově ustanoven byl opatem Gezo, v Želivě Godšalk. Kníže Vladislav II. vystavěl na Strahově nový velkolepý klášter, jenž se stal mateřincem jiných řeholních domů premonstrátských.

Z politických příčin - Jindřich Zdík se přidržoval knížete Vladislava - byli Kunrad a Vratislav, knížata moravská, odpůrci biskupa Jindřicha. Když Jindřich se ubíral do Říma, oba jej přepadli v čele vojska na pomezí olomouckém a znojenském. Jindřich byl by málem pozbyl života jako Engelbert a jen stěží jim unikl. I odhodlal se hlásati křesťanskou víru pohanským Prusům. Ale pokus se nezdařil. - Zdík také

nemohl s úspěchem provést zákony o bezženství kněží; zlořád ženatých kněží byl příliš zakořeněný. Ale Zdík věrně pomáhal kardinálu Kvidonovi v jeho snaze provést důležité opravy v církevním životě. - Jindřich Zdík zemřel r. 1150. Sv. Bernard jej nazval „mužem svatým a učeným“. (E) Svátek ctihodného (podle St blaho-slaveného) Jindřicha Zdíka 25. června.

Bl. GODŠALK narodil se roku 1116 v Kolíně nad Rýnem. Zprvu se chtěl věnovati povolání lékařskému. Ale onemocněv těžce, změnil své smýšlení a rozhodl se oddati se stavu duchovnímu. Vstoupil do premonstrátského kláštera ve Steinfeldu u Kolína. Odtud byl povolán s několika mnichy do kláštera v Želivě. Řeholníci žili zprvu v nouzi, odkázání jsouce na almužnu lidu a na podporu olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka. Godšalk stav se opatem, proslul horlivostí po celé zemi; jeho přičiněním byly založeny ženské kláštery premonstrátské v Louňovicích v Čechách a v Kounicích na Moravě. Také pečoval o mužský klášter premonstrátský v Jeruši (Geras v Dolních Rakousích) a v Berneku. Zúčastnil se roku 1181 generální kapitoly svého řádu ve Francii.

Godšalk jedl a pil velmi málo, nemluvil zbytečného slova. Nepožíval masitých pokrmů, živil se po tři dny v týhodnu pouze chlebem a vodou; po celý rok měl týž oděv, v zimě se vyhýbal vytopené jizbě. Noční dobu trávil nejvíce v chrámě, ve dne však pracoval čile jak ostatní a zúčastnil se společných církevních hodinek. Od sebezapíravého života byl pouhá

SV. DOMINIK.

kost a kůže. K podřízeným řeholníkům byl laskavý a shovívavý. Bedlivě čítal Písmo svaté a spisy Bernardovy, jež tehdy docházely všeobecného ohlasu. Godšalk rád kázával, na příklad měl kázání o volbě nového biskupa pražského Jindřicha Břetislava a pak když obnovený chrám strahovský byl znovu vysvěcen. Odříkavý život a klečení při modlitbách způsobily Godšalkovi neduhy; nohy mu otékaly. A přece si ještě přál navštívití všechny kláštery sobě podřízené. Vydal se na cestu, maje za průvodce řeholního bratra Jarlocha (či Gerlacha), pozdějšího českého kronikáře. Navštívil Louňovice, Kounice, Jeruši a Bernek, ale vracaje se ulehl v Louňovicích. Připravil se pokřesťanskou na smrt; pak se dal položit na podlahu popelem posypanou; tak zemřel 18. února 1184. Pochován byl v Želivě. Svátek 19. února.

VRBATA, český šlechtic, zakladatel kláštera v Podlažicích u Chraští; † po r. 1159. Připomíná se 15. prosince.

Bl. ONDŘEJ SVORAD (dle *St. Zoërrardus*) a *Benedikt* (*Beneš*), poustevníci na Slovensku v Nitře, „Betlémě Slováků“. Ondřej, původu rolnického, viděl v Polsku mnichapracovati na poli. Řekl sobě: „Může-li mnich rolničiti, může i rolník mnišiti“, odešel do Uher a tam v Zaboře u Nitry poustevničil, přebýváje v dutém stromě a zabýváje se dřevorubectvím. Polští spisovatelé praví: Ondřej Zoërrard (Sugrad), žák sv. Romualda, ze řádu kamaldolského, věrověst polský, uprchl za vzpoury pohanů do Uher. Bylo to za krále Štěpána. Po smrti Ondřejově žil Beneš v jeskyni dále; ale již po třech letech byl za-

vražděn od lotrů domnívajících se, že naleznou poklady. Beneš † kolem r. 1050. Svátek obou poustevníků 17. července.

Sv. ANASTASIUS, opat břevnovský, odebral se do Uher a stal se prvním opatem kláštera sv. Martina na hoře pannonské. Za správy tohoto výtečného opata stal se klášter ten plodným semenišťem horlivého duchovenstva. Král Štěpán vypravil Anastasia, jehož Maďari přezvali Astrikem, do Říma s důležitým poselstvím. Anastasius se stal biskupem kaločským a zemřel r. 1007. Svátek 12. listopadu.

Bl. ŠALAMOUN, král uherský, syn Ondřeje I., musel se utéci k císaři Jindřichu III., který ho opět uvedl na trůn uherský a dal mu svou dceru Žofii za manželku. Vládl dobře, ale nezdařilo se mu zjednatí zemi pokoj; nové a nové bouře jej tísnily. Bratřenci jeho, Geyza, Ladislav a Lambert jej porazili a uvěznili. Osvobozen byv, nehledal pomsty, nýbrž odešel z vlasti, putoval do Svaté země a žil pak jako poustevník v Pulji (v Istrii). Zemřel kolem r. 1100 (podle *D. r.* 1084). Svátek 28. září.

Sv. BOGUMIL (*Theofil*), arcibiskup hnězdenský, pocházel z rodu Poraj na tvrzi Kozmin. Jeho otec Boguchval byl kastelánem. Bogumil byl poslán do Hnězdna a tam byl vyučován Ottonem, pozdějším biskupem bamberským. Byl arcibiskupem necelých 5 roků; složil úřad r. 1172 a zemřel v ústraní jako řeholník kamaldulský roku 1182. Svátek 10. června.

Bl. IVO ODROVAŽ, biskup krakovský, prokazoval lidu taková dobrodiní, že se každý divil, kde tolik prostředků na-

bral, když na př. po tři neúrodné roky živil obyvatelstvo celých krajin. - Na své pouti do Říma poznal i řád dominikánů a uvedl je do své diecése. Vraceje se z druhé své cesty římské, zemřel v Burgu u Modeny roku 1229 (K). Svátek 21. července.

JUDITA, královna polská, † r. 1017; památka její 5. září.

BL. KAZIMÍR, zprvu mnich clugnyský, potom král polský, † roku 1058; svátek 28. listopadu.

BL. RICHEZA (nebo *Rixa*), dcera falckého markraběte Ezona a Mathildy provdala se za polského krále Mečislava II. Líného. Po jeho smrti se ujala vlády. Za tehdejších rozmíšek, kdy velmožové si počínali libovolně a násilnický, bylo královně těžko udržeti pořádek. Rixa, rodem Němkynč, obklopila se svými krajany a svěřovala jim úřady, což panstvo polské tak popudilo, že se proti ní spikli a počali sbíratí vojsko. Richeza přestrojená prchla a žila pak v klášteře saalfeldském v Durynkách. Zemřela roku 1063 (K). Svátek 21. května (nebo 24. března).

Sv. BENIGNA, panna a mučednice řádu cistercienského ve Vratislavě; hájíc své čistoty proti sverepým Tatarům, byla usmrcena asi r. 1260. Svátek 20. června.

Sv. PŘEDISLAVA (či *Eufrosina*) byla dcera polockého knížete Jiřího Svjatoslava. Na křtu svatém obdržela jméno Předislava; vstoupivši do kláštera polockého, přijala jméno Eufrosina. Jsouc abatyší, vystavěla nový klášter „Proměnění Páně“. Ve stáří vykonala pout do Jerusalema; tam se roznemohla a zemřela roku 1173. Svátek 23. května.

Sv. PARASKÉVA (*Praxeda*), dcera Rogvoloda, knížete polockého, vzdala se všelikých práv dědických ve prospěch svého bratra a vstoupila do basilánského kláštera polockého, založeného od sv. Předislavy či Eufrosiny; žila tam 7 roků, posléze jako abatyše. Když se rozletěla zpráva, že divocí Mongolové se chystají vtrhnouti do země, řeholnice se rozprchly; Paraskéva se uchýlila do Říma. Tam žila 7 let a zemřela roku 1239 (K). Svátek sv. Paraskévy, abatyše, 28. října.

BL. PRAXEDES, rusínská princezna, druhá manželka císaře Jindřicha, ode dvora zapuzená, dokončila svůj život v rusínském klášteře Kampen (St). Svátek 6. srpna.

Sv. BORIS, jenž při křtu obdržel jméno *Roman*, a GLĚB, jenž při křtu obdržel jméno *David*, byli synové sv. Vladimíra, knížata ruská. Boris vracaje se z válečné výpravy proti Pečenegům dozvěděl se, že otec Vladimír zemřel; vojsko mu sice nabízelo dobytí Kyjeva a stolec knížecí, jehož se byl zmocnil Svjatoslavl, nejstarší bratr, ale Boris odpověděl: „Nebudu bojovati s bratrem svým; ale tuším, že zlí lidé ho budou podněcovati, aby mne dal usmrtni.“ Tak se i stalo. Žoldneři Svjatoslavlvi přepadli Borise a probodli jej roku 1015. Podobně usmrcen byl i Glěb. Svátek obou bratří 5. září (nebo i 24. července).

Sv. MOJŽÍŠ, rodem Uher, byl komorníkem u ruského knížete Borise. Když se dozvěděl, že jeho pán je zavražděn, šel do služby k jeho sestře Perejeslavě. Když polský vladař Boleslav Chrabrý dobyl Kyjeva, Mojžíš byl odveden do zajetí. Po pětiletém

žalářování byl prodán jistě vzácné paní za otroka a u ní pobyl 6 let. Vdova ta zahorela vášnivou láskou ke sličnému otroku a nabízela mu manželství. On však zamítl. I dala ho denně bít. Teprve její dědicové propustili Mojžíše. Odebral se do Kyjeva a tam jej opat Antonij přijal do kláštera. Zemřel kolem r. 1060. Svátek 26. července.

Sv. EFREM byl zprvu dvořanem na dvoře ruského velkoknížete Jaroslava, později opustil rušný život světský a vstoupil do kláštera kyjevsko-pečerského, kde přebýval spolu se sv. Antoniem. Pak se odebral do Cařihradu, aby seznal život tamních mnichů; opsal si jejich pravidla a přinesl je na Rus. Byl ustanoven biskupem perejaslavským a později metropolitou kyjevským. Trval ve spojení se Stolicí apoštolskou. Když cařihradský patriarcha Michael Caerularius se odtrhl od Říma a Řeky uvedl do církevního rozkolu, Rusové trvali ještě ve spojení s apoštolskou Stolicí. Teprve později šířil se řecký rozkol i na Rusi. Zemřel r. 1097. Svátek 28. ledna (nebo 4. března).

Bl. MSTISLAV, velkokníže moskevský, † r. 1132; památka jeho 18. dubna.

Bl. ANTONIJ narodil se v Ljubci v gubernii černigovské v Rusku. Křestním jménem slul Antip. Odebral se na horu Athos; v tamějším klášteře obdržel jméno Antonij. Roku 1013 se vrátil do Ruska a počal bydlet v malé jeskyni čili pečeře v Kyjevě. Roku 1051 založil proslulý kyjevsko-pečerský klášter. Žil přísně. Z jeho žáků vynikali: Nikon a Theodosius jako spoluzakladatelé onoho kláštera i mnišského života na Rusi. † roku 1063

(podle Št r. 1070). Svátek 10. července.

Sv. THEODOSIJ narodil se ve Vasilově (bliže Kyjeva). Rodiče se přestěhovali později do města Kurska. Theodosij si zamíloval už v mládí život poustevnický; rád se modlival; opásal se řetězem a postil se přísně. Několikrát se pokusil uprchnouti z otcovského domu, aby mohl o samotě žít dle své náklonnosti. Ale matka, která brzy ovdověla, vždy jej opět dovedla zpět. Roku 1051 podařilo se mu utéci na vždy. Žádal v kyjevsko-pečerském klášteře o přijetí. Mnich Antonij jej přijal za žáka, mnich Nikon ho opatřil tonsurou. Theodosij prospíval ve zbožnosti a sebezapíravosti tak, že se mu každý divil. Matka jej nalezla v klášteře, ale na jeho domluvu nejen že mu již nebránila, ale i sama později vstoupila do ženského kláštera.

Theodosij záhy byl zvolen opatem slavného jeskyňového kláštera kyjevského. Byl mnichům vzorem svatého života; svých podřízených byl oddaným služebníkem. Dotud žili mnichové ve skalních jeskyních a v podzemních komůrkách. Theodosij pak vystavěl velkou klášterní budovu a dal mnichům pravidla dle slavného kláštera cařihradského. V pečeře trávil Theodosij dobu svatopostní. Zemřel r. 1074. Tento národní světec je velmi ctěn na Rusi. „Život svatého a velebného otce našeho, opata pečerského Theodosia“ -rusky napsal dějepisec Nestor. -Theodosij byl katolík; dokazují to jeho spisové. Svátek 3. května.

Ct. NIKON, opat kláštera kyjevsko-pečerského, † roku 1088; památka jeho 23. března.

Ct. NESTOR narodil se v Bělozersku v gubernii novgorodské. Jsa jinochem sedmnáctiletým, přidružil se k Theodosiovi, mnichu kláštera kyjevsko-pečerského. Ale teprve Štěpán, nástupce Theodosiův, přijal Nestora za mnicha. Nestor je nejen nejstarším dějepiscem ruským, ale i nejstarším dějepiscem slovanským vůbec. Jsa vědecky vzdělán, napsal svůj „Letopis“ jazykem ruským. „Letopis ruský“, přeložil Karel Jaromír Erben, Praha, 1867. Zaznamenal události od potopy počínaje až do roku 1115 po Kristu. Vylíčil mučednictví sv. Borise a Glěba, život sv. Theodosia; v tomto posledním životopisu jsou též zprávy o sv. Antoniovi, o Štěpánu, o Nikonovi, o Barlaamovi, vesměs to opatech jmenovaného kláštera, a posléze i o sv. Efrému, biskupu perejaslavském. Nestor † r. 1115. Připomíná se 27. října.

Ct. AGAPIT, mnich kyjevsko-pečerský, „Anargyros“ (t. j. beze stříbra, bez peněz), uzdravil svou modlitbou mnohé nemocné, avšak nikdy nevzal daru; odtud jeho jméno. Žil jakožto žák sv. Antonia, opata, v jedné z pečet. Zemřel r. 1095. Památka jeho 1. června.

Ct. PROCHOR, mnich kyjevsko-pečerský, narodil se ve Smolensku na břehu Dněpru; jako mnich žil přísně, živil se jen chlebem a vodou; někdy požil k tomu lebedy; lebeda jmenuje se latinsky „atriplex“, proto se Prochor nazývá také „Atriplicenus“. Z lebedy dělal za neúrody chléb. Zemřel roku 1103. Památka 10. února.

JIRÍ KYJEVSKÝ, mnich, přijatý od sv. Theodosia, byl roku 1094 od jistého knížete utopen. Památka 8. ledna.

Ct. EUSTRAT (Eustracius), mnich kyjevsko-pečerský, nazýval se „postitel“, protože se přísně postil. R. 1096 vzbouřili se Poločané, dobyli Kyjeva a odvedli mnoho zajatců s sebou, mezi nimi také Eustrata. Prodali ho židovi. Ten ho nutil, aby se zřekl Krista, a když se zdráhal, probodl ho kopím roku 1110. Památka 28. března.

CYRILL, biskup turovský (v gubernii Minské), byl nazýván „Chrysostomem svého věku“. Zemřel r. 1182. Památka 28. dubna.

Ct. ATHANASIJ, mnich kyjevsko-pečerský, † kolem roku 1115; památka 2. prosince.

Ct. DIONYSIUS, arcibiskup bulharský, šel do Ruska jako misionář; založil v Novgorodě klášter; zemřel roku 1180 v Kyjevě (K). Památka 26. června.

Ct. PETR, kníže muromský, spravoval dlouho své knížectví chvalitebně. Jeho manželka slula Febronia. Na konci života Petr vstoupil do kláštera a přijal jméno David. † r. 1228 (K). Památka 22. června.

Sv. JAN RYLSKÝ narodil se ve vesnici u Srědce (Sofia v Bulharsku); rozdal své statky a žil o samotě, v chýšce z větví zrobené po 12 roků. Pak šel na poušť Rylskou v Macedonii. Vědělo o něm toliko Bůh. Až náhodou našel jej na lovu Petr, car bulharský; od té doby počali k němu lidé choditi pro radu a poučení. Na místě, kde stála jeho poustevna, postaven byl klášter, „Sveti otec“ nazývaný. Jan Rylský zemřel roku 946. Svátek 18. srpna.

JAN, mnich kyjevský, nazývaný „Trpělivý“, žil v pečerském čili jeskyňovém

klášteře pod opatem Theodosiem a Antoniem. Sebezapíráním, postem a tuhým životem snažil se vždy uchovati panickou čistotu. I nabytí dlouho hledaného míru vniterného. Zemřel kolem r. 1070. Pamatka 18. července.

52. STYKY APOŠTOLSKÉ STOLICE S RODEM HOHENSTAUFŮ

Císařové z rodu Hohenstaufů chtěli povznést kleslou důstojnost císařskou v Německu a v Itálii, avšak snažili se o to na úkor apoštolské Stolice; chtěli, aby císař se stal z ochránce církve římské - pánem jejím, aby papež se stal prvním biskupem dvorním, na císaři závislým - zcela ve smyslu byzantském. Hohenstaufovec Konrád III. (1138-1152) nepodnikl ještě žádného kroku nepřátelského. Avšak císař *Bedřich I. Babarossa* (Rudovous 1152-1190) podnikl šest výprav do Itálie; jeho absolutistické záměry se však rozbily o odpor měst lombardských. Byv r. 1176 u Legnana v Milánsku poražen, smířil se s papežem *Alexandrem III.* (1159-1181) v Benátkách; slíbil, že vrátí všechna území papeži odňatá. Papež *Alexander III.* slavil r. 1179 *všeobecný sněm církevní v Římě, v řadě XI., zvaný Lateránský*, na kterém smlouva benátská byla potvrzena, bludy valdenských a albigenských byly odsouzeny, výprava křižácká umluvena a kromě toho vydáno bylo zákonné ustanovení, že k platné volbě papeže je třeba dvou třetin hlasů přítomných kardinálů.

Císař Bedřich I. Rudovous zahynul na III. výpravě křižácké. Jeho syn *Jindřich VI.* (1190-1197) kráčet ve šlepečích otcůvých a porušoval práva církevní. Po jeho smrti nastaly v Německu spory o trůn a císař *Bedřich II.* (1220-1250) obnovil záměry caesaropapismu. Zprvu však, dokavad papež *Innocenc III.* (1198-1216) žil, sliboval, že bude ochráncem církve římské; také se uvolil zúčastniti se výpravy křižácké. - Papež *Innocenc III.* byl jeden z největších papežů. Byl nadán skvělými dary duševními, dobře vzdělán, byl prozíravý a energický. Svou mravní neúhonností, spravedlivostí a horlivostí získal si všeobecnou vážnost. Rozhodoval spory knížat a národů. Hájil jednoty víry proti bludařům a pracoval o unii rozkolných Řeků s církví římskou. Slavil roku 1215 *všeobecný sněm církevní, v řadě XII., v Římě, řečený Lateránský*, na kterém kromě jiných předpisů vydáno bylo kánonem XXI. čtvrté přikázání církevní o přijímání svatých svátostí. *Innocenc III.* osvědčil svou přízeň k národu českému tím, že prohlásil *Prokopa* za svatého a že *Přemyslu Otakarovi I.* udělil titul královský.

Císař Bedřich II. jal se po smrti papeže *Innocence III.* porušovati práva církevní; ba hleděl se i papeže *Innocence IV.* (1243-1254) zmocniti; proto papež se uchýlil do Lyonu a svolal tam r. 1245 *všeobecný sněm církevní, v řadě XIII.*, na kterém bylo jednáno o záležitosti sporu s císařem *Bedřichem II.*, o rozkolu řeckém, o vpádu Mongolů a o jiných církevních záležitostech. *Bedřich II.* byl na

sněmu usvědčen z mnohých zločinů, vyloučen z Církve a sesazen. Bedřich II. projevil sice stavbami kostelů smýšlení křesťanské, ale jindy vyřkl názory svobodomyslné, až rouhavé. Známa je na př. jeho výrok, který učinil jda mimo pšeničné pole. - K Arnoldu Brescijskému řekl: „Bylo vždy mým ideálem přivést kněze, zvláště vysoko postavené duchovní k pokoře a k jednoduchosti první apoštolské doby. Klerus budiž zbaven všeho zbytečného, aby, spokojen s málem, žil službě Boží.“ (Nedejž se nikdo tímto slovem oklamati! Toto slovo a různé jeho varianty ozývají se v ústech všech nepřátel Církve: u Napoleona a u nepřátel v nynější době, kteří mají touhu konfiskovati jmění církevní, zbaviti Církev moci a lesku a učiniti ji povolným nástrojem v rukou vládců. Církev nemůže postrádati jisté míry moci a lesku, aby mohla plniti své poslání nejen vzhledem na ty, kteří k ní přilnou, ale také vzhledem na ty, kteří jejímu působení sestaví na odpor. Dr. Grupp II., 164.)

Nešťastně skončily i pokusy následujících Hohenstaufů; poslední z nich, Konradin, v boji svém proti Karlovi z Anjou byl jat a popraven v Neapoli r. 1268. - Pak bylo v Německu mezivládí, načež zvolen byl Rudolf Habsburský (1273-1291). Za jeho doby slavil papež Řehoř X. r. 1274 *všeobecný sněm církevní, v řadě XIV., v Lyoně*. Tu vydány byly zákony směřující k obnově kázně a mravů a vydáno bylo nařízení o konkláve. Zní ve výtahu takto: Kardinálové očekávejtež nepřítomných kardinálů 10 dní. Pak ať

vejdou do konklave, t. j. do uzavřené místnosti, do níž není jinému dovoleno vstoupiti ani z ní kardinálům dovoleno vyjiti, dokud by nezvolili papeže. Neshodnou-li se do tří dnů, buďtež donuceni postem zvoliti papeže.

53. STYKY APOŠTOLSKÉ STOLICE S KRÁLI FRANCOUZSKÝMI. PAPEŽOVÉ V AVIGNONU

Od Řehoře VII. až po Innocence III. bylo papežství na vrcholu své moci. Pak následovalo od r. 1305 sedmdesátileté ponížení Stolicе apoštolské pod mocí králů francouzských. Francouzští králové chtěli ovládati papeže i Církev. Této snaze se opřel Bonifác VIII. (1294-1303). Ve sporu s francouzským králem Filipem IV. Sličným vydal bullu *Unam sanctam*, ve které objasnil poměr moci duchovní k moci světské. Na rozkaz krále Filipa byl papež jat a ztýrán a brzo poté r. 1303 zemřel. Francouzskému králi Filipovi IV. se podařilo, že byl zvolen papežem Francouz, jménem Klement V., který se neusadil jako všichni jeho předchůdcové v Římě, nýbrž zvolil za své sídlo *Avignon* v jižní Francii.

Po Klementovi V. ještě 6 papežů zůstalo sídlem v Avignonu, a tím pod vlivem francouzských králů. A to podkopávalo u jiných národů, zvláště u těch, kteří Francouzům nepřáli, důvěru ku společné hlavě křesťanstva. Jini národové pokládali papeže za nástroj politiky francouzské. Klesla

tím vážnost a moc papežů velice. Kromě toho hynula práva papežská v Itálii; papežská území byla ponechána na pospas nepřátelům. Z Itálie nedocházelo peněz, proto papežové hledali nových zdrojů příjmů. Zavedeny byly annáty, t. j. odvádění příjmův beneficií po dobu jednoho roku, dále vymáhány byly příjmy z neobsazených beneficií a různé taxy při dispensích a j. měrou upřílišenou. Přebývání papežů ve Francii trvalo asi 70 let, od r. 1305 až do roku 1377. Vlachové je právem nazývali „babylonským zajetím papežů.“

V té době, r. 1311 a 1312 *slaven* byl ve francouzském městě Vienne *všeobecný církevní sněm, v řadě XV.*, na kterém byl vydán nález zrušení řádu templářů a bylo prohlášeno, že papež Bonifác VIII. byl legitimním, řádným papežem, avšak i důstojnost krále Filipa byla obhajována. Řím zatím klesal; chrámy hrozily sesutím, vznikly nepokoje a války domácí. Papež Urban V. (1362-1370) vrátil se sicer. 1367 do Říma, byl slavně uvítán, ale vznikly nové a nové bouře; proto vrátil se do Avignonu a tam následujícího roku zemřel, jak mu sv. Brigita předpověděla. Nastoupil papež Řehoř XI. (1370-1378). O návrat papeže do Říma přičiňovali se sv. Kateřina Sienská, císař Karel IV., básník Petrarka a j. Řehoř XI. vrátil se r. 1377 trvale do Říma.

54. R O Z K O L Z Á P A D N Í

Vybavením papežů z nadvlády francouzské nebylo ponížení Církve ukončeno; naopak nastalo ještě větší neštěstí pro

Církev rozkolem západním, který záležel v tom, že po dobu 40 let proti řádnému papeži římskému voleni byli protipapežové.

Nástupce Řehoře XI., papež Urban VI. (1378-1389) byl muž přísných mravů a horlivý stoupenec reformy. Pohříchu však velikou přísností popudil proti sobě většinu kardinálů, najmě francouzských, a ti zvolili protipapeže Klementa VII., který se opět usadil v Avignoně. Katolický svět byl rozdělen na dva tábory a nebylo soudníkům snadno rozeznati pravého papeže od protipapeže; na př. sv. Vincenc Ferrerský se přidržoval protipapeže. Jeden papež dával druhého i s jeho přívrženci do klatby. Když zmatky a boje z toho vzniklé, zkáza mravů a simonie dostoupily hrozivých rozměrů, sešli se kardinálové r. 1409 na sněm v Pise. Ale nesprávným jednáním tohoto sněmu byl smutný stav ještě zhoršen. Sněm sesadil papeže i protipapeže a zvolil Alexandra V., po němž za rok následoval Jan XXIII. (1410-1415). Protože však pravého papeže sesaditi neměl práva, vzdoropapež pak sesazení nedbal, byli papežové tři; zmatek byl ještě větší. Jan XXIII., nehodný a nezpůsobilý, byl spíše voják než kněz, byl pověstný svou krutostí a smyslností.

Roztržka byla urovnána na sněmu kostnickém r. 1414. Protipapežové byli sesazení, právoplatně zvolený papež Řehoř XII. vzdal se dobrovolně své hodnosti a řádným papežem byl zvolen Martin V. (od r. 1417-1431), jenž byl obecně uznán. Takto byla jednota Církve obnovena a byl zaveden pořádek. *Sněm kostnický*, pokud vydal nařízení ku zvelebení víry a

k nápravě mravů, schválená papežem (od sezení XV. počínaje), se počítá mezi *všeobecné sněmy církevní a je v řadě XVI.*

55. STYKY APOŠTOLSKÉ STOLICE S ČECHY. KAREL IV.

Za knížete *Vladislava II.* (1140-1173) byl poslán kardinál Kvido do Čech, aby učinil mír mezi Vladislavem a knížaty moravskými. Kvido naléhal, aby dekrety Řehořovy o bezženství kněží nabyly účinnosti a aby biskupové náležitě určili rozsah svých diecézí, aby netrpěli toulajícíci se kněží a pod. Za přispění olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka byly buď založeny nebo potvrzeny kláštery na Strahově, v Želivě, v Sedlci, v Litomyšli a j. Kníže-biskup *Jindřich Břetislav* (1182 až 1197) vzal Čechy a Moravu jako léno od císaře Jindřicha VI. Jeho nástupce Vladislav III. Jindřich ustanovil, aby biskup pražský byl volen na sněmu zemském a aby potvrzen byl nikoliv od německého císaře, nýbrž od knížete českého.

Přemysl Otakar I. (1197-1230) obdržel r. 1204. od papeže Innocence III. titul královský na vždy. Totéž potvrdil i německý císař Bedřich II. r. 1212. Za jeho vlády žili bl. Hroznata, Vojslava a Jarloch.

Václav I. (1230-1253) se přidržoval papeže Řehoře IX. v jeho sporu s císařem Bedřichem II., v čemž byl posilován sestrou svou Anežkou, první abatýší klarisek. Václav potvrdil založení klášterů: tišnovského (*Porta coeli*, roku 1224), žďárského

(*Fons Mariae*, roku 1251) a novoříšského (roku 1211). - Tataři byli roku 1241 za vůdcovství Jaroslava ze Šternberka poraženi; tím si vojevůdce zasloužil dík křesťanstva veškerého západu.

Přemysl Otakar II. (1253-1278) založil na památku vítězství nad Maďary klášter u Českého Krumlova (*Corona aurea*, r. 1260). Přemysl Otakar II. padl v boji proti německému králi Rudolfo Habsburgovi roku 1278 v bitvě u Suchých Krut (*Dürrenkrut*).

Václav II. (1278-1305) založil podle slibu svého klášter zbraslavský u Prahy (*Aula regia*, roku 1291).

Václav III. byl roku 1306 v Olomouci zavražděn a jím zanikl rod Přemyslovců.

Jan Lucemburský (1311-1346) založil cistercienský klášter na Starém Brně (*Aula regia*, roku 1322).

Císař Karel IV. (1346-1378) jest nejslavnější panovník český a pravý „otec vlasti“. Byl oddaným synem a ozdobou katolické Církve. Už jako kralevič vymohl r. 1344. na svém bývalém učiteli, papeži Klementu IV., aby pražské biskupství bylo povýšeno na *arcibiskupství*. Tím přestala podřízenost církve české na arcibiskupu mohuškém a právo korunovati krále českého přeneseno bylo na arcibiskupa pražského. Takto arcibiskup pražský se stal primasem v českém státě. Metropolitovi pražskému podřízeno bylo biskupství olomoucké, zřízené roku 1063, a litomyšlské. Prvním arcibiskupem pražským byl Arnošt z Pardubic.

Tehdy položen byl i základní kámen k novému *metropolitnímu chrámu sv. Víta*

v Praze. Mistr Matyáš z Arrasu měl dle přání Karlova postaviti dóm, který by byl pomníkem českého umění a který by se vyrovnal dómům jiných národů. Nejkrásnější byla vyzdobena kaple sv. Václava; stěny byly okrášleny zlatem, zlatá koruna „svatováclavská“ postavena na hlavu sv. Václava. - Na radu Arnoštovu Karel IV. vydal roku 1347 základní listinu *kláštera „Na Slovanech“* nebo „v Emauzích“. Povolal do kláštera asi 120 slovanských benediktinů z Charvatska, Srbska a Bulharska. V tomto klášteře se konaly služby Boží v jazyku slovanském, jako za dnů sv. Metoděje. Klášter měl býti střediskem styku se Slovany jižními a východními. Karel IV. získal pro tuto myšlenku i cara srbského Štěpána Dušana. - Na radu Arnoštovu Karel IV. vydal dne 5. dubna 1348 zakládací *listinu vysokého učení pražského*. Arnošt napsal první stanovy nové university a učinil pro ni spolu s králem první nadání. Duchovenstvo přispívalo na ni hojnými dárkami. Učitelé a žáci byli rozděleni dle čtyř národů: českého, bavorského, polského a saského. - Karel IV. položil základ k „Novému městu“ pražskému a vystavěl kamenný most přes Vltavu. Ze umění, zvláště stavitelské, bylo tehdy na vysokém stupni dokonalosti, dosvědčují chrámy a jiné budovy z tehdejší doby pocházející, pokud nebyly zničeny v bouřlivých dobách pozdějších. Vzdělálost postoupila tak, že Praha se stala stře-

diskem vzdělání pro celou střední Evropu, neboť vyjma Prahu, nebylo jiné university ve střední Evropě. Věhlasný učenec zeman Tomáš ze Štítného šířil vyšší vzdělání spisov jazyku národním mezi prostým lidem. Karel staral se také o povznesení řemesla, obchodu a zemědělství (vinařství, rybníkářství). Tehdy byl v Čechách blahobyť, jaký ve středověku jen málo kde bylo vidati.

Náboženství bylo pokládáno za nejdražší statek a ovládalo život rodinný i veřejný. V rodinách byla kázeň. Národnost česká těšila se nejen doma, ale i po celé Evropě takové vážnosti a rozšířenosti, jako nikdy před tím a nikdy poté. Praha, jsouc sídlem dvora císařského, byla zároveň i hlavním městem říše německé; byla sídlem umění výtvarných, středem čilého průmyslu a obchodu, sídlem bohatství a blahobytu. Tato doba nazývá se zlatým věkem země české.

O Karlu IV. jako křesťanu viz § 60.

Václav IV. (1378-1419), syn císaře Karla IV., byl nástupcem jeho jako král i císař. Byl ducha lenivého. Všecko spělo k horšímu. Václav o říši německou nedbal, v Čechách si vedl bezohledně, arcibiskupa Jana z Jenštejna sužoval a generálního vikáře Jana z Pomuku dal utopiti (20. března 1393). Voličové němečtí sesadili Václava IV., ustanovivše na jeho místo Ruperta Falckého. Stavové zemští po dvakráte Václava IV. věznili.

S E Z N A M O B R Á Z K Ů

(Římské číslice značí přílohu, arabské obrázek.)

I. Svatí Patronové čeští. Deska z Dubečka. Konec XIV. stol. Obrazárna Spol. vlast. přátel umění v Praze.

II. Sv. Silvestra a sv. Anežka. Mosaika z XII. stol. Basilika sv. Marka v Benátkách.

III. Sv. Benedikt. Perugino. Kostel sv. M. Magdeleny de Pazzi ve Florencii.

IV. 1. Sv. Maurus zachraňuje sv. Placida od utonutí. Sodoma. Monteoliveto v Sieně.

2. Sv. Benedikt káže evangelium. Sodoma. Monteoliveto v Sieně.

V. 1. Sv. Anežka Římská a sv. Scholastika. Gaddi. Kostel sv. Kláry v Assisi.

2. Umučení františkánů v Orientě. Lorenzelli. Kostel sv. Františka v Sieně.

VI. 1. Sv. Uršula. Dell' Abrugia. Museo Civico v Pise.

2. Sv. Fulalie. Dell' Abrugia. Museo Civico v Pise.

VII. 1. Umučení sv. Uršuly. Carpaccio. Akademie v Benátkách.

2. Vidění sv. Petra Nolaska. Zurbaran. Museum Prado v Madridě.

VIII. Sv. Řehoř Veliký. Da Lendinara. Ústav pro krásná umění v Raveně.

IX. Zázrak sv. Alžběty. Pinakotéka v Perugii.

X. Sv. Bonifác. Perugino. Klášter sv. Severa v Perugii.

XI. 1. Sv. Zenobius. Di Miniato al Monte. Museum S. Maria del Fiore ve Florencii.

2. Sv. Basil. Greco. Museum Prado v Madridě.

3. Sv. Bernardin. Benaglio. Museum ve Veroně.

4. Sv. Antonín Paduánský. Moroni. Milán.

XII. 1. Sv. Casilda. Zurbaran. Museum Prado v Madridě.

2. Sv. Markéta Skotská. Zurbaran. Národní galerie v Londýně.

XIII. 1. Sv. Cyril a Metoděj před papežem Hadriánem II. Nobili. Kostel sv. Klementa v Římě.

2. Sv. Rajmund de Penaforte. Kostel sv. Sabiny v Římě.

3. Sv. Hyacint. Kostel sv. Sabiny v Římě.

XIV. 1. Sv. Cyril. Rasina. Kostel sv. Klementa v Římě.

2. Albert Veliký. Van Ghent. Palác Barberini v Římě.

3. Sv. Metoděj. Rasina. Kostel sv. Klementa v Římě.

4. Sv. Alžběta. Gozzo i. Pinakotéka v Perugii.

5. Sv. Kateřina Sienská. Neapolská škola. Národní museum v Neapoli.

6. Blah. Colomba. Perugino? Pinakotéka v Perugii.

XV. Panna Maria se zjevuje sv. Bernardovi. Filippina. Florence.

XVI. Svatá Panna se sv. Brigitou a sv. Kateřinou Švédskou. Peruzzi. Kostel míru v Římě.

XVII. Sv. Václav. Parlérova socha v chrámu sv. Víta v Praze.

XVIII. Sousoší sv. Norberta, Václava a Zikmunda. Max. Karlův most v Praze.

XIX. 1. Sv. Rochus. Schidone. Galerie Doria v Římě.

2. Sv. Remuald. Guercino. Ústav pro krásná umění v Raveně.

3. Sv. Markéta Kortonská. Guercino. Pinakotéka ve Vatikáně.

4. Sv. Bruno. Stanzioni. Kartouza sv. Martina v Neapoli.

XX. Nebe Praemonstrátů českých Rř. Štorm.

XXI. 1. Sv. Tomáš Akvinský. Luini. Obrazárna Brera v Miláně.

2. Sv. Vojtěch. Česká gotická řezba.

XXII. 1. Sv. František se zjevuje za kázání sv. Antonína bratrům. Giotto. Kostel Sv. Kříže ve Florencii.

2. Sv. František a čtyři světci z jeho řádu. Taddeo. Pinakotéka v Perugii.

XXIII. Sv. Klára a sv. Alžběta. Puccio. Assisi.

XXIV. Sv. Dominik. El. Angelico. Museum sv. Marka ve Florencii.

O B S A H

23. Stěhování národů	9	40. Křesťanství u Poláků, Rusů, polah- ských Slovanů a u jiných přímoř- ských národů	225
24. Svatí papežové od r. 402 do r. 618	11	41. Křesťanství u Maďarů	234
25. Mnišství na východě. Basiliáni. Stylité	21	42. Rozkol církve řecké	239
26. Poustevníci a mnichové na západě. Řád sv. Benedikta	34	43. Papežové od roku 816 do roku 1073	240
27. Svatí a světice v Africe za proná- sledování vandalského	41	44. Boj o investituru	242
28. Křesťanství na ostrovech britských	47	45. Výpravy křížové	245
29. Křesťanství ve Španělsku	53	46. Řády rytířské	247
30. Křesťanství v Gallii (Francii). Vě- rověstové a jiní svatí	58	47. Vznik kanovníků a augustiniánů	248
31. Křesťanství v zemích germánských	63	48. Reformy v klášternictví. Clugny. Kamaldoli. Valombrosiáni	251
32. Blud monotheletů. Papež Martin	84	49. Kartusiáni, Cisterciáci, Praemon- stráti, Karmelitáni	260
33. Ohrazoborectví. Mučedníci a jiní svatí té doby	86	50. Život náboženský za oné doby	275
34. Počátek církevního státu	94	51. Svatí a světice ve stoletích IX. až XII.	276
35. Obnovení římského císařství na zá- padě. Karel Veliký. O bohoslužbě tehdejší doby	94	V Africe, v Asii a na poloostrově Balkánském	276
36. Svatí a světice ve stoletích V. až VIII. V Africe a v Asii	96	V Itálii	279
Na poloostrově Balkánském	108	V Anglii, ve Švédsku a v jiných se- verních zemích	280
V Itálii	114	Ve Španělsku a ve Francii	305
V Britanii a v zemích severních	130	V Belgii, v Nizozemí a v Německu	317
Ve Španělsku a ve Francii	137	V Rakousích a zemích sousedních	347
V Belgii, v Nizozemí, v Německu a sousedních zemích	175	V Čechách, v Uhrách, v Polsku a na Rusi	351
37. Křesťanství v Dánsku, Švédsku, Nor- sku a v jiných zemích severních	192	52. Styky apoštolské Stolic s rodem Hohenstauffů	357
38. Křesťanství u jižních Slovanů, u Mo- ravanů, u Čechů a Slováků	196	53. Styky apoštolské Stolic s králi fran- couzskými. Papežové v Avignonu	358
39. Církev ve Španělsku za mohame- dánské vlády	222	54. Rozkol západní	359
		55. Styky apoštolské Stolic s Čechy. Karel IV.	360

ISIDOR VONDRUŠKA
ŽIVOTOPISY
SVATÝCH v pořá-
dí dějin církevních

Část druhá

V redakci Antonína Strí-
že vydal nakladatel Ladi-
slav Kuncíř pod záštitou
Svatováclavské ligy v Pra-
ze. Podle osnovy Ant. Lís-
kovce vytiskla knihtiskárna
Frant. Obziny ve Vyškově
Bylo též vydáno 30 číslova-
ných výtisků na měditisko-
vém ručním papíře Dassel

Svatí čeští patronové

ŽIVOTOPISY SVATÝCH

V POŘADÍ DĚJIN CÍRKEVNÍCH

ČÁST TŘETÍ

56. BLUDAŘSTVÍ STŘEDO- VĚKÁ. INKVISICE

V jedenáctém století povstalo v krajích západních mnoho sekt, které se odchýlily od Církve věroukou i mravoukou.

Kataři (t. j. čistí) anebo *albigenští* (od města Albi nebo Albigny v jižní Francii) učili, že viditelný svět je dílem zlého ducha, zavrhovali Písmo svaté Starého Zákona, svátosti, bohoslužbu křesťanskou, statky pozemské, zabijení zvířat, požívání masa, mléka a vajec; zvláště pak zavrhovali manželství. Mnozí, aby nechřesili, činili životu svému konec; říkali tomu „uvést se do endury“. - Albigenští byli Církvi i státu nebezpeční. Církve vydala proti nim přísné edikty, vysílala proti nim misionáře, aby je poučovali a zpět do Církve přivedli, na př. sv. Dominika, ale oni nedbali a lnuli k svému bludnému učení

dále, ano zavraždili i papežského vyslance. Proto Papež Innocenc III. (1198-1216) dal proti nim hlásati křížáckou výpravu. Vedl ji hrabě Šimon z Montfortu; albigenští podlehli v dvacetiletém krvavém boji.

Valdenští byli taktéž sekta ve Francii, jejíž původcem byl Petr Valdus, bohatý kupec lyonský. Zavrhovali Mši svatou, skoro všechny svátosti, úctu svatých, chrámy, jmění církevní a odpírali poslušnost biskupům jakožto držitelům statků církevních. Zavrhovali válku, obranu cti a života, snahu po nabývání jmění. Kněží měli býti jen nevzdělaní a prací rukou svých se živící. Poukazovali na chudobu Církve v dobách apoštolských. Protože byli živi chudě, nazýváni byli „chudými Lyonskými“. - Jiní bludaři byli petrobrusiáni, beghardi a j.

Církve rozsuzovala, je-li kdo skutečně kacířem a snažila se usvědčené kacíře smí-

řiti s Církví; zatvrzelé však odevzdávala soudu světskému. Rozeznávání mezi církevním rozsudkem a státním vykonáním rozsudku bylo ovšem pouze formální. Kacíř byl pokládán za buňiče proti státu. Byla to státní moc, která ustanovila přísné tresty na kacíře. Soud světský trestal kacíře vězením, vyhnanstvím, zabavením jmění a v některých případech i smrtí, ponejvíce upálením. Církev katolická neschvalovala trest smrti pro kacíře (na př. sv. Ambrož, sv. Augustin). Ještě r. 1162 prohlásil papež Alexander III., že je lepší katarům, vinníkům odpustiti, než nevinné potrestati. *Císař Bedřich II., ač svobodomyšlný, prohlásil r. 1231, že je nutno kacíře trestati upálením.* Zákon Bedřicha II. byl v platnosti od r. 1231 až do r. 1555.

Mnozí bludaři zůstali tajně oddáni svým bludům; aby nemohli svoje záhubné učení rozšiřovati mezi lidem, založen byl r. 1229 na synodě toulousské *soud inkvisiční*. Soud ten byl s počátku v rukou biskupů, později výhradně v rukou dominikánů. Inkvisice měla pátrati po bludařích; její účel byl potrestati vinníky. Proti inkvisici lid byl záhy rozezlen a sice proto, že vyšetřování se dělo potají, že vyšetřující a soudce byli jedna a táž osoba a že udavatel nemusil osobně udání své proti obžalovanému činiti a zastávati. Byly tři cesty, jimiž obžalovaný mohl uniknouti: očišťovací přísaha, podařilo-li se mu nalézt 8-12 svědků v jeho prospěch svědčících, slavnostní odpřisáhnutí bludu, nebo udání jiných vinníkův. Soud inkvisiční byl přísný, bezohledný, ale ne

nespravedlivý. Nedá se upřít, že postupoval často s přílišnou přísností. Přiznal-li se kdo nebo nepřiznal, byl-li vinen nebo nevinen, - bez pokuty málokdo vyšel. Řízení soudu inkvisičního popisuje zevrubně Dr. Grupp, svazek V. (z r. 1919), str. 195 a násl. Ale zprávy o krutosti soudu inkvisičního jsou upřlišeny a tendenčně zbarveny. Málokdo byl potrestán smrtí. Llorento vykládá, že dne 12. února 1486 v Toledě bylo potrestáno 750 obžalovaných; k tomu sluší poznamenati, že tresty jejich byly výhradně tresty církevní, - ani jeden z nich nebyl popraven. Před soudem inkvisičním stál i učený hvězdář Galileo Galilei († 1642). Učil, že země se otáčí kolem slunce, ale dokázati toho nedovedl. Tomutěž učil už před ním kanovník Koperník († 1543). Církev žádá, aby nějaké tvrzení nebo nový názor byl pokládán za pouhou domněnku tak dlouho, dokud vědě se nepodaří podati bezpečný důkaz o správnosti tohoto názoru. Protože mnozí zneužívali nedokázaného učení Galileova k útokům na Písmo svaté, které po lidsku mluví o vycházení a zapadání slunce, byl spis Galileův zakázán a když Newton († 1727) pohyb země nezvratně dokázal, zrušil papež výrok inkvisice nad spisem Galileovým.

Od inkvisice církevní sluší rozeznávati inkvisici španělskou, jež byla ponejvíce světským úřadem na vypátrání a potrestání mohamedánů a židů, kteří se na oko dělali křesťany, aby tím snadněji mohli vykonávati své zrádné záměry proti králům španělským. Tato inkvisice dopouštěla se mnohých ukrutností na vin-

ných i nevinných. Llorento ve Španělsku († 1823) vyličoval španělskou inkvisici jako ústav církevní. Ale protestantský dějepisec Leo píše: „Isabella dovedla úřadem inkvisičním, jenž byl zřízením závislým jediné na její moci, ohnouti šlechtu i duchovenstvo.“ - A Ranke nazývá tuto inkvisici: Ein politisches Institut. - Llorentovo „auto da fé“ nemá nic společného s francouzským slovem „feu“, t. j. oheň, nýbrž odvozuje se od slov „actus fidei“, t. j. úkon víry, či prohlášení rozsudku.

57. NOVÉ ŘÁDY ŘEHOLNÍ

Rád Nejsvětější Trojice čili trinitáři.

Sv. JAN Z MATHY narodil se r. 1160 ve Fauconu v Provinci ve Francii a záhy vynikal ušlechtilou láskou k chudým. Když byl na studiích v městě Aix, rozdával chudým z peněz, které mu otec posílal. Dokončiv studie, dal se vysvětit na kněze; při první Mši sv. měl podivuhodné vidění. Viděl anděla, bělostným hávem oděného, s červenomodrým křížem na prsou a majícího po obou stranách po jednom otroku, z nichž jeden zdál se býti křesťan, jeden pak Maur. Vidění toto zaujalo všechnu jeho mysl. I odešel do samoty, kde se sešel se staříčkým poustevníkem Felixem z Valois; přidružil se k němu a žili oba po tři léta v bratrské lásce, ač věkem byli tak rozdílní. Jan vypravoval zjev, který byl spatřil; oba si vykládali zjev v ten smysl, že Jan má svůj život zasvětit úkolu vykupovati křesťany

ze zajetí mohamedánského. Oba, Jan i Felix, se odebrali do Říma, aby papeži úmysl ten vyložili; učinili návrh na nový řád, nesoucí se k péči o křesťanské vězně. Papež Innocenc III. s největší radostí schválil řád a nazval jej řádem trinitářů čili řádem nejsvětější Trojice na vykupování křesťanských zajatců a určil za řádový oděv bílý šat s červenomodrým křížem na prsou. Také ihned ustanovil Jana z Mathy prvním vrchním představeným.

Nový řád přijal pravidla na základě řehole sv. Augustina. Výtěžek z majetku řádového měl býti rozdělován na tři díly, z nichž dva díly měly býti dávány na výživu řeholníků a na podporu chudých nemocných, jeden díl pak měl býti věnován na vykupování křesťanů ze zajetí mohamedánského. Trinitáři měli úkolem vykupovati také zajaté Saraceny a vyměňovati je za zajaté křesťany. Proto Innocenc III. poslal list emirovi v Maroku, v němž mu sdělil založení řádu trinitářů, žádal o povolení, aby řeholníci měli volný přístup do Maroka a dodal, že trinitáři budou prospívati nejen křesťanům, ale i mohamedánům tím, že zjednájí výměnu zajatců.

Jan a Felix se vrátili do Francie; přidali se k nim čtyři druhové. Francouzský král Filip August přál novému řádu, šlechtic Gauthier de Chatillon jim dal pozemek v krajině meauxské na řece Marně; pozemek slul Cerfroi (t. j. u chladného jelena), a proto i mateřský klášter obdržel jméno Cerfroi. Prvním jeho představeným byl Felix Valoisický. Jan z Mathy záhy sebral značně peněz; poprvé šli dva řeholní bratři se sebranými penězi do Maroka. Vrátili se

a přivedli s sebou 186 křesťanů. Za jáso-
tu obyvatelstva je vedli do Paříže, zvony
všech chrámů zněly na uvítanou a lid se
hrnul vězňům v ústřety a vzdával díky
obětavým trinitářům. Jan cestoval pak
sám po dvakrátě mezi Saracény a osvo-
bodil po prvé 110, po druhé 120 vězňů.
Při druhé cestě byl Jan ranami od nepřátel
zasypán; křesťané ho našli v městě Tu-
nisu zkrvaveného a polomrtvého na ulici.
Řekl: „Rád bych obětoval život za ubohé
vězně.“ A když s vykoupenými 120 vězni
vstoupil na loď, přihnali se za ním ještě
jednou mohamedáni, rozbili kormidlo,
roztrhali plachty a odrazili loď ode břehu,
aby takto všichni zahynuli. Ale křesťané
rozestřeli místo plachet své pláště a s po-
mocí Boží loď šťastně přistala v přístavu
ostijském u Říma.

Řád trinitářů zatím se šířil utěšeně i do
jiných zemí. V Paříži založen byl klášter
na místě někdejšího kostela sv. Mathu-
rina. Proto Pařížané nazývali trinitáře
také mathuriny. - Trinitáři, kromě hlav-
ního svého úkolu se ujímali také starců
a nemocných a zřizovali „domy milosr-
denství“. - Jan z Mathy, byv jmenován
dvorním kaplanem, kázal horlivě slovo
Boží. Poslední dva roky trávil Jan v Římě,
kde, ač sám churav, ošetřoval nemocné
a sloužil vězňům. Zemřel 17. prosince
1213. Svátek 8. února.

Sv. FELIX Z VALOIS pocházel ze sta-
robylého rodu francouzského; narodil se
r. 1127. Byl soucitného srdce již v mládí;
odpíral si lepších pokrmů a dával je chu-
dým a nejednou se stalo, že spatřiv cha-
trně oblečeného žebráka, daroval mu svůj

šat. Zatoužil po životě bohumilém v ú-
straní a proto odešel do samoty v krajině
meauxské. Kolem 1194 se k němu při-
družil Jan z Mathy a oba žili pospolu
v bratrské lásce po tři léta, ač věkem byli
rozdílní. Oba si umínili, že zasvěti svůj
život vykupování otroků ze zajetí mohame-
dánského. I odebrali se do Říma, hodlajíce
založiti řád k tomu účelu.

Papež Innocenc III. r. 1198 řád schvá-
lil a ustanovil Jana z Mathy prvním vrch-
ním představeným nového řádu. Vrátivše
se do vlasti, založili klášter Cerfroi; prv-
ním představeným tohoto kláštera byl
Felix. Felix se staral o rozvoj řádu, odcho-
vával horlivé bratry, jimž vštěpoval lásku
k tomuto povolání, plnému oběti. Činnost
jeho měla úspěch. Řád se šířil nejen ve
Francii, ale i v jiných zemích. Sv. Felix †
12. ledna roku 1212, slaví se 20. listopadu.

Sv. SERAPION, trinitář, zůstal na své
třetí cestě v Alžíru a čekal na svého druha
Berengara, neboť nedostávalo se mu pe-
něž na vykupování zajatců. Protože však
Serapion zároveň také mohamedánům
hlásal víru, byl od nich polapen a na kusy
rozsekán. Rok smrti 1240. Svátek bl. Se-
rapiona 7. prosince.

Bl. ANNA A JESU, trinitářka, zaslou-
žila se o zřízení kláštera pro trinitáře ko-
lem roku 1236. Vlast a doba úmrtí nejsou
známy. Svátek 2. června.

*Rád Panny Marie de Mercede na
vykupování zajatců.*

Sv. PETR NOLASKUS se narodil roku
1189 na zámku v Carcassonně v krajině

languedocské, v jižní Francii, jako syn šlechtických rodičů. Nesháněl se po zábavách a rozkoších, nýbrž měl zálibení v tichém životě. Matka chtěla, aby se Petr oženil a aby starý, slavný rod udržel, ale Petr se odhodlal dáti výhost světu. V oné době vedl hrabě Simon z Montfortu válku proti odbojným sektářům albigenským. Simon zajal Jakuba, synáčka španělského krále Pedra II., jenž byl spojencem albigenským. Simon Montfortský daroval onomu synáčkovi svobodu a poslal ho do Španělska. Petr Nolaskus byl určen za průvodce mladičského prince. Tímto způsobem se Petr dostal do Španělska a zůstal tam až do smrti.

Petr vychovával královici a získal si na dvoře královském obecnou vážnost. Tam měl příležitost pozorovati osud křesťanských zajatců, uvězněných v krajinách, od mohamedánských Maurů ovládaných. Trpký byl jejich osud. Okovy na ruku, zahalení bídnými cáry konali těžké práce, jsouce popoháněni bičí i kyji. Pokrmem jim byl suchý chléb s troškou rýže, obydlím vlhké sklepy. Kdož z nich onemocněli, snášeli trampoty ještě větší, jsouce bez úlevy a bez útěchy. Petr spatřiv je, zaplakal nad nimi a řekl ke svým průvodcům: „Hle, tu bychom si mohli zasloužit poklady věčné!“ Ihned se odebral do Valencie a do Barcelony a podařilo se mu některé zajatce vykoupiti. K tomu účelu obětoval všechny své statky; k tomu povzbuzoval i jiné lidi.

Tenkrát byla v Barceloně družina kněží a rytířů, kteří si vzali za úkol, ošetřovati vězně, sbírat pro ně almužny a pobřeží

stříci proti Saracenům. Petr Nolaskus jim navrhl, aby založen byl na tento účel zvláštní řád. Někteří dvořané královsti tomu odpírali; jedni žárlili na Petra, že jsa cizozemec, požívá vážnosti u krále; druzí vytýkali, že prý v zemi je dost nešťastníků a že není třeba nositi peníze pohanům do ciziny. Avšak Petr Nolaskus se nedal odvrátiti od svého úmyslu. Když se k němu přidružilo 13 druhů, šest kněží a sedm rytířů, založen byl roku 1223 řád, jemuž bylo dáno jméno: „Řád Matky Boží na vykupování zajatců.“ Ke třem obyčejným slibům řeholním přidán byl čtvrtý slib, jímž se člen zavazoval, že na vykupování zajatců věnuje nejen své statky, ale i svobodu, ba i život. Roucho řeholníků bylo bílé se škapulířem; na prsou šat bylo označen královským znakem arragonským: třemi zlatými koly v červeném poli a stříbrným křížem nahoře. Prvním komturem čili generálem byl ustanoven Petr Nolaskus, zakladatel řádu. Papež Řehoř IX. potvrdil roku 1235 tento řád a dal mu řeholní pravidla sv. Augustina. Pravidla nové řehole napsal sv. Raymund Pennafortský. Král Jakub postavil v Barceloně výstavný klášter řádový.

Petr Nolaskus se odebral do Alžíru, kde vládli Saraceni. Všude přinášel křesťanským vězňům pomoc a útěchu. Vykoupil 400 zajatců. Vytýkal mohamedánům jejich necitelnost a ukrutnost a snášel ve svém povolání radostně nejen hlad a vedro, ale i okovy. I mohamedáni se podívovali jeho horlivosti. Petr se vrátil ze Španělska. Požíval všeobecné vážnosti. Král francouzský sv. Ludvík IX. si přál, aby Petr

jej provázel ve válce křižácké. Avšak Petr ochuravěv, nejen že žádosti této nemohl vyhověti, ale i úřad generála řádového složil. Uchýlil se do kláštera barcelonského. Tam konal jako prostý řeholní bratr i nejnižší práci v klášteře a plesal, když měl u klášterní brány rozdávatí almužnu. Byl dojemně pokorný. Podpisoval se: „Petr Nolaskus, neužitečný služebník“, nebo „povrhel světa“, nebo „pravdivé nic“. Zemřel dne 25. prosince r. 1256. Svátek sv. Petra Nolaska 31. ledna.

Sv. RAYMUND (Raimund) *Pennafortský* narodil se r. 1175 v Barceloně ve Španělsku. Předkové jeho měli jméno od hradu Pennaforte v Katalonii a byli spřízněni s královskou rodinou arragonskou. Raymund se pilně věnoval studiím a jsa 20letý, byl povýšen za učitele filosofie. Pak se odebral do Bologně v Italii, aby tam studoval církevní a světské právo. Dosáhnuv hodnosti doktorské, jal se přednáseti na vysoké škole boloňské církevní právo a zároveň byl veřejným obhájcem chudých lidí před soudem. Barcelonský biskup si přál míti Raymunda ve své diecési; navštívil jej a přiměl, aby se vrátil do vlasti. Raymund vyhověl té žádosti a biskup jej učinil svým generálním vikářem. Raymund konal své povinnosti svědomitě, jsa svému biskupu dobrým rádcem.

Když bylo Raymundovi 45 let, vstoupil do řádu dominikánského a napsal různé bohovědné spisy. Také napsal pravidla nové řehole na vykupování zajatců, byv vybídnut Petrem Nolaskem. Pověst o věhlasném učenci Raymundovi se dostala

do Říma a papež Řehoř IX. povolal Raymunda k sobě. Učinil jej svým zpovědníkem. Uložil mu, aby pokračoval v Gratianově sbírce papežských a sněmovních církevních výnosů, kterážto sbírka se končila rokem 1156. Spis Raymundův tvořil druhý svazek církevního práva. Na knize pracoval po tři léta. Knihy jeho se pak užívalo na vysokých školách i při církevních soudech. Také úřad zpovědníka papežova konal Raymund neohroženě. Kdysi upozoroval, že chudí odešli z papežského paláce s prázdnou; neopominul papeži vytknouti nedostatečnou péči o chudé. Papež mu nabídl později biskupství taragonské ve Španělsku, ale Raymund ho nepřijal. Později ochuravěv, s dovolením papežovým se vrátil do své vlasti.

Řeholní bratři zvolili Raymunda roku 1238 generálem řádu. Raymund přijal volbu a pečoval o rozvoj řádu; sebral pravidla řádu v jednotný svazek a vyložil je v duchu sv. Dominika. Roku 1240 Raymund složil svůj úřad a žil nadále jako prostý řeholní bratr. Jako stařec věnoval se misionářskému dílu u mohamedánů a židů a založil školy, aby z nich vycházeli schopní misionáři. Raymund byl zpovědníkem krále Jakuba; neostýchal se krále napomínati a kárati, jako kdysi napomenul papeže. Kdysi Raymund vyprovázel krále Jakuba, který po lodi jel na ostrov Majorku; král vzal na loď i svou milostnici, se kterou měl nečestné styky; proto Raymund ostře pokáral krále. Raymund připravil se po křesťansku na smrt a zemřel, jsa skoro stoletý, dne 6. ledna 1275. Svátek 23. ledna.

Sv. RAYMUND NONNATUS (t. j. nenarozený; nazývá se tak, protože matka jeho před porodem zemřela a lékař umělým způsobem vyňal dítě ze života jejího) se narodil r. 1200 v Portellu v Katalonii ve Španělsku; měl otce šlechtice sice, ale zchudlého. Otec si přál, aby syn Raymund dosáhl vysoké hodnosti státní, aby se oženil a aby takto rodu získal novou slávu. Ale Raymund prohlásil, že má touhu po stavu duchovním. Otec se rozhněval a vzal syna ze studií domů; rozkázal mu, aby se odebral na vzdálený dvorec a aby tam hospodařil, dokud si jinak neusmyslí. Raymund šel. Tichý život rolnický a pastýřský se mu zalíbil. Raymund nepoznal lásky mateřské a kochal se tedy modlitbou; v modlitbách se obracel k Panně Marii, aby mu byla matkou. V kapliče spatřil obraz Panny Marie a tu kdysi vylévaje své roznícené city v modlitbách, umínil si, že bude žít v panenské čistotě a že vstoupí do řádu Matky Boží na vykupování zajatců, jež byl na svých studiích poznal. Kdysi byl Raymund u otce obžalován, že prý zanedbává stáda a že prý stále klečí v kapliče. Otec se odebral na dvorec a vskutku nalezl Raymunda klečícího před obrazem Matky Boží. Tu pak otec svolil k žádosti synově, ale teprve po delším zdráhání a na přimluvu kmotra Raymundova, hraběte z Kardony.

Raymund plesaje vstoupil do řádu Matky Boží na vykupování zajatců. Provázel Petra Nolaska po dvakráte do území mohamedánských. Z Říma, kam byl poslán jako zplnomocněnec řádu, odebral se do Afriky a vykoupil víc než 200 křesťan-

ských zajatců. Tu se mu nedostávalo peněz a proto nabídl sám sebe jako rukojmě, přijal okovy a oblékl se šatem otroků raduje se, že smí trpěti z lásky ke Kristu Ježíši a k bližnímu. Raymund neustal ve své horlivosti; máje okovy na rukou, obcházel uvězněné křesťany, těšil je a povzbuzoval je k trpělivosti. Při tom neohroženě hlásal evangelium Maurům i židům. Obrátil dva vznešené Maury na víru Kristovu a deset židů. Mohamedánský soudce podrážděn horlivostí Raymundovou, dal jej na veřejném místě zmrskati a dal mu oba pysky propáliti žhavým železným bodcem, dal otvory provléci řetízek a na řetízek uvázati zámeček s klíčem. Klíčem byl zámeček otevírán pouze jednou za tři dni, aby vězni byla dána skrovná potrava.

Tak ležel Raymund v žaláři opuštěn, okovy na rukou, zámeček na rtech; s dojemnou trpělivostí snášel svůj smutný osud. A když ho přišli křesťané navštívit, byli pouhým jeho zjevem, jenž byl mocnější než kázání, utvrzováni ve víře. Konečně, po dlouhých osmi měsících, donesli řeholní bratři potřebné výkupné a Raymund byl propuštěn na svobodu. Mínil zůstatí v Africe a věnovati se dále zajatcům. Ale papež Řehoř IX. dověděl se o jeho zásluhách a strastech, jmenoval Raymunda kardinálem. Nezbyvalo Raymundovi, leč se vrátiti do vlasti. Byl uvítán radostně a slavně jako hrdina lásky křesťanské. Avšak i při své vysoké hodnosti zůstal pokorným a prostým řeholníkem. Papež mu rozkázal, aby se odebral do Říma; Raymund poslechl, avšak na

cestě se roznemohl, když chtěl navštívit svého příznivce a kmotra v Kardoně. Tam zemřel, jsa teprve 36 letý, roku 1240, snad 31. srpna. Svátek sv. Raymunda 31. srpna.

Sv. PETR PASCHAL narodil se roku 1230 ve Valencii ve Španělsku. Vstoupil do řádu na vykupování zajatců a činil za vedení Petra Nolaska velké pokroky v životě duchovním. Později byl biskupem jaenským. Kdysi ho přepadli v Granadě Maurové a zavraždili jej kolem r. 1300. Svátek 6. prosince (nebo 23. října).

Bl. PETR ARMENGAUDUS, syn hraběte Urgela v Quardii v Katalonii, byl povahy zpupné a lehkomyšlné. Stal se vůdcem loupežníků. Ale upadl v zajetí svého vlastního otce. I obrátil se k Bohu a vstoupil do řádu na vykupování zajatců. Roku 1261 podnikl cestu do Afriky. Měl s sebou peněz na vykoupení pouze 137 křesťanů. Zůstal tedy v zemi. Druh Vilém odebral se do vlasti opatřit nových peněz. Ale Vilém se dlouho nevracel a tu mohamedáni pověsili Petra. Petr však po jejich odchodu se vyprostil z provazu a vrátil se do Španělska. Od té doby měl krk zkřivený a tvář zchradlou. Zemřel v Quardii roku 1304. Svátek 27. března.

Rád sluhů Panny Marie čili servitů.

SEDM SVATÝCH ZAKLADATELŮ: *Bonfilius Monaldi, Bonajuncta Manetti, Manetus dell' Antella, Amideo* (nebo Bartoloměj) *Amidei, Uguccio Uguccioni, Sosteneo de Sosteneis a Alexius Falconieri* byli zámožní a zbožní mladíci v italském

městě Florencii, kteří si dne 15. srpna 1233 umínili, že dají výhost světu a že zasvětí svůj život obzvláštní úctě blahoslavené Marie Panny. Rozdali své statky chudým, oděli se šedým rouchem a odešli na vysokou horu Senario, tři hodiny cesty od Florencie, aby tam v ústraní poustevničili a Matku Boží modlitbou a zpěvem uctívali. Ušnesli se, že založí zvláštní řád dle řehole sv. Augustina. Jako šat zvolili si černé mnišské roucho se škapulířem. Všichni byli posvěceni na kněze; jediný Alexius z pokory se nedal vysvětit, chtěje zůstat řeholním bratrem. Řád obdržel název Služebníci Panny Marie čili servité. Papež Alexander IX. řád potvrdil. Vrchním představeným byl zvolen Bonfilius Monaldi. Řeholní bratr Alexius zemřel ve stáří 110 let roku 1310. Svátek sv. sedmi zakladatelů řádu Služebníků Panny Marie čili servitů 11. února. (Svátek Amidey či Bartoloměje je také 14. června.)

Bl. JOACHIM SIENSKÝ se narodil v Sieně v Italii a byl tamtéž servitou řeholním bratrem; byl horlivý v konání svých povinností a zemřel 47 letý roku 1305. Svátek 16. dubna.

Bl. FRANTIŠEK PATRICIUS pocházel z rodu Patrizzi, narodil se v Sieně a byl knězem řádu servitů. Zemřel roku 1328. Svátek 8. června.

Sv. FILIP BENICKÝ pocházel ze šlechtického rodu Benizzů ve Florencii. Narodil se dne 15. srpna 1233. Právě v ten den ve Florencii vznikl řád servitů. Když Filip dlel na vysokých školách v Paříži, vyznačoval se pilností i mravností; zvláště choval dětinnou úctu k Matce Boží. Z Pa-

Sv. Jan z Mathy, sv. Felix z Valois a sv. Ivan

říže se odebral do Padovy a věnoval se tam studiu lékařství. Ukončiv studia, uсадil se ve Florencii jako lékař. Byl nejen dovedným lékařem, ale i věrným křesťanem. Kdysi zaslechl ve chrámu Páně slova epístoly ze Skutků apoštolských, která jednají o jáhnu Filipovi. Slova Písma svatého se ho hluboce dotkla. Umínil si jíti za hlasem Božím, opustiti svět a zaměnití lékařství za řeholi servitů.

R. 1253 byl do řádu servitů přijat. Tajil se svými studii. Konal všecku práci v klášteře, posluhoval v jídelně, čistil kuchyňské nádoby, pracoval v zahradě. Žil odříkavě a bičoval se. Kdysi byl poslán s řeholním spolubratrem do Sieny. Cestou se setkal se dvěma dominikány, kněžími, kteří se ubírali do Říma. Neznajíce italsky, hovořili s Filipem latinsky; z plynulé a duchaplné řeči Filipovy seznali, že jest muž vzdělaný. Zastavivše se u servitů sienských, vyslovili oni dominikáni svůj podiv nad vzdělaností řeholního bratra Filipa. Takto byli představení na Filipa upozorněni a rozkázali mu, aby se připravoval na kněžství. Filip se stal knězem a brzo poté byl zvolen vrchním představeným servitů, v řadě pátým. Filip porovnával řeholní pravidla se zvyky dosud zachovávanými a sestavil na základě zkušeností nové řeholní stanovy, jež od apoštolské Stolicе byly potvrzeny. Filip zvelebil kázeň klášterů a rozšířil řád o terciáře. Představou druhého řádu, totiž ženského odětví, ustanovil Julianu Falkonieri. Všude šířil úctu k Panně Marii a stal se takto chloubou svého řádu.

Když r. 1268 se uprázdnil stolec papežský, kardinálové pomýšleli zvoliti Filipa papežem. Filip však uslyšev o tom úmyslu, uprchl do lesnatého pohoří u Sieny a skrýval se tam tak dlouho, dokud neuslyšel, že byl zvolen nový papež Řehoř X. Tehdy zuřily v mnohých městech stranické boje. Tak tomu bylo i ve Forli. Filip chtěl rozvaděné soupeře ukonejšiti, ale ti se na něho shlukli, strhali s něho svrchní šat a vyhnali ho z města. Zvláště zuřivě si počínal jistý mladý šlechtic, jménem Peregrin Laziosi; ten udeřil Filipa do tváře a spálal mu. Filip snášel příkoří tiše a trpělivě; a právě touto tichostí a trpělivostí Peregrin byl dojat, pocítil hořkou lítost nad svým jednáním. chválal za Filipem a kleknuv prosil ho za odpuštění. Obdržel je, změnil se v jiného člověka a vstoupil též do řádu servitů.

Filip šíře svůj řád, přišel několikrát do Německa. Král Rudolf Habsburský mu byl ochráncem a přítelem. Filip všude zveleboval úctu k Panně Marii. Když cítil, že život jeho se chýlí ke konci, složil úřad řádového generála a uchýlil se do kláštera tuderského (Todi). Lid ho chtěl přivítati slavně, ale Filip vyhnuv se veškeré okázalosti, řekl: „Jedinému Bohu budiž čest a sláva!“ Ve chrámu Páně se pomodliv, řekl prorocky: „Zde bude místo pokoje mého na věky.“ Stalo se tak vpravdě. Neboť Filip onemocněl prudkou zimnicí a ulehl. Přijav svatě svátosti, přál si: „Dejte mi mou knihu.“ Dali mu modlitebni knihu, Písmo svaté, řeholní knihu, ale on záporně kýval hlavou. Posléze ukázal na kříž, přijal jej do

svých rukou a řekl: „To jest má kniha, ve které jsou psána všechna dobrodíní od mého Vykupitele.“ Filip zemřel 22. srpna 1285. Svátek 23. srpna.

Sv. JULIANA FALKONIERI byla příbuzná Alexia Falkonieri, jednoho ze sedmi zakladatelů řádu servitů. Narodila se r. 1274. Otec její byl příznivcem servitů, vystavěl chrám a odevzdal jej servitům. Matka její Reguerdata vychovávala dceru v bázni Boží. Juliána si libovala v samotě a v modlitbách, měla ošklivost ke každému hříchu; zachvěla se hrůzou, uslyšela-li mluvit o hříchu; zvláště bděla nad panenskou svou čistotou; byla cudná a i v pohledech tak opatrná, že žádnému muži nepopatřila ve tvář. Proto staříček Alexius Falkonieri, příbuzný, říkával její matce: „Neporodilas bytost ženskou, ale andělskou.“ – Matka pomýšlela dceru provdati; ale Juliána zamítla všechny nabízené nápadníky a učinivši slib ustavičného panenství, přijala z rukou generála servitů, Filipa Benického, roucho této řehole. Zprvu zůstávala u matky; ale po smrti matčině shromáždila kolem sebe sbor nábožných panen a vdov, a tak vzniklo nové odvětví řádu servitského, které se nazývalo: „Služebnice Panny Marie.“

Juliána byvši od sv. Filipa ustanovena představenou, sepsala sama řeholní pravidla, jež papež Martin V. schválil. V Itálii lid nazýval tyto řeholnice mantellátky, protože nosily pláště s krátkými rukávy, aby mohly snáze pracovat. Juliána jsouc představenou celé řehole, zůstala povždy pokornou. Konala neomrzele všechny domácí práce a posluhovala sestrám, zvláště

když onemocněly. Ke všem byla shovívavá a úslužná, k sobě však přísná. Byla střídma, bičovala se, nosila ostrou žinici, odpočívala na holé zemi. Sv. Filip Benický velmi si jí vážil; řekl, že by se jí měla svěřiti správa nejen ženského, ale i mužského odvětví řádového. Když bylo Juliáně 70 let, onemocněla bolestnou nemocí žaludeční, takže nemohla požití pokrmu ani nápoje a tudíž ani přijmouti Tělo Páně. Proto prosila kněze, aby jí velebnou Svátost oltářní alespoň přiblížil k srdci. Když to kněz učinil, svatá Hostie zmizela a Juliána s úsměvem na rtech vydechla, roku 1344 (dle *D* 1341). Svátek 19. června.

Sv. PEREGRIN LAZIOSI narodil se r. 1260 (dle jiných r. 1265) ve Forli jako syn zámožných rodičů. Když kdysi sv. Filip Benický přišel do Forli, aby rozváděné soupeře ukonejšil, shlukli se tito kolem něho, strhali s něho svrchní šat a vyhnali ho z města. Zvláště zuřivě počínal si Peregrin Laziosi; ten udeřil Filipa do tváře a spálal mu. Filip snášel přikopání tise a trpělivě; a právě touto tichostí a trpělivostí Peregrin byl dojat, pocítil hořkou lítost nad svým jednáním, chválal za Filipem a kleknuv, prosil za odpuštění. Obdržel je, změnil se v jiného člověka a vstoupil též do řádu servitů. Žil přísně a sebezapíravě. Po 30 let neusedl, leč ku krátkému dřímání na skále. Pro velikou trpělivost nazýván byl „druhým Jobem“. Zemřel r. 1345. Svátek 27. nebo 30. dubna nebo 13. května.

Bl. TOMÁŠ CURSINO pocházel z Civitta Vecchia, byl servitou, ale z pokory

jen řeholním bratrem. Zemřel r. 1343. Svátek 21. července.

BL. BARTOLOMĚJKA (*Bartholomaea* či *Elisabetha de Vajariis*), servitka III. řádu v Sieně, zemřela roku 1348; svátek 19. května.

BL. MARIA DE SOKOS nebo *Cervellione*, byla dcera španělského šlechtice Cervellione, narodila se r. 1230 v Barceloně ve Španělsku. Odmítla nabídky ke sňatku a vstoupila do řádu de Mercede (či Nolasků). Zemřela r. 1290. Nazývá se „de Sokos“, t. j. de succursu, od pomoci, protože byla dobročinná. Svátek 19. září nebo 20. října.

Rád bratří kazatelů čili dominikánů.

Sv. DOMINIK narodil se roku 1170 ve starokastilském městě Kalaroga v biskupství osmanském ve Španělsku. Jeho rodičové sluli Felix Guzman a Johanna z Azy. Bohabojnost rodičů působila na vnímavou mysl Dominikovu tak, že záhy osvědčoval něžnou lásku k Bohu. Zprvu byl vychováván od svého strýce, arcikněze; dospěv čtrnáctého roku, byl poslán na vyšší školy do Palencie. I tam vynikal vroucí nábožností a čistotou mravů; světských zábav nevyhledával, naopak postil se a pilně se modlival, zvláště před nejsvětější Svátostí oltářní. Kdysi nastal v Palencii hlad z neúrody; Dominik rozdál vše, co měl, peníze, šaty, nábytek; ba i knihy, tehdy drahocenné, prodal, aby ulevil bídě hladového lidu. Kdosi mu vytýkal, že se takto zbavil pramenů k dalšímu vzdělání;

on však odpověděl: „Mám snad nad knihami seděti, když moji bližní hladem mrou?“ Ano i sám sebe chtěl Dominik prodati do otroctví, aby upokolil jistou matku, která nad zajetím svého syna hořkovala, a aby vykoupil jejího syna; matka však této jeho oběti nepřipustila.

Osmanský biskup Martin seznav výborné vlastnosti Dominikovy, povolal jej do kapitoly stoličného chrámu. Biskup Diego, nástupce Martinův, poslán byl do Dánska, aby tam vyjednával o sňatek leonského královice Ferdinanda s dánskou královskou dcerou. Se svatby sešlo, protože princezna zemřela. Ale na této cestě poznali biskup a Dominik, jenž ho provázela, co spousty a škod v jižní Francii zavinila sekta albigenických. Křížácká výprava proti nim nic nezmohla. Od papeže Innocence III. byli do jižní Francie vysláni citeauxský opat Arnold a dva cisterciensí kněží, Rudolf a Petr z Kastelnavy a jiní; bylo jim uloženo, aby tam kázali a lid na pravou cestu obraceli. Ale těmto papežským posílům a kazatelům vadil způsob, jakým se lidu jevíli; přicházeli s velikou družinou, ve skvostném církevním rouchu, na koních nádherně osedlaných. Také nepřikladný život mnohých kazatelů zavinil neúspěch jejich kázání mezi bludaři, kteří lákali k sobě lid chudobou a líčenou přísností mravů.

Biskup Diego a Dominik to všecko pozorovali a proto si vyžádali v Římě povolení, aby směli v jižní Francii kázati a lid ve víře katolické na obranu proti albigencům utvrzovati. Oblekli se v chudé roucho a bosi, bez peněz a beze vši nád-

hery se vydali na apoštolskou cestu k albigenským. Přidali se k nim někteří horliví kazatelé. Kdykoliv se konaly učené hádky s albigenskými, tu Dominik vynikal učeností a výmluvností tak, že ho protivníci nazývali svým nebezpečným odpůrcem. Dominik upozoroval, že katoličtí rodičové dávají své děti do kacířských škol; proto zřídil v obci Pruille (na úpatí hor pyrenejských) klášterní ústav ku vzdělání katolických dívek. Také sepsal pravidla učitelkám a pěstounkám onoho ústavu a jako odznak jim dal bílé roucho s černým pláštěm.

Biskup Diego zemřel, družina misijnářská se rozpadla; zbyl jediný Dominik. Lítost maje nad nešťastným bloudícím lidem, snažil se jej mírnou cestou obracet k pravdě; katolický lid utvrzoval ve víře, obojím pak bez rozdílu prokazoval skutky milosrdenství. Zatvřelí bludaři mu hrozili, že ho zavraždí. Dominik odpověděl: „Nejsem hoden, abych byl oslaven korunou mučednickou; nezasloužil jsem si ji.“ - Modlil se za zbloudilce; často bylo slyšeti jeho slova: „Pane, smiluj se nad tímto zbloudilým lidem.“ Dominik uměl jednati se zarytými bludaři. Kdysi bylo několik zarytých albigenců odsouzeno na smrt; Dominik vyprosil jednomu z nich milost a řekl mu: Víš, synu milý, že bude ti třeba ještě dlouhého času, než se polepšíš.“ Tato prorocká slova se vyplnila. Odsouzenec setrval ještě 20 let v bludařství; posléze však se přece obrátil k víře katolické.

Dominik získal čtyři horlivé kněze za spolupracovníky; i zamýšlel založiti dru-

žinu kazatelů, jež by vyučovala lid pravdám katolickým; zamýšlel založiti řád, přizpůsobený tehdejšímu časovému potřebám, který měl pěstovati i vědu i rozjímavý život. Hrabě z Montfortu daroval malé družině svůj zámek i s pozemky; dva měšťané toulouští ji darovali dům; a v tomto domě žili všichni po řeholnicku; tam byl položen základ k řádu kazatelskému. - Dominik se odebral r. 1215 do Říma, aby si vyžádal potvrzení pro nový řád. Avšak jeho úmysl se nezdařil. Byloť již tolik rozmanitých řeholí, že nezdálo se prospěšno zakládati nové řády. Lateránský sněm právě zasedající vydal příslušný zákaz. Avšak Dominik neztrácel mysl; umínil si vyčkati příhodnější doby. Tehdy se seznámil Dominik s Františkem Assiským. Oba zakládající nové řády, rozdělili si takoruka svět mezi sebou. František chtěl obnoviti lidstvo naprostou chudobou a sebezapíravostí, Dominik pak chtěl napravit svět poučováním lidu a oživováním víry.

Vrátil se do Toulousu, dal rostoucí své družině řeholi sv. Augustina s některými účelnými změnami a dodatky, které přibral z řehole premonstrátské. Roku 1216 konal třetí cestu do Říma; tentokráte byl jeho řád od papeže Honoria III. potvrzen. Řád byl nazván „řádem kazatelským“. Při této příležitosti byl Dominik ustanoven „magistrem apoštolského paláce“ a jal se konati v papežském paláci pro papežskou družinu náboženské přednášky. Také při čtvrté cestě r. 1217 konané Dominik se zdarem šířil svou řeholí; v Římě obdržel chrám sv. Sixta a založil při něm

klášter, do něhož brzy se přihlásilo asi 100 bratří. Roku 1218 se vracel Dominik do Španělska. Celé hodiny trávil na kazatelně; zástupové lidu se hrnuli k němu. Dominik učil lid víře a mravnosti; doporučoval mu pobožnost svatého růžence. Růženec byl nejmocnějším prostředkem, jímž Dominik přivedl i zaryté hříšníky k napravení života. Při páté a poslední cestě římské Dominik se sešel opět se sv. Františkem Assiským.

Dominik konal svoje apoštolské cesty pěšky, bos, maje tlumok na zádech, v ruce poutnickou hůl. Kdykoliv spatřil nějakou osadu, poklekl a pomodlil se za její obyvatele. Zbožnost jeho byla vroucí. Kdykoliv Dominik četl Písmo sv., vždy dával na jevo živou účast; tu činil pohyby rukou, jako by zaháněl obtížné komáry, tu plakal, tu se usmíval, bil se v prsa, klopil zrak, líbal knihu. Spával obyčejně v kostelích, a kde jich nebylo, odpočíval kdekoliv na holé zemi. Cestou navštěvoval kláštery svého řádu; již o půlnoci budil spolubratry k modlitbě. Kázal všude ve městech i ve vsích; řeči jeho bývaly důrazné a ohnivé. Často se dal ze soustrasti s hříšníky na kazatelně do pláče a uchvátil takto své posluchače k lítosti. Žil v přísné sebekázi, bděl nad svými smysly, postil se tuze a bičoval se denně po třikráte, za sebe, za hříšníky a za duše v očistci. Mluvil vždy buď s Bohem nebo o Bohu a pokora jeho táhla k sobě neodolatelně srdce lidská. Také býval často u vytržení mysli. Smýšlení byl ryze církevního.

Když řád se byl rozšířil po všech zemích křesťanských, Dominik konal první

valnou schůzi. Ustanovil naprostou chudobu základem řádu, prohlásil sebe i své bratry za žebravé mnichy, zamítl nabízené statky a rozdal dosavadní jmění různým ženským klášterům; také rozdělil řád na 9 obvodů, z nichž jeden byl slovanský. Mezi prvními uředníky byli i 3 Slované, dva Poláci, Hyacinth a Česlav, a jeden Moravan, Jindřich. Ty přijal Dominik sám do řádu. - Také ustavil Dominik družinu „řád boje Kristova“, jejíž povinností bylo hájiti práv církevních. Tato družina se proměnila později v III. řád sv. Dominika.

Dominik konaje apoštolskou cestu, onemocněl v klášteře boloňském; bratři mu připravili lůžko; on však zamítl všechno pohodlí a ulehl jak obyčejně v řeholním oděvu na podlahu, na níž bylo rozestřeno hrubé roucho. Poté dal svolati novice a napomínal je, aby Boha milovali a řeholních pravidel věrně šetřili. „Zachoval jsem“, řekl, „až dosud neporušenost těla až do této chvíle; hleďte i vy pěstovati čistotu; setrvejte v pokoře a v dobrovolné chudobě; buďte pamětlivi, že Bohu sloužiti jest panovati.“ Pak se dal položiti na zemi popelem posypanou a opásal se železným řetězem; tak usnul v Pánu, ve věku 51 let, dne 6. srpna 1221. Svátek sv. Dominika 4. srpna. Téhož dne svátek bl. *Johanny de Aza*, matky sv. Dominika.

Bl. GUALA (Vala) narodil se v Bergamu v Italii; studoval, když tam sv. Dominik kázal. Vstoupil do řádu sv. Dominika. Jako převor získal si svými ctnostmi takovou vážnost, že přiměl znesvářené

občany boloňské a modenské, aby učinili mezi sebou Boží mír na 10 let. Také byl po několik let biskupem v Brescii, ale složil tuto hodnost. Zemřel roku 1244. Svátek 3. září.

Sv. PETR VERONSKÝ narodil se roku 1205 nebo 1206 v městě Veroně z rodičů sektářských, kteří byli oddáni bludům albigenským. Protože ve městě nebylo škol sektářských, otec posílal Petra do školy katolické. Petr přilnul k víře katolické. Kdysi Petr jda ze školy, potkal se se svým strýcem, jenž byl rovněž přívržencem albigenských. Strýc se ho tázal: „Čemu se's učil dnes ve škole?“ - Hošík odpověděl: „Apoštolskému vyznání víry,“ a jal se hned odříkávati: Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země... Ale strýc ho zakřikl: „Svět nepochází od Boha, nýbrž od ďábla.“ Petr se nedal mýlit a řekl, že nikdy jinak věřit nebude. Strýc šel k otci hošíkovu a vytýkal mu, proč posílá dítě do katolické školy. Proto otec dal syna prozatím vyučovati doma a pak ho vypravil na vysoké učení do Bologně. V Bologni zůstal Petr nábožný a mravný, nedávaje se sváděti zkaženými druhy; roku 1221 vstoupil do řádu dominikánského. Sám sv. Dominik jej přijal do řádu nedlouho před svou smrtí. Petr zachovával s úzkostlivou svědomitostí všechna pravidla řeholní. Postil se a ukládal si tak přísné skutky umrtvování, že ochuravěl. Od té doby šetřil pak rozumné míry v sebezapíravosti. Panickou čistotu zachoval až do smrti neporušenu. Kdysi byl Petr Veronský u převora křivě obžalován, že prý proti pravidlům řehol-

ním uvedl do své cely osoby ženského pohlaví. Petr, jsa nevinný, řekl: „Vím, že jsem veliký hříšník a podrobuji se jakémukoliv trestu.“ Prevor pokládal slova ta za přiznání a poslal Petra do jiného kláštera. Tam bylo Petrovi uložen přísné pokání. Petr se podrobil pokorně, snášel všechno mlčky a trpělivě; jen v chrámě před křížem si pozastesk: „Ó Pane Ježíši! Ty víš, že jsem se neprovinil; proč dopouštíš, abych byl nespravedlivě odsuzován?“ A tu Petrovi se zdálo, jako by s kříže slyšel Kristův hlas: „A co zlého učinil jsem já, že mne na kříž přibili? Nebuď malomyslný a uč se trpělivě snášeti svůj kříž!“ Petr setrval v trpělivosti. Nevina jeho vyšla na jevo a řeholní bratři si pak vážili Petra tím více.

Vysvěcen byv na kněze, připravoval se na úřad kazatelský. Vyzbrojil se důkladnými vědomostmi, aby lichému učení mohl se zdarem čeliti. Proslavil se záhy jako výtečný řečník. Papež ho jmenoval inkvisitorem. Petr konal obtížný a nebezpečný úřad horlivě. Míval časté rozpravy a hádky s bludaři albigenskými, potíral jejich učení a utvrzoval lid katolický ve víře. Někteří bludaři se umluli, že ho zavraždí. Petr věděl o jejich úkladech a řekl kdysi při kázání: „Vím, že kacíři vysadili na mou hlavu velikou sumu peněz a že na mne najali úkladné vrahy. Nuže, pravím, že jsem hotov pro Krista a pro víru i život obětovati“. Asi za 14 dní, dne 6. dubna 1252 se vracel Petr, provázen řeholním bratrem Dominikem, z Koma do Milána. V lese naň číhali úkladní vrahové. Jeden z nich se

vyřítíl na Petra a udeřil ho sekýrou do hlavy. Petr klesal k zemi, ale vzpřimiv se, modlil se slova apoštolského vyznání: „Věřím v Boha . . .“ a když nemohl dále mluvit, napsal na zemi svou krví: „Věřím.“ Poté byl od zákeřníka proboden dýkou. Dominik byl též smrtelně pobodán a zemřel po několika dnech. Svátek sv. Petra Veronského 29. dubna.

Bl. ISNARD byl od samého sv. Dominika přijat do sboru žáků; slaví se 20. března.

Bl. AMBROŽ SIENSKÝ vstoupil r. 1238 do řádu sv. Dominika. Zachoval až do smrti panickou čistotu. Kdysi kázal proti lichvě a tu mu praskla žíla; od této rány zemřel, a to 20. března 1286 ve věku 66 let. Svátek 20. (či 31.) března.

Bl. DIANA, dcera zámožných rodičů, vstoupila do kláštera dominikánek v Bologni. Rodiče a příbuzní ji chtěli odtud násilím vyvést, při čemž jí zlomili žebro. Ona však vytrvala. Pak se odebrala do Valle di San Pietro, kamž byl její klášter přeložen. Zemřela roku 1236. Svátek bl. Diany a jejích družek *Cecilie a Amáty*, dominikánek, 10. června.

Bl. BARTOLOMĚJ DE BRAGANZA, dominikán, pocházel ze vznešeného rodu Braganza a byl biskupem ve Vicenci (?). Jest o něm málo zpráv. Zemřel r. 1271 nebo 1270. Svátek 1. července (nebo 23. října).

Bl. JORDAN se narodil snad v Jerusalemě z německých rodičů, kteří tam dleli na pouti. Byl pokřtěn v Jordaně. Dle jiných zpráv se narodil v kraji mohušském. Dle jiných zpráv pocházel z ro-

du hrabat Eberstein v Sasku. Studoval v Paříži a seznámil se tam s řádem sv. Dominika. Vstoupil do tohoto řádu a byl po smrti sv. Dominika zvolen druhým generálem řádovým. Slynul pokorou a dobročinností. Předcházel vzorným příkladem. Vynikal bystrým úsudkem. Jistý mnich byl v konventu obžalován, že vzal ruku jisté ženy do své ruky. Ospravedlnil se řka, že žena ona byla počestná. Jordan věc rozsoudil: „Dešť je něco dobrého, země je také něco dobrého, a přece, smísí-li se obojí, vzniká bláto. Ruka mužova může býti dobrá, ruka ženina také, a přece vzájemným dotknutím mohou vzniknouti nenáležitě myšlenky.“ Roku 1236 vykonal pouť do Svaté země. Na zpáteční cestě jeho korábutonula a všichni zahynuli. Tělo jeho bylo nalezeno a v Ptolemaidě pochováno. Svátek 13. února.

Bl. JORDAN z Pisy byl členem řádu sv. Dominika. Zemřel r. 1311. Svátek 30. září.

Bl. BENVENUTA BOJANO, terciářka řádu sv. Dominika ve Friaulu, † roku 1292. Svátek 29. nebo 30. října.

Bl. KATEŘINA RACONICI, terciářka řádu sv. Dominika v Piemontě; kdy zemřela, není známo. Svátek 5. září.

Bl. JAKUB DE BENEFACIS, dominikán, narodil se v Mantově; zemřel 1338. Svátek 29. listopadu.

Bl. JAKUB MEVANAS DE BEVAGNA narodil se v Bevagni (v papežském území); byl dominikán; ustavičně se bál věčného zavržení. Zemřel r. 1301. Svátek 23. srpna.

Bl. MIKULÁŠ DE PALEA, dominikán

v Perugii, zemřel po r. 1250. Svátek 14. února.

Bl. EMILIA BICHERI, převorka řádu sv. Dominika ve Vercellech. Zemřela r. 1314 (nikoliv r. 1274). Svátek 3. května (nebo 9. září, nebo 14. prosince).

Sv. ANEŽKA MONTEPULCIÁNSKÁ narodila se roku 1270 v městě Montepulciano u Sieny v Toskánsku a jevila již v mládí něžnou nábožnost; dychtivě naslouchala, když rodiče vypravovali o Pánu Ježíši a o Marii Panně; od her dětských odcházela do ústraní a modlívala se; když se jí ptali, co tam dělá, odpověděla: „Učím se své úloze.“ V útlém srdci záhy se ozvala touha po životě řeholním. Rodiče ji uvedli do panenského kláštera řádu sv. Dominika; svou poslušností, zbožností a nevinností rázem si získala přízeň všech řeholnic. Kdysi přišla cizí abatyše, aby z rozkazu biskupova klášter prohlédla (Dle D byl to sám biskup aventinský Vilém Ubertinus.) Spatřivši Anežku, řekla zkušená a osvícená abatyše: „Toto malé ctihodné děvče Anežka bude stavu řeholnímu k takové cti, jako její patronka, Anežka římská, je ke cti celé Církvi svým mučednictvím.“

Řeholnice ustanovily Anežku šafářkou v klášteře, kterýžto úřad svěřován byl pouze dospělým a zkušeným řeholnicím. A když řeholnice v Proceně žádaly, aby jim byla dána za představenou některá zkušená řeholnice, byla k tomu určena Anežka, ač teprve šestnáctiletá. Papež Mikuláš IV. prominul Anežce překážku nezletilosti. Anežka vědouc, že se nesluší, aby sama, jsouc mladičká, napomínala

starších spolusester, dávala naučení svým vlastním příkladem sebezapíravosti a jiných křesťanských ctností. Postila se, jsouc živa o chlebu a vodě, spávala na holé zemi, majíc pod hlavou kámen, bičovala se, aby smyslnost v sobě umrtvila. Pověst o jejích velikých ctnostech se šířila daleko, ale pokorná Anežka slyšela nerada, byla-li chválena. Její příbuzní v Montepulcianu si přáli, aby Anežka se odstěhovala do Montepulciana, anebo aby alespoň jednou navštívila svoje rodné město. Anežka se tedy odebrala s povolením představených na návštěvu do Montepulciana. Před městem tím stál na kopci dům, obývaný nevěstkami. Anežka andělsky čistá nesnesla pohledu na toto doupě hříchů. Projevila přání, aby ten dům byl proměněn v ženský klášter. Příbuzní souhlasili, vymohli od úřadu, aby řečený dům byl zrušen; koupili dům i s pozemkem a dali jej upravit v panenský klášter; žádali, aby Anežka v tomto klášteře zůstala navždy. A tak Anežka obdrževši svolení představených, přesídlila do Montepulciana. Za jejího vedení klášter se stal školou křesťanských ctností.

Ochuravěši, snášela zdlouhavou a bolestnou nemoc trpělivě. Připravila se na smrt a plačtci družky napomenula slovy: „Milujte se vespolek; jeť láska známkou dítek Božích.“ Zemřela 20. dubna 1314. Svátek sv. Anežky Montepulciánské 20. dubna.

Bl. MARKETA, panna, byla od narození slepá a zmrzačená; byla terciářkou řádu sv. Dominika v Città di Castello v Umbrii; v klášteře s ní nakládali tvrdě;

Zázrak sv. Filipa Benického

posléze byla propuštěna. Ujal se jí měštan Venturino. Zemřela r. 1320. Svátek 13. dubna.

Bl. SIBYLLINA DE BISCOSSIS narodila se v Pavii ze zchudlých rodičů. Ve dvanáctém roce oslepla; modlila se ke sv. Dominiku, aby opět nabyla zraku a aby se mohla živiti prací svých rukou. Ale nenabyla zraku. Zato tím horlivěji naslouchala slovu Božímu v dominikánském kostele. Jako slepá vstoupila do družiny „Kajících sester sv. Dominika“. Budoucí věci předpověděla určitě, jako pravá věštkyně Sibylla. Byla málomluvná; ale promluvila-li, každý se divil moudrosti té neučené panny a spatřoval v tom osvětlení Ducha Svatého. Její skutky kajícího byly tak tuhé a přísné, že bylo lze se jim pouze podívat, ale nikoliv je napodobovat. Zemřela 80letá r. 1367. Svátek 19. března.

Bl. JOHANNA či Vanna (příjímám Urbevetana či *Orvietská*) narodila se v Karnyolu v Etrurii; byla členkou III. řádu sv. Dominika v Orvietu; zemřela ve věku 42 let roku 1306. Svátek 23. července.

Bl. PETR DE RUFFIA, dominikán, inkvizitor, byl u Turinu (?) zavražděn od heretiků roku 1365. Svátek 7. listopadu.

Bl. VILLANA DE BOTTIS pocházela z rodu Botti; provdala se za kupce Pietra Popolo ve Florencii. Žila lehkomyšlně a zvlažněla ve svých pobožnostech a byla marnivá. Kdysi se chystala jíti na ples; ozdobivši se, pohlédla do zrcadla. Ale hrůzou ustrnula, neboť se jí zdálo, že spatřuje v zrcadle nestvůru. Uvažovala, že její duše

pozbyla před Bohem bývalé krásy. Zaplakala, odložila skvostné šaty i šperky a započala život nábožný a kající. Milovala chudobu a svou nábožností, trpělivostí a dobročinností se povznesla na vrchol dokonalosti. Na smrtelném loži vstoupila do třetího řádu sv. Dominika. Zemřela roku 1360. Svátek 26. srpna.

Bl. MARKOLÍN se narodil r. 1316 ve Forli, vstoupil do řádu dominikánského; byl zbožný, dbal o přísnou kázeň v klášterech italských. Zemřel 80letý r. 1397. Svátek 24. ledna.

Bl. ŠIMON BALLACHI nebo „z Rimini“, řeholní bratr řádu sv. Dominika v Rimini; zemřel roku 1319. Svátek 3. listopadu.

Sv. KATEŘINA SIENSKÁ se narodila v Sieně v Itálii. Otec její se jmenoval Jakub Beninkasa; byl zámožný barvíř a měl na venkově statek; vychovával své děti po křesťanskou a netrpěl v domě nic neslušného. Matka Lapa, rozená Viaganti, byla žena rozšafná, ale prostá; ze všech svých 25 dětí milovala nejvíce Kateřinu. Kateřina jevila již v dětském věku znamenité vlohy a něžnou zbožnost; zatoužila po tichém životě; záhy si umínila zasvětit svůj život Bohu v ustavičném panenství. Vyspěla ve sličnou pannu. Lidé ji nazývali Eufrosina, protože se skvěla spanilostí panenskou jako růže.

Rodiče hodlali Kateřinu provdati; matka jí poručila, aby se vkusně strojila. Ale Kateřina se nepřestala odívati prostě a vyhýbati se světu. Matka odevzdala Kateřinu provdané své dceři Bonaventuře, aby ta svou sestru uváděla do společnosti.

Marné bylo toto úsilí. Kromě toho Bonaventura zemřela v porodních bolestech a Kateřina náhlou její smrtí dojata, vrátila se do otcovského domu. Přesvědčila se o marnosti světa a tím více si umínila straniti se ho. Aby se světu nelíbila, ostříhala si vlasy. Matka se toho zhrozila; bratři jí spílali a za trest ji odňali světničku, kde dosud přebývala; propustili služebnou a přinutili Kateřinu, aby konala místo ní všechny domácí práce. Kateřina je konala s veselou myslí. Nepožila nikdy masa, nejedla zpravidla pokrmu vařeného, nýbrž požívala jen zeleniny, ovoce a vody; spávala na prkně, opásala se řetězem a bičovala třikrát denně své tělo. Kdysi ji překvapila matka při bičování. Vykřikla zděšením a domlouvala dceři, ale marně.

Matka učinila poslední pokus, aby uvedla Kateřinu do společnosti. Poslala ji do lázní. Snad do Vignone. Ani tento pokus se nezdařil. Kateřina řekla kdysi rodičům a sourozencům: „Po delší dobu již pozoruji, že mne chcete provdati stůj co stůj. Ještě jsem dosud svého předsevzetí neprojevila; ale nyní vám musím otevřítí své srdce. Učinila jsem slib ustavičného panenství a dřív kámen se obměkčí, než bych se dala od svého předsevzetí odvrátiti. Nemohu vyhověti vašemu přání a vyvoliti si ženicha; neboť jsem si ženicha již vyvolila, Ježíše Krista. Chcete-li mi dovoliti, abych jako služebná zůstala v domě, nuže, budu vám sloužiti. Chcete-li mne však jako neužitečného člena rodiny vyvrhnouti, ať se stane vůle Boží! Bůh mi pomůže.“ Všichni přítomní se rozplakali

a vzlykali hlasitě; otec řekl: „Žij tedy podle svého přesvědčení.“

Sama matka šla prosit, aby Kateřina byla přijata do družiny kajících sester třetího řádu sv. Dominika, jež se nazývaly mantellátky. Sestry ty přijímaly pouze vdovy, nikoliv mladé dívky. Proto jí nepřijaly. Za nedlouho Kateřina onemocněla neštovicemi a sestry řeholní prohlásily na opětovanou prosbu, že ji přijmou, není-li příliš sličná. Kateřina byla tehdy neštovicemi zohyzděna; byla tedy přijata do třetího řádu sv. Dominika. Tehdy jí bylo 15 let. Kateřina šetřila přísně všech řeholních pravidel, varovala se zbytečného styku s lidmi, trvala nejraději o samotě, zabývajíc se modlitbou a čtením vzdělávacích knih. Žila v pokoře a chudobě a hojně rozdávala almužny. Otec řekl: „Nikdo ať nebrání Kateřině udělovati almužny; máť ode mne plnou moc.“ Kateřina však nezneužívala plné moci. Vesele a usmívajíc se konala své práce: vařila, pekla chléb, prala, pečovala o kostelní prádlo. Při tom bděla úzkostlivě nad svou panenskou čistotou. Nebyla bezprudkých bojů duševních. Smyslné myšlenky a představy na ni dorážely. Zdálo se, jako by jí kdosi domlouval: „Chudinko! umrtvuješ své tělo, ale lépe bys učinila, kdybys provdala, jako jiné dívky.“ V té době, když její srdce bylo zmitáno nečistými i tesklivými myšlenkami, zvolala rozníceně při modlitbě: „Kde jsi byl, o Ježíši, když pokušitel na mne dotíral a srdcem mým zmital?“ A zdálo se jí, jako by Pán odpověděl: „Uprostřed srdce tvého!“ – „Jak to?“, tázala se Kateřina; „jak jsi mohl být!

uprostřed ohydných představ?“ Odpověď zněla: „Viděl jsem tvůj boj; kde není svolení, tam není hříchu.“

Kateřina konala skutky milosrdné lásky. Dávala chudým lidem pokrm a oděv, jež sama zhotovila. Ošetřovala i osoby odpornými nemocemi stížené, neštítala se jich a nedala se ani hrubým nevděkem odvrátiti od milosrdných skutků. Ujala se jisté ženy, jménem Ceccy, neštovicemi stížené; matka Lapa se ulekla, vidouc to, a dávala dceři výstrahu. Cecca sama nebyla hodná ani vlídná. Kdysi přišla Kateřina trochu později a Cecca volala ji posměšně vstříc: „Vítám tě, královno pyšná; celý den jsi u bratří v chrámu; nikdy jich nemáš dost.“ Kateřina odpověděla: „Upokoj se, hned bude všechno opatřeno,“ a přisluhovala té osobě dále, připravila ji na kající smrt, umyla mrtvé tělo a oblekla je čistým rouchem. - Jiná žena, terciářka Palmerina, pomlouvala Kateřinu. Pojednou se těžce roznemohla. Sotva o tom Kateřina uslyšela, spěchal k ní, aby ji ošetřovala. Ale Palmerina ji vyhnala z domu. Celé město mluvilo zle o této osobě. Ale Kateřina se za ni modlila. A když po nějakém čase přišla opět k nemocné Palmerině, tato odvolala své pomluvy a kajícně Kateřinu odprosila.

Také nemocná Andrea, rovněž terciářka, kterouž Kateřina ošetřovala, odměnila se jí šeredně. Obviňovala ji z nečistých skutků. Převorka žádala Kateřinu, aby se ospravedlnila. Kateřina vyslechla obžalobu klidně a řekla: „Věru, matko moje a sestry moje, u milosti Pána Ježíše pravím: Jsem panna! V pravdě jsem panna!“

a ihned šla, aby Andreu dále ošetřovala. Pomluvy kolovaly městem. Když matka Lapa uslyšela tyto řeči, rozhněvala se velice; nebylo jí třeba důkazů pro nevinu dceřinu; znalať ji dobře. Ale přisvéprudké povaze pospíšila ke Kateřině a volala: „Kolikráte už jsem ti kázala, abys tu bídnou stařenu neošetřovala! Vidíš, jak se ti odměnila! Dosmrť se od těch řečí neočistiš! Půjdeš-li tam ještě jednou, vícekrát se kemně nehlas jako k matce!“ Kateřina odpověděla: „Milá matko! Což máme opominouti dobrých skutků proto, že bližní naši ukáží se nevďečnými? Přerušil-li Pán Ježíš dílo vykoupení našeho proto, že uslyšel vedle sebe posměch a pohrdání? Kdo by se té ženy ujal? Je ovšem teď zaslepena, ale časem svou chybu uzná.“ Stalo se tak. Andrea pomluvu svou odvolala a Kateřinu úpěnlivě odprosila; a od té chvíle - tak praví Tomasso Caffarini, první její zpovědník, - Kateřina byla nazývána svatou a pověst o ní se šířila dále a dále.

Kateřina, tato útlá panna, chatrného zdraví, pracovala za tehdejších rozervaných dob o uklizení krvavých sporů a o povznesení Církve. Neobyčejnými dary svého ducha, hrdinskými ctnostmi došla veliké vážnosti v celé Itálii. V Sieně, v Montepulcianu a jinde urovnala spory občanstva; všude se snažila pohnouti rozhodující muže, aby šetřili spravedlivosti a mírumilovnosti.

Tehdy se vrátil papež Urban V. do Říma; křesťanský svět zajásal. Jeho nástupcem byl Řehoř XI. Kateřina podporovala nadšeně jeho úmysl pořádati křížové tažení proti Turkům, ale napsala

také papeži list, ve kterém mu dávala radu a naučení, aby byl opatrný ve volbě kardinálů, aby nedával svým příbuzným přednost před jinými zasloužilějšími muži. „Jediná ctnost šlechtí a ozdobuje člověka... Prosím tě, čiň zmužile, co je tvou povinností, a neboj se nikoho, leč Boha.“ Kateřina mohla se odvážit papeži takto psát i Řehoř XI. si vážil jejích slov.

Roku 1376 se Kateřina vydala na cestu do Avignonu k papeži Řehoři XI., jsouc plnomocnicí republiky florencské. Úkolem její cesty bylo smířit papeže s městem Florencií. S Kateřinou šli Tomasso, Stefano a tři sestry řádové, kdežto Raimondo a Neri už na ni čekali v Avignoně. Papež Řehoř XI. ji přijal laskavě a vykázal jí obydlí ve svém paláci. Pak seděl na trůně, obklopen kardinály, přijal Kateřinu, prostou sestru třetího řádu sv. Dominika. Papež, malé postavy, bledý, nečinil dojmu energického nebo duchaplného člověka. Papež jí pravil: „Abych ti dokázal, podivuhodná panno, že si míru přeji, postupuji ti všecko jednáni; do tvých rukou buďtež čest a zdar církve vloženy.“ Objevení se Kateřiny v Avignoně a její smělá řeč způsobily pochopitelný rozruch; někteří lidé zkoumali slidivě její život; vznešené ženy avignonské činily na ni ze závisti a žárlivosti útoky; dokonce se pokusily i svést ji. Ovšem marně. Příbuzná papežova Elisa ve své bujnosti píchla kdysi Kateřinu, když byla v extasi, jehlou do nohy. Ale všichni museli dosvědčiti totéž, jako oni tři kardinálové, kteří zkoumali život i jednání její: „Nikdy jsme neviděli duše osvícenější a pokornější.“

Jejím působením papež Řehoř XI. se vrátil r. 1377 k trvalému pobytu do Říma. Rok poté zemřel a zvolen byl Urban VI. Nový papež byl muž učený a čistých mravů; reformu církevního života prováděl s větší přísností a energií než opatrností. Kateřina ihned vystihla tento rys jeho povahy a napsala mu list, ve kterém ho zapřísahala, aby vedle spravedlnosti a přísnosti pilen byl i shovívavostí a lásky. Žel, že Urban neuposlechl těchto slov; ihned po korunovaci vytkl kardinálům, proč dleli v Římě, místo aby dleli ve svých diecésích? A vytkl jim to slovy příkrými. Odbojní kardinálové zvolili protipapeže Klementa VII., který se opět usadil v Avignonu. Tak vznikl rozkol, jenž naplnil Kateřinu hlubokou bolestí. Odebrala se k papeži do Říma a žádala ho, aby moudře řídil Církev a aby se nebál protivenství. Papež odpověděl, obrácen jsa ke kardinálům: „Hanba nám! Tato chuděrka žena nás zahanbuje; nejmenuji jí tak na posměch, nýbrž abych poukázal na přirozenou slabost jejího pohlaví. Čeho bude se báti náměstek Kristův? I kdyby celý svět byl proti němu! Kristus je mocnější nežli svět!“

Vyznačovala se podivuhodnou výmluvností; nikdy ji neomrzelo mluvit o Bohu a o svatých věcech; posluchači říkali, že se nikdy neunavili naslouchající jejím hovorům. Život její byl veskrze mimořádný, protkán nepřetržitými viděními a zjeveními. Bůh ji oslavil mnohými milostinami, takovou moudrostí, že odpovídala na nejzadrhlejší otázky marnivých učenců jasně a přesvědčivě a že

domýšlivost jejich zahanbovala. Srdce její hořelo ohněm svaté lásky k Bohu; duchovní její spojení s Bohem bylo tak vroucí, že se zdálo, jako by jen duchem žila, tělem však byla mrtva. - Kdysi stal se spor mezi kněžími, má-li Kateřina častěji přijímati Tělo Páně čili nic. Jeden z nich se dovolával sv. Augustina, který pravil, že nemíni častější přijímání ani haniti ani doporučovati. Kateřina dala rozmluvě žertovný směr řkouc: „Když ani sv. Augustin mne nehaní, proč vy byste mne hanili?“ - Ale přece jí byly činěny překážky. Kdysi upadla při přijímání v extasi; lidé toho nedbali, surově ji vyhodili z kostela, kopali ji a plivali na ni. Některé spolusestry ji obstoupily plačícce, ale ona procitnuvši, omlouvala všecky, kdo jí ublížili.

Kdysi byl mladý rytíř perugijský Niccolo di Toldo z politických příčin odsouzen na smrt. Rozsudek omráčil ho bleskem. Nezkrocený muž byl pln zoufalství. Nikdy se nestaral o náboženské povinnosti; nikdy nepřijal Svátost oltářní. Ve své úzkosti vzpomněl si na Kateřinu. Nikdy ji dosud neviděl; ale slyšel, že umí výborně těšiti. Poslal posla, aby Kateřina přišla k němu do žaláře. Přišla a později napsala svému zpovědníku toto: „Přiměla jsem jej ke zpovědi. Žádal mne, abych byla při popravě. Slíbila jsem a splnila jsem. Dříve než zvon zazněl, vedla jsem jej na Mši svatou a k prvnímu sv. přijímání. Byl již odevzdán do vůle Boží, jen se strachoval, bude-li ve chvíli svého stěti pevný. „Vzmuž se, milý bratře,“ řekla jsem mu, „vzpomeň muk Kristo-

vých.“ Pak jsem běžela na popraviště. Byl tam veliký dav lidstva, ale neviděla jsem ani jediné tváře. Konečně přišli s ubohým hříšníkem; šel jako jehňátko a žádal mne, abych mu učinila znamení kříže na čele. Učinila jsem tak řkouc: „Jdi ku věčné svatbě umyt jsa krví Kristovou. Brzy, velmi brzy vejdeš do života věčného.“ Klekl si a já položila hlavu jeho na špalek. Poslední slovo jeho bylo: „Ježíš“; kat sekl, a já jsem hlavu odsouzencovu zachytila svýma rukama. - Okolostojící pravili, - dle svědectví téhož Caf-fariniho - že byli přítomni smrti mučedníka a ne odsouzeného provinilce.

Kateřina měla několik žáků: Matheo, Francesco a j.; Neri di Landoccio byl jejím sekretářem; k nim se přidružil Stefano Maconi. Tento byl stavu vojenského. Rodina jeho měla spor s rodinou nepřátelskou. Spor nemohli ukončiti. Přátelé domlouvali Stefanovi, aby se obrátil na Kateřinu; ta prý umí odklízeti krvavé spory. „Nevěřím“, řekl; „já-li se mám obrátiti na ženu nízkého stavu, která přišla do pověsti „svaté“ proto, že sedává v koutku kostelů a že modlitby odříkává? Ji se má zdařiti, co znamenitým mužům se nezdařilo? Neznám ji, a nechci ji znáti.“ Ale protože matka mu stále domlouvala, šel. Vykládal o tom později takto: „Přijala mne jako sestra, která vítá bratra z daleké cesty se vracejícího, napomenula mne, abych se vyzpovídal a abych žil křesťanským životem. Já jsem jí vysvětlil, proč jsem přišel; ona: „Jdi, synu, přenech to mně!“ Od té doby pojilo ho ke Kateřině svaté přátelství; byl

jejím žákem, jedním z těch, kterým diktovala svoje listy. (Diktovala dvěma nebo třem sekretářům o různých věcech zároveň.) V srdci Stefanovu stala se změna a od luzy bylo mu slýchatí posměch: „Caterinato!“ Duchovní děti Kateřininy tulinily se k ní, dávaly jí sladká jména: „Nostra dolcissima mamma.“ Stefano říkával: „Věru, nebezpečno jest, státí blížte tebe; neboť ty znáš naše nejtajnější myšlenky.“ Kateřina přivedla mnoho lidí na cestu ctnosti; přiměla je, aby se zpovídali. Kdosi namítal, že půjde za pokání do Říma nebo do Kompostelly. - „A řeknu-li ti, proč se zdráháš, půjdeš pak ke zpovědi?“ - „Ano.“ - „Hle! ty's ten a ten hřích spáchal tehdy, na tom a tom místě, a to je důvod, proč se vyhýbáš zpovědi.“ Mezi jejími žáky našel se i Jidáš; mnich; pocítil ke Kateřině smyslnou lásku. Ale protože Kateřina byla takovým citům naprosto nepřístupná, změnila se jeho láska v nenávist. Chtěl ji i zavraždit. Vystoupil z řádu a oběsil se. Jeho jméno není známo.

Když Kateřina dlela v městě Pise, přišla do vytržení myslí a obdržela svaté rány Kristovy čili stigmata. V Sieně pak dala napsati všechna zjevení, která jí Kristus Pán udělil. Kniha ta o 140 kapitolách jedná o prozřetelnosti Boží a obsahuje rady a naučení pro život duchovní. Má nadpis: *Dialog* či *Rozmluva*. Kromě toho napsala (vlastně diktovala) 364 listů k různým osobám. Ve všech jejích spisech lze zřítí vznešeného ducha Bohemomilostného. (Kritikové uznali „dialog“ a „listy“ za vzor čistě řeči italské a vřadili je mezi „Testi di lingua“. Takto má dcera barvíře sien-

ského, prostá terciářka, v literatuře své vlasti čelné místo vedle Petrarky. Oslavují ji jako nejitalstější světici.) Jinak psala mnichu, jinak státníku; rytířům a vojínům uměla mluvit a psát o bujných koních se zářícími čabrakami, učencům o hvězdách a reflektorech atd. V pravý čas uměla říci pravé slovo. Politickými věcmi se nezabývala; nevystupovala demagogicky jako řečnice lidu, nesledovala politických cílů, ale vždy byla odhodlána, když rozčilení lidu pominulo, mírniti vášně a útěchou hojiti raněná srdce. Sláva Boží, blaho Církve a bližních, - to byly pohnutky jejího jednání. Byla to žena vpravdě geniální.

V lednu r. 1380 napsala poslední svoje listy: papeži Urbanovi VI. a svému zpovědníku Raymundovi z Kapuy. Bydlila v Římě ve Via del Papa. Ač byla na úmor, chodila každodenně do chrámu svatopetrského. Dne 29. dubna 1380 svolala svou družinu a rozloučila se s ní. Vyznala se všem přítomným ze svých hříchů dodavši, že byla k Bohu nevďěčná a ve službě jeho liknavá. Přijala požehnání od své plačící matky Lapy. Posléze vyřkla slova: „Konečně mne voláš, o Bože můj; s radostí spěchám k Tobě.“ Tak zemřela, jsouc teprve 33letá. Slaví se 30. dubna. - Její životopis krásně napsal její zpovědník bl. Raymund Kapuánský.

Bl. PETR GONZALEZ narodil se r. 1190 v Astorze v leonském království ve Španělsku. Biskup toho města byl jeho strýcem, vychovával Petra a vedl jej ke stavu duchovnímu. Petr neměl mnoho chuti pro toto povolání; přijal sice svě-

cení kněžské, stal se kanovníkem ve svém rodišti, ale smýšlení a jednání jeho bylo světské. Konal jen, co mu přísná povinnost ukládala. Ostatní čas trávil ve společnostech, na hostinách, honbách a hrách. Brzo ustanoven byl kapitolním děkanem při dómě astorzkém. V den svého nastolení Petr jel na oři skvostně vystrojeném po ulicích a pyšně se rozhlížel po zástupech lidu, jež se mu klaněly. V tom vzepjal se bujný kůň, klopýtl a shodil pyšného jezdce do bláta. Lid vypukl v hlasitý smích a v potupný hvizdot.

Tato příhoda byla pro Petra spasitelným lékem. Až dosud sloužil světu a právě když svět jej nejvíce velebil, měl pro něho jen potupný smích. „Jak nevděčný či nestálý je svět, řekl sobě, a jak je pošetilé jemu sloužiti!“ Litoval své lehkomyšlnosti a povrchnosti a odešel do Palencie, aby se v ústraní připravil na jiný život. Rozhodl se, že vstoupí do řádu sv. Dominika. U lidu v Astorze vzbudil nenačalý jeho odchod podivení; někteří pravili, že Petr se skrývá ze zahanbené ješitnosti, jiní pravili, že tak učinil z chvilkového rozmaru nebo z pokrytectví. Avšak Petr v skutku změnil svůj život, stal se vzorným řeholníkem, naučil se pohrdati slávou, bohatstvím i rozkošemi tělesnými; utvrzoval se ve vědách i ve ctnostech křesťanských. Stal se kazatelem, jenž byl ozdobou svého řádu. Kázal tak výmluvně a lahodně, že i zhýralci sebe zpustlejší, sebe zarputilejší se rozplakali, naslouchajíce jeho slovům. Pověst o slavném kazateli se šířila a Ferdinand III., král kastilský a leonský, jej

učinil svým dvorním kazatelem a důvěrným rádcem.

Petr se snažil jako dvorní kazatel vykořeniti různé neplechty na královském dvoře a napraviti porušenou kázeň ve vojsku. Světáci na dvoře královském chtějíce se Petrovi pomstíti, vymyslili si dábelský plán, aby se Petra zbavili. Najali prodavnou ženštinu, aby svedla Petra ke hříchu. Uplacená frejička vešla do jeho příbytku pod záminkou, že s ním chce promluvit o důležité věci; zpustlí světáci pak za dveřmi naslouchali. Záletnice jala na sebe žalovati ohavné skutky, ale ihned změnila zkroušený tón a počala Petra sváděti lahodnými slovy. Její úmysl však se nezdařil. Petr odstoupil ke krbu a rozhrnuv řeholní plášť, položil se na žhavé uhlí. Žena se toho zhrozila a utekla.

Po nějakém čase Petr opustil službu na královském dvoře a věnoval se hlásání slova Božího na venkově. Chodil z místa na místo, zašel neschůdnými stezkami i do osad v drsném pohoří a všude hlásal pravdu Boží neúporně. Také na pobřeží a na lodích v přístavech rád kázával. Posléze se odebral do Kompostelly, aby se tam připravil na křesťanskou smrt. Cestou však se roznemohl a zemřel 15. dubna 1246. Svátek 15. dubna. (Nazývá se i „Telmus“.)

Bl. GONSALVUS z AMARANTHY, farář v osadě Riva di Vizella v diecési bražské v Portugalsku, vydal se na pout do Říma, odevzdav faru svému synovci; ale když se vrátil z Říma, synovec ho dal vyštvat psy, a když se dal poznati, bil jej. Gonsalvus vstoupil do řádu sv. Dominika

a žil v Amaranthě jako poustevník. Zemřel r. 1259. Svátek 10. ledna.

Bl. DALMÁC (Dalmatius *Monerius*) byl dominikán v Gerondě ve Španělsku. Pokorný tento řeholník vystříhal se každé marné slávy, odmítal nabízené hodnosti, vyhýbal se rozmluvám neužitečným, zvláště s osobami ženskými. Miloval střídmost a chudobu ve všech věcech; liboval si v horlivé modlitbě; usadil se v nedaleké jeskyni o samotě, ale na rozkaz představeného ihned se vrátil do kláštera. Zemřel r. 1341. Svátek 24. září.

HUGO A S. CARO, dominikán a snad arcibiskup lyonský. Napsal první „Konkordaci Bible“, t. j. abecední rejstřík všech slov obsažených v latinské bibli; udána jsou místa, kde lze naléztí ona slova. Zemřel kolem r. 1260. Památka 19. března.

Sv. ALBERT VELIKÝ narodil se r. 1194 v Laningách nad Dunajem v Bavorsku. Pocházel z rodu hrabat Bollstädtských. Poslán byv na vysokou školu v Padově, poznal blahosl. Jordána, provinciála řádu sv. Dominika. I vstoupil do téhož řádu a po smrti Jordánově řídil jako generální vikář záležitosti celého řádu. Roku 1243 byl v Kolíně učitelem a měl mezi svými žáky i Tomáše Akvinského, jehož neobyčejné vlohy vystihl. Také v Paříži na vysoké škole měl Albert tolik posluchačů, že budova nestačila jejich návalu a že Albert byl nucen konati přednášky na prostranství pod širým nebem. R. 1248 se vrátil do Kolína.

Albert byl největším tehdy učencem. Ve vědách bohoslovných nad něj vynikl jediný Tomáš Akvinský. Ale ve vědách

přírodních nikdo nepředčil Alberta. Ustavičně se zabýval hlubokými studii a skládáním učených spisů. Albert byl první ze všech křesťanských učenců, který se snažil učenou soustavu řeckého filosofa Aristotela, jež seznal nejen z původních jeho spisů, ale i z latinských a arabských překladů, srovnati s naukou křesťanskou. Kromě spisů bohoslovných složil i mnoho knih z oboru zeměpisu, nerostopisu, rostlinopisu, živočišhozpytu, lučby, fysiky a hvězdářství; pak knihu o rozličných věcech nazvanou „Miscellanea“. Také si зробil přístroje fysikální, takže pověst ho nazývala divotvorcem, ba čarodějem a pěstitelem tak zvaného černého umění.

V pravdě však Albert byl nábožný a světu odumřelý řeholník. Říkával: „Lépe je Bohu sloužiti, než všecko na světě věděti.“ Modlival se každodenně růžencem. Pohrdal lidskou chválou. Když, byv zvolen provinciálem řádovým, konal po Německu daleké cesty, chodil jako pravý učeník sv. Dominika pěšky a živil se almužnou. V klášteřích, kde mu bylo se pozdržeti, prohlížel knihovny a opisoval si, co cenného nalezl. Příčiněním a učností jeho a sv. Tomáše bylo docíleno, že pařížská universita byla donucena neodpirati žebravým řádům učitelských úřadů. Roku 1260 Albert byl od papeže Alexandra IV. jmenován biskupem řezenským; byl tím bolestně překvapen, neboť jeho povaha nesla se více ke studiím než k vykonávání odpovědného biskupského úřadu. Teprve r. 1270 byl na svou žádost biskupského úřadu zproštěn.

Sv. Dominik

Ihned zařídil Albert v Kolíně školu; přihlásili se žáci se všech stran. A zajímavé bylo pozorovati, že mezi posluchači býval arcibiskup kolínský, pozorně naslouchající přednáškám. Dvě léta před smrtí opustila Alberta duševní čilost, moudrost i paměť; kdysi při rozpravě náboženské nebyl s to vyvrátiti námitky; stal se jako němý. Všichni se tomu podivili a Alberta litovali. On řekl: „Nyní, když jsem se stal nemotorným, neumělým dítětem, je čas, abych se připravoval na věc nejdůležitější, totiž na smrt.“ Chrádl víc a více, dal si upravit hrob a modlíval se u něho každodenně hodinky za mrtvé. Přišel ho navštívit arcibiskup; tázal se za dveřmi: „Alberte, jsi-li tam?“ Albert odpověděl: „Alberta už tu není; býval tu.“ † 87letý, 15. listopadu r. 1280. Svátek 14. (nebo 21.) listopadu.

Sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ se narodil r. 1226 buď na hradě Akvině v Kalabrii nebo na hradě Roccasecca (u Monte Cassina). Otec jeho hrabě Landolf byl spřízněn s císařským rodem Hohenstaufů; matka pocházela z knížecího rodu normanského. Když bylo Tomáši pět let, byl poslán do kláštera montekassinského. Pobyl tam šest let a prospíval ve vědomostech. Chápal všecko učivo tak dobře, že je uměl zřetelněji vyložit, než je byl slyšel od učitele. Kdežto druzí chovanci v prázdných chvílích si hráli a dováděli, Tomáš v ústraní stál zahloubán v myšlenkách. Později Tomáš byl dán na vysokou školu do Neapole. Tamější studující mládež byla zhýralá; Tomáši se hnusila jejich zne-mravnělost; učil se horlivě a zatoužil po životě řeholním.

Maje teprve 16 let, přihlásil se do dominikánského kláštera v Neapoli. Krok jeho vzbudil všeobecný rozruch; světáci jej odsuzovali a hlavně příbuzní hleděli úmysl Tomášův překaziti. Řeholní představení tušice, že příbuzní budou Tomáše znepokojovali, poslali jej z Neapole do Říma a z Říma do Paříže. Ale na cestě mezi Sienou a Bolzenou byl polapen od svých bratrů Landulfa a Rinalda, císařských důstojníků, kteří s četou vojáků naň byli číhali. Ztýravše ho, poslali ho na hrad Roccasecca a tam byl Tomáš vsazen do žaláře. Matka i sestra mu domlouvaly, aby z řehole vystoupil. Hůř si však vedli divocí jeho bratři; nakládali s ním hrubě, vytýkali mu, že činí hanbu jejich vznešenému rodu, když vstupuje do řádu, kde bude choditi s hlavou oholenou a jísti žebrácký chléb. Pak ho ztýrali, vzali mu řeholní oděv, rozsekali jej a dali mu světský oděv. Ale Tomáš se oděl i rozsekanými částmi oděvu, pokud bylo lze.

Sestry Tomášovy neopustily v žaláři bratra; opatřily mu potřebné knihy, aby mohl dále studovati spisy řeckého filosofa Aristotela i knihy slavného scholastika Petra Lombarda. Tomáš se naučil skoro celému Písmu svatému nazpaměť. Když bratři seznali, že se Tomáš nedá žádným násilím od svého úmyslu odvrátiti, vymyslili hanebnou lest. Zavolali z Neapole frejířku, dívku sice nejkrásnější, ale také nejdrzejší, a uložili jí, aby Tomáše svými vnaďami svedla k nemravnosti. Pokus se nezdařil. Tomáš pocítil sice tělesné pokušení, ale s pomocí Boží uhájil svého panictví. Nemoha uprchnouti, uchopil

z krbu hořící hlaveň a dorážel ji na svůdkyni, takže polekána uprchla z vězení. Tomáš nakresliv na stěně kříž, na kolenou děkoval Bohu za milost a sílu. Plných osmnáct měsíců byl Tomáš v žaláři; potom s pomocí obou sester se spustil v koši z okna svého žaláře, uprchl do Neapole, kdež ihned složil v klášteře dominikánském řeholní sliby. Bylo to r. 1245.

Tomáš byl poslán do Kolína nad Rýnem, aby se tam za návodu slavného učitele Alberta Velikého dále ve vědách vzdělával. Byl mlčelivý a ostýchavý a proto ho spolužáci pokládali za tupého slabocha a dávali mu po způsobu surových mladíků název „němý sicilský vůl“. Ale Albert vystihl, že Tomáš má kromobyčejné vlohy, a když kdysi Tomáš dával naotázky filosofické a bohovědné přesné a důkladné odpovědi, tu všichni žasli a Albert zahanbil posměváčky řka: „Hle, vy ho nazýváte němým sicilským volem, ale já vám pravím: On bude svou učeností řváti, že to bude po celém světě hlaholiti.“

Tomáš dokončil svá studia v Paříži; vrátiv se do Kolína, byl jmenován druhým magistrem studií; začal učit, kázati a skládati učené knihy. Co učil, bylo tak jednoduché, jasné a pochopitelné, a při tom tak plné hloubky a živosti, že každý přičítal jeho učení vnuknutí Božímu. Tomáš posvěcen byv na kněze, byl r. 1251 ustanoven samostatným učitelem bohovědy v Paříži. Sláva jeho rostla. Ze všech křesťanských zemí spěchali vědychtíví mužové a jinoši do Paříže, aby návodem Tomášovým se zdokonalovali v křesťan-

ských vědách. Roku 1257 byl Tomáš povýšen na doktora bohosloví. Skládal spisy bohovědecké a filosofické a dosáhl jako učitel a spisovatel světové pověsti. Spisy jeho jsou trojího druhu: výklady Písma svatého, spisy filosofické a bohovědecké. Napsal „Obranu klášterů kazatelských“, spis „Proti pohanům“ (totiž proti mohamedánům), „proti bludům Řeků“ a j. Nejslavnějším dílem Tomášovým je: *Summa theologiae*, t. j. trest bohovědy, ve které shrnul všechny dosavadní výsledky svého badání v soustavný celek.

Aby mohl vyhověti všestranným povinnostem jako řeholník, kazatel, učitel a spisovatel, míval Tomáš písaře ku pomoci. Vykládá se, že diktoval současně třem písařům o různých předmětech. Počínal všechna studia modlitbou před křížem. Ať hodlal psáti spekulativní nebo jiná badání, čítal zprvu životopisy arciotců egyptských, aby v sobě vzbudil ducha jejich. Modlitba se mu stala takořka druhou přirozeností. V modlitbě hledal a nacházel rozluštění nejspletitějších otázek. Zbožnost a věda byly u něho nerozlučně spojeny.

Středověká filosofie křesťanská došla spisy Tomášovými největšího rozkvětu. A když se ho tázali, odkud čerpal mourost ve spisech obsaženou, odpověděl: „Před oltářem a před křížem jsem se více naučil, nežli ze všech knih.“ Legenda vypravuje, že Tomáš, jsa kdysi před křížem pohřížen do modlitby, zaslechl s kříže slova Páně: „Dobře jsi o mně psal, Tomáši. Jaké odměny za to žádáš?“ - a Tomáš odpověděl: „Žádné jiné, leč Tebe samé-

ho "Veškeré jeho myšlení a snažení odnášelo se k Bohu a ke svatým věcem; kromě nich neznal nic krásného, nic velikého. Když byl zahloubán v myšlenky, neměl smyslu pro nic, co se kolem něho dalo; někdy bylo lze jej probuditi dotknutím nebo zataháním za oděv; někdy ani to se nezdařilo. Tomáš říkával: „Divím se, jak je možno, aby člověk, a zvláště řeholník, mluvil o něčem jiném, než o božských a spasitelných věcech.“ Kdysi byl Tomáš pozván na dvorní hostinu u francouzského krále sv. Ludvíka IX. Za jídla nastala chvíle, že král mlčel; i odmlčeli se všichni; i hosté i dvořané. Tomáš pak byl jako častokráte zahloubán do svých myšlenek o věcech bohovědných. V té chvíli všeobecného ticha Tomáš udeřil na stůl a zvolal: „Modo conclusum est contra Manichaeos, t. j.: A nyní se činí závěr proti manichejcům. Víím, že žádný manichejec nebude moci na to odpověděti.“ Všichni ustrnuli. Převor zatahl Tomáše za rukáv, slavný učenec se v rozpacích zarděl a promluvil několik slov na vysvětlenou. Král ihned zavolal sekretáře a kázal napsati onu uzávěrku, aby učenci nevypadla z paměti.

Knejsvětější Svátostichoval nesmírnou úctu. Před svatostánkem trávil mnoho hodin, zvláště konal-li badání bohovědná a filosofická. O Svátosti oltářní psal vzletně a jadrně. Sestavil církevní hodinky pro slavnost Božího Těla.

Roku 1254 vykonal cestu do Itálie ve službách Církve a papežové Urban IV. i Klement IV. mu nabízelí hodnost biskupskou (v Neapoli) i důstojnost kardi-

nálskou. Tomáš však nepřijal žádného vyznamenání, chtěl je zůstatí prostým řeholníkem. Byl pokorný, vždy přívětivý a laskavý. Kdysi se procházel v zahradě kláštera boloňského; bylť kolem r. 1267 učitelem na vysoké škole boloňské. Do kláštera přišel cizí mnich, aby si prohlédl klášter a pak i město, a žádal o průvodce. Převor rozkázal, aby mnich, se kterým-koliv prvně se setká, byl mu průvodcem. Cizí mnich se setkal náhodous Tomášem. Neznal ho a řekl: „Bratře! převor rozkázal, ays šel se mnou a byl mi průvodcem v klášteře a v městě.“ Tomáš se nikterak nezdráhal a velmi laskavě provázel mnicha, ba nesl mu i vak. Protože však pro tloušťku nebo bolest na noze nemohl cizinci stačiti, zůstával pozadu. Co se nadívali měšťané boloňští, když uviděli slavného učenice, že provází jako sluha cizího mnicha! Kdekdo Tomáše uctivě pozdravoval. To se zdálo cizinci podezřelé; vytušil v tom nějaký omyl. Vrátiv se do kláštera, tázal se, kdo mu byl průvodcem; a když uslyšel, že Tomáš, prosil za odpuštění a začal se omlouvati. Tomáš řekl: „Není třeba se omlouvati. Žádná chyba se nestala. Ostatně mnichovou první povinností je poslouchati.“

Jindy předčítal v jídelně, jak je zvykem při obědě. Při jistém slově dal převor na jevo, že nebylo správně vysloveno; Tomáš četl slovo ještě jednou a to tak, jak převor žádal, a pak četl klidně dále. Po jídle mu řekli bratři, že po prvé četl slovo ono správně, po druhé však nesprávně. Tomáš odpověděl: „Málo na tom záleží, jak se které slovo vysloví; ale mnoho na tom

záleží, aby mnich byl poslušen.“ - Sestra Tomášova se tázala kdysi svého bratra: „Možno-li mi, abych dosáhla blaženosti věčné?“ Odpověděl: „Ano, chceš-li.“ Dále se ptala: „Co na světě je nejvíce žádoucí?“ Odpověděl: „Dobře umřítí.“

Spokorou Tomášovou souvisela i láska jeho k Bohu. Snažil se zdokonalovati se ve ctnostech. Miloval čistotu panickou; ustavičnou práci, modlitbou a rozjímáním čelil tělesnému pokušení. Nepohlédl na ženskou osobu, se kterou mu bylo mluvit, a hovořil s ní jen krátce a vážně. Byl horlivým kazatelem. Lid naslouchal jeho kázání s takovou uctivostí, jako by anděl mu kázal. Vyhýbal se v kázání výrazům nesrozumitelným a neměl na mysli upokojovati zvědavost posluchačů, nýbrž pracovati o jejich spásu. - Co do zevnějšku byl Tomáš postavy vysoké, s přímou chůzí; barva obličeje snědá; měl velikou sílu tělesnou, kterou cvičil, nevyhýbaje se žádné práci.

Z neúnavné své práce a z ustavičného napínání ducha Tomáš chřadnul. Trpěl častými záchvaty a připravoval se na smrt. Ale tu jej zval papež Řehoř X., aby se dostavil jakožto papežský bohoslovec na všeobecný sněm církevní do Lyonu. Tomáš, ač chorý, z poslušnosti se vydal z Neapole na cestu do Lyonu. Nedaleko Neapole navštívil svou sestřenicí; tam se nebezpečně roz nemohl a měl silnou horečku. Probrav se z horečky, řekl: „Viděl jsem taková tajemství, že proti nim všechno, co jsem věděl a psal, je malicherné. Nemohu to slovy vyjádřit.“ Jakmile se mu poněkud ule-

vilo, řekl, že není slušno, aby mnich umíral ve světském domě, a ubíral se dále. Přišel do cistercienského kláštera ve Fossanuově. Když pookřál, žádali ho mnichové, aby jim sepsal výklad Velepísně, jak to učinil sv. Bernard. Tomáš odpovídal: „Dejte mi ducha sv. Bernarda, a já vám vyložím Velepíseň jako on.“ Když cítil, že smrt se mu blíží, přijal sv. svátosti; přijímaje Svátost oltářní, modlil se: „Pane Ježíši Kriste ve svátosti! Pro Tebe jsem kázal, učil a pracoval. Nikdy jsem proti Tobě nemluvil; jestliže však jsem přece proti Tobě někdy mluvil, nejsem zatvrzelý v mínění svém a přenechávám to k napravení svaté katolické Církvi!“ Zemřel po půlnoci dne 7. března 1274, doživ toliko 48 let.

Duchovní velikán Tomáš, v němž víra a věda uvedeny jsou v krásný soulad, byl od Církve prohlášen „učitelem církevním“, „učitelem andělským“; pro bystrost ducha a vzlet myšlenek nazývá se „Orlem“. Svátek 7. března.

Gt. JAN TAULER, mystik z řádu sv. Dominika, zbožný muž, znamenitý kazatel ve Strassburgu, byl nazýván „doctor illuminatus“. Zemřel r. 1361. Pamatka jeho 24. října.

Bl. JINDŘICH SUSO (nazývá se tak dle hradu, ze kterého matka jeho pocházela: Saussen ve Švédsku) vstoupil do řádu sv. Dominika. Byl zprvu svárlivý, vzdorovitý a nedbalý v zachovávaní pravidel řeholních. Ale bylo mu, jako by slyšel hlas: „Jindřichu, Jindřichu! Nejsi, jaký bys měl býti!“ Také ho rmoutilo, že i jeho sestra z kláštera uprchla.

Jindřich se polepšil a počal své tělo krotiti. Na příklad: Po 25 let neměl ve své cele zatopeno. Byl jedním z nejlepších kazatelů své doby. Napsal mystický spis: „O věčné pravdě.“ Zemřel r. 1365. Svátek 25. ledna.

Bl. YOLENDIS, dominikánka v Marienthalu v Luxemburgu, † r. 1283. Svátek 17. prosince.

Sv. Česlav, sv. Hyacint a bl. Zdislava viz § 60.

Bl. MOŘIC (Mauritius) Uherský, byl synem Demetra, bána uherského. Oženil se, avšak po třech letech vstoupil do kláštera dominikánského v Rábu. Vedl život tuhý, kajicný, svatý. Ač kníže, zastával pokorně úřad sakristána. Zemřel r. 1336. Svátek 20. března.

Bl. ALŽBĚTA (Eliška) Uherská, dcera uherského krále Ondřeje III., vstoupila do dominikánského kláštera v Thössu ve Švýcarsku. Sotva že do kláštera vstoupila, požádal ji rakouský vévoda Jindřich za manželku. Odřekla. Žila v tuhé kázni. Proslavila se zbožností i ctnostmi. Onemocněla těžce, že se nemohla ani hnouti. Zemřela r. 1336 (dle St 1338). Svátek 6. května.

Bl. PAVEL, dominikán v Rumunsku, přijat od samého Dominika do řádu; byl r. 1262 zabit za vpádu Tatarů. Svátek 31. prosince.

Bl. ONDŘEJ (Andreas Catranus) narodil se v Perugii, vstoupil do kláštera dominikánského a hlásal víru křesťanskou na poloostrově Krimu; byl kolem r. 1300 od Tatarů umučen. Svátek 28. listopadu.

Sv. FRANTIŠEK ASSISKÝ narodil se roku 1282 v městě Assisi v Umbrii. Otec slul Petr Bernardone, matka Dominika, rozená Piková. Dali synáčkovi jméno Francesco, t. j. Francouzek, buď proto, že synáček se záhy naučil francouzsky, anebo proto, že otec máje čilé obchodní styky s Francií, jimi zbohatl. Jméno Jan, které mu bylo dáno při křtu, přišlo v zapomenutí. Kromě Františka měli tito manželé ještě syna Angela, jenž se později v Assisi oženil. František se měl podle vůle otcovy státi kupcem; proto byl vyučován jen tomu, čeho potřeboval pro obchod. Otec Bernardone byl muž opatrný, až lakotný, a neměl pro nic jiného smyslu, než jak rozmnožiti majetek. František však necítil chuti k povolání kupceckému. Jsa povahou ohnivý, navštěvoval veselé společnosti a podnikal rád rozmarná dobrodružství se svými druhy. Ale mravy jeho zůstaly bez úhony. U druhů byl velmi oblíben; byl nazýván „květem mládeže“. Peníze neměly u něho ceny; vydával mnoho na krásné šatstvo, na zábavy, ale také na podporu chudých. Srdce jeho, jemné a dobré, mělo útrpnost s lidskou bídou; František pomáhal trpícím seč byl. Kdysi jsa v obchodě zaměstnán, nepodaroval žebráka, který ho prosil „pro lásku Boží“ o almužnu, ale ihned toho litoval, pospíšil za žebrákem a obdaroval ho štědře; umínil si, že nikdy již neoslyší chudého, jenž by ho prosil „pro lásku Boží“.

Otec Bernardone nebyl spokojen se sy-

nem Františkem. Vyčítal mu, že si nehledí obchodu, že se honí po zábavách a že neumí šetřit peněz. Ale matka se zastávala syna, znajíc jeho jemnou mysl, lahodné způsoby, milosrdné srdce. V tu dobu nastal spore mezi městy Assisi a Perugií. František se octl v zajetí, buď že sám také bojoval, anebo že cestuje za obchodem, byl od nepřátel polapen. Teprve za rok se vrátil ze zajetí. Sotva se vrátil, těžce onemocněl. Stal se zamlklým, cítil v sobě nevýslovnou tesklivost, přemýšlel o svém dosavadním životě; v čem si dosud liboval, zdálo se mu samou marností a pošetilostí. Na čas se mu vrátila náklonnost ke světu: šatil se opěť skvostně, činil si skvělé naděje do budoucnosti, rozdával chudým lidem hojně peněz a šatstva; spatřiv kdysi vojína chatrně oděného, daroval mu ihned svůj drahocenný svrchní šat. Stále toužil po něčem vyšším, lepším, ale neměl jasného vědomí, který cíl by to asi byl.

V tu dobu vystrojil František svým druhům bohatou hostinu; ale ku konci hostiny zvážněl a zmlkl. V tu chvíli ho pronikla myšlenka, že všechno pozemské je nestálé, vratké a pomíjející, a pocítil v sobě horoucí touhu po věcech nebeských. Druhové zpozorovali jeho zmlklost a tázali se ho: „Co je ti Františku? O čem jsi přemýšlel? Zajisté myslíš na nevěstu.“ „Uhodli jste“, řekl František, „miním se opravdu zasnoubiti, a to s nevěstou nejbohatší a nejkrásnější ze všech“. Nevěstou tou myslil František chudobu. - Brzy poté František spatřil za městem žebráka malomocného, jenž byl stížen ošklivou nemocí. Otrásl se hrůzou; ale

ihned se vzpamatoval, dal žebrákovi svůj plášť a peníze a překonav přirozený odpor, políbil nemocnému ruku vředy zjizvenou. Od té chvíle chodil do městské nemocnice, tam ošetřoval nemocné, upravoval jim lůžka a dával jim pokrm, které od úst si utrhl. Putoval do Říma, aby tam navštívil všechna posvátná místa. Před chrámem sv. Petra spatřil žebráka chudě oděného; daroval mu svůj krásný oděv a oblékl se v jeho špinavé cáry. A takto oděn postavil se k ostatním žebrákům, aby se cvičil v pokorném sebezapírání.

Jednoho dne si vyšel František za město Assisi a přišel k polorozpadlému chrámu sv. Damiána; vstoupil dovnitř, poklekl a modlil se. Pojednou uslyšel hlas: „Františku! Jdi a obnov můj dům; neboť hle! rozpadá se.“ František šel domů, vzal ze skladiště otcova několik postavů sukna, vložil je na koně, odejel do Foligna, prodal tam sukno i koně a vrátiv se, nabídl faráři u sv. Damiána ztržené peníze na opravu onoho kostela. Ale farář obávaje se hněvu kupce Bernardona, nepřijal jich; proto František položil peníze na okno; nemělyť pro něho ceny.

Kupec Bernardone, vrátiv se s cesty a dozvěděl se, co syn učinil, rozhněval se velice a šel ho vyhledat do kostela sv. Damiána. Ale František se skryl a o jeho skryší nevěděl nikdo, leč domácí služebník, jenž mu nosil pokrm. Celý měsíc se skrýval František; posléze vyšel na ulici. Lidé vidouce jeho chatrný oděv a přepadlou tvář, nemyslili jinak, než že pozbyl rozumu; i shlukli se kolem něho,

posmívali se mu a házeli po něm kamením. František se radoval, že smí trpěti jako Spasitel. Otec dozvěděl se, že syn je terčem posměchu, zuřil ještě více; vyhledal syna, doma pak jej zmrskal a zavřel do díry pod schody. Ale dobrotivá matka syna vyprostila. Otec přišel domů, vyplísnil ji, a zachvácen prudkým hněvem běžel do kostela sv. Damiána, maje především na zřeteli peníze za ztržené sukno a za koně. Peníze ležely dosud na okně, kam je František byl položil. Ale Bernardone domníváje se, že František má ještě více peněz u sebe, pohnal ho na soud k biskupovi. Před biskupem žádal otce, aby František vydal všechny peníze, jež při sobě ještě má, a aby se zřekl nároků na dědictví. František odevzdal otcí peníze i svrchní šat a řekl: „Až dosud zval jsem tě svým otcem, ale ode dneška budu tímto jménem volati jen k Bohu a modliti se v pravdě: Otče náš, jenž jsi na nebesích.“ Biskup byl dojat k slzám a daroval mu plášť svého sluhy. František vděčně přijal dar a vápnem si namaloval na plášti kříž.

František šel si vyhledati samotu, kde by se usadil. V lese naň vystoupili loupežníci a tázali se ho, kdo je? Odpověděl: „Jsem biřic Boží.“ I ztloukli ho a hodili do jámy řkouce: „Lež tu, chlape, biřici Boží.“ František vstal, jako by se bylo nic nepříhodilo, a šel svou cestou dále. Po krátkém čase vrátil se do Assisi, aby se postaral o obnovu chrámu sv. Damiána. Pracoval na stavbě, donášeje zedníkům stavivo, ač byl tělesně zesláblý. Žebrał po domech a co dostal, pojídal na

ulici. Světáci mu přezdívali bláznů, jiní pravili, že činí hanbu svému rodu. Otec Bernardone uslyšev, že František žebra a že je terčem posměchu, jal se ho proklínati. Proto si František našel chudého starce, aby mu byl otcem a aby mu žehnal, kdykoliv otec by ho proklínal. Bratr Angelo také se Františkovi posmíval. Kdysi za zimní doby se František modlil v chrámu Páně zimou se třesa. Angelo řekl svému druhu: „Jdi a rci mu, aby ti prodal svého potu!“ František odpověděl klidně: „Potu svého nemohu lidem prodati; prodávám jej toliko Bohu, jenž zaň nejvíc platí.“ Někdy však se přece stalo, že František spatřiv některého z bývalých svých druhů, se zastyděl; ale ihned se vzpamatoval a činil si výtky, jako by se byl dopustil hrubého poklesku.

Roku 1206 František dokončil opravu chrámu sv. Damiána sebranými almužnami. Ještě jednu svatyni mínil opravit. Asi hodinu cesty od města Assisi stál prastarý kostelíček, nazývaný kostelíček „Panny Marie s anděly“ nebo Porciunkula, čili podíleček, protože kostelíček i s malým pozemkem okolním náležel benediktinskému klášteru Monte Subasio. Tento kostelíček opravil roku 1208 a zřídil si u něho poustevnickou chatrč.

Kdysi František slyšel v kostele slova evangelia (Mat. 10, 9): „Neopatřujte si zlata ani stříbra ani mědi do svých opasek; ne mošny na cestu, ani dvou sukní, ani obuvi, ani holi.“ I řekl: „Hle, to je, čeho jsem hledal a po čem jsem toužil!“ Hned po službách Božích zahodil měšec s vyžebnanými penězi, zul obuv, odhodil

kožený pás a opásal se uzlovitým provazem, oděl se hrubým hávem šedé barvy s kápí na zahalení hlavy. Roucho to bylo z pytlové látky. František osvědčoval evangelickou pokoru a chudobu svým zevnějškem, ale umínil si také konati apoštolskou práci, totiž kázati a pracovati o spasení lidských duší. Kázání svá začínal slovy: „Pán budiž s vámi a dejž vám svého pokoje;“ pak mluvil slova sice prostičká, ale Duchem Božím provanutá. I přidávali se k němu učedníci. Prvním byl vážený měšťan assiský, Bernard z Quintavalle, druhým byl kanovník Petr z Katanie a noví a noví žáci se přidružovali.

František chtěl své žáky vésti k pokoře a proto jim rozkázal, aby žebrali po domech. Byla to pro ně perná zkouška, choditi dům od domu. Někde jim spilali lenochů, jinde bláznů. Jen někteří nábožní lidé se domyslili, že bláznovství Františkovo je vlastně hlubokou moudrostí, již ovšem svět nerozuměl. Také biskup assiský namítal, že takový život je nad lidské síly. František odpověděl: „Kdybychom měli majetek, bylo by nám třeba zbraní proti loupežníkům, bylo by nám třeba právních zástupců a služebnictva, aby pozemky přinášely hojné úrody. Sudte sám, pane biskupe, jakou škodou by byl pro vnitřní život styk s tolika osobami, které jsou vzdáleny ducha chudoby! Nadto bohatství ubíjí v člověku lásku k Bohu i k bližnímu.“ Biskup nemohl nesouhlasiti s těmito slovy. - František posílal své žáky i do okolí. Poučil je, aby lidem ukazovali cestu do nebe více příkladem nežli slovy, více chudobou a pokorou nežli kázáním. Řekl

jim: „Zeptají-li se vás lidé, kdo jste a odkud přicházíte, odpovězte: Jsme kajníci z Assisi.“ Když uvidíte kostel, klekněte říkajíce modlitbu: „Klaníme se tobě, nejsvětější Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě, neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil.“

František složil prostým slohem řeholní pravidla o 23 kapitolách. Hlavním předpisem je naprostá chudoba; nikdo nesmí peněz přijímati ani míti. Kdo umí řemeslo, ať pracuje! Za práci ať nežádá peněz, nýbrž potřebného pokrmu. Žebrati má toliko z nouze. Mají choditi dva a dva, bosí, ulomený prut jim má sloužiti za podporu. Na ulicích a na rozcestích mají kázati, krátce a prostě, jak i neknež dovede. Řekl jim: „Kažte pokání a vybízejte lid, aby Boha chválil a Jemu děkoval. Bůh bude mluvit ve vás Duchem svým. Netupte nikoho, kdo by jinak smýšlel a žil; Bůh je pánem vašim i jejich a může je vésti ke spáse také jinou cestou.“ - František dokončiv svou řeholi, přečetl ji bratřím; oni ji schválili a vydali se s ním na cestu do Říma, aby požádali papeže o potvrzení řehole. Cestou se potkali s důstojníkem Angelem Tankredem. František ho neznal a nikdy neviděl a řekl mu: „Angelo, již dosti dlouho nosíš meč a ostruhu; nyní je čas, abys nosil provaz a kříž Kristův.“ A důstojník v tu chvíli sestoupil s koně, odložil vojenský šat a oblékl se v chudičké roucho, opásal se provazem a přidal se k žákům Františkovým. Byl dvanáctým žákem.

Papež Innocenc III. se zprvu zachoval k Františkovi odmítavě; spatřiv jej v nej-

STIGMATISACE SV. KATEŘINY SIENSKÉ

hrubším oděvu z pytlové látky, odmítl ho příkře. „Jdi!“ řekl prý k němu, „hledej si vepře, válej se s nimi v blátě! Jim dej svou řeholi!“ František šel, z poslušnosti se válel v blátě a vrátil se špinavější než byl. Tato poslušnost a pokora dojala papeže. Vyslechnuv řeholi, řekl, že pravidla přesahují lidské síly a že člověku není možno žítí beze všeho majetku. Kardinál Kolonna poznamenal: „Kdybychom zamítli tuto řeholi jako příliš přísnou, jest se obávati, že zavrhneme i evangelium; neboť tato řeholesesrovnává se evangeliem. Kdybychom nazývali evangelickou chudobu a dokonalost věci nemožnou a nerozumnou, tupili bychom tím Krista Ježíše, jejího původce.“ - Papež kázal Františkovi, aby svou žádost odůvodnil a řeholi objasnil. František jal se mluvit: „Na poušti žila překrásná panna; král země zamilovav si ji, pojal ji za manželku a žil s ní na poušti po několik let. I porodila mu několik dětí, jež rodičům sličností se podobaly. Král se vrátil na svůj dvůr, manželka zůstavši na poušti, vychovávala své děti pečlivě a když dorostly, poslala je králi a sama zůstala na poušti. Král poznáv svoje děti, ponechal je na svém dvoře a stoloval s nimi. Král - je Pán Ježíš, panna - je chudoba; tuto pannu zalíbil si král králů, přišel na tento svět a zasnoubil se s ní. Děti - to jsou apoštolové, poustevníci a ti, kteří žijí v dobrovolné chudobě. Král přijme je k sobě.“

Řeč Františkova se zalíbila papeži. V noci se papeži zdálo, že vidí chrám lateránský (při němž tehdy bylo sídlo papežovo), an se nachyluje k pádu, a že muž v oděvu

žebráka, v němž poznal Františka, budovu podpírá. (Podobný sen měl papež o pět let později, když se jednalo o potvrzení řádu sv. Dominika.) Papež Innocenc III. potvrdil r. 1210 řeholi pouze ústně, nikoliv jako řád, nýbrž jen jako družinu a dal jí název „Bratrstvo kajčovníků z Assisi.“ Papež udělil bratřím nižší svěcení, Františka posvětil na jáhna a ustanovil jej generálním představeným celého bratrstva. - Když se bratři vrátili do Assisi, daroval jim opat montesubasijský kostelík „Panny Marie s anděly“ i sousední kněžský dům i pozemek „Porciuncula“ nazývaný. Tento dům se stal kolébkou a mateřským klásterem celého řádu. František v tuto dobu přijal ještě dva učedníky, Eliáše Kortónského a Lva, kněze, jehož učinil svým zpovědníkem. Ale také mnohé nábožné panny si zamilovaly život apoštolský, mezi nimi Klára, která první přijala chudičké roucho řeholní a která za vedení Františkova založila „družinu chudých sester“. František získal těmto pannám kostel svatého Damiana u brány města Assisi; sousední pak dům byl upraven za první ženský klášter.

František pojal úmysl, že se odeběře k mohamedánům kázat jim evangelium. Vstoupil na loď, ale bouře ji zahнала na pobřeží dalmatské. I vrátil se do Itálie; ale byl zachvácen prudkou zimnicí. Nemoha tedy jíti k nevěřícím ani kázati, napsal list: „Všem křesťanům, duchovním i světským, mužům i ženám...“ List ten byl opisován a šířil se po všech zemích západních. František se sice uzdra-

vil z nebezpečné nemoci, ale bývalého zdraví už nenabyl; tělo jeho sebezmrtním zeslabené churavělo až do smrti. Ještě jednou nastoupil cestu k mohamedánům, tentokráte do Marokka v Africe. Putoval Piemontskem, jižní Francií, Španělskem, navštívil Kompostellu, ale churavost a slabost těla jej donutily, aby se vrátil do Itálie. R. 1215 se odebral do Říma, kde se měl konati všeobecný církevní sněm. Doufal, že tentokráte bude družstvo jeho uznáno za církevní řád. V Římě se sešel s Dominikem. Dominik řekl Františkovi: „Tys mým druhem: budiž se mnou, a nikdo nám neodolá.“ Avšak ani ten ani onen nedosáhl ještě potvrzení svých družin za řády, protože sněm vůbec byl proti zakládání nových řádů.

Roku 1219 slavil František v Assisi valnou schůzi celého řádu; sešlo se 5000 bratří. Na schůzi se dostavil i Dominik se 7 svými druhy. František se dozvěděl, že mnozí bratří v sebezmrtnění zabíhají do výstředností, až i nemoci na sebe uvalují. I zakázal tyto výstřednosti, nařídil bratřím, aby vydali železné hrotilé opasky a jiná mučidla; bylo jich sneseno na 500. Kardinál Hugolino se zhrozil vida tyto známky kajícího. - Eliáš, jenž byl ustanoven zástupcem Františkovým, pokládal žebráckou chudobu Františkovu za věc zcela nemožnou, zmírnil přísnou řeholi v mnohých částech. Avšak František trval na přísné řeholi. Ukázalo se, že není možno zachovávat ji v té míře, jak si František přál. Po jeho vůli měly kostely řeholních bratří býti malé

a nízké; stěny klášterních budov měly býti jen ze dřeva a z hlíny. Avšak ukázalo se, že v některých krajinách dřevo je dražším stavivem než kamení; nebo stalo se, že velmožové vystavěli bratřím výstavné kláštery a chrámy a bratři nemohli je zholat odmítnouti. Když r. 1218 František po delší době zavítal do Porciunkule, spatřil tam nový pohodlný dům bratří řeholních; tu se velice rozhorlil, vystoupil na střechu a jal se dům bourati. A nepřestal ho bourati, až mu sdělili, že dům vystavělo město assiské pro cizí poutníky, aby jim nebylo nocovati pod širým nebem.

František nepustil se zřetele úmysl hlásati víru mohamedánům. Vydal se na cestu do Syrie. Plavil se k městu Damiettě, kde křesťanské vojsko podlehlo, ztrativši 6000 mužů kromě zajatců. Sultán slíbil svým vojínům dáti každému sto dukátů, kdo mu přinese hlavu křesťana. A přece František hodlal předstoupiti před něho. Neohroženě vešel do tábora; ihned ho vojínové spoutali řetězem a vedli k sultánovi. Sultán se ho tázal: „Kdo tě sem vyslal?“ František odpověděl: „Nevyslali mne lidé, ale Bůh nejvyšší mne posílá, abych ti zvěstoval pravdu svatého evangelia,“ a ihned jal se hlásati nauku křesťanskou. Sultán Saladin žasl nad jeho odvážností, jednal s ním vlídně, dával mu dary. František však nepřijal darů ani pro sebe ani pro kostely. Sultán dal Františka v průvodu stráže zavést do tábora křesťanského. Od té doby zacházel prý s křesťanskými poddanými mnohem lidštěji.

František vrátiv se do mateřského kláštera v Porciunkule, shledal, že bratr Eliáš byl oděnou rouchem pohodlnějším, zlepší látky, než řehole předpisovala, a že si vede více po panskou než po způsobu chudého řeholníka. I řekl mu František: „Prosím tě, půjč mi ten oděv.“ Eliáš odložil hábit, František obléknuv jej, zdvihl pyšně hlavu a kráčeje mezi bratřími, řekl: „Hle! takto si vykračují falešní bratři našeho řádu.“ Pak vzav své chudičké, záplatované roucho, a kráčeje mezi nimi, řekl: „A takto si chodí praví menší bratři.“ - František si přál, aby bratři raději se modlili, než aby studovali; ale při tom osvědčil, že není odpůrcem studií a že si přeje jen, aby v řádu byla pěstována věda posvěcená bázní Boží. Proto když se ukázalo, že nově přijatý žák Antonín vyniká velkými vlohami, rozkázal mu František, aby se věnoval úřadu kazatelskému a poslal ho na vysokou školu do Vercell studovat bohosloví. A když Antonín vystudoval, obdržel od Františka list tohoto znění: „Milému bratru Antonínu bratr František pozdravení v Kristu Ježíši! Je mi milo, abys bratry vyučoval bohosloví, ale tak, aby horlivost ve studiích neuhlašovala ani v tobě ani v bratřích horlivosti ve svaté modlitbě.“

Veliká byla pokora Františkova. Kdysi se ubíral do Assisi. Jsa unaven a churav, jel na oslu. Bratr Leonard z Assisi jel za ním pěšky; byl také tělesně slab a pravil sám k sobě: „Františkovi rodičové nevyrovnali se mým rodičům; a hle! on hoví sobě na soumaru, já pak ubohý musím belhati za ním.“ Tu jako by znal myšlenky

jeho, František sestoupil s osla a řekl: „Bratře, nesluší se, abych já jel, a tebe abych nechal jít pěšky. Jsi z lepšího rodu než já, a byl's ve světě váženější, než já chudás.“ I zastydl se Leonard, přiznal se k svému provinění a prosil za odpuštění. - Kdysi se ho tázal řeholní bratr: „Otče, co o sobě myslíš?“ - „Že jsem největší hříšník.“ - „Ale vždyť takto o sobě nemůžeš mluvit, aniž bys byl v odporu s pravdou.“ František řekl: „A přece je to mé přesvědčení. Kdyby byl Bůh nějakému zloději dal tolik milosti, jako mně, byl by ten zloděj k Němu vděčnější nežli já. Kdyby mne byl Bůh zůstavil sobě samému, kdyby mne byl násilím neodvracel od hříchů, byl bych se více hříchů dopustil, než všichni hříšníci světa.“

František nazýval chudobu svou královnou a chtěl, aby bratři kázali více svou chudobou a pokorou než slovy. Kdysi vzal sebou bratra a řekl: „Pojd', půjdeme kázat!“ I obcházel město a vrátili se pak do kláštera. Bratr řekl: „Ale otče! Vždyť jsme nekázali!“ Odpověděl: „Stalose již“, jako by tím řekl, že svým žebráckým oděvem, svým pouhým zjevem byli celému městu výmluvným kázáním. - František nechtěl, aby lid měl o něm dobré mínění. Kdysi kázal v Podiu a řekl: „Máte mne za svatého, vidíte; proto jste přišli v tak hojném počtu. Ale vy se ve mně mýlíte. Jak mne tu vidíte, jedl jsem po celý půst tučné pokrmy.“ Kdysi jedl pro churavost něco od drůbeže. Řekl: „Bylo by nespravedливо, aby se toho lidé nedozvěděli.“ Proto vzal provaz kolem krku a řeholní bratr ukazoval naň po ulicích vo-

laje. „Hle, labužník! Potají pojídá drůbež!“ - František složil později úřad vrchního představeného řádu a ustanovil Petra z Katanie představeným a řekl: „Ejhle! Váš představený! Ode dneška ho budete poslouchati, jakož i já.“ A pokleknuv k nohám Petrovým, slíbil mu poslušnost. Od toho dne se pokládal František v řádu za prostého bratra.

František si umínil svou řeholi zkrátiti a znovu ji předložiti ke schválení. Je plna evangelické moudrosti; jedná o oděvu, o modlitbě a práci, o volbě generála, o představených, o chování se k pohlaví ženskému; ve XII. pak kapitole je řeč o misticích mezi pohany. František dal svým bratřím název „Menší bratři“ a jejich představenému dal titul „minister“, t. j. služebník. Papež Honorius III. schválil tuto řeholi bullou ze dne 29. listopadu 1223. Radost Františkova z potvrzení řádu byla nevýslovná. Řeholnicím napsal František, bera zřetel ke slabšímu pohlaví ženskému, také řeholi o 12 kapitolách. Protože mnozí mužové a ženy se stali následovníky Františka a Kláry a chtěli vstoupiti do kláštera, obával se František, že budou čtená dobrá manželství rušena a že krajina se vyliční. Proto jim radil, aby zůstali ve svých rodinách a slíbil, že napíše zvláštní řeholi pro lidi žijící ve světě. Tak povstal „třetí řád“. František jim napsal kolem r. 1222 pravidla začínající slovy: „Kdyby někteří chtěli...“ Také žádal papeže Honoria za udělení odpustků všem věřícím, kteří kostelík v Porciunkuli v den jeho posvěcení navštíví, a to beze všech obětí a almužen. Žádosti

jeho bylo vyhověno. Protože však věřícím namnoze není možno putovati až do Assisi, papežové rozšířili možnost získání plnomocných odpustků na všechny chrámy řehole sv. Františka pro den 2. srpna.

Roku 1223 umínil si František oslaviti nastávající svátky vánoční zvláštní pobožností. Rád rozjímal o chudobě božského dítěte a proto dal v lese u Grecie od svého přítele Jana Velity zříditi jesličky a do nich položit sošku božského dítěte. Na Štědrý večer byli přivedeni k jesličkám vůl a osel. Ve svatou noc se shromáždilo mnoholidu i Menších bratří. Les byl osvěcen pochodněmi; rozléhaly se nábožné zpěvy. František poklekl u jesliček a slzel svatou radostí. Pak přisluhoval knězi; po evangeliu pak kázal o narození chudíčkého Spasitele, o jeho pokoře a lásce tak dojemně, že všichni přítomní plakali. Na Boží hod vánoční zůstal František s několika provinciály v klášteře gregijském. Na počest hostů byla klášterní jídelna vyzdobena. Ale Františkovi se to nelíbilo, a když bratři obědvali, posadil se na holou zemi a požil s veselou tváří několik kousků chleba a po jídle konal řeč o chudobě Ježíše Krista řka, že chutné pokrmy nehodí se pro chudé řeholníky, zvláště o vánočních, kdy Panna Maria neměla co by jedla a kdy novorozené dítě položila do jeslí.

Roku 1224 byl František nahoře Verně (u pramenů Tibery a Arna) ve své poustevně. Bonaventura vypravuje: „František rozjímal o bolestném umučení Ukřižovaného, přišel do vytržení mysli a spatřil serafa o šesti skvělých perutích; ruce i nohy byly přibity na kříž. Zjevení ihned

zmizelo, ale zůstavilo v jeho duši podivný žár. František ucítil bodavou bolest a pozoroval, že na rukou i nohou a v pravém boku jest vtisštěno patero Kristových ran. "Jizvy (stigmata) Ježíše Krista byly mu vtisknuty a rány z nich podržel až do smrti a mívál z nich palčivé bolesti. Bratřím svým oznámil, jakým způsobem byl znamenan ranami Kristovými; ale jinak skrýval rány ty pečlivě. Mívál ruce ovinuty a na nohou nosil zvláštní obuv, kterou mu zhotovila Klára.

František krotil své tělo; jenom nerad požíval pokrmů vařených, pil jen vodu, spával na holé zemi, kámen nebo dřevo máje pod hlavou. Za mladších let bylo mu často zápasiti s pokušeními tělesnými; ale František je přemáhal rychle. Nejednou v zimě skočil do vody, jindy se vrhl do trní. Tělo své nazýval rozmarňě oslem; kdykoliv se v něm probudilo smyslné hnutí, vzal důtky a mrskal se řka: „Ejhle, bratře osle! to ti patří! Tak tě zkrotím! Šat, který nosíš, je šat řeholní; nečistému člověku není dovoleno jej nositi, sic by to byla svatokrádež.“ - Když kdysi František přišel do města Bari, byl tam právě i císař Bedřich II. Dvořané si umínili, že Františka vyzkoumají; s vědomím a se svolením císařovým poslali do světnice Františkovy rozpustilou frejřku, aby ho svedla ke hříchu. František se položil na žhavé uhlí a žena hrůzou jata utekla. Císař vkročil do světnice a řekl: „Oheň ti neublížil, vidím, že Bůh je s tebou.“ Ačkoliv František byl přísný na sebe, k bratřím byl shovívavý a nechtěl, aby překročovali míru horlivosti. Napomínal je, aby pra-

covali, zahálky se varovali a aby byli veseli, dobré mysli a aby se chránili mrzoutství.

Bůh vyznamenal Františka vzácnými milodary: darem nazírání na hluboká tajemství, darem znalosti lidských srdcí. František kázával prostě, líbezně, beze vši lidské bázně, bez posunků a retoriky, kázal jako ten, jehož slova jsou pravda. Vznešená povaha Františkova, jeho pokora a prostomyslnost dojímalý každého, kdož ho poznali. Na jeho tváři bylo lze zřítí stálý jas, odlesk dobrovosti a nevinnosti. Jeho řeholní bratři lnuli k němu s vroucností a mystickým zápallem.

František jsa povahy něžné, prostomyslné, miloval nejen lidi, ale i zvířata a jiné tvory. Nazýval je svými bratry a sestrami. Beránci mu byli znakem beránka Božího Ježíše Krista. Ovce se k němu tulily. - Kdysi spatřil v Sieně mladíka nesoucího na trh hrdličky; i řekl mu: „Mládenče, dej mi ty hrdličky, aby se snad nedostaly do zlých rukou, které by je zabily.“ Dostal je darem, mluvil s nimi jako s rozumnými tvory a pustil je po čase na svobodu. - Kdysi slyšel tlouci slavíka; i požádal bratra Lva, aby střídavě se slavíkem zpíval; bratr Lev se vymlouval, že nemá pěkného hlasu; i počal František sám se slavíkem zpívat i o závod. Kdysi spatřil u města Bevagny hejno ptáků; přistoupil k nim a jal se jim kázati: „Milí ptáčekové, bratři moji! Poslyšte slovo Boží! Máte proč chváliti Boha. Oděl vás peřím, dal vám křídla, pečuje o vás.“ Ptáčekové utichli, poslouchali a nerozletěli se, dokud jim František nepožehnal. - Kdysi kázal v Alvianu na náměstí a nebylo možno rozuměti jeho

slovům pro štěbetání vlaštovek. I přerušil kázání a řekl: „Vlaštovičky, sestřičky, dlouho bylo slyšeti jen vás; nyní pak chci mluvit také já. Mlčte tedy, dokavad mluvim.“ A vlaštovky umlkly. Kdysi šel po louce a viděl mnoho květin; i řekl: „Mlčte, mlčte, květiny! Já vím, co mi chcete říci. Vy mi chcete říci, abych už jednou začal Boha milovati. Učiním tak, učiním!“ - I tomu popelu, který František si sypal na chléb, říkal „bratr popel“.

František slábnul, zvláště od toho dne, kdy mu byly vtisknuty rány Kristovy. Také zrak mu slábl. Byl skoro slepý od hojného pláče; plakával nad svými domnělými hříchy, plakával nad hříšníky a plakával radostí nad dary Božími. Bratři odnesli churavého Františka do jizby u kláštera sv. Damiana, aby byl blízko u Kláry a u sester, které mu připravovaly léky. Tam zůstal 40 dní. A tam složil překrásné svoje zpěvy, jež náležejí mezi nejvelkolepější výtvary církevního básnictví. Nejkrásnější báseň je „hymnus o slunci“. Opěvuje Boha Stvořitele.

Zatím Františkovi přibývalo bolesti očních; lékaři mu nemohli uleviti, leč že připálili skráně žhavým železem k obočí. František byl dovezen změstá Rieti do Assisi a odtud do Sieny, aby změnou vzduchu se mu ulehčilo. Ale marně. Choroba se horšila, otekly mu nohy a zachvácen byl chrlením krve. Posléze se dal přenést do kostela Panny Marie v Porciunkule. Požehnal bratřím řka: „Milujte a zachovávejte chudobu, paní a velitelku mou, a nikdy nepřestávejte poslouchati biskupů a všeho duchovenstva.“ Když smrt byla blízko,

dal se položit na holou zemi a přál si zemříti obnažen; avšak z poslušnosti se dal přikrýti řeholním rouchem. Pak diktoval svou závěť; v ní opakoval své zásady o naprosté chudobě v řádu. Žádal Angela a Lva, aby zapěli hymnu o slunci. Učinili tak, načež František všem požehnal znamením kříže řka: „S Bohem, dítky! S Bohem! Zůstaňte v bázni Boží! Já pak spěchám k Bohu a poroučím vás jeho milosti!“ Zemřel v sobotu večer, dne 4. října 1226, ve věku 45 let. František nebyl strohým asketou, nebyl nepřitelem majetku a manželství; byl dalek fanatismu valdenských. Ti říkali, „že chudoba o sobě už je pokáním a že lepší je chudá kurva, než zdrželivý bohatc.“ František nebyl ovšem bohatcům nakloněn. „Pryč od mamonu a hrabivosti! Nechte duši vládnout nad tělem!“ volal. Proto napolo sdílel nechut lidu proti bohatství vyššího duchovenstva. Ale jak veliký rozdíl je mezi Františkem a valdenskými! František je pravý reformátor: opravoval pokleslé mravy, ne víru a věroučné články; opravoval v Církvi a s Církví, ne mimo Církev a proti ní. - Slaví se 4. října. Slavnost Porciunkuly, t. j. památky posvěcení chrámu Panny Marie s anděly, 2. srpna.

Sv. BERARD (de Carbio), *Petr* (a s. Germiniano), *Ota* (či Otho, Utho), *Adjut* a *Akursus*, žákové sv. Františka, šířili víru a byli jati od mohamedánů. Náčelník Yosouf jim nabízel úřady a 5 mladých dcer, odpadnou-li od víry Kristovy. Odmítli. I utal jim všem hlavy roku 1220. Když zpráva o jejich mučednické smrti došla sv. Františka, zvolal radostně: „Nyní vím

v pravdě, že jsem měl patero pravých menších bratří.“ Svátek 16. ledna.

Sv. BERNARD KVINTAVALSKÝ, *Juniper* a *Roger* byli žáky sv. Františka. Bernard prosíval Františka, aby každou jeho chybu ihned káral a trestal. Umíraje řekl Bernard k bratřím: „Rozmilí bratři! Zůstaňte v lásce vzájemné, v nížto jsem byl živ s vámi. Nevzal bych sto zlatých světů za to, kdybych nebyl sloužil Pánu našemu Ježíši Kristu.“ Zemřel r. 1241. O Juniperovi a Rogerovi říkával František: „Dobrým bratrem je ten, kdo je tak pokorný a trpělivý jako Juniper a kdo má vroucí lásku jako Roger.“ Roger zakoušel mnoho pokušení, ale s pomocí milosti Boží vždy vítězil. Až do smrti nepřestal litovati svých hříchů. O Juniperu říkával sv. František: „Bylo by dobře, kdyby řád měl celý les takových jalovcových stromů.“ (Juniper = jalovec.) Svátek sv. Junipera 4. ledna. Svátek sv. Bernarda a Rogera, františkánů, 4. října.

Bl. MASSEO, společník sv. Františka, řeholní bratr; svátek 17. listopadu.

Bl. MORIK byl členem italských křesťanů; ležel nemocen v nemocnici blízce Assisi. Sv. František mu poslal drobtý chlebanamočeného v oleji. Morik se uzdravil a vstoupil do řádu sv. Františka. Zemřel v klášteře orvietském r. 1226. Svátek 30. března.

Sv. DANIEL, *Samuel*, *Anděl*, *Domnin*, *Lev* a *Coriliano*, *Mikuláš* a *Hugolin*, františkáni, šířili víru v africké Mauretánii (v nynějším Fezu a v části Alžíru), byli bičováni a sťati r. 1236. Svátek 13. října.

Bl. PACIFIK, žák sv. Františka, básník

od císaře Bedřicha II. věnčený, uslyšel kdysi v San Severinu sv. Františka kázat a poprosil ho o přijetí do řehole. Zemřel snad roku 1230. Svátek 10. července.

Sv. ANTONÍN PADOVSKÝ (Paduánský) se narodil r. 1195 v Lisabonu v Portugalsku a obdržel na křtu svatém jméno Hernandez (Ferdinand). Otec jeho, Martin Bullones, byl vojenským velitelem; matka slula Maria Trevera. Oba vychovávali syna v bázni Boží. Ferdinand byl v mládí nadobytě vážný; nic chlapeckého nebylo lze na něm spatřiti; záhy zatoužil po stavu duchovním. Jsa 15letý, vstoupil do kláštera řeholních kanovníků augustinianů u sv. Vincence, blízce Lisabonu. Protože návštěvy rodičů a příbuzných jej vyrušovaly, odešel do kláštera v Koimbře. V tu dobu přivezena byla těla pěti mučedníků ze řádu sv. Františka z Maroka do Španělska. Takto Ferdinand poznal řád sv. Františka. Obdržev svolení svých představených, vstoupil do řádu Menších bratří v klášteře u Koimbry. Při tom dostal jméno Antonín.

Antonína pojala ohnivá touha, aby šel hlásat evangelium mohamedánům. Představení svolili; vstoupil tedy na loď a přistal na břehu afrického. Avšak prudká zimnice, do níž upadl, donutila ho k návratu do vlasti. Na moři však se strhla vichřice a zahнала koráb k pobřeží ostrova sicilského. Antonín vystoupil v Messině na zemi. Dozvěděl se, že je svolána r. 1221 valná schůze bratří řádu sv. Františka do Assisi. I umínil si, že tam také půjde, aby spatřil zakladatele své řehole, Františka. Šel a spatřil Františka. Avšak když žádal

o přijetí do některého z klášterů Menších bratrů, byl všude odmítnut. Bylť zchřadlý a zdálo se, že nebude moci konati těžké práce ruční. Posléze přece byl přijat do malého kláštera blíže Bologny, kde byli jen 4 Menší bratři. Antonín konal nejtěžší práce a při tom se cvičil v sebezapírání. Také se pečlivě tajil svým rodem a vzděláním. Avšak obojí vyšlo na jevo. Antonín byl poslán s kleriky do Forli k svěcení. Bylo tam více čekatelů kněžství ze řádu dominikánského i františkánského. Představený je vyzval, aby některý z nich učinil k druhým řeč duchovní. I počali se všichni vymlouvat. Posléze došla řada na Antonína. Antonín začal řečniti zprvu nesměle a prostě, ale znenáhla mluvil výmluvně, plyně a s takovou učeností, že všichni žasli.

Sv. František poslal Antonína na školy vercellské studovat bohosloví. A když Antonín vystudoval, obdržel od Františka list tohoto znění: „Milému bratru Antonínu bratr František pozdrav v Kristu Ježíši! Je mi milo, abys bratry vyučoval bohosloví, ale tak, aby horlivost ve studiích neuhašovala ani v tobě ani v bratrích horlivosti ve svaté modlitbě.“ Antonín vyučoval v Bologni, v Toulousu a jinde, ale později věnoval se jenom kazatelskému úřadu. Vynikal ohnivou a neodolatelnou výmluvností a zvučný jeho hlas uchvacoval posluchače. Uměl líčiti bídu a zkázu hříchu, krásu a štěstí ctnosti tak mocně, že posluchači byli velmi dojati. Posluchačů bývalo někdy až 30.000, a přece zavládlo takové ticho, že bylo možno slyšeti každý šust. Mnozí opouštěli o půl-

noci lůžko, aby obsadili výhodné místo u kazatelny. Posluchači byli ze všech stavů, ale nikdo nebyl oděn skvostným šatem, neboť věděl, že Antonín toho nevidí rád, zvláště ne v postní době. Protože návalu lidí nestačily chrámy, Antonín kázával na náměstích a na polích; sbor pořadatelů dbal, aby nenastala nebezpečná tlačení. A když Antonín sestoupil s kazatelny, padali mu lidé k nohám, líbali hrubý řeholní jeho oděv. Tak procestoval Antonín, konaje úřad misionářský, Itálii a jižní Francii. Papež Řehoř IX. byl jím tak nadšen, že ho nazýval „Archou Zákona“ (arca Testamenti). František Assiský ho jinak nenazýval než svým „biskupem“.

Kdysi přišel do Veróny. Verónský kníže Ezzelin III., tyran a násilník, sužoval poddaný lid. Když měšťané padovští se proti němu vzbouřili, dal Ezzelin 10.000 měšťanů povraždit. Krvežíznivec se smál klatbě, kterou byl stížen. Antonín se odhodlal pohroziti mu. Předstoupil před knížete sedícího na trůně uprostřed dvořanů a zvolal: „Ty nepříteli Boží! Tyrane ukrutný, podobný vzteklému tygru! Kdy konečně přestaneš sužovati lid? Neustaneš-li, rozdrťi tebe trestající ruka Boží.“ Ezzelin se chvěl, sestoupil s trůnu a řekl: „Otče! Jsem bídník a zasloužím trestu.“ Když Antonín odešel, dvořané vyčítali Ezzelinovi, že jednal mírně a ústupně vůči Antonínu; ale on řekl: „Nedivte se, na mém místě byli byste právě tak jednali, jako já. Když ke mně mluvil, zářil z jeho tváře takový oheň, že mi pronikl útrobou a naplnil mne hrůzou.“ A ihned poslal Antonínovi skvostné dary, ale neopomi-

ZASNOUBENÍ SV. KATEŘINY SIENSKÉ.

nul řici poslům: „Přijme-li dary, zabijte ho! Nepřijme-li, učinite, co vám rozkáže.“ Poslechli. Antonín řekl poslům: „Rychle odnese ty věci, aby se dům těmito dary neposkvrnil. Z uloupených statků nepřijmu ničeho.“ Poslové vrátivše se, vyřídili vzkaz. Ezzelin řekl: „Vpravdě, tento je muž Boží.“

Bůh dal Antonínovi různé milostiny, milodar divů a znalost lidských srdcí. Ve francouzském městě Puy přebýval notář, jenž žil prostopášně. Antonín, kdykoliv se s ním setkal na ulici, vždy se mu hluboce poklonil. Notář se rozhněval a posléze řekl: „Co jsem ti udělal, že se mi posmíváš? Kdybych se nebál Boha, hle! touto dýkou bych tě probodl.“ Antonín řekl: „Nediv se, že se ti klaním. Často jsem si přál státí se mučedníkem pro víru; nestalo se podle mého přání. A ty dojdeš této milosti; proto se ti klaním.“ Notář uslyšev to, usmál se; měl Antonína za šíleného a odešel. Po nějakém čase notář cestoval se svým biskupem do Svaté země; upadl do zajetí Saracenů; v zajetí byl sváděn k odpadu od víry Kristovy; odpíral statečně. Svým spoluvěznům vykládal, že Antonín mu předpověděl mučednictví. Stalo se. Byl pro víru usmrčen. - Kdysi chtěl Antonín kázati v přístavním městě Rimini. Ale obyvatelé jsouce kacíři, odvrátili se od něho. Tu Antonín stoje na břehu mořském, začal kázati rybám řka: „Vy ryby, slyšte slovo Boží, jelikož lidé jím pohrdají. Chvalte Boha, jenž vás stvořil a zachovává.“ Lidé zahanbeni jsouce posadili se, aby vyslechli slova podivného kazatele.

Od roku 1227 Antonín zůstal v městě Padově. V tu dobu bylo se mu odebrati do Říma, aby si stěžoval na (druhého) generála řádu Menších bratří Helia či Eliáše. Eliáš nenásledoval sv. Františka v apoštolské chudobě a pokoře. Vydržoval si koně i se služebníkem, jídal sám v odloučenosti od bratří a liboval si ve vybranějších pokrmech. Spor se přirostoval. Antonín Padovský a Adam Mariskánský vytýkali Eliášovi toto jednání v přítomnosti papežově. „Svatý otče“, řekl Antonín, „i když pokrmem vybranějším pečoval o své chatrné zdraví, nebylo přece třeba, aby měl knížecí hostinu a aby takto porušoval řeholní pravidla.“ Helias nemoha se zdržeti, v hněvu zvolal: „Ty lžeš! bidníče“, a chtěl ještě více promlouvat. Ale papež mu kázal mlčeti a řekl: „Tento představený je řádu více na škodu než na prospěch. Mocí svého apoštolského úřadu sesazujeme Eliáše s jeho úřadu, a nařizujeme, aby byl zvolen nový představený.“

Antonín byl přitloustlý a plnokrevný; proto nesnesl na dlouho namáhání, s úřadem misionářským spojené. Odešel z Padovy zprvu do Campo di San Pietro (tři hodiny od Padovy), aby se tam zotavil. Choroba jeho však se zhoršila. Těžce nemocný donesen byl do bytu zpovědníka karmelitánek v předměstí padovském. Tam se připravil na smrt a říkal oblíbenou svou modlitbu k Panně Marii: *O gloriosa Domina*, t. j. O slavná Paní. Zemřel 13. června r. 1231 ve věku 31 let. Smrt jeho způsobila v Padově rozruch; malé děti běžící po městě volaly: „Světce

umřel!“ Kanonisován byl již roku 1232. Svátek 13. června.

Bl. PEREGRIN FALERONE, řeholní bratr řádu sv. Františka v San Severino, vstoupil do řádu, když jsa studujícím v Bologni, slyšel sv. Františka kázat. Putoval do Palestiny a přál si mučednické smrti; ale vrátil se do vlasti a zemřel r. 1236. Svátek 5. září (nebo 27. března).

Bl. ONDŘEJ CACCIOLI, žák sv. Františka (D); svátek 3. června.

Bl. GUALTER (*Valter*) žák sv. Františka, † r. 1258; svátek 2. srpna (nebo 3. srpna).

Bl. AEGIDIUS (*česky Jiljí*) z ASSISI prosil kdysi sv. Františka na kolenou, aby ho přijal za žáka. Právě šla mimo ně chudá žena prosící o almužnu; František řekl: „Dej jí svůj plášť!“ Aegidius ihned poslechl. Za žáka byv přijat, odebral se k Saracenům, aby hlásal víru Kristovu. Vrátil se, živil se prací rukou svých; sbíral suché dříví a prodával je v Římě. Kdysi mu dala jistá paní za dříví víc než žádal; odmítl přebytek řka: „Nedám se lakomství v porobu!“ Také pracoval ve vinicích za mzdu; ze mzdy uděloval almužny. Kdysi ho pozval kardinál Mikuláš k obědu. Ale Aegidius si chtěl dříve prací v domě jídla zasloužiti; pak se spokojil chlebem. Zemřel r. 1272 v Perugii. Svátek 23. dubna (nebo 17. května).

Bl. LEV VITERBSKÝ, kněz, byl od samého sv. Františka přijat do řádu františkánského. Byl velmi silného těla, ale při tom tak mírný, že sv. František ho nazýval „ovečkou Boží“. Lev byl jeho důvěrníkem a zpovědníkem; znal všechna

tajemství sv. Františka a směl patřiti na jeho jizvy. Napsal legendu o sv. Františku Assiském. Zemřel před rokem 1253. Svátek 15. listopadu.

Bl. BENEDIKT SINIGARDA pocházel z rodu Sinigarda; narodil se v Arezu v Toskánsku; obdržel roucho řeholní od samého sv. Františka. Chválí se jeho moudrost a nábožnost. Zemřel r. 1280. Svátek 31. srpna.

Bl. LUKÁŠ BELLUDI, kněz minorita, průvodce sv. Antonína Paduánského, † 17. února kolem r. 1285.

Bl. KVIDO (*Guido*) KORTÓNSKÝ uslyšev kázat Františka Assiského, prodal svůj majetek a odevzdal výtěžek sv. Františku pro chudé. Pak stal se žákem sv. Františka a s jeho dovořením si zřídil v Kortóně opodál kláštera pod skalní stěnou poustevnu. Tam žil, i když byl později vysvěcen na kněze. Zemřel r. 1246. Svátek 20. června.

Bl. RIZZER, společník sv. Františka Assiského; snad pocházel z Modeny; jakého byl povolání, nepraví se; zemřel r. 1236. Svátek 26. března.

Ct. TOMÁŠ a CELANO byl z prvních učedníků sv. Františka Assiského a jeho důvěrníkem. Proto papež Řehoř IX. mu uložil sepsati životopis sv. Františka. Byl ustanoven kustodem v klášteře mohučském a v j.; vrátiv se napsal onen životopis. Zemřel snad r. 1255. Jméno Tomáše z Celana slynulo záhy, že napsal hymnus „Dies irae“, kterýžto již jistě před r. 1385 byl přijat do rituálu církevního. Památka jeho 21. května.

Bl. GANDOLF narodil se v Binasku

u Milána, vstoupil do řádu sv. Františka a byl horlivým kazatelem v městě Politiu na Sicilii. Své panictví bedlivě ostříhal a poslušnosti byl svědomitě pilen. Bez ustání se radoval v Pánu. Zemřel r. 1260. Svátek 3. dubna (nebo 17. září).

Bl. KONRÁD MIGLIANI narodil se v Askoli u Ankóny, vstoupil do řádu sv. Františka a stal se mistrem Písma. Se svým mladým přítelem Jeronymem, pozdějším papežem Mikulášem IV., odebral se do Říma. Konrád toužil býti misionářem. Odebral se do země pohanské a pokřtil mnoho tisíc pohanů. Vrátil se a měl býti jmenován kardinálem. Avšak roznemohl se a zemřel v Askoli r. 1289. Svátek 19. dubna.

Bl. KONRÁD Z OFIDY, františkán v Bastii, † r. 1306. Svátek 19. prosince.

Bl. BENVENUTUS, františkán v Ankóně, později biskup osimský, † r. 1276 (nebo 1289). Svátek 22. března.

Bl. SERVUS DEI (ital. Servo di Dio), františkán v Urbinu, † r. 1289; svátek 12. března.

Bl. ADAM RUFUS, františkán v Bari, † r. 1285; svátek 22. září.

Bl. ONDŘEJ (*Andreas de Conti*), františkán v Anagni, † r. 1302; svátek 1. února.

Bl. FRANTIŠEK DE FABRIANO, minorita ve Fabrianu, † r. 1322. Svátek 22. dubna.

JACOPONE DA TODI (nebo de Benedictis) narodil se v umbrijském městě Todi a pocházel z rodu Benedetti. Studoval práva a dosáhnul hodnosti doktorské, zastával úřad právního zástupce. Právní-

kou praxí nabyl blahobytu. Žil životem světským, oddán jsa pýše a rozmařilosti. Spisovatel Lukáš Wadding vespise „Scriptores Ordinis Minorum“ líčí jeho život i život jeho manželky. Ta vynikala ctnostmi, zvláště pobožností.

Aby se zachovala svému muži, neodmítala přepychu, rovnajíc se světským dámám, ale v soukromí žila jako klášternice v tuhé kázni. Kdysi se účastnila lidových her; tu se sřítlo lešení, na němž seděly dámy todské. Mezi těžce raněnými byla i manželka Jacoponova. Spěchal jí na pomoc a tu spatřil, že má pod plesovými šaty cilicium čili žinici. Zemřela. Její náhlá smrt způsobila úplný převrat v jeho životě. To se stalo roku 1268. Prodal, co měl, rozdal chudým, oblékl na se chudý šat třetího řádu sv. Františka. Konal divoké skutky sebepohrdání a pohrdání světem, aby došel posměchu a potupy. Kdysi ho žádal todský bohatý občan, aby mu do jeho domu zanesl kuřata, jež byl koupil. Jacopone zanesl kuřata do krypty, kterou si občan pro sebe připravil, a řekl onomu občanu: „To jest tvůj dům!“ - Kdysi se konaly veřejné hry. Tu náhle přichází Jacopone, ale jak? nahý, v postroji tahouna, s uzdou v ústech, po čtyřech jako zvíře. Diváci byli ohromeni, mlčky se rozešli. Hra skončena. - Jacoponův bratr chystal sekešvatbě. Pozval i Jacopona, alevzkázal, aby si moudře počínal a nedělal rodně ostudy. Jacopone však neposlechl; namazal své tělo olejem, poválel se v pestrobarvném peří a jako příšera se objevil mezi rozjařenými svatebčany. Ti ovšem ihned přerušili radovánky.

Deset let po smrti manželčině žil Jacopone životem nevázané a divoké kajicnosti. Pak vstoupil do kláštera minoritského a podroboval se s nadšením pravidlům řeholním. Z podivína stával se světec. Plameny divoké kajicnosti se vybouřily, láska naplnila srdce. Wadding praví: „Planul takovou láskou k Bohu, že se zdál smyslů zbaven. Chvillemi zpíval, chvillemi plakal, chvillemi vzdychal: „O Ježíši, sladký, nejmilejší!“ Napsal písně a meditace, které vynikají v mystické poesii katolické. - „O lásko - napsal, - božská lásko, tak zajařila's mne zcela, ty ztravuješ mou bytost, že nejsem už víc svůj.“

Když vznikl odboj Colonnů proti papeži Bonifáci VIII., ukázal se i Jacopone jako odpůrce snah papeže Bonifáce. Ač byl pouze řeholním bratrem, vystupoval jako kazatel mravokárce a nešetřil ani papeže. Avšak Colonnové byli pokořeni a Jacopone byl spoután železnými okovy, byl uvržen do žaláře. Tam úpěl až do smrti Bonifácovy († 1303). Pak osvobozen byl, odebral se do františkánského kláštera v Collazone. Tam upadl do těžké choroby; zaopatřen byl svátostmi zazpíval píseň: *Gesù, nostra fidanza*. (Ježíši, naše naděje!) Zemřel 25. prosince r. 1306, právě když o jitřní kněz zpíval „Gloria“. Památka jeho je 25. prosince. Na hrobě Jacoponově je nápis: „Stav se bláznem pro Krista, pobláznil svět novým uměním a urval nebe.“

Mnohé básně sv. Františkovi připisované jsou prý dílem Jacoponovým. Také nevyrovnatelný hymnus *Stabat Mater* se připisuje Jacoponovi.

Bl. JAN FERMSKÝ narodil se r. 1259 ve Fermu (v Římsku), mrskával se už jako chlapec kopřivami a cvičil se záhy v sebezapírání. Ve věku 13 let vstoupil do řádu Menších bratří a pracoval v klášteře, jsa šťasten v dokonalé chudobě. Cvičil se v chudobě a v mlčelivosti. Byl posvěcen na kněze, kázal slovo Boží tak mocně, že ho nejen prostí lidé, ale i učení mužové rádi poslouchali. Neměl sice vyššího vědeckého vzdělání a přece mluvil o náboženských záhadách jasně. Zemřel na hoře Alvernu roku 1322. Svátek 9. srpna.

Bl. ODORIK DE PORTU NAONIS narodil se v Pordenone, byl minoritou a cestoval po Armenii a Persii, Indii a Číně. Vrátil se, zemřel v Undine roku 1331. Svátek 14. ledna.

Bl. RAINER Z AREZZA narodil se v Arezzu a zemřel jako řeholní bratr řádu sv. Františka v blízkém klášteře Borgo San Sepolcro roku 1304. Svátek 5. (nebo 1.) listopadu.

Bl. ANGELUS CLARENUS, františkán, zřídil u řeky Claren v Italii klášter „Klarénů“ podle přísných pravidel sv. Františka. Zemřel roku 1348. Svátek 15. června.

Ct. RAIMIR, minorita z Perugie, zakladatel bratrstva v Mantově. Bratrstvo kněžské se nazývalo „Škola smrti“; úkolem jeho bylo pečovati o odsouzené na smrt. Zemřel roku 1261; svátek 14. září.

Bl. RAYMUND LULLUS narodil se roku 1236 v Palmě na ostrově Majorce a přišel na katalonský dvůr královský ve Španělsku; žil lehkomyšlně a prostopášně. Pak se obrátil k Bohu, vstoupil do řádu

sv. Františka, naučil se arabsky a šel jako misionář do Afriky. V rozepřích se Saraceny hájil názor, že každý má uznati náboženství za pravé, které má nejdůstojnější představu o Bohu. Ale disputace jeho se Saraceny neměla výsledku. Jeho spisy prý obsahovaly některé bludy; ale spisy, jichž se týče, jsou asi podvrženy. Raymund byl od Saracenů r. 1315 ukamenován. Svátek 29. března.

Bl. TOMÁŠ TOLENTINSKÝ, františkán a mučedník v Tiflisu; † r. 1322; svátek 9. dubna.

Bl. GENTILIS DE MATHELICA, františkán, byl r. 1340 od mohamedánů v Torris v Asii zabit. Svátek 5. září.

Bl. JAN Z GANDIE (u Valencie ve Španělsku) františkán, † 1320; svátek 13. července.

Bl. PETR DI SASSOFERRATO, minorita, řeholní bratr, mučedník ve Valencii ve Španělsku; rok smrti 1230. Svátek 29. srpna.

Bl. GONSALVUS narodil se v Sanchez ve Španělsku, byl důstojníkem, potom kajícím a řeholním bratrem řádu sv. Františka v Orensu. Zemřel r. 1361. Svátek 13. prosince.

Bl. ŠTĚPÁN NARBONNSKÝ, františkán a inkvizitor v Toulouse ve Francii; byl r. 1242 od Albigenců zavražděn. S ním byl zavražděn i *Vilém Arnald* (fran. Arnaud), františkán. Svátek obou 29. května.

Bl. PACIFIKA QUELLFUCCI, klariška ve Spellu v Itálii; † r. 1258. Ostatky jsou uloženy v Assisi. Svátek 24. března.

Ct. ENGELHARD, mnich františkánský z Pisy, jež sv. František poslal do Oxfordu. Tam se skvěl Engelhard ctnostmi. Zemřel r. 1230. Památka 12. března.

Sv. BONAVENTURA nazýval serodným a křestním jménem Jan; narodil se r. 1221 v Bagnarei u Viterba v Toskánsku. Otec slul Jan Fidanza, matka Maria, rozená Bitelli. Synáček roz nemohl se nebezpečně, a když lékaři nedovedli pomoci, slíbila matka, že uzdraví-li se hoch, vychová ho pro řád Menších bratří. Synáček se uzdravil. Odkud obdržel jméno „Bonaventura“, není známo; snad když vstoupil do řádu. Někteří vykládají, že sv. František uslyšev, že chlapec se uzdravil zvolal: „Bona ventura“, t. j. „budoucí blaho“ nebo „šťastná událost“.

Bonaventura vstoupil do řádu Menších bratří a byl poslán na studie do Paříže, kde byl jeho učitelem Alexander Halleský. B. byl muž štíhlé postavy, ušlechtilé tváře a vynikal skvělou výmluvností. Krášlila jej andělská čistota a milá prostomyslnost. Učitel jeho Alexander Halleský pravil o něm: „Ejhle, pravý Israelita; v něm, jak se zdá, Adam nezhřešil.“ Roku 1253 Bonaventura byl ustanoven učitelem na vysokých školách pařížských. Universita pařížská zdráhala se chudým františkánům a dominikánům udíleti hodnost doktorů či mistrů, avšak na rozkaz papeže Alexandra IV. byli Bonaventura i Tomáš Akvinský prohlášeni doktory. Oba doktoři vydali obranu svých řádů.

Bonaventura doporučoval vedle vědy i rozjímavý život, aby pojmání vznešených pravd bylo ožívováno náboženským

citem; obě soustavy, scholastiku i mystiku, uvedl v krásný soulad; rozum i srdce, vědu i zbožnost hleděl uvést v dokonalou shodu. Spisy Bonaventurovy budily obdiv. Učenec Gerson, kancléř university pařížské, řekl: „Ze všech spisovatelů chvám si nejvíce Bonaventuru; jeho řeč je jadrná, stručná, určitá, vzdělávající.“ Kdysi tázal se ho Tomáš Akvinský, ze kterých knih čerpá svoje hluboké myšlenky. Bonaventura ukázal na obraz Ukřižovaného a řekl: „Toť moje knihovna, z níž naučil jsem se všemu, co umím.“ Pro lahodnou mysl a pro neposkvřenou čistotu srdce nazýván byl Bonaventura „doctor seraphicus“, t. j. „učitelem serafickým“.

Roku 1256 byl Bonaventura zvolen vrchním představeným celého řádu, ač mu bylo teprve 35 let. Protože naprostá chudoba řádu nedala se udržeti, ustanovil papež Innocenc IV. některé úlevy prvotních přísných pravidel, totiž že řád smí mít knihy, náradí, domy a pozemky a jich užívati, o čemž však přísluší rozhodovati výhradně Stolicí apoštolskou. Avšak s tímto opatřením nebyli někteří horlivci spokojeni, a Bonaventurovi nezbylo, než aby dřívějšímu generálu Janu z Parmy uložil vazbu v klášteře, aby zjednan byl klid a aby byla zachována svornost a jednota v řádě. Bonaventura dbal, aby se řeholní pravidla přísně zachovávala. S bratry bloudícími jednal dobrotivě a shovívavě. Sám jsa pilen pokory, konal domácí práce, ošetřoval nemocné, jako kterýkoliv řeholní bratr, ač byl představeným všech. A když mu někteří domlouvali, že se snižuje, odpověděl: „Cožpak se snižuje bratr,

když slouží bratřím?“- Kdysi se ubíral na schůzi čili kapitolu s několika guardiány. Cestou ho zastavil cizí bratr, nekněz, a řekl: „Velebný otče! Již dlouho jsem si žádal mluvit s tebou; jsem jen prostý řeholní bratr, prosím tě, vyslyš mne!“ Bonaventura poodstoupil a naslouchal jeho řeči. Řeholní bratr svou zdlouhavou řečí protahoval věc; Bonaventura si sedl na zemi a naslouchal s neomrzelou trpělivostí. Guardiáni už byli netrpěliví; a když konečně Bonaventura se k nim připojil, vyslovili svou nelibost, že cizí řeholní bratr na cestě zastavil nejvyššího svého představeného a tak dlouho ho obtěžoval. Ale Bonaventura řekl usmívaje se: „Což nejsem generální minister (všeobecný služebník) všech?“

Kdysi řekl řeholní bratr Aegidius Bonaventurovi: „Vy učení obdrželi jste od Boha dary ducha, abyste Boha mohli velebiti, ale co my, prostí lidé?“ Bonaventura odpověděl: „Vě! Prostá bohabojná žena může Boha mnohem více milovati, než kterýkoliv učený bohoslovec.“ A Aegidius vyběhl pln radosti z kláštera volaje: „Vy lidé neučení, vy můžete Boha mnohem více milovati, než kterýkoliv učený bohoslovec.“- Bonaventura jindy řekl: „Dokonalost života nezáleží v hluboké učenosti ani v rozjímavé modlitbě ani v jiných výkonech obzvláštních; nýbrž dokonalost záleží hlavně v tom, abychom každodenní svoje povinnosti z lásky k Bohu plnili, ne jen způsobem všedním, ale způsobem dokonalým.“

Papež Klement IV. nabídl Bonaventurovi uprázdněné arcibiskupství yorkské

(v Anglii); ale Bonaventura prosil, aby úřad ten naň ukládán nebyl, a hodnosti nepřijal. Když nástupce Klementa IV., papež Řehoř X., svolal r. 1274 do Lyonu všeobecný církevní sněm, přál si, aby se Bonaventura zúčastnil sněmu a aby papeži byl radou a pomocí v důležitých věcech. Proto ho jmenoval kardinálem. Kardinálský klobouk mu poslal se vzkazem, že této hodnosti se nesmí vzpírat. Bonaventura byl tehdy v klášteře blíže Florencie. Když papežští vyslanci přišli, našli učeného Bonaventuru, generála řádu, v kuchyni, an s jinými bratry umýval nádobí. Bonaventura s úžasem vyslechl rozkaz papežův a žádal, aby posečkali, až bude se svou prací hotov; kardinálský klobouk prozatím pověsil na hřebík. - Zúčastnil se všeobecného církevního sněmu v Lyoně, předsedal poradám na místě papežově a řídil celé jednání. U přítomnosti řeckých poselů papež konal obět Mše svaté, při níž epistol a evangelium zpívány byly také řecky. Pak kázal Bonaventura o učení římské Církve vzhledem k Duchu Svatému. Na sněm byl také pozván Tomáš Akvinský; ale ten zemřel na cestě. Čtyři měsíce poté zesnul v Pánu i Bonaventura; bylo to 15. července 1274. Bonaventura náleží do počtu šesti velikých latinských učitelů církevních. Svátek 14. července.

Bl. ALEXANDER HALLESKÝ, doctor irrefragabilis, † roku 1245; památka 21. srpna.

Bl. JAN DUNS SCOTUS narodil se v Dunstanu ve Skotsku r. 1274. Prožil dětství v nevinosti, vstoupil do řádu sv. Františka. Poněvadž jevil neobyčejné vlo-

hy ke studiu, byl poslán na universitu do Oxfordu, kdež brzy vynikl tak, že mu svěřena stolice filosofie a theologie. Aby obhájil nauku o Neposkvrněném početí Panny Marie, byl poslán do Paříže, kdež dosáhl akademických hodností a stal se rektorem vysokého učení. Pro mimořádnou bystrost a důmyslnost, zejména v dialektice, dostalo se mu názvu „doctor subtilis“. Zemřel v Kolíně, kamž byl poslán, aby bojoval proti bludařům a založil novou universitu, r. 1308. Na jeho pomníku je nápis: „Scotia me genuit, Anglia me suscepit, Gallia me docuit, Colonia me tenet.“ Památka 8. listopadu.

Bl. JAN DE MONTE CORVINO narodil se roku 1247 v Anglii. Byl zprvu vojínem, pak soudcem, posléze vstoupil do řádu Menších bratří. R. 1279 odešel jako misionář na východ. První jeho misionářská cesta jej vedla do Armenie a do Persie; trvala 10 let. Roku 1291 šel s dominikánem Mikulášem de Pistorio do Indie. Roku 1293 (nebo 1294) přišel Jan do Pekingu v Číně, kde byl jako papežský legát přijat s veškerou poctou. Jsa arcibiskupem pekingským postavil nádherný dóm a arcibiskupskou residenci v Pekingu. Jeho zásluhy byly veliké; jeho činnost byla uznávána nejen křesťany, ale i pohany. Zvláště jeho vytrvalost budí podiv. Zemřel r. 1328. Zásluhy Jana de Monte Corvino ocenil papež Pius XI. listem ze dne 20. května 1928.

Bl. MARKVARD WEISSMALER, řeholní bratr řádu sv. Františka v Mnichově, trpělivě ošetřoval nemocné; zemřel roku 1227. Svátek 29. května.

Bl. BERCHTOLD z Řezna, františkán, vzácný kazatel, míval často až 60.000 posluchačů; zemřel roku 1271. Svátek 14. prosince.

Bl. VOJSLAV, františkánský misionář v Prusku, byl roku 1289 stát; svátek 2. listopadu (nebo 2. října).

Sv. KLÁRA (česky: Světlá, Jasná), dcera zámožných rodičů Favorina Skiffa a *Horatulány*, narodila se roku 1193 v městě Assisi. Už v mládí neměla potěšení ve hrách a světských zábavách, nýbrž toužila, aby se více a více Bohu líbila. Lepší pokrmu odkládala a dávala je potají chudým. Pod vrchním šatem nosila roucho žíněné; postívala se přísně a bděla úzkostlivě nad svou panenskou čistotou. Když jí bylo 18 let, rodiče ji hodlali provdati. Klára však měla úmysl zasvětit svůj život Bohu. Tehdy kázal František Assiský slovem i životem apoštolskou chudobu a pokoru. Klára si umínila, že jeho příkladu bude následovati. Svěřila se Františkovi se svým úmyslem; František úmysl schválil a jal se mluvit o nestálosti všech věcí pozemských a o lásce k Bohu tak lahodně a přesvědčivě, že Klára si umínila svůj úmysl vykonati i proti vůli rodičů.

Na Květnou neděli r. 1212 Klára se odebrala s několika důvěrnými družkami do kostelíka Porciunkuly u Assisi a byla tam od sv. Františka a jeho bratrů s planoucími svícemi uvítána. Odložila drahocenné roucho, dala si od sv. Františka uštíhnouti vlasy, obdržela od něho drsný řeholní oděv a byla prozatím odevzdána do ochrany jeptišek benediktinských v blízkém klášteře. Rodičové a příbuzní Klářini

nemyslili jinak, než že Klára byla vlákána do kláštera podvodně, anebo že šla do kláštera z mladistvého nerozumu. Vytýkali jí, že činí hanbu svému rodu, a snažili se ji pohnouti, aby klášter opustila. Posléze si umínili unést ji z kláštera násilím. Vrazili do kláštera, ale Klára hledala útočiště ve chrámě, držela se oltáře, ukázala na svou postřiženou hlavu a zvolala odhodlaně: „Kdo z vás se odváží odloučiti mne od lásky Kristovy? Jsemť nevěsta Kristova a jiného ženicha si nežádám!“ Tak rozhodného odporu se útočníci nenadáli; také vzpomněli útočištného práva chrámu; vědouce, že porušení tohoto práva útočištného trestáno bývá klatbou, odešli. Ke Kláře se připojila i její sestra Anežka. Nové rozhořčení se zmocnilo příbuzných. Vybralo se 12 mužů, aby alespoň Anežku z kláštera násilně vyvedli. Již se ji chopili, ale Anežka plakala a volala po Kláře: „Pomoz mi, sestřičko, a nedopusť, abych od Krista byla odloučena!“ Klára přiběhla, a útočníci spatřivše ji, odešli s nepořízenou.

František získal pro Kláru, Anežku a jiné nábožné panny a vdovy, které se přihlásily, opuštěný chrám sv. Damiana i se sousedním domem; upravil dům v klášter a tak vznikla ženská řeholní družina, již František napsal pravidla. První představenou byla od sv. Františka ustanovena Klára; řeholní sestry se podle ní nazývaly klarisky; také se nazývaly „chudými sestrami“ nebo „damiatkami“. Sestry nesměly míti žádných statkův nebo důchodův a měly žítí jen z almužen a z výtěžku své ruční práce; nesměly požívatí masitých

SV. FRANTIŠEK Z ASSISI.

pokrmů a nositi obuvi; musely zachovávat mlčelivost. Klára předcházela sestrám nejlepším příkladem; sloužila sestrám ve večeřadle ochotně, ošetřovala nemocné, za studených nocí obcházela jejich lůžka, aby je teplými pokrývkami přikryla, myla nohy těm, které se vrátily se sbírky almužen. Nevynášela se nad své sestry; zpozorovala-li na některé tesklivost nebo zármutek, domlouvala jí laskavě a těšila ji. Sama žila přísněji než sestry, o chlebě a vodě, odpočívala na holé zemi nebo na klestí, bičovala se, vůbec konala skutky sebezapíravosti tak přísně, že i sv. František ji napomínal, aby ve všem šetřila moudré míry.

Pověst o velikých ctnostech Kláříných došla do Čech a dcera českého krále Přemysla Otakara I. stala se její následovnicí, založila v Praze panenský klášter a vstoupila do něho. Klára nazývala Anežku „sestrou ze všech nejmilejší a dcerou blahoslavenou“ a poslala jí růženec, závoj, koflík a miskou. - Kdysi vtrhli Saracenové jako spojenci císaře Bedřicha II. až do krajiny assiské. Sestry řeholní se hrozně polekaly. Klára nemoci skličena ležela na lůžku. Vstala a vzavši z chrámu schránku se Svátostí oltářní, odnesla ji, aby ji zachránila rouhavého zneuctění, a modlila se za odvrácení hrozcího nebezpečení. Modlitba byla vyslyšena, Saraceni prchli.

Klára churavěla po 22 let stále, nebyla nikdy bez tělesných bolestí, ale snášela je trpělivě, říkajíc: „Jak může člověk naříkati, když popatří na Ukřižovaného?“ Roku 1253 pocítila Klára, že se blíží konec jejího života. Řeholnice pla-

kaly, Anežka, její rodná sestra, naříkala, že má zůstatí sama; Klára jí řekla procky: „Čas tvůj ještě nepřišel, ale není dalek.“ Klára modlíc se pravila: „Ubírej se, duše má, důvěrně z tohoto světa! Neboj se! Máš dobrého vůdce. Ten, jenž tě stvořil a vykoupil, tě přijme.“ Skonala 11. srpna 1253. Svátek 12. srpna. Svátek ctihodné Hortulany, matky sv. Kláry, 2. ledna.

Bl. ANEŽKA, panna, sestra sv. Kláry, byla od sv. Kláry ustanovena abatyší ve Florencii; pak se vrátila do Assisi a zemřela r. 1253, tři měsíce po smrti sv. Kláry. Svátek 16. listopadu.

Bl. AMÁTA, neteř sv. Kláry, panna, libovala si zprvu ve skvostných šatech a v úctě, kterou jí věnovali nápadníci. Ale později byla obrácena příkladem sv. Kláry. Amáta se rozstala vodnatelností. Proslavila se ctnostmi a kolem r. 1260 blaženě zemřela. Svátek 16. března.

Bl. BENEDIKTA narodila se v Assisi a byla po smrti sv. Kláry zvolena abatyší. Zemřela kolem roku 1260. Svátek 16. března.

Bl. MARKÉTA (*Margaretha Colonna*) pocházela ze slavného knížecího rodu Colonna a narodila se snad v Palestině; bratr Jan chtěl ji provdati, ale Markéta se zdráhala a žila o samotě u Palestiny v hábitě klarisek. Zemřela klečíc dne 30. prosince 1284. Svátek 17. (nebo 30.) prosince.

Bl. ANEŽKA Česká viz § 60.

Bl. KRISTIANA, dříve Oringa nazývaná, členka řádu sv. Františka v Santa Croce (u Pisy), dle jiných zpráv v městě

Luce, pásla dobytek a konávala pouti do Loreta. Po nemoci 30 let trvající zemřela ve stáří 70 let roku 1310; svátek 10. ledna.

Bl. MATEJKA NAZIREJSKÁ narodila se u Ankóny; byla členkou řádu sv. Františka. Zemřela v Kamerinu r. 1300 (dle jiných r. 1513). Svátek 1. března.

Bl. ANEŽKA a 59 klarisek v Sandoměři v Polsku; byly r. 1259 od Tatarů zavražděny. Svátek 2. února.

Bl. FILIPA MARERIA, panna klariška v městě Rieti. Rok smrti není znám. Svátek 16. února.

Bl. GERARD pocházel z chudých rodičů (*D* však pravi: Gerard rytíř z Villa magna); pán onoho místa, kde se Gerard narodil, vzal ho s sebou do Jerusalema. Ale oba upadli do zajetí. Když byli vysvobozeni, Gerard se vrátil a vstoupil do III. řádu sv. Františka. Byl poustevníkem u Florencie. Zemřel kolem roku 1242. Svátek 13. (nebo 14.) května.

Bl. GERARD Z LUNEL, dle *St* člen III. řádu sv. Františka, konal pouti a když se vracel z Říma do Ankóny, zemřel v Kolombaru u Montesanta roku 1298. Svátek 24. května. Bollandisté ho nazývají Gerius.

Sv. RŮŽENA (Rosa) VITERBSKÁ narodila se r. 1234 ve Viterbu ve střední Itálii z rodičů chudých, stavu řemeslnického. O jejím mládí nevíme, leč že neměla zalíbení ve hrách mládeže, že se nechtěla líbiti světu a že se hrozila každého, i všedního hříchu. Onemocněla těžce; mysli, že nevyvázne. Ale uzdravila se opět a ihned se oblékla v roucho

III. řádu sv. Františka a zařídila si v otcovském domě komůrku a konala skutky pobožnosti a kajičnosti. Také vycházela do města, prozpěvujíc nábožné písně a napomínajíc lidi k pokání. I v noci chodila ulicemi, zpívajíc svaté písně.

V té době šířilo se bludařství albigenců v městě. Ihned Růžena povstala na obranu katolické víry. Neučená, utlá panna uměla potírati bludy a utvrzovati lid v pravdách náboženských. Avšak bludaři ji obžalovali, že prý ruší pokoj v městě a že bouří lid. Soudce vypověděl Růženu i její rodiče z města. Otec prosil, aby nebyli vyháněni ze svého rodiště; ale protože nikdo se ho neujal, bylo se mu vystěhovati z města za tuhé zimy i s manželkou a s dcerou Růženou. Uchýlili se zprvu do Castello Soriano. Všude se jim dostalo ochotného pohostinství. Ze všech stran přicházeli lidé v zástupech, aby slyšeli Růženu, neboť pověst o ní byla se všude rozhlásila. Růžena obdařená výmluvností utvrzovala lid ve víře.

Zatím byli bludaři z Viterba vyhnáni a Růžena se vrátila s rodiči z vyhnanství do rodného města. Žádala o přijetí do kláštera klarisek. Klarisky její žádost odmítly vymlouvajíce se, že nemají místa. Růžena řekla: „Za živa mne odmítáte; až zemru, ochotně mne přijmete.“ Pak bydlila dále ve své komůrce. U lidu měla vážnost a vliv jako prorokyně. Za jejího působení vrátily se pořádek a mravnost do města. Růžena zemřela roku 1252. Klárisky skutečně již po 18 měsících žádaly o její mrtvé tělo a pohřbily je ve svém klášterním chrámě. Svátek sv. Rů-

ženy Viterbské 4. září (nebo 8. března).

Sv. LUCHESIUS (nebo také Lucius nazývaný), byl kramář uzeninami, blíže Sieny, člen III. řádu sv. Františka, † kolem roku 1260 (dle některých r. 1332). Také jeho manželka Belladona byla členkou III. řádu. Svátek sv. Luchesie 28. dubna.

LUCIUS A CASSIANO, dle *D* františkán toskánský; rok smrti není udán. Svátek 5. srpna (nebo 15. dubna). Jsou asi totožni.

Bl. PETR (*Petrus Pectinarius*; u *D* *Tecelanus*), hřebenář a člen III. řádu sv. Františka v Sieně; † roku 1289. Svátek 16. března (nebo 4. prosince).

PETR DE TREJA či Monticello, dle *D* minorita v Ankoně, žák sv. Františka; svátek 14. března.

Sv. MARKÉTA KORTÓNSKÁ narodila se r. 1248 v Alvianu v Toskánsku a ztratila záhy matku. Macechasi jí hrubě nevěřila. Markéta dospívala ve sličnou dívku, byla ohnivé povahy a jsouc zůstavena sobě samé, stala se marnivou, lenivou a svéhlavou. Když jí bylo 16 let, utekla s jistým mladým mužem do Montepulciana a žila tam po 9 let životem prostopášným a necudným. Kdysi šla na procházku; uslyšela štěkot psa; šla i s jinými lidmi za štěkotem, přišli k jámě a v ní našli pod hromadou dříví mrtvolu člověka od červů již napolo rozežranou. Člověk ten byl lupiči přepaden, zabit a do jámy vhozen. Markéta pohlédnuvši blíže, poznala shrůzou, že je to mrtvola jejího milce. Pomyslela si: „Kde asi je jeho duše?“ I pocítila bolest nad svými hříchy a plakala

nad svým dosavadním životem. Uminila si, že od té chvíle bude žít v nejpřísnější kajcnosti. Ostříhala si krásné vlasy, zahodila šperky i nádherné šaty, oblekla se v hrubé roucho, přivázala si na hrdlo provaz; a tak se vrátila do Alviana, vstoupila do chrámu Páně a vyznala veřejně své hříchy.

Poté šla k otci a prosila ho úpěnlivě, aby jí odpustil a aby ji přijal do domu. Otec byl ochoten, avšak macecha nazvala Markétu hanbou celé rodiny a vyhnala ji. S pláčem se vrhla opuštěná Markéta v zahradě otcově na zemi a trávila tam celou noc. Vášně, jimž byla navyklá, se probouzely a sváděly ji, aby se vrátila do víru světa. „Není tvou vinou,“ šeptal jí zlý hlas, „když opět se vrátíš k životu dřívějšímu. Či chceš si vzít život?“ Ale Markéta se vzpamatovala, sepjala ruce a modlila se: „Pane Ježíši Kriste! Tys také za mne umřel, Tys Magdalenu na milost přijal a kajícímu lotru na kříži odpustil! Neopouštěj mne v mém bídném stavu a smiluj se nade mnou!“ Markéta se odebrala do města Kortóny a konala tam po tři léta pokání v nejpřísnější kázni. Vydělávala si živobytí jako porodní bába. Trpěla prudká pokušení, ale přemáhala je statečně; luzné představy z uplynulého hříšného života zapuzovala myšlenkou na zohavenou mrtvolu bývalého svého milce.

Pak vstoupila do třetího řádu kajících sester sv. Františka, přebývala v chudičké jizbě, požívala jen suchého chleba a vody, spávala na holé zemi a bičovala se denně. Když umdlávala ve skutcích kajcnosti, říkala sama k sobě: „Tělo mé bylo dosti

silné ke hříchu a k neřesti, - ke skutkům kajícínosti by bylo příliš slabé? Celé noci hodovalo - a při modlitbě by zemdľovalo?“ Také rozdávala chudým ze svého mála. A když neměla, co by rozdala, vyžebrała košile, otop a jiné věci pro chudé. Kdysi přišla k jejímu příbytku chudá žena, zlá, a nadávala jí vášnivě. Markéta se za ni pomodľila, zanesla jí svou večeři a prosila ji, aby dárek ten přijala. Žena se obměkčila trpěľivostí Markétčinou. - Markéta zemřela 50letá blaženou smrtí r. 1297. Svátek 26. (nebo 22.) února.

Bl. ANDĚLA FOLINSKÁ (Angela de Foligno) narodila se ve Folignu v krajině Spoletské. Oddala se životu světskému a smyslnému. Jedině zábava a móda ji těšily. Provďala se a měla několik dítek. Po sléze se obrátila k Bohu, učinivši počátek generální zpovědi. „Zanechala jsem,“ tak pravila později o sobě, „drahocenných rouch, módy a ozdobného účesu vlasů, zřekla jsem se chutných pokrmů, ale ještě jsem nepozorovala sladkého pocitu lásky k Bohu; ještě jsem se starala, abych se líbila svému manželu. Pak mi umřeli manžel a děti, a od té doby jsem se snažila, aby vůle má ve všem se srovnávala s vůľí Boží.“ - Byla ještě mladá; aby pokušením smyslným rázněji odpírala a snadněji je překonávala, vstoupila do třetího řádu sv. Františka. Ale ještě i tam byla svírána mnohým pokušením; statečně bojovala proti hříchu, až konečně za pomoci Boží zvítězila a v svatě lásce se ustálila. Ráda rozjímala o utrpení Kristově. O ničem nemľuvila, nečetla a nepsala než o lásce Boží a o věcech nebeských. Napsala spisy:

De eruditione evangelica, t. j. o vzděľanosti evangelické; *De conversione*, t. j. o obrácení. Vážila své vědomosti z vidění nadpřirozených, jimiž ji dařival všemohoucí Bůh. Lidé o ní pravili: „Často zůstala Anděla státi, nic kolem sebe neviděla a neslyšela a zdála se spíše andělem nežli člověkem.“ Říkávala, že duchovní život nezáleží ve zjeveních, která činí člověka domýšľivým, nýbrž v činorodě lásce k Bohu. O svých spisech říkala: „Nevěřte ničemu, co já tvrdím, leč byste seznali, že se to srovnává se zásadami Kristovými.“ - Chodila, ač byla sama churava, do nemocnic, aby trpící ošetřovala; nikdy nepřišla, aby jim byla nepřinesla dárků. Zemřela 4. ledna 1309. Svátek 4. ledna (či 11. března).

Bl. ANGELINA DE CORBARA narodila se na zámku nedaleko Říma; její matka se nazývala Korbara. Angelina se provďala, avšak v den svatby učinili manželé slib ustavičné zdrželiivosti. Po smrti manželově Angelina vstoupila do třetího řádu sv. Františka. Angelina byla první, která spojila terciářky v klášteře. Stalo se tak ve Folignu. Jmenuje-li se někde Angelina *de Marsciano* jako zakladatelka společného života terciářek, je to asi tatáž; nazývá se tak bezpochyby podle svého rodiště. Zemřela 58 letá roku 1434. Svátek 15. července.

Bl. ANGELINA, klariska spoletská, svatě žila a svatě zemřela r. 1350. Svátek 29. června.

Bl. MARCIUS, lamačkamení, poustevník, člen III. řádu sv. Františka v Narcii v Apenninách, † r. 1301. Svátek 8. října.

BL. MICHELINA (čili *Michaela*) narodila se v městě Pesaro v marce Ankonské; byla dcera zámožných rodičů. Vychovávána byvši po světsku, učila se jen uhlazeným mravům a aby se uměla vkusně strojit, duchaplně mluvit a ve vznešené společnosti dvorně si vésti. Naučila se hudbě a tanci. Ale nenaučila se Bohu sloužiti a o svou duši pečovati. Vdala se za zámožného měšťana, povila mu dítě, záhy však ovdověla. Bylo jí teprve 20 let.

V té době přišla do Pesara cizinka Syriana (či Syřanka). Byla členkou třetího řádu sv. Františka a šla o ni řeč, že pochází ze vznešeného rodu. Michelina si ji zamilovala a přijala ji do svého domu. Syřanka sloužila Bohu, Michelina světu. Ale přesto obě ženy se srovnávaly v pokoji. Syriana jí říkala: „Kdybys znala radosti života vnitřního, vyššího, pohrdala bys radostmi a statky pozemskými.“ Michelina na to: „Drahocenná roucha, šperky a skvostné nádoby jsou mým potěšením; což mám toto všecko opustiti a život si ztrpčovati?“ Tu však stihlo Michelinu neštěstí: zemřel jí jediný synáček. Poznala, že všecko pozemské je pomíjící. Dala světu výhost a vstoupila také do III. řádu sv. Františka. Rozdávala chudým pokrmy a palivo a zařídila ve svém domě chudinskou kuchyni.

Příbuzní tupili mladou vdovu, že činí svému rodu hanbu; měšťané hrozili, že Syrianu dají vymrskati z města, protože prý svádí Michelinu. Syriana odešla, avšak Michaela neustala ve své horlivosti. Dotěrným příbuzným a měšťanům vzkázala, že je neobmezenou paní svého jmění. Roz-

dala všecko, co měla. Žila ještě 20 let. V pokročilém věku se vydala na cestu do Svaté země. Vrátivši se do Pesara, zemřela roku 1356. Svátek 18. (nebo 19.) června.

BL. CICCÒ (Čiko či Francesco) pocházel z Pesara, byl krajan bl. Micheliny, rozdal všecko jmění, vstoupil do III. řádu sv. Františka a zemřel jako poustevník roku 1350. Svátek 4. srpna.

BL. HUGOLINUS MAGALOTTI, člen III. řádu sv. Františka a poustevník u Kamerina v Itálii, † roku 1373. Svátek 11. prosince.

BL. BONAVIDA, kovář, narozený v Lugo u Imoly v Itálii, člen III. řádu sv. Františka, dobročinný a zbožný, † roku 1375. Svátek 1. března.

BL. THOMAS (nebo *Thomassinus*) narodil se ve Villa Valmacina u Nocery v Umbrii, stal se členem III. řádu sv. Františka a působil jako misionář v Umbrii a v Toskánsku. Zemřel jako poustevník ve Folignu r. 1367 či r. 1377. Svátek 15. září.

BL. KASTORA vdala se za advokáta a majitele hradu Santuca Sanfonia; ten s ní zle nakládal. Po jeho smrti stala se členkou III. řádu sv. Františka v Gubbii. Zemřela roku 1391. Svátek 14. června.

BL. ANTONÍN, rodem Uher (?), člen III. řádu sv. Františka, konal pouto do Říma a zemřel ve Folignu roku 1398. Svátek 13. května. - Jiný

bl. ANTONÍN, františkán a mučedník r. 1369 ve Viddinu v Bulharsku. Svátek 29. března.

BL. LUCIA Z CALTAGIRONE na Si-

cilii, panna, členka III. řádu sv. Františka, zemřela kolem roku 1400. Podle jiných zpráv Lucia z Caltagirone byla benediktinka a zemřela kolem roku 1130. Svátek 26. září.

Bl. PASCHALINA, panna, terciářka sv. Františka ve Folignu, † roku 1313; svátek 4. února.

Bl. DULCELINA, panna, terciářka sv. Františka v Marseilli, † r. 1285; svátek 29. října.

AFRA, nábožná sestra III. řádu sv. Františka ve Znojmě (na Moravě), † kolem roku 1380. Památka 20. prosince.

Řád humiliátů.

Sv. JAN (latinsky *Joannes de Meda*; Meda je vesnice v Lombardii), kněz a zakladatel (?) humiliátů. V jakém poměru ostatně Jan k humiliátům byl, není dost jasno; není mnoho zpráv o něm; snad byl pouze jejich duchovním správcem. Zemřel r. 1159 v Miláně. Svátek sv. Jana z Medy, kněze, 26. září.

Bl. ALDA narodila se v Sieně (v Toskánsku), provdala se za šlechtice Bellantiho a byla vzornou manželkou, útěchou a podporou manželu, když pozbyl v obchodě peníze a když se těžce rozstonal. Po jeho smrti vstoupila do řádu humiliátů. Zemřela r. 1310. Svátek 26. dubna.

Později humiliáti zbohatli a když jeden z nich, Jan z Farina, r. 1569 vystřelil na sv. Karla Boromejského, který je chtěl reformovati, byl řád humiliátů r. 1571 od papeže Pia V. zrušen a statky jejich byly dány barnabitům.

Řád olivetánů.

Sv. BERNARD PTOLEMEJSKÝ (či *Olivetský*) narodil se r. 1272 v Sieně. Na křtu sv. obdržel jméno Jan. Jeho rodičové byli zámožní šlechticové Minus Tolomeus (Ptolomaeus) a Fulvia, rozená Tankredová. Vystudovav, dosáhl hodnosti doktorské a věnoval se stavu vojenskému. Počal si libovati ve světských zábavách. Ale záhy seznal, že hrozí nebezpečí jeho duši, vystoupil z vojska a vrátil se do Sieny a prozatím se stal členem nábožného bratrstva sv. Ansana; účelem bratrstva bylo konati skutky křesťanské lásky k bližnímu, ošetřovati nemocné, těšiti zarmoucené. Jan se stal záhy miláčkem lidu a byl zvolen starostou města. Počal také konati přednášky z oboru filosofie. Získal si všeobecné pochvaly, stal se marnivým a pyšným.

Kdysi Jan sezval mnoho vzácných mužů na přednášku, na níž se mělo jednati o nejobtížnějších otázkách filosofických. Avšak maje zahájit přednášky, rázem oslepl na obě oči. I obrátil se k Bohu, litoval své marnivosti a pýchy a prosil Boha ovrácení zraku. Bůh vyslyšel jeho prosbu. Jan opět prohlédl a počal přednáseti o marnosti všech věcí pozemských, o kříži Kristově a o blaženosti věčné. - Jan složil svůj úřad, rozdal své jmění a odešel s dvěma druhy Patricim a Piccolominim do samoty. Tam žili přísně. Když se k nim přidružili žakové, Jan přijal řeholi sv. Benedikta a přičinil k ní některá zvláštní ustanovení. Papež Jan XXII. schválil r. 1324 družinu a dal jí jméno „Řeholní družina Panny Marie z Hory Olivetské“.

Bratři nosili bílé roucho, barvou a zařazením podobné rouchu starých benediktinů. Jan přijal jméno Bernard z úcty ke sv. Bernardu, opatu clairvauxskému. Bernard (Jan) zemřel r. 1348. Svátek 22. (nebo 21.) srpna.

Rád jesuatů.

Sv. JAN KOLOMBINI pocházel ze Sieny, kdež se narodil r. 1304. Byl kupcem; zbohatl a stal se přednostou republiky sienské. Byl ziskuchtivý, až lakomý; na př. obilí schovával až do té doby, kdy bylo draho. Jan žil ve šťastném manželství se svou manželkou; měli syna a dceru. Kdysi přišel Jan z obchodu domů dřív než obyčejně, neboť byl hladov. Vida, že oběd není ještě připraven, počal hubovati a klíti. Žena Blasia byla právě četla v životopise svatých a proto se opozdila; žádala ho, aby se nedurdil, nýbrž aby trochu posečkal a aby si zatím přečetl něco ze životopisů. Jan vzal knihu, hodil ji na zemi a zase zle řádl. Blasia odešla. Jan se trochu utišil, zastyděl se, a aby si ukrátil dlouhou chvíli, zdvihl knihu, a kde namátkou otevřel, tam četl. Četl životopis sv. Marie Egyptské. Po chvíli přišla manželka Blasia hlásit, že oběd je připraven. Jan řekl: „Počkej, měj strpení, až dočtu zajímavý příběh načatý. “A to byl počátek jeho obrácení. Jan odložil své chyby, ziskuchtivost a lakotu; přemýšlel, komu kdy ukřivdil; každému dal hojnou náhradu. Znenáhla rozdával své jmění chudým. S přivolením své manželky učinil slib ustavičné zdrželivosti.

Počal žítí přísně; postil se tak, že mu manželka domlouvala, aby se v postech mírnil; říkala mu, aby žil, jak jiní lidé žijí. Ale Jan už se nedal zviklati ve svém úmyslu. Určil manželce doživotní rentu a postaral se o její výživu; dcera vstoupila do kláštera, syn už dříve zemřel; nebylo nic, co by ho ještě poutalo k světu. Zamiloval si chudobu; byl-li nemocen, šel do nemocnice ulehnout mezi chudé. Posléze rozdál všechno své jmění chudým lidem a dobročinným ústavům. Chléb si vyžebraval; se zálibou chodil do domů, kde byl dříve ctěn; v paláci, kde byl dříve radním, konal službu, zametal, umýval nádobí, donášel dříví a vodu. Záhy se k němu přidružovali žáci. To popudilo městskou radu, i vypověděla Jana z města. Jan odešel do Arezza; netrvalo však dlouho, a městská rada vypravila posly, aby Jana pohnuli k návratu.

Počet jeho žáků a společníků rostl. Vzniklo bratrstvo, jehož hlavní úlohou byla kajicnost a služba nemocným, askeze, příprava léků a likérů pro nemocné. Papež Urban V. vrátiv se z Avignonu schválil tu družinu; dal jí řeholi sv. Augustina; pouze šat jejich zdál se mu býti příliš chudý. Proto měli později bílý šat řeholní a hnědý plášť. Jan měl ve zvyku pronášeti své heslo, zvláště byl-li mu činěn posměch: „Ať žije Ježíš Kristus v srdcích“ (Vivat Jesus!) a: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ Děti na tyto řeholníky volaly: „Tady jdou Jesuaté!“ A odtud jim zůstalo příjmi Jesuaté. Jan Kolombini, chtěje se kdysi vrátiti do Sieny, onemocněl cestou a zemřel roku 1367. Svátek sv. Jana Ko-

lombiniho, zakladatele řádu 30. (či 31.) července (či 5. srpna). Papež Klement IX. roku 1668 zrušil řád Jesuatů, když řád se byl odchýlil od původního ducha.

58. SVATÍ OSTATNÍCH ŘÁDŮ

Bl. JORDÁN FORZATE, opat benediktinského kláštera v Padově, byl roku 1237 od vladaře Ezzelina dán do vězení a zemřel kolem roku 1240. Svátek 13. srpna.

Bl. JAN DE SURDIS, benediktin v Toroně(?); rok smrti není znám; svátek 17. dubna.

Bl. JULIANA COLLALTO byla dcera hraběte Collalto u Trevisa; vstoupila do kláštera v Gemulle u Padovy a zemřela jako abatyše benediktinek, ozdobená ctnostmi, v Benátkách, r. 1262. Svátek 1. září.

Sv. SILVESTR z rodu *Gozzelini* narodil se r. 1176 v Auximu (nyní Osimo) v provincii ankonské; po studiích v Bologni a Padově stal se kanovníkem. Spatřiv kdysi znetvořenou mrtvolu svého příbuzného, druhdy muže krásného, řekl si: „Já jsem tím, čím on byl - čím je on nyní, tím budu i já.“ I zostřil svou tuhou kázeň. Pověst o tuhém životě poustevníka Silvestra přivábila k němu účelivé žáky. Silvestr založil novou družinu *Silvestrinů*, potvrzenou r. 1248 papežem Innocencem IV. Řehole byla vzata ze řehole sv. Benedikta. Klášter byl v Monte-Fanu v provincii ankonské; Silvestr si vykopal hrob, do něhož často uléhal, rozjímaje o smrti. Zemřel goletý roku 1267. Svátek 26. listopadu.

Sv. MECHTILDA narodila se v Eislevenu v Sasku jako dcera hraběte Hackenborna. Gertruda, abatyše eislebenská, byla její sestra. Mechtilda byla vychována v klášteře benediktinek rodersdorfských. Klášterní samota a tichý, bohumilý život se jí zalíbily tak, že si umínila nevrátiti se do ruchu všedního světa. Matka ji sice chtěla provdati a doléhala na ni častými návrhy. Ale Mechtilda prohlásila, že miní svůj život zasvětiti na vždy Bohu. Pak přesídlila s řeholnicemi do Elpedy u Eislevenu, odkudž nazývána bývá také *Elpedská*. Tam přebývala po nějaký čas s Gertrudou. Mechtilda si získala svou dobrotivostí, dětinnou prostotou a pokorou přízně svých družek. S velikou láskou ošetřovala nemocné řeholní sestry; modlila se s nimi a plakala s nimi a snažila se jim poskytovat úlevy. Ruční těžké práce konávala vždy ráda a zůstávala při nich vždy veselé mysli. Předčítávala svým sestrám Písmo svaté s takovou lahodou a nadšeností, že byly uchváceny citem zbožnosti. Rozmlouvala důvěrně s Bohem a bývala vroucností citů a tužeb k slzám dojata. V modlitbách a rozjímáních zapomínala na svět, duch zalétal do nebe. Stávala se účastnou nadpřirozených vidění a zjevení; nazírala na tajemství víry. Jsouc u vytržení mysli byla zbavena činnosti smyslů; na příklad necítila, když ji někdo z jejího místa odtahoval. Mechtilda se tajila svými viděními před družkami: teprve v pokročilejším věku je vypravovala. Později sepsala knihu: „*Liber de spirituali gratia et de revelatione*“, t. j. o milostinách a o zjeveních.

ZÁZRAK SV. ANTONINA PADUÁNSKÉHO.

Kdykoliv mluvila o utrpení Páně, zapálila se jako růže. Kdysi se vrhla do střepin, aby činila pokání za to, že poslouchala lehkovážné písně. Mechtilda trpěla prudkými bolestmi hlavy i neduhem kamene. Útrapy snášela tiše. Sestry nejednou se rozplakaly, vidouce ji trpěti, ale ona je těšila a do rukou Božích se doporučovala. Když se jí přiblížila poslední chvíle, zašeptala: „Dobrý Ježíši! Už přicházíš! Jak děkuji Tobě.“ Zemřela v letech 1270-1280 (Dudává rok 1301). Svátek sv. Mechtildy Elpedské 10. dubna (nebo 19. listopadu).

Sv. GERTRUDA se narodila v Eislebenu v Sasku jako dcera hraběte Hackenborna. Mechtilda, řeholnice elpedská, byla její sestra. Také Gertruda byla vychována v klášteře benediktinek rodersdorfských. Protože byla velmi nadaná, dovolili jí studium filosofie, řečnictví, řeči, theologie scholastické a mystické. Později se odvrátila od studia a přilnula víc srdcem k Bohu. Byla abatyší v řečeném klášteře. Po 40 let zastávala ten úřad s laskavostí a moudrostí; ve věcech důležitých skromně se radívala s Mechtildou, která též byla v jejím klášteře. Měla na zřeteli dobrou kázeň řeholní a skýtala chudým všemožnou podporu. Byla služebnicí ostatních sester a jako matka se o ně starala. Někdy mívala i pokušení, myšlenky marnivé a neužitečné, ale uměla jim odporovati. Ocítala se často v extasi. Napsala v latinské řeči: *Revelationes a Insinuationes divinae pietatis*. Nikdy nepohlédla na muže, tak že nemohla jednoho od druhého rozeznati. Poslední nemoc Gertrudina nepocházela snad z nějakého

neduhu, nýbrž ze žhavé lásky k Bohu. Žádala si utrpení; říkávala: „Hodina bez utrpení je mi nesnesitelně dlouhá.“ „Kdo má rád klid, neučinil ještě velikých pokroků ve ctnosti.“ - Na smrtelném loži ztratila řeč a ačkoliv sestry na její posunky činily právě opačné věci, nehoršila se. Zemřela r. 1292 (*St a D* udávají rok 1334). Svátek sv. Gertrudy 15. listopadu.

Bl. ADALBERT pocházel z hraběcího rodu švábského a žil zprvu rozkošnickým životem; pak vstoupil do kláštera altaichského v Bavorsku; byl na sebe velmi přísný. Zemřel r. 1311. Svátek 26. listopadu.

Bl. HEŘMAN, mnich a poustevník v Nieder-Altaichu; † roku 1327. Svátek 28. prosince.

Bl. JAN BONUS nebo *Zambonus* narodil se roku 1168 v Mantově. Otec slul Joannes, matka Bona, odtud jeho jméno Joannes Bonus. Nesouhlasil s pravdou, že by byl pocházel z rodu Bonnoni. Ve věku 20 let se odebral do světa, aby si jako šašek (joculator) na zámcích šlechty vydělával živobytí. Vedl život lehkomyšlný. Když mu bylo 40 let, onemocněl; od té doby se obrátil k Bohu. Jako poustevník řádu sv. Augustina žil v Mantově a časem v Ceseně (v papežském státě). Žil přísně. Kdysi naň doráželo tělesné pokušení a tu Jan, aby mu odolal, vrážel si třísky za nehty. Jsa 81letý řekl: „Umru tam, kde jsem se narodil.“ Vrátil se do Mantovy a tam zemřel roku 1249. Svátek 23. října.

Bl. LIMBANIA narodila se na ostrově Cypru z bohatých rodičů; z přinucení se měla provdati, ale odešla s pěstounkou a s několika služebnicemi na janovskou loď.

V Janově vstoupila do kláštera augustiniánek (podle *D*), kde se stala vzorem všech bohumilých ctností. Se svolením představené přebývala v jámě opodál kláštera a žila odřikavě. Zemřela kolem roku 1250. Svátek 6. září.

Bl. JERONYM GHIRARDUTI, augustinián v Ankoně; rok smrti není znám. Svátek 5. března.

Bl. AUGUSTIN NOVELLUS, narodil se v Thermesu na Sicilii, studoval v Bologni a byl převorem augustiniánů v Sieně. Zemřel r. 1309. Svátek 28. dubna (nebo 19. května).

Sv. KLÁRA MONTEFALKÓNSKÁ (anebo také *de Cruce*, t. j. „z kříže“) narodila se r. 1268 v Monte Falkone u Spoleta v Italii. Modlívala se v mládí tak vroucně, že každý, kdo ji spatřil, byl mocně dojat. Starší její sestra byla v klášteře augustiniánek; také Klára vstoupila do tohoto kláštera a překonávala všechny řeholní sestry svou horlivostí a sebezapíratostí. Kdysi za zimní doby provinila se proti mlčelivosti a za pokání si uložila státí za kruté zimy bosa ve sněhu a modliti se stokrátě modlitbu Otče náš. Bedlivě dbala o zachování panenské čistoty; každého nebezpečí k porušení stydlivosti se bedlivě chránila. Nikomu do očí všeetčně nehleděla. Kdysi se jí ptal její bratr, proč stále klopí oči. Odpověděla: „Oči jsou branou do duše; jimi vchází i lákadlo ke hříchu. Ostatně k mluvení není potřeba očí, nýbrž jazyka.“

Ač byla ještě mladičká, Klára byla zvolena představenou toho kláštera. Řídila družinu více svým příkladem než slovy.

Zapírala se kajícími skutky, byla horlivá v modlitbě, tichá a trpělivá. Nejraději pohlížela na kříž. Kdysi řekla: „Je-li pak možno, abychom patřice na Krista ukřižovaného, na něco jiného myslili, než na Krista?“ - Proto z lásky ke Kristu si přála, aby pro něho mohla co nejvíce trpětí. Zemřela jsouc teprve 40letá r. 1308. Říkávala, že jí Bůh rozšířil srdce a že v něm nosí nástroje umučení Spasitelova; a vskutku, když po její smrti na žádost řeholnic lékaři otevřeli mrtvé tělo Kláříno, shledali, že v jejím srdci, které bylo zvící dětské hlavy, jsou podivuhodně utvářené nástroje umučení Páně, kříž, hřeby, koruna, kopí. Div tento dosud možno zřítí v tamním klášteře, kdež její srdce neporušené se chová. Svátek 18. srpna.

Sv. MIKULÁŠ TOLENTINSKÝ narodil se v San Angelu (na silnici z Ankoný do Říma); rodiče jeho, Kampan a Amata, byli dlouho bezdětní; synáček se jim narodil, když byli vykonali pouť k sv. Mikuláši do Bari. Proto dali synáčkovi jméno Mikuláš. Byl v mládí vážný a strnil se dětských her. Záhy vstoupil do sboru řeholních kanovníků augustiniánů v Tolentinu, ale brzy se přihlásil do kláštera augustiniánů poustevníků. V tomto klášteře vynikal pokorou, poslušností, nábožností. Panickou čistotu zachoval neporušenu. Konal trpělivě i nejomrzelejší práce, bičoval se, požíval jen chleba se zelinami. Jeho strýc, převor ve Fermě, lákal ho k sobě do kláštera řka, že prý je tam mírná kázeň. Ale Mikuláš odpověděl: „Nepůjdu, nevstoupil jsem do řádu, abych hověl pohodlí.“ Byv posvěcen na

kněze, konal úřad kazatele svědomitě; kál se za poklesky své i cizí, bičoval se a konal oběť Mše svaté na úmysl, aby Bůh zatvrzelým hříšníkům dal milost sebezpoznaní a kajcnosti. Zemřel 10. září 1510. Svátek 10. září.

Bl. BONAVENTURA, generál augustiniánů, kardinál, byl r. 1374 v Padově zavražděn, že hájil práv církevních. Svátek 10. června.

Bl. KLEMENT *a s. Elpidio*, augustinián v Orvietě; rok smrti není znám. Svátek 8. dubna.

Bl. JAN Z RIETI, augustinián, byl milým společníkem těch, kdož navštívili klášter; rád ministroval. Také se nazývá *Joannes Simplex*, prostý. Zemřel r. 1347. Svátek 1. srpna.

Bl. JAN a *Petr Bechetti*, augustiniáni ve Fabriánu; svátek 11. srpna a 28. dubna.

Bl. ŠIMON Z TODI (*Simon Tudertinus*), augustinián v Bologni; byl muž ctihodný, avšak pro závist mnohých zakusil mnoho trpkostí. Zemřel roku 1322. Svátek 20. dubna.

Bl. ŠIMON FIDATO (*de Cassia*), augustinián (či trinitář?), zemřel r. 1348. Svátek 3. února.

Bl. PETR (JAKUB) DE PESARO, augustinián eremita v Itálii; svátek 23. června.

Bl. LUCIA BUFLORI, augustiniánka v Umbrii; svátek 29. července.

Bl. JAN ANGLUS, augustinián v Bridlingtonu v Anglii, † r. 1379. Svátek 10. října.

Bl. JULIANA KORNELIONSKÁ narodila se r. 1193 ve vesnici Retines u Lu-

tychu. Rodiče její byli zámožní, ale oba záhy zemřeli. Juliána byla dána na výchovu do panenského kláštera řádu sv. Augustina na hoře Korneliově u Lutychu. Tam si zamilovala tichý, rozjímavý život; cvičila se ve vědách a v ručních pracích. Žaltář uměla říkati zpaměti. Nejraději četla spisy sv. Augustina a sv. Bernarda. Dospěvši, složila řeholní sliby. Vynikala zbožností, poslušností a pokorou. Kdykoliv slýchala o nepravostech, jež lidé páchali, oplakávala je, jako by se jich byla sama dopustila. V jejím srdci hárала láska ke Kristu, zvláště k nejsvětější Svátosti oltářní. - Kdysi měla podivné vidění: spatřila měsíc, který byl na jedné straně zatemnělý, jako by byla v něm trhлина. Juliáně se dostalo poučení, že měsíc značí Církev, temné pak místo že značí nedostatek svátku ku počtě nejsvětější Svátosti oltářní, a že tedy má býti zavedena zvláštní slavnost, aby dáno bylo zadostiučinění za mnohé zneuctění, které se Kristu Pánu v této svátosti děje.

Juliana se dlouho nesvěřovala s tímto viděním, až teprve r. 1230, když se stala převorkou svého kláštera, oznámila své tajemství lutyšskému kanovníku Janu de Lausenna, arcijáhnů Jakubovi Troyeskému a dominikánu Hugonovi *a s. Caro*. Jmenovaní oznámili, co slyšeli, lutyšskému biskupu Robertovi, a ten vyšetřiv všecko, vydal po dlouhém zdráhání roku 1246 pastýřský list, ve kterém nařídil, aby příštího roku byl slaven svátek Božího Těla v celé diecési. Robert však zemřel téhož roku a rozkaz jeho nebyl vykonán. Dominikán Hugo stal se později

kardinálem a papežským vyslancem; ten zavedl svátek Božího Těla v diecési lutyšské i v jiných diecésích. Papež Urban IV. nařídil dne 11. srpna 1264, aby slavnost Božího Těla byla konána ve veškeré Církvi každoročně ve čtvrtek po svátku nejsvětější Trojice. Rozkaz však nebyl proveden, protože papež Urban IV. téhož roku zemřel. Teprve papež Klement V. jej obnovil r. 1311 na všeobecném církevním sněmu ve Vienně a svátek ten v celé Církvi zavedl.

Julianě bylo později snášeti mnoho útrap a protivenství; buď proto, že naléhajíc na šetření řeholní kázně, vzbudila u řeholnic odpor a nevoli, anebo že nemohla souhlasiti s převorem stran správy klášterních statků. Juliana byla donucena odejiti. Opustila klášter s Anežkou a s jinými řeholnicemi sestrami a nalezla přístřeší u beguinek v Namuru. (Beguinky byly řád svobodnější beze slibů, bez klauzury, tedy vlastně jen zbožná družina. Založil je roku 1180 horlivý kněz Lambert le Beghe, odkud jejich jméno beghinky nebo beguinky.) Tam žila ve velké bídě. Posléze odešla do panenského kláštera flosského; tam zemřela roku 1258. Její tělo bylo od jejího přítele mnicha Goberta převezeno do kláštera Villenského. Slavi se 6. dubna.

Bl. ROSELINA, panna, řeholnice řádu kartuziánského, narozená v Sabrandu u Arsu, † r. 1329. Svátek 17. ledna (nebo 11. června).

Bl. PETR PETRONIUS, kartuzián sienský, uřízl si prst, když ho převor nutil ku kněžství. † r. 1361. Svátek 29. května.

Sv. THEOBALD (*Děpold*) z MARLY pocházel z rodu Montmorency. Byl zprvu rytířem a všude vítězil na turnajích. I král sv. Ludvík si ho vážil. Pak se stal členem a představeným cistercienského kláštera ve Vaux de Cernay. Zemřel r. 1247. Svátek 8. prosince.

Ct. IDA LOVAŇSKÁ, panna a řeholnice cistercienská v Rosendael u Mechlína, † roku 1300. Památka 13. dubna.

Bl. IDA NIVELLSKÁ narodila se v Nivelles u Bruselu. Po smrti jejího otce chtěli ji příbuzní provdati, ale ona utekla oknem do nedaleké dědiny, kde se přidružila k sedmi chudým pannám. Ve věku 16 let vstoupila do kláštera řeholnic cistercienských. Dostávalo se jí nadpřirozených vidění a zjevení o Svátosti oltářní. Zemřela roku 1231. Svátek 11. prosince.

Sv. LUTGARDA (či *Luitgardis*) Brabantská narodila se roku 1182 v Tongernu u Lutychu z rodičů stavu měšťanského. Matka ji vedla ku zbožnosti a skromnosti; ale otec chtěl, aby se pěkně strojila, a radoval se, když marnivá dívka si libovala v zábavách a radovánkách. Aby ji zabezpečil věno pro budoucí sňatek, uložil otec u jistého kupce 20 hřiven stříbra. Avšak kupec přišel na mizinu a sny Lutgardiny o manželském ráji jako vrcholu pozemského blaha se rozplynuly v niveč. Lutgarda vystřízlivěla a přestala se honiti po zábavách. Tehdy pojal k ní jistý mladý voják náruživou lásku a ucházel se o její ruku. Lutgarda ho odmítla; avšak nápadník ji uchopil kdysi na cestě, chtěl je násilně unést. Stěží se mu vyrvala z objetí, uprchla do blíz-

kého lesa a skryla se v houštině. Umínila si, že dá výhost světu a že vstoupí do kláštera.

Jak se Lutgarda rozhodla, tak učinila; s radostným souhlasem matčiným vstoupila do kláštera benediktinek u sv. Kateřiny ve St. Trondu. V klášteře se mrtvila nad obvyčej přísně a nechtěla mluvit a slyšeti leč toliko o Bohu. Bůh ji omilostnil různými dary. Jsouc u vytržení mysli, žila v důvěrném spojení s Kristem. Obdržela dar znalosti lidských srdcí a nazi-rání do budoucnosti. Milovala Boha žhavou láskou; říkala: „Raději chci býtí v pekle s Bohem než v nebi bez Boha.“

Lutgarda zachovávala zevrubně řeholní pravidla a konala svědomitě všechny práce, jež jí byly uloženy; zvláště láskyplně ošetřovala onemocnělé sestry řeholní. Záhy byla zvolena převorkou; avšak za nedlouho složila tuto hodnost a s dovolením církevním opustila klášter trondský a přestoupila do cistercienského kláštera v Aviersu u Bruselu. Nic jí neva-dilo, že jsouc Vlámka, neznala jazyka francouzského, jímž se tam hovořilo. Roku 1235 Lutgarda oslepla a v tomto velikém utrpení hledala útěchy v rozjímání o hoř-kém utrpení Krista Ježíše. † dne 16. června 1246. Slaví se 16. (nebo i 10.) června.

Bl. LEUTGARDA ze III. řádu svatého Františka a zakladatelka kláštera vi-tichenského (v Bádensku). Měla nakřivené hrdlo. Zářila ctnostmi. Zemřela ve stáří 57 let r. 1347. Svátek 16. října.

Bl. SIBYLLA DE GAGES, řeholnice cistercienská v Aviersu u Bruselu, † r. 1246. Svátek 9. října.

Ct. KAROLINA DE SEYN, řeholnice cistercienská v Dunevarchu v Nizozemí; rok smrti není znám. Památka 14. června.

Bl. RAINER, řeholní bratr cistercienský ve Villersu v Brabantsku. Rok smrti není znám. Je-li Rainer týž z Rainerem, jehož svátek je 11. dubna, není známo. Svátek 7. února.

Bl. UBALD ADIMARI pocházel z Florencie. Byl vojínem. Když mu bylo 33 let, obrátil se vedením sv. Filipa Benického na cestu spasení a vstoupil do řádu servitů. Žil sebezapíravě, aby se kál za hříchy pýchy, již se dal ovládati za svého mládí. Zemřel 9. dubna 1315. Svátek 9. dubna.

Sv. CYRILL narodil se v Cařihradě a byl III. generálem řádu karmelitánského. Když slyšel, že sultán z Ikonie chce čísti knihy křesťanské, donesl mu ty, které byly proň nejvhodnější. Usiloval o návrat Řeků do lůna Církve. Cyrill zemřel r. 1224 v Jerusalemě. Svátek sv. Cyrilla, generála karmelitánského, 6. března.

Sv. ANGELUS narodil se v Jerusalemě a vstoupil do řádu karmelitánů. Odebral se na ostrov Sicílie a kázal tam slovo Boží. Kdysi káral jistého velmože, jenž žil v krvesmilství se svou sestrou. Sestra činila pokání, velmož však dal najatými zákeřníky zabítí Angela v Leokatě na Sicílii r. 1225. Svátek 5. května.

Bl. ALBERT, mnich karmelitánský v Messině na Sicílii r. 1306; jmenuje se *de Trepano*, protože v Trepaně se narodil. Svátek 7. srpna.

Bl. LUDVÍK MORBIOLUS, karmelitán boloňský; rok smrti udává D. 1292,

jiní kolem 1492. Svátek 15. března.

Sv. ONDŘEJ KORSINI narodil se r. 1302 ve Florencii z rodičů šlechtických a bohabojných. Otec Mikuláš a matka Peregrina bděli nad Ondřejem jako nad vzácným pokladem a vedli ho k dobrému slovem i příkladem. Ale Ondřej, jinoch sličný a živý, liboval si ve společnosti zlých druhů, vrhl se do víru života rozkošnického; ve společnosti hýřilů, zpuštěných dívek a náruživých hráčů klesal hloub a hloub. Nešťastní rodičové si nevěděli se synem rady. Matka Peregrina vzala útočiště k Matce Boží.

Kdysi modlila se Peregrina v komnatě své před obrazem Panny Marie a volala plačíc: „Matko Boží! Matko Vykupitele našeho Ježíše Krista! Ty víš, že mému synu hrozí zkáza, víš, v jakém je nebezpečení! Smiluj se nad ním! Oroduj za něho, aby byl zachráněn!“ Když ještě se modlila a usedavě plakala, vkročil syn do komnaty; spatřiv matku slzeti, tázal se jí, proč pláče. Rozhorlena zvolala matka: „Pryč! pryč ty vlku dravý, ježž pod srdcem jsem nosila a jenž srdce mateřské teď zraňuje.“ Ondřej odešel, ale výčitka matčina jej bodala ve svědomí; vrátil se a tázal se matky, co má znamenati zmínka o vlku. Matka odpověděla: „Když jsem tě ještě pod srdcem nosila, zdálo se mi kdysi, že jsem porodila vlka a že ten vlk běžel do karmelitánského kostela a tam že se proměnil v beránka. První část snu se mi vyplnila, vlka v tobě mám, ale ten vlk, ten se nechce proměnit v beránka.“ Ondřej se zastyděl, zakryl si tvář a sliboval, že se polepší a že se obrátí v beránka.

Dostál svému slibu; již druhého dne vstoupil do karmelitánského kláštera. Konal nejtěžší práce v klášteře poslušně a pokorně; podroboval se přísné kázni řeholní. Zprvu bylo mu bojovati tuhé boje proti prudkým pokušením a žádostem těla, proti vábným představám o rozkoších a o slávě světské. Také bývali druhové se pokoušeli Ondřeje z kláštera vy lákati řkouce mu: „Zahod' hrubý oděv mnišský, opusť ponurý klášter a vrať se k nám, do světa, kde tě čeká sláva a rozkoš.“ Ale Ondřej vítězně přemáhal všechna pokušení a vytrval.

Roku 1328 byl Ondřej vysvěcen na kněze. Jako kazatel mívál největší soucit se zatvrzelými hříšníky. Mezi těmi byl jeden z příbuzných Ondřejových, jménem Jan Korsini; ten proměnil svůj dům v hostinec a lákal do něho opilce, karbaníky a smilníky. Ondřeji se podařilo Jana přivést na dobrou cestu. - Zdokonaloval se ve vědách bohosloveckých na školách pařížských. Když se vrátil do vlasti, byl zvolen biskupem fiesolským. I v novém úřadě neustal žiti jako odřikavý řeholník. Sám k sobě byl přísný, k jiným shovívavý; svůj úřad konal s apoštolskou horlivostí; zvláště bedlivě pátral po zatvrzelých hříšnících; neustal se za ně modlit a jim domlouvati, až se polepšili. Jsa 71 letý, roznemohl se prudkou zimnicí a zemřel r. 1737. Slaví se 4. února.

Bl. BARTOLOMĚJ FANTI narodil se roku 1443 v Mantově, vstoupil do kláštera karmelitánského. Zemřel 5. prosince 1495. Svátek 5. prosince.

Sv. ŠIMON STOCK narodil se snad

r. 1164; jeho otec byl hradním správcem v Harfordě u Kentu v Anglii. Šimon, je-
muž vlastní bratr ukřivdoval, odešel do
ústraní, stal se poustevníkem a učinil slib
čistoty. Dvacet let bydlel v dutém stromě.
Tu přišli r. 1212 první karmelitáni do
Anglie; Šimon se stal prvním jejich no-
vicem. Protože měl studia již za svého
mládí dokončená, stal se rychle koadju-
torem řádového generála. Vykonal pouť
do Sv. země. Šimon dal jako vrchní před-
stavený karmelitánům škapuliř. Zemřel
na visitační cestě do Bordeaux r. 1265.
Svátek 16. května.

Bl. PETR THOMAS narodil se r. 1286
v Perigordu ve Francii z rodičů velmi
chudých, kteří nemohli Petra a jeho se-
střičky uživit, takže chodili žebrotou.
Ale Petr byl snaživý; přišel do Aigen, tam
se živil vyučováním dětí a almužnami.
V Condoru v Gaskoňsku vstoupil do kláš-
tera karmelitánského. Jeho kázání se ne-
dostávalo náležité vážnosti; Petr dráždil
posluchače ke smíchu; ovšem pak pra-
videlně následovaly slzy lítosti. Petr ve
svých kázáních nešetřil ani papeže. - Pa-
pež Innocenc VI. ho jmenoval r. 1353
apoštolským legátem a poslal ho na dvůr
bulharského krále Štěpána, o němž se pro-
slýchalo, že prý chce odstoupiti od roz-
kolu. Petr šel, ale dílo se nezdařilo. Pak
provázel křižácké vojsko do Egypta; vra-
ceje se do vlasti, zemřel na ostrově Cypru
r. 1366. Svátek 6. (či 29.) ledna.

Bl. JOHANNA SKOPALLI narodila se
r. 1428, byla dcera Šimona Skopalliho;
oblékla se v roucho karmelitánek, pod
kterýmž nosila žíněný pás a řetěz. Zemřela

v Reggiu (v Itálii) roku 1491. Svátek 9.
července.

ANDEĽA ČESKÁ podle Boh. Balbina
(Miscel. Bohem I., 28.) byla dcerou krále
Vladislava II. a Kedruty. Putovala prý do
Jerusalema a seznámivši se s Brokardem,
vstoupila do řádu karmelského. Vráťvši
se do Prahy, žila přísně a zbožně. Zemřela
r. 1220. Zprávy ty však nejsou zaručeny.
Původ sv. Angely, karmelitánky, jejíž
relikviář se chová v Kolíně nad Rýnem
s nápisem, že je pochována v Praze, není
znám.

59. PÉČE CÍRKVE O POVZNE- SENÍ LIDU, O VĚDU A UMĚNÍ

Křesťanský duch pronikal ve středo-
věku soukromý i veřejný život. Dokazují
to výpravy křižácké, pouti do Palestiny,
četné řehole, nemocnice a chudobince od
Církve založené, půjčovny a zastavárny
(montes pietatis). Dobrý znalec středově-
kých poměrů, protestant Uhlhorn, praví:
„Žádná doba nevykonala pro chudé to-
lik, jako středověk.“ Koncem 14. století
nalézáme v každém městěčku hospital,
ve větších městech i více. Hospitalů pro
chudé, nemocné a zestárlé, pro sirotky a
nalezence bylo poměrně mnohem více
než v dnešní době. Král Ludvík VIII. od-
kázal ve své závěti podíly dvěma tisícům
špitálům pro malomocné ve Francii. Ve
středověku vznikly cechy řemeslníků. Ta-
ké divadla měla ráz náboženský; byly
provozovány hry vánoční a pašijové. Po-
čet svátků byl rozmnožen o svátek Bo-

žihlo Těla (r. 1264), nejsvětější Trojice (r. 1224), Narození Panny Marie (roku 1245). Za papeže Bonifáce VIII. bylo roku 1300 zavedeno milostivé léto. Jubileum církevní slaví se od času papeže Pavla II. (1464-1471) každého 25. roku. Ve středověku byly rozšířeny také různé pověry, na př. astrologie čili čtení tajných a budoucích věcí z postavení hvězd; alchymie čili umění z obyčejných kovů připravit zlato; čarodějství čili snaha pomocí zlého ducha vykonati podivuhodné věci, zázrakům podobné. Církev takové pobloudilce napomínala a astihala klatbou. Stát je odsuzoval a upaloval. Ale Církev vždy zavrhovala upalování „čarodějnic“. Panna Orleánská byla upálena jako čarodějnice, ač byla nástrojem prozřetelnosti Boží, aby zachránila vlast.

Ve stoletích IX. až XI. vynikli mezi učenci Rabanus Maurus († 856), Jan Scotus Erigena († kolem roku 883), jeptiška gandersheimská Roswitha († 984), sv. Petr Damiani († 1072) a bl. Lanfrank († 1089). - Později pěstována byla na školách církevních scholastika a mystika. *Scholastika* (t. j. věda ve školách pěstovaná) je soustavné studium, aby člověk zjevené pravdy pokud možno rozumem pronikl, vnitřní spojitost jejích odůvodnil, aby je uvedl v soustavu a aby je objasnil ostatními vědami. Zakladatelem scholastiky je sv. Anselm († 1109). Ten dal heslo scholastice: „Věřím, abych porozuměl“, t. j. zprvu je třeba věřit a pak teprve snažit se porozumět tomu, čemu bylo uvěřeno.

Mystika (od řeckého *myein* — zavřít

oči, pohroužit se do nitra) snaží se vniknouti do tajemství Božích cestou rozjímání, kontemplace, a poněvadž jen duše čistá může okoušet božských slastí, usiluje očistiti duši od hříchů, vybavit ji z pozemských náklonností a cvičiti ve svaté lásce. Scholastika jest povahy spekulativní, mystika řídí náklonnosti duše. Předmětem scholastiky je Bůh jakožto nekonečná Pravda, předmětem mystiky Bůh jakožto věčná Láska. Tím ovšem není řečeno, že by oba tyto směry postupovaly odděleně. Slavní scholastikové, jako sv. Tomáš a Bonaventura, jsou zároveň vynikajícími mystiky.

Slavní scholastikové jsou: Petr Lombardský († 1164), - Alexander Halleský († 1245), - bl. Albert Veliký († 1280), sv. Tomáš Akvinský († 1274), - sv. Bonaventura († 1274), - Duns Scotus († 1308). Mezi mystiky vynikli: sv. Bernard, Bonaventura, - Jan Gerson († 1429), - Jindřich Suso († 1365), - Tomáš Kempenský († 1471), - sv. Hildegarda († 1179), Alžběta Šenavská († 1165). - Mezi kazateli vynikli: sv. Vincenc Ferrerský († 1419), Jan Kapistrán († 1456), - Gailer z Kaisersbergu († 1510).

Ze škol katedrálních a klášterních vynikly některé tím, že na nich četní učitelé přednášeli všecku známou vědu. Takové školy se nazývaly „vysoké“ čili „university“. *Universita* je sdružení učitelů a žáků, jež má zvláštní zřízení. V Bologni pěstovala se věda lékařská. Později byly zřizovány 4 fakulty: theologická, filosofická, právnická a lékařská. University měly ráz církevní. Od XIII. století žádá

KAZÁNÍ SV. ANTONÍNA PAD.

universita nesměla být zřízena bez papežského svolení. Papežové měli vrchní dozor a svěřili tento úřad kancléřům. Kancléřem byl obvykle místní biskup. Tak na př. arcibiskupové pražští byli jmenováni stálými kancléři university pražské; Arnošt z Pardubic byl prvním. Promoce, t. j. udílení hodností akademických (bakaláře, licenciáta, mistra nebo doktora) dala se obřadem náboženským. University byly většinou udržovány ze jmění církevního. Také pro chudé posluchače byly zřizovány koleje a bursy. Roku 1250 zřídil Robert ze Sorbony nadaci pro takovou kolej; od této koleje nazvána byla theologická fakulta v Paříži „Sorbonou“.

Ve století XIV. a XV. bylo pěstováno studium spisovatelů řeckých a římských. Toto studium bylo pokládáno za pramen vzdělanosti. Nazývalo se *humanismus*. V Itálii je pěstovali zvláště Dante († roku 1321), Petrarka († roku 1374) a Boccaccio († roku 1575). Podle názoru humanistů měla se věda znovuzrodit. *Renaissance* (znovuzrození) dala vědě nový ráz, pohřbilo však ráz pohanský. Humanisté vychvalovali spisy pohanské, zvláště Platonovy a Aristotelovy. Získali si zásluh o ušlechtilou řeč, o krásnou klasickou mluvu, o kritiku historickou, ale šířili nevěru a náboženskou lhostejnost a tím otevřeli bránu bludům protestantským.

Také nižší školství rozkvetlo. Již církevní sněm v Cáchách (r. 802) ukládal: „Každý posílej své děti do škol, aby se učily, a to tak dlouho, dokud nejsou dostatečně vzdělány.“ Papež Innocenc III. nařídil roku 1215: „Při každém kostele

budiž zřízena škola.“ - Ve větších osadách vznikly školy farní, kde se mládež učila náboženství, čtení, psaní a počtům; učители byli kněží a chrámoví služebníci. Další vzdělání se dělalo v latině.

Církev byla i v této době pěstitelkou umění. Zvláště řeholníci byli výteční stavitelé, malíři, sochaři a znalci posvátného zpěvu. Ráz *slohu románského* jest: klenby tvoří polokruhy, na sloupech jsou hlavice krychlové, na římsách, štítech a portálech je vlys obloučkový. Ve slohu románském jsou: dóm pisánský, mohučský, chrám sv. Jiří v Praze. Ráz *slohu gotického* je: lomený oblouk, rozčlankování hran a ploch, štíhlá stavba, přípory na stěnách a volných pilířích, žebra na klenbách, pruty a kružby v oknech. Ve slohu gotickém jsou: Pařížská Notre Dame, dóm remešský, amienský, kolínský, svatovítský v Praze (založený roku 1344), chrám sv. Barbory v Hoře Kutné (kolem r. 1370), svatoštěpánský dóm ve Vídni (r. 1359). Mistry slohu gotického byli Matyáš z Arasu a Petr Parléř.

Umění malířské, jež dříve tolik kvetlo v říši byzantské, za bojů obrazoboreckých se přeneslo do Itálie, kdež oživeno byvší duchem františkánským, vytvořilo díla nehynoucí krásy. Řadu vynikajících malířů zahajuje Giotto († 1337), jenž zavedl malbu na čerstvé omítce (al fresco). Vrchol vlastního křesťanského středověkého malířství představuje dominikán Fra Giovanni Angelico da Fiesole († 1455), ve vroucnosti výrazu nepředstížený. Jeho heslem bylo: „Kdo chce díla Kristova zobrazovati, musí též sám stále s Kristem

býti spojen.“ - Básnictví rovněž nám zůstavilo skvosty, z nichž mnohé se staly ozdobou liturgie, jako hymny sv. Bernarda, Tomáše Akvinského (Adoro te, I. lauda Sion), Tomáše Celana (Dies irae), Jakopona da Todi (Stabat Mater). Též nejkrásnější lidové písně náboženské mají původ ve středověku. I Luther vyznal: „Im Papsttum hat man feine Lieder gesungen.“ Náboženské epos je důstojně zastoupeno. Nejvelkolepějším dílem, jež kdy v oboru poesie bylo vytvořeno, jest Dantova „Božská komedie“.

60. SVATÍ A SVĚTICE XIII.

A XIV. VĚKU, KROMĚ SVĚT-

CŮ ŘÁDOVÝCH, UVEDENÝCH

V KAPITOLE 57. a 58.

V Italii.

Ct. ŘEHOŘ IX. papež (1227-1241), za něhož byli svatořečeni František Assiský a j. Památka Řehoře IX. 22. března.

Sv. ŘEHOŘ X. papež (1271-1276), z rodu Visconti, byl právě ve Svaté zemi, když ho došla zpráva, že je zvolen papežem. Prvním činem jeho bylo, že svolal církevní sněm do Lyonu za příčinou křižácké výpravy a sjednocení Řeků. Jmenoval sv. Bonaventuru kardinálem. Zemřel r. 1276 Svátek 16. února.

Bl. MIKULÁŠ IV. papež (1288-1292), slul dříve Jeronym Askoli a byl Františkán. Zemřel r. 1292. Svátek 4. dubna.

Bl. COELESTIN V. papež (1294), slul dříve Petr; narodil se r. 1215 v Isernii (Sergna v Neapolsku) z rodičů stavu rolnického. Už v mládí odešel do ústraní a ztrávil tři léta ve skalní jeskyňce v tuhé kázni. Byv vysvěcen na kněze, odebral se na lesnatý vrch Murronský u Sulmonu. Tam poustevničil 5 let a odešel odtud na horu Majellu. Tam povstala r. 1254 osada poustevníků, jejichž představeným byl Petr. Tato družina poustevníků byla od papeže Urbana IV. r. 1264 potvrzena jako nová větev řádu sv. Benedikta. Mužové tito žili po způsobu poustevníků egyptských.

Tehdy r. 1292 po smrti papeže Mikuláše IV. nemohli se kardinálové sjednotiti při volbě nového papeže. Tu upozornil jeden z kardinálů na Petra poustevníka. Kardinálové zvolili Petra papežem. Petr uslyšev to nevěděl, bdi-li, či sni. Odmítl volbu rozhodně řka, že nehodlá zneaktivati apoštolskou Stolicí svou neschopností a státi se světu na posměch. Ale král neapolský Karel II. a jeho syn Karel, král uherský, poklekli před ním a prosili, aby volbu přijal. I přijal volbu a vjížděl v průvodu kardinálů sedě na oslu, jehož otěže drželi oba králové, do Říma. Lid se hrnul do Říma v zástupech, aby viděl prostického kmeta poustevníka, jenž byl povýšen na papežství. Petr si vyvolil jméno Coelestin. Prvním jeho činem bylo, že obnovil předpis papeže Řehoře X., dle něhož kardinálové mají hned devátého dne po smrti papežově vejíti do konklave.

Coelestin byl prostomyslný, dětinně nevinný a dobrotivý. Mnozí jím pohr-

dalia tropilisi z něho nejspíše žerty. Úředníci a sluhové jej podváděli prodávajíce jeho jménem církevní hodnosti a vydávajíce papežské listiny. Coelestin seznal, že nemá schopnosti a zkušenosti k tomu úřadu. Ještě téhož roku, 13. prosince 1294, Coelestin V. prohlásil, že se odřiká papežské důstojnosti dobrovolně a že se odebere na horu Murronskou. Odkládal odznaky své hodnosti korunu, berlu, velekněžská roucha. Byl to okamžik úchvatný, jakého dosud nebylo. Odešel klidně v oděvu poustevnickém na horu Murronskou. Lidé o jeho kroku soudili různě; Dante pravil, že je to slabost, Petrarka, že je to velikost ducha, hrdinnost.

Nově zvolený papež Bonifác VIII. (1294-1303) obával se, aby zlomyslní lidé nezneužívali dobrého stařečka a nezpůsobili rozkol v Církvi. Vskutku někteří Bonifácovi odpůrcové jali se dokazovati, že prý papež nemůže se zřici svého úřadu a že tedy volba Bonifáce VIII. není právoplatná. Proto Bonifác VIII. chtěl mít Coelestina v bezpečném útulku v Římě. Coelestin sliboval, že nechce mít s nikým styků kromě svých řeholných bratří; ujel na lodi, ale mořská bouře přihnala loď ke břehu a vyslanci papeže Bonifáce VIII. zadrželi Coelestina a dopravili ho na pevný hrad Fumone. Tam byl držán pod stráž 38 mužů; jizbičku měl připravenou na způsob poustevny Murronské; dva ze své družiny měl za sluhy. (Poustevníci Murronští jmenují se také „Coelestini“. - Také v Praze, pod Vyšehradem, byli od r. 1387. Klášter jejich byl r. 1420 od husitů zbořen.) Zemřel dne 19. května

1296. Svátek sv. Petra Coelestina 19. května.

Bl. BENEDIKT XI. papež (1303-1304); svátek 7. července.

Ct. BENEDIKT XII. papež (1334-1342); památka 25. dubna.

Bl. URBAN V. papež (1362-1370), byl dříve benediktinským mnichem; zůstal i jako papež prostým řeholníkem. Byl příznivcem císaře Karla IV.; potvrdil řád jesuatů a řád sv. Brigity. Roku 1367 vrátil se do Říma; Brigita jej zdržovala, aby nepřekládal svého sídla do Avignonu, a předpověděla, že, vrátí-li se, brzy zemře. Urban však přece odešel do Avignonu a zemřel záhy, roku 1370. Svátek 19. prosince.

Bl. GERARD (Jaromír) *Tintorio*, syn barvířův a sám také barvíř v Monze u Milána; název svůj měl odtud, že pocházel z rodu Tintorio. Byl od mladosti zbožně živ; byl dobročinný, ale nechťel, aby se o tom mluvilo; nosíval nemocné do nemocnice. Kdysi za zimní doby chtěl zůstat po celou noc v chrámě; kostelník nechťel toho dopustit, leč že by mu přinesl čerstvých třešní. Gerard je donesl, jak dříve pověst. Zemřel r. 207. Svátek 16. června.

Bl. ODIN BAROT narodil se ve Fossanu v Piemontsku a stal se farářem v diecési turinské. Později vzal na sebe roucho III. řádu sv. Františka a putoval do Svaté země. Uvězněn byl od mohamedánů, ale zase propuštěn. Stal se pak proboštem. Důstojnost proboštská rozmnožila jeho pokoru a obětavou činnost. Zemřel r. 1400. Svátek 21. července.

Bl. TUSKANA, vdova, pak řeholnice řádu servitů ve Veroně; zemřela r. 1440; svátek 14. července.

Sv. GUALTER (*Valter*) pocházel z Lodi v Milánsku. Vystavěl tam nemocnici a obsluhoval nemocné. Také v jiných městech: ve Vercelách, v Cremu a Melegnanu (v Lombardsku) zřídil nemocnice; docházel tam a poučoval ošetřovatele, jak si mají vésti. Chodil bos a chatrně oděn. Dlouho a horlivě se modlival. Zemřel r. 1224. Svátek 22. července.

Bl. ALBERT (Aleš; podle *D Albertinus*, převor) příjímám *Besutius*, byl ženat v Besozzu u Milána a zprvu pečoval o rozmnožení svého majetku pravým i nepravým způsobem; avšak kdysi za bouře na jezeře Lago Maggiore slíbil Bohu polepšení života. Statky rozdal, manželka odešla do kláštera, on pak do poustevny. Zemřel r. 1359. Svátek 3. září.

Bl. BERTRAND, patriarcha aquilejský, hájil práv církevních proti hraběti gorickému; poddaní či služebníci tohoto hraběte přepadli Bertranda na poli a zranili jej; bylo to r. 1350. Brzo poté Bertrand zemřel. Svátek 6. června.

Bl. METRONES obcovał zprvu, ač nevědomky, s dcerou svou, pak činil tuhé pokání po dlouhou dobu. Také se dal přikovati ke kameni. Později se stal knězem ve Veroně. Rok smrti není znám. Nápis na jeho hrobě zněl: „Brevem luxum diu luxi e luctu eluctatus; viator, imitare dolentem, errantem detestare!“ t. j. „Po krátké rozkoši došel jsem dlouhého zármutku; z dlouhého zármutku k věčné radosti. Ó poutníče! napodobuj kajícího,

hroz se chybujičího!“ Svátek 8. května.

Bl. BEATRIX (Blažena) ESTENSKÁ, krásná dcera estenského markraběte Azzona, provdala se za knížete benátského; po jeho smrti vstoupila do kláštera u Ferrary a zemřela r. 1262. Svátek 18. ledna.

Bl. BEATRIX ATESTINA, vdova po uherském králi Ondřeji II., pak jeptiška blíže Padovy, Zemřel roku 1239. Svátek 11. května.

Bl. BEATRIX, teta bl. Blaženy Estenské, panna přesličná, odmítla nabízené manželství a oddala se výhradně službě Boží. Usadila se na kopci Jemula u Padovy, proto se jmenuje Beatrix *Padovská*. Kolem ní se shromažďovaly panny. Avšak Beatrix zemřela 20letá r. 1226. Svátek 10. května.

Bl. JAKUB DE VORAGINE (*Varazzo* u Janova), arcibiskup janovský, napsal životopisy svatých; kniha se nazývala: *Legenda aurea*, t. j. *Legenda zlatá*, nebo také: *Historia Lombardica*. Kniha byla velmi oblíbená. Sv. Kateřina Sienská ráda čítávala v knize té. Kniha byla přeložena do mnoha řečí. Jakub zemřel roku 1298. Svátek 15. července.

Bl. MARTIN narodil se v Rimini, byl vojínem a dvořáninem. Z prchlivosti zabíjel v hádce svého soka. Byl vypovězen a odebral se do Janova; tam se vyučil řemeslu krejčovskému a živil se v poustevně ruční prací. Zemřel snad roku 1342. Svátek 8. dubna.

Bl. ANTONÍN PEREGRIN, dříve velmož v Padově, znechutil si svět, rozdal všechno jmění, stal se dobrovolným žebrákem; putoval do Říma, do Kompostelly,

do Jerusalema a živil se žebráním. Posléze se vrátil do Padovy, žil tam nepoznan pod jménem Peregrin, t. j. cizinec. Zemřel r. 1267, zůstaviv list, na němž oznámil své jméno. Tři měšťané padovští žádali papeže o svatořečení Antonínovo; papež odpověděl: „Sufficit Patavinis habere unum Antonium sanctificatum.“ Svátek 1. února.

Sv. ILLUMINATUS, biskup San Severinský; rok smrti není znám (*D*). Svátek 11. května.

Bl. MARKÉTA ANKONSKÁ narodila se v dědině Cesalo u San Severina z chudých rodičů. Byla velmi milosrdná k lidem trpícím. Kdysi pásala dobytek rodičům; tu šel žebrák mimo ni a prosil ji: „Dej mi chleba! Zahynu hladem, nepomůžeš-li mi. Máš-li chleba, dej pro lásku Boží.“ Markéta, ač sama nejedla, dala chléb žebrákovi. Doma ji matka plísnila: „Když jsi rozdala svůj chléb, trp hlad! Já pro tebe chleba už nemám.“ - Když Markéta dospěla, provdala se podle rozkazu otcova z mladého muže Severinata. Manželství bylo šťastné a pokojné; nikdy si neřekli zlého slova. Markéta své děti dobře vychovávala. Po 21 letech manželství Markéta ovdověla a žila s dcerou životem odříkavým; podšaty nosila roucho žíněné. Také putovala do Říma, aby uctila hroby svatých mučedníků. Zemřela r. 1395. Svátek 5. srpna.

Bl. MARKÉTA Z FAËNZY, panna, vstoupila do kláštera ve Florencii a byla zprvu pod vedením sv. Humility (či Humiliány) a zemřela ve věku 100 let roku 1330. Svátek 26. srpna (nebo i 4. září).

Bl. NEVOLON, obuvník faenzský, spravoval obuv chudým lidem ochotně a zdarma. Desetkrát putoval do Kompostelly, dvanáctkrát do Říma. Zemřel r. 1280. Svátek 27. července.

Bl. ISMELDA LAMBERTINI pocházela ze šlechtického rodu Lambertini v Bologna; bývala již od dětských let neobyčejně pobožná a ctnostná. Každý se jí podívoval. Mluvila a jednala vážně jak osoba dospělá a vzdělaná. Velebnou Svátost uctívala a toužila po přijímání. A když poprvé přijímala, čistou svou duši odevdala Bohu. Zemřela r. 1333 snad v klášteře augustiniánek. Svátek 12. května.

Bl. JUSTINA, panna v Arezzu v Toskánsku, poustevnice. Zemřela r. 1319. Svátek 12. března.

Bl. JINDŘICH *Arrigo* narodil se v Bolzanu z chudých rodičů; odebral se do Trevisa a živil se nádenickou prací; ale iz malého výdělku dával almužny. Trevisané se podívovali pokoře a trpělivosti Jindřichově, kterou jevil v křivdách mu činěných. Nevyrovnatelný klid jeho nedal se vyrušiti žádnou nesnází a bouří životní. Když Jindřich nemohl už pracovati, vzal ho jistý Jakub Castagnolis do svého domu a Jindřich se živil almužnami. Zemřel 10. června 1315. Svátek 10. června.

Ct. JOHANNA A MONTEFALKONE, členka III. řádu ve Spoletě, † r. 1308. Svátek 6. září.

Bl. RAINALD, biskup vicenzský, později ravennský, ujal se řádu templářů, tehdy velmi pomluvami pronásledovaného. Zemřel r. 1321. Svátek 18. srpna.

Sv. VERDIANA (*Viridiana*) narodila se podle zprávy ne zcela věrohodné v Castello Fiorentino v Etrurii a vedla hospodářství svému příbuznému Attavantimu. Později poustevničila. Nenáležela žádnému řádu. Zemřel a. r. 1242. Svátek 1. února.

Bl. ONDŘEJ DE GALLERANIS pocházel ze Sieny; usmrtil kdysi jistého rouhače; prchl, činil pokání a skutky milosrdenství; zemřel roku 1251. Svátek 19. března.

Sv. SANTUCCIA (česky Světička) narodila se v Gubbii v pohoří Apenninském, provdala se, ale oba manželé vstoupili do různých klášterů; Santuccia byla abatyší, snad v Římě (tam byla nejdelší čas), a zemřela roku 1305. Svátek 21. března.

Bl. BONIZELA TREKVANDSKÁ provdala se za Nadda Piccolominiho. Když ovdověla, usadila se v dědině Belsederu a rostla vždy více v dokonalosti křesťanské. V Trekvandu u Sieny chová se její tělo a tělo jejího vnuka bl. Guidona. Zemřela r. 1300. Svátek 6. května.

Bl. ARNALD pocházel z hraběcího rodu; vstoupil do benediktinského kláštera v Padově; byl zvolen opatem; od tyрана Ezzelina byl po 8 let držán ve vězení. Zemřel r. 1255. Svátek 10. února.

Bl. SPERANDA narodila se v Gubbii v Umbrii; tajně opustila otcovský dům a putovala do Říma a do Jerusalema. Pak žila v klášteře Cingoli u Maceraty, jež jako abatyše ke cti Boží a ke spáse bližních moudře spravovala. Zemřela kolem r. 1276. Svátek 11. září.

Ctih. JAKUB COPOCCI z Viterba,

augustinián-eremita, pak arcibiskup neapolský, † r. 1308.

Ct. CESARELLO de Valle, minorita. Rok smrti není znám. Zajisté však zemřel před r. 1343.

Ct. JAN PELINUS GOTHUS (vulgo Pelingotto) narodil se r. 1240 v Urbinu, byl členem III. ř. sv. Františka, † roku 1304. Památka 1. června.

Ct. ONDŘEJ FRANCHI, dominikán, později biskup pistojský, zemřel r. 1401. Památka 26. května.

Sv. KONTARD Peregrin, z rodu hrabat Ferrarských, poustevník u Pavie, † r. 1249. Svátek 16. dubna.

Bl. MARINA SPOLETSKÁ pečovala zprvu o pohozené děti; pak založila klášter augustiniánek. Zemřela po r. 1265. Svátek 18. června.

Bl. HUMILIANA (či Emiliana de Cerchis) narodila se ve Florencii z měšťanských rodičů; provdala se, ale když po 5 letech ovdověla, pravila, že by se raději dala upálit, než by vstoupila do nového manželství. Stala se členkou III. řádu sv. Františka. Uskrovněvala se, aby nuzným pomáhala. Milovala mlčelivost; zemřela 27 letá r. 1246. Svátek 19. května.

Bl. VILLANUS narodil se v Gubbii a žil tak zdržlivě, že pro svatost zvolen byl biskupem gubbijským. Byl dobrým pastýřem, vřele miloval chudé. Zemřel v 70. roce věku roku 1230. Svátek 7. května.

Bl. FLACIUS narodil se r. 1190 ve Veroně; byl zlatníkem v Cremoně; založil „družinu Ducha Svatého“ k ošetřování chudých, nemocných a vězňů; vy-

konal pouť do Říma a do Jerusalema. Zemřel r. 1272. Za svatého nebyl prohlášen, ale ctí se v Itálii. Svátek 18. ledna.

Bl. URSULINA narodila se v Parmě z měšťanských rodičů. Osvědčovala velikou moudrost a znalost Písma svatého. Kdysi se jí tázal domýšlivý kněz: „Rci mi jasné, co je nejsvětější Trojice!“ - Odpověděla: „Kdybys mohl popatřiti na nejsvětější Trojici, pochopil a vysvětlil bys ji jasné?“ - „Ne.“ - „Tedy je tvá otázka zbytečná.“ - Ptal se jí dále: „Kteří lidé budou vyvoleni a kteří zavrženi?“ - Odpověděla: „Popať na strom kvetoucí! Zdali rozeznáš, ze kterých květů se vyvine ovoce a které květy spadnou?“ - „Ne.“ - „A podobně,“ dí dále Ursulina, „jen Bůh ví, kteří budou vyvoleni a kteří zavrženi.“

Ursulina odebrala se do Avignonu, aby lichého papeže Klementa VII. přiměla k abdikaci a ukončení rozkolu. Také vykonala pouť do Svaté země. Z politických důvodů byla vypovězena z Parmy; i odebrala se s matkou do Verony; tam se obě živily prací. Ursulina zemřela kolem roku 1400. Svátek 7. dubna.

Bl. HUGOLINA narodila se r. 1239 zrodu Cozeani a vyspěla vesličnou pannu. Bylo jí překonávati mnoho pokušení a nástrah. Vlastní otec zahořel k ní nečistou láskou. Hugolina srdnatě odpírala hříchu; vrhla se před otcem na kolena a zapřísahala ho, aby se nepoddával strašné vášni a poukazovala na velikost hříchu. Marná byla všechna její slova. Proto Hugolina uprchla z domu otcovského a vstoupivši do třetího řádu sv. Františka, vyvolila si za

příbytek jeskyni u města Vercell. Tam přebývala pode jménem Hugo, převlečená jsouc do mužských šatů, v tuhé kázni. Žila tam ještě 47 let a zemřela r. 1300. Kněz dominikán, jemuž před smrtí svěříla toto tajemství, podal o tom zprávu biskupu vercelskému. Svátek 8. srpna.

Bl. VAVŘINEC (Laurentius) kdysi neúmyslně zabil člověka; činil přísné pokání, konal pouť do Kompostelly a byl pak přísně živ jako poustevník v Subjaku. Nikdy nehovořil zbytečně s osobami ženskými. Zemřel r. 1243. Svátek 16. srpna.

Bl. ROLAND (nebo *Orland*) příbuzný Eduarda Gouffoni (t. j. náčelníka republiky florencijské, zakladatele slavného rodu medicejského, žil jako poustevník u Piacenzy. Stál chatrně oblečen pod širým nebem, za dešťů i za krupobití, za slunečního úpalu i za mrazu, vedne v noci. Šat si зробil ze slámy a listů; později nalezl ovčí (nebo koží) kůži. V létě pojídal zeleninu, v zimě co si vyžebal, a protože si také mlčelivost uložil, dával znamení rukama. Markraběnka Antonia Pallavicini jsouc na honě, nalezla kdysi Rolanda, an leží vysílený v lese. Byl holá kost pokrytá kůží; masa na něm nebylo. Zdálo se, že umírá. Žádal o zpovědníka. Markraběnka se mu postarala o kněze a ošetření. Roland se dovedl ještě do Bargoni a tam po 26 dnech zemřel. Rok smrti je 1386. Svátek 15. září.

Sv. HUMILITA zalíbila se pro neobyčejnou sličnost jistému příbuznému císaři Bedřichu II. Odmítla ho a později podle vůle rodičů provdala se za Ugoletta, měšťana faenzského. Prosila ho při sňat-

ku, aby žili spolu ve zdržlivosti. Odpověděl: „K tomu nikdy nesvolím.“ Manželé měli dvě děti, které však umřely. Muž žil po světsku; avšak tu těžce onemocněl a lékaři se vyjádřili, že bolestnou smrtí zemře, nebude-li se zdržovat manželského obcování. I žili pak ve zdržlivosti; manželka vstoupila se svolením manželovým do kláštera, muž do téhož kláštera jako řeholní bratr. Ostatně brzy poté, r. 1256, zemřel. Humilita žila svatě a vychovávala dívky jí k výchově svěšené svědomitě. Zemřela roku 1309 či 1310 ve Faenze. Svátek 22. května.

Sv. RAYNALD, biskup nocerský, zavedl františkány do své diecése; byl na sebe přísný, na jiné laskavý. Zemřel roku 1225. Svátek 9. února.

Sv. PETR, samotář, poustevník *foliňský*, † roku 1323. Svátek 19. července.

Bl. KLÁRA Z RIMINI oddala se po smrti svého prvního muže všem neřestem; po smrti svého druhého muže konala pak tím větší pokání. Zemřela r. 1326 (nebo 1346). Svátek 21. října.

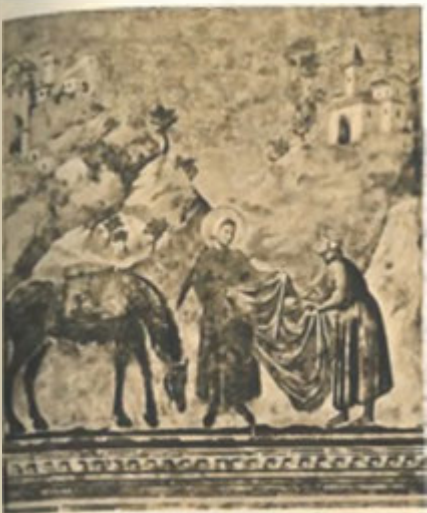
Bl. FINA, panna v Etrurii, † r. 1253. Svátek 12. března.

Sv. ZITA narodila se r. 1218 v Montesegradi u města Lukky v Toskánsku z chudých bohabojných rodičů. Otec slul Jan Lombardo, matka Bonissima. Měli něco polí, z nichž se živili. Když bylo Zitě 12 let, vstoupila do služby k bohatému obchodníkovi vlnou a hedvábím. Zitu krásila živá víra. Neproměškala ani modliteb ani služeb Božích. Když na př. v letech 1231-1234 město Lucca bylo stiženo klatbou, Zita chodila na služby Boží a

k svatému přijímání až do Pisánska. Také při práci konávala krátké modlitby a zbožné povzdechy, takže měla Boha stále na paměti. Už za dětství stačilo, když matka řekla: „To se Bohu líbí, ono se Bohu nelíbí,“ aby Zita tuto věc konala, oně věci se vystříhala.

Práci milovala a nekonala pro mzdu, ale z lásky k Bohu. Říkávala: „Služebná není pobožná, není-li pracovitá.“ V neděli a ve svátek trávil čas kromě služeb Božích a kromě nutných domácích prací čtením nábožných knih. Modlívала se tak vroucně, že zapomínala celého světa; modlitba působila jí největší rozkoš. Nosila stále žíněný, kajicný pás, odpočívala na holé zemi, postívala se přísně a často se spokojovala chlebem a vodou. Vína, obyčejného to nápoje v Italii, požívala jen zřídka a střídavě. Pokrmu, jež si od úst utrhovala, dávala chudým, odložené šaty nebo obnošené prádlo pospravila, očistila a rozdala žebrákům. Větší díl své mzdy dávala chudým a nemocným.

Zita byla svých pánů poslušna a chovala se k nim s náležitou úctou. Bděla nad panenskou svou čistotou; ale z křesťanské lásky ujímala se těch žen, které oddávajíc se hnusnému řemeslu, bloudily ulicemi bez přístřeší. Zvala je k sobě, dala jim jisti, přenechala jim své lože, spokojujíc se s tvrdým ložem na zemi. Při té příležitosti mluvila těm hříšnicím do duše. Ostříhala svých smyslů a vyhýbala se všem příležitostem ke hříchu. Stranila se schůzek s lidmi lehkomyšlnými. Oplzlé řeči byly jí protivny; promluvil-li kdo v její přítomnosti necudně

SV. FRANTIŠEK DAROVAL CHUDASOVI
SVŮJ PLÁŠT

SV. FRANTIŠEK KÁŽE PTÁČKŮM.

SEN PAPEŽE INOCENCE III.

SV. FRANTIŠEK ODŘÍKÁ SE SVÉHO OTCE

nebo dvojsmyslně, vzplanula hněvem a buďto pohlédla naň přísně anebo mu vážně pohrozila trestem Božím. Kdysi ji chtěl jistý rozpustilý mladík políbiti ve tvář; avšak mžikem dala mu statečná panna políček a poškrabala ho ve tváři tak, že vícekrát se neodvážil ani on ani jiný ji obtěžovati. Zita byla na sebe tak opatrná, že nechtěla dáti žádného, ani nejmenšího pohoršení, proto na př. neodkládala šátku s hrdla ani za největšího vedra.

Kdysi o vánocích chystala se Zita jíti na jitřní Mši svatou. Protože její pán pozoroval, že Zita má lehký a nedostatečný oděv, půjčil jí svůj kožich. Zita oblékla se z poslušnosti do kožichu a odebrala se do chrámu. U dveří chrámových spatřila žebráka, chatrně oděného, an se zimou tetelil. Bez rozmýšlení svlékla kožich, dala jej žebrákovi a přikázala mu, aby jej po službách Božích zase jí odevzdal. Když bylo po službách Božích, Zita hledala u vchodu žebráka; ale nebylo ho nikde. Polekala se a doma vypravovala, co se jí přihodilo. Pán se velmi rozhněval a činil jí prudké výčitky. Odpoledne o třech hodinách přišel onen žebrák a vrátil kožich a vyslovil svoje díky, a než se domácí z radostného překvapení vzpamatovali, odešel. - Zita zakoušela také mnohého protiventství od lidí surových, kteří ji pomlouvali a osočovali a jí nadávali, že prý je pokrytecká a bláznivá. Také spolumužníci žalovali na Zitu u pána, křivě ji viníce z různých poklesků. Stalo se, že pán uvěřil žalobám, že na ni nepromluvil dobrého slova, ba že mu Zita ani na oči přijíti nesměla. Avšak Zita snášela pomluvy,

posměch a osočování trpělivě, nikomu si nestěžovala a chovala se i k nepřátelům laskavě. I zarytí nepřátelé byli hrdinskou její trpělivostí odzbrojeni a odprosili Zitu; páni její seznavše její ctnosti vážili si jí víc a více, důvěřovali jí ve všem a nepřestávali ji chváliti. Ale Zita odmítala chválu řkouc, že je služebnicí Boží neužitečnou. Pán její Fatinelli měl Zitu v tak velké uctivosti, že vzplanul-li hněvem, tu pouhým pohledem na ni se mírnil.

Když Zita dosáhla šedesátého roku, a když 40 (či snad 48 let) sloužila nepřetržitě v jedné rodině, nežádali páni její, aby konala těžké práce, nýbrž poskytlí jí příležitost, aby mohla náboženské povinnosti konati. Ale Zita neustala v práci; říkávala: „Nechci, aby smrt mne zastihla v zahálce.“ Připravivši se na křesťanskou smrt Zita zemřela r. 1272 (podle St 1278). Svátek 27. dubna.

Bl. ROBERT (*Salentinus*) narodil se v Soletě v Abruzzách z měšťanského rodu prostého. Byl žákem sv. Petra Coelestina a vstoupil do kláštera Rocca Murrone. Zemřel r. 1341. Svátek 18. července.

Bl. VILÉM (*Guillelmus*) narodil se v městečku Polizzi na ostrově Sicílii z chudých rodičů. Byl poustevníkem. I v samotě byl sužován smyslným pokušením. Kdysi podlehl smyslnému pokušení. (Zdali ve skutku či pouze v myšlenkách a žádostech, nelze zjistiti z Bollandistů.) - Vilém byl kdysi pohostinstvím přijat od jisté ženy zdánlivě počestné. Ta jej však sváděla ke smilstvu. Vilém statečně odpíral, pokušení přemohl, ba přivedl že-

nu k pokání a k polepšení. Ale myšlenka na její krásu ho neopouštěla. Přímé pokušení přemohl, nečistých představ se nemohl zhostiti. Už zamýšlel vrátiti se do světa. Ale i tento boj překonal vítězně. Za to činil pak pokání tím tužší. Zemřel r. 1317 nebo 1328. Svátek 16. dubna.

Bl. MIKULÁŠ pocházel z Lombardie a připutoval do Neapolska. Tam žil přísně jako poustevník. Roku 1310 byl od jistého Perotina zavražděn. Svátek 11. května (či 2. června).

Bl. FERDINAND ARRAGONSKÝ (nazývá se tak, že pocházel z královského rodu arragonského), byl biskupem v Gajazu v Neapolsku, snad ve XIII. století. Svátek 27. června.

Sv. KONRÁD narodil se r. 1290 v Piacenze z bohatých rodičů, oženil se s jistou Eufrosinou a žil životem, jakým žijí mnozí lidé nepřemýšlející o životě posmrtném. Byl pilen toho, aby rozmnožoval své statky, aby v hodnostech a slávě světské postupoval a aby radovánek co nejvíce užil. Jsa veselé povahy, liboval si ve hlučných zábavách, ve skvělých hostinách, žertech a hrách. Ale byl i pravdomilovný, zastával se práv a spravedlnosti a k bližním chudým byl milosrdný a dobrotivý. Na všechno myslel, jen na spásu duše své zapomínal.

Ze všech radovánek poutala ho nejvíce honba. Kdysi se odebral časně z rána do lesa na čekanou. Ale tentokráte myslivecké štěstí mu nepřálo. Zvěř, jako by věřila nebezpečí, plaše se skrývala v neprostupné lesní houštině. Stálým čekáním Konrád se rozmrzel, a aby zvěř

z houštiny vyplašil, zapálil suché křoví a trní na kraji houštiny. Vítr rozdmýchal oheň, plamen zasáhl nejen houštinu, ale i stromy; zakrátko les vzplanul plným plamenem. Konrád s ustrnutím hleděl do plamenů, jichž zadržeti nebo uhasiti už nemohl. Odplížil se domů níkým nepozorován. Zatím lidé v městě spatřivše požár, spěchali, aby jej uhasili. Uviděli z lesa vycházeti chudobného člověka, který měl otýpku klestí na zádech. Byl bledý, polekaný a na jejich otázky dával zmatené odpovědi. To se zdálo nasvědčovati, že požár založil on. Byl polapen a vsazen do vězení. Byv podroben útrpnému vyšetřování a natažen na skřípec, přiznal se, že oheň založil, ač tomu tak nebylo. Byl odsouzen na smrt.

Konrád se skrýval doma, ale byl trápen výčitkami svědomí. Nevěděl, co má činiti; má-li se přiznati k vině, anebo má-li dopustiti, aby nevinný člověk byl popraven. Posléze překonal v sobě všechny námitky světské bázně, hlas spravedlnosti v něm zvítězil, a Konrád odebral se k soudu; vyznal, že nerozvážeností zavinil požár lesa, žádal osvobození nevinného onoho chudáka z vězení a nabídl úplnou náhradu za škodu požárem způsobenou. Stalo se. Konrádovi zbyla jen polovice jmění, ale svědomí jeho nabylo opět klidu a pokoje. Tato událost otevřela Konrádovi oči; poznal marnost a nestálost všech věcí pozemských. Znechutil si svět a umínil si starati se výhradně o spásu své duše. Eufrosina souhlasila s manželem; vstoupila do kláštera klarisek; Konrád rozdáv, co ještě měl, odebral se na ostrov Sicílii; tam

si zřídil na lesnatém pahrbku blíže města Netuma chyšku a poustevničil.

Konrád doufal, že v odloučenosti dojde ihned klidu; v tom se mýlil; klid ho mýjel, blaživé útěchy nedosáhl. Tělo jeho zvyklé lahodným pokrmům, pohodlnému životu, vzpíralo se chudičké stravě, která pozůstávala v ovoci, zelinách a kořincích. Odpočívati na holé zemi přičilo se změkčilému jeho tělu. Samota ho tísnila. K tomu četná pokušení a boje vnitřní! Svůdné představy a vzpomínky na rozkoše minulých dob! Pochybnost, zdali vytrvá! Avšak Konrád vítězně přemáhal obtíže i pokušení. Setrval, a v srdci se usídlil pokoj a blaživý mír. Čím prudší boje, tím slavnější vítězství. Pověst o bohabojném poustevníku roznesla se po veškerém okolí; i biskup syrakusský si vážil poustevníka Konráda. Když Konrád posléze poznal, že konec života se mu blíží, odebral se do města, aby přijal svaté svátosti. Zemřel 19. února 1351. Svátek 19. února.

V Anglii a v jiných zemích severních.

Sv. EDMUND narodil se v Abingdonu v hrabství Berkshiru na Temži. Otec jeho, kupec Rainald Rich stal se v pokročilejším věku se svolením své manželky řeholníkem. Matka Mabila vychovávala své dívky v bázni Boží. Edmund byl poslán do škol oxfordských a pařížských. Zůstal i v ruchu velkoměstském jiným mravným. Před obrazem Panny Marie učinil slib panické čistoty; odtud tím více krotil smyslné žádosti a varoval

se zkažených druhů, pamětliv jsa napomenutí matčiných. Také si dal zhotoviti dva prsteny s nápisem: Zdravas Maria; jeden z nich zavěsil na obraz Panny Marie, druhý si navlékl na prst, nosil jej stále, a kdykoliv pak se v něm ozvala smyslná žádostivost, pohlédl na nápis na prstenu, vzpomněl učiněného slibu i napomenutí matčina.

Znenadání obdržel zprávu, že matka onemocněla na smrt. Spěchal domů; matka požehnávši dětem, zemřela. Edmund měl péči o své sestry; vynikaly sličností; ale měly úmysl vstoupiti do kláštera. Edmund se postaral, aby byly přijaty; pak se vrátil do Paříže, dokončil studia a stal se učitelem svobodných umění na školách pařížských. Od roku 1219 přednášel v Oxfordě Aristotelovu filosofii. V té době vystudovav bohosloví, byl posvěcen na kněze. Pro přednášky nezanedbával modlitby; o modlitbě říkával: „Lépe je říci pět slov ze srdce zkroutěného, než tisíc slov, o nichž srdce neví.“ Byl ustanoven kanovníkem oxfordským. V té době napsal spisy: „Konstituce“, jež mají za účel napraviti kázeň církevní, „Zrcadlo Církve“ a jiné. Byl dobročinný; roční důchody stačily sotva na půl roku. V ostatní měsíce neměl ani pro sebe ani pro své chudé nic. Přátelé mu domlouvali, aby byl opatrnější a aby se naučil šetrnosti a hospodařiti. Odpověděl s úsměvem: „Ovšem, snad máte pravdu; ale často bývá duchovním osobám vytýkána lakota; nuže, mám-li také k tomu přispívati, aby rčení toto bylo pravdivé?“

Edmund kázal na rozkaz papeže Ře-

hoře IX. křižáckou výpravu proti Saracénům; chodil s místa na místo a povzbuzoval k účasti. I vypravilo se dosti četné vojsko na cestu. - R. 1234 byl zvolen arcibiskupem kanterburským. Byl předním rádcem krále anglického Jindřicha III. Ale přátelství Edmundovo s králem netrvalo dlouho. Král jsa v ustavičných peněžních nesnázích, zabíral důchody biskupství, jež zúmyslně nechával neobsažená. Papežský vyslanec, místo aby podporoval Edmunda, nadřžoval králi; i mnichové kláštera kanterburského odvažovali se odíratí poslušnost biskupu. Edmund říkával o svých odpůrcích: „I kdyby mi oči vyrvali, nepřestanu je milovati.“ Maje hořkou lítost v srdci, opustil roku 1242 Anglii, odebral se do Francie, navštívil krále sv. Ludvíka IX. a uchýlil se do téhož cistercienského kláštera Pontigny, v němž kdysi dlel i předchůdce jeho sv. Tomáš Bekket. Odtud odešel pro změnu podnebí do Soissy (u Provinsu). V klášteře tamějších řeholních kanovníků chřadl a připravoval se na smrt. Přijal svaté svátosti a vzdychal: „Běda, že život můj se prodloužil, až jsem zakusil tolik zklamání. Oč lépe je zemřítí, než patřítí, jak lid hyne. Bůh je mi svědkem, že jsem nehledal, leč čest a slávu Boží.“ Zemřel dne 16. listopadu 1242. Slaví se 6. listopadu.

Sv. RICHARD narodil se roku 1197 ve Vichu u Worcesteru v Anglii z rodičů zemanských. Když rodiče zemřeli, připadl zadlužený jejich statek staršímu bratrovi. Richard mu pomáhal nezištně v hospodářství a snažil se, aby usilovnou prací, opatrností a šetrností statek přivedl k roz-

květu. Starší bratr vida, že statek je zveleben a že sám hospodařiti nemůže, protože dlouholetým pobytem v zajetí ochuravěl, postoupil Richardovi zděděný statek; i byla o věci napsána právoplatná smluvní listina. Bylo ujednáno, že Richard se ožení se zámožnou nevěstou. Tu vznikla v srdci bratrově závist; Richard zpozoroval, že bratr jeho lituje svého kroku a že mu závidí; odhodlal se, dalek jsa hamižného sobectví, ke skutku šlechtnému. Přinesl právní listinu, roztrhal ji a tak vrátil bratru zděděný statek a doporučil mu, aby si vzal nevěstu, kterou zamýšleli dáti jemu, Richardovi. Sám pak odešel, nemaje jmění, z vlasti.

Odebral se na vysoké učení do Oxfordu a odtud do Paříže. V Paříži měl za druhy dva snaživé, zbožné jinochy. Všichni bydleli pospolu; jsouce chudí, živili se pouze chlebem a vodou, vyjma byl-li některý z nich od dobrodince pozván ke stolu. Všichni tři měli jen jediný plášť, jehož užívali střídavě. Časem si Richard soukromým vyučováním zlepšil svoje skrovné postavení. Ač žil za poměrů trudných, přece říkával později, že nikdy v životě nebyl tak šťasten, jako tehdy v Paříži. Z Paříže odešel do Bologny; tam pobyl 7 let. Nemocný profesor tamější mu nabídl své místo a svou dceru za manželku, ale Richard odmítl a vrátil se do Anglie.

Umínil si, že se věnuje stavu duchovnímu. Arcibiskup canterburský sv. Edmund učinil Richarda svým kancléřem. Richard provázel svého příznivce do vyhnanství a dosloužil mu až do smrti. Vrátiv se, stal se farářem na venkově. Nepo-

byl tam dlouho. Byl zvolen biskupem chichesterským. Avšak král Jindřich III. neuznal jeho volby, zastavil mu všechny důchody. Richardovi nezbylo než odejít do Říma, aby tam hledal pomoci. Našel ji, byl od papeže Innocence III. potvrzen a vysvěcen na biskupa. Vrátil se, bylo mu však žiti v cizím domě a v největší chudobě, protože král přese všecko napomínání papežovo zadržoval příjmy z biskupských statků. Teprve po dvou letech byl král brozbami papežovými donucen zadržené statky biskupovi vrátiti.

Richard založil pak ústav ku vzdělání a výchově studující mládeže. Byl dobrodincem chudých; v čas potřeby prodal stolní náčiní a výtěžek rozdal chudým. Kdysi jeho statek utrpěl požárem škodu. Služebníci naříkali; ale Richard řekl: „To neštěstí stihlo nás bezpochyby proto, že jsem nebyl k chudým tak štedrý, jak jsem měl býti.“ - Richard dbal, aby zbožnost a mravnost v jeho diecési rozkvétaly; přísně dbal, aby přikázání Boží a církevní se zachovávala. Neplech netrpěl. Kdysi se provinil kanovník, jenž byl šlechtického rodu; biskup neohlížeje se na osobu, sesadil ho s úřadu. Arcibiskup i král se přimlouvali za kanovníka, ale biskup Richard řekl, že setrvá na svém rozhodnutí, dokud provinilec nenapraví dané pohoršení. - Richard neuděloval hodností a úřadů příbuzným, jak tehdy se často dalo; říkával, že Kristus Pán ustanovil náměstkem svým Jakuba, svého příbuzného, nýbrž Petra, jenž nebyl jeho příbuzným.

Kdysi na apoštolských cestách přišel

Richard do Doveru; tam onemocněl; dopraven byv do nemocnice, dále se zaopatřiti svatými svátostmi a zemřel dne 3. dubna 1253. Svátek 3. dubna.

Sv. ELENORA byla dcera hraběte provenceského Berengara a provdala se za anglického krále Jindřicha III. Manželství jejich bylo šťastné. Elenora byla bohabojná, ctnostná a dobrotivá. Byla manželku svému těšitelkou ve strastech, kterých mu bylo zakoušeti od odbojné šlechty. Když král Jindřich r. 1272 zemřel, Elenora se odhodlala dáti světu výhost a odebrati do klášterní samoty. Odložila královské roucho a vstoupila do panenského kláštera ambresburského. Tam žila jako pokorná řeholnice ještě 19 let. Zemřela r. 1292. Svátek 21. února.

Bl. HUGO, chlapec desítiletý v Linkolnu, byl od židů podle způsobu Krista Ježíše ukřižován. Matka chlapcova byla nalezena ve studni. Stalo se tak r. 1255. Žid vinník byl oběšen. Svátek 27. července.

Sv. TOMÁŠ CANTELUPE narodil se v Lancashire. Jeho otec, lord Cantelupe, normanského původu, byl z největších hrdinů válečných v Anglii. Tomáš studoval v Paříži. Kdysi vzal z cizího vinohradu kůl, aby své okno udržoval stále otevřené. Za ten čin, jež nazval poklesem, uložil si pokání 7 let. - Vrátiv se do vlasti, byl ustanoven kancléřem na vysoké škole oxfordské a pak biskupem herefordským. Zúčastnil se sněmu církevního v Lyoně r. 1245 i r. 1274. Horlivost jeho a dobročinnost neměla - jak se zdá - mezí. Tomáš hájil statků i výsad svého biskup-

ství i proti biskupu canterburskému; za touto příčinou se odebral do Říma. Vra-
ceje se onemocněl v Montefiascone a ze-
mřel r. 1282. Svátek 2. října.

Bl. JULIANA NORDVICHSKÁ na-
rodila se roku 1342. Panna prostinká a
neučená zatoužila po službě Boží. Jsouc
30 letá, onemocněla těžce. Měla nadpři-
rozená vidění a zjevení, která později se-
psala. † kolem r. 1380. Svátek 14. května.

Bl. DATHAKUS, biskup skotský, †
r. 1253 (D); svátek 8. března.

Bl. TORFIM (*Trophimus*) byl bisku-
pem v Hammaru v Norvéžsku; pak se
uchýlil do kláštera brüggeského ve Flan-
dersku. Zemřel r. 1284. Svátek 8. ledna.

Sv. BRIGITA (nebo *Brigida* nebo *Bir-
gita*) narodila se r. 1302 na otcovském
statku Finstadu u města Upsaly. Oba ro-
diče pocházeli z rodu královského: otec
Birger ze švédského, matka Ingeborga
z gótského. Ingeborga zemřela brzo po
porodu dcery Brigity a otec odevzdal dce-
rušku její tetě na výchovu. Brigita dlouho
se nenaučila mluvit; avšak v třetím roce
se naučila rychle mluvit a mluvila pak
nejraději o Bohu a o svatých věcech. Když
jí bylo deset let, slyšela kdysi Israele
Erlandsona ze řádu dominikánů kázat
o umučení Páně a byla do hlubin duše
dojata. V noci pak se jí zdálo, že na otázku
svou: „Pane, kdo tě zranil tak krutě?“
slyší odpověď Kristovu: „Všichni, kdož
mé lásky k lidem si neváží.“ Tento sen
nevymizel jí nikdy z paměti. Od té doby
ráda rozjímala o umučení Páně; a od téže
doby mívala vůbec často živé sny a vidění
o věcech nadpřirozených.

Brigita se provdala, když jí bylo 16 let
z vůle rodičů za knížete Ulfa Gudmars-
sona, místokrále norického. Žila s ním
ve šťastném manželství. Na její domluvu
zřekl se manžel karbanu i zbytečného
přepychu a přijímal častěji svaté svátosti.
Měli osm dětí; jedna z dcer se jmenovala
Kateřina; provdala se; ale brzy ovdověvši,
žila se svou matkou svatě pospolu až do
smrti matčiny. Synové se nazývali Bir-
ger a Karel. Brigita byla dobrou matkou;
vedla své děti k tomu, aby Boha nade
všecko milovaly a zlé náruživosti přemá-
haly. Byla rozšafná žena; pečovala vzorně
o svou domácnost; dbala, aby měla čeleď
ctnostnou. V tiché domácnosti nacházela
své štěstí; nelibovala si v zábavách a ra-
dovánkách; ale jejím potěšením bylo čí-
tati v bibli, kterou přeložil Matěj z Lin-
köpingu.

Nemile bylo přerušeno její štěstí ro-
dinné, když král Magnus ji povolal do
Stokholmu na svůj dvůr a učinil ji dvorní
mistrní své dcery, mladé královny. Bri-
gita nepřestala ve dvorním ovzduší býti
horlivou ve vykonávání svých nábožen-
ských povinností; ale její horlivost stala
se terčem posměchu; její vidění byla po-
kládána za přeludy. Sám král se tázal
kdysi Birgera, jejího syna: „Co pak se
zase zdálo tvé matce dnes v noci?“ Proto
Brigita po několika letech, když prin-
cezna dospěla, s radostí se vrátila zase
v úzký svůj rodinný kruh.

Brigita a její manžel založili dům milo-
srdenství, v němž živilí nemocné a chudé
starce a stařenky. Brigita neostýchala se
denně po několik hodin jim sloužiti, ba

jím i nohy líbatí. Oba manželé modlili se církevní hodinky a každého týdne přijímali svaté svátosti. Oba vstoupili do III. řádu sv. Františka. Ulf se naučil od své manželky nositi žíněnou košili a používatí kajicných důtek. Oba putovali do Kompostelly. Když se vraceli, Ulf v Arrasu těžce onemocněl; učinil slib, že uzdraví-li se, vstoupí do kláštera. Uzdravil se a vstoupil do cistercienského kláštera v Alvasteru ve Švédsku. Zemřel však brzy, kolem r. 1344.

Brigita ovdověši, oddala se skutkům pobožnosti a kajicnosti ještě horlivěji nežli dosud. Odřekla se knížecího stavu, oděla se hrubým rouchem třetího řádu, žila v tuhé kázni a konala milosrdné skutky. Postívala se čtyřikrátě týdně; v pátek pak se spokojovala jen chlebem a vodou. Každý pátek si pouštivala na památku umučení Páně několik kapek vřelého vosku na tělo. Když promluvila některé slovo lehkavě, činila pokání, vezmouc hořkou bylinu do úst, anebo žvýkala kus hořkého kořene hořcového. Své příjmy odevzdávala osobě jiné a žádala osobu tu za částku, které jí bylo třeba. Chtěla se takto zříci každého nároku na majetek. Někteří ji vyčítali náboženskou horlivost. Ale ona pravila: „Pro vás jsem nezačala a proto nechte mne s pokojem. Budu Boha prositi o dar vytrvalosti.“

Brigita založila ve Vadsténě (v biskupství linköpingském) dva kláštery, ženský a mužský. V ženském klášteře mělo býti 60 jeptisek, v mužském 13 kněží, 4 jáhnové a 8 bratří laiků. Všech řeholníků i řeholnic v obou klášterích bylo 85; počet ten měl připomínati 13 apoštolů a

72 učedníkův Páně. Oba kláštery stály pod řízením abatyše a obdržely řeholní pravidla sv. Augustina. Úkolem obou klášterů bylo, uctívati hořké utrpení Kristovo. Nová tato družina nazývala se „Řád Spasitele světa“. Řád byl schválen papežem Urbanem V. r. 1370. Brigita sama vstoupila do ženského kláštera.

Brigita putovala roku 1346 do Říma a vystavěla tam ústav pro poutníky a žáky švédské. Z Říma šla navštívit hroby sv. Františka a sv. Kláry v Assisi i chrám Porciunkuli. Po dvou letech přišla i dcera její Kateřina (či Karina) za ní do Říma. A když došla zpráva, že zemřel manžel Kateřinin Eggert (či Eghard), Kateřina si umínila, že zůstane na vždy u své matky. Brigita podobně jako sv. Kateřina Sien-ská neostýchala se veřejně kárati zlořády, nešetříc ani vysokých hodnostářů. Když papež Urban V. chtěl opustiti Řím a znovu se usaditi v Avignoně, pohrozila mu Brigita slovy prorockými, že ho stihne smrt, jakmile opustí Řím. Výstraha vyzněla na prázdno. Urban V. přece opustil Řím; avšak téhož roku zemřel.

Brigita se vydala, ač byla již v pokročilém věku, na cestu do Jerusalema. Mezi jejími průvodci byli oba její synové, Birger a Karel, a dcera Kateřina. Karel však na cestě zemřel. Brigita puzená plamenou touhou navštívila všechna památná místa, na nichž trpěl božský Vykupitel, a skropila je svými slzami. Churava vrátila se do Itálie. Připravivši se na křesťanskou smrt, rozloučila se s dcerou Kateřinou a synem Birgerem a vyslovivši slova: „Otče, v ruce tvé poručím ducha

svého“, vypustila duši, dne 23. července r. 1373. Tělo její bylo r. 1374 převezeno do Švédska a uloženo v klášteře vadsténském. Svátek 8. října.

Sv. KATEŘINA ŠVÉDSKÁ (Catharina *Vastanensis*, t. j. *Vadsténská*) narodila se r. 1330 jako dcera švédského knížete Ulfa a jeho manželky sv. Brigity. Vychována byla v bázni Boží a záhy poslána do panenského kláštera riseberského. Dospěvši umínila si, že bude žít v ustavičném panenství. Na přání rodičů však se provdala za šlechtice Eggerta (či Egharda). V den svatby učinila s ním smlouvu, že oba budou žít spolu v dobrovolné zdržlivosti jako bratr a sestra. Matka její sv. Brigita založila po smrti svého manžela klášter řádu „Spasitele světa“ a vstoupila do něho; po dvou letech Brigita se vydala na cestu do Říma.

Také Kateřina se vydala r. 1348 s dovolením svého manžela do Říma. Matka i dcera vynikaly křesťanskými ctnostmi. Proto když kdysi papež Urban V. rozmlouval s Kateřinou a z její řeči seznal ducha křesťanské moudrosti a dokonalosti, zvolal v údivu: „V pravdě, dcero, tys požívala mléka matky své!“ - Tu došla zpráva, že manžel Kateřinin Eggert zemřel. Kateřina obnovila slib ustavičné čistoty a umínila si zdokonalovati se ve všelike křesťanské ctnosti. Sotva se rozhlásila zpráva, že Kateřina ovdověla, hlásili se nápadníci. Bylať Kateřina mladičká, sličná a bohatá. Ona však odmítala jejich návrhy. Jeden z nich číhal na Kateřinu, když se ubírala do chrámu, a chtěl ji s pomocí svých druhů unést. Stěží vyvázla z té nástrahy.

Kateřina provázela svou matku na pouť do Svaté Země, a když po návratu do Říma sv. Brigita r. 1373 zemřela, Kateřina zavezla její tělo do Švédska. Cesta s tělem sv. Brigity se podobala vítěznému průvodu. Zvláště slavně byla přijata Kateřina v Gdánsku. Pohřbila matku v klášteře vadstenském a vstoupila pak do kláštera řádu „Spasitele světa“. Švédský král, duchovenstvo i lid žádali, aby Brigita byla prohlášena za svatou. Žádali Kateřinu, aby se odebrala do Říma a o svatořečení poprosila. Kateřina tak učinila a v Římě vyřídila všecko, čeho bylo třeba. Poté se vrátila do Švédska. Jsouc ve věku 51 let, ochuravěla na smrt. I vykonala generální zpověď a protože pro nemoc žaludeční nemohla přijmouti Těla Páně, žádala, aby bylo přineseno do její světnice, aby duchovním přijímáním se spojila s Bohem svým. Zemřela ve Vadstենě 24. března 1381. Slaví se 22. března.

Bl. DAGMAR (čes. *Drahomíra*), dcera českého krále Přemysla Otakara I., manželka dánského krále Waldemara, proslula lidumilností. Svou dobrotou si vydobyla lásku lidu dánského. Spisovatel Peterson praví, že při zvuku jejího jména se rozraduje srdce každého věrného Dána. Zemřela kolem r. 1213 v Kodani. Její památka je 18. června (nebo i 24. května).

Na poloostrově Pyrenejském a ve Francii.

Bl. PETR RODRIGUEZ, rytíř řádu sv. Jakuba, byl se šesti druhy v Taviře v Portugalsku r. 1242 od Maurů přepa-

SV. BONAVENTURA

den a zabít. Svátek 11. června. S Petrem spolu uvádí se bl. *Valerius*, též rytíř a mučedník.

Bl. ALVAR (*Alvarus Garcias*), rytíř řádu sv. Jakuba v Taviře, byl r. 1242 od Maurů přepaden a zabít, zároveň s Petrem Rodriguem a s Valerianem. Svátek 11. června.

Bl. BERNARD CALVONIUS, biskup ve Vichu v Katalonii, † r. 1243; svátek 26. října.

Bl. TARASIA SANTARENSKÁ narodila se v Ouren (v portugalské provincii Estremaduře); nazývá se proto *Ourenská*; narodila se z chudých rodičů a sloužila na faře ourenské a skvěla se nábožností, pokorou, pracovitostí a dobročinností k chudým. Všichni měli k ní úctu. Zemřela r. 1266. Svátek 3. září.

Bl. TARASIA, dcera krále portugalského Sancha, provdala se za krále leonského Alfonsa IX., ale manželství její bylo pro překážku příbuzenství od papeže prohlášeno neplatným. Vstoupila do kláštera cistercienského v Corvanhu, kdež zemřela r. 1250, kdežto její sestra *Sancia*, panna a řeholnice cistercienská, zemřela již roku 1229. Svátek obou panen 17. června.

Bl. GARCIAS (či Garsias), opat montserratský v Katalonii, zanechal rukopis meditací, které obsahují stěžejní body a trest duchovních cvičení, jak je zavedl později sv. Ignác Loyolský. Rok smrti není znám. Svátek 27. listopadu.

Bl. GUIDO MARRAMALDI, kněz dominikán, velkokněz. Zemřel roku 1391. Svátek 25. června.

Sv. DOMINIK VALLIUS pocházel

z Val ve Španělsku. Roku 1220 byl chlapeček Dominik od židů z nenávisti protikřesťanské uloupen a ukřižován, hlava byla useknuta, tělo vhozeno do řeky Ebro. Zločin vyšel na jevo. Žid, který dítě uloupil, se přiznal a obrátil se na víru křesťanskou. Svátek 31. srpna.

Bl. MAFALDA byla, jsouc dvanáctiletá, provdána za krále portugalského, ale papež Innocenc III. prohlásil manželství za neplatné. Mafalda vstoupila do cistercienského kláštera. Zemřela roku 1252. Svátek 2. května.

Sv. ISABELLA (*Alžběta, Bohuslava*) narodila se roku 1271. Její rodiče byli Pedro III., potomní král arragonský, a *Konstancie*, rozená princezna sicilská. Na křtu dáno jí bylo jméno sv. Alžběty Duryňské. Jméno Alžběta ve Španělsku přeměňuje se ve jméno Isabella. Pedro byl se svým vlastním otcem, arragonským králem Jakubem I. znesvářen. Ale když děd spatřil svou vnučku Isabellu, obměkčil a smířil se se svým synem Pedrem III., vzal Isabellu k sobě a pečoval o její výchovu až do jejího šestého roku. Potom byla vzdělávána u rodičů. Libovala si ve zbožnosti a dobročinnosti.

Provdavši se za portugalského krále Dionysia, zůstala i na trůně královským ženou zbožnou a dobrotivou. Modlívала se zbožně, četla nábožné knihy a ve volné chvíli zhotovovala kostelní roucha a šaty pro chudé. Byla střídmá, nikdy nepožívala vína říkajíc: „Nikde není více třeba sebe zapíratí, jako na dvoře královském, neboť tu nejvíce se budí náruživost.“ - Byla pravou matkou chudých, opuštěných

a nemocných lidí. Ujímal se osiřelých dívek, aby nepřišly na scestí, pečovala o zchudlé rodiny, jež se styděly žebrati; založila nalezinec, nemocnici, pak útulek pro padlé ženštiny. Kdysi nesla Isabella v zástěře dary chudým lidem, a když král, který se s ní setkal, se jí tázal, co nese, odpověděla, že nese růže, mívíc tím, že almužny jsou růžemi ve věnci zásluh. Lidová pověst dí, že král v pravdě spatřil růže.

Jako manželka vynikala trpělivostí a snášelivostí, obětavou láskou a smířlivostí. Král Dionys byl sice spravedlivým a pečlivým vladařem, ale nebyl dobrým a věrným manželem. Byl lehkomyslný a žil prostopáše se zkaženými ženami. Isabella o tom věděla, ale nikomu nečalovala a nikomu si nestěžovala. Pouze o samotě plakávala a věc Bohu poroučela. Nepřestala se chovati k manželu svému vlídně a laskavě; ba přemohla v sobě všecku hořkost, ujala se jeho nemanželských dítek a pečovala o jejich výchovu. - Zvolila si za almužníka panoše poutivého a zbožného, jehož úkolem bylo roznáseti almužnu, potraviny, prádlo, šaty i peníze chudým lidem. Isabella věnovala mu důvěru. Jiný panoš ze závisti obvinil královnu u krále, že žije s oním panošem ve hříšném poměru. Král, sám nevěrný manžel, uvěřil pomluvě a umínil si, že panoše potrestá krutou smrtí. Šel ke královské vápenici a nařídil správci, aby panoše, který druhého dne ráno přijde s otázkou, zdali rozkaz králův již je vykonán, uvrhl do žhavé peci. Druhého dne ráno král poslal toho panoše k vápenici

s oním vzkazem. Panoš se ubíral k vápenici nic netuše. Na cestě zašel do kostelíka, a protože nebylo tam ani kostelníka ani ministranta, uvolil se knězi při Mši svatě ministrovati. Tím se opozdil. Zatím však král byl netrpěliv, a nemoha se dočkatí zprávy o upálení panoše-almužníka, poslal panoše, který ono obvinění byl vyslovil, se vzkazem k vápenici. Sotva vyplnil králův rozkaz, byl lapen a do peci vhozen. Brzy poté přišel panoš-almužník a tázal se, zdali rozkaz králův je vykonán. Odpověď zněla: „Stalo se.“ Král se přesvědčil o nevině své manželky, změnil a napravil svůj život.

Královna Isabella hnula ke svému synu Alfonsovi mateřskou láskou, ale král byl více nakloněn svému nemanželskému synu Sanchovi. Snad chtěl Sancha učiniti svým nástupcem. Alfons byl tím podrážděn, a tak došlo k boji mezi otcem Dionysiem a synem Alfonsem. Královna se modlila a plakala, zapřisahajíc manžela i syna, aby se smířili. Podařilo se jí docílit, že král a kralevic v míru se rozešli. A když král Dionysius nebezpečně onemocněl, ošetřovala ho královna s něžnou oddaností a přiměla ho, aby se úplně smířil se svým synem Alfonsem.

Král Dionysius zemřel roku 1235 a ovdovělá Isabella odložila královská roucha a vydala se na pout do Kompostelly. Vrátivši se, vstoupila do kláštera klarisek v Koimbře a žila tam ještě deset let v odloučenosti, konajíc skutky pobožnosti a milosrdenství. Ještě jednou vyšla z kláštera, aby zjednala mír mezi bojujícími. Její syn, portugalský král Alfons IV.

chystal se válčiti s jejím vnukem, kastilským králem Alfonsem XI. Podařilo se jí zabrániti válce. Ale cestou se Isabella nachladila, roznemohla se horečkou a přijavši útěchu svatého náboženství, zemřela dne 4. července 1336. Svátek sv. Isabelly, královny, 8. července. Svátek bl. Konstancie, královny portugalské, členky III. řádu sv. Františka (byla dcerou Manfreda, jenž byl synem Bedřicha II.), je 17. července.

Bl. KONSTANCIE, sestra uherského krále Ondřeje, teta sv. Alžběty Duryňské, zemřela roku 1282.

Sv. FERDINAND (Fer-Dyn-Handu, gothické slovo značí: daleka [je] ruka [tvoje]) narodil se r. 1198 jako syn leonského krále Alfonsa IX. a Berengarie, královské princezny kastilské. Berengarie byla sestra Blanky, matky francouzského krále sv. Ludvika IX. Vyšlo však na jevo, že manželství krále Alfonsa IX. s Berengarií bylo příčinou překážky pokrevního příbuzenstva (bylť Alfons IX. strýcem své manželky) neplatně uzavřeno. Proto papež Innocenc III. manželství mezi nimi zrušil. Zarmoucená Berengarie se odebrala k svému otci do Kastilie; synáček Ferdinand byl ponechán otci a byl prohlášen následníkem trůnu leonského.

Mladý Ferdinand vyrůstal bez matky na dvoře královském. Otec byl k němu chladný. Matka jeho Berengaria se stala zatím královnou kastilskou, vzdala se však koruny ve prospěch svého syna Ferdinanda, tehdy osmnáctiletého. Otec však, Alfons IX., nerad viděl, že syn se stal králem kastilským; neboť sám toužil po trůnu kastilském; i vpadl s vojskem do

Kastilie. Ferdinand se ostýchal proti otci svému vojensky zakročiti, ale šlechta kastilská vyhnala Alfonsa IX. z Kastilie.

Roku 1219 Ferdinand se oženil s Beatricí, dcerou německého krále Ferdinanda Švábského. Manželství jejich bylo šťastné. Ferdinand podnikl 7 válečných výprav proti Maurům; vždy v nich zvítězil, dobyl nádherného města Kordovy, které bylo po staletí mohamedánskou baštou ve Španělsku. Král rozkázal, aby přemožení Maurové odnesli zvony, které kdysi z křesťanských chrámů uloupili, na svých ramenou do Kompostelly. Pak obléhal král Ferdinand město Sevilu. Sevilla slula „pevností nedobytnou“ a byla střediskem mohamedánů. Ferdinand obléhal město dvě léta, ale konečně roku 1248 je vzal útokem. Mohamedánský vladař Aratas překvapen vyznal: „Jen svatý člověk mohl dobýti města tak pevného s vojskem poměrně nepatrným.“ Král ponechal Saracény v zemi a nenutil jich ke křesťanství. Kdo nemínil zůstatí, směl v pokoji ze země odejiti. Protože také království leonské a kastilské připadlo Ferdinandovi, spojil pod svým žezlem velké území a položil takto základ ku příští velikosti a slávě Španělska. Jediná Granada zůstala v državě Maurů.

Ferdinand vládl moudře a spravedlivě. Rádcem jeho byl arcibiskup toledský Rodriguez. O své poddané se staral jako otec. Ačkoliv vedl nákladné války, neutlačoval lidu přílišnými daněmi. A když mu radili, aby zavedl novou daň, řekl: „Chraň Bůh! Bojím se kletby jedné ženy více, než všeho vojska maurského. Bůh mi pomůže jiným způsobem.“ Jindy mu radili,

aby sobě vzal na pomoc statky církevní a klenoty chrámové, protože válčí proti nepřátelům víry. Ferdinand však odpověděl: „Od duchovních nežádám zlata a stříbra; od duchovních žádám, aby se za mne modlili. Ten, jenž mne povolal na trůn, jest dosti bohat a poskytne, čeho mi bude třeba.“- Ferdinand zřídil královskou osobní radu čili nejvyšší soudní dvůr, k němuž se každý mohl odvolati, kdo se domníval, že mu bylo ukrivděno. Sám také zasedal na soudě, aby konal spravedlnost. - V dobytých zemích stavěl chrámy a dobročinné ústavy. Vystavěl též gotický velechrám toledský, nádherný to pomník vítězství nad Maury.

Ferdinand byl muž církevně smýšlející, šetřil postních předpisů, nosil pod královským rouchem šat kající, dával před svým vojskem nositi obraz Panny Marie, a také sám nosil na hrdle obrázek Matky Boží. Povznesl svou zemi na vysoký stupeň blahobytu, takže soudobý biskup Lukáš de Tuy právem napsal slova: „Štastné našešly Španělům časy!“- Ovdověv, oženil se po druhé s Johannou, dcerou hraběte Šimona z Ponthieu. R. 1251 se roznemohl vodnatelností a chystal se na smrt. Přijav svaté svátosti, rozloučil se s manželkou i s dětmi, napomínal Alfonsa X., nejstaršího syna svého následníka, aby svou matku, byť nevlastní, měl v uctivosti, aby bratřím a sestrám byl upřímným otcem, poddaným byl pečlivým vládařem a aby náboženství katolické šířil. Pak odprosil všechny přítomné, aby odpustili, čím jim snad ublížil. Vzav hořící hromničku do rukou, modlil se: „Pane

Ježíši Kriste, Vykupiteli můj! Nah jsem přišel na svět, nah se vracím do lůna země. Přijmi mne na milost pro hořké utrpení své!“ Zemřel, jsa teprve 54letý dne 30. května 1252. Svátek 30. května.

Sv. IVO se narodil r. 1253 v Ker Martinu nedaleko města Treguieru v Bretoňsku. Matka vedla synáčka k životu ctnostnému, říkávajíc mu: „Ivo, buď tak živ, aby ses stal svatým.“ Slova ta si zapamatoval Ivo; zněla mu ustavičně v uších. Studoval v Paříži filosofii, bohosloví a církevní právo, v Orleansu občanské právo. Uprostřed lehkovážných soudruhů si Ivo zachoval zbožnost a nevinnost neporušenou. V Rennesu byl vysvěcen na kněze a ustanoven správcem duchovního soudu rennesského. Pod pravomoc duchovního soudu příslušely všechny rozepře mezi duchovními, žaloby proti kněžím, věci manželské, závěti, spory o desátky, záležitosti vdov a sirotek a j. Ivo byl soudcem, obhájcem i zástupcem nestranným, ke všem lidem byl spravedliv. Dary a úplatky zamítal a ujímal se zvláště ochotně lidí nevinně pronásledovaných a opuštěných. Nedopustil, aby chudákům bylo ublíženo. Když byl požádán, aby se nějaké pře ujal, vždy se snažil nejprv vyzkoumati záležitost, je-li spravedlivá. Nespravedlivé věci nehájil. Chudých a sirotek se ujímal zdarma a nezištně. Nebylo divu, že sirotkové, vdovy a všichni opuštění se utíkali k němu jako k otci, že k němu lnuli; jen lidé nespravedliví ho nenáviděli pro jeho spravedlnost.

Ivo žil životem přísným. Nepožíval masitých pokrmů ani vína, spokojil se

v postních dnech pouze chlebem a vodou, spával na hrubé rohožce a nosil na těle žíněné roucho. A přece mu bylo podstupovati těžké zápasy proti různým pokušením. Pýchu krotil pomyšlením, že všechny vědomosti a statky jsou nezaslouženým darem Božím. Smilné žádosti krotil pomyšlením, že je nedůstojno státi se mrzkým otrokem nízkých chtíčů. Sobeckost přemáhal myšlenkou na soud Boha spravedlivého a vševědoucího.

Po čase byl ustanoven farářem v obci Trezdreku, později v Losaneku. Snažil se býti svým farníkům duchovním vůdcem, rádcem, těшитelem i ochráncem. Znal všechny své farníky jménem i podle povahy a uměl s každým jednati tak, že ho získal pro svatou věc. Dům Ivonův byl útočištěm žebráků, sirotků a mrzáků. Ivo vystavěl nemocnici. Po žních ponechával si jen tolik obilí, kolik nezbytně potřeboval; ostatní uschoval pro špitál. Kdosi mu radil, aby nechal obilí ležeti v obilnici a aby je prodal, až bude dražší. Ivo odpověděl: „Kdož ví, budou-li do té doby ještě živ“. Onen lakomý člověk, jenž takto radil, skutečně čekal, až obilí v ceně podraží, a pak prodal své obilí v příhodný čas. Pochlubil se Ivonovi, že vyzískalo pětinu ceny obilí více. Ivo řekl: „A já jsem získal stokrát víc, že jsem nečekal“. Vypravuje se, že v čas hladu Ivo chtěl dáti poslední bochník chleba chudým; kaplan jeho však tomu odporoval. Ivo rozkrojil bochník ve dvě polovice, jednu polovici dal kaplanovi, druhou chudým, sám si nic neponechav. Avšak stalo se, že téhož dne donesla mu jistá osadnice tři chleby.

V postě r. 1303 znamenal Ivo, že tělesně chřadne. Dokonal život v Pánu dne 19. května téhož roku. Slaví se 19. května. Je patronem právníků.

Sv. LUDVÍK (latinsky *Ludovicus*, francouzsky *Louis*) byl syn francouzského krále Ludvíka VII. a jeho manželky, královské princezny kastilské. Narodil se 25. dubna 1215 na hradě v Poissy. Když otec Ludvíkův r. 1226 zemřel, Blanka sama spravovala říši za nezletilosti synovy. Učila ho sama počátkům vědomostí a dala jej pak vyučovati kněžím z řádu svatého Dominika a sv. Františka. Říkávala mu často: „Milý synu, ty víš, že tě miluji vroucně, jak vůbec matka schopna jest milovati své dítě, ale věz, že raději bych tě viděla mrtvého, než abys Boha rozhněval jediným hříchem. Ludvík si vštípil tato slova hluboko do srdce a pokládal hřích za jediné a pravé zlo, jak v pravdě jest. Kdysi šel se svými dvořany a spatřil člověka malomocného, vředy pokrytého. Ludvík se tázal dvořanů, co by raději volili, zdali malomocenství nebo hříchy na duši. Jeden z dvořanů odpověděl, že by chtěl míti raději 1000 hříchů na duši, než malomocenství na těle. Ludvík ho pokáral řka: „Věřu, nevíš, co je hřích. Jediného hříchu máme se báti více, než každého jiného zla.“

R. 1234 Ludvík se zasnoubil s bohatou Markétou Provenckou a ujal se vlády říše. Markéta byla manželkou milující a manželství jejich bylo šťastné. Ludvík dusil v sobě každou zlou náruživost a dával skvělý příklad křesťanského života. Ukládal si sebezapírání a zdrželi-

vost v manželském spoluzítí za doby adventní a postní. „Si motus carnis sentiebat, surgebat e lecto, per cameram deambulans, donec carnis rebellio quievisset,“ di Joinville. Žil prostě, v postní době o chlebě, zeleninách a vodě; hrách a boby byly mu nejmilejším pokrmem; za dnů kajících nosil na těle žínici, býval každodenně na dvou i na třech Mších svatých; Tělo Páně přijímal šestkrát do roka. Měl-li přijímati svátost oltářní, přibližoval se k oltáři po kolenou. Nepřekračoval nikdy hrobu, na němž byl kříž, nedopustil, aby byl kříž na místě, kde by mohl býti zneuctěn, neschvaloval, aby kříže a obrazy byly uctívány, dokud nebyly posvěceny církevně. Nezmeškal bez důležité příčiny slavnosti církevní, na příklad: přenesení ostatků. Večer po nešporách odebíral se do své komnaty, doprovázen svými dětmi; domácí kněz pokropil lože a světnici svěcenou vodou a Ludvík dával dětem kolem sebe shromážděným otcovské napomenutí. Rád čítával Písmo svaté a spisy sv. Augustina, Ambrože a jiných církevních otců; rád mluvil o Bohu, o svatých osobách a věcech. - Byl vzorným otcem; modlíval se s dětmi, vodil je na služby Boží a učil je, aby samy sebe zapíraly.

Ludvík se nikdy neposkrvnil lží; byl věrný ve svých slibech. V mládí míval zvyk přísahati a říkati: „U jména mého“, ale byv poučen svým učitelem, zanechal toho zvyku a jeho řeč byla buď „ano“ nebo „ne“. - Klení mu bylo odporné. Říkával: „Vlastní rty bych si nechal probodnouti žhavým železem, kdybych mohl zabrániti všemu klení a rouhání na světě.“

Rouhače trestal krutě. Prý jim dal upáliti nos a rty. Přiměl papeže, aby z dominikánů a františkánů ustanovil zvláštní soudy, zvané inkvisiční, aby bludaři byli vypátráni a buď potrestáni nebo polepšeni.

Ludvík byl velmi dobročinný a laskavý k trpícím lidem. Živil každého dne více než sto chudých a často jim i posluhoval. Kdysi krmil malomocného člověka, jemuž nemoc zničila oči a jenž vzbuzoval odpor a hnus; nemocný slul Leodegar, a Ludvík mu dával do úst pokrm. Dvořané nesnesli zápachu z nemocných, král snesl. Když dostavěl nemocnici v Compiègně, nesl sám se svým zetěm prvního nemocného do špitálu. Král sedl si k loži nemocného, jenž měl ošklivé hnisající vředy (snad scorbut), krájel mu hrušku, dával mu ji do úst, nic nedbaje, že sám se potřísní hnisem. Nejraději posluhoval slepčům a když je umýval, líbal jim ruce a nohy; slepčům zřídil útulky. Když na své první výpravě křížácké našel kdysi mrtvoly nepohřbených křesťanů, poručil je pochovati; vlastníma rukama vzal vyteklá střeva, aby byla spolu pohřbena. Navštěvoval často nemocnice, aby se přesvědčil, jak se nakládá s nemocnými. Kdysi mu dvořané vytýkali, že je nemírně štedrý; tu řekl s úsměvem: „To už tak bývá, že králové v některé věci přestřelují, upřilíšuji; tedy já tak chci činiti vzhledem k chudým.“ Jindy řekl: „Království nebeského máme si dobýti všichni, chudí trpělivostí, bohatí almužnou.“

Ze všech řádů miloval Ludvík nejvíce františkánský a dominikánský. Kdyby

manželka jeho byla svolila, Ludvík byl hotov zřici se trůnu a státí se františkánem nebo dominikánem. Říkal: „Kdyby mi možno bylo, rozdělil bych tělo i život svůj mezi oba řády stejným dílem.“ - Papež Alexander III. poslal Ludvíkovi kdysi bullu, dle které obdržel Ludvík pravomoc udělovati hodnosti církevní. Ale Ludvík se ji netěšil, řka, že má dosti na svém úřadě, ze kterého má odpovídati. A aby nástupcové bullu nezneužívali, Ludvík bullu spálil.

O jeho pokore svědčí, že si přávil, aby přátelé mu sdělili jeho vady; on pak sdělení jejich přijímal skromně. V chrámu Páně poslouchaje kázání, často si sedl na zemi rohožkou pokrytou a sedadla přenechal mnichům. V pátek vykonav zpověď žádal, aby mu byla dána „disciplina“, t. j. aby byl mrskán železnými řetízky. Že věnoval značnou část dne nábožným cvičením, nebylo světáckým dvořanům po chuti. Vytykali mu, že plýtvá drahocenným časem, jež by měl raději věnovati záležitostem státním. Ale Ludvík se nedal planými námitkami mýlit a řekl: „To jsou mi prapodivní lidé; pokládají mi za zlé, že se modlím; kdybych s nimi celé dni a noci hodoval a hrál nebo s nimi na honech trval, nevytykali by mi, že marním čas.“ - Kdysi si stěžovala jistá žena, že se jí u úřadu stala křivda. Rozezleně volala na krále Ludvíka: „Fuj, fuj! Že ty's stal se králem Franků! Lepší by byl jiný král. Ty jsi králem jen pro minority a kazatele. Div, že tě lidé už nevyhnali ze země!“ - „Pravdu máš,“ dí klidně Ludvík, „bylo by lépe, aby někdo jiný byl krá-

lem, který by dovedl dobře vládnouti.“

Choval se ke všem lidem laskavě a zůstal klidným a rozvázným ať se mu stalo cokoli. Vydřžoval skvělý dvůr a rád se bavil se svými hosty. Šlo-li o věci důležité, radíval se s muži rozváznými; ale pak jednal dle svého přesvědčení. Na tváři jeho zrcadlil se vnitřní klid duše, převětivost jeho jímala každého. Nejraději rozmlouval s bohabojnými učenci, např. se sv. Tomášem Akvinským, ale také důvěrně hovořil s lidmi prostými. Jenom pomlouvače a lehkomyslníky netrpěl ve své společnosti. Rád slyšel nevinný žertík a uměl mu dáti poučný ráz. Pěstoval umění, naslouchal zpěvům, ale měl odpor k hudbě, byla-li smyslně dráždivá.

S myslí asketickou spojoval Ludvík znamenité umění vladařské, se zbožností moudrost a zdravý úsudek, s láskou k Bohu lásku k bližnímu. Všude, ve správě finanční i v soudnictví dal nové směrnice; úředníkům vštípil v paměť, že jsou tu ve službách lidu. Byl dokonalým panovníkem. (Právě nejzbožnější panovníci byli dokonalými vladaři; vedle Ludvíka IX., Alfred, Jindřich II. a j.) Zavedl v zemi nestrannou spravedlnost. Když poddaný nikde nenalezl práva a ochrany, obrátil se s důvěrou na krále; ten vyslechl i nejnižšího člověka laskavě. Ludvík vydal nový zákoník, potlačoval veřejnou nemravnost, lichvu, tak zvané „soudy Boží“ a různé zlovyky. Sedával dle starého zvyku sám dvakrátě týdně na soudě tak, aby každý měl k němu volný přístup. Nedůvěřivě pozoroval Ludvík IX. vzrůst židovského majetku; proto rozkázal, aby

židovské dluhy byly splaceny do dvou třetin, určil židům ornou půdu, a kdo jí nechtěl obdělávati, toho vyhnal ze země; rukopisy talmudové, pokud byly křesťanství nepřátelské, dal spáliti.

Když byl Ludvík říši svou na základě křesťanské spravedlnosti uspořádal, umínil si podniknouti křižáckou výpravu. Avšak onemocněl, i učinil slib, že dá-li mu Bůh zdraví, potáhne do Palestiny křesťanům na pomoc. Proti tomu záměru stavěly se v cestu různé překážky, i arcibiskup pařížský domlouval králi, aby výpravy nekonal, neboť prý činil slib v těžké nemoci, nejša sebe hrubě vědom a proto prý lze slib zaměnití jiným dobrým skutkem. Ludvík vzal kříž do svých rukou a řekl: „Nuže, dobrá, nyní jsa při jasném vědomí, obnovuji slib a přijímám kříž znovu.“ Ludvík ustanovil matku svou Blanku vladařkou na čas své nepřítomnosti a vyplul roku 1248 na lodi a přistal šťastně u Damietty. Dobyl této pevnosti. Královna Markéta povila mu tam syna, jemuž dáno jméno Tristan (Jan). Později válečné štěstí se obrátilo; rozvodněný Nil bránil dalšímu postupu, mnozí vojíni onemocněli z hladu a vedra, vojsko bylo od Saracenů poraženo, král byl zajat. Saraceni měli k zajatci tolik šetrnosti, že mu vykázali zvláštní stan, jednoho služebníka a kněze. Ludvík osvědčil svou trpělivost i v těch trudných poměrech. Tehdy došla Ludvíka zpráva o úmrtí matky jeho Blanky. Zvolal za modlitby: „Děkuji ti, o Bože, že jsi mou matku tak dlouho zachoval. Miloval jsem ji láskou nejvroucnější. Budiž ve všem vůle Tvá!“

Posléze nezbyvalo králi Ludvíkovi než zavázati se, že vyklidí Damiettu, že propustí všechny zajaté Saraceny a že zaplatí 800.000 byzantských dukátů. Když Ludvík už sedal na loď, bylo shledáno, že pokladník vyplatil Saracenům z nedopatření o 10.000 dukátů méně. Ihned rozkázal Ludvík, aby Saracenům se doplatil zbytek. Na lodi hrál králův bratr s jistým rytířem v kostky. Zábava zajisté byla bezhříšná; ale za vážné té doby zdála se Ludvíkovi nepříhodnou; proto vzal peníze i kostky se stolu a hodil je do moře.

Ludvík měl stále na mysli splnění svého slibu a osud křesťanů palestinských. Proto se rozhodl podniknouti novou výpravu křížovou; následovali ho však pouze rytíři francouzští. I vydal se na pochod. Bylo to r. 1270. Vzal s sebou tři syny a jednu svou dceru. K nejstaršímu synu řekl: „Hle! podruhé nastupuji tuto cestu, ač jsem stár a ač královna, matka tvá také zestárla. Pro Krista a Církev jeho nešetřím nákladu a pohrdám pozemskými radostmi. Přejisi, abys činil podobně.“ Tentokráte zamířilo křižácké vojsko k Tunisu, protože odtud sultán egyptský bral posilu a pomoc proti křesťanům. Tu však, blíže někdejší Karthaginy, nastal z nedostatku pokrmu a pitné vody a z přílišného vedra mor ve vojsku. Mezi prvními zemřel morem syn králův Tristan. Úmrtí jeho bylo králi zatajeno, protože sám také churavěl na smrt. Nemocní vojínové se vlekli plačíc ke stanu královu, aby krále ještě naposledy spatřili.

Ludvík zůstal klidný a dal dětem, zvláště nejstaršímu synu napomenutí: „Synu!

SV. KLÁRA.

Především miluj Boha ve dnech dobrých i zlých a snášej raději cokoliv zlého, než by ses dopustil smrtelného hříchu. Choď často ke zpovědi! K lidem chudým a nešťastným buď milosrdný a pomáhej jim, seč budeš; drž se spravedlnosti, nesuzuj lid přílišnými daněmi a varuj se zbytečných výdajů v domácnosti! Všeliké spory hleď ukliditi po dobrém! Duchovenstvo měj v úctě a netrp, aby se mu odnímalo, co zbožní předkové mu dali. Dej za mne po celé říši obětovati Mše svaté a konati modlitby! Žehnám ti, jak dobrý otec svému synu žehnati může! Božská Trojice uchraniž tebe všeho zlého a Bůh ti dej sílu, abys vůli jeho plniti a nebeské radosti dosáhnouti mohl. Amen.“ - Důstojníky pak a vojíny napomenul: „Jste bojovníci Kristovi; tedy nebojujte proti němu, jako byste byli nepřátelé jeho. Kdo páchá hříchy a neřesti, vede válku proti Bohu. Jste křesťané; nebuďte tedy mohamedány svými mravy!“ - Ludvík přijav svaté svátosti, zemřel dne 25. srpna 1270. Slaví se 25. srpna. Svátek ctihodné *Blanky*, matky sv. Ludvíka, královny, členky III. řádu sv. Františka, 2. prosince (nebo 30. listopadu).

Bl. ISABELLA (*Alžběta, Bohuslava*) byla dcera francouzského krále Ludvíka VIII. a Blanky a tedy sestra sv. Ludvíka IX. Panna tato vynikala nejen krásou těla, ale i moudrostí a ctností. Byla zrcadlem nevinnosti a dobrých mravů. Odmítla nabízený sňatek. Vystavěla klášter longchampský na západě od Paříže. Žila odříkavým životem. Kromě soli nezna-
la žádného koření. Bičovala se do krve.

Své poklesky vyznávala hlasitě před ostatními. Její heslo znělo: „Bohu samému buď čest a chvála!“ Zemřela roku 1270. Svátek 31. srpna.

Sv. LUDVÍK TOLOSÁNSKÝ, syn neapolského krále Karla II. a jeho manželky Marie, princezny uherské, narodil se r. 1274 na hradě Brignoles v Provenči. Už v mládí se rád modlil o samotě a čítával duchovní knihy. V rytířských hrách a zábavách neměl zálibení. Když dospěl v jinocha, umínil si, že bude úzkostlivě šetřiti panické čistoty a že vyjma matku a sestru nejen nepromluví se ženskými osobami, nýbrž že na ně ani nepohlédne. - Ludvík a jeho dva bratři byli i s jinými šlechtickými syny dáni od svého otce z příčin politických (že podlehl ve válce) jako rukojmí do zajetí španělského. Byli zavezeni na hrad Suranu u Barcelony; tam byli pod dozorem drsných strážců. Druhové malomyslně, ale Ludvík říkal: „Často neštěstí člověku více prospívá nežli štěstí. Neboť štěstím lidé se od-
cizují Pánu Bohu a zapomínají na něho; neštěstím však bývají zkoušeni a k Bohu obráćeni.“

Zajatcové měli dosti svobody, směli volně městem choditi. Ludvík pilně navštěvoval chrámy a nemocnice, kde ošetřoval nemocné. Lid si všimnul jeho nábožnosti a dobrotivosti a nazýval ho „vtěleným andělem“. Ludvík se vzdělával také ve filosofii a v bohosloví. Jeho druhové se učili šermovati a koňmo jezdit i účastnili se jiných rytířských zábav. Ale Ludvíka nezajímaly zábavy a hry. Zúčastnil se jich nějaký čas, ale posléze ne-

šťastným pádem s koně si ublížil a nebezpečně se roznemohl. Umínil si, že uzdraví-li se, vstoupí do řádu sv. Františka.

Pobytv sedm let v zajetí španělském, Ludvík byl i s druhu svými propuštěn na svobodu. Kynula mu koruna neapolská; také mu byla nabízena sestra krále aragonského za manželku. Ale Ludvík zamítl korunu i manželství řka: „Královský trůn je skvělé otroctví. Vladař musí poslouchat lidu, lid musí poslouchat vladaře, a někdy se tak děje i proti vůli Boží. Mým králem je Ježíš Kristus; mám-li Krista, všechno mám, nemám-li Krista, nic nemám. Nechci pomíjet jejího království. Lidé mne budou pokládati za pošetilého; ale nedbám toho.“ Otec Ludvíkův, král Karel II., svolil teprve po dlouhém zdráhání, aby se Ludvík vzdal práv následnických. Ludvík byl posvěcen na kněze; ale horoucí touha jeho ještě nebyla splněna. Chtěl vstoupiti do řádu sv. Františka.

Papež Bonifác VIII. ustanovil Ludvíka biskupem tolosánským. Ludvík zprvu přijal řeholní roucho Menších bratří a poté nastoupil cestu do biskupského sídla. Šel bos, s hlavou nepokrytou, provaz kolem beder. Otec, vida svého syna jako prostého řeholníka, hněval se sice, ale Ludvík plesal, že smí putovati ne jako královský syn a biskup, ale jako řeholník, františkán. Ve Florencii se setkal se svou matkou; chtěla ho obejmouti a políbiti. Ludvík nesvolil řka: „Jsi sice moje matka, ale jsi žena; a ženám není dovoleno líbat sluhy Boží.“ V tomtéž městě přichystali mu Menší bratří komnatu, ozdobili ji koberci a čalouny. Sotva ji Ludvík spa-

třil, zvolal: „Co je to? Takhle chcete přechovávat chudého bratra sv. Františka? Což nevíte, že nemám na světě jiného dědictví, než kříž Kristův? Chcete-li, abych u vás pobyl, odnese ty tretky!“

Lid tolosánský nemálo užasl spatřiv svého biskupa, z královského rodu pocházejícího, an vchází bos a v chudičském rouchu do velechrámu. Někteří pravili, že Ludvík jako mnozí ochabne v horlivosti. Ludvík na to: „Raději život ztratím, než bych odbočil od své cesty.“ Nejprve prohlédl věznice a špitály, aby jejich vady napravil. Většinu důchodů dával na účely dobročinné. Vcházel rád do chatrčí chudiny. Kdysi zaslechl z chatrče stenání. Vstoupil dovnitř, našel stařenu umírající, ať volala po knězi. Ludvík ji zaopatřil. Když vyšel opět ven, průvodcové zpozorovali na šatě jeho hmyz, ale Ludvík řekl usmívaje se: „To jsou klenoty chudých.“ - Ludvík dbal, aby na kněze vysvěcení byli toliko ti, kdož mají potřebné vědomosti a příkladné mravy. Říkal, že pro Církev je prospěšnější, když má duchovních snad jen málo, ale dokonalých, než mnoho těch, kterým scházejí potřebné vlastnosti.

Ludvík žil dle řeholních pravidel řádu sv. Františka. Měl ve svém průvodu několik spoluřeholníků. Jeden z nich měl úlohu, aby mu každý poklesek ihned vytkl. Kdysi řeholní bratr vytkl Ludvíkovi jakousi chybu před mnohými svědky, ale učinil tak způsobem poněkud nešetrným. Přítomní hosté kárali řeholního bratra, ale Ludvík se ho ujal řka: „Poklesnutí má nás rmoutiti, pokárání těšiti. Takto

rozeznává se pochlebník, který stále jen lahodné věci mluví, od pravého přítele, který kárá, chtěje napravit. " - Ludvík se snažil, aby rozvaděné lidi smířil; kdykoliv se domníval, že sám někomu ublížil, neustával zavděčovati se mu, až ho opět usmířil.

Ludvík toužil po zátíši klášterním; říkával: „Hodnost biskupská je více břemenem než ctí. Nechat lidé o mně soudí jakkoliv: šťasten budu, až se toho břemene zbavím. Jsou ovšem mnozí, kteří ve vysokém důstojenství dojdou svého spasení, jsou však také mnozí, kteří v něm zahynou.“ - Kdysi se vracel Ludvík s návštěvy královské své sestry v Katalonii a zastavil se ve svém rodišti, v Brignolu; tam zachvácen byl nemocí; poznal, že se již neuzdraví, a připravil se na křesťanskou smrt. Opakoval stále modlitbu: „Zdravas Maria“; řekl: „Umru brzo a doufám, že Panna Maria bude mou pomocnicí v hodině smrti.“ Zemřel teprve 23letý dne 19. srpna 1297. Slaví se 19. srpna.

Bl. MARIA DE MALLYE, šlechtice francouzská, ubytovala se v Toursu. Jedla, co zbylo po chudých, jež hostila. Žila v tuhé kajícínosti. Kdysi vytýkala jistému mladíkovi hříšné řeči. On ji povalil na zemi a kopal ji. Kdysi byla pozvána ke královně, která přijela do Toursu. Vrátný neznal Marii de Mallye a udeřil ji holí. Ač byla týden u královny, nestěžovala si naň. Zemřela r. 1414. Svátek 28. března.

Sv. ROGER, biskup orleánský, později bourgesský, † r. 1367; svátek 1. března.

Sv. VALHER (nebo i Valter, francouz-

sky: Vanhir) byl farářem v Onhaigné v diecesi namurské. Kdysi káral zlé mravy svého synovce, a když spolu přejížděli řeku Maas, synovec ho zabil veslem a svrhl ho do řeky. Rok smrti je snad 1209. Svátek 23. června.

Ct. TOMÁŠ HELYE (Elie) byl zprvu almužníkem na dvoře francouzského krále Ludvíka IX.; ale protože na hlučném dvoře neměl žádoucího klidu, složil ten úřad; byl pak farářem u sv. Mořice v diecesi Coutances a missionářem v kraji Avranches-bayeuxském. Zemřel r. 1257. Památka 11. prosince.

Sv. ELEAZAR Z ARIANA se narodil v Provinci z rodu hraběcího. Matka jeho Lauduna byla všeobecně nazývána „dobrou hraběnkou“ pro svou dobročinnost. Dle tehdejšího obyčeje byl Eleazar už v dětském věku 10 let zasnouben s *Delfinou*, dcerou šlechtice Finhy z Glandeves, pána na Puy-Michelu, která byla dvánáctiletá. Po několika letech vstoupili do stavu manželského. Oba manželé se umluvili, že budou spolu žít jako bratr a sestra. Oba zdědili po svých rodičích značné jmění a stali se takto velikými boháči.

Eleazar byl pobožný. Nejmilejším jeho zaměstnáním byla modlitba. Ke stolu Páně přistupoval několikrát za týden; říkával: „Nemyslím, že by mohlo býti větší rozkoše nad tu, kterou cítím přijímaje Tělo Páně.“ Nosíval pod svrchním oděvem drsné roucho žíněné. Rozdával chudým lidem pokrm, oděv a palivo; navštěvoval chudé nemocné v jejich chatrčích; každodenně hostil dvanáct chu-

dých a často jim myl nohy. Jeho manželka Delfina byla téhož smýšlení. Bděla nad čeledí a vedla ji slovem a příkladem k Bohu a ke ctnostem. S ní žila i její sestra Aloisia. Oba manželé vstoupili pak do třetího řádu sv. Františka. Eleazar byl muž upřímný a dobrotivý; byl vždy myslí jare a veselý.

Eleazar nařídil svým podřízeným, úředníkům a služebníkům, aby se spravovali zákonem Božím. Předepsal jim tato pravidla: „Každý chod denně na Mši svatou! Nikdo nesmí pod trestem propuštění ze služby zločiniti a rouhati se! Mužové a ženy zpovídejtež se každý týden! Každý ať začne den modlitbou. Večer pak ať se všichni shromáždí a ať rozmlouvají o Bohu a o věčném spasení. Zaháletí nesmí nikdo! Hazardní hry jsou zakázány! Všichni mějtež stydlivost v uctivosti! Nečistota nebude trpěna. Zábava bezhrášná je každému dovolena; nechci, aby moji lidé žili jako poustevníci; přeji jim nevinné zábavy. Zakazují všem úředníkům a služebníkům, aby neškodili někomu namajetku, aby neutiskovali chudých pod záminkou, že tak činí pro mne. Nechci se obohacovati cizím statkem. Raději chci nah vejíti do království nebeského, než jako bohatec do pekla. Dosti jsem bohat, mám-li přízeň Boží. Shledá-li se, že bylo někomu ukřivděno, chci, aby křivda se mu nahradila čtvernásobně. Nikdo ať neruší pokoje v domě! Ať se všichni vystříhají pomluvy a podezřívání, závisť a nenávisť! Vznikne-li nějaká rozepře, ať se ve smírném duchu uklidí do západu slunce. Žítí s lidmi a netrpěti, toť skoro nemož-

no; proto je třeba ducha smířlivosti.“

Také v Neapolsku byly statky, které Eleazar zdědil. Proto bylo mu odebrati se do Neapolska a uvázati se v dědictví. Ale tam se potkal s odporem lidu; lid ve své hrdosti nenáviděl cizinců, bouřil se proti Eleazarovi a nechtěl jeho panství uznati. Příbuzný Eleazarův, kníže Tarantský, mu řekl: „Přenech mi potrestání těch buřičův; dám některé z nich oběsiti; ostatní zkrotnou; vůči tichým můžeme býti jako beránci, ale vůči zlým budme jako lvi!“ - „Jak že?“ opáčil Eleazar; „vražděním mám zahájiti správu statků?“ Nikoliv, dobrotou je chci získati. Není pro lva čestné roztrhati beránka, ale něco velkolepého je, zvítězí-li beránek nade lvem. Tento zázrak uvidíš brzy!“ Eleazar snášel svévolné vzdory lidu poddaného klidně a jevil stále neomrzelou trpělivost a dobrotivost. Říkalval: „Když se mi děje křivda a srdce začíná hněvem se bouřiti, vzpomínám utrpení Kristova. Zda-li mohu utrpení své srovnati s utrpením Kristovým? A touto vzpomínkou se srdce moje utiší.“ Manželce své, která listem se ho tázala, je-li zdrav a jak se mu vede, odpověděl ve svém listě: „Jsem zdrav, milá choti, a chceš-li mne hledati, hledej mne v boku Kristovu. Tam přebývám, tam mne nalezneš, jinde mne nehledej.“ - Eleazar šetřil spravedlnosti k lidu; netrpěl, aby jeho úředníci někomu ukřivdili. Byl-li někdo pro zločiny po zákonu odsouzen na smrt, navštěvoval ho Eleazar v žaláři a snažil se pohnouti ho k pokání. Byly-li někomu soudním náležen zabaveny statky, Eleazar navracoval

je potají manželce a dětem provinilce. Tak si získal srdce lidu.

Eleazar vrátil se do své vlasti, avšak po dvou letech opět se odebral do jižní Itálie. Volal jej neapolský král Robert. Ten znaje vzácné vlastnosti Eleazarovy, žádal ho, aby byl vychovatelem jeho syna Karla. Eleazar žádosti vyhověl. Nejprve se snažil vykořeniti vady Karlovy. Bylť Karel povahy hrdé, nepřístupné. Eleazar mu řekl: „Milý Karle! Jen upřímná zbožnost uchrání tě hříchu! Přijímej častěji svaté svátosti! Nečiň, co je proti zákonu Božímu. Váž si služebníků Církve a mužů poctivých, ale pochlebňíkům nevěř! Varuj se pýchy! Chudými neopovrhuj! Ve hněvu nemluv ani nejednej!“ Takto vychovával Karla a když ukončil svůj úkol vychovatelský, byl ustanoven almužníkem královým. Ihned Eleazar vzal pytel a nestýchal se sbírat po městě milodary pro chudé. Král vyslal Eleazara na královský dvůr pařížský, aby žádal jménem královny Marie Valoiscké. - Také do války proti králi Jindřichu VII. musil se Eleazar vypraviti, jsa jedním z vůdců. Porazili Jindřicha dvakráte, ale Eleazar ihned se zpytoval, zdali neobtěžil své svědomí tím, že ve válce lidská krev byla prolita, a zdali nezhřešil pocitem pýchy nad dobytým vítězstvím.

Když Eleazar se vrátil na neapolský dvůr královský, byl náhle postižen těžkou nemocí. Chystal se na smrt po křesťanstvu. Vykonal generální zpověď, přijal svátosti umírajících, znovu potvrdil závěť již dříve pořizenou, dle níž učinil štědré odkazy služebnictvu, chrámům a chudým.

Zemřel dne 27. září 1323. Svátek jeho i bl. Delfiny, jeho manželky 27. září.

Sv. ROCHUS narodil se r. 1295 v Montpellieru v jižní Francii. Rodiče jeho Jan de la Croix a matka Libera byli zámožní a bohabojní; vychovávali malého Rocha, jež sobě po delším bezdětném manželství na Bohu byli vyprosili, v bázni Boží. Vypravuje se, že Rochus se narodil s červeným znamením na levé straně prsou a že rodiče ze znamení toho usuzovali, že Rochus bude věrným následovníkem Kristovým. Když Rochovi bylo 12 let, otec se roznemohl na smrt; na smrtelném loži řekl k svému synu: „Odcházím se světa, abych vzal odplatu svou. Odkazuji tobě veškeré své jmění; vynakládej je na dobré účely.“ Když i matka zemřela, Rochus činil, co mu otec uložil, dával chudým pokrmu a šatstvo, ujímal se opuštěných vdov a sirotek, dával věno chudým nevěstám a podporoval každého, kdo pomoci potřeboval. Zbylo mu pak jen nemovitě jmění a Rochus odevzdav je ve správu svého strýce, umínil si vykonati pouť do Říma.

Když Roch se blížil k městu Aquapendente v Toskánsku, uslyšel, že v městě zuří mor. Ihned se přihlásil v městském špitále, že je ochoten ošetřovati osoby morem stížené. Správce Vincenc řekl: „Vidím, že jsi mladý a slabý, služba ošetřovatelů je obtížná a nebezpečná. Místo radosti je tu samý nářek.“ Ale Rochus řekl: „Nebojím se ani námahy, ani nebezpečství. Bůh mi pomůže!“ A ihned jal se Rochus sloužiti nemocným obětavě; podobně konal službu samaritánskou i v Ří-

mě, kdež pobyl tři léta. Z Říma se odebral do Piacenzy; tam morová rána velmi řádila. Mnozí nemocní byli vyneseni z domů na ulici a bez pomoci zanecháni. Všude bylo slyšeti vzdechy a bolestné výkřiky. Rochus ihned se chopil díla pomocného. Obcházel nemocné, čistil jim rány, donášel jim pokrmu, nápoje a léky, těšil a povzbuzoval je k trpělivosti.

Posléze Rochus sám onemocněl. Přibývalo mu bolesti, až mimoděk vykřikoval, nemoha bolestí se přemoci. Nechtěje býti ostatním nemocným na obtíž, odešel z města do blízkého lesa; tam na břehu řeky Trebbie našel polorozpadlou chatrč, kde se usadil očekávaje smrt. Tu pocítil palčivou žízeň. Uslyšev bubláni potůčku, dovedl se k němu a občerstvil se čerstvou vodou. Za krátko bolesti polevily, zimnice ho ostavila, boule na těle se mu otevřely a pocit hladu ho poučil, že nemoc má příznivý průběh. Legenda vypravuje, že přicházel k němu každodenně pes a přinášel mu kus chleba. Pes náležel šlechtici piacenskému Gothardovi, jenž bydlel u města. Gothard zpozoroval, že domácí pes zanáší každodenně kus chleba kamsi pryč; stopoval jej a tak vypátral Rocha a ujal se ho, až se Rochus dokonale uzdravil.

Rochus se vrátil do své vlasti. Avšak hned v prvním městečku, kde měl své statky, byl polapen jako podezřelý tulák a vyzvědač. Stalo prý se tak na rozkaz Rochova strýce, jemuž kdysi byl odevzdal správu statku. Strýc, jménem Vilém de la Croix, prý nepoznal svého synovce. Rochus byl uvězněn a snášel různé pří-

koří, aniž by byl prozradil své jméno a svůj původ. K své útěše vzpomínal, že i Spasitel přišel do vlastního a vlastní že ho nepoznali. Po pětiletém žalařování Roch poznal, že jeho život se chýlí ke konci, přijal svaté svátosti a zemřel dne 16. srpna 1327. Pod jeho hlavou byla nalezena tabulka, na níž zaznamenány byly jméno, původ a osudy Rochovy. Svátek sv. Rocha, ochránce proti moru a nakažlivým nemocem, 16. srpna.

Sv. THORETTA, poustevnice v Champ des Combes (ve Francii). Kdy žila, neví se. Snad ve 13. století. Svátek 1. května.

V Belgii, Nizozemí a v Německu.

Bl. MARIA OIGNIESKÁ narodila se v Nivelles v Brabantsku ze zámožných rodičů rolnických. Nazývána byla „Maria líbezná“. Provádala se a byla vzorem nábožné, trpělivé a obětavé manželky. Byla vážná a nikdy nepromluvila slova lehkomyšlného. Její život byl tichým kázáním; kdo ji seznal, naplněn byl láskou ke ctnosti, odporem k nectnosti. Poslední léta trávila Maria v Oigniesu (u Namuru v Belgii) a tam i zemřela roku 1213. Svátek 13. června.

Bl. YVETTA (nebo *Juветta*) provdala se v Huy v Belgii, ale ovdověla již v 18. roce majíc tři děti. Odebrala se do nemocnice, kde bedlivě ošetřovala nemocné. Zemřela v Orvalu roku 1228. Svátek 13. ledna.

Bl. ARNULF vedl zprvu život prostopášný; jsa 22letý obrátil se k Bohu, vstoupil do kláštera ve Villersu (v Brabantsku).

Arnulf odpočíval na loži plném kamení a dřev, jež zakrýval pytle. Po několik roků jídal zeleninu dva tři dny uvařenou, jež spíše k vrhnutí dráždila, než k jídlu. Žíznil-li, bral k ústům čiši čerstvé vody, avšak nikoliv, aby pil, nýbrž aby žádostivost po nápoji rozmnožil a neukojil. - Zemřel roku 1228. Svátek 30. června.

Sv. MARIA, panna ve vesnici Volue v Brabantsku, živila se prací a zavázala se Bohu slibem ustavičného panenství. Jistý nestoudný muž se po ní roztoužil, a když mu odporovala, obžaloval ji z krádeže stříbrného koflíku. I byla bičována a za živa do země zahrabána, pak byl špičatý kůl prohnán jejím tělem. Odtud sluje „Maria Ellendigre“ či *Dolorosa*, t. j. *Bolestná*. Rok její smrti je 1290. Svátek 18. června.

Bl. GERTRUDA VAN OOSTEN, panna, byvši opuštěna od svého snoubence, vstoupila do družstva beguinek v Delftu. Jmenuje se „van Oosten“ proto, že její oblíbená píseň zněla: „Het daghet in den Oosten“, t. j. *svítá na východě*. Zemřela po r. 1340. Svátek 6. ledna.

VIPERT, biskup ratibořský (Ratzenburg), † r. 1367. Památka 15. září.

Sv. ALŽBĚTA (*Eliška, Elisabeth*), dcera uherského krále Ondřeje II. a Kedruty (či Gertrudy), sestry sv. Hedviky, narodila se na hradě bratislavském r. 1207. Jsouc čtyřletá, byla určena za choť Ludvíkovi, synu durynského lantkraběte Heřmana. Ludvík byl tehdy jedenáctiletý. Dle tehdejšího zvyku Alžběta byla s hojným věnem vezena na hrad Vartburg, aby byla vychovávána na dvoře nastáva-

ajícího manžela. Lantkrabě Heřman a jeho manželka Žofie přivítali malou Alžbětu s radostí; slaveno bylo zasnoubení těchto dětí. Alžběta byla pak vychovávána jako vlastní dcera lantkraběte Heřmana. Alžběta jevila již v útlém mládí neobyčejnou zbožností a útrpností klidem ubohým. Když došla zvěst, že její matka Kedruta byla za vzpoury v Uhrách zavražděna, Alžběta si umínila pohrdati světem. Také příklad její tety sv. Hedviky, o níž jí bylo vypravováno, povzbuzoval ji ke zbožnosti.

Myšlenky Alžbětiny se nesly k Bohu; jemu sloužiti a jemu se zalíbiti bylo jediným jejím přáním. Kdykoliv jí bylo možno, zašla si do hradní kaple; vroucnost modlitby daleko předstihovala její věk. Hrajíc si s dětmi, hleděla se přiblížiti ke kapli a shledala-li kapli uzavřenou, alespoň zulíbala zámek. Když při dětských hrách vyhrála peníz, darovala jej chudým dívkám se žádostí, aby se modlily. Měla-li zalíbení ve hře, přestala náhle hrát z lásky k Bohu. Když s dívkami tančila, tu po prvním tanci přestávala tančiti řkouc: „Jeden tanec stačí světu, ostatních tanců zřeknu se pro Boha.“ Své družky vodila na hřbitov připomínajíc jim: „Hle! I my se jednou v prach obrátíme!“ Ze svatých Božích chovala největší úctu a lásku k sv. Janu apoštolu pro jeho lásku ke Kristu a pro jeho neporušenou čistotu. Kdo kdy ji o něco později požádal ve jménu sv. Jana, nikdy nebyl oslyšen. Měla citlivé srdce pro lidskou bídu; rozdávala své peníze chudším a nosila jim zbytky jídel se stolu.

Lantkrabě Heřman miloval Alžbětu ot-

covsky; když však r. 1216 zemřel, nastaly Alžbětě mnohé trampoty. Pokud Heřman žil, nikdo se neodvažoval Alžbětě ublížiti anebo ve zbožnosti ji překážeti; ale po jeho smrti bylo jinak. Její snoubenec Ludvík se stal sice panovníkem, ale jsa nezletilý, zůstal prozatím pod poručnictvím své matky Žofie. Mladší bratři jeho, Jindřich Raspe a Konrad, dostali úřední panství v Duryňkách. Žofie nerada viděla zbožné skutky Alžbětiny a dávala jí zřejmě na jevo svou nespokojenost. Dcera Žofiina Anežka následovala příkladu matčina a vytýkala Alžbětě, že má způsoby neuhlazené, které sluší komorným a nikoliv kněžně. Odtud pak i ostatní dívky i dvořané i služebníci jali se posměšně o Alžbětě mluvit i ji sužovati.

Kdysi ve svátek Nanebevzetí Panny Marie vyzvala lantkraběnka Žofie Alžbětu a Anežku, aby se oblékly v nejlepší svá roucha, ozdobily se šperky a šly s ní na služby Boží do města Isenachu pod Vartburgem. Alžběta poslechla; ale jakmile přišla do chrámu Páně a octla se před Křížem, sňala s hlavy svou korunku, položila ji vedle na klekátko a sklonila hlavu k modlitbě. Žofie se na ni obořila: „Co činiš? Chceš-li snad, aby se ti smál všechen svět? Klečíš a rozkládáš se tu, jak neotesanci činí.“ Alžběta řekla: „Pani! nemějte mi to za zlé! Jest tu obraz ukřižovaného Spasitele, a já ubohé stvoření mám před ním stát s korunkou na hlavě?“ A litostí jata dala se do hořkého pláče. Žofie ji vyčítala, že prý dělá svými neohrabanými způsoby hanbu knížecímu dvoru. S Žofií souhlasila ovšem dcera Anež-

ka, souhlasili dvořané; pohrdali Alžbětou a týrali ji, kdekoliv se s ní setkali. Alžběta se přiklonila k několika zbožným služkám na hradě. Ale tu dvořané na ni souchčili, že prý nemá knížecí krve v sobě a že se nehodí leč za jeptišku.

Někteří dvořané navrhovali, aby bylo zasnoubení zrušeno a aby Alžběta byla dána do kláštera nebo aby byla poslána zpět do Uher. Mezi dvořany byl i slavný básník Walter von der Vogelweide; obávali se, že za jejího vladaření by bylo veta po veselém životě na dvoře. Jediný lantkrabě Ludvík nedbal zlomyslných řečí. Zůstal Alžbětě věren; se zalíbením pozoroval zbožnost, dojemnou skromnost a dětinnou dobrotu své nevěsty. Kdysi se tázal rytíř Vargula Ludvíka: „Chcete-li, pane, opravdu si ji vzíti za manželku? Anebo vyvoliti si nevěstu s věnem hojnějším?“ Ludvík ukázal na blízkou horu a řekl: „I kdybych s jinou dívkou mohl získati hromadu zlata jako je ona hora, přece bych od Alžběty neodstoupil.“ - Ludvík těšil svou nevěstu v jejím soužení a daroval jí zrcadlo, pod jehož sklem byl obraz ukřižovaného Krista.

Roku 1221 byl slaven na Vartburce sňatek Ludvíka a Alžběty s knížecí nádeherou. Lantkrabě Ludvík byl muž sličný, udatný a dával svému lidu příklad dokonalého života křesťanského. Vynikal nade všechna soudobá knížata moudrostí, spravedlností a dobrotivostí. Netrpěl, aby přikázání Boží byla přestupována. S dvořany a služebníky jednal vládně, pokud žili ctnostně, ale káral je přísně, jakmile se prohřešili. V Duryňsku za doby lant-

Sv. Bonaventura a sv. Tomáš Akvinský

kraběte Ludvíka zavládl mír a pořádek. - Alžběta žila se svým manželem ve šťastném manželství; poutala ho svou spanilostí a vzácnými ctnostmi; krásná shoda jejich srdcí nebyla nikdy zkalena. Říkali sobě: „Bratře! Sestro!“ jak byli zvyklí od dob dětských. Alžběta milovala svého manžela s vroucností, jaké bylo srdce její schopno, protože nacházela v něm stejné smýšlení. Ozdobovala se, aby se mu neznelíbila a aby mu nedala příčiny ke hříchu. „Jenom mne ať miluje v Pánu!“ říkávala. Ludvík se snažil mírniti její projevy zbožnosti. Když na př. Alžběta v noci vstávala, aby se modlila, probuzena byvši panskou Isentrudou, domlouval jí, aby šetrila svého zdraví; prodlévala-li dlouho při modlitbě, vzal ji jemně za ruku a uvedl ji na lůžko, ona pak zlíbala jeho ruku.

Proti tehdejšímu obyčeji Alžběta dlela stále manželův svému po boku; stolovala s ním; také proto, aby zabraňovala neslušným řečem mladých rytířů a hostů. Když Ludvík se odebral na delší cesty, Alžběta odložila šat knížecí a šperky a oblékala se rouchem vdovským. Jakmile došla zpráva, že manžel se vrací, oděla se opět šatem knížecím. Ukládala si skutky kajcnosti, zvláště když Ludvíka nebylo doma. Pod svrchním rouchem knížecím nosila na těle žíněnku; každého pátku se bičovala na památku umučení Páně. V čase postním konala skutky zbožnosti ještě usilovněji. Ve Svatém týdnu chodila na služby Boží v šatech, jaké nosívaly chudé ženy, a stávala v řadě lidu. Také při průvodech církevních se nelišila od jiných žen. Na

Velký pátek nikdo ji nesměl prokazovati nějakou poctu. Kdykoliv obědvala sama, požívala jen chleba a vody. Jindy jídala jen pokrmy, o nichž jistě věděla, že pocházely ze statků manželových; nechtěla jísti pokrmů, jež opatřeny byly z daní, či jak říkávala, z potu lidu.

Alžběta prokazovala lidem skutky milosrdenství. Ludvík byl srozuměn s její štedrostí, jsa sám štedrý. Cokoliv uhospodařila, cokoliv od manžela obdržela, rozdala chudým, a často se stávalo, že i části svého šatstva se zbavovala, aby prosebníkům vyhověla. Kdysi sestupujíc s hradu do města, byla požádána od žebráka o almužnu. Neměla ničeho při sobě. Nechtěla ho však zarmoutiti; i darovala mu svou rukavičku, která byla uměle vyšívaná a drahokamy ozdobená. - Jsouc pečlivou hospodyní, předla se svými služkami vlnu a připravovala plátno pro domácí potřebu i pro chudé. S lidmi chudobnými rozmlouvala laskavě, ptala se starostlivě po jejich stavu a napomínala je k trpělivosti a k důvěře v Boha. Často si dávala předložit chudičkový pokrm a požívala ho s chutí, aby věděla, jak jedí lidé chudobní. Donášela do chudých chatrčí pokrmu a šatstvo a nelekala se ani strmých cest ani špiny v jizbách lidí nebohých.

Zvláště s chudými rodičkami mívala Alžběta útrpnost; dávala jim prádlo a pokrmy, odívala novorozeňátka šatky, které sama zhotovila, a byla dětem kmotrou na křtu svatém. Zemřel-li opuštěný chudý, Alžběta šla, ovila nebožtíka prostěradly z vlastního lože a doprovodila ho ke hrobu. Neštítala se chudasů, stížených odporný-

mi nebo nakažlivými nemocemi. Kdysi zavolala Alžběta do hradu všechny malomocné, aby je ošetřovala. Tehdy Ludvík byl na cestách. Mezi ubohými nejubožejší byl jistý Eliáš; byl samý vřed. Alžběta ho umyla, potřela jeho vředy mastí, oděla jej čistým rouchem a dokonce ho položila na své vlastní lůžko. Náhodou se vrátil v týž den Ludvík; zvěděv od matky Žofie, co se na hradě děje, vstoupil poněkud rozmrzen do komnaty manželčiny a odhrnul pokrývku s lože. Ležel tam Eliáš malomocný, ale v té chvíli se zdálo Ludvíkovi, jako by viděl zmучeného Spasitele. I řekl se slzami v očích k Alžbětě: „Milá sestro, nedej se nikým vyrušovati ve skutcích milosrdných.“

Alžběta milovala chudobu. Ráda nosila prostičký šat šedé barvy; říkávala: „Tak se budu strojit, až z lásky k Bohu budu chudá.“ Když uslyšela o sv. Františkovi, že hlásá evangelickou chudobu, měla velkou radost. Také František nemálo se radoval zvěděv, že vznešená kněžna si oblíbila jeho dílo a na důkaz úcty jí poslal na Vartburg svůj starý plášť. Alžběta si toho pláště vážila a oblékala se jím, kdykoliv chtěla na Bohu si vyprositi zvláštních milostí. - Zpovědníkem Alžbětiným stal se roku 1224 dominikán Konrád z Marburgu; byl sice učený a výmluvný a neúhonný, ale byl povahy drsné a příkré; jeho horlivost ve vykonávání úřadu zpovědníka přesahovala meze, ale Alžběta poslouchala nařízení jeho pozorně.

Kdysi přišli na knížecí dvůr vartburský poslové uherského krále Ondřeje pozvat manžely na návštěvu. Ludvík byl na roz-

pacích, neboť Alžběta se stranila styku se vznešeným světem a nosila prosté šaty. I tázal se jí úzkostlivě: „Milá sestro! V jakém šatě se objevíš před uherskými vyslanci? O chudé se staráš, na sebe zapomínáš. Jakou hanbou by bylo pro nás, kdyby tě viděli chudě oděnou! Snad by řekli, že nádhernějšího šatu ani nemáš!“ Alžběta odpověděla: „Pane a bratře můj! V oděvu nehledám slávy. Ale co se týče uherských pánů, uvidíš, že se jim budu líbiti.“ Šla, ustrojila se a překvapila všechny nejen svou spanilostí a lahodnou řečí, ale i vkusným a nádherným úborem; měla na sobě oděv z bílého hedvábí a plášť duhových barev posázený perlami. Ludvík se jí tázal pak udiveně, odkud vzala oděv, ale Alžběta řekla s úsměvem: „Hle, co dovede učiniti Bůh.“ Oba manželé slíbili návštěvu vykonati a slibu svému dostáli.

Alžběta povila r. 1223 svému manželu první dítko, Heřmana. Měla pak ještě tři dcery. Po porodu nosila Alžběta své dítky k úvodu do chrámu; modlívala se: „Pane Ježíši Kriste! Obětují toto dítě tobě a tvé přesvaté Matce Marii. Rač tomu dítěti požehnati a je přijmouti do sboru svých služebníků!“ - Roku 1226 nastal v Duryňsku hlad z neúrody. Lantkrabě Ludvík byl právě na dvoře císaře Bedřicha II. v Italii. Alžběta byla ubohému lidu pravou matkou. Rozdala z pokladnice všechny peníze (64.000 zlatáků), rozdala obilí z knížecích obilnic, podělovala každodenně 900 chudých chlebem, starala se o nemocné, čistila jim prádlo u studnice, která podnes sluje „studnicí Alžbětinou“. Když se kníže

Ludvík vrátil, žalovali úředníci, že Alžběta vyprázdnila pokladnici i obilnici; odpovídal jim: „Nechte Alžbětu činiti, co se jí líbí; dokud nám zbude Vartburg, není třeba se báti. Almužna nás nezničí.“

Roku příštího Ludvík se přidal ke křižácké výpravě, kterou strojí císař Bedřich II. proti mohamedánům. Správu země odevzdal Ludvík bratru svému Jindřichovi. Alžběta jsouc ve stavu poželháném, provázela manžela až na pomezí duryňské. Nastala smutná chvíle rozloučení. Ludvík ji ukázal svůj prsten a řekl: „Milovaná sestro! Tento prsten s vyrytým obrázkem Beránka Božího budiž ti znamením buď mého života nebo mé smrti. Kdo ti jej přinese, tomu uvěř!“ Alžběta se vrátila na Vartburg, Ludvík se odebral k vojsku. Ale již v Itálii se roznemohl morem a zemřel v Otrantě roku 1227. Rytířové přinesli jeho prsten a vzkaz na Vartburg. Když Alžběta dostala zprávu o úmrtí manželově, bledla a hned poté se červenala, křečovitě sejala ruce řkouc: „Ach, Pane Bože! Ach, Pane Bože! Nyní je celý svět se vším, co má milého, je pro mne mrtvý!“ Pobíhala po komnatách a síních, volajíc: „Umřel!“ Přistoupila ke zdi a rukama se přidržujíc počala hořce plakati: „O můj nejmilejší bratře, můj zbožný muži, zůstavil's mne v soužení mém! Jak já budu žítí bez tebe? Můj Pane Ježíši, můj Bože, potěš mne!“

Alžbětě bylo teprve 20 let, když ovdověla. Měla 4 děti, z nichž nejmladší ležel v kolébce. Všichni šlechtí lidé cítili s ní upřímnou soustrast; ba i tchyně Žofie se přiklonila k ní láskou. Jenom bratři

zemřelého Ludvíka, Jindřich Raspe a Konrad, byli lidského citu prázdní. Jindřich hodlaje knížectví duryňské uchvátiti, pobral Alžbětě všechny statky a důchody, rozkázal jí, aby bez průtahu odešla i s dítkami z Vartburgu; ba zakázal všem poddaným, aby nikdo z nich neodvážil se dáti jí přístřeší. (Dr. Grupp praví (II., 473), že odešla, ne že byla vyhnána, nýbrž dobrovolně; neboť žádala františkány v Isenachu, aby zapěli „Te Deum“.) K ní se tulily tři větší děti, nemluvnátko nesla v náručí, a tak sestupovala, provázena jsouc dvěma věrnými služebníci, se hradu. Šla jako žebračka, nevěděla, kam hlavu skryje. V městě Isenachu, jehož obyvatelům prokázala tolik dobrodiní, zavírali před ní dveře; báli se hradního pána. Za kruté zimy vstoupila všeska zkrhlá a hladem zmořená do hospody, tam ji vykázali nocleh ve chlévě. Ve chlévě přestala plakati. Řekla si: „Všecko mi vzali, co jsem měla, ale Spasitel můj rovněž neměl, kde by hlavu složil.“

O půlnoci zaslechla zvoniti na jitňní; zvonili v blízkém klášteře Menších bratří. Vzavši děti, šla do chrámu. Potom bloudila městem hledajíc milosrdných lidí; jistý chudobný kněz nasýtil ji, děti i její služky. Služebníci Jindřichovi zavedli ji do studené komůrky v městě, která náležela jistému dvořenínovi. Vdova však odtud raději se odstěhovala opět do chléva v hospodě; větší část dní trávila ve chrámech říkajíc: „Odtud aspoň nikdo se neodváží mě vyháněti; zde jest Bůh mým hostitelem.“ Zprvu žila dílem z výtěžku za prodané šperky, dílem z almužen, které

Jí dávali pokradmu ustrašení lidé. Víra a důvěra v Boha zůstala v ní neochvějná a chránila ji myšlenek hněvivých nebmstivých. Také se snažila předem si vydělati chleba. Co zbylo, rozdávala žebračkům, jak měla ve zvyku. Neboť ani násilí ani nevděk nedovedly uhasiti její milosrdné lásky k bližnímu. Kdysi chtěla překročiti blátivý potok v Isenachu; setkala se se žebračkou, které kdysi mnoho dobrodiní prokázala. Nevděčná žebračka nejen že se nevyhnula Alžbětě, ale spílala jí a porazila ji do bláta. Alžběta snesla tuto křivdu a potupu pokorně. Očišťujíc si šat od bláta, řekla: „To trpím za to, že jsem nosila drahé šaty a šperky.“

Zvěst o bídném osudu kněžny Alžběty se dostala k bamberskému biskupu Ekbertovi, jenž byl bratrem zemřelé uherské královny Gertrudy a tedy strýcem Alžbětíným. Ekbert a jeho sestra Mathilda, abatyše kicingenská, dali Alžbětu i s dětmi dopravit do kláštera v Kicingenách. Alžběta nechavši tam svou dvouletou dcerušku Žofii, odebrala se dle vůle Ekbertovy na hrad Bottenstein. Ekbert minil mladou a sličnou svou neteř Alžbětu provdati; také císař Bedřich II. chtěl Alžbětu za manželku. Ale Alžběta řekla: „Slíbila jsem Bohu i manželu svému, že, ovdovím-li, nikdy se nevдам. Moje snaha se nese výhradně k tomu, abych sloužila Bohu.“

Té doby se vrátili durynští rytíři do Bambergu nesouce tělesné ostatky zemřelého lantkraběte Ludvíka. Pohřeb se měl konati v klášteře reinhardsbrunském. Dostavili se šlechta i biskupové, matka Žo-

fie i bratři nebožtíkovi, Jindřich Raspe a Konrad. Po pohřbu durynští rytíři jali se vytýkati oběma bratřím, že nekřesťansky a krutě nakládali s Alžbětou a s jejími dětmi. Jindřich Raspe uznal svou chybu, prosil za odpuštění a sliboval, že napraví učiněnou křivdu. Alžběta nemohla pro lítost ani promluvit; plačíc políbila svého nepřítele a odpustila mu; její dobrotivé srdce neznalo ani hněvu ani pomsty. Bylo ujednáno, že Jindřich Raspe zůstane zatím vladařem až do zletilosti synáčka Alžbětina Heřmana a že vdova Alžběta má od Jindřicha obdržeti 500 hřiven stříbra ročně; kromě toho byly jí přiřčeny důchody města Marburgu.

Alžběta se odstěhovala z Vartburgu, kde nějaký čas pobyla, už roku 1229 do Marburgu. Tam si dala vedle kláštera Menších bratří stavěti skromnou chyši. Než chyše byla vystavěna, bydlela prozatím ve vesničce Vehrda, na břehu potoka Lahny, v opuštěné chatrči. Pak se usadila v Marburgu. Chtěla dáti světu výhost a prosívala Boha za milost, aby v ní umenšil mateřskou lásku k dětem. Rozloučila se s dětmi: Heřman a Žofie byli dáni na výchovu na hrad kreuzburgský, nejmladší Kedruta do premonstrátského kláštera v Altenburgu, kdežto Žofie byla nechána v Kicingenách. Světáci se Alžbětě posmívali, že prý se zbavila povinnosti k dětem a že vede život pošetilý a výstřední, který je nad lidské síly. Ale Alžběta nedbala lidských řečí. Stálou odříkavostí umrtvila v sobě vlastní vůli, takže ani nepřijímala návštěv milovaných svých dětí. Řekla: „Bůh je mi svědkem, že děti z vlastního

lůna svého pokládám nyní za cizince.“ Bůh byl jedinou její láskou; toužila jen Boha milovati a jemu sloužiti. Za velikou její lásku Bůh ji oblažoval vzácnými dary. Alžběta vyprosila nejednomu nemocnému uzdravení, nejednomu zatvrzelci, na př. jistému šlechtici Bertoldovi kajícího návratu k Bohu.

Alžběta následovala sv. Františka a sv. Kláry v chudobě a v pokoře. Nosila hrubé roucho šedé barvy, chodila bosa; vdovské důchody své věnovala chudým, sama pak se živila výtěžkem své ruční práce. Požívala toliko chleba a zelenin beze soli. Služebnicím svým uložila, aby jí tykaly a aby ji jinak nenazývaly než „paní Alžběta“; jedla s nimi u jednoho stolu, nedávajíc si od nich sloužiti; sama prala, vařila, myla podlahu. Založila v Marbuce nemocnici a chudobinec a odevzdala jej do správy Menších bratří. Docházela tam s družkami svými Isentrudou a Jitkou sloužit nemocným, připravovat pokrmy, čistit nádoby a prádlo; bděla u nich jako starostlivá matka. - Král Ondřej II. uslyšev, jak chudobně jeho dcera si vede, vypravil k ní do Marburgu posly, aby ji přivezli na jeho dvůr. Ale Alžběta vzkázala otcí, že jest ve své dobrovolné chudobě šťastnější, než on na trůnu královském. A skutečně byla šťastna a spokojena. Byla vždy jaré myslí; nikdo jí neviděl s tváří zachmuřenou. O lidech, kteří stavíce na odiv svou zbožnost, tvářili se zarmoucenými, říkala: „Divní lidé! Tváří se, jako by chtěli Boha strašiti, místo aby přinášeli svou obět s tváří veselou!“ Ve tváři Alžbětině stále se zrcadlil jas a odlesk vnitřního blaha.

Zpovědník její, dominikán Konrad Marburgský, jednal s jemnocitnou Alžbětou přísně, až nelidsky. Bez rozumné přičiny odnímal od ní všechno, co jí bylo milé, zakazoval jí v konání skutků milosrdných překročovati meze jím stanovené. Na př. zakázal jí dávat chudým více než po jednom stříbrňáku. Alžběta poslechla, ale dávala prosebníkovi po jednom stříbrňáku několikrát po sobě. Pak jí vůbec zapověděl rozdávat peníze; rozdávala tedy bochníky; i to jí zapověděl. Posléze odňal od ní spolence jím milé Isentrudu a Jitku a dal jí místo nich cizí ženy, drsné jak byl sám: ohyzdnou a surovou osobu svobodnou a hluchou, bručivou vdovu. Ty kněžnu stopovaly a každý její skutek mu oznamovaly. Ba přepjatý Konrad odvážil se činiti ještě větší příkoří. Když uslyšel, že proti jeho zakazu činila některý skutek milosrdenství, tu ji způličkoval surově a ztloukl ji do krve; anebo řeholní bratr mrskal ji na obnažená záda, mezitím pak Konrad se modlil žalmo „Miserere“. Alžběta trpělivě snášela výbuchy hněvivosti Konradovy. A přece lidská podezřívavost obvinila Alžbětu a Konrada z nečestného styku. Alžběta dozvěděvši se o pomluvách těch, obnažila záda, krví zalitá, jizvami pokrytá, řkouc: „Hle, to jsou polibky, kterých se mi dostává od sluhy Božího.“

Alžběta se r. 1231 těžce roznemohla; stonala 14 dní. Dne 18. listopadu přijala svatěsvátosti; pak nepromluvila ani slova. Zajisté se obírala v myšlenkách Bohem. Teprve na večer mluvila ke svým služebnicím o tajemstvích Božích. Rozplakaly se a ona řekla: „Neplačte nade mnou, ale

plačte nad sebou. " O půlnoci řekla líbez-
ně: „V tuto hodinu se zrodil Kristus Pán
z Marie Panny, aby spasil svět; on spasi
i mne. Ó Maria, přijď mi ku pomoci!
Blíží se okamžik, že Ženich si přichází
pro nevěstu!" Po chvíli zašeptala: „Ticho,
ticho!" a pak zemřela. Bylo to před vý-
chodem slunce dne 19. listopadu 1231.
Bylo jí tehdy 24 roky. Již r. 1235 byla
prohlášena za svatou. - Slaví se 19. listo-
padu.

Bl. GERTRUDA, dcera lantkraběte
Ludvíka Duryňského a sv. Alžběty, aba-
tyše premonstrátského kláštera v Alten-
burgu (nedaleko Wetzlaru), následovala
věrně příkladu své svaté matky. Její heslo
bylo: „Čím vyšší chceš býti před Bohem,
tím pokornější budiž!" Zemřela ve stáří
70 let r. 1297. Svátek 13. srpna (nebo 15.
listopadu).

Bl. JUTTA (nebo *Gutta*), služebnice
sv. Alžběty, † r. 1252; svátek 19. března
(nebo i 23. května).

ALRAD, zbrojnoš vévody brunšvicko-
lüneburského, vystoupil, ač byl „grandis
opinione et quamvis miles magnificus",
do kláštera isenhadského v diecési hildes-
heimské. Zemřel před rokem 1259. Pa-
mátka 11. listopadu.

IRMENTRUDA, představená ústavu
jülich-cleveského. Rok smrti není znám.
Památka 29. května.

IRMUND, pastýř v jülichském kraji.
Rok smrti není znám. Památka 28. ledna.

Sv. RUTILDA, abatyše trevírská; rok
smrti není znám. Svátek 6. dubna.

Bl. DIETGER, biskup metský. Rok
smrti není znám. Svátek 29. dubna.

HERTVIG, cistercién. převor v Hem-
menrode, byl dbalý klášterní kázně. Rok
smrti není znám. Památka 19. června.

Bl. DEGENHARD, poustevník v Dol.
Altaichu v Bavorsku, † 3. září r. 1374.
Svátek 2. září.

HELGER (Hilger či Hildeger), syn
hraběte hohensteinského, byl zprvu pro-
boštem goslavským; později vstoupiv do
řádu dominikánského, byl zpovědníkem
vévody duryňského Jindřicha. Zemřel r.
1243 ve Frankfurtě. Památka 14. října.

Bl. HEŘMAN JOSEF narodil se v Ko-
líně nad Rýnem z rodičů chudobných.
Už v mládí rád chodíval do chrámu a tam
klekával nebo sedával před sochou Matky
Boží držící Ježíška na klíně. Srdce jeho
přilnulo k Pánu Ježíši a k Panně Marii;
hovořil k nim, jako by živi před ním stáli,
vykládal jim, co měl na srdci, a puzen
dětskou myslí podával jim, co měl, kus
chleba nebo jiné dárky. Když dospěl,
vstoupil do premonstrátského kláštera ve
Steinfeldu u Kolína.

Když se vzdělával ve vědách bohoslo-
veckých, říkával, že vědomosti pouze svět-
ské jsou mu lhostejny, ba odporny. Ne-
chtěl nic znáti, leč Krista Ukřižovaného.
Posvěcen byv na kněze, ustanoven byl
sakristánem; jeho úkolem bylo pečovati
o chrám, o posvátné nádoby a o roucha
bohoslužebná. Tato práce byla přiměřená
touze jeho srdce; mohl se věnovati mod-
litbě a zbožnému rozjímání. Mrtvil své
tělo, odpočíval na drsném lůžku, kámen
pod hlavou. Protože se skvěl nevinností
a čistotou, nazýván byl od svých řehol-
ních bratří „Josefem". Velikým namáhá-

ním, bděním a posty ochuravěl a činil si pak výčitky, že je neužitečným členem klášterní družiny. O sobě mluvil jako o nejnehodnějším; na příklad nosíval záplatované roucho řeholní a říkával, že lepšího není hoden. Naučil se hodinářství a spravoval lidem ochotně porouchané stroje hodin. Heřman hovořil se vzdělanci moudře, s dětmi prostince, a všechněm chtěl býti vším. Byl pokorný a žádal si, aby ho měli za potrhlého. Kdysi se potkal s nějakým člověkem a nastaviv mu tvář, řekl: „Udeř mne!“ - „Proč?“ tázal se člověk. - „Protože jsem hříšník a nic lepšího nezasluhuji,“ odpověděl Heřman. Heřman zachovával příkaz panické zdrželivosti a vystříhal se nejen hříchu, ale i stínu hříchu. Při Mši svaté setrval často celé hodiny v rozjímání. Proto si nemohl udržeti žádného ministranta.

Kdysi přišel do Steinfeldu posel panenského kláštera cistercienského se žádostí, aby Heřman tam konal obřady ve Svatém týdnu a o velikonocích. Heřman šel, ač byl churav. Přišel na klášterní chodbu řekl: „Zde“ - a při tom ukázal holí na ono místo - „zdemne pochováte“. A vskutku! Obřady vykonal a ve čtvrtek po velikonocích zemřel a byl na klášterní chodbě pochován; ale později bylo jeho tělo přeneseno do Steinfeldu. Zemřel roku 1233, slaví se 7. dubna.

Bl. RAINER, samotář (poustevník) v Osnabrücku, žil v cele, z níž viděl na oltář, po 22 let. Umrtvoval se, bičoval se sukovatým řemenem, nejedl masa ani moučných pokrmů; roucho měl opásané těžkým řetězem; odpočíval na prknech

slamou přikrytých; mluvil jen zřídka, a aby nepřerušil mlčení, nosíval kamének v ústech; pouze o svátcích hovořil více, a to jen o duchovních věcech. Zemřel r. 1237. Svátek 11. dubna.

Bl. VILEM narodil se kolem r. 1174 v Brabantsku; byl pekařem; oddal se životu neřestnému a toulal se. V Henne-gavě se pak usadil jako kajícník a jako poustevník, vzdělával půdu a živil se kořínky, zeleninami a syrovým mobilím. Lidé lehkomyšní ho tupili, ale jiní mu přinášeli dary, a on z darů vystavěl klášter pro cistercienskou řeholnici, o něž i pečoval. Posléze byl vysvěcen na kněze. Zemřel kolem roku 1230. Svátek 10. února.

Bl. HASEKA, panna, pocházela z Porýnska, žila pak jako poustevnice v chatce u kostela ženského kláštera ve Vestfálsku po 36 let pracujíc a modlíc se. Zemřela r. 1261. Svátek 26. ledna.

Bl. PETR LUCEMBURSKÝ stal se arcibiskupem metským jsa 15letý; svěcení arci nemohl nabýti a proto měl biskupa náměstka. Pokory jeho nezměnila ani důstojnost kardinálská. Panictví zachoval neporušené. Byl horlivý v úřadě. Zemřel osmnáctiletý r. 1387. Svátek 5. (nebo i 2.) července.

Bl. GEROLD narodil se v Kolíně, konal pouti do Říma a do Kompostelly. Byl kolem r. 1250 u Kremony od lupičů zavražděn. Svátek 7. října.

Bl. KRISTINA ZEST TROUD (*Christina mirabilis*) narodila se v Brustemu u Lutychu; pásala svým rodičům ovce; rodiče ji chtěli provdati; ona však odešla do Kolína a vstoupila ve sbor begui-

nek, t. j. sbor nábožných žen a dívek, které beze slibů po kláštersku společně žily, dívky vyučovaly, nemocné opatrovaly a pocestným sloužily. Kristina vítězně přemáhala všechna pokušení; mezi nimi i pokušení k sebevraždě. Zemřela r. 1313 (či 1312). Svátek 23. (nebo 22.) června.

V zemích německých.

Bl. RUDOLF, chlapec křesťanský v Bernu (ve Švýcarsku), byl od několika zločinných židů zavlčen do domu židovského. Tam ve sklepě mučili ho židé na rozličných údech těla, buď aby osvědčili svou nenávist ke křesťanství, nebo aby krve hochovy užili k účelům pověrečným. Rudolf byl ubodán k smrti, avšak zločin vyšel na jevo; vrahové byli usvědčeni a popraveni. Zločin se stal r. 1287. Svátek 17. dubna.

Bl. VERNER (*Wernher*) narodil se z chudých rodičů v Hor. Valmenachu v kraji trevírském. Skvěl se nábožností a cudností. Avšak otčím ho trýznil, a proto odešel do Horního Vesel u Koblence, kdež se živil prací nádenickou. Roku 1287 (či 1286), když mu bylo 14 roků, najali si ho židé, aby ve sklepě zarovnával hlubokou jámu zemí. Byl Svatý týden. Na Zelený čtvrtek přijal svaté svátosti a dal se zase do práce. Tu vrhli se na něho židé, zacpali mu ústa, svlékli ho a pověsili ho za nohy na sloup, hlavou dolů, aby z něho dostali svatou hostii. Když se jim to nepodařilo, jali se ho mučiti po tři dny. Nejprve ho bičovali, potom mu otevřeli nožem žily, aby vykrvácel. Křesťanská služ-

ka se dopátrala toho zločinu a udala věc soudu. Soudce přišel vyšetřovat, avšak byv uplacen, nedbal dále věci. Židé mrtvolu vezli v noci ve člunu po řece a ukryli ji u města Bachrachu; místo zakryli křovím. Mrtvola však byla nalezena, ohavný skutek vyšel na jevo a zločincové neušli spravedlivému trestu. Takové zločiny, páchané od jednotlivých židů, daly příčinu k hroznému pronásledování všech židů v oně krajině. Svátek bl. Věrného 19. dubna.

Bl. KONRAD (*Conradus Nantuinus*), cizinec, přišel roku 1286, neví se odkud, do Volfratshausenu u Mnichova a byl od hradního fojta Ganthera ze sobeckých přičin, že se chtěl fojt zmocniti skrovného jeho majetku, koně, zavražděn. Svátek 7. srpna.

Bl. BURCHARD, farář v Beinville ve Švýcarsku; žil ve XIV. století; svátek bl. Burcharda 20. srpna.

Bl. LUDOLF, biskup v Ratiboři, byl muž bezúhonný, statečný obhájce práv církevních; ale vysílen různým soužením, odešel do Vismaru a tam roku 1250 zemřel. Jmenuje se mučedníkem, protože trpěl pronásledování ve vyhnanství. Skutečným mučedníkem nebyl. Svátek 29. března.

Sv. JUDITA (Juta, Jitka) pocházela z rodu Sangershausenského v Sasku; provdala se za jistého šlechtice. Po smrti svého manžela se odřekla všelikých věcí časných a sloužila chudobným nemocným; přišla r. 1260 do krajiny Chelmžské v západním Prusku a usadila se u města Toruni, kdež sloužila Bohu až do smrti r. 1264. Svátek 5. května.

Svatá Klára

Sv. NOTBURGA narodila se r. 1265 v Rottenburgu (na řece Innu v severním Tyrolsku). Otec její měl malé hospodářství; kromě toho provozoval řemeslo kloboučnické. Notburga byla vychovávána v nábožnosti a mravopočestnosti. Když jí bylo 18 let, vstoupila do služby na hradě Rottenburgu. Tehdejší pán Jindřich a jeho manželka Gutta byli lidé laskaví a dobrotiví. Notburga jim sloužila věrně a proto zakrátko jí svěřili veškeré hospodářství na hradě. Notburga byla rozšafnou hospodyní; konala své povinnosti s úzkostlivou svědomitostí. Modlila se a pracovala. Pracovala trpělivě a byla vždy jaré mysli; nevyhledávala světských radovánek. Byla dobrotiva k chudým; nejen rozdávala, co si vysloužila, pokud toho sama nepotřebovala, ale také, co zbylo po stole, odnášela s dovolením svých pánů žebrákům.

Vlídni páni Jindřich a Gutta zemřeli po šesti letech; stará hraběnka na smrtelném loži kladla svému synu Jindřichovi II. i jeho manželce na srdce, aby si Notburgy vážili. Ale nová paní, jménem Otilie, byla žena hrdá, nevlídná, lakomá; s Notburgou nakládala pánovitě a urputně, ukládala jí zbytečné práce nad lidské síly a zakázala jí dávat žebrákům zbytky jídel se stolu; nařídila, aby je dávala vepřům. Notburga činila, jak jí bylo poručeno, a aby mohla hladové žebračky nasytiti, utrhovala si od úst. Avšak ani toho Otilie netrpěla pod záminkou, že prý by mohli ti žebrači hrad vyloupiti nebo zapáliti. Notburga snášela všechno příkoří trpělivě. Ale Otilie jala se i manžela po-

pouzeti, že prý Notburga jejich jméním plýtvá, starajíc se o chudé; kdysi poslala manžela, aby se přesvědčil, zdali nenese Notburga s hradu pokrmy; manžel šel, ale zjistil, že Notburga nese třísky a louh. Otilie vidouc se zahanbena, zuřila a spílala Notburce, že prý je pokrytecká pobožnístkářka a nestydatá ženština. Posléze jí dala výpověď ze služby. Notburga neodporovala a chystala se odejít. Tu však Otilie se roznemohla zlou a nebezpečnou nemocí; Notburga zapomněla křivd a ošetřovala svou paní až do její brzké smrti.

Notburga nezůstala u ovdovělého pána, nýbrž vstoupila do služby k jistému rolníkovi na statku Ebenu, asi hodinu cesty od Rottenburgu. Tam pracovala jako děvečka v domácnosti, ve chlévě a na poli. I tam spojovala práci s modlitbou. Na Rottenburgu nastala smutná změna. Zdálo se, že s Notburgou odstěhovalo se požehnání Boží. Jindřich válčil a zámek pustl. Tu nenadále se objevil Jindřich v Ebenu a žádal Notburgu, aby se vrátila na hrad. Notburga svolila. Jindřich se oženil s Markétou z Hoheneggu; ta byla dobrotiva a chovala se k Notburce jako k matce. Notburga hospodařila ještě 19 let na Rottenburgu. Když se nebezpečně roznemohla, poznala, že život její chýlí se ku konci. Přijala svaté svátosti, poděkovala pánu i paní, udělila jejich dětem spasitelná naučení a zemřela r. 1313. Svátek 14. září.

Ct. VILBURGA se narodila u sv. Floriána v Horních Rakousích; když jí zemřeli dva ženichové i její rodičové, vykonala ve své opuštěnosti s jistou Mathildou pouť do Kompostelly. Vráťvši se uchýlila

se do samoty u sv. Floriána; žila přísně, nejedla vařených pokrmů, nenosila v zimě ani obuvi ani teplých šatů, neužívala v zimě ohně, aby zahřála vystydlé tělo. Zemřela r. 1289. Památka 11. prosince.

Bl. VERNER, opat ossiachský v Korutanech, † r. 1300; památka 30. dubna.

V zemích slovanských.

Sv. ARSENIJ narodil se ve Srěmu na řece Sávě, vstoupil do basilianského kláštera a roku 1237 byl ustanoven arcibiskupem, nástupcem sv. Sávy (I.). Lnul k apoštolské Stolicí. Skvěl se svatostí života. Zemřel roku 1251 a pohřben byl v klášteře pečském (Ipek), jež založil. Svátek 29. října.

Bl. EUFEMIA DOMICILLA pocházela z polského rodu královského; odmítala návrhy ke sňatku a vstoupila do kláštera dominikánek. Zemřela r. 1359. Svátek 16. ledna.

EUSTATHIUS, zprvu mnich v klášteře na hoře Athos, pak arcibiskup srbský v Peči, † kolem r. 1282. Památka 4. ledna.

Sv. JANIČEK (lat. *Joannicius*), arcibiskup srbský, nástupce Sávy II.; zemřel tedy kolem r. 1330. Svátek 27. dubna.

ŠTĚPÁN UROŠ, car srbský, † kolem r. 1367; památka 2. prosince.

MARKÉTA, dcera českého krále Vladislava a Kedruty (Gertrudy), byla abatyší kláštera doksanského. Rok smrti není znám. Zemřela kolem r. 1230. Památka 13. července.

ANNA, dcera Přemysla Otakara a Konstancie, provdala se za Jindřicha Zbož-

ného, vévodu slezského. Manželé žili životem zbožným a odřikavým. Anna je snad původkyní kláštera křižovníků v Kreuzburgu v Čechách; také jiné kláštery a špitály vystavěla, a když její manžel v bitvě u Lehnice proti Mongolům padl, žila ještě přísněji. Ze mnoha dětí zbylo jí jen 10 na živě. Zemřela r. 1265. Památka 23. června.

VÁCLAV II., král český, syn Přemysla Otakara II. oženil se s Jitkou, dcerou německého krále Rudolfa. Vládl od r. 1283. Říkal: „Kéž bych byl raději pastuchou a nikoliv knížetem!“ Byl nábožný, moudrý, spravedlivý. Zemřel roku 1305. Památka 21. června.

Bl. ANEŽKA PŘEMYSLOVNA byla dcera českého krále Přemysla Otakara I. a jeho druhé manželky Konstancie, jež byla dcera uherského krále Belly. (Táž Konstancie založila r. 1234 ženský klášter cistercienský Porta Coeli v Předklášteří u Tišnova na Moravě.) Anežka narodila se v Praze dne 20. ledna 1206 a byla vychovávána v bázni Boží, tak jako její příbuzná, sv. Anežka Duryňská. Dle obyčeje tehdejší doby byla Anežka, jsouc tříletá, zasnoubena, a to polskému vévodovi Boleslavovi a dovezena na vychování do kláštera cistercienských panen v Třebnici u Vratislavě. Nenadále zemřel její mladičský snoubenec a proto byla z Třebnice odvezena a v klášteře premonstrátek v Doksanech dále vychovávána. Tu požádal Jindřich, syn německého císaře Bedřicha II. o její ruku. Král Přemysl Otakar svolil a vypravil Anežku na dvůr rakouského vévody Leopolda, aby se tam učila panským obyčej-

jím německým. Vévoda však nabídl na místě Anežky synu císařovu Jindřichovi svou vlastní dceru Markétu. Toto jednání nemohlo neuraziti Přemysla Otakara I.; i začal r. 1226 válku s vévodou Leopoldem. Anežka se vrátila do Prahy. Ucházeli se sice o její ruku anglický král Jindřich III. i německý císař Bedřich II., jenž ovdověl a jehož syn byl druhdy snoubencem Anežčiným. Na zakročení papežovo Bedřich II. upustil od sňatku. Řekl k českým poslům: „Kdyby Anežka Česká naší láskou pohrdla a jiného pozemského sobě vyvolila ženicha, tu bychom tuto potupu zbrání na ní, na jejím bratru a na jeho království pomstili; protože se však Ježíši Kristu zasvětila, sluší se, abychom jí přisvědčili a jí blahopřáli.“ Ji pak poslal podobný list dodávaje: „Na nás hříšného ve svých svatých modlitbách si vzpomínej.“ Zároveň jí poslal darem posvátné ostatky ve skvostném pouzdře. Anežka si umínila, že se neprovdá a že zachová své panenství neporušené.

Věnovala se skutkům pobožnosti. Vstávajíc již po půlnoci, oblékala se v chatrné roucho a s družkou svou chodila bosa po chrámech pražských; teprve když se vrátila, oblékala se ve skvostné roucho královské. Ač měla své lože nádherně upravené, spávala na holé zemi a mrtvila své tělo tuhou kázní. V tu dobu založil sv. František řád Menších bratří a Anežka dověděvši se o tom, stala se nadšenou ctitelkou sv. Františka a sv. Kláry. Založila špitál pro chudé a nemocné; správu tohoto špitálu svěřila bratřím třetího řádu sv. Františka čili „bratrstvu sv. Františka“.

(Z tohoto bratrstva vyvinul se řád „křižovníků s červenou hvězdou“, jenž přijal řeholi sv. Augustina a jenž později z Poříčí se přestěhoval na Staré Město.) V brzkou postavila Anežka ještě dva kláštery v Praze, jeden pro Menší bratry, druhý pro klarisky. Od té chvíle Anežka přebývala více v klášteře klarisek, nežli na hradě pražském. Vše, co měla vzácného, darovala klášteru. Dle jejího příkladu vyskytli se i jiní štědrí dárcové. Ba i zedníci, jak vypravují staré rukopisy, rozprchlí se, měla-li se konati výplata dělníků na stavbě. Do tohoto kláštera vstoupila Anežka dne 11. listopadu 1234. Dne 25. března 1235 konala se slavná obláčka Anežky Přemyslovny. Snad v kostele sv. Haštala. Shromáždili se členové řádů pražských, přišli papežský legát kardinál Jan Kajetán, arcibiskup mohučský a solnohradský, biskupové pražský, olomoucký, nitranský a j., král Václav, královna Kunhuta, královská matka Konstancie a knížata domácí i cizí. Vkročila do svatyně Anežka vedená svaky, přiodená zlatoskvoucím rouchem, s nachovým pláštěm splývajícím s ramenou, královský vínek na hlavě. Počaly obřady, litanie ke Všem Svatým. Anežka žádala, aby ji byl sňat s hlavy světský vínek, protože si přeje zasvětit se Hospodinu. Následovalo uštížení vlasů. Anežka odloživši zlatoskvoucí roucho a nachový plášť, přijala šedé roucho řeholní a políbila je. Anežka ustanovena abatýší, a to na výslovný rozkaz papežův. Avšak roku 1238 zřekla se titulu „abatýše“ a volila býti oslovována pouze jako „starší sestra“.

Anežka vynikala pokorou a odříkavým

životem. Její pokora vysvítá na příklad z následujících: Prosila papeže Řehoře IX., aby směla alespoň někdy při slavné Mši sv. na kněze s kůru patřiti a svatých církevních obřadů očima se účastniti. Papež odpověděl listem ze dne 4. dubna 1237: „Dáváme dovolení, abys pětkrát do roka v klášterním kůru slavné Mši svaté přítomna býti a na kněze Mši svatou sloužícího patřiti mohla...“ (Beckovský, Poselkyně, I., str. 377). Vždy raději poslouchala, než by byla panovala; sloužila ochotně svým družkám i chudině. Sama jim připravovala pokrmy, čistila kuchyňské nádobí, ošetřovala nemocné řeholnice, vypírala jejich roucha a zhotovovala šaty. Protože klariskám nebylo možno v našich studených krajinách zachovávat přísná pravidla dle řehole sv. Kláry, Anežka poprosila papeže o zmírnění těchto pravidel; dosáhla vyplnění prosby: klarisky pražské směly pak nositi teplejší oděv a po užití zmírnění tuhých postů. Anežka však této dispense nepoužívala, spokojujíc se chlebem, zeleninou, ovocem a vodou; nosila pod řeholním rouchem žíní z koňské srsti uzlovitě spletenou a spávala na tvrdém lůžku. Na sebe byla přísná, k ostatním sestrám byla laskavá; chybné sestry napravovala vlídným slovem.

Anežka si dopisovala se sv. Klárou. Kdysi Klára jí napsala list, ve kterém ji nazvala „sestrou svou ze všech nejmilější“, dcerou blahoslavenou; dala výraz své radosti, že Anežka dala přednost chudobě a sebezapírání a na znamení zvláštní lásky své poslala Anežce růženec, závoj, dřevěný koflík a hliněnou misku. Anežka

chovala tyto dary ve velké úctě. List sv. Kláry zněl ve výtahu takto: „Vysokorodé a ctihodné panně Anežce, přemocného krále Českého dceři - Klára, nehodná děva Ježíše Krista v klášteře sv. Damiána! Pověst o Vašem svatém mezi lidmi obcování došla nejen nás v našem klášteře, ale prošla již veškeren téměř svět. Povědomo jest, kterak jste ctí a slávou nade všechny vyniknouti mohla, majíc ruku dáti velmocnému císaři, a bylo by se to jak na Vaše, tak i na Jeho Veličenstvoslušelo. Ale Vaše srdce neslo se všechno upřímnou touhou po svaté chudobě a umrtvení těla. Proto zvolila jste sobě ženicha mnohem urozenějšího Ježíše Krista. I prosím Vás co nejpoctověji, abyste se ve svém svatém předsevzetí víc a více utvrzovala. Buďte nám v Pánu zdráva a modlete se za nás. Amen.“ Ačkoliv Anežka žila v ústraní, přece působila i na veřejné záležitosti. Na její přímluvu dostalo se nejednomu vězni svobody, nejednomu vypovědění povolen byl návrat. Anežka zjednala mír mezi králem a Apoštolskou Stolicí; zjednala mír mezi svým bratrem králem Václavem a jeho synem Přemyslem Otakarem II. Proto Přemysl Otakar II., když r. 1253 dosedl po otci na trůn, byl své tetě z celé duše oddán. A když Přemysl Otakar II. r. 1278 táhl s vojskem do války, tu Anežka jako by tušila neblahý konec, modlila se stále za krále a vlast. V osudný den, 26. srpna 1278, Anežka pravila: „Měla jsem neblahé vidění. Viděla jsem krále na bojišti raněného; klesal k zemi a dva muži ho odnášeli.“ Co tušila, vyplnilo se. Král Přemysl Otakar II. padl v boji. Anežka

zemřela ve stáří 77 let dne 2. března 1282. Řád křižovníků obdržel ve XIV. století od papeže dovolení, aby směl oslavovati den své zakladatelky 2. března. Roku 1874 papež Pius IX. rozšířil úctu tuto pro veškeren katolický svět. Slavi se 2. března.

ONDŘEJ, biskup pražský, († r. 1224), viz § 51.

Bl. HROZNATA narodil se kolem roku 1160; pocházel ze starého šlechtického rodu. Otec jeho byl Sezim z Krašovic, matka slula Dobroslava. Měli kromě Hroznaty ještě dcery: Vojslavu, Bohuslavu a Jitku. Hroznata přišel na svět zdánlivě mrtvý; teprve po chvíli dal znamení života. V dětství přišel opět do nebezpečnosti smrti. Kdysi jela Dobroslava s dětmi svými vozem. Vojslava držela bratříčka, ale za jízdy jej upustila; dítě spadlo pod kola a bylo přejeto. Neutrpělo však tím úrazem. A ještě jednou Hroznata octl se na pokraji záhuby. Sestra Vojslava se provdala do Krakova a jinoch Hroznata ji provázel. Kdysi hrál si s jinými mladíky na břehu řeky Visly, spadl do vody, voda se nad ním zavřela a byl by utonul, kdyby byl nepřichvátal zkušený plavec a jej z vody nezachránil. Hroznata tážán byv po této věci vykládal, že se mu zdálo, jako by vznešená paní jej držela, aby vlnami nebyl pohlcen; nemyslí jinak, než že paní ta byla Matka Boží, Panna Maria. I učinil slib, že bude ctitelem Matky Boží po vždy.

Když se byl vzdělal ve vědomostech, jmenoval ho kníže biskup Jindřich Břetislav zemským úředníkem a povolal jej do sboru kmetů. Hroznata se oženil, na-

rodil se mu syn, ale jeho rodinné štěstí nemělo trvání: synáček i manželka zemřeli a Hroznata osaměl; přemýšlel, jak naložiti s rozsáhlými statky. Znal řád premonstrátský, zalíbil si tuto řeholi; proto si umínil zříditi na svém statku na říčiře Teplé klášter premonstrátský; klášter byl r. 1196 dostavěn a byli do něho uvedeni premonstráti ze Strahova. Pak se Hroznata chystal na křižáckou výpravu. Statky své poručil klášteru, vyjma Chotěšov, jež určil pro Vojslavu. Jitce měly připadati důchody klášterní na potřebnou výživu až do smrti. Hroznata nedošel však do Svaté země; uslyšev, že se v Čechách schyluje k občanské válce, vydal se na cestu do vlasti; zastavil se v Římě a vymohl u papeže Coelestina značné výsady pro svůj klášter, mezi nimi i právo, aby opat tepelský směl nositi mitru a prsten.

Zatím ovdověla Vojslava a společně s bratrem založila v Chotěšově ženský klášter premonstrátský. Nejen Vojslava, ale i Jitka vstoupily do kláštera chotěšovského. Hroznata putoval do Říma. Vypověděl papeži Innocenci III. dopodrobna celý svůj život a žádal papeže, aby jej rozvázal ze slibu křižácké výpravy, který byl učinil, a prohlásil, že zamýšlí vstoupiti do řádu premonstrátského. Papež mu vyhověl a úmysl jeho schválil. Hroznata se vrátil do Čech, vstoupil do řádu, chtěje umřítí světu. Veškeré své jmění již byl odevzdal klášteru. Z poslušnosti přijal úřad dozírati na klášterní hospodářství. A přece mu bylo zakoušeti protivenství, i když se toho nejméně nadál. Opat jal se ho pomlouvati a Hroznata raději

ustoupil; odešel do Chotěšova a vrátil se, teprve když opat uznal svou chybu.

Kdysi Hroznata si umínil prohlédnouti klášterní statek ve Hroznětíně. V krajině sousední řádili loupežní rytíři; ti se umluvili, že se Hroznatovi pomstí, protože hájil klášterních statků. Jali jej a odvěkli na hrad Kinsberk. Mučili jej hladem a žizní a žádali velkého výplatného. Hroznata si nepřál, aby pro něho klášter utrpěl škody. Klášterníci tepelští snažili se sice sehnati potřebný peníz, ale Hroznata, útrapami zmořen zemřel dne 14. července 1217. Slaví se 14. července.

Bl. VOJSLAVA, sestra Hroznatova, vdova, spoluzakladatelka kláštera chotěšovského, † 22. listopadu 1227. Svátek 27. května.

JARLOCH (či Gerlach) byl Čech, příbuzný Jiřího, pána na Milevsku. Narodil se roku 1165 a byl vychován v kanonii želivské, obdržel od opata Godšalka nižší svěcení a provázal ho plana k němu synovskou láskou, na cestách do Louňovic a Kounic, do Jeruše a Berneku, a byl isvědkiem blažené Godšalkovy smrti.

Příbuzný Jarlochův Jiří minil nasvém statku v Milevsku založiti klášter prae-monstrátský; klášter byl r. 1187 zřízen a uvedeni byli do něho řeholníci ze Želiva; Jarloch byl ustanoven jejich opatem. Jméno opata Gerlacha nachází se jako podpis svědka na listině ze dne 2. července 1221, když se sešli král Přemysl Otakar I., pražský biskup Ondřej, papežský vyslanec Řehoř de Crescentio na vrchu Stožci (u vsi Šach, blíže Dačic

na Moravě) k úmluvě, kterak učiniti konec církevním sporům. Jarloch napsal životopis bl. Godšalka a pokračoval v kronice kanovníka Vincence. Zemřel 7. května 1228. Svátek 7. května.

Bl. ZDISLAVA narodila se roku 1200 na hradě Jablonném a pocházela ze slavného rodu Berků z Dubé. Její otec byl Přibyslav, pán na Křížanově, matka Sibylla ze Stauffů, dvorní dáma u české kněžny Kunhuty. Již za svého dětství četala o životech svatých a uprchla kdysi z hradu do nedalekého lesa; chtěla tam poustevničiti. Služebníci ji tam našli a přivedli ji zpět do hradu. Dospěvši, provdala se za českého pána Havla, syna děčinského purkrabí Markvarta. Manželé bydleli na hradě Lemberku, nedaleko Jablonného. Měli děti Havla, Markétu, Jaroslava a Zdislavu. Matka je vychovávala vzorně.

Zdislava byla nábožná, pokorná, dobročinná. Havel, její manžel, byl povahy drsné a pánovitě. Avšak časem se změnil a nečinil manželce překážek ani v pobožnosti, ani v dobročinnosti. S jeho svolením Zdislava vstoupila do třetího řádu sv. Dominika, přijavši roucho řeholní z rukou bl. Česlava. Spokojovala se prostičkou stravou z kláštera a nosila pod svrchním rouchem žíněný pás. Po přísné asketickém životě zemřela 1. ledna 1252. Svátek 30. května.

VII, kanovník u sv. Víta v Praze, vynikal štědrostí; zemřel r. 1271. Památka 1. května.

KAREL IV., - viz § 55 - byl synem lucemburského krále Jana a Elišky z rodu

Přemyslova. Narodil se 14. května 1316 a byl v Paříži po šest let zbožně vychováván. Roku 1333 byl ustanoven markrabím moravským a jal se ihned znovu se učit jazyku českému. Celý život jeho seskvěl krásnými ctnostmi křesťanskými.

V kapli na hradě Karlštejně, v němž nesměla přenocovati žádná ženská osoba, ani císařovna (jí dal Karel vystavěti na blízku zvláštní hrad Karlík), prodléval Karel času postního před Velkou nocí odloučen ode všeho světa na modlitbách a v rozjímání. Pokrm a nápoj mu podávali do kaple malou děrou při zemi. - Zvláštní zálibou bývala Karlu řezba. Kdykoliv dával audienci, vždy sedě řezával proutí nebo měkké dříví. Vyřezával klekátka, kříže, takže se zdálo, jako by ani nenaslouchal suplikantu před ním klečícímu. A přece mu neušlo ani slovíčko; dával na všecko odpovědi krátké a přiléhavé.

Zemřel stár jsa 63 let dne 29. listopadu 1378 tři hodiny po západu slunce. „Karel IV. je ze všech králů, kteří kdy v Čechách panovali, nejoblíbenější. Při hlaholu jeho jména rozechví se každé české srdce a všechna ústa oplývají úctou i vděčností ku panovníku, který v paměti národní utkvěl jako representant nejvyššího rozkvětu a blahobytu vlasti.“ (Pallacký, Dějiny národa českého, II; 2, str. 206.) Památka Karla IV., císaře římského, krále českého, Otce vlasti, 29. listopadu.

ARNOŠT Z PARDUBIC narodil se r. 1297 v Hostýni u Ouval v Čechách; byl synem rytíře z Visenburka a Adličky (Adély). Otec se přestěhoval do Pardubic a odtud Arnošt přijal příjím „z Pardu-

bic“. Vzdělán byv na školách v Praze, v Bononii a v Pavii, byl r. 1343 zvolen biskupem pražským; poněvadž arcibiskup mohučský, jemuž příslušelo svěcení, vězel v klatbě církevní, Arnošt se odebral do Avignonu k papeži Klementovi za příčinou svěcení. - Biskupství pražské bylo r. 1344 povýšeno na arcibiskupství; Arnošt posvětil základní kámen k stavbě nové kathedrály pražské, k hradu Karlštejnu, ke kamennému mostu přes Vltavu. Arnošt korunoval Karla IV. a jeho manželku Blanku. Na radu arcibiskupa Arnošta Karel IV. založil slovanský klášter a universitu pražskou. Arnošt byl jmenován jejím kancléřem. Když roku 1350 byly z Bavorska do Čech přivezeny klenoty říše římské s mnohými svatými ostatky, tu Arnošt vyšel jim ve slavném průvodě, v němž kráčel i král Karel IV. v ústretu a uložil tyto „Svatosti říšské“ v chrámu sv. Víta.

Arnošt vedl dvůr skvělý, avšak sám žil skromně, sebezapíravě. Za modlitby oplakával svých hříchů, stal se miláčkem lidu pro svou dobročinnost. Stavěl špitály, dával věno chudým dívkám, vydržoval studující v učení. Za morové rány a za neúrody roku 1362 Arnošt byl pravým samaritánem, rozdával almužny, nejraději potají. Arnošt byl pastýřem dobrým, mravokárcem, příkladem skvělým. Byl přítelem věd a umění. Od času sv. Vojtěcha neměly Čechy biskupa, jenž by učeností a svatostí života byl předčil Arnošta. Proto papež i kardinálové velmi si vážili Arnošta; když r. 1362 byla úmrtím papeže Innocence VI. Stolicе apoštolská uprázd-

něna, někteří kardinálové avignonští vážně pomýšleli zvoliti Arnošta papežem. Arnošt bděl nad kázní církevní a nad mravy lidu. Nasynoděpražské dal nařízení, která po několik století byla pravidlem náboženského života v Čechách. - Milostná soška Panny Marie, uctívané na Svaté Hoře, je prý zhotovena rukou arcibiskupa Arnošta, který ji měl v kapli svého hradu v Příbrami. Když r. 1349 se přihnali z Němcka do Čech sektáři, nazývaní flagellanti čili mrskáči, kteří se mrskali důtkami, ale vedle toho sváděli lid k neposlušnosti k Církvi, Arnošt vypudil ty ztřeštěnce z Čech. - Arnošt napsal spis: „Žaltář ochválách Panny Marie.“

R. 1364 onemocněl prudkou zimnicí a přijav svaté svátosti, zemřel 30. června 1364. Lid kladl jej mezi osoby domněním svaté. Války husitské zabránily kanonizaci. Svátek ct. Arnošta z Pardubic 30. června.

Sv. JAN NEPOMUCKÝ narodil se kolem r. 1340 v městě Nepomuku (jinak také „Pomuk“ nazývaném). Jeho otec se jmenoval Welflin a byl městským rychtářem. Prvního vzdělání nabyl Jan v klášteře nepomuckém; působilo prý mu velké potěšení, směl-li knězi při Mši svaté přisluhovati. Studia dokončil na vysokém učení pražském a již r. 1372 jmenoval ho arcibiskup Jan Očko z Vlašimi císařským notářem, neboť císař Karel IV. dal arcibiskupům pražským výsadu, aby ustanovovali veřejné notáře. Právem a povinností notářů bylo: zhotovovati veřejné právní listiny, týkající se kostelů, dobročinných ústavů, vdov, siroteků a chudých.

Arcibiskup si oblíbil Jana, učinil ho oltařníkem v kapli sv. Víta; přibral ho na svůj arcibiskupský dvůr a také ke svému stolu.

Po smrti Jana Očka nastoupil nový arcibiskup, Jan z Jenštejna; i ten věnoval Janovi plnou důvěru. Jan byl jmenován farářem u sv. Havla na Starém Městě, dával se však podle tehdejšího nechvalného zvyku - zastupovati střídáním. Podle příkladu jiných, i hodnostářů církevních, dal se i Jan v pokročilejším věku zapsati do počtu posluchačů vysokých škol a po šestiletém studiu byl prohlášen „doktorem práva“. Od té doby nazýván byl někdy „doktorem Johánkem“ (bylť asi menší postavy). R. 1388 Jan se stal členem kollegiální kapitoly vyšehradské, zřekl se fary u sv. Havla, vyměnil tuto faru s arcijáhnem žateckým. S arcijáhenstvím žateckým bylo spojeno členství metropolitní kapitoly u sv. Víta; takto Jan se stal tedy i kanovníkem metropolitní kapitoly u sv. Víta. Arcibiskup Jan z Jenštejna jmenoval Jana svým generálním vikářem.

Tehdy vládl král Václav IV. (1378-1403), jenž se nevydařil po svém otci Karlu IV. Honil se po radovánkách, největší zálibu měl v honbě, v loveckých psech a v pitkách. V opilosti byl ukrutný. Byl prchlivý a potměšilý; od nízkosti šel k divokosti, od nestřídmosti k zuřivosti; znal-li co dobrého, usiloval, aby to zničil. První manželka jeho Johanna byla r. 1386 zardoušena velikým psem královým. Roku 1389 oženil se Václav po druhé; vzal si za manželku Žofii, mladou sličnou dceru

Sv. Bernardin

mnichovského vévody Jana. Porušoval však manželskou věrnost, navštěvoval v Praze vykřičené domy a udržoval poměr s lazebnicí Zuzanou. Královna Žofie činila mu proto výčitky. Král chtěje se jaksi omlouvat i svědomí své upokojiti, jal se podezíratí královnu, jako by ona se prohřešovala proti manželské věrnosti. Věděl, že často se zpovídá Janu z Nepomuku; proto zavolal ho k sobě a zprudka, jak nesla povaha jeho, uhodil na něho, aby mu vyzradil, z čeho se mu královna tak často zpovídá.

Jan odpověděl: „Králi a pane můj! já toho jistě v paměti nemám, a abych měl, nebylo by mi to slušné učiniti, a vám také jistě slušné není, se na to ptáti.“ Vložil králi rozhodně, že žádný kněz nesmí vyzraditi, co mu pod pečeti zpovědi svěřeno bylo. Snad i napomínal krále, aby zanechal dosavadního života svého. Král Václav vyhrožoval Janovi. Že Václav nedal Jana mučiti a usmrtiti hned, je snadno pochopiti. Věděl, že usmrtiti kněze proto, že se zdráhá vyzraditi tajemství zpovědní, bylo by činem neslýchaným a vyvolalo by bouři odporu. Proto si umínil vyčkati vhodné příležitosti a záminky, aby pomstu mohl vykonati. Hněv Václavův proti Janu z Pomuku vzrostl, když arcibiskup Jan z Jenštýna poslal skrze oba své generální vikáře Jana Nepomuckého a Mikuláše Puchníka obsílkou na královského podkomořího Sigmunda Halera pro různé přestupky. Jmenovaný Sigmund dal o své újmě jistého duchovního mečem popraviti, jiného upáliti; také prý se vyjádřil, že židovská víra je lepší než křesťanská a

sváděl pokřtěné židy, aby se vrátili do židovství. Sigmund Haler nedostavil se k soudu duchovnímu; vzkázal posměšně, že prý se dostaví, avšak v průvodu 200 zbrojnošů. Generální vikáři vyobcovali Halera z Církve. Král však se rozhněval na arcibiskupa i na oba generální vikáře.

Příležitost k pomstě se králi naskytla brzy. Měl v úmyslu učiniti svého milce Hynka Pluha opatem v Kladrubech u Stříbra, až staříčkův opat Racek zemře. Opat Racek zemřel na počátku roku 1393. Mnichové však zvolili kolem 7. března nového opata Olena a oznámili volbu podle církevního práva arcibiskupovi; ten dal volbu podle zvyku vyhlásiti a když vzákonitě lhůtě nebyla učiněna námitka, udělil generální vikář Jan Nepomucký dne 10. března jménem arcibiskupovým opatovi Olenovi církevní potvrzení.

Král Václav dlel právě na hradě Žebráce. Dozvěděl se o volbě opata kladrubského, spěchal do Prahy sotře hněvem a poslal arcibiskupovi výhružný list. Od důvěrníků krále i arcibiskupa byla umluvena schůzka, při které se mělo jednati o smír. Král se odebral do kláštera maltezských rytířů na Malé Straně a arcibiskup přistoupil k němu. Král byl snad rozpálen vínem: jakmile spatřil arcibiskupa, zmocnil se ho vztek; proklínal arcibiskupa; na hofmistra arcibiskupova, Něpra z Roupova, vzkřikl, aby se klidil, sice že mu dá sraziti hlavu; pak rozkázal svým lidem, aby arcibiskupa, Puchníka, Jana Nepomuckého, Václava, probošta Mišenského, a jiné vedli na hrad, kde s nimi

bude zavedeno vyšetřování. Také pohrozil král některým, že je dá utopiti. Arcibiskup se ulekl a chtěje hněv králův zmírniti, poklekl před ním několikrát; ale král se jen ušklíbl a nahýbal koleno posměšně, jako by chtěl také pokleknouti. Zbrojnoši arcibiskupovi obstoupili svého pána a odvedli jej v bezpečnost do arcibiskupského domu. Odtud prchl Jan z Jenštejna na svůj zámek Supí Horu v Krušných horách.

Král záhy přišel na hrad do kapitoly, kamž podle jeho rozkazu všichni jmenovaní - vyjma arcibiskupa - byli přivedeni, a řádl zle. Staříčského děkana Bohuslava tal několikrát mečem do hlavy a rozkázal, aby Jan Nepomucký, Mikuláš Puchník, probošt Václav a hofmistr Něpr byli s rukama svázanýma vedeni s hradu přes most do mučírny na Staroměstské rychtě. Večer král přišel do mučírny a poručil katovi, aby Jana Nepomuckého a Puchníka mučil před jeho očima a aby je pállil planoucimi pochodněmi a svícemi do boku; ba král dal se svou zuřivostí tak daleko strhnouti, že sám uchopil pochodně a pállil oba generální vikáře. Nejkrutěji řádl proti Janu Nepomuckému, zpovědníku své manželky; toho tak popálil na boku, že tělo jeho bylo od ohně děsně uškvařeno a rozdrásáno. Poté nařídil, aby všichni čtyři odsouzenci byli utopeni. Avšak vzpamatoval se; zajisté si připomnul, že by tento čin mohl míti neblahé následky pro něho u papeže. Proto dal zavolati notáře a od něho dal napsati listinu, ve které všichni slibují, že o mučení svém nikomu nic neřeknou; král prohlásil, že

za touto podmínkou jim daruje život. Puchník, Václav a Něpr, aby ušli dalším mukám, listinu podepsali, slíbili učiniti, co král žádal a byli propuštěni na svobodu.

Jediný Jan Nepomucký zůstal neoblomný, snášeje tiše a trpělivě hrozné mučení. Král se nemohl dosti nasytiti pomstychtivostí, strhl Jana k zemi, šlapal po něm a posléze rozkázal, aby ho utopili. Pochopevé vstřčili Janovi roubík do úst, aby nemohl volati o pomoc, ruce mu nechali svázané na zad, nohy mu však přivázali ke hlavě do kozlíku a vlekli ho večer ulicemi na most. Bylo asi 9 hodin večer, ve čtvrtek, 30. března 1393, když vhodili mučedníka Jana do řeky Vltavy. Rybáři našli tělo Janovo 18. dubna. Pohřbeno bylo prozatím v chrámě u Křižovníků či Cyriáků; když král Václav ujel opět na hrad Žebrák, kanovníci pohřbili tělo Jana Nepomuckého dne 16. května 1393 ve chrámu svatovítském.

Odpůrcové, jejichž řadu zahájil r. 1855 německý protestant Dr. Abel, popírají existenci sv. Jana Nepomuckého a namítají, že r. 1729 byl za svatého prohlášen neskutčný Jan Nepomucký, utopený r. 1393, nýbrž jiný smyšlený Jan, utopený r. 1383. Stůjž zde na základě knihy Dr. Stejskala „Sv. Jan Nepomucký“ krátká odpověď:

1. Arcibiskup Jan z Jenštejna napsal r. 1393 list, ve kterém podával papeži obšírnou žalobu na krále Václava a vypočítával všechny nátlaky duchovenstvu učiněné. Napsal: „Officiál a vikář - již svatý mučedník - bojíce se odešli na hrad Roudnici. (V originálu je psáno „sanctus“, t. j. svatý, ne snad „factus“, t. j. učiněný, jak

tvrdí odpůrcové.) - A dále napsal: „Ctihodný Jan, doktor a vikář můj ve věcech duchovních, po děsném mučednictví, a když mu byl spálen bok, takže by byl dále žítí nižádným způsobem nemohl, ... k utopení vlečen ... smostu pražského hodu noční asi třetí (9.) do řeky hozen jest a potopen.“

2. Neznámý životopisec Jana z Jenštejna napsal kolem r. 1400: „Jan, toho času vikář ... stal se milostí Boží mučedníkem, nohama byv kopán, utopen jest a zářícími divy ukázán, což, poněvadž se nedávno stalo a beztoho po celé zemi známo jest, tuto pomímám.“

3. Videňský profesor Tomáš Ebendorfer z Haselbachu zdržoval se r. 1433 a 1434 v Praze jako vyslanec sněmu baskilejského; ten napsal kroniku a v ní doslova: „Zpovědníka také manželky své, Jana, mistra v bohosloví, rozkázal král Václav ve Vltavě utopiti, nejen z té příčiny, že řekl, že jména králova hoden jest ten, kdo dobře vládne, a jak se praví, poněvadž se zdráhal porušiti pečeť zpovědní.“ (Rukopis Tomáše Ebendorfera nalezl Palacký roku 1849 ve dvorní knihovně ve Vídni.) - Hle, svědek kritický. Neopomíjí rozlišovati mezi tím, co je jisté, co se dá svědky dokázati, a mezi tím, co se pouze vypravuje. - Pravá pohnutka mučednické smrti Jana Nepomuckého - že odepřel vyžraditi zpověď královny Žofie - nebyla-li za živobytí krále Václava známa, byla pochopitelně ze strachu před ním zatajována; po jeho smrti pak přišla v obecnou známost prostřednictvím královny nebo důvěrníků králových.

4. Kronika bývalého kláštera Zlatokorunského pocházející (dle Frinda) z roku 1432 uvádí: „L. P. 1393, v den sv. Benedikta, utopen jest doktor Johánek, děkan pražský ... pochován jest v kostele pražském, stkví se zázraky; proto učiněna jest mříž dokola.“

5. Pavel Židek, kanovník svatovítský, napsal r. 1471: „Když měl (král Václav IV.) zlé domnění do své paní, a ona se zpovíдалa doktoru Johánkovi ... přišel k němu král, aby mu pověděl, s kým ona hříšně obcuje; a když děkan nechtěl mu nic praviti, kázal ho utopiti. Potom přeschla řeka, a když lidé pro mlýny chleba neměli, počali proti králi reptati.“

6. Nejstarší zprávy udávají jako rok smrti Janovy 1393 anebo roku vůbec neudávají. Na př. Jan Skála, biskup olomoucký († 1555), napsal spis: „Historia regni Bohemiae“ v němž na str. 144 líčí krále Václava, jak byl v hampejzu častěji přistižen a že si zavolal Jana kněze, který zpovíдал královnu, a vyzvídal na něm a že kázal Jana utopiti. Rok však neoznačil. Královnu jmenuje „Johannou“, ač ta zemřela r. 1386. Koncem století XV. stal se omyl, co se týče roku smrti Janovy. Omyl se udál takto: Svatovítský děkan Jan z Krumlova vedl deník či zápisník, v němž stručně zapisoval práva a povinnosti kapitoly a důležité události. Deník se nazýval: „Diarium metropolitanae ecclesiae“. Jan z Krumlova napsal shora:

1383 *Johanco de (Duba) Pomuk sumerus de ponte, decretorum doctor* t. j.: „Johánek z Dubu (opraveno: Pomuk), sho-

zený s mostu, dekretů (t. j. církevního práva) doktor.“

Deník ten obsahuje více nesprávných údajů. Jan z Krumlova zpozořoval asi omyl, opravil údaj v první řádce, přetřhl slovo „Duba“, napsal tam „Pomuk“, ale zapomněl opravit zároveň rok 1383 ve správný rok 1393. V tomto nesprávném zápise jest hledati klíč k dalším omylům azmatkům. Kronika Žitavská, sepsaná kolem r. 1480, udává též nesprávně rok 1383.

7. Svatovítský děkan Václav z Volfenbumbu opatřil roku 1530 mříži u hrobu Jana Nepomuckého novou desku s nápisem. Beze vši pochyby četl záznam Jana z Krumlova v deníku o roku 1383 a dle něho dal na desku napsati tato slova: „Nábožný (Venerabilis) v Bohu kněz a mistr, Jan z Nepomuku, kanovník tohoto kostela, zpovědník královnin, protože jest tajnost zpovědi vězením a mukami trápený vyjeviti nechtěl, na rozkaz Václava IV., císaře a krále českého, s mostu pražského utopený, zázraky od Boha oslavený, tuto pochován leží l. P. 1383.“ Obnoveno 1621.

8. Kronikář Václav Hájek z Libočan napsal roku 1541 kroniku, v níž se nachází více omylů; na příklad ztotožňoval Jana Očka z Vlašimi s Janem z Jenštejna. Nelze zapřít, že tam, kde neměl zpráv, psal dle svého domyslu, a že popisoval podrobnosti, které činily kroniku jeho sice zajímavou, ale od pravdy často vzdálenou. Není spravedливо, Hájkovi ve všem upírati pravdu a prohlašovati ho arcilhářem, ale také nesmí mu býti přikládána víra bez přísné kritiky historické. Hájek neuměje si srovnati, proč rok smrti Jana Ne-

pomuckého uveden je tu 1383, tu 1393, počal mluvíti v kronice své na místě jediného utopeného kanovníka o dvou utopených kanovnících, o Janu Nepomuckém, utopeném r. 1383 pro zpovědní tajemství, a o Janu či Johánku z Pomuku, utopeném roku 1393 pro potvrzení opata kladrubského. Z jedné historické osoby vytvořil dvě osoby a každé z nich přidal údaje, které vzal ze života jednoho a téhož Jana Nepomuckého.

Napsal na str. 553: „Roku (1383) Václav Král oddal se na velké neřády...“ A na str. 356: „Roku (1393) Král Václav povolal k sobě sufragána arcibiskupova, jemuž bylo jméno doktor Johánek, a ptal se ho, proč jest směl to učiniti a potvrditi na opatství kladrubské Albrechta...“ a pak vypravuje o utopení Janově.

9. Tento omyl Hájkův přecházel pak ze spisu do spisu a zevšeobecněl. První životopis Jana Nepomuckého vydal roku 1641 Jiří Plachý T. J. latinsky, česky a německy. Je příliš stručný a bez udání roku smrti. - Obširnější životopis napsal Jan Dlouhoveský, jemuž snad byl v této práci nápomocen Tomáš Pešina z Čechorodu. Tento životopis je v podstatných věcech správný. - Bohuslav Balbín T. J. použil tohoto životopisu a malebně, básnicky vyličil oba Jany. Dílo toto vyšlo roku 1680 jako dodatek *Acta Sanctorum* s poznámkami od Daniele Papeprocha S. J. a pak v knize: *Bohemia sancta*, 1682, str. 74-113. Rok smrti Jana Nepomuckého je opět udán 1383.

10. Blahořečení a svatořečení. Dne 15. dubna 1719 byl u přítomnosti přísežných

svědků otevřen hrob Jana Nepomuckého; nalezena kostra s lebkou; jazyk nalezen neporušený k velikému úžasu všech. Přísežní znalcové Dr. Löv z Erlsfeldu, 71 letý, profesor vědy lékařské, Dr. Jan Puchmann, 55 letý lékař a j. uznali, že jazyk nemohl přirozeným způsobem bez zázraku zůstat neporušeným. Po důkladném vyšetřování byl Jan Nepomucký od apoštolské Stolice prohlášen za blahoslaveného.

Dne 27. ledna 1725 byl jazyk znovu vyšetřován, při čemž jazyk podivuhodně nabíhal a červenal; tentýž Dr. Löv popřel každou stopu balsamování a prohlásil, „že žádný člověk nemůže pochybovati, že zachování tohoto jazyka jest velikým zázrakem“. Na základě těchto zázraků a dvou jiných zázraků, totiž okamžitého uzdravení levé, zcela suché ruky Terezie Krebsové z Mostu r. 1701 a vysvobození Rosalie Hodánkové ze Strakonice od utopení r. 1718, byl Jan Nepomucký dne 19. března 1729 prohlášen za svatého. Kniha Balbínova v Bollandenových „Acta Sanctorum“, kde byl nesprávný rok 1383 uveden, stal se podkladem při procesu beatifikačním i kanonisačním. Legenda není předmětem víry; předmětem víry je definice kanonisační a v té není zmínky o roku. Omyl v roku tu nerozhoduje.

Podstatný obsah listiny kanonisační zní: „Zpovědník české královny za času krále Václava IV., Jan Nepomucký, pro zpovědní mlčelivost utopený, v chrámu sv. Víta pohřbený, a roku 1719 z hrobu vyzdvižený, jest mučedníkem Božím, jenž

oslaven byl zvláště neporušeným jazykem svým a prohlašuje se za svatého.“ Ostatně kdyby byl Jan Nepomucký zemřel pro pouhé potvrzení opata kladubského, stačilo by, aby mu byl přiznán titul mučedníka za hájení církevních práv. (Sv. Tomáš Bekket, arcibiskup kanterburský, byl r. 1170 zavražděn, že hájil církevních práv, a později za svatého prohlášen. K osobě ve hrobě u sv. Víta pochované nesla se stále zbožná úcta lidu, o hrobu tom mluví s úctou nejen katolíci, ale i husité XV. století; jazyk této osoby byl shledán neporušeným a tato osoba byla prohlášena za svatou. (Viz Dr. Jan Sedlák: Mistr Jan Hus, str. 55.) A to je nezvratná pravda, které odpůrci vyvrátiti nemohou.

11. Roku 1752 nalezen byl ve Vatikáně v Římě spis, ve kterém Jan z Jenštejna r. 1393 činí žalobu na krále Václava IV., a tu otázka o smrti Janově opět byla přetřásána. Augustinian Eliáš Sandrich v Praze II. (jinak také Athanasius a s. Josepho nazývaný) a piarista Gelasius Dobner, otec českého dějepisu („Vindiciae sigilli confessionis divi Joannis Nep.“, Pragae, Viennae, 1784) důmyslně prozkoumavše kroniku Hájkovu a oddělivše zrní od plev, poznali historický omyl, jímž rozpoltěna byla osoba Jana Nepomuckého ve dvě osoby, od sebe zdánlivě odlišné, a prohlásili, že rok utopení sv. Jana Nepomuckého je 1393, nikoliv 1383. A Palacký (Dějiny III. 285) napsal: „Otázka, byl-li generální vikař doktor Jan či Johánek z Pomuk či z Nepomuka - jedna a táž osoba, co Jan Nepomucký,

který od papeže Benedikta XIII. dne 19. března 1729 vyhlášen byl za svatého, již od XVIII. století dala příčinu ke sporům... Zdání však, které hájil Gelasius Dobner před stolicí soudné kritiky, dle uznání našeho, vždy dobře ob stojí.“ Svátek sv. Jana Nepomuckého, 16. května.

BL. MARKÉTA UHERSKÁ odmítla ruku polského knížete Boleslava Zbožného i vdovce Karla Sicilského, protože byla učinila slib ustavičného panenství. Postila se přísně, zvláště den před přijímáním Svátosti. Ráda držela plátno, jehož se užívalo při sv. přijímání, aby se zamezilo zneuctění svaté hostie. Od svého 7. roku nosila cilicium. Později vstoupila do kláštera. Zemřela r. 1271. Svátek 18. ledna (nebo 28. ledna).

MIKULÁŠ UHERSKÝ (Nikolaus Ungarus), františkán, byl r. 1369 od rozkolníků ve Vidinu v Bulharsku zabit. Památka 12. února.

Sv. AUGUSTIN GAŽOTIČ narodil se kolem r. 1160 v Trogiru u Splitu v Dalmacii ze slovanských rodičů stavu šlechtického. Otec se jmenoval Mikuláš Gažotič, matka Drahoslava. Augustin vstoupil do řádu sv. Dominika a proslavil se jako dokonalý řečník. R. 1304 byl ustanoven biskupem záhřebským v království chorvatském. Město Záhřeb i celá diecése byly zpustošeny loupežnými výpravami divokých Tatarů. Biskup Gažotič dokončil nejprve stavbu stoličného chrámu a opravoval pak jiné svatyně. Vystavěl v Záhřebě klášter dominikánský; dbal o zvelebení církevní kázně. Sám žil prostě a konal své cesty po diecési pěš-

ky. Ale šlechticové chorvatští si počínali násilnický, sužovali lid, uchvacovali statky církevní. Nejhuře si počínali chorvatský bán Mladen Šubič; ten sesazoval opaty i církevní hodnostáře o své újmě, přivlastňoval si jmění církevní a provozoval loupeže. Napomínáním biskupovým pohrdal. O málo lépe si vedl král Robert. Proto, když král neapolský pozval Augustina, aby se ujal správy biskupství nocerského v Apulii, Augustin Gažotič pozvání vyhověl a po 18 letech biskupského úřadování v Záhřebě odebral se do Nocery. V diecési ovšem měl více mohamedánů než křesťanů, ale jal se tam s novou silou pracovat k rozkvětu náboženského života. Zemřel r. 1329 (dle St. již r. 1323). Svátek 3. srpna.

Sv. HEDVIKA narodila se r. 1172 na hradě Andechs u jezera Ammerského, v Bavorsku. Rodiče její byli hrabě Berthold a Anežka, dcera míšenského markraběte. Sestra Hedvičina byla Gertruda, pozdější manželka uherského krále Ondřeje a matka sv. Alžběty Duryňské. Hedvika byla vychována v klášteře kicingenském; prospívala učením i bázní Boží. Později se provdala za Jindřicha, syna slezského knížete Boleslava.

Lid slezský lpěl ještě na obyčejích pohanských, duchovenstvo bylo málo vzděláno; rovněž kněze. Hedvika naučila zprvu manžela modlitbám i pravdám náboženským. Poté snažila se uvésti dvořanstvo na cestu bohabojnosti. Sama se naučila jazyku polskému a předříkávala služebnictvu modlitby a články víry, až si je vštíplili v paměť. Stará služka Leandrie

měla špatnou paměť a nemohla se naučit Otčenáši. Konečně jí Hedvika nařídila, aby léhala v komnatě její a aby i za noci říkala, co si z Otčenáše zapamatovala; řekla jí: „Tys již stará, nechci, abys snad zemřela neumějíc ani modlitby Páně!“ Hedvika svou dobrotivostí naklonila si srdce dvoranstva a lidu polského, který proti cizincům, a zvláště proti Němcům byl nevraživý.

Byla milosrdna k lidem trpícím. V poleďne častovala zpravidla třináct neduživců, jež nazývala „svými milými hosty“, obsluhovala je sama, dávala jim nejlepší pokrmy a teprve když chudí byli nasyceni, zasedla za stůl a požívala pokrmů nejšpatnějších, takže panoši říkali: „Raději chceme býti žebráky, než společníky stolu vévodčina.“ Masa a krmí kořeněných nejídala nikdy. Když dlela na hradě Lánu (nedaleko českého pomezí), sbírala hojivé byliny, ze kterých připravovala léky pro nemocné chudáky. O služebnictvo se starala jako matka; onemocněl-li kdo z nich, ošetřovala ho jako vlastní dítě a někdy i celou noc ztrávila u něho.

Manžel Hedvičin byl muž nábožný, spravedlivý a dobročinný. Zásluhou obou manželů zavládla nejen na dvoře knížecím, ale i v celé zemi kázeň křesťanská. Ze šesti dětí narozených zůstaly na živě tři: Jindřich, Konrád a Ketruda. Hedvika je vedla k bázni Boží. Učila je znáti a milovati Boha, konala s nimi domácí pobožnosti, vodila je na služby Boží, modlila se za ně a vedla je k milosrdné lásce k bližnímu. Brala je s sebou do chatrčí lidí chudých a nemocných. Starala se o si-

rotky; založila ve Vratislavi sirotčinec a dávala chudým dívkám slušnou výbavu. Oba manželé založili velký počet chrámů, klášterů a dobročinných ústavů, na př. na Zlaté Hoře, ve Vratislavi, v Lemberku. Nejznamenitějším dílem Hedvičiným byl panenský klášter třebnický (3 míle na sever od Vratislavě). Hedvika vyprosila na manželu, aby dokud klášter se stavěl, nikdo pro zločin nebyl na hrdle trestán, nýbrž aby trest si odpykal prací při stavbě kláštera. Mnichové blízkého kláštera cistercienského luběžského lili zvony a olověné desky na střechu chrámovou. Klášter byl dostavěn po patnácti letech stavby, r. 1218, a do kláštera byly uvedeny řeholnice cistercienské. V tomto klášteře byla vychovávána blahosl. Anežka Přemyslovna.

Hedvika si umínila, že ostatek svého života ztráví ve zdrželivosti a v přísné odříkavosti. Po porodu šestého dítěte, roku 1209, složili oba manželé slavný slib, že budou až do smrti žít v dobrovolné zdrželivosti, a aby slibu tomu snáze dostáli, smluvili se, že budou žít od sebe odloučení. Jindřich si dal vystřihnouti pleš po způsobu duchovních na osvědčení, že se odřekl světa, a nosil dlouhé vousy, odkudž dostal jméno „Bradatý“. Hedvika se odebrala do Třebnice, kde se s malým dvoranstvem ubytovala ve zvláštním domě vedle kláštera. Na těle nosila spodní roucho žiněné; neodpočívala na pohodlném loži; peřin neužíla ani v zimě. Do chrámu Páně chodívala bosa, i v dešti, i v sněhu; střevice nesla pod pažďí, aby je mohla rychle obouti, kdyby se měla setkat s ně-

jakou osobou vznešenou. Její sebezapírání bylo tak přísné, že syn její Jindřich říkal: „Nijak nemohu přiměti matku, aby se v kajících skutcích mírnila.“ A manželka Jindřichova říkala: „Znám život mnohých dokonalých lidí, ale nikdy jsem neviděla nebo nečetla o takové odříkavosti, jakou vidám u své tchyně.“

Dcera Hedvičina Ketruda si znechutila svět, když falckrabí Ota Vittelbašský, jenž se ucházel o její ruku, přišel o život. Vstoupila do kláštera třebnického. - V Uhrách se vzbouřila domácí šlechta, povraždila cizince a s nimi i královnu Ketrudu, sestru Hedvičinu, matku svaté Alžběty. Také ve Slezsku se chystala bouře. Domácí obyvatelstvo se jítřilo proti německým cizincům. Obapolné nepřátelství rozdvajilo i syny Hedvičiny: Jindřich nadřžoval Němcům, Konrád přál domácímu obyvatelstvu slovanskému. V bitvě Konrád byl poražen a ztratil život. Mezi členy panovnického rodu polských Piastovců byly ustavičné rozmišky. Manžel Hedvičin Jindřich Starší byl povahy bojovné. Hedvika ošetřovala těžce raněného manžela po tři měsíce; brzo poté Jindřich Starší byl zajat od Konráda Mazovského a zavezen na hrad Plock. Hedvika se odvážila daleké cesty do Mazovska, nedbajíc tuhé zimy; dorazila šťastně do Plocka a vymohla propuštění manžela na svobodu. Ale ani poté nedovedla umírniti bojovnosti manželovy. Jindřich Starší zemřel r. 1238.

Ovdovělá Hedvika měla vřelé účastenství s osudy svých příbuzných. Ale osudy ty byly většinou smutného rázu. Při

smrti své neteře Alžběty Duryňské (roku 1231) Hedvika netruchlila; řekla: „Nad takovou smrtí nesmíme truchliti, nýbrž máme se radovati, že Bůh ji k sobě povolal.“ Hedvika obdržela na památku závoj Alžbětin, který pak až do konce života nosila. Dočkala se r. 1235 radosti, že Alžběta byla prohlášena za svatou. - Již od roku 1224 Mongolové a Tataři činili výpravy do zemí evropských. Přivalili se do Haliče a do Velkopolska. Ve Slezsku zavládlo zděšení. Na Dobrém Poli (německy Wahlstatt u Lehnice) strhla se roku 1241 bitva, strašlivá, krvavá. Křesťané byli přesilou nepřátel přemoženi, kníže Jindřich, syn Hedvičin, padl. To byla poslední a nejtěžší rána, která Hedviku stihla. Od té doby Hedvika se připravovala na smrt. Zemřela dne 15. října 1243. Slaví se 17. října.

Sv. HEDVIKA, dcera uherského krále Ludvíka, manželka Jagellona Litevského, královna polská, dobrotivá matka chudých, zemřela roku 1399, majíc teprve 28 let. Žila tak bohumile, že byla ihned po smrti uctívána jako svatá. Památka 8. srpna.

Bl. KUNHUTA (Kunigunda, Cingua, Kunka) dcera uherského krále Bely IV. provdala se, jsouc patnáctiletá, za polského krále Boleslava V. Žádala ho, aby s ní žil ve zdržlivosti. Boleslav slíbil, že po dobu jednoho roku šetřiti bude zdržlivosti. Avšak když později opakovala svou žádost, král se rozhněval; také lidé jí domlouvali, aby se snad nestala příčinou hříchů manželových. Boleslav dal Kunhutě i zpovědníkem připomenouti, že je

1. Sv. Antonín uzdravuje dítě 2. Sv. Antonín přijímá řádové roucho

k manželské povinnosti zavázána. Když Kunhuta neustala ho prositi, řekl jí: „Voli s tebou svorně žiti a nikdy více nebudu ti obtížným“. A v tomto slibu král věrně stál po celý život, odkud v dějinách nazván jest „Boleslavem Stydlivým.“ Po smrti krále Boleslava vdova Kunhuta rozdala všecken svůj majetek chudým a vstoupila jako její sestra ovdovělá Jolantha, do kláštera klarisek, a to v St. Sandczu. Jsouc vzorem nábožnosti a trpělivosti, žila velmi přísně, bičovala se, chodila vždy bosa. Když jí zpovědník přikázal nositi střevíce, nosila je, ale dříve z nich odtrhla podešve. Za pokání ji bylo uloženo, na veřejné ulici seděti s těmi střevíci. Pokání vykonala pokorně, ale od zvyku choditi bosa neupustila. - Ze života jejího je pamětihodno, že našla solné doly v Bochně. Zemřela r. 1292. Svátek 14. července.

BL. JOLANTHA (či *Helena* u Poláků), dcera uherského krále Bely IV., sestra bl. Kunhuty provdala se za vévodu kališského; manželství bylo šťastné; všechny dítky byly vychovány bohabojně. Po smrti manželově se uchýlila do kláštera klarisek ve Hnězdně (podle *K* v Krakově a později v Sandczu). Zemřela r. 1298. Svátek 11. (nebo 16.) června nebo i 6. března.

Sv. CESLAV narodil se roku 1180 na zámku Lance u městyse Kamienc v Polsku z urozených rodičů. Otec se jmenoval Eustach Odrovous, matka Božena. Bratr Česlavův se jmenoval Jacek (Hycinth). Oba bratři studovali v Krakově, snad také v Praze, pak v Paříži a v Bologni. Oba zachovali ve studiích zbožnou

mysl a čistotu srdce. Kdykoliv na Česlava doráželo smyslné pokušení, říkával si: „Odolej, Česlave! Odolej této vášni! Nebezpečný je med, je-li prudkým jedem otráven“. - Když se bratři vrátili z ciziny, byli vysvěceni na kněze a byli od bl. Vincence Kadlubky, biskupa krakovského, ustanoveni kanovníky v Krakově.

Česlav se stal po nějakém čase kanovníkem v Sandoměři. Důchodů svých používal na podporu pacholíků z chudé šlechty na školách. Žil bohabojně. Církevní hodinky o něm dí: „Vedl život neúhonný a čistý a lekal se nejen hříchů, ale i pouhého stínu hříchů.“ Roku 1220 oba bratři se odebrali s krakovským biskupem Ivonem (také Konski nazývaným), nástupcem bl. Vincence Kadlubky, do Říma. Tam poznali sv. Dominika. Bratrům se zalíbil nový řád dominikánský i vstoupili do něho. Sám sv. Dominik je přijal a řeholním oděvem oblekl. Česlav i Jacek se učili v Římě klášterní kázni. Česlav říkával: „Mou povinností je poslouchati a nikoliv rozkazy představených zkoumati.“

Vracejíce se z Říma, zastavili se v Březách v Korutanech a založili tam klášter dominikánský. Česlav odešel do Čech a se svolením krále Přemysla Otakara I. založil klášter dominikánský zprvu na Poříčí u Prahy. Odtud pak vycházel do krajů českých i polských, aby kázal slovo Boží. Podle podání přijal Zdislavu do třetího řádu sv. Dominika. Také byl zpovědníkem sv. Hedviky, vévodkyně slezské. Žil sebezapíravě, byl pilen modlitby a rozjímání. Pozdě do noci klekával před nej-

světější Svátosti. Zemřel 15. července 1241. Svátek 26. (či 16.) července.

Sv. HYACINTH (Jacint, Jacek) narodil se r. 1183 na zámku Lance u městyse Kamiene v Polsku z urozených rodičů, Eustacha Odrovousa a matky Boženy. Měl bratra Česlava. Oba bratři studovali v Krakově, snad také v Praze, pak v Paříži a v Bologni. Oba zachovali ve studiích zbožnou mysl a čistotu srdce. Když se vrátili z ciziny, byli vysvěceni na kněze a od bl. Vincence Kadlubky, biskupa krakovského, ustanoveni kanovníky v Krakově. Hyacinth čítal rád životopisy svatých a snažil se připodobňovati se jim. Také jej krásnila něžná úcta k Matce Boží.

Roku 1220 se odebrali oba bratři s krakovským biskupem Ivonem do Říma. Tam poznali sv. Dominika a vstoupili do jeho řádu. Sám sv. Dominik je přijal a oblékl. Jacek i Česlav učili se v Římě řeholní kázni. Vracejíce se z Říma, zastavili se v Korutanech a v Březách založili klášter dominikánský. Hyacinth založil pak klášter v Olomouci a snad i ve Znojmě. Pak se usadil v Krakově, založiv tam kolem r. 1213 klášter dominikánský. Z Krakova se odebral na apoštolské cesty a založil dominikánské kláštery v Kamíně, v Královci, v Gdaňsku, v Kodani a j. a byl od druhého generálního představeného bl. Jordána ustanoven provinciálem provincie polské. Apoštolské cesty své konal pěšky, bez peněz, živ jsa z vyžebaných almužen, a odpočíval na holé zemi. Nejraději meškával ve chrámech, kde často na tvrdé dlažbě spával opřen v oltář. Byl

otcem chudých, a lid si ho vážil jako muže svatého.

Na svých cestách přišel Hyacinth až do Kyjeva na Rusi; tam uvedl do lůna Církve katolické zástupy rozkolníků, kázal neúnavně v kraji maloruském. Dopsal papeži, jak by se měly upravit a uspořádati církevní poměry v zemi ruské. Na druhé cestě vnikl prý Hyacinth až do Asie. Vrátiv se do Krakova, připravoval se na křesťanskou smrt. Dne 14. srpna 1257 řekl prorocká slova: „Prosil jsem Pannu Marii za milost, abych zemřel v její svátek. Zítra se s vámi rozloučím. Na památku zůstavuji vám slova, která řekl sv. Dominik umíraje: Setrvejte v chudobě, pokoře a čistotě.“ Zemřel 15. srpna 1257. Nazývá se apoštolem severních národů. Svátek sv. Hyacintha, patrona polského, 16. srpna.

Bl. SALOME, dcera vévody v Krakově a v Sandoměři. Provдалa se za Kolomana, pozdějšího krále chorvatského. Koloman padl r. 1235 ve válce proti Mongolům a Salome se věnovala službě Boží a péči o chudé. Vstoupila do kláštera v Závihošti; skvěla se ctnostmi a zemřela ve stáří 67 let r. 1269. Svátek 17. listopadu.

Bl. GERLAND, nazývaný „Jan z Polska“ byl prý řádovým rytířem - žil ve XIII. stol. Uctívá se v Calatagironě na ostrově Sicílii. Svátek 18. června.

Sv. SADOK, misionář, byl od Tatarů v kláštere sandoměřském zavražděn se 41 společníky r. 1260. Svátek 2. června.

Bl. BRONISLAVA narodila se kolem r. 1219 v Kamieni v knížectví opolském ve Slezsku. Pocházela ze šlechtického pol-

ského rodu Odrovousů. Bl. Jacek a Česlav byli její bratřenci. Bronislava, jsouc 16 letá, vstoupila do panenského kláštera premonstrátského na Zvěřinci u Krakova. Zapírala tělo tuhými posty, žíněným rouchem a bičováním. Zemřela dne 29. srpna 1259. Svátek 3. září (nebo 29. srpna).

Bl. JAN PRANDOTA pocházel z rodu Bialačovských a Odrovažských, byl příbuzný bl. Jacka a Česlava a Ivona Odrovaže; narodil se v polské vesnici Boleslavě; byl ustanoven biskupem v Krakově. Jan vyobcoval knížete Konráda Mazovského z Církve, protože rušil její práva. Zahnal flagellanty. Jeho podivuhodná svatost a bezúhonnost mravů byla každému známa. Byl nazýván otcem chudých. Zemřel r. 1162 (podle *St* 1266). Svátek 21. září.

Bl. VINCENC KADLUBKO, biskup krakovský, uveden⁸ v životopisech Česlava a Jacka, zemřel před r. 1220. Svátek 2. února (nebo i 9. října).

Bl. GASTOLD (nebo *Petr Gastold*), biskup polský, byl r. 1349 od Tatarů zabít; svátek 24. května.

Bl. ISAIÁŠ BONER, Polák, narodil se v Krakově, byl poustevníkem augustiniánem v Kaziměři, v předměstí krakovském. Postil se, žil přísně, spával na holé zemi; z předměstí chodíval bos i za zimy do kostelů krakovských. Zemřel kolem r. 1381. Svátek 8. února.

Ct. STANISLAV ZE BZEŠCE, františkán ve Lvově, † r. 1343; památka 24. května.

Bl. JAKUB ZE STŘEPARU, představený kláštera františkánského ve Lvově, později biskup haličský (biskupské sídlo

bylo r. 1414 z Haliče přeloženo do Lvova); zemřel r. 1411. Svátek 11. září.

Ct. VASILKO (Vasilij), kníže rostovský, pro viru zajat od Mongolů; r. 1238 usmrčen. Památka 4. března.

Ct. ALEXANDER NĚVSKÝ, velkokníže ruský, porazil Švédy, Litvany; na konec přijal roucho mnišské a zemřel kolem r. 1263. Památka 23. listopadu.

Ct. DANIEL ALEXANDROVIČ, syn Alexandra Něvského, kníže moskevský, byl panovníkem dobrým, činil pokání. Zemřel r. 1503. Památka 4. března.

Ct. JIŘÍ VSEVOLODOVIČ, kníže vladimírský, byl nábožný, pečoval o kostely a kláštery. Zemřel r. 1238 v bitvě s Tatary. Rusové ho ctí jako mučedníka 4. února.

Sv. ALEXEJ (Alexius), metropolita kyjevský, slynul svatostí tak, že pověst o něm se rozšířila až do Cařihradu. Kopal si sám svůj hrob. Zemřel r. 1364 (či 1378?) *K* dodává, že Alexej, vyučiv se jazyku řeckému, přeložil Nový zákon z řeckého na jazyk slovanský. Svátek 12. února.

Sv. PĚTR narodil se ve Volyni; byl dovedný malíř; stal se metropolitou kyjevským se sídlem ve Vladimíři Volyňském; později přeložil své sídlo do Moskvy. Obcoval přátelsky s dominikány na Litvě i s papežskými vyslanci. † r. 1326. (Podle *St* však po r. 1364, neboť uvádí se jako nástupce Alexeje.) Svátek 21. prosince.

Sv. SERGIJ RADONĚŽSKÝ (Radoněž je vesnice u Moskvy) pocházel z rodu bojarů Rostovských. Narodil se kolem r. 1318 a obdržel při křtu jméno Bartoloměj. Ve věku jinošském složil řeholní sliby a přijal jméno Sergij. Uсадil se s bratrem

Štěpánem na samotě v Makovici blíže Chotkova. Kolem nich povstala družina mnichů. Kromě Makovického kláštera zřízeno ještě 90 nových klášterů, které pěstovaly kulturu v Moskevských lesích. Makovický klášter se nyní nazývá „Troickaja lavra“. Sergij uposlechnuv rozkazu biskupova, dal se vysvětit na kněze a přijal úřad hegumena čili představeného. Žil přísným životem asketickým, řídě se předpisy sv. Vasil Velikého a sv. Theodora Studity. Nikdy neměl pokušení, co se týče jídla nebo žen. Pracoval se svými mnichy těžce, aby se uživil.

Často zjednal mír mezi vládčivými knížaty. Nerad dával požehnání pro válku. Jen jednou se tak stalo. Tataři útočili na Rusko. Kníže Dimitrij prosil Sergije o požehnání. Sergij odpověděl: „Nebudíž zbytečně prolévána lidská krev! Dej raději útočícím Tatarům čest a zlato, snad se tím spokojí.“ Dimitrij: „Jde o obranu pravoslavné víry.“ – „Když tomu tak jest“, odpověděl Sergij „jdi do boje, Bůh ti pomůže!“ Moskevská vojska zvítězila, Tataři byli poraženi. Den osmého září, den bitvy Kulikovské, je dnem zrození velkého Ruska.

Sergij seznal, že se blíží konec jeho života, přestal mluvit. Jen ještě rozkázal, aby byl pohřben na hřbitově mezi chudými, nikoliv v chrámě. Zemřel dne 25. září 1392. „Sergij stal se původcem tak zvaného vnitřně-asketického směru ruské mystiky; hrdinný světec, ruský František z Assisi je symbol věřícího zbožného Ruska. Ze všech ruských svatých je Sergij duchovně nejbližší a nejpochopitelnější zá-

padní katolické mentalitě.“ (Valerij Vilinský.) Svátek 25. září.

Sv. JAN, *Antonín* a *Eustach* (Ostach) nazývali se přede křtem: *Mihlejš*, *Kuklejš* a *Nizilo*. Byli komorníky litevského knížete Olgerda; pro víru křesťanskou byli kolem r. 1328 oběšeni ve Vilně. Svátek 14. dubna.

Ct. LAZAR, zakladatel kláštera muromského, † r. 1391. Památka 24. března.

ŠTĚPÁN CHRAP, věrověst a biskup Permjakův, plemene čudského v knížectví moskevském, † r. 1396; památka 26. dubna.

Ct. JAKUB, biskup rostovský, skvěl se sice všemi ctnostmi, ale nepřátelé přece roznitili pomluvami lehkověrnou lájí, která se shlukla a Jakuba oslepila. Jakub se usadil u jezera Nera a kolem něho se shromáždili žáci, vystavěli si chatky podobné jeho chatce, a tak učiněn počátek kláštera. Jakub zemřel r. 1392. Památka 27. listopadu.

61. HUSITSKÉ HNUTÍ V ČECHÁCH

V Čechách následovala po zlatém věku doby Karlovy doba náboženských sporů, které podrývaly sílu národa a přivedly jej na pokraj záhuby. Náboženský život tehdejší doby vyžadoval opravy nejen v Čechách, ale i v jiných zemích; rozkol západní působil zhoubně na kázeň a mravnost duchovenstva i lidu. Avšak při hlásání oprav a reform je třeba rozlišovati víru a život dle víry. Víry reformovati nelze:

ale život dle víry reformovati nejen možno, ale bylo vždy snahou horlivých papežů, biskupů, kněží a věřících. Reformátoři, kteří zůstali na půdě církevní, byli na př. sv. Bernard, Dante († 1321), řády sv. Dominika a sv. Františka, Gerson († 1429), v Čechách pak Konrád Waldhauser († 1369), Milič z Kroměříže († 1374), a hluboký myslitel Tomáš ze Štítného († 1400).

Když některý z horlivců však chtěl reformovati i víru, obyčejně tím vyvolal bouři a války náboženské a připravil národu neštěstí. Tuto cestu reformy nastoupili valdenští a albigenští (§ 56), Arnold z Brescie († 1155), Viklef († 1384), Hus († 1415) a později Savonarola († 1498) a Luther († 1546). Viklef byl profesorem na vysokých školách v Oxfordu. Učil, že Písmo svaté je jediným pramenem víry, zavrhoval oběť Mše svaté; učil, že kněz, je-li ve stavu hříchu, nemůže žádných úkonů kněžských platně vykonávat; učil dále, že Bůh určil díl lidí už od počátku k věčné blaženosti, druhý díl pak k věčnému zahynutí. Jeho bludy došly velké obliby u Jana Husi.

Mistr Jan Hus narodil se kolem roku 1370 v Husinci; byl profesorem a rektorem university v Praze; po vysvěcení na kněžství byl i kazatelem v kapli Betlémské v Praze. Rád čítal ve spisech Viklefových a přisvědčoval jeho zásadám. Brzy počal ty zásady i veřejně hlásati, nejen před svými posluchači na vysokých školách, ale i v Betlémské kapli. Měl veliký vliv na lid nejen pro nadšenou výmluvnost, ale i pro neúhonný svůj život.

Na radu Husovu král vydal r. 1429 dekret Kutnohorský, dle kterého Čechové obdrželi na universitě pražské tři hlasy proti cizincům, kteří dříve skoro výhradně vládli a kteří tímto dekretem obdrželi pouze jeden hlas. Čechové nabyli tu převahy; žel, že tím byly viklefství otevřeny brány dokořán.

Když Hus nejen veřejně zastával bludy Viklefovy, ale i odboj proti vrchnosti církevní hlásati počal, arcibiskup Zbyněk Zajíc z Hasenburka na základě buly papežské zapověděl kázati v kaplích soukromých a dal spisy Viklefovy spáliti. Hus se odvolával „od papeže špatně zpraveného k papeži, který bude lépe zpraven,“ ale arcibiskup provedl, co papežská bula nařizovala, vynesl klatbu na apelanty a jejich přívržence. Hus klatby nedbal. Vypověděl své církevní vrchnosti poslušnost a maje oporu u krále Václava IV., u jeho dvoru a u většiny mistrů vysokého učení, pokračoval ve své reformaci, která již směřovala k rozvratu nejen náboženskému, ale i sociálnímu. Odboj jeho dostoupil vrcholu r. 1412. Toho roku dal papež Jan XXIII. v zemích, kde ho uznávali za svoji hlavu, hlásati odpustky za obyčejných podmínek a za almužnu na křižácké tažení proti neapolskému králi Ladislavovi. Hus mluvil a psal ostře proti těmto odpustkům; ještě účinněji si počínal jeho přítel Jeronym. Odpustková bula čili listina byla potupně pod pranýřem spálena, prý na odvetu za spálení spisů Viklefových. I byla klatba papežská nad Husem obnovena a rozšířena na jeho přívržence. Praha a místa, kde by se Hus

zdržoval, byla stižena interdiktlem. Král Václav, obávaje se nemilých následků, dal Husovi pokyn, aby opustil Prahu.

Hus se odebral ke svým příznivcům na hrad Kozí u Tábora a na Krakovec u Křivoklátu. Ačkoliv byl suspendován, kázal k lidu, který se k němu sbíhal, o papeži a kardinálech, o vadách kněžstva, ač sám kdysi prohlásil: „Znám jisté mnohé kněze (plebanos), jimž nejsem hoden rozvázati řeménky u obuvi jejich . . . pro bohumilé jejich obcování.“ Tehdy psal některé své knihy: „Tractatus de ecclesia“, t. j. spis o církvi, do kterého přijal mnohé bludy Viklefovy; „Postilu nedělní“ slohem jadrným a jazykem ryze českým. Hus opisoval (jak dr. Jan Sedlák dokázal) z Viklefa doslovně, mechanicky, nevystihl vždy ducha vět; následkem toho jsou některé stati logicky nesouvislé, některé výrazy nevhodné, nesrozumitelné. Na př. výklad Viklefův o Anglii přenesl prostou záměnou slov na Čechy, i když záměna, jsouc anachronismem, byla nevhodná. Hus nevynikal ani jako badatel ani jako theolog a filosof.

Učení Husovo je v podstatě učením Viklefovým. Dle Husa Církev je sbor předurčených, t. j. těch, o kterých Bůh od věčnosti ví, že budou spaseni. Ostatní pak lidé, o nichž Bůh od věčnosti ví, že budou zavrženi, nejsou údy Církve, i když jsou pokřtěni, ba i kdyby papeži byli. Církev je tedy společnost neviditelná. - Papežství bylo prý zavedeno od císařů. Církev ho nepotřebuje; také není třeba poslušnosti k Církvi. - Všelická moc církevní i světská je podmíněna stavem mi-

losti, t. j. každý, ať kněz, ať úředník pozbývá své moci, je-li ve stavu smrtelného hříchu. - Ve svátosti oltářní zůstává podstata chleba a vína. - Hus neučil po katolicku o dobrých skutcích, o odpuštění hříchů. Napsal: „Modlitba vykonaná ve hříchu smrtelném netoliko není užitečná, nýbrž je škodlivá.“ - Princip oprávněného majetku soukromého tkví ve stavu milosti Boží. Člověk ztrácí smrtelným hříchem právo na majetek po ten čas, ve kterém trvá ve svém hříchu.

Čechové byli všude rozhlašováni jako kacíři, a proto na popud krále Zikmunda, bratra Václava IV., Hus byl vyzván, aby se odebral na všeobecný sněm církevní do Kostnice, aby tam dokázal svou pravověrnost a aby svůj spor s církevní vrchností urovnal. Hus už dříve se dovolával církevního sněmu a proto byl srozuměn; vydal vyhlášku o té věci, ve které napsal: „A budu-li shledán ve kterém bludu anebo ve kterém kacířství, neodmlouvám, jako bludný, jako kacieř utrpěti.“ Zikmund vydal Husovi ochranný list, který jej měl zabezpečiti na cestě před násilím a obtížemi. Doprovázen třemi českými pány dostavil se Hus na sněm do Kostnice. Přibyl do Kostnice dne 3. listopadu 1414. Proti výslovnému zákazu konal ve svém bytě bohoslužby, při nichž šířil bludy Viklefovy. Po třech týdnech svobody začalo vyšetřování a proto byl v klášteře uvězněn. Ze žalob a spisů jeho bylo vyňato více bludných vět. Hus prohlásil, že se podrobí sněmu, ale teprve, až bude poučen; chtěl, aby mu sněmovníci dokázali, že články jeho jsou bludné.

Ale k tomu sněm nemohl dáti souhlasu, protože v tom požadavku byla popřena autorita sněmu, jakožto nejvyššího soudu ve věcech víry. Sněm nemohl a nechtěl se s Husem příti, anebo poslouchati jeho reformní řeči, nýbrž měl úlohu souditi Husovu nauku. Protože namítal, že je v tomto znění nenapsal, byly třikráte upravovány, byly srovnávány s jeho rukopisem; i nemohl se dále vymlouvati a nezbývalo mu než odvolati bludy. „Nelze zapíráti“, píše Palacký, „že sbor i tenkrát něčeho neobmeškal, cokoli naň jen slušelo, aby wrchu přisnosti vyhnauti se mohl... Usilováno tedy znova, dobrotau, přisností, přemlouváním i hrozbami nawésti Husa, aby wrátil se ke poslušenství... Sbor, neměl-li jemu přisvědčiti a dáti se od něho posléze i mistrowati, musel konečně přikročiti k odsauzení jeho, jak toho žádali zákonové církve“. Palacký, Dějiny III. č. 1 str. 225.

Hus písemně prohlásil, že odvolati nemůže, a byl prohlášen za kacíře, byl degradován a světské moci k potrestání odevzdán. Zákon německého císaře Bedřicha II. (z roku 1231) ukládal na kacíře trest smrti upálením a byl v platnosti i v Čechách. Rozsudek zněl ve výtahu takto: „Jan Hus, zjevný, nenapravitelný, tvrdšíjnj kacíř, jehož bludy už před časem Církvi byly odsouzeny, a jenž hlásal odboj a vzbouření... budiž kněžství zbaven a světskému úřadu odevzdán, protože Církve nic více s ním činiti nemá.“ Degradace děla se téhož dne (6. července 1415). U oltáře byly Husovi vzaty všechny odznaky kněžské, on pak byl králi Sigmundovi

odevzdán s prosbou, aby nebyl usmrčen, nýbrž aby byl v ustavičném vězení držán. Sigmund předal Husa falckraběti Ludvíkovi řka: „Milý falckrabě a ujče! Vezmi tohoto muže a v Našem jmenu vykonej na něm trest, který mu jako kacíři přísluší.“ Protože však král neměl práva v Kostnici vykonávat rozsudek smrti, Ludvík odevzdal Husa městskému magistrátu seslovy: „Vezměte Jana Husa, který dle rozsudku našeho nejmilostivějšího pána, římského krále, a dle našeho vlastního rozkazu má jako kacíř býti upálen.“ Dle tohoto zákona byl Hus od rady města Kostnice dne 6. července 1415 na hranici upálen. Totéž stalo se po roce i jeho příteli Jeronymovi. - Hus zajisté měl ušlechtilou snahu reformovati. Ale „nepřestáváje veřejně káratí vady a poklesky představených církve, zapomínal, že také pokora a poslušenství jsou ctnosti křesťanské“, praví Palacký, ač protestant. A dodává: „Odkrýváje před lidem všechny křehkosti duchovenstva, nepomýšlel na to, že usiluje o zničení autority, jejížto podání od věku k věku náleží k podstatě církve římské.“ - V Husově jednání také lze viděti nedůslednost; na př. papeži Janovi XXIII. a kardinálům psal lichotné listy, v kázáních však je tupil; V Čechách učení Viklefova hájil, ale v Kostnici je odsuzoval.

62. BOUŘE HUSITSKÉ. - JEDNOTA ČESKÝCH BRATŘÍ

Jakmile došla do Čech zpráva o upálení Jana Husi, nastalo v Čechách veliké

zjištění myslí. Jeho přívrženci rozhlášovali, že Hus byl nespravedlivě odsouzen, pokládali ho za mučedníka (Pražané slavili od roku 1517 den 6. července jako sváteční, i s vigilií! Ba jistý Petr Skrbenský napsal roku 1579: „Vpondělí památný den svatého mistra Jana Husi.“ Avšak Petr Codicillus, slavný astronom na universitě pražské, vynechal r. 1584 ve svém kalendáři památný den Jana Husi. Pražané za to říkali o Petrovi tyto verše: „Stal se Čechům posměšný kus - vyletěla jim z Prahy hus - prodal ji mistr Codicillus.“), a chystali pomstu všem, kteří měli podíl na jeho odsouzení. Žalobci Husovi nesměli se vrátiti, jejich jmění bylo rozebráno, kněží byli ztýráni. Přívrženci Husovi utvořili spolek na obranu zásad Husových. Heslem jejich bylo: „Přijímání pod obojí způsobou“. Původcem přijímání pod obojí způsobou byl mistr Jakoubek ze Stříbra; Hus prohlásil je listem z Kostnice za dovolené. Ale Jakoubek učil, že je ke spasení nevyhnutelně potřebno. Kalich stal se odznakem Husitů, heslem bojů bratrovražedných.

Husité se rozdělili v několik stran. Mírnější strana byli *kališníci* nebo *utrakvisté*. Ti žádali, aby přijímání svátosti oltářní dělo se pod obojí způsobou, aby slovo Boží v Čechách svobodně se hlásalo, aby smrtelné hříchy trestány byly od příslušných vrchností, a aby Církev neměla pozemských statkův. Tato strana si přála smíření s Církví; náleželi k ní Pražané a šlechta; vůdcem byl Jan Rokycana a Jan Příbram.

Strana *Táboritů* přijala celou bludnou nauku Viklefovu a prováděla ji s mečem v ruce. Táborité zavrhovali Mši svatou, svátosti, vyjma křest a svoji večeři Páně pod obojí způsobou; zavrhovali úctu svatých a obrazů i obřady; žili ve společenství majetku (kommunismu), hlásali, že nastane konec světa, proto také nepracovali, ale jen bořili; nepřáli školnímu vzdělání; školy rušili. V čelo jejich se postavili Mikuláš z Husince a Jan Žižka z Trocnova a po něm Prokop Holý. O mládí Žižkově není mnoho zpráv. Ve knihách hrdelních soudů krajských nebo městských vyskytuje se jméno Jana Žižky jako člena jihočeské organisace, stojící asi ve službách některého velmože s úmyslem škoditi na majetku protivníku pánovu. Jistý lupič tehdy vyznal, že „chodil s Žižkú, kradě, lúpe a morduje“. A tito lidé přešli pak do Tábora. Žižka takto přiblíživ se lidem malého původu dovedl s nimi jednati a proto lze pochopiti, že sedláci rádi poslouchali Žižku. Táborité byli nesmiřitelní nepřátelé katolíků a vedli krvavé války, aby je vyhubili a „říši Boží“ rozšířili. Jiné větve husitů jsou: Orebité (tak nazývaní od hory Horeb u Třebechovic), Sirotcí (t. j. po smrti otce Žižky), Adamité, kteří chodili nazí a zřekli se každého náboženství.

Spory mezi katolíky a husity nabývaly stále větší prudkosti. Husitská šlechta zabírala násilně kostely a fary katolické. Takto napětí propuklo v boj bratrů s bratry. Roku 1419 uspořádal bývalý mnich Jan Želivský průvod s kalichem. Z novoměstské radnice kdosi hodil kamenem po onom

Adorace sv. Ludvíka krále

knězi. Lid dobyl radnice a oknem vyházel konšely a zabil je. Král Václav IV. uslyšev o nepokojích rozhněval se tak, že raněn byv mrtvicí zemřel. Smrti krále zmizela poslední opora pokoje v zemi. Husité loupili kostely a kláštery pražské, bořili oltáře, ničili obrazy, vyhnali kněze a řeholníky.

Císař Zikmund, bratr krále Václava, se měl po jeho smrti státi králem českým. Ale husité ho nechtěli uznati králem a hotovili se k boji. Zikmund vyhlásil křížovou výpravu proti husitům. A tak nastaly kruté války husitské, jež po celých 15 roků pustošily zemi českou a země okolní a jež uvalily nesmírná soužení a bídy na český národ. Vojska křížácká utrpěla porážku na všech pěti výpravách (na Vítkově, u Žatce, u Německého Brodu, u Tachova a u Domažlic). Žižka byl zkušený bojovník, jenž v brzku své vojsko, skládající se většinou z venkovského lidu, tak vycvičil, že mohlo vzdorovati i největším vojskům a že stalo se postrachem nepřátel. Husité vedeni jsoouce Žižkou († 1424) a po jeho smrti oběma Prokopy, obrátili v popel mnoho klášterů, bořili a ničili veslelé vášní drahocenné památky, knihovny a umělecká díla, obrátili města a hrady v trosky a uvedli obyvatelstvo v bídu. Za válek husitských zbohatli šlechtici husitští a zbohatla města husitská, a to zabráním církevního majetku jakož i majetku uprchlých katolíků. Ale vesnický lid byl ochuzen a upadal vždy ve větší závislost na své vrchnosti, až dospěl v nevolnictví. Katoličtí kněží a řeholníci v zástupech docházeli koruny

mučednické, že nechtěli odpadnouti od pravé víry; k nim se družili věrní laikové. Na příklad počítá se, že odpraveno bylo kolem 3000 cistercienských řeholníků, kolem 600 benediktinských, kolem 300 dominikánských. Sám horlivý husita Vavřinec z Březové se přiznal, že za jediný rok bylo spáleno a zničeno 40 klášterů, a vypočítával je jmenem (viz spisy A. Neumanna O. s. A. a „České duchovní řády za rozmachu husitské bouře“, napsal V. Hložina, Vlast, Praha, 1925).

V klášteře zbraslavském byla hrobka českých králů. Husité ji vyloupili, zabili, koho dopadli, mrtvolu Václava IV. zhanobili, lijíce dolebky pivo a věnčice ji senem. - Husitský kronikář Vavřinec z Březové píše ve své kronice: „Dne 12. června 1420 upálili táborité čtyři *zbraslavské* (cistercienské) mnichy proto, že nechtěli svoliti k přijímání pod obojí způsobou a že nechtěli odložití svůj šat řeholní.“ - Tentýž kronikář vypravuje, že dne 1. dubna 1421 táborité shodili rytíře Jana Kobliha v *Berouně* s věže a že ho cepy ukrutně bili. Eneáš Silvius, jenž se stal později papežem pode jménem Pius II. († 1464), doplnil tuto zprávu ve svých „Českých dějinách“ takto: „Žádali, aby Koblih se k nim přidal. Když odporoval, pálii jej a mezitím jej vybízeli, aby přivoliil v přijímání pod obojí způsobou; on však nechtěl tak učiniti a ukončil svůj život ve společnosti církve.“

Kronikář Balbín vypravoval ve spise: *Miscellanea regni Bohemiae* (Praha, 1682), že dne 12. května 1425 dobyli husité *Jindřichova Hradce* a že v sudu upálili petro-

vického faráře, jménem Ocelku, a to proto, že byl jejich odpůrcem. - Dle svědectví řečeného Vavřince z Březové upálili husité dne 6. června 1420 v *Břevnově* dva benediktiny, že „odporovali učení o přijímání z kalicha“. - Balbín se zmiňuje, že ve *Zvoli* u Jaroměře byli přede dnem 16. května 1421 čtyři dominikáni od husitů utopeni. V *Jaroměři* pak byli pro víru upáleni jmenovaného dne probošt Štěpán a 16 augustiniánů a jiných kněží. - V *Kolíně* byl upálen děkan Ignác Ronovský; Vavřinec z Březové praví eufemicky: „Duchovenstva nebylo šetřeno.“

V *Chomutově* byli katolíci stíženi krveprolitím, které, jak Palacký pravil, i za husitských válek nazváno býti může neobyčejným. Vavřinec z Březové udává počet ubitých katolíků kolem 2500. Ušetřeno bylo kromě žen a dívek pouze 30 mužů, aby mrtvolý pohřbili. Vavřinec z Březové, sám husita, ale mírnější, zhrozil se toho, čeho se dopustily „zlotřilé ženy táboritské“. Vylákaly totiž ženy a dívky pod slibem svobody z města, oloupily je a zavřely do lisovního domu a tam je upálily. Už Balbín žádal, aby mučedníci chomutovští byli blahorečeni. - Podobné krveprolití bylo v Lužické Lovani roku 1427. Tam byli usmrceni převor dominikánský, jiní kněží a laici, mezi nimi studující vysokých škol pražských tam se uchýlivší. - V hradecké diecési jednali sektáři orebští - jak Eneáš Silvius vypravuje - ukrutně proti katolickým kněžím: uřezavše jim ruce a nohy, pohodili je na led, aby tam zmrzli; jiné propustili, když je byli zprvu hanebně zkomolili.

PAVEL, farář u Prahy, zabit r. 1426 od husitů; památka 16. června (St).

ZDENKO, ze řádu Johanitů, na kusy rozsekán od táboritů na rozkaz Žižkův. Před smrtí projevil přání, aby jeho tělo mohlo býti v částečkách rozesláno do všech krajin a aby dalo svědectví o pevnosti jeho víry. Rok smrti kolem 1420. Památka 5. března (St).

Na *Moravě*: Vyzovický opat Martin vypovídal dne 25. října 1421 takto: Husité upálili téhož roku, asi v únoru, Jana, opata *velehradského*, muže dle mínění lidu svatého, a jiných 6 kněží pro víru. - Dle listiny velehradského kláštera vypovídal roku 1452 jistý Petr Gensberger takto: „Husité upálili *polešovického* faráře Mikuláše, že se nechtěl přidat k nim.“

Ve *Wünschelburgu* napsal kupec Martin Bolkenhayn ve svých zápiscích a Palacký tyto zápisky beze změny přijal do svých „Dějin“ dokládaje, že jsou živým a dojmavým obrazem tehdejšího života - takto: Když purkmistr seznal, že se nebude moci udržeti, počal vyjednávat. Husité stanovili: „Všem bude dovoleno odejít, pouze katolickým kněžím nikoliv“. Městské ženy litovali kněží a nabízely jim ženské šaty, aby mohli uniknouti. Kaplani přijali návrh. Ne tak farář Megerlein. Řekl: „Chci býti pamětliv svého úřadu; jsemť muž, ne žena“. Husité se ho chopili a odvedli jej k svému duchovnímu Ambrožovi. Ten pravil: „Faráři! Odvoláš-li, co's kázal a k nám-li se přidáš, budeš žíti; jinak budeš upálen.“ - „Bůh uchovej,“ vece Megerlein, „abych pro krátká muka zradil víru svatou. Pro pravdu chci zemřít!“

I obložili jej slámou tak, že ho ani vidět nebylo, zapálili ho a nechali ho ležením pobíhati a potáceti se, až klesl.

Palacký odhaduje počet tehdy usmrčených katolíků na 600.000. Ač protestant, mluví o nich s úctou. Ale z velikého počtu trpitelů už kladrubský historik, benediktin Jiljí Sextetter ve své knize: „Příspěvky k dějinám českých bratří“ (1781) právem vylučoval ty, kteří umřeli pro víru, avšak před smrtí svou proti husitům se zbraní v ruce, byť marně, se bránili. Ostatní byli pokládáni za mučedníky. Eneáš Silvius píše ve svých „Českých dějinách“ o katolících, kteří v husitských bojích byli usmrceni, jako o mučednících, a prohlásil, že boje za Zikmunda krále daly se z důvodů politických, usmrcení však katolíků z důvodů náboženských. Zajímavá je audience vyslanců českých, od krále Jiřího z Poděbrad do Říma poslaných. Papež Pius II. je přijal dne 20. března 1462 ve slyšení. Mezi vyslanci byl pražský purkmistr Václav Koranda. Ten se ve své řeči zmínil, že v bojích Zikmunda krále bylo v Čechách mnoho lidské krve prolito. Na to odpověděl papež: „Milý bratře, věz, že nikde nebylo tolik mučedníků pro víru křesťanskou, jak v tomto království... boje tyto věru nebyly Čechům ke cti.“

Na mnohých místech dávala se mučedníkům úcta. (Spis Aug. Neumanna, O. S. A.). V nejnovější době prosí čeští katolíci Apoštolskou Stolicí, aby zavedla o mučednících z dob husitských proces blahorečení a aby ustanovila památku jejich na den 6. července. - V Prachati-

cích dal Žižka asi 85 lidí zavřítí do sakristie, dal na ně naházeti slámu se smolou a zapáliti. - Počet zabitých a upálených osob v Chomutově udával se na 2500. - Katolické náboženství a kostely udržely se pouze na statečích mocných katolických pánů a ve městech, která se dovedla ubrániti husitům. Jediný potěšitelný následek husitských válek pro národnost českou byl, že v městech, která od dob Přemyslovců byla pod správou německou, zavládla čeština v úřadování; neboť Němci z bázně o život opouštěli zemi. - Později s německým protestantstvím nahrnulo se opět německví do Čech. Když už v zemi nebylo dosti spíše, podnikali husité výpravy do cizích krajín, do Lužice, na Moravu, do Uher, do Rakous, do Bavor, do Sas a do Slezska; všude po sobě zůstavovali spoustu. Co zlatý věk Karlův vybudoval, v krátké době bylo zničeno. Jakoubek ze Stříbra sám žaloval na tábority: „Kázal jsem kdysi, že laikové mohou se mírně a šetrně ujmouti statků církevních... ale kněží táborští odvodili z toho, že je dovoleno loupiti, zabíjeti a jiné ukrutnosti provozovati... Začali rozumně a pěkně válku pro krev Kristovu... a konec je vražda a krádež.“ - Nadšený husita Vavřinec z Březové si stěžoval: „Převrácenost tábořská byla k hanbě království i celého křesťanstva... Po cizích zemích letěla hrozná novina, že v Čechách ševci a krejčí slouží Mši svatou a že Táborští ničí kostelní (předměty)... Ne jako rozumní lidé, ale jako vztekli psi vrhali se na všechny, kteří nesouhlasili s naukami jejich. (Viz článek dr. Josefa Pe-

kaře v C. C. H. roč. 1925, kde rozebírá názor současníků o husitství.)

Po vítězství husitů u Domažlic roku 1431 byli jak papež a císař, tak mírní husité, pražané, pro mír. Ale táborští a sirotci nechťeli o smíru s Církví ani slyšeti. Proto se spojili pražané s katolíky proti nim; v bitvě u *Lipan* byli táborité a sirotci poraženi a jejich moc byla na vždy zlomena. Sirotci zanikli, táborité jen živořili, až r. 1444 český sněm učení jejich odsoudil; táborité zanikli za krále Jiřího z Poděbrad.

Utrakvisté nemínili založiti v Čechách novou církev; chtěli se smířiti s Církví katolickou a měli tyto požadavky: přijímání svátosti oltární pod obojí způsobou, svobodné hlásání slova Božího, a aby smrtelné hříchy trestány byly od příslušných vrchností a aby duchovní vládli církevním jménem dle nařízení sv. Otců. Těmto čtyřem článkům říkali: *artikule pražské*.

Církevní sněm v Basileji potvrdil pražské artikule s jistými změnami a přijal utrakvisty v jednotu Církve. Úmluvy mezi sněmem basilejským a utrakvisty byly pod názvem „kompaktáta“ r. 1436 v Jiřihlavě prohlášeny. Kompaktáta dovozovala přijímání pod obojí způsobou všem, kdož si toho přáli; ale ti měli míti přesvědčení, že přijímání pod jednou způsobou ke spasení dostačuje. Od této doby měla tedy katolická Církev v Čechách a na Moravě dvojí vrchní úřad, dvojí duchovenstvo, dvojí kostely, pod jednou a pod obojí způsobou. V čele měl být společný arcibiskup. Ale utrakvistů byla většina; vnucovali

kalich dospělým a chtěli utrakvismu povznést na úkor katolicismu. Papežové usilovali, aby utrakvisté se zřekli kompaktát. Český král Jiří z Poděbrad (1457-1471) při své korunovaci přísahal, že přivede Čechy k jednotě s Církví. Ale přísahy nesplnil, ba veřejně prohlásil, že od kompaktát neupustí. Za krále Jiřího přišel slavný františkán sv. Jan Kapistrán na Moravu; do Čech jíti nebylo mu králem Jiřím dovoleno. Papež Pius II. (1458-1464), dříve Eneáš Silvius, jenž prodlel nějaký čas u krále Jiřího a napsal „Českou kroniku“, kompaktáta zavrhl, a jeho nástupce papež Pavel II. (1464-1471) uslyšev, že král Jiří uvěznil papežského vyslance, vyobcoval krále Jiřího i utrakvisty z Církve. Ke konci života Jiří dospěl ke správnému názoru, že papežové jen prospěchu národu vyhledávali, a zemřel roku 1471 smířen s Církví.

Za vlády krále Vladislava II. Jagejlovce (1471-1516) byla na sněmě Kutnohorském učiněna smlouva, aby každá strana podržela, co měla r. 1471, na př.: farářem nástupcem má se státi kněz téhož obřadu, jakého byl předešlý.

„*Jednota českých bratří*“ nebo „*Bratrská jednota*“ byla náboženská společnost, kterou ze zbytků táboritů a valdenských r. 1457 založil ve vsi Kunvaldu u Zamberka dle návodu Petra Chelčického zeman Řehoř. Členové se přidržovali celkem učení táboritů, ale hlavní váhu kladli na křesťanský život, který chtěli dle způsobu prvních křesťanů uspořádati, dbajíce mravní čistoty, žijíce v chudobě ze společného majetku a pěstující skutkem lás-

ku křesťanskou. Za krále Jiřího byli pronásledováni jakožto kacíři; král Vladislav II. jednotu zakázal. Když r. 1547 Čeští bratři se přidali k českému odboji proti králi Ferdinandovi I., byla jednota potlačována, biskup jejich Jan Augusta byl uvězněn. Později přijali nauku švýcarských reformátorů. - Čeští bratři mají zásluhu o českou řeč a o školství. Biskup Jan Bohuslav († 1571) přeložil z řečtiny Nový Zákon, součást bible Králické. (Bible Králická nedává záruky správnosti!) Biskup Jan Amos Komenský († 1671) napsal spisy trvalé ceny o výchově mládeže; žádá v nich, aby mládež byla vychovávána na základě křesťanského náboženství a aby záhy byla cvičena ve zbožnosti.

63. SNĚMY KOSTNICKÝ, BASILEJSKÝ A LATERÁNSKÝ

Všeobecný sněm církevní v Kostnici, vřadě XVI., byl svolán roku 1414 a skončen roku 1418. O třech věcech mělo býti jednáno: o uklizení rozkolu západního, o reformách v Církvi, pokud se týkají hlavy a údů, a o odsouzení bludů Viklefových a Husových. Papež Martin V. (1417-1431) schválil usnesení sněmovní, vyjma to, co bylo usneseno v sezeních III.-V. o vyvýšenosti sněmu nad papežem.

Všeobecný sněm církevní v Basileji, vřadě XVII., byl svolán roku 1431 a trval s přestávkou až do roku 1439. Jeho úkoly byly: spojení církví, latinské a řecké, přijetí husitův do Církve a obnovení kázně. Ale v Basileji znovu a až do omrzení o-

pakováno bylo usnesení sněmu kostnického o vyvýšenosti sněmu nad papežem. Sněm se proměnil ve shromáždění revoluční a odvážil se prohlásiti papeže Eugena IV. (1431-1447) za sesazeného a provolati papežem Felixe V. Ten byl posledním protipapežem. Eugen IV. potvrdil usnesení sněmu basilejského pouze do sezení XXV., avšak vyňal vše, co bylo usneseno o vyvýšenosti sněmu nad papežem a ustanovil, že za zákonité pokračování sněmu Basilejského má se pokládati sněm Ferrarsko-Florentinský (1438-1445).

Usnesení o vyvýšenosti sněmu nad papežem bylo sice papežem opět a opět zavrženo, ale vzbudilo mnoho pohoršení a odporu proti papeži. Takový projev odporu byl *Videňský* (či Aschaffenburgský) *konkordát* národa německého z r. 1448, týkající se ustanovení beneficiátů, omezení annátů atd. Zhoubnější však zásady na úkor moci papežské jsou obsaženy v *Pragmatické sankci* z roku 1438 ve Francii. Následující papežové nebyli s to zrušiti pragmatickou sankci. Také nebyli všichni svědomitými velepastýři. Sixtus IV. (1471-1484) všechnu péči věnoval tomu, aby svým příbuzným zaopatřil církevní hodnosti. Innocenc VIII. (1484-1492) byl zprvu ženatý a po smrti své manželky vstoupil do stavu duchovního. Ten obohacoval svého syna a učinil jistého Jana Medici, hochu třináctiletého, kardinálem. - Nejhubřší vedl Alexander VI. (1492-1503). Mnohá obvinění proti němu jsou básnicky přibarvena a vymyšlena; ale právem se mu vytýká pohoršlivý život, nemravnost, krutost, lakota. - Papež Julius II.

(1503-1513) byl spíše vojínem než duchovním. - Papež Lev X. z rodu Medici (1513-1521) měl větší zálibu v krásném umění než v theologii.

Za papeže Julia II. (1503-1510) vzal počátek *všeobecný sněm církevní Lateránský* (v Římě) *v řadě XVIII.* (1512-1517). Tu byla pragmatická sankce zrušena a nahrazena konkordátem umluveným mezi papežem Lvem X. (1513-1521) a francouzským králem Františkem I. (1515-1547). Žel, že vyjma některá ustanovení (na př. o censuře knih), bylo velmi málo učiněno na reformu náboženského života.

64. SVATÍ A SVĚTICE VE STOLETÍ XV.

Na poloostrově Balkánském.

Bl. JAN Z JANINY (čili *Jan Epirota*) pocházel z Janiny na Epiru v Albanii a byl řemeslníkem. Byl v Cařihradě upálen r. 1453. Svátek 18. dubna.

Bl. ONDŘEJCHIOSKÝ přišel z ostrova Chiu do Cařihradu. Byl horlivý křesťan. Někteří egyptští kupci jej obžalovali, že je odpadlým mohamedánem. Turecký soudce dal Ondřeje prohlédnouti, je-li dle zvyku židovského a mohamedánského obřezán. Nebyl. Kupci namítali, že dospělým, kteří přestoupí k mohamedánské víře, se někdy obřízka promíjí. Soudce sliboval Ondřeji vysoké důstojenství u vojska, odpadne-li od víry křesťanské. Ondřej odmítl, vyzuává je rozhodně víru křesťanskou. Byl ukrutně mučen. Nah při-

vázán ke sloupu a do krve bit. Zprvu ztínil pěsti dáváje ruce před prsa a v hrozné bolesti volal: „Svatá Panno Maria, pomoz!“; pak zůstal nehybný až do večera. Po dalších mukách byl posléze štat roku 1465. Svátek 29. května.

V Italii.

Bl. MANFRED narodil se v Miláně, rozdal svůj majetek a šel do hor u Koma, kde žil jako poustevník. Svátek 28. ledna.

Bl. FELIX či *Felicia de Meda*, panna, narodila se v Medě u Milána; zemřela roku 1444 jako abatyše. Svátek 30. září.

Bl. MAGDALENA ALBRICIA (že pocházela z rodu Albrizzi) byla abatyší v Brunate u Koma; zemřela r. 1465. Svátek 15. května.

Bl. MAGDALENA DE TRINO narodila se v Trinu (u Vercelli); byla domínikánkou a zemřela roku 1503. Svátek 15. května.

Bl. ARCHANGELA DE TRINO (u Montferratu) žila v XV. stol.; svátek 25. února.

Bl. FRANTIŠKA MANTOVSKÁ pocházela snad z Koma; dosáhla vznešeného stupně dokonalosti. Zemřela r. 1496. Svátek 4. června.

Bl. PAVLA MONTALDIA, panna v Mantově, † r. 1514. Svátek 28. srpna.

Sv. VAVŘINEC JUSTINIANI narodil se r. 1381 v Benátkách. Jeho matka, ač ovdověla ve stáří 24 let, neprovdala se již, aby se mohla tím usilovněji věnovati výchově dítek. Chtěla Vavřince, když dospěl, oženiti. Ale Vavřinec měl zálibu

pro stav řeholní; vstoupil do družiny světských kněží v Benátkách, kteří brzo poté přijali pravidla řeholních kanovníků dle řádu sv. Augustina. Vavřinec žil v klášteře odříkavě; nejídal nikdy do sytosti, nepožíval kromě oběda ani za největšího vedra žádného nápoje, neohříval se v zimě při kamnech, nepodpíral se při církevních hodinkách, vůbec nedopřával si žádného pohodlí. Dle klášterních pravidel chodil občas sbírat po městě almužnu; prosíval také u dveří otcovského domu, dovnitř nevstupoval, leč když po letech se dozvěděl, že jeho matka se roznemohla. Tu jí dosloužil do smrti. Konal nejraději práce nejopovrženější; chatrný oděv mu byl nejmilejší. - Když se rozstoupal zánětem v hrdle, lékaři prohlásili, že nemohou zánětu jinak vyhojiti, než řezáním a pálením. Vavřinec osvědčoval velkou trpělivost a zmužilost řka: „Jen řežte! Vaše nástroje nejsou tak ostré, jako byly drápy šelem, které rozdíraly mučedníky.“ Po letech stal se Vavřinec vrchním představeným celé řeholní kongregace a r. 1433 byl jmenován biskupem benátským.

Jako biskup nezměnil přísného způsobu života. Když mu radili, aby vedl nákladný dům se skvělým komonstvem, odpověděl: „Biskup nemá míti jiné rodiny a jiného komonstva než chudinu své diecése.“ Byl dobrotivým otcem všech ubožáků; dbal, aby jeho darů se dostávalo jen osobám vpravdě chudým. Kdysi ho požádal jistý jeho příbuzný, nikoliv nezamožný, o příspěvek na věno pro svou dceru. Biskup ho odbyl řka: „Bratře,

dám-li ti málo, nebude ti spomoženo; dám-li ti mnoho, ubude chudým. Jméno církevního nesmím užívatí na věna svatební; proto nahlédneš, že nemohu jinak než nedati nic.“ Vavřinec přijímal trpělivě všechny prosebníky, vyslyšal ochotně jejich žádosti, pomáhal, těšil. Ale kde zpozoroval zlořády, nemlčel, káral přísně neplechy i u lidí urozených.

Vavřinec požíval všeobecné úcty. Každý cizinec do města přichozí přál si ho poznati. Kardinálové a knížata ho navštěvovali; on však nečinil dlouhých řečí. Kdysi ho chtěl jistý domýšlivý učitel bohosloví zaplésti do učeného rozhovoru. Vavřinec dal krátkou odpověď na otázku a pak dodal: „Bratře, to je mínění moje. Stačí-li ti, dobře; ne-li, najdi si moudřejšího než jsem já, ale věz, že všetečné hloubání k ničemu nevede a že bývá bez užitku.“ Papež Eugen IV. pozval kdysi Vavřince k sobě a přijal jej ve sboru kardinálů těmito slovy: „Ejhle, ozdoba biskupů!“

Tehdy byla důstojnost patriarchů gradských (v Přímoří) přenesena do Benátek; i byl tedy Vavřinec prvním patriarchou benátským.

Když Vavřinec na smrt onemocněl, dávali mu kněží jej ošetřující masité pokrmy, uvádějice příklady, že někteří svatě žijící souvěkovci v nemoci také si neodpírají masa. Ale Vavřinec řekl: „Každý ať jedná dle svého přesvědčení; ale příklady světců z dávných dob mne více povzbuzují.“ Když ho zachvátila zimnice, chtěli mu připravití teplé lůžko, ale on řekl: „Cože? Peřiny mi chcete dáti? Spa-

sitel náš nezemřel na měkkém lůžku, ale na tvrdém dřevě.“ Zemřel 8. ledna 1455. Svátek 5. září.

Sv. ANTONÍN (Antonius, avšak pro malou postavu *Antoninus*, t. j. Antonínek nazývaný) narodil se roku 1389 ve Florencii. Jeho otec Mikuláš Pierozzi byl veřejným notářem; matka slula Tomáška. Oba vštěpovali Antonínovi do duše bázeň Boží a pečovali o důkladné jeho vzdělání. Antonín vynikal bystrým postřehem a výbornou pamětí; bravě se naučil i nejtěžším věcem. Když mu bylo čtrnáct let, poprosil provinciála řádu sv. Dominika, Jana Dominika, aby ho přijal do řádu. Provinciál měl sice radost nad tou žádostí, ale pokládal Antonína za příliš mladého a tělesně slabého. Radil mu tedy, aby ještě posečkal několik let a aby se pilně učil; dodal: „Čemu pak se učíš nejraději?“ „Církevnímu právu,“ odpověděl hoch. - „Nuže,“ žertoval provinciál, „nauč se zprvu nazpaměť dekretům Gracianovým, a budeš-li je uměti do roka, přijmu tě do řádu.“

Provinciál se domníval, že upřílišeným tím požadavkem, naučiti se do roka objemné knize, která na 400 stránkách obsahovala sbírku církevních zákonů, zastráší Antonína od mladické horlivosti, anebo že ho takto vyzkouší. Po roce dostavil se Antonín, uměl odříkati dekrety Gracianovy a takto vyplnil, co jen žertem mu bylo uloženo, i byl přijat do řádu. Jsa povahy tiché a vážné, konal horlivě všechny skutky pobožnosti a sebezapírání. Postil se přísně a jevil lásku k andělské čistotě; uchoval si ji po celý život nepo-

skvrněnou. Studoval filosofii, bohosloví, církevní právo; dokončiv vzdělání bohoslovecké, byl vysvěcen na kněze.

Představení řádovi vidouce, že mladý Antonín vyniká horlivostí a přísností života, vyvolili jej, aby kázeň v klášterích dominikánských poněkud uvolněnou napravila povzněl. Antonín poslechl a spravoval jako převor kláštery v Římě, v Neapoli, v Gaëte, v Kortoně a v Sieně. Později konal jako řádový generální vikář namáhavé cesty s tímto úřadem spojené. Tyto cesty, neúmorná studia a přísná odříkavost zeslabily jeho zdraví, beztoho útlé.

Roku 1446 papež Eugen jmenoval Antonína arcibiskupem florenckým. Antonín se podrobil chtěj nechtěj vůli papežově, ale žil i ve své vysoké důstojnosti jako pokorný řeholník. Zřídil dům biskupský na způsob kláštera; nosil se prostě; odstranil všeliký přepych, ponechávaje si pouze několik služebníků a maje toliko mezka v konírně. Kázal horlivě slovo Boží, vystoupil rázně proti neplechám ve Florencii oblíbeným, protináruživé hře v kostky a proti lichvářství. Přísnost jeho měla blahodárný účinek; lehkomyšní hráči a lichváři zanechali svých neřestí. Antonín si dal také záležeti na úřadě zповědníka. Protože uměl každému dobře poraditi, každého k dobrému povzbuzovati, nazýván byl „Antonínem rádcem“. I papež Eugen IV. ho povolal k svému smrtelnému loži a zповědál se mu. - Antonín napsal spis z oboru mravovědy, nazvaný: *Summa confessionum*.

Antonín dbal, aby služby Boží konaly se důstojně a netrpěl světáctví ve

Sv. Kajetán

chrámu Páně, zejména horlil proti nenáležitému obleku ženských osob. Jsa dobročinný, vynakládal své důchody na podporu chudých; říkával: „Co mám, patří mně, nýbrž Ježíši Kristu a chudým.“ Dobročinnost svou osvědčil zvláště roku 1448, když ve Florencii zuřil mor. Není možno vylíčiti, s jakou moudrostí, láskou a horlivostí zastával svůj úřad. Říkal: „Žádné zaměstnání nevyrvé nám vnitřního klidu, když si ponecháme v srdci místo, kam ruch světa nemá přístupu.“ Heslo Antonínovo znělo: *Deo servire, regnare est*, t. j. Bohu sloužiti, jest panovati. Zemřel 2. května 1459. Svátek 10. května.

Bl. ANTONIE, vdova ve Florencii, vstoupila do III. řádu sv. Františka a zemřela r. 1472. Svátek 11. března.

Bl. FINA, panna v Etrurii; byla sličná, ale zahalovala pečlivě svou tvář; onemocněla tak těžce, že se ani hnouti nemohla. Byla trpčlivá a dobročinná. Zemřela roku 1253. Svátek 12. března (viz § 60).

Sv. PETR PISÁNSKÝ, syn náčelníka republiky v Pise, vystavěl na hoře Montebello v Umbrii klášter a je zakladatelem řádu poustevnic sv. Jeronyma. Zemřel r. 1455. Viz téhož v § 65.

Ct. GENTILIS byla manželka obuvníka ravennského; měli dva syny; manžel sužoval a bil manželku pro její zbožnost a z neodůvodněné žárlivosti. Pak ji udal u biskupa, že prý je čarodějnicí. Ale její nevina se prokázala. Posléze ji opustil. Gentilis žila dále bohumilým životem. Zemřela r. 1530. Památka 28. ledna.

Bl. MARKÉTA narodila se blíž Ravenny, bezpochyby z chudých rodičů;

jsouc tříletá, oslepla. Žila v odříkání. Založila kongregaci žen „dobrého Ježíše ku výchově dívek“. Markéta bydlila u statkáře Orioli v Ravenně. Zemřela ve stáří 63 let r. 1505. Svátek 23. ledna.

Bl. MATĚJKA (*Mathia de Nazareis*) byla abatýši v Camerinu; † roku 1513. Svátek 1. března.

Bl. GEMMA, dcera chudých pastýřů v Castro Gorriano v Abruzzách, byla velmi sličná, ale nedbala o svou krásu; jsouc dvanáctiletá zalíbila se jistému bohatému smilníkovi tak, že ji dal dopravit na svůj hrad. Přestála těžkou zkoušku s pomocí Boží vítězně a vynutila si u něho úctu. Dal jí zbudovati poustevnu v Sulmoně (blízko rodiště), kde po 42 let sloužila Bohu. Zemřela r. 1429. Svátek 13. května.

Bl. ANTONÍN PRIMALDI, obuvník nebo soukeník v Otrantu (v jižní Itálii), byl pokročilejší stářím, když Mohamed II. dobyl města Otranta a zajatce nutil k odpadu od víry. Antonín a 800 jiných oddepřeli tak činiti; i byli usmrceni dne 14. srpna 1480. Pámatka jejich je 14. srpna.

Sv. KATEŘINA JANOVSÁ narodila se r. 1447 v přístavním městě Janově. Otec, Jakub Fieschi (Flisko) byl dříve královským náměstkem neapolským a slynul bohatstvím a urozeností; matka Františka, rozená de Nigro, pocházela ze vznešeného příbuzenstva. Kateřina byla v mládí vážná, zbožná a líbovala si ve skutcích sebezapíravosti. Báda by byla vstoupila do panenského kláštera, v němž již i sestra její Limbania dlela. Ale jednak byla pří-

liš mladičká, jednak rodičové s ní měli jiné úmysly. Provádali ji za šlechtice Juliana Adorna. Výsledkem tohoto manželství byla řada utrpení. Julian nebyl jen křehký, ale byl špatný; nebyl jen chybující, ale byl jízlivý, byl prostopášný marnotratník a nakládal s Kateřinou surově; neviděl nebo viděti nechtěl její vzácné krásy a jejího okouzlujícího ducha; nemyslel na ni, leč chtěl-li ji potrápiti.

Kateřina poptětilem manželství zhubla tak, že příbuzní se jí zhrozili; domlouvali jí, aby si utrpení svého nepřipouštěla k myslí, nýbrž aby si hledala náhrady a útěchy v zábavách světských. Kateřina neštěstím otupělá poslechla. Přestala se modlití, přestala přijímati svaté svátosti, zúčastňovala se hlučných zábav a radovánek a klesala níž a níže. Až do svého sňatku byla nevinná, v manželství byla trpitelkou, poté byla hříšnicí. Ale všechny rozkoše nemohly jí dáti žádoucího pokoje a míru a zmocňovala se jí zádumčivá těžkomyšlnost; srdce zůstávalo pusté. Když Kateřina viděla, že hříšným životem si své neštěstí ještě zhoršila, svěřila se své sestře Limbanii; sestra jí poradila, aby se vrátila ke zpovědi, k životu ctnostnému. Kateřina slíbila tak učiniti. Když poklekla ve zpovědnici, uchváčena byla velkou bolestí duševní a hojné slzy prolévající řekla si: „Bože můj! Nechci nic více vědět o světě! Žádného hříchu více!“ Pak složila životní zpověď. Přijavši svaté svátosti, všechna se přeměnila. Již ne naříkala, ale snášela trpělivě všechny krivdy manželem jí působené; ba modli-

la se za něho, aby Bůh mu dal poznati cestu k lepšímu životu. A ku podivu! Manžel krotil své výstřední náruživosti a časem dospěl k polepšení života. Jmění své byl již promarnil a k tomu stihla ho těžká, dlouhá nemoc. V nemoci se změnil úplně, vstoupil do třetího řádu sv. Františka a přijav svaté svátosti, zemřel křesťanskou smrtí roku 1474.

Protože v tutéž dobu zemřeli Kateřině i bratr i sestra Limbania, ovdovělá Kateřina osaměla a vzala k sobě zbožnou vdovu Argentinu. Jala se sloužiti Bohu a lidem trpícím. Ošetřovala chudé nemocné v městské nemocnici; neštítla se nemocí sebe odpornějších. Čistila nemocným oděv, prádlo i lůžka. Zvláště za času moru nejen jim posluhovala v nemocnici, ale také je vyhledávala po domech soukromých. Při tom žila velmi zapíravě; nepožívala masa ani chutnějších pokrmů; zvláště v době adventní a postní postívala se přísně. Pod svrchním oděvem nosívala žíněnku; odpočívala na slamníku, na nějž si stlávala i trní.

Srdce Kateřinino háralo nadpřirozenou láskou k Bohu. V modlitbě nacházela nevýslovnou sladkost a útěchu. Ve své dětinné zbožné myslí vyzývala i květiny, aby chválily Boha. Nikdy neříkala: „Chci“ nebo „nechci“, nebo „mé“, nebo „čiňte to“ nebo „nečiňte toho“ nebo „naše“, protože se domnívala, že ona slova jsou v ústech člověka, hříšného tvora, příliš drzá. Napsala spis: „O lásce k Bohu.“ Tam praví: „Ó lásko svatá! Kdo tebe má, je blažen; tebou stává se mou drost světská bláznovstvím... ty zapu-

zuješ ze srdce těžký zármutek a činíš lidi zlé lidmi dobrými.“ - Kdysi prosila jistá osoba ženská, která mínila vstoupiti do kláštera, Kateřinu o radu. Kateřina ji řekla: „Budiž v srdci tvém Ježíš, v myslí tvé věčnost, pod nohama tvýma svět, ve všem konání tvém vůle Boží! Ze všeho jednání ať září láska k Bohu! Budeš-li tak činiti, staneš se dokonalou řeholnicí.“

Kateřina onemocněla nemocí, již lékařové nedovedli rozpoznati. Devět let trpěla takové bolesti, že hlasitě naříkala. Avšak i v bolestech mluvila o lásce k Bohu s takovým zápalem, že kdož ji slyšeli, divili se; nazývali ji „andělem v lidském těle“. Jsouc 63 letá zemřela dne 14. září 1510. Svátek 13. září (nebo i 22. března).

Bl. MIKULÁŠ (*Nicolaus de Furca*) narodil se ve Furce, místě to nyní zbořeném, a zemřel jako kněz v Římě roku 1439. Svátek 29. září.

Bl. JAKUB DE OLDO narodil se v Lodi v severní Italii. Vedl zprvu život lehkomyslný. Jeho manželka rovněž. Kdysi vlezl z bujnosti do Božího Hrobu chtěje vědět, zda-li tělo Kristovo je delší než jeho tělo. V tom se ho dotkla milost Boží a přeměnila ho v jiného člověka. I vedl pak umrtvený život. Vstoupil do III. řádu sv. Františka. Jeho manželka také. Zemřel roku 1404. Svátek 18. dubna.

Bl. JAN DOMINICI (či Jan z Florencie), biskup raguský, byl poslán do Čech, aby čelil bludům husitským. Avšak zemřel na cestě, a to v Pešti, roku 1419. Svátek 10. června.

Bl. MATOUŠ CARRERIUS, domini-

kán mantovský, později janovský, † roku 1470 nebo 1471. Svátek 5. října.

Bl. PAVLA (Barbara Costa; hrabě Costa byl její manžel) pocházela z Brescie; vstoupila do III. řádu sv. Františka. Zemřela roku 1505. Svátek 29. března.

KLARETTA, panna augustiniánka blíž Montefalcone v Umbrii. Rok smrti není znám. Památka 9. března.

Bl. ŠEBASTIÁN MAGGI, dominikán v Benátsku, zemřel roku 1526. Svátek 16. prosince.

Sv. FRANTIŠKA narodila se r. 1384 v Římě z rodičů vznešených a zámožných. Otec slul Pavel Bussa (dle jiných z Buxisu), matka Jakobella (dle jiných Isabella), rozená Rofredeschi. Františka jevila již v dětském věku zálibu pro skutky pobožnosti. Nehrávala si, jak činívají děti, nýbrž vyhledávala si v paláci otcovském skrytý koutek, kde se buď modlila nebo v některé zbožné knížce četla. Z úst jejích nevyšlo nepravdivé slovo. Měla jedinou žádost a touhu vstoupiti do kláštera. Ale její otec usoudil jinak; její přání pokládal za dětinský rozmar a nezeptav se jí, zaslíbil ji mladému šlechtici Vavřinci de Ponziani za manželku; marné byly prosby a slzy Františčiny; otec prohlásil, že daného slova nemůže a nesmí zrušiti. Františce bylo uposlechnouti; i vdala se za Vavřince, majíc teprve 12 let. Vavřinec byl muž dobrý, hoden své manželky Františky. Vážil si jejích ctností a měl z její zbožnosti upřímnou radost.

Františka byla dokonalou manželkou. Chovala se k svému manželu laskavě a vlídně, šetřila všech jeho přání a žila s ním

v úplné svornosti a v nezkaleném štěstí. Podrobující se zvyklostem panských rodin, svolila oblékati se v hedvábní a ve zlatohlav, svolila i nositi zlaté šperky a drahokamy, navštěvovala s manželem společností, přijímala hosti - avšak pod skvostným rouchem nosila žíněný oděv kající. Ve společnosti mužů byla zdvořilá a skromná, ale vždy vážná; nikdy netančila a v řeči byla opatrná.

Brzo po svém sňatku Františka onemocněla povážlivě; slábla, chřadla, a lékaři nevěděli rady ni pomoci. Když potě ozdravěla, přestala s dovolením manželovým strojiti se po panskou, přestala choditi do společnosti a přijímati hosti. Oblékala se v tmavý, prostý šat, a co dříve věnovala na skvostné šaty a hostiny, dávala chudým. Jala se navštěvovati špitály, donášeti chudým a nemocným pokrm a oděv. Chudé upřímně milovala. Když v čas hladu a moru jí došly peníze, choďvala i žebrat pro chudé a nemocné. Žebrákům dávala chléb dobrý a od nich zaň přijímala a požívala okoralé kousky chleba. V zimě často choďvala do svého vinohradu, tam sbírala suché réví, dříví, klestí, svázala všecko ve snopy a naloživši na osla, ubírala se za bílého dne do města, brzo tu, brzo onde se zastavujíc a chudým lidem paliva udělujíc. Kdysi osel klesl pod břemenem a dříví se rozházelo na všechny strany; ale Františka trpělivě sbírala rozházené roští, jako by to bylo drahé zboží.

Byla rozšafná hospodyně a s četným svým služebnictvem nakládala laskavě, napomínala je vážně, dopustil-li se ně-

kteřý z nich poklesku; obzvlášť dbala, aby všichni svědomitě konali náboženské povinnosti; po práci jim přála dovolených zábav. Říkávala: „Do nemocnic chodíme ošetřovat cizí nemocné - a svým vlastním lidem domácím bychom neměli prokazovati skutky tělesného a duchovního milosrdenství.“ Svého manžela byla ve všech spravedlivých věcech poslušna. Kdysi se modlila ve své kapličce, kterou si blíže domu zřídila; v tom vstoupila komorná oznamujíc, že manžel si přeje s ní mluvíti. Františka ihned povstala od modlitby řkouc: „Manželka musí i modlitbu přerušiti, káže-li tak domácí hospodářství,“ a odebrala se k muži. - Kdysi při hostině jeden z hostů se vytasil s knihou kouzelnickou. Její manžel Vavřinec se v ní přebíral. Ale Františka poznavši, jaká je ta kniha, vzala ji, vhodila na oheň v krbu hořící a spálila ji. Tenkrát se Vavřinec rozmrzel a ostrými slovy jí po odchodu hostů vytýkal, že neměla býti k hostem tak nezdvěřilá. Františka odpověděla: „Nemohu trpěti v domácnosti knihy, která by víře nebo mravnosti byla na odpor.“ Snažila se svému manželu působiti radost úslužností a přívětivostí. Byla sice mlčeliva, ale chránila se všeho mrzoutství.

Manželství Františčíno bylo požehnáno čtyřmi dětmi; dvě z nich umřely v dětském věku. Františka vychovávala své děti pečlivě a v bázni Boží. Učila je pravdám svatého náboženství, rozněcovala v nich lásku k Bohu a modlila se za ně, aby zůstaly ctnostnými. - Na modlitbách přicházela Františka někdy, zvláště po sv.

přijímání, do vytržení mysli; klečela celé hodiny nepohnutě před oltářem. V srdci jejím plál oheň čisté, čiré lásky k Bohu. Modlívala se ráda k svému andělu strážci, aby jí byl laskavým rádcem a vůdcem, aby jí dával radu a naučení a aby jí chránil v pokušení. Když její zpovědník ji napomínal, aby se vystříhala příliš umrtvujících skutků pobožnosti, říkala: „Buďte bez starosti! Anděl strážný nedopustí, abych překročila pravé míry.“

Na Františku dolehla těžká zkouška. Za války mezi neapolským králem Ladislavem a papežem Janem XXIII. zmocnili se neapolští roku 1413 Říma a páchali v městě ohavné loupeže a vraždy. Její manžel Vavřinec Ponziani, přívrženeц papežův, byl těžce zraněn a bez vědomí přinesen domů. Františka ho ošetřovala dnem i nocí. Vojínové se vedrali do jejích paláce, vydrancovali jej až na holé zdi a odnesli syna Baptistu jakožto rukojmě; Vavřince pak poslali do vyhnanství. A teprve když na kostnickém sněmu zjedнан byl pokoj, neapolští odešli z Říma a Františka se shledala s manželem a synem. Vavřinec byl bolestnou nemocí a vyhnanstvím velmi zkrúšen a počal postonávati. Přesvědčen jsa o ctnostech své manželky a věda, že všecken Řím ji ctí jak osobu svatou, prohlásil, že ji zproštuje všech povinností, i manželských i domácích, a že jí dává úplnou vůli, aby mohla nerušeně sloužiti Bohu. Také slíbil, že bude žiti až do smrti ve zdrželivosti.

Františka putovala s Johannou, svou

příbuznou, do Assisi; vrátivši se, založila nábožnou družinu vznešených paní a dívek. Družky se vzdaly vši nádhery v oděvu, všeho přepychu v životě a daly výhost hlučným zábavám. Prozatím zůstaly ještě ve svých rodinách; teprve r. 1433 se sloučily ke společnému životu v jednom domě. Františka vstoupila do této družiny teprve po smrti svého manžela Vavřince (r. 1437). Družky neskládaly přísných klášterních slibů, mohly z družiny i vystoupiti a provdati se; zavazovaly se pouze poslušnosti k představené. Proto nesluly jeptiškami, nýbrž „oblátkami čili obětovankami“. Nosily bílý hábit, bílý škapulíř a černý závoj; v kúru mívaly také dlouhý, široký, bílý plášť. Byla to ženská větev kongregace olivetánské. Františka byla první představenou; řídila ústav jako zkušená, moudrá matka a dávala svým družkám příklad pokory a lásky. Kdysi v čas nouze neostýchala se i zebrati na svoje družky; u stolu jim posluhovala a netrpěla, aby se jí před jinými dostávalo nějaké přednosti.

Čtyři léta dlela Františka v ústavě; tu obdržela zprávu, že její syn těžce onemocněl. Šla ho navštívit. A když vyvázl z nebezpečství, vracela se domů. Cestou pocítila prudkou zimnici, takže byla nucena vrátiti se k svému synu. Ulehla a přijavši svatěsvátosti, zemřela dne 9. března 1440. Svátek 9. března.

Bl. EUSTOCHIA (nebo také *Smaragda* nazývaná), představená kláštera v Monte Vergine na Sicilii, zemřela r. 1484 (či roku 1469). Svátek 20. ledna (nebo 13. února).

Sv. FERDINAND, syn portugalského krále Jana I., narodil se r. 1402. Jevil záhy vážnou zdrželivost uprostřed života dvorského. Skromně žil, ale podporoval chudé a utlačované a vykupoval zajatce. Panictví zachovával po celý život neporušené. Byl tělaslabého, neduživého, ale silné vůle. Stal se velmistrem nového rytířského řádu, nazvaného „Aviz“ dle města Aviz ve Španělsku. Úkolem řádu bylo brániti vlasti proti Maurům. Roku 1437 Ferdinand se odebral v čele vojska do boje s Maury. Ale podlehl přesile, byl zajat a snášel mnohé útrapy. Byv dopraven do Fezu, konal v okovech nejtěžší práci za hladu a posměchu. Posléze byl od svých druhů odloučen a uvězněn v děsné jeskyni na hradu královském. Patnáct měsíců tam dlel nevida slunečního paprsku. Kámen měl za lůžko, kámen pod hlavou. Zajetí jeho trvalo bezmála 6 let. Ferdinand onemocněl úplavicí. Jen někdy mohl lékař a kněz k němu přistup. Zemřel snad roku 1443. Turecký vezír, nejvyšší úředník fezský, řekl: „Je-li co dobrého u těch křesťanských psů, to jistě bylo v tomto zemřelém. Nepromluvil nikdy nepravdy, a kdykoliv jsem ho dal pozorovati, vždy klečel na kolenou a modlil se. Také se povídá, že byl dokonale nevinný a že se nikdy nedotkl ženské osoby.“ - Proto však přece týž velitel dal mrtvé tělo Ferdinandovo na bráně pověsiti nahé hlavou dolů. Svátek 5. června.

Ct. KRIŠTOF KOLUMBUS objevil dne 12. října 1492 Ameriku; nepoháněla ho jen žádost, aby obohatil své vědomosti a aby si získal zásluhy o společnost lidskou a podobné světské pohnutky; nýbrž vedl ho hlavně záměr a úmysl: prokřestiti cestu svatému evangeliu k národům, kteří neznali Krista. K tomu účelu nelekal se snášeti protivné názory učenců, odmítavé odpovědi knížat, bouře oceánu, boje s barbary, věrolomnost přátel i okovy. Na cestu připravil se očistou duší v klášteře františkánském, prosil nebes Královnu, aby podniku byla nápomocna; pak uvažoval se v držení ostrovů „jménem Ježíše Krista“; když přistal na nějakém břehu, neznal nic přednějšího než vztyčiti kříž. Byl také členem III. řádu sv. Františka. Zemřel roku 1506. Památka 20. května. Poutavě líčí jeho život hrabě Roselly de Lorgues: „Křištof Kolumbus,“ vyd. Cyrillo-metod. dědictví v Brně.

JAN DE LA PRIELLA, zakladatel rekollektů, zemřel ve Španělsku kolem roku 1500.

Sv. JOHANNA D'ARC, zvaná též Jeanne du Lys nebo „la vierge de Domremy“, jinak také „panna Orleanská“, narodila se 6. ledna 1412 (či 1410) v Domremy mezi Neufchateau a Vaucouleurs v diecesi toulské z chudobných rodičů rolnických. V mládí pásala dobytek a bylo jí potěšením, mohla-li krášlit oltář Panny Marie květinami. - Tehdy byla válečná doba. Anglický král Jindřich si činil nároky na zemi francouzskou a obsadil francouzská území. Anglický vojevůdce Talbot jal se obléhati město Orleans. Ne-

štěstí válečné a bolest lidu mocně dojaly zbožnou pannu Janu. Modlila se za osvo-
bození vlasti a tu se jí zjevil archanděl
Michael a nabádal ji, aby osvobodila Or-
leans. Dala se dovésti k francouzskému
důstojníku Robertu Baudricovi a pak ode-
šla ke králi. Přidávali se k ní zástu-
py lidu a kladena do zbožné a velkomysl-
né panny jistá naděje, že vysvobodí vlast
z rukou nepřátel.

Oděna jsouc v mužské šaty, jela na
koně ke králi Karlu VII. Jedenáct dní
trvala jízda. Krále ihned poznala. Vstou-
pila jsouc oděná rytířským šatem do krá-
lovské dvorany a pravila ke králi: „Bůh
vám dej šťastný život, šlechtitný dauphi-
ne!“ Král Karel odpověděl: „Nejsem krá-
lem. Tamo jest král“, ukazuje na jedno-
ho z okolostojících. Nedala se zmásti.
„Ve jménu Páně, vy jste král, a nikdo
jiný.“ Také králi v soukromí řekla tajem-
ství, které pouze on a Bůh věděti mohl.
Teprve když v Poitiersu ve velkém shro-
máždění kněží a učenců za předsedni-
ctví arcibiskupa remešského byla vyslý-
chána a ku podivu všech dobře obstála
a všechny námitky a pochybnosti byly roz-
ptýleny, král svolil, aby Jana se vybrala
na osvobození města Orleansu. Johanna
žádala jistý meč uschovaný za oltářem
ve Fierbois, - meč se našel, jak předpo-
věděla.

Johanna, mladá, krásná, vysoká panna,
slabým pancířem obrněná, majíc meč po
boku, v rukou držíc bílý prapor ozdobený
zlatými liliiemi vyrazila v čele vojska.
Nedbajíc nebezpečí, skočila do příkopu,
aby vystoupila po žebříku na hradby. Tu

byla raněna šípem do krku a odnesena
v bezvědomí; přišedši k sobě, vytáhla šíp
z krvácející rány a vrátila se na bojiště.
Vnikla do Orleansu a donutila častými
výpady Angličany, že odtáhli; takto dne
7. května 1429 osvobodila Orleans. Také
porazila Angličany několikrát v otevřené
bitvě, takže pozbyli nadvlády. Hrdinská
panna, v čele vojska jedoucí, byla hrozná
pro nepřítel, ač nikoho neudeřila a ne-
poranila; ba slzám se nemohla ubrániti
vidouc kolem sebe vojáky umíratí. Zů-
stala čistá od krve lidské, ale zůstala také
neposkvrněná a panenská uprostřed vo-
jenské bezuzdnosti v táboře. Posílala an-
glickým vojevůdcům tklivé výzvy, aby se
spojili s Francouzy ke společné křížové
výpravě proti nevěřícím. Zakročovala na
ochranu zajatců a raněných; seskakovala
s koně a klekala k umírajícímu vojákovi
anglickému, posilujíc jej přísluhami buď
fysickými buď duchovními. Nepoužívala
svého meče (*nolebat uti ense suo aut quem-
quam interficere*, dí zpráva), naopak pla-
kala vidouc na poli bitevním tolik stat-
ných nepřátel zemřelých bez zpovědi.
Lid ji počal oslavovati poctami. Po celé
Evropě byla „panna Orleánská“ známa.
Ba i Husitům do Čech dala napsati vy-
zvání, aby se smířili s Církví. Král Ka-
rel VII. dal se v Remeši dne 17. července
1429 korunovati. Johanna majíc úkol
svůj za skončený, chtěla se pokorně vrátiti
domů. Ale král žádal, aby ho doprovázela
na válečném tažení.

Poslechla. Dne 8. září napadla Paříž.
Avšak líný a zhýřilý král přerušil obléhání
města. Ministr La Trimouille a arcibis-

kup Reginald byli proti ní. Zradou byla by bezmála upadla v zajetí. Tehdy poznala slabost královu i intriky dvorní. Král ji vůbec nepodporoval. Práví se, že zhýralý král Karel VII. chtěl se panně odvděčiti tím, že ji chtěl učiniti svou souložnicí. Dne 23. května 1430 Johanna při výpadu z města Compiègne, jehož hájila, upadla do zajetí. Když totiž podnikla výpad z města, Burgundčané, spojenci Angličanů, hrnuli se proti Francouzům, ale hlavně hledali Johanku. Poznali ji podle šarlatové sukně, vyšívané zlatem a stříbrem. Dostihli ji u mostu. Na neštěstí obyvatelé compiégneští obávající se, aby za nastalého zmatku nepřítel se nedostal do města, zavřeli hlavní bránu, a tak Johanna a kdož okolo ní byli, upadli v zajetí. Ze zajetí chtěla uprchnouti, ale skokem s věže se zranila a zůstala ležeti ve mdlobách. Angličané zahanbeni, že od slabé panny byli poraženi, ustanovili, aby byla postavena před soud. Byly jí předkládány otázky z kasuistiky, na př.: „Jsi-li ve stavu milosti Boží?“ Odpověděla: „Nejsem-li ve stavu milosti Boží, přeji si býti ve stavu milosti Boží; byla bych nejnešťastnějším stvořením na světě, kdybych věděla, že jsem v nemilosti u Boha. Raději zemřítí, než býti odloučen od Boha! Avšak - nebyla-li jsem ve stavu milosti Boží, - kterak bych byla viděla a slyšela andělská vidění a zjevení? Kéž by jim každý tak rozuměl, jako já.“ - Tázali se: „Jakým jazykem mluvil k tobě anděl?“ Dala správnou odpověď. - Tázali se: „Zjevil-li se ti anděl nah?“ Odpověděla: „Bůh, jenž odívá zemi kvítím, dovede opatřiti šatu

sluhům svým.“ - Tázali se, proč se oděla mužským šatem, když to odporuje Písmu St. Zák. a předpisům církevním. Odpověděla: „Činila jsem tak z vůle Boží.“ - Takto odpovídala, ačkoliv utýrána vězením - zprvu byla chována v železné kleci, později uvázána řetězem - bystře soudcům svým, odpovídala tu prostomyslně jako dítě, tu s rozmyslem zralé ženy. Soudcové ti, kteří byli lépe smýšlející, volávali: „Výborně, Johanko, dobře tak!“ - a k sobě pravili: „Vzácná dívka! Škoda, že není Angličankou.“ Souditi ji měl soud inkvisiční a biskup beauvoiský, Petr Cauchon, Angličanům oddaný. Byla křivě obviňována z kacířství a z čarodějnictví. Předložili jí listinu, ve které sama se vyznala ze mnoha hříchů. Johanna neumějíc ani číst ani psát, podepsala, učinivši křížek na listině. Protože se hájila, že hlasy s hůry, hlas sv. Michaela a hlasy svatých ji pobádaly, aby přispěchala národu svému na pomoc, inkvisiční soud na ni naléhal, aby prohlásila, že to byly hlasy démonovy. Ale Johanna se nedala k tomu pohnouti, stále tvrdíc, že slyšela hlasy svatých a ty že jí neklamaly.

Inkvisiční soud ji prohlásil vinnou svrchu řečených přečinů a podle světského zákona byla odsouzena na smrt upálením. Když uslyšela rozsudek, vypukla v pláč řkouc: „Ach, dovolávám se Boha, velkého soudce, z tak veliké ukrutnosti a nelidskosti, která se tu na mně páše!“ - Dne 13. května 1431 vedena byla na tržiště v městě Rouenu, aby na hranici zemřela. Dali jí na hlavu čepici, na které

Sv. Vincenc Ferrerský

bylo napsáno: „Kacíř, zrádce, modloslužebník.“ Doprovázel ji její zpovědník Martin l'Advenu. Johanna žádala kříž a svěcenou vodu. Zpovědník byl na hranici, když kat už podpaloval hranici. Nutila kněze, aby sestoupil dolů: „Budte dole a pozdvihujte. přede mnou kříž a říkejte modlitby až do mého skonání.“ Z plamenů ujišťovala: „Nejsem kacířkou; hlasy, které jsem slyšela, pocházely od Boha. Co jsem činila, činila jsem z vůle Boží.“ Poté umírající volala: „Ježíši! Ježíši! Ježíši!“ Ten hlas vnikal i do nejtvrděších srdcí. Všichni plakali, Francouzi i Angličané, kněží i soudcové, kardinál windchester-ský, ba i vyšetřující soudce Petr Cauchon, biskup bauvaisský, zakoupený zájmům anglickým. Obklopena ohněm a kouřem volala jména svatá, jméno Panny Marie, jméno Ježíš. Poslední slova její byla: „Ne, neoklamaly mne mé hlasy. Ježíši! Ježíši!“ načež vypustila duši. Nespravedliví soudcové sešli bídnou smrtí, jak Johanna předpověděla. Král Karel VII. chtěl čest její zachrániti. Roku 1451 bylo vyšetřováním zjištěno, že odsouzena byla nespravedlivě. Roku 1455 konala se revise jejího procesu za předsednictví arcibiskupa remešského. Tu byla opět její nevina zjištěna a tento rozsudek byl v Rouenu slavnostně prohlášen. Na základě rozsudku toho neváhal papež Benedikt XIV. (De canonis. l. 3, c. 45, nr. 9) prohlásiti, že „o proročském milodaru (Panny Orleánské), o jejím katolickém smýšlení, o jejím neporušeném panenství a mravní bezúhonnosti není žádné pochyby.“ Papež Kalixt III. ji nazval „mučednicí pro víru, vlast a

krále.“ - Král Karel VII. již roku 1429 povznesl rodiče a sourozence její do stavu šlechtického s přídomkem „du I.ys.“ Město Orleans určilo pro matku její nevelkou rentu měsíční. (Otec zemřel již dříve z hoře nad dceřinou smrtí.) Rodiště Domremy bylo osvobozeno od všech daní na vše časy, což potrvало až do revoluce francouzské. Nejen ve Francii, ale ve všech zemích křesťanských ustálilo se přesvědčení, že Angličané ukrutně utratili ubohou pannu ze sprosté msty a že místo spravedlnosti vykonali zlou vůli svou. - Voltaire poskvrnil památku Panny Orleánské a dílo Schillerovo „Panna Orleánská“ je nehistorické. Svátek sv. Panny Orleánské 30. května.

BL. FILIPA ZE CHANTE-MILAN (jmenuje se tak dle svého otce), panna, samotářka ve Vienně (v Dauphiné); zemřela po r. 1450. Svátek 15. října.

BL. AMEDEUS, vévoda savoyský, manžel Johanky, sestry francouzského krále Ludvíka XI., byl mírumilovný, ale bylo mu bojovati s knížaty sousedními i s příbuznými; v bojích byl zajat. Jsa epileptik, nemohl vlády dobře vykonávati i složil ji ve prospěch své manželky. Pýchy neznal; i manželku svou méně smířlivou udobřoval. Miloval chudé. Kdysi se ho tázal cizí vyslanec, má-li mnoho lovcích psů vycvičených. Amedeus ukázal na zástup chudých a řekl: „To jsou moji lovcí psové; jejich pomocí chci jednou nebe uloviti.“ - „Ale“, namítal vyslanec, „je přece známo, že jsou i nehodní žebráci.“ - „Připouštím“, odpověděl Amedeus, „avšak Bůh nás také prve nevyšetřuje, jsme-li

jeho dobrodiní hodni.“ - Kdysi se dozvěděl Amedeus, že uložené daně příliš tíží některé poddané; tu snal s hrdla drahocenný svůj řetěz, dal jej prodati a chudým poplatníkům úlevu zjednat. Na vévodském dvoře netrpěl žádné zbytečné nádhery, ale podporoval kostely, kláštery a chudé. Zemřel 37letý ve Vercellech v Piemontsku roku 1472. Svátek 30. března.

FRANTIŠKA z Ambacia (*d' Amboise*) provdala se za vévodu bretoňského. Přemluvila svého manžela, aby žili spolu ve zdržlivosti. Svolil. Avšak služebník ji pomluvil u vévody, že má důvěrné styky spanošem. Rozzuřený vévoda ji zbil, krvavě zranil a uzavřel v její komnatě. Františka přesvědčila vévodu o své nevině. Žili pak ještě 15 let spolu v míru. Když vévoda zemřel, bylo Františce 32 let. Nabízeli jí sňatek s vévodou savojským, ale Františka odmítla. Vstoupila do kláštera karmelitského. Žila umrtveně, konala skutky milosrdenství zvláště za doby moru, kdy klášterní nemocnice byla naplněna lidmi morem onemocnělými. Po čas pobytu v klášteře Františka se zálibou konala všední práce, umývala nádobí, donášela dříví, pracovala v zahradě. Byla zvolena představenou. Po 18 letech klášterního života onemocněla na smrt. Řekla k řeholnicím: „Moje rozmilé sestry! Přišel čas, abych od vás odešla. Milujte Boha a konejte dobro ke cti a slávě Boží. Loučím se s vámi. Jdu, abych zkusila, co to je: Boha uade všechno milovati.“ Zemřela r. 1485 (dle jiných r. 1375). Památka 4. listopadu.

V Belgii, Nizozemí, Německu, Švýcarsku a v Rakousku.

Sv. LIDVINA (nebo také Lidwiga) narodila se r. 1380 ve městě Schiedamu v kraji rotterdamském v Holandsku. Otec Petr byl městským ponocným; matka slula Petronila; vychovávali Lidvinu a osm synů svých v bázni Boží. Lidvina chovávala už v mládí svém něžnou lásku a úctu k Panně Marii. Kdykoliv byla na ulici, nikdy neopomínula vstoupiti do chrámu Páně a pomodliti se. Kdysi byla od matky kárána, že se venku obměškala; Lidvina se hájila: „Nezlob se, maminko! byla jsem v kostele a pozdravila jsem Pannu Marii; a poslyš! když jsem před obrazem jejím klečela, zdálo se mi, jako by se byla na mne usmála.“ - Lidvina dorůstala ve sličnou pannu; jevila bystrý rozum, milou povahu a mravy ušlechtilé. Vyskytli se někteří bohatí mladíci, kteří nabízeli otcí Petrovi, že mu poskytnou potřebného nákladu na vychování a vzdělání jeho dcery; neboť se kojili naději, že se budou později ucházeti o její ruku. Avšak Lidvina říkávala: „Milí rodičové! Vdávati se nebudu nikdy. Přeji si, abych byla tak zohyzděna, aby žádný muž na mně nenalézal zalíbení a aby si mne nežádal za manželku.“ Už tehdy se rozhodla Lidvina, že se zasvětí Bohu slibem ustavičného panenství.

Kdysi v zimě se bavila mládež odrostlá bruslením na ledě. Někteří praví, že Lidvina se také klouzala, jiní, že pouze přihlížela na rej klouzajících se. Tu jedna z družek podrazila Lidvinu a strhla ji,

takže Lidvína upadla na led a poranila se těžce. Onesli ji k rodičům a shledáno, že pádem si zlomila žebro, ale že i vnitřní neduh si způsobila. Od té doby trpěla a chřadla. Po dobu tří následujících let Lidvína se pohybovala jen o berlách anebo se vlekla na zemi po rukou a po nohou. Lékař prohlásil, že nastal „apostem“ a že nemůže vyléčiti jejího neduhu; doložil, že Lidvína víckrát se neuzdraví.

Léky nepomáhaly. Lidvína nemohla ani spát a často ani jísti. V chorém těle utvořil se vnitřní vřed. Lidvína se svíjela na lůžku jako červ. Po mnoho let ležela jenom na znak a nemohla žádným údem těla ani pohnouti. Onemocněla vodnatelností; na jedno oko oslepla úplně, druhé oko zesláblo tak, že nesnesla slunečního světla; pravá ruka odumřela, maso s ní opadalo až na košť. Na čele se vytvořila hnisající rána. Na dvou místech na živote vyvstaly vředy, do nichž se dali červi. Kromě toho snášela také bolesti hlavy a zubů a byla často zachvácená zimnicí. Mohla požití pouze kousek chleba nebo pečeného jablka a několik kapek teplého mléka, nebo vína smíšeného s vodou. A k bolestem tělesným přidaly se i útrapy duševní, veliký zármutek. Družky ji opustily a zapomínaly na ni. Citlivá Lidvína plakala úpěnlivě, vzdychala žalostně. Někdy však upadala v zádumčivost a beznadějnost; odmítala všecmu útěchu a jala se trpce reptati.

Její zpovědník, Jan Pot, se ujal nebohé trpitelky; domlouval jí, aby přestala plakati a reptati, aby rozjímala o tajem-

ství utrpení Ježíše Krista a o mukách mučedníků. Lidvína poslechla. Ale když neubylo ani tělesných bolestí ani zoufalého zármutku, zhnusilo se jí všechno duchovní a opět ochabla v pobožnosti. Kněz však ji domlouval dále, aby vytrvala ve zbožnosti, aby prosila o dar trpělivosti a síly a aby přijímáním svatých svátostí, stručnými modlitbami, nábožnými povzdechy se dovolávala pomoci Boží; posléze, aby se úplně odevzdala do vůle Boží. Lidvína opět poslechla a k radosti své zpozorovala, že i když nemoci tělesné trvají, do duše se vrací klid. Vzdala se vši touhy po navrácení zdraví; také se vzdala veškeré naděje na pomoc lidskou; přestala býti malomyslnou a snášela trpělivě své bolesti. Ba prosila, aby bolesti jí bylo přimnoženo; říkávala: „Kdybych jediným Zdrávasem mohla dosíci zdraví, neučinila bych toho ani bych si toho nepřála.“

Majíc zdravý rozum a bystrý úsudek, dávala těm, kteří ji navštěvovali, dobré rady a spasitelná naučení. Také ji někteří navštěvovali z pouhé zvědavosti. Jistý lehkomyšlný člověk se chvástal před ní habebnými skutky, jež spáchal. Ale Lidvína ho pokárala tak přísně, že odložil svou lehkomyšlnost. Jiní zlí lidé si činili posměch z jejího utrpení. Také necitelná švekrůše, u níž bydlila, ji mnoho sužovala. - Kdysi při válečném vpádu burgundského vojska do země přišli do jejího příbytku vojenští lékaři a vojíní; pudila je zvědavost; neboť pověst o nebohé trpitelce daleko se rozšířila. Ale nevzvaní ti hosté si tropili ve své nevázanosti

smích z Lidviny a z její zbožnosti a když se jí zastali kněz a dceruška bratra Lidvinina, surovci ztloukli kněze a vyhnali ho, děvčátko povalili na zemi; pak odešli. Rozhněvaní měšťané chtěli na surovce podati žalobu u burgundského vévody Filipa; ale Lidvina jich prosila, aby toho nečinili.

Lidvina dostávala od milosrdných lidí, kteří ji navštěvovali, milodary. Otec dostával roční příspěvek. Po smrti rodičů Lidvina žila výhradně z almužen dobrých lidí, ale z toho, co obdržela, rozdávala chudším lidem, vdovám, sirotkům a nemocným. A když viděla, že, čím více almužen dávala, tím více Bůh jí žehná, říkala: „Jak veliká je moc Boží! Jak rádi máme dávatí almužnu chudým!“ Tak se stala Lidvina světu divadlem, poučným, povzbuzujícím.

Trpěla po 38 let. Poslední dobou přidružily se k neduhům jejím ještě bolesti kamene. Zůstala někdy po delší dobu jako bezducha. Lidvinu přišel léčit Dr. Bohumír ab Haga, nazývaný „Sonderdank“, jež poslal jistý hrabě holandský. Lidvina měla zármutek, kdykoliv jí kněz odešel svatě přijímání. Připravujíc se na smrt přijala svaté svátosti a prosila všech, kdož při ní byli, za odpuštění, že jim působila obtíže. Zemřela 53letá dne 14. dubna 1433. Svátek 14. dubna.

Bl. ALŽBĚTA (či Eliška, lat. *Elisabeth Bona*) narodila se r. 1386 ve Valdsee ve Virtembersku z rodičů chudých. Živila se tkalcovstvím. Záhy stala se členkou třetího řádu sv. Františka. A když r. 1407 byl v *Reuthe* (bliže Valdsee) pro

řeholnice třetího řádu založen klášter, Eliška byla do něho přijata. V klášteře byla zaměstnána kuchyňskými pracemi. Rozjímala nejraději o přehořkém utrpení Páně. Nalevém i na pravém boku otevřely se jí krvácející rány. Po tři léta trpěla různými neduhy. Trpělivost její byla kromobyčejná a pokora tak vzorná, že jí obyčejně říkali: „Eliška dobrá“. Jiné sestry řeholnice měly její upřímnou zbožnost za přetvářku. Zemřela 34letá roku 1420. Svátek 23. (nebo i 14.) listopadu.

Ct. GUNTILDA, služebnice v Suffersheimu, před XV. stol.; svátek 22. září.

Bl. BERNARD (*Marchio*), syn markraběte badenského, vstoupil do františkánského kláštera v Piemontsku a jsa 30letý zemřel r. 1458. Pro svou moudrost byl nazýván „Šalomounem“. Svátek 15. července.

Bl. LUDVÍK, chlapec křesťanský, pocházel z Brucku ve Švýcarsku a bydlel pak v Ravensburgu, kde chodil do školy. Židé z nenávisti proti křesťanům ho polapili a mučili jej k smrti; uřízli mu mužský článek a zneužívali chlapce hanebně. Po mnohých surovostech, které s ním tropili, vstrčili ho do pytle a naložili jistému vozkovi, jménem Mikuláši Knollovi, na vůz; v lese pověsili chlapce a pak dali mrtvému hochovi nůž do ruky, aby se zdálo, že smrt si způsobil sám. Bylo to roku 1430. Spolužáci chlapcovi, kteří do lesa vyšli hledat ptačí hnízda, našli mrtvolu, a tak vyšel zločin na jevo. Vrahové Aaron a Anselm byli upáleni, Knoll byl na kole popraven. Svátek 30. dubna.

Bl. MIKULÁŠ („bratr Klaus“, němec-

ky *Nikolaus von der Flue*, Flur, t. j. niva: také „*de rupe*“, t. j. ze skály) narodil se v Saxeln v kantonu unterwaldském ve Švýcarsku, vlastně ve filiálce Flüele. Otec jeho se jmenoval Jindřich Lowenbrugger (Leopontini) a matka Hemma. V mládí nejevil Mikuláš nic dětinského, leč nevinnou veselost. Co rodiče mu vykládali o předcích, o jejich zbožnosti a poctivosti, zachoval věrně v srdci. Jako mladík byl zbožný, pokorný, vážný. Oženil se s *Dorotou Wysslingovou*. Manželce bylo ku podivu, že často v noci se zvedá k modlitbě anebo že v noci jde ke kostelu do Kernsu. Manželé měli deset dětí a vychovávali je zbožně.

Když vypukla válka Curyšská (1436 až 1446), Mikuláš se vyznamenal nejen osobní udatností, ale i mírností k nepřátelskému vojsku. Snad byl na vojně rotmistrem. Když se vrátil z válečné výpravy, rodáci ho zvolili zemským radou a sudím. Oba úřady zastával po 19 let ku spokojenosti, ale nabízeného úřadu „*Landammanna*“ (okresního starosty) nepřijal. Toužil výhradně po službě Boží, po životě poustevnickém.

Jsa 50letý, žádal manželku svou, tehdy třiatřicetiletou, aby svolila k rozloučení. Po delším zdráhání svolila. Mikuláš se rozloučil dne 16. října 1467 se svou rodinou i s dítětem, jež mělo teprve 13 týdnů, a odebral se do samoty v Ranftu, pak hledal příhodné místo až do blízkosti města Basileje, ale nenaleznuv ho, vrátil se do Ranftu (čtvrt hodiny od svého bydliště). Šel bos, s hlavou nepokrytou, dlouhý hnědý kabát maje na sobě, růže-

nec v ruce. Lidé mu postavili kapli a příbytek ze dřeva. Později byl při kapli i kněz a Mikuláš se zúčastnil služeb Božích a přijímal svaté svátosti. Přestala v něm žádost po jídle a nápoji; svátost oltářní ho sytila. „Přijímáním svaté svátosti pocítil takovou sílu a plnost života a sladkost v sobě, že hostie mu byla nadměrným nasycením“, dí Jos. Görres. Se všech stran přicházeli k němu lidé v zástupech pro radu a poučení. Dopoledne Mikuláš nikoho k sobě nepřipouštěl; nastal-li velký nával lidí, odešel hluboko do lesa. Také manželka, synové a dcery přicházeli pro poučení, Mikuláš však nikdy nepřekročil prahu dřívějšího svého příbytku.

Tělo jeho bylo hubené, ale vzezření svěžího; nebyl nevrlý mrzout, byl lidumilný, veselý a přívětivý. Své návštěvníky přijímal laskavě, s úsměvem a s podáním ruky. A když odcházeli, říkával: „Synu, modli se za mne!“ Jen zvědavce odmítal. - Byl vroucně zbožný; říkával: „Jsem-li blízko kněze Tělo Páně přijímajícího, nebo sám-li přijímám, všechna duše má se plní nebeskou útěchou a blážeností; vnitřní štěstí rozlévá se mi i do těla. To mne silí tak, že zapominám na pokrm.“ Nejmilejší jeho modlitba byla: „Můj Bože! vezmi všechno ode mne, co překáží přijíti k tobě; dej mi všechno, co mne vede k tobě; vezmi mne mně, a dej mne sobě!“ Někdy však přece pocítil pokušení k netrpělivosti a k malomyslnosti. - Smýšlel církevně. Je podivno, že Martin Luther odvážil se vylíčiti Mikuláše, jako by co do učení měl Mikuláš tytéž názory, jako Luther; nikoliv! Mikuláš

myslil, mluvil, jednal po katolicku; víra jeho ve velebnou Svátost byla katolická. Mikuláš žil, jak svatí žijí, jako prorok. Napomínal lidi: „Čtěte kněze, i kdyby nehodně žili; neboť čistá voda studniční zůstane táž, ať teče rourami měděnými nebo zlatými. Buďte oddáni Církvi katolické; nedejte se másti a klamati novotami a bludy, jež v této době se rozšiřují. Po mé smrti nastane v křesťanstvu bouře.“ - Velmožům připomínal důrazně, aby se neuchylovali od přísné spravedlnosti.

Památne je smíření, jež Mikuláš zjednal mezi hašteřícími se Švýcary. Vkročil do shromáždění poslanců, muž vysoké postavy, kost a kůže na těle, rozhlédl se svými černýma, jasnýma očima laskavě a vážně po všech přítomných; všecko ztichlo; Mikuláš jal se hovořiti: „Švýcarové! Bratři! Přijměte města Frýburg a Solothurn do svého svazku! Zachovejte svornost! Sic pozbudete svobody perně vybojované! Chraňte se užitku nepoctivého! Nepouštějte se bez důležité příčiny do války, ale v čas potřeby braňte se zmužile! Především mějte Boha na zřeteli! Jeho svatá přikázání! Nic více! A Hospodin bude s vámi!“ A shromáždění ho poslechli.

Mikuláš jsa 70letý roznemohl se na smrt. Nemoc byla zlá, trpělivost jeho byla stále větší. Přijav svaté svátosti, uložil se na své prkno; přišli manželka, synové a dcery, kaplan a farář ze Stansu. Napomínal všechny k životu bohumilému řka: „Hrozné je umírat, ale ještě hroznější je upadnouti v ruce Boha živého. Proto zařídte život svůj tak, aby v hodinu smrti

vaše svědomí bylo tiché a pokojné.“ Zemřel roku 1487. V den pohřbu zaplakal lid švýcarský nad jeho hrobem jako nad hrobem svého otce, a hrob ten stal se slavným místem poutním. Svátek 21. (nebo 23.) března. Památka ct. *Doroty*, manželky jeho, 25. března.

Ct. KONRAD SCHÄUBER narodil se r. 1481 v Alttzellen v kantonu unterwaldském, ve Švýcarsku, z rodičů rolnických. Jeho matka byla dcera bl. Mikuláše ze Flue. Konrad byl vojínem a zúčastnil se bitvy u Kappelnu, kde Zwingli padl. Vrátil se, stal se radním. S přívolením své manželky opustil ji i dvě dcery a šel do chyše svého děda Mikuláše. Po třech letech zemřel, roku 1559. Památka jeho 19. prosince (nebo 5. března).

Bl. BARBORA, dcera bavorského knížete Alberta Zbožného, odepřela vstoupiti v manželství, nabízené jí králem francouzským. Zemřela u věku 17 let v klášteře roku 1472. Svátek 4. prosince.

MARKÉTA MEDINGENSKÁ, rozená Ebnerová, vstoupila do kláštera dominikánek medingenských (blíže Dilling). Podle Jochama (Bavaria s. II., str. 276) žila velmi sebezapíravě. Dopisovala si sb. Jindřichem Susonem. Zemřela r. 1351. Památka 20. června.

VORŠILA PÖCKOVÁ, dcera měšťana v Lienzu v Tyrolsku, byla ve věku necelých pěti let r. 1442 nebo 1443 na Velký pátek od židů zabita. Vražda vyšla na jevo; žid Samuel byl popraven kolem, žid Josef byl oběšen, křesťanská žena Praitschedl, která jim děvče zašantročila, a dvě jiné židovky byly upáleny. Památka 18. září.

BL. ONDŘEJ Z RINNU, chlapec křesťanský, byl od židů u osady Rinnu, mezi Innomostí a Hallem, r. 1462 usmrčen. Svátek 12. července.

Sv. SIMEON, tříletý chlapec křesťanský v Tridentě, byl od fanatických židů zabít. Židovský lékař Tobiáš ho přilákal k sobě a zavedl jej do domu žida Samuela. Na Zelený čtvrtek 24. března roku 1475 ho poržezali a chytali tekoucí krev; ostatní mu drželi ruce a nohy ve způsobě kříže. Ale zločin vyšel na jevo; použitím útrpného práva byli usvědčeni a popraveni. Svátek 24. nebo 23. března.

V zemích slovanských.

ŠTĚPÁN UROŠ, car srbský (viz Štěpán na Nemanju). Památka 2. prosince.

ANGELINA či *Majka* (matka) Angelina, dcera zetského (černoohorského) knížete Ivana Crnojeviče, se provdala za Štěpána Brankoviče, vladaře srbského. Po jeho smrti roku 1477 byla vladařkou srbskou. Kdysi byla v Cařihradě a vzala s sebou ostatky sv. Petky či Paraskevvy, jejíž památka se koná 14. října. Měla dva syny, Djurdia (později Maxima nazývaného) a Ivana. Památka jejího manžela Štěpána je 11. října. Angelina zemřela kolem r. 1500 a pochována byla v Krušedolu Srěmském. Památka 30. července.

DJURDIJ (t. j. Jiří), syn Angelinin, vladař srbský, zůstavil svou manželku netknutou a šel do kláštera; poté byl zase vladařem a opět vstoupil do krušedolského kláštera. Zemřel roku 1516. Památka 18. ledna.

IVAN, syn Angelinin, vladař srbský, † roku 1503. Památka 10. prosince.

JAN Z JENŠTÝNA, arcibiskup pražský, dříve sobě liboval v honbách a ve veselých společnostech; pak činil pokání. Viz o něm v životopise sv. Jana Nepomuckého. Zemřel v Římě r. 1400. Památka 17. června.

ZBYNĚK ZAJÍC Z HASENBURKA, arcibiskup pražský, zakusil mnoho příkoří od přivrženců Husových, uchýlil se do Bratislavy v Uhrách, kde hledal pomoci a útočiště. Zemřel r. 1411. Památka 28. září.

ZBYNĚK, biskup krakovský, zemřel kolem roku 1450; památka 1. dubna.

AFRA, sestra III. řádu sv. Františka ve Znojmě, † kolem r. 1380. Památka 20. prosince.

JAROSLAV BARO, děkan berounský, byl s 38 řeholníky od husitů za vedení Žižkova hozen do hořícího stavení a upálen roku 1421.

MARKÉTA, dcera Hynka ze Žlebu, byla klariskou v Č. Krumlově. Zemřela po roku 1365.

Sv. JAN KAPISTRÁN narodil se roku 1385 nebo 1386 v městysi Kapistránu v horách Abruzzských v Neapolsku. Otec jeho byl francouzský důstojník, který přišel do Italie s králem Ludvíkem z Anjou, oženil se s vláškou šlechtičnou, ale brzy po narození Janově zemřel. Jan dokončiv v Perugii studia právnická, stal se u apulského krále Ladislava královským správcem v různých městech a posléze členem nejvyššího soudního dvoru v Neapoli. Za války krále Ladislava s papežem Janem

XXIII. byl Jan zajat od měšťanů perugijských a do žaláře vsazen. Upěl po něm kolik měsíců v okovech, marně se koje nadějí, že snad král Ladislav ho vykoupí ze žaláře. Nevykoupil ho. Jan se pokusil o útek. Dostal se sice ze žaláře ven, ale protože byl obtížen těžkými okovy, mohl jen čtvermo a bídne se vléci po zemi; byl dohoněn, znova uvězněn a přikován, aby vícekrát nemohl utéci. Tu pak měl Jan příležitost, aby přemítal o svém osudu. Privil si: „Tak dlouho jsem sloužil králi svému, a on na mne zapomněl: nic nedbal o věrného svého sluhu. Jak poštilé je spoléhati na lidi! Od té chvíle chci spoléhati na Boha a Jemu sloužiti!“ - Pak slíbil svým žaláříkům, že dá veškeré své jmění za výkupné. I byl propuštěn a vstoupil pak do františkánského kláštera v Perugii.

V klášteře měl výborného vůdce duchovního, sv. Bernardina Sienského. Konal studia theologická, přijal kněžské svěcení a připravoval sek úřadu kazatelskému. S dovolením představených obcházel celou Itálii a hlásal všude slovo Boží. Maje ohnivou povahu a nabyv bohatých zkušeností životních, vyspěl ve slavného kazatele. Chodil bos, později o dřevěných podešvích, v chudičkém oděvu řeholním, bez tlumoku, bez hole, často snášeje hlad, žízeň a nepohody. Kázání jeho měla nevidaný účinek. Odevšad se hrnuli k němu lidé a chrámy nestačily návalu věřících. Jan potíral bludy fraticellů, kteří za to chtěli se na Janovi pomstít; 500 dukátů vysadili na jeho hlavu a pokusili se ho otrávit. - Také žida rabbiho Ga-

maliele podařilo se Janovi obrátiti na víru Kristovu.

V tu dobu milánský vévoda František Sforza chtěl zapuditi svou manželku Blanku předstíraje, že sňatek jejich je neplatný; ale Jan Kapistrán obhájil sňatek a vévodu Františkovi připomenul jeho povinnosti tak důrazně, že vévoda upustil od svého záměru a v manželství setrval. Jan pomáhal Bernardinovi Sienskému zaváděti všude přísnou kázeň; pět set bylo klášterů, které od Bernardina za pomoci Janovy byly buď nově založeny nebo kde přísná kázeň byla zase obnovena. K tomu cíli podnikal Jan cesty do Francie i do Anglie. - Také obhájil svého mistra Bernardina, když byl obžalován, jako by se dopouštěl modloslužby maje na desce vyznačeno jméno Ježíš se svatozáří. Jan Kapistrán si dal pořídit korouhev se jménem Ježíš a se svatozáří. Papež pochválil oba kazatele a dovolil, aby takto povzbuzovali věřící k účtě jména Ježíš.

Jan Kapistrán byl znamenitý řečník. Muž malé postavy, kost a kůže, ale v tom těle vyzáblém sídlil ohnivý, mohutný duch. Při kázání jako by se oživovala skličená jeho postava, vyzáblá jeho tvář nabývala výrazu neodolatelného, z velkých, tmavých očí sálalo nadšení, zvučný hlas uchvacoval posluchače. Postil se přísně, masa a vína nepožil nikdy, jedl jen chléb a zeleninu a pil vodu. Cítil-li pokušení k nečistotě, bičoval se anebo se vrhl do studeného bahna; stydlivě odvracoval oči od osob ženského pohlaví. Ač žil sebezapíravě, byl vždy jarý a veselý myslí.

Roku 1451 Kapistrán byl pověřen úřa-

1. Sv. Tomáš Akvinský 2. Sv. Jan Nepomucký 3. Sv. František Xaverský

dem misionáře a papežského plnomocníka pro všechny země za Alpami a zvláště pro Čechy. I vybral se Kapistrán na cestu v průvodu šesti kněží a šesti bratří laiků. V Brescii se tlačili kolem něho ohromní zástupové; lidé, aby ho viděli a slyšeli, vystupovali na stromy, na hradby a bašty, na střechy domů. Kapistrán se ubíral Korutany a Štyrskem, zastavil se v Běláku, v Krku, v Brezách a v Judenburgu. Když přišel do Nového Města u Vídně, byl přijat velkým zástupem lidu, císařem Bedřichem III. a Ladislavem, mladičkým králem českým a uherským. Odtud byl veden do Vídně. Ulice města byly ozdobeny květinami. V ústrety se mu ubírali duchovní, magistrát, universita, cechy s korouhvemi za hláholu zvonů. Na kázání jeho přišlo každodenně kolem 30.000 lidí, prostorný chrám u sv. Štěpána nestačil. Kapistrán kázal stoje na kamenné kazatelně na severní vnější straně presbytáře nebo také v širém poli. Neznal řeči německé ani slovinské. Kázal latinsky. Lid nerozuměl jeho slovům, ale byl uchvácen zjevem a hlasem podivuhodného toho muže. Po kázání pak tlumočili jiní kněží obsah promluvy jazykem lidovým.

Z Vídně se odebral Jan Kapistrán do Brna, kázal v Olomouci, ve Znojmě, v Jemnici, v Jihlavě, v Drásově; způsobil, že v Brně a v Olomouci byly založeny kláštery františkánské. Také obrátil kolem 11.000 husitů k víře katolické, rovněž královského podkomořího Beneše Černo-horského z Boskovic. Správce království českého Jiří z Poděbrad byl zprvu ochoten přijmouti Kapistrána do země a vyjedná-

vati s ním o smíření kališníků s Církví katolickou. Ale Jan z Rokycan, náčelník kališníků, mařil každé smíření. Kapistrán pozván byv od Oldřicha z Rožmberka, odebral se do Krumlova; z Krumlova pak šel do Plzně; také v Chebu, v Kadani a v Mostu kázal. Pilně dopisoval Jiřímu z Poděbrad a Rokycanovi, ale nemohl se dočkat, aby obdržel listinu bezpečného průvodu, aby i do Prahy se mohl odebrati.

Proto Jan Kapistrán odešel do Německa, kázal v Bavorsku, v Duryňsku, v Lužici, v Sasku i ve Slezsku. Polský král Kazimír ho zval: „Až ten lid (Čechy) získáte, račte do naší polské říše zavítati. Naše království se drží pevně katolické víry... širší Rus v sousedství našem sice vyznává víru křesťanskou, ale je stržena do rozkolnictví Řekův... Dáno v Grodku 7. září 1451.“ - Jan pozvání přijal a šel z Vratislavy do Krakova; vrátiv se pak do Vratislavy, učinil poslední pokus, aby se mohl dostat do Čech. Obdržel však od Jiřího z Poděbrad záporný list, datovaný ze dne 24. prosince 1453: „...ježto dříve několik bezpečných průvodů jemu do Prahy podáváno bylo, jichžto přijati nechtěl, nezdálo se býti přiměřeno, posílati jemu nových.“ Také mladý král Ladislav dal Kapistránovi vzkázati, „že nemá tak prudkými a tvrdými slovy Čechy haněti.“ Takto byl vinou Jana z Rokycan i tento poslední pokus zmařen.

Roku 1453 dne 29. května zmocnil se sultán Mohamed II. města Cařihradu a učinil řecké říši konec. Pád Cařihradu ohromil všecek svět křesťanský. Papež Mikuláš V. svolal všechna knížata křesťanská

na křižáckou výpravu proti Turkům. Pro nesvornost knížat sešlo s jeho záměru. Umluveno bylo svolati říšský sněm do Frankfurtu. Bystrozraký Eneáš Sylvius, bývalý vyslanec v Čechách, napsal Kapistránovi: „Že bys kdy mohl do Prahy přijíti, je pouhý sen. Ve Frankfurtě však tvá přítomnost bude ku prospěchu.“ Jan Kapistrán, ač skoro sedmdesátiletý, ujal se ohnivě úkolu brániti křesťanstva proti Turkům. Jel do Frankfurtu jako hlasatel křižácké výpravy, rozplameňoval všude lid a odebral se pak do Uher. V Budíně přijal z rukou kardinála Karvalaje kříž krvavé barvy a byl prohlášen za sběrače křižáckého vojska. Za krátkou dobu se sešlo 60.000 křesťanských bojovníků. Jan Kapistrán byl duší celého podniku; na všechny strany posílal listy a rychlé posly; pomáhal sděliti válečný plán. Vůdcem výpravy byl Jan Hunyadi.

Sultán Mohamed II. se blížil s ohromným vojskem po souši i po Dunaji k městu Bělehradu. Měl 300 dlouhých děl, ulitých ze zvonů cařihradských, měl potraviny hojnost. V jeho táboře bylo také 1000 vilných ženšin. Křesťanské vojsko se dostalo šťastně do Bělehradu. Kapistrán cvičil svůj lid, v němž převládali rolníci a řemeslníci, a jenž byl ozbrojen kosami, cepy, kopími, luky, praky a kyji. Řekl jim: „Vzhůru, děti, na Turka! Všichni, kdož s námi teď bojují, byť byli rozkolníky nebo bludaři, všichni jsou našimi přáteli!“ Jan chodil z tábora křesťanského do pevnosti, z pevnosti do tábora, a udržoval všude pořádek. Turci hnali útokem na pevnost a drali se dovnitř. Jan

Kapistrán řekl: „Poklekněme! Buďte stateční, mé děti, vy bojujete za Ježíše Krista a za jeho Církev!“ Poté mával korouhví a provolával heslo válečné: „Ježíš! Ježíš!“

Když Turci doráželi i na vnitřní hradby pevnosti, Kapistrán vystoupil na nejvyšší místo ve věži, kde ho každý mohl viděti a slyšeti a stále provolával jméno „Ježíš“. A když se strhla prudká bitva, Kapistrán sestoupil s věže, chopil se hole, jediné své zbraně, a hnál se proti Turkům. Turci byli statečným vojskem křesťanským nadobro poraženi, dali se na útěk, zůstavivše svůj tábor v rukou vítězů. Památné toto vítězství křesťanů událo se 22. července 1456. Bělehrad byl osvobozen, Uhry i ostatní země křesťanské byly zachráněny.

Vítězný vojevůdce Jan Hunyadi byl raněn a ještě i morem nakažen. Jan Kapistrán doprovodil válečného svého přítele a křesťanského hrdinu do Semlinu, ošetřoval ho, těšil ho zvláště blahou předpovědi, že jeho syn Matěj bude povýšen na královský stolec. Pak připravil statečného vojevůdce na křesťanskou smrt. Avšak hned po smrti Jana Hunyadiho onemocněl i Jan Kapistrán; prudká zimnice jím lomcovala; také počal kašlati krev. Již nebyl té veselé mysli, jako dříve. Odnesli ho do františkánského kláštera v Iloku. Sám mladý král Ladislav ho navštívil a vyžádal si jeho požehnání. Jan Kapistrán vykonal kleče generální zповěď. Pak se všichni přítomní modlili „Odporučení duše“. Guardián předříkával, ostatní odpovídali. Guardián maje oči slzami zalité častěji se mýlil. Kapistrán

jsa stále svěžího ducha řekl: „Vezměte můj breviář - jsou tam větší litery.“ Zemřel 23. října 1456. Svátek 28. března (nebo 23. října).

Sv. JAN KENTSKÝ narodil se kolem r. 1390 v městysi Kenty nad řekou Solou v Haliči a byl od svých rodičův Stanislava a Anny vychován v bázni Boží. Vystudovav, stal se doktorem богословí a jal se vyučovati na krakovské akademii; vykládal Písmo svaté, spisy Petra Lombardského a sv. Tomáše Akvinského. Vysvěcen na kněze, snažil se pokračovati i v sebezapíravosti. Žíněnkou, přísným postem a nočním bděním krotil tělo. Kráčel nejednou bos po zmrzlé půdě anebo v létě po místech písčitých nebo trním a bodlácím pokrytých. Odpočíval jen kratičko na holé podlaze; jen v čas krutých mrazů se přikrýval medvědí koží. Masa nepožíval po 35 let před smrtí. Cistotu panickou zachoval po celý život neporušenou.

Umínil si vykonati pouť do Sv. země. Šel pěšky; uctiv posvátná místa, vrátil se do Krakova. Ale sotva se poněkud z cesty té zotavil, vydal se na cestu do Říma; ano čtyřikráte putoval do Říma, a když se ho tázali, proč tak často putuje do Říma, odpověděl: „Chci si obtížemi cesty odpykati svůj očištec.“ Kdysi na cestě do Říma byl přepaden loupežníky; ti oloupivše ho tázali se, má-li ještě nějaké peníze u sebe. Odpověděl, že nikoliv. Odešli; avšak v té chvíli si vzpomněl Jan, že ve svrchním šatě má zašity dukáty. I zavolal na lotry řka: „Nechci vás oklamati; hle, tu je, nač jsem zapomněl.“ Lotři

žasli nad tou pravdymilovností a vrátili mu odcizené peníze; příhoda ta jim byla pobídkou, aby se polepšili a aby začali život bohabojný.

Jan byl ustanoven farářem v Olkuši u Krakova; vzdělával své farníky kázáním i vzorným životem. Avšak lekal se odpovědnosti, se kterou je spojena duchovní správa a proto se vzdal fary a vrátil se opět k svému úřadu učitelskému. Byl velmi milosrdný a dobrotivý ke všem lidem trpícím, zvláště k chudým žákům. Rozdával jim oděv, obuv, pokrmy. Kdysi sedě u oběda, zaslechl hlas prosícího žáka; bez rozmyšlení mu podal svůj pokrm a sám zůstal hladov. Jindy daroval komusi obuv s nohou, a aby nebylo znáti, že jde bos, přikryl nohy pláštěm. Jindy spatřil žebráka třesoucího se zimou; vzal doctorský svůj plášť a daroval jej chudásovi. Kdysi přišli kolegové v богословí k Janovi na návštěvu. Podivili se spatřivše Jana, an rozkládal po stole a po nábytku košile a jiné kusy prádla určené pro chudé děti a z těch darů se radoval jako dítě a z radostí tleskal rukama.

Jan měl-li trpěti, říkával: „Ut supra“, t. j. jako svrchu, totiž, jak trpěl Pán Ježíš a mučedníci. - Dle sv. Augustina napsal si různé průpovědky na stěnu, na dveře, na stůl. Sepsal latinské spisy: „Tři knihy o evangeliu sv. Matouše“, a „Knihu řečí“. Zemřel r. 1473. Svátek sv. Jana Kentského, patrona polského, 20. října.

Sv. KAZIMÍR narodil se r. 1458 v Krakově jako syn polského krále Kazimíra IV. z rodu jagellonského, a Elišky, jež byla dcera německého císaře Albrechta II.

Byl povahy vážné; vyhýbal se hrám a zábavám, v nichž sourozenci jeho si libovali; vystříhal se i slova poněkud drsnějšího. Pro svou laskavou a mírnou povahu stal se miláčkem všech. Měl 12 sourozenců; nejstarší, Vladislav, měl se po Jiřím Poděbradským státi českým králem; Kazimírovi pak byla nabízena koruna uherská. Dle vůle otce vyjel Kazimír v čele vojska do Uher a stanul bližší Budína. Avšak Matěj Hunyadi se blížil s velkým vojskem. Kazimír se neodvážil rozhodného boje a vrátil se s vojskem nejkratší cestou ke Krakovu. Otec se hněval, ale syn řekl: „Nechci trůnu, byl-li by potřísněn krví lidu poddaného“. Kazimír odešel na osamělý hrad; tam mohl žíti skutkům pobožnosti, k nimž se nesla jeho mysl.

Modlival se kleče celé hodiny před Svátostí oltární. Když jeho vychovatel, Jan Dlugoš, ho vyzýval, aby tělu dopřál zotavení a odpočinku, říkával Kazimír: „V modlitbě nacházím více zotavení než v jakékoliv zábavě.“ Často poklekal na prahu chrámovém, nebyly-li ještě otevřeny dveře chrámové. Zvláště ctil Marii Pannu a složil jí k poctě překrásný chvalozpěv: „*Omni die dic Mariae*“, t. j. Každého dne pěj Marii chválu. Pohrdal přepychem a pohodlím, nosil pod svrchním oděvem žíni, spával vedle pohodlného lůžka na holé zemi a přísně se postil. Skvěl se všemi ušlechtilými ctnostmi, zvláště bděl nad panickou svou čistotou; zavázal se slibem, že zachová panictví až do smrti. Otec ho přemlouval, aby vstoupil do stavu manželského, dokládaje, že by tím prospěl

rodině královské; lékařové předstírali, že by manželstvím prodloužil svůj život. Ale Kazimír se nedal přemluvit a zůstal věren svému slibu.

K lidem chudým byl dobročinný; rozdával jim své důchody; ujímal se poddaných, byli-li nespravedlivě utiskováni; ujímal se jich i před soudem. - Často churavěl; posléze ho zachvátila prudká horečka. Připraviv se na křesťanskou smrt, zemřel dne 4. března roku 1484. Svátek 4. nebo 5. března.

Bl. JAN DUKLA pocházel z Dukly v Karpatech; byl františkán; uslyšev kázati sv. Jana Kapistrána, přestoupil k observantům. Na konci života oslepl a zemřel ve Lvově roku 1494: Svátek 29. září.

Bl. ŠIMON LIPNICKÝ narodil se v Lipniku v Polsku. Uslyšev kázati Jana Kapistrána, byl hluboce dojat a vstoupil do řádu františkánského. Jako kazatel vzdělával své posluchače více vlastním příkladem nežli slovy. Nikdo neslyšel Šimona kázati, aby nebyly obohaceny jeho vědomosti a aby se nezvětšila jeho horlivost. Panickou čistotou střehl úzkostlivě. Zemřel r. 1482 v Krakově. Svátek 18. července.

MAKARIUS byl zprvu opatem ve Vilně, pak metropolitou kyjevským. Jeho oddanost k papeži vysvítá z následujícího listu poslaného papeži Sixtovi IV.: „Všeobecnému otci, papeži, světlu Církve, blahoslavenému Sixtovi, náměstkovi svaté obecné apoštolské Církve!“ Byl nejen poslušným synem papeže římského, ale zároveň i obhájcem obřadů slovanských. Zemřel roku 1497. Památka 1. května.

GENNADIJ, arcibiskup novgorodský,

zůstavil nejstarší bibli ruskou podle Vulgaty. Zemřel roku 1506. Památka 14. prosince.

DOROTA Pruská (Dorothea de Prussia) byla provdána za jistého řemeslníka a měla devět dětí. Později obdrževši roku 1393 po dlouhých prosbách svolení pomoranského biskupa, dala se zazdíti do místnosti blíže domu; místnost měla dva otvory, jeden k domu, aby viděla na veřejnou Svátost, druhý k nebi. Prvním se jí podávaly pokrmý. V tomto hrobě žila 14 let. Zemřela roku 1407 v Marienwerderu. Památka její je 30. října.

65. NOVÉ ŘÁDY. SVATÍ A SVĚTICE JEDNOTLIVÝCH ŘÁDŮ VE STOLETÍ XV.

Sv. PETR PISÁNSKÝ narodil se v Pise; je zakladatelem řádu poustevníků sv. Jeronyma čili *Jeronymitů*. Je bratr Kláry Gambakorty. Zemřel roku 1455. Svátek 17. června (nebo 23. prosince).

Sv. FRANTIŠEK DE PAULA narodil se roku 1437 v městysi Paole u Neapole. Otec jeho Jakub Martorello byl zchudlý šlechtic, matka slula Vienna. František onemocněl v dětském věku a byla obava, že oslepne. Přestrašení rodičové učinili slib, že dají syna, uzdraví-li se, do františkánského kláštera, aby tam Bohu sloužil. František se uzdravil a rodiče ho dali, když mu bylo 13 let, do františkánského kláštera v San Marku. Tam se učil hoch žítí podle přísných pravidel řeholních;

pak vykonav pouť do Říma, umínil si žítí po poustevnicku. Vyhledal si místo na roklinatém břehu mořském s jeskyní a poustevničil šest let. Když se k němu přidružili noví poustevníci, vznikla družina; nastala potřeba vystavěti chrám a klášter. Biskup kosenzský dal k tomu svolení.

Růstoucí družině poustevníků František dal zprvu název „Kající poustevníci bratra Františka z Pauly“; později řád slul „Řád nejmenších (Minimi) bratří Františka Paulánského“ čili „Paulánů“. V Paříži jim říkali „bon hommes“, t. j. dobříci, tak, jak se dříve říkávalo valdenským. Oděv těchto mnichů byl ze sprosté látky vlněné, přirozeně černé, nebarvené. Vrcholí představený slul corrector, t. j. napravovatel, protože měl sebe i jiné kajícínosti napravovati. Pravidla byla velmi přísná. Ke třem obvyklým slibům přidán byl čtvrtý slib, že se budou poustevníci zdržovati nejen masitých pokrmů, ale i vajec, mléka, másla, sýra a ryb. (Papež Julius II. zmírnil přísnost řehole pouze v tom, že pauláni směli jisti také ryby.) František také pro ženy a dívky založil řád, řečený druhý, a pak třetí řád. Členem třetího řádu stal se staříčský otec Františkův. Matka byla již dříve umřela. Členové prvního řádu se měli zvláště cvičiti v kajícínosti, v pokoře a v postu, zvláště pak v lásce k bližnímu. Proto František zvolil slovo „Charitas“, t. j. láska za heslo řádu. Řád byl r. 1464 papežem Sixtem IV. schválen.

František předcházel příkladem v zachovávaní tuhé kázně. Chodil stále bos, odpočíval maličko na holé zemi nebo na

prkně, bičoval se a postil. Ačkoliv své tělo neustále krotil, byl stále zdrav, svěží a silný; srdcem byl stále obrácen k Bohu, takže se zdálo, jako by neměl ani smyslu pro tento svět. Bůh jej omilostnil zvláštními dary. Papež Pavel II. vyslal posla k biskupu kosenzskému s rozkazem, aby dary prorocké i divotvorné moci Františkovy byly prozkoumány a vyšetřeny. Posel onen namítal Františkovi, že řeholníkům není lze zachovávat tak tuhého postu. František vzal z pánve žhavý uhel do ruky a odvětil pln důvěry v Boha: „Nic není těžkého tomu, kdo Boha miluje.“ Když papežský vyslanec Jeronym z Adorna viděl, že ohněn neubližoval Františkovi, podivil se a vstoupil sám do řádu „Nejmenších“.

Tehdy byl králem ve Francii Ludvík XI. Ten byv raněn mrtvicí, z nemoci se už nezotavil. „Byl podoben více strašidlu než člověku,“ praví životopisec. Upadal v těžkomyslnost. Nejslavnější lékaři ho nedovedli uzdravit. V tísni své bral král útočiště k náboženství. Tu se dozvěděl od jistého neapolského kupce, že v kraji neapolském žije muž tuhé kázně, František de Paula, a že koná skutky mimořádné. Král Ludvík XI. poslal ke králi neapolskému své vyslance požádat ho, aby přiměl Františka, aby přišel do Francie a aby uzdravil krále svou modlitbou; sliboval hojné dary pro jeho řád. Ale František se nedal k cestě pohnouti. Ludvík XI. se obrátil na papeže Sixta IV. Papež Sixtus IV. rozkázal Františkovi, aby pozvání Ludvíkovu vyhověl a aby se na své cestě stavil v Římě a dříve přijal důle-

žité poselství od papeže pro francouzského krále.

František poslechl; v Římě byl slavnostně uvítán. Papež přijav ho ve slyšení, posadil ho vedle sebe, políbil ho a podívoval se jeho hluboké moudrosti, pokoře a prostomyslnosti. Chtěl mu udělit kněžské posvěcení; ale František se pokládal za nehodna té důstojnosti a prosil pouze o dovolení, aby směl světit svíce, obrazy atd. Král Ludvík XI. poslal Františkovi v ústrety korunního prince Karla a vydal se s duchovenstvem a s hodnostáři příchozímu naproti i sám. Prosil Františka o navrácení zdraví a o prodloužení života. František odpověděl: „Život krále jako život každého jiného člověka má své hranice; nezbyvá ti, než aby ses odevzdal do vůle Boží a připravil se na smrt.“

Král byl slovy těmi ohromen a zdrcen, nepřestal mu však prokazovat poctu. František ho napomínal, aby se snažil napravit, co spáchal zlého a aby své srdce dokonale obrátil k Bohu. Král poslechl, konal upřímné pokání, ba stal se i členem III. řádu paulánského. Zemřel v náručí Františkově r. 1483. Syn Ludvíkův, Karol VIII. byl dosud rozmařile živ, ale působením Františkovým žil pokřesťansku. Dcera Ludvíkova, Johana z Valois zřekla se světa a založila panenskou řeholi „Zvěstování Panny Marie“.

Na Květnou neděli r. 1507 František zachvácen byv zimnicí, přijal svaté svátosti maje provaz kolem hrdla. Dal se položit na holou zemi a zemřel 2. dubna 1507. Pohřben byl v klášterním chrámě v Plessis de Tours. Svátek sv. Františka

de Paula, zakladatele řádu, z. dubna. Pauláni byli uvedeni do Prahy r. 1626, do Brtnice u Jihlavy r. 1624, na Vranov u Brna r. 1633. Od paulánů jest rozlišovati *paulíny*, t. j. poustevníky sv. Pavla poustevníka. Ti byli uvedeni r. 1658 do Mor. Krumlova.

Bl. JOHANA Z VALOIS, dcera francouzského krále Ludvíka XI., nebyla u otce svého v oblibě, protože měla tělo znetvořené; ale přece byla dána za manželku princí Ludvíku Orleanskému. Ten nastoupiv na trůn pode jménem Ludvík XII., zapudil Johanu, vymlouvaje se, že prý byl ke sňatku nucen a že byl jejím křestním kmotrem. Kromě toho prohlásoval, že prý nikdy manželství nedokončil. Apoštolská Stolica prohlásila manželství za neplatné. Johana ráda přijala toto rozhodnutí a uchýlivši se do města Bourges, žila skutkům pobožnosti a dobročinnosti. Roku 1500 založila řád o desíti ctnostech blahoslavené Panny Marie. Zvláštní oděv jednotlivých řeholnic znázorňoval a připomínal tyto ctnosti. Dle prvního tajemství vtělení Syna Božího řád obdržel název *řád zvěstování Panny Marie* čili *Annunciátky*. Do řehole přijímány byly pouze panny. Představená slula „matka služebnice“. Jiné annunciátky nazývaly se *coelestinae* odtud, že nosily šat modrý připomínající nebe; byly r. 1604 v Janově od Marie Viktorie Fornariové v družinu uvedeny. Johana zemřela r. 1504. Svátek 4. února.

Ct. DANIEL byl dříve kupcem v Uherském Hradišti (Ungarisch-Graetz), pak vstoupil do kamaldolského kláštera v Mu-

ranu u Benátek. Žil přísně a jako poustevník; lupičové se domnívali, že naleznou u něho velkou kořist a zavraždili jej r. 1411. Památka jeho 31. března.

Bl. ANGELUS DE MASACCIO z provincie ankónské v Italii byl mnich řádu kamaldolského; řečnil proti bludařům Fratricellům; ti jej r. 1458 zavraždili. Svátek 8. května.

Sv. PETR ARBUEZ, řeholní kanovník augustiniánský v Saragosse ve Španělsku, byl generálním inkvisitorem. Židé se umluvili, že ho zabijí. Když se Petr o tom dozvěděl, řekl: „Nemohu si nic lepšího přát, než abych ze špatného kněze se stal dobrým mučedníkem“. Byl r. 1485 zavražděn v chóru, když právě říkal invitorium. Svátek 17. září.

Bl. TOMÁŠ KEMPENSKÝ narodil se roku 1380 v Kempenu v Nizozemí. Otec jeho slul Jan Hämmerken (Malleolus, t. j. Kládívko). Prvního vzdělání Tomáš nabyl v Deventeru. Pak vstoupil do kláštera na hoře sv. Anežky u Swollu. Celý život vyplnil čtením, psaním, modlitbou, prací. Heslo Tomáše Kempenského prý bylo: „Všude jsem hledal klid, ale nikde ho nenalezl leč v koutečku s knížečkou.“ - Tomáš Kempenský náleží k nejušlechtilejším mystikům. Sepsal též světoznámou knížku *O následování Krista*. Spisy jeho nevyrovňají se sice co do hloubky spisům Taulerovým, ale zato je předstihují prostou srdečností. Zemřel r. 1471. Svátek 25. července (nebo i 13. září).

Bl. GODROJ (Gedroce), řeholní kanovník v Krakově, † r. 1485. Svátek 4. května. St uvádí téhož plným jménem: *Michael*

Geđroyk a praví o něm, že byl neduživého těla a že zhotovoval nádoby k zapoťřování nemocných.

Bl. STANISLAV, řeholní kanovník v Kaziměři, v předměstí krakovském, žil v tuhé kázni, † r. 1485. Svátek 4. května. *Stanislav de Korciis*, krakovský františkán, zemřel r. 1475, památka 16. dubna. *Stanislav*, karmelita polský v Bromberku, zemřel r. 1420; památka 24. května. *Stanislav de Hurma*, minorita vilenský, zabít roku 1343 od Tatarů; památka 24. května. *Stanislav de Stapis*, františkán v Bromberku, zemřel r. 1506; památka 17. července.

Bl. JAN RUSBROCHI narodil se r. 1293. Byl řeholním kanovníkem v Rusbrochi (blíže Halle v Brabantsku), dle jiných zpráv v Groenendaëlu u Brusselu. Zemřel r. 1381. Svátek 2. prosince. Už Petr Kanisius uváděl Jana Rusbrochi mezi svatými. Bellarmin nazval Jana „mužem v posvátná rozjímání se nořícím“. Pro svou hluboce mystickou kontemplaci byl Jan Rusbrochi nazýván „Doctor extaticus“. Psal vlámsky.

Sv. RITA (zkrácené Margarita) narodila se v Rocca-Porena v Umbrii. Chtěla se jen Kristu Ježíši líbiti. Jsouc dvanáctiletá provdala se za muže vášnivce. Měla s ním dvě děti, dvičata. Po 18 letech byl její muž zavražděn. Synové pomýšleli na krevní pomstu. Matka se za ně modlila, aby je Bůh raději povolal na věčnost, než aby se výkonem pomsty prohřešili; oba brzy zemřeli. Rita vstoupila do augustiniánského kláštera v Kascii. Trpěla hroznými vředy a pro zápach musila bydleti

odděleně od druhých. Svatě žila a svatě skonala roku 1407. Její tělo se podivuhodně proměnilo, rány se zacelily a pokojík byl pln libé vůně. Svátek 22. května.

Sv. PRUDENCIA narodila se v Miláně a vstoupila do kláštera augustiniánek poustevnic v Kómě. Po osmatřicetileté práci, namáhavé a záslužné, odebrala se r. 1492 na věčnost. Svátek 6. května.

Bl. VERONIKA z *Binaska* narodila se kolem r. 1445 ve vesnici Binasko u Milána z chudých rodičů stavu řemeslnického. Nenaučila se v mládí ani čísti ani psát, ale naučila se od rodičů bázni Boží, poctivosti a pracovitosti. Největší potěšení mívala v modlitbě, v poslouchání slova Božího a v rozjímání, a takto si získala neobyčejných vědomostí o Bohu a o věcech spásy. Na poli pracovala nejraději sama, aby se mohla nerušeně modliti a v klidu rozjímati. Žádala o přijetí do kláštera augustiniánek-poustevnic v Miláně; avšak teprve po třiletém čekání byla přijata. Byla svých představených vzorně poslušna; konala nejraději těžké práce, aby jiným ulevila. Říkávala: „Musím pracovati a dobře činiti, dokud mohu a mám sílu k práci.“ Podivuhodná byla její trpělivost, kterou osvědčovala v nemoci dvě léta trvající. Přísná byla její mlčelivost. Zemřela roku 1497. Svátek 13. ledna.

Bl. KRISTINA SPOLETSKÁ, rozená hraběnka, opustila svět a po 10 let se živila se svou společnicí kořínky a bylinami; pak putovaly do Říma. V Assisi se její společnice v tlačenici lidí ztratila. Kristina zůstala ve Spoletě, oblekla černé

1. Blah. Rajmund Kapuanský 2. Sv. Ludvík král 3. Sv. Ludvík Tolos.

4. Sv. Mikuláš Tolentinský

roucho poustevnic-augustiniánek a působila v chudobinci nemocným. Zemřela roku 1453. Svátek 14. února.

Bl. BERTRAM, rodem Španěl, připutoval do Itálie a ve Fermě u Ankony konal obětavé služby v nemocnici. Tamtéž vstoupil do kláštera augustiniánského. Zemřel roku 1490. Svátek 31. května.

Bl. HELENA VIDEMSKÁ žila po 27 let ve šťastném manželství s rytířem Antonínem. Měla mnoho dětí. Po smrti manželově vstoupila do třetího řádu sv. Augustina a žila toliko o chlebě a o vodě. Konala skutky kající, podporovala nuzné. Zemřela roku 1458. Svátek 23. dubna.

Bl. UGOLIN, augustinián kortonský, † roku 1470. Svátek 21. března.

Bl. JULIÁNA DE BUSTO ARSICIO (nebo *de Puresellis*), augustiniánka, zemřela roku 1501. Svátek 15. srpna.

Sv. JAN Z FAKUNDY narodil se roku 1419 v Sahaguně v krajině leonské ve Španělsku z otce Jana Konsalviho z Kastilla a matky Sanzie rozené Martinezové. Jan jevil již v mládí vážnou mysl a kázával svým druhům při dětských hrách. Podle tehdejšího neblahého zvyku započal mu otec záhy farní obročí. Duchody plynuly Janovi, fara pak byla spravována knězem náměstkem. Ale když Jan porozuměl, že věc ta je nenáležitá, zdráhal se přijímati duchody a řekl: „Nevnucujte mi jich! Nenuťte mne ke hříchu! Nechci si obtížiti svědomí.“ Později přišel Jan do Burgosu, kdež ho biskup Alfons vysvětil na kněze. Ale když Jan pozoroval, že má-li se státi dobrým kazatelem, je mu třeba důkladných studií bohoslovných, odebral

se na vysoké školy do Salamanky. Tam vyspěl ve zdatného duchovního řečníka.

Poté Jan vstoupil do augustiniánského kláštera v Salamance a záhy byl zvolen převorem. Jako kazatel napomínal k pokání a ku nápravě pokleslých mravů, hlásal svatý mír a povzbuzoval k ctnostem. Kdysi kázal v městě Albě před vévodou Donem Garciou. Ten pohrozil Janovi pomstou pro jeho přímou a káravou řeč. Ale Jan odpověděl: „Nechodím na kazatelnu, abych lidu lichotil, nýbrž abych mu řekl pravdu.“ Byl přísně živ v tuhých postech, ve zbožném rozjímání a ve skutečných kajících. Zpovídal se skoro každodenně a když mu to někteří vytýkali, řekl: „Nemohu jinak jednati; zpovídám se často, protože hřešívám často; ostatně nevíme ani dne, ani hodiny, kdy nás povolá Bůh.“ Mši svatou sloužil dlouho; převor mu vytýkal: „Proč tak neopatrně jednáš? Nepozoruješ-li, že trápíš své ministranty? Proč se neřídíš příkladem jiných kněží?“ Jan odpověděl, že při Mši svaté rozjímá o utrpení Páně a že jinak jednati nemůže.

Kdysi Jan obrátil jistého mladého muže, který zabředl do tenat prostopášné frejírky, k životu mravnému; jinoch zpřetrhal všechny svazky se svůdníci. Frejírka vědouc, že původcem toho byl Jan, rozezílala se na něho; soptíc hněvem řekla, že Jan do roka zemře. Vskutku, po několika měsících Jan se roznemohl; lékaři rozpoznali, že byl otráven. Jan chřádl; připraviv se na smrt, dokončil život v Pánu r. 1479. Svátek 12. června.

Bl. GUNDISALVUS, augustinián v mě-

stě Lagos v Portugalsku, † kolem roku 1490. Svátek 21. října.

BL. KATEŘINA DE PALANCIA, augustinianka ve Švýcarsku, † kolem roku 1478. Svátek 6. dubna.

BL. MIKULÁŠ ALBERGATI, pocházel z rodu Albergati; byl mnichem řádu kartusiánského, později arcibiskupem v Bologni a kardinálem. Vyhledával chudé v jejich příbytích; byl dovedný v urovnávání rozepří, takže mu lidé říkali: „anděl míru.“ Sv. Antonín, arcibiskup florencijský, nazýval Mikuláše: „ctihodným, velmi svatým mužem, otcem chudých, vzorem biskupů, zrcadlem kardinálů.“ Mikuláš dokončil život bezúhonný, činný a záslužný roku 1443. Svátek 9. května.

BL. DIONYS (Diviš), také *Rickel* nazývaný, narodil se v Rickelu v diecesi lutyšské; pocházel z rodu Leuwis, proto se také nazývá Dionysius *Leuwis*. Vstoupil do kláštera kartusiánského, vystudoval v Kolíně a byl velmi obeznalý ve vědách. Byl muž otužilý, silného ústrojí tělesného. Jídali pokrmů nakažených, shnilé ovoce, zkažené slanečky beze škody. Jídal je bez odporu a říkal: „Hlavu mám železnou, žaludek měděný.“ Bystrost jeho rozumu a jeho učenost byla mimořádná. Ačkoliv však byl tělem silný, měl poměrně slabý hlas. Žvatlal své promluvy. Zato mocně působil obsahem svých kázání a spisů, jichž bylo asi sto. Císařové a knížata se na něho obraceli. R. 1453, když Cařihrad padl v moc Turků, Dionys vyzýval ku všeobecné výpravě proti Turkům. Žel, že hlasu jeho nebylo dbáno.

Dionys byl horlivý v modlitbách; upadal v extase, proto mu byl dán název „doctor exstaticus“. Převor dal Dionysiovi úřad prokurátora, aby přebýváje mimo klášter mohl se více stýkati se světem. Ale nával cizinců k Dionysiovi byl tak veliký, že prosil, aby směl opět bydleti v klášteře. Zemřel 6gletý roku 1471 v městě Roeremunde. Svátek 12. března.

BL. JAKOBIN *de Crepatorio* nebo také *Cravacorius* nazývaný byl řeholním bratrem řádu karmelitánského ve Vercelli. Svátek 3. března.

BL. ALOIS RABATA, karmelitán v Randazzu na ostrově Sicilii, vynikal trpělivostí, † r. 1490. Svátek 11. května.

BL. PETR OD KŘÍŽE (*Petrus a Cruce*), servita, putoval z Německa do Říma; dorazil do Viterba; pohostinství našel u servitů. Když nastal v městě mor, uzdravení byli mnozí tím, že Petr nad nimi se modlil a činil nad nimi znamení kříže. Odtud sluje Petr od kříže. Stal se servitou. Posílal nemocným lidem chleby přesné, nekvašené (jimž se v Italii říká *cialda*) a na chlebě lístek: Kristus + narodil se = Kristus + + trpěl = Kristus + + + vstal z mrtvých. Zemřel r. 1522; svátek 6. července.

BL. ANTONÍN NEYROT, dominikán, odpadl sice v Tunisu (v Africe) od víry; také si vzal ženu, ale poté činil pokání, propustil ženu a brzo poté r. 1460 (podle jiných r. 1470) byl pro víru umučen. Svátek 10. dubna.

BL. Aymo, dominikán v Piemontsku, † r. 1495; svátek 15. srpna.

BL. KONRADÍN, dominikán brescij-

ský, věrně stál při papeži v jeho sporu s Boloňskými; proto byl od nich trýzněn vězením a hladem. Odměnou chtěl papež Konradina učiniti kardinálem; ale on odmítl nabízenou hodnost. Zemřel 32 letý r. 1429. Svátek 1. listopadu.

Bl. MAREK, dominikán modenský, † r. 1499; svátek 3. července.

Bl. MAGDALENA MANTOVANSKÁ, dominikánka, † r. 1472; svátek 9. března.

Bl. DAMIAN narodil se ve Finariu (či Furcheri? v Ligurii), byl dominikánem v Reggio; † r. 1484. Svátek 26. října.

Bl. VAVŘINEC (Laurentius) *de Ripafracta* narodil se u Pisy r. 1359, byl dominikánem; † r. 1457. Svátek 18. února (nebo 1. října).

Bl. PETR (*Capucius*) narodil se v Tiferu; byl dominikánem v Kortóně. Zemřel r. 1445. Svátek 23. října.

Bl. PETR DE JEREMIA, dominikán, † kolem r. 1410. Svátek 10. března.

Bl. ONDŘEJ PESCHIERA, podle rodiště Pisceria na jezeře Gardském tak nazývaný, dominikán brescijský, † r. 1485. Svátek 19. ledna (nebo 29. září).

Bl. KLÁRA GAMBAKORTA, sestra Petra Pisánského, zakladatele řádu jeronymitů, jmenuje se Gambakorta, protože otec z tohoto rodu pocházel. Vstoupila do kláštera dominikánek proti vůli svých rodičů, kteří ji chtěli provdati. (*D* praví, že Klára jako vdova vstoupila do kláštera dominikánek.) Pro život řeholní byla ziskána sv. Kateřinou Sienskou. Byla přísná k sobě. Vrahovi, který zavraždil jejího otce, nejen odpustila, ale přijala také jeho

ženu a děti do kláštera. Zemřela r. 1419. Svátek 17. dubna.

Bl. MARIA MANCINI z Pisy byla dvakrát provdána; po smrti svého druhého manžela i děti vstoupila, povzbuzena byvši sv. Kateřinou Sienskou, když táž dlela v Pise, do kláštera dominikánek. Zemřela u vysokém stáří r. 1431. Svátek 22. prosince.

Bl. KOLUMBA RIETSKÁ narodila se r. 1467 v Rietě v provincii perugijské a byla proti své vůli zasnoubena muži bohatému. Ona však zrušila slib od rodičů daný a vstoupila se svolením rodičů do kláštera jako členka III. řádu sv. Dominika. Proslavila se vznešenými ctnostmi. Zemřela r. 1501. Svátek 20. května.

Bl. OSANNA, dcera chudých rodičů mantovanských, panna a členka III. řádu sv. Dominika, byla od mnohých pokládána za osobu svatou, od některých za osobu pokryteckou. Zemřela ve stáří 56 let r. 1505. Svátek 18. června.

Bl. DOMINIK SPADAFORA, dominikán palermský, † roku 1521. Svátek 21. prosince.

Bl. BARTOLOMĚJ CERVERIUS ze Savigliana, dominikán, r. 1466 usmrcen od kacířů; svátek 21. dubna.

Bl. ŠTĚPÁN BANDELLO, dominikán u Placencie v Lombardsku; zemřel v letech 1450-1480. Svátek 11. června.

Bl. KONSTANC DE FABRIANO, dominikán ankónský; rok smrti není znám. Svátek 25. února.

JERONYM SAVONAROLA narodil se roku 1452 ve Ferraře a vstoupil do řádu sv. Dominika. Ve Florencii si získal ta-

kovou oblibu, že po nějaký čas řídil theokratickou republiku Florencijskou; s kazatelný vládl kolem r. 1495 „ve jménu Ježíše Krista, krále Florencie“. Byl mravů bezúhonných. Byl ohnivý, ale poněkud excentrický a vášnivý. Zjevení sv. Jana vykládal o lidech tehdejší doby a zacházel při tom do extrémů. Nevystupoval proti Církvi, nýbrž proti nehodnému tehdejšímu papeži Alexandru VI.; papež přikázal Jeronymovi mlčeti, a když Jeronym neposlechl, vyobcoval jej z Církve. Posléze Jeronym pozbyl přízně lidu a byl od svých politických odpůrců obviněn z bludařství a z pobuřování. Signoria (či magistrát) dala Jeronyma oběsit a mrtvolu spálit. Stalo se tak 23. května 1498. Památka Jeronyma Savonaroly 23. května.

Bollandisté nejsou ani „pro“ ani „contra“. Pozoruhodno je, že sv. Filip Nerejský si vážil Savonaroly a že měl jeho obrázek ozdobený svatozáří v úctě.

BL. ŠTĚPÁNKA (Stephana) DE QUINZANI narodila se r. 1457 v Orzi Nuori. Dospěvši pozorovala, že její krásné vlasy by ji sváděly k marnivosti i ustříhla si je. Jsouc patnáctiletá, vstoupila do třetího řádu sv. Dominika. Žila přísně; kdysi, aby přemohla smyslné pokušení, položila se do trní. Zřídila u Soncina v diecesi kremónské klášter a vedla jeho správu po několik let. Roku 1528 nebo 1529 navštívila ji Angela Mericijská. Zemřela ve věku 63 nebo 73 let roku 1530. Svátek 16. ledna.

BL. ANTONIE narodila se kolem roku 1407 v Brescii a vstoupila do kláštera dominikánek ve svém rodišti. Když byla

ještě mladičká, byla v chóru od představené napomenuta, aby zpívala vyšším hlasem. Neposlechla. Neumělať ještě hlasu dobře ovládati. Za to byla přísně potrestána. Ačkoliv její provinění nezasluhovalo tak přísného trestu, nestěžovala si. Když se však sama stala převorkou ve Ferraře, byla přísná na své podřízené; ty na ni žalovaly, že prý je „nemilosrdná“, ale ostatní řeholnice se jí ujaly řkouce, že žaloba je bezdůvodna. Zemřela ve stáří bezmála 100 let roku 1507. Svátek 27. října.

Sv. JOHANNA, infantka (či dcera) portugalského krále Alfonsa V. a jeho manželky Isabelly, slyнула mimořádnou krásou a moudrostí. Odmítala nabízené snatky a vstoupila do kláštera dominikánek v Aveiru v Portugalsku. Konala všechny pracenovicek. Pokorou převyšovala spoluřeholnice. Byla otrávena od žen, které byla pokárána. Zemřela 40letá roku 1490. Svátek 12. května.

BL. ALVAR Z KORDOVY (*Alvares*), dominikán, zpovědník krále Jana II. Kastilského, založil nový klášter dominikánský u Kordovy, jemuž dal jméno „schody do nebe.“ Žil v tuhé kázni a trpícím pomáhal, seč byl. Putoval do Jerusalema a vrátiv se, zavedl v kláštere svém křížovou cestu. Zemřel r. 1420. Svátek 19. února.

Sv. VINCENC FERRERSKÝ, narodil se r. 1357 ve městě Valencii na řece Guadalquivir ve Španělsku. Rodičové jeho, Vilém Ferreri a Konstancie, rozená Miguel, byli zámožní. Vincenc maje bystrého ducha a dobrou paměť, učil se dobře a již v mládí ukazoval náklonnost k řeč-

nictví, neboť přednáškám kazatelů dychtivě naslouchal a opakoval druhům při hře, co si z kázání zapamatoval. Se svolením rodičů Vincenc jsa teprve 17letý vstoupil do dominikánského kláštera ve Valencii. Cvičil se nejen ve vědách, ale také v pokoře, v poslušnosti a v sebezapírání. Když dokončil své vzdělání a když byl vysvěcen na kněze, jal se vyučovati svobodným uměním v Barceloně a v Leridě. Také byl povýšen na doktora bohosloví. Svým žákům kladl na srdce zvláště modlitbu. Říkával: „Chcete-li ve vědách prospívati, hledejte ji více u Boha, nežli v knihách. Učenost je darem Božím; není jen ovocem piluosti a rozumu.“

Vincenc, ač žil životem sebezapíravým, nebyl prost různých pokušení. Vtírala se mu myšlenka, že nevytrvá v životě řeholním, anebo že je pošetilý již v mládí se odříkati rozkoši. Také mu bylo brániti se proti různým nástrahám. Jistá šlechticeň zahořela k Vincencovi hříšnou láskou. Aby ho svedla k hříchu, předstírala, že je těžce nemocná, a poslala pro Vincence, aby jí podal svaté svátosti. Vincenc netuše nic zlého, přišel a konal svůj úkol; svůdnice jala se ho lákati ke hříchu. Vincenc se hrozil a pokáráv ji přísně kvapně odešel. Ošemetnice však chtějíc se mu pomstíti, roztrušovala o něm ohavnou lež, že prý byla jím sváděna ke hříchu. Vincenc se nehájil; snášel trpělivě hanebné nařčení, avšak netrvalo dlouho: žena ta byla výčitkami svědomí dohnána k tomu, aby vyznala své provinění a nevinu Vincencovu. - Jindy najali jactsi světáci drzou frejírku, aby vnikla do jeho příbytku. Ni-

čemný záměr se nepodařil; na ráznou domluvu a hrozbu Vincencovu se frejírka polekala, jména spoluvinníků vyzradila, slibujíc, že sama se dá na cestu pokání.

Vincenc byl od protipapeže Benedikta XIII. zavolán do Avignonu a jmenován správcem paláce papežského. Domlouval papeži Benediktu, aby hodnost složil; neboť byla naděje, že takto se ukončí rozkol západní v Církvi. Benedikt neposlechl; nabídl Vincenci hodnost kardinálskou. Vincenc ji nepřijal, nýbrž vyžádal si pouze svolení, aby mohl jako apoštolský misiónář kázati slovo Boží kdekoliv. Svolení obdržel a začal horlivě konati úřad apoštolský. Káral ostře vady duchovenstva i u lidu. Jedenadvacet let chodil s místa na místo a kázal. Ve Španělsku obrátil mnoho tisíců židů a mohamedánů na víru křesťanskou; poté kázal v jižní Francii, přeplavil se do Anglie a opět se vrátil do Francie.

Vincenc byl z nejslavnějších kazatelů, co jich kdy dějiny církevní znají. Kázal o utrpení Páně a o posledním soudu. Líčil úchvatnými slovy hrůzy soudného dne a tresty zavržencův v pekle. Posluchači se dávali do usedavého pláče a Vincenci nezbyvalo než ustati na chvíli v kázání. Řeči jeho nebyly uměle naučeny. Jen jednou - když kázal na dvoře kteréhosi knížete - přednášel kázání umělé, vybranými slovy, vypracované; a k podivu, kázání nemělo účinku. A když se Vincence ptali, proč toto kázání nemělo té mohutnosti a síly, jako jiná obvyklá, řekl: „Dnes kázal bratr Vincenc, jindy káže Kristus.“ Od té doby Vincenc nikdy nevyhledá-

val strojených obrátův a vybraných slov, nýbrž kázával prostě a přirozeně.

Řeči Vincencovy se podobaly rozvodnému veletoku vše uchvacujícímu; burcovaly hříšníky ze sna hříchu, bleskem osvěcovaly rozum, teplem zahřívaly srdce posluchačů a blažily je. Nejzarytější zločinci dávali se na cestu pokání; vilníci a frejřiky zanechávali svých neřestí a nastupovali dráhu ctnosti; zloději a podvodníci vraceli odcizený majetek; marnivé ženy odkládaly drahocenné šaty a šperky; zavilí nepřátelé si podávali ruce ke smíru. Vincenc kázal v řeči latinské anebo ve španělském nářečí, a přece mu rozuměli posluchači různých zemí, neboť jeho zjev a zvukný hlas jeho mluvily do duší silou tajemnou, takže se jim zdálo, že poslouchají anděla, ne člověka.

Když Vincenc vkročil do města, vycházeli mu v ústřety biskupové, kněží, velmožové a lid s korouhvemi a kříži za hlaholu zvonů. Vincenc odmítal slavné vítání říkávaje: „Já sám jsem hříšník, jsem smrad; celý můj život je smrad.“ Lidé opouštěli svou práci a spěchali na místo, kde kázal, buď do chrámu Páně nebo na náměstí anebo na širé pole. I nemocní starci se vlekli za ním. V průvodu jeho bývali kněží, kteří zpovídali kajícíníky, pak také zpěváci mající s sebou i malé varhany, aby kdekoli v poli nebo v lese se mohly konati služby Boží, posléze také zbožní mužové, pečující o udržení pořádku. Vincence provázeli veřejní notáři a písaři, aby bez meškání napsali listiny o smíru nebo o smlouvách a aby listiny ty opatřovali úřední pečeti. Odcházel-li

Vincenc z města, následoval ho lid v zástupech několik hodin cesty, zpívaje nábožné písně. Všude, kudy Vincenc na apoštolských cestách se bral, budovaly se chrámy, chudobince, nemocnice, ale také mosty, hrázce proti povodním, silnice a stezky.

Vincenc, věřícím lidem slavený a velebený, žil chudě a skrovně. Každodenně se bičoval, a nemohl-li se pro nemoc bičovati sám, dal se bičovati od svého druhá žádaje, aby bičování vykonáno bylo důrazně. Kázal několikrát za den. V jídle byl povždy střidmý. Cesty konal na oslu, oděn prostým oděvem řeholním, oči maje sklopeny k zemi. Poslední dvě léta své misionářské činnosti dlel v Bretoňsku. Tam ochuravěl ohromnými námahami; tu pak chodil na kazatelnu o berlách; a když ani o berlách nemohl vystoupiti na kazatelnu, dával se tam vynášeti a kázal s mladickým zápalem. Seznav, že mu nastává konec života, přijal svaté svátosti, dal si předčítati část Písma svatého o utrpení Páně, kající žalmy a litanie ke všem svatým. Skonal 5. dubna r. 1419 ve Vannes. Slaví se 5. dubna.

BL. MARKÉTA SAVOJSKÁ, dcera savojského vévody Amadea II., provdala se za hraběte Theodora z Montferratu. Pečlivě vychovávala děti manželovy z prvního jeho manželství. Manželství Markéty a Theodora bylo šťastné a trvalo 13 let. Roku 1415 Markéta ovdověla a vedla zprvu správu knížectví místo svého syna Jakuba. Nabízené manželství s vévodou milánským odmítla. Byla šťastna, že uslyšela kázat sv. Vincence Ferrerského. Podle rady vzala na sebe roucho III. řádu

sv. Dominika. Zemřela 82letá r. 1464 v městě Albě(?). Svátek 27. listopadu.

Sv. MARKÉTA narodila se blíže Ravenny, asi z chudých rodičů. V dětství oslepla a žila v odříkání. Založila kongregaci „dobrého Ježíše k výchově dívek.“ Sama bydlila u statkáře Orioli-ho v Ravenně. Jsouc 63letá zemřela r. 1505. Sv. Gentilis je její žákyně. Svátek sv. Markéty, zakladatelky kongregace, 23. ledna.

Bl. MARKÉTA DE FONTANO, dcera měšťana Alexandra Fontana v Modeně, členka III. řádu sv. Dominika, byla ode všech ctěna pro svou pokoru, vlídnost a mlčelivost jako světice. Zemřela 73letá roku 1513. Svátek 13. září.

Sv. KATEŘINA BOLOŇSKÁ narodila se ve Veroně. Dospěvši stala se společnicí jisté princezny. Ale život na dvoře knížecím se jí nelíbil. Zatoužila po výhradné službě Boží. Když princezna zemřela, Kateřina vstoupila do kláštera klarisek ve Ferrare a později se stala představenou klarisek v Bologni. Žila odříkavě; své pokrmy rozdávala chudým, sama pak se postila. Byla pokorná. Velkou útrpnost měla s hříšníky, zvláště se zatvrzelci. Kdysi se nechtěl zpovídat člověk, jenž byl na smrt odsouzen. Kateřina, jakmile se o tom dověděla, trvala na modlitbách za jeho duši. Odsouzenec se vyzpovídal; byl odsouzen na hranici a vyzýval jméno „Ježíš“, jak mu Kateřina radila. Mívala zjevení. Napsala knihu svých zjevení. Zemřela roku 1463. Její tělo zůstalo neporušené a vláčné. Viděti ji sedící v klášteře klarisek v Bologni. Svátek 9. března.

Bl. PACIFIKUS, františkán v městě

Cerrano, napsal kasuistický spis s názvem „Summa Pacifica“; zemřel r. 1481 nebo 1482. Je také v Římském Martyrologiu. Svátek 4. června.

Bl. ROBERT MALATESTA nazývá se tak, že pocházel z rodu Malatesta; když byl chlapec, tázal se ho kdysi strýc: „Cím bys chtěl býti?“ Robert odpověděl: „Chtěl bych jako chudý umřít.“ Vyspěv oženil se s Markétou, dcerou markraběte Mikuláše z Este; stal se členem třetího řádu sv. Františka. Byl zbožný a dobročinný. Zemřel r. 1431. Tělo jeho bylo přeneseno do Rimini. Svátek 10. října.

Bl. SANKTUS URBINATUS, františkán v Pesaře, zemřel r. 1490; svátek 14. srpna.

Sv. BERNARDIN SIENSKÝ narodil se roku 1380 ve městě Massa-Carrare ze šlechtické rodiny Albigeschi. Otec zastával vysoký úřad v republice sienské, zemřel však záhy, i manželka jeho, a tak hošík jsa 7letý osiřel, i byl vychován od své tety Diany. Bernardin si liboval ve službách Božích a v úctě k Panně Marii. Již jako hošík odříkával svým druhům, co si z kázání zapamatoval. Později vzal ho strýc Křištof k sobě do Sieny a posílal ho do školy. Bernardin vynikal pilností a mravností. Spolužáci se neodvažovali před ním mluvit něco neslušného. Spatřivše Bernardina přicházeti, ustali v takovém hovoru řkouce: „Ticho, Bernardin jde!“ Kdysi se odvážil jistý muž mluvit nemravné řeči před Bernardinem; mládenec uražen udeřil ho v ústa, aby umkl. Jiný nestoudný člověk sváděl kdysi Bernardina ke hříchu necudnosti; tu Bernar-

din svolal své druhy a společně odehnali chlipníka blátem a kamením.

Bernardin studoval v Sieně práva a bohosloví a při tom vstoupil do nábožného bratrstva, jehož členové ošetřovali nemocné. Tři léta náležel Bernardin k „chovancům Panny Marie“, jak se oni ošetřovatelé nazývali. Jistá stará sestřenice Bernardinova, nábožná Tobia, dávala mu, kdykoliv ji navštíval, dobrá naučení, kterak má se vyvarovati pokušení, nástrah světa a zvláště styku s osobami ženskými. Bernardin odchází kdysi na večer od dobromyslné stařenky řekl: „S Bohem, milá sestřenice! Již je čas, abych šel ke své nejmilejší.“ Tobia se zarazila a zamyslela nad těmi slovy; i stopovala Bernardina a užřela ho v kapličce, an klečí před obrazem Panny Marie a modlí se; Tobia dojatá nemohla se zdržeti slzí.

Roku 1400 řádil v Itálii mor. Také v Sieně morová rána zachvátila mnoho lidí. Nemocnice byla přeplněna; „chovanci Panny Marie“ i lékaři podlehli nákaze. Nikdo se neodvážil vkročit do nemocnice. Jediný Bernardin neklesal na mysli; sám se ujal správy nemocnice a pod jeho návodem dvanáct mladíků sloužilo ubožákům. Posléze Bernardin se roz nemohl zimmici. Uzdraviv se, umínil si, že vstoupí do řádu sv. Františka. Rozdal všechno jmění po rodičích zděděné a pak vstoupil do františkánského kláštera několik mil od Sieny. Vyvolil si jej, že tam byla přísná kázeň. Žil sebezapíravě; postil se, bičoval se, nosil na těle žíní.

I při tuhé kázni Bernardin měl stále veselou, jarou mysl; dalek jsa zasmušil-

losti, požíval blaživé spokojenosti i míru duševního. Kdysi sbíral almužnu pro chudíčkový svůj klášter; nezbední kluci házeli po něm a po jeho průvodci kamením; společník Bernardinův se rozhorloval, ale Bernardin pravil rozmarně: „Přej jim té radosti; aspoň se můžeme cvičiti v trpělivosti.“ - Kdysi vstoupil Bernardin sám do příbytku mladé bohaté ženy, prose o almužnu. Žena spatřivši mladého, sličného řeholníka, vzplanula nezřízenou láskou a jala se ho sváděti hrozc, že ne učiní-li jí po vůli, způsobí pokřik a že jej obžaluje z násilí. Bernardin nevida jiné pomoci, vzal důtky, jež mívával vždycky s sebou, a zmrskal ji tak, že prosila za odpuštění.

Bernardin se hodlal věnovat úřadu kazatelskému. Ale jeho řeholní bratři namítali, že klášter je chudobný a nemá tedy potřebných knih, a dále že Bernardin sám nemá potřebných vlastností a schopností, anť má hlas slabý a chraptivý. Bernardin vyvrátil jejich námitky: knih užíval pouze vypůjčených a hlas mu cvičením zesílil a zmohutněl. Stal se proslulým kazatelem; maje sličnou, výraznou tvář, jiskrný zrak, ztepilou postavu, působil neodolatelně. Věnoval se úřadu misionářskému a kázal v Bergamu, v Brescii a Veroně, v Benátkách i ve Florencii.

Jsa výtečným řečníkem duchovním, káral zkázu mravů, kdekoliv ji nalezl, napomínal k pokání, hlásal svatý mír a působil vůbec ku zlepšení mravů lidstva. Na př. v Sieně byl lid oddán náruživě hře v kostky a karty. Bernardin líčil zlé

následky hráčské vášně tak dojímavě, že lidsnesl karty, kostky a vrhcábnice na jednu hromadu a všecko spálil. Jistý soustružník se živil vyráběním kostek a vrhcábnic; nařikal, že nebude mít výdělek. Bernardin mu poradil, aby vyráběl nezávadné předměty; také mu navrhl, aby vyřezával desky s nejsvětějším jménem Ježíš. Bernardin sám mívával na kazatelně ozdobnou desku okrouhlou, na níž se lesklo jméno „Ježíš“ ve svatozáří. Úmysl jeho byl, aby šířil úcty k nejsvětějšímu jménu Ježíšovu. Byl též šířitelem úcty k sv. Josefu, o němž napsal překrásné chvalořeči.

V Arezzu bylo mnoho pověřčivých lidí, kteří se zabývali kouzly a čarami. Po přesvědčivém kázání Bernardinovu lidé ti přinesli spisy a věci pověřčivé a spálili je. - V Perugii zuřily krvavé pútky rozvaděných stran. Bernardin je vyzval po kázání, aby se rozestoupili ve dva sbory, jedněch, kteří jsou ochotni ke smíru, a druhých, kteří nejsou ochotni. A když se stalo, jak rozkázal, zvolal k nim: „Hle, takto budete kdysi proti sobě státí před soudnou stolicí Boží!“ I smířili se.

Ti, kdož byli v kázáních Bernardinových pokáráni, usilovali o to, aby byl učiněn neškodným. Když nemohli mravní jeho bezúhonnosti nic vyčítati, žalovali naň u papeže, že zavádí různé novoty, na příklad desku s jménem Ježíš; to prý je druh pověřčivé modloslužby. Papež Martin V. pohnal Bernardina k sobě na soud. Bernardin se dostavil, složil vyznání víry, dokázal, že je prost veškeré pověřčivosti. Papež prozkoumal psaná jeho kázání a prohlásil Bernardina nevinným. Brzo poté

byla Bernardinovi nabízena důstojnost biskupská. a to do Sieny anebo do Ferrary; ale Bernardin ji odmítl. Přátelé mu domlouvali, aby takto neupřilíšoval v pokore; ale Bernardin řekl rozmarně: „Mýlíte se, že v pokore upřilíšuji; právě z pýchy jsem odmítl biskupství.“ - „Jak to?“ - „Bývám po celé Italii vítán jako biskup a konám úřad biskupský po celé Italii, kdežto, přijal-li bych biskupskou hodnost, byl bych pak vázán jen na svou diecési.“

Františkáni zvolili Bernardina generálním vikářem s úmyslem, aby opět všude v klášterích zavedl kázání dle přísných pravidel sv. Františka. Bernardin dostal tomu úkol. Klášterů, které buď nově byly od něho založeny anebo kde přísná kázání byla opět obnovena, čítalo se na 500. K žákům Bernardinovým náleží i sv. Jan Kapistrán. - Když se Bernardin ubíral do Neapolska, byl blízko města Akvily zachvácen zimnicí; stěží dovlékl se do města Akvily, dal se položit na podlahu popelem posypanou a zesnul v Pánu dne 20. května r. 1444, maje věku 64 let. Slaví se 20. května.

Bl. BERNARDIN FELTRIENSIS neb *Parvulus* narodil se ve Feltrech u Benátek; byl františkánem a horlivým kazatelem. Zemřel r. 1494. Svátek 28. září.

Bl. FRANTIŠEK DE CALDEROLA, františkánský kněz v diecési kamerinské, † r. 1507. Svátek 25. října.

Bl. SERAFINA nazývala se zprvu Su-eva, narodila se v Urbínu; byla dcerou hraběte Guidona z Montefeltra; provdala se za knížete Alexandra Sforzu. Ten se vypravil do války; avšak vrátiv se, zabředl

v nemravnost a měl hříšné styky s Pacifikou, choti lékaře pesarského. Ctnostná Serafina arcikárála jeho hříšné obcování. Alexander, sám nevěrný, podezřívá ji z nevěry, aby zakryl vlastní svou necudnost, nakládal s ní zle, chtěl ji otrávit, bil ji. Kdysi v noci chtěl ji uškrtiti; volala o pomoc; sluhové se sběhli; řekla, aby ho nezahanbila, že přišli lupiči. Až posléze násilím ji dal dopravit do kláštera klarišek pesarských. Později se dal na pokání a zemřel smířen s Bohem r. 1473. Serafina byla pro něho obětovala modlitby a dobré skutky po 18 let. Byla pak zvolena i představenou kláštera. Zemřela r. 1477 nebo 1478. Svátek 8. září.

Bl. TOMÁŠ BELLACIO nebo „z *Reate*“ nebo „*Florencijský*“ narodil se v Lenari u Florencie a vedl zprvu život rozpuštělý; kázáním kteréhosi františkána se obrátil; stal se františkánem a misionářem. Odebral se do Levante, ale upadl v zajetí mohamedánů; ti jej hodili do cisterny a nechali ho několik dní bez poťavy. Vykoupen byv ze zajetí, vrátil se do vlasti. Zemřel r. 1447. Svátek 31. října.

Bl. ANTONÍN STRONKONSKÝ, řeholní bratr františkánský v provincii spoletské v Italii, žil zapíravě. Kdysi byl nařčen, že podřezal 30 vinných keřů. Nehájil se. Byl mrskán po 30 dnů. Pak vyšla jeho nevina najevo. Poklekal mnohokrát za den k modlitbě. Masa a ryb nepožíval ani ve stáří. Zemřel r. 1471. Svátek 7. února.

Bl. GABRIEL FERRETI, minorita v marce Ankónské, † roku 1456; svátek 14. listopadu.

Ct. GABRIEL A S. MARIA, minorita toulousský; má název „Maria“, protože stále recitoval „Zdrávas Maria“. Sepsal řeholi „panen od Zvěstování Panny Marie“; zemřel r. 1531. Památka jeho je 22. srpna.

Bl. MAREK byl dříve lékařem, později minoritou v klášteře Panny Marie v Apenninách; byl horlivý kazatel. Zemřel roku 1496. Svátek 19. března.

Bl. VINCENC, minorita, bratr laik ve městě Akvile v Neapolsku, vynikal vzornou pokorou, zdrželivostí, trpělivostí v práci i ve snášení křivd, horlivostí v modlitbě. Zemřel r. 1504. Svátek 7. srpna (nebo 6. září).

Sv. JAKUB PICENSKÝ narodil se r. 1391 v Montebrandano v krajině Picenské, z chudých rodičů. Nazývá se také „*Jacobus de Marchia*“, protože rodiště jeho leželo v marce ankónské. Narodil se v neděli, proto původně dostal jméno Dominik (dies dominica, t. j. neděle). Vzdělání nabyl v Perugii. Kdysi byl přítomen pobožnosti františkánů v Porciunkule; byl jí velmi dojat a vstoupil do onoho kláštera. Pokládali jej za vzor dokonalosti řeholní. Svědomitě zachovával panickou čistotu. Nedal se přemluvit, aby přijal prestol arcibiskupský v Miláně. Provázel sv. Jana Kapistrana do Čech a do Uher. Jako papežský legát procestoval Italii, Slavonii, Uhry, Čechy a Polsko. Pro jakousi rozepři s bludaři o Svátosti oltářní byl pohnán před inkvisiční soud. Ale jeho nevina se prokázala. Zemřel goletý u Neapole r. 1479. Svátek 28. listopadu.

Bl. JAKUB DE BIRECTO; také *Dal-*

mata nebo *Illyricus* nebo *de Sclavonia* nazývaný, pocházel z Dalmacie a byl řeckým bratrem františkánským. Zemřel v Bitettu v Neapolsku roku 1485. Svátek 27. dubna.

Bl. KAMILA *Baptista* pocházela z italského rodu Varano; libovala si zprvu v krásných šatech, ve čtení světských knih a v tanci. Ale později se rozhodla dokonale sloužiti Bohu, vstoupila do kláštera klarisek v Urbínu a přijala jméno Baptista. Nejraději rozjímal o utrpení Páně. Říkávala, že by si přála, aby každý den byl Velikým pátkem. Žila v bezvýmínečné chudobě a poslušnosti. Zemřela v klášteře kamerinském roku 1527. Svátek 31. května.

Bl. LUDVÍKA (či *Aloisia*) DE ALBERTONIBUS, vdova, členka III. řádu sv. Františka v Římě, † r. 1533; svátek 31. ledna.

Bl. LUDVÍKA DE SABAUDIA, t. j. *Savojská*, manželka Hugona z Chalonsu, po jeho smrti pak klariska v Orbe, † r. 1503. Svátek 1. října.

Bl. AMADEUS, syn vévody lusitánského, vstoupil v městě Guadalupu do kláštera františkánského a konal tam nejnížší práce. Pak cestoval do Itálie maje úmysl přestoupiti do řehole přísnější. Kolem r. 1460 založil novou kongregaci, řečenou „Amadejskou“. Zemřel v Miláně r. 1482. Svátek 10. srpna.

Bl. DIDAK (*Diego* či *Santiago* či *Jakub*) narodil se v diecési sevillské; byl řeckým bratrem řádu sv. Františka; ačkoliv byl laik, zvolen byl kvardiánem v klášteře na ostrově Forteventura. Po-

zději se odebral do Říma a ošetřoval nemocné svého řádu s takovou pečlivostí a láskou, jako jen svatí dovedou. Vrátil se do Španěl, pokračoval v dokonalosti křesťanské a zemřel roku 1463. Svátek 13. listopadu (nebo 5. prosince).

Sv. PETRUS REGULATUS narodil se ve Vallodolidu (ve Španělsku); byl františkánem; nazývá se Regulatus, protože horlivě dbal o zachovávání regule či řehole. Zemřel r. 1456. Svátek 13. května.

Bl. BEATRIX DE SILVA narodila se roku 1424 v Portugalsku. Je zakladatelkou Františkánek „od Početí“. Zemřela 16. srpna 1490. Svátek 16. srpna.

GILLA či Aegydia z III. řádu sv. Františka v Toursu; rok smrti není znám. Památka 23. února.

Bl. ARCHANGELUS vstoupil do františkánského kláštera v Palermu na Sicilii; zemřel roku 1460. Svátek 5. července.

SIKARD, minorita barcelonský, † roku 1526. Památka 22. května.

Bl. KOLETA narodila se roku 1380 (nebo 1381) v Corvey v Pikardii. Její otec, jménem Robert, byl tesař. Koleta byla vyprošena na Bohu; neboť její matka byla šedesátiletá, když porodila dceru. Dala jí jméno „Mikuláška čili Koleta“, neboť byla přesvědčena, že jí Bůh dal dceru na přímluvu sv. Mikuláše, jehož vzývala. Koleta, dospěvši ve sličnou dívku, prosívala Boha, aby byla zohyzděna a nikomu se nelíbila. Rodiče její polepšili na její domluvu svůj život; matka přijímala pak každého týhodne svaté svátosti. - Koleta vstoupila do družiny beghinek. Ale život u beghinek zdál se jí málo přísný, proto

vstoupila do III. řádu sv. Františka a od-
tud přešla ke klariskám. Umínala si, že
zreformuje řád klarisek. Odebrala se ve
společnosti vznešené dámy, baronky de
Brisaio, do Říma. Protipapež Benedikt
XIII. je přijal laskavě a dovolil aby za
spolupůsobení ctihodného kněze františ-
kánského *Jindřicha z Balme* reformovala
kláštery klarisek ve Francii a ve Špa-
nělsku. (Papež Lev X. dal roku 1517 re-
formovaným františkánkám jméno „Ob-
servantky“.) Učinila tak, ale znepřáte-
lila si mnohé řeholnice, které ji nazvaly
„blouznílkou“. Milovala pokoru a po-
slušnost a přísně šetřila panenské čis-
toty. Zemřela v Gentu roku 1447. Svá-
tek 6. března.

Řečený Jindřich z Balme zemřel ro-
ku 1430 v kapli besançonské u přítom-
nosti Kolety. Památka jeho 23. února.

KATEŘINA BOSENSKÁ (z Bosny),
dcera illyrského krále Štěpána, byla man-
želkou bosenského krále Tomáše. Kdysi
vpadli Turci do zerně a stáhli Tomáši
kůži s hlavy, an ještě žil. Z hrůzy stal
se jeho syn mohamedánem. Kateřina
však uprchla do Říma. Vstoupila do III.
řádu sv. Františka a žila skutkům pobož-
nosti. Zemřela roku 1478. Památka 25.
října.

Bl. OLIVER MAILLARDI narodil se
v Bretoňsku; byl františkánem v Tou-
louse; zachovával řeholi „ad litteram“,
t. j. do slova, přesně. Zemřel roku 1502.
Svátek 21. července.

Ct. BOGUSLAV, minorita (v Bělehra-
dě?), byl kolem r. 1498 od Turků zabít.
Památka 15. května.

Bl. LADISLAV DZIELNOVSKÝ na-
rodil se r. 1440 v Dzielnově (Gielnow)
vruském Polsku. Po vykonaných studiích
vstoupil do kláštera františkánů obser-
vantů ve Varšavě. Všeobecně byl pokládán
za muže svatého; zvolen byv provinciá-
lem, napsal nové konstituce, které byly
generálním komisařem Ludvikem de la
Torre schváleny. Poslal misionáře na Li-
tevsko; tehdy se vrátilo mnoho Rusů do
lůna katolické Církve. Sepsal mnoho zpě-
vů, které po odpoledním kázání byly zpí-
vány. Byl chloubou řádu, slávou Polsky.
Sám na sebe byl přísný, k podřízeným
shovívavý. Zemřel roku 1505. Svátek 4.
května (nebo 25. září).

66. VZNIK PROTICÍRKEV- NÍHO HNUTÍ. LUTHER, ZWINGLI, KALVÍN

Původcem nesprávné reformy Církve
a proticírkevního hnutí v Německu byl
Martin *Luther*, mnich řádu augustinián-
ského a profesor na universitě ve Vitem-
berku v Sasku. Vymyslil si nové učení,
které lahodíc lidské pyšce, zalíbilo se vlaš-
ným křesťanům. Učil: Písmo svaté je je-
diným pramenem víry a každý může si
je svobodně a libovolně vykládati. Ke spa-
sení prý stačí pouhá víra, dobrých skutků
netřeba. Napsal: „Also machet auch der
Glaube, daß unser Dreck nicht stinkt.
Keine Sünde ist mehr in der Welt, denn
der Unglaube.“ Prvotným hříchem prý
byly rozum a vůle tak porušeny, že člověk

něco dobrého vykonati ani nemůže. Luther ponechal ze svátosti pouze dvě, křest a večeři Páně; ostatní svátosti zavrhl. O večeři Páně učil, že při proměňování se podstata chleba a vína nemění, nýbrž že spolu s chlebem je tělo, spolu s vínem je krev Kristova přítomna, a to pouze v okamžiku přijímání. Zavrhl oběť Mše svaté, vzývání svatých, víru v očištec. Zavrhl obřady církevní; zavrhl papeže jakožto hlavu Církve a učil, že v každé zemi panovník má moc a právo spravovati věci náboženské; knězem dle tohoto učení je každý člověk. Jménem lidu vykonává kazatel, bez svěcení na kněžství, bohoslužby; ty zavírají v sobě čtení Písma svatého, kázání, modlitby, zpěvy a večeři, podávanou pod obojí způsobou. - Zkomolené toto učení nazval Luther „čistým evangeliem“. Na kazatele dozírali později superintendenti. Roku 1542 byly zřízeny konsistoře, zeměpanské úřady s nejvyšší mocí církevní.

V tu dobu chtěl papež Lev X. v Římě dostavěti velkolepý chrám nad hrobem sv. Petra a nemaje sám k tomu potřebných peněz, dal sbíratí příspěvky po veškeré Církvi. Těm pak, kdož hodně přijali svaté svátosti a nějakým darem k tomu přispěli, uděloval odpustky. V Německu hlásali odpustky a sbírali příspěvky dominikáni, zvláště výmluvný Tetzel. Někteří z kazatelů kladli hlavní váhu na příspěvky peněžité a nikoliv na hodné přijetí svátostí; mnozí věřící se domnívali, že si získají odpustky, jen když dají příspěvky do Říma. Proti nesprávnému pojmání odpustků vystoupil Luther a

sepsal 95 thesí čili vět a dal je v předvečer svátku Všech Svatých roku 1517 přibítí na dveře zámecké kaple ve Vitemberku. These uzavíraly v sobě nejen popření odpustků, ale i jiné bludy. Papež zavrhl 41 bludných thesí, a když jich Luther neodvolal, vyloučil jej z Církve.

Ale Luther spálil papežskou bullu, v níž byla nad ním vynesena klatba, jakož i zákoník církevní před branou vitemberskou a tím se úplně odtrhl od Církve. Měl tehdy již mnoho stoupenců, mezi nimiž vynikali Karlstadt a Melancthon.

Císař Karel V. (1519-1556) svolal do Wormsu říšský sněm a vyzval Luthera, aby se tam dostavil a aby svoje bludné učení odvolal. Luther se sice dostavil, ale neodvolal, a proto byl dán i v říšskou klatbu. Avšak saský kurfirst Bedřich, přívrženec Lutherův, skrýval jej na hradě Wartburku. Tam bydlil Luther podejménem „rytíř Jiří“ po celý rok, věnoval se činnosti literární, spisoval katechismus a polemické spisy, upravoval překlad Písma svatého, ale tak, aby vyhovovaly jeho učení; list sv. Jakuba vyloučil. Německé překlady Písma sv. byly už před Lutherem. (Na př. v Kremsmünsteru je německý překlad bible pocházející z r. 1477.) V době samoty zakoušel prudké výčitky svědomí pro své vystoupení, ale nedbal jich.

Zatím se učení Lutherovo šířilo velmi rychle. Jeho odboj vyvolal jásot. K odboji se hlásili, kdož se neradi podrobovali církevní kázni, zvláště knížata (neboť dle nové nauky kníže se stal hlavou církve v zemi své), šlechta a města, neboť do jejich

rukou se vydávalo církevní jmění; lidu selskému se zamlouvala slibovaná svoboda. Nespokojenci se přidávali k Lutherovi, ale mnozí se odvrátili od církevního učení dále, než Luther. Záhy povstalo mezi jeho stoupenci více stran čili sekt; některé zavrhovaly křest dítek a znova křtily své přívržence, jiné vyhazovaly oltáře, ničily obrazy a sochy. Šířila se nekázeň, bujela úžasná nemravnost. Luther sám uznal: „Wie man sieht, dass die Leute jetz und geiziger, unbarmherziger, unzüchtiger, frecher und ärger, denn zuvor unter dem Papsttum,“ t. j. lze vidět, že lidé jsou nyní lakotnější, nemilosrdnější, necudnější, drzejší a horší než za papežství. Dravý proud bludů Lutherových hubil v lidu pokoj a lásku, rozněcoval divě vášně, zúšťavoval všude mrut mravní rozpoutanosti a rozbrojů. Mnozí chtěli podkopati veškerý řád společenský. Rolníci se vzbouřili proti vrchnostem, žádali od nich úplnou svobodu ode všech dávek, robot a jiných břemen; když jejich žádosti nebylo vyhověno, povstala tak zvaná selská válka; tehdy bylo spáleno více než 1000 klášterů, hradů a vesnic. Vzbouření bylo potlačeno, na 100.000 sedláků bylo zahubeno, lid byl nanovo ujařmen, poddanská břemena stala se ještě krutější. V tu dobu Luther pojal bývalou jeptišku Kateřinu z Boru za manželku; svému příteli Amsdorfovi oznamoval svůj sňatek, a zmíniv se o selské válce doložil, že ve Frankách zahubeno bylo 1000 sedláků, ve Švábsku též 1000 atd.

Na říšském sněmu svolaném r. 1529 do Špyru bylo ustanoveno, aby až do vše-

obecného sněmu církevního žádáné novoty se nezaváděly v církevních záležitostech. Ale stoupenci Lutherovi podali proti tomu ohrazení či protest, odtud nazváni byli „protestanty“. Roku 1530 byl v Augsburgu konán říšský sněm, a tu protestanté podali shromážděným stavům spis, jenž obsahoval jejich vyznání víry, sepsané Melanchtonem. Luteráni přijali název „evangelíci augsburského vyznání“ a odchýlili se takto na vždy od Církve katolické. I stoupenci a obdivovatelé jeho uznávali, že nemravný život Lutherův budil pohoršení. Na př. list jeho na jeho manželku zní: „Liebe Jungfrau Käthe, gnädige Frau! ... mir geht hier wohl! Ich fresse wie ein Beheme und saufe wie ein Deutscher, das sei Gott gedankt.“ Ve spisech Lutherových „Tischreden“ nejsou pouze věci peprné, ale i cynické a oplzlé. Jeví se v nich nesmířitelná nenávisť proti staré církvi. Ale nutno také uznati, že v nich Luther osvědčuje křesťanské přesvědčení a že řeč je místy dětinně prosta, srdečná. Při smrti Lutherově, r. 1546, bylo již severní Německo zcela, jižní pak z části protestantské. Příčinou náhlého vzrůstu toho bylo, že císař Karel V., jsa stále zaměstnán válkami s Francií a s Tureckem, nemohl proti novotám rázně vystoupiti. Protestantská knížata učinila mezi sebou spolek a začala i zbraňemi na císaře a na katolická knížata dorážeti.

Náboženský mír mezi katolíky a protestanty byl r. 1555 v Augsburgu uzavřen. Protestantským stavům říšským byla zaručena svoboda vyznání; uchvácené stat-

ky církevní byly jim ponechány. Ale bylo také stanoveno, že, kdyby nějaký biskup neb opat odpadl k protestantskému vyznání. ztratil i důstojenství i statky, jichž dosud požíval. Proti tomuto článku o zádržní církevní (*reservatum ecclesiasticum*) luteráné bouřlivě protestovali, ale týž nabyl platnosti. O lidu poddaném byla přijata zásada: *Cuius regio, illius religio*, t. j. čím vládá, toho víra; touto zásadou bylo přiřknuto knížatům a říšským městům právo, ustanoviti víru svým poddaným. Změnou vladaře měnila se i víra u poddaných; to bylo pak příčinou stálých svárů. Ve Falcu lid měnil svou víru v době 60 let čtyřikráte.

Oldřich *Zwingli* byl zprvu katolickým farárem v Curychu ve Švýcarsku, byl spíše humanistou než theologem a byl naplněn nenávistí proti Římu ještě dříve než uslyšel o díle Lutherově. Mravy jeho nebyly bez úhony. Učení jeho mělo za následek, že rada curyšská roku 1523 počala božiti oltáře, obrazy, kříže, varhany a že zavedla nový způsob večeře Páně. Příkladem Curychu následovaly i jiné kantony; na př. v Basileji šířil Jan Oekolampadius (*Hauschein*) novou nauku. Ale jiné kantony, Schwyz, Unterwalden, Uri zachovávaly víru katolickou tím pevněji. Napětí rostlo: roku 1531 došlo k boji u Kappela. Novotáři byli sice poraženi, *Zwingli* padl v boji, ale Švýcarsko zůstalo rozděleno v katolické a protestantské.

Kalvin nebyl knězem; hájil protestantství v Paříži roku 1533 a jsa proto stíhán vládou, prchl a přestěhoval se do Ženevy. Tam byl zvolen vrchním kazatelem; tam

provedl své nové učení v praxi. *Kalvin* tvrdil, že Bůh určil už od věčnosti díl lidí k věčné blaženosti, díl pak k věčnému zavržení bez ohledu na zásluhu nebo vinu jejich. Na tomto určení člověk nic nemůže změnit, ať žije jakkoliv. A těm, kdož jsou určeni k blaženosti, vniká při večeři Páně do duše jakási síla z těla Kristova s nebes; kdo není předurčen, přijímá pouhý chléb a pouhé víno. - *Kalvin* zavrhl všechny obřady církevní. K vedení církevní správy ustanovil jakousi konsistoř, mravní soud (*Rat der Alten*) ze 6 kazatelů a 12 laiků. Stoupenci jeho učení se nazývali „kalvíny“ nebo „vyznavači helvétského vyznání“ nebo také „reformovanými“. S luterány bývají společně nazýváni protestanty. Pomocníkem *Kalvinovým* byl Theodor Beza.

Povahou byl *Kalvin* zasmušilý, přísný, neústupný, nesnášlivý, mrzutý pro četné své neduhy. Sám zachovával přísný mrav a žádal tak i od svých stoupenců. Počínal si jako neobmezený vladař. Zakázal všem radost, zábavu, umění, nádheru. Velel dozírat na veřejný i domácí život jednotlivců. Svátky rodinné, slavnosti národní byly přísně zakázány. V Ženevě bylo trpěno pouze 5 hostinců. Chodit do nich bylo dovoleno jen za přísného dozoru církevního a světského. Kdo se odvážil odporovati, byl krutě potrestán vyhnanstvím nebo i smrtí. Lékař Michael Servet byl upálen, že brojil proti Trojici Boží. Jistý biskup Gruet řekl, že konsistoř *Kalvinova* je tyranská; za to *Kalvin* s kazatelnou ho nazval „psem“ a dal ho popravit. *Kalvin* zemřel roku 1564.

67. KTERAK SE PROTESTANTISMUS ROZŠÍŘIL. SEKTY PROTESTANTSKÉ

Učení reformátorů se šířilo rychle po všech krajinách evropských. Dvě příčiny rychlého šíření byly uvedeny v § předěšlém. Nelze zapírat, že v Církvi byly některé zlořády; reformátoři hlásali, že je odstraní, proto se mnozí přidržovali nového učení. - Reformátoři si všímali pilně obecného lidu, spisovali pro něj spisy v řeči národní a tím naklonili lid k nové nauce. - Uvolnili kázeň, odstranili zvyky a ustanovení, jež vlašným křesťanům byly na obtíž, zpověď, nerozlučitelnost manželství a j. V mnohých zemích byla protestantská víra násilím a brannou mocí zaváděna.

Dánský král Kristian II. (1513-1523) podporoval stoupence Lutherovy, kteří z Vitemberku se byli vrátili do vlasti. Též *Bedřich I.* (1523-1533). *Kristian III.* (1533-1559) dílo dokončil: zajal katolické biskupy, zabavil jmění Církve, vypověděl kněze pod trestem smrti a zbavil katolíky všech práv. (V Dánsku byla svoboda vyznání prohlášena r. 1849). V téže době upevnil se protestantismus i v *Norvěžsku* a na ostrově *Islandu*. (V Norsku bylo katolictví r. 1845 dovoleno, ale katolíci zůstali vyloučení z úřadů.) *Švédský král Gustav I. Wasa* (1523-1560) užil luteránství jako prostředku, aby zrušil politická práva biskupů a aby se zmocnil majetku církevního. *Jan III.* (1568-1592)

maje za manželku katolickou princeznu polskou Kateřinu, usiloval získati svůj lid pro Církev katolickou. Papež Řehoř XIII. poslal do Švédska Antonína Possevína z Tovaryšstva Ježíšova za příčinou vyjednávání. Ale úsilí to se nezdařilo ani za jeho vlády, ani za vlády jeho syna *Jana Sigmunda* (1592-1604). Za krále *Karla IX.* (1604-1611) byli někteří biskupové usmrceni a náboženství katolické bylo pod trestem smrti zapověděno. Dcera krále *Gustava Adolfa* (1611-1632) Christina zřekla se trůnu a vrátila se do lůna Církve katolické († 1689). Ve Švédsku bylo katolictví již 1709 dovoleno.

Za času Martina Luthera panoval v *Anglii Jindřich VIII.* (1509-1547). Ten se chtěl dát rozvésti se svou manželkou Kateřinou a hodlal si vzíti za manželku její dvorní dámu Annu Boleynovu; žádal papeže o zrušení svého dosavadního právoplatného manželství. Papež však k tomu nesvolil. Král tehdy propustil svou první manželku, pojal Annu za choť a na radu Tomáše Cranmera se odtrhl r. 1532 od Říma, prohlásiv sám sebe za hlavu církve. Proti těm, kdo ho nechtěli uznati za hlavu církve, zuřil; dal je do žalářů zavírat i utrácovati. Tak zemřeli biskup Jan Fisher a říšský kancléř Tomáš Morus; kromě nich bylo na sta lidí všech stavů a obou pohlaví povražděno. Vrtkavý král Jindřich VIII. dal svoje manželství s Annou Boleynovou prohlásiti neplatným a dal ji popraviti. Oblíbil sobě Johannu Seymourovou a dal se s ní oddati, a když při porodu zemřela, pojal za manželku Annu z Cleve; ale neshledav ji tak sličnou, jak

1. Sv. Jan Nepomucký 2. Blah. Anežka Česká

mu byla líčena, zapudil ji a zasnoubil se s Kateřinou Howardovou. Protože tato však nebyla před sňatkem pannou, dal ji popraviti a oženil se po šesté, s Kateřinou Parrovou. Ta přečkala zuřivého vlníka. Jindřich VIII. dal popraviti 22 biskupů, asi 551 kněží a řeholníků, 176 šlechticů, 153 měšťanů, 110 žen. Kláštery byly zrušeny a jmění jejich bylo zabráno. Po brzké smrti *Eduarda VI.* (1547-1553) následovala *Maria* (1553-1558). Ta chtěla v zemi opět zavésti viru katolickou, a to násilím; dala popraviti některé novotáře, jiné pak ze země vyhnala. Proto bývá od protestantů nazývána Marií krvavou.

Královna Alžběta (1558-1603) zapověděla přísně všecku bohoslužbu katolickou, zavedla učení Kalvínovo, dala sestaviti nové vyznání víry o 39 článcích, na něž poddaní museli přísahati. Ponechala zřízení biskupů, některé obřady, oltáře, roucha, svátky. Odštěpená církev v Anglii si dala jméno „vysoká církev“ nebo „anglikánská církev episkopální“ (t. j. biskupská). Její přívrženci slují „episkopální“ na rozdíl od „presbyteriánů“ (t. j. starších) nebo „puritánů“ (t. j. vyznavačů čisté nauky), kteří ve všem následovali Kalvína; ti zavrhovali zřízení biskupů a měli jen kazatele. Platnost kněžských svěcení anglikánské církve zanikla hned v letech 1549-1562. Zavínil to „Ordinál“ Eduarda VI., podle něhož nemohlo býti udíleno opravdové svěcení kněžstva. Wil. Barlow a Mat. Parker, kteří se přesně řídili Ordinálem, tím přerušili posloupnost v církvi anglické. - Katolíci byli pronásledováni peněžitými pokutami, tělesný-

mi tresty, těžkým žalářem, smrtí a čtvrcením. Kněžím katolickým byl pobyt v zemi zakázán; bylo jim zapověděno Mši svatou sloužiti, zpověď slyšeti, misionáře do domu přijímati. Edmund Kampion, první mučedník z Tovaryšstva Ježíšova, byl r. 1581 oběšen.

Také králové *Jakub I.* (1603-1625) a *Karel I.* (1625-1649) pronásledovali katolíky a olupovali je soustavně. *Karel II.* (1660-1685) byl proti své vůli nucen schváliti přísný zákon Test-Acte proti katolíkům. *Jakub II.* (1685-1688) zrušil Test-Acte a byl ke katolíkům přízniv. Za to byl ze země vyhnán. *Vilém III.* (1688 až 1702) opět obnovil zákony protikatolické. *Anna* (1703-1714) vydala ještě krutější nařízení proti katolickým Irům; na př. katolický kněz nesměl použiti šatu kněžského, na chrámech byly zakázány věže a zvony; byl-li jediný z příbuzných zemřelého Ira členem anglikánské církve, dědil, katolíci však vyšli s prázdnem: jestliže manžel nebo manželka odpadli k církvi anglikánské, mohli nový sňatek uzavřítí atd.

Ve Škotsku byl původcem reformace odpadlý kněz Jan Knox, stoupenec Kalvínův. Dědička trůnu Maria Stuartová chtěla si mírností nakloniti evangelíky; ale zakusila jejich zuřivosti. Přinutili ji, aby se vzdala trůnu ve prospěch nezletilého svého syna Jakuba VI. Učinila tak a utekla se k své tetě, královně anglické. Ale Alžběta ji věznila po 19 let a posléze roku 1587 ji dala popraviti.

V Irsku byli katolíci potlačováni, ožebračováni. Alžběta jim vnucovala novou

víru a liturgii v jazyku anglickém. Irové se chopili zbraně za víru a národnost. Angličané potlačili vzpouru a zabrali celý ostrov r. 1603. Také r. 1642 usilovali katoličtí Irové dobýti si svobody náboženské a politické, ale opět podlehli přesile Cromwella, protektora republiky. I byli nemilosrdně vražděni a o jmění olupováni. Usmrceno bylo tehdy 300 kněží; za hlavu katolického kněze byla slíbena odměna 5 liber sterlingů. Toto pronásledování irského národa trvalo až do amerického boje za svobodu (1775-1783). Avšak ani konfiskace ani popravy nezviklaly katolického přesvědčení národa irského. Tyranství dvě stě let trvající nedovedlo zvrátiti věrnosti Irčanů k Církvi katolické.

Ve Francii král František I. (1515 až 1547) zprvu netrpěl učení protestantského; vyhnal novotáře, mezi nimi Kalvína, ze země. Ale při tom z politiky podporoval protestanty v Německu. Totéž činil Jindřich II. (1547-1559). Do Francie vnikl kalvinismus; stoupenci Kalvinovi nazývali se tam „hugenoté“. Za králů *Františka II.* (1559-1560), *Karla IX.* (1560 až 1574) a *Jindřicha II.* (1574-1589) vyvolali hugenoté dlouhé spory a zhoubné války domácí, ve kterých na sta chrámů bylo zbořeno a tisíce životů lidských zmařeno. Za těchto válek se událo veliké povraždění hugenotů v Paříži o Bartolomějské noci (23.-24. srpna 1572) z příčin politických. K tomuto vraždění vyšel popud ode dvora krále jak sám prohlásil. Církev neměla na vraždě žádné viny; v radě královské nezasedal žádný biskup. Král Karel IX. oznámil pak všem dvorům

i papeži, že spiknutí proti jeho životu bylo odhaleno a v zárodku udušeno. Papež uslyšev zprávu a nevěda, že je lživá, kázal slaviti Te Deum na poděkování za záchranu rodiny královské; tím ovšem neschválil krveprolití. - *Král Jindřich IV. Bourbon-ský* (1589-1610) dal ediktem Nantesským kalvinistům svobodu náboženskou, ale hugenoté hleděli působiti dvoru nesnáze, aby se domohli větších svobod. Za krále *Ludvíka XIII.* (1610-1643) působili ve Francii výteční mužové, biskupové Bossuet a Fenelon, pak sv. František Saleský a sv. Vincenc de Paula. - *Král Ludvík XIV.* (1643-1715) zrušil edikt Nantesský a proto 67.000 hugenotů se vystěhovalo ze země, jiní byli násilím (dragonádami) pohnuti odejiti do neschůdných hor.

V Nizozemí se protestantismus rychle šířil. Císař Karel V. vydal přísné rozkazy proti kacířům. Nástupce jeho, španělský král *Filip II.* (1555 až 1598), dosadil tam za vladařku svou sestru Markétu a vystoupil rázně na obranu katolické Církve. Ale jako v Německu, tak i v Nizozemí chtěli se šlechticové obohatiti církevními statky a proto se přidali k novotářům. Jich použil proti nenáviděným Španělům princ Vilém Oranžský. Revoluční strana vstoupila ve spojení s Francií a s Anglií a dala si jméno „Geusů“ či žebráků. Geusové namlouvali Markétě, jako by nebojovali proti králi. Roku 1566 plenili chrámy a kláštery. Ve chrámu Matky Boží v Antverpách rozbili oltáře, obrazy, varhany, malovaná okna, zničili knihy, roucha; rouhavě si mazali svatými oleji obuv a šlapali boha-

prázdně po svátosti oltární. - Filip poslal do Nizozemí vévodu Albu s 10.000 muži, ale Geusové se zmocnili r. 1572 města Brielle, prohlásili Viléma Oranžského za svého náčelníka a začali zjevně válčiti proti svému králi; uchvátili Dortrecht a zradou dobyli města Gorkumu. Vůdce lupičské roty Vilém z Marky dal způsobem ukrutným zabít 19 kněží; ti se nazývají mučedníci Gorkumští. - R. 1581 zakázal princ Vilém Oranžský vykonávati katolickou bohoslužbu. Roku 1609 byla v severní části Nizozemska prohlášena nezávislá republika, ale jižní část (Belgie) zůstala věrna své víře i svému králi.

V *Prusku* uzavřel velmistr řádu Německých rytířů Albrecht Braniborský sňatek s princeznou dánskou, prohlásil majetek celého řádu za dědičný ve svém rodu a z Pruska učinil světské vévodství.

V *Polsku* za krále *Zikmunda II. Augusta* (1548-1572) měli luteráni, Čeští bratři a sociniáni jedno společné jméno „dissidenti“. Spojili se na sněmu Sandoměřském, konaném r. 1570. Obdrželi r. 1573 mírem Varšavským svobodu náboženskou. Víry katolické horlivě bránil biskup varmský (Ermeland), jménem Stanislav Hosius († 1579). Hnězdenský však arcibiskup Jakub Uchanski přál novotářům. Král *Sigismund III.* (1587-1632) byl katolík. Věrně mu pomáhali hnězdenský arcibiskup Stanislav Karnkovski († 1603), krakovský biskup Martin Biłobřeský († 1585), jesuité Jakub Wujek († 1597) a Petr Skarga († 1612) a dominikán Fabian Birkowski († 1636). Král *Vladislav IV.* (1632-1648) ustanovil r.

1644 schůzi v Toruni, aby se katolíci s dissidenty spojili. Ale úsilí jeho bylo marné. *Jan Sobieski* (1674-1696), týž, jenž osvobodil Vídeň, rovněž nemohl získati dissidentů; ti se smlouvali s Ruskem a s Pruskem a dali tak příležitost k rozdělení království polského (r. 1772, 1793 a 1795).

Do *Uher* přinesli nové učení jinochové, kteří studovali na německých universitách. Roku 1526 v bitvě u Mohače padli král Ludvík Jagailovec a mnozí biskupové. Statků církevních se zmocnili uherští šlechticové. Aby si svůj lup pojistili, přistoupili k víře protestantské. Král Ferdinand I. válce s Janem Zapolským a s Turky, kteří r. 1529 obléhali Vídeň a od té doby velkou část Uher obsadili, nemohl čeliti vzrůstajícím se protestantům. Ostrihomský arcibiskup Mikuláš Olahi se opřel protestantům, slavil synodu, zavedl r. 1562 řád Tovaryšstva Ježíšova do Uher, ale nemohl zadržeti postupu protestantů, kteří měli v magnátech Bathyanu, Forgáčovi a Nadasdyovi mocné ochránce. Hlavní šířitelé novoty byli v Uhrách odpadlý kněz Matěj Devay, nazývaný „uherský Luther“, v Sedmihradsku Jan Honter. S počátku vznášelo se luteránství, později obdrželo vrch kalvinství. Obnovitelem katolické víry v Uhersku byl Petr Pazmany, kardinál (zemřel 19. března 1637). Císař Maximilián II. (1564-1576) přál katolíkům, podobně Rudolf II. (1576-1612).

V dědičných zemích *rakouských* (t. j. v Rakousích, ve Štyrsku, v Korutanech, v Tyrolsku, v Krajině a v Přímoří), které císař Karel V. smlouvou Vormskou roku

1521 postoupil bratru svému Ferdinandu I., učení novotářů se valně nešířilo. Rod habsburský, ze kterého oba pocházeli, zůstal věren Církvi katolické a zabráňoval, seč byl, vniknutí evangelických vyznání do svých zemí, ale za příčinou válek s Turky nemohl rázně zakročiti. Kazatelé přicházeli z Vitemberka a šířili nové učení, na př. Karlstadt v Tyrolsku, Pavel Sperat (Spretter) ve Vídni a později v Jihlavě. - *Ferdinand I.*, jenž po smrti Ludvíka Jagailovce r. 1526 spojil Čechy a Uhry se zeměmi dědičnými a jenž takto položil základ k mocnářství rakousko-uherskému, přísně zakázal čísti a prodávati knihy protestantské, zavedl r. 1551 řád jesuitský do Vídně, ustanovil Petra Kanisia administrátorem diecése vídeňské a poručil zavésti oba katechismy Kanisiovy, malý a velký, do všech kostelů a škol. S toutéž přísností vystoupil proti protestantům i syn Ferdinandův Karel ve Štyrsku. Týž založil r. 1586 ve Štyrském Hradci universitu a dal ji pod správu jesuitům. Syn Karlův, Ferdinand, potomní císař pode jménem *Ferdinand II.* (1619-1637) zakázal ve svých zemích novoty a obnovil všude řád katolický.

V království Českém, k němuž tehdy náležely Morava, Slezsko (od roku 1292 s Čechy politicky spojené) a Lužice, bylo podle smlouvy Kutnohorské z roku 1485 a podle zápisu či majestátu Vladislava II. (1471-1516) dovoleno jen dvojí vyznání, totiž katolické a utrakvistické. Jiná vyznání byla v Čechách zapověděna a trestána; chtěla-li se v Čechách udržeti, musila se skrývati pode jménem vyznání

utrakvistického. Takto se skrývali i Čeští bratři. Za vlády krále Ludvíka Jagailovce (1516-1526) docházeli do Čech a na Moravu kazatelé evangeličtí. Luther znal poměry v Čechách. Na př. Václav Rožďalovický, člen utrakvistické konsistoře, dopisoval si s Lutherem. Doporučil radě pražské svého stoupence Havla Caheru. Cahera byl roku 1522 ustanoven administrátorem kališnické konsistoře a farářem týnským. Stavové zemští podporovali novoty. Městadřive katolická, Cheb, Jihlava, Olomouc, Brno, Znojmo, Opava, Vratislav zřejmě přála cizím kazatelům; s kazateli pak přicházelo takové množství Němců, že živlem německým ubíjeno bylo cítění vlastenecko-české. Takto protestantismus podporoval germanisaci. Na Moravě odpadl bývalý mnich želivský Martin Goschel, probošt kounický, v Mikulově kázal Baltasar Hubmayer.

Když císař Karel V. vedl válku proti protestantským knížatům německým, sdruženým ve Šmalkaldském spolku, žádal svého bratra Ferdinanda o brannou pomoc. Ferdinand slíbil a žádal šlechtu a města o přispění. Tehdy se ukázalo, jak velice strana utrakvistická a Čeští bratři se přiklonili k luteránství; neboť vyzvání králova nedbali, nepřispěli mu ku pomoci, protože nechťeli bojovati proti protestantům. Anobrž použili tísně královny k odboji, aby si na něm vynutili svobodu vyznání. Ferdinand I. dobyt roku 1547 u Mühlberku vítězství, potlačil vzpouru, potrestal její náčelníky, obnovil zákony Vladislavovy proti pikhartům dané a vypověděl Jednotu bratrskou, protože v od-

boji měla velkou účast. Jen katolictví a kališnictví bylo uznáno.

Ferdinand se snažil posílit stranu katolickou. Proto povolal do Čech řád jezuitský a zřídil akademii Klementinskou (Ferdinandovu), dal ji pod správu jezuitů. Prvním rektorem byl Václav Sturm. Ferdinand také obsadil arcibiskupství pražské, po 140 let uprázdněné, ustanoviv Antonína Brusa arcibiskupem pražským. Ferdinand zpozoroval, že strana utrakvistická je luteránstvím prosáklá a že kompaktát nedbá; i hleděl ji získati, a bude-li možno, s katolickou stranou sloučiti. Papež Pius IV. brevem z roku 1564 dal povolení; ale král přece nikoho nezískal, neboť utrakvistů téměř již nebylo; byli již protestanty, a ti se kalichem nedali přivést k Církvi katolické.

Maximilian II. (1564-1576) obdržel po otci Ferdinandovi Čechy, Moravu, Rakousy a hodnost císařskou. V jeho době hájil víry katolické biskup Vilém Prusinovský († 1572) a pak Jan Grodecký († 1574). Maximilian byl nečinný, protestantům nakloněný. Evangelíci a Čeští bratři vymohli na zemském sněmu roku 1567 zrušení kompaktát; ale nebyli tím uspokojeni a předložili císaři českou konfesi, sestavenou z augsburského, dílem z bratrského vyznání. Tato formule zavírala v 25 článcích učení Lutherovo, vyjma článek o večeři Páně. Císař Maximilian II. udělil r. 1575 ústně stavům evangelickým svobodu náboženskou a dovolil jim, aby si ustanovili 15 defensorů či obhájců po pěti z každého stavu (z panského, rytířského a městského),

kteří by spravovali záležitosti náboženské.

Rudolf II. (1577-1611) lnul ke katolické víře a vystoupil zprvu přísně proti evangelíkům. Podporovali jej arcibiskup pražský Zbyněk Berka z Dubé a biskupové olomoučtí, Stanislav II. Pavlovský († 1598) a František Dietrichstein († 1636). Rudolf obnovil sice zápis čí majestát krále Vladislava z roku 1508, ale svého nařízení nemohl provést. Kromě toho vznikla v Uhrách vzpoura, vedená sedmihradským knížetem Bocskaiem. K tomu přistoupil spor mezi arciknížaty habsburskými; ti prohlásili bratra císařova Matyáše panovníkem a hlavou celého rodu. Matyáš obdržel r. 1608 Uhry, Rakousy a Moravu. Evangelíci použili této příležitosti, sporu mezi oběma císařskými bratry, a se zbraní v ruce vymohli na Rudolfovi zákon ze dne 9. července 1609, zvaný majestát. Tímto zákonem byla evangelíkům dána úplná svoboda náboženská a byla jim odevzdána utrakvistická konsistoř i universita. Bylo jim znova dovoleno ustanoviti sobě defensory ze všech tří stavů. Kromě toho jim bylo přiřknuto právo stavěti kostely a zřizovati školy na statcích královských, panských i v městech královských.

Sekty protestantské jsou kromě jiných:

1. *Anabaptisté* čili novokřtenci zavrhovali křest dítek a proto znova křtili dospělé své přívržence. Bývalý kněz Menno Simonis († 1561) stal se jejich reformátorem, spořádal jejich ústavu i mravouku i věrouku. Dle něho nazývají se také mennonité.

2. *Unitáři* čili *socinidani* upírali nejsvětější Trojici (proto se nazývají unitáři

či jednotníci) učíce, že jest pouze jedna božská osoba. Laelius Socinus ze Sieny († 1562) a jeho příbuzný Faustus Socinus jsou jejich zakladateli. Sociniané tvrdili, že člověku není třeba více věřit, než co rozum chápe.

3. *Kvakerové* (to jest třesoucí se před vnitřním hlasem božským), nemají kazatelů; ve shromáždění káže, kdo se vnitřním, božským hlasem k tomu cítí puzen. Jejich původcem je Jiří Fox, anglický obuvník († 1691). U nich není žádného rozdílu mezi stavy; žijí prostě, vzdalují se všelikých rozkoší pozemských, přísahy, služby válečné. Jejich hlavním sídlem v Evropě je Sedmihradsko.

4. *Ochranovští* či *Herrnhuti* (Hutberg v Lužici) mají původcem hraběte z Zinzendorfu, jenž na svém statku v Lužici založil r. 1622 osadu náboženskou z českých bratrů, luteránů a j., nehledě ani tak na jednotu víry, jak na společný, přísný mrav.

5. *Methodisté* mají původ od Wesleye v Anglii, k němuž se přidružil Witefield († 1770). Ve svých shromážděních tančí a poskakují, říkajíce, že duch Páně je poháněn a že jsou omilostněni darem řeči. A protože vydávají ze sebe zvuky štekotu nenepodobné, nazývají se barkeři či štekavci. Nebo se nazývají „Jumpers“ t. j. skákající.

6. *Svedenborgiáni*, založeni od Svedenborge († 1772), mineraloga švédského, jsou sektáři s blouznivými naukami a s pověřenými zvyky. Nazývají se také „církve nového Jerusalema“.

7. *Irvingiáni*, založeni Irvingem, kazatelem švédským († 1834), učí, že znovu zavedli dobu apoštolskou, vychlou-

bají se dary proroctví, řeči a zázraků. Jejich liturgie je podobna liturgii katolické. Mají též oltáře.

8. Sekta *Nazarenů* vznikla v jižním Uhersku roku 1869; ti prohlašují vojenskou službu, soudy a politické volby za nedovolené, hierarchii za nepotřebnou.

9. *Mormoni* či „Svatí posledního dne“ byli založeni Josefem Smithem v Severní Americe († 1844), jenž tvrdil, že našel na kovových deskách nové zjevení Boží, které pak napsal ve zvláštní knize *Mormonově*. (Mormon prý byl nábožný osvícený muž, který žil v Americe před dávnými časy.) Kommunismus a náboženství jsou u Mormonů nejen dovoleny, ale i záslužny. Ústava je theokratická.

10. *Spiritisté*, jejichž původcem je Fox, tvrdí, že mají styky s duchy; rozšířili se od r. 1848 z Ameriky do Evropy.

11. *Adventisté* očekávají brzký příchod Kristův; původ k sektě dal William Miller v Americe († 1849).

12. *Armáda spásy*; ti to byli roku 1865 v Londýně vojenským způsobem organizováni od Williama Bootha († 1912) a jeho manželky Kateřiny Mumfordové († 1870). Účel: polepšiti pijany a osoby nečistotě oddané. Odmítají křest, večeři Páně.

68. VŠEOBECNÝ SNĚM CÍRKVNÍ V TRIDENTĚ. PAPEŽOVÉ STOLETÍ XVI.

Papežové Lev X., Hadrian VI. a nástupcové s bolestí pozorovali počínání protes-

tantských reformátorů a snažili se zbloudilé uvést do Církve zpět a zastaviti roztržku národů. Zlo bludaři způsobené bylo horší než za předešlých století. Bludaři dřívější útočili jen na jednotlivé články víry, ale tentokráte protestanté podkopávali celý základ víry katolické a zaváděli nová pravidla života. Proto bylo třeba všeobecného sněmu církevního, aby základy víry byly upevněny a aby život křesťanský byl dle předpisů víry upraven.

Pro mnohé překážky svolán byl sněm církevní teprve r. 1545 do Tridentu. Sdvojitým přerušením trval sněm až do r. 1563. Protestanté byli na sněm pozváni, bezpečnost jim byla zaručena; ale nepřišli. Konáno bylo 25 schůzí, katolické učení bylo vyloženo v kapitolách, bludné učení bylo zavrženo v kanonech a pak následovala ustanovení o kázni (de reformatione). Ve čtvrté schůzi (sessio) sněm prohlásil Písmo svaté a ústní podání (tradici) za prameny zjevení Božího, vypočetl knihy Písma svatého, které Církev za pravé přijímá (kánón), a prohlásil latinský překlad Písma svatého od sv. Jeronyma pořízený za autentický překlad. V páté a šesté schůzi sněm přesně stanovil učení katolické o hříchu dědičném a o ospravedlnění. V sedmé, třinácté, čtrnácté, dvacátéprvé a dvacátéčtvrté schůzi pojednal o svátostech a o Mši svaté. V dvacátépaté (poslední) schůzi vytkl učení katolické o očištění, o odpustcích a o účtě svatých.

Dekrety o kázni nařizovaly výchovu duchovenstva, zřizování theologických

ústavů, stanovily způsob, jak mají býti usazováni kněží v uprázdněná obvodí; předešly duchovenstvu povinnost residence, jednoduchost v oděvu a v domácnosti; ukládaly biskupům povinnost visitovati diecése, konati synody. Jiné dekrety zakazovaly souborj a četbu nebezpečných knih. Sněm dal vypracovati katechismus pro duchovní pastýře a sestavil Tridentské vyznání víry, na něž je přísahati osobám duchovním před nastoupením úřadů a těm, kdož z protestanství se vracejí do Církve (Professio fidei Tridentina). Sněm obnovil staré zákony církevní a přidržoval všechny křesťany k bedlivému jich plnění zvláštním k tomu zřízeným úřadem. (Církevních nejvyšších úřadů při vládě papežské v Římě jest 11. Jmenují se kongregace.) Bylo stanoveno, aby papež jmenoval kardinály ze všech národů, aby do řehole nikdo nevstupoval z přinucení a že sňatky manželské lze platně uzavíratí toliko před vlastním farářem a dvěma svědky. Sněm upravil mešní knihu a breviář.

Za doby sněmování zemřeli papežové Pavel III., Julius III. a Pavel IV. Papež Pius IV. (1559-1565) bullou „Benedictus Deus“ potvrdil všechna ustanovení sněmu Tridentského a zřídil komisi, jež by provedla usnesení sněmovní. Papežská Stolicе za spolupůsobení vynikajících biskupů, kněží a řeholníků, zvláště sv. Karla Boromejského, sv. Františka Saleského a sv. Vincence z Paula se starala, aby ustanovení sněmu byla provedena. Sněmem Tridentským bylo probuzeno mezi katolíky nadšení pro víru Ježíše Krista, Cír-

kev byla posílena, takže opět pevně stála a zazářila bývalým leskem k obdivu Evropy, k úžasu protestantů, kteří mysleli, že svým odpadem ji vykopali hrob. V lůně Církve nastal čilý život: umění a vědy se povznesly opět ke značné výši, vznikly nové řády, které budily v srdcích lidu lásku k Církvi a horlivost v konání šlechetných skutků. A co Církve odpadem některých národů k protestantismu ztratila, nabyla mnohonásobně tím, že v dalekých zemích u národů pohanských se ujala katolická víra.

Papež *Lev X.* (1513-1522) podporoval štědře vědu a umění, byl vlivný v jednání, čistý a neúhonný v mravech, avšak trpěl nestoudností ve svém okolí; na jeho dvoře byla provozována dvojsmyslná divadla a *Lev X.* se jich účastnil. Také jeho politika byla dvojsmyslná a neupřímná. - *Hadrian VI.* (1522-1523) nezměnil svého jména jako papež; byl muž zbožný, přísný na sebe; toužil po dokonalosti. Nebyl s to utišiti bouři Lutherem způsobenou, ba ani zlořády ve svém okolí vykořeniti. - *Klement VII.* (1522-1534) se dožil odpadu Anglie od Církve. - *Pavel III.* (1534-1549) byl jako papež veliký; statně hájil práv Apoštolské Stolicе, ale staral se příliš o povýšení svého rodu. Než vstoupil do stavu duchovního, byl ženat. Měl syna a dceru. - *Julius III.* (1549-1555) byl v mladších letech prudký a zlostný, pak se stal mírným. Povyšoval své příbuzné, ale tak, že mu z toho nevznikly obtíže. - *Marcel II.* (1555) zavedl skrovné domácí hospodářství, ale zemřel záhy. - *Pavel IV.* (1555-1559) na-

zýval se dříve Petr Caraffa a žil poněkakou dobu ve společenství několika kněží o samotě na vrchu Pincio. Z tohoto společenství vznikl řád theatinský. Pavel IV. vydal přísná nařízení proti nepořádkům v římské kurii. Chtěje omeziti lichvu židů, odkázal je do zvláštní části města (Ghetta) a předepsal jim zvláštní kroj. Římanům odpustil mnohé poplatky a opatřil jim obilí. Ale byl oddán nepotismu, a to tak dlouho, až se přesvědčil, že příbuzní ho oklamali.

Pius V. (1566-1572) pečoval, aby nálezy a výnosy církevního sněmu Tridentského byly ve všech státech přijaty a zachovávány. Vydal roku 1566 „Katechismus z nařízení sněmu Tridentského k pastýřům duchovním.“ (Vydán česky Dědictvím sv. Prokopa, Praha, r. 1867). Pak zavedl opravený římský breviář a missál. Povzbuzoval španělského krále Filipa II., aby rázně vystupoval proti bludařům. Pius vyobcoval z Církve anglickou královnu Alžbětu, když krvavě pronásledovala katolíky, podporoval francouzského krále Karla IX. v boji proti hugenotům vojskem a penězi, takže Karel zvítězil u Montconturu r. 1569 nad hugenoty. Další podrobnosti z jeho života viz § 73.

Řehoř XIII. (1572-1585) byl muž veliké moudrosti a vroucího srdce. Dal zrevizovati knihy „Corpus juris canonici“. Založil v Římě kolej německo-uherskou, a pro vzdělání duchovních z cizích národů 23 ústavy, zřídil akademii ve Vídni, v Praze, v Olomouci, ba i v Japonsku. Založil nunciatury ve Vídni a jinde, aby

1. Sv. Růžena Limská 2. Sv. Růžena Viterbská 3. Sv. František de Pauli

4. Sv. František Saleský

bděly nad prováděním ustanovení trident-
ských. - Snahou učenců, zvláště Aloise Gi-
glia byla ukončena oprava kalendáře a
papež Řehoř XIII. opravu uvedl v plat-
nost. Bulou ze dne 24. února 1582 na-
řídil, aby téhož roku po 4. říjnu hned
následoval den 15. října a aby každý čtvrtý
rok byl přestupný, vyjma letopočty za-
končující století, v nichž počet stovek ne-
ní dělitelný čtyřmi beze zbytku. (Tento
kalendář byl od katolíků s pochvalou při-
jat; u protestantů se ujal teprve r. 1775.
V Čechách byla r. 1583 provedena oprava:
po 7. lednu se psalo hned 17. ledna.
Církev řecká a ruská ho nepřijaly; jsou
o 13 dní za námi.) - V životě choval se
vzorně; svého syna Giacomu učinil sice
kastellánem Andělského hradu; ale na
větší hodnost ho nepovýšil.

Sixtus V. (1585-1590), přítel vědy a
umění, rozšířil Vatikánskou knihovnu,
knihtiskárnu, vystavěl v Římě velkolepý
dům pro poutníky, ustanovil přesný po-
čet kardinálů, totiž 70, a to 6 biskupů,
50 kněží, 14 jáhnů. Zřídil kongregace
(Consistorialis, s. Officii, s. Rituum, su-
per negotiis Regularium) a poručil, aby
biskupové v určitých dobách se dostavo-
vali do Říma a podávali zprávy o stavu
svých diecézí. *Urban VII.*, *Řehoř XIV.*
a *Innocenc IX.* panovali jen krátce. *Kle-
ment VIII.* (1592-1605) znovu revido-
val breviář, missál, *Pontificale romanum*,
Caeremoniale episcoporum. Roku 1600
byl slaven jubilejní rok, ve kterém přišlo
do Říma kolem tří milionů poutníků.
Klement VIII. byl vzorný kněz a neú-
navný pracovník.

69. ŘÁD TOVARYŠSTVA JE- ŽÍŠOVA ČILI ŘÁD JESUITSKÝ. SVATÍ TOHOTO ŘÁDU V XVI. STOLETÍ

Mezi řády, které v XVI. století vznikly,
vyniká svou rozšířeností a působností řád
jesuitů, založený svatým Ignácem Loyol-
ským. Hlavním cílem bylo jim šíření větší
slávy Boží. Činnost jejich byla úžasná;
vztahovala se na všechny obory působení
církevního. Jako profesori vychovávali
mládež ku zbožnosti a k všestranné vzdě-
lanosti na svých gymnasiích a na vyso-
kých školách. Jako misionáři utvrzovali
náboženský život mezi křesťany a hlásali
víru pohanům v Americe a v Asii. Hájili
neohroženě pravdy katolické, stáli pevně
jako dobře uspořádaný vojenský šik, jako
diamantová, neproniknutelná zeď odrá-
želi útoky na víru, zastavili postup pro-
testantismu a provedli v mnohých zemích
obnovu katolického náboženství, na poli
milosrdenství a vědy si získali podivu-
hodné zásluhy. Pro svoji učenost byli vo-
láni za vychovatele, zpovědníky, za rádce
papežů a panovníků. Řád se rychle roz-
šířil do všech křesťanských zemí, všude
nabyl vážnosti a znamenitého vlivu. Li-
šil se od jiných řádů svým účelem a svou
ústavou. Účel řádu je podnikati vše ne
pouze k slávě Boží, nýbrž k větší slávě
Boží (*Omnia ad majorem Dei gloriam*).
Jesuité nevěnovali se pouze jedné čin-
nosti jako jiné řády, na př. rozjímání o vě-

cech spasení duše se týkajících, nebo msiím, nebo výchově nebo charitativní činnosti, nýbrž spojují všechny ty cíle dohromady, jak toho žádá potřeba. Jejich vyučování bylo methodické, vždycky spojovali náboženství a vědu, vychovávali člověka na člověka a na křesťana katolíka. V Čechách vynikli jesuité Jiří Plachý († 1659), Bohuslav Balbín († 1688), Matěj Václav Steyer († 1692), Stanislav Vydra († 1804) a jiní.

Dle *ústavy* zavírá v sobě řád: novice, scholastiky, pomocníky duchovní (kněze) a světské (či bratry laiky) a professy. Noviciát trvá dvě léta. Novic žije v odloučenosti, v kontemplaci a modlitbě, beze studií. Jsa asi třicítiletý, světí se na kněze; předchází jej soukromé sliby. Pak nastává „zkušební rok (tertius annus probationis)“, v němž opět beze studia prožiti má „školu srdce“ (scholam affectus). Poté kandidát skládá slavné či veřejné sliby a stává se „professem“, který se zavazuje čtvrtým slibem neobmezené poslušnosti papeži anebo se stává pouze „duchovním pomocníkem“ (coadjutorspiritualis). O poslušnosti jesuitů napsala sv. Teresie: „Jesuité poslouchají tak, že není ani možno se pohnouti, než dle vůle představených.“ Scholastikové jsou studující. Tito, pak bratři laikové a kněží skládají tři obyčejné sliby. Z professů se volí generál řádový. Generál ustanovuje provinciály, rektory (t. j. představené koleji). Provinciál ustanovuje superiory (v residencích).

Ústavení je přísně monarchická, neboť náplň moci nespočívá v generálu, nýbrž v souboru professů. Generální kongre-

gace (shromáždění) je sbor zákonodárný a podléhá jí jak generál, tak všichni členové Tovaryšstva; ta volí generála na 6 let; generál musí přebývat v Římě a je podroben papeži samému. Generálovi jsou přiděleni rádcové (assistantes) od generálního shromáždění na 3 léta zvolení. Generální kongregace může generála složit z úřadu, kdyby se prohrěšil proti čistotě nebo kdyby nemovitě statky prodal nebo bludařem se stal. Dosud však žádný generál řádový nebyl sesazen.

Způsob života má se dle úmyslu Ignácova podobati obvyklému způsobu života pořádných kněží světských. Žádný zvláštní hábit nebyl předepsán. Není společného kůru, t. j. společného konání kněžských modliteb. Členové řádu nesmějí přijmouti hodnosti církevní, leč rozkáže-li papež.

Protože jesuité břitkou zbraní odráželi útoky liché vědy proti pravdám náboženským, byli od odpůrců nenáviděni. Zvláště od protestantů. Jesuité znenáhla dosáhli také velikého jmění a proto měli mnoho závistníků a nepřátel, kteří proti nim brojili, pomluvami a lži proti nim pracovali. (Viz P. Duhr S. J. „Bajky o jesuitech“.)

Sv. IGNÁC (rodným jménem Inigo či Eneko Lopez de Recalde nazývaný) narodil se roku 1491 na otcovském zámku Loyole v krajině Guipuzcola v severním Španělsku. Otec se jmenoval Don Bertram (či Bestram) Janeza, matka Mariana, rozená Saez de Balda. Nebyli zámožní. Měli 12 dětí. Ignác, nejmladší, byl vychováván pro službu vojenskou. Jako pa-

nož na dvoře kastilského krále Ferdinanda se učil vojenskému a uhlazeným způsobům. Maje ohnivou mysl a jsa poněkud prchlý, znechutil si jednotvárnou službu na dvoře královském a toužil po službě vojenské, aby došel vyznamenání a slávy. Maje 26 let přestoupil k vojsku. Měl krásnou postavu, byl udatný, mužný, laskavý k podřízeným, nezištný, ale jeho život nebyl bez úhony. Mladické náruživosti držel na uzdě spíše z ohledu na vojenskou čest, než z náboženských pohnutek. Byl ctižádostivý, marnivý a liboval si po způsobu jiných vojinů ve světských rozkoších.

Roku 1521 vypukla válka mezi Španěly a Francouzy. Francouzové se zmocnili království navarrského a stanuli před hlavním městem Pampelonou. V tamní posádce bojoval také Ignác. Ostatní důstojníci chtěli tvrz vydati, ale Ignác se postavil na zřícených hradbách v čele svých vojinů proti útočníkům. V tom kus kamene, který urazila dělová koule, zasáhl ho do levé nohy a roztránil mu pravou nohu. Ignác padl. Vojinové se vzdali. Francouzové se chovali k Ignácovi z úcty k jeho udatnosti zdvořile a dali jej na nosítkách dopravit do rodného, odsud dosti vzdáleného zámku loyolského. Poranění bylo velmi nebezpečné. Vykonána byla bolestná operace, lékař zlomil srůstající již kosti a spojil je opět, ale jiným způsobem. Zdálo se, že Ignác podlehne nemoci. I byl zaopatřen svátostmi umírajících. Ale bolest měla příznivý průběh. Ignác povstal s lože; avšak s hrůzou zpozoroval, že pravá noha se mu značně zkrátila a že pod kolenem vyčnívá

kost zle napravená. Následky rány více ho bolely než rána sama. Vydal se opět k lékařům, neboť se obával, že by nemohl nositi vkusnou obuv, která tehdy přišla do módy. Lékař přerezal kost, natahoval nohu, ale spíše mučil než léčil. Ignác byl mrzut, že mu bude zanechati vojenské služby a že má trvati na lůžku v nečinnosti.

Aby si ukrátil dlouhou chvíli, žádal nějaké čtení, zajímavé knihy o rytířských dobrodružstvích. Prohledali celý zámek, ale nenalezli tam takové knihy. Nalezli pouze dvě knihy duchovní od kartuziána Ludolfa (či Landolfa) Saxona († 1330) sepsané. Nápis jejich zněl: „Život Pána Ježíše“ a „Životy svatých“. V takovém čtení voják Ignác neměl zalíbení. Nemaje jiných, probíral se v nich. Zprvu ledabyle, ale čím dále četl pozorněji, až se mu zalíbilo v těchto knihách tak, že se dnem i nocí jimi obíral. Podívoval se skutkům světců čta, jak milovali Boha a jak se zapírali; žasl poznávaje, že mezi umrtvenými poustevníky byli urození a učení mužové; byl uchvácen čta o statečnosti svatých. „Tihle svatí!“, ozval se v jeho duši hlas; „co vykonali oni z lásky k Bohu a pro spasení své duše! A co jsem vykonal já? Oni také byli jen lidé jako já; proč bych nemohl činiti, co činili oni? Což, abych následoval sv. Františka nebo sv. Dominika?“ V tu chvíli nastal v jeho duši obrat. Ale dlouho bylo mu ještě zápasiti s vlastním srdcem. Stará ctižádostivost a pak tajná náklonnost k jisté kastilské šlechtičně se pokoušely o něho.

Ignác četl dále; ale zpozoroval, že mezi

těmito dvěma směry myšlenek je veliký rozdíl. Myšlenky světské zůstavovaly v jeho srdci trapnou prázdnotou, kdežto rozjímání o Kristu a o jeho následovnících zanechávalo po sobě duševní radost a klid. I vstával v noci, oplakával své hříchy a modlival se před obrazem Rodičky Boží; umínil si, že dá výhost světu a že zasvěti svůj život Bohu. Přemýšlel, kde by měl život o samotě a v pokání trávit. Snad u kartuziánů? Nařídil sluhovi, aby se odebral do Burgosu a tam aby vyzkoumal zařízení a obyčje tamějšího kláštera kartuziánského. Sluha vykonal, co mu bylo nařízeno, ale Ignác váhal a chtěl se rozhodnouti, až se vrátí ze zamýšlené cesty do Jerusalema. Bratr jeho Martin postřehl, jaká změna se stala s Ignácem. Domlouval mu: „Nechtějž pro nerozumné blouznění opouštět vojenského života. Proslavil ses, vše se na tebe usmívá; bylo by pošetilé zřikat se slávy.“

Ale Ignác vytrval. Předstíraje návštěvu u vévody navarrského, vsedl jednoho dne r. 1522 na kůň, vydal se na cestu, propustil sluhy, kteří ho dosud provázeli, a jel sám do proslaveného kláštera na Montserratě. Cestou dohonil jakéhosi Maura; po obyčejných otázkách se rozhovořili o Montserratě a o účtě k Panně Marii. Maur se posmíval víře katolické a zvláště účtě k Panně Marii, a pak popohnav mezka, se smíchem odejel. V Ignáci vzkypěla krev: „Jakže? Má-li křesťanský vojin nechatí urážku Matky Boží bez trestu?“ a již již si umínil dohoniti Maura, aby ho srazil mečem; ale pak si vzpomněl, že takový soud by byl neoprávněný a že křesťan

se má řídití zásadami Kristovými. Proto nestíhal rouhače. V nejbližší vesnici si koupil, čím se opatrovali poutníci do Svaté země, řízu z hrubého plátna a provaz místo pasu.

V poutním chrámě montserratském vykonal generální zpověď, přijal Tělo Páně, stál či klečel po starém rytířském obyčeji celou noc na čestné stráži před oltářem Panny Marie; poté zavěsil na piliř svou zbraň, aby osvědčil, že už nebude sloužiti světu, nýbrž výhradně Bohu. Svůj šlechtický oděv daroval žebráku a odebral se do blízkého městečka Manresy (v provincii barcelonské). Tam byl špitál pro choré i chudé. Ignác zaklepal na bránu, prose o vpuštění; vpustili ho a slíbili mu byt a stravu. Ignác sloužil nemocným, stlal jim lůžka, obvazoval rány, čistil vředy. Vyprošoval si chléb dům od domu. Podnikal krutý boj se smyslností a pýchou, chtěje konati hrdinské pokání za dřívější křehkosti; modlitbě věnoval denně sedm hodin, oděn byl drsnou žíní a bodlavým řetězem, denně dvakrát se bičoval neznaje slitování se svým tělem. Spal na holé zemi, maje pod hlavou kámen nebo kus dřeva. Lidé se mu smáli pro jeho podivný oblek; děti za ním běhaly; jistý mladík posměšně napodoboval jeho posunky a chůzi. To byla těžká zkouška pro Ignáce; šlechtické pojmy o cti se v něm ozývaly a žádaly trest a pomstu. Ale myšlenka na mučeného Krista tlumila pobouřené city. Sočima sklopenýma se vracel do špitálu a modlil se za nepřítelé, jenž ještě zdaleka ho hanobil.

Avšak za nedlouho se roznesla pověst,

že ten cizí poutník je ze vznešeného rodu; jali se ho ctíti, a proto Ignác se uchýlil do blízké zarostlé, nepřístupné jeskyně. Ale bylo mu podstoupiti i vnitřní boj. Namanuly se mu myšlenky: „Co tu děláš? Narodil ses ve šlechtickém domě, jako křesťanský voják mohl's vykonati mnoho pro čest a slávu Boží, a tu jen rozmnožuješ řadu žebráků! Vytrváš-li v této kajícínosti? Snad ještě 50 let?“ A ještě jiné myšlenky ho znepokojovaly, ne sice pokušení proti čistotě, ale pochybnosti, na příklad: „Rozuměl-li mi zpovědník, když jsem se mu vyznal z toho a toho hříchu? Mám-li přistoupiti ke stolu Páně čili nic? Snad hněvám Boha, ať činím co činím?“ Kněží z řádu dominikánského chtějíce vyléčiti jeho chorou duši, nařídili mu, aby po nějaký čas bydlel v klášteře. Ale pokušení nepřestávala. Zmocnila se ho malomyslnost, beznadějnost, myšlenka, aby se vrhl s okna cely do propasti a takto si vzal život. Ale ihned si pravil: „Nikdy! Nikdy! Pane můj, ničeho se nedopustím, co by uráželo tvou velebnost.“ A tak trvaly černé chmury suchopárnosti a nepokojů nějaký čas, ale s pomocí milosti Boží Ignác přetrpěl krutý boj, zhostil se vši beznadějnosti a pocítil v srdci žádoucí mír.

Za svého pobytu v jeskyni u Manresy složil Ignác osnovu „duchovních cvičení“ (Exercitia spiritualia), návod, jímž má býti člověk odvrácen od hříchu a veden na cestu dokonalosti. „Duchovní cvičení“ jsou jaderný souhrn všech nauk o duchovním zušlechtnění lidského srdce. Při rozjímání závodí spolu obrazivost, paměť,

rozum a vůle. Základem mají nauku: K čemu je člověk na světě stvořen? Na konec praví Ignác: „Přijmi, o Pane, všecku moji svobodu, paměť, rozum a vůli. Tys mi je dal, Tobě je vracím. Jen svou lásku a milost mi dej, a jsem bohat a nic jiného nežádám.“ - Spis byl roku 1548 papežem Pavlem III. schválen. Papež Řehoř XVI. udělil těm, kdož se těmto duchovním cvičením podrobí, plnomocné odpustky. Tyto zlaté rady byly od mistrů duchovního života v tomto směru uznány za nejlepší a vzbudily obdiv svou jadrností a účinností tím více, ježto Ignác tehdy nebyl vzdělán ani ve vědách vůbec ani v bohosloví zvláště. František Saleský říkával: „Tato duchovní cvičení obrátila více hříšníků, než písmen obsahují.“ - (Viz: „Duchovní cvičení“ sv. Ignáce z Loyoly. Přeložil Jar. Ovečka T. J. Na Hostýně 1921.) Roku 1523 Ignác se vydal na cestu do Jerusalema. V Barceloně se zdržel asi tři neděle. Zbožná paní Isabella Roserová (nebo Rosellová) ho zpozorovala a s dovolením svého manžela zaplatila za Ignáce cestovné na loď. Ale peněz na cestu nepřijal. V Římě obdržel od papeže Hadriana VI. povolení a požehnání a odebral se do Benátek. Na cestě budila jeho hubená tvář, tělo posty a mrtvením nachýlené, všeobecný postrach: zavírali před ním dveře a házeli mu oknem kousky chleba. Z Benátek se plavil do Palestiny. Plakal radostí, když před sebou spatřil město Jerusalema, a vroucně líbal místo, kde Kristus Pán byl ukřižován. Tyto jeho pocity známe z deníku, do něhož je zapisoval. Jeho touha se nesla k tomu, aby mohl hlásati

evangelium nevěřícím, ale františkáni mu dokazovali, že je to v tu dobu nemožné. Stěží ho pohnuli k návratu. I vrátil se do vlasti.

Ignác se přesvědčil, že chce-li pracovat o spásu duší, je mu třeba vědeckého vzdělání. I začal jsa 33letý učit se v Barceloně počátkům jazyka latinského společně s chlapci, kteří s podivením pohlíželi na vousatého spolužáka. Když mu učitel kázal skloňovati slovo „amo“, t. j. miluji, Ignác si představoval lásku k Bohu a zabrán v myšlénky skloňoval: Amo Te Deus, amas me, amare, amari et nihil amplius. Na oběd mu stačil kousek vyžebnaného chleba; za obuv měl střevíce bez podešev. Řečená Alžběta Roserová mu nabídla z lásky Kristovy stravu a Anežka Pascualová, Štěpánka de Requesens a jiné ho podporovaly. Ignác ve volné chvíli vykládal dětem a dospělým katechismus, konal s lidem duchovní cvičení a snažil se pobloudilé hříšníky uvést na cestu ctnosti. Mnozí lidé chválili tuto apoštolskou činnost, jiní ji odsuzovali. Kdysi jej zbili mauretánští otroci, najatí od jeho odpůrců, až pozbyl vědomí. Na žalobu odpůrců dal jej biskup uvězniti jako rušitele míru, podezřelého z kacířství. Avšak po 42 dnech byl Ignác propuštěn a byl napomenut, aby se šatil dle jiných studujících a aby vícekrát nekonal náboženských přednášek.

Proto Ignác odešel do Salamanky na další studie, ale i tam pro tutéž příčinu byl žalářován. Roku 1528 odešel do Paříže, aby studie ukončil. Obdržel bezplatné vyučování v koleji sv. Barbory. Tam bý-

valo zvykem, že se konaly přednášky a disputace i ve dny sváteční dopoledne, takže studující se nemohli zúčastniti služeb Božích. Ignác se smluvil s několika druhy, že budou neděle a svátky službami Božími světití. Za to byli obžalováni a Ignác jako jejich vůdce měl býti veřejně zmrskán. Když sluha universitní stanul před Ignácem a volal jej do sálu (kde měl býti mrskán), vznikla v Ignáci směsice citů sobě odporujících. Pot mu vyvstal na čele, na chvíli se mu zdálo, že jako bývalý vojn nesnese takového pokoření. Ale silnou vůlí přemohl přirozené city. Již byli v sále všichni shromážděni, ale tu vystoupil představený koleje Gavea a ukazuje na Ignáce řekl: „Tentoť je svatý, neboť má toliko spásu duší na zřeteli a je hotov proto i potupný trest podstoupiti.“ Toto slavné dostiučinění se záhy rozneslo; nejen Gavea, ale i žalobce Ignácův, profesor Penna, uzavřeli s Ignácem přátelství a považovali ho za vůdce v životě duchovním. Profesor Penna (či Pegna) dal Ignácovi svého nejlepšího žáka Petra Fabra za společníka, aby mu usnadnil studium.

Roku 1534 Ignác se stal mistrem či doktorem filosofie. Pojal úmysl spolčiti se s jinými nábožnými muži v družinu se stanovami vojenským poměrům přizpůsobenými, která majíc Krista velitelem, pod praporem kříže by pracovala pro větší čest a slávu Boží. Ignác snadno získával srdce lidská, neboť se uměl přizpůsobit různým povahám a zvykům; upoutával veselou tváří, zajímavým upřímným způsobem jednání. K němu se připojili: Peter Faber (Lefevre), František Xaverský, jenž

tehdy již byl učitelem filosofie, Jakub Lainez, Alfons Salmeron, Mikuláš Bobadilla a Simon Rodriguez de Azevedo. Ti všichni se odebrali ve svátek Nanebevzetí Panny Marie, dne 15. srpna r. 1534 do chrámu sv. Diviše na Montmartru (mons martyrum) nad Paříží a tam v podzemní kapli Petr Faber, jenž byl již knězem, sloužil Mši svatou a podal ostatním Tělo Páně. Učinili pak slib čistoty a chudoby a zavázali se, že budou putovati do Svaté Země, aby tam obraceli nevěřící ke Kristu, a kdyby jim to nebylo možno, že nabídnou papeži své služby a že půjdou, kam je pošle. To byl počátek řádu Tovaryšstva Ježíšova. Domluvili se, že se sejdou dne 25. ledna 1537 v Benátkách. Poté se posadili všichni u blízké studně a slavili přátelskou hostinu, jež se skládala z chleba a z vody.

Ignác uspořádal v domově rodinné záležitosti a rozdal otcovské dědictví chudým, odebral se do Benátek. Dne 25. ledna 1537 se sešli všichni, jak umluveno, v Benátkách. S Petrem Fabrem přišli také noví žáci: Klaudius le Jay, Jan Codure a Paschasius Brouet. Papež Pavel III. jim vyličil, že v tuto dobu není možno putovati do Svaté Země, schválil úmysly jejich a dal svolení, aby byli vysvěceni na kněze. I dali se všichni vysvětit a pak se odebrali do Říma, aby mu nabídli své služby. Papež prozkoumav jejich záměry, zvolal: „V pravdě! Zde přebývá Duch Boží! Předvídám, že nábožná horlivost Otců bude ochranou Církve nyní bolestně navštívené.“

Ignác a jeho tovaryšové se umluvili, že

založí církevní řád, jehož členové nemají působiti v klášterní samotě, nýbrž ve světě, mezi lidem, a to vyučováním mládeže, kázáním, zpovídáním, duchovními cvičeními podle hesla: Všecko k větší slávě Boží. Někteří kardinálové nechtěli, aby řád byl potvrzen, řkouce, že netřeba množiti řády, nýbrž raději opravit dřívější; zvláště nechtěli připustiti, aby nová družina si dávala název „Tovaryšstvo Ježíšovo“. Ignác trval na názvu tom a podařilo se mu rozptýliti všecky námitky. Ignác o tom napsal v listu Isabelle Roserové: „Mluvil jsem samotén s Jeho Svatostí, v jeho pokoji, přes hodinu. Vyložil jsem mu obšírně, jaké máme záměry, kolikrát jsem byl ve vězení... Papež promluvil k nám slova pravého dobrého pastýře...“ Papež Pavel III. potvrdil bullou „Regimini“ ze dne 27. září 1540 řád „Tovaryšstva Ježíšova“ i stanovy. Všechnu členů mělo býti jen 60, ale již za 3 léta bylo toto omezení zrušeno. Prvním generálem řádovým byl zvolen Ignác, jenž se zdráhal úřad ten přijmouti; teprve na domluvu svého zpovědníka se uvázal v úřad. První kolej byla založena v Římě a Ignác řídil odtud celý svůj řád až do smrti. Řád se rozmáhal s neslýchanou rychlostí. Za nedlouho mělo skoro každé znamenitější město italské svou jezuitskou kolej. Řád se brzo rozšířil do Španěl, Portugalska a Indie, do Francie a do Německa. Petr Kanisius zavedl Tovaryšstvo do Vídně a do Prahy.

Svým tovaryšům kladl Ignác na srdce, aby neustávali sebe přemáhati. „Přemáhej se!“ říkával každému z nich. S ra-

dostí se dovídal, jak činnost Tovaryšstva obrozuje v jednotlivých zemích náboženský život; s obzvláštní radostí četl listy Františka Xaverského. Byl přísný a žádal od členů Tovaryšstva poslušnost, ale nebyl mrzoutem; byl otcem laskavým. Na příklad: Kdysi onemocněl řeholní bratr horečkou, lékař nařídil lepší stravu. Ignác věnoval na to poslední tři zlaté, které byly v domácí pokladně. „A co dám zítra k obědu?“ tázal se klášterní hospodář. „Dáš kousek chleba; zdravému to postačí.“ - Uvedený Ribadeneira, žák Ignácův, napsal: „Povím, co se mi samému přihodilo. Pouštěli mi z ruky krev a když ošetřovatelé spali, milý dobrý otec přicházel se podívat, je-li ruka dobře obvázána.“ Rád pracoval ke cti a slávě Boží a pro blaho lidí. Neuměle učiti, milosrdné skutky konati bylo mu nejmilejším zaměstnáním. Rád konával obyčejné práce, v kuchyni a v domácnosti. Říkal: „Tak pracuj a tak pečuj, jako bys sám měl všecko učiniti a Pán Bůh nic; ale tak doufej v Boha, jako by všecek zdar práce na Bohu a ne na tobě závisel.“ Ignác založil v Římě dva sirotčince, ústav pro svobodné dívky, ústav sv. Marty pro zbloudilé ženštiny, které se vzdaly mrzkého života a slíbily polepšení. Avšak duchovní vedení řeholnic nebo pobožných žen, které toužily žítí pod poslušností Tovaryšstva, Ignác odmítal; ba vymohl od papeže vlastnoruční list, jenž osvobozoval řeholi jednou pro vždy od povinnosti spravovati družinu ženskou.

Zřídlem ctností a skutků Ignácových, vůdčí myšlenkou jeho bylo heslo: O. A.

M. D. G., t. j. Všecko k větší slávě Boží Miloval Boha nadpřirozenou, dokonalou láskou a toužil po nebi; říkal: „Jak bídnu zdá se mi býti země, popatřím-li k nebi!“ Netrpěl, aby pozemské myšlenky mu překážely v modlitbě, v obcování s Bohem. Říkal: „Kdo jde za Kristem, tomu není dovoleno ohlížeti se nazpět. Kdo rozmlouvá s nejvyšším králem, ten nemůže zároveň nastavovati ucho na to, co si šeptají jeho sluhové.“ O spasení lidských duší byl velmi pečliv. Řekl kdysi: „Kdybych měl voliti, buď abych ihned zemřel maje spasení svoje zajištěno, aneb abych dále živ byl s nebezpečností, že budu zavržen, maje však při tom příležitost získati i jen jednu jedinou duši, tu raději volím zůstatí na světě.“ A jindy řekl: „Kdybych mohl tisíckrát za den zemřítí, rád bych to učinil, mohl-li bych jediné duši prospěti.“ Ignác byl prostřední postavy, holohlavý, tváře tmavožluté, oči ohnivých; kulhal, ale tuto vadu nebylo příliš znáti. Celé vzezření svědčilo, že je muž nejen veliký, ale i svatý.

V létě r. 1556 byl Ignác zachvácen zimnicí. Dal se zaopatřiti svatými svátostmi a dal prositi papeže Pavla IV. o požehnání spojené s plnomocnými odpustky. Dne 31. července 1556 kolem šesté hodiny ráno vyslovil naposledy jména „Ježíš“ a „Maria“ a usnul blaženě v Pánu. Svátek sv. Ignáce Loyolského, zakladatele řádu „Tovaryšstva Ježíšova“, 31. července.

Bl. PETR FABER (Lefevre) narodil se roku 1506 ve Villardetu (v Savojsku) z chudých rodičů. V mládí pásł dobytek. Čist a psát se nenaučil, ale pravdy svaté

víry si zapamatoval z kázání tak dobře, že je na pastvě mohl vykládati dětem i dospělým. Později se dostal do školy při klášteře LaroChessském, načež se odebral na vysoké školy do Paříže, kdež se setkal s Ignácem Loyolským a s Františkem Xaverským. Faber sám vypravuje v „Parmětech“: „Bydleli jsme v jednom pokoji; jedli za jedním stolem, brali z jednoho váčku. Ignác byl mistrem duchovního života“. Míval častá pokušení proti čistotě a teprv když na radu svého duchovního vůdce Ignáce použil nejúčinnějších prostředků k zachování čistoty, modlitby, svatého přijímání a sebezapírání, počal prospívat na cestě k dokonalosti a tak dosáhl vnitřního klidu.

Vysvěcen byv na kněze, konal Petr Faber duchovní cvičení v Parmě; nejprv s duchovními, pak se studenty, s muži, posléze s osobami ženskými, založiv družinu ženskou. Také zřídil jednotu kněží, kteří se zavázali, že budou horlivě konati duchovní správu a vyučovati mládež. Obě tyto jednoty se později staly vzorem *Mariánské kongregace*. Právým zakladatelem mariánské družiny je Jan Leunis, rodilý Belgičan, jenž ještě od sv. Ignáce byl do řádu přijat. Leunis shromažďoval studenty na chvíli, aby rozjímali o některé náboženské pravdě, aby o ní debatovali a v dobrém se utvrzovali. Měli-li pokdy, sloužili v nemocnici nebo konali jiné dobré skutky. Snažili se pěstovati ideální smýšlení, které se jevilo pokrokem v pravé zbožnosti a pokrokem ve studiu. Když roku 1540 zavítal do Německa, záhy nabyl přesvědčení, že pro-

testanté nebudou napraveni veřejnými rozpravami a hádkami; snažil se raději polepšiti mravy katolíků. Konal s kněžími i laiky duchovní cvičení. Tak činil ve Špýru i v Mohuči. V Mohuči přijal slavného Petra Kanisia do Tovaryšstva Ježíšova. Na svých cestách zvykl si Faber vyzývati anděly strážce a svaté patrony těch měst a osad, do kterých se právě ubíral, a modlil se za tamější obyvatelstvo. K modlitbě přidal i modlitbu za papeže, císaře a za věrné biskupy a pak za bludaře. Petr Faber byl všeobecně nazýván „svatým knězem“. Kdysi se ubíral z Florencie do Sieny a chtěl přenocovati v lesní hospůdce. Tu se přihrnulo několik zpustlých lidí; ti se bavili necudnými řečmi. Jeden z nich zpozorovav Petra Fabera a poznav v něm kněze, tázal se ho: „Co říkáš této naší zábavě?“ - „Soustrast mám s vašimi dušemi,“ odpověděl Faber krátce. - Zemřel roku 1546. Svátek 9. srpna.

Sv. FRANTIŠEK BORGIA (Životopis sv. Františka Borgia od Ribadeneiry S. J. u Bollandistů Oct. V., 149.), syn vévody z Gandie, Jana z Borgia a Johanny Arragonské, vnučky krále Ferdinanda Katolického, narodil se roku 1510 na hradě Gandii ve Španělsku a byl od rodičů veden k bohabojnosti. V této rodině bylo také zvykem zvoliti si losem pro každý měsíc některého svatého nebo některou světicu k následování; po celý měsíc pak byl světec uctíván konáním té ctnosti, kterou světec nejvíc vynikal. František záhy jevil něžnou lásku k Bohu, takže otec o něm říkával, že směřuje spíše k nebi než

k hodnostem světským. František naučiv se na dvoře infantky Kateřiny, nevěsty portugalského krále Jana III., způsobům dvorním, odebral se jsa jinoch sedmnáctiletý na dvůr císaře Karla V. do Valladolidu. Císař Karel V. a manželka jeho Isabella obľbili sobě mladého sličného syna vévody z Gandie. Isabella zasnoubila Františka s Eleonorou de Castro, svou dvořankou. František a Eleonora žili ve šťastném manželství. Měli 8 dětí. Františkovi byla nejmilejším zaměstnáním honba a hudba. Kdysi onemocněl horečkou. V nemoci ho navštívil i císař Karel V. Nemocný vida, že ani neslavnější panovník, jakým té doby byl Karel V., nemůže mu v bolestech uleviti, rozjímal, jak liché je lidské štěstí, zakládá-li se na přízni lidské. V nemoci hledal útěchy v Písmu svatém a v Životech svatých. Tyto knihy nazval „němými kazateli“. Říkával: „Čtení nábožných knih je první stupeň k dokonalému životu; čtení špatných knih je nebezpečnější než zahálka.“

Roku 1539 náhle zemřela císařovna Isabella ve věku 36 let. Císař uložil Františku Borgiaši, aby mrtvolu zemřelé císařovny doprovodil s veškerou slávou do Granady, kde měla býti pohřbena. František vykonal rozkaz. Přišel do Granady, měl František podle rozkazu obhlédnouti mrtvolu a měl přísahou stvrditi, že přivezená mrtvola je skutečně mrtvola císařovny Isabelly. František otevřel olověnou rakev, odhalil roušku s hlavy mrtvé císařovny a pohlédl jí ve tvář. Ztrnul hrůzou! Ačkoliv minulo teprv 7 dní od její smrti, stala se velká změna s tělem mladé sličné

ženy Isabelly. Tělo bylo sice napuštěno vonnými mastmi a přece vycházel z rakve nesnesitelný puch. František pravil, že nemůže poznati císařovny a že nemůže vykonati předepsanou přísahu; jen tolik dosvědčil, že bedlivě opatroval tělo císařovny jemu svěřené a že tedy nelze pochybovati o totožnosti. Dvořané se štitili mrtvolou, František zůstal sám. Hluboce dojat zvolal: „Jsi-li ty vskutku Isabella, mocná a slavná císařovna? Kam se poděla tvá krása, která poutala oči všech? A hle! nikdo ti nechce sloužiti, všichni dvořané se vytratili. Ó marnost nad marnost! Ten jest konec vši slávy pozemské a všech statků!“ a pak dodal: „Dosti dlouho jsem sloužil králi smrtelnému, ode dneška chci sloužiti králi nesmrtelnému.“ Umínil si, že nastoupí novou dráhu života. Později říkával: „Smrt císařovny Isabelly mne vzkřísila z mrtvých.“

Tělo císařovny bylo pohřbeno; řeč pohřební konal kněz Jan Avila. František si vyžádal rady zkušeného toho kněze o budoucím směru životním; ale nemohl svůj úmysl provésti, neboť císař Karel V. učinil Františka místodržitelem katalonským. Františkovi bylo se odebrati do hlavního města katalonského, do Barcelony a tam se uvázati v úřad. První starostí jeho bylo očistiti zemi od loupežníků. Vytáhl proti nim s vojskem, porazil a odsoudil je na galeje, t. j. k těžké práci na válečných korábech. Měl-li někoho z nich odsouditi na smrt, plakával nad ním, takže lidé říkali: „Vévoda prolévá více slz než odsouzenec;“ vězňům posílal kněze, aby se smířili s Bohem, a po rozsudku dal

za ně sloužiti Mši svatou. - František zaváděl na soudech přísnou spravedlnost a dbal, aby chudí lidé vždy u něho našli útočiště a ochrany. Také napravil kázeň u vojska; dbal, aby vojsku řádně byly dodávány životní potřeby a aby takto přestala záminka k loupežnictví. Lidé říkali, že František je jako anděl jim od Boha poslaný.

Když Františkovi r. 1543 zemřel otec, složil úřad místodržitele či místokrále a uvázal se ve správu zděděného vévodství v Gandii. Brzo poté mu zemřela manželka Eleonora a ovdovělý František si umínil, že vstoupí do některého řádu, nevěděl však, pro kterou řeholi se rozhodnouti. Druh Ignácův Petr Faber zavítal do Gandie. František seznal jej, zatoužil po řádu jezuitském. Zamlouvala se mu sice apoštolská chudoba a pokora řehole františkánské, ale líbila se mu také nadšená horlivost a statečná mysl tovaryšů Ignácových. Posléze se rozhodl pro řád jezuitů: listem prosil zakladatele řádu Ignáce o přijetí. Ignác mu odepsal, že ho přijme do řádu, jakmile budou děti Františkovy zaopatřeny a světské záležitosti uspořádány; prozatím ať prý se věnuje studiím bohosloveckým. Papež Pavel III. schválil toto rozhodnutí doloživ, že vévoda gandijský má ještě 4 léta spravovati záležitosti světské. František učinil, co bylo žádáno. Dům jeho se podobal klášteru. Kdysi ho navštívil v Gandii karthaginský biskup Almeida a psal později o této návštěvě: „Podívoval jsem se nemálo vévodu Františkovi; zastyděl jsem se porovnávaje svůj život s jeho životem.

Jaká kázeň v jeho domě! Ty zvedené děti jeho! Ti dokonalí řeholníci ve společnosti jeho!“

Roku 1550 odebral se František do Říma. Byl slavně přijat. Kardinálové mu vyšli v ústřety, papež mu nabídl pohostinství. František však poděkoval a jel do koleje Tovaryšstva Ježíšova; u brány ho očekával Ignác; vévoda sestoupil s koně a pokleknuv před Ignácem, líbal mu nohy a řekl mezi jiným: „Bohu díky; už jsou zpřetrhány všechny svazky příbuzenské, moje duše se podobá ptáku z klece uletěvšímu.“ Pak složil před Ignácem generální zpověď z celého svého dosavadního života. V tuto dobu František zřídil svým nákladem ústav ku vzdělání věrověstů, aby katolická víra byla šířena v národech pohanských nebo bludem nakažených. Ústav slul „propaganda“; byl dokončen papežem Řehořem XIII.

Ještě bylo třeba, aby císař Karel V. svolil, že František, vévoda z Gandie, smí odstoupiti vévodství svému synu Karlovi. Svolení bylo dáno, vévoda gandijský se vzdal právní listinou svého vévodství, pak přijal roucho řeholní a dal si ostříhati vlasy i bradu. V Ognatě (blíže Loyoly) ve Španělsku byl František r. 1551 posvěcen na kněze; v Loyole sloužil první Mši svatou, při níž podával - vzácná podívaná! - Tělo Páně svému synu Janovi. Z mocného vévody stal se chudý řeholník! Od primice zamířil František do samoty lesní; zřídil si chatrnou chyši a žil po nějakou dobu po způsobu egyptských poustevníků v pokoře a v sebezapírání. Poté maje zvoněk v ruce svolával děti na katechismus,

lid dospělý na duchovní cvičení. Tak konal misie po městech, vsích a hradech s apoštolskou horlivostí. Byl pozván i do Lisabonu na dvůr portugalského krále Jana III.; tam způsobil blahodárný převrat; mezi světáky šla řeč, že František z královského paláce učinil klášter. Kdysi konal František Borgiaš postní kázání v městě Evoře. Tu však ochuravěl. Oznamili tamějšímu kardinálu, že František nebude moci kázati. Kardinál odpověděl: „Není třeba, aby kázal. Stačí, aby vystoupil na kazatelnu, aby lid viděl toho, který z lásky k Bohu všechno opustil.“ (Sr) Kdysi přenocoval na cestách. Svému průvodci, starému knězi, přichystal lože, sám si lehl vedle lože na slamník. V noci stařec mnoho kašlal, plival a zasáhl často tvář Františkovi. Ten mlčel. Ráno, když starý kněz zpozoroval co učinil, zděsil se a počal se omlouvati. František řekl usmívaje se: „Upokoj se, otče! Vždyť bys byl v celé světnici nenalezl vhodnějšího místa k plvání, jako moji tvář.“

Tehdy rozšiřovali bludaři různé pomluby proti jesuitům, strojili jim pikle a úklady; i Karel V. se dal oklamati, přemlouval Františka, aby z Tovaryšstva vystoupil. Avšak František vyvrátil všechny lži a promluby proti Tovaryšstvu namířené, takže Karel V. se podivil řka: „Je-li pak možno, aby lidé takto se odvážili mne klamati?“ Od té chvíle Karel V. si vážil Tovaryšstva tím více. František navštívil svého císařského přítele Karla V. v klášteře sv. Justa u Placencie, nemocného na smrt, a připravil jej na poslední hodinku. Karel V. zemřel roku 1558. - Po-

mluvy byly šířeny nejen proti řádu jesuitskému, ale i proti samotnému Františku. František totiž byl již dříve složil spis náboženský obsahu pravověrného, ale knihkupci spojili jeho spis se spisy jinými a vydali je pod názvem: Spisové vévody z Gandie. V připojených však spisech byly shledány bludy a tak se stalo, že spisy pod jeho jménem vydané byly uvedeny v seznamu zapověděných knih. Později bylo odsouzení jeho spisů odvoláno; ostatně Františkovi byla milejší hana než chvála.

Roku 1565 byl František zvolen nejvyšším představeným čili generálem celého řádu. Hodnost kardinálskou po dvakráte zamítl. - Roku 1571 bylo turecké vojsko v námořní bitvě přemoženo; tehdy žádal papež Pius V., aby křesťanští panovníci vstoupili do obranného spolku proti Turkům. František Gandijský byl vyzván, aby pro tento záměr získal krále španělského a portugalského. Poslušně vydal se František na cestu, ač byl tělesně vysílen. Setkal se ve Španělsku se svými syny, Ferdinandem, Karlem a s jinými příbuznými. Svému poslání sice dostál, ale vrátiv se onemocněl tak, že cítil blížící se smrt. Žádal si umříti v Římě. Byl tam donesen v nosítkách. Před smrtí žádali otcové řádu, aby ustanovil svého nástupce a aby podobu své tváře dal zachytiti malířem. Obojí odepřel učiniti. Malíř přišel, ale František odvrátil tvář. Tázali se ho, zdali si něčeho žádá; odpověděl: „Ne, nic si nežádám kromě Pána Ježíše.“ Zemřel 30. září 1572. Svátek 10. října.

Sv. ALOIS GONZAGA, syn Ferdinanda z Gonzagy, markraběte castiglionského,

a Marty Tany (Santeny), narodil se 9. března 1568 na otcovském zámku Castiglione ve vévodství mantovském, v severní Italii; byl záhy veden na cestu zbožnosti a ctnosti. Otec jej chtěl vychovati pro stav vojenský; proto se zálibou mu vypravoval o slavných válečnících a o činech rytířských, opatřil mu malou zbraň a jiné vojenské nástroje, aby si jimi hrál. Později ho brávil do vojenského tábora a nemyslel jinak, než že se stane Alois proslaveným vojínem. Kdysi Alois odňal vojáku tajně z brašny něco střelného prachu a vypálil dělo. Málem by byl svůj neprozřetelný čin zaplatil životem, neboť po výstřelu byla by ho kola zpětným odrazem málem přejela. Od toho dne neměl více záliby k vojenskému stavu. V táboře slyšel Alois od vojáků neslušná slova a oplzlé řeči. Nerozuměje jim opakoval je, ale jakmile ho vychovatel upozornil, že jsou to slova neslušná, nikdy více jich nevyslovil. Oba poklesky svého mládí, jak je nazýval, oplakával až do smrti.

Alois se záhy odvrátil od časných věcí k Bohu. Později říkával, že v sedmém roce svého života počal milovati Boha z celého srdce. Prohlásil, že se odřekne světa a že se výhradně oddá službě Boží. Už tehdy rád četl příběhy ze života Kristova, choval něžnou lásku k Panně Marii, modlíval se před jejím obrazem a učinil slib ustavičné čistoty. Kdysi si hrál s jinými dětmi hrou na zástavy; měl se vykoupiti a políbiti dívku, totiž snad pouze její stín na stěně. Ale Alois raději utekl. Když mu bylo 10 let, byl poslán i s mlad-

ším bratrem na vévodský dvůr do Florencie, aby se naučil ve vznešené společnosti uhlazenému mravu. Vévodský dvůr slynul nádhrou a rozkošnictvím, ale Alois si zachoval srdce čisté a dětinně nevinné. Umínil si, že nikdy nepopatří ženské osobě do tváře, ani přibuzné.

Dvě léta dlel Alois na vévodském dvoře; poté se vrátil na rodný zámek Castiglione. Modlíval se celé hodiny před obrazem Ukřižovaného, postil se třikrát za týden o chlebě a vodě, spával na rohožce na holé zemi. Se zálibou četával Suriovy „Životopisy svatých“, spisy Petra Kanisia, spisy o činech misionářů v pohanských krajinách. Také si umínil je následovati a hlásati evangelium v zemích pohanských. Tehdy - roku 1580 - přišel milánský arcibiskup Karel Borromejský do Brescie jako papežský vyslanec. Alois se odebral k němu do Brescie a byv od něho připraven k svatému přijímání, přijal z jeho rukou po prvé Tělo Páně. Od té doby věnoval vždy velikou péči přípravě na přijetí Svátosti oltářní a na dikučinění.

Roku 1581 celá rodina markrabí Ferdinanda i s Aloisem doprovázela císařovnu Marii do Španělska. Mladý Alois byl přidělen následníku španělského trůnu Jakubovi jako páže. Kdysi stál králevic u otevřeného okna a ve svém chlapeckém nerozumu řekl: „Poroučím ti, větře, abys mne přestal obtěžovati!“ Alois se ozval řka: „Jasný pane, můžete poroučeti lidem, ti vás poslechnou, ale větru a živlům nemůžete poroučeti, těm velí toliko Bůh!“ Otec Jakubův, král Filip II., uslyšev tuto

řeč, pochválil Aloise. Alois se skvěl i na dvoře královském nábožností a svou panickou nevinností. Vyhýbal se hrám a zábavám na dvoře obvyklým, jen aby nepřišel do styku s osobami ženského pohlaví. Nechtěl usednouti vedle ženské osoby, a bylo-li mu domlouváno, řekl: „Nemohu si pomoci, ženské jsou mi protivny.“ Kdysi poslala k němu matka šlechtickou dívku s nějakým vzkazem. Alois přijal vzkaz u dveří, dívku však nepustil dovnitř. Zamítal pozvání k tanci. Kdysi slíbil přijíti k zábavě za podmínky, že nebude zván k tanci. Ale přece byl požádán o tanec. Tu vstal rozhorleně a beze slova odkvapil. Také důvěrnému styku se ženskými příbuznými se vyhýbal a ačkoliv jako páže denně sloužil královně, přece jí nikdy nepohleděl ve tvář, takže ji ani neznal. Dvořané ho nazývali nenávistníkem ženského pohlaví a říkali, že Alois ani nemá lidského těla. - Alois byl v poměru k svému stáří velmi vážný; ale v této vážnosti nebylo nic chorobného, ponurého, melancholického. „Z hutné vyhraněnosti jeho (mužné) povahy prýštila se přirozeně jakási cizota k druhému pohlaví.“ (Škarek str. 66.)

Jsa 15letý rozhodl se, že se zřekne světa a vstoupí do kláštera. Nevěděl však, kterou řeholi si vyvoliti. Posléze si umínil, že vstoupí do Tovaryšstva Ježíšova a že bude pohanům zvěstovati evangelium. Matka svolila. Ale otec se na něho osopil a líčil mu, jaká sláva by ho čekala v jiných životních povoláních. Odpověď Aloisova zněla: „Co mi to prospěje k životu věčnému?“ Prozatím nenaléhal dále na

otce; cvičil se v sebestmrtvení. Bičoval se potají až do krve. Matka zpozorovala stopy krve a domlouvala mu, aby nebyl k sobě tak nelítostný; ale Alois odpověděl: „Milá matko, dovolte mi přece, abych odkál své hříchy.“ Hříchy svými mínil ony poklesky z dětství, o nichž byla shora řeč. Jiných hříchů asi neměl. Otec chtěl syna přivést na jiné myšlenky a proto ho posílal se skvělou družinou do Milána, do Mantovy a jinam. Alois poslechl, ale přece řekl svému otci: „Nechtějš, otče, odporovati vůli Boží.“ Kdysi po odmítavé odpovědi své spatřil otec klíčným otvorem, kterak Alois se bičuje do krve. Zachvěl se hrůzou a vkročiv dovnitř řekl: „Synu, tys učinil srdci mému ránu, která dlouho bude krváceti; já pak byl jsem k tobě příkrý; ale nyní nechci ti více odporovati; volá-li tě Bůh v pravdě, jdi! Kéž ti Bůh dá své požehnání!“

Dříve však nemohl Alois vstoupiti do Tovaryšstva, dokud by se nevzdal práva na knížectví Castiglionské ve prospěch svého mladšího bratra Rudolfa. Když se s přivolením císaře Rudolfa II. tak stalo, Alois se rozloučil s rodiči, s bratřími a s celým otcovským domem, vydal se na cestu do Říma a dne 25. listopadu 1585 vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Podroboval se tak přísným skutkům kajícího, že představení mu domlouvali, aby se spokojil obyčejnou kázní řeholní a aby mírnil přílišnou svou horlivost. Alois byl pokorný; milerád konal jakékoliv práce; s pytlek na zádech sbíral almužnu. Zarděl se studem, mluvilo-li se o jeho vznešeném rodě nebo o jeho přednostech.

Již po roce ochuravěl. Poslali ho na zotavenou do koleje v Neapoli. Uzdraviv se, dokončil filosofická studia, složil prosté sliby a počal studovati bohosloví. Tehdy se stalo, že Alois byl volán do své vlasti, aby byl prostředníkem mezi rozvaděnými svými bratry. Alois vyhověl prosbě, odebral se do Mantovy, uviděl svou matku a usmířil znesvářené své bratry. Pak se vrátil do Říma. Do Říma šel vždy s radostí. „Mám-li na světě vůbec nějaký domov, pak je to Řím, kde jsem se zrodil pro Krista,“ napsal Alois. (Škarek str. 225.)

Na počátku roku 1591 zuřil v Římě mor. Jesuité zařídili veřejnou nemocnici a pečovali o onemocnělé morem. Také Alois chtěl pomáhati. Představení tomu bránili namítajíce, že jsa útlého zdraví, nesnesl by namáhavé služby. Alois však stále prosil a představení svolili. Alois horlivě konal službu ošetřovatele, chodil po městě žebraje na nemocné a staraje se, aby opuštění nemocní byli donešeni do nemocnice; připravoval umírající na kajícnou smrt. Za nedlouho byl i Alois zachvácen morovou ranou. Ihned se dal zaopatřiti svatými svátostmi. Řekl, že umře v oktávě svátku Božího Těla. Sám papež Řehoř XIV. uslyšev o jeho blízké smrti, udělil Aloisovi apoštolské požehnání a plnomocné odpustky. „Ach, kdož jsem já, že i sv. Otec na mne vzpomněl?“ zardoval se nemocný. V nemoci častěji vstal s lože a namáhavě se bral ke stolu políbit křížek tam stojící. Řeholní bratr mu chtěl namáhání ušetřit a kříž podal na lože. Avšak Alois řekl: „Nech mne, bratře milý! To jsou moje zastavení!“ - Provin-

ciál tázal se Alois: „Nuže! jak se daří?“ - „Kráčím svou cestou.“ - „Kam?“ - „Do ráje.“ - „Do ráje?“ - „Ano, do ráje, nebudou-li moje hříchy překážkou. Avšak pevně doufám v milosrdenství Boží.“ - V den oktávy po Božím Těle Alois přijal ještě jednou Tělo Páně, rozloučil se s bratřími řeholními a vysloviv jména „Ježíš, Maria“, usnul tiše v Pánu. Bylo to dne 21. června 1591. Svátek jeho se slaví 21. června.

70. KTERAK SE VÍRA KATOLICKÁ ŠÍŘILA MIMO EVROPU. SVATÍ, BLAHOSLAVENÍ A VÝZNAČNÍ MISIONÁŘI

V Africe pracovali četní misionáři o obrácení divokých národů horlivě, ale s nevelikým úspěchem. V Kongu působili františkáni, dominikáni a jesuité. Roku 1554 bylo tam zřízeno biskupství, avšak později opět zanikla víra křesťanská nedostatkem věrověstů; podnebí africké je morem pro Evropany. V misiích začatých pokračovali roku 1645 kapucíni. - Křesťanství bylo šířeno v Angole, na řece Senegal, na ostrově *Madagaskaru* a jinde. Francouzští věrověstové vycházeli do *Alžírsky*, jež bylo Francií podrobena.

V Asii založili si Portugalci kolem roku 1508 rozsáhlé panství v *Přední Indii* a uvedli do něho františkány. Pevnost Goa byla učiněna středem všech osad a bylo tam roku 1534 zřízeno biskupství. Když jesuité na půdě indické počali dílo

misijní, františkáni ustoupili do pozadí. František Xaverský pokřtil mnoho lidí v Přední Indii a odebral se pak do Japonska; odtud zamýšlel jíti i do Číny. Avšak cestou na ostrůvku San-Sao na proti čínskému městu Kantonu zemřel roku 1552 zimnicí. - V Přední Indii bylo zřízeno několik biskupství: kromě Goy ještě Kranganoru, v Malacce, v Meliapuru a jinde. Jesuita *Robert Nobili* († 6. ledna 1656) chtěje získati vznešené Indy, zvláště bramíny pro víru, zachovával rozdíl kast a šatil se po indicku (na př. nosil červenou stužku kolem hrdla). Kromě toho byly tam odchylky v obřadech křesťních a různých zvyky, na př. zákaz, aby se netrpěly sňatky v mladičkých letech, aby ženy v době menstruace nepřistupovaly ke svátostem a j. Jesuité trpěli tyto „obřady malabarské“, ale věrověstové z řádu kapucínského je zavrhovali. Spor byl předložen Apoštolské Stolicí do Říma. Papež Klement XII. dovolil, aby obřad dýchání na křtěnce a mazání slinou byl opomíjen; papež Benedikt XIV. zakázal r. 1744 „obřady malabarské“. Ostatně brzy se zmocnili Holanďané a Britové držav portugalských a tím Církev katolická velmi utrpěla. - V *Kočincině* zvěs.oval víru pražský jesuita Koffer († 1750), v Siamu dominikáni. V *Tibetě* založili kapucini kolem roku 1707 i knihtiskárnu. V XIX. století teklo mnoho křesťanské krve v Tibetě, v Korei a v Zadní Indii. Roku 1900 bylo 77 mučedníků tonkinských a kočínských z království anamského (na východním břehu Zadní Indie) prohlášeno svatými.

V *Japonsku* šířilo se křesťanství po odchodu sv. Františka Xaverského rychle. V hlavním městě Meaku byly zbudovány kostely a školy; počet křesťanů vzrostl na 200.000 duší. I tři knížata japonská přijala křest a poslala r. 1585 vyslance do Říma. Byla naděje, že celá říše stane se křesťanskou. Ale tato naděje byla náhle zmařena. Bonzové, to jest pohanští kněží vzbudili v císaři Taikosamovi (1582-1598) podezření protimisionářům, jako by chtěli vydati zemi cizincům. Nedlouho poté vyslovil japonský císař k jistému španělskému kapitánu podiv, že španělský král vládne tolika zeměmi! Kapitán odpověděl neprozřetelně, ale také nespravedlivě: Španělský král posílá zprvu misionáře a ti urovnávají cestu španělskému vojsku, které pomocí nových křesťanů zemi si podmaní. Císař se rozhněval, a tu roku 1596 vypuklo ukrutné pronásledování křesťanů. Petr Baptista a 25 druhů bylo umučeno. Císař Daifusama s počátku přál křesťanům. Kalvíniští Holanďané, vedení mrzkou obchodnickou závistí, popuzovali císaře Ksongunsama (1616-1631) a Toxogunsama (1631-1658) proti katolickým Španělům a Portugalcům.

Nastalo nové ukrutné pronásledování křesťanů. Trvalo 50 let. Z Tovaryšstva Ježíšova bylo 150 členů usmrceno, kromě nich členové jiných řádů, šlechticové, mužové, ženy, jinochové, panny, děti. Někteří byli ukřižováni, jiní pilou rozřezáni, jiní upáleni, udušeni, jiní do zamrzlého rybníka ponořeni; jiným bylo tělo násilně vodou naplněno a poté tak ukrutně stlačeno, že voda s krví smíšená z něho

1. Sv. Alois 2. Sv. Jan Nepomucký 3. Sv. Františka Římská 4. Sv. Karel Boromejský

vytryskovala. „Fasciculus e japonicis floribus“ r. 1646 od Jesuitů vydaný přináší seznam 1450 mučedníkův od r. 1567 až do r. 1640. - Císař tehdy prohlásil: „Dokud slunce bude zahřívati zemi, ať žádný křesťan neodvažuje se přijíti do Japonska! Ať je to sám král španělský, ať je to třeba Bůh křesťanů, kdo překročí zákaz, zaplatí svůj zločin hlavou!“ Aby pak žádný křesťan, a zvláště žádný katolický kněz vícekrát nevstoupil na japonskou půdu, byl každý přichozí nucen šlapati nohama po kříži a tak zapřítí víru křesťanskou. U příležitosti každoročního sčítání konán byl rouhavý obřad „El-fumi“ (dle jiných „jesumi“), t. j. šlapání kříže. Ten čin žádan i od cizinců. Pouze kalvinští Holanďané šlapali bez váhání po kříži a směli tudíž do země vcházeti a obchod provozovati.

V Číně hlásali víru křesťanskou jesuité. Vynikali mezi nimi Matouš Ricci († 11. května 1610), Adam Schall († 15. srpna 1666) a Ferdinand Verbiest († 1688). Tito tři nazývají se „otcové křesťanské víry čínské“. Pro vědomosti matematické a fyzikální se spřátelili s mandarinem a s učiteli čínskými, Schall byl i mandarinem jmenován. Uměli se přizpůsobovati zvykům a přáním lidu. Dominikáni a františkáni neměli pronikavého úspěchu, jesuité byli šťastnější. Císař Kanghi († 1722) dal jim r. 1692 vystavěti v císařském paláci nádhernou svatyni. Ale opět vznikl spor o obyčeje národní, podobný jako v Přední Indii. Domorodí Číňané uctívali v památné dny své předky i Konfucia. Jesuité trpěli tyto „čínské

obyčeje“, dominikáni je zavrhovali. Také vznikla otázka, má-li Bůh býti nazýván „Tien“ (t. j. nebe) nebo „Šangti“ (t. j. nejvyšší pán či velitel). Spor trval sto let. Posléze papež Benedikt XIV. zakázal „čínské obyčeje“ a nařídil, aby Bohu nedával se název ani „Tien“ ani „Šangti“, nýbrž „Tienchu“, t. j. Pán či velitel nebes. Rozhodnutí papežské způsobilo roztrpčení a to mělo za následek pronásledování křesťanů za císařů Yong-Činga (1722-1735) a Kienlonga (1735-1799).

Objevením *Ameriky* otevřelo se Církvi nové pole činnosti. Do Ameriky odebrali se misionáři rozličných řádů: dominikáni, františkáni, benediktini, ale zvláště jesuité. Práce misionářů neměly velkého úspěchu proto, že Indiáni byli divocí a málo chápaví a protože hrabiví Španělové nelidsky nakládali s Indiány; ti pak přenášeli nenávist z utlačovatelů na všechno, co s křesťanstvím souviselo. Papež Pavel III. bulou z r. 1537 hájil svobodná lidská práva Indiánů a pohrozil klatbou každému, kdo by proti tomu jednal. Dominikán Bartoloměj de Las Casas († 1566) hájil Indiány před králem španělským. Bartoloměji de las Casas vytýkají, že je původcem obchodu s černochoy. Neprávem. Černoši byli z Afriky dováženi už před Bartolomějem. Bartoloměj na ně upozornil, aby osud Indiánů zmírnil; neboť afričtí černoši byli svým tělesným ústrojím v horkém podnebí k namáhavým robotám způsobilejší než američtí Indiáni. - *V Nové Granadě* působil Ludvík Bertrand. - *Z Mexika* šířilo se křesťanství do Peru, Chile i jinam; už r. 1548 bylo

v Limě založeno biskupství. - *V Brasilii*, která náležela Portugalcům, hlásali víru křesťanskou jesuité. Mezi nimi vynikli Josef Anchieta († 1597) nazývaný „apoštolem brasílským“ a Antonín Vieyra († 1697). S Anchieta působil Azevedo, jenž byl r. 1570 zavražděn.

Z Brasilie přišli jesuité roku 1586 do *Paraguay*; tam učili indiány opouštět divoký způsob života, vzdělávat půdu, pěstovat chov dobytka, stavět domy a zakládat osady či redukce. Byla tam křesťanská republika. Plán křesťanské republiky schválen od španělského krále Filipa III. Roku 1610 byl počet redukcí 30, počet usazených Indiánů 300.000. Osady byly řízeny od jesuitů nejen ve věcech církevních, ale i civilních. Zákonů civilních nebylo: nebylo soukromého majetku; byl zaveden křesťanský komunismus a rovnoprávnost. Aby osady špatným příkladem přistěhovalců se nekazily, byly evropským laikům přístup zapověděn. Pouze biskup a civilní gubernátor za příčinou prohlídky měli přístup. - Ve Spojených Státech amerických šířili víru katolickou britští a irští katolíci osadníci. *V Kanadě* byl jesuita Isák Jogues, první apoštol Irokesův, r. 1646 umučen, Antonín Daniel byl r. 1648 u Mohavaků umučen; Gabriel Lallemant a Jan Brebeuf, apoštol Huronův, byli spolu roku 1649 od Irokesův umučeni.

Papež Řehoř XV. založil r. 1622 v Římě kongregaci k šíření víry (Congregatio de propaganda fide) jakožto nejvyšší ústav misijní. Ústav ten měl obracet nevěřící a sjednotiti rozkolníky, rozesílati vyslance

ke všem národům, tisknouti knihy ve všech jazycích a p. Papež Urban VIII. vystavěl r. 1627 zvláštní stavení s velikým seminářem (collegium Urbanum), aby tam byli vychováni jinochové k dílu misijnářskému způsobilí. K podpoře misijnářů byly založeny nadace, k nimž skládali věřící dobrovolné dary, aby misijnáři mohli do pohanských zemí cestovati, kostely, školy a nemocnice zakládati a udržovati. - I protestanté vysílají misijnáře do cizích zemí. Založili také společnost na rozšiřování bible mezi různými národy.

Bl. JAN PEREIRA, T. J., misijnář v Africe, † r. 1635; památka 25. dubna.

Sv. FRANTIŠEK XAVERSKÝ narodil se dne 7. dubna 1506 na hradě Xavierském blíž města Pampelony ve Španělsku. Jeho otec Don Jasso byl právník a rádce navarského krále; matka Maria Azpilkmeta pocházela z královského rodu navarského. Starší bratři Františkovi věnovali se povolání vojenskému, František však se odebral na vysoké učení do Paříže, kde dosáhnuv r. 1528 hodnosti doktora svobodných umění, jal se přednáseti o filosofii Aristotelově. Uprostřed společnosti zkažených druhů zůstal zbožným jinochem, zachováváje panickou čistotu. Zakládal si na svém šlechtickém původu a chtěl vyniknouti ve světě, získati si slávy.

Bydlel spolu s Petrem Fabrem a později se k nim přidružil Ignác Loyolský, kterému Petr Faber pomáhal v učení. František s počátku si nevšímal obstarlého studenta Ignáce; chudoba a odřika-

vost Ignácova zdály se mu známkou nízkého ducha. Ignác však se snažil získati Františka pro své záměry, a aby si otevřel cestu k jeho srdci, prokazoval mu rozmanité přátelské služby, na př. přiváděl mu nové posluchače, pomáhal mu ze svého mála, když František neměl peněz; později v rozmluvách mu opakoval důrazně výrok Kristův: „Co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil?“ a dodal: „Chceš něco velikého vykonati, není-liž pravda, Františku? A co je větší, než rozšiřovati čest a slávu Boží? spasiti duše nesmrtelné? Chceš býti slavným!? Hledej slávy ne před lidmi, nýbrž před Bohem!“ Slova Ignácova dojala Františka. Stal se učelivým jeho žákem a následovníkem. Členové družiny, s Ignácem v čele, složili dne 15. srpna 1534 v podzimní kapli na Montmartru u Paříže slib chudoby, čistoty, pouti do Jerusalema a poslušství k papeži. Umluvili se, že než nastoupí cestu do Svaté Země, sejdou se v Benátkách. Ustanoven byl den 25. ledna 1537.

Ubíraje se s druhy svými do Benátek, vykonal František neobyčejný skutek kajícího. Chtěje se potrestati za to, že v dřívějších letech se oddával tanečnímu veselí, spoutal si potají nohy i bedra uzlovitými provázky tak těsně, že jen stěží mohl jíti. Snášel bolesti tak dlouho, až omdlel a k zemi klesl. Druhové vypátravše příčinu bolestí, žasli a dali mu ranhojičem vybrati provázky z těla již naduřelého a hnisajícího. Pak se poutníci ubírali Alsaskem, Švýcarskem dále, tlumok na zádech, breviář v ruce, růženec okolo

hrdla. Když přišli do německých krajín, protestanté uviděvše růžence na jejich hrdlech, hned poznali, že jsou katolíci a neušetřili jich posměchu. Ale jedna stařenka nedaleko města Kostnice spatřivši růženec, zaradovala se, svolala sousedy a sousedky řkouc: „Vidíte-liž!? Zdaž jsem vám vždy nepovídala, že lžete, když jste mi vykládali, že na celém světě už jenom luteránská víra panuje? Hle! a odkud jsou tyto? Odkud přicházejí? Snad zpoza světa? Vždyť přece mají růžence, modlísek Panně Marii; tedy jsou katolíci, tak jako jsme byli všichni katolíky zde, dokud sem nepřišla ta luterská nákaza.“ A stařenka dojatá k slzám políbila růžence na hrdlech poutníků. V Benátkách se sešli s Ignácem. Ihned konali službu v nemocnici, aby se cvičili v odříkavosti a v lásce k bližnímu. František pocítil ošklivost a hnus, když měl ošetřovati jistého chudáka stíženého ošklivým vředem. Ale přemohl přirozený odpor, přiložil ústa na vřed a vysál hnis. Od té doby se neštítal sebe horších neduhů. Roku 1537 byl vysvěcen na kněze a poslán do Bologně. Tam kázal slovo Boží na veřejných prostranstvích, učil mládež katechismu, sloužil nemocným, navštěvoval vězně, míval i na vysokých školách boloňských přednášky o filosofii scholastické; při tom se živil vyžebnaným chlebem. Namáháním a sebestmrtvením zchřadl na kost a podobal se mrtvole.

Kdysi se zdálo Františkovi, že vidí pohana-mouřenína ve velkém nebezpečí a že mu spěchá na pomoc, že ho bere na ramena, aby ho odnesl, ale že klesá pod tím břemenem. Od té chvíle horoval o mi-

siích mezi pohany. V tu dobu přišlo poselství od portugalského krále Jana III. žádající, aby papež poslal aspoň šest druhů Ignácových, kteří by v Indii šířili evangelium. František s radostí se vydal na cestu provázen jsa svým druhem Šimonem Rodriguezem. Opustili Řím dne 16. března 1540, stavili se v Loretě a ubírali se Francií dále; překročivše Pyreneje, ocitli se na blízku hradu Xaviera. Průvodcové se domnívali, že František se zastaví v otcovském domě, ale František jim odpověděl: „Vždyť se s nimi shledám v nebi, a ne na chvíli, nýbrž na vždycky.“ - V Lisaboně bylo Františkovi nabídnuto skvostné obydlí v královském paláci, ale František ho nepřijal a ubytoval se dle svého zvyku v nemocnici. Zatím došla z Říma listina, dle níž František byl od papeže Pavla III. jmenován apoštolským legátem s pravomocí, aby všude ve východních krajinách mohl hlásati víru Kristovu a zakládati obce křesťanské. Král Jan III. nabízel Františkovi služebnictvo a skvělé dary; ale František odmítnuv obojí, přijal pouze hrubé roucho a několik knih. „Dokud mám dvě zdravé ruce,“ řekl, „služebníků mi netřeba.“

Dne 7. dubna 1541 František vstoupil se dvěma druhy z Tovaryšstva Ježíšova, s Pavlem z Kamerina a s Františkem Mansigliou na velkou loď, která měla dopravit také nového indického místokrále Dona Martina Sosu do Goy. Na lodi bylo směstnáno kolem 900 lidí, vojáků, kupců a dobrodruhů. Plavba byla nebezpečná, ale lehkovážná společnost si libovala v náruživých hrách, svárech a surových řečech.

František se snažil přivést lehkomyslníky na dobrou cestu, kázal, zpovídal, učil lodníky katechismu. A když vznikly na lodi nebezpečné nemoci, František ošetřoval nemocné, i když sám trpěl nemocí žaludeční. Byla mu sice vykázána pohodlná komůrka na pobyt, ale František přepustil komůrku nemocným a sám odpočíval na palubě, maje svinutou plachtu pod hlavou. Jistému umírajícímu lodníku, který hrozným vedrem div nezešílel, dosloužil do smrti. František onemocněl až na smrt; lékař prozkoumav jeho stav, podivil se a tázal se ho, proč jsa hůř nemocen než jiní, nedopřeje si klidu? František ležel tři dny bez sebe a když mu pustili žilou, opustila ho zimnice.

Loď přistala u ostrova Sokotory u Adenského zálivu, na východním břehu afrického. Ostrované tamější tvrdili o sobě, že jsou křesťané, ale nevěděli nic o Kristu; mužové byli obřezaní dle židovského a mohamedánského způsobu, byla jim přikládána jména apoštolů, ženám pak jméno Marie, ale ostatně byli zdivočilí. František se snažil alespoň posunky jim vysvětliti hlavní nauky křesťanské i pravidla, jak by měli po křesťansku žít. Rád by byl zůstal u nich jako učitel a vůdce, ale místokrál ho nutil k další cestě připomínaje mu, že v Indii naň čeká mnohem více práce misionářské.

Dne 6. května 1542 přibyla loď do Goy, hlavního města té části Přední Indie, jež přináležela Portugalcům. František se odebral nejprve k místnímu arcibiskupu, Janu Albuquerque, ukázal mu papežské listiny a prohlásil, že pravomoci dané mu

listinami bude užívatí pouze ve shodě s arcibiskupem. Arcibiskup, jenž byl členem řádu františkánského, byl srozuměn. Město Goa mělo kolem 200.000 obyvatel. Portugalští osadníci byli sice křesťané, ale žili hůř než pohané. Zvláště dvě neplechý tam byly rozšířeny: mnohoženství a vykořisťování domorodých Indů. František ihned počal apoštolské dílo; psal o tom do Evropy takto: „Chodil jsem poulicích a svolával jsem zvončkem děti, křesťanské i pohanské, vodil jsem je buď do kostela nebo na jiné příhodné místo, vykládal jsem jim víru křesťanskou a vybídl jsem je, aby doma vypravovaly, co slyšely ode mne. Tak jsem činil den co den a rodičové přicházeli, přinášeli své modly, abych je zničil, přiváděli své děti, abych je pokřtil. Dospělé křesťany i pohany jsem učil znáti víru, předříkával jsem jim hlasitě: „Věřím“, „Otče náš“ a desatero přikázání, doloživ, že kdo věří, co v apoštolském vyznání je obsaženo, je křesťanem. Pohany jsem přesvědčoval o pravdě víry Kristovy, křesťanům jsem kázal pokání a život podle víry.“

František napsal stručnou knížku o pravdách náboženských, aby jeho posluchači si je snadněji zapamatovali. Na tom neměl dosti; pátral po zatvrzelých hříšnících, kteří se mu vyhýbali; ty hleděl laskavým domlouváním obrátiti na dobrou cestu. Kromě toho pečoval o nemocné v nemocnici, posluhoval jim a trávil velkou část noci u jejich lůžek; ve dne pak sbíral pro ně almužny. V městě Goe nastal velký obrat; nejhorší neplechý byly vyhubeny, veřejná mravnost zvelebena,

víra v rodinách křesťanských oživena.

Poté si umínil František, že bude zvěstovati evangelium kmenu paravskému na mysu Komorinském. Naučiv se jazyku malabarskému, přeložil na tento jazyk křesťanské modlitby a poučky. Pak se vrátil do Goy a zřídil tam seminář pro mladé věrověsty indické, jehož správu svěřil knězi Pavlu z Kamerina. Od Paravů se odebral do sousedního království *Travankorského*. Za měsíc pokřtil 10.000 pohanů a zřídil 45 svatyní. I hrdý a vilný král travankorský dal po vši zemi rozhlásiti, že všichni jeho poddaní mají poslouchati „svatého a velikého otce“. Horlivá činnost Františkova byla podporována svatým jeho životem; pověst o něm se roznesla po celé Indii; se všech stran přicházeli poslové žádající, aby František šel do jejich země a aby tam zvěstoval víru křesťanskou. Nedostávalo se mu pomocníků. Proto říkával: „Kdyby mi bylo možno, navštívil bych všechny akademie evropské a řekl bych všem, kteří mají více vědy nežli lásky: Kolik duší hyne vaší vinou!“

Ze země travankorské odebral se František na ostrov *Ceylon*. Tam se přesvědčil ještě více než jinde, že portugalští kupci svou ziskuchtivostí jsou dílu jeho misijnářskému nejvíc na překážku. I psal o tom portugaliskému králi Janu III. takto: „Bůh daroval ti nový svět netoliko proto, aby královská komora byla obohacována, nýbrž hlavně pro čest a slávu Boží a pro blaho lidu. Málo se vynakládá na potřeby duchovní, mnoho na potřeby hmotné.“ - Roku 1545 se odebral František do *Malaky*, do hlavního města malajského po-

loostrova. Také tam si vedl horlivě; aby si získal důvěru všech vrstev obyvatelstva, přizpůsobil se všem; s vojáky mluvil o vojně, s kupci o obchodu, se šlechtici o šlechtických obyčejích. Hlavní neplechy tamějších obyvatelů Portugalců byly smilstvo a mnohoženství. Jistý kupec měl 7 žen. František jej přiměl, aby je propustil se slušnou výbavou.

Odtud zamířil František přes ostrov Buru na ostrov *Ulate*. Tam trpěl lid velkým suchem a nedostatkem vody. František postavil v městě kříž a jal se modliti, aby Bůh seslal nejen úrodný déšť, ale i světlo víry a milosti. Kdo popíše radost obyvatelstva, když obloha se zahalila mrakem a hojný déšť svažil zemi? Lid jásal a dal se v zástupech pokřtiti. František se odebral na souostroví *Molucké*; nejprve do hlavního města Ternate. Hodlal navštívit ostrov Del Moro. Portugalští kupci ho odrazovali od toho úmyslu říkouce, že prý na tom ostrově jsou lidožrouti, že je tam podnebí škodlivé, půda dílem bažinatá, dílem sopečnatá. František odvětil opatrným rádcům: „Kdyby na onom ostrově bylo lze nalézt zlato nebo vzácné koření, nelekali byste se žádného nebezpečství a hrnuli byste se tam. Ale jde o spásu nesmrtelných duší, a já bych se měl strachovati?“ František vsedl na loď; obávaní ostrované pojali záhy důvěru k němu, přijali křest a odloživše surové mravy, žili po křesťansku. František pokřtil 25 000 domorodců; horlivost těchto nových křesťanů byla tak veliká, že když později byli pro víru pronásledováni, nikdo z nich se jí nezpronevěřil.

Na ostrově *Celebesu* pokřtil královskou rodinu; působil krátce i na ostrově Sumatře a Javě, jakož i na ostrově Mindanau v souostroví Filipinském. Poté se vrátil do Goy, aby se zotavil po namáhavých cestách. Zotavení jeho bylo v pečlivém hledání zatvrzelých hříšníků a v horlivé práci apoštolské. Z Goy psal listy do Evropy. Dlouhé ony listy řádovému generálu Ignácovi psával František na kolenou. Listy působily na každého, kdo je četl, nedolatelným dojmem. Kardinálové a sám papež přáli si je čísti, sv. Filip Nerejský byl jimi nadšen.

V tu dobu přišel k Františkovi Japonec Andžír, jenž při křtu obdržel jméno Pavel; rozhovor s tímto Japoncem vzbudil ve Františku touhu, aby šel zvěstovat víru křesťanskou do Japonska. Slyšel, že národ ten je obdařen znamenitými schopnostmi a litoval ho, že tone v pohanství. Rozhodl se brzy. Ustanoviv kněze Pavla z Kamerina generálním vikářem misí indických, přibral si kromě Pavla Andžíra ještě Kosmu de Torres a Jana Fernandeza a vyplul r. 1549 z Goy do *Japonska*. Dne 15. srpna téhož roku vstoupil František na půdu japonskou. Andžír vyhledal ihned svou rodinu v městě Kagošině na ostrově Kiušiu. Manželka, dcera a jejich příbuzní přivítali misionáře uctivě. Andžír je vyučil ve víře, načež František je pokřtil.

Zvěst o příchodu misionářů se šířila rychle. Satsumský kníže svolil, aby misionáři svobodně hlásali učení křesťanské. V Japonsku bylo dvojí pohanské náboženství, buddhistické a šintoistické. Bud-

hističti kněží čili bonzové požívali v zemi veliké úcty. Bylo jich na tisíce a ovládali lid. František záhy seznal, že lid by přijal víru křesťanskou, kdyby bonzové byli pro ni získáni. Bonzové však vidouce úspěchy křesťanů, štváli knížíata proti věrověstům. Jen dva bonzové byli získáni pro víru; František je poslal do Goy, aby byli vzděláni na věrověsty u svých krajanů. - František si umínil, že půjde do hlavního města Miaka k císaři (mikadovi) vyprosit si povolení ku hlásání evangelia po celém Japonsku. Cesta byla náramně obtížná, sněhem zavátá. Odevšad hrozilo nebezpečí, od lupičů, od vojsk, neboť mikado právě vedl válku s odbojnými knížíaty japonskými. František a jeho průvodcové byli nuceni nabídnouti se za sluhy kterémusi japonskému šlechtici, aby snadněji vykonali cestu. A přece byl František dvakrát raněn střelami z lučišť a několikrát bylo naň házeno kamením.

Konečně došli města Miaka. František onemocněl prudkou horečkou. Sotva se uzdravil, domáhal se slyšení u mikada. Ale marně. A protože zuřily válečné bouře, nemělo obyvatelstvo ani času ani chuti poslouchati cizího učitele. Ostatně František se přesvědčil, že mikado je panovníkem jen dle jména a že japonští knížíata (či daimiové) jsou téměř nezávislí. Proto si umínil, že se vynasnaží získati si japonská knížíata. - V tu dobu setkal se s portugalskou lodí, která přivezla listy pro něho a dary pro knížete Nagatského. Mezi těmi dary byly hodiny a umělý hrací stroj, věci tehdy v Japonsku neznámé. František odevzdal dary knížeti. Ten byl

jimi radostně překvapen a prohlásil, že svoluje, aby „nebeský zákon“ hlásán byl v jeho zemi, a aby, kdož chtějí, jej přijali. František kázal horlivě slovo Boží, ale také Jan Fernandez byl horlivým učedníkem svého mistra. Kdysi kázal Fernandez v Jamaguči a tu přistoupil jakýsi surovec a naplil mu do tváře; Fernandez činil, jako by se ho potupa ani netýkala; vzav šátek, utřel slinu a kázal dále.

Na ostrově Kiušiu poslal bungský kníže Civan, mladý, ale rozvázný muž, posly k Františkovi, aby přišel a hlásal víru křesťanskou. František šel. Kníže ho uvítal s velikou poctou, posadil ho vedle sebe na trůn a řekl k dvořanům a bonzům: „Tento muž zvěstuje nám novou víru a mluví tak prostě a rozumně. Naši bonzové jsou jakoby slepotou raněni; žvaní nesmysly, a žádný rozumný člověk jim nemůže věřiti.“ Bonzové se hněvali; jeden z nich spílaje knížeti odešel. František po rozmluvě políbil knížeti dle japonského zvyku poboční zbraň. - Ve Funaji byla umluvena veřejná hádka před knížetem o náboženství. Dostavilo se 3000 bonzů, s Františkem přišli portugalsí kupci. Hádka trvala 3 dni. Bonzové činily směšné námitky proti křesťanským pravdám. František však odpůrce své potíral a zmátl tak, že se nakonec mezi sebou poprali, neboť byli rozštěpeni na budhisty a šintoisty. Jeden z nich přednášel báchorku o stěhování duší a o věčnosti světa. Po třídní hádce prohlásil Civan, že náboženství křesťanské se srovnává se zdravým rozumem a že bonzové nemohou žádným způsobem učení jeho

vyvrátiti. Kniže Civan se dal pokřtiti a přijal jméno František; podporoval horlivě dílo misijní a trpěl mnoho příkoří pro víru křesťanskou. Zemřel po r. 1578 a tělo jeho bylo pohřbeno v řeholním oděvu jesuitském.

František býval často od bonzů tázán, proč Čiňané nepřijali víry křesťanské? Náboženství a vzdělanost Čiňanů byly Japoncům směrodatné. František dospěl k přesvědčení, že Japonci snáze by se přiklonili k náboženství křesťanskému, kdyby je přijali i Čiňané. Ustanovil se po zralé úvaze na tom, že se odebere do Číny. Zprvu se vrátil do Goy a dne 14. dubna 1552 se vydal na cestu do Číny. V čele výpravy byl Didak Pereira, vyslanec portugalský, jenž měl donést dary a listiny císaři čínskému. Avšak na cestě - v Malace - stala se nehoda: portugalský královský správce malacký, jménem Alvaro Ataide, chtěl se Pereirovi pro cosi pomstíti, pod lichou záminkou zadržel loď a nechtěl ji dále propustiti. Marně František upozorňoval zpupného úředníka, že se jedná o dílo misijní a že propadne těžkým trestům, bude-li déle loď zadržovati. Františkovi nezbylo, než aby jej z Církve vyobcoval.

Po nějakém čase František sedl na loď, chtěl se dostat do pohanské Číny, ač tam žádný cizinec pod trestem smrti vstoupiti nesměl. Provázeli jej bratr Antonín, rodem Čiňan, a jistý jinoch světský, snad rovněž Čiňan. Loď přistala u čínského ostrůvku Sanču (před ústím veliké řeky Hsikiang, naproti městu Kantonu). Na ostrůvku tom směli portugalští kupci s po-

volením čínské vlády skládati zboží a obchodovati s Čiňany, kteří přicházeli na ostrůvek; kupci ti nesměli si tam stavěti zděných domů, nýbrž jen boudy, které měly býti při odjezdu kupců zbořeny.

František se nedal zastrašiti výstrahami jejich a uplatil jistého čínského kupce, aby za tmavé noci ho převezl do Kantonu. Ale onen čínský kupec pojednou zmizel; bálť se patrně provésti, k čemu se uvolil. František zotaviv se z horečky, která jej po dvě neděle sužovala, pohlížel toužebně k čínskému břehu. Dne 20. listopadu opět ho zachvátila horečka. Několik dní ležel na břehu bez pomoci. Kupec Alvarez dal ho pak odnésti do chatrče z klestí zrobené a slamou přikryté. Lodní lazebník pustil nemocnému dvakrátě žilou a tu mu přibýlo bolestí. František vzdychal: „O nejsvětější Trojice, Bože srdce mého, smiluj se nade mnou! Maria! Ukaž se býti matkou!“ V horečce mluvil o Číně. Vysloviv slova chvalozpěvu: „V tebe Hospodine jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky!“, zesnul v Pánu dne 2. prosince 1552, v pátek odpoledne kolem druhé hodiny. Bratr Antonín a onen světský jinoch uložili jeho tělo v bedně naplněné nehašeným vápnem; to proto, aby maso rychle bylo stráveno a aby zbylé kosti mohly býti převezeny. Pak byl pohřben na nedalekém pahrbku. Roku 1554 bylo tělo převezeno do Goy a tam pohřbeno. - Nyní (od r. 1869) vypíná se nad někdejší hrobem na ostrůvku Sančanském malý gotický chrám; nedaleko je misijní dům a na řečeném pahorku jehlanc s daleko viditelným křížem. Fran-

tišek háral plamennou nejryzejší láskou k Bohu a k bližnímu; podivuhodno je, s jakou rychlostí se naučil cizím jazykům. Bůh vyznamenal jej již za živa vzácnými milodary. Svátek sv. Františka Xaverského, apoštola Indie a Japonska, patrona katolických misii, 3. prosince.

Bl. RUDOLF AQUAVIVA narodil se r. 1551 v Itálii. Rodiče jeho byli vévoda Jan Jeronym a Markéta Pia, rozená Del Corpo. Byli vzdáleně spříbuznění se sv. Aloisem z Gonzagy. Rudolf čítal jako chlapec rád zprávy o misiích a zatoužil, aby také mohl hlásati víru mezi pohany a aby tam zemřel slavnou smrtí mučednickou. Záhy chtěl vstoupiti do Tovaryšstva Ježíšova. Ale jeho otec vévoda Jan Aquaviva rozhodně mu bránil. Věc předložena papeži. Papež vyslechnuv mínění Klaudia Aquavivy, jenž byl novicem v Tovaryšstvu Ježíšovu, a Julia Aquavivy, jenž byl kardinálem, a shledav, že Rudolf má vpravdě povolání pro Tovaryšstvo, vzkázal vévodovi, aby nekladl synu svému dalších překážek. Otec svolil. Rudolf vstoupil 2. dubna 1568 do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova v Římě. Tam se sešel s jinochem Stanislavem Kostkou, jemuž rovněž bylo překonávati mnohopřekážek, než byl přijat do Tovaryšstva. Oba ušlechtili jinochové nezůstali dlouho pospolu. Stanislav zemřel téhož roku, dne 15. srpna.

Rudolf prospíval ve ctnostech; byl vroucím ctitelem Františka Xaverského, věrověsta indického. Kdykoliv byla řeč o Indii, planula mu tvář a srdce mu bilo rychleji. Ale poněvadž byl zdravý chatrného, nechtěli představení vyplniti jeho

žádost, aby směl býti misionářem mezi pohany. Posléze vrchní představený řádový, František Borgiaš, svolil: Rudolf byl poslán do Indie. Loď přistala u města Goy. Jeden z mongolských vladařů, král Akbar, žádal v Goe o věrověsty. Rudolf se odebral do jeho země, ale práce jeho neměla skoro žádného úspěchu, leč že král na jeho přimluvu propustil na svobodu jistého zajatce, Rusaz Moskvvi s jeho manželkou rozenou Polkou a dvě jejich děti. Smuten vracel se Rudolf z misii, jež trvaly čtyři léta. „Kéž by mne byli alespoň ukamenovali!“ zvolal; „ale zdá se, že nejsem hoden mučednické smrti“, povzdychl si.

Po nezdařených misiích mongolských byl Rudolf ustanoven představeným misijního domu v Salsetě (asi 5 mil od Goy). Dne 15. července 1583 se odebrali Rudolf Aquaviva, Alfons Pačeko a Antonín Francisci v průvodu 50 křesťanů do osady Kokulínské, aby navštívili kněze Petra Berna, jenž právě zamýšlel budovati chrám, v čemž mu měl býti nápomocen řeholní bratr František Aranea jako stavitel. V Kokulíně poštval jistý bramin všechen lid proti křesťanským misionářům. Vznikla bouře. Alfons, jenž osadníky dobře znal a jim svého času z jakési tísně pomohl, nadál se, že je utiší, promluví-li k nim laskavá slova. Ale marně. Ozvaly se hlasy: „Zabijte je!“ Rudolf byl mečem pobodán a srdce mu bylo prostřeleno šípem. Před skonáním pravil: „Pane! odpusť jim a přijmi ducha mého!“ - Petr Bern byl tat do hlavy, bylo mu šípem vyštěleno oko, posléze byl utlučen; mrtvola

byla hanebně zohavena. - Alfons Pacheco byl bodnut do hrda a zemřel od rány. - František Aranea poraněn byv, odvlkl se do křoví; vzbouřenci vysledivše ho jásalí radostí, přivázali ho ke stromu a stříleli do něho šípy, bodali ho noži, jehlami a šípy; nejuživěji při tom vedly si děti. Tak zemřel onen mučedník. Z padesáti křesťanů, kteří provázeli misionáře, bylo usmrceno dvacet.

Alfons Pacheco (Pačeko) byl španělský šlechtic, jenž se vzdal bohatství a slávy a vstoupil do Tovaryšstva. - *Antonín Francisci* pocházel z Portugalska a byl na svou usilovnou prosbu poslán do Indie. - *Petr Bern* byl rodem Švýcar; napřed byl světiským knězem a pak vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. - *František Aranea* pocházel z Portugalska; byl prostým bratrem-laikem a naučiv se umění stavitelskému, budoval chrámy netoliko řídě stavbu, ale i rukama pomáhaje. Svátek Rudolfa Aquavivy a jeho čtyř druhů 15. nebo i 27. července.

Sv. PETR BAPTISTA, komisař františkánský a vyslanec krále španělského, přibyl r. 1593 s Bartolomějem Ruizem, s Gonzalezem Garciou a s Františkem od sv. Michaela do Japonska. Císař Taikosama je nechal volně působiti v Meaku řka: „Poznávám, že je jiný svět, ve kterém budou tito dokonale odměněni.“ - Avšak tři léta po té král se změnil: zapověděl jim kázati, obsadil jejich klášter a odsoudil je na smrt kříže. Zprvu jim byly uřezány nosy a uši a byli vedeni až do Nangasaki. Nevypsitelné byly muky jejich od pohanů a vojinů. V Nangasaki

na návrší byli pověšeni na kříž a kopím probodeni. Byli to: *Petr Baptista*, *Martin ab Ascensione*, františkán, kázal ještě s kříže v řeči japonské; *František Blanco*; *Filip de las Casas*, asi třiaadvacetiletý, pocházel z Mexika; *Gonzales* (či Consalvus) *Garcias*, Ind, řeholní bratr; *František od svatého Michaela*, františkánský řeholní bratr; *Kosmas Tachegia*, tlumočník; *Michael Cozachi*, terciář; *Pavel Ibarchi*, terciář; *Lev Carazuma*, první tlumočník, japonský terciář; *Ludvík Ibarchi*, dvanáctiletý ministrant. Náměstek se ho tázal: „Chceš-li vstoupiti do mé služby? Propustím tě.“ - „Zeptám se, učiním, co Petr Baptista řekne.“ - Po chvíli pravil Ludvík: - „Přijímám návrh jen, budu-li moci zůstatí křesťanem.“ - „To ne.“ - „Pak nebažím po tom, zůstatí na živu.“ - Hlas jistého křesťana ze zástupu: „Dobře tak, chlapče! Bůh tě potěš! Brzo budeš v ráji!“ - „V ráji! V ráji!“ jásal chlapec a neohroženě šel na smrt. *Antonín*, třináctiletý ministrant. Tito pacholíci se tázali: „Kde je náš kříž?“ Na kříži zpívali žalm: „Chvalte Hospodina.“ *Matěj* nebyl sice v seznamu, ale přihlásil se sám řka, že je také křesťan; (*Bona Ventura*; *Tomáš Cozachi*, třináctiletý syn Michaela Cozachiho; *Jáchym Saccachibara*, terciář; *František*, Japonec, lékař, 46letý; *Tomáš Danchi*; *Jan Chimoia*; *Gabriel*; *Pavel Suzuchi*; *Kajus František*, vojin; *Petr Suchegrius*, kostelník, terciář; *Pavel Miki*, Japonec, T. J., bylo mu 33 let, když byl na kříž odsouzen. Kázal s kříže a řekl: „V tomto mém stáří umřel Pán Ježíš! Raduji se, že smím se

mu připodobniti v této věci.“ *Jan Goto*, Japonec, T. J., *Jakub Kisai*, Japonec, T. J., sluha. Den a rok smrti: 5. února 1597. Svátek sv. Petra Baptisty a druhů mučedníků 5. (nebo i 13.) února.

Bl. ANTONÍN IXIDA, japonský křesťan, byl po celý měsíc denně vřelou vodou postříkován, až jeho maso bylo po samou kost uvařeno. Potom byl upálen. Zemřel po roku 1597. Svátek 3. září.

Bl. KAREL SPINOLA narodil se r. 1564 v Praze. Otec jeho, Oktavian hrabě Spinola, pocházel ze severní Italie a byl pak komořím na dvoře císaře a krále Rudolfa II. v Praze. Karel byl v mládí poslán ke svému strýci arcibiskupu nolskému, Filipu Spinolovi, aby tam chodil do školy. Záhy přál si Karel vstoupiti do Tovaryšstva Ježíšova a státi se misionářem v Japonsku. Když došla do Noly zpráva o mučednické smrti jezuitského kněze Rudolfa Aquavivy, jenž pocházel ze slavného rodu italského, Karel Spinola byl pohnut k jeho následování. Rozhodl se vyplniti dávné své přání a obdržev svolení rodičů, vstoupil r. 1584 do Tovaryšstva Ježíšova v koleji nolské. Nějaký čas byl i v Neapoli, a to v tu dobu, kdy tam dlel Alois Gonzaga.

Karel stal se dokonalým řeholníkem; plnil všechny předpisy řeholní s úzkostlivou svědomitostí. Ale zdálo se, že vroucí jeho přání, aby se stal věrověstem pohanů v Japonsku, sotva asi dojde splnění. Neboť chrtil krev skoro bez přestání a chřádl čím dále tím více. Představení ho posílali z koleje do koleje na zotavenou, ale zdraví jeho se nelepšilo. Když otec jeho

Oktavian Spinola r. 1592 v Praze zemřel, Karel prosil představených, aby byl poslán na misie do Japonska. Ale představení vědouce, že je tělesně slab, nevolili, nýbrž poslali ho prozatím do Kremony. Tam Spinola působil horlivě, kázal v kostelích i na tržištích a pečoval o zanedbanou mládež. Když se poněkud probral ze své choroby, obdržel na opětovné své prosby od představených dovození k cestě do Japonska. Ale také odpor příbuzných bylo mu překonati.

Roku 1596 vyplul se šesti řeholními druhy z Lisabonu do Japonska. Jeli kolem Afriky, avšak nedaleko mysu Dobré Naděje se zlomilo kormidlo a porouchaný koráb byl zahánán do zálivu San Salvador u Brazílie. Také další cesta byla nešťastna. Strhla se hrozná bouře; loď se octla na místě, kde r. 1570 bylo 40 katolických misionářů utopeno od kalvinců. Koráb šťastně přistal u ostrova Portorika. Tehdy Angličané válčili se Španělskem a Portugalskem. Karel Spinola a jeho průvodce Jeronym byli od Angličanů zajati; teprve když velitel anglické lodi zvěděl, že oba tito jsou Vlachové, jednal s nimi laskavě, vrátil jim jejich věci a knihy a propustil je na svobodu. Takto oba se vrátili do Lisabonu; rok bloudili světem a cíle nedosáhli.

Ale Karel prosil představených snažně, aby mu nebylo zabraňováno odplouti do Japonska. Posléze generál řádový Kladius Aquaviva svolil, aby Spinola a Jeronym byli vysvěceni na kněze a aby dle svého přání byli vypraveni do Japonska. Koráb přistal v indickém městě Goe.

Odtud se plavil do Japonska. Karel vstoupil na půdu japonskou v přístavním městě Nangasaki r. 1602. Tehdy byla doba křesťanům dosti příznivá. Císař Daifusama (1598-1616) s počátku přál křesťanům. Spinola byl poslán do města Arimy; tam se zprvu učil jazyku japonskému; zároveň řídil mariánskou družinu. Po dvou letech byl poslán do města Meaka. Město to mělo 700.000 obyvatel. Karel byl vzorem horlivého, obětovného a nábožného misionáře. Postil se přísně a bičoval se často. Ošetřoval nemocné a pečoval o pohozená nemluvňátka. R. 1611 byl Spinola poslán do města Nangasaki. Tam bylo sídlo biskupské a patero farních osad, spravovaných od domorodých japonských farářů, též i vysoké školy řízené jesuity. Aby získal i vzdělané Japonce, Spinola založil hvězdářskou školu v Meaku. Víra katolická rozkvétala znamenitě: lid svou nábožností, čistotou mravů i činorodou láskou připomínal doby prvních křesťanů.

Ale zatím stahovaly se nad japonskými katolíky zlověstné mraky. Kalvíniští Holanďané z mrzké lakoty a závisti popudili císaře Daifusamu proti katolickým Portugalcům a Španělům. I počalo pronásledování; roku 1614 vyšel nový císařský rozkaz, aby byli všichni katoličtí duchovní ze země vyhnáni, chrámy zničeny a aby lid křesťanský byl donucen k zapření své víry. Karlovi bylo se skrývatí v různých domech křesťanských. Nástupce císaře Daifusamy, jménem Ksongunsama, jenž r. 1616 se ujal vlády, byl ještě větší ukrutník. Na jeho rozkaz byli

Karel Spinola a *Ambrož Fernandez* vyptávání a odvěčeni do žaláře. Žalářem byla chatrná bouda, hrozná mučirna; Karel ji nazýval „posadou“; v létě tam bylo nesnesitelné parno, ale hůře bylo za mrazů a lijáků. Vězňů bylo posléze 32. Puchem, hmyzem a nečasem onemocněli všichni; byli samý vřed. Ambrož Fernandez podlehl trýzni a zemřel. V žaláři sloužil Spinola Mši svatou; střídaly se tam církevní hodinky s pobožností růžencovou a s jinými modlitbami a zpěvy, jak bylo zvykem v žalářích mučedníků za prvních dob křesťanských.

Císař nařídil, aby uvěznění křesťané byli dílem stati, dílem upáleni. Spinola o tom podal svému provinciálu zprávu řka, že se raduje, smí-li obětovati Bohu svou mučednickou smrt, a podepsal se takto: „Karel pro jméno Ježíšovo na smrt odsouzený“.

Dne 10. září 1622 byli všichni odsouzení uvázáni provazy za krk a vedeni na popraviště u Nangasaki. Jeli mimo jistý pahrbek, kde dne 5. února 1597 bylo ukřižováno 26 křesťanů. Na popravišti byla dlouhá hranice dříví a před ní 25 kolů do země zaražených. Vedle pak byla ohrada pro ty, kteří měli býti postináni. Celé popraviště bylo sevřeno vojskem. Z Nangasaki došel druhý sbor odsouzenců, 12 mužů, 13 žen, 5 pacholat, úhrnem 30. Ti měli býti stati. V jich čele kráčela *Lucie Freitas*, osmdesátiletá vdova, nesoucí korouhev. Modlili se litanie. Oba sborové se pozdravili.

Počalo stínání. Mezi těmito mučedníky byla jistá *Isabela*, vdova po *Dominiku*

Giorgiovi, jenž byl r. 1619 upálen (a to proto, že tehdy Spinolovi poskytl přístřeší; v tutéž dobu Spinola byl pokřtil jejich synáčka *Ignáce*). Isabela spatřivši Spinolu, radostně vzkřikla posílajíc mu pozdrav. Spinola se ohlédl a poznav ji tázal se: „Kde máte malého Ignáce?“ – „Tu je!“ odpověděla Isabela a vyzdvihla svého čtyřletého synáčka svátečně ustrojeného do výšky a řekla mu: „Vidíš-li?! Tamhle je důstojný kněz Spinola; ten tě pokřtil, otevřel ti nebe; pozdrav ho pěkně a popros za požehnání.“ Chlapeček sepal ručičky, ale Spinola nemohl žehnati rukama, protože je měl ke kolu přivázané; proto jen vyslovil nad ním slova požehnání. V tu chvíli Isabela zvolala: „Ježíš, Maria,“ a kat ji srazil hlavu, a hned poté byl stát i malý Ignác. Nevinné pacholátko se stalo Božím mučedníkem.

Pak byla zapálena hranice. Odsouzenci stáli opodál, jsouce přivázáni ke kolům, aby nebyli náhle usmrceni, nýbrž aby byli znenáhla sálajícím horkem blízkého ohně utrápeni. Hrozným mukám neodolali tři Japonci; odtrhli se od kolů, utekli a vzývali pohanskou modlu; ale vladařův náměstek je dal zahrnati zpět do plamenů. Uhořeli. Jiný Japonec také utekl od kolu, ale vzpamatoval se, vrátil a uhořel. Žádný z těchto čtyř uvedených se nepokládá za mučedníka. – Uhořela statečná Lucia Freitas. Trápení Karla Spinoly trvalo půl druhé hodiny. Nejdéle se trápil jezuitský kněz *Sebastian Kimura*, totiž tři hodiny. – Všech mučedníků bylo 52, a to 30 statých, 22 upálených. Mezi 30 statými byli 2 dominikáni, 1 jesuita. Z 22 upálených křes-

tanů bylo 8 jesuitů, 6 dominikánů, 4 františkáni a 4 světští křesťané.

Roku 1623 bylo v hlavním městě japonském pro víru upáleno 51 křesťanů, mezi nimi Jeronym. Svátek bl. Karla Spinoly T. J. a 51 spolumučedníků, bl. Lucie Freitas, bl. Isabely a jejího syna Ignáce, bl. Ambrože Fernandez, bl. Šebastiana Kimury, prvního japonského kněze ze řádu jezuitského, 10. září.

Bl. MICHAEL HUMPO, japonský řeholní bratr, novic, umučen s Karlem Spinolou; svátek 10. září.

Bl. LUDVÍK CAVARA, T. J., umučen roku 1622 s Karlem Spinolou; svátek 10. září.

Ct. JAN MACHADO, T. J., umučen r. 1617 v Japonsku; svátek 15. února.

Ct. PETR, františkán, umučen roku 1617 v Japonsku; svátek 15. února.

Bl. DOMINIK GIORGIO, upálen r. 1619 v Japonsku; svátek 10. září.

Bl. LUDVÍK FLORES, Belgičan, dominikán, jsa 60letý, zatoužil po smrti mučednické; odebral se r. 1622 do Japonska; byl tam ihned upálen. Svátek 20. srpna.

Bl. LUDVÍK GIACHICI, byl r. 1622 v Japonsku umučen; svátek 2. října.

Bl. PAVEL NAVARRA z Kalabrie, byl r. 1621 v Japonsku umučen; svátek 5. března (nebo 1. listopadu).

Bl. JILJÍ (Aegidius) ABREN, kněz T. J., jenž se odvážil cestovati do Japonska, byl od kalvínů jat, na ostrov Javu odvezen a po dvouletém týrání r. 1622 umučen. Svátek 10. září (?).

Ct. VINCENC CAUM, narodil se na

Korei; jako zajatec přišel do Japonska; tam poznal křesťanství; dal se pokřtiti a vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Roku 1626 byl pro víru mučen; kleštěmi byl mu prst po prstu uštípán, pak byl podroben muce „studené vody“, posléze byl upálen r. 1626. Památka 20. června.

Ct. LEONARD CHIMURA, T. J., mučedník v Japonsku. Památka 14. března.

Bl. LUDVÍK BERTRAND z Barcelony, dominikán, byl v Omuře v Japonsku s katechetou Mancio a s Petrem dne 29. července r. 1627 upálen. Svátek 29. července.

Ct. MICHAEL NACAXIMA, japonský jesuita, byl dne 24. prosince 1628 ponořen do horkého sirného vřídla na hoře Ungenu; přes noc ho nechali mrznouti, pak ho opět mučili horkou vodou, až zemřel. Památka 25. prosince.

Ct. PAVEL SAITO narodil se v Japonsku, vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova; v Nangasaki byl hozen do jámy a byl sedm dní držán bez pokrmu, až zemřel r. 1633. Památka 2. října.

Ct. TOMÁŠ KOJANAGUI (kostelník?), japonský mučedník, roku 1626 (?); památka 10. srpna.

Bl. MARINA, panna, členka třetího řádu sv. Dominika v Omuře v Japonsku; byvši za pronásledování křesťanů přivedena před soud vyznala, že je křesťanka a že přechovává kněze ve svém domě. Od soudu byla nahá vedena za posměchu lidu ulicemi města na popraviště a tam upálena 11. listopadu 1634. Svátek 11. listopadu.

Bl. ŠEBESTIÁN VIEIRA, portugalský

jesuita, působil jako misionář v Indii a později v Japonsku; byl sužován v jámě, a když přetrpěl tak zvanou „muku v jámě“ byl upálen r. 1634. Svátek 6. června.

Ct. MARTIN Z VALENCE, apoštol indiánů, † r. 1534. Památka jeho 31. srpna.

Bl. IGNÁC DE AZEVEDO narodil se r. 1528 v Oportu v Portugalsku. Vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Dělal různá řemesla, na př. tesařství, krejčovství. Přál si býti misionářem v Brasílii. I byl tam poslán. Domorodci byli bez lidského citu, skoro divokým zvířatům podobní, naří; i lidožrouti byli mezi nimi. Ale Ignác se ujal horlivě misionářského díla. Brzo čítalo se 16.000 křesťanů. Ignác založil v Rio Janciru kolej a ve středoamerickém městě San Salvadoru řádový noviciát.

Zřídív tyto ústavy, odebral se do Říma, aby vydal počet ze své činnosti a aby si vyžádal pomocníků v úřadě. Vydal se s novými pomocníky na cestu do jižní Ameriky. U ostrova Madeiry vyzval ty, kdož neměli dosti statečnosti, aby vystoupili na břeh. Vystoupili čtyři. Ostatní pluli dále. Avšak nedaleko ostrova Palmy byli přepadeni mořskými lupiči, počtem 50 mužů, jimž v čele byl Jakub Sourie, Francouz, kalvinista, pověstný lupič, viceadmíral navarský; číhal na ně, aby se pomstil, že někteří kalvínci byli v Brasílii buď pobiti nebo zahrnání (ovšem nikoliv vinou Ignáce a jeho druhů). Ignác byl zabit mečem a s ním ještě 38 jiných bylo usmrceno; byli buď probodeni nebo do moře naházeni. Ušetřen byl toliko Jan Sancho, řeholní bratr, kuchař, a to proto,

aby lupičům sloužil; později jim však uprchl a vydal svědectví o mučednické smrti svých druhů. Všichni usmrcení, 39 počtem, byli členové Tovaryšstva Ježíšova; toliko dva z nich byli kněží. Den smrti jejich je 15. července 1570. Svátek bl. Ignáce de Azevedo a 38 druhů T. J., mučedníků, 15. července.

Ct. JOSEF ANCHIETTA, T. J., misionář, „apoštol Brasilie“, † r. 1597. Památka 9. června.

Sv. LUDVÍK BERTRAND narodil se r. 1526 ve Valencii ve východním Španělsku. Otec byl právník a notář; byl dvakrát ženatý. Ludvík byl zbožný již za svého mládí, ale záhy jevil sklon k melancholii. Jako jinoch ušel do samoty, aby mohl konati skutky kajičnosti a sebezáporu; ale otec ho vypátral, pokáral a přivedl jej zpět do domu otcovského; také přemluvil převora dominikánského, aby Ludvíka, jenž žádá vstoupiti do onoho řádu, nikdy nepřijal. Prevor sice uposlechl, ale po třech letech zemřel, a nový převor přijal Ludvíka r. 1546 do řádu. Ludvík prospíval v nábožnosti i v odříkavosti. Bičoval se tak krutě, že krví potřísnil podlahu a zdi. Spolunovic mu řekl, že to oznámí převorovi. „Nečiň toho!“ prosil Ludvík, „polepším se.“ Polepšení jeho bylo v tom, že si uvázal kolem beder šat, kterým krev byla zachycována.

Ludvík byl ustanoven představeným noviců. Také kázal horlivě slovo Boží. Kdysi se setkal na poli s cizím pastýřem a pohlédnuv na něj řekl: „Příteli! lituji vás; vězíte ve smutném stavu. Již tři roky jste nebyl u zpovědi. Napravte to; smrt

není daleka. Jsem ochoten, slyšeti vaši zpověď.“ Pastýř nemálo užasl; vyzpovědál se ihned; brzo poté zemřel.

Roku 1562 byl Ludvík poslán do Západní Indie. Horlivě konal misionářský úřad. Zarytí modloslužebníci ukládali mu o život, ale on vyvázl ze všech nebezpečností. Jistá necudná žena přišedši do jeho obydlí, sváděla ho slovy i posunky, ale on na ni hodil svůj pás a uprchl. Pokušení proti čistotě přemáhával bičováním těla. Pokrmy své směšoval s hořkými šťávami. Kdysi při kázání v Tubaře káral nepravost cizoložství; tu jistý zuřivec, jenž se domníval, že pokárání se týká jeho, rozpráhl ruku se sekyrou, aby mu hlavu roztál; Ludvík uhnul a rána se svezla mimo jeho hlavu. - Jindy vzal po hanům jakési kosti, kterých užívali k modloslužbě; i chtěli ho otrávití nápojem. Ludvík nápoj vypil, vyvrhl a život zachránil, ale od té doby byl žaludek jeho zchřadlý.

Mnoholeté namáhavé práce a skutky odříkavosti zeslabily mu tělo. Žaludek neduživý a bolestná nemoc jej sužovaly; vzdychal si dle sv. Augustina: „Ó Pane, zde pal, zde řež; jen ušetř na věčnosti.“ Zemřel v Pánu dne 10. října 1581. Svátek 11. října.

Sv. FRANTIŠEK SOLANO narodil se r. 1549 v městečku Mantille ve Španělsku. Rodiče jeho Matouš Solano a Anna, rozená Himenes, byli zámožní. Vychovávali syna svého ve svých přísně katolických zásadách. Mladičký František prospíval nábožností a vzdělav se ve školách řízených Otci Tovaryšstva Ježíšova, vstou-

pil do řádu Menších bratří konventuálů (minoritů) v Mantille. Žil v přísné kajícnosti, jako by měl odkátí tresty za těžké hříchy. Nejedal masitých pokrmů, v pátek nejedl nic vařeného, bičoval se a odpočíval na tvrdém lůžku. Byl vysvěcen na kněze, stal se učitelem klášterních noviců, ale působil i mimo klášter požehnaně kázáním a ošetřováním nemocných. Avšak nespokojil se touto činností ve své vlasti; umínil si, že půjde hlásat víru pohanům.

Roku 1589 vstoupil na koráb, aby se přeplavil do Ameriky. Nedaleko peruánského pobřeží loď uvázla na mělčině a octla se v patrném nebezpečí. Kapitán lodi vstoupil do ochranného člunu a nabídl vzácnějším osobám místo ve člunu; také Františkovi vyhradil místo. Ale František řekl: „Chraň Bůh, abych ze sobecké lásky k životu se odloučil od svých bratří!“ A vzav kříž, vybízel lidi pozůstalé na lodi, aby neztráceli mysl a aby v Boha důvěřovali. Slova jeho nevyzněla nadarmo. Cestující neustávali prositi Boha o smilování. Třetího dne jim přišla pomoc. Všichni se zachránili a dostali se na břeh.

František kázal slovo Boží v krajinách peruánských. Bůh žehnal jeho práci. Divoši vidouce chudičky a zapíravý jeho život a horlivost, přilnuli k němu a dávali se od něho pokřtiti. V Limě, hlavním městě peruánském, František kázal slovo Boží neúnavně v chrámě, po ulicích i po domech. Chodil do hospod, na tržiště, navštěvoval dílny řemeslníků, nemocnice, žaláře i divadla a všude s křížem v ruce vybízel lid k pokání. Neobyčejný způsob

jeho kázání, ohnivá řeč a známá přisnost jeho života působily, že na jeho slova i zatvrzelí hříšníci se polepšili a že i vlažní křesťané počali plniti své náboženské povinnosti.

Unaven pracemi ulehl na lože stížen bolestnou nemocí a přijal svaté svátosti. Vida, že řeholní bratr jej pečlivě ošetřuje, vzdychl mysle na Ukřižovaného a řekl: „Odkud mi ta milost, Pane, že já jsem ošetřován - a tys byl ukřižován, já přikryty obnažen - já zahrnut tolikerým dobrodiním - ty poličkován a trním korunován?“ Vysloviv modlitbu: „Veselim se z toho, že jest mi řečeno: Do domu Hospodinova půjdeme“, usnul klidně v Pánu. Svátek 24. července.

Ct. PETR HUERTA, františkán, misionář peruánský, † r. 1570. Památka 1. prosince.

Ct. RAFAEL FERRER, T. J., mučedník peruánský, † r. 1611; památka 31. března (?).

Bl. ALFONS RODRIGUEZ byl syn kupce v kastilském městě Segovii a převzal kupectví po otci. Avšak když mu zemřely i manželka i děti, odřekl se všech statků i radostí světských a vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova a byl po 30 let klášterním vrátným v Palmě, hlavním to městě ostrova Majorky. Vyznamenával se pokorou, poslušností a svědomitým plněním všech i sebe menších předpisů klášterních. Zemřel blaženě r. 1617. Svátek 30. října (nebo 30. března).

Ct. ALFONS RODRIGUEZ narodil se ve Valladolidu (ve Španělsku), stal se knězem Tovaryšstva Ježíšova a profes-

Sv. Ignác z Loyoly

rem theologie. Sepsal asketické dílo: „Návod ku křesťanské dokonalosti“, kterýž téměř na všechny jazyky přeloženo bylo. † r. 1616 v Seville. Památka 30. října.

Ct. BARTOLOMĚJ DE LAS CASAS narodil se v Seville a vstoupil do řádu sv. Dominika. Byl ustanoven biskupem chiapským v Mexiku. Šlechetný tento biskup působil na ostrovech Haiti a Kubě, později v Mexiku, v Peruánsku a v Nové Granadě, ujímal se domorodců indiánských, hájil jejich práv, dovoláváje se důtklivými dopisy u španělského dvora spravedlnosti k nim. Sedmkrát za týmž účelem jel na lodi do Španěl a dosáhl aspoň toho, že pro Ameriku bylo otroctví indiánů 1542 zrušeno a že ustanovení byli lidštější vládařové. Za to bylo mu od vlastních krajanů trpěti mnoho protiventství, ale on nedbal obtíží a vyhledával rudochy před Španěly v lesích ukryté, učil je víře Kristově a křtil je. Právem nazývá se „apostolem a obhájcem indiánů“. Snahy jeho namnoze vyšly na prázdno. I uchýlil se jako kmet do dominikánského kláštera na San Domingu. Zemřel r. 1566. Památka jeho 31. července.

71. ŘÁDY REFORMOVANÉ A ŘÁDY NOVÉ

V XVI. století byly některé řády duchovně obnoveny; kromě toho vznikly vedle jesuitů ještě jiné družiny náboženské, jimž se časem dostalo schválení církevního pode názvem „řádů“ nebo „kongregací“.

1. *Kapucini* mají svůj vznik v XVI. století. Tehdy snažil se Matouš de Bassi ze řádu sv. Františka v klášteře monte-falkonském v Itálii přivést františkány k původní řeholi sv. Františka. Kázal nositi dlouhou špičatou kapuci a vousy, Papež Klement VII. potvrdil r. 1528 řád, papež Pavel V. dal mu r. 1619 právo míti svého vlastního generála řádového. Kapucini se proslavili misiem. Řád kapucínský byl zásluhou sv. Vavřince z Brindisi roku 1599 uveden do Prahy. Klášter kapucínský v Brně byl založen r. 1604, ve Znojmě r. 1628, v Třebíči r. 1686.

2. *Řád „augustiniánů bosáků“* vznikl z augustiniánů poustevníků ve Španělsku. Původcem reformy byl Tomáš od Ježíše († 1582), Alois z Montoje a Alois Ponce da Leon (1588); řád byl rozdělen ve tři družiny, španělskou (rekolekty), italskou a francouzskou. Předpisy jejich byli přísnější než předpisy augustiniánů dřívějších.

Augustiniány kanovníky reformoval Petr Fourier.

3. *Karmelitě bosáci* založeni byli působením sv. Terezie († 1582). Táž za pomoci sv. Jana od Kříže († 1591) přivedla také mnichy karmelitské k dřívější přísnosti řeholní. Opravený řád obdržel r. 1593 od papeže Klementa VIII. právo míti vlastního generála.

4. *Benediktiny* zreformoval ve Francii převor de la Cour. Snahou pařížského opata Vavřince Bernarda benediktini byli r. 1618 přivedeni k původní přísnosti řehole sv. Benedikta. Členové „kongregace Maurinů“ (nazývali se také dle sv.

Maura, který první přinesl řeholi Benediktovu do Gallie) vynikali nejen přísností života, ale i vědami; věnovali se studiím archeologickým a historickým; vydávali spisy sv. Otců. Mezi nimi vynikali Maillon, Montfaucon, Ruinart, Aubert a j.

5. *Řád trapistů* vznikl ze řádu cistercienského; založen byl od Armanda Jana Bouthiliera de Rancé († 1700), opata kláštera La Trappe v Normandii. Bouthilier přidal k původní přísné řeholi cistercienské nová pravidla nenepodobná pravidlům kartusiánským a zavázal své mnichy ke skutkům zbožnosti a kajcnosti, k ručním pracím a k ustavičnému mlčení.

6. *Řád trinitářů* byl opraven Janem Křtitelem od Početí Panny Marie (1592), řád nolasků od Jana Křtitele Gonzaleza. „Reformovaní bratři františkáni čili *alkantarini* čili rekolekté“ jsou přísnější větví řádu Menších bratří, založenou od sv. Petra z Alkantary († 1562).

Nové řády a kongregace :

1. *Řád theatinů* či řeholních kleriků sv. Kajetána byl založen r. 1524 od sv. Kajetána z Thieny (v Benátkách), jenž se pak stal papežem pode jménem Pavel IV. Řád byl zřízen, aby členové jeho kázali lidu, ošetřovali nemocné a hájili víry proti bludařům. Theatinky založila roku 1583 Voršila Beninkasa († 1618).

2. *Řád barnabitů* či řeholních kleriků sv. Pavla byl r. 1532 založen od Antonína Marie Zaccaria z Kremony, Bartoloměje Ferrary a Jakuba Morrigia, kněží

milánských. Barnabité podnikali misie, vyučovali mládež a řídili semináře. Jméno „Barnabité“ mají odtud, že zprvu se usadili u kostela sv. Barnabáše v Miláně. Druhý název pochází od sv. Pavla, jež si zvolili patronem.

3. *Somaskové* čili řeholní duchovní sv. Majola byli r. 1528 v život uvedeni sv. Jeronymem Aemiliani († 1537) a mají svůj název od města Somaschi (blíže Milána), kde vznikli, a od chrámu sv. Majola, který jim byl od sv. Karla Borromejského odevzdán.

4. *Oratoriáni* (Otcové oratoria) mají za zakladatele sv. Filipa Nerejského (zemřel r. 1595), který konal nábožná rozjímání pro bohoslovce i pro laiky v oratoři (čili v kapli) kostela sv. Jeronyma, obvykle za večerní doby. Poněvadž účastníci se scházeli v oratoři, sluli oratoriáni. V oratoři byly provozovány hudební skladby o událostech Starého a Nového Zákona. Odtud pak název „oratorium“ přenesen i na takovéto skladby duchovní hudby. Družina tato byla r. 1574 od papeže Řehoře XIII. potvrzena. Oratoriáni se věnovali kazatelství a vědám. Jako učenci vynikli Baronius, Raynald, Gallonius.

Od oratoriánů dlužno rozlišovati *družinu Otců Oratoria Ježíšova*, kterou r. 1611 založil kněz, pozdější kardinál, Petr Berulle ve Francii († 1629). Od členů této družiny nežádány sliby, nýbrž pouze předsevzetí, že žijíce podle pravidel jim daných setrvají v kongregaci. Také tito otcové Oratoria vynikli jako učenci, na př. filosof Malebranche, církevní právník

Thomassin, kazatel Massilon († 1742) a j.

5. *Řád Milosrdných bratří* byl založen od následovníků sv. Jana Božího († 1550) v Granadě ve Španělsku za tím účelem, aby nemocní byli z příspěvků sesbíraných ošetřováni. Jan Boží nezaložil řádu, aniž předepsal zvláštní pravidla druhům, kteří se k němu přidali. Teprve následovníci jeho se sestoupili v družinu a zavázali se, že budou bezplatně ošetřovati nemocné jakéhokoliv vyznání náboženského. Papež Pius V. bullou ze dne 1. ledna 1572 schválil družinu a ustanovil, aby přijali řeholi sv. Augustina se třemi obyčejnými sliby a aby každý hospitál měl jednoho bratra také knězem. Tehdejší superior byl Rodriguez de Sigüenza († 1581). Družina zprvu slula „kongregace bratří sv. Jana Božího“. Teprve r. 1611 stanovil papež Pavel V., že družina je skutečným řádem a že členové jsou řeholníky. Ve Francii nazývali se „Religieux de la Charité de Sainte Jean de Dieu“; v Itálii Fatebene-fratelli, nebo kratěji Ben fratelli; u nás „milosrdní bratří“. Znakem řádovým je granátové jablko v modrém poli, z něhož vystupuje dvojitý kříž, a nad ním hvězda. Milosrdní bratří byli uvedeni r. 1605 do Valčic u Břeclavy, r. 1640 do Prahy, kdež obdrželi chrám sv. Šimona a Judy se špitálem a zahradou; r. 1692 do Nového Města nad Met.; r. 1694 do Těšína; r. 1743 do Kuksu; r. 1739 do Prostějova; r. 1749 do Brna; r. 1748 do Letovic; r. 1781 do Vyzovic.

6. *Řeholní duchovní pro posluhu nemocným* čili *Otcové dobré smrti* neb Kamilliáni, je řád založený sv. Kamillem

z Lellis († 1614). Řád byl potvrzen bullou papeže Řehoře XIV. ze dne 21. září 1591. Odznakem byl červený kříž na černém rouchu. Kromě hábitu měli černý plášť.

7. *Řád Řeholních duchovních menších* založený od sv. Františka Caracciola († 1608) a od Jana Augustina Adorno z Janova.

8. Kongregace *Otců křesťanské nauky* založená od Caesara de Bus († 1607). Úkolem jejich bylo učití neumělé. Caesar rozdělil učivo na tři stupně: první pro děti a osoby nevzdělané, druhý stupeň pro obyčejné věřící, učivo bylo podáno krátce a jasně, třetí stupeň pro inteligenty.

9. *Řeholní duchovní Matky Boží*, založeni r. 1574 v Lucce od Jana Leonardiho († v Římě 1609).

10. *Obláti*, družina světských kněží v Miláně, založená od sv. Karla Borromejského.

11. Družina *Řeholnic sv. Voršily* čili *Uršulinek* byla založena r. 1536 v Brescii v Itálii od sv. Angely Merici a věnovala se skutkům tělesného a duchovního milosrdenství. Roku 1612 papež Pavel V. povýšil družinu na vlastní řád a připojil ke třem obyčejným slibům řeholním ještě čtvrtý slib, jímž se uršulinky zavazují k vyučování a vychovávání ženské mládeže. Uršulinky byly r. 1655 uvedeny do Prahy a zřídily si tam kláštery na Novém Městě i na Hradčanech. Usadily se v Olomouci r. 1697, v Brně r. 1782.

12. Kongregace *andělských panen* (virgines angelicae), kteráž má název odtud, že členky toužily zachovati čistotu andělskou. Tato kongregace byla v XVI. sto-

letí založena od Aloisie Torelli de Guastalla v Miláně. Nutno rozlišovati od kongregace panen anglických (virgines anglicanae).

13. *Rád Zvěstování Panny Marie* čili Annunciátky byl na základě řehole sv. Augustina založen od Marie Viktorie Fornari Strata († 1617); rád předpisoval úplnou odloučenost od světa.

72. S V A T Í R E F O R M O V A - N Ý C H A N O V Ý C H Ř Á D Ů

MATOUŠ BASSI (Mathaeus Baschius) narodil se 1495 v Bassi u Ankony; z mládí jeho víme, že šel v čele asi 100 hochů, aby odrazili útok na rodné město. Vstoupil do kláštera františkánů observantů v Montefalkone. Snažil se přivést františkány k původní řeholi sv. Františka. Obával se odporu. Také vskutku mu odpороvali, ale přece ustavil r. 1575 se stejně smýšlejícími, mezi nimiž uvádí se zvláště Ludvík z Fossombrone a jeho bratr Rafael, zvláštní družinu. Název „Kapucíni“ pochází od kapuce, kterou Matouš nositi kázal. Matouš začal nositi vousy, choditi bos a vésti asketický život. Kapucínky založila r. 1538 zbožná Maria Laurentia Longa († 1542) v Neapoli. Matouš zemřel r. 1552. „Leben der Heiligen aus dem Orden der Kapuziner“, Lechner, München, 1863. Památka 3. srpna. Nazývají ho blahoslaveným, ale tento název mu nepřínáleží; praví se, že dílo jeho mělo původ v tom, že se chtěl osamotniti, a že rád kapucínů vznikl bez zakladatele

a bez šířitele. Rádová martyrologia ho opomíjejí, což zajisté budí podiv.

Sv. FELIX Z KANTALICIA narodil se r. 1513 v městysi Kantalicu na úpatí Apennin v Umbrii z chudých rodičů stavu rolnického. Pro chudobu nemohl choditi do škol; pomáhal otci pracovati na poli a pásł ovce. Od matky se naučil znáti hlavní nauky náboženské. Ke zbožnosti ho povzbuzovalo všechno, co viděl a slyšel v přírodě. Vyhledával místa osamělá nebo si upletl z větví skryši, nebo vydlabal do kůry stromu kříž; tam pak klekával a modlíval se.

Když mu bylo 12 let, vstoupil do služby u jistého měšťana v Citta Ducale a pásł stáda. Později se stal oráčem. Když jednou orál, přišel pán jeho, oblečen jsa černým oděvem. Toho se mladí volkové polekali, uskočili a strhli Felixe pod pluh, ale Felix vyvázł bez poranění. - Rád se oddával skutkům pobožnosti. Přivstával si záhy z rána, aby se mohl zúčastniti Mše svaté; v neděli si dával předčítati z duchovních knih; zvláště život otců pouště ho velmi zajímal. Podívoval se těmto vzorům starokřesťanského sebezapírání, že při své chudobě a pokoře byli s Bohem spojeni a tak šťastni. Felix pocítil touhu, aby také někde o samotě Bohu sloužil. Proto se rozhodł zažádati o přijetí do kapucínského kláštera v Citta Ducale.

Felix nebyl v klášteře ihned přijat. Guardian mu zprvu namítal, že má raději zůstatí ve světě, živiti se prací rukou svých, anť je zdrav a silen; dodal dosti nevlídně, že se nemá domnívati, jako by v klášteře čekaly naň blahobyť a pohodlí;

posléze zavedl Felixe před kříž a ukázav na Ukřižovaného pravil: „Hle! viz, komu řeholník se má připodobňovati!“ Felix poklekl a s pláčem pravil: „Bůh je mi svědkem, že netoužím po ničem jiném leč po životě s křížem a v chudobě, že v klášteře nic jiného nehledám, než abych Krista mohl následovati.“ Takovým způsobem byl Felix přijat, oblékl se r. 1543 v roucho kapucínské a osvědčoval velikou horlivost v zachovávaní řeholních pravidel i v konání uložených prací. Číst neuměl, a říkával, že mu stačí šest písmen, a to pět červených, jimiž rozuměl patero ran Kristových, a jedno bílé jímž mínil Pannu Marii.

Po krátkém pobytu v Tivoli Felix odešel do Říma a byl tam ustanoven sběratelem almužen pro tamější klášter. Práci tuto konal den co den, pytel máje na zádech a obcházel domy za sálajícího vedra i za deštivého počasí. Vzácná byla jeho poctivost, horlivost a vytrvalost, neúnavná a neomrzelá byla jeho trpělivost. Často nosil velká břemena, ale nikdy nereptal; byl jaré a veselý mysli. Své tělo nazýval klášterním oslem. Šel-li s některým průvodcem na sbírání almužen, říkával mu: „Tak, bratře milý! Růženec do ruky, zraky dolů k zemi, mysl vzhůru k nebi!“ Felix přijímal všechno, co se mu přihodilo, ať dobré ať zlé, radost i žalost, dobrotu lidskou i necitelnost jako dar Boží. Všude uměl si vésti tak prostomyslně a srdečně, často i vtipně, že zřídka kde ho odbyli bez dárku.

Oblíbeným rčením Felixovým, pozdravem i díkůčiněním, byla slova: „Deo gra-

tias“, t. j. Bohu díky. Tak pozdravoval každého na ulici, tak děkoval každému za dárek, tak říkal i tomu, kdo mu nevůli ukázal dveře. Proto nebyl v Římě jinak nazýván než „frater Deo gratias.“ Také kněží ho tak nazývali a volali naň tato slova; on tak rovněž odpovídal. Děti, kdekoliv ho spatřily, běžely za ním volající: „Deo gratias, bratře Felixi!“, líbaly mu ruce, braly ho za provaz, tahaly ho za řeholní roucho a tulily se k němu; on pak se jich vyptával, zdali se rády modlí, zdali se dobře učí, pomodlil se s nimi nebo zazpíval s nimi verš některé zbožné písničky, a když odcházely, volával za nimi: „Deo gratias, moje děti! Bůh vám žehnej! Deo gratias!“

Felix byl pro svou prostomyslnost a dětinnou upřímnost všude rád viděn. I vznesení páni se s ním dávali do řeči. Felix uměl do hovoru вплétati vhodné výroky z Písma svatého i přiměřená pořekadla; překvapoval své posluchače duchaplnými výroky, jež byly kořeněny jemným vtipem. Oddaným přítelem jeho byl Filip Nerejský. Oba se milovali jako bratři. Potkavše se líbali si ruce navzájem, nebo klekali jeden před druhým, celovali se a žertovali spolu jako děti v nevinnosti a prostotě.

Ke každému choval se Felix vlídně a shovívavě; všude snažil se šířiti dobro. Kdysi se setkal s prostopášným mladíkem; zavolal naň: „Nešťastníče! Už zase jdeš hřešit? Což nevíš, že umřeš a že běžíš do pekla?“ - Jindy patřil na dva dvořany na ulici, jak v hádce na sebe doráželi pěstmi. Volal na ně: „Deo gratias! Bratři!

řekněte raději: Deo gratias!“ Poslechli a smířili se. - Kdysi Felix vida u věhlasného právníka Bernardina Biscia množství knih, tázal se naivně: „Nač ty knihy?“ - Právnik: „Z těch knih se učíme právu, aby v rozepřích se stalo každému po spravedlnosti.“ - Felix na to: „Já pak myslím, že knihami těmi se živí různice a že se převracuje dobrý řád. Knihy neprospějí člověku, nezná-li pravého zákona Kristem daného; jen Kristus učí, co je pravda a právo, jen Kristus rozsuzuje spravedlivě všechny záhady a spory.“ - Jinému soudci přinesl kdosi živé tele, aby si ho naklonil. Tele zabučelo. Felix namanuv se k tomu řekl: „Hle, to tele přimlouvá se hlasem svým, abys vynesl rozsudek dárci příznivý! Ale viz, ať ti není úplatek příčinou zavržení v den soudný!“

Jistá dobrodějka kláštera požádala kdysi Felixe, aby jí vyrobil a donesl několik křížů, jimiž dle zvyku poděloval dobrodince. Felix slibil, kříže vyrobil, avšak cestou je rozdal a přišel k ní s prázdnem. Dobroditelka ho kárala, proč neplní, co slibil. Felix omlouvaje se řekl: „Ale paní, považte, co všechno slibujeme Pánu Bohu a přece toho neplníme.“ - Jistá měšťanská paní pozvala Felixe k sobě, chtějíc s ním hovořit o duchovních věcech. Felix přišel, ale vida, že není slušně a stydlivě ustrojena, odepřel hovor řka: „Oblékáte se pohoršlivě. A to je hřích před Bohem.“ Paní se zastyděla a od té doby se oblékala způsobem počestným.

Jistý kardinál se tázal Felixe, nemínil-li se při svém stáří vzdáti namáhavé své služby, aby si odpočinul. Felix odpově-

děl: „Bůh uchovej, abych tělu svému popřával pohodlí; vždyť je k tomu, aby pracovalo a trpělo. Voják má zemřít s mečem v ruce; osel, mé tělo, pod břemenem.“ - Jistý kardinál onemocněl na smrt a poslal si pro bratra Felixe. Felix přišel a řekl: „Deo gratias“; uchopil sklíčeného kardinála zpola uctivě, zpola důvěrně za ruku a řekl: „Nuže tedy, Pane, volejte se mnou jak můžete zbožně: „Deo gratias.“ Kardinál vyslovil ta slova a hned se cítil veselější, dobré myslí; zdálo se mu, jako by nemoc odcházela. Ukázal na Felixe a řekl: „Felix má pravdu, vpravdě sluší Pánu Bohu za všechno děkovati; neboť sotva Felix ke mně přišel, a já opakoval po něm „Deo gratias“, už jsem cítil, že jemi lépe.“ Ale tato řeč se nelíbila bratru Felixovi; zdála se mu býti příliš světská, ba sobecká; i řekl: „Ne tak! Ne tak! Taková naděje nemá vám dávat radost, nýbrž jiná: pohlédněte k nebi a volejte „Deo gratias“, jestli vás Bůh vezme do nebe!“ - A zdálo se, že tato slova na nemocného účinkují; neboť za nedlouho za smrtelného zápasu opakoval posledním dechem svým „Deo gratias“.

Při vši práci Felix byl stále na mysli sebrán; ať byl v klášterní komůrce, ať na sbírce v pouličním ruchu, nedal se vyrušiti z vnitřního obcování s Bohem. V denních událostech, v zábavách, hrách a slavnostech neměl zalíbení. Ani v klášteře ho nepoutalo, co se netýkalo jeho povinnosti. S bratřími nemluvil mnoho; říkal, že jakožto nevzdělaný oráč nemůže se pouštět do hovoru s kněžími a s bratřími zkušenějšími. Zato pracoval tím pilněji.

Jakmile přišel ze sbírky domů, odevzdal nasbíranou almužnu a pracoval v zahradě anebo zhotovoval růžence a křížky, jimiž poděloval své dobrodince, aby se jim nějak zavděčil. V neděli a ve svátek navštěvoval nemocné a donášel jim dárky, ovoce, víno, květiny a obrázky, těšil a připravoval je k přijetí svatých svátostí. Felix byl milosrdný k chudým. Z nasbíraných almužen rozdával s povolením svých představených skývy chleba, sýr a ovoce hladovým chudášům a vyprošoval pro ně almužnu zvláště. - Za každého počasí chodil s hlavou nepokrytou a bos; teprve v vysokém stáří nosil opánky. Byl živ o chlebě a vodě, spával na holé zemi máje pod hlavou otýpku z chrastí. Bičoval se, aby své tělo, „kapucínského osla“, jak mu říkával, umrtvoval. Bedlivě střežil svou panickou čistotu. Felix byl postavy malé, mírně korpu-lentní; čelo jeho bylo brzy vráščité; hlava trochu veliká, oči černé, ohnivé, tvář veselá, slabý, zanedbaný vous - tak nám ho líčí životopisec. Zevnějšek jeho prozrazoval vniternou nevinnost, takže lidé o něm říkávali: „Frater Felix se podobá anděloví.“

Po 40 let konal Felix neomrzele obtížnou svou službu klášterní. Posléze se roznemohl bolestnou zimnicí. V nemoci nejraději mluvil o Jezulátku a snášel ji trpělivě, radostně. Dojemné bylo slyšení něžné jeho modlitby, jež se odnášely ke Kristu a k Panně Marii; zbožně přijal svaté svátosti. Když se blížila smrt, volal: „O! O! O!“ I ptali se ho, co si přeje? Odpověděl: „Nevidíte-li, nejmilejší, matku moji, Pannu Marii, tamo uprostřed an-

dělů?“ Pak vyslovil naposledy oblíbené svoje rčení: „Deo gratias“ a zesnul tiše v Pánu 18. května 1587. Lid římský uslyšev, že bratr Felix zemřel, hrnul se do jeho komůrky, aby naposledy spatřil jeho tvář a aby nějakou památku po něm si odnesl. Za krátko chudičká jizba byla vydrancována. I z řeholního roucha si lidé odstřihovali po kouscích, takže bylo nutno mrtvolu po třikráte oditi novým rouchem. Svátek 18. května (nebo i 21. května).

Bl. SERAFÍN A GRANARIO (nebo z Askoli) narodil se roku 1534 v Monte Granariu u Ferma, v kraji picenském (ne tedy u Palerma) z rodičů velmi nuzných. Zprvu Serafin pásł stáda; po smrti matčině zůstal u svého bratra ve službě. Bratr s ním nakládal nelaskavě, on však si nikdy nestěžoval. Pak byl zedníkem, ale jeho mysl stále se nesla k životu klášternímu; jeho nábožnost se utvrzovala protivenstvími a sužováním. Už v mládí se postil třikráte týdně.

Prosil o přijetí do kláštera kapucínského v Tolentinu. Kvardian vida, že je v učení zanedbaný a k práci neschopný, nechtěl ho přijmouti. Ale Serafin ho neustal prositi; i vzal ho kvardian na zkušenu. Znenáhla se zastkvávaly vzácné ctnosti Serafinovy tou měrou, že se mu všichni podívovali. Serafin žil umrtveně; posypával si pokrmy popelem, z podávane-ho chleba si bral jenom polovici, v čas neúrody jen čtvrtinu, ostatní dával chudým. Mrskal své tělo tak, že byl ušetřen smyslných pokušení i co do myšlenek. Poslouchal představených přesně a neptal

se nikdy, proč má to neb ono činiti. Poslechl, když mu zapověděl skutky umrtvování, které mu byly tak milé. Bylo-li jim pohrdáno, byl-li tupen, počítal si to za největší čest. Kdysi řekl Serafinovi řeholní bratr: „Klid se! tvůj hábit smrdí, že toho nelze snést.“ - „Ba! nejen můj hábit, ale i moje duše zapáchá,“ zněla odpověď. Za křivdy děkoval i na kolenou.

Zbožnost Serafinova byla upřímná. Choval vroucí úctu k Svátosti Oltářní a dětinnou lásku k Rodičce Boží. Nikdy nekázal, nečetl, nepsal, mělť skrovné nadání, ale co si zapamatoval ze slyšeného kázání, uměl vetkati ve své rozmluvy. Mluvil o lásce k Bohu tak nadšeně, že všichni slzeli. I církevní a světští hodnostáři se s ním radovali. Zemřel r. 1604. Slaví se 12. října.

Sv. JOSEF DE LEONISSA narodil se roku 1556 ve městě Leonisse u Spoleta v Abruzzách. Rodiče mu záhy zemřeli, a Josef jsa sedmnáctiletý měl se dle vůle příbuzných oženiti, ale odepřel a vstoupil v Assisi do kláštera kapucinského. Byv vysvěcen na kněze, byl dle svého přání poslán do Pery, předměstí cařihradského, aby byl misionářem tamějším křesťanům. Kázal křesťanským otrokům a vězňům, ale také mohamedány chtěl obrátiti na křesťanskou víru a žádal proto býti předveden před sultána. Za to byl odsouzen na šibenici. Tři dni visel živý na šibenici maje probodnuty pravou nohu a ruku. Avšak vyvázl z nebezpečí; buďto byl podivuhodně zachráněn, anebo byl rozsudek v poslední chvíli změněn ve vyhnanství.

Tak se stalo, že Josef se vrátil do Italie. Byl pak misionářem, nejvíce v Umbrii; kázal dvakrát, třikrát, až i desetkrát za den. Onemocněv měl býti operován. Operace byla stejně bolestná, jak nebezpečná; tehdy lékaři ještě neuměli uspat nemocného; proto poručili, aby byl Josef svázán provazy tak, aby sebou nemohl škubati a aby si neuškodil. Ale Josef vzal do ruky kříž a odmítaje provazy řekl: „Nač ty provazy? Hle tento kříž - to jest mé pouto. Spasitel z lásky ke mně na kříž přibitý sváže mne svými bolestmi, abych já sebe větší bolest snesl z lásky k Němu.“ Lékaři řezali a kapucín Josef hleděl na Ukřižovaného, modlil se tiše a ani nezastenal. Zemřel v klášteře Amatrice v diecesi Rieti dne 4. února 1612. Svátek 4. (nebo 19.) února.

Sv. VAVŘINEC Z BRINDISI (Laurentius de Brundisio) narodil se r. 1559 v Brindisi v Kalábrii a obdržel při křtu jméno Julius. Byl v mládí pro sličnost a pro velké schopnosti nazýván „andílkem.“ Prospíval nábožností. Jsa čtyřletý, byl dán na výchovu do kláštera minoritů v Brindisi a oblečen řeholním rouchem. V ústraní klášterním přilnul k životu tichému. Otec mu záhy zemřel a Julius se chtěl odebrati do Benátek, aby se tam u svého strýce vzdělával ve školách. Matka, majíc se rozloučiti se synem, sice odpořovala; ale Julius ji uprosil a odebral se do Benátek. Strýc jeho, kněz Petr de Rossi, ředitel školy při chrámu sv. Marka v Benátkách, přijal Julia laskavě; zaradoval se, když spatřil ve tváři Juliově výraz nevinnosti.

Julius pokračoval ve vědách, ale také v sebezapíravosti. Nosil hrubý, kajícíný pás, bičoval se do krve, spával na tvrdé podlaze, aby své tělo umrtvil a proti nástrahám hříchu obrnil. Uminil si, že vstoupí do nejhudší družiny řádu sv. Františka, totiž do řádu kapucinského. Také druh jeho, jež si oblíbil hned vprvý den v Benátkách, pojal týž úmysl. Oba jinochové požádali o přijetí do řádu kapucinského. Julius byl r. 1575 poslán do Verony a tam byl oblečen řeholním rouchem a obdržel jméno Vavřinec dle Vavřince z Bergama, provinciála řádového, jenž ho do řádu přijal. Ale na mladého novice Vavřince přišla hned počátku těžká zkouška. Roznemohl se chorobou plicní, chodil po klášteře bledý, vyhublý, pokašlával; představení pomýšleli ho propustiti, neboť ještě nesložil řeholních slibů. Avšak Vavřinec se zotavil a složil řeholní sliby.

Roku 1576 se odebral do Padovy na vysoké školy. Tam se naučil jazykům řeckému, hebrejskému, syrskému i chaldejskému. Zvláště řeč hebrejskou ovládal tak dokonale, že židé poslouchající ho říkali, že mní slyšeti rabína. Paměť jeho byla tak podivuhodná, že uměl skoro celé Písmo svaté z paměti; šla řeč, že kdyby se Písmo svaté Starého Zákona pojednou ze světa ztratilo, Vavřinec by je dovedl z paměti celé napsati. Byv vysvěcen na kněze kázal v Padově a ve Veroně s takovým úspěchem, že lid se za ním hrnul v zástupech a že mnohá města si žádala slyšeti jeho duchovní řeči a přednášky. Na rozkaz papežův Vavřinec přednášel židům římským v jazyku hebrejském. Rabí-

ni žasli; mnozí židé přijali křest. Sám papež poslouchával jeho kázání. Kromě kazatelské činnosti Vavřinec byv ustanoven vrchním dozorcem klášterů řádových, prohlížel kláštery kapucinské a zařizoval, čeho bylo třeba k rozvoji a zvelebení řádu.

Vavřinec byl také do Čech poslán; neboť pražský arcibiskup Zbyněk Berka z Dubé i císař Rudolf II. si přáli, aby řád kapucinský také do Čech byl zaveden. Vavřinec se tedy vydal na cestu; putoval roku 1599 s průvodci svými bos, v hrubém oděvu, strádaje u věcech nejpotřebnějších. Zastavil se ve Vídni, kde zřídil klášter, a byl v Praze laskavě přijat. Prozatimní bydliště obdržel ve špitále křižovníků s červenou hvězdou, ježichž velmistrem byl arcibiskup.

Vavřinec položil základní kámen pro klášter kapucinský v odlehle části města, na konci Hradčan mezi Pohořelcem a hradbami. Ale protestanté hleděli s nelibostí na stavbu nového kláštera. Hvězdář Tycho de Brahe, protestant, prohlásil, že zvonění u kapucínů jej ruší v práci; ba namluvil císaři Rudolfovi II. nejasnou smyšlenku, že prý kapucíni ukládají císaři o život; císařský komorník Makovský, rovněž protestant, mínil, že záchvaty císařovy pocházejí od modliteb kapucínů. Císař Rudolf II. uvěřil pomluvám a zvolal: „Ať kapucíni se ihned odtud odklidí!“ Vavřinec měl kázání na rozloučenou. Pravil mezi jiným: „Půjdeme s holýma rukama, jak jsme sem přišli. Řekněte císaři, že se modlíme o požehnání Boží pro něho i pro celou říši“. Slova ta zvěděl císař ještě téhož dne. Zamyslel se a řekl:

„Vavřinec je pravý apoštol. Nepůjde od-
tud.“ Tak Vavřinec i průvodci jeho zů-
stali v Praze.

Nejvíce se zavděčil Vavřinec císaři ve
válce jeho s Turky; byl jmenován polním
kazatelem a duchovním správcem veš-
kerého křesťanského vojska. Spěchal do
Uher. U Bělchradu nalezl vojsko císařské
obklíčené Turky. Vojsko bylo v žalostném
stavu. Vavřinec vzkřísil ochablou mysl
vojínů, a když dne 15. října 1601 došlo
k velké bitvě, Vavřinec sedě na koni, v ru-
kou maje kříž, jel v čele vojska a povzbu-
zoval je k statečnosti. Vojevůdcové Alt-
han a Rueswurm přichvátali, aby Vav-
řince odvedli na místo bezpečnější; on
však nedbaje deště nepřátelských kulí a
šípů, zvolal: „Zde je mé místo! Jen ku
předu! Vítězství bude naše!“ Křesťanské
vojsko dobylo nad Turky slavného vítěz-
ství. Od té doby požíval Vavřinec důvěry
císaře Rudolfa II.

Roku 1602 Vavřinec se odebral do Říma,
aby se zúčastnil volby řádového generála.
Byl jím zvolen sám. I konal mnohé cesty
do Francie, do Španělska a jinam, aby
řád kapucínský ve všech zemích rozšířil;
všude kázal s horlivostí slovo Boží. V Nea-
poli jistý biskup uslyšev jeho kázání řekl:
„Věru, kdyby svatí Petr a Pavel znovu
přišli, nevzbudili by většího shonu a nad-
šení.“ Na žádost císaře Rudolfa II. vrátil
se Vavřinec do Prahy. Naučil se dobře ja-
zyku českému, aby mohl kázati lidu a aby
mohl čeliti bludařům. Tehdy právě při-
šel do Prahy jakýsi luteránský kazatel až
z Dánska, jménem Polykarp Layser; ten
hájil mezi jiným, že dobrých skutků ne-

třeba, a sliboval, že to dokáže z Písma
svatého psaného v původním jazyku heb-
rejském, chaldejském a řeckém. Vavřinec
vyvrátil jeho nauku a řekl: „Jsem jist,
že onen kazatel není schopen rozuměti
Písmu svatému v těchto řečích napsané-
mu, ba, že v nich ani číst nedovede. Za-
neste Písma do jeho bytu a přesvědčíte
se!“ Někteří z posluchačů tak učinili. Ale
když s knihami v ruce přišli do bytu Lay-
serova, ukázalo se, že kazatel, jenž se asi
o věci dozvěděl, z Prahy zmizel.

Z Prahy byl Vavřinec poslán do Špa-
nělska, aby pohnul španělského krále Fi-
lipa III. ke vstupu do ligy křesťanských
knížat. Odtud pak navštívil mnohé kláš-
tery svého řádu v různých zemích, aby
všude utvrdil přísnou kázeň. Když dlel
v Neapoli, žádali ho Neapolitáni, aby se
odebral do Španělska a aby tam přednesl
jejich stížnosti proti španělskému vlada-
ři. Vavřinec byl sice zdravý chatrného, ale
slibil vyplniti jejich prosbu; jel do Špa-
nělska a odtud do Lisabonu a přednesl
králi, jenž tam právě dlel, ony stížnosti.

V Lisabonu onemocněl na smrt. Mar-
kýz don Pedro ho dal přenést do svého
paláce. Vavřinec trpěl na svém loži 20
dní. Přijal svaté svátosti; byl více andělu
než člověku podoben; pravil: „Toužím
rozdělenu býti, abych s Kristem spojen
byl.“ Vysloviv jméno „Ježíš“ zemřel 22.
července 1619. Svátek 7. či 22. července.

Bl. BENEDIKT PASSIONEUS kapu-
cín byl průvodcem sv. Vavřince Brindis-
ského. Zemřel r. 1625. Svátek 11. května.

Sv. FIDELIS SIGMARINGENSKÝ,
narodil se r. 1577 v Sigmaringách na

Dunaji v Německu a obdržel při křtu jméno Marek. Otec jeho Jan Roy byl starostou a sudím; on i jeho manželka Genovefa vychovávali své děti bohabojně. Otec zemřel a vdova pečovala s poručníkem o další výchovu sirotek; (ale vdala se opět, jak se zdá ze Sigmaring do jiného místa). Protože Marek jevil neobyčejné vlohy a vnímavou mysl, byl poslán do Frýburka v Brýsgavě na vyšší studia. Byl pilný a mravopočestný. Rozhodl se pro povolání právnické. Někteří druhové jeho ukončivše studium umluvili se, že podniknou delší cestu po rozličných zemích evropských, aby nabyli zkušeností a aby se přiučili cizím jazykům a lepším mravům. Ohlíželi se po vzdělaném a rozvázném vůdci. Byl jim doporučen právník Marek Roy. Marek byl srozuměn. Nastoupili cestu roku 1604, prošli Německo, Francii, Španělsko a Itálii. Marek dával svým druhům dobrý příklad vědyctivosti i mravnosti. Vodil je do chrámů i do špitálů, do škol i do obrazáren. Všude se snažil vzdělati sebe i své druhy. Když se vrátili z cesty, Marek složil zkoušku a byl povýšen na doktora veřejných práv. Uсадil se v Ensishheimu v Alsasku.

Marek jako právník hájil práva a pravdy poctivě. Také dbal, aby každá pře bez dlouhého průtahu byla vyřízena. Zvláště se ujímal lidí chudých a opuštěných, vdov a sirotek. Proto mu byl dáván název „obhájce chudých“. Mnozí však právní zástupcové a soudcové si nevedli tak nezištně; nesloužili pravdě a právu, nýbrž lakotě a ziskuchtivosti; rozpalovali vášně

lidu a působili takto zbytečné spory a hádky; zúmyslně zamotávali otázky jasné a zřejmé a protahovali soudní rozepře zbytečně za tím účelem, aby lid vyssávali, sebe pak obohacovali. Jeden z nich řekl Markovi: „Neukončujte rozepří tak brzy; jinak neuhájíte svého živobyti.“ Jiný mu řekl: „Pane doktore, Marku Royi! Žádám vás, abyste se poněkud odchýlil od příliš přísné právní normy! Je třeba trochu se přetvařovati. Uvidíte, jaký prospěch z toho budete mít!“

Marek se zamyslel. Po chvíli si řekl: „Tak tedy věc se má se soudními rozepřemi? Tak daleko jde zloba světa?“ Poznával, že povolání jeho je plno neklidu a že srdce jeho se naplňuje hořkostí. I zošklivilo se mu jeho povolání, ve kterém stále mu bylo bojovati proti nepoctivosti a zíštnosti. Marek se rozhodl pevně, že dá výhost světu a že vstoupí do stavu řeholního, dle příkladu svého bratra Apollináře, který jsa magistrem svobodných umění vstoupil do řádu kapucínského.

Také Marek vstoupil do kapucínského kláštera a to v Altdorfě ve švýcarském kantoně Uri. Tam konal povinnosti řeholní s takovou horlivostí, že druhové mu radili, aby se mírnil. On však odpovídal: „Vy jste vstoupili do řehole v jinějším věku, já však jsem sloužil v mladém věku marnosti světské, a proto musím nyní dohoniti, co jsem zameškal.“ Kromě učení a řeholních povinností konal Marek také obyčejné práce: umýval nádobí v kuchyni, sbíral dešťovky a housenky a jiné. Bedlivě se vystříhal i pohledu na ženy. Pocítil sice pokušení

vrátiti se do světského života, ale přemohl je.

Po roce byl Marek posvěcen na kněze, slavil první Mši svatou ve Frýburce, při níž guardian kázal na základě slov (Zjev. 2, 10): „Buď věrný až do smrti a dám ti korunu života.“ Tehdy obdržel Marek jméno Fidelis, t. j. věrný. Fidelis dokončiv studia, počal psáti knížku: „*Exercitia seraphicae devotionis*“, t. j. Cvičení serafické zbožnosti. - Záhy byl zvolen guardianem, a to ve Feldkirchu. Svou zbožností a horlivostí si získal náklonnost řeholníků i lidu. Chudí a opuštění lidé hledali u něho pomoci; utiskovaní předkládali mu své rozepře. Kdo potřeboval dobré rady, obracel se důvěrně na něho a Fidelis uměl každému vyhověti. Neostýchal se i na soudě jako obhájce chudých lidí vystupovati, nedbaje posměchu lidí nešlechetných, kteří mu vyčítali, že v rouchu kapucínském koná úřad advokáta. - Tehdy leželo ve Feldkirchu císařské vojsko posádkou. Co tu bylo krvavých sporů, surovostí, znásilňování lidu bezbranného! Výstřední čeládka žoldnéřská se nedala pohružkou trestu smrti, ba ani popravami zastrašiti od násilností! Fidelis napomínal a káral vojáky, těšil lid a pomáhal, seč byl. Kdysi se potkal s důstojníkem na koni jedoucím. Řekl mu: „Příteli, vy klejete a zlořečíte, dnes vás napomíná Bůh mými ústy naposledy; nepolepšíte-li svého života, propadnete trestu Božímu.“ Ale důstojník se tomu smál. Za několik dní poté onen důstojník podstoupil souboj, byl proboden a zemřel v nekajícím.

V tu dobu vznikly ve švýcarském kantonu grisonském (Graubündten) náboženské třenice mezi katolíky a kalvínci, rozdmýchované politickými spory. Nastaly krvavé výtržnosti. Osm kapucínů, v čele Fidelis, bylo vysláno, aby lid utišili. Fidelis kázal slovo Boží, horlil proti bludům, prokazoval všem lidem bez rozdílu, katolíkům i jinověrcům, skutky milosrdenství. Napomínal katolické vojíny, aby dbali křesťanského řádu. - Ostatně neupíráme a dáváme protivníkům za pravdu, když praví, že toto vojsko dopouštělo se mnohých ukrutností. I katoličtí spisovatelé (na př. Bucelin, Rhätia, 1666) to uznávají. Ale odporovalo by historické pravdě, kdyby někdo obviňoval Fidela ze spoluviny. Velitel vojska, baron Fels pravil: „Pater Fidelis byl pln lásky nejen ke katolíkům, ale i k jinověrcům... Co mám (o něm) říci? Život jeho byla modlitba a povzbuzování k dobrému.“ (Scala l. c. p. 114.) Takto obrátil mnoho kalvínů k víře katolické, na př. hraběte Rudolfa Salisského a j. Tyto konverse vzbudily ještě větší nenávist zaslepených kalvínů. Hledali na Fidelovi nějakou nedokonalost; nedařilo se jim; museli uznati, že jeho život je bezúhonný. Nastoupilo násilí. Ukladně byl zabit šlechtic Antonín Gubelberg, když se k Fidelovi ubíral; v kapse zabitého byla pak nalezena cedulka (bezpochyby od nějakého poctivého kalvína psaná): „Varuji Patera Fidela a ostatní kapucíny: krvavé pronásledování proti nim nastává!“

Ano, kalvíni stanuli na tom, že Fidela zavraždí! Fidelis byl o svátcích velikonoč-

ních r. 1622 v klášteře feldkirchském. Věděl o úkladech, které mu kalvínci strojili. Měl na rozloučenou kázání - snad dne 10. dubna 1622 - a řekl s kazatelny: „Na rozkaz svých představených ubírám se do Grisonska, a nikdy více se nevrátím. Prosim a zapřisahám vás, občané, abyste se zlého vystříhali a dobré činili, jak vás tomu víra učí.“ Poté napsal několik dopisů přátelům; podepsal se v nich takto: „Pater Fidelis, nehodný kapucín, v nejbližších dnech pokrm červů.“ Poté chystal se na smrt; vykonal svatou zpověď a dal svým bratřím poslední napomenutí.

Odebral se do Sevisu, aby pokračoval v misiích. Úřady mu nabízely vojenskou stráž na ochranu, ale on ji odmítl. Přece však postavila se bez jeho vědomí vojenská stráž u dveří chrámových, kde Fidelis kázal. Na kazatelně prý byla cedulka, na níž bylo napsáno. „Dnes ještě budeš kázati, avšak nikdy vícekrát.“ Po chvíli přilhnala se tlupa kalvínů ozbrojená mušketami, kopími, oštěpy a meči a pobíla vojenskou stráž u kostela. Z řad posluchačů nějaký kalvíнец vystřelil na Fide-la, ale koule ho minula. Fidelis sestoupil s kazatelny, vyšel sakristií, aby se uchýlil do blízké vesnice Grüsch. Sotva však tím směrem učinil několik kroků, obstoupila ho tlupa ozbrojených kalvínů, asi 20 počtem, proklínali ho, spílali mu, porazili ho k zemi volající: „Chceš-li pak přimouti víru naši, nebo ne?“ Fidelis odpověděl: „Bratři! Vždyť jsem k vám přišel, ne, abych přijal víru lichou, ale abych vám kázal víru pravou. Doufám, že se obrátíte k víře mé!“ V tom šel ho jeden

ze zbužníků, jménem Petr Riederer, do hlavy. Fidelis zvolal: „Ježíši! Maria! Pomoz mi, Bože!“ Zbojníci probodali tělo jeho kopími, rozbíjeli je obušky; a když mučedník vypustil ducha, kopali mrtvolu děsně rozmlácenou, šlapali po ní, skákali okolo ní jako divoši křičíce: „Tady leží ten, jenž z nás chtěl učiniti papežence, jenž naše náboženství chtěl zničiti.“ Téhož dne vzbouřenci ranili i druhá Fidelova, kněze Jana z Krüwangenu v osadě Grýšské. Smrt Fidelova se udála ve IV. neděli po velikonocích, dne 24. dubna 1622. Svátek 24. dubna.

JAN DE LA PRIELLA, zakladatel rekollektů, zemřel kolem roku 1500.

Ct. TOMÁŠ OD JEŽÍŠE narodil se r. 1520 v Lissahonu; byl zakladatelem kongregace augustiniánů bosáků. Někteří augustiniáni přijali reformu a chodili bosí; ale jiní činili Tomášovi mnoho odporu. Roku 1578 Tomáš provázal portugalského krále Šebastiana do Afriky; tam upadl po smrti králově v zajetí a v otroctví. Jeho majitel byl marbut, t. j. mohamedánský mnich; ten ho chtěl po dobrém i po zlém odvrátiti od křesťanské víry. Ovšem marně. - Tomáš napsal v zajetí spis: „O utrpení Ježíše Krista“. Později bylo zaň posláno výkupné, ale Tomáš zůstal v zajetí, aby mohl býti křesťanům prospěšen. Zemřel roku 1582 v Marokku. Jeho památka 17. dubna.

Sv. TEREZIE narodila se dne 28. března 1515 v kastilském městě Avile (Abula) ve Španělsku z urozených rodičů. Otec slul Alfons Sanchez de Cepeda, matka Beatrice de Ahumada. Oba rodiče byli

velmi zbožní a ctnostní. Otec vynikal spravedlností a nelíbeným soucitěm k chudinně; byl pravdivý a počestný; nikdo ho neslyšel klíti nebo pomlouvat. Byl horlivým čtenářem dobrých knih. „Byl jako anděl,“ pravila o něm Terezie. Na matce pak se chválí zvláště veliká trpělivost, tichost, skromnost a vroucí úcta k Panně Marii. „Má matka byla sličná, ale nedbala své krásy; stařena nemůže odloučeněji žiti, než má matka; když umřela, bylo jí teprve třiatřicet let, ale odívala se již jako starší žena. Byla velmi útlacitná a měla bystrý rozum,“ napsala o ní Terezie. „Bylo nás dětí dvanácte, devět bratří a tři sestry.“

Terezie se naučila záhy čísti a probírala se v nábožných knihách, zvláště v životopisech svatých. Četba v ní roznítala touhu, aby mohla pro Krista podstoupiti mučednickou smrt. Jsouc sedmiletá ušla s bratříčkem Roderichem tajně z domu, chtějíc putovati do Afriky, kde, jak doufala, by snadno dosáhla koruny mučednické. Útěk obou dětí byl záhy zpozorován; jejich strýc je dohonil a zavedl zpět k rodičům. Terezie si tedy zřídila v zahradě z prken, kletí a kaménků dvě chyšky, aby žila s bratříčkem po způsobu poustevníků; chyšky ovšem brzy se shroutily; neměly opory. Tam se Terezie modlívala a volávala často: „O věčnosti! Věčně, bez konce se radovati, věčně, bez konce se trápit.“ Obě děti se zálibou opakovaly: „Věčně, věčně, věčně!“ A když se jich někdo ptal, čím chtějí býti, odpověděly: „Poustevníky nebo mučedníky.“ Terezie si hrála ráda na jeptišku.

Když jí bylo dvanáct let, zemřela jí matka. Pláčíc poklekla dívka před obrazem Panny Marie a zvolala: „Matko milosrdenství! Budiž mi nyní matkou! Přijmiž mne ubohého sirotka za své dítě!“ Mateřského dozoru bylo Terezii třeba právě tehdy, na prahu panenských let. Tehdy dostala do rukou knihy rytířských povídek, ve kterých švůdným způsobem a lahodným slohem se líčily hrdinské činy a milostná dobrodružství. Nezkušená dívka hltala obsah knih po celé hodiny, dnem i nocí. Četba na ni působila tak, že ochabovala v modlitbě, že se stala marnivou a libovala si ve společnostech. „Počala jsem se strojit“, napsala o sobě Terezie, a zatoužila jsem zalíbiti se svojí krásou; počala jsem pečlivě pěstiti své ruce a vlasy a užívati voňavek a všech marnivostí, k nimž jsem se jen mohla dostat, a bylo jich dosti, protože jsem byla velmi strojivá“. (Svéživotopis, přeložil Rud. Linhart, str. 18). V lehkomyšlnosti ji podporovali někteří strýcové a lehkomyšlná teta, kteří k neveliké radosti otcově dům navštěvovali. Terezie napsala: „O kéž by jich byl otec k nám nepouštěl! Nyní teprv vidím, jak nebezpečná věc je, když ve věku, v němž se mají zakořeňovati ctnosti, obcujeme s lidmi marnosti oddanými... Moji příbuzní byli o málo starší než já; měli mne velmi rádi; bavila jsem je vším, co se jim líbilo, a poslouchala jsem jejich milostné pletky a dětinství, ne právě nevinné. Měla-li bych raditi rodičům, řekla bych jim, aby věnovali velikou pozornost těm, kdo obcují s jejich dětmi v tomto věku... Byla jsem pro

každou špatnost nadmíru vtipná. Děším se mnohdy, jak škodlivě působí zlá společnost, a nevěřila bych tomu, kdybych toho nebyla zakusila sama.“ (Svěživotopis, str. 18).

Avšak Terezie při své marnivosti, a i když smyslnost se v ní probouzela, neprovinila se proti panenské cudnosti; chránila se skutků těch méně z bohabojnosti, ale více, aby svou čest zachovala neposkvrněnou. „Cest jsem milovala výstředně marnivě,“ pravila později o sobě; když zmizela bázeň Boží, zbyla mi pouze bázeň o čest.“

Otec zpozoroval včas, jaké nebezpečí hrozí jeho dceři, a zavezl ji r. 1529 do panenského kláštera augustiniánek v Avile za účelem další výchovy a důkladnějšího vzdělání. V klášteře se s počátku nelíbilo zchoulostivělé dívce; ale brzy si zamilovala tichý život v ústraní klášterním a zvážněla. „Po neklidu, který netrval tuším ani osm dní, byla jsem mnohem spokojenější, než v domě otcovském ... byla jsem velmi oblíbena ... ale protivilo se mi do duše státi se řeholnicí ... V klášteře pobyla jsem půl druhého roku. Za tu dobu jsem se polepšila o mnoho ... přes to jsem si přála, abych se nestala řeholnicí ... ale také jsem se bála se provdati.“ Když onemocněla, byla převezena do domu otcovského; tam rozjímal o marnosti a nestálosti věcí pozemských; pročetši listy sv. Jeronyma umínila si, že dá výhost světu a že vstoupí do kláštera. V úmyslu tom ji utvrzoval strýc Petr Sanchez. Otec však nechtěl svoliti. Takto Terezie se octla na rozpacích a v krutých nesnázích.

Dětinná láska k otci a touha po klášterním životě bojovaly v jejím srdci. „Vzpomínám si“, napsala „jaký jsem měla pocit, když jsem odcházela z domu otcovského ... zdálo se mi, jako by mi někdo trhal všechny kosti z těla.“ Posléze se rozhodla. Dne 2. listopadu 1533 odešla tajně z domu otcovského, bez vědomí otce, a nastoupila cestu do kláštera karmelitek v Avile, kde měla milou přítelkyni Janu Suarezovu. Na cestě však opět pocítila nechuť a odpor ke klášternímu životu; zachvěla se, jsouc na vahách, má-li se bráti dále nebo se vrátiti. Posléze překonala všechnu nejistotu a pochybnost, a přišedši ke klášteru, zaklepala na bránu prosíc o přijetí za novickou.

Byla přijata; octla se na vrcholu tužeb a štěstí. „V řeholi všechno mne naplňovalo radostí, i to, že mi bylo zametati právě tehdy, kdy jsem uvykla zabývati se radovánkami a strojením.“ Jako řeholnice vyznamenávala se převelikou láskou k Bohu a k bližnímu, hlubokou pokorou, dokonalou poslušností, láskou k chudobě, čistotou a nepřemožitelnou trpělivostí. Avšak pobyt v klášteře podlomil její zdraví; návaly krve, bolení hlavy a křeče prsní ji sužovaly tak, že častěji pozbyla i vědomí. Srdeční vada stala se čím dále prudší, horečka ji stravovala dnem i nocí, žaludek nesnesl ani nejslabší potravu, všechny nervy od hlavy k patě se stahovaly křečovitě za mučivých bolestí. Ani v lázních, kamž ji dovezli, se nezlepšilo její zdraví: zchřadla na kost. „Dávila jsem se po dvacet roků každého rána, takže se přiházelo, že jsem nemohla posnídati až po poled-

ni... musím přivoditi vrhnutí pery a jinak; neučiním-li tak, jest mi nevolno.“ Každý lék byl bezúčinný. Všichni se vzdali naděje; pravili, že kromě jiných nemocí má také úbytě. Dne 15. srpna 1537 upadla do mdloby; pokládali ji za mrtvou, kopali ji hrob; i víčka oční byla proti horkému vosku bez citu. Ale probrala se k životu. V klášteře ležela po celé tři roky jsouc na celém těle ochromena; nemohla se ani hnouti. Posléze vstala s lůžka, ale mohla choditi toliko o berlách. Tělo zesláblo, ale duch zůstal nezlomný. Roku 1539 nemoc ustala, ale stálého zdraví už nenabyla.

Ale Terezie trpěla také duševně. Začala býti roztržitou v pobožnostech, ochabovala v dřívější své horlivosti; konala sice uložené práce; ale neměla z nich radosti; šetřila sice zevrubně řeholních pravidel, ale cítila, že oheň lásky k Bohu v jejím srdci uhasl. Suchopárnost se jí zmocnila. Příčinou toho bylo, že dbala o to, co se ve světě děje. „Mám za to, že mi velmi uškodilo, že jsem nežila v klášteře s klausurou.“ Denní příběhy, časté návštěvy lidí světských, kteří do kláštera přinášeli novinky o tom, co se ve světě děje, kteří v klášterní hovorně vedli rozhovory o věcech a událostech světských, odtahovaly ji od věcí duchovních. Také Terezie se zabývala věcmi světskými, a to po 18 let. „Skoro dvacet roků jsem prožila na nebezpečném moři, padala jsem a zvedala se, ale ach! abych padla zas. Bála jsem se sice zhřešiti smrtelně, ale přece ne tak, jak bych se měla báti. Ani jsem se nekochala v Bohu, ani jsem neměla

radosti ve světě... Tak trval zápas a boj, v němž jsem se kolísala mezi Bohem a světem, osmnáct let...“ Tak ztrácela pomalu rovnováhu, až ustala v rozjímavé modlitbě. A oddala-li se jí přece, pak nebyla pro ni modlitba úkojem a útěchou, nýbrž mukou, poněvadž jí zpřítomňovala denní poklesky a chyby a představovala jí vyčítavě, jak že je nevděčná, nebliží-li se k Bohu stále rostoucí dokonalostí.

Na radu jistě nábožné řeholnice přestala Terezie hovořiti s lidmi světskými. Brzo poté vstoupila kdysi do klášterní svatyně; tam právě zavěšovali veliký obraz Ukřižovaného, jež si byli na nějakou slavnost vypůjčili. Když Terezie popatřila na obraz, přišlo jí na mysl umučení Páně velmi živě, pocítila v srdci hořkou lítost, že Spasitele tolikráte urazila a že jeho milostí nedbala. Se slzami v očích poklekla a modlila se: „Ó Bože! Uděl mi milost, abych více neklesla do hříchu, nýbrž abych tobě horlivě a celým srdcem sloužila.“ Litovala svých hříchů, ačkoliv, jak se zdá, nikdy se neprovinila těžkým hříchem proti Bohu.

V tu chvíli se jí vrátily do duše sladká útěcha a blaživý mír. Terezie zpřetrhala pouta, která ji dosud vázala k světu, a začala nový život. Nepřijímala už návštěv, aniž dbala toho, co se ve světě děje. Aby se v kajicnosti utvrdila, čítala knihu „Vyznání“ sv. Augustina. Jeho obrácení, jakož i obrácení Maří Magdaleny brala si za příklad. Výrok sv. Augustina: „Dej mi, Pane, co poroučíš, a poruč, co chceš“ se jí velmi zamlouval. Nepřestávala oplakávat své předešlé lhostejnosti. Neustávala

1. Sv. Stanislav Kostka 2. Sv. Jan Berchmans 3. Sv. Petr Kanisius 4. Sv. Kazimír

vzývati Pannu Marii. Ke sv. Josefu chovala obzvláštní úctu. „Odporoučela jsem se mu (sv. Josefu) vroucně... Nepamatuji se, že bych ho až dosud byla prosila o něco, čeho by nebyl vyplnil... Jiným svatým - zdá se - dal Pán milost, přispívati v jedné potřebě; vím však ze zkušenosti, že tomuto slavnému světci dal milost přispívati ve všech potřebách.“ (Str. 45.) Čím dále, tím zřejměji poznávala, jak sladké je sloužiti Bohu a obětovati se jemu. Napsala o tehdejším stavu své duše takto: „Život, jež jsem vedla až do dne svého obrácení, byl životem mým; ale od té doby zdá se mi, že nežiji já, ale živ jest vemně Bůh, neboť vidím patrně, že bych za tak kratičký čas nebyla se zbavila takových zlovyků. Buď z toho chválen Bůh, jenž způsobil, že jsem byla zbavena sebe samé.“ - Také se odhodlala k velmi obtížnému slibu: konati vždy to, co je dokonalejší.

Modlívala se v usebranosti mysli; duch její se vznášel do výšin světa nadpřirozeného, prahl po tom, aby poznal Boha dokonale. Proto četla knihy spisovatelů církevních a nejraději rozjímala o podstatě a velebnosti Boží. Dlouho neměla její snaha žádoucího úspěchu. Posléze byla touha její vyplněna.

Bůh oblažil Terezii převrácenými milodary, dal jí dar nazírati na zjevy nadpřirozené, kteréhož daru nemůže člověk dosáti sám vlastními silami, nýbrž pouze způsobem mimořádným, zvláštním osvětlením Božím. Terezie vidala zrakem duševním Ukřižovaného nebeským jasnem ozářeného, spatřovala zjevy nebeské skvě-

jící se jako světlo sluneční. „Když jsem byla kdysi osvátku sv. Pavla na Mši svaté, zjevilo se mi nejsvětější Člověčenství celé, jak bývá namalováno při zmrtvýchvstání. Kdyby nebylo v nebi ničeho jiného pro rozkoš očí, než velká krása oslavených těl, bylo by už to nejvyšší blažeností... Není to lesk oslepující, nýbrž příjemný jas, světlo rozdílné od pozemského“ (str. 223). Slýchala božská zjevení, tajemná slova oplývající sladkou útěchou, zvláště přijímala-li Tělo Páně. Slova ta byla jí nebeskou hudbou; ona pak plesala nevýslovnou rozkoší duševní. „Nemohu říci, co cítí duše, když ji Pán dává pochopiti svá tajemství a svou slávu. Tato rozkoš převyšuje rozkoše pozemské tak, že nám zhnusí rozkoše života, jež všechny úhrnem jsou smetí. Je mi odporné, mám-li je tu jen přirovnati, i kdybychom jich mohli požívatí věčně. A přece nám dává Pán toliko kapku z veliké řeky rozkoše, která je nám připravena na nebi“ (str. 218). Jindy spatřila serafa, an jí stojí po boku; měl v ruce zlatý šíp s ohnivým hrotem a probodl jím několikrát její srdce. Po tomto vidění pocítila náramnou bolest v srdci, až zaúpěla, ale ihned zaplesala nevýslovnou rozkoší duševní. Byla na vahách, co má souditi o viděních a zjeveních, má-li o podstatě a pravdě jejich pochybovati čili nic, má-li je s jinými lidmi sděliti či o nich mlčeti. Posléze byla nezvratně přesvědčena o pravdivosti svých vidění; úzkostlivost její byla utišena osvětlenými muži šlechticem Františkem de Salseda a knězem Dagou. Terezie byla duchovně spojena s Bohem;

srdce její háralo posvátnou láskou k němu; přála si umřítí, aby byla u Krista. Říkávala: „Neumřítí je mi smrtí.“

Časem se řeholní sestry dozvěděly o mimořádných milostech, kterých se Terezií dostalo, a prokazovaly jí velkou úctu; ona však jsouc pokorná, odmítala všecku chválu lidskou a přála si žítí dle přísných pravidel řehole karmelitské v úplné odloučenosti od světa. Ale té odloučenosti a té řeholní kázně v klášteře avilském nebylo. Klášter byl pln ruchu; řeholnice přijímaly i opětovaly návštěvy lidí světských a byly v ustavičném styku se světem. Řeholní kázeň byla uvolněna, ba pokleslá. Terezie se pokusila pohnouti družky, aby bedlivě šetřily pravidel řeholních. V úmyslu tom byla utvrzena Petrem z Alkantary, jenž byl po nějaký čas jejím zpovědníkem. Roku 1562 se jí podařilo získati v Avile polorozpadlý dům, upravití jej v klášter a přijmouti do něho čtyři chudé panny, které slíbily žítí dle původní řehole karmelitské.

Proti Terezií a jejímu dílu se zdvihl silný odpor. Vyčítali jí, že podniká věc daremnou, že působí mateřskému klášteru hanbu, jako by v něm nebylo kázně a pořádku, spílali jí nazývajíce ji blouznivou ženou, která chce jen panovati a získati si slavné jméno. Řeholní představení i městská rada chtěli novicky z kláštera vyhnati a klášter zbořiti. Snad byla Terezie i uvězněna. Jediný kněz dominikán se jí ujal. Ale Terezie překonala všechny pomluvy a hrozby, usadila se v novém klášteříku a zavedla v něm přísnou řeholní kázeň s některými novými před-

pisy. Nová družina byla roku 1565 papežem Piem IV. potvrzena. Řeholnice měly žítí v nejpřísnější uzavřenosti, v pokoře, chudobě a v mlčelivosti. Když brzo poté do Avily přišel generál řádu karmelitského Jan Rubeo, byl překvapen poznáv výtečnou kázeň v klášteře od Terezie zřízeném. Dal Terezií plnou moc, aby obnovila i jiné ženské kláštery karmelitské a aby zřídila také dva mužské kláštery dle těchže přísných pravidel. Terezie s radostí poslechla. Jako pomocníka získala kněze Jana z karmelitského kláštera v Medině del Campo. Ten se ubytoval ve vsi Durvelle (na cestě z Avily do Mediny) s dvěma druhy, aby žili dle nových předpisů. Takto Terezie, ač neměla peněz, nenáviděna nereformovanými mnichy a jeptiškami, stíhaná začasté nedůvěrou, výsměchem, vzpourami lidu, ač měla namnoze proti sobě duchovní i světskou vrchnost, ba i zpovědníky, ač nebyla pochopena ani reformovanými sestrami a bratřími, ač byla podporována jen několika přátely, založila za nesčetných strázní neméně než 17 ženských a 14 mužských klášterů, na základě přísné řehole karmelitské.

Roku 1571 byla Terezie od papežského dozorce řádu karmelitského dána svému mateřskému klášteru v Avile za převorku. Řeholnice jí nepřivítaly vlídně a netajily se odporem k ní. Ale Terezie je získala svým laskavým jednáním: starala se o lepší opatření domácích potřeb, pečovala mateřsky o sestry zestárlé a nemocné. Znenáhla je odvykla návštěvám a styku se světem, navykala je tichému životu klášternímu a

krok za krokem je získala pro přísnou kázeň. Při obnově tolika klášterů měla mnoho starostí: rozesílala listy, konala a přijímala návštěvy, rozmlouvala s biskupy a kněží, konala obtížné cesty, spoléhajíc ve všem na milosrdenství a požehnání Boží. Říkávala: „Terezie a 3 halíře - to je málo. Ale: Terezie, 3 halíře a Bůh - to je mnoho.“ Mnichové karmelští, jimž přísná oprava řádu nebyla vhod, nazývali ji rušitelkou míru, buřičkou, a vymohli rozkaz, aby se odebrala „na odpočinek“ do některého kláštera, jež si sama zvolí. Zvolila si Toledo a žila tam v přísné kázni. Spory mezi karmelitány obou směrů, volnějšího a přísnějšího, byly až nechutné. Posléze papež Řehoř XIII. vyloučil kláštery přísnějšího směru z pravomoci provinciálů mírnějšího směru. R. 1593 obdrželi karmelité přísnějšího směru (bosáci) pravomoc voliti si svého generála, takže od té doby jsou oba směry úplně rozděleny.

Terezie zůstala pokorná, i když jí svět prokazoval úctu, podivuje se vzácným jejím milodarům, neobyčejné duševní její síle, vytrvalosti a rozhodnosti. Pokládala se za největší hříšníci a přála si, aby i od lidí byla pokládána za hříšnici. Konala ochotně i nejomrzelejší práce. Neznala hněvu a závisti; pomluvy a potupy, jimiž byla stíhána, obětovala Bohu říkájíc: „Vždyť kromě snášení hořkostí nemám nic, co bych Bohu obětovala.“ O svých odpůrcích mluvila vždy s úctou a láskou. Její srdce přetévalo vděčností za každou i nepatrnou službu jí prokázanou. Neměla vřelejšího přání, než aby co nejvíce trpěla.

Život bez utrpení byl jí nesnesitelný. „Pane,“ říkávala v modlitbě, „buď trpět nebo umřít; neprosím tebe pro sebe o nic jiného.“ Pravila, že plných 40 let byla sotva hodinu zdráva a bez tělesných bolestí. Pouze v ty chvíle, kdy přijímala Tělo Páně, necítila bolestí tělesných, anať vládla v jejím srdci útěcha a radost. - Prokazovala skutky milosrdenství chudým a nemocným lidem; nejvíce milovala ty, kdož ji křivdili. Proto řekl avilský biskup: „Kdo chce býti milován od sestry Terezie, musí jí mnoho ublížiti.“ - Dbala, aby v klášterích byly konány modlitby a dobré skutky na vyprošení milosti obrácení pro pohany a kacíře. - Šetřila úzkostlivě panenské čistoty; svou cudností se podobala andělu; vyznala, že po celý život byla ušetřena jakýchkoli myšlenek a žádostí proti čistotě. Nikdo nemohl na ni popačtiti, aby nebyl unesen láskou k čistotě. - Neoddávala se mrzoutství, nýbrž účastnila se nevinné zábavy. „Radujte se a buďte veselé myslí!“ říkávala řeholním sestrám.

Terezie napsala k rozkazu svého zpovědníka svůj životopis (*Discurso ó relacion de su vida*), ve kterém líčí svůj vnitřní život, osvědčující vzácnou znalost lidského srdce a popisuje cesty dokonalého života. Napsala též „Cestu k dokonalosti (*El camino de la perfeccion*)“ a několik set listů. „Výkřiky duše k Bohu“ jsou známy v celé světové literatuře básnické. Stěžejním dílem jejím je „Hrad nitra (*El castillo interior ó las moradas*)“. Psala jen tehdy, když ji o to požádali zpovědníci. Neměla ani kdy, aby opravila na-

manuvši se chyby. Přesto náleží spisy její k nejznamenitějším, jaké kdy byly napsány. Dějepisec španělské literatury Fitzmaurice Kelly praví: „Svatá Terezie není jen slavnou postavou v letopisech náboženské myšlenky: ona je opravdový zázrak genia, jedna z největších žen, které kdy třímaly pero.“ Literární kritik Beer staví Terezii jako nejlepšího mistra vybroušené španělštiny na úroveň se slavným Cervantesem a nazývá ji „jedním z nejpozoruhodnějších zjevů nejen v dějinách španělského písemnictví, ale i světové literatury vůbec.“ Také její písně a básně se důstojně řadí k výtvorům slavných básníků španělských.

Roku 1582 vracejíc se z Burgosu do Avily, na cestě onemocněla; stěží se dovlékla do kláštera v Albě de Tormes. Tam ulehla. Odtud poslala na rozloučenou list sestrám a bratřím řádu karmelitského a napomenula je: „Pro lásku Boží! prosím vás, zachovávejte pilně řeholní pravidla, zvláště poslušnost!“ Když přijímala svátosti umírajících modlila se: „O Pane! Konečně přišla doba ode dávna žádoucí, že půjdu k Tobě!“ Pak řekla: „Děkuji Bohu za milost, že mne povolal do Církve katolické“. Zemřela 4. října 1582, t. j. téhož dne a téhož roku, kdy na rozkaz papeže Řehoře XIII. byl dřívější Juliánský kalendář opraven v ten způsob, aby přeskočeno bylo 10 dní a aby po 4. říjnu 1582 následoval den 15. října 1582. Proto její svátek slavíme 15. října.

Sv. JAN DE YEPES čili „od Kříže“, narodil se r. 1542 ve Fontiberu u Avily v Kastilii. Otec, chudý tkadlec, záhy ze-

mřel, a ovdovělá matka se odstěhovala s dětmi do Mediny del Campo, doufajíc, že se tam snáze užíví. Kdysi stál Jan u rybníka, kam ústily výkaly z jircháren: uklouzl a spadl do prohlubně. Ostatní hoši se rozutekli a na jejich pokřik se sběhli lidé a vytáhli Jana živého. Hoch vykládal, že mu bylo ve vodě, jako by mocná paní ho byla držela, aby neutonul. Později doložil: „Ta paní nebyl nikdo jiný než Rodička Boží“; a od té chvíle choval neobyčejnou úctu a lásku k Panně Marii.

Matka dala Jana na řemeslo. Ale všechny pokusy, aby Jan přivykl řemeslu, byly marny; nejprv se učil kolářství, pak krejčovství, pak řezbářství a malířství. Ale všude poznali, že nemá k řemeslu schopnosti. Posléze ho přijal správce městské nemocnice Alfons Alvarez za ošetřovatele. A toto povolání se Janovi zalíbilo. Konal své povinnosti svědomitě a bděl nad nemocnými jako pečlivá matka. Žil sebezapíravě, jedl pouze, co po nemocných zbylo, odpočíval na chrástí a používal volných chvil, aby se vzdělával. Když správce zpozoroval, že Jan má náklonnost ke studiím, pojal úmysl, že dá Jana vzdělati ve školách, aby jej mohl míti domácím kaplanem v nemocnici. Poslal Jana do školy jezuitské. Jan činil pokroky; bylť snaživý a věnoval studiu i část noci.

V tu dobu byl založen v Medině klášter karmelitský a Jan se rozhodl, že do něho vstoupí. Byl přijat. Konal zevrubně řeholní předpisy a žil sebezapíravě; tuze se postil, bičoval a konal jiné skutky kajcnosti. Kniha „O následování Krista“

mu byla vodítkem. Konal rád práce i nej-
omrzelejší, byl pokorný a poslušný. Všich-
ni novicové i řeholníci chovali k němu
úctu, již se nedovedli ubrániti. Obýval
celu úzkou a tmavou, která jiným se zdála
příliš odpuzující; jemu však byla rájem.
Bylo-li mu třeba světla, otevřel střechu,
která byla zároveň stropem.

Tehdy obdržela sv. Terezie povolení,
aby směla zříditi kromě ženských klášterů
také dva mužské kláštery s přísnou kázní
dle původních pravidel řehole karmelit-
ské. Přišedši do Mediny seznala, že Jan
by se mohl státí nástrojem k provedení
tohoto záměru. Jan souhlasil, ale přesvěd-
čil se, že karmelitáni nechtějí o zostření
řeholní kázně ani slyšeti. Nezbyvalo než
zříditi klášter nový. Terezie obdržela ve
vsi Durvelle na cestě z Avily do Mediny
chatrné stavení, bývalou obilnicí. Tuto
budovu Terezie dala Janovi a jeho dvěma
společníkům za obydlí. Ze síně Jan učinil
chrám; stropu nebylo; nábytkem byl kříž
s lebkou; v kuchyni dva hrnce; vyhlou-
baných tykví bylo používáno jako nádob
k pití. Dům měl tak chatrnou střechu,
že za zimní doby byli obyvatelé domu
pokryti sněhem. Jeden ze společníků Ja-
nových se jmenoval Antonín Heredia.
(Jan byl malé postavy, Antonín z Here-
die byl postavou velký; proto sv. Terezie
tehdy říkala za žertem: „Mám půldru-
hého bratra.“) Tito mužové se zavázali
dne 28. listopadu 1568, že chtějí zacho-
vávati pravidla řehole karmelitské po-
dle původní přísné kázně. Zároveň si
změnili jména. Jan si přidal název „od
kříže“, Antonín „od Ježíše“. To byl po-

čátek řádu přísných či bosých karmelitů.

Brzy si zjedнала družina Janova váž-
nost a úctu i v některých karmelitských
klášterech s mírnější kázní. Jan ukládal
svým žákům, aby milovali samotu, po-
koru, modlitbu. „Bůh žádá od vás,“ pra-
vil, „abyste kázali netoliko ústy, ale i ži-
votem... Duchovních správců, kazatelů,
katechetů je dosti, ale málo je těch, kdož
by se věnovali rozjímavému životu a skut-
kům kajícího; rozjímavý život je schvá-
len příkladem a slovy Ježíše Krista.“ Slova
tato došla u nich souhlasu. Jan odumřev
světu, žil všecek jen Bohu. Modlival se
hlavně za trojí milost: aby mu bylo dáno
pro Boha co možná nejvíce pracovati a
trpěti, pak aby nezemřel jako předsta-
vený, a aby zakusil ještě mnoho křivd a
pohrdání.

Kdysi byl tázan, odkud má takovou
moc, že dovede rázem roznítiti plamen
lásky k Bohu v srdcích lidských; odpo-
věděl: „Toho nečiním já; to činí Bůh; já
jsem pouhým jeho nástrojem.“ I na lidi
světské působil Jan svým odříkavým ži-
votem podivuhodně. Stalo se na příklad,
že jistá dívka zahořela k Janovi láskou
a že používši příležitosti, kdy společník
Janův dlel mimo dům, vnikla do příbytku
Janova, aby mu činila neslušné návrhy;
nebude-li jí po vůli, vrhne prý se do
studně. Jan ji pokáral tak vážně a přísně,
že zahanbená a lítostí naplněná odešla.

V řádu karmelitském vznikly proti Ja-
novi bouře proto, že šířil zásady dřívější
přísné řehole. Při řeholní kapitule r. 1577
ve Placencii (ve Španělsku) byl Jan pro-
hlášen za svatouška, za nebezpečného no-

voťáře, rušitele míru a za odpadlíka od řehole. Byl jat a veden z Avily do Toleda, aby tam s ním bylo zavedeno vyšetřování. Uvítán byl „disciplinou“, t. j. byl mrskán a to na choulostivých místech. Co mohlo býti potupnějšího pro Jana umrtveného, mužeposlušnosti apokory, než tento trest, kterého používáno bylo toliko proti členům zatvrzelým, nepolepšitelným! Ačkoliv Apoštolská Stolica schválila přísnou kázeň pro řád karmelitský, Jan byl od stoupenců mírnějších zásad nazýván „neposlušným a vzdorovitým mnichem.“ Byl uvězněn v tmavé a těsné komůrce vedle klášterní jídelny. Tam chřadl po devětměsících o chlebě a vodě; každý pátek býval kleče v klášterní jídelně mrskán tak, že ještě po letech měl na těle stopy od těch ran. Později přišel do kláštera jistý kněz, jménem Jan; ten vymohl, aby vězeň si mohl vyprati košili, kterou už 6 měsíců nosil na sobě, a aby nádobu s výkaly směl vynášeti.

Strádání Janovo bylo veliké. Dne 14. srpna přišel představený kláštera s dvěma jinými řeholníky do komůrky Janovy. Jan právě ležel na zemi na tváři. Nevstal, buď ze slaboty, anebo že myslil, že přichází žalárník, jak obvykle. Představený vida, že Jan nevstává, aby vzdal poctu, kopl ho a táže se, proč že nevstává? Jan prosil za odpuštění. „Nevstal jsem proslabost,“ řekl. Představený se tázal dále: „Nač jsi právě nyní myslil?“ - Myslíl jsem: „Kéž bych mohl v zítřejší svátek sloužit Mši svatou!“ „Nikdy více nebudeš sloužit Mši svatou!“ - Janovi bylo z přiléhající jídelny slyšati potupy na karmelity přísného

směru; o Terezii mluvili hůř než o Martinu Lutherovi. K strastem tělesným se družily strasti duševní: nechuf k modlitbě, malomyslnost, vyprahlost.

Konečně kdysi v noci se mu podařilo uvolniti zámek u dveří; i rozstříhal příkrývky na pásy, sešil je jehlou, již mu dali na zašívání hábitu, a spustil se z okna dolů. Unikl na svobodu, utekl se prozatím ke karmelitkám bosačkám v Toledu; sotva ho poznaly, neboť byl zmořen a zchřadlý. Působením sv. Terezie se stal prozatím představeným kláštera Hory Olivetské v divokém romantickém údolí blíže řeky Guadalquivir v Sierra Modena. A tehdy papež Řehoř XIII. dal povolení, aby kláštery karmelitské přísného směru tvořily zvláštní provincii; řád karmelitský byl rozdělen ve dvě větve; obě byly samostatné, měly však společného generálního představeného. Od té doby Jan konal dozor na kláštery karmelitské přísnějšího směru. Kdykoliv do některého kláštera zavítal, věnoval péči především nemocným řeholníkům, čistil jim prádlo a lůžka, snášel jim pokrmy a léky. Bratřím řeholním říkával: „Bratří! kdybychom měli všechno v hojnosti, kde medle je ta chudoba, kterou jsme slíbili?“

Kdysi řekl Janovi jeho průvodce ve městě Visu, aby pohlédl na nádherné budovy. Jan však odepřel. Řekl: „Cestujeme, abychom neviděli, a ne, abychom viděli.“ Jan byl do modlitby a rozjímání tak zabrán, že si nevšiml, co se kolem něho děje. Nejednou byl zachráněn od úrazu toliko výkřikem svého průvodce. - Kdysi učinil Jan, by v ustanoven převorem v Gra-

nadě, povinnou návštěvu u městského přednosty. Ten mu řekl: „Otče převore! My světsí lidé více se vzděláváme, vidíme-li řeholníky v jejich konventech, než v našich domech, protože víme, že jsou tam, kam je Bůh postavil. Čím řidčeji řeholníky vidíme, tím více si jich vážíme.“ Jan vrací se domů řekl svému průvodci: „Tenhle muž nás věru zahanbil. Kéž by všichni řeholníci slyšeli jeho slova, kéž by seznali, jak málo získají zbytečnými návštěvami konanými pod záminkou nutnosti!“ - Jan byl v Granadě sotva rok, a tu se stalo, že mu na ulici vstoupila v cestu žena, dítě na rukou, řkouc: „Protože jsi otcem tohoto dítěte, starej se o něj!“ Lidé se sběhli. Jan se jí tázal: „Kdo je matkou tohoto dítěte?“ - „Jistá dcera urozených rodičů.“ - „Kdy přišla do Granady?“ - „Ona je tu rozená, a nikdy ani kroku z města neučinila.“ - „A jak staré je to dítě?“ - „Rok.“ - „Poslyš ženo!“, pravil Jan, „to dítě je zázračné dítě; vždyť je známo všem, že ještě ani rok neuplynul od té doby, co jsem přišel do Granady, a nebyl jsem tu před tím nikdy, ani v městě, ani v okolí.“ Žena zahanbená odkvapila.

Na konec života mu vystáli odpůrci i ve vlastních záciích. Dne 25. dubna 1591 byl vydán papežský dekret, podle něhož ženské kláštery karmelitské byly vyloučeny z pravomoci poradného generálního vikáře. Ženské kláštery o to žádaly, ale karmelité se domnívali, že Jan byl původcem jejich stížnosti do Říma poslané. Řeholní kapitola přísného směru zbavila Jana všech hodností a poslala ho do kláš-

tera Pegnuelského v pusté skalnaté krajině sierra-modenské. Odtud byl dán do kláštera Ubedského; tamější představený byl rozhodný jeho protivník. Nakládal s Janem pohrdavě, ba ukrutně a nelidsky. Naříkal, co vydání prý mu působí Janova nemoc, zakázal, aby bez jeho povolení nikdo Jana nenavštěvoval; odmítal dary, které pro Jana byly přineseny; když některé ženy slíbily, že budou práti Janovo prádlo, převor jejich žádost odmítl řka, že prý ochota jejich je „delikatessou přílišnou“.

Ošetřovatel Janův vyprávěl: „Jan měl po čtyři měsíce takové rány na noze, že nebylo lze bez soucitu a slz popatřit na něho, a byl přece dobré mysli; děkoval za sebemenší službičku.“ Neduh z nohy se šířil po celém těle a marně se pokoušeli lékařové vyléčiti vředy řezáním a připalováním. Veliké byly jeho bolesti, větší byla jeho trpělivost. Provinciál Antonín de Jesu (Heredia) zvěděv o tělesných bolestech i o podivuhodné jeho trpělivosti, navštívil ho a zvolal, že tak vzácný vzor ctností měl by netoliko od řeholních bratří, ale i od celého světa býti poznán a vysoko ceněn.

Skoro tři měsíce trpěl Jan, posléze se mu přiblížila poslední hodinka. Bratří stáli s planoucími svícemi u lůžka, sám zatvrzelý převor se obměkčil. Jan ho prosil za odpuštění, že mu působil vydání a mrzutosti. Políbiv kříž povzdechl: „Pane, v ruce Tvé poroučím ducha svého,“ pak zesnul v Pánu. Bylo to 14. prosince 1591. Sv. Jan od kříže se druží k sv. Terezií svým významem nejen jako reformátor,

ale i jako vynikající mistr duchovního života a spisovatel. Jeho spisy náležejí k nejpřednějším dílům mystické theologie. Sv. Otec Pius XI. ho prohlásil učitelem církevním. Jeho duchovní písně jsou chloubou španělské poesie. Tělo jeho odpočívá v Segovii. Slaví se 24. listopadu.

Sv. MAGDALENA DE PAZZI narodila se dne 14. dubna 1566 ve Florencii a obdržela na křtu jméno Kateřina. Šlechtický rod Pazzi byl spřízněn se slavným rodem Medicejským. Kateřina jevila už v mládí neobyčejnou zbožnost; mluvila k jiným dětem o Bohu, napomínala je k mravnému chování. Jsouc na letním pobytě, vyučovala u víře venkovská děvčata; plakala, když se rodiče chtěli vrátit do Florencie; aby ji upokojili, vzali jednu z malých učednic s sebou. Ráda rozjímala o umučení Páně a přála si trpěti pro Krista Ukřižovaného, aby se mu připodobnila. Proto si kdysi ovinula kolem hlavy věnec z trní. Láska k Bohu se v ní rozmáhala tak, že plakávala, zaslechla-li mluvit řeči hříšné, a chvěla se hrůzou, zvěděla-li, že někdo skutkem uráží Boha. V dvanáctém svém roce učinila slib ustavičného panenství. Brzo poté byla dána na výchovu do panenského kláštera ve Florencii. Život klášterní se jí velmi zalíbil. Jsouc nad svůj věk neobyčejně vážná a rozumná, dávala všem ostatním řeholnicím příklad zbožnosti a lásky k Bohu. Ráda četávala ve spisech sv. Augustina. Neměla vroucnějšího přání, než zůstatí na vždy v klášteře.

Rodiče ji chtěli provdati. Kateřina však prohlásila rozhodně, že do manželství ni-

kdy nevstoupí, protože učinila slib ustavičného panenství. Rodičové posléze svolili. Kateřina vstoupila do kláštera karmelitek ve Florencii a byla r. 1585 obléčena rouchem řeholním; tehdy přijala jméno Maria Magdalena. Ale brzo poté se roznemohla křečovitým kašlem; nemohla žádné potravu přijímati; zchřadla a zhubla na kost. V této nemoci složila slavné sliby řeholní.

Kdysi spatřily řeholní sestry, jak Magdalena leží na loži s tvář zsinalou, ale s očima planoucíma a ztrnule na kříž upřenýma. Magdalena přicházela do vytržení mysli, při kterých její smysly nejevily života. Pozdravila se ze smrtelné nemoci a konala klidně všechny obvyklé pobožnosti a práce. Plála posvátným ohněm lásky k Bohu a přála si, aby všichni lidé také vroucně milovali Boha. Říkávala: „Milujme Lásku věčnou, od níž jsme tak velice milováni. Kéž bych měla hlas, jenž by byl slyšán po všech končinách země, abych pohnula všechny lidi k milování Boha!“ - Žila o chlebě a vodě, vyjma dni sváteční, kdy požívala pokrmy postní; bičovala se, mrtvila své tělo žíněným rouchem. Konala práce v kuchyni, v prádelně, byť nebyla k nim povinna. A když jí domlouvali, aby se šetřila, odpovéděla: „Mám otužilost oslí a obtíží necítím.“

Za nedlouho však ochabla Magdalena v bývalé horlivosti, zanedbávala vnitřní modlitbu, nenacházela zalíbení v myšlenkách na Boha a upadávala znenáhla do zádumčivosti a do povážlivé suchopárnosti. Smyslné a nečisté myšlenky ji znepokojovaly, pokušení k rouhání se

Sv. Ludvík Beltram

v ní ozývalo. Bývalá spokojenost a blaživý mír zmizely z jejího srdce. Snažila se sice roznititi v sobě jiskru lásky k Bohu, snažila se vzbuditi v srdci vzpomínky na dřívější duševní radost a na mnohonásobné milosti, jimiž byla dříve obdarována. Ale zdálo se jí, že je od Boha opuštěna a že bude od Boha zavržena. „Věřu nevím,“ pravila kdysi, „jsem-li při sobě, či ne. Nevidím v sobě nic dobrého, než trochu ochoty neurážeti Boží velebnost. Kde jsi, o Bože můj? Kde jsi?“ - V tutéž dobu ostatní řeholnice jaly se pohrdati Magdalenou. Soužení toto trvalo pět let, ale Magdalena je snášela trpělivě, krotila své tělo ještě přísněji - kdysi v nečistých pokušeních se vrhla do kopřiv a do trní - rozjímalas denně o umučení Páně. Dobrý její boj a důvěra v Boha byly odměněny; opět se vrátily klid a útěcha do jejího srdce; „bouře přešla“ řekla, „děkujte za to se mnou Bohu milosrdnému!“; nikdy více nemívala vnitřních bojů ani pokušení; duše její byla vyčištěna a v lásce k Bohu nezvratně utvrzena.

Magdalena vídala u vytržení mysli věci nadpřirozené, měla milodar znalosti myšlenek lidí a dar nazírání do budoucnosti. Horlivě se modlívala za duše v očištění a za všechny hříšníky a nevěrce. Svátost ol tářní nazývala svou láskou a navštěvovala ji často za den. Říkávala: „Neraď nikomu, neporadil-li ses sám s Ukřižovaným.“

Poslední tři léta churavěla Magdalena bolestným neduhem. Zpovědník ji těšil, že její bolesti přestanou; ona však odpovíděla: „Trpěti chci a nikoliv zemřít.“

Před smrtí řekla: „Ubírám se z tohoto světa a nemohu ještě pochopiti, jak může člověk svoliti ve hřích a v urážku Boha.“ Byla tři hodiny v bezvědomí. Probravši se z bezvědomí řekla: „Buď Bohu chvála!“ a skonala svatou smrtí dne 25. května r. 1607 majíc 41 let. Svátek 27. května.

Bl. FRANTIŠEK DE JESU (s Jezulátkem) narodil se ve Villpale ve Španělsku. Byl tak neobratný a neohrabaný, že rodiče si s ním nevěděli rady. Otec ovdověv, oženil se po druhé a poslal Františka, aby si šel hledat službu. František konal pak ministrantské služby, ale i tu byl od kostelníka propuštěn. Posléze se stal sběratelem pro nemocnici; 27 let konal tu službu a stal se pak členem řádu karmelitánského. Lidé jej měli v takové úctě, že užířeli-li jej na ulici, odřezávali mu z roucha pásky na památku. Sám král španělský ho žádal o modlitbu. Zemřel na Štědrý den r. 1604. Svátek 25. prosince.

RAFAELA YBARRA, členka III. řádu karmelitského ve Valencii (ve Španělsku), zemřela r. 1604; památka její je 13. června.

Bl. FRANTIŠKA OD NEJSV. SVÁTOSTI měla zprvu po 3 roky známost s jistým jinochem; pak vstoupila do karmelitského kláštera v Sorii (od sv. Terezie v té době zřízeného). Bylo jí bojovati proti nečistým žádostem, i když jí bylo už 60 let. Kdysi v zimě se vrhla obnažená v zahradě klášterní za doby noční do sněhu. Vítězně přemáhala i prchlivou svou letoru. Nebyla sličného těla, ale zato ozdobovala svou duši. Rok její smrti není znám. Svátek 27. listopadu.

ARMAND JEAN LE BOUTHILIER DE RANCE vedl zprvu světský život, ale byv ustanoven opatem kláštera La Trappe (v Normandii), přidal k původní přísné řeholi cistercienské nová pravidla nenepodobná pravidlům kartusiánským a zavázal své mnichy, jak shora řečeno, ke skutkům zbožnosti a kajícínosti, k ručním pracím a ke nej přísnějšímu mlčení. † 26. října 1700. Památka 27. října.

BL. JAN OD POČETÍ BL. PANNY MARIE (de Conceptione), přenocoval jsa ještě chlapcem, v domě rodičů sv. Terezie. Vyspěv vstoupil v Toledu do řádu trinitářů a založil přísnější odvětví řádu toho ustanoviv, že mají chodit bosí. Jeho odpůrcové ho hodili do jámy. † 14. února roku 1613 v Kordově. Svátek 14. února.

BL. ŠIMON DE ROXAS (Roxas bylo příjmení jeho matky) narodil se ve Valladolidu a vstoupil do řádu nejsvětější Trojice na vysvobození vězňů. I když žil jako zpovědník královny Isabelly na královském dvoře, přece zůstal přítelem chudiny. Zemřel roku 1624. Svátek 29. září.

Sv. MICHAEL DE SANCTIS narodil se r. 1591 ve Vichu v Katalonii z rodičů měšťanských. Po smrti rodičů šel ke kupci do učení; byl poslušný a svědomitý. Chtěl vstoupiti do kláštera, ale poručník k tomu nechtěl svoliti. Michael uprchl do Barcelony a hledal tam v klášterích přijetí. Byl přijat u trinitářů. Později se stal představeným kláštera ve Valladolidu. Onemocněl z námahy a ze sebestmrtvení. Zemřel roku 1625. Svátek 5. července (nebo 10. dubna).

Sv. PETR Z ALKANTARY narodil se

r. 1499 v Alkantaře na řece Tajo ve španělské provincii Estramadure. Jeho otec byl právník Gravita. Petr byl již v mládí zbožný a tichý, takže ho nazývali „svatým hochem“. Také na vysokém učení v Salamance se skvěl mravní čistotou. Stranil se zábav a nejraději prodléval o samotě v modlitbách. Záhy si umínil sloužiti Bohu v některém řádu. Věda, že otec, který z něho chtěl mít právníka, by nesvolil, Petr tajně opustil otcovský dům a jsa teprv šestnáctiletý, žádal v klášteře Menších bratří v Manxarretesu na pomezí portugalském o přijetí. Byl přijat. Osvědčoval mimořádnou odříkavost.

Byv vysvěcen na kněze, jal se s povolením představených poustevničiti v divoké krajině u Suriany. Žil přísně; bičoval se do krve, nosil na těle drsný pás, odpočíval máje kus dřeva pod hlavou. „Jak mi pravil, spával, tuším 40 roků, pouze 1½ hodiny za noc a den; spával sedě, máje hlavu opřenou o prkénko zasazené do zdi. Leže nemohl spáti, i kdyby byl chtěl, protože jeho cella nebyla delší než čtyři a půl stopy;“ tak o něm píše sv. Terezie. (Svěživotis, str. 213). Přísně se postil; nikdy se nepokryl kapucí, ať žehlo jak žehlo, ať přšelo jak přšelo; chodil úplně bos. Byl mlčeliv; nemluvil leč z poslušnosti a byl-li tázán. Smysly držel na uzdě tak dokonale, že se zdálo, jako by neviděl a neslyšel. Druhy své poznával toliko po hlase. Cest neznal a následoval své průvodce, jako by byl slepcem. Tak byl světu odumřelý.

Roku 1538 byl zvolen Petr provinciálem. Tehdy již zpozorovav, že do klášterů se vloudily mnohé vady, napomínal své

řeholní bratry, aby se vrátili k přísným pravidlům sv. Františka. Umínil si, že založí novou řeholní družinu Menších bratří a proto se usadil s knězem Martinem stejně smýšlejícím blíže kostelíčka u Karie. Vyžádal si od papeže Pavla IV. plnou moc, zakládati nové kláštery s přísnou řeholní kázní. Když se k Petrovi přidali jiní horliví bratři, zbudoval u městyse Pedrosy klášter velmi chudičký. Tuhou kázeň tamější si dovedeme představit, povážíme-li, že celý klášter i s kaplí byl pouze 32 stop dlouhý a 28 stop široký. Petr nemohl ve své komůrce stát vzpřímen, nýbrž musil buď klečeti nebo shrben býti. Dveře byly uzoučké a nízké. „To musí tak býti,“ řekl Petr, „abychom si vzpomněli na bránu vedoucí do nebe.“ A když stavba kláštera, jenž více hrobce nebo vězení než klášteru se podobal, byla dokončena, řekl Petr pohlížeje naň: „Dost, ba více než dost máme na něm.“

Bratři mírnějšího směru mu činili mnoho příkoří. Dva z nich, zesvětačilí, nazývali chudobu Petrovu hříšným pokoušením Boha, jeho pokoru špinavou sprostotou. Ale zvelebení řádu bylo potřeba právě v oné době, kdy mnoho zvrhlých mnichů, jeptišek, nakažených učením Lutherovým, utíkalo z klášterů. Za doby vzrůstající poživavosti a lehkomyšlnosti dal Petr zavedením apoštolské chudoby a odříkavosti dobrý příklad, oživil v lidu klesající víru a roznítil hasnoucí lásku k Bohu.

Petr si uměl rázem získati srdce lidí; navštěvoval nemocné, povznášel je k Bohu, učil zanedbanou mládež, konal ná-

boženské přednášky, zaváděl krásné pobožnosti, stavěl kříže u cest a na horách a kázal slovo Boží prstonárodně a s velikou horlivostí. Kdysi se potkal s jistým Františkem z Kordóvy a řekl mu: „Zříd svůj dům, neboť zítra umřeš.“ František poslechl, připravil se na křesťanskou smrt, a v skutku příštího dne zemřel. Na slovech a na příkladě Petrově spočívala milost Boží. Ohněm jeho lásky se zahřívala srdce lidská. Lidé všech stavů se za ním hrnuli; císař Karel V. ho chtěl mít svým zpovědníkem; řekl: „Petr není z tohoto světa; je muž docela nebeský, v Bohu odumřelý“. Portugalský král Jan III. ctil Petra. Též František Borgiáš a Ludvík z Granady byli s ním v důvěrném spojení. Petr byl několik let zpovědníkem sv. Terezie; ta vyznala, že Petr byl dokonalým vůdcem duší a nazývala ho světce již za živa. Petr ji povzbuzoval a těšil, když pro svou horlivou snahu a zvelebení kázně v řádu karmelitském byla tupena a osočována.

Petr založil dvanáct klášterů přísné řeholní kázně. Kdysi konaje okružní cestu po svých klášteřích, onemocněl vážně. Žádal, aby byl převezen do kláštera Arenaského. I v nemoci se zapíral. Měl na př. palčivou žízeň; podali mu číši s vodou; již již chtěl píti; v tom utkvěl jeho zrak na obraze Ukřižovaného, vzpomněl slova Spasitelova: „Žízním“; proto si odepřel nápoj a odložil číši. Svaté svátosti přijal kleče. Když cítil, že umírá, zapěl Žalm: „Radoval jsem se, když mi bylo řečeno: Půjdemo do domu Páně.“ Zemřel 18. října 1562. Svátek 19. října.

Bl. JAN Z AVILY, slavný kazatel španělský v Montilii, rádce sv. Terezie, nazývaný „magister“, zemřel 10. května 1619. Svátek 10. května.

Sv. KAJETÁN narodil se roku 1480 v severoitalském městě Vicenze, byl synem bohatého hraběte Kašpara z Thieny v Benátsku; proto se nazývá *Thienský*. Matka Maria Porta vedla synáčka ke zbožnosti. Kajetán se stranil již v mládí her a zábav, byl vážný a trval nejraději před oltáříkem, jež si sám zhotovil. Již tehdy byl nazýván „malým světcem“. Studoval v Padově a stal se mistrem či doktorem obojího práva, církevního i občanského. Měl cestu ke světským hodnotám otevřenu; byl bohat, sličné postavy, vynikaje vzdělaností i uhlazenými způsoby. Avšak Kajetána nebavil svět ani sláva jeho; pohrdal přepychem a rozkošnictvím; žil životem pokorným a sebezapíravým. Příbuzní mu vytýkali, že samotářství, ve kterém si libuje, se neshoduje s jeho bohatstvím a urozeností. Ale Kajetán nedbal řeči. Odebral se do Říma; tam jej papež Julius II. učinil protonotářem na dvoře papežském.

Tehdy se spojili v Římě někteří hodnostáři církevní i světští ve spolek zvaný: „Bratrstvo lásky Boží“; spolek měl za účel zvelebiti lidu vírou a pokleslou mravnost. Kajetán také přistoupil k tomu bratrstvu a stal se záhy jeho vůdcem. Tehdy, r. 1516, byl posvěcen na kněze. Vzdav se důstojnosti papežského protonotáře, vrátil se do svého rodiště, do Vicenzy. Tam se ustavila podobná družina jako v Římě; nazývala se družina sv. Jeronyma;

lišila se od římské pouze tím, že byla složená ponejvíce ze stavu řemeslnického. Také k této družině přistoupil. Odtud se odebral do Benátek; tam se ubytoval v nemocnici a působil k oživení náboženského života tak horlivě, že všeobecně byl nazýván „lovcem duší“, „andělem u oltáře“, „apoštolem na kazatelně“.

Z Benátek se vrátil Kajetán do Říma a umluvil se se třemi horlivými muži, že založí nový řád, jehož úlohou by bylo, dle příkladu apoštolů kázati slovo Boží, svatě žiti a pokleslé mravy lidu napravovati. Byli to: Jan Caraffa, biskup theatský (Chieti u Neapole), Říman Pavel Consoglieri a doktor práv Bonifác z Colle. Kněží nové družiny měli přebývati v klášterích šetřice úplně chudoby. Neměli míti nemovitých statků, neměli o almužnu prositi, nýbrž měli se živiti dary, jež jim dobrodinci samoděk poskytnou. Ale neměli vyhledávati dobrodinců, nýbrž měli spoléhati na prozřetelnost Boží dle slov Kristových: „Hledejte nejprve království Božího.“ Prvním představeným řádu byl biskup Caraffa; proto řeholníci se po něm nazývali „theatini“. Druhým představeným byl Kajetán; po něm se nazývali „kajetáni“. Řád vzbudil obdiv, ale i odpor. Odpůrcové namítali, že řehole s těmito stanovami se nedá udržeti; s počátku prý budou snad lidé k nim štedří, ale za neúrody a za válek řeholníci prý umrou hladem; je prý povážlivo, takto spoléhati na milosrdenství Boží. Ale papež Klement VII. potvrdil r. 1524 nový řád. Noví řeholníci se usadili na Monte Pincio v Římě.

Roku 1527 drancovali žoldnéři císaře Karla V. a vnikli také do kláštera theatinů; hledali pokladů a když žádných nenalezli, zpřevraceli a rozbili všechno, co jim do ruky přišlo; řeholníky uvěznil. Řeholníci byvše na přimluvu jistého španělského důstojníka propuštěni na svobodu, vydali se z Říma na zdař Bůh, nevědouce, kam se mají uchýliti. Přibyli do Benátek, tam dostali od obce chrám a dům; ošetřováním nemocných, horlivou apoštolskou činností a příkladným životem si získali úctu a lásku svých dobrodinců, tak že, ač dle stanov o almužnu neprosili, měli vždy, čeho k živobytí potřebovali. Kajetán říkával: „Budeme-li hledati království Božího a spravedlnosti jeho, nepochybuji nikterak, že se naplní, co Pán slíbil, totiž že všechno ostatní, čeho k zachování života jest potřebí, beze zvláštní starosti naší nám bude přidáno.“ Kajetán nepečoval o pokrm a nápoj, a když někdy s bratřími zasedl za stůl a na něm shledal pouze kus chleba a něco ovoce, děkoval Bohu i za ten skrovnícký oběd právě tak radostně, jako když dobrodinci darovali hojně pokrmů.

Podpisoval se: „Nehodný a bídný kněz Kajetán. Žil v přísné sebekázní. Stalo se příslovím nazývati člověka světu odumřelého „kajetánem“. Mluvil málo; zvláště s osobami ženského pohlaví. Vyhýbal se těm, které byly bohatě oděny; chtěly-li vznešené paní mluvit s Kajetánem, odkládaly zprvu všechnu nádheru. Nedbal řeči svých příbuzných, kteří mu vytýkali, že on svou chudobou činí hanbu šlechtickému rodu svému. Přebýváje stří-

dvě v Benátkách a Neapoli, řídil obezřetně svůj řád. R. 1547 v Neapoli se roznemohl na smrt. Lékaři mu radili, aby neležel na tvrdém lůžku, nýbrž aby se odebral na lože pohodlnější. Kajetán odpověděl: „Spasitel umřel na kříži; nechte mne tedy aspoň na popelu zemřít!“ A dal se položit na podlahu popelem posypanou. Poté odprosil své řeholní bratry řka: „Pokud se pamatuji, zdá se mi, že jsem nikomu z vás neublížil; stalo-li se tak přece, prosím vás za odpuštění.“ Také k nim řekl: „Není jiné cesty do nebe vedoucí, než cesta nevinnosti a cesta pokání. Kdo od oné se odchýlil, tomu nezbyvá, než nastoupiti tuto; jinak je ztracen.“ Zemřel 7. srpna 1547. Slaví se 7. srpna.

Sv. ONDŘEJ AVELLINSKÝ se narodil v městysi Castro Nuovo v království neapolském r. 1520 (podle jiných pramenů r. 1521) a obdržel na křtu jméno Lancellot (Ladislav). Otec jeho byl řemeslníkem. Lancellot byl v bázni Boží vychován a záhy jevil náklonnost k pobožnému životu; zatím co jiní chlápci skotačili, Lancellot si stavěl oltářík a hrál si na kněze. Byl dán do blízkého města Senisia na studie. Vyrosl ve sličného jinocha: spanilá postava, jiskrné oči vábily pozornost mladých dívek; také jakási mladá vdova mu vzkázala po služce, že svýma očima vzbudil v ní lásku a že bez něho nemůže živa býti. Lancellot řekl služce: „Vyříd své paní, že raději si oči vyrvu, než bych pro ně hříchem Boha rozhněval.“ Jistá dívka se vloudila nepozorovaně do jeho světničky, chtějíc ho svěsti. Lancellot však uprchl do vedlejší světnice a zamkl dveře.

Podařilo se mu tu i jindy vyvážnouti ze všelikých léček, které byly kladeny jeho panické čistotě. Kdysi roztrušovali o něm zlomyslníci, že prý svedl jistou dívku. Lancelot se zhrozil pomluvy, avšak protože pomluvači mu ukládali i o život, utekl k své matce, aby se tam skryl. Později se odebral na přání matčino do Neapole studovat církevní a světská práva.

Lancelot se stal knězem a věnoval se úřadu obhájce na soudu církevním. Měl upřímnou vůli, že bude konati svědomitě své povinnosti. Ale kdysi se stalo, že hájil na soudu kteréhosi klienta a že zakládaje si na své právnické slávě, líčil věc ne zcela pravdivě. Rozvažoval pak o tom, co učinil: odbočil od cesty pravdy! Pocítil hořkou lítost; poznal, že nastoupená dráha je kluzká a nebezpečná a že snadno zavede člověka v nebezpečí lži. I zhnusil si toto zaměstnání.

V té době ho pověřil arcibiskup neapolský nesnadným úkolem, aby napravil pokleslou kázeň v tamějším ženském klášteře. Lancelot poslechl, zkoumal příčiny úpadku kláštera a shledav, že příčinou úpadku je styk se světskými lidmi, domlouval řeholnicím důrazně, předepsal jim přísný domácí pořádek a zapověděl, aby žádný světský člověk nevcházel do uzavřených místností klášterních. Ale řeholnice mu kladly tuhý odpor. Mladší z nich se snažily strhnouti ho do nepravosti, aby jej takto připravily o vážnost. Vtíraly se mu líčenou nábožností a sladkým lichocením. Ale jejich nástrahy byly marné. Proto nastoupily jinou cestu; líčily ho jako zasmušilého tmáře, necitu,

jako zarputilého rušitele míru. Jistý mladík, jenž dříve míval do toho kláštera volný přístup, najal dva zlosyny, aby Lancelota zohavili. Zlosynové přepadli Lancelota a rozťali mu nos a lice. Raněný stěží uprchl do kláštera theatinského.

V klášteře se vyhojil; jen nepatrná jízva mu zbyla ve tváři. Tichý život klášterní se mu zalíbil, s potěšením pozoroval vzornou kázeň řeholní. Prosil, aby byl přijat do řádu. Byl přijat s radostí; obdržel při tom jméno Ondřej. Bylo to roku 1556. Ondřej byl ustanoven novicmistrem; měl vzácnou znalost lidských povah a proto odchoval své svěřence v dokonalé mužské, kteří by vynikali netoliko nábožností, posvátnou horlivostí a neposkvrněnými mravy, ale i jasným rozumem, znalostí života a vřelým citem pro lid. Říkával: „Život duchovní nezáleží v tuhých postech a v bičování, také ne v zachmuřené tváři, v ponuré vzdychnutí a v malomyslném bédování, nýbrž v lásce k Bohu, v trpělivém snášení nehod a protivenství, v uznávání svých vlastních nedostatků a v horlivosti o spásu bližních.“

Ondřej se sám řídil pravidly, jež dával svým svěřencům; učinil slib, že se vynasnaží bojovati proti vlastní vůli a proti osobním žádostem a že denně se bude snažiti pokračovati na cestě k dokonalosti. Budil obdiv svými vzácnými ctnostmi. V prvním roce noviciátu byl v klášteře šílenec, který v záchvatech zuřivosti chtěl zardousiti svého ošetřovatele. Nikdo nechtěl vstoupiti do jeho cely; ubožák by byl zůstal bez ošetřování, kdyby Ondřej se ho byl neujal. Panictví zachoval po

celý život bez úhony. Velké požehnání šířil jako zpovědník v Placencii v Neapolsku. I tam vznášeli odpůrcové proti němu nespravedlivé osočování, které však bylo vyvráceno bezúhonným jeho životem. Více ho znepokojovaly myšlenky úzkostlivé, zdali slouží Bohu dokonale a zdali má ty ctnosti, které Spasitel od svých následovníků vyžaduje. Pokládal se za zavvrženého od Boha. V úzkostech těch hledal rady a poučení u osob slynoucích znalosti života duchovního. Řeholnice Baptista Vernacia v Janově, která požívala pověsti svěťice, napsala mu pro útěchu: „Zanechte úzkostlivosti! Což medle váží hříchové celého světa proti nevystihlému milosrdenství Božímu? Kterak by mohl Bůh zavrhnutí člověka, který ho z celého srdce miluje a který se rmoutí, že láska jeho není ještě čistší?“

Také Ondřej se řídil heslem Kajetánovým a opatrování vezdejších potřeb zůstavil prozřetelnosti Boží. Miloval chudobu. Kdysi spatřil člověka nadmíru ubohého; i řekl: „Ejhle, člověk vpravdě chudý! Vedle něho já jsem boháč!“ Spokojoval se potravou prostičkou, boby. Dával si jich navařiti tolik, aby mu stačily na tři dni. Co zbylo, ohříval si příštího dne. - Tělesný neduh mu činil chůzi obtížnou, ale cesta k nemocným nikdy mu nebyla odpornou; ochotně vystupoval do podkrovních světniček nebo sestupoval do sklepních komůrek, šlo-li o spasení duše. Každá hodina mu byla drahocenna; proto nosil při sobě na opasku malé přesypací hodiny. - Mluvil stručně a jadrně; prázdných řečí nemiloval. Uměl si vésti la-

hodně, ale když bylo třeba, káral přísně a rázně a nic nedbal, že zchoulostivělí lidé jeho řeč nazývali drsnou a neotesanou. Zasílal listy svým přátelům na poučenou. Nějakou dobu působil i v Miláně jsa vítaným spolupracovníkem sv. Karla Bormejského.

Konec života trávil Ondřej v Neapoli. V souženích a bolestech nikdy nevyšlo z jeho úst netrpělivé slovo. Říkal: „Trpěti musí každý člověk; rozdíl je pouze v tom, jak trpí; jeden trpí jako kající lotr odevzdaně do vůle Boží, druhý trpí jako lotr zatvrzelý vzdorovitě.“ - Dne 10. listopadu 1608 Ondřej počal sloužiti Mši svatou; avšak když vyslovil první slova stupňové modlitby: „Vejdu k oltáři Božímu“, byl raněn mrtvicí. Byv dovezen do své jizby, † ještě téhož dne. Slaví se 10. listopadu.

Bl. VORŠILA (URSULA) BENINCA-SA, přišla do Říma za tím účelem, aby zřídila řádový dům Theatinek. Filip Nerejský, jenž byl členem komise, zastával mínění, že ženy mají se raději oddati domácím svým povinnostem. Vidění a ekstase u ženských osob nazval výplodem roznícené obrazotvornosti; mezi stem eksťasí prý sotva jedna se zakládá na pravdě. Filip, jindy tak mírný a laskavý, obořil se na Voršilu, nazval ji pyšnou a pokryteckou ženou a hrozil, že ji odevzdá inkvisičnímu soudu. Voršila odpověděla: „Otče, jsem odhodlána k poslušnosti až do smrti.“ Tu Filip počal poznávati, že ctnost Voršilina je ryzí. Vrátila se s žádáním dovolením a založila klášter v Neapoli. Zemřela r. 1618. Památka její je 20. října.

JAN MARINO, theatin rakouský, † r. 1562. Památka 13. srpna (dle Donina: 13. prosince).

Sv. ANTONÍN MARIA ZACCARIA z Cremony byl jedním z oněch tří šlechticů, kteří v Miláně založili řád barnabitů. Členové řádu měli povinnost zpovídati, kázati, vyučovati mládež, řídit semináře, konati misie. Společníky jeho byli Bartoloměj Ferrara a Jakub Morrigius. Řád byl potvrzen papežem Klementem VII. r. 1532 a Pavlem III. r. 1535. Členové řádu se jmenovali: Clerici regulares s. Pauli, t. j. řeholní klerikové sv. Pavla. Lid jim dal jméno „barnabitů“, protože měli v Miláně chrám sv. Barnabáše. Byl to tentýž chrám, ve kterém byl sv. Ambrož křtěn. Antonín Zaccaria byl prvním představeným. Zemřel kolem r. 1550. Svátek 7. července.

Bl. ALEXANDER SAULI narodil se v Miláně a byl záhy přijat do sboru řeholních duchovních sv. Pavla či barnabitů. Byl zvolen generálem barnabitů a později biskupem na ostrově Korsice. Pro horlivost a dobročinnost byl nazýván „apoštolem korsickým a otcem chudiny.“ Ale bylo mu snáseti mnoho příkoří. Kdysi byl udeřen kamenem do tváře; Alexander však vyprosil vinníkovi milost u soudce. Papež Rehoř XIV. přeložil Alexandra z vlastního popudu do Pavie. Svátek 24. (nebo i 23.) dubna.

Sv. JERONYM EMILIANI narodil se r. 1481 v Benátkách ze šlechtického rodu Aemiliani. Otec jeho byl členem státní rady. Rodiče chtěli, aby syn po vzdělání vědeckém se domohl vysoké hodnosti stát-

ní. Ale tehdejší mládež benátská byla zachvácená duchem vojenským, opovrhovala studiemi a vychvalovala řemeslo válečné jako jedině čestné zaměstnání urozených jinochů. Také Jeronym se dal unést proudem a vstoupil proti vůli rodičů do vojska. Maje ohnivou povahu, vrhal se směle do krvavých pútek, stal se slaveným hrdinou válečným, ale oddal se také nevázanému životu a pustému rozkošnictví. Po šťastně skončené válce byl jmenován velitelem pevnosti v Kastelnuovu. Brzy poté vznikla nová válka; tentokrát s ligou Cambrayskou, v níž byli sdruženi císař Maxmilian I., papež Julius II. a francouzský král Ludvík XIII. Jeronym hájil svěřené pevnosti, ale posléze se musil vzdát nepříteli. Byl spoután a uvržen do tmavého žaláře.

V žaláři měl příležitost přemýšleti o došavadním svém pustém životě, vzpomínati na své spáchané nepravosti; pocítil hořkou lítost a po dlouhé době se počal opět modliti; prosil Boha za odpuštění a sliboval polepšení. - Kdysi v noci se otevřely tiše dveře u jeho žaláře. Zahalená ženská postava přistoupila mlčky k němu, rozvázala mu pouta, podala mu klíče a rychle odkvapila. Jeronym nevěděl, bděl-li či sní; vzbodil se, prošel dveřmi a hlídkami vojinů, vyvázl z pevnosti a utekl do města Trevisa a odtud do Benátek. Po skončené válce se vzdal svých úřadů a hodností, odložil znak i šaty šlechtické, oblékl se prostým šatem a umínil si, že bude žíti službě Boží a službě lidí nemocných a trpících.

Jeronymovi se brzy naskytla příleži-

toست provésti ten úmysl, neboť r. 1518 řádl v Italii mor a také Benátky byly zachváceny. Jeronym odnášel na ramednou chudé a opuštěné nemocné do nemocnice. Tehdy se ploužily městem hladové a zdivočilé děti, jimž rodiče pomřeli. Jeronym tyto potulné děti sbíral, uvedl do domu, jež najal, a pečoval otcovsky o ně. Čistil je od špíny, ale dával jim také dobré vychování. Odvykal je surovosti, cvičil je ve čtení a v psaní, učil je pravdám náboženským a vedl je k pracovitosti a k mravnosti. Pomocí dobrodinců zřídil později dva sirotčince, jeden pro chlapce, druhý pro dívky. Všecky ubožáky živil a šatil svým nákladem, a když už sám nic neměl, chodil s možnou na zádech na ně žebrat dům od domu, nedávaje se zastrašiti spíláním, že je přepjatý blouznivec nebo že je dotěrný ziskuchtivec, jenž almužnami chce zbohatnouti. Také do jiných měst chodil, do Verony, do Bergama a jinam za lidumilným svým cílem. V Bergamu zřídil polepšovnu pro mladé zhýralé ženštiny. Jal se vylidňovati veřejné domy necudnosti. Ženštinám i majitelům brlohů hřímal do duše slova o pohoršení a o návratu k životu spořádanému.

Časem se k němu přidružili mužové stejně smýšlející; ti vedeni jsouce křesťanskou láskou, spojili se pod vůdcem Jeronymem v dobročinnou jednotu a zřídili si r. 1528 v odlehleém údolí u městečka Somaschi (mezi Milánem a Bergamem) společný dům. Jeronym napsal družině zvláštní pravidla a řídil ji. Za krátkou dobu založili Somaskové v různých

městech nemocnice, sirotčince, chudobince a blázince. Poté Jeronym zřídil blíže Somaschi chyši, chtěje až do smrti poustevničiti. Postil se přísně, odpočíval na holé zemi, kámen pod hlavou, bičoval se, aby pokání činil za hříchy svého mládí. Když výpuky v okolí nakažlivé nemoci, Jeronym opustil svou chyši a ošetřoval opuštěné nemocné. Při samaritánských službách svých neopomíjel dávat nemocným spasitelná napomenutí.

Kdysi ošetřoval Jeronym jistého rolníka nakažlivou nemocí stíženého. Nakazil se od něho sám a onemocněl na smrt. Jeho druhové a svěřenci dověděvše se o tom, přišli za ním a hořekovali nad ním; ale on je těšil řka: „Neplačte a ne-nařikejte, vždyť mou smrtí získáte, neboť tam nahore budu vám užitečnější než zde!“ Zemřel 8. února 1537. Svátek 20. července.

Sv. FILIP NERI narodil se dne 21. července 1515 ve Florencii. Otec Francesco Neri byl notářem. Měl stateček, který však sotva stačil na uhájení živobyti. Filip jevil už v dětském věku bystrý rozum, vnímavou mysl, něžnou zbožnost, dobrotu srdce. Zvláště se vyznačoval velkou poslušností a stálou veselostí. Učitelé i druhové ho nenazývali jinak než „dobrým Filipem“ (Pippo). Prvního vzdělání nabyt ve školách dominikánských u kostela San Marco. Později říkával: „Co mám na sobě dobrého, od otců dominikánů mám.“ Také rád poslouchal kázání Patera Balduina z družiny humiliátů.

Otec Filipův se ohlížel po nějakém životním zaměstnání pro svého syna. Tehdy

ketl obchod. Strýc Filipův byl obchodníkem v San Germano. Proto na rozkaz otce Filip se odebral ke strýci. Rodného města nikdy již nespatřil. Strýc zamýšlel Filipa vyučiti obchodu; dal mu najevo, že jsa bezdětný, odkáže mu celé své jmění. V srdci Filipově se v tu dobu ozvala žádost po světě a po jeho rozkoších, ale mocnější byla láska k Bohu a touha po mravní dokonalosti. V prázdných chvílích chořoval Filip na vysokou horu, jež leží mezi St. Germanem a přístavním městem Gaëtou a jež je rozervána hlubokými rozsedinami. Hluboko pod horou se rozkládala rozkošná krajina s oranžovými háji a se zahradami olivovými, v dále se třpytila mořská hladina; tam mezi němými skalami Filip se modlil a rozjímal, aby utišil vnitřní bouři, jež jeho srdcem zmítala.

Filip vítězně přemohl žádosti pozemské a umínil si, že zasvěti svůj život Bohu. Dobromyslný strýc mu domlouval: „Proč mne chceš opustiti? Můžeš-li mi vytýkati nedostatek lásky? Nenabídl-li jsem ti veškeré své jmění?“ Filip odpověděl: „Necitím k obchodu povolání; půjdu do Říma!“ „A co v Římě? Co si počneš bez zaměstnání? Bez peněz? Uznej, jak nerozvážný je tvůj krok!“ Filip odpověděl: „Chud chci žiti, chud umřiti, a proto se chci živiti almužnami.“ I rozloučil se s dobrotivým svým strýcem a odebral se do Říma.

V Římě pojal úmysl, že bude pracovati na zvelebení církevní kázně a náboženského života. Ale prozatím byl tento cíl daleko. Vždyť Filip neměl ani potřeb-

ného vzdělání, ani peněz; ba ani nevěděl, kde by našel přístřeší. Vyhledal jistého zámožného Florenčana, Galeotta Cacciua, a prosil ho, aby mu popřál ve svém domě útulku. Ten přijal Filipa z útrpnosti do domu, svěřil mu výchovu svých dvou synů, vykázal mu skrovnou jizbičku a slíbil mu dávat ročně dva korce žita na výživu. Filip dával žito pekaři, a ten mu za to dával denně skývu chleba; chléb a trochu ovoce bylo veškerým pokrmem Filipovým.

Filip umrtvoval své tělo posty, bičováním, tvrdým lůžkem. Ve dne studoval nebo učil své svěřence, noci pak kromě krátkého odpočinku trávil ponejvíce na modlitbách v předsíních chrámů anebo v katakombách sv. Šebastiána. Studoval filosofii a bohosloví; ale již tehdy říkával, že milovati Boha je lepší nežli pěstovati vědy. Kdysi prodal svoje knihy a rozdal ztržené peníze chudým. Chtěl prospívati Církvi raději účinnou láskou než učeností. Docházel do nemocnic, sloužil nemocným, donášel jim vyžebrané pokrmy a nápoje, těšil je a povzbuzoval je k trpělivosti. Ujímal se zanedbaných dětí a opatroval službu chudým dívkám. Kázati nesměl, protože ještě nebyl knězem, ale chodil na náměstí, do tržnic, do dílen a krámů a vůbec, kde bylo více lidí pohromadě, a mluvil jim o Bohu a o povinnostech křesťanských. Pátral po zatvrzelých hříšnicích, plakal nad nimi a snažil se je přivesti k pokání. Jeho chování bylo tak jemné, uhlazené a lahodné, že brzy si naklonil každého člověka.

Vynikal neobyčejnou spanilostí. Kdysi

se s ním potkali na ulici dva vilní mužové; jejich pozornost upoutal krásnou postavou, lepou tváří, ohnivýma svýma očima. Drze si ho prohlíželi a jali se ho přemlouvati, aby byl druhem a nástrojem jejich zvířecích chťičů. Zapýřen, jako bleskem omráčen stanul Filip; pokáral je pro jejich chlipnou žádostivost, pohrozil jim trestem Božím a napomenul je, aby zanechali hříchu a činili pokání. Zahanbeni odkvapili. Filip zůstal po celý život neporušeným panicem; andělská jeho čistota majíc pramen v mocné jeho lásce k Bohu, dodávala jeho očím, tváři a celému vzezření jakési vyšší posvěcení a kouzlo, jež srdce lidí nezkažených podivuhodně dojímalo. Protoměly děti k němu něžnou lásku; on pak jejich lásku opětoval. Radostně za ním běhaly, kdekoliv ho spatřily, vinuly se k němu; on se s nimi přívětivě zabýval, učil a modlil se s nimi; byl s dětmi dítětem.

Roku 1548 Filip založil s pomocí svého zpovědníka Persiana Rosy a několika zbožných mužů bratrstvo Nejsvětější Trojice, jehož úkolem bylo pečovati o poutníky do Říma příchozí, postarati se jim o přístřeší a o výživu. Myšlenka ta byla dosud v Římě neslýchaná a dohlazáhy všeobecné obliby. Hodnostáři církevní i světští se přihlašovali za členy. Záhy byl zbudován rozsáhlý dům poutnický; vedle něho pak dům pro poutnice, jimž ženy a panny římské obětavě sloužily. Filip svolával jednou měsíčně členy bratrstva do kostela San Salvatore in Campo a konal jim, ač byl dosud laik, promluvy. Mnozí z jeho posluchačů stali se kněžími nebo mnichy.

Ignác z Loyoly, který se tehdy v Římě zdržoval, žertem přirovnal Filipa ke zvonu, který svolává lidi do kostela, ale sám zůstává venku. - Filip konal skutky milosrdenství i mimo bratrstvo. Pomáhal chudým v městě, zvláště těm, kdož zebrati se styděli. Těm za noci přinášel dary. Jistá paní byla tak chudá, že neměla ani oděvu. Poslal jí svou sutanu, aby si z ní ušila šaty. Donášel chudým potají potravu a oděv, palivo a peníze. Žádný chudý člověk neodcházel od něho bez almužny. Zvláště nuzní studenti byli od něho štědře podporováni. - Roku 1551 byl v Římě hlad. Filip dostal od jakéhosi dobrodince vzácný dar, šest chlebů. Tu se dozvěděl o jistém španělském knězi, který dlel v Římě u velké bídě; Filip mu poslal oněch šest chlebů a sám se spokojil olivami. Sirotkům, zvláště dívkám, hleděl zaopatřiti věno. Dělníkům, kteří ztratili práci, postaral se o nové zaměstnání. I ke zvířatům měl lásku; jel-li povozem, prosíval vozku, aby bez potřeby nešlehal koně.

Láska k Bohu naplňovala Filipa sladkou rozkoší. Kdykoliv mluvil o duchovních věcech, bilo jeho srdce neobyčejně mocně, takže v modlitbě volával: „Zastav, o Pane, proud svých útěch, malé a úzké moje srdce jich nesnese.“ A přece zase sobě nedůvěřoval. „O Ježíši!“ modlil se, „kdy konečně Tě počnu milovati láskou dětinnou? Nepoznal jsem Tě ještě, protože jsem Tě ještě nehledal... O Pane, nedůvěřuj mi! Ještě dnes bych Tě zradil a největších hříchů bych se dopustil, kdybys mi nepomáhal svou milostí!“

Na radu svého zpovědníka dal se Filip

r. 1551 vysvětliti na kněze. Přestěhoval se pak do domu San Girolamo della Carità, kde byli i jiní kněží, v jejichž středu záhy zdomácněl.

Čta dopisy sv. Františka Xaverského, zanášel se úmyslem, že také půjde do Východní Indie, aby pohanům hlásal evangelium a aby, bude-li třeba, i smrt mučednickou podstoupil. Ale cistercienský převor Ghattini, s nímž se poradil, pravil mu: „Řím ať je tvoji Indií.“ Filip zůstal v Římě, kázal slova lásky a snažil se konáním kněžských povinností vésti lid ke ctnosti; povzbuzoval k častějšímu přijímání svatých svátostí. Ráno, jakmile se otevřel kostel, Filip šel do zpovědnice a čekal na kajícíky. Nepřicházel-li nikdo, horlivost hnala Filipa před kostel na ulici; tam patroloval vzhůru, dolů, v naději, že půjde mimo ten neb onen, s nímž se bude moci dáti do řeči a jehož snad bude moci obrátiti.

Obyčejně začínal řeč takto: „Nuže, bratře, kdy začneme žítí životem dobrým?“ A mnohý, který s pohrdáním odmítal pouhou zmínku o polepšení života, vzal si jeho slova k srdci. Hříšníkům ukládal, aby za pokání rozjímali o smrti, o nestálosti hříšných rozkoší a o věčných trestech. Jednomu z nich na př. uložil, aby se po jistý čas modlil „Zdravas Královno“ a aby po této modlitbě políbil zemi a aby denně opakoval slova: „Zítřka snad již budu mrtev.“ - Jistá žena sličná, ale oddaná tělesným žádostem, umínila si, že Filipa svede ke smilstvu. Předstírajíc těžkou nemoc vzkázala mu, aby přišel a vyslechl její zpověď. Když Filip přišel,

šla mu v ústřety necudně jsouc oděná. Filip postřehl ihned osidlo mu kladené, a aniž by slova promluvil a aniž by na ni více pohlédl, odkvapil.

Abý mohl bližním prokazovati skutky milosrdenství tělesného nebo duchovního, bylo Filipovi docházeti i na dvůr papežský, do paláců prelátů a šlechticů, ale také do chudých chatrčí; se všemi stavy uměl obcovati tak lahodně, že nikdo mu nemohl nic odepřiti. S lékařem mluvil o umění lékařském, s filosofy disputoval, s básníky mluvil o verších; byl všem vším; znenáhla však obracel rozmluvu na záležitosti náboženské. Podivuhodné bylo jeho sebezapírání. Ač žil mezi lidmi milujícími bohatství, přepych a rozkošnictví, sám zůstal pokorný a chudý. Ku podivu bylo, odkud vzal značné obnosy na lidumilné ústavy a účely. Sám se spokojil chlebem vyžebraným a měl obuv od jiných lidí odloženou. Peníze, pozemské statky neměly pro něho ceny. Trpělivost jeho byla veliká. V domě San Girolamo bylo mu snášeti mnoho příkoří. Zvláště tři v družině ze závisti nenáviděli Filipa; byli to lékař a dva kněží, kteří zastávali služby kostelnické. Ti hleděli uvésti Filipa v posměch jako potrhleho, schovávali před ním mešní ornát, dávali mu nejšpatnější roucha, vytrhli mu kalich z ruky, honili ho od oltáře k oltáři, zkrátka, surovým způsobem ho dráždili, aby mu ztrpčili pobyt v družině a aby ho vyštvali. Dvě léta snášel příkoří a byl trpěliv a laskav k odpůrcům. Tak je přemohl.

Od svého svěcení Filip nekázal už tak často na ulicích. Zato shromažďoval od-

poledne několik lidí, jinochů a mužů, ve své jizbě a mluvil s nimi prostě. Sedával na lůžku anebo spolehl na okno, oni pak se usadili, jak bylo lze. Shromáždění bylo zahájeno modlitbou a zpěvem, pak následovala poučná přednáška, rozhovor o věcech náboženských, o životech svatých; když došel dopis od misionářů mezi pohany, byl předčítán. Ve dny nedělní a sváteční přistupovali členové této družiny ke stolu Páně. Všichni chodili do nemocnic ošetřovat nemocné. Ti, jimž pro světské zaměstnání nebylo lze činit tak ve všední dny, zúčastnili se dila lásky v neděli. Tyto náboženské odpolední besedy byly brzy velice hledány; přihlásili se mužové a jinochové ze všech stavů. Mezi nimi byli Francesco Tarugi, Caesar Baronius, Antonio Fucci a j.

Roku 1558 přeložil Filip svoje besedy na večer do zvláštní modlitebnice čili do Oratoria (nad klenbou chrámovou) v San Girolamo; odtud nazvána byla družina Oratorium a členové její sluli oratoriáni. Při večerním shromáždění byly zavřeny dveře, okna byla přikryta a nebylo nic viděti než kříž lucerničkou osvětlený. Četla se stať o utrpení Ježíšově a za zpěvu žalmu „Miserere“ všichni používali kajících důtek. Nával věřících k těmto pravidelným pobožnostem byl veliký. Kardinálové, biskupové, kněží řeholníci a lidé ze světských stavů docházeli do Oratoria. Všichni nazývali Filipa svým otcem. Baronius tam kázal, i když byl teprv dvacítiletý a ač byl ještě laik. Týž se věnoval studiu církevních dějin a mluvil přednášky z tohoto oboru. Celé dny

prodléval ve vatikánské knihovně. Filip si vážil slavného toho spisovatele tou měrou, že zjednav si klíč k jeho světnici, čistil ji potají, kdy Baronius byl ve vatikánské knihovně. Ale Filip často zkoušel pokoru Baroniovu, chtěje ho uchrániti ctižádostivosti.

Jedním ze zbožných cvičení, které Filip velice pěstoval, byla pouť do sedmi hlavních kostelů římských. Průvod vyšel časně z rána ze S. Paolo; u S. Salvatore byla sloužena Mše svatá pro poutníky, ve čtyřech následujících kostelích bylo vždy kázání u S. Maria Maggiore pouť končila. Účastníků bylo někdy přes tisíc mužů a jinochů; ženy se nesměly zúčastňovati. Po službách Božích hnul se průvod někam za město; účastníci se rozložili táborem; poobědvavše, bavili se hudbou a zpěvem. Filip vodil jinochy na výlety do okolí římského, nejčastěji na horu kláštera sv. Onufria; zaměstnával je tam hrami, zpěvem, modlitbou, stručnou katechetickou přednáškou. Večer pak vedl mladíky do své modlitebnice k pobožnosti.

Hudba a zpěv měly při pobožnostech Filipem zavedených místovynikající. Později bylo dáno do stanov (Constit. cap. 1.), že otcové „mají za harmonického zvuku hudby rozplameňovati duše k rozjímání o věcech nebeských (musico concentu excitentur ad coelestia contemplanda).“ Veliký Palestrina, reformátor hudby církevní a skladatel, byl dlouhou dobu kapelníkem v oratoři. Jeho vícehlasé „Laudi spirituali“ byly tam také provozovány. V Oratoriu byly dávány pěvecké produkce na texty z dějin Starého a Nového Zákona.

Odtud slují hudební skladby, které mají biblické látky za předmět, oratoria. První oratorium bylo provedeno roku 1600.

Filip býval velmi vesel a vážil si veselosti. Říkával, že lze lidi, kteří mají dobrý humor, snadněji přivést na dobrou cestu, než lidi trudnomyslné. Proto viděl-li někoho z mladých svých přátel věsit hlavu, pleskl ho mírně a přívětivě po tváři a řekl: „Proč jsi smuten? Co se ti stalo? Pojď, a pověz to svému otci!“ Napomínal je: „State allegri, figliuoli! Non voglio scrupoli, non voglio malinconie,“ t. j. „Buďte veselí, synáčkové! Nechci trudů, nechci zádumčivosti.“ - Také hoši se za Filipem hrnuli, kdekoliv ho uželi. Kdysi ztropili takový hluk, že domácí lidé si na to stěžovali. Filip řekl dětem: „Děti! nebojte se a hrajte si vesele dále! Jenom nehřešte!“ Jindy řekl lidem stěžujícím si: „Ať si štipají dříví na mých zádech, jen když nehřeší.“ - Ode všech žáků svých žádal Filip, aby se varovali zahálky.

Filip měl mnoho přátel, na př. Baronia, který napsal slavné dílo „Annales“, Bosia, který v duchu vědeckém prozkoumalkatakomy, a jiné. Kamillus de Lelliis byl Filipovým kajícím. Papežové Pavel IV. a nástupcové byli příznivci Filipovými. - Ale činnost Filipova vzbudila také mnoho závistníků a odpůrců. Poprvé byl denuncován proto, že dovoloval i laikům kázati v oratoři; vytýkali mu ony pouti k sedmi kostelům, ctižádost, ba i lakotu, a že prý zavádí nebezpečné novotářství, novou sektu. Papežský generální vikář přijal Filipa velmi nemilostivě, hrozil mu vězením a dodal: „Nestydíš-li

se za své pokrytectví, jímž dosíci chceš církevních hodností?“ Filip odpověděl: „K chvále Boží jsem pobožnosti zavedl, k chvále Boží je zase zastavím.“ I vyšel nespravedlivý nález: „Filip nesmí zpovídati a se svými žáky se stýkati.“ Filip se podrobil. Ale nález byl brzy odvolán. Celý Řím si Filipa vážil; nazýval ho „apoštolem římským“. Papežové Pius V., Řehoř XIII. a nástupcové si vyžadovali rady Filipovy; mnozí výteční mužové si jej volili za zpovědníka. Nejvyšší hodnostáři církevní mu líbali z úcty roucho. Ale Filip zamítal všechny nabízené hodnosti, i kardinálskou, která mu po třikráte byla podávána. S papežem Klementem VIII. Filip obcoval jako se synem, bral jej za ruku, hladil ho po tváři, po vousu. V záležitosti jisté dívky, která chtěla vstoupiti do kláštera, Filip se přimlouval u papeže žertovným dopisem: „Protože jste papežem, třeba, abyste byl pokora sama... Poroučím Vaši Svatosti vyplniti moje přání ohledně oné dívky.“ Klement VIII. odpověděl neméně žertovně: „Papež vás nenavštívil proto, že nabízenou hodnost kardinálskou stále odmítáte... Co se týká onoho přání, stane se dle vaší vůle... navzájem papež vám poroučí, abyste šetřil svého zdraví, nechodil do zpovědnice, a abyste se za něho a za celé křesťanstvo modlil.“ (Goethe se posmíval vzájemným těmito listům řka, že Filip si dovolil psáti nezpůsobně a že jeho korespondence je „bis zum Komischen trotzig“. Ale posměch jeho je bezdůvodný.)

Družina Filipova obdržela zprvu chrám sv. Jana Křtitele a později kostelík Panny

Marie ve Vallicelle. Tam zbudoval na místě kostelíka rozsáhlý chrám, jenž náleží mezi nejkrásnější svatyně římské. Nazývá se nyní všeobecně Chiesa nuova, t. j. nový kostel. Vedle chrámu vystavěl prostranný dům s modlitebnou. Filip založil družinu, která se zprvu spravovala soukromými pravidly od Filipa danými a od papeže Řehoře XIII. r. 1575 schválenými. Filip neukládal členům slibů, nýbrž jen trojí povinnost: aby často přijímali svaté svátosti, aby šetřili panické čistoty a aby měli lásku k práci. Teprv Baronius napsal řeholní pravidla. Členové mohli dle vůle své opět z družiny vystoupiti. Žili sice společně, ale každý na svoje útraty. Do družiny byli přijímáni pouze kněží a bohoslovci. Od kněží světských se oděvem nelišili. Úkolem jejich bylo kázati, zpovídati, pěstovati studia bohoslovecká a posvátnou hudbu. Filip byl ustanoven představeným družiny oratoriánů.

Filip říkával: „Dejte mi deset mužů, kteří by vpravdě pohrdali pozemskými věcmi - a obrátím s nimi celý svět ke Kristu.“ Také říkával: „Kdyby mládež uměla se vyvarovati tělesných rozkoší, starci pak lakoty, byli by všichni svatí.“ - Kdysi přišel k Filipovi jinoch František Zazarro a pln radosti zvěstoval, že bude studovati práva. „A co potom?“ tázal se Filip. „Ožením se, založím rodinu, dosáhnu hodností a slávy.“ „A co potom?“ tázal se Filip. A když jinoch neodpovídal, Filip dodal sám: „Potom umřeš! A co potom?“ Jinoch zvážněl, dal výhost světu a vstoupil do kláštera.

Felix Cantalicio a Filip Nerejský Inuli k sobě, jak už shora bylo řečeno, láskou dětinnou; setkali-li se, celovali se a navzájem si žehnali. - Tehdy založil Karel Borromejský řád Oblatů a předložil řeholi Filipovi, aby ji prozkoumal. Filip jel s ním ke klášteru kapucínskému, dal zavolati řeholního bratra Felixe Cantalicia, aby řeholi prohlédl. Felix se omlouval řka, že neumí čísti. Ale Filip věděl, co moudrosti je v tom prostém bratru Felixovi a naléhal, aby Felix si dal řeholi předčítati a aby ji opravil, jak sám uzná za vhodné. Karel Borromejský neznal Felixe a celá věc se mu zdála podivná. Ale ukázalo se, že Filip jednal moudře. Felix opravil řeholi ve dvou statích a Karel Borromejský chtěj nechtěj musil opravy Felixovy uznat za příhodny. Kdysi byl Filip od papeže pověřen úkolem, aby prozkoumal, co je pravdy na pověsti, dle níž jistá klášternice žila svatě. Filip poslechl a odebral se do onoho kláštera. Zavedli ho do hovorny. Filip se posadil na lavici a dal si zavolati onu klášternici. Když přišla, Filip jí nastrčil své umazané střevice a žádal ji, aby mu je zula a očistila. Klášternice se rozhorlila touto žádostí a vyplísnila Filipa. Filip neodpověděl ani slovem a ihned se vrátil do Říma k papeži a oznámil: „Svatý Otče, ta osoba není svatá, neboť se jí nedostává pokory.“ Kdysi přišel k Filipovi mladý kapucín; zdálo se, že je neznalý uhlazeného mravu. Filip, aby ho vyzkoušel, obořil se naň: „Nevzdělanče! klič se mi odtud!“ a hrozil mu střevícem. Ale kapucín do-bromyslně stanul. „Svlec hábit! nejsi ho

hoden!“ volal Filip a vyhnal mladého toho muže. Kapucín odcházel, ale nepozbyl své přívětivosti a lahody. Filip ho zavolal zpět, podaroval ho malými dárky řka: „Tak to bylo správné! Zachovej vždy v sobě ducha veselosti; ten je nejlepší cestou k ctnosti.“

Filip byl pokorný; nezakládal si na svém šlechtickém rodu. Kdysi mu dávali do ruky listinu, na níž byl jeho rodokmen vyznačen; Filip roztrhal listinu řka: „Lépe by mi bylo, kdyby moje jméno zapsáno bylo v knize života věčného.“ - Říkal: „Běda mi, že jsem dosud nic dobrého nevykonal... O, já bídný člověk! Kolik prostých lidí dojde v království Božím větších odměn a já...?“ Kdysi byl nemocen, a tu ho bratři žádali, aby za příkladem sv. Martina se modlil: „Panne, jsem-li lidu tvému potřeben, budu rád dále pracovat.“ Ale Filip odpověděl: „Já nejsem svatý Martin. Nepovažuji se za nenahraditelného. A kdyby mi něco podobného přišlo v mysl, v tu chvíli bych se pokládal za zavrženého“. - Za pravidla sebedopokřování měl slova sv. Bernarda: *Spernere mundum* (pohrdati světem), - *spernere neminem* (nikým nepohrdati), - *spernere se ipsum* (pohrdati sebou samým) - *spernere spem* (pohrdati tím, že se námi pohrdá). Říkal: „Nelíbí se mi nic na světě; pouze to se mi líbí, že se mi nic nelíbí!“ Avšak Filip projevoval svou pokoru také všelijakými skutky, které napodobiti není ovšem přiměřeno; ale jsou přece poučné. Příklady: Filip si dal oholiti jen polovici vousu a ku všeobecnému smíchu chodil s půl bra-

dou po ulici. - Kdysi se napil na ulici z láhve Felixovy a řádně si přihnul, aby vzbudil smích. - Kdysi nosil ohromnou kytici z bodláčí a čichal k ní. - Často navštěvoval krčmy pochybné pověsti a přece byl dále ctěn, neboť každý věděl, jaký měl při tom úmysl. - Kdysi tančil před chrámem. - Kdysi hopkal jako chlapec po jedné noze v ulicích římských a hlasitě slabikoval v čítance, jako by neuměl čísti a jako by neznal písmen. - Jindy se objevil na ulici oděn košilí ohnivě červenou nebo s biretem šikmo posazeným. - Když se přestěhoval do nového bydlíště, zanechal ve starém příbytku kočku. Tázal se svých žáků, a to nejucenějších, a u přítomnosti kardinálů: „Zdali jste navštívili mou kočku? Co jste jí dali k snídani? Žrala dobře?“ Těmito malichernostmi chtěl v nich dusiti pýchu a sám se chtěl ukázati jako potrhlý. - Kdysi přišli cizinci a chtěli Filipa seznati. Filip věda o návštěvě, dal si předčítati humoresky a když cizinci do jeho příbytku vstupovali, našli Filipa, an ležel na lůžku a smíchem se válel a nic jiného poslouchat nechtěl, než ty směšné historky... Nazýval se fantastou, bláznem a chtěl za blázna býti pokládán.

Zestárnuv žil jako poustevník ve své jizbě v klášteře Chiesa nuova. Věnoval se skutkům pobožnosti. Ve zvláštní úctě měl třetí božskou Osobu a prosíval o sedm darů Ducha Svatého. K Panně Marii volal něžným sladkým jménem: „Mia mamma!“ Pozoruhodnou lásku měl k nejsvětější Svátosti oltářní. Od papeže Řehoře XIV. obdržel povolení, aby směl sloužiti Mši

Sv. František Borgia

svatou soukromě v malé oratoři, která byla zřízena vedle jeho světnice. Když sloužil Mši svatou, stával často po celé hodiny sruckama pozdviženýma v modlitbách jako bezduchá socha. Po Agnus Dei všichni odešli z oratoře, i sluha, když byl zprvu zhasl světla a když byl na dveře upevnil tabulku: „Silenzio! che il Padre dice la Messa,“ t. j. Ticho! Otec slouží Mši. Po dvou hodinách sluha zaklepal a obdržel-li dovození, vešel, opět rozžehl svíce a Filip dosloužil Mši.

Když Filip na smrt onemocněl, kardinál Baronius mu dával poslední pomazání, kardinál Frederico mu přinesl Tělo Páně. Filip zavolal: „Ejhle! Láska má je zde!“ Kardinál pravil obvyklou modlitbu: „Pane, nejsem hoden.“ Filip vpadl vášnivě: „Ne, nejsem hoden, a také nikdy jsem nebyl hoden, a nikdy jsem nevykonal nic dobrého, ale přijď, o Pane, přece! Přijď!“ Poté se rozplakal a plakal tak usedavě, že přítomní se nemohli ubránit hlubokému pohnutí. Lékaři chtěli zastaviti chrlení krve, které ho stihlo, ale on řekl: „Jděte mi pryč se svými léky! Kdo si žádá něco jiného než Krista, neví, co chce. Všecko ostatní je marnost.“ Druhého dne si dal předčítati život sv. Bernardina Sienského; odstavec o jeho smrti chtěl slyšeti dvakráte. Skonal o 2. hodině ráno dne 26. května roku 1595, stár jsa 80 let. Slaví se téhož dne.

Ct. PETR DE BERULLE narodil se roku 1575 blíž Troyesu ve Francii. Už osmnáctiletý napsal spis: „O sebezapírání.“ Byv vysvěcen na kněze, založil roku 1611 kongregaci podobnou jako Filip Ne-

rejský, jež měla název: „Kongregace oratoria našeho Pána.“ Při stavbě kláštera svého v Paříži sám pomáhal nádenickou prací. Papež Klement VIII. rád s ním rozmlouval; říkal, že Petr není člověk, nýbrž anděl. Papež učinil Petra kardinálem a nařídil, že Petr nesmí hodnost kardinálskou odmítati, jak byl dříve zamítl hodnost biskupskou v Laonu a v Nantesu. František Saleský a Caesar de Bus byli přáteli Petrovými. Petr zemřel při Mši svaté dne 2. října 1629 v Paříži. Svátek 2. října.

Sv. JAN BOŽÍ (španělsky San Juan de Dios) slul příjmením Dindad; narodil se roku 1495 v Montemoru v Portugalsku z chudých, nábožných rodičů, kteří jediného syna vychovávali v bázni Boží. Otec byl řemeslník. Když Janu bylo 8 let, přišel k jeho rodičům cizí kněz španělský a prosil o nocleh. Přijali jej. Poutník vykládal o svých cestách a líčil krásu města Madridu tak živými barvami, že obrazovnost chlapcova byla tím napjata a že se v něm vzbudila touha jíti do světa a spatřiti jeho krásy. Nerozumný hoch utekl z otcovského domu za poutníkem; matka zármutkem onemocněla a umřela; otec později vstoupil do kláštera Menších bratří v Lisaboně. Jan byl od zrádného poutníka opuštěn; na štěstí ujal se ho jistý šafář v Oropese v Kastilii a přijal ho za pasáka ovcí. Jan mu sloužil poctivě a věrně; hospodář ho učinil později ovčákem, svěřil mu správu jednoho ovčína a nabídl mu svou dceru za manželku.

Ale Jan odmítl návrh a dal se na vojnu. Tehdy se strhla válka mezi císařem

Karlem V. a francouzským králem Františkem I. Na vojně neměl Jan mnoho štěstí. Kdysi byv poslán na pícování, spadl s koně, krev mu tekla z nosu a z úst; došel výsměchu u svých druhů, že neumí jezdit. Jindy mu bylo nařízeno, aby hlídal kořist nepřátelům uzmutou; Jan hlídal, ale přece mu ji kdosi ukradl; za to měl být oběšen. Trest smrti byl mu sice na přímluvu kteréhosi důstojníka odpuštěn, ale Jan byl s hanbou od vojska vyhnán. I vrátil se opět k onomu šafáři a sloužil mu dále. A opět nastala válka, tenkrát proti Turkům: zazněly bubny vojenských verbířů. Jan z touhy, aby spatřil cizí kraje a národy, dal se opět k vojsku. Táhl až do Uher. Na vojně se zkazil. Pak se vrátil do své vlasti, do Montemoru; dozvěděl se, že oba rodičové jsou už dávno mrtvi, vydal se opět do světa. Nedaleko Sevilly ho přijala bohatá zemanka Eleonora de Zuniga do služby za pasáka. Tam měl kdy, aby přemýšlel o svém životě, o svém mládí ve vojenském životě. Počal litovati svých hříchů a umínil si, že bude konati upřímné pokání.

Chť se odebrati do Afriky. Na cestě se seznámil s jistým portugalským šlechticem, jenž i s rodinou pro jakýsi přečin byl poslán do vyhnanství. Jan vstoupil do jeho služeb a když šlechtic ten upadl do nemoci a v rodině nastala bída, Jan se o všechny pečlivě staral a pracoval jako nádeník, aby je uživil. Tehdy poznal smutný osud křesťanských otroků a vězňů, kteří v Africe úpěli; rád by jim byl pomohl, ale zjistil, že jim nijak nemůže prospěti.

Proto, když onen šlechtic s povolením svého krále se vrátil do Evropy, i Jan se vrátil do Gibraltaru. Tam se živil nádenictvím, a když si nastřádal něco peněz, zařídil si malý obchod svatými obrázky, modlitebními knížkami a náboženskými spisy a předměty. Obchod se mu dařil. Jan odešel do Granady a najal si tam krámek.

Kdysi přišel do Granady slavný kazatel španělský, Jan z Avily. Kazatel dovozoval s úchvatnou výmluvností, že křesťan má pro Boha všechno zlé trpěti a raději život obětovati, než by se hříchu dopustil. Jan, jenž byl též mezi posluchači, byl kázáním velmi rozechvěn a upadl v chorobnou rozčilenost. Dal se do pláče, bil se v prsa a vykřikl: „Smilování! Milosrdenství!“; pak běžel domů, svaté obrázky a knížky dílem roztrhal, dílem mezi lidí na ulici rozdal, ustavičně volaje: „Běda mi! Smilování!“ Vrhł se na zemi, rval si vlasy a vousy, bil se pěstmi do tváře a do prsou. Lidé se sběhli, nemyslíli jinak, než že se zbláznil, honili ho, tloukli a kamenovali, pak ho vedli do blázince. Ošetřovatelé v blázinci na něm provedli svou obyčejnou proceduru: položili jej na lože, vysvlékli a mrskali jej. seč síly stačily. Zkrváceného dali do osamělé cely.

Druhého dne opatrovníci zavedli Jana k slavnému doktoru Janu z Avily. Ten mu domlouval laskavě: „Vzpamatuj se, milý bratře! Co se ti přihodilo, snášej v duchu kajícího pokory! Ale napříště zanechej takových výstředností! Snaž se žít životem, který by byl Bohu milý a bližním prospěšný! Zůstaň věren Kristu

Ježíši, varuj se nestálosti a nehleď už do minulosti! Boží smilování bude s tebou!“ Moudrá tato slova se neminula účinkem. Jan se utišil. Odňali mu pouta, tak že se mohl v ústavě volně pohybovat i a rozličné služby konati. Jednou r. 1539 stál Jan u brány a tu viděl velkolepý průvod pohřební: císařovna Isabella ležíc mrtvá v olověné rakvi, byla vezena ulicemi granadskými s veškerou slávou, aby byla pohřbena. Průvod vedl vévoda z Gandie, František Borgiáš. To učinilo na Jana veliký dojem. Za několik měsíců byl Jan z ústavu propuštěn a obdržel od ředitele vysvědčení, že je uzdraven ze šílenství a že nikomu se netřeba obávat, že by ho musil zase do ústavu dovést.

Než Jan začal nový život, vykonal pouť do chrámu Matky Boží v Guadelupě. Vrátil se do Granady, zařídil si obchod dřívím: sbíral chrástí v lese a na trhu je prodával. Brzo ho lidé poznali a posmívali se mu. Jan mlčel, chtěl být v jejich očích člověkem prostomyslným. Ale čím dále, tím větší úctu k němu chovali. Jeho obchod zkvétal; i počal z výtěžku podporovat nemocné. - Jednou r. 1540 zpozoroval na jednom domě nápis: „Tento dům se pronajme.“ Ihned šel a najal dům. Upravil v něm 40 lůžek pro nemocné, nad každé lůžko dal křížek. Pátral po opuštěných nemocných, vozil nebo nosil je do svého špitálu; tam je myl, čistil, sytil, těšil, povzbuzoval k pokání a k trpělivosti. K večeru bral pytel na záda, košík a hrnec do rukou a obcházel domy volaje: „Bratři! kdo z vás chce sám sobě učiniti něco dobrého? Čiňte dobře pro

Boha!“ Tak vyprošoval pokrm, prádlo, peníze; vrátiv se uspořádal všecko k potřebě.

Kromě svých nemocných ujímal se Jan také jiných potřebných lidí ve městě a v okolí a prokazoval jim skutky tělesného a duchovního milosrdenství; chudým dívkám opatroval přízi, aby mohly pracovat; služkám bezmíst a zaopatřoval zaměstnání, vdovám majícím nezdranné děti pomáhal je polepšiti. Granadští obyvatelé vidouce krásné ovoce jeho činnosti, pomáhali mu ochotně, někteří se k němu přidali a sloužili nemocným. Stůjtež zde některé příklady dobročinnosti a trpělivosti Janovy:

Kdysi nesl Jan zásobu potravin do špitálu. Houf řemeslníků ho zastavil: „Otče chudých! Chudších nad nás není! Jsme bez práce! Smiluj se!“ Jan neodolal prosbě a rozdal, co měl. - Jindy našel Jan na ulici mrtvolu neznámého člověka. Běžel k jistému bohatému lakomci a prosil ho o oděv a o peníze na rakev. Lakomec odepřel pomoc. I položil mu Jan mrtvolu na práh domu a řekl odhodlaně: „Bratře! Máš tutéž povinnost k němu jako já; je právě tak bratrem tvým jako mým; a protože máš peníze, dle toho jednej! Sic ti tu mrtvolu nechám zde na prahu!“ Ihned se lakomec postaral o pohřbení mrtvolky. Jindy za silného lijavce našel na ulici opuštěného člověka. Ačkoliv sám nesl koš s potravinami, vzal člověka na ramena a nesl ho do špitálu. Na kluzké cestě upadl s břemeny do vody, ale opět vstal a vlek obě břemena dále.

Kdysi na Velký pátek vzal Jan křížek a zašel do nevěstince. Ženštiny ho ne-

chtěly do domu vpustiti. Ale Jan se nedal odbýti a řekl k jedné z nich: „Dcero! Vyslechni mne ve své jizbě! Odměním tě tak dobře, jako jiný.“ Byl vpuštěn; ve světnici ji požádal, aby se posadila. Pak poklekl před krucifixem a začal na sebe žalovati všechny své hříchy, plakal jich, pak předčítal o umučení Páně a řekl k dívce: „Rozjímej o umučení Páně, o věčnosti, o trestech a odměnách!“ Ona i ostatní dívky svolily, že zanechají neřestného života a že půjdou, kam je zavede. Jenom namítaly, že mají povinnosti k pronajímatelce bytu. Jan šel k ní a zmohl, že je propustila, a pak se svým průvodcem vedl dívky do Toleda. Gestou však mu tři z nich upláchly. Průvodce projevil nad tím nelibost, ale Jan zůstal kliden a řekl: „Kdyby nám někdo poslal čtyři zásilky ryb a tři z nich by se na cestě zkazily, nebudeme-li spokojeni, když alespoň jedna zásilka zůstane neporušena? Jedna duše zachráněna! Jaký to zisk!“

Jan byl stále stejně statečný a trpělivý ve všech svízelních. Nikdy nebylo od něho slyšeti prudkého slova. Kdysi šel do starého inkvisičního paláce sbírat almužnu; tu jeden sluha - ti měli Jana stále ještě za blázna - strčil do něho, až spadl do vodní nádrže. Jan vylezl, očistil se a nedal na jevo ani nejmenší známky rozčilenosti nebo podrážděnosti, takže se tomu všichni, kdož byli svědky, podívovali. - Ale někdy uměl Jan dáti i rozhodnou odpověď. Kdysi se mu někteří posmívali. Jan snesl výsměch. Jeden z nich se tázal Jana: „Poslyš, dobrý křesťane, které zázraky činil Kristus Pán?“ Jan odpověděl:

„To není malý zázrak, dává-li mi Kristus Pán sílu, abych snesl, když se mi jiní posmívají.“ - Kdysi na Jana dotírali chudí, ale jeden z nich mu spílal, že prý zadržuje peníze obdržené pro chudé, ba dal Janovi ránu. Ostatní se Jana ujali a vrhli se na bičníka, takže ho Jan jen stěží z jejich rukou vyprostil. - Jindy ho udeřil kdosi kamenem a uprchl. Průvodcové Janovi ho chtěli dostihnouti a potrestati, ale Jan řekl: „Není-liž spravedливо, abych tuto jedinou urážku odpustil, když sám prosím Boha za odpuštění mnohých urážek?“

Při vši dobročinnosti Janově se našli zlí lidé, kteří ho pomlouvali. Jan o nich říkal: „Ti se mnou jednají tak, jak za sluhují.“ Arcibiskup granadský, jenž daroval značný obnos na udržení nemocnice, dal si Jana zavolati a řekl mu: „Slyším, že ve mém domě přechovááš lenochy a ničemy. Je-li to pravda?“ Jan odpověděl: „V mém špitále je pouze jeden nehodný neužitečný člověk, - a to jsem já. Co se jiných týká, neznám ani jediného neřestného mezi nimi. A i kdyby nebyli všichni stejně dobří, zdaž mají býti vyhnáni bez pomoci? Nesnáší-li Bůh stejně lidi dobré i zlé? Nedává-li slunci svítiti na všechny stejně?“ Dojat řekl arcibiskup: „Jdi, sluho Boží, a vládní špitálem, jak za dobré uznáš; já to tak chci.“ - Biskup tuyský Ramirez, jenž byl zároveň kancléřem granadským, navštívil kdysi špitál Janův; viděl jeho pečlivost o nemocné a tázal se ho: „Jak se jmenuješ?“ - „Jmenuji se Jan.“ - „Ode dneška se budeš jmenovati Jan Boží,“ pravil biskup.

„O ano,“ dí Jan, „bude-li se Bohu tak líbiti.“ Biskup popatřiv na Janův špatný oděv řekl: „Není třeba, aby ctnost se oblékala v rozedrané a špinavé roucho. Poslyš! Ode dneška budeš nositi nohavice (kalhoty) popelavé barvy a plášť téže barvy.“ Tak oblekl prvního milosrdného bratra.

Kdysi Jan zavadil košem o jistého šlechtice a strhl mu plášť. Hrdý šlechtic se na něho obořil: „Ty hlupáku, dej přece pozor, kudy jdeš!“ „Odpust, milý bratře! Učinil jsem to nerad,“ omlouval se Jan. Šlechtic uražen, že od takového chudáka byl tak důvěrně osloven a „bratrem“ nazván, nezdržel se a vytal Janovi rázný políček. „O to jsem velmi zasloužil, a můžes mi dáti ještě jeden,“ řekl Jan a nastavil tvář znovu. Šlechtic se rozhorlil ještě více a obrátil se k svým služebníkům, aby toho člověka potrestali. Ti se nedali dvakrát pobízeti a na Jana se snesl dešť ran pěstí i holemi. Vtom šel mimo jistý Jan de la Torre a zvolal: „Hola, hola! Bratře Jene Boží, co se to tady děje?“ Jakmile šlechtic uslyšel jméno Jana Božího, o němž zajisté mnoho chvályhodného mu bylo vypravováno, ihned se mu vrhl k nohám řka: „Jak že? Ty-li jsi Jan Boží, o němž mi bylo tolik chvályhodného vypravováno?“ Prosil ho za odpuštění a stal se velikým dobrodincem Janových chudých.

Jan sebral z almužen časem tolik peněz, že mohl upravit opuštěný jeden klášter v Granadě za útulnu pro lidi bez přístřeší. Na vydržování ústavů se Janovi často nedostávalo peněz. Dělal dluhy. Stalo se, že

byl dlužen 300 tolarů. A přece byl veselý myslí a pln důvěry v Boha. Uznával, že obyvatelé granadští se časem unaví stálým dáváním almužen a proto vycházel i do okolí; putoval Andalusí a přišel na královský dvůr do Valladolidu; princ Filip a celý dvůr dal mu mnoho darů pro nemocnici. Jan pobyl 8 měsíců ve Valladolidu, vrátil se do Granady nesa značné sumy peněz a skvostů, s nepokrytou hlavou, 120 mil pěšky; hábit ho zraňoval, neboť Jan neměl košile. Když se vrátil, měli všichni Granadští radost. Chudé dívky, které se chtěly provdati, už čekaly, aby jim zaopatřil věno.

Kdosi vytýkal Janovi, že rozdává i lidem nehodným, ale Jan říkával: „Z toho ať si lidé ti odpovídají před Bohem sami!“ Někdy měl Jan pochybnosti, bude-li moci v díle svém zdárně pokračovati, a nebylo-li by lépe, aby šel opět pásti stádo; malomyslně a postěžoval si dopisem Janu Avilskému. Ten mu poslal list, ve kterém ho těšil a povzbuzoval k trpělivosti a vytrvalosti. - Jan se bičoval až do krve. Každého pátku žil o chlebu a vodě; odpočíval na slamníku na holé zemi, ale i to lůžko přenechával v čas potřeby některému ubožáku a uchýlil se do koutku pod schody anebo spal na vozíku, na kterém byli převáženi nemocní. Krutý byl sám k sobě, pln něžnosti k jiným; nemohl pohleděti na bolest a zármutek jiných, aniž by se byl snažil ji zmírniti. Každého rána budil všechny nemocné volaje: „Nuže, bratři, vykonejme modlitbu díky Bohu svému!“

Kdysi byl veliký nedostatek v nemocnici. Jan šel k bohatému kupci, jenž po-

cházel z Benátek; ličil bídu v nemocnici a prosil o podporu nebo o půjčku třiceti dukátů. Kupec byl lakomý, jeho žena byla ještě lakomější; ta dávala svému manželu znamení, aby nic nedával a nepůjčoval. Kupec řekl, že bez dobrého ručitele nemůže nic půjčiti. - „O, já mám velmi dobrého ručitele,“ řekl Jan a vytáhl krucifix. Kupec se obměkčil a dal mu celý obnos. A když žena bezdětná zemřela, kupec věnoval celé své jmění nemocnici Janově a žádal býti přijat za ošetřovatele. Jmenoval se Piola. - Kdysi přišel do Granady bohatý šlechtic, Jindřich z Biberry, markýz z Tariffy. Jan ho poprosil o almužnu a obdržel 22 dukátů. Ale šlechtic se chtěl přesvědčiti, zda-li Jan je vskutku tak milosrdný a šlechtický, jak se o něm povídá; i přestrojil se, šel v noci Janovi v ústrety a řekl: „Jsem zchudlý zeman, přišel jsem do města za svou prací; prosím o pomoc, neboť nemám z čeho býti živ a nezbyvá mi, než abych si zoufal.“ - „Do me á Dios“ (t. j. pomoz mi Bůh), odpověděl Jan; toť byla jeho obyčejná průpověď; „všecko, co mám, je vám k službám“, a dal mu všechny peníze, které ve dne od něho byl obdržel. Šlechtic druhého dne nejen mu vrátil oněch 22 dukátů, nýbrž přidal mu ještě 25 jiných.

Jistý Antonín Martini přišel do Granady, aby vykonal krvavou pomstu na Petru Velaskovi, vrahu svého bratra. Jan se o tom dozvěděl a domlouval Martinovi dojemně a důrazně, aby se smířil s nepřitelem a aby mu odpustil. Stalo se. A oba, jak Martini tak i Velasko, prohlá-

sili později, že chtějí býti pomocníky Janovými. I podal jim hábit podobný svému hábitu.

V blázinci, kde Jan před lety byl chovancem, vybuchl zhoubný požár. Nikdo se neodvažoval vniknouti dovnitř. Jan přiběhl a s nebezpečím života vynášel choré chovance z hořícího domu. - Řeka Genil u Granady se na jaře rozvodnila a odnášela mnoho kmenů a jiného dřeva, které pro Janovu nemocnici mohlo býti k užitku. Starostlivý Jan šel s jinými silnými muži lovit dříví. Ale při tom byl zachvácen zimnicí. Proto se ubíral domů, ale sotva učinil několik nových kroků, uslyšel, že jedno dítě, jež šlo se zvědavosti na břeh, spadlo do vody; vrátil se rychle aby je zachránil; zachránil je; ale když přišel do nemocnice, roznemohl se nebezpečně.

Celé město mělo s ním účastenství v jeho nemoci. Dary plynuly hojněji než kdy jindy. Protože Jan ve špitále by si byl nedopřál klidu, měl na radu lékařů býti odnesen. Jistá paní, Anna Osoria, provdaná za radního Dona de las Pisas, snažně žádala, aby byl donesen do jejího domu. Tu nastalo loučení a nařikání. Nemocní opustili svá lůžka a obstoupili Jana. Jan prolévaje vřelé slzy řekl: „Bůh je mi svědkem, že jsem chtěl svůj život mezi vámi skončiti. Ale děj se vůle Boží! Moje drahé děti, žijte v pokoji! A kdybychom se už více neviděli, pomodlete se za mne!“ Tu vybuchli všichni v usedavý pláč a Jan pohnutím omdlel. Když přišel zase k sobě, byl odnesen do onoho domu.

Šlechticové si pokládali za čest přichá-

zeti k Janu návštěvou a přináseti mu lahůdky. Ale to mu nepůsobilo radosti. Srdce jeho bylo u chudých nemocných; když ti jej navštívili, plakával radostí. Aby bylo zabráněno četným návštěvám, dána ke dveřím stráž. Přišel i arcibiskup granadský; Jan řekl: „Tři věci mne tíží; první, že jsem za všechny milosti Bohu jen nedokonale sloužil, druhá, že mám opustit nemocné lidi, třetí, že mám dluhy.“ Arcibiskup ho těšil řka: „Upokoj se! Pokud první věci se týká, důvěřuj v Boha a v zásluhy ukřižovaného Spasitele; tvoje nemocné vezmu pod svou ochranu a dluhy rád zaplatím.“

Jan se vyzpovídal, ale svátosti oltární nemohl přijmouti; jen se jí vroucně klaněl. Kleče modlil se: „Pane Ježíši, v ruce tvé poroučím ducha svého“ a zemřel dne 8. března 1550. Do rakve byl položen v hábitě Menších bratří. Pohřeb tohoto milosrdného samaritána byl konán se slávou nevidanou. Rakev nesli kněží a 24 radních kráčelo vedle ní. Průvodu, jež vedl arcibiskup, se zúčastnili hodnostáři církevní a světští a nesčíslní zástupové. Svátek sv. Jana 8. března. Nástupcem Jana Božího byl Antonín Martini, jenž miloval chudé, říkáje dle slov sv. Augustina (*Semper redditur et semper debetur*), že jsou jeho „stálými věřiteli“. Zemřel r. 1553. Jiní druhové Janovi byli: Pedro Velasko, nazývaný „pecador“, zemřel r. 1567, Dominik Piola z Janova, zemřel v Granadě r. 1564. O všech třech byla nahoře řeč.

Bl. JAN GRANDE narodil se r. 1546 v Carmoně, stal se členem řádu Milo-

srdných bratří. Zemřel v Xeresu 3. června r. 1600. Chtěl býti nazýván „pecador“, t. j. hříšník. Svátek 3. června.

JILJI (AEGIDIUS DE CASSAR) a František de Jesu Maria z řádu Milosrdných bratří byli od protestantů pro katolickou víru zavražděni.

Sv. KAMIL DE LELLIIS narodil se r. 1550 v Bocchianiku v Abruzzách v Itálii. Pocházel ze zchudlého šlechtického rodu. Matka mu záhy zemřela. Kamil vyhledával společnost lehkomyšlníků a oddal se náruživě hře v karty a v kostky. Celé noci hýřil. Otec se o něho nestaral. Když bylo Kamilovi 18 let, vzal jej otec s sebou, chtěje vstoupiti do vojska Benátčanů, kteří tehdy chystali výpravu proti Turkům. Cestou však oba onemocněli. Otec v Loretě zemřel. Kamil zůstal opuštěn mezi cizími lidmi, chud a k tomu churav; vyrazily se mu vředy nejprv na kotníku levé nohy a pak i na pravé noze. Dobelhal se do františkánského kláštera ve Fermě; tam se ho ujali. Kamil žádal o přijetí do františkánského kláštera v Akvile, ale tamější kvardián, strýc Kamilův, pravil, aby prý si hleděl dříve vyhojiti rány na nohou. Proto se odebral Kamil do Říma a tam v nemocnici pro nezhojitelné zůstal několik měsíců; vyhojil se. Konal pak službu opatrovníka. Alesotva uplynul krátký čas, už zase v něm vzplanula stará vášeň karbanická. Zanedbával své povinnosti, hašteřil se s ostatními opatrovníky, na jeho loži pod polštářem byly nalezeny karty; správci nemocnice nezbývalo, než Kamila vyhnati.

Kamil se dal naverbovati do vojska be-

nátského. Po válce s Turky vstoupil do vojska španělského, které se vypravilo proti námořním lupičům tuniským. Na zpáteční cestě loď přistala v Neapoli a válečné mužstvo bylo propuštěno. Tak byl Kamil opět bez zaměstnání. Co si na vojné ušetřil, prohrál opět v karbanu, k tomu i zbraň i šatstvo. Toulal se bez cíle. Přišel do Manfredonie v Apulii, pomáhal při stavbě kapucinského kláštera jako nádeník. Bujná mládež se posmívala bývalému vojákovi. Kdysi ho pojala taková lítost, že se dal do pláče. Prosil o přijetí v onom klášteře za řeholního bratra, ale když hrubý hábit mu znovu rozjitřil rány na nohou, byl propuštěn z kláštera. Vyhodil se v římské nemocnici na čas, vrátil se do Manfredonie a když pro znovu otvírající se rány byl opět z kláštera propuštěn, odebral se po třetí do Říma do nemocnice pro nezhojitelné. Tam obdržel místo domovníka. Tehdy se úplně změnil. Povinnosti své konal svědomitě. Dbal na pořádek, úklid a čistotu v ústavě.

Protože Kamil pozoroval, že opatrovníci nemocných byli většinou lidé nedbalí a že o útěchu náboženskou pro nemocné málo se starají, pojal myšlenku založiti družinu zbožných mužů, kteří by se věnovali obsluze nemocných nikoliv ze zisku, nýbrž z pravé křesťanské lásky. Proto upravit jednu místnost v kapli a shromažďoval zaměstnance k modlitbě a k rozjímání. Ale jeden z opatrovníků udal Kamila jako novotáře a kazitele míru; správce nemocnice zakázal schůzky. Přátelé radili Kamilovi, aby konal přípravné studium a dal se vysvětit na kněze; že

potom snáze se mu podaří založiti zamýšlenou družinu. Kamil uznal radu za dobrou; ale kterak ji provést? Dosud nekonal žádných studií, neuměl nic, vždyť se stále toulal světem a bylo mu již 32 let. Ale měl pevnou vůli. S mladičkými žáčky se učil v jezuitské škole počátkům vzdělání; brzy byl vysvěcen na kněze. K primici mu darovala správa nemocnice kalich, misál a mešní roucha.

Kamil se vzdal svého místa v nemocnici nezhojitelných a stal se kaplanem při kostele Panny Marie nedaleko Tiberu, později při kostele sv. Maří Magdaleny. V nedalekém domku se ubytovali jeho druhové a následovníci. Navštěvovali nemocné nejen v nemocnicích, ale i v soukromých domech. Kardinál mající vrchní dozor nad nemocnicí nezhojitelných neschválil odchodu Kamilova a jeho druhů; nazval je nespokojenými svéhlavci. Ale papež Sixtus V. potvrdil r. 1585 náboženské družstvo, jež Kamil založil. Prvním představeným byl ustanoven Kamil. Papež Řehož XIV. povýšil bullou ze dne 21. září 1591 družstvo na duchovní řád a dal mu název „Otcové dobré smrti“ nebo „Řeholní duchovní pro posluhu nemocným a pro přípravu jejich na šťastnou smrt“.

V konání skutků křesťanského milosrdenství byl Kamil vzorem. Ač kulhal, neustával obcházeti ulice i domy a pátrati po nemocných. Přinášel jim pokrmy a léky, čistil jim lože, obvazoval rány, těšil a povzbuzoval je k trpělivosti a k oddanosti do vůle Boží a připravoval je na křesťanskou smrt. Za času moru na-

cházel mnohé domy uzamčeny a nezby-
valo mu, než aby po žebříku k nemoc-
ným do domu vnikal. Matkám stíženým
morem bral kojence, aby aspoň ty zachrá-
nil. Žebráky opuštěné, morem onemoc-
nělé, nosil na vlastních ramenou do ne-
mocnice. Vytrval v nemocnici, i když
puch byl pro jiné opatrovníky nesnesi-
telný. Kamil často omdlel vysílením. Ra-
dili mu, aby si popřál odpočinku. Odpo-
věděl: „Pravý voják umírá na bojišti,
námořník na moři a ošetřovatel nemoc-
ných v nemocnici.“ Když Kamil vysílen
přišel domů, nehledal odpočinku, nýbrž
upravoval ložní prádlo a šil pokrývky pro
nemocné.

V jeho srdci hárala veliká láska k Bo-
huod té doby, co se k Bohu obrátil. Všecka
jeho kázání jednala o lásce k Bohu, a sly-
šel-li kázání, ve kterém nebylo zmínky
o lásce k Bohu, říkával: „To je prsten,
ve kterém schází jeden dýmek.“ Přední
jeho péčí bylo, aby nemocní přijali svaté
svátosti a aby z lásky k Bohu své bolesti
trpělivě snášeli. Poklesky svého mládí o-
plakával po celý život; zpovídal se sv. Fi-
lipu Nerejskému. - Trpěl nejen nezhoji-
telným neduhem na nohou, ale i bolestnou
kýlou, kterou si uhnal v nemocnici. Cho-
roby své nazýval „milosrdenstvími Bo-
žími“. Poslední jeho nemoc trvala 33
měsíců. Zemřel mezi svými nemocnými
chudými dne 14. července 1614. Byl pro-
hlášen patronem umírajících. Slaví se
18. července.

Sv. FRANTIŠEK CARACCILO na-
rodil se roku 1564 ve St. Maria de Villa
v Abruzzách a obdržel při křtu jméno

Askanius. V jinošských letech se nebez-
pečně roznemohl a učinil v nemoci slib,
že uzdraví-li se, věnuje se službě Boží a
službě bližních. Uzdravil se; studoval bo-
hosloví a byv vysvěcen na kněze, vstoupil
do družiny, jež si vytkla za úkol přípra-
vovati odsouzence na kající smrt.

V tu dobu hodlal jistý Jan Augustin
Adorno z Janova založiti nový řád. Poslal
kanovníku Fabriciu Carracciolovi, který
byl příbuzným kněze Askania, list, ve
kterém ho žádal o radu a přispění v této
věci. List se dostal omylem do rukou kně-
ze Askania, neboť se také nazýval Car-
racciolo. Askanius si ihned umínil, že
se k tomu úkolu s oběma spojí. Takto
se dorozuměli všichni tři, odebrali se do
kamaldulského kláštera u Neapole a tam
v tuhé kázni žijíce, sepsali pravidla no-
vého řádu. Papež Sixtus V. potvrdil dne
1. července 1588 nový řád a dal mu ná-
zev: „Clerici regulares minores“, t. j. „ře-
cholní duchovní Menší“. Kromě tří slibů
obvyklých učinili čtvrtý slib, že nebudou
bažiti po hodnostech.

Prvním představeným byl Adorno a
když po třech letech zemřel, zvolen byl
Askanius, či jak jeho řecholní jméno znělo,
František. Vynikal nábožností, pokorou
a vytrvalostí. Konal cesty do Španělska,
aby i tam svůj řád rozšířil. Žil sebeza-
piravě. Konaje daleké cesty chodil pěšky
v chudičkém oděvu poutnickém, živě se
almužnami. Když kdysi přišel do Říma,
ubytoval se v útulně pro chudasy a oše-
třoval tam člověka malomocenstvím sti-
ženého.

Čistotu panickou zachoval po celý život

neporušenou; byv kdysi pokoušen od jisté drzé ženy, nejen zmařil její úklady, ale také ji přivedl ke kajícínosti a na dobrou cestu. - Jsa zbožný, nejraději prodléval v chrámech; plál žárem lásky ke Svátosti oltářní a trávil velkou část nocí před oltářem. Duchovním bratřím uložil za povinnost, aby se klaněli velebné Svátosti ustavičně, dnem i nocí, vespolek se střídajíce.

Vraceje se z Loreta, kamž se vydal na pouť, roznemohl se a přijav svaté svátosti v klášteře oratoriánů v městě Agnoně, zemřel den před svátkem Božího Těla, dne 4. června r. 1608. Svátek 4. června.

Ct. CÉSAR DE BUS narodil se roku 1544 v Cavaillonu. Otec jeho byl spříbuzněn se sv. Františkou, vdovou římskou. V mládí nebylo Césarovi nic tak milého, jako okrašlovati chrámy a oltáře. Sloužil u vojska. I tak zachoval čistotu. Zkazil se však po tříletém pobytu v Paříži. Jistá zbožná žena Antonie a kostelník cavaillonský přivedli Césara na dobrou cestu. Kdysi byl César v chrámu Páně; kněz byl volán, aby šel zaopatřovat nemocného. Kostelník, Ludvík Guyon, chtěje Césara vyzkoušeti, dal mu pochodeň do ruky, aby provázal kněze. César vzal pochodeň a šel před knězem statečně, nic se neohlížeje na posměch svých známých a přátel; ti pravili, že se nesluší pro něho, an nosí kord a péro na klobouku, aby zastával sluhu-kostelníka. Ale César nedbal. Dal se na cestu pokání a služby Boží. Ale i pak mu bylo zápasiti se smyslnými představami.

Byv vysvěcen na kněze, nashromáždil

si skvělých zásluh vyučováním mládeže, hlásáním slova Božího, horlivým hledáním duší pobloudilých, obětavým ošetřováním nemocných. Za pomoci vdovy Le Faucherové založil družinu Voršilek v Avignonu, přiměl je k životu společnému, ale bez klauzury. Roku 1598 založil César v Avignonu kongregaci „Otců křesťanské nauky“. Namáhavými pracemi pozbyl zraku úplně; ale nelitoval toho; řekl, že prý se tím zbavil dvou nepřátel, kteří ho ke hříchu sváděli. Také o dně, která ho soužila, říkával, že by jí nedal ani za všechna království světa. Zemřel 15. dubna 1607. Památka 15. dubna (nebo 8. května).

Sv. JAN LEONARDI narodil se roku 1543 v městě Decimo v diecési Luccenské v Itálii. Vyspěv chtěl si zaříditi lékárnu a nestyděl se jako dospělý učiti se jazyku latinskému se žáky ve škole. Pak se stal knězem a založil v Luce řád „řeholních duchovních Matky Boží“, aby napravil mravy toho času zkažené. Také založil útulnu pro dívky v nebezpečnosti se nacházející a družstvo světských duchovních za tím úkolem, aby mládež obojího pohlaví vyučovali ve víře. Filip Nerejský nazýval Jana „pravým napravitелеm“. Biskupové ustanovili Jana Leonardi dozorcem několika řeholních sborů. Jan v jejich řízení osvědčoval mimořádnou moudrost. Zemřel r. 1609. Svátek 9. října.

Sv. ANDĚLA MERICI narodila se r. 1470 (1474) v Desenzanu mezi Veronou a Brescií, na jižním břehu jezera Gardského z rodičů velmi chudých a boha-

bojných. Rodiče jí záhy zemřeli. Anděla a její sestra byly pak přijaty a vychovávány od zámožného strýce Biancosi v městě Sálu. Obě dívky si libovaly v modlitbách, rozjímaly často o přísném životě svatých a světic Božích a odhodlaly se kdysi k činu nerozváznému. Chtějice žítí v odloučenosti od světa, odešly potají z domu strýcova; bloudily hledající jeskyni, kde by poustevničily. Ale starostlivý strýc po nich pátral, až je našel v jisté jeskyni několik hodin od Sala vzdálené. Pokáral a odvedl je zase domů. Obě dívky propíjaly vezbožnosti a sebezapíravosti; Anděla zahalovala sličnou tvář a krásné vlasy, chtělať se toliko Kristu líbiti. Obě sestry lnuly k sobě něžnou láskou a proto nazývány „sálskými hrdličkami“.

Po brzké smrti své sestry vstoupila Anděla do třetího řádu svatého Františka v Brescii. Žila v tuhé kázni, bičovala se, nosila drsné roucho, jídala jen chleba a něco málo zeleniny, odpočívala na holé zemi. Pověst o jejím odříkavém životě, o její podivuhodné moudrosti a znalosti lidských povah se rozhlásila daleko široko. I vévoda milánský uslyšev o ní za svého pobytu v Brescii, povolal ji k sobě a rozmlouval s ní. Anděla se nedala touto poctou zaslepiti a napomenula ho, aby vládl spravedlivě a laskavě.

Po smrti svého strýce se vrátila Anděla do Desenzana. Bylo jí tehdy 22 let. Spojila se s několika řeholními sestrami v panenskou družinu, která by měla za úkol vyučovati ženskou mládež. Z dalekého okolí, 7 až 8 hodin cesty, přicházeli lidé do Brescie, kamž se Anděla byla opět o-

debrala, spatřit ji a přispět jí na živobytí, neboť žila z almužen. Mezi nimi byl jistý statkář Jeronym a jeho manželka Patengola. Těmto manželům poměly dítky a proto žádali, aby Anděla u nich bydlila. Když její představení dali k tomu svolení, odešla k nim.

Anděla si umínila, že vykoná pouť do Svaté Země. Přidali se k ní její příbuzný Biancosi a kupec Romano. Angela na moři oslepla, snad ze slunečního úpalu, snad z ostrého větru mořského. Když se poutníci vraceli do vlasti, koráb jejich byl zahnán k ostrovu Kandii. Tam pomodlivši se před křížem, prohlédla a vykřikla: „Vidím, můj Bože, vidím!“ Když došla do Říma, byla přijata od papeže Klementa VII. ve slyšení. Papež přesvědčiv se o její bohabojnosti a moudrosti, chtěl jí svěřiti dozor nad dobročinnými ústavami římskými. Ale Anděla poděkovala za důvěru a ospravedlnila se různými důvody, pro které nemohla toho úřadu přijmouti, a obdrževši požehnání papežovo, odebrala se do Kremony a pak do Brescie.

K Anděle se přidružilo 12 panen a později ještě 15 panen; všechny se zavázaly, že budou z lásky k Bohu vychovávatí ženskou mládež a ošetřovati nemocné. Panny neměly bydleti v klášterích, nýbrž měly zůstávati ve svých rodinách a konati ony skutky křesťanské lásky. Klausury nebylo. Anděla nezamýšlela zřizovati nový řád s obvyklými sliby; poslušnost, panenská čistota a dobrovolná chudoba sestrám se pouze doporučovaly, ale neukládaly. Povinností jejich kromě výchovy ženské mládeže a ošetřování nemocných bylo, aby

konaly předepsané pobožnosti. Anděla nazvala tuto družinu „Družinou sv. Uršuly“, protože zvláště ctíla sv. Uršulu (Voršilu). Pravidla družiny napsal kněz Gabriel Kazan dle návodu Andělina. První představenou družiny byla zvolena Anděla. Spravovala družinu po tři léta a pak se připravovala na smrt. Zaopatřena byvši svatými svátostmi a tklivě se rozloučivši s duchovními sestrami, zemřela dne 27. ledna 1540. Slaví se 31. května (nebo i 18. listopadu).

SV. MARIA VIKTORIA FORNARI STRATA se narodila r. 1562 v Janově a vdala se za Angela Strata. Neznala zábav. Po devítiletém šťastném manželství ovdověla. Poddala se nemírnému smutku, ale později se věnovala službě Boží. Založila roku 1604 řád „Zvěstování Panny Marie“ čili „Annunciatek“. Ke třem obyčejným slibům přidala slib čtvrtý, aby řeholnice žily v úplné odloučenosti od světa. Jen několikrát do roka směly, odděleny jsouce mřížemi, promluvit s příbuznými. Jejich šat byl bílý; pás, škapulíř a plášť byly modré barvy. Tyto barvy naznačovaly, že jejich život má směřovati k nebi. Zemřela roku 1617. Svátek 12. září (či 27. prosince).

73. SVATÍ A SVĚTICE JINÝCH

ŘÁDŮ V XVI. STOLETÍ

BL. KATEŘINA THOMAS-OVA pocházela z chudého rodu usedlého na ostrově Majorce. Když jí bylo osm let, zemřeli jí rodiče; i vzal ji do domu její

strýc, statkář, muž pánovitý, nevalně nábožný; Kateřina pásla dobytek. Nelibovala si ve světských zábavách; zvláště se jí protivil tanec; byla vždy zbožná, vážná; žila čistě i mezi nemravnými lidmi; ti prohlašovali její zbožnost za pokryteckou; zesměšňovali ji; ale v její přítomnosti se přece neodvažovali pronést nemravné slovo. Kateřina vstoupila do panenského kláštera (augustiniánek?). Byvši zvolena za představenou, tak dlouho prosila, aby nebyla nucena volbu přijmouti, až biskup nařídil provést novou volbu. Zemřela 3. srpna 1582. Svátek 3. srpna.

BL. MIKULÁŠ DE MELLO narodil se v Lissaboně a vstoupil do řádu augustiniánů. Působil jako misionář v Indii a vracel se, nemaje lodi, pěšky Persií a Ruskem do vlasti. Jeho průvodcem byl mladý Ind. V Rusku byli oba zadrženi a po 6 let věznění. Mikuláš byl obnažen, vystaven na mráz, Ind byl stát, Mikuláš pak a jistá polská katolická stařenka Barbora Moskvi-ová byli odvezeni do Astrachanu a tam upáleni. Rok smrti není znám; snad zemřel kolem roku 1620. Svátek 28. prosince.

ŠIMON COHELLO, provinciál karmelitánů v Lissaboně, † roku 1606; památka 5. května.

SV. KATEŘINA DE RICCI narodila se roku 1522 ve Florencii. Při křtu obdržela jméno Alexandrina. Její otec byl šlechtic de Ricci. Matka jí záhy zemřela a otec ji odevzdal na výchovu do kláštera panen řehole sv. Dominika v Monticelli, kde byla i její příbuzná Ludovika řeholnicí. Alexandrina prospívala v nábož-

nosti a ve ctnostech. Když jí bylo 14 let, odvedl ji otec domů a zamýšlel ji provdati. Alexandrina však uprosila otce, aby směla vstoupiti do řehole sv. Dominika. Otec svolil a Alexandrina byla přijata do kláštera dominikánek v Pratě v Toskánsku. Při tom zaměnila své křestní jméno „Alexandrina“ ve jméno „Kateřina“. Ráda a mnoho se modlivala; zdržovala se masitých pokrmů a požívala jen chleba, zeleniny a vody; mrtvila své tělo bičováním a hrubým oděvem; byla opásána železným řetězem. Při tom byla jaré a veselé myslí.

Když bylo Kateřině 25 let, byla zvolena převorkou. Zůstala představenou až do smrti. Vládla řeholním sestrám více příkladem než slovem. Vedla je k dokonalosti. Nejraději rozjímala o utrpení Ježíše Krista. Hárala láskou k Bohu. Toužila po tom, aby mohla z lásky ke Kristu mnoho trpěti. Byla dvě léta těžce nemocna; lékaři nedovedli její nemoci rozpoznati a vyléčiti. Rozjímajíc kdysi o umučení Páně, Kateřina přišla do vytržení myslí a byla jako sv. František Assiský omilostněna pěti ranami Kristovými. Ucítila palčivou bolest v rukou, v nohou, v boku a na hlavě. Zatajovala kromobyčejné milosti, které dostávala, ale pověst o nich přece se rozšířila do světa. Lidé v zástupech přicházeli ke Kateřině, aby si od ní vyprosili přímluvy nebo rady. Také biskupové a kardinálové. Filip Nerejský si s ní dopisoval.

Někteří lidé měli Kateřinu za blouznilku a tupili ji, nazývajíce ji pokryteckou osobou. Kateřina trpělivě přijímala

všechny posměch a byla jím v pokoře tím více utvrzena. Všem byla rádkyní a těšitelkou. Odhodlaně, ale láskyplně upozorňovala na chyby. Zemřela 67letá dne 2. února 1589. Svátek 13. února.

Bl. MARÍA BARTOLOMĚJKA BAGNESI ze III. řádu sv. Dominika ve Florencii, † r. 1577. Svátek 28. května.

Bl. MARIA CARAFFA, sestra papeže Pavla IV., dominikánka v Neapoli, † r. 1552. Svátek 4. ledna.

Bl. GRATA či GRATIA BOTELLIA, klariska avilská (v Kastilii ve Španělsku), vyznamenávala se zbožností a mlčelivostí, přísností k sobě, laskavostí k jiným. Zemřela r. 1548. Památka 9. ledna.

Bl. JULIAN OD SV. AUGUSTINA, řeholní bratr františkánský, žil životem poustevnickým. Zemřel r. 1606 v Alkale de Henares (Španělsko). Svátek 8. dubna.

Bl. VILÉM GOUDANUS, františkán, byl r. 1573 v Geertruidenbergu (v Holandsku) od kalvínů zabit. Svátek 4. září.

Bl. VILÉM EISELIN, premonstrátský novic v Memmingách. Kdysi o exerciciích se rozplakal ve své cele. Na otázku převorovu, proč pláče, odpověděl: „Hrozím se Božího soudu.“ Převor: „Tyto pravdy vážné nejsou nám zjeveny, aby nás strašily, nýbrž aby nás k bohumilému životu povzbudily.“ Vilém zemřel 24 letý roku 1588. Památka 28. března.

Bl. ANGELA VERONSKÁ, řeholnice řádu servitů ve Veroně, † r. 1594. Svátek 22. září.

MICHAEL ZAMORRA narodil se v Cubasu ve Španělsku. Zaměstnával se hedvábnictvím. Vystěhoval se do Mexi-

ka. Tam zbohatl. Chtěl podporovati svého otce, ale zprvu ho vyzkoušeti. Odebral se do vlasti, přišel k otci převlečen za žebráka. Otec ho přijal laskavě, ale přibuzní mu láli. I dal se poznati, udělil otci bohatou podporu a vrátil se do Mexika. Když později ovdověl, vstoupil do řádu sv. Dominika. Ukázal se užitečný klášteru i městu jakožto dovedný stavitel. Zřídil vodovody. Zemřel r. 1564. Památka 28. června.

Ct. LUDVÍK Z GRANADY narodil se r. 1505 v Granadě ve Španělsku z chudých rodičů. Vstoupil do řádu sv. Dominika. O každý pokrm se dělil se svou chudou matkou. Žil životem sebezapíravým. Kdysi v noci spěchali dva lehkomyšlníci páchat hřích a tu byli svědky, jak Ludvík do krve bičuje své tělo. Řekli k sobě: „Hle, on trestá a v porobu uvádí své tělo a my?“

Proslavil se jako hluboký mystik. Napsal spis: „Vůdce hříšníků.“ Věnoval se kazatelství v Granadě, ve Valladolidu, v Lissaboně a jinde. Byl zvolen provinciálem, konal mnoho cest; vážil si času, a proto učinil si na koni, na kterém sedal, pult, aby i za jízdy mohl studovati. - Královna Kateřina mu kdysi nabízel arcibiskupství bražskéřkouc: „Tentokráte nesmíte odmítnouti.“ Ale Ludvík přece odmítl hodnost. „Alespoň mi doporučte někoho jiného.“ - Ludvík doporučil jistěho kněze Bartoloměje. „Tedy ve jménu Páně, budiž!“ řekla královna.

Ludvík zestárnuv přece zůstal sebezapíravý a v ničem nehledal pohodlí. V jizbě jeho nebylo kamen: nepoužíval v zimě

teplejšího oděvu. Řeholní bratr mu řekl: „Jste stár a neduživ; bylo by záhodno používatikamena a teplejšího oděvu.“ - „Není třeba“, odpověděl Ludvík; „rád snáším nepohodlí.“ - Zemřel 31. prosince 1588. Svátek 9. října (nebo 31. prosince).

Ct. BARTOLOMĚJ „DE MARTYRIBUS“ z řádu sv. Dominika, arcibiskup bražský, velmi se proslavil na suěmu tridentském svou snahou o pravou reformu života církevního. Proniknut jsa duchem svatého evangelia, vzbudil svou vpravdě apoštolskou horlivostí všeobecnou pozornost. Co sněm Tridentý vykonal velkého na reformu života náboženského, na nápravu kardinálů, biskupů a kněží, velkým dílem přísluší jeho iniciativě. Bartoloměj žádal, aby biskupům a farářům byla uložena povinnost residence. Vykládal tehdy, že kdysi byl svědkem, jak za prudké bouře jistý pastýř neodvážil se odejiti od svého stáda a ukrýti se v blízké jeskyni, protože se obával, že by mezitím vlk mohl některou ovci polapiti. V Tridentě se říkalo: „Škola arcibiskupa bražského je první škola světa“. - Ku konci svého života se uchýlil do dominikánského kláštera ve Vianě. Zemřel 16. července r. 1590. Svátek 18. srpna.

Bl. BAPTISTA VARANI, princezna, klariska v Kamerinu; svátek 2. června.

PASSITHEA, panna, řeholnice řádu sv. Františka v Sieně, † r. 1615. Památka její je 12. května.

Bl. BENEDIKT A FILADELFO narodil se v St. Filadelfu na ostrově Sicilii; jeho rodiče byli otroci; pocházeli z Ethiopie. Benedikt byl pro svou černou pleť

nazýván *Černý*, Niger. Byl řeholním bratrem řádu františkánského a přece učiněn byl představeným kláštera. Skvěl se ctnostmi. Zemřel 63letý roku 1589. Svátek 4. (nebo 3. dubna).

TRISTAN, františkánský kazatel ve Valencii ve Španělsku, † r. 1549. Památka 30. prosince.

BL. MIKULÁŠ FAKTOR pocházel z Valencie ve Španělsku. Otec jeho ustanovil, aby byl Mikuláš kupcem a aby se oženil. Ale Mikuláš otce uprosil a vstoupil do františkánského kláštera. Žil v tuhé kázni. Než vstupoval na kazatelnu, bičoval se. Spánek si krátil tím, že si působil na loži trýzeň a nepohodlí. Ludvík Bertrand a Paschal Baylon velmi si Mikuláše vážili. Inkvizice vyšetřovala Mikuláše; ale nenalezla na něm nic závadného. Zemřel r. 1583. Svátek 23. prosince.

BL. SALVATOR DE HORTA narodil se r. 1520 v Colombo-Farnesia v diecési gironské ve Španělsku z chudých rodičů. Pásl dobytek a pak se učil obuvnictví. Vstoupil do kláštera františkánského jako řeholní bratr. Protože nemocní se za ním hrnuli, byl přesazen, a to až do Cagliari na ostrově Sardinii. Nejdéle přebýval v Hortě, odtud má své příjmy. Zemřel 47letý r. 1567. Svátek 18. března.

Ct. SALVATOR z PANTELLARIA, kapucín v Palermu, † r. 1711. Památka 29. listopadu.

BERENGARIA, panna, klariska, byla řeholní sestrou ve Villa de Conde v Portugalsku. Kdysi chtěly klarisky jejího kláštera zvoliti novou představenou. Nemohly se shodnouti a daly své hlasy Berengarii,

myslíce, že beztoho nedosáhne většiny hlasů. Tak se stalo, že Berengaria jednohlasně byla zvolena představenou. Zemřela r. 1565. Svátek 23. prosince.

Sv. PASCHALIS BAYLON narodil se r. 1540 v Torre Formose v Arragonii z rodičů rolnických. Otec se jmenoval Martin Baylon, matka Isabella; byli tak chudobní, že nemohli Paschala posílati do školy. Paschal musil pásťi ovce; aby se však naučil čísti, bral si na pastvu knížku a prosíval mimojdoucích, aby ho naučili znáti písmena. Jsa bystrého rozumu, záhy se naučil čísti. Četl pak nejraději život Krista Pána a životopisy svatých. Když jiní mladí pastýři si hráli a skotačili, Paschalis zašel do chrámu Páně, aby svátost oltářní klaněním uctil a aby se pomodlil před oltářem Matky Boží. Vydíbal si na konci své hole obrázek Panny Marie, nad obrázek dal křížek a pak postavil hůl s obrázkem a křížkem do země a klekna konal své obvyklé modlitby. Tak prospíval něžnou nábožností.

Vyspěv v jinocha, Paschal nastoupil službu pastýře ovcí u bohatého statkáře, Martina Garziasa. Byl nábožný, pracovitý a poctivý. Dávali mu název: „Svatý ovčák.“ Paschal nelhal, neklel, varoval se nemravných řečí, vyhýbal se každé příležitosti ke hříchu, zapíral se, aby nikdy nesvolil v nezřízenou žádost a aby vždy zachoval srdce svoje čisté. Z nepatrné své mzdy dával žebrákům almužbu. Když dobytek jemusvěřený učinil někomu škodu, Paschal dal náhradu ze své mzdy anebo vypomáhal poškozenému prací v čas potřeby. Byl tak úzkostlivý v té příčině,

že se zdráhal pásti kozy, věda, že tento mlsný dobytek činívá škody ve vinicích a zahradách. Kdysi šafář, chtěje za velkého vedra uhasiti žízeň, vyzval Paschala, aby mu šel utrhnout v cizí vinici několik hroznů; k výzvě přidal i hrozbu; ale Paschal rozhodně odepřel řka: „To nejsou hrozny moje a jsem hotov raději se dáti rozsekati na kusy, než bych hříchu krádeže se dopustil.“ Také své druhy ve službě poučoval a vedl je k dobrému; neostýchal se přísně je pokárati, kdykoliv se dopustili zlého skutku.

Statkář Martin Garzias seznav Paschala jako svědomitého člověka, nabídl mu svou dceru za manželku a slíbil mu dáti věnem veškeren svůj statek. Ale Paschal nepřijal nabídky řka, že pozemské statky bývají překážkou na cestě k spasení; on že volí raději v chudobě Bohu sloužiti. A ihned se odebral do Valencie; tam blíže města Montisfortu, v Loritě, byl chudý klášter františkánů bosáků. Požádal o přijetí. Nebyl přijat, ježto byl úplně neznám. Proto vstoupil opět do služby v okolí toho kláštera a pásł ovce. Žil zapřávě a po způsobu řeholníků; svůj oděv, podobný františkánskému, přepásal provazem; chodil bos, s hlavou nepokrytou, mluvil málo a vážně a vystříhal se každé příležitosti ke hříchu. Kdysi mu řekl jistý pastýř žertem, že pro kratochvíli zavolá známou, veselou dívku, ale Paschal hrozil, že učiní-li tak, zažene dívku kamením. Mysl poháněla Paschala stále ke klášteru, aby uslyšel zvonění zvoucí k modlitbě a k uctívání Svátosti oltářní.

Františkáni loritští nemohli nepozoro-

vati upřímné zbožnosti Paschalovy. Ipřijali ho do kláštera a učinili ho vrátným. Bylo to r. 1564. Paschal konal zevrubně své povinnosti a šetřil všech řeholních pravidel. Byl dokonale poslušen svých představených. Konal ochotně i nejobtížnější práce. Pilně se varoval i všedního hříchu, i stínu hříchu, světsí svědomitostí, než mnozí lidé se střežou hříchu smrtelného. Při tom byl prost vši záдумčivosti; při práci tiše prozpěvoval; nepoddával se skrupulím; skrupule nazval „blechami svědomí“. Jeho mysl byla jará, jeho řeč rozmarná, ano žertovná. Kdysi mu bylo uloženo, aby donesl list řádovému generálu, jenž právě dlel v Paříži. Ve Francii vládli hugenoté, vášniví kalvinci. Paschal nedbaje obtíží a nebezpečí, vydal se na cestu. Hugenoti vidouce řeholnický oděv, házeli po Paschalovi kamením, bili ho obuškem, až mu zůstala bolestná rána na vždy. Ale rozkaz vykonal a vrátiv se s daleké cesty, ihned jal se konati své obvyklé práce.

Paschal při každé příležitosti napomáhal svým slovem, aby každý věrně zachovával vůli Boží a aby sobě oblíbil život ctnostný. - Jacísi lidé zabili otce jistého měšťana montisfortesského. Měšťan se chtěl vrahům pomstíti a odmítal každý pokus a každou žádost o smíření a odpuštění. Sousedé ho zavedli na Velký pátek do chrámu Páně a domlouvali mu, když Kristus za všechny lidi umřel a kněz v ten den za všechny lidi se modlí, ať i on odpustí svým nepřátelům. Ale všecka domluva a prosba vyšla na prázdno. Paschal vida tuto zatvrzelost, vzal měšťana za ruku a řekl

Svatá Terezie Ježšova

mu mírně: „Bratře! pro lásku Boží, odpusť křivdu, která ti byla způsobena!“ - A hle! Zarytý měšťan rázem se obměkčil, odpustil vrahům a smířil se s nimi.

Paschal jsa řeholním bratrem, ovšem nekázal, ale modlival se za kazatele, aby Bůh je osvětcoval a sílil; dával jim moudrá naučení, jak by měli úřad svůj konati s prospěchem pro duše. Na příklad: Kdysi napomínal kazatele, aby studovali raději před obrazem Ukřižovaného nežli z knih, a dodal: „To je nesporno: Jazyk mluví vždy jen k uším, srdce mluví k srdci.“ Ačkoliv Paschal nekonal bohoslovných studií, přece uměl tajemství víry tak jasně vyložiti, že i učení bohoslovci se mu podívovali. Profesor theologie Jan Ximenes řekl, že z rozmluv s Paschalem načerpal mnohých poznatků, kterých nenalezl ani u učenců. Paschal také měl podivuhodnou znalost lidských povah a jako by prohlédl srdce lidské do nejtajnějších záhybů, znal úmysl, jímž se někdo potají zanášel, a byl-li úmysl zlý, odrazoval od skutku. Paschalovi bývaly v řádu svěřovány úkoly, jež se ukládaly pouze prozíravým a osvědčeným řeholníkům: dozírali na kážeň v jednotlivých kláštorech. Paschal se řídil slovem, jež si oblíbil za heslo; říkávalť: „Člověče, mějž srdce k Bohu jako dítě, k bližnímu jako otec a matka, k sobě pak jako neúprosný soudce!“

Když Paschal dlel v klášteře Villa Realu, těžce onemocněl. Lékař mu zvěstoval, že z té nemoci už neokřeje. Paschal řekl: „Nikdy jsem nedostal nad toto slovo radostnější zvěsti.“ Připraviv se na křesťanskou smrt a vysloviv jméno Ježíš, zemřel 52letý

17. května r. 1592. Slaví se 17. května.

BERNARDINA, členka III. řádu sv. Františka ve Villanově (ve Španělsku), zemřela roku 1520. Památka 21. září.

BL. ŠEBASTIÁN „*ab Apparitio*“ narodil se r. 1502 v Gudíně ve Španělsku. Byl zprvu dělníkem, pak kupcem; odebral se do Mexika; tam nabyl velkého jmění. Byl dvakrát ženat a zůstal bezdětný. (Podle některých zpráv zůstal za obojího manželství panicem.) Vrátil se do vlasti, rozdal všecko jmění a vstoupil do františkánského kláštera za řeholního bratra. Zemřel roku 1600. Svátek 25. února.

VOJSLAV, řeholní bratr řádu sv. Františka v Belgii, byl roku 1570 od bludařů zabit. Jeho památka je 18. dubna.

AMBROŽ „A JESU“ narodil se roku 1491 v Andalusii; vstoupil do řádu „Bratří nejmenších“ čili paulánů. Jeho žákem byl sv. Ludvík Bertrand, dominikán. Ambrož byl též duchovním rádcem jistě Garcie ze III. řádu sv. Františka z Pauly. Dne 12. června 1541 Ambrož šel mimo její příbytek ve Valencii, zaklepal na dveře a řekl: „S Bohem, Garcio! V nebi se uvidíme!“ Pak se odebral do chrámu a kázal; na kazatelně omdlel a byv odnesen, umřel. Památka 13. prosince (nebo 29. května).

KATEŘINA DE VIS narodila se ve Francii; když jí rodiče morem zemřeli, živila se pak i se sestrou Marií prací. Kdykoliv se odebíraly na služby Boží, nechávaly příbytek otevřený, aby sousedé mohli z majetku jejich udělovati přichozím chudým, čeho jim bylo třeba. Žily přísně, jako by v klášteře byly, a snažily se jedna

druhé poslušny býti. Obě byly ve III. řádu Nejmenších. Po smrti Mariině Kateřina vstoupila do III. řádu paulánského a učinila čtyři sliby: chudoby, čistoty, poslušnosti a ustavičného postu. Zemřela jsouc představenou kláštera dne 29. září 1634. Památka její 29. (či 24.) září.

Bl. KAŠPAR BONUS narodil se ve Valencii; věnoval se vojenství. Kdysi za nebezpečí bitevního slibil Bohu, že vyvázne-li životem, vstoupí do řádu sv. Františka. Byl těžce raněn. Vstoupil do řádu Minimů, t. j. sv. Františka z Pauly. Jako řeholník žil novým duchovním životem. Zemřel r. 1604. Svátek 14. července.

STANISLAV ZOPOROWA byl paulán polský. Zemřel roku 1524. Památka jeho je 12. dubna.

Bl. ELEONORA ORTIZ, karmelitka na ostrově Majorce, † r. 1594; památka 27. května.

ELEONORA DE VANEGAS, dominikánka v Kordově ve Španělsku, † 1556; památka 11. května.

74. SVATÍ A SVĚTICE XVI.

STOLETÍ

V Africe, v Asii a v Americe.

Sv. FRANTIŠEK XAVERSKÝ, *Rudolf Aquaviva, Karel Spinola, Petr Baptist, Ludvik Bertrand, František Solano* a jiní - viz § 70.

Sv. ALFONS TORIBIO narodil se dne 16. listopadu 1538 v Magrobeju ve Španělsku ze vznešených rodičů. Konal

studia ve Valladolidě a v Šalamance. Už tehdy se skvěl čistotou mravů a dobročinností. Vykládá se, že jistá žena ztratila značnou částku peněz. Ve hněvu jala se klíti a rouhavá slova pronášeti. Toribio, aby zabránil těmto hříchům, ihned jí nahradil ztracené peníze. Po vykonaných studiích byl Toribio od krále Filipa II. ustanoven presidentem granadským. Po pěti letech se uprázdnilo arcibiskupství v Limě, v hlavním městě peruánském. Král Filip II. ustanovil Alfonsa arcibiskupem limským. (Nikdy nebyla volba biskupa od lidu s větším souhlasem přijata, jako tentokráte.) Alfons nebyl tehdy ještě ani duchovním, neměl ani nižších svěcení. I zdráhal se přijmouti nabízený úřad. Bylo mu však podrobiti se, a tak nastoupil r. 1581 svůj úřad jako arcibiskup limský.

Stav náboženského života v diecési limské byl velmi neutěšený. Indiánští domorodci úpěli pod nelidským panstvím Španělův, byli pokládáni za otroky, vyháněni ze svého domova, znemravňováni, olupováni, aniž by královští úředníci proti těm zlořádům byli zakročovali. Indiáni přenášeli pak svou nenávist ze zvrhlých Evropanů na náboženství křesťanské a odpadávali k pohanství.

Toribio se chopil ihned práce; káral surovosti a násilí, odklízoval neplechy, kdekoliv je nalezl. Káral nezřízený život královských úředníků. Ti se omlouvali, že prý zákony božské a církevní jsou závazné toliko pro nevědomý, prostý lid, nikoliv pro ně, pro vzdělance. Ale Toribius přísně odmítal tuto výmluvu, řka,

že Bohem budou všichni souzeni dle zásluhy. - Ustanovoval všude moudré a horlivé duchovní správce, aby pracovali po učení a znovuobrácení Indiánů. Sám se naučil jazykům domorodých kmenů, kázal všude slovo Boží a tak získal Indiány pro víru křesťanskou. Zakládal v zemi chrámy, kláštery, školy a nemocnice. Třikráte proputoval celou zemi. První apoštolská cesta jeho trvala 7 let. Cesty tyto po Peruánsku, rozeklaném vysokými horami, byly spojeny s nesmírnými obtížemi. Toribio nařídil, aby všude se konaly konference duchovenstva a aby v Limě každého sedmého roku se slavil církevní sněm provinciální. Přísně nastupoval proti neřestem, které nacházel u duchovních osob, a suspendoval kněze, nechtěli-li se polepšiti.

Toribio navštěvoval nemocné, zvláště za doby moru byl pravým otcem chudých lidí a nemocných ubožáků, jimž rozdal veškeren svůj majetek. Horlivost Toribiova mu vzbudila mnoho nenávisníků, kteří usilovali mařiti šlechetné jeho snahy. Ale jeho usilovnou činností bylo způsobeno, že veškerá země Peruánská přilnula k víře a k Církvi katolické. - Když kdysi Toribio dlel v Santě, rozstoupil se tam na smrt. Přijal nábožně svaté svátosti, rozdal svůj majetek a vyřknuv slova: „Žádám rozdělen a u Krista býti... Bože v ruce Tvé poručím duši svou,“ vydechl naposled, dne 23. března 1606. Svátek 23. března.

Sv. RŮŽENA (ROSA) LIMSKÁ narodila se dne 20. dubna 1586 v Limě, hlavním městě království peruánského

v jižní Americe. Rodiče její, Kašpar a Maria, nebyli zámožní. Dceruška obdržela na křtu jméno Isabella (Alžběta), ale že byla roztomilá jako růžička, nazývali ji Rosa. Při biřmování jí dal arcibiskup Toribio jméno Rosa, jak si její matka přála.

Růžena byla dívka povahy tiché a ušlechtilé, miláčkem všech; nikdo jí neslyšel plakati nebo naříkati. Už v mládí jevila podivuhodnou trpělivost a lásku k umrtvování. Kdysi si přiskřípla těžkým víkem z veliké truhly palec pravé ruky. Hrozná byla z toho bolest, ale Růžena ji tiše snášela, ani nehlesla, i když se jí utvořil pod nehtem poraněného palce vřed. Ranhojič odstříhoval celý nehet nůžkami a Růžena osvědčila při tom neobyčejnou trpělivost. Podobně bylo, když se jí vyrazily vředy v uchu a na hlavě. Matka se snažila bolesti utišiti různými domácími léky. Marně. Ranhojič léčil nemocnou po šest týdnů zžiravými náplastmi. Hlava byla všechna rozjizvena, rozjitřena. Matka vidouc kdysi zrána vředy, tázala se: „Ubohé dítě! a s touto bolestí jsi prožila celou noc?“ Dívka, ač se utrpením chvěla, odpověděla: „Bolest nebyla tak veliká; byla snesitelná,“ a neposteskla si; zajisté jí sílila vzpomínka na utrpení Kristovo. Neboť už za útlého mládí Růžena obětovala sebezapíravé své skutky Kristu Ukřižovanému. Už tehdy se postívala třikráte za týden o chlebě a o vodě.

Kdysi si hrála Růžena se starším bratrem a s jinými dětmi. Za hry bratr potřísnil její vlasy blátem. Pohněvána chtěla odejti. Bratr jí řekl posměšně: „Proč se

rmoutíš, že jsem trošku pomazal krásné vlasy tvoje? Nevíš-li, že vlasy dívčí bývají často nebezpečným osidlem pro ty, kdož jsou neopatrní?“ V tu chvíli pojala Růženu ošklivost ke hříchu a ke všemu, co ke hříchu vede. Již tehdy jsouc duchem vyspělá, učinila slib ustavičné čistoty; ostříhala si krásné vlasy bez vědomí matčina. Umínila si varovati se smyslnosti a sebelásky a záhy si zvolila svatou Kateřinu Sienskou za vzor.

Naučila se šiti, tkáti, vyšívati a jiné ženské práce konati; pracovala celé dni pilně, aby mohla podporovati své rodiče, jimž bylo se starati o 11 dětí. Kromě toho pěstovala v zahradě růže a prodávala je na trhu. Když se jí tázali, kolik vyzíská, říkala: „Výtěžek sice není velký, ale nebeský můj ženich mi jej rozmnožuje.“ O všechny potřeby Růžena prosila matku pokorně, o jehly, o niti; matce to nebylo vhod. „Nač to prošení a žebrání o každou maličkost? Vezmi si sama, co potřebuješ.“ „Chci se cvičiti v poslušnosti,“ odpověděla Růžena; „a zjednati si zásluhy; a takto se též zabezpečuje a živí i láska k tobě.“ Dětinnou lásku k rodičům osvědčovala Růžena zvlášť, když otec nebo matka onemocněli. Tu je ošetřovala něžně.

Matka Růženina byla marnivá; po způsobu všedních lidí chtěla, aby dcera se hleděla světu zalíbiti. Růžena byla pak v nesnázích: jednak chtěla nebeskému choti zůstatí věrnou, jednak nechtěla porušiti poslušnosti k matce. Kdysi ji vyzvala matka, aby pro společnost několika paní si ověnila sličnou hlavu; Růžene nezbylo než poslechnouti. Dala si sice na

hlavu věnec, ale vsunula nepozorovaně mezi květy dlouhou jehlici, která ji bodala, aby takto v náhradu osvědčila lásku svou k Ukřižovanému. Matka nabízela dceři brzy rukavičky libou vůní prosyacené, náušnice, náhrdelníky a náramky, ukládala jí, aby si kadeřila vlasy, líčila tvář a aby takto přirozenou svou sličnost uměle zvyšovala; posléze jí nařídila, aby nosila drahocenný závoj. Růžena se poradila se zpovědníkem; ten napomenul matku, aby své bohabojné dceři popřála více volnosti a aby ji nevedla k marnivosti. Od té chvíle matka ustala ve svých záměrech a svolila, aby si Růžena pořídila roucho tmavé barvy z obyčejné látky.

Růžena se vzdalovala pokud mohla světských zábav a snažila se sličnou tvář svou zohyzditi, natírajíc tvář korou a prachem indického pepře, jenž svou ostrostí odnímá pleti všecku svěžest. Ale přece neušla pozornosti mladých mužů. Ač se přísně postila a umrtvovala, zůstala neobyčejně spanilou pannou kvetoucího zdraví. Mladí mužové se ucházeli o její ruku. Jistý zámožný mladík hodlal s ní vejíti v manželství. Jeho návrh byl chudým rodičům jejím velmi vítán. Domlouvali jí, aby se provdala. Ale Růžena zůstala věrna svému slibu a neustoupila ani slzám ani hrozbám a ranám svých rodičů, ani jízlivému posměchu svých bratří.

Tehdy byl v Limě dostavěn klášter klarišek; zakladatelka jeho, Marie z Guinosecu, byla tetou Růženinou. Růžena by byla ráda do onoho kláštera vstoupila, ale matka nesvolila, namítajíc, že Růžena má svou ruční práci přispívati na výživu

celé rodiny. Růžena se tedy rozhodla, že dle příkladu sv. Kateřiny Sienské vstoupí do III. řádu sv. Dominika, aby mohla vřeholním rouchu i dále zůstávati u svých rodičů a podporovati je svou prací. Po mnohých bojích dosáhla posléze svolení rodičů a přijala r. 1606 řeholní roucho třetího řádu sv. Dominika. Uminila si žíti a zemříti ve třetím řádu.

Pokora její byla neobyčejná. Pokládala se za služku v otcovském domě, ba za nejnižšího tvora na zemi, za hříšnici, jež není hodna dýchatí vzduch Boží. Matka a sestry jí někdy plisnily pro její zvláštnosti, které jevila sebedmrtvením, ale ona se z toho nermoutila, nýbrž dávala na jevo radost, že pro své nedokonalosti bývá podle zásluhy tupena. Byla-li však někdy chválena, truchlila a rozmnožovala pak skutky kající. Kdysi uslyšela, kterak jistý církevní hodnostář ji chválil pro její ctnosti. Jakoby hadem uštknuta utekla a dala se do usedavého pláče, jako by ji velké neštěstí postihlo. Ve zpovědnici plakávala hořce a třásla se, jako by byla velikou hříšnicí. Soužila ji myšlenka, že není hodna nositi šat, jaký nosila sv. Kateřina Sienská. Přičítávala příčinu každého neštěstí, jež se buď doma nebo v okolí přihodilo, svým hříchům, ač byla bez viny.

Kdysi na Veliký Pátek se vracela s matkou z kostela. Tu někteří rozpustilí světáci, vidouce její tvář zdravou a sličnou, posmívali se jí, že prý se znamenitě postí. Matka byla posměchem jako omráčena, ale Růžena se radovala, že ji lidé stále mají za nedosti umrtvenou. Nikdo ji ne-

viděl zlostnou nebo netrpělivou; ke všem lidem se chovala laskavě.

Růžena umrtvovala své tělo hrdinsky, ale z části i způsobem kromobyčejným. Masa nepožila od patnáctého roku. Od svátku Povýšení sv. kříže až do Velikonoc, tedy po dobu 7 měsíců, požívala jen po kousku chleba a trochu hořkých bylin; ano i chleba se někdy vzdávala spokojujíc se několika zrnky z granátových jablek. V pátek požila jen 5 těchto zrněk a zapila je žlučí na památku pěti ran Kristových. I za největšího letního parna požívala vody jen co nejskrovněji.

Bičovala své tělo krutě. Připravila si důtky ze železných řetízků a mrskávala se jimi až do krve; činila tak, aby zadostučinila za své hříchy i za hříchy jiných lidí, za umírající i za duše v očistci. Posléze ji zpovědník zapověděl tento způsob sebedmrtvení a dovolil ji, chce-li tohoto kajícího skutku používati, bičovati se pouze obyčejnými důtkami. Růžena poslechla, ale aby řetízky neležely ladem, ovinula si je těsně kolem těla a spojivši oba konce, zámečkem je zamkla a klíček zahodila. Nikdo nevěděl o tomto krutém způsobu pokání; ale posléze ji hrozná bolest přinutily, aby se zbavila železného opasku. Místo tohoto nástroje mučení si zhotovila těžké žíněné roucho, vetkala do něho železné ostny a roucho si pak oblekla. Také si opatřila kroužek z plechu, obvinula provázky, propletla trním, a tuto korunu si vtlačila na hlavu. - Také její lůžko bylo mučícím nástrojem. Spojila sedm dřev řemeny, prostor mezi nimi vyplnila střeplinami a ostrými kaménky.

Na tom lůžku Růžena odpočívala, majíc kus dřeva pod hlavou a přikrývajíc se drsnou pokrývkou. Když matka po prvé spatřila to lůžko, zachvěla se hrůzou a div že je nerozmetala.

Růžena milovala samotu; vyhýbala se návštěvám; matka ji proto kárala, ale Růžena říkávala: „Kdyby se ve společnosti nehovořilo nic nesvatého a marného, ba, i kdyby se jen o Bohu a o svatých věcech hovořilo, chci raději mluvit k Bohu o samotě, než o Bohu ve společnosti.“ S dovolením rodičů si zřídila pomoci svého bratra v zahradě chyšku z prken a z platanových listů a ozdobila ji křížem a svatými obrázky. Tam trávila celé dny, tam prožila při práci a v rozjímání nejšťastnější své chvíle. Její život byl ustavičnou modlitbou. Ráda četla duchovní knihy. O vnitřní modlitbě říkávala, že je nejúčinnějším lékem proti hříchu. Nejmilnější modlitbou jí byla pobožnost svatého růžence. V dětském věku Růžena přijímala s dovolením zpovědníkovým Tělo Páně dvakrát za týden, později ještě častěji. Svátost oltářní jí sílila podivuhodně. Šla-li Růžena do chrámu Páně, bývala někdy tak slabá, že jí bylo několikrát se odpočinouti. Přijavši však Tělo Páně zesílila tak, že mohla i chvátati.

Chudým lidem prokazovala Růžena skutky tělesného i duchovního milosrdenství. Ač sama byla chudičká, nalézala různé způsoby, aby mírnila bídu nuzných lidí. Uskrovněla se ve všem, a co takto na sobě ušetřila, darovala chudším. Kdysi obdržela od matky kus bílého plátna, aby, chce-li, zhotovila si potřebné prádlo. Ale

Růžena darovala plátno dvěma chudým dívkám, a když jí to matka vytýkala, odpovíděla: „Dala's mi plátno, abych sním naložila podle libosti. Podle toho jsem jednala.“

Ošetřovati nemocné, zvláště nemajetné, bylo Růženě radostí. Brávala si je i domů, dovolila-li matka. Zvláště pečlivě ošetřovala služky a otroky, kteří byli ode všech opuštěni. Sloužila všem stejně, netázajíc se po původu a vlasti; všichni byli stejně pečlivě ošetřováni, ať byli Španělé nebo Indiáni nebo Černoši. Čím byl kdo ubožejší, tím větší přednost měl u ní. Do nemocnic chodívala sloužit nemocným, nesměla-li je mít doma. Kdysi obvazovala jisté nemocné ženě hnisající rány a potřísnila si své řeholní šaty. Matka ihned zpozorovala skvrny na šatě a kárala dceru. Ona odpovíděla: „Při ošetřování nemocných nelze se poddávati rozmazlenosti. Ostatně, oč ohyždnější byla špína, kterou katané metali Spasiteli ve tvář!“ - Růžena se modlívala za hříšníky a konávala kající skutky v úmyslu, aby vyprosila pohanům, zvláště nešťastným Indiánům, s nimiž cítila upřímnou soustrast, milost obrácení k víře Kristově.

Trpělivost Růženina byla podivuhodná. Co zkusila pro svou nábožnost a pro své sebezapíravé skutky! Od matky byla plísněna, bita pěstí, ba i holí. Od bratrů a sester dostávalo se jí mnoho ústrků. Někteří lidé ji pokládali za osobu pokryteckou, jiní za duševně chorou a výstřední. K tomu byla sužována různými nemocemi, tu zánětem průdušnice, tu křečemi žaludku nebo srdce, tu horečkou.

Nemoci snášela trpělivě modlít se: „Pane, rozmnož mé bolesti, ale rozmnož i mou lásku a trpělivost!“ Bylo ku podivu, že útlé její tělo, zmořené kajícími skutky, sneslo tolik bolesti. Největší však měla zármutek, pocítila-li v srdci skličenosť a malomyslnost, přišlo-li jí na mysl: „Bůh na mne zapomněl, jsem zavržena!“ Tu se chvěla hrůzou. A opět pominula vyprahlost z jejího srdce, opět se jí vrátil do duše blaživý klid.

Královský důchodní Gundisalvi vzal Růženu do domu jako služku. Tam byla poslední tři léta svého života. Tam se jí dostalo v nemoci pečlivějšího ošetřování. Kdykoliv se na čas zotavila, navštěvovala otcovský dům, aby spatřila milou svou poustevnu. Gundisalvi a jeho manželka se o ni starali, jako by byli jejími rodiči.

Když Růžena znamenala, že se blíží smrt, prosila o svátosti umírajících. Prohlásila, že je nevýslovně šťastna proto, že je dítkem Církve katolické a že má zemřítí věrna víře katolické. Pravila, že je nehodnou dcerou sv. Dominika; řeholní odznak, škapulíř, chtěla mít stále před očima. Poděkovala svému zpovědníku, prosila všechny domácí za odpuštění, ačkoliv nikdy nikomu z nich neublížila, přijala požehnání od svého nemocného otce, od své matky i od svých pánů Gundisalvi; povzbuzovala k bázni Boží jejich dvě dcerušky, jež pro jejich nevinnost milovala.

Růžena zaplakala na smrtelném loži. Když se jí tázali, proč že pláče, odpovéděla: „Nepláču snad proto, že se loučím se světem anebo že trpím, nýbrž proto,

že jsem ještě málo vytrpěla pro nebe.“ V tom ji zase zachvátil prudký kašel, krev se jí vyhnula z úst, a když se zase poněkud zotavila, zvolala: „O můj nebeský ženichu, přijmi tuto krev za oběť a jako znamení horoucí žádosti, kterou jsem vždy po Tobě měla. Vždy jsem si přála, krev i život pro Tebe obětovati!“ Dne 24. srpna 1617 o půlnoci pozdvihla oči a řekla slabým hlasem: „Ježíši, Ježíši, Ježíši, stůj při mně!“ V tu chvíli usnula tiše v Pánu. Dosáhla 31 let pozemského života. Nával lidu k jejímu pohřbu, při němž sám arcibiskup limský vedl průvod, byl tak ohromný, že nezbývalo než pohřeb odložit a tělo její po odchodu lidu při zavřených dveřích chrámových v tichosti pohřbít. Svátek sv. Růženy Limské 30. srpna.

Na poloostrově balkánském a v Itálii.

Sv. PIUS V., papež (1566-1572), narodil se 1504 v městysi Bosku u Alexandrie v severní Itálii. Při křtu obdržel jméno Michael. Pocházel ze zchudlého rodu šlechtického. Otec se jmenoval Pavel Gihslieri, matka Dominika Angeria. Vychovávali synáčka v bázni Boží. Kdysi přišli do Boska dominikáni. Michaelovi se zalíbil jejich řád; s povolením rodičů odešel snimi do jejich kláštera ve Vogheře a vzdělával se v počátečních vědách; jsa teprve čtrnáctiletý, byl na svou žádost se svolením rodičů oděn řeholním rouchem sv. Dominika. Vyšší studia konal v Bologni. Zachovával všechna pravidla řeholní

zevrubně a přidávaje si postů, mrtvil své tělo; neostýchal se zametati chodby a čistiti kuchyňské nádoby. Při tom byl neúnavným kazatelem a horlivým zpovědníkem.

Byl záhy ustanoven inkvisitorem či úředním obhájcem katolické víry v Lombardii. Potíral bludy a hubil kacířské knihy; pátral po lidech od bludařů svedených, aby je přivedl na cestu pravdy. Vyhlašoval církevní tresty proti hodnostářům světským i církevním, když bludům nadržovali. Na př. vyobcoval z Církve generálního vikáře a kanovníky kómské, že zjevně podporovali kacíře. Svou neoblomností a přísností popudil proti sobě láji, která jej na ulici kamením pronásledovala. Uchýlil se na zámek přítele svého Bernarda Odescalchi. Ale také milánský místodržitel Ferdinand Gonzaga pohrozil Michaelovi vězením. Proto Michael odešel do Říma. Sborkardinálů, z nichž zvláště kardinál Caraffa znal neobyčejné vlohy Michaelovy, projevil spokojenost s úřední činností a poslal jej opět do severní Italie.

Když se kardinál Caraffa stal papežem, přijav jméno Pavel IV., ustanovil Michaela biskupem spojených diecézí nepiské a sutri-ské a učinil jej brzo poté kardinálem. Jako kardinál nedal svolení, když papež chtěl třináctiletého Ferdinanda Medicejského přijati ve sbor kardinálů; pravil tehdy: „Označ kardinálské hodnosti nesmí se státi hračkou.“ Rovněž byl pevný ve věci celibátní. Císař Maxmilián II. žádal papeže, aby dovolil kněžím manželství, což prý by bylo nejlepší cestou, aby kacíři byli zase do Církve zpět přivedeni. Sbor kardinálů s Michaelem

v čele prohlásil, že na zákonech celibátních nesluší nic měniti. Nástupce Pavla IV. papež Pius IV. jmenoval Michaela biskupem v Mondovi v Piemontsku. Odtud se účastnil Michael schůzí sněmu Tridentského, kdež vynikl jako obratný řečník a rádce.

Roku 1565 byl na podnět Karla Borromejského Michael zvolen papežem a přijal jméno Pius V. Zavedl ihned reformy při dvoře papežském. Tehdy bylo zvykem, že byl-li nový papež nastolen, rozhazovány byly peníze mezi lid římský; z toho mívali zisk hlavně lidé zahálčiví. Pius zrušil tento zvyk a nařídil, aby se peníze dávaly jen lidem potřebným. Na týž účel rozkázal věnovat ty peníze, které se druhdy vynakládaly na vystrojení hostin vyslancům a hodnostářům u příležitosti korunovace nového papeže. Vystříhal se nádhery; když nastoupil svůj úřad, nedal si zhotoviti nových šatů, nýbrž nosil šaty po svém předchůdci. Zapověděl v Římě nekřesťanskou zábavu zvířecích zápasů. Trestal znesvěcování dnů nedělních a svátečních. Kázal, aby židé přebývali ve zvláštní čtvrti města; trestal židy, kteří se provinili lichvářstvím; křesťany pak, jimž bylo třeba úvěru, odkázal na křesťanské půjčovny.

Pius přísně nastupoval proti lupičům, kteří si směle a surově vedli. Dal budovati na břehu mořském věže jako útulky proti mořským lupičům; nařídil, aby ten, kdo nepřispěl na pomoc ztroskotavším lodníkům, byl potrestán jako buřič. Chtěje čeliti lupičům na souši, Pius nařídil, aby města nebo vrchnosti, v jejichž území

lupičství se rozmohlo, nahradily způsobnou škodu. Takto se staly vrchnosti bdělejšími u vykonávání dozoru v zemi. Vydal rozkaz, aby vykríčené domy byly zrušeny; úředníci namítali, že tím ubude mnoho daní a že zůstane mnoho domů neobydlených. Pius se rozhorlil: „Jakže? Či má někdo říci, že apoštolská Stolica ochraňuje neřestné osoby a že podporuje smilstvo? Nuže, nechtějí-li tyto osoby změsta pryč odejít, půjdeme my s celým dvorem papežským odtud.“ Rozkaz papežův byl proveden, a papež pečoval o to, aby ženy, které slíbily zanechat dosavadního života, našly práci a zaopatření. Nepolepšitelně dal veřejně mrskati; zemřely-li v nekajícím, byl jim odepřen církevní pohřeb.

Papež Pius V. se snažil zabránit příliš hojně návštěvě hostinců. Také zakázal pod trestem konfiskace jmění nespravedlivé útoky a výpady proti cti a dobrému jménu bližního hanopisem, paškvilem, anonymními dopisy. Proti křivým obžalobám obnovil dřívější trest zvaný „poenaltionis“, t. j. aby křivé udavače stihl tentýž trest, jaký byl stanoven na přečin sám. Přísně šetřil pravdomluvnosti. Lstivého slibu neužil ani vůči lupičům. Lichocením se mu protivilo tou měrou, že nikdo se mu neodvažoval buď opravdově nebo žertovně zalichotiti. Papež zakázal lékařům, aby dále nenavštěvovali ony nemocné, kteří po třetí návštěvě odpírali přijetí svátých svátostí. Zakázal všechny zlořády ve chrámech, zbytečné hovory a tlachy, žebrání; zapověděl trhy o dnech nedělních a svátečních.

Pius V. založil „bratrstvo křesťanské nauky“, jež mělo za úkol vzdělávati lid v náboženských pravdách; vyzval biskupy, aby družinu tuto všude zaváděli a zřizovali školy. Bullu „In coena Domini“ dal prohlásiti v nové ostřejší formě. Bulla se potkala s velikým odporem. Nařídil, aby faráři zachovávali povinnost residence a aby se zdržovali hry v kostky, tance, divadel, hostinců, nošení hedvábných šatů. Římským kněžím nařídil, aby třikráte za týden měli theologické přednášky v papežském paláci. Zostřil předpisy v klauzuře v ženských klášterích a hrozil i biskupům, kteří by klášternicím povolili vycházku bez závažného důvodu.

Kterak papež Pius V. pečoval, aby nálezy a výnosy církevního sněmu Tridentského byly přijaty a zachovávány, bylo řečeno v § 68. Přísně vystoupil proti arcibiskupu kolínskému, kterému pohrozil odnětím hodnosti kurfirstské, bude-li se nadále zpěčovati úchvalám sněmu Tridentského. V bulle proti anglické královně Alžbětě pravil, že sobě osobila práva a autoritu hlavy Církve, a proto že je od jednoty Těla Kristova odloučena, práva na vládu zbavena, a že se katolíkům zapovídá poslouchati královniných nařízení. Od té doby zuřivost královny Alžběty neznala mezí; sami protestanté byli ohromeni její krvelačností.

Římanům nebyla milá přísná vláda Piova; reptali již v prvním roce, kdy Pius svůj úřad nastoupil. Ale Pius řekl: „Lépe je, když Římané budou zarmoucení při mé smrti, než při mé volbě za papeže.“ Za dobrodiní byl Pius vděčen až do smrti.

Vděčnost jeho se vztahovala i na děti i na příbuzné dobrodincovy. - Ač byl Pius rozhodný a přísný, kdykoliv šlo o čest a slávu Boží, o potlačování nepravostí a o prospěch Církve svaté, přece byl osobně skromný a pokorný. Jsa přísně nestranný a spravedlivý, neudílel svým příbuzným ani hodností ani statků. Jediného svého synovce, dominikána Michaela Donelli povýšil na hodnost kardinálskou, ale pouze proto, že sbor kardinálů ho doporučil pro jeho výtečné vlastnosti. - Potěšitelnou událostí v životě Piově bylo vítězství křesťanského vojska a loďstva nad Turky u Lepanta dne 6. října 1571. Pius vložil na památku vítězství do loretánské litanie novou prosbu: „Pomocnice křesťanů, oroduj za nás!“

Ač nebezpečně ochuravělý, přál si ještě o Křížových dnech navštívit chrámy římské a uctít ostatky v oltářích uložené. Pobožnost vykonal, ale vrátil se více mrtev než živ. Na smrtelném lůžku přijal ještě několik anglických katolíků, kteří přišli si postěžovat na ukrutnost anglické královny. Pius řekl: „Bože můj! Ty víš, že jsem byl vždy ochoten i život svůj dát za blaho nešťastného toho národa.“ Přijav svátosti umírajících zesnul klidně v Pánu dne 1. května 1572. Svátek 5. května.

Sv. KAREL BORROMEJSKÝ narodil se dne 2. října 1538 na zámku Aroně na břehu jezera Lago Maggiore v severní Itálii. Otec jeho byl hrabě Gilbert Borromeo; matka Markéta pocházela ze slavného rodu Medicejského. Karel měl bratra a dvě sestry. Záhy jevil vzácné nadání.

Byl vážný a měl zálibu v pobožnosti. Proto rodičové, kteří věnovali jeho výchově svědomitou péčí, určili ho pro stav duchovní. Otcův bratr, hrabě Julius Caesar Borromeo ustanovil dle tehdejšího neblahého zvyku hochu Karla opatem v městě Aroně.

Jsa šestnáctiletý byl poslán do Pavie na vysoké učení. Studoval práva a pak bohosloví. Studentstvo pavijské nemělo tehdy dobré pověsti; kázeň byla pokleslá; studující se oddávali hýřivému životu a vyhledávajíce tělesných rozkoší mrhali časem i zdravím. Ale tyto zlé příklady se Karla nedotkly; zůstal zbožný, ctnostný a uchránil si panickou čistotu bez úhony. Šlechtičtí synkové, bohatí a bujni, posmívali se mu, snažili se jej odvrátiti od studia, lákali ho do svých schůzí. Ale Karel nešel; raději snesl posměch, než by se byl zpronevěřil svým povinnostem; v modlitbě a v častém přijímání svatých svátostí hledal posily. Jeho vytrvalost přinesla ovoce. Již v dvaadvacátém roce věku svého dosáhl dvojího doktorátu, práv i bohosloví.

Karlův strýc, kardinál Jan Medicejský, se stal papežem a přijal jméno Pius IV. Karel se obával, že dle tehdejšího nechvalného zvyku bude zahrnován církevními hodnostmi. Čeho se obával, stalo se. Pius IV. vskutku jmenoval Karla zprvu apoštolským protonotářem a brzo poté arcibiskupem milánským a kardinálem. Proti tomuto jmenování počali někteří nespokojenci v Římě reptati; ale když seznali Karlovu mimořádnou učenost, horlivost a jeho neúhonné mravy, zanechali odpo-

ru; nemohli Karlovi odepřítí úcty. Karel uměl vyhověti všem požadavkům, kteréž na vysoké hodnostáře byly kladeny; založil učenou společnost, podporoval vědu a umění, mladé umělce, malíře i hudebníky.

Roku 1562 zemřel jediný bratr Karlův bezdětek. Přátelé, i sám papež radili Karlovi, aby se vzdal duchovních hodností a aby vstoupil do stavu manželského, nemá-li slavný rod Medicejský vymřítí. Karel neměl tehdy ještě, ač byl dle titulu arcibiskupem, svěcení kněžského; bylo mu tedy možno se svolením papežovým vystoupiti ze stavu duchovního. Ale Karel byl toho dalek; a aby všem domluvám učinil konec, dal se vysvětit na kněze. Papeži pak řekl: „Již jsem si zvolil choť, kterou jsem si oblíbil už dávno.“ Myslíl tím Církev svatou.

Karel se přičinil, aby Tridentský sněm církevní byl dokončen. Tehdy se jednalo o církev v Čechách. Císař Ferdinand I. a pražský arcibiskup Antonín Brus žádali apoštolskou Stolicí, aby bylo povoleno přijímání Svátosti oltářní pod obojí způsobou. Papež Pius IV. žádosti vyhověl a dne 17. dubna 1564. povolil přijímání Svátosti oltářní pod obojí způsobou. (Ale tato výsada neměla žádoucího účinku; na žádost pražského arcibiskupa Lohela byla r. 1622 od papeže Řehoře XV. opět zrušena.) - Papež Pius IV. bullou „Benedictus Deus“ potvrdil všecka usnesení sněmu Tridentského a zřídil komisi či dozorcí radu o osmi členech, kardinálech, kteří měli bdíti nad provedením úchval sněmovních. Členem komise byl i Karel

Borromejský. Jedno z usnesení sněmovních znělo, že biskupové a faráři jsou zavázáni k osobnímu sídlení ve svých diecésích, resp. farách, z nichž nemají bez důležitých příčin odcházeti. Karel by rád byl vyhověl tomu nařízení, ale papež Pius IV. nechtěl zůstatí bez osvědčeného svého rádce Karla a proto ho nepustil do Milánu. Pius IV. zemřel, byv od Karla zaopatřen svátostmi umírajících. Někteří kardinálové chtěli Karla zvoliti papežem; ale Karel odmítl volbu a na jeho radu byl zvolen papežem kardinál Michael Ghislieri, jenž přijal jméno Pius V. Tehdy r. 1566 Karel se svolením papežovým se odebral do Milána, aby se ujal správy své arcidiecése.

Arcidiecése milánská byla rozsáhlá; náleželo k ní 15 biskupství. Po dlouhou už dobu nesídleli milánští arcibiskupové v Miláně, nýbrž na jiných místech, a dávali se zastupovati od svých náměstků. Z toho nevzešlo Církvi nic dobrého; církevní kázeň žalostně poklesla, služby Boží byly zanedbávány, vyšší duchovenstvo si libovalo v přepychu, venkovské duchovenstvo bylo málo vzdělané a dbalo více zisku než církevních zákonů; mnozí řeholníci byli zesvětačili, lid pustl a bludy protestantské nacházely k němu snadný přístup. Karel se podjals jarou myslí úkolů, aby obnovil náboženský a mravní stav své arcidiecése.

Nejprve slavil krajinský sněm církevní, jak všeobecný sněm Tridentský byl nařídil. Povzbuzoval biskupy na sněmu zúčastněné k apoštolské horlivosti a uložil jim, aby každého roku svolávali svoje

kněžstvo na synody či schůze a aby pečovali o vykořenění zlovyků, o zvelebení kázně a života náboženského. Takových krajinských sněmů Karel slavil jedenácte. - Dále pečoval Karel o zdárnou výchovu kněžského dorostu. Proto rozšířil bohosloveckou kolej v Pavii, zřídil kolej Tovaryšstva Ježíšova v Miláně a kolej švýcarskou. Kromě toho založil několik studentských konviktů a neopomíjel dohlížení na ně a podrobovati studující jinochy častým zkouškám.

Neméně pečlivě bděl nad řeholní kázní v klášterích. Dozíral na ně a neustal, dokud v nich nezavládl život vpravdě řeholní. Karel založil také nové řeholní družiny pro výchovu a vyučování mládeže. Jednota světských kněží, zvaných „Oblátů či Obětovanců“ měla za úkol konati jakýkoliv úřad v duchovní správě. Členové se zavazovali svému biskupu slibem poslušnosti a šli i do osad zanedbaných nebo odlehklých, kam jiní kněží jíti se neodvážili. - Karel vzal nový ženský řád ursulinek, založený Angelou Mericijskou, pod svou ochranu. - Řád humiliátů byl tehdy zbohatlý a kázeň byla pokleslá. Karel jej chtěl reformovati. Ale humiliátů se ujali jistí bezbožní a zpustlí lidé a popouzeli řeholníky proti nařízeným opravám. Posléze se odhodlal jeden z poštvaných mnichů humiliátů Karla zastřeliti. Vplížil se dne 26. října 1569 na večer do domácí kaple v domě arcibiskupském, právě když Karel s domácími konal večerní modlitbu. Vrah vystřelil na Karla a uprchl. Kardinál nebyl těžce raněn a pokynul ostatním, aby modlitbu dokon-

čili. Po skončené pobožnosti bylo shledáno, že koule ho jen nepatrně na zádech zasáhla. Úkladník Jan z Farina byl vypátrán a podle zákona na hrdle potrestán, ač kardinál se přimlouval, aby mu byl život darován.

Karel plnil všechny povinnosti, jež mu ukládal biskupský úřad. Spravoval se v životě soukromém radami výtečného zpovědníka svého Jana Ribeiry, kněze Tovaryšstva Ježíšova. Ve všem dával Karel dokonalý příklad života křesťanského. Do svého paláce zavedl přísný řád a jednoduchost. Zapověděl úředníkům a sluhům přepych v oděvu, noční toulky, lakotu. Kdo z nich se provinil proti mravnímu řádu, byl propuštěn. Bděl nad nimi kněz. Jinému knězi bylo svěřeno hospodářství, jinému péče o hosty, dvěma kněžími bylo uloženo dozíratí na arcibiskupa Karla samého a upozorňovati jej na každou vadu nebo nedokonalost, kterou by na něm shledali. Ranní a večerní modlitby konány byly ode všech domácích společně.

Zprvu míval Karel společný stůl s domácími kněžími a s úředníky, při němž dával předčítati úryvky z duchovních knih; protože však později nejídal masitých pokrmů ani ryb a zdržoval se vína, a protože vyjma neděle a svátky žil prostě o chlebu a vodě, jídal sám, aby tou přísností nebyl nikomu na obtíž. Karel prospíval nejen postem, ale i jinými skutky sebestmrtvení a pobožnosti, nosil drsný šat spodní, nedával si nikdy ani za mrazu vytápěti svou komnatu, odpočíval na tvrdém lůžku. Vroucně ctil Pannu Marii a rozkázal, aby obraz Rodičky Boží byl zavě-

šen nad vchodem do jednotlivých chrámů. Jeho palác byl stále otevřen chudým i poutníkům i kněžím; kněžím se dostalo nejen pohoštění, ale i potřebných duchovních knih. Proti nikomu nenastupoval příkře; umělť Karel svou horlivost tlumiti křesťanskou mírností. Byl přístupný rozumným důvodům; věděl, že, kdož mají dobrou vůli a vidí jeho úmysl, sami se k němu přidají, aby byla provedena mravní obnova. Zakázal kněžím, aby nechodili v oděvu světském, aby se nezúčastňovali divadel a jiných světských radovánek; žádal jich důrazně, aby vzdělávali lid bezúhonností mravů a rozvážným jednáním.

Mnozí reptali proti nařízením Karlovým. Říkali o něm, že je pánovitý a zatvrzelý a že jim ruší jejich zvyky a výsady. Pro prohlídku jistého exemptního kláštera byl obžalován u papeže; obhájil se; čelil všemu nepřátelství s mužností. Beze sporu náleží mezi nejznamenitější reformátory Církve onoho století.

Karel neúnavně procházel svou rozsáhlou arcidiecési; všude dozíral na kázeň, všude povzbuzoval ke křesťanskému životu, všude prokazoval trpícím lidem skutky milosrdenství. Vystavěl vlastním nákladem mnohé chrámy; odvážil se i do odlehlých osad v horách švýcarských. V Grisonské krajině cestoval jen pěšky; maje okovanou hůl a obuv, vystupoval na hory a sestupoval do horských údolí; s nesmírnými obtížemi, po příkrých stránkách si hledal cesty do zapadlých osad. Jeho průvodcové nosili za ním chudičky pokrm: chléb, kaštany a mléko; ale i o ten pokrm se dělil, bylo-li třeba, s chudáky.

Často přenocoval v chatrčích na slámě nebo na holé podlaze. V osadách konal kázání a křesťanská cvičení. Karlova horlivost, dobročinnost a odříkavost budily obdiv u přátel i nepřátel. Protestanté Gardonští se vrátili, seznavše Karla, do lůna Církve. Na radu Karlovu založily katolické kantóny spolek zvaný „Zlatý (či Borromejský) svaz“ na obranu katolické víry; ustanovili na příklad: „V osadách katolických buďtež ustanovováni pouze katoličtí učitelé. Nekatoličtí úředníci nerozhodujtež ve věcech katolíků se týkajících.“

Roku 1570 vznikl v Lombardsku hlad z neúrody. Lid prosil Karla o chléb. Karel živil 3000 chudáků, a když se mu nedostávalo, vypůjčil si peníze a dal svůj nábytek v zástavu; nestyděl se žebrati po domech, aby vyprosil příspěvků pro chudé. Když r. 1575 bylo konáno milostivé léto v Miláně a došlo do města 6000 poutníků, Karel pečoval o ně starostlivě.

Horší neštěstí než řečený hlad stihlo Milán roku 1576. Vypukl mor. Misto-držitel a vyšší úředníci, šlechticové a bohatí měšťtěníni rychle opustili město; ostatní úředníci a někteří kněží prosili Karla, aby města neopouštěl a aby, když správce města se dali na útěk, byl lidu rádcem a pomocníkem a aby veřejné záležitosti spravoval. Jiní však mu domlouvali, aby se útekem z Milána zachránil. Karel řekl: „Kdo se chce spasiti útekem, nechť tak učini; ale mne zde váže povinnost. Nepůjdu odtud. Jsem ochoten dáti i život za blaho svého lidu.“ A od té chvíle se věnoval službě nemocných.

Připravil se na svůj těžký úkol modlitbou, postem a sebestmrtvením.

Nejprv nařídil Karel, aby s ním lid po tři dny konal prosebnou a kajícínou pobožnost. Pak vynaložil všechny své peníze a obilní zásoby na úlevu všeobecné bídy. Vydal veškeré stříbrné náčiní a své skvosty do mincovny, aby z nich byly raženy peníze; všechny ražené peníze, prádlo, peřiny a lůžka dal do nemocnice; i své vlastní lůžko věnoval témuž účelu. V nemocnici se nedostávalo lékařů, lékářů, ošetřovatelů, potravin. Jestliže nemocní se uzdravili, octli se v nebezpečenství, že zahynou hladem. Jestliže umřeli, nebylo nikoho, kdo by jejich těla vynesl a pohřbil. Nemocní se dusili otravným výparem z mrtvol a nezbylo jim, než aby sami odnášeli a pohřbívali mrtvolky. Mnozí kněží zachvácení strachem uzavřeli se ve svých domech. Kardinál uděloval svátosti umírajících v nemocnici i v soukromých domech a jeho přihlady nadchl také jiné kněze k následování.

Ale mor se rozmáhal víc a více. Počet nezaměstnaného lidu rostl den ode dne. Kardinál Karel si opět vypůjčil peníze; již vyprázdnil svůj palác do posledního kusu nábytku, daroval čalouny, koberce, záclony, kleriky, prádlo i nejpotřebnější, jež měl pro svou osobu. Také mnozí měšťané vidouce jeho šlechtitý příklad, přinášeli značné obnosy peněz, skvosty, oděvy a jiné potřeby pro nemocné a hladové. V měsíci říjnu dostoupil mor vrcholu; každodenně umíralo v Miláně ke stu lidí. Nemocnice byly přeplněny. Příšerné ticho zavládlo v ulicích, jen rachot umrl-

čích vozů se ozýval. Lidé bojíce se nákazy, zůstávali v domech uzamčeni. Ale Karel spěchal dům od domu, aby nemocným poskytl pomoci a útěchy. Nezřídka našel dům uzamčený obešel jej a po žebříku vystupoval do hořejšího patra. V uzamčených domech byly potraviny vytahovány provazy do oken vyšších pater nebo byly kladeny na práh domu. V díle samaritánském podporovali Karla horliví kněží. Stále nosili Svátost oltářní s sebou, aby mohli bez prodlení zaopatřiti nemocné. V neděle a svátky kněží podávali Tělo Páně zbožným věřícím na prahu domů. Mši svatou sloužili na oltářích, jež kardinál dal postavit na ulicích města, aby nemocní hledíce s oken posilnění a povzbuzení byli k důvěře v Boha.

Když mor neustával, kardinál nařídil kající pobožnost a průvod. Popelem posypání brali se účastníci z chrámu do chrámu, bosí dva a dva, majíce ruce k modlitbě pozdviženy, v čele kardinál Karel bos, provaz na brdle, těžký kříž na ramenou. A hned poté se věnoval dílu samaritánskému. Zvláště si připouštěl k myslí osud opuštěných dítek. Přibývalo jich. Staral se o ně otcovsky. Ani na osiřelá nemluvnata nezapomínal; dal je kojiti kozím mlékem. Jeho vytrvalé prosby a příklad nadchly posléze i jistý počet mužů, kteří se obětavě věnovali službě nemocných. Karel byl neúnavný v lásce k bližnímu a na sebe zapomínal. Kdysi přišel pozdě večer domů a žádal si chleba a vody. Ale sluha mu donesl pouze vody. Chleba nebylo v celém paláci. Brzo poté nalezl dobrodince, jenž znaje šlechtinnost

Karlovi, daroval mu 10.000 dukátů pro chudé.

Konečně na začátku roku 1577 mor přestal. Od moru zemřelo asi 25.000 lidí, mezi nimi asi 150 kněží. Karel zůstal řízením Božím bez pohromy. Na poděkování Bohu za odvrácenou metlu uspořádal Karel slavné bohoslužby a průvody a nabádal lid, aby z vděčnosti k Bohu byl pilen křesťanského, ctnostného života. Tehdy lid velebil Karla a nazýval ho „zachráncem města“ a „otcem vlasti“. Karel se postaral také o budoucí blaho obyvatel: založil všcobecný chorobinec, dívčí sirotčinec, útulnu pro mladé šlechtice, spolek na záchranu padlých osob ženských a jiné dobročinné spolky a bratrstva.

Místodržitel, vyšší úředníci, šlechta a bohatí měšťtěníni se vraceli do Milána. Karlovi se dostalo lidského nevďěku hojnou měrou. Nešlechetníci mu vytýkali, že prý zasahuje do státních práv a že odvrací lid od vlády. Místodržitel, který byl Karlovi už r. 1571 nepřítzniv, nebránil odpůrcům Karlovým přidávaje výtku, že prý Karel v čas moru si osoboval práva světských úřadů. (Kdo však měl všecko řídit a spravovati, když úřadů tam nebylo?) Nešlechetníci posilněni souhlasem místodržitelovým obžalovali Karla v Římě u papeže Řehoře XIII. z rozličných příčin: že zavedl nové posty a jiné novoty, že zapověděl tance a veřejné hry v neděle a ve svátky, že ve chrámech oddělil osoby mužské od osob ženských, těmto pak že zapověděl, aby nechodily do chrámu bez závoje, že na duchoven-

stvo své je příliš přísný a. j. Dokud žaloby v Římě nebyly vyšetřeny, nevďěčný lid páchal dobrodinci svému Karlovi vřelicos na vzdory; uspořádal před chrámem v čas bohoslužeb hlučné tance, lákalk nim ženy a dívky z chrámu, ba vyváděl je násilím. Rozpustilost lidu bolela Karla a proto naléhal v Římě na vyřízení stížností naň vznesených. Papež Řehoř XIII. prozkoumal žaloby a zavrhl je jako neodůvodněné. Karel se vrátil do Milána a byl vrtkavým lidem zase oslavován jako vzor hrdinské obětavosti a lásky k bližnímu.

Karel napsal také některé spisy: „Instructiones“ t. j. „Návod k životu křesťanskému“, „Naučení duchovním pastýřům“, „Vzpomínku na dny morové rány“. Také spis: „Acta ecclesiae Mediolanensis“ byl u veliké vážnosti. V těchto spisech jsou jadrné výroky a poutavé obrazy. Na př.: „Říkáva se: Mládež se musí vybouřiti. To je ničemná zásada. Jako by bylo třeba, aby mládež zprvu onemocněla a poté opět se uzdravila, aby se zprvu napila jedu a poté aby zachráněna byla, jako by mládí náleželo ďáblu a teprve stáří náleželo Bohu.“ - „Kdo svaté svátosti přijímá a přece v srdci má nenávisť k bližnímu, nevydává ovoce, nýbrž toliko listí.“ „Život vezdejší je škola, na níž se vyučuje umění, dobře umíratí; kterak to budou uměti, kdož se tomu nikdy byli neučili?“ - „Peklo je plno dobřých předsevzetí, kteráž se nikdy nestala skutkem.“

Roku 1584 se odebral Karel na horu Vallars blíž pomezí švýcarskéhoho pout-

ního chrámu. Tam konal duchovní cvičení a odpočíval jen maličko, přikrývajese hrubou houní; ostatek noci trávil u kapliček křížové cesty vůkol stojících. Tehdy se nastudil, obešla ho lehká zimnice; z nepatrné zimnice se vyvinula nebezpečná horečka. Byl odvezen do Milána, přijal svátosti umírajících a dal se položit na žíní popelem posypanou. Rozkázal, aby mu byla přečtena stať evangelia o umučení Páně. Karel řekl: „Ejhle, Pane přijdu! přijdu brzo!“ a skončil. Bylo 3. listopadu 1584 večer asi o 9. hodině. Smrt jeho vzbudila velký rozruch. Chudí lidé bolestně naříkali, že jim umřel dobrý otec. Na pomník jeho hrobu byla vyryta slova, která Karel sám byl určil: „Karel arcibiskup, kardinál svaté římské Církve, zvolil si zde za živa místo odpočinku a doporučuje se modlitbám kněží, lidu a zbožných žen.“ Na pahorku města Arony blíže břehu malebného jezera Lago maggiore se vypíná obrovská kovová socha sv. Karla, 66 střevíců vysoká, na žulovém podstavci postavená. Uvnitř jsou schody, po kterých se přijde do hlavy sochy; hlava je tak veliká, že 4 až 6 osob může tam kolem stolu zasednouti. Karel je tu zobrazen, jak pravíci žehná širošířému kraji lombardskému. Svátek sv. Karla Borromejského 4. listopadu.

Bl. HIPPOLIT GALANTINI narodil se r. 1565 ve Florencii z měšťanských rodičů. Naučil se hedvábnictví. Už jako mladík vyučoval děti pravdám náboženským. Rád by byl vstoupil do nějaké řehole; ale pro slabé ústrojí tělesné nebyl přijat. Založil světskou družinu, která měla

úkolem vyučovati řemeslnickou mládeži. Zemřel 54letý r. 1619. Svátek 20. března.

Bl. PAVEL BURALIS (z rodu Bural, d'Arezzo blíž Neapole) byl zprvu advokátem v Neapoli, pak vstoupil do řádu theatinského a stal se biskupem piacenzským a kardinálem. Byl horlivý. Zemřel 17. června 1578. Svátek 17. června.

Bl. VAVŘINEC Z VILAMAGNA narodil se roku 1476; působil jako kněz-minorita po městech italských. R. 1535 přišel do Ortony a tam zemřel téhož roku dne 6. června. Svátek 6. června.

V Anglii, v Irsku a v jiných zemích severních.

Bl. JAN FISHER byl vychovatelem anglického krále Jindřicha VIII. a stal se pak biskupem rochesterským. Podporoval krále Jindřicha VIII., když psal spis zvaný: „Obrana sedmi svátostí“ proti Lutherovi. Pro tento spis obdržel Jindřich VIII. čestný název: „Defensor fidei“, t. j. obránce víry. Tehdy byl Jindřich VIII. ještě pravověrným synem Církve. Tehdy Jindřich VIII. se vychloubal Janem Fisherem říka, že žádný král nebo císař v Evropě nemá preláta vzdělanosti a ctnosti tak věhlasného, jakého má on v Janu Fisherovi.

Ale když Jindřich VIII. učinil neblahý rozkol prohlásiv se za nejvyšší hlavu církve anglické, tu Jan Fisher nesouhlasil, nemohl souhlasiti a odepřel vykonati přísahu supremátní. Jindřich VIII. dal Jana uvřci do vězení v Toweru. Když se dozvěděl, že papež Pavel III. hodlá učiniti Jana

Blah. Tomáš Morus

Fishera kardinálem a poslati mu kardinálský klobouk, učinil ošklivý vtip: „Ať mu Pavel jen pošle kardinálský klobouk! Já se o to postarám, aby, až kardinálský klobouk přijde, Jan Fisher neměl, kam by jej posadil.“ Nařídil, aby líčení s Janem Fisherem dělo se urychleně, a tak dne 22. června roku 1535 byl Jan Fisher veden na popraviště. Promluvil několik slov k lidu, přál blaha králi a říši, modlil se „Te Deum“. Pak byl stat. Hlava jeho byla nabodnuta na píku a na mostě vystavena. Tělo bylo bez rakve pohřbeno. Slavi se 22. června.

Bl. TOMÁŠ MORUS (More) narodil se roku 1480 v Londýně. Jeho otec byl členem nejvyššího královského soudu. Tomáš byl vzděláván v domě canterburského arcibiskupa Jana Mortona. Pak se odebral na vysoké učení oxfordské; studoval filosofii, práva a bohosloví. Konal již tehdy přednášky o knize Augustinově: O městě Božím. Vynikal neobyčejnou učeností, ale i upřímnou zbožností. Byl vážné mysli a žil životem sebezapíravým. Nějaký čas studoval i v Lovani a v Paříži; vrátiv se do své vlasti, oženil se r. 1506. Manželka jeho byla žena ctnostná; měli čtyři ditky, a když manželka po šesti letech šťastného manželství zemřela, Tomáš se oženil po druhé, se vdovou Alicí Neddletonovou. Také druhé manželství bylo šťastné.

Morus se stal smírčím sudím v Londýně. Koupil si statek ve vsi Chelsei (tam, kde je nyní ulice Beaufortova, blíže Londýna) a každého dne ráno po Mši svaté se plavil člunem do města konat svou

službu. K domu si přistavěl kapli a shromažďoval v ní ráno i večer všechny členy své rodiny i čeledi k společné pobožnosti. V neděli a ve svátek obcoval Mši svaté ve farním chrámu Páně; oděn jsa chorální komží, zpíval kostelní zpěvy; při průvodech nosil kříž; neostýchal se ministrovati knězi. Rád se modlival mariánské hodinky a kající žalmy. Opatřoval farní chrám bohoslužebnými potřebami. V pátek se bičoval po způsobu kartuziánském. Zahálky netrpěl; všichni domácí pilně pracovali.

Tomáš byl dobrodincem chudých. Vystavěl veřejný chudobinec. - Děti se mu vydařily. Nejmilejší z nich mu byla dcera Markéta; její duch byl podoben jeho duchu. Byla otci něžně oddána. Ona jediná věděla, jak přísně otec potají se mrskává; právala mu žíněné kající roucho. Markéta byla žena vzdělaná; čítala spisy církevních otců. Později se provdala za úředníka Williama Ropera. Není divu, že rodina Morova vzbuzovala obdiv vrstevníků. Erasmus Rotterdamský psal o ní svému příteli: „Rodina Morova - toť praktická škola křesťanského náboženství.“ Morus vzdělával své děti sám, a byl-li od nich vzdálen, písemně rozněcoval v nich snahu po vědě a po mravnosti. Napsal spis „Utopia“, v němž řízným vtipem bičoval neplechy tehdejší doby; ve spise tom jeví se také jeho nechuť k náboženským novotářům a jeho nezlomné katolické přesvědčení. - O jeho vtipnosti svědčí tato epizoda: Kdysi půjčil Morus komusi peníze. Dlužník však dluhu neplatil. Morus jej šetrně upomenul, ale dlužník mu po-

slal výsměšný list, ve kterém narážejí na kartusiánský způsob Morova života, napsal: „Memento morieris!“ t. j. „pomni, umřeš!“ Morus odepsal: „Těší mne, že znáš heslo kartusiánské! Zda li pak se také dle něho řídíš?“ A dodal: „Memento Mori aeris“ t. j. pomni na peníz Morův!

Roku 1529 byl Tomáš Morus jmenován anglickým lordkancléřem. Byl miláčkem krále Jindřicha VIII. Ten býval často hostem na statku Tomášově v Chel-sei; hovořili o vědách theologických i světských. Jindřich VIII. byl člověk smyslný, vilný; když jeho manželka Kateřina, s níž měl 5 dětí, pozbyla věkem (bylať o 8 let starší než král) a nemocí svého půvabu, oblíbil si její dvořanku Annu Boleynovu. Ta však prohlásila, že je ochotna býti jeho manželkou, ale nikoliv jeho milostnicí. Jindřich VIII. žádal v Římě, aby jeho sňatek s Kateřinou byl prohlášen neplatným. Nad neslýchanou žádostí užasl papež Klement VII. a rozhodl po právu, že sňatek Jindřichův je platný a rozkázal králi, aby zapuzenou manželku opět přijal, sice že propadne církevní klatbě. Ale Jindřich VIII. se dal roku 1533 s Annou Boleynovou oddati.

Téhož roku 1533 složil Tomáš Morus hodnost anglického lordkancléře; ježto byl soudcem nezištným, neúplatným, neměl tehdy více majetku než několik málo výnosných statků a asi 100 liber sterlinků. Odebral se na své venkovské bydliště. Chtěl svým odchodem naznačiti, že nemůže schvalovati hříšné jednání královo; chtěl osvědčiti své katolické přesvědčení a oddanost k apoštolské Stolicí. Tušil, že

mu nastává velké utrpení. Rodina jeho byla sklíčena. Tomáš však neklesal na mysli; služebníky své propustil opatřiv jim službu u svých známých. Odtud pak mluvil častěji o radostech a trestech na věčnosti a chystal se na křesťanskou smrt.

Když Anna Boleynová měla býti korunována za královnu anglickou, byl i Tomáš Morus na slavnost pozván. Vévoda z Norfolku mu radil, aby pozvání přijal, sice že se mu jest obávati trestu smrti. Tomáš odpověděl: „Je-li tomu tak, tedy mezi mnou a tebou není jiného rozdílu, než že já umru dnes, ty pak zítra.“ Král Jindřich VIII. se odtrhl r. 1534 od Říma a dal se od sněmovny prohlásiti za hlavu církve anglické a biskupům bylo uloženo, aby uznali církevní svrchovanost královu a aby přerušili všechen styk s apoštolskou Stolicí. Posloupnost na trůně královském byla přiřknuta výhradně potomstvu Anny Boleynové. Zároveň bylo ustanoveno, aby, kdož by proti tomuto zákonu slovem nebo skutkem jednal a kdo by se zdráhal na zákon ten přísahati, prohlášen byl zemězrádcem a aby propadl nejtěžším trestům.

Prísahati měli především duchovní; z laiků jediný Tomáš Morus dostal ob-sílku, aby se dne 13. dubna 1534 dostavil k úřadu a přísahu vykonal. Morus věda, co ho očekává, přijal svaté svátosti a rozloučil se s rodinou. Před úřadem prohlásil, že na zákon o posloupnosti přísahati bude, ale že jakožto katolík celého zákona uznati nemůže a že nemůže uznati neplatnosti prvního manželství králova. Rovněž jako on odepřeli přísahu

na celý zákon složiti: biskup rochesterský John Fisher a bývalý zpovědník králův Dr. Wilson. Všichni tři byli uvrženi do žaláře v Toweru. (Tower byla pověstná tvrz britská v Londýně: směs budov a věží, z nichž nejstarší je „bílá věž“; ta pochází z r. 1078. Tam bývalo státní vězení.) Dceři Markétě bylo dovoleno, aby otce navštěvovala; mělať ho pohnouti k povolnosti. Také manželka přišla prosit, aby neničil štěstí své rodiny. „Jak dlouho myslíš“, tázal se jí, „mohl bych asi ještě žít?“ Odpověděla: „Zajisté že dvacet let.“ „Bláhová!“, vece Tomáš, „kdybys byla řekla tisíc let, bylo by to svůdné slovo; a přece by byla pošetilost, i pro tisíc let ztratiti blaženost věčnou.“

Morus byl přes rok v žaláři. Kdysi k němu přišel do žaláře Tomáš Cromwell tázat se, co soudí Tomáš o tom, že král má i církevní svrchovanost. Tomáš Morus odpověděl: „Nebudu se již vkládati do věcí světských a duchovních; chce-li král mou smrt, ať mne usmrtí“. Brzo poté byli na postrašenou před oknem jeho vězení popraveni tři kartusiáni, že odepřeli vykonati přísahu na církevní svrchovanost královu. Morus řekl k dceři, jež byla u něho návštěvou: „Hle! jak radostně se ubírají ti řeholníci na smrt, jako by na svatbu šli. Já ještě té milosti nejsem hoden.“ Morovi byly vzaty knihy i psací potřeby, aby se jimi nemohl těšiti. Také byla rozšiřována pověst, že prý biskup Fisher předepsanou přísahu vykonal. Byla to lež. Tomáš neuvěřil a řekl: „Nevěřím, a i kdyby on přísahal, já přísahati nebudu.“

Když tedy Tomáš Morus odepřel vy-

konati předepsanou přísahu, byl veden na soud. Porotcové ho odsoudili na smrt, aby byl rozčtvrcen a aby jeho hlava byla vystavena na mostě. Tiše vyslechl Tomáš nespravedlivý rozsudek a řekl: „Čteme v Písmě svatém, že Šavel souhlasil s těmi, kteří Štěpána kamenovali. Nyní pak jsou oba, Pavel i Štěpán, přáteli v nebesích. Vy mne dnes odsuzujete na smrt, ale doufám a modlím se, abychom se na věčnosti vespolek shledali“. Tomáši vykročivšímu ze soudní síně šel v ústřety jeho syn Jan a prosil s pláčem o otcovské požehnání. U žaláře čekala dcera Markéta. Také ji otec požehnal řka: „Co trpím, trpím nevinně, ale děj se vůle Boží! Ty pak snášej svůj zármutek odhodlaně!“ Markéta odešla, ale po chvílce se zase vrátila a znova a znova otce líbala. I jemu kanuly slzy z očí. Tklivé divadlo!

Ze žaláře poslal Tomáš Morus dceři poslední list na rozloučenou. Psal: „Pokládám se za šťastného, že mám umřít v oktávě svátku svatých apoštolů Petra a Pavla.“ List psal uhlem. Téhož dne mu bylo zvěstováno, že král milostivě mu proměnil trest čtvrcení ve trest stětí. I připravoval se na křesťanskou smrt. Dne 6. července 1535 byl veden na popraviště, kříž maje v rukou. Jistá žena mu podávala cestou pohár vína, ale Morus odmítl pít řka: „Kristus nepil před svou smrtí vína, nýbrž požil octa a žluči.“ Na popravišti prohlásil, že je synem katolické Církve a že umírá věren Bohu i králi. Pak se modlil žalm padesátý: „Miserere mei Deus!“ Katovi řekl: „Ty mi dnes prokážeš velikou službu. Ale upozorňuji tě:

mám krátký krk, proto hled, abys dobře řál!“ Urovnáváje svůj dlouhý vous mimo špalek, řekl: „Toho netřeba přetínati, nikomu neublížil.“ Pak položil hlavu na špalek a byl stát. - Jak o Tomáši Morovi smýšlel císař Karel V., svědčí jeho výrok: „Nejlepší město své říše byl bych rád obětoval, kdybych byl mohl Mora míti ve svých službách.“ - Morus byl humanista v pravém smyslu slova a největší znalec práva ve své době; zbožnost, vědychtivost, jará mysl a věrnost v konání povinnosti jsou základem jeho charakteru. Svátek bl. Tomáše Mora 6. července.

Bl. JAN FOREST, anglický františkán, byl r. 1538 za pronásledování katolíků v Londýně oběšen. Svátek 22. května.

Bl. EDMUND KAMPIAN se narodil r. 1540 v Londýně z rodičů katolických. Otec jeho byl knihkupcem a hodlal svého syna věnovati obchodu; spolek obchodníků, kteří seznali, že Edmund má vlohy, dal ho na svou školu, aby se tam vzdělával. Edmund prospíval ve vědách, zvláště v řečnictví. Jsa teprve třináctiletý, vítal kdysi královnu Marii při oslavě její korunovace jménem všeho žactva. Poté ho vzal jistý Tomáš White na svou kolej v Oxfordě. I tam vynikl Edmund jako řečník. Od té doby bývali tamější řečníci, vynikali-li nad jiné, nazýváni „Kampiáni.“ Také královnu Alžbětu vítal kdysi Edmund nadšenou řečí. Roku 1564 se stal Edmund mistrem svobodných umění; při tom bylo zvykem skládati předepsanou přísahu o církevní svrchovanosti králově. Edmund složil tuto přísahu; nebyl si vědom, jaký dosah má ta věc, a

že přísahou se zpronevřuje víře katolické. Od přísahy do bludů byl jen krůček. Biskup glocesterský, Richard Cheyney, odpadlík od víry katolické, vysvětlil Edmunda na jáhenství. Teprve jistý Dr. Řehoř Martin upozornil Edmunda, že se nachází na osudné cestě do bludů.

Edmund Kampián se vzpamatoval, učinil před svědky vyznání katolické víry a umínil si, že bude za svůj poklesek, do něhož ho vehnala ctižádost, vždy činiti pokání. Opustil Oxford, uchýlil se do irského města Dublinu a složil tam v latinské řeči dva spisy: „Dějiny království irského“ a „Akademik“, čili přípravu na stav kněžský. Edmund byl vážné mysli a bezúhonných mravů; pro velikou lásku k čistotě byl nazýván andělem. Před nástrahami anglických protestantů se uchýlil do Belgie do města Donai. Tam zřídil Dr. Vilém Allen školu pro katolickou mládež anglickou. Z Donai se odebral Edmund do Říma a vstoupil r. 1573 do Tovaryšstva Ježíšova. Z Říma odešel s rakouským provinciálem Vavřincem Magiem do Prahy. Při rozloučení dostal Edmund od řádového velmistra na památku klobouk sv. Františka Borgiáše.

Také v Brně dlel Edmund, a to jako řádový novic. Roku 1574. byl ustanoven učitelem nejvyšší třídy gymnasiální či rhetoriky v Praze. Na začátku školního roku měl znamenitou řeč, ve které se zmínil o sv. Václavu. Řekl asi toto: „Ó požehnaná země česká, v níž věřící takovým knížetem se honosí! O šťastné město, v němž takový světec přebýval! Mohla-li bys, ó Praho, odřící se šlepejí jeho? Odřící

se svatě víry jeho?... Doufám pro toto po-
žehnané království v lepší doby na pří-
mluvu svatého krajana Václava, knížete,
panice a mučedníka... Onť bude přimlův-
cem, aby rozkvetla svatá víra katolická a
aby spásy došli krajané v zemi české!“

Edmund byl od r. 1575 představeným
studentského konviktu při koleji svato-
klementske v Praze. Byl učitelem filoso-
fie. Mezi jeho žáky vynikl Jan Lohel, jenž
se později stal arcibiskupem pražským.
Jesuité Václav Sturm a Baltasar Hostoun-
ský byli přáteli Edmundovými. Byv vy-
svěcen na kněze, kázával Edmund často
i ve stoličném chrámě u sv. Víta před
císařem Rudolfem II. Založil už r. 1575
první českou družinu mariánskou pro žá-
ky gymnasií. Družina měla tři sbory,
gymnasijských žáků, dospělých akademiků
a posléze šlechticů, profesorů, právníků,
lékařů. Ke třem sborům přibyl čtvrtý,
skládající se z měšťanů. Mariánské kon-
gregace požívaly přízně všech věrných
katolíků; vychovávaly muže vpravdě ka-
tolické, obránce víry, a tím znamenitě
přispěly k novému rozkvětu víry katoli-
cké v národě českém. Také známí obhájci
katolické víry Jaroslav Martinic a Vilém
Slavata byli členy mariánské družiny.

Zatím se podařilo anglické královně
Alžbětě potlačití Allenův katolický se-
minář v Donai. Proto bylo v Římě u-
sneseno, aby byli vysláni do Anglie misi-
onáři; papež Řehoř XIII. si přál, aby
byli alespoň dva z nich jesuité. Hlásili
se mnozí, ačkoliv věděli, že jim tam hrozí
mučednická smrt. Vyvoleni byli Edmund
Kampian a Robert Parsons, oba kněží,

oba rození Angličané, jež provázeti měl
Rudolf Emerson, bratr laik. V noci, než
Edmund odejel z Prahy, napsal mu ně-
kdo, bezpochyby bratr laik, na jeho dveře
slova: „P. Edmund Kampian, mučed-
ník.“ Edmund zanechal v Praze klobouk
Františka Borgiáše. Odebral se zprvu do
Říma; odtud se vypravili r. 1580 všichni
misionáři do Anglie. Zastavili se v Mi-
láně; tam byli od arcibiskupa Karla Bor-
romejského pohoštěni. V Ženevě viděli
pověstného Theodora Bezu, nástupce Kal-
vínova. V Belgii se sešli s dr. Allenem.
Odtud se přeplavili přestrojeni jsouce
(Parsons jako námořní důstojník) na břeh
anglický.

Anglická vláda dala rozkaz, aby Ed-
mund Kampian, jakmile vkročí na an-
glickou půdu, byl zatčen. Avšak Edmund
přestrojen za kupce prošel všemi stráž-
mi a dostal se šťastně do Londýna; tam
byl přijat v domě horlivého katolíka Jiří-
ho Gilberta. Kampian sloužil Mši svatou,
zpovídal, kázal a vyučoval. Protože an-
glická vláda novým zákonem zakázala,
aby nikdo pod trestem, jenž býval buřič-
ům a velezrádcům vyměřen, neposky-
toval jesuitům přístřeší. Kampian se ra-
ději skrýval v lesích. Protestanté angličtí
vymyslili lež, že jesuité přišli, aby stro-
jili úklady proti královně Alžbětě. Jesu-
ité Parsons a Kampian hájili své nevin-
y a bránili své víry. Obrana Kampianova
byla od katolíků pilně popisována a i od
protestantů anglických pilně čtena.

Roku 1581 byl proti katolíkům vydán
nový zákon, dle něhož se dopouští vele-
zrady, kdo přívržence víry anglikánské

uvéde do Církve katolické, kdo neudá kněze, o němž ví, že uděloval svátosti, kdo obcovoal Mši svaté, kdo se vyhýbá anglikánské bohoslužbě, kdo nosí růženec nebo škapulíř atd. Edmundovi bylo se skrývatí pečlivěji; napřed se skryl v Hogsdomu, poté zašel do vzdáleného hrabství Lancashirského. Tam vydal spis: „Desatero důvodů zápasu, jež Edmund Kampian T. J. nabízí anglickým doktorům v příčině víry.“ Ve spise tom Kampian dokázal, že víra katolická je pravá. Důkladný spis vzbudil všeobecný podiv, protože Kampian neměl po ruce obširných knih, ze kterých by mohl čerpati. Kniha způsobila veliký rozruch i u protestantů; šla z ruky do ruky. Anglická vláda dala tím bedlivěji slídit po spisovateli i po těch, kteří knihu vytiskli.

Edmund se chtěl uchýliti do Norfolku. Cestou se zdržel na zámku Lyfordském. A tam se našel bídný zrádce, Jiří Elliot, který slíbil, že Edmunda vypátrá a úřadům vydá. Byl odpadlík, pro různé špatnosti byl soudně trestán; prohlásil, že bude-li mu trest odpuštěn, vyslídí Edmunda Kampiana. V neděli ráno se vplížil Elliot na zámek Lyfordský, byl přítomen Mši svaté, aby zakryl svou zradu, a za chvíli dovedl vojenskou hlídku. Kampian a dva kněží byli ukryti v duté zdi. Hlídka odešla s nepořízenou. Ale večer se vrátila a tu překvapila kněze a zatkla je. Bylo to dne 17. července 1581. Z Lyfordu byl Kampian, maje ruce vzadu spoutány a nohy podvázány, na koni vezen do Londýna, do Toweru. Na klobouk

mu dali nápis: „Edmund Kampian, jesuita, buřič.“

V Toweru byl Edmund nechán čtyři dny v těsném sklepení a pak byl předveden před královnu Alžbětu. Ta se ho tázala: „Uznáváš-li mne za královnu anglickou?“ - „Uznávám.“ - „Uznáváš-li mne za hlavu církve anglické?“ - „Svědomy mi brání tak činiti.“ - Alžběta mu slibovala svobodu a nejvyšší hodnosti církevní a světské, uzná-li ji za hlavu církve anglické. Ale Edmund odepřel. Po několika dnech se ho tázali, kdo ho poslal do Anglie, kdo byl přítomen Mši, již sloužil, kdo se mu zpovídal a z čeho. Edmund odpovídal, že otázky ty jsou toho druhu, že na ně katolický kněz odpovídati nemůže. I byl natažen na skřipec a mučen, až údy z kloubů se vymykaly. Chtěli ho donutiti, aby se přiznal k domnělé velezradě. Ale Edmund na otázky neodpovídal a jen se modlil. Rozhlásili o něm, že se přiznal a že spiklenci strojili úklady proti královně Alžbětě. Několik katolíků bylo zatčeno, ale brzy se dostalo na veřejnost, že co bylo šířeno o domnělém přiznání Edmundově, nesrovnává se s pravdou.

Odpůrcům připadlo na mysl pozvati Edmunda k veřejné hádce o víru. Doufali, že zmalátnělý Edmund podlehne. Edmund vstoupiv na tribunu, mlčel zprvu; pouze ukázal zmučené svoje údy. Na tichou tuto obžalobu řekl guvernér Toweru: „Vždyť jsme se vás sotva dotkli.“ - Edmund: „O tom mohu mluvití já víc než vy. Vy jste to jen poručili.“ Poté pádně potíral námitky odpůrců a vítězství jeho bylo tak patrné, že královna za-

pověděla, aby angličtí bohoslovci vícekrát se neutkávali s jesuity v hádce o víru. Dne 20. listopadu byl Kampian s 13 jinými pohnán k soudu a prohlášení vinnými. Kampian řekl: „Velezrada - toť náboženství naše. Když nás odsuzujete, odsuzujete vlastně všechny své katolické předky, kněze, biskupy a krále své vlasti.“ Soud vynesl nade všemi obžalovanými rozsudek smrti.

Dne 1. prosince 1581 byli odsouzení vezení v kárách na popraviště. Na popravišti jal se Kampian mluvit k shromážděnému lidu; ale úředník ho přerušil řka, aby se raději přiznal k velezradě. Kampian řekl: „Je-li zradou býti katolíkem, knězem, jesuitou, pak ovšem se přiznávám, že jsem zrádcem. V katolické víře jsem žil, v ní chci i zemřít. Jiné viny nemám. Nikdy jsem se nedopustil zločinu proti královně nebo protivlasti nebo proti komukoliv. Bůh je mi svědkem. A všem, kdož mne vydali na smrt, odpouštím ze srdce.“ Úředník se ho tázal, odřiká-li se papeže? Edmund odpověděl: „Jsem katolík!“ Úředník řekl: „To stačí. Neboť víra katolická je u nás velezradou.“ Edmund žádal, aby přítomní katolíci modlili se modlitbu: „Věřím v Boha,“ když kat ho pověsí na šibenici. To se i stalo. Tak skončil Edmund Kampian. S ním byli usmrceni Robert Shervin, mladý kněz Briant, jehož dříve mučili tím, že mu vpichovali jehly pod nehty. Srdce bylo všem třem vyrváno teprve, když naposled vydechli; to se stalo na zvláštní žádost některých okolostojících. (Jesuita Donell byl oběšen; dříve, než vydechl duši,

vyrvali mu srdce z těla a spálili je.) Zřítost proti Kampianovi trvala, byť proti mrtvému: básník Walsingham opěvoval statečnost Kampianovu; za to mu byly uřezány uši. Svátek Edmunda Kampiana 1. prosince. Bohuslav Balbín z Tovaryšstva Ježíšova, spisovatel a vlastenec český, napsal r. 1688 o Kampianovi: „Edmund Kampian čítá se mezi mučedníky anglické; ale je náš! ne sice rodištěm ani smrtí mučednickou, ale proto, že v Praze a v Brně konal noviciát řeholní, že tu vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova, že zde pobyl 6 roků a hlavně proto, že měl lásku k našemu národu.“

TOMÁŠ COTTAM, člen Tovaryšstva Ježíšova, byl za pronásledování katolíků vezen v proutěné kleci do Toweru. Byl nucen častěji patřiti na popravu jiných, aby byl přiveden ke změně svého předsvědčení. Žádali, aby uznal královnu za nejvyšší hlavu anglické církve. Odpověděl: „Modlím se k Bohu, aby královnu zachoval ve zdraví a aby jí žehnal; vždyť je to moje královna. Ale za hlavu církve ji uznati nemohu.“ Byl pověšen a pak na kusy rozsekán; s ním jiní 3 kněží 30. května 1582. Památka 30. května.

TOMÁŠ METTAMUS, člen Tovaryšstva Ježíšova, byl uvězněn; jeho žalárník prohlásil: „I kdybych věděl, že jen v papežské církvi je spása, chtěl bych přece jako přívrženec anglikánské církve býti zavržen.“ - Tomáš byl později držen v mírnější vazbě na zámku Wisleachu a tam po 17 letech vazby v červnu roku 1592 zemřel.

VILÉM HARCOURT (Waring) z T.

J., byl r. 1535 v Tyburnu oběšen. Památka 20. června.

TOMÁŠ CORT, františkán, zemřel r. 1538 v Londýně ve vězení hladem. Obdržel prý se svolením krále Jindřicha VIII. čestný pohřeb. Památka 27. července.

TOMÁŠ WILSON (či Somers), světský kněz, byl r. 1610 v Tyburnu pro víru katolickou oběšen. Památka 10. prosince.

TOMÁŠ WATKINSON umučen v Anglii r. 1591; památka 2. června.

TOMÁŠ GARNET, synovec slavného kněze Jindřicha Garneta, narodil se v Londýně a vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Když nechtěl vykonati přísahu, jíž by uznal krále Jakuba za hlavu církve, byl prohlášen zemězrádce a k smrti odsouzen. Na popravišti promluvil k lidu mezi jiným toto: „Devět let jsem byl knězem v Anglii a nikdy jsem se neprovinil neposlušností proti králi.“ Byl dne 23. června 1608 oběšen. Památka 23. června. „Naše století mělo mnoho mučedníků, kteří měli jméno „Tomáš“, praví Baronijs ve svém Martyrologiu. Počítá jich v Anglii 32.

JAKUB HARRISON, kněz Yorkský, byl r. 1602 pro víru oběšen. Památka 22. března.

ROBERT SOUTHWELL byl za to, že sloužil Mši svatou, oběšen (anebo zemřel v útrapách potříletém žalářování) r. 1595. Památka 3. března.

POLYDOR PLASDENS, misionář v Londýně, byl r. 1590 pro víru oběšen a za živa vykuchán. Památka 12. prosince.

BL. EDMUND GARANO, arcibiskup

armaghský v Irsku, byl r. 1598 od bludařů zabit. Víc se neví. Svátek 2. října.

BL. JAN OGILBAI (či Ogilvie) pocházel ze vznešené rodiny skotské. Narodil se r. 1580 ve Strachillu. Jsa mladíkem stal se katolíkem a vstoupil do jezuitského semináře v Olomouci. Vrátiv se do Skotska, stal se misionářem. Roku 1614 byl zatčen. Při všech mukách zůstal neoblomný. Uvězněn byl v Glasgově. Dne 10. března 1618 byl oběšen. Svátek 10. března.

Ve Španělsku a ve Francii.

BL. JOHANNA „DE CRUCE“ (od Kříže) narodila se v Azaně u Toleda. Životopis o ní praví, že se vrhala ve smyslných pokušeních v zahradě klášterní do trní. Zemřela r. 1234. Svátek 3. května.

Sv. TOMÁŠ Z VILLANOVY narodil se r. 1488 ve Fuellaně v diecési toledské. Otec byl šlechtic a jmenoval se Alfons Garzias; pocházel z blízkého města Villanuevy. Odtud Tomáš má název. Matka Tomášova Lucia pocházela z rodu Martinez. Rodiče byli zbožní a dobročinní. Štědrá láska k chudým se ujala i v duši synáčekově. Tomáš prospíval ve zbožnosti, v milé skromnosti a zvláště v dobročinnosti. První slova, jež se naučil mluvit, byla „Ježíš“ a „Maria“. K Panně Marii lnul něžnou láskou, takže byl nazýván „dítětem Mariiným“. Jako chlapec kázával dětem, co si byl z kázání zapamatoval.

Byl od mládí srdce útlocitného. Rozdával pokrmy chudým, na příklad chléb

ráno obdržený, a zůstal dobrovolně až do poledne lačný, aby mohl nasytiti hladového ubožáka. Kdysi přišel domů bos a bez pláště; matka ho kárala. Tomáš řekl: „Potrestej mne, matko, ale, Bůh ví, nemohl jsem se dívat na chudého chlapce, jak on se zimou trásl.“ Kdysi přišli žebráci do domu; rodiče nebyli doma a špižirna byla uzamčená. Tomáš neměl, co by žebrákům dal. I pochytal několik kuřat a dal jim je. Matce se omlouval, že měl s chudáky těmi soustrast, již nemohl odolati; a dodal: „Po druhé nechej špižirnu otevřenu!“

Když bylo Tomášovi 15 let, dali ho rodičové na vysokou školu v Alkále. Studoval filosofii a bohosloví s výborným prospěchem, skvěl se zbožností a čistými mravy, takže od učitelů byl pokládán za světce. Dokončiv studia, stal se magistrum svobodných umění a licenciátem theologie; jal se přednášeti o mravouce a o filosofii na vysokých školách alkalských. Odtud jej volali na vysokou školu v Salamance, ale Tomáš nepřijal lichotivé té nabídky. V tu dobu mu zemřel otec a Tomáš věnoval dům ve Villanově, ježž po otci zdědil, městu na útlek pro chudé panny a vdovy.

Již delší čas přemýšlel Tomáš, co by měl činiti, aby Bohu dokonale sloužil. Byl na vahách, má-li vstoupiti do řehole anebo má-li se státí světským knězem. Posléze se rozhodl. Roku 1516 vstoupil bez vědomí přátel a příbuzných do kláštera mnichů a poustevníků řádu sv. Augustina v Salamance. Klášterním pravidlům se podroboval bez obtíže, byl tak

poslušný a pokorný, že by byl nikdo v něm netušil bývalého slavného profesora. Roku 1520 byl vysvěcen na kněze. Záhy byl ustanoven převorem. Učíval v klášterích bohosloví; žádal od svých žáků, aby se pilně vzdělávali z Písma svatého a z knih církevních spisovatelů. Říkal: „Zbožnosti je třeba, ale vědy také; věda bez zbožnosti je jako ostrý meč v rukou dítěte. Věda se dá dobře srovnati s usebraností klášterní.“ Tomáš předcházal dobrým příkladem všem řeholním pořázeným v nábožnosti, v pracovitosti a v sebestmrtvení. Chybující bratry hleděl napravití dobrotou; zpozoroval-li na někom z nich nedokonalost, nejprv sám se kál ze svých hříchů a pak teprve pokáral bratra; avšak mírně. Takto zajisté pohнул mnohé k zachovávaní řeholních pravidel.

Tomáš měl kromobyčejný dar řečnictví; věnoval se úřadu kazatelskému nadšeně. Zapaloval v posluchačích oheň lásky Boží, uváděl hříšníky na cestu pokání, probouzel vlažné a lhostejné. Jeho kázání si nevydobylo marné chvály lidské, (již nehledal), ale přinášela pravdu, poučení, povzbuzení. Tomáš kázal prostě a vážně, poukazoval s apoštolskou přísností na zlořády té doby, ale nedal se na kazatelně strhnouti ke hněvnému rozhorlení, nýbrž vždy osvědčoval soustrast s hříšníky. Jsa povýšen nad všelikou smyslnost a jsa prost světských náklonností, neodolatelně dojímá mysl svých posluchačů. Také se praví, že přicházel na kazatelně do vytržení mysli; tak se stalo kdysi, když přednášel lidu tajemství Vtělení Syna Bo-

žího. - Kdysi vykládal posluchačům. jak Spasitel myl nohy učedníkům; tehdy vykřiknuv slova Petrova: „Pane, ty mně myješ nohy?“, opakoval: „Ty? Mně? Mně?“ a hlubokým pohnutím byv uchvácen, nemohl dále mluvit, zmlkl a oči zaslzené majek nebi pozdvížený, ztrnule stál chvíli jako socha.

Slynul jako slavný řečník. Kde on vystoupil na kazatelnu, tam se hrnul k němu zástupové; řemeslníci odkládali nástroje, obchodníci zůstavovali svoje obchody, jiní opouštěli společnost, aby Tomáše slyšeli. Nazývali ho „církevním otcem na kazatelně“ a „apoštolem Španělska“. Při vši bystrosti rozumu však měl Tomáš špatnou paměť, a bylo mu třeba delší přípravy na kázání. Když byl převorem ve Valladolidu, přicházel císař Karel V. často na jeho kázání. Kdysi přišel císař před kázáním do kláštera a chtěl s Tomášem mluvit. Tomáš řekl sakristánovi: „Jdi, bratře, a vyřiď císaři, že právě studuji kázání; žádá-li, abych přišel k němu, nebudu moci kázati; mám-li však kázati, nemohu přijíti a s ním mluvit“. Císař se necítil uražen tímto vzkazem a zvolal: „Kéž by všichni řeholníci byli tak přímí jako Tomáš!“ Císař jmenoval Tomáše dvorním kazatelem a radíval se s ním o důležitých věcech státních.

Kdysi odsoudil Karel V. několik zbojníků na smrt. Biskupové, šlechticové a dvořané se přimlouvali, aby jim dal milost. Ale marně. Tu i Tomáš přistoupil k císaři a prosil o smilování pro ně. A ku podivu! Císař jim daroval milost; dvořané se nad tím pozastavovali, ale císař

řekl: „Nevím věru, jak mi bylo, když Tomáš mne prosil; ale nemohl jsem mu odolati; neznámá síla mne nutila říci: „ano“. Prosba jeho byla mi rozkazem. On má klíč k srdcím lidským a řídí je. On je pravým služebníkem Božím.“ - Jisté šlechtičně kdosi zabil syna. Přisahal, že se vrahovi krvavě pomstí. Marně jí domlouvali, aby tak nečinila. Neustala sopotit pomstychtivostí. Tomáš se k ní odebral; ona mu spěchala v ústrety řkouc: „Otče, všechno, cokoliv rozkážete, učiním, byť to bylo sebe obtížnější“. Tomáš ji uložil, aby vrahovi odpustila. Poslechla. Tak ovládal Tomáš srdce lidí a prohlédl jejich smýšlení.

Císař Karel V. chtěl ustanoviti Tomáše arcibiskupem granadským; ale Tomáš se zdráhal přijmouti tuto hodnost. Brzo po té došla Tomáše zvěst, že je jmenován biskupem valencijským. To se stalo takto: Císař nechtěl Tomáše jmenovati biskupem valencijským z obavy, aby hodnosti té zase nezámil; i jmenoval jiného kněze ze řádu hieronymitů; ale císařský sekretář prý se přeslechl a napsal omylem do ustanovovacího dekretu jméno Tomáše z Villanovy. Když císař omyl zpozoroval, řekl: „Ať zůstane při této záměně. Vidím v tom vůli Boží! První ustanovení vyšlo ode mne, druhé od Boha“. Tedy jmenoval Tomáše arcibiskupem valencijským. Provinciál uslyšev o tom, napsal Tomáši: „Nařizuji tobě se zřetelem na příkaz poslušnosti a pod trestem vyobcování, abys ve lhůtě 20 hodin od obdržení tohoto listu přijal jmenování za arcibiskupa valencijského“.

Tomáš poslechl. Byv posvěcen na biskupa, odebral se pěšky do Valencie. Před branou toho města byl klášter augustiniánský. Jednoho dne zaklepal na klášterní bránu poutník, žádaje o pohostinství na dva dni. Byl oděn obnošeným rouchem, neměl doporučujícího listu od svého představeného, byl neznám; přijali ho, ale jen stěží. Poutník prodlel v klášteře nějaký čas v modlitbách. Byl to Tomáš. Mnichové užasli, když uslyšeli, že cizí příchozí je nejen členem jejich řádu, ale že je i novým jejich představeným, arcibiskupem valencijským. Jakmile Tomáš byl nastolen na své sídlo, ihned navštívil vězení pro duchovní; též navštívil veřejné městské žaláře; shledav je špinavé a dusné, postaral se, aby se vězňům dostalo vzduchu a světla a aby smutný osud byl jim ulehčen. Vězení, která byla podobna jeskyním, dal zasypati.

Také na arcibiskupském prestolu zůstal Tomáš věren řeholní pokoře a chudobě. Nosil stále mnišské roucho. Arcibiskupství mělo hojné roční příjmy: 18.000 zlatých. Tomáš spotřeboval sotva pětinu pro sebe a pro své úřednictvo a služebnictvo; všecko ostatní rozdál prosebníkům a na dobré účely. Kanovníci seznavše, že nový jejich arcibiskup je zcela chudobný, dali mu tři nebo čtyři tisíce dukátů, aby si mohl koupiti nábytek, dokavád se mu nedostane řádných důchodů. Tomáš dar přijal, ale ihned jej vydal na stavbu špitálu. Kanovníci naň naléhali, abys dal udělati klobouk z polohedvábne látky; prý je povinen tak učiniti s ohledem na svou hodnost. Tomáš poslechl,

aby jim také v některé z těchto věcí vyhověl; a když klobouk obdržel, žertem zvolal: „Hle! v tomto klobouku záleží arcibiskupská hodnost; moji kanovníci se domnívají, že nejsem arcibiskupsky oděn, nemám-li polohedvábneho klobouku.“

Za celý čas svého úřadování dal si Tomáš ušiti pouze dvě nové kleriky; ostatně si dával rozedraný oděv zaplátovati a děravou obuv přištipkovati; nezřídka si spravoval oděv sám, jak byl zvykl v klášteře; měl ve skřínce všechny šicí potřeby. Kdysi mu přinesl krejčí nový kabátec a žádal zaň 30 realů. Tomáš se zděsil velkého obnosu. Krejčí řekl, že laciněji nemůže šatu dáti. Arcibiskup se tázal, zda-li by se našel, kdo by oněch 30 realů za šat dal? Na kladnou odpověď Tomáš řekl: „Vezmi šat a prodej jej; pro mne stačí šat za 10 realů. Za 30 realů si troufám obléci chudého člověka od hlavy až k patě.“ Tomáš nečinil tak z lakomství, neboť tomutéž krejčímu dal později značný obnos na provdání dcer, jak bude dole uvedeno.

Tomáš měl chudičkou domácnost; neměl koberců, čalounů, stříbrného stolního náčiní. Jídal z hliněného nádobí. Měl chatrný nábytek; odpočíval na slamníku přikrývaje se houní. Hubený byl jeho stůl; Tomáš požíval jen laciných krmí a vůbec na sobě šetřil tak, že se zdál býti lakomcem. Kdysi v pátek se setkal se svým služebníkem, jenž nesl ryby, mezi nimi i lampretu. „Co stála ta ryba?“ tázal se. „Čtyři reály.“ - „Tak drahocenná věc pro mne?“ - Služebník pravil: „Jiní byli by ji také

tak draho koupili!“-„Tedy jim ji dej za ten peníz! Za čtyři reály mohli by se čtyři chudí nasytiti.“

Tomáš říkal: „Není slušno, aby sluha lépe jedl, než jeho pán; chudí pak jsou moji páni a já jsem správcem jejich statků.“ - Jindy řekl: „Biskup má vynikati nad jiné lidi ctnostmi a dobrými skutky, ale ne drahocennými rouchy, nádherným nábytkem, skvostným domem, četným služebnictvem, bohatým stolem.“ - Služebnictvu, v němž byli i ženatí, bylo uloženo, aby šetřili tichosti a mlčení, jako by byli v klášteře. Tomáš se staral jako otec o jejich hmotné a duchovní potřeby.

Dobročinnost Tomášova byla obdivuhodná. Dával pravidelné podpory chudým stavu šlechtického nebo měšťanského, kteří se ostýchali žebřati. Na příklad jistý zchudlý šlechtic dostával od něho každé pondělí 15 tolarů. Kdysi potřeboval více a přišel prosit v noci. Tomáš řekl: „Je viděti, že je potřebný. Dejte mu 20 tolarů.“ Za chvíli volal na služebníky: „Mé srdce mi praví, že bez příčiny nepřichází v tak nezvyklou hodinu. Dejte mu 40 tolarů a řekněte mu, aby důvěřoval v Boha a aby v čas potřeby zase bez ostychu přišel.“ - Chudým řemeslníkům a obchodníkům dával obnosy na zakoupení potřebného náčiní; byli-li nemocní, udílel jim hmotnou pomoc. - Chudým dívkám opatřoval věno. Nezapomínal na vykupování křesťanských zajatců z rukou mohamedánských. Dával pohozená novorozenáťka sbíratí a dal každému, kdo je přinesl, 4 reály; staral se o nalezence a o sirotky jako pečlivý otec. - Pro chudé

žáky zřídil koleje. Chudým nemocným platil lékaře i léky; nemocné navštěvoval pilně. Denně živil ve svém paláci mnoho lidí pokrmem a nápojem. Někdy jich přišlo až pět set. Každý chudák, který přišel od desáté hodiny do domu, obdržel chléb, zeleninu, hlt vína a malý peníz. Kteří byli nemocní, obdrželi masitý pokrm a dva peníze.

Kdysi viděl Tomáš z okna, jak jistý chudák, jenž obdržel svůj podíl, nastupuje do řady, aby obdržel po druhé. Také služebník ho zpozoroval a vytkl mu to. Ale Tomáš se chudáka ujal. Říkal svému služebníkovi: „Dávej všem! Dávej s veselou tváří!“ - Kdosi vyčítal Tomáši, že jeho dobroty zneužívají mnozí lenoši a ničemové. Tomáš řekl: „Nevadí, oklamali nás kdo. Lépe je dáti almužnu desíti nehodným, než jednoho hodného nechatí odejít s prázdnýma rukama. Nad povaleči a tuláky ať bdí úřad! Kdo ke mně přichází a prositi se neostýchá, toho nemohu zahrnutí.“ - Také říkal: „Almužna nezáleží v tom, abychom něco dali, nýbrž abychom bližního z nouze vytrhli.“ - Kdysi řekl Tomáš k prosebníku, otcí tří dcer: „Poslyš! Včera jsem ti slíbil, že dám každé tvé dceři 30 dukátů na provdání. Ale dnes jsem o tom přemýšlel a poznal jsem, že je to málo, aby si zařídily domácnost. Dám každé po padesáti dukátech.“ Tu otec dojat citem vděčnosti padl mu k nohám. Tomáš se tával: „Nejsi-li onen krejčí, který mi tehdy přinesl ten kabátec?“ - „Ano.“ - „Vim, dal jsem ti tehdy pohoršení; přel jsem se s tebou o cenu. Tehdy jsi se asi ve mně

mýlil! Nešetřím, abych statků nashromáždil, nýbrž abych měl pro chudé.“

Kdysi si Tomáš spravoval šaty. V tom vešel prosebník, ale spatřiv biskupa, pracujícího o správě šatů, ostýchal se jíti dále a couval ze dveří. Tomáš ho zpozoroval a řekl: „Neboj se! Řci mi, co tě tíží?“ - „Má dcera se má provdat a nemám pro ni věna.“ - „Vidiš, vidíš! A chtěl's odejít s prázdnem.“ Dal mu 40 dukátů. - Tomáš nikdy neřekl prosebníkovi: „Ne! Nemohu! Přijď jindy!“ - Císař chtěl opevniti ostrov Ivizza (či Irizza) proti vpádu Turků. Žádal, aby mu Tomáš zapůjčil 20.000 dukátů. Ten odpověděl: „Rád bych pomohl; ale důchody náleží chudým; rozdělme obnos! 10.000 dostanou chudí a císaři budiž zapůjčeno 10.000 dukátů.“

Tomášova přívětivost se rovnala jeho dobročinnosti. Sedl si na nízkou židli na nádvoří mezi starce a neduživce a prosebníky a naslouchal soucitně, co mu vypravovali o svých osudech. Avšak jiných návštěvníků a prosebníků u sebe dlouho nedržel; ukončil hovor řka: „Nuže, věc je odbyta, jdi ve jménu Páně!“ - Nestyděl se za své chudé příbuzné. Kdysi hovořil s dvěma biskupy; v té přišel jeho strýc, venkovský člověk, s plátěným šatem okolo krku, jak bylo zvykem. Tomáš mu volal v ústrety: „Přicházíte vhod, milý strýče! Sedněte si!“ a omluviv se u biskupů, šel za strýcem. - Jeden ze synovců si mu stěžoval, že mu posel vůl. - „Kolik je třeba peněz na jiného vola?“ Synovec jmenoval obnos. - „Dám ti jej, ne proto, že's můj synovec, ale že jsi v nesnázích.

Víc ode mne nečekej! Co mám, nemám pro příbuzné, nýbrž pro chudé!“ - Prosebníky přijímal ihned. Služebníci měli nařízeno, aby ho ihned zavolali, kdykoliv by s ním chtěl někdo mluvit. Říkával: „Nejsem svým pánem, jsem služebníkem svých svěřenců.“

O čistotě a cudnosti Tomášově nikdo neměl pochybnosti. Nepřijímal návštěv žen, vyjma kojné nalezených dítek. Matka jej chtěla navštívit. Dopsal jí, aby přišla do Villar, a slíbil, že tam za ní přijde. Přišel. Matka se ho tázala, proč ho nesmí navštívit ve Valencii? Odpověděl: „Protože by vás chtěly navštěvovati ženy valencijské, já pak návštěv žen netrpím.“ - Tomáš dbal nad kázní v duchovenstvu podřízeném. Pečoval o dobrý zpěv církevní, o čistotu chrámů, nádob a rouch církevních, nabádal kněze, aby studovali Písmo svaté a díla bohoslovná, aby pěstovali bratrské styky. Chybuujícím kněžím domlouval v soukromí, prosil a napomínal je. Maličkosti přehlížel. Proti zatvrzelcům nechtěl nastupovati přísně; říkával: „Kdo se Boha nebojí, nedá se ani klatbou odvrátiti od zlých cest.“

Jistý kněz se dal při slavnosti Vzkříšení strhnouti prudkým hněvem, že zpěváci cosi vynechali, a dal tím veřejné pohoršení. Tomáš mu domlouval mírně, a když se kněz rozplakal, řekl mu: „Za pokání budeš se postiti tři dny a almužnu dávat; patnáct dní budeš v kostele přítomen, aniž bys služby Boží konal.“ - Jinému provinilci řekl: „Hle! tu je písemná žaloba na tebe! Jaký vedeš život?“ Provinilý kněz se obměkčil a jda od bis-

kupa, po ulici plakal. - Jiný však se po domluvě prudce obořil na biskupa. Toho dal biskup do vězení odvésti, ale ihned ho zase zavolal, uvedl ho do své komnaty a pravil: „Já sám jsem příčinou tvé zatvřelosti, že jsem byl k tobě shovívavý. Protože mi bude jednou odpovídati za tebe na soudu Božím, budu se káti místo tebe.“ A pokleknuv před Ukřižovaným, bičoval se do krve, až provinilec se dal do pláče, prosil, aby biskup už ustal, a ujišťoval, že se polepší.

Tomáš se postaral chudým kněžím o zlepšení jejich příjmů. - Zpovědníkům dával tuto radu: „Je-li hříšník zatvřelý, udejte nějakou překážku na omluvu, proč věc odkládáte, aniž byste ovšem lhali. Řekněte na příklad: „Naléhavá věc je mi na překážku; přijď za 3 nebo za 4 dny!“ Mezi tím se za něho modlete! Já jsem tak činival, a ujišťuji vás, zhusta jsem se dočkal utěšeného výsledku.“

Ačkoliv Tomáš znamenitě konal povinnosti svého úřadu, přece ho svírala stálá bázeň, dojde-li sám věčného spasení. Říkával: „Od té doby, co jsem se uvázal v arcibiskupství, zdá se mi, že nejsem se svůj úřad; vím, že mi bude na soudu Božím odpovídati za duše svěřené a pojímá mne strach, že budu zavržen.“ Tato úzkostlivost ho soužila tou měrou, že nemohl usnouti. Často v noci volal na svého zpovědníka P. Jana Riecona, jenž ve vedlejší komnatě odpočíval: „Otče můj!“ - „Co pak? Schází-li vám něco?“ - „Ne. Ale... Je-li pak nějaká naděje, abych si ve svém úřadě biskupském zajistil spasení?“ - „Upokojte se! Konejte jen dále

svou povinnost!“ - Tomáš prosil někdylikrát papeže i císaře, aby ho zprostili úřadu; hodlal zbytek života trávit v zátíši klášterním. Ale ani papež ani císař nechťeli postrádati výtečného muže ve službě církevní. - Na sněm Tridentský se Tomáš nemohl dostaviti, protože byl churav.

Dne 28. srpna 1555 Tomáš se roznemohl bolestmi v hrdle a zimnicí. Přijal svátosti umírajících. Pak se tázal, jaká je peněžní hotovost v domě. Řekli, že asi 4000 korun. Podivil se, že při té drahotě, a ačkoliv se v poslední době více rozdělovalo než jindy, je tak značná hotovost. Rozkázal, aby tři mužové chodili po městě a obnos rozdělovali. Mczitím rozdal všechn svůj nábytek až na lůžko, na kterém ležel. Když se oni tři mužové vrátili, tázal se jich, zdali vše rozdali. Odpověděli, že něco málo zbylo. „Ach“, řekl, „proč mne zdržujete, abych mohl odejít na věčnost? Dejte to chudým! Anebo zanechte to do špitálu! A honem pospěšte, ať tu přes noc nezůstane ani reálu!“ Když se vrátili poznovu, řekl: „Nyní umru s radostí.“

Tu přišel žalárník. Tomáš mu řekl: „Příteli! nebyl's tu, když se nábytek rozdával mezi ostatní služebníky. Nemám než toto lože. To ti rád postoupím. Přítomní jsou svědky. Jen tě prosím, abys mi je zapůjčil, než umru.“ Tomáš si liboval: „Děkuji Ti, ó Bože, za milost, že mohu odejít se světa jako chudý řehoľník.“ Modlival se žalm 30. „V tebe Hospodine jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky.“ Poslední slova jeho byla: „V ruce

Tvé poručím ducha svého!“ Pak skonala, dne 8. září 1555. Smrt dobrodince chudých způsobila v městě a v okolí rozruch a zármutek. Slaví se 22. (nebo 18.) září.

Bl. JAN RIBERA (Juan de Riveira), syn neapolského místokrále, arcibiskup valencijský, bojoval ctnostným životem i obratným perem proti polomohamedánům či moriskům. Zemřel r. 1611. Svátek 6. ledna.

Bl. ELEONORA ORTIZ, karmelitka na ostrově Majorce, † r. 1594; svátek 27. května.

Bl. ELEONORA DE VANEGAS, dominičanka v Kordově ve Španělsku, † 1556; svátek 11. května.

Bl. ANGELUS Z JOJOSY, křesťanem jménem Jindřich, syn francouzského vévody a maršálka, měl už jako chlapec zálibu pro kapucínský řád: chodíval k nim do choru, zpíval s nimi. Vyspěv oženil se. Když mu manželka záhy zemřela, odevzdal dcerušku své vlastní matce na výchovu a vstoupil do řádu kapucínského, přijav jméno Angelus. Když však jeho bratr vojévůdce zemřel, žádali, aby Angelus vystoupil ze řádu a aby převzal vedení vojenské. Sám papež Klement VIII. k tomu svolil. Angelus tak učinil, avšak vykonav svou úlohu, opět se svolením Apoštolské Stolice se vrátil do kapucínského kláštera. Žil tam v tuhé sebekázní a zemřel roku 1608. Svátek 29. října.

Bl. RODERICH MARTINEZ, poustevník podle řádu sv. Františka na vrchu Rago v krajině Leonské ve Španělsku, zemřel r. 1560. Svátek 13. června.

Bl. AYMARD, syn hraběte Viléma

z Gouffiera, dal světu výhost a stal se mnichem v Clugny, pak biskupem v Albi. Zemřel r. 1528. Památka 5. října.

Sv. GERMANA COUSINOVA narodila se r. 1579 v Pibracu u Toulous ve Francii z chudých rolnických rodičů. Měla vole a byla churava. Matka jí umřela a macecha byla nani krutá. Germana pásala dobytek po celý svůj život. Ale zbožnost její rostla den ode dne. Každodenně obcovala Mši svatě a často přistupovala ke stolu Páně. Vroucí její zbožnost činila velký dojem na každého, kdo ji spatřil. Jakmile zvonilo na Mši svatou, zarazila kužel a přeslici do země, opustila stádo a šla do kostela. Přecházela-li řeku a zvonilo-li klekání, klekla na téměř místě, kde právě byla, i do vody a modlila se. Shromazďovala děti, kde bylo lze, a učila je pravdám svatého náboženství. Vzorná a čistá tato panna byla členkou III. řádu sv. Františka. Zemřela v ovčinci r. 1601. Svátek 11. prosince (nebo 7. května nebo 15. června).

Bl. RAYMUND DE PLANO, dominikán, byl r. 1569 u Bayonnu od kalvínů zavražděn. Svátek 6. listopadu.

RENATA, dcera lotrinského vévody, abatyše v Remeši, † roku 1602. Památka 23. dubna.

RENATA, manželka bavorského vévody Viléma V., byla vzornou matkou 10 dětí. Zemřela roku 1602. Památka její je 22. května.

ESTHER, útlá panna v Bretoňsku, již bylo mnoho přetrpěti od rodičů kalvínsky smýšlejících. Zemřela v mládí kolem roku 1600. Památka 15. července.

GORKUMŠTÍ MUČEDNÍCI slují kněží, kteří potupným způsobem byli od kalvinských Geusů za náčelnictví Viléma z Marky usmrčeni. Utekli se z dobytého města Gorkumu na tvrz; ale velitel tvrze věda, že se neudrží, vzdal se Geusům. Náčelník Geusů slibil všem, posádce i ostatním, volný odchod. Ale nestál v slově. Kněze dal do žaláře. Poté Geusové zasedli k hostině a opivše se vínem, vrazili do vězení a vrhli se s hrozným křikem na bezbranné kněze. Kopali do nich, vyraželi jim zuby, škrtili je, pálili je pochodněmi, dávali jim do úst oheň, klekali před nimi posměšně, jako by se jim chtěli zpovídati. Tyto surovosti se opakovaly od 26. června až do 5. července 1572. Do žaláře k nim přibyl kněz řádu sv. Dominika, Jan, farář v blízkém Hornaru.

Měšťané gorkumští byli velkou většinou katolíci; snažili se vyprostiti uvězněné kněze; uváděli náčelníku pevnosti jeho čestný slib na paměť, nabídli mu velký obnos peněz, vypravili poselství k princí Vilému Oranžskému. Ale všechno bylo marno. Aby gorkumští měšťané se nemohli uvězněných více ujímati, byli věžňové tajně v noci na lodi odvezeni do města Dortrechtu. Tam se sběhlo velké množství lidu nekatolického, který se zajatcům posmíval a jim pokrytců, svědců, zralých pro šibenici spílal. Katolíci dortrechtští přišli a vidoucí vězně, plakali nad nimi. Strážcové si umínili vykořistiti ze sběhu diváků ve svůj prospěch. Vzali lodní plachtu, zakryli zajatce, a jen kdo

dal zpropitné či vstupné, směl spatřiti zajatce. Zuřiví kalvínci nelitovali peněz, aby se mohli kněžím posmívat.

Poté byli věžňové vezeni po lodi dál do města Brielle. Náčelník Geusů Vilém z Marky spatřiv zajaté kněze, vyhrkl v posupný smích a rozkázal, aby byli z lodí vyvedeni na břeh. Pak byli svázáni dva a dva a s kostelní korouhví průvodem kolem šibenice vedeni za huronského křiku: „Tu je váš kostel! Tu můžete svou modloslužbu provozovati!“ Pak byli vedeni do města; cestou byli mrskáni; chát-ra protestantská neustávala je hanobiti. Kalvínci omáčeli košťata do vody, kropili ji vězně, posměšně pokřikující: „Asperges me.“ Věžňové museli třikráte obejít šibenici, říkati litanii, zpívat žalo-zpěv: „Stabat mater“. Jeden z věžňů se modlil: „Pane Ježíši Kriste, prosíme, aby Panna Maria, matka Tvá, za nás orodovala nyní i v hodinu smrti naší.“ Ostatní odpověděli: „Amen.“ Bylo to divadlo srdcervoucí, jen zesurovělí kalvínci byli každému lidskému citu nepřístupni. Nejzběsileji si vedly ženy, spílající věžňům modlářů a vražedníků duší lidských.

Ve vězení briellském bylo všech zajatců 23. Byla to úzká věž o třech poschodích; kdož obývali hořejší patra, musili vykonávat tělesné potřeby na místě a výkaly padaly dolů do dolejších místností. Do vězení přišli za nimi gorkumští katolíci a občerstvili je chlebem a vodou. Příštího dne byli věžňové vyslýcháni. První otázka k nim zněla, co soudí o římském papeži a jsou-li hotovi zřici se katolické víry a přestoupiti ke kalvinství.

Sv. Filip Neri

Vězňové jednomyslně setrvali při své víře a soudcové vzkřikli: „Na šibenici s vámi!“ Tu došel Viléma z Marky list od prince Viléma Oranžského s poukazem, že katoličtí kněží a řeholníci nemají býti pro svou víru obtěžováni a že mají tatáž práva, jako kterýkoliv jiný občan. Při tom listě bylo i vysvědčení psané od městské rady gorkumské, jímž se svědčilo, že vězňové gorkumští jsou lidé bezúhonní a že nikdy nikomu neublížili, ba naopak, že mnoho zásluh o město si získali. List i vysvědčení nebyly Vilémovi z Marky po chuti. Vímem jsa zpit řekl, že nikdo nemá práva mu poroučeti a rozkázal, aby všichni uvěznění ihned byli oběšeni. Ortel měl býti vykonán téže noci.

Odsouzcenci se vypovídali jeden druhému, modlili se a povzbuzovali se navzájem k vytrvalosti. Ve velké kolně byly upraveny dva trámy. Odsouzcenci byli do naha vyslečeni a jeden po druhém věšeni. Vražďení trvalo dvě hodiny, od druhé do čtvrté hodiny v noci. Někteří z mučedníků zemřeli ihned, jiní byvše nedbale pověšeni, trápili se až do rána. Dva z odsouzcenců vidouce trápení, odpadli od víry, aby smrti ušli. Ostatních devatenáct vytrvalo až do posledního dechu ve víře katolické. Bylo to 7. července 1572. Ale suroví katané kalvíniště ještě nenasytili své krvelačnosti. Zohavovali těla mučedníků. Uřezali jim uši, nosy a jiné údy, nedbajíce, že někteří z mučedníků ještě dýchali. Ty údy si dali jako trofeje za klobouky a takto ozdobeni kráčeli do města. Odpoledne se tito zhovadilci ještě jednou vrátili, rozpárali mrtvolám živo-

ty, vyňali vnitřnosti a prodávali z nich tuk řkouce, že je to lék proti jistým nemocem. — Na večer však gorkumští katolíci uplatili městskou radu briellskou, a ta dala všechny mrtvolky ve dvou jamách pohřbiti. Byli to mučedníci:

Mikuláš Piek, minorita, kněz, horlivý kazatel gorkumský; zakusil nejvíc pokušení, aby odpadl od víry; dva vlastní bratři na něho naléhali. *Jeronym z Weertu*, padesátiletý minorita; při popravě stál nahoře na žebříku; tu se k němu protlačil kalvínek s pokryteckým soucitím a jal se spílati Panně Marii, svatému Petrovi. Jeronym ho stlačil dolů. *Dětrich Emden* z Amersfortu, minorita. *Nikasijs Johnson* z Heeze, padesátiletý františkán. *Willehad* z Dánska, devadesátiletý minorita. *Bohumír Coart* z Merville, minorita, rád maloval obrazy. *Antonín z Weertu*, *Antonín z Hornaru*, *František van Roye* z Bruselu, minorité. *Petr z Asiche* a *Kornel z Wyk*, minorité, řeholní bratři. *Linhart Wichel*, farář gorkumský. *Mikuláš Poppel*, světský kněz, pomocník Wichelův. *Bohumír Dunaeus*, světský kněz z Gorkumu, jehož duševní stav nebyl úplně normální. Byl k úřadu neschopen. Jenom sloužil Mši svatou a modlil se breviář. Někdy také zpovídal. Ale bludy rozeznával od pravé víry dobře. Kdysi sváděl jistý odpadlý kněz lid k odpadu od katolické víry, a tu Dunaeus přerušil řečníka volaje: „Nevěřte mu! Nevěřte mu! On je podvodník.“ Bohumír zemřel jsa sedmdesátiletý. *Jan z Osterwiku*, řeholní kanovník, augustinián, probošt a zpovědník panenského kláštera v Gorkumu. *Jan*

z Kolína, kněz řádu dominikánského, farář v Hornaru u Gorkumu; horlivosti jsa puzen docházel do Gorkumu, když tamější kněží byli uvězněni, aby katolíkům poskytoval duchovní pomoc a aby jim uděloval svátosti. Také navštěvoval uvězněné kněze. Když se kdysi opět ubíral do Gorkumu, Geusové ho polapili a dali jej do žaláře k ostatním uvězněným kněžím. *Ondřej Walter*, světský kněz, farář v Heintotu, dával pohoršení svým životem. Kdysi ho přepadli bludaři a vyhrožovali mu smrtí, neodpadne-li k jejich víře. V té chvíli se ho dotkla milost Boží. Ondřej se vzpamatoval a prohlásil, že se raději dá na kusy roztrhati, než by odpadl od katolické víry. V žaláři litoval svých hříchů a učinil zadost za své hříchy snášením svých muk. *Jakub Lacops*, kněz, premonstrát v Aldenaardě, také pobloudil. Vystoupil z řádu, opustil víru katolickou. Den ode dne rostl ve zlobě. Napsal hanlivý spis proti katolické víře. Ale pak se kající vrátil do Církve a učinil zadost za své hříchy snášením muk. *Adrian Bekan*, kněz, premonstrát z Monastýru, pomocník v duchovní správě. Svátek mučedníků gorkumských 9. července.

Bl. VATERLAND, farář v Holandsku, byl roku 1572 od kalvínských bludařů v Almaru zavražděn. Svátek 11. prosince.

Sv. PETR KANISIUS narodil se 8. května 1521 v Nimwegách. Otec jeho Jakub de Hondt (latinsky: Canis) byl doktor práv a purkmistr města Nimweg. Jeho rod pocházel z Nizozemí. Matka Egidie rozená Hovignanová, zemřela záhy

a otec se oženil po druhé s Vendelinou Vanderbergovou. Sestra této druhé manželky, nábožná panna, vstúpila do duše hochovy bázeň Boží. Když bylo Petrovi 15 let, byl poslán na studie do Kolína nad Rýnem; tam byl pod dozorem svého pěstouna Mikuláše Eše. Prospíval ve vědomostech i v ctnostech. Když jeho druhové v době masopustní hýřili, Petr se úplně zdržoval vína, a co si ušetřil, věnoval na podporu chudých spolužáků. Roku 1540 se stal doktorem filosofie. Brzo poté se seznámil s Petrem Fabrem, členem Tovaryšstva Ježíšova. Zajel k Faberovi do Mohuče, aby u něho konal duchovní cvičení dle návodu Ignáce Loyolského. Od té doby Petr přilnul k Tovaryšstvu celou duší a vstoupil do řádu jako novic. Zároveň konal na vysokých školách přednášky o Novém Zákoně.

Touha po novotách a povrchní věda způsobily tehdy zkázu víry a zdivočelost mravů. I někteří biskupové podporovali protestantské bludy. Arcibiskup kolínský Heřman z Wiedu tak činil na pohoršení katolíků. Petr Kanisius byl pověřen, aby na arcibiskupa žaloval u císaře Karla V. Nehodný arcibiskup byl podle zásluhy sesazen. - Horlivý biskup augsburský Otto Truchsen si oblíbil Petra Kanisia a poslal ho na sněm Tridentský. Sněm byl přeložen do Bononie a Petr se odebral do Říma, aby požádal Ignáce Loyolského o přijetí do Tovaryšstva Ježíšova. Ignác nepřijal nikoho, o jehož způsobilosti se byl sám nepřesvědčil. Kanisius obstál ve zkoušce dobře a dne 7. září 1549 složil v Římě do rukou Ignáce Loyolského slav-

né sliby řeholní a první z Němců stal se členem Tovaryšstva Ježíšova. Tehdy bavorský vévoda Vilém IV. žádal Ignáce, aby mu poslal kněze do Ingolstadtu, kteří by zvelebovali pokleslé školství a kteří by lid ve víře katolické utvrzovali. Ignác poslal do Bavor tři ze svých tovaryšů, mezi nimi i Petra Kanisia, jenž se byl vrátil z Messiny, kde krátký čas učil mládež řečnictví.

Petr Kanisius se vydal na cestu do Německa. Cestou se zastavil v Bologni a byl tam povýšen na doktora teologie. Do Ingolstadtu dorazil ke konci roku 1549 a zůstal skoro 30 let v Německu, kdež blahodárně působil jako „druhý po Bonifáciovi apoštol Německa“, jako „veliké světlo víry katolické“. - Protestantské bludařství způsobilo hroznou spoustu. Celé rozsáhlé kraje byly od Církve katolické odtrženy; mravnost byla zvrhlá, klesala den ode dne hlouběji, jedovatá hlíza se rozlézala po všech německých zemích a zachvacovala lidi všeho stavu tak, že mnozí měli zato, že katolické náboženství vzalo za své. Petr Kanisius zvelebil zprvu vysoké školy ingolstadtské; vychovával mládež znamenitě, zvykal ji modlitbě, přijímání svátosti a statečnému vyznávání a hájení víry katolické. Na kazatelně dodával katolickému lidu mysl i zmužilosti.

Cisár Ferdinand I. hodlal založit v Vídní kolej Tovaryšstva Ježíšova. Obrátil se v této příčině na papeže Pavla III. i na Ignáce Loyolského. Oba svolili. Petr Kanisius byl poslán do Vídně. Dne 5. března 1551 tam došel. Poměry nábožen-

ské byly žalostné. Kláštery byly opuštěny, osoby řeholní byly předmětem posměchu a pohrdání, stav kněžský byl vystaven nejnižším útokům, po dvacet let už nebyl nikdo vysvěcen na kněze, mnohé fary neměly duchovních správců, kázeň v duchovenstvu byla rozrušena. Kanisius ihned jal se pracovati na kazatelně, ve školství, v duchovní správě, aby povznesl pokleslý život náboženský. Stal se rektorem vysokého učení i nově založené koleje jezuitské a byl ustanoven dvorním kazatelem ve chrámě sv. Štěpána. Dne 25. března po prvé vstoupil na kazatelnu. Neměl více než 8-10 posluchačů. S počátku vadilo cizí nářečí porýnské, jímž mluvil a jemuž lid vídeňský teprve měl zvykati; ale hlavní příčina neúčasti byla, že lid lnul více k bludařským kazatelům.

Kanisius tepal nevěru, bludařství a náboženskou lhostejnost a nabádal lid k radostnému vyznávání víry katolické.

Působil netoliko ve Vídni, ale vycházel i do okolí, svolával v opuštěných farnostech mládež na křesťanské cvičení, uděloval svátosti a navštěvoval nemocné. Lid venkovský poslouchal dychtivě jeho kázání a velebil ho jako posla s nebes. Cisár Ferdinand I. se radíval s Petrem o věcech náboženských, svěřil mu opravu vídeňského vysokého učení, chtěl ho ustanoviti biskupem vídeňským; Kanisius odmítl a teprve na rozkaz papeže Julia III. a Ignáce Loyolského převzal řízení biskupství vídeňského.

Napsal spis „Soubor nauky katolické“, knihu obsahem bohatou, jemným slohem latinským vynikající a hodnou péra

církevních Otců. Byla již r. 1559 přeložena do češtiny. Též dva katechismy, známé a proslavené, jeden pro dívky, aby se z něho učily počátkům katolického náboženství, druhý pro studující mládež. Nejmenší dílo Kanisiovo „Malý katechismus“ je v jistém smyslu největším, dosud nepřekonatelným dílem. Obojí katechismus došel ihned velké obliby u katolíků. „Kanisia uměti“ znamenalo v ústech lidu „nauku křesťanskou znáti“. Protestanté nenáviděli Kanisia pro jeho horlivost, dávali mu jméno „pes“, narážejíce na rodné jméno jeho Hondt (canis, pes), abyli by ho snad izabili, kdyby ho nebyla chránila vojenská stráž, kdykoliv se ubíral do chrámu.

Z Vídně byl Kanisius poslán do Prahy. Čechy staly se od dob Husových rejdištěm náboženských bludů a zmatků. Arcibiskupství nebylo po delší dobu obsazeno, mnohé kláštery zanikly, zbylé pouze živořily, staroslavná universita Karlova odpadla od Církve katolické a všude se rozlézalo protestantství a s ním germanisace. V těch dobách požádala kapitola svato-vítská, katolické Církvi povždy věrná, císaře Ferdinanda I., aby byli do Prahy povoláni jesuité. Císař svolil a Kanisius přišel r. 1555 v květnu do Prahy a ubytoval se ve špitále Křižovníků s červenou hvězdou. Na stavbu koleje a školy obdržel dominikánský klášter na Starém Městě u mostu, tehdy zpustlý. Klášter byl opraven a s Petrem se v něm ubytovalo ještě jedenáct členů Tovaryšstva Ježíšova. Katolíci je přijali s radostí, protestanté s nenávisť. Proti Kanisiovi soplili hněvem

protestanté nazývajíce ho „psem“, jak už ve Vídni bylo u kacířů zvykem. Kanisius klidně odpovídal: „Jen vlci nenávidí psa, ovečky však psu důvěřují.“ Kdysi hodili odpůrci kámen po Kanisiovi, když sloužil Mši v chrámě sv. Klementa. Jesuité byli na ulici tupeni, blátem a kamením pohazováni. Odpůrci na ně číhali na mostě Karlově, chtějíce jesvrhnouti s mostu do Vltavy. Proto na rozkaz císařův byla jim dána vojenská stráž na ochranu.

Jesuité zahájili 7. července 1556 u sv. Klementa vyučování nejprv na školách nižších, poté na školách vyšších a zřídili novou, katolickou, Ferdinandskou universitu, která za nedlouho předstihla starou Karlovu universitu, sotva živořící. Zprvu měli málo žáků, ale časem žáků přibývalo, školy rozkvétaly; v koleji svato-klementske byl otevřen konvikt, vychovávací ústav pro jinochy šlechtické a zámožné. Všecky tyto ústavy se staly ohniskem nového katolického života, neboť z nich vycházeli mužové uvědomělí, kteří vyznávali víru katolickou a svou příslušnost k Církvi životem dosvědčovali. Jesuité kázali zprvu latinsky, ale brzo přišli z Říma první členové Tovaryšstva Ježíšova, kteří jsou Čechem, česky kázali. Mezi nimi vynikali Václav Sturm, Alexander Vojt, Baltasar Hostounský.

Z Prahy odebral se Petr Kanisius do Polska, byv r. 1558 poslán k polskému králi Sigmundu Augustovi. Lid polský záhy přilnul k Petrovi, ale také Petr si zamiloval lid polský a přál si v Polsku žiti a zemřiti. Ale nemohl tam zůstat; neboť císař Ferdinand povolal Petra do

Augsburgu, kde se právě konal říšský sněm. Kanisius tam byl ustanoven kazatelem hlavního chrámu. Protestanté přivítali Petra s nenávistí; chtěli ho ukřičeti, zastrašiti. Ale Petr se nezalekl: neohroženě kázal nauku katolickou, učil děti náboženství, dával duchovenstvu návod ku konání duchovních cvičení, nezapomínaje na studující ani na chudé a nemocné. Mnoho odpadlíků se vrátilo do Církve katolické. Když Kanisius přišel do Augsburgu, byl tam jenom desátý díl obyvatelů katolických; po 7 letech jeho působení byla již polovice obyvatelů katolická.

Kanisius byl ustanoven provinciálem, podnikal cesty do řeholních domů ve Vídni, v Praze, v Ingolstadtě a pomohl zakládati koleje v Mnichově a v Dillingách. Zajisté byla i kolej olomoucká r. 1567 jeho přispěním založena. Když dlel v Dillingách, dostavil se k němu roku 1567 polský jinoch Stanislav Kostka, požádat o přijetí do Tovaryšstva Ježíšova. Od roku 1571-1578 byl Kanisius kazatelem v Inšpruku. Zbytek života ztrávil Petr ve Frýsburgu ve Švýcarsku. Tam působil 17 let, založil kolej a Mariánskou družinu s pozhnaným výsledkem.

Petr Kanisius žil způsobem sebezapíravým; i za poslední nemoci se postil a bičoval. Denně se modlíval růženec za duše v očistci; jsa pokorný, neostýchal se poklízeti řeholní dům a umívatí nádoby v kuchyni. Katolíci ho ctili, ale i rozvážní protestanté se dávali od něho poučiti. Přijav svátosti umírajících, zemřel 21. prosince 1597. Nazýván bývá „světlem ka-

tolické Církve, apoštolem Německa a Švýcarska“. Papež Pius XI. ho prohlásil „učitelem církevním“. Slaví se 27. dubna.

Ct. JAKUB REM narodil se r. 1546 v Bregenzu na Bodamském jezeře. Jeho otec byl hostinským. Prvního vzdělání nabyl v Dillingách. Roku 1566 se odebral do Říma a byl od sv. Františka Borgiaše přijat do Tovaryšstva Ježíšova. Hned po příchodu byl pod dozorem novice, který se měl o něj starati. Ten ho zapomněl zavolati k jídlu. Tak i druhého dne. Jakub měl hlad, ale ani slovem si nestěžoval. Třetího dne přišel novicmistr a mezi jiným se tázal, zdali Jakub je spokojen se stravou klášterní. Jakub odpověděl: „O stravě nemohu soudit, protože jsem jí ještě neokusil.“ Novicmistr přesvědčiv se o tom, podivil se umrtvenosti Jakubově. Odtud navykł Jakub střídmosti a zdrželivosti. Stal se členem mariánské kongregace. Za spolužáky měl Klaudia a Rudolfa Aquavivu, Jana Martineza a Stanislava Kostku.

Roku 1568 se vrátil do Německa. Tam v Dillingách viděl skvělý příklad Petra Kanisia, který, ač učenec, konal všechny domácí práce klášterní v poslušnosti k představenému Dr. Dětfichu Kanisiovi, jenž byl jeho nevlastní bratr. Jakub Rem založil jako studijní prefekt mariánskou kongregaci; ze 150 chovanců pouze 25 jich bylo přibráno; cílem byl pokrok ve ctnosti a v studiích. Tak působil 30 let jako vychovatel mládeže v Mnichově, v Ingolstadtě; nikdo ho neviděl netrpělivého a podrážděného. Zemřel 72letý dne 12. října 1618. Památka 12. října.

PETR BUZZELIN, člen Tovaryšstva Ježíšova, rodem z Belgie, vojenský kurát, byl r. 1600 od kalvinců přepaden a zavražděn. Památka jeho je 2. července.

MIKULÁŠ RUSKA, kněz graubundanský (ve Švýcarsku) byl vzorem ve všech ctnostech. Jsa kmetem skoro osmdesátiletým, byl od odpůrců katolické víry pod záminkou, že je zemězrádce, uvězněn a na skřipci ukrutně mučen. Opilí kalvíniští kazatelé a soudcové se mu posmívali; na př. pravili, že má ruce pozdvíženy, jakoby sloužil mši, jeho stichlost nazývali mementem při mši, tázali se ho posměšně, kolikrát se dopustil jistého smilného skutku atd. Také sami točili jeho tělem na provaze visícím, přimnožovali jeho muky, plvali mu do tváře. Mikuláš modle se za muk těchto zemřel. Svátek 2. září.

PERESIA „A JESU“ (Alix Le Clerc) představená ženského kláštera a v Nanzigu, zemřela r. 1622 ve stáří 46 let.

MAGDALENA ROTTENBURGSKÁ ovdověvši žila v klášteře t. zv. Riedlerově u Mnichova. Skvěla se ctnostmi. Zemřela r. 1534. Památka 17. července.

Bl. MAGDALENA RAKOUSKÁ, arcivévodkyně (nazývaná „královnou“) narodila se 14. srpna 1532 v Innomostí. Otec její byl císař Ferdinand I., bratr císaře Karla V.; matka její byla Anna, královna česká a uherská. Magdalena měla se dle vůle otcovy provdati za vévodu Piemontského; odmítla návrh, protože byla už dříve učinila slib ustavičného panenství. Zřídila zároveň se svou sestrou Markétou panenský klášter v městě Hal-

lu. Přidružily se k ní dvořanky Regina Fels-ová, Regina Mersbergová a j. Když Petr Kanisius dlel v Innomostí, sestavil pravidla pro tuto družinu. Magdalena byla představenou družiny. Byla pokorná a předcházela ostatní dobrým příkladem a snahou po ctnostném životě. Vyhнала zatvrzelé kacíře z města Hallu a podporovala jesuity v jejich snahách. Konala službu prostřednice mezi svým bratrem Maxmiliánem a Apoštolskou Stolicí. Zemřela 10. září 1590. Svátek 10. září.

Bl. WOLFGANG, františkán ze Steinkirchenu (v Čechách) byl r. 1529 od Turků v Enzersdorfu u Vídně zabit. Památka je 1. listopadu (nebo 30. září).

Bl. CIGNA, sestra sv. Alžběty Uherské, † kolem r. 1340. Památka 6. prosince.

Ve slovanských zemích.

Bl. GRACIJA narodil se ve vesnici Mulu u Kotoru roku 1438; zabýval se zprvu rybářstvím, poté vstoupil do augustiniánského kláštera v Ortoně u Padovy. Planul láskou ke Svátosti oltární. Právem se nazývá eucharistickým světcem jihoslovanským. Zemřel 9. listopadu 1508 v Benátkách. Svátek 9. listopadu.

Bl. HOSANNA Kosičova narodila se 25. listopadu 1493 z rodičů pravoslavných v Komaně mezi Podgoricou a Danilovým Gradem. Při křtu obdržela jméno Kateřina. Rodiče byli chudi a Kateřina šla záhy do města Kotoru sloužit. Tam poznala katolickou víru a vrátila se do Církve katolické. Když jí bylo 20 let, vstoupila do III. řádu sv. Dominika a přijala jméno

„Hosanna“. Žila o samotě modlitbě, práci a ošetřování nemocných. Podnes se ukazuje korporale, které vyšíla. Lidé jí přinášeli potraviny, ona pak z darů udělovala ubožákům. Žila přísně, masitých pokrmů nikdy nepožívala; okolo beder železný pás, bičovala se do krve, její lože 5 desek ke cti 5 ran Kristových, pod hlavou kamen. Vítězně přemáhala pokušení marnivosti. Dostávalo se jí nebeských vidění. Zvláště ji dojímalu umučení Páně. Dle toho, jaké bylo vidění, pociťovala buď bolest buď radost, vždy však lásku ke Kristu. Byla obdařena prorockým duchem; předpověděla vítězství křesťanstva nad Turky roku 1571 u Lepanta. Tak prošla všemi stupni mystického života. Přijavši svátosti, blaženě zemřela dne 27. dubna 1565. Papež Pius XI. schválil 21. prosince 1927 církevní úctu blahoslavené Hosanny, chlouby Černé Hory a celé Jugoslaviie. Svátek 27. dubna.

MARTIN STRAKONICKÝ byl zprvu farářem ve Strašíně v Prácheňsku v Čechách; žil po způsobu poustevníků vchudě jizbičce, spával na holé zemi maje za podušku kámen, postil se přísně, bděl často i celé noci na modlitbách a ve zbožných rozjímáních. Později procházel širé kraje české jako misionář: hlásal slovo Boží, uváděl bludaře na dobrou cestu, utvrzoval lid ve víře katolické. Lidé ho pokládali za světce; hrnuli se za ním, aby ho slyšeli, a aby z jeho rukou přijímali svátosti. Zemřel r. 1600 v Blíživé u Horšova Týna. Památka Martina Strakonického 16. května (?).

JODOK (Jošt), řeholní bratr řádu sv.

Františka v Olomouci, vzor zbožnosti, zemřel r. 1580. Památka jeho je 9. června.

JAKUB KRUPNA pocházel z Krupny u Chebu v Čechách; byl františkán ve Vratislavě ve Slezsku a zemřel r. 1510. Památka jeho je 21. března.

STANISLAV HOSIUS narodil se kolem r. 1504 v Krakově. Otec se jmenoval Oldřich Hosen, pocházel ze Švábska, matka Anna z Bádenska. Když Stanislav v Krakově studoval, znal prý pouze dvě cesty, do akademie a do kostela. Vysvěcen byv na kněze, stal se farářem „ecclesiae Golupiensis“; ale že měl nedostatečný hlas, vydával svá kázání tiskem. Stal se pak biskupem kulmským a ermelandským. Napsal znamenitou knihu: „Confessio christiana“ t. j. Vyznání křesťanské. Kniha tato byla přeložena do všech řečí, ba i do arabské.

Stanislav prováděl úchvaly sněmu Tridentského tak horlivě, že papež byl na něho upozorněn. Papež Pius V. ho jmenoval svým legátem a kardinálem. Stanislav byl dobročinný; rozdál, co měl. Zbytek svého života trávil v Římě. Zemřel na letním bytě v Caprarole dne 5. srpna 1579. Jest jedním z největších mužů Polska; bývá nazýván „sloupem Církve“, „druhým Augustinem“. Památka Stanislava Hosia 5. srpna.

Sv. STANISLAV KOSTKA narodil se dne 30. října 1550 v Rostkově v Mazovsku. Otec jeho Jan z Kostků byl šlechtic; matka Markéta, byla z rodu Kryských. Manželé měli pět dětí. Nábožná matka vedla je ke zbožnosti a k bázni Boží. Stanislav neměl zalíbení v dětských hrách

a zábavách; bylť neobyčejně vážně mysli. Rád se modlival a pilně se učil. Zvláště se protivilo jeho mravnímu citu všechno, co porušuje stydlivost. Každé nepočetné slovo, jež zaslechl, vechnalo mu ruměncem studu do tváře; nežřídka se zachvěl bázní před hříchem tak, že omdlel a na zemi klesl. Když hosté při hostině začali mluvit oplzlé řeči, otec je hleděl zameziti říkaje žertem: „Ticho, pánové, ticho! Sic náš Stanislávek zase políbí zemi.“ Služebnictvu bylo přísně zakázáno, aby ani jediné nepočetné slovo před ním nevy-slovili.

Když bylo Stanislavovi čtrnáct let, byl i se svým starším bratrem Pavlem poslán do Vídně na další vzdělání ve šlechtickém konviktu řízeném členy Tovaryšstva Ježíšova. Dozor nad oběma jinochy měl jistý Bieliňski. Stanislav prospíval ve vě-dách i ve zbožnosti. Modlitba a studium byly jeho nejmilejším zaměstnáním. Kdy-koliv ustal v modlitbě, zářila mu tvář a v očích se mu leskly slzy. S druhy svými mluvil nejraději o Bohu, a o věcech duchovních. Ti ho milovali pro jeho ne-vinnost a prostomyslnost, která každého nezkaženého člověka poutala.

Po smrti císaře Ferdinanda I. jesuit-ský konvikt zanikl a nezbyvalo, než aby oba bratři s pěstounem svým hledali sobě příbytek v domě soukromém. Bieliňski našel byt u jistého nekatolického měšťa-na, jménem Kimberkera. Stěžkým srdcem se loučil Stanislav s klášterním zátiším. Ale bratr Pavel plesal, že už je zbaven přísné kázně. Jeho mysl se nesla za rado-vánkami a zábavami. Dle způsobu šlech-

tických mladíků vyhledával hlučné spo-lečnosti a pitky. Stanislav však zůstal dále mládencem zbožným a mravným; stále zachovával panickou stydlivost; svět-ské radovánky ho netěšily; společnost hý-řivých druhů v něm vzbuzovala odpor; hnusilo se mu, když z poslušnosti se měl učit tanci. Pavel zanevřel na bratra Sta-nislava. Kdykoliv ho viděl, an se modlí, postí nebo koná jiné skutky pobožnosti a sebestmrtvení, tu vzplanul hněvem, tu-pil jeho panickou ostýchavost, ba nežříd-ka se naň vrhl a ztloukl ho.

Avšak také Bieliňski vytýkal Stanislavovi, že prý je blouznivý přemrštěnec, že byl poslán do Vídně, aby se naučil uhla-zeným mravům šlechtickým a ne aby jako neotesanec činil hanbu rodu svému. Také jiní činili Stanislavovi výčitky, na příklad, že má žiti jako jiní urození ji-nochové žijí, že mnozí lidé, byť si nelibo-vali v pobožnostkářství, přece také chtějí přijíti do nebe a podobně. Ale všechen posměch vyzněl na prázdno. Stanislav ří-kával: „Jsem zrozen pro věci vznešenější; chci býti tak živ, jak Bohu je libo a ne-chci dbáti na chválu a hanu lidskou.“ Klidně snášel ústřky a křivdy svého bra-tra i pěstouna. Nereptal, nestěžoval si, nehněval se. Aby bratrovi nedával zá-minky k hněvu, tajil se svými skutky pobožnosti a sebestmrtvení; bratru svému sloužil, čistil mu oděv a obuv.

Každou neděli a svátek přistupoval ke stolu Páně. Cestou do školy jesuitské ne-opomenul pokloniti se Svátosti oltářní v některém kostele. Modlival se často v no-ci, kdy bratr a pěstoun spali, aby se mohl

nerušeně pohřžiti v modlitbu a v rozjímání. Mladý šlechtic, Rosrašewski udal později s lítostí: „Také já jsem bydlil se Stanislavem pod jednou střechou. Jednou v noci viděl jsem, že Stanislav vstal a že klekl a modlil se. Nepozorovaně jsem se k němu připlížil a kopl jsem ho.“ Nosil na těle drsnou žíněnkou, aby snadněji uhájil panické čistoty.

Probdělé noci, tuhé posty a útrapy od bratra a pěstouna působené, podlomily tělesnou sílu jeho. Stanislav se roznemohl na smrt. Stalo se tak na konci roku 1566. Stanislav žádal, aby byl zaopatřen svátostmi umírajících. Ale domácí pán, zarytý protestant, nechtěl dopustiti, aby v jeho domě katolický kněz vykonával nějakou funkci. Ani Pavel ani pěstoun neměli síly či vůle, aby se domácímu pánu postavili na odpor a přání nemocného vyplnili. Namlouvali Stanislavovi, že nemoc jeho není nebezpečná. Stanislav horoucně toužil po svátosti oltářní; modlil se k svatě Barboře, patronce umírajících. Zdálo se mu, že sv. Barbora se mu zjevila se dvěma anděly, z nichž jeden mu přinesl a podal Tělo Páně. Pozdravil se a umínil si, že vstoupí do Tovaryšstva Ježíšova.

Zprvu požádal představeného jezuitské koleje Vavřince Magia o přijetí do řádu. Ale ten prohlásil, že ho nemůže přijmouti, nevykáže-li se písemným vyjádřením o souhlasu otcově. Tu se zdálo Stanislavovi, že jeho naděje bude zmařena. Neboť, že otec nedá souhlasu, bylo skoro jisto. I umínil si, že poprosí provinciála Tovaryšstva Ježíšova o přijetí a bude-li

třeba, samého generála řádového v Římě. Na jeho žádost slíbil mu představený koleje vídeňské dáti doporučující listy k provinciálu i ke generálu.

Kdysi na podzim r. 1567 Pavel opět surově nakládal s bratrem. Stanislav se ozval rozhodně řka: „Nebudu již déle snášeti tvého týrání; nepřestaneš-li a budeš-li i na dále takto se ke mně chovati, musím odtud utéci; ty pak viz, jak z toho odpovíš otcí.“ Pavel křičel: „Jdi si, kam se ti líbí, jen když tě nebudu viděti.“ Od té chvíle činil Stanislav přípravy k útěku; zůstavil bratrovi list na vysvětlenou, převlékl se v oděv poutnický a kdysi ráno tiše odešel z domu, zastavil se v kostele jezuitském a přistoupil ke stolu Páně. Po té obdržel slíbené doporučující listy a vydal se pěšky na cestu do Německa k provinciálovi. Bratr Pavel procitnuv nalezl list a jal se bez meškání stíhati bratra, seč koně stačily, dohonil Stanislava, ale nepoznal ho, protože byl za poutníka převlečen.

Stanislav putoval do Augsburgu; provinciálem byl Petr Kanisius; ten dlel právě v Dillingách. Stanislav vydal se z Augsburgu na cestu do Dilling; tam zastihl Kanisia a podal mu doporučující list, znějící k provinciálu. Slovný Petr Kanisius přečeta list nemálo se podivil horlivosti a vytrvalosti jinochově, jenž konal cestu z Vídně asi 150 hodin, aby byl přijat do Tovaryšstva Ježíšova. Chtěje se přesvědčiti, má-li Stanislav povolání pro stav řeholní, uložil mu, aby v konviktě obsluhoval chovance, aby poklízal a zameťtal jejich světnice, čistil jejich šaty, a aby

pomáhal v kuchyni. Stanislav poslechl. Psal svému příteli: „Kdybys věděl, jakou radostí já plesám! Mezi hrnci a smetáky je mé nebe. Chovanci záhy se dozvěděli, že Stanislav je šlechtického rodu a divili se mu pozorující, jak si vede; řekli: „Stanislav nejí, nepije a přece při tom tolik pracuje“. Jak hluboký učinil dojem v Dillingách Stanislav, lze posouditi z toho, že, jakmile přišla zvěst o Stanislavově úmrtí, ihned proměnili světnici, ve které bydlil, v kapli. Petr Kanisius poslal Stanislava se dvěma řeholníky do Říma; v doporučujícím listě ze dne 25. září 1567 napsal: „Stanislav... hoří žádostí, vydati se na cestu... lze v něho skládati velké naděje.“

V Římě se vrhl Stanislav k nohám řádového generála Františka Borgiáše a prosil, aby ho přijal do řádu. Řádový generál všecko prozkoumal, již dne 28. října 1567 byl Stanislav přijat do noviciátu a oděn řeholním rouchem. Měl radost nevyličitelnou.

Nedlouho poté došel list od otce. Otec žádal řádových představených, aby Stanislava ihned propustili, jinak že rozbije jezuitské koleje v Pultusku; synu pak činil příkré výčitky, brozil, že ho dá do praviti svázaného do Polska proto že jako nezdárný syn a žebravý psoběhlík poskvřnil čest rodu; nazval syna „nížkou duší, tulákem“ a napomínal ho, aby prý si věc lépe rozmyslil. Ale Stanislav se nedal ve svém předsevzetí nikterak zvíklati. Zaplakal, že otec odporuje jeho úmyslu a napsal mu: „Proč se rmoutíte, otče, pro můj vstup do Tovaryšstva? Nedal bych

se potěšiti, kdybyste se na mne hněval pro nějaký zločin. Ale co jsem učinil, není hanbou pro mne, ani poskvřněním cti našeho rodu. Nebraňte mi jíti za hlasem milosti Boží. Nacházím ve svém povolání tolik štěstí a blaha, že bych je nechtěl změnit za všechna království světa. Nemohu věřiti, že byste mně chtěl zbavovati tohoto štěstí. Jsem také odhodlán podstoupiti jakákoliv protivenství i smrt, než bych se stal nevěrným svému předsevzetí.“

Stanislav byl živým příkladem ctností všem řeholníkům. Představeným prokazoval úctu a neomezenou poslušnost, svým druhům laskavou úslužnost. Spolunovic Aquaviva vypravoval: „Jednou jsme nosili odštěpky dříví, a bylo nám poručeno, kolik odštěpků máme najednou vzíti. Mně to bylo málo, vzal jsem jich více, a nabádal k tomu i Stanislava, ale on řekl lahodně: „Musíme z poslušnosti vzíti, kolik je nám uloženo“.“ Andělská nevinnost mu zářila z očí; nic mu nebylo tak protivno jako hřích. Vystříhal se i stínu hříchu. Panickou čistotu si chránil postem, bičováním a sebestmrcením. Když přistupoval ke stolu Páně, zářila jeho tvář nadzemským leskem, a zajisté byla jeho duše rozdílena ohněm nadpřirozené lásky k Bohu. Kdo ho v tu chvíli pozoroval, myslil, že vidí anděla, ne člověka. Rodičku Boží miloval něžně a nemohl naléztí dosti slov, aby vyličil její vznešenost a dobrotivost. Když se ho kdysi kněz Emanuel tázal, zda-li velice miluje Pannu Marii, tu se Stanislav zarděl spanilým ruměncem a řekl: „Vždyť je má matka!“ Později řekl

týž kněz, že se mu zdálo, jakoby slyšel mluvit anděla a ne novice.

O svátku sv. Vavřince dne 10. srpna 1568 Stanislav onemocněl. Pocítil slabou horečku; odebral se do domácí nemocnice, aby ulehl na lůžko. Zprvu učinil nad lůžkem znamení kříže řka: „Tato nemoc je má poslední. Děj se vůle Boží!“ Řekl, že doufá slaviti blížící se svátek Nanebevzetí Panny Marie již na nebesích. Zprvu se nezdála nemoc nebezpečnou, ale pak se dostavilo chrlení krve a horečka; studený pot se mu rozlil po těle. Dal se položit na podlahu, na niž mu prostřeli rohožku. Pak přijal svátosti umírajících s takovou vroucností, že oči všech přítomných se zalily slzami. Tázali se ho, zda-li jeho mysl není něčím neznepokojena; odpověděl: „Paratum cor meum! Hotovo je mé srdce, o Bože!“ Líbal kříž a obraz Rodičky Boží a skonal

15. srpna 1568. Jeho svátek se slaví 13. listopadu, protože jeho ostatky v Římě byly 13. listopadu přenešeny do nového chrámu při domě noviců řádu jesuitského.

MARTIN LATERNA, jesuita polský, byl r. 1592 od kacířů zabit. Památka jeho je 30. září.

ALBERT (či *Vojciech*?) PETRENIA ze Svinařeva (v Polsku) byl 20. dubna 1598 jako čtyřletý hošík od židů zavražděn. Památka jeho je 20. dubna.

MIKULÁŠ KRZYWOZANCEVICZ z Litevska, T. J., byl r. 1601 ve Stokholmě od kacířů zabit.

MICHAEL Z SZOLONY v Bosně či Djakovarský, františkán(?), byl v Ploštině od Turků zabit. Památka jeho 18. září.

ALBERT A PERGAMO, františkán z Ozory v Uhrách, byl r. 1532 od Turků zavražděn. Památka 12. srpna.

SEZNAM OBRÁZKŮ

(Římské číslice značí přílohu, arabské obrázek.)

I. Svatí patronové čeští. Mimo to klečící: Karel IV., Václav IV. a arcibiskup Jan Očko. Votivní obraz arcibiskupa Jana Očka z Vlašimi. Galerie Společnosti vlasteneckých přátel umění v Praze.

II. Sousoší sv. Jana z Mathy, sv. Felixe a sv. Ivana. Brokoff otec a syn. Karlův most v Praze.

III. Záznak sv. Filipa Benického. Andrea del Sarto. Kostel Zvěstování ve Florencii.

IV. Sv. Dominik před křížem. Fra Angelico. Museum sv. Marka ve Florencii.

V. Stigmatisace sv. Kateřiny Sienské. Fungai. Siena.

VI. Zasnoubení sv. Kateřiny Sienské. Filippi. Kostel sv. Dominika v Bologni.

VII. Sv. František z Assisi. Cimabue. Assisi.

VIII. Záznak sv. Antonína Padovského.

IX. Kázání sv. Antonína Padovského.

X. Sv. František z Assisi. 1.—4. Giotto. Assisi.

XI. Sv. Bonaventura. Zurbaran. Galerie v Drážďanech.

XII. Sv. Klára. S. Martini. Assisi.

XIII. Sv. Bonaventura a sv. Tomáš Akvinský. Zurbaran.

XIV. Sv. Klára. Z XIII. století. Kostel sv. Kláry v Assisi.

XV. Sv. Bernardin. Ronfigli. Obrazárna v Perugii.

XVI. 1.—2. Sv. Antonín Padovský. Výjevy ze života světcova. Minelli. Basilika sv. Antonína v Padově.

XVII. Adorace sv. Ludvíka, krále. Claudio. Galerie Prado v Madridě.

XVIII. Sv. Kajetán. Brokoff otec a syn. Karlův most v Praze.

XIX. Sv. Vincenc Ferrerský. Tiepolo. Benátky.

XX. 1. Sv. Tomáš Akvinský. Fra Angelico. Museum sv. Marka ve Florencii.

2. Sv. Jan Nepomucký. Maratta. Galerie Borghese v Římě.

3. Sv. František Xaverský v agonii. Maratta. Kostel del Gesù v Římě.

XXI. 1. Blah. Raimund Kapuánský. Vanni. Kostel sv. Dominika v Sieně.

2. Sv. Ludvík, král. Borgognone. Bergamo.

3. Sv. Ludvík Tolosánský. Fra Sebastiano del Piombo. S. Bartolomeo di Rialto v Benátkách.

4. Sv. Mikuláš Tolentinský. Cozzarelli. Kostel sv. Augustina v Sieně.

XXII. 1. Sv. Jan Nepomucký. Tiepoli. Benátky.

2. Blah. Anežka Česká. Myslbek. Praha.

XXIII. 1. Sv. Růžena Limská. Kostel sv. Sabiny v Římě.

2. Sv. Růžena Viterbská. Boccaccini. Akademie v Benátkách.

3. Sv. František de Pauli. Piazzeta. Obrazárna v Padově.

4. Sv. František Saleský.

XXIV. 1. Sv. Alois. Coll. Porcella v Římě.

2. Sv. Jan Nepomucký. Crespi detto lo Spagnolo. Turin.

3. Sv. Františka Římská. Bernini. Kostel světice v Římě.

4. Sv. Karel Boromejský. Mancinelli. Neapol.

XXV. Sv. Ignác z Loyoly. Brokoff otec a syn. Praha.

XXVI. 1. Sv. Stanislav Kostka. Delfini Scipione. Řím.

2. Sv. Jan Berchmans.

3. Sv. Petr Kanisius. Lamberger. Mnichov.

4. Sv. Kazimír. Dolci. Galerie Pitti ve Florencii.

XXVII. Sv. Ludvík Beltram. Zurbaran. Museum v Saviglii.

XXVIII. Sv. František Borgia. Brokoff otec a syn. Karlův most v Praze.

XXIX. Sv. Terezie Ježíšova. Bernini. S. Maria della Vittoria v Římě.

XXX. Blah. Tomáš Morus. Rubens. Galerie Prado v Madridě.

XXXI. Sv. Filip Neri.

Blah. Ludvík M. Grignon z Montfortu

ŽIVOTOPISY SVATÝCH

V POŘADÍ DĚJIN CÍRKEVNÍCH

Č Á S T Č T V R T Á

75. VÁLKA TŘICETILETÁ

Válka třicetiletá vznikla v Cechách. Podle „listu majestátního“ bylo stavům protestantským dovoleno, že směli na svých statcích stavěti protestantské chrámy. Ale protestantští stavové vystavěli kostel v Broumově na statku opata broumovského a kostel v Hrobech na statku arcibiskupa pražského. Na rozkaz císaře Matyáše měl býti kostel broumovský zavřen a kostel hrobský stržen. Tu se vzbouřili stavové proti císaři, jako by rušil jejich svobodu. Za této vzpoury, dne 10. listopadu 1617, zabili protestanté v Ústí nad Labem katolického kněze, jehož tělo vyhodili s okna „zkuchavše ho hrozně, takže se na něm do 200 ran spatřovalo.“ (Arnošt Denis: Konec samostatnosti české.) Stavové se rozhodli násilím odstraniti přední královské úředníky a hlavní své odpůrce, Viléma Slavatu a Jaroslava Mar-

tinice. Ozbrojeni vnikli na hrad pražský a vyhodili Slavatu, Martinice i písaře Fabricia oknem do příkopu hradního, 28 loket hlubokého. Ale všichni tři zachovali svůj život, ač po nich bylo ještě stříleno. Takto dne 23. května 1618 začala revoluce stavů českých proti Habsburkům; tím činem začala válka třicetiletá. Hlavním strůjcem odboje byl Jindřich Matyáš hrabě Thurn. Thurn byl dobrodruh italského původu, neschopný vojévůdce. Česky dobře neuměl. Slavata při pádu s okna vzýval Matku Boží o pomoc. A když Thurn viděl, že Slavata celkem šťastně dopadl, řekl v německé řeči: „Sie hat ihm doch geholfen“, t. j. „Ona mu přece pomohla“.

Protestanté ihned zvolili ze sebe vládu 30 direktorů či správců země, sbírali vojsko, vypověděli arcibiskupa i jesuity ze země a podniknuvše výpravu do okolních zemí, dostali ve svou moc Moravu,

Slezsko a Lužici. Všude pronásledovali katolíky a města, jež zůstala věrna králi (Plzeň, České Budějovice), zabírajíce jmění katolíků, kteří se s nimi nechťeli spolčiti, a vypovídajíce je. („Je v tom jistě kus ironie osudu, že s konfiskacemi statků politicko-náboženských odpůrců a s vypovídáním jich ze země počali právě protestantští stavové... Prvními emigranty českými v této době byli čeští pánové katoličtí.“ Tak praví historik Dr. Chaloupecký. Vypovídací a konfiskační politika se českým stavům zle vyplatila. Vítězný král použil proti nim metody, jaké oni dříve proti katolíkům byli použili). - Zatím zemřel císař Matyáš a po něm nastoupil Ferdinand II. (1619-1637). Ačkoliv tento byl již za živobytí Matyášova od českých stavů přijat za českého krále a ačkoliv byl dne 29. června 1617 od arcibiskupa Jana Lohela v Praze korunován, odbojníci ho zbavili trůnu vědouce, že je víře katolické věrně oddán. Zvolili králem českým Fridricha, kurfirsta z Falce, který byl náboženství kalvínského a který český neuměl.

Fridrich, zvolený českým králem, přijel do Prahy, proměnil chrám svatého Víta v modlitebnu kalvínskou a dal si ve zrušené této svatyni od administrátora protestantské konsistoře vsaditi na hlavu svatováclavskou korunu. Pomocníkem jeho byl kalvínský kazatel Abraham Skultét. Ten bořil oltáře, ničil sochy, obrazy, ostatky svatých, pálił drahocenná roucha, až se nad tím luteráni pohoršovali. Co náboženský duch lidu českého, co vzácného a uměleckého Karel IV. vy-

tvořil, bylo tehdy z velké části zničeno a rozkradeno. Všichni Čechové měli se státı kalvíny a všechny kostely měly býti podobně zrušeny. Toho však Fridrich provéstı nemohl, neboť vládl v Čechách jenom přes jednu zimu. Proto se mu říká „zimní král“. V tu dobu, dne 17. března 1620, byl v Olomouci umučen Jan Sárkander.

Ferdinand II. se spojil se saským kurfirstem Janem Jiřím a s bavorským vévodou Maxmiliánem a zvítězil dne 8. listopadu 1620 na Bílé Hoře nad králem Fridrichem. Fridrich v čas boje hodoval na hradě pražském. Když přišli poslové se vzkazem: „Probůh zadržte! Přijďte k vojsku a dodejte mu odvahy!“ král jako by neslyšel. Teprve po obědě sedl na kůň a s 500 rejthary ujížděl přes Pohořelec na bojiště. Ale už bylo pozdě. Když viděl, že bitva je prohrána, vzal ženu a děti a ujel z vydešené Prahy. Jeho příkladu následovali generálové a úředníci. Dvořané chtěli odvéztı i korunu svatováclavskou. Ale Pražané jim v tom zabránili. Rozkazeny lid proklínal Fridricha i cizince, kteří českou šlechtu štváli k odboji, ale po porážce utekli.

Dne 13. listopadu, tedy už 5 dní po bitvě na Bílé Hoře poslali vinníci císaři Ferdinandovi revers, ve kterém vyznávají, že „jim srdečně líto jest, že se proti Jeho milosti císařské jakožto našemu pořádnému, poslušnému, korunovanému, pomazanému, lehenskému králi a pánu pozdvihli“, zřikají se Fridricha, přísahají Ferdinandu II. věrnost a poddanost. Na to následují podpisy a pečete 201 českých

rebelantů, mezi nimi Václava z Roupova, Václava Budovce, Haranta z Polžic a j. Hlavní vinníci a původcové vzpoury byli v Čechách potrestáni smrtí. Dne 4. června 1621 bylo na Staroměstském náměstí sřato 27 vinníků, a to 3 páni, 7 rytířů a 17 měřtanů. Z nich bylo 9 nebo 10 Němců, ostatní byli Čechové. Jeden byl katolík Diviš Černín z Chudenic, ostatní byli nekatolíci. Odsouzeni byli všichni pro politickou vzpouru, nikoliv pro náboženství. O nějakém mučednictví za víru nemůže býti řeči. Nelze vinit Církev ze spoluviny na trestu. Čechy krvácely za protestantismus, za německý protestantismus. Ostatní vinníci byli potrestáni žalářem a zřátou majetku. V Čechách bylo zabaveno pro královskou komoru 491 panství, na Moravě 131 panství. Na Moravě byla 24 pánům k smrti odsouzeným udělena milost a byli potrestáni na majetku a vězením. Také města byla za účast v odboji trestána zabavením majetku, vyjma České Budějovice a Plzeň, kterážto města zachovala věrnost králi Ferdinandovi. Majestát Rudolfov byl zrušen a katolický řád byl opět zaveden. Nadvládě protestantů byl učiněn konec a tím byl zachován český národ při své národnosti; neboť s protestantstvím se řílila v Čechách germanisace.

Vítězstvím Ferdinandovým na Bílé Hoře válka skončena nebyla. Dánský král Kristian IV. a jiní odpůrci Ferdinandovi se ujali Fridricha, ale byli od vojsk císařských, jimž veleli vojevůdci Tilly a Valdštejn, poraženi. Tohoto vítězství užil Ferdinand II. a vydal r. 1629 tak zvaný

„restituční edikt“, jímž velel, aby evangelici vydali církevní statky, jež byli katolíkům odňali. Ale protestanté neměli k tomu chuti. Jim pomáhali v odporu švédský král Gustav Adolf a kardinál Richelieu, ministr francouzského krále Ludvíka XIII., jenž podporoval nepřátele Ferdinandovy z politických příčin. Bylo bojováno se střídavým štěstím válečným, ale v celku drželi vrch Švédové. Ti plenili celou střední Evropu, v Čechách byli šestkrát, a to pod vůdci Bannerem (1631, 1634, 1639), pod Torstensonem (1643), pod Vranglem (1647) a pod Königsmarkem (1648). Válka třicetiletá vyžádala si v Evropě miliony lidských životů mečem, hladem, morem; zničila 1976 hradů a zámků, 1629 měst, 18.210 vesnic. - Vpády Švédů do Čech byly tak hrozné, že v žádných dosud válkách nebylo tolik českých měst a vesnic vydrancováno a spáleno, nebylo nikdy tolik lidí pobito, jako v té válce. Kde před válkou se čítalo obyvatelů do set, tam zůstalo po válce jen několik desítek. Švédové zvláště chytali a zabíjeli katolické kněze, hanobili kostely. Bída lidu byla tak velká, že se nedostávalo ani oděvu ani chleba. Vzácné rukopisy, knihy, sochy a j. byly odváženy do ciziny.

Při posledním útoku Švédů na Prahu roku 1648 vyznamenal se jako statečný vůdce studentů a měřtanů jesuita Jiří Plachý z Horřova Týna.

Císař Ferdinand III. (1637-1657) byl ochoten k miru. Mír byl smluven roku 1648 ve Vestfalsku. Tímto mírem byl potvrzen náboženský mír augšburský

z r. 1555 a rozšířen i na kalvíny (reformované), takže v Německu byla pak tři vyznání na roveň postavená: katolické, luteránské a reformované. Restituční edikt z r. 1629 byl zrušen a místo něho byl prohlášen 1. leden 1624 za rok normální pro držení církevních statků, t. j. každému má býti ponechán statek, měl-li jej dne 1. ledna 1624. Tímtež ustanovením obmezeno bylo i právo reformační. Mírem tím byla udělena panovníkům moc, libovolně předpisovati svým poddaným, jaké náboženství mají vyznávat, dle zásady: *Cuius regio, illius religio*, t. j. čím je země, toho náboženství dlužno vyznávat. Této moci zneužívali zvláště protestantští panovníci. Ale i katoličtí činili někdy podobně.

76. OBNOVA KATOLICKÉHO NÁBOŽENSTVÍ V ZEMÍCH ČESKÝCH

Ferdinand II. (1619-1637) zvítězil na Bílé Hoře, zavedl do země katolický řád. Arcibiskup Jan Lohel se vrátil do Prahy; nákladem královské komory opravil chrám sv. Víta a znovu jej vysvětil. Také jesuité se vrátili a Ferdinand II. jim odevzdal universitu Karlovu i dozor na všechny městské školy. K rychlému obnovení náboženství katolického rozhodl se Ferdinand ve všech svých zemích použití zákona, kterýž ve svůj prospěch si vymysleli protestanté: „Čí vláda, toho i víra.“ Chtěl mítí ve své zemi jenom

katolíky, aby zamezil další pokusy odboje, protože protestanté stále se spojovali s jeho odpůrci. Nařídil, aby všechen lid po městech i vesnicích přijal víru katolickou; o té měli lid napřed poučovati katoličtí kněží. Kazatelé však protestantští, nechtěli-li se vrátiti do Církve katolické, musili opustiti zemi. Roku 1627 císař vydal všeobecný zákon, aby i šlechtici a rytířové buď se stali katolíky nebo aby vyprodavše statky své, ze země se vystěhovali. Prohlásil, že nekatolíků v zemi trpěti nebude. Tehdy se vystěhovalo 36 tisíc rodin z Čech; ostatní stali se pozemnáhlí katolíky. Mezi vyhnanými nebyli pouze Čechové, ale i Němci. Tehdy vystěhoval se do Polska i Amos Komenský, nejučenější senior Bratrské jednoty (zemřel v Amsterdamě r. 1671). Někteří z protestantů chtějící zachovati jmění a zůstatí ve vlasti, dovedli skrývati svou víru, i když se snad na oko stali katolíky.

Pražský arcibiskup *Arnošt Harrach* (1623-1667) zavolał do své diecése řád paulánů, theatinů, piaristů, karmelitánek a uršulínek; založil kněžský seminář; protože byl velký nedostatek domácích kněží katolických, byli povoláni do českých zemí kněží z Polska; jednotlivým farářům bylo přiděleno i více far. Také řeholníci spravovali farnosti. Podobně jako Harrach vedl si na Moravě olomoucký biskup kardinál *Dietrichstein* (1599-1636). Ten zřídil koleje jesuitské ve Znojmě, v Jihlavě a v Kroměříži, pak kněžský seminář v Olomouci; zavolał piaristy a jiné řády do diecése a založil kolegiální

kapitolu v Mikulově roku 1625. - Později byla založena nová biskupství, roku 1656 v Litoměřicích, roku 1664 v Hradci Králové. (Biskupství v Českých Budějovicích bylo zřízeno roku 1786; Olomouc byl roku 1777 povýšen na arcibiskupství a v Brně bylo v témž roku zřízeno biskupství.)

Kde lid nechtěl přijmouti katolického faráře nebo poslouchati jeho kázání, tam dle rozkazu císařova zakročilo vojsko. Pověsti o „lichtensteinských dragonádách“ jsou upřílišené. Nebudíž zapomínáno, že krutá nařízení nedávala Církev, nýbrž vídeňská vláda. Ovšem, dá se mysliti, že vojsko často překročilo slušnou míru. Ale za přehmaty není Církev odpovědna. Zlomyslnici pomlouvali misionáře. Jesuita Dr. Taubner napsal roku 1628 svému příteli list tohoto znění: „Hrozně jsme tu rozkřičeni od predikantů (t. j. od protestantských kazatelů) ... že prý kleštěmi otvíráme ústa k přijímání a cpeme do úst svatou hostii, že prý holemi, železem, pouty, žalářem a smrtí nutíme k Církvi katolické ... My jsme (však) způsobem co nejlaskavějším s každým jednali ...“ Arcibiskup Harrach kladl hlavní důraz na konání misí a na dobrovolný návrat k Církvi. Misie konali řeholníci, zvláště jesuité. Misionáři chodili neúnavně po městech a vesnicích, kázali v chrámech i po domech, odníмали lidu bludařské knihy, dávali mu knihy pravověrné, obnovovali pouti a bratrstva, zvláště mariánská, šířili úctu k zemským patronům a zvláště také k Janu Nepomuckému. Knihy, které misionáři, na př. jesuita

Koniáš lidu odebrali, byly knihy bezcenné, plné nechutných náboženských hádek. „Jesuité a jiní misionáři ničili v Čechách české knihy staršího původu, nejvíc chatrné plody náboženské zhyralosti ... odníмали je lidu, aby se jimi ve víře nemátli“, praví Václav Vladivoj Tomek, Dějiny království českého, str. 301. Byly to knihy nejen české, ale i latinské a německé; knihy však památné, byť bludařské, ukládali do knihoven, a takto nám zachovali všechny vzácnější knihy i rukopisy tehdejší doby, i spisy Husovy. Jesuita Václav Steyer založil „Dědictví Svatováclavské“ na vydávání dobrých českých knih. Jesuita Bohuslav Balbín († 1688) proslavil se jako pěstitel českých dějin a jako vlastenec, Tomáš Pešina z Čechorodu († 1680) jako vlastenecký spisovatel. „Sympatie naše k protestantským Čechům předbělohorským buďtež sebe větší, uznati musíme, že kdyby nebyli noví duchovní vůdcové nového národa, to jest katoličtí kněží, řádoví i světští, hlídali a rozplameňovali plamen české naděje, víry a lásky - bylo by po nás veta.“ (Dr. Josef Pekař v Národních Listech ze dne 17. června 1920.)

Tak se český lid vrátil ke svatováclavské víře. „Národ v celku se vrátil k starému náboženství, povrchně sice s počátku, ale dosti brzo také upřímně a opravdově a nabyt tím při vši jinak hmotné i duchovní bídě - útěchy srdce a mravního posílení potřebného k novému, budoucímu probuzení.“ (Václav Vl. Tomek, Dějiny království českého strana 359.)

77. SPORY O ČLÁNKY VÍRY MEZI KATOLÍKY. JANSE- NISMUS

Kornelius Jansen, profesor v Lovani († 1638) upíral člověku po pádu svobodu vůle. Lidskou vůli prý určuje buď tělesná žádostivost (*delectatio carnalis*) nebo milost Boží (*delectatio coelestis*) podle toho, která z obou je mocnější; lidská vůle pak dle toho jedná. Jansenisté chtějící povznést mravnost, učili přísnému rigorismu; prohlašovali každý skutek, který nevychází z dokonalé lásky k Bohu, za hřích, nepřipouštěli ke svátostem člověka, u něhož převládala tělesná žádostivost. - Papež Innocenc X. zavrhl tyto bludné názory bullou z roku 1653: „*Cum occasione*“. Hlavním střediskem jansenistů byl cisterciácký klášter jeptišek Port Royal u Paříže, hlavními rozšiřovateli byli Antonín Arnold, sorbonský doktor († 1694) a jeho sestra Angelika, abatyše řečeného kláštera. Jansenismus jako odpor proti Stolicí apoštolské měl neblahý vliv na poměry církevní. V Utrechtu způsobili jansenisté skutečný rozkol, který podnes trvá. V novější době se tam sprátelili se starokatolíky.

Paschasius Quesnel, oratorián († 1719), šířil ve svém díle „*Mravní úvahy o Novém Zákoně*“ bludné názory jansenistické. Papež Klement XI. je zavrhl r. 1713 bullou: „*Unigenitus*.“ Část francouzského duchovenstva přijala bullu (*acceptanti*), část ji nepřijala (*appellanti*). Tito

poslední odůvodňovali svůj odpor smyšlenými zázraky, jež prý se udály na hrobě appellanta Františka z Paříže († 1717). Protože na hrobě Františkově se zmítali křečemi a v tom stavu tupili bullu, bývají nazýváni „křečovnici“.

78. NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT. VĚDA A UMĚNÍ

Nábožensko-mravní život v této době poklesl, když tak zvaní reformátoři roznitili náboženskou revoluci; po sněmu Tridentském se však opět vzkřísil. Novotáři způsobili mnoho válek, a války tyto, zvláště třicetiletá, působily zhoубně na náboženství a na mravy. Velká surovost a nemravnost se rozmohla. Teprve po míru vestfálském učinila nábožensko-mravní obnova ve střední Evropě potěšitelný pokrok. Církev užila svého vlivu ku zdokonalení věřících a dodělala se celkem dobrých úspěchů. Svědčí o tom velký zástup světců.

Na sněmu Tridentském byly vydány předpisy o službách Božích, o kázání a o křesťanském vyučování. Přijímání pod obojí způsobou se udrželo v Čechách až do roku 1622; tehdy bylo omezeno na kostely pod Týnem a u sv. Jindřicha, roku následujícího pak i tam bylo zrušeno. - Nové *svátky* byly zavedeny: Jména Panny Marie, od papeže Innocence XI. po vítězství nad Turky u Vídně (1683); svátek sv. růžence byl roku 1716 ve veškeré Církvi rozšířen; svátek Jména Ježíš zavedl papež Innocenc XIII. r. 1721. Počet

zasvěcených svátků byl na žádost Marie Terezie r. 1749 zmenšen.

Studium bohoslovecké učinilo zdárný pokrok. Mimoděk k tomu napomáhalo studium humanismu, též vynález knihtiskařství; i sama reformace vyžadovala obrany. Noví řádové, jesuité, oratoriáni a maurini závodili v ušlechtilé snaze. *Výklady Pisma svatého* napsali Maldonat T. J. († 1583), Kornelius a Lapide T. J. († 1637), Aug. Calmet O. s. B. († 1757). Spisy sv. Otců vydali Mabillon († 1708), Ruinart. - V *dogmatice* vynikli: Melchior Canus, dominikán († 1560), jenž napsal dílo „*Loci theologici*“, a Dionysius Petavius T. J., doktor pařížský († 1652) nazývaný „jesuitským orlem“, jenž napsal dílo dogmaticko-historické s názvem „*Dogmata theologica*“. Ve scholastické filosofii vynikli Suarez T. J. († 1617), Natalis Alexander O. s. B. († 1724) a Vavřinec Berti. Apologeta Robert Bellarmin T. J., kardinál, jenž se vyznamenával přisným životem († 17. září 1621), napsal slavné dílo: *Disputationes*. Jiní apologeté jsou Bossuet († 1704), Lamy († 1712).

V *mravouce* psali důkladná díla Reginald († 1623), Leon Lessius († 1623), Tom. Sanchez († 1610) a Heřman Busenbaum († 1668). Proti jansenistům napsal Alfons Liguori († 1787) své dílo: *Theologia moralis*. V *mystice* Ludvík Bloisius († 1566), Ludvík z Granady († 1588), Jan od Kříže († 1591), Terezie († 1582), Alfons Rodriguez († 1616), František Saleský († 1622), Alfons Liguori († 1787).

Vyhlášenými *řečníky* byli biskup Bossuet († 1704), Bourdaloue T. J. († 1704),

oratorián Masillon († 1742), Abraham a Sancta Clara († 1709). - Kartusián Vavřinec Surius v Kolíně († 1578) dal svými: „*Vitae Sanctorum*“ podnět k velkolepému dílu bollandistů. Plán sestavil Heribert Rosweid († 1629). Řád jesuitský svěřil tento úkol Janu van Bollandovi, po němž „*Acta Sanctorum*“ nazývají se dílem „*Bollandistů*“. Bolland († 1665) podporoval jeho žák Henschen († 1639) a Daniel z Papenbrocku († po roku 1659). Všeobecný církevní dějepis zpracovali Tillemont († 1698), Fleury († 1734).

V umění *stavitelském* zavládl sloh *renaissanční*. Vynikli Rafael Santi († 1520), Michael Buonarrotti († 1564), který zbudoval velechrám sv. Petra v Římě. Na místo renaissančního slohu nastoupil pak sloh *barokní* (jesuitský); tento sloh užívá forem antických a přehání ve všech tvarech. Ale je slohem plným nádhery, malebnosti a svaté radosti, pravým opakem zasmušilých modlitebensektářských. V tomto slohu je zbudován na př. chrám sv. Mikuláše v Praze. Mistry tohoto slohu v Čechách byli Krištof a Kilian Dinzenhoferové, malíři Karel Škreta a Petr Brandl. Sloh barokový se pak zvrhl v rokokový a copařský. Tu na místě pravidla a rytmu nastoupila libovůle.

O umění *malířském a sochařském* poručil sněm Tridentský (sess. XXV): „*Omnis lascivia vitetur!*“ Tu vynikli mistři Tizian († 1576), Rembrandt († 1669); v Italii: Rafael Santi († 1520), Coreggio († 1534), Guido Reni († 1642), Carlo Dolci († 1686), Sassoferrato († 1685);

ve Španělsku Velasquaz de Silva († 1660), Bartol. Murillo († 1682), v Belgii Petr Rubens († 1640), Antonio van Dyck († 1641), v Německu Sandrart († 1688), Albrecht Dürer († 1528), v Čechách Karel Škréta z Prahy († 1674). - V básnictví vynikli Torquato Tasso († 1595), jenž napsal „Osvobozený Jerusalems“, Lope de Vega († 1635), Calderon de la Barca († 1687), kteřížto oba psali náboženská dramata, Bedřich Spee T. J. († 1635).

Také hudba církevní byla předmětem porady sněmu Tridentského; sněm se snažil ji očistiti ode všeho světského a nedůstojného. Komisi byly předloženy tři mše ku schválení, mezi nimiž je známá „Missa Papae Marcelli“. Autor její Jan Pierluigi Praenestrinus (či Palestrina), jenž zemřel dne 2. února 1594 jako kapelník při velechrámě sv. Petra v Římě, si dobyt nesmrtelné zásluhy o kostelní hudbu. Jeho skladby vyhovují požadavkům koncilu dokonale. Kromě Palestriny vynikli: Orlando de Lasso z Belgie († 1594), pak žák Palestrinův Nanini († 1607), Řehoř Allegri († 1632), Vecchi († 1604), Alex. Scarlatti († 1725), Ant. Lotti († 1740), Pergolese († kolem roku 1736), Řehoř Aichinger († 1628), Josef Fux z Vídne († 1741).

79. PAPEŽOVÉ XVII. STOLETÍ

Klement VIII. zemřel r. 1605. Po krátké vládě Lva XI. nastoupil:

Pavel V. (1605-1621) vydal klatbu na dožate benátského a interdikt na republiku Benátskou, že vydala zákony právu

církevnímu odporující. (Interdikt ten byl poslední, jímž bylo stiženo celé území.) Ale Benátčané, majíce rádcem servitu Pavla Sarpiho, zapřísáhlého odpůrce apoštolské Stolice, prohlásili interdikt za neplatný a vyhnali jezuity, theatiny a kapucíny ze země. Sarpiovi pomocníci byli Marek Antonín de Dominis, bývalý biskup spalatský, a Edmund Richer, syndik na universitě pařížské († 1631). Všichni tři útočili na primát apoštolské Stolice. Richer na nátlak kardinála Richelieua odvolal své nauky. Práv církevních hájili Bellarmin a Baronius, ale Pavlovi V. nezbylo, než odvolati interdikt nad Benátskem. - Pavel V. uložil r. 1611 mlčení v theologickém sporu jesuitů a dominikánů o vztahu milosti Boží na vůli lidskou a zapověděl, aby nebyla vydána kniha o té věci bez svolení apoštolské Stolice. - Pavel V. mluvil málo, ale pracoval horlivě o nápravě duchovenstva. Skončil dne 28. ledna 1621 svůj svatý a činný život.

ŘEHOŘ XV. (1621-1623) nařídil, aby volba papeže se dala tajnými hlasovacími listky. Vládl krátce, ale velkolepě, „weltumfassend“, dí Ranke v *Geschichte der Päpste*.

URBAN VIII. (1623-1644) vydal nařízení o kázni církevní, o kanonisaci svatých a o obřadech; opravil liturgické knihy; udělil kardinálům titul „eminence“, uvěznil Marka Antonína de Dominis, přívržence Sarpiho. Také zavrhl r. 1642 bullou „In eminenti“ knihu „Augustinus“, ve které Jansen vykládaje učení sv. Augustina v duchu Kalvínově upíral člo-

věku svobodnou vůli. Bludné názory Jansenovy byly shrnuty v pět vět a předloženy papežské censeře.

INNOCENC X. (1644-1655) zavrhl r. 1653 bullou „Cum occasione“ oněch pět vět jansenistických. Přátelé Jansenovi se nechtěli podrobiti rozsudku papežskému, vymlouvajíce se, že oněch pět vět je sice kacířských a tudíž právem zavrženo, ale že nejsou v tom smyslu v knize Jansenově (quaestio juris a quaestio facti). Innocenc X. se ohradil - ale marně - proti míru Vestfalskému.

ALEXANDER VII. (1655-1667) potrestal klášter jeptišek Port Royal de Champs, jenž byl středem činnosti jansenistů. Odňal klášteru právo přibírat novicky a dal uvězniti tvrdošíjně. Takto byl ve sporu tom učiněn prozatím konec. - V té době vznikl spor mezi apoštolskou Stolicí a mezi francouzským králem Ludvíkem XIV. (1643-1715). Ten obsadil papežské území Avignonské. Po papežích Klementu IX. (1667-1670) a Klementu X. (1670-1676), kteří oba byli velmi dobrotiví, nastoupil papež *Innocenc XI.* (1676-1689). Tehdy vznikl ve Francii spor o tak zv. „Regalia“. Král zabíral příjmy uprázdněných biskupství a osoboval si jiná práva. Papež se proti tomu ohradil. Biskupové r. 1682 v Paříži shromáždění souhlasili s králem a radili Ludvíkovi, aby svolal všeobecný sněm duchovenstva. Ludvík tak učinil. Na všeobecném sněmu duchovenstva r. 1682 byly vládním nátlakem usneseny čtyři články pod názvem „svobod gallikánských“. Jsou tyto: 1. Papeži náleží moc

pouze ve věcech duchovních, nikoliv ve věcech časných a občanských. 2. Podle usnesení v Kostnici učiněného je všeobecný sněm nad papežem. 3. Pravidla a zvyky v církvi francouzské ode dávna přijaté mají dále platnost. 4. Ve věcech víry má papež největší váhu, ale jeho výrok není nezvratný (irreformabile judicium), leč přistoupí-li k němu souhlas církeve.

Stolec apoštolský se ohradil proti těmto deklaracím, jichž hájil biskup Bossuet. Bossuet je otcem liberální theologie, která papeži nohy libá, ale ruce mu svazuje (Kryštof III. 516). - Jiný spor o „právo asyly“. Domy vyslanců cizích knížat v Římě požívaly práva asyly. Časem se právo toto rozšířilo i na sousední domy a vyskytly se mnohé nešvary: domy cizích vyslanců staly se mnohdy útočištěm zločinců. Papež Innocenc XI. zrušil právo asyly. Všichni panovníci byli s tím opatřením srozuměni, jediný Ludvík XIV. protestoval a obsadil území Avignonské. Innocenc XI. zemřel dne 12. srpna 1689. Papež Benedikt XIV. ho chtěl prohlásiti za svatého, ale Francie tomu zabránila.

Po Alexandru VIII. (1689-1691) nastoupil vládu papež *Innocenc XII.* (1691-1700) jenž dosáhl míru s Francií; neboť Ludvík XIV. byl zrušil čtyři články gallikánské.

80. C Í R K E V V Ý C H O D N Í, Ř E C K Á

Církev východní, řecká, vždy uznávala vrchní moc patriarchy cařihradského.

Kromě něho byli ještě tři patriarchové: alexandrijský, antiochijský a jerusalémský. Prvním mezi nimi byl cařihradský; potvrzoval a světil ostatní. Sám býval volen od desíti biskupů z okolí cařihradského. Požíval velké autority, kteréž hájil klatbou církevní.

Církev východní uznává jako prameny víry: Písmo svaté, podání a sedm prvních všeobecných sněmů církevních. Písmo svaté dle libovůle vykládati není dovoleno; právo to náleží patriarchovi a synodě. Obsah víry je vyznačen v knize, kterou napsal Petr Mogila, biskup kyjevský, a kterou r. 1643 na synodě cařihradské potvrdil cařihradský patriarcha Parthenius. Kniha má název: „Pravoslavnoje ispovědanije“, t. j. pravoslavné vyznání církve všeobecné, apoštolské, východní. Dle této knihy liší se církev východní od církve římsko-katolické takto:

Vyznavači východní církve 1.) popírají, že sv. Duch vychází od Syna; 2.) neuznávají primát papežův; 3.) učí, že manželství může za příčinou spáchaného cizoložství býti rozloučeno; 4.) uznávají jen sedm prvních všeobecných sněmů církevních. - Pokud se týká obřadů mají větší počet svátků a přísnější posty, udělují křest ponořováním, ihned biřmují novokřtěnce, rozdávají Svátost oltářní pod obou způsoby, ve chlebě kvašeném, netrpí soch, ale milují malby obrazů na stěně, vysvěcují muže ženaté na kněžství; vysvěceným však a ovdovělým nedovolují více se ženiti. Řeholníci jejich žijí dle řehole sv. Basilia v celibátě; z mniichů vybírají se biskupové.

Protestanté se pokusili získati církev východní. Melancton poslal r. 1559 své vyznání patriarchu Josafatovi II. do Cařihradu. Avšak nedostal ani odpovědi. Cařihradský patriarcha Cyril Lukaris (1621 až 1638) nadržoval sice kalvincům a napsal vyznání, ve kterém bylo kalvinské učení o Večeři Páně a o předurčení. Ale ostatní biskupové ho sesadili, a když různými piklemi opět získal svou hodnost, byl na rozkaz carův provazem uškrten. Aby se odchylka od víry vícekrát neopakovala a aby nauka byla přesně vytčena, bylo tehdy přijato vyznání Mogilovo.

Ani katolíci neměli úspěchu ve snahách unionistických. Řehoř XIII. založil sice řeckou kolej v Římě, aby řečtí alumnové šířili nauku katolickou ve svém domově. Tomutěž účelu napomáhal ústav de propaganda fide. Řek Leo Allatius († 1669), kustos vatikánské knihovny, dokazoval, že v podstatných věcech věrouky není rozdílu. Ale tyto snahy neměly žádoucího výsledku. Patriarcha cařihradský dle starého zvyku vyobcoval každou první neděli postní vedle jiných kacířů i latiníky. Ostatně ani nyní není lépe. Řekové prohlašují, že by byli ochotni přimouti latiníky do církve, kdyby papež kajícíně vstoupil do církve východní...

81. CÍRKEV PRAVOSLAVNÁ V R U S K U

Rusové přijavše víru Kristovu, byli všichni katolíky řeckého obřadu; církevně obcovali s apoštolskou Stolicí v Římě.

Ano, kyjevský velkokníže Izjaslav (1054 až 1078) učinil svou zemi papežským lénem. I když pověstný Michael Caerularius způsobil r. 1054 v Cařihradě neblahý rozkol, Rusové zůstali spojeni s Římem. Teprve kyjevský metropolita Nikefor (1104-1121) šířil řecký rozkol v ruské církvi. Ale pásky s Římem byly opět a opět navazovány. Metropolité, kteří měli sídlo zprvu v Kyjevě, poté ve Vladiměři (r. 1299) a posléze v Moskvě (r. 1307), neprotivili se shodě s Římem; na příklad Petr, jenž první sídlil v Moskvě, pak Alexej († 1378) a Cyprian († 1406). Pletichami patriarchů cařihradských a úsilím ruských velkoknížat se rozkol rozmáhal. Na sněmu florencském (1439) byla církevní jednota s Římem obnovena, Rus se stala katolickou; metropolita Isidor, jenž o jednotu usiloval, byl jmenován kardinálem. Ale nedlouho trvala tato jednota. Isidorovi bylo se uchýliti do Říma. Mohamedáni dobyli r. 1453 Cařihradu a rozkol zvítězil nadobro.

Metropolité moskevští upadali v područí ruských velkoknížat. *Ivan III. Vasiljevič* (1462-1505), jenž svrhl mongolské jářmo, zmocnil se vrchní moci ve věcech církevních. *Ivan IV. Hrozný* (1533-1584), první car, byl od metropolity Makaria korunován. Tehdy byl poslán na Rus jesuita Antonín Possevin, aby zprostředkoval unii; ale bez výsledku. *Feodor* (1584-1598), poslední z rodu Rurikovců, dosáhl od cařihradského patriarchy Jeremiáše r. 1588 prosbou a penězi výsady, aby Rusové si mohli voliti vlastního patriarchu tak, aby od cařihrad-

ského patriarchy byl pouze potvrzován a aby mu odváděl poplatky. Tak se stal Job prvním patriarchou ruským a záležitost ta byla r. 1589 na sněmu cařihradském schválena. *Alexej Michailovič* (1645 až 1676) zrušil poslední zbytek závislosti ruského patriarchy: už nebylo třeba žádat do Cařihradu o potvrzení. *Petr I.* (1679-1725) zrušil r. 1721 ruský patriarchát v Moskvě a založil „*svatý synod*“, sestávající z biskupů, duchovních a laiků v Petrohradě. Hlavou sboru toho byl car. Za cara Petra I. musil každý člen synodu přísahati: „Vyznávám a přísahou ujišťuji, že nejvyšší soudcem tohoto sboru jest car, náš nejmilostivější pán.“ Ba v jistých případech i zpověď měla se carovi vyzraditi, když totiž někdo se zpovídal, že zamýšlí zradu nebo povstání proti caru. Carové se pokládali za hlavu pravoslavné církve. Car Alexander II. prohlásil po návrhu synody biskupa Tichona z Voroněže († 1783) za svatého a položil svátek jeho na den 13. srpna. Cařihradský patriarcha Jeremiáš III. schválil i instituci synodu! Vyznání Petra Mogily zůstalo v platnosti. Poslední patriarcha Adrian je stvrdil. Car Petr volal učence na Rus, otvíral školy, zmenšil počet svátků a obřadů; dal svobodu různým sektám. Jen sjednocenou církev měl v nenávisti; církvi řeckoslovanské katolické nastaly hrozné časy. R. 1705 zavítal car Petr I., úhlavní nepřítel unie, jako spojenec a host polského krále Augusta II. do Polocka a vlastní rukou zabil v chrámu unitského kněze Theofana Kolběčinského a dal upáliti tři katolické basilány.

V církvi ruské vzniklo mnoho sekt. Moskevský patriarcha Nikon chtěl roku 1666 opravit chyby, jež se nedbalostí opisovačů vloudily do knih Písma svatého, a vydal opravené Písmo. Avšak někteří volali, že text Písma se porušil a s Písmem i víra. Nikonovy svátosti prý nemají platnosti. Odtrhli se od Nikona. Služí „rozkolníci“, sami sebe nazývají „starověrci“. Zavedli přísnější posty, dělají kříž jiným způsobem (dvěma prsty), zpívají Alleluja pouze dvakrát, neslaví Eucharistii v pěti, nýbrž v 7 chlebech, znovu křtí ty z pravoslavných, kdož se k nim přidávají. Car Petr je zprvu pronásledoval; ale když se počali dopouštět sebevraždy, nechal je v pokoji.

Rozkolníci jsou buď „Popovci“ nebo „Bezpopovci“. *Popovci* uznávají potřebu a autoritu popů. Mezi nimi jsou tak zvaní jedinověřci; ti uznali autoritu pravoslavné církve; za to jim oficiální církev dovolila používat liturgických knih starého obřadu (neopravených). Peremazanci znovu křížem mažou a ordinují kněze, kdož se k nim přidají; Vetkovci znovu křtí ty, kdož k nim přistupují. Černobolci očekávají brzký konec světa a „vědi“, kdy bude soudný den. Diakonovci mají své zvláštní obřady. - *Bezpopovci* praví, že popů netřeba. K nim náležejí: molokáni, kteří zavrhnou všechny svátosti a požívají mléka (moloko), i když je půst. Duchoborci (pneumatomachoj) zamítají Trojici a Písmo svaté; vlastně už ani nejsou křesťany. Duchovidci praví, že mají nadpřirozená vidění. Jiní posléze praví, že je třeba zachovávat židovské předpisy.

82. CÍRKEV SJEDNOCENÁ. RU- SÍNI UNITÉ V POLSKU A V RA- KOUSKU

Kníže *Gedymin* (1315-1337) vyrvál Mongolům území od nich obsazená a stal se králem „Litevska a mnohých Rusů“. Pomýšlel na znovuzřízení metropolitického sídla v Kijevě. Jagellonec *Vladislav II.* spojil Litevsko s Polskem r. 1386 a přivedl Litvany k víře katolické. Roku 1458 bylo sídlo metropolitní v Kyjevě se souhlasem papeže Pia II. znovu zřízeno. Spolu byla založena tato biskupská sídla: Polock, Vladiměř, Brest, Luck, Chelm, Turov, Smolensk, Přemysl, Halič (Lvov). První metropolitě, na př. Řehoř, zachovali spojení s Římem. Ale již Jonáš II. zabředl r. 1520 v rozkol. A od té doby rostl počet schismatiků, unie přicházela v zapomnutí. Polští králové, zaneprázdnění válkami, neměli kdy unii podporovati.

Teprve za polského krále *Sigmunda III.* (1587-1632) nastal obrat. Jesuité otevřeli školu ve Vilně. Kyjevský metropolita Michael Rahoza († 1599), slaboch, ale dobrosrdečný, konal r. 1590 porady s kněžstvem o unii s Římem; konal roku 1595 synodu v Brestu a vyslal posly do Říma za příčinou sjednání jednoty. Zprávu o této důležité akci přijal papež Klement VIII. s nevýslovnou radostí a ponechav Rusínům posavadní jejich církevní řády podle způsobu řeckého s bohoslužebným jazykem staroslovanským i jiné některé zvláštnosti (východní zařízení chrámů čili

cerkvi a ženitbu duchovních před svěcením) a povoliv jurisdikci metropolitu u potvrzování biskupů za podmínky, aby metropolita sám si vyžádal potvrzení své hodnosti od apoštolské Stolicе - zpečetil slavně návrat Rusínů do Církve katolické a schválil unii r. 1595 bullou „Magnus Dominus“. Rusínům bylo zaručeno, že latinisace se báti nemusí.

Unie byla dne 8. října 1596 na *sněmu Brestském* před legátem římským a před králem Sigmundem potvrzena. Malorusi ji přijali, ale rozkolníci spojení s protestanty se bouřili proti králi; byli však roku 1607 v bitvě u Guzova poraženi. Tehdy Unie zkvétala, zvláště když roku 1608 zemřel hlavní podporovatel rozkolníků Konstantin Ostrožský. - Kyjevští metropolité Hypátius Počej († 1613) a Rudský († 1636) zdárně pokračovali v unii, dávali podporu alumnům rusínským v římské koleji studujícím, reformovali kláštery basilíánské a založili koleje jezuitské v Kyjevě a jinde.

JOSEF VELAMIN RUDSKÝ (či Rutsky) narodil se roku 1573 na litevském hradě z rodičů kalvínských. Ač byl žákem protestantské školy ve Vilně, navštěvoval kázání jesuitů. Vlivem těchto kázání se stal obhájcem katolicismu. Když mu roku 1590 zemřel otec, odebral se do Prahy na universitu. Velamin znal dobře úpadek řecko-katolické Církve na Ukrajině: kněžstvo málo vzdělané, lid vlažný, pověřivý, chrámy opuštěné, svátosti zanedbávány a znal také pevný a jasný řád v Církvi římskokatolické a z toho se prýštlící nadšení, vznět, zbožnost. Velamin Rudský přistou-

pil v Praze ke katolictví. Z Prahy odešel do Vircburka; tam se stal doktorem filosofie. Jeho matka, zarytá kalvinka, odešla mu dáti další podporu. Rudský se odebral do Říma a prosil papeže Klementa VIII. snažně, aby směl žítí a zemřítí jako římský katolík. Ale papež mu přikázal způsobem otcovsky laskavým, aby přisahal, že po celý život se věnuje církvi řecko-katolické. Velamin se poddal a přisahal. Co bojů ho stála přísaha! Doufal, že Hypác Počej ho přijme do diecése. Ale Počej ho nepřijal; snad neměl důvěry k němu. V této době bezradnosti Rudský se seznámil s kupeckým mládcem Josafatem Kuncevičem.

Z dlouhých hovorů Kuncevič čerpal poznatek za poznatkem. Rudský se naučil od Kunceviče důvěře v Boha. Roku 1606 putoval Rudský do Říma, aby si vymohl na papeži Pavlovi V. zrušení své přísahy a dovolení k přestupu k obřadu římskokatolickému, dále vstup do řádu buď jezuitského nebo karmelitského. Dovolení obdržel, vrátil se do své vlasti, ale kromě všeho nadání rozhodl se pojednou, že vstoupí do řádu sv. Basilia a že zasvětit svůj život zanedbané Církvi řeckoslovenské, jak si to byl přál papež Klement VIII. Když roku 1613 zemřel kyjevský metropolita Hypác Počej, stal se Rudský jeho nástupcem. Icestoval do Kyjeva, aby osobně dosedl na prestol svých předchůdců. Přibral si Josafata za průvodce. Brzo poté ustanovil metropolita Rudský Josafata pomocníkem staříckému arcibiskupu polockému a pomazal svého přítele dne 12. listopadu 1617 slavně na biskupství.

Josef Velamin Rudský zemřel roku 1635.

Kolem roku 1618 počalo zuřivé pronásledování jednoty. Vlastním strůjcem divokého boje proti unii v zemích polskoruských se stal rozkolnický patriarcha jerusalemský Theofan IV., jenž byv od cařihradského patriarchy vyzbrojen veškerou pravomocí, přišel r. 1620 do Kyjeva; týž předsedal na schůzi rozkolníků, na které byl unitům vyhlášen boj na život a na smrt. Metropolita Rudský měl býti úkladně zavražděn, katolický basilián Antonij Butkyjevič byl od rozkolnického popa zabit sekerou.

Theofan jmenoval sedm rozkolnických biskupů a posvětil je za vzdorobiskupy proti katolickým biskupům unitským. Rozkolničtí šlechticové si vedli na sněmu ve Varšavě proti unitům velmi zpupně, ale král Sigmund jim řekl: „Nechat se raději rozpadne Polsko, nechat spíše zahyneme, než by tu zanikla víra svatá!“ Ale král potřeboval v nastávající válce s Turky pomoci kozáků. Ukrajinští kozáci, kteří byli spojeni s divokými kozáky zaporožskými, byli vedeni hejtnanem Konaševičem Sahajdačným. Ten však byl zarytý rozkolník. Od té doby kozácké zbraně se obracely proti katolické unii. Konaševič slíbil králi Sigmundovi pomoc proti Turkům, ale jen s tou výminkou, budou-li uznáni noví rozkolničtí biskupové. Král byl takto vehnán do rozpaků. Namítl, že tu nejde o církevní spory, nýbrž o válku. I bylo jednání o věci církevní odloženo.

Později pak kozáci přísahali králi Sigmundovi III. věrnost. Slovu dostáli. Do-

šlo k bitvě. Sultán Osman byl dne 28. září 1621 s ohromným vojskem u Chocimi nad Dněstrem poražen a donucen uzavřít s Polskou mír.

Rozkolníci si umínili, že budou proti unii bojovati vši mocí, bez ohledu na krále. Spiknutí jejich nedovedl král Sigmund už čeliti, ač sám papež Řehoř XV. ho napomínal, aby nedopouštěl zničení unii. Na sněmu varšavském r. 1623 většina sněmovní rozhodla, že rozkolničtí biskupové, Theofanem vysvěcení, mají býti uznáni proti biskupům unitským. Mezi nimi byl i onen Petr Mogilas, (1633-1647), který byl napsal vyznání pravoslavné víry. V tehdejších bouřích byl zavražděn polocký arcibiskup Josafat Kuncevič († 1623). Polští šlechticové chtěli bouři i násilím utišiti, ale marně; počet schismaticů rostl, unie klesala, a r. 1658 byla smlouvou Hadiačskou dána schismaticům svoboda vyznání. Papež Urban VIII., současník sv. Josafata, byl velký přítel unitů; pod dojmem mučednické smrti Josafatovy ujal se Rusínů proti polské propagandě, vyzval polské jesuity, aby Rusínů k latinskému obřadu nelákali, ba zakázal r. 1624 opouštěti slovanský obřad a přestupovati k latinskému bez dovolení papežova. - Takto jednal i papež Lev XIII. Dle vyhlášení ze dne 30. září 1894 je možno i od latinského obřadu přestoupiti k východnímu se svolením papežovým. Takto je slovanský obřad na roveň postaven latinskému.

Za krále *Jana Sobieského* (1674-1696) zřekli se biskupové přemyšlský, lvovský a po nich všichni rusínští duchovní

rozkoľu a vrátili sa k unii. Roku 1720 slavil metropolita Lev Kiszka v Zamoscii sněm krajinský; tehdy byla unie potvrzena. Avšak po zničení Polsky byla unitská biskupství v Rusku potlačena. V Rakousku trvala.

Rusini uherští, kteří poslouchali představeného kláštera basiľánského v Mukačevu, vrátili se r. 1595 k unii. V Mukačevu bylo r. 1771 zřízeno řecko-katolické biskupství. - Unitům rumunským v Sedmihradsku bylor. 1721 zřízeno biskupství fogarašské (Alba Julia) a r. 1777 biskupství velko-varadinské.

83. NOVÉ ŘÁDY A KONGREGACE V XVII. STOLETÍ

Řád piaristů - Clerici regulares piarum scholarum, Otcové zbožných škol - byl založen od sv. Josefa Kalasanského († 1648). Věnoval se zprvu elementárnímu vyučování dětí. Papež Pavel V. potvrdil r. 1617 spolek obětavých těchto kněží jako kongregaci; papež Řehoř XV. jej povýšil roku 1621 na řád. Z Říma šířili se piaristé po Italii, po zemích koruny české, po Polsku, Uhersku a Německu. Piaristé přišli na Moravu na usilování kardinála Dietrichsteina a zřídili kolej v Mikulově (r. 1631), ve Strážnici (r. 1633), v Lipníku (r. 1634). Do Čech přišli r. 1640 a zřídili si za pomoci paní Febronie z Pernštejna první kolej v Litomyšli. Další pak v Krumlově (r. 1644), v Kroměříži (r. 1687), v Příboře (1694), v Benešově (r. 1704), v Rychnově (r. 1714), v Bílé Vodě ve Slezsku

(r. 1727), v Bruntále (r. 1731), v Praze (r. 1752), v Čes. Budějovicích (r. 1762) a j. Je pamětihodno, že kolej mikulovská byla prvním řeholním domem piaristů v Čechách, na Moravě, v Polsku, v Uhrách a v zemích rakouských. Všude si získali zásluhu tím, že vyučovali počátkům literárním i převzali studia gymnasiijní.

Kněží misionáři (Sacerdotes missionum) čili *lazaristé* je řád založený od sv. Vincence z Paula († 1660). Vznikl r. 1624 na ten účel, aby řeholníci jako misionáři cestovali od vesnice k vesnici, slovo Boží kázali a lid vesnický vedli k životu mravnému; také aby zřídili semináře. Papež Urban VIII. potvrdil r. 1632 kongregaci. Téhož roku převor od sv. Lazara v Paříži daroval kongregaci veliký dům i s jeho duchody. Kongregace se tam přestěhovala a odtud slují členové její „lazaristy“.

Bartolomité či kongregace světských kněží byli zříceni pod názvem: Institutum clericorum saecularium in comuni viventium r. 1640 od Bartoloměje Holzhausera, faráře v Bingách na Rýně. Holzhauser zemřel 20. května r. 1658. Kongregace zanikla koncem 18. století. Biskup Ketteler chtěl řád vzkrísiti, ale marně.

Kongregace „misionářů kněží Ježíše a Marie“ (Congregatio Jesu et Mariae) byla založena od sv. Jana Eudesa († 1680).

Řád „Milosrdných sester“ nebo „Šedých sester“ byl r. 1633 založen od sv. Vincence z Paula († 1660) za pomoci Aloisie le Gras. Papež Klement XI. po-

tvrdil jejich řeholi r. 1668. Řád se brzy rozšířil. Do Prahy přišly r. 1830.

Řád „Navštívení Panny Marie“ - visitandinky čili salesiánky - byl založen od sv. Františka Saleského († 1622) za pomoci sv. Johanny Františky ze Chantalů († r. 1641). Byl potvrzen papežem Pavlem V. roku 1618 a věnuje se výchově dívek a péči o chudé a nemocné. Nejnověji se usadily v bývalém klášteře praemonstrátek v Chotěšově. Zřídily tam školu a výchovavací ústav pro dívky.

Kongregaci „Naší Paní křesťanské lásky“ (Sorores B. M. V. de Charitate) čili sv. Michaele založil roku 1641 v Caenně za pomoci Magdaleny Lamyové sv. Jan Eudes k nápravě zvrhlých žen.

Kongregaci „Paní Vtěleného Slova“ založila r. 1625 v Lyoně Johanna Marie Chézard de Matel († 1670).

Založení družiny „anglických panen“ (virgines anglicanae) připisuje se Marii Wardové. Neprávem. Maria Wardová zřídila r. 1609 kongregaci k výchově dívek. Družina slula „družina jezuitů“. Papež Urban VIII. uslyšev žaloby proti nim, chtěl jejich kláštery zrušiti. Wardová se odebrala do Říma a usilovala, aby papežův rozkaz byl odvolán. Nestalo se tak a Wardová byla po několik let v Římě v dobrovolném zajetí. Pak se vrátila do Anglie; zemřela r. 1645.

V Mnichově utvořila se družina panen (institutum B. Mariae V.) pouze s jednoduchými sliby, panny sluly „anglické panny“. Papež Benedikt XIV. vydal dne 9. dubna 1749 bulu, v níž prohlásil, že anglické panny, ač mají šat

jesuitek, nejsou totožny se zrušenými jezuitkami, a že nemají Marii Wardovu za svou zakladatelku pokládati a ji za svěťici ctíti. Členky této družiny se věnovaly ošetřování nemocných a výchově dívek. Nutno rozlišovati od „panen andělských“ (§ 71). - Anglické panny přišly do Prahy r. 1747.

Kongregace křesťanských škol (ženská) byla roku 1666 v Rouenu založena od Mikuláše Barré-a.

Kongregace řeholnic Naší Paní (de Notre Dame) čili *Chudých sester školských* byla založena od sv. Petra Fourriera († 1640). Kongregace tato je v našich zemích rozšířena. Roku 1897 působila na 62 místech a to na českých školách, v ústavech vychovavacích, v opatrovnách, v sirotčincích i v nemocnicích. Mateřinec je v Horažďovicích.

Sbor jeptišek sv. Alžběty byl založen od Františky de Barthelier v Paříži († 1645).

Družina „oblátů a oblátek Panny Marie“ byla založena od sv. Hyacinthy Mariscotti († 1640).

Družina rekolektek je přísnější kongregace brigitek a byla zřízena od Mariny Escobar († 1633).

Řád ustavičného klanění Nejsv. Svátosti nebo „dcer Svaté svátosti“ byl zřízen od Mechtildy Barové († 1698).

Kongregace Svatého Ducha, Tovaryšstvo P. Marie a kongregace dcer (Božské) Moudrosti byly založeny od bl. Ludvíka Grignona de Montfort († 1716).

Sv. JOSEF KALASANSKÝ narodil se 11. září roku 1556 v Peraltě ve španělské provincii Arragonii ze starošlechtického

rodu, jemuž náležel hrad Calasanza. Měl již v útlém mládí zalíbení v modlitbě a v milosrdných skutcích. Svolával k sobě děti a poučoval je o modlitbě a o pravdách svaté víry. Otec si přál, aby syn se věnoval stavu vojenskému; ale Josef vzdělává se na vysoké škole v Leridě přál si studovati práva. Učil se pilně a prospíval ušlechtilými ctnostmi. Každého dne se účastnil služeb Božích a často přijímal svátosti. Žil bezúhonně a úzkostlivě šetřil panické čistoty. Druhy své povzbuzoval k pilnosti a k mravnému chování, odrazoval je od hýřivosti a pošetilých výstředností; nemajetným prokazoval dobrodiní. Kdysi učinilo několik bujných studujících vzpouru proti učitelům; Josefovi se podařilo laskavou domluvou výtržnostem zabrániti a tresty od druhů odvrátiti.

Dokončiv studie byl povýšen na doktora práv; dle otcova přání měl vstoupiti do státní služby. Ale srdce jej pudilo, aby se stal knězem. Otec odpíral; teprve na matčinu přimluvu svolil. Josef přijal nižší svěcení a odebral se do Valencie na studia bohosloví. Ve Valencii bydlela mladá vdova z jeho příbuzenstva, která mu strojila úklady, aby ho odvrátila od kněžství. Josef se však nedal zlákat, a aby učinil úkladům konec, odešel z Valencie na další studia do Alkaly. Tehdy ho stihla těžká zkouška. Zemřela mu matka; starší bratr padl ve válce. Otec naléhal, aby Josef se zřekl duchovního stavu, aby se vrátil domů a jakožto nejstarší syn se ujal dědictví, aby se oženil a založil rodinu. Za těchto obtíží Josef stěží dokončil studia. Otec stál nezvratně na svém úmyslu, ale Josef

vymýšlel různé překážky, na příklad vytýkal nabízeným nevěstám různé vady, jen aby mohl vyplnění otcovy vůle odáliti. Tehdy Josef nebezpečně onemocněla zarmoucený otec na jeho úpěnlivou prosbu mu dovolil, aby se věnoval stavu duchovnímu. Josef uzdraviv se byl roku 1583 vysvěcen na kněze.

Zprvu nastoupil duchovní správu v Albarzinu. Odtud byl zavolán k smrtelnému lůžku otcovu. Ošetřoval ho a připravil jej na křesťanskou smrt. Leridský biskup učinil Josefa svým zpovědníkem a zkoumatelem čekatelů na kněžský úřad. Po smrti tohoto biskupa Josef odešel do diecése urgelské a převzal obtížnou duchovní správu v Ortonedě. Tam konal úřad vikáře nad obvodem, který čítal více než 70 far. Konal misionářské cesty do odlehlých hor Pyrenejských, do osamělých planin a nehostinných úzlabin, kde lid byl v náboženství nevědomý a zpustlý. Poučoval a vzdělával lid a pečoval i o jeho vezdejší blaho; stavěl obilnice a zasobárny pro čas neúrody; ujímal se chudých a sirotků.

V Josefově srdci se ozvala neodolatelná touha po Římu; chtěl uctiti hroby apoštolů a působiti ve středu všeho křesťanstva. I složil svůj úřad, rozdělil větší část svého dědictví po rodičích oběma svým sestrám a vydal se na cestu do Říma roku 1592. Kanovník Marek Kolonna poznáv ho učinil jej svým kaplanem a vychovatelem svého synovce. Josef kromě svých povinností navštěvoval věznice, nemocnice, chudobince a snažil se pomáhati všem trpícím. Když vypukl mor, stál věr-

ně po boku sv. Kamillovi. Při tom žil přísně, spokojuje se pouhým chlebem.

V Římě vstoupil za člena do „bratrstva křesťanské nauky“, jehož účelem bylo učit lid a potulné děti pravdám a příkazům náboženským. Tu se přesvědčil, že jednou z hlavních příčin mravní zpuštění lidu je zanedbaná výchova mládeže. Opuštěné děti, polonahé, špinavé, považovaly a potloukaly se po ulicích, žebraly dotěrně a páchaly neplechy. Do škol nechodily, protože nemohly platit školného, a tak rostly v nevědomosti a v zahálce, která z nich činila zločince. Josefu se zželelo ubohých dětí; v duši se mu ozval mocný hlas: „Ujmi se těchto dětí, buď jim ochráncem a vychovatelem!“ Přemýšlel, jak by jim pomohl. Hleděl je dostat do škol; žádal městskou radu, aby za děti platila školné. Ale ta odmítla žádost s poukazem, že není peněz. Josef se obrátil na jesuity, aby přijali zanedbané děti do svých škol. Ale ti odpověděli, že dle svých řeholních pravidel nemají škol elementárních, počátečních. Dominikáni pak jsouce zaměstnáni kázáním a misemi odpověděli, že se nemohou zabývat výchovou zanedbané mládeže, nemá-li tím utrpět jiná církevní služba.

Proto si Josef umínil, že se věnuje výchově chudých zanedbaných dětí sám. Obdržel na svou žádost v nájem dvě světnice v domě faráře u sv. Doroty, Antonína Bredaniho, aby v nich shromažďoval opuštěné děti. K němu se přidali dva obětaví kněží z bratrstva křesťanské nauky. Na podzim r. 1597 otevřeli novou školu pro chudé hochy; již první týden se při-

hlásilo více než 100 hochů. Žádný nebyl odmítnut, ani židovský žadatel; všem se dostalo bezplatného vyučování, učebních pomůcek a pokud možno bylo, i oděvu a pokrmu. Ústav byl nazván „školou pobožnou“, neboť mládež neměla být vyučována toliko světským vědomostem, ale měla být vedena k pobožnosti a k plnění křesťanských povinností. Proto učitelé bděli ostražitě nad svými žáky, odvraceli je od lehkomyšlnosti a nemravnosti, modlili se s nimi, vodili je na služby Boží a k svátostem.

Školní kázeň byla výborná, soustava učebná byla znamenitá; záhy bylo lze pozorovati pokrok žáků v učení a v mravnosti. Nebylo divu, že škola slynila po celém městě dobrou pověstí. Již po dvou letech bylo Josefovi se starati o nový prostranný dům pro žáky, jejichž počet vzrostl na sedm set. Četní dobrodinci podporovali ústav. Chvalná pověst o ústavu se šířila za hranice. Španělský král Filip nabízel Josefovi biskupskou hodnost ve své říši, ale Josef odmítl; volil zůstat otcem a učitelem své mládeže.

Veřejní i soukromí učitelé římské schvalovali činnost Josefovou, dokud se zabýval dětmi opuštěnými, o které se nikdo nestaral. Ale časem počali i zámožní rodičové posílati své děti do škol Josefových, a tu svěští učitelové jali se ze závisti vytýkati Josefu Kalasanskému, že prý poškozují jejich živnost, že jim ubírá chleba; k tomu přidali pomluvu, že horlivost jeho je pokrytecká a že se na školách těch trpí všeliká neplecha. I podali stížnost zprvu ke kardinálu vikáři, pak k papeži Klemen-

tu VIII. samému. Nastalo vyšetřování, ale ukázalo se, že žaloba je veskrze nespravedlivá. Také za papeže Pavla V. trvalo osoučování. Ale výsledek nového vyšetřování byl, že chvalná pověst o školách a o ctnostech Josefových přišla ve veřejnou známost. Papež Pavel V. přijal ty školy ve svou ochranu, vážil si Josefa a chtěl jej učiniti kardinálem. Ale Josef nepřijal nabízené hodnosti. Církevní hodnostáři závodili v podporování pobožných škol, takže Josef mohl roku 1612 koupiti za 12.000 tolarů rozsáhlý palác blíž chrámu sv. Pantaleona; neboť školy jeho čítaly už 1200 žáků.

Papež Pius V. schválil roku 1617 na opěťovanou žádost Josefovu „společnost učitelů pobožných škol“ jakožto řeholní družinu, již uložil prosté sliby. Ale již r. 1621 povýšil papež Řehoř XV. družinu na církevní řád a dal mu název: „Společnost řeholních duchovních pod ochranou Matky Boží pro pobožné školy“ (Clerici regulares piarum scholarum). Lid je nazýval zkrátka „piaristy“. Prvním vrchním představeným byl Josef Kalasanský. Zachovával přísně řeholní pravidla a dával dokonalý příklad zbožného kněze a učitele, jakož i pokorného řeholníka. Říkával: „Kdo se chce státi ctnostným, tomu především třeba, aby se mrtvil a svoje chťiče dusil. - Jaký učitel, takový žák. - Učitelé bude odpovídati netoliko za sebe, ale i za žáka. - Kdo se modlí za bližního svého, dobře činí, kdo mu pomáhá, lépe činí.“

Školy Josefa Kalasanského rozkvétaly utěšeně; zakládány byly v četných městech v Italii. Kromě Italie byla první ko-

lej piaristů zřízena v Mikulově a na jiných místech naší vlasti ještě za živobytí Josefova. Řád se rychle rozšiřoval. Josef říkával: „Kdybych měl 10.000 duchovních bratří, mohl bych je snadno za jediný měsíc rozdělit po zemích, kde si jich lidé přejí.“ Na jeho školách vanul duch Kristův a odchovanci dávali svým křesťanským životem ústavu, z něhož vyšli, krásné svědectví.

Ale pohříchu byla radost Josefova v rozkvětu škol nemálo ztrpčena protivenstvím od jeho vlastních druhů. Několik ctižádostivých bratří chtělo bez náležité přípravy státi se kněžími; Josefovi nezbývalo, než je vyloučiti ze řádu. - Horší mrzutost způsobil mu neposlušný řádový kněz Marius Sazzi. Ten si uměl získati místo u inkvisičního úřadu ve Florencii a tupil Josefa nazvav jej pokrytcem a hlupákem a roztrhav deník, do kterého Josef po léta psával. Marius byl z úřadu svého propuštěn pro svou neschopnost; za původce svého propuštění pokládal Josefa, spílal mu, že je slabomyslný, k řízení řádu neschopný a žaloval naň, že prý odsuzoval inkvisiční úřad. Na základě této žaloby byl Josef, stařec šestaosmdesátiletý, vzat do vazby jako zločinec.

Vyšetřování ukázalo naprostou nevinu Josefovu, ale Marius Sazzi se spojil s jiným nespokojencem Štěpánem, členem téhož řádu, a získali pro své záměry papežského dozorce nade všemi kláštery, Augustina Ubaldiniho. Jejich úsilí se podařilo, Josefa pro vysoké stáří a domnělou neschopnost sesaditi s úřadu vrchního představeného. Štěpán byl učiněn gene-

rálem řádovým. Ale neblahé následky vzpoury nehodných živlů v řádě ukázaly se záhy. Řád klesal, kázeň upadala, školy neprosplávaly. Proto papež Innocenc X. odňal dne 16. března 1646 řádu tomuto udělené církevní výsady a snížil jej na pouhou kongregaci beze slibů. S lítostí pozoroval Josef Kalasanský, jak vinou několika zaslepených bratří se ničí jeho dílo namáhavě zbudované. Štěpán onemocněv na smrt, uznal svou chybu; vzkázal Josefovi, aby mu odpustil. Josef mu odpustil a přišel k nemocnému, řekl: „Neměl jsem radostnějšího due nad tento. Vždy jsem se modlíval za tvé spasení!“ Také Marius Sazzi zemřel záhy, ale v nekajcnosti. Josef uslyšev o jeho smrti, plakal a řekl: „Kdyby byl Marius ublížil toliko mně, nebyla by škoda, ale on se prohřešil také proti Bohu!“

R. 1648 onemocněl Josef na smrt. Připravoval se, přijímal svátostoltární denně a rozloučiv se s řeholními bratry svými řekl jim: „Neztrácejte mysli, bratři! Neboť Bůh, jenž raní, umí i hojiti. Sami jsme zavinili, co se stalo s řádem našim, ale Bůh mu nedá zahynouti. Věřte mi! Řád opět povstane a bude takový, jaký byl. Setrvejte v poslušnosti k papeži, ve vzájemné lásce a ve svědomitém plnění svých povinností.“ Poslézeda si předčítati úryvek Písmasvatého o utrpení Páně a vysloviv přesvatá jména: Ježíš a Maria, skonal 25. srpna 1648. Bylo mu 92 let. Slova umírajícího Josefa se vyplnila. Papež Klement IV. vrátil r. 1669 piaristům odňaté církevní výsady a povýšil je opět na řád. Svátek sv. Josefa Kalasanského 27. srpna.

Sv. VINCENC Z PAULA (Vincentius a Paulo) narodil se 24. dubna 1576 ve vesničce Pony u Acqsu či Daxu v Gas-koňsku, v jihozápadní Francii. Rodiče jeho, Jan de Paul a Bertranda de Moras, živilí se z polního hospodářství. Měli šest dětí, čtyři syny a dvě dcery. Vincenc pásal stáda v úžlabinách horstva pyrenejského. V jedné z těchto úžlabin stála mariánská kaplička, ke které se scházelo, zvláště za letních večerů, mnoho lidí uctívat Rodičku Boží modlitbami a písněmi. Také Vincenc tam chodíval rád; modlíval se a prozpěvoval nábožné písně, nosíval kvítka na ozdobení mariánského obrazu. Už v mládí rád uděloval chudobným, co nastřádal anebo co si od úst utrhl. Všichni ho chválili; proto otec si umínil dáti Vincence do škol maje naději, že by Vincenc mohl se státi knězem a časem podporovati své sourozence. Ve školách prospíval tak, že už po čtyřech letech dostal místo vychovatele v domě advokáta Kommeta.

Bohoslovecká studia konal v Toulouse. Tehdy musil otec prodat pár volů, aby syn měl na cestu. Vincenc se živil vyučováním mládeže, ale často bylo mu snášení hlad. Odešel do Salamanky, ale nenaleznuv tam lepších podmínek k studiu, vrátil se opět do Toulousy. Tam byl roku 1600 vysvěcen na kněze. (Později řekl, že když po prvé sloužil Mši svatou, zmocnila se ho podivná bázeň, a kdyby za mládí nebyl se stal knězem, později že by se byl neosmělil přijmouti svěcení kněžské.) Za nějaký čas ustanovil ho jistý jeho příznivec dědicem svého majetku v Marseilli v ceně 700 zlatých. Vincenc se vydal na

cestu do Marseille, aby se ujal svého dědictví a aby se vyrovnal s dlužníky svého příznivce. Věc se zdařila a Vincenc sedl na loď, aby se vrátil do vlasti. Plavba byla s počátku šťastna; avšak pojednou přepadli turečtí námořní lupiči loď, zabili několik lodníků, zranili cestující, postřelili šípem Vincence, všechny žijící pak spoutali a zavezli na otrokářský trh do Tunisu.

V Tunisu byl Vincenc prodán jistému lékaři-chemikovi, který si ho zamiloval a který mu sliboval, že ho učiní svým dědicem, zřekne-li se víry křesťanské. Vincenc rozhodně odmítl návrh. Po smrti lékařově byl prodán odpadlíku Ludvíku Merikurtovi, z Nizy pocházejícímu. Ten ho poslal pracovat na venkovský svůj statek. Vincenc pracoval trpělivě a těšil své druhy v práci vykládáním příběhů ze života svatých a prozpěvováním nábožných písní. Kdysi zpíval žalozpěv, který zpívali synové israelští v zajetí babylonském: „Při řekách babylonských, tam jsme sedali a plakávali, když jsme se rozpomínali na Sion“ (Žalm 136.). Tklivou tuto píseň a píseň „Zdrávas Královno“ zaslechla jedna ze tří žen Merikurtových, jménem Zulma, mohamedánka.

Zulma žádala Vincence, aby jí vysvětlil obsah písní náboženských a aby ji učil pravdám víry křesťanské. Zulma zatoužila po víře křesťanské, uvěřila v Krista; vytýkala svému muži, proč že zradil znešenou svou víru. Ludvík se zastyděl a radil se s Vincencem, co by měl činiti. Pak rozprodav své statky, opustil tajně s Zulmou a s Vincencem Afriku a šťastně se

dostal ke břehu francouzskému. Bylo to r. 1607. Všichni tři cestovali do Avignonu; tam papežský legát přijal Ludvíka, když byl vykonal pokání, do Církve, pokřtil Zulmu a oddal oba po křesťansku.

Když se papežský legát vracel do Říma, přidal se k němu i Vincenc. Po dvou letech byl Vincenc od francouzského vyslance pověřen tajným poselstvím ke králi Jindřichu IV. I vydal se z Říma na cestu do Paříže a odevzdal své poselství. Bývalá královna Markéta z Valois seznavši Vincence, jmenovala ho svým almužníkem. Vincenc se zdokonaľoval ve vědomostech a kromě toho docházel do nemocnice posluhovat nemocným. Přebýval v předměstí Saint Germainském v jednom domě se svým krajanem, jenž byl soudcem. Kdysi Vincenc ležel churav. Soudce pak odešel po své práci, ale zapomněl uzamknouti svůj stolek, v němž měl uschovaných 400 tolarů. Tu přišel uředník z lékárny přinášející Vincencovi léky; zpozorovav neuzamknutý stolek, ukradl všechny peníze. Soudce vrátiv se a shledav, že peníze zmizely, začal láteřiti, že Vincenc mu peníze ukradl. I zažaloval Vincence u pařížského biskupa. Vincenc po šest let snášel křivé podezřívání; říkával s povzdechem: „Bůh zná pravdu a zjeví ji.“ A ejhle! Po šesti letech zloděj se dopustil nové krádeže, byl lapen a ve vězení se přiznal, že vzal i sudímu ony peníze. Tak vyšla nevina Vincencova na jevo; ten vášnivému soudci křivé obviňování odpustil.

Po dvě léta bydlil Vincenc u otců oratoriánů a pak se stal duchovním správcem fary v Clichy u Paříže, již mu svěřil

Petr Berulle, zakladatel oratoriánů. Tam vystavěl Vincenc s pomocí dobrodinců nový chrám a zvelebil život náboženský tou měrou, že kterýsi misionář se přiznal: „Když jsem tam přišel, zdálo se mi, jako bych svíčku přinášel ke slunci. Tak dobře jsou ti lidé vycvičeni ve víře a skoro vesměs jsou živi jako andělé.“

V tu dobu Vincence seznal Emanuel Gondy, hrabě z Joigny, velitel královských galejí, a přemlouval ho, aby se ujal výchovy jeho synů. Vincenc přijal návrh, ale nerad se loučil se svými farníky; také oni mu byli v lásce oddáni a hořekující dávali mu „s Bohem“. Vincenc svědomitě vychovával syny mu svěřené. Hrabě Gondy byl šlechtitný muž; manželka jeho Františka Markéta de Silly byla jedna z nejctnostnějších a nejduchaplnějších žen onoho století. Oba měli horlivého Vincence u veliké vážnosti. Vincenc dbal i o mravné chování služebnictva; povzbuzoval je k hodnému přijímání svátostí. Kdysi se dozvěděl, že hrabě Gondy hodlá podstoupiti souboj se svým protivníkem. Tu obětoval za hraběte Mši svatou a prosil ho na kolenou, aby od souboje upustil. Hrabě poslechl, se souboje sešlo.

Kdysi r. 1616 jela hraběnka se syny a s jejich vychovatelem na zámek Folleville v Pikardii. Vincenc, jenž rád vypomáhal kněžím v duchovní správě, prodlévaje tam byl požádán, aby zaopatřil svátostmi jistého starce na smrt nemocného. Vincenc žádosti vyhověl. Po zpovědi vyznal stařec u přítomnosti hraběnky a jiných lidí, že jeho vědomosti náboženské jsou

chatrné, že často asi vykonal zpovědi neúplné, neplatné, svatokrádežné; také vyslovil svou radost, že Bůh mu v pravý čas poslal Vincence, který ho náležitě poučil a který mu dal návod k zpovědi generální. - Nad touto příhodou se zamyslela hraběnka; požádala Vincence, aby v chrámu Follevilleském v kázání poučil lid o potřebě pokání a aby mu podal návod, jak se koná generální zpověď. Učinek kázání byl neobyčejný; přihlásilo se kajícníků tolik, že bylo třeba povolati kněze z blízkého Amiensu. Vincenc a onen kněz konali pak misie i na jiných místech. Hraběnka založila nadaci obnosem 16.000 livrů na ten účel, aby se na jejich panstvích každého pátého roku konaly misie.

Vincenc byl v domě hraběcím zahrnován důkazy vděčnosti a úcty; zvláště zbožná hraběnka, jež si ho zvolila zpovědníkem, úzkostlivě plnila každé jeho přání. Ale právě proto počalo mu býti ve skvělém hraběcím domě úzko; v srdci se ozývala touha, aby kázal slovo Boží chudým a opuštěným tohoto světa. A protože věděl, že by po dobrém nebyl propuštěn, rozhodl se utéci kradf. Odešel a přijal úřad duchovního správce v osadě Chatillonské. Odtud psal hraběti Gondymu prose za odpuštění, že tajně odešel z domu. Hrabě a jeho manželka želeli jeho odchodu a snažili se přiměti ho k návratu; zvláště hraběnka neustávala hořce plakati; jejich pak návodem jiní přátelé a sám arcibiskup pařížský domlouvali Vincenci, aby se vrátil. Ale marně. Svědomí kázalo Vincenci, aby zůstal v Chatillonu.

Osada chatillonská byla zpustlá; někteří osadníci odpadli ke kalvínství; jiní klesli do neřestí; to zavinila nevědomost ve věcech náboženství, neboť osada neměla po 40 let faráře a kněží, kteří místo kapitoly lyonské farnost spravovali, byli nedbalí. Nebylo divu, že farní chrám se podobal špinavé kůlně. Vincenc se zhroutil vída ohavnost zpuštění. I přibral si z Lyonu horlivého kněze Girarda a snažil se zprvu napravit místní kněze. Potom se obrátil k dětem a k mládeži. Chudé získal milosrdnými skutky. Za krátko začali osadníci zase chodit do chrámu; poznávali víru víc a více a zamilovali si ji; skládali doživotní zpovědi. I bloudící se vraceli do Církve. Rozmařilý kalvíнец Beyvier, domácí pán Vincencův, stal se katolíkem a změnil svůj život úplně; stal se dobrodincem chudých a jal se nemocným sloužit. Když Svátost oltářní byla nesena k nemocným se světly a pod nebesy, tu obrácený Beyvier byl mezi těmi, kdož konali tuto křesťanskou službu. Také šlechtic Baltasar z Rougementu, pověstný rváč a milovník soubojů, obrátil se k mravnému životu. Jeho obrácení působilo v kraji veliké podivení. - V tu dobu založil Vincenc družinu „služebnic chudých“, do které vstupovaly zámožné ženy, aby pomáhaly chudým nemocným v potřebách tělesných i duchovních.

Hrabě Gondy neustal naléhati na Vincence, aby se vrátil do jeho domu. Protože osada chatillonská byla již na dobrou cestu uvedena, Vincenc poslechl, vrátil se a věnoval se misím. Působil v Soissonsu, v Sensu, v Montmirailu (v Nor-

mandii) i jinde. Hrabě Gondy pojal myšlenku, že by i zločinci na galeje odsouzení dali se obrátiti. Vincencovi se myšlenka zalíbila. Ihned se odebral do Marseille. Pohled na galejníky ho naplnil hrůzou i soucitem. Byli spoutáni okovy, ale byli i mravně zpustlí. Rouhali se Bohu, tupili vše, co křesťanu je svato, mluvili necudné řeči, zuřili hůř než rozlícení dravci. Vincenc se je snažil získati soustrastí a skutky milosrdenství. Ale oni byli všeho lepšího citu prázdní; pro Vincence neměli než neurvalost. Jeho trpělivost a láska zlomily však jejich odpor. Mezi odsouzenci byl i jistý zlatnický pomocník, jenž oklamával stát o povinnou dávku. Vincenc vzal na sebe jeho okovy a konal práci veslařskou. Onomu zlatnickému pomocníkovi se podařilo utéci do otčiny. Hraběnka de Gondy dala ztraceného almužníka Vincence všude hledati; posléze byl nalezen mezi veslaři; sám velitel marseillský přichvátal, aby Vincencovi byly sňaty okovy.

Galejníci, když nekonali nucenou práci na lodi, přebývali v podzemních žalářích, tmavých, hnusných, kde hynuli tělesně i duševně. S povolením hraběte z Gondy, velitele královských galejí, Vincenc najal v Marseilli prostranný dům, upravil jej v žalář a v nemocnici. Hrabě Gondy uviděv to, zaplakal radostí a žádal, aby Vincenc i v jiných městech podobné domy zařídil, aby ve všech říšských galejích zavedl pořádek; přál si, aby se vězňům dostalo ulehčení a aby o jejich náboženské poučení a mravní polepšení bylo postaráno. Král Ludvik XIII. jmenoval

Vincence almužníkem a vrchním dozorcem všech francouzských galejí. - Když Vincenc se tehdy vracel do Paříže, byl v městě Makoně obstoupen zchátralými a dotěrnými žebráky. I umínil si, že učiní mezi nimi pořádek a že chudinství upraví. Zprvu se mu lidé posmívali, že podniká věc nemožnou, ale záhy utichl posměch. Vincenc sestavil moudrý řád chudinský a zřídil dvě bratrstva, mužské a ženské, jimž byla péče o žebráky od městské rady svěřena.

Tou dobou zavítal do Paříže biskup František Saleský, spoluzakladatel sester „Navštívení Panny Marie“. Na jeho žádost a na žádost baronky Františky Chantalské převzal Vincenc správu všech klášterů této řehole ve Francii. - Roku 1628 zemřela šlechtná hraběnka Gondyová, která byla spoluzakladatelkou družiny kněží misionářů a která na ten účel, jak bylo shora řečeno, darovala 16.000 livrů. Hrabě Emanuel Gondy ovdověv odebral se do kláštera oratoriánů v Paříži a tam zemřel kolem r. 1663. Družina „kněží misionářů“, kterou Vincenc založil za přispění hraběnky Gondyové, byla schválena r. 1627 zprvu od arcibiskupa pařížského. Papež Urban VIII. potvrdil roku 1632 tuto misionářskou družinu a dal Vincencovi plnou moc, aby pro ni složil řeholní pravidla. Družina obdržela roku 1632 rozsáhlé převorství u sv. Lazara v pařížském předměstí. Tam se řečení misionáři přestěhovali a odtud jim byl dán název „lazaristé“.

Vincenc zřídil nový dům křesťanské lásky, a to: polepšovnu pro lidi mravně

porušené, pro zběhlé studenty, pro karbaníky, rváče, vlníky a opilce. Ti všichni tam byli přijati a na cestu mravnosti uváděni. - Vincenc zavedl duchovní cvičení pro lidi všech stavů; při těchto cvičeních se konaly modlitby, přednášky a návod kuskládánigenerální zpovědi. Natatocvičení přicházeli na příklad, kdož vyvoliti si chtěli nový stav, vojíni, než nastoupili službu, starci, kteří se připravovali na smrt i jiní. - Vincenc zavedl také duchovní cvičení pro kandidáty kněžství. A tak dán podnět, aby se konaly duchovní porady či konference kněží, jež zajisté přispívaly ku zvelebení života náboženského. Kardinál Richelieu rád vybíral nastávající biskupy z řad těch, kdož se účastnili konferenci u sv. Lazara. - Vincenc založil roku 1636 v Paříži seminář pro žáky, kteří se hodlali věnovati stavu kněžskému.

Družina „služebnic chudých“, kterou byl Vincenc v Chatillonu založil, nacházela obliby rok od roku větší; v mnohých městech zřízeny byly tyto družiny milosrdných opatrovnic a Vincenci už nebylo možno na všechny dozíratí. Aby tudíž tyto družiny neochabovaly a aby snad nezanimkly, ustanovil Vincenc r. 1629 jistou zbožnou vdovu, jménem Aloisii le Gras, rodem z Marillacu, za dozorkyni všech družin. Aloisie le Gras se ujala horlivě svého úřadu. Navštěvovala družiny, učila je, jak mají pečovati o chudé, jak ošetřovati nemocné; opatrovnice tyto pak rozněcovala ke zbožnosti a k účinné lásce. Náklad na své cesty i na své dobročinné skutky hradila ze svého majetku. Vincenc spojil všechny družiny v jednu řeholní dru-

žinu a dal jí název: „Dcery křesťanské lásky (Filles de la Charité).“ Lid je jmenoval: „Šedé sestry (Soeurs grises)“ podle jejich roucha. Vincenc o nich pravil: „Domy nemocných jsou jim klášterem, farní chrám je jim kaplí, chudá najatá jizba příbytkem, městské ulice křížovou cestou, poslušnost je jim závorou, bázeň Boží mřížemi, skromnost rouškou.“ Řeholní pravidla, která Vincenc napsal a papež Klement IX. potvrdil, ukládala milosrdným sestrám péči o nemocné; později přidána i povinnost pečovat o výchovu chudých dívek a nalezenců a spravovat nemocnice.

V pařížské nemocnici, nazývané Hôtel-Dieu, zahrnily se různé neplechy; také nebylo dostatečně postaráno o náboženské potřeby nemocných. Vincenc upozorvav to, založil za přispění vdovy De Gausault družinu milosrdných žen, které by pečovaly o kázeň a pořádek v nemocnici a které by nemocné na smrt připravovaly. Vincenc založil v Paříži ústav pro nalezence a odevzdal jej „Sestrám křesťanské lásky“. Za válečných svízeli se zdálo, že nalezinec zanikne. Nedostávalo se podpor. Vincenc zavolał dobrodějký ústavu a řekl jim: „Hle, matky těchto dětí odstrčily je od sebe; vy pak jste se nalezenců ujaly a staraly jste se o ně jako pravé matky. Chcete-liž je nyní také odstrčit? Dopusťte-li, aby v opuštěnosti zhynuly?“ Tato řeč se neminula účinkem. Nalezinec byl dále podporován.

Kdysi za třicetileté války blížil se nepřítel k Paříži. Vincenc nabídl králi svůj rozsáhlý klášter u sv. Lazara na potřeby

vojenské; dům se stal vojenským táborem. Vincenc poslal 20 kněží k vojsku, aby konali duchovní správu a aby pečovali o raněné a nemocné vojíny. Tehdy zuřil v Lotrinsku hlad. Vincenc se spokojil černým chlebem a co ušetřil a co sebral na almužnách, posílal do Lotrinska po spolehlivých lidech. Je neuvěřitelné, jaké obnosy Vincenc pro Lotrinsko sebral. Jeden z poslů vykonal cestu až třiapadesátkrát a nesl někdy až 30.000 livrů. Měl-li býti bezprávně prohledáván, hodil peníze do křoví, a teprve, až byl prohledán, vrátil se pro peníze. Posel ten se jmenoval Matouš a všude, i v Paříži, šla řeč o jeho obtížných cestách. Královna si jej dala zavolat a tázala se ho, co ho chránilo v nebezpečí? Odpověděl: „Modlitba našeho otce Vincence.“ Z Lotrinska utíkal se mnoho dívek a žen, dětí a starců, do Paříže; též mnoho zchudlých šlechticů. Z Anglie a z Irska uteklo se mnoho věrných katolíků do Paříže, aby unikli pronásledování krvelačného Cromwella. O všechny uprchlíky Vincenc pečoval seč byl. O šlechticích zchudlých říkával: „Je spravedливо pomáhati zchudlým šlechticům pro Ježíše Krista, jenž byl chudý, ač pocházel z královského rodu.“

Vincenc věděl, že jedním z hlavních podněcovatelů války je mocný ministr francouzský, kardinál Richelieu. I zašel k němu a domlouval mu vážně, aby zjednal mír. Ale Richelieu dal vyhybavou odpověď. Richelieu zemřel roku 1642; válka trvala dále. Královna Anna, vdova po francouzském králi Ludvíku XIII., jenž také r. 1642 zemřel, ujala se vlády

a povolala Vincence do státní rady. Vincenc vykonával čestný svůj úřad svědomitě, bera zřetel k věčnému a časnému blahu lidí, ale mocný ministr, nástupce Richelieuův, kardinál Mazarin, činil Vincencovi překážky; neměť na sobě tento církevní hodnostář nic kněžského. Ale přece se podařilo Vincenci zameziti mnoho zlého.

Za občanské války obsadili vzbouřenci řeholní dům u sv. Lazara a vydrancovali jej. Ale Vincenc ve své nevyčerpatelné lásce pomáhal zuboženému obyvatelstvu v Paříži dále; posílal i podpory do Pikardie a do Champańska. Založil v Paříži chudobinec pode jménem „Špitál jména Ježíš“, aby tam 20 zestárlých mužů a 20 žen stavu řemeslnického našlo útočiště. R. 1657 založil v Paříži všeobecný špitál pro tuláky a žebráky. Ale jen práce neschopní byli tam přijati; mladí a ničemní tuláci byli na rozkaz vlády z Paříže vyhnáni.

Jako pohádka zní výpočet dobročinných ústavů, jež Vincenc založil. Jeho rukama prošly miliony peněz; zachránil a pro nebe získal mnoho duší; byl původcem a ohniskem všeho, co se tehdy dalo ke cti a slávě Boží a pro blaho lidí. Říkal: „Čiňme dobře, dokud je čas“. Uměl všechněm býti vším, aby všechny získal pro Krista. Jako magnet přitahoval k sobě lidi a posvěcoval je. Při tom byl ozdoben ctnostmi sebezapíravosti a pokory. V mládí býval povahou prudký, ke hněvu náchylný, ale uměl se přemáhati; naučil se býti tichým a mírným. Dojemná byla jeho pokora; když mu bylo

oznámeno úmrtí některého z řeholních bratří, říkal: „Věrné služebníky, ó Bože, povoláváš k sobě, mne pak, který jsem koukolem a pšenici jen překážím, tu ponecháváš! K čemu zajímám místo na zemi?“

Zachovával přísně denní pořádek. Vstával o čtvrté hodině zrána a modlil se po tři hodiny před Svátostí oltářní. Nevycházel z domu a nevracel se, aby se byl nepoklonil Svátosti oltářní. Večer se modlíval kleče církevní hodinky a konal s domácními lidmi večerní pobožnost; poté psával listy a vyřizoval rozmanité záležitosti.

Ačkoliv byl Vincenc mohutného těla, trpěl často bolestnou zimnicí. Roku 1656 se mu otevřela noha a od té doby se vláčil bídě o berlách. Když probíhalo jeho kostmi bolestné píchání, sílil se pohledem na Ukřižovaného a povzdychl si: „O můj dobrotivý Ježíši!“ I v nemoci neustával pečovati o četné své ústavy. Papež Alexander VII. mu poslal list, jímž ho zprostil povinnosti konati církevní hodinky; ale list už ho nezastihl na živě. Vincenc přijal Tělo Páně a když přítomní se modlili žalm 69., Vincenc doložil: „Hospodine, ku pomoci mé pospěš“. Kněz Le Prêtre ho prosil o požehnání; ale Vincenc zašeptav slova: „*Qui coepit opus bonum...* Ten, jenž počal ve vás dílo dobré...“, nedopověděl a skonal 21. září r. 1660. Ani nevěrci, ba ani zapřisáhlí odpůrci Církve katolické nemohli mu odepřiti obdivu a úcty. Duch svatého Vincence žije v řádech od něho založených, v lazaristech a milosrdných sestrách. Po

celém katolickém světě rozšířen je spolek sv. Vincence pro podporování chudých a nešťastných lidí a jeho konference jsou utěšenými ostrůvky v rozbouřeném moři světa. Slaví se 19. července.

LOUISA LE GRAS, rodem z Marillacu, vdova, dozorkyně řádu „Dcer křesťanské lásky“. Viz životopis Vincence de Paul.

Sv. JOHANNA FRANTIŠKA FREMIOT narodila se roku 1572 v Dijonu. Jméno „Františka“ obdržela při biřmování. Její otec byl Benignus, šlechtic z Fremiotu, pozdější předseda stavovského sněmu burgundského. Záhy ovdověl; pečlivě se staral o tři své děti, přihlížející hlavně k tomu, aby v katolickém náboženství byly vzdělány a utvrzeny. Jana lnula ke katolické víře velikou láskou a měla odpor proti novotářům. Kdysi se přel její otec s jakýmsi kalvínem, kterak je Kristus přítomen ve Svátosti oltářní. Dívka Jana, která hádku vyslechla, obožila se na bludaře řkouc: „Musíme věřit, že Kristus je ve Svátosti oltářní přítomen, neboť to sám pravil. Kdo tomu nevěří, činí Jej lhářem.“ Kalvínec ji chtěl uchlácholiti a dával jí hrst cukrovinek, ale ona je hodila do peci se slovy: „Tak budou v pekle hořeti bludaři, protože nevěří, co Bůh řekl.“

V patnácti letech byla dána do domu své starší provdané sestry Markéty v Poitiersu, aby tam své vzdělání dokonala. Její spolčnice, žena ošemetná, odváděla Janu od bohabojnosti a lákala ji ke světským pošetilostem. Ale Jana se nedala svést a zapudila pokušitelku od sebe. Vyspěla ve

sličnou pannu; jistý urozený jinoch ji požádal za choť, ale Jana zvěděvši, že je kalvínec, řekla: „Raději chci umřít, než bych se vdala za nepřítele Církve!“ Když bylo Janě 20 let, vdala se za barona ze Chantalu, horlivého katolíka. Žili na zámku v Bourbillech ve šťastném manželství.

Jana bděla nad svým služebnictvem a dbala, aby všichni věrně Bohu sloužili. Jen osoby dokonalé brala do své služby, konala s nimi ranní a večerní pobožnosti a přihlížela k tomu, aby se v neděle a svátky zúčastnili služeb Božích. Aby dělníci také ve všední dny mohli slyšeti Mši svatou, nařídila domácímu knězi, aby sloužil Mši již časně z rána. Sama bývala při pobožnostech první a dávala všem dobrý příklad. - Moudře spravovala domácí hospodářství, nahlédala do účtů, bděla nad pořádkem. Dávala chudým hojnou almužnu a jednala s nimi vždycky laskavě; nehoršila se, byl-li některý z nich drzý nebo dotěravý. Nad dotěrností žebráček říkávala: „Vždyť i já každou chvíli žebrám před dobrotivým Bohem. Bůh snáší mou dotěrnost, já bych ji neměla snést od lidí?“ Se služebnictvem nakládala vlivně a byl-li někdo z nich nemocen, ošetřovala ho jako matka.

Mladá manželka milovala svého manžela něžně. Nebyl-li doma, nosila jednoduché šaty; žádná hra, žádná zábava se nekonala. Zmínil-li se někdo o té věci, říkávala: „Nemluvte mi o tom; oči, jímž se mám líbiti, jsou sto hodin daleko. Nač tedy se ozdobovati?“ Odbyla kdysi přítele svého muže, který učinil návštěvu za ne-

přítomnosti manžela, tím, že odjela z domu. Když manžel byl doma, podrobovala se ochotně každému jeho přání, snažila se zpříjemniti mu život, ba zkracovala někdy i oblíbené své pobožnosti, aby mu vyhověla. Manželé měli šest dětí, z nichž tři dcery a jeden syn zůstali na živu. Kdysi vyšel si její manžel s přítelem svým Anlezym na hon; z neopatrnosti byl od toho přítele na honě postřelen. Manželka ošetřovala plačíc svého manžela dnem i nocí; ale manžel zemřel deset dní po úrazu. Hluboký zármutek zachvátil Johannu. Odpustila sice původci svého žalu, ale teprve za pět let potlačila v sobě všechnu hořkost k němu, což dokázala tím, že byla jeho dítku za kmotru.

Johanně bylo teprve 28 let, když ovdověla. Odevzdala se do vůle Boží. Umínila si, že se již více neprovdá a že bude horlivě konati skutky pobožnosti a křesťanského milosrdenství. Rozdala skvostná svá roucha, dala výhost vši nádheře. Nečinila návštěv, aniž je přijímala, leč nebylo-li lze se jim vyhnouti. Šatila se skromně, žila střídavě. Vychovávala pečlivě své děti a ujímala se lidí trpících. Zprvu se odstěhovala do Dijonu k svému otci; pak se odebrala do Monthelonu ke svému tchánovi, Kvidonu ze Chantal, jenž si přál míti vnoučata u sebe. Starý, slabý pán vězel v nedůstojném podruží své hospodyně, s níž žil v hříšném poměru. Ta žena činila Johanně všeliké příkoří a urážela ji, kdekoliv se jí naskytla příležitost. Chtěla, aby pět jejích nemanželských dětí mělo tatáž práva jako děti Johanni, tytéž šaty, aby sedaly k témuž stolu.

Johanna snášela všechno příkoří trpělivě a odplácela zlé dobrým, vyučovala ty děti, šatila je, i když se jí hrubostí odvděčovaly. Sedm strastiplných let ztrávila Johanna v Dijonu.

Johanna měla po dvě leta za zpovědníka kněze, jenž jí ukládal příliš mnoho modliteb a kajících skutků. Johanna se podrobovala poslušně jeho rozkazům, ale vycítila, že ten není vhodným duchovním vůdcem. Tou dobou, r. 1604, konal slavný biskup ženevský František Saleský postní kázání v Dijonu. Také Johanna byla mezi posluchači. Lahodná jeho slova, láskou k Bohu prodchnutá, učinila hluboký dojem na vnímavou její duši. Od té doby ještě horlivěji sloužila Bohu. Podrobovala se potají rozličným kajícím skutkům, nosila hrubou žíněnku pod svrchním oděvem, podporovala chudé a sloužila ochotně nemocným ubožákům, neštítíc se sebe ohyzdnější nemoci. Kdysi dala do zámku dopravit člověka odpornými vředy pokrytého; ošetřovala jej obětavě, připravila ho na křesťanskou smrt řkouc k němu: „Jdi na věčnost, bratře! Lazaru byl's podoben na zemi, a jako Lazar od andělů nesen budeš do lůna Abrahamova.“ A když žebrák zemřel, připravila ho do rakve a doprovodila ke hrobu. Jindy ošetřovala ženu, jejíž tvář byla zohyzděna rakovinou; jiní jí vytýkali, že se vydává v nebezpečenství náказы, ale ona odpověděla: „Kdybych v té osobě nyní Krista zapírala, co by mi řekl Kristus v den soudný?“

Johanna si umínila, že zpřetrhá všechny úvazky poutající ji k světu a že vstoupí

do některého řádu. Svěřila se s tímto úmyslem biskupu Františku Saleskému. Ten zamýšlel založit novou ženskou řeholní družinu „Navštívení Panny Marie“; i vyzval Johannu, aby do této družiny vstoupila. Johanna svolila a zprvu spořádala své rodinné záležitosti. Nejstarší dceru provdala za příbuzence Františka Saleského, dvě dcerušky byly na vychování v klášteře a pětiletý synáček byl u svého děda Benigna. Johanně bylo těžko loučiti se s otcem a s dítkami. Otec hluboce dojat udělil jí své požehnání; synáček se jí držel, objímal ji a živou mocí nechtěl se od ní odloučiti; položil se na práh, kudy měla jíti. Johanna váhala, ale poté se vzpamatovala; slzíc překročila chlapečka, aby šla, kam ji hlas Boží volal.

Dne 6. června 1610 přijala Johanna zrukou biskupa Františka Saleského v Annecy řeholní roucho. Jejího příkladu následovalo několik zbožných žen a dívek. Úkolem družiny bylo vychovávat chudé dívky a pečovat o chudé a nemocné lidi. Mimořádných kajících skutků František nevyžadoval. František spravoval družinu zprvu společně s Johannou, avšak po jeho smrti († 1623) vedla správu celé družiny Johanna sama. Založila v Savojsku a ve Francii 87 klášterů. Úřad představené jí působil mnoho starostí; neboť novému řádu se stavěly v cestu různé překážky i útoky. Ale Johanna přemáhala všechny obtíže tichostí a obětavou láskou. Pečovala mateřsky o blaho svých řeholních sester a byla jim vzorem ve zbožnosti a v sebezapíravosti. Odumřela světu a žila jen Bohu a svému řádu.

Mírnost a vlídnost Johannina získaly jí náklonnost a vážnost všeho lidu. V čas morové rány v Annecy poskytovala Johanna útěchu a pomoc všem trpícím. Mnohé osoby se k ní utíkaly o radu, jak by život zařídily, aby se Bohu líbil. Johanna zůstala vždy pokornou; nechtěla býti nazývána spoluzakladatelkou řádu; konala ochotně všechny práce domácí pokládajíc sebe za poslední ze svých sester. - Při tom snášela různá utrpení odevzdaně do vůle Boží. Kromě tělesných nemocí zakusila dosti pomluv a osočování; také ji sužovala myšlenka, není-li v nemilosti u Boha. Různé bolesti ji stíhaly; jedna milá osoba po druhé jí umírala. Otec, zeť, dcery, syn a posléze zpovědník František Saleský. Řečený zeť byl bratrem Františka Saleského.

Roku 1641 Johanna se odebrala na pozvání francouzské královny Anny Rakouské do Paříže. Tam poznala Vincence de Paul. Byla jeho slovem a příkladem velmi dojata. Vracejíc se roznemohla se nebezpečně v klášteře Moulinském (jihovýchodně od Paříže). Přijala svaté svátosti a vyslovivši slova: „Již jdu, Ježíši!“ skonala dne 23. prosince 1641. Tělo její bylo převezeno do Annecy a tam pohřbeno. Slaví se 21. srpna.

MARIA MICHEL, spolupracovnice Johanny Chantalské, zemřela r. 1663; památka její je 29. srpna. Nekrology píší o ní chválu jako o svaté osobě.

Sv. JAN EUDES narodil se 14. listopadu 1601 v osadě Ri v diecési Seezské v Normandii. Jeho otec byl ranhojičem. První vyučování Jan obdržel u jezuitů

v Caënsu. Spolužáci ho již tehdy nazývali „nábožným Eudesem“. Vypěv zámítl nabízený sňatek. Byv vysvěcen na kněze vstoupil do kongregace oratoriánů, jejímžto zakladatelem byl Berulle. Tam konal Jan po 20 let misie s apoštolskou horlivostí. Avšak shledav, že oratoriáni nekonají jeden z hlavních svých úkolů, zřizování seminářů, opustil se svolením bayeuxského biskupa d'Angennesa tuto kongregaci a založil dne 25. března 1643 novou kongregaci pod názvem „Ježíšovy a Mariiny“, více známou názvem „Eudistů“. Úkolem bylo zakládati semináře a konati misie. Dále založil řád „Naši Paní Lásky k bližnímu a Útočiště“, jehož cílem byla záchrana padlých žen a dívek. Tento řád byl papežem Alexandrem VII. r. 1666 schválen; nazýval se francouzsky: „de Notre-Dame de Charité de Refuge“. Z tohoto řádu vyrostla v Angersu družina, která si dala název „du Bon Pasteur“, to jest Dobrého Pastýře, se stejnými stánovami a cíli.

Jan Eudes byl první, který zavedl liturgickou úctu k Božskému Srdci Páně a k Srdci Panny Marie. Církev jej proto nazývá „otcem, učitelem a apoštolem této úcty“. Je zvykem pokládati sv. Marii Markétu Alacoque za původkyni úcty k Božskému Srdci Páně. Avšak Jan Eudes šířil úctu Srdce Páně i úctu srdce Panny Marie dříve. R. 1670 vyzýval lid: „Veni, gentes, currite, - ad Cor Patris mitissimum, t. j. Pojďte, národové, chvátající - k Srdci Otce nejdobrotivějšího.“ A dále: „Jesu, Mariae gloria - praeclara Cordis Virginis - cor intonat magnalia,

t. j. Ježíš, Mariina sláva - Srdci Panny spanilému, - naše srdce prozpěvuje velepíseň.“ - Eudesova kniha „O srdci blahoslavené Matky Boží“ má sice slohové nedokonalosti, ale je první a nejdůkladnější. Nalezla mnoho odpůrců; ti nazývali Eudesova přepjatým blouznilem, jeden z nich zašel tak daleko, že pravil: „Eudes oslavuje srdce Mariino, míní srdce jisté zbožné osoby Marie des Vallés.“ Přese všechny bouře odporu Eudes šířil obojí úctu dále; na př. kostel Coutanceský byl r. 1674 zasvěcen Srdci Ježíšovu a Srdci Panny Marie. - Jan Eudes zakončoval své listy slovy, která se stala pak okřídlenými: *Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria*, to jest: Žehnej nám Panna Maria se svým milostivým Symem.

Horlivost Eudesova prospásu duší byla podivuhodna. Heslem jeho bylo: *Servire Christo eiusque Ecclesiae*, t. j. sloužiti Kristu a Jeho Církvi. Při misiích svolával na ulicích lid zvonkem dle příkladu sv. Františka Xaverského a vystoupiv u kříže nebo u Boží muky na stupeň, počal kázati. Všude povzbuzoval lid k plnění vůle Boží, káral nešvary, kdekoliv je uviděl; na královském dvoře mluvil otevřeně a neohroženě o vladařských povinnostech krále a jeho zástupců. Kdysi sloužil ve Versailles před králem Ludvíkem XIV. Mši svatou. Ten byl uctivě přítomen, ale důstojníci a dvořané nikoliv. Jan Eudes po Mši svaté při promluvě vyslovil podiv, že dobrý příklad králův nebyl jimi následován. - Eudes pokládal misie ve Francii konané za naléhavější než misie v zemích pohanských; pravil, že pohané se

nevzpírají milosti Boží jako zatvrzelí křesťané, a že milosrdenství Boží u takových křesťanů nádherněji se jeví než u pohanů. „Pokládám každého“ - doložil, - „kdo praví, že chce pracovat na obrácení pohanů, ale doma pro spásu duší ani prstem nehne, za tlachala.“ - Želel, že je tak veliký nedostatek hlasatelů slova Božího. „Hle, v Paříži je tolik doktorů theologie! Půjdu tam, do Sorbonny, a řeknu: „Pojďte, doktoři! Hoří, oheň pekelný hoří, pojďte a pomozte hasit!“ Neochota ve správě duchovní jej bolela. R. 1642 ku konci misii v Saint Malo přišla do sakristie chudá stará žena a chtěla se zpovídat. Eudes maje vystoupiti na kazatelnu žádal dva kněze své kongregace, jednoho po druhém, aby vyslechli její zpověď. Nechtěli; že prý nemají kdy. I učinil tak Eudes. Brzo poté Eudes pravil k oněm kněžím: „Ufortny jsoudvě urozené slečny; chtějí se asi zpovídat. Nechtěli byste jíti do zpovědnice?“ „O ano, otče, kde jsou?“ odpověděli a nahýbali se s okna. Eudes odpověděl žertem: „Také bych rád věděl, kde jsou.“ A tu jim vytkl dřívější neochotu. Slova: „O ano, otče, kde jsou?“ stala se známými po celém klášteře, oba kněží byli jimi škádleni, až byli vyléčeni z neochoty. - Eudes se hrozil bludů Jansenových. Kdysi pozval biskup bayeuxský de Nesmond Eudesa a ještě jednoho kněze z kongregace k sobě do povozu, když kamsi jel. Cestou tázal se biskup Eudesa: „Víte-li pak, s kým jedete?“ - „Vím. Se svým biskupem.“ - „Dobře, ale víte-liž, že tenhle je vyložený jansenista?“ - Eudes se zarazil a řekl: „V tom při-

padě prosím o dovolení, vaše biskupská milosti, abych směl vystoupiti. Vozko! Zastavte!“ - „Ne, nedovoluji,“ pravil biskup, a pásl se na rozpacích obou kněží.

Eudes žil životem umrtveným a své podřízené také vedl k sebemrtvení. Nedovoľoval svým kněžím čísti noviny. Říkával: „My jsme odumřeli světu. Co je nám do novinek světa, jež jsme opustili? Mrtví se netážou po tom, co se děje ve světě. Mluvme o svém světě a o jeho novinkách.“ - Když přišel do Paříže, byť to bylo po prvé, neprohlížel zvědavě staveb, aniž se divil pouličnímu ruchu, nýbrž spěchal do domu oratoria. - Mluvil-li s laiky, nechal je vymluviti o věcech světských, ale pak obrátil hovor na věci duchovní. - Nemiloval výrazů upřílišených, bombastických. - Ve všem spatřoval vůli Boží. „To je špatné počasí,“ pravil mu jistý kněz. - „Jakže to pravíte, bratře? Špatné? To je počasí Boží,“ řekl Eudes. - Miloval jednoduchost i při službách Božích. Řídil se slovy sv. Bernarda: „Více se vzdělává lid čistou prostotou a velebností ve chrámech, než přílišnou nádhrou. Pryč s přepychem z kostelů!“ - U jídla vybíral neskrovnější a nejnechutnější pokrmy. O ostatních říkával: „Těch si nezasloužím. Ostatně mé bídné tělo mi natropí dost mrzutostí!“ - Když bylo Eudsovi 14 let, učinil slib ustavičné čistoty. Jeho současníci dosvědčovali, že zachoval panickost neporušenu až do smrti. Nechtěl, aby při konferencích se probíraly otázky o šestém přikázání Božím; a nebylo-li vyhnutí, žádal, aby se tak dělo výrazy zdržlivými a v řeči latinské. Také

nedopustil, aby při stolním čtení se rozvláčně vykládaly některé příběhy ze Starého Zákona, na př. o hříchu Davida krále a j. - Ve styku se ženami jednal krátce a vážně. Kdysi byv pozván na hostinu řekl, že móda, je-li necudná, může závesti až k věčnému zavržení. Paní de Soullebieu přestrašena tázala se ho po chvíli: „Je-li pravda, co jste pravil, že neslušná móda by mohla způsobiti věčné zatracení?“ - „Ano,“ odpověděl. - Dáma odešla a po chvíli se vrátila majíc šátkem zahalené hrdlo a šaty pečlivě urované.

Pokora Eudesova byla neličená. Říkával: „Ukažte mi člověka v pravdě pokorného, a řeknu vám, že je svatý; je-li velmi pokorný, je velmi svatý.“ Sám se měl za „nic“, za smetí. Podpisoval se: „úplné nic“ (*nèant des néants*). Nikdy nepřijal titulu představeného; podpisoval se: „Jan Eudes, kněz kongregace Ježíšovy a Mariiny.“ Biskupství a jiných hodností nepřijal. Nepřikládal sobě titulů a akademických stupňů, ačkoliv výborně studoval; kázával rád na venkovských kazatelnách, a i tehdy, sešlo-li se málo posluchačů. Když byl P. Blouet zvolen představeným, Eudes první se mu podrobil a poklekl před ním žádaje o požehnání. Kdysi byla řeč o nechvalných proudech v jiné kongregaci. „Ve vašem ústavě není asi nechvalných směrů?“ ptal se kdosi P. Eudesa. - „Není; leda ve mně.“ - Jako sv. Filip Nerejský říkával i P. Eudes: „Pane! varuj se mne! Neboť jsem schopen ještě dnes tě zraditi a všecky možné hříchy činiti, neuchováš-li mne milostí

svou.“ - K podřízeným byl laskav. Říkával: „Pravidlem všech pravidel je láska.“ - Psal-li jim okružní listy, podpisoval se takto: „Více váš než svůj Jan Eudes.“

Přese všechnu horlivost byl osočován a podezříván všemi směry, vyjma počestnost a čistotu. Od dvora královského byl na dobu 6 let zapuzen. Odpůrci jej nazývali antikristem. Kterýsi vysoký hodnostář řekl: „Na šibenici s ním!“ Prátele ho vyzývali, aby se hájil. Eudes však, narážej na slova Písma sv. pravil: „Jesus autem tacebat, t. j. Ježíš však mlčel.“ Říkával: „Málo na tom záleží, jsme-li spokojeni my, - ale všechno na tom záleží, je-li spokojen Bůh.

Kromě neúnavné práce misionářské napsal 21 spisů; nejdůležitější jsou: „Život a učení Kristovo“, „Dobrý zpovědník.“ - U vysokém stáří onemocněl horečkou a chystal se na smrt. Tázali se ho, bojil-li se smrti: „Věru mám dosti příčin báti se, avšak nezoufám v milosrdenství Boží a v přímluvu Panny Marie.“ *Monstra te esse matrem*, volal, t. j. „ukaz se býti matkou!“ Přijav svátosti zemřel dne 19. srpna 1680. Slaví se 19. srpna.

MARIA WARD pokládá se neprávem za zakladatelku „anglických slečen“. Vrátila se z Mnichova, kdež založila ústav, do Anglie a zemřela r. 1645 v Hevardu. Památka její je 30. ledna.

MIKULÁŠ BARRÉ narodil se r. 1621 v Amiensu ve Francii; byl řeholníkem ze řádu Minimů, zakladatelem ženské kongregace „křesťanských škollásky k božskému Dítěti“, a to v Rouenu r. 1666.

Sv. Benedikt Josef Labre

Také založil družinu učitelů pro chudou dívčí mládež. Uměl hýbat srdci. Bylo-li někde jednati s člověkem zatvrdelým, říkávalo se: „Musíme poslati pro Patera Barréa.“ Zemřel roku 1686. Památka 9. prosince (nebo i 31. května).

Sv. PETR FOURRIER (Furerius, Forerius) narodil se 30. listopadu 1565 v Mirecourtu ve Vogesách. Otec jeho byl chudý kupec a měl 5 dětí. Petr osvědčoval již v útlém věku něžnou nábožnost a náklonnost k tichému, vážnému životu. Ministroval, zařídil si doma oltářík, napodobil obřady církevní, opakoval druhům, co si pamatoval z kázání. Studia konal v Pont-a-Moussonu, učil se pilně a prospíval nejen vědomostmi, ale i bohabojností. Už za jinošského věku byl nazýván učencem a světcem. Ptali-li se kdo po něm, dostával odpověď: „Ten? buď se učí nebo se modlí.“ Když mu bylo 20 let, vstoupil do kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Chaumouzyi, studoval vědy bohoslovné, stal se snad i doktorem theologie a byl vysvěcen na kněze.

Spoluřeholníci jeho byli lidé vlažní a proto se hleděli nepohodlného mravokárce Petra zbaviti. Nabídli mu, aby si vybral ze tří far, ve které by chtěl vésti duchovní správu. Petr se poradil se svým strýcem Janem Fourrierem T. J. a zvolil si pak faru v Mataincourtu, půl hodiny od Mirecourtu. Fara byla skrovná, pastorence namáhavá, farnost zpustlá. Petr ujímaje se úřadu učinil sobě tato předsevzetí: Že bude kázati více příkladem než slovy, že nepřijme pozvání k hostině, ale naopak, že bude sám častovati

chudé, že nebude v domě přechovávatí vína, že nebude míti v domě žádnou ženskou osobu, ani matku, ač ta se mu nabízela, a že se chce spokojiti nejnutnějším nábytkem.

Petr kázal horlivě slovo Boží, vykořenoval hříchy a zlé návyky, staral se jako otec o duchovní i tělesné blaho svých svěřenců, navštěvoval nemocné a prokazoval jim něžně všelikou službu. Zřídil pojišťovnu s podpůrnou pokladnou. Rolníci, řemeslníci a jiní, kdož nezaviněně se octli ve finančních nesnázích, obdrželi úvěr. Nemohl-li kdo dluhu splatiti, byl mu odepsán. Fourrier hodlal také v život uvést domácí soud smířčí z mužů rozvázných a poctivých, aby odvrátil lid od suďičství. Ve zmatcích válečných sešlo s tohoto záměru. Štolních poplatků nebral, a dal-li mu je někdo, věnoval je chudým. Prosíval zatvrdelé hříšníky, aby se sami nad sebou smílovali. Jistý zatvrdelý člověk, nechtěje domluvy Petrovy déle snášeti, obořil se na něho, bil ho pěstí a byl by ho snad ubil, kdyby nebyli lidé přiběhli Petrovi na pomoc. Petr bděl také sám nad sebou; vzdělával lid nejen slovy, ale i příkladem svého života. Také si ukládal tuhé posty. Že stál ve svém slově ohledně zdržování se vína, poznati lze z této příhody: Kdysi mu daroval jistý dobrodinec vědro vína. Petr je přijal, ale netkl se ho. Dvě léta po té našli vědro netknuté, pavučinami obtočené. Živil se pouze chlebem a zeleninou, bičoval se a odpočíval na holé zemi. Nevytápěl jizby své ani v zimě. Nevyřkl nikdy slova neslušného. K lidem nuzným byl velmi las-

kav a pomáhal jim, seč měl síly. Vyznačoval se hlubokou pokorou.

Po třech letech stala se osada Mattaincourt vzorem bohabojnosti a kázně křesťanské. Petr založil družinu panen, která měla za úkol vésti ženskou mládež k bohabojnosti a učit ji čtení, psaní a jiným užitečným pracím. K družině se přihlásily Alix le Clerc, Ganthe André, Claudia Clauvenel a jiné dvě. Petr nazval sbor těchto panen řeholní družinou blahoslavené Naší Paní a napsal jim řeholní pravidla, jež byla od papeže Pavla V. roku 1616 schválena.

Noviciát trval dvě léta. Novicka skládala slib dle řehole sv. Augustina a prohlašovala, že bude zdarma vyučovat chudé dívky. Fourrier napsal pravidla, ze kterých se uvádějí na příklad následující: „Kromě vyučování v katechismu a kromě návodu k bohumilému životu budtež dívky cvičeny ve čtení, psaní, počítání, v šití a ve všech ženských ručních pracích. Lavice ať jsou číslovány 1, 2, 3 atd. dle chování a pokroku dítek. Nescházej lavice „vyznamenání“ pro nejlépe prospívající, a lavice „hanby“ pro lenivé. Učitelka chtějící se přesvědčiti, jak se dívky naučily své úloze, vyvolejž dvě žákyně: jedna ať odřikává, druhá ať upozorňuje, v čem bylo pochybeno. Dítě jiného vyznání nebudiž zahanbováno, jeho vyznání nebudiž tupeno, ale při každé příležitosti budiž poukazováno na pravdivost a krásu katolického náboženství. Učí-li se dítě jinověrců dobře, budiž poděleno místo svatým obrázkem něčím jiným, co by mu též působilo radost, na př. psacími

potřebami. Náboženská cvičení dějtež se bez nátlaku a tak, aby nepůsobila u děti nuda a omrzení. Nadávky a tělesné tresty jsou nepřipustny. Učitelka nepřijímež dárků od žaček pod žádnou záminkou. Bezplatné vyučování chudých dívek je hlavním úkolem kongregace. Také dívkám zámožnějších rodičů umožněno navštěvovati školu řeholních sester. Pro ně budtež zřízeny pensionáty.“

Družina tato zdárně prospívala. - Kdysi chtěla jedna z řeholních sester, která si znechutila klášterní život, opustiti klášter a opět se vrátiti do světa. Petr jí domlouval, aby toho nečinila. Vida, že domluva jeho je marna, řekl posléze: „Jdi tedy, sestro, jdi, kam ti libo! Ale než klášter opustiš, zajdi do chrámu a říkej modlitbu, kterou ti napíši.“ Sestra poslechla, vzala list s napsanou modlitbou, šla do chrámu, poklekla před obrazem Marie Panny a říkala, co jí byl Petr napsal. Na listě bylo napsáno: „Matko Boží! Přicházím, abych Ti poděkovala, že's mne mezi dcery svoje přijmouti ráčila. Této milosti nechci déle používati, protože je mi svět milejší než Ty a Tvůj Syn. Proto opustím Vás a vrátím se do světa. Nechať Vám slouží, kdo chce; já Vám déle sloužiti nebudu.“ Těmito slovy bylo srdce její mocně dojata; dala se do usedavého pláče a umínila si, že přemůže svou vrtkavost a že zůstane v klášteře až do smrti.

Petr reformoval na rozkaz svého biskupa svůj vlastní řád řeholních kanovníků sv. Augustina, napravil pokleslou kázeň a snažil se pohnouti řeholníky k svědomitému zachovávání řeholních pravidel.

Ušlechtilá snaha vzbudila odpor u mnohých; kdož však souhlasili s reformou - bylo jich zprvu jen šest - byli sdruženi ve sbor, jenž obdržel jméno „kanovníci, kongregace Našeho Spasitele“.

V jednom z reformovaných klášterů stal se představeným a zůstal jím až do roku 1636, kdy byl válečným nepokojem nucen prchnouti z Lotrink. Odebral se do Burgundska a přebýval ve Grayi. Tam onemocněl prudkou zimnicí. Přijal svátosti umírajících a vyslovoval krátké modlitby a povzdechy k Bohu a k Matce Boží. Říkával: „Habemus bonum Dominum et bonam Dominam“, t. j. „Máme dobrého Pána a dobrou Paní.“ K Marii Panně volával: „Monstra te esse matrem“, to jest: „Ukaž, že jsi matkou“. Poslední jeho radostí bylo, že se dočkal svátku neposkvrněného Početí Panny Marie. Zemřel 6. prosince 1636. Lid nazýval Petra „dobrým otcem“. Svátek 7. července.

FRANTIŠKA DE BARTHELIER, členka III. řádu sv. Františka v Paříži, založila sbor jeptišek sv. Alžběty. Zemřela roku 1645.

Sv. HYACINTHA (Jacinta) MARISCOTTI pocházela z hraběcího rodu blíže Viterba v Toskánsku. Obdržela při křtu jméno Klarissa. Jsouc sedmiletá hrála si kdysi s lanem u studně; nepozorovaně však se zamotala lanem tak, že visela bez pomoci nad studní. Ve smrtelné úzkosti volala k Panně Marii o pomoc. Lidé přiběhli a vyprostili ji. V mládí stala se velmi marnivou. Mladší její sestra Hortensie se provdala. Hyacintha však neměla že-

nicha. Byla všechna rozmrzelá. Vstoupila pak do III. řádu sv. Františka, ale ihned prohlásila představené: „Já jsem sice řeholnicí, ale chci tu žítí jak osoba vznešeného rodu.“ A tak žila po deset let. Poté se nebezpečně roznemohla. Zpovědník jí řekl: „Ne! Nebe nenáleží pyšným!“ Hyacintha se zamyslí nad svým životem.

Obrátila se k Bohu celým srdcem. Umrtovala se, postila se, nosila obnošené šaty; chodila bosa; odpočívala na tvrdém loži majíc kámen a révovou otýpku pod hlavou. Laskavě ošetřovala nemocné řeholní sestry. Říkávala: „Já jsem řeholnicí, a není mi co činiti s příbuznými; svět nerozumí naší řeči, my nerozumíme jeho řeči.“ Kdysi řekla: „Nikdo se příliš nestrachuj všedních hříchů a neupadej v malomyslnost. Vždyť jsme křehkého těla, nejsme z mramoru; nelze dostoupiti vrcholu dokonalosti najednou, nýbrž po stupních.“

Za času morové rány Hyacinta zřídila dva dobročinné spolky: jeden na ošetřování chudých lidí v nemocnici, druhý na sbírání almužen pro ně. Členové a členky spolků sluli: Oblátové a Oblátky Panny Marie. Hyacintha zemřela 30. ledna 1640 ve věku 55 let. Svátek 6. února.

Bl. MARINA ESCOBAR narodila se r. 1554 ve Valladolidu ve Španělsku. Kolem r. 1600 počala vychovávat panny a k tomu cíli složila zvláštní předpisy dle řehole sv. Brigity a tak se stala zakladatelkou nového druhu brigitinek. Tato přísnější kongregace brigitinek měla název „družina rekolekce“. Ryzí pokora, an-

dělská mírnost, rekovná trpělivost za padesátiletého vniterného i tělesného utrpení byly ctnosti, které ji nejvíc krášlily. Nemohouc snést denního světla, žila po mnoho roků v tmavé komůrce. Třicet let ztrávila přebolestně na lůžku. Marina i její učednice žily pouze z almužen. Marina napomínala a kárala pouhým pohledem, který pronikal duši. I navenek působila svými listy. Zemřela roku 1633. Památka 9. července.

MECHTILDA BAR narodila se dne 31. prosince 1614 v St. Dijé v Lotrinsku a obdržela při křtu jméno Kateřina. Otec se jmenoval Jan Bar, matka Markéta, rozená Guyon. Když jí bylo 8 let, vážně onemocněla a oslepla; avšak po několika měsících opět nabyla zraku. Záhy ztratila matku. Jsouc 17letá vstoupila do kláštera annunciátek v Bruyèresu. Za vpádu nepřátelského vojska bylo řeholnicím uprchnouti. Kateřina vstoupila do kláštera benediktinek v Rembervillersu a obdržela jméno Mechtilda. Roku 1641 přišla do Paříže a byla od Vincence de Paul zavedena do Montmartru a tam představena paní Beauvillers.

Dne 12. března 1654 najala Mechtilda za pomoci francouzské královny Anny Rakouské, matky Ludvíka XIV., dům a zavedla v něm klausuru. Řeholnice obdržely právo ve čtvrtek vystavovati Svátost oltářní, které se klaněly ve dne v noci. Řád měl název: „Řád ustavičného klanění Svátosti“. Řeholnice se také nazývaly „Dcery od svaté Svátosti“. Nosily na prsou odznak Svátosti oltářní. Řeholnice se střídaly v klanění. Mechtilda si vy-

brala nejnepohodlnější hodiny, totiž od 11 do 4 v noci. Časem se Mechtilda uzavírala na 6 týdnů do své jizby, kamž ji dávali pokrm v košíčku. Šetřila úplné mlčelivosti. Sepsala knížku: „Pravý duch řádových sester Ustavičného klanění“. Zřídila 10 klášterů svého řádu. Zemřela 6. dubna r. 1698. Památka 6. dubna.

Bl. LUDVÍK MARIA GRIGNION Z MONTFORTU narodil se dne 31. ledna 1673 v Montfortu v Bretani. S největší vděčností byl vždy pamětliv milostí, jichž se mu ve křtu sv. dostalo, ale také svého křestního slibu. Již jako student koleje v Rennes vyznamenával se jak svými úspěchy v učení, tak ještě více svými ctnostmi. Od roku 1693 do 1700 studoval na Sorbonně v Paříži bohovědu a byl po dvou letech přijat do proslulého semináře sv. Sulpicia. Pro kromobyčejnou zbožnost bylo mu tam od alumnů a bohužel i od představených snášeti velmi často zneuznání, podezírání a posměch. Byla to pro něho, aspoň ze začátku, doba velmi zlá, opravdová škola kříže, v níž však on značné pokroky činil v potírání lidské bázně, v pokoře a umrtvování, v poslušnosti a obětovnosti. Ve své lásce k chudobě, ve své mírnosti a oddanosti do Boží prozřetelnosti vyrovnal se největším světcům. S radostí zcela obzvláštní mluvil o chválách Marie Panny, kterou už nazýval od dětství svou „milou matičkou“. Čítal a studoval všechny knihy, o účtě její jednající. Z lásky k Marii učinil již před vysvěcením slib ustavičné čistoty.

Takto se připraviv, byl ve věku 27 let

5. června 1700 vysvěcen na kněze. Nejraději byl by šel ihned hlásat pohanům evangelium Kristovo. „Mé hříchů mě takové milosti činí nehodným. Neumru spokojeněji, než vydechnu-li duši svou někde pod stromem, jako sv. František Xavérský v Japonsku.“ Biskup poitierský přijal ho do svých služeb a pověřil vedením veliké nemocnice v tom městě. Světlou láskou ujal se Grignon chudých a nemocných a položil tam základy své kongregace „Dcer Moudrosti“. Prvními dvánácti členkami kongregace byly chudé, churavé chovanky toho špitálu, v jejichž čelo postavil slepou představenou. V sále, kde se shromažďovaly, vztyčil veliký kříž, aby jim vždy připomínal, odkud se prýští pravá moudrost. Než světské představené a opatrovnice špitálu brojily ze závidosti a žárlivosti proti němu, takže byl nucen konečně špitál opustiti. Odebral se do Paříže, kde byl přijat ve velké nemocnici Salpêtrière, která hostila přes 4000 nemocných a chudých. Po roce nového pokořování povolal ho biskup poitierský na nátlak chudých nemocných zpět do tamní nemocnice, kdež hleděl vymýtit zlořádu a svou kongregaci „Dcer Moudrosti“ vzkřísil k novému životu. Prudké útoky donutily ho opět opustiti špitál. V únoru 1706 putoval pěšky do Říma; vedlo ho tam přání, aby ho sv. Otec poslal na misií mezi pohany. Papež Klement XI. mu řekl: „Tvým misijním polem bude Francie!“, schválil jeho „Pravou pobožnost k P. Marii“ a jeho zásady a jmenoval ho apoštolským misionářem. I vrátil se kněz Grignon pěšky do Poitiersu, avšak na

rozkaz biskupa, jinak dobře smýšlejícího, musil pro útoky jansenistů ihned opět město opustiti. Odebral se tedy do sousedních diecézí západní Francie a působil tam shorlivostí věru apoštolskou. Toužil jen, aby všechněm stal se vším a tak duše získal. Úspěch jeho činnosti předčil všechny jeho naděje. Veliká vážnost, již požíval pro své hrdinské ctnosti a pro zázračná obrácení, jichž u pověstných hříšníků docílil, byla výbornou přípravou pro duše, aby přijímaly jeho poučení. Jakmile se proslechlo, že někde koná misie, hrnuly se tam zástupy se všech stran. Osady zůstávaly prázdné, sotva několik dětí zůstalo doma hlídat dobytek. Na cestách bylo úžasné množství lidí na misijní přednášky jdoucích neb odtud se vracějících. Po kázání přistupovali pak členové nejrozličnějších stavů v hojném počtu lítostivě ke zpovědnici a čekali často trpělivě po několik hodin, až přišli na řadu.

Právem dí jeho životopisec, že svým úspěšným bojem proti jansenismu blah. Grignon vykonal více než všichni, kdož v té době byli postaveni na svícen. Není tedy také divu, že byl se všech stran napadán. Kněží, řeholníci, vyšší duchovenstvo nasáklé jansenismem, činili mu potíže, vystupovali nepřátelsky proti němu, ano užívali proti němu i prostředků kárných. A což teprve svět! Jeho veliké úspěchy rozpoutaly proti němu pravou bouři pekla. Než všechny ty zkoušky nebyly s to, aby ho rozrušily. Srdnatě snášel svůj kříž a přemáhal všechna protiventství s trpělivostí a mírností, nelckaje se veřejného mínění, vždy jsa hotov v díle

svém pokračovati, vždy poslušen i nejmenšího pokynu těch, na nichž bylo mu poroučeti. Bylo-li mu řečeno, že má mnoho nepřátel, odvětil, že nezná jiných nepřátel, než kdo by mu lichotili a dobře o něm mluvili, a že má za své nejlepší přátele ty, kdož mu veliké kříže působí a ukládají.

Roku 1713 přišel do Paříže, aby tam založil svou druhou kongregaci „Misionářů Tovaryšstva Mariina“, jež by jeho misionářskou práci dále konala. Poslední svou misii konal v St. Laurent-sur-Sèvre. K smrti zemdlený vystoupil na kazatelnu a kázal o mírnosti Pána Ježíše při zrádném polibku Ježíšově a pohnul posluchače k hojným slzám. Po kázání těžce nemocen ulehl. Při úplném vědomí nařídil ještě vše, čeho bylo třeba ohledně svých dvou řeholních společností a připravoval se potom k smrti. Zástupy, jež kolem jeho lůžka se tísnily, opětovně žehnaje křížem a těše, upadl v hlubokou mdlobu; když se z ní probрал, zvolal třesa se, ale hlasitě: „Marně na mne útočíš; jsem mezi Ježíšem a Marií. Díky Bohu a Marii! Jsem u cíle, již nemohu hřešiti!“ Po těchto slovech zesnul tiše dne 28. dubna 1716 ve věku 42 let. Kostí jeho odpočívají v kapli Panny Marie ve chrámě v St. Laurent-sur-Sèvre; tam také obě jeho řeholní společnosti přeložily své hlavní sídlo.

Dne 22. ledna r. 1888 byl od papeže Lva XIII. v den, kdy slavil své kněžské druhotiny, prohlášen blahoslaveným a jeho svatořečení se připravuje.

Blah. Grignon zanechal nám vzácný spis, vpravdě „zlatou knížku“, *Pojednání*

o pravé pobožnosti k P. Marii, v němž učí dokonalému zasvěcení sebe Panně Marii čili *svatému nevolnictví*. O témž jedná kratší spisek *Tajemství Mariino*. Kromě jiných spisů složil též mnoho básní a písní, jež jsou perlami duchovní poesie a jež by samy vydaly dva silné svazky. Svátek jeho se slaví ve výroční den jeho smrti 28. dubna.

84. SVATÍ A SVĚTICE JINÝCH

ŘÁDŮ VE STOLETÍ XVII.

ALAN DE SOLMINIHAC, řeholník novník chancelský, † 31. prosince 1659. (Acta Apost. Sedis 1927, p. 258.)

BL. ISABELLA DE CUNHA, řeholnice cistercienská v Odivellae v diecési Lissabonské. Zemřela roku 1618. Svátek 16. ledna.

MARKÉTA OD NEJSV. SVÁTOSTI, karmelitka beaumská, † r. 1648. Památka 20. května.

ISABELLA DE JESU, členka III. řádu karmelitského, † r. 1682. Památka 29. června.

ANDREANA (či Ondřejka), karmelitka neapolská, † roku 1688. Památka 30. března.

BL. MARIA DE ANGELIS, karmelitka turinská, † r. 1717. Svátek 19. prosince.

BL. HEŘMAN VAVŘINEC, řeholní bratr řádu karmelitánského v Paříži, byl zprvu kuchařem, pak obuvníkem svého kláštera. Říkával: „Jediným mým utrpením je, že nemám žádného utrpení.“ A když byl stížen bolestnou nemocí, řekl:

„Rád bych ty bolesti snášel až do soudného dne.“ Kdysi ho navštívil arcibiskup cambrayský, spisovatel Fenelon a tázal se ho: „Kdyby ti Bůh dal na vybranou, buď déle žiti, aby sis rozmnožil zásluhy anebo býti přijat do nebe, co bys vyvolil sobě?“ Heřman odpověděl: „Ponechal bych volbu Bohu.“ Svátek 18. července.

Ct. DOMINIK OD JEŽÍŠE A MARIE narodil se 16. května 1559 v městečku Calatayudu prov. tarragonské ve Španělsku. Už v šestnáctém roku svém vstoupil do karmelitského kláštera; r. 1590 přestoupil k témuž řádu od sv. Terezie a od sv. Jana od Kříže reformovanému. Vyznačoval se vzdělaností a ctností. Byl zvolen vrchním představeným téhož řádu. Papež zavolal jej do Říma za svého rádce. Papežové i panovníci jej vysílali ke dvorům panovnickým jako vyslance v záležitostech církevních i světských. Na rozkaz Pavla V. odebral se Dominik do Rakouska a připojil se k vojsku vévody bavorského Maxmiliána, když táhlo do Čech proti odbojným stavům. Takto Dominik byl jeho průvodcem i při bitvě na Bílé Hoře. Vrátiv se do Říma pracoval Dominik na zřízení kongregace de Propaganda fide. Papež Urban VIII. opět jej poslal do Vídně r. 1629 projednávat církevní otázky. Tehdy nebydlil v klášterní cele, nýbrž musil se ubytovati v císařském hradě. Restauroval a odevzdal veřejné počtě dva pomníky, jeden Panny Marie Vítězné v Římě, druhý Panny Marie Milostivé (nazývané: s nakloněnou hlavou) ve Vídni. Zemřel 16. února 1630. Proces o jeho blahorečení byl sice brzy po jeho smrti

zahájen ale přerušen a na rozkaz Pia X. znovu projednáván. Památka 16. února.

DOMINIK od dítěte Ježíše, cistercienský řeholník v Nucale ve Španělsku, jenž r. 1661 v pověsti svatého zemřel. Památka 12. září.

Sv. ANNA GARCIA narodila se r. 1549 blízko města Ubalde ve Španělsku. Když jí bylo 10 let, ztratila matku. Anna pásala dobytek; libovala si v samotě a umínila si, že život svůj zasvěti službě Boží. Když dospěla, chtěli ji její bratři provdati. Sešli se v úmyslu přemluvit ji, aby se stala snoubenkou jistého mladého muže, jež k sobě pozvali. Anna zavolána byvši dostavila se s tvářemi pošpiněnými a v šatech zalátných. Prohlásila, že se nechce vdávati. Chtěl-li se některý jí přiblížiti, zapudila ho zasmužilou tvář. Bratři posléze dovolili, aby vstoupila do karmelitského kláštera. Anna sloužila v klášteře všem ochotně. Vynikala nábožností, vzornou poslušností a láskou k chudobě. O věcech pozemských nerada mluvila. Nikdy nežádala v nemoci zvláštního pokrmu nebo potřebné služby, ale vždy vděčně přijala, co jí bylo nabídnuto. Byla vyslána se 4 jinými do Francie zřídit tam kláštery svého řádu. Zemřela ve stáří 77 let v klášteře pařížském r. 1265. Svátek 8. června.

Jiná zpráva dří: *Anna a Jesu* (rozená z *Lobery*) vstoupila do kláštera karmelitek v Avile ve Španělsku a stala se rádkyní sv. Terezie. Zemřela v Bruselu 4. března 1627.

Ct. FILIPJENINGEN, narozený 1642 v Eichstättenu, vstoupil do Tovaryšstva

Ježišova, stal se misionářem v Německu tak horlivým, že nazýván byl „der Rieser Apostel“. Žil tak přísně, jako by andělem byl, nedbal o pokrm, nápoj a spánek. Lidé uslyševše o jeho příchodu říkali: „Svatý opět přišel.“ On však se nazýval nafouklou ropuchou. † r. 1704 v Ellwangen. O jeho svatořečení se jedná. Svátek 9. února.

Bl. MARIA OD VTĚLENÍ, dříve hra-běnka Guartová, narodila se r. 1565 v Paříži a vdala se za Acaria, úředníka královské pokladny. Měli šest dítek. Její dobročinnost byla tak veliká, že král Jindřich IV. a Maria Medicejská rozdělovali almužny chudým nepřímo její pomocí. „Dva díly světa viděly pokoru a obětavost Marie od Vtělení“, dí životopis. Maria uvedla do Paříže karmelitky od sv. Terezie reformované, uršulinky i oratoriány. Odebrala se do Kanady a tam v Quebecu založila klášter Uršulinek. Ale přitom nezanedbávala povinnosti rodinných. Ovdověvši stala se karmelitánkou. Modlívala se: „O Bože! odpusť mi všechny zlé příklady, které jsem kdy dala.“ Stala se představenou ve svém klášteře. Maria je vzorem jako panna, manželka, matka, vdova, jeptiška a představená. Zemřela 18. dubna 1618. Svátek 18. dubna.

Bl. FRANTIŠEK DE POSADAS pocházel z Kordóvy ve Španělsku; rodiče jeho se živilí prodejem zeleniny. Otec umřel, matka se znovu provdala. František se učil řemeslu, potom vstoupil do řádu sv. Dominika. Byl horlivým misionářem; lidé se na jeho kázání hrnuli v zástupech. Zemřel r. 1713 ve stáří 69 let. Svátek 20. září.

Bl. MARTINA, dominikánka v Saragosse ve Španělsku, † r. 1635; svátek 11. listopadu.

Ct. ANEŽKA DE JESU byla dcera řemeslníka. Kdysi šla mimo tančící, ti ji také lákali k tanci, ale nesvolila. Kdysi ukradla několik jehel v obchodě, ale lítostí nad hříchem jatá vrátila se do obchodu ihned a nahradila je. Vstoupila do III. řádu sv. Dominika, a to do nově zřízeného kláštera v Langeacu, a obdržela příjmi „de Jesu“. Žila přísně. Odpočívala po 9 let na holém prkně, nemajíc pod hlavou nic než kus dřeva. Poslouchala představené bez odmluvy. Kdysi jí poručila představená, aby šla kázat před kněžími. Poslechla. - Kdysi tázal se jí jistý kněz: „Blaze-li žijete, vy svatá?“ Zármutkem nad touto otázkou div neonemocněla. - Dopisovala si s knězem Janem Jakubem Olierem, farářem u sv. Sulpice v Paříži, k němuž ji pojila svatá láska. Zemřela ve stáří 34 let roku 1634. Pamatka její 17. (nebo 19.) října.

Bl. ALŽBĚTA A JESU, dominikánka v Paříži, † 1677 ve věku 64 let. Svátek 5. prosince.

ALŽBĚTA DE RANFAING narodila se v Remiremontu, provdala se za šlechtice Duboisa; po jeho smrti šla se svými třemi dcerami do města Nancy a založila tam dům pro osoby padlé. Je zakladatelkou družiny řeholnic Notre Dame de Refuge (t. j. od Útočiště).

Bl. JOHANNA DE L' ESTONNAC narodila se r. 1556 v Bordeaux z rodiny vznešené; otec byl katolík, matka kalvínská. Johanna milovala viru katolickou.

Když bylo Johanně 17 let, provdala se podle vůle otce za markýze z Monteferrantu. Dokonale plnila křesťanské povinnosti. Po čtyřiačtyřicetiletém manželství, z něhož vzešlo 5 dětí, Johanna ovdověla. Dvě dcery vstoupily do řádu annunciátek; sama vstoupila do řádu sv. Františka, ale že byla slabého těla, byla propuštěna. Napjala pravidla nového řádu, podobného jezuitskému, jehož úkolem bylo vychovávat ženskou mládež. Řád se nazýval „Dcery naší milé Paní“ a byl připojen k benediktinskému. Bordeauxský biskup chtěl, aby řád byl spojen s uršulinkami, ale Johanna toho nedopustila. Zemřela 2. února 1640 ve stáří 84 let. Svátek 2. února.

Ct. ANNA ANTIGO, klariska ve Španělsku, zemřela 28. září 1676. Památka 28. září.

Bl. BENEDIKT AB URBINO, františkán v Římě, † roku 1625; svátek 11. května.

Bl. HELENA ENSELMINI, klariska v Arcelli (v předměstí Padovském), † roku 1642. Svátek 4. listopadu.

Bl. JAN DE PRADO v Morgoleju ve Španělsku, františkán mučedník v Maroku, † roku 1631. Svátek 24. května.

Bl. THADDAEA, členka III. řádu sv. Františka v Toskánsku, zemřela r. 1649. Svátek 2. října.

Sv. JOSEF DESA KUPERTINSKÝ narodil se r. 1603 v městečku Kupertinu v bývalém království neapolském. Otec jeho ručil za kohosi a nemohl zaplatiti; soudní sluha přišel vymáhat dluh. Matka jsouc v pozeňnaném stavu polekala se a

utekla do chléva. Tam porodila. Proto dána synáčkovi jména Josef Maria. Josef jako dítě měl ústa stále pootevřená. Děti se mu smály a říkaly mu „bocca aperta“, t. j. otevřená huba! Na koleně se mu utvořil otevřený, hnijící otok, na hlavě šeredná vyrážka; děti utíkaly před zápachem z otoku vycházejícím, žádné si nechtělo s Josefem hrát. Bohabojní rodičové jej vedli ke ctnostnému životu. Josef ztrávil dětský i jinošský věk v nevinnosti a v milé prostomyslnosti. Dospěv churavěl dlouhou a bolestnou nemocí. Když se uzdravil, učil se obuvnictví. Ale víc a více toužil po jiné dráze, po cestě k dokonalosti. Umínil si, že vstoupí do řádu sv. Františka. Byl přijat v klášteře neapolském za sluhu. Ale protože pro své slabé oči v kuchyni mnoho zmatků způsobil, byl po osmi měsících z kláštera propuštěn. Bylo mu, jako by mu kůži byli sedřeli s těla. Styděl se přijíti domů. Doma zakoušel od matky mnoho výčitek. Proto říkával později, že mu netřeba konati noviciát, neboť prý zakusil od přísné své matky dosti svízelnů.

Posléze byl na přimluvu svého strýce Donáta, františkána, přijat ve františkánském klášteře v Della Grotella. Ježto neměl potřebného školského vzdělání, byl vřazen do počtu klášterních bratří. Ale Josef se vzdělával pilně ve vědomostech počátečních a později ve vědách bohoslovných a složiv řeholní sliby, byl posvěcen na kněze. Netoliko zevrubně zachovával pravidla řeholní, ale také mrtvil své tělo žíněným rouchem, bičováním, postem. Byl dokonale poslušný. Říkával, že po-

slušnost ho vede jako slepce a že by raději umřel, než by neprokázal povinnou poslušnost. Čistotu panickou si zachoval beze vší úhony a nedal si ji zkaliti sebe prudším pokušením. Odumřev takto světu i sám sobě, míval nepříjemný pocit v těle, kdykoliv se k němu přiblížil člověk necudný, a z pocitu toho poznával hříšnost jeho.

V srdci Josefově hárала vroucí láska k Bohu a uváděla jej do stavu vytržení myslí, při němž nazíral na věci nadpřirozené a kochal se svatou radostí. Bůh jej ozdobil moudrostí, prozíráním srdcí lidských a jinými milostinami. Učenci rádi hovořili s Josefem a vzdělávali se jeho řečí. Jeden z nich řekl: „U Josefa se učím více nežli z knih nebo z rozpravys učenci.“ Josef pečoval o spasení lidí, s nimiž mu bylo jednati. Také se snažil mírniti bídu lidí chudobných a strasti lidí nemocných. Ze své lásky nevylučoval ani lidí zlých, kteří ho pomlouvali a jemu všelikým způsobem křivdili. K přátelům i k nepřátelům osvědčoval lahodnou přívětivost a laskavost. Všude byl ctěn. I velmožové se podívovali svatosti jeho života. Ale hluboká pokora jeho zůstala vždy stejná. Pokládal se za hříšníka a říkal, aby po jeho smrti hodili jeho tělo někam na takové místo, kde by památka jeho úplně zanikla.

Měl také odpůrce. Ti upozornili inkvisici na něho; byl zavolán, ale Josef se ospravedlnil a shledán byl beze vší viny a úhony. Na rozkaz papeže Innocence X. bylo Josefovi odejiti z Assisi. Neví se, pro jakou příčinu. Josef sám se tomu divil, ale poslechl ihned. Bylo mu nařízeno, aby

se odebral ne do františkánského kláštera, nýbrž ke kapucínům v Petra rubea (v diecési Montefeltro, v papežském území). Ale i tam se za ním hrnul lid v zástupech. Josef nesměl ani tam, ani ve Fossombrone veřejně sloužiti Mši svatou. Pak zase měl odejiti do Ossima (Auxim v kraji Picenském). „Ne do Assis,“ řekl papež, „neboť tam je dost jednoho svatého, svatého Františka.“

V Ossimu pak Josef zemřel stár jsa 61 let r. 1664, 18. září. Svátek 18. září.

Sv. PACIFIK narodil se r. 1653 v městysí San Severinu v kraji ankónském z rodičů bohatých a nábožných. Liboval si už jako dítě v modlitbě a naslouchal rád kázání a křesťanskému cvičení. Rodiče jeho přišli nezaviněným způsobem na mizinu. Zemřeli, než Pacifik dospěl. Sirotka vzal do domu jeho strýc, muž drsný, jenž s ním přísně nakládal a jenž také strpěl, aby služebníci se sirotem surově jednali. Pacifik konal těžké práce domácí, a přece mu bylo snášeti ústrky a příkoří. Někteří příbuzní dozvěděvše se, jak nemilosrdně s ním nakládá, chtěli ho k sobě vzíti, ale on poděkoval za dobrou vůli řka, že se mu vede dobře. A vedlo se mu vpravdě dobře, neboť byl se již odvzdal do vůle Boží; v odříkavosti byl utvrzen, takže mír a radost sídlily v jeho duši.

Pacifik vstoupil r. 1670 do řádu sv. Františka přijat byv v kláštere Menších bratří observantů v biskupství ossimském. Konal v poslušnosti a v pokoře práce nejopovrženější. Někteří řeholní bratři se mu posmívali řkouce: „Nejsi tak svatý, jak

se děláš; nevěříme ti!“ Pacifik odpověděl: „Správně o mně soudíte.“ Vzdělával se v počátečních vědomostech a v teologii a složiv řeholní sliby, byl posvěcen na kněze.

Žil přísně; postíval se třikrát do téhodne o chlebě a vodě, jindy se spokojoval chudičkou stravou. Odpočíval jen málo, na tvrdém loži, bičoval se třikrát denně, nosíval kolem beder ostrý pás, chodíval bos i za nepohody a za zimy. Čistotu panickou si uchránil po celý život bez poskvrny. Dojemná byla jeho pokora. Ač byl kvardiánem kláštera v San Severinu, sedával při společném stole na místě posledním. Radoval se, byl-li ponížen a potupen, a přál si zůstatí světu povždy neznám a ukryt. Tajil se tím, co vykonal dobrého a bohumilého. Poslouchal nejen svých představených, ale i svých řeholních bratří. Sám jsa chud přál si, aby všichni křesťané se varovali pýchy a všelikého přepychu; proto horlíval na kázáních proti hýřivosti a marnotratnosti; proto prohlížel jizby řeholních bratří, není-li v nich něco, co by odporovalo řeholní chudobě. Slidmi trpícími měl upřímnou soustrast, poskytoval jim hmotné pomoci anebo jim alespoň vyhledával dobrodince. V hovorrech býval na slova skoupý, ale byla-li řeč o Bohu a spasitelných věcech, býval hovorový a výmluvný. Radoval se, byla-li čest a chvála Boží šířena, a rmoutil se, byl-li Bůh urážen a jméno jeho zneuctíváno.

Pacifikovi bylo skoro po celý život snášení různé bolesti a soužení. Otevřely se mu nohy a vyrazily se na nich bolestné

vředy. Z úzkostlivé stydlivosti čistil a obvazoval si rány sám, nedopouštěje, aby se ho někdo dotýkal. Nebylo mu ještě ani 40 let, ohluchl; později i oslepl. A ještě jinými chorobami byl sužován, takže v posledních letech nemohl skoro s lůžka ani sestoupiti. I když oslepl, dával se k nemocným lidem voditi, aby jim byl těšitelem.

Když cítil, že se blíží smrt, přijal svaté svátosti, poděkoval Bohu za všechna obdržená dobrodiní a máje blažený úsměv na tváři, tiše skonal 16. září roku 1721. Svátek 25. září.

Bl. BONAVENTURA DE POTENTIA narodil se v Potenze v Neapolsku. Byl františkánem a zemřel r. 1711. Svátek 26. října.

FRANTIŠEK GIRY narodil se r. 1635 v Paříži. Otec jeho byl slavný advokát. František vstoupil do řádu sv. Františka v Chaillotu. Sepsal životopisy svatých. V noci konával z pokory nejpovrženější práce na místě služebníků, aniž by to věděl. Míval heslo: Nescire et nesciri, t. j. neznati a neznán býti. Neraď mluvil s osobami ženského pohlaví. Říkával, že se s nimi má jednati „breviter et dure“ (krátce a stroze). Zemřel 20. listopadu 1688. Památka 20. listopadu.

MAXIMILIÁNA, hraběnka bavorská, svobodná, členka III. řádu sv. Františka, † r. 1638. Památka 14. února.

PETR ZE ZVORNÍKU v Bosně, františkánský misionář, zemřel v žaláři roku 1692 v Orsově v Srbsku. Památka jeho je 27. října.

MIKULÁŠ SAGE narodil se v Kala-

brii z rodu rolnického. Vstoupil do řádu Minimů, t. j. sv. Františka de Paula a byl v klášteře kuchářem a zahradníkem. Kdysi přišel provinciál do kláštera a aby Mikuláše vyzkoušel, řekl mu s velkou přisností, že je pokrytec a že není hoden ani koňům čistiti nohy. Různými strastmi byl sužován. Zemřel stár jsa 60 let dne 3. února 1709. Památka 3. února.

Bl. MIKULÁŠ DE LONGOBARDI, syn rodičů velmi chudých v Longobardi (v Kalabrii), řeholní bratr, mnohým utrpením zkoušený, zemřel v domněni svatosti r. 1709. Svátek 12. února.

PETR MORAU založil klášter „Nejmenších“ v městě Soissonsu. Přeložil životopis sv. Františka z Pauly z italštiny do francouzštiny. Panickou čistotu zachoval, ačkoliv mu bylo čeliti velkým pokoušením. Říkával, že mnich má býti v ruce představeného měkkým voskem. Zemřel 31. března r. 1626. Památka jeho je 31. března.

Sv. FRANTIŠEK JERONYM (Franciscus a Hieronymo) narodil se roku 1642 v městysi Kryptalee (bliže Tarentu v jižní Italii). Od rodičů byl zbožně vychován. Vysvěcen byv na kněze, vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova a utvrzoval se čím dále tím více v lásce k Bohu a k bližnímu, v hrdinné trpělivosti a v ostatních cnostech. Záhy byl nazván „knězem svatým“. Prál si být misionářem u Japonců, ale řeholní představení mu vykárali působiti ve vlasti a ustanovili jej představeným misii v Neapoli. Ač byl zdravý charakterného, konal po 40 let horlivě úřad misionáře v městě a v okolí, kázal, navště-

voval nemocné, staral se o duchovní a tělesné blaho galejníků; snažil se přivésti lehkomyšlné ženy k pokání a k spořádanému životu. Zavedl generální přijímání věřících každou neděli v měsíci. Počet komunikantů dosahoval počtu 15.000. František konal duchovní cvičení dle návodů sv. Ignáce kněžím, řeholníkům a studujícím. Zasluzný život skončil blaženě r. 1716 maje 74 roků. Svátek 11. května.

Gt. LUDVÍK „DE PONTE“ narodil se ve Valladolidu ve Španělsku a vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Byl výborným vůdcem duchovním. Napsal cenné asketické knihy. Zemřel 70letý r. 1624. Památka 16. února.

Sv. FRANTIŠEK REGIS narodil se 31. ledna 1597 ze šlechtického rodu v Fontcouverte v diecési narbonnešské a obdržel na křtu jména Jan František. Liboval si už v mládí ve zbožnosti a v tichém životě. Vyspěv v jinocha, byl poslán do jezuitské školy v Beziersu. Tam utvořil kroužek se šesti zbožnými spolužáky a žil s nimi dle jistých pravidel po způsobu klášterníků. Stýkali se co nejméně se světem a žili jen modlitbě a studiím. František vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova v Toulouse a byl vysvěcen na kněze. Rád by se byl odebral do dalekých krajín zámořských zvěstovat pohanům evangelium, avšak na rozkaz řeholních představených se věnoval úřadu misionářskému ve své vlasti.

Působil nejvíce v Languedocu a okolí. Kázal, učil, zpovídal, navštěvoval nemocné i vězně, sbíral almužnu pro chudé.

Zimní pak dobou, kdy vesničané měli klid, konal misie po vesnicích. Nelekaje se obtíží cestoval po horách sněhem zatvátých a ledem pokrytých vyhledávaje míst, kde by mohl působiti k blahu bližních. Kázal denně několikrát a často bylo nutno jej vysíleného odnésti s kazatelnou anebo ze zpovědnice. Požíval jen skrovného pokrmu, jež si vyžebal; spával jen málo a to na holé zemi; nosil na těle žíní a bičoval se až do krve. Panickou čistotu uchoval neporušenou až do smrti. Nejomrzelejší práce konati bylo mu nejmiřejším potěšením.

František Regis planul horoucí láskou k Bohu a z této lásky horlil pro spasení bližních, neštítě se žádných obtíží, aby je odvrátil od hříchů a aby je vedl na cestu svatých ctností. Zřizoval útulny pro zpustlé ženy a dívky, aby přivykly spóřadanému životu. Také se snažil rozlučovati nepořádná manželstva. Jistý muž žil ve hříšném poměru se ženou; František usiloval je uvésti na cestu pokání; muž rozzuřen uhodil ho do tváře. Ale František prohlásil, že je hotov i život položiti, jen aby zamezil další urážení Boha. Jiný muž vesmilstvo zabředlý strhl kdysi Františka do kaluže a vztekle po něm šlapal. Jiní vilníci mu hrozili dýkou. Ale trpělivost Františkova byla nevyčerpatelná. Lásku k bližnímu osvědčoval skutky tělesného i duchovního milosrdenství. Lid ho nazýval „otcem chudých“. Horlivému tomu misionáři podařilo se mnoho bludařů kalvínských i mnoho zarytých hříšníků obrátiti a polepšiti.

Koncem r. 1640 chtěl konati misie

v dědině Lalovesce v diecési viennské. Ubíral se cestami sněhem a ledem pokrytými do oné dědiny ve vysokém pohorí položené. Bylo mu přenocovati v otevřeném, polozbořeném salaši, i nastudil se. Zimnice jím lomcovala. Druhého dne s namáháním se dovlekl až do dědiny Lalovesce. Na Boží Hoď vánoční i na den sv. Štěpána kázal a zpovídal, až slabotou omdlel. Ve farním domě chystal se na smrt. Přijav svaté svátosti zemřel dne 31. prosince 1640, jsa 43 let stár. Svátek 15. června. Roku 1826 byl v Paříži založen spolek sv. Františka Regis, jenž usiluje pomocí hmotnou i duchovní o to, aby lidé ve hříšném poměru žijící vešli ve svátostní svazek manželský. Spolek ten byl i v Praze založen.

Bl. BERNARD OFIDSKÝ narodil se dne 7. listopadu 1604 v Ofidě z rolnických rodičů. Otec se jmenoval Josef Peroni; dal synu při křtu jméno Dominik. Hošík byl povahy tiché a dobrosrdečné. Když některý z jeho bratrů měl pro neposlušnost býti potrestán, Dominik chtěl trest vzíti na sebe řka: „Potrestejte raději mne, a já, čemu on se vzpírá, učiním za něho!“ Vyspěv pásł ovce; rád dlel o samotě; pohrdal marnostmi světskými. Čistotu panickou zachoval si neposkvřenou. Toužil po povolání, kde by v tichosti a pokoře mohl sloužiti Bohu. Se svolením otcovým vstoupil do kapucínského kláštera v Ofidě a zvolil si řeholní jméno Bernard.

Bernardovi nebylo břemenem, zachovávat řeholní pravidla, neboť byl z mládí zvyklý sebezapíravosti. Vítězně přemáhal

smyslnost. Z Ofidy byl poslán do kláštera v městě Fermu; tam ztrávil 38 let. Jako řeholní bratr měl povinnost pečovati o řeholníky zestárlé a nemocné. Osvědčoval se jim mnohými službami, byť sebe obtížnějšími. Tiše snášel jejich vrtochy. Pro příkladnou trpělivost získal si všeobecnou úctu. Roku 1664. byl poslán do Ofidy, aby tam sbíral almužnu pro klášter. Za almužnu hmotnou dával Bernard almužnu duchovní; udílel lidem moudrá naučení, smiřoval rozvaděné, tišil různice, přinášel mír do rodin, vléval útěchu do duší lidí nemocných.

Časem staly se ty obchůzky Bernardovi velmi obtížnými, zvláště v zimě; tím více, protože pod řeholním rouchem nosil roucho žíněné. Ale Bernard rád snášel kříž svého povolání říkáje: „Ať jen trpí hříšné tělo, má-li se mu kdysi dostati odměny!“ - Podle vůle představených měl z Ofidy býti přeložen do kláštera askalského. Ale Ofidští se tuze přimlouvali, aby jim byl ponechán. Tak se i stalo. A když posléze byl pro vysoké stáří neschopen konati obchůzky a namáhavé cesty, byl ustanoven klášterním vrátným. Lidé zvyklí na jeho laskavost a dobrotivost přicházeli za ním k bráně prosit o radu, poučení a útěchu. Přinášeli mu dárky a on z nich udílel almužnu chudšům. To však nebylo vhod některým řeholním bratřím; ti ho obžalovali u provinciála, že prý klášter trpí jeho přílišnou štedrostí. Provinciál se přede všemi bratřimi prudce osopil na Bernarda. Bernard pokleknuv, tiše a pokorně vyslechl pokárání. Za nedlouho se ukázalo, že obžaloba byla nespravedlivá. Odtud

si ho spolubratři velmi vážili. Bernard smýšlel o sobě pokorně. Dostoupil tak vysokého stupně ctnosti, že bratři i cizinci ho pokládali za muže svatého.

Když Bernard se na smrt roznemohl, složil životní zpověď, přijal svátosti umírajících, rozloučil se iklivě s bratřimi a požádal představeného za požehnání řka: „Pane guardiáne, dejte mi své požehnání, abych mohl vejíti do ráje!“ Dojat odpověděl guardián, že sám žádá od Bernarda požehnání pro sebe a pro ostatní řeholní bratry. Umírající kmet poslechl, pozdvihl pravou ruku, držící kříž, a požehnáv všem, skonal tiše dne 22. srpna 1694. Svátek 11. září (nebo 22. srpna).

Sv. JAN JOSEF OD KŘÍŽE narodil se r. 1654 v Ischii v Neapolsku. Již v mládí nenáviděl chlapeckých žertů a liboval si v modlitbě a mlčení. Rád rozjímal o umučení Páně a o Svátosti oltářní. Jsa šestnáctiletý vstoupil do tuhého řádu mnichů bosáků podle zásad sv. Petra Alkantarského. Byl první Ital-bosák této řehole, již v Itálii rozšiřoval jistý Jan od sv. Bernarda. Práví se, že Jan Josef pomohl zakládati klášter v Alifách v Piemontsku. Později se stal provinciálem bosáků italských. Vystavěl si u kláštera poustevnu a žil nadmíru přísně. Po 64 let nosil totéž hrubé roucho na holém těle; po 24 let živil se jen chlebem a ovocem. Mluvil zřídka a téměř šeptem. Trýznil své tělo bičováním, pásem žíněným, který byl opatřen železným křížem. Odtud má jméno „od kříže“. Zemřel r. 1734 v Neapolském klášteře byv mrtvicí raněn. Svátek 5. března.

Bl. JOSEF MARIA THOMASUS (či Thomasius) narodil se r. 1649 na ostrově Sicílii jako syn vévody z Palmy a byl bohabojně vychován. Jeho bratr Ferdinand zemřel 23 letý. Josef studoval v Římě v knihovnách archeologii a kulturní dějiny křesťanské. Časem ho zachvacovala zasmušilost, ale opět se uzdravil. Vstoupil do řádu theatinského. Kdysi žádala jistá vdova, aby po své smrti byla pohřbena v theatinském kostele, a slíbila, že dá klášteru v odměnu svůj vinohrad. Avšak její syn se tomu vzpíral, neboť by byl utrpěl škodu. Josef rozhodl: Syn podrží vinohrad, matka bude v kostele theatinském pohřbena bez jakékoliv náhrady. Toto rozhodnutí bylo ode všech chváleno. Josef stal se r. 1712 kardinálem. Za služebníky bral si rád muže znetvořené nebo kulhající. Zemřel dne 1. ledna 1713. Svátek 24. března.

Ct. KAREL Z CONDREU narodil se na zámku francouzského krále. Otec tam byl velitelem a jsa duší tělem voják, nedal svého synáčka ani chovati od některé ženy, aby prý v něm nebylo nic zženštilého. Když Karel vyspěl, vstoupil do kláštera oratorianů. Kázával jemně a lahodně. Johanna Chantalská říkávala: „František Saleský vyučoval lidi, Pater Condreu je způsobilý vyučovati anděly.“ Zemřel r. 1641. Památka 29. února (nebo i 7. ledna).

ANTONÍN YVAN narodil se r. 1576 v Riaus v diecési aixské ve Francii. Už jako chlapec rozdával chudým dětem šaty, nánožky, botky, byť ho za to matka kárala nebo bila. Dospěv vstoupil k minoritům v Pourrières, ale v čas hladu byl

propuštěn. V Avignonu se sešel s knězem Caesarem de Bus. Byl ustanoven duchovním správcem v kterési dědině v krajině Provence. Vstoupil do kongregace oratorianů. Založil za pomoci jisté Marie Magdaleny od Trojice „kongregaci Naší Paní milosrdné“. První dům byl v Aixu. V Paříži byl téměř dílu nápomocen kněz Oliver. Antonín zemřel 8. října 1653. Památka 8. října.

85. SVATÍ A SVĚTICE XVII.

STOLETÍ

V Africe, Asii a v Americe.

FRANTIŠEK DE CAPILLAS, kněz řádu sv. Dominika, umučen byl dne 22. ledna 1648 v Číně od Tatarů.

DER GOMIDAS KEUMURGIAN (= Kosmas de Carboniano) narodil se r. 1656 v Cařihradě, oženil se s dívkou jménem Nymfa, stal se knězem armenským. Pro svou horlivost byl od odpůrců jat a dne 5. listopadu 1717 popraven.

CHERUBIN CALATAGIRONE, františkán - misionář byl r. 1650 v Sudanu od domorodců sněden. Památka 23. června.

DERMITIUS O' HURLEY, arbibiskup casselenský, *Kornel O'Devany*, biskup connorský, *Albert O'Brien*, domorodec a soudruhové mučedníci, počtem 257 ze XVI. a XVII. století.

Bl. APOLLINARIS, snad františkán, byl r. 1617 v Arimě v Japonsku usmrčen. Svátek 31. května či dle misálu 12. září.

KAMIL KONSANTIUS, T. J., byl

roku 1622 v Japonsku upálen. Památka 15. září.

Bl. MICHAEL CARVAGLIO, T. J. byl r. 1634 v Omuře v Japonsku pozvolna upálen. Svátek 25. srpna.

Ct. TOMÁŠ NISCIFOR, Japonec, vychovanec jesuitů, byl 22. července 1633 na hranici slabým ohněm upálen. Památka 23. července.

Ct. TOMÁŠ TZUGI, jesuita z Nagasaki, byl r. 1627 slabým ohněm upálen. S ním i Ludvík Maqui, jenž Tomáše pohostinstvím přijal. Památka 7. září.

PETR ZUNIGA, augustinián, mučedník v Japonsku. Památka 2. března.

ALBERT MECZYNSKI, T. J., byl od Japonců pověšen hlavou dolů a usmrčen r. 1643. Památka 23. března.

DIDAK KARVALLIJ, jesuita z Portugalska, zemřel 22. února 1624 v Japonsku, byv obnažen a 12 hodin držen v ledové vodě. Památka 27. února.

JERONYM DE ANGELIS, T. J., mučedník v Japonsku; památka 5. prosince.

BARTOLOMĚJ GUTTIEREZ, mučedník v Japonsku; památka 2. března.

ŠIMON JEMPO, T. J., mučedník v Japonsku; památka 5. prosince.

FERDINAND (a s. JOSEPHO), mučedník japonský. Památka 2. března.

ANNA (MARIA) A JESU DE PAREDES narodila se v Quitu ve střední Americe. Záhy vynikla čistotou mravů a nábožností. Jsouc desíletá učinila sliby chudoby, čistoty a poslušnosti. Když vyrostla, uslyšela kdysi chválu tří mučedníků z Tovaryšstva Ježíšova, kteří v Japonsku život svůj za Krista položili. I byla

nadchnuta též jíti k pohanským národům a zvěstovati víru křesťanskou. Protože jí to nebylo možno, uchýlila se do komůrky otcovského domu, z které nevyšla, leč běželo-li o skutky pobožnosti nebo dobročinnosti.

Mrtvila své tělo podivuhodným způsobem. Nosila žiněné roucho se železnými řetízky; ověňčila se trnovou korunou; odpočívala na tvrdém loži, jež pokrývala ostrým trním; živila se pouhým chlebem v míře nejskrovnější. Byla stále dobré mysli; snažila se radou, povzbuzováním a modlitbou vésti lidi, s nimiž se stýkala, k mravnému životu a ke ctnosti. Byla nazývána „lilíí Quitskou“. Zemřela morem roku 1645, majíc 26 let. Svátek 2. června.

ANNA AB ANGELIS MONTEAGUDO narodila se roku 1602; zemřela jako dominikánka dne 10. ledna 1653 v Peru.

Bl. MARTIN PORRES narodil se roku 1579 v peruánském městě Limě. Otec jeho byl rytíř řádu Petra z Alkantary, matka byla mouřenínka, propuštěná z otroctví. Martin se živil holičstvím. Vstoupil do III. řádu sv. Dominika. Že pocházel z mouřeninky, vytýkali mu, že prý není hoden nositi šat duchovní a že galejní služba by mu lépe slušela. I řádovi představení mu činili tento posměch pod záminkou, že chtějí vyzkoušeti jeho povahu a pokoru. Ale Martin trpělivě snášel všeliký posměch. Srdce byl útlocitného; byl neúnavný v ošetřování nemocných. Za epidemie osvědčil neomrzlou vytrvalost. Zřídil také sirotčinec a útulek pro dívky, aby nepropadly mravní i tělesné zkáze.

Zemřel roku 1639. Svátek 3. listopadu.

JINDŘICH VÁCLAV RICHTER narodil se dne 7. září roku 1653 v Prostějově na Moravě. Rodiče jeho byli teprve od nedávna obrázení na víru katolickou. Jindřich studoval v Olomouci, v koleji jezuitské. Bydlil u katolické rodiny; dvě dcery této rodiny byly řeholnicemi, syn byl členem Tovaryšstva Ježíšova. Jindřich si zamiloval zbožnost a prospíval neúhonnými mravy. Mrtvil své tělo, aby tím snadněji uchoval panickou čistotu bez poskvrny. Zvláštní úctu měl ke sv. Františku Xaverskému a v srdci jeho vzplanula touha, aby také šel k pohanům zvěstovat evangelium a byla-li by vůle Boží, podstoupit smrt mučednickou. Jsa 15letý žádal o přijetí do Tovaryšstva Ježíšova. Nebyl přijat, protože neměl předepsaného věku.

Jakmile se rodičové dozvěděli, že Jindřich míní vstoupiti do řádu jezuitů, rozhněvali se velmi, vzali ho ze studií domů, a když při svém úmyslu setrval, ztloukli ho; i matka bila syna sukovicí, až krvácel z několika ran. Ztýraný jinoch utekl z domu. Cestou se zastavil u kříže na pahorku, a pokleknuv modlil se: „Děkuji Tobě, Pane Ježíši Kriste, že jsem pro Tebe směl trpěti. Nyní jsem sirotek. Buď mi otcem! Panno Maria, budiž mi matkou.“ Pak zamířil k Olomouci, přenocoval kdesi ve stodole a druhého dne dospěl Olomouce. Tam se dozvěděl, že provinciál jezuitů právě odcestoval do Brna. Nemeškal a vydal se na cestu do Brna. V Brně byl do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova přijat. Studia dokončil v Praze a roku 1683 byl

od pražského světícího biskupa Dlouhovského vysvěcen na kněze. Působil horlivě. Vyhledával skryté nekatolíky, učil je katechismu a modlitbám, odbíral jim knihy a spisy kacířské a dával jim za ně katolické knihy a spisy.

Jindřich byl podle svého přání vyslán jako misionář do jižní Ameriky. Ve španělském městě Seville napsal svému otci list na rozloučenou. Rodičové záhy po jeho odchodu litovali, že synu tolik ublížili. Ze sukovice, kterou ho tloukli, dali zhotoviti kříž a před tím křížem se modlivali, vzpomínajíce svého syna. - Loď, na které plul Jindřich se svým průvodcem Samuelem Fricem, rozeným Čechem z Trutnova, řeholním bratrem, přistala v přístavu města Karthageny v Kolumbii; oba pak cestovali do města Santa Fé v Peruánsku. Tam v jezuitské koleji se Jindřich učil jazykům a zvyklostem Indiánů, mezi nimiž měl konati dílo misionářské.

Jindřichovi byl vykázán kmen Kunibů, aby jim byl věrověstem a duchovním pastýřem. Území jejich bylo nebezpečné za příčinou dravé zvěře a jedovatého hmyzu; také se bylo obávati útoku divokých Indiánů. Jindřich shromažďoval divochy po lesích roztroušené a zakládal jim osady; muže učil orbě a řemeslům, ženy pak tkání, přádelnictví a jiným pracím domácím. Všecky pak vedl k životu náboženskému, mravnému. Kdo z osadníků se provinil proti mravnosti, byl od Jindřicha trestán; ale potrestaný uznáv oprávněnost trestu děkoval svému duchovnímu slovy těmito: „Káral's mne jako otec!“

Jindřich byl nejen učitelem a duchovním pastýřem jejich, ale i tělesným lékařem a vůdcem proti útokům divokých sousedů. Když osadníci jeho stonali zimnicí nebo úplavicí, připravoval jim léky z různých třtin, zelin a z ovoce.

Jeho osadníci mu přiváděli z pralesů nové a nové divochy. Jindřich jim dával řemeslnické výrobky, oni pak mu přinášeli papoušky, opice, želví vejce a jiné dárky. Kdysi vedl Jindřich své osadníky proti divokým Pirům a zvítězil nad nimi beze všeho krveprolití. Kmeny Kunibů, Cheberů, Pirů a Remů na řece Ukayale, (která se vlévá do Maroňonu) zanechaly svého dosavadního divokého života. Utvořili křesťanské osady. Jindřich požíval pro příkladný, neposkvrněný život svůj a pro vzácné ctnosti, jimiž se skvěl, lásky a úcty u svých osadníků. Sám napsal v listu do Evropy poslaném, že má z pokřtěných Indiánů velkou radost. Chtěl-li se odebrati po řece z jedné osady do druhé na misie, ihned se mu nabídl až čtyřicet mužů, že ho do té osady dovezou; vystrojili loď a připravili ji tak, aby netrpěl ani slunečním úpalem ani lijavcem.

Ale mezi nově obrácenými Kuniby byli i někteří protivníci víry křesťanské. Za příležitosti výpravy proti sveřepým Cheberům pošval jistý mladý Indián, kterého Jindřich pokřtil a Jindřichem pojmenoval a jehož zvláště sobě oblíbil, Kuniby proti Jindřichovi a vyzval je, aby pobili misionáře a aby pro žádoucí svobodu opět do pralesů se uchýlili. Jindřich se vydal kdysi na cestu k Pirům; tu byl zástupem Kunibů, vedených zrádným od-

chovancem zaskočen, přepaden a ubit. Vražda stala se v měsíci listopadu roku 1696. Památka 3. listopadu.

AUGUSTIN STROBACH narodil se 12. března 1646 v Jihlavě. Rodiče jeho Jan a Markéta byli bohabojní. Že lnuli k Cirkvi katolické, poznati bylo i z toho, že již dva synové vstoupili do Tovaryšstva Ježíšova a že Augustinovi dali při křtu ještě jméno Ignác a při birmování jméno Alois. Augustin rád přisluhoval knězi při oltáři; čítal duchovní knihy a záhy si ukládal posty. Kdysi před Velikou nocí chtěl poslední tři dny zůstatí úplně lačen, a když mu to nebylo dovoleno, nahradili si půst třídením mlčením. Konal studia na jezuitských školách v Jihlavě a vstoupil v Brně do Tovaryšstva Ježíšova; roku 1674. byl v Olomouci vysvěcen na kněze; třetí rok zkoušky si odbyval v Telči.

Roku 1678 se vydal se šesti jinými misionáři z Prahy na cestu zvěstovat pohanům víru křesťanskou. Cílem jejich byly ostrovy Filipínské a Mariánské. Ve španělském městě Seville se zdrželi. Učili se tam umění lékařskému, hvězdářskému a různým řemeslům, aby mohli úspěšně působiti mezi divochy. Roku 1682 šťastně dospěli ostrovů Mariánských či Ladronských (severně od Austrálie). Tam vládli Španělé. Augustinu Strobachovi byl přidělen ostrov sv. Jana a ostrov Rota. Augustin pokřtil mnoho pohanů, požehnal svazkům manželským, vyučoval děti a dospělé nejen náboženství, ale i čtení, psaní a kostelnímu zpěvu.

Avšak jistý pokřtěný domorodec, jmé-

nem Antonín, odpadl od víry a zosnoval na ostrovech Ladronských vzpouru proti Španělům i proti křesťanským misionářům. Nejvíce zuřili vzbouřenci na ostrově sv. Jana. Povraždili několik misionářů. V tu dobu byl Augustin na ostrově Rotě. Umínal si, že se vydá na cestu k ostrovu Saypanu, aby tamějším misionářům dal zprávu a výstrahu. Vsedl na loď, avšak nedaleko ostrůvku Tinianu ho přepadli divoši a vyvěkše ho z lodi na břeh, svázali ho a vedli k náčelníku Kvigagovi, jenž byl úhlavní nepřítel víry křesťanské. Ten se jich vyptával: „Co dělal tento kněz na cestě?“ - „Pořád se modlil dle obyčeje křesťanů,“ zněla odpověď. Náčelník řekl: „Uvidíme, co mu modlitba pomůže.“ Strobach vida, že mu nastává smrt, pravil: „Jsem ochoten pro Boha a víru podstoupit smrt, ale přece bych rád věděl, proč mne chcete zabít? Vždyť jsem vám ničím neublížil!“ Místo odpovědi zamávl divoký Kvigago těžkým kyjem, udeřil Augustina a zabil jej. Tělo Augustinovo bylo spáleno. Stalo se to dne 27. srpna 1684. Lebka a kosti mučednickovy zůstaly v ohni neporušeny. Byly r. 1702 do Jihlavy přeneseny a v tamním jezuitském kostele uloženy. Po zrušení řádu jezuitského byly chovány na Sváté Hoře nad Příbramí. Nyní jsou uloženy opět v Jihlavě. Památka ctihodného Augustina Strobacha, kněze Tov. Ježíšova a mučedníka, 24. srpna.

ROCHUS GONZALES T. J. byl roku 1628 v Paraguay kyjem ubit. Památka 16. září.

Sv. PETR KLAVER narodil se roku

1381 ve Verdu (ve španělské provincii Katalonii) ze šlechtických; ale zchudlých rodičů. Nabyv na jezuitských školách v Barceloně potřebného vzdělání, vstoupil do řádu Tovaryšstva Ježíšova a byl poslán do řeholního domu v městě Palmě na ostrově Majorce. Tehdy tam byl vrátným Alfons Rodriguez. Tento řeholní bratr stal se duchovním vůdcem Petra Klavera, neboť vynikal vzácnými ctnostmi.

Petr sobě umínil, že bude následovati Františka Xaverského v díle misionářském. Představení svolili. Petr nastoupil r. 1610 námořní cestu do Ameriky. Dostihnuv pobřeží Jižní Ameriky odebral se nejprve do jezuitského řeholního domu v městě Santa Fé, aby dokončil vzdělání bohoslovné. Roku 1616 byl v městě Kartageně vysvěcen na kněžství.

V Kartageně se odbývaly hlučné trhy na černé otroky, dovážené z Afriky. Ti byli po celém pobřeží africkém lapáni a dováženi na americké trhy. Osud jejich byl přežalostný. Bylo jim konati namáhavé práce, ale nepoznali soucitu. Nesnesitelné vedro a žlutá zimnice sužovaly je za letní doby. Z otrockých robot propadali zoufalství. Ale byli také oddáni různým vadám, pověřivosti a smyslnosti. Petr vida jejich osud, byl milosrdenstvím hnut a umínil si, že zasvěti celý svůj život věčnému a časnému blahu těchto ubožáků. K čtyřem obyčejným slibům řeholním přidal si dobrovolně slib pátý, že bude do smrti černých otroků otrokem. Slib ten plnil po čtyřicet let svého zbývajících života.

Kdykoliv Petr Klaver se dozvěděl, že přistane loď s otroky, šel do přístavu a hleděl si získati jejich důvěru. Nabídl jim pokrm a nápoj, tabák a lahůdky. Nakloniv si je svou vlídností, konal, čeho bylo třeba pro duševní i tělesné blaho jejich. (Učitelem v konání milosrdných skutků byl mu Alfons Sandoval z T. J. po dobu jednoho roku. Sandoval zemřel 15. prosince 1618). Křtil děti na lodi narozené, ošetřoval nemocné otroky, čistil je a vymýval jim rány. Líbal je jako bratry. Všecky pak učil pravdám svatého náboženství. Neopouštěl jich cestou z lodi do vězení, kam byli vedeni. Slabé a nemocné vynášel na vlastních zádech. Kdysi přijela loď s černochy z Biatry (na Jižní Guinei). Ubozí černochové trpěli úplavicí. Petr Klaver požádal jistou černošku, z otroctví propuštěnou, Magdalenu Mendozovou, jež pocházela z téhož národa jako černoši, aby mu byla tlumočnicí. Neboť neznal řeči jejich. Svolila. Na lodi Petr pozdvihl nemocného, který tam ležel bez pomoci, aby mu připravil pohodlnější lůžko. V té byl od nemocného pokálen. Černoška, nemohouc snést ani pohledu ani zápachu, chtěla utéci. Petr volal: „Magdaleno, pojďte přece ve jménu Páně, vždyť tito nešťastníci jsou našimi bratry!“ Poslechl. Ve vězeních bylo několik set černých otroků pospolu; místnosti byly přesyceny výpary z jejich těl. Kdož vkročili do vězení, nezřídka omdleli pro nesnesitelný puch. Ale Klaver docházel do vězení každodenně. Vruceměl hůl, jenž končila ve kříž, na zádech vak, v němž mival rochetu, štolu, kříž, láhev čerstvé vody a suchary.

Petr Klaver se skvěl neobyčejným milosrdenstvím k trpícím černochům. Zvláště nemocným sloužil s dojemnou něžností. Myl jim tváře voňavou vodou, chtěje je uchrániti nákazy, opatřil je pokrmem, nápojem, lahůdkami, těšil a povzbuzoval je k trpělivosti. A když nemocní byli obslouženi, obrátil se ke zdravým. Šel jim v ústrety, když se vraceli z práce, objímal je a nechal je, aby si nějaký čas odpočinuli. Pak je zval k pobožnosti a zpovídal je až pozdě do noci. V neděli je svolal na nádvoří, postavil muže v pravo, ženy a dívky v levo, zřídil oltář a sloužil Mši svatou a podával jim Tělo Páně. Domlouval jim, aby se mírnili, na př. v pití a v tanci, v němž si vášnivě libovali. Zpozoroval-li Petr, že tanec zabíhá v necudnost, vkročil mezi tančící, maje důtky v rukou. Rozlučoval osoby hříšné spolu obcující, anebo je sezdával církevně. Na místě oplzlých písní zavládl zpěv pobožných nebo nezávadných písní.

Je podivuhodno, jak se povzneslo náboženské vzdělání a mravní úroveň černochů. Ale Petr se staral i o tělesné blaho jejich. Černoši, pokud měli zdravé údy a mohli pracovati, dostávali od svého pána všechno, čeho jim bylo třeba k životu. Ale kdož z nich byli již neschopni k práci pro stáří, anebo kdož onemocněli, byli vyháněni bez milosrdenství. Také sirotkové po černoších zůstávali od pánů opuštěni. Těmto nebohým lidem stal se Klaver ochráncem a dobrodincem. Docházel k nim a donášel jim v koši pokrmu. Nezřídka jim dal, co sám si od úst utrl. Neostýchal se žebrat na ně. Rázně

se zastával utiskovaných otroků proti jejich pánům. - Zakusil dosti příkoří od lakotných otrokářů, kterým jeho činnost nebyla po chuti; páni nechtěli svých otroků pouštětí na služby Boží. I mnozí černoši odpláceli mu nevděkem a surovostí. Ale Petrova trpělivost byla nevyčerpatelná. Jakmile někde spatřil černé otroky, své svěřence, ihned jeho zchřadlá tvář obživla a nabyla zdravějšího vzezření. Nejvíce zářila jeho křesťanská láska za časů morové rány. Také Klaver onemocněl morem. Uzdravil se sice, ale zůstalo mu třesení údů. Také ruce a nohy už mu dobře nesloužily. Černoch oblékal a vodil ho do chrámu Páně, podával mu jídlo do úst. Dne 6. září r. 1654 vedli ho dva černoši naposledy do chrámu Páně. Tehdy přijal svaté svátosti umírajících. Čtyry dni poté, 10. září 1654 zemřel. Svatý Petr Klaver náleží mezi největší hrdiny křesťanské lásky. Svátek 20. prosince (nebo 17. dubna nebo 10. září). Družina sv. Petra Klavera na podporu afrických misí byla založena Marií Terezií, hraběnkou Ledóchowskou a od papeže Pia X. dne 7. března 1910 definitivně schválena. (Marie Terenzie Ledóchowská zemřela dne 6. července 1922 v pověsti svaté osoby.)

ŠEBASTIÁNA, členka III. ř. sv. Dominika na ostrovech Filipinských, zemřela r. 1642. Památka 20. března.

Bl. JAN DE BREBEUF a druhové, rodilí z Francie, členové Tovaryšstva Ježíšova. Brebeuf byl superiorem misionářů v Quebecu v severní Americe, ctěn jako apoštol Huronů. *Isák Jogues* byl už dříve ve vězení a byly mu usekány prsty. Ho-

landané pomohli mu k útěku a dovezli ho do Francie, kde mu královna se slzami v očích políbila zohavené prsty. Sv. Otec mu dal zvláštní povolení, aby směl Mši sv. sloužit bez kanonických prstů. Jogues se vrátil do Ameriky. Roku 1646 byl i s Janem de la Lande od Iroků tomahavky ubit a byla mu ufata hlava. - *Antonín Daniel* byl dne 1. června 1648 od Iroků zabit šípy. - Jan de Brebeuf a bl. *Gabriel Lalemant* byli dne 16. března 1649 od Iroků mučeni. Byla s nich strhána kůže s masem v podobě kříže. Na posměch křtu lili na ně vroucí vodu. Opálili jazyk. Probodli oči rozžhaveným železem. Tak skonali mučedníci. - Roku 1649 byli *Karel Garnier* a *Noël Chabanel* zavražděni. - Renát Goupil byl umučen 29. září 1642. - Dle dekretu ze dne 21. června 1925 byli tito misionáři kanadští, Jan de Brebeuf, Gabriel Lalemant, Antonín Daniel, Karel Garnier, Noël Chabanel, Isák Jogues, *Jan de la Lande*, a kromě nich ještě *René* (Renat) *Goupil*, vesměs členové Tov. Jež. a mučedníci - prohlášeni za blahoslavené.

Na poloostrově Balkánském a v Itálii.

Sv. ROBERT BELLARMIN narodil se r. 1542 v Monte Pulcianu v Itálii; získal si velkou vážnost jako spisovatel. Spis „*De scriptoribus ecclesiasticis*“ je důležitý pro církevní dějiny. Ve spisu „*Disputationes de controversiis christianae fidei articulis*“ (vyšel i v Praze r. 1721 ve 4 svazcích) postrádá se někdy umírněnost, ale

jen tam, kde bylo nutno čeliti vývodům reformátorů zúmyslně překrouceným. Ale polemika jeho byla mnohem důstojnější než polemika reformátorů. Jeho život byl střídavý a činný. Prázdnou chvíli věnoval hudbě. Hymnus: Pater superni luminis na den sv. Magdaleny pochází od něho. Robert byl lakomý v příčině času. † 17. září 1621. Svátek 17. září.

KAREL KARAFFA narodil se r. 1561 blíže města Noly v Kampanii, věnoval se vojenství, miloval svět. Vystoupiv z vojska oddal se zahálce a všem neřestem. Posléze konal pokání a stal se knězem. Založil kongregaci „piorum operariorum“ t. j. družinu zbožných pracovníků. Zemřel r. 1653. Památka 8. září.

Bl. ŘEHOŘ BARBADIK, biskup bergamský, † 15. června 1697. Svátek 15. června.

V zemích severních.

TOMÁŠ BULLAKER, františkán v Anglii, byl r. 1642 v Tyburnu oběšen pro víru katolickou. Památka jeho je 12. října (nebo i 23. prosince).

PETR WRIGHT narodil se ve Slytonu v Anglii z chudých rodičů; vstoupil do služby k advokátovi, ale opustil ji. Vstoupil do holandské armády. Odtud desertoval. V Lutychu byl pak přijat v koleji Tovaryšstva Ježíšova. Byl poslán do Anglie. Tam byl za pronásledování katolíků jat. Rozsudek zněl: Petr budiž usmrčen, hlava useknuta, tělo rozčtvrceno. To se i stalo dne 29. května roku 1651. Památka 29. května.

FIAKRIUS TOBIN, kapucín, byl roku 1656 v Anglii zabit jako mučedník pro víru.

JAN DOWDALL, mučedník v Anglii r. 1710.

BENEDIKTA RENCUREL narodila se 29. září 1647 ve vesničce Saint Etienne v diecési Gapské z rodičů velmi chudých. Vyspěvši byla pasačkou u statkáře Rolanda. Bedlivě střežila svou panenskou čistotu; kdysi stěží na pastvě unikla dvěma mužům majícím nekalé úmysly. Vstoupila do třetího řádu sv. Dominika. Zemřela ve městě Laus dne 27. prosince roku 1718. O její blahořečení se jedná. Památka 27. prosince.

Bl. OLIVER PLUNKET, arcibiskup armaghský (v Irsku), byl dne 1. července roku 1681 na rozkaz anglické vlády stat. Svátek jeho je 10. července.

ŠTĚPÁN KOHEL, františkán, umučen roku 1691 v Irsku v Kings-County. Památka 22. dubna.

ZACHARIÁŠ ANTHEL narodil se ve Švédsku, studoval na Ferdinandově universitě ve Štyrském Hradci, snad v době, kdy tam dlel Jan Sarkander. Vrátil se do Švédska a byl jako misionář roku 1630 usmrčen.

Na poloostrově Pyrenejském a ve Francii.

ANGELA MARIA Á CONCEPTION narodila se roku 1649 v Cantalapiedra, reformovala řád trinitářský. Zemřela 13. dubna 1690.

Ct. MARIA DE JESU či AGREDA na-

rodila se r. 1602 v Agredě v Kastilii. Její pravé jméno bylo Maria Coronel. Vstoupila do kláštera klarisek v Agredě. Byla různými milostinami obdařena. Ač byla neučená, popsala život Panny Marie pod názvem: Ciudad di Dios (Město Boží) čili život Panny Marie. První manuskript spálila. Opravený spis vyšel roku 1655 ve dvou svazcích. Ačkoliv Sorbonna ve spisu jejím několik míst škrtila, ději se přece u apoštolské Stolice přípravné kroky k její kanonisaci. Spis ten obsahuje mnoho líčení divů a zjevení andělských. Zemřela roku 1665. Památka 24. května.

BL. MARIA ANNA DE JESU, dcera Ludvíka Navary z Gunvary, dvorního úředníka v Madridě, zdráhala se poslechnouti otce a macechy, když ji nutili do stavu manželského, neboť si umínila, že vstoupí do některého kláštera. Ale nikde jí nepřijaly z obavy, že by otec nesvolil. Když bylo Marii Anně 42 let, otec posléze nezbyvalo než svoliti. Ona pak vstoupila do řádu na vykupování vězňů. Zemřela roku 1624. Svátek 17. dubna.

MARKÉTA OD KŘÍŽE (de Cruce), dcera císaře Maximiliána II., šla po otcově smrti do Španělska a vstoupila do řádu klarisek. Nazývá se „od Kříže“ pro zvláštní pobožnost ke kříži. Zemřela roku 1633. Památka její je 5. července.

BL. JAN DE BRITTO narodil se roku 1647 v Lisaboně. Otec jeho zemřel jako vladař v městě Rio de Janeiro. Jan vstoupil do řádu Tovaryšstva Ježíšova. Uminil si, že bude veškeren život trávití podle vzoru sv. Františka Xaverského. I vypravil se roku 1673 do Indie; přistal v Goě,

navštívil hrob sv. Františka Xaverského; poté šířil víru Kristovu na ostrově Maduře. Kdysi byl pro víru se šatů svločen, bičován pruty bambusovými, až krev se řinula po skále, k níž byl přivázán. Měl býti popraven, ale maravský král Ranganadéven jej propustil na svobodu pohroziv mu, že mu dá srdce z těla vyrvati, bude-li dále šířiti víru křesťanskou.

Jan se vrátil do Portugalska; tam ho ctili jako světce. Ale Jan opět se vrátil do země Maravů. Žádal krále, aby propustil čtyři ze svých pěti žen. Král poslechl a ponechal si pouze jednu, která také hodlala přijmouti víru křesťanskou. Avšak jedna z propuštěných manželek poštvála proti Janovi bramíny a návodem jejich byl Jan dne 4. února r. 1693 zavražděn. Svátek 11. února.

Sv. JOSEF ORIOL narodil se r. 1650 v Barceloně. Jeho otec byl majitelem továrny na hedvábí. Po jeho smrti matka se opět vdala. Josef obdržel bohabožného otčima, od něhož byl svědomitě vychován. Po vykonaných studiích se stal hofmistrem u jistého vysokého úředníka při vojsku. Po devíti letech služby vykonal pouť do Říma. Vrátiv se přijal svěcení kněžské. Obdržel beneficium v Barceloně. Žil odříkavě. Později opět se vydal na cestu do Říma, chtěje si vyprositi povolení k misionářskému dílu. Zamýšlel se odebrati do Japonska. Avšak onemocněl v Marseilli a vrátil se domů s nepořízenou. Doma zakusil mnoho posměchu, nejen od lidí na ulici, ale také od kněží. Biskup mu odňal právo jurisdikční; že prý je příliš přísný ve zpovědnici a že od

zpovídajících se požaduje věci příliš tvrdé a kruté.

Josef onemocněv na smrt poprosil jistého zbožného řemeslníka, aby ho vzal do svého domu; chtěl ujiti pozornosti lidí. Řemeslník onen vzal ho do domu. Josef se připravil na křesťanskou smrt. Cítě, že se mu blíží smrt, dal zavolati čtyři chlapce, aby s doprovodem harfy zpívali sekvenci: Stabat Mater. Zemřel 22. března 1702. Svátek 23. března.

BERNARD HOYOS, kněz T. J.; bral si za vzor Jana Berchmanna. Narodil se v provincii Wallisoletské ve Španělsku. Zemřel 16. listopadu 1735.

Bl. JAKUB SALESKÝ a *Vilém Saltamochius*, oba T. J., byli r. 1593 v Aubes, že chránili Svátost oltářní, od heretiků zabiti. Den smrti 6. února.

Sv. FRANTIŠEK SALESKÝ narodil se 21. srpna r. 1567 na zámku Sales ve vévodství Savojském. Rodičové vychovávali synáčka dobře. Otec pěstoval jeho schopnosti, matka ho vedla k modlitbě a k dobročinnosti. Brávala ho s sebou do příbytků lidí chudých a nemocných, vyzývala ho, aby rozdával dávky, jež přinesla. František zprvu útlý a churavý (narodil se v 7. měsíci) vyrostl v jinocha zdravého a silného; ve sličném těle přebývala duše ušlechtilá s bystrou myslí a s láskou k bližnímu. František byl poslušný, upřímný, vystříhal se všeliké lži. Roku 1578 vypravil ho otec ve společnost kněze Jana na školy pařížské.

V Paříži učil se František na školách jesuitů řečnictví, filosofii a bohosloví. Mezi jeho učiteli byl učenec Maldonat.

Po způsobu mladých šlechticů cvičil se František v šermu, v jízdě a v tanci; ale tyto věci ho nezajímaly. Raději četl v knížce kněze Skupuli-ho „Duchovním boji“. Rád rozmlouval s knězem Angelem, jenž jsa rodem hrabě z Jojeuse, vstoupil do kláštera františkánského. V tu dobu stihla Františka velká zkouška: srdce jeho bylo zmitáno těžkomyslností a ztrácelo zálibu v práci i modlitbě; ponurá myšlenka, že je od Boha zavržen, stihala jej. Také upadl do těžké nemoci. Ale opět okrál. Modlil se ve chrámě svatoštěpánském: „Ó Bože! Obětuji Tobě své srdce. Kdyby vskutku mne stihl osud hrozný, že bych Tebe nesměl milovati v nebi věčně, chci Tě milovati alespoň nyní v životě pozemském.“ Tu vrátil se mu do duše mír.

František odebral se dle vůle otce svého na proslavené vysoké učení v Padově. Studoval práva. Studentstvo hovělo všem prostopášnostem, ale František zachoval i mezi rozmařilými druhy zbožnou mysl a čistotu srdce. Lehkomyslným jinochům šlechtický samotář nebyl po chuti; snažili se ho svést. Kdysi mu namluvili, že prý přišel jistý znamenitý právník, aby šel s nimi učiniti mu návštěvu. Najatá frejírka představovala dceru právníkovu a přijala mladé muže v „nepřítomnosti otcově“. Druhé Františkovi se vytratili jeden po druhém, a když František zůstal s ní sám, dávala slovy i posunky své nepočetné záměry na jevo. František nemoha se jí ubrániti po dobrém, naplil jí do tváře a násilím odehnal svůdnici, odkvapil. Frejírka za ním křičela: „Zloděj!

Zloděj!“ Druhové se sběhli, on jim vytkl, že prohlédl jejich lest a pokáral je.

V tu dobu František onemocněl nebezpečně. Řekl k přátelům, kteří ho navštívili: „Až umru, dejte mé tělo lékařům na pitvání, abych aspoň takto světu prospěl.“ Uzdraviv se, dokončil studia a stal se doktorem práv. Vrátil se k rodičům. Vynikal sličnou postavou, učeností a uhlazenými mravy. Rodiče pohlíželi naň s radostí a zvolili mu sličnou a bohatou nevěstu ze šlechtického rodu a žádali, aby s ní vstoupil do manželství. Ale František už dávno byl učinil předsevzetí, že zachová ustavičnou čistotu a že si zvolí stav kněžský. Věda, že by rodiče nedali souhlasu, odešel prozatím do Chambéry nastoupit státní službu. Tehdy bujelo v Savojsku bludařství. Vida spousty, jež způsobilo sektářství, František tím více se utvrdil ve svém úmyslu státí se knězem a lidu svedenému rádcem. I požádal otce o svolení. Otec řekl hluboce dojat: „Synu! Je to první zármutek, který mi působíš! Ale je-li v tom vůle Boží, nuže, čiň, co's sobě předsevzal!“ František byl r. 1593 od ženevského biskupa Klaudia Garniera posvěcen na kněze a ustanoven probštem biskupského chrámu v Annecy.

František konal svůj úřad s nevšední horlivostí; kázal, zpovídal, navštěvoval nemocné, procházel vesnice i samoty, konal misie se svým strýcem kanovníkem Ludvíkem Saleským, zprvu v krajině cha-blaiské, která byla bludařstvím nejvíce ohrožena. Putoval pěšky, bez zavazadel, v průvodu jediného služebníka, jenž byl hluchoněmý. (Protože František k tomuto

hluchoněmému služebníku velmi lnul, vzývá se jako patron hluchoněmých.) Kalvinští obyvatelé nechťeli ho přijmouti: utíkali před ním, zavírali dveře, nedávali mu pokrmu a přístřeší ani za nabízené peníze, spílali mu, nenáviděli ho. Také mu činili úklady. Proto mu byla nabídnuta vojenská stráž na ochranu. Ale František řekl: „Raději se chci vzdáti svého úkolu, než bych dopustil, aby kalvíni roztrušovali, že násilím chci vynutiti jejich obrácení. Nikoliv! Půjďme k nim jako apoštolé jiné zbraně nemajíce, leč slovo Boží.“ Zůstal klidný a laskavý, a čím větší překážky v cestu se mu stavěly, tím větší byla jeho důvěra v Boha. Kázal prostě a srdečně, všímá si dítek, uděloval chudým almužnu a touto trpělivostí, dobrotou a vytrvalostí zlomil všeliký odpor v lidu a získal si jeho srdce. Odevšad hrnuli se měšťané i vesničané k němu, aby slyšeli nadšené jeho výklady. Kardinál du Perron řekl: „Já se domnívám, že jsem kalvíny přesvědčil; ale obrátiti je - to ponechal Bůh Františkovi Saleskému.“ František přivedl kolem 72.000 bloudících do lůna Církve.

Dokončiv misionářské dílo, vrátil se František do města Annecy. Tam proslavoval se jako nadšený kazatel a horlivý zpovědník. Kdysi maje vstoupiti na kazatelnu obdržel zprávu, že otec jeho zemřel. Zármutek maje v srdci vystoupil na kazatelnu a kázal o vzkříšení mrtvých a o shledání se na věčnosti. - Staříčků jeho biskup, Klaudius Garnier, si přál, aby František se stal jeho koadjutorem čili pomocníkem ve správě diecése a po-

zději nástupcem na stolci biskupském. Proto František se odebral do Říma; byl od papeže laskavě přijat a jmenován titulárním biskupem nikopolským a koadjutorem biskupa ženevského. Protože část této diecése náležela k Francii, cestoval do Paříže. I tam kázal. Vraceje se obdržel zprávu, že biskup Garnier zemřel. Tak stal se František biskupem ženevským a byl dne 8. prosince r. 1602 na biskupa posvěcen. Přípravou na úřad ten, jež trvala 20 dní, za modlitby a usebranosti myslí, sestavil si pravidla budoucího života.

František zůstal jako biskup vzorem lásky, pokory a milé prostoty. Nenosal nikdy hedvábných šatů, neměl skvostného nábytku a povozu, požíval laciné prosté stravy. Za úředníky a sluhy volil si osvědčené, ctnostné muže; choval se k nim laskavě. Konal s nimi ranní a večerní pobožnosti a podával jim jednou za měsíc Tělo Páně. Pochybil-li některý služebník v něčem, František o tom buď pomlčel nebo jen mírně se zmínil. Kdysi pracoval František s vévodským úředníkem v komnatě své až do noci. Zatím odešli sluhové. Když úředník odcházel, byl František nucen vésti ho po tmavých chodbách a bránu mu otevřít. V té době sluhové se světlem a František mu řekl: „Hle, příteli, dnes mohli jsme si získati čest lacino, trojníkovou svíčkou.“

V mládí byl František svou živou a vznětlivou povahou nakloněn k prchlivosti a ke hněvu; avšak vytrvalým přemáháním těchto vášní stal se vzorem tichosti, mírnosti a laskavosti. Kdysi ho-

vořil František s belleyským biskupem Janem Petrem Camem o mírnosti a pravil: „Pravda budiž vždy vlídná. Prudká přísnost budí jen zlo. Je-li trestu třeba, ruá jej bratrská láska mírniti, aby pozbyl trpkosti a nepodobal se ovoci nezralému, jež působí hryzení... Lépe je moudře pomlčet, než mluvit pravdu bez lásky.“ Když se Františkovi vytýkalo, že s hříšníky nakládá příliš mírně, odpověděl: „Kdyby nad mírnost bylo něco lepšího, byl by to Kristus Pán zajisté doporučoval. Kristus Pán doporučí, bychom byli tiši a pokorní srdcem. Horlivost, není-li sdružená s opatrností, může mnoho pokaziti.“

Ve všem jednání a chování František byl pilen laskavosti a přívětivosti. Prostě a nenuceně si vedl ve společnosti učenců, ve dvoranách šlechticů a šlechticů, při slavnostních hostinách, ale s větší laskavostí dlel v chatrčích chudiny. Nikde neukazoval nábožnosti přepjaté. Každého, kdo k němu přišel, přijal zdvořile a doobrotivě, dával každému příslušnou čest, uměl každému něco milého říci. Byl sdílný a srdečný i k lidem chybným a zlým; oko jeho nikdy se nezkalilo zlostí, na tváři nikdy se neukazoval mráček hněvu, z úst jeho nikdy nevyšlo slovo zlé.

Kdysi se setkal s úhlavním nepřítelem; podal mu ruku a řekl: „Vím, že jste mým odpůrcem. Nevadí. Já vašim protivníkem nejsem. A věřte! kdybyste mi vyrval jedno oko, druhým bych se na vás díval přátelsky.“ Při vši dobrotě vzbudil si František dosti nepřátel. Jistý měšťan žil v cizoložství a František nemohl hříšného poměru jinak překaziti, než že mluvil proti té

neřesti s kazatelny a že souložníci tu kázal z města vyvéstí. Měšťan zuřil, soptil pomstychtivostí. Padělal pismo Františkovo a napsal na onu frejírku list, podepsaný jménem Františkovým; v listě tom jí vyznával lásku, omlouval se, že mluvil proti ní s kazatelny, ona ať prý v noci přijde na to a to místo. Měšťan se postaral, aby list přišel ve všeobecnou známost u lidu. Pohoršení bylo veliké. Také František dostal list do ruky. Řekl: „Pismo je jako mé, ale výrazy nejsou mé.“ Ostatně pak mlčel spoléhaje na Boha a na čisté svědomí své. Po třech letech roznemohl se opovážlivý pomluvač a veřejně odvolal svou pomluvu.

Také dobročinnost Františkova byla veliká. Žádného prosebníka nepustil bez pomoci. Kdysi mu řekl domácí správce, aby tolik almužny nerozdával, ba chtěl, protože se mu v domě potřebných věcí nedostávalo, opustiti dům Františkův; ale František odpověděl: „Milý příteli, v této věci jsem a asi zůstanu nenapravitelný.“ Ukázav na Ukřižovaného řekl: „Ostatně možno-li pak něco odepřítí Bohu, jenž se tak hluboce pro nás snížil?“ - Princezna Kristina, sestra francouzského krále Ludvíka XIII., dala mu kdysi na důkaz své úcty prsten ozdobený vzácným démantem a prosila, aby biskup prsten nosil. František řekl: „Zajisté podržím prsten, ale jen potud, pokud ho nebudou potřebovati chudí.“ A v skutku, za nedlouho František prodal prsten a výtěžek rozdal chudým. - Král Jindřich IV. nabízel Františkovi roční plat; ale František prosil, aby královský důchodní spravoval peníze

ty, až by jich František potřeboval. Odpověď tato rovnala se zdvořilému odmítnutí daru. Jindřich IV. vyslovil své podivení řka: „Biskup ženevský ctností svou stojí nad králem, jako král hodností svou stojí nad poddanými.“

Roku 1610 ochuravěla matka Františkova na smrt, připravila se v Annecy u svého syna na křesťanskou smrt a pak se vrátila na svůj hrad. František ji do-sloužil do smrti a říkával: „Nemohu za to Bohu dosti děkovati, že mi dal tak nábožnou matku a že tak dlouho mi ji ponechal. Více náležela Jemu než mně, proto si ji vzal k sobě.“

František konal jako biskup apoštolské cesty po své diecési a hleděl se příkrými cestami a rozervanými rozsedinami dostat i k nejdlehlším salaším pohorským. Všude si horlivě vedl; také znova vystavěl několik zaniklých klášterů a chrámů; nařídil, aby duchovenstvo ke společným poradám o záležitostech duchovní správy častěji se scházelo. Také založil akademii pro bohosloví, filosofii, právnictví a umění. - Společně s baronkou Johannou Františkou ze Chantalů založil řád „Navštívení Panny Marie“, jehož úkolem bylo vychovávatí dívky a pečovatí o chudé a nemocné. Řeholnice ty nazývaly se salesiánky. Ani churavé ani zestárlé osoby nebyly z řehole vyloučeny, neboť nebyly předepsány přísné kající skutky. - František udílel horlivě svaté svátosti, kázal, učil, napominal a šířil pokoj i svatou lásku. Kdysi se zpovídal Františkovi jistý hříšník a odříkával hříchy lhotejně bez lítosti. Zatvrzelost tato

přivedla Františka k slzám. Zpovídající se člověk tázal se, proč pláče? „Pláču nad tím, že vy nepláčete.“ Ta slova působila na hříšníka jako rána bičem.

František napsal několik duchovních spisů. Napsal podivuhodný „Návod k nábožnému životu.“ Když kartusiánský generál přečetl tuto knížku, pravil Františkovi: „Radím Vám, abyste nic více nepsal, neboť nejste s to, napsati ještě něco stejně dokonalého.“ Ale když týž generál přečetl nový spis Františkův: „O lásce Boží,“ pravil: „Radím Vám, abyste neustal v psaní...!“ Nejznamenitější ze spisů Františkových je: Filothea (Bohumila) čili návod k bohomyslnému životu. Papež Alexander VII. pravil o knize Filothea, že je dokonalá, že nevede člověka k životu přísnému, samotářskému, nýbrž k obecnému, vznešenému a přece mírnému, kterým každý člověk žiti může ve stavu svém, a kterým přece s jistotou dokonalosti. - Jako František v životě svém zářil lahodnou prostomyslností, tak i spis Filothea lahodou svou dojmá každé vnímavé srdce křesťanské. Do češtiny byla Filothea již pětkrát přeložena. Pro tyto duchovní spisy dostalo se Františkovi názvu církevního učitele.

Roku 1622 cestoval František na prosbu svého knížete do Francie. Vraceje se zastavil se v Lyonu, kde na Boží Hod vánoční kázal. Příštího dne ochuravěl a ukazovaly se na něm známky mrtvice. I rozloučil se se svými služebníky, prosil jich za odpuštění, že jim působí tolik práce; přijal nábožně svátosti umírajících. Když ho vyzvali, aby prosil Boha o pro-

dloužení života, odpověděl: „Nikoliv! Jsem služebník neužitečný! Neužitečný!“ Zemřel stár jsa 56 let dne 28. prosince 1622. Z Lyonu bylo mrtvé tělo jeho dne 29. ledna 1623 přeneseno do Annecy a tam pohřbeno. Svátek 29. ledna.

BERNARD CLAUDE, syn advokáta dijonského, právník, byl náviděn pro svůj vtip a svou veselost. Ale náhle stal se z něho kajcník. Vysvěcen byv na kněze žil v Paříži. Byl otcem chudých. Prázdné chvíle trávil v nemocnicích. Prokazoval nemocným služby nejodpornější. Kdysi doprovázel zatvřelého hříšníka k šibenici; tehdy byl dojat tou měrou, že ho zachvátila silná zimnice, jež mu způsobila smrt. Zemřel roku 1641. Památka 23. března.

JAN JAKUB OLIER narodil se roku 1608 v Paříži. Už v mládí si zamiloval modlitbu a služby Boží. Rmoutilo ho, když viděl kněze sloužiti Mši svatou nedbale. Byl stydlivý; kdysi plaval obnažen řekou, ale vida na druhém břehu státi mnoho lidí, kteří by ho byli spatřili nahého, raději se vrátil; málem by se byl tehdy utopil; stěží se zachránil v bařině. Seznámiv se se sv. Vincencem de Paul vstoupil do kongregace kněží misionářů. Kdysi konal Jakub misijní kázání. Vincenc mu řekl: „Já nevím, co děláte, pane, ale požehnání Boží jde s vámi všude a vždycky.“ Jakub působil nejvíce v Pebracu v krajině auvergueské.

Tu pojednou Jakub stal se malomyslným. Trápila ho myšlenka, že upadl u Boha v nemilost. Kdysi na kazatelně ztratil i paměť. Řeholní bratr mu to nešetně

vytkl doloživ : „Nejste už k ničemu ! Uchylte se někam do ústraní.“ Jakub neodpověděla jen vzdychal a modlil se. Tento stav bezradnosti a beznadějnosti trval dvě léta. A opět vznítala se jeho horlivost. Uminil si konati misie. Pak stal se farníkem u sv. Sulpice v Paříži; farnost byla v městě nejspustlejší; za několik let jeho působení stala se nejpořádnější. Šlechticové vykonali v chrámu Páně slib veřejně prohlášující, že se budou vystříhati soubojů. Jakub budoval chrám u sv. Sulpice; zůstával se svými kněžími ve Vaugirardu. Kdysi šel s průvodcem svým, knězem, ulicemi pařížskými. Kněz mu ukazoval jakýsi nádherný dům. Jakub řekl : „Čím se bavíte, pane ? Kdybychom byli věrou, jak náleží, proniknutí, ani bychom nepohlédli na takové věci.“

Za čas se vzdal fary u sv. Sulpice, aby se mohl věnovati misiím ; ale zemřel záhy, 2. dubna 1657. Památka 2. dubna.

Bl. ŠTĚPÁNKA, dcera kalvínského šlechtice ve Francii, byla v mládí veselým děvčetem, ale nenáviděla víry katolické. Tak na př. častěji se vloudila do katolického kostela, umývala si ruce v kropence anebo tropila různé nezbednosti. Až kdysi, když se dívala z okna na průvod Božího Těla, dotkla se její duše milost Boží a osvětila ji tak, že přilnula k víře katolické. Žádala o vyučování v klášteře Uršulinek, ano hodlala i vstoupiti do tohoto kláštera. Matka se zhrozila záměru dceřina. Kdysi očekávala dceru vracející se z kláštera, nůž v ruce. Ale Štěpánka tak důtklivě a spolu líbezně ji prosila, až si její svolení vyprosila. Matku onemoc-

nělou přišla Štěpánka ošetřovat, ale po uzdravení své matky ihned se zase vrátila do kláštera. Činila velké pokroky v duchovním životě. Onemocněla na smrt ve věku 28 let; na smrtelném loži prosila rodičů, aby se vrátili do lůna katolické Církve, ale nadarmo. Zemřela 30. října 1659. Svátek 30. října.

ARMELLA NICOLAS (také Armagila nazývaná) narodila se roku 1606 v Campenacu v diecesi St. Malo ve Francii z rodičů chudobných a zbožných. Pásla dobytek ; pak sloužila na různých místech, posléze u jistého šlechtice ve městě Vannes. U jistých službodárců Armella zkusila mnoho nespravedlivých výčitek. Na př. kdysi v létě chtěla se paní koupati a vzala Armellu s sebou. U potoka Armella se zamyslíla a stanula v myšlenky pohřížená. Paní se na ni obořila : „Ty hloupé zvíře ! Co už zase máš za vrtoly ?“ Armella řekla tiše majíc slzy v očích : „Vzpomněla jsem smutku Ježíšova, který měl kráčeje přes potok Cedron.“ Tu paní se zastyděla za nelaskavé své chování k ní a od té chvíle si ji zamilovala. Prospívala v bázni Boží a v ctnostech. Kdysi pozbyla Armella citu lásky k Bohu. stala se malomyslnou, zádumčivou, nečistě představy na ni dorážely. Tento neutěšený stav duševní trval dvě léta. Armella bojovala vítězný boj a opět se jí vrátil mír do duše. Učení lidé se divili, jaké měla vědomosti o věcech víry. Všecky její řeči vzdělávaly. Armella si líbovala v stavu služebném; říkávala : „Jsem šťastna ve svém stavu ; ve stavu služebném lze žíti klidně.“ Bylo jí 60 let, když kdysi kráčela ulicí ; tu ji kopl kůň, mimo

kteréhož šla. Byvši zraněna, mohla od té doby toliko s berlou choditi. Zemřela 24. října 1671. Památka 24. října.

JAN MABILLON, benediktin kongregace maurinů, věnoval se studiím kritickým a historickým. Roku 1664 odešel z Corveye do Paříže k trvalému pobytu. Tam vykonal obsáhlou vědeckou práci: *Acta Sanctorum ordinis s. Benedicti*, 9 svazků fol., od r. 500 do 1100; často bylo se mu brániti proti útokům, že neuznal některé světce posud řádu přidělované. Konal cesty, prohlížel knihovny ve Sv. Havlu, v Římě, v Monte Kassinu a jinde. Sebral takto 3000 vzácných rukopisů. Jiné stěžejní dílo jeho je: *De re diplomatica*, kterým se stal zakladatelem této vědy. Když Jan Bouthilier de Rancé odporučoval svým mnichům pouze modlitbu a ruční práci, bera vědu na lehkou váhu, Jan Mabillon hájil vědy ve spise: *De studiis monasticis*. Mabillon také káral lehkověrnost v uctívání pozůstatků svatých. Jan vedle vědy pěstoval modlitbu a meditaci. Volán jsa k církevním hodinkám ihned spěchal do oratoria. Vedle foliantů ležel breviř. Zemřel 27. prosince 1707. Památka 27. prosince.

Sv. MARKÉTA MARIA ALACOQUE narodila se 22. července 1647 ve vsi Launthecouru v diecési Autunské ve Francii. Její otec byl královským soudcem a notářem; také spravoval statky několika šlechticů. Měla čtyři bratry, z nichž jeden, Jakub, stal se farářem, druhý, Chrysostom, purkmistrem. Markéta byla jako dítě po nějaký čas u své kmotřenky na zámku corchevalském. Když bylo Mar-

kétě osm let, zemřel jí otec; i byla dána na výchovu do pensionátu klarisek v Charrollesu. Tam prospívala ve zbožnosti; ráda se modlívala před svatostánkem a před obrazem Panny Marie. Pojednou však se těžce roznemohla; trpěla dnou a vředy na nohou, lékaři nevěděli pomoci, ležela dvě léta v klášteře. dvě léta u matky. Tehdy učinila slib, že uzdraví-li se, vstoupí do některé řehole.

Stárnoucí matka svěřila starost o hospodářství a péči o děti třem ženám - byly to asi babička, teta a služka; - ty osobivše si vládu v domě, sužovaly Markétu i její matku; matka onemocněla otokem, ale ony se vzpíraly ji ošetřovati; tu dívka Markéta obvázála její ránu, odtud naučila se býti láskyplnou ošetřovatelkou. Markéta si přiváděla děti ze sousedství a učila je katechismu; ale nevrle hospodyně vyhnaly všecku tu drobotinu ven. Zajímavé je, co napsala Markéta o svém mládí: „Všecko bylo od nich uzavřeno, takže chtěla-li jsem jíti do kostela, musila jsem si vypůjčiti šaty a klobouk. Jedna mi dala dovolení jíti do kostela, druhá odepřela povolení; vyčítaly mi, že chci jít, protože tam mám umluvenou schůzku. A tu jsem pak zalezla do koutka v zahradě, soucitní lidé mi dali něco k jídlu. Raději žebrať! jsem si povídala, než si vzítí kousek chleba se stolu. Ať jsem pracovala nebo nepracovala, plísňena jsem byla vždycky!“ V tu dobu se rozmohla v Markétě žádost po radovánkách; zpověď se jí znechutila; strojila a ozdobovala se, aby se zalíbila lidem; kdysi šla v přestrojení na ples. Ale radovánky

ji neoblažily trvale; odpor proti nim rostl. Příbuzní chtěli, aby se vdala. Zvláště matka, chtějíc se osvoboditi z pokorující závislosti na oněch třech ženách, naléhala na sňatek. Markéta odmítla sňatky řkouc: „Zavázala jsem se slibem neprovdávati se, a toho slibu nikdy nezruším.“ Namítli: „Slib v dětském nerozumu učiněný nemá platnosti; ty v klášteře nevytrváš, s hanbou ti bude odkládati šat řeholní!“ Ale Markéta překonavši odpor příbuzných a jiné překážky, vstoupila r. 1671 do kláštera řádu „Navštívení Panny Marie“ čili salesiánek v Paray-le-Monialu. Napsala o svém vstupu: „Pán Ježíš mne zprvu odloučil ode všeho pozemského a roznítil ve mně horoucí lásku k umrtvování a pokořování.“ K sebe-mrtvení bylo dosti příležitosti; na příklad: Markéta měla odpor proti každému druhu syra; z poslušnosti přemáhala odpor po dobu osmi let; pak tato oběť nebyla už od ní více žádána. Dne 6. listopadu 1672 byla připuštěna k profesi a složila sliby doživotní. První její zaměstnání po noviciátě bylo ošetřovati nemocné; pak zastávala všechny služby klášterní; pouze vrátnou a představenou nebyla nikdy. Kdysi vážila vodu ze studně; plný okov jí vyklouzl, že ezná klika ji udeřila do tváře a vyrazila jí několik zubů; ona tiše snášela bolest.

Markéta měla pronikavý úsudek a ušlechtilou duši; mysl její nebyla zádumčivá. Největší slasti jí bylo přijímati Tělo Páně. Prospívala v dokonalosti i vítězně přemáhala nápor zlého ducha, jenž ji sváděl k pýše, k zoufalství. Dostávala od Boha

mimořádné milosti. Představená kláštera de Saumaise jí nařídila, aby napsala všecko, co se v její duši děje. Zpovědník Markétčin, zbožný kněz Klaudius de la Colombière T. J. napsal o Markétě: „Je pokorná, miluje kříž a opovržení; to jsou neklamně známky dobrého ducha.“ Nová představená Petronila Greyffii užila každé příležitosti, aby Markétu pokořovala, chtějíc ji uchrániti samolibosti.

Roku 1675, v oktávě slavnosti Božího Těla, - snad 20. června - modlila se Markéta, jak bylo jejím zvykem, před svato-stánkem. Tu měla vidění, o němž vypravovala toto: „Viděla jsem Božské Srdce v oslňujícím lesku, zářící jako slunce, průhledné jako křišťál. Bylo ovinuto trním a ozdobeno křížem. Spatřila jsem Krista Pána, an mi ukazuje svoje Srdce řka: „Největší lásku mi prokážeš, budeš-li Srdce moje ctíti a úctu k němu v Církvi mé rozšiřovati. Srdce moje miluje lidi láskou nekonečnou, ale přemnozí splácejí mně nevděkem a pohanou. Budiž ustanovena zvláštní slavnost k uctění Srdce mého v náhradu za urážky, které se mně dějí, když Tělo mé je vystaveno na oltářích. A slibuji, že všechny ty, kdož takto ctíti budou moje Srdce, obdařím hojnými milostmi nebeskými.“ R. 1684 po exerciciích měla Markéta nové podivuhodné vidění. Napsala o tom: „Ježíš Kristus ukázal mi své nejsvětější Srdce jako výheň lásky, ve kterou mne ponořil. Zasnoubil si mou duši v nesmírné své lásce způsobem naprosto nevysvětlitelným a sjednocením, jehož vypsati nelze. Proměnil srdce mé v plamen ztravujícího

ohně své čisté lásky a zničil všecku lásku pozemskou, která by se mi přiblížila; žádal, abych přinášela Jemu, v nejsvětější Svátosti skrytému obětnímu beránku, ustavičný hold. Tak mi vtiskl do srdce nový svatý život, v Eucharistii žijící, život oběti a odřikání.“

Co Markétě bylo zjeveno v oktávě slavnosti Božího Těla, svěřila svému zpovědníku Klaudiovi de la Colombière. Ten usiloval o to, aby pobožnost k Srdci Páně vešla ve známost a aby byla šířena. První pobožnost k Srdci Páně konaly sestry téhož řádu v Moulinsu, druhou v Dijonu. Markéta jsouc tehdy novicmistrovou, nakreslila perem obraz Srdce Páně, a tu konaly novicky v Paray-le-Monial poprvé pobožnost k Srdci Páně. Ostatní sestry však se hněvaly, že prý zavádí nové, neslýchané pobožnosti, nazývaly ji blouznílkou, svéhlavou visionářkou, jež se přetvařuje, hrozily jí soudem a vězením, a když pravila, že byla Pánem vyzvána a pověřena, hněvaly se ještě více a kropily ji svěcenou vodou řkouce, že je zlým duchem posedlá. Představená Kristina Melinová jí zakázala tuto pobožnost, ba i přístup ke Stolu Páně. Ale žádný ctižádostivec nežíznil tak po cti, jako Markéta žíznila po kříži a utrpení. V té době vyšel tiskem „Duchovní deník“ od kněze Klaudia de la Colombière, úchvatná rozjímání, v nichž byla úcta k božskému Srdci doporučována. Duchovní deník způsobil obrat ve smýšlení. Dne 20. června 1686 upravila v Paray-le-Monial sestra des Escures oltářík s obrazem Srdce Páně, ozdobila jej světly a květinami, neopo-

minuvši se postarati o modlitby smírnou a zaslíbenou - psané a tištěné, - a tehdy konala se pobožnost k Srdci Páně za účasti všech sester. Markéta plesajíc radostí pravila, že nyní už ráda umře; a svou vlastní osobu stavíc do pozadí napsala do Moulinsu: „Tuto pobožnost jsme našly v „Duchovním deníku“ P. de la Colombière, který je jakosvětec uctíván.“ Korespondence Markétina byla proniknuta nadšením apoštolským. Od této doby přicházeli k ní kněží, řeholníci a laici žádající o radu a poučení. Někteří usilovali, aby obraz Srdce Páně dáván byl i na vojenské prapory, na zbraně; ale jednání zůstalo bez výsledku. Bratr Markétčin, Chrysotom, jenž byl, jak bylo shora uvedeno, purkmistrem, šířil tuto úctu a založil nadaci, aby na první pátek v měsíci byla sloužena Mše svatá na uctění Srdce Páně.

Představená Kristina Melinová vyzvala Markétu, aby jí odevzdala své nástroje k umrtvování, jako důtky, kající pás a j.; chtěl ať šetřiti churavou Markétu; pravila, že věci těch nikdy více nevydá. Markéta odevzdavši je řekla k sestrám: „Už nebudu dlouho žiti.“ - „Proč?“ - „Protože nic netrpím.“ Onemocněla vskutku brzo poté, dne 8. října 1690. Dr. Billet neviděl v jejím onemocnění nic závažného. Podali jí Tělo Páně. Žádala, aby zápisky její byly zničeny. Nepřála si návštěvy svých příbuzných; řekla: „Umírejme, vše Bohu obětující!“ Začala se chvěti bázni před smrtí a pravila: „Milosrdenství, můj Bože, milosrdenství!“ V hořeče volala: „Ach, hořím! hořím! Jaká

Blah. Jan Sarkandr

by v tom byla útěcha, kdybych hořela láskou k Bohu! Ale já nikdy jsem nedovedla Boha dokonale milovati! Jaké to štěstí milovati Boha! Milujte tuto lásku, ale milujte ji dokonale.“ Dne 16. října přijavši Tělo Páně pravila: „Bylo to naposled.“ Poté opět žádala o svátost pomazání. A když druhého dne kněz konal čtvrté pomazání - blíže rtů - Markéta zesnula, jméno Božského Srdce majíc na rtech. Bylo to 17. října 1690. Roku 1715 byly učiněny první kroky k procesu blahořečení. Dne 24. dubna 1864 byla Markéta prohlášena blahoslavenou, dne 13. května 1920 svatou. Slaví se 17. října.

Bl. KLAUDIUS DE LA COLOMBIÈRE narodil se r. 1641 v kraji Dauphiné ve Francii; vstoupil r. 1658 do řádu Tovaryšstva Ježíšova v Avignonu. Byl pak spirituálem scholastiků svého řádu v Lyoně. Také byl vychovatelem synů Colbertových. Jsa zpovědníkem Markéty Alacoque, zasvětil se dne 21. června 1675 Srdci Pána Ježíše a učinil slib, že po celý život bude pracovat o to, aby pobožnost k tomuto přesvatému tajemství co nejvíce se rozšířila. Stal se prvním apoštolem této úcty. Z Paray-le-Monial byl Klaudius r. 1676 poslán do Anglie, aby tam byl kazatelem vévodkyně z Yorku, Beatrice d'Este. Z Londýna psal 20. listopadu 1676 do Paray-le-Monial představené de Saumaise kromě jiného toto: „... Zde není žádných dcer „Navštívení“ a tím méně nějaké sestry Alacoque. Avšak Boha možno nalézt všude; ukazuje se v Londýně neméně láskyplným než v Pa-

ray. Děkuji Mu z celého srdce za milost, že na mne sestra Markéta Marie pamtuje. Nepochybuji o tom, že její modlitby mi vypošlují velkých milostí.“ Než odjel do Anglie, sestavil „pravidla životní“. Kromě toho napsal: „Duchovní deník“, úchvatná rozjímání, v nichž poznámenal, kterých se mu dostalo osvícení a povzbuzení a která pojal předsevzetí. Napsal o sobě na př.: „Mám radost, odkryji-li na sobě novou, dosud mi neznámou slabost.“ Exercitantům dával následující rady a pokyny: „Duchovní exercicie konej za vhodné nálady! - Dbej samoty, aby ses mohl klidně zpytovat! - Při duchovních cvičeních obírej se jen a jen Bohem a svou duší! - Zachovávej všesky předpisy! - Obrň se proti dlouhé chvíli, proti suchopáru a zármutku! - Otevři své srdce pokorně duchovnímu vůdci; dbej jeho pokynů!“ - Exercicie přispěly ke svatosti Klaudiově. Roku 1681 vrátil se Colombière z Anglie do Paray nasmrt nemocen. Zemřel 15. února 1682. Markéta Alacoque pravila: „Netruchlete příliš! Vzávejte ho, můžet vám pomoci více než kdy dříve.“ A později řekla: „Dle milosrdenství Božího je v nebesích. Jen aby zadostiučinil za všední hříchy a nedbalosti, byl zbaven patření na Boha od úmrtí až do pohřbu.“ - Dne 16. června 1929 byl prohlášen blahoslaveným. - Svátek 15. února.

Bl. BERNARDIN REALINI narodil se 1. prosince 1530 v lombardském městě Karpi z patricijských rodičů, jejichž potomky byla knížata Este. O synáčkovi řekl otec: „Co z našeho Bernardinka bude,

nevím, ale, bohdá, poslouží rodu našemu k ozdobě.“ Matka vychovávala Bernardina pečlivě říkajíc mu: „Dítě, pamatuj, že pokladem člověka je duše jeho nesmrtelná!“ Hoch rád opatřoval chudým dětem potřebné knihy, najmě katechismy; říkával: „Budu-li kdy bohatým, dám chudé, nadané hochy studovat na své útraty.“ - Bernardin studoval v Modeně. Tam jej někteří šlechtičtí mladici lákali pod záminkou společných studií a učených rozhovorů k lehkomyšlnosti. Bernardin o sobě později napsal: „I já jsem počal choditi cestami svůdnými, ale včas jsem se vzpamatoval.“ Odešel na universitu boloňskou a věnoval se právnickému studiu. Stal se vzdělaným právníkem, obratným ve filosofii, v právu občanském i církevním. Napsal spis „O starožitnostech“. Jakého byl smýšlení, lze poznati z toho, že napsal krátké pojednání „O marnosti světské“. Tehdy se stalo, že se dopustil unáhlenosti, které pak dlouho litoval. Některý z jeho příbuzných chtěl rod Realinův připravit o část dědičného jmění. Jeho návodem vypovídal jeden ze svědků při soudní rozepři nespravedlivě. Realini se s tím svědkem setkal, činil mu výčitky a unáhliv se vytasil kord a udeřil jej ve tvář. Ale ihned litoval ukvapeného svého činu, odprosil odpůrce a od té doby snažil se zkrotiti svou prchlivou povahu. - Dr. Realini stal se zprvu starostou města Felizzana, později správcem královských statků v Neapoli. Ale i tehdy pilil duchovního života. V Neapoli poznal řád jezuitský z blízka; rozhodl se dáti světu výhost a vstoupiti do

tohoto řádu. Žádal generála Jakuba Layneza o přijetí.

Roku 1564 vstoupil Bernardin do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova; už r. 1570 skládal slavnou profesi. Byl poslán do Lecce, aby tam zřídil novou kolej. V Lecce byl Bernardin až do své smrti, buď jako představený, buď zaměstnán v úřadech duchovní správy; horlivě kázal, zpovídal, navštěvoval nemocnice, řídil exercicie. Sám kardinál Bellarmin se do jeho modliteb doporučoval. Měl neobyčejnou znalost duší. Bylo mu však rozkoší konati všední práce: posluhovati v kuchyni, pomáhati vrátnému, zametati. „Škoda!“ povzdychl si, „že tyto práce nemohu stále konati. K těm bych se ještě nejlépe hodil.“ Miloval chudobu, ujímal se chudých, nestyděl se chodit na ně žebrat dům od domu, lepších pokrmů se zřikával a donášel je chudým. Sebe umrtvoval, tělo krotil, smyslům nedoprával, co by jim lichotilo, mrskával se do krve, nosíval žíněnku na holém těle, opásával pichlavým řetízkem svá bedra. Měl dar čistoty, takže byl zbaven ostnu smyslnosti. - Byl prostý, nic škrobeného, strojeného při něm nebylo. Kdysi byli kněží koleje shromážděni k poradě; jednalo se o tom, jaký smysl má jisté místo v papežském listě; neboť bylo poněkud nejasné. Realin houževnatě zastával svůj náhled podpíraje jej mnohými důvody. Ale po konferenci se zastyděl, odebral se k představenému žádaje, aby směl na kolenou odprosit spolukněží, že jim dal pohoršení svou neumírněností. - Na nepříznivé počasí nenaříkal nikdy, ani v létě,

ani v zimě. Jsa churav chodil podpíraje se holí. Šel-li městem, rodiče vysílali své synky s holemi, aby je buď vyměnili s holí Bernardinovou, anebo aby se alespoň jeho hole dotkli. Užívali pak hole proti nemocem způsobem pověřeným. Bernardin nevěděl, kam se nese tato hra, na pohled nevinná. Kapucínský kněz Marcel du Prat káral kdysi s kazatelný tento nešvar řka: „Mnozí lidé odkládají pokání, až když už je zle, pak volají: Rychle! běžte pro posvátné ostatky! Doneste třebas hůl Patera Realiniho! Takto činí, místo aby se v čas o duši postarali.“

Dne 3. března 1610 Bernardin, jsa už vetchý stařeček osmdesátiletý, upadl, jda na pošní kázání, na kamenných schodech kolejních; zůstal ležet bez sebe, krev se mu řinula s hlavy. Leccejší mužové, městský výbor v čele, přispěchali, nemyslíce jinak, než že úraz povede k smrti. Sbírali a stírali krev, odnášeli sobě jeho věci na památku, div že mu nevzali i obvazek s ran. Ale Bernardin nezemřel. Žil ještě šest let. Pravda, dva měsíce trvalo, než vyvázl z nebezpečí. Ale uzdravil se. Nová však rána ho stihla. Oslepl. Nic na světě ho více nezajímalo, než toliko Bůh a život posmrtný. Přijímal často Tělo Páně. Obyvatelé Leccejší stále jej navštěvovali prosit o radu a poučení; každé jeho slovo bylo jim vzácné. Otcové brali s sebou své synky, aby jim požehnal. V městské radě učinil jistý člen podivný návrh: „Navrhují,“ pravil, „aby městská rada vyvolila sobě Patera Bernardina Realiniho za patrona a orodovníka města našeho a aby po smrti svět-

cově ihned byl zahájen proces beatifikační v Římě.“ Návrh se zalíbil všem a byl přijat jednohlasně. Usnesení bylo Pateru Realinimu doručeno úředně, slavnostně, dva dny před jeho smrtí. Bernardin řekl deputaci: „Setrvejte ve svaté víře, doufejte v Boha, milujte jej - a bude vám dobře!“ Jakmile se roznesla zpráva, že Realini umírá, všecko se průvodem hrnulok nemocnému, urození, neurození, laici i kněží, sám biskup leccejský. „Pojďme se podívat,“ pravili, „jak umírá svatý.“ Bernardin prosloviv pozdrav: „O má, nejsvětější Královno,“ zesnul tiše v Pánu 2. července 1616. Svátek jeho je 2. července.

MICHAEL DE NOBLETZ studoval v Paříži; působil jako misionář v armorské krajině, řídil misie z města Douarnenez. Zemřel dne 5. května 1652 ve stáří 75 let.

*V Nizozemí, v Rakousku a
v Německu.*

Sv. JAN BERCHMANS narodil se 13. března 1599 v Diestheimu v Brabantsku, t. j. v nynější Belgii. Otec se jmenoval Jan, matka Eliška. Nebyli zámožni. Měli čtyři syny a jednu dceru. Matka zemřela již r. 1617. Otec Janův stal se později jesuitou a knězem. Rodičové vychovávali své děti v bázni Boží a vedli je k modlitbě. Babička dětí všimla si kdysi, že Jan, tehdy sedmiletý, z rána brzy s lože vstává a odchází. „Kde jsi byl tak brzo ráno?“ tázala se. „O milá babičko, já rád ministruji při jedné Mši nebo při více

Mších; učení mi pak jde lehčeji do hlavy.“ Učitel o něm říkal: „Nikde nevidíme Jana častěji než v kostele, a nikde řidčeji než na ulici.“ Doma ráddlival. Matka postonávala a tu si Jan sedl k ní a byl jí jako paprskem slunečním, neboť uměl roztomile, po dětsku těšiti. Co lásky a ušlechtilosti matka do jeho srdce ponořila, to jí zase vyzařovalo vstříc. Přišel-li Jan ze školy domů a nebylo-li mu po delším klepání otevřeno, zpravidla odcházel do kostela. Činil ve zbožnosti a v lásce k Bohu podivuhodné pokroky. Největší radostí mu bylo klaněti se Svátosti oltární. Před vyučováním a po vyučování neopominul se zastaviti ve chrámu Páně.

Když mu bylo 11 let, přistoupil po prvé ke stolu Páně; od té doby přijímal svátosti dvakrát za měsíc. Příkladem jeho usebranosti byli všichni, kdo ho pozorovali, povzbuzeni. Hlavní rysy jeho povahy byly: bezúhonná nevinnost a čistota, láska k modlitbě, úcta k Panně Marii, poslušnost k rodičům, pilnost a posvátná vážnost spojená s laskavostí. Šetřil stydlivosti tou měrou, že nedopustil, aby se ho někdo dotkl, ať muž, ať řeholní osoba, byť bylo třeba šaty na něm popraviti.

Rodiče dali Jana do konviktu Petra Emmericha, kněze řádu premonstrátského. K druhům svým byl Jan při vši vážnosti a mlčelivosti vždy laskavý a úslužný; dali se od něho vésti i napomínati, jako by byl jejich představeným. - Rodiče zchudli a nemohli platiti na další jeho studie a zamýšleli dáti jej na řemes-

lo. Jan klekl před nimi na kolena a prosil jich řka: „Otče, matko! chlebem se chci spokojovati, jen mne nechte knězem se státi.“ Řízením Božím se stalo, že staršíčký kanovník Freymond v Mechlině tehdy hledal chudého jinocha, jenž by mu ministroval a v domě drobné služby konal; za to slíbil mu dáti celé zaopatření. Jan Berchmans se o to místo ucházel a kanovník ho přijal. Jan byl v tomto domě tři léta; věrně konal svoji službu a přitom chodil do městských škol. Poté byl přijat do školy jesuitské.

Tam vstoupil do mariánské družiny a brzo vynikl ušlechtilými ctnostmi; i družina následujíc jeho příkladu rozkvétala. K obvyklým pobožnostem přidal i mimořádné skutky pobožnosti a sebestmrtvení. Zvláštní úctu měl k utrpení Páně; proto rád konával pobožnost křížové cesty. Zbožně a často klaněl se Ježíši Kristu ve svátosti přítomnému. Zvyk při pozdvihování skláněti hlavu se mu nezamlouval. Pozdvíhoval oči svých ke svátostnému Kristu u blahém očekávání milosti, jak to i sv. Brigita činívala. Dychtivě naslouchal slovu Božímu a ke kněžím měl dětinnou úctu. Tehdy složil slib ustavičné čistoty. Umínil si, že se stane knězem, ale nevěděl, zda-li světským či řeholním. Světským knězem chtěl se státi proto, aby mohl podporovati rodiče. Ale právě tehdy dostal Jan do ruky knížky, jejichž obsah ho upoutal: Listy sv. Jeronyma, líčící život starověkých poustevníků, a knížku se životopisem sv. Aloise Gonzagy. Tyto dvě knížky rozhodly. Jan řekl: „Chci vstoupiti do Tovaryšstva Je-

žišova.“ Ale k tomu bylo třeba svolení rodičů. Proto Jan jich listem žádal o svolení; podepsal se tehdy takto: „... Ježíše Krista syn, váš Jan“. Přijel domů požádat rodičů o svolení. Rodiče byli na váhách. Přišel k nim příbuzný kněz a domlouval Janovi, aby do Tovaryšstva nevstupoval. Jan odbyl rázně dotěrného příbuzence řka: „Nuže, otče, nemáte-li nic jiného říci, tam jsou dveře.“ Posléze rodiče svolili. Před skládáním slibů psal otci svému (tehdy byl Janův otec již knězem): „Ctihodný otče v Kristu! Raduj se! Tvůj syn dne 25. září 1618 zemře. Jak? Že zemře? Ano, zemře pro svět připevněn byv třemi hřeby na kříž Kristův, sliby chudoby, čistoty a poslušnosti... Prosím abys na Scherpenheuvelu (t. j. poutním místě blíže města Diestu) sloužil tři Mše svaté na můj úmysl. V Mechlině, dne 2. září 1618. Tvoji Důstojnosti oddaný syn Jan Berchmans.“

Dne 25. září 1618 složil Jan Berchmans řeholní sliby v Tovaryšstvu Ježíšovu a byl ihned poslán do Říma, aby tam konal další studia. Vzorně zachovával předpisy řeholní: ty mu byly vůlí Boží. Říkal, že by raději chtěl umřít, než jeden z nich přestoupiti. Zpovědník mu dal kromě jiných knih také „Vyznání sv. Augustina.“ Ale Jan mu tuto knihu vrátil řka, že kniha ta se mu nelíbí. Zpovědník porozuměl. Nelíbila se mu, že se v ní vykládá o poblouzeních stavu jinošského. - Jan požádal dva ze spolunoviců, aby mu sdělili každou vadu, kterou na něm spatří. Jeden z nich vytkl Janovi, že se dopustil nepatrného poklesku za tím účelem, aby

mohl vykonati dobrý skutek. Jan poděkoval svému druhu za upozornění a slíbil, že se za něho pomodlí různě. - Písmo měl sice úhledné, ale málo čitelné. To byla jeho slabá stránka. - Rozbil-li při úklidu nádobí anebo rozlil-li trochu oleje, prosil představených o odpuštění. - Kdysi na sebe žaloval toto: „Daroval jsem fraterovi obrázek bez povolení představených.“ Tato poslušnost zabíhala až do upřílišnosti, když na př. při hře, než hodil kouli, učinil kříž.

Představený zpozoroval, že Jan touží, aby pro vady byl veřejně pokárán. I uložil chovancům - a bylo jich asi 100 - aby každý napsal na cedulku, co závadného na Janovi shledal. A hle! Ani jediný poklesek nebyl na cedulkách zapsán. Představený velmi se tomu podivil věda, že chovanci ostrým zrakem všechno pozorují a posuzují. Byla-li však dána otázka, má-li Jan ctnosti, které se na svatých osobách vyhledávají, zodpověděna byla kladně.

Jan říkával: „Řeholníku jest bojovati proti třem hříchům: proti lenosti, proti pýše a proti nestřídmosti.“ Pilně konal své povinnosti. Rád čistil lampy; to asi proto, že tuto úlohu i sv. Alois Gonzaga konával. - Bylo zvykem, aby klerikové Tovaryšstva Ježíšova učili na ulicích lid katechismu. Kdysi byl i Jan poslán. Ale lidé ho nechťeli poslouchati. Jedni se hádali, druhí hráli míčem a když Jan chtěl svůj stolek postavit, oni řekli: „Chceme si hrát a ne kázání poslouchat!“ Jan odešel zprvu do blízkého chrámu; po modlitbě vrátil se, začal přednáseti, a hle! tu

ho poslouchali a šest z nich vyprovodilo ho pak až ke koleji.

Sebezapíravost Janova byla veliká, skromnost a pokora dojemná. V pokrmu a nápoji byl nadmíru střídmy. Bičoval se třikrát, někdy až čtyřikrát za týden, v postní době denně. Oči míval sklopeny, tak že druhové jeho ani nevěděli, jakou barvu mají. V Římě se neřadil na konané slavnosti. Říkal, že mu stačí, vidí-li, kterak svatý Otec nese Svátost oltářní. Ve chrámu Páně vedl si tak, že jistý šlechtic vida jej, řekl oněm: „Pokládám jej za svatého.“ Běhl úzkostlivě nad svou panickou čistotou, aby nebyla ani všedním hříchem poskvrněna. Napsal o sobě: „Proti čistotě necítil jsem žádného pokušení a myslím, že jsem za to povinen díkem Panně Marii.“ Zvláště v posledním roce svého života byl uchráněn každé smyslné žádostivosti; sám vyznal, že ani ve snu nepřipadla mu v mysl nečistá představa nebo necudný obraz. Dobyl nad svými smysly tak dokonaleho vítězství, že se zdál býti andělem a nikoliv křehkým člověkem.

V Janovi hárala nadpřirozená láska k Bohu a láska k bližnímu. Kristus byl mu vším. Z lásky ke Kristu Jan miloval ctnost, nenáviděl hříchu a neměl horoucnější touhy, než aby Bohu věrně sloužil. K Matce Boží choval dětinnou úctu a lásku. Říkal: „S Matkou Boží jsem si jist své spásy, bez ní padá na mne zmatek.“ Svým spoluřečníkům nabízel se ochotně svými službami, konal za ně dobrovolně různé domácí práce; ošetřoval nemocné pečlivě. Přehlédal a omlouval chyby svých bližních a rychle zapomí-

nal na křivdy sobě učiněné. V řeči býval velice opatrný, nemluvil, než čeho bylo třeba. Tvář jeho se leskla podivuhodnou líbezností; zjev jeho poutal každého nezkaženého člověka. Pro jeho přívětivost a veselost říkali mu jeho druhové „svatý veselý“ nebo „veselý svatý“; také ho nazývali „svatý Hilarius“ nebo „svatý Laetus“.

Pět let ztrávil Jan v Tovaryšstvu Ježíšovu. Za celou dobu nebylo na něm shledáno ani nejmenší mravní úhony. Také na cestě z vlasti do Říma, kdekoli se zdržel den a noc, tak zářila jeho ctnost, že ze všech těch míst posílali pak blahopřání řádu k takovému členu. Jan miloval Tovaryšstvo; nazýval je svou matkou; kdykoli měl obléci roucho řeholní, líbal je. K Pateru Ceparinu řekl: „Jsem velmi spokojen ve svém stavu a cítím velkou lásku k Tovaryšstvu.“ Aletaké k jiným řeholníkům a ke kněžím vůbec byl uctivý; pozdravoval je s radostí, a když se ho ptali, proč k neznámým chová úctu, odpověděl: „Vždyť jsou to moji bratři!“

R. 1621 dne 5. srpna byl Jan zachvácen chrlením krve a diarrhoeem. Zotavil se však. Druhého dne konala se v řecké koleji učená rozprava; jistý doktor theologie měl konati přednášku, ale nedostavil se. I bylo uloženo Janovi, aby ho zastupoval. Jan poslechl a zhostil se své úlohy obratně a důvtipně, takže všichni se podívovali vzletným myšlenkám a mohutnosti jeho řeči. Ale po přednášce přitížilo Janovi velmi. Zachvátila jej zimnice; k ní se přidružil zánět plic.

V nemoci Jan diktoval list generálu řádovému Vitelleschimu, ve kterémž pra-

vil: „Prosim, pane generále, o odpuštění; bolí mne, že jsem byl nehodným členem řádu. Děkuji Tovaryšstvu za všechna prokázaná dobrodini. Žádám si přijmouti svaté svátosti leže na žíněnce na zemi. Žádám si umřítí oblečen jsa v řeholní šat.“ Řádivý generál Vitelleschi navštívil Jana. Doktor Angelus Bagnarea vida zbožnost Janovu řekl: „Tentot je druhý Alois.“

Jan přijal svátosti umirajících a řekl shromážděným bratřím: „Veselím se z toho, že jsem ani jediného řeholního předpisu vědomě nepřestoupil.“ - Mezi jeho řeholními bratry byl jistý mladý Maďar Antonín Radkay, ku kterému pojilo Jana upřímné přátelství. Ten se tázal dne 12. srpna 1621 Jana: „Pověz mi, Jene, umřeš-li vskutku zítra ráno?“ - „Ano, bratře, zítra ráno umru!“ - „Uděl mi tedy své pozhénání!“ - Jan objal Antonína a řekl: „Dávám ti, bratře, poslední „s Bohem“. Naposledy s tebou mluvím v tomto životě. Ale moje přátelství k tobě neumře. Jak jsem tě miloval v životě, budu tě milovati i v nebi. Brzo se spolu shledáme!“ Protože i jiní kněží klekali prosíce o pozhénání, bál se rektor, aby snad pýcha se nepokoušela o Jana. Ale Jan odpověděl: „Nikoliv.“ Ačkoliv nebyl dobrý zpěvák, počal zpívat: „Ave maris stella“. Po té vzal kříž, růženec a řeholní knížku, políbil je a pravil slavnostně: „Haec tria sunt mihi carissima; cum his libenter moriar, t. j. tyto tři jsou mi nejmilejší; s těmi rád zemru.“ V noci pak v horečce volal se zděšenou tvář a s třesoucími se rty: „Neučiním toho! Kterak bych mohl

Tebe, o Pane, urazit?“ Poté vysloviv „Ježíš“ skončil. Pohřben byl v kapli sv. Aloise, jemuž se zbožností velmi podobal. Dne 28. května 1865 byl Jan Berchmans prohlášen za blahoslaveného, roku 1888 za svatého. Slaví se 13. srpna.

BARTOLOMĚJ HOLZHAUSER, farář v Bingách na Rýně, zakladatel pospolitého života světských kněží pod názvem „Institutum clericorum saecularium in communi viventium“; hlavní ustanovení bylo: Dva, tři kněží zůstávají v jednom domě, modlí se a pracují pospolu; žádná ženská osoba nemá do domu přístupu - statky buďtež společně spravovány k účelům charitativním. Sepsal výklad Apokalypsy. Zemřel r. 1658 stár jsa 45 let. Památka 20. května.

ROSINA, členka III. řádu sv. Františka v Hermannsbergu ve Švábsku, bránila své panenské cudnosti proti Švédům byla smrtelně raněna. Zemřela r. 1634.

JINDŘICH BUCH pocházel z Arlonu v Luxemburgu. Jeho otec byl nádeník. Jindřich se vyučil obuvnickému řemeslu. Často přemýšlel o mravní bídě svých druhů a proto založil „spolek tovaryšů pod ochranou sv. Krispina a Krispiniána.“ Všichni členové měli Jindřicha za otce; Jindřich pomáhal, těšil, povzbuzoval. Později šel do Paříže; tam založil r. 1645 „frères cordonniers“ „bratrstvo obuvníků“. Členové byli zavázáni plniti své náboženské povinnosti. Zemřel 9. června 1666. Památka 9. června.

MARIA PALATINA, dcera bavorského vévody, manželka rakouského arcivévody Karla, měla 15 dětí. Po smrti manželově

pečovala o blaho bližních hmotné a duchovní. Co byla sv. Ludmila v Čechách, sv. Klotilda v říši francké, to byla Maria Palatina pro Rakousy, Moravu a Uhry. Zemřela r. 1608. Památka 29. dubna.

JÁCHYM DEBEŘÍM (Tabernicius), rodem Čech, benediktin v Mariaceli, odmítl nabízenou hodnost opatskou v Altenburgu a vzal na sebe úřad duchovního správce v Inzersdorfu (u Herzogenburgu), kde šlechtic Helmhart Jörger ku chrámu sv. Víta dosadil luteránského kazatele. Jáchym statečně hájil katolické pravdy. Proto luteráni ho nenáviděli. - Dne 11. května 1617 na večer se vracel z kláštera herzogenburského, kamž chodíval se zpovídat, domů. Cestou jej luteráni přepadli a motykami utloukli. Památka 11. května.

BL. JOHANNA MARIA BONOMI narodila se r. 1606 v Asingu v Itálii. Vstoupila do kláštera benediktinek v Bassanu. Byla zvolena abatyší. Při všech pracích obírala se Bohem. Bylo jí snášení zneuznávání a nactiutrhaní. Byla-li křivě podezírána, říkávala: „Křivda je drahocenným pokladem; nebudu se pro ni hněvati.“ Sužovala ji trapná nemoc, vyraženina, jež svým zápachem byla tím trapnější. Také malomyslnost se o ni pokoušela. Ale Johanna obojí snášela s důvěrou v Boha. Zemřela 22. února 1670. Svátek 1. března (nebo 22. února).

Ct. LIBOR WAGNER, syn protestantských rodičů, vrátil se do Církve katolické a stal se knězem, farářem v Altmünsteru v diecési würzburské. Že hájil statečně víry katolické, odpůrci ho odevzdali Švédům. Ti jej mučili ukrutně, na př. lili

mu žhavou smolu do nosu, bili ho kladivem, stále se ho tázajíce, chce-li dále zůstatí papežencem. Posléze jej zastřelili 9. prosince 1631. O jeho svatořečení se jedná. Svátek 9. prosince.

ZACHARIÁŠ WORL, bratr-františkán, byl r. 1683 v Katzelsdorfu nad Litavou (na uherských hranicích) od Turků zabit. Památka 11. srpna.

BL. MAREK D' AVIANO narodil se v městysi Avianu v Benátsku a obdržel při křtu jméno Karel. Rodiče se jmenovali Marek Christofor a Rosa rozená Zanoni. Vyspěv odebral se do jezuitských škol v Gorici. Plana touhou po mučednické smrti, chtěl uprchnouti do Turecka, aby tam konal dílo misionářské. Avšak byl hladem donucen se vrátiti. Roku 1648 vstoupil do řádu kapucinského. Slynul jako slavný kazatel.

Když r. 1683 Turci obléhali Vídeň, Marek byl polním knězem obleženého vojska; kříž třímaje v rukou vléval důvěru v myslí vojáků. Turci odtáhli s nepořízenou. Poté Marek se vrátil do Benátek a zprostředkoval spolek mezi Benátčany, císařem Leopoldem a Janem Sobieskim. Vynikal kromobyčejnou moudrostí a zachováváním řeholních předpisů. - Roku 1699 Marek opět byl ve Vídni; tu však upadl do smrtelné nemoci. Navštěvoval ho císař i s rodinou. Zemřel 13. srpna 1699. Svátek 13. srpna.

MARIA HUEBEROVÁ narodila se r. 1653 v Brixenu v Tyrolsku. Její matka, nádenice, vyučovala dcerušku ve čtení, psaní, počítání a v ženských ručních pracích. Maria šla do služby; později zařídila

šící školu. Vstoupila do III. řádu sv. Františka. Vynikala zbožností; zemřela 31. července 1707. Památka její je 31. července.

V zemích slovanských a v jiných zemích.

MUČEDNÍCI PRAŽŠTÍ. Kniha Stras-serova „*Illustre Martyrium*“ z roku 1624, kniha Bernarda Sanniga: „*Historia Martyrum*“ z r. 1680, pak Schmidl: „*Historia Societatis Jesu*“, Praha, 1759, svaz. II. str. 598. a j. vypravují: Za vpádu pasovského vojska do Prahy r. 1611 dostoupily štvánice proti mnichům vůbec a proti františkánům-bosákům zvláště vrcholu. Bylo jim spláno „holenců a Božích bláznů“. Byli na ulici bití a kamenováni. Jinověrci jim vytýkali, že nepodávají Tělo Páně pod obojí způsobou. Šířeny byly také nepravdivé pověsti, na př. že v klášteřích jsou ukryty zásoby zbraní a prachu a j. Rozjitřené zástupy, které byly ponejvíce vyznání Lutherova, Kalvínova a bratrského, vrhly se dne 15. února 1611 spokřikem „vzhůru na kukliky“ zprvu na Vyšehrad, pak do Emaus na benediktiny, odtud do augustiniánského kláštera. Tam zavraždili převora Melichara Holmanna a bratra Ondřeje Kobra. Poté se vrhli na opata Kašpara Čepla, na pokřik zvrhlých ženštin jej vyklestili a usekavše mu ruce a nohy stáhli mu kůži s hlavy a utýrali jej k smrti. (Viz Balbin, *Miscellanea* a Crugerius „*Sacri Pulveres*“ I., 282.)

Odtud se hrnuli na klášter františkánů - bosáků u Panny Marie Sněžné. Kdo jim

přišel v cestu, toho ukrutným způsobem usmrtili. Prosby i přímlyvy byly marny. Staříčský kuchař *Křištof* Greiss, Němec, nesl právě dříví. Rozpoltili mu hlavu řeznickou širočinou, tloukli jej do hlavy a do zad cepy a kyji, až duši vypustil. - Kněz *Jan* Martinez, Španěl, právě dosluhoval Mši svatou; slyše vřavu chtěl zachrániti ciboř s hostiemi; zbojníci ho sekali do rukou, až upustil ciboř a hostie se vysypaly na zemi, což vyvolalo surorový chechtot. Vrahové rozsápali kněze, pošlapali hostie volající: „Jak chabtrný bůh papeženců, že nohama šlapati se dá.“ - Kněz *Bartoloměj* Dalmasoni, Ital, byl mrskán býkovcem a železným bičíkem, až klesl bezdech. - Staříčský nemocný kněz *Šimon*, Francouz byl utlučen okovaným kyjem a probodnut mečem. - Jáhen *Jeronym* hrabě z Aresia vida vraždění utekl se k mariánskému oltáři připravit se na smrt. Byl proklán mečem. - Vikář čili náměstek představeného *Bedřich* Bachstein, Pomořan, a jiní, chtějíce zachrániti životy, uchýlili se na vížku, ale byli dohnáni, kopím probodeni nebo sestřeleni, někteří na kusy rozsekáni. Jména ostatních jsou: Podjáhen *Kašpar* Daverius, Ital, - klerikové *Jakub* z Augsburga, *Kliment* a *Jan*, Němci. Laikové - bratři: *Jan*, *Didak*, *Emanuel*, *Antonín*, Němci. Původem tedy byli vesměs cizinci. Ale většinou uměli česky; to poznati lze z toho, že klášterní zápisy oné doby dály se česky.

Umírajícím řeholníkům byly uřezány pysky, nos a uši, vypíchány oči, rozpárány životy, a když vnitřnosti vyhřezly, nastr-

kány tam sošky s oltářů. Pouze představený kláštera, Jiljí Smout, jenž dlel mimo Prahu, a dva bratři unikli smrti. Vůdcové vrahů neušli trestu. Z rozkazu práva Staroměstského byli počtem 14 dne 18. dubna 1611 popraveni.

Pražské obyvatelstvo mělo ubité řeholníky v úctě pro jejich vzorný život a pro horlivé působení na katolické reformaci. Po jejich smrti je prohlašovali za mučedníky. Už Arthur Münsterský ve svém „Martyrologiu“ z roku 1638 píše: „beati 14 martyres... pro quorum canonisatione fiunt processus.“ Posvátný sbor obřadů v Římě prohlédl a prozkoumal roku 1698 akta o Pražských mučednících, ale k potvrzení procesu a k prohlášení jich za blahoslavené nedošlo. Svátek mučedníků františkánských 15. února.

JAN LOHEL narodil se roku 1549 v Chebu z chudobných rodičů. Otec jeho byl čeledínem v selském statku. Jan se stal sluhou v premonstrátském klášteře v Teplé. Opat shledav nevšední schopnosti Janovy, dal ho vzdělati a ustanovil ho zprvu varhaníkem. Jan se pak odebral na vyšší studia do Prahy. Tehdy měl učitelem Edmunda Kampiana; vstoupil do mariánské družiny, jejíž vůdcem a duší byl řečený Edmund. Vrátiv se do Teplé, byl Lohel jmenován podpřevorem; roku 1586 stal se opatem tepelským. Nastolen byl od pražského arcibiskupa Martina Medka. Opravil chrám i klášter tepelský.

Zvolen byv generálním vikářem premonstrátského řádu, dozíral na kláštery svého řádu v Čechách, Uhrách a v Polsku. Tehdy nařídil, aby panenský klášter v No-

vé Říši na Moravě byl přeměněn v klášter mužský. Po smrti pražského arcibiskupa Zbyňka Berky († 1606) Jan Lohel stal se zprvu koadjutorem pražského arcibiskupa Lamberka a roku 1612 skutečným arcibiskupem pražským. Tehdy uchvátili protestanté v městě Hrobech chrám náležející arcibiskupství pražskému a jali se v něm konati bohoslužby; a když jim to Jan Lohel zakázal, postavili si nový kostel na území arcibiskupském. Lohel dal tuto protestantskou modlitebnu zbořiti. Z toho vzali si protestantští stavové podnět ke vzbouření již dávno před tím zosnovanému.

Jan Lohel byv r. 1618 z Prahy vypuzen, uchýlil se do louckého kláštera u Znojma a pak do Vídně. Hned po bitvě na Bílé Hoře vrátil se Lohel z vyhnanství do Prahy. Nejprv očistil, opravil a ozdobil velechrám sv. Víta. Snažil se dobýti katolíkům práv od protestantů uzmutých; též i statků rozchvácených. Roku 1622 prohlásil Lohel po celých Čechách nařízení papeže Řehoře XV., jímž obecnému lidu přijímání pod obojí způsobou bylo naprosto zakázáno. (Tato výsada, papežem Piem IV. r. 1564 na usmíření starých kališníků s Církví katolickou daná neměla už významu: kališníci byli přešli do tábora protestantského, katolíci pak si výsady té nepřáli.)

Lohel byl vyznamenán názvem „primas království Českého“. Byl muž zbožný a pokorný. Zemřel 2. listopadu 1622. Pamatka 2. listopadu.

VOJTĚCH (či Daniel) HÁJEK. O něm zaznamenáno: „V tu dobu, dne 11. června

1919. protestanté svázali děkana v Lito-
myšli Vojtěcha Hájka, muže učeného a
mravného, i jeho staříčkou matku, za-
věsili mu na krk buben, vyvedli ho na
ulici, bili, kamenovali, kopali jej řvouce:
„Kde je tvá Marie? Vzávej ji v mukách,
ať ti pomůže!“ Pak jej udeřili sekýrou
do hlavy, cpali mu hnůj a moč do úst,
protože nechtěl vyzraditi zpovědní ta-
jemství. Trýznili jej po 9 hodin. Posléze
vyvrhli jej za město. Hájek žil ještě 11
let. Dne 12. června 1619 mučili faráře
Skribeho v sousedním Litrbachu; tohoto
až do smrti. Památka obou je 27. ledna.

MATĚJ BURNACIUS, člen T. J. v Ji-
číně, byl kolem r. 1620 zabit. Památka
9. srpna.

VÁCLAV TRNOŽKA, T. J., řeholní
bratr, Moravan, byl roku 1639 u Kutné
Hory od bludařů zabit; s ním kněz Jan,
bratr Martin. Památka 31. května.

MARTIN narodil se r. 1589 ve Slez-
sku a vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova;
byl roku 1639 s Irem Janem Meaghem
a Václavem Trnožkou (či Trnčkou) na
rozkaz jistého šlechtice, bludaře, v lese
u Kutné Hory zabit. Památka 31. května.

JILJÍ VÁGNER, františkán v Praze,
† r. 1639. Památka 19. listopadu.

JILJÍ OD SV. JANA KŘTITELE,
augustinián, profesor na vysoké škole
v Praze, † r. 1661. Památka 15. listopadu.

IGNÁC, T. J., byl r. 1639 v Čechách
z nenávisti proti katolické víře zabit. Pa-
mátka 31. května.

VÁCLAV ZÁLESKÝ, český františ-
kán, zemřel roku 1627 přirozenou smrtí.
Památka 27. prosince.

MATĚJ, pacholíček v Kadani v Ža-
tecku, byl r. 1650 od žida Noe z nenávisti
proti křesťanské víře proboden. Zločin je
historické faktum. Žid se před popravou
obrátil na křesťanskou víru a byl pokřtěn.
Památka 11. března.

ŠIMON ABELES, mladičský syn La-
zara Abelesa v Praze, chtěl se státí křes-
ťanem, a proto byl návodem otcovým od
jeho přítele Löbla Kruchandla zabit. Byl
mu vaz zlomen. Rok smrti 1694. Lazar
se ve vězení oběsil, Kruchandl, jenž se ke
vraždě přiznal, byl na kole popraven. Pa-
mátka Šimona Abelesa 21. února.

JAN HOFFMANN, kanovník pražský,
jenž si nejhorší kanovnický dům vybral
za obydlí, † r. 1678. Památka 8. prosince.

MATOUŠ KRAMER nar. se v Krum-
lově v Čechách. Vystudovav stal se čle-
nem Tovaryšstva Ježíšova. Jako vojenský
kněz byl r. 1642 v bitvě u Breitenfeldu
(u Lipska), právě když zpovídal těžce ra-
něného vojína, od knížete Sasko-Laucen-
burského zastřelen. Památka 2. listopadu.

VAVŘINEC PASOK, T. J., pocházel
ze Slezska. Jako vojenský kněz byl r. 1642
v bitvě u Breitenfeldu, když nechtěl na
vyzvání protestantského vojína zapřítí
úctu k Panně Marii, zastřelen. Památka
2. listopadu.

Ct. MARIA ELEKTA narodila se 28.
ledna 1605 v Terni v Itálii a obdržela
na křtu svatém jméno Kateřina. Rodičové
byli šlechtického rodu. Ve věku 21 let
vstoupila Kateřina do kláštera bosých kar-
melitánek; při tom dostala jméno Maria
Elekta. Byla poslána za převoryši do Vídně
a po pěti letech do Štyrského Hradce. Roku

1656 ustanovena byla představenou kláštera karmelitek, založeného císařem Ferdinandem III. v Praze na Malé Straně. Tam stala se převoryší.

Maria Elekta konala zevrubně řeholní povinnosti; vynikala nábožností a pokorou. Ze své cely vypudila všecko pohodlí. Bičovala se důtkami, umrtvovala se ostrými řetízky. Přijímala každodenně Tělo Páně a chovala něžnou úctu k Panně Marii. Úzkostlivě bděla nad panenskou svou čistotou. Nemocným řeholnicím strojívala lepší pokrmy; podřízené sestry své vedla ne přísností, nýbrž laskavostí a dobrotou. Kdysi byla u arcibiskupa křivě obžalována, že prý jednu ze sester krutěabila. Matka Elekta se nehájila, a když jiná řeholnice chtěla se jí zastávati, uložila jí mlčení. Také trpělivost Marie Elekty byla vzorná; po osm let bylo jí snášeti bolesti vzniklé z vodnatelnosti a z plicních choroby. Na nohou se jí otevřely rány, ústa chrlila krev. Maria Elekta velebila Boha, že může nésti svůj kříž. Připravivši se na křesťanskou smrt, napomínala všechny své podřízené, povzbuzujíc jednu každou zvlášť k životu vpravdě řeholnímu. Jedné z nich, Eufrasii, předpověděla den před smrtí, že příští noci zemře. Tak jak předpověděla, stalo se. Zemřela dne 11. ledna 1663 v noci po druhé hodině ve stáří 58 roků. Neporušené tělo Marie Elekty chová se v Praze v chrámu kláštera karmelitek na Hradčanech (jenž dříve náležel barnabitém). Na epištolní straně, v kobce, lze ji spatřiti oblečenou řeholním rouchem, sedící na křesle a s korunkou na hlavě. Svátek 11. ledna.

ALBRECHT (či Albert) CHANOVSKÝ narodil se roku 1581 ve Sviraticích u Horažďovic. Jeho otec byl Jan, rytíř Chanovský z Dlouhé Vsi u města Sušice, jeho matka byla Kateřina rozená Valovská. Albrecht studoval na škole jezuitů v koleji sv. Klementa v Praze. Dosáhnuv svolení rodičů, vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova a byl r. 1609 poslán do Štyrského Hradce, aby se tam připravoval na kněžství. Byv vysvěcen na kněze, řídil konvikt studujících při koleji Klementske v Praze. Roku 1613 byl na žádost Jana Sarkandra, faráře v Boskovicích, poslán jemu na pomoc, aby tam konal dílo misionářské. Působil v městě i okolí, kdekoliv bludaři měli převahu. Když r. 1619 jezuité byli z Čech vyhnáni, uchýlil se Albert na Slovensko a pak do Pasova. Vrátiv se, stal se rektorem koleje v Českém Krumlově.

Od roku 1632 jal se Chanovský konati dílo misionářské způsobem dosud nevídaným. Nejvíce v kraji plzeňském. Když do některé dědiny přišel, jal se na návsi zpívati oblíbenou svou píseň: „Má duše, nespouštěj se Boha svého.“ Brzo sběhly se děti k němu ze zvědavosti, on jim rozdával obrázky, naučil je některým písním, probíral s nimi katechismus a vykládal jim příběhy z českých dějin. Pak je postavil do řady, dal jim korouhev a uvedl je za zpěvu české nábožné písně do kostela anebo k některé Boží muce. Nebo vjížděl do dědiny na žebřinovém voze naplněném dětmi. Lidé se sbíhali a Chanovský je učil katechismu. Někdy přivedl celý zástup dětí k bratru svému, Karlu Chanovskému na zámek do Dožic; ten je

pohostil a obdaroval. Aby děti nezapomínaly katechismu, Albert ustanovil poosadách zbožné ženy a panny, aby s mládeží opakovaly katechismus a aby je v dobrém utvrzovaly. Tytéž měly také úkol čistiti a spravovati kostelní roucha a prádlo.

Chanovský kudy chodil, všude snažil se získati duše Kristu. Uměl do každého hovoru vhodným způsobem vkládati poučení náboženské. Navštěvoval i hospody; podařilo se mu svérázným a rozmarným způsobem polepšiti mnohé pijany. Chodíval i na přásky, vykládal shromážděným povídky, dával jim luštití hádanky, učil je zbožným písním. Kdysi dohonil zástup klatovských řemeslníků chvátajících na trh do Plzně. Řekl jim: „Pojďme společně! Pomodlíme se růženec! Budete mítí dobrý trh!“ Někteří ho poslechli; vracejíce se pak z trhu libovali si, že měli slušný výdělek. A tak Chanovský se přidružoval ke všem lidem, s nimiž se cestou sešel, vyptával se jich, jak se jim daří, těšil je a vyučoval je ve víře katolické. Vybízel zámožné měšťany a hospodáře, aby časem pozvali k sobě žebráky; při tom sám posluhoval. Hospodářům a hospodyním radíval, aby také o všedních dnech někoho z domácnosti vysílali na Mši svatou. Říkával: „Tím vám neubude na živnosti, a Pán Bůh vám dá požehnání v náhradu.“

Na svých cestách obnovil Albert mnoho zanedbaných svatyň, zaopatřil je bohoslužebnými nádobami, rouchy a knihami. Také sám spravoval stará kostelní roucha, mívaje k tomu ve svém tlumoku různobarevné ústřížky. Pátral bedlivě po knihách bludařských, ničil je, dával lidem

místo nich dobré knihy katolické. Byl také sám spisovatelem. Přeložil Suriovy „Životy svatých“, kterýžto spis už před tím jesuita Jakub Beskovský počal překládati, ale nedokončil. Překlad Chanovského vyšel r. 1625 v Praze. Jungmann praví, že Albert Chanovský psal překlad Suriův i ostatní své spisy správnou češtinou. Vůbec, záslužná činnost českého jesuity Chanovského je nepopíratelná.

Drobná, ale vytrvalá práce apoštolského tohoto kněze přinášela požehnání. Mnozí bludaři byli na pravou cestu uvedeni, hříšníci polepšeni, jiní v dobrém utvrzeni. P. Chanovského znal v Plzeňsku, v Prácheňsku kdekdo; vyprovázeli ho v zástupech, a těšili se, že k nim zase přijde. Byl dlouhé hubené postavy, bledé pleti, nosíval vous; měl chatrný oblek, chodíval pěšky i za nepohody a v zimě. Přenocoval v chatrčích, nejraději u kostelníků, měl-li klíče od kostela. Spával na zemi na slámě. Často trávil celou noc u nemocného. Byl-li na nocleh v panském domě, svolával čeleď, vykládal jí katechismus, pobavil je nějakou povídkou, rozdělil jim obrázky a růžence. Svůj skrovný pokrm si připravoval sám. Často obědval u studánky. Ale obyčejně pojedl svůj chléb až na večer. Někdy, pro posilu, požil pivní polévky s nadrobeným chlebem.

P. Chanovský onemocněl z jara roku 1643 v Sušici a dal se dovézt do jesuitské koleje v Klatovech. Tam připraviv se na křesťanskou smrt, zemřel dne 16. května 1643. Památka 16. (nebo i 29.) května.

JIRÍ PLACHÝ (Ferus) vstoupil r. 1602 v Praze do Tovaryšstva Ježíšova. Byl spolužákem Sarkandrovým. Byl slavným kazatelem.

Tam, kde válka třicetiletá měla svůj původ, najítí měla i své skončení. Totiž v Praze. Švédský generál Königsmark přitáhl ku Praze, obsadil dne 27. července 1648 Strahovskou bránu, Malou Stranu, hrad a Hradčany. Švédové, přátelé emigrantů českých, loupili a drancovali na Malé Straně. Uloupená kořist prý byla větší než kdykoliv za třicetileté války. V moc švédskou dostalo se 180 předních šlechticů, kardinál Harrach, všem předepsány velké výplaty. Plné vozy zlata a stříbra dal pro sebe odvážeti Königsmark do Němec. Kromě lupy z kostelů a klášterů Švédové pobrali poklady sbírek Rudolfinských, sbírku obrazů, soch, vzácných rukopisů a knih. Ze Stokholmu se pak ty věci dostaly namnoze do rukou soukromých a odtud pak byly rozmeteny po různých sbírkách evropských. Königsmark dal střílet i na Staré Město. Ale tam bylo postaráno o obranu. Všichni hájili svého stanoviska udatně. S velitelem studujících ze škol řízených jesuity konali divy udatenství. Vrchním velitelem byl Don Juan Areyazaga, ale nejvíc proslul jako odvážný jejich vůdce Jiří Plachý. Odpor proti nepříteli byl dobře organizován. Kněží konali pobožnosti a poskytovali pomoc hmotnou a duchovní raněným. Odevzdali některé zlaté věci do mince; z kalichů a křížů byly raženy peníze a rozdávány potřebným. Kněží uzavřeli chopit se meče, z jezuitských kolejí

70 kněží se přihlásilo za vojíny, křížovníci hájili mostecké věže. Tu kolem 1. listopadu přišel rychlý posel z Lince a zvěstoval, že 24. října 1648 byl uzavřen Vestfálský mír. Tím bylo nepřátelství zastaveno, Praha zachráněna.

ADAM KRAVAŘSKÝ narodil se r. 1585 v Bavorově u Ratiboře z chudých rodičů. Nabyv předběžného vzdělání ve škole jesuitů v Olomouci a v Chomutově, vstoupil r. 1607 do Tovaryšstva Ježíšova. Protože pro bolesti hlavy měl slabou paměť, dokončil svoje studia teprve když mu bylo 33 let. Pak byl vysvěcen na kněze. Když jesuité byli ze země koruny české vyhnáni, Adam odešel na Slovensko, později do Korutan. Vrátiv se, počal konati dílo misionářské v kraji rakovnickém, třeboňském a na panství karlístejnském. Veškeren lid tam vězel v bludařství. Mužové chodili sice na kázání Adamovo, ale s ručnicemi, a jakmile uslyšeli zmínku o svých bludech, buď počali zuřivě mu spílati nebo prchali do lesů.

Adam měl dar hýbati srdci lidským i a získati je pro pravdu. Než počal kázati, řekl podle svého obyčeje asi toto: „Dokládám se Boha, že k vám budu mluvit o tom, co je třeba věděti a konati, abyste dosáhli spasení. Neklamu vás v příčině náboženství, neboť z toho Bohu odpovídati budu.“ Mluvil pak prostě a jadrně; bylo znáti, že mluví z hlubokého přesvědčení a z upřímné lásky k lidu. Vážná tvář jeho jevila nadšeného apoštola pravdy.

Roku 1628 byl Adam ustanoven misionářem na Novém Městě v Praze. Protestanté šířili o něm pověst, že prý je člo-

věk nevzdělaný a ukrutný a že prý násilím nutí nekatolíky ke zpovědi. Vpravdě však vedl si Adam nejen horlivě, ale i laskavě. Planul vroucí nábožností, bdělostrážitě nad svými smysly a mrskával se. Lid ho nazýval „knězem svatým“. Roku 1631 vtrhli protestanští Sasové do Prahy. Kdysi šel Adam z Hradčan dolů na Staré Město; na mostě se setkal stlupou saských jezdců; uhnul jim až k zábradlí. Ale vůdce jezdců, prý luteránský šlechtic, poznav v Adamovi jesuitu, mrskal ho bičíkem. Adam opíraje poraněnou hlavu o kamenné zábradlí, ukázal na Ukřižovaného a řekl: „Dobrého svědka máme!“ Pak obětoval Mši svatou za onoho zbojníka. Téhož roku byli jesuité na rozkaz saského velitele z Prahy vyhnáni. Ale Adam převlečen jsa za uhlíře vozil do Prahy uhlí a při tom konal misionářský úřad neochvějně dále.

Roku 1634 Adam zřídil v Hradci Králové dům Tovaryšstva Ježíšova s latinskými školami. Pak se odebral opět do Prahy. Válka třicetiletá se chýlila ke konci. Švédové se vedrali dne 26. července 1648 na Hradčany a na Malou Stranu; dobývali se do domu jesuitů u sv. Mikuláše. Staříčský Adam chtěje se obětovati za své řeholní bratry, šel otevřít bránu Švédům. Nevázanci ho ztloukli a vydrancovali chrám. Po několika letech Adam v Praze zemřel 30. srpna 1660. Památka Adama 30. srpna.

DOBIÁŠ (Dobeš) *Bekr*, syn pekaře v Králíkách, byl vychovatelem, pak děkanem v Hostinné u Jičína, pak kanovníkem u sv. Víta v Praze, posléze pak

biskupem v Hradci Králové. Vynikal horlivostí. Zemřel r. 1710. Památka jeho je 11. září.

FRANTIŠKA SLAVATOVÁ, dcera hraběte Linharta Meggavského, nejvyššího komořího na dvoře císařském ve Vídni, rytíře řádu zlatého rouna, a Anny rozené Khuen-Belasyové, narodila se 10. září 1610 v Cáhlově (t. j. Freistadt v Horních Rakousích). Rodiče dali svým pěti dcerám pečlivé, křesťanské vychování. Františka o tom napsala: „Matka se s námi věru nemazlila. Spávaly jsme i za doby zimní v jizbě nevytopené, pod pokrývkami hrubými. Prostý byl náš oděv. Matka nechtěla, abychom se naučily pýše a marnivosti. Říkala nám: „Děti! jedná-li se o marnosti, buďte šetrny až na halíř; jedná-li se však o čest a slávu Boží neb o blaho bližního, tu dávejte po tolarech, ano, bude-li třeba, i celý měsíc vyprázdněte!... Všude nás měli za dobře zvedené dítky.“ Otec Františčin zdržoval se časem s rodinou u dvora císařského. Tam si Františka osvojila jemné způsoby a uhlazené mravy. Jsouc osmnáctiletá provdala se za hraběte Joachima Oldřicha Slavatu, syna jednoho z nej přednějších katolických mužů oné doby, hraběte Viléma Slavaty z Chlumu, místodržitele pražského, jenž spolu s Martinicem byl odbojnými stavy českými dne 23. května 1618 vyhozen s okna hradu pražského.

Františka si vzala za vzor svoji patronku, sv. Františku Římskou, a následovala ji v nadšené lásce k Bohu a v obětavé lásce k bližnímu. Manželé měli 7 dětí, čtyři chlapce, tři dívky. Františka

je vychovávala po vzoru zbožných matek křesťanských. Pobádala je k účinné lásce. Kdysi nakrmila na počest sv. Františka Xaverského několik chudáčků, a když ti byli pojedli a talíře své - jak to někdy chudí činívají - i prstem vytřeli, Františka aby smyslnost mrtvila, s jejich talířů jedla, načež poručila dcerám, aby talíře umyly. Matka i dcery se modlily společně; při obědě čítávaly děti střídavě z nábožné knihy.

Manžel Františčin, Joachim Oldřich, zemřel dne 5. května 1645; bylo mu teprve 37 let. „Ovdověla jsem,“ napsala ve svých zápiscích, „ale Pán Bůh mne sílil, že jsem nepřišla z míry. Ač mi to mnozí měli za zlé, přece vlastníma rukama jsem pomáhala manžela klásti do rakve. Pomyslela jsem si: Bůh tomu chtěl - smím-li se protivit?“ Brzo po smrti manželově obdržela nabídku k sňatku od svého švakra Adama Pavla, jenž byl ovdověl; prohlásil, že zažádá o dispens v Římě. Nabídka ji přivedla do nemalých rozpaků: „Rozhodla jsem se,“ tak napsala později, „že se více neprovdám, že se zaváži slibem k stálé vdovské čistotě. Ovšem jsem uznávala, že bych ve stavu manželském neměla takových bojů proti čistotě. Ale toužila jsem jako vdova Bohu se více oddat a jemu větší horlivostí sloužiti. Byla jsem přesvědčena, že takto zakusím útechy duchovní a radosti, které převyšují všechny rozkoše těla... Nikoliv! nevzdám se! Chci býti čistou nejen srdcem, ale i tělem, abych Bohu samému se líbila. Lituji, že jsem neměla vždy takové záliby v čistotě, jako ji nyní mám.“

Tak odmítla tento i jiný návrh k sňatku.

Císař Ferdinand III. povolal Františku za vychovatelku či hofmistrovou svého syna Leopolda, tehdy pětiletého. Františka se zdráhala a listem vyložila své důvody, že má své děti, že se má za neschopnou k tomuto úřadu a j. Nicméně musila se podrobiti tomuto čestnému úkolu. Zastávala jej asi osm let. Jako dvorní dámě bylo ji choditi do divadla, kde se odehrávaly výjevy někdy směšné nebo titěrné. Františka ovládala své oči, že ani jednou nepohlédla na jeviště. Také se chránila, aby nepřivábila oči jiných na sebe a aby nebyla někomu na pohoršení. „Dnes jsem mohla viděti císaře i se skvělou družinou,“ čteme v jejích zápiscích; „jeli okolo mých oken. Přemohla jsem se a nepohlédla jsem ven.“ - „Dnes odpoledne byla komedie s baletem; já jsem oči nepozdvihla; majíc v ruce knížku, četla jsem v ní.“ - „Co je mi do dvorských klepů a bláznivých novin?“ - „Zítřka půjdu na průvod do Hietzingu mezi žebráky.“ - Rozhodnou důsledností přemohla ty, kteří s počátku o ní vtipkovali pro její prostý oděv. „Chci rčením: Co tomu říká Bůh? poraziti to obvyklé rčení: Co tomu řeknou lidé? ať na mne ukazují prstem, ať si za modlítku, ano za farisejku mne vykřikují, ničím se nedám zdržet od skutků pobožnosti.“ Ve Vídni chodila do kostela svatého Michala. Před kostelem měla prodavačka svůj krám a prodávala svíce a cukroví. Františka si všimla, že prodavačka pro obchod zameškává služby Boží. Aby ji přiměla, aby aspoň ve svátek slyšela Mši

svatou, přistoupila kdysi k ní řkouc: „Milá ženo, vy jste dnes asi ještě neslyšela Mši svatou, není-liž pravda? A přece je svátek! Já tu posedím místo vás; ano? Vy pak jděte zatím do kostela. Zůstanu zde, až se vrátíte.“ Prodavačka se podivila, ale vidouc paní důvěryhodnou a slyšící ji vážně promlouvati, uposlechla a šla do kostela. Hraběnka Slavatová se zatím posadila na stoličku a prodávala. Šlechticové a šlechtičny, kdož ji znali, přistupovali ke krámu a pro zábavu hodně kupovali a nad cenu platili. Prodavačka vrátivši se z kostela, užasla vidouc větší tržbu nežli jindy. Františka jí řekla: „Ode dneška si hleďte služeb Božích ve svátek, a Bůh Vám požehná.“

Když Leopold, následník trůnu, vyrostl a oženil se, přál si, aby jeho bývalá vychovatelka, hraběnka Františka Slavatová, převzala úřad nejvyšší hofmistrové u jeho choti, císařovny Klaudie. Znal ji, „že je velmi nábožná a kromě toho v jednání a chování dvorná a příjemná.“ Bylo to roku 1673. Františka prosila listem, aby úřad ten nebyl na ni vkládán, že už je stará (bylo jí tehdy 63 let), nedosti zdravá, zapomětlivá, a dodala: „Kdybych v úřad ten se uvázala, musila bych změnit celý způsob života dělajíc někdy ze dne noc, z noci den. Ráda bych, co mi zbývá života, věnovala Bohu, a to bych, jsouc u dvora, činit asi nemohla.“ Ale císař setrval na svém přání. Nezbyvalo, než nastoupiti úřad. Nedlouho však konala svůj úkol; neboť císařovna brzo poté zemřela.

Františka šla rychlými kroky k dokonalosti. Měla svědomí utlé. Nenáviděla

hřichu; ba i z toho si dělala výčitku, když ji překvapilo hnutí přirozené, jinak bezvadné. Kdysi při nějakém jednání projevila svou nevoli příliš prudce, ale ihned odprosila toho, jemuž dle svého domnění ublížila. Po zpytování svědomí mrskávala se až do krve. Umrtvovala svou smyslnost, na příklad: když v kostele se jí namanula myšlenka posaditi se do pohodlné lavice, tu na odpor této žádosti poklekla si mezi lidem na holou dlažbu. Když tělu umdlenému za dne zachtělo se spánku, naprosto mu to odepřela. Také krotila přirozenou žádost po pokrmu a nápoji říkajíc: „Nesmí se hověti mlsné hubě.“ U stolu nikdy nenaříkala na nedobrou úpravu jídla; nejlepší pokrmy schovávala pro chudasy, co bylo nejchutnějšího, si odpírala. Vyhýbala se pohodlí a změkčilosti. Milovala samotu. Proto spěchávala z Vídně, jakmile byl skončen její úřad, „do milé tiché Telče.“ Říkávala: „Ráda vidím svoje děti nebo vnoučata přicházeti ke mně na návštěvu; ale ještě raději je vidím odcházeti; rušit mi mou zamilovanou samotu.“ Kdysi při návštěvě dcery Kateřiny, provdané za hraběte Fünfkirchena, rozpředla se mezi matkou a dcerou tato rozmluva. Matka: „Ty jsi, milá dcero, mohla sobě raději zvolit stav řeholní.“ Dcera: „Také mi to už přišlo v mysl, milá paní matko. Ale jedna věc zdála mi se býti závadou.“ - „Jaká věc?“ - „Kterak já, jsouc žena, měla bych se dáti ovládati jinou ženou? Jsoutě ženy někdy velmi podivné!“

Františka byla naplněna činorodou láskou k bližnímu. Dala podnět ke zří-

zení koleje Tovaryšstva Ježíšova v Telči a založila nadaci pro chudé osiřelé dívky, první toho druhu v Evropě. Kdysi přišla chudá dívka prosit o peřinu. Hraběnka jí dala svou peřinu, a když ji domácí upozorňovali, že ona dívka pro svůj hříšný život nezasluhuje dobrodini, odpověděla: „Je-li takovou hříšnicí, dám jí, čeho žádá, na úmysl, abych já, jsouc snad ještě větší hříšnicí, se polepšila, a aby i ona darem k obrácení pohnuta byla.“ Františka psávala zápisky ze svého života; uveřejnil je její zpovědník a první životopisec Bartoloměj Christel. Čteme v nich: „Dnes jsem v chudobinci podarovala chudé ženy pokrmem. - Dnes jsem posloužila chudé ženě v její těžké hodině. - Dnes v noci jsem ošetřovala nemocnou a pak jsem šla na roráty. - Dnes navštívila jsem s dětmi vězně, nakrmila a potěšila jsem je.“ Štědrostí její nikterak netrpělo její jmění. Říkávala: „Vím, co statky moje nesou; čím více vydávám ke cti a chvále Boží a na podporu nuzných, tím více mám.“

Neličená pokora a prostota zdobila hraběnku Františku. Ke svým poddaným chovala se jako starší sestra. Čteme v jejích zápiscích: „Budu se považovati za nejmenší v domě. Proto dnes si sama zametu a světnici uklidím, a i jinak v pokoře cvičit se hodlám.“ Umývala nádobí a vypomáhala v kuchyni. Užívala prostých modlitebních knížek beze skvostné vazby. Ubírajíc se za tmy do kostela nesla si svítilnu a svítila sobě i služce, která ji doprovázela. Stalo-li se, že nějaký kněz chtěl z úcty k ní kráčet jí po levici, nedopustila tomu řkouc: „Nesluší se, aby osoba žen-

ská šla knězi po pravici.“ „Bylo-li by správně,“ pravila, „aby mne zpovědník tituloval: Vaše Milost, Excellence? Já nejsem žádná Excellence. nýbrž ubohá hříšnice, jež zasluhuje pokárání a ne zdvořilých titulů.“ - Když ji někdo v její přítomnosti chválil, rozčilila se, odvracela se od něho a slovy a posunky dávala na jevo nelibost. P. Wallis kdysi řekl, že obraz její jakožto zakladatelky měl by býti umístěn v kostele Jména Ježíš, ježž zbudovala; Františka s nevolí řekla: „Na šibenici by měl býti umístěn!“ - Při vši své pokoře a zbožnosti nebyla zádumčivou nebo vzezření nepřívětivého; naopak, kdo s ní jednal, shledal ji v dobrém rozmaru, tváře vlídné.

Roku 1657 napsala Františka Slavatová svou závěť asi tohoto znění: „Já Františka, ubohá hříšnice, nehodná Tovaryšstva Ježíšova služebnice, věřím a vyznávám všecko, čemu učí svatá Církev katolická... Žádám si přijmouti na konec života svátosti umírajících... Vyznávám, že jestli jsem něco dobrého vykonala, s milostí Boží jsem to vykonala, nespolehám se na zásluhy své, nýbrž na zásluhy Ježíše Krista; ... Chci trpělivě snášeti všechny úzkosti, které snad přede smrtí na mne přijdou... Nikdo se nedomnívej, že bych snad po smrti nebyla potřebna modliteb, Mši svatých a jiných dobrých skutků. Dle vůle Boží odvděčím se těm, kteří mi dopomohou, abych brzy se dostala před tvář Boha svého. V Telči 12. února 1657. Františka Slavatová, vdova.“ Přála si, aby ji vložili do rakve v řeholním rouše laiků Tovaryšstva Ježíšova.

Vídala často bratra laika Jana Blankenbacha, muže zbožného v hábitě chatrném a sešlém i řekla: „V jeho hábitě mne kdysi pochovejte!“ V září r. 1676 odebrala se na návštěvu do Jindřichova Hradce. Tam onemocněla, snad zánětem plic, a zaopatřena byvši svátostmi, zesnula tiše v Pánu dne 22. září 1676. I vyžádali si dle jejího přání hábit bratra laika Blankenbacha a pochovali ji v něm. Památka 22. září.

MAXIMILIANA narodila se r. 1655 v Zásmukách v Čechách. Pocházela z rytířského rodu. Rodičové ji záhy zemřeli. Když její pěstoun chtěl Maximiliánu, která vyspěla ve sličnou pannu, zašantročiti jistému chlipníkovi, Maximiliána uprchla na statek Lobkoviců, s nimiž byla spřízněna. Poté vstoupila do kláštera praemonstrátek v Doksanech. Stkvěla se zbožností a trpělivým snášením svých nemocí. Zemřela 11. června 1718.

JAN BEDŘICH hrabě VALDSTEIN, arcibiskup pražský, žil chudě a prostě. Vystavěl svým nákladem chrámy v Duchcově a v Horním Litvínově a založil při poutním chrámu Panny Marie v Klatovech nadaci 20.000 zl. na výživu kněží. Dal vytisknouti Nový Zákon a daroval 2100 výtisků Dědictví Svatováclavskému na rozdání lidu. Těm, kdo mu ublížili, odpouštěl rád a křivdy splácel dobrodiním. Na sebe byl přísný, k jiným laskavý. Roku 1694. roznemohl se na svém zámku v Duchcově neštovicemi. Zemřel 3. června 1694.

Bl. JAN SARKANDER (řecké Sarkander je překlad německého Fleischmann) narodil se 20. prosince 1576 ve

Skočově u Těšina ve Slezsku. Otec jeho, Rehoř Matěj, pocházel snad z rodu šlechtického, matka Helena byla rozená Gurecká z Kornic. Nebyli zamožni. Měli čtyři syny, Václava, Pavla, Mikuláše, Jana a jednu dceru, jejíž jméno není známo. Když r. 1589 otec zemřel, odstěhovala se ovdovělá matka do Příbora a ubytovala se tam u příbuzných. Zachoval se dům, v němž Jan bydlil, na náměstí č. 41. Klenutá světnice je přeměněna v kapli. V Příboře chodil Jan asi tři roky do školy a poté byl poslán do latinských škol v Olomouci. Že Jan měl výborné vlohy a že v učení činil chvalný pokrok, dokazují jeho latinské nebo české listy; lze v nich pozorovati správný sloh, břítký vtíp, jadrné myšlenky. Vstoupil do mariánské družiny a prospíval nábožností; představení i spolužáci si ho vážili pro neúhonnost jeho mravů. (Spolusodálem Janovým byl Joannes Scintilla, Silesius, který se později stal městským sudím v Olomouci a který od protestantských stavů byl přinucen, aby byl přítomen mučení Jana Sarkandra.) Roku 1600 odebral se Jan do Prahy na vysoké učení. Jan byl přijat do „domu chudých“, t. j. do jezuitského semináře, kde žili chudí studenti. Tam byli zdarma vydržováni a připravováni se na různá povolání. Kdo z nich chtěl se stát knězem, mohl přestoupiti do konviktu mezi papežské chovance.

Roku 1602 byl promován na bakaláře svobodných umění. Šťastně vybyv ostatní zkoušky, byl jmenován doktorem filosofie. Tak prospíval ve vědách, ale byl i v ušlechtilých ctnostech a v katolických

zásadách utvrzen. Byl členem mariánské družiny, která, založena byvši Edmundem Kampiánem, stala se pevnou baštou víry katolické v Čechách.

Jan se rozhodl státí se knězem a odebral se r. 1604 na studia bohoslovecká do Štyrského Hradce. Také tam se připojil k Mariánské družině. Na kněze byl vysvěcen dne 22. března 1609, když byl 3 dny před tím ve chrámu jesuitském od kardinála Dietrichsteina obdržel svěcení na jáhenství. Byl ustanoven duchovním správcem v Jaktari u Opavy. V Opavě byl starší jeho bratr Mikuláš děkanem. Jemu Jan vypomáhal v duchovní správě a na faru jaktarskou nebyl asi ani uveden; brzy žádal kardinála, by této fary byl zbaven. Po té se stal místofarářem v Uničově. Odtud byl odvezen do vězení v Kroměříži jakožto rukojmí bratra svého Mikuláše. Propuštěn byv, stal se farářem v Charvatech u Olomouce. Ale již podvou měsících žádal kardinála, aby se směl fary charvatské vzdáti a přijati místo kaplanské u Jana Kavky Říčanského na hradě Brumově. Jan dostal se také do sporu se svými farníky: zdůrazňoval zachovávání liturgických předpisů a nechtěl trpěti písniček v řeči lidové při bohoslužbě. Kardinál Dietrichstein odpověděl listem ze dne 12. července 1611, že sice žádosti jeho vyhovuje, ale že mu vytýká kolísavou a měnivou povahu. „Lépe prý nevšímati si písniček v řeči lidové, a je trpěti, než bez svolení biskupova zaváděti novoty na pomatenou lidu.“ Ať prý si hledí pokoje v úřadě svém! Dr. Foltynovský, l. c. str. 534.

Roku 1612 nastoupil Jan na faru ve Zdoukách. Čteme o něm, že obcházel svou farnost; na těchto cestách nocoval prý častěji v Troubkách v jistém domě a přechovával tam i svátost oltářní. Ze Zdounek odešel Jan roku 1615 na faru v Boskovicích. V Boskovicích měli kalvínská moravští bratři převahu. Sekta Bratrská byla mezi všemi sektami nejvíce zavilá a zarytá; biskup Stanislav Pavlovský říkal: „Raději strpím luterány než bratry (Pikarty).“ Farnost byla rozsáhlá a proto Jan bral si (jako i ve Zdoukách) na pomoc jesuity a to Jana Drachovského, Alberta Chanovského a Matěje Klimeše (Climasius). Jejich pomocí podařilo se obrátiti asi 50 měšťanů na víru katolickou.

Roku 1616 byl přesazen Jan Sarkander na faru v *Holešově*. Tam se rozmohli kalvínská bratři tak, že katolická obec skoro zanikla. Od května 1616 do konce roku 1617 nepodařilo se Janovi rozšířiti počet katolíků přes 250. Bludaři poznavše v Janu Sarkandrovi neohroženého obhájce víry katolické, zanevřeli proti němu. Ale Jan se nedal zastrašiti od věrného plnění povinností pastýřských. Především sesnažil své farníky dokonale poznati; vědomosti takto nabyté zaznamenával ve zvláštní knize. Kázal horlivě slovo Boží ale varoval se výčitek nebo přezdívek: lahodnou vlídností, prokazováním dobrodiní hleděl bludaře získati. Pravá, upřímná zbožnost jeho se jevila v úctě k Panně Marii, v klanění se svátosti oltářní. Modlitba kněžských hodinek sílila jej v utrpeních. „Veškerým životem Janovým vi-

ne se jako červená nitka utrpení tělesné a duševní . . . Ni jediného světlého rysu nepozorujeme v jeho životě. Láska k duším a vědomí zodpovědnosti za svěřence jsou úctyhodné jeho vlastnosti. Osobní zájmy ustupovaly do pozadí.“ (Dr. Foltynovský.)

Jan jevil ve tváři i v celém chování vážnost. Vrstevníci chválili jeho neúhonnost a cudnost, jeho vytrvalost v sebezapírání, jeho pilnost a jeho vysokou mravní dokonalost. U katolického lidu byl Jan oblíben. Pověst o něm jako o knězi příkladném pronikla i do okolí. Když se uprázdnilo kroměřížské děkanství, žádali Kroměřížští, aby Jan jim byl dán za děkana. Proč se Jan nestal děkanem kroměřížským, není známo. Ve veškerém obcování byla chválena jeho skromnost. Větším dílem chodíval oblečen v taláře; vždy měl tonsurku na hlavě; vous ani nezanedbával ani marnivě nepěstoval. Lidi trpící měl na paměti; udílel jim almužny, seč byl, nemocné navštěvoval, rozepře a nedorozumění mezi sousedy tišil. Jeho působení bylo požehnané.

Jako všude, tak i v Holešově začal Jan svou činnost tím, že konal misie a že zavolal své přátele, jezuity z Olomouce. Do farnosti holešovské náležely také vesnice některých pánů nekatolických. Sarkandroví nastaly tuhé boje ohledem desátkového práva. Duchovní žili hlavně z desátků. A každý farář měl povinnost toho práva hájiti, nejen pro sebe, ale i pro své nástupce. Tak tomu bylo i v Holešově. Ale Sarkander tam měl větší obtíže proto, že tam nebylo přesných záznamů, kolik kdo je povinen odváděti. Mezi jmenova-

nými nekatolickými pány byl také Václav Bítovský z Bítovic, pán na Bystřici pod Hostýnem, zarytý luterán. Tomu poslal Jan dne 28. září 1617 list s prosbou, aby své poddané donutil k desátku; a protože v dřívějších dvou výkazech desátků omylem pochybil, poslal nový spolehlivý výkaz. Bítovský však se vymlouval na ony dva chybné výkazy a nevyhověl žádosti. Sarkander se obrátil na zemského hejtmána Ladislava z Lobkovic, zdůrazňuje, že občané byli by ochotni dáti desátek, kdyby vrchnost, t. j. pán Bítovský tak činiti nezapověděl. Kterak skončil spor Sarkandra s Bítovským, není známo.

Tou dobou vzbouřili se protestantští stavové v Čechách proti císaři; jejich příkladu následovali protestantští stavové na Moravě. Zemský hejtmán Ladislav Lobkovic, patron Janův, byl vsazen do žaláře, jezuisté byli vyhnáni, Václav Bítovský z Bítova stal se komisařem vlády stavovské, nastalo pronásledování katolíků. Postavení Janovo bylo trudné. Umínil si odebrati se do Častochova v Polsku; neboť už dříve byl učinil slib, že vykoná pouť k Matce Boží v Častochově. Dovolení probošta kroměřížského obdržel; i rozloučil se se svými farníky a vydal se v měsíci červnu 1619 na cestu. Náhodou jel téhož dne také štolba pána z Lobkovic do Polska. Jan použil této příležitosti, přidružil se k němu a jel s ním.

V Častochově na Jasně Hoře dlel Jan celý měsíc v klášteře Paulánů konaje náboženská cvičení a kající skutky. Poté se hodlal vrátiti do vlasti. Avšak když přišel do slezského města Rybníka, do-

zvěděl se, že holešovští protestanté pronásledují katolíky a že jim zase odňali chrám. Proto ani nešel do Holešova, nýbrž uchýlil se do Krakova. Vrátiv se do Rybníka, napsal list ze dne 22. října 1619 panu Ladislavu z Lobkovic, (jenž tehdy snad ze žaláře již byl vyšel), že se vzdává fary holešovské a že by rád vyměnil své místo s jeho zámeckým kaplanem Samuellem Tučkou. Není známo, co Ladislav z Lobkovic na to odpověděl; bezpochyby žádal Jana, aby přece zase se vrátil do Holešova. Jan poslechl a vrátil se do Holešova.

Tehdy vtrhlo na Moravu několik pluků Kozáků a Poláků, kteří byli od polského krále Sigmunda III. posláni císaři Ferdinandovi na pomoc. Tyto tlupy dobyly Valašského Meziříčí, ohněm a mečem plenily statky, města a vesnice nekatolíků, poplenily bystřický statek pana Bítovského, usmrtily na faře tamějšího duchovního moravských bratrů; také jiné nepravosti se o nich vypravovaly, mnohé snad neprávem, na příklad, že v Ruclavicích vhodili dva protestanty do pece ohnivé, že do úst dvou nekatolíků lili močůvku atd. Polské voje se blížili k Holešovu. V tom zmatku Sarkander svolal lid zvonem, uspořádal průvod, při němž nesl Svátost oltářní; vyšel kozákům a Polákům v ústřety a prosil je, aby městu neublížili. Ti spatřivše Svátost oltářní, poklonili se jí a odejeli; Holešovu se vyhnuli. Tak byl Holešov zachráněn.

Cin Sarkandrův byl sice městu k spáse, ale jemu samému se stal osudným. Podezření stran jeho cesty do Polska, živene

už dříve od jeho odpůrců, propuklo tím větší měrou. Bítovský chtěje se pomstíti, že statky jeho byly zpustošeny, obžaloval Ladislava z Lobkovic u krále Bedřicha Falckého, jenž tou dobou byl v Brně, že poslal Jana Sarkandra, svého přívržence a zpovědníka do Polska, aby přivedl polské vojsko. Obžaloba byla bezdůvodná. Neboť polský král už dávno předtím se zaručil císaři, že mu pošle vojsko na pomoc. Tudíž ani Lobkovic ani Sarkander nebyli původci polské výpravy. To věděl Bítovský, i ostatní protestanští stavové. Ale protože jim nejvíc o to šlo, aby Jana Sarkandra zahubili, rozšiřovalo něm toto liché nařknutí, prohlásili ho za zrádce vlasti a vydali proti němu obsílací list, aby byl zatčen; katolíci byli vybídnuti, aby ho vyzradili a vydali, jinak že budou sami pro velezradu jati a do Brna k soudu odesláni. Proto Jan chtěje od katolíků odvrátiti nebezpečnoství a strasti, uprchl dne 6. února 1620 na hrad tovačovský a odtud do blízkých lesů. Ale tam ho slídiči vypátrali a spoutavše zavedli ho do Olomouce.

První výslech s Janem Sarkandrem se konal dne 13. února 1620. Soudu předsedali zemský hejtman Ladislav ze Žerotína, zemský sudí Václav Bítovský. Všichni soudcové byli luteráni, jediný městský sudí Jan Scintilla, byl katolík. (Scintilla později podrobně popsal Sarkandrovu mučení jako očitý svědek.) Zemský hejtman se obořil na Jana: „Ty pope, padouchu a zrádce vlasti, věz, že nebudeme s tebou hráti; nespolehej na svůj kněžský stav, na postřižiny nebude se bráti zřetel, ten,

který je uděluje (t. kardinál), nemá již v zemi co poroučeti. Pročež pověz po dobrém, jakým způsobem Polané a Kozáci na Moravu povoláni byli?“ - Jan odpověděl: „Velectění pánové! O těch věcech, které se mne ptáte, já žádné vědomosti nemám. Ovšem je pravda, že jsem byl v Polsku, abych vyplnil slib putovati do Častochova. Kdybych si byl vědom nějakého provinění proti vlasti, jistě bych nebyl se vrátil na Moravu, tím méně do Holešova.“ Soudcové nedbali jeho odpovědi a pohrozivše mu katem, odešli.

Druhého dne vyslýchali Sarkandra Václav Bítovský. Ten volal na kata: „Sem katane! Podrob jej suché muce! A jestli ta nepostačí, přidáme jinou, horší!“ Ubohý kněz vrhl se na kolena a zapřisahal soudce, aby ušetřili jeho kněžského stavu, neboť jest nevinen. Dodal: „Děkuji Bohu za to, že toto soužení za příčinou mého do Polska cestování na mne připouští. Ale dosvědčuji slavně před Bohem, že nejsem vinen, z čeho obžalován jsem. Kdybych nyní (t. v trápení) jinak mluvil, než jsem jednal, a nežli to vím, poskvřňoval bych se lhaním a urážel bych pravdu. Prosím a zapřisahám vás, račte mně věřiti a ustaňte od tohoto krutého počínání. Bačiž, o Bože, v čas trápení ostříhati jazyka mého, aby nic nevyslovil, co by pravdu zvrátilo; vyřknu-li něco proti pravdě, chci, aby to bylo pokládáno za nevyřknuté, a aby to toliko bolestem připisováno a vůbec za nic pokládáno bylo.“

Kat svlékl Jana a natáhl ho na skřípec, až údové jeho z kloubů se vymkli. Bítovský se tázal Jana, proč jel do Polska se

štolbou pána z Lobkovic, a co s ním cestou mluvil. Jan odpověděl: „Za jakou příčinou nebo v jakém poselství štolba jel do Polska, nevím; nic mi nesvěřil, ani nemohl, jelikož já neznám řeči německé a italské, kteréž mluví on, on zase nepovědom jest jazyka moravského a latinského, jimiž mluví já, tak že o vážných věcech jsme spolu rozmlouvati nemohli.“ (Pravil-li Jan, že neumí německy, dlužno rozuměti tak, že znal sice počátky řeči německé - studoval ve Štyrském Hradci; ovšem studující hovořili spolu latinsky - ale o důležitých věcech nemohl se štolbou hovořiti po německu. Dr. Foltynovský l. c. str. 571.) Jeden ze soudců vyzvídal na Janovi, z čeho Lobkovic se mu zpovídal. - Takto byl Jan po celou hodinu vyslýchán a děsně mučen. Za hrozných bolestí vyslovoval ustavičně jména Ježíš, Maria, Anna.

Třetí výslech Janův konal se 17. února. Tentokrát byl vyšetřujícím soudcem Ctibor Žernovský. Jeden z přítomných soudců, Petr Kopřický, bývalý farník Janův, vytýkal mu: „Proč jsi dal vykopati mou matku v holešovském chrámě pochovanou, vynésti a v zahradě jako zvíře pohřbiti? A kdo je příčinou, že onen kostel byl jesuitům odevzdán, a že mnozí Holešovští byli k papeženství donucováni?“ Na to odpověděl: „Pane Petře! Sám dobře víš, že jsem teprve dne 15. května 1616 přišel do Holešova, a že matka tvá už předtím byla z chrámu vynesena a že luteránští duchovní byli z Holešova už dříve odstraněni. Jestli že pak mne tu píšeš, že jsem konal úřad svůj, sám své spásy v cestu

se stavíš. Pověz, kterak jsem tebe nebo jiné urazil? nebo pronásledoval?“ - Beneš Pražma tázal se Jana: „Pověz, arcilháři, kde's nechal štolbu Ladislava z Lobkovic? kam's dal skříňku s penězi?“ Jan: „Přijda do Castochova, rozloučil jsem se se štolbou, neviděl jsem ho více, aniž vím, že by byl kromě dvou soudků vína měl skříňku s penězi.“ - Ctibor Žernovský dal Jana se šatů svléci, na skřípece natáhnouti, a boky jeho pochodněmi páliť. Mučení trvalo skoro dvě hodiny; mučitelé nemohouc pro kouř a smrdutý puch v mučírně vydržeti, odešli s hrozbami.

Čtvrtý výslech byl dne 18. února. Beneš Pražma se osopil na Jana: „Pověz, co ti o těch věcech ve zpovědi zjevil Lobkovic? Což nevíš, jaké pikle se kuly? Což tobě Lobkovic nezjevil všecko ve zpovědi? Vyznej nám to, jinak to z tebe vynutíme plamennými mukami!“ Jeden ze soudců vzkřikl na Jana: „Tisíc blesků ať do tebe udeří! Což pak mám věřiti, že o ničem nevíš? Ty že neznáš zradu Lobkovice, z jehož prsou jsi tolikráte ve zpovědi čerpal?“ Jan se hájil a nakonec řekl: „Co pak se svátostné zpovědi týká, buďsi že by mně něco věrohodného v ní bylo svěreno bývalo, - však o tom ničeho nevím, aniž věděti chci, aniž se opovažuji na to si vzpomenouti, a to pro svatosvatou a nezrušitelnou pečť této božské svátosti; a proto, i kdybych věděl, že mne na tisíc kusů rozsekáte, že mne železem, ohněm a všemi mukami zahubíte, přece bych raději volil všecko to s Boží milostí snášeti, než dost málo proti této svátosti se prohřešiti.“

Jan byl opět natáhnut na skřípece a pálen. Když pochodně a svíce k pálení potřebované, krví mučedníkovou zalévané, hasly, posmívali se podnapilí soudcové katovi, že prý je hudlař, že nerozumí řemeslu svému. Kat posměchem rozzuřen tím hrozivěji řádl. Pálil Jana smolnicemi, přidáváje k nim síry, natáhl skřípece tak prudce, až kámen z dlažby se vyvrátil, až svaly mučedníkovy se přetrhly. Kosti praskaly, obličej se skroutil, zešeredil, smrtelný chrapot vycházel z hrdla.

Když soudcové seznali, že Jan děsným tímto trápením nedá se svěsti k vyřazení zpovědního tajemství, rozkázali, aby kat rozpustil smolu, pryskyřici, síru, lůj a olej a aby do této směsiny namáčel přílepy na kousky rozdělený (jak se ho užívalo na vypalování vinných sudů) anebo peří a aby tyto hořící kousky házel na tělo, na krk, na prsa. Za tohoto strašného mučení tekla jeho krev na zemi, kůže i maso byly spáleny, bylo viděti útroby. Tři hodiny trvalo mučení, za něhož Jan vyslovoval svatá jména Ježíš, Maria, Anna. Ale i tyto povzdechy byly protestantům protivny. „Proč tyto nečisté ženy voláš, nečistý pope? Coony ti pomohou?“ obořil se na Jana Hartmann z Buchheimu. Soudcové rozkázali katovi, aby odřezal Janovi nehty, ustříhal vlasy s hlavy, z vousu, pod pažďím a vespod těla, aby všecko spalil na prášek, a dal mu s nápojem vypít; neboť měli ho za kouzelníka a chtěli takto učiniti neškodným. Jan vypil podávaný nápoj. Soudcové zahanbeni, že nepřemohli vytrvalosti mučedníkovy, odešli. Jan byl odvázan ze skřípce; polomrtev

klesl k zemi. Katané ho odnesli do žaláře, položili na slámu, přikryli kněžským šatern.

V žaláři navštěvovali katolíci, ba i protestanté, přebolavého Jana a přinášeli mu prádlo a léky, pokrm a nápoj. Žalářník, surový opilec, dával si za tyto návštěvy platiti a přece nakládal s trpitelem hrubě a nemilosrdně. Když dával Janovi nové náplastě na rány, strhával staré obvazy nešetrně a krutě; měl-li Jana s boku na bok obrátiti, činil to toliko nohama; bouřil, když někdo jiný chtěl obvázati rány trpitelovy. Soucitní mužové a ženy nedali se zastrašiti od návštěvy. Největší soustrast s Janem měl olomoucký notář Jan Mandel, toho času spoluvězeň. Ten ošetřoval Jana mateřsky. Jan přijímal vděčně služby svých dobrodinců, modlil se za ně, a když nad ním plakali, říkával: „Ve všech mukách svých mám převelikou útěchu.“ Modlil se církevní hodinky, a protože nemohl rukama hýbati, notář Mandel nebo jeho šestiletá dceruška Anna Marie mu obraceli listy, a když jich tam nebylo, obracel si listy jazykem sám.

V téměř žaláři byli uvězněni kartuziáni Štípští. Také se jim kladla za vinu účast za vpád Poláků. Kartuziáni modlíce se církevní hodinky s Janem, velmi ho tím potěšili; domlouvali mu, že pro kněze tak ztýraného nestává závazku říkati církevní hodinky, nýbrž, že pro něho postačuje nábožný povzdech. Ale on, nemoha mnoho mluvit, hleděl je prosebným pohledem, nebo tím, že chtěl políbiti roucho jejich, odvrátiti od tohoto odrazování. - Krvelační odpůrci nebyli ještě pomstou na-

syceni; rozkázali katovi, aby dal Janovi na hlavu smolný věnec a jej zapálil. Tomu se opřeli městský sudí Scintilla, notáři Mandel a Pavel Slacký řkouce, že takováto ukrutnost se přiči zákonům, ba i samému citu lidskosti. Ukrutníci však trvali na svém. Protože však kat i pomocníci se zpěchovali rozkaz ten vykonati, ukrutníci odešli s nepořízenou.

Bylo zjevné, že i nejdovednější lékař nemůže Jana vyléčiti; neboť jeho vnitřnosti hnily víc a více, poslední zápas se blížil neodvratně. Čtyři neděle ztrávil Jan v bolestech. Dne 17. března 1620 zopatřoval ho farář z Velkého Týna Vincenc Schiweckh za přísluhy řeholníků kartuziánských. Tohotěž dne mezi desátou a jedenáctou hodinou Jan modle se slova žalmu 114. skončil. Bylo mu 43 let. Katolíci žádali komisary o svolení, aby tělo jeho směli slušně pochovati. Svolení obdrželi, ne bez nesnázi. I odnesli tělo do domu zbožné vdovy Světlíkové, oblékli je ve kněžský šat barvy červené, dali mu do ruky voskový kalich a chtěli je ve chrámu Panny Marie slavně pochovati. To jim však bylo zakázáno. I museli tělo zase do onoho domu odnésti. Na velké prosby došlo pak od protestantských stavů v Brně shromážděných písemné dovolení, že mrtvola Janova smí býti pohřbena, ale beze vši slavnosti. Papež Pius IX. ho prohlásil blahoslaveným. Svátek jeho se slaví 17. března. Obšírný životopis jeho napsali Jan Tenora a F. Foltynovský.

Ct. MARTIN STŘEDA narodil se dne 11. listopadu 1587 (podle jiných zpráv r. 1589) ve Hlívici (v Horním Slezsku)

z rodičů stavu rolnického. Otec, konšel Martin Středa, a matka Barbora, rozená Polednová, byli zbožní a vychovávali pečlivě své děti. Malý Martin už jako chlapec putoval do Castochova, devět mil daleko. Při prvním přijímání svátosti oltární omdlel, neboť se byl upřilíšeným třídním postem na slavnost tu připravoval. Radovánky nemiloval; byl vždy vážnější mysli; přesto však veselost mu zářila s tváře. Po tři léta bych chovancem svatováclavského domu pro chudé studující v Praze. Roku 1608 vstoupil do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova v Brně. „Horlivě zachovával všechny předpisy řeholní, v askesi tolik pokročil, kolik pokročiti může, kdo světu odumřel“ (J. Tenora, Život M. Středy, Brno, 1898, str. 128). Už tehdy nazýván byl „novým Aloisem“ a „andělem Tovaryšstva Ježíšova“. Kromě modlitby a rozjímání rád konal tělesnou práci, v zahradě a v domě, zametal kolej, upravoval stůl, umýval nádobí a podobně. Když byl složil jednoduché sliby, odebral se jako Jan Sarkandr a Albert Chanovský do Štýrského Hradce na další studia. Poté vyučoval rhetorice čili řečnictví v koleji jezuitské v Praze se zdarem; bylť vzdělaným filosofem, věhlasným řečníkem.

Když roku 1618 byli jesuité z Čech vypuzeni, odebral se Martin Středa do Štýrského Hradce na další studia. Tam byl též vysvěcen na kněze. Když pak roku 1620 byla vzpoura českých stavů bitvou na Bílé Hoře přemožena, vrátil se Martin Středa do Prahy, a byv povýšen na doktora filosofie a později na doktora bohosloví, počal učit polemice čili jak se tomu tehdy

říkalo „kontroversím“, totiž, aby posluchači se naučili vyvracetí zdánlivé důvody protestantské a podpíratí učení katolické nezvratnými důkazy. Vedle svého povolání chodil na venkov konat misie.

Roku 1627 byl Martin Středa ustanoven rektorem koleje brněnské. V Brně horlivě působil, šířil mariánskou kongregaci, pořádal poutě do Křtin, zavedl pobožnost rorátní; i o potřeby hmotné se staral; na př. pořídil pro kolej vodovod z pramenů Řečkovických. Sám žil prostě a chudobně. Co ve svém asketickém spisu napsal: „Chudoba ať je mi matkou, pokora a trpělivost ať jsou mi sestrami!“ to prakticky v životě prováděl. Nemocné rád navštěvoval. Mrtvil se; ani v nemoci neustal se bičovati; životopisec jeho Ondřej Schambogen o něm napsal, že „proti zlým žádostivostem vítězně bojoval a jiné ke stejnému boji povzbuzoval a že květ pаниcké čistoty bez porušení vzal do hrobu“. Všeobecné mínění o Martinu bylo, že život, jež vede, je svatý.

Když r. 1629 byl ustanoven rektorem koleje pražské, stěhoval se z Brna spřечněm volů na voze, na jakém rolníci vyvážejí mrvu na pole. Pokorným zůstal, i když byl roku 1638 ustanoven řádovým provinciálem. Dbal, aby kázeň se zachovávala i v nepatrných věcech. Přísně nastupoval proti starším členům, říkávaje: „Není větší náказы, než špatný příklad u starých a učených lidí, kteří mají býti vzorem.“ Tak na příklad kdysi veřejně napomenul profesora Arriaga, že vycházející z domu nezaznamenal svého odchodu podle zvyku řeholního na tabulce u vrat. -

Jindy pokáral toho, jenž, aby vzbudil smích, napodoboval jistého kněze, který pro vadu jazyka nedobře vyslovoval konsekrční slova. - K žertům nebyl zasmušilý. Kdysi jistý mladý řeholník, jenž ještě neodvykl světským způsobům, dohonil na tmavé chodbě svého představeného Martina Středu a domnívaje se, že dohonil druhá svého, vskočil mu na záda. Martin Středa nesl jej kus cesty až ke světlu a složiv jej řekl: „Až sem bratře! Jsi moc těžký.“ - Dva klerikové se bavili spolu i když uhodila hodina k mlčení. Středa zastihnuv je řekl: „Za pokání, že jste rušili mlčení, povídejte si spolu ještě celou hodinu.“ Zarděli se, a od té chvíle přesně dodržovali určené hodiny. - Když P. Středa jako zástupce řádový byl vyslán do Říma, tu klerik z české provincie, v Římě studující, mladickým nadšením jat ozdobil celou Martina Středu, jak mohl nejlépe, citróny a pomeranči úměrně rozdělenými. Středa poděkoval za dobrou vůli, ale pravil, že ozdoba není přiměřena chudobě, kterou si byl zamiloval. Vedl své podřízené slovem i příkladem ke zbožnosti, sebezapíravosti a pracovitosti. K Torvaryštvu lnul a oslavoval památku svého vstupu do řádu každoročně různými pobožnostmi. Staral se o zvelebení chrámů a bohoslužby; jeho péčí byl řeholní chrám Panny Marie v Brně vyzdoben, chrám sv. Salvátora kopulí opatřen.

Roku 1645 vtrhli Švédové za vedení vojevůdce Torstensonova na Moravu. Táhl k Brnu. Velitelem brněnské posádky byl Ludvík Radvit de Souches, francouzský protestant, jenž dříve sloužil ve vojsku

švédském, avšak pro osobní spory přešel do vojska císařského. Brněnští měšťané mu nedůvěřovali, že byl cizinec a jinověrec. Martin Středa však, jenž byl tehdy rektorem koleje, poznal, že Radvit je povitý voják a že mu lze důvěřovati; i doporučil jej brněnským měšťanům. Ti ctili Martina Středu a proto se ochotně podřídili vedení Radvitovu. Švédové přibyli k Brnu dne 4. května roku 1645 a jali se město obléhati. Torstenson pravil, že dojde města do tří dnů, Špilberku do osmi dnů. Švédové hnali útokem na hradby. V Brně bylo jen něco přes 2000 vojáků, k nimž se přidružili měšťané a studenti. Na studenty dožíral Martin Středa; seřadil je do praporu, rozdělil na setniny, postaral se jim o důstojníky a dal je cvičit ve zbraní. Už dříve opatřil zásoby obilí, soleného masa, sušených ryb, pořídil ruční mlýnek. Dodával všem bojujícím zmužilosti a povzbuzoval je k důvěře v Boha. Po šestnáct neděl brněnská posádka statečně odrážela útoky nepřátel. Bolestně se však pocítoval nedostatek střelného prachu a potravin. Živil se koňským masem. Torstenson podrážděn, že nemohl snadno dobýt města, umínil si, že stůj co stůj vnikne do města a že obyvatelům strašlivě se pomstí. Ustanovil hlavní a rozhodný útok na svátek Nenebevzetí Panny Marie. Brněnští měšťané se o tom dověděli a horečně opravovali hradby, vyhazovali přikopy, zřizovali nová ohrazení. Radvit de Souches se osvědčoval jako hrdinný obránce, přicházel častěji, nejvíce na večer, do koleje jezuitů, Středa mu radil a povzbuzoval jej k důvěře. V ko-

stele jesuitském byla zařízena veřejná pobožnost. Brněnští měšťané vzývali Pannu Marii před milostným obrazem jejím v chrámu sv. Tomáše, jenž tehdy náležel augustiniánům.

Nadešel den 15. srpna. Švédové hnali zuřivým útokem na hradby, ale útok jejich byl odražen, Brno zachráněno, Torstenson rozmrzen odtáhl na jih. Brněnská městská rada přišla poděkovat Radvitovi za hájení města, on pak je vyzval, aby především děkovali Bohu a knězi Martinu Středovi.

Městská rada brněnská učinila slib, že bude každoročně oslavovati Rodičku Boží ve svátek dne 15. srpna slavným průvodem a službami Božími. A listem ze dne 23. listopadu 1671 vydala toto svědectví: „Ctihodný kněz Martin Středa přispěl modlitbami a zásluhami svými nad jiné k zachování města Brna, a tudíž náleží mu právem jméno „zachránce města a vlasti“. Tělo jeho odpočívá jako perla a vzácný poklad před hlavním oltářem jesuitského chrámu... duše jeho, která nad veškerou pochybnost v nebi se raduje, bude se přimlouvati za nás a proto chováme ho v nábožné úctě.“ (Jan Dilat: Vita Martini Stredonii, díl IV., § 3. - Jan Dilat zemřel roku 1689.) - Radvit napsal: „Kněz Martin Středa modlitbou a postem svým k obránění i vysvobození města přispěl; on mne samého, odchovaného v bludu kalvinském vzbudil a pohнул k návratu do Církve katolické; já ho ctím a za přimluvu u Boha rovněž tak vzývám jako jiné svaté nebešťany.“

Posléze přiblížil se Martinu Středovi

odchod na věčnost. Nenáhlé souchotiny ztravovaly plíce. I pospíchal ze Slezska, kde právě dlel, do Brna. Zaopatřen svátostmi umírajících ulehл na lože na zemi mu dle přání ustrojené. Zápas smrtelný trval pět hodin. Složiv ruce na prsa ve způsob kříže, vypustil duši dne 26. srpna 1649. Dosud nebyly učiněny kroky, aby v Církvi mu byla přirčena veřejná pocta. Památka je 26. srpna.

Bl. MAREK (Krisina) KŘÍŽEVČAN (maďarsky Kőrösi nazývaný) narodil se roku 1580 v Křiževci (v Chorvatsku); vyspěv odebral se do latinských škol ve Vídni a vstoupil do mariánské družiny. Roku 1606 odebral se do Štyrského Hradce a byl vysvěcen na kněze. Ustanoven byv kanovníkem ostřihomským, odebral se do Košic, stal se správcem opatství Szeplaku a jal se jako misionář utvrzovati ve víře tamější katolíky od bludařů ohrožené. Podjal se toho díla se dvěma jesuity, s Melicharem Grodeckým a Štěpánem Pongraczem. Všichni tři podstoupili mučednickou smrt. Z rozkazu Jiřího Rakoczyho, mocného ochránce protestantů, byl Marek nejprv vsazen do žaláře, pěstí a kyjem bit, na trám pověšen a ohněm pod ním zaníceným pálen. Posléze mu rozsekali hlavu 7. září 1619. Svátek 7. září.

Bl. MELICHAR GRODECKÝ narodil se roku 1584 v Těšíně ve Slezsku. Pocházel z rodičů šlechtických, kteří měli své statky v Grodku (u Lvova). Melchior se zřekl bohatství a vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Noviciát konal v Brně. Roku 1608 byl poslán do koleje sv. Klementa

v Praze na další studia. Byl roku 1614 posvěcen na kněze, ustanoven byl správcem domu chudých při této koleji, kamž byli přijímáni chudí studující, a kdež byli bezplatně zaopatřeni. Když jesuité byli ze zemí koruny České vyhnáni, odešel i Grodecký; odebral se z rozkazu představených do Košice, aby tamní katolíky utvrzoval ve víře.

Roku 1619 opanovalo vojsko knížete Gabriele Bethlena Slovensko a vniklo do Košic. Kalvín Jiří Rakoczy ihned dal poplapiti Melichara Grodeckého. Žádali na něm, aby se zřekl víry katolické. Po tři dni neobdrželi Melchior, Marek Křisina a Štěpán Pongracz ani sousta pokrmu, aby jejich stálost byla zlomena. Ale Melichar i ostatní prohlásili statečně, že jsou hotovi jakákoliv muka i smrt podstoupiti, než aby se své víře zpronevěřili a bludy kalvinské přijali. Byli pak obnaženi, spoutáni, drásáni, pod kola házeni, šlapáni. Byli hořícími pochodněmi v bocích páleni, takže oheň úplně ztrávil maso a bylo viděti útroby. Oni však ani za toho strašného mučení nepřestávali vyznávati víru katolickou. Zhovadilí vojáci trápili Melichara na stydkých částech těla. Posléze mu rozsekali hlavu. Těla všech tří mučedníků byla vhozena do stoky. Po třech měsících dala katolická hraběnka Palffyová vyzvednouti jejich těla z hnusné jámy a zavezti do chrámu Sěbežského. Svátek 7. září.

BL. ŠTĚPÁN PONGRACZ narodil se roku 1582 nedaleko karlovského Bělehradu v Sedmíhradsku z rodiny šlechtické. Vstoupil v Brně do Tovaryšstva Ježí-

šova; další studia konal v Praze; pak byl poslán za kazatele do Košic. Byl zajat, nedal se ani hladem ani mukami odvrátiti od víry katolické. Byl mučen podobně jako Marek Křisina a Melichar Grodecký, s tím toliko rozdílem, že mu nerozekali hlavy; hodili ho položivého s hlavami a s těly obou jmenovaných spolumučedníků do hnusné jámy. Tam ležel Štěpán skoro 20 hodin za hrozných bolestí, až vypustil duši dne 7. září 1619. Svátek 7. září.

ALBERT CZEPIELSKI, kněz karmelitán, byl r. 1648 ve Lvově od bludařů z nenávisti proti katolické víře zavražděn. Památka jeho je 28. května.

ADAM MARKOVSKÝ a ALBERT LASKÝ byli katoličtí polští šlechticové, kteří roku 1604 se vraceli z Říma z pouti do své vlasti a zastavili se v městě Kladsku. Měli odznaky římských poutníků: poutnickou hůl, láhev z tykve, lasturu a růženec. Vešli do chrámu Panny Marie. Tam právě kázal luteránský kazatel. Oba poutníci, nerozumějíce řeči německé, poklekli před sochou Panny Marie a modlili se růženec. Tím byl luteránský lid rozlícen, a když vešli na ulici, zazněl pokřik: „Zabijte ty papežence!“ Adam byl udeřen sochořem. Oba padli před lidem na kolena a prosili s rukama sepiatýma o smilování: „Vždyť jsme křesťané!“ Adam byv kamenem uhozen zvolal: „Pane Ježíši, synu Boží, smiluj se nad námi!“ Ale jeden ze zlosynů udeřil ho klackem: „Vidiš, šelmo, nyní vyzýváš Ježíše, ale dříve klaněl's se Marii.“ Pak jim vyrvali památky, které si z Říma nesli, voskové obrázky Beránka Božího, kříže a růžence

a šlapali po nich. Adamovi vyrazili oko. Adam zemřel téhož dne 30. října 1604, Albert roku následujícího. Památka jejich 30. října.

Sv. JOSAFAT KUNCEVIČ narodil se roku 1585 ve Włodzimirzu či ve Vladiměři (město dostalo se ve XIV. století k Litvě a r. 1569 Lubelskou unií k Polsku) a obdržel při křtu jméno Jan. Jeho otec Gabriel Kuncevič, zchudlý šlechtic, byl obchodníkem; matka slula Marina. Oba vedli synáčka k Bohu. Josafat jevil záhy náklonnost k modlitbě a k tichému životu. Často ho rodiče nacházeli ve farním chrámu, zasvěceném panně a mučednici sv. Paraskévě, an byl pohřížen v modlitbu. Ve chrámu tom konaly se katolické služby Boží východním slovanským obřadem. Jan se učil se zálibou obřadnímu jazyku církevních knih rusínských. Jako malý školák uměl již z paměti odříkávati církevní hodinky v jazyku staroslovanském.

Když Jan poodrostl, byl od otce poslán do Vilna, aby se tam učil kupcem. Ale Jan neměl ke kupeckému povolání žádné chuti. Toužil po chrámu; ale snadno mohl zblouditi ve změti různých sekt, jež měly svá střediska a rejdiště ve Vilně. Rozkolníci ho úporně vábili. Jan, jinoch nezkušený, chodil s počátku do chrámů rozkolnických, ale záhy poznal pravou církev: navštěvoval klášterní chrám unitských basilianů u nejsvětější Trojice; tam ochotně konal službu jako zpěvák a lektor či předčítatel, ba mnohdy i jako zvoník. Metropolita Hypác Pocej vracaje se z Říma přivedl do Vilna Petra Arkuda, kněze

řeckoslovanského, aby hájil Unie proti rozkolníkům. Kupecký mládenec Jan se seznámil s Petrem Arkudem, poslouchával jeho přednášky i soukromý výklad v bytě Arkudově. Ještě úporněji se vzdělával Jan přednáškami otců jesuitů na akademii vilenské. Tam se sice přednášelo latinsky, ale vysvětlivky se podávaly v řeči rusínské. Čemu odtud rozuměl, pilně si zapisoval. Byl bez vzdělání středoškolského, bez klasických studií, bez knih: na kousky papíru si zapisoval všechny své vědomosti. Ale bystrým svým úsudkem, výbornou pamětí, neúnavnou pílí se vzdělával na dokonalého bohoslovce a obhájce víry katolické.

Kupec Jacek Popovič, jehož pomocníkem Jan byl, nemohl nepoznati, kam míří jeho mládenec. Domlouval Janovi, aby se přidržel obchodu, sliboval, že jsa bezdětný, odkáže mu všechn svůj majetek. Ale Jan setrval při svém úmyslu, opustil roku 1604 svého otcovského příznivce Popoviče, spěchal se rozloučit se svými rodiči a odebral se k metropolitu Pocejovi. Ten uvítal Jana s radostí a přijal jej do řádu sv. Basila v klášteře nejsvětější Trojice ve Vilně a dal mu jméno Josafat, na východě oblíbené.

Kláster trojický ve Vilně byl tehdy velmi zpustlý. Z mnichů zbyli tři, pak dva, posléze jeden. S ubývajícím počtem mnichů pustla stavení, část po části měnila se v ssutiny. Co zbylo zdravého, obasadili rodiny světských nájemníků, které archimandriti (či opati) vzali na byt, aby ve své nouzi měli aspoň nějaký příjem. Dva statky přinálcezející ke klášteru spra-

vovala městská rada; ale oba statky byly pasivní. V klášteře zbyly dvě, či tři světničky. Proti němu, přes ulici, stál nádherný chrám Sv. Ducha a klášter s mnichy rozkolníky, zarytými odpůrci unie. Trojický klášter však byl či měl býti baštou katolicismu slovanského obřadu proti pravoslavnému rozkolu.

Josafat zabral chatrnou jizbičku neda-leko brány, zařídil si ji rychle, jako by ne mezi lidmi, ale na egyptské poušti dlel, klíčem se v ní uzavřel, žil tam jako poustevník a připravoval se na skládání slibů řeholních. Řehole sv. Basila ukládá mnichům život z míry odříkavý: kromě chudoby, čistoty a poslušnosti ukládá i ustavičnou zdrželivost od masitých pokrmů, časté přísné posty, někdy prodloužené až k večeru, šestero velkých postů do roka, při nichž je zakázáno požívatí vajec, ryb a mléka, noční bdění a společné církevní hodinky. Josafat se podroboval řeholním pravidlům bedlivě, odpočíval na holé podlaze, býval opásán ostnatým řetízkem, nosil drsné spodní roucho a bičoval se až do krve. Vážil si čistoty a obnovoval své předsevzetí, že zemře v panické neporušenosti. Kdysi najali zvrhli jeho odpůrcové frejírku, aby Josafata svedla ke hříchu. Ale Josafat ji vyhnal holí, že rychle musila utéci. To se rozhlásilo v městě a zjednálo mu úctu všech šlechtitných lidí.

Josafat se zdokonaloval ve svém vzdělání: oddal se studiu obřadních knih staroslovanských, vnikal v jejich smysl, činil si poznámky; poznámky rostly a rostly, poznatky jeho se tříbily v rozmlu-

vách s jesuity, s Valentinem Kovalskim a s Janem Gruzevskim. Z těch poznámek a rozmluv se zrodily praktické obranné knihy: „Křest sv. Vladimíra“, ve kterémto knize dokázal, že Rus byla s počátku katolická. Dále napsal: „O řeholnicích“, „O bezženství kněžském“ a Katechismus. Pohřichu zůstaly tyto spisy netištěny a dostaly se do rukou rozkolnických. Pouze jeho „Obrana unie“ vyšla později tiskem.

Archimandritou čili představeným v klášteře stal se roku 1605 jistý Samuel Siencyzho; ten neměl ani potřebného vzdělání, ani smyslu pro život řeholní. Josafat vida, že nedojde k obnově kláštera, zanášel se myšlenkou, odejít do nějaké poustevny. Avšak v té době seznámil se s Janem Velaminem Rudským. Jak už shora bylo řečeno, čerpal Josafat z dlouhých hovorů s Rudským poznatek za poznatkem, Rudský pak se naučil od Josafata důvěře v Boha. Rudský vrátiv se po druhé z Říma, rozhodl se mimo všechno očekávání, že také vstoupí do řádu sv. Basila a že zasvěti svůj život zanedbané církvi řecko-slovanské, sjednocené. Rudský složil dne 1. ledna 1608 řeholní sliby. Protože přistoupili do kláštera také čtyři jinochové od Josafata k řeholnímu životu připravovaní, měl klášter Trojický po dlouhém čase malou, ale vzornou družinu mnichů.

Kuncevič i Rudský počali obnovovati klášter Trojický. Kuncevič byl kazatelem, zpovědníkem a správcem kláštera, ředitelem církevního zpěvu; vycházel i do okolí a mival s lidem náboženské hovory. Nastal tam nový život; lid se naučil zase

navštěvovati klášterní chrám. Ale rozkolníci se snažili podkopati unii a především zmocniti se Trojického kláštera. V tom jim byl nápomocen sám archimandrita Samuel Siencylo, tajný rozkolník. Nepřátelé si umínili vypuditi Rudského, Josafata pak po dobrém si získati. Kdysi vylákali Josafata z kláštera a přemlouvali ho, aby přešel k rozkolu. Ovšem marně. Když se vrátil do kláštera a byl tázán, kde byl, odpověděl: „V pekle jsem byl a slyšel jsem hlasy přemlouvající mne, abych zapřel víru.“ V klášteře nastal zjevný boj mezi odpadlíkem opatem a věrnými mnichy. Teprve když král Sigmund přišel do Vilna, byl rejdům rozkolníků učiněn náhlý konec. Siencylo byl vypovězen ze země, unie zvítězila nad rozkolem.

Roku 1609 Josafat byl posvěcen na kněze obřadem řeckoslovanským. V kázáních svých uváděl na obranu unie místa z obřadních knih řeckoslovanských. Pro pádnost důvodů dávali mu katolíci název: „bič na rozkolníky“; rozkolníci mu však spílali „dušechvatů“, a Josafat uslyšel-li přezdívkou tuto řekl: „Ano, dejž Bůh, abych všechny jejich duše uchvátil pro nebe!“ - Byl laskav k chudým a trpícím; chodíval do nemocnic a posluhoval nemocným chudáším. V tu dobu stal se klášter Trojický ohniskem unie a zdrojem utěšeného života náboženského na Litevsku. Kromě Josafata a Rudského byl i kněz Petr Skarga, T. J., slavný řečník polský, nepřekonatelným obhájcem unie († 1612). Josafat obnovil r. 1613 opuštěný, kdysi slavný poutní chrám Panny

Marie v Zirovicích na Smolensku, zbudoval u něho klášter a obsadil jej horlivými mnichy. Klášter Trojický a chrám žirovický slynuły po vši zemi; skoro veškeré obyvatelstvo ve Vilně se vrátilo zásluhou Josafatovou do lůna Církve.

Josafat stal se opatem kláštera Trojického. Roku 1613 byl Rudský ustanoven metropolitou kyjevským. Rudský vzal Josafata s sebou na cestu do Kyjeva jako průvodce. Cesta šířmi, nepřehlednými stepmi ruskými byla obtížna a nebezpečná. Konečně oba dospěli Kyjeva. Po nastolení Rudského na prestol metropolitský Josafat vyšel si shlédnouti staroslavny klášter jeskyňový (Pečerskou lavru) malebně se vypínající na pahorku nad řekou Dněstrem. Od dětství slýchal o památném tom místě a přál si viděti svatyně a hroby mnichů sv. Antonije a sv. Theodosia. Mnichové kláštera byli zarytí odpůrci unie. Jakmile Josafat vstoupil do kláštera a ohlásil svoje jméno, nastal v klášteře poplach; volali: „Je tu dušechvat! Pojdte spatřit ho!“ Sběhli se asi sto počtem, ale než mluvíti počal, obořili se jednomyslně na něho: křičeli, strkali jím, hrozili, že ho zabijí, že jej hodí do Dněstru, protože prý je zrádcem a hubitelem pravoslavi. Když se vybouřili, Josafat jal se kním klidně mluvíti: „Přišel jsem, abych popatřil na věhlasná místa, kde dleli mužové svatí, naši otcové. Mám radost, vida, že tu dlí tak znamenitý počet synů sv. Basila.“ A dokládaje se Pisma svatého a obřadních knih pravil: „Jest jedna toliko Církev pravá, Kristem založená, oboecná; naše církev řeckoslovanská musí

S. Gabriel Possenti

tedy býti s církví latinskou za jedno.“ Lahodné řeči Josafatově nemohli mnichové odolati. Nechali ho odejít v pokoji a po jeho odchodu pravili: „V pravdě zasluhuje jména dušechvata. Takto ještě nikdo k nám nemluvil.“

Brzo po té byl Josafat ustanoven za biskupa a pomocníka arcibiskupa polockého. Josafat prosil s pláčem, aby břemeno toto na něho nebylo uvalováno, ale námitky jeho byly marny. Dne 12. listopadu 1617 byl Josafat od metropolitů Rudského ve Vilně pomazán na biskupství. Tehdejší arcibiskup polocký, Gedeon Brolnický, klonil se k rozkolu. Josafat ihned se ujal horlivě svého úřadu. Zveleboval služby Boží dle obřadu řeckoslovanského, nařídil, aby se Mše svatá konala denně, aby kněží měsíčně přijímali svátosti pokání a oltární, sesadil kněze i jáhny, kteří ovdověvše, proti církevním zákonům oženili se po druhé. Avšak kdož tak učinili ne ze zlého obmyslu, nýbrž, aby snadněji užívali děti z prvního manželství, ty ponechal v úřadech jejich, zakázav jim pouze, aby nesloužili Mše svaté a aby nezpovídali věřících.

Roku 1618 zemřel staříčků arcibiskup Brolnický a Josafat se stal jeho nástupcem, arcibiskupem polockým. Nejprv zavedl přísný pořádek ve svém domě; vrchní správu statků přikázal Emanueli Kantakuzenovi. Za duchovní rádce si zvolil basilány Gennadije Chmelnického a Dorotheje Lecikoviče. Josafat soudně stíhal ty, kdož uchvátili církevní statky, kláštery a chrámy. Rozdával hojné almužny chudým; ba nejednou zastavil i svoje bis-

kupské odznaky, aby mohl chudáky nasytiti. Dal obnoviti stoličný svůj chrám, jenž hrozil sesutím. Také věnoval zvláštní péči duchovenstvu světskému, jež nemělo potřebného vzdělání a jež bylo mravně pokleslé. Mnozí z nich byli hrubí a opíjeli se. Jsouce ženati a nemajíce dostatečných důchodů, pomáhali si, jak mohli, aby užívali své rodiny. Někteří se neštíteli svatokupectví, lichvy, prodeje lihovin. Šlechticové nakládali s popy jako s robotníky, dosazovali a sesazovali je dle libovůle, zadržovali jim povinné dávky a osbovali si pravomoc i ve věcech církevních.

Tu bylo třeba neodkladné nápravy. Josafat nařídil, aby všichni duchovní navštěvovali synody (poradné schůze), aby přesně konali služby Boží, aby šetřili čistoty a střidmosti, aby se chránili svatokupectví a lichvy, aby konali kázání a křesťanská cvičení, aby slyšeli zpověď svých farníků dvakrát do roka, v adventě a v postě. Popové měli pilně čísti a v paměť si vštípati 48 pravidel synodálních jakož i katechismus, v němž byly články rozeznávací, na př. o Duchu Svatém, o přímátě římského papeže, zevrubněji podány. Josafat zakázal duchovním, aby nedali světským pánům rozhodovati o věcech církevních.

Svatý biskup kázal horlivě. Stávalo se, že když skončil svou řeč, lid k němu volal: „Otče, mluv dále, rádi tebe chceme poslouchati.“- Bylo-li mu oznámeno, že někdo onemocněl, spěchal k němu bez prodlení a snažil se ho přiměti k tomu, aby přijal svaté svátosti, nabízeje se, že

ho sám vypovídá. I do hospod vkročil a napomínal lidi tam dlíci, aby neotáleli se vypovídati. - Rozšiřoval dobré knihy. Neobohacoval svých příbuzných. Kdysi přišel k němu do Polocka jeho bratr, doufaje, že obdrží od něho hojně peněz. Josafat daroval mu však pouze 40 zlatých a dvojí oblek řka: „Milý bratře! Víc pro tebe nemohu učiniti. Důchody církevní náleží cirkvi a chudým. Hleď si pomoci svou vlastní příčinlivostí.“ - V domě biskupském žil jako v klášteře. Brzy ráno budil zvonkem všecko domácí duchovenstvo, aby s ním konalo jitřní hodinky. - Obcování jeho bylo laskavé; na urážky zapomínal rychle, a čím hůře mu někdo ublížil, tím více mu dával znáti svou lásku. Ani nepřátelé nemohli na Josafatu najíti nějaké mravní úhony; žilť svatě a byl vzorem ctností lidumilých. Duchovenstva římsko-katolického si velice vážil; rád obcovoval latinským službám Božím; zvláště rád se zúčastňoval slavnosti Božího Těla; této slavnosti církev řecká nemá.

Kolem roku 1618 začalo zuřivé pronásledování unie na Rusi. Vlastním strůjcem divokého boje proti unii v zemích polsko-ruských stal se rozkolnický patriarcha jerusalemský Theofan IV. Ten s dovolením cařihradského patriarchy jmenoval sedm rozkolnických biskupů a posvětil je r. 1620 za vzdorobiskupy proti katolickým biskupům unitským. Rozkolníci si umínili, že budou bojovati proti unii vši mocí, bez ohledu na krále. Vzdorobiskupem polockým byl ustanoven jistý Melecij Smotrycký; na návod

tohoto byla Josafatovi záhy vypověděna poslušnost v Mohylevě, ve Vitebsku a jinde. Král Sigmund vydal sice list, kterýmž byl Smotrycký prohlášen buřičem a velezrádce a ve kterém lid byl napomínán, aby se všichni přidržovali řádného katolického arcibiskupa svého, Josafata Kunceviče. Avšak na sněmu Varšavském roku 1623 rozkolníci jsouce ve většině usnesli se, že rozkolníci, od Theofana vysvěcení biskupové mají býti uznáni proti biskupům unitským. Smotryckému šlo hlavně o to, aby zničil Josafata, i vydával proti němu nové a nové hanopisy.

Rozkolníci tupili Josafata, kdekoliv se s ním setkali, házeli po něm kamením. Zvláště ve Vitebsku veřejně vyhrožovali, že arcibiskup bude zabit. Proto chystal se Josafat na mučednickou smrt, a když přátelé dávali výstrahu, říkával: „Vím, že mne chtějí zavraždit; vím také, že mnozí lidé smrt podstoupili pro víru!“ Nenávist proti Josafatovi rostla. Kdysi byl v litevském městečku Dudě; tam obrátil tři dcery kalvínského šlechtice Soroky na víru katolickou. Soroka rozzuřen vyhnal Josafata z domu, poštvál na něho své haffany, ale na domluvu svých dcer se zastyděl, vsedl na kůň, rychle jel za Josafatem, odprosil ho, a v tu chvíli se zřekl bludu kalvínského a stal se katolíkem.

Koncem října 1623 odebral se Josafat do Vitebska, kde rozkolníci řádili nejhůře. Ihned se shlukly davy poštvaného lidu žádající jeho smrti. Arcibiskup je utišil laskavými slovy. I utekli se spiklenci ke lsti. Snažili se vyhledávati půtky se služebníky biskupovými doufající, že vznik-

nou při tom výtržnosti a zmatky, jichž bude snadno využítkovati proti Josafatovi. Ale arcibiskup zakázal svým služebníkům, aby se do pútek nepouštěli, a aby z domu nevycházel. I najali spiklenci jakéhosi potulného popa Eliáše, aby Josafatovi před arcibiskupským domem veřejně lál. Eliáš lál Josafatovi, unii, papeži, od rána do večera zvrhlým způsobem. To se stalo dne 11. listopadu 1623. Ale arcibiskup nebyl v ten den doma; vrátil se až večer.

Druhého dne, dne 12. listopadu 1623 Eliáš opět lál arcibiskupovi. Služebníci Josafatovi vyrazili na Eliáše, polapili jej a zavřeli. To právě si přáli spiklenci. Ihned jali se zvonit na poplach a křičeli: „Pryč s Josafatem! Zabijte ho, latinského papistu!“ Josafat kázal propustiti Eliáše na svobodu, ale buřiči učinili útok na dům arcibiskupův a zranili jeho duchovní rádce. Josafat vyšel ze své komnaty a řekl: „Hospodin budiž s vámi, synové milí! Proč tak ukrutně nakládáte s mými domáccími? Máte-li co proti mně, hle, tu jsem!“ Jeden z buřičů udeřil arcibiskupa kyjem, druhý mu zasadil sekýrou smrtelnou ránu do hlavy. A když Josafat padl na zemi, zlosynové jeden přes druhého bodali a třískali do něho a šlapali po něm. Z jeho úst bylo slyšeti povzdech: „Bože můj!“ I vzkřikli: „On ještě žije!“ a střílili ho do hlavy a hanobili jej, i když byl již mrtev. Pak jej vysvlékli a mrtvolu vláčeli městem na břeh Dviny, přivázali k ní těžký kámen a vrhli ji do řeky.

Pět dní poté byla mrtvola nalezena a ve chrámě pohřbena. Vášně lidu utichly.

I vrahové plakali svého zločinu. Smotrycký, hlavní strůjce zločinu, uprchl do Řecka, toulal se trýzněm výčitkami svědomí, avšak nenaleznuv nikde klidu, vrátil se do vlasti a smířil se r. 1627 s církví sjednocenou, kterou dříve tak zuřivě pronásledoval. Ostatky sv. Josafata byly později převezeny do Polocka. Avšak car Petr I., nepřítel Unitů, zavítav roku 1705 do Polocka, pohrozil, že ostatky ty dá spálit. Proto je kníže Radziwill ukryl v Bělé (v Podleší). Později byly převezeny do Vídně, kdež se chovají v chrámě sv. Barbory. Slaví se 14. listopadu.

Bl. ONDŘEJ BOBOLA narodil se roku 1592 z rodu českých rytířů Bobolů, kterýžto rod se byl za panování Václava II., krále českého a polského, usadil ve vojvodství Sandoměřském v Malé Polsce. Omládí Ondřejově nemáme zpráv, čemuž se za tehdejších zmatků politických nelze diviti. Roku 1611 Ondřej vstoupil ve Vilně do Tovaryšstva Ježíšova. Byv vysvěcen na kněze, stal se kazatelem a zpovědníkem při chrámě sv. Kazimíra ve Vilně. Působil tak horlivě, že byl všeobecně nazýván „svatým mužem“. Jsa zároveň řiditelem mariánské družiny, utvrzoval studující jinochy ve víře a vedl je k životu bohabojnému. Ve Vilně zuřila morová rána; Ondřej chodil s řeholními bratřími dům od domu a obětavě sloužil nemocným.

Roku 1633 byl ustanoven představeným řeholního domu v Bobrojsku v kraji Minském. Od svých podřízených byl milován, ač naléhal na přísné šetření řeholní kázně. Později byl poslán do Pińska, aby konal v okolí misie. Působil s apoš-

tolskou horlivostí u lidu maloruského, zanedbaného a nábožensky neuvědomělého. Jsa nadaným řečníkem, máje výraznou tvář, zvučný hlas a háraje ohněm lásky k Bohu a k bližnímu, dobyl všude velkého úspěchu a obrátil velký počet rozkolníkův na víru katolickou; nezapomínal však bráti zření ke katolíkům; ty utvrzoval ve víře. Nedbal obtíží, jež mu bylo překonávati v krajinách válkami zpuštěných, málo zalidněných a bařinatých. Často byl nucen nocovati pod širým nebem a spokojiti se kouskem okoralého chleba.

Rozkolníci nenáviděli Ondřeje, přezdívali mu dušechvatů, štvali proti němu mládež, kteráž, kdekoliv ho shlédla, se mu posmívala a blátem po něm házela. Největší jeho odpůrci byli ruští, rozkolníci popové, kteří nemohouce mu čeliti vědomostmi, štváli proti němu lid. Tehdejší doba, za krále Jana Kazimíra (1648 až 1668) byla plna zmatků a bouří. Kozáci spojivše se s Tatary, porazili polské vojsko. Ruský car Alexej Michajlovič vtrhl s vojskem až k Vilnu, švédský král Karel Gustav vnikl až ke Krakovu. Roku 1656 bylo učiněno příměří mezi Poláky a Rusy, poté následovalo příměří mezi Poláky a Švédy. Kozáci táhli litevským Polesím do svého tábora za Dněpr. Cestou plenili vesnice a sužovali katolíky. Když od rozkolníků uslyšeli o horlivém jezuitském knězi Ondřeji, začali po něm pátrati.

Kdysi byl Ondřej ve vesnici Paradylně u města Pinska a sloužil Mši svatou. Po Mši svaté bylo mu řečeno, že ho Kozáci hledají. Katolíci mu opatřili vůz naléha-

jíce, aby i s řeholním bratrem prchl. I jeli. U dvora Mohylny spatřil vozka bližící se kozáky. Seskočil s vozu a utekl do lesa. Ondřej poznal nebezpečnoství smrti. Sestoupil s vozu, poklekl řka: „Děj se vůle Boží!“ A v té chvíli přihnali se kozáci a srazili ho k zemi. Ondřej ne dbaje své vlastní tísně prosil, aby jeho průvodce byl propuštěn na svobodu.

Sveřepí Kozáci nakládali s Ondřejem surově a ukrutně. Obnaživše jej dopola, vlekli jej k blízkému stromu a přivázavše ho, zbičovali jej do krve. Tělo bylo jedna rána. Pak jej přivázali provazem za krk ke dvěma koním a hnali ho do Janova. V Janově byl Ondřej předveden ke kozáckému setníkovi. Ten se ho tázal: „Jsi-li ty onen pes, jenž svádí lid? Odřekni se papeženství, sic...!“ Ondřej odpověděl: „Jsem kněz z Tovaryšstva Ježíšova, vyznávám víru katolickou a jsem hotov pro víru i zemříti.“ Setník mu pohrozil smrtí, neodpadne-li k rozkolu. Ale Ondřej ho napomenul, aby raději on se vzdal rozkolu a vrátil se do katolické Církve. Setník se rozzuřil, sekl Ondřeje mečem, tak že klesl. Kozák vypíchl trpiteli na zemi ležícímu dýkou oko. Jiný mu vyrazil několik zubů.

Poté položili Kozáci Ondřeje na stůl a pálili jej smolicemi na prsou. Nožem odřezali kůži na pleši, na dlani a prstech řkouce, aby prý vlastní krví došel lepšího pomazání. Vráželi mu třísky za nehty, vytrhli mu jazyk. Uřezali mu nos, uši; zohavili ho hrozným způsobem a napodobovali církevní obřady. Posléze ho odvěkli na smetiště a odešli. Několik neohrože-

ných katolíků přichvátalo umírajícímu napomoc. Setník kozácky vidato, přiskočil a šavlí rozťal trpiteli hlavu. Tak zemřel Ondřej Bobola 16. května 1657. Svátek 23. května.

86. PAPEŽOVÉ XVIII. STOLETÍ

Klement XI. (r. 1700-1721) pečoval o vědu a o zvelebení církevní kázně. Povolił císaři Josefu I. (1705-1711) právo „*primarum precum*“, t. j. aby nově nastoupivši panovník měl právo první presentace na chrámy katedrální a kollegiátní. - Klement XI. marně se ohražoval proti Bedřichu Brandenburskému, jenž si roku 1700 dal titul „krále Pruského“, nic se neohlížeje na práva německého řádu. - Když Savojský král Amadeus II. prováděl tak zvaná „práva sicilská“ na úkor práv církevních, papež uložil na některá jeho území interdikt. - Ukončil roku 1705 bullou „*Vineam Domini*“ spor od jansenistů začatý. Protože jeptišky kláštera Port Royalského nechťely se podrobiti, byl jejich klášter zbořen, ony pak dány do různých jiných klášterů. - Byl muž rázný, přívětivý a bezúhonný. Jako papež kázával o velikých svátcích s kazatelnou, čehož už od staletí žádný papež nečinil. Zemřel 19. března 1721.

Po *Innocenci XIII.* (1721-1724) nastoupil *Benedikt XIII.* (1724-1730), muž života bezúhonného. Ukončil spor s Amadeem Savojským, udělil mu právo patronátní nade všechny chrámy jeho území. - Portugalský král Jan V. žádal, aby papežský nuncius Bichy byl učiněn kar-

dínálem. Protože však papež žádosti jeho vyhověti nemohl, král přerušil veškeren styk s Římem.

Klement XII. (1730-1740) byl první, jenž zakázal tajné spolky svobodných zednářů. - Uzavřel nový konkordát se španělským králem Filipem V., ale musil jeho devítiletému synu uděliti administraci biskupství toledského. - Byl nepřitelem loterie a dovolil ji pouze za podmínky, že bude podřízena dozoru úřadů.

Benedikt XIV. (dříve Prosper Lambertini, 1740-1758) byl z nejučenějších papežů. Zřídil akademii pro studium archeologické, vydal opravené „Římské Martyrologium“, dal různá nařízení o obřadech, napsal spisy: „*De servorum Dei beatificatione et canosisatione*“, „o synodě.“ - Uzavřel konkordát s portugalským králem Janem V. Zemřel 3. května roku 1758.

Klement XIII. (1758-1769) byl života bezúhonného. Za jeho vlády republika Benátská odvolala zákon „*placetum*“. - Protože papež ujal se jezuitů, přerušil portugalský král Josef I. r. 1760 vřechen styk s apoštolskou Stolicí. - Klement XIII. udělil císařovně Marii Terezii a jejím nástupcům v Uhrách název „král apoštolský“. - Zemřel 2. února 1769.

Klement XIV. (1769-1774) mlčel k útokům na Církev mysle, že tím Církvi prospěje. Všude vznikaly falešné theorie o všemohoucnosti státní a kterak dlužno obmeziti práva apoštolské Stolice. Klement nejevil mnoho energie; nadřžoval Bourbonům, učinil bratra portugalského ministra Pombala kardinálem, zrušil řád

jesuitský. Za to mu byl vrácen Avignon, ale Církvi zasazena byla nemalá rána. Zemřel 22. září 1774. Že by byl býval otráven, je podle svědectví lékaře a zpovědníka holou lží. Toto domnělé otrávení bylo připisováno jesuitům. Neprávem.

Pius VI. (1775-1799) vládl moudře a vedl si apoštolsky. - Řím byl francouzským vojskem zabrán a prohlášen za republiku. Papež Pius VI. byl zavlčen na půdu francouzskou, do Valence, a tam také zemřel.

87. NEVĚRA A JEJÍ DÍLO

Protestantismus zavrhl neomylný úřad učitelský v Církvi a dal každému právo svým rozumem vyhledávat si v Písmě svatém svoji víru. Tak stal se příčinou, že mnozí zavrhlí Písmo svaté i zjevení náboženství.

Racionalisté čili *svobodní myslitelé* prohlásili lidský rozum za nejvyšší pramen všeho poznání, učili, že není Boha, ani věčnosti, ctnosti ani hříchu, a že náboženství je pouze lidským výmyslem. Řadu nevěrců zahájil v této době *Giordano Bruno* († roku 1600), italský pantheista, a Benedikt *Spinoza* († 1677), holandský žid. Racionalismus má zjevení Boží za zbytečné nebo je úplně popírá. *René Descartes* (Cartesius, † 1650) učinil pochybování základním kamenem své filosofické soustavy, svého skepticismu. „Cogito, ergo sum“ bylo jeho hlavní zásadou. *Baco de Verulam* († 1626) přicházel k empirismu cestou indukční (pozorováním a zkušeností).

V Anglii vznikl deismus. *Deismus* uznával sice nejvyšší bytost jevící se v přírodě, ale popíral další její působení na svět. Deisté učili, že Bůh sice stvořil svět, ale dále se o něj nestará, neřídí ho, nezachovává, nýbrž že svět sám nutnými zákony přírodními se spravuje. Tudíž zavrhovali všeliké nadpřirozené poznání a zjevení Boží. Naturalisté učili, že člověk nemůže nic vědět a poznati, než co smysly svými chápe. *Herbert de Cherbury* († 1648) učil, že zjevení Boží není potřebné, ba ani užitečné. *Tomáš Hobbes* († 1679) odvozoval náboženství z nevědomosti a bázně lidské a připisoval panovníku všecku moc, pokud se víry týká. *David Hume* († 1776) šířil skepticismus, *Jan Locke* († 1704) sensualismus a empirismus. *Shaftesbury* († 1713) tupil náboženství, *Collins* († 1729) vynalezl název „svobodný myslitel“; svobodně mysliti je prý právem a povinností každého člověka; *Jindřich Bolingbroke* († 1751) zamítal učení o nesmrtelnosti duše.

Z Anglie šířila se nevěra do Francie, do Holandska a do Německa. Ve Francii dosáhla náboženská lhostejnost velkého stupně. *Atheisté*, na příklad Petr Bayle († 1706) upírali jsoucnost Boží a snažili se dokázati, že není Boha. *Materialismus* učí, že ve světě vládne jenom život hmotný, že ani v člověku ani mimo člověka není života duchovního. *Montesquieu* († 1755) nestydl se dávat perskému náboženství přednost před křesťanským. Nejvíce byla šířena lžiosvěta od *encyklopedistů*; ti sepsali r. 1751 naučný slovník (encyklopedii); toto dílo obsahovalo v sobě

všecka odvětví lidského vědění a bylo psáno lahodným slohem, ale hlásalo čistou nevěru. K encyklopedistům náleželi: *D' Alembert* († 1783), *Diderot* († 1784), který veřejně se vychloubal svou nevěrou, *Helvetius* († r. 1771), materialista, *Wolney* († 1810), který pokládal zjevení Boží za báje. Nejdále v zuřivosti nevěrecké zašel *François de Voltaire* († 1778), jehož heslem bylo zničení veškerý řád křesťanský, ve všech poměrech života a především zničení Církve jako nejsilnější oporu jeho. On vyřkl bojovné slovo: *Ecrasez l' infâme* (t. j. vyhladte tu bídnicu). *Jean Jacques Rousseau* († 1778) popíraje každé nadpřirozené zjevení, zavrhoval v občanské společnosti oprávněnost nějaké vyšší autority, nad člověkem stojící.

Kdežto ve Francii racionalismus obmezil se na to, aby popřel nadpřirozené zjevení, snažil se racionalismus v Německu překonati je vědeckou opravdovostí. Pruský král *Fridrich II.* (1740 až 1786) nazval *Luthera* „divokým sprostým mnichem“, *Kalvína* „duševním trpaslíkem“. Jejich zásluhou prý bylo pouze to, že statky církevní byly církvi vyrvány. Hlavní podporou „svobodných myslitelů“, *Lessingem* († 1781) vydaný spis „*Die Wolfenbüttler Fragmente*“, snažil se dokázati nemožnost božského zjevení. Všem racionalistům razil dráhu *Kristian Wolf* († 1754), *Bahrđt* († 1792) neostýchal se dusiti víru v lidu ve vědách neobeznalému. Zmíněný už *Lessing* stavil ve svém díle „*Nathan der Weise*“ křesťanství, židovství a islam na roven. *Her-*

der († 1803) žádal, aby křesťanství bylo humanitou. *Kant* († 1804) pravil, že toliko ono náboženství je pravdivé, které se dovozuje z příkazů praktického rozumu. Mezi racionalisty náležejí *Michaëlis* († 1790) a *Semler*. Velcí básníci *Fridrich Schiller* († 1805) a *Wolfgang Goethe* († 1832) horovali pro klassické pohanství a oděli racionalistické myšlenky v lepou formu.

„Svobodní myslitelé“ utvořili zvláštní spolky „*svobodných zednářů*“. Ti rozhlašují o sobě, že jejich úkolem je mravní zušlechtění člověka a pěstění všeho, co je krásné, dobré a šlechetné. Vlastní však účel jejich je zničení zjevené náboženství; zvláště jsou zapřisáhlými odpůrci katolické církve a jesuitů. Počet členů zednářských loží po celém světě dosahuje dvou milionů; jsou většinou bohatí a vlivní. Kdekoliv se zednáři domohli vlivu na státní správu, všude zaváděli rozluky manželskou, rušili řehole, vylučovali náboženství z veřejných škol a vydávali různé zákony na potlačení svobody katolíků. Katolíkům je členství těchto spolků pod trestem klatby zapověděno.

88. PORUŠOVÁNÍ PRÁV APO- ŠTOLSKÉ STOLICE. FEBRO- NIANISMUS. JOSEFINISMUS

Jako ve Francii, tak i v Německu a jinde byly činěny pokusy, obmeziti moc papežskou a zjednati biskupům v jejich diecésích větší nezávislost od římské Sto-

lice. Trevířský světitel biskup Mikuláš Hontheim († 1790) vydal pode jménem „Justinus Febronius“ knihu „O stavu Církve“ a o pravomoci římského papeže, prý za účelem, aby smířil protestanty s Církví, v pravdě však, aby snížil moc papežskou. Tvrdil, že Kristus prý dal pravomoc nikoliv apoštolům, nýbrž celé Církvi, která ji vykonává svými orgány, mezi nimi je papež první mezi sobě rovnými; že ustanovil Petra svým nástupcem, avšak o nástupci Petrově prý nic neustanovil; účelem primátu papežského je prý pouze zachovati jednotu Církve; biskupové jsou prý na papeži úplně nezávislí.

Názory Hontheimovy byly roku 1764 papežem Klementem XIII. zavrženy. Ostatně nejen katolíci, na př. Zacharia a Ballerini, jim odpírali, ale i protestant Lessing. Hontheim odvolal své učení, ale kniha jeho způsobila mnoho škod v Německu, v Rakousku a jinde. Němečtí biskupové těžce nesli rostoucí moc papežských nunciů. Proto papežové dávali biskupům různé výsady (facultates quinquennales). Ale biskupové shromáždění roku 1786 v Emži, nejspíše uspokojeni těmi výsadami, usnesli se na 23 člancích, zvaných punctatio Emsensis, v nichž pravili, že biskupům je dána pravomoc universální, dle které mohou zákony dávat i od nich dispensovati. Proto prý nutno obmeziti pravomoc nunciů. Názory ty nedošly všeobecného souhlasu biskupů, a autoři sami roku 1789 odvolali články emžské.

Podobné názory šířil pistojský biskup Scipio Ricci († 1810), jenž na synodě

Pistojské opakoval články gallikánské a schválil učení Janseniovo. Florentinský velkovévoda Leopold, pozdější císař, bratr Josefa II. velmi přál těm názorům. - Do Rakouska vnikaly již za vlády císařovny Marie Terezie (1740-1780) názory encyklopedistů a jansenistů. Ředitel c. k. studijní komise byli Šimon Stock, lékař vanSvieten, brumovský opat Štěpán Rautenkranz a Josef Sonnenfels; ti šířili názory liberální. Členové řádu jesuitského tehdy zrušeného byli ze škol odstraňováni.

Císař Josef II. (1780-1790) chtěl dle těchto zásad upravit život církevní ve svých zemích. Úředníci byli většinou zednáři. Císař si osvojoval právo rozhodovati i v zákonodárství církevním, chtěl se učiniti takofka papežem svých zemí a zaváдел novoty v Církvi nebývalé. 1. Nařídil, aby biskupové si vyžadovali od vlády zvláštní dovolení, chtěl-li nějaký list nebo příkaz papežský ve svých diecésích oznámiti (placetum regium); ale také své listy k papeži museli dříve předložiti vládě, nežli je směli odeslati k papeži do Říma. - 2. Obsazoval biskupské stolice bez schválení papežského; odňal biskupům právo vychovávat si svůj klerus. V hlavních městech zřídil „generální semináře“, v nichž by duchovenstvo bylo vychováváno, ale nikoliv pod dozorem biskupů, nýbrž pod dozorem úředníků státních. Kněžím bylo nařizováno, aby s kazatelnou oznamovali zákony státní, aby v kázáních při výkladu věroučných článků se vystříhali polemiky, aby žehnali sňatkům smíšeným atd. - 3. Císař zrušil některé kanonické překáž-

ky manželství, ustanovil jiné závary; spory o věcech manželských přikázal úřadům světským. 4. Zrušil četné kláštery, v Čechách 74, na Moravě a ve Slezsku 42. v celé říši rakouské 721 klášterů, jejichž členové se nezabývali ani vyučováním ani duchovní správou, ani obsluhou nemocných. Ostatním, nezrušeným klášterům zapověděl styk s jejich představenými v cizině dle cími a podřídil je pravomoci biskupů. Zapověděl, aby řády nepřijímaly nových členů bez povolení vlády, a aby nevolily představených doživotně. Za jmění zrušených klášterů a z výnosu rozprodaných statků klášterních Josef II. založil mnoho nových far, a zvláštní pokladnu pod názvem „Náboženská matice“ k účelům církevním. Budovy klášterní však zabral stát. Při rušení klášterů a kostelů bylo mnoho vzácných památek umění a písemnictví zničeno a rozkradeno. Kláštery v Čechách, na Moravě a ve Slezsku chovaly do té doby mnoho českých knih, rukopisů a listin, které z valné části byly zničeny. Svědek a dějepisec Pelcl napsal: „Největší díla (česká) byla cizincům prodána anebo z Čech odeslána.“ - Císař zrušil také náboženská bratrstva a poustevny, dal zavřít mnoho kostelů a kaplí. Majetek zrušených bratrstev dán byl „studijnímu fondu“; byl zřízen spolek „účinné lásky k bližnímu“, jenž se pak přeměnil v „chudobinský fond“. 5. Císař Josef II. vydal četná nařízení o bohoslužbě a o posvátných obřadech. Na příklad: určoval pořádek, dle kterého ve větších městech se mají konati bohoslužby, kdy tichá Mše sv. má býti sloužena,

kdy zpívaná, kolik svíček smí hořeti při tiché Mši sv., kolik při zpívané. - Císař zapověděl konati procesi a pouti na místa posvátná, nedovolil libat ostatky svatých. - Památka posvěcení chrámu Páně neměla se příště konati v den obvyklý, různě dle osad, nýbrž v jeden a týž den, totiž ve třetí neděli měsíce října. - Císař zapověděl zřizovati „Boží hroby“ na Velký pátek. - Také zrušil hrobky (krypty) v kostelích. Zrušil hřbitovy kolem kostelů a nařídil, aby nové hřbitovy zakládány byly mimo osadu v náležitě vzdálenosti. Velký odpor v lidu vzbudil patent vydaný roku 1784, dle něhož mrtví neměli býti pochováni v rakvích, nýbrž v pytlích. Lid se proti tomuto nařízení jitril, a nezřídka byl zavolán oddíl vojska, aby zdolal odpor lidu a aby zemřelý mohl býti v pytli pochován. Proto již po půl roce patent tento byl odvolán.

Papež Pius VI. snažil se pohnouti císaře, aby zrušil svá proticírkevní nařízení a aby nevydával ediktů nových; ale marně; ani cesta papeže Pia VI. do Vídně neměla účinku.

Císař Josef II. vydal r. 1771 toleranční patent, jímž propůjčil evangelíkům ať augsburského ať kalvínského vyznání a nesjednoceným Řekům náboženskou svobodu. Roku 1782 vydal řád židovský napomáhaje židům, aby došly rovnoprávnosti s křesťany. - Roku 1781 zrušil nevolnictví, takže rolník mohl se libovolně vystěhovati a povolání svých dětí určovati. Robota selského lidu byla r. 1775 na polovici zmenšena. - Ostatně byla učiněna i některá užitečná opatření, na

př.: Roku 1786 bylo zřízeno biskupství v Českých Budějovicích, r. 1783 v Tarnově, r. 1786 v Lubně (ve Štýrsku), roku 1784 ve sv. Hypolitě a v Linci; biskupství v Brně bylo zřízeno již r. 1777 a současně byla Olomouc povýšena na arcibiskupství. Také bylo zřízeno mnoho far a lokalií, t. j. malých farností.

Císaři Josefu II. tanul na mysli cíl učiniti ze všech národů své říše jeden národ, a to německý. Již r. 1774 byla v Čechách a na Moravě němčina zavedena do všech škol a úřadů. Na studie nepřijímal se nikdo bez znalosti němčiny; ve společnosti vzdělanců se mluvilo pouze německy. Jenom katolické duchovenstvo udržovalo český jazyk v kostele a ve škole. Někteří vlastenci budili národní vědomí lidu; k těmto buditelům českého národa sluší počítati kněze: Josefa Dobrovského († 1829), jenž je zakladatelem novověké literatury, Jaroslava Puchmajera, Josefa Rautenkranze, Matěje Sychru, Vincence Zahradníka, Vojtěcha Nejedlýho, Jana Marka (či Jana z Hvězdy), Františka Douchu, Vojtěcha Hlinku (Františka Pravdu), Františka Vacka (čili Kamenického), Josefa Zieglera, Dominika Kynského, Karla Vinařického, Václava Štulce, Eugena Tupýho (Boleslava Jablonského), Josefa Ehrenbergra, Jana Valeriana Jirsíka, Františka Sušila, Jana Holýho (na Slovensku); Beneše Metoděje Kuldu, Tomáše Procházku, Matěje Procházku a j. Nelze všecku vinu josefinské soustavy svalovati na Josefa II. Dal se vésti špatnými rádci, a to i rádci stavu duchovního.

89. ZRUŠENÍ A ZNOVUPOTVRZENÍ ŘÁDU JESUITSKÉHO

Proti jesuitům se spojili všichni odpůrcové Církve, protestanté a jansenisté, nevěrci a svobodní zednáři, aby pomluvou a násilím zničili řád, jemuž v boji vědeckém nemohli odolati. Již samo jméno „Tovaryšstvo Ježíšovo“, pak poslušnost jeho členů byly odpůrcům trnem v oku. Vytýkali řádu na příklad, že prý schvaluje zabítí tyranů. Odpověď: Ve spisu Jana Hispana v Toledě r. 1559 vydaného s názvem: „De rege et regis institutione“ nalézají se věty, ze kterých by se tato pomluva dala doložit; ale spis byl řádem zavřen a generál Aquviva zakázal roku 1610, aby se o té věci disputovalo nebo psalo. - Odpůrci vytýkají řádu, že prý učí: „Cíl posvěcuje prostředky“ (Finis sanctificat medium). Avšak nemohou dokázati, že by kdy jediný z jesuitů takto učil. - Spis „Tajná napomenutí“ (Monita secreta) byl roku 1612 v Krakově od nějakého anonyma na potupu řádu sepsán. - Četné žaloby proneseny byly proti jesuitům; ale kdekoliv se mohli hájiti, vždy se ukázalo, že žaloby byly bezdůvodny. Že ve společnosti tolika tisíců členů vyskytli se, kdož chybili, není divu. Ale nesmírných zásluh Tovaryšstva nelze popřítí.

V Portugalsku vznikl první boj proti jesuitskému řádu. Za neschopného a chlipného krále Josefa Emmanuela (1750-1777) vládl ministr markýz z Pombalů, jehož záměrům stáli v cestě jesuité, ja-

kožto zpovědníci u dvora. Pombal také dychtil po jejich jmění. Použil dvou záminek k boji proti jesuitům. Španělsko zaměnilo s Portugalskem sedm okresů v Paraguai za osadu portugalskou San Sacramento v Kalifornii. Avšak Indiáni se nechtěli nové vládě podrobiti a sáhli ke zbrani. Pombal uvalil vinu vzpoury na jesuity, ač ti od vzpoury odrazovali. - Kdosi se pokusil zavraždit krále Josefa Emmanuela. Také tento pokus byl přičítán jesuitům za vinu. Ač se jesuitům nic nemohlo dokázati, Pombal kázal r. 1759 statky jesuitů pobrati, a členy řádu všeho majetku zbavené po lodích ze země vyhnati. Mnozí jesuité upěli v žalářích portugalských. Někteří z nich oslepli, někteří zešleli. Jesuita Gabriel Malagrida, 72 roků starý, jenž byl za svatého jmn, byl dne 20. září 1761 jako kacíř upálen.

Ve Francii přidali se k dávným nepřátelům řádu, k hugenotům, jansenistům a encyklopedistům, ministr de Choiseul a milostnice krále Ludvíka XV. markýzka de Pompadour. I tam se nalezla příležitost k boji. Jesuitský generální prokurátor na ostrůvku Martinique La Valette, pustil se o své ujmě, proti rozkazu svých představených, do obchodu s kupci marseillskými. La Valette byl z řádu vyločen. Tu se stalo, že Angličané r. 1755 zabavili La Valettovi několik lodí zbožím naplněných. La Valette nemohl dostáti svým závazkům, věřitelé marseillští žalovali celý řád jesuitský pro nezaplacení dluhu tří milionů franků. Řád platiti nechtěl, protože La Valetta k obchodování

nezplnomocnil. Věc se dostala do parlamentu; parlament odsoudil r. 1762 řád jesuitský k zaplacení, ale také zároveň řád zrušil. Pouze ti jesuité byli ponecháni v zemi, kteří by přísahou stvrdili, že řád byl „řád bezbožný, státu i církvi nebezpečný“. Protože tuto přísahu složilo ze 4000 pouze pět, byli oni všichni r. 1764 z Francie vyhnáni.

Ve Španělsku použil vévoda ze Choiseul vzpoury v Madridě roku 1766 vzniklé a vymohl na králi Karlu III. konfiskaci majetku jesuitů a jejich vyhnání ze země. Podobně se dalo i v Neapolsku a jinde. Rod Bourbonů žádal papeže Klementa XIV., aby zrušil celý řád, „že prý působí nepokoje a že nepřináší žádoucího ovoce, pro které byl zřízen.“ Papež Klement XIV., málo energický, vyhověl žádosti, a zrušil brevem „Dominus ac Redemptor noster“ ze dne 21. července 1773, řád v celém křesťanstvu „pro obnovení pokoje“. Poslední generál Vavřinec Ricci prohlásil slavně, že jeho řád je nevinný, a na upozornění některých, aby jesuitům dal jiné stanovy, odpověděl prý: „Sint, ut sunt, aut non sint!“ t. j. ať jsou takoví, jací jsou, aneb ať nejsou!

Pouze pruský král Bedřich II. a ruská císařovna Kateřina podrželi jesuity ve svých zemích. Ruské jesuity potvrdil papež Pius VII. r. 1801. Týž papež obnovil r. 1814 řád Tovaryšstva Ježíšova konstituci „Sollicitudo omnium ecclesiarum“ pro veškerou církev. Papež Lev XIII. dal roku 1885 řádu všecky jeho bývalé výsady.

Podvrácení víry u lidu a zkaženost mravní byly hlavní příčinou revoluce francouzské. Za krále *Ludvíka XIV.* (1643-1715) Francie sice dosáhla velké slávy. V četných válkách se vyvinul absolutismus a Ludvík XIV. hrdě pravil: *L'Etat c' est moi*, t. j. stát jsem já. Ale za válek utrpěly státní finance a lid byl obtížen břemenem daní. Na dvoře krále *Ludvíka XV.* (1715-1774) byl veden život prostopášný. Vládly dvorní dámy. Dluh státní stále rostl a třetímu stavu bylo téměř samotnému nésti veškerá břemena veřejná. Boj osad severoamerických s Anglií za svobodu, který trval od r. 1776 do r. 1783, působil na lid francouzský dráždivě. Král *Ludvík XVI.* (1774-1792) chtěl sice spravedlivou vládou a spořivostí čelit zlu, ale snažení jeho už nemělo výsledku.

Roku 1789 dne 4. května byli do Versailles svoláni stavové říšští, a to 285 členů šlechty, 208 vyššího duchovenstva a 621 z měšťanstva. Stav měšťanstva brzy převládl nad ostatními. Stavové prohlásili se za *národní shromáždění ústavodárné* (1789-1791). Zrušili veškerá privilegia šlechty a duchovenstva a zavedli „občanskou ústavu duchovenstva.“ Prohlásili všechny statky církevní za majetek státní; zrušili mnoho biskupství; zrušili všechny řády ve Francii; prohlásili řeholní sliby, jakožto lidským právům odporující, za neplatné; vyhnali všechny řeholníky obo-

jíhophlaví z klášterů, slibivše jim skrovný plat. Prohlásili úplnou svobodu náboženskou a uložili biskupům a kněžím, aby přísahali na nový řád; kdo nechtěl přísahati, byl zbaven úřadu. - Papež Pius VI. zavrhl tuto občanskou ústavu duchovenstva; za to mu národní shromáždění zabralo Avignon.

Ze 308 duchovních, kteří byli členy národního shromáždění, asi 70, vedeni jsoouce farářem Gregoirem, přísahu vykonali. Asi 50.000 duchovních odepřelo přísahu; ti byli vypovídáni, žalářováni a někteří i usmrceni. Tak nastal rozkol církve ve Francii: bylo dvoji duchovenstvo, „přísežné“ (constitutionales „konstituční“) a „nepřísežné“. Věřící lid ovšem se přidržoval kněží nepřísávaných. První biskupy konstituční posvětit se odvážil Talleyrand za přísluhy Mirandota a Gobelů. - Král Ludvík XVI. vida, jak bezohledně si počíná národní shromáždění, chtěl se svou rodinou uprchnouti do ciziny, avšak na cestě byl zadržen a dopraven zpět do Paříže.

Národní shromáždění ústavodárné proměnilo se pak v *národní shromáždění zákonodárné* (1791-1792), které vedeno jsouc jakobíny Robespierrem, Maratem a Dantonem, pokračovalo na cestě započaté. Národní shromáždění sesadilo krále a uvěznilo jej i jeho rodinu. Pak se obrátilo zvlášť proti kněžím, kteří odpírali přísahu na nové zákony. Ti kněží byli uvrženi do žalářů, usmrcováni nebo ze země vypuzováni. Na příklad: V měsíci září r. 1792 bylo asi 300 duchovních, mezi nimiž byli 3 biskupové, v žaláři usmr-

ceno. Tak se stalo i v Lyoně, v Remeši a jinde. Kněžím na svobodě jsoucím bylo zapovězeno nositi kněžský šat. Také bylo zavedeno civilní manželství; manželských rozluk bylo za 2 léta v Paříži asi 2000. Nevěstkám byl ustanoven plat z veřejných důchodů.

Národní konvent (1792-1795) proměnil království francouzské v republiku, povolal krále Ludvíka XVI. pode jménem občana Ludvíka Capeta před soud a odsoudil ho na smrt. Také královna Marie Antoinetta, dcera císařovny Marie Terezie, zemřela na popravišti. Syn jejich byl dán jakobínskému obuvníku Šimonovi do stravování; ten sirotka utrápil. Nastala hrůzovláda. Všude byly zřizovány soudy revoluční a výbory pro veřejné blaho, aby Francii guillottinami čistily ode všech živlů aristokratických. Tisíce nevinně obžalovaných zemřelo na popravišti.

Po té konvent si umínil úplně vyhladiti náboženství křesťanské. Bohoslužba křesťanská byla zapovězena, chrámy zpuštěny a zavřeny, posvátné knihy, kříže, růžence spáleny. Od kněží přísežných bylo žádáno, aby se víry zřekli a prohlásili, že dosud lid klamali. Někteří přísežní vedeni jsouce přísežným biskupem Gobelem, vskutku tak učinili. Letopočet křesťanský byl nahrazen kalendářem republikánským, jenž měl počátek dne 21. září 1792 a v němž měsíce byly rozděleny v dekády, a kdež jména přírodopisná zaujímal místo svatých. Zmizely neděle a svátky, jenom každý desátý den byl dnem odpočinku. Republika zavedla kult roz-

umu. Prohlásila za jediného boha ve Francii „bohyni rozumu“, kterou představovala zpustlá zpěvačka. Tuto nevěstku vezli městem do chrámu, postavili ji na oltář, položili ji kříž pod nohy, pálili k její počtě kadidlo, zpívali hymnu svobody. Takto se měl lidský rozum oslavovati každého desátého dne, vždy v jiném chrámu, za zpěvu a pitky, za tance a necudností.

Také mimo Paříž prováděny byly nové zákony násilím. Počítá se kolem 44.000 guillotin (stinadel). Všude byli popravováni jakožto odpůrcové novot kněží, katolíci a přívrženci království. V městě Vendée bylo 500 dětí usmrceno, protože jejich otcové zůstali věrni Bohu a králi. Posléze poznali někteří údové konventu, že úplně nevěrou by připravili zkázu sobě a celé zemi. Robespierre dal 8. července 1794 v konventu dekretovati, že jest „nejvyšší bytost (être suprême)“ a že duše lidská je nesmrtelná. V témž měsíci byl Robespierre popraven a jeho smrtí se skončila hrůzovláda.

Od r. 1795 do r. 1799 mělo pětičlenné *direktorium* moc výkonnou. Církev nabyla poněkud svobody. Kostely byly opět otevřeny, bohoslužba mohla se v nich zase konati. Ale od kněží bylo žádáno, aby přísahali „nenávisť ke království“. Sekta theofilantropů, jež šířila náboženství přirozené a uznávala víru v Boha a v nesmrtelnost duše, byla od jednoho z direktorů, jménem Reveillère le Paux, podporována, a byly jí odevzdány některé kostely. Ale zanikla záhy.

Vítězná vojska francouzská zaplavila Itálii; stalo se, že v bouřích v Římě vznik-

lých byl zabit jeden z francouzských vojevůdců, Duphot. Francouzové chtějící jeho smrt pomstít, obsadili pod vůdcem Berthierem Řím, odňali papeži jeho zemi a proměnili ji v republiku, Francii poddanou. Staříčský papež Pius VI. nechtěl ji uznati a práv na své území se vzdáti. Proto byl dne 26. února 1798 za noci jat a odvezen do Valencie, kdež dne 29. srpna 1799 jako zajatec zemřel. Nepřátelé jásali, že se přiblížil konec Církve. Ale nestalo se dle jejich přání. Císař František II., jemuž přispěli i nekatolíci, Angličané, Rusové a Turci, poskytl ochrany kardinálům v Benátkách, tak že mohli vjíti v konklave a voliti nového papeže. Zvolen byl Pius VII., jenž se vrátil do Říma.

V tu dobu vrátil se generál Napoleon Bonaparte z Egypta a byl r. 1789 jmenován *konsulem* ve Francii. Napoleon si přál smířiti Francii s papežem; i smluvil r. 1801 s papežem Piem VII. konkordát, aby byl obnoven v zemi církevní řád. Země byla rozdělena na 60 biskupství, kněžím byla ustanovena kongrua, t. j. přiměřená výživa ze státních důchodů. Ale Napoleon přidal o své újmě ke konkordátu 77 článků tak zvaných „organických“, v nichž tak zvané gallikánské svobody byly obnoveny a mnohé ustanovení konkordátu bylo opět rušeno. Jimi zavedeno bylo opět „*placetum regium*“, zakázáno bylo zřizovati nové řeholní domy, duchovním bylo zakázáno získati nemovitý majetek, žehnati sňatkům, které nebyly dříve civilně uzavřeny a j. Papež hleděl Napoleona získati laskavostí, proto

přijel do Paříže. Napoleon byl r. 1804 prohlášen za *císaře* francouzského a v přítomnosti papežově korunován. Ale změny císařských ustanovení o věcech církevních papež nedosáhl.

Nový císař činil mnohá bezpráví Církvi, ustanovoval biskupy, kterých papež potvrditi nemohl. Když papež hájil svobody Církve a svých práv, odňal mu Napoleon církevní stát a dal papeže dopravit jako zajatce nejprv do Savony (vzálivu Janovském), později do Fontanebleau (jižně od Paříže). V tutéž dobu dal Napoleon od soudů pařížských civilních i církevních prohlásiti neplatnost prvního svého manželství s Josefinou de Beauharnai (pod záminkou, že prý při uzavření sňatku nebylo ani příslušného faráře ani svědků ani svolení) a vešel v nový sňatek s Marií Ludvíkou, dcerou císaře Františka.

Napoleon byv roku 1813 u Lipska od spojených mocností (Rakouska, Pruska a Ruska) přemožen, dal papeži svobodu. Papež Pius VII. vrátil se do Říma. Napoleon byl s trůnu svržen a uvězněn na ostrově Elbě. Odtud vyčkav příhodné chvíle, opět se vrátil do Francie, vládl 100 dní, ale byv opět přemožen, byl odvezen na ostrov sv. Heleny. Tam zemřel roku 1821. Kongresem Vídeňským (1814 až 1815) byl církevní stát papeži vrácen (vyjma Avignon). Císařství římské zaniklo r. 1806 a nebylo už obnoveno.

KATEŘINA JARRIGE narodila se 4. října roku 1754 ve vesničce Doumis v horách Auvergneských z chudých rodičů. Byla živá a veselá letory, oblíbila si tanec, přitom však se pilně varovala

hříchu. Kdysi šla se svou přítelkyní do jiné vesnice na taneční zábavu, odvážila se na loďce přebřísti řeku, avšak dravý proud převrhl loďku a obě dívky spadly do vody. Stěží je převozník vysvobodil. Tehdy si umínila, že dá výhost radovánkám. Vstoupila do třetího řádu sv. Dominika. Učila se krajčářkou; přitom začala ošetřovati nemocné a vyprošovala pro ně almužnu. Už tehdy bylo o ní známo, že žije jen pro trpící a dali jí jméno „Catinon“ (t. j. Kačenka) a „Menette“ (t. j. jeptiška).

V tu dobu, bylo to roku 1789, vypukla francouzská revoluce. Kněží, kteří nepřisahali na nový řád, byli pronásledováni a žalařováni. Kateřina majíc jejich důvěru umínila si, že se bude ujímati pronásledovaných kněží. Činila tak bezmála po deset let. Nikdo neuměl naléztí lepšího útulku pro kněze a pro konání bohoslužeb, jak ona, nikdo neuměl lépe mlčeti. Nosila potravu ukrytým kněžím, přenášela bohoslužebná roucha s místa na místo. Jak opatrná byla! Aby ušla slídivému zraku špehounů, nosila republikánskou trojbarevnou kokardu, zpívala Marseillaisu nebo „Ça ira“, takže četníci se domnívali, že mají před sebou zuřivou občanku republikánsky vychovanou. Kdysi ji dopadli v horách a tázali se: „Kdes byla?“ - Odpověděla, ukazujíc palcem přes rameno: „Tam.“ - „A kam jdeš?“ - Odpověděla, ukazujíc prstem před sebe: „Tam.“ Byvši předvedena před soudce revolučního národního komitétu, buď mlčela nebo se znamenala křížem. I prohlásili ji pro duševní slabost za nepřičetnou. Kdysi ji četníci zahlédli, ona něco nesla. „Co to neseme,

Kačenko, v té nůši, he?“ - Odpověděla smějíc se: „Kalich.“ - „Co, co? Kalich? Ukaž!“ - „Tak se podívejte, nevěříte-li.“ Rozevřela nůši. Hle, nůše byla plna suchého listí. Četníci láli a spílali jí, ale odcházela plesajíc, neboť v suchém listí vskutku byl ukrytý kalich.

Revoluce ustávala, živitelé rodin namnoze padli pod guillotinou, nebo byli v žaláři, nebo se skrývali. V zemi nastal hlad, nebylo obchodu, ani řemesla, ani práce na poli. Kateřina chodila dům od domu, vyprošovala almužnu, roznášela jídlo a léky, šatstvo a peníze do vězení do skrýší, do domů, kde byla bída. Byla za to několikrát bičována. Nikdo v městě jejího pobytu, v Mauriaku (v diecési Saint-Flour), tolik nevytrpěl, jako Kateřina, nikdo tolik dobrého nevykonal jak ona. Byla na pohled nevzhledná osůbka, žebračka, od úřadů za nepřičetnou prohlášená, teřč vtipu a posměchu, ale pod chatrným šatem skrývalo se srdce dobročinné křesťanky. Revoluce slibovala ráj, ale přinesla hrůzu, bídu, zoufalství, peklo - Kateřina, kam přišla, tam přinesla pomoc, hmotnou i duchovní. Přiváděla zbloudilce opět k Bohu. Říkávala: „Neustanu, dokud nepřivedu tolik hříšníků ke zpovědi, kolik jsem dříve vytančila kol.“ Byla vlídná, stálý přívětivý úsměv na rtech, trpělivá; měla jen jedinou vášeň: lásku ke všemu, co je dobré, svaté, božské.

Po revoluci Kateřina pečovala o kostelní prádlo a potřeby; zůstala matkou chudých a nemocných. Dosáhnuvši 82 let, onemocněla. Celé město mělo s ní úcastenství. Přijala svátosti. Řekla: „Zítřa

o desíti hodinách budu zápasiti se smrtí.“ Druhého dne modlily se sestry třetího řádu modlitby za umírající. Hodiny byly. „Kolik je hodin?“ tázala se Kateřina. - „Deset.“ - „Už? To je můj čas. Už jdu.“ Za krátko vydechla svou čistou duši. To bylo 4. července 1836. Její smrt vyvolala velký rozruch v celém okolí. Její pohřeb byl slavný. Památka 4. července.

91. NOVÉ ŘÁDY. SVATÍ TĚCHTO ŘÁDŮ

1. *Bratři křesťanských škol* (Školští bratři), řeholní kongregace založená od remešského kanovníka sv. Jana Křtitele de la Salle († 1719); byla potvrzena r. 1724 od papeže Benedikta XIII. Ve francouzské revoluci byla úplně potlačena; r. 1808 dovolil Napoleon, aby se školští bratři vrátili. Tehdy řekl Napoleon: „Nemohu pochopiti fanatismu, jehož jsou mnozí proti bratřím plni; je to jen předsudek; všude žádá se ode mne, aby se vrátili; toto obecné volání dokazuje nejlépe jejich prospěšnost.“ Školští bratři mají ústavy ve Vídni, sirotčinec „Norbertinum“ v Pressbaumu u Vídne, učitelský ústav v Tisisu (u Feldkirchenu), v Praze-Bubenči, a noviciát v klášteře Marienheimu ve Strebersdorfě (u Vídne).

2. *Redemptoristé* či Liguriáni či kongregace nejsvětějšího Vykupitele byla založena od sv. Alfonsa z Liguori, biskupa u sv. Háty (v Neapolsku, † 1787), za účelem misí. Byli sv. Klementem Hofbauerem († 1820) uvedeni do Vídne. Poz-

ději se usadili v Praze na Karlově (roku 1856), u sv. Kajetána na Malé Straně, na Svaté Hoře u Příbramě (roku 1860), v Koclěrově u Litomyšle (roku 1855), v Králíkách (roku 1863), ve Filippsdorfu (roku 1885), v Českých Budějovicích (roku 1885), v Července u Litovle (r. 1860), v Brně (roku 1905) a j.

3. *Passionisté* k úctě Utrpení Páně a na konání misí byli roku 1737 zřízeni sv. Pavlem od Kříže († 1775), knězem diecése Alexandrijské (v Piemontsku) a od papeže Benedikta XIV. roku 1741 potvrzeni. Působili a působí jako misionáři v Bulharsku, Rumunsku, v Belgii, Anglii a v Australii.

4. Kongregace „*Baptistinek*“ byla založena od Johanny Baptisty Solimani, abatyše v Janově, jež zemřela 8. dubna 1758.

Sv. JAN KŘTITEL DE LA SALLE narodil se dne 30. dubna 1651 v Remeši. Jeho otec Ludvik byl přísedícím zemského soudu, matka byla z rodu šlechticů „de Brouillet“. Rodičové ti vychovávali své děti v bázni Boží; jedna dcera vstoupila do kláštera, jeden syn byl členem řeholní kanonie v Sentisu, druhý kanovníkem v Remeši. Jan nemíval potěšení v dětských zábavách; nejraději přísluhoval knězi u oltáře. Ve studiích se skvěl pilností a zbožností. Za své povolání si vyvolil stav duchovní a byl dle tehdejšího neblahého zvyku ustanoven kanovníkem v Remeši, ač mu bylo teprve 15 let. Bohosloví studoval v Paříži; byl spolužákem Fenelona, pozdějšího spisovatele a arcibiskupa cambrayského. Otec a matka

zemřeli, proto se vrátil roku 1672 do Remeše, aby se postaral o mladší své bratry.

Tehdy se seznámil s kanovníkem Mikulášem Rollandem, jenž v Remeši byl založil družinu školských sester, jež vyučovaly dívčí mládež. Rolland prosil Jana, aby se družiny ujal a aby ji po jeho smrti vedl. Jan slíbil tak učiniti a byv r. 1678 vysvěcen na kněze, umínil si, že zasvětil celý svůj život výchově mládeže. Rolland zemřel a Jan se uvázal ve správu družiny.

V té době zřídila jistá bohabojná vdova, jménem Mailleferová v Darnetalu u Rouenu, dívčí školu s bezplatným vyučováním. Horlivý měšťan Adrian Niel chtěl podobnou školu i pro hochy založiti a odebral se do Remeše hledat příznivce pro takovou školu. Tak se seznámili Jan a Niel; zřídili v Remeši ve farnosti sv. Mořice první chlapeckou školu náboženskou. Niel a jiný mladík vyučovali. Niel byl sice podnikavý, ale nestálý, mnoho cestoval, zřizoval nové a nové školy, ale nedovedl je v klidu řídit. Jan, jenž mezitím byl na vysokých školách povýšen na doktora, přijal učitele Remešských škol k sobě na byt. Ale protože jeho vlastní dům stál v živé ulici, nehodil se pro školu. Proto najal Jan svým učitelům jiný byt, předepsal jim denní pořádek a na jejich prosbu stal se jejich zpovědníkem.

Jan de la Salle se vzdal svého výnosného obročí kanovníckého, ba zřekl se i svého dědictví po rodičích; rozdal svoje jmění, asi 50.000 franků, chudým a žil pak z almužny. Marně přemlouvali ho přátelé, i sám arcibiskup, toho aby nečinil. La Salle odpověděl: „Kterak mohu

chváliti chudobu, když sám nebudu chudý?“ Takto hodlal základem svých škol učiniti evangelickou chudobu a pokoru. Hana brzo umkla. Jan si získal srdce mnohých a záhy se k němu přidalo několik ušlechtilých jinochů, aby pod jeho vedením vyučovali a vychováli mládež. La Salle konal s nimi duchovní cvičení, předepsal jim společný šat, dle způsobu francouzských světských kněží, dal jim název „bratří křesťanských škol“ a uložil jim, aby skládali prosté sliby poslušnosti a vytrvalosti pouze na tři roky. Rok založení družiny je 1684. La Salle sám řídil školu a žil sebezapíravě; nosil žíněné roucho, bičoval se a jedl se žáky, cokoliv bylo předloženo. Kdysi jedl misu pelyňku omylem mu podanou beze slova.

Jan de la Salle složil úřad představitele své družiny a žádal bratří, aby si zvolili jiného generálního superiora. Byl zvolen Jindřich l' Heureux. Jan byl ho poslušen a konal domácí práce, umýval nádoby, zametal schody. A když církevní vrchnost mu nařídila, aby opět převzal správu družiny, ježto by se neslušelo, aby jako kněz byl podřízen neknězi, Jan poslechl; vyučoval pak l' Heureuxa latině a připravoval ho na kněžství. Školy prosperovaly, a Jan přijav více mladíků k učitelství schopných, zřídil zvláštní seminář pro venkovské učitele. To byl první ústav toho druhu. Jan de la Salle stal se takto tvůrcem samostatných ústavů učitelských.

V Paříži u sv. Sulpice již farář Jan Jakub Oliver založil školy se školním platem; ale školy neprosplávaly. Roku 1688

nabídl nový farář u sv. Sulpice Janovi, aby spravoval jeho školu. La Salle přijal nabídku, odstěhoval se se dvěma bratřími do Paříže, rozdělil žactvo na tři třídy dle schopnosti a předepsal jim školní řád. Ústav prospíval a Jan založil roku 1690 druhou školu bratrskou v Paříži. Světští učitelé v Paříži byli pobouřeni, obávající se, že budou školskými bratry o výdělek připraveni. I vedrali se násilně do přibytku bratří a vyloupili jej. Také podali na ně žalobu u soudu. Ale pře skončila pro bratry příznivě. - Kdysi se vracel Jan z Remeše do Paříže pěšky. V rozmoklých cestách mu odpadly podešve; i koupil si těžké selské boty s trojimi tlustými podešvemi a s 50 hrubými cvoky. Boty byly 5 liber těžké a působily mu útrapy. - Roku 1690 se Jan roznemohl; chystal se na smrt; ale opět se uzdravil.

V témž čase někteří bratři vystoupili z družiny a celé dílo La Sallovo se octlo v úpadku. Jen bratři Vuyart a Drolin vytrvali u Jana, najali u městečka Vaugirardu (nyní je předměstím pařížským) chudičský dům a zřídili v něm noviciát ku vzdělání mladých bratří, útulek pro bratry nemocné a útulek, kde by konali duchovní cvičení. Útulek ten byl velmi chatrný. Budova byla na spadnutí, neměla kamen, ani řádných oken. Bratři spávali na slámě, nemohli si vařiti pokrmů, žili z almužen okolních klášterů. Lid pojmenoval jejich dům „malým klášterem trappistů“. Bratři se zavázali dne 6. června 1694 ústně i písemně, že budou zakládati a spravovati bezplatné školy křesťanské, i kdyby měli při tom žebrati

a o suchém chlebu žiti. Jan je zavázal slibem, že po jeho smrti nikdy nezvolí kněze svého za vrchního představeného.

La Salle najal blízko Paříže dům za 600 livrů ročně a tam přeložil noviciát ze Vaugirardu. Také zřídil v Paříži novou školu bratrskou. Světští učitelé podali proti němu novou žalobu. Ale úřady rozhodly opět ve prospěch bratří a La Salle byl s mnoha stran žádán, aby tam školu založil. La Salle sepsal výtečná pravidla pro ředitele bratrských škol a rozeslal je všem svým ústavům. Spisy měly názvy: „Obecná pravidla.“ - „Návod k řízení školy.“ - „Správa křesťanské školy.“ Tato kniha pojednává ve třech oddílech o rozdělení učiva, o methodě vyučovací, o pořádku ve škole, o odměnách a trestech, o učitelích a dozorcích škol. La Salle budoval školství na podkladu náboženském. Dle jeho návodu jeden ze žáků po každé půlhodině volával: „Pomněme, že jsme u svatě přítomnosti Boží.“ Učení se na minutu přerušilo, aby žáci častěji na Boha pamatovali.

La Salle zavrhl krutou kázeň, která v tehdejších dobách vládla. Napsal jistěmu školnímu bratru: „Zapřisahám vás pro lásku Boží, nebijte rukou! Bitím nepřitáhnete člověka k Bohu a ke ctnosti.“ A tak zmizel tělesný trest z bratrských škol. La Salle napsal: „Nestačí, aby učitel žádal od žáků, aby mlčeli, nemlčí-li sám; svým mlčením zjedná učitel ve škole lepší pořádek, než jiným způsobem.“ - Učitel vyvolí si z nadanějších žáků pomocníky či repetitory; ti opakuji učivo se slabšími žáky. - La Salle zakázal brat-

řím učit se jazyku latinskému; nařídil, aby, kdo latinu zná, choval se, jakoby jí neznal; La Salle nic nedbal, že odpůrci spílali bratřím „frères ignorantins“, bratři nevědomců, neboť chtěl, aby bratři se věnovali výhradně vyučování prvopočátečného. - O docházce do škol napsal: „Jestliže škola omrzuje děti, příčina je v tom, že učitel má buď málo zkušenosti nebo málo horlivosti.“

Školy La Sallovy prospívaly. Bl. Jan Vianney pravil asi takto: „Kdybych nebyl knězem, přál bych si býti bratrem křesťanských škol.“ Dr. Strack napsal r. 1856: „Pouhý smysl pro spravedlnost žádá, abychom uznali úspěchy bratří křesťanských škol. Chtěje dosáhnouti schválení církevního pro svou družinu, vypravil r. 1702 dva bratry do Říma. Uslyšev, že r. 1597 Josef Kalasancký otevřel v Římě školu pro chudé hochy, vyzval jednoho ze svých bratří, jménem Robina: „Prosím Vás, vypejte se na řád otců pobožných škol, jaká mají pravidla, mají-li řádového generála; jsou-li všichni kněžími, a přijímají-li plat. Vypátrejte a oznamte mi to!“

Kdysi nakládali dva představení s novici nad dovolenou míru přísně. Jeden z noviců podal na ně žalobu. Toho se chopili nepřátelé družiny, světští učitelé a jansenisté a podali stížnost k arcibiskupu pařížskému. Arcibiskup de Noailles, jansenisticky smýšlející, rozhodl, aby družině byl dán jiný představený; Jan prý je příliš přísný. La Salle poslechl, ale bratři prohlásili, že raději z družiny vystoupí, než by se vzdali svého milovaného

představeného. La Salle odebral se k arcibiskupovi vyžádat pro bratry odpuštění. Arcibiskup chtěl právě odcestovat; chladně vyslechl La Salla, jenž kleče svou žádost přednášel, nevybídl ho, aby vstal a ani mu neodpověděl, vsedl do vozu a odjel. La Salle mlčky snesl pokoření. Světští učitelé podali po třetí stížnost proti bratřím, že sice vyučují podle svých pravidel bezplatně, ale že přijímají do svých škol žáky bez rozdílu, nezkoumajíce, jsou-li chudobní či-li nic. Tentokráte skončila rozepře odsouzením bratří. La Sallovi bylo zakázáno, aby nepřijímal žáků, kteří se nemohou vykázati vysvědčením chudoby; kromě toho byl odsouzen zaplatiti za každého bratra 50 franků pokuty. Luza od světských učitelů pošťvaná vydrancovala dům bratří a proto La Sallovi nezbývalo, než odejiti z Paříže.

La Salle odebral se do městečka Darnetalu u Rouenu, kde kdysi vdova Mailleferová byla založila bezplatnou školu pro dívky. Tam založil novou bratrskou školu a také v Rouenu převzal správu městských škol. Družina školských bratří docházela po celé Francii všeobecně obliby. La Salle založil v Paříži také nedělní školu průmyslovou pro řemeslnické učně; dal řeholní bratry vycvičiti v měřictví, stavitelství, v kreslení a účetnictví; ti pak vyučovali učně v neděli od 12 hodin do 3 hodin. Škola tato řevnivostí světských učitelů zanikla sice už roku 1705, ale La Sallovi nedá se upřiti zásluha, že založil první průmyslovou školu. V téže době zařídil protestant Francke († 1727) v Halle (v Německu) reální vyučování

a průmyslovou školu; o něm se děje zmínka v dějepisných knihách; o La Sallovi se namnoze mlčí.

Ještě jedna zkouška dolehla trapně na La Salla. Jistý mladý, dvaadvacetiletý abbé, jménem Klement, poznav školy jeho, umínil si založiti ústav pro venkovské učitele. Žádal La Salla, aby mu byl nápomocen. La Salle zprvu odpíral, ale posléze slíbil Klementovi svou podporu. Klement koupil za 15000 franků v Paříži dům a prostřednictvím jistého Rogiera přemluvil La Salla, aby se obnosem 2500 franků účastnil koupě. La Salle svolil. Ale brzy po té byl u soudu žalován, že prý svedl nezletilého Klementa k nevýhodné koupi onoho domu. La Salle se hájil, ale byl odsouzen a měl býti zatknut; dům byl zabaven. La Salle ušel svým nepřátelům a odebral se do Provence. Cestou zažil u svých bratří nejen radosti ale i žalosti. V městě Mende odepřeli mu bratří poslušnost a vyhnali ho z domu. V Grenoblu oddal se La Salle rozjímavému životu, ale jistá bohabojná dívka, pastýřka, jménem Luisa, ho přesvědčila, že se má vrátit ke svému povolání a pokračovat v započaté práci.

Bratři pařížští napsali Janu La Sallovi podivný list: „Velice milovaný pane a otče! My první bratři křesťanských škol prosíme vás pokorně a rozkazujeme vám jménem družiny, již jste se zavázal poslušností, abyste se ihned ujal vrchní správy družiny.“ La Salle obdržev list, nevěděl, má-li bratry chváliti nebo kárati. Ihned se odebral do Paříže a ujal se vrchní správy družiny. Přeložil noviciát do St.

Yonu. Poté složil úřad vrchního představeného. I zvolen byl jednomyslně Barthelemy, kněz, za vrchního představeného. Od té doby pokládal se La Salle za prostého bratra, sedával v jídelně pokorně na posledním místě. Stůjtez zde drobné příhody z jeho života. Na cestě z Grenoblu do Paříže jel na koni, jež mu zemdlenému poskytla jistá osoba. Jan se modlil a kůň vešel do otevřené zahrady. Majitel vyšel a vytal Janovi políček. La Salle padl před ním na kolena a prosil za odpuštění. Majitel udiven vykoktal slovo omluvy a odešel. - Kdysi ho pošukbávali dva tuláci za plášť. „Závidíte-li mi tento plášť? Vezměte si jej.“ Vzali, ale vidouce, že je chatrný, vrátili jej. - Kdysi byl Jan volán do bastilly k uvězněnému knězi. Kněz měl rozedranou kleriku, pokrytou hmyzem. Jan řekl po zpovědi: „Vezmu si něco na památku. Vyměňme si kleriky!“ Stalo se. - Jan neobyčejně zbožně sloužil Mši svatou. Cizí kněží se na něho ptali: „Kdo je ten kněz, jehož obličej září, jako by na Boha už patřil?“ Když Rogier, spoluvinník lehkomyšlného Klementa umíral, odkázal La Sallovi v závěti své a sice „z důvodu svědomí“ rentu 250 livrů. Tak dostalo se La Sallovi tehdy nespravedlivě odsouzenému zadostiučnění. Obnos odkázaný přišel družině vhod: koupili dům v St. Yonu, v němž dosud v nájmu přebývali.

La Salla soužila bolestná dna; stěží slýchal zpověď bratří. Žil sebezapíravě, nosil žíněnou košili a pás ostrými bodci. Připraviv se na křesťanskou smrt, zemřel na Velký Pátek dne 7. dubna 1719. La

Salle získal si o školství nehynoucí zásluhu; je tvůrcem obecné školy; bylť první, jenž učinil národní jazyk základem vyučování místo staré latiny, jenž zřizoval školy pro nejširší vrstvy lidu; bylť první, jenž založil ústav ku vzdělání učitelův a jenž zjednal cti stavu učitelskému na obecných školách. Také zvelebil školní docházku a připamatoval tisícům chudých rodičů mravní povinnost, aby děti posílali do křesťanských škol.

Že vyučování se má dít na podkladu náboženském, naznal státník Guizot, protestant, an dí (v *Denkwürdigkeiten*): „Aby vyučování bylo opravdu dobré a užitečné, musí býti od základu náboženské. Tím nerozumím jen, aby náboženství mělo v něm určité místo, a aby bylo šetřeno ve škole náboženských cvičení. Za takových malicherných podmínek nebyl dosud žádný národ nábožensky vychován. Výchova lidu se musí dít v náboženském ovzduší... náboženství není studium, cvičení, kterému se stanoví určitý způsob, určitá hodina; náboženství je víra, je zákon, jenž musí býti pocíťován všude a všude.“ Svátek jeho se slaví 15. května.

Sv. ALFONS MARIA LIGUORI narodil se dne 27. září 1696 v městysi Marianelli v Neapolsku ze šlechtických rodičů Josefa a Anny, rozené Cavalieri. Kněz řádu jezuitského, František a Hieronymo předpovědělo malému Alfonsu, že se stane biskupem, a že vykoná veliké dílo k slávě Boží. Matka Anna vychovávala své děti v bázni Boží. Alfons prospíval pilností v učení a ve zbožnosti. Byl vychováván v ústavu šlechtických jinochů, jež řídili

Otcové kongregace oratoriánů. Dokončiv studia právnická, stal se doktorem práv, ač mu bylo teprve 17 let. Také se učil básnictví, stavitelství a hudbě a cvičil se v rytířských obyčejích; uměl šermovati, koňmo jezdit, zápoliti jako jiní urození jinochové. Pro uhlazené způsoby a skromnost byl všude rád viděn.

Alfons si zvolil dle vůle otce dráhu právnickou. Vynikal nejen důkladnou znalostí zákonů a rozsáhlými vědomostmi z jiných oborů, ale i obratností a výmluvností. Přitom zdobila jej neličená zbožnost. Každého dne býval přítomen Mši svaté, týdně přijímal svaté svátosti. Klanival se svátosti oltářní při pobožnostech k její počtě ustanovených; choval něžnou lásku k Panně Marii, již nazýval „milou svou matkou“. Odchází ze zbydlí a přichází, a kdykoliv uslyšel bít hodiny, vždy šeptal oblíbenou svou modlitbu „Zdrávas Maria“. Byl horlivým členem Mariánské družiny. Panictví své zachovával neporušené. Jeho sluha, pohanský černocho, vida bezúhonný život svého pána řekl: „Náboženství, jež má tak dokonalé následovníky, je pravdivé“ - a dal se pokřtiti.

Otec s radostí a s chloubou pohlížel na nadějného syna a mínil mu vyhlédnouti bohatou nevěstu ze šlechtického rodu. Ale Alfons v této příčině dávno byl rozhodnut; pohrdl skvělým sňatkem a odhodlal zřít se světa a sloužiti Bohu ve stavu kněžském. Jednou, roku 1723 Alfons konal svůj úřad jako obhájece usoudu. Hájil pravdy a práva poctivě, mluvil úchvatně a nikdo nepochyboval, že věc,

které hájí, zvítězí. Tu se však dopustil ve své řeči omylu, nepatrného omylu, a odpůrce jeho zpozorovav omyl, použil ho a potřel Alfonsovy důvody, byť důmyslně sestavené, tak obratně, že rozepře skončila v neprospěch Alfonsův. Srdce Alfonsovo naplnilo se hořkostí. „O světe lstivý, teď jsem tě poznal!“ řekl. Uzavřel se po tři dny ve svém příbytku. Úřad jeho, plný neklidu a zápasů, znechutil se mu. Alfons se modlil a postil přemýšleje o změně své životní dráhy. Rozhodl se, že vstoupí do družiny oratoriánů a již zašel do chrámu Panny Marie a položil svůj kord na oltář chtěje naznačiti, že se zasvěcuje její službě. Otec svolil; žádal však, aby Alfons se stal knězem světským, nikoliv řeholním.

Alfons tedy jal se studovati bohosloví. Nedbal posměchu, jímž ho lidé stíhali, že jako bývalý právník se oblékl v roucho duchovní, že se pominul rozumem atd. Roku 1725 byl Alfons posvěcen na podjáhenství. V Neapoli byla tehdy družina kněží, kteří v jednotlivých farnostech konali misie. Také Alfons svolával na veřejných prostranstvích městských lid, a výmluvně konal kázání a křesťanská cvičení. Roku následujícího Alfons, jsa jáhnem, kázal s dovolením arcibiskupa v chrámě u sv. Jana Evangelisty. Mluvil o lásce, kterou Kristus Pán jeví, přebýváje mezi lidem ve Svátosti oltářní a o nevděku, jímž mnozí Spasiteli splácí. Rád míval katechetická kázání pro děti i dospělé, vykládal katechismus a poučoval své posluchače o povinnostech, které mají k Bohu, k bližním a k sobě samým. Ří-

kával, že vyučovati lid dle nauky katechismu je prospěšnější, než konati kázání dle řečnických pravidel sestavená.

Byv vysvěcen na kněze, osvědčoval na kazatelně, ve zpovědnici i při soukromém vyučování velikou horlivost, dobrotu, starostlivost o spásu duší, poučoval a povzbuzoval nevědomé a bloudící, napomínal a varoval lidi smyslnosti oddané. Všiml si i pověstných neapolských lazzaronů, povalečů, kteří bez určitého zaměstnání se potulovali městem, z almužen žili a přespávající v předsíních kostelů a v loubích paláců, mravně chátrali. Alfons nakládal s nimi laskavě, připravoval je k svatým svátostem a napomínal je důtklivě, aby si hleděli pracovitosti a ctnostného života; kdož z nich byli nemocní, ty ošetřoval, těšil a podporoval. Alfons měl touhu jíti jako misionář k zámořským pohanům. Zpovědník však mu radil, aby zůstal ve vlasti a o duchovní blahodomáčího obyvatelstva pečoval. I jal se Alfons konati misie v okolí neapolském, zašel do odlehlých úžlabin sorrentských, do Apulie, a kamkoliv byl volán.

Práci vysílen odebral se Alfons do osamělé poustevny na hoře blíže města Skaly, aby si odpočinul. Jeho zdraví bylo chatrné. Již než byl vysvěcen na kněze ležel po tři měsíce sklíčen nemocí, o níž lékařové usoudili, že je smrtelná. V poustevně přemýšlel a s několika druhy rokoval, nebylo-li záhodno, aby zřídil novou družinu kněží, kteří by misiemi ujímali se zanedbaného obyvatelstva venkovského. Jedni ten úmysl schvalovali, druhí jej zavrhovali. Alfons, když se vrátil do Nea-

pole, radil se o věci se svědomitými kněžími. Otec uslyšev o tom záměru, odporoval Alfonsovi a jen stěžil se dal pohnouti ke svolení, aby syn se stal řeholníkem.

Alfons se odebral r. 1732 s několika druhy do města Skaly. Tam zřídil dům pro svou misionářskou družinu, do níž se přihlásilo 10 kněží a tři bratři, nekneží. Horlivost některých však ochabla. Odešli. Zbyli pouze dva. Alfons nepozbyl myslí; brzy žádalo několik horlivých kněží o přijetí do družiny. I zřídil druhý dům pro ně, a sice v Cionani u Salerna. Alfons dal družině jméno: „Kongregace nejsvětějšího Vykupitele“ a sepsal řeholní pravidla. Byl zvolen generálním představeným kongregace. Členové se nazývali redemptoristé (Redemptor - Vykupitel) nebo Liguriáni a jali se ihned konati misie pro zanedbané obyvatelstvo městské i venkovské. Alfons byl bdělým rádcem a pečoval jako starostlivý otec o všechny řeholní domy, jichž počet neustále rostl. Prošel celou Itálii křížem a křížem a neochaboval v misionářské činnosti. Na příklad v Gagnanu naslouchalo několik lupičů jeho kázání; ti složili pak zbraně na oltář osvědčující tím, že se zřikají nepoctivého života.

Roku 1762 dostal Alfons zprávu z Říma, že papež Klement XIII. ustanovil ho biskupem ve sv. Agatě v Neapolsku. Zpráva ho ohromila; ihned namítal, že pro pokročilé stáří nemůže tuto hodnost vzít na sebe; ale již deset dní poté došel druhý rozkaz papežův, aby se nezpěchoval a hodnost biskupskou přijal. Z poslušnosti se dal Alfons vysvětit na biskupa. Kongre-

gace se usnesla, že nebude voliti nového vrchního představeného, nýbrž, že Alfons i jako biskup má tento úřad zastávat. Tak se i stalo. Alfons dosedl na biskupskou stolicí dne 14. června 1762.

Alfons procestoval svou diecesi každé dva roky, aby seznal všechny duchovní potřeby. Na svých visitačních cestách poznal všude křesťanská cvičení nejen pro děti, ale i pro dospělé. Používal k tomu katechismu, jež sám byl složil. O řádné vzdělání duchovenského dorostu velmi pečoval; navštěvoval pilně seminář duchovních a nařídil, aby mladí bohoslovci před ním a před pozvanými posluchači cvičili se v díle kazatelském a katechetickém. Říkával, že učí-li kněz nevědomé pravdám náboženským, koná dílo prospěšnější, než kdyby o samotě vědami se zanášel. Duchovní správcové měli nařízeno, aby každou neděli vykládali lidu katechismus, aby nesezdávali snoubenců, kteří by v nauce křesťanské nebyli dostatečně poučení a aby odpírali svátostné rozhřešení rodičům, kteří by své děti na křesťanské cvičení neposílali.

Na biskupském stolci vedl si Alfons prostě jako chudý řeholník. Přebýval ve dvou nejmenších světnicích biskupského paláce, a měl tři služebníky, jednoho jako tajemníka a hospodáře, druhého pro domácí práce, třetího jako kuchaře. Kdysi obdržel od svého bratra povoz s dvěma mezky, a tu pak byl kuchař zároveň kočím. Ale v čas neúrody a hladu Alfons prodal vůz i mezky, a ztržené peníze rozdál chudým. Každodenně ráno a večer konal Alfons s domácími lidmi společ-

nou pobožnost. Prokazoval lidem nutným skutky křesťanského milosrdenství; jeho příbytek byl otevřen všem, kdož jeho pomoci a rady potřebovali. Nebylo v městě chudého, jemuž by byl nepřispěl, nebylo nemocného, jehož by byl nenavštívil.

Římský šlechtic Maffei měl rozepři u soudu a členové kongregace redemptoristů svědčili v jeho neprospěch jak jim pravdivost milovnosti kázala mluvit. Maffei přísahal, že se družině pomstí a že ji zničí. Alfons, ač sláb a churav, vydal se na cestu do Říma, aby rozepři utišil; pouhým zjevem svým smířil sporné strany. - Roku 1769 byl zachvácen bolestnou pakostnicí; již se připravoval na smrt. Ale zase okřál; měl však od té doby týl zkřivený; hlavu až na prsa stlačenou. Se zřetelem na své stáří a na svou churavost žádal papeže Pia VI., aby byl sprostěn biskupského úřadu. Papež vyhověl žádosti a po třínáctiletém úřadování vrátil se Alfons r. 1775 do Nocery, aby v tamější řeholní družině dožil zbytek svého života. Upřímně se zaradoval uslyšev, že v Římě vstoupili do kongregace dva cizozemci Klement Hofbauer, rozený v Tasovicích u Znojma a Tadeáš Hubl z Čermné u Lauškrouna.

Alfons lnul láskou k římskému papeži říkávaje: „Po Bohu nemáme zde na zemi, leč jen papeže; v jakém zmatku bychom byli bez něho!“ Tehdy vyvrcholila se zloba jansenistů a zednářů v útocích na Tovaryšstvo Ježíšovo; ta naplňovala srdce Alfonsovo velkou bolestí. Když papež Klement XIV. řád jezuitský zrušil, a mnozí to papeži měli za zlé, omlouval ho Alfons řka: „Co zbývalo činiti ubohému

papeži, když na něho se všech stran tak urputně doráželi? Ostatně mám naději, že kdyby zůstal i jen jediný jezuita na světě, vzkřísil by Tovaryšstvo k novému životu.“

Již jako biskup počal Alfons při mnohonásobných svých povinnostech skládati obsáhlé spisy. Napsal „Mravouku“, dílo svědčící o dlouhých a hlubokých studiích. Jako sv. Tomáš Aquinský všestranně objasnil věrouku, tak Alfons objasnil mravouku. Spis Alfonsův je základem katolického studia v tomto oboru. Dále napsal Alfons: „Návštěvy nejsvětější Svátosti“, knihu, která byla přeložena do všech jazyků katolického světa. Spisem „O častém přijímání“ způsobil, že častější přijímání svátosti zavládlo v mnohých krajinách, a že život náboženský tam rozkvétl. V knize „Chvály marian-ské“ osvědčil Alfons něžnou lásku k Matce Boží. Další jeho spisy jsou „O modlitbě“, „O milosti Boží“, „O cestě do nebe“, „Opravé nevěstě Kristově“. Žádný světec novějších století nenapsal tolik spisů, jež by vynikaly hlubokostí a prostotou, a jež by byly tak rozšířeny jako Alfonsovy. Církev schválila spisy Alfonsovy a prohlásila, že zpovědník může se bezpečně přidržeti názorů a zásad v „Mravouce“ obsažených. Papež Pius IX. vřadil sv. Alfonsa mezi oslavené doktory (učitele) církve katolické.

Rád rozjímal o umučení Páně. Svě spisy ozdoboval vlastnoručně kreslenými obrázky, na příklad, jak Spasitel pní na kříži, a jak z jeho svatých ran vycházejí šípy, které by lidské srdce pronikly a

k lásce roznítily. Alfons napsal „Pobožnost křížové cesty“ a rád ji konával dle svého návodu; nemohl-li ve svém stáří od obrazu k obrazu kráčet, dával se po klášterní chodbě nositi, aby u obrazů křížové cesty svou pobožnost mohl vykonati. Ale Alfons nebyl bez osobních slabostí. Nedostávalo se mu společenské družnosti, jakou lidé milují. Někteří ho měli za pedanta, který mnoho požaduje. Pater Tanoja pravil, že je solidní ctnosti a trpělosti třeba tomu, kdo by trvale chtěl mít radost z obcování s Alfonsem.

Na Alfonsa stářím sklíčeného dolehla bolestná zkouška. Alfons chtěl své družině zjednat ochranu také od světské vrchnosti; i poslal kněze Majona do Neapole žádat za potvrzení řeholních stanov. Světská vrchnost však prohlásila, že potvrdí řeholní stanovy toliko s tou výminkou, učiní-li se v nich jisté změny. Majon, aniž by si byl vyžádal svolení svého představeného, souhlasil se změnami a takto byly zkomolené stanovy potvrzeny. Alfons byl v Římě nespravedlivě obžalován, jako by byl sám způsobil změnu stanov, jež byly schváleny římskou Stolicí. Papež Pius VI., byv nesprávně informován, zbavil Alfonsa vši pravomoci v kongregaci. Členové kongregace se sešli, vyloučili Majona ze řádu, ano odvážili se sesaditi všecky představené, i samého generála Alfonsa. To zabořelo staříčkého Alfonsa. Odsouzen byl papežem i vlastními duchovními syny, členy kongregace, již založil! Alfons přijav zprávu o svém sesazení zvolal: „Papež tak usoudil, a ve vůli papežově vidím vůli Boží,“ a snášel po-

korně tuto křivdu. A když kongregace si zvolila nového vrchního představeného, Alfons se mu pokorně podrobil.

Ode dávna soužila Alfonsa bolestná dna; posléze se mu utvořila v hrtanu pod bradou hnisající rána; ta způsobila, že krční obratle srostly a že hlava se skláněla nehybně na hrud; chorý kmet nemohl požívatí nápoje, leč jen rourkou. Od r. 1784 už nevycházel ze své světnice, oči mu zeslábly, že téměř neviděl, hlava byla skoro stále opřena o stolec. A přece si nestěžoval na své bolesti a byl odevzdán do vůle Boží. Četní lidé přicházeli, aby ho viděli. Jeho trpělivostí byli dojati a vzděláni.

Posléze byl Alfons zachvácen zimnicí. Přijav svátosti umírajících a drže v jedné ruce kříž, v druhé obrázek Panny Marie skonal 1. srpna 1787 o jedenácti hodinách před polednem. Zemřel v Nocře. Papež Pius VI. přijav zprávu o jeho smrti povzdychl prý řka: „Ach, pronásledovali jsme světce!“ Svátek sv. Alfonsa 2. srpna.

Bl. GERARD MAJELLA narodil se dne 6. dubna 1726 v městečku Muro v kraji neapolském. Jeho otec Dominik Majella byl krejčí. Matka slula Benedikta. Manželé ti měli 3 děti, dvě dívky a syna Gerarda. Když bylo Gerardovi 10 let, byl dán do školy v San Fele. Jeho spolužáci upozorovavše, že Gerard klidně trpí jejich nezbednosti, domnívali se, že je omezený hlupák a učinili jej terčem svých klukovin. Také tovaryš krejčovského mistra, k němuž byl Gerard dán do učení, bil a kopal Gerarda, kdykoliv se mu zachtělo,

pod záminkou, že Gerard modlitbami a službami Božími promeškává čas určený k práci. Gerard trpělivě snášel jeho rány říkávaje: „Bijte, jen bijte! Zajisté k tomu máte příčinu.“

Gerard měl záhy touhu po řeholním stavu. Již roku 1740 žádal o přijetí do kapucinského kláštera. Ale pro svou slabost a churavost nebyl přijat. Tři léta byl sluhou biskupa v městě Lacedogna. Po smrti biskupově se vrátil do otcovského domu a počal samostatně vykonávat krejčovské řemeslo. Pro chudé lidi pracoval zdarma. Byl spravedlivý a skromný. Přijímal často svaté svátosti. Jeho život působil mocným dojmem na lid, který říkával: „Beato Gerardo! che è un gran santo! (t. j. Ó šťastný Gerard! Je veliký světec!) - Panickou čistotu zachoval až do smrti. V této příčině zůstal bez úhony nejen od hříchů těžkých, ale i od hříchů všedních.

Jeho sebeumrtvování dostoupilo neobyčejného stupně. Dal se od přátel pověšiti na trám hlavou dolů a mučiti rozniceným ohněm; dal se přivázati na kříž. Pokročil ještě dále: Chtěl býti pokládán za potrhleho. Vpravdě bylo na něm cosi zvláštního, podivínského, bizarního. Vyhýbání se zábavám, až bezmezná trpělivost při snášení ústrků, mlčelivost - to vše budilo dojem, že je obmezený, blbý, a že mu neschází mnoho do pomatenosti. Lidé pravili: „Bigotní krejčí Majella se zbláznil“; děti na ulici škádlily Gerarda křičíce: Ty blázne! On pak jejich svévoli i sám vyvolával: „Spoutejte, svalte mne a smýkejte mnou po ulici.“ Posléze mu

zpovědník zakázal, aby se podobným způsobem neponižoval.

Takto žil Gerard tři léta. Tu byl založen v Ilicetu řeholní dům redemptoristů. Gerard prosil o přijetí za řeholního bratra. Teprve na opěťované prosby dosáhl splnění své touhy. Kdo popíše jeho radost! Dne 16. července 1752 složil řeholní sliby. Byl ustanoven sběratelem almužen. V době tří let prošel celou Apulií pěšky vedle svého soumara. Tu pak měl příležitost horliti o spásu duší. Často jediné slovo, jediný pohled jeho stačily, aby člověk hříšný se obrátil k Bohu. Co nedokázali učení a horliví kněží, podařilo se mnohdy slovům jeho nade všecko pomyšlení jednoduchým. Přicházel často do styku s osobami ženskými, mluvil s nimi nepodjatě, zůstav vždy obrazem nevinnosti a čistoty. Gerard byv od mnohých lidí žádán o radu a útěchu, byl nucen vzíti pero do ruky a psáti listy. Jeho listy jsou otiskem jeho prosté duše. Pravopis, spojování myšlenek, sloh prozrazující člověka neučeného; obsah je hoden mistra v duchovním životě.

Roku 1754 dolehla na Gerarda těžká zkouška. Dcera jistého příznivce kongregace v Lionu (v diecési Avelinské) hříšně se stýkala se svým milencem, a následek poměru nedal se déle zatajiti. Milenec, obávaje se hněvu jejích rodičů, radil jí, aby za svůdce svého udala Gerarda, jenž častěji v domě onom byl pohostinu. Poslechla. Sám pak totéž sdělil Alfonsu Li-guorskému, generálnímu představenému. Alfons povolal Gerarda k sobě. Gerard se nehájil. Alfons jej příkrými slovy

pokáral a velmi přísně potrestal. Kromě toho zakázal mu přijímání Svátosti oltářní a všecken styk se světem. Spoluřeholníci domlouvali Gerardovi, aby se ospravedlnil. Odpověděl: „O to ať Bůh se postará! Chtěl-li moje ponížení, nesmím se tomu protiviti. Bude-li chtíti, aby má nevina přišla na jevo, kdo ji lépe dokáže než On?“ - Po 40 nebo 50 dnech pomlouvač upadnuv do nebezpečné nemoci, šel do sebe; napsal list Alfonsu, ve kterém pomluvu odvolal jako úplně nepravdivou. Také dívka se přiznala, že lhala označivši Gerarda jako spoluvinníka. Alfons se tázal Gerarda: „Proč jsi se ani slovem nebránil?“ - „Jak, otče, mohl jsem tak činiti? Řehole zakazuje omlouvati se, a žádá, abychom ponížení trpělivě snášeli.“

Gerard byl ustanoven vrátným v Caposele. Tu se zjevila jeho láska k chudým; dělil se s nimi o svůj pokrm. Říkal o nich: „Ve svátosti oltářní je Kristus neviditelně přítomen, v chudáku je Kristus viditelně přítomen.“ Nedostávalo-li se pokrmů, říkal: „Iddio provvederà, t. j. Bůh se postará!“ Kromě svých povinností Gerard vyřezával krucifixy a Ecce homo-obrazy. Byl vzorem řeholní observance. Pravidla znal tak dokonale, že druhové říkali: „Kdyby pravidla se ztratila, Gerard by byl s to z paměti je obnoviti. Vynikal poslušností úzkostlivou i ve věcech malicherných. Kdysi v zimě poručil představený Gerardovi, aby kamsi odnášel sníh právě napadlý. „Kam jej mám zanášeti?“ Představený se domníval, že otázka je zbytečná; neboť bylo zřejmo, kam sníh má býti zanešen.

„Nu,“ řekl žertem, „do sakristie!“ Gerard nosil sníh do sakristie, a představený přišed zhroutil se. - Jindy při podobné příležitosti řekl představený Gerardovi: „Ty’s nešika! Va t’ in forno, t. j. vlez do pece!“ Gerard vyplnil rozkaz do slova.

Kanovník Bozzio zkoušel Gerardovu pokoru. Kdysi vkročiv do sakristie, uviděl Gerarda obklopeného kněžími a hovořícího s nimi o duchovních věcech. I obořil se na něho: „Co jim už zase vykládáte? Vždyť jste pouhý neučený řeholní bratr a hrajete si na theologa. Jste pokrytec!“ - Gerard zůstal klidný a přívětivě se usmívaje řekl: „Máte pravdu! Věru jsem nevědomý člověk!“ Byl k sobě přísný, k jiným laskavý. U nemocné spolubratry pečoval obětavě.

Gerard onemocněl v Caposele; chrlil krev a omdlával. K tomu se připojila disenterie. V bolestech volal: „O Pane, pomoz mi v tomto očistci!“ Rád snášel své utrpení. Kdysi z rána se ho tázal lékař Santorelli: „Trpěl-li jste mnoho?“ - „Ano, trpím, že nic netrpím.“ Děkoval představenému za oběti a výlohy, které způsobil kongregaci „jsa neužitečným jejím členem.“ Dne 15. října řekl: „Pomozte mi připravit se na smrt; dnes v noci zemru!“ Věda, že umírá jako první redemptorista, řekl: „Io porto lo stendardo,“ t. j. Já nesu korouhev! Zemřel 16. října 1755. Svátek 16. října.

Sv. PAVEL OD KŘÍŽE (Paulus a Cruce) narodil se roku 1694 v Ovadě blíže města Alessandrie, v Piemontsku ze šlechtického, ale zchudlého rodu Statiellů. Statiellové mívali hrad. Otec hochův, Lukáš

Daneí, maje se starati o 16 dětí, věnoval se obchodu. On i matka vedli své děti k nábožnosti a k lásce Boží. Kdysi, za dětského věku, spadl Pavel do řeky, ale byl řízením Božím zachráněn. Dospěv rozjímal rád o ukřižovaném Spasiteli. Bděním a postem umrtvoval své tělo. Pavel i jeho bratr Jan mrskávali se tuze; ale Pavel bičoval se tak nemilosrdně, že mu Jan kdysi vyrval metlu. Matka uviděvši je, spráskla ruce a řekla: „Děti! Kdyby otec byl na živě a viděl vás, huboval by, a řekl by: Co pak se chcete zabít?“ Pavel požíval v pátek vína smíseného se žlučí, aby si připomínal utrpení Kristovo. Své druhy vedl k dobrému a přiměl je k tomu, aby zanechali nočních toulek.

Tehdy chystali se Benátčané k válce proti Turkům. Také Pavel dal se najmouti k vojsku, ale rozhodl se zůstatí ve vlasti a věnovati se službě Boží a obhajování Církve. Zamítl výhodný sňatek, jež mu nabízeli, i veliké dědictví po zemřelém strýci. Obdržev svolení alexandrijského biskupa Francesca Gatinara, vzal na sebe drsné roucho hodlaje poustevničiti. Usadil se v osadě Castellazzo v nízké vlhké místnosti blízko sakristie a jal se s povolením biskupovým lidu kázati slovo Boží, ač nebyl knězem. Nejčastěji mluvil o umučení Páně a vybízel posluchače k pokání. Nazýván byl „Pavlem od kříže“. Pak si umínil, že založí zvláštní řád k uctění utrpení Kristova. Řád měl konati misie pro lid.

Roku 1725 odebral se Pavel do Říma, aby papeži svůj úmysl přednesl. Vrátný

papežského paláce vida Pavla v chudém šatě přišedšího, nechtěl hodovnit v pustiti řka: „Víš-li pak, kolik žebráků sem přichází po celý den? Tedy odejdi!“ Ale posléze Pavel byl přece vpuštěn a vyprosil si u papeže Benedikta XIII. schválení svého úmyslu i podporu. Poté jal se studovati bohosloví a byl vysvěcen na kněze. Odebral se s bratrem svým Janem na horu Argentario (v zálivu toskánském) a založil družinu řeholních bratří, kteří by kromě obvyklých tří slibů skládali ještě čtvrtý slib, jímž se zavazovali učiti lid rozjímáním o utrpení Páně, vésti jej k pokání a ukazovati mu takto cestu k nebi. Pavel dal členům své družiny černé roucho označené mučidly. (Na černém rouchu je tak zv. „signum“, totiž srdce, a nad tím kříž. V srdci jsou hřeby a heslo: Jesu XPI Passio. Písmeno X je naše Ch, P je R, znaménko — značí že slovo je zkráceno. Tedy dohromady v české řeči: Utrpení Ježíše Krista.) Papež Benedikt XIV. potvrdil r. 1741 tuto kongregaci a dal jí název „kongregace kleriků bosáků svatého kříže čili passionistů“. První klášter měli tito řeholníci v Orbitellu v Toskánsku.

Papež Klement XIV. r. 1769 znovu potvrdil řád passionistův, uvedl tyto řeholníky do Říma a dal jim chrám sv. Jana a Pavla; tam pak měl generál řádový své sídlo. Pavel byl zvolen představeným řádu, konal misionářský svůj úřad s posvátným nadšením, zachovával zevrubně všechny předpisy řeholní. Miloval chudobu. Když visitoval podřízené sobě kláštery, dal nalezené hotovosti přepočít-

távatí od svého průvodce. Úzkostlivě šetřil čistoty. Říkal: „Cum mulieribus sit sermo brevis et rigidus“, t. j. se ženami budiž mluveno krátce a vážně. Nikdy nechtěl býti o samotě s některou ženou. Kdysi, když konal misie, hostila jej jistá žena a řekla majíc zření k této věci: „Vždyť já jsem již stará, a vy jste ještě starší!“ - „Nevadí,“ odpověděl Pavel, „můj průvodce musí býti přítomen.“ - Poslušnost svou nemohl Pavel dokázati jsa až do smrti představeným svého řádu. I byl tedy poslušen svého zpovědníka, a tím byl bratr jeho Jan. Pavel říkal často: „Poprosim Patera Jana, aby mi dovolil...“ A Pater Jan byl na Pavla často přísný; tvrdě jej plísnil.

V útrokách Pavlových hýřil plamen lásky Boží. Když Pavel na kazatelně úchvatnými slovy líčil utrpení Kristovo, rozplakával se posluchači slibující pokání a polepšení. Jistý bandita, který jménem byl za neohroženého, řekl Pavlovi: „Všecek se chvěji, spatřím-li Vás na kazatelně.“ Pavel byl pokorný a umrtvený. „Ó,“ pravil, „jak mne trápí to pojmenování, velebný pane nebo, nejdůstojnější pán!“ Svou světnici si čistil sám. Své podřizené prosíval na kolenou o modlitbu. Byl vděčen za dobrodiní sebe menší. Nikdy nezapomněl daru, kterého se mu dostalo od jistého žida v Livornu; často a vděčně o tom židovi mluvil. Z cest svých přicházel domů do Říma s nohama zakrvácenýma; neboť chodil bos. Kdysi za letního parna šel s Paterem Fulgencem cestou. Tu přišli ke studni; utrmáceni toužili po občerstvení. Pavel však řekl:

„Neměli bychom sebe zapřítí? a z lásky ke Spasiteli na kříži žíznícímu vody se zdržovati?“ A učinili tak.

Pavel onemocněl nemocí žaludkovou a horečkou. Připraviv se na křesťanskou smrt, zemřel stár 81 let roku 1775. Slavi se 28. dubna.

92. SVATÍ A SVĚTICE JINÝCH

ŘÁDŮ VE STOLETÍ XVIII.

TERESIE MARKÉTA OD SRDCE JEŽÍŠOVA byla karmelitkou v Arezzu (v Itálii). Obrala si sv. Aloisa Gonzagu za vzor. V klášteře byla ošetřovatelkou. Zemřela ve věku 22 let roku 1770. Památka 7. března.

ILILIA, členka III. řádu sv. Františka ve Viterbu, † roku 1773. Památka 22. února.

TOMÁŠ FLORENSKÝ či ze Skarlina (či z Lenari, či z Rieti) byl syn řezníkův v Lenari v Toskánsku. Byl od jistého bohatého, vilného muže zneužíván. Věc byla soudem vyšetřována. Tomášova nevinná se prokázala. Tomáš vstoupil do řádu sv. Františka jako řeholní bratr a činil pokání za předešlý svůj život. Zemřel v Rieti roku 1771. Památka 31. října.

TOMÁŠ Z KORY (v Římku), kněz řádu sv. Františka, † r. 1729. Památka 28. ledna.

JIŘÍ Z KREUZEGGU (Georgius de Augusta, totiž z diecése Augsburské), narodil se r. 1696 v Kreuzeggu, naučil se řemeslu pekařskému a putoval do Ří-

ma, kdež vstoupil jako bratr-laik do řádu kapucínského. Skvěl se ctnostmi. Zemřel r. 1762 v Tivoli. O prohlášení za blahoslaveného se jedná. Den úcty 25. listopadu.

Ct. ANGELIKA, karmelitka v Noceře dei Pagani, † roku 1730. Památka 30. března.

Sv. VERONIKA GIULIANI narodila se r. 1660 v Marcatellu u Urbina v Itálii a obdržela při křtu jméno Voršila. Byla nejmladší ze sedmi sester. Rodičové nebyli zamožni. Voršila skvěla se sice v mládí zbožností a ušlechtilými ctnostmi, ale byla také svéhlavá a prchlivá. Když sestry ji nechtěly pomoci při stavbě oltáříku, rozházela jim šití. Jistého žebravého kluka odstrčila, že neuměl se modlit „Otče náš“ tak prudce, že spadl se schodů. Jistému nehodnému hrnčíři rozbila nádobí. Ale čím dále, tím byla mírnější. Modlivala se: „O nejmilejší Ježíši! Miluji Tebe! Pouč mne, co mám činiti!“

Matka Voršilina zemřela; otec se stal dozorcem při státních důchodech (na berním úřadě, v Piacenze a odevzdal své dítky jejich strýci za příčinou výchovy. Když Voršila vyspěla v pannu, chtěl ji otec provdati, ale ona řekla: „Dělejte se mnou co dělejte, já se přece stanu jeptiškou.“ S otcovým svolením vstoupila r. 1677 do kláštera kapucínek v Citta di Castello. Obdržela jméno Veronika.

V klášteře konala svědomitě všechny práce jí uložené, byla horlivá v tuhé kázni, ale přece nebyla sama s sebou spokojena. Byla pokorná a pokládala se za nejnížší služebnici všech. Zvolena byla

za mystrni novicek. Jako představená dovedla zachovati svornost, kázeň a pořádek a oživovati snahu po dokonalosti. Roku 1697 sdělila svému zpovědníkovi, že kteréhosi dne upadla při modlitbě ve vytržení mysli, a že byla stigmatizována na rukou, na nohou a na srdci. Biskup, ježmuž věc byla oznámena, nařídil přísné vyšetřování. Veronika musila, držíc hořící svíci v ruce přistoupiti k oltářnímu zábradlí a své rány ukázati. Aby její pokoru zkoušeli, plísnil ji, že prý z duchovní pýchy se domnívá, jakoby ji byl Kristus vtiskl své rány. Zbavili ji jejího úřadu i volebního práva, uzavřeli ji v cele a nedovolovali jí vykročiti leč v neděli a ve svátek, a to jen ku prahu chrámovému; poručili jí mlčení a nařídili řeholní sestře, jejímuž dozoru byla svěřena, aby s Veronikou jako s osobou pokryteckou tvrdě jednala.

Ale Veronika přetrpěla tu zkoušku a nezbylo než nepochybovati o její bezúhonnosti. Ještě roku 1700 krvácely její rány. Posledně r. 1726. Roku 1716 byla zvolena za představenou. Zemřela dne 9. července 1727. Svátek 9. července.

FLORIDA z rodu hrabat Cevoli narodila se r. 1685 v Pise. Vstoupila do kláštera kapucínek v Citta di Castello a žila tak odříkavě, že se tomu podivila sama Veronika Giuliani, její představená. Zemřela r. 1767. Památka. 12. června.

Bl. KRIŠPÍN VITERBSKÝ narodil se roku 1668 ve Viterbu na úpatí hory Cimino v Itálii z rodičů velmi chudých. Když jsa 25 letý vstupoval jako řeholní bratr do kláštera ve svém rodišti, zvolal

pln radosti: „Konečně jsem sůčtoval se světem! S Bohem, rodiště mé! S Bohem, přátelé! Jsem synem serafinského otce!“ - Křišpín byl ustanoven sběratelem almužen pro klášter. Za to se odvděčoval tím, že poučoval dítky ve víře; zvláště učil děti chudých rodičů. V záhadách sebe větších osvědčoval veliký dar moudrosti a tudíž i biskupové se s ním radívali dobře vědouce, že má zvláštní milost od Boha. Zemřel roku 1750. Svátek 20. května.

FELIX Z NIKOSIE byl synem obuvníka, příštipkáře. V mládí bál se hříchu tak, že se chvěl, uslyšel-li slovo „hřích“. Dospěv skvěl se ctnostmi rozmanitými. Zemřel jako řeholní bratr řádu kapucínského 31. května roku 1787. Svátek 31. května.

MAGDALENA MARTINENGO, kaskucinka v Brescii, † r. 1737. Památka 27. července.

Bl. ANGELUS AB AKRIO narodil se v Akriu (v Kalabrii); byl členem řádu kapucínského a misionářem; zemřel r. 1739. Svátek 30. října.

Bl. LEONARDO DA PORTO MAURICIO jmenoval se původně Pavel Jeronym Kasanova a narodil se r. 1676 ve městě Porto Mauricio v zálivu Janovském. Záhy ztratil matku. Už jako chlapec vodíval lidi k obrazu Panny Marie. Jsa hoch dvanáctiletý odebral se do Říma do jezuitské školy. Nazýván byl „druhým Aloisem.“ Dokončiv studia, vstoupil do řádu sv. Františka přísné observance a přijal jméno Leonard. Modlitba byla mu nejmilejším zaměstnáním. Linhart

zatoužil jíti jako misionář do pohanských zemí, ale onemocněl chrlením krve. Teprve po pěti letech se uzdravil. Zařídil v jednotlivých kaplích před klášterem křížovou cestu a zavedl pobožnost křížové cesty. I v kolosseu zavedl pobožnost křížové cesty.

Leonardo konal misie po 44 let. Misii bylo 326. Horlivý misionář procházel městy a vesnicemi, za parna i za zimy, chodil bos, maje na sobě chatrný oděv, postil se, a přece ještě sobě nedůvěřoval, nýbrž doporučoval se do modlitby jiných, zvláště zbožných jeptišek! Byl nazýván „apoštolem Říma a Italie“. Kromě pobožnosti křížové podporoval také „věčné klanění Svátosti oltární“ a pobožnost k Srdci Páně. Zřídil bratrstvo na uctívání Srdce Páně. Jeho povzdech k Bohu zněl: „Můj Ježíši! smilování!“ Leonard nenáviděl pocty víc, než světský člověk nenávidí potup.

Slavný tento misionář působil blahodárně, kázal úchvatně. Kdysi vypravil papež Klement XII. proslulého kazatele Barberiniho na kázání Leonardova, aby mu o nich podal zprávu. Barberini se vrátil a pravil: „Horlivějšího kazatele jsem ještě neviděl. Já sám nemohl jsem se zdržeti slz. Účinek řeči jeho nedá se vysloviti.“ Mravy lidu se lepšily, zlořády mizely. - Když bylo Leonardovi 75 let, sotva mohl státi z přímá na kazatelně, zemdlen klesal, a přece kázal ohnivě. Dne 26. listopadu 1751 - vracel se z misii; blížil se k Římu a pravil: „Nyní brzo umru“. Téhož dne umřel v římském klášteře. Svátek 26. listopadu.

BL. MARIA FRANTIŠKA OD PĚTI RAN KRISTOVÝCH narodila se r. 1715 v Neapoli. Otec její měl obchod stuhami zlatem protkávanými. Františka byla už v mládí nazývána „malá svatá“. Když vyspěla v pannu šestnáctiletou, chtěl ji otec provdati za mladého bohatého muže; zaslíbil mu ji pln radosti. Ale Maria Františka poprvé ve svém životě odepřela poslušnost: prohlásila, že se nebude vdávati, a že vstoupí jako terciářka do třetího řádu sv. Petra z Alkantary. Otec ji bil a uzavřel ji ve svém domě. Maria Františka setrvala při svém úmyslu. Otec svolil. Maria Františka bydlila i jako terciářka doma u svých rodičů a pracovala dále.

Ale nejen otec byl k ní dále nevlídný a tvrdý, nýbrž i kněží měli ji za pobožnístkárku a za osobu pokryteckou. Po smrti své matky přesídlila na radu svého zpovědníka do jiného bytu, aby se mohla nerušeně věnovati pobožnostem. Byla stigmatizována. Kněz Paschalis Nitti prohlásil pod přísahou: „Viděl jsem rány na ruce její; rány pronikaly rukama tak úplně, že můj ukazováček setkal se smým palcem, když jsem se jimi ruky současně dotkl.“ - Později rány zarostly, a bylo je viděti pouze proti světlu. Zemřela roku 1791 dosáhnuvši 77 let. Svátek 6. října.

JAN KŘTITEL TRONA, italský Oratorián, † 13. prosince 1750.

BL. ANTONÍN BALDINUCCI, narodil se r. 1665 ve Florencii. Jeho otec, Filip, byl znatelem výtvarného umění, o němž napsal 21 knihu. Matka Antonínova, Kateřina, pocházela z rodu Sco-

lari; vychovávala pečlivě své děti. Antonín naslouchal roznicen slovům matčiným; rodičů byl dokonale poslušen a bratřím svým propůjčoval se různými službami, tak že se stal jejich miláčkem. Ve hlučných hrách neměl zálibení. Byl příkladně zbožný. Oblíbil si sv. Aloise za vzor panické čistoty žádaje si býti jeho následovníkem. Už jako chlapec dbal stydlivosti při oblékání a svlékání.

Vyspěv chtěl vstoupiti do řádu sv. Dominika, ale protože otec nedal souhlasu, prosil Antonín, aby směl vstoupiti do řádu Tovaryšstva Ježíšova. Žádost jeho byla vyplněna, a Antonín byl přijat do koleje, kde druhdy žili sv. Alois, sv. Stanislav Kostka a bl. Rudolf Aquaviva. Záhy se stal pro své ctnosti příkladem celému domu. Ale zdraví jeho nebylo valné. Trpěl prudkými bolestmi hlavy a závratí. Bolesti ty jej ostatně sužovaly po celý další život. Jeho touha nesla se k tomu, státí se misionářem v pohanských zemích. Ale představení berouce zřetel k jeho neduživosti bránili tomu přání a ustanovili jej kazatelem ve Viterbu, později ve městě Frascati.

Antonín konal po 20 let práce apoštolské neomrzele a s velkým úspěchem, a přece nedůvěřoval úspěchu svých misíí. Říkal: „Dvacet let už chodím konat misie, ale nevím, nevím, zda-li jsem za těch 20 let jedinou duši zachránil.“ Provázeli jej dva kněží, jeden světský a jeden řeholní; světský, aby udržoval pořádek a aby řídil zpěv, řeholní, aby konal úřad zpovědníka. Tisíce posluchačů spěchalo poslechnout Antonínovo kázání. Bývali

Blah. Jan Bosko — Sv. Jan Vianney — Blah. Julius Eymard — Blah. L. M. Grignon z Montfortu

mocně pohnuti, uchvacováni ohněm nadšení a prostomyslnou srdečností, jež se jevily v jeho promluvách. Kdysi konal Antonín pobožnost kající: předříkával žalm „Miserere“ verš za veršem, lid odpovídal slovy prvního verše. Poté Baldinucci dle tehdejšího obyčeje veřejně se bičoval, a když ženy odešly, bičovali se mužové do krve. Stávalo se, že lidé vytrhli Antonínovi dŕtky z ruky a že vidouce na nich krev, dávali se do pláče. Ale Antonín nedbal o tyto zevnější věci; dbal o trvalé polepšení života. Ovoce jeho působení bylo trvalé: Zarytí hříšníci bývali obráceni k životu ctnostnému, zarputilí nepřátelé si podávali ruce k smíru, uchvatitelé cizího majetku dávali náhradu, jiní spalovali zbraně, kostky a nemravné knihy jakožto nástroje hříchu. Po pobožnostech Antonín rychle odcházel, aby unikl počtám lidu.

Kdysi byl Baldinucci od papeže poslán do Civitta Vecchia, aby s galejníky konal duchovní cvičení. Galejníci přijali Antonína neurvale. Spílali mu. Ale vyslechnuvše jeho promluvu, zkrotli jako beránci a přijali zkroušeně svaté svátosti. Změnili se nadobro. - Ve Frascattech zamezil souboj. V Ronciglionské hospodě důtklivě pokáral zpustlé mladíky, kteří promlouvali rouhavé řeči; všichni ztichli vyjma jednoho; ten se hnal proti Antonínovi s nožem v ruce. Antonín neuhnul a zvolal: „Jen pojď, a probodni mi třebas srdce; toliko ustaň v rouhání!“ Mladík se zarazil a od té chvíle změnil svůj život. Tak dovedl Antonín krotiti divoké vášně.

Antonín žil životem přísným. Spokojoval se stravou prostičkou, chlebem a suchary, boby a vodou. Ztrávil větší část noci na modlitbách. Odpočíval na holé zemi nebo na tvrdém prkně. Misionářské cesty konával v obnošených šatech, pěšky, bos, po neschůdných cestách, až si nohy okrvavěl. Kdysi řekli lidé vidouce ho plahočiti se na rozmoklých cestách: „Tento - buď je blázen, nebo velký svatý!“ - Chváli se Antonínova čistota, pokora, trpělivost, poslušnost, milosrdná láska. Říkával, že nezná ani jediné ženy dle tváře. Pro svou apoštolskou horlivost požíval velké vážnosti u lidu i u církevních hodnostářů. Rmoutil se, zpozoroval-li, že hříšník nedal se obměkčiti. V jistém případě těšili ho, že učinil svou povinnost a že za další nebude odpovídati. Baldinucci odpověděl: „Tu nejde o omluvu, ale o spásu duše!“

Jeho pokora byla ryzí. Nazýval se prázdnou skořepinou, nedochůdčetem, říkával, že stále mívá strach, aby nevyvedl nějakou nejapnost. Nikdy nemluvil o sobě, co by vyznělo ve chválu pro sebe, nýbrž mluvil o sobě, jak někdo mluví o svém nejhorším nepříteli. Jistý kněz pravil, že Antonín Baldinucci lépe skrývá své ctnosti, než zločinec své nepravosti. Zasluky misií přičítal svým pomocníkům; o sobě říkával, že prý rád se vyhýbá všemu namáhání. Kdosi mu radil, aby více šetřil svého zdraví; tu řekl resolutně: „Já jsem osel a nic lepšího nezasluhuji!“ - Nikdo mu nemohl způsobiti větší potěšení, než když jej ponižil. Kterýsi farář mu odepřel nocleh, maje ho za tuláka a odbyl jej

drsně. Antonín se velmi radoval nad tím pokořením. - Kdysi došel k městu Civitta Vecchia na večer, vykonav obtížnou cestu za deště a větru. Brány už byly zavřeny. Nezbyvalo mu, než se svým soumarem přenocovati v blízkém chlévě. Tato noc působila mu obzvláštní potěšení; vzpomínal na božského Vykupitele, zrozeného ve chlévě. - Vykonal-li práce svého misijnářského povolání, zabýval se různými klášterními službami: pomáhal v kuchyni, štípal dříví, umýval chodby: tyto práce nazýval svými zábavami.

Antonín zachovával přesně poslušnost ke svým představeným. Byl-li zván na misie, odpověděl: „Ano, svolí-li představení.“ - Miloval chudý lid a prokazoval mu dobrodiní, seč byly síly. Tak byl starostliv o chudé a nemocné, že se zdálo, jako by to bylo jeho jediným zaměstnáním. - Podivuhodná byla znalost, již pronikal lidské srdce. Kdysi k němu přišla bohatá dáma do zpovědnice. Po chvíli ji řekl: „Nemluvte tolik o citech! Škoda času. Raději se zdržujte onoho hříchu, ze kterého jste se ještě nikdy nezpovídala.“ - V Sezze ve zpovědnici tázal se Antonín kohosi: „Bylo-li ono dřevo, jež jste tehdy v lese uřízl, vaše?“ Kajícník, jak později vykládal, ustrnul; neboť na tuto věc už dávno zapomněl.

Konaje kdysi v městečku Poffi misii, onemocněl zimnicí. Řekl svým posluchačům: „Tolikráte jsem vám mluvil o poslední cestě, kterou je každému z nás jíti, a hle! nyní mně samému tato cesta nastává. Proto modlete se za mne, aby Bůh mi byl milostiv!“ Přál si umříti někde

na zemi, v chatrči, jako sv. František Xaverský; ale jistý šlechtic, jménem Livius del Carolis, dal jej přenést do svého zámku. Tam Antonín přijav svátosti umírajících, zemřel dne 7. listopadu 1717. Svátek 9. listopadu.

Bl. FRANTIŠEK GALUZZI, T. J., horlivý kněz římský, † r. 1731. Svátek 7. září.

93. SVATÍ, SVĚTICE A JINÍ V XVIII. STOLETÍ

*V Africe, v Asii, v Americe a
v Australii.*

EMANUEL TRIEU, kočičinský kněz, působil v Tongkingu. R. 1797 navštívil svou matku v Kočičině. Tam právě vzniklo zuřivé pronásledování křesťanů. Mohl se snadno zachrániti, neboť nevěděli, že je knězem, ale nezatajil kněžství a byl po hrozných mukách dne 17. září 1797 usmrcen. Památka 17. září.

EMANUEL D'ABREN, T. J., misijnář tongkingský, byl r. 1736 s Kašparem Kratzem stát.

JAN KRATZ, jenž pocházel z Golzheimu, misijnář tongkingský, zemřel r. 1737.

MARIA ANTONIA DE PAZ Y FIGUEROA narodila se r. 1730 v republice argentinské ze vznešeného rodu. Pocházela bosa různé země napomínajíc lidi k pokání. Zařizovala duchovní rekolekce. V Montevideo byla 3 roky. Zemřela 6. března 1799.

POMPILIUS PIROTTI narodil se v Monte Calvo v diecési beneventské, v jižní Itálii r. 1700. Dospěv vstoupil do kongregace řeholních kanovníků „chudých škol“. Zemřel v městě Campo kolem r. 1750. Památka 15. července.

Sv. JAN KŘTITEL DE ROSSI (či de Rubeis) narodil se 22. února 1698 ve Voltaggiu (dle jiných zpráv: ve Veturiu, v diecési janovské). Rodičové jeho Karel de Rossi a Františka vychovávali Jana pečlivě vedouce jej k bohabojnosti. Od rodičů naučil se Jan dobročinnosti a přítulnosti k Církvi svaté. Rád ministroval. Kdysi všimla si ho jistá paní z Janova, jménem Marie Kambiosová. S potěšením pozorovala, jak zbožně malý Jan ministruje. Oblíbila si hošíka a umínila si vzít ho k sobě. Rodiče Janovi k žádosti její svolili, byť s těžkým srdcem, a tak přišel Jan do domu Marie Kambiosové; ta se postarala o další jeho vzdělání.

Ale brzo poté zemřel otec Janův. Matka poslala syna Jana, tehdy třináctiletého, ke svému příbuznému Vavřinci de Rossi, jenž byl kanovníkem u Panny Marie Kosmedinské v Římě. Ten totiž slíbil, že bude o hochu pečovat. Jan studoval na školách otců jezuitů a vynikal pilností, nábožností, mravností. Vstoupil do mariánské družiny a pobízel také jiné druhy ke vstupu do ušlechtilého tohoto bratrstva. Vodil je do kostelů a do špitálů. Činně se účastnil pobožností a obsluhy nemocných. Druhy své odrazo-

val od hříšných zábav a doporučoval jim slušné zábavy. Už tehdy dostalo se mu příjmy „apoštola mládeže“. Žil tak sebezapíravě, odpíral si pokrm a nápoj tak bezohledně a krutě, že upadl do nemoci; ta ho přinutila poněkud ustati v tuhé kázni. Pozdraviv se dokončil svá studia na bohosloveckém ústavě u otců dominikánů a byl r. 1721 vysvěcen na kněze. Při svěcení učinil slib, že nepřijme žádných církevních hodností, leč by byl poslušností k tomu donucen.

Od svého svěcení na kněžství věnoval Jan veškerou svou péči blahu lidí chudých, zanedbaných nebo hříšných. Chodil na ulice, na veřejná prostranství a svoláváje venkovany, dohazovače, kramáře a tuláky, učil je náboženství a vedl je k bohumilému životu. Chodil na staré římské forum, kde tehdy pasáci pásli dobytek; učil pasáky katechismu, dával jim návod, jak se mají připravovati na svátosti. Nejraději chodil do nemocnic posluhovat nemocným. O nemocnicích říkával, že prý jsou „vinice, kde dobré ovoce zraje.“ Nejčastěji docházel do špitálu u sv. Havly, aby nemocné poučoval a těšil a aby je hmotně podporoval, seč byl. Svoje zděděné jmění, jež ostatně nebylo veliké, věnoval na stavbu nové nemocnice u sv. Aloise v Římě a na potřeby nemocných; nedostávalo-li se mu, šel na nemocné žebrať. Také osud žen a dívek, které buď žebřaly nebo za noční doby se toulaly, ležel mu na srdci; najal dům, který by jim byl útlukem. Tak se snažil prokazovati opuštěným lidem skutky duchovního a tělesného milosrdenství.

Janovi byla po smrti jeho příbuzného Vavřince de Rossi nabídnuta kanovnická hodnost při chrámu Panny Marie Kosmedinské. Ale Jan, věren svému slibu nechtěl ji přijmouti a teprve na rozkaz svého zpovědníka poslechl a přijal kanovnickou hodnost. Trávil pak čas v nemocnicích, na kazatelně a ve zpovědnici. Na kazatelně rozněcoval své posluchače ke ctnostem. Řídíval misie a duchovní cvičení tak horlivě, že byl nazýván „rybářem lidí“ a „druhým Filipem Nerejským“. Pomáhal v duchovní správě v kostele u Milosrdných bratří.

Jan měl skrovné příjmy, ale protože byl chudě živ, zbývalo mu vždycky ještě pro nuzné lidi a pro potřeby chrámové. Zřekl se kanovnického příbytku, jež obdržel, řka, že mu není třeba pohodlného bytu a věnoval jej kapitole, aby příbytek pronajala a z výtěžku mohla odměňovati chrámového varhaníka. Jan se ubytoval v bídné kolně, a bydlil tam devět let. Avšak když tělesně zeslábl, nezbývalo mu, než přesídliti do kláštera u sv. Trojice. Tam bydlil společně s několika kněžími.

Již za živa byl Jan pokládán za muže svatého; slynul vzácnými milodary; mnohým nemocným osobám vyprosil od Boha zdraví. Měl podivuhodnou znalost srdcí lidských; mnohemu hříšníku uvedl na paměť hříchy, jichž tento se byl před dávným časem dopustil. - Připraviv se na smrt, zemřel dne 23. května 1704. Zbylo po něm jen 4½ paolí, t. j. asi Kč 2 15. Ani lože, na kterém zemřel, nebylo jeho majetkem; pohřeb mu vystrojili dobrodincové. Svátek 23. května. (Jan Křtitel

de Rossi nebudiž zaměňován s Giovannim Battistou de Rossi, římským šlechticem, jenž svůj život zasvětil výzkumu katakomb a jenž zemřel roku 1894.)

Sv. BENEDIKT JOSEF LABRE narodil se 26. března r. 1748 ve vsi Amette v jižní Francii z chudobných rodičů. Byl nejstarší z patnácti sourozenců. Vychován byl v bázni Boží. Byl nábožný, poslušný a záhy jevil sklon k sebezapírávému životu. Na hrách a zábavách svých druhů neměl zalíbení. Již jako chlapec si ukládal újmu v jídle a v pití, dával si na lože pod hlavu tvrdá polena. Rád chodil do chrámu Páně a vzbuzoval svým příkladným zbožným chováním pozornost. Ochotně přisluhoval knězi u oltáře a po celé hodiny prodléval na kolenou před Svátostí oltářní.

Rodičové byli by rádi dali nadaného Benedikta na studie, ale chudoba jim bránila. Když bylo Benediktu dvanáct let, vzal ho jeho strýc, jenž byl farářem erinským, k sobě; vyučoval ho potřebným vědomostem a připravoval jej k prvnímu přijímání Svátosti oltářní a k biřmování. Jan dlel s největším zalíbením ve chrámě, zvláště, když se konala pobožnost ustavičného klanění Svátosti oltářní. Rád četl životopisy svatých a obíral se četbou knih náboženského obsahu. Strýc mu nařídil, aby, chce-li se stát knězem, zprvu četl spisy starých spisovatelů klasických, ale Benedikt měl odpor proti světským knihám. - Benedikt choval lásku k ubohým lidem; žádného žebráka nepropustil bez dárku, sám se spokojoval krmí nejprostší a nejpotřebnější. Doprovázel strýce při

jeho návštěvách u nemocných lidí. Činil tak i za moru. V oné době strýc podlehl nákaze. Benedikt se ukázal ochotným pomocníkem chudobných lidí, zvláště za moru. Pásl jejich opuštěná stáda, opatroval jejich dobytek potravu a nápoj. Vděčný lid nazýval ho všeobecně „andělem“.

Benedikt si přál vstoupiti do nej přísnějšího řádu, k trapistům. Rodiče však k tomu nesvolili a poslali Benedikta k jinému jeho strýci, jenž byl rovněž farářem a to v Conteville. V Conteville konaly se r. 1767 misie. Misionáři seznavše neličenou zbožnost Benediktovu a jeho úmysl státi se trapistou, utvrzovali jej v jeho předsevzetí. Ale rodičové ani tentokráte nesvolili. Proto Benedikt odebral se do kláštera kartouzského v biskupství Saint Omerském. Tam nebyl přijat, za příčinou velké chudoby onoho kláštera. Posléze byl přijat v klášteře Neuville ském téhož řádu. Ale kázeň tamější zdála se mu příliš mírná. Všechno jeho myšlení a snažení se neslo k řádu trapistů. I opustil klášter a odebral se znovu k rodičům žádat je o povolení, aby mohl provésti dávnou svou tužbu. Tentokráte svolili.

S dychtivostí vydal se na cestu. Za nepohody zimní šel šedesát mil do proslulého kláštera La Trappe v Normandii. Ale běda! Trapisté vidouce jinocha těla slabého, prohlásili, že ho nemohou přijmouti a vyzvali jej, aby se přihlásil o čtyři léta později. Sklíčen vrátil se Benedikt domů. Písemnou cestou prosil o přijetí do kláštera trapistů v Septfontském klášteře. Když i odtud došla odpověď odmítavá, zůstal u rodičů a byl pak po dvě

léta v některém kartouzském klášteře. Ale převor ho propustil prohlásiv, že Benedikt je povolán k přísnějšímu způsobu života. Benedikt znovu se pokusil o přijetí v La Trappe, a když byl odmítnut, zaklepal na bránu kláštera Septfontského. A tentokráte dospěl Benedikt po tolikém úsilí splnění své touhy. Ale žel! Radost jeho netrvala dlouho! Byl zachvácen prudkou zimnicí, a když pookřál, byl z kláštera propuštěn.

Po tolika marných pokusech Benedikt dospěl k přesvědčení, že už asi nedosáhne vytouženého svého cíle, státi se trapistou. Znaje životopis sv. Alexia, umínil si, že bude následovati jeho příkladu, že stane se žebrákem a že bude žiti v pokorě, v chudobě a v sebezapíravosti. I rozloučil se r. 1770 s rodiči (podle Stadlera nešel se rozloučit s rodiči svými, nýbrž sdělil jim listem, že se vícekrát nevrátí) a vydal se na cestu do Říma. Bylo mu tehdy 22 let. Hrubý šat měl opásaný provazem, na němž zavěšena byla dřevěná miska, na prsou měl kříž, okolo hrdla růženec, na nohou chatrné střevíce, na zádech mošnu, v níž měl knihu Písma sv. Nového Zákona, břevíř, modlitební knížku a kameny, aby si stížíl chůzi. Takto prošel mnohými krajinami evropskými. Spával na holé zemi v lesích nebo ve stájích. Navštěvoval nejraději poutní místa; tam se zdržoval déle. Silnicím a hlučným místům se vyhýbal, aby ušel různému pokušení. V poutních svatyních klečival nepohnutě, pohřížoval se v modlitbu nebo v rozjímání. Největší radost měl, mohl-li knězi u oltáře přísluhovati.

Takto navštívil Benedikt Loretu, hrob sv. Januaria v Neapolsku, Vernu, kde byl sv. František stigmatizován, Řím. Odtud konal cesty na poutní místo Einsiedeln ve Švýcarsku, do Německa a do Francie. Obdržel-li od dobrodinců nový šat, dal jej chudým a sám si ponechal svůj rozedraný oděv. Cokoliv od dobrodinců vyprosil, rozdělil mezi lidi ještě chudobnější než byl sám; spokojil se skrovným pokrmem. V postní době činil si újmu ještě větší. - Pečoval o nemocné žebráky a ošetřoval ty, kteří byli morem zachvázeni. Donášel jim vyžebrané pokrmy, těšil je, modlil se s nimi. - Ačkoliv Benedikt žil tak sebezapíravě, bylo mu přece bojovati proti smyslným žádostem a představám. Dorážela naň prudká pokušení proti čistotě, ale Benedikt přemáhal každé pokušení a nezřízené hnutí modlitbou, přemýšlením o utrpení Páně a sebeumrtvením. Vytrvalým bojem dosáhl posléze vnitřního klidu.

R. 1774 přišel Benedikt opět do Říma a zůstal tam až do smrti. Vyhledal si kout pod schody jednoho domu; tam spával, nedbaje, že místnost je vlhká. Ale často trávil celou noc před branami chrámovými. Znali ho po celém městě; ale zlomyslným lidem a nezvedené mládeži byl Benedikt pro svůj chatrný oděv a pro svůj rudý, neuspořádaný vous terčem posměchu. Rozpustilci ho tahali za vlasy a tloukli jej holemi. Kdosi mu radil, aby šel k soudu žalovat na nezbedníky, ale Benedikt odmítl řka, že je rád, může-li snášeti urážky a posměch. Uměl však také rázně odpovídati. Kdysi mu řekl jistý soucitný člo-

věk: „Nebožáku!“ Benedikt opáčil: „Nebožák je, kdo od Boha na věky je zavržen.“

Od r. 1776 Benedikt nekonal z Říma delších poutí, leč každoroční pouť do Lorety. V Loretě hostival ho jistý obchodník Soriori; tomuto obchodníkovi se dříve nedařival obchod; býval zadlužen, ale později říkával, že za pohostinnost Benediktovi prokazovanou byl hojně odměněn, a že modlitbou poutníkovou dosáhl požehnání Božího. Benedikt trávil poslední leta v Římě; oděn byl cáry, živil se odpadky, odhozenými slupkami pomorančovými, nahnilým ovocem, kdežto vyprošené lepší dary dával žebrákům, vyprošené peníze vkládal do kostelní pokladničky. Ve chrámech dlel v nejzazších koutech, klečel po celé hodiny maje kolena oteklá. Modlil se breviář nebo čítal v nábožné knize, pak se pohřížil v rozjímání a nedával ani známky života. Při výstavách Svátosti oltářní hleděl upřeně a vroucně na svatou Hostii. Svého zpovědníka byl dokonale poslušen; bez jeho svolení nekonal nic důležitého, zvláště nevydal se na pouť.

Roku 1782 Benedikt putoval za tuhé zimy a sněhové vánice do Lorety naposled. Svým hostitelům řekl, že už více do Lorety nepřijde a že se s nimi shledá až v ráji. Vrátil se chřadl víc a více; trápen jsa kašlem, třesa se zimou dlel ve chrámech podoben kostlivci. Kdysi - bylo to 17. března 1783 - klesl na schodech chrámu Panny Marie dei Monti. Soucitní lidé se nabídli, že ho ponesou do špitálu. Jistý řezník, jménem Zaccarelli, pozdvihl a nesl ho do svého domu. Be-

nedikt nechtěl se dáti položit na lože, chtěl ležeti na zemi, oni však nepovolili. Benedikt přijav svaté svátosti, zemřel v přítomnosti několika kněží karmelitských. Stalo se tak dne 16. dubna 1783. K mrtvému žebráku byl takový nával lidu, že řezník žádal, aby mrtvola byla vystavena ve chrámu St. Marie dei Monti. Žádost jeho byla vyplněna. O Benediktovy hadry se lidé rvali; i byli dva vojínové ustanoveni, aby pečovali o pořádek. Svátek 16. dubna.

Bl. LEOPOLD Z GAICHY pocházel z vesnice Gaichy v diecési perugijské. Jsa osmnáctiletý vstoupil do řádu františkánského a prošel jako misionář veškerou krajinou umbrijskou. Jeho horlivost a umrtvené vzezření působily mocně. Dle obsahu kázání brával s sebou na kazatelnu buď kříž nebo trnovou korunu, nebo se mrskával. Největším dojmem působilo první přijímání dítek, které bývalo ihned po kázání. Za francouzské revoluce byli františkáni z klášterů vyhnáni. Tak i Leopold. Vrátil se pak do Monteluka u Spoleta. Tam zemřel 2. dubna 1815. Byl roku 1793 prohlášen za blahoslaveného. Svátek 2. (nebo 15.) dubna.

Bl. FRANTIŠEK BIANCHI „spěšně a s plesáním prošel jako mravní velikán dráhou dokonalosti“, praví *Analecta Ecclesiastica*, 1893. Vstoupil v Neapoli do řádu barnabitského. Apoštolské působení jeho vyvolalo magnetickou přitažlivost; v houfech valili se k němu pro radu a poučení ve světských i duševních potřebách. Lid říkal žertem: „Má-li Řím svého ‚Neri‘ (t. j. černého, totiž Filipa Nerejského), má Neapol svého ‚Bianchi‘ (t. j. bílého).“

V posledních letech života trpěl František mnoho vředy na nohou; nemohl chodit ani stát. Ale jeho apoštolát tím neutrpl. Lid přicházel k jeho bolestnému lůžku a podívoval se vida, jak umí svatý člověk trpět. Zemřel 31. ledna 1815. Byl 22. ledna 1893 blahorečen. Svátek 31. ledna.

Ct. GENEROSUS Z PREMOSELLY, františkán, působil požehnaně ve zpovědnici i u veřejnosti k obnově náboženského smýšlení. Pocházel z Premosella, vesnice lombardské. Zemřel 7. června r. 1804 v Amelii v Umbrii. Posvátná kongregace ritu nařídila r. 1861 proces o blahorečení. Památka jeho 7. června.

Ct. FRANTIŠEK Z LAGONEGRO vstoupil do františkán. kláštera v Neapoli. Neskvěl se učeností jako Bonaventura, ani řečnickým nadáním jako Bernardin Sienský, ani velkým vlivem na vrstevníky jako Vavřinec Brindijský - konal jen své řeholní povinnosti stavovské, a přece svět s podivením patřil na jeho ctnosti. Něžně miloval blahoslavenou Pannu Marii a ctil ji. Dne 31. prosince 1803 řekl v klášteře řeholnic, kde sloužival Mši svatou, k sestře představené: „Sestro představená! Loučím se s vámi. Umru. Mama (tak nazýval Matku Boží) mne volá. Buďte zde hodně zdravý; v nebi, dá-li Bůh, se uvidíme!“ „Ach, co vám přišlo na mysl? Vždyt jste zdrav“, řekla na to představená. Druhého dne nemohl František povstati z lůžka a třetího dne, 2. ledna 1804, zemřel. Památka jeho 2. ledna.

Ct. JESUALD REGGIJSKÝ - dříve Josef Melacrinó nazývaný - byl vynikajícím

členem kapucinského řádu. Obratným perem vyvracel časové bludy a omyly svých vrstevníků. Nabízené mu biskupské důstojnosti tak dlouho se vzpíral, až papež záměr svůj odvolal. Jesuald zemřel 28. ledna 1803 v Reggiu v Italii. Památka 28. ledna.

Ct. DOMINIK GALLI, kapucín, konal misie v krajině kampaňské a v Latii. † 27. října r. 1813. Památka 27. října.

Ct. ALOIS (GIOVANELLI) OD SV. KŘÍŽE, syn lékaře Dr. Giovanelliho, chtěl se státí chirurgem. Pitvaje kdysi mrtvolu jal se přemýšlet o marnosti světské a odhodlal se vstoupiti do řádu františkánského. Byl v Neapoli vzorem kajícího a obětavosti. Zemřel 4. června r. 1803. Památka 4. června.

Ctih. MARIA KLOTILDA SARDINSKÁ narodila se roku 1759 ve Versailles. Otec její byl Ludvík, dauphin francouzský. Matka byla Marie Josefina Saská. Klotilda se provdala za Karla Emanuela, následníka trůnu piemontského a sardinského. Jako královna sardinská musila za francouzské revoluce prchnouti do Florencie. Klotilda byla dobrou manželkou a matkou chudých. Byla nepřítelkyní módy, která porušuje stydlivost. Libovala si v pobožnostech; šířila úctu k božskému Srdci Páně. Mnohé protivnosti vytrpělo její mysl. Její bratr Ludvík XVI. padl pod guillotinou, její manžel musil uprchnouti, oloupen byv o majetek v Italii ležící. Klotilda pozdvihovala skleslou jeho mysl. Zemřela ve stáří 42 let v Neapoli dne 7. března 1802. Smrti jsouc blízka volala: „O toho míru a klidu! Jak

krásné je nebe! K nebi! K nebi!“ Při tom tleskala do rukou jako dítě. - Proces blahorečení začal již r. 1808. Památka 7. března.

Na poloostrově pyrenejském a ve Francii.

Bj. DIDAK KADIZSKÝ narodil se v Kadizu ve Španělsku ze šlechtické rodiny. Slul dříve Josef Lòpez Caamagno Texeiro Ulloa de Balcellar. Jako chlapec rychle prospíval ve zbožnosti, ale pomalu ve vědách. Byv přijat do kapucinského kláštera sevillského, připravoval se na úřad misionáře. Kázání jeho byla jednoduchá, ale dojmavá. Znenáhla však každý se podívoval řečnické obratnosti toho, o němž byla dříve domněnka, že nemá k úřadu kazatelskému potřebných darů a schopností. Stal se věhlasným řečníkem duchovním. Pověst o výmluvném kazateli letěla z kraje do kraje; u dvoru se o něm mluvilo s úctou. Didak pak kázával pod širým nebem. Po kázání ho doprovázelo několik silných mužů davem posluchačů, protože lid by byl nadšením šat s něho strhal, aby měl památku. Didak však zůstal dále pokorným kapucínem. Byl oděn v řeholní hábit, pilen řeholních pravidel. Onemocněv v Arundě, měl srdečnou zbožnou promluvu k Ukřižovanému. Zemřel 24. března 1801. Roku 1894 byl prohlášen blahoslaveným. Svátek 24. března.

Ct. JOSEF PIGNATELLI narodil se ze šlechtické rodiny španělské. Otec jeho slul Antonin Pignatelli, hrabě z Fuen-

tosu. Josef pohrdl skvělou dráhou svět-
skou a vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova.
Když r. 1767 jesuité byli ze Španěl vy-
puzeni, mocní příbuzní vyprosili Josefovi
výjimkou povolení, aby směl zůstat v ze-
mi, ale Josef prohlásil, že neopustí svých
bratří. Na šest set jesuitů, zbavených všech
subsistenčních prostředků, bylo dopra-
veno na Korsiku. Josef o ně pečoval, zvláště
o mladší, aby mohli dostudovati. Z Kor-
siky byli dopraveni do Ferrary. Avšak
r. 1773 byl řád zrušen v celém křesťan-
stvu. Teprv r. 1803 podařilo se Josefovi
jenž byl ustanoven provinciálem, zříditi
v Neapoli kolej. Ta měla brzy 1200 žá-
ků. Když Francouzi vtrhli do Neapole,
byl osud jesuitů v Neapoli opět zpečetěn.
Papež Pius VII. jim vrátil profesní dům
al Gesù a římskou kolej. Papež chtěl o-
dít Josefa kardinálským purpurem, ale
ten pokládá se za nehodného syna sv.
Ignáce, uprosil papeže, aby upustil od
toho záměru. Zemřel 15. listopadu 1811.
Posvátná kongregace ritu o něm pravila:
„Josef Pignatelli připodobnil se velkému
zakladateli řádu, sv. Ignáci, a zdědil jeho
ducha.“ (Akta Apoštol. Stol. 1917, str.
183). Památka 15. listopadu.

Ctih. ANTONÍN (SILVESTER) RE-
CEVEUR založil ve Fontenelles v diecési
besançonské družinu těch, kteří chtějí
spěti k dokonalosti a nazval ji: „Pères de
la retraite“, t. j. otcové v ústraní. † r. 1854.

Ct. FRANTIŠEK GASCHON byl du-
chovním správcem v nemocnici v Kler-
montu, † r. 1815; činí se první kroky
k jeho blahorečení.

Bl. NATALIS PINOT, farář v Lou-

rouxu-Béconnais, byl za revoluce vlečen
do Anjou a tam odsouzen k smrti. Na
popraviště vstoupil oblečen jsa v ornát a
modle se: „Introibo ad altare Dei...“
Zemřel 21. února 1794.

Bl. IFIGENIE OD SV. MATOUŠE,
z kongregace sester ustavičného klanění
Svátosti oltářní, dále Alžběta Uršulinka,
Maria Fontaine, Maria Rosa, benedik-
tinka a společnice - úhrnem 16 - byly za
francouzské revoluce 4. července 1794
v Paříži popraveny. Ifigenie, vůdkyně,
spěšně vstoupila na popraviště. Jedna
z nich, Marta, byla pokoušena od kata.
Odstrčila jej řkouc: „Rychle konej své
dílo; k nebeskému lnu ženichu.“ Svá-
tek bl. Ifigenie a společnic 4. července.

MARKETA RUTAN byla roku 1794
v Daxu pro víru popravena.

Jedná se o beatifikaci Jana du Lau,
arcibiskupa arleského, dále Františka a
Petra de la Rochefoncauld z Beauvais,
kteří byli v září 1792 ve Francii pro kato-
lické přesvědčení usmrceni.

*V Nizozemí, v Německu a v Ra-
kousku.*

MARIE WEBERová byla zprvu skle-
pnicí, pak řeholní sestrou v Karolinentha-
lu ve Švýcarsku. Zemřela r. 1626. Pa-
mátka její 26. července.

Ct. (MARIA) KRESCENCIA HOES-
SOVÁ pocházela z Kaufbeuern v Bavor-
sku. Její otec byl chudý pláteník, velmi
zbožný; mísil hořké byliny k pokrmům,
aby uctil hořké utrpení Kristovo. Man-
želka jeho byla dobročinná. Krescencia

byla přijata do chudého kláštera III. řádu sv. Františka v Kaufbeurnu. Spoluřeholnice nakládaly s ní zle; dávaly jí nejtěžší práce, nejhorší jídlo, tmavou celu; ale i tu celu jí zase vzaly, tak že musila prositi jednu sestru po druhé o přijetí do příbytku. Spoluřeholnice činily si z ní posměch, dávaly jí rozkazy, jež nebylo lze provésti. I představená kdysi poručila Krescencii, aby řesetem nabrala a donesla vody. Krescencia ihned šla plnit rozkaz, ač věděla, že je protimyslný. Některé řeholnice jí radily, aby v těchto věcech představené neposlouchala. Ale Krescencia odpověděla, že kdyby měla volbu poslušhati buď představené nebo anděla, volila by raději poslouchati představené.

Později zastávala Krescencia službu vrátné, pak byla ustanovena mistrní novicou; posléze byla zvolena představenou. Vynikala bohatostí vnitřního života. Mívala často vidění o věcech nadpřirozených a spatřovala zjevy nebeské. Přicházelo k ní mnoho lidí hledat rady, útěchy a pomoci. I kardinálové, biskupové, králové a knížata. I nejdrczejší posměváček umkl, pohlédl-li na něho, i nejzavrzlejší hříšník sklonil zrak, byl-li od ní pokárán. Krescencia onemocněla na smrt, když jí bylo 62 let. Když seznala, že se blíží smrt, vyprosila si od provinciála rozkaz umřítí (*mandatum moriendi efflagitavit*). Zemřela 5. dubna 1744. Papež Pius VII. prohlásil dekretem ze dne 2. srpna 1801: „Je dokázáno a nade všechnu pochybnost zjištěno, že ctihodná služebnice Boží Maria Krescencia Hoess konala ctnosti v míře hrdinné, a proto se Maria Krescencia vyzve-

dá na první stupeň církevní pocty a prohlašuje se ctihodnou.“ Svátek 5. dubna.

(MARIA THEODORA) ARNOŠTKA, lantkraběnka Hessen-Reinfelsská, vévodkyně bavorská, vstoupila po dvanáctiletém manželství do kláštera v Neuburgu nad Dunajem. Zemřela r. 1757. Památka 14. dubna.

KAROLINA SCHÖNAUEROVÁ byla řeholní sestrou v klášteře servitinek v Mnichově; zemřela 35letá roku 1748.

KOLUMBA WEIGELOVÁ narodila se v Mnichově; vstoupila do kláštera dominikánek v Alten-Hohcnau (v diecési Mnichovo-Frysingské). Životopisec její praví, že jsouc sedmnáctiletá obdržela stigmata, a že od té doby churavěla. Spoluřeholnice jí spílaly, že je pokrytecká. Kolumba zemřela r. 1784. Památka její je 31. prosince.

JOSEFA GENTILI, chtěla po smrti svého manžela vstoupiti do ústavu „anglických slečen“, ale zpovědník ji odradil od toho úmyslu. Jako vdova žila skutkům dobročinnosti. Zemřela r. 1798 v Brixenu. Památka její je 20. prosince.

FRANTIŠEK TOMÁŠ LOCHERER, devítiletý chlapec křesťanský, byl r. 1744 v Montigglu v jižním Tirolsku zabit podobně jako Ondřej Rinnský a Šimon Tridentský. Památka jeho je 18. září.

Ve slovanských a sousedních zemích.

ONDŘEJ FAULHABER narodil se roku 1713 v Kladsku. Otec jeho byl hordinářem. Ondřej konal studia ve svém rodišti a v Praze. Věnoval se stavu du-

chovnímu a byl roku 1750 vysvěcen na kněze. Kaplanoval v Landeku a na jiných místech, posléze byl poslán do Kladska. Kladsko bylo tehdy pruským králem Bedřichem II. od Čech odtrženo. Katolíkům nastaly pod protestantskou vládou zlé časy. Jesuité byli z Kladska vypuzeni. Faulhaber převzal vyučování na nižších třídách jejich. Také se stal vojenským duchovním správcem a konal věrně své povinnosti kněžské. Učil se horlivě řeči české a polské, aby mohl slyšeti zpovědi vojáků všech tří národností.

Roku 1757 dne 6. května přitáhlo pruské vojsko ku Praze. Jeden z pruských vojáků, jménem Josef Nentwig, desertoval. Ale pruští husaři ho polapili a zavedli do pevnosti Kladské, aby tam byl vyslýchán a souzen. Zbčh vypovídal před soudem takto: „Než můj pluk z Kladska ku Praze se hnul, byl jsem zde v Kladsku u zpovědi a tázal jsem se zpovědníka, zda-li smím opustiti pluk a uprchnouti. Zpovědník mi řekl: „Je to sice těžká věc, ale nezáleží mnoho na tom“, a dal mi rozehřešení.“ Na otázku, jak se jmenoval onen kněz, odpověděl voják: „Snad Ondřej; byl malý a štíhlý postavy.“

Na základě této křivé výpovědi dal velitel města Kladska, Fouquè de la Motte, protestant a zarytý nepřítel katolických kněží, uvězniti Ondřeje Faulhabera. Kladský purkmistr Josef, rovněž protestant, vyšetřoval Ondřeje soudně. Nentwig byl zavolán, aby svou výpověď Faulhaberovi opakoval do očí. Nentwig odvolal lživou svou výpověď a byl hotov odvolání to stvrditi přísahou. Tudíž purk-

mistr prohlásil Faulhabera za nevinného.

Ale Fouquè nepotvrdil soudního nálezu a odevzdal věc jinému soudci. Nentwig chtěje se zachrániti, počal opět lháti a část své viny na Ondřeje svalovati. Faulhaber byl dán do vojenského žaláře v pevnosti. Dne 29. prosince došel rozkaz pruského krále Bedřicha II., aby byl oběšen. Faulhaber se nehájil nechťje vyzraditi zpovědní tajemství.

Byl pověšen na šibenici a vyzýváje svatá jména Ježíš a Maria, skonal dne 30. prosince r. 1757. Kladští katolíci pokládali Ondřeje za muže svatého a nyní se domáhají jeho blahořečení. Památka 28. července (nebo 30. července).

Ct. ŠIMON FILIPOVIČ narodil se r. 1723 v Senoaku u Bělé v Bosně z rodičů přísně katolických. Jsa devatenáctiletý vstoupil do řádu františkánského, a vykonav studia v Italii, vrátil se na Bosnu konati duchovní správu u svých krajanů úpějících pod jařmem mohamedánským. Jsa padesátiletý, uchýlil se s povolením svých představených do kláštera Ripatransonského v okrese Fermo v Italii. Tam žil v tuhé kázni jako vzor svých druhů. Skončil svatě svůj život dne 9. května 1802. Svátek 9. května (nebo i 5. října).

94. PAPEŽOVÉ XIX. STOLETÍ

V § 90 bylo řečeno, že papež Pius VI. r. 1799 zemřel na půdě francouzské, a že císař František II. podporován jsa i nekatolickými panovníky, vyhnal Francouzy z Italie. Tehdy zvolen byl *Pius VII.*

(1800-1823), jenž se opět do Říma vrátil. Protože Pius VII. proti Napoleonovi hájil svobody a práv Církve, odňal mu Napoleon církevní stát a dal r. 1809 papeže dopravit jako zajatce nejprv do Savany; později do Fontainebleau. Teprve r. 1814 vrátil se papež do Říma. Kongresem Vídeňským (r. 1815) byl Stolicí apoštolské vrácen církevní stát vyjma Avignon. Papež Pius VII. obnovil dne 7. srpna 1814 zrušený řád jezuitský.

Lev XII. (1823-1829), muž zbožný a moudrý, dbal o obnovu náboženského života, odsoudil společnosti zednářů a karbonářů, uzavřel konkordáty s některými státy, v Německu, ve Švýcarsku, v Belgii, a v Americe.

Pius VIII. (1829-1830) dbal, aby s ohledem smíšených sňatků zachovávány byly zásady katolické; napomenul bratského císaře Petra, aby zrušil otroctví; ustanovil katolickým Armenům v Cařihradě vlastního primasa. - Týž papež dočkal se emancipace katolíků anglických. Zemřel tak chud, že ani svému starému služebníku nemohl dát pense.

Řehoř XVI. (1831-1846) slynul učeností, vážností a energií. Hájil práv apoštolské Stolicí proti politickým odpůrcům, ale byl pamětliv i obrody náboženského života v celé Církvi. Liberálové a zednáři (karbonáři) strojili stálé pikle a rušili mír; Mazzini a Gioberti volali po politickém sjednocení celé Itálie. Hnutí tomu opřel se Řehoř, jež účinně podporoval kardinál Lambruschini. Řehoř XVI. zavedl nový občanský zákoník a přísně prováděl spravedlnost; nijak nešetřil duchovních.

Tak na příklad dal 4. října 1843 odpravit piemontského kněze Dominika Aba.

Řehoř XVI. vydal pastýřské listy proti indiferentismu, zavrhl bludy Hermesovy a Lamennaisovy; přísně zapověděl trh na otroky; uzavřel konkordáty s panovníky neapolským a sardinským; vytkl ruskému caru Mikuláši I. násilí páchané proti katolíkům; dal biskupům bavorským, pruským a rakouským direktivy se zřetelem na sňatky smíšené. Žil životem přísným, zachováváje řeholi kamaldulskou až do konce života. Za vlády Řehoře XVI. žil kardinál Mezzofanti († 1849), jenž znal 52 jazyků.

Pius IX. (1846-1878) narodil se 13. května 1792 jako syn hraběte Mastai-Feretti v Sinigaglii. V mládí trpěl padoucníci, dle úsudku lékařů nezhojitelnou. Teprve když mu bylo 27 let, toho roku, když byl vysvěcen na kněze, nemoc mizela víc a víc, - a Pius byl od té doby až do svého 86. roku úplně zdrav. - Zvolen byv papežem pravil: „Dnes začíná pronásledování.“ Slovo to se vyplnilo. - Když svět od něho za hrozeb žádal, aby svolil v to, co bylo proti zákonu Božímu, říkával: „Non possumus“, t. j. „nemůžeme“. V papežském státě zavedl novoty, jež si lid přál, na příklad dal povolení k větší volnosti tiskařské, ba ustanovil i liberála Mamiana ministrem a j.; ale nespokojencům bylo ústupků jeho málo; zavraždili dne 15. listopadu 1848 ministra Pellegrina Rossiho, energického přívržence papežova, a obsadili Kvirinál. Papež Pius IX. uprchl do Gaëty a národní konvent prohlásil dne 9. února 1849 svo-

bodnou římskou republiku a odevzdal moc Mazzinovi a jeho dvěma společníkům, Saffi-mu a Armellini-mu. Ale římská republika neměla dlouhého trvání. Francouzské vojsko, majíc vojevůdce Oudinota v čele, podrobilo Řím opět vládě papežově. Papež Pius IX. sevrátil do Říma, odpustil vzbouřencům a snažil se zhojiti rány, jež revoluce zasadila zemi a lidu.

Ale myšlenka na sjednocení Italie podněcovala lid víc a více; sardinský král ty snahy podporoval; jeho ministr Cavour líčil v Paříži ponurými barvami stav zemí papežských. Sardinský král Viktor Emanuel zvítězil roku 1860 u Castelfirda a u Ankóny nad papežským vojevůdcem Lamoricièrem a přivtělil toto území k své říši. A když vojsko Garibaldovo zmocnilo se i Sicílie, byl Viktor Emanuel prohlášen prvním králem italským. Posléze dne 20. září 1870 Viktor Emanuel zabral Řím a ubytoval se v papežském paláci Kvirinále. Vydal sice zákon kaucí, bezpečnosti, ve kterém ponechal papeži část města a ve kterém prohlásil, že papež má býti volný a nezávislý ve vykonávání církevní pravomoci a ve styku s panovníky a biskupy celého světa; také nabízel papeži a kardinálům roční důchod. Byl papež Pius IX. vysloviv církevní klatbu na rušitele patrimonía Petrova, zavrhl nabízený zákon garanční i roční důchod a zůstal ve Vatikáně jako morální vězeň, aniž odtud kdy vyšel. Ze všech panovníků jediný Garcia Moreno, president ekuadorský, měl odvahu protestovati proti bezpráví, které se papeži stalo. Italská vláda zabrala roku 1884 jmění Propagandy, čítající de-

set milionů lir, jež bylo výhradně určeno k misijním účelům.

Ačkoliv Pius IX. byl zaneprázdněn událostmi v Italii, pečoval horlivě o záležitost celé Církve. Psal encykliky, zřídil několik biskupství v Anglii a v Hollandsku, latinský patriarchát v Jerusalemě. Zvláštní pozornost věnoval kultu církve sjednocené; zřídil dne 6. ledna 1852 pro její potřeby vlastní sbor kardinálů. - Založil v Římě koleje pro vzdělání věrověstův. - Schválil několik církevních kongregací i družin laických. - Uzavřel konkordáty s Ruskem (1847), se Španělskem (1851), s Rakouskem (1855), s Portugalskem (1857) a s některými státy jihoamerickými, na př. s Venezuelou. - Vydal dne 8. prosince 1864 syllabus, ve kterém zavrhl novodobé bludy, jako pantheismus, racionalismus, indiferentismus, socialismus a komunismus. - Pius IX. prohlásil některé osoby za svaté nebo za blahoslaivené; kromě jiných Pavla od Kříže, Jana Sarkandra, Anežku Českou, Petra Kanisia, mučedníky gorkumské a japonské.

Nejslavnější dvě díla papeže Pia IX. byla: prohlášení církevního učení o neposkvrněném Početi blahoslaivené Panny Marie a sněm Vatikánský. Dne 8. prosince 1854 u přítomnosti kardinálů a 200 biskupů slavně prohlásil, že nauka, která obsahuje, že Panna Maria od prvního okamžiku svého Početi milostí Boží vzhledem na zásluhy Ježíše Krista byla prosta dědičného hříchu, je zjevená a tudíž ode všech věřících má býti věřena.

Zemřel 7. února 1878. Pius byl pevný v hájení církevních práv, ale mírný a

laskavý v obyčejném životě. Ani zarytí odpůrcové nemohli mu činit výtky v příčině bezúhonného života a upřímné zbožnosti. Mnozí lidé jsou velcí jako básníci, politikové, vojevůdcové a j., ale malíci, posuzuje-li se jejich život podle měřítka křesťanské mravouky. Jediné, co mu vytýkali, bylo, že byl „příliš katolický“. Kdo jej lépe znal, nazýval jej svatým. Kardinál Patrizi pravil, že, přežije-li Pia IX., je hotov ihned započítí proces kanonisační. Na rozkaz Pia X. byly roku 1907 učiněny první kroky ku kanonisaci. Památka ctihodného Pia IX., papeže, 7. února.

Papež Lev XIII. (1878-1903) vynikal moudrostí, spojoval apoštolskou mírnost s přísností. Vyvíjel činnost všestrannou. V oboru *náboženském* nařídil modlitby, které po tiché Mši svaté se mají konati, vsunul do loretánské litanie vzývání: „Královno svatého růžence“, zavedl společné pobožnosti svaté Rodiny, povzněl pobožnost k Duchu Svatému, k božskému Srdci Páně, doporučoval dobré noviny a spisy, odsoudil soubor. - V oboru *sociálním* zahájil encyklikou „Arcanum“ ze dne 10. února 1880 reformu rodiny a manželství; encyklikou „Rerum novarum“ ze dne 15. května 1891 rozebral otázku dělnickou. Postavil se ostře jak proti kapitalismu na jedné, tak proti socialismu na straně druhé. Odsoudil třídní boj a naznačil novou cestu solidarismu, na které má kráčet dělník se zemědělavatelem vedle sebe. Otázka sociální je otázkou v zásadě mravní. Nerozlučitelné manželství muže a ženy je základem společenského řádu. Je třeba zlep-

šiti úroveň postavení tříd sociálně slabých, aby mohly spolubudovati lepší a vyšší mravní řád společenský. Vyšší mravnost však není možná bez víry v Boha.

Papež ujal se utiskovaných Irů.

Politická činnost Lva XIII. vztahovala se na národy evropské i mimoevropské; křesťanským panovníkům připamatoval jejich důstojnost, ale i povinnosti poučiv je, v čem záleží křesťanská státní ústava. - Encyklikou „Grande munus“ ze dne 30. září 1880 uznal zásluhy sv. Cyrilla a Metoděje a národy slovanské a nařídil, aby jejich svátek slaven byl po celém světě katolickém. Založil armenský seminář v Římě a dva semináře na východě: jeden v Jerusalemě pro Řeky-Melchity, druhý v Mosulu pro Syry-Chaldity.

Papež Lev XIII. otevřel archivy Vatikánské učencům vybidnuv je, aby tam čerpali z původních pramenů. Nabádal ke studiu filosofie sv. Tomáše Akvinského. Jmenoval za kardinály učence: Dr. Hergenrothera († 1890) v Německu, Newmanna († 1890) v Anglii, Gibbonse v Americe a j. - Papež Lev XIII. spravoval Církev skoro po 26 let, vládl bystrým duchem a leskem ctností, takže i nepřátelé donutil k podivu. Zemřel 20. července 1903.

95. KTERAK SE CÍRKEV KATOLICKÁ VE STOLETÍ XIX.

ŠÍŘILA

Ve Východní Indii r. 1857 bylo 20 apoštolských vikariátů. Lev XIII. upravil

tam r. 1786 řádnou biskupskou hierarchií. V tu dobu bylo asi 1,650.000 katolíků. Ostrov *Ceylon*, jenž přišel r. 1796 pod panství Angličanů, měl roku 1875 kolem 170.000 katolíků a 70 kněží.

Siamské království mělo r. 1885 kolem 12000 katolíků, 34 kostelů, 32 škol. - Ukrutný císař Annamský Minh-Menh jal se roku 1832 ve své zemi, k níž i Kočín-Čína náležela, pronásledovati křesťany. Biskup Delgado zemřel v žaláři. V obou zemích bylo mnoho mučedníků. Zavlády císaře Ty-Dyka r. 1862 usadili se Francouzové v Kočín-Číně. Vláda *annamská* pokládala křesťany za stoupence Francouzů a počala je pronásledovati. Osmadvacet dominikánů, biskup Hermosillas († 1. listopadu 1861) z téhož řádu a tisíce křesťanů bylo umučeno. Také za vlády Kien-Tyka, jenž byl synovcem Ty-Dykovým, nabylo pronásledování neslýchaných rozměrů. Teprve r. 1883 bylo zastaveno.

V *Číně* vzniklo za vlády císaře Kia-Kinga (1795-1820) z nepatrné příčiny kruté pronásledování křesťanů. Apoštolský vikář Dufresse byl 14. září 1815 umučen, lazarista Clet 18. dubna 1820. - Za císaře Tao-Kuanga (1820-1850) byl lazarista Perboyre dne 11. září 1840 ve Vučangfu po hrozných mukách zardoušen. - Za vlády císaře Hien-fonga (1850 až 1861) utrpěl misionář Chapdelaine dne 27. února 1856 v Kuangsi mučednickou smrt. Lazarista Montels dne 26. června v Kiangsi. - Roku 1860 byla slíbena svoboda křesťanského vyznání. Ale pronásledování křesťanů trvalo na mno-

hých místech vinou úřadů, povstalců a luzy dále. V Tient-sině byli dne 21. června 1870 zavražděni dva lazaristé, 46 milosrdných sester a mnoho Evropanů. Papež Lev XIII. ustanovil v Číně apoštolského delegáta, jenž byl čínskou vládou přijat a uznán. Roku 1888 byla v Pekingu posvěcena nová katedrála.

V *Tibetu* bylo roku 1885 jen asi 1000 křesťanů, v *Mongolsku* 14.000, v *Mandžursku* 10.000. Na poloostrově *Korei* bylo r. 1801 asi 200 křesťanů umučeno. Nové pronásledování křesťanů vzešlo r. 1839; tehdy utrpěli apoštolský vikář Imbert, misionáři a jiní křesťané mučednickou smrt. Korean Ondřej Kim byl roku 1846 jako zemězrádce popraven. Pak se pronásledování utišilo na nějaký čas; r. 1866 zemřeli biskup Berneux, jeho koadjutor Daveluy a mnozí kněží smrtí mučednickou.

Japonsko. O rouhavém obřadu „Ef-fumi“ byla shora, v § 72, řeč. Vyjma Holanďany nedopustil se žádný cizinec tohoto rouhání. Pokusy katolických kněží v XVIII. století vniknouti do země nezdařily se; a kdo tam přece vnikl, zmizel beze stopy. Roku 1643 podařilo se jesuitům přistati v Japonsku; ale byli ihned chyceni a zaplatili pokus smrtí. R. 1707 učinil kněz Sidotti poslední pokus; po šestiletém věznění zemřel. Přese všechna pronásledování udrželi se v Japonsku křesťané. Roku 1854 byl přístav Nangasaki všem národům otevřen; roku 1859 musila japonská vláda cizincům udělití svobodu náboženskou. Domorodí křesťané se vzdalovali zprvu přichozích misioná-

řů; přiblížili se k nim teprve dne 17. března 1865. Tázali se misionářů, žijí-li v bezženství? poslouchají-li papeže? ctili Pannu Marii? Po tom poznali, že jsou to kněží pravé Církve Kristovy.

Ale staré zákony proti křesťanům zůstaly v platnosti až do r. 1873. Teprve r. 1884 byla prohlášena úplná svoboda náboženská. Papež Lev XIII. zřídil roku 1890 řádnou hierarchii v Japonsku. Sídly biskupskými stala se města: Tokio, Kioto, Nangasaki a Šanghai.

V *Persii* dovolil šah Nasreddin roku 1875 svobodné vyznávání náboženství katolického. V tu dobu tam bylo 17000 katolíků.

V *Alžiru* stal se r. 1867 arcibiskupem Lavigerie. Ten si získal nesmírné zásluhy o africké misie. Založil r. 1868 novou kongregaci misionářů zvanou: „Otcové misie alžírské“ čili „Bílí Otcové“. Podobná kongregace ženská vychovává černošky. Lavigerie snažil se odstraniti obchod s otroky a konal proto cesty po různých dvorech evropských, aby je získal pro svůj záměr.

V *Maroku* a *Fezu* je asi 3000 katolíků, v *Tunisu* kolem 25.000 katolíků. - Ve *Střední Africe* misionáři podléhali nemocem z horkého podnebí. Proto vydáno bylo heslo, že Afrika Afrikou má býti pokřesťaněna, t. j. že dítky černochoů mají býti vychovávány za misionáře. Ludvík z Casoria založil v Neapoli dva ústavy, jeden pro chlapce, jeden pro dívky černošské. - Na ostrově *Madagaskaru* nedařilo se za vlády královny Ranavalany (1828-1861) křesťanům dobře. Apoštol-

ský prefekt Solages zemřel v chyši opuštěn hroznou smrtí, hladem, dne 8. prosince 1832. Později rozmohl se tam protestantismus, avšak v novější době započala úspěšná činnost misionářská. Zvláště kněží kongregace Matky Boží La Saletté tam pracují.

Ve *Spojených státech severoamerických* katolicism utěšeně rozkvétal. Když r. 1776 bylo zřizováno první biskupství v Baltimore, bylo jen asi 25.000 katolíků. Ale jejich počet rychle rostl. První baltimorský biskup slul Carrol. Byl vzorným biskupem. Zemřel r. 1815. Brzy poté zřízena byla biskupství ve St. Louis, v New-Orleansu, v New-Yorku, v Cincinnati a jinde. Baltimorský metropolita Martin Spalding obdržel r. 1858 přednost přede všemi ostatními metropolitami bez ohledu na dobu svého nastolení. Nové metropole byly zřízeny r. 1875 a později ve Filadelfii, v Milwaukee, v Bostonu, v Chicagu a j. V Baltimore byly slaveny synody, na nichž byla učiněna vhodná opatření ku povznesení náboženského života.

O zlepšení osudu ubohých domorodých Indiánů pečoval s velkou obětavostí belgický jezuita Petr de Smet. Zemřel 23. května 1873. - Pro *britskou severní Ameriku* byla zřízena biskupství v Quebecu, v Halifaxu a j. - *Mexiko* bylo r. 1821 prohlášeno za samostatné a nezávislé na Španělsku. Církev netěšila se svobodě a volnosti. President Juarez byl nepřitelem duchovenstva a řeholí. Zemřel r. 1782; jeho nástupce Lerdo do Tejada kráčel v jeho šlépějích. Obyvatelstvo je skoro vesměs katolického vyznání.

Novogranadská republika či *Kolumbie* prohlásila konkordátem z r. 1887 náboženství římsko-katolické za náboženství republiky Kolumbie, chránila ho a pečovala, aby veškeré vyučování na všech školách se srovnávalo s naukou Církve katolické. - Ve *Venezuelské* republice byly vydány zákony na úkor Církve, bylo zavedeno civilní manželství; kněžím bylo dovoleno vejiti v manželství a pod. Roku 1875 vláda odvolala proticírkevní zákony.

Ecuador je od r. 1830 samostatnou republikou. President Gabriel Garcia Moreno pečoval o duchovní a hmotné blaho obyvatel, uzavřel konkordát s papežskou Stolicí, podporoval misie mezi domorodými Indiány; povznnesl republiku k velikému rozkvětu. To však nelibě nesli odpůrcové katolicismu, zvláště svobodní zednáři. Jejich návodem zákeřní vrahové zavraždili dne 6. srpna 1875 presidenta Garcia Morena. - Také v *Peru*, v *Chile* a v jiných republikách jihoamerických církev nebyla ušetřena bojů.

Australii obsadili Angličané a Irové r. 1788. Misionář Ullathor nalezl r. 1832 v Australii pouze tři kněze a jeden nedostavěný kostel. Ale již roku 1835 byl zřízen v Sidneyi apoštolský vikariát. Benediktin Dr. Jan Spolding byl jmenován apoštolským vikářem, později metropolitou sidneyským. Spolding zemřel r. 1877. Jeho nástupcové sluli Roger Vaughan a Dr. Patrik Moran. První provinciální sněm australský konal se r. 1844. - Na *ostrovech australských* zuřilo pronásledování křesťanů: na ostrově Wallisu (Futuně) utrpěl Petr Chanel r. 1841 smrt

mučednickou, na ostrově Isabelle r. 1845 biskup Epalle, na ostrově Gazelle r. 1856 P. Muzzuconi. - Na *ostrovech sandvišských* domohli se methodisté značného vlivu; avšak král Kamehameha udělil katolíkům svobodu náboženskou a král Lunailo ji r. 1874 potvrdil.

„Apoštolem malomocných“ stal se r. 1873 P. Damian Devenster; jeho pomocníkem byl Ondřej Bürgermann. - V Australii je pět arcibiskupství, sidneyské, melbournské, adelaidské, brisbanské a wellingtonské. Nejznamenitější chrám je v Sidneyi.

Stůjtez zde krátké životopisy mučedníků za víru dle pořadí tohoto článku. Papež Lev XIII. prohlásil 77 mučedníků za blahoslavené; z těch náleží 64 zemi anamské, 13 zemi čínské. Papež Pius X. prohlásil r. 1909 33 mučedníků za blahoslavené; z těch náleží 20 zemi anamské, 13 zemi čínské. Kromě toho učiněny první kroky k blahorečení 1743 mučedníků z roků 1856-1882.

V Annamu a v Číně.

Bl. IGNÁC DELGADO, dominikán, apoštolský vikář tongkingský, byl v žaláři tak mučen, že zemřel dřív, než došlo potvrzení rozsudku smrti, r. 1838.

Bl. JOSEF FERNANDEZ, dominikánský provinciál, byl 24. července 1838 stat.

Bl. DOMINIK HENARES, dominikán, koadjutor Delgadův, byl spolu se svým katechistou *Františkem Chienem* uvězněn. Katané vytrhávali Františkovi

kusy masa z těla a pak jej donutili odpočinout sobě na lavici špičatými hřeby opatřené. Posléze byli oba dne 25. června 1838 ukrutným způsobem usmrceni.

Bl. PETR DUMOULIN-BORIE. Kdo znal Petra, studujícího na jednom z francouzských gymnasií, sotva tušil, že tento mladík, trochu lehkomyslný, bude kdysi mučedníkem. Kamarádi ho poněkud kazili k zármutku jeho rodičů. Ale poté nastala veliká změna v jeho smýšlení. Petr vstoupil do misijního semináře v Paříži a odebral se pak do Tongkingu jako misiónář. Roku 1838 upadl v ruce pochopů. V žaláři byl bit železnou metlou a dne 24. listopadu téhož roku byl stat. S ním byli usmrceni kněží: bl. Petr Khoa a Vincenc Diêm; katechisté bl. Antonín Quinh-Nam a bl. Petr tu zemřeli teprve 10. července 1840. Svátek bl. Petra Dumoulina a společníků 24. listopadu.

Bl. FRANTIŠEK ISIDOR GAGELIN byl 17. října 1833 zardoušen; *Josefu Marchandovi* byly dne 30. listopadu 1835 za živa trhány žhavými kleštěmi kusy masa; bl. *Jan Cornay* byl 20. září 1837 stat; bl. *František Jaccard* byl 21. září 1838 zardoušen; bl. *August Schöffler*, jenž pocházel z Lotrinska, byl ve stáří 29 let dne 1. května 1851 stat, bl. *Jan Bonnard* dne 1. května 1852 stat. Všichni tu jmenovaní byli kněží, bývalí chovanci misijního semináře pařížského. Františkán *Oldřich Collodijský* podlehl mukám 25. května 1834.

Tři vojínové, bl. *August Huy*, bl. *Mikuláš Thé* a bl. *Dominik Dát* byli sváděni k odpadu, ale marně. I dali jim pítí ja-

kýsi opojný nápoj a poté užili mučidel. Vojínové, nejsouce mocni svých smyslů, zapřeli víru; byli obdarováni a ihned propuštění na svobodu. Ale brzy se zhrozili svého činu. I radili se, jak by měli napraviti hřích a dané pohoršení. Vyhledali kněze, zpovídali se a přijali Svátostoltární. Pak předstoupili před soudce a prohlásili, že litují svého odpadu a že chtějí zase býti křesťany. Soudce je odmítl; neboť byl poslal králi zprávu, že se mu podařilo mysl vojinů změnit. Avšak vojinové nechtěli býti zbaveni mučednické korrupy. Sedli a napsali listinu, ve které celou věc vylíčili. August a Mikuláš zanesli listinu na dvůr královský. (Dominik nešel s nimi, neboť byl nemocen.) Dvořeníni po třikráte odmítli podivné prosebníky. Konečně když král Minh-Menh se jednou projížděl městem, podali mu protest. Král přečet list podivil se, ale pak vzplanula jeho zuřivost. Na jeho rozkaz byli dne 13. června 1839 na člunu od vojinů rozřezáni a do vody uvrženi. Také třetí vojin byl usmrcen. Svátek 13. června.

Bl. MATOUŠ GAM byl dříve plavcem; tajně převážel misionáře a jejich poštovní zásilky ze Singapore do Anamska. Byl dopaden roku 1846 a štipán žhavými kleštěmi, aby řekl, kam dopravil misionáře. Odpověděl usmívaje se: „Milí mandarinové! Neštipujte mne tak ukrutně, sic, přemožen bolestí a nejsem sebe mocen, řeknu, že jsem je dopravil k vám.“ Ženy nad ním plakaly, on však řekl: „Jsem naplněn vnitřní radostí, prosím vás, křesťané, neplačte nade mnou; spíše byste mi měli záviděti!“ Před po-

pravou vojín předčítal rozsudek smrti, ale četl tak tiše, že mu nebylo rozuměti. Matouš naň zavolal: „Příteli, čti hlasitěji, aby někdo snad nemyslel, že budu popraven pro vraždu a loupež, nýbrž aby věděl, že umírám pro víru v Ježíše Krista.“ Byl popraven jsa 34letý. Zanechal vdovu a děti. Rok smrti je 1847, den není znám.

Bl. TOMÁŠ THIEEN, osmnáctiletý seminarista, stál před mandarinem, svým soudcem; ten mu nabízel vysoké důstojenství a ruku své dcery, zřekne-li se víry křesťanské. Odpověděl: „Moje tužba směřuje výš, k nebi; ne k zemi.“ I obdržel 40 ran bambusovou holí; mezi jednotlivými údery bylo slyšet jeho hlas stříbrným zvonkem: „O Pane Ježíši, dej mi dosti síly, abych pro Tebe trpěl.“ Posléze byl spolu s Františkem Jaccardem zardoušen. Stalo se tak 21. září 1838. Svátek 21. září.

Bl. ŠIMON HOA byl lékařem a starostou. O nastávající své popravě mluvil jak o nějaké slavnosti. Přinesli mu jeho čtyřměsíční dítě; on je polaskal řka: „Dítě! Už se nebudeš na mne usmívat. Bůh ti bude otcem.“ Svátek 12. prosince.

Bl. TOMÁŠ TOAN, 73letý katechista, přisvědčil v mukách k otázce, zda-li odpadá od víry. Ale ihned se vzpamatoval a odvolal; byl pak nah vystaven po 12 dní slunečnímu úpalu a bodání hmyzu. Vysílením zemřel.

Bl. JERONYM HERMOSILLA, narozený r. 1800 v Calzadě v diecési logroňské ve Španělsku, dominikán, biskup, - pak bl. *Valentin Berrio-Ochva* a

Petr Almato, kněží dominikánští, byli ve východním Tongkingu dne 1. listopadu 1861 po hrozném mučení popraveni. Domorodec bl. *Josef Khang*, jenž při všem mučení zůstal nezviklán ve víře, byl stat 6. prosince téhož roku.

Ke 33 mučedníkům za blahoslavené r. 1909 prohlášeným náleží:

Bl. ŠTĚPÁN THEODOR CUENOT, apoštolský vikář kočín-činský. Toho dopravili r. 1861 do hlavního města v železné kleci. Umřel buď od muk anebo byl otráven. Rozsudek smrti došel pozdě.

Bl. PETR NÉRON narodil se jako syn chudého rolníka v Borné ve Francii. Pásl dobytek až do svého 17. roku a při všech rozpustilých kouscích vesnické mládeže byl hlavním hrdinou. Ale v tom samorostlém jinochu bylo cosi ušlechtilého. Čtením nábožné jakési knihy dospěl k poznání sebe a k mravní obrodě. Počal pěstovat modlitbu, přijímat svátosti a své druhy přivádět na dobrou cestu. Touha po kněžství se v něm probudila. Místní farář se uvolil, že bude 19tiletého jinocha vyučovati základům vědy. Z Petra stal se student pilný a ctnostný. Když mu bylo 30 let, stál po prvé u oltáře jako kněz. Zatoužil po misionářském povolání. Byl poslán do Tongkingu. Strádal od r. 1849 do 1860 velmi. Svou osobní statečností, energickou povahou, zbožností a umrtvováním vzbudil podiv křesťanů i pohanů. V čas pronásledování byl jat a po obvyklých mukách byl držán v železné kleci. Dne 3. listopadu 1860 byl usmrčen. Svátek 3. listopadu.

Bl. THEOFANES VÉNARD, anam-

ský misionář, byl 2. února 1861 popraven, máje 31 let.

Bl. ONDŘEJ NAM-THUONG, stařec a představený obce. Vnuk, jež pokáral pro nezřízený život, pomstil se mu a udal jej jako křesťana. Soudce měl s jeho stářím útrpnost a odsoudil jej do vyhnanství. Ondřej podlehl na cestě útrapám dne 15. července 1855.

Bl. PAVEL HANH byl sice katolíkem, ale oddal se loupeživému životu. Tím více sluší podívat se na moc milosti Boží v něm. Neboť když byl obžalován pro víru, osvědčil neobyčejnou statečnost. Svoje dřívější hříchy odčinil pokáním a mukami. Posléze byl usmrčen.

Také bl. FRANTIŠEK TRUNG, hejtmán v královském vojsku, zprvu nenáležel k horlivým křesťanům. Teprve pronásledování ukázalo, jak byl utvrzen ve víře. Ani muka, ani rozsudek smrti nevyrvaly mu víry ze srdce. Byl popraven.

Bl. MICHAEL HO-DINH-HY nebyl bezúhonného života. Byl velkomandarinem a zaujímal čestné postavení u královského dvora. Když byl jako křesťan obžalován, postupovali proti němu s veškerou přísností zákona na zastrašující příklad, že porušil věrnost ke králi. Michael zůstal věren svému králi nebeskému.

Jiní mučedníci: Jan Hoan, Vavřinec Huong, otcové rodin: Matouš Dac, Emanuel Phung a žena Anežka Thanh byli vzornými křesťany.

K řečeným 1743 mučedníkům náleží ze země anamské:

JOSEF DIAZ SANJURJO a MELCHIOR GARCIA SAMPEDRO, domi-

nikáni. První byl stat dne 20. července 1857. Druhému byly tupou sekerou usekány ruce a nohy, posléze hlava. Úmyslně bylo použito tupé sekery. Na ruce a nohy bylo třeba asi po 10 ranách, hlava odpadla teprve patnáctým rázem. Rok smrti 1858. Pět chlapců ze sirotčince: Pavel Bao, Dominik Duyet, Petr Thae, Petr Tuam a Dominik Ninh bylo vyzváno, aby šlapali po kříži. Rozhodně odepřeli. Za to oba Petrové byli rozšlapáni slonem, ostatní 3 byli pomalým způsobem - půl hodiny - trápeni provazem na hrdlo jim uvázaným a posléze uškrceni. To se stalo 24. července 1859.

DAN či Gián, třináctileté děvče, byla po 2 léta děsně mučena, k tomu od rodičů kodpadu sváděna. Vytrvala řkouc: „Nikdy nezruším věrnosti ke Kristu.“ A když se jí ptali, co jí sílí v mukách, odpověděla: „Modlitba a milost Boží.“ V mukách zemřela.

K 77 čínským mučedníkům r. 1900 blahořečeným náleží:

Bl. (Jan) GABRIEL DUFRESSE, bývalý seminarista pařížský, působil jako biskup v Číně od roku 1776. Za doby pronásledování měnil každého dne svůj pobyt. Posléze byl jat a dne 14. září 1815 stat. Svátek 14. září.

Bl. JAN LANTRUA, františkán, pocházel z Triory v Ligurii, konal 15 let misionářský úřad; po mnohých útrapách byl dne 7. února 1816 v Šiance zardoušen. Svátek 7. února.

Bl. JAN GABRIEL PERBOYRE narodil se 6. ledna 1802 v Puechu, v diecési cahorsské ve Francii. Uslyšev kdysi

přednášku o misiích, nadchl se pro šíření víry mezi pohany. Vstoupil do noviciátu u lazaristů. Zprvu působil jako profesor a novicmistr na různých místech, ale všude zanechal pověst svatého člověka. Roku 1835 se vyplnila jeho touha státí se misionářem. Nastoupil cestu, ač byl zdraví tak chatrného, že mnozí mysli, že ani nedospěje živ a zdrav Číny, cíle své cesty. Námořníci rozloučivše se s ním pravili: „To byl svatý člověk.“ Jan byl poslán do severní provincie Honanu, později do Hupy. Dne 15. září 1839 byli misionáři přepadeni. Jan byl dopraven k soudu. Před soudcem musil odpovídati kleče holými koleny na řetězích a byv bit holí. Poté dal jej soudce-mandarin pověsiti za palce a za cop a bítí řemenem do tváře, až čelist byla rozmačkána a až tvář pozbyla lidského vzhledu. Pak byl vlečen do hlavního města Vu-čang-fu; tam i pohanský žalářík se nad ním slitoval a chtěl mu poskytnouti úlevy. Jan však prosil, aby tak nečinil a aby si nepůsobil nepříjemnosti. Soudce vyzval Jana, aby potupil kříž a aby se zřekl víry křesťanské. Ovšem marně; stálost Janova byla nezdolná. Konečně - dne 11. září 1840 - došlo potvrzení rozsudku smrti. Byl ihned vykonán. Jan byl pověšen na jakousi šibenici s křížem spojenou a pomalým způsobem rdoušen; teprve když po třetí mu zadrhli provaz kolem hrdla, vypustil duši. Statečnost Janova dojala i otrlé pohany. Veškeré křesťanstvo se podívovalo slavnému mučedníkovi. Svátek 11. září.

Bl. AUGUST CHAPDELAINE, syn zámožných rodičů zemědělských v La

Rochelle ve Francii, vystudoval v pařížském semináři pro zahraniční misie; odebral se do Číny. Uvězněn byv obdržel hned při prvním výsledku 300 ran holí; pak byl bit řemenem do tváře a zuby mu byly vyraženy. Posléze byl v kleci k smrti umučen dne 27. února 1856. Svátek 27. února.

Bl. FRANTIŠEK (*Regis*) CLET, pocházel z Grenoblu; jako lazarista odebral se do Číny; tam byl po několikaletém blahodárném působení ve stáří 73 let dopraven do hlavního města Vu-čang-fu a tam dne 18. února 1820 popraven. Svátek 18. února.

Bl. VAVŘINEC PE-MAN stat 25. února 1856.

Bl. ANEŽKA TSAO-KOUY, mladá vdova, v kleci umučena 1. března 1856.

PAVEL DOI-BUONG, hejtman královské stráže v Kočin-Číně, byl pro víru křesťanskou odsouzen na smrt. Cestou k popravišti katové i odsouzcenci spěchali. Pavel, řetězy spoutaný, nemohl jim stačiti. Pravil usmívaje se: „Pojďme pomaleji! Znáš tu cestu! My ji neztratíme!“ Rok smrti jeho 1853. Památka 22. října.

FILIP MINH narodil se v Kočin Číně z křesťanských rodičů. Byl tedy domorodec. Stal se knězem. R. 1853 byl stat. Památka jeho je 3. července.

VINCENC YEN, kněz ze řádu sv. Dominika, byl r. 1838 v Tongkingu stat. Památka 30. června.

PAVEL MI, katechista tongkingský, byl roku 1838 zardoušen. Památka 18. prosince.

TOMÁŠ DE, krejčí tongkingský, stat

dne 19. prosince roku 1838. Památka 19. prosince.

Bl. PETR LIEOU domorodec, byl uvězněn, též i jeho 3 synové. Pravitel k soudci, chtějesynům pomoci: „Je-li zločinem vyznávati viru křesťanskou, pak jsem já více vinen než moji synové, neboť jsem je v ni vyučil, a jsem hotov jejich tresty vzíti na sebe; není-li však zločinem vyznávati viru křesťanskou, jsme bez viny já i moji synové, a buďmež tedy propuštěni.“ Soudce dal mu za to 10 ran do tváře a odsoudil jej do žaláře. Petr pokloniv se řekl: „Děkuji za toto dobrodiní.“ Později byl odsouzen k smrti. Byl oběšen dne 17. března 1854. Svátek 17. března.

Bl. JAN PETR NÉEL byl se svými katechisty Janem Tchenem a bl. Martinem Uh-em a se svým hostitelem bl. Janem Čangem v únoru r. 1862 stát. Před smrtí Janovou učinili si mandariní surovou kratochvíli: uvázali Jana Néela copem na ohon koně a smáli se, že nemůže udržeti krok s uhánějícím koněm.

Bl. JOSEF TCHANG, bl. *Pavel Tchen* a bl. *Jan Ló* byli vedeni na popraviště. V tom pochopové zahlédli vdovu *Martu Uangovu*. Prala prádlo u řeky. Řekli jí: „Tys také křesťanka! Buď se zřekneš víry, nebo půjdeš s námi!“ Znali ji, že je horlivá křesťanka a že přinášívá do žaláře občerstvení uvězněným křesťanům. Rychle odpověděla: „Ano, jsem křesťanka, a ráda půjdu s vámi.“ A několik minut poté všichni čtyři byli usmrceni. Tak se stalo 29. července 1861 v Tsingayi. Památka všech čtyř je 29. července.

Gt. FERDINAND HAMER, apoštol-

ský vikář, pocházel z Nymegenu v Belgii. Roku 1900 se stal obětí boxerů. Nesli ho na rahně, a aby měli kratochvíli, upouštěli jej; aby prudce dopadl na zemi, vytrhali mu vlasy a vous; pak jej naložili na káru, připevnili nůž vodorovně za hrdlo, aby při každém otřesu káry byl pořezán. Davše mu na hlavu tabulku s nápisem: „Lao jang muo“, t. j. „starý ďábel ze západu“, vezli jej do města T'uo-Čeng. Když ho pak byli ještě tři dni různým způsobem trápili, vezli ho na popraviště. Tam jej pověsili, uřezali mu uši, nos, ruce, nohy; tělo pak namazali olejem a sádlem a zapálili. A ještě to bylo málo těmto ďáblům v lidské podobě. Vyňavše mu srdce, upražili je a donutili jistého žebráka, aby za peníz 500 sapeků je pojedl. Snad tak činili z pověry. Konečně byla trpiteli useknuta hlava. Dle zprávy neměl mučedník pro své katany jiného slova než: „Odpouštím vám, budu se za vás modliti.“ Den smrti je 22. července 1900.

Rovněž Josef Segers, Amand Heirman, Jan Mallet, Josef Dobbe, Ondřej Zylmans, Remigius van Merhaeghe a j., členové scheutveldské kongregace, rodáci flanderští a brabantští, byli r. 1900 od boxerů zavražděni. - Antonín Fantosati, františkán a apoštolský vikář hunanský, byl se svým průvodcem Josefem Gambarou r. 1900 usmrcen. Františkán Cesidius da Fossa byl polit petrolejem a upálen. - Františkáni Řehoř Grassi a František Fogolla, oba biskupové, Eliáš Fachini a Theodorich Balat, kněží, řeholní bratr Ondřej Bauer, pak františkánky představená Maria Hermina (dříve Irma Gri-

vot nazývaná), Maria della Pace (dříve Giuliani nazývaná) a j. byli za ukrutné řeži v žaláři Tae-yuen-fuském (v severní provincii šansi-ské) dne 9. července 1900 od boxerů povražděni. - V jižním Šansi byl misionář z římského misijního semináře Alberich Crescitelli dne 21. července 1900 stat. - Jesuité Mangin, Pavel Denn, Remigius Isoré, Modest Andlauer a j. byli r. 1900 usmrceni. - Čínský kněz Filip Vu odpověděl hrozícímu soudci: „Kdybys denně jednu unci dal seřezati s mého těla, činí to za 14 dní jednu libru, ale i tehdy zůstanu, čím jsem - křesťanem.“ - Viktorin Delbrouck, belgický františkán, byl dne 11. prosince 1898 v Jižním Hupe usmrcen. Jeho katechumen byl vyzván, aby odpadl od víry křesťanské. Odpověděl: „Já - odpadnouti? Nikdy! Jsem a zůstanu křesťanem. Ovšem nejsem ještě pokřtěn, ale vím, že je také křest krve. Zůstanu křesťanem.“ I vypíchli mu jedno oko, usekli mu jednu nohu a posléze mu usekli hlavu. - Františkán Theotim Verhaeghen, biskup, jeho bratr Bedřich Verhaeghen, pak kněz Florenc Robberecht a několik laiků byli r. 1904 v Jižním Hupe usmrceni.

Posvátná kongregace ritů podepsala 10. prosince 1926 listinu o zahájení beatifikačního procesu 2418 mučedníků, kteří v letech 1820-1904 byli pro víru Kristovu usmrceni.

Na Korei.

JAKUB TSIN, čínský kněz, byl dne 31. května 1801 na poloostrově Korei stat.

Bl. VAVŘINEC IMBERT pocházel z kraje narbonnešského ve Francii; vstoupiv v Paříži do družiny misionářů, odebral se roku 1820 do Číny, do provincie Su-Tchuenské. Byv jmenován biskupem kapsanským působil horlivě v dile šíření víry. Byl jat zároveň s kněžími bl. *Petrem Maubantem* a bl. *Jakubem Chastanem* (či Cehaston). Byli metlamimrskáni a pak statí 21. (či 11.) září 1839. Také první koreanský kněz, bl. Ondřej Kim, byl stat. Mučedníků bylo tehdy před branou Söulskou 75; mladíci a starci, dívky a ženy. Byli různým způsobem mučeni, aby odpadli od víry křesťanské: krk jim byl provazem sešňěrován, ruce, nohy jim byly zlámány, byli bití až do smrti, do jam uvrženi. Svátek bl. Vavřince Imberta a spolumučedníků 21. září.

JAN TSOI byl za nohy pověšen a bit, až střeva vyhřezla. Posléze stat 6. října 1839.

BARBORA KO pravila: „Dříve jsem se zachvívala, když jsem jen slyšela o mučednictví. Ale Duch Svatý mne posílil. Nyní nemám bázně. Nepomyslíla jsem, že věc je tak snadná.“ Nemohla se dočkat svého stěti; na prstech počítala dny dělící ji od popravy.

RŮŽENA KIM, vdova korejská, horlivá křesťanka, byla umučena r. 1838, že nechtěla ani zraditi víry svou ani udati jmen křesťanů. Roku 1839 byla unesena Barbora Kim, Jan Ly, Anna Han, vdova 55 letá. - *Háta Ni*, patnáctiletá křesťanka, byla od rodičů odtržena, aby se stala povolnější a aby od víry odpadla. Přišla se čtrnáctiletou *Barborou Ni* do téhož vě-

zení. Vězení jejich bylo hrozné. Zima k zmrznutí, země prosáklá krví a hnísem z ran mučedníků. Všude plno červů a štěnic, že je bylo možno sbírat do hrsti. Někteří křesťané jezhladu pojídali. Dívky dostávaly za pokrm denně dva talířky hrachové polévky. V útrapách plakaly, ale jejich statečnost neochabovala. Barbora zemřela z útrap dne 27. března 1839. Háta obdržela asi 300 ran holí a 9 ran deskou. Musila lehnouti tváří na zem a kat ji mlátil dubovou deskou po lýtkách. Posléze byla oběšena 9. ledna 1840.

Bl. PETR NYOU, syn horlivého křesťana Augustina (matka a sestra setrvaly v pohanství), chlapec třináctiletý, obdržel 600 ran holí, 40 ran deskou, až mu byly kosti zlámány a až cary masa s něho visely. Tělo samá rána, ale duše oplývala nebeskou radostí. Petr žíznil po mučednictví. Pochopové zuřili vidouce jeho stálost. Jeden z nich vzal žhavý uhlí a poručil chlapci, aby otevřel ústa. Petr je otevřel dokořán. Ale katan v posledním okamžiku přece jako by se byl zhrozil svého zločinu a odstoupil. Soudcové se neodvážili zabít Petra veřejně a proto jej dali potají oběsiti. To se stalo 31. prosince r. 1839. Petr Nyau náleží k nejvzácnějším mučedníkům koreánským. Svátek 31. prosince.

Bl. JOSEF RIM a bl. *Protas Tjyeng* byli k smrti umučeni.

Bl. AUGUSTIN NYOU, otec shora řečeného Petra Nyaua a bl. *Pavel Tjyeng* byli umučeni 22. září 1839. - Bl. *Kolumba Kim* a její sestra, bl. *Anežka Kim*, ve věku 26 a 24 let, byly mučeny na

skřipci a bity holí. Tázali se jich, proč se dosud neprovdaly. Kolumba odpověděla, že u křesťanů je stav panenský dokonalejší. Obě byly dány do vězení se sprostými zločinci; ale panny se ubránily jejich útokům. Posléze byly obě panny usmrceny ukrutným způsobem. - *Anastasia Ni-Pongkeumi*, dívka dvanáctiletá, byla zardoušena. Památka 26. září.

Papež Pius XI. prohlásil 5. července kromě Imberta, Chastana, Maubanta a Ondřeje Kima ještě 75 mučedníků z roku 1839-1846 blahoslavenými. Roku 1866 počalo nové pronásledování.

SIMEON BERNEUX, jenž pocházel ze Chateau du Loir a r. 1840 ustanoven byl biskupem koreánským, byl 23. února r. 1866 zabit. Spolumučedníků se čítá 21. Mezi nimi je jeho koadjutor *Antonin Davelny*. - Stařec Marek Tieng a jinoch Alex Ou, oba vynikající členové koreánské církve, byli stíati.

V Malé Asii.

DAMASCENŠTÍ MUČEDNÍCI, mezi nimi 8 františkánů, usmrcených pro víru roku 1860, byli dne 10. října 1926 za blahoslavené prohlášeni.

Bl. EMANUEL RUIZ Y LOPEZ, představený františkánů, kteří v Damašku konali duchovní správu a sluli *Engelbert Kolland*, *Karmel Volta*, *Mikuláš Alberka*, *Petr Soler* a *Nikanor Askanio*, kněží a *Jan Fernandez* a *František Pinazo*, řeholní bratři; tito byli přepadeni ze záští protikřesťanského a usmrceni dne 9. července 1860. Svátek 9. července.

Řečený *Engelbert Kolland* pocházel z Tyrolska; narodil se r. 1827 v Ramsově, farnosti celské. Byl přijat do semináře solnohradského, ale pro rozpustilost propuštěn. Měl se tedy státi dřevorubcem, jak otec; avšak máje touhu po kněžském stavu odebral se opět do Solnohradu, navštěvoval gymnasium, živě se soukromým vyučováním. Vstoupiv do františkánského řádu, měl roku 1851 vysvěcen na kněze. Učil se cizím řečem hodlaje se věnovati misionářskému povolání. Roku 1855 byl na vlastní žádost poslán do Damašku.

Kromě řečených 8 františkánů byli za blahoslavené prohlášeni tito tři bratři: *František Massabki*, *Mooti Massabki* a *Rafael Massabki*. Byli maronité, laikové. František byl z nich nejstarší, sedmdesátiletý, ženatý, kupec; Mooti byl učitelem na františkánské škole, rovněž ženatý; Rafael pomáhal bratru v obchodě, neženatý. Mohamedáni je přepadli. Žádali na Františkovi, aby se zřekl křesťanské víry a aby odpustil jejich vůdci Abdallahovi požadavek 160.000 zlatých franků. František odpověděl: „Řekněte Abdallahovi, že mu dluh odpouštím; svou duši však nemohu nikomu zaprodávat.“ Všichni 3 bratři byli státi. Den smrti není znám.

EDUARD BILLOET, narozený roku 1815 ve Villefrançonu (ve Franche-Comte, ve Francii), vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova a byl zprvu učitelem Beirutě, pak představeným misijní stanice Zablehské (na Libanoně); tam byl dne 18. června 1860 s řeholními bratry Ferdinandem Bonacinou, Eliášem Jounèsem a Habi-

bem Maksudem od mohamedánů pro křesťanskou víru zastřelen.

FERDINAND BONACINA, narozený v Reggiu v Emilii (v Italii) roku 1804, vstoupil jako bratr do Tovaryšstva Ježíšova. Pro svou zručnost v mechanických pracích, osobní zdatnost a vynalézavost byl obdivován od moslemínů. Stavěl kostely a kolejní domy. Ale byl také dobrým řeholníkem.

ELIÁŠ JOUNÈS byl dříve pastýřem na Libanonu, pak učitelem na misijní škole. - Habib (t. j. Jan) Maksud pocházel ze Zableha, byl dříve kupcem; byl trochu bojácný, a proto představený mu dal na vůli buď zůstatí nebo uprchnouti. - Alfons Haidar Habeše, dříve lehkomyslník, po vstupu do Tovaryšstva dokonalý řeholní bratr, byl pro víru usmrčen. - Cherfan (t. j. Honorát) Habeše, Syřan, aspirant v Tovaryšstvu, byl teprve 15letý, když vzniklo pronásledování. Dali mu koně, aby mohl uprchnouti. „Ne,“ pravil, „neodloučím se od vás; nedám si ujíti příležitost státi se mučedníkem. Připravil jsem se svátostmi.“ Byl zabit sekýrou.

V Habeši.

Bl. MICHAEL GHEBRE narodil se r. 1787 ze schismatických rodičů (koptů) v Mertule Mariam na Nilu v Habeši. Byv vyučen základům vědy, hledal pravdy o Kristu. Navštěvoval klášter za klášteřem, aby se všude učil moudrosti. Tu se setkal s třemi poutníky, kteří byli posláni od místodržitele do Kaira k patriarchovi s prosbou, aby ustanovil do Ha-

beše biskupa. Jeden z poutníků se jmenoval Justin de Jakobis (viz § 108). Od toho obdržela žiznivá duše Michaelova poučení ve všech ožehavých otázkách. Koptický patriarcha přijal deputaci pohrdavě a ustanovil pro Habeš biskupa nehodného, Abuna Salama. Deputace se odebrala do Říma, pak do Svaté země. Michal Ghebre poznáv pravdu a uváživ všecky dojmy vrátil se do lůna Cirkve katolické a byl roku 1851 posvěcen na kněze. Biskup Abuna Salama se mstil Ghebrevi, ale horší pronásledování katoliků vzniklo, když schismatic Nēguš Theodor II. uchvátil trůn. Když Ghebre se nechtěl zřici katolické víry, byl od 12 surových pochopů po dvě hodiny bit, až všecek zkrvavěn, byl blízek smrti. Pak byl nucen řetězy jsa svázán následovati vojsko po dva měsíce. Rozsudek smrti byl na přímmluvu anglického vyslance Plowdena změněn v doživotní žalář. Ale Michael podlehl mukám brzy, 28. srpna 1855. Sami vojínové pochovali hrdinu s úctou. Svátek 28. srpna.

V Ugandě.

Král Muanga jal se r. 1885 pronásledovati křesťany.

Bl. KAREL LVANGA, panoš králův, byl upálen. Jiní jinoši, rovněž panošové, byli svázáni rákosím a zapáleni. Za půl hodiny zbyly jen ohořelé kosti. „To nebyla *massa candida* jako tehdy v Utice; to byla *massa nigra martyrum*“, pravil kardinál Lavigerie. Den smrti 3. června r. 1886.

Bl. MATĚJ MURUMBA, státní úředník, dříve mohamedán, pak křesťan, muž pokročilejšího věku, byl předvolán před soudce. „Jsi-li ty Murumba, jenž na stará léta se dal ke křesťanům?“ - „Ano, ten jsem.“ - „Proč se modlíš?“ - „Protože se chci modlit.“ - „Tys zahnal všechny své ženy; pravda-li? Vaříš-li si nyní sám?“ - „Proč jsem obžalován? pro svou hubenost či pro své náboženství?“ - Soudce rozkázal: „Odřezejte mu kusy masa se zad a peče je před jeho očima.“ Stalo se. Z těchto muk zemřel Matěj po třech dnech. Jeho přítel Lukáš Banabakintu byl stat. - Mladý *Noë Magvalli* byl proboden kopím. Bylo zjištěno 22 jmen ugandských mučedníků. - Svátek Matěje Murumby, Karla Lvanga a 20 spolumučedníků ugandských 3. června.

V Americe.

PAVEL (*Emil*) REYNAUD pocházel z Carignanu v Piemontsku (v Itálii). Vstoupiv do řádu františkánského konal misie u Indiánů v Bolívii (v jižní Americe). Když je napomínal ke stavovské čistotě, stal se jim nepohodlným. Zavraždili jej r. 1862.

Na australských ostrovech.

Bl. PETR (*Alois*) CHANEL vstoupil do „družiny Panny Marie“ čili do kongregace Maristů, založené Klaudiem Colinem. Jako misionář odebral se na australské ostrovy v Tichém oceáně. Po čtyřletém působení byl na rozkaz pohan-

ského krále dne 28. dubna 1841 na Futunském ostrově kyjem zabit. Svátek 28. dubna. („Primus martyr Oceaniae“ praví Acta Ap. Sed. 1925.)

Ct. BLAŽEJ MARMOITON, narozený r. 1812 v Yssac la Tourette (v diecési Klermontské) byl od Klaudia a Colina přijat jako řeholní bratr do kongregace „Malých bratří Panny Marie“. Odebral se roku 1843 do Nové Kaledonie konat dílo misionářské. Roku 1847 přepadli domorodci misijní stanici Baladu. Blažej byl raněn kopím; když po nějakém čase poněkud uzdraven vlek se ke kapli, byl přepaden znovu a stát.

96. CÍRKEV V ANGLII A V JINÝCH ZEMÍCH SEVERNÍCH V XIX. STOLETÍ

Barbarské zákony proti katolíkům z dob reformace trvaly v Anglii až do novějších dob. Poznenáhlu, za odboje Američanů a za revoluce francouzské byly zmírňeny. Katolíkům bylo dovoleno kupovati si domy, zřizovati katolické školy; nebyli více pod pokutou nuceni navštěvovati liturgii anglikánskou. Roku 1798 vznikla irská revoluce; touto revolucí ztratilo Irsko svou politickou samostatnost a bylo s Anglií reálně spojeno. - Irčané založili r. 1809 katolický spolek, jehož duší byl advokát *Daniel O'Connell*. Roku 1829 byl zákon Test-Acte zrušen, a katolíci obdrželi práva občanská, byli připuštěni k úřadům a do parlamentu. Ale i tehdy

byli povinni odváděti desátky anglikánským duchovním. Roku 1838 byli od tohoto břemene osvobozeni. O'Connell byl pod záminkou, že pobuřuje lid, uvězněn, ale brzy propuštěn. Pozdraviv se z těžké nemoci odcestoval do Říma, ale zemřel cestou v Janově dne 15. května 1847. O'Connell podporoval kapucín Mathew († 1856), zakladatel spolků střídmosti. Roku 1869, za ministra Gladstona byla církev anglická v Irsku zrušena.

Učení katolíci, například Tomáš Moore († 1852) a Wisemann († 1865) snažil se vymýtit předsudky anglikánů proti Církvi katolické. Wisemann napsal důkladný, věcně psaný manifest ke všem nepředpojatě smýšlejícím Angličanům. K těmto mužům cíli přispívali i *Pusey* či *Traktariáni*. Na universitě oxfordské byli někteří profesori, mezi nimi Dr. Pusey, Newmanna a Palmer, kteří pobádali k horlivému studiu církevních Otců a kteří rozšiřovali krátké spisy či traktáty. Studium svým však poznali, že učení katolické Církve se neliší od učení prvotní Církve. A tak, nechtějíce, přivedli mnohé anglikány do Církve katolické. Počátek učinil Dr. Jan Jindřich *Newmann*. Konvertoval r. 1845. Byl u všech Angličanů u veliké vážnosti pro svou mravní dokonalost, pro neobyčejné nadání a převelikou učenost. R. 1854 stal se rektorem university dublínské, později kardinálem. Newmann zemřel r. 1890. Nejen katolická, ale i protestantská Anglie truchlila nad smrtí tohoto duševního velikána. Jeho následoval Fr. William Faber, pozdější oratorián, spisovatel vynikajících knih, Jindřich

Manning a j. Mnozí z nich, hlavně anglikánští kněží, opustili skvělé příjmy a žili pak dosti bídne.

Papež Pius IX. obnovil r. 1850 *katolickou hierarchii* v Anglii, podřídív katolíky arcibiskupovi, kterému dal titul „Westminsterský“ se sídlem v Londýně, a zřídil 12 biskupství. Arcibiskupem jmenoval Mikuláše *Wisemanna*, o němž byla shora řeč. Protestanté sice bouřili proti katolické hierarchii v novinách a na sjezdech; všude se ozývalo „no popery“, t. j. žádné papeženství! Ale počet katolíků rostl; kdežto r. 1786 bylo v Anglii (podle Bradyho) jen 60.000 katolíků, bylo jich r. 1871 (beze Skotska) 1,058.000. - Kardinál Wisemann zemřel 15. února 1865. Jeho nástupcem stal se Manning (†1892).

V *Dánsku* byly vydány kruté zákony proti katolíkům. Katolíci žili v skrytosti. Kolem r. 1650 byl v Dánsku zřízen apoštolský vikariát. Mezi apoštolskými vikáři skvěl se učeností a ctnostmi biskup Niel. Zemřel r. 1686. Svobody náboženské dostalo se dánským katolíkům roku 1849. V Dánsku bylo r. 1880 napočítáno 3000 katolíků. - Ve *Švédsku* ještě r. 1815 byl katolický kněz, jakmile se v zemi ukázal, zkrátka odsouzen k smrti. Roku 1860 dala švédská vláda šest žen, které přestoupily k Církvi katolické, poslati do vyhnanství a jejich jmění zabaviti. Nad tímto útokem na svobodu svědomí ustrnula katolická Evropa. Ale znenáhla byly kruté zákony proti katolíkům odvolány. - I v *Norsku* byla nepřizeň proti katolíkům. Roku 1880 bylo v Norsku jen asi 600 katolíků.

97. CÍRKEV VE ŠPANĚLSKU A V PORTUGALSKU V XIX. STOLETÍ

Ve *Španělsku* vládl *Ferdinand VII.* od r. 1814 do r. 1833. Za jeho vlády byl na nátlak liberálů řád jezuitů ze země vypuzen a mnohé církevní statky byly konfiskovány. V těch dobách, a to v květnu r. 1821 byl kanovník Matěj Vinuesa, zasloužilý kněz a obhájce práv Církve, pod záminkou, že je nepřítelem ústavy, od luzy zavražděn. Ferdinand však napravil křivdy, seč byl. Roku 1829 oženil se, jsa vdovcem, s Marií Kristinou; dceru Isabellu ustanovil za nástupkyni. Roku 1833 ujala se *Maria Kristina* vlády za nedospělou dceru svou Isabellu. Avšak bratr králův, Don Carlos činil si nároky na trůn, a tak vznikla občanská válka, se kterou bylo spojeno pronásledování duchovních. Roku 1840 poděkovala se *Isabella* z vladařství a utekla se i s matkou svou do ciziny; teprve roku 1844 mohla se vrátiti, načež vrátili se z vyhnanství i biskupové. Obranu Církve vedli kromě biskupů i katolíci spisovatelé, na příklad Jakub Balmes († 1848), jenž si dobyl čestného názvu „španělský církevní otec XIX. století.“

Roku 1851 byl uzavřen konkordát s apoštolskou Stolicí. Roku 1868 byla *Isabella* opět nucena odejiti ze země, koleje jezuitské byly zrušeny; byl prohlášen nový církevní řád, proti němuž biskupové marně protestovali. Tentýž stav trval

i za krále *Amadea* (1871-1873) a za *Alfonsa XII.* († 1885).

V *Portugalsku* bylo r. 1808 královně Marii uprchnouti před vpádem vojska francouzského. Její syn *Jan VI.* (1821 až 1826) vrátil se do Portugalska. V tu dobu odtrhla se *Brasilie* od Portugalska. Don Pedro, syn Jana VI., dal se r. 1822 korunovati za císaře brasílského. - Za krále *Petra IV.* († 1834) bylo velmi křivděno kněžím, světským i řeholním. Napomínání papežovo nemělo výsledku. Za krále *Petra V.* (1853-1861) a za *Ludvíka I.* (1881-1889) chtěli liberálové překaziti styk biskupů s apoštolskou Stolicí.

98. CÍRKEV VE FRANCII V XIX. STOLETÍ

Po Napoleonovi přešel trůn francouzský opět v držení Bourbonův. *Ludvík XVIII.* (1814-1824) hodlal obnoviti katolický řád v zemi. Roku 1817 ujednal s Římem nový konkordát, ale ten nevedl v platnost pro odpor pařížských komor, žádajících, aby starý gallikanismus opět byl zaveden. Král se snažil, seč byl, hojiti rány církevnímu životu zasazené. Rozmnožil sídla biskupská, založil semináře, určil strádajícímu duchovenstvu příspěvky z veřejných důchodů, zaváděl církevní řády, k nimž přistoupily laické spolky na šíření víry, na příklad lyonský. Také Chateaubriand († 1848), de Maistre († 1821) zasloužili se o náboženský život. Montmorency rozšiřoval dobré

spisy mezi lid. - Bratr a následník *Ludvíkův Karel X.* (1824-1830) nadšeně podporoval věc katolickou. Liberálové připravovali však znenáhla jeho pád a svrhli jej r. 1830 za červencové revoluce.

Ludvík Filip z rodu Orleánského (1830 až 1848) byl zprvu lhostejný ke katolíkům. Náboženství katolické nebylo v nové ústavě nazýváno náboženstvím státním, nýbrž náboženstvím většiny. Král proměnil chrám sv. Genovefy v pantheon. Později však stal se příznivcem náboženství katolického. Na příklad: Péči o vězně svěřil Milosrdným sestrám. Příznivost králova k náboženství katolickému nebyla vhod liberálům; ti žádali, aby svoboda katolických škol byla omezena a aby jesuité byli ze země vyhnáni. Když jim nebylo ve všem vyhověno, učinili v únoru r. 1848 vzpouru. *Ludvík Filip* uprchl do Anglie; Francie byla prohlášena republikou. Za pouliční bouře byl arcibiskup Dionysius d'Affre, jenž se snažil zprostředkovati mír, zabit.

Ludvík Napoleon III. Bonaparte (1852 až 1870) byl zprvu presidentem republiky a od 2. prosince r. 1852 císařem francouzským. Byl nakloněn Církvi. Povolil jí volnost vyučování, vrátil chrám sv. Genovefy opět bohoslužbě katolické, vystavěl nebo obnovil mnoho kostelů, nadal biskupství i mnohé fary, podporoval Církvi na východě. - Když však roku 1858 jistý Orsini učinil na Napoleona III. vražedný útok, stal se císař Církvi méně příznivým. - Ve válce s Prusky byl Napoleon III. dne 2. září roku 1870 u Sedanu poražen a sesazen. Uchýlil se do Anglie.

Tam zemřel roku 1873. Ve Francii byla prohlášena *republika* (třetí). Za revoluce byl zavražděn arcibiskup pařížský Darboy, jenž předtím se byl účastnil sněmu Vatikánského. Prvním presidentem byl Thiers. Jeho následoval Mac Mahon, horlivý katolik. Liberálové a zednáři dosáhli 1879 pomoci státníka Gambetty, že na místě Mac Mahona byl zvolen Grévy. A od té chvíle vane ve Francii duch Církvi nepřátelský. Řádům bylo zapověděno vyučovati ve školách, společně v kláštorech bydliti. Vyučování náboženství ve školách bylo zakázáno; duchovní byly podrobeni službě vojenské; byly povoleny rozvody.

99. CÍRKEV V BELGII, V HOLANDSKU A VE ŠVÝCARSKU ZA STOLETÍ XIX.

Roku 1790 byla prohlášena neodvislost *Belgie*. Roku 1815 nastoupil vládu v Belgii, opět s Holandskem spojené, *Vilém I.*, jenž jsa přivržencem reformovaného náboženství, nepřál katolikům. Statný biskup gentský, Mořic Broglie († 1821) byl ze země vyhnán. Ale katolíci donutili r. 1827 krále Viléma, aby uzavřel konkordát s apoštolskou Stolicí. Roku 1830 odtrhla se Belgie od Holandska a vládu v Belgii nastoupil *Leopold I. Koburgský* (1831-1865). Katolíci se těšili úplné svobodě náboženské, zřizovali katolické školy a založili dne 14. června roku 1834 proslulou universitu v Lovani. Za Leopolda II. utěšeně zkvétal

život náboženský katolíků belgických.

V *Holandsku* byla Církev za vlády *Viléma I.* (1815-1840) utiskována. Ani konkordátem, r. 1827 s Apoštolskou Stolicí uzavřeným, nezlepšil se osud katolíků. Ale *Vilém II.* (1840-1849) byl panovník spravedlivý a dobrotivý. Katolíci si oddechli. Počet jejich rostl. Za krále *Viléma III.* obnovil r. 1853 papež Pius IX. hierarchii; arcibiskupu utrecht-skému podřídil 4 biskupství. Stav Církve byl pak dosti snesitelný.

Ve *Švýcarsku* uzavřely některé kantony r. 1828 konkordáty s papežem Lvem XIII. Odtud spravovali církev ve Švýcarsku biskupové basilejský, lausanno-ženevský, sedunský (Sitten), churský a svatohavelský. Liberálové však v některých krajích zrušili r. 1843 konkordát. V městě Lucernu zavolal jistý Josef Len jesuity do města a svěřil jim akademii; ale jiná města poslala do Lucernu ozbrojence a strhla vládu na sebe. Josef Len byl dne 19. července 1845 zabit. Sedm katolických kantonů (Lucern, Uri, Schwyz, Unterwarden, Zug, Freiburg a Wallis) založilo obranný spolek (Sonderbund); ostatní pak kantony válčily proti katolickým a přemohše je, zadržily církevní poměry na úkor katolíků.

100. CÍRKEV V NĚMECKU V XIX. STOLETÍ

V *Bavorsku* vládl od r. 1825 do r. 1848 *Ludvík I.*, panovník Církvi oddaný a podporovatel vědy a umění. Ludvík založil několik klášterů, svěřil ústavy řeholní-

cím, podporoval misie, povolal učené muže Görresa, Mohlera, Philippse na universitu mnichovskou. Za jeho nástupce *Maximiliána II.* (1848-1863) také požívala Církev svobody. Za *Ludvíka II.* však vládli liberálové.

V Rýnské provincii byl arcibiskup frýburský Heřman Vikari pro statečné hájení práv církevních ve svém paláci hlídán vojáky jako vězeň. Zemřel dne 13. dubna r. 1868. - *V Prusku* za vlády *Bedřicha Viléma III.* (1797-1840) byl r. 1821 uzavřen konkordát s apoštolskou Stolicí. V tu dobu však se přiostril spor o smíšená manželství. Církev trpí manželství smíšená (mezi katolíky a nekatolíky uzavřená) a svoluje k nim pouze pod výminkou, že zabráněno bude odpadlictví a že snoubencové se zavážou ke katolické výchově všech dětí. Vláda pruská vydala roku 1825 zákon, aby všechny děti smíšených manželstev byly vychovávány v náboženství otcově. (Do Slezska byli posíláni výhradně protestantští úředníci.) Týž zákon zakázal kněžím žádati na snoubencích slib o katolické výchově dítek. Ale kněžstvo katolické zdráhalo se žehnati smíšeným sňatkům bez výslovné záruky katolického vychovávání všech dítek. Proto byli mnozí kněží pokutou trestáni nebo uvězněni. Kolínský arcibiskup Klement August Droste († 19. října r. 1845) a hvězdensko-poznaňský arcibiskup Martin z Dunína byli r. 1837 a r. 1838 uvězněni pro svou stálost v úřadě apoštolském.

Kráľ Bedřich Vilém IV. (1840-1861) dovolil, aby Dunin se vrátil do své die-

cése. Neohrožený tento arcibiskup zemřel brzo poté († 1842). Všichni biskupové souhlasili se zákony církevními ohledně smíšených manželstev, pouze vratislavský biskup Sedlnicky raději resignoval, než by byl poslušen bully Pia VIII. v této věci. - Ostatně král byl ke katolíkům dosti přízniv. Vedle protestantů povolal do ministerstva školství i katolíky, zrušil „*placetum regium*“, dovolil, aby biskupové volně se mohli obracet i na apoštolskou Stolicí, dal biskupům povolení, aby církevními jmény svobodně vládli.

Bratr a nástupce králův *Vilém I.* byl zprvu katolíkům dosti přízniv. Ale když říše německá po vítězné ukončené válce s Francií roku 1870 vstoupila na místo spolku německého, který se roku 1866 rozešel, a když král Vilém I. byl prohlášen císařem německým, Prusko jalo se používatí své moci, aby potlačilo Církev katolickou. Kníže Bismark zahájil r. 1870 „*kulturní boj*“ proti katolické Církvi. Katolíci byli z ministerstva školství vypuzeni, jesuité byli ze země vyhnáni. V květnu r. 1873 vydány byly zákony na úkor katolické Církve. Bylo dovoleno přestoupiti k jinému vyznání; stačilo oznámení úřadům. Roku 1875 bylo zavedeno civilní manželství, kněžím bylo zakázáno žehnati sňatkům před úkonem civilním. Všecky řehole, vyjma ty, které se věnovaly ošetřování nemocných, byly ze země vypuzeny.

V těch dobách byli buď žalářováním nebo jinými pokutami stiženi biskupové hvězdensko-poznaňský, arcibiskup kardinál Ledochowski, paderbornský biskup

Konrad Martin († 16. července 1879), münsterský biskup Brickmann, kolínský Melchers a jiní. Také trevírský biskup Matěj Eberhard († 3. května 1876) a mohučský biskup Ketteler († 13. července 1877) náležejí k pronásledovaným biskupům. Roku 1875 bylo přes 1000 katolických duchovních v žaláři. Papež Pius IX. si přál smíru, ale Bismarck prohlásil: „Do Canossy nepůjdem!“ Katolíci se nelekali žádných obětí a zůstali věrni své víře. Od r. 1882 byl styk mezi Římem a pruským dvorem opět obnoven. Působením vůdce katolíků Windhorsta nastaly mnohé úlevy v zákonech Církvi katolické nepřátelských.

101. CÍRKEV V RAKOUSKU V XIX. STOLETÍ

František I. (1792-1835) byl zbožný panovník a příznivec Církve katolické. Dal založit biskupské semináře, podřídil školy dohlídce církevní, zřídil ústav sv. Augustina pro vyšší studia theologická, zavolal mechtaristy, redemptoristy a jezuity do Rakouska. Za jeho vlády založil dvorní farář Jakub Frint ve Vídni vyšší vzdělávací ústav pro katolické kněze, který sluje Frintaneum.

Ferdinand I. (1835-1848) byl též zbožný panovník; uvažoval o uzavření konkordátu s Apoštolskou stolicí. Ale jeho rádcové, josefinismu oddaní, překazili jeho úmysl.

František Josef (1848-1916) dal patentem z r. 1849 svobodu a samostatnost

všem vyznáním od státu uznaným. Následujícího roku vydal dva patenty, jimiž zrušeno bylo „placetum regium“, a jimiž urovnán byl poměr Církve k veřejnému vyučování. Dne 18. srpna 1855 byl uzavřen konkordát, jímž spravedlivé tužby katolíků došly splnění. Odtud rozkvetl život náboženský v Rakousku. Slaveny byly provinciální sněmy ve Vídni a v Ostřihomu (1858), v Praze (1860), v Kološi (1863).

Ale liberálové se usilovně snažili zatlačit katolíky. Od války Rakouska s Pruskem (r. 1866), která skončila porážkou Rakouska, bylo Rakousko ve vleku Pruska. Konkordát byl květnovými zákony z r. 1868 a 1869 (o manželství, o školách, o interkonfessijsních poměrech) obmezován a posléze byl pod záminkou definice Vatikánské o neomylnosti papežové dne 30. července zrušen. Byly podány ještě mnohé návrhy protikatolické, ale císař projevil přání, aby květnovými zákony bylo církevní zákonodárství v Rakousku ukončeno. Na jeho přání bylo i provádění řečených zákonů v mnohých věcech zmírněno.

102. CÍRKEV V RUSKU, V SRBSKU A BULHARSKU, V RUMUNSKU A ŘECKU V XIX. STOLETÍ

Od r. 1762 do r. 1796 vládla v Rusku *Kateřina II.*, žena všeho náboženského

Blah. Konrád — Sv. Theofil z Corte — Sv. Markéta Marie Alacoque — Ctih. Jan H. Newman —

Ctih. Bedřich Ozanam

citu prázdná. Brzy po rozdělení Polsky jala se pronásledovati katolíky latinského i východního obřadu. Zrušila sjednocená biskupství skoro všechna a převedla násilím a podvodem 8 milionů katolíků k pravoslaví. V tom byla podporována i katolickým, ale zpronevěřilým biskupem, Stanislavem Siestrzeńcewiczem.

Pavel I. (1796-1801) byl katolíkům příznivější. Dovolil zříditi tři sjednocená biskupství (v Polocku, v Lucku a Brestu) a pět latinských biskupství (ve Vilně, v Kamenci, v Lucku, ve Žmudi (Samogitu) a v Minsku a později ve Varšavě). Pavel měl pro svou spravedlnost četné nepřátele a byl zardoušen. - Spravedlivku sjednoceným byli *Alexander I.* (1801 až 1825). Avšak *Mikuláš I.* (1825-1855) pronásledoval unity. Poraziv Poláky u Ostrolenky, umínil si unii nadobro zničiti; rušil basiliánské kláštery, bral unitům chrámy a odevzdával jeschismatickým a pronásledoval katolíky obojího obřadu. (Stůjž zde malá ukázka, kterak rozkol byl šířen: Ves Dukavice (v okrese Mohylevském) nechtěla přijati rozkol. Roku 1841 přitáhl pluk pěchoty a obklíčil ves. Vojíni nechali obyvatele vyhladověti, pak zapálili ves, dali předním obyvatelům po 300 ranách holí. Ubití skonali v bolestech.) V této věci měl pomocníkem zpronevěřilého biskupa litevského Josefa Siemaczkho. Ten v čele 1305 duchovních shromážděných dne 23. března 1839 v Plocku prohlásil, že odstupují od Církve katolické a že žádají přijetí do Církve pravoslavné. Takto církev unitská na Rusi zanikla vyjma diecési chelmskou.

Za vlády cara *Alexandra II.* (1855 až 1881) pozdvihli se r. 1863 pronásledovaní Poláci. Marné bylo jejich úsilí. Tehdy počalo pronásledování katolíků. Varšavský arcibiskup Felinski a mnozí jiní duchovní byli posláni do vyhnanství, kláštery byly rušeny. Také poslední útočiště unitů, biskupství chelmské, bylo r. 1875 zrušeno; v Bjalé bylo 50.000 unitů hrozbami a mrskáním převedeno do pravoslaví. *Alexander II.* byl r. 1881 od nihilistů zavražděn. Následovali *Alexander III.* a *Mikuláš II.* po němž vznikla sovětská republika r. 1917.

Srbové používali každé příležitosti, aby se zbavili jha Turků a závislosti na patriarchovi cařihradském. Proto r. 1815 se raději poddali metropolitovi karlovickému. Roku 1830 zřídili metropoli v Bělehradě za té podmínky, že zvolený metropolita má žádati patriarchy cařihradského o potvrzení své volby a že mu má odváděti poplatek. Posléze, když Srbsko za Milana Obrenoviče bylo povýšeno na království, prohlášen byl roku 1879 metropolita srbský za nezávislého na patriarchátu cařihradském.

Také *Bulhaři* žádali roku 1860 hierarchii; byvše v Cařihradě odmítnuti, obrátili se do Říma. Papež Pius IX. jim posvětil biskupa, Josefa Sokolského. Avšak na nátlak Rusů byl Sokolski vládou tureckou odstraněn a Bulharům bylo povoleno zříditi exarchát bulharský. První bulharský kníže byl *Alexander Battenberg* (1879-1886). Byl protestant, ale přál katolíkům a unii. Jeho nástupce byl *Ferdinand z Koburgu*. - V *Rumunsku* byl

r. 1865 metropolita bukurešský prohlášen za nezávislého na patriarchu cařihradském. - Řecko dosáhlo samostatnosti politické roku 1830; církev řecká byla prohlášena za nezávislou na patriarchu cařihradském. Správu církve vede dle ruského systému synoda, která je složena z 5 duchovních a 2 laiků; synodě jsou podřizeni nejen biskupové, ale i metropolita.

103. SPORY U VÍŘE KATOLICKÉ

Lamennais († 1854), kněz pařížský, statečně hájil práv církevních v časopisu „L' Avenir“ ve spolku s Lacordairem a hrabětem Montalembertem. Ale ve chvatu napsal, co Církev nemohla schváliti, na př. žádal úplnou rozlukou církve od státu. Knihy jeho byly zavrženy, Lamennais vystoupil z Církve, zemřel r. 1854 nesmířiv se s Církví. Ale jeho přátelé se podrobili Církvi. Lacordaire stal se dominikánem a proslavil se svými konferencemi v Nôtre Dame († r. 1861). *Chatel* († 1857), vojenský kněz francouzský, zamýšlel r. 1830 založiti církev francouzsko-katolickou a dal jí učení racionalistické. Kolem r. 1842 sekta zanikla.

Saint Simon († 1825) napsal několik spisů o reformaci lidské společnosti. Zásady jeho jsou: Každý ať pracuje seč síly má a ať bere přiměřenou výživu. Nikomu není dovoleno používati jiných lidí ke svému obohacení. - Rozdíl mezi jednotlivými stavy buďtež zrušeny, taktéž právo majetkové a dědické; statky jedno-

tlivců buďtež obecným majetkem; správcové určí každému práci a mzdu. - Závislost manželky na manželu budiž zrušena; stejná práva buďtež dána obojímu pohlaví. - Saint Simon popíral nesmrtelnost duše; účel člověka je prý prospívati ve vědě a v umění; pracovati jest Boha uctívati. Saint Simona následovali Louis Blanc a Prudhon. Simonisté se rozštěpili na dva tábory: socialisté chtěli lidskou společnost tak reformovati, aby práce a výdělek byly souměrně rozděleny, aby rovnováha byla zavedena mezi kapitálem a prací a aby každému se dostalo tolik práv, kolik mu třeba, aby dosáhl pozemského štěstí. Komunisté usilují zničiti všecky dosavadní poměry státní, církevní a rodinné a zavést úplnou rovnost a společné užívání práv a statků. Socialismus byl šířen Ferdinandem Lasallem, komunismus Karlem Marxem, jenž roku 1864 založil internacionální spolek dělnictva.

Hermes († 1831), profesor theologie v Münsteru, napsal ve svých spisech myšlenky příbuzné racionalismu. - *Günther* († 1863), vídeňský kněz, chtěl katolické pravdy vědecky odůvodniti; byl veden dobrým úmyslem; měl mnohé následovníky, na př. proslulého kazatele Veitha, Brunnera a j. Ale upadl v různé bludy; jeho kniha přišla na index. Günther bludy v listu poslaném papeži odvolal a papež ho za to pochválil. - *Frohschammer*, kněz a profesor mnichovský, vydal filosofické spisy, které obsahovaly bludné názory. Papežskému rozsudku se nepoddal. Zemřel po r. 1862. - *Ronge Jan*, kněz vratislavské diecése, byl pro bojovný list

proti Římu psaný suspendován. Když trevírský biskup vystavil Kristovu sukni veřejnému uctívání, žádal ho Ronge, aby dokázal oprávněnost tohoto jednání. Protestanté i židé oslavovali Rongea, nazývali ho novým Lutherem. Ronge s kaplanem Janem Cserskim založili církev „německo-katolickou“; popírali Kristovo božství. Ronge zemřel po r. 1872. Jeho sekta zanikla.

Starokatolíci. Mnichovský profesor Dollinger a jeho přívrženci odmítali dogma o neomylnosti papežově a učení o neposkrvněném Početí Panny Marie tvrdíce, že v jejich kruhu je zachována starobylá církev. Brzy pokročili tak daleko, že zavrhli církevní autoritu vůbec a že změnili v podstatných částech ústavu a kázeň církevní. Také zavedli novoty v liturgii. Po prvé se sešli r. 1871 v Mnichově a pozvali k sobě i anglikány, jansenisty a východní schismatiky. Dali si název „starokatolíci“. Bismark jim velmi nadržoval. Vratislavský profesor Reinkens byl zvolen jejich biskupem a byl v Deventru (v Holandsku) od jansenistického biskupa vysvěcen. V Rakousku zřídili obce: ve Vídni a v Riedu; v Čechách pak ve Warnsdorfu.

104. S N Ě M V A T I K Á N S K Ý

Bullou „Aeterni Patris“ papež Pius IX. svolal církevní sněm na den 8. prosince 1869 a pozval naň i východní schismatiky a protestanty. Byly ustanoveny odbory pro průpravné práce a byl vypracován samým papežem jednací řád, sekretářem

byl jmenován svatohippolytský biskup Fessler. První a druhé sezení bylo vyplněno allokucí papežskou a vyznáváním víry. Bylo shromážděno asi 700 účastníků, kardinálů, biskupů a řádových představených. Čtyři sta z nich žádalo, aby církevní nauka o neomylnosti papežově byla prohlášena. I nastal o té věci spor: někteří pravili, že definice nauky v této době není příhodná, někteří popírali nauku samu. Mnichovský theolog Döllinger prudce útočil na učení o neomylnosti papežově.

Ve III. sezení byly prohlášeny některé konstituce o víře. Dekreta o kázni nebyla vydána. Pak rokováno o čtyřech kapitolách, a to: o ustanovení apoštolského primátu, o ustavičnosti (perpetuitate) primátu v římských papežích, o pravomoci římského primátu a o neomylném učitelském úřadě římského papeže. První tři kapitoly byly záhy zodpověděny, na čtvrtou kapitolu prohlásili ze 601 přítomných Otců: 451 odpovědi affirmativní, 62 nejisté a 88 negativní. Odpůrcové dogmatu žádali papeže, aby prohlášení dogmatu odložil na pozdější dobu. Protože papež vzhledem na 451 kladných hlasů tak učiniti nemohl, vrátilo se 55 z přítomných Otců domů.

Dne 18. července 1870 byla ve IV. sezení všeobecným souhlasem (vyjma dva přítomné) prohlášena tato dogmatická konstituce: „Římský papež, mluví-li jako učitel Církve... je obdařen onou neomylností, kterou božský Spasitel chtěl svou Církvi v definování učení o víře a mravech opatřiti, a proto: výměry římského

papeže jsou samy ze sebe, nikoliv ze souhlasu Církve, neopravitelný (irreformabiles)... Když brzo poté byl Řím zabrán, sněm vatikánský byl odložen na dobu příhodnější.

105. NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT, VĚDA A UMĚNÍ V XIX. A XX. STOLETÍ

Náboženský a mravní život činil v některých zemích potěšitelný pokrok. Byly zřízeny mnohé kongregace a církevní spolky. Služby Boží byly slaveny důstojně a podle liturgických předpisů. Apoštolská stolice se snažila vymýtit místní obyčeje a věnovala rituálním knihám velkou pozornost. Chvály po sv. požehnání: „Bůh budiž veleben“, zavedl P. Felici S. J. v Itálii, a to již před rokem 1801; neboť papež Pius VII. dal 23. července 1801 odpustky jednoho roku na tuto modlitbu. - Papež Pius X. zrušil listem ze dne 7. července 1911 závaznost některých svátků: sv. Štěpána, Hromnic, Zvěstování a Narození Panny Marie, pondělí velikonoční i svatodušní. Chtělo umenšit přestupování zákona církevního a dosíci řádného svěcení zbylých svátků.

Úcta k Svátosti oltářní se šíří.

„Čtyřicetihodinná pobožnost k uctění Svátosti oltářní“, jež připomíná oněch 40 hodin, jež ztrávil Ježíš v hrobě, byla zavedena kapucínem Josefem z Ferna v Gubbio v Umbrii. Roku 1530 byla ko-

nána v Miláně. Roku 1705 byla pobožnost tato schválena papežem Klementem XI. pro celou Církev. - „Arcibratrstvo k věčnému klanění Svátosti oltářní a na podporu chudých kostelů“ bylo r. 1848 od zbožné Anny z Meesu v Belgii založeno. - Jiné arcibratrstvo věčného klanění bylo r. 1877 založeno v Lambachu. Linecký biskup Josef Rudigier vymohl jeho schválení.

Eucharistické kongresy na uctění Svátosti oltářní vznikly z podnětu zbožné ženy Marie Tamissierové. Táž narodila se r. 1834 v Toursu ve Francii a zemřela dne 20. června 1910. - I. kongres či sjezd slaven byl r. 1881 ve městě Lille ve Francii. - II. kongres r. 1882 v Avignonu. - III. kongres r. 1883 v Lutychu. - IV. kongres r. 1884 ve Frýburku ve Švýcarsku a od té doby staly se eucharistické kongresy mezinárodními.

„Rytíři velebné Svátosti“, „Služebnice velebné Svátosti“, „Pážata velebné Svátosti“ - je spolek v Anglii, zřízený od jesuitů a schválený listem papeže Benedikta XV. ze dne 17. ledna 1917.

Úcta mariánská se povznesla novými svátky a pobožnostmi, zvláště oblíbenými májovými oslavami. Dogmatické prohlášení Neposkvrněného Početí Panny Marie dodalo dni 8. prosince vyššího posvěcení. Nemálo přispěla k účtě této mimořádná zjevení Matky Boží na hoře La Salette dne 19. září 1846 jedenáctiletému Maximinu Giraudovi a patnáctileté Melanii Matthieu a zjevení v Lurdech r. 1858 čtrnáctileté Bernardettě Soubirous. Obě zjevení byla církevně zkoumána a zji-

štěno, že mají všechny známky pravosti.

„*Marianské kongregace* či *družiny*“ mají účelem, aby členové cele se zasvětili Rodičce Boží. Jejich zakladatelem je, jak už shora bylo řečeno, Jan Leunis z Lutychu († 1584), jenž v římské jezuitské koleji počal sdružovati ctitele Panny Marie. Členové družiny se scházejí k společné pobožnosti. Sdružování bývají stejnorodí živlové: studující, dělníci, kupci, muži, ženy atd. Respektuje se povaha jednotlivců, potřeba každého věku a stavu. Družina má v čele výbor a prefekta. Pěstuje se individuální vedení, osobní styk s ředitelem. Pravidla a konstituce nezavazují pod hříchem. Účel družiny není pietistické horlení, nýbrž výchova členů v uvědomělé křesťany. - Organizace marianských družin byla r. 1810 generálem Františkem Wernzem prozkoumána a nově době přizpůsobena.

„Bratrstvo růžencové“ pochází z XV. století; kvetlo znamenitě v Kolíně nad Rýnem. - „Živý růženec“ byl založen od Pauliny Jaricotové v Lyoně. Členům dostává se pro jeden měsíc po jednom tajemství modlitby růžencové, aby o něm rozjímali. Patnáct členů tvoří růži, jedenáct růží tvoří kvetoucí růžový keř. - „Corona aurea“ je skupina 31 kněží, z nichž každý slouží mši svatou k počtě Panny Marie jeden v měsíci tak, aby každý den byl obsazen. - Arcibratrstvo „Srdce Panny Marie“ na obrácení hříšníků bylo založeno roku 1836 od faráře Des Genettes v Paříži.

O *misie* zasloužil se nesmírně spolek „Dílo šíření víry“. O „družině Klaverové“

byla již nahoře řeč. - „Dílo sv. Děťství Ježíšova“ sbírá malé podpory od katolických dětí na ten účel, aby byly opuštěné děti vykoupeny. Myšlenku k tomu dílu pojal hrabě Forbin-Jausson, biskup v Nancy, († r. 1844). Ale plán se mu nedařil a proto jej svěřil Pavlíně Marii Jaricotové. (Nar. se r. 1799 a zemřela v Lyoně r. 1862. O její beatifikaci se teď jedná.) Ta sestavila stanovy spolkové. - Nadace Leopoldinská byla r. 1828 v Rakousku na památku arcivévodkyně Leopoldiny, císařovny brasílské († 11. prosince 1826), v život uvedena, aby pečovala o duchovní správu rakouských vystěhovalců a také o obrácení pohanů amerických.

Bratrstvo sv. Cyrilla a Metoda bylo brevem Pia IX. ze dne 12. května 1852 zavedeno pro obrácení Bulharů, Srbů, Rusínů. Nebudíž zaměňován s „*Apoštolátem sv. Cyrilla a Metoděje*“ jenž byl r. 1885 na základě encykliky Lva XIII. „Grande munus“ ze dne 30. září 1880 založen za účelem sjednocení Slovanů schismatických u víře katolické. Hlavní šířitelé myšlenky této jsou: Arteměv, Solovjev, Strossmayer, Dr. Stojan.

V XIX. století vznikly též mnohé jiné *katolické spolky*, na př.: Bratrstvo „Živé křížové cesty“ bylo zavedeno sv. Linhartem a Portu Mauritio. Čtrnáct zastavení je rozděleno mezi čtrnáct členů. - „Spolek sv. Rodiny“ byl v Lyoně od P. Francoze T. J. zřízen a od papeže Lva XIII. dne 14. června 1892 na celou církev rozšířen. - „Spolek sv. Rafaela“ ujmá se vystěhovalců do Ameriky. - „Piův spolek“, založený kanovníkem Leningem v Mohuči

na obranu práv církevních. - Spolek (či konference) sv. Vincence de Paula, založený r. 1833 v Paříži na podporu chudých. - Katolický tovaryšský spolek, založený r. 1849 od Adolfa Kolpinga. - Bratrstvo sv. Klementa Hofbauera, bylo r. 1901 založeno brněnským biskupem Dr. Baurerem. Rodný dům Hofbauerův byl zakoupen a zřízena v něm útulna pro sirotky pod správou sester sv. Hedviky. - *Associatio perseverantiae sacerdotalis* bylo založeno r. 1868 ve Vídni od spirituála R. Kollera. - „*Serafinské dílo lásky*“ pro dítky opuštěné, spolek ten byl založen r. 1884 knězem Cyprianem Fröhlichem ze řádu kapucínského ve Starém Etingu. Zemřel r. 1931.

Kromě provinciální synody v Praze r. 1860 slavené byly konány i diecéšní na př. v Brně (r. 1909), v Českých Budějovicích (r. 1913); ty pečovaly o povznesení kázně mezi duchovenstvem a lidem křesťanským. Těmž účelu slouží pastoraální konference kněží. Pozoruhodná je velká účast lidu při misích. Duchovenstvo ukázalo a ukazuje se v bojích o samostatnost Církve proti světským vládám statným a věrným k Církvi; trpělo ztrátu jmění i žalář, jmenovitě za kulturního boje v Německu.

V mnohých státech zmocnili se nepřátelé Církve veřejného školství, zavádějí civilní sňatky, rozšiřují surovou novotu spalování mrtvol. Ale katolíci se snaží ve veřejném životě přivést katolické názory ku platnosti. V tomto ohledu je vzorem katolické Centrum v Německu. Tam vynikli: Heřman Mallinckrodt (ze-

mřel 26. května 1874), Reichensberg a Ludvík Windhorst († 1891).

Na rozšiřování katolických knih vznikla sdružení: Mechitaristů ve Vídni r. 1830, u nás „Dědictví svatováclavské“, založené roku 1669 jesuitou Matějem Steyerem, „Dědictví svatojanské“ roku 1833, „Dědictví cyrillometodějské“ r. 1850 v Brně, „Dědictví sv. Prokopa“ r. 1864 v Praze, „Dědictví maličkových“ v Hradci Králové.

Studium biblické se velmi povzneslo rozvojem pomocných věd a zřízením biblických ústavů v Římě, v Jerusalemě a jinde.

Filosofie a dogmatika vzkříšeny z úpadku návratem k scholastice a k sv. Tomáši Akvinskému. Velikých zásluh si získali papežové Pius IX., Lev XIII. a Pius X. a učenci Taparelli († 1862), Liberatore († 1892), dominikán Zigliara († 1893), dogmatik Perrone († 1876), Palmieri († 1908), Franzelin († 1886). V Německu vynikli: Liebermann († 1844), Scheeben, u nás dr. Josef Pospíšil († 1927). - V apologetice vynikli Francouzové Segur, Gratry, Dupanloup, Montalambert, Španěl Jakub Balmes, Němec Hettinger. - Mravověda, systematicky ucelená sv. Alfonsem Liguorským, zdárně se rozvíjela a jakožto „probatí auctores“ vynikají Scavini, Ballerini, D'Annibale, Gury, Muller, Martin, Lehmkuhl, Pruner, Noldin, Göpfert, Génicot a j.

Veliké služby prokázala Církvi v této době křesťanská archeologie zásluhou geniálního Jana Křtitele de Rosi († 1894), jenž svými objevy podzemního Říma a svými vědeckými spisy si získal nehy-

noucí památky a názvu „otce křesťanské archeologie“.

Spisy sv. Otců a církevních spisovatelů staly se obecně přístupnými monumentální sbírkou „Patrologiae cursus completus“, v níž J. P. Migne vydal všechny jejich známé spisy.

Zpěv a chrámová hudba trvají v prvé polovici XIX. věku v žalostném úpadku zaviněného josefinismem, jenž vznesl do svatyní živly světské hudby. Později se jeví úsilí povznést hudbu kostelní a děje se to opět návratem k církevnímu zpěvu - gregoriánskému chorálu a ke klasické polyfonii. Středisky této reformy staly se v Německu spolky sv. Cecílie, u nás cyrilské jednoty. Skladby Wittovy značí opět navázání na osvědčené vzory církevní hudby. U nás v tom směru tvořili Pavel Křížkovský, Zvonař, Hruška, J. C. Sychra, Fr. Musil, Fr. Picka. V čele reformního hnutí stál Ferdinand Lehner.

Vkus lidu byl už tak porušen, že si získali obliby kudrlinkové nápěvy německých šulmajstrů a na staré nápěvy domácího původu a církevního rázu se zapomínalo. „Kancionál svatojanský“, je-muž sloužil za podklad kancionál Matěje Václava Steyera T. J. z r. 1683, stal se opět učebnicí ryzího duchovního zpěvu lidového a vzkřísil staré domácí písně. Není však bez vad; jeví se v něm stopy chvatu a dobové nedostatky. Nový „Český kancionál“, vydaný r. 1921 spoluprací Dobroslava Orla a Vladimíra Hornofa, je už dílo slohové i formálně jednoduší. Dbáno při něm dvou zásad: po stránce hudební se vrátiti k starým původním

nápěvům, které jsou nedoceněnými skvosty hudební tvorby české, a po stránce textové vyhověti modernímu požadavku přízvukně prosodie a upravití slova tak, aby se shodovala s rytmem nápěvu.

V malířství jest pozoruhodná škola mnichovsko - düsseldorfská, při níž vynikli Bedřich Overbeck († 1869 v Římě), Josef Führich († 1879), Leopold Kupelwieser († 1862), Hellich a j.

106. NOVÉ KONGREGACE A CÍRKEVNÍ DRUŽINY, SVATÉ A VÝZNAČNÉ OSOBY

Kongregace „*kněží klanějících se Svátosti oltářní*“ byla založena bl. Petrem Eymardem († 1868).

Picpuská kongregace (nazvaná podle jedné z pařížských ulic) či kongregace „Srdce Pána Ježíše a Panny Marie“ či Stálého klanění Svátosti oltářní, byla založena od Petra (Josefa) Coudrina (zemřel 1837). Kongregace vychovává misionáře a rozvíjí činnost ve všech dílech světa.

Kongregace „*ustavičných klanítek Svátosti oltářní*“, byla roku 1807 v Římě založena od Kateřiny Sordiny, která si dala jméno „Maria Magdalena od Vtělení“. Sestry nosí bílé vlněné roucho a červený škapulíř. Na levém prsu je odznak monstrance, na pravém odznaky umučení Kristova. Plášť je bílé, závoj pak černé barvy.

Kongregace „*služebnic nejsvětější Svá-*

tosti a Lásky“ (Congregatio ancillarum ss. Sacramenti et Caritatis), založená od Marie Michaely Desmaisières († 1865). - Od této kongregace sluší rozeznávat „Kongregaci sester od klanění a smíření“ (za urážky Svátosti oltářní učiněné). Tato byla založena od Marie Terezie Dubouché (zemřela 1863).

Spolek „*Dames du sacré Coeur*“ byl založen od Jana Varina († 1850) za spolupůsobení Magdaleny Zofie Baratové († 1865).

Kongregace „*Dcer Srdce Ježíšova*“, byla založena od Marie Deluil († 1884).

Kongregace „*kněží Nejsvětějšího Srdce*“ (vulgo: de Betharram) byla založena od kněze Michaela Garicoitsa.

Kongregace *Nejdražší Krve* byla založena od Kašpara del Bufalo († 1837). V Aktech apoštolské Stolice 1925, pag. 584 je uvedena Maria Veronika del sacro Cruore di Gésu, (která se dříve nazývala Kateřina Lioger) jako zakladatelka ústavu sester od „Krvy Kristovy“ ve Villeneuve u Avignonu. Táž zemřela r. 1883.

Kongregace *Ducha Svatého*; k ní náležel Jakub Laval († 1864).

Kongregace *dívek Panny Marie Sionské* byla založena od židovského konvertity Alfonsa Ratisbonnea († 1884).

Kongregace *maristů* t. j. kněží Panny Marie, byla založena od Eugena z Mazenodu, pozdějšího biskupa marseillského († 1861).

Podobná družina *maristů* byla kongregace „malých bratří Panny Marie“, založená roku 1824 od Klaudia Colina v Lyoně. Marista Marcellin Champagnat

byl zakladatelem této kongregace. Marista byl i Blažej Marmoiton († 1847).

Spolek *Mariin* (Societas Mariae) byl založen od Viléma Chaminade-a, o němž je zmínka v životopise Marie de Lamouroux, zakladatelky sester od milosrdenství.

Kongregace otců La Salettských založená k šíření zjevení La Salettského, věnuje se pěstění pozdních povolání ke kněžství a misiím.

Ošetřování nemocných věnovaly se kongregace:

Kongregace „*sester milosrdenství sv. Karla Borromejského*“.

Kongregace „*božské Lásky*“, kterou založila Bartolomějka Capitanio († 1883).

Kongregace „*Dcer božského Spasitele*“ již založila Alžběta Eppingerová (zemřela 1867).

Družina „*sester od Ježíše Nazaretského*“. Spoluzakladatelka je Aloisia Borgiotti († 1873).

Kongregace „*Sester sv. kříže*“ byla za účelem ošetřování nemocných založena od venkovského faráře Ondřeje Huberta Fourneta v diecési poitouské ve Francii. (Zemřel 13. května 1834.) K této kongregaci náležela Maria Haze († 1876).

Ústav „*chudých dívek*“ na ošetřování nemocných byl založen od Anny Lapini († 1860). - Dlužno rozlišovati: Družstvo „*chudých sester sv. Františka*“, založené od Františky Scharvierové.

Vyučování a výchově se věnovaly poněkud tyto kongregace:

Kongregace „*duchovního vyučování*“ čili „*malých bratří*“ byla založena od Jana Lamennaisa, jenž byl bratrem onoho ne-

šťastného spisovatele, o němž byla řeč v § 103.

Kongregace „*salesiánů*“ byla r. 1868 založena od bl. Jana Boska († 1888). Ten založil útulny pro výchovu zanedbaných hochů. Z téže kongregace jsou Beltrami a Dominik Savio; viz i Marii Mazzarelli a Alois Comollo.

Kongregace „*chudých školních sester*“ vznikla kolem r. 1830 v Bavorsku, byvši založena řezenským biskupem Wittmanem († 1833).

Kongregace „*sester sv. Hedviky*“ založená od Roberta Spiskeho.

Družina „*sester křesťanských škol*“, založena od Marie Magdaleny Postelové († 1846). K družině náležela Placida Viel († 1877).

Ústav „*pobožných učitelek*“, založený od bl. Lucie Filipiny († 1732).

Družina „*Oblátek*“ pro výchovu sirotků, založená od Ludviky MONTAGNAC († 1820).

Družina „*věřících družek Ježíšových*“, založená od Marie de Bengy († 1858).

Kongregace *synů Marie Neposkvrněné*, založená od Ludvíka Pavoni († 1849). Tato kongregace se ujímala hluchoněmých. Již Abbé Karel Michal de l'Epée († 1798), kněz francouzský, vystavěl první ústav vychovávací pro hluchoněmé na Montmartu (nedaleko Paříže). Vyučoval hluchoněmé abecedou prstovou, kterou sám vynalezl.

Kongregace *Obětování Panny Marie* byla založena od Marie Rivier († 1838) za účelem výchovy dětí.

Kongregace *sester Božského Vykupitele*

a bl. *Panny Marie*, byla založena od Marie du Bourg († 1862).

Kongregace *sester chudého dítěte Ježíše* byla založena od Kláry Feyové (zemřela 1894) a její sestry Emmy Feyové.

Ústav „*Sester lásky od Obětování Panny Marie*“, byl založen od Marie Poussepin († 1744).

Ústav „*Sester milosrdenství*“, byl založen od Marie Lamourouxové († 1836).

Ústav „*Dcer milosrdenství*“, byl založen od Marie Josefy Rosello († 1880).

Kongregace „*Sester Dobrého pastýře*“, založena byla od Marie Pelletierové.

Kongregace „*Dcer božské lásky*“ (ústav *Mariánský*) vznikl r. 1868 ve Vídni, aby poskytl útulek dívkám do velkoměsta přicházejícím. Zakladatelkou je Františka Lechnerová. - Dlužno rozlišovati: Kongregace „*dívek Lásky*“, založená od Marie Crucifixy di Rosa († 1855) a ústav: „*Sester Lásky*“, založen od Johanny Thouretové. Kongregace „*sester křesťanské lásky*“, založená od Pavly Mallinckrodtové († 1881).

Družina „*sv. Josefa*“ byla založena od Leonarda Murialdo († 1900).

Dílu misionářskému se věnuje:

„*S. V. D.*“, t. j. *Societas Verbi Divini*, Společnost slova Božího; je to náboženská společnost s jednoduchými sliby. Představený se jmenuje generální superior. Zakladatelem společnosti je Arnold Jansen, kněz diecése münsterské ve Vestfálsku. Ústřední sídlo je St. Michael ve Steylu v Holandsku. Jiná sídla jsou: St. Gabriel u Vídne (s noviciátem a s kněžským seminářem), sv. Kříž u Nisy v Hor-

ním Slezsku. Roku 1923 byl v Močenoku (v župě bratislavské na Slovensku) zřízen misijní dům. - Společnost S. V. D. věnuje také přírodním vědám velkou péči; má sbírky přírodnin a musea; vydává časopis „Anthropos“ pro ethnologii, jazykozpyt a jiná vědecká badání. - Jannsen zařídil r. 1877 ve Steyly exercicie pro kněze i laiky.

Kongregace *misionářů Oblátů* neposkvrněné Panny Marie (O. M. I., t. j. Oblati Mariae Immaculatae) byla založena od Eugena z Mazenodu. Pravidla a konstituce byly schváleny papežem Lvem XII. dne 17. února 1826. Roku 1841 šli první Obláti do Ameriky. Dnes je přes 3000 Oblátů na celém světě.

Bl. PETR JULIAN EYMARD narodil se dne 4. února 1811 v La Mure v diecési Grenobleské. Otec jeho provozoval několik řemesel, byl tesařem, kovářem; měl i továrnu na oleje. Julian jevil již v dětství zbožnou mysl. Nejraději dlel ve chrámu Páně. Kdysi zmizel z domu, sestra našla jej v kostele. „Co tu děláš?“ - „Modlím se. Zde jsem Pánu Ježíši blíže!“ Když sestra šla po prvé k sv. přijímání, žádal ji: „Modli se za mne!“ - „A oč mám Boha prositi?“ - „Abych se stal knězem!“ - Julian rád ministroval kněžím při oběti Mše svaté, a aby ho nepředěšili jiní, schovával před nimi zvonek. Jsa osmiletý chtěl se zpovídati o svátku božského Srdce Páně, ale farář i kaplan jej odmítli; i běžel, ač bylo mnoho sněhu, zpovídat se do sousední farnosti. Pilně čítal životy svatých a jiné knihy duchovní, záhy zvykal přísnému způsobu života. Chyb, kterých se

dopustil z dětské nerozvážnosti, ihned lietoval. Kdysi přiběhl z ulice domů řka: „Tatínku, byl jsem nezpůsobilý, potrestej mne!“ nastavil záda vyznávaje: „Ukradl jsem na trhu vojenský chochol, ale ihned jsem jej zase vrátil.“

Otec si přál, aby Petr Julian převzal obchod, ale syn si koupil potají latinskou mluvnici. Na své usilovné prosby dosáhl od otce svolení, aby směl jíti do Marseille a aby oblekl na sebe řeholní roucho Oblátů. Byl sice po krátké době pro nemoc slabost poslán domů, ale byl šťasten, že doma smí nositi řeholní šat; v této době nucené dovolené dvě léta trvajících učil se hudbě na klavír, na housle a na kytaru. Po smrti otcově se rozhodl vstoupiti v Grenoblu do kněžského semináře. Tu však místní jeho farář zdráhal se mu dáti doporučující list. Nová zkouška! Petr šel bez listu; v Grenoblu se setkal s Eugenem Petrem de Mazenod, zakladatelem družstva Oblátů Panny Marie, zvaných Maristů (jenž se později stal arcibiskupem marseillským). Od něho byv doporučen, byl do semináře přijat. Záhy byl nazýván druhým Aloisem.

Eymard se stal kaplanem chatteským. Svého představeného faráře měl v úctě a snažil se přizpůsobiti se mu i ve věcech podřízených. Farář si přál hráti s ním v karty; Eymard neznal této hry, neměl v ní zalíbení, ale ze zdvořilosti přiučil se hře a hrál, byť se mu bylo přemáhati a byť se při hře nudil. Roku 1837 stal se farářem v Monteynardu. Byl tak chud, že si nemohl koupiti ani taláru. Po dvou letech vstoupil Petr Julian do noviciátu

maristů. Avšak r. 1855 obdržev svolení biskupovo vzdal se úřadu, jež v klášteře zastával. Brzo poté založil kongregaci nejsvětější Svátosti oltářní. Účel kongregace byl, aby členové ustavičně se klaněli Svátosti oltářní, o ní rozjímali a o ctnost sebezmaření usilovali. Julian odmítal název zakladatele; říkal: „Já jsem nic nezaložil, nevymyslíl; Eucharistie se nevymýšlí, ani klanění.“

Juliana jeho věrný druh Pater de Cuers najali dům v Paříži v ulici d'Enfer čis. 114; proměnili největší světnici v kapli; zařídili vše pro stince. Lid měl Petra za přepjatého blouznivce, jenž „utekl z kláštera;“ a také pro ty řeholníky neměl pochopení; házel jim do zahrádky shnilá jablka a jiný neřád. Kuchař ukradl peníze a utekl. Ale vytrvali. Eymard dal arsskému faráři Vianeyovi zprávu o založení kongregace a podotkl: „Já jsem, jenž před dvěma lety měl čest a štěstí přijati Vás do třetího řádu Panny Marie. Prosim Vás o modlitbu.“

Julian Eymard založil též kongregaci „služebnic Nejsvětější Svátosti“. V Lyoně býval zpovědníkem jisté Markéty Guillotové. Tu zval do Paříže, aby se tohoto díla ujala. Guillotová si zprvu vyžádala dobrozdání a požehnání faráře arsského. Ten řekl: „Jen jděte a poslechněte mého světce (míněn tu Eymard). Toto dílo ještě schází v Církvi. Ovšem jdete vstříc velkým zkouškám, ale dílo se vám podaří.“ Markéta poslechla a stala se představenou kongregace Nejsvětější Svátosti. Mateřský dům kongregace byl roku 1864 přeložen z Paříže do Angernu. Řeholnice nosily

bílý šat řeholní. - V tu dobu hodlal Julian vykoupiti od Turků dům s večeřadlem Páně v Jerusalémě; psal o věci papeži Piovi IX. Ale záměr ten se nezdařil.

Petr Julian Eymard byl milovníkem čistoty a chudoby. Bylo mu často bojovati proti nečistým představám. Řekl k P. Mayetovi: „Nikdo netuší, co jsem vytrpěl za 6-7 let. V tom je příčina, proč jsem později jako kněz jevil cosi vojenského, bojovného v hlasu, v slovech i pohybech. Tomu jsem navykl z mládí.“ Jindy řekl: „Dle mého mínění je zbabělost, která u mladých lidí zaviňuje tolik hříchů. Pochybují o svém vítězství a bez boje odkládají zbraň. Kolik jsem si dal ran! Kolikrát jsem se bodal jehlou!“

P. Mayet napsal: „Jistá dáma z La Lorraine se zpovídala kdysi P. Eymardovi a z radosti, že nalezla pokoj duševní, unesena citem vděčnosti stiskla mu ruku nejsouc si toho ani vědoma. Zpozorovavši, že je mu to nepřijemno, omlouvala se. Eymard řekl: „V pravdě jest mi, jako byste mne byla udeřila. Víím, že jste tak učinila v prostotě srdce, nemyslíc při tom na nic; neposkvrňuje to ani vaši duše ani mé duše. Ale nesluší se to. A je mi to trapné. Duši se chci zaměstnávat, o tělo nedbám.“

Dne 17. července 1868 odešel Eymard churav z Paříže do svého rodiště. Přišel do La Mure ubytoval se u své sestry. Ku všeobecné jeho slabosti přistoupil i zánět mozkový. Přijav svátosti umírajících, sklíčen nemocí a paralýs, zemřel, stár jsa 57 let dne 1. srpna 1868. Byl dne 12. července 1925 za blahoslaveného prohlášen. - Svátek 1. srpna.

Bl. MARIA MICHAELA OD NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOSTI nazývala se původně Desmaisieresova. Její otec byl hrabě a zaujímal vysokou hodnost u vojska španělského. Její matka hraběnka López de Dikastilo byla čestnou dvorní dámou u královny Marie Louisy. Maria Michaela narodila se 1. ledna 1809 v Madridě. Už v mládí pohrdala dětskými radovánkami, jsouc vážná a skromná. Každodenně přistupovala ke Stolu Páně. Založila spolek na podporování chudých a nehrozila se stavěti se u dveří chrámových a vyprošovat almužnu chudým. Pokud jen mohla, vyhýbala se světským zábavám a slavnostem. Bylo jí často objevovati se při dvorních slavnostech, v divadlech a koncertech, ve skvostném obleku, jak etiketa žádala. Ale zato před slavnostmi a po slavnosti bičovala se tím citelněji a brala na se žíněný pás. Několik nabídek k sňatku odmítla, protože byla už dříve učinila slib ustavičného panenství. Pět let byla s bratrem, jenž byl vyslancem na dvoře francouzského občanského krále Ludvika Filipa v Paříži; později byla v Bruselu. Všude její ctnost budila podiv. Když se vrátila do Madridu, navštívila kdysi špitál a všimla si údělu žen, které svět zkazil a zkažené odkopává. Zželelo se jí těchto žen a umínila si, že všecko opustí a že se jich ujme. Na ten úmysl věnovala svůj majetek a založila pro ně útulek. Správu v něm svěřila zprvu osobám světským. Ale ty dlouho nevytrvaly. Povolala pak jeptišky francouzské. Ani s těmi neměla štěstí. Tu založila družinu „Ancillarum ss. Sacramenti et Cari-

tatis, t. j. služebnic nejsvětější Svátosti a Lásky.“ P. Antonín Claret, zpovědník královnin, dílo její schválil. Milovala chudobu, ač pocházela ze vznešeného rodu. S mateřskou péčí se starala o své chovanky. Bylo jí přetrpěti mnohé trampoty a těžkosti, ale ctnost její byla stálá. Silu brala z uctívání Svátosti oltářní. Přála si, aby sestry nosily odznak monstrance na prsou. R. 1865 chystala se na cestu do Říma, aby si vyžádala schválení své družiny. V tom přišla zvěst, že ve Valencii vypukl mor. Ihned se tam odebrala. Při ošetřování nemocných byla sama zachválena morem a zemřela 24. srpna 1865. Byla dne 7. června 1925 prohlášena blahoslavenou. Svátek 24. srpna.

Ct. MARIA TERESIA DUBOUCHÉ se zprvu nazývala Theodolinda. Narodila se 2. května r. 1809 v Monte Albanu a byla vychována v Orleansu. Otec byl kupcem. Její rodiče byli ve víře velmi vlažni. Pouze jeden kupecký příručí jejího otce navštěvoval v neděli chrám Páně. Rodiče chtěli Theodolindu vychovati pro svět; dávali jí cvičit v malbě, v hudbě, vodili ji do zábav. Napsala o tom: „Až do svého 22. roku žila jsem v lehkomyšlném prostředí. Denně jsem slychala rozpustilé šprýmy a skandální historky. Líčili mi rozkoše jako živel nezbytný. Ale uchovala jsem se čista od morové nákazy. Studený pot na mne vyvstával, uslyšela-li jsem dvojsmyslné řeči. Při studiu maleb, návštěvě muzeí, při styku s umělci odvracela jsem se s odporem od toho, co porušovalo stydlivost, jak od otevřené zející rány... Mat-

ka onemocněla těžce. Milosrdná sestra, která ji ošetřovala, jemně ji upozornila, že se by měla dáti zaopatřiti svátostmi. Ale matka se velmi rozčilila, vyplísnila mne, že já jsem toho původkyní a že zaviniím její smrt. Upokojila jsem ji poněkud a hledala jsem sílu a útěchu ve chrámu Páně. Když jsem se vrátila, matka volala: „Zavolej mi kněze.“ Matka žila pak ještě dvě léta a dohonila, co byla dříve promeškala. — Maria Teresia založila, aby usmířila Boha pro urážky jemu ve Svátosti způsobené, kongregaci nazvanou: („Sestry smírného klanění a l'adoration reparatorice“). Bl. Julius Eymard byl jejím rádcem. Před smrtí volala upírajíc oči k nebi: „Vidím! Vidím!“ askonala 30. srpna 1863. Památka 30. srpna.

Ct. FANNY KESTRE pocházela ze zámožné rodiny v Henne-gavsku (v Belgii) a byla dobře vychována. Jsouc 22tiletá pojala úmysl založiti družinu pro klanění se Svátosti oltářní. Po mnohých překážkách podařilo se jí dílo to roku 1858 v Bruselu. Nová družina měla tři úkoly: klanět se Svátosti oltářní, ozdobovati kostely a oltáře, vyučovati zanedbanou mládež. Sestry se jmenovaly „Dámy od sv. Juliány,“ čili apoštolky nejsv. Svátosti. Fanny Kestre zemřela 3. března 1882.

Ct. MARIA SERAFINA OD KŘÍŽE nazývala se dříve Ancilla Ghezzi. Narodila se 24. října 1808 v Monze jako dcera chudých rodičů. Nedostalo se jí školního vyučování. Tvrdá práce byla jejím údělem od mládí, pouze přijímání Svátosti oltářní ji odškodňovalo za všechny svízele. Pracovala 5 let v přádelně; nesnídala až

skoro do poledne, aby mohla po práci přijmouti Svátost oltářní. Rodiče marně na ni naléhali, aby se provdala. Pak byla služkou (jak její jméno naznačuje) v ženském klášteře. A tato dívka pojala úmysl založiti klášter k ustavičnému klanění Svátosti oltářní. Překonavši mnoho obtíží a protivenství, uskutečnila plán; učila se v Římě u sester ustavičného klanění, v ústavu založeném od Kateřiny Sordini. Vyučivši se založila onen klášter v Monze a stala se první představenou. Přijala jméno „Maria Serafina od kříže.“ Zemřela 8. února 1876. Památka 8. února.

Sv. MAGDALENA ŽOFIE BARATOVÁ narodila se dne 12. prosince roku 1779 v Joigny v Burgundsku z chudých rodičů, kteří se jmenovali Jakub a Magdalena, rozená Faufé. Téhož dne, kdy se narodila, hořelo město Joigny. Vypravování o ohni utkvělo v její dětské mysli tak, že když se jí ptali: „Kdo jsou tvoji rodičové?“, odpověděla: „Z ohně jsem vyšla.“ Byla nakloněna dětským hrám; zkoušku před prvním svatým přijímáním vykonala ne bez obtíží. Učila se pak řečem latinské, řecké, španělské a italské. Bratr Alois, kněz, vzal ji do Paříže, aby konala další studia. Vyvolila si svého bratra za zpovědníka. Byla slabého těla, ale silné vůle. Jsouc patnáctiletá, slíbila Bohu ustavičné panenství. Jsouc obecná známena se zásadami křesťanské askese, umrtvovala své tělo různými skutky sebezáporu. Avšak byla daleka přepjatosti. Chápala potřeby časové; podporovala exerciční hnutí.

Tedy hodlal Josef Varin, kněz z Tov. Ježíšova, založiti kongregaci na výchovu urozených dívek. S jeho pomocí založila Magdalena Baratová družinu sester od Srdce Páně. Družina nevychovávala pouze urozené, ale i chudé dívky. Magdalena Žofie byla zvolena za představenou, ačkoliv jí bylo teprv 21 let. Vzorně a pokorně vykonávala svůj úřad po 60 let. Pravidla Josefem Varinem vypracovaná byla schválena od papeže Lva XII. Napoleon potvrdil družinu pode jménem „Dames de l'instruction chrétienne.“ Magdalena Žofie poslala své sestry záhy do jiných zemí, i do Ameriky; všude se snažila šířiti kult Srdce Páně. Zemřela 25. května 1865. Dne 24. května 1908 byla prohlášena za blahoslavenou, dne 24./5. 1925 za svatou. Svátek 25. května.

Do družiny „od Srdce Páně“ vstoupila r. 1844 *Maria Lataste*, jež pocházela z dědiny Mimbaste u Daxu (ve Francii), dívka venkovská, neučená, jejíž theologickým vědomostem se všichni podívovali. Zemřela svatě dne 10. května r. 1847. Jsouc teprve pětadvacetiletá.

JOSEF (*Petr*) COUDRIN byl svěcen na kněžství dne 4. března 1792 v semináři pařížském, v knihovně, v tu chvíli, kdy v seminářské kapli měli schůzi zuřiví jakobíni protikněžští. Novosvěcenec věděl tedy, co jej očekává. Vykonával svůj úřad v poitierské krajině jako za času katakomb; skrýval se v lesích a ve stodolách. Kdysi se mu podařilo sloužiti Mši svatou v Poitiersu v žaláři uprostřed vězňů! Byl na smrt odsouzen, ale nedopaden. Po revolučních zmatcích založil za při-

spění zbožné hraběnky Jindřišky Aymer de la Chevalier družinu „Stálého klanění Svátosti oltářní“. Ústav byl přeložen do ulice Picpusové; odtud jméno „Picpuské družiny“. Zemřel 27. (či 28.) března 1837. Památka 27. března.

JINDŘIŠKA AIMER DE LA CHEVALIER, hraběnka, zakusila revoluční hrůzy. Byla žalařována v Poitiersu, že přechovávala kněze, na smrt odsouzena, ale po smrti Robespierové (1794) na svobodu propuštěna. Založila za přispění P. Josefa Coudrina ženskou větev družiny „Stálého klanění Svátosti oltářní“ a přijala v ní úřad představené. Přísná k sobě, mírná k podřízeným žlznila posebemrtvení, sebeobětování. Zemřela raněna mrtvicí ve stáří 67 let dne 24. listopadu 1834. Památka 24. listopadu.

Ct. MARIA (*Deluil-Martiny*) a Jesu narodila se roku 1841 v Marseilli. Přemýšlela o urážkách Bohu činěných. Učinila sobě úkolem usmířiti Boha, trpěti pro Ježíše bylo jejím přáním. Za přispění P. Calaga T. J. založila kongregaci „Dcer Srdce Ježíšova.“ Účel byl: smírná láska ke Kristu a modlitba za kněze, od jejichžto horlivosti možnodoufati větší oslavu Kristovu. Pravidla byla schválena arcibiskupem mechlínským Dechampsem. První dům byl zřízen v Berchemu les Anvers, předměstí to antverpském. Když kdysi dlela v klášteře La Servianne u Marseille, byla od nádeníka Ludvíka Chave-a, jenž pro lenost a hrubost byl z kláštera propuštěn, zastřelena. Jiní praví, že toho neučinil jen ze msty, nýbrž i z protináboženské zášti; neboť několik hodin

předtím napsal komunistickému listu, že ten čin provede. Bylo to dne 27. února 1884. Krvavý čin upozornil svět na její ctnosti a dílo. Roku 1908 byl zahájen proces o jejím blahořečení. Památka 27. února.

Bl. MICHAEL GARICOITS narodil se 15. dubna 1797 v dědině Ibarra v baskickém pohoří ve Francii ze zbožných rodičů. Jeho otec byl domkař; často ve svém domku poskytl útulek pronásledovaným kněžím v době revoluční. Michael jsa čtrnáctiletý šel po prvé ke Stolu Páně. Tehdy řekl matce: „Byl bych rád knězem.“ - „Jsme příliš chudi,“ odpověděla matka. Hovor uslyšela hochova bába; vece: „Ponechte mi tu starost,“ a zašla k faráři Saint-Palaiskému, jenž rovněž byl nacházel útulek u rodiny Garicoitsovy. Ten se chlapce ujal a vyprosil mu přijetí do koleje. Michael studoval, při tom pásal dobytek, později posluhoval v domě biskupa baymontského. V semináři ho nazývali: „Náš svatý Alois.“ Byv vysvěcen na kněze, byl ustanoven vikářem combuským. Tam se byly zahnízdily Jansenovy bludy; Michael je hleděl vyplniti povzbuzováním k častějšímu sv. přijímání a pobožností k Srdci Páně. Byl tak horliv, že jistý nevěrec o něm řekl: „Ten ďábel by snad na smrt šel, jen aby jedinou duší získal.“ Po dvou letech Michael byl ustanoven profesorem a ředitelem kněžského semináře v Betharamu. V té době počal studovati konstituce, pravidla a návod exerciční sv. Ignáce Loyolského. Na základě těchto studií založil kněžskou misionářskou organizaci, nazvanou „kon-

gregaci kněží od nejsvětějšího Srdce Ježíšova.“ Biskup Lacroix nesouhlasil úplně s plánem: chtěl sám rozdělovati jednotlivcům obor práce, chtěl sám jmenovati představeného kongregace atd. Michael vraceje se kdysi od audience u biskupa, povzdychl si: „Ach, co práce dá vznik takové kongregace!“ Nedočkal se schválení kongregace v původním znění díla. Zemřel 14. května 1863. Papež Pius IX. potvrdil roku 1877 dílo Garicoitsovo, jak je tento původně zamýšlel. Proces o blahořečení Michala Garicoitsa byl započat roku 1899, dne 10. května 1923 byl Michael prohlášen za blahoslaveného. Svátek 14. května.

Bl. KAŠPAR DEL BUFALO narodil se 6. ledna 1786 v Římě jako syn vrchního kuchaře v paláci Altieri. Dítě bylo v nebezpečí, že oslepne. Zbožná matka utíkala se k sv. Františku Xaverskému o přímlovu. Nebezpečí pominulo. Matka vykládala hochovi životopis sv. Aloise; odtud pak měl zálibu v modlitbě, již konal buď doma, buď v blízkém kostele Gesu. Jsa šestiletý, ukládal si posty, bičoval se a spával v noci ze čtvrtku na pátek na holé podlaze. Vystudovav, byl svěcen na jáhenství; v tom naň připadla bázeň před kněžstvím; nevěděl, co počíti. Bl. Vincenc Strambi rozptýlil jeho pochybnosti a upokojil jej; Bufalo stal se r. 1808 knězem a pak kanovníkem u San Marco. Když nechtěl přísahati na konstituce neapolské, byl po třikrát uvržen do vězení. Papež Pius VII. mu nařídil, aby konal misie pro lid. Kašpar nebyl sice skvělým řečníkem, ve studiích prý byl

také jen prostředním žákem, ale zaujal mysl svých posluchačů vážností, hlubokou přesvědčeností a srdečností. Vincenc Strambi nazval kdysi kázání Bufalovo „malým duchovním zemětřesením.“ Jistý zarytý nevěrec vyznal, že z celého kázání si zapamatoval pouze jediné slovo „ráj“, ale že hluboce dojat se zachvíval při kázání. Kašpar založil kongregaci misionářů „od nejdražší Krve“ a za jeho přispění založila ct. *Maria de Mattias* ženskou větev této kongregace. Táž zemřela 20. srpna r. 1866 v Římě. Proces jejího blahořečení byl zahájen r. 1903. Kašpar del Bufalo zemřel 28. prosince r. 1873. Roku 1904 byl prohlášen za blahoslaveného. Svátek 28. prosince. Jeho věrný spolupracovník *Jan Merlini* narodil se roku 1795 ve Spoletě v Umbrii. Hodlal vstoupiti do kongregace „od nejvyšší Krve Kristovy.“ Ale rodiče bránili, neboť byl jediným jejich synem. Když však matka porodila druhého syna, rodiče svolili, Jan vysvěcen na kněze, konal misie a založil ženskou větev této kongregace, v níž byla ctihodná Marie de Mattias ustanovená za představenou. Zemřel 12. ledna 1873 v Římě. Památka 12. ledna.

Ct. FRANTIŠEK LIBERMANN pocházel ze židovských rodičů. Jeho otec byl rabínem. Jakub - tak znělo jeho původní jméno - narodil se 12. dubna 1804 v Zabernu v Alsasku a měl se stát také rabínem. Starší bratr Jakubův Samson dal se i s manželkou pokřtiti, jiní dva bratři následovali. Jakub pozbyl víry ve zjevení Boží a stal se racionalistou. Čtením evan-

gelia přiveden byl však opět k víře, dal se roku 1826 pokřtiti a stal se katolíkem upřímným, jako by byl vyrostl v ovzduší katolickém. Chtěl se stát knězem; byl přijat do semináře u sv. Sulpice v Paříži. Pokorný, umrtvený, horlivý konvertita získal si lásku všech. Tu naň přišla velká zkouška; byl stížen padoucníci; nemohl býti vysvěcen. Po 10 let snášel s odevzdaností a s důvěrou v Boha svou nemoc. Nebyl propuštěn, ba kongregace Eudistů svěřila mu roku 1837 správu noviciátu v městě Rennes. Tehdy byl upozorněn na trudný úděl černochů a umínil si založiti misijní společnost na obrácení černochů. V Římě, kam se odebral, nedošel plán jeho schválení, ale mezitím se z padoucnice uzdravil a byl roku 1841 vysvěcen na kněze. Téhož roku založil v Neuville u Amiensu družinu „Svatého srdce Mariina.“ Tu spojil s kongregací „Ducha Svatého,“ která byvši r. 1705 zřízena, byla francouzskou revolucí zeslabena. František Libermann stal se prvním superiorem spojených těchto kongregací. Nemoc jej brzy sklátila do hrobu. Jak o něm soudili jeho vrstevníci, poznati lze z následujícího: Slavný kazatel de Ravignan T. J. pravil k svému příteli: „Jdu navštívit Libermanna. Umírá. Pojďte se mnou! Budeme svědky, jak umírají světcové!“ Libermann umřel v tu chvíli, kdy byloslyšet z blízkého kostela zpěv: „Deposuit potentes de sede, et exaltavit humiles“ - „vyvýšil pokorné!“ Den smrti 2. února 1852. František Libermann je první židovský konvertita, jehož blahořečením Církev se zabývá. Památka 2. února.

Ct. JAKUB DESIDERAT LAVAL, narodil se roku 1803 v Crothu v Norman-dii. Studoval v Paříži medicínu a zahájil praxi lékařskou v St. André u Evreuxu. Žil životem světským; lhostejný k náboženství oddával se radovánkám; ale prázdnota srdce přivedla jej k víře. Odhodlal se státi knězem; vysvěcen byv, slavil svou primici tam, kde byl jako lékař činný, v St. André. Jakub Laval byl jeden z prvních, kteří vstoupili do nově zřízené kongregace Libermannovy. Odebral se k černochům na ostrov sv. Mořice. Bylo jich tam asi 80.000. Jakub bera si za vzor sv. Petra Klavra, konal vše, čeho bylo třeba pro duševní a tělesné blaho černochů. Jeho dřívější praxe lékařská mu velmi prospívala. Černoši, druhdy tak plaší, ho milovali; s jakou vděčností mu naslou-chali! Jakub vystavěl asi 50 kaplí. Při vši práci proklečel mnoho hodin před svatostánkem, kál se za dřívější hříchy své a na otázku, proč tak činí, odpověděl: „Musím pokání činiti!“ Zemřel 9. září 1864. Pohřeb byl slavný, 40.000 lidí, nejen katolíků, ale i protestantů a pohanů, ho doprovodilo ke hrobu. Nazývá se „apoštolem ostrova sv. Mořice.“ Má býti prohlášen za blahoslaveného. Památka 9. září.

Ct. EUGEN DE MAZENOD, narozený 1. srpna 1782 v Aixu v Provinci, musil v době revoluce utéci i s rodiči do Italie. Vrátil se vystudoval v semináři St. Sulpice v Paříži. Založil družinu Oblátů „kněží Panny Marie“ čili Maristů. Eugen byl ustanoven zprvu koadjutorem biskupa marseillského, roku 1837 pak bisku-

pem tamtéž. Říkával: „Chciázat chudým,“ a činil tak. Odtud se nazývá „missionářem chudých.“ Za nejchudší však pokládal pohany, proto poslal obláty do Kanady, jižní Afriky a j. Plesal, obdržel-li od nich dopisy. Byl nazýván jedním z největších biskupů francouzských XIX. století. Zemřel 21. května 1861. Památka 21. května.

JAN KLAUDIUS COLIN narodil se roku 1790 v St. Bonnet-le-Troncy v diecési lyonské, chtěl zprvu nastoupiti dráhu vojenskou. Ale pak zaměnil vojenství světské za vojenství duchovní. Byv vysvěcen, ustanoven byl vikářem v Cerdoně u bratra - faráře, pak spirituálem semináře belleyského. Založil kongregaci „Malých bratří Panny Marie,“ k šíření víry mezi pohany. Ta nyní působí ve všech dílech světa. Klaudius zemřel po svatém životě dne 15. listopadu 1875 v La Neylière. Památka 15. listopadu. - Druhem jeho byl *Pavel Ducharne*, jenž zemřel dne 7. března 1874. Jiný druh je:

Ct. MARCELLIN CHAMPAGNAT, který se narodil 20. května 1789 v dědince Rozet v diecési lyonské z chudých rodičů. Chlapec silného vzrůstu, ale slabého nadání; málo prospíval ve vědomostech a tak se stal terčem posměchu pro své spolužáky, kteří byli vesměs mladší. Ale Marcellin snášel jejich škádlení shovívavě a vytrvalou pilností je dohonil a předhlonil. Jsa 27 letý byl vysvěcen na kněze. Když byl kaplanem lavalským, získal dva jinochy, aby vyučovali mládež venkovskou. Najata chata a proměněna v klášterík. To byl počátek družiny „Ma-

lých bratří Panny Marie.“ Okolní duchovní odporovali tomu počínání. Ale arcibiskup lyonský družinuschválil. Marcellin chtěl, aby družina tato byla pokládána za sestřičku družiny Maristů. Proto se také členové nazývají „Maristé - Školní bratři.“ Marcellin, ačkoliv byl robustní konstituce, ztráven starostmi o kongregaci zemřel záhy ve svém 51. roce dne 6. června 1860. Jedná se o jeho blahorečení. Památka 6. června. Jeho druh je *František Rivat*, zemřelý r. 1881; také má být blahorečen. Jiný druh Blažej Marmoiton, marista, je uveden v § 95.

Ct. VILÉM CHAMINADE byl v čas revoluce horlivým duchovním správcem v krajině bordeauxské, užívaje šatu buď kominíka nebo pekaře nebo národního gardisty nebo podomního obchodníka. Ale když mu půda začala hořeti pod nohama, nezbylo mu, než uprchnouti do Španěl. Tam uzrál v něm úmysl založiti družinu „Společnost Mariinu (Societas Mariae)“ pro výchovu mládeže. Úmysl provedl. Zemřel 89tiletý dne 22. ledna 1850 v Bordeauxu. R. 1918 byl zahájen proces o blahorečení. Památka 22. ledna.

Ct. MARIA TERESIA DE LAMOUROUS narodila se 1. listopadu 1754 v Bursacu u Bordeaux, ujímala se v době revoluční pronásledovaných kněží a zřídila za přispění Viléma Chaminada v Bordeaux „dům milosrdenství.“ Pečovala o ženskou mládež, aby nesešla na scestí. Slula „dobrou matkou.“ Roku 1813 cestovala do Paříže, aby od vlády vyžádala pro své chovanky - padlé dívky - povolení k výrobě doutníků; chtělaf ústavu

zabezpečiti trvalý příjem. Zemřela 14. září 1836. Památka 14. září.

Bl. BARTOLOMĚJKA CAPITANIO narodila se 14. ledna 1807 v Loveře nedaleko Castiglione, rodiště sv. Aloisa. Otec byl kupcem. Neměl dobrou pověst; bylť poněkud oddán opilství, hašteřivý, zlý na ženu a na děti. Bartolomějka přeměnila jej modlitbou a taktním chováním v lepšího člověka. Umřel později jako dobrý křesťan. Bartolomějce dostala se do ruky knížka o sv. Aloisu z Gonzagy. Ta ji upoutala; čtla ji opět a opět, umínila si, že bude následovat světce z Castiglione v andělské jeho čistotě, v roznícené modlitbě k Eucharistii a v obětavé lásce. Řekla své matce: „Matko! Chci se státi svatou; chci se státi velkou svatou; chci se státi brzy velkou svatou!“ Již v sedmnáctém roce svého věku učinila slib čistoty. Podrobivši se zkoušce učitelské u rakouských úřadů (jimž tehdy Lombardsko náleželo), založila soukromou školu a umínila si vychovati z duší dětí svaté Aloisy a svaté Aloisie. Založila spolek sv. Aloisa pro ženskou mládež.

Tehdy žila v Loveře ještě jiná panna, ct. VINCENCIE GEROSA, dcera obchodníka kožemi, neméně plná ušlechtilých ideálů, ale věkem pokročilejší. Obě zavedly v konání dobra. Vincencie, starší, ošetřovatelka nemocných, Bartolomějka, o 22 let mladší, učitelka. Obě se spojily a založily náboženský ústav pro výchovu mládeže a pro ošetřování nemocných. Je zajímavo čísti, jak si obě, jedna druhé, chtěly přiřknouti úřad představené. Bartolomějka řekla: „Ty jsi starší,“ Vincen-

cie řekla: „Ty máš větší vzdělání a jsi vlastní původkyní díla.“ Jejich láska a svornost zůstaly neochvějny, takže představené nebylo ani třeba. Bartolomějka onemocněla brzo poté nezhojitelnými úbytěmi a zemřela v mladistvém věku 26 let dne 26. července 1833. Byla prohlášena za blahoslavenou dne 30. května 1926. Svátek 26. července. - Obětává a pokorná Vincencie Gerosa vedla dílo jako představená dále; zemřela 29. června 1847. Také o ní zahájen proces blahořečení.

Gt. ALOISIE BORGOTTI, dcera turinského advokáta, narodila se 16. února 1802. Byla zprvu lehkomyšlná. Když jí bylo 18 let, pravila si: „Žádné liknavosti více! Místo radovánek a marnosti ať je kajicnost a utrpení!“ A to zachovávala vážně. Učinila slib čistoty a umínila si státi se milosrdnou sestrou. Zprvu bylo jí ukázati heroismus ve vlastní domácnosti. Matka a dva bratři leželi na smrt nemocni po dlouhou dobu. Když jim do-sloužila do smrti, jala se pečovati o opuštěné nemocné turinské; po 31 let vyhledávala je ve skrovných jejich příbytcích a poskytovala jim útěchu duševní a hmotnou pomoc. Přijala pak úřad představené v družině nově se utvořivší: Sester od Ježíše Nazaretského. Sestry ty často a veřejně užívaly krásného křesťanského pozdravu: „Sia lodato Gesù Cristo!“ (Pochválen buď Ježíš Kristus!) Aloisia zemřela 23. února 1873. Památka 23. února.

Bl. ONDŘEJ HUBERT FOURNET narodil se 6. prosince 1752 ze zámožných rodičů v dědině Sv. Petru de Maillé u Poitiersu. V mládí byl nezbedný; modliti se,

způsobně se chovati, učit se - se mu nelíbilo, ježto byl příliš živé povahy. Matka mu mluvila o Bohu, o svatých, o kněžském stavu. Ale to mu bylo proti mysli. Ještě dnes uschovává se zajímavá památka na Ondřeje Fourneta, knížka, na jejíž první stránku malý Ondřej napsal dětskými klikyháky: „Tato knížka patří Ondřeji Fournetovi. Je to hodný chlapec. Ale nechce se státi ani mnichem ani knězem.“ Když také na gymnasiu dostával jen a jen pokárání a tresty, utekl domů; ale po notném výprasku musil se vrátit. Stěží vystudoval. Také na universitě těšily jej pouze radovánky; nebylo slavnosti, jíž by se byl nezúčastnil. Rodiče dali pochybeného studenta ke strýci Fournetovi, jenž byl farářem v Haimsu, aby ten jej přivedl na jiné myšlenky. Ondřej nebyl mravně zkažen, nýbrž pouze lehkomyšlný. Přece však se odhodlal státi se knězem. Vysvěcen byv, stal se zprvu kaplanem u svého strýce, pak farářem v Millé. Štědrostí a laskavostí získal si přízeň svých farníků. Matka a sestra vedly mu domácnost. Ale ještě měl návyky z dřívějšího svého života; miloval nádhery, noblesu. Kdysi seděl u bohaté prostřeného stolu a očekával své hosty. V tom přišel do fary žebrák a nepozorovaně vnikl až do jídelny. Ondřej rychle mu dal kus chleba řka: „Teď nemám nic jiného.“ „Jakže?“ opáčil žebrák. „Vy že nemáte nic jiného? Vždyť tabule je stříbrným příborem pokryta!“ Jako ostrým mečem vniklo slovo to do jeho srdce. Viděl v žebráku Krista výtku mu činícího. Od této doby zhostil se vši nádhery, prodal stříbro,

skvostný nábytek a rozdal výtěžek chudým. Přepych se mu zhnusil, spokojoval se nejjednoduššími pokrmy, žil umrtveně. Také v kázání zanechal strojených ozdob a byl pilen evangelické jednoduchosti. Kostelník mu řekl: „Velebný pane, když jste dřív kázával, nikdo vám nerozuměl; nyní vám každý rozumí.“

V tu dobu vypukla francouzská revoluce. Ondřeji bylo se skrývat v lesích, ve stodolách. Utekl do Španělska, ale opět se vrátil. Kdysi na Boží Tělo sloužil v zámeckém nádvoří Mši svatou před velkým zástupem lidí; četníci vnikli, ale byli tak ohromeni, že mohl snadno uprchnouti. Jindy seděl v selské jizbě přestrojen jsa za čeledína. Vtom přišli četníci pátrající po něm. Selka k němu přistoupila a dávši mu notný štulec pravila: „Ty lenochu jeden! Udělej pánům místo! A jdi krmit dobytek!“ A obrátivši se k nena- dálé návštěvě pravila: „Promiňte, páni, že jsem se tak rozhorlila. Ale je to kříž s tou čeládkou.“ V čeledínu nikdo nevy- tušil Fourneta. A Fournet často vykládal tuto historku dokládaje rozumně: „Ta selka měla pádnou ruku! Cítil jsem ránu ještě dlouho.“ - Jindy byl překvapen na jistém zámku. Nevěděli si rady, položili jej jako mrtvého na lože, bílý rubáš přes něho, hořící svíce k němu, ženy jakoby oplakávající mrtvého. Pochopové se u- lekli majestátu smrti a odkvapili. - Po re- voluci snažil se zahojiti rány duchovnímu životu zasazené. Konal misie za misiemi v okolí maillesském. V konání dobra byla mu nápomocna ctihodná *Alžběta Bichiers des Ages* († 1838). Ondřej založil „dru-

žinu od sv. Kříže“ za účelem vyučování mládeže a ošetřování. Družina se také jmenuje „Sestry od sv. Ondřeje.“ Jsa 68ti- letý odebral se na odpočinek do městečka La Puye, ale ani tehdy neochabla jeho hor- livost. Zvláště kněží ho vyhledávali, aby se mu zpovídali. Zemřel 13. května 1834. R. 1926 byl prohlášen za blahoslaveného. Svátek 13. května.

Ct. TERESIE HAZE pocházela z Lu- tychu. Její rodina mnoho zkusila vpádem vojska francouzského: otec umřel na ú- těku, matka a pět dcer pozbyvše veškerý majetek, živily se prací rukou svých. Te- rezie založila soukromou školu, a když myšlenka se ujala, založila „kongregaci dcerod sv. Kříže.“ Byla představenou dru- žiny až do svého 94. roku. Zemřela 7. ledna 1876. Církev zahájila dne 13. pro- since 1911 proces jejího blahorečení. Pa- mátká 7. ledna.

Ct. ANNA LAPINI, narozená r. 1809 ve Florencii jako dcera Josefa Fiorelliho, měla zvláštní štěstí v urovnávání sporů. Nazývána byla proto „zjednatelkou mí- ru.“ Prosila v různých ženských klášte- rech o přijetí, ale byla všude odmítnuta. Otec ji provdal za jistého Jana Lapiniho. Manželství bylo nešťastné; trvalo 9 let. Ovdověvši věnovala se Anna skutkům milosrdenství. Za přispění minority Ata- nasia ze Signa založila družinu „chudých dcer od ran Kristových.“ Ošetřováním nemocných a výchovou dívek z nejchud- ších rodin uplatňovaly se sestry v řešení otázky dělnické. Anna zemřela 15. dubna r. 1860. Památka 15. dubna.

Ct. ROBERT LAMENNAIS narodil

se 8. září 1780 v Saint Malo v Bretoňsku z rodičů zámožných. Jeho mladší bratr, Felicité Lamennais (uvedený v § 103) pozbyl víru čtením špatných spisů. Robertovi se sice podařilo bratra 22letého přivést k prvnímu svatému přijímání, ale když jej pak neměl pod svým dozorem, nemohl nic více na jeho záchranu učiniti. Felicité propadl nevěře. Robert stav se knězem, byl ustanoven generálním vikářem biskupa Saint Brieuxského. Poznal, že nejvíce je třeba výchovy mládeže. Proto založil družinu „Školských bratří“ (Frères de l'instruction chrétienne). Neboť školští bratři kongregace zřízené od sv. Jana de la Salle jsouce vázáni předpisy o společném životě, nemohli převzít jednotlivé školy farní na venkově. Toho nebylo u družiny Lamennaisovy a proto ta se rychle šířila ve Francii a v Anglii. Kromě toho založil Lamennais družinu „dcer Prozřetelnosti,“ pak družinu lidových misionářů. Žil pak v noviciátě Ploërmelském, kdež i zemřel 26. prosince roku 1860. - A co se stalo s jeho bratrem Felicité? Robert naň nemohl působiti. Řekl: „Modliti se a plakati, je jediné, co mohu učiniti.“ Posílal mu psaní za psaním, jedno laskavější druhého, ale žádná odpověď nedošla. A když přišla zvěst o smrtelném onemocnění bratrově, Robert k němu pospíchal, ale přišel už pozdě. - Památka 26. prosince.

Ct. VINCENC PALOTTI, syn bohatého kupce římského, narodil se dne 21. dubna r. 1795. Rodiče byli zbožní, více dbali o spásu duše než o prospěch světský. Je tedy pochopitelné, že výchově

svých dětí věnovali veškerou péči. Nevěřili bychom, kdyby se nám s více stran nepotvrdilo, že Vincenc jevil už v mládí podivuhodnou svatost: stydlivost, bázeň před hříchem, skutky kajicné, nad nimiž se rodiče poděsili, serafinsky roznicenou zbožnost, blahodárné působení na druhy. Ve školách nevynikal zprvu ani ostrým důvtipem ani dobrou pamětí; vytrvalou pilností však dohonil své spolužáky. Byv vysvěcen na kněze a promován na doktora filosofie a theologie, přednášel dogmatiku na římské universitě jako soukromý docent. Ale vlastním jeho oborem bylo konat misie. Nikdo nebyl v Římě tak populární jako „Padre Palotta,“ jak mu místo Palotti říkali. Vincenc založil „pobožnou družinu misijní (Pia societas missionum),“ která měla slovem i písmem čelit bludům a hájit víry u katolíků i nekatolíků. Palotti líboval si také v tom, že dával v Římě konati pontifikální Mše v různých ritech a kázání ve světových řečech. Zemřel 22. ledna 1850. Památka 22. ledna. Jeho přítel byl *Bernard Clausi*, narozený r. 1787, člen řádu Minimů sv. Františka z Pauly; ten zemřel 20. prosince r. 1849.

ŠTĚPÁN PERNET narodil se r. 1824 ve Wellexoně ve Franche-Comté. Vystupovav, stal se zprvu učitelem, a když se seznámil r. 1850 s Emanuelem d'Alzonem, zakladatelem Assumptionistů, vstoupil do této družiny. Založil pak za jeho přispění a za přispění Antoinetty Fage, správkyně sirotčince, družinu „malých sester od Nanebevzetí“ za tím účelem, aby řeholnice vyhledávaly nejchudší pří-

bytky proletářů a poskytovaly pomoc v ohledu duchovním a hmotným. Lid se podívoval nezištné a obětavé práci sester. Družina podala r. 1896 tuto statistiku: 10.000 církevních sňatků těch, kteří dříve žili v divokém manželství, 8000 obrácení jinověrců, 1000 křtů dospělých osob, 5000 prvních přijímání u mládeže odrostlé. Potřebné prostředky dodávalo komité zámožných dam ze sbírek. Spoluzakladatel Emanuel d'Alzon říkal: „Je třeba udusit revoluci, ale revoluce se nedá jinak udusit, leč láskou.“ Štěpán Pernet zemřel roku 1899.

ANTONIE FAGE pocházela z dělnické rodiny pařížské; narodila se 7. listopadu 1824. Otec brzy po narození dcery opustil svou manželku; ta jsouc churava stěží vydobývala denní chléb. Když pak zemřela, bylo Antonii 13 let. Nešťastnou náhodou byla Antonie na těle znetvořena. Milosrdní sousedé se jí ujali. Později se živila Antonie šitím. Měla porozumění pro krutý život lidí trpících. Roku 1862 byla jí nabídnuta správa sirotčince. Přijala ji. Účinná hrdinná láska k bližnímu ji ovládala; tato láska byla proto tak obětava, že Antonie v každém trpícím viděla trpícího Spasitele. Ačkoliv byla nevzhledné postavy, vystupovala důstojně. Uměla těšiti a na první pohled poznala, po čem trpící dychtí. Tehdy zakládal Štěpán Pernet družinu „Malých sester od Nanebevzetí.“ Antonie se stala spoluzakladatelkou a představenou nové družiny. Dvacet let stála v čele družiny. Tu onemocněla a hledala v Lurdech uzdravení. Tělesného uzdravení v Lurdech sice nedošla, ale

dosáhla mimořádných radostí duševních. Zemřela 17. září 1883. Když navždy zavřela oči, P. Pernet řekl ke shromážděným sestrám: „Vaší matky není více. Po dvacet let vás učila dokonale žít, a nyní ukázala, jak máme umírat.“ - Památka její je 17. září.

Bl. JULIE BILLIART ová kráčela cestou života, na kterou bylo nasypáno hojně trní. Narodila se 12. července 1751 v Cuville v Pikardii z chudobných rodičů, kteří jí nemohli poskytnouti vzdělání. K tomu byla stížena nervovou chorobou a ochrnutím těla. Ta nemoc trvala až do roku 1802. Avšak se svého lůžka působila apoštolsky. Proto chtěli revolucionáři i ji dáti předvésti před soud, avšak příbuzní ji dopravili v bezpečí, posléze do města Amiensu. Ve vyhnanství sešla se s Františkou Blinovou, šlechtickou rodem i duchem. Obě dvě založily za přispění P. Josefa Varina kongregaci pro náboženskou výchovu chudé ženské mládeže; kongregace měla název: „Družina Naší Milé Paní.“ Představenou byla Julie Billiartová. Družina, v níž vládl zdravý, náboženský duch, prospívala znamenitě a šířila se i do jiných zemí. Avšak jeden z pozdějších zpovědníků zasahoval neoprávněně do správy družinské a očernil Julii u biskupa amienského. Dosáhl toho, že byla z diecése vypovězena, a že dílo bylo ve Francii bezmála zničeno. Julie se odebrala do Belgie, kde již bylo několik jejích ústavů. Tam v Namuru zemřela 8. dubna 1816. Po její smrti si uvědomil katolický svět, že jí bylo křivděno. Julie Billiartová byla dne 13. května 1906

prohlášena blahoslavenou. Svátek její je 8. dubna.

Ct. MAGDALENA Z KANOSSY pocházela ze známého, historicky slavného rodu markrabat kanosských. Narodila se 1. března 1774 ve Veroně a po brzké smrti otcově přišla na výchovu k svému strýci na hrad Kanossu. Záhy si zamilovala skutky zbožnosti a milosrdenství. Zprvu se chtěla státi karmelitkou, ale seznavši, že rozjímavý život není přiměřený její letoře, vrátila se na Kanossu. Zbožnost její a láska k neporušené čistotě vzbudily všeobecný podiv a úctu. Vypravuje se: Napoleon Bonaparte ubytoval se na italském tažení v hradě kanosském. Půvab a důstojnost Magdaleniny mu velmi imponovaly. Magdaleně se stala kdysi v jeho přítomnosti nehoda: uklouzla na schodišti a upadla na zemi. Ihned přiskočil důstojník ze suity Napoleonovy, chtěje ji pozdvihnouti.

Magdalena zdvořile, ale energicky odmítla jeho přispění. Napoleon pravil: „Nech ji! Nedotýkej se jí! Jeť andělem!“ - Po zmatcích válečných vyvolila sobě Magdalena s několika dámami život chudoby, aby se mohly věnovati skutkům milosrdenství. Příbuzní byli pobouřeni; pravili, že prý dělá hanbu rodu markrabskému. Vpravdě rod markrabský sotva kdy získal více cti a slávy, jako když Magdalena založila družinu pro konání skutků milosrdenství a pro výchovu ženské mládeže z rodin chudých. Družina se nazývala „Družinou dcer lásky“ nebo „Družinou Kanossanek.“ Nescházelo obtíží; ale svět vida, že Magdalena opustila skvě-

lou dráhu světskou, a pozoruje její čistý bezúhonný život, její pokoru a chudobu, počal ji ctíti jakosvatou. Zemřela 10. dubna 1835. Dle Akt apošt. Stol. 1927 str. 107 slibně pokročil proces o jejím blahořečení. Památka 10. dubna.

Ct. KATEŘINA VOLPICELLI založila v Neapoli „Pobožnou družinu služek nejsvětějšího Srdce.“ Účel družiny byl kromě sebezposvěcování: šířit apoštolát modlitby, jenž byl Jindřichem Ramiérem z T. J. založen, k rozkvětu přivésti Mariánské kongregace, podporovat hnutí exerciční, vyučovat děti katechismu. Družina měla tři oddělení: první oddělení řeholnic pospolu žijících se třemi obyčejnými sliby, druhé oddělení panen ve světě žijících, třetí oddělení vdaných žen. Kateřina nebyla pouze obratnou organizátorkou, ale i mistryní vnitřního duchovního života. Říkávala: „Deset minut před nejsvětější Svátostí dává sílu k desíti hodinám práce.“ Zemřela 28. prosince 1894. Roku 1911 byl zahájen proces k jejímu blahořečení. Památka 28. prosince.

Ct. RŮŽENA CARAFA DI TRATTO pocházela z hraběcího rodu neapolského. Už od mládí se vzdalovala, pokud bylo možno, návštěv, divadel, plesů a p. Rodiče byli sice věřící, ale přece, když ji chtěli skvěle provdati, jen stěží se dali přemluvit, aby od svého záměru upustili. R. 1873 seznala hraběnka Růžena Kateřinu Volpicelliovou. Náhodou. Duše zpřízněné se spřátelily. Růžena nemohla za příčinou svého chatrného zdraví vstoupiti do prvního oddělení „Pobožné

družiny služek nejsvětějšího Srdce,“ ale jakožto členka druhého oddělení horlivě šířila toto dílo. Zemřela 2. května 1890. Konají se přípravy k blahořečení. Památka 2. května.

Bl. JANA ANTIDA THOURET narodila se 27. listopadu 1765 v Sancey-le-Long jako dcera zemědělcova. Matka jí brzy zemřela a Jana vyspěvši obstarávala domácnost a pečovala o sedm mladších bratří. Nebezpečné pokušení jí vystalo ve služce domu, která ji ponoukala ke hříchu. Tím bdělejší byla pak Johanna a záhy učinila slib panenské čistoty. Kdykoliv některý z bratří nastupoval k vojsku, dávala mu Johanna mateřské poučení varujíc jej, aby se chránil nebezpečí, které hrozí duši nebo tělu. Měla touhu vstoupiti do řádu Milosrdných sester. Otec se vzpíral. Ale i všechno obyvatelstvo Sancey-le-Longské ji nechtělo postrádati, protože byla oblíbena. Nezbylo jí, než v noci uprchnouti. Učinila tak 1. listopadu 1788. Odebrala se do Paříže k vincenciánkám a konala tam noviciát. Nebylo jí popřáno dlouho v tichosti konati obětavé služby. Vypukla revoluce, revolucionáři vnikli do nemocnice a žádali, aby sestry přísahaly na ústavu. Jana Thourétová odepřevši přísahu hodlala uprchnouti. Ale při pokusu byla raněna. Pak bylo ještě hůř. Revolucionáři vyhnali Milosrdné sestry z domu. Jana se odebrala do Švýcarska, odtud do Německa. Nikde nepodařilo se jí uchytili se, ani v Babenhauseu, ani v Pasově. Vrátila se Švýcarskem na francouzské hranice, živíc se almužnami a pronásledována jsouc policií, ježto

neměla průvodního listu. Tu jí bylo nabídnuto místo učitelky v Landeroně. Přijala je, a jakmile se vrátil klid, spěchala do Besançonu, po cestě hledajíc rozprchlé vincenciánky. Napoleon svolal do Paříže komisi pro organizaci Milosrdných sester. Tu Johanna Thourétová předložila stanov svého ústavu „Sester lásky“. Nalezla dva mocné přímluvce, kardinála Fesche a Laetitií, matku Napoleona Bonaparte. Prosadila své návrhy. Také neapolský král Jáchym Murat vyžádal si vincenciánky. Proto se Jana odebrala do Neapole a odtud do Říma žádat o schválení stanov. Mezi tím, kdy dlela v Římě, sestry besançonské se vzbouřily vypověděvše Janě Thourétové, své představené, poslušnost. Biskup je v tom podporoval, neboť si nepřál, aby vincenciánky besançonské byly podřízeny římské představené přímo. Jana Antida přetrvávši bolest odštěpení besançonského, tím horlivěji pracovala v novém ústavě neapolském. Tam také zemřela v pověsti svaté dne 24. srpna 1826. R. 1926 byla prohlášena blahoslavenou. Svátek 24. srpna.

MARIA BARBANTINI, rozená Brunová, účastnila se kteréhosi dne v měsíci říjnu r. 1811 v Lucce v Itálii plesu se svým manželem, s nímž byla teprve před pěti měsíci sezdána. Tu se dostavil do taneční síně k rozjařené společnosti nezvaný host: Smrt. Pán Barbantini raněn byv mrtvicí klesl bezduch k zemi. Mladá manželka ztrnula úlekem. A když se z prvního zármutku vzpamatovala, vrhla se před kříž a štkajíc volala: „O Bože! odevzdávám se do nevyzpytatelného úradku

Blah. Chebré Michael — Blah. Kašnar Bufalo — Otiř. Josef Cottolengo — Sv. Klement Hofbauer

Tvého a líbám ruku, která mne bolestně ranila. Od této chvíle chci pouze tobě náležeti.“ Dostala slovu. Mnozí mužové žádali o ruku dvaadvacetileté bohaté vdovy, ale byli odmítnuti. Neočekávaná smrt manželova povznesla její mysl k Bohu. Jala se s několika dámami navštěvovati opuštěné nemocné v jejich příbytcích. To byl začátek družiny „Sester od sv. Kamilla z Lelliis.“ Maria Barbantini byla představenou družiny; ale po pravdě služebnicí všech, a kdykoliv se jednalo o nemocné s nakažlivou, odpor vzbuzující nemocí, - tu byla Maria Barbantini první z ochotných. Zemřela dne 22. května 1868 v Lucce. Památka 22. května.

PAVLA ALŽBĚTA CERIOLI pocházela ze vzácné rodiny v Soncinu v diecési kremonské v Itálii. Na přání svých rodičů provdala se jsouc devatenáctiletá za hraběte Kajetána Busechi-Tassis, jenž byl mnohem starší. Po smrti manžela a dětí věnovala sebe a své bohatství službě bližních; zařídila svůj zámek v Comontu za útulnu pro opuštěné děti. Založila družinu „sester sv. Rodiny.“ Družina prospívala, avšak zakladatelka její Pavla zemřela záhy srdeční vadou už v 50. roce svého věku dne 23. prosince 1865. (Akta apošt. St. 1916). Památka 23. prosince.

JOSEFA ROSELLO, narodila se dne 27. května 1811 v Albissole v diecési savonské v Itálii. Při křtu obdržela jméno Benedikta. Byla dcera hrnčířova. Heslem jejím bylo: „Mysl k Bohu, ruce k dílu.“ Šla do domu Angely Monleoni sloužit. Angela byla zámožná, bezdětná paní, její manžel byl často churav. Josefa si přála

vstoupiti do kláštera, ale Angela jí nedala potřebné vybavy. Josefa Rosello založila na popud biskupa savonského družinu „dcer milosrdenství“ s úkolem vychovávat zanedbanou mládež. Později družina převzala i školy i nemocnice i polepšovny; na žádost neúnavného apoštola černochů Mikuláše Olivieri-ho rozšířila se družina i do Jižní Ameriky. Brzo však poté zemřela zakladatelka, která byla ustanovena první představenou družiny, svatou smrtí, a to dne 7. prosince 1880. Památka 7. prosince.

EUGENIE DESMET povzbuzena byvši sv. Janem Vianneyem založila družinu „pomocnic duší v očistci.“ Řeholní stanovy nepředepisují zvláštního oděvu řeholního. Řeholnice snaží se duším očistcovým pomáhati modlitbou a skutky milosrdenství. Eugenie nazývala se v řeholi „Marií od Prozřetelnosti“ (de Providentia). Důvěra v prozřetelnost Boží byla základem její povahy. Družina zdárně působila v missii Kiangnanské v Číně. Zemřela 7. února 1871. Památka 7. února.

Ct. LOUISA DE MONTAIGNAC pocházela z Le Havre de Grâce v Normandii. Tam se narodila r. 1820 z rodičů zámožných. Byla po křesťansku vychována dle zásad zdravé askese křesťanské a cvičena ve všech domácích pracích, které mladá dáma má znáti. Záhy si zamilovala dvě pobožnosti, pobožnost k Srdci Páně a k Panně Marii. Jsouc 16 letá učinila slib ustavičné čistoty. Byla skoro stále churava; po 33 let svého pozdějšího života nemohla choditi. Sladkou útěchou jí bylo, jak pravila, prodlévati před sva-

tostánkem a přistupovati ke Stolu Páně. Přiměla roku 1845 biskupa neverského, aby zavedl po celý měsíc červen každodenní pobožnosti k Božskému Srdci. „Neznal jsem osoby,“ řekl P. Ramière T. J., ředitel apoštolátu modlitby, „která by tak byla vnikla do ducha této pobožnosti, jako slečna Montaignacová.“ Proto bylo i hlavní tužbou Louisinou rozšířiti tuto úctu co nejvíce. Jsouc představenou panenské kongregace v Monluconu, založila Louisa družinu „oblátek nejsvětějšího Srdce Ježíšova.“ Při své churavosti byla stále činná neznajíc oddechu. „Získati čas znamená získati duši,“ říkávala; „nevěřím, že by bylo svatých se založenými rukama.“ Zemřela 27. června r. 1885. Proces o její blahorečení pokročil. Památka 27. června.

JOSEFA DU BOURG narodila se 24. června 1788 v Rochemontésu u města Toulouse z rodičů bohobojných a zámožných. Revoluce je však ožebračila, otec padl r. 1795 pod guillotinou. R. 1812 vstoupila Josefa do kláštera limogeského. Choroba ji donutila hledati v Evauxu zotavení, ale její horlivost o čest a slávu Boží se tím nezastavila.

Povzbuzena a podporována biskupem limogeským založila družinu „oblátek božského Spasitele a blahoslavené Panny“ k výchově mládeže a k ošetřování nemocných. Zemřela 26. září 1862 v Le Souterrainu. Památka 26. září.

Ct. PLACIDA VIEL narodila se dne 26. září 1815 v Quettechoue v Norman-dii. Otec byl dělníkem. Dcera jejich obdržela na křtu svatém jméno Viktorka

dle matky. Pomáhala rodičům v zemědělství a v domácnosti. Zářila ctnostmi a proto byla nazývána: „Victoire la Sainte.“ t. j. svatá Viktorka nebo také „la sainte fille,“ t. j. svatá dívka. Viktorka opakovala s děvčaty katechismus. Později byla dána do učení k švadleně. Poté vstoupila do kongregace, kterou byla krátce předtím založila Magdalena Postelová. Kongregace slula „křesťanských škol od milosrdenství.“ Viktorka přijala jméno „Placida.“ Měla porozumění pro dokonalost řeholní a pro ideály svatosti, jimiž byla prodchnuta Magdalena Postelová. Tehdy byla družina ve svízelné situaci: byla v začátcích, a zakladatelka její byla stařenkou devětasedmdesátiletou. Biskup coutanceský, do jehož diecése mateřský klášter náležel, tázal se Magdaleny: „Kdo bude po vaší smrti moci spravovati družinu?“ - „Tahle!“ odpověděla stařenka rychle, ukazujíc prstem na mimojdoucí novicku, asi dvacítiletou. A tato novicka byla - Placida Vielová.

Předpověď stařenčina se vyplnila. Placida Vielová se stala zprvu novicmistryní a když představná kongregace, Magdalena Postelová, ve stáří 90 let, dne 16. července 1846 zemřela, byla Placida Vielová, třicetiletá, zvolena za představenou. Tehdy řekl farář sv. Jan Vianney: „Tato družina byla založena od Svaté - a představená, která nastoupila na její místo, probíhá tutéž dráhu ctnosti velkými kroky.“ Prvním úředním činem Placidiným bylo, že ustanovila sestru, která její volbě se protivila, svou náměstkyní po čas své nepřítomnosti. To odzbrojilo nespokojenou.

Družině byl zakladatelkou vtisknut ráz hrdinné obětavosti; nástupkyni zdařilo se družinu rozšířiti. Konala za tím účelem mnoho cest. Na příklad v Berlíně byla blahovolně přijata králem Bedřichem Vilémem IV. a královnou Alžbětou; ti ji odevzdali značný obnos na postavení kostela a řeholního mateřince. Podobné štěstí měla i u jiných vlivných osob. Když byla po 31 let vykonávala svůj úřad, roku 1877 onemocněla na smrt. Umírajíc volala: „Sestry, o sestry moje, chci přinést obět svého života k tomu cíli, aby duch naši milé zakladatelky zůstal neochvějný při naší kongregaci.“ Zemřela 4. března 1877. Pius XI. podepsal dne 22. července 1925 dekret kongregace ritů pro její blahorečení. Památka 4. března.

Ct. TERESIA COUDERC byla selská dívka v Le Masu v jižní Francii, bez literárního vzdělání, ale byla naplněna láskou ke všemu, co je krásné, ušlechtilé, božské. Tehdy zavedl kněz Jan Terme na poutním místě v La Louvescu pro poutníky exercicie na základě návodu sv. Ignáce Loyolského. Málokterý výchovný prostředek může se pochlubit tak trvalými úspěchy jako exercicie sv. Ignáce. Sv. Ignác doporučuje mlčení, samotu, posty, tělesné mrtvení, ale podstatu exercicií tvoří rozjímání. Známé pravdy jsou tu seřazeny v řetěz neodolatelně uchvacující a psychologicky mistrně spjatý a představují exercitantu velkolepý životní ideál, který by ho trvale nadchnul. „Člověk stvořen od Boha - Bůh je cílem člověka - sloužiti Bohu je největším štěstím člověka - přestupovati vůli Boží je největším

neštěstím člověka - hřích je jen zdánlivé dobro“ - jsou základní pravdy exercicií. Úvahami je vůle povzbuzena k mravnému životu. Exercicie takto usilují o reformu života. Z moderních samot vychází pak nové pokolení, katolíci podobní katolíkům prvotní Církve, schopni plouti proti proudu nevěrecké doby, způsobili k spolupráci na obrovských úkolech Církve. Takto se v La Louvescu šířilo exerciční hnutí. Správu exercičního domu, kam se uchylovali katolíci - střídavě - muži a ženy - různého stáří a povolání - obdržela nově se utvořivší družina pode jménem „Naší Milé Paní z Večeřadla.“ Představenou byla Teresie Coudercová. Spočátku měla nová družina různé obtíže. Snad také nebylo dosti opatrnosti při přibírání nových řeholních sester. Krátce: Teresie složila svůj úřad, ale spravovala družinu dále svým příkladem a svou pokorou. Základními rysy její povahy byly nezištnost a úplné zapomínání sebe, neboť hledala pouze čest a slávu Boží. Zásady exercicií o lhostejnosti k světským věcem byly v ní stělesněny. Teresie zemřela 26. září 1885. Dne 15. července 1927 podepsal papež Pius XI. dekret kongregace ritů k zahájení procesu pro její blahorečení. Památka její je 26. září.

MARIA OD UTRPENÍ, dříve *Helena Chappotin* de Neuville nazývaná, narodila se 21. května 1839 v Nantes ve Francii ze šlechtické rodiny bretoňské. Hluboká bretoňská víra, šlechtictví duševní a láska k chudině ji krásnily už v mládí. Když jí bylo deset let a měla po prvé přistoupiti ke stolu Páně, matka

ji vyhledávala u obchodníka skvostnou látku na šaty. „Mami,“ ozvala se dívka, „nekupuj tak vzácné látky, kup lacinější, a co ušetříš, dej chudým dětem na šaty.“ - Kdysi navečer Helenka se pohádala se ženichem své starší sestry. Při večerní modlitbě nechťela jí pátá prosba modlitby Páně („odpusť nám...“) přese rty. Odhodlaně se vrátila do jídelny, kde byla ještě všechna společnost pohromadě, a řekla k svému nastávajícímu švakrovi: „Pane, nemohla jsem se pomodlit „Otče náš,“ aniž bych vás poprosila za odpuštění a aniž bych vám sama odpustila, co jste mi učinil, sic by mi ani Bůh neodpustil.“ - Její rodinu stíhalo neštěstí za neštěstím: sestry jí zemřely, otec upadl v zádumčivost, a když Helena své matce oznamovala, že chce vstoupiti do stavu řeholního, matka raněna mrtvicí skácela se k zemi a za několik hodin zemřela. Helena vstoupila do kláštera klarisek v Nantes; pro nemoc musila však noviciát opustiti. Za dvě léta vstoupila do nově zřízené družiny „Maria Reparatrix.“ Tam obdržela jméno: „Maria de Passione,“ to jest „od Utrpení.“ Slavnostní kazatel při oblačce, P. Pavel Gin hac T. J., jí předpověděl, že jménu bude odpovídat skutečnost. Maria byla poslána do Indie, a však pro jakési neshody s vrchní správou odhodlala se založiti novou družinu. Odebrala se do Říma, papež Pius IX. dal dne 6. ledna 1877 povolení; nová družina se jmenovala: „Františkánky-misionářky“. Noviciát byl zřízen v městě St. Bri euc v Bretoňsku. Maria dala svou družinu přijmouti jako III. řád františkánský.

Úkolem bylo povznesení žen pohanských. Řeholnice nosily bílé roucho a proto se jim říkalo: „bílé františkánky.“ - Roku 1883 byla Maria u Propagandy očerněna a tak dovedně obžalována, že se zdála její vina nesporná. Byla sesazena s představenství. Po roce však byla její záležitost znovu projednávána a ukázala se její nevina. I byla opět zvolena za generální představenou. Družina se utěšeně šířila. Bílé františkánky bylo vidět skoro všude v Evropě, ale ještě více v zemích misijních. Nejraději šly tam, kde bylo více obětí třeba. Zakladatelka dovedla povzbuditi a nadchnouti svou družinu slovem, spisy a nejvíce příkladem. Sílu čerpala z Eucharistie. Uměla nadšeně a podivuhodně promlouvat o Svátosti oltářní a o Mši sv. Roku 1900 bylo sedm jejích řeholnic v Tau-juen-fu v Číně boxery zavražděno. Maria uslyševši zprávu o jejich mučednické smrti, řekla: „Mám sedm bolestí a zároveň sedm radostí. Nedoufám dlouho ještě žíti, když mi Bůh tuto radost dáti ráčil.“ Vskutku brzo poté zemřela 15. listopadu 1904 v San Remu. Její památka je 15. listopadu.

VICENTA LÓPEZ Y VICUÑA pocházela ze staroslavného rodu španělského. Narodila se 22. března 1847 v Cascantě v Navaře. Vyznačovala se v dětství povahou okouzující, zbožností a poslušností, takže rodiče říkali: „To dítě není pro nás; Bůh si ji asi brzy vezme, my ji nezasluhujeme.“ Po prvním svatém přijímání byvši tázána na své dojmy, odpovíděla: „Přišedši od stolu Páně do své lavice, zavřela jsem oči, klekla jsem a

sepjala ruce majíc jediné přání, Bohu víc a více se obětovati.“ - Vicenta byla vychovávána od své tety Eulalie v Madridě. Ta ji odvykala různým dětským nezpůsobům. Kdysi žalovala rodičům: „Vicenta nechce se učit francouzsky, ani hře na klavír, ani šít prádlo; také mi odmlouvá.“ Když Vicenta se vrátila do domu otcovského, chtěli ji rodiče provdati, ale Vicenta učinila slib ustavičné čistoty. - Roku 1876 založila „Ústav dcer neposkvrněné Matky Boží.“ Úkolem družiny bylo pečovati o chudé dívky služebné v ohledu duchovním i hmotným. Druhý dům založila v Zaragoze a napsala stanovy řeholní. Papež Lev XIII. je schválil roku 1888. Vicenta zemřela dne 26. prosince r. 1890 v Madridě. Památka 26. prosince.

TEREZIE GERHARDINGER-ova, dcera lodivodova, narodila se 20. června roku 1797 ve Stadthamhofu nad Dunajem, v blízkosti města Řezna. Zprvu slula Karolina. Učila se v dívčí škole Notre-Damské, řízené školskou družinou, kterou byl založil Petr Fourier. Že byla pilná a mravná, dovolil ji katecheta, aby už v devátém roce směla přistoupiti ke stolu Páně, kdežto ostatní dívky přistupovaly v dvanáctém roce. Avšak ve zmatcích válečných byla škola r. 1809 zrušena. To rmoutilo dómského faráře řezenského, Michala Wittmanna, jenž se později stal biskupem řezenským. Ten se postaral o přípravu tří bývalých chovanek ke stavu učitelskému. Jedna z nich byla Terezie Gerhardingerová. Z ní stala se vychovatelka tak výborná, že rodiče z daleka světovali ji dívky své k výchově. Ze spole-

čenství mladých učitelek vznikla družina, která se přidržovala stanov „Paní Notre-Damských.“ Terezie stala se představenou. Roku 1833 usadily se sestry v Neunburku v Horní Falcí; odtud přešly do Mnichova. Terezie se rozhodla i pro činnost misijní. Dne 18. června roku 1847 odebrala se s pěti sestrami do Pennsylvanie. Ale tam na ně čekaly velké svizele. Sestry stály tam bezradny, bez pomoci, bez přístřeší. V této nouzi se jich ujali redemptoristé a nabídli jim noviciát baltimorský. Terezie mohla nyní, obdrževši značný příspěvek bavorského krále Ludvíka, postavit první řeholní dům. Poté se vrátila do Mnichova. - Tu však vznikl nechutný spor o řeholní stanovy. Podle stanov Wittmannem navržených měla generální představená spravovati družinu. Avšak mnichovský arcibiskup, hrabě Reissach, byl toho náhledu, že družina náleží bez výhrady pod oboedienci diecésního biskupa. A když Terezie odporovala, arcibiskup sesadil Terezii s představenství, vzal správu družiny do svých rukou a pohrozil Terezii exkomunikací, nepodrobí-li se. To byl velký pátek v jejím životě; viděla dílo své zanikající, sebe pak v rozporu s církevní autoritou. Utekla se do Říma a předložila tam původní stanovy Wittmannem navržené. Dvě léta trvalo vyšetřování. Posléze posvátná kongregace uznala právo družiny na samostatnou generální představenou a sám papež jmenoval Terezii doživotní generální představenou. Tak byla krise zažehnána; arcibiskup mnichovský se s faktem smířil. - Družina se šířila rychle v Evropě,

těž do Čech, ale ještě více v misijních krajinách; čítala r. 1879 již 119 filiálek, 1158 členek. Terezie nesla břímě dne i horka, obtíže na cestách, a často povzdychla: „Už nemohu dále,“ ale opět se vzchopila a žila modlitbě a skutkům přísné kajcnosti. Dne 9. května r. 1879 ukázala se znamení brzkého skonu. „Ještě tři hodiny,“ pravila, „ty budou zlé!“ Nuncius přišel vykonat modlitby za umírající. Když třetí hodina se chýlila ku konci, Terezie tiše skonala. Památka její je 9. května.

EMILIE Z HOOGHVORSTU narodila se r. 1818 na zámku Wegimontském u Lutychu z přísně katolické rodiny Oultremontův; provdala se za barona z Hooghvorstu, ale ovdověla jsouc 28letá a matkou čtyř dětí. Už v mládí cítila se přivábena k eucharistickému Spasiteli. Hodiny před svatostánkem prožité byly jí nejblazeňšími chvílemi. Papež Pius IX., s nímž byla zpříbuzněna, dal jí dovolení, aby mohla Svátost oltářní uschovávána býti tam, kde ona právě bydlila. Emilie založila družinu s názvem „Maria Reparatrix, t. j. Maria Smírná,“ aby alespoň z části napraveny byly urážky, které se ději Pánu Ježíši ve Svátosti oltářní. Se smírnými pobožnostmi však Emilie uměla spojit i sociálně-charitativní díla časová. Přijala jméno „Maria od Ježíše.“ Jejím duchovním vůdcem byl P. Pavel Gin hac z T. J. Emilie zemřela 22. února 1878 ve Florencii. Památka 22. února.

JAN HOVER narodil se 10. listopadu 1816 na statku „Vrch“ u Neu honrathu v Porýnsku a byl vychován v přísné kázni

křesťanské. Měl se stát rolníkem, avšak od pluhu přešel opět do školy. Stal se učitelem v dělnické farnosti v Cáchách, kde se ujímal hlavně dětí zanedbaných. Jsa horlivým členem spolku sv. Vincence, naučil se znáti hmotnou a duchovní bídu proletariátu. Zvláště jej bolel osud opuštěných dětí, i odhodlal se postavit jim útulek. Jsa podporován šlechtou „matkou Františkou Schervierovou,“ zakladatelkou „chudých sester sv. Františka,“ založil družinu „chudých bratří sv. Františka.“ Družina se řídila stanovami III. řádu sv. Františka. Byla schválena r. 1861. Brzo poté zachvátila Jana nezhojitelná nemoc, od níž jej vysvobodila smrt dne 13. července 1864. Jan Höver říkával o novicích: „Novic, který v první době svého noviciátu nedovede stlumení své vlastní názory, sotva se stane dobrým řeholníkem.“ - Památka 13. července.

MARIA OD SV. EUFRASIE PELLETIER nazývala se dříve Rosa Virginia Pelletier a narodila se 31. července 1796 na ostrově Noirmoutier na pobřeží Vendéském z rodičů zbožných. Čtení životopisu a spisů sv. Terezie ji nadchlo pro všechny ideály, zvláště pro záchranu duší. Proto už ve věku 19 let vstoupila do družiny „Sester Naší Paní od Lásky,“ kterou družinu založil Jan Eudes. Úkolem bylo pečovati o padlé dívky. Maria Pelletierová zorganizovala znova tuto družinu, k názvu přidala slova: „... Dobrého pastýře.“ Stala se generální představenou. Láska učí vynalézavosti. Matka Pelletierová vymyslela nové a nové cesty, aby zabránila neřesti, která hubí tělo i duši.

Obrácené chovanky shromažďovala ve spolku „Magdalenek.“ Zřídila ústav pro ohrožené dívky, posléze rozšířila svou působnost i na sirotčince a ženské trestnice. Nedá se vypovědět, co dobrého tam bylo vykonáno. Statisíce bytostí bylo vráceno spořádanému životu. Právě v naší době, kdy nemravnost úžasně bují, je dílo „Sester od Dobrého pastýře“ eminentně apoštolské a časové. K tomu ovšem je potřeba obětavosti. A tu měla Maria Pelletierová. Jistá osoba, která ji znala, řekla: „Kdo slyšel mluvit Marii Pelletierovu, byl by běžel snad až na konec světa, jen aby jedinou duši zachránil.“ Zemřela 24. dubna 1868. Památka 24. dubna.

ALŽBĚTA EPPINGEROVÁ narodila se (podle udání) 9. září 1814 z rodičů stavu rolnického v Niederbronnu v Alsasku. Jsouc třináctiletá učinila slib ustavičné čistoty. Když jí bylo 17 let, ochuravěla nemocí čivní a byla 3 léta upoutána na lůžko. Nevynikala duševními vlohami (sotva se uměla podepsati), ale zářila láskou k nemocným a trpícím; těm pomáhala slovem i skutkem. Dne 28. srpna 1849 založila se svým zpovědníkem, zbožným knězem Davidem Reinhardem družinu „Dcer Božského Spasitele.“ Zprvu bylo 10 novicек. Alžběta přijala jméno „Alfonsa.“ Na žádost arcibiskupa vídeňského poslala 5 sester do Vídně, aby ošetřovaly nemocné a pečovaly o sirotky. Sestry přišly do Vídně 28. března 1857 a zařídily ústav v Reindorfu, později v Kaiserstrasse. Kardinál Rauscher schválil družinu. Zemřela dne 11. července 1876. Památka 11. července.

ROBERT SPISKE narodil se 29. ledna 1821. Jeho otec byl obuvníkem. Robert jsa chlapcem jevil touhu po kněžském stavu. Při jeho modlitbách nikdy nescházela dětinská prosba: „O Bože! dej, abych se stal farářem!“ Na přimluvu dómského kazatele Dra Krügera ve Vratislavě stal se zpěvákem na domě. Při ministrování zmocnila se ho lhostejnost, ba nechuf ke všemu svatému, ale Robert přemohl neolibost. Maturitní vysvědčení o něm pravilo: „Jevil všude čistou nezkaženou mysl, dětinou náklonnost k představeným, ochotu ke spolužákům. Vlohy má pouze prostřední, ale pilnost vytrvalou.“ - Byv vysvěcen na kněze založil družinu zbožných žen a dívek, aby opatrovaly zanedbané děti. Družině dal název „sestry sv. Hedviky.“ Spolku bylo roku 1858 dáno právo morální osoby. Spiske si žádal, aby družina byla povýšena na církevní kongregaci. Proto nastoupil r. 1858 cestu do Říma.

Vrátiv se z Říma vypravoval: „Nejsem s to vyličiti, jak svatý Otec, slzy maje v očích, slavnostním způsobem v latinské řeči pravidla naše stvrzoval a schvaloval, kongregaci žehnal, a ve francouzské řeči mi otevřel otcovské své srdce s takovou pokorou a láskou, jaké jsem ještě nikdy ve světě nezažil. Pak si vyžádal, abych vrátě se domů sloužil v kapli nové kongregace Mši svatou a k tomu cíli mi vnutil stipendium 100 franků. Dekret psal sám, celý, což je v Římě věc neslýchaná...“

Spiske byl ustanoven rektorem domu kongregačního. Domu tomu dal nápis:

In honorem s. Hedvigis a pauperibus pauperibus exstructa, t. j. Ku cti svatě Hedvikiy odchudých chudým zbudováno. Dne 14. června 1859 byla první obláčka: roucho černé s límcem, s modrým čepcem a s bílou příkrývkou. Dílu nové kongregace mnoho prospěla sestra Felicitas (dříve Ida Salutz nazývaná). Robert Spiske zemřel 5. března 1888. Památka 5. března.

ARNOLD JANNSEN narodil se 5. listopadu 1837. Byl knězem diecése Münsterké ve Vestfálsku. Vynikal pokorou, důvěrou v pomoc Boží v práci. Založil náboženskou společnost s jednoduchými sliby: Societas Verbi Divini čili Společnost Slova Božího. Zařídil roku 1877 ve Steylu v Holandsku exercicie pro kněze i laiky. Zemřel 15. ledna 1909. Památka 15. ledna.

FRANTIŠKA SCHERVIER-ová narodila se 3. ledna 1819 v Cáchách. Její otec byl majitelem továrny na jehly a náměstkem starosty. Kmotrem při křtu byl dívka rakouský císař František, jenž tehdy dlel v Cáchách. Otec a matka vychovávali Františku a její sourozence v tuhé kázni. První její učitelkou byla chvalně známá konvertitka Louisa Henselová. Když bylo Františce 13 let, zemřela jí matka; i bylo útlé dívce uloženo s několika služebnými vésti domácnost. V dívce záhy rostla milosrdná láska; prvním dobrým skutkem jejím bylo, že pletla ponožky pro chudé a že za nepřítomnosti otcovy navštěvovala nemocní. Doma rozdávala, co měla, šatstvo, peřiny; stará služebnice poschovávala cennější věci se slovy: „To dítě všecikoroznese.“ Již tehdy vznikla ve Fran-

tišce myšlenka ujeti se mladých žen zabřednuvších do hříchu, zříditi pro ně ústav, poraditi, pomoci jim. Jak statečně kdysi vznikla, přestrojivši se za muže, do domu hanby, vysvobodit jistou konvertitku, neobyčejně sličnou ženu! Když kaplan Josef Istas zařídil pro chudé lidovou kuchyni, Františka, žena sociálního činu, ihned se chopila díla, sbírala příspěvky ve městě i na venkově. Sklidila dosti posměchu. Kdysi poprosila jistého rolníka o příspěvek; ten zamysliv se řekl s úsměvem: „Daruji vám, slečno Františko, vepře pro vaše chudé, avšak s tou toliko výminkou, že ho na provázku poženete do města.“ Františka se uvolila tak učiniti. S obtížemi přihnala vepřika do města; celníci vidouce nezvyklé divadlo a uslyševše, oč jde, rozesmáli se a odpustili ji placení potravní daně. Ošetřujíc nemocné byla Františka nevyrovnatelně trpělivá. Nemocní tážávali se ošetřovatelky: „Kdo je ta, která s vámi někdy přicházívá? Co je to za anděla?“

Po smrti otcově vstoupila do třetího řádu sv. Františka. Zmocnila se jí neodolatelná touha vykonávati úkoly křesťanské charity. Zařídila ambulantní péči o nemocné. Chodila do chyšek chudých lidí, vyhledávala nemocné. Tehdy jí dala její přítelkyně Gertruda Franková kategorický rozkaz, aby založila družinu ke konání milosrdných skutků. I založila družinu „chudých sester sv. Františka“ pro ambulantní ošetřování nemocných, pro péči o chudé a o padlé dívky. Ta byla r. 1853 biskupským úřadem schválena. Dne 12. srpna téhož roku, na den svatě

Kláry, obdržela „matka Františka“ a 23 jejích družek obláčku. Při tom aktu spoluúčinkovala Klára Fey-ová, představená sester Chudého Dítěte. Brzy poté byla družina zavolána do protestantské nemocnice Lennepské. Tam bylo Františce zprvu snášeti zlé řeči. Františka prohlásila rozhodně: „Osobní urážky snesu, ale rouhání nestrpím. Bude-li se to opakovati, půjdu si stěžovat.“ Ošetřovanci změkli a tulili se k ní jako k matce. Jakési kouzlo rozestřeno bylo nad její bytostí, které zvláště na ženy působilo blahodárně a jemuž nemohly odolati. Vysvětlení tohoto kouzla bylo v její živé víře a v její čínorodé lásce. Proto uměla nadchnouti sestry k jejich těžkému, obětavému povolání. V modlitbě nacházela posily; proto nenamítala nic proti tomu, aby některé sestry se oddaly jako rekusy rozjímavému životu, aby vyprošovaly pomoci Boží pro celou družinu. Ošetřovanci se tázali matky Františky: „Kterak to, že se cítíme nutkáni, vás ve všem poslouchati?“ Odpověděla usmívajíc se: „To je to katolické ve mně! To působí katolická víra!“ A oni říkali: „Jest jen jediná matka Františka Schervierová. A není, která by byla podobna jí.“ Co Františka roku 1873 při exerciciích prohlásila: „Můj Bože! věnuji se Tobě všechna“ - to zrcadlilo se v celém jejím životě.

Reholnice její družiny byly ve válce dánské poslány do vojenských lazaretů, ve válce rakousko-pruské do Čech. Později též do Ameriky. Měly také převzít dozor v ženské trestnici v Cáchách. Sešlo s toho. Královna Augusta psala jí 31.

května 1869: „Milá matko Františko! I když tato věc se nezdařila, zůstávám vaše vám stále nakloněná Augusta.“ - Františka visitovala svůj ústav v Americe. Vydala se na tu dalekou cestu, ačkoliv trpěla ochrnutím a asthmatickým neduhem. V Lurdech došla osvěžení. Ale i když churavěla, neznala pro sebe ulehčení od přísných stanov aneb od postu. Říkala: „Bůh umí v kousek chleba vložit tolik vitamínů, jako v kousek masa.“ Z lásky k chudobě nechtěla použití povozu. Kdysi ji, protože byla churava, sestry donutily jeti povozem, aby snadněji stihly vlak. Plakala po celou jízdu a pravila: „Zdraví moje trpí mnohem více touto duševní depresí, než chůzí sebe obtížnější.“ Vícekrát ji do povozu nenutily. Posléze onemocněla kýlou a zaopatřena byvši svátostmi zemřela dne 14. prosince roku 1876. Památka 14. prosince. Sestry působí jako ošetřovatelky v nemocnicích a uplatňují se takto v řešení otázky dělnické.

KLÁRA FEY-ová narodila se dne 11. dubna 1815 v Cáchách z rodiny, která byla středem katolického života. Dobročinnost byla jako posvátným odkazem rodinným. Jsouc jedenáctiletá, měla kdysi sen. „Zdálo se mi,“ vykládala, „že jsem šla po Jakubské ulici a že jsem se setkala s milostným pacholátkem v chatrném oděvu. Chtěla jsem mu dát almužnu, ale on řekl: Mám mnoho nuzných bratříčků. - Kde? ptala jsem se. Pacholátko ukázalo k nebi: Já jsem chudé dítě Ježíš.“ - Klářinou učitelkou byla známá konvertitka Louisa Henselová, spolužačkami Františka Scher-

vierová a Pavlína Mallinckrodtová, budoucí zakladatelky řehol. družin. Roku 1837 Klára založila chudinskou školu, ke které se časem připojil celý řetěz jiných dobročinných ústavů. Kněz Sartorius byl duchovním rádcem. Úřady zprvu nechtěly připustiti pojmenování: „kongregace sester Dítěte Ježíše,“ ale Klára pamětlivá svého dětského snu, prosbami dosáhla prvního pojmenování. Klára, dříve tak úzkostlivá a nerozhodná, nabyla modlitbou a denním svatým přijímáním pevnosti potřebné k řízení rozsáhlého díla. Roku 1879 byla družina v kulturním boji zvláště vyhnána, usadila se v Simpelveldu (v Holandsku), ale již po devíti letech se vrátila. Zemřela 8. května r. 1894. Památka 8. května.

PAVLÍNA ŠL. MALLINCKRODTOVÁ, sestra známého vůdce katolického centra Heřmana Mallinckrodta byla dcerou protestantského otce a katol. matky. Narodila se 3. června 1817 v Mindenu ve Vestfálsku. Za účelem vzdělání dlela v Cáchách, kdež měla chvalně známou konvertitku Louisu Henselovu za učitelku, Františku Schervierovu a Kláru Feyovu za spolužačky. Denní svaté přijímání bylo jí pramenem posily. „Mrtvý připadá mi život bez nebeského pokrmu,“ pravila. Věnovala se péči o chudé osleplé děti. K tomu cíli založila družinu „sester křesťanské lásky.“ Heslem jejího života bylo, co napsala v čísle 48. svých „Průpovědí:“ „Učíňme se hodně malými, hodně tichými, hodně poslušnými, abychom se zalíbily Bohu; s Bohem vytrváme i přes obtíže a strasti.“ Zemřela

30. dubna 1881. Památka 30. dubna.

Ct. MARIA SOLEDAD TORRES byla jedna ze sedmi kandidátek nové družiny „Služebných Mariiných,“ již založil farář madridský Martinez. Představme si vznik družiny: „Dne 14. srpna 1851 šel podivný průvod ulicemi madridskými. V čele farář Martinez, nesa velký kříž, jeho následovalo sedm řeholních sester, pak několik kněží a zástup věřících. Snad napodobovali vznik řádu servitů. Průvod se bral do předměstí Chamberiského. Tam, v jedné kapli, vznikla řečená družina. Za úkol měla ošetřování nemocných. - Farář Martinez byl sice hodný kněz, ale špatný organisátor. Neměl zkušenosti u zakládání a řízení družin. A tu Maria Soledad Torres Acosta stala se vůdkyní a učitelkou družiny. Opatrnost a pevnost, láska a pokora byly ctnosti, jimiž se vyznačovala. Uměla nadchnouti sestry k hrdinnému sebeobětování slovy i příkladem. Zemřela 6. letá dne 11. října 1887. Pověst o jejím svatém životě tak se rozhlásila, že posvátná kongregace ritů přikročila dne 24. listopadu 1924 k jejímu blahorečení. Památka 11. října.

Ct. JOACHIMA DE VEDRUNA DE MAS narodila se 16. dubna 1783 v Barceloně ve Španělsku ze vznešené rodiny. Záhy si zalíbila stav řeholní. Ale rodičové ji provdali za šlechtice Theodora de Mas. Po šestnácti letech šťastného manželství ovdověla a věnovala se výchově svých dětí a skutkům milosrdenství. Když její děti byly zaopatřeny, založila roku 1826 ve svém domě v Mansu Escorial u Vichu ústav pro ošetřování nemocných a pro vý-

chovu chudých dětí. Družině dala jméno: „Karmelitky od Lásky.“ Byla jejich generální představenou. Byla vzorem života panenského, manželského i řeholního jako sv. Františka Chantalská anebo jako Louisa de Marillac. Je zakladatelkou družiny, jako ony. Zemřela 28. srpna 1854 v Barceloně. R. 1920 byl zahájen proces o její blahorečení. Památka 28. srpna.

PETR FRIEDHOFEN narodil se 25. února 1819 ve Weitersburgu na Rýně z chudých rodičů. Vyučil se kominictví. Jakého smýšlení už tehdy byl, dokazuje to, že zařídil se stejně smýšlejícími mladíky „spolek sv. Aloise,“ v němž se vzájemně povzbuzovali k mravnému životu. Roku 1751 Petr založil s Josefem Ottenem v Koblenzi družinu „Milosrdných bratří sv. Jana Božího“ k ošetřování nemocných. Liebfrauský farář de Lorenzi jim sepsal stanovy a prozatím je sám oblekl rouchem řeholním. Biskup pak r. 1857 schválil stanovy. Družina se šířila do jiných měst, do Trevíru, Bonnu a j. Nyní má družina asi 27 ústavů a 505 členů. Petr říkával svým druhům: „Čím více se budeme umrtvovati, tím více požehnání Božího získáme.“ Zemřel 21. prosince 1860.

FRANTIŠKA LECHNER-ová narodila se 2. ledna 1833 v Edlingu v jižním Bavorsku jako čtvrtá ze sedmi dcer tamního povozníka Lechnera. Vynikala již v mládí bystrým rozumem a energií; záhy bylo znáti její praktickou mysl a organizační talent. Vyučovala spolužáky a spolužačky tomu, co si zapamatovala z kázání a ze školy, uměla je přiměti k účasti na soukromých pobožnostech. Kdysi ká-

zal v Edlingu misionář o misiích; Františka se odebrala, jako kdysi sv. Terezie, s bratránkem Xaverem, do „misijských krajin.“ Na štěstí byly děti v sousední vsi zadrženy a dovedeny zpět k rodičům. Řeholní život poutal Františku od malička. Přišel-li sběratel - kapucín do vsi, „Franci,“ jak ji všude nazývali, provázela ho po vsi, vybízejíc sousedy k dobročinnosti a pomáhajíc nésti koš s potravinami. Její dětské hry nepostrádaly jisté vážnosti. Ačkoliv byla živé letory, nedopustila se žádného lehkomyšlného činu. Její sestry se provdaly, avšak Františka měla jiné cíle před očima. Nevěděla však, kam se obrátiti. Odebrala se do Mnichova do ústavu chudých školských sester de Notre Dame. Tam se naučila všem ženským ručním pracím. Dosud se uchovává vysvědčení ze dne 25. října 1864, kterým „královská vláda v Mnichově potvrzuje, že kandidátka domácích nauk Františka Lechnerová se podrobila zkoušce z ručních prací a že zkušební komise jí dala známku: 1 s predikátem „výborně.“ První její působiště bylo v ústavu hluchoněmých. Tehdy zakládal švýcarský kněz Dr. Jan Pozzo dobročinný světský ústav „od Božské lásky“ a žádal Františku, aby převzala správu. V Dornbirnu ve Vorarlberku bylo přijato 64 žaček.

Františka svolila, avšak po dvou letech odešla, majíc v myslí založiti církevní družinu. Odebrala se do Vídně a žádala ministerstvo o povolení k zřízení náboženské družiny. Dne 21. listopadu 1868 se dozvěděla, že její žádost bude příznivě vyřízena. Den 21. listopadu byl od té

doby památným dnem pro družinu, dnem pro obláčku a skládání slibů. Františka našla stejně smýšlející dívky. Společnost se nazvala „družinou dcer Božské lásky;“ duchovním vůdcem byl kooperátor u sv. Augustina Steiner, dobrodinci byli bratři Langovi, továrnici; kardinál Rauscher povolil skládání tří obvyklých slibů. Františka se podařilo zakoupiti dům ve Vídni III., Fasangasse čis. 4. Úkolem družiny bylo: poskytovat službu hledajícím dívkám bezplatné přístřeší, zaopatření a vyučování, vzdělávat sirotky pro jejich budoucí povolání, posléze: postarati se o útulek pro služebné k práci neschopné. Tu byla Františka ve svém živlu: dobře činiti, rozradostniti, vésti k Bohu. Velkými příznivci jejího díla byli císař František Josef a jeho dcera Marie Valerie. Císařskou sankcí ze dne 3. května 1882 byla společnost uznána jako církevní družina; posvátná kongregace schválila dne 26. července 1884 účel družiny a od té doby byly sliby skládány doživotně; Apoštolská stolice potvrdila 22. července 1891 řeholní konstituce. Sestry se podrobovaly státním zkouškám ohledně ručních prací a navštěvovaly kurs pěstounek. Františka říkala: „Chci, aby se sestry mnoho učily a pilně pracovaly.“ Mírná a laskavá, bylo-li třeba i přísná, vedla sestry ke zbožnosti, k zachovávaní slibů a k plnění řeholních povinností. O chudobě říkala: „Prosím Boha, aby nedal družině nadbytku, neboť jakmile není lásky k chudobě, vyvětrává řeholní duch.“ Roku 1880 odhodlala se zříditi ústav v Praze. Prohlédla dům v Ječné

ulici, který byl na prodej, ale kupní cena 50.000 zl. byla pro ni nedostižitelná. Poslala sestru Augustinu s dvěma jinými sestrami do Prahy, aby zahájily činnost v najatých místnostech a pravila k nim žertovně: „Nemohu vám na cestu nic dátí než své požehnání, 5 zlatých a polibek.“ Božské prozřetelnosti děkovala, že za několik měsíců poté onen dům mohla koupiti. Její vnitřní život se řídil osvědčenými zásadami, které vštěpovala sestrám i chovánkám. Ty se našly v jejích zápiscích: „Žádné jitro bez upřímné modlitby. - Žádná práce bez dobrého úmyslu. - Žádná radost bez vděčného pohledu k nebi. - Žádná svízeľ bez trpělivosti. - Žádné poblouzení bez litosti. - Žádný dobrý skutek bez pokory. - Žádný trpící člověk bez útechy. - Žádný večer bez bezkroumání.“

R. 1894 onemocněla Františka chřipkou, k níž se přidal zápal plic; odebrala se do Breitenfurtu u Vídně a tam, přijavši svaté svátosti zesnula klidně v Pánu dne 14. dubna 1894. Památka její je 14. dubna.

Ct. ANNA JAVOUHEY narodila se r. 1779 v dědině Jallanges v Burgundsku. Zpravidla však bydleli její rodiče v Chamblancu. (Připomíná se, že sv. Magdalena Baratová se narodila téhož roku a také v Burgundsku.) Za revoluce jevila Anna neohroženost a horlivost. Zaopatřovala kněžím přístřeší, umožňovala služby Boží, vyučovala lid ve svaté víře. Nevstoupila do řehole, nýbrž založila novou „družinu sv. Josefa“ pro vyučování chudých dětí. Roku 1812 získala k tomu cíli polozbo-

řený klášter v Clugny. Takto se stalo Clugny po druhé střediskem pro obnovu náboženského života. Poslala řeholní sestry i do zámořských krajín. Kongregace prospívala, ne bez bojů a překážek. Nejvíce překážek dostalo se jí od církevních úřadů. V Guyaně jí po dvě léta odpírali svátosti, arcibiskup pařížský zapověděl, aby se v jejích kapli nekonaly služby Boží, jiní biskupové chtěli o své újmě měniti stanovy družinské a pod. Ale Anna Javouhey „nikdy neporušila poslušnost a úctu církevním úřadům povinnou,“ tak praví Akta apoštol. Stolic.

Matka Anna Javouhey těšila se velké účtě u dvora, u biskupů a státníků francouzských. I odpadlík Felicite Lammenais nemohl jí odepřít obdivu. Příčina úcty byla v jejím organizačním talentu. Jako generální představená odebrala se do zámořských misii. V Guyaně (v Jižní Americe) zařídila po způsobu paraguayských redukcí osadu pro propuštěné černochy. Byla nazývána „bílou královnou guyanskou.“ Není divu, že vznikly o její osobě anekdoty: Jistý vysoký francouzský důstojník se honosil, že mu bylo popřáno největšího muže francouzského, Napoleona, obejmouti, a největší ženě francouzské, matce Javouheyové, ruku políbiti. - Císař Napoleon, jsa kdysi v dobré míře, pravil prý: „Znám pouze dvě chytré hlavy ve Francii; jednou jsem já, druhou je matka Javouheyová. Škoda, že je ženou! Kdyby byla mužem, generálem bych jí udělal a vrchní velení armádního sboru bych jí svěřil.“ Tak velikých a přitom pokorných žen není mnoho v dějinách.

Anna Javouheyová zemřela 15. července 1851. Památka 15. července.

Ct. TEREZIE EUSTOCHIUM VERZERI zařídila v Bergamu v Itálii ústav „dcer nejsvětějšího Srdce“ ku výchově ženské mládeže. Proti dílu tomu vystalo mnoho odpůrců z laických i církevních kruhů. Nazývali Terezii přepjatou, malovali karikatury a pitvorné obrázky na zdi domu. Do klášterního ústavu jejího v Lodi přišla kdysi komise laiků, poslaná školním inspektorem msgr. Carpanim, aby všecko prozkoumala. Terezie poslala msgr. Carpanimu protest: „Divím se, že Vy, církevní hodnostář, znatel kanonického práva, posíláte bez dovolení biskupova laiky do ženského kláštera!“ Msgr. Carpani uznal, že pochybil; řekl: „Tahle Verzeri je velká žena“ a vícekrát její ústav neznepokojoval. Význačná ctnost Tereziina byla křesťanská statečnost a sebezapíravost. Přála exercičnímu hnutí; dala konati exercicie nejen ve svých ústavech, ale i pro ženy mimo ústavy. Zemřela roku 1852.

Bl. PAVLA FRASINETTI narodila se 3. března 1809 v Janově. Založila kongregaci „sester sv. Doroty.“ Účel byl: zřizovati vyšší školy pro dívčí mládež. Kongregace se šířila i do Brasilie. Pavla žila svatě a věnovala se svému povolání s láskou a horlivostí. Říkávala: „Volontà di Dio, tu sei il Paradiso mio! Vůle Boží, ty jsi mým rájem!“ Zemřela 11. června 1882. Byla prohlášena blahoslavenou 8. června 1931. Svátek 11. června.

Bl. JAN BOSKO (Don Giovanni Bosco) narodil se dne 16. srpna 1815 ve

vesníci Becchi-Murialdo, přifařené do Castelnuevo d'Asti, z rodičů rolnických, nezámožných. Když mu byla dvě léta, umřel mu otec. Matka, jejímž heslem bylo: Modlitba a práce, pečovala vzorně o blaho synáčkovo. Ten záhy zvykl modlitbě a práci. Do školy bylo mu choditi daleko. Ale nevynechal nikdy vyučování, ať bylo počasi sebe horší. Deset kilometrů běžel denně, aby se naučil číst a psát. (Později běžel 20 kilometrů, střevíce v rukou, aby vybyl průpravnou školu latinskou.) Po škole honíval dobytek na pastvu; kromě biče brával si čítanku a početnici. V neděli a ve svátek byly mu služby Boží nade všecko. Kdysi konány byly v sousední vesnici Buttiglieře misie. Bosko tam chodíval na večerní kázání. Jednoho dne se setkal, vracaje se z pobožnosti s knězem, kaplanem z Murialda. „Odkud pak tak pozdě, synáčku?“ „Byl jsem v Buttiglieře na kázání.“ „Zdali pak sis zapamatoval aspoň jednu větu z kázání?“ Bosko odříkal obsah celého kázání a chtěl i předešlá kázání opakovati. Kaplan žasl a řekl následujícího dne hochově matce: „Jan musí studovati.“

Ale proti tomu vyskytly se mnohé překážky. Okolní kněží odepřeli vyučovati ho soukromě. Nevlastní bratr Janův, Antonio, protivil se studiím, řka: „Máme-liž my trpěti hlad, aby panáček mohl studovati?“ V domě nastaly spory, Antonio bil Jana a Janovi, tehdy čtrnáctiletému, nezbylo než odejiti z domu. V únoru r. 1828 šel, uzlík maje pod pažďí, hledat si službu. Jistého sýraře Moglia v Moncuccu prosil na kolenou, slzy v o-

čích: „Vezmi mne, nepůjdu odtud, vezmi mne z lásky!“ Tehdy prožil všecku bídu opuštěného sirotka. Sloužil dvě léta. Teprve šestnáctiletý mohl začíti studia. V tu dobu seznámil se v Castelnovu s jistým krejčím Robertem, jenž byl zároveň ředitelem kůru. U něho se naučil Jan zpívat, hráti na varhany, na housle, řemeslu krejčovskému; v sousedních pak dílnách naučil se řemeslům jiným. (Tato znalost se později osvědčila vhodně.) Roku 1836 vypomáhal jesuitům při vyučování v konviktě. Tak poznal vychovávací metodu jesuitů; tam se seznámil s mnohými urozenými jinochy, kteří později jeho charitativní činnost podporovali.

Už jako chlapec vyučoval Jan dítky z rodné vsi Becchi, z filiální osady Murialda a z farní osady Castelnova. I dospělejší lidé naslouchali. Jan provozoval různé veselékousky, provazolectví, kouzelnické žerty. Ale kdo chtěl býti divákem, musil býti i účastníkem při jeho modlitbách, kázáních. Jan opakoval s nimi poslední nedělní kázání, cvičil zbožné zpěvy, modlil se růženec, vykládal katechismus. Svou obratností stal se středem her, vůdcem druhů. Rodiče nevěděli pro své děti přísnějšího trestu, než když jim zabránili styk s Boskem. Mezi studujícími Bosko zařídil spolek zvaný „Allegri“, t. j. Veselí. Každý člen byl zavázán přednáseti řeči, smích vzbuzující. Ale kdo klel nebo kdo vedl neslušné řeči, byl ze spolku vyloučen. Když se Jan vracel do rodiště na prázdniny, přicházela mu mládež v ústrety a doprovázela jej domů u vítězoslávě.

Na Jana dobře působili kaplan Calono z Murialda, jenž ho vedl ke zdravé askesi a jenž ho přidržoval k častějšímu přijímání svátostí, kněz Cafasso, jenž Jana odrazoval od nerozvážných kroků, od vstupu do kláštera. „Práce pro mládež budíž tvým cílem a povoláním!“ říkával mu. I spolužák Comollo, s nímž uzavřel Jan svaté přátelství, byl Janovi vzorem ctností, zvláště mírnosti. Jan byl hněvivý, ale tichost a trpělivost Comollova byla mu zrcadlem, v němž se zhlížel. Comollo mu domlouval, aby nejednal slepě dle svých náklonností, a doložil: „Mnoho koná, kdo koná, co konati má. Nic nekoná, kdo mnoho koná, ale nekoná, co konati má.“

Jan Bosko dokončil studia v městě Chieri a v biskupském semináři turinském, byl r. 1841 vysvěcen na kněžství. Chtěje se však ještě dokonaleji vzdělati, vstoupil do ústavu sv. Františka Assiského, kdež se mladým kněžím dostávalo vyššího asketického i vědeckého vzdělání; zároveň pak se cvičil prakticky v duchovní správě, docházeje do trestnic a nemocnic, do dílen a továren. Viděl zanedbanou, opuštěnou mládež a pravil k sobě: „Kdyby tito mladí lidé našli přítele, který by je k dobrému vedl, zdaž by nebyli uchováni zkázy?“ Zpovědník jeho Cafasso sice vyučoval dříve každou neděli po službách Božích v komoře vedle chrámu sv. Františka zednické učedníky v náboženství. Ale pro nával práce přerušil dílo. Bosko pojal myšlenku znova. Arcibiskup Frasoni schválil plán.

Dne 8. prosince r. 1841 Don Bosko, chtěje sloužiti Mši svatou, oblékal se do

církevních rouch. Kostelník zpozoroval v sakristii cizího chlapce; vyzval ho, aby ministroval. „Neumím,“ zněla odpověď. „Tedy nač přicházíš do sakristie, když neumíš ministrovati?“ řekl kostelník a chtěl ho bít. Bosko volal: „Proč ho bít? Co učinil hoch?“ Velel hochovi zůstat při Mši svaté. Hoch se jmenoval Bartolomeo Garelli, byl šestnáctiletý, sirotek; u stolu Páně ještě nebyl. Bosko se nabídl, že ho bude vyučovati. Hoch svolil. A to je počátek oratoria Boskova. V neděli po té přišlo již šest chlapců vedených Bartolomějem. Schůze se konaly tímto pořadem: krátké duchovní cvičení, zpěv, výklad katechismu, krátká přednáška, malé občerstvení. Přátelé Boskovi se postarali o obrazy, knihy, medailky, oděv a pokrmy. Jan se staral mládeži o práci a o svědomité mistry a službodárce.

Janovi bylo překonávati mnoho překážek. Škola Boskova musila se stěhovati s místa na místo. Lidé neměli pro horlivost Janovu porozumění. Zlí jazykové nazývali ho revolucionářem, bludařem, bláznem. Obyčejná obžaloba zněla: Bosko je liberální pedagog. Velitel města Turinského, Cavour, otec známého ministra Cavoura, pravil: „Bosko by měl být uvězněn.“ I někteří kněží pravili, že Bosko trpí halucinacemi, že v jeho hlavě není všecko v pořádku. Dva kněží zvali Boska ku projíždce; vpravdě ho chtěli zavézt do sanatoria. Uhodl jejich úmysl. Žádal, aby první vstoupili do vozu. Učinili tak. Sotva vstoupili do vozu, Bosko zavřel dvířka a zavolal na vozku, aby ihned jel do sanatoria. Tam ovšem se věc vysvě-

lila. Jen arcibiskup Frasoni měl důvěru k Janovi a šlechtitý Cafasso říkal: „Lasciatelo fare,“ t. j. „nechte ho jednat.“

Počet mládeže dostoupil r. 1846 již čísla 400. Bosko najal domek za 320 lir ročně i s prostranstvím na hřiště. Tehdy se přistěhovala k němu matka. Téhož roku zařídil kapli. Útulnu nazval „Oratorium sv. Františka Saleského.“ Správa města mu dávala ročně 300 lir a obnos za provozování církevní hudby. Dosud chovanci neměli noclehu v domě. Kdysi upozoroval Bosko 12 cizích jinochů, kteří neměli nikde přibytí. Vzal je k sobě, upravil jim pod krovem lůžka a dal každému přikrývku. Ale ráno utekli všichni. I s přikrývkami. Nezdarem tím nedal se Bosko zastráti. Brzo poté přišel do útulny zednický učedník, sirotek, všecek zkřehlý. Ten byv obcerstven přespál v kuchyni. Kuchyň stala se první spárnou mládeže a zárodkem velkolepého ústavu. Hoši byli svěřování spolehlivým mistrům, nocleh však, oběd, vyučování i zábavu skýtal jim Don Bosko. Dne 19. února 1851 koupil Bosko dům, který měl dosud pouze najatý. K tomu účelu daroval mu Rosmini 25.000 lir, zpovědník Cafasso 10.000 lir. Téhož roku byl položen základ ke chrámu sv. Františka Saleského a brzy poté k hospici o třech poschodích. V hospici byly zřízeny dílny zprvu pro krejčí a obuvníky, pak pro stolaře a jiné obory; posléze byla zařízena i knihtiskárna. A aby dílo mělo trvalý základ, založil církevní družstvo: Salesiánské společenstvo. Nepřátelství proti dílu trvalo dále. Roku 1860

mělo jeho oratorium býti státní mocí uzavřeno. Také se strany církevní nedošlo dílo jeho oblíbenosti. „Kdybych byl tušil, jaké balvany obtíží vyvstanou proti salesiánskému společenstvu, snad bych se byl toho díla nepodjal,“ řekl později. V Římě byl Bosko podezříván a jedna z knih, které sepsal, málem by byla přišla na index.

Kromě apoštolátu u mládeže pracoval Bosko i v jiných oborech. V Turině dlel v rozličných kostelech až tři hodiny ve zpovědnících; roku 1838 obdržel od papeže dovolení, aby směl zpovídati ve všech chrámech celého světa. Po 20 let navštěvoval vězení, kázával při misiích, exerciciích, novénách. „Pracujme! Pracujme stále!“ říkal o exerciciích, „klidu dojdeme až na věčnosti.“ Byl nazýván „lovcem duší;“ obsah jeho kázání byla věta: „Zachraň duši svou!“ Proti záplavě špatných knih rozšiřoval dobré knihy. „Zbraň proti zbrani!“ říkal. Napsal mnoho poučných spisů. Jeho brožura „Jinoch dobře vychovaný“ je rozšířena v milionech výtisků. V prázdné chvíli zhotovoval stoly, lavice, střevíce a jiné potřeby.

Láska byla hybným perem všeho jeho jednání, láska byla souhrnem jeho vychovávací metody. Vychovával mládež k radosti. Povoliti mládeži největší svobodu, aby mohla skotačit, hloučet v prázdné chvíli, ovšem v mezích slušnosti a zdraví, - to je praxe salesiánská. Proto mládež jej milovala. Bosko už jako mladý kněz byl obklopen zástupem jinochů. Někdy ho nesli na ramenou. Když roku 1848 těžce onemocněl, tu se ukázala velká láska mládeže k němu. Bděli u něho

ošetřující ho, střídali se v klanění Svátosti oltární, činili sliby na měsíce, ba na roky, že se budou postiti. Zedničtí učedníci za poledne ubírali se do chrámu. Když nebezpečí minulo, neměla radost jejich mezí. „Sláva Marii,“ „Sláva Bohu!“ volali, když po prvé mezi ně přišel. Také Bosko plakal a řekl: „Vaším modlitbám děkuji za své uzdravení. Život svůj životu vašemu chci věnovat!“

Katechické přednášky, jež Bosko konával svým chovancům, byly znenáhla navštěvovány i od vznešených lidí. Kdysi seděl blíže kazatelný cizinec nádherně oděný. Don Bosko vykládal, jak císař Trajan poslal papeže Klementa do vyhnanství. Tu vzkřikl jeden z chovanců v mladické své rozhořčenosti: „Zdaliž i naše vláda není nespravedlivá jako Trajan? Vyhnať našeho arcibiskupa.“ (Turinský arcibiskup Fransoni byl za liberálního ministerstva Ratazziova z Turina vypuzen.) Bosko na to: „Zde se nesluší posuzovati vládu. Ale pravda je, že biskupové jsou sloupy Církve a že bořením sloupů trpí celá budova.“ Po skončeném vyučování přistoupil k Boskovi onen cizinec a tázal se: „Znáte mne?“ - „Neznám“. - Jsem ministerský předseda Ratazzi. - Bosko pravil: „Bezpochyby se octnu v žaláři, není-liž pravda, Excellence?“ - „Nikoliv“ vece Ratazzi; „není příčiny; naopak, podivuji se vaši duchapřítomnosti.“ A od té chvíle stal se Ratazzi příznivcem ústavů Boskových. - Roku 1855 konal Bosko misie ve státní polepšovně, kde bylo 300 mladíků. Všichni přijali zkroušeně svaté svátosti. Bosko chtěl jim

v odměnu vyprositi svolení k výletu na jeden den. Ratazzi se zdráhal dáti svolení namítaje, že chovanci se rozutekou. Bosko řekl: „Nikoliv! důvěřuji jim a ubezpečuji, že ani jediný neuteče.“ Výlet se konal, ani jediný neutekl, všichni se vrátili do ústavu. Ratazzi vyznal: „V pravdě! Vy sluhové Boží máte moc, která převyšuje moc naši; vy vládnete srdcím, a to je nám nemožno.“

Ústav Boskův vychovával dobré křesťany a důkladné, spokojené dělníky. Kázeň byla dobrá, všeliké nucení bylo vyloučeno. Na příklad: Bylo doporučeno přijímati měsíčně svaté svátosti, ale všem bylo volno, rady poslechnouti nebo neposlechnouti. Komu se v ústavě nelíbilo, mohl odejít. Po práci, jež trvala nejvýše 9 hodin, věnovali se chovanci odpočinku a zábavě. - Bosko zřídil mnohá oratoria, hospice a školy nejen v Itálii, ale i ve Francii, v Argentině, v Uruguay. - Také o ženskou mládež se postaral. Prostá venkovská dívka Maria Mazzarelli založila dne 14. června 1874 ve vsi Mornese kongregaci „Panny Marie Pomocné.“ Bosko radil, aby Marie a její družky se vycvičily u turinských řeholnic v životě řeholním. Vypracoval řád a předložil jej papeži Piu IX. ku schválení. První generální představenou byla Maria Mazzarelli z Mornese. - Také třetí řád „Salesiánští spolupracovníci“ byl Boskem založen.

Roku 1822 konal Bosko cesty po Francii a po Španělsku. Lid se hrnul v zástupech, aby spatřil nebo uslyšel apoštolského muže, a šťastným se cítil, kdo obdržel od něho pozhnání anebo kdo mohl při-

spěti na bohumilé podniky jeho. Bosko byl v dubnu a květnu r. 1833 v Paříži. Lid pravil: „Je zde svatý velké iniciativy, je zde italský Vincenc z Pauly.“ „Univers“ napsal: „Paříž žasne nad ruchem, který byl způsoben pokorným knězem turinským. Podivno! Není na něm - dle úsudku světa - nic zajímavého. Po- chází z rodiny neznámé, je nepatrného zevnějšíku, churavého těla. Hlas jeho nestačí, aby ho slyšeli všichni. A hle! Kostely jsou malé, aby pojaly zástupy lidu! Matky pozdvihují své děti a prosí o po- žehnání pro ně! Proč se lidé za Janem Boskem hrnou? - Chtějí spatřiti muže plného víry a důvěry v Boha.“ Lid měl k Boskovi důvěru; velký počet nemoc- ných byl k němu donášen. Bosko dával nemocným nevinné pilulky, obsahující mouku a cukr a uložil, aby nemocní se modlili na příklad po tři dny denně jeden „Otče náš.“ Modlitbou Boskovou mnozí těžce nemocní se uzdravili. Tak na příklad byl Bosko požádán, aby jel do Frohsdorfu k nemocnému hraběti Chambordovi.

Kdysi sbíral Bosko almužnu na dob- ročinné své ústavy. Přistoupil v městě Brignoles k jistému dělníkovi; ale ten ho odbyl rukou. „Děkuji, příteli!“ řekl Bos- ko usmívaje se přívětivě. Muž se zapýřil, sáhl do kapsy a dal Boskovi jeden sou. „Děkuji, také vám něco dám,“ řekl Bos- ko. Jste-li ženat? - „Ano.“ - Nuže, dejte tuto medailku manželce. Máte-li i dce- ru? Tu i pro ni medailka. Ať je nosí na krku! Přinesou jim oběma i vám štěstí.“ Don Bosko odcházel. Dělník ho zastavil: „Pane abbé, mám ještě starou matku;

bylo by jí líto...“ „Dobrá, tuť i pro ni medailka. Dal jsem vám tři; slušno, abyste mi také vy přidal. Dělník hledal v kapse. „Nikoliv! Peněz nežádám, nýbrž něco jiného. Poslyšte, vykonal-li jste již svou velkonoční povinnost?“ „Ne, už dlouhá léta ne.“ Tedy neopomíňte ji vykonal každoročně!“ Dělník slíbil. - Jel-li povo- zem, na př. poštou, sedal si ke kočmu na kozlík, aby se mohl s ním spřáteliti pro užitek jeho duše. Stalo se, že po krát- ké rozmluvě chopil se sám opratí, aby kočí se mohl vyzpovídat.

Bosko žil sebezapíravě. Nikdy nereptal na pokrm a nápoj, nikdy nepoužil soli neb oleje. Byl střdmý; ponejvíce se zdržo- val masitých pokrmů. Do lože si kladl kusy železa nebo dřeva. V týdnů vždy jednu noc probděl. Krotil smysly; na při- klad nikdy nepřivoněl ke kytici, ale dal ji do kostela. Nekouřil, nečetl novin, leč dal-li si předčítati zprávy o působení Cír- kve. Zachovával svěšené tajemství; ne- mohl-li chváliti, mlčel. Na cestách ne- prohlížel památností. Žen nepozdravoval, i když byly dobroditelkami jeho ústavů. Svou hněvivost ovládal. V jeho vzezření bylo cosi nadpřirozeného, andělského. Nezdál se býti z tohoto světa. Vedl si dů- stojně a líbezně. Skloboukem v ruce vstu- poval do bytů chudých lidí. Prosil, kde mohl poroučeti. Byl vděčný. I když al- mužna, kterou obdržel, obnášela jen ně- kolik halířů, poslal listek děkovací. Ob- nášela-li 1-2 liry, poslal list. Listy posí- lal k jmeninám, k svatbám. Nikdy se nedopustil aktu nepřátelského proti stát- ním zákonům. Poslušnost k státním zá-

konům v mezích spravedlivých doporu-
čoval chovancům. Každému novému ú-
ředníku učinil svou návštěvu a prosil
o jeho blahovůli pro své svěřence.

Byl chatrného zdraví. Jako mladý kněz
onemocněl zánětem plic. Od r. 1846 oté-
kalymu nohy. Roku 1878 oslepl na pravé
oko úplně. V měsíci lednu 1888 onemoc-
něl na smrt. Arcibiskup přišel ho navští-
vit. Za hovoru mu řekl Bosko: „Ho pas-
sato tempi difficili,“ t. j. prožil jsem zlé
doby. Pak kladl Bosko své družině na
srdce, aby zachovala poslušnost k Církvi
a k papeži. Jedno z posledních slov Bos-
kových bylo: „Řekněte jinochům, že je
všecky očekávám v ráji. Sempre avanti!
Vždy ku předu!“ † dne 31. ledna 1888.
Liberální ministr Ratazzi řekl: „Don Bos-
ko je snad největším zázrakem XIX. sto-
letí.“ Roku 1929 byl Bosko za blahosla-
veného prohlášen. Svátek 31. ledna.

MICHAËL RUA narodil se 9. června
1837 v Turině, přišel jako patnáctiletý
gymnasiální žák do oratoria Boskova.
První vstoupil do nově zřízené „Společ-
nosti sv. Františka Saleského“ a stal se
takořka pravou rukou Boskovou, gene-
rálním vikářem družiny s právem ná-
slednictví. Řídil celou řeholní družinu,
visitoval jednotlivé domy v Evropě, dbal,
aby všude vládl duch salesiánský. Nazý-
ván byl „mučedníkem práce“ pro svou
vytrvalost. Zemřel 7. dubna 1910 v po-
věsti muže svatého. Kardinál Ferrari pra-
vil: „Kdyby bylo ještě zvykem, aby lid
vykonal kanonisaci, ihned bych navrhl,
aby lid volal: „Svatý Michaël Rua.“ Pa-
mátka 7. dubna.

Čt. LEONÁRD MURIALDO narodil
se 26. října 1828 v Turině z rodiny pa-
tricijské. Vstoupiv do družiny salesiánské,
byl od Boska ustanoven ředitelem vcho-
vávacího ústavu pro zanedbané děti v Tu-
rině. Snažil se rozšířit úctu mariánskou.
Založil družinu sv. Josefa, oratoria, sirot-
čince, rolnická družstva. Zemřel 31. břez-
na 1900. Jedná se o jeho blahorečení.
Památka 31. března.

Čt. ONDŘEJ BELTRAMI narodil se
24. června 1870 v Omegně v diecési no-
varské, byl jako chlapec těkavé povahy,
ale vstoupiv do ústavu salesiánského
v Kanzu, přeměnil se úplně. Již jako gym-
nasista zařídil katolickou knihovnu ve
svém rodišti a horlivě apoštoloval mezi
svými druhy. Přijat byv do noviciátu sa-
lesiánského ve Foglizzu, zachovával pra-
vidla tak zevrubně, že mu říkali: „regula
personificata, t. j. pravidlo ztělesněné.“
Pojednou však byl stížen nezhojitelnou
plicní chorobou. Byl vzorem pro trpící
po 7 let své nemoci. Ve své nemoci se-
psal 12 spisů asketických. Jeden pojed-
nává o nemoci: plán božské prozřetel-
nosti, apoštolát nemoci atd. Ondřej tam
poznamenal: „Jsem jako pouty uvázan
na lůžko; líbám drahá pouta... Onehdy
slavil jsem již páté výročí svého onemoc-
nění zpěvem: Te Deum, Benedicite.“
Kromě asketických spisů napsal životo-
pisy sv. Františka Assiského, Tomáše
Mora. Byl slabého těla, silného ducha.
Když se poněkud zotavil, byl na kněžství
vysvěcen. Ale brzo poté zemřel 30. pro-
since 1897. Památka 30. prosince.

Bl. JOSEF CAFASSO narodil se dne

15. ledna 1811 v Castelnovo d'Asti v Itálii z chudobných rodičů. Nemiloval dětských her. Rozdával chleba a peníze od rodičů jemu darované. Již v mládí zušlechtoval své srdce. Skvěl se čistotou mravů. Studoval v Chieri. Pro svou malou a slabou postavu byl škádlen od svých spolužáků. Ale jejich výsměch se brzy změnil v obdiv. Jeho andělské ctnosti zjednávaly mu jejich lásku. Roku 1833 byl vysvěcen na kněze. Přednášel jako lektor morální theologie v Turině. Kromě toho byl duchovním správcem seminářského kostela u sv. Františka Assiského. Pečoval o okrasu Božího domu. Konal duchovní správu turinské věznice. Vrátil mnohé, kteří úpěli pod tíhou viny, spořádanému životu. Hlavní úřad Cafassův byl úřad zpovědníka. Napsal modlitbu, které papež Pius IX. propůjčil výsadu plnomocných odpustků. Zní: „Pane Bože můj! Již nyní přijímám rád z Tvých rukou jakýkoliv způsob smrti se všemi bolestmi, utrpeními a strastmi, které ji budou doprovázeti, jak se Tobě zlíbí.“ Nelze spočítati ty, jež Cafasso nadchl slovem a příkladem k bohumilému životu.

Cafasso byl dona Boska zpovědníkem, duchovním vůdcem, důvěrným přítelem. Kdyby Cafasso byl nic nevykonat, než že vychoval dona Boska pro činnost v Církvi, věru by si již tím byl získal zásluhy. Don Bosko o něm napsal: „Někteří jej nazývají novým svatým Aloisem pro jeho nevinnost a čistotu, jiní Františkem Saleským pro jeho mírnost, jiní Vincencem z Pauly pro jeho činorodou lásku, jiní Karlem Borromejským pro jeho přísnou

životosprávu, jiní Alfonsem Liguorským pro jeho dobrotu. Víím, že svatí se vyznamenávají, jeden každý v jiné ctnosti heroickým způsobem konané, ale není snadno naléztí v jedné osobě tu moudrost a pochopení pro moderní požadavky, tu umírněnost, tu horlivost pro čest a slávu Boží, jaké se nám jeví v knězi Cafassovi.“ Cafasso zemřel, jsa teprve 49 let star, dne 23. června 1860. V jeho zápiscích našlo se dojemné přání, aby památka na něho ve světě nadobro zmizela, vyjma modlitbu za jeho duši. Dne 3. května 1925 byl prohlášen za blahoslaveného. Svátek 23. června.

AUGUST CZARTORYSKI, syn polského knížete Ladislava Czartoryskiho a španělské infantky, narodil se 4. srpna 1858 v Paříži. Vychován byl dle svého stavu ve Francii a v Polsku a zdržoval se nejvíce u francouzského dvora, maje císařského prince Ludvíka Napoleona za přítele. Když bylo Augustinovi 18 let, dlel na zotavené v Davosu ve Švýcarsku. Tam se mu po prvé dostaly do rukou životopisy Aloise z Gonzagy a Stanislava Kostky. Byl těmi knihami unesen a žil od té doby soustředěně, dvorním a jiným slavnostem se pokud možno vyhýbaje. Roku 1883 se setkal v Paříži s Donem Boskem. Zamíloval si tohoto přítele mládeže a odhodlal se vstoupiti do družiny, založené Boskem. Rodina však chtěla Augusta oženiti; i pořádala společné večírky, koncerty, balety. Marně. August nechtěl o styku se ženami slyšet. I požádán papež o rozhodnutí. Papež schválil Augustovu volbu povolání, a takto August

mohl vstoupiti do družiny salesiánské. Bylo to roku 1887. „Máme nového Aloise z Gonzagy,“ řekli novici. Ale jeho po- bytu bylo na krátko. August měl pouze ukázati, jak se svatě trpí a svatě umírá. Neduh plicní jej sklátil na lože. V On- dřeji Beltramim měl soudruha v utrpení. Roku 1892 byl August sice posvěcen na kněze, ale zemřel již 8. dubna 1893.

DOMINIK SAVIO narodil se 2. dubna 1842 v Chieri v Piemontsku. Byl syn ko- vářův. Jeho zbožnost rostla každým ro- kem. Už jako dítě spěchal z rána do ko- stela; našel-li kostel uzamčený, poklekl na prahu a modlil se. Jsa pětiletý minis- troval, jsa sedmiletý po prvé přistoupil ke stolu Páně. Večer před tím řekl matce: „Mami, zítra půjdu po prvé ke svatému přijímání; odpusťte mi všecku mrzutost, kterou jsem vám způsobil; slibuji, že budu mnohem hodnější.“ Napsal si před- sevzeti s tímto nadpisem: „Předsevzeti, jež jsem já Dominik Savio r. 1849 ve stáří 7 let v den prvního sv. přijímání učinil...“ Prolásku ke Svátosti oltární na- zýván bývá „eucharistickým chlapcem.“

Jsa devítiletý spěchal každodenně 8 ki- lometrů cesty do školy. Jeho první učitel v Castelnuovu, Don Alexandro, podal o něm toto vysvědčení: „Dominik byl slabého těla a měl výraz vážný a lahodný. Zůstal vždy ve stejné míře. Nebyl „Sa- vio“ pouze dle jména („savio“ = „mou- drý“), ale i v pravdě; měl úsudek jako zralý muž; jsa vytrvalý v pilnosti činil podivuhodné pokroky v učení.“ - Kdysi provedl jeden ze žáků skutek, pro který by byl měl být vyloučen ze školy. Vinu

svedl na Dominika. Ten se nehájil, a když pravda vyšla na jevo, tázal se učitel: „Proč jsi se nehájil?“ „Protože ten spolužák pro- vedl již více přečinů a byl by asi pro ně ze školy vyhnán; já pak jsem doufal, že mi bude odpuštěno, protože jsem byl ob- viněn po prvé; ostatně myslil jsem při tom také na nespravedlivé obviňování Krista Pána.“

Jednalo se o přijetí Dominikovo do ústavu turinského, jenž byl řízen Donem Boskem. Dominik se tázal Boska: „Pane, vezmete-li mne do Turina?“ - „Zdá se mi,“ řekl Bosko, „že je tu látka dobrá.“ - „Tedy já jsem látka a Vy jste krejčí. Pro- sím, vezměte mne a učiňte ze mne krásný šat pro Boha.“ Jindy řekl: „Mám v sobě žhavou touhu, státi se svatým. Bůh tomu chce: Musím se státi svatým.“ V Turině byl Dominik vzorem žáků. Působil jako apoštol. Snažil se rozšířiti úctu k Panně Marii a častěji přijímati svátosti. Takoví horlivci bývají u mládeže málo oblíbeni. U Dominika bylo jinak. Nebyl dotěrný, nerušil mladického veselí, bylť pravým hochem, znajícím dětskou povahu. Pů- sobil více tichým nevtrávným způsobem než slovy, každý viděl, že jeho snaha po dokonalosti je upřímná. Uminil si, že raději zemře, než by Boha hříchem ura- zil. Vyučoval menší děti pravdám svaté víry, dbal, aby správně se znamenaly svatým křížem. Nedal si ujíti žádné pří- ležitosti, aby vykonal dobrý skutek nebo jiné vedl k nebi. Živá letora, veselá mysl učinila ho milým společníkem. Urovná- val spory. Kdysi chtěli dva druhové utkati se souborem na kameny. Dominik si vy-

prosil, že bude svědkem; ujistil oba soky, že jim nebude překážeti. Už sahali po kamenech. Dominik vytáhl ze záhradní krucifix a volal: „Prvním kamenem hoďte po mně, ale zprvu pohlédněte na tento kříž.“ Porozuměli a smířili se.

Dominikovi hnusil se každý hřích, hnusilo se mu na příklad neuctivé vyslovování jména Božího. Kdysi jda ze školy zaslechl, jak kterýsi muž hrozně zaklel. I přistoupil k němu a tázal se ho, nemohl-li by mu ukázati cestu do Oratoria. Muž spatřiv andělsky mírnou tvář Dominikovu změkl a pravil: „Ne, milý chlapče, neznám cestu do Oratoria.“ - „Když tedy nevíte, mohl byste mi jinou radost způsobiti.“ „Rci, co si přeješ?“ „... Kdybyste ve hněvu užil jiných slov než klení.“ - „Výborně, chlapče! Však je to ohavný zlozvyk a dám na sebe lepší pozor. Uslyšel-li Dominik od spolužáků řeči nespokojené či Boha urážející, vypravoval buď vtipný příklad nebo veselý příběh, aby odvrátil spolužáky od nevhodných řečí. - Kdysi napomínal spolužáka; ten však se ho jal bití a kopati. Dominik jsa silnější mohl ho sice ztrestati; zrudl hněvem ale opanovav se řekl: „Odpouštím tobě, zle jsi činil. Hleď, abys takto nejednal s jinými!“

Dominik, měl-li cukroví nebo jablko, tázal se děti: „Kdo to chce?“ - „Já, já,“ volaly. „Strpení. Ten to dostane, kdo bude umět zodpovědět otázku z katechismu.“ Vyvolán byl slabší žák a uměl-li poněkud zodpovědět danou otázku, obdržel dárek. - Hrál-li si Dominik s jinými hochy, přerušil náhle hru touto otázkou: „Kdo z vás

půjde se mnou v sobotu ke zpovědi?“ - Dominik nikdy nepohlédl do tváře osob druhého pohlaví; oči měl na uzdě, neviděl tudíž různých kratochvilných věcí, veřejných boud, jimiž se mládež obveseluje. „Nač máš tedy oči?“ tázal se ho spolužák. „Mám oči, abych jimi viděl Matku Boží, až mi Bůh dá milost vejíti do nebe.“ Dominik uctíval Svátost oltářní a setkal-li se s knězem nesoucím Tělo Páně, poklekl i do největšího bláta. Kdysi spatřil vojína, který při takové příležitosti zůstal vzpřímen. Dominik se neodvažoval pobídnouti vojína, aby poklekl; i vyňal svůj kapesník, rozprostřel jej na blátivou cestu, a pokynul vojínovi, aby použil kapesníku. Vojín byl zprvu zmaten, ale pak poklekl do bláta, aniž by byl kapesníku použil.

Dominik konal skutky sebeumrtvování; odpíral si pokrm, dával si kusy dřeva a cihly do lože. Když mu to bylo zakázáno, zanařikal si: „O mne ubohého! Kristus praví, nebudu-li konati pokání, že nevejdu do království nebeského - a tu se mi skutky pokání zakazují. Kterak se tedy dostanu do nebe?“ Bylo mu odpověděno: „Pokání, které se od tebe žádá, je poslušnost. Dalšími skutky pokání budiž snášení horka, zima jiných trampot.“ - „To,“ vece Dominik, „to snáší každý nuceně.“ - „Tedy co nuceně máš snášeti, obětuj Bohu; to budiž tvou ctností a zásluhou.“ - Odtud pak snášel Dominik stejně radostně zimu i vedro. Stěžovali-li si jiní na pokrm příliš měkký nebo příliš tvrdý, málo nebo mnoho osolený, Savio vždy říkával: „Takto se mi pokrm právě

zamlouvá.“ - Také měl zvyk posbírat drobtý chleba se stolů a se země a pojidati, nikoliv ze žádostivosti pokrmů (neboť své vlastní jídlo darovával jiným), nýbrž aby Boží dar nepřišel nazmar.

Dominikovi bylo pravým potěšením, čistiti svým spolužákům obuv nebo oděv. Říkal: „Každý dělej, co umíš. Já neumím konati velké skutky, ale co mohu konati, chci konati pro větší slávu Boží a doufám, že Bůh ve své nevystihlé dobrotě mé malicherné skutky přijme.“ - Roku 1854 založil Savio mezi svými spolužáky družinu „Neposkrvněného Početi;“ účel byl klaněti se Svátosti oltářní a uctívati Pannu Marii.

Dominik tušil svou blízkou smrt. V ústavě bylo zvykem, jednou měsíčně se připraviti na křesťanskou smrt dobrou zpovědí. Ku konci byla modlitba „Otče náš“ za toho, kdo první umře. Dominik řekl: „Místo, aby se řeklo: za toho, kdo první umře, mělo by se říci: za Dominika, jenž první umře.“ Dominik těžce churavěl plicní chorobou; i odebral se k otci do Mondonia. Když se přiblížila smrt, zavolal Dominik: „Otče! nyní je čas!“ - „Co si přeješ?“ „Vezmi modlitební knížku a předříkávej přípravné modlitby na dobrou smrt!“ Po té vyřknuv slova: „O jak krásné věci vidím...“ skončil dne 9. března 1857. Památka 9. března.

Ct. MARIA DOMINIKA MAZARELLO narodila se dne 9. května 1837 v Mornese. Byla letorý živé, učelivé a ke ctnostem náchylné. Přistupovala denně ke stolu Páně. Pro churavost nemohla konati polní práce, proto se učila šíti. Za-

řídila ústav: chovanky měly zaopatření doma, pouze o osiřelé bylo v ústavě postaráno úplně. V neděli pěstovaly kromě zábavy čtení ze života svatých. Pozdějším rádcem ústavu byl Jan Bosko. Maria Dominika byla zvolena za představenou toho ústavu, jenž slul „dcery Marie Pomocnice“. Jan Bosko napsal pravidla. Byly skládány tři sliby. Maria byla pokorná a trpělivá. Zemřela 14. května 1881. Památka 14. května.

ALOIS COMOLLO narodil se r. 1818 v Cinzaně a zemřel r. 1839 jako bohoslovec v Chieri. Viz životopis Boskův.

Sv. MARIE MAGDALENA POSTELOVÁ narodila se 28. listopadu 1756 v Barfloreu v Normandii z rodičů prostředně zámožných. Na křtu svatém obdržela jméno Julie. V mládí neměla zalíbení v dětských hrách. Učila děti katechismu a písniím; odtrhovala si od úst, aby mohla sytiti hladové; s chudými dětmi si vyměňovala chléb, dávajíc lepší za horší. Pro útlý věk nemohla ještě přistoupiti ke Stolu Páně; i pokládala svou hlavičku na prsa své matky, kdykoliv ona přijala Tělo Páně. Rok od roku Julie rostla v sebezapíravosti; ubírala sobě pokrmu a spánku. Trpělivě snášela reptání otcovo, že hospodářství hyne.

Julie byla dána do ústavu benediktinek vallonských. Vráťvši se založila vychovávací ústav pro dívky. Když vznikla revoluce francouzská, její ústav se stal útulkem pro Svátost oltářní, pro ostatky svatých i pro církevní roucha. Julie povzbuzovala ke statečnosti, učila, konala cesty, nosila Svátost oltářní nemocným,

jako kdysi Tarsicius. Pro svou horlivost byla všeobecně nazývána „panna-kněžka.“

Byvši pro svou lásku k chudobě od příbuzných pronásledována, opustila své rodiště navždy a za pomoci kněze Aloise Cabarta založila kongregaci „Sester křesťanských škol“. Přijala jméno Maria Magdalena. R. 1811 přestěhovala svůj ústav i se skrovným nábytkem do vesnice Octeville l'Avenel. Tam snášela se svými dvěma chovankami velkou bídu. Neměla než školní síň a chlív. Cabart přišel a plakal nad chudobou. Ale Marie Magdalena se radovala připomínajíc si chlív Kristův. Malá družina se přestěhovala pak zprvu do Tamervillu blízko Vallonu, posléze do Le-Vicomte. Tam je čekala nová zkouška: věž, kterou u svého ústavu vystavěly, se zřítíla; všechny sestry řeholní klesaly na mysl, jen ne Magdalena. Tehdy dostala družina jiná pravidla, a sice ta, která byl napsal Jan de la Salle.

Maria Magdalena dosáhla vysokého stáří. Až do 90. roku svého života konala kající skutky přísně. Když na smrt onemocněla, obdržela poslední pomazání. Ale druhého dne ještě se odebrala do oratoře, aby byla přítomna Mši svaté. Pak vrátivši se konala církevní hodinky a prstem ukázavši na slova sv. Bernarda: „Řeholník nepracující není hoden jména řeholník,“ zemřela dne 16. července 1846. Svátek sv. Marie Magdaleny Postelové, zakladatelky kongregace Sester křesťanských škol, 16. července. Dějiny znají jen málo žen té duševní síly a statečnosti jako byla Magdalena. Duchovní rekyni

ji lze nazvat. Byla dne 24. května 1925 prohlášena za svatou.

Bl. LUCIA FILIPINA narodila se 13. ledna 1672 ve městě Cornet v severní Italii. Byla zakladatelkou a první představenou ústavu „pobožných učitelek“ („Maestre Pie“) Zemřela 25. března 1732. Svátek 25. března.

Ct. MARIA MAGDALENA DE BENGY de Bonnault D'Houet narodila se dne 21. září 1781 v Chateauroux a provdala se za šlechtice Bonnaulta D'Houet. Ovdoavši založila za přispění Josefa Varina z T. J. družinu „věřících družek Ježíšových“ pro výchovu chudých dívek. Zemřela dne 5. dubna 1858 v Paříži. Památka 5. dubna.

Ct. LUDVÍK PAVONI narodil se 11. září 1784 v Brescii. Stav se knězem založil kongregaci „Synů Marie Neposkvřené,“ aby se ujala lidí hluchoněmých a sirotků. Zemřel 1. dubna 1849. Památka jeho je 1. dubna.

Ct. MARIA ANNA RIVIER narodila se roku 1768 v Montpezatu, dep. Ardèche. Měla zálibu pro učitelský stav; chtěla se státi klariskou. Rodiče jí nedali souhlasu. „Nuže,“ řekla, tedy si udělám klášter sama“. Ujala se chudých dětí a vyučovala je. Založila kongregaci: „Obětování Panny Marie“ pro výchovu dětí. Tu vypukla francouzská revoluce. Maria Rivier vykonávala své povolání oděna jsouc šatem dělnice. Dílo se dařilo. R. 1819 usídlila se v klášteře „Bourg St. Andeol,“ jenž se stal mateřincem jiných klášterů. Zemřela 3. února 1838. Svátek 3. února.

Ct. MARIA POUSSEPIN narodila se r. 1653 v Toursu? Vstoupila do III. řádu

sv. Dominika a brala si za vzor sv. Kateřinu Sienskou a sv. Růženu Limskou. Založila v Angerville ústav „sester lásky od Obětování Panny Marie.“ Přála si, aby směla mítí v kapli Svátost oltářní. Svolení obdržela. Zemřela 24. ledna 1744. Památka její 24. ledna.

108. SVATÍ, SVĚTICE A VYNI- KAJÍCÍ OSOBY JINÝCH ŘÁDŮ VE STOLETÍ XIX.

ADEODATA PISANI, abatyše benediktinek v městě Notabili na ostrově Maltě, zemřela ve stáří 48 let dne 25. února 1855 v pověsti svaté osoby. Památka 25. února.

Bl. ŠTĚPÁN BELLESINI pocházel z Tridentu; syn zbožných rodičů, narodil se 25. listopadu 1774. Byl vzorem mládeže. Už v sedmém roce byl připuštěn k svatému přijímání. Vstoupil pak do řádu augustiniánů eremitů. Když studoval v Bologni, revoluční vojsko obsadilo město a Štěpánu bylo se vrátiti do otcovského domu. Tam zařídil školu a spravoval ji až do r. 1817. Byl po nějaký čas inspektorem školství. Poté se vrátil do svého řádu. Ale rakouské úřady mu to zazlivaly, žádajíce, aby se vrátil. A když se nevracel, zbavili jej všech hodností i práva příslušnosti. Štěpán mohl přemýšleti o přísloví: „Tak svět odplácí.“ Byl šťasten ve svém klášteře; pro ctnost, laskavost a lahodné způsoby byl všeobecně oblíben. Pro své milosrdenství byl nazý-

ván „otcem chudých.“ Byl pak ustanoven novicmistrem v Genazzanu. Když tam r. 1840 vznikla nakažlivá nemoc, Štěpán horlivě ošetřoval nemocné; byl zachvácen touž nemocí a zemřel 2. února 1840. Pius X. jej prohlásil roku 1904 blahoslaveným. Svátek 2. února.

DIEGO JOSÉ DE REJAS, syn chudobných rodičů, narodil se 11. listopadu 1807 v Huelmě ve Španělsku. Vstoupil do augustiniánského kláštera v Kordově. Vysvěcen byv na kněze konal svůj úřad v Jaènu. Když roku 1837 stát zrušil řád augustiniánský, odebral se Diego do svého rodiště a žil tam chudobně a přísně dle své řehole. Šetřil pro své hosty, totiž pro chudé. Jeho šat byl chudičký, ale čistý; jeho obuv přespříliš velká, aby bylo místo na kamínky, jimiž se cvičil v kajícnosti. Spal málo, často vedle lože. Na stole umrlčí hlava, aby se upamatoval na smrt. Zemřel roku 1875.

KANDIDA OD SV. AUGUSTINA pocházela z vážené rodiny Córdoba y Pozuelo; narodila se 15. února 1804 ve Valdepeñasu ve Španělsku. Už v mládí byla naplněna duchem zbožnosti a horlivosti. Jsouc sedmnáctiletá, neohroženě vystoupila proti revolucionáři Riegovi, když s balkonu radničního měl řeč protistátní a proticírkevní. Překonavši odpor svých příbuzných, vstoupila do řádu augustiniánek v Alkale; odtud přešla do Toleda. Spojovala rozjímavý život se skutky účinné charity. Její život byl naplněn nadpřirozenými charismy, tělesným i duševním utrpením a též pokušeními. Toužila sebe obětovati, aby Kristus vládl ve světě a

v lidských srdcích. Její život připomíná velké mystiky španělské ze XVI. století. Zemřela 30. března 1861 v pověsti svaté. Lid novokastilský ji jinak nenazývá než „svatou sestrou toledskou.“ Její památka 30. března.

Ct. ANNA KATEŘINA EMMERICKOVÁ narodila se 8. září 1774 ve Flamске u Koesfeldu ve Vestfálsku. Její otec Bernard Emmerick byl chudý chalupník. Spisovatel Klemens Brentano byl později v jejím otcovském domě. Ličil jej takto: „Bídna byla chalupa, beze světnice, s skalcovským stavem uprostřed; s druhé strany byl dobytek; s půdy čouhala sláma. Všecho plno sazí a kouře. A v této bídě se narodila bytost tak něžná, světlá, duchauplná.“ - Rodiče byli zbožní. Otec, když pracoval na poli, říkával: „Hle! Odtud je viděti kostel; i odtud se můžeme kláněti Bohu. On nám žehná.“ Zvonilo-li do kostela, říkával: „Začíná se konat Mše svatá, můžeme v duchu býti přítomni... teď je evangelium ... teď Sanktus.“ A tu zpíval nebo pískal mešní píseň. V neděli vykládal dopodrobna, co slyšel v kázání. Rád čítával výklad evangelia. Matka se modlívala: „O Pane, ne jak já chci, ale jak Ty chceš!“

Anna Kateřina chodila jen málo do školy, asi pro chudobu. Byla zbožná, soucitná, ale byla i prudká a svéhlavá; proto byla od rodičů trestána. Avšak nikdy neměla pocitu smyslné žádostivosti, nikdy jí nebylo třeba obviňovati se z nepočestných myšlenek a představ. Říkávala: „Ó Bože! dej, ať zemru v mládí! Neboť, je-li někdo dospělý, uráží tě velikými

hříchy.“ Zpozorovala-li, že děti učinily něco nestydatého, skryla se do kopřiv, aby takto na usmíření Boha obětovala bolesti z popálení kopřivami vzniklé. Starší její bratroní později vykládal: „Kateřina byla prudká jako já, ale uměla přemoci svou prudkost. Nebyla marnivá, ale oblékala se slušně. Nemluvila ráda o světských věcech, nýbrž se zálibou hovořila o Bohu a o životě svatých.“ - Mívala už v mládí zjevení, těšila se ze styku s andělem strážným, a obojí zdálo se jí tak obyčejné, že se divila, slyšíc, že se neděje tak i u jiných lidí. Zároveň ukázaly se její ctnosti: oškli-vost před hříchem, tklivá láska k bliž-nímu, takže plakávala nad cizí nehodou právě tak jako nad svou, láska k modlitbě taková, jaká u osob jejího věku je nezvyklá, a záliba pro všeliký druh sebe-mrtvení.

Když jí bylo 12 let, byla dána do služby k jistému rolníkovi. Manželka onoho rolníka svědčila později před církevním úřadem takto: „Anna Kateřina Emericková chovala se ke všem laskavě a nemám, co bych jí vytýkala. Byla velmi pracovitá a říkávala, že se nechce mítí na světě dobře. Postila se, a byla-li volána k jídlu, říkávala, že jí není do jídla. Já jsem ji odrazovala od vstupu do kláštera, ale ona odpověděla: „Nemluvte tak, sic bych nemohla býti vaší přítelkyní! Do kláštera chci vstoupiti! Do kláštera musím vstoupiti!“ Po třech letech byla dána do učení k švadleně; chtěla si šitím tolik vydělati, aby měla potřebné věno do kláštera. V této době byla biřmována světicím biskupem Droste-Vischeringem. V dědině nikdo se

nedivil, že Kateřina touží po klášteře; ale zdálo se, že poměry to znemožní. Rodiče se od ní nechtěli odloučiti a nemohli ji dáti potřebného věna, a naopak: žádný klášter nechtěl ji vzíti bez výbavy. Jistý klášter klarisek potřeboval varhanici. Inechala šití a šla do služby k varhaníku Söntgenovi v Koesfeldu, jehož dceru Kláru znala. Kochala se naději, že když bude umět na varhany hrát, bude snadněji přijata do kláštera. Ale rodina varhaníková byla v tak bídných poměrech, že Kateřina jim vypomáhala prací svých rukou. Z učení nebylo nic. Také klášter augustiniánek v Agnetenbergu hledal varhanici. Klára uměla hrát na varhany, a protože rovněž chtěla vstoupiti do kláštera, ustanovil Söntgen, jenž touhu Kateřininu znal, že propustí svou dceru Kláru do kláštera s tou toliko výjimkou, bude-li i Kateřina přijata. A tak onen klášter, chtěj nechtěj, s Klárou musil přijmouti i Kateřinu.

Tak se splnila dlouholetá touha Kateřinina. Bylo to 18. září 1802. Nežli vstoupila do řehole, šla se rozloučiti s rodiči; děkovala jim za všechno dobrodiní a prosila je o nějaký obnos peněz na cestu. Otec řekl: „Jestliže chceš se dáti zítra pohřbiti, milerád zaplatím pohřební výlohy, ale na cestu do kláštera nedám nic.“ Matka ji podstrčila kus plátna; Kateřina darovala plátno Kláře z vděčnosti, že k vůli ní byla do kláštera přijata. V klášteře nebyla uvítána přívětivě; byla pokládána za břemeno, pro svou chudobu a pro své chatrné zdraví. Klášter agnetenberský byl chudý, sestry žily ze svého věna. Ale

také kázeň byla uvolněná: brána byla všem návštěvníkům bez rozdílu otevřena, mlčelivost se nezachovávala, nebylo tam duchovního vedení. Vstupujíc prosila Kateřina, aby ji přijaly jako poslední služebnici. Toto přání jí velmi rády vyplnily. Kateřina bydlila zprvu jako postulantka s Klárou v jedné cele; snažila se státí se klášteru užitečnou; ale přes to přese všechno nikdy nebyla jista, nepošlou-li ji domů. Když šlo později o to, má-li býti připuštěna ke skládání slibů čili nic, byly hlasy „pro“ a „proti“. Kateřina se přiznala, že když vstupovala do kláštera, ručila varhaníkovi obnosem 10 tolarů. Řeholnice uslyševše o tom, tím spíše se usnesly, že ji nepřipustí ke slibům, dokud onoho obnosu nezaplatí. Kateřina prosila rodiče a bratry o zápujčku. Marně. Bratři ji plísnil, jako by zločinu se byla dopustila. Tu jistý dobrý člověk dovědév se o věci, daroval Kateřině potřebných 10 tolarů. Rodiče uslyševše, že Kateřina udělala sliby, udobřili se; ba otec jí přinesl dva kusy plátna.

Kdysi pracovala Anna Kateřina s jinou řeholnicí o čištění prádla. Vytahovaly koš s prádlem na půdu. Protože řeholnice příliš brzo uvolnila lano, Kateřina upadla a byla košem zraněna. Od té chvíle stala se neschopnou k práci. Spolusestry ji zanedbávaly. - V tu dobu, r. 1811, byl klášter sekularisován. Zpráva o tom ji uvrhla na lože; jeptišky se rozešly; abbé Lambert, z Francie vypuzený, jenž sloužíval v jejich klášteře Mši svatou a jenž skromnost Kateřininu seznal, dal nemocnou Kateřinu dopravit ke vdově Rotersové

v Dülmenu, kde i sám měl najatý byt. Když se Kateřina poněkud zotavila, pečovala o domácnost Lambertovu a vzala si na pomoc mladší sestru svou Gertrudu, aby ta místo ní ošetřovala churavého starce abbéa Lamberta.

Anně Kateřině dostávalo se vidění. Dne 29. prosince 1812 upadla ve vytržení a byla stigmatisována. Její zpovědník Limberg a Lambert o věci věděli, ale pomlčeli o ní. Kateřina prožívala utrpení Kristovo; ukázaly se rány jako od trnové koruny. Přítelkyně Klára Šöntgenová kdysi navštívila Kateřinu a spatřila rány. V městě nastal rozruch; někteří byli pro Kateřinu, někteří proti ní. Mladý lékař Dr. Fran-tišek Wesener, jenž pozbyl víry, pravil: „Půjdu odhalit ten podvod.“ Navštívil ji, ale přesvědčil se o opak, ba sám se obrátil. Zavolal komisi lékařů a kněží, byl sepsán protokol a poslán biskupskému ordinariátu v Münsteru. Již za několik dní dostavil se generální vikář August z Droste-Vischeringu s regentem semináře Bernardem Overbergem, aby věc vyšetřili. Vyšetřování trvalo čtyři týdny; výsledek byl pro Kateřinu přízniv. Kateřina se rmoutila, že pozornost lidu je na ni obrácena, vyslovila přání: „Kéž by stigmatisace zmizela.“ Generální vikář jí nařídil, aby spisovateli Klementu Brentanovi svěčila obsah toho, co jí bylo zjeveno. - Ke všemu tomu i stát se vmísil do věci. Přišla komise v domněni, že jde o podvod nebo o pověru. Podle toho s ní členové komise nakládali; násilně ji dopravili do jiného domu, pozorovali ji, vyslýchali, ve dne v noci oka od ní ne-

spouštěli, slibovali, hrozili, žádali, aby se přiznala k podvodu. Posléze byla zahánbená komise nucena odejít s nepořízenou; otázka stigmatisace zůstala nevyřešenou, vyzývací otázkou pro ducha racionalismem naplněného. Po vyšetřování věci, vyslýchání svědků a zkoumání její bezúhonnosti nezbylo než věriti, že stigmatisace tu je; nastala otázka, kdo ji způsobil? zdali vznikla duševním vlivem nebo nadpřirozeným způsobem?

Kateřina viděla v duchu utrpení Kristovo v jasných obrazech; měla podivuhodnou znalost věcí, které se odehrávaly u velké vzdálenosti. Modlila se a trpěla za potřeby Církve, za církevní hodnostáře, za jednotlivé osoby. Byla nástrojem Božím k záchraně mnohých duší. O svých viděních prohlásila Emmericková sama, že nejsou věroučnými články, že mnohé zdálo se jí býti zmateným snem, mnohé pak jasnou pravdou. Vzácní kritikové, biskup Sailer, Diepenbrock, církevní hodnostáři i sám papež Pius IX. mluvili o jejich viděních s pochvalou. Zeměpisné a kulturně-historické údaje její byly od dějepisců potvrzeny. A odkud se vzaly její vědomosti archeologické? - Co se týká obsahu jejích vidění, kritikové se neshodují ve všem; na příklad ohledně smrti blahoslavené Panny Marie; rovněž líčení podrobnosti o cestách sv. tří králů vyvolává podiv. Ovšem soukromá zjevení postrádají dogmatického charakteru. Nejblíží pravdě bude asi Wimfrid Hümpfner, který ve svém spise: „Klemens Brentanos Glaubwürdigkeit“ praví, že Brentano nepodal její výroky vždy věrohodně.

Kateřina je vzácný květ nadpřirozené svatosti, zázrak milosti Boží, při tom pokorná, milující kříž a utrpení. Jiného zájmu neznala než Krista. Její život byl pro nevěrce pohoršením, pro věřícího povzbuzením. Klement Brentano napsal: „Nezpozoroval jsem v celé její bytosti žádné exaltace. Její slova nebyla přísným kázáním odumřené, ale také ne odpornou nasládlostí. Co mluvila, bylo prosté, ale hluboké, plné života.“ Gorres řekl: „Kateřina Emmericková byla živým krucifixem postaveným na široké cestě života.“ Zemřela 9. února 1824. Roku 1892 byl zahájen proces k jejímu blahorečení. Památka 9. února.

Bl. JILJÍ - AEGIDIUS A S. JOSEPHO - bratr laik v klášteře alkantarinském v Neapoli, činil seč byl, aby mírnil sociální bídu chudých lidí. Sbíral pro ně almužnu. Lidé mu dávali rádi, protože věděli, že je nezištný. Málo svatých bylo tak populárních jako on. Zemřel 7. února 1812. Byl r. 1888 prohlášen blahoslaveným. Svátek 7. února.

EMANUELA JOYE, řeholnice cistercienská ve Flinesu (dep. Nord ve Francii), později v Doudi, zemřela r. 1829. Památka její je 21. března.

Ct. MARIA „CRUCIFIXA OD RAN“, členka třetího řádu sv. Petra Alkantarského, † 16. prosince 1826 v Neapoli. Památka 16. prosince.

MARIA CRUCIFIXA DI ROSA narodila se v Brixenu, založila kongregaci „dívek od Lásky“ a zemřela dne 15. prosince 1855.

MARIA PIA OD KŘÍŽE, dříve Mag-

dalena Notari nazývaná, narodila se 2. prosince 1847 v Kapriglii v Apenninách ze zámožných, ale ve víře lhostejných rodičů. Tím více vyprošovala si síly a útěchy před svatostánkem. Založila v Cremoně u Neapole „družinu smíru“ s účelem rozjímání o utrpení Kristově a o Svátosti oltární a pak konati skutky lásky k bližnímu. Zemřela 1. července 1919. Památka 1. července.

MARIA OD UTRPENÍ, dříve Gracia Tarallo nazývaná, byla dcerou zámožného rolníka v Barru na úpatí sopky Vesuvu a narodila se 23. září 1866. Chtěla vstoupiti do kláštera, ale otec ji chtěl provdati, proti její vůli. Hrozbami a lichými sliby ji donutili ke sňatku občanskému, avšak než došlo k církevnímu sňatku, ženich onemocněl chrlením krve a zemřel. Přestrašený otec více neodporoval, když vstoupovala do kláštera. Maria považovala svůj život za smírnou obět; Svátost oltární magnetem ji táhla ke svatostánku. Zemřela 27. července 1912 v Cremaně. Památka 27. července.

Ct. ALOISIA MAURIZI narodila se 27. září 1770 v Římě; byla svým otcem voděna do zábav, ale neměla z nich radosti. Do kláštera nemohla vstoupiti, protože otec zchudnuv nemohl jí poskytnouti potřebné vybavy. A když byla přijata bez vybavy, onemocněla oční nemocí a bylo jí vrátni se domů. Posléze přece byla přijata do kláštera mantellatek čili servitinek na přimluvu blah. Vincence Strambiho. Klášter jejich byl po odchodu francouzského vojska znovu zřízen a Pius VII. nejen že dal svolení, ale přišel osobně

k první obláče. Aloisia byla jednohlasně zvolena představenou. Nechybělo obtíží a křížů, ale tím více vynikly heroická její ctnost a ušlechtilý charakter, které uvedly v podiv jejího zpovědníka Vincence Palottilho. Zemřela 9. května 1831. Památka 9. května.

St. MARIA OD JEŽÍŠE UKŘIŽOVANÉHO, - dříve Mirjam Baouardy nazývaná - narodila se 5. prosince 1846 v Abelinu u Nazareta v Galilei z domorodých rodičů křesťanských. Dle orientálního zvyku zasnoubili ji její rodičové v třináctém jejím roce proti její vůli. Ale Marie uprchla k jistému nevěřícímu, u něhož doufala nalézt ochrany. Ten však ji chtěl přinutit k odpadu od víry, a když odepřela, zbil ji do krve a mysle, že je mrtva, vyhodil ji oknem na ulici. Probrala se ze mdloby a šla sloužit do Beirutu, pak do Marseille. Z ústavu sv. Josefa byla bezdůvodně propuštěna. Pak byla přijata do kláštera karmelitánek Pauských. Ještě před uplynutím noviciátu poslali ji do Mangalore v Indii. Byla zpět povolána a tu víc a více se přesvědčovali o jejích ctnostech. Když r. 1875 byl zřízen nový klášter karmelitánek v Betlémě, Maria se směla zase vrátit do své vlasti. Kdysi nesouc vodu upadla, zlomila si ruku a způsobila si asi i vnitřní zranění, které dne 26. srpna 1878 učinilo jejímu životu konec. Proces beatifikační byl zahájen. Památka 26. srpna.

Sv. Marie Františka TEREZIE JEŽÍŠKOVÁ, rozená Martinová, narodila se dne 2. ledna 1873 v Alençonu v Normandii. Rodičové se jmenovali Ludvík Martin

a Zelia, rozená Guerinová. Měli 9 dětí, z nichž čtyři zemřely. Mezi zemřelými dětmi byli dva synové, jež rodiče doufali vychovati za misionáře. Protože však synové umřeli v dětském věku, umínili si rodiče, že budou podporovati misionáře v zámořských krajinách modlitbou a příspěvky. Oba rodičové vynikali ctnostmi. Otec, obchodník klenoty, příkladně světil den Páně; v neděli nikdy neotevřel obchodu, ani na hodinu. Obchodování se Ludvíku Martinovi dobře dařilo, a proto se uchýlil r. 1871 do soukromí a bydlil v Alençonu. Matka však i v Alençonu pokračovala ve svém zaměstnání, zhotovujíc jemné krajky a vedouc jimi obchod.

Terezie byla srdce neobyčejně vnímavého, něžně citícího. Něžnost svou projevovala svým rodičům tisícerým způsobem. Kdysi pravila k matce: „O matinko! byla bych tak ráda, kdybys zemřela!“ Matka se nad těmi slovy pozastavila; Terezie zapřívši se, všeka užaslá a zmatená ospravedlňovala se řkouc: „Chci, abys přišla do nebe. Řekla's přece kdysi, že člověku nejprv nutno umřít a potom teprve může vstoupiti do nebe.“ - Byla velmi upřímná. Ráda se přiznávala k malým svým proviněním. „Mami! já jsem strčila (sestru) Célinu, jednou jsem ji také uhodila; ale už to opravdu vícekrát neudělám.“ Společátku byla svéhlavá a samolibá, ale vidouc kolem sebe jen dobrý příklad, pojala velkou lásku ke ctnostem. Stačilo jí říci: „To a to nesmíš činiti!“ a Terezie navždy se varovala té chyby. Ráda odevzdávala dárky žebrákům. Byla-li cesta

k nim pro ni příliš dlouhá, otec, chtěje „malé své princezničce“ (tak ji nazýval) ušetřiti cestu, bral ji na ramena a donesl ji k žebrákům.

Když byly Terezii čtyři roky, umřela jí matka. Otec se přestěhoval s dětmi do Lisieux. Terezie byla svěřena péči starších svých sester, Marie a Pauliny. Povaha malé Terezie se změnila. Dívka dříve živá stávala se nesmělou, citlivou, pro sebe menší příčinu k pláči náchylnou. S léty vzrůstala a prohlubovala se její láska k Bohu. Jsouc devítiletá svěřila se při návštěvě kláštera převorce Gonzaze, že má touhu státí se karmelitkou. Ta odpověděla: „Ráda věřím ve tvé povolání, ale musím ti říci, že devítileté žadatelky se nepřijímají. Nutno počkati 10 let.“ V tu dobu počala Terezii boleti hlava, snesitelně sice, ale stále. Bolesti se stupňovaly, Terezie byla zachváćena chorobou, při které ležela po celé hodiny ve mdlobách. Uzdravila se způsobem podivuhodně náhlým. Otec vzal ji pak na zábavní cestu, aby poznala svět. Život jevil se jí v růžovém světle. Všude viděla štěstí a radost; ale nedala se světem omámiti. Když po prvé přistoučila ke Stolu Páně, naplnila čistá svatá radost její srdce; bylo jí, jak později pravila, jako by celé nebe se bylo sneslo do její duše. Prosila Ježíše, aby, cokoliv svět sladkým nazývá, v hořkost se jí obrátilo. Knížku o následování Krista nosila skoro stále při sobě. Zнала výroky z ní i z Písma svatého. Spirituál nazýval tehdy Terezii učitelkou náboženství, malým doktorem.

Ve věku 14 a půl roku se rozhodla, že

poprosí otce o svolení ke vstupu do karmelitského kláštera. Dalo se sice očekávat, že otec nedá svolení, aby „jeho princeznička“ vstoupila na Karmel, když teprve nedávno dvě starší její sestry vstoupily do kláštera. Přednesla svou prosbu. Otec plakal; svolení dal, ale jen upozorňoval, že je příliš mladá, aby činila tak vážné a důležité rozhodnutí. Karmelský superior však řekl: „Ne! Ostatně jsem pouze zástupcem biskupovým; dlužno se podrobiti jeho rozhodnutí.“ Při rozhovoru s biskupem otec prohlásil, že má v úmyslu připojit se k diecesní poutnické výpravě do Říma a požádati Svatého Otce o svolení pro dceru ke vstupu na Karmel. Přitom prozradil v soukromí biskupovi malétajemství o Terezii: „Upravila si dnes účes v ten způsob, aby se zdála býti starší.“ Biskup se zájmem naslouchal a často pak vypravoval usmívaje se příhodu o tom účesu.

Otec cestoval s Terezii do Říma. Audienci u sv. Otce líčila pak Terezie takto: „Papež Lev XIII. seděl na vysokém trůně, oděn bílým talárem a plášťkem. Byl obklopen preláty svého dvora a jinými vysokými duchovními hodnostáři. Dle římského ceremonielu poklekl každý z poutníků, políbil nejprve nohu, pak ruku papežovu a přijal papežské požehnání. Dva z tělesných strážců se ho pak dotkli na znamení, aby vstal a ustoupil druhému. Bylo přísně zakázáno, aby nikdo svatého Otce neoslovoval. Já však, když přišla na mne řada, jsem prosila: „Svatý Otče, prosím, udělte mi milost, abych už v patnácti letech směla vstoupiti na

Karmel!“ Generální vikář bayeuxský zvolal s nevolí: „Vaše Svatosti! Vždyť je to teprv dítě! a chce se státí karmelitkou! Zálčitost se již zkoumá.“ „Nuže dobře, milé dítě,“ pravil Lev XIII., „učiň, co představení ustanoví.“

Já však jsem položila sepiaté ruce na papežova kolena a zaprosila jsem ještě jednou: „Ó Svatý Otče! když Vy řeknete ‚ano‘, nikdo mi nebude moci činiti obtíží.“ Papež řekl: „Buď klidna! Vstoupíš tehdy, až Pán Bůh bude chtít.“ Gardisté mi pokynuli, abych vstala a odešla. Nevstala jsem. Tu mne uchopili za ruce a odvedli mne.“

Na začátku roku 1888 dal biskup své svolení ke vstupu Tereziinu na Karmel. Konečně bylo splněno její horoucí přání. Vstoupila branou karmelskou: „Nuže, jsem zde! Navždy zde, v domě Páně!“ Zacházelo se s ní přísně. Kdysi nechala při úklidu v křížové chodbě pavučinu nesmetenou; tu řekla představená před celou družinou: „Je pozorovat, že chodbu zametá patnáctileté dítě. Je to kříž. Hned odkliďte tu pavučinu a buďte po druhé bedlivější!“ Terezie se začala cvičit v sebezapírání, v sebezapírání.

Kdysi rozbil někdo nádobu stojící na okně a novicmistrová dávala vinu, ač neprávem, Terezii, kárala ji, že nemá smyslu pro pořádek a zkrátka, že je s ní nespokojena. Protože pravidla karmelitského řádu zakazují ospravedlňovati se, Terezie se nehájila, nýbrž, jak velela kázeň, beze slova poklekla, políbila zemi a slíbila dbáti pořádku. Tento skutek sebezáporu zdál se jí býti velmi nesnadný. -

Kdysi přišla fortnýřka v době zotavení a a žádala představenou, aby jí některá ze sester směla pomoci při práci. „Pocítila jsem dětinnou touhu, abych byla zvolena já,“ vykládala později Terezie. „A vskutku jsem byla zvolena. Ihned jsem začala skládati svou ruční práci, ale hodně zvolna, tak, aby moje sousedka nabyla času a byla dříve hotova než já; vědělať jsem, že jí způsobím radost, připustím-li, aby vykonala onen rozkaz místo mne. Když vrátná viděla, že nespěchám, pravila usmívajíc se: „Myslila jsem hned, že nebudete chtít zasadit si tuto službu lásky jako perlu do své koruny, neboť nikterak nespěcháte.“ Já jsem však neprozradila, proč jsem tak činila.“

Hovořila-li Terezie s jinou řeholnicí, varovala se, aby se netázala po věcech z pouhé zvědavosti. Začala-li spoluřeholnice vypravovati něco zajímavého a odbočila-li pak k věcem nudným, Terezie ji neupozorňovala na první téma. - Přišlo-li jí v mysl odpovědět některé sestře nevlídně a příkře, snažila se dáti rozmluvě jiný směr, spravujíc se slovy knížky o Následování Krista: „Lépe je ponechat každému jeho mínění, než se s ním přiti.“ - Přirozeně byla i Terezie lačna útěchy, zvláště v době noviciátu. Jako novicka pocítila často žádost zajít si k své představené pro útěchu; tu však chodila rychle kolem celý své představené, ano přimkla se k zábradlí, aby přemohla přirozenou žádost po útěše.

Přišla doba profese. Každá postulanka měla udati pohnutku, pro kterou vstoupila do kláštera. Terezie, když na ni při-

Blah. Pavla Frassinetti — Ctih. Anna Kateřina Emmerichová — Ctih. Marie Elekta — Blah. Terezie Markéta

šla řada, prohlásila: „Přišla jsem zachraňovat duše a obzvláště modlit se za kněze.“ Den před profesí připadly na ni nejistota a bázeň, zdali je způsobilá pro život karmelitky, povoláná ke stavu řeholnímu, zdali by se neměla vrátit do světa. Ihned se svěřila novicmistrové a ta ji uklidnila. Dne 8. září 1890 složila řeholní sliby a obdržela jméno: „Terezie Dítka Ježíše a nejsvětějšího Obličje“. Od té doby neměla Terezie více žádného světského přání; oživovala ji jediná touha: milovati Ježíše nade všechno, nesmírně, až k šílenství; nalézti, objeviti duchovní zdviž vedoucí vzhůru k Ježíšovi. Měla touhu jíti do země nevěřících, samotinká, neznámá. Ale chatrné zdraví překáželo provedení toho plánu, aby byla poslána do Saigonu (v Kočínčině) nebo do Hanoye, kde karmelitky působily ke blahu spolubližních.

Pravila: „Citím se povolána k větším věcem; chtěla bych býti kněžem, apoštolem, církevním učitelem, mučednicí, chtěla bych brániti svaté Církve a konati hrdinské činy. Chtěla bych býti misiónářem, ale nejen na několik let, nýbrž po všechna století až do skonání světa. Nade všechno si cením mučednictví; prahnu po něm! Ano, martyrium, toť vpravdě sen mého mládí! Pošetilost mého srdce jde tak daleko, že jeden druh útrap mi připadá nedostatečným - přála bych si vytrpěti všechna muka. S Janou z Arku bych chtěla ještě na hranici šeptati sladké jméno Ježíšovo . . . Ale lásku k Ježíši nemohu nijak jinak osvědčiti, než že budu sypati květy před Jeho trůn, to jest, chci použití každé příležitosti, abych Mu přinesla o-

bět; i nejnepatrnější skutky chci konati z lásky, bolest a radost sypati před ním jak vonné květy a jasným dětským hlasem chci zpívatí velepíseň Lásky . . .“

Terezie vynikala přednostmi ducha i srdce; stala se kazatelkou chudoby, čistoty, poslušnosti, hlavně pak pokory. Sílila vůni všelikých ctností. Její bytost stravoval mocný oheň lásky k Bohu. Kdysi modlic se pobožnost křížové cesty upadla ve vytržení. „Bylo mi,“ vypravovala později, „jako by se mne byl ohnivý paprsek prudce dotkl a mne zranil; domnívala jsem se, že musím zemřít. Neznám nic, co by se mohlo srovnati se silou a prudkostí onoho mystického plamene. Bylo mi, jako by neviditelná moc mne ponořila do ohnivého moře. Ale jakou sladkost obsahovalo! . . . (Ostatně) není mi jasno, čím tak velice vyniká život v nebesích nad můj život zde na zemi. Ovšem, budu na Boha patřiti; ale co nejúžeji jsem s Ním spojena už zde na zemi.“ - Ale také těžké chmury zastíraly její duši; stále přemáhána, a přece opět a opět se vynořující pokušení proti víře kalily její vnitřní radost.

Ráda vykonávala potají nepatrné služby spoluřeholnicím, na příklad skládala pláště, na něž ony zapomněly. Byla ustanovena novicmistrovou; úřad vedla, ale titulu neužívala. Novicky jí říkali přímo, co se jim na ní nelíbilo, tak přímo, jako by šlo o nějakou třetí osobu; vědělyť, že jí tím způsobí radost. - Právala si, aby měla duchovního bratra, kněze, který by na ni u oltáře pamatoval. Její přání se vyplnilo: Mladý theolog psal převorce, zda-li by se

některá ze sester nepřinesla úplně v oběť za spásu jeho duše a duše těch, kteří mu budou kdysi svěřeny. Sliboval, že až dosáhne kněžského svěcení, bude denně při Mši svaté v modlitbě pamětliv té, která se tímto svatým mystickým způsobem stane jeho sestrou. K tomu byla vyvolena Terezie; i zdvojnásobila svou horlivost a umínala si podporovati kněze-misionáře modlitbou a obětmi.

Terezie nekonala tělesných kajících skutků řeholí nepředepsaných; ale nosila po nějaký čas železný křížek s hroty, jež jí vnikaly hluboko do těla. Slabý její žaludek stěžil zvykl na chudičkou stravu v klášteře; některé pokrmy jí působily obtíže, ale skrývala vše tak, že toho nikdo nepozoroval. Jedna ze spolustolujících později vykládala, že se namáhala uhodnouti, co Terezie ráda a co nerada požívá, ale že se jí to nepodařilo uhodnouti. Terezie činila tak malé nároky na pokrmy, že jí byly dávány i zbytky, které po jiných sestrách pozůstaly. Teprve v poslední nemoci, když bylo Terezii se zřetelem k poslušnosti uloženo, aby řekla, které pokrmy jí škodily, ukázalo se její veliké sebezmrtnění. Navečer když přišla do své cely, byla její síla tak vyčerpána, že potřebovala delší doby, než se mohla svléci. Na tvrdém slamníku se zotavovala a nevyžadovala cizí pomoci. „Pokládám se za šťastnou,“ řekla později, „že mám odlehlou celu a že mne nemohou sestry slyšeti. Trpím skrytě. Jsem tomu ráda, neboť když mne někdo lituje a zahrnuje pozorností, pozbývám vnitřní radosti.“

Nejdrsnějším tělesným mrtvením bylo

však úplné postrádání ohně v zimě. Řeholní pravidla nedovolují vytápěti cely. Snadno si lze představit, jak strádalo to útlé dítě při studeném podnebí normandském. Chvějíc se zimou mnohdy nezamhouřila oka. Ale nestěžovala si ani slovem. Teprve na smrtelném loži se přiznala: „Mnoho jsem zkusila zimou. Zima mi působila muka tak velká, že jsem myslívala, že umru.“ - Kdysi, na Veliký pátek, Terezie chrlila krev; zpozorovavši krví zbrocený kapesník pravila k sobě: „Pán, nebeský ženich, posílá první pozvání k nebeské svatební hostině.“ Kdysi když už byla velmi nemocná, dostavila se do kaple s velikou obtíží. Přišla všecka vyčerpána, že musila ihned usednouti. Ale jistá řeholnice jí pokynula, aby vstala a zpívala hymnus. Poslechla nedbajíc hořečky.

Stůjtež zde ještě některé drobné příhody, svědčící o jejím sebezáporu: Kdysi poslali příbuzní Tereziini a dělníci klášterní k svátku jmenin převorčiných květiny do kláštera. Terezie je rovnala souměrně, dle svého vkusu. Jistá laička ji vyčtla: Pozoruji, že velké květiny poslané od vašich příbuzných, jsou v předu, květiny od chudých lidí jsou vzadu.“ Terezie se pouze usmála, postavila květiny od dělníků poslané do první řady, i když soulad tím utrpěl. Zahanbená laička uznala, že Terezii ublížila. - Kdysi byla představená nemocna, Terezie jako saskristánka měla v její cele odevzdati klíče. Těšila se, že při této příležitosti uvidí nemocnou představenou. Ale jiná sestra se obávala, aby Terezie snad nevzbudila

představenou, a proto chtěla klíče do cely položit sama. Terezie odpověděla, že rovněž nechce rušit klid nemocné představené, ale že má právo a povinnost klíče odevzdati sama. Chtěla přes odpor sestry vniknouti do cely. Takto způsobily hřmot, a hřmotem byla představená vzbuzena; tázala se, co se stalo? Sestra odpověděla: „Šramot způsobila Terezie.“ Terezie, jak později vyznala, hořela touhou ospravedlniti se, ale přemohla se a ani slovem se nehájila.

Po nějaký čas byla Terezie v choru blízko sestry velmi nepokojné. Ta chřestila buď růžencem, buď něčím jiným. To vyrušovalo, obtěžovalo. Terezie ráda by se byla k ní obrátila a pohledem ji upozornila, aby si počínala klidněji, ale cítila, že bude dokonalejší, nesnáží tu snášení trpělivě z lásky k Bohu a také proto, aby onu sestru ušetřila zahanbení a nepříjemnosti. Nedbati neklidu nebylo možno. Neklid dráždil nervy Tereziiny; doslovně pot jí vystával na čele. Terezie snažila se šramot snést, ba pozorně mu naslouchala, jako by byl nejlíbeznější hudbou. Modlitba její záležela v tom, že stálé toto sebezapření obětovala Bohu. - Jindy byla Terezie zaměstnána v prádelně naproti sestře, která z nepozornosti při praní kapsníků stříkala Terezii špinavou vodou do tváře. V první chvíli chtěla ustoupiti, tvář si utřít a tak sestře dáti na srozuměnou, že by si její dík zasloužila, kdyby jí dále nepostříkovala. Ale ihned Terezie pojala myšlenku, že kdyby žádnou nevoli neprojevovala, mohla by si snadno získati zásluhu svým sebezapíráním. A proto se-

brala všechnu svou odvahu a toužila, aby se jí té špinavé vody dostalo co nejvíce. Po půl hodině nezdál se jí nový tento způsob pokropování nikterak protivný, a tak se jí podařilo zvítěziti nad sebou. Kdysi zahrnula ji jistá sestra výčitkami. Terezie odcházejíc zářila radostí. Na otázku jiné sestry, proč se tak blaženě tváří, odpověděla: „Sestra N. mi řekla věci, které člověk nerad slyší. Jakou radost mi tím způsobila! Chtěla bych se na ni za to přátelsky usmáti.“

Terezie byla po delší dobu upoutána na lůžko, ochuravěvši těžce. Na smrtelném loži pravila: „O jak milá je Matka Boží! Kdybych byla knězem, nadšeně bych hlásala její chválu. Kněží namnoze představují nám Pannu Marii jako nedostižný vzor; naopak by měli ukázati, že následovati ji jest možno. Jest mnohem více matkou, než královnou.“ - Ještě jedna zkouška očekávala velkomyslné to dítě. Od 16. srpna až do 30. září, totiž do dne své smrti, nemohla za příčinou častého zvracení přijímati Tělo Páně. Když 30. července obdržela poslední pomazání, pravila: „Dvěře temného mého žaláře už se otvírají, srdce mé oplývá štěstím, zvláště od té chvíle, kdy důstojný pan superior mne ujistil, že duše má je čistá a bílá jako duše právě pokřtěného dítěte.“

Kdysi ji navštívila jistá řeholnice a prokázala jí nějakou službu lásky. Sama u sebe si pomyslila: „O, jak bych byla šťastná, kdyby tento anděl mi řekl: ‚S nebe vám to odměním.‘“ V tom se Terezie obrátila a pravila do slova: „Milá matko, s nebe vám to odměním.“ - K jiné řeholnici řekla,

zřetel majíc k budoucímu svému životu: „Dávala jsem Bohu vždy jen lásku, On splatí mi opět láskou. Po své smrti dám dešti růží padati na zemi. Moje misie započne po smrti: budu učití jiné milovati Boha, jak já ho miluji. Až do skonání světa nechci míti klidu v nebi; chci i v nebi pracovati pro Církev a pro nesmrtelné duše. Chci lidem ukazovati cestu prostičkou, kterou jsem sama kráčela.“ - „A která je cesta prostičká, již chcete ukazovati lidem?“ tázala se ona řeholnice. - „To je cesta duchovního dětství. Chci lidem poraditi nepatrné úkony, které se u mne osvědčily, chci jim říci, že mají zde na zemi jen jednu malou úlohu: totiž sypati Ježíši květiny každodenních obětí a takovou věrnou láskou získati si Jeho srdce.“

Lékař navštíviv Terezii řekl sestrám: „Ó kdybyste věděly, jak velice trpí. Ještě nikdy neviděl jsem nemocnou, aby tak veliké obtíže snášela s nebeskou veselostí. Je vpravdě andělem. Není v mé moci uzdravit ji; právě takové duše nejsou stvořeny pro tento svět.“ - Pro horečku nemohla mluvit, aniž by její síla nebyla úplně vyčerpána. Ale nikdy nezmizel tichý, vlídný úsměv s jejích rtů. Kdysi v noci nalezla sestra nemocnou Terezii, ana bdí a majíc ruce sepjaté zraky upírá k nebesům. „Proč nespíte?“ tázala se; „máte se snažit usnouti.“ - „Nemohu, sestřičko, nemohu, bolesti mé jsou příliš veliké.“ - „A co říkáte v modlitbě Ježíši?“ - „Nic; já Ho jen miluji.“

Dne 30. září pravila Terezie: „Ó jak pravdivé jest, co jsem kdy napsala o své

touze po utrpení. Ne, nelituji, že jsem se úplně zasvětila Lásce...“ pak uchočila krucifix a chystala se bojovati poslední boj. Všecka se chvěla. Tázala se převorky: „Matko moje! není-liž to ještě smrtelný zápas? Ještě-li nezemru?“ - „Ano, milé dítě, je to poslední zápas, ale snad jej chce Ježíš ještě prodloužiti.“ - Terezie řekla: „Je to tak dobře,“ pak upřela zrak na krucifix a pravila: „Ó miluji Tě! Můj Bože! Já tě miluji!“ Tak skonala 30. září 1897 po sedmé hodině večerní. V kratičké době stala se miláčkem celého světa. Dne 29. dubna 1923 byla prohlášena za blahoslavenou a po přísném zkoumání zázků, které se staly na její přímluvu, byla dne 17. května 1925 prohlášena za svatou.

MODESTIN OD JEŽÍŠE A MARIE nazýval se dříve Dominik Mazzarella; narodil se 5. září 1802 ve Frattamaggiore v diecési Aversa v Itálii. Vstoupil do řádu sv. Petra Alkantarského v Neapoli. Nekonal podivuhodných věcí, nýbrž jen nepatrné zaměstnání a nebyl ničím nápadný než pokorou. Byl skromný a proto mu jméno Modestin, t. j. skromný věru dobře slušelo. Zemřel dne 24. července 1854 v Grumě. Památka 24. července.

Ct. LUDVÍK Z CASORIE nazýval se dříve Palmentieri a narodil se 11. března 1814 jako syn vinaře v Casorii u Neapole. Vstoupiv do františkánského řádu získával členy III. řádu pro konání skutků milosrdenství. S jejich pomocí koupil dům u Neapole pro chudé nemocné. V tu dobu mu svěřil horlivý Mikuláš Olivieri dva černošské hochy k výchově. I řekl si Lud-

vík: „Proč by neměla být civilisována Afrika Afričany?“ A v brzku měl 60 hochů černošských v Neapoli pohromadě. V zájmu misí mezi černochoy konal cesty do Vídně, do Paříže, do Afriky. - Pro zanedbanou mládež místní zřídil dvě útulny. - U Sorrentu vybudoval špitál pro zestárlé lodníky a rybáře. - Jinde hospic, kde cizincům se dávaly noclehy bezplatně. Ve Florencii asyl pro chudé děti a kostel zasvěcený Božskému Srdci. - Roku 1872 kupoval v Neapoli sirotčinec za 110.000 lir a měl jen 50 centesimů do kupu. Tak to chodilo dále. - Peníze na stavbu a udržování ústavů byly mu uštěřeny často podivuhodným způsobem. Kromě toho podporoval vědu, založil časopis „La carità“, zavedl dvě nové kongregace „Šedých bratří“ a „Alžbětinek.“ - Zemřel 30. března 1884, proces o blahorečení zahájen r. 1906. Památka 30. března.

Gt. MICHAEL (*Angelus*) A MARILIANO - dříve Michael Longo nazývaný - narodil se 22. září 1811 v Mariglianu v diecési nolské, v Itálii. Jeho otec, markýz Vinchiaturu dlouho se zpěchoval, než dal synovi povolení ke vstupu do řádu františkánského. Když Michael požádal provinciála nolského o přijetí, bylo mu nařízeno, aby vyčkal v knihovně, na rozhodnutí. Ve shonu jiných prací zapomněli však na žadatele, nechavše ho v knihovně. Michael, ač o hladu, zůstal trpělivě vesel. - Jako kněz věnoval se velmi horlivě pracím svého povolání. Chválí se jeho upřímná zbožnost. Konal neuvěřitelné skutky kajicnosti: spal pouze 3 hodiny, ostatní část noci věnoval modlitbě,

denně se mrskával, nosil na holém těle kříž se špičatými hřeby. V obcování byl laskav, rozdal vše, co měl, na chudé žebra. Říkával: „Kdybyste rozdrtili a rozemleli kosti mé na prach, nic byste v nich nenalezli, nežli Krista Ježíše.“ Posléze byl zachvácen progresivní paralýs a ztratil řeč. Zemřel 10. července 1886, o jeho beatifikaci se jedná. Památka 10. července.

PETR LÓPEZ, narozený 27. listopadu 1816 v Noji ve Španělsku, vstoupil do řádu františkánského; avšak když rád byl r. 1835 ze Španělska vypuzen, byl Petr donucen vstoupiti do vojska. Byv propuštěn, putoval pěšky až do Říma; dokončiv studia byl poslán na ostrov Korsiku. Tam zůstal až dosvé smrti 25. března 1898. Lid řekl po jeho smrti: „Zemřel svatý.“ Památka jeho 25. března.

DOMINIKA KLÁRA MOES OD SV. KRÍŽE, narodila se 27. října 1832 v Bousu na řece Mosele v Lucemburku. Už od dětství přilnula k pobožnosti; rozmáhajíc se svatou láskou k Bohu docházela od Něho převzácných milodarů, zvláště daru jasného nazírání zjevů nadpřirozených. Milostný byl její styk s andělem strážným, který ji vedl, vyučoval, a bylo-li třeba, i káral. - Roku 1861 Dominika zařídila s několika stejně smýšlejícími pannami pospolitý život dle řádu sv. Dominika. Církevní úřady však daly své povolení teprve r. 1884 po přísném vyšetřování. Co se týče zkoušek a nadpřirozených milodarů, překročuje Dominika Klára míru obyčejnou. Boje s duchem zlým byly protějškem toho, co sv. Atha-

nasius napsal o sv. Antonínu poustevníkovi. Dominika snášela od lidí posměch a pohrdání, často se cítila opuštěna Bohem, ale její žízeň po utrpení byla neuhasitelná a prozrazovala hrdinnou lásku kříži. Měla stigmata Kristova, vidění a extase, a jako sv. Stanislav Kostka byla podivuhodným zjevem andělským posilněna v přijímání Svátosti oltární. Ale nelibě nesla, když kdysi řeholní sestra podivovala se jí v extasi ponořené. Rekla tehdy: „Bůh žádá solidní ctnost. Extase, byť i pocházela od Boha, nečiní svatou ani tu osobu, která ji má, ani tu osobu, která se o ní dovidá. Vytrvalé konání hlavních ctností má větší cenu než extase a vidění. Ba jediné pokoření má větší cenu než extase sebe čtenější.“ A takto vedla Dominika své podřízené ne ke zvláštnostem, nýbrž vychovávala je dle zásad zdravé askese křesťanské. Život Dominiky Kláry podobá se životu bl. Kateřiny Emmerichové, je zázrakem milosrdné lásky Boží a živým protestem proti duchu nevěry. Zemřela 24. února 1895. Památka 24. února.

MARIA ALOISIA ODJEŽÍŠE - dříve Karmel Ascione nazývaná. Založila v Neapoli družinu III. řádu sv. Dominika. Zemřela r. 1875.

FRANTIŠEK MANGANO vstoupil roku 1779 šestnáctiletý do řádu minoritského v Neapoli. Měl skrovné duševní vlohy, ale pilností si osvojil velké vědomosti. Byl pak kazatelem a zpovědníkem. Jako novicmistr dbal o zachovávání řeholní kázně. Posledních deset let svého života trpěl, byv raněn mrtvicí, ochrnu-

tím, k tomu pak zkoušel mnoho od svých spolubratří; přece však stálá veselost mu zářila z očí. Zemřel 31. prosince 1841. Památka 31. prosince.

Ct. FRANTIŠEK GHISONE nebo také Muchielli nazývaný, pocházel z ostrova Korsiky. Když mu zemřela matka, byl poslán do Říma, aby se učil stolařem. Ale byl šťasten, když na svou prosbu byl od františkánů civitelských přijat za bratra laika. Chtěli, aby studoval na kněze. Vzpíral se a prosil, aby ho nechali bratrem laikem. A dobře tak. Neboť brzy poté byl zachvácen padoucníci, která ho neostala ani do smrti. Svou trpělivostí a pokorou se stal příkladem pro mnohé. Zemřel roku 1852. Kongregace ritů vydala roku 1898 dekret o stupni hrdinnosti jeho ctností. Památka 24. ledna.

FRANTIŠEK Z COLLODI, dříve Pavlín Davino, pocházel z Collodi v Itálii, františkánský kněz, působil v Římě, později v Palumbaře v Sabinsku. Byl dokonalým učeníkem sv. Františka Serafinského. Zemřel 13. prosince 1863. Památka 13. prosince.

Ct. MARIAN Z ROCCA CASALE, bratr laik řádu sv. Františka, byl vrátným v klášteře civitelském v Itálii skoro 50 let. Zemřel 31. května 1866. Památka 31. května.

JOSEF GIRALDI narodil se 26. ledna 1833 v San Barontu v diecési pistojské, z rodičů malorolnických; když vstupoval do františkánského kláštera v Monte Calvario, psal faráři svého rodiště dopis, ve kterém prosil, aby mu byly prominuty všechny činy mladické nerozvážnosti. V klášteře

byl vrátným, sakristánem a sběratelem. Pytel na zádech chodil za sálajícího horka i za deštivého počasí sbíraje almužnu a na odplatu přinášeje srdce plné soucitu pro velké i drobné starosti lidu, slovo těšící nebo povzbuzující a modlitbu za požehnaní Boží. Uměl si vésti srdečně a prostomyslně a byl vždy jaré a veselý myslí. Zemřel 9. května 1889. Památka 9. května.

Ct. **BENVENUT BAMBOZZI** narodil se 23. března 1809 v Osimu u Ankóny. Byl františkánským knězem. Zemřel 24. března 1875. (Akta Apoštol. Stolice 1912, str. 27.) Památka 24. března.

PAVEL Z REKANAT jmenoval serodným jménem Marini; narodil se 26. srpna 1761 v Rekanatech v Italii. Vstoupil do františkánského řádu v Ankóně. Vykonav studia byl ustanoven v klášteře novicmistrem. Roku 1825 byl poslán do Cassionoduna, aby tamější sešlý klášter povznesl. To se mu podařilo už do roka. Ale brzo poté onemocněl neduhem kostí, kterýž se víc a více zhoršoval, až přivodil smrt. Zemřel 21. června 1842.

FRANTIŠEK Z PICCIANA čili Francesco d'Abruzzo narodil se dne 28. února 1773 v Piccianu v pohoří Abruzzském jako syn rolníka. Jmenoval se zprvu Donato Dangelosanto. Nastoupiv vojenskou službu seznal na vojenských výpravách tichý život františkánů v Baidě u Palerma. Bylo mu tehdy 36 let. Tu zaměnil vojenský šat za františkánské roucho. Blízko františkánského kláštera stála malá nemocnice. V této nemocnici bratr Donát či František konal ošetrovatelské služby až do 78. roku svého věku. Tu bylo je-

viště, kde si získával Boží zalíbení a přízeň lidu. Nekonal podivuhodných věcí, nýbrž skrovné dílo, ale dokonale a s láskou. Bratr František chtěl býti služebníkem všech, posledním a nejposlušnějším v rodině františkánské, samaritánem všem trpícím. Zdravý smysl lidu vycítil v něm svěťce. Proto když dne 15. května 1851 zemřel, hrnuly se zástupy lidu z okolí palermského do Baidy, ne aby se za něho modlily, ale aby se k němu modlily. Tam ležel na márách ve františkánském hábitě, obklopen svými bratry jako stráží a lid se tlačil k němu, aby jej naposled viděl a aby ústřížky jeho šatu si vzal na památku.

JOSEF Z PALERMA nazýval se dříve Vincenc Deliberto. Narodil se 1. února 1864 v Palermu. Jeho otec byl inženýrem. Vincenc byl nezdárný hoch. Škola a učení se mu protivily. Když jej z ústavu randazzského propustili, dal jej otec do koleje Rochusovy, protože byla pověstna svou přísností. Vincenc řekl. „Budu tropit ještě horší kousky.“ Ale netropil jich. Právě poslouchání katechesí a rozjímání, z nichž si zprvu činil posměch, změnilo jeho mysl. Vincenc začal o svém životě přemýšlet i učinil dobrou zpověď konec dosavadnímu směru životnímu. Káti se bylo pak jeho cílem. Kajícnost a chudobu si zamiloval. Umrtvoval se v jídle a ve spánku tak, že představení museli zakročovati. Obdržev povolení svého otce, vstoupil do řádu kapucínského v Sortinu. Přijal jméno „frater Josef“. Fratrem chtěl zůstat; z pokory nechtěl býti knězem. Ostatně jeho života bylo na mále. Zastu-

dil se, recidivou ochuravěl ještě více a kladen a šísten vydechl svou očištěnou a posvěcenou duši dne 1. ledna 1886. Památka 1. ledna.

FRANTIŠEK GROESE Z CAMPO-ROSSA, frater-laik řádu kapucínského v Janově, měl jako sběratel almužen příležitost jevití svou horlivost o spásu duší. Nabádal lid k přijímání svátostí a k bohumilému životu; pomáhal chudým hochům na studie. - Žil umrtveně; 24 let spal na holé zemi. Byl pokorný; nazýval se „oslem na provaze uvázaným“. Když r. 1866 vznikla v Janově cholera, František ošetřoval onemocnělé; byv pak zachvácen touže nemocí zemřel 17. října 1866. Památka 17. října.

VINCENCIE OD SV. KATEŘINY, rodným jménem Casamayová, narodila se 30. dubna 1758 v Orbitelli v Toskánsku. Vstoupila do ženské družiny passionistek, kam už tři dcery té rodiny byly vstoupily. Různých zkoušek nebyla ušetřena; jednou z nich bylo dočasné zrušení kláštera ve zmatcích válečných. Zemřela dne 23. února 1829. Památka 23. února.

CHERUBINA SARACENI, Římanka, dcera chudých rodičů, vstoupila po čistém mládí do kláštera klarisek v Assisi. Vznícená láska k Eucharistii a horlivost ve službě Boží ji vyznačovaly. Měla-li vůbec závisť, pak to byla svatá závisť, že misionáři mohou jíti do cizích zemí zvěstovat evangelium, ona však nikoliv. Ale modlila se alespoň, aby Bůh jim žehnal. Zemřela 1. února 1871. Památka 1. února.

Gt. INNOCENC SCALVIONI Z BER-

ZU narodil se v Berzu v Bergamských Alpách. Byl už 7 let knězem, když roku 1874, jsa třicetiletý, vstoupil do kapucínského kláštera v Bornu. Noviciát byl mu ztížen pokušeními: napadaly ho myšlenky, že venku mohl více působiti než v zátíši klášterním, že ve světě zanechal opuštěnou svou ovdovělou matku a jiné. Ale vytrval. Po složení slibů pronásledoval jej nezdar. Jeho nelíčená pokora prozrazovala světce. Zemřel 3. března 1890. Kongregace ritů r. 1919 zahájila proces o blahorečení. Památka 3. března.

FILOMENA OD SV. KOJUMBY pocházela ze španělských rodičů, hluboce zbožných, a narodila se 3. dubna 1841 v Mora de Ebro. Jsouc třináctiletá přistoupila po prvé ke Stolu Páně a učinila slib ustavičného panenství. Jak rodiče, tak i zpovědník jí zbraňovali vstoupiti do řeholního stavu. Překonavši všechny překážky, vstoupila Filomena roku 1859 do kláštera minimek ve Vallu. Učinila pak kromě tří obvyklých slibů ještě čtvrtý slib, konati vždy to, co je dokonalejší. Původní řehole sv. Františka předpisovala bosáctví. Proto Filomena počala chodit bosa; tento nový způsob neobešel se bez rozruchu a odporu; generální kapitula pak nařídila všeobecné bosáctví. Filomena byla obdařena mimořádnými milostinami. Šířila kult Srdce Páně. Ač churava, umrtvovala se přísně. Tím bylo zdraví, beztoho chatrné, ještě více otřeseno. Byvši posílněna svátostmi umírajících zemřela dne 13. srpna 1868. Proces beatifikační byl zahájen. Památka 13. srpna.

MARIA PATROCINIO nazývala se

zprvu Dolores de Guiroga. Její šlechtický otec, Diego de Guiroga prchal s manželkou před francouzským vojskem z domova, a tu na cestě, u Jary v diecési Cuenca, narodila se jim dne 27. dubna 1811 dceruška, již dali jméno Dolores. Po brzké smrti otcově matka s dětmi se vrátila do Madridu. Zbožnost dívenky nenalezla ohlasu ani u matky, ani u starší sestry Raimundy. Jejich posměch rostl, když vstoupila Dolores r. 1829 do kláštera františkánek v Madridě. Dolores obdržela jméno Maria a Doloribus et Patrocinio B. V. M.; říkalo se jí zkrátka: Maria Patrocinio. Posměch příbuzných a známých dostoupil vrcholu, když se rozhlásilo, že Maria Patrocinio je stigmatizována. Matka a sestra ji nazývaly blouznilkou a podvodnicí. Věc se zdála i vládě povážlivou; Maria byla v průvodu policejní a vojenské stráže odvedena a lékařsky ohledána. Týrali ji sprostě a zavřeli ji do ústavu pro padlé ženštiny. Teprv po několika měsících se směla vrátit do kláštera. Ukázala se její nevina a zazářily její ctnosti. Sama královna Isabella II. ji častěji vyhledávala. - Roku 1849 byla Maria zvolena představenou. Ale osočovatelé ne-
lenili. I demisi ministerstva dávali tiché řeholníci za vinu. Beze všeho vyšetřování byla madridským policejním komisařem zatčena a z kláštera odvečena. Její nevina byla opět prokázána. Roku 1852 byl učiněn vražedný pokus proti královně. I tehdy byla Maria, ačkoliv se do politických věcí nevměšovala, zatčena a ze Španělska do Francie vypuzena. Teprve po dvou letech se směla vrátit, nikoliv

do Madridu, nýbrž do Toleda. A jako by tohoto pronásledování bylo málo, zakusila vedle tělesných nemocí hojně pohrdání od svých spolusester. „Dolores“ slula ode křtu, t. j. bolestná, křížovou cestou kráčela, přitom však zůstala vždy s Bohem spojena svými ctnostmi, a zajisté svého nanebevzetí se dočkala, když dne 27. ledna 1891 v Guadalaře svou duši Bohu odevzdala. Památka 27. ledna.

ŠIMON VALADIER (de Busnières), narozený 13. ledna 1842 v Busnières (v diecési Clermont-Ferrandské), františkánský kněz, byl guardiánem v Loujatu u Limoges. Roku 1880 byl z kláštera vypuzen, že se nechtěl podvolit nespravedlivému zákonu protiřádkovému. Bez hábitu konal práce svého povolání dále a psal asketické spisy. Zemřel roku 1881. Proces o beatifikaci byl zahájen.

JINDŘICH THYSEN narodil se 5. prosince 1755 v městečku Gangeltu na Porýnsku. Jeho otec byl kostelníkem. Jindřich vystudoval na latinské škole dominikánů v blízkém nizozemském městečku Sittardu. Studia dokončil v Lovani. Stal se františkánským knězem. R. 1797 byl konvent antverpský, v němž Jindřich dlel, francouzským vojskem rozeznán. Thyssen konal, jsa převlečen, misionářské dílo dále. Kdysi donášel k nemocnému Svátost oltární ukrytou v konvi. Policisté ho zastavili tázajíce se, neví-li, kde je Pater Thyssen. Nepozbyv duchapřítomnosti odpověděl: „Ano, vím, a myslím, že na konci této ulice jej spatříte.“ Uháněli na konec ulice a Jindřich je pomalu následoval. Tak se zachránil. Po dvou le-

tech pronásledování skončilo; kněží směli zase vystoupiti na veřejnost. Thyssen působil ve spolku s několika exjesuity. Jeho práce měla požehnaný výsledek. Jeho životopis se čte skoro jako Filipa Nerejského. Věnoval svou pozornost vojínům, námořníkům, dětem. Býval pohnut k slzám, mluvil-li o lásce k Bohu. Odtud byl znám pod heslem: „To je ten kněz, co při kázání plakává.“ Ještě více býval vzrušen, sloužil-li Mši svatou; po proměňování si musil téměř násilí činiti, aby mohl ve Mši svaté pokračovati. Zemřel svatě dne 31. března 1844. Jeho památka je 31. března.

ANEŽKA (*Klára*) STEINEROVA narodila se ze zbožných rodičů dne 29. srpna 1813 v Taistenu v Pusterském údolí v diecési brixenské, a v mládí již prospívala ve zbožnosti. Chodila denně do farního kostela, ačkoliv byla cesta daleká a obtížná. Na ostatní dívky své osady působila blahodárně. Zatoužila po životě řeholním. Ale poslali ji, chtějce ji přivésti na jiné myšlenky, k strýci, aby tam pásla dobytek. Tam bylo s ní tvrdě nakládáno. Anežka vstoupila sice do kláštera františkánek v Brunneku, ale pro churavost byla odtamtud propuštěna. Zkusila výsměchu dost; spílali jí, že je napolo blázen. Ale statečnost české Tyrolačky nebyla tím zlomena. Anežka se odebrala do Assis a tam byla přijata do třetího řádu sv. Františka. Když nocerský biskup Mikuláš chtěl osiřelý klášter klarisek v Noceře znovu zříditi, povolal tam Anežku Steinerovou za představenou. Odtud pak duch pobožnosti a umrtvování, duch lásky k Bohu

a k bližnímu, duch svaté radosti opět zavítal do zdi klášterních. Místo společné ložnice ustanovila řeholním sestrám celu pro každou zvlášť. Říkávala: Cella - coelum, t. j. cela - nebe. Takto reformovala i jiné kláštery. Jaké se těšila úctě, seznati lze z toho, že jí chtěli svěřiti úřad představené doživotně. To však nebylo v Římě povoleno. Proto sestry se spokojily tím, že při nové volbě svorně odevzdávaly své hlasy Anežce Steinerové. Ostatně Anežka zemřela záhy; již 24. srpna 1862. Papež Pius X. podepsal dne 18. března 1909 dekret, jímž se zahajuje proces ku blahorečení. Památka 24. srpna.

AMANTIUS FERRARI, jsa novicem Tovaryšstva Ježíšova, musil prchat z Neapole, když město bylo obsazeno francouzským vojskem. Napsal svému příteli: „Nikdy jsem se necítil jesuitou více než tehdy. Neboť i sv. Ignác plesal, slyšel-li, že řád jeho je v některé zemi pronásledován, a byl zarmoucen, slyšel-li, že řád nemá odpůrců.“ Ferrari odešel do Milána, kde se věnoval výchově mládeže. Po znovupotvrzení řádu byl Ferrari rektorem ve Ferrare a v Neapoli. Tam zemřel 17. října 1823 v pověsti světce.

ALOIS SOLARI, křestním jménem August, syn zámožných rodičů, narodil se 13. května 1795 v Chiavari v Ligurii, chlapec živé povahy, rozpustilec; teprve výchova u lazaretů v Savoně jej přeměnila. Tehdy byl řád jezuitský vzkříšen k novému životu; ideály Aloisovy kryly se s ideály řádovými. Proto Alois s nadšenou láskou přilnul k Tovaryšstvu; matka bránila, ale syn tajně uprchl do koleje

janovské, a ovdovělé matce nezbylo, než svoliti. Horlivost Aloisova rostla; vzal si za vzor sv. Aloise; konal práce s onou velkomyslností, jaká je vlastní světcům. Den ode dne zbavoval se svých nedokonalostí. Kromě svých povinností konával rád všední práce v domě; prosil, aby byl vyslán jako misionář do cizích zemí; přál si jíti do Arabie. Nedošlo k tomu. Onemocněl spalou a horečka následující sklátila Aloise do hrobu. Zemřel 33letý dne 27. srpna 1829. Památka 27. srpna.

KAREL ODESCALCHI pocházel ze vznešeného rodu, jenž měl své statky v církevním státě a v Uhrách. Narodil se 5. března 1785 v Římě. Záhy přilnul k duchovnímu životu. Styk s Kašparem del Bufalo, s Vincencem Strambi, s Josefem Pignatelem a s Janem Mastai-Ferettim, pozdějším papežem Piem IX., nejlépe ukazuje jeho smýšlení v mládí. Žádal o přijetí do Tovaryšstva Ježíšova, ale příbuzní tomu bránili. Papež jej jmenoval kardinálem a arcibiskupem ferrarským. Karel přijal hodnosti teprve tehdy, když jej Vincenc Strambi byl ujistil, že bude moci uskutečniti dávné své přání, státi se jesuitou. Později byl jmenován Karel Odescalchi generálním vikářem v Římě; v této hodnosti uděloval Joachimů Pecci, pozdějšímu papeži Lvu XIII., nižší svěcení. Kdo popíše radost Karlovu, když papež Řehoř XVI. mu dovolil vstoupiti do Tovaryšstva Ježíšova! S mladickým nadšením vysoký hodnostář Karel, stár jsa 52 let, chvátal do Verony do noviciátu jezuitského. Zapomenuv na rod, bohatství, hodnosti chtěl býti pouze novi-

cem bez výhrad a žádal, aby s ním nakládali jako s obyčejným novicem. Už počal konati dílo misionářské a řídití exercicie, dávati příklad svou umrtveností, v tom smrt učinila konec jeho horlivosti. Zemřel 17. srpna 1841.

PAVEL CAPELLONI byl Říman; prožív neposkvrněné mládí, byl roku 1801, maje 25 let, vysvěcen na kněze. Zprvu byl vychovatelem v domě markýze Vitelleschiho. Synové zůstali mu vděční nazývajíce jej „andělským učitelem.“ Roku 1811 byli jesuité vypuzeni; Pavel nalezl útulek v Rieti v rodině Vitelesschových. Po znovupotvrzení řádu jezuitského Pavel působil v Neapoli při chrámu Gesù nuovo. Jsa vojenským duchovním správcem, dovedl udržeti vojíny v kázni. Šířil všude úctu k Božskému Srdci a k Srdci Panny Marie a konal slavnostně pobožností v první pátek každého měsíce. Zemřel 13. října r. 1757 maje 81 let. Památka 13. října.

BEDŘICH TORNIELLI, syn hraběte Celestýna Tornielli di Chrestvolant, narodil se 6. října 1799 v Molare v Piemontsku. Vstoupiv r. 1818 do Tovaryšstva Ježíšova, onemocněl plicním neduhem. Byl poslán jako učitel do koleje cagliarské na Sardinii. Představený koleje spatřiv jej, spráskl ruce řka: „Probuň! oni mi sem poslali mrtvolu za učitele.“ Ale tento kandidát smrti byl prozřetelností Boží vyhlédnut žiti ještě 50 let a státi se apoštolem sardinským. Bedřich kázal v městech a dědinách a pod širým nebem; nikdo nemohl odolati kouzlu slov jeho. Později působil ve střední Italii;

ale tehdy už zestárl; „kázání jeho“, tak zněly výtky, „jsou příliš jednoduchá, bez souvislosti, bez jednotné vůdčí myšlenky.“ Výtky tyto nebyly bez oprávněnosti; ale, co scházelo na formě, nahrazeno horlivostí kazatelovou. Posléze Bedřich se uchýlil do Castel Gandolfa u Říma a připravoval se na smrt. Zemřel blaženou smrtí, dne 26. listopadu 1876.

ALOIS NANERINI, syn markýzův, narodil se r. 1822 ve Fermě v Itálii. Život sv. Aloise z Gonzagy působil na jeho mysl neodolatelně a vnuknul mu myšlenku, také vstoupiti do Tovaryšstva Ježíšova. Otec však se zdráhal a teprv na zakročení papeže Řehoře XVI. dal svolení. Alois Nanerini osvědčil se jako učitel, misionář a představený stejně dobře. Zemřel v pověsti muže svatého dne 19. prosince 1898.

PETR PICOT DE CLORIVIÈRE pocházel ze šlechtické rodiny bretoňské a narodil se 29. června 1735 v Saint Malo v Bretoňsku. Zprvu šel k námořníkům, ale po roce vystoupil a vrátil se domů. Nevěděl, jaké povolání by si měl vyvoliti. Studoval práva v Paříži; tam se seznámil s jistým horlivým knězem, který mu doporučil častější přijímání Svátosti oltářní. Poslechl. „Kdysi jsem vycházel,“ tak vykládal později, - „po službách Božích z kostela, a tu přistoupila ke mně neznámá osoba řkouc: „Zde je noviciát jezuitský; sem vstupte; Bůh volá.“ I vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Po šesti letech vzniklo pronásledování řádu. Petr byl přidělen do Anglie. Angličané, aby si usnadnili pojmenování jeho: „Clorivi-

ère,“ nazývali ho zkrátka „fratrem Riversem.“ Žel! Petr měl těžký jazyk, koktal. Tak rád by byl hlásal slovo Boží, a příroda mu odepřela daru k tomu potřebného. Tato vada mu působila rozpaky a nesnáze, na kazatelně nejednu trapnou scénu. Petr se bál, aby nebyl břemenem svému řádu, ke kterému tolik lnul. Ale co vada mluvidla zavinila, nahradil svou horlivostí. Po několikalet byl duchovním ředitelem benediktinek bruselských, poté převzal faru v Paramé na bretoňském pobřeží. Když revoluce nejvíc zuřila, zdržoval se Clorivière pod přijatým jménem na blízku Paříže; tehdy založil společnost „Srdce Ježíšova“, jejíž úkol byl podobný úkolu Tovaryšstva Ježíšova. Roku 1804 byl jeden z jeho příbuzných zúčastněn při jakémsi spiknutí, Clorivière ani nevěděl, oč se jedná, ale byl zatčen a od r. 1804 až do r. 1808 držán ve vězení. Byv propuštěn zřídil 5 kolejí; bylo tehdy 145 členů. Zemřel v Paříži v domácí řeholní kapli, kleče u oltářního zábradlí, dne 9. ledna 1820.

JAN FILIP ROTHHAAN, narodil se 27. listopadu 1785 v Amsterdamu a byl vyučován od jesuity Adama Beckersa. Vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova v době, kdy rád byl skoro ze všech zemí vypuzován. Pouze v Rusku našli útočiště; noviciát byl v Dünaburgu. Jan byl vychován dle pravé metody jezuitské: konal exercicie po 30 dní, učil se modliti, sebezapírat, poslouchati v duchu sv. Ignáce. Jistý spolunovic psal svému příteli do Německa: „Máme tu jednoho novice, jehož jméno jistě bude proslaveno pro

mimořádný stupeň dokonalosti. Ale má také podivuhodné vlohy; zná plynně mluvit několika řečmi, v našem kostele káže polsky. Chtěl-li bys věděti podrobnosti z jeho života, přečti si životopis Jana Berchmansa. Jméno jeho je Jan Root-haan; pochází z Amsterdamu.“ Byv vysvěcen na kněze, zastával různé úřady v Polsku a ve Švýcarsku. Roku 1829 byl zvolen řádovým generálem, jedenadvacátým v řadě, a stal se pravým otcem řádu znovu vzkříšeného. Oddal se řízení Tovaryšstva tělem i duší; žádný novic nebyl svědomitější v zachovávání pravidel nad Jana Filipa Roothaana. Zbožnost a soustředěnost jeho staly se příslovecnými. Dychtil po posvěcení svém i po spáse bližních. Byl ve stálém písemném styku s P. de Ravignanem, slavným kazatelem pařížským, svým podřízeným. Roothaan vydal nový překlad návodu sv. Ignáce k exerciciím z původního textu španělského a přičinil k němu komentář. Spis jeho je perlou klasické literatury asketické, normou a vodítkem pro exercitátory. „Exercicie“, žádal, „veďtež cvičence k samostatné tvorbě ideálu, jeho osobě přiměřeného, ne z čistě rozumových úvah, nýbrž z názorné plnosti vzoru Ježíše Krista.“ Takto stávají se exercicie vysokou školou životní, školou výchovy vůle. - Jiný Roothaanův spis: „Návod k rozjímání“ má utvořiti životní ideál neobmezené hodnoty, tak aby byl spjat co nejúžeji s životem, má vytvořiti účinnou pohnutku pro službusvrchovaného Boha, má naučiti vrcholnému způsobu, jímž by se duše spojila s Bohem. Roothaan

chtěl, jak sám pravil, „znova roznítiti oheň nadšení v srdcích.“ - Když Root-han dne 8. května 1853 zemřel, ctil jej Řím jako světce.

PAVEL GINHAC narodil se dne 31. května 1824 na dvorci Le Mazel ve farnosti Serverette (dep. Lozere, v jižní Francii). Jsa chovancem semináře v Chiracu, byl lehkomyšlný, nespokojený se stanovami a zřízeními, protivil se kázni, ustavičně naříkal na omezování svobody a na domnělé otroctví. Neustal žádati rodičů, aby ho vzali z ústavu. Rodiče povolili, vzali jej ze semináře chiracského a dali jej do semináře mendského. Pavel roztrpčen simuloval nemoc, aby aspoň na čas mohl opustiti ústav. Konečně byla doba gymnasijní průpravy u konce. Pavel se těšil na svobodu a radosti života nezávislého. Zkažen nebyl, uchoval se čist od kalu nízkých hříchů. Kdysi jej nutily matka a sestry, aby šel do Mende na misie konané kněžími Tovaryšstva Ježíšova. Svolil mysle si, že bude míti o čem vtipkovati v kruhu veselých přátel. Na konec misíí nesen byl v průvodu misi-onářský kříž. Pavel neočekávaně setkal se s průvodem; spatřil, jak jinochové nesli veliký kříž. Pohled jej ohromil; bylo mu, jako by z Ukřižovaného světla paprsky vycházely a jako by ozařovaly jeho nitro. Poznával vůli Boží, že má změnití svůj život. Nerozmýšlel se dlouho. Jeho povaha nepřipouštěla žádného kolísání, žádné nerozhodnosti. Buď - anebo, pravil si. V té chvíli byl si vědom, že musí svázati vůli svou s vůlí Kristovou. Rodina Gin hacova bylanemálo překvapena, když

Pavel jí zvěstoval, že hodlá vstoupiti do Tovaryšstva Ježíšova. Stalo se tak 4. ledna 1843. Pavlovi bylo zprvu odkládati různé vady a nedokonalosti. „Cestou životní byl mu heroismus,“ pravil o něm řádový generál Martin. Poté zastával Pavel zodpovědné úřady novicmistra a instruktora řádových kněží. Novicové brzy vycítili, jak umrtvený, v Bohu pohřížený, svědomitý, v chování prostý, nenucený a nestrojený je jejich představený. Odpůrcové pravili, že mu chybí řečnický talent a že nevyniká originalitou myšlenek. Možná. Ale nikdo tak hravě nehýbal dušemi k následování Krista Ježíše jak on. A proč? Protože, čemu učil, to na své osobě ve skutek uváděl, to sám prožil, to vycházelo ze srdce, v němž hořela láska k Bohu. Odpůrci dále vytýkali, že v bytosti jeho je cosi škrobeného, nesrdečného. Upozorněn byv, odstranil vadu dokonale; laskavost našla cestu k duším. Posluchači říkali pak: „P. Gin hac je ztělesněným návodem k exerciciím.“ Dále pravili: „P. Gin hac je na sebe přísny jako kat, na jiné mírný jako něžná matka.“ Stálé zapírání vlastní vůle je heroismus. Kdysi končil P. Gin hac exercicie těmito slovy: „Vidíte, Patres! Kdo okusil sladkosti, která je ukryta v utrpení a v sebmrtvení, ten dychtí po utrpení více, než smyslný člověk dychtí po zakázaných rozkoších...“ „Svatost nezáleží v konání skutků podivuhodných, nýbrž v tom, aby člověk konal to, co konati má, a jak to konati má.“ - Pavel Gin hac zemřel 10. ledna 1895. Úsudek vrstevníků zněl: „Zasluguje-li kdo svatořečení, tedy jistě

P. Pavel Gin hac.“ (Akta Apošt. Stolice 1924, str. 167.) Památka 10. ledna.

VAVŘINEC SALVI, řádovým jménem Laurentius a s. Francisco Xav., narodil se 30. října 1782 v Římě. Vychován jesuity, vstoupil do řádu passionistů na Monte Argentaro blíže Orbitella. Se-psal spis o Dětství Ježíšovu. Šířil pobožnost k Dětství Ježíšovu. Zemřel jsa náhodou v Capranici u Sutri, byl raněn mrtvicí, dne 12. června 1856. (Akta Apošt. Stol. 1923, str. 173.) - Památka 12. června.

VINCENCIE OD SV. KATEŘINY, rozená Casamayorová, byla dcerou Jana Casamayora, Španěla, a jeho manželky Kateřiny, rozené Mcsnech, Vídeňanky. Narodila se 30. dubna 1758 v Orbitellu v Toskánsku, a vstoupila, jak před tím 2 dcery téže rodiny, do ženské družiny řádu passionistů. Zkoušek nebyla ušetřena; jednou z nich bylo dočasné zrušení jejího kláštera ve zmátcích válečných. Zemřela 23. února 1829 v Cornetě.

PIUS CAMPIDELLI, nazývaný „Pius od sv. Aloise,“ syn zemědělského pomocníka v Trebbiu v diecési Rimini, narodil se 29. dubna 1868 a vstoupil do řádu passionistů. Viděli v něm nového svatého Aloise. Jako lampa před svatostánkem se ztravuje a mile plápolá, tak byl život jeho. Zimnice vystřebala jeho síly. Zemřel, jsa mladým klerikem, dne 2. listopadu 1889 v Kasale.

GALILEO NICOLINI, narozený 17. června 1882 v Capranice, v diecési Sutrijské, vstoupil do řádu passionistů. Zemřel na plicní neduh již 12. května v Monte Argentaru.

Sv. GABRIEL ODBOLESTNÉ MATKY BOŽÍ jmenoval se dříve František Possenti; narodil se 1. března roku 1838 v Asissi, městečku umbrijském. Jeho otec, Sante Possenti, byl tam starostou; později byl soudcem ve Spoletě. Matka slula Anežka, rozená Frisciotti; zemřela záhy. Oba rodiče vychovávali své děti k bázi Boží. Prvního vzdělání nabyl František u školských bratří, další studia konal v koleji jezuitské ve Spoletě. Mat sice poslušný, ale vznětlivé povahy; byl-li kárán, vybuchl v hněv; byl ješitný, ba i lehkomyšlný. Chtěl se líbiti lidem: šaty podle nejnovějšího střihu, střevíce podle módy, vlasy voňavkou napuštěny, navštěvoval divadla, četl romány, miloval tanec, honbu; pro veselou letoru byl oblíbeným společníkem a nazýván byl „veselým Františkem“, „malým tanečníkem“. Nepozbyl však nevinnosti a bděl pečlivě nad čistotou svou. Za obezřetného vedení svého otce naučil se bojovati proti svým chybám; přijímal svátosti a zúčastňoval se pravidelně schůzí mariánské družiny.

Na jiné, vážné myšlenky přivedl jej zánět hrdla; tehdy učinil slib, že dá výhost radovánkám a že vstoupí do řádu passionistů. Po delší dobu zůstal nerozhodnut, ale pak předstoupil před svého otce a zjevil mu svůj úmysl. Otec, bratrdominikán, strýc-kanovník - všichni jej odrazovali od toho úmyslu. Ale František se rozloučil se všemi, i s dívkou, k níž jej pojilo nevinné přátelství, a odebral se do kláštera Morovalleského, jenž náležel řádu passionistů. Tam byl dne 21. září 1856 oblečen v řeholní šat, při čemž obdržel

jméno „Gabriel od bolestné Matky Boží.“ V tu chvíli přerušil každou pásku pojící jej ke světu; svět a jeho radovánky byly mu lhostejny. Byl-li svědkem světských řečí, říkával: „Conám ještě je činiti s tím, čeho jsme se navždy zřekli? Nechme mrtvých, ať pochovávají své mrtvé!“ Co tehdy napsal svému příteli Filipu Giovanettimu, to ukazuje jeho smýšlení: „Milý Filipe! Chceš býti spasen, není-liž pravda? Pak varuj se všeho, čím bys pozbyl milosti Boží. Nečti špatných knih, varuj se divadla a společností, kde vládne světský duch. Pohleď na mne! Mohl-li jsem se více oddávati veselostem, než jsem se oddával? A jaké je toho ovoce? Hořkost v srdci. Radil-li jsem ti kdy zle, dal-li jsem ti kdy zlý příklad, nedej se svést; odvolávám vše, co zlého jsem mluvil.“ František zůslechlil přirozenou náklonnost k svému otci a k příbuzným. Z dopisů jeho poznáváme, že miloval otce a sourozence své, ale láskou svatou. A proto napsal svému otci na četné jeho dopisy a vzkazy o návštěvu: „Řeholník má se pokud možno vystříhati každého neúčinného styku s rodinou. Proto vezmi si, milý otče, za těšitelku a ochránkyni bolestnou Matku Boží. Ona tě nejlépe dovede posilniti a potěšiti.“

Roku 1857 skládal Gabriel slavné sliby; studia konal v Isole, v městečku malebně položeném u Jaderského moře. Gabriel miloval něžně svůj řád, tichý klášterní život, mlčelivé zdi, tiché jizby. „Kdyby lidé ve městě znali mír a pokoj a štěstí klášterů, byly by kláštery zalidněny jako města, a města stala by se pouští,“ pravil.

Miloval drsný svůj hábit, neodložil ho, až teprve dva dny před smrtí. - Zachovával přesně a svědomitě řeholní pravidla i domácí řád. Neměl sice příležitosti konati velké, do očí bijící činy; nechtěl se státí nápadným, nýbrž dával se vésti jako dítě a poslušně konal obyčejné své práce, ale vnitřní duch víry a lásky k Bohu zušlechťoval jeho práce a dával jim nadpřirozenou cenu. Ta jeho poslušnost a pokora mu dodávala zvláštního půvabu. On spolupůsobil s milostí Boží, avšak také se on přičiňoval. Byl vnitřně sebrán, cvičil se v mlčení a umrtvování. Den co den zbavoval se svých nedokonalostí. Potlačil svou vznětlivost, netrpělivost, potlačil dřívější zvyk projevovati své myšlenky silnými výrazy.

Horlivost jeho rostla. Byl tak poslušný, že nechtival vyslechnouti důvodů nějakého rozkazu. Říkal: „Z vykonaného rozkazu netřeba mi odpovídati Bohu.“ Oněm mohlo platit slovo Benedikta XIV., když pravil: „Ukažte mi řeholníka, který dokonale zachovává svou řeholi, a já jej ihned, ještě za živa, prohlásím za svatého.“ - Gabriel žárlivě střežil svou panickou čistotu. Potkal-li osoby druhého pohlaví, zahleděl se na křížek svého růžence. Vystříhal se každého slova, jež by mohlo býti převráceně vykládáno. Miloval chudobu: nikdy nic nepřijal, nerozdal bez dovolení; vybíral si vždy nejnepatrnější předměty pro sebe; nikdy si nestěžoval na šat či pokrm; nechtěl míti v jizbě nic, čeho mohl postrádati; s předměty klášterními zacházel šetrně: „Nesou mě,“ řekl, „smím jich pouze použí-

vati.“ Uviděl-li chudáka, alespoň vřídlně s ním promluvil, protože neměl, co by mu dal, a pomodlil se zaň, aby Bůh mu vzbudil dobrodince. Byl vždy ochoten prokazovati spolunovicům služby. Ponořoval se do rozjímání o utrpení Páně, o lásce Kristově v Eucharistii; uctíval bolestnou Matku Boží a denně se modlil známou sekvenci: „Stabat Mater“. Protože zpovědník mu nedovolil konati tuhé pokání, odškodňoval se alespoň drobným sebeumrtvováním, při jídle a pití, při sedění a klečení a jindy. Při tom nebyl pessimista nebo melancholik; tvář jeho prozrazovala nezkalenou veselost jeho duše. I za poslední nemoci obřázela se na vyhublé jeho tváři nebeská radost.

Roku 1861 roznemohl se na úbytě a chrlení krve. Sil jeho rychle ubývalo. V únoru byl zaopatřen; prosil všech, aby mu odpustili, že jim dával špatný příklad. Na ta slova zaslzeli všichni, neboť naopak všichni se byli vzdělávali jeho ctnostmi. Byl vděčen za sebe menší službu mu prokázanou; stále se obával, aby nebyl břemenem. Před svou smrtí pravil k svému zpovědníku: „Otče! teď jsem vzbudil lítost. Dejte mi poslední rozhřešení.“ Zpovědník tak učinil, on je přijal pokorně, a pak vyslovil poslední modlitbu pronášaje každé slovo pomalu a zřetelně: „Ježíši, Maria, Josefe, - vám věnuji srdce své i duši svou!“, načež vydechl čistou duši svou. Stalo se tak dne 27. února 1862. Lev XIII. nazval jej „Aloisem naší doby“. Při jeho svatořečení roku 1921 byl přítomen jeho rodný bratr Dr. Enrico Possenti, lékař. Slaví se 27. února.

Zjevení Panny Marie na hoře La Salette

KATEŘINA LABOURÉ, křesťním jménem Zoë, narodila se 2. května 1806 ve Fain-les-Moutieru u Dijonu. Přilnula už v mládí ke klášternímu životu. Ale otec, ovdovělý, zbraňoval jí, chtěje, aby vedla domácnost. Také ji poslal do Paříže, kde syn měl restauraci; chtěl ji takto vyhnati myšlenky na klášter z hlavy. Ale marně. Nevázaný život pařížský, k tomu v restauraci, tím více se hnusil dceři. I nezbývalo mu, než aby svolil. Zoë vstoupila do řádu vincentinek v Chatillonu sur Seine a přijala jméno Kateřina. Konala službu ošetřovatelky po 45 let v nemocnici enghienké v Paříži. - Byla počtěna zjevením Panny Marie, na jejíž rozkaz dala raziti medailky s nápisem: „O Maria, bez poskvrny počatá, oroduj za nás, kteří se k tobě utíkáme.“ Medailky staly se známými daleko široko jakožto zázračné. Obrácení žida Ratisbona uvádí se ve spojitosti s nimi. Zemřela v pověsti světice dne 31. prosince 1876. K beatifikaci dojde v nejbližší době. Památka 31. prosince.

FELIX DE ANDREIS pocházel z Demonte v Piemontsku, vstoupil do řádu lazaristů a byl poslán do Ameriky, do St. Louis ve Spojených Státech. Byli tam černoši a indiáni úpějící v temnotách pohanstva, byli tam běloši, kteří klesli také tak hluboko. Felix se dal do práce misionářské. Škoda, že zemřel záhy, jsa 42letý, dne 15 října 1820. I jinověrci oplakávali jeho skonu.

MARIA SALESIA CHAPPUIS byla dcera švýcarského hostinského v Sangeru v kantoně Bernském. Rodina byla ná-

božná: dva synové se stali ješuity, čtyry dcery řeholnicemi. Také Maria vstoupila, jsouc 22letá, roku 1814 do řádu „Navštívení Panny Marie“ ve Frýburku. Kráčela odhodlaně k dokonalosti. Nemůžeme sice schvalovati všech prostředků, jež radila k dosažení dokonalosti, ale tím netrpí osobní její hodnota. Že byla mírná a dobrotivá, patrnó z toho, že byla za představenou volena v Troyes a v Paříži střídavě. Mnohé vzácné osoby přicházely k ní o radu a poučení. Nejraději se vzdělávala spisy sv. Františka Saleského. Její duchovní vůdce Ludvík Brignon organisoval za její pomoci družinu „Oblátů sv. Františka Saleského“ a družinu „Oblátek sv. Františka Saleského“. Úkolem obou družin bylo pečovati o mládež dělnickou, spravovat ústavy chlapčké a dívčí. Maria Chappuis zemřela 7. října 1875 v Troyesu. Byl zahájen proces k jejímu blahorečení. Památka 7. října.

BENILDES RAMANÇON narodil se 14. června 1805 v Thuretu v diecési klermontské ve Francii z rodičů velmi chudobných. Do školy nechodil a naučil se čísti v soukromí. Pásl dobytek a na pastvě čerpal poučení z dobrých knih. Pro své mravné chování zakusil od svých druhů mnoho úsměšků. V Clermontu viděl kdysi Školní bratry, družinu založenou sv. Janem de la Salle. Zalíbilo se mu jejich povolání a jsa šetnáctiletý prosil o přijetí. Nechtěli ho vzíti, neboť byl příliš malé postavy. Novicmistr však řekl: „Přijměte jej, tento malý muž stane se velkou ozdobou našeho ústavu“. Přijali jej a když jej byli vyučili, poslali jej za

učitele do dědiny Saugues. Učil předepsanému učivu, večer konával náboženské přednášky pro dospělé, ale více vzdělával lid svými ctnostmi, nežli svými slovy. Zemřel 13. srpna 1862. Památka 13. srpna.

EXSUPERIUS MAS se dříve nazýval Hadrian Mas a byl synem vinaře v Poujolu (nedaleko Béziersu, v jižní Francii). Narodil se 7. června 1829. Rodiče poslali Hadriána desítiletého do ústavu Školských Bratří, do Béziersu. Dospěv řekl rodičům: „Chci vstoupiti do kongregace Školských Bratří, protože hodně pracuji.“ Ale otec se tomu protivil: „Svolil bych,“ řekl, „kdybys chtěl státi se světským knězem, ale chudým Školským bratrem, - nikdy!“ Ale stalo se jinak, než jak otec zamýšlel. Otec zemřel a Hadrian vstoupil do noviciátu Školských bratří v Toulouse a přijal jméno Exsuperius. Stav se učitelem, nenaplňoval pouze rozum dětí vědomostmi, ale zušlechťoval vůli a vedl ditky k Bohu. Založil mariánskou kongregaci. Nelpěl na zevnějších věcech, ale vztyčoval v duši ideál, posvěcení sebe a posvěcení mládeže. To ho činilo šťastným. „Nechtěl bych,“ pravíval „zaměnit roucho své a práci svou za radosti tohoto světa. Vštěpovati mládeži znalost a ochotu k práci, posvěcovati ji, - jak šlechtná to úloha!“ Roku 1859 stal se novicmistrem. Měl 120 noviců a postulantů pod svým dozorem, konal rekolekce každý čtvrtek, nebylo-li vyučování, psal modlitebni a vzdělávací knížky.

Mezitím se strhla německo-francouzská válka a nadešla hrůzovláda kommu-

ny. Novicmistr a jiní bratři byli zatčeni a odvedeni na policejní komisařství. „Vy jste zločinci,“ řeklo se jim, „vy vyučujete lid?“ Odvedli je do vězení Mazasova. Exsuperius pravil sám k sobě: „Cela vězenská bude mi večeradlem, kde budu moci stále duchovním způsobem přijímati Tělo Páně, bude mi nebem, kde mohu vroucnější láskou spojovati se s Bohem.“ V témž vězení byli P. Olivaint, Caubert T. J. a jiní. Všichni byli odsouzeni na smrt. Osmnáct dní trvalo žalářování, v tom se blížilo spojenecké vojsko, Cambert a Olivaint byli zastřeleni, ale Exsuperiovi podařilo se uprchnout.

Brzo poté byl Exsuperius jmenován asistentem generálního představeného. V tomto úřadě stal se apoštolem exercicií. Konal exercicie pro představené jednotlivých řeholních domů, exercicie pro Školské bratry ve škole působící, exercicie pro Školské bratry, kteří pečují o domácnost řeholních domů, exercicie pro světské učitele působící na ústavech řeholních, exercicie před skládáním slibů, třicetidenní exercicie v Athisu, velkém to domě exercičním. Kromě toho založil bratr Exsuperius „společnost Benedikta Labra“ s úkolem uctívati Svátost oltářní, podporovati chudé a pěstovati duchovní život. Členové konávali čestnou stráž na Montmartru při noční výstavě Svátosti oltářní, vyhledávali a podporovali chudé po vzoru Vincenckých konferencí a pěstovali život náboženský hlavně exerciciemi v Athisu a jinde. - Exsuperius měl upřímnou snahu dostoupiti vrcholu dokonalosti; o tom svědčí kající nástroje,

jichž užíval, a všechno jeho chování. Nikdo nezpozoroval na něm skutečné chyby a každý byl přesvědčen o ryzech jeho úmyslech.

V starobě zastižen byl úrazem: jda ulicí zachycen byl vozíkem, na zemi povalen a přejet. Protože vůz byl lehký, nenastala žádná zlomenina, ale úder na hlavu a úlek způsobily, že ležel tři měsíce zhroucen. Poté se probral z mrákot. Dožil se pak nového zármutku, když 7. července r. 1904 byl ohlášen protiřeholní zákon. Zemřel 31. ledna r. 1905. Po jeho smrti mnozí církevní hodnostáři žádali v Římě o zahájení procesu beatifikačního, poukazujiíce na Exsuperiův svatý život a apoštolské jeho působení. Památka 31. ledna.

MICHAEL FEBRES CORDERO narodil se 7. listopadu r. 1854 v Cuence v Ekuadoře v Americe z rodičů zámožných. Jeho otec nemohl chápati, že by jeho syn se mohl státi chudým Školským bratrem, a trvalo dlouho, než se s tou myšlenkou smířil. Zato tím šťastnější byl bratr Michael ve svém povolání. Málo kdo uměl získávati mládež pro Krista jako on. Sepsal knihy učebné, ale i belletristické. Proslavil se jako básník; akademie Quitonská jej jmenovala svým členem. Roku 1907 vyslán byl bratr Michael na generální shromáždění do Lembecqu u Bruselu; odtud do Premiá u Barcelony. Tam však sklátil jej zánět plicní do hrobu 9. února 1910.

Sv. KLEMENT MARIA HOFBAUER narodil se dne 21. prosince 1751 v Tasovicích u Znojma na Moravě. Životopisec Bauchinger i Apoštolský list udávají

jako den narození Klementova 26. prosinec. Otec Klementův, Pavel Dvořák, Čech, řezník, pocházel z Moravských Budějovic a přestěhoval se do Tasovic. Tasovičtí občané, Němci, nemohouce jméno Dvořák dobře vysloviti, přeložili si je ve jméno Hofbauer. Pavel Dvořák či Hofbauer oženil se v Tasovicích s dcerou místního představeného, Marií Sterovou. Manželé ti měli dvanáct dětí, z nichž Klement byl devátý. (Ze dvanácti dětí zůstalo na živě pět; jeden z nich, Karel, byl vojínem v Uhrách, Heřman se učil řezníkem ve Znojmě, Vavřinec v Bratelsbrunn, dcera Barbora se provdala na otcovském domě.)

Otec Pavel záhy zemřel a matce bylo starati se o výživu a o vychování dětí. Zavedla tehdy Jana - neboť takto se Klement nazýval křestním jménem - před obraz Ukřižovaného řkouc mu: „Viz, toť otec tvůj! Hleď, abys šel cestou, která by se líbila Jemu!“ Jan byl poslušný, tichý a mravný; rád se modlíval a pilně chodíval do chrámu Páně. Ministroval knězi u oltáře s dojemnou zbožností, která vzdělávala i dospělé lidi. - Kdysi šla matka s Janem po své práci; setkala se se známými a tázala se jich, kam jdou. Odpověděli: „Jdeme ukrátit si chvíli.“ Jan zatahal matku za rukáv a ptal se: „Co to je, krátiti si chvíli?“ Matka mu to vysvětlila. Chlapec řekl: „Mami, když mají pokda a nemají co dělat, tak ať se modlí!“

Po nějaký čas pobyl Jan u svého dědečka v Moravských Budějovicích. Učil se tam jazyku českému. Roku 1767 byl poslán do Znojma, aby se učil pekařem.

Jeho mistr František Dobeš a mistrová byli dobří lidé. Když Jan dostal za vyučenou, byl přijat do práce v premonstrátském klášteře Louckém u Znojma. Za drahoty sytil opat Řehoř Lambeck až 900 lidí u fortny. Jan pekl tento chléb. Tehdy přišel do Louky (německy: Klosterbruck) mladý Jan Jahn; ten pocházel také z Tasovic, ministrovával s Hofbauerem, ale byl starší, byl již absolvovaným filosofem, byl novicem, ba i knězem, - Hofbauer pak byl pekařem a komorníkem. Jahn se chlubil svou učeností, ale Hofbauer mu řekl: „Ty! musíš se více modlit než čísti, sic se ti zle povede!“ (Jahn stal se kanovníkem; byl i spisovatelem, ale jeho knihy přišly na index.)

Opat oblíbil sobě skromného jinocha Jana, jenž se netajil svou touhou, státi se knězem; proto ukládal mu lehčí práci a dal ho od řeholníků vyučovati předmětům prvních čtyř latinských škol. Když Jan vybyl nižší studia, byl na rozpacích, co dále. Na vyšší studia nebylo peněz, ke vstupu do řádu premonstrátského necítil povolání. I odebral se r. 1775 do Milifronu (u Znojma) a byl tam při poutním chrámě po dvě léta poustevníkem. Když rozkazem císaře Josefa II. poustevny byly zrušeny, Jan odešel r. 1778 do Vídně. Tam bydlil naproti klášteru Uršulinek; živil se pekařstvím. Ministrovával v domě svatoštěpánském a v kostele zvaném „Salvator“. Stále toužil, aby mohl studovati na kněžství.

Nevěda si rady usmyslil si putovati do Říma; doufal, že tam dojde svého cíle. Kterýsi druh jeho, Emanuel Kunzmann,

Bavorák, mravný a zbožný jinoch, nabídl se mu za společníka. Oba si šetřili ze své mzdy na cestu groš ke groši, a když myslili, že obnos na cestu vystačí, vydali se na cestu. Přišli do Říma, ale vrátili se brzo zase do Vídně. Jan se živil dále pekařstvím. Jeho mistr byl zámožný, nabídl mu jedinou svou dceru za manželku. Ale Jan odmítl sňatek a vybral se po nějakém čase s Kunzmannem opět na cestu do Říma. Z Říma zašli do města Tivoli a s povolením biskupa Chiaramontiho (pozdějšího papeže Pia VII.) usadili se v poustevně na pahorku, odkud bylo viděti v mlhavé dáli město Řím a kopuli chrámu Svatopetrského. Tehdy Jan změnil své jméno v Klementa (z Ancyry). Klement jednoho dne, aniž by uvědomil Kunzmannu, odešel z poustevny na vždy: vrátil se do Vídně, neboť žádost po stavu kněžském ho neopustila. Měl důvěru v Boha, že cíle svého přece dojde.

Živil se opět pekařstvím ve Vídni. Když vycházely z chrámu Páně tři dámy; vidouce, že sespustil silný déšť, povzdychly si, že by si přály mítí povoz ku zpáteční cestě. Přání toto vyslechl Klement náhodou kolemjdoucí; nabídl se, že zavolá povozníka. Dámy svolily a pozvaly jej, aby si sedl s nimi. Byly tři bohaté sestry, jedna vdova, dvě svobodné již starší. Sluly „von Maul“. Vyptávaly se na jeho život. Klement za rozhovoru dal na jevo svou touhu státi se knězem. „Není-li více, co vás tíží,“ řekly, „můžeme vám snadno pomoci.“ Co slíbily, splnily. Hofbauer si najal byt, koupil knihy a začal studovati. Vysoké školy by-

ly tehdy prosáklé nevěrou. V přednáškách o filosofii slyšel Hofbauer slova, která urážela jeho katolické přesvědčení a jeho zbožnou mysl. Kdysi profesor filosofie opět hrubě se dotkl katolické víry. Hofbauer nemoha to snést ozval se řka: „Panne profesore, co jste pravil, není katolické,“ a pokloniv se odešel. Ostatní posluchači se smáli, profesor se zarazil. (Po letech setkal se onen profesor s Hofbauerem, tehdy už knězem, a vzpomenuv oné scény řekl Hofbauerovi: „Přemýšlel jsem později o té věci a seznal jsem, že jste měl pravdu.“) - Při svých studiích Hofbauer neopomíjel ministrovati v kostele salvatorském.

Na chrámu svatoštěpánském u vchodu byla kdysi připevněna cedulka. Zněla: „Mladý muž se nabízí k opisování,“ a byla připojena adresa. Hofbauer si všiml cedulky, vyhledal byt a našel tam studujícího dvaadvacitiletého. Ten byl synem fořta z Čermné u Lanškrouna a jmenoval se Tadeáš Hübl. Hofbauer se za něho přimluvil u oněch dam a ty jej podporovaly ve studiích. Dokončiv roku 1784 studia filosofická, chtěl Hofbauer odcestovati do Říma na bohoslovecké učení. Nutil Hübla, aby ho do Říma provázel. Hübl byl právě v nemocnici; řekl: „Jsem nemocen a nemám peněz. Kterak bych mohl jíti s tebou?“ Hofbauer: „Peníze vyprosím a o ostatní postará se Bůh.“ Stalo se dle přání Hofbauerova. Poděkovavše oněm třem dámám, odcestovali do Říma. Blíže Kremony napadl je velký černý pes, jenž dorážel nejvíce na Hübla. Hofbauer nevěda si jiné pomoci, začal

se modliti žalm: „Kdo bydlí pod ochranou Nejvyššího.“ Žalmu tomu naučila ho kdysi matka. Posléze vyvázli z nebezpečí.

Když přišli do Říma, našli si nocleh a smluvili se, že ráno půjdou do kostela, jehož zvon nejdříve uslyší. Dle toho přišli záhy z rána ke chrámu sv. Juliána, kde právě kněží redemptoristé se modlili církevní hodinky. Hofbauer vycházeje z chrámu tázal se kteréhosi chlapěka: „Řekni mi, co jsou to za kněží, kteří se tam nyní modlí?“ Chlapeček odpověděl: „Ti jsou z družiny Nejsvětějšího Vykupitele, a Vy budete také jeden z nich.“ Hofbauer rázem se rozhodl, že do této družiny vstoupí, odebral se k jejímu představenému a byl ihned přijat. Hübl uslyšev to zamračil se a jal se vyčítati Hofbauerovi, že ho vylákal do Říma a nyní ho, neznajícího řeči lidu, opouští. Rozčilen jsa užil slova „zrada.“ Hofbauer mlčel a celou noc se modlil. Ráno řekl Hübl: „Slyš! uvažoval jsem a rozhodl jsem se, že také vstoupím do té kongregace.“

Oba odbyvše noviciát, studovali bohosloví ve Frasinoně a byli pak vysvěceni. Zakladatel řádu, Alfons Liguorský, z radoval se uslyšev zprávu o těchto dvou nových členech řádu a řekl: „Bůh rozšíří dvěma těmito muži slávu svou v oněch zemích... tito kněží mnoho dobrého způsobí, ale bude jim třeba většího osvětlení.“ Novým těmito redemptoristům bylo poručeno jíti do Stralsundu v Pomořanech. I vybrali se na cestu do Ruska. Když přišli do Vídně, k Dunaji, spatřili poutníka

dosti ošumělého. Byl to Emanuel Kunzmann. Hodlal putovati do Kolína v Německu. Hofbauer ho přijal do řehole jako bratra laika. Za městem Oberhollabrunnem dohnal je na vozíku učitel Berger z města Retz. Ten je vzal na vůz (bylo tehdy deštivé počasí), dal jim nocleh a vyvezl je druhého dne do Znojma. Ze Znojma napsal Hofbauer děkovací list učitelu i jeho manželce.

Ve Varšavě byl Hofbauer, aniž se toho nadál, ponechán jako misionář. Polský král Stanislav Poniatowski odevzdal redemptoristům kostel sv. Bennona, aby tam konali služby Boží. Zprvu se jim ne-dařilo valně. Měli kostel na spadnutí, přebývali v chatrném vlhkém domku, zápasili s nedostatkem. Bratr Kunzmann živil celou družinu vyřezáváje dřevěné lžice a sbíraje almužnu. Ale za nedlouho získali si horliví misionáři tolik přízně v městě, že z almužen obnovili a ozdobili kostel a vystavěli novou klášterní budovu. V neděli a ve svátek mivali patero kázání, dvě polská, dvě německá a jedno francouzské, zpovídali každodenně od rána až do tmy a zavedli krásné pobožnosti. Hofbauer konával průvod Božího Těla s velkou slávou.

Misijní jejich dílo přinášelo utěšené ovoce. Roku 1796 měli 48.000 kajcníků, r. 1807 měli 104.000 kajcníkův. I protestanté přicházeli vyslechnouti kázání a naslouchati krásné hudbě při slavných mších svatých. Klement založil bratrstvo jinochů a panen, zřídil v městě sirotčinec i školu pro chudou mládež a chodil na vydržování těchto ústavů i žebrat. Sta-

ral se o sirotky jako matka, myl, čistil je a vyučoval je počátkům svatého náboženství. O této věci řekl později usmívaje se: „To byla práce! Jak často jsem musil ty malé děti čistit, na ně žebrat!“

Kdysi přistoupil Klement k boháči prose o almužnu. Ten se však na něho obořil a naplival mu do tváře. Klement utřev se řekl klidně: „To jste dal mně, ale nyní dejte něco mým chudáům.“ Boháč se zastyděl, odprosil ho a dal mu hojnou almužnu. - Kdysi jel Hofbauer společně v též voze s jistým šlechticem, jenž svou prostopášností přivedl se na mizinu a jenž podkopával své zdraví. Šlechtic tupil náboženství a kněze. O Klementovi řekl, že prý žere a pije, a že by bylo nej-lépe, z jeho kůže udělati boty. Klement mlčel, ale když přišli na místo, k hospodě, nemohl zmrzačený tlachal s vozem sestoupiti; Klement vzal jej na ramena, nesl jej do hospody a postaral o jeho ošetření. - Hofbauerovo heslo znělo: „Všecko ke cti Boha mého!“ - Také říkával: „Date a dabitur (t. j. dejte a bude dáno) jsou dvě rodné sestry.“ - Řekl: „Kněz, který věrně, podle svého povolání, žije, neumře hladem. Kdyby na světě nebylo leč jediného chleba, onen kněz by z něho obdržel polovici, aby je dal chudému.“

Družina redemptoristů působila ve Varšavě požehnaně. Král Stanislav Poniatowski vyznamenal Klementa řádem Bílého orla. Království polské bylo tehdy po druhé rozděleno: Varšava byla přidělena Prusku. Nejen polský lid, ale i pruští vojínové ctili Hofbauera. Jenom nevěrci a lehkomyslníci posmívali se mu a há-

zeli po něm blátem a kamením. - Do řehole přihlásili se noví členové, na příklad Karel Jestersheim; z Francie přišel Josef Passerat; první Polák byl Jan Podgorski, jenž knihy Alfonsovy přeložil do polštiny.

Roku 1795 obdržel Hofbauer od probošta z Lindavy ze Švýcarska list se žádostí, aby tam přišel a zřídil kolej. I vybral se Hofbauer s Hüblem a dvěma kleriky na cestu do Švýcarska. Dne 14. září dospěli do Prahy. Hofbauer konal devítidenní pobožnost k sv. Janu Nepomuckému. Napsal řádovému generálu dopis, ve kterém s dětinnou radostí líčil svatyně pražské, zvláště náhrobek sv. Jana Nepomuckého, jím velmi uctívaného. „Nebylo mi lze ubrániti se mocnému pohnutí, když jsem stál před skvostným náhrobkem sv. Jana Nepomuckého,“ dodal. Klerikové obdrževše nižší svěcení vrátili se do Varšavy, Hofbauer pak s Hüblem nastoupili další cestu. - Básník Bedřich Zachariáš Werner říkával: Znáám v přítomné době pouze tři velikány: Napoleona, Goetheho, Hofbauera. V Lindavě se přesvědčil, že by dílo nové koleje se nedařilo; proto vrátil se s nepořízenou do Polska. Roku 1802 opět mu bylo nabídnuto místo pro novou kolej, a to v Jestettenu v Bavorsku. Hofbauer založiv tam kolej, ustanovil Josefa Passerata rektorem. Brzo došel list Passeratův, v němž líčil, že on a řeholní bratři bydlí ve zřícenině a že trou velikou bídu. Hofbauer se vydal na cestu do Jestettenu. Tam byla vskutku bída veliká. Ale Hofbauer neztrácel mysl; také nepovolil co do kázně ani v nejmenším; na příklad: Kdysi při-

šel Passerat trochu pozdě k jídlu. Hofbauer mu vytkl nedochvilnost a poručil, aby Passerat pojedl oběd svůj sedě v koutku na zemi. Passerat poslechl, ač byl rektorem domu. Dne 10. srpna 1806 Hofbauer vydal se na cestu do Varšavy; členové družiny plakali loučíce se s ním. Hofbauer je napomenul, aby byli Passerata poslušni jako svého otce. Dne 16. května 1808 byli redemptoristé nátlakem odpůrců, k nimž náležel i kostnický biskup Wessenberg, nuceni opustiti své působišťe poutní místo Tryberg u Jestettenu.

Brzo poté obsadil Napoleon město Varšavu. Francouzští vojínové počínali si hůř než protestantští Prusové; posmívali se bennonitům, t. j. redemptoristům; dávali v divadlech nejhoršímu padouchovi šat bennonity; šel-li bennonita zaopatřovat nemocnou osobu, shlukli se kolem něho a bili jej. V posádce byl i jeden vlaský pluk; vojínům těmto, onemocněli-li, svátostmi přísluhoval Hübl, neboť znal italskou řeč. Avšak za nedlouho Hübl se nakazil od nemocných vojínů, ochuravěl tyfem a zimnicí a zemřel dne 4. července 1807. Varšava truchlila nad úmrtím horlivého misionáře, Hofbauer se rmoutil ztrativ dobrého přítele, jemuž si v nehodách mohl pozastesknouti.

Brzy poté dostalo se redemptoristům velké rány. Pod záminkou, že jistý francouzský důstojník ztropivši výtržnost v jejich kostele byl v nastalé vřavě udeřen, vyzval Napoleon krále Bedřicha Augusta, aby redemptoristy vyhnal z Varšavy. Dne 20. června 1808, v pondělí, ráno o půl

čtvrté hodině byli redemptoristé dáni do vozů a dopraveni do tvrze Kystrinu; za měsíc po té byli vyvezeni na hranice a bylo jim doporučeno, aby se vrátili každý do svého rodiště. Hofbauer byl tam jediný Rakušan; ale vojenský velitel, jenž byl vlivný člověk, dovolil mu pro stáří jeho, aby si vzal průvodce. Vzal si bratra Martina Starcka. I rozloučil se se všemi, napomenul řeholníky, aby zachovali řeholi až do smrti, řekl studujícím, aby vyřídili od něho pozdrav svým rodičům, řeholním bratřím, aby se vrátili k svému povolání, ale přitom neztratili z mysli cíle života svého. A tak se rozešli. Nebylo pak už nic slyšeti o členech kongregace, na př. o kazateli Blumenauovi a j. Podgorski přišel po mnohých letech také do Vídně. Zemřel 6. března 1847 ve Zvěřinci (u Krakova). Jesterheim obdržel faru v Pruszyne u Siedlice, ohluchl a zemřel r. 1836 ve Varšavě. Kunzmann byl pekařem v cistercienském klášteře Heiligenkreuz. Hofbauer přešel šťastně hranice a zastavil se v Tasovicích u sestry Barbory. Měl v úmyslu uchýliti se do některého kláštera redemptoristů v Itálii. Ale Itálie krátce odmítla transalpinské redemptoristy. Proto hledal útočiště ve Vídni.

Ve Vídni Hofbauer zůstával zprvu v Alserově předměstí u dobrých lidí; roku 1809 svěřil mu vídeňský arcibiskup Hohenwart duchovní správu při italském chrámě na Minoritském náměstí, roku 1813 při chrámu voršilek. Také byl ustanoven zповědňikem voršilek. Zůstával na Seilerstätte č. 11. Měl světnici a ko-

můrku v druhém poschodí. Kostel byl asi 100 kroků vzdálen. - Hofbauerovi naskytlo se ve Vídni širé pole činnosti. Náboženský život byl v úpadku. Všude zavládla nevěra a lhostejnost k víře a rozmařilost. Tehdejší kazatelé, kteří vyšli z pověstných generálních seminářů, mluvili s kazatelny o humanitě; o mravní zkáze mluvit se neodvažovali. Ale Hofbauer neznal lidské bázně. Jsa nadchnut apoštolskou horlivostí hlásal slovo Boží jadrně, odsuzoval náboženskou lhostejnost neohroženě. Zprvu očistil a ozdobil kostel, pak jal se hlásiti učení Církve. Po dlouhé době po prvé byly s kazatelny ohlašovány církevní odpustky. Hofbauer upozorňoval o dnech kvatembrových lid, aby se modlil o dobré kněze. „Chce-li Bůh potrestati národ,“ říkával, „dopustí, aby měl nehodné vůdce.“ Zvláště důstojně konal slavnost a průvod Božího Těla.

Znenáhla přicházeli kněží (na příklad arcivévoda Rudolf) sloužit Mši svatou v kostele, jehož správu měl Hofbauer. Kníže Schwarzenberg jako klučik mu ministroval. Lidé všech stavů přicházeli na kázání Hofbauerovo, profesoři, lékaři, šlechticové, protestanté i židé; více mužů nežli žen. Hofbauer kázal prostince; kdysi řekl úvodem: „Dnes chci kázati prostě, aby i neučení, ba i děti tomu rozuměli, aby nikdo před soudnou stolicí Boží nemohl se vymlouvatí „Já jsem tomu nerozuměl.“ Ano tak chci dnes kázati, aby mi porozuměla každá stará ženská.“ - Vídeňští obyvatelé říkali: „Chceš-li slyšeti znamenitého řečníka, jdi do toho a toho kostela, Chceš-li slyšeti apoštola

jdi do kostela uršulinek poslechnout Hofbauera.“ Často posluchači vypukli v pláč. Jeho slova si pamatovali i po 50 letech. Někdy stačilo jedno kázání, ba několik slov, aby zatvrzelci byli obměkčeni. Někteří přišli, aby se posmívali, ale odešli mlčky, cítili, že má pravdu. Jistý Němec jménem Hemmerich z Würzburgu napsal: „Přišel jsem do kostela, kde Hofbauer sloužil Mši svatou. Rád bych byl s ním mluvil, ale množství mladých mužů kolem něho zabránilo mi přístup k němu. Muže jako Hofbauer neviděl jsem nikde, ani ve Vídni ani ve své vlasti.“ - Hofbauer měl od Boha zvláštní dar, že jako magnet přitahoval k sobě srdce hříšníků. Mnozí vyznali, že je pudí k němu neviditelná moc a vnitřní hlas.

Kázání Hofbauerovo mělo nevidaný účinek. Posluchači přiklekali ke zpovědnici. Hofbauer byl často volán k nemocným; mnohého nevěrce zatvrzelce obrátil k lítosti a k spořádanému životu. Cestou k nemocným modlival se růženec; řekl-li kdo, že k nemocnému je cesta příliš daleka, odpovídal: „Tím líp; mohu se za něho víc pomodlit.“ Lid říkával, že žádný zatvrzelec Hofbauerovi neodolá. Také s lidmi skrupulantskými, úzkostlivými, měl velkou trpělivost. V předměstí Leopoldstadtu bydlil jistý výčepník lihovin, ale horlivý křesťan, Jan Kraus. Nosíval šat podobný kněžskému, takže děti na ulici se mýlily a ruku mu líbaly. Vídeňáci mu žertem říkali: Pane spirituál. Kraus byl skrupulant, měl na srdci tisícero pochybností a prosíval Hofbauera

o radu a poučení. A když ten mu jeden skrupul vysvětlil, Kraus přišel s desíti jinými skrupuly. Hofbauer ho trpělivě vyslyšel a neomrzele poučoval. Ale kdysi přece řekl, usmívaje se, ke Krausovi: „No, víte, jeden Kraus, to ještě ujde, ale dva Krausové, ti by mne zničili.“ (Po smrti Hofbauerově stal se zmíněný Kraus knězem; Vídeňáci říkali žertem: Der Herr geistliche Brantweiner.)

Hofbauer pečoval o to, aby obnovil kázeň uršulinek, jež byla poněkud uvolněna. Některé řeholnice chtějící žít v pohodlí, opřely se jeho opravným snahám. Ale Hofbauer vytrvale bděl nad tím, aby svědomitě zachovávaly sliby Bohu učiněné; chybuující napomínal vldně, a bylo-li třeba, uměl je i přísně pokárati. Vedl je k tomu, aby jako úhlavního nepřítele nenáviděly zahálku, trudnomyslnost, pomluvy, aby snášely protivenství ochotně a aby milovaly pokoru. Kázeň řeholní se vůčihledě povznasla. - Protože z university vycházeli mladí mužové bez víry a beze ctnosti, zamýšlel Hofbauer založiti vychovávací ústav katolický. Řízení převzal spisovatel Adam Müller. Ale odpůrcové katolické Církve záhy zničili slibné dílo pod záminkou, že prý by z ústavu vycházeli „mystikové, nedoukové, blouznivci.“ Císař František dne 26. dubna 1813 zrušil ústav. Hofbauer nevzdal se svého díla. Dekretem císaře Františka ze dne 28. srpna r. 1818 bylo Klinkovströmovi dáno povolení ku zřízení vychovávacího ústavu pro mladíky všech stavů. Klinkovström najal (později koupil) dům v předměstí Wieden k tomu cíli. Klin-

kovström byl dříve protestant a člověk nevázaný, ale zásluhou Hofbauerovou se vrátil do Církve a stal se rozhodným katolíkem.

Neúnavný byl Hofbauer v konání skutků tělesného a duchovního milosrdenství. O stravu, která mu byla donášena z kláštera uršulinek, dělával se s chudými studujícími. Bohatí lidé mu dávali dary pro chudé. Darované peníze, šaty a potraviny donášel pod pláštěm lidem chudým a nemocným do bytů; neostýchal se nositi bochníky a nádoby s pokrmý. Nejedem zoufalec byl jím zachráněn. Jistá mladá dáma pozbyla roku 1811 státním bankrotem 80.000 zlatých. Byla na mizině. Chtěla se v Dunaji utopit. Hofbauer ji náhodou spatřil na břehu a domluviv ji, zachránil ji. Bydlila pak v domě uršulinek a pracovala, aby uhájila živobytí. - Kdysise Hofbauer setkal v odlehleém předměstí s člověkem tváře tak zasmušilé, že se ho až ulekl. Jakoby černý závoj obestíral tvář nešťastníkovu. Hofbauer promluvil naň laskavě, nabídl mu šňupec tabáku a tázal se ho, co ho tíží, že je tak zádumčiv. Muž byl zoufalec, ale vlídným slovem, účastí a pomocí Hofbauerovou byl zachráněn.

Hofbauer připoutal k sobě mnoho jiných a mužů. Míval ve svém příbytku 20, 30 až 50 mladíků. Někteří studovali bohosloví, lékařství nebo práva. Pečoval nejen o všechny v celku, ale i o každého zvlášť. Nikomu nelichotil, každému řekl otevřeně pravdu do očí. Krotl mladickou pýchu a bujnost. Žádal, aby byli veselí a upřímní. Byl-li některý z nich pokry-

tecky pobožný, stranil se ho. S počátku málo od nich žádal; jejich chyby a nezpůsoby trpělivě snášel; teprve později byl přísnější, ale vždy pln lásky. Všechn svůj čas jim věnoval, jako by nic pilnějšího neměl na práci, než obírat se jimi. Sužovaly-li ho bolesti, vyjasnila se tvář jeho, jakmile některý student otevřel dveře. Někteří z nich byli ve víře slabí, lehkomyšní, ale on je přetvořil. Celá řada jich klečela v neděli u zábradlí, někteří ministrovali, svět se tomu divil a kdosi se tázal Hofbauera: „Kterak to, že za Vámi běhají jako věrní psi?“ Odpověděl: „Sám nevím, proč Bůh je shromažďuje kolem mne jak osobní stráž.“ - Ale byli mezi nimi i nehodní. Kdosi svěřil Hofbauerovi hodinky repetérky. Ty po jedinou z bytu zmizely. Hofbauera všichni přítomní je hledali, jistý gymnasista hledaje lezl po ruce a po nohou až pod postel; v tom repetérky se ozvaly a začaly bít, ale ne někde v koutku, nýbrž v kapse gymnasistově. Ten se zapýřil hanbou a vyndal hodinky. Hofbauer ho přeměřil pronikavým pohledem a řekl, aby vícekrát k němu nechodil.

Když Hofbauer navečer se vrátil domů unavený a třebas i promoklý, už zástup studentů s jásotem mu šel v ústřety (neboť byt jeho nebyl uzamčen). Hofbauer se na ně laskavě usmál, kynul jim na pozdrav a řekl: „Das ist mir ein Volk, das ist mir ein Gesindel! To je mi národ, to je mi sebranka!“ Divný pozdrav jim byl příjemnou zdvořilůstkou. Kdysi vyšel hlouček studentů z jeho bytu, oči jim radostí zářily. Kdosi, jenž se s nimi na

schodech setkal, tázal se, měl-li snad Hofbauer k nim duchaplnou přednášku?“ „Ano,“ řekli. - „Jakou?“ - Odpověděli: „Řekl nám: Děti, buďte hodné!“ A ta slova z jeho úst tolik je rozradostnila. Hofbauer uvítav studenty pověsil ve vedlejší komůrce svůj plášť a přinesl hladovícím studentům rozličné pokrmy: chléb, cukroví, jablka a ořechy; nikdo se nesměl upejpat; neboť Hofbauer nechtěl, aby chudší se styděli, když by z předložených darů si brali. Přitom jim dával poučení o čase a věčnosti, o přítomnosti a budoucnosti, o povinnostech, ale tak lahodně, že na jeho rtech takorčka viseli. Nedával jim stále mravoučných pouček, nýbrž často se studenty žertoval, ale tak, že i žerty byly poučny. Pak byla čtena stat z církevního dějepisu nebo jiné knihy a konala se rozprava o věcech náboženských.

Za příznivého počasí chodil s nimi ulicemi vídeňskými na procházku. Občas se zastavoval a vypravoval ze své zkušenosti zajímavý příběh. Vídeňáci se zastavovali kolem nich a takto uslyšeli nejedno slovo pravdy. Zazněl-li zvon, zvoucí k modlitbě, všichni obnažili hlavu a modlili se tiše. To činil Hofbauer, aby studentům odvykl bázeň před lidmi. - K ctitelům Hofbauerovým nenáleželi pouze studující, nýbrž i mnozí slavní mužové. Byli to kromě Klinkovströma, o němž byla již shora řeč, Bedřich Schlosser, Bedřich Schleger a jeho nevlastní synové Jan a Filip Veith, dvorní rada Adam Müller, Ackermann z kláštera klosterneuburského, Roman Zänglerle, Zachariáš Werner a j.

P. Hofbauer říkával: „Lépe je mluvit s Bohem o hříšníkovi, než s hříšníkem o Bohu. - Bůh nepotřebuje naší bohoslužby, ale my jí potřebujeme. - Všecko tvorstvo je stvořeno pro člověka, jediný člověk je stvořen pro Boha. - Proste o dar vytrvalosti. Viděl jsem mnohé bezbožníky umíratí svatě, a viděl jsem mnohé, kteří se zdáli býti svatí, a umřeli jako bezbožníci.“ Hofbauer stýkal se raději s lidmi chudými, nízko postavenými než s lidmi bohatými, vysoko postavenými. Chudé vyhledával on, bohatým bylo, chtěli-li s ním mluvit, vyhledávali jeho.

Jistá novicka vypravovala: „Pocítila jsem odpor proti řeholnímu životu. Umínila jsem si vrátit se do světa. Ale nikomu jsem se nesvěřila. Tu kdysi P. Hofbauer přistoupil ke mně a řekl nenadále: „Františko, zůstaň v klášteře! Bůh tě sem povolal!“ Žasla jsem, že P. Hofbauer umí číst, co na hlubině duše je skryto.“ - Jiná novicka, Jakobína Welsenová onemocněla a obávala se, že jí bude vystoupiti z kláštera. Ale P. Hofbauer jí řekl: „Neboj se! složíš sliby a přežiješ mnohé, kteří teď mají červené lice“, a pak dodal rozmarně: „Ano, ano! bude z tebe ještě stará škatule.“

Hofbauer nemiloval přemrštěnosti v konání služeb Božích. Jistý kněz Josef Forthuber příliš úzkostlivě čistil kalich a korporale, takže i laikům zdálo se to upřílišeno. Hofbauer byv na věc upozorněn, přistoupil kdysi, když pečlivost kněze nebrala konce, k oltáři a pošeptal mu do ucha: „Josefe, přenechej také něco andělům!“

Byl sice nakloněn k hněvivosti, ale uměl se krotiti. „Ano,“ pravil, „popudlivost, to je, žel Bohu, má chyba, a děkuji za ni Bohu, sic bych přišel do pokušení, abych z úcty před sebou sám sobě políbil ruku. Prosím Boha, aby mne nezbavil popudlivosti; ta mne udržuje v pokoji a chrání od pýchy.“ - Kdysi Hofbauer pokáral žáka Srnu příliš příkře. Ten odešel rozmrzelý do své jizby. Ale již za chvíli přišel za ním Hofbauer a řekl: „Umiš tuto píseň? Pojd, zazpívejme ji spolu!“ - Se ženami nemíval dlouhých hovorů. Říkával: „Ženy vždy zůstanou ženami, a jestliže nesetřásly se sebe všechno ženské, jako sv. Teresie, jsou vždycky nebezpečny . . . Děkuji Bohu, že nejsem ženou a že nemám ženu.“ Kdysi řekl: „Raději chci slyšeti zpověď celého regimentu vojáků, než zpověď desíti vlažných řeholnic.“ Žil chudě a střídě; spával málo, opásával se žíněnkou a bičoval se. Jídal chodě po světnici, talíř v jedné ruce, lžici nebo vidličku v druhé. Do 66. roku nepil vína. Odtud pak pil navečer skleničku vína říkáje, že víno je dar Boží a že slouží starým lidem na posilněnou. Byl-li pozván k hostině, málo jedl, ale nikterak se nestydl nastrkati nabízené zbytky jídel do hlubokých kapes. Lidé věděli, pro koho uschovává pokrmy a se všech stran mu posílali potraviny a šaty a peníze, takže byl s to dáti na příklad Müllerovi na vychovávaci ústav 100 dukátů, básníku Klementu Brentanovi také 100 dukátů. Jen potulným dětem nic nedával; nechtěl, aby navykaly žebrotě.

Kdysi navečer přiběhl chlapec se vzka-

zem, že má navštívit chudou nemocnou ženu v předměstí tři čtvrti hodiny daleko. Hofbauer šel. Vstoupiv tázal se, co jí schází. Odpověděla: „Víte! mně sice nic neschází, ale nutně potřebuji 30 krejcarů. A protože jsem slyšela, že chudým lidem pomáháte, dala jsem Vás zavolat.“ Hofbauer se nerozhněval, vyndal 30 krejcarů, jak si přála, a šel domů. - Kdysi šel po ulici a setkal se s mladým mužem a s mladou ženou, kteří se mu posmívali, že prý je divotvůrce, ligurián atd. Ženě při tom vypadl šátek, aniž to pozorovala. Hofbauer šátek zvednul a vldně jí jej podal. - Kdysi byl Hofbauer zavlán k jistému zatvrzelci, těžce nemocnému. Ten zočiv Hofbauera, zuřil: „Kněžour! Jde, aby mne obelstil! Ani umírajícímu nedá pokoje? Policii sem!“ Hofbauer ho konejšil řka: „Považte! jdete na dalekou cestu a tu je třeba, byste posilnil svou duši! Posloužím vám svatými svátostmi.“ Ale zarytec nechtěl. Hofbauer šel ke dveřím, sedl si na zemi a modlil se růženec. Nemocný křičel: „Co tu chcete? Nechte mne na pokoji! Klidte se odtud!“ - „Nepůjdu,“ odpověděl Hofbauer. „Byl jsem u mnohých, kteří zemřeli šťastně. Dnes chci viděti, kterak umírá zavrženec.“ A tato slova přetvořila zuřivce; zemřel smířen s Bohem. - Takto přivedl k Bohu mnoho hříšníků a hříšnic. Ale říkával: „Snáze se nalezne deset kajících Magdalen než jeden kající Zacheus.“

Byt Hofbauerův byl nemalovaná světnice, komůrka na knihy a pokrmy, tvrdé lože, stará pohovka; šat redemptoristů, ne sice roztrhaný, ale opět a opět spravovaný;

hrubá obuv neštěněná, olejem namaštěná. Hofbauer byl střední postavy, mohutného tělesného ústrojí; obličej byl více kulatý a přívětivě se usmívající; oči napolo sklopeny. Někteří pravili, že Hofbauer měl rysy Napoleonovy. Kdykoliv doléhal na něho zármutek, zpíval si nábožné písně a říkával: „Staň se, co a jak Bůh ráčí!“ Jsa pokorný pohrdal lidskou chválou a říkával: ta sluší leda dětem a bláznům. - K víře katolické lnul pevně; říkával, že tomu, co mu Církev katolická k věření předkládá, více věří než svým vlastním očím.

Policii už dávno se nelíbily návaly lidu k němu, a zvláště že čtyřikrát za rok dával apoštolské požehnání spojené s odpušky. Odpušky bez povolení vysoké vlády byly zakázány. Proto policie zapověděla, aby Hofbauer nekázal, odpušky neohlašoval. Hofbauer poslechl, ale již za dva dny poté přišel úředník zvěstovat ve jménu vlády, že smí odpušky ohlašovat a že smí kázati. Při tom však neprestala policie míti na něho bedlivý dohled. Duchovní vrchnost, arcibiskupská konsistoř, ho nechránila. R. 1816 byl předvolán ke konsistoři. Předsedal jí arcibiskup Hohenwart, jenž sice P. Hofbauerovi byl nakloněn, ale neměl energie. Čekali na provinilce. P. Hofbauer přišel, poklonil se arcibiskupovi, pozdravil ostatní. Nechali ho státi u dveří, aniž mu dali sedadlo. Započal výslech. „Jak se jmenujete?“ - „Klement Hofbauer.“ - „Odkud jste?“ - „Z Tasovic.“ - „Jakého jste náboženství?“ - Tu přešla Hofbauera trpělivost a řekl: „Což nevíte, že jsem

katolický kněz? Tady není dobře býti. Já jdu!“ Ašel. Hohenwart řekl: „Hofbauer činí jak apoštol; setřásá prach s obuvi a jde.“

Státní úřad vyšetřoval dále. Kancléř hrabě Saurau řekl císaři: „Hofbauer je fanatic, píše černě o Rakousku do Italie; proto musí z Vídně pryč, jako šel z Varšavy.“ Císař odpověděl: „To nejde. On je příslušníkem našeho státu.“ V tu dobu redemptorista Jan Sabelli, podřízený Hofbauerův, vyzvedaje si pas do Švýcarska prohlásil, že on a Hofbauer jsou redemptoristé, tedy členové kongregace v Rakousku neschválené. I zavedeno bylo vyšetřování. Hofbauerův byt byl prohlédán. Hofbauerovi bylo vytýkáno, že si dopisuje se svým představeným v Římě, tedy s cizincem, a bylo mu nařízeno, aby buď vystoupil z řehole nebo aby se vystěhoval z Rakouska. Byla mu předložena listina, ve které měl podpisem svým stvrditi, že prosí o povolení, aby se mohl vystěhovat do Ameriky. Hofbauer listinu tuto podepsal. Císař vida jeho podpis řekl: „Chce-li tedy Hofbauer dobrovolně pryč odejít, nemám proti tomu námitek, ale já bych ho byl nevyháněl.“ Arcibiskup Hohenwart však císaře Františka o věci blíže informoval a ujal se Hofbauera. Řekl tehdy: „Odejde-li Hofbauer, pohřeším svého nejlepšího kněze.“ Císař nařídil, aby se vyčkalo s dalším vyšetřováním, až se vrátí z Italie. Papež Pius VII. pochválil v hovoru s císařem Hofbauera, a nazval ho mužem apoštolským. Proto císař vrátiv se do Vídně zrušil rozsudek proti Hofbauerovi vydaný a politoval ho,

že mu bylo ublíženo; také vyzval Hofbauera, aby si vyžádal nějakou milost. Hofbauer prosil, aby kongregace redemptoristů byla v Rakousku úředně povolena. To se i stalo. Císař dal redemptoristům kostel „Na nábreží“ a žádal jich, aby měli péči o duchovní potřeby Čechů.

P. Hofbauer se toho však nedočkal. Churavěl už dříve pakostnicí, pak haemorrhoidami. Počátkem r. 1820 uvrhla ho silná zimnice na lůžko. Uzdraviv se poněkud, třetí postní neděli opět kázal o duševní nemotě a hluchotě; učiniv reflex na svůj vlastní život řekl: „Ó, kdybych byl za života svého vždy spolupůsobil s milostí Boží, kolik dobrého by byl Bůh skrze mne vykonal.“ Dne 8. března přišla zpráva, že v Římě zemřela kněžna Jablonovská, dobroditelka kongregace. Ač bylo nevlídné počasí a ačkoliv byl sláb, sloužil za kněžnu Mši svatou. Pak ulehl a již nepovstal. Přátelé ho litovali, že mnoho trpí, ale on odpověděl: „Co Bůh chce, jak Bůh chce, kdy Bůh chce“ a zapěl svou oblíbenou píseň: „Všecko ke cti Boha mého.“ Poté přijal svaté svátosti. Dne 15. března o 12. hodině v poledne přátelé, kteří byli u něho návštěvou, přeslechli zvon zvoucí k modlitbě. P. Hofbauer řekl: „Modlete se! Zvoní Anděl Páně!“ Modlili se, a za této modlitby Hofbauer vydechl duši svou.

Pohřeb jeho byl slavný. Tělo jeho bylo vystaveno ve chrámu svatoštěpánském.

Druhého dne bylo odvezeno do Maria Enzersdorfu u Vídně a tam pohřbeno. Dne 4. listopadu r. 1862 bylo převezeno

do chrámu Matky Boží ve Vídni na Nábreží. Svátek 15. března.

Ct. JOSEF AMAND PASSERAT narodil se 30. dubna roku 1772 v Joinville v Champagni. Dospěv byl vřazen do vojška. Po dvou letech byl propuštěn, studoval teologii ve Vídni a ve Würzburgu. Tehdy uslyšel o působení Hofbauerově ve Varšavě; i vybral se na cestu, aby spatřil velkého světce a aby ho požádal o přijetí do kongregace redemptoristů. Byv přijat vyučoval ve Varšavě řeholní bratry teologii a dějepisu. Pak zastával úřad představeného na nově zřízených ústavách ve Švýcarsku. Hofbauer jsa na smrtelném loži těšil své přátelé: „Buďte dobré mysli! Ve mně jste měli nedokonalého mistra. Ale brzo vám zavolám velkého Francouze; ten vás naučí modlití se; jestliže se pod jeho návodem nestanete svatými, pak už nikdy.“ Tento velký Francouz byl Josef Passerat. Všeobecně byl nazýván „velkým modlitelem.“ Po smrti Hofbauerově byl Passerat ustanoven generálním představeným v zemích s této strany Alp. Zdařilo se mu rozšířiti kongregaci do Belgie, Francie, Anglie a Severní Ameriky. Posléze byl po 8 let raněn mrtvicí. Zemřel 30. října 1858 v Tournai. Pamatka 30. října.

Ct. FRANTIŠEK XAVER SEELOS narodil se 11. ledna 1819 ve Füssen v Bavorsku. Po skončených studiích žádal o přijetí do kongregace redemptoristů. Bral si svého křestního patrona za vzor a toužil jíti do zámořských zemí jako misionář. Prání jeho bylo vyhověno. Roku 1842 byl poslán do Severní Ameriky, aby

položil základy k noviciátu redemptoristů. Přitom procházel širé kraje jako misionář. Známa byla jeho horlivost, láska k modlitbě a k pokoře. Byl pilen hrdinných ctností: hrdinná byla i jeho smrt. V Novém Orleansu vznikla žlutá zimnice. František vyhledával opuštěné umírající, aby jim udělil pomoc a útěchu náboženskou. Brzy zachvácen byv nákazou zemřel, maje 48 let, dne 4. října 1867. (Akta Apošt. Stol. 1912, str. 358). - Památka 4. října.

Ct. ALFRED PAMPALON, narozený r. 1867 v Lévis u Quebecu, vstoupil roku 1886 ve St. Troudu v Belgii do kongregace redemptoristů a vrátil se pak do Ameriky; působil v osadě Notre Dame de Levis v Kanadě. Čistota a mírnost byly význačnými jeho ctnostmi. Heslem jeho bylo: „Za krátko nastane nám věčnost!“ Toto heslo pudilo jej k větší a větší horlivosti. Alfred je vznešený květ svatosti v Americe. Zemřel 30. září 1896 na poutním místě St. Anne de Beaupré v Kanadě. (Akta Apošt. Stol. 1922 str. 166). Památka 30. září.

Ct. PETR DONDEERS narodil se 27. října 1809 v Tilburgu v severním Brabantu. Rád by se byl stal knězem. Ale touze této stály v cestě tři překážky, zdánlivě nepřekonatelné: rodiče byli velmi chudobní, Petr byl slabého zdraví a měl nepatrné vlohy. Ale tím větší byla jeho důvěra v Boha, pobožnost a čistota mravů. Aby podporoval své rodiče, naučil se řemeslu tkalcovskému; jsa dvaadvacitiletý obdržel na přímluvu místního faráře v semináři St. Michiels-Gastelském místo

sluhy s povolením, že se smí zúčastňovati vyučování. Nebylo to malým pokorováním pro velkého žáka, když seděl mezi chlapci a zprvu dostal skoro ze všech předmětů špatnou známku. Ale silná jeho vůle přemohla všechny překážky. Vystudoval a žádal o přijetí do kongregace redemptoristů, ale nebyl přijat. Konečně dosáhl toho, že byl přijat do semináře kněžského. Vysvěcen byv na kněze, projevil touhu jíti jako misionář do zámořských zemí.

Obdržev dovolení, odebral se r. 1842 do Paramariba, hlavního města Surinamu (to jest nizozemský podíl Guyany v Jižní Americe). Tam světští kněží nizozemští konali duchovní správu; tropické vedro, vzduch prosycený zimnicí, směs obyvatelstva, indiánů, černochů, mulatů, kreolů, židů, mohamedánů, kuliů - činily duchovní správu velmi obtížnou. Katolíků bylo 4000, roztroušených po celém území. Petr se obrátil zprvu k mládeži věda, že snadněji je uchovati člověka než jej z neřesti vysvobozovati. Roku 1851 vznikla v Paramaribě žlutá zimnice. Petr pečoval o nemocné s příkladnou obětavostí. Poté převzal pastorační Batavie, kam byli dopravováni nemocní z celého území. Věnoval se jim po dobu třiceti let. Tehdy - roku 1865 - byla provincie surimanská svěřena redemptoristům. Petr Donders zažádal opět o přijetí do kongregace. A co mu odepřeno bylo před 30 lety jako mladému seminaristovi, to s radostí povoleno bylo zkušenému misionáři. Odbyv noviciát v Paramaribu, nastoupil cestu do Bata-

vie. Žádný kníže dobyv velkých vítězství nad nepřáteli a vjížděje u vítězoslávě do svého hlavního města neplesá tou radostí, jako plesal Petr Donders, když obklopen svými svěřenci, milými malomocnými, vracel se do kostelíka a do chudého příbytku svého. Zemřel 6. ledna 1887. (Akta Apoštol. Stol. 1913 str. 252.) Památka 6. ledna.

Ct. VÍT DI NETTA pocházel z jižní italské provincie Avellina. Jako misionář kongregace nejsvětějšího Vykupitele pocházel po 35 let města a dědiny Kalabrie. Jmín byl „apoštolem Kalabrie“. Zemřel 3. prosince 1849 v Tropeji v Kalabrii. (Akta Apoštol. Stol. roč. 1910 str. 658.) Památka 3. prosince.

Ct. EMANUEL RIBERA pocházel z Molfetty v Apulii; narodil se 8. března r. 1811. Vstoupil do kongregace nejsvětějšího Vykupitele. Ačkoliv churav, konal horlivě dílo misionářské v jižní Italii. Při ošetřování osob asijským morem nakažených onemocněl. Zemřel 10. listopadu r. 1874 v Neapoli. (Akta Apoštolské Stolicе 1912 str. 374.) Památka 11. listopadu.

Ct. JAN KŘTITEL STÖGER narodil se 4. října 1810 v Enzersfeldu u Vídně z rodičů zemědělských; on a jeho sourozenci byli svými rodiči, hluboce věřícími, po křesťansku vychováni. Kdysi chtěly děti o slavnosti Božího Těla jeti do Vídně, popatřit na průvod z kostela svatoštěpánského ubírající se městem. Ale otec s tím nebyl srozuměn; pravil: „Při takových slavnostech diváci mnoho se dívají, ale málo se modlí.“ Otec bedlivě dbal, aby

děti četly pouze knihy dobré; Jan rád četl, zvláště životopisy svatých; to jej povzbuzovalo k životu bohumilému. Pomáhal rodičům v hospodářství. Léta, která v sobě tají mnohé nebezpečí proti čistotě, míjela mu bez úhony. Věděl, že andělský život vyžaduje andělského pokrmu; proto rád přistupoval ke Stolu Páně; a protože časté přijímání svátostí v rodné vsi bylo neobvyklé, vstával s lože o druhé hodině a spěchal do Vídně, aby tam, jsa neznám, přijal svátosti.

Když mu bylo 25 let, rodiče naléhali, aby převzal hospodářství. Jan však přilnul k životu řeholnímu; zažádal se svolením otcovým o přijetí do kongregace redemptoristů. Přijat byv generálním vikářem Josefem Passeratem, byl poslán do Eggenburgu konat noviciát. V Eggenburgu zůstal po 40 let jako řeholní bratr, pekař, kuchař a zahradník. Pečoval o výzdobu chrámu weinhausského. Zastával svá povolání s láskou nezkaženého srdce. Kázni řeholní se podroboval svědomitě. Z knih a ušlechtilých hovorů získal si značné vědomosti. Známa byla jeho zanícenost při modlitbě. Jistý misionář pravil: „Tento bratr vzdělává více duší svým životem, než mnohý misionář svým kázáním.“ Heslo Janovo bylo: „Musíme pracovat, jako bychom měli na věky žiti, a musíme se modlit, jako bychom měli ještě dnes zemřít.“

Nebyl ušetřen utrpení. Kromě tělesných nemocí trpěl ve svém stáří bezútěšností; také naň přicházela pokušení proti víře. Ale duševní deprese ustoupila zase době útěchy a radosti. Jan zemřel 3. listo-

Sv. Terezie Ježíšková

padu r. 1883. (Akta Apoštol. Stol. 1916, str. 16.) Památka 3. listopadu.

KALOGER LIOTTA narodil se 10. září 1811 v Sciacce ze zbožných rodičů. Ti jej poslali ke strýci, aby se učil obuvníkem. Obuvnická dílna strýcova díky zbožnosti Kalogerově proměnila se téměř ve svatyni; Kaloger uměl při práci hovořit o věcech duchovních a vplétati modlitby do hovorů. Později prosil o přijetí do řádu kapucínského; nevzali ho, že prý je chatrného zdraví. Redemptoristé jej přijali do noviciátu. Bratr Kaloger ukázal se kongregaci prospěšen: provázel kněze na misie a vyučoval dítky ve víře, k čemuž měl nesporné nadání. Když za zmatků válečných kněžím bylo prchati před vojskem Garibaldiho, Kaloger zůstal jako věrný strážce chrámu a domu. Vynikal horlivostí v modlitbě, zvláště v úctě k Svátosti oltářní. Zemřel 25. dubna 1898 ve Sciacce. Byl pohřben na všeobecném hřbitově. Ale lid jej ctil jako svatého a přál si, aby byl pochován na hoře Cronio po boku sv. Kalogera poustevníka, patrona města Sciacckého. Tak se i stalo.

Ct. KAREL DOMINIK ALBINI narodil se v Mentoně v knížectví Monackém. Byl zprvu vikářem ve svém rodném městě, pak profesorem morálky a ředitelem semináře v Nizze. V tu dobu - roku 1824 - konal Eugen de Mazonod, zakladatel kongregace Oblátů Panny Marie, misie v Nizze. Tak se oba mužové seznámili. Karel žádal o přijetí do této kongregace; biskup propustil Karla ze svazku diecésního s tou toliko výminkou, že Albini

bude konat misie také v jeho diecési. Tak si ho vážil. Jakého ducha umrtveného Karel už tehdy byl, poznati lze z toho, že noví představení mu nedovolili kající skutky té strohosti, jaké byl uvykl; také mu zkrátili dobu noviciátu. Nezmyšlili se v něm. Karel si vedl horlivě. Ač neovládal dobře jazyk francouzský, měla jeho kázání velký úspěch. Lid mu všeobecně dával název „svatého“. Jeho průvodce Guibert pravil: „Je třeba jen viděti Patera Albiniho, aby si kdo učinil představu světce, člověka od všeho pozemského odpoutaného, v Boha pohříženého, a to beze vši strojenosti, v prostotě a pokore.“ Karel zemřel maje teprve 48 let, dne 20. května 1839 ve Vicu na ostrově Korsice. (Akta Apoštol. Stol. 1925, str. 214.) Památka 20. května.

HYACINTA ROMERO BALMASEDA, abatyše konceptionalistek v Hinojose u Kordovy ve Španělsku, zemřela v pověsti světice dne 12. května 1910,

108. SVATÍ A JINÉ VYNIKAJÍCÍ OSOBY XIX. STOLETÍ V JED- NOTLIVÝCH ZEMÍCH

*Afrika, Asie, Amerika, Australie.
Kromě těch, kteří jsou uvedeni
v §§ 106 a 107.*

Ct. JUSTIN DE JACOBIS narodil se 9. října 1800 v San Fele v jižní Itálii. Byl svými rodiči zbožně vychován a jsa osmnáctiletý vstoupil do řádu lazaristů

v Neapoli. Toužil býti misionářem. I byl roku 1839 poslán do Habeše, jmenován byv apoštolským prefektem. Dvě léta poté poslal kníže habešský Ubjeh vyslance do Kaira k tamnějšímu patriarchu Koptů se žádostí, aby ustanovil pro Habeš biskupa. Ubjeh si přál, aby Justin doprovázel deputaci. Justin svolil s tou výminkou, že povede deputaci nejen do Kaira, ale i do Říma. Ubjeh souhlasil. Na cestě do Říma a v Římě byly předsudky habešské deputace proti Římu rozptýleny, a jeden z deputace, Michael Ghebre, vrátil se do Církve katolické. - Justin byl na biskupství posvěcen, ale zkusil mnoho pronásledování od schismatického biskupa Salamy a byl i zajat. Kníže Ubjeh nemohl ho chrániti, protože sám podlehl povýšenci Kassovi. V bouřlivých oněch dobách Justin vrací se z vězení městem Masanou k svému stádcí, klesl vysílen, podobaje se sv. Františku Xaverskému, v údolí řeky Aligady, pod širým nebem, opíraje se o skálu, a zemřel 31. července 1860. Jedná se o jeho blahorečení. Památka 31. července.

VILEM MASSAJA narodil se 8. července 1809 v Piově v diecéci Asti, vstoupil do řádu kapucinského a ihned se hlásil, aby byl poslán za misionáře do cizích zemí. Poslali je do Kaffa-Gally či Ormy (jižně od Habeše, v Africe), vysvětlivše jej zprvu na biskupa. Záhy si získal lásku černochoů, zvláště když se jich otcovsky ujal v epidemii neštovic. Nenazývali ho jinak, než „dobrým Abunou“. Za 35 let obrátil 36000 osob a přijal je do Církve katolické. Asi 40.000 osob očkoval proti

neštovicím. Horlil proti otroctví. Ale schismatictí kněží z blízké Habeše dosáhli, že neguš Theodor vypověděl Viléma ze země. I odebral se Massaja do kapucinského kláštera ve Frascati u Říma. Tam byl jmenován kardinálem. Zemřel 6. srpna 1889.

MIKULÁŠ OLIVIERI narodil se 21. února 1792 ve Voltaggiu u Janova. Jsa jinoch byl zavolán jako svědek při procesu blahorečení Jana de Rossi, jenž byl jeho příbuzným, aby svědčil o jednom ze zázraků. To učinilo na mladistvou jeho mysl velký dojem. Po čistě prožitém mládí byl vysvěcen na kněze. Byl pak kaplanem v Janově. Na jeho žádost koupil mu přítel kapitán v Kairu pohanského chlapce z Guiney a dovezl mu jej do Janova. Mikuláš pokřtil chlapce, vyučil a poslal jej do vlasti zpět. Tím vzbuzena byla láska Mikulášova k černochoům. Celé své jmění věnoval a podařilo se mu 60 chlapců a dívek vysvoboditi a zaopatřiti. Roku 1851 jel sám na trh do Kaira. „Když jsem přišel do Kaira,“ vykládal pak, „srdce by mi bylo puklo, když jsem viděl, jak černoši, otroci jako stádo od dozorců byli bičem hnáni na trh, matky kojence u prsou, mladíci, ženy a dívky.“ Od té doby jeho horlivost neznala mezí. Procestoval Italii, Francii, Německo a jiné země, sbíraje almužny na černochoy. Pius IX. jej jmenoval apoštolským misionářem; kardináli a biskupové prosili za čest býti kmotry pokřtěným dítkám. Ludvík z Kasorie zařídil v Neapoli dva ústavy „della Palma“ pro černošské hochy a dívky. - Mikuláš žil odříkavě, chodil

v chudičkém šatě; na lodi spokojil se s místem na palubě, aby ušetřil na cestném; později mu vláda francouzská nabídl volný lístek. Nescházelo nebezpečí: Kdysi na moři bouře hrozila převrhnouti bárku. Mikuláš vida, že nemůže všechny děti najednou zachránit, vysvlékl sutanu a pokřtív ostatní děti, alespoň s jedním vrhl se do moře, aby doplaval ke břehu. - Zemřel 25. října 1864 v Marseilli.

ANASTAS HARTMANN pocházel ze Švýcarska; narodil se 24. února 1803 v Altvisu v kantonu Lucernském. Vstoupil do řádu kapucinského. Na usilovnou žádost byl poslán jako misionář do Přední Indie, do vikariátu Agra, pak do Patny na Gangesu. V jeho území bylo 37 milionů pohanů a pouze 4000 křesťanů rozptýlených. „Rozplakal jsem se jako dítě, když jsem seznal poměry,“ řekl později. Dal se do práce. Tehdy goyský arcibiskup činil si nároky na celou Přední Indii. Anastas byl povolán, aby se těmito snahám opřel; zkusil mnoho, posléze se vrátil do Říma, aby pracoval v Propagandě. Ještě jednou byl poslán do Patny; s mladickým zápalem vybral se na cestu, ale uprostřed práce zachvácen byl cholerou a zemřel 24. dubna 1866. Krásnila jej důvěra v Boha, mírnost a odříkavost. Také byl literárně činný. Kromě jiného překládal do řeči hindostanské; dojmavé jsou úvahy, které napsal ve dvou svých modlitebních knížkách, z nichž jedna má nadpis: „Útěcha v utrpení“, jedna: „Posvěť práci rukou svých!“

MARIA PALOTTA, domkařova dcera ve Forci v Itálii, narozená 20. srpna 1878,

živila se zprvu dělnickou prací. Vstoupila pak do družiny františkánek-misionářek a byla vyslána do Číny. Tam stala se obětí nákazy tyfové a zemřela 7. dubna 1905 v Tong-eul-keu v provincii Šansi. Sám papež Pius X. žádal o zahájení procesu o blahořečení.

DAMIAN DEVEUSTER narodil se dne 3. ledna 1840 v Tremelou u Mechlinu v Belgii z rodičů chudých. Byl bystrý chlapec; záhy jevil zálibu ve cvičeních pobožnosti. Pomáhal rodičům pracovati na poli; přitom se učil na průmyslové škole francouzsky. „Valonští spolužáci se mé výřečnosti posmívali. Ale já jsem je hned vyplatil pravítkem,“ napsal ve svém dopisu k rodičům. Kdysi byly misie; Damian účastniv se jich umínil si, že vstoupí do některé řehole. Rodiče váhali dáti svolení; neboť už dvě dcery byly v klášteře a syn Pamfil studoval theologii v Lovani, jsa členem družiny „nejsv. Srdce Ježíšova a srdce P. Marie“ čili Picpuské. Damian prosil o přijetí do družiny. Protože neměl připravených studií, byl přijat pouze jako řeholní bratr. V prázdných chvílích jal se ho bratr učiti latině, více ze žertu. Výsledek byl překvapující. Damian máje dobré vlohy, uměl za šest měsíců překládati Kornelia Nepota do mateřštiny. Představení ho připustili ke studiím a „tlustý Damian“, jak mu spolužáci říkali pro jeho zavalitou postavu, vystudoval hravě filosofii a theologii. Jeho bratr Pamfil měl odejíti jako misionář na ostravu Sandwichské; onemocněl však tyfem. Damian prosil, aby na místě bratra směl jeti on, „aby prý peníze za cestovní

lístek nebyly vyhozeny.“ Svolili, ačkoliv Damian nebyl ještě na kněze vysvěcen.

Po pětíměsíční plavbě dospěli misio- náři hlavního města Molokaiských ostro- vů, Honolulu. Tam byl Damian vysvě- cen na kněze a ihned poslán na ostrov Hawaii. Působil tam horlivě osm let. „Kéž bych měl svatou čistou lásku a hor- livost, jako má Vianney, farář arsský“ povzdychl si. Na ostrovech zuřilo malo- mocenství. Na rozkaz vlády byli r. 1865 všichni malomocní dopraveni na ostrů- vek molokajský a každý styk se zdravými byl jim zakázán. Opatření ukrutné, ale nutné; jediný prostředek, aby byla ná- kaza vyhlazena. Život vyhoštěnců byl bez- útěšný. Kdo se jich ujme? Hlásil se Da- mian Deveuster. „Chci se dáti s nimi za živa pohřbít!“ řekl. Odebral se k nim s předsevzetím, že jich nikdy neopustí, že jim věnuje všechny své síly a že jim bude udělovat pomoc hmotnou a duševní. Bylo jich asi 800; polovice z nich kato- líci. Vypravoval později: „Bylo mi s po- čátku těžko zvyknout si na vzduch pro- sycený nákazou. Kdysi jsem sloužil Mši svatou zpívanou, a myslil jsem, že se za- lknu a že musím odejít, abych čerstvého vzduchu se nalokal; ale přemohl jsem se. Nyní už jsem otužilejší. Ale přece se mne ještě zmocňuje hnus, když slyším zpo- věď malomocného, jehož rány jsou plny červů. Zopatřuji-li nemocného, bývám často na rozpacích, když nevidím mi- stečka, na které bych mohl udělit svaté pomazání.“ Damian ošetřoval malomoc- né trpělivě, obětavě; konal jim nejnižší služby; byl jim lékařem, zedníkem, truh-

lářem, hrobařem. Postavil 300 dřevěných domků, zrobil 1500 rakví. Staral se ne- mocným o živobytí, o zaměstnání, o zá- havu. Malomocní nezůstali necitelní vůči takové lásce; měli k němu neobmezenou důvěru. Stav mravní se zlepšil. - Takto po 12 let konal Damian dílo milosrden- ství, až se také u něho ukázala první zna- mení malomocenství. Po čtyřech letech nemoc dovršila zkázu. Damian zemřel 16. dubna 1889. Katolíci i nekatolíci roz- hlašovali po jeho smrti jeho působení a slávu. Anglikánští duchovní jej chválili i s kazatelny. V Damianu znova obživila mysl hrdinná, jaká se jevila v prvních dobách křesťanských na aréně krví pro- sáklé. - Konají se kroky k jeho beatifikaci.

Ct. JAN NEPOMUK NEUMANN na- rodil se 28. března 1811 v Prachaticích v Čechách. Jeho otec pocházel z Bavor- ska; byl punčochářem; matka Anežka byla rozená Lepší. Oba rodiče byli zbožní a vychovávali své děti v bázni Boží. Kdysi se Jan dopustil malé lži, a byl ihned za ni od otce potrestán. Rád ministroval; z úcty před tím posvátným úkonem ne- snídal; kdysi poněkud déle zůstal lačen, až vysílením klesl. Horlivě četl v kni- hách; tuto zálibu zdědil po otci, jenž byl velikým čtenářem knih. - Na gymnasiu v Českých Budějovicích Jan nevynikal zvláštním způsobem; ale kromě hlavních předmětů oblíbil sobě hvězdářství, země- pis a vyšší matematiku. Učil se řečem, francouzské a anglické; česky uměl od matky. Nejmilejší jeho četbou byly spisy: „Vůdce hříšníků“ od Ludvíka z Granady, Život sv. Vincence z Pauly, Umučení

Kristovo dle vidění Kateřiny Emmerichové. Jistý spolužák očernil Jana anonymním dopisem; Jan byl pokárán; znal pisatele, ale nemstil se mu. Nebyl nepřítelem zábav; o prázdninách hrál divadlo se studenty; při tom obstarával službu hostinského; ne bez úmyslu; viděl-li totiž, že některý student žádá si ještě pít, ač už dovršil svou míru, už mu více nenalil.

Vybyv gymnasium, Jan vstoupil do bohosloveckého učiliště v Českých Budějovicích. Poslední dvě léta studoval v Praze. Jako bohoslovec vedl si vzorně. Denně se modlil sedm kajících žalmů a jednu kapitolu z „Následování Kristova“. V tu dobu dostaly se mu do ruky zprávy Leopoldinského misijního spolku; i zatožnil státi se misionářem v zámořských krajinách. Jeden z profesorů, nadchlý josefinismem, nepřednášel nauku katolickou správně; Jan se ozval, že přednáška se nesrovnává s pravdou; za to byl potrestán špatnou známkou z mravů a nebyl doporučen k svěcení. Čistá láska k Bohu a touha státi se knězem pudila jej, aby se odebral do Ameriky. Na cestu měl skrovný peníz, sebraný od kněží a obdrženy od Leopoldinského spolku. Dne 8. února 1836 opustil Prachatice. Nemaje jistoty, bude-li přijat, s těžkým srdcem cestoval na Linec, Mnichov, Paříž, Havre, až přistál v New Yorku. Tamější biskup Dubois přijal jej do diecévního svazku, vysvětil jej a ustanovil jej farářem ve Williamsvillu u Buffala.

Jan konal cesty, aby poznal své farníky daleko rozptýlené. Cestování bylo obtížné, často s nebezpečím smrti spo-

jené. Kdysi jda v noci domů zabloudil v bahně. Tu spatřil světlo, šel za světlem a došel k domku. Tloukl na dveře; otevřela mu plačící dívka; na otázku, proč pláče, odpověděla, že její otec leží těžce nemocen. Byl to Irčan; Jan jej zaopatřil svátostmi. Z Williamsvillu Neumann přesídlil do Nordbuschu; tamsi vzal svého bratra Václava k sobě, aby mu byl kuchařem, správcem domu a zástupcem v úřadě učitelském. V Americe věřící platí si kněze sami; odtud se stává, že řeknou: „My platíme kněze, my jsme jeho pány a on musí dělat, co my chceme.“ Také Neumann měl se svými farníky mrzutosti. Na př.: Kdysi tančili farníci v den sváteční hned z rána. Neumann vida, že napominání zůstává bez výsledku, chystal se opustiti farnost; i uprosili jej, aby zůstal. Tehdy seznav působení redemptoristů z blízka, zažádal o přijetí do tohoto řádu. Byl přijat roku 1840 a záhy se stal představeným v Pittsburgu. Také Václav vstoupil jako bratr laik do téže koleje. Jan konal pilně kázání a katechese, konference a misie, spisoval katechismus a biblickou dějepravu pro školní vyučování. Jako představený nežádal nic, co by zprvu sám byl nekonal. Živá jeho víra, prodchnutá láskou, jeho nelíčená pokora jímala srdce jeho podřízených. Ale vyvstali proti němu r. 1847 odpůrci pravící, že prý se nehodí k úřadu představeného. Neumann milerád se chtěl vzdáti úřadu, ale bývalý generální vikář Passerat těšil jej řka: „Kdo se bojí přimouti úřad, často velmi dobře jej zastává.“ Nevina Neumannova vyšla na jevo a

představení snažili se křivdu mu učinenou napravit.

Roku 1852 Neumann byl ustanoven biskupem ve Filadelfii. Vedl si horlivě, dokončil stavbu kathedrály, která se počítá k nejkrásnějším v Americe, zakládal školy průmyslové, pracovny pro odrostlé dívky, koleje pro jinochy, sirotčince i nemocnice, podporoval vědu a umění. Nejvíce pečoval o školy; říkával: „Snažně si přeji, aby každá fara měla svou katolickou školu.“ Byl dobročinný. Rád docházel do sirotčince; nepřicházel nikdy s prázdnem; dovedl se k dětem snížit i dětská dotěrnost ho nikterak neobtěžovala. - Pečoval o řehole, založil kongregaci „Chudých františkánek“ k ošetřování nemocných a napsal jim pravidla. - Horlivě zpovídal; bylo mu výhodou, že znal mnoho řečí. Kdysi stěžovala si mu irská stařenka, že nemůže najít irského zpovědníka. I řekl jí, aby se zpovídala jemu, on že jí porozumí. Učinila tak, a vracejíc se domů všechna blažena volala: „Díky Bohu! Máme irského biskupa!“ - Biskup Jan se staral, aby každoročně konána byla duchovní cvičení pro kněze. Také svolal diecéšní synodu. U veřejnosti nosil roucho biskupské, ale doma roucho řehole redemptoristů.

Na vyzvání papeže Pia IX. účastnil se také biskup Neumann slavností v Římě, při kterých byl prohlášen článek víry o neposkvrněném Početí Panny Marie. Z Říma vracel se domů přes Prahu, kde navštívil mnohé chrámy. Z Prahy odbočil do Prachatic. Tam jej přijali s velkou okázalostí a radostí; po osmnácti le-

tech shledali se otec-kmet a syn-biskup. Matka byla již umřela. - Neumann byl muž pokorný a skromný; se vším spokojen a vždy dobré mysli. Nikdy nebyl nepřívětivý. Umrtoval se. V zimě si netopil. Nosil starší šaty, ošumělý kabát; kdysi ho prosili známí, aby si vzal lepší kabát. „Těžko vzít lepší,“ odpověděl usmívaje se, „když tento je nejlepší.“

Neumann skončil svůj život nenadále. Dne 5. ledna 1860 odpoledne vyšel do města za úřední záležitosti. Pojednou sklesl k zemi; srdeční mrtvice ho ranila. Odnesli ho do biskupského domu, ale již se k životu neprobral. Proces o blahorečení byl zahájen již r. 1886. Památka 5. ledna.

VITAL GRANDIN pocházel z chudé rodiny; narodil se 8. února 1829 v St. Pierre-sur-Orthe v diecési Lavalské. Pomocí dobrých lidí vystudoval, hlásil se do pařížského misijního semináře, ale pro špatnou výřečnost nebyl přijat. Přijala jej však kongregace „Oblatů neposkvrněné Panny Marie.“ Vysvěcen byv, odebral se do Kanady. Velké území, chladné podnebí, divokost domorodců činily duchovní správu obtížnou. Byl poslán k jezeru Athabaskému. Tam chybělo téměř všechno, čeho běloch potřebuje k živobytí. Ale horlivost Vitalova překonala rozsáhlou území, obtíže zimy a potravy, divokost indiánů, kteří vedli kočovný život. Biskup St. Bonifácský vida jeho úspěchy, vyprosil si jej v Římě za koadjutora. I byl Vital vysvěcen na biskupa; říkával žertem: „Stal jsem se biskupem, ne pro svou hlavu, ale pro své nohy.“ V pravdě stal se kočujícím biskupem. Kříž na kříž

prošel územím misijním a pronikl až k Aljašce. Vícekrát byl v nebezpečí, že ve sněhových bouřích zahyne anebo že na ledě zmrzne. Po sedm měsíců je země pokryta sněhem a ledem, teploměr klesá až pod 45° pod nulou. Na saňkách psy tažených uháněli biskup a indiáni přes ledové pláně a i při kruté zimě bylo jim přespávat pod širým nebem, biskup, indiáni a psi pod jednou pokrývkou; k tomu hojně obtížného hmyzu. Vitalova horlivost neznala mezí.

Roku 1868 byla diecése St. Bonifácká rozdělena a kus se sídlem St. Albert byl přiřknut Vitalovi jako samostatné biskupství. Jest několikrát větší než čsl. republika. Domorodé obyvatelstvo roztrpčeno mizelo v proudu přistěhovalců; Vital se ujímal domorodců u vlády v Ottavě; byl otcem všech, bělochů i domorodců. Hledal příznivce pro své misie; byloť třeba rozmnožit misijní stanice, budovat kostely, školy, nemocnice, fary. Roku 1873 procestoval celou Francií. Měl úspěch. Vracel se do Kanady veza s sebou 17 mladých misionářů. Připravil je na to, co je čeká, řka: „My můžeme na svých severních misiích zemřít hladem a zimou, ale sotva se můžeme stát mučedníky. Naše misie nemají tohoto kouzla. Život náš je sice dlouhé mučednictví, ale málo vážené, prosaické, mučednictví zimy, které zná jen Bůh a ten, kdo je trpí. Co vás čeká, je mučednictví strádání, osamocení a nemoci bez útěchy lidské. Kdo se dává vésti bujnou obrazotvorností, aby ukojil touhu po dobrodružství, ten zůstanež zpět; kdo však se

chce posvěcovati mrtvením sama sebe, pojď s námi! ... Říkejte vždy „ano“, volá-li milost Boží, a „ne“ volá-li přirozenost v odporu s vůlí Boží!“ - Těmito slovy biskup označil své smýšlení. Věru se podobal sv. Františku Xaverskému horlivostí a smělymi cestami, sv. Vincenci z Pauly láskou k chudým, sv. Petru Klaverovi oddaností k opuštěným, sv. Františku Saleskému dobrotou ke všem. - Zemřel 3. června 1902.

FELIX DE ANDREIS, narozený 12. prosince 1778 blíže Turina, působil jako misionář v Severní Americe. Zemřel 15. října 1820.

Gt. FILIPÍNA DUCHESNE pocházela z Grenoblu ve Francii. Byla dcerou zámožných rodičů, ti ji nutili do sňatku. Stěží se doprosila svolení, aby směla vstoupiti do kongregace „Sester od nejsvětějšího Srdce“, která byla založena Magdalenou Baratovou. Filipína toužila po misiích a po mučednické smrti. Na svou žádost byla poslána do Spojených Států; tam založila ve St. Charles u St. Louis první ústav své kongregace. Když ve stáří 70 let byla zproštěna úřadu představené, nedopřála si oddechu, nýbrž odebrala se do indiánské rezervace v Sugaru-Creeku, vyučovat děti pohanské. Horlivostí závodila s matkou Baratovou. Zemřela 83 letá dne 18. listopadu 1852. (Akta Apoštol. Stol. 1910, str. 76.) Památka 18. listopadu.

MAGINUS CATALÁ pocházel z Montblanchu v diecési Tarragonské ve Španělsku. Stav se františkánem a knězem, odebral se do Mexika. Trpěl rheumatismem tak, že bez cizí pomoci ani státi ani

choditi nemohl. Kázal stoje u zábradlí; také neupustil od skutků sebesmrtvení. Věřící se doporučovali do jeho modliteb. Maginus zemřel 22. listopadu r. 1830 v Santa Clara. Proces jeho blahořečení byl zahájen r. 1885.

Ct. ANTONÍN CLARET Y CLARÁ narodil se 13. prosince 1807 v Sellantu v Pyreneích. Otec byl chudý tkadlec; byl velmi zbožný; modlival se růženec s tovaryši a učedníky; propustil z práce toho, jehož mravné chování bylo vadné. Antonín následoval otce ve zbožnosti. Vyučiv se řemeslu tkalcovskému, poslán byl do Barcelony, aby se tam v oboru svém zdokonalil, neboť otec chtěl svou živnost zvelebiti. Syn si hravě přisvojil všechny vynálezy a zručnosti a byl ustanoven dozorcem v továrně. Učil se francouzskému jazyku a kreslení. Ale srdce jej táhlo ke kněžství. Když otec dal svolení, Antonín počal studovati v semináři Vichském. Byv vysvěcen na kněze, zastával místo kaplanské ve svém rodišti, pak konal dílo misijnářské v okolí. Aby měl pomocníky v tomto díle, založil r. 1849 kongregaci „Synů od neposkvrněného Srdce Panny Marie“. Rok poté byl jmenován arcibiskupem v Santiagu na ostrově Kuba. Byl horlivý ve vykořeňování nešvarů a v konání dobra. Na příklad: když dal konati misie v Santiagu, byl tak velký nával lidí, že generální přijímání trvalo 6 hodin; v jiném městě proměněno bylo 400 divokých manželstev v církevní sňatky. Ale právě tato horlivost způsobila mu odpůrce; ti učinili na něho atentát a zranili jej těžce. Proto jej papež zprostil úřadu arcibiskupského.

Antonín byl pak zpovědníkem španělské královny Isabelly. I v tomto úřadě projevoval všestrannou horlivost. Roku 1869 zúčastnil se v Římě sněmu Vatikánského. Vraceje se zemřel, byv již při sněmování raněn mrtvicí, dne 24. října 1870 v klášteře Font-Froide v Pyreneích. (Dekret posv. kongregace ritů z ledna 1926.) Památka 24. října.

THEODORA GUERINOVÁ pocházela z Francie; jako představená družiny „Sester od Prozřetelnosti“ odebrala se do Spojených Států a získala si o výchovu dívek mnohých zásluh. Kardinál Gibbons ji nazýval „atletkou ctnosti“. Francouzská akademie jí udělila medaili. Zemřela 14. května 1856.

ALŽBĚTA SETON-ová, dcera bohatého Novoyorčana Baylaye, provdala se za Viléma Setona. Ovдовěvši vrátila se do katolické Církve. Konverse ji připravila mnoho nesnází, neboť příbuzní ji opustili a jejich pět dětí. To však nezastrašilo Alžbětu od dráhy nastoupené. Zprvu zařídila vyučování dívek v New Yorku a v Baltimoru, pak se spojila s jinými ženami a dívkami ve družinu podle řehole sv. Vincence z Pauly. Takto uvedla v život Milosrdné sestry v Americe. Sama stala se první jejich představenou. Zemřela 4. ledna 1821. Tato konvertitka zasluhuje pro své přilnutí k Bohu ctěna býti jako „americká Alžběta“; jestiž výkvětem amerických žen.

MAGDALENA BENTIVOGLIO narodila se 29. července 1834 jako dcera hraběte Bentivoglio, generála papežského vojska v Kastel-Fianu u Říma. Vstoupila

do kláštera klarisek a odebrala se roku 1875 do Spojených Států amerických. V Omaze byl vystavěn klášter klarisek. Magdalena abatyše zemřela 18. srpna r. 1905 v Evansville, ve státě Indiana.

Ct. EZECHIEL MORENO narodil se 9. dubna 1848 v Alfaru v provincii Logroño ve Španělsku jako syn chudých rodičů. Vypěv, byl kostelníkem u dominikánek. Vstoupiv do řádu poustevníků rekolektů sv. Augustina, byl po vykonaných studiích vysvěcen na kněze a poslán jako misionář na ostrovy Filipinské. Po patnáctiletém horlivém působení vrátil se do vlasti, byv jmenován rektorem v Monteguaďe. Odtud odebral se znovu jako misionář do zámořských krajín, tentokrát do Kolumbie. Působiv nějaký čas v Casanare, byl jmenován biskupem pastopolským. Ale i tehdy žil odříkavě; chudý byl jeho nábytek. Ve svých pastýřských listech horlivě potíral zhoubné nauky liberalismu a materialismu. Dne 14. října r. 1904 vzniklo v městě Pastopoli vzbouření vojáků a lidu; biskup Ezechiel přichvátal, aby uklidnil vzbouřence. Ti křičeli: „Ať žije neodvislý lid.“ Ezechiel volal: „Zde je jen jeden neodvislý- Bůh!“ Ezechielovi se podařilo bouři utišiti. Jeho odpůrcové však mu činili mnoho obtíží; proto Ezechiel složiv úřad, odebral se r. 1906 do Španělska; hodlal se také dáti operovat, neboť trpěl nosní rakovinou. Operaci překonal, ale zemřel téhož roku 19. srpna v Madridě. (Akta Apošt. Stol. 1925, str. 584.) Památka 19. srpna.

JOSEF MASÍÁ narodil se 30. prosince 1815 v Montroigu v Katalonii. Vstoupiv

do řádu františkánského konal zprvu misie v Římě; odtud odebral se do Peru. Veliký president ekuadorský Garcia Moreno si ho vyžádal v Římě za biskupa pro město Loju. Tam hájil Josef neohroženě práv Církve proti odpůrcům, kterým se podařilo jej i vyštvti do Peru. Zemřel 16. ledna 1902.

ANTONÍN VICOSO pocházel z Portugalska, stal se lazaristou a odebral se roku 1819 do Brasilie jako misionář. Roku 1843 byl jmenován biskupem v Mariannu. Potíral snahy zednářstva. Lidem byl ctěn a milován. Kdysi konal kanonickou visitaci v městě Gonçalu. Vracaje se byl doprovázen zástupem lidí; bylo jich asi 600. Biskup se s nimi rozloučil, ale oni se nevraceli, nýbrž následovali ho dále. A když opět marně byl žádal, aby se vrátili domů, učinil konečně na silnici čáru řka: „Kdo dnes překročí tuto čáru, dopouští se neposlušnosti.“ Lid poslechl. Ale druhého dne ráno v sousedním městěčku byl lid gonçaleský opět na místě a přál si biskupa viděti a slyšeti; omlouvali se: „Čára na silnici byla učiněna pro včerejšek a ne pro dnešek.“ Biskupovi bylo lito zástupu; i zaopatřil jim pokrmu a propustil je domů. Zemřel 7. července 1875.

MAMERTUS ESQUIU, biskup kardovský v Argentinii, zemřel v pověsti svěřence 10. ledna 1883.

ONDŘEJ GARCIA narodil se dne 10. ledna roku 1800 v Hampuientě na Kanárských ostrovech z chudých rodičů. Vystěhoval se, aby si opatřil výživu, do Montevidea, hlavního města uruguayského. Zprvu se živil z prodeje nábožen-

ských spisů, pak byl přijat jako řeholní bratr v klášteře františkánském, odešel odtud pro jakési neshody, na nichž neměl viny, posléze byl přijat ve františkánském klášteře v Santiagu v Chile. Zemřel 14. ledna r. 1853. (Akta Apoštol. Stol. 1917, str. 227.)

ŠTĚPÁN DE ADOAIN, původním jménem Petr Marcuello, narodil se 11. října 1808 v Adoainu v Navaře. Vstoupil do řádu kapucinského. Později, od r. 1843, byl misionářem ve Venezuele, od r. 1850 na ostrově Kubě, od r. 1856 v Guatemale. Na ostrově Kubě, v diecích Santiago i Havaně, byly náboženské poměry smutné. Byli tam křesťané sedmdesátiletí, kteří ještě nikdy neslyšeli kázání, třicetiletí, kteří nikdy se nepovídali. A kolik divokých manželství! - Na konci života svého působil Štěpán v Jižním Španělsku. Zemřel r. 1880.

GARCIA MORENO byl sice vždy katolíkem, ale přece na počátku své činnosti politické byl laxní v plnění svých náboženských povinností. Obrat nastal r. 1854 v Paříži. Veschůzi potíral s úspěchem jistého atheistického řečníka. Ten vehnán do úzkých řekl: „Vaše vývody jsou sice pádné; ale vy sám pokládáte své náboženství za příliš obtížné; neplníte je právě tak, jako my. Kdy jste byl naposledy u zpovědi?“ Garcia Moreno se zarazil, na okamžik se zamyslel, pak stiskl svému odpůrci ruku a řekl: „Osobní argument váš má dnes platnost a moc; ale zítra už nikoliv. Dávám vám na to své čestné slovo.“ Garcia vykonal zpověď ještě téhož večera a od té chvíle vedl příkladný život horlivého katolíka.

Roku 1757 vrátil se Garcia Moreno do své vlasti Ecuadoru. Bojoval proti zednářské vládě. Historie těchto bojů zní jako hrdinské epos. Obnovil netoliko náboženský život, ale i veřejný pořádek, povznesl školství a komunikaci. Přitom nezanedbával svého vlastního náboženského života. Do knížky „Následování Krista,“ ve které každodenně četl, napsal si vlastní rukou denní pořádek: „Každého rána budu se zvláště modlit o milost pokory. Každý den půjdu na Mši svatou, budu se modlit růženec a přečtu si kapitolu z Následování Krista. Stále budu pamětliv přítomnosti Boží, zvláště při řeči, abych na uzdě držel svá slova. Nikdy nebudu o sobě mluvit, leč abych se přiznal k chybám a nedostatkům svým. Při všem jednání nechci míti jiného úmyslu na zřeteli než větší slávu Boží...“

Garcia byl neúnavný v potírání satanismu, kdekoli se s ním střetl. Říkalval: „Nevěra se vychloubá svou svobodomyšlností. Ale táži se, kdy a kde nevěra popřála svobody katolíkům? Mým heslem je: svoboda všemu, vyjímaje zlo.“ - Lid miloval Morena a zvolil jej r. 1875 opět za presidenta republiky. Ale zednářská lóže prohlásila, že Garcia se nedožije svého znovunastolení. Tehdy Garcia napsal svému příteli list: „Chystá se na mne zákeřná vražda. Jsem šťasten, že budu moci zemřít pro víru. S Bohem! Na shledanou v nebi!“ Dne 5. srpna bylo mu oznámeno, že následujícího dne vznikne revoluce. Řekl: „Jsem přichystán objeviti se před tváří Boží.“ Celou noc probděl na modlitbách; ráno šel do kathed-

drály na Mši svatou a přijal Tělo Páně. Když vycházel z kostela, byl spiklenci napaden a dýkou proboden. Zvolav: „Bůh ne-
umírá!“, klesl před sochou bolestné Matky
Boží, odpustil nepřátelům, a když obdržel
od kněze, jenž byl narychlo zavolán,
absoluci, vypustil duši. Bylo to 6. srpna
1875. Slavný mučedník byl ve svém ži-
votě a působení tak příkladný a činný,
že mužům temnosti nezbyla proti němu
jiná zbraň, než zákeřná vražda.

*Na poloostrově Balkánském
a v Italii.*

BL. JOSEF BENEDIKT COTTOLENGO
narodil se 3. května r. 1787 v Brà.
městečku Piemontském. V učení prý ne-
prospíval valně; později se vzb chopil a
byl ve třídě první. Byv v Asti vysvěcen
na kněze, odebral se do Turina, studoval
doktorát theologie. V Turině viděl mno-
ho bídy hmotné i duchovní. Kdysi byl
zavolán k nemocné ženě, matce několika
dětí; do nemocnice jí nepřijali a doma
trpěla s dětmi velkou nouzí. Tehdy pojal
úmysl, zříditi nemocnici pro opuštěné
nemocné. Najal malý domek, obdržel
darem 4. lože - to byl začátek ústavu: La
Piccola Casa della Divina Provvidenza,
t. j. domek Božské prozřetelnosti. Lékař
a lékárník slíbili pomoc zdarma. Paci-
entů se hlásilo víc a více. Cottolengo
nalezl pomocníky, ošetřovatele a ošetřo-
vatelky. Uvedl je ve družiny, první na-
zval: „Sestry křesťanské lásky,“ druhé:
„Bratry sv. Vincence.“ Ale vyvstali i od-
půrcové, i z kněžských řad, spílali mu

přepjatců a pod. Když r. 1831 vznikla
cholera, lidé sousedící s ústavem z obavy
před nákazou vymohli si na úřadě zavření
ústavu Cottolengova. Ten však neklesal
na mysli; rozsmárně pravil: „U nás doma
říkají: kapusta se vydaří, přesadí-li se;
nuže přesadíme i ústav!“

Cottolengo přesadil ústav do jiného
předměstí, zvaného Valdocco. Dílo se
vzmáhalo vůčihledě. Vedle „Piccola Ca-
sa“ vyrostl „dům víry“, „dům naděje“,
„dům lásky“, ovšem každý s jiným úko-
lem. Kromě shora jmenovaných družin
založil „družinu dobrých pastýřek“, které
měly vychovávat slabomyslné děti, -
„ústav přímluvy“, aby v něm sestry ze-
stárlé se modlily za duše v očistci, - „ústav
sv. Thaidy“, aby v něm padlé dívky ve-
deny byly k spořádanému životu; tyto
se nazývaly „thaidky“. Podivuhodný byl
jeho talent organizační; na všecko mys-
lil, ničeho neopominul. Často se nedostá-
valo peněz na vydržování ústavů; Cot-
tolengo důvěřoval v Boha, našli se zase
noví a noví dobrodinci; nevedl knihy
příjmů a vydání, a ústavy kvetly. Vedle
důvěry v Boha byla podivuhodná i jeho
znalost srdci lidských. Láska k pacientům
byla nevyčerpatelná; kdo s ním jednal,
vycítil, že je světec. Jeho horlivost strá-
vila jeho síly tělesné. Na radu lékařovu
odebral se k svému bratru do Chieri;
tam se stav jeho zhoršil. Byv zaopatřen
svátostmi modlil se: „Radova jsem se,
že mi řečeno bylo: Vejdeme do domu
Páně!“ Zemřel 30. dubna 1842. Svátek
30. dubna.

JOSEF FRASSINETTI byl bratrem

Pavly Frassinetti, která založila družinu „Sester sv. Doroty“ k výchově dívek. Narodil se 15. prosince 1894 v Janově. Jsa farářem v Quintu (na pobřeží ligurském) konal neomrzele úřad zpovědníka. Lidé v okolí říkali: „V Quintu jsou pořád misie!“ Pak se stal farářem v Janově. Ujímal se hochů, kteří měli zálibu pro kněžský stav, a pomoci družiny „Synové Marie Immaculaty“ pečoval o ně. Zemřel 2. ledna 1868.

Ct. KAŠPAR BERTONI, kněz veronský, zemřel 12. června 1853. Památka 12. června.

MIKULÁŠ MAZZA, kněz veronský, založil ústav pro zanedbané děti. Zemřel r. 1865.

Bl. ANTONÍN GIANELLI, syn chudého domkaře v Ceretu u Janova, narodil se 12. dubna 1789. Běhal do vzdálené školy, kus chleba s sebou; na zpáteční cestě sbíral potroušené dříví; doma na večer pracoval při svitu z ohniště. Ale pilností a mravným chováním se mu nevyrovnal nikdo. Vdova Mikuláška Rebissová z Janova, byvši naň upozorněna, dala jej studovati. Vysvěcen byv, byl ustanoven farářem v Chiavaru na Riviere; tam založil družinu sester: „Figlie di Maria dell' Orto“ ku podpoře chudých. Roku 1838 byl jmenován biskupem v Bobbiu na Trebbii. Vynikal horlivostí; podporoval misie pro lid, exercicie pro kněze. Sám zpovídal a kázal pilně. Při kajících průvodech kráčel bos, provaz kolem hrdla, trnovou korunu na hlavě. Zachoval nevinnost od mládí; žil životem skrovným, střídavým. Raněn byv mrtvicí zemřel 7.

června 1846. Byl dne 19. dubna 1925 prohlášen blahoslaveným. Svátek 7. června.

PETR ROTA, narozený 30. ledna 1805 v Corregiu, biskup guastallský, vytrpěl pro neohrožené hájení práv Církve mnoho pronásledování; bydlil několik měsíců u Dona Boska v Turině. Později byl biskupem mantovským; tam kdysi v kázání se zmínil, že vlády evropské mají v mnohé věci spoluvinu tím, že se neřídí zákonem Božím. I byl zbaven svých důchodů, takže trpěl nouzi. Prosil papeže Lva XIII., aby jej zprostil úřadu. Lev XIII. odpověděl: „Vy jste stár, ale pero vaše je břitké. Pracujte perem!“ Tak i činil. Zemřel 3. února 1890.

ALOIS PALAZZOLO narodil se 10. prosince 1827 v Bergamu z bohatých rodičů. Vysvěcen byv na kněze prodal, co měl, a zřídil po vzoru sv. Filipa Nerejského oratoř pro výchovu mužské mládeže. Pro dívčí mládež založil družinu „Sester chudých“. Zemřel 15. června 1886. Dáván mu název apoštola bergamské mládeže. Památka 15. června.

FORTUNÁT REDOLEI narodil se 8. listopadu r. 1777 ze zámožných rodičů v Zezanu u Brescie. Vstoupiv do řehole barnabitů založil v Adru oratoř pro jinochy na způsob Mariánské kongregace; podobné oratorium založil i v Monze. Vedle dílen připravil jim i místnosti pro zábavy. Roku 1827 ohluchl. Ale i za tuto ránu děkoval Bohu řka: „Nyní nemůžu mnohou věc poslouchati a mohu se sebraněji modliti.“ Byl přísný na sebe; trpělivě snášel poslední svou bolestnou nemoc. Zemřel 8. dubna r. 1850. (Akta

Apštol. Stol. 1919, str. 465.) Památka 8. dubna.

Ct. VERONIKA NUCCI narodila se r. 1841 v Ceretu (u Janova) z chudých rodičů. Stala se řeholnicí v IschIU. Zemřela r. 1862. Památka 9. listopadu.

INNOCENC BERTI, narozený 19. března 1844, kněz řádu kapucínského, řídil exercicie v Miláně. Brzo poté onemocněl a byv dopraven do Bergama zemřel 3. března 1890.

Ct. CONTARDO FERRINI narodil se 4. dubna 1859 v Miláně. Jeho otec Rinaldo Ferrini byl profesorem fysiky na polytechnice. Contardo zdědil po svém otci zlatou, prostou mysl a hlubokou zbožnost. V mládí byl živé letory, avšak povinností dbalý. Již v humanistickém studiu se vyznamenával pilností; učil se hebrejské a syrské řeči; listům sv. Pavla se učil nazpaměť. Studoval v Pavii; lid jej tehdy nazýval „druhým Aloisem“; vyhýbal se neslušným řečem; u studentů byl oblíben pro jarou mysl. Jak smýšlel o svatém přijímání, poznati lze z dopisu, jež psal své sestře, když přistupovala ke Stolu Páně. - Contard vykonav předepsané zkoušky s vyznamenáním, dosáhl doktorského titulu a obdržel stipendium na studia v cizině. Volil Berlín. Cestou do Berlína se stavil v Lipsku. Hledal katolický kostel; nenašel ho; zasmušil se. „Rušné toto město mi tehdy připadalo jako poušť,“ napsal později. Přišel do Berlína vyhledal kostel sv. Hedviky; spatřil studenta; oslovil jej po službách Božích; ten jej uvedl do kruhu katolického studentstva; také s konferencí sv. Vincence

jej seznámil. Kníže-biskup Förster z Vratislavy napsal tehdy biskupu pavijskému, že Ferrini je „potens in lingua germanica et in pietate,“ t. j. že Ferrini činí pokroky v řeči německé a ve zbožnosti, a doložil: „jen houšitakových studujících!“ - Z Berlína navštívil Ferrini Paříž a Řím; tam studoval ve Vatikánské knihovně.

Roku 1883 habilitoval se Ferrini jako soukromý docent římského práva na universitě pavijské. Později se stal profesorem tamtéž. Byl plodným spisovatelem ve svém oboru; dopisoval do italských, německých a francouzských časopisů. Theodor Mommsen řekl: „Co Savigny byl pro století XIX., to Ferrini pro století XX.“ Kdysi byl Mommsen v Miláně a poptával se v knihovnách po Ferrinim. Nikdo mu nemohl dáti bližší zprávy. Mommsen řekl: „Ubozí Italiáni! neznají svých vlastních velkých mužů!“

Ferriniho krásnila hluboká víra a láska k modlitbě. Konal rozjímání na základě úvah Ludvíka de Ponte T. J. „Jsou-li moje studia prospěšna,“ pravil, „vděčím to modlitbě. Neztrácím drahocenného času v divadle, v kavárnách a v jiných kratochvilích. Modlitba mi dává soustředěnost, chuť k práci, ... život bez modlitby je mi nepochopitelný, zdá se mi býti chmurnou nocí, dívím se, jak někdo může žít bez modlitby.“ Contardo čítal v knize přírody; „příroda,“ pravil, „věda a umění vedou k Bohu.“ Contardův otec měl u městečka Pallanze na Lago Maggiore vilku. Odtud konal Contardo vycházky do Alp, aby se osvěžil tělesně i duševně. Ve svých spisech potíral nevěru

způsobem přesvědčivým. Z napsaného denního pořádku poznáváme, že žil sebezapíravě. Životopisec Pellegrini jej nazval „Františkem v moderním rouchu“. Jiní ho porovnávali s Berchmansem. Contardo přistupoval ke Stolu Páně každých čtrnáct dní, později skoro každodenně. Zřídka omeškal Mši svatou o všedních dnech. Jel-li drahou, modlival se růženec; „je povinností katolíka,“ říkával, „dávati dobrý příklad jiným lidem a modliti se za ně.“ Contardo miloval bloudící, neopovrhoval zlovolnými, nedbal posměváčků, trpěl násilníky. Hájil práv církevních. Byl mužem velkých ideálů; vyvolil sobě stav panický. Řekl: „Co jsou radovánky světské, poklady vědění a rozkoše tělesné proti radostem z panictví?“ Zůstal neženat. Snažil se uchovati si panictví modlitbou, postem, zdrželivostí, láskou k Eucharistii, úctou k Panně Marii. Z lásky k vědám nevstupoval ve stav manželský, jehož si ostatně vážil. Říkal: „Nikdo nemůže sloužiti dvěma tak náročným cílům, vědě a rodině.“ Proto vychovával syny duchovní. Lidé věřící i nevěřící chovali k němu úctu; osobních nepřátel neměl. Nastřádal si pro stáří peníze, avšak banka, kde měl úspory, učinila úpadek; Contardo napsal na vkladní knížku: „Perdute!“ t. j. ztraceno, a nežel dále ztraceného majetku.

Z vysilující práce duševní objevila se u něho srdeční vada. Odebral se do Suny, ale tam se k nemoci přidal tyfus a Contardo podlehl nemocem jsa teprv 43 let starý dne 17. října 1902. Proces beatifikační zahájen. - Svátek 17. října.

JOSEF TOVINI, advokát, stal se jsa 30letý r. 1871 sindakem, t. j. starostou ve svém rodišti Civate v severní Italii, a r. 1874 zahájil advokátskou praxi v Brescii. Nebylo katolického podniku, jehož by se byl Tovini neúčastnil. Vždy a všude žádal katolickou školu pro katolické děti; podporoval katolický tisk, zakládal spořitelni a záloženské spolky, dělnické a rolnické spolky. K dennímu jeho úkolu náležely rozjímání, slyšení Mše svaté, růženec; častěji v týdnu přistupoval ke Stolu Páně. Svých deset dětí vychovával v bázni Boží. Snoubencům kladl na srdce, že katoličtí snoubenci se nesmějí spokojit sňatkem občanským. Do hovoru se svými klienty vplétal řeči o věcech náboženských. A přišel-li do styku s mládeží, tu jeho „ceterum autem censeo“ bylo: „časté svaté přijímání.“ Na schůzích volal k nim: „Eucharistie je pramen mravní síly!“ Zemřel 16. ledna r. 1897 ve stáří 55 let. Nazývají jej italským O'Connellem. Jedná se o jeho blažhořečení. Památka 16. ledna.

Bl. VINCENC STRAMBI narodil se 1. ledna 1745 v Civitavecchia ve střední Italii. Už v mládí vynikal zbožností, nevinností, skromností. Byl milosrdný k chudým, oblíben u učitelů i spolužáků. Vstoupil do řádu passionistů, přijat byv od samého zakladatele řádu sv. Pavla od Kříže. Konal dílo misionářské v Umbrii, v Neapolsku i jinde s úspěchem; stal se provinciálem a generálním konsultorem svého řádu. Pius VII. jej ustanovil biskupem v Maceratě a v Tolentinu. Jako biskup vedl Vincenc život chudobný,

aby mohl podporovati chudé a stavěti útulny pro sirotky. Zůstal umrtvený, má je heslem: „Passio Domini“; poslušen jsa rozkazu papežova, byl poslán do vyhnanství až do Novary a mohl se vrátiti teprve, když Napoleon byl svržen. Roku 1823 Vincenc složil pro vysoké stáři svůj biskupský úřad; Lev XII. jej učinil svým rádcem a vykázal mu bydliště na Kvirinálu. Ale nedlouho tam Strambi bydlil, jen 40 dní. Zemřel 1. ledna 1842 stár jsa 79 let. Dekretem Pia XI. ze dne 26. dubna 1925 byl prohlášen za blahoslaiveného. Svátek 1. ledna.

GEMMA GALGANI narodila se 12. března 1878 v Camiglianu, malé osadě v Toskánsku. Její otec byl lékárníkem. Přestěhoval se za příčinou vzdělání svých dětí do Lukky. Gemma si počínala už jako dítě vážně; měla nechuť k zábavám a radovánkám. Na její tváři se zračil stálý klid a milý úsměv. Byla živá a ohnivé povahy. Nehašteřila se se svými sourozenci; na příklad přenechávala jim při svačině nejlepší ovoce, i když věděla, že se na ni nedostane. Když pozorovala že otec ji vyznamenává, prosila ho, aby stejnou přízeň věnoval jejím bratrům a sestrám; ona prý nezasluhuje větší přízně. Matka Gemmina, hluboce zbožná, snažila se dle chápavosti dceřiny vyložití ji tajemství lásky Boží, učíc ji, že každý křesťan je zavázán tuto lásku láskou spláceti. Matka však záhy zemřela, r. 1886 ve věku 39 let. Gemma pak chodila do ústavu sester sv. Zity v Luce. Říkávala později: „Cítila jsem se tam jako v nebi.“ Prosívala o první svátostně přijímání

řkouc: „Dejte mi Ježíše! Uvidíte, že budu hodná! Dejte mi Ježíše! Cítím, že bez něho nemohu býti.“ Kdo popíše radost nevinného toho dítěte u Stolu Páně! Popsala své jásavé pocity slovy: „Nyní je mi jasno, že radosti nebeské jsou zcela jiné, než radosti pozemské. Mne uchvacuje touha, aby spojení s Bohem trvalo na vždy.“

Spolužačky jí byly oddány tak, že nic nečinily bez ní. Gemma, ač byla poněkud v sebe uzavřená, hovořila a jednala rázně a rozhodně. Některé jí vyčítaly, že je pyšná. Odpověděla: „Pyšná? Nikoliv. Někdy nedávám odpovědi, protože nevím, zdali je správné, co chci odpověděti; proto raději mlčím.“ Kdo jí něco vytýkal, toho odzbrojila laskavým pohledem a okouzlujícím úsměvem řkouc: „Nehněvejte a nerozčilujte se, dám si lepší pozor na sebe.“ - Dokončivši své vzdělání, věnovala se domácím zaměstnáním. Starala se o své sourozence jako matka. Tehdy obdržela od svého příbuzného zlaté hodinky a zlatý kříž s řetízkem. Ze zdvořilosti k dárci ozdobila se jimi na vycházku. Ale přišedši domů odložila dárky s nevolí řkouc: „Z lásky k tobě, ó Ježíši, nikdy už nebudu nositi, co slouží marnivosti.“ Jistý bohatý muž jat její slícností žádal si ji za manželku. Ona však odepřela. - Otec Gemmim octl se nezaviněně ve smutných poměrech finančních. Veškeré jmění bylo mu zabaveno, a když brzo poté zemřel a když věřitelé zapečetili lékárnu, sirotci div že nebyli vyhnáni na ulici. Brzy potom onemocněla Gemma bolestí v ledvinách,

ochromením údů a zánětem mozkových blan. Lékařové odhodlali se operaci vyříznouti vřed z ledvin a vypáliti páteř želižkem. Při operaci nechtěla se Gemma dáti uspati, dbajíc více o zachování stydlivosti nežli ozmírnění bolestí. Ostatně operace nepomohla. Avšak asi za šest týdnů poté Gemma jako zázrakem se uzdravila.

Gemma žádala býti přijata do družiny salesiánek; avšak za příčinou chatrného zdraví nebyla přijata. Později žádala o přijetí u passionistek; ale tam se bály, že by její přijetí působilo v klášteře nezvyklý nepokoj a nepřijaly ji. Proto složila sliby v soukromí. Jistá Cecilie Giannini ji uvedla do domu svého nezámožného bratra, šlechtice. Gemma tam pomáhala služkám, spravovala oděv a prádlo, pletla punčochy, nosila vodu ze studně, připravovala pokrmy, myla nádobí. Zbytky jídel dávala žebrákům proslícím o almužnu a zatím, co jedli, usedala k nim, promlouvala k nim vážně a těšila je. Umrťvovala se při jídle tak, že pozbyla chuti při požívání pokrmu a nápoje a že nerozeznala, co jí a pije. Jsouc živé povahy, byla nakloněna ke hněvivosti, ale nedala se strhnouti svou letorou. Dokonale ovládala všechny vášně a panovala nad svými smysly. Žárlivě střežila panenskou čistotu. Nic jí neznepokojovalo. To bylo lze vyčísti z její veselé a přívětivé tváře, z úsměvu, který jí stále na rtech pohrával. Proto Cecilie Giannini, která měla příležitost sledovati podivuhodný vývoj duševního života Gemmina a milosti, kterých se jí dostalo od

Boha, tím více ji milovala, čím lépe ji poznávala.

Dne 8. června 1899 byla Gemma u vytržení myslí stigmatizována. Rány její na rukou a na nohou a v boku byly 20 mm dlouhé, 2 mm široké a 1 cm hluboké. Lékař stál bezradný. Z ran prýštila krev od čtvrtku večer do tří hodin v pátek. Očitý svědek přísahal, že z ran vytékalo tolik krve, až stékala k zemi. Jakmile v pátek skončila extase, přestala krev téci, tkanivo houstlo, maso zaschlo. Tato stigmatizace trvala dvě léta. Gemma neobdržela toliko ran ukřižovaného Spasitele, nýbrž měla podíl i na ostatním jeho utrpení, zejména na bičování. Celé tělo bylo poseto ranami, které po dvou či třech dnech opět mizely. Není pravda, že Gemma byla hysterická a že si rány bičováním sama způsobila. V extasích Gemma obdržela od Boha mnohá osvicení, znalost věcí skrytých a budoucích. Na příklad předpověděla, že za šest měsíců umře. O své extasi pravila: „Když se oddám modlitbě, nevidím sice Ježíše tělesnými svými očima, ale přece ho jasně poznávám. Jeho mluva není hlásková, ale proniká mou duší jako břitký meč. Zřím slunce neskonaleho jasu, jako by vesmír hořel, a žádám si žářem býti zachvácená, ponořiti se do dobroty a lásky Boží a patřiti na Boha tváří v tvář.“ Gemma klaněla se co nejuctivěji Kristu v nejsvětější Svátosti, nazývajíce Eucharistii „nebeskou akademií“, kde „Kristus je učitelem a kde jeho tělo a krev je učivem“.

Roku 1902 Gemma onemocněla cho-

robou žaludkovou, horečkou a chrlením krve a byvši svátostmi zaopatřena opakovala svou oblíbenou modlitbu: „Můj Ježíši, milosrdenství!“ Zemřela 11. dubna r. 1903 na Bílou sobotu, spíše ztrávena žárem lásky k Bohu než nemocí. Beatifikace se projednává. Památka 11. dubna.

FERDINAND BACCILIERI, farář v Galeazzi Pepoli v diecési boloňské, † r. 1837.

TERESIE GARDI, narozená 22. října r. 1769 v Imole u Bologně, členka III. ř. sv. Františka, žila ve skrovných poměrech, ale vytrvala ve ctnosti, byť posměchem stíhaná. Zemřela vodnatelností 1. ledna 1837.

JOSEF BEDETTI, kanovník boloňský, pocházel sice ze zámožné rodiny, ale srdce jeho tlouklo pro chudé a nemocné. Zařizoval pro jinochy večerní kursy a tím mnohého zachránil. Zemřel 4. ledna r. 1889.

Ct. ANTONÍN PENNACHI, učitel latinské školy v Assisech, stal se svou lahodnou horlivostí o slávu Boží populárním v městě. Zemřel jsa 66 let starý dne 9. listopadu 1848. Památka 9. listopadu.

Bl. ANNA MARIA TAIGI narodila se 29. května 1769 v Sieně. Její otec Luigi Gianetti byl lékárníkem, ale přišel různým neštěstím na mizinu; i odešel do Říma a přijal místo sluhy. Anna jsouc třináctiletá začala pomáhati k výživě rodiny; zprvu byla navíječkou v přádelně, pak komornou u nějaké šlechtičny. Nebyla s to odolati lákadlům světa; toužila po rozkoších; jen dobré vychování křesťanských rodičů ji zdrželo, že neklesla.

Roku 1790 se provdala za Dominika Taigi, sluhu v paláci Chigiském. Také v prvním roce svého manželství se odávala marnostem a radovánkám. Ale když seznala, že neukojí srdce, odhodlala se, že se obrátí k Bohu a že vykoná životní zpověď. Zpovědník, ke kterému šla, nenáležel k horlivým; vyslechl ji, dal jí rozhrěšení a řekl příkře: „Jděte, vy nenáležíte k těm, kteří se u mne zpovídávají.“ Anna se zarazila; po nějakém čase opět se vzbopila a šla k jinému zpovědníkovi; ten zůstal jejím duchovním rádcem. Tehdy nastala chvíle jejího obrácení.

Anna byla rozumná a velkomyslná; snažila se o křesťanskou dokonalost. Vzdala se všeho sebeozdobování a šatila se skrovně. Zábav se účastnila jen, pokud manžel si přál; ale žádala si, aby také jiní seznali změnu jejího myšlení, neboť se cítila povinna napravit, dala-li pohoršení. Brzy byla její zbožnost po celém Římě známa. Anna nacházela v modlitbě nepřebornou útěchu; věnovala se jí, pokud dovolila povinnost manželky a matky. Není svatosti bez sebezobětí; Anna se zapírala, ale tyto skutky ukrývala; vědělať, že pro skutky pobožnosti nesmí zanedbávati své povinnosti. Její muž byl hodný, trochu obmezený a rozmarný. Vyprávěl: „Často se stalo, že vraceje se domů nalezl jsem příbytek naplněný lidmi. Ale má manželka ihned zanechala všech, i když byli urození páni a preláti, a pospíšila si, aby mne pozorně obsloužila; bylo znáti, že to činí ráda a že by mi i řeménka u obuvi rozvázala, kdybych tomu byl dopustil.

Zkrátka, byla mi útěchou. Uměla lahodně napomínati a varovati; jí děkuji, že jsem odložil nejednu svou chybu. Svou opatrností a laskavostí udržela v naší rodině nebeský pokoj, ačkoliv nás bylo mnoho, a rozličných povah; zvláště když nejstarší syn Kamil se oženil a bydlil u nás; jeho manželka byla svěhlavá a hrála si na první paní v domě, ale má manželka ji uměla držeti v patřičných mezích tak vhodně a mírně, že toho neumím vypověděti. Kolikrát jsem přišel domů unaven, mrzut, ve zlém míře, a má manželka dovedla mne svou laskavou přívětivostí potěšiti a rozveseliti.“

Celá tíže starosti o živobytí a o domácnost spočívala na jejich bedrech; Anna porodila 7 dětí, z nichž dvě zemřely; také podporovala své rodiče. Vznesené osoby chtěly ji poskytovat dary, ale ona jich nepřijala řkouc: „Chci zůstat v poměrech, do kterých mne postavil Bůh.“ Její rodina byla a zůstala chudou dělnickou rodinou, ale křesťanským duchem prochnutou, a proto v ní sídlila spokojenost. Anna vtiskla rodině křesťanský ráz: ráno pro všechny společná modlitba, potom, pokud možno, slyšení Mše svaté, večer pobožné čtení, k němuž navázala náboženský rozhovor. Přísná byla na dorůstající chlapce a dívky, dbala na přijímání svátostí a netrpěla nebezpečných známostí; ani u dorostlých synů a dcer, když vstupovali ve sňatek, netrpěla před sňatkem schůzek bez dozoru.

Vzorný život Anny Taigi se rozhlásil po celém Římě. Do jejich domku přicházeli církevní hodnostáři a lidé různého

stavu a povolání, aby si vyžádali její rady anebo modlitby. Vincenc Strambi, i tehdejší papežové ctili tuto velikou a při tom prostou dělnickou ženu. Je dosvědčeno, že byla obdařena milostinami; osvěcena jsouc znala srdce lidská, předpověděla některé věci budoucí, poznávala jasně, která lidstvo uráží Boha a cítila se povinna zadostčinit Bohu za urážky Jemu činěné. Chtěla Církvi prospívati modlitbou a utrpením. Modlila se a dávala modliti se, jednalo-li se o důležité zájmy Církve. Měla účastenství s radostmi a slavnostmi Církve i s jejími utrpeními.

Anna Taigi nebyla prosta kříže a utrpení, nemocí, i pronásledování zlými lidmi, ale její silná duše neznala malomyslnosti. Při tom se pokládala za poslední ženu, která je tu, aby jiným sloužila. Dojemna byla její pokora. Svatí mají tak vysokou představu o Boží velebnosti, že pokládají za osobování, něco znamenati ve světě. - Anna Taigi zemřela 9. června r. 1837. Papež Benedikt XV. prohlásil ji dne 30. května 1920 za blahoslavenou. Svátek 9. června.

Ct. ALŽBĚTA CANORI-MORA narodila se 21. listopadu 1774 v Římě jako dcera bohatého statkáře Tomáše Canoria a jeho manželky rozené Primoli. Byla vychována v klášteře augustiniánek v Cascii; byla tam jen 2 léta, proto byly její vědomosti kusé. Tehdy učinila Alžběta, jsouc dvanáctiletá, slib čistoty a zatoužila po stavu řeholním. Zbožnost a skromnost zvyšovaly její tělesnou krásu. Vrátivši se domů, byla uvedena do ruchu světského. „Stala jsem se kořistí marnosti lidských,

ale moje duše zůstala netknuta hříchem,“ tak napsala ve svých zápiscích. Rodiče, jejichž bohatství se ztenčilo několikerym neštěstím, ji chtěli výhodně provdati. Alžběta zapomenuvši svého slibu v dětství učiněného provdala se za mladého advokáta Krištofa Moru. Manželství nebylo šťastné. Krištof poznav, že je čistých mravů a dětinně prostá, zahrnoval ji zprvu něžnými projevy své náklonnosti; k lásce se přidružila žárlivost, takže jí netrpěl ani styku s jejími rodiči. Vodíval ji do divadla, do koncertů, navštěvovali různé radovánky; Alžběta jej provázela, protože si tak přál; strojila se vkusně, a jak později pravila, „s jistou marnivostí“. Vše na ní jevílo společenský takt, ušlechtilou duši, vznešenou mysl. Manžel sám později dosvědčil, že nikdy nezavdala ani nejmenší příčiny k žárlivosti.

Pojednou Krištof se změnil; doma se nudil, vymlouvaje se, že musí v určitých hodinách z domova odejiti. Alžběta snažila se všemožně, získati si bývalou jeho náklonnost, ale marně; cítila, že Krištof jí úplně nenáleží. Upadl v tenata jisté ženy. Také zanedbával své povolání a dělal dluhy. Neopatrné slovo, neprozřetelná poznámka prozradily Alžbětě nevěru manželovu. Poznala, že je zrazena, pokořena v nehlubším a nejšlechetnějším svém citu. Zdálo se jí, že jí srdce pukne bolestí. Nečinila manželu výčitek; prosila ho mírně, aby jí řekl pravdu, aby Boha odprosila a se polepšil. Možná, že byl dojat, možná, že slíbil, ale nevytrval; nedovedl se vyprostiti z tenat své přítelkyně. Od té chvíle Alžběta se neúčastnila zábav,

odvrátila se od světa a jeho svodů a nosila šaty barvy tmavé.

Zanedbávání advokátské praxe a vydržování milenky vehnaly Krištofa do dluhů, takže manželé musili opustiti svůj byt a nastěhovali se do rodiny tchánovy. Tchán, otec Krištofův, byl zámožný lékař. Pro Alžbětu bylo tu třeba jistého sebezapření, žiti takorůzka pod dozorem četné rodiny. Švekrůše jednaly s ní jako s vetřelkyní, nepromluvíly k ní vlidného slova, každé sousto jí ztrpčovaly vyčítající jí, že je vinna za poklesky svého muže. Všecky zkoušky napomáhaly k tomu, aby se odpoutala ode všeho pozemského; u lidí nenacházela útěchy, milosrdný Bůh jí dodával sil, aby trpělivě snášela svůj kříž. Vzpomenula si, že porušila slib čistoty v mládí učiněný; o důvod více, aby přimula k Bohu. Litovala, že slibu nedostála.

Alžběta měla čtyři děti; dvě zemřely hned po porodu. Dcerušky se jmenovaly Marianna a Lucina. Dávala je svému muži na lokte, aby je polaskal: „Hled!“ říkala, „nemůžeme-li býti šťastní? Co nám chybí?“ Prosila ho, aby k vůli dětem se vrátil na dobrou cestu. Marně. Alžběta vychovávala své děti v bázni Boží, vzdělávala je v ctnostech, učila je od malička sebezapíravosti. Na příklad, naváděla je, aby po večerním zpytování jí řekly, kolikrát za den se zapřely, kolikrát některou náklonnost přemohly. Krištof se o děti nestaral, ztratil všechn stud. Úpadek zaviněný jeho darebným chováním stal se roku 1804 nezadržitelný. Alžběta klidně snesla celé krupobití výčitek od svých švekrůš, nevytýkala nic svému manžel-

lovi; ačkoliv zrazena, opuštěna, milovala ho po křesťánsku a přemýšlela, jak by mu mohla pomoci. Prodáno bylo všechno: zbytečný nábytek, koně, povozy. Alžběta přinesla svou výbavu, své šperky, obnos ještě nevystačoval. Otcí Křištofu netroufali si říci o tísni synově; Křištof měl dle zákona býti uvězněn. Alžběta šla prosit věřitele, aby se slitovali; všichni se slitovali; jednomu však, když mu přednášela prosbu o poshovění, sálal z očí žár nečisté vášně; učinil jí návrh, aby zrušila manželkou věrnost, manželovi navzdor. Alžběta zděšena vytkla mu, aby se styděl jako šlechtic a křesťan nabízetí stísněné ženě pomoc za tak hanebné výminky. Svůdník blábolil cosi o odpuštění a odepsal dluh. Na štěstí tchán a tchyně uchránili ji a děti toho nejhoršího. Po té donutili Křištofa, aby se účastnil exercicií; poslechl, ale bez výsledku. Byl na manželku ještě horší, trýznil a bil ji; chtěl, aby svolila v nemravný jeho poměr s milenkou. Zpovědník navrhl Alžbětě, aby žádala u církevního soudu o dočasný rozvod; ale Alžběta nemohla se k tomu odhodlati. Tehdy zemřel tchán, a Křištof byl z dědictví vyloučen s odůvodněním, že už obdržel a promrhal svůj podíl. Alžběta upadla v nouzi; ale našli se soucitní lidé, na př. Sala a Cherubini, kteří jí vypomohli z nouze. Pobyť v domě tchynině stával se den ode dne trpčší. Alžbětě byly svěřeny sklepy a slepice; nosila pytle ovsu, sypala koním, nosila dříví atd. Konala ty práce, ač jim nebyla zvyklá, s pokorou, až se cizí lidé tím vzdělávali. Také se věnovala skutkům milosrdné lásky. S do-

volením tchyně donášela pokrmu, dříví a uhlí chudým, navštěvovala veřejné nemocnice, stlala nemocným a česala je. Svému muži zůstala starostlivou manželkou; nemohla ho považovati za svého manžela, i měla ho ve svém srdci jako bratra. Pečlivě látala jeho prádlo, čistila šatstvo, žehlila košile. Umrtvovala se. Když byla švekrůše Marie nemocna; Alžběta jí přinesla šálek polévky; ta okusila a vchrstla polévku Alžbětě do tváře. Alžběta zůstala klidna a sloužila jí dále. Nedlouho po té odstěhovala se rodina Křištofova do nájmu; dcery šily prádlo a zabývaly se výrobou umělých květin. Zpovědník vymohl u Sv. Stolice, aby Alžbětina domácí kaplička stala se soukromým oratoriem a aby tam mohla býti sloužena Mše svatá. Tak veliký zřetel byl k ní brán u církevních úřadů. Vyslaný visitátor se přesvědčil, že kaplička je patřičně vybavena dle liturgických předpisů.

Alžběta vstoupila se svolením svého manžela do III. řádu trinitářského a přijala jméno „Jana Felice“. Její život se podobal životu řeholnímu, aniž však porušena byla stavovská povinnost. Činila velký pokrok v křesťanské dokonalosti. Jako silná žena vytrvala po boku neřestného muže, který její lásku splácel pohrdáním, ba i trýzněním. Kromě toho trpěla i duševními boji, pokušeními zlého ducha, nemocemi. Obětovala své utrpení Bohu. Chtěla se státí smírnou obětí za urážky Bohu učiněné. Modlila se: „O Bože! prosím Tě o záchranu duší! Na mne uval celou svou spravedlivou přísnost! Trestej mne, ale smiluj se nad hříš-

níky!“ Vzala na sebe smírné utrpení za Církev a za sv. Otce. Bůh jí dal mimořádné milodary a osvětlení. Lidé si vážili jejich rad; jsouc těžce zkoušená uměla dobře poraditi. Mnohým vyprosila různé milosti.

Její extatický stav působil zhoubně na tělo; slábla den ode dne. Objevily se na ní příznaky vodnatelnosti. Udala přesné datum své smrti. V den smrti řekla Lucině: „Rychle přines řeholní roucho! Sama se do něho převleku; až zemru, budete míti se mnou málo práce.“ Pak zesnula klidnou smrtí 5. února 1825. Dcera Marianna se provdala, Lucina vstoupila do kláštera Oblátek, Křištof činil pokání, vstoupil do řádu františkánského a stal se i knězem. Posvátná kongregace ritů dekretem 22. února 1874 zahájila o Alžbětě proces beatifikační. - Památka 5. února.

KAJETÁN ERRICO, narozený 20. října 1891 v Secondiglianu u Neapole, lidový misionář a ředitel exercicií, zemřel 29. října 1860. Památka 29. října.

Ct. NUNCIO SULPRIZIO narodil se 13. dubna 1817 v Pesco Sansonesco v Abruzzách z rodičů velmi chudých. Záhy osiřel. Strýc kovář jej vzal k sobě, ale zle s ním nakládal. Dával mu málo jídla, přetěžoval ho prací a surově jej tloukl. Zesláblého uvázal u měchu, aby tam konal svou práci, a nedbal, když Nuncio padal do mdlob. Posléze jej dopravil do nemocnice v Aquile. Když Nuncio poněkud se uzdravil z nemoci kostižeru, vrátil se ke strýci, jenž „darmochleba“, jak jej nazýval, trýznil dále. Tu se Nuncia ujal

jiný strýc, kaprál granátnického pluku; ten dopravil Nuncia do špitálu pro nevyléčitelné. Čistý nezkažený jinoch stal se miláčkem domu; svou nevinností, zbožností, trpělivostí a náboženskýmihovory vzdělával všechny. Plukovník téhož pluku, Felix Wochinger, byv na něho upozorněn, dal jej dopravit do svého zámku, aby byl pečlivěji ošetřován. Tam Nuncio dotrpfel dne 5. května 1836 maje 19 let. Lev XIII. vztyčil jej jako nový vzor mládeže. Památka 5. května.

Ct. JAN JOSSA byl vrátným u soudu v Neapoli. Později se cele věnoval dílu charity. Velké obnosy peněz prošly jeho rukama, každý věděl, že je nezištný. Při obchůzkách vplétal náboženskéhovory. „Mějte v nenávisti hřích“, byl refrén jeho hovorů. Zemřel maje 61 let 4. července 1828. Památka 4. července.

ALOIS AVELLINO pocházel z chudé rodiny ve Vico Equense (v diecési Sorrentské). Pracuje v kamenném lomu onemocněl dnou. S ochromenými údý byl dopraven do nemocnice pro nevyléčitelné v Neapoli. Skvěl se čistotou mravů a vykonával blahodárný apoštolát. Zemřel maje 38 let dne 13. dubna 1900.

MARIA ONORIO DE VICO narodila se 17. května 1805 v Neapoli ze zámožných rodičů, kteří pak ve válce zchudli. Provádala se za inženýra Karla de Vico. Ovdověvši žila skutkům pobožnosti a milosrdenství. Zemřela 25. dubna 1885. Roku 1900 byl zahájen informační proces o jejích ctnostech.

KLOELIA RUSSO kráčela trnitou cestou zchudnutí (bylať dcerou generálovou)

a nemocemi k sebezposvěcení. Zemřela 57 letá 27. srpna 1903 v Neapoli.

Gt. PLACIDUS BACHER, syn švýcarského hejtmana, narodil se dne 7. dubna r. 1781 v Neapoli. Vysvěcen byv na kněze převzal správu kostela Gesù vecchio. Vstoupil do III. řádu sv. Dominika a působil horlivě misiemi a šířením úcty k sv. Aloisu, jehož část ostatků se mu podařilo získati. Zemřel 19. října 1851. R. 1909 byl zahájen jeho beatifikační proces. Památka 19. října.

Gt. PASCHAL ATTARDI, duchovní správce nemocnice a ředitel kongregace v Neapoli, zemřel ve stáří 56 let dne 25. března 1893. - Pius X. podepsal 27. dubna 1910 dekret o zahájení procesu beatifikačního. Památka 25. března.

Gt. FRANTIŠEK MAJONE narodil se dne 2. října 1840 v S. Anastasijské osadě v diecési nolské. V dětství byl stížen anglickou nemocí a zkřivením páteře. Jen o berlách mohl se pohybovati. Bez majetku, k práci neschopný, tělesně znetvořený byl dopraven do nemocnice nevyléčitelných v Neapoli. Nemocnice, kde bylo 127 loží, stala se polem jeho působnosti. Svou trpělivostí a nezkalenou veselostí získal si úctu všech. Zbožnosti své neskrýval a všichni poznali, že víra jej sílí. Aniž se komu vtíral nebo stal se obtížným, belhal se od lože k loži, povzbuzoval k modlitbě, k důvěře v Boha a k přijetí svátostí. Kolik mužů zešedivělých ve hříchů obrátil k Bohu! Nemohl-li povstati, kupili se nemocní kolem něho. Už jeho příklad byl výmluvným kázáním, laickým apoštolátem. František byl jim poslem

útěchy a radosti; měli ho za svěťce. Zemřel dne 21. listopadu 1874. Biskupský ordinariát neapolský zažádal již zahájení procesu. Památka 21. listopadu.

Gt. ALŽBĚTA SANNA narodila se 23. dubna 1788 v Codrignanu, v diecési Sassari, na ostrově Sardinii, z rolnické rodiny. Provádala se a měla 7 dětí. Ovdo-věvši učinila slib čistoty a jakožto členka III. řádu sv. Františka putovala do Svaté Země. Ale nepřišla dál než do Říma. Tam zůstala věnujíc se skutkům kajícího a pobožnosti. Duchovním vůdcem jejím byl kněz Vincenc Palotti. Zemřela 19. února 1857. Roku 1879 byl zahájen proces o její blahorečení.

Gt. IGNÁC FALZON, syn juristy, narodil se 1. července 1813 v La Valettě na ostrově Maltě. Zprvu studoval práva, pak teologii; z pokory dal se však jen na jáhenství vysvětit. Ignácův bratr byl kanovníkem La Valettským. Tomu pomáhal Ignác v duchovní správě. Vzal si na starost duchovní správu anglických vojínů, konal jim přednášky atd. Přivedl 600 protestantů do Církve katolické. Sepsal jim modlitební knížku v anglické řeči: „The Comfort of the Christian Soul.“ Zemřel 1. července 1875. Posvátná kongregace ritů zahájila roku 1904 proces k jeho blahorečení.

Gt. ADELHEID CINI, dcera pekařova v La Valettě, narozená roku 1838, chtěla vstoupiti do některého kláštera; ale nebyla přijata. I odhodlala se, že se věnuje padlým dívkám a ženám, jichž bylo na ostrově Maltě mnoho. Byl tam stálý příliv vojska, přijíždějícího a odjíždějícího.

Z rodného svého domu učinila asyl pro padlé ženy a pro sirotky. Vyhledávala ženy ve skryších, nemocnicích a v bordelech. Starala se o sirotky, aby byli přijati do dobrých rodin. Žila jako řeholnice. Pobožnost k Božskému Srdci byla jí nejmilejší. Proto také nazvala svůj ústav „Ústavem Božského Srdce“. Zemřela 28. března 1885. Roku 1910 zahájen beatifikační proces. Památka 28. března. - Její ústav spravují nyní Vincenciánky.

V zemích severních.

Ct. DOMINIK OD MATKY BOŽÍ (a Matre Dei) jmenoval se dříve Dominik Barberi a narodil se 22. června 1792 u Viterba (v Italii) jako syn chudých zemědělců. Osířev pracoval u strýce na poli a pásal dobytek. Kamarád ho naučil číst. Dominik pak četl hltavě, co mu do ruky přišlo, na štěstí to byly knihy dobré. Pak byl přijat do řádu passionistů, a jako kněz byl poslán do Anglie; tam zřídil r. 1842 v Aston Hallu (Staffordshire) klášter svého řádu. Přijal několik konvertitů do Církve, mezi jinými Newmanna; Jiřího Spencera přijal do kongregace. Zemřel 27. srpna roku 1849. (Akta Apoštol. Stol. 1911, str. 320.) - Památka 27. srpna.

ONDŘEJ HOUBEN narozený r. 1821 v Münstergeleenu u Sittardu v Holandsku stal se passionistou a byl poslán do Irska, do Mount-Argusu u Dublína. Tam působil jako kazatel a zpovědník požehnaně. Kdysi přišel na poutní místo Glendalough. Sotva se to lidé okolních vesnic dozvěděli, přinesli nemocné na nosítkách,

aby jim požehnal. Jindy jela mimo něj loďka; ihned vyskákali všichni na blízký břeh a prosili o požehnání. Tak byli přesvědčeni o jeho svatosti. Zemřel 5. ledna 1883.

MARIA (*Augustina*) AIKENHEAD narodila se r. 1787 v Corku. Otec, lékař, byl protestant, netrpěl, aby Maria byla po katolicku křtěna, vyznávala víru katolickou. Ale Maria zůstala pevná ve víře katolické. Měla zálibu pro život řeholní. Arcibiskup Murray z Dublína přál si mítí milosrdné sestry ve své diecési. I dal Marii vycvičit u Anglických sester a pomohl jí založit družinu „a Caritate“ pro díla charity. Kongregace rychle rozkvetla. Maria zemřela v pověsti svatě dne 22. července r. 1858 v Dublíně.

JINDŘICH DORMER narozený r. 1844 ze šlechtických rodičů v Grange-Parku (hrabství Warwick) byl poručíkem u vojska v Kanadě ve státě Ontario. Svou mravností a náboženskou horlivostí budil úctu; kdo blíže poznal jeho sebe-mrtvení, nazýval ho světcem. Konal pobožnosti, pokud služba dovozovala, a nestačil-li čas denní, nastavoval noc. Nejvíce cítil se puzen k Svátosti oltářní a k Matce Boží. Snažil se o mravní povznesení svých druhů. Zemřel 22letý dne 2. října roku 1866. Biskup londýnský Fallon učinil 1924 první kroky, aby poručík Dormer byl za blahoslaveného prohlášen.

TERESIE HIGGINSON narodila se r. 1844, když matka její navštívila poutní místo v Holywellu, na tomto poutním místě. Bydliště rodičů bylo Gainsborough (Lincolnshire). Otec byl přísný ka-

tolik, matka konvertitka, pro katolickou víru od svých příbuzných pronásledována. Teresie stala se učitelkou na obecné škole v předměstí Liverpoolském, pak na jiných místech; později se uchýlila do ústavu Milosrdných sester v Edinburghu. Posléze opět přijala místo učitelky v malé dědině Chudleigh blíž Exeteru (Devon). - Teresie měla extase, prociťovala utrpení Kristovo, krvácející rány byly znatelný. Pokrmů požívala velmi málo; kromě Svátosti oltární jen tekutou potravu. Vedena byla všemi stupni vyššího života, mystickou sebrankou, duchovním mlčením až k mystickému zasnoubení. Zakusila však také mnoho pokušení od zlého ducha, pocítila opuštěnost a malomyslnost a zase duchovní spojení s Bohem. Měla odpůrce i v řadách kněží. Jeden z nich ji kdysi vykázal z kostela. Zemřela 15. února r. 1905 v Chudleighu. Záležitost o její beatifikaci byla posvátné kongregaci ritů v Římě již předložena.

KAREL SCHILLING pocházel z Norska; narodil se r. 1835 v Oslo, byl malířem; vrátil se roku 1854 v Düsseldorfu do Církve katolické; pak rozdáv všechn svůj majetek, vstoupil do řádu barnabitů a zemřel r. 1907 v Mouseronu v Belgii. Viz „Světci dnešní doby,“ napsala Sigrid Undsetová.

JINDŘICH MANNING narodil se r. 1808 v Totteridge u Londýna z rodičů anglikánských. Zprvu se věnoval státní službě; později se stal anglikánským knězem a oženil se. Po čtyřech letech ovdověv, vrátil se r. 1851 do katolické

Církve a byl od kardinála Wisemanna vysvěcen na kněze. Stal se arcibiskupem westminsterským a kardinálem. Proslul na poli sociálním i jako spisovatel. Zakládal spolky střidmosti a potíral pijáctví.

Na poloostrově Pyrenejském a ve Francii.

MIKULÁŠ RODRIGUEZ narodil se 5. prosince 1830 v Soto de Cameros ve Španělsku a byl v křesťanské kázni vychován. Byl kupeckým mládencem a poněkud lehkomyslný. Později začal studovat a máje 25 let prosil o přijetí do Tovaryšstva Ježíšova. Byl přijat do noviciátu, ale protože jeho vědomosti byly podprůměrné, měl býti dle listu P. provinciála propuštěn. Ale list se ztratil a tak se stalo, že Mikuláš byl k slibům připuštěn. Ve studiích neprosplval; i řekl si: „Bůh asi nechce, abych se stal učencem, ale chce, abych se stal svatým.“ I snažil se, seč byl, o křesťanskou dokonalost. - Byl poslán na misijní stanici na ostrov Fernando Po. Tam působil 8 let horlivě. Vykládal později: „Kdysi jsem se dozvěděl, že v daleké chyši jsou dvojčata, nekrťená, k životu neschopná. Ihned jsem se tam odebral; byla půlnoc a měl jsem ještě přebřísti tři řeky; přeplaval jsem řeky, přešel lesy a nalezl chyšku s dětmi; jedno bylo již mrtvé; pokřtil jsem žijící, odpočinul sobě do rána; zatím zemřelo i druhé; i vrátil jsem se domů.“

Mikuláš odebral se pak do Evropy a byl 25 let představeným koleje v Covilhamu v Portugalsku. Jsa šestašedesá-

tileťý žádal, aby opěť byl poslán do zámořských krajín. Představení se zdráhali; kromě toho měl otevřenou ránu na noze, kterou si utržil ve Fernando Po. I podrobil se operaci a se svolením představených opěť se odebral do misijních krajín, tentokrát do Kartageny v Kolumbii. Tam sídlil v domě, ve kterém druhdy byl Petr Klaver. Pro své horlivé působení Mikuláš obdržel název: „Pater Klaver“. Brzo však se mu rozjitřila rána na noze znovu. Lékař prohlédnuv ji řekl pak: „To je asi svatý člověk, že s takovým neduhem koná obtížné cesty.“ Z neduhu toho Mikuláš zemřel 9. září 1900.

DOROTA DE CHOPITEA SERRA narodila se 4. června 1816 v Santiagu v Chile jako nejmladší z 18 dětí bohatého španělského kupce Pedra de Chopitea. Rodiče se vrátili do Španělska, do Barcelony. Manželé byli zbožní; podniky jejich vzkvétaly. Lidé o nich říkali žertem: „Ti umějí získat statky pozemské i nebeské!“ Dobročinnost byla vlastní doménou Dorotinou. Čím více pilila štedrosti, tím více rostly její statky. Bohatství ji nebylo podnětem k rozmařilosti, nýbrž příležitostí k dobročinnosti. Kdežto světové, svěťice, řády a kongregace omezovali svou činnost jen na některé úkoly, Dorotina láska k bližnímu zahrnovala všecka odvěťvi: každému z nich věnovala se Dorota s takovou láskou, jako by nic jiného neměla na práci. Zřizovala večerní kursy, živnostenské kursy, nedělní školy; zkrátka 32 různých ústavů, škol, nemocnic, asylů pro opuštěné děti, útulen pro zestárlé služebné, učňovských besídek a j.

zřídila nebo aspoň podporovala. Věděla, že chudoba se nedá se světa odkliditi, ale byla si toho vědoma, že je povinností lidí majetných, aby ji zmírnili a zmenšili. Proto byla hotova ke každé oběťi, aby přinesla pomoc a radost tam, kde toho bylo nejvíce potřeba, a aby pomáhala překlenout propast mezi nesmírným bohatstvím a nesmírnou chudobou velkoměsta. Ale znájcí úkoly karity nepřestávala na hmotných oběťech; věděla, že i duše má své smutky, proto snažila se skutky duchovního milosrdenství přiněsti trpěcím lidem útěchu a radost. Nezapomněla posvěcovati sama sebe. Každého roku se zúčastnila exercicii dle návodu sv. Ignáce. Její děti zdědily jejího ducha zbožnosti a milosrdenství. Zemřela 3. dubna 1891. Již byla podána do Říma žádost o zkoumání stupně jejich ctností.

RAFAELA DE YBARRA Y ARAMBARI narodila se 16. ledna 1843 v průmyslovém městě Bilbao ze zámožných rodičů, majitelů dolů. Provádala se za Josea Villalongu y Gipulo, rovněž majitele dolů. Manželé vychovávali své dítky v křesťanském duchu. Rafaela vyvíjela požehnanou činnost, k níž čerpala sílu z modlitby před svatostánkem, ze svatého přijímání, z exercicii ročně po osm dní konaných, triduí, novén, z denního zpytování svědomí, jež konala po dobu čtvrt hodiny, - zkrátka Rafaela žila životem duchovním, soustředěným, umrtveným. Roku 1883 vyrůstalo Bilbao ve velkoměsto. Dělnictva přibývalo, dívky přicházely do města, aby si hledaly službu; tyto zhusta upadaly do rukou nesvědo-

mitých žen, které je zavedly do brlohu hříchu. To bylo nové působiště pro Rafaelu; snažila se dívky nevinné uchovati hříchu, ty pak, jež byly již hříchu propadly, zachrániti. Vyhledávala je; každého týdne šla do tak zvaného „Castilla“, kde byl vykřičený hampejz. Mluvila s nimi, těšila je, hleděla jim pomoci. Že musila snést nejeden posměšek, rozumí se; víc ji bolela lhostejnost nebo otevřená zášť. Kdysi přišla do Časa-Galery s úmyslem, vysvoboditi jistou jí známou dívku. Sotva vkročila do místnosti, hledaná dívka ji udeřila ve tvář. Rafaela řekla klidně: „Nezranilas mne; a věř, milé dítě, ode dneška mi budeš tím milejší.“ Zbloudilá neodolala pohnutí; odprosila a dala se odvésti.

Rafaela zbudovala v Bilbau klášter „Sester klanících se Svátosti“; sestry nebo jejich zplnomocněné důvěrnice očekávaly na nádrazí dívky z venkova. Zřídila též útulnu pro služebné, kde se mohly nevinně pobaviti. - Rafaelin manžel zemřel r. 1898. Nepřežila ho dlouho. Ztrávena starostmi o rodinu, o správu rozsáhlých statků a o své svěřence ulehla a již nepovstala. Žádala svátosti pro umírající a sama knězi při modlitbách odpovídala. Dávala si předříkávati modlitby umírajících. Posléze svolavši děti, služebnictvo a svěřence mluvila k nim dobrá slova a úsměv majíc na rtech zesnula tiše v Pánu 23. února 1900.

ALOIS BAUDOIN pocházel z rodiny hluboce věřící v Montaigu ve Vendée. Byl vysvěcen na kněze, když vznikla revoluce. Že se zdráhal přísahati na novou ústavu, byl uvězněn. Uprchl pak do Špa-

nělska. Roku 1797 se vrátil přestrojen do Vendée. Musil se skrývati. Teprve roku 1800 dovolil první konsul svobodné poznávání křesťanského náboženství. Baudoin se stal roku 1801 farářem v Chavagnesu. Tam zřídil ústav pro výchovu chlapců a kongregaci pro výchovu dívek, již dal jméno: „Uršulinky Chavagneské.“ Zemřel 12. února 1835.

FILIBERT VRAU narodil se 19. listopadu 1829 v Lille, ja synem majitele továrny na hedvábí. V mládí pozbyl víry; jeho přítel *Kamil Feron* (narozný 1831) a jesuita Wiart jej přiměli, aby se vrátil k přijímání svátostí. Brzo po svém obrácení jal se prováděti dalekosáhlé plány o prohloubení katolického života. Zprvu založil spolek na stavbu kostelů pro město Lille a dbal, aby projekt nezůstal pouze na papíře. - Jeho přičiněním stoupl počet žactva v katolických školách ze 1300 na 1800 chlapců a dívek. - Byl spoluzakladatelem živnostenských, průmyslových a uměleckých škol. - Hlavním jeho dílem je lillská katolická universita. Medicinská fakulta byla patřičně vybavena Kamilem Feronem, jenž pojav Vrauovu sestru za manželku, stal se jeho švákem. - Počet konferencí sv. Vincence z Pauly se zdvojnásobil. - Nejvíc porozumění měl Vrau pro dělnictvo, pro pracující třídu; zřídil pro ně dělnické spolky. Dělníci v jeho vlastní továrně tvořili takorba jednu rodinu; ký div, že 10-20 i více let pracovali v jeho závodě. Pečoval o ně jak otec; založil soukromé podpůrné pokladny pro nemocné a práce neschopné dělníky, pro šestinedělky.

Věrného spolupracovníka měl Vrau ve svém švakru Kamilovi, jenž vstoupil do jeho závodu jako společník. Ten sestavil velkorysý sociální program, horoval pro spojení zaměstnavatelů se zaměstnanci, studoval bytové poměry dělnictva, činil plány pro kolonie a praktické návrhy na potírání alkoholismu a prostituce. Filibert založil kroužek stejně smýšlejících „cercle catolique“, odtud byl podporován katolický tisk. Filibert také kandidoval do komory, ale podlehl. Vládě byl nepohodlný. Kdysi ho odsoudili na měsíc vězení a 500 franků pokuty za to, že podržel řeholní sestry ve školách svého závodu dále, i když zákony protiřeholní nabyly platnosti. - Filibert dbal úzkostlivě, aby se něco nedělo bez svolení biskupa a papeže. Kdysi chtěli odpůrci odejmouti kněžím vliv v jeho spolcích, ale Filibert se tomu rozhodně opřel.

Filibert neměl daru řeči; ale uměl nadchnouti jiné pro své šlechetné snahy; dali se jím vésti, neboť viděli, že činí dobro z lásky k Bohu a k bližnímu. Velká byla úcta Filibertova k Svátosti oltářní; v ní čerpal sílu k svým dílům. Založil eucharistická bratrstva, pořádal eucharistické sjezdy okrskové; noční klanění mužů před svatostánkem šířilo se z Lille po severní Francii. První eucharistický mezinárodní sjezd v Lille roku 1881 byl konán na jeho podnět. - Filibert žil prostě, skoro chudě; utrhoval si od úst, aby mohl více věnovati na dobročinné účely. Filibert a Kamil závodili spolu u svaté řevnivosti o palmu lásky k Bohu a k bližnímu. Filibert zemřel 18. května 1905.

KAMIL FERON narodil se 23. července r. 1831 v Touru (diecése lillská) z rodičů ve víře vlažných. Usadiv se jako lékař v městě Lille, stal se záhy členem církevních spolků: konference sv. Vincence, bratrstva růžencového, mariánské kongregace; prospíval v duchovním životě; spolubudoval „Dům útěchy“ a katolickou universitu. Vstoupil ve sňatek se sestrou Filiberta Vraua; manželé měli 5 dětí, z nichž 4 brzo zemřely. Kamil zemřel 30. března r. 1908. Papež Benedikt XV. žertem nazýval oba sluhy Boží „svatými v salonním úboru“. Záležitost o jejich blahořečení byla předložena posvátné kongregaci ritů. Památka 18. května.

MARIA CELINA OD OBĚTOVÁNÍ se zprvu jmenovala Jana Castangova a narodila se 24. května 1878 v dědince Nojals v Dordogni. Měla zálibu pro stav řeholní, ale žádný klášter jí nepřijal, protože trpěla ochrnutím levé nohy. Konečně - roku 1896 - byla přijata u klarisek v Bordeaux-Talencu. „Všecko opouštím ve světě, a všecko nalézám v Bohu,“ řekla vstupujíc. Velká láska k chudobě a k poškoře, věrnost v malém ji vyznačovaly. Teprve na smrtelném loži skládala sliby a řekla: „Dni smrti mé, ty budeš nejkrásnějším dnem mého života! Jaké to štěstí, že smím spěti do nebe.“ Zemřela dne 30. května 1897. Sestry ji nazývaly „malou Terezii z řádu klarisek.“

LEV DUPONT, syn Antilských ostrovů, narodil se na ostrově Martinique dne 24. ledna 1797. Otec pocházel z Bretoňska, matka byla kreolka. Byli velmi zá-

možni. Lev studoval na různých místech, posléze v Paříži. Nevázaný život jeho druhů na universitě stal se i Lvovi nebezpečím. Lev měl přístup do salonů vznešené společnosti, patřil k nejuhlazenějším pánům, miloval tanec a jiné zábavy. Žil světsky, ale nebyl zkažen. Nepatrná příhoda přivodila u něho změnu smýšlení. Kdysi se sháněl po svém malém sluhovi. „Kdes byl?“ - „U pana Bordiera na katechismu,“ odpověděl chlapec. To dráždilo zvědavost pánovu. Příště šel s ním. Spatřil pana Bordiera obklopeného zástupem chlapců, poslouchajících vyučování. Pohled ten zahanbil a dojal Lva. Bordiér stal se mu přítelem a zavedl jej do mariánské družiny; ta konala kromě jiných úkolů také vyučování hochů v katechismu.

Lev Dupont stal se horlivým katolíkem a osvědčoval svou víru veřejně. Vystudovav vrátil se na ostrov Martinique a oženil se. Manželka mu však brzo zemřela, zanechavši mu dcerušku. I odebral se s ní do Francie, do města Toursu.

V Toursu vzbudil bohatý, vzdělaný pán rozruch; denně byl na Mši svaté, ba někdy i ministroval, skoro denně přistupoval ke stolu Páně, nescházel nikdy na církevních slavnostech a pobožnostech. Podporoval klanění Svátosti oltářní; tehdy založil židovský konvertita Heřman Cohen spolek pro noční klanění Svátosti oltářní; to se zalíbilo Lvovi; zavedl spolek i v Toursu; bylo dojímavé, když mužové všech stavů, studenti, dělníci, kupci, úředníci, důstojníci přesně dodržovali svou hodinu. Mnohému muži stalo se klanění podnětem

k obrodě náboženského života. - Lev byl horliv v konferenci sv. Vincence; podporoval chudé. Všude projevoval neohrožený a obětavý laický apoštolát. - Jiným význačným rysem jeho povahy byla pokora; rozčilil se pouze tehdy, chtěl-li ho kdo chváliti; neboť zdálo se mu býti bezprávným, aby jemu se připisovalo dobro, když přece, jak pravil, všecko dobro je dílem milosti Boží. - Lev však nedostoupil najednou vysokého stupně dokonalosti, nýbrž po stupních. - Když mu zemřela dcera ve věku 15 let, pomodlil se Magnifikat řka, že dlužno děkovati Bohu, že ji v její nevinnosti vzal k sobě. Zemřel 18. března 1876.

Ct. LUDVÍK CESTAS, narozený 6. ledna r. 1801 v Bayonnu, kanovník ve svém rodišti, založil kongregaci „služek Panny Marie“, která se měla ujímati dívek padlých. Zemřel 27. března 1868. (Analecta eccl. 1908, str. 195.) - Památka 27. března.

Ct. FILOMENA GENOVESE, panna, narozená v Noceře v Italii, ošetřovala doma své rodiče a svého nemocného bratra. Vzdělávala se životopisy svatých, berouc sobě Růženu Limskou za vzor. Vyznačovala se kajícností a nevinností. Zemřela 12. prosince 1864. (Dekret o beatifikaci v Aktech Apošt. St. 1919, str. 354). Památka 12. prosince.

Ct. BARTOLOMĚJ MENOCHIO narodil se 19. března r. 1741 v Carmagnole; vstoupiv do řádu augustiniánského a vysvěcen byv na kněze, stal se farářem v Castelfidardu a procházel jako misionář jižní Italii. Později byl jmenován bisku-

pem reggijským a po nastolení papeže Pia VII. jeho zpovědníkem. Menochio chodil uprostřed církevních hodnostíů, i při skvělých slavnostech, na př. když papež v Paříži korunoval Napoleona, ve svém jednoduchém řeholním rouchu. Jeho láska k chudobě byla tak veliká, že ani nerozeznal minci dle jejich ceny. Vláda žádala, aby přísahal na novou ústavu. Menochio odepřel řka: „Třikrát jsem už přísahal, jako řeholník, jako kněz, jako biskup. To stačí.“ Zemřel 25. března 1823. Památka 25. března.

Ct. DOMINIK LENTINI, narozený 20. listopadu 1770 v Laurii v jižní Italii, profesor na lyceu tamtéž, kněz, zemřel 26. února 1828. (Analecta eccl. 1906. str. 28.) Památka 26. února.

ALEXANDER DE RISIO, narozený r. 1823, redemptorista, procházel jako misionář Sicilii a byl nazýván „apoštolem sicilským“. Poté byl biskupem v San Severině. Zemřel 20. dubna 1901.

MARIA KRISTINA SAVOJSKÁ, královna Sicilie, dcera Viktora Emanuele, následníka trůnu v Sardinii a v Piemontsku, narodila se 14. listopadu r. 1812 a provdala se za Ferdinanda II., krále neapolského. Dbala, aby zachovávány byly na dvoře královském, v divadle a j. zásady křesťanské. Byla matkou chudých a sirotků. Zemřela porodivši následníka trůnu, pozdějšího Františka II., 31. ledna 1836.

VERONIKA BARONE. Život její připomíná životopis Gemmy Galganiové a pokud se týká boje se zlými duchy, životopis Krescencie Hoessové z Kaufbe-

uernu. Veronika měla extase a vidění. O tom praví papež Benedikt XIV: „Extase sama sebou, byť byla pravá a pocházela od Boha, není ještě důkazem o svatosti osoby, která ji měla... V kanonizačních procesech o blahorečení nebo svatořečení se nejedná o viděních a zjeveních, dokud nebyly důkladně prozkoumány heroické ctnosti té osoby.“ Jedná-li se tedy o blahorečení Veroniky Barone, děje se tak pro její lásku k Bohu, sebezapírání a pro její žhavou lásku k panenské čistotě. Veronika zemřela 21 letá dne 5. ledna 1878 ve Vizzini na ostrově Sicilii.

BEDŘICH OZANAM narodil se 23. dubna 1713 v Miláně. Otec jeho Antonín byl zprvu důstojníkem ve vojsku Napoleonovu, potom lékařem. R. 1816 přestěhoval se do Lyonu. O své matce říkával Bedřich: „Štasten, komu Bůh dopřál svaté matky, jako mně!“ Jako chlapec se poddával chybám a nezpůsobům, mládeži vlastním. Zůstal však nezkažen i při mravní krizi, která doléhá na dorůstající mládež. Šťastně vybědl z pokušení proti víře; napsal o tom: „Od té chvíle věřil jsem povždy pevnou věrou, a z vděčnosti slíbil jsem Bohu, že svůj život ztrávím ve službě pravdy, která mi dopomohla k pokoji.“ Vedle studií obíral se sanskritem a hebrejštinou. Záhy přispíval do katolického listu lyonského: L'abeille française. Čím více studoval, tím v zářivějším světle jevil se mu křesťanství.

Roku 1831 odebral se Bedřich na vysoké učení do Paříže, na Sorbonnu. Přišed tam napsal: „Nelíbí se mi tu; nenít

tu života, není víry, není lásky . . . jako bych na mrtvole tkvěl. Jen věda a katolicismus mne utěšují.“ Bydlil u slavného matematika Ondřeje Ampère-a. To byl věřící člověk. V něm našel Bedřich otcovského přítele, podporovatele vědeckých snah i náboženského života. Ozanam byl svědkem, jak kdysi Ampère, dětinně zbožný, zkoumající podivuhodné zákony přírodní, vzal hlavu do dlaní a volal: „Ozaname! Jak veliký je Bůh! Jak veliký je!“ Ozanam slyšel, jak kdysi, když vznikla cholera, Ampère navečer řekl svým domácím: Kdybych dnes v noci ucítil, že jsem stížen cholerou, budu klepat hůlkou na podlahu. To vám budiž znamením, abyste mi zavolali kněze.“ Kromě Ampère byli mu přáteli hrabě Montalembert a Chateaubriand. Ozanam si všiml katolických studentů; stáli osamoceni neznajíce se, chyběla organizace. Proto založil „konferenci dějepisnou;“ tam se scházeli mladí mužové, stejně smýšlející, tam se tříbily názory, tam se učili hájit křesťanského názoru proti světovému názoru nekřesťanskému, tam se jednalo o každém zjevě literárním nebo sociálním.

Ozanam poznával, jak daleko se uchýlil svět od praktického křesťanství. Roku 1832, jsa dvacítiletý, podal arcibiskupu pařížskému, msgr. Quélenovi petici, 200 akademiků podepsanou, ve které žádal o kázání proti moderním bludům. Arcibiskup souhlasil, povolal sedm kazatelů, mezi nimi Dupanloup, a to byl počátek konferenčních řečí ve velechrámu Notre-Dame konaných, ve kterých pak Lacor-

daire pokračoval. Ozanam nebyl spokojen sám sebou; studium ho neuspokojovalo; žil po skutcích pro Boha. „Věřím,“ žaloval sám na sebe, „ale libuji si v malichernostech, smlouvám s Bohem a se sebou,“ počítám na haléře a feničky, jsem bohat na slova . . . ale kde jsou skutky?“

Ozanam otevřel advokátskou kancelář v Lyoně. Nejraději zastával chudé. Státní zástupce si z toho tropil úsměšky, ale Ozanam řekl: „Což pak zastupování chudých je komedií?“ - Roku 1839 vypracoval Ozanam disertační práci o Danteovi, která vyvolala podiv u všeho vzdělaného světa. Obdržel doktorský diplom, byl ustanoven profesorem obchodního práva v Lyonu; tehdy se oženil. Brzo poté obdržel profesuru srovnávacích dějin literatury na vysoké škole sorbonské. Napsal: „Vedle neskončené útěchy, již katolíci nalézají na stupních oltáře, vedle radostí rodinného života neznám většího štěstí, než mluvit k mladíkům, kteří mají smysl a srdce.“

Bedřich Ozanam se nikdy netajil svým křesťanským přesvědčením a církevním smýšlením. Jeho přednášky na Sorbonně byly nepřetržitou apologií křesťanství, byly provanuty křesťanským duchem. Křesťanství bylo mu kvasem, jenž všechno proniká. Nedbati ho bylo mu, jak se odvrací od slunce. Řekl na příklad: „Uprostřed století plného skepse a pochybování dopřál mi Bůh naroditi se ve víře, a jak mi přibývalo věku, byl mi poklad víry dražší a dražší. Bylo mi dopřáno obcovati s velikými křesťany, v nichž tak přátel-

sky se snoubila víra s vědou. Lépe než kdokoliv jiný jsem zkoušel, co zmůže víra u velikých bolestech a u veřejných nebezpečnostech. Proto tím více litoval jsem těch, kdož víry neznali. "O Německu řekl Ozanam: „Velikost Německa je úměrna jeho přilnutí ku křesťanství... pro Německo, jako pro všechny ostatní národy, nebylo a nebude jiného pravého určení, leč ve spojení s Římem! Sami ze sebe by byli Němci jenom barbary. Jen skrze biskupy, kněze a mnichy, jenom římskou věrou, římským právem dostalo se jim náboženského, vědeckého, politického údělu moderních národů. Do barbarství klesá, kdo oním údělem pohrdá.“ - Ozanamovy přednášky byly obsahem i formou dokonalé. Jistý student mu řekl: „Co nedovedli kazatelé mnohým kázáním, dokázal jste vy jedinou přednáškou: udělal jste ze mne křesťana.“ Jiný student radil druhému: „Zdá se, že churavíš horečkou podvrtných ideí; jdi a poslechni si přednášku Ozanamovu!“

Hlavní zásluha Ozanamova byla v charitě. Mluvil tak často o praktickém křesťanství, a křesťanství je náboženstvím lásky! V Paříži viděl úžasnou bídu a pozoroval, že odpovědné kruhy nemají zájmu. Proto založil roku 1833 se šesti přáteli spolek k vykonávání úkolů charity. Jednou týdně se scházeli, aby porokovali, jak by se mělo odpomoci bídě. Ozanam byl duší toho spolku. Členů přibývalo. Paříž žasla, vidouc mladé pány chodit do příbytků chudých a přinášet jim útěchu a hmotnou pomoc. Tento spolek se nazýval „konference sv. Vincence

z Pauly“, „na počest lidumila sv. Vincence. Ozanam věděl, že jsou také chudí, kteří se stydí přiznati se k chudobě a kteří pak trpí dvojnásobně ve své opuštěnosti. Ty vyhledával. Viděl v trpících Krista; kdyby byl neměl hluboké víry, nebyl by přinášel tak velké oběti pro trpící. Doporučoval kdysi svým přátelům návštěvu trpících takto: „Pohled na jejich bídu učiní nás lepšími. Zkoušel jsem to sám na sobě; vstupoval jsem do jejich příbytků stížen starostmi, rozrušen churavostí, plný zármutku - a vida je zuboženější káral jsem sám sebe.“ Ozanam udílel almužnu z pravé křesťanské lásky: ctil chudinu, jak jen katolický křesťan ji ctíti může, uctívaje v ní Krista a posluhuje Jemu. Vstupuje do příbytku chudásů pozdravoval uctivě a říkal srdečně: „Je suis votre serviteur, t. j. jsem váš sluha.“ Laskavě hovořil, těšil, zvedal kleslé, sílil je k nové naději a podílel je. Říkával: „Almužna je čestným úkolem, ctiš-li chudáka a chováš-li se k němu ne jako k sobě rovnému, ale jako k vyššímu, jelikož trpí, a ty bys - možná - trpěti nedovedl, chováš-li se k němu jako k vyslanci Božímu, jenž má zkusiti tvou spravedlnost a lásku.“

Kamkoliv Ozanam na svých cestách ve Francii, v Anglii, ve Španělsku a Italii zavítal, všude horlil pro konference sv. Vincence. Kde už byly založeny, ty navštěvoval, kde jich nebylo, přičiňoval se, aby byly založeny.

Roku 1847 byl v Římě. Dojat pokorou a laskavostí Pia IX. pravil: „Tři sta let uplynulo od Pia V., svatého. Po něm žádný papež nebyl kanonisován. Avšak zdá

se mi, že Pius IX. zahájí dlouhou řadu světců na stolci sv. Petra.“

Lacordaire pravil o Ozanamovi, že za dobu 20 let, co se s ním stýkal, nikdy na něm nepostřehl hněvu, ba ani stínu pýchy a domýšlivosti. Usilovnou prací ztrávil Ozanam své síly příliš záhy. Jeho poslední vůle zněla: „Ve jménu... Svou duši odevzdávám Ježíši Kristu, umírám v lůně římské katolické Církve. Má poslední prosba k mým příbuzným je: „Zůstaňte věrni naší svaté víře, vzdor všem útokům na ni, jichž budete svědky...“ Bedřich Ozanam byl čistý ve své duši, šlechetný ve svých snahách, neúnavný v činech, nezlomný v utrpení, vzor křesťana. Spojoval vzdělanost se svatostí, žil ne ve skrytosti, nýbrž na universitě ve stálém styku s předními nositeli kultury. Churavěl mnoho. Připraviv se na křesťanskou smrt zemřel 8. září 1853 v Mar-seilli.

MELANIE CALVATOVÁ, svědkyně zjevení Matky Boží na La Salette, narodila se 7. listopadu 1831 v Corpsu v kraji iserském v jihovýchodním cípu Francie. Její otec byl pilařem a vracíval se jen na neděli z práce domů s chudým výdělkem, z něhož bylo živiti četnou rodinu. Matka si málo hleděla domácnosti, Melanii jen plánila a posílala ji místo školy na žebrotu. Jedinou školou bylo Melanii vypravování otcovo o Ježíši Kristu a jeho utrpení. Od 10. roku byla dána do služby za pastevkyni. Uvykla strádání, zlému nakládání a nadávkám. Milovala samotu, v níž uvažovala „o milém Pánu Bohu“ a o trpícím Ježíši. Když dne 19. září 1846

pásla krávy na kopcích nad vískou La Salette, zjevila se tam „krásná Paní“, pláčící, a zavolala k sobě Melanii a hochu Maximina, vyjevila jim příčiny svého zármutku a žádala, aby oznámili „všemu lidu jejímu“ výstrahy, jež jim sdělila. Na místě zjevení vytryskl zázračný pramen. Církevní vrchnost přísně zkoumala zjevení a uznala jeho pravost, zejména když tam docházelo k zázračným uzdravením. Melanie byla dána do klášterní školy v Correncu a později přebývala na různých místech ve Francii a v Itálii, většinou v řeholních domech. Byla jí vytýkána nestálost, ale zdá se, že měnila místo pobytu spíše z důvodu, aby ušla pozornosti a přízni lidské. Byla zcela připoutána k Panně Marii a k Ježíši, jemuž se vzdávala za smírnou žertvu nepřetržitou modlitbou a skutky tuhého sebezáporu a křížování. Posledním místem jejího putování byla Altamura v jižní Itálii, kdež biskup Mgr. Cecchini se jí ujal. Dopolední hodiny trávil ve chrámu a po skrovné snídani na biskupství se vracela do své samoty. Dne 15. prosince 1904 nebylo jí viděti ve chrámu, i poslal biskup do jejího bytu: našli ji mrtvou, klidně ležící na zemi. Obyvatelé sousedního domu tvrdili, že v noci slyšeli zpěv „Pange lingua“ a cinkání zvonku, jako když se nese Nejsvětější k nemocnému. - Památka 15. prosince.

MAXIMIN GIRAUD, druhý svědek zjevení La Salettského, pocházel rovněž z Corpsu, kdež se narodil 27. srpna 1835. Matka mu zemřela, když ještě byl v kolébce. Otec se oddával pití a karbanu, synka posílal pást, sbírat trus a žebrot na hlavní

Svatá Terezie Ježíšková

silnici, jež vede z Grenoblu do Gapu. Maximin byl hoch veselý, velmi živý a těkavý. Znalostí náboženství téměř neměl. Stěží uměl Otčenáš. Ale byl upřímného a čistého srdce. Melanii poznal teprve den před zjevením, kdy se s ní setkal na pastvě. Ani po zjevení se nezměnila jeho živá letora; ale v jeho srdci se rozvíjela hluboká, vroucí zbožnost. Ujaly se ho sestry Prozřetelnosti z Corencu, jež měly školu v Corpsu. Byl dán na studie, ale ač se činil, seč byl, jen s bídou procházel. V semináři bylo usouzeno, že nemá povolání ke kněžství. Pokusil se o studium lékařství, ale ani v tom se mu nedařilo. Byla mu nabídnuta služba v papežské gardě v Římě, ale nedovedl se přizpůsobiti novému prostředí. Nějaký čas byl zřízenцем ve státní nemocnici, za mobilisace r. 1870 dlel na pevnosti Barrax u Grenoblu, potom se vrátil do Corpsu a prodával letkvary a provázel poutníky na La Salettu, podáváje výklad o zjevení. Když byl tázan, nepomýšlí-li někdy na sňatek, odvětil: „Kdo viděl Svatou Pannu, nemůže nikoho na světě milovati.“ Krása jeho duše, skrývaná lidem, projevuje se v důvěrných listech, jež psával řeholní představené, matce Tekle, jež mu rozuměla. Bylo mu mnoho ubližováno. Dovedl skrývati své slzy. Zůstal vždy dítětem, jako byl v době zjevení. R. 1874 onemocněl: přijímal utrpení s ochotou a odevzdaností a opětovně si žádal svatých svátostí. Dne 1. března 1875 svatě skončil. Přál si, nezemře-li na La Salettě, aby jeho srdce tam bylo uloženo. Přání to bylo vyplněno; srdce jeho je uloženo

za hlavním oltářem ve svatyni na hoře Zjevení. - Památka 1. března.

Bl. BERNADETTA SOUBIROUS narodila se 7. ledna 1844 v Lourdech v diecési tarbesské. Rodiče se jmenovali František Soubirous a Aloisia rozená Carterot. Otec měl malý mlýn v nájmu, později byl nádeníkem. Rodiče byli velmi chudobní a nevzdělaní, ale poctiví. Bernadetta pásala ovce. Zůstala bez vyučování; sotva znala hlavní pravdy víry a „Otče náš.“ Ačkoliv jí bylo už 14 let, nepřijala Svátosti oltářní. Dne 11. února 1858 šla sbírat dříví do háje Massabielského, a tu se jí ukázala ve skále jeskyněmi prohloubená vznešená paní oděná v bílý šat, růženec v ruce. Zjevení opakovalo se po 18 dní. Dne 25. března téhož roku podivuhodná paní na otázku, kdo je, odpověděla, že jest „Neposkvrněná Početi.“

Pověst o zjevení rozhlásila se rychle. Bernadettě se strany světských úřadů vzešly nemalé trampoty; Bernadetta opakovala neohroženě tutéž svou výpověď. Tarbesský biskup podal výsledek čtyřletého zkoumání v pastýřském listě čka: „Pokládáme za pravdivé, že Neposkvrněná Panna, Rodička Boží dne 11. února 1858 Bernadettě Soubirousové v jeskyni Massabielské poblíž Lurd skutečně se zjevila, že zjevení toto nese známky pravdy a že proto všichni jsou oprávněni pokládati je za pravé.“

Do Lurd přicházelo mnoho lidu a farář Peyramale uznal za vhodné, aby Bernadetta, má-li ujítí zvědavosti poutníků, odešla z Lurd. I byla dána do kláštera „sester Božské lásky a křesťanské výcho-

vy“ v Neversu. Tam se učila číst a psát a přistoupila dne 3. června 1858 po prvé ke stolu Páně. Upadla v těžkou nemoc; probrala se sice z nemoci, ale churavěla až do smrti. Roku 1866 vstoupila Bernadetta do řečené kongregace a přijala jméno „Maria Bernarda.“ Druhého dne po svém vstupu vypravovala zevrubně o zjevení, ale pak dostala rozkaz, aby bez svolení představené nikdy nic více o zjevení nemluvila.

Bernarda složila tři obvyklé sliby; zachovávala svědomitě řeholní pravidla a mlčení. Do hovorny šla jen, bylo-li jí poručeno. Byla mlčeliva a ráda se uchýlovala v ústraní. Nebyla pyšna, že se slavným jménem Lurd je spjato její jméno. Rozjímalá ráda o utrpení Kristovu. Pannu Marii ctíla dětinně. Byla poslušna a vždy laskava; vykonávala práci ošetřovatelky nebo sakristánky. Tlumila svou živou lektoru. Ač byla churava, nikdy nežádala o dispens od přísného zachovávání pravidel. - Trpěla asthmem. Na loži smrtelném byla tázána, v jaké řeči Panna Maria vyřkla ona památná slova: „Já jsem neposkvrněná Početí,“ zdali ve francouzské spisovné či ve francouzské lidové řeči. Odpověděla rozhodně: „Matka Boží mluvila ke mně v řeči lidové slova: „Sony l’Immaculada Counceptioun.“ Bernarda zemřela 16. dubna r. 1879. Svátek 16. dubna.

MARIA EUSTELLA HARPAIN narodila se z chudých rodičů dne 19. dubna 1814 v Saintes (v diecési La Rochellské). Vyprávěla o svém mládí: „Dychtila jsem po zábavách, byla jsem neposlušná, vzdor-

ovitá, hněvivá, ba všechny vášně ve mně klíčily.“ Vyspěvši živila se prací krejčovskou. Ráda se strojila a vášnivě milovala tanec. Ale později přilnula k Bohu a prospívala v dokonalosti. Ráda četla v knize „Následování Krista“. Abymohla žítiskutkům pobožnosti, opustila otcovský dům a vstoupila do ústavu „des dames blanches“; ale pro churavost byla odtud propuštěna. Přicházely k ní vznešené osoby, ba i biskup, aby se doporučily do jejich modliteb. Zemřela 28letá 29. června 1842. (Acta Apošt. Stol. 1921, str. 108.)

JIRÍ DARBOY, arcibiskup pařížský, byl roku 1871 od komunistů zastřelen; s ním dominikáni: Rafael Captier, Tomáš Bourard, Konstanc Delhorme, Jindřich Cottrault - jesuité: Petr Olivaint, Lev Ducondray, Alexis Clerc - z Picpuské družiny: Ladislav Rodique, z jiných kněží: Matouš Planchat, Michael Allard a j. Též laici III. řádu, z nichž někteří byli ženati. Ti všichni ošetřovali raněné. Na rozkaz vzbouřenců, aby bojovali na barikádách, odpověděli kněží: „My jsme kněží, ošetřovatelé raněných, tedy neutrální, jsme ochotni všechny raněné ošetřovati.“ Přesto přece byli zastřeleni. Bylo to ve dnech 24., 25. a 26. května 1871. Někteří z nich budou prohlášeni za blahoslavené.

ROSALIA RENDU narodila se r. 1787 v Comfortu (Dep. del’ Ain), věnovala se povolání milosrdné sestry a konala obětavě dilo to po 50 let. Kde se jednalo o zmírnění bída a poskytnutí pomoci, Rosalia nescházela nikdy. Zvláště roku 1832, za cholery, ukázala se její milo-

srdná láska. Lid jí dával čestné názvy. Roku 1852 byl ji odevzdán kříž čestné legie. Od přírody byla prudká a vznětlivá, ale zvítězila sama nad sebou. Říkávala: „Mějme srdce anděla vůči Bohu, srdce matky vůči bližnímu, a srdce soudce vůči sobě.“ Ve stáří oslepla. Zemřela roku 1855. Památka její je 7. února.

KAROLINA COLCHEN narodila se roku 1829 v Lotrinsku, provdala se za jistého Malberga a založila družinu „dcer sv. Františka Saleského“. Zemřela dne 28. ledna roku 1891. (Acta Apošt. Stol. 1920.)

Ct. PAVLÍNA JARICOT-ová narodila se 22. července 1799 v Lyoně z rodičů dosti zámožných. Rodiče ji vychovávali zbožně. O tom svědčí tato něžná rozmluva. Šestiletá Pavlína: „Milá maminko, kéž bych měla pramen zlata, který by nikdy nevysychal!“ - Matka: „A nač?“ - „Abych mohla všecku bídu zmařiti, aby nebylo žádných chudých lidí více a aby nikdo už neplakal.“ - „Budeš-li mítí Pána Boha ráda, budeš pak mítí ve svém srdci dost pokladů na zmírnění bída.“ - „O, pros, maminko, Pána Boha, abych jej měla tolik ráda a mohla pak těšiti všecky trpící.“ - Později se Pavlína dala trochu na marňost, aniž však klesla do velkých hříchů. Onemocněvši obrátila se úplně k Bohu; ta, jež dosud se pohybovala ve vzácné společnosti, jsouc obdivována, nosila nyní prosté, ba chudičké šaty, ošetřovala nemocné, nejraději takové, před kterými by byla dříve pocítovala hnus.

V tu dobu obdržela od svého bratra, jenž studoval v Paříži v semináři sv. Sul-

pice, dopis, ve kterém byl líčen smutný úděl pohanů, k nimž misionáři ještě nepřišli. I přišlo jí v mysl: „Což, nemohly bychom já a přítelkyně moje najíti každá deset lidí, kteří by přispívali týdně jeden sou, a ze všech skupin, zavírajících v sobě vždy deset lidí, by sebraný obnos byl horlivými sběratelkami odevzdáván do centrální pokladny na podporu misii?“ Tak vzniklo „Dílo šíření víry.“ (Dílo šíření víry stalo se nyní všeobecným církevním spolkem ku podporování zahraničních misii. Deset členů tvoří jednu skupinu, více skupin tvoří farní odbor. Roční členská almužna je nyní 2 Kč 40 h. Ústřední správa „Díla“ byla přeložena do Říma.) Jaricotová měla také veliký podíl při zakládání spolku „Dětství Ježíšovo.“ Také založila tak zvaný „živý růženec“, t. j. patnáct osob rozdělí si patnáct tajemství růžence tak, aby každá osoba po celý měsíc denně se modlila svůj desátek.

Pavlína konala pouť ku hrobu sv. mučednice Filomeny v Mugnanu u Neapole; vrátivši se zbudovala s povolením papeže Řehoře XVI. v Lyoně kapli sv. Filomeny. Kaple se stala známou tím, že mnohá modlitba o přimluvu sv. Filomeny byla vyslyšena. Od Pavly Jaricotové obdržel i farář Arsský Vianney část ostatků sv. Filomeny. Od té doby byla Pavlína Jaricotová vyhledávána laiky i kněžími; dopisovala si s misionáři i s biskupy. - Konec jejího života byl trudný: Založila dobročinné ústavy pro dělnickou třídu. Ale na ústavech vázl velký dluh, 450.000 franků. Tím uvržena byla Pavlína Jaricotová do kruté bída a nesnáze. Zkusila mnoho; čtrnáct let trvalo

její tiché mučednictví. Chodila sbírat na své ústavy, dostávala sice značné dary, ale to všechno nestačilo na onen velký dluh. Bedřich Vilém IV., král pruský, měl zájem o dílo „velikomyslné Francouzky“, jak ji nazýval, ale politika mu bránila, aby vydatně pomohl. Pavlína opuštěná lidmi, vysílená pracemi, obtížemi a strádáním, ale bohatá nadpřirozenými dary, ctnostmi a zásluhami, zemřela jsouc 63letá, dne 9. ledna 1862. Jednání o beatifikaci bylo zahájeno. Památka 9. ledna.

Sv. JAN KŘTITEL VIANNEY narodil se 8. května 1786 v osadě Dardilly u Lyonu. Rodiče jeho Matouš Vianney a Marie rozená Beluse byli rolnického stavu. Otec byl vážný a přísný muž, matka byla ušlechtilá a zbožná. Měli 6 dětí. Jan záhy vynikal láskou k modlitbě. Když pásal dobytek, připevnil si mariánský obrázek na strom a modlil se před ním. Hry ho netěšily; stavěl oltářiky, shromažďoval své druhy a konal s nimi pobožnosti, při nichž velebil blahoslavenou Pannu Marii. Sošku Panny Marie brával si s sebou do lůžka. Po 60 letech ještě říkával, že by byl bez sošky neusnul. Chtěl-li některý hoch vyvolat hádku, nebo bil-li dobytek, prosíval ho Jan mírně, aby toho nečinil. Byl útlomitného srdce. Na matce vyprošoval potraviny neb oděv pro chudé lidi. Žebráky vodil s cest do otcovského domu, někdy bylo jich až 20; jednoho dne byl mezi nimi i Benedikt Labre. Kdysi vida bosého žebračka, dal mu svou obuv. Za to byl od rodičů pokárán.

Za doby francouzské revoluce byli kněží pronásledováni; služby Boží se konaly

v úkrytech. Rodina Vianneyova chodívala do osady Ecully, tam Jan přijal po prvé svátost pokání a svátost oltářní. V Ecully byl horlivý duchovní správce, jménem Balley. Ten pozoruje nedostatek kněží, jal se připravovati schopné hochy na povolání kněžské. Také Jana hodlal připravit na studia; ale Jan neměl velkých vloh, těžce chápal učení a měl slabou paměť. Neúspěchem v učení byl rozmrzelý, ale Balley ho těšil a povzbuzoval. Jan za dne pracoval na poli, večer pak při svitu lucerny vyučoval děti katechismu. Ačkoliv byl mlád, byl často žádán o radu a poučení. Na příklad: Jistý mladík hodlal vstoupiti do kláštera. Staří rodiče mu v tom sice nebránili, ale vybidli ho, aby požádal mladičkého Jana o radu; věděli, že má správný úsudek o světě. Jan poradil takto: „Zůstaň, příteli, pěkně doma! Pomáhej rodičům! Oni tvé pomoci potřebují.“

Jsa třiaadvacetiletý byl odveden k vojsku, neboť nebyl, ač konal přípravná studia ke stavu duchovnímu, zapsán do seznamu kleriků od vojny osvobozených. V tu dobu onemocněl a přišel do nemocnice lyonské. Tam pobyl 15 dní. Ale pak mu bylo nastoupiti s vojskem cestu do Španělska. Málem by býval byl pokládán za sběha. Vybral se na cestu za vojskem. Došel do osady „les Noés“. Tam ho starosta přívětivě přijal a předal ho matroně Klaudii Fayotové. Ta skrývala Vianneye na místě bezpečném. Vianney chtěje ukázat svou vděčnost vyučoval mládež; letního času vypomáhal v polní práci. Celá obec ho milovala, a hrozila-li pro-

hlídka, byly postaveny stráže, aby Vianney unikl vojenské službě. Zatím však nastoupil Janův bratr vojenskou službu; Jan byl z vojenských seznamů vyškrtnut a vrátil se domů.

Když Jan v Ecully dokončil přípravná studia, odebral se do semináře ve Verriè-resu. Měl touhu státí se knězem. Pro své slabé nadání byl zprvu terčem úsměšků u spolužáků. Teprve když seznali jeho nelíčenou zbožnost a šlechetnost, zamílovali si jej. Po dvou letech šel do Lyonu. Při závěrečné zkoušce neobstál, měl býti propuštěn a pouze na doporučení faráře Balleye byl znovu zkoušen a do kněžského semináře přijat. I tam při posledních zkouškách váhali představení připustiti jej k svěcení; neboť jeho vědomosti zdály se jim příliš skrovné. Generální vikář se tázal: „Jest-li Vianney zbožný?“ - Odpověděli: „Jest.“ - „Nuže, budiž připuštěn k svěcení; milost Boží nahradí, co na vědomostech se mu nedostává.“ I byl Vianney vysvěcen dne 9. srpna 1815.

Vianney nastoupil kaplanské místo v Ecully; tamější farář Balley, jeho příznivec a učitel, sám si jej vyžádal za kaplana. Obyvatelé ecullští lnuli k Janovi od dob, kdy tam dlel jako chlapec a studující jinoch. K jeho zpovědnici přicházeli lidé v zástupech. Jeden z prvních se zpo- vídajících byl jeho vlastní farář a představený Balley. Balley a Vianney společně konávali modlitby kněžské a určili si každého měsíce jeden den pro duchovní cvičení. Závodili v sebezapírání a ve ctnostech. Žili tak umrtveně, že farníci podali

k administrátoru biskupství žádost, aby oběma kněžím byl doporučen méně přísný způsob života. Po brzké smrti Balleyově byl Vianney ustanoven farářem v Arsu.

Roku 1818 Vianney se stěhoval do Arsu. Jako chudás vezl s sebou pouze lůžko, a nějaké šatstvo. Nábytku takorika neměl. Nová jeho farnost, čítající jen 400 duší, byla velmi zanedbána. Chrám opuštěný a prázdný i v dny nedělní, hospody plny i ve dny všední. Vianney zaslzel seznáv zpuštění své farnosti a vyprošoval pro ni hojného Božího požehnání. Zprvu hleděl poznati své farníky; navštívil je a lahodným způsobem se s nimi rozhovořil; uměl řeč zavést na předmět poučný. Kázal horlivě slovo Boží, i na ulicích. Upravil důstojně chrám Páně. Farníci vidouce horlivost svého nového duchovního správce, rádi přispívali na ozdobu chrámu Páně.

Vianney se snažil roznítiti úctu a lásku k nejsvětější Svátosti oltářní, zavedl večerní pobožnosti k uctění Eucharistie, vedl lid k častějšímu přijímání svatých svátostí a k duchovnímu přijímání. Věřící jeho hlasu uposlechli; přicházeli, aby se klaněli Bohu ve Svátosti skrytému, řemeslníci odkládali před chrámem své nástroje. Založil bratrstvo živého růžence. Mládež upozorňoval na nebezpečnoství plynoucí z tanečních zábav a poučoval je o vyšších ušlechtlejších radostech. Rmoutilo ho nejvíce znesvčování neděl a svátků. Říkával, že dvě věci přinášejí kletbu místo požehnání: krádež a práce v neděli a ve svátek bez potřeby konaná. Farníci poslechli: v neděli nebylo už vidět lidí pra-

cujících na polích, práce se konala jen v naléhavých potřebách. Hostince byly v čas služeb Božích zavřeny, kostel byl naplněn věřícími. Osada se změnila, náboženský život rozkvetl. Pomocníci Vianneyovou v bohumilém díle byla hraběnka z Arsů, která na svém zámku žila prostě jako v klášteře.

Vianney se jal budovati kapli ke cti svatého Jana Křtitele. Kdysi se mu nedostávalo peněz na výplatu dělníků. Byl zarmoucen. Tu se setkal s cizincem, jenž se ho tázal, zda-li je nemocen, anebo zda-li jej něco tíží? Vianney odpověděl: „Nemocen nejsem, ale starost mne tíží.“ - „Jaká? Farníci-li vám působí zármutek?“ - „O nikoliv! Farníci jsou lepší, než zasluhuji. Jiná věc mne trápí. Začal jsem budovati kapli a nemám na výplatu dělníků.“ Cizinec vyndal 25 zlatáků a pravil: „Zde, pane faráři, jsou peníze na výplatu dělníků.“ - Vianney zbudoval také sirotčinec pro dívky. Věnoval na tento účel všechn svůj zděděný podíl. Za ten podíl a za dary dobrodinců, úhrnem za 20.000 franků koupil dům pro sirotky, dal mu jméno „Providence“ a odevzdal správu dvěma spolehlivým ženám z družiny „sester sv. Josefa“ za tím účelem, aby dívky sirotky byly vedeny k mravnému životu a aby byly cvičeny ve všech potřebných vědomostech.

Ústav prospíval; některé dívky se provdaly a staly se z nich řádné manželky a matky, jiným vyhledal místo služby u svědomitých lidí. Kdysi se mu nedostávalo peněz a neměl, jak by kryl potřeby ústavu. Zarmoucen zašel do poli a modlil

se cestou pobožnost růžencovou. Tu setkal se s cizí ženou, která se ho tázala: „Jste vy farářem v Arsů?“ - „Jsem.“ - „Bylo mi uloženo, abych vám odevzdala tyto peníze.“ - „Na mše svaté?“ - „Nikoliv. Dárce nežadá, leč modlitby.“ To řkouc odevzdala užaslému Vianneyovi značný obnos a odkvapila.

Arcibiskup vida požehnanou činnost Vianneyovu, hodlal mu vykázati jinou faru, rozsáhlejší působiště. Ale farníci Arsští prosili arcibiskupa, aby jim ho nebral, i ponechal jim ho. - Vianney měl však i odpůrce; horlivost jeho mýjela se u nich s účinkem. Vinu toho přičítal své nevědomosti a hříšnosti. - Často kázal o lásce k Bohu. Říkal: „Člověk je stvořen k lásce, a bez lásky nemůže žiti; buď miluje Boha nebo miluje nezřízeně sebe a svět a věští své srdce na věci pomíjející.“ Vianney zval cizí kazatele do svého kostela a upřímně se radoval, mělo-li jejich kázání dobrý účinek. Také sám vypomáhal v cizích farnostech. Všude znali jeho horlivost, jeho svatý život, jeho zdržlivost v pokrmu a nápoji; říkali mu „svatý farář“. Kdysi mu duchovní bratři, vidouce chatrnost jeho oděvu, zaopatřili nové spodky. Vianney usmívaje se přijal je, ale když vracel se domů uviděl žebráka, ihned ho obdaroval novými oněmi spodky.

Vianney žil sebezapíravě a umrtveně. Spával na tvrdém lůžku; po nějaký čas bydlil v prázdném špýcharu. Jídal okoralý chléb nebo plesnivý od žebráků zakoupený chléb. Lepší pokrmy, od dobrodinců mu darované, rozdal chudým. Žil samotou v domě farním. Ukládal si přísné

posty, chtěl-li sobě od Boha vyprosití ně- které milosti anebo hodlal-li konati dů- ležitě dílo. Šat jeho a obuv byly chatrné; „pro faráře Arsského je to dost dobré“, říkával. - Nechybělo různých pokusení, ale Vianney je vítězně přemáhal. Nechy- bělo protivenství, podezřívání, pomluv. Někteří duchovní bratři ze žárlivosti či- nili o něm nelaskavé vtipy. Někteří kněží ho očernili u nového arcibiskupa, že prý jeví nevčasnou horlivost a nevědomost, že dává podnět k pověrám a k nábožen- ské blouznivosti. Arcibiskup odpověděl: „Nevím, je-li Vianney učený, ale vím, že je osvícený. Vážím si jeho zbožnosti a horlivosti.“

Vianney mlčel ke křivdám sobě čině- ným. Rekl komusi, jenž ho politoval: „Budeme-li si stěžovatí, že trpíme? Na- opak. Stěžovatí si máme, jestliže netrpí- me. Protivenství nás přivádí ke kříži, kříž nás přivede do nebe. Proto člověk má mítí lásku ke kříži.“ - Ostatně pomluvy nedo- cházely ochotného sluchu; neboť kdož- koliv jen pohlédl na svatého toho kněze, ihned poznal, že všechny utrhačné řeči nemají pravdivého podkladu. - Jistý farář si Vianneyovi stěžoval, že je od svých far- níků stíhán pomluvami. Vianney řekl: „Dělejte to, milý příteli, jako já; nechte lidi mluvit; až se vymluví a nebudou mítí, co by pověděli, umlknou.“ - Jiný farář si stěžoval na své farníky, že jsou zatvrzelí. Vianney odpověděl: „Ale zda-li pak jste zkusil všech prostředků k napravení far- níků? Na příklad: Umrtvoval-li jste se tvrdým lůžkem? postem? Mluvil-li jste s pláčem k Bohu o svém žalu?“

Do Arsů putovali cizincové, aby uviděli svatého faráře a aby se mu vyzpovídali. Arcibiskup uslyšev, že nával cizinců kaž- dorodně roste, chtěl faráři zjednatí úlevu v práci; poslal mu na výpomoc kněze mladého a horlivého. Vianney projevil přání, že by se rád uchýlil do samoty. Kdysi - bylo to dne 11. září roku 1843 v noci - Vianney vzal uzlík s prádlem, opustil faru a farnost a odebral se do své- ho rodiště Dardilly. Zármutek arsských farníků nad odchodem jejich duchovního správce byl upřímný. Dověděvše se o jeho pobytu, prosili ho písemně, aby se vrátil. Poutníci jeli na vozech za ním. Biskup neporoučel, ale pouze vyslovil přání, aby Vianney se vrátil na své místo. Vianney řekl: „Vrátím se do Arsů.“ Když Arsští uslyšeli, že jejich milovaný duchovní pa- stýř se vrací, vyšli mu průvodem v ústrety, mnozí tlačili se k němu, aby alespoň rou- cha jeho mohli se dotknouti. Když průvod došel až ke kostelu, Vianney žehnal celé farnosti a radostné pohnutí lidu bylo ne- vyličitelné.

Ars stával se místem, kam putovali lidé nejen z Francie, ale i z Belgie, z Ně- mecka, z Anglie, z Italie. Prostí a vzne- šení, mužové a ženy skláněli své hlavy před ním. Cizincům nestačily příbytky arských osadníků. Bylo nutno zříditi prostranné budovy pro poutníky. Neboť počet poutníků obnášel ročně 20.000; v posledních letech jeho života dostoupil čísla 80.000. Kterýsi z nich vrátiv se do- mů řekl: „Čítal jsem životopisy svatých a nevěřil jsem všemu, co vykonali pro Boha. Avšak když jsem poznal dobrého

otce Vianneye, spatřil jsem to všechno, co oni konali, ba i více. A odtud věřím pevněji, že je vyšší řád nadpřirozený. Arsský farář je mi živým důkazem pravdivosti naší víry.“

Vianney zpovídal denně až 20 hodin. Ačkoliv časně ráno přicházel do zpovědnice, přece již zástupové na něho čekali. Ba, mnozí nocovali v předsiní, aby si zajistili přístup ke zpovědnici. Jenom někdy Vianney pokynul někomu ze zástupu, aby dříve přistoupil, neboť bystrozrakem svým poznal, že tíseň jeho nestrpí odkladu. Kterási vznešená paní se tlačila ke zpovědnici. Řekla jednomu knězi: „Nejsem nikde zvyklá čekat, ani u bavorského krále, ani u papeže.“ - „Není pomoci,“ odvětil kněz, „zde musíte čekat!“ V tom spatřila Vianneye ze zpovědnice vycházejícího. I volala na něho: „Pane faráři! Já se chci zpovídat!“ - „Dobře, dobře,“ odpověděl, „zde se už jiní zpovídali.“ - „A kdybyste byla i císařovnou,“ řekl Vianney k jiné hrdé paní, „zde musíte čekat, až na vás dojde.“ - Zvědavcům říkával: „Nestojí věru za to, že jste sem přišli.“

Čím Vianney tolik působil na cizince? Byl to jeho obdivuhodný svatý život, spojený s nepřekonatelnou dobrotou. Jediné slovo Vianneyovo, ba jediný pohled stačily, aby obměkčily zatvrzelce. I mlčení jeho působilo a celý zjev. Byl postavy malé a hubené, tváře jeho byly podlouhlé a pobledlé, vlasy splyývaly až na ramena, čelo vysoké; oči ohnivé a bystré působily neobyčejným kouzlem. Seznal-li Vianney, že bude mít co činit s hříšníky zatvrze-

lými, ukládal si tužší skutky postu a sebezapírání. Kdysi se mu zpovídal člověk zatvrzelý. Vianney zaslzel. „Proč pláčete, ctihodný otče?“ tázal se kajcíník. „Protože nepláčete vy!“ zněla odpověď. - Naučení, která dával, byla kratičká, pokání, které ukládal, bývalo nepatrné. Zhusta konal sebemrtvení místo kajcíníka.

Učenec Massiat z Lyonu vykládal: „Přišel jsem do Arsu s pochybnostmi v srdci. Postavil jsem se se svým průvodcem na místo, kudy Vianney se měl ubírat. Oko knězovo na mně utkvělo, zraky naše se setkaly. Pohled Vianneyův pronikl mi do hlubin duše. Zdálo se mi, že Vianney jasně čte v mém srdci. Bezděky jsem se uklonil a rukama jsem zakryl tvář. Za chvíli farář mi pokynul, abych přišel za ním do sakristie. Šel jsem. „Pane faráři,“ řekl jsem, „mám na sobě velké břímě.“ „Já vás břemene zbavím,“ odpověděl Vianney, „jenom poklekněte, a povídejte o svém životě.“ A mezi tím, co jsem mluvil o svém životě, zvolal Vianney několikrát: „Ó jak dobrotivý jest Bůh! Jak velice vás miloval!“

Jiný člověk vypravoval: „Přišel jsem do Arsu podívat se na tu komedii. Ale co jsem viděl a slyšel, zmátlo mne v mých pochybnostech, a prosil jsem faráře Vianneye, aby mi dopomohl k víře. „Milý příteli,“ vece, „obratte se k Bohu a Bůh se obrátí k vám. Milost Boží vás osvítl a pak uvěříte. Učiňte vy počátek dobrou svatou zpovědí!“ - Co kdo choval na hlubině svého srdce, Vianney mu vyčetl z jeho tváře, z jeho oka. „Osmadvacet let jste už nebyl u zpovědi,“ řekl k jisté-

mu dělníkovi, a ten s úžasem se přiznal, že Vianney mluví pravdu. - Jistá dívka přiklekla ke stolu Páně. Vianney přiblížil se k ní, řekl jí potichu: „Vy jste již snídala, není-liž pravda?“ - „Ano.“ - „Tedy nemůžete přijmout Svátost oltářní. Odejděte!“

Vianney byl ke každému vlídný a laskavý. Jeho vtipná rčení a žerty činily jej milým společníkem. Říkal: „Čím více člověk poznává lidi, tím méně je miluje, čím více člověk poznává Boha, tím více Jej miluje.“ - „Jaké povolání si mám vyvoliti?“ ptal se kdosi Vianneye. „Vyvolte si povolání do nebe!“ zněla odpověď. - Jinému na tutéž otázku odpověděl stručně: „Postarejte se o čtyry prkna!“ „Dvě stě mil cesty jsem konala,“ pravila jistá dáma, „abych vás, ctihodný otče, uviděla!“ „Věru, já nestojím za tu cestu,“ odpověděl.

Jistá žena ho unavovala příliš dlouhou řečí. Vianney se tázal: „Milá paní! ve který měsíc mluvíváte nejméně?“ - „Nevím.“ - Vianney na to: „Povím vám to. V únoru, neboť to je měsíc nejkratší.“ - Kdosi chtěl založiti sirotčinec a tázal se Vianneye, má-li věc uveřejniti v novinách čili nic. „Nikoliv!“ odpověděl, „raději poklekněte v chrámu Páně a pomodlete se!“ - Jistý člověk, jenž byl silného vzrůstu a jenž měl široká ramena, žertem pravil k Vianneyovi: „Pane faráři! Já se vás přidržím, až půjdete do nebe.“ „To nejde,“ řekl Vianney; „úzká je brána, a tu bychom, já a vy s vašimi širokými rameny se nedostali do nebe.“

Povaha Vianneyova byla prostá a u-

přímná; jak smýšlel, tak mluvil a jednal. Z víry se prýštila neobyčejná jeho horlivost v modlitbě, ale jeho chování při modlitbě nebylo podivné a zvláštní. Vianney byl členem III. řádu sv. Františka. Teprve v pozdním stáří upustil od přislíbených skutků kajícího. Nakládal se svým tělem jako s mrtvolou; nelibě nesl, tázal-li se ho kdo, jak se mu daří. Na takovou otázku odpovídal zkrátka: „Těchto malicherností nemáme dbáti!“ - Prudkou svou povahu uměl ovládati, takže nikdy se nepřenáhlil, nikdy ani slovem nedal najevo nespokojenost nebo netrpělivost. - Zvědavosti neznal; nepídil se po novotách XIX. století. Ačkoliv železnice jezdila nablízku, Vianney nikdy po železnici nejel, aniž toužil ji spatřiti. - Ve své pokoře pokládal se za člověka na světě zbytečného. Pokora jeho byla nelíčená. Kdysi byl tázan, kterak může kdo dojíti života věčného? Odpověděl: „Musíme Pána Boha dokonale milovati. K tomu je potřebí pokory a zase pokory. Na cestě ke spasení nám nejvíc překáží pýcha. Pýcha, toť růženec nepravostí; pokora, toť růženec ctností. První ctností je pokora, druhou ctností pokora, třetí opět pokora.“

Vianney byl se všech stran vyhledáván. Biskup valenceský přijel do Arsu požádat Vianneye o požehnání. Vianney sice vyhověl, ale ihned také sám poprosil biskupa o požehnání. Slavný kazatel Lacordaire přišel vyslechnout kázání Vianneyovo. Císař Napoleon poslal Vianneyovi řád čestné legie. Vianney odevzdal řád vikáři řka: „Vezměte to k sobě; císař se asi zmýlil.“ -

Vlastní biskup nazval Vianneye „svatým knězem.“ Tato slova byla pro Vianneye bolestná; řekl: „Jak jsem politování hodný! I biskup se ve mně klame!“ - Veškeren lid projevoval faráři arsskému úctu a lásku. Kdykoliv se ubíral z kostela, zástupové lidu čekali klečící, až jim udělí požehnání.

V červenci 1859 Vianney zaslábl. Dne 29. července dlel ještě 16 hodin ve zpočívání. Zemřel vrátil se domů lka: „Ti hříšníci by hříšníka v pravdě usmrtili. Zdá se, že se přiblížila poslední hodinka.“ Zpráva o jeho vážném onemocnění učinila všude hluboký dojem. Starosta obce po celou dobu trval u lůžka nemocného. Vianney přijal zbožně svaté svátosti a brzo poté, dne 4. srpna 1859 o druhé hodině ranní zemřel. Lid se hrnul do chudého jeho příbytku, aby obrázkem nebo křížkem se dotknuli rukou nebožtíkových, anebo aby uchvátili něco z předmětů na památku. Vianney pohřben byl vedle zpovědnice v kapli sv. Jana Křtitele. Roku 1914 byl vepsán mezi blahoslavené, roku 1925 mezi svaté. Slaví se 9. srpna.

Ct. EMILIE DE VIALAR narodila se 12. září 1797 v Gaillacu (Tarn, ve Francii). Když jí bylo něco přes 10 let, zemřela jí matka, proto byla Emilie vychována ve šlechtické koleji „l' Abbaye au bois“ v Paříži. Potom se vrátila domů, aby pomáhala v domácnosti. U otce vykonávala jistá služebná neblahý vliv proti dceři. Emilie trpělivě snášela příkoří. Zdědivši po svém dědovi značný odkaz, zařídila v Gaillacu za pomoci a podpory faráře ústav „sesterod sv. Josefa ab Apparitione“

s úkolem, vychovávat dívky a ošetřovat nemocné po domech. Zemřela 24. srpna 1856. Po její smrti byly sestry bezradny; i odebraly se do Arsu a požádaly faráře Jana Vianneya o radu; v Arsu dostalo se jim poučení a útěchy. Památka Emilie Vialarové 24. srpna. (Dekret posv. kongregace ritů 27. května 1925.)

Ct. ANTONÍN CHEVRIER narodil se 16. dubna 1825 v Lyoně jako syn celního úředníka. Vysvěcen byv na kněze stal se vikářem ve svém rodišti. Zřekl se však svého úřadu, chtěje se věnovat výchově zanedbaných dětí. V předměstí koupil polozbořený dům, „Prado“ nazývaný a dal jej upravit pro své účely. Hoši byli tam po šest měsíců vychováni, vyučováni a k prvnímu svatému přijímání slavně voděni. Někdy přišli do ústavu hoši velmi zpustlí. Kdosi se tázal: „Jaké jsou podmínky ku přijetí do vašeho ústavu?“ - „Jsou tři,“ odpověděl Chevrier; „nic nemít, nic neumět, a k ničemu nebýt.“ Antonín Chevrier získal si přítulnost svých svěřenců; aby je uživil, byl odkázán na dary dobrodinců; každý pátek stál u dveří kostela a prosil. Jeho dílo prospívalo; církevní i státní úřady je chránily. Jiní kněží se k němu přidávali. Vybral z hochů hodné a nadané, aby je vychovával na kněze pro svůj ústav. - Podporoval eucharistické jezdy a usiloval o posvěcení kněží; napsal knihu: „Pravý učeník Ježíšův.“ Říkal: „Nejkrásnější ozdobou kostela budiž kněz! Svatý kněz i v dřevěném kostelíku přivábí a obrátí lid.“ Pravdu tohoto rčení bylo lze viděti i na Chevrierovi. Kaple v Pradu bývala na-

plněna nejen chovanci, ale i lidmi ze sousedství, nejen při službách Božích, ale i při večerních přednáškách. Lid záhy pocítil svatost Chevrierovu. Praktická novinka byla i skříňka na dotazy, tak zv. „hovorna“; každý mohl do skříňky vložit písemné otázky o námitkách nebo pochybnostech, a Chevrier v určité dny je zodpovídal. Zemřel 2. října r. 1879. (Akta Apošt. Stol. 1913, str. 309.) - Památka 2. října.

Gt. ONDŘEJ SOULAS narodil se 25. února 1808 ve Viols-le-Fortu u Montpellieru. Byl dobročinný již v mládí; darovával šaty, obuv a jídlo chudým spolužákům, a když ho matka kdysi pro darovanou obuv plísnila, řekl: „Budu nosit boty po svém bratrovi; on už jich nemůže nosit.“ Farář mu půjčil na čtení životopis sv. Vincence z Pauly; z toho měl velkou radost říka: „Rád bych se také stal apoštolem chudých.“ Pro chudobu jen stěží byl přijat do semináře. Už tam vynikal řečnickým talentem; kdysi při obědě konal probatiku, t. j. nacvičené kázání zkušební před spolužáky i představenými; kázal o pekle tak dojemně, že všichni, alumnové i představení, jsouce k slzám dojati, přestali jísti. Hlavní ctnost Ondřejova byla velkomyslnost; co krásného viděl v životě svatých, chtěl napodobovati. Když byl svěcen na kněze, žádal biskupa, aby byl poslán jako misionář do pohanských zemí. Ale biskup ho nepropustil, protože se od něho nadál horlivého působení ve své diecési. A nemýlil se v něm. Soulas byl ustanoven misionářem pro diecési montpellienskou a později pro

celou jižní Francii. Miloval modlitbu; velkou část noci probděl před svatostánkem. Když dne 4. května 1857 zemřel, město Montpellier i krajina vůkol byly vzrušeny; celé hodiny byly cesty obsazeny lidem, kudy mrtvý měl býti nesen. Památka 4. května.

*V Nizozemí, v Německu
a Rakousku.*

Gt. VALENTIN PAQUAY pocházel ze zbožné rodiny vlámské v Tongeru. Vyspěv vstoupil do řádu františkánského a byl jako kněz poslán do Hasseltu, hlavního města belgické provincie Limburku. Tam byl skoro 50 let. Za vzor si vzal sv. Jana Berchmanse; v kázáních, ve zpovědnici a v hovoru rád vykládal podrobnosti ze života „malého Berchmanse“; kdykoliv cesta jej vedla do Lovaně, spěchal do jezuitského kostela k oltáři, kde je uchováno srdce sv. Berchmanse, nemohl se odtud odtrhnouti říkáje: „Kéž bych tu mohl celý den zůstat.“ - Konal obyčejné práce, ale nekonal je způsobem obyčejným, nýbrž dokonalým. Lidé k němu lnuli a jinak ho nenazývali než „het heilig Paterke“, a měl-li býti jinam přesazen, nepřestávali žadoniti Patera provinciála, až jim „het heilig Paterke“ zase dále byl ponechán. Byl ve zpovědnici skoro celý den; sotva si vzal čas na breviář, jídlo a nejnutnější oddech. Uměl málo slovy mnoho pověděti, potěšiti a povzbuditi. Kromě toho byl rádcem lidu ve všech jeho tísních. Když dne 1. ledna 1905 zemřel, byl veřejně vystaven a lid

po dva dny nepřetržitým řetězem chodil kolem něho, aby naposled viděl svého milého „het heilig Paterka“. Také mu postavili pomník: umělec trefně vystihl a zobrazil charakteristickou činnost Valentinovu, jak zdvíhá ruku, aby dával rozhřešení. (Akta Apošt. Stol. 1923, str. 31.) - Památka 1. ledna.

MAGDALENA DAMEN, narozená v Laeku u Echtu, v holandském Limburgu, byla pro chudobu jen krátký čas ve škole vyučována, pak vstoupila do služby a dala se zapsat do třetího řádu sv. Františka. - Po nějakém čase farář z Heythuizenu u Roermondu žádal III. řád o učitelku. Buď omylem nebo jiným nevysvětlitelným způsobem se stalo, že poslána byla Magdalena Damen. Farář seznal, že je bez školní průpravy, hněval se, že mu posílají „tuto nezpůsobilou osobu“; i svěřil jí pouze obstarávání kostelního prádla. Po nějaké době svěřil jí přece několik dětí k vyučování. Nové překvapení! Magdalena s irázem získala jejich přítulnost a ukázala nevšední zručnost v domácích pracích i při vyučování náboženství. Po nějakém čase Magdalena a tři jiné ženy koupily polozbořenou budovu, vesničané přispívali, a nové sestry začaly vyučovati a nemocné ošetřovati. Biskup zprvu nechtěl schváliti jejich družinu, ale později přece svolil. Družina se nazývala „Františkánky pokání a křesťanské lásky“. Když Magdalena dne 7. srpna 1858 zemřela, družina měla ústavy v Holandsku a v sousedních zemích; dnes jsou rozšířeny i v Africe a v Americe.

ALOISIE LATEAU, dcera železnič-

ního zřízence v Belgii, narodila se roku 1850 (?) Dne 24. dubna 1868 vtisknuty jí byly rány Ukřižovaného, t. j. byla stigmatizována. Po několika měsících dostavil se u ní stav extase; od roku 1871 nepožívala, ač pilně pracovala, hutného pokrmu kromě sv. hostie. Zemřela 25. srpna 1883.

PIUS HRABĚ D'AVERNAS narodil se 5. prosince r. 1875 ve Freibúhelu ve Švýcarsku. Byl v bázni Boží vychován. Ministroval jako chlapec i jako studující, zavítal-li domů na prázdniny. Studia konal ve Feldkirchu ve Vorarlbergu. Byl vzorným chovancem ve studiu i ve službách Božích, v práci i zábavě. Když jeho sestra šla po prvé ke svatému přijímání, napsal jí list se slovy: „Kdykoliv vidím dítky po prvé přistupovati ke stolu Páně, přeji si, abych se mohl k nim přidati. Neobyčejné kouzlo spočívá na tomto svatém úkonu: toť jakoby obraz vkročení do nebe!“

Všecka radost Piova, proudící z lásky k Bohu, ze slavností církevních, všecka zanícenost pro dobro a ctnost nebyla mu závadou her a zábavy, jež se v ústavě konaly. Pius byl veselým společníkem. - Později studoval práva na lovaňské universitě. - Osvědčoval veřejně své přesvědčení katolické, byl sodálem mariánské kongregace i členem konference sv. Vincence z Pauly. Účastnil se roku 1896 kongresu protizednářského a konal na něm úkol těsnopisce a sekretáře. Štědře podporoval misie. V životě soukromém i veřejném řídil se zásadami katolickými. Matka mu napsala křesťanská pravidla:

Žádné ráno bez upřímné modlitby, žádná práce bez dobrého úmyslu, žádná radost bez vděčného popatření k nebi, žádná strast bez trpělivosti.

Než nastoupil službu dobrovolnickou ve Štýrském Hradci, konal po třídní exercicii. Brzy poté ulehl stížen byv bolestmi ledvinovými a očními a zádachou. Zvěděv, že lékaři prohlásili, že života jeho je na mále, řekl: „Jsem připraven.“ Přijav svaté svátosti zemřel 4. února 1901.

Ct. KAROLINA CARRÈ DE MALBERG narodila se 8. dubna 1829 v Lorry u Met jako dcera Františka Colchena, obchodníka vínem. Provдалa se za vojenského hejtmána Carrè de Malberga; ten nedbal svých povinností náboženských. Když Karolina se snažila přivést jej k Bohu, hněval se a byl k ní bezohledný a příkrý. Později přece se obrátil a zůstal pak věren své víře. Podle přání mužova navštěvovala Karolina i zábavy, ale vždy byla zjevna její prostota, skromnost a snaha, i tam působiti dobro svým hovorem. Z dětí jí zůstal na živu pouze syn, důstojník; ten však dosáhl věku pouze dvacítidevíti let. Vyznával neohroženě svou víru; když na smrtelném loži přijímal svátosti, přál si, aby jeho druhové-důstojníci byli přítomni a byli svědky, jak umírá křesťanský důstojník. - Karolina Carrè založila za přispění horlivého kněze *Jindřicha Chaumonta* (narozeného dne 11. prosince 1838 v Paříži, vikáře v Paříži a tamtéž 15. května 1896 zemřelého) družinu „dcer sv. Františka Saleského“, jejíž úkolem bylo, oživit ducha náboženského v rodinách, tedy laický apoštolát.

Ale také se osvědčily jako katechistky u mohamedánů a pohanů. Karolina ochravěla usilovnou prací a hledala odpočinku ve svém rodišti, v Lorry. Tam ji však zastihla smrt, dne 28. ledna 1891. Proces o její blahorečení byl zahájen r. 1909. Památka 28. ledna. - Památka Jindřicha Chaumonta 15. května.

MARIA KASPER byla služebnou v Dernbachu v Nassavsku; roku 1848 založila spolek panen, který zachovával stanovy řeholní a který vzrostl v družinu zvanou „chudých služebných Ježíše Krista.“ Zakladatelka zemřela dne 2. února 1898 v Dernbachu.

JULIANA ENGELBRECHTOVÁ narodila se r. 1835 v Burgweitingu u Řezna; onemocněla těžce jsouc jedenáctiletá. Z pravidla v pátek stupňovala se její nemoc v pravé mučednictví. Zemřela roku 1853.

Bl. KONRÁD Z PARZHAMU se dříve jmenoval Jan Birndorfer, byl synem dosti zámožného sedláka na Venushofu, farnost Weng (v diecési Pasovské). Narodil se 22. prosince 1818. Už jako chlapec přilnul k Panně Marii. Na cestě ze školy modlival se růženec; když jiní hoši si hráli, Jan uctíval Pannu Marii; když jako selský chasník jezdil na pole, měl na ruce růženec. Lidé říkali: „Venushofský Jeník je anděl.“ Největší radost měl, když putoval na poutní místo do Alt-Öttingu. Roku 1849 byl tam přijat do kapucinského kláštera. Tam sloužil 41 let jako sakristán a vrátný. Úcta k Panně Marii vedla jej ke klanění se Svátosti oltářní. Jak vroucně mluvil o Svátosti oltářní

a o Mši! Celou hodinu dovedl promlouvat o Eucharistii. On jediný ze všech fratrů obdržel povolení, aby směl denně přistupovati ke stolu Páně. Při modlitbě se podobal andělu. Hrozil se hříchu; slyšel-li jen vykládati o hříchu, zachvěl se, zaslzel a padl na kolena, aby aspoň částečně Bohu zadost učinil. Proto lidé říkali: „Nestane-li se Konrád svatým, pak už nikdo.“

Jedenačtyřicet let byl vrátným; to zaměstnání bylo s to zahubiti jeho soustředěnost. Ale Konrád vytrval v trpělivosti a působil mnoho dobrého. Kdysi přišel člověk ke zpovědi a lítostivě plakal. Jeho známý se ho tázal, co ho přivedlo ke zpovědi po tolika letech. Odpověděl: „Ten starý kapucín tam u fortny se na mne podíval a jeho pohled mi pronikl srdce.“ Mnozí řemeslníci tovaryši, ale také mnozí potulní lidé dostali nejen dárek, ale i vážné a důtklivé napomenutí. Mnohý z nich zašel tiše do kostela, aby se vyzpovídal. Ale někteří byli hrubí. Žebrák otrlý hodil Konrádovi talíř s polévkou k nohám; ten klidně řekl: „Ty ji tedy nechceš? Donesu ti jinou.“

Maje 75 let ochuravěl; kvardián mu určil jizbu k obývání, jež se jmenovala „jizba Panny Marie“ řka: „Vždyť tys vždycky miloval blahoslavenou Pannu Marii.“ Radostně se tam Konrád nastěhoval, ale na krátko; po třech dnech zesnul tiše v Pánu, dne 21. dubna 1894. Byl blahorečen roku 1930. Svátek 21. dubna.

EMILIE SCHNEIDEROVÁ, křesťním jménem Julie, pocházela ze smíšeného manželství. Otec byl protestant, pruský úředník; matce katoličce bylo asi velmi

ztíženo po katolicku vychovávatí své děti, zvláště když v tu dobu Bedřich Vilém III. vydal nařízení, že všechny děti jest vychovávatí ve vyznání otcově. Julie se narodila 6. září r. 1820 v Haarenu u Cách. Vyspěvši byla vychovatelkou u katolického barona de Faverau v Lutychu. Tam poznala družinu „dcer od sv. Kříže“, která se věnovala ošetřování nemocných. Tehdy byla nemocnice v Düsseldorfu svěřena begínkám; ale tato družina už byla zesvětštělá a bez řeholní kázně. Proto církevní úřad povolal křížové sestry; Julie, či jak se později jmenovala, Emilie, byla ustanovena představenou nejen svých křížových sester, ale i beginek, které tam ještě zůstaly. Správa dvojí družiny pod jednou střechou zajisté nebyla snadná. Ale Emilie přivedla ústav k rozkvětu. Když státní komise roku 1855 prohlížela nemocnici, prohlásila v protokolu, „že je všecko velmi dobře a výborně zařízeno.“ Emilie se posilovala modlitbou a kajícími skutky; jak z jejích mystických zápisků vysvítá, byla obdařena mimořádnými milostinami. Zemřela 21. března roku 1859.

MARIA OD BOŽSKÉHO SRDCE, dříve hraběnka Droste z Vischeringu narodila se 8. září r. 1863 v Münsteru; už v mládí přilnula ke Kristu, zatoužila po stavu řeholním a říkávala: „Lituji, že nejsem chlapcem, abych mohla jíti jako misionář do pohanských krajin.“ Vyspěvši vstoupila do družiny „sester Dobrého pastýře“, která se zabývala záchranou padlých žen. Byla poslána jako představená do Oporta v Portugalsku; na taměj-

ším ústavu vázl velký dluh a bylo se obávati, aby ústav nebyl zavřen. Maria nejen zachránila ústav, ale přivedla jej k rozkvětu. I když byla stížena nemocí míchy, neustala v práci a dávala se na nosítkách nositi do hovorny. Chválí se její velkomyslnost. Byla obdařena osvětlením a mimořádnými milostinami. Prošla papeže Lva XIII., aby zasvětil všechno lidstvo Božskému Srdci. Stalo se tak, ale Maria se toho nedočkala; právě když v Římě začal přípravné triduum ke slavnosti, totiž 6. června r. 1899, zemřela Marie Drosteová.

ADOLF KOLPING narodil se 8. prosince 1813 v Kerpen u Kolína z rodičů rolnických. Vyučiv se řemeslu obuvnickému, byl po několik let obuvnickým tovaryšem na venkově; ale pod verpánkem mívál knihy, na př. Martina z Cochemu, Abrahama a s. Clara. Poté šel do Kolína hledat práci. Tam seznal, jak se lid kazí, poznal mravní a hmotnou bídu řemeslníků: mistrové a tovaryši nedbali Božích příkázání, nesvětili neděl; když některý z nich šel do kostela, druzí vyhrkli v potupný smích; vysmívali se dobrým mravům a chvástali se svými neřestmi. Kolping toužil býti knězem; kněží jej soukromě vyučovali a tak ve strádáních vystudoval. Plicní nemoc byla následkem přepínání sil a podvýživy. Jistá paní byla ochotna poskytovat, čeho třeba, aby mohl studovati theologii.

Vysvěcen byv na kněze, ustanoven byl kaplanem v průmyslovém městě Elberfeldě; tam založil za pomoci druhého kaplana Steenaertse a učitele Brenera

první „Jednotu katolických tovaryšů“; napsal knížku: „Jednota tovaryšů.“ Byv přesazen do Kolína, založil druhý spolek; spolky se pak šířily rychle po celém Německu a Rakousku buď tovaryši cestujícími, buď Kolpingem, jenž v oněch zemích ku zřizování jejich nabádal. Na jednotách patrně spočívalo požehnání Boží. Kolping dbal nejen o hmotnou pomoc, ale i o duchovní; vedl spolky k modlitbě a k mravnosti. Vydával i katolický tisk „Rýnské lidové noviny“, „Katolický kalendář.“ Vysilujícími pracemi ztráven zemřel, jsa teprve 52 let stár, dne 4. prosince 1865. Katolické tovaryšské spolky v Německu zažádaly r. 1926 o zahájení informačního procesu k blahořečení svého zakladatele. Památka 4. prosince.

Bl. JAN N. TSCHIDERER pocházel ze šlechtické rodiny a narodil se 15. dubna 1777 v Bozenu. Studoval filosofii v Innomosti. Tam byli skoro vesměs „osvětlení“ profesori, josefinským duchem naplnění. Pouze minorita Oberrauch vedl své posluchače k přijímání svátostí. Ředitel generálního semináře snažil se zlomit jeho vliv a zakázal posluchačům stýkati se s Oberrauchem. Tschiderer však si vyvolil Oberraucha za zpovědníka. Studující jsouce bez dozoru propadali lehkomyšlnosti. Také k Tschidererovi přiblížilo se kdysi pokušení. Ale on uprchl. Snad znal, co pravil sv. Filip Nerejský: „V tomto boji jsou to nohy, které vyhrávají vítězství; lepší z dobrých je ten, kdo rychleji uteče.“

Jan vysvěcen byv na kněze, byl ustanoven profesorem morálky na lyceu tridentském, pak byl farářem a posléze, r. 1834,

jmenován byl biskupem tridentským. Vyznačoval se hlavně dvěma ctnostmi: láskou k chudině a pokorou. Co měl, rozdal a vyhledával chudé v jejich příbytcích. Říkali o něm: „Bude-li jednou svatořečen, musí dostati jméno: Jan Almužník.“ Pokora jeho byla nelíčená; čím nepatrnější kdo byl, tím laskavěji s ním Tschiderer jednal. Řekl kdysi k novosvětcům, jež byl vysvětil: „Nehleďte cti a hodnosti ve kněžském stavu; já, na příklad, raději chtěl bych býti farářem v zastrčené dědině, než biskupem.“ - Zpovídal horlivě; lidé, kteří se mu zpovídali, ještě po letech s úctou o něm mluvili. Nezanedbával sebemrtvení; v obcování byl přívětiv a vesel.

Vedl svatý život. Rozšiřoval vědecké knihy mezi kněžstvem. Podle svědectví msgr. Rizzoli měl Tschiderer v tom zálibu, že vlastnoručně ukládal do bedny knihy, které byly k odeslání určeny. Nikdy nesměly scházeti: Allioliho Písmo svaté, Spisy sv. Františka Saleského, Život sv. Vincence z Pauly. - Volal řeholníky do své diecése, servity, německý řád a j. Jeho sekretář Lanzotti vypravoval: „Den či dva dny před svou smrtí zavolal mne biskup k sobě a se slzami v očích pravil: „Právě se dovídám, že přišlo několik řeholníků-misionářů a řeholnic do Tridentu. Byli vypuzeni ze svých zemí. Nevím, kde jim poskytnu přístřeší; také nemám peněz, abych je podporoval. Ach, jak lituji, že na jiné účely jsem vydal tolik peněz!“ - Tschiderer zemřel v pověsti svěťce dne 3. prosince 1860. Dekretem posv. kongregace ritů ze dne 27. května

1886 byl prohlášen za blahoslaveného. Svátek 3. prosince.

Ct. FRANTIŠEK RUDIGIER pocházel z nezámožné selské rodiny v Parthenu ve Vorarlbersku. Narodil se 7. dubna r. 1811. Vysvěcen byl na kněze a vykonav vyšší studia na Frintaneu ve Vídni, byl ustanoven profesorem církevního práva a později morálky v Brixenu a r. 1853 byl jmenován biskupem v Linci. Byl neohroženým zastancem práv církevních, hájil křesťanských zásad v kázáních, v pastýřských listech a na zemském sněmu. Liberálové jej roku 1869 obžalovali pro pastýřský list jednající o škole a o manželství. I bylo proti němu zavedeno trestní vyšetřování, jako by se byl oním pastýřským listem dopustil porušení veřejného pokoje. Rudigier byl policií postaven před lineckou porotu, ta ho prohlásila vinným, a soud jej odsoudil k čtrnáctidennímu vězení. Ale císař mu odpustil i trest i právní následky.

Rudigier se snažil o povznesení náboženského života, podporoval katolické spolky, katolický tisk, dával konati misie a exercicie. Sám byl pilen duchovního života, modlíval se se svými domácími růženec. - Slavně světil den, kdy byla prohlášena nauka o neposkvrněném Početi P. Marie; jal se stavěti dóm zasvěcený tomuto tajemství, ale dokončení stavby se nedočkal. - Připraviv se na smrt modlil se poslední sloku zpěvu: „Stabat Mater.“ „Amen“ už nedopověděv, vydechl duši. Bylo to 29. listopadu 1884. Proces o jeho blahorečení byl zahájen. Památka 29. listopadu.

Pape2 Pius X

JAN HÁM narodil se dne 5. ledna r. 1781 jako syn řemeslníkův ve městě Gyöngyösu. Vysvěcen byv na kněze, byl ustanoven profesorem theologie v Orlové (Erlau), r. 1827 byl jmenován biskupem szatmarským. Význačnými jeho ctnostmi byly pokora a laskavost. Říkalo se: „Jestli některému knězi domlouval dopoledne, jistě ho pozval na oběd v poledne.“ V biskupské residenci byla prostota jako v řeholním domě. V pátek a v sobotu jídal pouze chléb a ovoce. Zakládal ústavy pro výchovu, konvikty pro hochy, nemocnice atd.; správu všech ústavů svěřoval řeholním osobám. Odpůrci ho očerňovali i uci-sařského dvoru. Zemřel dne 30. prosince 1857. Památka 30. prosince.

ANTONÍN SLOMŠEK narodil se 26. listopadu 1800 v Poniglu (v jižním Štýrsku). Vysvěcen byv na kněze, stal se spirituálem v kněžském semináři v Celovci, pak farářem, posléze knížetem-biskupem lavantským. Byl ideálem kněze a biskupa. V jeho diecési josefinismus a nacionalismus natropily mnoho zla. Slomšek odsuzoval přepjatý nacionalismus řka, že přináší novou odrudu lidožroutství a nepokoj. Pěstoval svou řeč slovinskou a byl jí zastancem; znal svůj lid a lid znal a miloval jej. Podporoval misie a exercicie; přese všechny potřeby diecéšní nezapomínal zahraničních misí. Zemřel v pověsti světce 24. září 1862. Památka 24. září.

PETR BARBARIČ, abiturient gymnasia v Travniku (v Bosně), nazývaný

chrvatským Aloisem, zemřel 15. dubna 1897. Památka 15. dubna.

Doplňky.

Bl. IRMGARDA z Frauenwörthu či *Chiemská*, dcera krále Ludvíka Německého, narodila se kolem roku 832. Neubuďž zaměňována s Irmengardou, první manželkou Ludvíkovou, ani s bl. Irmgardou ze Süchteln, která zemřela r. 1080. Tato se nazývá Irmgarda Chiemská; založila klášter ve Frauenwörthu, pak spravovala klášter Buchan, pak Chiemský. Zemřela jsouc 34letá dne 16. července 866. Svátek 16. července. (Akta Apošt. Stol. 1929, str. 24.)

HUGO FOSSA, premonstrátský opat v diecési Namurské, zemřel 10. února 1164.

UGOLINUS A GUALDO, augustinián v Umbrii, zemřel 1. ledna 1260.

Ct. BALTAZAR A CLAVARIO, narozený kolem r. 1420, pocházel ze vznešené rodiny Ravaschieri; dal výhost světu a stal se knězem minoritou. Přitelem mu byl Bernardin Feltrijský. Baltazar trpěl ve stáří dnou. Zemřel dne 17. října roku 1492 v Binasku. (Akta Apošt. Stol. 1930, str. 171.)

Bl. GLICERIO LANDRIANI, narozený roku 1588, byl synovcem sv. Karla Boromejského. Zemřel 30letý v pověsti světce roku 1618.

Bl. KOSMAS Z CARBOGNIANA (či Gomidas Keumurgia) narozený r. 1658 v Cařihradě ze schismatických rodičů, studoval filosofii, oženil se se ctnostnou

dívkou Nymfou, načež byl vysvěcen na kněze. Byl armenským knězem. Ale poněvadž vyznával víru katolickou a přidržoval se Apoštolské Stolicе, byl na udání řeckého patriarchy Jana ze Smyrny pronásledován. Uprchl do Jerusalema. Vrátil se byl jat a pro vyznávání víry katolické štat dne 5. listopadu 1707. Svátek je 5. listopadu.

Bl. KATERI TEKAKVITHA, indiánka, narodila se kolem roku 1656. Otec byl irokés, matka křesťanka; Kateri odešla z domova do rezervace křesťanské na řece sv. Vavřince a zemřela v pověsti svaté, nazývána byvši „lilii Mohavskou“. Rok smrti 1684.

Sv. THEOFIL DA CORTE narodil se v Corte na ostrově Korsice 30. října 1676. Otec křesťním jménem slul Blažej. Stal se knězem, minoritou. Působil zároveň s Tomášem a Cora. Zemřel 19. května 1740. Svátek 19. května. (Akta Ap. Stol. 1930, str. 243.)

RŮŽENA VENERINI, narozená roku 1656 ve Viterbu, zakladatelka družiny „zbožných učitelek“, † 7. května 1728 v Římě. (Akta Ap. Stol. 1928, str. 267.)

Bl. TEREZIE REDÍ narodila se roku 1737 v Arezzu v Etrurii z rodičů zámožných. Vstoupila do kláštera karmelitek ve Florencii. Nazývají ji „bělostkvoucí lilii čistoty panenské“. Zemřela 23letá roku 1760 ve Florencii. Papež Pius XI. nazval ji „italskou Terezií Ježíškovou“. (Akta Ap. Stol. 1929, str. 163.)

PETR RENAT ROQUE, narozený 11. června 1758, kněz kongregace misionářů ve Francii, zdráhal se vykonati přísahu na

civilní proticírkevní zákony, i byl 3. března 1796 štat. (Akta Ap. Stol. 1929, str. 564.)

JANA DELANOUE narodila se roku 1760 v Salmuzi v diecési Anjou. Otec byl kupec; také Jana provozovala kupectví. Za zpovědníka měla zprvu kněze janse-nisticky smýšlejícího. Pozdější zpovědník jí nařídil, aby v neděli a v svátky neprodávala zboží, nýbrž aby den Páně světila. Učinila tak. Později Jana založila družstvo „sv. Anny od Prozřetelnosti“ s úkolem vychovávatí dítky. Zemřela r. 1820. (Akta Ap. Stol. 1929, str. 562.)

109. VÝZNAČNÍ PRACOVNÍCI UNIONISMU

Josef Juraj Strossmayer narodil se 4. února 1815 v Oseku (ve Slavonii). Nebyl čistě slovanské krve. Otec pocházel z Horních Rakous, matka však byla horlivá Slovanka. Jiří znamenitě prospíval ve studiích; stal se ředitelem studií v Augustineu ve Vídni. Byl všestranně vzdělaný, duchaplný causeur. Jsa 34 let stár, obdržel biskupství Đakovské, nejvýnosnější v celém Rakousku. (Tehdy byl roční příjem 160.000 zlatých.) Bohaté příjmy věnoval výlučně ve prospěch Církve a vlasti, na podniky literární, humanní a vůbec na všechno, čím mohl prospěti ku povznesení národa.

Strossmayer uměl 6-8 jazyků. Latinsky uměl nejlépe ze všech otců církevních na koncilu vatikánském shromážděných. „Takové řečníky má oposice!“ zvolal Pius IX., „majorita nemá ani jed-

noho takového!“ Strossmayer mluvil proti jesuitům, proti centralisaci v církvi. Prohlásil, že koncil nemůže stanovití článek víry na základě usnesení většinových bez morálního souhlasu veškerého episkopátu. Ještě jednou zastkvělo se jeho řečnické nadání: obrátil se proti označování protestantismu jako „prokletého kacířství.“ Avšak bez úspěchu. Byl nucen prostřed své řeči ukončiti. Proti dogmatu o neomylnosti se vzpíral houževnatě; neboť v prohlášení dogmatu viděl - mylně - překážku na cestě sjednocení církví.

Strossmayer byl ideálním představitelem „idey cyrillo-metodějské.“ O encyklice Lva XIII. „Grande munus“ pravil: „Lev XIII. . . nařídív, aby slavnost sv. apoštolů Cyrilla a Metoděje po všem světě slavnějším způsobem než dosud se konala a slavila, prokázal dar neocenitelný všemu Slovanstvu,“ a doložil k tomu, že prozřetelnost Boží přičkla i v ohledu náboženském národu slovanskému v Evropě i v Asii veliké poslání. Sv. Otec doufá, že Bůh velebného toho plemene (slovanského) použije k velké slávě víry a Církve Boží na zemi.“ - Strossmayer představil dne 5. července 1881 papeži Lvu XIII. 1400 slovanských poutníků, náležejících všem národům slovanským. Zemřel 8. dubna 1905.

VLADIMÍR SERGJEVIČ SOLOVJEV narodil se roku 1853. Byl synem ruského dějepisce Solovjeva, jenž napsal dějiny ruského národa v 29 svazcích. Probojoval se vítězně ve studentských letech náboženskými pochybnostmi k hlubokému křesťanskému přesvědčení. V 21. roku byl u-

stanoven docentem. Oblíbená myšlenka při jeho přednáškách byla: Křesťanství je životodárným zdrojem pro všechno dobré myšlení a konání lidstva. Křesťanství patří všem národům.

Solovjev nepřestával upozorňovati na církev katolickou; i když Rusové ji pokládali za svou nepřítelkyni. Snažil se přivést Rusy ke spravedlivému posuzování nenáviděného Říma. Žádal si sjednocení všeho Slovanstva v jedné církvi Kristově. Napsal: „Žádné uvažování nemůže zatemnití samozřejmosti tohoto fakta: že vně Říma jsou jen národní cirkve (na př. armenská, řecká církev) nebo cirkve státní (jako ruská, anglikánská) nebo jen sekty založené jednotlivci (jako luteránská, kalvinci, irvingovci atd.) Jediná církev římsko-katolická není ani církvi národní, ani státní, ani sektou založenou od člověka.“

Sjednovací snahy Solovjevovy sblížily jejscharvatským dějepiscem, záhřebským kanovníkem Račkima se Strossmayerem. Ale rodné Rusko neporozumělo velkému synu svému. Jedni ho ignorovali, druzí odmítali; myšlenka jeho o všesvětové církvi jim byla nepohodlna. - S tvorbou Solovjevovou srovnával se i jeho život, zbožný, asketický, ideální. Nadvláda ducha posvěceného milostí Boží. Jeho posluchači dosvědčovali, že z jeho osobnosti dýchala jakási vyšší duchovní síla. Solovjev žil život ideálů, spravedlnosti a pravdy. Umřel jako katolik dne 30. srpna r. 1900.

ANTONÍN CYRIL STOJAN narodil se 22. května 1851 v Beňově u Přerova (na

Moravě). Otec jeho byl řemeslník a domkař. Antonín vystudoval a vysvěcen byl na kněze, byl zprvu kaplanem, pak farářem v Dražovicích u Vyškova; r. 1896 byl prohlášen doktorem theologie. Později byl jmenován proboštem v Kroměříži a posléze arcibiskupem v Olomouci. Roku 1902 byl zvolen poslancem na říšskou radu, pak na moravský zemský sněm. Po převratě stal se členem Národního shromáždění. Jako poslanec staral se o své okresy vzorně.

Životním úkolem jeho bylo: zachovati a zvelebiti v lidu českém a slovanském dědictví cyrilometodějské - a sjednotiti veškeré Slovanstvo v jedné víře cyrilometodějské. Zásluhy jeho o Velehrad a Hostýn nedají se dosti oceniti. Už jako kaplan vodil pouti na tato dvě místa, všechno řídil s neobyčejnou obratností a s rozhledem, stejně pozoren k malým i k velkým. Znaje mentalitu slovanskou pořádal lidové slavnosti, tábory a průvody s hudbou a střelbou, aby Slovácko se zaskvělo malebností krojových barev. Ovšem měly hudba a okázalost sloužiti vyšším cílům, neboť Stojan si přál, aby jimi lid přiveden byl ke přilnutí k dědictví cyrilometodějskému. Založil „Matici Cyrilometodějskou“ a „Matici Svatohostýnskou“ a byl duší velehradských sjezdů unionistických. Horlivěji řídil „Apoštolát sv. Cyrila a Methoda.“ Už r. 1893 byly na Velehradě na jeho popud zařízeníy exercicie pro katolické učitelstvo. Od té doby konají se tam exercicie všech stavů. Rád vypomáhal na kazatelně a ve zpovědnici; zařizoval řečnické kursy, kate-

chetické a pastorační kursy. Pečoval o duchovní správu Čechů vídeňských, horoval o cyrilometodějskou slovanskou řeholi. Byl muž iniciativy, nezdolné energie, duch jeho ovládal situaci vždy a všude. S jakou pečlivostí se staral o tělesné pohodlí poutníků velehradských! Založen byl proto dům exerciční na Velehradě, nazvaný později „Stojanovem.“ I když Stojan už byl zachvácen chorobou, dával příklad statečností: nosil cihly na strmý vrch Hostýn na stavbu pomníku padlým vojínům.

Stojan byl vzácný lidumil; nezměnily ho ani důstojnosti ani vysoké postavení. Vždy byl ochoten pomáhati lidem trpícím. Byl vždy prostý a srdečný; nedbal, že někdy byl šeredným nevďekem zklaman. Říkalval: „Možná, že ten a ten přimluvy nezasluhuje. Ale co dělat? Je-li člověku zle, pomozme mu! Snad se pak přece polepší, a zachráníme jednu duši.“ Kdysi se přimlouval u ředitele severní dráhy ve Vídni za jistého železničního zřízence, jenž pro nějaké provinění měl býti ze služby propuštěn. Stojan líčil bídu rodiny, pláč ženy a dětí, líčil i zřízence jako oběť služby a nepravdivých udání a jako nevinného beránka. Ředitel se tázal: „A máte-li, pane poslanče, důkazy o nevině toho člověka?“ Stojan upadl do nesnází, ale vzpomínajíc se odpověděl: „Ano, on mne přece ujistil, že je nevinen, a to mi stačí.“ Tento dobrodinec chudých, člověk prostého a zlatého srdce, neúnavný pracovník, vzor skromnosti a nezištnosti, neměl osobních nepřátel, ani ne u odpůrců politických a kulturních.

Nemítí nepřátel dařívá se jen duším plochým a bezvýznamným. Ale velký tento muž neměl osobních nepřátel, protože každý viděl do jeho prosté duše, jako do čisté horské studánky, a protože každý seznal, že v jeho srdci není žádného temného záhybu.

Dojímavá byla pokora a skromnost Stojanova. Když se chystaly slavnosti při jeho svěcení na biskupství, Stojan pravil: „Sháníte parádu! Takový prostý selský synek z Beňova, jako jsem já, nepotřebuje oslavy.“ Stojan byl pravý křesťan, pravý kněz, člověk hluboké víry. Když ležel na smrtelném loži, oslovovali jej: „Vaše milosti;“ i odmítal toto pojmenování, a ukazuje na své tělo řekl: „Hle! - milost! Co je člověk?“ - Posléze uctíval obrázek Panny Marie Svatohostýnské a připraviv se na křesťanskou smrt, zemřel dne 29. září 1923.

Roku 1922 vznikla *nová kongregace* Otců Těšitelů. Zakladatelem je *Josef Litomiský*, jehož rodina pocházela z Polska. Otec jeho byl zahradníkem. Josef narodil se r. 1884. na Tábořsku, ztrávil dětství v Bukovině, kde chodil do polské a rumunské školy. Vrátiv se do Čech učil se krejčovině. Poté podařilo se mu dostat se na studie. Po vysvěcení se odebral r. 1917 do Vídně na vyšší studia do Frintanea. Ve Vídni vypomáhal v duchovní správě českých katolíků vídeňských; kromě toho navštěvoval a zpovídal slovanské vojáky v nemocnicích. Tehdy pojal úmysl založit družinu misionářů pro Slováky v cizině. S povolením Apoštolské Stolice bylo dne 7. dubna 1922 založení nové kon-

gregace prohlášeno a první tři členové byli do řeholního roucha oblečeni. Kongregace má název: „Těšitelé Božského Srdce z Gethsemane.“ Josef Litomiský byl jmenován generálním superiorem. Kolej je prozatím při kostele nejsvětějšího Vykupitele ve Vídni III., na Rennvegu č. 63. V kongregaci se střídá modlitba a kontemplace sprací misionářskou. Řeholníci se jmenují „Těšitelé“, že se snaží usmířit a potěšit Srdce Božského Spasitele modlitbou a také tím, že se nabízejí Kristu Ježíši dobrovolně za oběti smíru; dále proto, že se snaží těšit lidi chudé, nemocné, zvláště lidi slovanské národnosti. Podstatnou částí duchovní činnosti je adorace Svátosti oltářní. Třetím úkolem jsou misie, zvláště mezi Slováky v cizině dlcí. Těšitelé nosí černý hábit s bílým pláštěm; v choru bílý plášť; kromě toho na prsou medailku s obrazem trpícího Spasitele v Gethsemane. Řehole je slovanská. Po čem ho- roval Dr. Stojan, kněz nadšený pro mi- sijní činnost mezi Slováky, stalo se skut- kem. Těšitelé hodlají převzít duchovní správu ve Francii, v Poruží i jinde.

110. VYNIKAJÍCÍ OSOBY NA ZA- ČÁTKU XX. STOLETÍ

KAREL FOUCAULD narodil se 15. září 1858 ve Strassburku. Jeho otec byl úředníkem, ale umřel záhy. Po prvním sv. přijímání ustala u Karla cvičba nábo- ženská: pozbyl víry. Jako žák byl líný, stěží vykonal zkoušku na poručíka. Mladý

důstojník vedl si tak bujně, že mu nikdo nechtěl pronajmouti světnice. Poslán byv do Alžíru vedl dále zpustlý život; často musely vojenské úřady zakročovati. Tuhá kázeň vojenská se mu nezamlouvala; i opustil dráhu vojenskou. Hodlal prozkoumati pouště marocké; ty byly Evropanům dosud neznámy. Aby cestoval jako Evropan a křesťan, bylo nebezpečno; i cestoval jako alžírský žid v průvodu skutečného žida. Cesta trvala 11 měsíců. Prošel pohoří Atlasu a dosáhl vysvětlení o věcech, o nichž by se byl Evropan nedozvěděl. Zkusil mnoho obtíží a trampot; co zažil, popsal a vydal v knize nadepsané: „Výzkumné cesty v Marocku.“ Kniha vzbudila podiv.

Tehdy poznal viru mohamedánů a jejich horlivost k modlitbě. Začal se stydět za svou lhostejnost. Vrátil se do Paříže seznámil se s horlivým knězem, abbém Huvelinem, a nemohl více uniknouti působnosti toho kněze. Kdysi nenadále abbé jej vyzval, aby složil generální zpověď; Karel se zdráhal, ale bylo mu poslechnouti; zpovídal se z celého svého života; přišla chvíle jeho obrácení. Karel jako druhdy sv. Pavel přilnul celým srdcem k Bohu a přistoupil po druhé ve svém životě ke Stolu Páně. Bylo mu 29 let.

Dne 17. ledna 1890 zaklepal na fortnu trapistů v Notre Dame des Niegés (v horách Cevennských) statný mladý muž a prosil o přijetí do kláštera. Byl to Foucauld. „Co umíte?“ ptal se opat. „Mnoho ne.“ „Umíte číst?“ „Trochu.“ Byl přijat a obdržel jméno „bratr Alberich“. Vzdělával všechny svou vážností a svým sebe-

umrtvováním. „Stýkal jsem se s ním,“ řekl jeden z řeholních bratří, „nikdy mi služby neodepřel; byl to druhý František Assiský!“ Ale přísný řád trapistů byl Karlovi ještě málo přísný; přál si více strohé kázně, více postu; ideálem mu bylo stupňovati sebezápor až v meze nejzazší, nebýti ničím v očích lidských a všecko od sebe odmítati, co člověka poutá k zemi. I poslali jej do opatství Chejklé u Akbésu v Syrii. Tam byla těžká práce v zahradě a na poli, a také rozjímání, liturgické služby Boží, studium.

Karel pravil k sobě: „Tento řád je velmi zbožný, velmi přísný, ale není tu toho sebeničení, jak já jsem si to představoval.“ Pomýšlel na založení nového, přísného řádu. Chtěl mu dáti název: „Menší bratři Kristovi.“ Napsal řeholní stanovy a poslal je Huvelinovi, aby je prozkoumal. Ten odepsal: „...ty řeholní stanovy jsou nemožny; nelze je zachovávat. Jdi svou cestou sám! Ale, pro Boha, nezakládej nového řádu! Neposuzuj lidi podle sebe a nepředpokládej v nich sil, které sídlí ve tvé duši!“ Karel byl poslán do Říma, aby studoval teologii. Snad chtěli představení získat čas, aby se jeho náhledy ustálily a aby jeho svatá prudkost se poněkud zmírnila. Karel se zanášel úmyslem opustiti svůj řád; nenalezl v něm úplné chudoby a úplné nízkosti. Generální opat přednesl neobyčejnou tuto žádost papeži Lvovi XIII. Papež se zamyslel a řekl: „Ať Foucauld po dobu tří let uvažuje o svém úmyslu.“ I propustili jej ze slibů a dali mu dovolení, aby tři léta trval ve volném připojení k některému kláš-

teru, ale zakázali mu, aby neshromažďoval záků a aby jim nedával stanov.

Karel se odebral do Palestiny; v klášterě klarisek v Nazaretě našel práci. Byl tam zahradníkem, čeledínem, kostelníkem, sluhou. Sestry mu daly byt dřívějšího zahradníka, ale on se odstěhoval do chyše, kde bylo staré haraburdi. Ložem mu bylo prkno s trochou slámy a příkrývka; nábytek žádný. Co obdržel od kláštera nad své potřeby, rozdal. Děti na ulici za ním pokřikovaly, spílající mu bláznů. To bylo potěšením pro toho fanatika sebeumrtvování. Psal své sestře: „S nikým nemluví, leda se zpovědníkem, nebo když sestra představená mi udělí rozkaz.“ Listy jeho dýšejí jásavým odevzdáním se Kristu. Kdysi ho poslala představená do Jerusalema; cestou šel mimo klášter, kam právě byli vnikli lupiči. Sestry a sirotci byly přestraseni. Uslyšev hluk, Karel vešel dovnitř, a aniž by byl promluvil slova, popadl jednoho lupiče a vyhodil jej ven, pak druhého, třetího. Byl to světec podivného útvaru.

Na radu které si klášternice dal se Karel roku 1901 v Paříži vysvětit na kněze; před svěcením konal exercicie po 30 dní. Vzpomněl si na mohamedány v Sahaře; umínil si, že k nim půjde, aby je získal pro Krista. Přijal jméno „Karel od Ježíše“ a odebral se do jižního Alžírsko, do Sahary; tam byla oasa Beni-Abbés. Koupil tam kus pouště, 3 návrší a 2 údolí, vystavěl poustevnu a kapli, vymaloval svaté obrazy na plátno a na prkna a vybavil kapli. Domorodci přicházeli a okukovali jej. Ale brzy vycítili, že ten nový „ma-

rabut“ (t. j. učitel) je dobrý, svatý člověk; i přilnuli k němu jako k svému otci. Uchovávali si u něho drahocenné věci. Podívovali se jeho umrtvování: živil se ječným chlebem, ovocem a čajem; ale ten čaj byl pro každého jiného člověka nepoživatelný. Foucauld stal se dobrodincem, těžitelem, lékařem a učitelem pro křesťany i moslimy. Všichni ho zbožňovali. Ve světové válce byl senusskými domorodci, k nimž se přidružili i Tuaregové, spojenci centrálních mocností, přepaden. Jeden z Tuaregů zastřelil Karla 1. prosince 1916. (Akta Apoštolské Stolic 1926, str. 1031.) Šetření o životě tohoto hrdiny započalo. Památka 1. prosince.

LEV HEINRICHS, narozený v Ostřichu na Porýnsku, františkán, byl dne 24. února 1908 v kostele sv. Alžběty v Denveru (Kolorado, ve Spojených Státech) anarchistou Josefem Aliou zastřelen právě v té chvíli, když podával Svátost oltářní. Příčina skutku: náboženská zášť. Vrah pravil před soudem, že Heinrichse neznal, a že mu ke skutku stačilo vědět, že Heinrichs je knězem.

RICHARD FRIEDL, syn rakouského finančního úředníka ve Spalattě (v Dalmácii) narodil se 16. září 1847. Vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova, kde zastával různé úřady. Žil umrtveně, zachovával řeholní pravidla přesně a vytrvale. Zemřel 27. února 1917 ve Florencii.

Ct. BENIGNA CONSOLATA FERRERO narodila se 6. srpna 1885 v Turíně. Vyrosla jako čistá lilie. Od svého útlého věku připoutala se zvláštní láskou

a důvěrou ke Kristu. Majíc 22 let vstoupila do kláštera Navštívení Panny Marie v Kómě. Vedla bezúhonný život, nenáviděla klepů, rozšiřovala dobrou četbu a vzdělávala celou družinu svým ctnostným životem. Zvláště se vyznamenávala věrným zachováváním pravidel, úplnou poslušností a hlubokou pokorou. Podivuhodný život vnitřní, v němž byla duše její ponořena, a její vzrůst v Bohu projevovaly se stálým sebeobětováním. Zanechala cenné zápisky o svém vnitřním životě, krátké, ohnivé modlitby, stručné, ale vznešené řeči o pokoře a dokonalosti. Byla jen jeden měsíc nemocna a skonalasvatě, jak žila, dne 1. září 1916. Památka 1. září.

MARIE TEREZIE LEDÓCHOWSKA, hraběnka, narodila se 29. dubna roku 1863 v Loosdorfě u Vídně. Kdysi se jí dostalo do ruky provolání kardinála Lavigerie ku zmírnění bída černochů. Ledóchowská začala vydávati list „Echo z Afriky“ v polské a v německé řeči. Roku 1894 byla se svolením papeže Lva XIII. založena „družina sv. Petra Klavera“ na podporu afrických misí; účel družiny: spolupráce o obrácení Afriky podporou afrických misí z ciziny. Pro horlivost nazývá se Ledóchowská „matkou misionářů“. Zemřela 6. července 1922 v Římě.

JOSUE BORSI, redaktor ve Florencii, byl horlivým obráncem katolické kultury. Za světové války vstoupil jako dobrovolník k vojsku. Padl ve válce.

PAVEL PIUS TERAZZO narodil se 5. července 1846 v Nizze Montferrato. Pro chatrné zdraví přerušil studia a vě-

noval se službě železniční. První jeho stanice byla městečko Pinerolo na úpatí Cottských Alp; pak byl přeložen do Turina a přidělen úřadu pro dopravu zboží; tam se stal inspektorem provozu. Jeho katolické přesvědčení vzbudilo mu odporce; ti prosadili, že byl roku 1908 dán na předčasný odpočinek.

Pavel vstoupil do třetího řádu sv. Františka a šířil řád slovy i spisy. Byl členem katolických spolků a organizací; sdružoval železniční zřizence v katolickou unii. Podporoval spolek k denní návštěvě Svátosti oltářní; psal články do novin a brožurky; odměňoval strážce, aby kostel u sv. Tomáše v Turině mohl býti otevřen celou noc pro noční adoraci. Eucharistie byla středem jeho myšlení a jednání; oči mu zářily, kdykoliv promlouval o Svátosti oltářní; vzrušení jeho se stupňovalo, konala-li se slavnost eucharistická. Ještě než papež Pius X. vydal dekrety o častém přijímání. Pavel přistupoval denně ke Stolu Páně. Zřídil spolek mužů ku klanění se Svátosti oltářní a dal mu název „panošů Svátosti oltářní“. Naopak lid nazýval Pavla „rytířem sv. Hostie“, „apoštolem denního přijímání.“ Pavel neopomíjel úcty k blahoslavené Panně Marii; zdařilý sjezd Mariánských kongregací r. 1898 v Turině byl jeho dílem. Zastával se papeže a jeho nařízení, říkali mu proto: „advokát papežův.“ Podporoval dobrý tisk, neboť pravil, „dobrá četba mne v mládí chránila, abych nesešel na scestí;“ zavedl tak zvanou kočující knihovnu, aby dobré knihy hojně se četly. Každoročně se zúčastňoval exercicií; tu říkával: „Jsem v před-

síní ráje“ a nerad se loučil s exercičním domem. - Zůstal neženat; nabízený sňatek odmítal řka, že jsa svoboděn, může se horlivěji věnovati laickému apoštolátu. Zemřel kousnut byv vzteklým psem dne 22. prosince 1911. (Akta Apoštol. Stol. 1926, str. 957.) - Památka 22. prosince.

MARKÉTA SINCLAIR narodila se 29. března roku 1900 v Edinburghu ve Skotsku. Tato dělnická dívka, květ čistoty a nevinnosti, konala skutky křesťanské dokonalosti s jakousi samozřejmostí a s podivuhodnou prostotou. Nenáročnost a něžné přilnutí její k Bohu mocně působily na její okolí. Roku 1923 vstoupila do řádu klarisek; jak nepobyla tam dlouho; ukončivši noviciát onemocněla úbytěmi a zemřela dne 24. listopadu 1925. Pověst o jejím svatém životě rostla a přiměla církevní úřady, aby zahájily proces o blahorečení. Památka 24. listopadu.

MATT (*Matěj*) TALBOT narodil se roku 1856 v Dublině. Byl stavebním dělníkem. Zprvu se oddával opilství, ale pak činil po 43 let podivuhodné pokání a žil životem svěťce. Každého dne brzo ráno chodíval do kostela účastnit se první Mše svaté, která tam byla sloužena, pak odcházel do práce; po práci opět si zašel do kostela poklonit se svému Bohu. Zjeho úst nevyšlo nikdy pohoršující slovo, a vyslovil-li kdo jiný slovo rouhavé v jeho přítomnosti, tu bylo znáti, jak velice Talbot tím trpí. Pro lahodné jeho ctnosti měli ho druhové v úctě, ale nepozorovali na něm nic kromobyčejného. Kdysi však se stalo, že Matt Talbot vycházeje z chrámu, byl padoucníci sražen k zemi. Lidé ho

přenesli do nemocnice. A když jej svlékli, stanuli udiveni: k jeho tělu přiléhala drátěná košile, která tělo zajisté bolestně drásala. Tehdy poznali druhové Talbotovi, jak umrtveně žil, a úcta k němu vzplanula, měníc se v lásku. Mluvílo se o něm jako o novém Benediktu Labrovi. Matt Talbot zemřel dne 7. června 1925. Památka jeho je 7. června.

FRANTIŠEK TARIN narodil se dne 7. října 1847 v Godelettě ve Španělsku. Vstoupiv do Tovaryšstva Ježíšova stal se lidovým misionářem, ředitelem marian-ských družin, městským kazatelem v jižním Španělsku. Založil spolek katolických učitelů pod názvem „spolek sv. Kassiana.“ Kázání jeho se nevyznačovalo řečnickými obraty, uhlazeným slohem, vybranými slovy; hlas jeho byl slabý, přednes jednotvárný; a přece zvláštní kouzlo spočívalo na jeho kázání; jevila se v něm síla přesvědčení; lidová mluva strhovala lid k nadšení. František si nedopřával oddechu; sestoupiv s kazatelny spěchal do zpovědnice, do nemocnice, do věznice; konal katechese dětem. „Tento muž,“ pravili o něm, „má kdy na konání řeholních předpisů, má kdy na zpovědnici, modlitbu, jen pro sebe nemá kdy.“ Vytrvalost byla význačná jeho ctnost.

Nejraději se stýkal s chudými; v nemocnici s nimi sedával a jídával, po jídle pak jim mývával nohy. Svým společníkům často ministroval, nedbaje, že je jejich představeným. Se ženami se stýkal zřídka a nestrpěl, aby mu líbána byla ruka; proto nosil s sebou křížek, ježž podá-

val k uctívání. Umrtoval se; chudobu bylo zříti v jeho šatě i příbytku; u oběda vybíral, co bylo nejskrovnější, na příklad z ryb jidal pouze hlavy; ovoce požíval se slupkami a vzbudilo-li to pozornost, říkával, že slupky jsou výživné. Svých představených poslouchal svědomitě. Současníci o něm říkali: „P. Tarin je jak ocel; dá se zlomit, ale ne ohýbatí...“ „Jistý venkovský farář pravil po jeho misiích: „P. Tarin?! to jsou čtyři misionáři pevně semknutí!“

Tarin onemocněl otravou krve ze vředu na noze. Na smrtelném loži pravil: „Kéž zahoří mé srdce láskou serafinského Stanislava. S hořícím srdcem chtěl bych vzlétnouti k nebi rychleji než vítr, rychleji než světlo a elektrická jiskra. Matko nebeská, vyprovodiž mne do nebe, ne zítra, nýbrž ještě dnes, této chvíle!“ Zemřel 12. prosince 1910 v Seville. Účast při jeho úmrtí byla veliká. Členové učitelského spolku sv. Kassiána konali čestnou stráž. Mrtvola byla na výslovné přání lidu nesena v otevřené rakvi. Takového návalu lidu Sevilla dosud nezažila. A když došli na hřbitov, řekl kdosi: „Tento světec neměl by býti pohřben na všeobecném hřbitově, nýbrž v kostele.“ Všichni souhlasili. Ale k tomu bylo třeba povolení státních úřadů. Hraběnka Casa Gallindova ihned telefonovala na ministerstvo v Madridě; povolení bylo dáno a druhého dne bylo tělo u slavném průvodu neseno zpět do města Sevilly a tam v jezuitském kostele, zasvěceném Božskému Srdci Páně, v postranní kapli pohřbeno. Lze očekávat, že beatifikační proces bu-

de brzo zahájen. Památka 12. prosince.

FRANTIŠEK RICHARD pocházel z Bretońska, jehož hluboká víra je tepnou katolického života ve Francii. Narodil se 1. března 1819 v Nantes jako syn lékaře. Vysvěcen byv na kněze, studoval dále v Římě, stal se pak biskupem belleyským, později arcibiskupem pařížským a kardinálem. Co řekl při gratulaci novoroční r. 1905 svým kněžím, poukazuje na příklad sv. Jana Vianneye: „Buďte nadpřirození - a udělujte nadpřirozené!“ - to se stalo životním jeho heslem. Žil životem ve zbožnosti soustředěným, bera si za vzor sv. Františka Saleského. Byl oddaným synem Apoštolské Stolicе; když nechtěl uznati proticírkevní zákony, byl dne 17. prosince 1906 násilně vypuzen z arcibiskupského paláce. - Dokončení basiliky na Montmartru, zasvěcené Božskému Srdci, velmi mu leželo na srdci; nápis basiliky zněl: „Sacratissimo Cordi Jesu - Gallia poenitens, devota et grata, t. j. Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu - (věnuje) Francie kající, modlicí se, vděčná“; tam rád sloužil Mši svatou a konal příslušné pobožnosti ve dnech Srdci Ježíšovu zasvěcených. Zemřel 28. ledna 1908.

VÍT FONTGALLAND narodil se 7. prosince 1914 ve Francii. Byl živým hochem vždy pravdomluvným. Stalo-li se, že matka poručila služce, aby návštěvníkovi řekla konvenční rčení „Není doma,“ ozval se malý Vít řka: „Ach mami! Proč se dopouštíš lži a služku nutíš ke lži? Raději bych chtěl, aby mne bolel zub, než abych Ježíše urazil lží.“ - Kdysi v pátek zpozorovala vychovatelka, že Vít se

opoždjuje na procházce. Po návratu vy-
zula matka hochovi střevice a ponožky
a našla v nich kaménky. Na otázku,
proč má ve střevicích kaménky, odpově-
děl: „Chci také něco trpěti pro Ježíše!“

Roku 1921 měl po prvé přistoupení ke
Stolu Páně. Sotva nastal den, volal na
matku: „Mami, dnes je můj veliký den!
Rychle mne obleč!“ Večer se ho tázala
matka, zda-li se opravdově modlil k Je-
žíši a co na něm pro sebe žádal. „Nic jsem
po něm nechtěl.“ Ježíšek ke mně hovořil,
já pak jsem jen poslouchal, a říkal jsem
„ano.“ Ostatně „ano“ je nejkrásnější od-
pověď Pánu Bohu. – V kterýsi svátek by-
la řeč o sv. přijímání. Vít řekl: „Je poše-
tilé jít k svatému přijímání, protože je
svátek a protože také jiní lidé přistupují.
Každý den je pro Ježíška svátek a pro Víta,
aby šel k Němu.“ – Zpozorovav, že matka
se obléká v dražší šaty jdouc na návštěvu,
vyčtl jí: „Do kostela šla's ve starých ša-
tech, k přítelkyni béřeš dražší šaty. Ta
je víc než Ježíš?“

Vít onemocněl záškrtem. Lékař dával
hochovi injekci a zabodl pincetu do těla
malého pacienta. Matka chtějíc Víta po-
vzbudit k trpělivosti, připomenula mu
trnovou korunu Kristovu. Vít řekl: „Bo-
lest z bodnutí doktorova přešla ihned, ale
trny v hlavě Ježíšově zůstaly!“ Maličký
tento světec, květ luzné něhy a krásy, ze-
mřel 7. prosince 1925.

MERCIER, mechlínský arcibiskup a
kardinál, napsal proslulý list pastýřský
o modernismu. Zbudoval v Lovani cen-
trum neoscholastické filosofie s bohatou
knihovnou. (Knihovna ta byla za světové

války obrácena v popel a v ssutiny.) Za
světové války, když Belgie byla Němci
obsazena, Mercier byl vlastním represen-
tantem belgického patriotismu, vtělenou
výčitkou proti nespravedlivému obsazení
Belgie. Jako dobrý pastýř neopustil stádce
svého ani ve dnech hrůzy. Neustal svými
pastýřskými listy protestovati proti křiv-
dám, od německé armády páchaným. Není
proto divu, že po skončené válce, dne 18.
listopadu 1918 belgický král v čele své
armády holdoval Mercierovi jako vlast-
nímu morálnímu vítězi.

Po válce věnoval se Mercier snahám
sjednocení Říma s anglickou a s ruskou
církví. – Žil asketicky. Spokojil se po celý
život prostým pokojíkem, v zimě nevytá-
pěným. Odmítal pohodlnější lůžko. Když
byl operován za příčinou rakoviny v ža-
ludku, odmítal narkosu a morfiové in-
jekce, aby, jak pravil, mohl „s Kristem
trpěti.“ Heslo jeho znělo: „Nejprv duše,
pak teprve tělo!“ Zachoval si něžné srdce
až do pozdního stáří. Byl zvláštním ctite-
lem sv. Terezie Ježíškovy. Její obrázek
měl vedle kříže před očima. Na smrtel-
ném loži řekl: „Jest již blízka chvíle, kdy
mne zavolá sestra Terezie.“ Zemřel 23.
ledna 1926.

Jaké úcty požíval u církve anglikán-
ské i orthodoxní, jeví se z toho, že na
zprávu o jeho úmrtí anglikánský biskup
Canterburyský i ruský patriarcha Eulo-
gios konali služby Boží. – Mercier náležel
k onomu typu kardinálů, jimž Římané
dávají název „cardinaloni“, t. j. velicí
kardinálové.

JORDAN MAI narodil se 1. září 1866

v Bueru ve Vestfálsku. Rodiče jeho měli 10 dětí a vychovávali je vzorně. Jordan vstoupil do řádu františkánského jako řeholní bratr. Vyznamenával se čistotou mravů a vroucí zbožností; vyhýbal se všemu okázalému konání; raději tiše a svědomitě zachovával pravidla řeholní. Zemřel 20. února 1922 v Dortmundu.

VIKTRIK WEISS narodil se 18. prosince roku 1842 v Eggenfelden (v jižním Bavorsku). Rodiče měli 11 dětí a vychovávali je dobře; také služebná Otilie Fischerová, která byla pokládána za člena rodiny, vštěpovala dětem bázeň Boží. Vykonav přípravná studia, byl Viktricius vysvěcen na kněze, stal se prefektem v kněžském semináři ve Freisingu a dosáhl i titulu doktora theologie. Avšak hodnosti nelákaly: vstoupil do řádu kapucinského v Burghausenu. Byl mu svěřen úřad provinciála po patnáct let. Viktrik byl dětinně zbožný. Napsal ve svých zápiscích: „Chci žítí a umřítí, jak se Bohu zalíbí. To je má poslední vůle. Neboť ode dneška chci se zřící své vlastní vůle.“ Toto sebeobětování stalo se skutkem: Viktrik na svá stará léta oslepl a ohluchl. Zemřel máje 82 let v pověsti světce dne 8. října r. 1924 ve Vilsbiburgu.

VILÉM EBERSCHWEILER narodil se 5. prosince 1837 v Puttlingách nad řekou Saarou jako syn učitele. Vstoupil zároveň se svým mladším bratrem Bedřichem do Tovaryšstva Ježíšova v Münsteru. Byl pak v rozličných úřadech činný na různých místech v Holandsku a v Anglii. Naпослед byl v Exatenu v Holandsku. Učinil slib, že bude povždy konati to, co

uzná za dokonalejší. Pozoroval všechny události pod zorným úhlem věčnosti. Bohatý byl jeho život vnitřní: Vilém byl oblažen zvláštním milodarem nazírání na zjevy nadpřirozené. Rozjímaje nábožně o Božské Trojici a o Utrpení Páně, viděl duševním zrakem tato tajemství. Nazývá se „apoštolem duchovního života.“ Zemřel 23. prosince 1921.

Dr. KAREL SONNENSCHNIG, narozený r. 1876 z dělnické rodiny na Porýnsku, kněz. Byl pozoruhodný muž. Stál v popředí katolického lidového spolku v Německu a snažil se o dorozumění studenstva s dělnictvem. Ve válce stál ve styku s 8000 akademiky. Po válce převzal část velkoměstské pastorace v Berlíně. Byl pohotovým řečníkem, vydával Berliner Wochenblatt; jeho články vynikaly stručností telegramu. Při duchovní správě používal moderní techniky a organizačního aparátu od kartotéky až do létadla. Ale silnější než jeho složitý promyšlený aparát byla jeho křesťanská osobnost. Jako kněz hleděl se státí všem lidem vším; denně přicházelo k němu asi 40 nových a nových lidí; Sonnenschein netázaje se na víru ani na politické stanovisko, pomáhal všem. Na příklad: Telefonoval jistému boháči, jenž mu byl přízniv: „Dnes přijdu s několika svými přáteli.“ Těmto přátelům dlužno rozuměti chudáky, kteří k němu téhož dne byli se utekli. - Kdysi se stalo, že u dveří boháčových tiše se tázal svých „přátel“, kteří pozdě přišli: „Jak se jmenujete? abych vás mohl představit hostiteli!“ - Rozdal, co měl. Sám neměl ani nábytku, ani do-

mácnosti; přespával v cele klášterní. Z vy-
silující práce zemřel záhy 20. února 1929.
Žil jako žebrák, pohřben byl jako kníže.

111. PAPEŽOVÉ XX. STOLETÍ

PIUS X., dříve Josef Sarto, narodil se
2. června 1835 v městečku Riese v die-
cési tarviské v severní Itálii. Jeho otec
byl obecním sluhou a měl několik kous-
ků pole. Rodičům bylo se velmi uskrov-
ňovati, aby uživilí osm dětí. Farář rieský
pozoruje zbožnost Josefovu a jeho vlohy,
přiučoval ho základům latiny a umožnil
mu přijetí do gymnasia v Castelfranco.
Tam docházel denně z Riese, 14 km cesty
tam a zpět. Chodíval oděn v chudobné
polosoukenné šaty, mnohdy hleděl mu
z kapsy kus chleba, který si vzal na oběd.
Byl všem milý, veselý a pilný, vždy první
mezi spolužáky. Ve čtvrtém roce přibyl
mu spolupoutník, mladší bratr Angelo.
Tehdy pečlivý otec jim koupil oslíka s vo-
zíkem. R. 1850 byl Josef přijat do niž-
šího semináře v Padově. Po dvou letech
zemřel mu otec a na matku dolehlo těžké
břímě starostí o rodinu, jež tížily i Jo-
sefa, nejstaršího z dětí. Nemoha matce
jinak přispěti, aspoň vroucími modlitba-
mi přivolával jí pomoc Otce nebeského.
R. 1858 dne 18. září byl vysvěcen na
kněze a dne 19. září, ve svátek Sedmera
bolestí P. Marie sloužil v Riese první
Mši svatou. Ač by ho byl biskup rád po-
slal na vyšší studia do Říma, Don Sarto
měl jen jedinou touhu: pracovati v du-
chovní správě. Byl ustanoven kaplanem
v Tombolu. Příjmy jeho byly ubohé:

dostával po žních sbírkou, kterou sám
musel vykonati, pšenici a kukuřici, o-
statně byl odkázán jen na mešní almužny.
Ani u faráře neměl obydlí a stravy, ne-
boť tehdejší poměry, vyvinuvší se po re-
volucích a válkách o „nezávislost Italie,“
byly pro kněze neutěšené. Farář Don Con-
stantini byl mu však otcovským přítelem.
Při svých skrovných příjmech, z nichž
podporoval matku a sourozence, ještě se
dělil s chudými. Spával 4 hodiny, ostatní
čas rozdělával k modlitbě, studiu, péči
o duše. Shromažďoval kolem sebe mla-
díky, mnohé vyučoval a připravoval ke
zkouškám, aby mohli vstoupiti do semi-
náře; věnoval se též dorůstajícím anal-
fabetům. Vynikaje hudebním nadáním,
učil též hudbě a zpěvu, aby zvelebil bo-
hoslužby. Po 9 letech kaplanství, plných
neúporné práce, ustanoven byl farářem
v Salzanu. Když ho uviděli Salzanští při-
jížděti, hubeného, v odřené sutaně na bíd-
ném vozíku, mnoho si od něho neslibo-
vali; než jeho první kázání získalo mu
srdce všech. Měl-li nyní Don Sarto větší
příjmy, přece ani zdaleka nestačily po-
třebám jeho dobročinného srdce a jeho
sestra, jež mu vedla domácnost, nebyla
s to, doplniti mu potřebné prádlo, neboť
vše zase hned rozdal. Když r. 1873 řádila
v Salzanu cholera, farář Sarto konal divy
obětavosti. Nejen všem nemocným při-
nášel svátostnou pomoc, ale sloužil jim
ve všem a nebožtíky i sám odnášel na
hřbitov. Po devíti letech biskup treviský,
jenž už dříve dával svým kněžím Dona
Sarta za vzor jakožto kazatele a pastýře
duší, jmenoval ho kanovníkem a svěřil

mu úřad biskupského kancléře a spirituála v kněžském semináři. Jako kancléř byl pravou rukou biskupovou, jehož síly už klesaly, jako spirituál dovedl poutati duše alumnů k Ježíši Kristu a byl jim opravdovým otcem a vzorným vychovatelem.

Roku 1884 papež Lev XIII., jemuž neuniklo vynikající působení Dona Sarta, jmenoval ho biskupem v Mantově. Nový biskup zůstal skromným jako byl. V instrukci k duchovním správcům o přípravách k visitacím píše: „Poskytneli mi každý farář oběd, jaký obyčejně mívá, budu úplně spokojen. Nejráději bych své návštěvy tak konal, aby z toho nikomu nevzešla ani nejmenší obtíž. Budu se však radovati, naleznu-li při svém příchodu ráno věřící shromážděny v kostele a připravující se k přijetí sv. svátosti. To bude nejkrásnější přivítání...“ A nejednou přijel dříve, než byl očekáván a zasedl ihned do zpovědnice. Po tři léta sám řídil seminář, přednášel dogmatiku a zastupoval onemocnělé profesory.

Po dalších devíti letech byl ctihodný biskup Sarto jmenován kardinálem a patriarchou benátským.

Nechtěje vydávati peněz na nové purpurové cingulum, dal si své fialové přebarviti. Benátčané brzy poznali jeho dobročinnost. Říkali: „Aby mohl dáti almužnu, zastavil by i svatopetrský dóm.“ Každý kněz, který zavítal do Benátek, byl zván na snídání k patriarchovi, jež ovšem patriarchovi byl obědem. Palác byl stále otevřen všem, kdo hledali jeho pomoci; na svých procházkách zastavoval se s dět-

mi, dělníky, stařenkami a z jeho řečí tryskal svěží humor. Jeho kázání a pastýřské listy jevily ráznost, neohroženost a obsahovaly vždy nové podněty k obrodné práci.

Opět devět let uplynulo a kardinál Sarto odjíždí do Říma k volbě nástupce Lva XIII. Všeobecně se soudilo, že papežem bude obratný diplomat kardinál Rampolla. Prozřetelnost Boží však vyhlédla si k vykonání svých úmyslů Josefa Sarto. Když se naň soustředila většina hlasů, kardinál Sarto se dal do pláče a pravil: „To bude má smrt!“ Nejbližší kardinál na to vtipně odušil slovy Písma: „Lépe jest, aby jeden zemřel za lid, nežli aby všechen lid zahynul.“

Jako na každém dosavadním místě, i na stolci sv. Petra ukázal se Josef Sarto-Pius X. - na výši. Vystoupil s heslem „*Omnia instaurare in Christo*, Všecko znovuzřídit v Kristu,“ a pevně šel za touto vůdčí myšlenkou. Jeho pontifikát je obdobím pronikavých reforem. Reformy měly začíti v domě Božím. Pius X. vydává *Motuproprio* o reformě zpěvu a hudby chrámové, jímž odsouzeny byly nešvary, jež zavládly v tomto oboru, stanoveny směrnice a přikázáno znovuzavěsti a pěstovati gregoriánský chorál jakožto nejvlastnější bohoslužebný zpěv církve římské. Ustanovil komisi, jež by připravila vydání liturgických zpěvů podle původního znění, a brzy vydáno bylo v autentickém znění Graduále a Antifonále. Kongregace římské byly reorganizovány a vyměřen jim obor působnosti. Pius X. dal podnět ke kodifikaci církev-

niho práva, k vydání Písma svatého podle původních textů Vulgáty sv. Jeronyma. Reformován úřední věstník „Acta Apostolicae Sedis,“ jenž pravidelně od té doby vychází a znamená oficiální promulgaci zákonů a rozhodnutí Svaté Stolice.

Za pontifikátu Pia X. došlo ve Francii k neblahé „rozluce církve od státu.“ Francouzská vláda připouštěla utvoření náboženských obcí v mezích spolkového zákona a přiznávala jim nároky na chrámy a na jmění. Biskupové francouzští viděli v tom možnost záchrany a očekávalo se, že papež na návrhy přistoupí. Pius X. však rozlukové zákony odsoudil a proklel, tvoření náboženských obcí zakázal. Tím sice církev byla ve Francii ožebračena a zbavena všech práv, ale brzy se ukázaly blahodárné účinky papežovy neústupnosti. Církevní život ve Francii začal se vyvíjeti na nových zdravých základech a brzy byla krise překonána rozmachem horlivosti kněžstva i věřících.

Aby ve věřících byl probuzen duch prvotních křesťanů, kteří čerpali sílu a nadšení z Eucharistie, vydal Pius X. dekret o častém a denním sv. přijímání.

Jako bdělý pastýř poznal Pius X. nebezpečí „modernismu,“ jenž pod rouškou kritiky a svobodného badání obsahoval směs všech heresí. Odhalil tuto náказu a odsoudil modernismus dekretem „Lamentabili“ aencyklikou „Pascendi.“ Aby se vyšlo z bludiště novodobých systémů filosofických, důtklivě naléhal, aby scholastická filosofie podle zásad sv. Tomáše byla pěstována na všech učilištích. K dů-

kladnějšímu pěstění věd biblických založil a vybavil v Římě „Biblický ústav.“ Aby bylo postaráno včas o duchovní potřeby obyvatelstva na rostoucí periferii města Říma, zbudoval řadu nových chrámů a svěřil je osvědčeným kongregacím.

Skromnost, v níž žil jako kaplan a farář, zachoval i na stolci papežském. Poznali-li, že jest třeba založiti nějaký ústav, dal k tomu rozkaz, třebaš pokladna byla prázdná, maje vždy pevnou důvěru, že Pán se postará o včasnou pomoc.

Pro jeho vroucí, serafínskou lásku a horlivost hodilo se naň plnou měrou označení „Ignis ardens.“

Když Rakousko na popud Pruska strojilo se vypověděti válku, Pius X., do hloubi duše tím raněný, prosil a zapřisahal, aby seustoupilo od bratrovražedných záměrů. Když přece k válce došlo a zástupce rakouské vlády odvážil se žádati papeže o požehnání, papež rozhodně odpověděl: „Žehnatí válce? Papež žehná míru, nikoli válce!“ Soudí se, že právě duševním napětím a žalem se roznemohl na smrt. Za vzdáleného hukotu děl a nelidského běsnění andělský Pius X. s modlitbou o slitování Boží svatě skončil dne 20. srpna 1914. Pohřben byl v kryptě chrámu svatopetrského, jak si byl přál. Hrob jeho byl a jest stále navštěvován zbožnými ctiteli, kteří projevující mu oddanost, dovolávají se jeho přímluvy. Brzy též byl zahájen beatifikační proces a co nevidět dojde k blahorečení.

BENEDIKT XV., dříve Jakub della Chiesa, narodil se v Janově 21. listopadu r. 1854. Vynikal bystrostí ducha, i byl

povolán do služeb Apoštolské Stolice a poslán již r. 1883 jakožto nuncius ke dvoru španělskému. Roku 1901 povolán zpět do Říma jakožto substitut státního sekretáře. Přitom osvědčoval vroucí zbožnost, zúčastňuje se zejména nočních adorací Nejsvětější Svátosti a horlivě vpomáhal ve zpovědnici i na kazatelně. Roku 1907 byl jmenován arcibiskupem boloňským a r. 1914 kardinálem. Po nenadálé smrti sv. Otce Pia X. byl, ač nejmladší kardinál, zvolen jeho nástupcem. Připadl mu úkol přetěžký, neboť požár válečný zachvacoval celou Evropu. Benedikt XV. usiloval zastavit válku a když jeho úsilí se tříštilo zejména o zlobu Pruska, snažil se aspoň mírniti nepřátelství a připravovati cesty k míru. Jeho zásluhou bylo, že došlo k příměří a k výměně zajatců zbraně neschopných. Benedikt XV. též vypracoval konkrétní návrh pro mír. Vláda rakouská a německá nedopustila, aby list v našich zemích vešel ve známost: požadovali v něm papež jako podmínku míru: zřítci se válečných náhrad, vrátiti Alsasko a Lotrinsko Francii a národům utlačeným dáti autonomii, což „ústředním velmocem“ nebylo po chuti. Otcovské srdce papežovo trpělo nesmírně, když statisíce jeho synů hynulo na bojištích a strádalo v nemocnicích za nářku vdov a sirotek, když znásilňovány zákony božské i lidské, šlapána mravnost a čest, chrámy bořeny a i v zámořských osadách ničeno dílo zbudované potem a krví katolických misionářů. Benedikt se dočkal žádoucího míru, ale čekaly ho nové veliké úkoly: napravovati škody a bojiti rány, jež za-

sadila válka. Bylo možno říci: *religio depopulata*, náboženský řád byl zpustošen. Duch Benedikta XV. však dovedl všude činně a účinně zasáhnouti. Bylo brzy obnoveno zastoupení jednotlivých států u Sv. Stolice a navázány styky se státy nově utvořenými. (Papež Benedikt XV. byl první ze suverénů, jenž uznal československou republiku!) Ač se za války soudilo, že papežství pro budoucnost zůstane osamoceno, ukázal se pravý opak: jednotliví národové sami tihli blíže k Otci křesťanstva a ucházeli se o jeho přízeň. A nyní všeobecně se uznává, že kdyby se bylo přistoupilo na mírový návrh Benedikta XV., bývalo by se mnoha ztrátám zabránilo a byl by zabezpečen mír trvalý.

Benedikt XV. vydal okružní list „*Spiritus Paraclitus*“ ostudiu a výkladu Písma sv., dal podnět k nové organizaci práce misijní, založil orientální ústav v Římě ku sblížení s Východem a záležitosti východních ritů podřídil zvláštní kongregaci. Za něho též vydán r. 1915 „*Kodex kanonického práva*“, nový církevní zákoník, o nějž hlavní zásluhu má státní sekretář Benedikta XV., věhlasný právník a diplomat kardinál Petr Gasparri. Proud jeho činnosti zastaven byl španělskou chřipkou, jež v několika dnech jej předčasně sklátila. Připraviv se klidně a zbožně na smrt, skonal dne 22. ledna 1922.

PIUS XI., původním jménem Achille Ratti, narodil se 31. března 1857 v Desiu v diecési milánské. Od rodičů a od strýce, horlivého faráře, dostalo se mu

Papež Pius XI.

pečlivé výchovy. Studoval bohosloví v Miláně, odkudž byl po třetím ročníku poslán do Lombardské koleje římské. Tam pobyl ještě tři roky po vysvěcení a vrátil se do Milána, byl ustanoven profesorem dogmatiky a homiletiky. Roku 1888 byl povolán za doktora do slavné knihovny Ambrosiánské, kdež jeho péčí vydáno přes 100 vědeckých publikací. Věnoval se zejména dějinám a studiím rukopisným. Obíral se též životopisem bl. Anežky České a dotazován byl též, co soudí o pravosti rukopisu královédvorského a zelenohorského. Aby doplnil svá studia a osobně poznal knihovny a učence evropské, pilně cestoval a navštívil všecka významná města. Též Prahu navštívil a ve chrámech Svatovítském a Strahovském jsou jeho podpisy, když tam sloužil Mši svatou. Nabyl vpravdě rozhledu světového, v čemž mu napomáhala znalost všech světových jazyků. Nežil však toliko pro vědu, nýbrž rozvínoval též horlivou činnost apoštolskou. Kromě duchovní správy v klášteře a kostele sester Del Cenacolo, kterou konal celých 30 let, kázal, učil katechismu, shromažďoval chudé děti, učedníky, studenty a zvláštní péči věnoval kominičkům, kteří z Alp přicházeli do Milána.

Papež Pius X. znal vědeckou zdatnost Achilla Rattiho a proto ho r. 1912 povolal do Říma, aby pracoval v knihovně vatikánské, a r. 1914 ho jmenoval jejím prefektem. Papež Benedikt za války často konferoval s Mgrem Rattim, shledav v něm muže nejen rozsáhlých vědomostí a zkušeností, ale též bystrých úsudků a

postřehů. Proto r. 1918 jej poslal jakožto apoštolského visitatora do Polska, Litvy a sousedních zemí a následujícího roku ho jmenoval apoštolským nunciem ve Varšavě.

Nuncius Ratti procestoval téměř celé Polsko a okolní kraje, poznal povahu slovanského lidu a jeho potřeby a on to byl, jenž r. 1920 zachránil Varšavu a Polsko za vpádu bolševických hord. Když totiž za nastalého zmatku vyslanci opouštěli Varšavu a vláda si nevěděla rady, jediný nuncius Ratti neztratil hlavu a organizoval obrannou akci.

Zatím r. 1921 zemřel slavný arcibiskup milánský kardinál Ferrari. Těžko bylo naléztí nástupce, který by se mu vyrovnal. Ale papež Benedikt vzpomněl, že má Achilla Rattiho, i jmenoval ho arcibiskupem milánským a kardinálem. S jásotem byl nový kardinál přijat ve městě, které tak těžce se s ním loučilo, když po mnohaleté práci je byl opouštěl. Radost Milánských však netrvala dlouho. Za 150 dní již odjížděl nový arcibiskup do Říma, aby po smrti papeže Benedikta vstoupil do volebního konkla-ve. Nevrátil se do Milána, neboť 6. února 1922 byl zvolen papežem. Nový papež vzal si za heslo „Pax Christi in regno Christi, Pokoj Kristův v království Kristově,“ chtěje pracovati o pravé smíření národů, válkou sobě odcizených, a poněvadž není pravého míru, leč v Kristu, uvésti společnost pod božské jeho vlády Kristovy. Zahájením tohoto díla smíření byl světový eucharistický kongres v Římě r. 1922. Roku 1925 se slavilo

milostivé léto, které shromáždilo k trůnu Pia XI. nesčetné zástupy poutníků ze všech národů a zemí. Apotheosou těch jubilejních slavností bylo zavedení svátku Ježíše Krista Krále (poslední neděli říjnovou), o čemž vydal Pius XI. skvělý okružní list.

Nikdy nebyl takový neustávající přívál poutníků do Věčného města jako za Pia XI. Od svého nastoupení denně přijímá několikrát návštěvy větších i menších skupin poutníků a všem se věnuje s otcovskou péčí a láskou.

Pius XI. dal též směrnice a sám řídí akci, jejímž účelem jest pracovati na obrození společnosti kvasem učení Kristova. Je to „*Katolická akce*.“ jež má semknouti všechny věřící k plánovitě, učeněné spolupráci.

Pius XI. první z papežů osobně poznal kraje národů slovanských a Prozřetelnost Boží, jež ho vedla těmi cestami, aby je k těmto národům připoutala, připravovala ho tím k úkolu sblížení slovanského Východu s církví římskou. S velikým zájmem sledoval sv. Otec unionistický kongres na Velehradě r. 1924 a k 300. výročí umučení sv. Josafata r. 1923 vydal encykliku, jevící neobyčejné porozumění pro otázku unie a dýšící srdečnou láskou k východním Slovanům. Též k oslavám sv. Cyrila r. 1927 a k mileniu sv. Václava vydal Pius XI. zvláštní listy. Jeho péči vybudována byla v Římě nová československá kolej „Nepomucenum,“ na niž sám věnoval přes milion Lir. Na záchranu hladovících dětí v Rusku podnikl pomocnou akci, ale bohužel další snahy dobro-

činného otce ztroskotaly o satanskou nenávist vládnoucího bolševického režimu. Když r. 1930 dosahovalo protináboženské běsnění v Rusku vrcholu, papež Pius XI. statečně pozdvihl hlas a vytkl všem vládám jejich netečnost k osudům milionů pronásledovaných a volal celý svět k úpěnlivým modlitbám o záchranu Ruska.

Pius XI. je též velikým papežem misii. V Římě vybudoval nové sídlo pro kolej Propagandy, vydal okružní list „*Rerum Ecclesiae*“ r. 1926, jímž ukládá každému věřícímu za povinnost podporovati misie, a jeho péčí byla uspořádána v Římě velkolepá výstava misionářská, jejíž sbírky byly potom přeneseny do zvláštního muzea na Lateráně.

Těžkou zkouškou bylo pro Pia XI. pronásledování katolíků v Mexiku, při němž krvácelo jeho srdce. Věřící mexičtí, jím jsouce povzbuzováni a síleni, odolali vítězně útokům a dočkali se snesitelnějšího stavu.

Historickou událostí velikého dosahu je uspořádání poměru mezi italskou vládou a Svatou Stolicí a rozřešení t. zv. „římské otázky.“ Jen muž tak velikého ducha, mimořádné prozíravosti a energie mohl nalézt cesty k řešení tohoto spleťtého úkolu a jej dovršiti, jako se stalo dne 11. února 1929 smlouvou lateránskou.

Podnikavost, statečnost a houževnatost, kterou jevil Pius XI. v letech mladistvých, kdy první s italské strany podnikl nebezpečný výstup na alpský vrchol Monte Rosy, charakterisují i jeho pontifikát.

STOLETÍ

Afrika. Sierra Leone má 3 miliony obyvatel, avšak jen 3000 katolíků; kromě toho 40.000 protestantů.

V *Ugandě* je 200.000 konvertitů. Sto evropských a 14 domorodých kněží řídí 50 humanitních ústavů a 2934 škol.

Jižní Afrika má 350 katolických kostelů, 400 kněží, většinou řeholníků. Bílých katolíků různých národností je tam 65.000, domorodých 68.000, míšenců 14.000, barevných 3000. Také je tam 5 černých kněží a 60 domorodých sester řeholních.

V *Egyptě* počet katolíků je 150.000; z těch náleží latinskému obřadu 100.000. Kromě toho je v Egyptě 500.000 rozkolníků, 50.000 protestantů, 3000 pohanů. Je tam 119 řeholních a 10 světských kněží, 745 řeholních sester, 116 kostelů, 6 hospiců, 6 útulen, 16 sirotčinců, 10 polévkových ústavů, 2 ústavy pro zmrzačené lidi.

V celé Africe je kolem 140 milionů obyvatel; z toho je 4.015.332 katolíků.

Asie. V Mongolsku bylo od roku 1890 až do r. 1901 pronásledování křesťanů. Katechista Tsai, horlivý křesťan, ukryl ženu a děti do sklepa. Boxerové ho jali a tázali se: „Kolik's pokřtil lidí?“ - „Pět set.“ - „Tedy budeš rozkrájen na pět set kousků.“ Rozkaz byl vykonán, ovšem většina řezů stihla už jen mrtvolu.

V *Indii* je 2,606.000 katolíků, 2,506.000

přivrženců ostatních křesťanských sekt. Ostatní jsou pohané.

Sibiř náležela, pokud se týče katolického náboženství, k arcidiecési mohylevské. Teprve papež Benedikt XV. odloučil apoštolským listem ze dne 1. prosince 1921 celou asijskou Sibiř od Mohyleva a utvořil z ní apoštolský vikariát sibiřský. Je to největší vikariát na celém světě. Roku 1923 byla utvořena ve Vladivostoku zvláštní diecése. Bydli tam asi 8 milionů obyvatelů. Velikým dobrodiním je známá sibiřská dráha, podle níž vyrostla střediska života hospodářského a náboženského, Omsk, Tomsk, Krasnojarsk, Irkutsk a j. Před válkou bylo 120.000 katolíků, 25 kostelů. Po válce dle sčítání z roku 1925 klesl počet katolíků na 77.920. Kněží je jen 12. Katolíci náležejí národnosti polské, německé, litevské, běloruské a lotyšské.

V *Číně* čítá se všeho obyvatelstva přes 420 milionů. Z toho jsou 2 1/2 milionu katolíků, 800.000 protestantů, 9 milionů mohamedánů. Ostatní jsou pohané. Kolem roku 1900 byli *Řehoř Grassi*, biskup orthosský, Francis Fogolla z Parmy, Antonín Fantosati, biskup adrahanský a Theodim Verhaegen v Chausi, Hupe a v Shautungu (v Číně) od boxerů pro víru zabiti. Den smrti Řehořovy je 9. července 1900.

V *Japonsku* je kolem 90.000 katolíků, což ovšem proti 59,736.704 všeho obyvatelstva této země je skrovný počet. Hlavní přírůstek ke katolicismu přichází z japonské inteligence. Japonsko je země povahy sopečné a zdá se, jako by část své horečné činnosti podzemní bylo přeneslo i na svoje obyvatele.

V *Palestině* se Zajordáním je 80.000 křesťanů, z nichž 25.000 katolíků; židů 140.000, mohamedánů 700.000.

V *Americě*. V *Kanadě* katolicismus pokročil značně. Je tam kolem tří milionů katolíků; ti mají 35 kolejí či malých seminářů. Ze všech států amerických má Kanada poměrně nejvíc kněží: 6.400.

Ve *Spojených Státech* je veliký vzrůst katolicismu, jak viděti z tohoto srovnání:

roku 1822 bylo 9 diecézí - 78 kněží - 600.000 katolíků, roku 1922 bylo 103 diecézí - 21.164 kněží - 17.616.676 katolíků. (Všeho obyvatelstva je kolem 120 milionů). Na misijní účely dostává se církev ze sbírek 127.000 dolarů ročně. Obětavost věřících a konvertovaných je věru příkladná. Katolíci mají 216 škol pro mužskou mládež, 712 pro dívky. Počet mužských řádů je 68; členů těchto řádů je 19.219. Ženské řády jsou zastoupeny 177 různými společnostmi a mají víc než 50.000 členek. Na 787 duší připadá jeden kněz.

V *Mexiku* rozzuřilo se roku 1926 velké pronásledování katolíků. Časopis „Le petit messenger du T. S. S.“ praví: „Neuvěřitelný je terror. Mnoho kněží úpi v žalářích. Není dovoleno křtiti novorozené děti, zaopatřovati nemocné svátostmi. Nejpuštější urážky náboženských citů, nejhrubší blasfemie slaví své orgie. V Noria de Angeles jistý důstojník se zmocnil konsekrovaných hostií a na náměstí je s výsměchem přikusoval k sardinkám.“ Roku 1927 přišly zprávy z Guadalajary, které připomínají doby Neronovy a Diokleciánovy. Kněz Sabas Reyes v osadě

Tototlau byl přivázán na sloup. Vojáci píchali do bezbranné oběti. Po třech dnech stáhli mu kůži s nohou, polili nohy galsolinem a zapálili. Posléze jej zastřelili. - V Panteonu de Dolores bylo 17 kněží na hrobě zastřeleno a pohřbeno, ačkoliv někteří ještě nebyli mrtvi. - Kněz Correy v Zacatecas nechtěl vyzraditi zpověď, byl proto zastřelen. - V Toluca byl mladičský Manuel Bonillas, jenž jako apoštol jiné vyučoval, na Velký pátek 1927 polapen, v poledne na kříž přivázán a o 3. hodině zastřelen. - Jinochovi Joachimů Sylvovi chtěli zavázati oči před popravou. Řekl: „Není třeba zavazovati mi oči. Nejsemť zločincem. Až vyslovím: „Ať žije Ježíš Kristus, náš král, a Matka Boží!“ pak palte.“ Tak se i stalo. - Učitelka Juliana Olazarová v osadě Huajuapan (ve státě leonském) byla ve školní síni usmrcena proto, že bránila, aby školní děti nebyly nuceny šlapati po kříži.

Severní Brasilie má 13.300.000 obyvatel, z nichž 12.700.000 katolíků, 300 tisíc protestantů a 300 tisíc pohanských indiánů.

V *Uruguay* je kulturní boj. Státní katolické náboženství bylo zrušeno, křesťanské svátky byly zrušeny a na místě nich zavedeny „národní oslavné dny“; na příklad: na místě vánoc je „den rodiny“.

Evropa. *Anglie* má nyní 6 arcibiskupství a 12 biskupství katolických, 4536 kněží, 2,580.000 katolíků, 2063 kostelů. Za posledních 7 let vrátilo se do katolické církve 74.000 osob. Ze všech odštěpených církví má církev anglická největší touhu po jednotě. Anglikatolíci doufají ve hro-

madný přestup Angličanů ke katolicismu.

V *Norsku* byla dána náboženská svoboda roku 1845. První katolický kostel byl vystavěn v Oslo od redemptoristů; v Bergenu byl zbudován chrám sv. Pavla, prý nejkrásnější v celém Norsku. Roku 1925 bylo 2700 katolíků v 19 farnostech, ve *Švédsku* 5000 katolíků na 6 milionů obyvatel, v *Dánsku* z 3 mil. obyvatel 24.000 katolíků.

Ve *Skotsku* bylo před 100 lety jen 54 katolických kněží, nyní 606 pro 600.000 katolíků.

V *Portugalsku* byl dne 2. října 1910 proveden státní převrat; král Manuel byl sesazen; prohlášena byla republika. Nová ústava stanovila rozlukou církve od státu. Náboženství katolické přestalo být náboženstvím státním. Služby Boží musí si každá společnost náboženská vydržovati sama. Vláda kontroluje veřejné služby Boží; listy papežské nesmějí bez svolení vládního být uveřejňovány. Duchovní se nesmí na ulici objeviti v oděvu kněžském. Poplatky odváděné kněžím jsou zrušeny.

Katolicismus začíná se v Portugalsku účinně organisovat a to hlavně mezi inteligencí. Organisace žen působí charitativně. Zakládají se katolické obecné i střední školy, ba pomýšlí se i na založení katolické university. Mocné vzpruhy dostalo se náboženskému životu v Portugalsku zjevením Matky Boží ve Fatimě roku 1917. Davy poutníků se všech stran od té doby proudí na ono památné místo. (Viz stať „Fatima-Nové Lurdy“ v časopise „Vinice Páně“ roku 1931, čís. 4.)

Ve *Španělsku* klerus příliš spoléhal na katolickou tradici národa a přízeň vlády. Politický převrat roku 1931 ukázal, jak málo uvědomění bylo v lidu. Nedbalo se ani o to, aby tisk byl v rukou katolických a tak ponecháno volné pole liberálům a zednářům, kteří ovládnuvše situaci, připravují katolicismu španělskému tytéž zkoušky, které bylo prodělati Církvi v jiných státech.

Ve *Francii* r. 1901 bylo novým zákonem spolčovacím usilováno o to, aby všechny řehole byly potlačeny. Zákonem z r. 1902 bylo pouze osobám světským povoleno zřizovati školy; dohled nad vyučováním byl dán výhradně úřadům světským. Takto bylo zrušeno asi 1000 řádových škol. Dne 9. prosince 1905 byl sněmovnou přijat zákon o rozluce církve od státu. Dle tohoto zákona stát neuznává a nevydržuje kultu. Budovy náboženské se mohou pronajímati vždy na dobu 10 let. Bez povolení obce nesmí se konati průvody. Další zákon z r. 1907, dle něhož služby Boží se směly konati jenom tehdy, byly-li náležitě ohlášeny a povoleny - byl později zrušen. Papež Pius X. encyklikou ze dne 6. února 1907 zákon rozlukový zavrhl. - Ve válce padlo mnoho kněží konajících vojenskou službu. Nyní je velký nedostatek kněží, zaviněný zabráním církevního majetku a odkřesťaněním školy. Poslední dobou se jedná o povolení návratu řeholím, aspoň těm, jež pracují misijsně ve francouzských koloniích.

Holandsko má 7 milionů obyvatel; z toho je 59% kalvinů, 36% katolíků. Katolíci mají 5 biskupství, 5000 svět-

ských a řeholních kněží. Katolická církev v Holandsku je velmi bohatá na kněžský dorost: na každých 10.000 katolíků připadá 95 kandidátů kněžských. Katolíci přinášejí veliké oběti pro katolictví. Smíšená manželství jsou na venkově skoro neznáma. V katolických rodinách na venkově je mnoho dětí. Rodiny s 8-10 dětmi nejsou řídké. Co se obecného školství týká, jsou holandští katolíci v postavení záviděníhodném. Náklady na jejich školy se hradí státem, a přece se jim ponechává vliv na směr výchovy. Také pro exercicie mají holandští katolíci velké pochopení. Roku 1920 bylo 29.000 účastníků exercicií. Katolíci mají 105 periodických časopisů katolických.

Německo mělo r. 1923 kolem 40 milionů protestantů a kolem 20 milionů katolíků. Jesuité mají 26 kolejí a ujali se vedení 25.000 vysokoškolských studentů. Německo má 2912 mariánských družin. Počet kněží je 19.540 světských a 9.742 řeholních; počet řeholnic 69.644. Výkaz o církevně-náboženském životě je dost příznivý. Ze 20 milionů katolíků vyplnilo velkonoční povinnost 12 milionů. Ale nepříznivá je čísllice osmíšených manželstev. Bylo uzavřeno 58.000 smíšených sňatků, a z nich jen 23.000 podle katolického obřadu. Od roku 1919-1923 vystoupilo z katolické církve 161.567 lidí; protestantům vystoupil v tutéž dobu jeden milion, ovšem ne všichni do katolické církve. Popud k exercičnímu hnutí dal mohučský biskup Dr. Hugo. Od 1. května 1923 stal se Berlín sídlem biskupa.

Protestantský kazatel Rittelmanier napsal v časopise „Křesťanství a naše doba“ (Norimberk, 1921): „Nemáme ani ponětí o vážnosti situace. Půjde-li to tak dále, Německo samo zase zničí reformaci. Je třeba jen nepatrné námahy katolicismu, a Německo stane se zase katolickým.“ - Protestantský časopis „Hochkirche“ přinesl roku 1926 článek podepsaný H. Hansenusem, těmito body vyvrcholující: „Reformační hnutí, které začalo r. 1517, způsobilo sice mnoho dobrého, ale také mnoho zlého, mohl bych říci, více zlého než dobrého. Reformaci možno plným právem nazvat deformací. Protestantismus podobá se marnotratnému synu z evangelia, kdežto katolická církev je synem, který zůstal v domě otcovském.“

Pozoruhodná jsou slova židovského žurnalisty Maxmiliána Hardena, jenž zemřel r. 1927. Byl novinářem neobyčejné sčtetlosti a překvapující informovanosti. U příležitosti stockholmského sjezdu protestantského napsal toto:

„Při kongresu stockholmském, kterého se zúčastnilo mnoho zemí a čtvrtina církví křesťanských, scházela - církev římsko-katolická. Řím nejen nevyslal delegáta, nevyslal ani nějakého pozorovatele. A dalo se očekávat. Katolická církev římská, založená od Ježíše Krista a zosobněná ve svatém Petru a v jeho nástupcích, jediná strážkyně pravé víry, byla by se ocitla v úloze pokořující, kdyby přijala spoluúčast jako rovná s rovnými na kongresu církví křesťanských od ní odloučených. Velekněz římský,

kdyby byl navázal přátelské rozpravy s nohsledy Wicleffovými, Lutherovými, Kalvinovými, Husovými a Zwingliho, byl by zahodil svou vlastní autoritu, byl by takto sestoupil na úroveň nějakého generálního ředitele sekty náboženské. Odmítnutím účasti římské dostal kongres svou první a nejúčinnější lekci. Jedině Řím si může beze škody dovolit svou osamělost. Mezi všemi církvemi je římská jediná opravdu mezinárodní a světovou. Také v těžké otázce sociální nabývá ona svého světového vlivu a hájí ústy biskupa Kettelera a hlasem Lva XIII. právo práce proti útiskům kapitálu. Za dob hrozné války nevyšel hlas Říma také naplano a akce papežova ve prospěch míru byla akcí závažnou, kdežto vliv ostatních středisk náboženských zůstával úplně negativní. Všechny jiné denominace náboženské, čím méně se jim daří sjednocení na společném základě, jsou odsouzeny - skončiti jedna po druhé ve své impotenci.“

Rakousko-uherská říše za císaře Karla (1916-1918) zanikla. Na troskách jejích vznikly nové státy. - V republice rakouské je většina obyvatelstva římsko-katolická, t. j. 5.518.330 čili 81%; židů je 72.600, evangeliků 89.132, bez vyznání 33.087, starokatolíků 14.911.

Republika československá vydala ve věcech náboženských některé nové zákony. Dne 20. února 1919 byla dána do § 303 trestního zákona vložka, dle které dopouští se činu trestného, kdo ve chrámě přímo nebo nepřímo mluví o politice. - Dne 22. května 1919 bylo uzákoněno

fakultativní pohřbívání ohněm. - Dne 22. května 1919 byl zaveden fakultativní sňatek občanský a připuštěna byla rozluka manželství. Dne 10. dubna 1919 byl změněn dosavadní školní zákon rakouský i jeho novela. Ministerstvo školství a národní osvěty vyhlásilo výnosem ze dne 25. listopadu 1918 náboženské úkony na školách obecních a středních za nepovinné a obmezilo výnosem ze dne 14. června 1919 vyučování náboženství na vyšších třídách škol středních a t. d.

Někteří kněží strženi jsouce proudem náhlých převratů a vedeni osobními zájmy přerušili dne 6. ledna 1920 spojení s papežem a založili církev „československou,“ zmocnili se některých katolických kostelů a vnesli rozvrat do národa. - Papež Benedikt XV. obnovil pro Čechy a Moravu dovolení několikrát za rok sloužití Mši svatou na jistých význačných místech jazykem staroslovanským a připustil všeobecně užívání české řeči při některých úkonech.

Lóže zednářské, které za Rakouska jen potají žily, mají v československé republice plné právo rozvoje. Už jim netřeba tajiti svou existenci. Čtyři české v Praze mají názvy; Jan Amos Komenský. - Národ - Dílo - 28. říjen. Úředníci velkolóže čsl. jsou vesměs 33. stupně, korunováni buď v Lausannu (ve Švýcarsku) nebo v Budapešti nebo v Berlíně. Většinou jsou to mužové, kteří, jak pravil 19. července 1924 Louis Peters ze Chicaga, rovněž zednář, „rozhodují o osudu této země.“

Dle sčítání lidu z r. 1930 je v Česko-

slovenské republiky 14.726.158 obyvatel, z nichž 10.833.433 římských katolíků, 585.439 katolíků východního obřadu, 145.583 pravoslavných, protestantů 1.109.229. „československého“ vyznání 793.092, židů 356.768, bez vyznání 853.717.

V *Polsku* z 30 mil. obyvatel je 75% katolíků, 10% pravoslavných, 4% protestantů a 10% židů.

Jugoslavie má 4.452.000 katolíků, 5.044.000 orthodoxních, 41.000 řeckých sjednocených, 1.332.000 mohamedánů, 230.000 protestantů, 330.000 židů. Někdejší patriarchát v Peči (v Ipeku) byl roku 1920 vzkríšen. Patriarcha Dimitrij byl králem Alexandrem II. dne 15. srpna 1924 uveden na dějinný stolec patriarchální. Tak obživil césaropapismus. Příkladu Srbska následovalo téhož roku Rumunsko.

Rumunsko má asi 17 milionů obyvatel. Z těch je 1.412.444 katolíků rumunského obřadu, 1.248.113 katolíků latinského obřadu, 1.334.970 protestantů. Ostatní velká většina je nesjednocená.

Východní řeckou církev stihla velká pohana tím, že z Cařihradu, z tohoto rodiště východního rozkolu, z této klasické půdy protiřímské rivality, byl dne 30. ledna 1925, ráno o 6. hodině, vyhnán ekumenický patriarcha Konstantin VI. a přese všechny protesty vyvezen na řecké hranice. V *Řecku* ze 6 mil. obyvatel je 60.000 katolíků obojího obřadu. V *Bulharsku* je katolíků jen 62.000.

V *Rusku* sovětská vláda vyvlastnila církevní pozemky i domy. Duchovní se octli

bez přístřeší. Kostely byly namnoze proměněny v divadla, v taneční sály a musea. Chtějí-li věřící mít bohoslužby, musí si kostely najmouti, musí si vyžádati od sovětů povolení a za povolení zaplatiti. Mládeži do 18 let je zakázáno zúčastňovati se náboženské výchovy. *Polská revue* „Przegląd powszechny“, 1923, XII., přináší soupis biskupů, kteří byli buď povražděni nebo do žalářů vsazeni nebo vypovězeni. V tisících hynulo křesťanské kněžstvo. Soud nad arcibiskupem Cieplakem připomíná soudy v prvních dobách křesťanských. „Vaše náboženství?“ zvolal na Cieplaka žalobce Krilenko, „pliji na vaše náboženství, katolické, orthodoxní, židovské a všechna ostatní. Jest jenom jeden zákon, zákon sovětský, a dle tohoto zákona musíte zemřít.“ Cieplak jen vytrvalou přímlovou Pia XI. byl od smrti vysvobozen. Poté byl ze země vypovězen. Sociální poměry vzniklé ze sovětských zákonů o manželství jsou toho druhu, že i liberální list „La française“ se nad nimi pozastavuje přinášeje zprávu, že v ruských městech je rozšířena polygynie a polyandrie.

Vychovatelskou prací osvětovou má se lidu naočkovat hmotařské přirozené nazírání na svět a chytře si při tom počínati (dí resoluce kommunistického sjezdu). Mládež musí býti odvrácena od Boha. O Bohu a Kristu nesmí býti ani zmínky. Dítku se musí znechutit jakékoliv učení náboženské a dítko se musí přivést k tomu, aby se za každý projev stydělo. Stav „studu z náboženství“ je bolševikům nejlepší cestou, učiniti dítě imuním proti

„nákaze“ náboženství. Bolševici překonali Heroda krále... Anglický tisk přinesl r. 1930 zaručené zprávy o pronásledování křesťanů katolických i pravoslavných. Práví: Lidské slovo je bezmocno vyličití všechnu hrůzu spáchaných zločinů a zvěrstev. Moskevský akademik, učitel voroněžského semináře Některij Ivanov byl zbit, přelámány mu ruce a nohy, do temene a pod nehty mu vráženy dřevěné hřebky, do úst lito roztavené olovo a konečně byl vhozen do kotle s vařící vodou. Dokud se mohl pohybovat jazyk tohoto velkého mučedníka, šeptaly jeho rty modlitbu. - Bělogorodský biskup Nikodem byl surově zbit a úplně nahý se zejmými krvavými ranami vyveden na velký prosincový mráz a pomalu poléván vodou, dokud se nezměnil v ledový sloup. Dokud mohl, rušil noční ticho pěním modlitby: „Svatý Bože“. Pak ztuhl k smrti. - Arcibiskup permský Andrenik byl s vypíchanýma očima a s vyřezanýma tvářemi vlečen ulicemi. - Archimandritovi Dimitrijovi byla s hlavy skalpována kůže i svaly a pak byl mučedník dobit. - Theodor z orenburského eparchátu byl odpraven tak zvaným ukroucením: namydlena dratev, omotána mu kolem krku, vložen do ní hřebík a pak dratev kolem hřebíku stahována a omotávána tak, dokud hlava neodpadla od trupu jako hruška. - Biskup Ambrož byl přivázán k ohonu splašeného koně, biskup Isidor byl za živa posazen na kůl. - O jistém knězi v Charbarovsku pravili bolševici cynicky, že byl 6 let držán ve vězení za tak hrozných životních poměrů, „že by i pes byl po-

šel - a hle on přece zůstal živ“. Posléze byl zastřelen.

Anglický tisk dodává: „A toto všecko se děje v XX. století před očima všeho civilisovaného lidstva, honosícího se kulturními úspěchy.“

P. Karel Streit S. V. D. vydal r. 1929 *statistiku jednotlivých náboženských vyznání* a počtu jejich příslušníků, sestavenou z misionářských zpráv. Podle této statistiky je na celém světě:

- 341 milionů katolíků (17%)
- 157 milionů rozkočníků (9%)
- 212 milionů protestantů (12%)
- 227 milionů mohamedánů (13%)
- 15 milionů židů (1%)
- 785 milionů pohanů (46%)

V Evropě je katolíků 209 milionů, v Asii 16½ mil., v Africe 5⅓ milionu, v Americe již. a sev. 112 mil., v Australii a Oceanii asi 2 miliony.

Patriarchů je 18, arcibiskupů 219, biskupů 944; kromě toho je 209 apoštolských vikariátů, 98 apoštolských prefektur. Všech katolických kněží je 319.284 z toho v Evropě 251.154.

113. POSLOUPNOST PAPEŽŮ. NĚKTERÍ PANOVNÍCI. DŮ- LEŽITĚJŠÍ UDÁLOSTI

1. Sv. *Petr* 42-67. (Nero 54-68. Sněm Jerusalemský 50 nebo 51)
2. Sv. *Linus* 67-79? (Vespasian 69-79; Titus 79-81. První pronásledování křesťanů. Zkáza Jerusalema)

3. Sv. *Kletus* či *Anaklet* 79-91? (Domitian 81-96)
4. Sv. *Klement* 91-100? (Trajan 98-117)
5. Sv. *Evarist* 101-109?
6. Sv. *Alexander* I. 109-119? (Hadrian 117-138)
7. Sv. *Sixtus* či *Xystus* I. † 128
8. Sv. *Telesfor* 128-139? (Antoninus Pius 138-161. Druhé zboření Jerusalema)
9. Sv. *Hygin* 139-142?
10. Sv. *Pius* I. 142-157?
11. Sv. *Anicet* 157-168? (Aurelius Antonius 161-180)
12. Sv. *Soter* 168-176?
13. Sv. *Eleuther* 176-190?
14. Sv. *Viktor* I. 190-202? (Septimius Severus 193-211)
15. Sv. *Zefyřin* 202-218
16. Sv. *Kalixt* I. 218-222. (Alexander Severus 222-235)
17. Sv. *Urban* I. 223-230
18. Sv. *Poncian* 230-235
19. Sv. *Anter* 235-236
20. Sv. *Fabian* 236-250. (Decius 249-251)
21. Sv. *Kornelius* 251-255
22. Sv. *Lucius* I. 253-253. (Valerian 253-259)
23. Sv. *Štěpán* I. 254-257
24. Sv. *Sixtus* II. 257-258
25. Sv. *Dionysius* 259-268
26. Sv. *Felix* I. 269-274. (Aurelian 270 až 275)
27. Sv. *Eutychianus* 275-283
28. Sv. *Kajus* 283-296. (Dioklecian 284 až 305. Maximian 286-305)
29. Sv. *Marcellin* 296-304. (Desáté (poslední) pronásledování křesťanů)
30. Sv. *Marcellus* 307-309
31. Sv. *Eusebius* † 310
32. Sv. *Melchides* 310-314
33. Sv. *Silvester* I. 314-335. (Konstantin Veliký 323-337. Blud arianský 318)
34. Sv. *Markus* † 336. (I. všeobecný sněm nicejský 325)
35. Sv. *Julius* I. 337-352
36. *Liberius* 352-366. (Julian Odpadlík 361-363. Felix II. náměstek papežův?)
37. Sv. *Damasus* 366-384. (Valentinian I. 364-375. Sv. Antonín († 356) svatý Athanasius Veliký, † 373)
38. Sv. *Siricius* 384-398. (Theodosius I. Veliký 375-395. II. všeobecný sněm cařihradský 391. Rozdělení římské říše ve východní a západní (395)
39. Sv. *Anastas* I. 398-401
40. Sv. *Innocenc* I. 402-417. (Sv. Ambrož († 397), sv. Jan Chrysostom († 407), sv. Jeronym, † 420)
41. Sv. *Zosimus* 417-418
42. Sv. *Bonifác* I. 418-422
43. Sv. *Coelestin* I. 422-432. (Sv. Augustin († 430). III. všeobecný sněm efesský 431)
44. Sv. *Sixtus* III. 432-440
45. Sv. *Lev* I. *Veliký* 440-461. (IV. všeobecný sněm chalcedonský 451)
46. Sv. *Hilar* 461-468
47. Sv. *Simplicius* 468-483. (Romulus Augustulus, poslední císař západní říše 476. Zánik západní říše římské 476)
48. Sv. *Felix* III. (II.) 483-492. (Sv. Severin, věrověst)
49. Sv. *Gelasius* 492-496
50. Sv. *Anastas* II. 496-498. (Říše Franků

- stává se křesťanskou za krále Chlodvika 496)
51. Sv. *Symmachus* 498-514
 52. Sv. *Hormisdas* 514-523
 53. Sv. *Jan* I. 523-526
 54. Sv. *Felix* IV. (III.) 526-530. (Založení řádu benediktinského kolem roku 530)
 55. Ct. *Bonifác* II. 530-532
 56. *Jan* II. 532-535
 57. Sv. *Agapet* 535-536
 58. Sv. *Silver* I. 536-540
 59. *Vigilius* 540-555. (V. všeobecný sněm cařihradský 553)
 60. *Pelagius* I. 555-560
 61. *Jan* III. 560-573
 62. *Benedikt* I. 574-578
 63. *Pelagius* II. 578-590
 64. Sv. *Řehoř* I. *Veliký* 590-604. (Svatý Augustin, věrovest, † 604)
 65. *Sabinian* 604-606
 66. *Bonifác* III. † 607
 67. Sv. *Bonifác* IV. 608-615. (Mohamed v Arabii 610-632)
 68. Sv. *Deusdedit* 615-618
 69. Ct. *Bonifác* V. 619-625
 70. *Honorius* I. 625-638
 71. *Severin* † 640
 72. *Jan* IV. 640-642
 73. *Theodor* I. 642-649
 74. Sv. *Martin* I. 649-655
 75. *Eugen* I. 655-657
 76. *Italian* 657-672
 77. *Adeodat* 672-676
 78. *Domnus* 676-678
 79. Sv. *Agatho* 678-681. (VI. všeobecný sněm cařihradský 680)
 80. Sv. *Lev* II. 682-683
 81. Sv. *Benedikt* II. 684-685
 82. *Jan* V. 685-686
 83. *Konon* 686-687
 84. Sv. *Sergius* I. 687-701
 85. *Jan* VI. 701-705
 86. *Jan* VII. 705-707
 87. *Sisinius* † 708
 88. *Konstantin* I. 708-715
 89. Sv. *Řehoř* II. 715-731. (Obrácení Německa sv. Bonifaciem 718-755)
 90. Sv. *Řehoř* III. 731-741. (Vznik obrazoborectví)
 91. Sv. *Zachariáš* 741-752
 92. *Štěpán* II. † 752
 93. *Štěpán* II. (III.) 752-757. (Počátek církevního státu 755)
 94. Sv. *Pavel* I. 757-767
 95. *Štěpán* III. (IV.) 768-772
 96. *Hadrian* I. 772-795. (VII. všeob. církevní sněm Nicejský 787)
 97. Sv. *Lev* III. 795-816. (Karel Veliký 800-814. Obnovení řím. císařství)
 98. *Štěpán* IV. (V.) 816-817. (Ludvík I. Pobožný 814-840)
 99. Sv. *Paschal* I. 817-824
 100. *Eugen* II. 824-827
 101. *Valentin* II. † 827
 102. *Řehoř* IV. 827-844. (Sv. Ansgar, věrovest)
 103. *Sergius* II. 844-847
 104. Sv. *Lev* IV. 847-855
 105. *Benedikt* III. 855-858
 106. Sv. *Mikuláš* I. 858-867. (Sv. Cyril a Metoděj)
 107. Bl. *Hadrian* II. 867-872. (VIII. všeobecný sněm Cařihradský 869)
 108. *Jan* VIII. 872-882. (Vznik řeckého rozkolu za Fotia 879)

109. *Martin* II. 882-884
110. *Hadrian* III. † 885
111. *Štěpán* V. (VI.) 885-891
112. *Formosus* 891-896
113. *Bonifác* VI. † 896
114. *Štěpán* VI. (VII.) † 897
115. *Roman* † 897
116. *Theodor* II. † 898
117. *Jan* IX. 898-900
118. *Benedikt* IV. 900-903
119. *Lev* V. † 903
120. *Kristofor* † 904
121. *Sergius* III. 904-911. (Založení kláštera Clugny 910)
122. *Anastas* III. 911-913
123. *Lando* † 914
124. *Jan* X. 914-929. (Sv. Václav, vévoda, † 929)
125. *Lev* VI. † 929
126. *Štěpán* VII. (VIII.) 929-931. (Boleslav I. 929-967)
127. *Jan* XI. 931-936
128. *Lev* VII. 936-939
129. *Štěpán* VIII. (IX.) 939-942
130. *Martin* III. 943-946
131. *Agapet* II. 945-955
132. *Jan* XII. a *Leo* VIII. 955-964. (Otto I. Veliký 962-973. Křesťanství u Poláků)
133. *Benedikt* V. † 965. (Křesťan. u Rusů)
134. *Jan* XIII. 965-972. (Boleslav II. 967-999)
135. *Benedikt* VI. (*Bonifác* VII.) 973 až 974. (Otto II. 973-983)
136. *Benedikt* VII. 974-983
137. *Jan* XIV. 983-984
138. *Jan* XV. 985-996. (Křesťanství u Maďarů)
139. *Řehoř* V. (*Jan* XVI.) 996-999. (Otto III. 996-1002. Sv. Vojtěch † 997)
140. *Silvestr* II. 999-1003. (Sv. Štěpán 995-1038)
141. *Jan* XVII. † 1003
142. *Jan* XVIII. 1003-1009
143. *Sergius* IV. 1009-1012
144. *Benedikt* VIII. 1012-1024. (Jindřich II. Svatý 1014-1024)
145. *Jan* XIX. 1024-1033. (Konrad II. 1027-1039)
146. *Benedikt* IX. 1033-1045. (Jindřich III. 1046-1056. Břetislav I. 1037 až 1055)
147. *Řehoř* VI. 1045-1046
148. *Klement* II. 1046-1047
149. *Damasus* II. † 1048
150. Sv. *Lev* IX. 1049-1054
151. *Viktor* II. 1054-1057. (Spytihněv II. 1055-1061)
152. *Štěpán* IX. (X.) (*Benedikt* X.) 1057 až 1058
153. *Mikuláš* II. 1058-1061
154. *Alexander* II. (*Honorius* II.) 1061 až 1073. (Jindřich IV. † 1106. Vratislav II. 1061-1092)
155. Sv. *Řehoř* VII. 1073-1085
156. *Viktor* III. 1086-1087
157. *Urban* II. 1088-1099. (Břetislav II. 1092-1100. Začátek křižáckých válek 1096)
158. *Paschal* II. 1099-1118. (Jindřich V. 1111-1125. Vladislav I. 1109-1125. Konec boje o investituru)
159. *Gelasius* II. 1118-1119
160. *Kalixt* II. 1119-1124. (IX. všeob. církv. sněm v Římě (lateran.) 1123)
161. *Honorius* II. 1124-1130

162. *Innocenc II.* 1130-1143. (Vladislav II. 1140-1173. X. všeob. církv. sněm v Římě (lateranský) 1139)
163. *Celestýn II.* 1143-1144
164. *Lucius II.* 1144-1145
165. *Eugen III.* 1145-1153. (Sv. Bernard † 1153)
166. *Anastas IV.* 1153-1154
167. *Hadrian IV.* 1154-1159. (Bedřich I. Rudovous 1155-1190)
168. *Alexander III.* 1159-1181. (XI. všeobecný církv. sněm v Římě (lateran.) 1179)
169. *Lucius III.* 1181-1185. (Jindřich Břetislav 1182-1197)
170. *Urban III.* 1185-1187
171. *Řehoř VIII.* † 1187
172. *Klement III.* 1188-1191
173. *Celestýn III.* 1191-1198. (Přemysl Otakar I. 1197-1230)
174. *Innocenc III.* 1198-1216. (XII. všeobecný církv. sněm v Římě (lateran.) 1215)
175. *Honorius III.* 1216-1227. (Sv. Dominik † 1221)
176. *Řehoř IX.* 1227-1241. (Bedřich II. † 1250. Václav I. 1230-1253. Sv. František Assiský † 1226)
177. *Celestýn IV.* † 1241
178. *Innocenc IV.* 1243-1254. (Přemysl Otakar II. 1253-1278. XIII. všeob. církevní sněm v Lyoně 1245)
179. *Alexander IV.* 1254-1261
180. *Urban IV.* 1261-1264
181. *Klement IV.* 1265-1268
182. Sv. *Řehoř X.* 1271-1276. (Rudolf Habsburský 1273-1291. Sv. Tomáš Akvinský † 1274)
183. *Innocenc V.* † 1276. (XIV. všeob. církevní sněm v Lyoně 1274)
184. *Hadrian V.* † 1276. (Václav II. 1278-1305)
185. *Jan XXI. (XX.)* † 1277
186. *Mikuláš III.* 1277-1280
187. *Martin IV.* 1281-1285
188. *Honorius IV.* 1285-1287. (Konec křižáckých válek)
189. *Mikuláš IV.* 1288-1292
190. Sv. *Celestin V.* vzdal se 1294
191. *Bonifác VIII.* 1294-1303
192. *Benedikt XI.* 1303-1304. (Papežové sídlili v Avignoně 1303-1378)
193. *Klement V.* 1305-1314. (Václav III. † 1306)
194. *Jan XXII.* 1316-1334 (Jan Lucemburský 1311-1346. XV. všeob. církv. sněm ve Vieně 1311-1312)
195. *Benedikt XII.* 1334-1342
196. *Klement VI.* 1342-1352. (Karel IV. 1355-1378. Karel IV. 1346-1378)
197. *Innocenc VI.* 1352-1362
198. *Urban V.* 1362-1370
199. *Řehoř XI.* 1370-1378
200. *Urban VI.* 1378-1389 (Václav IV. Rozkol západní 1378)
201. *Bonifác IX.* 1389-1404. (Sigmund)
202. *Innocenc VII.* 1404-1406
203. *Řehoř XII.* se vzdal 1415
204. *Alexander V.* 1409-1410 (*Jan XXIII.* 1410-1415 (XXVI. všeob. církv. sněm v Kostnici 1414-1418)
205. *Martin V.* 1417-1431. (Husitské hnutí v Čechách)
206. *Eugen IV.* 1431-1447 (XVII. všeob. církv. sněm v Basileji Ferraře a ve Florenci 1431-1439)

207. *Mikuláš V.* 1447-1455. (Bedřich III. 1452-1493)
208. *Kalixt III.* 1455-1458. (Jiří z Poděbrad 1457-1471. Zánik řeckého císařství v Cařihradě 1453)
209. *Pius II.* 1458-1464. (Vynález umění tiskař. kolem 1460)
210. *Pavel II.* 1464-1471
211. *Sixtus IV.* 1471-1484. (Vladislav II. Jagejlovec 1471-1516)
212. *Innocenc VIII.* 1484-1492. (Objevení Ameriky 1492)
213. *Alexander VI.* 1492-1503
214. *Pius III.* † 1503
215. *Julius II.* 1503-1513. (Maximilian 1508-1519. (XVIII. všeob. církevní sněm v Římě (Lateran) 1512-1517)
216. *Lev X.* 1513-1521. (Karel V. 1520-1556. Ludvík Jagejlovec 1516-1526. Odboj Martina Luthera)
217. *Hadrian VI.* 1522-1523
218. *Klement VII.* 1523-1534. (Turci odražení u Vidně 1529. Vznik Augsburg. vyznání 1531)
219. *Pavel III.* 1534-1549. (Zwingli. - Kalvín)
220. *Julius III.* 1550-1555. (XIX. všeob. cír. sněm Tridentský 1545-1563)
221. *Marcell II.* † 1555. (Sv. Jan z Boha † 1550)
222. *Pavel III.* 1555-1559. (Ferdinand I. 1558-1564, sv. Ignác Loyolský † 1556)
223. *Pius IV.* 1559-1565. (Maximilian II. 1564-1576)
224. Sv. *Pius V.* 1566-1572
225. *Řehoř XIII.* 1572-1585. (Rudolf II. 1576-1612, sv. Terezie † 152)
226. *Sixtus V.* 1585-1590. (Sv. Karel Borromejský † 1584)
227. *Urban VII.* † 1590
228. *Řehoř XIV.* † 1591
229. *Innocenc IX.* † 1591
230. *Klement VIII.* 1592-1605. (Sv. Filip Nerejský † 1595)
231. *Lev XI.* † 1605
232. *Pavel V.* 1605-1611. (Matyáš 1612-1619. Třicetiletá válka 1618-1648)
233. *Řehoř XV.* 1621-1623. (Ferdinand II. 1619-1637. Sv. František Saleský † 1622)
234. *Urban VIII.* 1623-1644. (Ferdinand III. 1637-1657)
235. *Innocenc X.* 1644-1655
236. *Alexander VII.* 1655-1667. (Leopold I. 1658-1705. Sv. Vincenc z Pauly † 1660)
237. *Klement IX.* 1667-1669. (Ruský patriarcha v Moskvě osamostatněn 1660)
238. *Klement X.* 1670-1676
239. *Innocenc XI.* 1676-1689. (Osvobození Vidně 1683)
240. *Alexander VIII.* 1689-1691
241. *Innocenc XII.* 1691-1700
242. *Klement XI.* 1700-1721. (Josef I. 1705-1711)
243. *Innocenc XIII.* 1721-1724. (Karel VI. 1711-1740)
244. *Benedikt XIII.* 1724-1730
245. *Klement XII.* 1730-1740
246. *Benedikt XIV.* 1740-1758. (František I. Marie Terezie 1745-1765)
247. *Klement XIII.* 1758-1769. (Josef II. 1765-1790. Sv. Alfons Liguori † 1787)

248. *Klement XIV.* 1769-1774. (Zrušení řádu jesuitského 1773)
249. *Pius VI.* 1775-1799. (Leopold II. 1790-1792. Vznik francouzské revoluce 1789 Napoleon)
250. *Pius VII.* 1800-1823. (František II. 1792-1806, rakouským císařem 1804-1835. Zánik římského císařství v Německu 1806)
251. *Lev XII.* 1823-1829. (Obnovení řádu jesuitského 1814)
252. *Pius VIII.* 1829-1830
253. *Řehoř XVI.* 1831-1846. (Ferdinand I. 1835-1848)
254. *Pius IX.* 1846-1878. (František Josef I. 1848-1916. XX. všeob. cir. sněm v Římě Vatikán 1870)
255. *Lev XIII.* 1878-1903
256. *Pius X.* 1903-1914
257. *Benedikt XV.* 1914-1922. (Karel 1916-1918. Vznik čsl. republiky. Rozklad Rakousko-Uherska 1918)
258. *Pius XI.* 1922. (Lateránská dohoda 1929)

SEZNAM OBRÁZKŮ

Blah. Ludvík M. Grignion z Montfortu.
Sv. Benedikt Josef Labre.

Bl. Jan Sarkander. Oltářní obraz v Boskovicích.

Sv. Gabriel Possenti.

Sv. Jan Vianney. - Blah. Jan Bosko. -
Blah. Julius Eymard - Blah. Ludvík M. Grignion z Montfortu.

Sv. Markéta Marie Alacoque. - Blah.
Konrád Parzham. - Ctih. Jan H. Newmann. -
Ctih. Bedřich Ozanam.

Sv. Klement Maria Hofbauer. - Blah. Kašpar Bufalo. Blah. Chehré Michael. - Ctih.
Josef Kottolengo.

Blah. Terezie Markéta. - Blah. Pavla
Frassinetti. - Ctih. Marie Elekta. - Ctih. Anna
Kateřina Emmerichová.

Zjevení Fanny Marie na hoře La Salette.

Svatá Terezie Ježíškova. Pravá podoba.

Svatá Terezie Ježíškova.

Papež Pius X.

Papež Pius XI.

75. Válka třicetiletá	9	96. Církev v Anglii a v jiných zemích severních v XIX. století	163
76. Ohnova katolického náboženství v zemích českých	12	97. Církev ve Španělsku a v Portugalsku v XIX. století	164
77. Spory o články víry mezi katolíky. Jansenismus	14	98. Církev ve Francii v XIX. století	165
78. Náboženský život. Věda a umění	14	99. Církev v Belgii, v Holandsku a ve Švýcarsku ve století XIX.	166
79. Papežové XVII. století	16	100. Církev v Německu v XIX. století	166
80. Církev východní, řecká	17	101. Církev v Rakousku v XIX. století	168
81. Církev pravoslavná v Rusku	18	102. Církev v Rusku, v Srbsku a Bulharsku, v Rumunsku a Řecku v XIX. století	168
82. Církev sjednocená. Rusíni Unité v Polsku a v Rakousku	20	103. Spory u víře katolické	170
83. Nové řády a kongregace v XVII. století	23	104. Sněm vatikánský	171
84. Svátí a světice jiných řádů ve století XVII.	46	105. Náboženský život, věda a umění v XIX. a XX. století	172
85. Svátí a světice XVII. století	55	106. Nové kongregace a církevní družiny, svaté a význačné osoby	175
86. Papežové XVIII. století	109	107. Svátí, světice a vynikající osoby jiných řádů ve století XIX.	217
87. Nevěra a její dílo	110	108. Svátí a jiné vynikající osoby XIX. století v jednotlivých zemích	257
88. Porušování práv Apoštolské stolice. Febronianismus. Josefinismus	111	109. Význační pracovníci unionismu	306
89. Zrušení a znovupotvrzení řádu jezuitského	114	110. Vynikající osoby na začátku XX. století	309
90. Církev ve Francii za doby revoluce	116	111. Papežové XX. století	317
91. Nové řády. Svátí těchto řádů	120	112. Stav Církve ve XX. století	323
92. Svátí a světice jiných řádů ve století XVIII.	133	113. Poslušnost papežů. Někteří pracovníci. Důležitější události	329
93. Svátí, světice a jiní v XVIII. století	138		
94. Papežové XIX. století	147		
95. Kterak se Církev katolická ve století XIX. šířila	150		